

PATROLOGIÆ

CURSUS COMPLETUS,

SEU BIBLIOTHECA UNIVERSALIS, INTEGRÆ, UNIFORMIS, COMMODA, OECONOMICA,
OMNIUM SS. PATRUM, DOCTORUM SCRIPTORUMQUE ECCLESIASTICORUM,

SIVE LATINORUM, SIVE GRÆCORUM,

QUI AB ÆVO APOSTOLICO AD TEMPORA CONCILII TRIDENTINI (ANNO 1545) PRO LATINIS
ET CONCILII FLORENTINIS ANN. 1439) PRO GRÆCIS FLORUERUNT :

RECUSIO CHRONOLOGICA

OMNIUM QUÆ EXSTITERE MONUMENTORUM CATHOLICÆ TRADITIONIS PER QUINDECIM PRIMA
ECCLESIE SÆCULA ET AMPLIUS,

JUXTA EDITIONES ACCURATISSIMAS, INTER SE CUMQUE NONNULLIS CODICIBUS MANUSCRIPTIS COLLATAS, PERQUAM DILIGENTER CASTIGATA; DISSERTATIONIBUS, COMMENTARIIS VARIISQUE LECTIONIBUS CONTINENTER ILLUSTRATA; OMNIBUS OPERIBUS POST AMPLISSIMAS EDITIONES QUÆ TRIBUS NOVISSIMIS SÆCULIS DEBENTUR ABSOLUTAS DETECTIS, AUCTA; INDICIBUS PARTICULARIBUS ANALYTICIS, SINGULOS SIVE TOMOS, SIVE AUCTORES ALICUJUS MOMENTI SUBSEQUENTIBUS, DONATA; CAPITULIS INTRA IPSUM TEXTUM RITE DISPOSITIS, NECNON ET TITULIS SINGULARUM PAGINARUM MARGINEM SUPERIOREM DISTINGUENTIBUS SUBJECTAMQUE MATERIAM SIGNIFICANTIBUS, ADORNATA; OPERIBUS CUM, DUBIIS, TUM APOCRYPHIS, ALIQUA VERO AUCTORITATE IN ORDINE AD TRADITIONEM ECCLESIASTICAM POLLENTIBUS, AMPLIFICATA; DUCENTIS ET AMPLIUS LOCUPLETATA INDICIBUS AUCTORUM SICUT ET OPERUM, ALPHABETICIS, CHRONOLOGICIS, STATISTICIS, SYNTHETICIS, ANALYTICIS, ANALOGICIS, IN QUODQUE RELIGIONIS PUNCTUM DOGMATICUM, MORALE, LITURGICUM, CANONICUM, DISCIPLINARE, HISTORICUM, ET CUNCTA ALIA SINE ulla EXCEPTIONE; SED PRÆSERTIM DUOBUS INDICIBUS IMMENSIS ET GENERALIBUS, ALTERO SCILICET RERUM, QUO CONSULTO, QUIDQUID NON SOLUM TALIS TALISVE PATER, VERUM ETIAM UNUSQUISQUE PATRUM, NE UNO QUIDEM OMISSE, IN QUODLIBET THEMA SCRIPSERIT, UNO INTUITU CONSPICIATUR; ALTERO SCRIPTURÆ SACRÆ, EX QUO LECTORI COMPERIRE SIT OBVIUM QUINAM PATRES ET IN QUIBUS OPERUM SUORUM LOCIS SINGULOS SINGULORUM LIBRORUM SCRIPTURÆ VERSUS, A PRIMO GENESEOS USQUE AD NOVISSIMUM APOCALYPSIS, COMMENTATI SINT. EDITIO ACCURATISSIMA, CÆTERISQUE OMNIBUS FACILE ANTEPONENDA, SI PERPENDANTUR CHARACTERUM NITIDITAS, CHARTÆ QUALITAS, INTEGRITAS TEXTUS, PERFECTIO CORRECTIONIS, OPERUM RECUSORUM TUM VARIETAS TUM NUMERUS, FORMA VOLUMINUM PERQUAM COMMODA SIBIQUE IN TOTO PATROLOGIÆ DECURSU CONSTANTER SIMILIS, PRETHI EXIGUITAS, PRÆSERTIMQUE ISTA COLLECTIO UNA, METHODICA ET CHRONOLOGICA, SEXCENTORUM FRAGMENTORUM OPUSCULORUMQUE HACTENUS HIC ILLIC SPARSORUM, PRIMUM AUTEM IN NOSTRA BIBLIOTHECA, EX OPERIBUS ET MSS. AD OMNES ÆTATES, LOCOS, LINGUAS FORMASQUE PERTINENTIBUS, COADUNATORUM.

SERIES GRÆCA POSTERIOR,

IN QUA PRODEUNT PATRES, DOCTORES SCRIPTORESQUE ECCLESIE GRÆCÆ
AB ÆVO PHOTIANO USQUE AD CONCILII FLORENTINI TEMPORA :

ACCURANTE J.-P. MIGNE,

Bibliothecæ cleri universæ

SIVE CURSUUM COMPLETORUM IN SINGULOS SCIENTIÆ ECCLESIASTICÆ RAMOS EDITORE.

PATROLOGIA, AD INSTAR IPSIUS ECCLESIE, IN DUAS PARTES DIVIDITUR, ALIA NEMPE LATINA, ALIA GRÆCO-LATINA. LATINA, JAM PENITUS EXARATA, QUOAD PRIMAM SERIEM VIGINTI-QUINQUE ET DUCENTIS VOLUMINIBUS MOLE SUA STAT, MOXVE POST PERACTOS INDICES STABIT, AC QUINQUE-VIGINTI-CENTUM ET MILLE FRANCIS VENIT. GRÆCA DUPLICI EDITIONE TYPIS MANDATA EST. PRIOR GRÆCUM TEXTUM UNA CUM VERSIONE LATINA LATERALIS AMPECTITUR, ET AD NOVEN ET CENTUM VOLUMINA PERVENIT, SED SINE INDICIBUS; POSTERIOR AUTEM HANC VERSIONEM TANTUM EXHIBET, IDEOQUE INTRA QUINQUE ET QUINQUAGINTA VOLUMINA RETINETUR. UTRAQUE VIGESIMA QUARTA DIE DECEMBRIS 1860 OMNINO APPARUERAT. UNUMQUODQUE VOLUMEN GRÆCO-LATINUM OCTO, UNUMQUODQUE MERE LATINUM QUINQUE FRANCIS SOLUMMODO EMITUR : UTROBIQUE VERO, UT PRETHI HUIUS BENEFICIO FRUATUR EMPTOR, COLLECTIONEM INTEGRAM, SIVE GRÆCAM SIVE LATINAM, 326 VOLUMINIBUS PRO AMPLIORI EDITIONE ET 272 PRO MINORI ABSQUE INDICIBUS CONSTANTEM, COMPARET NECESSE EBIT; SECUS ENIM CUJUSQUE VOLUMINIS AMPLITUDINEM NECNON ET DIFFICULTATES VARIA PRETHIA ÆQUABUNT. ATTAMEN, SI QUIS EMAT INTEGRE ET SEORSIM COLLECTIONEM GRÆCO-LATINAM, VEL EAMDEM EX GRÆCO LATINE VERSAM, TUM QUODQUE VOLUMEN PRO NOVEN VEL PRO SEX FRANCIS OBTINEBIT. ISTÆ CONDITIONES SERIEBUS PATROLOGIÆ NONDUM EXCUSIS APPLICANTUR.

PATROLOGIÆ GRÆCÆ TOMUS CIX.

HISTORIÆ BYZANTINÆ SCRIPTORES POST THEOPHANEM.

EXCUDEBATUR ET VENIT APUD J.-P. MIGNE, EDITOREM,
IN VIA DICTA D'AMBOISE, OLIM PROPE PORTAM LUTETIÆ PARISIORUM VULGO D'ENFER
NOMINATAM, SEU PETIT-MONTROUGE, NUNC VERO INTRA MŒNIA PARISINA.

BR
GO
.M61
v.109

SÆCULA IX-X. ANNI 813-948.

HISTORIÆ BYZANTINÆ SCRIPTORES POST THEOPHANEM,

EX EDITIONE FRANCISCI COMBEFISII;

ACCEDIT

JOSEPHI GENESII
HISTORIA DE REBUS CONSTANTINOPOLITANIS;

ACCURANTE ET DENUO RECOGNOSCENTE J.-P. MIGNE,

BIBLIOTHECÆ CLERI UNIVERSÆ

SIVE

CURSUM COMPLETORUM IN SINGULOS SCIENTIÆ ECCLESIASTICÆ RAMOS EDITORE.

TOMUS UNICUS.

VENIT 9 FRANCIS GALLICIS.

EXCUDEBATUR ET VENIT APUD J.-P. MIGNE EDITOREM,
IN VIA DICTA *D'AMBOISE*, OLIM PROPE PORTAM LUTETIÆ PARISIORUM VULGO *D'ENFER*
NOMINATAM, SEU *PETIT-MONTROUGE*, NUNC VERO INTRA MOENIA PARISINA.

1863

ELENCHUS

AUCTORUM ET OPERUM QUI IN HOC TOMO CIX CONTINENTUR.

SCRIPTORES POST THEOPHANEM EX EDIT. FR. COMBEFISII

ANONYMI continuatio Theophanis libris iv, Constantini Porphyrogeniti imp. jussu scripta.	col. 15
CONSTANTINUS PORPHYROGENITUS De vita et rebus gestis avi sui Basilii Macedonis.	225
ANONYMI libri duo De vita Leonis Philosophi, Alexandri et Romani junioris, impp.	369
ANONYMI Dissertatio steliteutica contra Iconomachos, scripta circa an. 745.	499
JOANNIS, monachi Hierosolymitani, narratio de origine motuum Iconoclastarum.	517
JOANNIS CAMENIATÆ Narratio de excidio Thessalonicae; præmittitur excerptum ex miraculis S. Demetrii martyris.	519
GREGORII monachi ex Vita Basilii Junioris.	653
SYMEONIS Magistri et Logothetæ Annales a Leone Armeno ad Nicephorum Phocam.	663
GEORGII monachi Vitæ recentiorum imperatorum.	823
 JOSEPHUS GENESIUS.	
Historia de rebus Constantinopolitanis.	985

NOTITIA

IN

HISTORIÆ BYZANTINÆ SCRIPTORES POST THEOPHANEM.

(FABRIC. *Biblioth. Gr.* VI, 348.)

Venit jam recensendum volumen *Scriptorum post Theophanem*, sive qui historiam Byzantinam ab Leone Armenio, Mich. Curopalatae Imperatoris, in quo desinit Theophanis Chronicon, successore, pro duxerant usque ad Nicephorum Phocam imp. et ex mss. codd. recensiti atque versione donati sunt a Francisco Combefis, ord. prædicatorum congregationis S. Ludovici, sed lucem demum viderunt post ejus fata (a), Paris. 1685, fol.; unde etiam adnotationes quas in hos scriptores vir doctus parabat, desiderantur. Scriptores ipsi hoc ordine leguntur :

1. ANONYMI (quem incerta conjectura Leontium Byzantinum vocari video a Labbeo in *Protreptico*, p. 14 et 46) *Chronicon*, Theophani continuando Constantini Porphyrogenneti jussu conscriptum libris IV (b), de totidem imperatoribus : lib. I, *De Leone Armenio*, qui A. C. 813 cœpit imperitare; lib. II, *De Michaelē Balbo*; lib. III, *De Theophilo Michaelis*, et lib. IV, *De Michaelē Theophili filio*, quem nece sublatum scribit 24 Sept. anni Græcorum 6376, hoc est Christi 868. Græca Combefisius vulgavit ex apographo Barberiniano codicis ms. Vaticani (*), quod Holstenius Roma transmiserat. A Constantino Porphyrogenneto, vel ejus nomine verba quædam inserta videntur lib. II, ubi de Creta a Saracenis liberanda sermo, p. 51.

2. CONSTANTINUS PORPHYROGENNETUS imperator, A. C. 959 extinctus, de vita avi sui Basilii Macedonis, qui Michaeli Theophili filio A. C. 868 successit, quemque notat cum illo decessore suo Michaelē annum unum habenas imperii gessisse, deinde vero alios annos undeviginti solum rerum summani præclare administrasse, usque ad annum nimirum 888. Vita ista jam lucem viderat, cum Leonis Allatii versione, in ejus *Συμμεικτοῖς* A. 1653, 8°, divisa in sectiones sive capita 70. Sed Combefisius Græca ad jam memoratum apographum Barberinianum recensuit, novam adjunxit versionem, et sectionibus 101 aliter atque Allatius dispescuit, quæ diversa capitum distinctio crucem solet figere citantibus scriptorem, vel citata loca inquirere cupientibus. Quod in titulo legitur : *Ἱστορικὴ διήγησις τοῦ βίου καὶ τῶν πράξεων Βασιλείου τοῦ αὐοιδίμου βασιλέως, ἧν Κωνσταντῖνος βασιλεὺς ἐν Θεῷ Ῥωμαίων ὁ τοῦτου υἱὸν, φιλοπόνως ἀπὸ διαφόρων ἀθροίσεως διηγημάτων τῷ γράφοντι προσεζήτητο*, per τὸν γράφοντα intellige auctorem quatuor præcedentium librorum, quibus hanc Vitam bona venia imperatoris subnexuit, et qua testatur se deteritum esse, ne et ipse Vitam Basilii scriberet, ita enim Anonymus ille Chronici scriptor in præfat. ad eundem Constantinum, cujus jussu ad Theophanem continuandum accessisse se profitetur : *Εἰ καὶ τοῦ αὐοιδίμου σου πάππου, τοῦ ἐν βασιλεῦσι εὐκλεοῦς Βασιλείου τὰ περὰ σοῦ ιστορούμενα, καὶ μετὰ πάσης σαφηνείας καὶ λόγου εὐκοσμίας κατὰ τὸ τῶν γενομένων ἀληθὲς καὶ εὐκρινὲς εἰς τὸ φανερὸν περὶ τῆς σῆς πολυμαθεστάτης εἰδήσεως ἐξαγορευθέντα, περιττὸν ἂν εἴη οὐδοσιῶν διηγῆσασθαι*. Labbeum, qui hanc Vitam non a Constantino ipso, sed ab alio ejus jussu scriptam est auspicatus, refellit Martinus Hancckius *De Hist. Byz. scriptoribus* p. 473. atque solus ille (Hancckio nec visus scriptoris anonymi locus, nondum enim prodierat) sufficit ab Labbei et qui eum sequitur Cavei (ubi de Leontio Byz. chronographo agit ad A. C. 920) conjecturam elidendam.

3. ANONYMUS (alius ut videtur et succinctior quam qui priorum quatuor librorum est auctor) *De rebus Leonis Philosophi*, qui Basilii filius et successor fuit, pag. 217-232. *De Alexandro Leonis fratre* p. 235, 234. *De Constantino Porphyrogenneto Leonis F.*, qui puer septennis porvenit ad imperium, et primus septem annos sub Nicolao patriarcha et aliis tutoribus, matre Zoe, annos sex et viginti cum Romano Lacapeno, socerō, ac denique solus annos quindecim præfuit, atque ita per annos LV vixit dignitatemque imperatoris gessit : pag. 235-292. Et *De Romano juniore Constantini Porphyrogenneti filio*, pag. 293-300.

(a) Obiit Combefisius Parisiis A. 1679, 23 Jun., ætatis 47. De ejus vita consulendi Carolus Peraultius in *Viris sæculi XVII illustribus qui in Gallia claustrant*, tomus II, pag. 48, et Lud. Elias du Pin

in *Bibliotheca scriptorum ecclesiasticorum*, t. XVIII, pag. 99.

(b) Librorum distinctionem ab ipso auctore esse patet ex pag. 108.

(*) «Codex ipse,» inquit Immanuel Bekkerus in Præfatione ad editionem Bonnensem anni 1838, «cum post pacem Tolentinam Parisios devenisset, a Carolo Benedicto Hasio descriptus est in illo codicum Italico Parisios translationum catalogo, quem gravi litterarum damno diu desideratum tandem aliquando speramus proditum. Inde compertum librum hujus argumenti, quod sciamus, unicam inter Vaticanos numerari 167 esseque membranaceum, quadratum, sæculo XII nitide scriptum, line mutilum, cætera, si primam excerptis paginam, bene conservatum, foliis 168.»

Plura promittit ille scriptor de Theophili urbis præfecti (p. 275) et de aliorum summæ in aula CPol-auctoritatis virorum moribus, quæ non exstant, certe lucem non viderunt.

4. ANONYMI *Dissertatio stelileutica contra Iconomachos* (c) et *synodum Copronymianam*, scripta circa A. C. 745, atque adeo ante septimam synodum sive Nicænam secundam, p. 303-314.

5. JOANNIS monachi Hierosolymitani, *narratio de origine motuum Iconoclastarum*, p. 312, 313. Idem hic Joannes (forsitan Hierosolymæ urbis postmodum episcopus) cujus *Λόγος ἀποδείκνυς* de sacris imaginibus ad Constantinum Caballinum sive Copronymum edidit Combesisius t. II *Auctarii novi*, sive in *Historia Monothelitarum*, pag. 665, et quam codices alii tribuunt Joanni Damasceno. De codice Regio, ex quo duo hæc opuscula Combesisius descripsit, et in quo etiam leguntur testimonia Patrum quæ pro imaginibus in synodo Nicæna secunda afferuntur, videnda clarissimi Montfauconi *Palæographia Græca*, p. 65, 66. Videri autem potest, inquit Combesisius, præclarus ille codex quasi *ὁ=λοθήκη* universalis, collecta habens præcipua quæque Catholicorum adversus hæreticos (Christi maxime mysterium impugnantes) munimenta. Ex illo illustris Petrus de Marca Vigilii confirmationem quintæ Synodi pridem produxit (d), tametsi non omnibus ejus fidem fecit. Ipse certe qui librum composuit, tantaque in eo Patrum ac conciliorum digessit, de hac confirmatione quasi non plane illi exploratæ veritatis ac nutantis fidei, scripsit repertam esse inter acta quintæ synodi.... Habet hic codex Leontium De sectis, longe editis emendatiorem, et auctoritatibus quæ illic desiderantur, auctiorem. *Ὁδηγοῦ* plura capita (quem omnem pluraque ejus complectitur) nova ex illo facere liceat, sic editis laborantia, ut nec ipse Anastasius sua agnosceret, etsi omnia decoquit vulgator et interpres.

6. Ex *narratione de miraculis S. Demetrii martyris* (e), ἐκ τῶν τοῦ ἀθλοφόρου Δημητρίου ἐν μερικῇ δι-ηγήσει θαυματουργιῶν, fragmentum de revelata ab ipso excisione ac direptione Thessalonice, p. 314-316.

7. JOANNIS CAMENIATÆ, Thessalonicensis, *narratio diserta et elegans* A. C. 904, scripta ad Gregorium Cappadocem, *De Thessalonice excidio* cui scriptor ipse interfuit, et quam illo ipso anno (Leonis Philosophi xix) cepit Leo Tripolites, Agarenorum dux. Hæc prius cum Allatii versione prodierat in ejus *Συμπληρωσις*, vulgatis a Bartholdo Nihusio 1653, 8. Sed Combesisius iterum recensuit, et novam interpretationem suam adjunxit, divisitque in capita 79, cum in Allatiana editione dispescat in 14 sectiones 45. Hic Cameniatæ, patre exarcho Helladis natus, fuit in clericorum ordine lector, et Ecclesiæ Thessalonicensis cubuclesius, hoc est qui metropolitano in publicum procedenti pedum archiepiscopale præferret. Dicitur etiam τῶν ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων τεταγμένων εἰς. Vide cap. 55 edit. Combesisianæ (Allat. 36) et Hanckium lib. I *De scriptoribus Hist. Byz.*, cap. 22.

8. DEMETRII CYDONII, Thessalonicensis, *Monodia* sive comploratio ἐπὶ τοῖς ἐν Θεσσαλονίκῃ πασοῦσι, *de clivibus qui in dissidiis, seditione ac tumultu intestino Thessalonice* A. C. 1343 sub imperio Joannis Cantacuzeni perierunt. P. 385-392. De illo tumultu Gregoras xiii, 10, et Cantacuzenus iii, 94.

9. *Pars ex Vita Basilii junioris anachoretæ* CPol., A. C. 944 vel 952 extincti, scripta a Gregorio ejus discipulo, de Constantini Ducæ clade et iuteritu, quem Constantino Porphyrogeneto ad huc puero ad imperium vocare Nicolaus (f) patriarcha et alii quidam instituerunt, pag. 394-399. Vitam illam Basilii anachoretæ integram vulgavit Henschenius tomo III Act. Sanctor., ad 26 Martii, p. 668, Latine ex versione Combesisii, et Græce ad calcem voluminis pag. 24, ex ms. codice Mazariniano, Antwerp. 1684, fol.

10. SYMEONIS magistri et logothetæ *Annales a Leone Armeno usque ad Nicephorum Phocam* (pag. 401-498) ex codice ms. Raphaelis Tricheti du Fresne, ex cujus libris, ipso defuncto, in gazam regis Christianissimi est perlatus. Scripsit Symeon iste similiter *Annales ab orbe condito*, qui hacenus lucem non viderunt, exstantque in altero ac majori regio codice qui in Leone Armeno desinit, videturque in illa priore parte, leviori opera auctor perfunctus, et in multis Theophani consonat, quem et ipsum constat desinere in Leone Armeno. Ascriptum majori illi codici Regio, inquit Combesisius, alia manu, pauloque recentiori: hic est Metaphrastes; cujus tanti visi sunt *Annales et Chronica Hippolyto Thebano*, ut ea omnibus anteponat. Vide Hippolyti verba apud Allatium *De Simeonem scriptis*, p. 34, qui Simeonem Metaphrasten magistri et logothetæ cursus primum, tum etiam generalis logothetæ dignitatem gessisse pluribus disputat. Exstant etiam hi Simeonis *Annales* in Bibl. Cæsarea, in quam illos intulit Busbequius, ut notatum Lambecio lib. II, pag. 588. Quoniam tamen in codice Raph. Tricheti du Fresne, Chronico huic postremum inserta Mich. Pselli historia, Combesisius t. I, *Bibl. Patrum concionatoriarum* suspicatur alterius esse Simeonis quam Metaphrastæ, et fortasse illius qui orationes xxiv collegit ex operibus S. Basilii: quippe Metaphrastes paulo ante Psellum in vivis esse desiit. Ni ipse Psellus, Symeonis illi *Chronologiæ* ex ix historicis, se decimum adjunxit,

(c) Inscriptitur *Dialogus*. Sed nihil habet quod dialogum referat.

(d) In Diss. de epistola Vigilii, Paris. 1642, et ad calcem operis *De concordia sacerdotii et imperii* inter dissertationes varias Petri de Marca, pag. 207, 227 seq. Vide et Baluzium ad lib. v ejusdem operis

cap. 12.

(e) De hoc Demetrio vide Baronium ad *Martyrolog.* 8 Octobr.

(f) Vehementer eo nomine in Nicolaum scriptor hic invehitur, vocatque eum per ignominiam, p. 398, ἀγροκόλαον, et p. 399, ἡττιλαον.

sive alii addidere : opus certe a Theophane ad explendam Historiam Byzantinam summe necessarium.... Pselli Historia lucis plurimum accipiat, ex ejus Epistolarum lecta manu ad imperatores, Cæsares, summosque sæculi principes ac magistratus, ad patriarchas, metropolitans, Ecclesiarum antistites ac præsides, ne Mich. Cerularii pro synodo accusationem dicam, ejusdemque a Constantini Lichudis qui illi suffectus est, necnon Xiphilini ἐπιταγῶν, luculentissimas scilicet in eos laudationes, viros nimirum qui utraque militia CPoli egregie fulserunt, ac illo dicente, qui ipse publicarum curarum iis socius, ac πολυτεχνῶν fere summus, Constantino præsertim Monomacho imperatore, ad quem et politici scripti non spernendi tractatus. Præter Mich. Pselli Historiam etiam Leonis Diaconi similem lucubrationem edere Combesius altero statim volumine constituit, sed morte prævento viro illo maxime industrio, nemo fuit hactenus qui litterarum studiosos hoc beneficio obligaret (*). In codice Regis Galliæ 1837, præter Mich. Pselli, φιλοσόφων ὑπερτίμου, epistolas et de casu templi S. Sophiæ atque in Joannem patricium Monodias, exstat ejus *Varia Chronographia* a Basilio et Constantino Porphyrogeniti ad Michaellem Ducam. In alio codice ejusdem thesauri Regii occurrat Leonis Diaconi *Historia ab excessu Constantini Porphyrogeniti ad Joannem Tzimiscem* sub quo scriptor ille vixit. Διόντος διακόνου ιστορία ἀρχομένη ἀπὸ τῆς τελευταίας τοῦ ἀυτοκράτορος τοῦ ἐπιλεγόμενου Τζιμισχῆ. Utroque et Psello et Leone Diacono ms. usus in Glossario suo Græco concinnando et in aliis scriptis suis præclarus Cangius. Ex Chronico ms. continuatoris Theophanis, et altero itidem ms. Simeonis Logothetæ nonnulla de XLII martyribus Amoriensibus per Saracenos circa A. C. 841 occisis referuntur ab Henschenio t. I *Act. Sanctor. Martii*, pag. 466, 467, et Græce pag. 894 seq.

11. Denique collectionem Combesianam scriptorum post Theophanem claudunt Georgii monachi Blos τῶν νέων (g) βασιλέων, *Vitæ imperatorum Leonis Armeni, et qui post eum rebus præfuerunt*, usque ad Romanum Lacapenum, cum jam Constantinus Porphyrogennetus solus imperitaret, defunctum A. C. 948. Diversus est hic Georgius a Georgio Hamartolo, cujus Chronicon ab exordio mundi ad Michaellem Theophili filium, sub quo ipse vitam agebat, adhuc ms. delitescit in variis bibliothecis. Utriusque et tertii insuper Georgii monachi Chronicon sive Historiam ms. evoluisse se testatus est Raderus in *Viridario sanctor.*, notis ad Vitam Ignatii patriarchæ CPol. scriptam a Niceta Paphlagone : *Præter ea quæ passim ad oram notavi, placuit quædam enotare ex Georgio Hamartolo, qui diversus est a Georgio syncello Tarsii, quamvis in fronte nomen syncelli præferat : diversus item a Georgio monacho qui Chronicon scripsit, quod a Pauvinio laudatur, tametsi Chronicon illud Georgii nomen præscriptum non habeat. Tres enim diversos monachos manuscriptos partim ex Palatina Boiorum, partim ex Augustana bibliotheca, ineditos omnes nec translatos hactenus mecum habeo conferoque.*

(g) Hinc apparet non diu post vixisse. Cæterum pag. 528 adnotatum, ἔως ὧδε τὸ Χρονικὸν Γεωργίου, καὶ ἀπὸ τῶν ὧδε τοῦ Λογοθέτου.

(*) Hoc munus nostris diebus præstitit vir clarissimus Carolus Benedictus Hasius, Institutii Franciæ et Academiæ Inscriptionum socius. Edit.

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΥΓΕΓΡΑΦΕΙΑ

ΕΚ ΠΡΟΣΤΑΓΜΑΤΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΤΟΥ ΦΙΛΟΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΙ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΥ ΔΕΣΠΟΤΟΥ

ΥΙΟΥ ΛΕΟΝΤΟΣ,

ΤΟΥ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ ΔΕΣΠΟΤΟΥ ΚΑΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

Ἀρχομένη ἡ δὲ ἐξέλιξις Θεοφάνης τῷ βασιλεῖ Μιχαήλ υἱοῦ Θεοφίλου, τοῦ κουροπαλάτου, ἡγουν ἀπὸ τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ Ἀρμενίου ὁ.

Τῶν δὲ κατ' ἐκαστὰ τὰς ὑποθέσεις ὁ αὐτὸς βασιλεὺς Κωνσταντῖνος φιλοπόνως συνέλεξε καὶ εὐσυνόπτως ἐξέθετο, νῆ τῶν ὁ μετέπειτα δὴλα γίνε. τῆς βασιλείας ὁ.

CHRONOGRAPHIA

CONSCRIPTA

JUSSU CHRISTI AMANTIS AC PORPHYROGENNETI

DOMINI CONSTANTINI

SAPIENTISSIMI DOMINI LEONIS IMPERATORIS FILII

Inde ducens exordium ubi Theophanes desinit Michaelis

scilicet Theophili filio Curopolata imperatore, hoc est a Leonis Armenii imperio. . . .

Argumenta singula Imperator ipse Constantinus studiose collegit, et ne posteris superiorum temporum gesta lateant dilucide, et ut capi facile possint, edidit.

1-3 Hoc quoque omnino, sapientissime princeps, ad alia tua multaque ipsa et magnifica ornamenta virtutesque accedit, quod ea quæ tempore perefluxerunt jamque esse desierunt, ad vitam denuo ortumque novum & studeas revocare, historiarumque bonum cura prosequaris, nec velut ii qui ante imperii clavum moderati sunt, abs te negligi patiaris. Atque horum quidem, qui ea æmulati sunt quæ nemo bonus unquam æmuletur, nulla nobis mentione habita, fuerunt quidam qui ut supra vulgus præstarent, nihil operæ posuerunt, quod neque litteris educati sint, sed rusticitatis ludibrium propudiumque exstiterint. Quid enim ejusmodi Imperatorem excolere deceat, quod homini ratione prædito nihil commodi afferat? cum magis deceat virorum curam habere, præcipueque scientiæ rationalis, quibus imperii robur præstat, ne homines in præceps ruentes paulatim obdurescant, ac ne id quo universis præcellimus, silentio traditum periclitetur.

Καὶ τοῦτο πάντως τῶν σῶν, ὁ φιλοσοφώτατε βασιλεῦ, καλῶν, μετὰ γε πολλῶν ἄλλων τε καὶ μεγάλων, τὰ τὰ τῷ χρόνῳ παραρρύνετα καὶ κεχωρηκότα πρὸς τὸ μὴ ὅν πρὸς παλινζῶσαν αὐθις καὶ παλιγγενεσίαν ἀναγαγεῖν [P. 2], καὶ τοῦ τῆς ἱστορίας ἐπιμεληθῆναι καλοῦ, ἀλλὰ μὴ τοῖς πρὸ τοῦ τῆν βασιλικὴν ἐπιλημμένοις ὁ ἀμεληθῆναι ἀρχήν. Οἱ μὲν γὰρ ζῆλον ἐζηλωκότες τοῖς ἀγαθοῖς ἀζήλωτον ὑπεξηρήσθωσαν τοῦ λόγου. Τινὲς ὁ διενηνοχέται ἐσπουδάσας τῶν πολλῶν κατ' οὐδὲν, ὅτι μὴ λόγου σύντροφοι, ἀλλ' ἀγροικίας γεγονόσας κατεντρόφημα. Τί γὰρ τοιαῦτον ἐξασκεῖν αὐτοκράτορα δεῖ, ὃ μὴ... ἐπιφέρει ὁ τὴν δῆσιν μετὰ λόγου γινόμενων ὁ; ὅσον ἐπιμελεῖσθαι ἀνδρῶν καὶ τῆς λογικῆς ὅτι μάλιστα ἐπιστήμης, ἐξ ὧν τὸ κράτος βασιλείας, ὡς ἂν μὴ λάθοιεν κατὰ πρᾶνου; φερόμενοι ἀλογωθέντες οἱ ἄνθρωποι, καὶ κινδυνεύουσι τοῦτο, ὃ τῶν πάντων διαφέρουμεν, ἀφωνία παραδοθέν.

VARIE LECTIONES.

ἡ ἀρχομένη P (i. e. editio Parisiensis) invito, ut Hasius testatur, codice. ὁ post Ἀρμενίου in P lacuna, quæ non est in codice. ὁ νῆ τῶν ὁ τῆς P. ὁ τῆς βασιλείας om. P. ὁ τοὺς — ἐπιλημμένους? ὁ οἱ τινες? ὁ μὴ κοινῇ ἐπιφέρει? ὁ γινόμενον?

Ἄλλ' ὅσον μὲν σοι πεπόνηται, πρῶτατε βασιλεῦ, Ἀ περὶ τὴν λογικὴν καὶ τὴν τῶν ἀνδρῶν ἐπιμέλειαν, ἵνα τᾶλλα....., θεωρήσουσι μὲν οἱ σοφοί, ὅτι δὴ καὶ σὺ, μᾶλλον δὲ δὴ σὺ σαφῶς, ὅτι γε καὶ ἐκεῖνοι σοφοί. Ἱστορεῖς δὲ αὐτὸς, χεῖρα μόνως λαβὼν ἡμῶν διακονουμένην σοι, ὅσα τοῖς πρὸ σοῦ βεβίωται, καὶ ἀποχρῶντως ἔχῃσι τὸ φαῦλον καὶ οὐ λαμπρὸν, ἐπεὶ καὶ τούτων ἔνεστι θηρᾶσαι τοῖς σπουδαίοις τὰ χρήσιμα. Ἀμέλει τοιγαροῦν πάσης ἀσχολίας καὶ ἀργίας τὴν περὶ λόγου προτετιμηκὼς σπουδὴν, ἥτε δὴ τούτου μάλιστα τοῖς ὑπηκόοις φιλομαθεῖς τε καὶ φιλοστοροῦσιν ζῆλον καὶ ἀρετὴν ἐγγεννῶντος, τὰ μὲν ἐκ τῶν γεγραμμένων, τὰ δὲ ἐκ τῶν ἀκοῇ παραδεδομένων συνηθροικῶς ὥσπερ τι κοινὸν διδασκαλεῖον προθεῖναι πᾶσιν ἐδουλεύσω καλῶς, ἐκείνην ταύτης * ἀρχὴν εἶναι νομίσας τῆς ἱστορίας ἀρίστην, τὴν τῷ μακαριῷ Θεοφάνει γενομένην κατέληξιν, (1) [πάντων τῶν βασιλείων ἕως τοῦ νυνὶ καιροῦ καὶ τῆς βασιλείας σου τὰ πεπραγμένα διὰ λόγου συλλεθεῖν· εἰ καὶ τοῦ ἀοιδίου σου πάππου τοῦ ἐν βασιλεῦσι εὐκλειοῦς βασιλέως Βασιλείου τὰ παρὰ σοῦ ἱστορούμενα, καὶ μετὰ πάσης σαφήνειας καὶ λόγου εὐκοσμίας κατὰ τὸ τῶν γενομένων ἀληθὲς καὶ εἰλικρινὲς εἰς τὸ φανερὸν παρὰ τῆς σῆς καλυμπεστάτης εἰδήσεως ἐξαγορευθέντα, περιττὸν ἂν εἴη οὐδοτιοῦν διηγῆσασθαι] ὅν κατὰ συγγένειαν καὶ ἀγχιστεῖαν, τὸ εἶναι υἱωνὸς λαχὼν, ἀποσεμνύνεις τε ἐκ τῶν σῶν ἱκανῶς καὶ ἀντιλαμβάνεις αὐθις παρ' αὐτοῦ τινα εὐκλειαν.

[P. 3]. Ἐκεῖνος μὲν οὖν εἰς τὴν τοῦ κουροπαλάτου Μιχαὴλ βασιλείαν καὶ ἤρταν τὴν ἐκ τῶν Βουλγάρων συμβῆσαν αὐτῷ καταπροδοθέντος ¹⁰ ὑπὸ τῶν ἑαυτοῦ κατέληγε, τῆς τοῦ Λέοντος μόνον μνηστῆς ἀναβρέσας, μηδὲν μὴθ' ὅθεν ἦν μὴθ' ὅπως ἐτράφη δῆλον τοῖς ἀναγινώσκουσι πεποιηκώς. Ἡμεῖς δὲ, ὥσπερ τῇ κεφαλῇ τὰ ἄλλα μέρη συνάπτοντες, αὐτὴν τε τὴν ἱστορίαν ὁλόσωμον, ἀλλ' οὐχ ἡμιτελῆ ἀποδείκνυμεν, καὶ πρὸς τὸν ἐξῆς καὶ κάτω χρόνον τοῖς μὴ βραθυμότερον ζῶσι διαδιδάζομεν, κέρδος, ἀλλ' οὐ ζημίαν αὐτοῖς ποριζόμενοι, εἴγε δὴ καλὸν καὶ πρὸς ἀσφάλειαν εὐδοκίαν τῶν ἀγαθῶν τε καὶ μὴ τὸν βίον διαγινώσκαι.

VARIAE LECTIONES.

* ταύτην vulgo. ¹⁰ καταπροδοθέντι ?

NOTÆ.

(1) Inclusa addita ex conjectura R. P. Goari, eaque non levi, sed ex scriptoris ipsius verbis petita.

Quantam vero tu, mitissime princeps, operam posueris tum in rationali scientia tum in hominum cura, ut alia prætermittam, commemorabunt quidem homines sapientes, quando et tu ipse, vel potius tu ipse palam, quod et illi sapientes. Scribis autem ipse, manum duntaxat nostram tibi ministrantem assumens, quæcunque superioris ætatis hominibus gesta noscuntur, tamen illa abunde vitiosa sint nec virtutis laude admodum splendēant, quod hinc quoque viri studiosi commodum referant. Sane igitur omni alia occupatione otioque eruditionis litterarumque curæ posthabitis, quod nimirum ea res doctrinæ historiæque amantibus subditorum animis æmulationem virtutemque inferat, ex iis 5 quæ aut ab aliis scripta aut auditione accepta sunt unum corpus contexens, communem quasi scholam universis proponere sagaci consilio decrevisti, hujus historiæ illud optimum ratus initium, ubi felicitis memoriæ Theophanes scribendi finem fecisset, [ita nimirum ut omnium imperatorum ad hanc usque ætatem tuumque imperium res gestas sermone complectatur. Quamquam inelyti ævi tui, inter Augustos fama celebrimi, Basilii imperatoris gesta abs te conscripta, omnique perspicuitate ac sermonis ornatu vere sincereque ab eruditissima prudentia tua, omni denique fide narrata, superfluum nobis sit ullo modo retractare] quem sanguinis necessitudine (illius ipse nepos) propius contingens cum tuis ornamentis abunde honestas, tum rursus quamdam ab eo claritatem recipis.

Is porro in Michaelis Curopalatæ imperio acceptaque a Bulgaris clade per suorum prodicionem, Leonis duntaxat proclamati Augusti evius facta mentione, scribendi finem fecit, ejusque nec natales aut patriam, nec educationem lectoribus aperuit. Nos autem velut membra reliqua capiti jungentes tum ipsum historiæ corpus integrum, non quasi dimidia parte mutilum, repræsentamus, tum ad ea quæ deinceps secutisque temporibus gesta sunt traducimus, rem scilicet præstantes iis qui in otio et desidia vivere noluerint utilem, nihilque eis dampni afferentem. Quippe bonum est et ad securitatem cum primis utile ut bonorum pariter atque malorum vitam cognoscamus.

ΛΟΓΟΣ Α'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΛΕΟΝΤΟΣ.

LIBER I.

LEONIS ARMENII IMPERIUM.

6 1. Ejus itaque quem dicebam Leonis patria Armenia fuit. Genus partim ex Assyriis, partim ex ipsis Armeniis propagatum fuit. Hi cum scelestæ mentis proposito truci nece parentes sustulissent, exsilio damnati sunt; in quo velut profugi, pauperem tolerantes vitam, quem nominavimus, feram bestiam susceperunt. Jam itaque Leo pubertatis annos ingressus in oppidum Pidra nomine, quod Orientalium thematis est, migravit: ubi cum viriles annos attigisset, bellicosissimis viris truculentissimisque connumeratus, strenui fortisque pectoris viri laude claruit. Nicephorus cum per id tempus imperii habenas moderaretur, in Bulgaria insigni Romanæ rei ludibrio occubuit. Supremum is ducem Bardanium, cognomento Turcum, destinaverat, quinque tunc orientalium thematum agentem præsidem, ac qua pollebat bellica fortitudine ac reliquarum virtutum laude, provida cura gubernantem. Porro Bardanius, ut cui hostium potiri in votis esset, ac cum sibi ipse quotidie imperium somniaret, hunc de quo loquimur Leonem, hominem gravi trucique aspectu 7 atque animo generoso, quique præterea colloquio blandus videretur moribusque urbanus, suis tum satellitibus ac ministris adlegit, atque hoc priorem, aut certe brevi post, Michaelē Ballum, necnon Thomam Gazura palude oriundum, abjectæ omnes sortis homines nullaque hactenus nominis claritate conspicuos, ac qui tum primum militarium ordinum ducibus tribunisque innotuissent.

2. Hi ergo toti o Bardanio pendebant, inque eum omnes spes suas sæcularis claritatis jactabant. Bardanius porro imperii nanciscendi cupiditate flagrans viro cuidam in Philomelio monasticam vitam agenti illicque commoranti ejus quandoque adipiscendi animum aperit, ac confert consilium, rogatque ut supplices ad Deum pro eo preces fundat, quo ejus gressus dirigantur exque voti ratione imperii compos fiat. Ad quem protinus monachus: *Noli, Bardani, ejusmodi aliquid temere aggredi ac præsumere, unde futurum ut substantiam amittas et oculi effodiantur aliaque tibi infausta eveniant. Sed si auid probe inque rem tuam consulenti obaudis, quam cito ab ea animum transfer molitione,* D

[P. 4] α'. Πατρὶς μὲν οὖν τοῦ δηλωθέντος, Λέοντος Ἀρμενία, γένος δὲ τὸ μὲν ἐξ Ἀσσυρίων, τὸ δὲ καὶ αὐτῶν Ἀρμενίων, οἱ καὶ τοὺς ἰδίους ἐξ ἀνοσίτου γνώμης σφαγῇ ἑμιαφόνῳ παραδόντες γεννήτορας ὑπερορίας κατεδικάσθησαν, κάκεισε δὲ τὸν πέννητα βίον, ἅτε δὴ καὶ φυγάδες, διαθλοῦντες τὸν εἰρημένον θῆρα ἀπέτεκον. Ἄρτι γοῦν εἰς ἐφήβους ὁ Λέων ἐτάττετο, καὶ κόμην Πιδρᾶν κατονομαζομένην, ὑπὸ τὸ θέμα τελοῦσαν τῶν Ἀνατολικῶν, τῆς πατρίδος ἀλλάσσεται· ἐνθα δὴ καὶ ἀνδρὸς ἡλικίαν δεξάμενος, τοῖς μαχιμωτάτοις καὶ φονικωτάτοις καταριθμούμενος, δόξης εὐμοίρησεν ἐπὶ γενναϊότητι. Νικηφόρος τότε τὰς τῆς βασιλείας Ἰθυνεν ἡνίας, ὁ τρόπαιον ἐν Βουλγαρίᾳ γενόμενος, καὶ μονοστράτηγον τὸν Βαρδάνιον, ὃ Τούρκος ἐπὶ κλην, τῶν πέντε θεμάτων τῶν κατὰ τὴν Ἀνατολὴν τὴν ἐφορείαν καὶ πρόνοιαν διοικούμενον διὰ τε τὴν ἐν πολέμοις τόλμαν καὶ τὰς ἄλλας ἐπανθοῦσας αὐτῷ [P. 5] ἀρετὰς ἐξάπιστα κεν· ὃς ἅτε δὴ τῶν ἐχθρῶν ἀγαπῶν κυριεύειν καὶ τὴν βασιλείαν ἐκάστοτε ὄνειροπολῶν, τοῦτόν τε, περὶ οὗ ὁ λόγος, τὸν Λέοντα καταπληκτικὸν βλέποντα καὶ γενναῖον ἀνάστημα ἔχοντα καὶ ἄλλως ἀστείον ἐν ταῖς ὁμιλίαις δοκοῦντα τοῖς ἑαυτοῦ δορυφόροις ἐγκαταλέγει καὶ διακόνους, καὶ πρὸ γε τούτου ἢ μετὰ τοῦτο μικρὸν Μιχαὴλ τε τὸν Τραυλὸν καὶ Θωμᾶν τὸν ἀπὸ λίμνης Γαζουροῦ, ταπεινούς πάντας· καὶ ἀξήλους ὄντας καὶ ἀρτίως εἰς γνῶσιν ἀγομέτους τοῖς τὰς πολεμικὰς ἐγχεχειρισμένοις ἀρχάς.

C

β'. Ἐκρέμαντο οὖν οὗτοι τοῦ Βαρδανίου, καὶ ἐναὐτῷ τὰς κοσμικὰς ἐλπίδας ἐξάλειον· καὶ οὗτος τῆς βασιλείας ὧν ἐραστὴς ἀνδρὶ τινὶ μονάζοντι κατὰ τὸν τοῦ Φιλομηλίου χώρον καὶ ἐνδιατωμένῳ τὴν ταύτης ἀνακοινοῦται γνώμην αὐτῷ καὶ ἐπιθυμίαν, καὶ πρὸς θεὸν εὐχὰς ἱκετηρίου παρεκάλει τοῦτον ἀναπέμπειν, τὰ αὐτοῦ διαθήματα κατευθυνούσας καὶ τὴν βασιλείαν ἐπιδραβεύουσας αὐτῷ. Ἄλλ' ἤκουσεν αὐθωρὸν, ὡς οὐ δέοι τοιοῦτων κατατολμῶν πραγμάτων, Βαρδάνιε, εἰ ὧν ἀπόλειά τε περιουσίας καὶ ὁμολογῶν περικοπή καὶ δυστυχία ἄλλως οὐ καλῶς σοι γενήσεται· ἀλλ' εἰ τι εἶχεις πεισθῆναι σοὶ συμβουλεύοντι, ἀποπήδησον τούτων διὰ βρυχῶν, ἀρχὴν τινα μὴδ' ὅλως τῶν τοιούτων σου πραγμάτων βάλλων εἰς τοῦν. Ἐπληρώθη κατηφέας καὶ

ἀχλὺς ὁ ἀνθρώπος τούτων τῶν λόγων ἀκηκώς. Καὶ Ἀ
 τῆλος ἐξῆι τοῦ δωματίου πλήρης ἀθυρίας καὶ θλί-
 ψως. Ὡς δὲ τοὺς εἰρημένους ἀνδρας, Λέοντά τε καὶ
 Μιχαὴλ καὶ Θωμά, τὸν ἵππον ἄγοντας ἀναβῆναι
 τούτῳ ὁ μοναχὸς ἐθεάσατο, τὸν στρατηγὸν ὑποστρέ-
 φειν παρεκτελέετο· καὶ ὡς καινῶν τινων καὶ
 ξένων ἀκούσεσθαι προσδοκῶν, θάττον ἢ λόγος ὑπ-
 ἔστρεφεν. Ἄλλ' ἐκείνον μὲν αὖθις ἐξελιπάρει μὴ πρὸς
 τὰ ἐλπιδόμενα αὐτομολῆσαι δεῖν καὶ τὴν ἀποῦσαν
 κακοπραγίαν τῆς παρουσίας εὐδαιμονίας ἀλλάξασ-
 θαι· αὐτοὺς δὲ τούτους προφήτιδι γλώττῃ διεμαρ-
 τήρετο, βεβαιῶν ὡς Ὁ πρῶτος τούτων καὶ δεῦτερος
 τῆς σοῦ πεποθημένης βασιλείας γενήσονται ἐγκρατεῖς,
 ἀλλ' οὐ σὺ, ὁ τρίτος δὲ εὐρημίας μόνης καὶ ἀναβρῆ-
 σεως μετασχὼν οὐδ' ὅλως εὐδωθήσεται, ἀλλὰ καὶ
 κακῶς· τὴν ψυχὴν ἀποβρῆξει τὴν ἐαυτοῦ. Τούτοις
 βελλόμενος· τὴν ψυχὴν ποικίλως ἤφιε κατὰ πρόσ-
 ωπον τὰς χροιάς καὶ αὖθις ἄπειρ' ἐπὶ τὴν οἰκαδε, ὁμοῦ μὲν
 βλάσφημά τινα κατὰ τοῦ ἀνδρός καὶ ὕδρεις ἀποβρῆ-
 πτων, [P. 6] ὁμοῦ δὲ τούτοις τὰς ἐκείνου δι' αὐτοὺς
 ἐξαγγέλλων προβρῆσεις, καὶ γέλωτα πολὺν καταχέων
 τῶν εἰρημένων.

γ'. Χαίρειν οὖν εἰπὼν τοῖς ἐκείνου λόγοις, τῇ
 ἐννεακαιδεκάτῃ τοῦ Ἰουλίου μηνὸς τῆς ια' Ἰνδι-
 κτιῶνος κατὰ τοῦ βασιλεύοντος Νικηφόρου χεῖρα συν-
 αθροίσας πολλήν, καὶ τὰ ὑφ' ἐαυτὸν τέσσαρα θέματα
 τοῖς ἐαυτοῦ λόγοις ὑπαγαγὼν, τῶν Ἀρμενιακῶν
 χωρὶς (οὐδὲ γὰρ ὑπέβαν αὐτῷ), τῆς ἐπαναστάσεως
 ἄρχεται. Ἐμῖσι μὲν οὖν τότε τὸν Νικηφόρον τὸ
 ὑπῆκον τῷ βάρει πιεζόμενον τῶν δημοσίων τελῶν, ὃ
 γέγονε πως καὶ ἀφορμὴ καὶ σύνδρομον ἐκείνῳ τῆς
 ἐπαναστάσεως· γέγονε δέ τι καὶ ἕτερον αἰτίον. Ὡς
 γὰρ κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ὁ Βαρδάνιος ἠνδραγάθη-
 σεν καὶ τῆς γενομένης πολλῆς λαφυραγωγίας δικαίᾳ
 προνοίᾳ πεποίηκε τὴν διανομήν, κατὰλληλα τοῖς
 ἀγωνισομένοις ἐν πολέμῳ ἄλλ' οὐ κατὰ πρόσωπον τὰ
 ἄλλα προθεῖς, ἔδοξε καὶ βασιλείας τούτοις δέξις
 μεταλαβεῖν. Ὅθεν ἀναβρῆθεις δημοσίᾳ φωνῇ βασι-
 λεύς, καὶ πολλῶν ἄλλων ἀπολαύσεων τε καὶ γερῶν
 ἐκ τοῦ θήμου καταξιώθεις, ὡς καὶ ναὶ ἐπ' ὀνόματι
 αὐτοῦ ἀνεγείραι τε καὶ κατασκευάσαι, τὴν ἐπὶ Νι-
 κομήδειαν φέρουσιν ἦιε ὁδόν. Ἄλλ' ἀποχρῶσαν
 καὶ ἐφάμιλλον ὁ βασιλεύων Νικηφόρος δύναμιν ἐκ-
 στρατεύσας, καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος δύσελπιν ποιή-
 σας αὐτὸν τῷ πλήθει τῶν ἀντιπατατατομένων, ἐπει-
 σεν αὐτὸν συγγνώμην φθάσαντα ἐξαιτήσασθαι.
 Ἄρτι μὲν γὰρ Λέων, ἄρτι δὲ καὶ Μιχαὴλ ἀποβρῦν-
 τες πρὸς βασιλέα, ἄθλον ὃ μὲν τὴν φοιδεράτων καὶ
 βασιλικῶν οἶκον τοῦ Ζήνωνος καὶ τὸν Δαγισθέα, ὃ
 δὲ τὴν τῆς κόρτης κόμητος ἀρχὴν καὶ τὸν τοῦ Κα-
 ριανοῦ οἶκον ἀπενεγκάμενοι, οὐκ ἀγαθὰ φρονεῖν
 αὐτὸν περὶ ἐαυτοῦ πεποίηκασιν. Ὅθεν αὐτῷ τε
 καὶ τῷ λαῷ συγγνώμην αἰτούμενος ἐκ βασιλέως
 μέχρι τῶν Μαλαγίνων ὑπέστρεφεν· κακεῖ τοὺς τῆς
 ἀπαθείας λόγους δεξιόμενος καὶ τὸ χρυσοῦν σταυρί-
 διον, ὃ ¹¹ παρὰ τοῦ Νικηφόρου φορούμενον αὐτῷ

cujus res se ita habeant. Quo audito maeritia quæ-
 dam ac caligo hominem incessit, tristisque et af-
 flicto animo e tugurio pedem refert. Tum mona-
 chus, quos dicebam viros, Leonem scilicet et Mi-
 chaelem et Thomam, equum adducentes, quem
 conscenderet, videns, ducem redire jubet. Is vero
 nova quædam et inaudita se auditurum sperans
 dicto citius reversus est. Tum ille iterum Barda-
 nium rogare ac obtestari, ne ipse sponte ad parata
 mala procurrat, neve absens infortunium cum præ-
 senti rerum secundarum statu commutare querat.
 His autem ipsis futurorum præscia lingua contesta-
 tus est certoque affirmavit fore ut primus alterquo
 imperii, quod sic ille deperiret, compotes fierent.
 ipse illo nunquam potiretur. Tertio, cum fausta
 omnia publicamque acclamationem consecutus es-
 set, nihil ex voto ac prospere cessurum, sed fore
 ut et animam male abrumperet. His mente per-
 cussus Bardanius, ac vultus colorem identidem
 mutans, rursus domum abit, simul maledicta quæ-
 dam verbaque atrocia iu monachum jactans, illius-
 que sic in eos fausta vaticinia narrans, multoque
 risu hominis dicta excipiens.

3. Ejus itaque sermonibus valere jussis, ad deci-
 mam nonam Julii mensis, indictione undecima,
 ingenti adversus Nicephorum imperatorem coacto
 exercitu, eque subjectis thematibus verborum lo-
 nocinio quatuor in sententiam pertractis, Arme-
 niis duntaxat in fide perstantibus (nec enim ut
 Bardano morem gererent induci potuerant), re-
 bellionem orditur. Erat vero Nicephorus tum sub-
 ditus exosus, quod publicorum vectigalium gravi
 onere eos opprimeret. Hinc novandarum rerum
 ansa quædam et occasio fuit; sed et alia quædam
 huic causa accessit. Nam cum Bardanius adversus
 Agarenos rem feliciter gessisset, prædanique, qua
 potitus erat, maximam æquissime inter milites di-
 visisset, nulla personarum ratione, sed pro merito
 eorum qui pugnaverant largitus præmia, tantam
 exercitus omnis inivit gratiam, ut ei dignum pu-
 taverint qui imperio potiretur. Hincque adeo pu-
 blice imperator proclamatus, pluresque alios ho-
 mores ac præmia populi in eum studiis con-
 secutus, ut et templum ejus nomine crexerint,
 Nicomediam versus iter contendit. Verum cum Ni-
 cephorus imperator idoneum nec ullatenus impa-
 rem exercitum in cum eduxisset, et militum multi-
 tudine perculsum de eventu belli desperare coegis-
 set, persuasit illi ut prior veniam peteret. Jam
 enim Leo atque etiam Michael cum ad imperato-
 rem defecissent, ab eoque donati essent, alter scæde-
 ratorum præfectura regiaque Zenonis domo et
 Dagistea, alter aulae comitis dignitate ac Cariani
 ædibus, fecerant ut suis ille rebus disliceret. Qua-
 propter tum sibi ipse tum copiis veniam ab impe-
 ratore precatus ad Malaginas usque iter reflexit,
 quo loco securitatis fidem accepit, parva quoque

cruce aurea, Nicephoro gestari solita, certo datæ fidei pignore ad eum missa. Tum ad Heraclii monasterium noctu aufugit, uno Thoma periculi socio; cumque capitis ornatum vellet auferre, non acquievit monasterii præses. Tum ille ense, quo præcinctus erat, comam amputans, vilique indutus toga, versus Proten insulam iter arripit, quo loco prædium pulchre excultum olim possidebat; in quo et extorrem agere imperator mandaverat. **IO** Illuc itaque trajiciens, solitisque precibus initiatus ac monachorum divinum habitum consecutus, mutato nomine Sabbas appellatur, pro sanctioris ab eo arrepti instituti ratione plura ac magna certamina desudans. Haud longum tempus fluxerat, cum Lycaonum quidam impetu in eum facio atque eo oculis orbato, sciente ac volente, qui tum rerum potiebatur, Nicephoro, in divinum magnumque Dei templum confugiunt. Inque eum modum Philomelii quoque monachi vaticinatio exitum habuit. Cæterum ille, velut a quibus beneficio affectus esset, faustis votis homines prosecutus austerioris vitæ disciplinam colebat, vino, piscibus, oleo penitus abstinens, nudo semper capite ac pedibus, vel cum acrior hiems desæviret. Ad hæc una tunica corpus contegebat, æstate quidem pelliceam induens, hieme vero cilicinam. Non triticeo pane vitam sustentabat, sed sibi ipse hordeaceos subcinericios panes faciebat. Hanc itaque severioris vitæ regulam consecutus duravit donec Leo imperio potitus est. Quin et Dominicam conjugem cum filia liberisque domi detondendos curavit, Athanasiam appellans, cunctasque opes in pauperum eleemosynas erogans. Atque hæc quidem ac ejusmodi Bardanii res.

4. Porro Leo clarus habebatur ac superbia sceleratus, ex humili atque obscuro conspicuus atque illustris, pro fœderatorum præfectura, quam gerebat. Sed nec ingratos mores exuerat, talem se exhibens adversus **II** eum qui beneficio affecerat. Carterum clarebat, aliaque aliis nectens prælia strenue adversus Ismaelitas ac secundo Marte pugnabat, quippe qui et sua ipse indole et exercitatione in eam rem multa virtute pollebat. Quandoque vero ab eo qui tum rerum potiebatur (Nicephorus is erat), quam in copias militares erogaret, pecuniarum vi credita, nihili pendens Imperialia jussa ne rem quidem exsequeretur, sed in Euchaitarum ignobili oppido tempus voluptate ac ignavia terens, constituta exercitui stipendia præbere differebat; nec ullam omnino curam ac diligentiam adhibens tum pecuniæ publicæ, tum suo ipsius tutando corpori, ac nec provincialibus conservandis, cum Agareni excursions facerent Romanamque diuionem diriperent, solus ipse ac nemo alius confertam prædam citra omnem laborem eis tradebat, non quidem suis ipse fortune ac periculo (quippe qui celeri fuga saluti suæ consulebat), sed militaribus

A ἀπέσταλτο πρὸς ἀσφάλειάν τε καὶ πλοῦσιν, πρὸς τὴν τοῦ Ἡρακλείου μονὴν νύκτωρ, τὸν Θωμᾶν μόνον συγχινδυνεύοντα ἔχων, ἀπέφυγεν, τὸν τῆς κεφαλῆς κόσμον ἀφαιρῆσαι σπουδάζων. Καὶ ὁ μὲν τῆς μονῆς προεστὼς τοῦτο δρᾶσαι τοῦτον οὐ συνεχώρει· αὐτὸς δὲ τῇ ἡ περιεζώνοντο σπάθῃ τὸν πλόκαμον αὐτοῦ ἀφελὼν, καὶ πενιχρὰν ἐσθῆτα ἀμφιασάμενος, εἰχετο τῆς πρὸς τὴν Πρώτην νῆσον πορείας, ἐνθα δὴ τοῦτω κτῆμα καλῶς πεπονημένον ἐνῆν, καὶ ὁ βασιλεὺς ἐκεῖ μένειν περιωρισμένον ἐπέτρεψεν. [P. 7] Ἐκείσε γοῦν παραιωθείς, καὶ τὰς συνήθειας εὐχὰς καὶ τὰ τῶν μοναχῶν θεῖον σχῆμα δεξάμενος, μετωνομάσθη Σάββας, ἀγῶνας ἀσκητικῶς πολλοὺς ἐνδεικνύμενος. Οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ τινες τῶν ἐκ τῆς Λυκαονίας αὐτῷ ἐπιθιμένοι καὶ ποιήσαντες ἔρημον τῶν ὀφθαλμῶν, γνῶσι καὶ εἰδῆσι τοῦ βασιλεύοντος, τῷ τοῦ Θεοῦ προσφεύγουσι θεῷ καὶ μεγάλῳ ναῷ· καὶ τέλος εἶχεν καὶ ἡ πρόρρησις τοῦ τὸ ¹³ Φιλομήλιον ἐνδιατωμένου μονάζοντος. Ἄλλ' ἐκεῖνος μὲν ὡς εὐεργέταις αὐτοῖς ἐπευξάμενος τῆς σκληροτέρας εἰχετο ἀγωγῆς, οἶνον τε καὶ λχθῶν καὶ ἐλαίου ὀλοσχερῶς· ἀπεχόμενος, γυμνὴν τε ἀεὶ φέρων τὴν κεφαλὴν καὶ τοὺς ἑαυτοῦ πόδας, κἂν εἴ τις σφοδρότερος ἐγγόνει χειμῶν. Ἐτι δὲ μονοχῶν διετέλει, τῷ θέρει μὲν δερμάτινον χιτῶνα ἀμφιεννύμενος, τῷ χειμῶνι δὲ τρίχινον περιβαλλόμενος. Ἐξῆς δὲ οὐ στείνῃ, κρήθης δὲ ἀλεύρω ἐγκρυφίαν ποιῶν. Καὶ οὕτω παρέπεμπε τὸν ἑαυτοῦ βίον, διαρκέσας ἕως ὁ Ἀέων τῆς βασιλείας ἐγένετο ἐγκρατής. Ἀποκαρῆναι δὲ καὶ τὴν ἑαυτοῦ σύμβιον Δομνίκα· ἄμα θυγατρὶ καὶ τοῖς **C** ἑαυτοῦ παισὶν ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἐποίησεν, μετονομάσας αὐτὴν Ἀθανασίαν, ἅπαντα δηλαδὴ τὸν πλοῦτον διανείμας πτωχοῖς. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸν Βαρδάνιον οὕτω τε καὶ τοιαῦτα.

D δ'. Ὁ δὲ Ἀέων εἰχετο τῆς δόξης καὶ ἐγαυρία ἐκ ταπεινοῦ καὶ ἀδόξου περιδλεπτος ὁραθεὶς κατὰ τὴν τῶν φοιδεράτων ἀρχὴν. Ἄλλ' οὐδὲ τῆς ἀχαριστίας ἀπέχετο, τοιοῦτος περὶ τὸν εὐεργέτην φανεῖς. Πλὴν εἰχετο, καὶ μάχαις μάχας ἐπισυνάπτων κατὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἠνδραγαθίζετο, ἅτε μεγάλῃ ἐν τῷ τοιοῦτῳ μέρει καὶ φύσει καὶ τριβῇ προσφερόμενος δύναμιν. Καὶ ποτε στρατιωτικῶν χρημάτων διανομὴν παρὰ τοῦ τὰ σκήπτρα διέποντος Νικηφόρου ἐγγειρισθεὶς, ἐπεὶ οὐδὲν ἔμελεν αὐτῷ τῶν βασιλικῶν ἐντολῶν, οὐδ' ἐξεπείρανέ τι, ἀλλ' ἐν πολίχνῃ Εὐχαϊτῶν ἰδὼν καιρὸν βραστώνῃ καὶ ἀμελεῖα κατατριβῶν ἀνεβάλλετο τὰ νενομισμένα τῷ στρατῷ παρασχεῖν· καὶ φυλακῆς οὐδεμίαν πρόνοιαν ἔχων, οὔτε μὴ τῶν κοινῶν χρημάτων, οὐδὲ καὶ τοῦ ἑαυτοῦ σώματος, οὐδ' αὐτῶν τῶν ὑπὸ χεῖρα, τῶν Ἀγαρηνῶν ἐκδραμόντων καὶ τὰ Ῥωμαίων ληϊζομένων τὴν λείαν αὐτοῖς· οὗτος, ἀλλ' οὐκ ἄλλος τις, ἀπεπλήρωσεν ἀταλαιπώρως, ἀλλὰ δι' αὐτοῦ μὲν οὐ (δέξαι γὰρ φυγὴν τὴν σωτηρίαν ἐπραγματεύσατο), τὰ στρατιωτικὰ δὲ προδοὺς καὶ μόνον οὐχὶ χερσὶ πολεμίοις ἐμβαλὼν χρήματα. [P. 8] Οὐ δὲ ἔνεκα δίκας, εἰ καὶ μὴ τὰς ἀξίας, τῷ καταπιστεύσαντι δοὺς Νικηφόρῳ, πληγαῖς τε ταῖς κατὰ νότον

ὑπἄχθη καὶ στέρων καὶ φυγῇ ἀτίδω τὴν ζημίαν ἀπίστιον. Ἀλλὰ τοῦ Νικηφόρου κατὰ Σκυθῶν ἐκστρατεύσαντος καὶ τραυματιοῦκατὰ τὴν παρεμβολὴν τοῦ πολέμου παύσαντος μὴν Ἰουλίῳ εἰκάδι ἕκτη τῆς τετάρτης ἰνδικτιῶνος, καὶ τοῦ υἱοῦ Σταυρακίου κατὰ τὸν πόλεμον καιρίαν τρωθέντος ὥς δύο μὲν μόνους μῆνας καὶ ἡμέρας ἐπιζῆσαι ὅκτῳ, συμβασιλεύσαντος δὲ πρότερον τῷ πατρὶ ἕτη ὅκτῳ μῆνας ἑπτὰ, καὶ Μιχαὴλ τοῦ κουροπαλάτου μετὰ τὴν τοῦ Σταυρακίου κατὰ τὴν δευτέραν τοῦ Ὀκτωβρίου μὴν ἀποβίωσιν, γαμβροῦ μὲν Νικηφόρου τελοῦντος, ἐκ γενεᾶς δὲ καταγεγμένου τοῦ Ῥαγγαβῆ καὶ κατὰ τὴν θέσιν τῶν Μαγγάνων σκηνοῦντος, τὴν τῆς βασιλείας δεξαμένην ἀρχὴν κατὰ τὸν Ὀκτωβρίου μῆνα τῆς πέμπτης ἰνδικτιῶνος, ἀπολύεται ὁ Διὼν τῆς ὑπερορίας κατὰ τὸ ἐπικρατήσαν ἔθος τῆς χρηστότητος ἐνεκεν τοῖς Ῥωμαίων βασιλεῦσι, καὶ τῆς φυγῆς κατὰγεται, καὶ τοῖς αὐτοῦ τοῦτου δὴ τοῦ Μιχαὴλ βαβδούχοις τοῖς κατὰ τὰ ἀνάκτορα συντάττεται ἐφεδρεύουσι, καὶ πατρικίον τιμᾶται μετ' οὐ πολὺ τιμῇ, καὶ στρατηγὸς Ἀνατολικῶν ἀναδείκνυται, ἡνίκα καὶ τὴν παλαιὰν φίλιν τοῦ σὺν αὐτῷ τραφέντος ἀνδρὸς Μιχαὴλ ἀνασῶν, ὃν κόμητα τῆς κόρης τῆς ἐκ τοῦ Βαρδανίου μετὰτάξις προετίμησεν, καὶ τῶν ἀπορρήτων μύστην λαμβάνων, τῶν ἐνδον τε εἶχεν πιστότατον καὶ τῶν ἐκτὸς πρακτικώτατον.

ε'. Ἄλλ' ἐμάλιν αὖθις ἀχαριστίας ἀλῶναι γραφῇ, ὁμότητι συντραφεῖς καὶ ἀγριότητι ἐκτραφεῖς¹², καὶ τοῖς δευτέροις τὰ πρῶτα καλύψαι ὁ ἀλιτήριος. Ὅθεν ἄρτι Κρούμνου τοῦ τῶν Βουλγάρων ἡγεμόνος συμβάσεις καὶ φιλίας ὑποκριναμένου καὶ σπονδὰς ζητούντος εἰρηνικῶς, εἰ μόνον τὰ κατ' ἔτος διδόμενα εἰς τὰξιν, οἶμαι, δοθῶσιν φόρου αὐτῷ, ὥς τοῖς πρότερον ἔδοξε, καὶ προστιθέντος ὥς καὶ τοῖς πρόσφυγας Βουλγάρων, πρὸς δὲ καὶ Ῥωμαίων εἰς τοῦπίσω ἐκδίδοσθαι τῷ αὐτῶν ἔθνη, ἀποπον ἐφάνη τὸ τῶν προσφύγων τοῖς τῆς συγχλήτου βουλῆς, εἰ καὶ ὁ βασιλεύων Μιχαὴλ ὤλως¹⁴ ἐγένετο τῆς δόξης τοῦ ἀρχόντος τῷ γε δὴ τῆς εἰρήνης βούλεσθαι μὴ ἀποτυχῆν. Ἄλλ' ἐκράτησεν ἡ βουλὴ, θεόκτιστον μάγιστρον ἐπικυροῦντα καὶ συντιθέμενον ἐχουσα τῇ δόξῃ, καὶ διελύθησαν πάλιν εἰς ἔργα πολέμου, τοὺς λόγους καταλιπόντες γυμνοῦς. Καὶ τοῦτ' εἰκότως ἐφάνη καλόν [P. 9] πῶς γὰρ ἂν τις φιλόφρωνος δόξῃ καὶ συμπαθῆς τὸν γε διὰ τινὰ σφαλέντα δὴ περιπέτειαν καὶ τὴν αὐτοῦ μὲν ἀρνησάμενον ἐνεγκαμένην, ἥς οὐδὲν γλύκιον, ὥς φασι, πρὸς δὲ καὶ γαμετήν τε καὶ ἔγγονα, ὥς εἰς ἀσυλον καταφυγόντα βωμὸν τῇ τῶν Ῥωμαίων πολιτείᾳ, τοῦτον ἐκδίδοσθαι ὁμότητι Σκυθῶν, θηρίων διεννηγοχῶν οὐδέν; οἷς γὰρ τὸ φοβερόν καὶ ἀγριὸν ὁρῶσιν αὐτῶν τοὺς πολλοὺς μὴ ὑποφέροντας καὶ διὰ τοῦτο ἀπορρέοντας πρὸς τὸ ἡμερον καὶ πρὸς ἡμῶν συχνῶς, ἅτε δὴ, μὴ κατὰ μικρὸν λάθωνται αὐτοὺς, πρὸς ἡμᾶς ἐκκενώσαντες, δεδοτες οἱ σφῶν ἀρχηγοὶ τὸν πολὺν περὶ τούτων λόγον πολλὰκις καὶ μέχρις ἡμῶν κακινή-

A pecunias proditis et quasi in manus hostium coniectis. Quamobrem etiam eisdem Nicephoro, a quo pecunias consignatas acceperat, poenas dedit, etsi leviores quam delicti ratio exposcebat, nempe dorsum renesque verberibus affectus, perpetuoque exsilio multatus. Ceterum cum Nicephorus adversus Scythas movens accepto in acie vulnere satis concessisset Julii mensis vigesima sexta, indictione quarta, Stauraciusque ejus filius ipse quoque lethali in praelio affectus vulnere non plures duobus menses diesque octo patri superstes exsistisset, Michael 12 vero Curopalata post Stauracium secunda Octobris vita functum (erat is gener Nicephori, Rangabæ ortus prosapia, ad armamentarii aedes morans) imperii sceptrum adeptus esset mense Octobri; indictione quinta, Leo exsilio solvitur, Romanorum principum, cum primum inaugurantur, solemnī clementia; atque a fuga revocatus ipsius Michaelis palatinis lictoribus accensetur. Nec longa mora, patricii dignitate augetur duxque Orientalium creatur, quando et Michael veterem viri, quicum fuerat educatus, amicitiam renovans, quem aulae comitem relicta Bardanii factio ante provexerat, arcanorumque consciam assumens, rerum domesticarum fidissimum testem eorumque quæ foris agenda essent efficacissimum ministrum adhibuit.

5. Rursus tamen ingrati animi labem sibi aspersurus erat homo crudeli ingenio agrestique indole educatus, ac qui priora sua, mortalium scelestissimus, sequentibus esset obscuraturus. Unde cum jam Bulgarorum dux Crumnus concordiam et pacis fœdera amicitiasque ambire se simularet ac animi pacis cupidum præferret, dummodo annua, quæ pendi solita erant pro eo ac majoribus visum erat, Romani tributa præstarent, ea demum adjecta conditione, ut et Bulgarorum vicissimque Romanorum imposterum transfugæ suæ quique genti redderentur, transfugarum 13 caput illud absurdum senatui visum est, quanquam Michael imperator totus in principis Bulgarorum sententiam libat, quod ineundæ pacis occasionem illam sibi nolebat aufugere. Obtinuit tamen senatus sententia, quam Theoctistus magister sequeretur ac cui vim ac pondus auctoritate sua adjiceret. Iterum ergo relictis colloquiis ad belli aleam revocatum negotium; idque magis decere merito judicatum est. Quomodo enim non omnem humanitatis sensum exuisse arbitrandus est, qui hominem casu aliquo aut vicissitudine in errorem prolapsum, patriaque, qua nihil dulcius esse aiunt, contempta, ad hæc uxore et liberis, ceu ad aras inviolabiles, ad Romanæ ditionis loca confugientem, Scythicæ gentis immanitatis, cujus a feris nihil indoles differat, dedendos putaverit? cum enim terribiles trucesque ac feri sint, multos suorum id non ferentes ad lenitatem et mansuetudinem nostram sæpenumero transire ani-

madvertunt. Ne igitur universa ipsorum gens in nostram paulatim sese effundat, veriti eorum principes sæpius et ad nostram usque ætatem multos de hac re sermones moverunt. In vanum tamen, quod communi fertur adagio, cecinerunt, viros nacti firmi propositi, et qui a sententia non facile dimoverentur.

6. Brevi itaque cessatum mora, ambæque mox gentes ad arma concurrere. In his Michael legatum suum reverti jubet, ex qua Oriente cum copiis quam cito transmittere : enimvero quo se adiutore usurum expectabat bellicæ socio, implacabilem hostem offendit. Cum enim ex verborum illa jactantia ac Romanis intentatis minis, quibus se Crumnus hominum stragem facturum, agros vastaturum, arbores excisurum, domos succensurum, omninoque torrentis more, violento in nos impetu, irruptionem se facturum affirmabat ac omnes sub jugum missurum, animatus imperator suscepta jam expeditione, modum omnem excedentes Barbari minas compressisset, vixque non suis se finibus continere, nec inde prorumpere agrosque Romanos vastare coegisset; sæpiusque provocante Michael, instructa in eum acie, pugnae is alcæ compressa audacia detrectasset, quin imo vires suas agnosceret, nec adversus imperatorem manum conserere auderet; sufficere Michaeli videbatur, quod barbaricam illam ferociam ac temeritatem suis velut terminis sine pugna, cujus incertus exitus est, conclusisset. « Quando enim, aiebat, quibus freti copiis sumus ad pugnam committendam excire non possimus, sed eam detrectare suisque se finibus continere cogamur, quid etiam necesse ut ad experiendum Martem cogamus? » Cum itaque sensim pedem referre paulatimque Romanum solum repetere Michael cogitaret, visa res indigna Leoni, nec ex imperatoris Romani majestate, terga hostibus vertere. Hoc enim Leo optimum illud imperatoris consilium dicebat, quod nimirum non recte ac sincere sentiret, sed putri dolique pleno consilio, unum hoc moliretur, ut in se rerum summam transferret. Sane, aiebat, imperator, movenda nobis in eos signa sunt; videbisque me palam hodie robur ac vires in hostes exserere, tuoque ad fiduciam nuntius precibusque fretum, in primis ordinibus strenue dimicantem, præclare victorem fore. His Michael verbis a sua in diversum actus sententia pugnam conseri jussit. Moxque prima ipsa congressione Leo terga vertens fugam capessit, quippe tyrannidem continue meditans, etsi hactenus ejus hoc consilium tum Michaeli, tum hostes latuerat. Quod enim nihil hactenus istiusmodi contigerat, qualia prælii vis asferre solet, nullumque belli facinus utraque acies gesserat, sed primus ipse confictus vertebatur, vixque dum cæpisse conflictum partes advertiebant, tum ipsis Bulgaris tum reliquis omnibus res dolus videbatur, qualis hostium esse solet: nempe a sua illas disarabentem acie, conversa demum in eos ex fuga fronte, velle irruere, ubi autem ambæ acies nihil

ἄκασιν. Ἀλλὰ πρὶν, ὃ δὲ λεγόμενον κατὰ τὴν παροιμίαν, ἐφηλάν, ἀνθρώποις ἐντυχόντες στεβροῖς.

7. Τοιγαροῦν μικρὸν διαλιπόντες κατ' ἀλλήλων ὀπλιζόνται. Καὶ Μιχαὴλ τὸν ἑαυτοῦ ὑποστράτηγον Λέοντα ἐπανάγειν καὶ διαπεραιούσθαι ἐκ τῆς Ἀνατολῆς θάπτον ἡξίου μετὰ καὶ τῶν δυνάμεων καὶ βοηθῶ μέλλων χρῆσθαι αὐτῷ ἐχθρὸν κατέλαβεν ἄσπονδον. Ὡς γὰρ ἐκ τῶν μεγαλαύχων βήμάτων καὶ ἀπειλῶν ὧν κατὰ Ῥωμαίων ὁ Κρούμνος ἀπέπεμπε, φόβους σωμάτων ἐπαπειλῶν καὶ γῆς ὄψωσιν καὶ δένδρων ἐκτομᾷ καὶ οἰκημάτων πυρπόλησιν, καὶ ὅλως καθ' ἡμῶν οἷά τις χυμάρρους ποταμὸς φερόμενος πάντας ὑφ' ἑαυτὸν ποιῆσαι διεβδαίου, ἔρτι δὲ τοῦ βασιλέως ἐκστρατεύσαντος καὶ συστειλαντος τὰς ὑπερορίους ἐκείνας ἀπειλὰς, καὶ μόνον οὐ τοῖς οἰκείοις ὄροις ἐμμένειν καταναγκάζοντος, ἀλλ' οὐκ ἐκπηδᾶν καὶ τὴν ἡμετέραν ληΐσθαι, καὶ πολλάκις ἐκ παρατάξεως προσκαλουμένου μὲν τοῦ Μιχαήλ, ἐκείνου δὲ μὴ ἀπαυθαδιαζομένου, ἀλλὰ τὴν οἰκίαν ἐπιγινώσκοντος ἀσθένειαν καὶ μὴ πρὸς βασιλέα χεῖρα ἀντάραι κατατολμῶντος, ἐδόκει μὲν τῷ Μιχαήλ ἀρκεῖσθαι τὸ προπατεὶς ἐκείνου καὶ αὐθαδὲς ἐν τοῖς ὑπ' αὐτοῦ κατακλείσαντα, μὴ καὶ μάχην ἐπισυνάφαι, ὡς ἀδύηλον ὄντος τοῦ μέλλοντος. Ἐπεὶ γάρ, ἔλεγεν, ἐκ παρατάξεως ἡμῶν οὐκ εἰς πόλεμον οἰοί τε ἔσμεν ἐκκαλέσασθαι, ἀλλὰ φυγομαχεῖν καὶ ἐφ' ἑαυτοῦ μένειν ἀναγκάζομεν, τί καὶ δρᾶσαιμεν βιάζομενοι; » Διὰ τοῦτο οὖν παλινδρομεῖν ἥρεμα πως καὶ κατὰ μικρὸν πρὸς τὴν οἰκίαν βασιλείαν βουλομένου, ἀπρεπὲς ἐφάνη τῷ Λέωνι καὶ οὐ κατὰ βασιλέα Ῥωμαίων νῦντα διδόναι τοῖς ἐχθροῖς, οὕτω καλοῦντι ἐκείνην τὴν καλλίστην βουλήν [P. 10] τῷ μὴ ὀρθὰ μὴ ὀγιά φρουρεῖν, σεσθαρωμένα δὲ καὶ δόλια, καὶ ὅλην ὑφ' ἑαυτὸν ποιῆσαι τὴν τῶν Ῥωμαίων μελετώντι ἡγεμονίαν. Ἀλλ' ἰτητέον ἐφη, πρὸς αὐτούς, ὦ βασιλεῦ, καὶ ὅψει με σήμερον τὸ κράτος καθαρῶς ἀναδούμενον κατὰ τῶν ἐχθρῶν καὶ νικηφόρον δεικνυμενον, τῇ σῇ καταθάρρουντα καὶ προπολεμοῦντα πεποιθήσει τε καὶ εὐχῇ. Τοῦτοις ὁ Μιχαὴλ τοῖς λόγοις ἐκτραπείς τε καὶ παρασαλευθεὶς συρρήξαι παρεκλεύσατο τὸν πόλεμον. Ὡς δὲ μόνον ἐγένετο συμβολή, νῦντα δούς ὁ Λέων τὴν φυγαδείαν ἡσπάσατο, τὴν βασιλείαν αἰεὶ πως ἐπιζητῶν. Καὶ τοῦτο τῷ; ἀδύηλον ἦν αὐτῷ τε τῷ Μιχαήλ καὶ τοῖς ὕπεναντίοις; μήπω γάρ τινας γεγονότας, οἷα φιλεῖ κατὰ πόλεμον, μηδετέρῳ ἀνδραγαθήματος, ἀλλ' ἔτι κατ' ἀρχὰς οὐσης τῆς μάχης καὶ μικροῦ ὅτι καὶ συνεβράγησαν ἀγνώστου, αὐτοῖς τε τοῖς Βουλγάροις καὶ πᾶσιν ἐφάνη τρόπος εἶναι τὸ πρᾶγμα, ὡς μέλλουσιν αὐτοὺς διασπῆν καὶ αὐθὺς ἐξ ὑποστροφῆς καταπολεμεῖν. Ὡς δὲ ἀμφοτέροι οὐ κατὰ τρόπον ἀλλ' ἀληθῆ δὴ ἔγνωσαν εἶναι τὴν φυγὴν, τότε προσπεσόντες οἱ μὲν ἐναντίοι φόνον πολὺν ἐνειργάζοντο τῶν Ῥωμαίων νεανικῶς, ὁ δὲ Μιχαὴλ ἑαυτὸν σώζειν ἰλλ' οὐκ

VARIÆ LECTIONES.

ἡ τὴν om. P. ἡ βασιλῆως P: cf. p. 109 d. ἡ αὐτῷ? ἡ ἑαυτὴν vulgo.

ἀντιπείπειν μετ' ὀλίγων ὧν διεπείραζε. Καὶ οὕτω μὲν ταύτην γενέσθαι τὴν μάχην τινὲς ἡμῖν ἐγγράφως παραδεδωκάσιν· εἰς δ' οἱ καὶ τὰς δυνάμεις μᾶλλον τῷ Λέοντι διδόναι διασῶσαι καὶ καρτερῶς ἀγωνίσασθαι, τῶν βασιλικῶν ταγμάτων ἐθελοκαχησάντων καὶ τὴν οἰκίαν προδεδωκότων παράταξιν, ἀλλ' οὗ τοῦ κατὰ τὸν Λέοντα μέρους. Πλὴν καθυπερτερεῖ μὲν τὰ Βουλγάρων δυσελπίστως, τὰ δὲ τῶν Ῥωμαίων ἥττη συνεχόμενα βαρεῖα καὶ φοβερά τὸν βασιλέα ἐπαμπετον ἀγωνιώντα περὶ ψυχῆς. Ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν πρὸς τὰς βασιλείους ἀδελὰς παρεπέμπετο, τὸν Λέοντα οἶόν τινα πρόβολον καταλιπὼν ἔξωθεν ἐφεδρεῦειν τοῦ μὴ τινα γενέσθαι λαφυραγωγίαν πλείονα παρὰ τῶν ἐχθρῶν. Ὁ δὲ καιροῦ λαθόμενος ἐπιτηδεύει τὸν στρατιωτὴν ὄχλον ἡρθεῖς τε καὶ βλάβημά τινα ῥιπτεῖν κατὰ τοῦ βασιλέως ἡγάχαζε, καὶ μὴ ἂν ἔλαφον, ἐκεῖνο δὴ τοῦ μύθου, ἡρεῖσθαι λέοντων καλὸν εἰλεγει εἶναι, τὴν θυγῆν ἡσπασάμενον τῶν καὶ πρὸς τοὺς κόλπους θυγόντα τῆς γυναικὸς, τὸν ἑαυτοῦ ἡμᾶς καταλιπόντα λαὸν παρατάγμα τῶν ἐχθρῶν. Οὕτω πέρας πρὸς τοὺς [P. 11] κοινωνοὺς τῶν λόγων ὁ λόγος ἐλάμβανε, καὶ εἰς ἔργον ἦν τοῦτον ἀπεκθόντα ἰδεῖν, τῇ τῶν κολάκων καταπαρέντα στρωμνίᾳ καὶ συνδρομῇ. Καὶ τέλος ἀνάρρησις αὐθωρὸν, καὶ τὴν αὐτὸν εἶχε τὸ βραχυτάτον μόριον τῆς ἡμέρας ἰδιώτην ἅμα καὶ αὐτοκράτορα.

ille ejusdem fere tenoris sermones habuerat. Postremo actutum secuta acclamatio, ejusdemque dici pars mollicissima eundem privatum simul et imperatorem asperxit.

Γ'. Ἄρτι γοῦν ἀνηγορεύετο παρὰ τοῦ στρατοῦ, καὶ φέρεται τοῦτον καὶ δέη ὑπεῖρπον, εἴτε σκηνὴν ὄντως ὑποκρινόμενον, ἢ ἀπολογία σκολή εἰς ὑστερον, εἴτε καὶ ἀληθεία τὰ ταῖς τηλικαύταις πράξεσιν ἀκολουθοῦντα ἀντίπαλα διαλογιζόμενον, ἐπεὶ καὶ τοῖς ἀρπάζαι τὰ ἀλλότρια προθυμουμένοις μαλακώτεραι πρὸς τὰ δεινὰ τόλμαι φιλοῦσι γίνεσθαι, καὶ τὸ μέγιστον, ὅπως τῶν βασιλείων μετέσχη αὐτῶν, θυραυλῶν τε καὶ πόρρω που αὐλιζόμενος. Ἀλλ' ἐμελλε πάντως καὶ αὐτὸς ἐνσκηνῶσαι τοῖς βασιλείοις, καὶ διὰ τοῦτο πνεῦμα πονηρότατον διεγείραν Μιχαὴλ τὸν Τραπεζικὸν καιρίαν οἱ καθικέσθαι διηπελεῖ, εἰ μὴ τὴν ἀνάρρησιν ἀσμένως προσδέξοιτο· ὡς αὐτῷ γε πάντων μελήσειν τῶν νομιζομένων δυσχερῶν, καὶ αὐτῆς γε ταύτης τῆς πρὸς τὰ βασίλεια ἀφίξεως. Ὁ δὲ καὶ γέγονεν.

η'. Ὡς δὲ τις ἀνὴρ (Ἰωάννης οὗτος ὁ κατὰ τὸν Ἐξαβούλιον) τὴν τῶν τειχῶν ἐπιμέλειαν καὶ πρόνοον ποιούμενος ἤσθετο τὸν Λέοντα τοῦτον καταλειμμένον πρὸς φυλακὴν ἅμα τῇ τοῦ βασιλέως εἰσόδῳ (δεινὸς δὲ ἄρα ἀνδρὸς φύσιν στοχάσασθαι πόρρωθεν), οὐκ ἐν καλῷ τὴν ἐκείνου ἐφῆσε γενέσθαι προστασίαν τῶν στρατευμάτων· ὅθεν σύμβουλος γίνεσθαι τῷ βασιλεῖ διανοήσασθαι τι καὶ τὸν ἄνδρα μεταστέσαι καλῶς. Πλὴν ἔδει τὸν τέως τῷ κωδὶκ ὅῃρα κρυπτόμενον ἀνακαλυφθῆναι ποτε καὶ δοκιμασθῆναι ὡς ἐν χρῶνι χρυσὸν τοὺς τοῦ Θεοῦ ἐκλεκτούς· συγχωρεῖται δὲ τοῦτο πολλάκις κατὰ τινα τοῦ χρόνου κυκλικὴν περίοδον γίνεσθαι, ἐξ αἰτίας τῆς, οἶμαι, δι-

A belli arte fieri, sed veram Romanorum fugam, quod ita agebatur, esse advertere, hostes verso impetu fugientium stragem multam dedere. Ipse Michael salutem expedire, non cum paucis sibi relictis hostibus conatur obsistere. Sicque adeo pugnatum sunt qui litterarum monumentis ad nos transmiserint. Non desunt tamen qui Leoni potius tribuant copias conservasse ac strenue pugnasse, cum aulici ac palatinæ cohortes ignavia acti ultro fugam iniissent, atque aciem suam prodidissent, non quæ ex Leonis partibus essent. Enimvero Bulgari inopinato, ac cum nihil ejusmodi exspectaretur, superiores evadunt : gravi autem tremendaque clade attriti Romani imperatorem **16** de salute sua anxium e prælio reducunt. Verum is quidem aulam repellit, ac ceu quoddam propugnaculum Leonem foris excubantem, ne quam hostes ultra prædā abigant ac liberius agros populentur, relinquit. At Leo commodum nactus tempus militares irritat alas, et maledicta quædam in imperatorem jactare eos cogit. *Haud e re, aiebat, ut quod fabula est, leonum agmen cervus ducat ; qui videlicet modo arrepta fuga in azoris sinum concesserit, nobis in castris relictis, quos hostes vastitate consumant.* Vixdum in eum modum socios affatus peroraverat, cum res eventu succedit, sparsis in omnem castrorum ambitum garrulis assentatorum vocibus ac concursu, quos

7. Vixdum imperator ab exercitu acclamatus erat, cum illi metus ac pavores obrepunt, sive re ipsa scena hæc ac simulatio erant, quo in posterum facinus excusare posset, sive vere quanta istiusmodi molitionibus molesta obsistant, secum animo reputabat : nam et quibus constitutum sit aliena rapere, his ad mala designanda plerumque animi solent mollescere. Hocque maximum cogitabat, qua tandem ratione in castris stativis ac procul agens aulae compos evaderet. Omnino tamen futurum erat ut et aula potiretur et in regia habitaret. Idcirco etiam **17** spiritus nequam afflatu Michael Balbus lethale se ei vulnus inflicturum comminatur, nisi militum acclamationem suamque nuncupationem placide admittat : fore nimirum sibi curæ quæcumque ardua videantur, ac ipsum cum primis in regiam accessum. Quod ita factum est.

8. Ubi autem Joannes quidam Hexabulius, cui moenium cura credita erat, sub ipsum innox imperatoris in urbem ingressum, Leonem cognovit Romanæ ditionis ac tuendis agris præsidio relictum (erat is vir acri ingenio, ac qui hominis procul indolem conjectaret), haud fauste cessurum ait quod is cum imperio exercitui præfectus esset. Quamobrem auctor est ut secum aliquid commentus imperator honesto quodam colore virum magistratu moveat. Verum necesse erat ut quæ hactenus ovina pelle contacta latuerat, ingenium fera proderet, et ut electi Dei probarentur haud secus ac flamma aurum in conflictorio purgat. Sinit autem id non raro, per recur-

rentium temporum quamdam periculum, ita evenire, A
 clamone, puto, ejus sibi copiam flagitante, uti in
 Jobo noscitur contigisse, ut pii innotescant et discer-
 nantur, mali vero abdicentur ac ejiciantur.

9. Vix namque sermonem finierat, cum fama
 prævolans acclamatum imperatorem tyrannum an-
 nuntiat. Eo rumore nuntioque attonita civitas ac
 fere mente mota vix se continebat, belli civilis for-
 midine, cujus mole haud raro urbes integræ concidant.
 Verum imperator obstupuit quidem animo,
 haud tamen mente turbatus est, sed viri **18** tantum
 ingratos mores detestatus, leni quasi susurro bonum
 aliens obsequi divinæ voluntati, pavore ac turbatione
 urbem liberavit: cunctos hortatus ut tyranno ve-
 nientii occurrant, quo nimirum nullo civium pollu-
 tam cruore ac incolmum civitatem custodiret. B
 Porro nonnullis hortantibus ut forti animo malis
 obsisteret pugnaquecum tyranno decerneret, ac cum
 ii firmos se ac constantes tuendis clementissimi
 fidæque præstantis imperatoris partibus fore polli-
 cerentur, quin et ipsa illius uxor Procopia rem
 probaret, necnon Michael quidam Amalecites, cujus
 tum in aula protostratoris munus esset, nolle se ait
 imperium fraternis cædibus cruentatum. Quamobrem
 etiam cuidam famulorum fidelissimo traditis
 imperialibus quibusdam ornamentis ac insignibus
 Leonem adire atque ei deferre coegit. Ea re indigna-
 bundam ejus conjugem Procopiam ac baccantis
 pene similem exclamasse aiunt indignum ac grave
 si Barca (sic Leonis uxorem convicio vocans) capiti C
 modiolum imponeret. At ille severioribus verbis eam
 castigans, seque totum Deo committens, futurum
 rei eventum præstolabatur. Jam enim percrebuerat
 rumor ingressum tyrannum per Auream portam,
 omnemque senatum ad sacras præcursoris sedes,
 Studii opera a fundamentis exstructas, obviam
 processisse, ac supinis manibus plausu faustisque
 ominibus in urbem excipere ac deducere. Cum
 autem ad palatium jam appropinquaret, eique coram
 divina **19** Dei Verbi propter nos facti hominis ima-
 gine, ad locum quem Chalcem vocant, vota reddi-
 turo jantisper consistendum esset, quod puniceo
 coloris brevem quamdam vestem militari more dis-
 cinctam gestaret (aquilam vocant, sive mare, qui
 in his elegantiam colunt), eam mox exiit; quam D
 ipsam in manus acceptam Michael ex linguæ vitio
 Balbi cognomen adeptus, Leonis tunc præfectum
 stabuli agens, illico induit. Fuit hoc multis ominis
 loco, fore ut Michael imperio regendo Leoni suc-
 cessor esset. Ubi autem ad Scyla venerunt (locus est
 sic dictus in ingressu palatii), sequens a tergo idem
 Michael dum incautus graditur ac celerius præeuntis
 vestigia premit, summis pedibus ac articulis impera-
 toriæ vestis oram calcavit, ita ut ipse Leo senserit
 audacioris quæ aliquid facinoris ab eo expectandum
 ominatus sit; quod et postea accidit.

10. Tunc Michael Loome ingresso, una cum liberis

μονιχῆς, καθάτερ ἐπὶ τῷδ, εἰς γνῶσιν μὲν καὶ
 διάκρισιν τῶν εὐσεβῶν, ἀλλοτριώσιν δὲ καὶ ἀπο-
 ποιήσιν τῶν κακῶν.

θ'. Οὕτω γὰρ πέρας ἔσχον οἱ λόγοι, καὶ φήμη
 προθέουσα τὴν τοῦ τυράννου ἐμήνυνε ἀναγόμευσιν.
 Προσπεσούσης δὲ ταύτης, ἡ μὲν πόλις πρὸς τοιοῦτον
 ἄγγελμα μικροῦ δεῖν ἑκφρων γενομένη μόλις ἑαυτὴν
 συνείχεν, τοὺς ἐμφυλίου κατοβρώδουσα πολέμους,
 ἐξ οὗ πολλὰκις αὐτανδροὶ πόλεις κατεβαπτίσθησαν·
 ὁ δ' αὐτοκράτωρ ἐξεπλήγη μὲν τὴν ψυχὴν, οὐκ ἐπα-
 ράχθη δὲ τὴν γνώμην, [P. 42] ἀλλ' ἀχαριστίαν αὐ-
 τοῦ μόνον κατεγνωκῶς, ἡρέμα πως ὑποψιθυρίσας
 ὡς καλὸν τῷ θεῷ θελήματι ἐπεσθαι, ἀφήρει τῆς πό-
 λεως τὸ περιθαμβῆς καὶ παραχῶδες, ἅπαντας προ-
 τρεψάμενος χωρήσας τοῦτο πρὸς ἅπαντην, ἵνα μένου-
 σαν σὺν τῇ τῇ αὐτοῦ πόλιν ἐμφυλίου αἵματος ἄχραν-
 τὸν τε καὶ καθαρὰν. Ἰστασθαι δὲ τιμῶν πρὸς τὰ
 δεινὰ καὶ πρὸς τὸν διὰ μάχης ἀγῶνα παρακελευομέ-
 νων χωρεῖν, καὶ μένειν αὐτῶν ὑπισχνουμένων βε-
 θαίων ὑπὲρ βασιλείας πράου τε καὶ πιστοῦ, ἀλλὰ
 καὶ αὐτῆς ἀποδεχομένης τοῦτο τῆς γαμετῆς Προκο-
 πίας καὶ Μανουὴλ τινος τῶν ἐξ Ἀμαληκιτῶν πρω-
 τοστράτορος τηνικαῦτα τυγχάνοντος, οὐκ ἔφη χρῆ-
 ζειν τὴν βασιλείαν αἵμασι ¹⁹ καταβρέομένην ἔδελ-
 φικοῖς. Ὅθεν καὶ τινι τῶν πρὸς θεραπείαν αὐτοῦ
 γνησίων παράσημά τινα δοὺς τῆς βασιλείας φοιτᾶν
 ἐκέλευε ἐξεδιδάσκατο. Ἐφ' οἷς καὶ δεινοπαθήσας καὶ
 ὅλον ἐκθάχκευθεῖσα ἡ τοῦτο δὴ γαμετὴ δεινὸν λέγε-
 ται ἀνακραγεῖν, εἰ Βάρκα (οὕτω δὴ τὸ τοῦ Λέοντος
 καλέσας γύναιον) τῇ κεφαλῇ ἐπιθόιτο τὸ modiolon.
 Ὁ δὲ στεβροῖς λόγοις ταύτην ἐπιβράπιδας, καὶ
 ὅλον δὴ ἀναθείς ἑαυτὸν τῷ Θεῷ, ἐκαπαδόκει τὰ μέλ-
 λοντα. Ἄρτι γοῦν κατηγγέλλετο τὸν τυράννον εἰσιέν-
 ναι διὰ πύλης τῆς χρυσηλάτου, καὶ πᾶσα ἡ σύγκλη-
 τος κατὰ τὸν θεῖον τοῦ Προδρόμου νεών, ὃν ὁ Στούδιος
 ἐκ βάθρων ἀνήγειρεν, ἀπῆντα καὶ ὑπταίς ἐδέχετο
 ταῖς χερσὶ, προπέμπουσά τε καὶ ἐκθειάζουσα. Ὡς δὲ
 τοῖς βασιλεῖσι ἡγγίξε καὶ κατὰ πρόσωπον δὴ τῆς
 θείας εἰκόνης τοῦ δι' ἡμᾶς ἐνανθρωπήσαντος Θεοῦ
 Λόγου, κατὰ τὸν οὕτω κατονομαζόμενον τόπον Χαλκῆν
 ἐμέλλε στήναι τὰς εὐχὰς ἀποδώσων, ἐπεὶ τι φοι-
 νικοδαφὲς θοιμάτιον εὐχὰς τι στρατιωτικὸν ἔθος ἄνω-
 στον ἐπημφέτο (ἀετὸν τοῦτο καλοῦσιν ἢ θάλασσαν
 οἱ περὶ ταῦτα κομφοί), τοῦτο μὲν αὐτίκα ἀπαμφιέν-
 νεται, καὶ Μιχαὴλ ὁ τὴν γλῶτταν φέρων παράσημον,
 ἐπιμελητῆς τῶν τοῦ Λέοντος ἱππῶν τηνικαῦτα τυ-
 γχάνων, ἐπὶ χεῖρας λαβὼν αὐθωρὸν ἐπαμπίσκειται.
 Ἐδοξεν οὖν τοῦτο τοῖς πολλοῖς οἰωνὸς ἐξ ἐκείνου
 δεύτερον τῆς βασιλείας τυχεῖν. Ὡς δὲ κατὰ τὰ
 Σκύλα ²⁰ ἐγένοντο, οὕτω δὴ τινα τόπον κατὰ τὰς βα-
 σιλεῖους εἰσόδους λεγόμενον, ἀκρατῶς πως ἐπὶ ῥέον
 καὶ κατ' ἴχνος θέων αὐτοῦ τὸ πρὸς τῇ πέτρῃ λῆγον
 τοῦ ἱματίου ἀκροῖς ἐπέθρε ποσὶν, ὡς καὶ αὐτὸν ἀισθά-
 νεσθαι τὸν Λέοντα καὶ τινα παράβολον κίνησιν ἐξ
 αὐτοῦ προσδοκᾶν. Τοῦτο μὲν οὖν ὕστερον ἐγένετο.

ε'. Τότε δὲ τοῦ Λέοντος ἐπιφανέντος, Μιχαὴλ ἄμα

VARIÆ LECTIONES.

¹⁹ ἰδεῖν αἵμασι? ²⁰ τὴν Σκύλα P: cf. 4 19.

παισὶ τε καὶ γυναίκεσσι τὴν κόμην ἀποθέμενοι πρὸς τὸ τοῦ Θεοῦ τεμένισμα¹¹, [P. 13] δ' ἑφάρος κατονομάζεται ἀπὸ τοῦ φῶς ἀνάπτειν πᾶσι καὶ κατὰ τὰς νύκτας χειραγωγεῖν ἐπὶ καταγωγὰς τινὰς ἀσφαλεῖς, ἀντίμιμον τοῦ κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ὄντα τε καὶ λεγόμενον, τὴν αὐτοῦ εὐμένειαν χωρεῖ ἐκκαλούμενος. Ὁ δὲ συλῆσαι μὲν ἐκ Θεοῦ καὶ ἔρημον θεῖναι ψυχῆς οὐκ ἐν καλῷ θέμενος, ἐκείνον μὲν ἐν τῇ Πλάτῃ¹² νήσῳ ὑπερόριον θεὸς ἡσυχάζειν ἐπέτρεψεν, χρυσὸν τινα κατ' ἑτοῦς ἐπαγορηγῶν, ἐνθεν καὶ τὸ μοναχικὸν σχῆμα λαβόντα καὶ Ἀθανάσιον μετονομασθέντα ἐπιθῶναι φασιν ἐτη δύο καὶ τριάκοντα. Συντῆν δὲ αὐτῷ καὶ Εὐστράτιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ καὶ ἀποκαρεῖς καὶ εὐνουχισθεὶς ὡν ἐτῶν ἑξοκὸς προστάξει τοῦ Λέοντος, καὶ Νικητῆας, ὃς πρότερον μὲν παῖς ὡν τὴν τῶν ἱερέων διεῖπεν ἀρχὴν, ὅτε δὴ φίλος τοῖς στρατιώταις καὶ ἐν οὐαίῳ διάγουσιν εἶναι τε θέλων καὶ τῶν πολλῶν πραγμάτων ἔμπειρος, τότε δὲ¹³ τὴν κόμην καὶ αὐτὸς ἀποθέμενος Ἰγνάτιος ἐκαλεῖτο καὶ τῷ πατρὶ συνεῖναι ἐτύγχανεν τῷ μονήρει βίῳ προσκειμένος. Τὴν δ' αὐτοῦ σύνευνον ἀπασχολῶν καὶ ἀπέσπασε καὶ πρὸς τὴν μονὴν γὰρ οὕτω λεγομένην Προκοπίας μετέβηκεν, καίτοι γε τοῦτο μὴ γενέσθαι πολλὰ τοῦ Μιχαὴλ ἐκτεύσαντος. Καὶ ὁ μὲν Μιχαὴλ τοῦ βίου ἔξω γενόμενος μηνὶ Ἰανουαρίῳ ια', ἔτει γτβ', τὸν χῶν ἀποθέμενος ἐν αὐτῇ τῇ νήσῳ, ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τῆς ἐκκλησίας ἐτέθηκατο· ὁ Εὐστράτιος δὲ μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν ἐτη ἐπιθιούς πέντε [καὶ δέκα¹⁴] καὶ αὐτὸς ἐκοιμήθη κατὰ τὴν ιε' τοῦ Ἰανουαρίου μηνός, ἔτους γς', ἐν τῷ εὐωνύμῳ μέρει τῆς ἐκκλησίας πεσών. Ὁ δὲ Ἰγνάτιος ὁ καὶ πρότερον Νικητῆας καλούμενος, τῆς Κωνσταντινουπόλεως πρόεδρος εἶναι λαχὼν, πολλοὺς ὕστερον χρόνους ἐν τῇ μονῇ καλουμένῃ¹⁵ Σατύρου, ἣν ἄρτι ἐκ βάθρων δαιμάμενος ἔτυχεν, τὸ ἱερὸν αὐτοῦ σῶμα κατέβηκεν. Αὕτη δὲ ἡ μονὴ καὶ τοῦ Ἀνατέλλοντος κέλῃται τρόπῳ τοιῷδε. Ἀλλὰ Σάτυρος μὲν, ὅτι ἐκ μικροῦ διαστήματος τῆς τοιαύτης μονῆς ὁ παλαιὸς ὀνομάζεται Σάτυρος, ἐν ᾧ ἦν ἱερὸν παρὰ τῶν Ἑλλήνων οἰκοδομηθὲν τῷ αὐτῷ Σατύρῳ οὐ καθ' ὁμωνυμίαν, διὰ τὸ κληροῖν εἶναι τὴν εἰρημένην μονήν, τῷ τοιούτῳ καλεῖται ὀνόματι· ἐξ οὗπερ καὶ ὁ τοῦ¹⁶ Βρύου παλάτια κτίσας Θεόφιλος βασιλεὺς τὴν ὕλην ἀφελόμενος ταῦτα ἰδεύματο. Ἀνατέλλον δὲ δι' αἰτίαν τοιαύτην· Κυνηγετοῦντι ποτε Νικηφόρῳ τῷ βασιλεῖ ἐν οἷς ἀρτίως ἐστὶν ἡ μονὴ μέρεσι, διὰ τὸ ἀλσώδη καὶ δύσβατον¹⁷ εἶναι καὶ πρὸς θήραν ζῶων ἐπιτηδεῖαν, [P. 14] ἐλάφου μεγίστης φανείσης καὶ καταδιωκομένης καὶ χειρωθείσης ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ ἐν ᾧ νῦν τὸ τῆς μονῆς θυσιαστήριον ἱδρύεται, εὐρέθη τράπεζα παλαιὰ ὑπὸ κίονος βασταζομένη, γράφουσα οὕτως· Τοῦτό ἐστι τὸ θυσιαστήριον τοῦ ἀρχιστρωτῆρου Μιχαὴλ τοῦ ἀνατέλλοντος, ὅπερ ἐνεθρόνισεν ὁ ἀπόστολος Ἀνδρέας. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὐ τότε, χρόνου δὲ παρ-
εληλυθότος πολλοῦ ὕστερον.

atque uxore, detonsa coma ad Dei delubrum secedunt, quod Pharum vocant ea ratione, quod cunctis lucem accendat noctique ad certas quasdam stationes deducat, Phari illius in Ægypto celebris nomen imitans officiumque præstans, Leonis illic exoraturus clementiam. Ille porro haud ex honesti ratione ratus religionem loci violare aut in eo supplicibus necem inferre, illum quidem in insulam Platen relegans privatum illic agere jussit, auri summam quotannis in ejus sumptus subministrans; ubi et monachi **20** assumpto habitu atque Athanasii indio nomine ad annos duos supra triginta vixisse fertur. Erat cum eo et Eustratius ejus filius, qui ipse Leonis jussu detonsus ac virilibus orbatus est, ætatis annum vigesimum agens. Nicetas quoque, qui prius adolescens Icanatorum præfecturam gesserat, quippe qui hoc ageret ut militum inque subdialibus stativa habentium gratiam iniret multaue rerum peritia polleret, ipse quoque tunc coma posita Ignatii nomen accepit, versansque cum patre monachi vitam una instituit. Uxorem vero ab illo adjunctam atque avulsam in monasterium quod Procopiæ vocant transtulit, quamquam Michael hoc enixe amoliente ac deprecante. Ac Michael quidem in vivis esse desiit undecimo Januarii, mundi anno 6032, depositaque mortalitate in eadem insula, ad cornu dextrum ecclesiæ, sepultus est. Eustratius vero cum a morte patris annos quinque vixisset, dormiit et ipso ad quintumdecimum mensis Januarii, anni 6037, in sinistra ecclesiæ parte conditus. Ignatius denique, qui et prius Nicetas vocatus est, Ecclesiæ Cpolitianæ præsul effectus, multis post annis in monasterio quod Satyri vocant, quod et ipse paulo ante a fundamentis condiderat, sacrum corpus suum deposuit. Hoc porro monasterium etiam Orientis nomen in eum modum sortitum **21** est. Verum Satyri quidem fuit appellatum, quod haud procul ab eo monasterio vetus Satyrus diceretur, ubi Græcanica superstitione eidem Satyro sanum exstructum erat, ex ejus vicinia hæc ipsa appellatio monasterio hæserat; ex ejus porro ruinis Theophilus imperator ablata materie regias ædes exstruxit, quas vocant Brya. Ut autem Orichs vocaretur, ejusmodi causa accidit. Veniente aliquando Nicephoro imperatore ad eas partes ubi jam monasterium conditum est, eo quod locus dumosus esset et impervius silvestrinumque animalium venationi idoneus, cum apparuisset prægrandis cervus, infestisque canibus eo ipso loco in quo nunc monasterii sacrarium erectum est captus esset, inventa est: vetus mensa, quam columna fulciebat, hocce titulo: *Hoc est altare Michaelis celestis militiæ principis, quod Andreas apostolus posuit*. Verum hæc non tunc gesta sunt, sed ubi postea longum tempus effluerat.

VARIÆ LECTIONES.

¹¹ Cedrenus: τὸν τῆς Θεοτόκου ναόν. ¹² Cedrenus Πρώτην. ¹³ δὴ P. ¹⁴ καὶ δέκα] videntur redundare. margo P. ¹⁵ ἐν τῇ μονῇ τῇ κ. ? ¹⁶ ὁ τὰ τοῦ ? cf. 61. ¹⁷ δύσβατα ei ἐπιτιθέσθαι?

11. Interim revocanda ad institutum oratio est, ac quærendum quid velut ex conducto ambos induxerit, tum nempe Michaelē ut nihil operæ asserendo sibi imperio hostique obuitendo posuerit, cum nec formicæ, ut adagio fertur, ira desit; tum vero Leonem ut sic audacter illud invaderet. Hanc enim ego verissimam disciplinam et ad politicas actiones exercitationem dixerim, evidentissimam rei cujusque causam, neque hanc solum, sed quæ occulta sit, compertam habere; qua 22 qui careat ac nudatus sit historiarum liber, haud scio an frugis aliquid lectoribus allaturus sit. Erat Michaeli imperatori vicina quædam ancillula. Hæc certis quibusdam temporum intervallis furore acta ac spiritu afflata vaticinabatur futuraque edicebat. Cui ad litus cui Bucoleoni nomen sæpius venienti, inde contenta inclamabat voce: *Descende inde, Michael, descende; ac alienis cede*, has scilicet in eum voces intendens. Hoc ita sæpius factitatum sic percerebuit ut nec sponte surdos unisque studentes vitæ deliciis laturus. Sero ergo tandem ad ipsas imperatoris aures, sinistri aliquid rumoris ejus animo ingerens, ea res pervenit. Mox ille (lubens enim quisque animi dolorem amicis detegit) Theodoto cuidam Melisseno, cognomento Cassiteræ, quo vere amico uti videretur, quos fama jactaret sermones communicat. Is porro singulare quid vereque tutum præstandum monet; nempe, quo tempore puella furore corripitur, solerti ex illa indagine inquirendum quamnam futuri imperatoris familia nomenque ac corporis figura sit. Placuit consilium; mulierque spiritu Pythonico afflata nulla mora sic percontanti respondet: *Cum ad arcem, inquit, tali tempore veneris, duo quidam ingressuri sunt: unus nomen Leo, qui mulo vehatur, alterius alia nuncupatio: is porro est qui imperio potietur*. Hæc itaque sceleratissimus 23 ille imperatori audisse dejerat: nec rerum quæ gestæ erant quidquam loquitur, sed nugæ, ac quibus nihil inesset sani, mulieris sermones vocat. Haud enim ipse nugarum loco habuit aut temere fusas voces existimavit. Abiit enim statim, ac sicut audierat in D. Pauli delubro pupillis alendis destinato virum offendens, collatoque sermone ac data acceptaque fide, bonoque et fidenti animo esse illum jubens, divinam sibi in secreto detectam vocem dixit, quæ illum imperatorem fore clare denuntiaret. Hæc ergo secretius et ad aurem dicta, velutque secundi colores (uti fere in pictura sit) prioribus umbris majori expressione adjecti (his scilicet quæ Philomeli monachus primum vaticinatus erat), sic afficiunt ut non inani jam specie exilique quadam representatione ac simulacro imperium videret, sed nudum ac velut clare eo potitus esset. Ea igitur res prope emortuam ac velut elanguidam Leonis spei flammam novis ardoribus accendit, altaque mæstitudinis abyssos Michaelē mersit, atque illius quidem animi robur erexit, hujus vero graviter concussit.

12. Ἐπανακτέον δὲ τὸν λόγον, καὶ τὴν αἰτίαν ζητῆτέον τὴν οὕτως ὡς ἐξ ὁμολόγου πείσασαν ἀμφοτέρους, τὸν μὲν Μιχαὴλ μὴδ' ὄλωσ' ὑπὲρ τῆς βασιλείας ἀντισχεῖν (ἐνεσσι γάρ, ὡς ἡ παροιμία, κὰν μύρμηκι χολῇ), τὸν Λέοντα δὲ θαρρόντως ἐπιδῆναι καὶ κατατολμῆσαι αὐτῆς. Καὶ γὰρ ταύτην μόνην εἰποιμι ἂν ἐγὼ εἶναι ἀληθινωτάτην παιδείαν τε καὶ γυμνασίαν πρὸς τὰς πολιτικὰς πράξεις, τὴν ἐναργεστάτην αἰτίαν καὶ τὸ μὴ τῆνδε ἀλλὰ τήνδε, ἐπιτεκαλυμμένην καταφορὰν, ἥς πᾶσα δὴ βίβλος ἱστορικὴ στερουμένη καὶ ἀπογυμνουμένη οὐκ οἶδ' εἰ τινα δησιὶν παράσχοι τοῖς ἐντυγχάνουσιν. Ὑπῆρχε δὲ 20 Μιχαὴλ θεραπεινιδιόν τι πρόσκοικον, ὃ κατὰ τινὰς ἐκθακχευόμενόν τε καὶ ἐνεργούμενον περιόδους ἀπεφοίδαζέ τε καὶ ἐμαντεύετο, καὶ πρὸς τῷ τοῦ Βουκολέοντος αἰγιαλῷ προσφοιτῶν, *Κατάθθι δὲ ἐκείθεν, κατάθθι, γεγωνότερον, ὦ Μιχαὴλ*, ἐπέδδα, καὶ τῶν ἀλλοτρῶν ἀφίστασο, πρὸς αὐτὸν δὲ τοῦτον ἀπορρίπτοῦσα φωνάς. Οὐκ ἔλαθε γοῦν τοῦτο πολλάκις γενόμενον οὐδὲ τοὺς ἐθελοκωφεῖν ἐθέλοντας καὶ τὸν βίον παραπέμπειν εὐφρόσυνον, ἀλλ' ἐφθασεν ὅψ' ἔτι εἰς τὰς βασιλικὰς ἀκοάς, ὁρῶν καὶ λαλῶν τινα οὐκ εὐλεπνὴν ἐμποιοῦν. Καὶ δὲ (φίλει γὰρ ἑκαστος τὸ λυποῦν ἐκπομπεῖν τοῖς φιλουμένοις) Θεοδότῳ τινὶ τῷ κατὰ τὸν Μελισσηνὸν γνησίῳ δοκοῦντι, ᾧ ἐπώνυμον ὁ Κασσιτερᾶς, τὰ τῶν λόγων ἀνεκονοῦτο, καὶ τινα βουλὴν ἐξανύεσθαι: ἐσυμβούλευεν αἰσίαν ὄντως καὶ ἀσφαλῆ. Ἡ δὲ ἦν τοῦ κατὰ τὸν καιρὸν ὅτε δὴ φοιβεύληπτον γένηται τὸ κοράσιον, ἀκριβολογῆσαι τρόπῳ παντὶ τίς τε εἴη οἰκία τοῦ βασιλεύοντος, καὶ κλησὶν ἦντινα φέροι, καὶ ὁποῖος τοῦτου ὁ χαρακτήρ. Ἐδόκει ταῦτα ποιεῖν, καὶ ἡ ἐνεργουμένη πνεύματι Πύθωνος οὐδὲν ὑποστελαιμένη, *Κατὰ τὴν ἀκρόπολιν, φησὶ, γενομένη σοι κατὰ τὸν δεῖνα καιρὸν δύο εἰσὶν ἀνθρώποι εἰσελεύσονται: ἄλῳν δρομα τῷ ἐντὶ ἐκχοιμένῳ ἡμῖν, θατέρῳ δὲ ἑτέρῳ: οὗτος δὲ τῆς βασιλείας κατενυμμήσει*. Ταῦτα γοῦν ἐκείνους ὁ θεομοιῆς ἀνὴρ ἐξόμνυται τε πρὸς τὸν βασιλέα καὶ λέγει τῶν γενομένων οὐδὲν, λῆρον δὲ τοὺς λόγους ἀποκαλεῖ καὶ μὴδὲν ἔχοντας ὕγιές. Ἀλλ' οὐκ ἐκείνῳ λῆροι ἢ ἔμετος ἄλλως: ἀπεισι γὰρ εὐθύς, καὶ τὸν ἀνδρα [P. 15] ὡς ἀκηκεί, καταλαβὼν ἐν τῷ τοῦ θεοῦ Παύλου σηκῷ τῷ ὀρφανοῦς τρέφειν λαχόντι, συνεδριάσας καὶ ὁμολογίας κατεμπεδῶσας καὶ ὀχυρώσας καὶ θαρβεῖν καὶ χαίρειν παρακελευσάμενος, ἐκ θείας φωνῆς ἔλεγεν διδαχθῆναι με ἀπορρήτως τὰ μέλλοντα, τὴν σε βασιλέα διαπρυσίως κηρύττουσαν. Ταῦτα γοῦν ὑπολαβόντα καὶ ὅσον δευτέρᾳ τινα χρώματα ὡς ἐν ζωγραφίᾳ ταῖς προτέραις ἐμμορφωθέντα σκιαῖς (ἐκείνας λέγω πρώτας τὰς 22 ὅπῃ τοῦ κατὰ τὸ φιλομήλιον μοναχοῦ ἐκφανθίσας) οὐκέτι ἐν εἰδῶν καὶ ἐμφάσει τινὶ ἐμποιεῖ τὴν βασιλείαν ὀρᾶν, γυμνὴν δὲ καὶ ὅσον ἐν ἐκβάσει σαφῶς. Τοῦτο οὖν τὴν τε ῥῆθ' κατηθαλωμένην τοῦ Λέοντος καὶ ὅσον ἀπομαρνανθεῖσαν φλόγα τῆς ἐλπίδος ὑποτύφεσθαι ἐποίησεν καὶ τὸν Μιχαὴλ ἐν ἀδύσσω ἀθυμίας καταδύναι πολλῇ, καὶ τοῦ μὲν τῆς ψυχῆς πύργον ἀνέστησεν, τοῦ δὲ ἐγκατέσει-

σεν. Οὐ τοῦτο δὲ μόνον τὸ γύναιον, ἀλλὰ δὴ ὁ πιστευθεὶς καὶ ἐξαπατήσας τῷ ὄντι Κασσιτερᾶς. Ἄλλ' αὖθις ἐπὶ τὴν ἱστορίαν ἰτέον.

Ἦς δ' οὖν τὴν αὐτοκράτορα ἐλθῆκεν ὁ Λέων ἀρχὴν, ἀναβῆναι θημοσίᾳ κατὰ τὸν Ἰούλιον μῆνα τῆς ε' ἰνδικτιωνος, Μιχαὴλ μὲν τὸν τὴν γλῶτταν ὑποσυρίζοντα τῇ τῶν πατρικίων ἐγκαταλέγει τιμῇ, τὸν υἱὸν αὐτοῦ πρότερον ἐκ τοῦ θείου λουτροῦ υἱοποιησάμενος, Θωμᾶν δὲ τὸν ἑαυτοῦ διαφερόντως ὁμήλικα καὶ συμπαίστορα τῶν φοιδεράτων τουρμάρχην ἐγκαθιστᾷ. Καὶ Μανουὴλ δὲ τὸν Μιχαὴλ πρωτοστράτορα πατρικίους ἐγκαταλέξας καὶ στρατηγὸν τιμήσας τῶν Ἀρμενίων, *Οὐκ ἔδει σε, ἔφη, πρὸς τὸν κατ' ἐμοῦ ὁπλιζέσθαι πόλεμον, σύμβουλον τοῦ βασιλέως καὶ τῆς Προκοπίας γασόμενον.* Καὶ δὲ εὖ μάλιστα παρῆρσιν αἰσθόμενος, Ἄλλ' οὐδὲ σέ ἔδει, ἀνέφη, *κατὰ τοῦ εὐεργέτου, ἔτι δὲ καὶ συντέκνου σου, χεῖρα ἀντιῶραι.* Τότε μὲν οὖν τοῦτοις κατεσιγᾶσθαι, τὴν τοῦ ἀνδρὸς αἰδέσθαις ἀρετὴν.

Ἰγ'. Ἦς δὲ τὸν τῶν Βουλγάρων ἀρχοντα τῇ προτεραίᾳ νίκῃ φρονηματιζόμενον διακήκοεν, καὶ αὖθις δηρῶντα μὲν τὴν γείτονα γῆν, κείροντα δὲ καὶ λεηλατοῦντα τοὺς ἀγροὺς καὶ πολλὰ μὲν σώματα, πολλὰ δὲ βοσκήματα καθαρπάζοντα, οἰκήσεις δ' ἐτέρωθεν κατεμικπρῶντα καὶ ὅλως ὄντα ἀφόρητον, πρῶτον μὲν δαῖν ψῆθῃ δὲ πρεσβείας εἰρήνης ἀναμνησαὶ αὐτὸν, ὥς δ' οὐκ ἔπεισεν, τὰ τῶν τειχῶν διεβρύχοντα δ' ἑαυτοῦ ἀνοικοδομησάμενος ἐξεδοθήκει διὰ ταχέον, καὶ γενόμενος ἐν Μεσημβρίᾳ τῇ πόλει τοιοῦτο τι νὶ διεκρήσατο στρατηγῆματι. Ἡμέρας ἱκανὰς ἐν τινὶ [P. 16] τόπῳ ἐπιταφρώσας ἑαυτὸν τε καὶ τὸν στρατὸν ἐκαθέζετο ἀκάστοτε σιτιζόμενος ἀπὸ τῆς ἡμετέρας καὶ λειπόμενος τῶν ἀναγκαίων, ἀλλὰ καὶ πρὸς τρυφὴν, οὐδένος. Ἐπεὶ δὲ τοὺς παρακειμένους καὶ κατ' αὐτοῦ καθωπλισμένους Βουλγάρους ἐν στενότητι εἶναι τῶν ἀναγκαίων ἀκήκοεν, τοῦ μὲν οὐ ἐφῆδρευσεν τόπου νύκτωρ ἀπάνεισι μετὰ στρατιωτῶν ἱκανῶν καὶ ῥώμῃ τε καὶ καρτερίᾳ γεγυμνασμένων, ἐνὶ μόνῳ τὴν ἑαυτοῦ παραγυμνώσας γνῶμην, καὶ πρὸς λόχον ἐπὶ τινος βουνοῦ χωρεῖ, σύνθημα τοῦ πολέμου καὶ ὥραν εἰπών. Ἦς δ' ἡμέρα ἀνέλαμπε καὶ ὁ στρατηγὸς ²⁰ ἐγμνοῦτο τοῦ βασιλευσόντος, φυγῇ χρήσασθαι τοῦτον, τὸν βασιλεῖα δὴλονότι, πάντες καθωμολόγουν, τῶν γεγονότων εἰδότες οὐδέν. Ὅθεν ἀναθάρρῃσαντες οἱ ἐναντιοὶ μέναι ἐφ' ἑαυτῶν οὐδ' ὅλως ἐδύναντο, ἀλλὰ καὶ κατεξανίσταντο καὶ ἐπὶ χεῖρας ὄντο τοῦ στρατεύματι. Νυκτὸς οὖν ἐπιγενομένης κάτειναι ἐκ τοῦ λόχου ὁ Λέων ἀπροσδοκῆτοις οὔσι κακῶν, καὶ συμμίσας αὐτοῖς ἀνδράσιν ὅπλων γυμνοῖς καὶ διαλελυμένοις ὕπνῳ τε καὶ θάρρει τῆς τοῦ βασιλέως φυγῆς τοσοῦτον ἐνεργάσατο ²¹ φθόρον καὶ φόνον πάντοθεν ἐκχυθέντων τῶν Ῥωμαίων κατὰ τὸ σύνθημα ἰὼς πανδημῇ αἰρῆσαι τὸ στρατόπεδον καὶ μηδὲ πυρφόρον, τὸ δὲ λεγόμενον, διασωθῆναι. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πᾶσαν ἡλικίαν ἐκ καταδρομῆς τε καὶ προνομῆς ἀνάρπαστον θείας, καὶ τὰ τέκνα τούτων τὰς πέτρας καὶ τῇ γῇ προσκροτῶν, τὴν ἑαυτοῦ

A Nec solum muliercula, sed et qui fidem meruerat, Cassiteras, ac vero deceperat. Verum iterum nobis resumenda narrationis series est.

12. Rerum itaque summam adeptus Leo ac imperator publice acclamatus, mense Julio, indictione sexta, Michaelē Balbum patricia augeat dignitate; cujus etiam prius e sacro fonte filium adoptaverat.

24. Thomam autem, singulariter coetaneum suum ac cum quo juvenis fuerat educatus, foederatorum tribunum constituit. Manuelem quoque Michaelis protostratorem patriciis adlegit, Armeniorumque duce constituto, *Non te decebat, inquit, adversum me arma sumere ac imperatori et Procopiae consilium praeberē.* Ad quem ille summa usus libertate:

B *At neque te, inquit, decebat adversum eum a quo beneficio affectus esses, ad hac vero qui et tuus compater exsisteret, manum levare.* Tunc quidem Leo his auditis obmutuit, viri reveritus virtutem.

13. Ubi autem Bulgarorum principem superiori victoria elatum majoresque spiritus ducentem vicinam rursus audivit vastare regionem et agros demetere ac populari multamque tum hominum tum pecorum praedam agere, domosque praeterea incendere, ac omnino intolerabilem esse, primum quidem operae pretium duxit missa legatione officii ac pacis admonere. Ubi autem nihil barbari iras inflexit, diruta moenium opera sua studioque instaurans, urbis res brevi in tuto posuit; veniensque Mesembriam stratagemate ejusmodi hostibus illudit. Dies non paucos castris positus altoque vallo ducto, atque aggere pene defossus cum copiis, substitit, annonas quotidie ex Romano solo in promptu habens, cum neque ad delicias ullo commatu deficeretur. Ubi autem assidentes Bulgarios armisque in eum instructos commeatu penuria laborare audivit, noctu discedens e loco in quo consederat, haud spernenda militum assumpta manu, 25 virorum scilicet sortium et qui laboris patientes essent, cum uno duntaxat communicato consilio, insidiandi causa in montem quemdam contendit. Ubi autem diluxit nec in castris imperator repertus est, fugisse eum cuncti existimarent, quod nimirum ejus discessionis consilium univ²ersos lateret. Hinc hostes assumptis armis impetum tenere non poterant aut ullo modo suis se finibus continere, sed et aggressionē facta in manus se exercitum habere nulloque negotio ejus potuit³ putabant, cum ecce Leo per noctis silentia e monte descendens in hostes nihil mali subverentes irrui⁴t, inermibusque ac somno solutis congressus per existimatam illam imperatoris fugam tantam illorum dedit stragem, Romanis ex condicto undique ingruentibus, ut eorum exercitum omnem profligaverit ac ne ignifer quidem, ut aiunt, sospes evaserit. Sed et incursione facta regionem omnem deprædatus quidem omnes inde abduxit,

parvulis autem ad saxa ac humum allisis Romanam mox ditionem repeliit. Eam ob rem ex eo tempore Leonis collis ei colli nomen inditum est; ac qui hinc iter habent Bulgari, caput moventes locum digito ostendunt, nec quidquam acceptæ tunc claudis memoriam oblitierant.

14. Felix ergo ille successus ferociorem longeque audaciorem hominem reddidit, inque eam crudelitatem in qua fuerat educatus impulit. Nulla illi majoris minorisve sceleris distinctio: sed si quis ullius sceleris reus **26** teneretur, una erat sententia, una ultio, cujusvis necessarii membri amputatio inque omnium oculis publica amputati membri suspensio. Hæc sic dira cum in omnes ille designaret, grave in se odium omnium concitavit. Cum enim nativam illam dire effrenem nulloque modo castigatam aut ad lenitatem ac clementiam vergentem feritatem coleret, cognatum genus crudeliter divexans ac contemptui habens, id vero consecutus est ut eum odissent omnes, nemo diligeret.

15. In hanc itaque inodum suas ille res disponebat, venitque ei in mentem Philomeliensis monachus, ejusque de se vaticinii munera præstare constituit, missis in antecessum munusculis, quibus gratum animum suum in eum ostenderet, rogans a Deo impetrare ut imperium suum victoriis augeret. Verum ille jam e vivis excesserat, malus autem quidam ac invidus dæmon (nec enim hominem appellavero qui omnia miscuit turbavitque, ac antiqui serpentis more miseri Leonis auribus, hominis scilicet cujus mens omnis imprudens et inconsulta, virus infudit) senis ædiculam illam religionis obtentu occupaverat. Sabbatius illi nomen erat. Hic Leonis ipsum nuntium conviciorum plastro onerare, nec secum ipse, sed coram in facie in imperatorem maledicta jactare. Rogavit nihilominus semoto omni timore denuntiare breve fore Leonis imperium, qui idolis (o linguam execrabilem!) animum adhiberet, inque **27** pardalis et Bacchæ Taraxiique numinibus (sic nimirum imperatricem Irenem sanctumque Tarasium in causa divinarum imaginum linguæ petulantia vocans) spem collocaret. At Leo, verum dæmonum idolum, insectiæ mancipium, homo umbra elinguior, cum hæc spernere debuisset, sin autem, ad eum qui Ecclesiæ clavum regebat referre eique exponere, necnon synodum de rebus magnis magnifice scrutando cogere, non hominibus qui nihil sani saperent, quique non ejus commodis, sed suis ipsorum lucris studerent suasque cum primis res curarent, (proh amicitiam dolo compositam!) amico Cassiæ communicat, refertque quæ ex nuntio verba acceperat. Porro ille malum malo furorenique furore non leniens, sed excitans, virum alium, qui ejusdem erga sacras imagines sententiæ esset ac in Mauriani porticu habitaret, ei indicat, immensa

κατέλαθεν ἐν τάχει. Ὅθεν ἔκτοτε ἐκεῖνος ὁ βουλή Λέοντος ἔκωνομάσθη· καὶ οἱ δὲ ἐκεῖσε διαβιβαζόμενοι τῶν βουλῶν τὴν κεφαλὴν ἐπισείοντες δακτυλοδεικτοῦσι, καὶ λήθην λαμβάνουσι τῶν τότε κακῶν οὐδαμῶς.

ιδ'. Τοῦτο γοῦν θρασυτέρον πῶς αὐτὸν καὶ ἱσχυρότερον ἐνεργάσατο τὸ προτέρημα, καὶ εἰς τὴν σύντροπον ὠμότητα ἐναπέβραζε. Μικροῦ γὰρ καὶ μείζονος οὐκ ἦν αὐτῷ διαφορὰ ἁμαρτήματος, ἀλλὰ κατὰ πάντων ἐφ' ὧν καταλαμβανόμενων μία ψήφος, τὸ ἀκρωτηριάζεσθαι τῶν ἀναγκαίων μέλος ὁποῖον οὖν καὶ πάντων ἐπ' ὧσιν τίθεσθαι ἔκρεμες. Ἄ καὶ πᾶσι πεποιηκότων ²⁶ τοῖς ἀνθρώποις ἐνέεικτον Μῖσος δὲ τοῦτου καὶ δεινὴν ἀπέχθειαν· οἷς γὰρ ἄκρατον τὴν ἐγγῶριον θηριωδίαν ἐνήσκησεν, ἀλλ' οὐ κακολασμένην τινὰ καὶ πρὸς τὸ πρᾶντερον ἀπονεύουσαν, τὴν συγγενίδα φύσιν ἐκπαυλίζων ἀνηλεῶς, μίσθον τὸ ἔχθος, ἀλλ' οὐ τὴν φιλίαν ἠμύλησεν.

ιε'. Ταῦτ' οὖν ἐπραττεν, καὶ κατὰ νοῦν λαμβάνει τὸν ἐπὶ τῷ Φιλομηλίῳ μονάζοντα, καὶ ἀμείβεσθαι οἱ δοκεῖ τῆς προρρήσεως [P. 17] εὐχαριστηρίᾳ τινα προπέμπων ²⁷ αὐτῷ, τὰς τοῦ κράτους νίκας δηρὸν αἰτῶν. Ἄλλ' ἐκεῖνος μὲν ἦδη φθάσας ἐξ ἀνθρώπων ἐγένετο, πονηρὸς δὲ τις δαίμων καὶ βάσκανος (οὐ γὰρ ἄνθρωπον τοῦτον καλέσασμαι τὸν πάντα συγχέαντα καὶ παρῆξαντα καὶ κατὰ τὴν παλαιὴν δφιν τὸν ἰὸν τοῖς τοῦ ταρακτώρου Λέοντος ὧσιν ἐγγέαντα ²⁸, ἀνεπίστατον κεκτημένου ὅλον τὸν νοῦν) τῷ τοῦ γέροντος οἰκίσκῳ ἐν εὐλαδεῖα προσηγάμεται ἐγκατέλειπεν. Συμβάτιος οὗτος ἐλέγχετο, ὃς τὸν ²⁹ βασιλικὸν ἄγγελον πολλὰ προσονειδίζων, καὶ δύσφημα κατὰ τοῦ βασιλέως εἰς πρόσωπον, ἀλλ' οὐκ ὑπὲρ κόλπον λαλῶν, ἥ μὴν ἐξελιπάρει μηδὲν καθυποστειλλόμενον ἐξεπείν, ὥς Οὐκ ἔσται σοι τὸ βασιλεύειν ἐπὶ πολὺ εἰδώλοισι (ὡ τῆς καταράτου γλώσσης ἐκείνης!) προσανέχοντι καὶ τολμῶντι τοῖς ὑπὸ τῆς παρδούς καὶ θυάδος καὶ παραξίου σεβομένοις, τὴν βασιλεύσαντα Εἰρήνην καὶ τὸν ἐν ἁγίοις Ταράσιον ἀφέντ γλώττῃ περὶ τῶν θείων εἰκόνων οὕτως ἀποκαλῶν. Ὁ δὲ Λέων, τὸ οὕτως δαιμόνων εἰδῶλον, τὸ τῆς ἀμαθίας ἀνδράποδον, τὸ τῆς σκιάς ἀφονώτερον, δέον τούτων κατολιγῶρθεαι, ἦ εἰ ³⁰ μὴ τοῦτο, ἐκπομπεύειν γοῦν καὶ θεατρίζειν ταῦτα ³¹ τῷ τὰς τῆς Ἐκκλησίας ἡνίας ἰθύνοντι, καὶ σύνδοκον συγχροτῆσαι περὶ μεγάλων μεγάλως ἀνερυνῶν ³², ἀλλ' οὐκ ἀνδράσι μηδὲν ὑγιὲς φρονοῦσι, μηδὲ τὰ ἑαυτοῦ (φεῦ τῆς μετὰ δόλου φιλίας!), ἀλλὰ τὰ οἰκεία προμηθευμένων καὶ προδοικουμένων, τῷ φιλούμενῳ ἀνακοινοῦται Κασσιτέρῳ, καὶ τὰ ἀπεσταλμένα ἀγει τούτῳ εἰς φῶς. Ὁ δὲ κακῶς τὸ κακὸν καὶ λύσση λύσαν οὐ θεραπεύων, ἀλλ' ἐπεγείρων, ἑτέρον τινα τῇ ὁμοίᾳ δόξῃ περὶ τῶν θείων εἰκόνων ἐνισχημένον κατὰ τοῦ ³³ Μαυριανοῦ ἐμβολὸν ἐνισκηνοῦντα ὀναγῶριζει, ἀπέραντά τινα καὶ μετέωρα λεσχηνεύων καὶ ὑπεράγγελον τοῦτον εἶναι διαβεδαίουμε-

VARIAE LECTIONES.

²⁶ [i. πεποιημένα. niargo Combef. ²⁷ προσπέμπων? ²⁸ ἰχέαντα P. ²⁹ τὸν] καὶ P. ³⁰ εἰ οὐ P. ³¹ ἀνερυνῶσαν? an ἀνερυνῶντα? ³² τοῦ] τὸ?

νος· Τούτῳ οὖν, ὡ βυσιλεῦ, χρῶ περὶ τῶν τοιού-
των μυστογραφῶ· καὶ ὁ δ' ἂν εἰποι σοὶ ποιῶν οὐχ ἄ
διαφτήσεις τοῦ θεοῦ.

ις'. Ὁ· οὖν ἐπεράνατο τὰ τῆς συμβουλῆς, μετα-
θέειν ἔγνω πρὸς τὸν μονάζοντα, καὶ τοῦτον καταν-
τλήσας ταῖς φλυαρίαις προσέθηκεν, ὡς ἑκὰς τὴν
ἐπιούσαν νύκτα, ἰδιώτου σχῆμα ἀναλαβόμενον, αὐτὸν
ἐν:αὐθιᾷ βασιλεῖα ἀγάγω σοι, περὶ τε πίστεως καὶ
ἄλλων οὐκ εὐκαταφρονήτων πραγμάτων συμβουλευό-
μενον. Τοῦτον οὖν ἔτη δύο καὶ ἑβδομήκοντα τὴν
βασιλείαν κατευθυνεῖν καθυπισχνοῦ, καὶ τρισχιλιέ-
κατον ἀριθμεῖ τῶν ἀποστόλων, καὶ παῖδας παίδων
ἐπὶ θρόνου τῆς βασιλείας ἰδεῖν, εἰ γε Λέοντος ἐξ
Ἰσαυρίας εὐστοιχεῖ πως τῷ δόγματι. Μὴ ὑπ-
ισχνουμένου δέ, ἄλλ' ἀπαναινομένου, τὴν ἐξώλειαν
καὶ ἀπώλειαν καὶ κρημνὸς καὶ βάραθρα ἡπιλῆσθαι
τούτῳ ἐπόμνυε ἐκ Θεοῦ. [P. 18] Ταῦτ' οὖν ἐκ σκαι-
ρίας καὶ γνώμης πονηρᾶς ἀναδιδάξας, τὸν βασιλεῖα
ἤγεν κατὰ τὸν δηλωθέντα καιρὸν· καὶ ἐπείπερ εἰσῆ-
σαν μετὰ τοῦ Θεοδότου καὶ τῶν ἀπορρήτων ἀπῆρχον-
το, Οὐ χρὴ σε, ἔφη ὁ μοναχός, τὴν ἀλουργίδα
καταλιμπάνοντα, ὡ βασιλεῦ, ἰδιώτου σχῆμα ἀλ-
λάσσεσθαι καὶ τρώειν γνώμας οὕτω τὰς τῶν
πολλῶν. Καὶ ὁ· ἐκπαθὲς ἅμα καὶ παραπλήξ τῷ
ρήματι τοῦτ' γενόμενος, καὶ ἄλλως οἰηθεὶς ἐκ θείας
ἐνῆαι προγνώσεως, ὡς σκιά τῷ ἀνδριάντι εἴπετο ἀλη-
θῆς, καὶ ὅλως ἤρτητο καὶ ἐκρέματο ἐξ ὧτων ὥσπερ τι
κεραμοῦν ἀγγεῖον τοῖς λόγοις τοῦ μοναχοῦ. Ἀλλὰ ταῦ-
τα μὲν εἴρηται καὶ τοῖς πρὸ τῶν διὰ μέτρον ποιήσεως.

ις'. Αὐτεῖκα γοῦν τὴν τῶν σεπτῶν εἰκόνων ἀν-
αγορεύει καθαιρεσιν, καὶ τὸν πατριάρχην (Νικηφό-
ρος δὲ οὗτος ἦν) γραφῇ αὐτοχείρῳ ἡξίου τοῦτο
συγκρατεῖσθαι, εἰ γε μὴ μέλλοι ὑπερορίαν καταψη-
φίσεσθαι. Ὁ δὲ καὶ ἄλλοθεν τεκμηρῶμενος τὴν τοῦ
τυράννου πρὸς τὸ θεῖον ἀπέχθειαν, ἄγεσθαι μᾶλλον
ἢ συνεῖναι τοιούτῳ κρίνας ἀπήγετο πρὸς τὴν κατα-
ψηφισθεῖσαν ὁμολογίαν· καὶ Θεόδωτος ὁ Κασσιτερός
τὸν τῆς Ἰσαυρίας θρόνον ἄθλον ἐλάβεκε κατὰ τὸν
τοῦ θεοῦ Πάσχα καιρὸν. Ἄξιον δὲ μὴδὲ τὸ τεκμή-
ριον παραδραμεῖν. Ὁ μὲν γὰρ Νικηφόρος, ἄνε τῆς
ἱερωσύνης προεστάμενος, ἐξέτει τὴν διὰ τοῦ ἱεροῦ
συμβόλου πρὸς τὴν θεῖαν πίστιν συγκρατάσας· ὁ
δὲ οὐκ ἔφη νῦν τοῦτο ποιήσας, ὑπερθέσθαι δὲ μέ-
χρις ἀν' ἡ τῆς βασιλείας αὐτῷ τελείως ἀνάρρησις γέ-
νηται, δηλούσης τῆς ἀναβολῆς ὡς καὶ αὐτοῦ γε προ-
ενησχμένον τῇ τῆς αἰρέσεως μανίᾳ ἐκ γενετῆς.

D facturum, atque interim dilaturum, dum ejus in
imperatorem acclamatio perfecte rata firmaque esset, sic nimirum cunctando ea se hæreseos labo-
olim exque indole laborare ostendens.

τη'. Ἐτερον δὲ τοῦ λεγθέντος σαφέστερον· ὡς
γὰρ ἔρρι τὸ πρῶτον ἀνηγορευμένος ἔδειτο τοῦ δια-
δήματος, καὶ τοῦτο ἔδει τὴν ἀρχιερέα τῇ καταπτύ-
στῳ ἐπιθεῖναι κεφαλῇ, προσήγγισεν δὲ ταύτῃ καὶ
κατεπαφώμενος οὐ τριχῶν, ὅπερ ἔδδοκε, μαλακῶν,
ἀκανθῶν δὲ καὶ τριβόλων, ὅπερ τῇ ἀληθείᾳ ἐντῶν, ἐν
αἰσθήσει ἐγένετο, ἀκίσιν οἷον κατακεντούμενος καὶ
τὴν χεῖρα ἐδύνασι περιπειρόμενος. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν

quædam et excelsa in ejus laudem deblaterans,
atque ejus majorem angelo præstantiam affirmans:
Hoc igitur, imperator, qui in rebus istiusmodi in-
hoc honesto et eo quod officii est quidquam aberraveris.

16. Vix dum datum consilium erat, cum ad mona-
chum properare operæ pretium duxit; nugisque
hominem exsaturans adjecit sequenti nocte se ei
imperatorem adducturum privato habitu, qui de
fide aliisque rebus haud spernendis eum sit con-
sulturus. Fac ergo illi polliceare annos duos supra
septuaginta 28 imperium rectorum, numeraque
tertium decimum apostolorum. Vaticinare ei fore ut vi-
deat super regni solium filios filiorum, si modo Leonis
Isaurici edictum sequi in animum induxerit: sin
nolit polliceri, sed rem se præstiturum abnuat,
obtestare stragem illi, interitum, præcipitiam, bara-
thra a Deo imminere. Hæc scelerato animo men-
tisque pravitate docto monacho, qua hora conve-
nerant, imperatorem adducit. Cumque ingressi una
cum Theodoto arcana aggressi essent: Non decebat,
inquit monachus, communi te veste purpuram com-
mutare ac sic vulgi animis illudere. Ille audito
hoc verbo vehementer affectus menteque attonitus,
ac cum alias ex divina eum præscientia loqui exi-
stimaret, plane velut umbra statuam sequitur, to-
tusque ex monachi verbis, haud secus ac ex ansu-
lis vasculum, sic ille pendet; ut et ante nos qui-
dam versibus luserunt.

17. Statim ergo abolendas venerabiles imagines
edicto sanxit, jubetque Nicephoro patriarchæ ut
scripta sua manu schedula assentiri se profiteatur,
exsilio multandus, ni faciat. Is autem, qui et
aliunde tyranni in Dei cultum male affectam men-
tem conjecerat, rapique ad mortem quam cum ho-
mine ejus indolis versari satius ducebat, sponte
ad constitutum confessori exsilium adduci se pati-
tur. Theodotus interim Cassiteras circa divini
Paschæ solenne tempus, navatæ operæ præ-
mium, 29 episcopalem sedem nanciscitur. Operæ
pretium vero sit ut nec quod antecessit ejus men-
tis prætercurramus indicium. Divinus namque
Nicephorus, quippe qui sacerdotio præsidebat, di-
vinæ cum fidei assensum præbere symboli profes-
sione omnino flagitabat. Ad quem ille non se tunc

D facturum, atque interim dilaturum, dum ejus in
imperatorem acclamatio perfecte rata firmaque esset, sic nimirum cunctando ea se hæreseos labo-

18. Est et aliud, eo quod dicebam, perversæ ejus
circa fidem mentis clarius indicium. Cum enim
primum imperator acclamatus necdum diade-
mate politus esset, atque ipsum devoto capiti sa-
cratissimus antistes impositurus esset, ubi se ad
rem accinxit contigitque, non velut inolles crines
tangere videbatur, sed quod vere erat, spinas se
ac tribulos sentire, quibusdam quasi aculeis com-

punctus ac doloribus manum confusus, existima-
bat. Verum hæc quidem antea. Tunc vero patriar-
cha, ejus poenæ accepta sententia, in exilium pro-
fisciscabatur, quando etiam forunt, cum navigio
procul abduceretur, e maritimo quodam loco emi-
nus beatum Theophanem vidisse, suffitu cercisque
se prosequentem ac velut triumphī quadam specie
præclara illa confessione deducantem. Cujus ille,
ut par est, officium cultumque libenti animo sus-
cipiens, atque precibus Deo commendans, sublatis
in altum manibus velut amplexabatur, supremum
procul osculum figens. Perecontanti vero quidam ex
iis qui secum comitabantur, cuinam sic ex animo
desiderioque supremum osculum daret, prophe-
tica **30** lingua respondisse, Theophani confessori,
monasterii Agri præposito; quod et ita brevi acci-
dit, cum eum deinceps nunquam patriarcha vide-
rit, isque coronam confessionis adeptus sit. Atque
hactenus ea quæ sunt divini antistitis.

19. Leo autem hoc velut fausto regis gubernationis principio posito, quod Ecclesiæ res eo statu composuerat, ac si quis alius ambitionis studio laborans, rei publicæ curam aggreditur, ubique vespærum more secum ferens stimulum, tum ipse militares exercens numeros, tum multis locis per Thraciam ac Macedoniam curis suis atque labore urbes a fundamentis excitans, atque omnem Romanum orbem cunctasque provincias lustrans, ut et ipsis hostibus terrori esset ac formidini. Illincque adeo, cum e vivis excessisset, dixisse aliquando aiunt sanctum Nicephorum, etsi impiuni, strenuum tamen rei publicæ curis civitatem amis-
sisse virum. Magistratibus quoque ac prætoribus, non civilibus modo, sed et militaribus, valde formidolosus erat; cumque ipse pecuniarum amore superior esset, præferebat cœ cunctis qui omnium maxime a maneribus sese continebant, unumquemque pro eo ac optimis erat, non ut opibus affluat, honorans. Æqui ac justi tenacissimus videri voluit; nec tamen erat. Cæterum juri dicundo-dabat operam, sedensque ipse in Lausiaco ple-
rasque lites uniebat. Sane cum quis aliquando apud eum **31** expostulasset raptam sibi uxorem, quam nimirum illustrium quidam virorum rapuisset, nec præfectus sapiens interpellatus ejus ullam rationem habuisset, illum quidem statim sstī jussu neglectæque reum justitiæ, testium depositione peractum, poenæ addixit, cessare illum jubens so-
veriusque corripiens, adulterum vero legi tradi præcepit.

20. Verum his ille rei publicæ blandiebatur, ejusque sibi benevolentiam, ut ita dicam, caupona-
batur. Ad fidem autem quod spectat ac pietatem valde insaniebat, ut nec Deum nominare e re illi honestumque videretur. Nam cum tricennales cum Hunnis, quos Bulgaros vocant, ineundæ illi essent inducæ pacisque fœdera jurejurando firmanda,

A πρότερον · τότε γοῦν ὁ πατριάρχης ὑπερόριος, τὴν καταχειροτονήσασαν ψῆφον δεξάμενος, ἐπορεύετο, ὅτε δὴ καὶ λέγεται ἐφ' ὀλίκαδος αὐτῷ φερομένῳ μακρὴν κατὰ τινὰ τόπον παραθαλάττιον πόρρωθεν ἰδεῖν Θεοφάνην τὸν μακαρίτην, θυμιάσαι τε καὶ λαμπάσι δεξιούμενον, οἶόν τινα προπομπὴν τῇ καλῇ ἐκείνῃ ὁμολογίᾳ προπέμποντα. Ὅν, ὡς εἰκὸς, ἀποδοχῆς ἀξιώσας καὶ Θεῷ παραδοῦς δι' εὐχῆς, τὰς χεῖρας εἶον ἄρας μεταρσίως περιεβάλετο τοῦτον, [P. 19] πόρρωθεν τὸν τελευταῖον ἀποδοῦς ἀσπασμόν. Ἐρομένου δὲ τίνος τῶν συνεπομένων, ὡς δὴ « Τὶν τοῦτον ἀποδίδω; εὐκτῶς τε καὶ ἐφετῶς; — Τῷ ὁμολογητῇ; φάναι « Θεοφάνει; » προφῆτιδι γλώττῃ; « μονῇ προεστῶτι τοῦ Ἀγροῦ. » Ὁ καὶ συνέβη μετ' οὐ πολὺ · αὐτὸς τε γὰρ τοῦτον ἑώρακεν οὐδαμῶς, κακείνος τὸν τῆς ὁμολογίας στέφανον ἀνεδήσατο. Καὶ τὰ μὲν τοῦ ἀρχιερέως οὕτως.

ιβ'. Αὐτὸς δὲ οἶόν τινα τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἀρχὴν ἐπιθεῖς ⁴⁰ δεξιὰν τὰ τὰ τῆς Ἐκκλησίας οὕτως διοικονεμῆσαι, καὶ τὴν φιλοτιμίαν εἰπερ τις νοσῶν, τῶν κοινῶν πραγμάτων ἀντελαμβάνετο, πανταχοῦ τὸ κέντρον κατὰ τοὺς σφῆκας φέρον μεθ' ἑαυτοῦ, τὸν στρατιώτην τε δῆλον γυμνάζων αὐτὸς, καὶ πόλεις πολλαχοῦ τῶν κατὰ Θράκην καὶ Μακεδονίαν δι' ἑαυτοῦ ἐκ βάθρων ἀνεγείρων, καὶ περιπορευόμενος πανταχοῦ, ὡς φοβερὸς εἶναι καὶ καταπληκτικὸς καὶ αὐτοῖς τοῖς ἐχθροῖς. Ὑπὲρ ὧν καὶ τὸν ἅγιον Νικηφόρον φασὶν εἰπεῖν ποτε μετὰ τὴν αὐτοῦ ἀποβίωσιν ὡς εἰ καὶ ἀλάστορα, ἀλλ' οὖν ἐπιμελητὴν τῶν κοινῶν ἡ πόλις ἄνδρα ἀπώλεσεν. Καὶ περὶ τὰς ἀρχὰς δὲ καὶ ἡγεμονίας, οὐ τὰς πολιτικὰς δὴ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς στρατηγικὰς, διεπρόητο ἰσχυρῶς · χρημάτων κρείττων ⁴¹ αὐτὸς ὢν τοὺς ἀδωροτάτους πάντων προέκρινεν, ἀριστείνοντα πάντας, ἀλλ' οὐ κατὰ πλοῦτον τιμῶν. Καὶ δικαιοσύνης μὲν ἐραστὴς λέγεσθαι ἐβούλετο, οὐκ ἐγίνετο δὲ · πλὴν ἀντεποιεῖτο ταύτης, καὶ πολλὰς τῶν κρίσεων δι' ἑαυτοῦ ἐξεπέβαινε κατὰ τὸ Λαυσιακὸν ἐγκαθήμενος. Καὶ ποτε δὴ τινος ἐγκλησιν πρὸς αὐτὸν ποιησαμένου περὶ γυναικὸς ἀρπαγῆς, ὡς τὴν ἑαυτοῦ τις τῶν ἐπιφανῶν ἀντὶρπάκει ἀνδρῶν, καὶ ὅτι Οὐδὲ λόγων ἡξίωμαι, τῷ ὑπάρχει πολλάκις διανογλῶν, ἐκείνον μὲν, ἐπειπερ αὐθωρὸν παραστάντα οὕτως ἔχεν ἐπαμαρτύρησεν, εἰς εὐθύνας ἦγε τῆς ἀρχῆς μεταστῆσας καὶ πικρίαν πολλὴν καταχέας αὐτοῦ, τὸν δὲ μοιχὸν νόμῳ ἐκδοθῆναι προσέταχεν.

κ'. Ἀλλὰ τοῦτοις μὲν τὴν πολιτείαν οἷον ὑπέσαινεν καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν, ὡς ἂν εἴποι τις, εὖνοιαν ἐκαπέφλευσεν · περὶ δὲ τὴν πίστιν ἐμαίνετο κραταιῶς, τοσοῦτον ὡς μὴδὲ Θεὸν ἐνομάζειν ἰδοὺς τούτῳ καλόν. Καὶ γὰρ τὰς τριακοντούτας σπονδὰς τοῖς Ὀύννοις δὴ τούτοις τοῖς καλουμένοις Βουλγάροις ἐνωμότως ποίων καὶ εἰρηνικὰς συμβάσεις κατεπρατόμε-

VARIÆ LECTIONES.

⁴⁰ ὑποθεῖς? ⁴¹ χρημάτων γὰρ χρ.?

νος, ἐπει δὲ ὄρκων ταύτας ἐμάλλε βεβαιούν τε καὶ Ἀ
ἐμπαδούν, οὐ τοῦτοις δὴ τοῖς ἡμετέροις ἐχρήτο, θεὸν
καὶ οὐρανίους δυνάμεις ἢ τὴν κατὰ σάρκα γενομένην
μητέρα Χριστοῦ τοῦ θεοῦ τῶν λεγομένων τε καὶ
πραττομένων ἐφόρους καὶ μάρτυρας· ἀλλ' ὅτι [P. 20]
τῆς ψυχῇ βάρβαρος θεοσεβείας ἀπακισμένη, κύνας
μὲν, καὶ οἷς τὰ ὄνομα ἔδωκε θύουσιν, ἐχρήτο μάρτυσι
τῶν πραττομένων καὶ ἀπέτειμεν καὶ διὰ στόματος
ἄγειν οὐκ ἐμυσάτετο εἰς βεβαίωσιν, οἷς ἐκεῖνοι
ἐμπορούμεναι, τὴν τῶν Χριστιανῶν δὲ πίστιν ἐκεί-
νοις μίλλουσι ποτε ὑφ' ἡμῶν διαβιβάζεσθαι πρὸς
ἐκείνην, ὡς εἶπε, κατεπίστευσεν. Καὶ σαφῶς
οὕτως οὐκ ἠσχυνέτο ἀσεβῶν· οἷς τε γὰρ τοὺς τῆς
πίστεως μαργαρίτας, κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου φωνήν,
ἐμπροσθεν ἤφειε τῶν χοίρων καὶ χρῆσθαι τοῦτοις
ἐπὶ στόματος ἐξεβιάζετο, ἄξιος βδελυρίας ὁ ἀνὴρ B
ἀσεβῶν· καὶ οἷς τὰ ἐκείνων αὐτοῖς αὐτοῖς τὴν τῶν
Ῥωμαίων διέπων βασιλείαν τε καὶ ἀρχὴν οὐκ ἤρω-
θρια μυσταγωγούμενος καὶ τελοῦμενος· ἐν παντὶ μὴ
θεάτρῳ καὶ οὕτω γε δὴ κλήρει τῶν ἀπίστων τε καὶ
πιστῶν, τοῦ αἰωνίου σκώληκος καὶ πυρὸς, ἀλλ' οὐκ
ἄλλων ἐπέξιοι. Καὶ ὅσους δὲ ¹¹ τὸν ὄρθιν εὗρισκε
λόγον τηροῦντας, τοὺτους περὶ κατηκίε καὶ δι-
νωῶς· ἐτέρωθεν δὲ τὰ τῶν ὁμοφρόνων οἱ στίφη τε καὶ
συστήματα συνακρόει τε καὶ συνήγειρεν ἐν ταυτῷ
παρὰ πλευρὰν αὐτοῦ τιθεὶς καὶ προσεπικλύζων ταῖς
ὠφελείαις. Τοῦτοις καὶ Ἰωάννης ὁ γραμματικὸς
ἐγκατέλεκετο, παντὸς ἀνάσκητος ὑπάρχων καλοῦ. Οἷς
καὶ τινὰ γραφὴν ὁ Λέων νεαρᾶς τινοῦ καὶ μιαρᾶς
ἐξαρχομένην πίστει ἀναγράφαι καλεῖσθας, τὴν κατὰ
τῶν θεῶν εἰκότων δρόμον εἰδίωκεν. Ἀνεβρίπτει δὲ
C πῶς οἷον καὶ ἐξεφύσσαν ἐἰς ὕψος αἵρων αὐτὸν (καὶ
γὰρ ἦν κοῦφος καὶ πρὸς οὐδὲν ἐφέρετο λελογισμένῳ
τῷ νῷ) ὁ τοῦ ἱεροῦ συστήματος τε καὶ κλήρου τῶν
βασιλικῶν αὐλῶν ἀρχηγός. Λογῶν γὰρ αὐτὸν ἐκ πολ-
λοῦ καὶ οἷον ἐξ ἐνέδρας ὡς τὸν Πρωτὴ αἰρήσειν
ἐρῶν, ἐπεὶ κατὰ τινὰ καιρὸν τὸ θεῖον ἐκεῖνο εἰς
ἐπήκουον ῥητὸν ἐκκλησιαζόμενον ἐκπρῦττετο, *Τίνοι*
ὡμοιώσατε Κύριον, καὶ τίνοι ὁμοιώματι ὡμοιώσατε
αὐτόν; μὴ εἰκόνα ἐποίησε τέκτωρ, ἢ χρυσοκόμος
χωρεύσας χρυσίον περιεχύρυσσεν αὐτόν, ἢ
ἐμύλωμα κατεσκευάσεν; ἐπεὶ γοῦν τοῦτο κατὰ τὸν
τοῦ Φάρου ναὺν ἐξηγεῖτό τε καὶ διεβεβήτο, ἡρέμα
πῶς ὑποσურεῖς καὶ αὐτὸν εἰς προὔπτον ἀγαγῶν,
Σύνας δ' εἰ λέγει ¹², φησὶν, ὦ βασιλεῦ, τὸ ἱερὸν
λόγιον· καὶ μηδεὶς σοι μετὰ μελος ἐπὶ τοῖς ἐναρ-
χθεῖσιν ἔστω, ἀλλ' ἅπαν θεῖον δοκοῦν ἐκποδῶν
κοιήσας εἰκόνησιν τῆς ὀρθῆς ἔχου λατρείας τῶν
μὴ σεβομένων αὐτῶν. Τοῦτοις, ὡς εἶπον, ἀσυλλο-
γίστως ὑπεκκαίει καὶ τὴν ἄθλιον ἐκείνην ψυχὴν
προσεκπυρωθεὶς ὅλην ἐκίνησε κατὰ μὲν τῶν εὐσε-
βῶν τὴν αὐτοῦ μανίαν, κατὰ δὲ τῶν ἀσεβῶν τὴν
θειάν καὶ δικαίαν ὀργήν. Ὁ μὲν γὰρ θεοσπίσματοι
πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς ἐκ τῆς ὑπερορίας μετεπέμ-
πετο, [P. 21] συλαγωγῶν τοὺτους, τῆς τοῦ πατριάρ-

non quibus Christiani solent sacramentis usus
est, ut nimirum Deum cœlestesque virtutes, sive
quæ Christi Deique parens carne fuit, dictorum
gestorumque inspectores testesque adhiberet, sed
velut barbarus quidam omnisque religionis expers,
canes, ac quibus gens improba immolat, iis ge-
storum testibus utens, et dissecabat, nec quibus
illi libenter ingurgitantur, hæc ipse ad firmendam
fidem ore gustare exhorrebat: quod vero Chri-
stianam fidem eis concedidit, ad quam a nobis
aliquando, ut videbatur, essent traducendi, ne
sic quidem impietati litare eum puduit. Tum
enim in eo quod fidei margaritas, juxta Domi-
ni sententiam ^a, mittebat ante porcos, hisque
illos vir impius vere execrandus ore tenus uti
compellebat, **32** tumque in eo rursus quod ipse
Romani moderator imperii, in publico conventu, in
theatro promiscua infidelium fideliumque multitu-
dine referto, initlari non erubuit ac consecrari, non
alio plane præmio quem æterno verme et igni di-
gnus fuit. Porro si quos veræ fidei tenaciores offen-
debat, eos vero dire graviterque excruciebat.
Alioqui vero ejusdem secum sententiæ hominum
cuneos conventusque cogebat atque confababat, suo
eos lateri adhibens ac muneribus obruens. Inter
illos Joannes grammaticus fuit iisque accensus,
vir nulla honesti luce præditus. His Leo scriptio-
nem quamdam ad novam ac execrandam acceptan-
dam fidem jubens edere, adversus divinas imagines
cursum intendebat. Excitavit autem ac velut flam-
mam in immensum extulit, quippe cum levis esset
nec sensato animo quidquam aggrederebatur, sacri
collegii clerique palatini præses. Olim enim obser-
vans, velutque ex insidiis quasi Proteum quemdam
hominem capere satagens, cum aliquando in om-
nium auribus in publico ecclesiæ conventu sen-
tentia hæc proferretur: *Cui similem feci-*
stis Dominum, et cui simulacro assimilastis
eum? Nunquid imaginem fecit faber, aut aurifex
fuso auro circumdeauravit eam, aut simulacrum
fabricatus est ^b? Cum ergo sententia hæc quandoque
in sacra Phari æde cantu altaque voce oderetur,
ille sensim quasi trahens ac se ipsum in medium
producens: *Intellige, 33 imperator, inquit, quidnam*
D loquatur divinum oraculum; nec ulla te incessat
pœnitudo eorum quæ cepta sunt: sed si quid sacra-
rum imaginum reliquum videatur, eo a medio sub-
lato eorum rectæ adhære religioni qui nullum eis
adhibent cultum. His itaque ille, uti dicebam, te-
nere nulloque sano judicio accensus infelicique illo
exastuans animo, suum omnem adversus pios inci-
tavit furorem adversumque impios divinam justam-
que indignationem. Omnes namque episcopos dato
rescripto ad se ab exsilio accersit, eos spolians atque
a patriarchæ procul conspectu eliminans ejiciensque

^a Matth. vii, 6. ^b Isa. xl, 18, 19.

sive abdicans, velut inde sibi dicto audientes facturus esset. Multis tamen bonæ confessionis suscipiendæ auctor exstitit, qua constantes fidei athlete obaudire tyranno noluerunt.

21. Deus autem (o quam ille non rigidus aut acris, sed patiens mitisque!) gladium quidem vibrabat, nec tamen feriebat. Nam modo quidem lues et squalores solisque nimii algores, modo autem terræ motus ac eruptiones, quandoque etiam flammæ similes vasto aere ejaculationes, alias denique, quæ malorum vis maxima, domesticos tumultus ac seditiones illis intentabat. Cohiberi tamen non poterat, suis agrestis more, in præceps degravatus animus. Tandem igitur tardus ille quidem, at cuius letale vulnus, a Deo gladius proficiscitur, ut interim clavus clavum tradat malumque malo medeatur. Michael is erât, qui tum sœderatorum præfecturam gerens, majestatis crimine delatus, vix multoquo **34** labore illud a se depellere poterat. Verum futurum erat ut quem sub dente semper haberet, in morem dilaniatæ victimæ haud longe post ostenderet. Porro Michael, præcipitis procacisque linguæ vitio assuetus cum esset, feros Leonis mores traducendi, velut cum illo adultus sibi quoque fortitudinis laude placens, nullum finem faciebat. Leo autem (non enim qui omnium dominus sit, ab uno stulto lubens omnino patitur, nisi re vera non virorum magis quam iræ imperio polleat) viros statuit occulte in insidiis auscultaturos, ut velut rimulæ ejus ad ipsum sermones perveherent. Etenim suspectum habebat quod erat futurum, nec Philomeliensis monachi vallcinium ejus animo exciderat, quo is secundum a Leone salutandum imperatorem Michaelē edixerat. Eorum qui observarent unus quoque flexibulus erat, acri scilicet vir ingenio, ac qui hominis indolem geniumque explorare posset. Interim igitur, cum effrenem illam dicendi ac deridendi licentiam minime reprimeret, ac velut turbulentus fluvius limum omnem importune ebulliens exitum Leonem perniciem ac interitum comminatus esset, ac si qua malus furor alicui, verbis produxisset, re ad Leonem delata confestim rapitur ipsa die. Postremo delatoribus accusationis capita confirmantibus affectatæ tyrannidis ac majestatis reus decernitur. Pridie Christi Verbi nostri natalis isthæc agebantur. Quia ergo crimen undique exploratum erat, ipso Leone in secretariorum æde pro tribunali causam cognoscente, **35** nec ullus effugii locus erat, capitalis in eum fertur sententia; nec ut quovis modo neclatur, sed ut sub ipsum principis conspectum ac velut ipso coram auctore, sive iræ affectus sic impulerat, sive alias immanitate sese oblectabat, nempe ut in palatini balnei caminum projiceretur, acri illic flamma absumendus. Decretum erat; ipse tragœdiæ inspector futurus Leo præcurrabat. Sub hæc autem Theodosia uxor, Arsaberis filia, inculto habitu temereque ipsa prociens, Bacchantis more furibundo motu sese agi-

Α χου θέας πόρρωθεν καθιστῶν καὶ ἀποκηρύττων αὐτοὺς, ὡς τῷ οἰκείῳ βουλήματι πειθηνόους κατεργαζόμενος, πολλοὺς τὴν καλὴν ἀναιρήσασθαι μαρτυρίαν πεπεικῶς τῷ γε μὴ πεισθῆναι αὐτῷ.

κα'. Θεὸς δὲ, οἷος τρόπος ἐκείνου οὐ συντόνος τις, ἀλλὰ μακρόθυμος, τὴν ρομφαίαν ἐστλίου μὲν, οὐκ ἤφειε δέ. Νῦν μὲν γὰρ αὐτοῖς λοιμοὶ καὶ αὖχοι καὶ διάφυροι ἤλιοι, νῦν δὲ σεισμοὶ καὶ ἀναθρασμοὶ, καὶ ἄλλοτε φλογὲς οἷα κατὰ τοῦ ἀέρος ἀκοντίζουσιν, καὶ ἐτέρωθεν ἐμφύλιοι στάσεις; τῶν δεινῶν τὰ ἀκμαιώτατα ἐπεσειόντο. Ἀλλ' οὐκ ἦν ἐκείνην ἐπισχελὼν τὴν ψυχὴν, σὺς δίκην κατὰ κρημνοῦ ἐπιδρίσσαν. Ἐντεῦθεν ὁρᾷ γοῦν καὶ καιρίως πληττούσα μάχαρπα παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐκπεπόρευται, ἐν ἧλῳ τῶς ἥλος ἐκκρουσθῆ καὶ κακὸν τῷ κακῷ λαθῆ. Μιχαὴλ τοῦτο ἦν, ὅς τὴν φοιδερᾶτων τότε ἐπιειλημμένος ἀρχὴν, ἐγκλήματι καθοσιώσεως ἄλοῦς, μότῳ πολλῷ καὶ κότῳ ἀποτρίψασθαι ἱσχυσεν. Ἀλλ' ἐμελλεν ὅπ' ὀδόντα τοῦτον ἔχων ἀεὶ καθάπερ διατεπραγμένοι ἱεροῖν δεῖξαι οὐκ εἰς μακράν. Ἄλλως μὲν γὰρ ἐξήσκει γλώσσαν ὁ Μιχαὴλ πρόβαλον τε καὶ ἱταμόν, καὶ τὴν αὐτοῦ οὐκ ἔληγεν ἐκπομπεύων θηριοτροπῆαν, ἃτε δὴ αὐτῷ καὶ συναυξηθεὶς καὶ τῇ ἐκ χειρὸς γανύμενος ἀνδρείεσθαι. Ὁ Λέων δὲ (οὐ φέρεται γὰρ πάντων κριτῶν ἐνὸς ἡττῶσθαι μωροῦ, εἰ μὴ γε δυνως οὐκ ἀνδρῶν, ἀλλὰ καὶ θυμοῦ βασιλεὺς καταστῆ) ὠτακουσάς τινας τοῦτ' λόγον κατέστησεν, ὡς ἂν διὰ τινος πορθμεῖου διαβιβάζοντο λόγοι αὐτοῦ· καὶ γὰρ ὑπέβλετο τὸ μέλλον, τῆς κατὰ τὸ Φιλομήλιον προβήσεως ἐξημελιωκυίας τῆς αὐτοῦ ψυχῆς μηδαμῶς, ἣ τὸν Μιχαὴλ δευτέρου τοῦ Λέοντος ἀναβρῆθῆναι διωμολόγησεν. Τοῦτων τῶν ἐπεδρευόντων εἷς ἦν καὶ Ἐξαβούλιος, ἀνὴρ υἱὸς τι ὧν ἦθος καὶ φύσιν ἀνθρώπου καταμαθεῖν. Ὡς οὖν χρόσιον προΐδοντας οὐκ ἐνεδίδου τῆς ἀνυροστομίας μηδὲ τοῦ τωθασμοῦ, ἀλλ' οἶδον τι; κυματίας πᾶσαν ἀκαίρως ἰλὺν ἐξέδρασεν ποταμῶς, ἥπειλῃσεν τῷ Λέοντι πανώλειαν καὶ (P. 22) ἄλλ' ἄττα θυμὸς ἐτρέφετο πονηρὸς, ἀνεπέμπετο δὲ ταῦτα πρὸς βασιλέα, ἀνάρπαστο; γίνεται ἐξ αὐτῆς, καὶ τέλος τῶν ἐλεγχόντων τὰ τῇ κατηγορίας κατεμπεδούντων κατατίθεται τυραννίδος ἐπιθέσιν μελετῶν. Ἡμέρα ἦν προτεραία τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Λόγου Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐπιδημίας τε καὶ σαρκώσεως. Ἐπεὶ γοῦν πάντοθεν κατάφωρος ἐγγεγένητο αὐτοῦ τοῦ βασιλέως ἐν τοῖς ἀσκηρησείοις ἑσταζόντος, καὶ θρασυμῶς τῶν τολμηθέντων οὐκ ἦν, καταχειροτονεῖται τὴν ἐπὶ θάνατον, καὶ θάνατον οὐ τόνδε ἢ τόνδε, ἀλλ' ἐν ἧσιν καὶ τὸν βασιλέα αὐτὸν θεᾶν τε καὶ αὐτοῦργον, εἴτε τῷ πάθει τῆς ὀργῆς ἐκνικώμενον, εἴτε ἄλλως τῇ ὀμότητι ἐφθρόμινον, κατὰ τὴν τοῦ βασιλικοῦ βαλανεῖου κάμινον δριμύως ἐκρῖφθαι πυρὸς παραδόχημα. Ὀριστο ταῦτα, καὶ αὐτὸς προέθεν τὰ τοῦ δράματος ἐπιφόμενος. Ἀλλ' ἡ τούτου σύζυγος (Theodosia ἦν, τὸ τοῦ Ἀρσαβῆς θυγάτριον) ἀνασπούδασα καὶ ὡς ἔτυχε θέουσα, ὥς ἐκ τινος βακχείας ἐξοιστροθεῖσα, ἀπίσπευδε τοῦτω καὶ τῆς ὀρμῆς ἐγκατέπαυεν, ἀλάστορα καὶ θεομάχον ἀποκαλοῦσα, οἷς οὐτὴ τὴν ἡμέραν ἄγει διὰ φειδοῦς, τοῦ θεοῦ μέλλων σώματος μεταστρεῖν. Ἐκθείδ-

μενος ὅν τὰ δεινὰ, καὶ τῷ Θεῷ μὴ ἀπὸ θυμοῦ ἄλλοι γίνονται δεδοικώς, τότε μὲν αὐτῷ τὴν σωτηρίαν τὴν καλλντεροποιν ἐπαδράβουσε, τῷ παππία τὴν αὐτοῦ ἐπετρέφας φρουρὴν, εἰ καὶ τῶν σιδηροπέδων δι' αὐτοῦ φρουρεῖσθαι ἤξίου τὴν κλεῖν. Ἐπικεῖλαι δὲ καὶ τῇ γυναϊκί, καὶ, *Ὅν εἰς μακρὴν ἐπόψεσθε, ἔφη, σύ τε, ὦ γυναι, καὶ τὰ τῆς ἐμῆς νηδύος βλαστήματα, τὰ ἀποδοσόμενα, εἰ καὶ σήμερόν με τοῦ ἐκείθεν ἁμαρτήματος προσηλευθέρωσας.* Τούτοις τὸ μέλλον ἀποφοῦσά τε καὶ προεκήρυξε. *sumi, eisi me ab ejus rei acelere hodie liberasti; quibus* malus vates effectus est.

κβ'. Καὶ γάρ τὴν αὐτῷ δέος τῇ ψυχῇ ἐγκαθήμενον ἔκ τινας χρησιμολογίας, ὡς κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ ἁ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν κατὰ σάρκα γεννήσεως πᾶσαν τὴν αὐξηθεῖσαν εὐδαιμονίαν καὶ βασιλείαν ἀπακείρεσθαι μέλλοντος. Ὁ δὲ χρησμὸς τὴν Σιδυλ-
 λιακὸς, ἐν τινι βίβλῳ εἰς τὴν βασιλικὴν βιβλιοθήκην ἐναποκεείμενος, οὐ χρησμούς μόνον ἀπλῶς, ἀλλὰ καὶ μορφὰς καὶ σχήματα ἔχουσα τῶν γεννησομένων βασι-
 λῶν διὰ χρωμάτων. Ἦν οὖν λῶν θηρίον μεμορφω-
 μένον, χ' ἵστοιχείον μεχαραγμένον ἀπὸ τῆς ῥάχεως μέχρι τῆς γαστρός αὐτοῦ. Τούτου κατόπιν ἀνὴρ τις ἐπιθέων δόρατι καιρίαν ἐδίδου πληγὴν τῷ θηρίῳ διὰ τοῦ χ'. Πολλοί, οὖν πρὸς σαφηνεῖαν τοῦτου δειχθέν-
 τος, ὁ ἐθνικαῦτα τὴν τοῦ κοιαιστορος ἐπανηρημένος ἀρχὴν μόνος διετράνου τὸ τοῦ χρησμοῦ, ὡς Λέοντος οὕτως, καλουμένου βασιλέως· τινὲς κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Χριστοῦ γεννήσεως θανάτῳ ἀλεθρίῳ μέλλοντος παραδίδοσθαι.

[P. 25] κγ'. Προσέει δὲ καὶ ἡ τῆς μητρὸς ὄψις ἐπλήρου φόβου αὐτὸν · ἡ τότε μὲν λεχθεῖσα εἰς οὐδὲν τούτῳ λελόγιζτο, τὰ νῦν δὲ καὶ σφόδρα δάκνουσα ἐπέκειτο τὴν ψυχὴν. Ἐφάνη γὰρ αὐτῇ κατὰ τὸν ἐν Βλαχέρναις θεῖον ναὸν προσφοιτώσῃ διὰ κόρη τις ὑπὸ πολλῶν λευχειμῶνων περιστοιχιζομένη, καὶ ὁ ναὸς αἵματος ἅπας πλήρης. Ταύτην οὖν τὴν κόρην εἶπεν τινι τῶν παρεστῶτων, χύτραν ἐπιπληρώσαντα αἵματος ἐπιδοῦναι τῇ μητρὶ τοῦ Λέοντος πιεῖν. Αὐτῆς δὲ πολυετὴ χηρεῖαν προβαλλομένης, δι' ἧς μήτε κρεῶν μήτε τινὸς ἐναίμων γεύσασθαι, καὶ διὰ τοῦτο μὴδὲ ταύτης χρῆζειν τῆς χύτρας, καὶ πῶς, ἀνέφησεν ἡ κόρη μετὰ θυμοῦ, *ὁ σὸς υἱὸς οὐ παύεται ἐμὲ πολλῶν αἱμάτων πληρῶν, καὶ τούτῳ τὸν ἐμὸν υἱὸν παροργίζων τε καὶ θεόν;* Πολλὰ τε
 ἔκτοτε ἐλιτένευε τὸν αὐτῆς υἱὸν τῆς τῶν εἰκονο-
 καυστῶν αἰρέσεως ἀποστῆναι, τὴν ὅψιν αὐτὴν ἐκτραγυδῆσασα.

κδ'. Καὶ τις δὲ ὄψις ἄλλη νυκτερινὴ ἰδαιμάτου τοῦτον οὐκ ἔλαττον · αὐτοῦ γάρ Ταρασίου τοῦ ἀσιδίου πατριάρχου πάλαι τὸν βίον μετελλαχότος Μι-
 χαὴλ τινα ἐξ ὀνόματος διακοῦσαι ἐπιτηδῆσαντα προτρεπομένου ἐπιπλήξαι καιρίαν καὶ κατὰ χρημνοῦ ὥσθαι ἄδυσσον ἔχοντος. Πρὸς τοῦτας καὶ τὸ τοῦ μοναχοῦ τοῦ κατὰ τὸ Φιλομήλιον, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐσθῆτος ὁδὸν μεταμφιασίς. Ἄ συμφορήσας ἐπάλ-

lans, viri occupat iter eoque retrahit hominem
 impium et Dei hostem vocans, qui nec divino
 impartendus corpore dei reverentiam haberet.
 Mala ergo reveritus remque in religionem vertens,
 ac timens ne inde Dei iram in se excitaret, in prae-
 sentia quidem vita reduce ac salute Michaelcm
 donavit, ejus tuto custodiendi cura papiae deman-
 data, tametsi sibi ipse compedum clavem retinuit.
 Sed et uxori comminatus est: *Visura, inquit, es
 tu et liberi mei, et quidem brevi, quae inde eventura*

22. Ex quodam namque oraculo ejus animo timor
 insederat, quo ferebatur die festo Christi Dei
 nostri secundum carnem natalis sic adultam
 omnem felicitatem ac imperium sublatum iri.
 Oraculum vero Sibyllinum erat, in quodam libro
 palatinae bibliothecae repositum, quo non solum
 nuda oracula, verum etiam eorum qui imperio
 potituri essent figurae formaeque coloribus expres-
 sae continebantur. Erat ergo leo bestia efformata,
 cui superne a dorso ad ventrem littera X exarata
 erat. A tergo autem vir quidam incurrens per ipsam
 hanc litteram leonem hasta configebat. Cum autem
 multis solvendum aenigma fuisset propositum, unus
 tunc quaestoris fungens munere oraculum clare ex-
 plicavit, fore nimirum ut imperatorum quidam,
 Leo nomine, Christi die natali exitiosa nece tolle-
 retur.

23. Nec minus Leonem perterrebat ejus matri
 oblata visio. Quae initio quidem cum Leoni relata
 esset, ab eo neglecta et pro nihilo habita est: tunc
 vero alte animo haerens ipsum valde mordebat.
 Cum enim illa continuo divinam sacram Blacher-
 narum aedem frequentaret, apparuit puella quae-
 dam, quam ingens albatorum cuneus satellitio cin-
 gebat. Interim videt aedem totam cruore exundan-
 tem. Tumque puellam uni cuidam adstantium jus-
 sisse ut ollam cruoris plenam Leonis matri biben-
 dam porrigeret. Illa vero diuturnam viduitatem
 causante, per quam nec carnes nec quidquam eorum
 quae sanguine praedita sunt gustasset, ac proinde
 nihil ad se eam ollam spectare, tunc iratam puel-
 lam respondisse: *Quomodo ergo filius tuus non ces-
 sat me cruoribus opplere, eoque filium meum 37 ac
 Deum irritare?* Quo ex tempore filium obsecravit
 ut ab haeresi abolentium imagines resiliat, hancce
 tragice visionem referens.

24. Perturbabat et alia haud modice nocturna
 visio. Nam per quietem visus sibi fuerat audire
 Tarasium inclitum patriarcham, qui pridem in vi-
 vis esse desierat, hortantem ac jubentem cuidam
 nomine Michaeli ut irruens in Leonem letali eum
 ictu conficeret et in altam abyssum praecipitem
 daret. Exagitabat etiam monachi Philomeliensis va-
 ticinatio; sed et praetoriae chlamydis subitatio im-

VARIÆ LECTIONES.

“ ἐνθυμούμενος? “ τοῦ τῆς?

petu iadutæ recordatio. Quæ omnia congerens metu concutiebatur, animoque fluctuans, omni noctis somnum inivisum habebat. Quamobrem profunda jam nocte, ejusmodi consilium iniens quod sagacem magis exploratorem quam imperatoria fulgentem dignitate deceret, perrupta portula qua ad papiam patebat iter (quippe qui manibus robustissimus erat) ad eum usque processit. Ut autem domum ingressus est, occurrit spectaculum quod illi haud vulgarem metum ac stuporem iniecit. Nam reum quidem in papiæ lectulo egregio cultu, ipsum vero papiam humi dormientem invenit. Tum manus Michaeli caputque ac aurem admovet, nosse volens num, quod solent anxii et in vitæ discrimen ad ducti, curis solum suavemque, an vero sollicitum ac castigatum somnum duceret. Ubi autem solum nihilque sollicitum atque anxium alto demersum sopore offendit (nam nec contractando somnum illi excusserat), insperatis hisce spectaculis acrius incensa **38** ira discedit, non solum illi, sed et papiæ dirum exitium minitans. Nec ea res papiam lauit, eo quod quidam pro Michaelis lectulo excubantium, ex colthurnis puniceis deprehenso imperatore, cuncta clare nuntiaverat. Quibus illi gravissima foret, id vero deliberant.

25. Jam primum dilucescebat, simulatque Michael adhærere sibi animo sordes aliquas, quas per Theoclistum, quem et postea canicili dignitate ornavit, religiosorum virorum cuiquam velit aperire. Permisit imperator, ejusque rei licentiam fecit. Atque Michael Theoclisto : *Sane conjuratis denuncia tincta me imperatori indicaturum, ni strenni quid molientes ab hac me morte ac carcere liberaveritis.* His porro auditis conjurati tale quid consilii strunt. Moris erat ut sacer clerus, non ut modo intra palatium (quod oxinde eaque occasione primum inductum est), sed quisque seram domi maneret, tumque ineunte lortia vigilia ad eburneam portam congregarentur, reddituri Domino Deo matutinas laudes. His conjurati sese committentes, pugionibus subter axillas occultatis, cum per tenebras ac sacerdotilibus amicti vestibibus latuissent, una libere ingressi inque uno quodam obscuro loco subsidentes signum exspectabant. Hymno itaque persoluto, cum imperator haud procul a cantoribus constitutus, **39** uti crebro solebat, illud moduli inceperat, Sprevere summi cuncta amore principis (erat enim ex indole canonæ voce, eaque divinis modulandis laudibus ejus ætatis cunctos mortales suaviore vincebat), confertim insiliunt, primoque impetu ac aggressionem in cleri præfecto decepti sunt, sive quod in corpore imperatori perquam similis erat, sive quod caput simili integumento obduxerat : cum enim per hiemis aspera ingens frigus rigeret, eodem anho integumento illud tolerabant, acutissimo nimirum pileo caput contegentes. Sed is quidem pileo capiti detracto, ostensa calvitie, facile salutem captavit. Leo autem in altaris penetrale se ipso subducens irritò conatu præsidium quaerit. Tueri

λετέ τε τῷ δέσι· καὶ τὴν ψυχὴν ἐκυμαίνετο, τῷ ὕπνῳ κατὰ τὴν ὥκτα ἀπεσθάνωντος. Ὅθεν ἀκμαζούσης νυκτὸς· σοφώτερα ἢ βασιλικώτερα βουλευσόμενος, τὰς ἐπὶ τὸν παπῖαν φερούσας πυλίδας καταβράδζας (καὶ γὰρ ἦν εὐσθενὴς τῷ χεῖρει) τὴν ἐπ' αὐτὸν διήκων προόδον. Ὡς δὲ κατὰ τὸ δωματίον· εἰσφει, θέαμα ὁρᾷ εἰς ἐκπληξιν οὐ τὴν τυχοῦσαν ἄγον αὐτόν· εἶδεν γὰρ τὸν μὲν κατακρίτον ἐν σκιμιοῖ· τῷ τοῦ παπῖαν περιβεβίως, τὸν δὲ παπῖαν ἐπ' ἰδάρους κοιμώμενον ἐθρίσκεν. Τὰς χεῖρας ἐπῆγε πρὸς τὸν Μιχαὴλ καὶ τὴν κεφαλὴν, μαθεῖν βουλόμενος εἰ ἄρα, ὅπερ τοῖς ἐν συμφορᾷ ἐπακολουθεῖ, ἀφρονεῖν τινα καὶ ἡδὺν ἢ ἐμμερίμνον ὕπνον καὶ κεκολασμένον καθέυδει. Ὡς δ' εὗρεν ἄνετον καὶ πάσης ἀπηλλαγμένον μερίμνης (οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἐπαφώμενος αὐτὸν δύναιτο), μείζονα τὸν θυμὸν ἔθρεψε τοῖς ἀπ' ἐλπίδος τοῦτοις θεάμασι, [P. 24] καὶ δεινὸν ἀπῆει οὐκ αὐτῷ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ παπῖτῃ ἐνσεῖον. Οὐκ ἔλαθε γοῦν ταῦτα τοῖς περὶ τὸν παπῖαν, ἀλλὰ τις τῶν προκοίτων τοῦ Μιχαὴλ ἐκ τῶν φοινικῶν φωρασάμενος ὑποδημάτων ἀπηγγεῖλε πάντα σαφῶς. Οἷς ἐκπαθεῖς γενόμενοι καὶ ἀμάχῳ δέσι περιληφθέντες βουλὴν ἐξήρτων αὐτοῖς τὴν σωτήριον.

ταῦτα μετὶ τοῦ μεγάλου ἐκπληκτοῦ, quod eis salutem

κα'. Ἔως ἔρτι ὑπέλαμπεν, καὶ σκῆψις γίνεται τῷ Μιχαὴλ, ψυχικᾶς τινὰς κηλίδας ἐπαγομένην, διὰ θεοκρίτου, ὃν καὶ μετὰ ταῦτα τῷ τοῦ κανικλείου τιμήξαν ἀξιώματι, ταῦτας βούλεσθαι τινα προσαναλίσθαι τῶν θεοφιλῶν. Ἐπετέτραπτο γοῦν καὶ συγκλήρητο ταῦτα παρὰ βασιλέως. Καὶ ὅγε δὴ φησιν τῷ θεοκρίτῳ *Τοῖς ἡμῖν κοινωτηκόσι τῆς πράξεως πάντα ἀνείπειν διακρίσει τῷ βασιλεῖ, εἰ μὴ τι γένηται πορ' ὁμῶν γυναικῶν, τοῦτου με διασώζον τοῦ θανάτου καὶ τῆς εἰρκτῆς.* Καὶ οἱ συνωρόται, ὡς ταῦτα διήκουσαν, βουλὴν τοιαύτην συμβάπτουσιν· Ἐὸς ἦν τῷ κλήρῳ τῷ ἱερῷ οὐχ ὡς νῦν ἔνδον τοῖς βασιλεῖσι, ἔκτοτε λαβὼν τὴν ἀρχὴν, προσμένειν διὰ νυκτὸς, ἀλλὰ τοῖς σφῶν οἴκοις, ἔρτι δὲ τρίτης ἀρχομένης ψυχικῆς κατὰ τὴν ἀλεφαντίνην συναγείρεσθαι, δοξολογίαν ἀποδώσαντας Κυρίῳ τῷ Θεῷ τὴν ἐωθινήν. Τούτοις οἱ συνωρόται ὑπὸ μάλῃς φέροντες ἐγγχειρίδια ἐγκαταμιχθέντες, ἅτε δὴ καὶ κνέφα καὶ ταῖς ἱεραικαῖς λαβόντες στολαῖς, συνεισέησαν ἀφειδῶς, ἐν τινι σκοτεινῷ λοχῆσαντες τόπῳ, τὸ σύνθημα προσδεχόμενοι· Ὡς δ' ὁ ὕμνος διεπαίνετο καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτοῦ πού πλησίον ἦν τοῖς ἄδουσιν, προσέάρχων πολλάκις τοῦτο δὴ τὸ φῶλον αὐτῷ τὸ Παντάνακτος ἐξεφαύλισαν πόθῳ (ἦν γὰρ φύσει τε εὐφρων καὶ ἐν ταῖς μελοβλαῖς, τῶν κατ' ἐκείνῳ καιροῦ ἀνθρώπων ἡδύτατος), τότε δὴ εἰσπῆ- δῆσαντες ἀθρόως ἐκ μὲν τῆς πρώτης ἡμάρτανον προσβολῆς, πρὸς τὸν τοῦ κλήρου ἐπαρχον ἀποπληνθέντες, εἴτε δὴ τινι ἑμπερεῖα καὶ σώματος ὁμοιότητι, εἴτε κατὰ τὴν κεφαλὴν ὁμοίᾳ περιβολῇ· κρυμώδους γὰρ οὐσῆς καὶ χειμερίου τῆς ὥρας ἐνὶ περιβλήματι ἀμφοτέροις διεκατέρουν, πῶς τὴν κεφαλὴν ἐξυτάτῳ περικαλύπτοντες. Ἀλλ' ὁ μὲν τοῦ κλήρου καθηγεμὼν τὸν κίνδυνον ἀπέωσατο (αὐτίκα

Τὰρ γυμνώσας τὴν κεφαλὴν τῷ φαλακρώματι τὴν αὐτὴν ἰσχυρίαν ἐθήρασαν, ὁ δὲ Λέων δὲ τοῖς ἀδούτοις ἐπισυρεῖς οὐ σώζεται, ἀλλ' ἀμύνεσθαι διεσπούδαζεν. Ὅθεν τὴν τοῦ θυμιατηρίου σειρὰν διαρπάσας ἢ κατὰ τινας θεῖον σταυρὸν, τοὺς ἐπερχομένοις ἀντιπαρετάττεσθαι ἐβούλετο. Ἀλλ' οὗτοι πολλοὶ καὶ οὐ καθ' εἰς ἐπιδραμόντες κατετίτρωσκον, καὶ ὡς ἀμυνόμενον καὶ τῇ τοῦ σταυροῦ ὄλῃ τὰς τῶν ξιφῶν ὁρμὰς ἀποπέμποντα. Ἀλλ' ἔκαμεν πάντοθεν ὡς [P. 25] θηρίον βαλλόμενος, ὅτε δὴ καὶ ἀπογενοὺς ὄρεω τῆς ἐνοικουμένης χάριτος ἐν τῷ ναφί τινι εὐμεγέθη καὶ γιγανταίῳ ἐπιφέροντα ὄρων τὴν πληγὴν ἐδωκίπει καὶ ἐξελιπέρει τρανῶς· τῆς ἐκ τῶν Κραμβωνιτῶν οὐτως ὠρμάτω γενεᾷ. Ἀλλ' ὅγε, Οὐχ ὄρωναι, εἰπὼν, ἀλλὰ φόνων καίρεός, ἐτι τε κατὰ τῆς θαλάσσης ὁμόσας χάριτος, καίαιε διανταίαν κατὰ χεῖρὸς οὕτω δὴ ἀνδρικῶς ὡς οὐ μόνον τῆς κλειδὸς ἀπαρβάζει ταύτην δεινῶς, ἀλλὰ καὶ τὸ κέρας τοῦ σταυροῦ κοπτόμενον μέχρι πολλοῦ προελθεῖν. Συναποτέμνει δὲ τις αὐτοῦ καὶ τὴν κεφαλὴν, ὅλου δίκην τὸ σῶμα καταλιπών· καί· Τοιοῦτον μὲν εἶλεν βίου ὁ Λέων ἐχρήσατο κατὰ τὸν Δεκέμβριον μῆνα (ὥρα δὲ ἦν δεκάτῃ τῆς νυκτός), βίσιλεύσας ἔτεσιν ἑπτὰ πρὸς πάντε μησίν, ὡμότητα μὲν ἐξασκήσας, πρὸς δὲ καὶ ἀσείθειαν, εἰπερ τις τῶν πρὸ αὐτοῦ· καὶ τοῦτοις τὴν τε προσοῦσαν αὐτῷ πρὸς τὰ κοινὰ ἐπιμέλειαν καὶ τὴν ἐν ταῖς χερσὶν ἰσχύον καὶ ἀνδρείαν κατήσχυνεν. Ἀγεται δὲ καὶ τινὰ φωνὴν οὐρανῶθεν αὐθαρῶς βαγῆναι, τὴν αὐτοῦ κατέλυσιν εὐαγγελιζομένην πολλοῖς· ἧς καὶ τινες ἀκηκοότες κυυτίλοι, τὸν καιρὸν καὶ τὴν νύκτα ἀπογραψάμενοι, ἐκ τῆς ὑστερον ἐρεύνης ταύτης εἶρον οὔσαν ἀληθινήν.

A se ille tamen conatur: quapropter thuribuli catena vel (ut alli perhibent) divina cruce arrepta invasorum impetum propulsare studebat. Verum ii non singuli, sed facto cuneo irruentes vulnere infligebant, cum sic quoque ille sese ulcisceretur crucisque materia gladiatorum ictus depelleret. Tandem vero bestiae in morem undequaque petitus fatiscit; quando et desperata salute unum quempiam procera statura, nec giganti absimilem, ictum inferentem videns, per gratiam in templo habitantem adjuravit palamque obtestatus est ut parceret. Erat is Crambonitarum stirpe oriundus. Ad quem ille, Non sacramentorum istud, inquit, sed cœdium tempus est; ac insuper per divinam ipse gratiam jurans manum ejus adverso vulnere percussit, tanta vi ut non solum a clavicula eam penitus amputaverit, sed et crucis cornu dissectum 40 procul dissilierit. Simul quoque alius quispiam ejus abscisso capite truncum corpus reliquit.

26. Hunc vitæ finem sortitus Leo, mense Decembri, hora noctis decima, cum annos septem, menses quinque, imperium rexisset. Crudelitati, si quis alius decessorum, prætereaque impietati operam dedit, qua utraque labe diligentiam in procuranda re publica bellicamque fortitudinem obscuravit. Aiunt et vocem quamdam statim cœlitus erupisse, quæ lætum de ejus exitio nuntium in vulgi aures perferret; ac navicularios quosdam eo audito, observatoque temporis ac noctis articulo, rimando postea veram eam esse noctem comperisse.

ΛΟΓΟΣ Β'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΕΞ ΑΜΟΡΙΟΥ.

LIBER II.

MICHAELIS AMORIENSIS IMPERIUM.

[P. 26] α'. Ἀνηρηκόταρ ἐπὶ τὸν Λέοντα οἱ περὶ τὸν Μιχαήλ, ὡς ἐν τῷ πρὸ τούτου ἡμῖν δεδῆλωται συντάγματι, τὸ τούτου νεκρὸν σύροντες ἀνηλεῶς τε καὶ ἀπειδῶς διὰ τῶν Σκύλων εἰς τὸν ἱππόδρομον ἐξήγγον, μὴ τινα φόβον ἔχοντες ἦδη διὰ τὸ πλήρη εἶναι τῶν ἐπιβούλων καὶ συνωμοσιῶν τὴν βασιλείαν αὐτῶν. Συνεξέπερον δὲ αὐτῷ καὶ τὴν αὐτοῦ γαμήτην σὺν τέτταρσι τέκνοις αὐτῶν, Συμβάτιῳ τῷ κατὰ στέψιμον μετονομασθέντι Κωνσταντίνῳ, Βασιλείῳ τε καὶ Γρηγορίῳ ἅμα Θεοδοσίῳ· οὗς καὶ ἀκαταίῳ ἐνθέντες πρὸς τὴν Πρώτην νῆσον ἀπήγαγον, ἐνθα καὶ τῶν καλῶν εὐνουχισθέντων τὸν Θεοδοσίον συνίθη δυστυχεῖσαι περὶ τὴν ζωὴν καὶ τῆς τοῦ πάτρως ταφῆς τῷ ἰδίῳ κεινοκωπηκῆναι πατρὶ.

1. Ilac Michaelis fautores, uti a nobis superiori libro explicatum est, expleta carnificina, defuncti cadaver crudeliter effrenique licentia trahentes per Scyla ad circum eduxerunt, nullo jam metu deteriti, quod 41 omnis regia conjuratis, iisque qui Leonis vitæ insidiali essent, foret conferta. Una quoque illius uxorem ejiciunt cum quatuor liberis, Symbatio, cui per inaugurationis solennia inditum Constantini nomen, Basilioque et Gregorio, necnon Theodosio. Hos omnes lembo impositos in Proten insulam duxerunt. Ibi exsecti cum essent, Theodosium mori contigit, cujus defuncti corpus una cum paterno cadavere conditum fuit.

2. Michael autem e Papæ custodia eductus, adhuc A pedes ferro vinctus cum esset (quod scilicet clavis, quæ apud Leonem servabatur, ut magis vincto caveret, necdum inventa erat), in regio throno con-sedit omniumque qui tum in palatio aderant vocibus imperator salutatus est ac adoratus. Jam vero circiter meridiem fama ubique sparsa, cum vix mal-leo compedes difflasi essent; illotis manibus, nullo Dei metu in animum assumpto, nec ullo alio defun-ctus honesti officio, ad divinum magnumque tem-plum processit, id satagens ut ex patriarchæ manu coronam consequeretur totiusque populi votis ac vocibus imperator salutaretur, eorum duntaxat præ- sidio munitus valloque septus, qui una secum necis socii ac conjurati fuissent. Cæterum amborum quis merito inauspicatam hic miretur mentem, Leonis, B quod sic nullum ex tot assentatoribus amicisque tunc auxilium opemque ferentem habuerit, cum omnes serpentum more in suas se latebras ac for- mina abdidissent, Michaelis vero interritum adversus omnes cruentumque animum, cum non 42 velut carnifex (quod enim evenerat, divinæ providentiæ cuncta gubernantis exstiterat), sed tanquam victor coronatus per plateam transiret, cum magis erube- scendum lugendumque foret, non quod juste, di- gnium qui effunderetur, sanguinem effudisset (quanquam ne hoc quidem in iis habendum quæ laudem merentur), sed quod non in cædium loco, sed in divino mundoque, et in quo Domini duntaxat sanguis ad nostrorum delictorum scelerrumque expiationem quotidie funditur.

3. Verum ad ejus patriam recurat narratio, C eum medium assumens, cujus se res exsequi pro- fitetur. Tulit hunc Phrygiæ superioris civitas, dicta Amorium. In ea Judæorum eorumque quos Athin- ganos vocant frequens semper multitudo con-sedit. Sed et alia quædam hæresis, ex aliorum cum aliis societate jugique consuetudine, nova prorsus ex- que novis et inauditis decretis confata emersit, cujus ipse quoque Michael accepta a majoribus superstitione particeps fuit. Secta hæc divinum quidem lavacrum ut salutare et a suis explorete agnitum probatumque, eos qui initiuntur, percipere sinit: in reliquo autem omnia, præter unam cir- cumcisionem, ex legis Mosaicæ ritu servat. Quis- quis hæc secta est initiatus, præceptorem ac velut D præfectum Hebræum quemdam sive Hebræam divini prorsus expertem baptismatis domi habet, cui non solum ea quæ ad animum ac salutem spectant, sed et rei familiaris administrationem committat, sed et ac substantiæ eum præficiat. 43 Ilac a puero Mi- chael institutus ejusque primum documentis im- butus, ne sic quidem quæ primo insederat opinio- nem puram retinuit, sed velut pravæ religionis nothæque colluvies, tum eam ipsam paulo post adulteravit, tum Christianam ac Judaicam spuris alitis adjunctis polluit. Hactenus quidem illam se- quebatur inque virilem provehebat astatem, agre-

β'. Ὁ δὲ Μιχαὴλ τῆς ἐκ τοῦ παππίου φρουρᾶς ἀνενεχθεὶς, ἐπὶ τοὺς πόδας σιδήρεω δεδεμένους ἔχων διὰ τὸ τὴν κλεῖν παρὰ τοῦ Λέοντος φυλαττομένην ἀσφαλείας ἔνεκεν τῶς εἶναι ἀφανῆ, ἐπὶ τὸν βασι- λειον ἐκάθισεν θρόνον, [P. 27] καὶ παρὰ πάντων τῶν τῶς ὄντων ἐν τῷ παλατίῳ προσεκυνηθῆ αὐτοκρά- τωρ ἀναγορευθεὶς. Ἦδῃ δὲ μεσοῦσης ἡμέρας τῆς φήμης πανταχοῦ διαδραμασίσης, τῶν ἐστυμῶν σφύρα θλασθέντων μόλις, οὐ χεῖρας ἀπονιψάμενος, οὐ τὸν θεῖον φόβον κατὰ νοῦν εἰληφώς, οὐκ ἄλλο οὐδὲν τῶν δεόντων ποιήσας, πρὸς τὸν θεῖον καὶ μέγαν ναὸν προσελήυθεν τοῦ στέφους ἐκ τῆς πατριαρχικῆς χει- ρὸς καὶ τῆς πανθήμου τυχεῖν ἐπιθυμῶν ἀναρρήσεως, ἔκλεινους μόνους φραγμὸν καὶ περιχεράκιωμα ἔχων τοὺς τοῦ φόβου μετεσχηκότας καὶ συνομωμοκότας αὐτῷ. Ἐνθα καὶ τὶς ἀμφοτέρων θαυμάσκειν τὸ κα- κόγωνμον, τοῦ μὲν ὅπως οὐδένα εἶχε τῶν τηλικού των κολάκων καὶ φιλοῦντων τότε δὴ βοηθόν, πάν των ὡσπερ ἔρπετων εἰς καταδύσεις χωρησάντων, τοῦ δευτέρου δὲ τὸ πρὸς πάντας ἀφοβὸν καὶ αἰμοχα- ρεῖς, οἷς ὡσπερ τὶς ἀπὸ νίκης ἀθλοφόρος ἐπανερχό- μενος, ἄλλ' οὐ δῆμιος (τοῦτο γὰρ ὑπὸ τῆς τὰ πάντα διοικούσης Προνοίας ἐγένετο) κατὰ τὴν πλατεῖαν διήρ- χετο δέον ἐγκαλοῦπτεσθαι καὶ θρηνεῖν, οὐκ ἐφ' οἷς ἄξιον αἶμα δικαίως ἐξέχεεν (καὶ τοί γε οὐδὲ τοῦτο τῶν ἐπαυγῶν), ἄλλ' ἐφ' οἷς οὐκ ἐν ἁλίῳ τόπῳ, θεῷ δὲ καὶ καθαρῷ, καὶ μόνον ἔνθα τὸ Δεσποτικὸν καθ' ἡμέραν ἐκχέεται, τῶν ἡμετέρων λύτρον ἁμαρτιῶν.

γ'. Ἀλλ' ἐπὶ τὴν θρεψαμένην τοῦτον ἡ ἱστορία ἀγέσθω, καὶ μέσον αὐτὸν λαμβανέτω τὰ αὐτοῦ ἐπαγ- γέλλουσα 44. Ἦνεγκε μὲν οὖν αὐτὸν ἡ κατὰ τὴν ἔνω Φρυγίαν πόλις Ἀμόριον οὕτω καλουμένη, ἐν ᾗ καὶ Ἰουδαίων καὶ τινῶν Ἀθιγγάνων πλῆθος ἀεὶ πω- ἐγκατοικίζεται· καὶ τὶς δὲ αἰρεσις ἐκ τῆς ἀλλήλων κοινωνίας καὶ διηνεκοῦς ἀμίλλας καινὴν ἔχουσα τρό- πον καὶ δόγματα ἐπιφύεται, ἥς καὶ αὐτὸς μετέσχευ ἐκ πατέρων διαδεξάμενος. Αὕτη δὲ τοῦ μὲν θεοῦ λουτροῦ ὡς σωτηριώδους ὄντος καὶ παρ' αὐτοῦς 45 διωμολογημένου τοῦ τελομένου μετ' ἀλαγχάνειν ἀνῆσι, τάλλα δὲ πάντα ὥς τε φυλάττουσα κατὰ νό- μον τὸν Μωσαϊκόν, πλὴν τῆς περιτομῆς. Διδα- σκαλον δὲ καὶ οἶον ἐξαρχὸν ὁ ταύτῃ μεμυσταγωγῆ- μένος Ἐδραλὸν τινὰ ἢ Ἐδραῖδα κέκτηται, τοῦ θεοῦ τελῶς βαπτίσματος ἀπεχόμενον, κατὰ τὴν ἑαυτοῦ οἶκον, ᾧ καὶ τὰ ἑαυτοῦ οὐ μόνον τὰ ψυχικά, ἀλλὰ δὴ καὶ τὰς κατ' οἶκον οἰκονομίας ἐμπιστεύει, καὶ ὑπὸ χεῖρα δίδωσι [P. 28] τὴν αὐτοῦ. Ταύτης οὖν ἐκ παῖδός μετ' αὐτῶν καὶ ἡ τὴν ψυχὴν προκαταληφθεὶς οὐκ εἶχεν οὐδ' οὕτως τὸ τῆς προλήψεως καθαρὸν, ἀλλ' οἶόν τις ἀπιστίας σύναδος γεγωνὺς ὁμοῦ τε ταύτην οὐ πόρρῳ γενόμενος παρεχάραξεν καὶ τὴν Χριστια- νῶν παρενόθευσεν καὶ τὴν Ἰουδαϊκὴν ἐκιδόηλευ- σεν. Τῶς μὲν οὖν εἶχετο αὐτῆς, καὶ τὴν εἰς Ἀν- δρας τελοῦσαν ἡλικίαν ἀνήγετο, ἀγροικίαν καὶ ἀμα- θίαν ὡσπερ τινὰς ἑλικας ἄμπελος συνανιούσας ἔχων

VARIE LECTIONES.

44 ἀπαγγέλλουσα? 45 αὐτοῖς?

αὐτῷ· μᾶλλον δὲ ὑπὸ τούτων ἐχόμενος καὶ παιδ-
αγωγούμενος πατάλληλα προσήει μαθήματα διδ-
σκόμενος, οἷς πολλάκις τὴν βασιλείον δεδραγμένος
ἀρχὴν ἐφαίνετο σεμνυνόμενος τε καὶ καλλωπιζόμενος
ἢ τῷ ἑαυτοῦ διαθῆματι. Τὴν λογικὴν δὲ παντάπασιν,
ὡς τὰ παρ' ἑαυτοῦ προβαλλόμενα ἀνατρέπουσαν καὶ
πειθεῖν δυναμένην τε καὶ μεταδιδάσκειν τοῦ μὴ τῆς
αἰρέσεως αὐτοῦ καὶ θρησκείας ὁπῶα πορεύεσθαι,
ἡγεμαζέ τε καὶ ἀπεβάλλετο τῆς ἑαυτοῦ ἐπιβούλων
ψυχῆς. Καὶ τοί γε ἦν αὐτῷ δυνατόν τὰ ἑαυτοῦ τε
σάβεισθαι καὶ τὰ ἡμέτερα μὴ ἀτιμοῦν, ὅταν μὴ πρὸς
τοσοῦτον χορὸν τῶν ἐπὶ σοφίᾳ διαλαμπάντων χρόνῳ
καὶ ἀριθμῷ καρατηκότα ἀνθαμιλλῶσθαι ἡδύνατο.
non aspernari, quando nec certaminis par videri poterat adversum tantum sapientissimorum viro-
rum, etate ac numero longe præstantem, chorum.

Β. Πλὴν ἐτίμα τὰ ἑαυτοῦ. Τὰ δὲ ἦν αὐτῷ μὲν τῶν Β
ἀρετιῶν προλέγειν δοσε τε-ῖσονται εὐτραφεὶς καὶ
σωμάτων μεγέθους οὐκ ἀμειρήσουσι, καὶ δοσε τοῖς
ἐναντίοις περισχεθῆσονται, καὶ ἔκτων μὲν ἐγγὺς ἐσ-
τάναι τῶν λακτιζόντων εἰδέναι, θνους δὲ λακτιζοντας
ὡς πορρωτάτω ἀποτρέπεσθαι⁴⁴ εὐφυνῶς, ἡμιόνων τε
κριτῆς ἀριστος εἶναι, καὶ τούτων δοσε μὲν πρὸς φόρ-
τον ἀρμόδιοι τε καὶ ἐπιτῆδαιοι, δοσε δὲ τοὺς ἐπιβάτας
εὐφόρως, ἀλλὰ μὴ τινι πτοίᾳ περιδεῖς γινόμενοι,
φέρουσιν⁴⁵. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοὺς ἔκτους μόνους
ὀφθαλμῶν διακρίνειν βολαῖς, δοσε τε πρὸς δρόμον
εὐτονοί τε καὶ τάχιστα πεφύκασιν καὶ δοσε πρὸς
πόλεμον τὸ καρτερικῶν διασώζουσιν, προδάτων τε
καὶ βοῶν τὴν εὐτοχίαν, καὶ τὴν τοῦ γάλακτος δοσε
τὴν οὐψιλείαν ἐκ φύσεως ἔλαχον, καὶ ὡς σιγώντων,
τὸ δὴ μάλ' ὦν, τῆς γε μητρὸς καὶ τῶν ἀρτιγενῶν
γεννημάτων, εἰδέναι διακρίνειν ποῖον ὁποίας ἔστιν
ἔβιον. Καὶ τὰ μὲν τῆς πρώτης ἡλικίας, εἰπεῖν δὲ καὶ
τῆς τελευταίας, ταῦτα δὴ τὰ μαθήματά τε καὶ σε-
μολογήματα.

Ε'. Ὡς δ' ἤδη ἤχμαζε τὸν πένητα βίον διαβλῶν τε
καὶ καρτερῶν, ἔσπευδε δὲ τούτων πάσῃ ἀποτρίψα-
σθαι μηχανῇ, καὶ ποτε τῷ ἑαυτοῦ παρῆσθη δὴ στρα-
τηγῷ. [P. 29] ἑαυτὸν τε ὑποφαίνων καὶ τῇ τῆς γλώττης
τραυλότῃ τὸν ἀρχοντα ἐκκαλούμενος, τῶν Ἀθιγ-
γάνων τις γνωστός τε καὶ οἰκείος τῷ στρατηγῷ ὦν
αὐτὸν τε τούτον Μιχαὴλ καὶ τίνα ἑτερον περιδοήτους
ἔσεσθαι μετ' οὐ πολλὴν διηγόρευε καὶ βασιλείας αὐτῆς
ἐπιτυχεῖν οὐκ εἰς μακρὰν. Τούτοις τὴν ψυχὴν ὁ στρα-
τηγὸς ἐκθερμανθεὶς, καὶ τὸ μᾶλλον ὥσπερ κατατρύ-
γῶν, οὐκ ἔγνω βραδύτῃ τὸν καιρὸν ἀπώσασθαι, οὐ
πάλιν τυχεῖν οὐκ εὐπετὲς οὐδὲ ῥάδιον. Τράπεζα γοῦν
παραχρῆμα, καὶ τοὺς ἄλλους πάντας καταλιπὼν
τούτους δὴ τοὺς ἀνδρας εἰς ἐστίαςιν συγκαλεῖ. Ὡς
δὲ τοῦ πῶτον ἀκμαζόντος καὶ τὰς θυγατέρας ἄγων
ἐδίδου ὁ στρατηγὸς καὶ νυμφίους καθωμολόγει, τῷ
ξένῳ μὲν καὶ παραδόξῳ τοῦ πράγματος ἐν ἐκστά-
σει τούτους τὸ πρῶτον ἐπολεῖ καὶ δίχα φωνῆς, ἀπο-
δεχομένους δὲ ὁμῶς μετὰ ταῦτα καὶ συγκατατιθεμέ-
νους καὶ θεὸν τάχα, οὐκ ἀνθρώπων, ὁμολογοῦντας
αὐτόν.

A stes mores ac incitiam hand secus ac vitis malleo-
los una surgentes habens. Quinimo quorum
disciplinæ hæreret ac quos pueritiæ institutores
haberet, eorum congrua moribus studia condiscens
grandescebat, quibus hand raro, etsi jam imperii
nactus infulas, magis sibi placere ac gloriari vide-
batur quam ipso diademate. Eam autem quæ ra-
tionem excolit scientiam et eruditionem, seu litte-
ras quibus evertenda essent illius problemata, ac
quibus suaderi licebat atque doceri hand sequen-
dam suam illam hæresim ac superstitionem, tum
est aspernatus, tum ex suo dolose animo ablegavit.
Quamquam ei licebat tum sua colere tum nostra

4. Enimvero sua illa colebat plurisque faciebat.
Ejus vero fere generis erant, nempe suum recens
natarum vaticinari ac conjicere quæ pingues ple-
naque ac adulta corporis mole, quæve contra exi-
les ac macilentæ essent futuræ; prope equos calci-
trones scire stare, asinos vero calce potentes
quam procul scite ingenioseque propellere; acri
judicio 44 de mulis censere, inque illis discernere
qui oneribus convehendis idonei, qui sessori ap-
tiores leniorique indole ipsum nullo excutiant con-
sternati pavore; sed et equos ex primo ipso oculo-
rum conjectu dignoscere, qui ad cursum robusti
atque celeres, qui in præliis fortes ac laboris
patientes perstituri essent. Oves quoque et boves
quænam secundæ ac quæ ex indole lactis large
eoplam natiæ. Scire denique, tametsi nullum bala-
tum mugilumve tam matres quam recens nati fetus
ediderint, quæ cujusque proles oxsistant. Hæc ejus
primæ ætatis (sed et extremæ dicam) studia ac
honestamenta.

5. Cum autem pauperem tolerando vitam adole-
scentiæ jam annos prope excessisset, omnique de-
mum arte atque opera eam a se amoliri studeret,
ac quandoque suum ille ducem adiisset, tumque
se illi subverecunde ostenderet, tum vero, qua erat
balbutienti ac præpedita voce, eundem compellaret,
Athinganus quidam duci notus ac familiaris hunc
ipsum Michaelē aliumque quemdam brevi post
clarissimos fore prædixit, ac Michaelē non in
longum tempus imperio esse potiturum. Eo vatici-
nio incensus animo prætor, ac velut futurum jam
coram legeret ac decerperet, occasionem quam se-
mel lapsam haud facile rursus assequi possis, in
longiores moras nullatenus ablegandam putavit.
Statim ergo expeditur mensa, cunctisque aliis ne-
glectis hos ambros in convivium adhibet. Tum vero in-
calescente 45 mero dux adductas filias eis in spon-
sas tradit sibique generos facit. Ac primum quidem
rei novitate inauditaque benevolentia in stuporem
agit, ita ut vox ipsa illos deliceret: postea tamen
et ipsi probant ac assentiuntur, deum forte rati,
non hominem, qui sic demereretur.

VARIE LECTIONES.

⁴⁴ ἐπιτρέπεσθαι P. cf. 4 26 ex tr. ⁴⁵ φέρουσιν] Cedrenus ἐκτραχηλίζουσιν.

6. Subjici quidem multa arti divinandi, avium A
volatos, grum agmina, omnis generis corporum
extispicia et dissectiones, ne unus ipse ac exiguus
adversus multos contentiosius agam, haud multum
abnuherim. Sic autem exerceri ut munda sit nihil-
que per eam dæmonibus obsequii præstetur, qui
procul a Deo hominem abigere studeant, nec ego
dixerim, nec eorum putem aliquis qui recte sen-
tiant, cum et eos qui haud sincerum purumque
vitæ genus contereantur, sed illaudabile ac illibe-
rale, ejus perfecte adeptos scientiam audivimus.
Quorsum hæc a me modo mota quæstio est? Nempe
ne quis homines illis studiis deditos ejusmodi ali-
quid divino afflatu loqui existimet, aut Deum pravæ
eorum voluntatis faciat auctorem, vel, quod idem
sit, etiam imperii; neque hos qui se istis dediderint
viros frugi ac prudentes credat, cum multos quoti-
die exitus fallat, sibi inde ipsi interitum consci-
scent: sed culpam omnem in malorum auctorem
serpentem conferat, qui orbem perambulans sibi
idonea nactus organa non in uno duntaxat aut al-
tero homine imperii ac tyrannidis jactit semina, sed
in multis; hosque subornans et instigans, ut ad-
oriantur populosque evertant ac bella civilia consensit,
46 illis auctor existit, haud fere aliter ac cæcus,
qui sæpe lapides mittat: plures enim petendo forte
contingat ut et non videns, ipsum quem animo me-
ditatur, tandem aliquando assequatur ac feriat.
Hæc itaque nobis extra historię filum, ne quis
actus ejusmodi in ipsum Numen referat, aut sane
scelerum ipsa magnitudine illustriora imperia ei
tribuat, illa præsertim fultus auctoritate, qua dicitur: *Ex sametipsis regnaverunt, sed non per
me* ^c.

7. Michael ergo hanc vatis illius Athingani vo-
cem tanquam divinum oraculum auribus hauriens,
ac rursus scro tandem Philomeliensis monachi,
quam superius retuli, prædictionem recolens, ma-
jori audacia impudentiaque Leonis cædem imple-
vit; rursusque perpetrato facinore citius quam pro
honesti rectique ratione ad divinum templum, pari
idem procacia audaciaque, processit, male se
erga eum qui prior beneficio demeruerat (Barda-
nium scilicet) gerens, pejusque ei qui beneficii se-
cundas in eum partes impleverat (id est Leonem, qui
et ejus filium e sacro baptismate adoptaverat) ho-
minum ingratis vices reddens. Cæterum por-
tionem quamdam ex publicatis Leonis bonis sub-
ducit, quam illius liberis matrique ac uxori utendam
decernit; quosdam quoque illius servos, etsi non
omnes, eis in obsequium donavit. Ac matri quidem
atque uxori jussum ut in monasterio, quod Domi-
norum vocant, libere sui juris agerent: liberis
autem maseulis, uti dictum est, præceptum 47 ut
P'roten insulam tenerent. Quo etiam loco Constan-
tinus, qui mutato nomine Basilii dictus fuerat,
cum excisis virilibus vocis usum amisisset, ejus
impedimento solvi a Deo votis exorabat iungamque

ζ'. Είναι μὲν οὖν τέχνη τῇ μαντικῇ πολλὰ τὰ ὑπο-
κείμενα, ὀρνίθων τε πτήσεις ὄνειρων τε ἀγέλας καὶ
παντοίων σωμάτων διεντόμων θέας, ἵνα μὴ πολλοὶς
ὀλίγος φιλονεικῶ, οὐκ ἐπὶ παλὺ διολοσμαι. Είναι δὲ
καθαρὰν καὶ δαιμόνων τινῶν ἐκτὸς ὀπηρεσίας, πόρρω
θεοῦ τὸν ἄνθρωπον σπουδαζόντων βαλεῖν, οὗτ' αὐτὸς
εἶποιμι οὗτ' ἄλλος, οἶμαι, τῶν φρονούντων εἶ, ἐπεὶ
καὶ τοὺς οὐκ εὐκρινῇ τινα βίον διώκοντας καὶ κα-
θαρὸν, τοὺς ἀσπούδαστον δὲ καὶ ἀνελεύθερον, τὴν
ἀκριβοῇ γνώσιν ταύτης λαβεῖν ἀκράταται. Τί μοι
τοῦτο τὸ παρὸν ἐζητήται; Ἴνα μή τις ἐπιτιμολογῶν
τοὺς περὶ ταῦτα ἀσχολουμένους νομίξῃ τι τοιοῦτον
διασφείν, καὶ αἴτιον ποιῇ τὸν θεὸν τῆς ἀδίκου γνώ-
μης αὐτῶν, ταυτὸ δ' εἰπεῖν καὶ ἀρχῆς, μηδὲ τοὺς
ἐπιδιδόντας τοῦτοις ἑαυτοὺς ἔχειν νοῦν οἰηθῇ, ὅτε
καὶ πολλῶν καθ' ἡμέραν ἀποτυγχανόντων καὶ αἰτίων
γινόμενων τῆς ἀπωλείας αὐτῶν. Ἀλλὰ τὸν ἀρχέκακον
ὄφιν καταιτιῶτο, ὥς κατὰ τὴν οἰκουμένην ἐμπερι-
πατῶν καὶ ὄργανα καταλαμβάνων ἀρμόδια οὐκ ἐν
τῷδε μόνῳ ἢ τῷδε τῷ ἀνθρώπῳ τὰ περὶ τῆς βασι-
λείας σπέρματα καταβάλλει, ἀλλ' ἐν πολλοῖς, καὶ
τούτους ἀναπειθὼν τε καὶ κινῶν ἐπιβάλλει μὲν πεί-
θει καὶ δῆμους ἀνατρέπειν καὶ ἐμφυλοὺς μάχας ἐρ-
γάζεσθαι, κατὰ τὴν εἰκόνα τοῦ λίθου πολλὰκις ἐπ-
αφιέντος τισὶ τυφλοῦ· πολλοὺς γάρ βάλλων τάχα
[P. 50] καὶ μὴ ὁρῶν ὅψε καὶ μολὶς τοῦ βαλλομένου
καταστοχάζοιτο. Ταῦτα μὲν οὖν ἡμῖν παρὰ θεωρίαν,
ἵνα μὴ τῷ θεῷ ἀναφέροι τις τὰς τοιαύτας τῶν πρά-
ξεων μηδὲ δὴ τὰς πονηροτέρας ἀρχάς, ἐκείνη δὲ τῇ
Γραφικῇ βοηθούμενος μαρτυρίᾳ, τῇ, *Ἐαυτοῖς ἐδασί-
λευσαν*, λεγούσῃ, ἀλλ' οὐδὲ ἐμοῦ.

ζ'. Ταύτην οὖν τὴν τοῦ Ἀθιγγανου μάντεως φωνὴν
ὡς θέλαν τινὰ πρόβρῃσιν ὁ Μιχαὴλ ἐνηχηθεὶς, καὶ
αὖθις ὅψε ποτε τὴν κατὰ τὸ Φιλομήλιον, ὥς μοι πρό-
τερον εἰρηται, τὸν τοῦ Λέοντος φόνον θρασύτερον πως
μεταχειρισάμενος ἐξεπλήρωσαν, ἔκτοτε μελέτην
τοῦτο διηνεκὴ σῶν, καὶ αὖθις τὴν εἰς τὸν θεῖον ναὸν
θάπτον ἢ εἰς θάβρουντας ἐξεργάσατο πρόδοον, κα-
κὸς μὲν περὶ τὸν πρῶτον εὐεργέτην φανεὶς, ἐκείνον
δὲ τὸν εἰρημένον Βαρδάνιον, κακίων δὲ περὶ τὸν
δεύτερον Λέοντα, ὅσον καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τοῦ
θεοῦ βαπτίσματος υἱοθετησάμενος ἦν. Πλὴν ἀπομει-
ράν τινα ποιεῖται καὶ πρὸς ἀπὸλαυσιν χορηγεῖσθαι
πράττει τοῖς τοῦ Λέοντος παισὶν ἅμα τῇ τοῦτου μη-
τρί τε καὶ γαμετῇ ἐκ τῶν ἐκκομισθέντων κτημάτων
αὐτοῦ, καὶ τινὰς τῶν αὐτοῦ παίδων πρὸς ὕπηρεσίαν,
εἰ καὶ μὴ πάντας, αὐτοῖς ἐδωρήσατο, τῇ μητρὶ μὲν
καὶ γαμετῇ εἰς τὴν μονὴν τὴν οὕτω λεγομένην τῶν
Δεσποτῶν ἐν ἀσφαλείᾳ ἔζην κλεύσας αὐθεντικῶς,
τοὺς ἄλλους δὲ τῶν παίδων ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ, ὡς
εἰρηται, ἐνθα καὶ Κωνσταντίνος ὁ μετονομασθεὶς
Βασίλειος ἀφωρίᾳ πως συσχεθεὶς μετὰ τὸ τὰ γόνιμα
τῶν μορίων ἀφαιρηθῆναι ἐδέετο μὲν τοῦ θεοῦ τὴν
ἑαυτοῦ λυθῆναι φωνὴν καὶ τὴν γλώτταν αὖθις τὸ εὐ-
ηχον ἀπολαβεῖν, ἐδέετο δὲ καὶ τοῦ ἐν θεολογίᾳ διαλάμ-

φαντος Γρηγορίου, ἐκείσε που ἀνεστηλωμένου τυγ-
 χάνοντος. Ἐΐξε γοῦν ὁ ἅγιος, καὶ τῆς αὐτοῦ δεήσεως
 κατὰ τὴν τῶν φώτων πανήγυριν ἐπαχέχασεν. Ὅρα
 γὰρ τὸν θεῶν ἐκείνων χαρακτῆρα κατὰ τὸν ὁρὸν
 τοῦτ'ὑποδιαγόμενον καὶ, *τὸν κηρὸν*, οὕτω δὴ λέγοντα,
λαβὼν ἀνέγνω. Ὁ δὲ πιστεύων τοῖς λεγομένοις
 εἰσελθὼν ἀνέγνω λαμπρῶ καὶ καθαρῶ τῇ φωνῇ τὸ,
Πάλιν Ἰησοῦς ὁ ἐμός. Ἐκτοτε γοῦν τὴν πατροπα-
 ρίδετον αὐτοῦ οὐ διέλιπε βδελυσσόμενος ἀνοίαν καὶ
 περὶ τὰς θείας εἰκόνας ἀγνωμοσύνην, μεπετίθετο δὲ
 καὶ τοὺς τῶν ἁγίων χαρακτῆρας περιπτυσσόμενος
 οὐ διέλιπεν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὅψα τοῦ καιροῦ καὶ
 παλὺ περ ἐς ὕστερον.

η'. Ἦδρ, δὲ καὶ τὴν αὐτοκράτορα τοῦ Μιχαὴλ ἐπ-
 ανελομένῳ ἀρχὴν καὶ τὰ κατ' αὐτὴν ὡς ἐβούλετο
 διοικοῦντος, [P. 31] ἐπιστολὴν ὁ μακαρίτης Νικηφό-
 ρος ἐκπέμπει, τὴν τῆς πίστεως παρακαλῶν ἀνάκλη-
 σιν γανέσθαι καὶ πάλιν ἀπολαβεῖν τὸν ἀσπασμὸν τὰς
 θείας εἰκόνας. Ἀλλ' οὕτε *καινουργήσω*, ἀπεκρί-
 νετο ὁ Μιχαὴλ, *τῶν περὶ πίστεώς τι δογμάτων*
ἔξεληλυθα, οὕτε *μὴν τῶν ἡδὴ παραδοθέντων καὶ*
ἀπομολογηθέντων καταδρομὴν τινα ἐργάσασθαι
καὶ καθαιρεσιν. Ἐκαστος οὖν τὸ δοκοῦν
 αὐτῷ ποιεῖτω καὶ ἐφετὸν, ἀμαθὴς πόρων καὶ
 ἀευστος λύπης διατελῶν. Πλὴν οὐ μέχρι τέλους
 ταύτην ἐτήρησε τὴν προαίρεσιν ὁ μὴδ' ἐξ ἀρχῆς
 ἀληθὲς Χριστιανὸς γεγωνὺς· ἀλλ' ὅσῳ τῆς βασιλείας
 ἐγένετο ἐγκρατὴς, τοσούτῳ κακοδαίμονι φύσει καὶ
 ὁμοστάτῃ τὸν κατὰ Χριστιανῶν καὶ τῶν ὁμοφύλων
 ἀνέβρίπτει πλεμον, νῦν μὲν τοὺς μοναχοὺς διαπτύων
 παντοίοις τε περιβάλλων δεινοῖς καὶ ποιναῖς ἐξευρί-
 σκων ποινὰς, νῦν δὲ τοὺς ἄλλους πιστοὺς παραπέμ-
 πων ταῖς φρουραῖς καὶ ὑπερορίους ποιῶν. Ἐντεῦθεν
 καὶ Μεθόδιον τὸν μετὰ βραχὺ τοῦ πατριαρχικοῦ θρό-
 νου ἀντιλαβόμενον καὶ Εὐθύμιον τὸν ἐννικαῦτα Σάρ-
 δειον προεδρόν, τῷ αὐτοῦ δελήματι μὴ ὑπαίκοντας
 μὴδὲ τὴν τῶν εἰκόνων ἐξαρνούμενους τιμὴν, τῆς πύ-
 λωας ἐξῆλθε, καὶ τὸν μὲν θεῖον Μεθόδιον φυλακῇ πα-
 ραδίδωσι κατὰ τὴν νῆσον Ἀνδρέου τοῦ Ἀποστόλου,
 καθ' ἣν ὁ Ἀκρίτας ἐγγεγονέη, τὸν δὲ μακαρίτην Εὐ-
 θύμιον διὰ Θεοφίλου τοῦ οἰκείου υἱοῦ θανάτῳ παρα-
 δίδωσι, βουνεύρους τυπτόμενον ἀφειδῶς. Ὅσῳ δὲ τὴν
 Χριστοῦ κληρονομίαν ἐπέεζε καὶ οἶδν τις θῆρ ἅγιος
 κατενέμετο, τοσούτῳ τοὺς Ἰουδαίους ἀνέτους φόρων
 καὶ ἐλευθέρους ἐδείκνυνεν, ἀγαπωμένους καὶ στεργο-
 μένους αὐτῷ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων διαφερόντως.
 Καὶ ᾠγράφοι μὲν τὰ καλὰ τῶν ζώων εἰς μίμησιν
 ἔχουσιν, οὕτως δὲ τὸν τοῦ Κοπρωνύμου βίον οἶδν τι
 προχάραγμα καὶ πρωτότυπον θεῖς ἀπομιμῆσθαι εἰς
 ἄκρον ἐσπούδαζεν. Αἰὶ καὶ πρὸς τὴν ἀκρόπολιν ἐλαύ-
 νει τῆς ἀσθείας, ἄρτι μὲν Σάββατα νηστεύειν νομο-
 θετῶν, ἄρτι δὲ κατὰ τῶν θεῶν προφητῶν τὴν γλῶσ-
 σαν ἐξακονῶν, ἀνάστασιν τε τὴν μέλλουσαν καὶ τὰ
 ἐκτελεῖν ἀπιστῶν ἀγαθὰ. Διάβολόν τε ὅλως μὴ εἶναι
 δυσχυρίζετο, ἅτε μὴδ' ὅπδ τοῦ Μωσέως τούτου πα-
 ραδεδομένου. Πορνείαν δὲ κατασπαζόμενος, καὶ τὸν
 ἐπὶ πάντων δεῖν ὀμνῦναι μόνον Θεὸν νομοθετῶν, καὶ

A rursus sonoram restitui; quin et Gregorium Theoc-
 logum interpellabat, cujus imago quodam ibi loco
 erecta erat. Annuit sanctus, ac sancto luminum die
 supplicationem exauduit. Videt enim divinam illam
 imaginem diluculo sese alloquentem, atque dicen-
 tem: *Ceruum accipe et lege*. Ille ut morem gcreret,
 ingressus legit clara altaque voce ejus in eam diem
 orationis exordium, *Rursus Jesus meus*. Hinc itaque
 eoque miraculo, quam patre auctore impietatem
 acceperat inque sacras imagines improbam men-
 tem, execrandi nullum deinceps finem fecit, inque
 sanam translatus mentem sanctorum penicillo ac
 coloribus expressas figuras veneratione amplecti
 non cessabat. Verum hæc sero tandem nec nisi post
 longum tempus ita evenerunt.

B 8. Cum jam itaque Michael imperio politus es-
 set suoque illud nutu moderaretur, scribit per epi-
 stolam beatus Nicephorus, rogans instaurari fidem,
 et ut denuo sacris imaginibus sua veneratio col-
 tusque adhiberetur. Ad quem Michael: *Non reni*,
inquit, ut in dogmatis ac fide aliquid innovarem,
neque ut eorum quæ jam tradita sunt ac explorata
quidpiam exagitem ac everterem. Quisque igitur
 quod visum fuerit sibi quæ arriserit, *secure faciat*,
 nihil inde sibi laborum timens, nihil **48** quod mole-
 stiam faciat. Non tamen in finem usque hujus te-
 nax propositi fuit, qui ne a principio quidem verus
 Christianus exstiterit: sed quanto magis compos
 imperii fcebat, tanto mala indole ac ævisissima ad-
 C versus Christianos genusque suum bellum acrius
 excitavit, modo quidem monachos despiciens om-
 nis generis diris suppliciis torquens, aliasque ex
 aliis pœnas excogitans, modo alios fideles virosque
 religiosos in carcerem trudens ac exsilio relegans.
 Hinc quoque Methodium, qui brevi post patriarcha-
 lem sedem adeptus est, Euthymiumque tunc temporis
 Sardensium antistitem, quod ejus voluntati
 morem non gererent nec ut sacrarum imaginum
 cultum negarent adduci se paterentur, urbe ejecit.
 Ac quidem sanctum Methodium custodiæ tradit in
 Andreæ apostoli insula, quæ est prope Acritam:
 beatum autem Euthymium per filium suum Theo-
 philum laureis dire cæsum occidit. Quantum autem
 Dei hæreditatem premebat aprique in morem de-
 D pascabatur, tanto Judæos vectigalium ac præstatio-
 num onere levabat, quos supra omnes mortales
 præcipue amabat atque colebat. Cumque pictorea
 pulcherrima corporis, quæ penicillo manuque pic-
 tis coloribus imitentur, sibi proponant, hic Copro-
 nyml vitam ceu exemplum quoddam formamque
 propositam habens accuratissime eum reddere sala-
 gebat; quamobrem etiam ad summam impietatis
 arcem evadit. Modo Sabbatis jejunandum sancie-
 bat, modo adversus divinos prophetas linguam
 acuebat; ac tum futuræ resurrectioni, tum **49** bo-
 nis illam comitantibus fidem detrahebat. Non esse
 prorsus diabolum, ut quem Moses non tradiderit,
 affirmabat. Fornicationem amplexabatur, ac solum,
 qui est super omnia, Deum juramentis adhibendum

statuit. Judam petulca ac effreni lingua beatis ac-
censebat; salutaris Paschæ festum cavillabatur,
tanquam male nec legitimo tempore celebraretur.
Græcicam ac sacularem eruditionem seu disci-
plinam despiciens, nostram quoque ac divinam sic
aspernabatur ut nec pueros illa imbui sineret, ne
quis aliquando illius inscitiz resistere posset eumve
conarguere, neve rursus disciplina adjuti oculorum
linguæque velocitate in legendo ejus rei palmam ei
præriperent. Adeo enim in componendis litteris le-
gendisque syllabis tardus erat, ut librum quis alius
facilius percurreret quam sui nominis elementa
præ mentis tarditate is recenseret. Verum hæc
missa sunt ut quæ viri sancti ejus ætatis palam
exagitaverint: exstant enim libri ejus notantes ac
traducentes dedecora. Nos vero reliquam historiam
prosequamur, ac quæ mala pepererit illius impiet-
as videamus.

9. Per hoc tempus bellum civile ab Oriente in-
ceptum omnis generis malis Romanum orbem im-
plevit, intraque angustias brevemque numerum,
cum ingenti fusum copia esset, mortalium genus
coegit, 50 nempe armata patrum in filios dextera,
fratrumque in fratres eodem fusos utero, fidi deni-
que ac præstantis amici in eum qui ipse vel ma-
xime amicitiz jura sancta vellet. Horum malorum
inceptor auctorque Thomas, de quo duplex fertur
opinio. Nam cum simus homines, audituque dun-
taxat accepta, non ipsis oculis usurpata, post longa
adeo tempora habeamus ejusmodi historiz mo-
numenta, ut in omnibus sartam tectam veritatem
servemus, necesse est sic vel sic aliis aliisque tra-
dita (aliis scilicet aliisque rumores) conscribere;
quæ plane ambiguitas ac error huic, quod tracta-
mus, nihil officit argumento: imo inde futurum ut
veritas certioribus nobis momentis nitatur, quam
his qui semper digladiantur siene vel sic sese res
habuerit. Foret quidem id optimum, ut et nos ho-
mines nuda veritate nulloque involucro omnia
perspecta haberemus: quia vero quod longum
effluxit tempus, seu quoddam interjectum velum,
debiliorem nostram cognitionem facit, operæ pre-
tium sit ut famæ obsequentes ac conjecturæ vel
non penitus oblivionis vortice mergendas tradamus.

10. Una esque prima opinio, in quam et ego ma-
nibus pedibusque eo, scriptis quibusdam monu-
mentis facientibus fidem, hæc est, nempe ortum
Thomam ex obscuris tenuibusque parentibus, ad
hæc Sclavorum satis prosapia, qui sæpius in
Oriente et Asia colæserunt. Ægre itaque pauperem
vitam sustentans fortunarumque aliquid quæsiturus,
relicta 51 patria Epolim venit. Ubi viro cuidam
ordinis senatorii adhærens, ejusque addictus obse-
quiis ac minister effectus, eo libidinis ac sordiditatis
processit ut et heri cubile torumque polluere co-
natus sit. Qua re detecta cum probum ingens ferre

τὸν Ἰουδαν ἀκολάστῳ γλῶσση κατατάττων τοῖς σω-
ζομένοις, καὶ τὴν ἑορτὴν τοῦ σωτηρίου Πάσχα κακῶς
καὶ παρὰ καιρὸν χλευάζων τιμᾶσθαι, καὶ τὴν Ἑλλή-
νικὴν παιδεύειν διαπτύων, καὶ τῆς ἡμετέρας καὶ
θείας τοσοῦτον καταφρονῶν [P. 32] ὥς μὴδὲ τοὺς
νέους παιδοτριβεῖσθαι· που συγχωρεῖν, ἵνα μὴτε τῇ
αὐτοῦ ἀλογία ἔχῃ τις ἀντιστηναὶ ποτε καὶ διαλέγῃται,
μὴτε πάλιν τῷ τάχει τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῇ τῆς
γλώττης ῥύμῃ φερόμενος διὰ τῆς παιδείας τὰ δευ-
τερεῖα τοῦτον ⁸⁰ φέρειν καταναγκάσειεν· τοσοῦτον
γὰρ ἤργει πρὸς τὴν μῆξιν τῶν γραμμάτων ἐκείνος
καὶ τὴν τῶν συλλαβῶν ἀνάγνωσιν, ὥς ῥῆθον ἂν τις
διτῇθε βιβλίον ἢ ἀντὶς τῇ βραδύτητι τοῦ τοῦ τὰ τοῦ
οἰκείου στοιχεία οὐνόματος. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὥς καὶ
τοῖς κατ' ἐκεῖνο καιροῦ κεκαμψομένην θείους ἀνδρά-
σιν ἐπέειπεν· πλήρεις γὰρ βίβλοι τὰ ἐκεῖνου ἐκστηλι-
τεύουσαι· ἡμεῖς δὲ πρὸς τὰ ἑξῆς προσδόμεν τῆς
ἱστορίας, τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἀθέων αὐτοῦ πράξεων
ἐνορῶντες.

Θ'. Κατὰ γὰρ τὸν καιρὸν τοῦτον ἀρχὴν λαβὼν ἐμ-
φύλιος πόλεμος ἐξ Ἀνατολῆς παντοίων ἐνέπλησε τὴν
οἰκουμένην κακῶν καὶ ἐκ πολλῶν ὀλίγους τοὺς ἀν-
θρώπους εἰργάσατο, πατέρων δηλονότι τὰς δεξιὰς
κατὰ τῶν υἱῶν ὀπλίσαντων, καὶ ἀδελφῶν κατὰ τῶν
ἐκ τῆς αὐτῆς φύντων γαστρὸς, καὶ φίλου τὸ τέλος
κατὰ τοῦ φιλοῦντος τὰ μάστιγα. Θωμαῆς τοῦτον ἦν
ἐξαρχος, περὶ οὗ διττὸς λόγος φέρεται. Ἀνάγκη δὲ
ἀνθρώποις οὖσιν ἡμῖν, καὶ ἀποτῇ, ἀλλ' οὐκ ὅψει ἐκ τῆς
τοσοῦτου χρόνου παρολκῆς τὰ τοιαῦτα κατελιγμένοι
τῆς ἱστορίας, ἵνα δὴ πανταχοῦ τὴν ἀλήθειαν σωζο-
μένην ἔχοιμεν, καὶ τοὺς τοιῶσδε ἀλλὰ μὴ τοιῶσδε
μόνον παραδιδόμενους λόγους ἀναγράφειν, οὐδὲν ἐκ
τῆς τοιαύτης ἀμφιβολίας καὶ πλάνης λυμαιομένης
τῆς προκειμένης ἡμῖν ὑποθέσεως, μάλλον μὲν οὖν
καὶ ἀτραπεστέρας τυγχανούσης τοῖς γε μὴ οὕτως
ἔχειν ἀλλ' οὕτως διαπληκτιζομένοις διέλ. Ἀριστον
μὲν γὰρ ἦν, εἰ γυμνῆς ὑπαρχούσης τῆς ἀληθείας
καὶ ἡμεῖς ἐκτὸς παραπετάσματος τὴν πανελήθειαν οἱ
ἄνθρωποι εἰχομεν· ἐπεὶ δὲ ὁ πολὺς ῥεύσας χρόνος
οἶδ' ἂν τι κάλυμμα ἡμῖν προστεθὲν ἀσθενεστέραν τὴν
γνώσιν ἐργάζεσθαι, δεῖ τῇ γε φήμῃ καὶ κληρόνι πει-
θομένους εἰς φῶς ἄγειν ποσῶς τὰ πράγματα, ἀλλ'
οὐχὶ τῷ ποταμῷ τῆς λήθης παραδουναί εἰσοσχερῶς.
τenui saltem radio res in lucem producamus et

Υ'. Ὁ μὲν οὖν εἰς καὶ πρῶτος λόγος, ᾧ καὶ ἐγὼ
πειθόμενος ἐξ ἐγγράφων τινῶν ἔχων τὸ βέβαιον, τοῦ-
τον ὁρμάσθαι φησὶ τὸν Θωμᾶν ἐξ ἀσήμεων τε γονέων
καὶ πενιχρῶν, ἀλλως δὲ καὶ Σκλαθογενῶν, τῶν πολ-
λάκις ἐγκιστευθέντων κατὰ τὴν Ἀνατολήν. Πενί-
γουν ἀποζῶν καὶ τὴν τύχην [P. 33] ἐμπορευόμενος
τὴν ἑαυτοῦ μὲν ἀπέδρα, πρὸς δὲ τὴν μεγαλόπολιν
ταύτην εἰσεφύρησεν. Καὶ δὴ τινι τῶν συγκαλητευῶν
ἐξυπηρετεῖν τε καὶ λειτουργεῖν κολληθεὶς αἰσχυναί
δι' ἀκολασίαν καὶ καθυβρίσαι τὴν δεσποτικὴν εὐνὴν
καὶ τὰ λέκτρα τούτου ἠπειγέστο. Ἐπεὶ οὖν φωρα-
θεὶς οὐχ οἶδ' ὅς τε ἦν τὸν πολὺν δυνάειον καὶ τὰς διὰ

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁰ τούτων P.

τοῦτο ὑπομεῖναι πληγὰς, φυγὰς πρὸς τοὺς ἐξ Ἀγαρ A
γίνεται, καὶ τούτοις πίστιν ἱκανὴν ἐκ τε τῶν κατα-
λήλων αὐτοῦ δοὺς πράξεων διὰ πολλῶν ἡδὴ χρόνων
(ἔτος γὰρ πού διηνύετο τούτῳ πέμπτον καὶ εἰκοστὸν)
καὶ ἐκ τοῦ τὸν Χριστὸν καὶ Θεὸν ἡρνησθαι ἡμῶν,
πολεμικῆς τινος φάλαγγος γίνεσθαι ἀρχηγός· καὶ κατὰ
Χριστιανῶν ὀπλιζέται, κραταιοτάτῃ χειρὶ τὴν τῶν
Ῥωμαίων βασιλείαν ὑπὸ τὴν αὐτῶν χεῖρα ποιῆσαι
καθυποσχόμενος. Καὶ ἵνα μὴ τίνα ἐμποδῶν παρὰ
Ῥωμαίους γινώμενος σχῆ, πάντας δὲ συνεφαπτομέ-
νους καὶ τούτου προκινδυνεύοντας, Κωνσταντίνον
εἶναι αὐτὸν τῆς Εἰρήνης διετράνου καὶ ἐπεφήμεζεν,
ὃν ἡ ἀνομία καὶ τὸ τοῦ ἡθους ὥμῳ πάλαι μὲν μετὰ
τῆς βασιλείας ἀφείλετο καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς, τῆνι-
καῦτα δὲ καὶ τὸν βίον μετῆλλαχός ἦν. Ἐπεὶ δὲ καὶ
τὸ τῶν πράξεων μέγεθος καὶ αἱ βόσκουσαι τοῦτον ἐλ-
πίδες κοινωνῶν τίνα τῶν πραγμάτων ἀπῆρτον (οὐ γὰρ
ἂν ἄλλως αὐτῷ τὰ κατὰ γῆν καὶ θάλατταν ὑπελάμ-
βανε κραταιοῦσθαι), καὶ οὐδὲν τινα ἐπισαχτον εἰσ-
ποιεῖται, τῇ τοῦ σώματος μεταμορφώσει τὴν τῆς
ψυχῆς δηλοῦντα ἀπόνοιαν, ᾧ καὶ δυνάμεις ἀρκούσας
παρασχῶν καὶ Κωνσταντίνον μετονομάσας Ἀλλοθεν,
ἐαυτὸν δὲ ἐτέρωθεν τὴν τῶν Ῥωμαίων κείρειν καὶ
κατατρέχειν ἐπάταττε γῆν. Ἄδων τότε καιροῦ ὁ ἐξ
Ἀρμενίων τὰς τῆς βασιλείας ἐκκρατῆσαι ἤνicias, ἐν
ὁστέρω καιρῷ· ὃς δυνάμειν τίνα κατ' αὐτοῦ συστήσας
οὐκ ἀξιολογῶν αὐτὴν μὲν σφαλῆναι ἐποίησεν (ἔμα
γὰρ τῇ πρὸς πρόσωπον ἀπαντήσῃ ἐτρέπετο πρὸς
φυγὴν), τοῦτον δὲ θρασύτερον καὶ πλέον ἢ ἦν τὰ
καθ' ἐαυτὸν φρονεῖν. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος καὶ πολλὸς
ὁὕτως ἔχειν λόγους περὶ τῆς τοιαύτης κινήσεως· καὶ
ἐτάπειός φησι τὴν ἀρχὴν.

κα'. Ἄταρος δὲ τοῦτον εἶναι τὸν Θωμᾶν, μὴδὲν περὶ
τῆς κλήσεως διενηνεγμένος, τὸν τῷ Βαρδανίῳ μὲν
πάλαι συνόντα, παρὰ τοῦ ἡγησαμένου δὲ Λέοντος
τιμωθέντα· ὃς τὴν τῶν φοιδεράτων τῆνικαῦτα διοικῶν
ἀρχῇ, κατὰ τὸν Ἀνατολικὸν ἐνδιατριβῶν, ἐπεὶ τὸν
Μιχαὴλ ἄρτι διέκhouεν ἀνηρηκότα τὸν Λέοντα, ἐκδι-
κῶν, ὁμοῦ δὲ καὶ θυμὸν ἴδιον ἀποπιμπλῶν (ἐτύγχανε
γὰρ πού πόρρωθεν ἐξ ἡλικιωτῶν διαφερόμενος πρὸς
αὐτὸν), καὶ ἔμα τὴν^α περὶ αὐτοῦ τοῦ ἐν [P. 34] τῷ
Φιλομηλίῳ μοναχοῦ πρόβρῃσιν φοβούμενος, χεῖρα
ἐναντίαν κειῖ, καὶ χεῖρα οὐ μικράν τινα καὶ ἀσθενῆ,
βαρεῖαν δὲ καὶ ἀνδρώδη καὶ νεανικὴν, πᾶσαν ἡλικίαν
τῶν ὅρου δυνάμενον κινεῖν ἔχων μεθ' ἐαυτοῦ. Ἐτύγ-
χανε γὰρ πως καὶ ἄλλως ὁ Μιχαὴλ ὑπὸ πάντων μι-
σούμενος, ὅτε θὴ κακῆς μὲν αἰρέσεως μετεσχηκώς
τῆς τῶν Ἀθιγγάνων, ὡς εἰρηται, καὶ ὅτι γλώσσαν
χωλεύουσιν ἔχων εἰς ἀνθρώπιαν καὶ μαλακίαν δεδε-
δοκτο, πολλῶν δὲ μάλλον, ὅτι τὴν ψυχὴν τῆς γλώττης
οὐχ ἤτεον χωλεύουσιν ἔφερεν, ἐβδελύσσετό τε καὶ
εἰς φόρτον λελόγιστο ταῖς πολλοῖς. Ὁ Θωμᾶς δὲ, εἰ
καὶ τὸ σκελος πεπηρωμένος καὶ τῷ γένει βάρβαρος
ἦν, ἀλλ' οὐν τῇ γε πολὺ αἰδέσιμος, καὶ μάλλον φι-
λοῦμενος ἐτύγχανεν, ὅτι τὸ εὐπροσῆγορον καὶ ἀστείον,
ὅσα δὴ φίλοι ὁ στρατιώτης ὅχλος, αὐτῷ πού συνου-
σκετο ἐκ παιδός, καὶ τῶν κατὰ γενναϊότητα σώματος

non posset ac præterea ponas talia facinora mo-
lientibus constitutas metueret, ad Agarenos profu-
git; quibus cum se satis multorum jam annorum
periculo (annos enim quinque supra viginti exege-
rat) actum ex morum convenientia, tum ex Christi
Dei nostri ejurata fide probasset, militari cohorti
ab eis præficitur ac contra Christianos armatur,
robustissima manu Romanum imperium illorum se-
ditionis facturum pollicitus. Ac ne quis illi apud
Romanos negotium faciat, sed ei potius cuncti ad-
jungantur suoque periculo tutandum cum suscipiant,
esse se Constantinum Irenes filium manifestat ac
fama vulgat, quem dementia morumque crudelitas
non cum imperio luminibus quoque olim privaverat,
quique tunc etiam in humanis esse desiderat. Quia
vero cum actionum magnitudo, tum quæ eum pa-
scebant spes, rerum quemdam ac negotiorum so-
cium exigebant (non enim aliter se terræ marique
vietorem fore arbitrabatur), extraneum quemdam
sibi filium adoptat, hominem scilicet qui totius
corporis conformatione mentis recordiam proderet.
Huic quoque pares pro expeditione copias assignat,
ac Constantii indito nomine ex sua quemque parte
Romanam ditionem 52 populari ac incursare ju-
bet. Leo Armenius rei publicæ habenas tunc mode-
ratur, sub imperii sui extrema tempora. Is parum
validis adversus illum conflatis copiis, suis quidem
cladis auctor fuit, ut qui primo hostium incursu
terga dederint, illum vero audaciorem fecit ac ma-
jora quam pro sui ratione sapere impulit. Prima
hæc est longeque celebris ac vulgata primi ejus
motus ac defectionis narratio.

11. Altera hunc Thomam eum esse affirmat,
nulla nominis diversitate, qui in Bardanii quondam
familia fuerat ac quem Leo imperator creatus hon-
oribus auxerat. Is tunc fœderatorum agnini præ-
positus in Orientalium themate degebat. Ubi itaque
Michaelē a Leone paulo ante sublatum audit,
ejus ulturus manes, simul vero etiam iras ille suas
exsatiaturus (nam ab adolescentia haud satis ei
cum Michaelē convenerat), simul quoque Philome-
liensis monachi de se vaticinia timens, in eum
movet, nec vero modicis copiis ac imbellibus, sed
ingentibus virilique fortitudine ac vegelo robore
D instructo exercitu, cum nulla ætas ad arma idonea
desideraretur. Alioqui enim etiam Michael cunctis
sere odio habebatur, tum quod Athinganorum ne-
fandæ hæresis, ut dictum est, commercio pollutus
esset, tum quod balbutientis linguæ vitio laborans
imbellis mollisque nomen haberet; tum etiam quod
non minus animo quam lingua impeditus esset,
homo scilicet perversis moribus, execrationi 53
erat ac vulgo molestus putabatur. Thomas vero
quanquam erure oblatus ac genere barbarus erat,
canitie tamen venerabilis, magisque a cunctis ama-
batur, quod nempe ad congressum facilis atque
urbanus erat; quas utique dotēs ordinibus gratissi-

VARIÆ LECTIONES.

^α τὰς P.

inas a puero jam sibi asēverat, corporisque robore nulli cedebat. Itaque publicorum vectigalium exactioribus in suas partes adluctis, vulgusque magnificis largitionibus sibi demereri studens, clarus ex tenui obscuroque evasit exque manu minima magnus. Alios verborum lenocinio amicitiaeque quadam specie sibi conciliabat, quotquot nimirum novarum rerum divitiarumque amor incesserat; alios vi ac renitente animo, quos bellorum civilium mala jam doctos periculo non latebant. Eo initio eruperunt bella civilia, instarque Niliacorum catacactarum aperta, non aqua, sed cruore terram large irrigarunt. Hinc servi adversus heroes, miles stationarius adversus cohortalem, centurio* adversus exercitus ducem cruento ferro dextras armaverunt. Hac tenusque omnis Asia malis obruta dirum gemebat. Civitatum Asiae integræ, ac quantæ erant, exterrente metu deditionem Thomæ faciebant; quæ autem imperatori fidem servantes diu sæpiusque restiterant, multis cædibus prædarumque vi ac direptionibus postinodum et ipsæ collum submittebant. Denique tota Asia in ejus partes concessit, exceptis duntaxat Catacyla Opsicii et Olbiano Armeniacorum ducibus. 54 Illi duo soli in tanta exercitus ducum multitudine Michaeli palam fidem servavere. Idcirco etiam Michael gratiam referens, quod ejus causam non prodidissent, nummi unius argentei in ærarium principis inferri soliti (ac fumarum tributum vocabatur) veniam eis fecit. Nam cum alii omnes jam pridem (ipsique perinde ac cæteri) nummos duos miliarienses penderent, benevolentiae memor unum illis remisit.

12. Ubi eo statu compositas Romanorum res Agareni didicerunt, gratissime plane ac prorsus jucunde habuerunt. Suam enim eam occasionem facientes, omnes secure provincias atque insulas nemine obsistente incursionibus vastare aggrediuntur. Quibus auditis Thomas, metuens ne quid sui rerum novarum molirentur et ab ipso deficerent, si ipso eorum qui domi remanserant et reliqui Orientis nullam curam gereret, sed ipsorum filios atque uxores diripi ducique in captivitatem sineret, operæ pretium putavit hactenus Agarenorum impetum cohibere, obiectoque illis copioso exercitu metum incutere, atque ad pacem veteratoria arte cogere. Resque adeo ex voto successit. Nam cum in regionem eorum irrupisset et Saraceni illius impetum sustinere non possent, habito cum eis colloquio pacem componit sibi que belli socios adjungit, hoc pactus eis que pollicitus, quod et superius diximus: *proditurum nimirum Romanorum fines eorumque imperium illis subjecturum*. Quocirca nec consilio suo frustratus est; quin et coronam, imperii 55 insigne, consequitur, et imperator ab Antiochenæ tunc Ecclesiæ præsule, Jacobo nomine, proclamatur. Cogitque ingentem exercitum, quin potius collatum accepit, ad corroborandum sibi imperium, nec ex illis duntaxat

VARIE LECTIONES.

* ἔρως ἐν τῇ] his aptior post πραγμάτων locus.

οὐ δὴ τινος ἐφαίνετο δεύτερος. Οὗτος οὖν τοῖς δημοσίοις φόροις εἰσπράττοντας εἰς ἑαυτὸν εἰσποιεῖσάμενος, καὶ ἐκ μεγάλου φρονος ἐπιδοῦντος σπουδαίων ὑφ' ἑαυτὸν ποιεῖν τοὺς πολλοὺς, πολλὰ γέγονεν ἐκ μικροῦ καὶ μέγα· ἐξ ἐλαχίστης χειρὸς· τοὺς μὲν γὰρ ἦγε πειθοῖ καὶ τινι φιλίᾳ, ὅσοις δὲ τῶν καινῶν πραγμάτων καὶ τὸ φιλοπλουτεῖν ἔρως ἐντὶν **, τοὺς δὲ βία καὶ γνώμῃ ἀβουλήτῃ, ὅσοις δὲ τὰ τῶν ἐμφυλίων στάσεων κακὰ ἐν πείρᾳ ἦδη γεγέννητο. Ἐντεῦθεν οὖν οἱ ἐμφύλιοι ἀναρρήγνυμνοι πόλεμοι, καὶ οἷόν τινες Νεῖλωφι καταβράχται ἀνοηγόμενοι, οὐχ ὕδατι, ἀλλ' αἵματι· τὴν γῆν κατεπτότιζον. Ἐντεῦθεν καὶ δοῦλοι κατὰ δεσποτῶν καὶ στρατιώτης κατὰ ταξείωτου καὶ λοχαγὸς κατὰ στρατηγέτου τὴν χεῖρα φονέωσαν καθώπιζεν, καὶ πᾶσα τέως ἡ Ἀσία βυθιζομένη κατέστενεν. Αἱ μὲν γὰρ αὐτάνθρωποι τῶν πόλεων ἀνῆρηντο τῷ Θωμᾷ, τῷ φόβῳ πεισθεῖσαι· αἱ δὲ πόλεις ἀντιπύπτουσαι, τὰ πιστὰ τῷ γε κρατοῦντι τηροῦσαι, μετὰ πολλῶν φόνων καὶ ἀνδραποδισμῶν ὑπήγοντο δεύτεροι. Πλὴν ἀλλὰ πᾶσα Ἀσία ὅπως τοῦτο ἐγένετο, ἐκτὸς τοῦ τὸ Ὀψίκιον Κατάκυλα στρατηγεύοντος καὶ Ὀλβιανοῦ τοῦ τῶν Ἀρμενιῶν· οὗτοι γὰρ δὴ ἐν τοσούτοις μόνον στρατηγέταις τὰ πιστὰ τηροῦντες πρὸς Μιχαὴλ ἀνεφάνησαν. Οἱς καὶ τὴν χάριν ἀπονέμων, ὥς μὴ προδεδικόσιν αὐτὸν, τὸ εἰς τὸ βασιλικὸν τελούμενον ταμειῶν δημόσιον καπνικὸν οὕτω λιγέμενον μιλιαρίζιον ἐν συγκεχώρηται· τῶν γὰρ ἄλλων πάντων ἀνὰ δύο τελούντων ἀνέκαθεν μιλιαρίζιον, [P. 35] ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τούτων, τότε τὸ ἐν ἀρείῳ διὰ τὴν εὐνοίαν.

ιβ'. *Α καὶ μαθοῦσι τοῖς Ἀγαρηνοῖς ἀγαπητὸν κατεφαίνετο καὶ ὅλως ἐντρύφημα· καιροῦ γὰρ λαβόμενοι πᾶσαν χώραν καὶ νῆσον κατέτρεχον ἀδεῶς, μὴ τινος ἐμποδῶν ἵσταμένου αὐτοῖς. Διὸ καὶ ταῦτα τῷ Θωμᾷ διακηκοῦσι, ἐπεὶ τίνα κίνησιν ἐκ τῶν ἑαυτοῦ ἦετο καὶ νεωτερισμῶν, εἰ γέ τίνα φροντίδα μὴ τῶν ἐπ' οἴκου ποιήσοιτο καὶ τῆς ἄλλης Ἀνατολῆς, ἀλλὰ συγχωρήσοι τοὺς τε παῖδας καὶ γυναῖκας καταληϊσθῆναι καὶ αἰχμαλωτισθῆναι αὐτῶν, συμφέρον κέκρικε τέως μὲν ἐπικρατῆσαι τὴν αὐτῶν ὁρμὴν δι' ἐπιφανείας αὐτοῦ καὶ τῷ πλήθει τῶν δυνάμεων ἐκπλήξαι τε καὶ πρὸς εἰρήνην παυούργως ἐκκαλεσθαι. *Ο καὶ συνέβη· ὥς γὰρ αὐτοῖς ἄρτι δὴ τοῖς Σαρακηνοῖς εἰς τὴν αὐτῶν εἰσβάλλων ἐξ ὑποστροφῆς ἀνύποιστος κατεφαίνετο, εἰς λόγους δὲ προελθὼν βαρβαρικὸς σπονδὰς τε ἐποιεῖτο εἰρηνικὰς καὶ πρὸς συμμαχίαν ἐξεκαλεῖτο αὐτοὺς, συντιθέμενός τε καὶ ὑπισχνόμενός δ' καὶ πρότερον εἰρηται, τὰ Ῥωμαίων τε προδοῦναι ὅρα καὶ τὴν αὐτῶν αὐτοῖς ὑπὸ χεῖρας ποιῆσαι ἀρχήν. Ὅθεν τοῦ μὲν βουλευματος οὐ διήμαρτεν τοῦ οἰκείου, ἀλλὰ καὶ στέφους μεταλαγχάνει καὶ αὐτοκράτωρ ἀναγορεύεται παρὰ τοῦ τὸν ἐν Ἀντιοχείᾳ θρόνον τηνικαῦτα μεταποιούμενου Ἰακώβ, καὶ χεῖρα συλλέγει πολλήν, μάλλον δὲ λαμβάνει πρὸς τὴν αὐτοῦ κραταύωσιν· οὐ γὰρ Ἀγαρηνῶν μόνον τούτων δὴ τῶν ἡμῶν γειτονούντων καὶ

ἰσχυροτέρων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ἐνδότερον οἰκούντων, Αἰγυπτίων, Ἰνδῶν, Περσῶν, Ἀσσυρίων, Ἀρμενίων, Χάλδων, Ἰβήρων, Ζηχῶν, Καβείρων, καὶ πάντων τῶν δὴ Μάνεντος συστοιχοῦντων δόγμασι καὶ θεσπίμασι. Τοῦτοις οὖν οἷον κατοχυρωθεὶς καὶ πάντοθεν αὐτὸν περιφράξας ἄριστον ὑπετόπασσε τοῖς ἐπ' αὐτῷ καὶ τὴν κλῆσιν ἀλλάξασθαι καὶ οὕτως εἰσποιήσασθαι ὥς μοι δεδῆλωται.

ιγ'. Εἰσδύλλαι οὖν πᾶσαν πορθῶν τὴν Ἀνατολὴν καὶ πᾶσαν ἡλικίαν τὴν μὴ διὰ πειθοῦς ἐρχομένην αὐτῷ. Ἄ δὲ ὁ βασιλεύων ἀκηχώως, μετ' ὅν εἶναι κρίνας τῶν ἔργων τὴν ἀκοήν, κατ' αὐτὸ ἐκπέμπει στρατὸν οὐκ ἀξιόχρεων οὐδ' ἀξιόλογον· ὃ συβράγεις ὁ Θωμᾶς τοὺς μὲν ὥσπερ τι ποτὸν διψῶν ἀνεβρόβησεν, τοὺς δὲ λοιποὺς εἰς φυγὴν τρέψας τὰ κατ' αὐτὸν διετίθετο κραταιότερον. Ναῦς τε ἐξαερτῶν διήρεις καὶ ἐτέρας στοργγύλας σταγαγούς ἐπομένους αὐτῷ καὶ ἱππαγωγούς, [P. 56] ἐντεῦθεν καὶ τοῦ θεματικῶ σκόλου γίνεται ἐγκρατής, καὶ πρὸς τὴν Λέσβον ἅπαν τὸ ναυτικὸν ἀβροῖζεσθαι ἐγκυλεύεται, αὐτὸς δὲ ῥῆθ' οὗ ἀναταγώνιστος εἶναι δοκῶν πᾶσαν τὴν Ἀσίαν λεηλατεῖ. Ὅκτω γὰρ μυριάδων κατάρχων καὶ ἐνὶ λόγῳ τοῦτοις ἡνιοχῶν τὴν ἐπὶ Ἀδύδων ἦει φέρουσιν δὴ περαιωθόμενος. Ἐπεί δὲ πάντα καταδραμὸν σποδὸν καὶ κόνιν, μὴ πού γε τὰ ταπεινὰ τῶν χωρίων, ἀλλὰ καὶ τὰ κραταιότερα, ἐνεργάστω, καταλέλειπτο δὲ τι χωρίον εὐφυὲς καὶ τῆς αὐτῶν κακώσεως ἄμικρον ἦν, τῷ εἰσποιητῷ τοῦτο^α καταδραμεῖν μετὰ τῆς προσούσης φάλαγγος ἐπιτρέπει^β καὶ μαντείᾳ^γ τὴν ψυχὴν ἐμψυχάζων τῇ προτετατῇ τοῦτο δὲ εἰς ἐπήκοον τοῖς αὐτοῦ ἐκεκράγει, ῥητήν τινα ἡμέραν ἔσεσθαι, καθομολογῶν καὶ φάσκων, ἥ μέλλοι εἰς τὴν βασιλεύουσιν προελθεῖν. Τότε γούν θρασίως ἱππαζόμενος εἰς βαρεῖαν βλάβην ὁ διδωκὸς ἐξεχόρευσε. Διεσπαρμένους γὰρ φερόμενος καὶ^δ γυνὴν εἶναι τῶν ἀντιπάλων τὸ χωρίον οἰόμενος λόγῳ δὲ τινι περιπίπτει τοῦ Ὀλβιανοῦ, καὶ τὴν κεφαλὴν αὐθωρὸν ἀποτμηθεὶς τῷ βασιλεὶ ἀποστέλλεται Μιχαήλ. Ὁ δὲ οὐδὲν ὑφιστάμενος κατὰ τὴν πορείαν, οὐδὲ μὴν τοῖς δαινοῖς τῶν ἔργων καὶ χαλεποῖς, τῷ αὐτοῦ ἀποστέλλει πατρί. Ἄρτι ταύτην ἐδέδεκτο ὁ Θωμᾶς, καὶ πρὸς Θράκην οὐδὲν ὑποστελλόμενος ἐκ τοῦ κατὰ θάλατταν ὄντος χωρίου (Ὅρκωσιον τοῦτο καλεῖται), καιρὸν ἐπιτηρήσας ὅτε δὴ κατὰ σύνδον ἡ σελήνη ἀφώτιστος ἦν, πολλὰ χεῖρα διαπραιοῦται κατὰ τὴν Θράκην. Ἐμελεν οὖν καὶ πρὸ τῆς αὐτοῦ διαβάσεως ταῦτα τῷ Μιχαήλ, ὅτι πᾶσαν περιμελῶν τὴν Θρακίαν ἰσχυροτέρους ἅμα παρήγει γενέσθαι πρὸς τὴν ἀποστάτην καὶ τὰ αὐτοῦ φρονεῖν μέχρις αἱμάτων παρεκάλει, μήτε τὴν βασιλείᾳ πιστὴν μήτε μὴν τὴν σφῶν ἐξαρνούμενους ἀνδρείαν καὶ ἀρετὴν. Ἄλλ' ἔσκεν ἡ βίσις ἀμαχόν τι εἶναι πρᾶγμα τοῖς πολλοῖς· καὶ διὰ τοῦτο ἐκείνου μὲν πρὸς τὴν βασιλεύουσιν ὑποκαχωρηχότος, τοῦ Θωμᾶ δὲ κατὰ πρόσωπον παρισταμένου μεταθέσθαι συνῆθ' πάντας εὐκόλως, ὥς

A Agarenis qui nobis vicini sunt et finitimi, verum etiam ex iis qui remotiora ac interiora colunt, Aegyptiis scilicet, Indis, Persis, Assyriis, Armeniis, Chaldæis, Iberis, Zechis, Cabiris, iisque omnibus qui Manetis doctrinam et opiniones sequuntur. His itaque omnibus velut firmissimo præsidio munitus ac undique obseptus, optimum existimavit ut cum moribus etiam appellationem mutaret sibi quæ filium, uti superius dictum est, adoptaret.

15. Irruit igitur omnem populans Orientem; ac si qui ejus sponte partibus adjungi nollent, eos diripit. Michael his auditis, majorem roborem existimans, non justis satis aut mole pares in eum copias mittit; quas Thomas prælio congressus cunctas delevit, partimque sitientis more velut haustum aquæ absorpsit, partim reliquis in fugam actis res suas amplius confirmavit. Adeoque naves biremes aliasque rotundas onerarias ad ananiam et equos conveyendos instruens, eo apparatu ipsam quoque imperatoriam classem in potestatem redigit, jubetque classem omnem ad Lesbum congregari. Jam porro ipse, cum a nullo superari posse videretur, Asiam omnem populatur. Octoginta namque hominum armatorum millia in exercitu habens, unoque verbo ac nutu 56 quo vellet educens, Abydum, inde trajecturus, petit. Quoniam vero in itinere omnia populatus, non modo humiliora oppida, sed et munitiona, in cinerem favillamque cuncta redegerat, unumque aliquod nobilius adhuc reliquum ab ejusque illa direptione immune exstiterat, filio adoptivo adoriri illud jubet, cum ea parte exercitus cui præerat. Is porro quibusdam dæmonum præstigiis elatus, exque vaticiniis animo tumens, istud pridie cunctis suis audientibus inclamaverat, dicens: certo quodam die solemni pompa urbem augustam se ingressurum esse. Tunc itaque temere equitans in grave exitium misellus desiliit. Dum enim licentius vagatur nulloque suorum instructo ordine, eo quod castrum nudatum militibus existimaret, in Olbiani delapsus insidias statim caput amittit; quod exsectum Olbianus Michaeli imperatori mittit. Ille mox ejus patri, iter continue urgenti, ac quem nulla rerum difficultas ac molestia deterrent, transmittit. Jam Thomas caput acceperat, cum nulla mora, ex maritimo oppido quod Horcosium vocant, captato tempore quo per coitum luna nullam lucem emittit, multiplici oræ actaque in Thraciam excendit. Ejus rei cura ante etiam trajectionem Michaeli sollicitum habebat: unde et lustrata omni Thracia fortiore animo esse adversus desertorem hortabatur, et ut suis rebus usque ad sanguinem studerent; 57 quo nimirum nec imperatoris fidem violarent, nec virtutis suæ ac fortitudinis obliviscerentur. Cæterum imbecille quid visus vulgo ipse Michaelis conspectus. Quamobrem etiam illo in augustam urbem recepto, ipsa statim Thomæ sola præsentia tanta omnes facilitate mu-

VARIÆ LECTIONES.

^α τούτῳ P. ^β μαντείαν P. ^γ κα] τὸ P.

tari contigit, ut nec verbis quidem illis induci opus fuerit, seque ultro ad expugnandam urbem augustinam ei socios adjunxerint.

14. Hæc citius quam par erat imperatori delata: Idcirco etiam exercitum ex residuis ex Asia, si qui jam suppetebant, nonnullasque copias Cataglyæ et Olbiani opera cogit, jam sibi de rerum summa periculum verti sentiens. At neque classis curam negligit, multaue celeritate adversum hostem terra marique educit. In tantas autem angustias rerumque difficultates coniectus est, ut et ferream catenam ab arce ad appositum e regione oppidulum, ad hostem ab interiore muto arcendum, extenderit. Vivebat tunc in Scyro, quæ una est Cycladum insularum, vir quidam exsul, sæpius ducis exercitus functus munere, jamque infenso in Michaelem actus animo, Gregorius Pterotus nomine, Leonis imperatoris consobrinus, haud ita pridem illo sublato relegatus eo quod silentium sibi imperare nolisset, sed præ fervore animi ac Leonis amore salutatum Michaelem ingressus multis eum conviciis aspersisset ac 58 cædem exprobrasset. Ad quem tunc Michael: *Novi, inquit, animi tui mæstitiæ pelagus ac tristitiæ magnitudinem*; jubensque patienter ferre quæ contigerant, post triduum in eam Cycladum insulam eum relegavit. Hunc belli socium ascitum Thomas duodecim millium terrestrium copiarum agmini præfecit. Classem quoque quam habuerat adornans, aliumque ei ducem præficiens, anibos tanquam præcursores regiam Constantini urbem tentaturos præmittit, e re sua fore existimans, si terra simul marique eam adoriretur. Hoc ubi sic gestum est, simulque navales ac terrestres copię ad Blachernarum sinum apparuerunt (nihil enim extensa ferrea catena impedimento fuit aut urbem jovit), nibili illas aut certe exigui momenti visæ sunt; unde nec dignum aliquid memoria gesserunt. Cæterum Thomas ipse arietibus, testudinibus aliisque machinis, quibus muros concutiendos arbitrabatur, per quosdam eorum artifices constructis, ad hæc autem Anastasio quodam, qui cæsareo monachi instituto paulo ante ad veteratoriam ac sæcularem vitam transierat, atri coloris atque animi in filium adoptato et consorte tyrannidis renuntiato, ingentibus copiis numerosoque D fretus exercitu, ad regiam urbem advectus est, ratus simul atque ad urbem accessisset, portas ipsi reseratum iri. Ubi autem nihil eventus ejus expectationi respondit, 59 eorumque potius probris complenebatur ac maledictis, tum demum prætorium tentorium vallumque ad Paulini ædus, ubi et venerabilium Anagyrorum delubrum palatii instar exstructum est, fixit nuntiiue. Destinata quoque parte exercitus omnem ad Euxinum usque Hierumque regionem atque his ulteriora oppida invasit, ad defectionem cogens, ne quem a tergo hostem pateretur. His ita ex animo constitutis, dum ap-

μηδὲ λόγου δεηθῆναι, καὶ ἅμα συστρατεύεσθαι ἡγγυμένῳ κατὰ τὴν βασιλεύουσαν.

15. Οὐκ ἔλαθεν οὖν ταῦτα θάπτον ἡ ἔδει τὸν βασιλέα· ὅθεν καὶ στρατόν τινα ἐκ τῶν ἤδη καταλειμμένων ἐκ τῆς Ἀσίας ἐπισυνάγει καὶ δυνάμεις τινὰς διὰ τοῦ Κατάκυλα καὶ Ὀλβιανοῦ συνθροίζει, τὸν περὶ τῆς βασιλείας ἡδὴ κίνδυνον δεδιώς. Ἀλλ' οὐδὲ τοῦ κατὰ θάλασσαν ἡμέλει στρατοῦ, τάχῃ δὲ πολλῶν πρὸς τὴν ἐκεῖνον κατὰ γῆν τε καὶ θάλατταν [P. 37] ἀντιπαρεσκευάζετο δύναμιν. Εἰς τοσοῦτο δὲ ἦκε δυσεργίας καὶ περιστάσεως ὥς καὶ σιδηρᾶν ἄλυσιν ἐξ ἀκροπόλεως εἰς τὸ καταντικρὺ πολλίχνιον ἐπεκτείνειν, τὴν ἔσωθεν ἄδατον τηρῶν ἰδόν. Ἦν δὲ τις ἐν Σκύρῳ νήσῳ τῶν Κυκλάδων μὲν πολλάκις ἐστρατηγηκώς ἀνὴρ ὑπερόριος, ἄρτι δὲ τῷ Μιχαῇ εἰς πικρίαν ψυχῆς ἀφικόμενος· ὄνομα τοῦτ' Ἐρηγόριος ὁ οὕτω λεγόμενος Περρωτὴς, ὃς ἀδελφεοῦ μὲν ὑπάρχων τοῦ Λέοντος, ἄρτι δὲ τούτου ἀναίρεθέντος ὑπερόριος γίνεται, ὅτι μὴ σιγῇ, ζεοῦση δὲ τῇ καρδίᾳ καὶ φιλίᾳ τοῦ Λέοντος, προσκυνήσων τὸν Μιχαῆλ εἰσερχόμενος πολλοὺς ὀνειδισμοὺς αὐτὸν περιέβαλεν, τὸν φόνον φέρων τῶν λεγομένων κατήγορον. Ὁ Μιχαῆλ τότε μὲν εἰπὼν, *Οἶδά σου τῆς ἀθυρίας τὸ πέλαγος καὶ τῆς λύπης τὸ μέγεθος*, φέρειν ἐπέτρεπε τὰ γενόμενα· τρίτης δὲ παρωχηκυίας ἡμέρας κατὰ τὸν εἰρημένον τόπον τῶν Κυκλάδων πεποικηκέν ὑπερόριον. Τοῦτον ἐταιρಿಸάμενος ὁ Θωμᾶς στρατεύματός τινας τοῦ κατὰ γῆν ὥσει 66 χιλιᾶδας δέκα ἀνέδειξεν στρατηγόν. Καὶ τὸν κατὰ θάλασσαν δὲ στόλον αὐτῷ γενόμενον εὐτρεπισάμενος [καὶ ἕτερον αὐτῷ ἐπιστήσας στρατηγὸν] οἶόν τινας προδρόμους ἐξέπεμψεν, ὡφέλιμον εἶναι κρίνας τοῦ κατὰ γῆν τε καὶ θάλασσαν ἅμα ποιῆσθαι τὰς προσβολάς. Γενόμενου δὲ τούτου καὶ κατὰ ταυτὸν ἀναφανέντων τῶν ναυτικῶν καὶ περὶ τῶν δυνάμεων ἐν τῷ πρὸς Βλαχέρναις κόλπῳ (οὐδὲ γὰρ οὐδεμίαν κώλυσιν ἡ βοήθειαν ἡ ἐξαρτισθεῖσα σιδηρὰ σειρὰ ἐπεδίδεικτο) εἰς οὐδὲν ἢ μικρὸν ἢ τοῦτων παρουσία λελογίστο· ὅθεν οὐδ' ἀξιόλογόν τι παρ' αὐτοῖς ἐπέπρακτο. Πλὴν ὁ Θωμᾶς κριοὺς καὶ χελώνας καὶ τινὰς ἐλεπώλεις, δι' ὧν τὰ τεύχεα κατὰσσειν, διὰ τινων κατασκευάσας μηχανουργῶν, πρὸς δὲ καὶ τινα Ἀναστάσιον ἄρτι δὴ τὸν τῶν μοναχῶν ἀλλαχάμενον βίον καὶ εἰς τὸν ἀγρυπτικὸν τοῦτον δὴ καὶ πολιτικὸν ὑποστρέψαντα, μέλανα εἴην χροῖαν, μέλανα τὴν ψυχὴν, υἱοθετήσας καὶ συγκαινωνῶν τῆς ἀνταρσίας ἀναγορεύσας, πολλῶν στρατῶν καὶ δυνάμει ῥέων κατὰ τῆς βασιλευούσης προσήλανεν, ἅμα δὲ τῷ εἰς ὅψιν ἐπορθῆναι τῶν πολιτῶν τὰς πόλεις· αὐτῷ ἀναπατάσαι οἰόμενος, μίσει δὴ τῷ πρὸς Μιχαῆλ. Ἐπεὶ δὲ ταύτης τῆς ἐλπίδος διέπασεν, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ ὕβρεσι τούτων καὶ λοιδορίαις ἐπλύετο, τότε μὲν δὴ τὴν στρατηγικὴν σκηνὴν καὶ τὸν χάρακα κατὰ τὸν τοῦ Παυλίνου οἶκον, ἐνθα δὴ καὶ τὸ τῶν σιθασμίων Ἀναγγύρων τέμενος οἶόν τι ἀνάκτορον φημιδοῦνται, ἐγκατέστη, καὶ πάντα τὸν ἄχρι Εὐξείνου τόπον καὶ Ἱεροῦ καὶ τῶν

VARIÆ LECTIONES.

πειραιτέρω δὴ τούτων πολιχνίων ἐπῆλθε διὰ τίνος ἂν
στρατεύματος πείσων, καὶ μὴ τίνα ἔχειν ὑπὸ ὧ
νότου [P. 38] ἐχθρόν. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα κατὰ νοῦν
ἔχειν ἔδοξε αὐτῷ, τινὰς ἡμέρας πρὸς παρασκευὴν
θεῶς αὐτῷ, ὡς ἔκ τινος ἀπόπτου κατεῖδε τὸν μὲν
Μιχαὴλ τὸ πολεμικὸν σημεῖον ἐπὶ τέγους τοῦ τῆς
θεοδόκου ναοῦ καταπεπηγότα κάκειθεν τὴν κατὰ τῶν
ἐναντίων ἰσχύιν αἰτούμενόν τε καὶ προσλαμβάνοντα,
τὸν δ' οὖν αὐτοῦ τὸν Θεοφίλον πάντα τὸν τῆς πόλεως
περίβολον μετὰ τοῦ ἱεροῦ τάγματος ἐπιφοιτῶντα, τό
τε ζωοποιὸν τοῦ σταυροῦ ξύλον ἐπιφερόμενον καὶ τὴν
ἐσθῆτα τῆς πανάγνου μητρὸς Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ
ἡμῶν, εἰς πολλὴν μὲν τῶν πραγμάτων δυσελπιστίαν
καὶ παντοίως ἐγένετο τὴν γνώμην κατὰ τὸν χα-
μαιλέοντα, εἴγε μὴ πρὸς ὁρατοὺς μόνον ἀλλὰ καὶ
ἀοράτους τινὰς δυνάμεις ἀναγκάζοιτο διαμάχεσθαι.
Οὐκ ἔχων δ' ὅ τι καὶ πράξειεν, ἄλλως τε δὲ καὶ ὀλίγῃ
δὴ τοσούτῃ τεθαρβήκως, τὸν διὰ μάχης ἔκρινεν
ἀγῶνα τῶν τοιούτων δὴ λογισμῶν γενέσθαι κριτήν.
Ὅθεν τῇ ἐξῇ ἅμα τῷ φωτὶ σημάνας τὸ ἐνυάλιον
τοὺς ἀνδρας ἐξῆγε, καὶ τῷ μὲν ὑπὸ κατὰ τὸν ἐν τῇ
χέρσιν τοῦ τείχους περίβολον φέρειν τὸν πόλεμον καὶ
τὴν ἀνάγκην ἐπέτρεπεν, αὐτὸς δὲ τὸ πολλὸν τῶν δυνά-
μεων καὶ τῶν πολεμικῶν ὀργάνων, δι' ὧν ἔμελλε τὸ
τείχος καταπειράζειν τῆς πόλεως, ἔχων κατὰ τοὺς
τῶν Βλαχερνῶν πύργους ἐποιεῖτο τὴν προσβολήν,
κλίμακας τε τῷ ὕψει προσφέρων ἀναλογούσας καὶ
χιλῶνας ἄλλοθεν καὶ ἐτέρωθεν τοὺς κρούς, τοξεύ-
μασι τε καὶ πετροβολοῖς πανταχόθεν χρώμενος, οἷς
ἔμελλε πάντοθεν παντοίως φαινόμενος καταπλῆξαι
μὲν τοὺς πολίτας, κρατήσιν δὲ καὶ τῆς πόλεως. Οὐ
μὲν οὐδὲ τῶν κατὰ θάλατταν ἡμέλει τειχῶν, ἀλλὰ τῷ
ναυτικῷ πάντοθεν περικυκλώσας αὐτὴν πυρὶ τε καὶ
τοξεύμασι, πρὸς δὲ καὶ τῶν τετρασεκαλέσιν ἐλεπόλεσιν
χρῆσθαι ἐκέλευεν ἀφειδῶς, ταυτὸν δὲ καὶ ἀτέχνως
εἰπεῖν ὅθεν οὐδὲν τῶν εἰς θῆσιν φερόντων αὐτῷ ἢ
τοσαύτῃ δύναμει συμπαρομαρτούντων ἀνδρῶν κατε-
πράξατο. Τὸ μὲν γὰρ ναυτικὸν εὐθύς τις ἐναντίος
ἐπιγενόμενος ἀνεμὸς συνδιέλυσε τε καὶ ἄλλο ἄλλῃ
διασπαρῆναι ἐποίησεν, ὅτε δὴ καὶ χειμῶνος ὄντος
ἐξαισίου κατὰ δὲ τὴν ἡπειρὸν γενναίως μὲν τῶν
ἀπὸ τῆς πόλεως ἀπομαχομένων, καὶ τῶς μὲν τὰς
κλίμακας ἀχρήστους αὐτῷ ποιοῦντων διὰ τῶν ἐκ τῶν
πύργων βήγνυμένων ἰσχυροτέρων βελῶν, τῶν δ'
ἄλλων ὀργάνων πῇ μὲν οὐκ ἐφικνουμένων, καὶ τοῦ-
του μεγάλην βοήθην τοῖς πράγμασι τεθεικότος καὶ
τὴν αὐτοῦ πρὸς τοὺς πολέμους ἀπειρίαν καταμαρ-
τυρήσαντος, πῇ δὲ καὶ τῶν ἐφικνουμένων καὶ κα-
ταλαμβάνόντων ἀσθενεστάτων ὄντων καὶ οὐ κατὰ
μάχην γενναίαν τε καὶ διασείειν τεῖχη εἰδόντων, ἀλλ'
οὐδὲ τοῦ κατὰ πύργους ἰσταμένου ἀνδρὸς ὑποχώρησιν
ἐν παρασκευάζοντων. Ὡς οὖν ἐφαίνετο ταῦτα
[P. 39] οὐ κατὰ τὴν προτέραν διαβουλήσαντα πάντα
φήμην καὶ διακυδωνίσασαν, ἥττω δὲ καὶ ὡς ἔκ τινος
ἀσθενεστάτης φρονέας διακυδερνώμενα καὶ ἐκπερα-
τούμενα, ἀνεθάρρησε τε ἡ πολιορκουμένη πόλις
εὐθέως, καὶ τοσούτων ἐκηβολωτέροις ἐχρήτο τοῖς

paratui castrisque componendis dies aliquot inau-
mit, velut e specula Michaelē videt belli signum
in Blachernensi Deiparae tecto desigere, atque inde
vires adversus hostes deposcere sibi que corrogare,
ejusque filium Theophilum una cum sacro ordine
urbis ambitum omnem atque moenia circumire, ac
tum vivificam crucis lignum tum intactae Christi
Dei nostri parentis vestem circumferre. Ea res
ejus maxime spes dejecit, chamæleontisque in
inorem cogitationum æstū varius ancepsque ag-
batur, siquidem illi non modo contra hostes visi-
biles sed et contra inaspectas quasdam fortitudines
pugna conserenda erat. Sic itaque consilii incer-
tus, etsi alioqui tot tantisque copiis fretus, earum
indicem cogitationum Martis aleam fore decernit.
Prima itaque diei insequentis luce dato classico
suos castris educit; ac filio quidem terrestrem mu-
rum oppugnare jussit, ipse cum majori copiarum
parte validioribusque machinis ac tormentis,
quibus civitatis murum tentaturus erat, Blacherna-
rum turres aggreditur, scalas admoveans murorum
altitudini congruentes. Alibi testudines, alibi arie-
tes: nusquam non missilium grando, exque ba-
listis densus lapidum imber; quo tam varia undique
omnisque generis oppugnatione tum oppidanis
terrorem injiceret, tum urbe potiretur. At neque
muros maritimos negligit; sed classe undique cin-
gens, ignique et jaculis adhæcque tetrascelis qui-
busdam obsidionalibus machinis profuse (perinde-
que dicas, temere nulloque judicio ac arte) tentare
jubet. Quamobrem etiam tanta vis virorum ei mili-
tantium nihil ei commodi attulit. Illico enim ad-
versus ventus classem dissipavit, alioque atque alio
naves disjecit; quippe cum ingens procella esset ac
mare æstuosum. Terra quoque oppidanis strenue
dimicantibus, hactenusque telorum e turribus for-
titer missorum grandine inutiles scalas ei reddenti-
bus, ad hæc tormentis partim ad destinatum non
attingentibus (quod quidem maximum rebus mo-
mentum attulit eumque gerendo bello imperitum
ostendit), partim vero attingentibus quidem et as-
sequentibus, imbecillioribus tamen) nec satis forti
conatu et ut muros concutere possent vel etiam
præsidarios ex turribus excutere atque illinc
fugare. Ubi igitur non ex prioris famæ ratione,
cuncta magno quodam vulgantis rumore, hæc
apparuerit, quin potius longe minora, ac quæ mens
debilissima regeret ac parturiret, statim obsessa
civitas animos audaciamque resumpsit, tantaque
vi longe mittentes balistas displodebat, ut omni
illo machinarum apparatu relicto obsidentium ag-
mina procul recedere deque salute consilium inira
coegerit. Quamobrem non qualem obsessor puta-
verat, sed firmiorem longe quam pro existimatione
urbem offendit. Præterea vero ipsa quoque tem-
pestas asperiores aerem reidebat. Velut itaque
appetente hieme, ac per hiemem provinciis reliquis

VARIÆ LECTIONES.

ἢ κατὰ? ὡς δυσελπιστίαν ἀφίκατο καὶ? ὡς ἀπὸ] αὐτοῦ P.

τῇ αὐτοῦ γαμετῇ καὶ τοῖς τέκνοις (καὶ γὰρ ἐτρου- A
το ἐν φυλακῇ ἐκείνου τῷ Θωμᾷ προσθεμένου) δια-
λαγὴν καὶ συγγνώμην πραγματευόμενος. Ἄλλ' οὕτως
ὁ βασιλεὺς ταῦτα ἐφθασε διακοῦσαι· εἰς τοσοῦτον
γὰρ ἀπεκλείετο καὶ τῶν ἐξωθεν, οὐδ' εἰ τῶν ἐγγύς
μόνον τις, ἀλλ' οὐδ' εἰ τῶν πορρωτέρω τὰ αὐτοῦ
ῥημένος ἐτύγχανε. Καὶ ὁ Θωμᾶς τὸ μὴ πολὺν ἐξαί-
φνης τοῦτον γενέσθαι κατορρώδων, καὶ φόβον ἐν τοῖς
ἐαυτοῦ ποιῆσαι βουλόμενος, τὴν μὲν στρατοπεδείαν
τῆς πόλεως οὐκ ἐξεκίνησε, ταυτὸ τοῦτο προμηθεύ-
μενος, καὶ προνοῶν τὸ μὴ διωχθῆναι ἐξόπισθεν·
ὄλιγους δὲ τινας, καὶ ὁσους ἤδει ἀξιοχρέους τῆς πρὸς
τὸν Γρηγόριον μάχης ὄντας, παραλαβὼν ἐξῆλθε πρὸς
αὐτὸν, καὶ περιγίνεται τούτου, καὶ φεύγοντα κατα-
λαβὼν ἀναίρει. Καὶ αὖθις διὰ ταχέων πρὸς τὰς δυ-
νάμεις τὰς προσεδρευούσας τῇ πόλει γίνεται, καὶ B
γράμμασιν ἐπιστάλλων τὰ ἐαυτοῦ περιαγγέλλει ἀπαν-
ταχοῦ, ὡς εἴη τε νενικηκὼς, ὅπερ οὐκ ἦν, καὶ τὸ
προσχωριάζον κατὰ τὴν Ἑλλάδα ναυτικὸν ταχέως
κλιπύων ἀναχθῆναι, ὡς αὖθις τοῖς κατὰ θάλασσαν
προσβάλλοι μετὰ στεβρότερας δυνάμεως μέρεσιν.
Ἄλλ' ἐκείναι μὲν εἰς ἀριθμὸν τελοῦσαι πεντήκοντα
πρὸς ταῖς τριακοφαῖς πολεμιστηρίαις ἕκαστα διήρεσι
καὶ σιταγωγαῖς τῷ τῶν Βυριδίων^α κατὰ Θράκην λι-
μὲνι ἐγκαθορμίζονται, ἐξ οὐρίας πλέουσαι. Καὶ ὁ
βασιλικὸς δὲ πυρφόρος στόλος τοῦτοισι μηδὲν ἐγνω-
κὸς ἐκεῖσε ἐπιτεθεὶς πολλὰς μὲν αὐτάνδρους αἰρεῖ
τῶν νηῶν, τινὰς δὲ καὶ πυρπολεῖ δυνατωτάτῃ χειρὶ,
ὄλιγων παντελῶς ἔξω γενομένων τοῦ πάθους καὶ
πρὸς τὸν τῶν Βλαχερνῶν κόλπον καταλρεῖν λόγον C
ποιουμένων πολὺν, ὡς ἂν εἴεν ὁμοῦ τῇ κατὰ γῆν
στρατιᾷ· ὃ καὶ γέγονεν. Τὰ μὲν οὖν κατὰ θάλατταν
τοῦτον ἐκυβερνᾶτο καὶ ἡθύνετο τὸν τρόπον· κατὰ
γῆν δὲ αἰεὶ πως ἀκροβολισμοὶ τινας ἐκ μέρους καὶ
φόνοι ἐγένοντο, νῦν μὲν τοῦ Μιχαήλ, νῦν δὲ τοῦ υἱοῦ
αὐτοῦ Θεοφίλου αὐτοῖς ἐπεξίχοντος μετὰ Ὀλβιανοῦ
[P. 41] καὶ Κατάκυλα, καὶ πληγὰς ἔσθ' ὅτε καιρίας
διδόντος τε καὶ λαμβάνοντος· οὐ μὴν ἀγώνες τινας
λαμπροὶ καὶ νεανικοὶ ἐκ παρατάξεως καὶ τῆς ἰσορ-
ροῦ ποῦ δυνάμεως ἔσχον τὸ κύρος, ὅτε δὴ πολλῶ τοῦ
Μιχαήλ ἐλαττωμένον καὶ μὴ πρὸς τὴν ἐκείνου εὐ-
ζωνόν τε καὶ ἱππικὴν στρατιάν ἀντιτάσσασθαι δυ-
ναμένον.

15. Ἐν τούτοις οὖν ὄντων αὐτῶν, Μορτάγων ὁ τῶν
Βουλγάρων βασιλεὺς (καὶ γὰρ ἐφθασεν ἡ φήμη κατὰ D
τὴν οἰκουμένην τὸν βασιλεῖα τῶν Ῥωμαίων πολιор-
πούμενον διαγγέλλουσα) λάθρα τινὰς ἐς βασιλεῖα
πέμπας ἐξαποστεῖλαι αὐτομάτῃ γνώμῃ συμμαχίαν
καθυπισχεῖτο καὶ βοήθειαν αὐτῷ τὴν ἀρκοῦσαν δι-
δόναι καθωμολόγει. Ἄλλ' ὁ γε Μιχαήλ, εἴτε τῇ ἀλη-
θείᾳ τὸ τῶν ὁμοφύλων πληθὸς καταιδούμενός τε καὶ
ἐλπίων, εἴτε καὶ χρημάτων φειδόμενος (ἐτύγχανε γὰρ
αὐτὸς πολὺ τὰς χεῖρας τῶν ἄλλων βασιλέων ὅφ' ἐαυτὸν
ἔχων ἐκ φειδωλίας), τὴν μὲν γνώμην ἡξίου ἀποδοχῆς
τούτου, παρητήρει δὲ τὴν αὐτοῦ βοήθειαν, καὶ οὐκ εἰ
τι γένοιτο παρὰ τοῦ ἀποστάτου, βούλεσθαι τὴν ἐπι-
κοιρίαν αὐτῷ καταμήνυεν. Ἄλλ' ὁ γε Μορτάγων καὶ

pleret, tum vero ut sibi ipse, quin et uxori et li-
beris (nam et illos Michael, quo ex tempore ad
Thomam defecerat, in carcere habebat), majestatis
scilicet reus, veniam indulgentiamque obtineret.
Sed neque imperator rem adhuc audierat (adeo
enim omnis extra commentus ocellus erat), nec
si quis, non solum eorum qui prope essent verum
etiam qui longius abessent, ejus partes secutus
esset. Thomas autem veritus ne subito magna
Gregorii auctoritas fieret, isque suis ordinibus
terrorem injiceret, nihil soluta obsidione aut ca-
stris ab urbe dimotis, timens ne se hostis a tergo
insequeretur, paucos aliquos, ac quantos oppri-
mendo Gregorio sufficere existimavit, assumens,
in illum educit; praelioque fuscum ac in fuga com-
prehensum necavit. Hincque celeriter ad reliquas
copias urbem obsidentes reversus litteras in omnes
partes, quibus sibi victoriam (etsi falso) manifeste
arrogaret, dedit; classemque, quam in Achaia
habebat, ad se quam primum adduci jubet, quo
rursus instructoribus copiis mari pugnam consere-
ret. 64 Constat illa cum bello aptis biremibus,
tum onerariis trecentis quinquaginta navibus; quæ
et brevi secundis auris ad Byridensem in Thracia
portum appellunt. Imperatoria autem scyphonibus
instructa classis, illic hostes in statione incautos
aggressa, multas eorum naves cum ipsis vectoribus
capit, alias vi maxima comburit; paucæ admodum
cladi superstites celeri fuga portum Blachernensem
petunt, id omnino satagentes ut terrestribus copiis,
quod et ita contigit, jungerentur. Sic res mari
gerebatur, felicique adeo exitu. Terra vero conti-
nuæ prope sigillatim erant velitationes cædesque
edebantur, modo Michael, modo ejus filio Theo-
philo cum Olbiano et Catacyla adversus hostem
suos educente. Horum præliorum varius exitus,
dataque et acceptæ æquo pene Marte subinde
strages. Justa tamen pugna nunquam certatum,
eo quod imperator cum hoste, cujus essent nume-
rosiores expeditæque ac equestres copię, anti
congrēdi non posset.

17. Eo rerum statu, Mortagon Bulgarorum im-
perator, fama excitus, quæ jam totum orbem per-
vaserat, Romanorum imperatorem intra muros
obsessum teneri, misso clam ad Michaelē nuntio
ultro se auxilia missurum pollicetur ac copias
quantæ adversus hostem sufficerent. At 65 ille,
sive revera Romanorum, in Thomæ castris mi-
lantium, reverentia inque eos miseratione, sive
alias parcendum sumptibus ducebat (nullus enim
unquam imperatorum illo fuit sordidior), laudato
Bulgari proposito auxilia recusavit, nec quidquid
demum tyrannus præstiterit, eis se usurum signi-
ficavit. Mortagon tamen, ut qui alioqui bellis præ-
daque ac spoliis gauderet, fœdusque tricennalis

VARIE LECTIONES.

^α alii Βυρύδων. margo Combef.

cum Leone ejus decessore pactum confirmare magisque stabilire quæreret, adversus tyrannum exercitum parat. Quamobrem Romanorum fines audacter ingressus ad locum cui Ceductus nomen, castra ponit. Percrebrescebat rumor; nec fieri poterat ut irruptio tyrannum falleret. Merito itaque perturbatur, animoque plane attonitus est. Ubi tamen emersit exque ea se aestuatione collegit, adversus illum sibi movendum constituit. Quoniam autem diviso exercitu se prorsus debilem fore cladique obnoxium videbat (nam et in expugnanda urbe Augusta non exiguo sed numeroso fortique exercitu opus erat, eoque magis quod jam imperator exercitum haud contemnendum paraverat, quique adeo conserto pede pugnare posset nec raro hostium stragem dare; nec vero contra Bulgarorum copias aliter quam magno validoque exercitu pugna instrui poterat), ne igitur velut rapidus quidam torrens in duos quosdam deductus rivulos, quam pro priori virtute **66** hostibus imbecillior appareret, et qui facile edomari posset, urbis obsidionem in totum solvit, inque Bulgarcis, quibus se parem esse arbitrabatur, educens, in eo quem diximus Ceducti loco, cum eis pugnam committit.

48. Cæterum tyrannus in eo prælio magna suorum strage vincitur, nec adeo hostes clade afficit, sed ipse ab eis ingenti clade afficitur. Cumque aliter non liceret, fuga salutem expediunt qui e prælio incolumes fuerant, arduoque quodam loco nec facili accessu dispersi secum cogitabant quomodo rursus coirent ac agmen instaurarent. Bulgarcus autem statim captivos, qui venerant in potestatem, assumens, ingentisque prædæ compos effectus, victoria ferax eaque superbiens redit in patriam. Classis ad obsidendam urbem relicta, audita suorum strage, tota ad imperatorem deficit illique adjungitur. Thomas porro desertor eo temeritatis erupit, dæmonum, ut videtur, illi belli sociorum afflatu, ut et cladibus undique attritus cæsusque atque ex amplissimis rebus in angustias compulsus, nec justo unquam prælio victoria potius vel conserta palam acie vel ex tanto machinarum quotidie urbi admotarum apparatu censuque, collectis iterum copiis in campo cui nomen Diabasis, aliquot ab urbe stadiis dissito, castris metandis tum ex agri feracitate tum ex aquarum irriguo longe commodissimo, consederit. Inde omnem suburbanorum elegantiam excursionibus vastabat ac **67** igni incendebat. Haud tamen velut prius se civitati in conspectum dabat. Michael vero ubi rem intellexit, idoneo conscripto exercitu, Olbianum quoque et Catacylam cum suis legionibus, viros strenuissimos ac integræ fidei, habens adversus illum educit. Offendit autem non pavidum aut rei expectatione suspensum, sed fortiter

A ἄλλως πολέμοις χαίρων καὶ τὰς ἐκ τούτων λείας καρπούσθαι φιλῶν, καὶ τὰς πρὸς αὐτὸν δὲ τριακοντούτεις σπονδὰς γεγενημένας παρὰ τοῦ προκατασχόντος Λέοντος ἐπιθεβαιῶσαι καὶ ἰσχυροτέρας ποιῆσαι ζητῶν, τὴν κατὰ τοῦ τυράννου στρατιὰν εὐτρέπизεν, καὶ δὴ τῶν Ῥωμαίων ὄρων ἐντοσθε μετὰ παρρησίας γενόμενος κατὰ τὸν Κηδοῦκτου χώρον οὕτω καλούμενον ἱστρατοπέδευσεν. ἤκούοντο δὲ, καὶ λαθεῖν ταῦτα τὸν ἀποστάτην οὐκ ἦν· περιεδομήθη μὲν, ὡς εἰκὸς, καὶ τὰς φρένας κατεκτυπήθη, ἐν αὐτῷ δὲ πάλιν γενόμενος τὴν κατ' αὐτοῦ στρατιὰν ἐξώπλιζεν. Καὶ ἐπεὶ εἰς δύο καταμεριζόμενος ἰδὲκει παντελῶς ἀσθενῆς τε εἶναι καὶ εὐπτῶτος (ἦ τε γὰρ τῶν πόλεων βασιλεύουσα οὐκ εὐαριθμήτου, ἀλλὰ πλείστου ἀξιολόγου στρατοῦ ἰδέετο πολιορκουμένη, ἤδη καὶ τοῦ Μιχαὴλ δυνάμεις οὐκ ἀγενεῖς συλλέγοντος καὶ κατὰ πόδας ἱστασθαι δυναμένου, καὶ πολλὰς κλειθρον ἐπαγαγεῖν αὐτοῖς δυνηέντος· καὶ ἡ τῶν Βουλγάρων δὲ δύναμις οὐ μικρὰς τινος τάξεως καὶ στρατιᾶς, πολλῆς δὲ καὶ οὐ τῆς τυχοῦσης ἰδέετο παρατάξεως), — μὴ οὖν εἰς δύο τινὰ διαιρούμενος κατὰ τινα λάθρον χειμάρρους ἀσθενέστερος παρ' ὃ ἦν δόξῃ τε τοῖς ἐχθροῖς καὶ εὐχείρωτος γέννηται, ἀπαίρει μὲν ὅλως τῆς πόλεως, πρὸς τὸν Βούλγαρον δὲ ἀξιόμαχον κρίνας αὐτὸν κατὰ τὸν εἰρημνικὸν τόπον παρατάσσεται καὶ ἀνταγωνίζεται.

ιη'. Καὶ ἐπεὶ ἐς χεῖρας ἦσαν κατ' ἀλλήλων, ἤτταται δὴ ἰσχυρῶς ὁ τυράννος, καὶ φόνον οὐ ποιεῖ μὲν πάσχει δὲ παρὰ τῶν ἐχθρῶν. Καὶ ἐπεὶ μὴ ἄλλως ἦν τῆς σωτηρίας λαβεῖσθαι, [P. 42] φυγαδεύει ταύτην εὐρίσκουσιν, καὶ ἐν τινι χώρῳ δυσβάτῃ σκεδαννύμενοι ἐσχόπουν πῶς συνάγναι. Ἄλλ' ὁ μὲν τῶν Βουλγάρων ἀρχηγὸς εὐθύς τὰ τε σώματα προσλαδόμενος ὦν ἐγένετο κύριος, καὶ λείας δὲ πολλὰς γενόμενος ἔγκρατης, πρὸς τὴν ἑαυτοῦ ὑπέστρεψε, τῇ κατ' αὐτοῦ νίκῃ ἐπαίρόμενός τε καὶ γαυριῶν. Τὸ δὲ κατελειφθὲν ναυτικὸν ὡς τοῦτο ἀκήκοεν, τοῦτο ὅτι τῇ πόλει προσεδρεύον, προσχωρεῖ τῷ βασιλεῖ καὶ μετ' αὐτοῦ γίνεται. Ὁ δ' αὖ ἀποστάτης εἰς τοσούτου ἤκε θάρρους, παρὰ τῶν αὐτῷ συμμαχοῦντων, ὡς εἰκοι, δαιμόνων ἔγκρατης, ὥστε πάντοθεν συντριβόμενος καὶ πληττόμενος καὶ ὀλίγος ἐκ πολλῶν γενόμενος, καθαρὰς τε νίκης οὐ ποτε μετεσχηκώς οὐτ' ἀπὸ παρατάξεως οὔτε μὴν ἀπὸ τῶν καθ' ἡμέραν προσαγομένων διὰ πολυχειρίας μηχανημάτων κατὰ τῶν τευχῶν τῆς πόλεως, αὐτὸς ἐπισυναχθεὶς κατὰ τι πεδῖον, διαβάσιν οὕτω καλούμενον, σταδίου ἀπέχον τῆς πόλεως ἱκανοὺς καὶ πρὸς στρατοπεδεῖαν εὐφυεῖς ἐκ τε τῶν φουμένων καὶ ὑδάτων ἐπιβρύτων ὄν, συναθροίζεται. Κάκειθεν τὰς προνομὰς ποιῶν πάντα μὲν πρὸ ὅτι τῆς πόλεως ἔκειρε κόσμον καὶ ἐτυρπύλει, ἐνεφανίζετο δὲ τοῖς κατὰ πόλιν, ὡς τὸ πρότερον, οὐδαμῶς. Ὁ καὶ συνελὺς ὁ Μιχαὴλ καὶ ἀξιόλογον συστήσας στρατὸν, αὐτὸν τε Ὀλδιανὸν καὶ Κατάκυλαν ἔχων μετὰ τῶν ἑαυτοῦ ἀκμήτας ταγμάτων καὶ ἀκραίους, κατ' αὐτοῦ ἐκστρατεύει· καὶ τοῦτον οὐ κατορρώδοντα οὐδ' ἐκφοβούμενον, ἀλλ' αὐτῷ προσυπαντῶντα μετὰ σπου-

VARIAE LECTIONES.

⁶⁶ ὁ αὐτὸς P. ⁶⁷ τοῦτο] τό' ἂν τοῦτο δὴ τὸ? ⁶⁸ μὲν τὸ πρὸ?

δῆς ἱφευρών συνῆλθεν εἰς χαιρῶν δύναμιν, κρῖναι τὸ πᾶν βουλευθείς. Ἐνθα δὲ καὶ καταστρατηγήσαι τὸν βασιλέα βουλόμενος αὐτὸς τῇ ἑαυτοῦ καταστρατηγήται βουλῇ καὶ τοῦ παντὸς διαμαρτάνει σκοποῦ. Ὁ μὲν γὰρ ἅμα τῷ συβραγῆναι τὸν πόλεμον νῦντα διδόναι τῷ βασιλεὶ ἐκέλευσεν, αὐτὴν τῶν ἑαυτοῦ δυνάμεων γνῶμην κατανοῶν, ἀνθρώπων ἑκπαλαί γυναικῶν καὶ τέκνων στερουμένων δι' αὐτὸν καὶ τὰς χεῖρας τῷ ἀδελφικῷ λύθρῳ καταμιαίνοντων· οἱ ταχέαν ἔασσθαι καὶ οὐκ εἰς τοσοῦτον χρόνον ἐκταθῆναι τὴν αὐτῶν ἐν τοῖς ὑπαίθεροις διατριβὴν προσδοκῆσαντες πρὸς πᾶν μὲν ἦσαν κατ' ἀρχὰς εὐπειθεῖς, ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ χρόνος ἤδη πού ἐξετέτατο (τρίτος γὰρ ἐξηνύετο) καὶ ἀνηνύτοις ἐκ τῶν καθ' ἡμέραν γινομένων δόκουν ἐπιχειρεῖν, ἀνδρὸς ἐνδὲς ἐπιθυμία καὶ ἀπονοία δουλεύοντες, τῆνικαῦτα τὸ κελευσθὲν ὡς ἔρμαιόν τι λαθόντες οὐχ ὥσπερ ἐκεῖνος ἐβούλετο ἐξεπλήρουν, ἀλλὰ ὡς αὐτοῖς ἰδοὺ καλόν. Ὁ μὲν γὰρ ἐγκλίνει τοῖς τοῖς εἰς τοσοῦτον ἐπέτρεπεν ὅσον τὴν τοῦ βασιλέως παράταξιν διαλύσαι καὶ αὐθις ὑποστρέφειν στερόνως φοιτούντας· [P. 43] οἱ δὲ κόσμῳ καὶ τακτικῇ ἐμπειρίᾳ τὴν τοῦ βασιλέως στρατιὴν κατόπιν θέουσαν, καὶ οὐχ ὡς φήθη εὐδιαλύτως⁶⁸, εἰδότες ἀσχηματίστῳ χρόνῳται φυγῇ. καὶ ἄλλος ἄλλῳ δισσεβαστό τε καὶ διεφέρετο. Ἄλλ' οἱ μὲν ἄλλοι, νῦν μὲν ὅλγοι καὶ αὐθις ἕτεροι, τῷ βασιλεὶ προσχωροῦσι καὶ καθομολογοῦσιν αὐτῷ· αὐτὸς δὲ σὺν ὅλοις τισὶ πρὸς τὴν Ἀδριανοπόλιν ὥσπερ καὶ καλεῖται τῆς φυρῆς ἱσταται. Ὁ δὲ γε τοῦτου νόθος τε καὶ παρῆγγραπτος υἱὸς Ἀναστάσιος τοῦ τῆς Βύζης φεύγων ἐπιλαμβάνεται πτολίσματος. Καὶ οὐ κατὰ τύχην, οἶμαι, κατὰ τὴν πρόνοιάν τινος, ἢ ἕκαστος τοῦτων πρὸς ἑαυτὸν ἐλκύνει τὴν τοῦ βασιλέως προσεδρίαν τῷ ἑτέρῳ διδοῖ ἀνεσίν τε καὶ καιρὸν εἰς τὴν προνομήν.

10'. Ἄλλ' ὁ γε βασιλεὺς ἐκ ποδὸς τοῖς ἐπόμενος πρῶτον ἔγνω τὴν Θωμᾶν πολιορκεῖν καὶ τὴν προγεγεννημένην εἰς αὐτὸν ἀποδοῦναι τοῦτω ποινήν. Ὅθεν ἐπάγει αὐτῷ μηχανορραφίαν, οὐ διὰ μηχανημάτων ἢ ἄλλων τινῶν σπουδαίων αὐτὸν καθελεῖν, ἅμα μὲν τὸν ἐμφύλιον ἀποδοράσκων πόλεμον, ἅμα δὲ τῷ¹⁰ τοῖς τὴν Σκυθίαν οἰκοῦντας τῶν τοιούτων ἀμαθήτους κατασκευῶν βούλεσθαι διαμένειν, ἀλλὰ λιμῷ καὶ ἀνάγκῃ τῶν ἐπιτηδεύων, οἷς ἐν σπάνει καὶ ἐνδεῖᾳ ἄλλ' οὐκ ἀποθησαυρίζουσα ἢ πόλεις ἰδεῖν οὐκ. Ἐγνωστο γοῦν ταῦτα αὐτῷ, καὶ ἀρχὴν ἢ πρῶτον ἐλάμβανεν. Ὁ δὲ γε πολιορκούμενος παντὸς μὲν ζώου πρῶτον ἰδεῖν ἀχρηστον, ἔπειτα δὲ καὶ πᾶσαν ἡλικίαν τῆς πόλεως ἐξωθεῖ, οὐ παρακλητικοῖς, ὡς ἀνείποι τις, λόγοις τὰ πολλὰ τῶν πράξεων διοικῶν, τυράννῳ δὲ γνώμῃ καὶ αὐθεκαστῷ· ὁ καὶ τὸ κατ' αὐτοῦ ἀνεθυμίασέ τε μῖσος καὶ ἀνένευσεν. Ἐπειτα ὡς ἤδη ἤκμαζε δὲ καὶ τοὺς σωτηρίας¹¹ ἐλπίς οὐδαμοῦ, ἡνάγκασε δὲ καὶ τοὺς ἑαυτῆς φόβους ἀνελλίπεις ἀπῆται δὴ ἡ γαστήρ, οἱ μὲν λάθρα διὰ τινῶν πυλῶν οἱ δὲ διὰ τειχῶν καθιμώμενοι, οἱ μὲν φέροντες τῷ βασιλεὶ ἑαυτοὺς ἐπεδίδουν, οἱ δὲ πρὸς τὸν υἱὸν κατὰ τὸ Βύζης περὶ ἑθρον

A sustinere paratum; quamobrem collatis signis discernendum statuit. Tyrannus cum stratagemate imperatorem vellet decipere, eodem ipse decipitur et ab scopo prorsus aberrat. Jubet nimirum suus primo congressu larga imperatori dare, parum intelligens qua illi in eam mente affecti essent. viri scilicet ejus jampridem causa liberis et uxoribus privati, ut fraterno cruore dexteras polluerent; qui initio quidem, cum brevem expeditionem fore nec se tandiu sub dio moraturos esse sperassent, ad omnia se obsequentes praeberant. Ubi autem jam tempus traheretur, quippe cum annus jam tertius fluxisset, exque quotidiana experientia ea se tentare scenserant quae nullo absolvi exitu possent, dum unius viri libidini ac dementiae servirent, tandem id quod ipsis imperatum erat, desperati lucri loco accipientes, non ex illius mente sed ex suis ipsorum rationibus implendum sibi putavere. Nempe jussi erant ut tantisper cederent, dum regia acies insequendo ordines solveret, ac tum demum conversi hostes fortiter cederent. Verum illi dum composite exque bellica arte, non temere solutis ordinibus, ut ipse putaverat, a tergo irrudentem imperatoriam 68 aciem vident. veram reipsa nihilque simulantes capessunt fugam; alique alio dissipati ac dilabentes, modo pauci, modo plures, ad imperatorem confugiunt sequae illi sacramento astringunt. Tyrannus cum paucis quibusdam Adrianopolim, evadit incolumis ibique fugam sistit: ejus vero nothus ac facticius filius Anastasius ex fuga Byzae castrum occupat. Neque id casu, sed certa Dei providentia factum existimem, ut dum quisque illorum imperatorem ad obsidendum trahit, alteri inducias tempusque pabulandi praeberet.

19. Porro imperator e vestigio illos insecutus primum Thomam obsidendum ac vicariam ei penam reddendam constituit. Obsidet autem, non machinas, non tormenta adhibens, tum quod belli civilis damna vitare cuperet, tum quod vicinos illi civitati Scythas ea instrumenta docere volebat, quibus urbes expugnari solent: sed fame rerumque ad victum necessariorum penuria, raro in civitate comitatu nec copiosa annona in ea reposita. Sic itaque illi constitutum, inque eum modum ductum rei exordium. Obsessus Thomas in primis genus omne animalium ad bellum inutile, omnesque adeo quibus per aetatem non liceret arma ferre, urbe ejecit, pleraque gerens, ut quis dicat, non lenibus verbis et ad obsecrandum compositis, sed tyrannico animo ac rigido; quod et 69 oppidanorum in eum conflavit auxilium odium. Deinde ingravescente jam fame, ac salute desperata, cum venter nihilominus cogeret suaeque tributa durus exactor deposceret, qui intra urbis septa tenebantur, alii caecis quibusdam portis furtim dilapsi, alii loribus per multos submissi, pars sese imperatori dedunt, pars

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁸ ἐνδεαλύτως P. mox malim ἰδόντες. ¹⁰ τῷ om. P. ¹¹ σωτηρίας δ' ἦν ἐλπίς?

Byzam ad Anastasium ejus filium profugium. Tandem cum obsessi non modo necessaria sed et abominanda et sordida consumpsissent, ac usque ad putrefactorum coriorum veterumque solearum esum necessitas pepulisset, oppidanorum quidam cum Michaele collocuti delictique veniam precati, ac ea impetrata, comprehensum Thomam vinciumque manibus in hostis potestatem tradunt. Quodque pridem regum moribus sedit jamque usu inoleverat, Michael primum observans, ejusque calcibus calcata cervice pedes manusque truncat, asinoque impositum ignominiae causa per omnes ordines circumduci jubet, id unum lugubri proferentem voce: *Qui vere rex es, miserere mei*. Percontante autem ex eo Michaele, Num qui eorum quos amicorum loco circa se habebat, aliique conjurati ejus socii essent, plures forsitan delaturus erat, nisi Joannes quidam Hexabulius imperatorem monuisset, *Haud decere, quin et plane absurdum esse, inimicis amicos accusantibus fidem habere*. Quo is sermone majores miserorum civium suorumque amicorum poenas dissolvit. Sic vero etiam desertor 70 vitae finem accepit, lentis confectus suppliciis riuquo bestiae rori difficilis animam abrupens, circa medium mensis Octobris, homo initio quidem ad res maximas suscipiendas visus idoneus animosusque, et propositi strenuus exsecutor: progressu vero longe se ipse deterior apparuit, nec pro ea opinione quam de se concitaverat nactusque in aliorum animis erat. Utrum autem sic illi evenerit, quod ipse alius a se evasisset moresque in deterius mutavisset, an quod hostium diversa subinde ratio molesque exstiterit, non multum refert. Quamvis quidem illi bellum quasi intus ac domesticum fuit, quod prior ipse animi audacia ac temeritate sibi confiderat, rerumque illius status atque firmitas vacillabat, erant ejus facta nihil minus fortia quam verba, resque ei ex animo cedebant. Ubi autem Asiam fere universam subjecisset inque Europam non imbelli animo nemine obsistente trajecisset, vir nullis litteris, nullis humanioribus excultus studiis, sed illiberalibus atque sordidis educatus, animis jam exarsit superbiaque inflatus est, ac a sano sensu suo in amores quosdam et impudicas nuptias jugi temulentia ac bacchatione actus descivit. Ad harum tamen rerum eventum quod attinet, aliis quoque pro arbitratu suo judicandi facimus facultatem, si cui nostra non arrideant. Verum haec haec. Sed et Byzienses, prostantis periculi metu, cito sententiam mutarunt. Mox enim infortunio Thome accepto nuntio, in similibus simile ineuntes consilium, vinctum manus ac pedes 71 Anastasium adduxerunt. Qui iisdem ac pater exarnificatus suppliciis vivendi finem fecit.

20. Quanquam vero haec ita evenerant sublatusque tyrannus erat, mariumque tamen urbes Thraciae Panium et Heraclea ejus tuebantur partes ac Mi-

A ἀπεδίδρασκον. Ἐπεὶ οὖν οὐ τὰ ἀναγκαῖα μόνον ἀλλὰ καὶ τὰ ἀπεικτὰ καὶ λυπρὰ τοῖς κατεβόδοις, ἀχρι δὲ τῶν σεσημμένων σκυτῶν τε καὶ καττυμάτων τὰ τῆς τροφῆς ἐχώρει, εἰς λόγους· τινὲς τῶν ἐν τῇ πόλει ἐλθόντες τῷ βασιλεῖ, καὶ τῶν ἡμαρτημένων ἀμνηστίαν αἰτήσαντες τε καὶ λαβόντες, περισχόντες αὐτὸν λαμβάνουσι τα διὰ χειρῶν καὶ προσάγουσι τῷ ἐχθρῷ. Ὁ δὲ τὸ δόξαν πάλαι τοῖς βασιλεῦσι καὶ εἰς συνθήειαν ἦδη ἐλθὼν πρῶτον τελέσας καὶ ὑποκάτω θεῖς τῶν ποδῶν, ἀκρωτηριάζει τούτον [P. 41] καὶ πόδας καὶ χεῖρας ἀπαράσσει αὐτοῦ, ἐπὶ θνῶ τε θαλατρίζει πᾶσι, τοῦτο μόνον ἐπιτραγυδούντα· Ἐλέησόν με, ὁ ἀληθὺς βασιλεῦς¹⁾. Ἐρομένου δὲ τοῦ βασιλέως, εἰ τινες τῶν αὐτῷ συνόντων φίλων καὶ ἑταροὶ εἶεν τὰ αὐτοῦ φρονούντες, τάχα ἂν πολλῶν κατεῖπεν, εἰ μὴ τις ἀνὴρ Ἰωάννης ὁ κατὰ τὸν Ἐξαβούλιον οὐ δῖον ἐφη εἶναι, Ἀλλὰ καὶ ἀποποιῶν, ἐχθροῖς κατὰ φίλων πιστεύειν, ὦ βασιλεῦ. Καὶ οὗτος μὲν τοῦτῃ διέλυσε τῷ λόγῳ τὰς μέζονας· τῶν ταλαιπύρων δὲ πολιτῶν καὶ φίλων αὐτοῦ τιμωρίας· οὕτω δὲ καὶ ὁ ἀποστάτης κατέλυσε τὸν βίον, ταῖς κατὰ μικρὸν ποιναῖς τὴν ψυχὴν ἀπορρήξας ὥστερ τι ζῶον δυσθανατοῦν, μὴνός μεσοῦντος Ὀκτωβρίου, κατὰ μὲν τὰς ἀρχὰς γεγενῆσθαι δοκῶν μεγαλεπήβολος καὶ τολμηρὸς καὶ τοῦ προτεθέντος ἐξεργαστικὸς, προβαίνων δὲ φανεῖς πολὺ καταδεέστερος αὐτοῦ καὶ τῆς τῶν ἐκτός προσδοκίας. Πότερον δὲ καὶ τοῦτ' ἐγένετο παρὰ τὴν αὐτοῦ ἐκείνου διαφορὰν καὶ μεταβολὴν ἐπὶ τὸ χεῖρον ἢ παρὰ τὴν τῶν πολεμουμένων πρὸς αὐτὸν παραλλαγὴν, οὐ πολὺν ἔχει λόγον. Ἔως μὲν γὰρ ἦν αὐτὸς αὐτοῦ πόλεμος ἐνδοθεν, διφθάσας ἀνεβρίπισεν αὐθάδεις γνώμῃ καὶ τολμηρῇ, καὶ ἀμφίβολος πρὸς τὴν τῶν πραγμάτων κραταίωσιν ἦν, ἐβρώντο τῶν λόγων αἱ πράξεις οὐκ ἔλαττον, καὶ κατὰ νοῦν ἐχώρει τὰ πρᾶγματα· ἐπεὶ δὲ τὴν Ἀσίαν μικρῷ πᾶσαν ὑπέταξε, διεπραιωθὴ δὲ καὶ πρὸς τὴν Εὐρώπην σὺν οὐκ ἀγενεῖ τῷ φρονήματι μὴδένα ἐμποδῶν εὐρηκῶς, ἀνὴρ ἄτε δὴ οὐκ ἐκ λόγων καὶ παιδείας ὀρμώμενος, βαναύσου δὲ τινος καὶ ἀγυρτικῆς ὁμιλίας, ἐξήπτο ἦδη καὶ ἐπεφύσση καὶ τῶν αὐτοῦ ἐξέπλει φρενῶν, πρὸς ἑρωτὰς τινος καὶ γάμους οὐ σωφρονικοὺς διὰ τῆς καθ' ἡμέραν μέθης καὶ βαρχείας ἀγόμενος καὶ αὐξανόμενος. Ἀλλ' ὅπερ μὲν τῆς τῶν πραγμάτων τούτων συντελείας δίδομεν καὶ D ἄλλοις ἄλλως ἐννοεῖν, ὅτε μὴ τοῖς ἡμετέροις βούλονται ἐξακολουθεῖν. Πλὴν περὶ μὲν τούτων αὐτάρκως. Καὶ οἱ ἐκ Βυζῆς δὲ ἐφ' ἐτέρας ταχέως ἐγένοντο γνώμης, ὑφορώμενοι τὸν προεστώτα κίνδυνον· ἅμα γὰρ τῷ πυθέσθαι τὰ κατὰ τὸν Θωμᾶν ἀτυχήματα, ἐφ' ὁμοίαις πράξεσι τὰ ὅμοια πεποιηκότες τὸν Ἀναστάσιον ἡγαγόν δεδεμένον χεῖρας καὶ πόδας. Ταῦτα²⁾ δὲ καὶ οὕτως [δὲ τε] πεπονθέναι βιαζόμενος τῷ πατρὶ τὸν βίον μετέλλαξεν.

κ'. Οὐ μὴν ἐπαύοντο τούτων οὕτω καθυπαντησάντων κατὰ Θράκην πόλεις παράλτοι, τό τε Πάνιον καὶ Ἡράκλεια, τὰ τοῦ τυράννου φρονῆσαι· τοσούτων

VARIÆ LECTIONES.

¹⁾ ἀληθὺς βασιλεῦς? ²⁾ ταῦτα P.

δρα μίσος κατὰ τοῦ Μιχαὴλ πᾶσιν ἐνέφυ καὶ ἐξ ἁλ-
λων μὲν ἴσως, πολλῶ δὲ πλέον ἐκ τοῦ μὴ βούλεσθαι
τὸν ᾧ κατὰ τῶν [P. 45] θείων εἰκόνων ἀναρρίπι-
σθέντα καταλύσαι. Πλὴν ταύταις πληγιάσας, τοῦ μὲν
σεισμοῦ ἐπιγινόμενου ἡ καὶ τοῦ τείχους τοῦ Πανίου
καταβληθέντος ἡ εἰς αὐτὸ πάροδος ἀκμητὶ γέγονε τῷ
Μιχαὴλ ἡ δ' Ἠράκλεια καὶ ὡς ἀντέχουσα, ὅμως τῶν
ἐκ τῆς θαλάττης μερῶν κατακυριευθεῖσα, ἀλίσκεται
καὶ αὕτη ἀναιμωτὶ, καὶ τοῦ φρονεῖν τὰ τοῦ τυράν-
νου ἀπαλλάττεται, πίστει δὲ δυνάμει τῷ βασιλεῖ.

Καὶ τὰ μὲν κατὰ Θωμᾶν συμβεβηκότα τοιοῦτον
ἔσχε τέλος ἐκ τῆς εἰρημένης ἀρχῆς, καὶ οὕτω τρο-
παιοφόρος ὁ βασιλεὺς ἐκ τῶν κατ' ἤπειρον ἐρχεταί·
πώλεων, οὐδὲν ἔσπερον ἀπὸ στασιαστῶν ἐννοήσας ἡ ἐπὶ
τῆς ἀμιλλητηρίου θέας ἐπὶ τούτῳ γεγεννημένης ὀπίσω
τῷ χεῖρι δεδωμένους ποιῆσαι διαλθεῖν καὶ ὑπεροφίους
τοὺς αἰτιωτάτους γενέσθαι.

Αὐτίκα γοῦν καὶ πρὸς Χοιρέαν, ἔτι γε μὴν καὶ
πρὸς Γαζαρηὸν τὸν Κελωνιάτην, ἀνθρώπους μὲν
ὄντας καὶ πιστὰ φυλάττοντας τῷ Θωμᾷ, κατέχοντας
δὲ τὸν μὲν τὴν Καβάλαν τοῦ Χοιρέα, τοῦ Γαζαρη-
νοῦ δὲ τὴν Σανιάναν, καὶ πολλὰς ἐκείθεν ποιοῦντων
καταδρομὰς, καὶ ληστρικῶς ζωντάς τε καὶ τυραννι-
κῶς, χρυσοδούλιον ἐκέρπει ὁ Μιχαὴλ, τιμὰς με-
γάλας τὰς τῶν μαγίστρων καθυπισχνούμενος καὶ
ἀμνηστίας κακῶν, καὶ δῆλον τὸν τοῦ Θωμᾶ θάνατον
τούτοις ποιῶν. Ἄλλ' ἐκείνους μὲν οὐκ ἔπεισεν ὁ
ἀποσταλεὶς, ἀλαζόνας ὄντας τε καὶ ἀτίθαστον κε-
κτημένους ψυχῇ· ἑτέρους δὲ τινὰς τῶν ὑποβεβη-
κότων κλέψας καὶ πρὸς τὴν τοῦ βασιλέως πρίστιν με-
ταβείας ἔπεισεν ἐξελθόντας ἡ πρὸς τὰς συνήθεις
ληστείας ἀποκλείσαι τούτους τὰς τῶν τειχῶν πύλας
καὶ λόγῳ καταλείπειν αὐτοὺς χωρὶς. Ὅπερ καὶ γέγο-
νεν. Ἐκεῖνοι μὲν οὖν ὡς εὖρον κεκληισμένους τὰς
πύλας, τὴν ἐπὶ Συρίαν ἔσπευσαν διανύσαι. ὁδὸν, τῷ
φρόνῳ βαλλόμενοι. Ζῶντες δὲ ὅμως ἀλόντες τῷ ξύλῳ
ἐξήρτηνται καὶ τοῦ βίου ἔξωθεν γίνονται. Ἄξιον δὲ
μηδὲ τοῦτο παραδραμεῖν, ὅπως ὁ Γαζαρηὸς προέ-
δοτο καὶ τῶν τειχῶν ἀπεκλείετο. Ἄνδρα τινὰ
ἀγροίκον ὁ ἀποσταλεὶς δεξιωσάμενος φωνῆς ἐπιμε-
λούμενον καὶ ταῖς ῥῆδαίς τερπόμενον ἐμμελῶς ταῖς
ἀναιμῶν ταύταις καὶ ἀγροικικαῖς, μέλῳ τι ἐπέλεξεν
πρὸς τὴν ἐκείνου οἰκονόμον ἔχον τὴν ἀναφοράν. Ἦν
δὲ αὐταῖς λέξεσιν οὕτω· Ἀκουσον, κύριε οἰκονόμε,
εἰ λέγει Γυβέρη· Ἐάν μοι δῶς τὴν Σανιάναν,
μητροπολίτην σε ποιήσω καὶ Νεοκαισάρειαν
[P. 46] σοὶ δώσω. Τοῦτο πολλάκις ᾄδόμενον ἐν αἰ-
σθησὶ τοῦτον γενέσθαι τὸν οἰκονόμον πεποίηκεν.
Ὅθεν ὡς ἔγνω τὸν νοῦν τε καὶ τὴν τῶν πραγμάτων
ἀναφοράν, ἐξελθόντος ποτὲ τοῦ Γαζαρηνοῦ ἐκλείσεν
κατ' αὐτοῦ τὰς πύλας καὶ τοῦτον ἔξωθεν ἐγκατέλι-
πεν. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ὑπερνεφῶν τούτων
πολιχνίων, καὶ οὕτω τούτων ἡ πάλιν ὑπὸ τοῦ Μιχαὴλ
κατάληψις.

κα'. Οὐκ ἐμελλε δὲ ἄχρι τούτων ἡ φορὰ στήσ-
σθαι τῶν κακῶν, ἀλλὰ τῶν δύο ἡπείρων, Ἀσίας φαιμέν
καὶ Εὐρώπης, ἐν θυγῷ Κυρίου οἷόν τινας κεφαλῆς

A chaeli resistebant: tantum nimirum omnium ami-
mis illius insederat odium, tum forte aliis ex causis,
tum præcipue quod suscitatum adversus sacras
imagines persecutionem sopire volebat. Ubi tamen
ad illas accessit, disiectis terræ motu Panii muris
nullo negotio in ipsum Michaeli ingressus patuit.
Heraclea vero quanquam resistebat, a maritimis
ipsa partibus expugnata, nulla civium strage ca-
pitur, dataque imperatori fide studere tyranno
desinit.

Hic rerum Thomæ finis ex tali principio fuit;
sicque Michael triumphans ex continentis urbibus
rediit. In socios autem defectionis Thomæ nihil
acerbius statuit quam quod Circensium spectaculo
in eam rem constituto manibus a tergo revinctis
eos circumduci, ac qui maximorum rei scelerum
essent, exsilio solum vertere jussit.

Mox quoque ad Chœream, necnon ad Gazarenum
Colonistern, Thomæ quondam domesticos eique
constanter servantes fidem (tenebat alter, 72 nempe
Chœreas, præsidio Cabalæm, alter, nempe Gazare-
nus, occupabat Sanianam; ex quibus præsidils
crebras illi excursions habebant, latronumque
more ac tyrannice vivebant) auream bullam, impe-
ratorium scilicet diploma, mittit Michael, magi-
strorum honore præcipuo se illos evecturum polli-
citus ac impunitatem daturum, Thomam jam
extinctum significans. Verum nuntius ab impera-
tore missus homines arrogantes ac præfractio
animo ad officium revocare non potuit: corruptis
tamen quibusdam præsidiariorum sub illis meren-
tibus inque imperatoris fidem traductis, suadet ut
ad solitas populationes prædasque agendas egressis
murorum portas claudant ac nec responso dignatos
relinquant. Sicque adeo contigit. Illi clausas portas
nacti indeque perterriti in Syriam fuga contendunt.
Vivi tamen capti eque ligno suspensi vita extru-
duntur. Neque vero omittendum reor, quo se modo
habuerit Gazareni proditio, et ut sit muris exclusus.
Michaelis legatus rusticum quendam vocis modu-
lantiam affectantem solutisque ac rusticano more
compositis canticis sese oblectantem cum humani-
ter excepisset, carmen quoddam contulit, quo
Gazareni œconomum alloqueretur, cujus hic ad
verbum tenor. Audi, domine œconome, quid dicat
Cyberi. Si Sanianam dederis, faciam te metropolitam
et Neocæsaream tibi concedam. Dum hæc sæpius
cantillat, œconomus mentem aperit, ut rem intelli-
gat. Cum igitur sensum perspexisset ac quid verba
illa designarent animadvertisset, 73 egresso quan-
doque Gazareno portas claudit et foris hominem
relinquit. Hactenus quod attinet ad duo illa oppida
ipsis propemodum nubibus imitantia, et ut illa
rursus a Michaelē in fidem recepta sint.

21. Neque vero talorum vis atque impetus hoc
cardine erat sistendus: sed cum duæ continentes.
Asia scilicet et Europa, veluti caput et cauda divini

VARIÆ LECTIONES.

• deest διωγμὸν vel πόλεμον. Combef. ἡ μὲν σεισμοῦ ἐπιγενομένου? ἐξελθόντων?

numinis indignatione (quanquam ipsi non intellexerant) cadibus, incendiis, terræ motibus, rapinis, civilium motuum injuria, excursionibus ac vastitate, insperatis urbium mutationibus, signis e caelo, signis ex aere castigatæ fuissent, postremo miseras quoque insulas, velut instrumenti musici mesen quamdam, ut totius corporis plaga communis esset, mala invaserunt. Verum corrigi non poterant qui Dei hominis effigiem colendam negavissent. Quo igitur tempore Thomas res novas inoliri cœperat, rei fama in omnes late partes perlata Agareni occidui Iberiæ sinus incolæ, Oceano finitimi, quos jampridem mutata nominis appellatione Hispanos vocant, copiosa aucti hominum multitudine, suumque illud Hesperium latus gracile parumque fertile ac opulentum sentientes, cui denique plurimum de soli ubertate ac bonitate deesset; quin et eodem vitio laborare orientalem quoque Iberiæ ac meridionalem plagam: non enim tota bonis terræ dotibus pollet aut satis ferax est: occidua tamen plaga, uti diximus, reliqua squalidior est minusque 74 ferax ac gracilior, ideoque ipsis alendis ac procurandis non sufficiens, iusta corporis mole præditis, ac quos necesse sit commeatus abundantia adulescere, non ejus penuria. Hi igitur ad Apochapsum gentis amerumnæ accedentes rogabant, *Ut coloniam ipsis ducere liceret atque alio commigrare, qui ob multitudinem anguste habitarent, ac quos necessarium rerum inopia premeret.* Princeps statim magnis instructis navibus justisque eis copiis impositis, celato adhuc consilio, ad Orientis insulas, quæ nostræ ditionis erant, interim prædatum educit, tum subditiis rem gratam præstiturus, quorum cupiditatem alienis opibus satiare, tum adeo exploraturus num quæ fertili solo ac opimo insula occurreret, in quam commodè suorum coloniam duceret. Postquam igitur ad multas insulas appulsus neminem sibi resistantem majoresve aut minores naves opponentem invenit (omnes enim omni orbatæ præsidio erant, eo quod omnis classis earum præsidio constituta suppetias Thomæ adversus Cpolim adnavigarat), ingentique præda ex omnibus, ad quas appulsus fuerat, insulis potitus, in Cretam quoque venit, quam deprædatus ac populatus quantum ei licebat, cum omni ex parte soli bonitatem deprehendisset, et quantopere ad omnem venustatem frugumque ubertatem fertilis esset: *En, ait, non est hæc alia quam terra fluens lacte et melle.* Ac tum quidem navibus omnis generis præda oneratis 75 domum rediit; reversusque validam ac ingentem classem instruit. Excunte porro bieme vereque ineunte, quadraginta navium classe bellicosus hominibus onerata, captatoque secundo vento, recta in Cretam, aliis spretis insulis, contendit. Jam ergo appulsus erat, et ad promontorium quod Characem vocant exscensum fecerat. Cum

καὶ οὐρᾶς, εἰ καὶ μὴ συνίσταν, παιδευθέντων φόνους, ἐμπρησμοί, σεισμοί, ἀρκαγαίς, ἐμφυλίοις καταδρομαίς, πόλεων ἀνεπίστοις μεταβολαίς, σημεῖοις δὲ οὐρανοῦ, σημεῖοις ἐξ ἀέρος, τέλος καὶ ταῖς τάλαιπώροις νήσοις οἶόν τινα μέσσην, ἢ ὀλόσωμος εἴη ἡ πληγὴ, ἐπέδραμε τὰ δεινὰ. Ἀλλ' οὐκ ἦν παιδεῦσαι τοὺς τὴν θεάνθρωπον ἐξηγνημένους μορφήν προσκυθεῖν. Ὅθεν ἄρτι δὴ τοῦ κατὰ τὸν Θωμᾶν ἀρξάντος νεωτερισμοῦ, ἐπεὶ ταῦτα ἤκούετο ὅτι πανταχοῦ, οἱ τὸν ἐσπέριον κόλπον τῆς Ἰβηρίας τῷ Ὀκεανῷ γειτονοῦντες Ἀγαρηνοὶ κατοικοῦντες (Ἰσπανούς τούτους ὁ πολλὸς βεύσας χρόνος μετωνόμασεν), εἰς πληθος σωμάτων καὶ εὐθηνίαν τοῦ γένους ἐξηλασάτες, τὴν κατ' αὐτοὺς ἐσπέριον πλευρὰν λυπρὰν οὖσαν καὶ μετρίως εὐδαίμονα ὁρῶντες, καὶ λειπομένην μὲν τῆς πρὸς γῆν ἀρετῆς καὶ ἀφθονίας κατὰ πολὺ, ἐνδέουσαν δὲ καὶ πρὸς αὐτὸ τοῦτο ὅτι ἔφον τῆς Ἰβηρίας καὶ νότιον (οὐ γὰρ ἅπαντα πρὸς πᾶσαν γῆς ἀρετὴν ἐπιτηδεῖα καὶ εὐφορος, ἀλλὰ τὸ τῆς ἐσπερίου πλευρᾶς, ὡς εἴρηται, αὐχμηρὸν τε καὶ λυπρότερον τῆς λοιπῆς), καὶ διὰ τοῦτο οὕτε τρέφειν δυναμένης αὐτοὺς καὶ διοικεῖν ἀνδράς σώμασιν εὐμεγέθει χρωμένους καὶ ἀγαθῶν εὐφορίᾳ ἀλλ' οὐκ ἐνδείᾳ αὐξανομένους ὅτι, οὗτοι γοῦν προσελθόντες Ἀπόχαψ τῷ αὐτῶν ἀμερμουμνῇ ἀποικίαν τινα καὶ γῆς μετανάστασιν ἤτουν αὐτοῖς γενέσθαι, πλήθει τε στενοχωρουμένοις καὶ ἀναγκαίῳι σπᾶναι πιεζομένοις. Ὁ δὲ πλοῖά τινα ἐπισκευάσας μακρὰ, καὶ δύναμιν οὐκ ὀλίγην ἐξ αὐτῶν τούτων ἐμβιδάσας, ἐπὶ ληστειᾷ τῶς, λαθῶν νοῦσαν ἔχων τὴν ἐννοίαν, τῶν πρὸς τῇ ἑφ' αὐτῶν νήσων καὶ ἡμετέρων τυγχανόντων ἐτρόπατο, ὁμοῦ μὲν τὰ αὐτοῖς ἐπιθυμούμενον ἐκπληρῶν καὶ ἐκ τῶν ἄλλοτριῶν τούτους προσχορευνῶν, ὁμοῦ δὲ κατασκαφόμενος ὅτι τῆς εἴης ἐστὶν οὕτως εὐφορος τῶν νήσων ὥστε λιπαρὰ εἰς μετοικίαν αὐτῶν. [P. 47] Ἐπεὶ γοῦν πολλαῖς τῶν νήσων πλησιάζων τὸν ἀντιπαράτατόν μιν μικρῷ ἢ μεγάλῳ πλοίῳ οὐχ εὗρισκεν (ἐξηγοῦντο γὰρ πᾶσαι τῆς αὐτῶν βοήθειας, ἄρτι κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκδοθησοῦν καὶ πλεουσῶν μετὰ τοῦ Θωμᾶ), μεγάλας δὲ ὠφελείας ἐκ πασῶν, αἷς καὶ προσώρμιζεν, ἐκαρπούτο τε καὶ ἐλάμβανεν, ἦκε καὶ πρὸς τοὺς Κρηταίους, καὶ τούτους καταδραμῶν καὶ λείαν ποιήσας καὶ ἀνδραποδισάμενος, ὡς ἐνῆν, καὶ πάντοθεν καταμαθὼν τὴν τῆς γῆς ἀρετὴν, καὶ πῶς εἴη πρὸς πᾶσαν χάριν καὶ ἀγαθῶν εὐφορος ἀφθονίαν. Τοῦτο, ἔφη, γῆ οὐκ ἄλλη ἢ ἡ βόουσα μέλι καὶ γάλα. Καὶ τότε μὲν παντοίων γενόμενος ἀγαθῶν ὅτι ἀπῆει τὴν οὐκασθε, καὶ πάσῃ χειρὶ καὶ δυνάμει ναυτικὸν ἐξήρτηεν ὡς δ' ὁ χειμὼν ἐτετελείωτο καὶ τὸ ἐαρὺ ἐπέλαμπεν, τεσσαράκοντα πληρώσας ναῦς ἀνδρῶν μαχίμων καὶ ἐπιτηδεῖον ἀνεμον ἐπιτηρήσας τὴν ἐπὶ Κρήτην ἐστέλλετο εὐθυπορῶν, τὰς ἄλλας τῶν νήσων θέμενος εἰς οὐδέν. Ἄρτι γοῦν ἐπλησίαζε, καὶ τῷ ἀκρωτηρίῳ τῷ Χάρρακι καλουμένῳ κατήγετό τε καὶ προσώρμιζετο. Ὡς δ' οὐδὲν οὕτε κατὰ τὴν καταγωγὴν οὕτε κατὰ τὴν ἀπόδασιν ἐφάνη τοῖσι

VARIAE LECTIONES.

ἢ ἤκουστο margo Combef. ὅτι τοῦτο? ὅτι αὐξάνοντος P. ὅτι κατασκαφόμενος P. ὅτι τὴν στέλιν ἐμπληρώσας ἀγαθῶν Cedrenus.

τῶν ἀπυκτῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς λείας χωροῦσι καὶ πρὸς ἀρπαγὰς εὐχαρῶς τὰ τῆς ἐπιβολῆς πρὸς καὶ ἐπιχειρήσεως ἐπαιραιντο, τοὺς μὲν ἐπιτηδεύουσιν εἰς τὰς συνήθειας προνομίας ἀπέστελλε δουλαγωγήσοντας τοὺς ἐχθροὺς, αὐτοὺς δὲ „τοὺς λοιποὺς ἔχων, ἔρτι δὴ τοῦ πνεύματος ἐπακμάζοντος κἀκείνων ἅμα πορρωτέρω σταδίων δέκα ἢ δεκαπέντε γενομένων, πῦρ ἐμβαλὼν ταῖς ναυσὶν ἀπάσας κατέφλεξε, φεισάμενος τὸ παρ᾽ ἅπαν οὐδεμιᾶς. Τέως μὲν οὖν τῷ παραδόξῳ τοῦ πράγματος καταπλεγέντες ἅπας δὴ ὁ στρατὸς (καὶ γὰρ ἐπαλινδρότου εὐθέως) ἐκδειματούμενοι τὴν αἰτίαν ἐπυνθάνοντο καὶ εἰς λόγους ἦλθον νεωτερικούς. Ἐπεὶ δὲ κατήκουσαν ἃ πάλαι ὠδίνοντο „, ὡς Αὐτοὶ τε τούτων ὑμεῖς „ ἀποικίαν ζητοῦντες καὶ γῆν ἀγαθὴν, ἐμοὶ τε ταύτης οὐδετέρᾳ κρείττωρ νοτόμισται, εἰς „ ταύτην ἦλθον ὁδὸν ὑμῖν τε ἀγαθὰ προξενῶν καὶ ἐμὲ τῆς ἐξ ὑμῶν ἀπαλλάττω ὀχλήσεως. Ὡς δὲ καὶ γυναικῶν ἐμέμνητο καὶ παίδων οὐκ ὠλιγώρουν, Καὶ γυναῖκες, ἔφη, ὧδε ὑμέτεροι αἱ αἰχμαλωτιζόμεναι, καὶ παῖδες οὐ μετὰ μικρὸν „ ἐξ αὐτῶν. Ὅθεν τοῖς τοιοῦτοις κατασιγασθέντες λόγοις, καὶ ἀποδοχῆς βῆξα κρίναντες τὰ λεγόμενα, τάφρον μὲν ἡγεῖραν πρῶτον βαθεῖαν, καὶ χάρακα ἐν ταύτῃ καταπήξαντες, ἐνθα καὶ νῦν λαβὼν τὴν ἐκωνυμίαν ὁ τόπος ὠρεῖ τὴν προσηγορίαν, Χάνδαξ ὀνομαζόμενος, ἐκεῖσε διενυκτέρευον, φυλακὰς τε τὰς προσηκούσας ποιούμενοι καὶ τὰς ὠφελείας αὐτῶν ἐκεῖσε ἀποθησαυρίζοντες.

κβ'. Χρόνος δὲ ἐρρύη πολὺς οὐδαμῶς, καὶ πάντα τὸν βασιλεῖα ἡ φήμη εἰδίδασκε. Καὶ δὴ τὸν πρωτοσπαθάριον Φωτεινὸν, [P. 48] πρόπαππον μὲν Ζωῆς τῆς ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει θεοστέπτου Αὐγούστης τυγχάνοντα, στρατηγούμενα δὲ τηρικαῦτα τῶν Ἀνατολικῶν, τὰ τῆς Κρήτης ἅπαντα διοικεῖν προεδόλετο· ὅς ἐκεῖσε παραγενόμενος, καὶ τῶν μὲν γενομένων θεατῆς, τῶν δὲ καὶ ἀκροατῆς, τρανότερον ἀνεδίδασκε τὸν Μιχαὴλ τὰ πραττόμενα, καὶ δυνάμει τινα ἡξίου ἐκπέμπειν τὴν ἐκεῖθεν ἀποσοφίσουσιν τοὺς ἐχθροὺς. Δαμιανὸν γοῦν κόμητα ὄντα τοῦ βασιλικοῦ ἱπποστασίου καὶ πρωτοσπαθάριον μετὰ πολλῆς δυνάμεως καὶ παρασκευῆς ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλεν εἰς βοήθειαν τοῦ στρατηγού Φωτεινοῦ· οἱ καὶ ἐνωθέντες τὸν μὲν κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν πόλεμον ἔστησαν, εἰς οὐδὲν δὲ χρήσιμον τὸ τέλος ἐπέσκηψεν. Αὐτὸς τε γὰρ ὁ προρρήθεις Δαμιανὸς κατὰ τὴν εἰσβολὴν τῆς μάχης εὐθὺς τραυματίας πεσὼν καὶ σφαγῇ παραδοθεὶς τοὺς λοιποὺς οὐ νικᾷν καὶ μένειν ἀλλὰ φεύγειν ἐποίησεν ἡττημένους· καθ' ἣν τροπὴν καὶ ὁ Φωτεινὸς ἐν μονηρίῳ μόλις διασώζεται πρὸς τὴν Δίαν, καὶ τῷ βασιλεῖ τῶν πραχθέντων αὐτάγγελος γίνεσθαι. Ἀλλ' οὗτος μὲν ἐπεὶ διὰ τιμῆς ἡγέτο παρὰ τοῦ βασιλέως ἐκεῖ, τὴν τῆς Σικελίας στρατηγίδα αὐθις τῆς Κρήτης ἀλλάσσειται.

κγ'. Τοῖς δ' Ἰσπανοῖς ἐτι πως ἐν ταραχῇ καὶ μερίμνῃ διάγουσιν ἀνὴρ τις ἐκ τῶν ὁρέων τῆς νήσου ἐπικαταβάς μοναστῆς ἄλλον ἔφησεν εἶναι τόπον αὐτοῖς ἐπιτηδεύωτον πρὸς τε πολιτισμοῦ κτίσιν καὶ

A autem nec in appulsione nec exscensione triste aliquid accidisset, jamque libere prædas agerent ac excurrerent, facilis visa aggressio est explendique consilli ratio. Viros idoneos ex more populatum mittit prædamque acturos; ipse cum reliquis, ubi isti paulo longius, ad decem circiter quindecimve stadia, processerant, venio etiam invalescente, in-
jecto igne omnes ad unam naves incendit. Quo subito conflagrantis classis spectaculo perterritus omnis exercitus tum illico ad castra reverti cœpit, tum ferocius ejus tanti facinoris rationem reposcere. Ad quos dux: *Factum est, inquit, quod vos pridem parturiebatis. Vos ipsi nobis rei auctores fuistis, qui coloniam ac terram bonam quæsieritis. Ad me quod attinet, hac præstantiorem nullam existimaui. Hocque adeo iter suscepi, ut et vobis bona pararem et vestrae me interpellationis molestia liberarem.* Cum autem etiam uxorum meminissent nec liberorum negligendam curam, respondit Apochapsus, *In promptu sunt uxores, mulieres captivæ, et quos 76 ex illis brevi suscepturi estis liberos.* Illis itaque verbis sedati, eaque digna approbatione rati, altum primo ducunt aggerem, vallumque jacentes (unde et locus inditum cognomentum hactenus retinet, Candax appellatus) illic pernoctabant, consuetas excubias habentes omnesque suas opes et facultates ibi reponentes.

22. Non longum fluxerat tempus, cum omnis ejus molitionis fama ad imperatoris aures pervecta est. Is itaque Photino protospathario, felicitis recordationis Zeos a Deo coronatæ Augustæ proavo, Orientalium per id tempus duci, summam rei ad Cretam spectantis commisit. Quo ille profectus, ac cum alia oculis ipse lustrasset, tum aliis referentibus alia accepisset, quæ gererentur imperatori clarius declaravit, viresque aliquas ad hostes inde profligandos ab urbe mitti rogavit. Damianum itaque sacri stabuli comitem ac protospatharium cum iugenti exercitu et apparatu Photino duci imperator suppetias mittit. Coniunctis illi viribus adversus Agarenos bellum instruunt; nec tamen eo conatu commodum aliquid parturiunt. Quem enim dicebam, Damianus primo statim congressu accepto vulnere cadens atque jugulatus reliquis non victoriæ durandique fortiter certaminis, sed fugæ ac cladis auctor fuit. Eaque fuga Photinus conscensa celuce, 77 ad Diam vix sospes evadens, ipse imperatori cladis acceptæ nuntius exstitit. Imperator, quod virum magnifice coleret, pro Creta Sicilia cum imperio illum præesse jussit.

23. Porro Hispanos adhuc inter curas fluctuantes monachus quidam ex insulæ montibus degressus commodiorem alium locum esse monet, ubi urbem condant uberioreque fruuntur annona ac tuti cou-

VARIÆ LECTIONES.

“ ὠδύνοντο II. “ ὑμεῖς; αἵτις ὑμεῖς? “ εἰς; ὥστε εἰς? “ μικρὸν;

sistant. Tunc simul eos assumens Candacem ostendit, ubi etiamnum illorum urbs condita erat: ejusque tunc præses Apochapsus fuit. Inde ergo velut ex quadam arce profecti, cum insulam totam tum vicinas quasdam alias regiones excursionibus vastabant, ut et illic sedes ponerent veteresque inquilinos ac cives servituti addicerent. Ipsius Cretæ urbes novem supra viginti ipsi atque pedites cepere. Ex eo tempore una duntaxat immunis ab expugnatione illæsaque mansit verbo quidem subiecta, quæ tamen ritus suos ac Christianam religionem servaret. Tunc sane et Cyrillus Gortynæ episcopus, eo quod ut Christum negaret induci non potuerat, quasi victimâ innocens jugulatus est; cujus et sanguis, velut Abelis seu etiam Zachariæ, ad Deum clamat, nihil mutatus perseverans. Ex ejus sepulchro cum fideles spongiis quibusdam expressum oleum libere hauriant, tingentem tamen colore sanguinem mutare non valent. Exstant vero ibi etiam alii loculi, ac cum aliorum plurimum, qui tum pro Christo martyrium 78 sumpserunt, tum Inclytorum decem martyrum erecta sepulcra sunt. Sic ergo et per hoc tempus talique occasione Cretenses de medio Christianorum sublati sunt.

24. Cæterum Michael vix tandem circumdantibus eum ac conterrentibus solutus hostibus, eorumque metu liberatus, cum ad Deum converti recteque factis placabilem eum ac propitium reddere oporteret, secus, velut a se ipso non Dei nutu salutem consecutus, contra ac publica jura legesque habeant, vitæ suæ rationes instituit. Proinde uxore mortua, cum eam vulgi opinionem ambiret ut illius implacabili luctu eum affici putarent, secretis tamen occultisque monitis cum senatu agit ut se ad nuptiarum fœdera iterum inducant, nec verbis solum suavisioris cum ipso agant, sed et cogant vimque facturos minitentur, nisi is omnino rem præstiterit. *Ustendant non posse imperatorem cælibem vivere, quo fiat ut illorum uxores domina atque Augusta careant.* Ita igitur fictis eorum sermonibus ad extremum cessit, quanquam fieri non poterat ut non tandem tempore fabula nudaretur. Ac primum chirographo eluditis obstringit, fidemque exigit, ea se præstituros quæ nec fiant nec esse unquam possint, ejus futuram uxorem et quos ex illa susceperit liberos, cum e vivis excesserit, omnino defensuros, sed et tum illos imperatores tum ipsam quoque, ut par est, domuiam habituros. Adeo non in hoc modo ævo seipost suam quoque mortem se imperatorum 79 existimabat, cum ex Deo (non tanquam ex illorum penderent manu) cuncta speranda forent; *Per quem reges regnant et tyranni tenent terram* d. Cæterum morem gerit illi senatusconsulto, unus ipse omnis terræ dominans; quique castitatis propositum ini-

της λοιπῆς διαρκείας καὶ ἐπικρατείας αὐτῶν. Καὶ ἅμα λαβὼν τὸν Χάνδακα τοῦτοισι ἐπέδειξεν, ἔνθα καὶ νῦν ἔκτισται ἡ πόλις αὐτῶν· καὶ ἡγεμὼν αὐτῆς ὁ Ἀπόχαψ τότε ἐγεγόνει αὐτῆς. Ἐκ ταύτης οὖν οἶόν τινος ἐξ ἀκροπόλεως ὁρμώμενοι πᾶσαν τε ταύτην τὴν νῆσον κατέτρεχον καὶ τινὰς τῶν παρακειμένων οὐκ ἔλαττον, ὥς καὶ ἐν αὐταῖς ἐγκατοικῆσαι, αὐτοὺς τοὺς οἰκήτορας καὶ αὐτόχθονας δουλωσάμενοι. Καὶ πόλεις δὲ Κρήτης ἐννέα πρὸς ταῖς εἰκοσιν εὗζωνοὶ τε καὶ περὶ οἱ ἡχημαλῶτευσαν, μῖας ἔκτοτε μόνης παραμεινάσης ἀναλώτου καὶ ἀπαθούς, καὶ λόγῳ μὲν ὑποταγείσης, τὰ ἑαυτῶν δὲ ἔθιμα καὶ τὸν Χριστιανισμόν φυλαττούσης ἀλώθητον. Τότε καὶ Κύριλλος ὁ Γορτύνης πρόεδρος, ἐπεὶ μὴ τοῦτοισι εἰς ἄρνησιν ἐχώρει Χριστοῦ, ὥς ἱερεῖον ἁμωμον ἐφαγίαστο· οὐ καὶ τὸ αἷμα βοᾷ μένον ὡς τοῦ Ἀβελ ἢ καὶ Ζαχαρίου πρὸς τὸν Θεὸν ἀναλλοίωτον· καὶ μύρον μὲν ἐκείθεν ἔστιν ἀρύσασθαι τοῖς πιστοῖς σπόγγῳσι τισὶν ἐναποματτόμενον, τὴν δὲ βαφὴν τοῦ αἵματος ἀλλοιῶσαι οὐ πρόσεστιν. Προσέτι μὴν αὐτόθι σοροὶ καὶ τάφοι ἀνεγίγρεται ἄλλων τε πολλῶν τῶν ὑπὲρ Χριστοῦ τότε μαρτυρησάντων καὶ τῶν δέκα περιωνύμων μαρτύρων. [P. 49] Τοιοῦτω γοῦν τρόπῳ καὶ κατὰ τοῦτον ἀνηρπάσθησαν τὸν καιρὸν ἐκ μέσου τῶν Χριστιανῶν οἱ Κρηταῖες.

κδ'. Ἐπεὶ δὲ ὤψε καὶ μόλις τοὺς περικυκλούντας τοῦτον ἐχθροὺς καὶ περικτυπούντας ὁ Μιχαὴλ ἀπέσεισαστο, δέον πρὸς Θεὸν τραπεῖσθαι καὶ τοῦτον ἐξευμνίσασθαι, ἔπειτα διὰ τῶν ἔργων ποιῶν, ὁ δὲ τοῦναντίον ἢ ὡς οἱ πολιτικοὶ θεοὶ βούλονται, ὥς οὐ παρ' αὐτοῦ ἀφ' ἑαυτοῦ δὲ σωθεὶς, ἐπραττέ τε καὶ ἐπεπολίτευτο. Τῆς γαμετῆς γοῦν τελευτησάσης αὐτοῦ, καὶ δόξαν θέλοντος κατασχεῖν τῶν πολλῶν ὥς πένθος ἄληστον ἔχει αὐτῆς, τὴν σύγκλητον ἐποίησε διὰ τινῶν μηνυμάτων κρυφίῳ καὶ μυστικῶν αἰρήσασθαι τοῦτον πείσαι γυναίκα αὐτῆς ζευχθῆναι, καὶ οὐ παρακαλέσαι μόνον πρὸς τοῦτο ἀλλὰ καὶ βιάσασθαι, καὶ εἰς ἐπανάστασιν, εἰ μὴ τοῦτο γένηται, χωρῆσαι αὐτούς· Οὐ γὰρ ἔστιν οἶον γυναίκα ἀνδρὶ φάσκειν βασιλεῖα τε ζῆν καὶ τὰς ἡμετέρας στερεῖσθαι γαμετὰς Δεσποίνης καὶ βασιλίδος. Ἐπέπειστο γοῦν ὤψε διὰ τῶν ἐπιπλάστων λόγων, οὓς τῷ χρόνῳ λαθεῖν οὐκ ἦν· καὶ πρῶτον μὲν χειρόγραφα ὑπὲρ τῶν μήτε ὄντων μήτε ἐσομένων πᾶσαν ἀπῆτει χεῖρα, ὥς αὐτὴν τε τὴν ἐσομένην αὐτῷ γαμετὴν καὶ τὰ ἐκ ταύτης ἔχονα ὑπερασπίσειν καὶ ὑπερμαχεῖν μετὰ τὸν αὐτοῦ μὴ παύσαιντο θάνατον, ἀλλὰ κάκεινην τε μετ' αὐτὸν ἐκείνους βασιλεῖας ἔχοιεν καὶ δέσποιναν, ὥς εἰκόσ. Οὕτως οὐ τοῦ κατ' ἐκείνον ἀλλὰ καὶ τοῦ μετ' αὐτὸν ζῆτο κατακρατῆσειν αἰῶνος, δέον πάντα ἐκ Θεοῦ ἀλλ' οὐκ ἐκείνων ἀναρτῆσαι χεῖρι, Δι' ὃν βασιλεῖς βασιλεύουσι καὶ τύραννοὶ κρατοῦσι γῆς. Πλὴν ὑπέκυπτεν ὁ πάσης κυριεύων γῆς προστάγματι τῷ συγκλητικῷ, καὶ συνάψασθαι ἄκων ἠναίχeto ὁ σῶφρονα βίον ἀνῆρημένος. Ἦγετο οὖν πρὸς γάμον

d Prov. viii, 15.

²⁴ μετ' ἢ κα'?

ου τήνδε ἢ τήνδε, ἀλλὰ γυναῖκά τινα πάλαι τὸν κό-
σμον καὶ τὰ αὐτοῦ ἀποστέρησαν, Χριστῷ δὲ νυμ-
φευθεῖσαν καὶ ἀσκήσεις ἐκ παιδὸς κατὰ τὴν ἐν
Πριγκίπῳ νήτῳ μονὴν σχολάσασαν καὶ προσανέχου-
σαν τῷ Θεῷ· Εὐφροσύνη ταύτης ἡ κλήσις, καὶ πα-
τρὸς ἐσεμνύνετο Κωνσταντίνου εἶναι, δικαίᾳ χρίσει
τὴν τύφλωσιν ὑπομεμνηχότος παρὰ μητρός. Ταῦτα
μὲν ἐξεπέριαινε, καὶ ὡς δὲ αὐτῶν οὐ μόνον οὐκ
ἐποίητο ἀλλὰ καὶ παρώργισε τὸν Θεόν.

κα'. Καὶ κατὰ τῶν τὴν Κρήτην δὲ καταλαβόντων
καὶ λυμαينوμένων αὐτοῖς ἐπαποστέλλει στρατόν·
Κρατερὸς ὄνομα τῷ στρατηγῇ, δὲ τῆνικαῦτα τὴν
τῶν Κισυρράγιων διέπων στρατηγίδα, ἐδομήχοντα
ναῦς διήρεις τῶν ὑπ' αὐτῷ καὶ πάντων τῶν θεμα-
τικῶν λαβὼν, βρέμων ὄμα καὶ πολλῶ [P. 50]· φρο-
νήματι παρενέβαλεν⁸⁷. Καὶ ἐπεὶ οὐδ' ἐκαίνοις
ἐδόκει ὑποστέλλεσθαι ἀλλ' ἐς μάχην χωρεῖν τὴν τὰς
ἐαυτῶν δυνάμεις καὶ γενναίως ἐπιδειξομένην
(καὶ γὰρ εἰσι τῶν ἄλλων Ἀγαρηνῶν οὗτοι δὲ εὐ-
φρεῖς), συνέβαλλον δὲ τολμηρῶς ἑκάτεροι κατὰ τὸν
ἀγῶνα χωρήσαντες ἄρτι δὴ τοῦ ἡλίου τὰς ἀκτίνας
ὑπὲρ γῆς ἐφαπλοῦντο⁸⁸, οὐδέτεροι μὲν ἄχρι μεσοῦ-
σης ἡμέρας ἐνέκλινον, ἀλλὰ γενναίως μαχόμενοι τὴν
ἐαυτῶν ἐδείκνυνον ἐμπειρίαν καὶ δύναμιν· ἐπεὶ δὲ
πονήσαντες οἱ Κρηταῖς ἤδη τοῦ ἡλίου κλίναντος
ἐνέδωκαν πρὸς φυγὴν, τότε δὴ πολλοὺς μὲν αὐτῶν
ἀπείκτειναν, πλείους δὲ τὰ ὄπλα ῥέψαντας αἰχμ-
αλιώτους ἔλαβον, ἐκ ποδὸς ἐπόμενοι. Τάχα δ' ἐνὶ σπου-
δᾶσαντες ἔλαβον τὴν πόλιν αὐθιμῆρον, εἰ μὴ νύξ ἤδη
φαινόμενη ἀνέστρεψεν⁸⁹ ὥς τὰ πράγματα καὶ ἀνά-
παυλιν τοῖσι ζητοῦσι φόβον ἀλλ' οὐ σωτηρίαν
ἀπέτεκεν. Οἱ μὲν γὰρ ὡς ἤδη νενικηχότες, καὶ πάν-
τας αὐρίον ἐν βραχεὶ βραχεῖς ὄντας ἐλπίσαντες συλ-
λαβεῖν, πρὸς πότους καὶ τρυφάς, ὡς ἐν οἰκίᾳ ἀλλ'
οὐκ ἐν ἀλλοτρίᾳ διάγοντες, ἐξεδάκχευον, μήτε τινὸς
φυλακῆς μήτ' ἄλλης σωτηρίας τῆς κατὰ τὸν πολε-
μικὸν νόμον γινομένης φροντίσαντες, ὕπνου δὲ μόνου
καὶ τῆς τὰ πάντα ῥαδίως ἀνατρεπούσης καὶ ἀπολ-
υούσης ἀμελείας τε καὶ ῥασωύνης. Ὅθεν περὶ μέσας
νύκτας, ἐπεὶ διὰ τῶν ἐαυτῶν φυλάκων ὡς ἐν ἀπο-
ρίᾳ ἀγρυπνοῦντες οἱ Κρηταῖς ὕπνῳ καὶ οἴνῳ καθ-
ήρησθαι τοὺς τῆς Ῥωμαϊκῆς παρεμβολῆς ἀνέμαθον,
αὐθωρὸν ἐξεληθόντες μαχαίρα πάντας ἀπώλεσαν, ὡς
μηδ' ἀγγελοῦ, τὸ δὲ λεγόμενον, ὑποστρέφαι καὶ ἐκεί-
θεν διασωθῆναι, ἢ μόνον τὸν στρατηγὸν ἐμπορικῶς
ἐπιδάνατο κλοῦσαι καὶ τὴν σωτηρίαν ζητοῦντα. Πλὴν καὶ
τοῦτον ἐπεὶ πανταχοῦ ὁ τῶν Ἀγαρηνῶν ἡγεμὼν ἀνα-
ζητῶν μὲν οὐκ εὗρισκε φεύγειν δὲ διήκουεν, ὀλέσσει
τοῦτον μεθ' ἡγεμόνων ἀναζητῆσαι ἐκέλευσεν· οἱ καὶ
καταλαβόντες τοῦτον ἐν Κῷ ἐπὶ ξύλῳ κρεμάσαντες
διαφθορήναι ἐποίησαν. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν μάχην
ἐκαίην καὶ τὸν ἀγῶνα συμβεβηκότα τοιαῦτα, πολ-
λὴν ἐνεγόντα Ῥωμαίους συμφορὰν, οὐ τὴν ἐξ ἥτης
μόνον ἐκαίην, ἀλλὰ καὶ τὴν ἔκτοτε κρατήσαν καὶ

isset, invitum simulans in nuptias consentit. Du-
cit vero non quamlibet feminam, sed quæ olim sæ-
culo ac sæculi robur nuntium remisisset, Christo-
que desponsa esset, ac olim a puero, in monasterio
quod in Principe (sic dicta) insula situm est, exer-
citata ac Deo addicta esset. Euphrosynæ illi nomen
erat. Clara scilicet Constantini illius proles, qui ipsa
juste matre ulciscente luminibus cæcatus fuerat. Hoc
ille facinore non modo non placavit divinum Num-
men, quin potius ejus in se Romanæque republi-
cæ graviores iras provocavit.

25. Itaque aliam quoque classem adversus Sa-
racenos Cretam obtinentes ac diripientes Cratæro
duce emittit. Is enim Cibyrotarum tunc præfectum
ageret, septuaginta biremibus ex suis reliquisque
provinciarum ac insularum assumptis, ferox ad-
modum ac minitabundus Cretam applicuit. Cum-
que nec Agarenis pugne alea subterfugienda vide-
retur, sed commitendum prælium, quo suas illi
vires ac bellicam fortitudinem experirentur (sin-
gulari enim illi fortitudinis laude inter suos
claret), animoso utrinque pugnatur. A prima luce
ad meridiem usque neutra inclinata acies, sed
strenue utrique pugnantem egrogium⁸⁰ militaris
peritiæ ac fortitudinis speciem exhibebant. Pos-
tremo vergente ad vesperam die superati Creten-
ses fugam faciunt. Eorum multi in pugna cæsi,
plures abjectis armis a Romanis persequentibus
capti. Ac forte accelerato negotio majorique dili-
gentia ipsam ea die urbem cepissent, nisi nox in-
gruens res in diversum mutasset, et Romanis
quietem captantibus non salutem peperisset sed
interitum stragemque. Hi enim tanquam victoriæ
securi, speque sulti fore ut universos, qui pauci
remanserant, die crastino facili negotio in potesta-
tem redigerent, perinde ac si domi, non in hostico
agerent, potationibus et luxuria noctem transige-
bant. Excubiarum seu aliorum quibus in bello
saluti cautum videatur nulla eis ratio; somnum
duntaxat et quietem omniaque facile evertentem
sordiam et molliem cogitabant. Cretenses itaque
(quippe suarum rerum anxii) vigilantes, cum Romana
castra vino somnoque depressa a suis excubitoribus
didicissent, ad mediam circiter noctem confestim
impetu in eos facto omnes gladio trucidant, ita ut
ne nuntium quidem (quod adagii est) reversus sit
aut cladi superstes exstiterit. Unus dux Craterus
mercatorio usui navigio salutem expedit. Verum
hunc quoque Agarenorum dux diu multumque
hæsitavit, nec usquam inventum, cum fuga eva-
sisse audisset, naves præfectosque mittit qui ho-
minem quærant ac insequantur. Hi in Co insula
enim associati in⁸¹ crucem agentes sustulerunt.
Hicque adeo belli illius atque prælii eventus fuit.
unde ingens rei Romanæ creata calamitas, non ob
eam duntaxat cladem, quam tunc accepit, sed quod

VARIE LECTIONES.

⁸⁷ παοενέλαβεν P. ⁸⁸ ὑφαπλῶντας P. ⁸⁹ ἀνέστρεψεν Cedrenus : P enim ἀνέστρεψεν.

etiam ex illo tempore roborata multiceps hydra A duraverit; quæ cum ibi aliisque locis semper excindatur, aliis subinde germinat ac revirescit.

26. Secundum hæc vir quidam rei militaris ap-
prime gnarus prudentiæque ac sagacitatis laudis
non expers, cognomento Ooryphas, imperatoris jussu
exercitum cogit, Quadragenarium tunc appellatum,
quod quadraginta aurei in singulos distributi essent.
Is alias quoque insulas, quas illi exiguo numero
paucisque colonis tenebant, invadens, partimque
locatis insidiis partim prelio congressus, Agare-
nos in eis internecione delevit ac sustulit. Hanc
vero, de qua nobis sermo est (id est Cretam) ad
nos, ut videtur, hæc liberandam transiit.
Quæ porro illum spectant, omnino curabit Deus:
sed et nobis curæ erit, quorum animos ejus vindican-
dæ sollicitudo diu nocturne divexat ac conficit.

27. Eodem tempore Euphemius quidam in Sici-
lia tribunus virginis cujusdam in cœnobio agentis,
olimque in eo suscepto religiøsæ institutionis ha-
bitu merentis, amore corripitur, explendæque libi-
dinis ingenti desiderio copulatus cum ea nuptiis
accenditur. Quod vero exemplum haud procul erat,
rem ejusmodi nihil vetans aut ab eo deterrens,
ipse 82 nimirum Michael (nam et ille, uti dictum
est, simile facinus nuper perpetrarat), virginem e
monasterio raptam invitam ad se subducit. Ade-
eunt itaque Michaellem virginis germani, gestumque
scelus expostulant. Tum imperator Siciliæ præ-
tori mandat, siquidem verum eos crimen detulisse
compererit, legis in eum rigore Euphemio nasum
abscindat. Euphemius vero ubi rescivit, secumque
jure agendum reputans ac imperatoris iram reformi-
dans, ascitis in conjurationem tum ei militantium
magnum nonnullis aliis tribunis, prætorem in hoc
venientem ut pœnas ab eo reposceret, fuga delusit,
atque ad Africæ ameramunem confugit, pollicitus
omnem se illi Siciliam subjecturum ac grande tri-
butum soluturum, si modo is ei imperiales infulas
nomenque deferret nonnullasque copias belli sub-
sidio subministraret. Facit ille, ac Romanorum
imperatorem acclamat; numerosoque assignato exer-
citu illius ipsius opera Siciliæ compos efficitur; nec
illius solummodo, sed et aliorum, qui ipsi adju-
verunt suamque pariter operam ad regionis illius
defectionem contulerunt. Hæc clarissime uberius-
que executus Theognostus historia quam tunc
edidit, venitque in manus nostras; is scilicet qui
de orthographia librum conscripsit ex qua possit,
singula plenius discere cui libuerit. Cæterum Eu-
phemius haud ita post defectionis mercedem suæque
præmium improbitatis capite cæsus recipit. Regio
namque habitu cum et Syracusas lustraret, lon-
giusque a stipatoribus suis, quantum 83 fere est
jactus sagittæ, prævolans ad urbem accessisset, ty-
rannique ac regio fastu alloquendo cives demulce-

διαμείναντων πολυκέφαλον ὕδραν, ἐκείσε καὶ ἀλλαχοῦ
μὲν ἀποτερμονένην ἀεὶ, ἀνεσθάλουσαν δὲ ἀλλαχοῦ.

κς'. Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνὴρ τις στρατιωτικῆς καί-
ρας, πρὸς δὲ καὶ φρονήσεως καὶ ἀγχινοίας οὐκ
ἀμοιρος, οὗ τὸ ἐπώνυμον Ὀορύφας, στρατὸν τινα
ἀθροίσας τὸν [P. 51] τεσσαρακοντάριον τότε καλού-
μενον βασιλικῆ; ἐκ προστάξεως, ἐκ τοῦ διανεμηθῆναι
αὐτοῖς ἀπὸ τεσσαράκοντα χρυσίων, τὰς τε ἄλλας
νῆσους, αἷς ὀλίγοις ἐκφέροντο, κατατρέχων, : αὐ-
τοῖς μὲν λόχους ἐπάγων, τοῖς δὲ καὶ φανερώς πολε-
μῶν, ἐξωλόθρευσε τε καὶ ἀπωλεῖν παρέδωκεν· ταύ-
την δὲ, ὡς δοικεν, παρέπεμψεν εἰς ἡμᾶς. Ἀλλὰ
τὰ μὲν περὶ αὐτῆς θεῶ πάντως μελήσει, μελήσει
B δὲ καὶ ἡμῖν τοῖς νῦν καὶ μεθ' ἡμέρων τὴν
ψυχὴν θαπανώσιν ὑπὲρ αὐτῆς.

κς'. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν Εὐφῆμιος τις κατὰ
τὴν Σικελίαν τουρμάρχεις τελῶν παρθένου τινὸς
ἡρα ἀσκητηρίου ἐνδοιατωμένης καὶ τὸ μοναχικὸν
ἐκκαλεῖ ἀναλαβούσης σχῆμα, καὶ διὸ πολλοῦ ἐποιεῖτο
τὸν αὐτοῦ ἔρωτα ἐκπληρῶσαι, τὴν παρθένον λαβὼν
πως εἰς γαμετήν. Ἐπεὶ γοῦν παράδειγμα οὐ πέρ-
ρωθεν εἶχεν οὐ καλῶν αὐδ' ἀποτρέπον, τοῦτον δὲ
τὸν Μιχαὴλ (καὶ γὰρ, ὡς εἴρηται, καὶ αὐτὸς τοιοῦτόν
τι ἐτόλμησεν), ἀφαρπάζει τὴν παρθένον τοῦ ἀσκη-
τηρίου καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἄκουσαν ὑπηγάγετο. Ταύτης
οὖν οἱ ἀδελφοὶ τῷ Μιχαὴλ προσίασι, τὰ τοῦ δράματος
διηγούμενοι. Ὁ δὲ κελεύει τῷ στρατηγῷ, εἰ οὕτως
C φωρᾶσαι ἔχουσιν τὴν ἀλήθειαν, τὴν δῖα τοῦ
τετολμηκότος Εὐφῆμιου ἀποτεμεῖν κατὰ τὴν τοῦ
νόμου ἀκρίβειαν. Καὶ ὁ Εὐφῆμιος μαθὼν δὲ ταῦτα
καὶ τὴν εἰς αὐτὸν τοῦ νόμου λήρησιν καὶ τὴν βασι-
λικὴν ἀπειλὴν, συνωμότης λαβὼν τοὺτους τε τοὺς
ὅπδ τὴν αὐτοῦ χεῖρα καὶ τινας τῶν συντουρμαρχῶν,
τὸν στρατηγὸν ἐπὶ ταύτῃ παραγινόμενον παραλαύει
ἐκείθεν, καὶ πρὸς τὸν Ἀφρικῆς ἀποδιεβάρχει ἑμε-
ραμνονῇ, πᾶσαν τὴν Σικελίαν ὑπ' ἐκείνῃ ποιῆσαι
καθυποσχόμενος καὶ δίδναι φέρους πολλοὺς, εἰ μόν-
ον ἀναγορεύσει τοῦτον βασιλέα καὶ τινα παράσχοι
βοθθειαν. Ἀναγορεύει γοῦν τοῦτον βασιλέα Ῥω-
μαίων, καὶ χεῖρα δίδωσι πολλὴν, καὶ τῆς Σικελίας
ἐγκρατὴς γίνεται, παρ' αὐτοῦ τοῦτου λαβὼν αὐτήν,
D οὐ τοῦτου μόνον ἀλλὰ καὶ ἐτέρων συνδρόμων γενο-
μένων ἐπὶ τῇ τοιοῦτον ἀπωλείᾳ τόπων. Ἀλλοὶ δὲ
ταῦτα σαφέστατα καὶ πλατικώτερον ἢ τότε γραφείσα
Θεογνώστῳ τῷ περὶ ὀρθογραφίας γεγραφοῖσι καὶ εἰς
χεῖρας ἐλθοῦσα ἡμῶν, ἣν ὁ βουλόμενος μεταχειριζό-
μενος τὰ καθ' ἕκαστον ἀναεῖδιχθήσεται. Πλὴν ὁ μὲν
Εὐφῆμιος μετ' οὐ πολὺ ἄθλον τῆς ἀποστessίας καὶ
τῆς ἑαυτοῦ ἀνομίας λαμβάνει τὴν τῆς ἑαυτοῦ στήρη-
σιν κεφαλῆς. Σχῆμα γὰρ ἔχων βασιλικὸν ἀπῆει καὶ
κατὰ τὴν Συράκουσαν, καὶ δὴ ἀποθεν γενόμενος τῆς
ἑαυτοῦ τάξεως καὶ τῶν δορυφόρων ὡς ἀπὸ τόξου
βολῆς ἐγένετο κατὰ τὴν πόλιν, ὁμιλῶν αὐτοῖς τυραν-
νικῶς [P. 52] τε καὶ βασιλικῶς. Τοῦτον ὡς προσερ-

VARIE LECTIONES.

82 ταύτην. — ὑπὲρ αὐτῆς] Constantini Porphyrogeneti verba, ut videtur. Goss.

χόμενον ἔγνωσαν δύο τινὲς ἀδελφοί, γενόμενοι σύμ-
πνοοι· καὶ ταυτὸν φρονήσαντες προσέρχονται τούτῳ
εἰρηνικῶς, τὴν προσήκουσαν βασιλεῖ τιμὴν ἀπονέ-
μοντες. Ὡς δ' Εὐφῆμιος τὴν τε παρ' αὐτῶν ἀναγώ-
ρευσιν ἀσπαστῶς ἐδέξατο καὶ τῶν ἄλλων κατήκουσεν
αὐτῶν, προσκαλεῖτο τοὺς φιλοφρόνους ἀποδώσων
τὸν ἀσπασμόν· καὶ δὴ κλίνας τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ
στόμα προτερείσας ἐπὶ στόματι ταῖς θριξὶ μὲν
κατέχεται ἰσχυρῶς πρὸς ἐτέρου τῶν ἀδελφῶν, ὑπὸ
δὲ τοῦ ἐτέρου ἀφαιρεῖται τὴν κεφαλὴν. Καὶ ὁ μὲν
Εὐφῆμιος τοιοῦτον τέλος τοῦ βίου ἐχρήσατο.

κη'. Οἱ δ' Ἀγαρῖνοι οὐ τῆς Σικελίας μόνον ἔκτετε
ἀλλὰ καὶ Καλαβρίας καὶ Λαγγοβαρδίας ἐγένοντο
ἐγκρατεῖς, πᾶσαν κατατρέχοντες καὶ διαπορθοῦντες
καὶ ἐνοικηνοῦντες ἄχρι τῆς βασιλείας τοῦ ἐν μακαρίᾳ
τῇ λήξει Βασιλείου τοῦ βασιλέως. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν
ἡ ἐκείνου δηλώσει ἱστορία· ὁ δὲ Μιχαὴλ μῆνας
ἑκτὼ καὶ ἑτὶ τῆς βασιλείας γανόμενος ἐγκρατὴς
ἐννέα τὸν βίον κατέλυσε, ἐπὶ δυσουρίας νοσήματι
ἀλούς, ἐκ τῶν νεφρῶν λαδούσης τὴν ἀρχὴν, μήτε
τὴν πρὸς Θεὸν καταλύσας δυσμένειαν, οἷς οὐκ ἤθελε
τὴν ἑαυτοῦ μορφήν δι' ἡμᾶς ἀναλαδόμενον σάρκα
προσκυνεῖν, μᾶλλον δὲ καὶ τοὺς προσκυνοῦντας
καθαίρων Μεθόδιόν τε καὶ Εὐθύμιον, περὶ ὧν εἰρή-
κείμεν, καὶ τὸν τῶν Ἀγαρηνῶν ἐπαυξήσας ἀκατά-
λαχτον πόλεμον, τὰ τε κατὰ Θωμᾶν καὶ τῶν Κρη-
ταίων, ἀλλὰ μὴν καὶ τῶν εἰρημένων Ἀφρίκων διὰ
τὴν ἑαυτοῦ κακίαν ἀποστείλαντος τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ
καὶ πᾶσα ἡ Δαλματία τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀπέστη
τότε βασιλείας, καὶ γεγόνασιν ἅπαντες ἰδιόρυθμοί τε
καὶ αὐτοκέφαλοι μέχρι τῆς τοῦ Βασιλείου τοῦ κοιτί-
μου βασιλείας· τότε γὰρ πάλιν οὗτοι Ῥωμαῖοι
καθυπετάγησαν. Πεπλήρωτο δὲ καὶ ὁ ἐπ' αὐτῷ
χρησμός, λέγων οὕτω·

*Ἀρχὴ κακῶν γε προσπεσῆται τῇ γῇ,
Ὅταν κατάρξη τῆς Βαβυλῶνος δράκων
Δύσγλωσσος ἄρδῃ καὶ φιλόχρυσος ἰάν.*

Ἐτέθη δὲ ὁ τοῦτου νεκρὸς ἐν τῷ ναῷ τῶν Ἀγίων
Ἀποστόλων, ἐν τῷ ἡρώῳ Ἰουστινιανοῦ, ἐν λάρνακι
πρασίνῳ θειταλικῇ.

ret, sic accedentem duo quidam fratres conspiciat:
pari ambo conspiratione unoque consilio pacifice
adeunt, convenienti pro majestate honore eum pro-
sequentes. Euphemius eorum lubens salutationem
admittit, exque aliis eosdem titulos audit. Tum vi-
ros ad se comiter vocat, ipse vicissim salutes red-
diturus. Ergo cum caput inclinans alterius fratrum
ori osculum figeret, crinibus ille apprehensum
valide tenet, alter ab humeris caput amputat. Ac
quidem Euphemius tali mortis genere fatis conces-
sit.

28. Porro Saraceni ex eo tempore non Sicilia
solum sed et Calabria et Longobardia potiti sunt,
omnem eam regionem incursantes ac populates,
ad usque tempora felicitis recordationis Basilii im-
peratoris illic constitutis sedibus. Hæc enimvero
illius declarabit historia. Michael autem cum annos
novem 'menses octo imperium tenuisset, urinae
difficultate ex renum passione orta exstinctus est,
cum nec infensissimum in Deum odium posuisset
(ea scilicet ratione, quod ejus qui pro nobis carnem
assumpsit effligere avertere nollet; quin potius
illius cultores abdicaret, Methodium Euphemiumque,
de quibus in superioribus sermo habitus est), Aga-
renorum quoque implacabile bellum auxisset; ac
Deus ob ejus nequitiam et Thomæ rebellionem et
Cretensium atque 84 Africanorum, de quibus jam
dictum est, Saracenorum bellum immisisset. Sed et
omnis Dalmatia sub id tempus a Romano imperio
defecit, suique omnes juris ac sibi capita exstiterunt,
quoadusque inclytus ille Basilii imperium regen-
dum suscepit: tunc enim Romanæ facti sunt ditio-
nis. Impletum vero est quod de illo ferebatur ora-
culum, in hanc sententiam.

*Hoc initium malorum telluri accidet,
Rerum potietur cum Babylonius draco,
Linguae imperitæ, et auri cupientissimus.*

cadaver ejus repositum in Justiniani monumento, ad
ædem Apostolorum in arca ex marmore viridi Thes-
salico.

ΛΟΓΟΣ Γ'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΥΙΟΥ ΜΙΧΑΗΛ.

LIBER III.

THEOPHILI MICHAELIS FILII IMPERIUM.

[P. 53] α'. Τὰ μὲν δὲ πραχθέντα Μιχαὴλ ἐπὶ Τραυλῷ
βασιλεύσαντι ἐννέα ἔτεσιν πρὸς μῆσιν ὀκτὼ ἐν τῷ πρὸ
τούτου βιβλίῳ δεδήλωται· ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ ἤδη Θεόφι-
λος ἀνδρὸς ἔχων ἡλικίαν τὴν πατρικὴν ἀρχὴν καὶ
βασιλεῖαν κατὰ τὸν Ὀκτώβριον μῆνα τῆς ὀγδόης
Ἰνδικτιωνος διεδέξατο, λόγῳ μὲν οὖν τῆς δικαιοσύνης
ὥσπερ ἔμπυρος ἔραστῆς καλεῖσθαι βουλόμενος καὶ

1. Michaelis Balbi gesta annis novem mensibus
octo, quibus rerum potitus est, superiori libro a
nobis exposita sunt. Ejus autem filius Theophilus,
virilem jam ætatem ingressus, paternum imperium
suscepit mense Octobri, indictione 8. Is ferventis-
simum quidem justitiæ studium præ se 85 forebat,
legumque civilium sedulus observator videri voluit:

revera tamen simulatorem agebat, seque ab insidiis tutum præstare ac nulli contra se aliquid molienti ansam ullam præbere satagebat. Veritus ergo quod impendebat periculum, conjuratos omnes, qui imperium patri detulerant Leonique manus intulerant, internecioni dare constituit penitusque delere. Idcirco promulgat edictum ut omnes qui regia munificentia bona consecuti essent, quippe honores ullos aut magistratus obtinerent, ad Magnauram conveniant. Convenerunt omnes, nec qui imperium contemnere auderet ullus fuit. Tunc ille dissimulata adhuc ac velut in tenebris lecta mentis sevitia, leni ac placida voce, sic paucis peroravit. Voluit, inquit, valdeque expetiit, vos, plebs mea et hereditas, inclitæ memoriæ pater meus, eos qui opem ei tulerant ac pro adipiscendo imperio fortiter decertarant, multis magnisque honoribus bonisque aliis atque præmiis muneri. Quoniam tamen citius quam illi constitutum erat vivis excessit, et ante tempus animo conceptum, cum fugit occasio : ne plerisque ingratus videatur, me non modo ejus quod ornavit imperii successorem, sed et illius debiti ac gratitudinis reum dereliquit. Singuli igitur e medio exentes sese nobis ostendant. His sermonibus fraudem sibi fieri passi deceptique miseri seipsos singuli prodidere cunctisque **86** manifestos facere. Mox itaque præfectum leges civiles exsequi jubet. Age tu, inquires, pro eorum vitæ rationibus vicem illis redde, quod non solum non timuerint Deum, ut humano cruore dextram sedarent, sed et unctum Domini imperatorem miseri sustulerint. Hæc locutus conventum illum primum utique et admirandum dimisit ; quem si quis laudaverit quasi ex legum severitate, haud scio an ad lenitatem animique mansuetudinem prope accessurus sit. Ac illos quidem per hunc modum e medio sustulit. Illud sane his laude dignum honestumque adjecit, ut nimirum Euphrosynam novercam aula expelleret ac in monasterium, ubi primum comam posuerat, reverti cogeret. Fuit illa quam Michaelis alteram conjugem tradidit a nobis contexta historia ; nec quæ inter narrandum illic dicta sunt chirographa ac sacramenta, ipsa nihil sancte ac religiose facta, commodi aliquid attulerunt. Cur vero non attulerunt ? Quod non spe in Deo collocata uxorem duxerat (alioqui legitimo toro copulandam duxisset, non quæ jam Christo se voto obstrinxisset) sed in sua audacia inque magnis illis sacramentis, et quæ a Deo omnes procul abduxere.

συνταξαμένην ἡγάγετο τῷ Χριστῷ), ἐπὶ δὲ τῇ αὐτοῦ θρασυτητί καὶ τοῖς ὄρκοις ἐκείνοις τοῖς εὐμεγέθεσι τε καὶ Θεοῦ πάντας πόρρωθεν ἀποπέμφασιν.

2. Ac quidem in eum se modum habuerunt Theophili exordia. Ad sequentia quod attinet justitiæ severus cultor exstitit, cunctisque malis sui terrorem, bonis admirationem iniecit, his quidem, quod malis infestus justusque erat, illis, quod gravem atque austerum præferebat. Sed **87** non potuit omnibus vitis carere. Quamobrem fidei quidem in

νόμων εἶναι φύλαξ πολιτικῶν ἀκριβής· τῇ δ' ἀληθείᾳ ἐξωθεν αὐτὸν τῶν ἐπιβουλευόντων διατηρῶν, ὡς ἂν μὴ τις κατ' αὐτοῦ τι νεανιεύσεται, ταῦτα ὑπεκρίνετο. Τὸν ἐπητηγμένον οὖν κίνδυνον ὀφροῶν, τοὺς τῷ πατρὶ μὲν αὐτοῦ ἐκ συνωμοσίας τὴν βασιλείαν παρεσχότας, κατὰ τοῦ Αἰδοντος δὲ ἐπαναστάντας, ἅπαντας ἔγνω δλιέθω παραδοῦναι τε καὶ σφαγῆ⁹¹. Ὅθεν δόγμα ἐξέθετο ἅπαντας τοὺς τῶν βασιλικῶν ἀπολαύοντας φιλοτιμιῶν, προσέτι δὲ καὶ βασιλικῆς τιμῆς μετασχόντας τῆς οἰασοῦν, κατὰ τὴν Μαγναύραν συναθροισθῆναι. Ἐπὶ δὲ τοῦτο ἐγερῶναι καὶ τοῦ προστάγματος⁹² οὐδὲς ἐτόλμα καταφρονεῖν, [P. 54] τὴν τῆς ψυχῆς τέως ὡς ἐν σκότῳ κρύψας θηρωδίαν, ἡρέμα πως καὶ πρᾶσι φωνῇ οὕτω πως ἔλαβεν ἐν βραχεὶ, ὡς Ἐβούλετο μὲν καὶ δι' ἐπιθυμίας εἶχε, ὁ λαὸς καὶ κληρὸς ἐμὸς, τοὺς ἀντιλαβομένους καὶ τῆς βασιλείας ὑπερμαχίσαντας νεανικῶς ὁ ἐμὸς ἄγαν πατὴρ πολλῶν μὲν τιμῶν, πολλῶν δὲ τούτους ἀγαθῶν ἐτέρων καταξιώσαι τε καὶ γερῶν· ἀλλ' ἐκεῖ ἔφθασεν ἐξ ἀνθρώπων γενέσθαι οὕτως ἢ εἶχε βουλῆς καὶ πρὸ τοῦ καιροῦ τῆς αὐτοῦ γνώμης ἔξω γέροντος τοῦ καιροῦ, ἵνα μὴ ἀχάριστος δόξῃ⁹³ πολλοῖς, ἐμὲ οὐ τῆς βασιλείας μόνον διὰδοχον ἀλλὰ καὶ τοῦ τοιοῦτου καλοῦ τούτοις ὑπόχρεον ἔγκατέλειπον. Διὸ ἕκαστος ἐκ μέσου ἀγόμενος δεκνύτω ἡμῖν αὐτόν. Τούτοις ὑποκλαπέντες τοῖς λόγοις καὶ συλαγωγηθέντες τὸν νοῦν αὐτὴν ἕκαστος ἀπετόμμου καὶ πᾶσιν ὤρᾶτο κατὰβηλος. Εὐθὺς οὖν νόμῳ τῷ πολιτικῷ χρῆσθαι τὸν ὑπαρχον ἐγκαλεῖται, καὶ, Ἄγε δὴ, φησὶν, ὦ οὗτος, τοὺς κατ' ἀξίαν τῶν βεβωμένων ἀμείδου, πῶ μόνον οἷς οὐκ ἔδωσαν τὸ θεῖον, αἵματι ἀνθρωπίνῳ μάναντες δεξιάν, ἀλλὰ καὶ Χριστὸν Κυρίου βασιλεῖα ἀνελόντες οἱ ὄθλιοι. Τούτοις διδύλας τὸν σύλλογον ἐκείνων τὸν πρῶτον δὴ πως καὶ θαυμαστόν· ὃν εἶπερ τις κατὰ νόμους ἔχοιτο⁹⁴ ἐπαινεῖν, ἀλλ' οὐκ οἷδ' εἰ στήσεται ἐγγὺς ἡμερωτάτης τε καὶ πρᾶσις ψυχῆς. Καὶ τοὺς μὲν οὕτως πως ἐξ ἀνθρώπων ἐποίησεν, προεπιθεὶς τούτοις τὸ ἐπαινετὸν ἐκείνῳ γε καὶ καλὸν, τὸ ἀπελάσαι καὶ πρὸς τὴν ἐν ἣ τὸ πρότερον ἀπεκάρη μὴτην Εὐφροσύνην τὴν αὐτοῦ μητρίαν ποιῆσαι παλιννοστήσαι, ἣν ἡ ἱστορία δευτέραν γαμετὴν παρέδωκε τῷ Μιχαήλ, ἐκείνων γε τῶν ἡμῖν εἰρημένων ἐκείσε χειρογράφων καὶ ὄρκων πολλῶν, οὐχ ὁσῶς πρᾶχθέντων γε καὶ γενομένων, ὠφελισάντων οὐδέν. Τί δὴ ποτε ; ὅτι μὴ ἐπὶ Κυρίῳ πεποιθὺς ἡγάγετο γαμετὴν (ἣ γὰρ ἂν ἐννομῶν εἶνα, ἀλλ' οὐ τὴν ἡδὲ θρασυτητί καὶ τοῖς ὄρκοις ἐκείνοις τοῖς εὐμεγέθεσι

β'. Καὶ τὰ πρῶτα μὲν τοῦτου τοιαῦτα· τὰ δ' ἐξῆς ἀντεποιεῖτο δικαιοσύνης καὶ ἦν φοβερός τε πᾶσι τοῖς πονηροῖς καὶ θαυμαστός ἀγαθός, τοῖς μὲν ὅτι μισοπὼνός τε καὶ δίκαιος, τοῖς δ' ὅτι ἐμδριβής τε καὶ εὐσηνός. Πλὴν οὐκ ἦν τοῦτον πάντων καθαρεύειν τῶν πονηρῶν. Καὶ διὰ τοῦτο εἶχετο μὲν τῆς ἐπὶ Θεὸν καὶ τὴν τοῦτου πάναγγον μητέρα, ὡς εἶπε,

VARIE LECTIONES.

⁹¹ σφαγῆ P. ⁹² πράγματος P. ⁹³ ὄντος ?

πίστεως, εἴχετο δὲ καὶ τῆς πατροπαράδοτου μιᾶρς Ἀ
τῶν Εἰκονομάχων αἰρέσεως, καὶ ταύτη γε δὴ τὸν
εὐσεβῆ [P. 55] καὶ πανάγιον λαὸν ἐτάραττε τε καὶ
πολυεδέσιν ἐδίδου κακώσσει, πάντα τὸν τῆς βασι-
λείας αὐτοῦ χρόνον ἡρμηῆσαι μὴ συγχωρήσας, οἷς
οὐδὲ τὰς ἐν πόλεμοις ἀνδραγαθίας καταλλήλως ἐλάμ-
θαιεν, ἀλλ' ἤτητό τε αἶε καὶ οὐ κατὰ βασιλέα ὁπ-
έστρεψεν.

γ'. Τοιγαροῦν ἐχόμενος τῆς δικαιοσύνης, οὐ μὴν
δὲ καὶ τῆς πρὸς τὴν τοῦ Θεοῦ μητέρα πίστεώς τε
καὶ προθυμίας, ἀπῆει ἐπιπλοῦς διὰ τῆς κατὰ τὴν
μέσσην πλατείας καὶ λεωφόρου πρὸς τὸν ἐν Βλαχέρ-
ναις θεῖον ναὸν ἐκάστη ἐβδομάδι, ὑπὸ τῶν δορυ-
φόρων παραπεμπόμενος. Ἀπῆει δὲ πᾶσι μὲν, πρὸ
παντὸς ἐκ τοῖς ἀδικουμένοις διδοὺς ἑαυτὸν, ὡς ἂν
ἔχοιεν τὰ αὐτῶν ἐκτραγηθεῖν ἁδικήματα καὶ μὴ
παρὰ τιῶν κακοποιῶν κωλύοιντο ὀφρωμένων τὴν
ἐκτίσιν, δεύτερον δὲ ἵνα διὰ τὴν ἀγορὰν διερχόμενος
θεατῆς γίνοιτο τῶν ὧνίων · ὅθεν ἐκάστου ὡς τῶν
πιπρασκομένων ὅσου πωλεῖται κατὰ τὴν ἀγορὰν
ἡρώτα, οὐκ ἐν παρέργῳ τοῦτο ποιῶν ἀλλὰ καὶ λίαν
ἐνεργῶς τε καὶ ἐπιμόνως, οὐδ' ἐν τούτῳ εἶδει ἀλλὰ
παντὶ μὲν τῷ τρέφειν ἄνθρωπον δυναμένῳ, εἴτ' οὖν
ἐσθιόμενον εἴτ' οὖν καὶ πινόμενον, παντὶ δὲ τῷ περι-
θάλλειν καὶ εἰς ἀμφίσιν τελοῦντι, καὶ πᾶσιν ἀπλῶς
τοῖς κατὰ τὴν ἀγορὰν προκειμένοις τῶν βουλομένων
ἐξηγήσει. Διὰ τοι τοῦτο οὐδὲ ῥαδίως ἂν εἴδεν τις
αὐτὸν ἐξεληλυθότα εἰς πρόκεινον, πολλὰν ἐνδεξι-
μενον σπουδὴν πρὸς τὰ κοινὰ τε καὶ ἐπιμέλειαν νῦν
μὲν ἐν κριτηρίοις, νῦν δὲ, ὡς εἴρηται, κατὰ τὰς
προόδους τῆς ἐβδομάδος.

δ'. Ὅθεν ἐπεὶ τινα τῶν ὀφθαλμῶν ἐστίασιν τὰ
πρὸς τῆς πόλεως ἔχοντα ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον εἰς
ἑαυτὰ καλοῦσι τοὺς βασιλεῖς, τὰ πρὸς τὴν θάλασσαν
τοῦ παλατίου τείχη τῶν ἀρχαίων θεμελίων οὗτος
παρεκβαλὼν, καὶ πρὸς τὰ ἡλιακὰ, ἔνθα πρότερον
κινστέρωνος οὐσῆς συνῆθη βασιλικὸν ἀποπνιγῆναι
υἱὸν, παραδείσους ἐργασάμενος, ἐκεῖθεν τὸ λείπον
ἀνεπλήρου καὶ ἑαυτὸν ἑτέρπε τοῦτοις καὶ ἔψυ-
αγῶγει, ὡς τὸ εἰκός. Καὶ ποτε τούτου ἐκεῖσε ἐνδια-
τριβόντος, εἴτε δὴ καὶ δειπνούντος, ὡς λόγος, συνῆθη
ναῦν τινα μυριοφόρον ἐξ οὐρίας κλέουσιν ἀναπα-
πταμένους δὴ τοῖς ἱστίοις τῷ μεγέθει τὸν λιμένα ὡς
κατασκάσαι καὶ τὸν βασιλέα εἰς θάμβος ἐπαγαγεῖν.
Ἐπύθετο οὖν αὐτίκα τίνας τε ἡ ὀλκὰς εἶη καὶ ὅ τι
φέροι τῶν ἐδωδίσμων. Ὡς δὲ τῆς Ἀγούστης ἤκουσεν
καὶ λαθεῖν τοῦτο οὐκ ἦν, τότε μὲν ἐψησυχάσαι λέ-
γεται καὶ διαπύμψαι τὸν καιρὸν μέχρι τῆς ἡς εἰώθει
ἡμέρας κατὰ τὰς Βλαχέρνας ἵκναι. Ἐπεὶ δ' ἡ τε
ἡμέρα παρῆν καὶ ὁ τοῦ πλοίου ὄρμος δηλὸς ὑπῆρχε
τῷ βασιλεῖ ἀναμαθόντι διὰ τίνος, τῆς εἰς τὸ πλοῖον
φερούσης ἀπῆρχετο ὁδοῦ · ἦν δὲ κατὰ τὸν Βόσπορον.
[P. 56] Καὶ ἐκείπερ παραγενόμενος παρὰ τὴν πρύ-
μναν ἐστὴ τῆς νῆως ἀκολουθούσης τῆς τάξεως, ἡρώτα
τὴν σύγκλητον οὐχ ἅπαξ δὴ μόνον ἀλλὰ καὶ οἷς καὶ

Deum inque ejus castissimam matrem, uti aiebat,
sancte adhærebat : sed et impuræ venerabiles ima-
gines impugnantium hæresi a majoribus acceptæ
addictus erat, eaque ratione religiosam sanctamque
turbavit plebem variique generis malis affixit, nec
quandiu imperii habenas moderatus est, quieto eam
agere permisit. Unde etiam congruentem hanc a
Deo mercedem retulit, ut nihil præclari facinoris
in bellis ediderit, sed victus semper, nec ut decet
imperatorem exque majestate domum redierit.

3. Qui ergo studiosus justitiæ esset, ergaque san-
ctam Dei Matrem fidem suam ac alacritatem proba-
ret, per singulas hebdomadas via publica stipante
satellitio ad divinam Blachernensem ædem equo
proceedebat. Hujus autem pompæ ea ratio erat, ut
se omnibus, his maxime qui ulla injuria afficerentur.
ipsorum auditurus querelas, in conspectum daret,
nec ullus maleficus pœnam ab eo irrogandam timens
accessum prohiberet. Simul etiam ut per forum equi-
tans res venales inspiceret. Omnium itaque in foro
venalium pretium exquirebat ; neque vero obiter
rem præstabat, sed operose admodum ac morose,
nec in uno duntaxat mercium genere, sed in omni-
bus esculentis sive etiam potulentis, vestibus item
ac operimentis ; quidquid denique in foro mercium
prostabat. Quamobrem vix unquam solemnium impe-
ratorum more pompa procedere visus est, qui
procurandæ reipublicæ magnam diligentiam ac curam
haberet, nunc pro tribunali sedens, nunc singulis
septimanis, ut dictum est, in publicam proce-
dens.

4. Unde quia suburbana quædam aspectu jucunda
atque amœna haud raro principum animos ad se
pellicunt, ipse muros palatii ad mare vergentes ab
antiquis fundamentis diruens, et ad solaria (ubi
prius cum lacus esset, imperatoris filium aquis suffo-
cari contigerat) hortos faciens, inde levamen
aliquod animo quærebat, seque his, ut par est,
oblectabat. Illic quandoque versante Theophilo, sive
etiam, ut fama est, cenante, contigit navim quam-
dam onerariam prægrandem pansis velis, secundo
vento appulsam, ingenti mole umbra portum obtu-
gere ac imperatorem in stuporem agere. Percontabatur
igitur statim, cujusnam illa esset quidve anno-
narum adveheret. Ubi porro Augustæ esse audivit,
resque notior erat quam ut latere posset, tunc qui-
dem siluisse aiunt, diemque expectasse quo ipsi
moris erat Blachernas procedere. Cumque dies ap-
petuisset, atque ubi navis statio esset ex quodam
didicisset, versus eam contendit iter, ad Bosporum
scilicet. Veniens itaque stipatus obsequio, et ad
puppim positus, senatum rogavit, neque id semel sed
iterum atque tertio, nam quid alicui deesset cornu
quæ in usum familiæ cedunt ac annonæ sunt,
tritum scilicet et vinum aliudve edulium. Cumque

VARIÆ LECTIONES.

ἑκαστον ? ὡς λιμένα Combesius, λιμῶνα.

sæpius rogati vix tandem respondissent nullius se egere quandiu illo rerum domino ac imperatore feliciter gauderent, ac se penitus quo spectaret illa interrogatio nescire addidissent. *At nescitis, inquit, me qui Dei nutu ac voluntate imperator existam, ab Augusta ac conjuge naclerum factum esse?* Additque indignabundus: *Num quis unquam imperatorem Romanum ejusve conjugem mercaturam exercere vidit?* Tuncque adeo cum nemo responsum daret, egressis duntaxat viris qui in navi erant, eam confestim cum ancoris et velis, ac quidquid mercium erat, igni succendit, multum postea vituperans, nulloque non convicio dominam onerans, ac vel necem minitans, si porro ejusmodi aliquid facitaret unquam deprehenderetur.

καὶ παντοδαῖς ὕβρεσι τὴν δέσποιναν περιβαλὼν, ὥς καὶ αὐτῆς ἐπαπειλῆσαι ἐξαγαγεῖν τῆς ζωῆς, εἶπε δὴ ἔκτοτε τοιοῦτόν τι ποιοῦσα φωραθεῖη.

5. Cæterum Theodora (hoc enim Augustæ nomen) Paphlagoniam patriam honestabat, oppidum Ebissam: parentes Marinum patrem, virum non obscurum aut privatæ sortis hominem, sed qui drugarius exstiterit vel (ut aliis placet) tribunus: Matrem habuit Theoctistam cognomento Florinam, ambos piis moribus rectaque in fide educatos, ac qui venerabilium imaginum cultum, pro omnium ejus ætatis hominum genio atque hæresi, minime abnegassent, sed ardentissimo eas studio oris manusque et sinus amplexu venerarentur. Porro Theodora regia pridem ex imperator 90 more corona donata, Mater quoque Theoctista ζώστην quam vocant (id est cingulo donatæ) ac patriciæ dignitatem consecuta erat. Ibi itaque Theoctista in domum suam, quam eo loco sitam habebat ubi modo Gastriorum exstructum monasterium est, exque Niceta patricio emerat, Theodoræ filias invitans (quinque illæ numero erant, Thecla et Anna Anastasiaque et Pulcheria et Maria) cum aliis munusculis, quibus demulceri hic sexus solet, blandiebatur, tum seorsum assumens hortabatur ut supra sexum suum saperent animosque viriles ac materno lacte dignos assumerent, abominantes paternam hæresim sacrasque venerabilium imaginum amplexantes ac exosculantes effigies; simulque in manus assumens, quippe quas in cista quadam repositas habebat, vultui labiisque admoveans puellas sanctificabat, inque earum amorem illas excitabat. Hoc illa cum identidem facitaret, ardensque erga imagines desiderium neptibus frequens accenderet, non fefellit res Theophilum. Is enim aliquando cum filias interrogaret quid ex avia munerum acceperissent, quidve humanioris officii blanditiarumque in eas collatum esset, reliquis interrogatorem ejus tanquam muscipulam solerti animo constanter declinantibus, Pulcheria non magis ætate quam sensu immatura, quam blande tractatæ essent referre, acquam variis pomis donatæ, unaque venerabilium imaginum venerationem adjungere, atque ita rem 91 simplici sensu verbis-

Α τρις, οὗτοι δὲ τις ἔχει χρεῖαν τῶν ἐδωδύμων, οἷτου ἢ οἴνου ἢ τινοῦ ἄλλου τῶν κατ' οἶκον ἀναλισκομένων. Ὡς δὲ κολλάκις ἐρωτηθέντες μολὶς ἔπαξ ἀπεκρίθησαν Μηδενὸς λείπεσθαι μέχρι τῆς σῆς συμμοιροῦμεν δεσποτίας τε καὶ βασιλίστας, καὶ προστιθέντων Μηδὲν ὡς εἰδέναι τῶν ὧν ἐρωτώμεθα. Ἀλλ' οὐκ ἴστα, ἔφησεν, ὅτι με ὑπὸ Θεοῦ βασιλεῖα γενόμενον ἡ Αὐτοῦστα καὶ σύμβιος ναύκληρόν με ἐργάσατο; καὶ τίς πάποτε, μετὰ κυρίας λέγων τοῦτο ψυχῆς, βασιλεῖα Ῥωμαίων ἢ τὴν αὐτοῦ γαμετὴν ἔμπορον ἐδεδαστο; Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἀναπολογήτων μόνοντων, ἐκέλευσεν αὐθωρὸν μόνους ἐξιώντας τοὺς ἀνθρώπους τὴν ναῦν ἐκείνην παραδόναι κυρὶ αὐταῖς ἀγκύραις καὶ ἰστίοις καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσιν ἀγωγίμοις, πολλὰ κατεπιπῶν ὑστερον

Β ε'. Ἀλλὰ πατρίδα μὲν ἡ Θεοδώρα (τοῦτο γὰρ ὄνομα τῇ Αὐτοῦστῃ) Παφλαγονίαν ἐπέμνησεν, καὶ χωρίον Ἐβίσσαν, γεννήτορα δὲ Μαρτίνον οὐκ ἀσημὸν τινα ἢ ἰδιώτην τὴν τύχην, δρουγγάριον δὲ ἢ τουρμάρχην κατὰ τινος, καὶ μητέρα Θεοκτίστην τὴν οὕτω Φλωρίναν κατονομαζομένην, ἀμφοτέρους εὐσεβεῖα ἐντεθραμμένους καὶ τὴν τῶν σεπτῶν εἰκόνων προσκύνησιν οὐκ ἐξανοούμενους μὲν, ὡς κατ' ἐκείνο πάντες καιροῦ, ἀσπαζομένους δὲ καὶ ἐνστερνιζομένους ὑπερφυῶς. Ἀλλ' ἡ μὲν Θεοδώρα διαδῆματι βασιλίστας πάλαι δὴ κατέστειπτο, καὶ ἡ αὐτῆς μήτηρ Θεοκτίστη ζώστη τε καὶ πατρικία τετίμμητο. Αὕτη δὲ οὖν ἡ Θεοκτίστη κατὰ τὸν ἑαυτῆς οἶκον, ἐνθα δὴ ἡ τῶν Γαστριῶν μονὴ τὴν πῆξιν ἔχει τὰ νῦν καὶ Ἰδρυσιν (ἣν δὲ τοῦτον ἐξ ἐκείνου τοῦ πατρικίου ἐκωνησαμένη Νικήτα), τὰς τῆς Θεοδώρας θυγατέρας μετακαλουμένη (πέντε δὲ ἦσαν τὸν ἀριθμὸν, ἧς τε Θέκλα καὶ Ἄννα, Ἀναστασία τε καὶ Πουλχερία, καὶ ἡ Μαρία) ἅλλαις τε δωρεαῖς αἷς ὑπάγεσθαι τὸ θῆλυ πέφυκεν ἐδεξιόυτο, καὶ ἰδίᾳ παραλαβάνουσα οὐ μαλακίζεσθαι οὐδὲ μένειν θηλείας ὅπερ ἦσαν ἐξελιπάρει καὶ καθικέτευεν, ἀνδρίζεσθαι δὲ καὶ τῆς μητρῆς θηλῆς δέξια διανοεῖσθαι καὶ πρέποντα, τὴν πατρῶσαν μὲν αἵρεσιν ἀπορρίπτοντες, καταφιλοῦσας δὲ καὶ κατασπαζομένας τὰς τῶν σεπτῶν εἰκόνων μορφάς. Καὶ ἅμα ταύτας εἰς χεῖρας ἐμβάλλουσα (ἐφυλάττοντο δὲ αὐτῇ ἐν τινὶ κιβώτιῳ), τῷ προσώπῳ καὶ τοῖς χεῖλεσιν [P. 57] ἐπιτιθεμένη ἡγιάζεν τε αὐτάς καὶ πρὸς τὸ ἐκείνων φίλτρον διήγειρεν. Τοῦτο οὖν ἐνδελειχῶς ποιοῦσα καὶ ταῖς ἐγγόνοις τὸ περὶ τὰς εἰκόνας φίλτρον ἀναζωπυροῦσα οὐκ ἔλαθε τὸν Θεόφιλον, πυθνανόμενον ὅτι τε αὐταῖς παρὰ τῆς μάμης δεδώρηται καὶ ὅτι χάριτος ἐξείργασται δέιον. Αἱ μὲν γὰρ ἅλλαι τοῦτου τὰς πείσεις ἀγαθὰ φρονούσαι ὥσπερ τινὰς λαθὰς ἐβρῶμένως παρετρέχον· ἡ δὲ Πουλχερία ὅτε ἡλικίᾳ καὶ νῦν νηπιόζουσα τὰς τε φιλοφροσύνας ἔλαγε καὶ τὸ πλῆθος τῶν ὀπωρῶν, συνηριθμεῖ δὲ καὶ τὴν τῶν σεπτῶν εἰκόνων προσκύνησιν, οὕτω δὴ ἀπολά φρονούσα καὶ λέγουσα ὡς νινία πολλὰ εἶπεν αὐτῇ κατὰ τὸ κιβώτιον καὶ ταῦτα

VARIÆ LECTIONES.

ἢ μὴ δὲ P. ὡς λέγω? ὡς ἐκτεθραμμένους P.

τῇ ἀσφαλῇ τε καὶ τοῖς προσώποις ἐπιτίθῃσι μετὰ Ἀ τὰ φιλήματα. Ταῦτα γοῦν τὸν βασιλέα εἰς μανίαν ἤγαν ὑπελαλούμενα. Ἀλλὰ πρῶται μὲν τι τῶν δριμυτέρων ἢ πικροτέρων εἰς αὐτὴν ἐκώλυε τοῦτον τό τε τῆς γυναικὸς αἰδέσιμον καὶ ἡ εὐλάβεια, καὶ ἡ παρρησία δὲ πρὸς τοῦτοις οὐκ ἔλαττον (καὶ γὰρ ἦν τοῦτον ἀριθέλως σκόπτουσα καὶ διελέγχουσα ἐπὶ τοῖς καθ' ἡμέραν τῶν ὁμολογητῶν διωγμοῖς καὶ τῇ δηλωθείσῃ αἰρέσει, καὶ μόνῃ μικροῦ φανερὰν ποιούσα τὴν πρὸς αὐτὸν τῶν πάντων ἀπέχθειαν), ἀπέτρεμεν δὲ μόνον τὴν πρὸς αὐτὴν τῶν τούτου θυγατέρων ἀφιξιν, καὶ διεκώλυε γίνεσθαι συνεγῇ.

ζ'. Τούτοις ἀδελφὰ καὶ τῇ βασιλίδι Θεοδώρα συμ-
βέβηκεν. Ὑπὲρ γὰρ τι τῶν βασιλεῖ παρασκευασμένον
ἀνδράριον, τοῦ Ὁμητικοῦ Θερσίτου διεννηνοχὸς κατ'
οἰδὲν Ἀένδερικς ὄνομα τούτῳ, ἀσκήμα τε φθεγγόμενος Β
καὶ γέλωτας κινῶν καὶ θυμηδίας ἐνεκὲν τοῖς βασι-
λεῖσις ἐνδυναμώμενος. Οὗτος γοῦν εἰσπηδήσας ποτὲ
κατὰ τὸν τῆς βασιλείας κοιτωνίσκον κατέλαθεν αὐ-
τὴν θείας εἰκόνας περιελημμένην καὶ τοῖς ταυτῆς
ὁμμασιν μετὰ σπουδῆς προσάγουσαν. Ταύτας ὑπ'
ὄψιν ἰδὼν οὗτος ὁ παραπαίων τί τέ εἰσιν ἱπυθάνετο,
καὶ πλησιέστερον διέβαινε. Ἡ δὲ, Τὰ καλὰ μου,
ἔφησεν οὕτως ἀγροικικῶς, *νινία* καὶ ἀγασπῶ ταῦτα
πολλὰ. Κατὰ τὴν τράπεζαν τηνικαῦτα εἰσιεῖτο ὁ
βασιλεὺς, καὶ διὰ πρὸς αὐτὸν εὐθύς διαδάντος ἤρετο
αὐτὸν ὅποι ποτὲ ἐτύγγανεν ὦν. Ὁ δὲ παρὰ τὴν μάναν
ἔφησεν εἶναι, τὴν Θεοδώραν οὕτω λέγων, καὶ θεάσα-
σθαι ἐν αὐτῇ καλὰ νινία τοῦ προσκεφαλαίου ἐξαί-
ρουσαν. Συνήκεν οὖν ὁ βασιλεὺς, καὶ πλήρης ὀργῆς
γεγονώς, ὡς ἐξανέστη τῆς τραπέζης, πρὸς αὐτὴν Γ
ἀπῆει, ἄλλαις τε πολλαῖς ὀβρισιαῖς αὐτὴν ἐπανελῶν
καὶ ἐβώλων λάτρην ἀκολάστῳ γλώττῃ αὐτὴν ἀποκα-
λῶν, καὶ ἕμα διεξῆει τοὺς λόγους τοῦ παραπαίοντος.
Ἡ δὲ τέως μὲν τὸν θυμὸν καταστορεννύουσα, Οὐ
τοῦτό ἐστιν, ἐξ ἐτοίμου ἔλεγεν, ὦ βασιλεῦ, οὐ
εὐτό, [P. 58] ὡς ὑπείληφας σὺ· τῷ δὲ κατ-
όπερ μου ἤμην ἀτενίζουσα μετὰ τῶν θεραπαγι-
δων, καὶ τὰς ἐκείσε τιετομέρας ἰδὼν ὁ Ἀένδερικς
μορφὰς ἑλθὼν ἀπηγγείλει ἀφρόνως τῷ δεσπότῃ
καὶ βασιλεῖ. Οὕτω μὲν οὖν ἐκείνου τέως κατέβησε
τὸν θυμὸν· τὸν Ἀένδερικ δὲ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας
παίδειζ καθυποβάλλουσα πέπαικε σωφρονεῖν, οὕτω
σως λέγουσα ὡς μήποτε λέγειν περὶ τῶν καλῶν
νινίων τι. Καὶ ποτε παρὰ πᾶσι ἐγκαυχώμενος
καὶ τῆς δεσποίνης καταπαιρόμενος ὁ Θεόφιλος ἔρωτα
τοῦτον περὶ αὐτῆς, εἰ πάλιν ἄρα τὰ καλὰ νινία ἡ
μάνη ἀπάρχεται. Ὁ δὲ τοῖς χεῖλεσι τὴν διεξίαν
ἀνέδομος, Σίγη, σίγη περὶ τῶν νινίων, ἀνέφησεν,
βασιλεῦ. Ταῦτα μὲν οὕτω.

ζ'. Καὶ πινος δὲ κατὰ πόλεμον ἀνδραγαθίζομένου,
χεῖρά τε νεανικὴν καὶ ἱππὸν ἔχοντος δεξιὸν, συνέβη
τοῦτου δὴ τὸν στρατηγὸν, ὅψ' ὃν ἐπέλει ὁ στρατιώ-
της, ἔρωτι κατασχεθῆναι τοῦ ἱπποῦ, ὅψ' οὐ ὁ ἀν-
θρώπος σέσωστο καὶ πολλὰς ἐκ θανάτου ἐρύετο.
Ἐπεὶ γοῦν τοῦτον πολλὰς ἐξαπτησάμενος πᾶσι τε
τρόποις καὶ χάρισι (καὶ γὰρ ὑπισχεῖτο πολλὰ διδόναι
τῷ ἀνθρώπῳ) ἀπέτυχε τῆς αἰτήσεως, ἦγε δὲ
καὶ βίαν ὁ στρατηγὸς καὶ οὐδ' αὖτως εἶχε τὸν ὑπα-
κούοντα, διεδίδετο τοῦτον τῇ· ἥς εἶχεν ἀρχῆς, πολλὰ

que narrare, plures illi in arca esse puppas, quas
osculata vultui orique admoveret. Ob quæ furore
percitus imperator est : ne quid tamen durius in
socrum statueret, obstitit mulieris tum reverentia
tum probitas ac religio. Nec præterea ejus minor
erat loquendi arguendique fiducia. Etenim genero
palam exprobrabat, ac propter quotidianas confes-
sorum persecutiones eum arguebat ; sola denique
fere omnium in eum odia ipsi patefaciebat. Unum
duntaxat, ne aviam in posterum adirent, aut certe
ne sic crebro, illis interdixit.

6. Geminum fere est quod Augustæ obtigit. Ale-
batur in aula delirus pumilio et Homericæ Thersitæ
persimilis, Denderis nomine, impeditæ linguæ, ri-
sum movere aptus, Joci duntaxat causa in regiam
adibitus. Is quandoque in Augustæ sacrum cubi-
culum subito irrumpens, ipsam sacræ osculantem
imagines easque oculis devote adhibentem offendit.
Has coram delirus homo intuitus interrogat quid-
nam essent, propiusque visurus accedit. Ad quem
Augusta, ita subrustice, *Mæ sunt pulchræ puppæ*,
quas valde diligo. Imperator tum mensæ accumbe-
bat ; vidensque hominem ad se propere venientem,
ex eo quæsisit ubinam fuisset. Respondet ille
apud manam (sic Theodoram appellans), vidisseque
illam ex pulvinari pulchras puppas proferentem.
Intellexit itaque imperator, 92 plenusque ira, ut
e mensa surrexit, ad eam vadit, multisque aliis
conviciis compluens etiam idololatram effreni ore
appellavit, deliri hominis sermones simul refe-
rens. At illa, mariti interim iram leniens, responso
in promptu quæsito : *Non ita est, inquit, o impera-
tor, non ita est ut tu suspicaris : sed cum in spe-
culum una cum ancillis oculos ipsa intenderem, re-
sultantes in eo formas contuitus Denderis, pictas
imagines esse veniens domino ac imperatori insi-
pienter nuntiavit.* Sic itaque ejus interim iras ex-
stinxit : Denderis vero paucis abhinc diebus ca-
stigans sapere deinceps docuit, ita insinuans, *Cave
unquam de pulchris puppis ulli loquaris.* Adeoque
cum Theophilus aliquando a potu jactabundus ad-
versusque Augustam sese efferens de ea illum in-
terrogaret, num iterum mania pulchras puppas
exoscularetur, Denderis dextra manu ori imposita,
ac sinistra posteriora tenens, *Tace, tace de puppis,*
inquit, o imperator. Atque hæc ita gesta sunt.

χεῖρα ἐπιθεῖς καὶ τῇ ἀριστερᾷ τῶν ὀπισθεν μερῶν
βασιλεῦ. Ταῦτα μὲν οὕτω.

7. Porro cum miles quidam, vir in bello stre-
nuus, manu forti atque equo agili præditus esset,
contigit ut dux, sub quo militabat, ejus equi
amore caperetur, quo is scilicet non raro incolumis
elatus e prælio fuerat mortemque evasisset. Cum
ergo oblati sæpius precibus amplaque mercedis
pollicitatione repulsam tamen pateretur, ac neque
vim minasque 93 adhibens quidquam efficeret,
hominem gradu movet, multisque apud Theophilum
viro obtrectat. Miles ergo domi privatus

degebat ac equum in deliciis habebat. Fluxerat interim longum tempus, cum partim quadam emulatione hominem ad bellum provocaret, partim vero etiam mœnore conficeret, uti illis fere accidit quos adversa fortuna dire afficit. Contigit itaque ut quo tempore ille adversa fortuna premebatur, Theophilus equum generosum quæreret; missisque litteris primores omnes ac magistratus seu duces ejusmodi equum diligenter quærere et ad se mittere jubet. Prætor arrepta occasione a viro vel invito ablatum equum ut rem suam imperatori mittit. Hoc crimen, et hæc equi amissio. Orta vero bellica aliqua necessitate rebusque consternatis jussu erat imperator ut omnes quovis modo militia soluti ad bellum profiscerentur; quo factum ut hic quoque generosi illius equi præsidio nudatus inter militandum necatus sit, relicta paupere vidua et liberis. Quid ergo mulier, cum et imperatorem aures facile præhensam et juris ac æqui tenacem audiret, ingentique viri desiderio flagraret, nec haberet unde liberis ad victum necessaria subministraret? Urbem regiam petit, ac Theophilam, quo die ad Blachernas exire solebat, viri ipso equo insidentem conspicata, in genua procumbens ejulansque ac frenum equi tenens supplex orat, docetque hunc equum suum esse, nec alium quam eum ipsum viri 94 necis auctorem esse. In stuporem egit imperatorem ingens illa mulieris fiducia; vehementiusque miratus, nec eorum quæ dicebantur quidquam intelligens, interim quidem servari mulierem jubet, dum in palatium ipse rediisset. Cito itaque reversus feminam accersit. Mox illa præsto est, docetque omnia clare, ac rem omnem exponit. Jubet itaque imperator prætorem sisti, et de equo acriter inquit. Illo autem non aliunde nec per vim ac rapinam, sed ex sua domo affirmante misisse, producit in conspectum mulierem, reum de vi peractura. Ejus mox prætor aspectu haud sibi jam de mendacio blandiri; moxque supplex miserabilem in modum lugens atque ejulans imperatoris pedes astringit. Quid tum ille? Viri facultates viduæ atque liberis ratis portionibus hæreditario quasi jure ascribit, eumque magistratu movet; atque in eum modum justa illius sententia, ac quantopere iniquos raptores odisset, cunctis innotescit.

8. Nec minus ædificiis operose exstruendis suam ille diligentiam probavit. Nam urbis muros, qui humiliores essent, a fundamentis exædificans, ejus velut senium abstersit, eaque altitudine cum pari pulchritudine extulit ut ægre deinceps ab hostibus conscendi possint; qui et 95 hactenus ejus nomen litteris expressum celebri memoria reti-

A καὶ πρὸς τὸν Θεόφιλον κατειπὼν τοῦ ἀνδρός. Ἦν οὖν ὁ στρατιώτης ἐν ἑαυτῷ, καὶ τὸν ἵππον ἔχων ἐντροφήμα. Παρώχτο δὲ καὶ χρόνος ἱκανός, ὁ τὸν ἄνδρα πρὸς πόλεμον ἐκ φιλονεικίας καλῶν, ἀλλὰ καὶ καταδαπανῶν αὐτὸν, οἷα φιλεῖ τοῖς δυστυχουσι δεινῶς. Ἐγένετο οὖν ἵππου ἀγαθοῦ ζήτησις παρὰ Θεοφίλου κατὰ τὸν τῆς δυστυχίας καιρὸν τοῦ ἀνδρός· διὰ καὶ διὰ γραμμάτων πάντας ἐν τέλει καὶ ἀξιώμασιν ἀνερεινῶν ἐκέλευε τοιοῦνδε καὶ τοιοῦνδε ἀποστελεῖν αὐτῷ. Ὅθεν λαβόμενος ὁ στρατηγὸς ἀφορμῆς ἀφείλετο τοῦ ἀνδρός τὸν ἵππον καὶ ἄκοντος, καὶ πρὸς βασιλέα ὡς οἰκεῖον ἀπέσταλκεν. Αὕτη ἡ αἰτία, καὶ τοῦ ἵππου δὲ ἡ στέρησις. Ἐπεί δὲ κατὰ τινὰ περιπέτειαν πάντας ἐκέλευσαν ὁ βασιλεὺς, καὶ τοὺς οἰκιστάς τε καὶ ἀπὸ τῆς πόλεως, καὶ τὸν ἄνδρα τοῦτον ἐξαληλυθότα ἵππου στερούμενον ἀγασθὸν ἀπήγαγε τῆς ζωῆς, γυναῖκα καταλειπομένη καὶ τέκνα πτωχά. Τί οὖν ἡ γυνή; Καὶ τὴν φιλήκουσιν ἀκούουσα τοῦ βασιλέως καὶ φιλοδίκαιον, καὶ τῷ τοῦ ἀνδρός φίλῳ ἐκκασιμένη, καὶ τοῖς τέκνοις ὅπως καὶ χορηγοῖν οὐκ ἔχουσα τὰ πρὸς ζωὴν, τὴν βασιλεύουσαν καταλαμβάνει, καὶ τὸν Θεόφιλον, ἐν ᾗ ἡμέρᾳ ἐβίβιστο πρὸς Βλαχέρνας ὁ ἀπίναί, τοῦτον δὲ τοῦ ἀνδρός αὐτῆς ἵππον ἀναβαίνοντα κατιδούσα, γονυπετοῦσα καὶ καταλοφουρομένη ἰδέετο τοῦ βασιλέως, τὸν χαλινὸν τοῦ ἵππου κατέχουσα, [P. 59] καὶ ἀνεδίδασκεν πῶς αὐτῆς τε εἰς ὁ ἵππος, καὶ οὐκ ἄλλος τις, ἀλλ' αὐτὸς αἴτιος τῆς τοῦ ἀνδρός σφαγῆς. Ἐκπλαγῆς ὁ βασιλεὺς γενόμενος ἐν τῇ παρρησίᾳ τῆς γυναίκης καὶ περιθαμβῆς, καὶ τῶν λεγομένων αἰδῶς οὐδὲν, τῶς μὲν αὐτὴν ταμιευθῆναι δωρίσας τῆς αὐτοῦ ἀγρῆ ἐπανόδου πρὸς τὰ ἀνάκτορα, καὶ καλεῖν ταύτην καὶ δὴ ἔφησεν τὴν γυναῖκα μετὰ σπουδῆς ἐπαναδραμῶν· καὶ ἦδε παρέστη εὐθέως, ἐκδιδάσκουσα τε πάντα καὶ διεξιούσα σαφῶς. Κελεύει οὖν τὸν ὅτι ἀφικέσθαι τὸν στρατηγὸν ὁ βασιλεὺς, καὶ περὶ τοῦ ἵππου ζήτησιν ποιῆναι ναυικῆν. Ὡς δ' οἰκοθεν ὁ στρατηγὸς καὶ οὐκ ἄλλοθεν, ἀλλ' οὐδ' ἐξ ἀρπαγῆς τὸν ἵππον ἀποσταλῆναι διεβεβαίου, παρίστησι κατὰ πρόσωπον τὴν ἀνθρωπὸν ἐλεγχὼν τῶν λεγομένων καὶ κατήγορον. Οὐκ ἔφερεν οὖν ὁ στρατηγὸς τῷ ψεύδει καταλαμπρύνεσθαι τὴν ὕβριν τῆς γυναίκης ἐνορῶν, καὶ ἅμα ἰκίτης γίνεται ἐλευσίνης καὶ τοῦ βασιλέως τοὺς πόδας λαμβάνει μετὰ χλαυθμοῦ. Τί οὖν ὁ βασιλεὺς; Ἐκείνη μὲν τὴν γυναῖκα μετὰ τῶν αὐτῆς παίδων ἀδελφῶν ἐξ ἑσθ'· καὶ κληρονομίους τῆς ἐκείνου δεικνύσιν ὑποστάσεως, μεθίστησι τε τῆς ἀρχῆς αὐτὸν, καὶ πᾶσι κατὰδῆλος γίνεται ἡ δικαία κρίσις αὐτοῦ καὶ τὸ πρὸς τοὺς ἀρπαγὰς φιλαπῆχθμον.

ἡ. Οὐχ ἦντον δὲ γε καὶ ταῖς οἰκοδομαῖς ἐγκείμενος τὴν ἑαυτοῦ ἰδεῖντο ἐπιμελείαν. Τεῖχη τε γὰρ τὰ χθαμαλότερα ἐκ βάρων ἀναδειμάμενος, τὸ γῆρας ὥσπερ ἀποξύσας καὶ πρὸς ὕψος μετὰ κάλλους ἀπάρας, ἄθρατα πάντα πεπλήρωκε τοῖς ἐχθροῖς, ἀ καὶ μέχρι τοῦ νῦν τὴν τούτου προσηγορίαν ἐμφαίνουσιν ἐγγεγραμμένην ἔχοντα ἐν αὐτοῖς. Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ

VARIE LECTIONES.

ἢ Βλαχέρνας; P; quod nescio an tunc collatum illud p. 71 b: πρὸς τῷ καταπροδόντι τοῦτον στρατιώτῃ διεσώθησιν. ἢ ἐκπλαγῆς; B. ἢ καὶ δὴ] τότε δὴ? ἢ τὸν ἀνδρῶν? ἢ ἑξάρας?

καὶ πόρνα; ἀπελάσας ἐξ οἰκημάτων, καὶ καθάρας αὐτὸν ἐκείνον τὸν χώρον, ξενῶνα τὴν ἐκεῖνου φέροντα προσήγοριαν, κάλλει τε κάλλιστον καὶ μεγέθει μέγιστον, εὐκνουντε καὶ εὐοπτον, δι' ὧν τὰ φθοροποιὰ μὲν παθήματα ἀποκαλύσκονται, τὰ σωτηριώδη δὲ ἐπαγγίνονται ἀλεξήματα, κατεσκευάσεν. Οὕτως εἶχεν ἐκεῖνος πρὸς πόρνas. Πλὴν εἰ γὰρ φασι αὐτὸν ποτε κάλλει θεραπευνῆς τῆς θεοδώρας, ἀλόντα συμπαρῆναι αὐτῇ, βεβήκως τότε βιούντα· ἐπεὶ γοῦν ἤθετο τῆς ἐκ τοῦ καλοῦ διαμαρτίας, καὶ ἄλλως οὐδὲ τὴν θεοδώραν τοῦτο λαθούσαν, καταφύσαν δὲ καὶ αὐχμύσαν καὶ συγγέλουσαν, ἔκτοτε ἐξέπειν αὐτῇ, ἐπαμύμενο καὶ φρικτῶς τὰς χεῖρας ἐπαίροντα πρὸς θεὸν ἢ μὴν τότε καὶ μόνον διαλισθεῖν, καὶ συγγνώμην ἐπιζητεῖν παρὰ τῆς αὐτοῦ γυναίκος. Πρὸς τοῦτους οἶκόν τινα καὶ ἀνάκτορα ταῖς αὐτοῦ θυγατέρας παρὰ τὸν οὕτω καλούμενον χώρον τὰ Καραναῖον πλουσίᾳ χειρὶ ἐξανέστησεν τε καὶ ἡγεῖρεν, ὧν λεβανὴ τινα καὶ κολωνοὶ τῆς [P. 69] ἐκεῖνων μνήμης μέχρις ἡμῶν διασώζονται.

Θ'. Ἐπεὶ δὲ καλαῖψ ἴδει ἐπομενος ἐβούλετο τοῖς τῆς Ἰαγὰρ τὰ τῆς αὐτοκρατορίας ποιῆσαι κατάδηλα, εἴτε δὴ κοινωνοὺς εὐφροσύνης λαμβάνων, εἴτε μᾶλλον τῷ φοβερόντι μέλλειν ὀρθεῖν αὐτοῖς, πρὸς τὴν τοιαύτην ἀξίον διακονίαν κρίνει Ἰωάννην τὸν τότε μὲν σύγγελλον, αὐτοῦ δὲ πρότερον, ὡς ἐφθήμεν εἰπόντες, διδάσκαλον. Πολιτικῆς γὰρ αὐταξίας τοῦτον πλήρη τυγχάνοντα, οὐ μὴν δὲ καὶ τῇ αἰρέσει τοῦτου συμπαράμενοντα, εἰ γε μὴν καὶ τὸ πρὸς τοὺς ἀντιβητικὸς λόγους κεκτημένον δραστήριον, ἡγάπα οὗτος καὶ διαφερόντως τῶν κατ' αὐτὸν ἀπάντων ἐσέμνηεν· οὐ δὴ χάριν καὶ πρὸς τὸν τῆς Συρίας ἔρχοντα ἐξαπέστειλεν, ἀλλὰ τε θεὸς αὐτῷ πολλὰ οἷς θαυμάζειται βασιλεία Ῥωμαίων καὶ τῶν ἀλλοφύλων γένος ἐπτόχεται, προσεπιδοὺς δὲ καὶ χρυσίον κεντηναρίων τεσσαράων ὕπερβαλλον ποσότητα. Ἀλλὰ τὰ μὲν τῷ ἀμεραμουνῇ ὡς δῶρα ἀπέσταλκεν· τὸ χρυσίον δὲ, ὡς εἴη τῷ Ἰωάννῃ εἰς φιλοτιμίας ἐπιδοῖν, ἐπαβέβηως τε χάριν ἅμα καὶ αὐξήσεως· εἰ γὰρ ἄμμου δίκην ὁ ἀποσταλὴς τὸ χρυσίον ἔχει σπαίρειν ὡς βούλεται, πολλῷ δὴ πῶς μᾶλλον τὸν ἀποστελλαντα ἐπὶ πλοῦτου ὁ θημῶνας θαυμάζεσθαι χρή. Διὸ καὶ σκευὴ πρὸς τοῦτοις δύο ἐκ χρυσοῦ τε καὶ λίθων πολυτελῶν τὴν οὐσταν ἐχοντα, ἃ ἡ κοινὴ γλῶττα καὶ μὴ καθαρὰ καλεῖ χειρινόξιστα, αὐτῷ ἐπιδίδωκεν, πάντοθεν ἐξαίρων τὸν ἀπόστολον αὐτοῦ καὶ κοσμῶν. Ὅς δὲ ἀφικόμενος καὶ τὰ Βαγδὰ ἄρτι καταλαβὼν πολλὸς μὲν ἐφαίνετο ἐκ τῆς ἐνδον περιβολας καὶ λόγου τοῦ προφητικοῦ, πολλὸς δὲ ἐκ τοῦ ἐξωθεν ἐπανθούντος πλοῦτου αὐτῷ καὶ σεμνότητος, οὐ μικρὰ τινα τοῖς ἀποσταλλομένοις καὶ πρὸς αὐτὸν φοιτῶσι διδοὺς, μεγάλα δὲ καὶ τῷ βασιλεὶ τῶν Ῥωμαίων μόνον κατέλληλα. Ἐκ τοῦτου ἐθαυμάζετό τε, καὶ τὸ αὐτοῦ διαπρύσιον ἐγίνετο ὄνομα. Ἀλλὰ πρῶτον μὲν ἄρτι τοῖς ὁρίοις τῶν βαρβάρων προσδὸς ἐξέπληξε τε πάν-

ment. Quin et meretrices ex ædibus deturbans, totumque eum locum emundans, illic domum hospitalem summa pulchritudine ingentique amplitudine, auris salubrem, amœnos habentem prospectus, suo ex nomine condidit; quibus rebus noxiæ passiones morbiq̃ue eliminantur ac salutaria remedia præstantur. Eo scilicet animo erga scorta affectus erat. Aiumt quidem cum quandoque, cum tunc paulo licentius viveret, unius ex Theodoræ puellis speciem captum, cum ea sceleratum esse: at ubi tamen se ab honesti tramite abreptum vidit, ac alioqui nec Theodoram rem sceleris (cui turpe facinus ingentem mœstitiam ac squalorem animiq̃ue dolorem affleret), jurejurando illi confessum esse, manibusque tremendum in modum ad Deum sublati hac se duntaxat vice lapsam omnino affirmasse, ejusque delicti ab ea veniam petere. Ad hæc domum quamdam celsaque tecta ac palatia filiabus suis, ad locum quem Cariani dicunt, ingenti sumptu exstruxit atque erexit; quorum hactenus reliquæ aliquæ atque rudera memoriam conservant.

9. Quia vero ex antiquo more ea quæ erant augustiæ majestatis imperiique Romani volebat Agarenis conspicua facere, sive ut lætitiæ socios assumeret, sive potius ut sui illis terrorem injiceret, idoneum judicat ac dignum qui istiusmodi munus exsequatur Joannem tum syncellum ejusque antea, ut in superioribus diximus, præceptorem. Virum 96 namque civilis ordinis componendi scientia instructissimum, ejusque hæresis quam ille coleret longe tenacem, ad hæcque disputandi solertia acrem, cum primis diligebat, ac præ omnibus sui ordinis maximo in honore habebat. Ob hanc itaque causam etiam ad Syriæ principem legavit, cum alia plura illi tribuens, quibus Romanum imperium sui admirationem consciscit alienigenasque in stuporem agit, tum vero etiam auri immensam summam, et quæ auri centenaria quatuor excoheret. Verum priora quidem muneris loco amaramunæ missa: aurum vero ad Joannis munificas largitiones spectabat, ostentationisque causa simul ac augendæ opinionis. Nam si ei qui legatione fungitur, iustar arenæ pro libito aurum licet spargere, potiori longe ratione, qui destinavit, ob divitiarum acervos ingentesque thesauros stupori futurus est. Idcirco etiam duo vasa auro gemisque compacta, ipsa lingua vulgari ac quæ impurior sit Græce dicta χειρινόξιστα (nos malluvia dicamus), præterea tribuit; quo suum is legatum magnifico gloria efferret atque honestaret. Cumque adeo venisset ac Bagda civitatem ingressus esset, egregie ex mentis solertia, vaticiniorumque peritia clarus habetur, egregie quoque ex divitiis omnique exteriori cultu ac majestate; non exigua quidem his qui ad se missi essent aut qui ipsi sponte obviam venirent præbens, sed magnifica,

VARIÆ LECTIONES.

• τεσσαράων: a marg. Comb. f. • πλοῦτος P., corr. in margine. • προφορικῶς?

et quæ unum duntaxat Romanum imperatorem decerent. **97** Hinc illi admiratio longeque ac late pervolans nominis claritas. Cæterum ubi primum Barbarorum fines attingit, cunctos in stuporem egit; eosque qui amicæ percontationis causa obviam illi procederent, et hoc solum, quomodo imperator haberet ac quam prospera uteretur valetudine, quærerent, munerum aurique munificentiæ ac copia ingenti admiratione afficiebat. Tunc sane ad Ismaelem accedens et in conspectum admissus, imperatoris illi sermones referens, cum perorasset, refectionis causa in diversorium secedit. Eoque animo incitatus ut res Romanas magis magisque efferret, quisquis ad eum quavis ex causa majoris minorisve momenti accederet, argenteum vasculum auro nummisque plenum munifica ei largitione tribuebat. Quandoque vero communi mensa cum Barbaris epulans malluviorum, quæ diximus, alterum cujus illi usus in ministerio erat, ministris præcipit ut consulto amitterent. Tumque non levi orta turbatione ac clamore, quod sic illud amissum esset, ac cum omnes Barbari præ vasis pulchritudine et lepore ingentique pretio, jacturam ægre ferentes, nullam non diligentiam quærendo adhiberent, ac, quod aiunt, nullum non funem investigando moverent, ut quod furto ablatum erat in lucem prodiret, jubens ille proferri alterum, servoque mandans ut prius illud perire sinat, quod sic ulterius scrutari inhibuerat, Saracenos in stuporem vertit. Hinc quoque amercamnunes et ipse munifici nomen ambiens, atque id cavens ne ullatenus illi impar videretur, cum donis aliis **98** eum accipit (quorum ille splendore nihil captus est, sed instar pulveris coram projecti), tum captivos centum recens carcerem educos ablatisque captivorum pannis ornato vestitu indutus, amplum scilicet munus, donavit. Verum is quoque valde quidem laudat probatque dantis munificentiam, munus tamen interim respuit, atque interim illos quidem remissis indultaque libertate gaudentes apud se acturos, donec ipse paria faciat, redditisque aliis Saracenis captivis hosce Romanos recipiat. Res sic transacta stupore Saracenum affecit. Nec jam ut hospite, sed ut domestico ac necessario illo utebatur, continue ad se invitans, suosque illi thesauros et domorum elegantiam, ac si quid augustius gentis moribus habebatur, visendum ostendebat; eoque illum visus est honore colere, quoad usque magnifice rursus Constantinopolim remisit. Reversus autem ille ad Theophilum ex legatione, resque illi Syriæ enarrans, suavit ut Bryense palatium ad Saracenicarum ædium similitudinem extrueret, eadem figura ac varietate, ut nihil prorsus in utrisque diversum occurreret. Præfectus operi exque Joannis relatione exsecutus est vir Patricius nomine, qui et ipsa patricia dignitate ful-

Α τας, καὶ τῆς * ἐρωτήσεως χάριν αὐτῶ ὑπηγηκόσιν καὶ ὅπως ἔχοι πυθομένοις μόνον ὁ βασιλεὺς, τῇ διφιλείῃ τῶν δώρων καὶ τοῦ χρυσοῦ θαυμάσαι τούτους ἐποίησεν. Τότε δὴ πλησιάζας τῷ Ἰσμαὴλ καὶ κατὰ πρόσωπον σταῖς, καὶ ἀπαγγέλλας τοὺς ἐκ βασιλείας λόγους αὐτῷ, ἐπαὶ ἀπηγγέλλει, ἀπαισι πρὸς τὸ ἀναπαύσεως καταγώγιον. [P. 61] Μᾶλλον δὲ καὶ μᾶλλον βουλόμενος ἐξάγει τὰ Ῥωμαίων πρᾶγματα, τοὺς ἐφ' οὗς ἀποδοῦναι αἰτεῖ πρὸς αὐτὸν φοιτῶντας, μεγάλῃ τε καὶ μικρᾷ, σκευὴς τι ἀργύρου χρυσοῦ πληρῶν ἐκάστῃ ἐπαδίδου φιλοτιμούμενος. Καὶ ποτε δὲ τοῖς βαρβάρους συνεστῶμενος τῶν εἰρημένων δύο χειρονίπτρων τοῖς ὑπηρετοῦσι παρήγγελεν ἀπολέσαι τούτων ἑκουσίως τὸ ἕτερον, δεῖς ὑπηρεσίαν ἐκείνητο. Ὡς δὲ θροῦς τις οὐκ ἀγεννὴς ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τούτου ἐγένετο, καὶ πάντες οἱ βάρβαροι τῷ κάλλει τούτου καὶ τῇ σεμνότητι, εἰ γε καὶ τῇ μεγαλοπρεπείᾳ βεβλημένοι τὴν ψυχὴν πολλὴν συζήτησιν ἐποιούοντο καὶ ἐρευναν, καὶ πάντα κάλων, τὸ δὴ λεγόμενον, ἔσειον, ὡς ἂν εἰς φῶς ἀχθῇ τὸ κλαπὲν, τηνικαῦτα οὗτος τὸ ἕτερον ἐκβαλεῖν κελεύσας, καὶ, «Τοῦτο ἐὰν φθαίρῃ,» ἐπειπὼν, εἰς θάμβος ἤγε τοὺς Σαρακηνοὺς, τὴν τοιαύτην ζήτησιν αὐτοὺ καταπαύσαντος. Ὅθεν καὶ ὁ ἀμεραμνονὴς ἀντιφιλοτιμούμενος, καὶ τούτου δεύτερος ὀφθηναὶ μὴ βουλόμενος, ἄλλοις τε δώροις αὐτὸν ἐθεράπευεν, ὅσπερ αὐτὸς οὐκ ἤλπισετο, ἀλλ' ὡς χροὺν αὐτοῦ κατενώπιον ἔρριπτεν, καὶ * ἐπεδίδου αἰχμαλώτους ἐκατὸν ἄρτι τῆς φρουρᾶς ἐξαγαγὼν καὶ ἀμφιάσει κοσμήσας εὐπρεπέσι, τὰ τῆς σιχμαλώσεως περιελόμενος ῥάκια. Ἀλλὰ καὶ οὗτος ἐπῆγει μὲν πᾶν καὶ ἀπεδέχετο τοῦ διδόντος τὸ μεγαλόδωρον, ἐλάμβανε δὲ οὐδαμῶς, εἰπὼν τούτους ἐν ἀνέσει μὲν τέως καὶ ἐλευθερίᾳ μένειν παρ' αὐτοῖς, μέχρις ἂν τὴν ἀντιστήκωσιν ἐξεργάσθῃται, καὶ ἄλλους αἰχμαλώτους Σαρακηνοὺς ἐκείδους ἐκείνους τοὺς ἡμετέρους ἐκλήψεται. Τοῦτο γοῦν γενόμενον ἐξέπληξε τὸν Σαρακηνόν· καὶ οὐκέτι ὡς ἔξενον, ὡς οἰκεῖον δὲ ἡγοούμενος τοῦτον συνεχῶς μετεκαλεῖτο, καὶ θησαυροὺς δεικνύει τοὺς αὐτοῦ καὶ τὰ τῶν οἰκημάτων κάλλη καὶ τὴν αὐτοῦ σεμνοπρέπειαν, καὶ οὕτως δὴ τιμῶν γε τοῦτον ἐφαίνετο, ἄχρις οὐ μεγαλοπρεπῶς πάλιν πρὸς τὴν Κωνσταντινουπόλιν ἐξαπέσταλκεν. Ὅς καὶ πρὸς τὸν Θεόφιλον ἄρτι ἐξεληλυθὼς, καὶ τὰ τῆς Συρίας πρὸς αὐτὸν διεξερχόμενος, ἐπεισε τὰ τοῦ Βρύου ἀνάκτορα πρὸς τὴν τῶν Σαρακηνῶν κατασκευασθῆναι ὁμοίωσιν, ἐν τε σχήμασι καὶ ποικιλίᾳ μηδὲν ἐκείνων τὸ σύνολον παραλλάττοντα, ἐκείνους τοῦτο παρισταμένους καὶ κατὰ τὴν ἰωάννου ἐξήγησιν τὰ τῶν ἔργων ἐκπερατοῦντος, ὅς ὄνομα μὲν Πατρικίης οὕτω καλούμενος ὠνομάζετο, τῇ τῶν πατρικίων δὲ τιμῇ ἐσιμνύετο, τοῦτο μόνον περιττότερον ἐργασάμενος, τὸ κατὰ τὸν κοίτων [P. 62] μὲν ἀνεγείρει ναὸν εἰς ὄνομα ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, κατὰ δὲ τὸ προαύλιον τῶν τοιούτων παλατίων τὸν τρίκογχον ναὸν κάλλει τε κάλλιστον καὶ μεγέθει πολλῶν διαφέροντα, καὶ τὸ μὲν μέσον εἰς

ὄνομα τοῦ ἀρχιστρατήγου, τὰ δὲ ἐκατέρωθεν τούτου A gebat. Unum hoc amplius habuit Theophili molitio, quod ad sacrum cubiculum sub invocatione

sanctissimæ Dominae nostræ Dei Genitricis sacram ædem exstruxit, ut et templum triconchum pro palatio atriis (velut triplici apside), longe illud pulcherrimum ac multis mole præstans. Ac media quidem porticus celestis militiæ principis Michaelis nomine dicata est; utrinque vero positæ, sacrarum mulierum dicatæ nomine, quæ ipsæ martyria dedicarunt.

Γ. Καὶ περὶ μὲν τὰ τοιαῦτα ἰδοὺς τε καὶ ἐνομιζέτο μεγαλοπρεπὴς ὁ Θεόφιλος καὶ θαυμαστός· περὶ δὲ τοὺς πιστοὺς ἡμᾶς καὶ τοὺς τὰς σεπτὰς καὶ θείας εἰκόνας προσκυνοῦντας οἷός τις! Ὡς βάρβαρός τις καὶ αὐστηρὸς, πάντας παραλάσαι φιλονεικῶν ἐπὶ τούτῳ ζεινοῦς. Οἱ μὲν γὰρ πρὸ αὐτοῦ (Ἀέων δὲ ἦσαν καὶ Μιχαὴλ ὁ τούτου πατήρ) ὁ μὲν ἐθέσπισεν μὴ τινὲς τῶν γεγραμμένων εἰκόνων, κὼν εἰ που γραφόμεναι τύχοιεν, τὴν ἀγίος φωνὴν ἔγχαράττεσθαι, ὥς οὐκ ἄλλῃ τινὶ ταύτην ἀρμόζει ἐπιγράφεσθαι ἢ τῷ Θεῷ, οὐκ εὐστόχος βαλὼν τῷ νῷ· πῶς γὰρ, εἴγε καὶ αὐτῆς τῆς Θεοῦ φωνῆς ὑψηλοτέρας οὐσας μεταδούς ὁ Θεὸς τοῖς ἀνθρώποις, τοῖς οὐ φύσει, θεοῖς δὲ ὡς φημι, εἴγε αὐτοὺς διὰ τοῦ προφήτου ἦν ὁ φθεγγόμενος, τῆς ἀγίως ἀποστερήσει ταπεινοτέρας οὐσας κατὰ πολὺ; πλὴν ὁ μὲν τοῦτο, φησὶ, θεσπίσας ἦν, ἄτερος δὲ ὁ Ἀέων τὸ μὴδὲ προσκυνεῖσθαι. Ἐγὼ δὲ τὸ μὴδὲ χρώμασι ταύτας τυποῦσθαι τε καὶ μορφάζεσθαι, καθὼς χαμαιπαιτὴ ὄντα οὐ χρὴ πρὸς ταῦτα ἐκποτῆσθαι, πρὸς μόνην δὲ τὴν ἀλήθειαν σκοπεῖν. Ἐντεῦθεν οὐκ καθήρουντο μὲν κατὰ πᾶσαν ἐκκλησίαν αἱ θεαὶ μορφῇ, θηρία δὲ καὶ θρωπῆς ἀντὶ τούτων ἀνεστηλοῦντο καὶ ἐνεγράφοντο, τὴν θηριώδη καὶ ἀνδραποδωδὴ τοῦτου διάνοιαν ἐξελέγχοντα. Ἐντεῦθεν βεβήλοισι χεροὶ δι' ἀγορὰς τὰ ἱερὰ καμῆλια ἐφυδρίζοντο καὶ ἄλλως ἐβρίπτουντο κατὰ τῆς γῆς πυρὶ διδόμενα, καὶ κοινὰ τὰ εἰμια ἐλογίζοντο, ὅσα τὰς θείας ἔφερον ἔγχακαμμένους μορφάς. Ἐντεῦθεν πλήρη μὲν τὰ πολιτικὰ δεσποτῆρια τῶν διὰ τιμῆς ἀγόντων αὐτὰς, τῶν γραφόντων, τῶν μοναζόντων, τῶν ἐπισκόπων, τῶν ποιμένων, τῶν ποιμαινομένων, πλήρη δὲ τὰ ὄρη τε καὶ τὰ σπήλαια τῶν ὡς κακούργων ἀνατρεθέντων λιμῷ τε καὶ δίψει, καὶ τῶν ἐκ πολιορκίας δεινῆς οὐκ ἐπ' ἐλαττον. Ἄρτι γὰρ ἀβάτους τηρεῖσθαι τοὺς μοναχοὺς τὰς πόλεις ἐγκατεσφάμενος, καὶ πάντη τούτους ὡς ἀποτρόπαιον ἀπελαύνεσθαι θεσπίσας, ἀλλὰ μὴδὲ κατὰ χώραν ὀρθεῖσθαι τολμᾶν. [P. 63] εἰργάσατο τούτων τὰ μοναστήρια καὶ ἡσυχαστήρια περιφανῶς πολυάνδρια καὶ κοσμικὰ καταγώγια. Τινὲς μὲν γὰρ αὐτῶν προδούναί τὴν ἀρετὴν καὶ τὸ ἱερὸν ἐνδύμα οὐμένοισιν θέλοντες λιμῷ τακέντες καὶ κακουχίαις ἐξέλιπον· οἱ δὲ πρὸς τοσούτων ἀγῶνα μὴδ' ἀντεοθελμεῖν δυνάμενοι τῶν ἐνδυμάτων μὲν κατωλιγώρησαν, τὴν αὐτῶν δὲ σωτηρίαν πως ἐκονόμησαν· ἕτεροι δὲ βρθυμότερον διαζῶντες τὸν ἀνετον καὶ ἐκλειψμένον ἡσπάζαντο βίον, τῶν θείων ὑμνων καὶ ᾠδῶν καὶ ἐσθῆμας ἀπειθήσαντες, τὸ μὴδὲ τούτοις ταλεῖσθαι τοὺς σὺλλόγους τὸν τύραννον βούλεσθαι, ἀ πολλὰς καὶ μόνα δύνανται τηρεῖν καὶ οἶον

10. Atque his quidem in rebus magnifici nomen admirationemque meruit Theophilus: erga fideles vero, ac qui venerandas sacræque imagines colerent, qualem se exhibuit? Plana ut barbarum durumque, ac qui decessores omnes tyrannos eo nomine odioque superare contenderet. Fuerunt illi Leo ac Michael ejus pater, cujus sanctio fuerat ut nulli pictarum imaginum, quovis illæ loco pictæ haberentur, nomen *sanctus* ascriberetur; quod cum titulum ac vocem uni duntaxat Deo convenire arbitraretur, non felici satis conjectura. Quomodo enim, cum et vocem *Deus* longe sublimiorem, hominibus, non natura sed adoptione diis Deus impartiat, siquidem ipse per prophetam ait: *Ego dixi, Dii estis*, sancti vocem longe abjectiorem his ablatam velit? Hæc enimvero Michaelis lex atque sanctio. Alter vero, scilicet Leo, nullam eis venerationem habendam constituerat. At ego, inquit, jubeo ne coloribus quidem esse pingendus, eo quod non deceat humilem degenerate animi proposito rerum ejuscemodi admiratione defigi, inque solam veritatem omnis mentis intentio dirigenda sit. Divinæ itaque effigies in cunctis ecclesiis dejiciebantur, earumque loco bestiarum aviumque simulacra erigebantur ac pictis coloribus representabantur, belluina **100** ac illiberalem Theophili arguentia insaniam. Exinde sacrosancta donaria in foro impuris manibus ignominiose tractabantur ac temere in terram jactabantur ignique tradebantur, profanaque ac communia pretiosa reposita ac cinelia habebantur, quæcunque divinas formas inculpta habebant. Hinc publici carceres iis pleni qui cultum illis adhibebant, pictoribus, monachis, episcopis, pastoribus, subditis. Montes quoque ac speluncæ iis replebantur, qui velut malefici fame et siti, haud secus ac in obsidione hostili, dire conficiebantur. Cum enim sanxisset ne monachis ullam in urbem liber esset ingressus, et ut velut mundi piacula omnino arcerentur, ac ne ruri quidem tuto videri sinerentur, ea uique molitione atque opera eorum monasteria locaque solitudini ac silentio dedita mortuorum palam sepulcra reddidit sæculariumque hospitia. Nam quidam eorum, cum ut virtutem sacramque habitum proderent induci non possent, fame ærumnisque confecti defecerunt: alii vero tanto certamini impares, ac nec adversum ausi intueri, habitum quidem neglexerunt, suam tamen salutem quoquomodo procurarunt: alii denique segnius vitam insti-

• Psal. LXXXI, 6.

VARIÆ LECTIONES.

10 οὐ φύσει θεοῖς, θεοῖς δὲ interpretes. " τῷ?

taentes, delicias ac luxuriam consecrati sunt, ne divinae quidem laudum et canticorum habitusque rationem habentes, eo quod his quoque conventibus tyrannus illis interdictum vellet, qui vel soli non raro servare possint ac velut frenum temere in vitia prolabentes coercerant.

101 11. Nec tamen fieri poterat ut prorsus ex humana vita dicendi libertas exsulata videretur. Sed eorum qui majori fervore ducebantur, quidam singuli, quidam vero conferto agmine, veluti Abrahamitae monachi, hominem adorantes, erudite, ac tum ex sanctorum Patrum dictis, admirandi nimirum Dionysii et Hierothei ac Irenaei, demonstrant non nuper ac recens adinventam monachorum vivendi rationem et disciplinam, sed esse perantiquam priscaeque originis magnoque in pretio hominibus habitam; tum sacrarum imaginum efformationem ab apostolorum jam aeo illisque familiarum ostenderunt, quando et divinus Lucas sanctae Deiparae imaginem penicillo ac coloribus expressit, ipsoque adeo Christus Dominus ac Deus noster linco impressam sui imaginem nulla manus opera elaboratam nobis reliquit. Hoc modo divinissimi isti viri cum tyranni dementia ac saevitiam praesumma dicendi libertate irritassent, post multos alios cruciatus urbe ejecti sunt; qui cum ad praetoris oratorium sic nuncupatum Phoberi (velut tremendi dicas), in Ponto Euxino situm, confugissent, verberum diris ictibus prorsus confecti coelestem beatitudinem consecuti sunt. Horum sacra pignora diu multumque in solo temere jactata atque projecta, nec sepulturae honorem consecuta integra illa quoque servata sunt, donec tandem fidelibus agnita atque elata conveniente donata sunt.

102 12. His assimilis parique clarus facinore C monachus quidam, nunc vero ad sacerdotii arcem subvectus divinae aemulatione plenus tyrannum arguere constituit ac, si fieri posset, colendas sacras imagines illi persuadere. Adeoque hominem coram conveniens cum alia multa disputat, tum apostoli eam auctoritatem urget, quae ait: Si quis vobis annuntiaverit praeter quam quod accepistis, anathema sit ¹. Verum hunc quoque multis verberibus affectum, cum sapientiore pro sui ratione ac disputando acriorem tyrannus adverteret, ad Joannem suum quondam praepceptorem ac magistrum misit, jubens ut dialecticis eum rationibus ac argumentis dejiceret. Verum hunc quoque praeclearus certator, non sophisticis ac dialecticis rationibus, sed apostolicis evangelicisque testimoniis, pisce magis elinguem cum reddidisset, illo haecenus solutus est. Postea vero ad montem Calon dictum (ac si pulchrum nomines) veniens, ac illic divinum quemdam virum Deoque afflatum Ignatium offendens, ab eo ordinationis munus consecutus est, deque rerum ac imperatorum successionibus rati-

na. Πλὴν οὐκ ἦν πάντῃ τὴν παρρησίαν καὶ ἐλευθερίαν ἰδεῖν τῶν ἀνθρώπων ἀποπονήσασαν, ἀλλὰ τὴν θερμότηρῶν τινὲς μὲν καθ' εἰς, τινὲς δὲ συστάσθην, ὥς οἱ τῆς τῶν Ἀδρααμιτῶν μονῆς ὁρμώμενοι, αὐτῶν λογικῶς ἐκ τῶν εἰρημένων τοῖς Πατράσιν ἡμῶν Διονυσίῳ τε καὶ θεῷ καὶ Ἱεροθέῳ καὶ Εἰρηναίῳ ἀπεδείκνυν ὥς οὐ χθρὲς καὶ πρώην ἢ τῶν παλαιῶν πολιτεία τε καὶ κατάστασις ἐπινοήσεται, παλαιὰ δὲ τις καὶ ἀρχέγονος καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἐπέραστος. Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τῶν θείων εἰκόνων ἐκτύπωσιν συντροφὸν τε τῶν ἀποστόλων καὶ ὁμοβλαίτων ἀπεδείκνυν, εἷς Λουκᾶς μὲν ὁ θεὸς τὴν τῆς Θεοτόκου μορφὴν ἐνεσώπωσεν, αὐτὸς δὲ Χριστὸς ὁ δεσπότης ἡμῶν καὶ θεὸς τὴν ἑαυτοῦ ἐπὶ τινος ὁδοῦ ἀπομαζόμενος ἀχειρότευκτον ἡμῖν ἐγκατέλειπεν. Οὗτοι γοῦν οἱ θεϊοτάτοι ἀνδρες τὴν τοῦ τυράννου μανίαν καὶ θηριωδίαν ἐκκαλεσάμενοι τῇ σφοδρᾷ παρρησιασθῆναι μετὰ πολλὰς ἐτέρας βασάνους τῆς πόλεως ἐξώσθησαν, πρὸς δὲ εὐκτήριον Προδρόμου τὸ εὖτω καλούμενον τοῦ Φοβεροῦ κατὰ τὸν Εὐξείνιον πόντον πεφυγότες, καὶ ταῖς τῶν μαστίγων ἀπορήτοις φοραῖς τελείως καταπονθηθέντες, τῆς ἀπὸ λήξεως ἡξιώθησαν ὧν καὶ τὰ ἱερὰ σώματα ἐπὶ πολλὴ ἄλλως ἐββεμμένα πρὸς τοῦδαφος, μηδὲ τῆς ταφῆς εὐμοιρησάμενα, σῶα διατηρήθησαν καὶ ἀλώβητα, μέχρις οὗ τοῖς πιστοῖς γινόμενα φανερά ἐκδηυθῆσάν τε καὶ καταλλήλως τοῖς ὑπὲρ Χριστοῦ μαρτυρήσασιν ἐτιμήθησαν.

honore iis qui pro Christo martyrium sumperunt

[P. 61] 13. Τοῖς ἐφάμιλλος καὶ τις γενόμενος μοναχὸς, ἄρτι δὲ πρὸς ἀρχὴν τῆς ἱερωσύνης ἀναδραμὼν καὶ ζήλου πλησθεὶς, τὸν τύραννον ἐλέγχει διέγνωκε καὶ περὶ τῶν ἁγίων εἰκόνων πείσαι, εἰ δυνατόν. Καὶ δὴ κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ στάς ἄλλα τε διεξῆκει πολλὰ καὶ τὸ τοῦ ἀποστόλου Παύλου ρητὸν, τοῦτο δὴ τὸ φάσκον· *Εἰ τις ὁμῖν εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω*. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο πληγὰς ἐπιθεὶς οὐκ ὀλίγας, ἐπεὶ σοφώτερα λέγειν διέγνωκεν αὐτοῦ τε δυνατότερα εἰπεῖν, πρὸς τὸν Ἰωάννην ἐξαπέσταλκεν, καθηγητὴν αὐτοῦ γεγονότα τε καὶ διδάσκαλον, διαλεκτικαῖς ἀποδείξεισι χρώμενον καταβαλεῖν αὐτὸν ἐγκαλευσάμενος. Ἀλλὰ καὶ τοῦτον ὁ γενναῖος ἀγωνιστὴς οὐ ταῖς σοφιστικαῖς καὶ διαλεκτικαῖς ἀποδείξεισι, τοῖς ἀποστολικαῖς δὲ καὶ εὐαγγελικοῖς ῥήμασιν ἀφωνότερον ἰχθύων ἀποδείξας τέως μὲν ἀπὸ τούτου ἐγένετο, ὕστερον δὲ πρὸς τὸ Καλὸν οὕτω λεγόμενον ἀποσημῆσας ὅρος, Τυράντιον τινα θεοφόρον ἄνδρα καταλαβὼν χειροτονία· τε ἡξίωσεν, καὶ περὶ τῶν μελλόντων πραγμάτων τε καὶ βασιλείᾳ ἀναδιδάσας, ἄχρι καὶ τοῦ φιλοχρίστου Λέοντος καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ διαμείνας, πρὸς Κύριον ἐξέδημυσεν.

¹ Galat. 1, 8.

ιγ'. Ἐπει δὲ πάντας τοὺς τὰς θαλάσας ἐκτυπουντας A
μορφὰς ἐξ ἀνθρώπων ποιεῖν ὁ τυράννος ἐνενόησεν ἢ
τὸ ζῆν αἰρουμένους· ἐμπύειν τε καὶ ὡς βέβηλά τινα
ἐκ' ἰδάφους ρίπτειν καὶ καταπατεῖν καὶ οὕτω σώζε-
σθαι, καὶ τὸν μοναχὸν Λάζαρον (περιβόητος δὲ τῇ τι-
καῦτα κατὰ τὴν ζωὰ γράφουσαν ὑπῆρχε τέχνην)
βιάζεσθαι τὸν ἄνδρα διέγωνκεν. Ἀλλὰ καὶ τοῦτον
κρείττω μὲν τῶν θωπευῶν, κρείττω δὲ καὶ τῇ· αὐτοῦ
γνώμης εὐρίσκων, οὐχ ἅπαξ ἡ δὲ, ἀλλὰ καὶ πολλὰ-
κις ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος, τοσοῦτον ταῖς βασάνοις
κατήκτισεν ὡς πρῶτον μὲν συναπορρίψειν τὰς σάρκας
τῶν αἰμάτων καὶ μηδὲ ζῆν ὄλω· ὑπονοεῖσθαι παρὰ πολ-
λῶν. Ἐπει δὲ τῷ δεσποτικῷ τούτων αὐθις· ἐγκαθ-
ειργμένον μόλις τε ἀναρβάζαντα διήκουσε, καὶ
τῇ ἑαυτοῦ τέχνῃ ἐνασχολούμενον τὰς τῶν ἀγίων ἐν
πίναξιν ἀναστηλοῦν μορφὰς, πέταλα σιδηρὰ ἀπαν-
θραυθέντα ταῖς παλάμαις αὐτοῦ τεθῆναι· προσ-
έταξεν. Ἐδόσκειτο οὖν τὸ πῦρ τὰς σάρκας αὐτοῦ καὶ
κατανέμετο, ἕχρι ποτὲ ἀπαγορεύσας ἔκειτο ἡμιθνή.
'Ἄλλ' ἔδει τοῦτον ὑπὸ τῆς χάριτος διατηρεῖσθαι καὶ
τοῖς ὑστερον ἔναυσμα· ὅθεν ἐπεὶ τὰ τελευταῖα πνεῖν
τὸν δαιμόνιον ἀνεμάνθανεν, ἰκετείαις τῆς Αὐγούστης καὶ
τινῶν ἄλλων οἰκειωτέρων τῆς εἰρκτικῆς μὲν ἀπέλυσεν,
ὁ δὲ πρὸς τὸν ναὸν τοῦ Προδρόμου τὸν οὕτω καλού-
μενον τοῦ Φοβεροῦ ἐναπεκρύβη. [P. 65] ἔνθα καὶ τῶν
πληγῶν συνουσῶν αὐτῷ εἰκόνα διέγραψε τοῦ Προδρό-
μου τὴν καὶ μέχρις ἡμῶν διασωζομένην τε καὶ
ἱάσεις ἐπιτελοῦσαν πολλὰς. Καὶ τότε μὲν ταῦτα,
μετὰ δὲ τὴν τοῦ τυράννου ἀποβίωσιν, τῆς ὁρθοδοξίας
ἀναλαμπύσης, τὴν ἐν τῇ Χαλκῇ εἰκόνα τοῦ θεανθρώ-
που Ἰησοῦ Χριστοῦ οἰκισαίσεως χερσὶν ἀνεστήλωσεν.
Ὅς καὶ καλούμενος ὑπὸ τῆς περιφανοῦς Θεοδώρου
συγγνώμῃ δούναί τε καὶ αἰτήσασθαι τῷ ταύτης ἀνδρὶ,
Ὁὐκ ἄδικος ὁ Θεός, ἔφη, ὦ βασιλίσσα, ἐπιλιθέσθαι
τῆς ἑωῦν ὠγάνης καὶ τῶν πρὸς αὐτὸν κόπων,
θεσπίζον δὲ τὸ μῖσος καὶ τὴν ὑπερβύλλουσαν
μανίαν καὶ προτιμῆσαι. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστε-
ρον.

ιδ'. Καὶ ποτε δὲ τὸν ἐμολογητὴν Θεοφάνην καὶ
Θεόδωρον τὸν αὐτοῦ ἀδελφόν, ἐπειπερ λογιότῃ
διαφέροντας ἀνεγίνωσκε τῶν πολλῶν, κατὰ τὸν τοῦ
Λαυσιακοῦ τρίκλινον ἐξεκάλει δημοσίᾳ διαλεξομένους
περὶ τῆς κτίσεως· καὶ, Ἄγε δὴ, φησὶν, ὁμῆς ὦ κατ-
άρατοι, τίσι πευθόμενοι ῥήσεσι τῆς Γραφῆς καὶ D
τεθαυρήκοτες τὰ εἰδωλα, ἀφῆν δὴ γλώσσει καὶ
μαρτὰς τὰς ἁγίας εἰκόνας οὕτω καλῶν, προσκυρεῖτε,
καὶ τοὺς πολλοὺς καὶ ἀκεραίους καλῶς ἔχειν
οὕτω ποιεῖν διαβδαιούσθαι; καὶ ἄλλ' ἄττα προσ-
ετίθει βλάσφημα καὶ ἀπηχῇ κατὰ τῆς εἰκόνης Χρι-
στοῦ τοῦ Θεοῦ γεγωνοτέρῃ φωνῇ. Καὶ οὗτοι δὲ ἡ μα-
κάριοι, Ἐμφραχθεὶς τὸ στόμα, εἰπόντες, τὸ κατὰ τοῦ
Θεοῦ λαλοῦν ἄνομα, καὶ τοῦτω δὴ τὸ θράσος αὐτοῦ
καταβαλόντες (οὐ φέρει γὰρ βασιλεὺς ἄδικος κατὰ
πρῶτον ἐλεγχόμενος), τὸν θῶπα τῶς ὑποκρίνεται,

¶ Γεν. LXXII, 13.

13. Porro cum Theophilus divinarum imaginum
pictores omnes e medio tollere statuisset, aut ei
vile mallent consulere sacras imagines conspuere
ac velut profana quadam solo allidere et coucul-
care jussisset, ut hoc facto incolumitatem suam
redimerent, Lazarum quoque 103 monachum ea
aetate pingendi arte celebrem in sua vota conge-
ndum esse putavit. Unde cum et adulationibus su-
periores nec suae quidquam voluntati ceden-
tem offendisset, cum ille non semel et iterum,
sed et saepius eum reprehendisset, adeo di-
ris ipsum verberibus subiecit, ut primum una
cum cruore carnes dissilirent ac ne vivere quidem
multis aestimaretur. Ubi autem in carcere inclu-
sum, paulo mitius ab aegritudine habentem artem-
B que repetentem, sacras denuo in tabellis imagines
pingere audivit, laminas ferreas candentes ejus
palmis admoventi jussit. Igne itaque ejus depas-
cente carnes tandiu duravit, donec victus malo
semianimis jacuit. Verum decebat ut divina gratia
eum posteris velut igniculum incolumem praestaret.
Quoniam igitur tyrannus eum jam animam agero
audierat, Augustae supplicationibus nonnullorum-
que aliorum ex intimis magisque necessariis motus
ipsum e carcere dimisit. Ita demum, in Praecursoris
templo, quod Phoberi vocant (velut dicas terribilis),
se occultavit; ubi etiam aegre ex plagis habens
ejusdem Praecursoris imaginem depinxit, quae et
hactenus exstat multosque aegrotantium morbos
depellit. Atque haec hactenus. Extincto autem ty-
C ranno cum rectae fidei lux affluisset, Dei hominis
Jesu Christi imaginem in Chalce porta (id est aerea)
suis ipse manibus excitavit. Tum invitante illu-
stri Theodora ut viro veniam daret atque rogaret,
Non injustus, inquit, o Augusta, est Deus, ut nostrae
dilectionis 104 nostrorumque ejus causa laborum
ac aeternarum obliviscatur, illiusque odii exsupe-
rantisque insaniae majorem rationem habeat. Verum
haec postea.

14. Quia autem Theophanem confessorem ejus-
que fratrem Theodorum, quam pro vulgi usu, ma-
jore praestare eruditione non ignorabat, sibi eos
ad Lausiacum triclinium quandoque sisti publice
de fide disputaturos jussit. Atque ibi, Agedum,
inquit, execrabiles vos, quibusnam Scripturae locis
ac testimoniis persuasi idola (sic nimirum sacras
imagines impotenti impuroque ore vocans) colitis,
simplicique vulgo ut sic faciant operae pretium esse
asseritis? Aliaque blasphema atque absorta adver-
sus Christi Dei imaginem clariori voce magisque
contenta adjecit. Ad haec cum beati viri dicerent:
Obstruatur os, quod loquitur adversus Deum
iniquitatem, eoque vocis tonitruo tyranni au-
daciam depressissent (non enim rex injustus
patienter sustinet, cum in faciem arguitur), interim

blandiri simulat, exque prophetis in eam ipsam rem, et quibus suadeatur adorandas esse imagines, testimonia afferri rogat. Cumque vir beatus Theophanes locum aliquem ex Isaie propheta adduceret, respondit Theophilus eum locum non sic habere; simulque librum suum evolvens vera se loqui exque codicis fide ostendebat. Ibi Theophanes vociferari, non hunc modo librum, sed et omnes qui in 105 Theophili manus venissent, ab eo corruptos esse; illum ad se afferrent codicem, dicens, qui in patriarchali bibliotheca sancti Thomae tali pluteo ac loco exstaret, ad fidem verbis faciendam. Missus itaque quispiam est, dictoque citius librum attulit. Imperator de industria a loco aberrat, inque alia parte vercundia ductus evoluit. Cum autem beatus Theophanes ostenderet intantoque digito monstraret fore ut tribus foliis evolutis in locum incideret, tunc sane non ferens ille virorum dicendi libertatem, sibi ipse veritatis conscius, simulatæ hactenus patientiæ larvam abiciens feramque detegens, *Haud*, inquit, *æquum ut a talibus imperatori illudatur*. Jubeat itaque in interiorem Lausiæ hortum adductos ducentis unumquemque fustibus concidi; inque eorum frontibus barbarico more punctim incis, infuso atrimento, ineptos hosco iambos, ipsomet eorum auctore, increpiti jussit:

*Cunctis ad urbem accurrere affectantibus,
Castissimos in qua Dei Verbum pedes fixit,
Generi salutem ut humano daret,
Apparere et isti venerando in loco.
Superstitiosi, erroris vasa pessima.
Et inde, multa postquam perdidit
Deo facinora patravissent turpia impie.
Ut desertores, vertere jussi sunt solum.
Fugaque in urbem 106 hanc delati,
Imperii caput, non destitit ab impia recordia.
Compuncti igitur, facinorosi veluti,
Notis ex urbe damnati pelluntur hac quoque.*

His itaque statim peractis, isti quidem confessionis et martyrii coronam reportarunt: at ferox imperator, omnes miseram majori ipse miseria superans, blasphemii sibi nomen ac persecutoris apud omnes ascivit, et ut omnium, quotquot unquam fuerunt, hereticorum pessimus haberetur. Præterea Michaelem quoque, sanctæ civitatis (Hierosolymorum scilicet) ecclesiæ syncellum, cum aliis multis monachis in carcerem compegit, longi temporis maceratione eos se subacturum sperans.

15. Atque hæc ejusque generis Theophili adversus fideles sanctosque facinora. Et in eum quidem, qui cum verus Deus esset, propter nos homo factus est, in hunc modum contumeliosus erat, sanctosque ejus famulos, non ita brevi ac defuncto tempore, sed quandiu superstes fuit, ærumois conficiebat extremisque malis affligebat.

16. Quædam vero cantica edens versusque ac molinos pangens canere ea jussit; in quibus et *Benedicite* quartitoni ex ode octava *Audi, filia*, con-

καὶ παρὰ τῶν προφητῶν ἐζητεῖ μαρτυρίας εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐναγοῦσας, τὸ προσκυνεῖσθαι αὐτάς. Τοῦ δὲ μακαρίου Θεοφάνους ῥησὶν τινα ἐκ τῆς τοῦ Ἰσαίου προσάγοντος προφητείας, οὐκ ἔχειν οὕτως ταύτην ὁ Θεόφιλος ἀντέλεγεν, καὶ ἅμα τὴν αὐτοῦ βίβλον ἀνεκλίττων ἐδείκνυε ¹⁵ τοὺς λόγους πιστοῦς. Ὡς δὲ νενοθεῖσθαι ὑπ' αὐτοῦ οὐ ταύτην δὴ μόνον ὁ ἅγιος ἐπέσβη, ἀλλὰ καὶ πάσας τὰς εἰς αὐτοῦ χεῖρα βίβλους ἐγλαχυίας, ἐκείνην ἔλεγε προστεθεῖς τὴν βίβλον εἶναι πρὸς αὐτὸν τὴν κατὰ τὴν πατριαρχίαν ἐν τῷ θωμαίῳ κατὰ τήνδε τὴν θέσιν καίμην βιβλιοθήκην εἰς τῶν λεγομένων βεβαίωσιν. Ἐπεί γοῦν ἀπεσταλτό τις καὶ θάπτον ἢ λόγος ἤγγαγεν, ἐκὼν μὲν ὁ βασιλεὺς περὶ τὴν τοῦ ῥητοῦ εὐρεσιν ἡμάρτανεν καὶ ἀλλαχοῦ ἀνεκλίττεν ἀσχυρόμενος· ὡς δ' ὅπδ τοῦ μακαρίου Θεοφάνους ἀνεδιδάσκατο, δακτυλοδεικτοῦντος ὡς ἔστι τρία φύλλα διαβιδάσας τὴ ζητούμενον καταλάβοις, τότε δὴ μὴ φέρων τὴν ἐκ [P. 66] τῶν ἀνδρῶν πειρῆσειαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀλήθειαν ἔχειν οὕτως εἰδὼς, τὴ τῆς μακροθυμίας μέχρι τοῦ νῦν ἐπέπλαστον ἀποβρίψας καὶ τὴν θῆραν ἀνακαλύψας, οὐ δὲ δίκαιον, ἔφησε, βυσσίδα ὑπὸ τοιοῦτον ἀνδρῶν ἐνυθρίζεσθαι. Ὅθεν προσέταξεν ἐν τῷ τοῦ Λαυτιακοῦ μεσοκηπῶ ἀπαχθέντας ἀνὰ διακοσίων ῥάβδων τυφθῆναι, καὶ τῷ μετῴπῳ αὐτῶν ἐπιγραφῆναι βαρβαρικῶς ἔγκνητηθέντας ¹⁶ ὁς συνέθηκες λήρους λαμβικούς. Εἰσεὶ δὲ οὗτοι·

*Πάντων ποθοῦντων προστρέχειν πρὸς τὴν πόλιν
Ὅπου πάντα τοῦ Θεοῦ Λόγου πόδες
Ἑστῆσαν εἰς σύστημα ¹⁷ τῆς οἰκουμένης,
C Ὡφθησαν οὗτοι τῷ σεβασμίῳ τόπῳ
Σκευὴ ποτηρὰ δεισιδαιμονος κλήνης.
Ἐκείσε πολλὰ λοιπὸν ἐξ ἀπιστίας
Πράξαντες αἰσχρὰ θειῶν δυσσεβοφρόνως,
Ἐκείθεν ἠλύθησαν ὡς ἀποστάται
Πρὸς τὴν πόλιν δὲ τοῦ κράτους πεφυγότες
Οὐκ ἐξαρτήκαν τὰς ἀθέτους μωρίας.
Ὅθεν τραπέντες ὡς κακούργοι τὴν θέαν
Κατακρίνονται καὶ δυνάσκονται πάλιν.*

Τούτου δὲ θάπτον γενομένου ἐκεῖνοι μὲν τὸν τῆς ὁμολογίας καὶ μαρτυρίας ἀνεδέξαντο στέφανον, οὗτος δὲ ὁ σοδαρὸς καὶ πάντων ἀθλιώτερος πᾶσιν εἰδείχθη βλάσφημος καὶ διώκτης καὶ τῶν πώποτε κακοδόξων κακοδοξότερος. Πρὸς τοῦτοις δὲ καὶ Μιχαὴλ τὸν σύγκλητον τῆς κατὰ τὴν ἁγίαν πόλιν ἐκκλησίας σὺν ἑτέροις πολλοῖς ἀσκηταῖς κατὰ τὴν φυλακὴν ἐγκαθεῖρξεν, τῇ πολυχρονίῳ κακώσει ὑπάξει μαχαικόμενος.

18. Τὸ μὲν δὲ κατὰ τῶν πιστῶν καὶ ἁγίων τοιαῦτα αὐτοῦ τὰ νεανειύματα· καὶ τὴν μὲν δι' ἡμᾶς ὀφθέντα ἀνθρωπινον, θεῶν ὅσα ἀληθινόν, οὕτως ὑβρίζε τε ¹⁸ καὶ τοὺς αὐτοῦ ἁγίους· ὁρᾶποντας οὐχ οὕτω βραχεῖ χρόνῳ καὶ περιωρισμένῳ, κατὰ πάντα δὲ τὸν αὐτοῦ χρόνον τῆς ζωῆς ἐκάκων καὶ ἀνηκέστοις ὑπεβάλλετο συμφοραῖς ¹⁹.

19. Ὑμνος δὲ τινας ποιῶν καὶ στιχηρὰ μαλλίῳ ᾄδισθαι προετρέπετο· μεθ' ὧν καὶ τὸ τοῦ τετάρτου ἔχου, Εὐλογεῖτε, ἐκ τοῦ κατὰ τὴν ὁδόνην, Ἄκου, κόρη, ἡδὴ,

VARIE LECTIONES.

¹⁵ ἐδεκνύει vulgo et hoc loco et alio quodam supra correcto. ¹⁶ ἐκκατηθέντας P. ¹⁷ εὐσεπας P corr. in margine. ¹⁸ ὑβρίζετα P ¹⁹ ἀληθινός Codrenus et Scylitzes. ²⁰ ὑπεβάλλε ταῖς σ. ?

μεθαρμοσάμενος καὶ ῥυθμὸν παρασχών, ἐν τῇ τοῦ Ἀ
 Θεοῦ ἐκκλησίᾳ εἰς πάντων ἐπήκοον ᾄδῃσθαι διαωρί-
 σται. Φέρεται δὲ καὶ λόγος τις ὡς αὐτὸς οὗτος ὁ
 Θεόφιλος ἔγραψε τοῦ μέλους βαλλόμενος, καθάπερ πα-
 τέρες περὶ τὰ ἔκγονα, κατὰ τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν
 ἐν παιδρᾷ πανηγύρει οὐ παρητήσατο τὸ χειρονομεῖν,
 [P. 67] δοὺς τῷ κλήρῳ αὐτῆς λίτρας ὑπὲρ τούτου
 χρυσίου ἑκατόν. Καὶ τὸ στιχηρὸν δὲ τὸ κατὰ τὴν
 βασιλεύον, Ἐξέλθετε, ἰδοὺ, ἐξέλθετε καὶ λαοί,
 τῆς ἐκείνου 19 φασὶν εἶναι τόκον ψυχῆς.

17. Ἐπειδὴ καὶ τὸν τῆς κεφαλῆς κόσμον ὀλίγον πως
 ἐκ φύσεως ἔφερε καὶ ψιλὸς τὰς τρίχας ὑπὲν, ἐθέσπισεν
 ἀπανταχῇ ἐν χρῷ ταύτας ἀποκαίρειν καὶ μὴ τινα
 Ῥωμαίων ὄντα τοῦ τραχήλου περαιτέρω φέρειν συγ-
 χωρεῖν· εἰ δὲ τις φωραθῇ, πολλὰς αἰκίζόμενον 20
 μάστιγι πρὸς τὴν τῶν προγόνων Ῥωμαίων ἐπαν-
 ἀγεσθαι ἀρετὴν· τούτῳ γὰρ καὶ οὗτοι τριχώματι ἐ-
 σιμνύοντο. Ὅθεν καὶ νόμον ἐξέθετο τοῦ μὴ τινα διόλου
 κατατολμῆν περαιτέρω τοῦ αὐχένος προβαίνειν
 ἔξω.

18. Ἐδοὶ δὲ ἄρα καὶ τὰ κατ' αὐτὸν καὶ τὴν αὐτοῦ
 συγγένειαν προνοήσασθαι τε καὶ διοικῆσαι κατὰ τὸ
 τούτῳ δοκοῦν· καὶ διὰ τοῦτο, ἔπει πάντε μὲν ἔτυχε
 τηλικαῦτα θυγατέρων ὑπάρχειν πατὴρ, ἔρημος δὲ
 ἀρβενικῆς ὥρῳ γονῆς, τὴν πασῶν ἱσχυάτην Μαρίαν
 ὑπερβαλλόντως ἡγαπημένην οὖσαν τῶν ἄλλων ᾤθηθ
 δεῖν συζυγεῖν ἀνδρὶ. Ὁ δ' ἀνὴρ τῆς τῶν Κρηνητῶν
 κατήγετο γενεᾶς, γένους τῆς τῶν Ἀρμενίων, Ἀλέξιος
 τοῦνομα, Μουσελὴ τὴν ἱπανυμίαν, τῷ εἶδει ὥρατος, ἀκ-
 μάζων τὴν ἡλικίαν, οἰκῶν κατὰ τὸ τῆς ἀκροπόλεως μέ-
 ρος, κατὰ τὰς οὕτω καλούμενας τῆς Κρηνητίσσης οἰ-
 κίας· ὃν πρῶτον μὲν τῇ τῶν πατρικίων καὶ τῶν ἀνθυπά-
 των τιμησας ἀξίᾳ διὰ τὸ πρὸς τὴν θυγατέρα τούτου φι-
 λόστοργον, ἔπειτα δὲ καὶ μὴ μάγιστρον καὶ Καίσαρα τὸ
 ἱσχυάτην ἀνηγόρευσεν, στρατεύματά τε δοὺς ἱκανὰ πρὸς
 τὴν Δογγοβαρδίαν ἐξέπειμψεν, χρειὰς τηλικαῦτα κατε-
 πειγούσης τινός. Καὶ ὁ μὲν ἀπῆκε καλῶς τὰ κατ'
 αὐτὸν ἀνύων, καὶ ὡς ἰδοῦκε τῷ βασιλεῖ· καὶ διὰ τοῦ-
 το ἡκμαζε μὲν ὁ πρὸς αὐτὸν πόθος τοῦ βασιλέως,
 συνήκμαζε δὲ καὶ ὁ ἐξ ἀνθρώπων φθόνος αὐτῷ, καί
 τινες ἰλοιδόρουν καὶ βλάσφημά τινα ἔφασκον κατ'
 αὐτοῦ, ὡς τῆς τε βασιλείας ἐπιθυμεῖ καὶ δεῖ ποτε τὸ
 εἶρα τοῦ θῆτα κατακυριεύσαι. Ὅθεν ἔπει τὰς κατ'
 αὐτοῦ συρραφείας διαβολὰς ὁ Καίσαρ Ἀλέξιος διακῆ-
 ποεν, τὸν φθόνον ὥσπερ κατευλαδούμενος πολλὰ τοῦ
 βασιλέως ἐδέετο οἰκτεῖραι τούτον καὶ συγχωρῆσαι
 πρὸς τὸν μονήρη βίον μετατάξασθαι. Ἀλλὰ τότε μὲν
 οὐκ ἐκεῖνος συνεχώρησεν, τὴν χρῆσιν αὐτῆς θυγατρὸς
 προβαλλόμενος, καὶ ὁ ῥήθεις Καίσαρ ἔμενεν ἐφ'
 ἡσυχίας πολλῆς τοῖς δημοσίοις ἐνασχολούμενος πράγ-
 μασι. Ὡς δὲ τὸν Μιχαὴλ ἐγέννησεν ὁ Θεόφιλος, καὶ
 ἡ τούτου μὲν θυγάτηρ τοῦ Καίσαρος δὲ γαμετὴ τὸν
 βίον μετέλλαξεν, ταύτην μὲν τοσοῦτον τετίμηκεν ὡς
 καὶ τὸν χρῶν αὐτῆς ἐν λάρνακι θάψαι περιτηγυρω-
 μένη καὶ προνόμιον δοῦναι διὰ λελεξαμένων ἐν
 αὐτῇ λάμβων ἀστυλίας τοῖς ἐφ' οἷς· δὴ ποτε ἐγκλήμα-

A cinnans rhythmumque apponens in dei ecclesia cun-
 ctis audientibus cantari præcepit. Sed et fama est
 eundem ipsum Theophilum, sic modulati cantus
 amore 107 illectum, ac velut se parentes ad filios
 ac nepotes habent, hand a dignitate officioque alie-
 num putasse solemniqua quadoque festo in Magna
 ecclesia manu gestuque certa lego movendo can-
 toribus præire, eam in rem centum auri libris
 ejus ecclesie clero tributis. Modulum quoque in
 die festo palmarum, *Exite, gentes, exite et populi,*
 ejus ingenli fectum esse dicunt.

17. Quia vero a natura paucos rarosque capillos
 habebat ac recalvaster erat, lege sanxit ad cutem
 ubique detondendos, nec ulli Romanorum fas esse
 ultra collum demissos gestare. Sin autem aliquis
 legis transgressor deprehensus esset, multis emen-
 datum verberibus, ad pristinam Romanorum vir-
 tutem revocandum esse. Nam hac quoque illi
 honestabantur cæsarie. Lege itaque cautum ne
 quis omnino ultra collum capillos demittere audeat.

18. Quia vero suas quoque illum res affiniumque
 disponere exque arbitrio componere decebat, quod
 quinque tunc filias nec ullam hactenus masculam
 prolem susceperat, ex illis natu minimam sibi que
 præ reliquis eximie charam, Mariam nomine, statuit
 viro nuptum tradere. Delectus maritus ex Crenita-
 rum gente, Armenius patris, Alexius cognomento
 Moseles, forma elegans ac florenti ætate, ad arcis
 partem in Crenetissæ 108 dictis ædibus habitans.
 Huic patricii primum ac proconsulis, quo erat in
 filiam amore, collata a Theophilo dignitas est; tum
 vero etiam magister, ac denuum Cæsar ab eo crea-
 tus, copioso instructus exercitu in Longobardiam,
 rebus ita poscentibus, mittitur. Eo Alexius pro-
 fectus cum esset, præclare ei res cesserunt exque
 socreri voto. Quo factum est ut crescente in eum
 imperatoris amore ac desiderio una quoque homi-
 num in eum invidia magis augeretur. Non deerant
 qui criminarentur et maledicta quædam in eum
 jactarent, quasi dominandi cupido ipsum incessis-
 set, ac fore ut A in Θ quandoque imperium usur-
 paret. Quamobrem ubi hæc in se per calumniam
 recevit Alexius Cæsar, velut timens cavensque in-
 vidiam, multis apud imperatorem precibus agebat
 ut suæ misertus sortis ad monastica eum vota tran-
 siredo pateretur. Verum tunc quidem nec Theophilus
 annuit, filiam marito viduam grave esse objiciens,
 ac, quem diximus, Cæsar multa cum quiete ac se-
 curus publicis rebus operam dabat. Ubi autem ille
 Michaellem filium susceperat, ipsiusque filia ac Cæ-
 sariis uxor diem obierat, illam quidem usque adeo
 coluit, ut et ejus cineres in arca argenteis laminis
 obducta condiderit, insculptisque in ea iambis cu-
 juscunque flagitii reis eo confugientibus asyli jus
 constituerit: Alexium vero, qui clam mutaverat
 ordinem ac monasticum habitum susceperat, cum

VARIAE LECTIONES.

19 ἐκείνης P. 20 αἰκίζόμενος P.

nulla vi aut suasionē ab instituto posset deducere, A
ægre ejus consecrandi veniam fecit, multis expro-
brans 109 quod secum et in aula versari nollet,
sed obscurus et in angulo mallet vitam agere. Id-
circo regium monasterium ad Chrysopolim ei tri-
buit; ad hæc etiam Coriarii, et quod erat ad
Elcam. At vero cum in Chrysopolitano commo-
raretur, ac quandoque commoda deambulationis
causa ad locum Anthemii dictum, ad Armamenta-
rium tunc imperatorum spectantem, venisset,
secum reputans singula quæque monasteria condi-
torum nomina viridi semper ac immortalī memoria
servare, impetrato imperatoris mandato illum
coemere statuit, suique juris factum exstructo
monasterio exornare; quod et Theodoræ Augustæ,
illius socrus ope, concessum est. Loco itaque
pulchre ædificis ornato inque monasterii formam
usumque composito, illic ipse vivere desinens
humatus est; ejusque quod dictum a nobis est fidem
facit cum illius sepulcrum, tum quæ olim ex
ejus nomine illic posita imago est. Quin et ejus
germanus Theodosius prope conditus est, qui
patriciam dignitatem consecutus multa optimæ
vitæ suæ documenta in eo monasterio reliquerat.

49. Porro Agarenis ingruentibus, illorumque
duce Ibraimo cum multis myriadibus in Romanos
expeditionem moventē, Theophilus quoque magni
animi fortisque laudem ambiens, nec quidquam
timidum aut molle animo versans, expeditionem
et ipse suscipit. Nam etsi timoris aliquid inerat,
suorum tamen rei militaris peritia et virtus, id
quantum erat, facile avertēbat ac procul depelle-
bat. Virorum alteri Theophobus, 110 alteri
Manuel nomen erat. Porro Manuel fortitudine
spectabilis ipsis quoque hostibus universis notus
erat. Ex Armeniis namque ortus, Leone impera-
tore Orientalium copiis præluerat, decessorisque
ejus Michaelis equisonum princeps, quem pro-
tostrotorem vocant, exstiterat. De Theophobo etiam
dicendum, unde et quomodo ex Persarum stirpe
natus in imperatoris notitiam venerit ejusque sibi
sororem matrimonio junxerit. Quidam regia Per-
sarum satus prosapia aliquando Cpolim fungendæ
legationis causa venerat. Is non ex legitimo con-
jugio, sed occulto concubitu suscepto Theophobo,
urbe discessit. Quoniam autem apud Persas in-
violabili jure lex obtinet, cavens scilicet n. quis
aliter regni compos efficiatur, quam si ex regia
ortus stirpe sit, regisque familiæ viri continuis
bellis ac Agarenis huc illuc sedes mutare cogenti-
bus ac pellentibus defecerant, cumque alioqui apud
eos qui Persidis regionem colebant, multis de eo
rumor percrebuisse, esse quemdam Byzantii Theo-
phobum nomine (quem ipsum rumorem ejus
tunc pater sparserat), visum est Persarum satura-
pis ac proceribus occulte quosdam mittere, qui
rem diligenter inquirerent. Hi itaque ad Romanum

σιν ἀνθρώποις ἀλοῦσιν καὶ προσφυγοῦσιν ἐκεῖ· τὸν
'Αλέξιον δὲ λάθρα μεταταξάμενον [P. 68] καὶ τὸ μο-
ναχικὸν μεταμφιασάμενον ἐσθῆμα, ἐκεῖ μετ' ἡδύνατο
πίστας τοῦ πάλιν αὐτὸ ἀποβαλεῖν, μόλις συγχωρήσας
πολλοῖς ἐνέλθειν περιβαλὼν οἷς οὐ μετ' αὐτοῦ ἐκρίνειν
εἶναι, ἀλλ' ἐν παραδύστη πρυ καὶ γωνίῃ. Ὅθεν ἐδί-
δου τούτῳ θεωρεῖν τὸ τε κατὰ Χρυσόπολιν βασιλικὸν
μοναστήριον, προσέτι μὴν καὶ τὸ τοῦ Βυροῦς καὶ τὸ
τοῦ κατὰ τὸν Ἑλαίαν. Ἀλλ' ἐκεῖνος τῷ κατὰ τὴν
Χρυσόπολιν ὄντι ἐνδιατρώμενος, ἐκεῖ ποτε περπατοῦ
ἐδεήθη καὶ κατὰ τὸν Ἀνθεμίου τόπον ἐγένετο, βασι-
λικῶν τῆνικαῦτα συγγένοντα τῶν μαγγάνων, εἰπεν
δὲ ὡς ἑκαστον τῶν σεμνείων τῶν οἰκοδομούντων φέ-
ρει τὴν κλῆσιν ἀθάνατον, εἴπετο τοῦτον διὰ βασιλικῆς
προστάξεως ἐξηγήσασθαι καὶ ὄνιον κατασκευάσαι. Ὁ
καὶ διὰ τῆς βασιλίδος Θεοδώρας ἐγένετο, τῆς αὐτοῦ
πενθέρας. Ὅθεν καλῶς ἐποικοδομήσας καὶ εἰς μονα-
χικὴν τάξιν ἀγαγὼν ἐκείσε τὸν βίον ἐκλιμπάνων ἐτέθη,
τὸν τάφον καὶ τὴν αὐτοῦ ἀνωθεν ἐπιγεγραμμένην
εἰκόνα μάρτυρα ἔχων τῶν λεγομένων. Οὐ μὴν ἀλλὰ
καὶ ὁ τοῦτου ἀδελφὸς Θεοδόσιος κλησίον τίθεται
αὐτοῦ, πατρικίων τιμῇ ἐγκαταλεγεῖς, πολλὰ γνωρί-
σματα τῆς αὐτοῦ ἀρίστης βιώσεως ἐν τῷ μοναστηρίῳ
καταλιπών.

111. Ἐγχεμένῳ δὲ τῶν Ἀγαρηνῶν καὶ μετὰ πολ-
λῶν μυριάδων τοῦ Ἰβραῖμ κατὰ Ῥωμαίων ἐκστρα-
τεύοντος, καὶ ὁ Θεόφιλος ἔρωτι φιλοτιμίας καὶ γεν-
ναϊότητος ἐπὶ πόλεμον ἔξεισιν, ἀναδρον οὐδὲν οὐδὲ
μαλακὸν ἐννοῶν· εἰ γάρ τι καὶ δέος προσῆν, ἀλλ'
ἢ τῶν σὺν αὐτῷ ἀνδρῶν κατὰ πολέμους πεῖρά τε καὶ
γενναϊότης ἀπέτρεπε τοῦτο καὶ πόρρω ποι ἐναπέπεμ-
πε. Θεόφοβος οἱ ἄνδρες καὶ Μανουὴλ ἐκαλοῦντο.
'Αλλ' ὁ Μανουὴλ " δεινὸς ἐπ' ἀνδρείᾳ, καὶ τοῖς ἐναν-
τίοις ἅπασι γινώριμος· ἐξ Ἀρμενίων γάρ τὴν γένεσιν
ἦν, καὶ τοῦ στρατοῦ τῶν Ἀνατολικῶν ἐπὶ τοῦ Ἀέον-
τος προηγούμενος, καὶ τοῦ πρὸ αὐτοῦ Μιχαὴλ ἱερα-
κῶν οὐκ ὀλίγος· πρωτοστράτορα τοῦτον φασιν. Δη-
λώσει δὲ καὶ τὸν Θεόφοβον ὁ λόγος, ὅθεν τε καὶ ὅπως
ἐκ Περσῶν καταγόμενος τῷ βασιλεῖ γέγονε γινώριμος
καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ εἰς γάμον ἡρώσατο. Εἰς
πρεσβείαν τὴν ποτε τῶν ἐκ βασιλικῆς σειρᾶς Περσῶν
ἀφικόμενος πρὸς τὴν Κωνσταντίνου, οὐκ ἐκ νομίμου
συναφείας, χρυφίου δὲ καὶ λαθραίας τοῦτον γεννηθῆ-
ναι ποιήσας ἐξαπέδημησεν. Ἐπεὶ δὲ νόμος τοῖς Πέρ-
σαις ἀπαράβατος [P. 69] μὴ τίνα τῆς παρ' αὐτῶν
ἀρχῆς ἐγκατῇ γενέσθαι, εἰ μὴ τῆς βασιλικῆς με-
τέχῃ σειρᾶς, ἐξέλιπον δὲ ἐκ τῶν συνεχῶν πολέμων καὶ
τῆδε κάλεισε μετασκηνώσεων ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐλαυ-
νόμενοι οἱ τῆς βασιλικῆς φυλῆς, ἀλλὰ καὶ λόγος ἐφέ-
ρετο πολλὸς περὶ αὐτοῦ παρὰ τῶν ἐν Περσίᾳ μενόν-
των, ὡς ἦ τις κατὰ τὸ Βυζάντιον ὠνομασμένος Θεό-
φοβος (καὶ γὰρ ἦν δοθεὶς " ὑπὸ τοῦ τῆνικαῦτα σπεί-
ραντος τοῦτον πατρὸς), ἔδοξε τοῖς ἀρίστοις τῶν Περ-
σῶν κρύφα τινὰς ἐκπέμψαι τοῦ ζητουμένου εἰς
ἐρευναν. Καὶ δὴ καταλαβόντες τὴν ἡμετέραν μόγις
τοῦτον ποτε τῇ μητρὶ συνόντα καὶ κατὰ τὴν Ὁξείαν
ἐνδιατρώμενον προσεφύρισκον. Ἐπεὶ γοῦν οὐκ ἐκ

VARLE LECTIONES.

" ὁ μὲν Μανουὴλ? " διαβόσις margo Combef.

τινων μόνον ἰδωλμάτων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῆς ψυχῆς καὶ σώματος γνωρισμάτων ὁ ζητούμενος ἐδηλοῦτο τότε καὶ ἐγνωρίζετο, προσέτι μὴν καὶ τῶν ἐκ γαιθῶνων ἑμαρτύρει τὴν γενομένην τῇ γυναικὶ πρὸς τὸν Πέρσῃ συνάφειαν (οὗ γὰρ τι κρυπτόν ὁ τοῖς πολλοῖς οὐ γνωστὸς ἦσται), δῆλον; ταυτοὺς οἱ ἀπεισταλμένοι ποιοῦσι τῷ βασιλεῖ καὶ τὰ τοῦ δράματος σαφηνίζουσιν, εἰρήνην καὶ σπονδὰς καὶ πᾶν τοῦ ἔθνους ὑποταγὴν καθυπισχνοῦμενοι, εἰ τοῦτον αὐτοῖς ἐπιδοῦναι οὐ παραιτήσεται. Ἐγερῆθαι γοῦν τοῖς ὑποσχεθεῖσιν ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐπειπερ οὕτως ἔχουσιν εὖρσκα τὴν ἀλήθειαν, ἐν βασιλείᾳ τοῦτον αὐλίσσασθαι καὶ κατασκηνοῦν ποιεῖ, μαθήμασι τε καὶ παιδείᾳ ἐπιμελούμενον.

κ'. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλος λόγος περὶ τοῦ Θεοφόβου (καλὸν γὰρ ἀμφοτέρους εἰρῆσθαι), μικρὸν μὲν κατὰ τὴν ἀρχὴν διεννηχέναι δοκῶν, εἰς δὲ ὅμοια σῶζων τῶν γεγραμμένων καὶ πόρσις· ἔστιν δὲ ὁ οὐκ ἀπὸ πρίσθεν τινος τὴν νόθον σπορὰν ἐδέσθαι τοῦτον φησιν, ἀλλὰ κατὰ τινα περιπέτειαν τῶν ἐν πολέμοις συμβαινόντων καὶ τὸν τοῦτου πατέρα, εἴτα βασιλεύοντα εἴτα καὶ βασιλεῶς; ἔγγυς ὄντα κατὰ συγγένειαν, φυγαῖν ἐκ Περσίδος καὶ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν πύνητα διαβλοῦντα βίον προσρῆναι, κάκεισε κατηλθεῖν τινὲ γυναικῶν δουλεύοντα ὅτε ποτε τῷ ταύτης ἔρωτι καὶ νομίμῳ συναφείᾳ τοῦτον ἐναποτεκεῖν. Ἄλλ' ὁ μὲν ἐξ ἀνθρώπων ἐγένετο, ἀστρονομία δὲ τι καὶ μαντεία (καὶ γὰρ φασὶ ταύτας τὰς ἐπιστήμας ἀκμάζειν ἐν παρὰ Πέρσαι;); μαθεῖν περὶ τοῦ Θεοφόβου, ζητοῦσιν αὐτοῖς εἰ ἔστι πῶς τις ἐκ βασιλικῆς φυλῆς καταγόμενος, καὶ ἐπειπερ ἔμαθον, σπουδῇ ἐπὶ τὴν Ἰωνοστασίου θείν εἰς τὴν τοῦ ζητουμένου ἔρευναν. Γνωστὸν οὕτως γενέσθαι τῷ βασιλεῖ, καταληφθέντος αὐτοῦ. [P. 70] Ἐπειπερ οὖν ἡ τοῦτου ἐμφάνεια καὶ κατὰ τὸν βίον παρουσία ἅπασιν ἐγνώσθη τοῖς κατὰ τὴν Περσίδα διὰ τῶν ὑποστρεφάντων ἀποστέλων, ἡδὺ πᾶσιν ἐφάνη καὶ ἔρετον τοῦ ἀπώστασιν τινα ἐννοῆσαι ἀπὸ τῶν τῆς Ἀγαρ, τῇ δὲ τῶν Ῥωμαίων ἀρχῇ προσχωρήσειν, ὥς ἂν τοῦ κατὰ γένος ἀρχηγοῦ εὐμοιρήσειαν.

κα'. Ἐτυχε δὲ ἄλλως ὁ τῶν Περσῶν ἀρχηγὸς Βάβας ἦν παντασίαν ἔχων ἐξ ἀμαραμουνῇ ἀπώστας καὶ πείρων ἐπάρας κατ' αὐτοῦ ἐν χιλιᾷσιν ἐπὶ ὅς καὶ πόδω πρὸς τὸν Θεοφόβον καὶ πόδω τῷ ἐξ οὗ ἀπίστη Ἀγαρηνοῦ πρὸς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπικράτειαν κατὰ πόλιν Σινώπην ἔρχεται, καὶ τῷ βασιλεῖ ταυτὸν τε καὶ τὸ ἔθνος ὑπήκοον θέθειεν. Διὰ τοι τοῦτο τὸν τε Θεοφόβον ὁ θεόφιλος τιμῇ τῇ πατρικίᾳ ἐναρτιοῖ, καὶ τῇ αὐτοῦ ἀδελφῇ πρὸς γάμον ἐκδίδωσι, συναρμόζεσθαι τε ἑκαστον τῶν Περσῶν νομοθετεῖ τοῖς Ῥωμαίοις καὶ κατ' ἐπιγαμίαν ἀπασθαι τε καὶ συνεῖρεσθαι, πολλοὺς τοῦτων τοῖς βασιλικοῖς ἐμπρέπιν ἀξιώμασι πεποιηκώς. Ἀλλὰ καὶ κώδιξι στρατιωτικῶς αὐτοῦς ἀναγράφεται, καὶ τάγμα οὕτως καλούμενον Περσικὸν ἐγκατέστησε, καὶ τοῖς κατὰ

A devecti orbem ægre tandem aliquando Theophobum cum matre versantem ad Oxiam inveniunt. Quia vero quem sic quærebant, non obscuris solum indicia, sed et ipsis animi 111 corporisque notis propriis innotescēbat, isque ille ipse esse agnoscebat (ac nec ex vicinis quidem deerat qui feminam cum Persa rem habuisse testaretur, cum nihil occultum sit quod non tandem in vulgi notitiam veniat), se demum qui missi fuerant imperatori prodentes totam rei fabulam aperiant, pacem, fœdera, gentemque omnem subjectam iri polliciti, si modo Theophobum ipsis dedere non abnueret. Gavisus promissis Theophilus, quodque rem niti veritate didicerat, morari Theophobum in aula illicque disciplinis imbui ac erudiri jubet.

B 20. Sed alia quoque de Theophobo fertur narratio, præstatque eam quoque referre. Et videtur quidem hæc a priori nonnihil differre, quod ad initia attinet; sequentibus tamen similibus est atque eadem exhibet. Sic ergo se illa habet, non ullius legati notham soholem Theophobum esse, vel easatam ratione quam prior ferebat narratio, sed belli quodam vario casu rerumque vicissitudine cogente ejus quoque parentem, sive rex erat sive stirpis regis, ex Perside fugisse, inque regia urbe pauperem tolerantem vitam civibus adhæsisse; atque illic tabernariæ mulieris mancipatum obsequiis, post longos tandem annos, illius amore legitimoque copulatum conjugio hunc suscepisse, inque eum modum in vivis esse desisse; quadam vero astronomia ac vaticinio (nam has artes etiamnum aiunt apud Persas vigere) didicisse de Theophobo, dum quærunt an ullus uspiam regia stirpe illis satus exstet. Cumque adeo extatere 112 didicissent, ad eum vestigandum Cpolim festino accurrisse; eoque deprehenso, sic imperatori rem innotuisse. Cum itaque per nuntios in Persidem reversos cunctis per eam regionem innotuisset eum detectum vitæque supersuitem esse, gratum omnibus visum est expetendum Agarenorum jugum quovis modo excutere, Romanoque adungi imperio, ut sæpe stirpis ducem liceret obtinere.

D 21. Erat vero præterea Persarum dux Bahec nomine: is annos jam quinque ab amaranum defecerat, inque eum cum septem millibus calcanem levarat. Is tum desiderio erga Theophobum, tum Agarenū metū, a quo defecerat, ad Romanorum ultro ditionem in urbem Sinopem concesserat, seque ipse ac totam gentem imperatori subjecerat. Idcirco Theophilus tum patricia dignitate Theophobum auget suæque sorori matrimonio jungit; tum lata lege persæ omnibus libera cum Romanis conjugia facit, et ut matrimoniorum cum eis fœdera jungere liceat, multis eorum regiis honestatis dignitatibus, eorumque nominibus in militares codices relatis, sicque ex illis constituta legione quam Persicam vocant, Romanis adversus Agare-

VARIE LECTIONES.

11 ἐπὶ τὴν] τὴν ἐπὶ P.

nos ad bellum procedentibus eam connumerari A πόλεμον ἐξιοῦσι 'Ρωμαίοις κατὰ τῶν 'Αγαρηνῶν ἵναριθμῆσθαι προσέταξε.

22. His ergo viris fretus Theophilus, quod et alias bello strenuus sciret, adversus Agarenos proficiscitur, cum et Ibraeinus, uti dictum est, 113 etiam ipse in nos movisset. Cum itaque ambæ jam acies, ac tum Agarenorum princeps tum Theophilus in vicino essent, essetque res in deliberationem vocata, Manuelis ea sententia fuit, indignum videri Romanorum imperatorem cum amaramnune conserta acie pugnare; unum aliquem cum parte exercitus in eum immitendum, idque interdiu factitandum esse. Contra Theophobus præsentem in acie imperatorem adesse suadebat; noctu tamen congregiendum, impressione facta per Persicas pedestres copias; ac tum postea cum necesse fuerit, equestres turmas præsto fore, quæ hostilem exercitum essent conclusuræ. Verum non acquievit imperator, multis idcirco pugnam noctu conserendam suadere Theophobum dicentibus, ut sibi ipsi Romanorum vindicaret gloriam. Aperto itaque Marte decretum ut cum hoste congredierentur. Cæterum Ibraemus, incertum num arrogantia ductus an imperatoris metu contreritus, parte exercitus assumpta recessit, immisso Abuchazar cum octoginta millibus armatorum ad pugnam conserendam. Diu utrinque fortiter dimicatum; tandem scholæ cum domestico adversæ aciei impetu coactæ cedere ac fugam inire. Hincque adeo imperator cum cohorte prætoria et duobus Persarum millibus, una etiam adjuncto Theophobo, in collem quemdam saluti metuens evasit. Acriter ad vesperam usque circa illum pugnatum, aliis capturos se imperatorem confidentibus, aliis ulciscantibus 114 nec eum prodere sustinentibus. Nocte itaque superveniente, qui cum imperatore erant, simulata gaudii specie perstrepere manibus, conclamare, cinnryis, chordis, aliasque buccinarum sonitu aerem strepitu implere; quo nimirum ingentes sibi auctas spes novique subsidii opinionem conterrendis hostium animis ingererent. Quod et ita contigit. Hoc enim ipsum illi suspicantes, ac ne in ipsos hostes irrumperent ab eis circumdarentur, ad sex milia passuum recessere. Imperator cum suis aliquantum periculo sublevatus fuga salutem expedit, et ad exercitum qui prodiderat ac turpiter terga dederat incolumis evadit. Ac quidem proliorem exercitum imperator acrius objurgat, summam vero Theophobo suisque gratiam habet, præmiisque ac honoribus magnifice accepit. Hinc Persæ ferventi in Theophobum amore incensi, incredibilique gaudio animati, uno illo duce Agarenorum sibi bellum concedi postulant, invictæque animi vi certam sibi compressis hostibus pollicentur victoriam. Quamobrem etiam imperator Theophobum Persarum ducem fore decrevit.

23. Insequenti anno Theophilus rursus copias

κβ'. Τούτοις γοῦν τεθαρρήκως ὁ Θεόφιλος, ἐπεὶ καὶ ἄλλως ᾔδει τούτους ἀνδραγαθίζομένους, εἰς πόλεμον κατὰ τῶν 'Αγαρηνῶν ἐξίσι καὶ τοῦ 'Ιβραῆμ καὸ' ἡμῶν, ὥς εἴρηται, ἐκστρατεύσαντος. Ἐπειπερ γοῦν ἐγγὺς ἀλλήλων ὁ τε τῶν Σαρακηνῶν ἀρχηγὸς ἐτεγόνει καὶ ὁ Θεόφιλος, εἶδε δὲ καὶ βουλῆς, ὁ μὲν Μανουὴλ οὐ δίκαιον ἔφησε βασιλεῖα 'Ρωμαίων πρὸς ἀμεραμουνῇ πολεμεῖν, ἀλλὰ τινα μέρος λαβόντα τῶν στρατιωτικῶν ἐξίναί κατὰ πρόσωπον τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἅμα μεθ' ἡμέραν τοῦτο ποιεῖν, ὁ Θεόφοδος δὲ εἶναι μὲν ἐπὶ παρατάξεως τὸν βασιλεῖα ἐβούλετο, νύκτωρ δὲ ἐπιτεθῆναι αὐτοῖς μετὰ τοῦ τῶν Περσῶν πεζικοῦ, καὶ ὅτε πάλιν δεήσειεν, ἐπικυκλῶσαι τὸ ἱππικόν. B 'Ἄλλ' οὐκ ἔπεισε τὸν βασιλεῖα, εἰπόντων πολλῶν, σφετεριζομένου ὁ τοῦ Θεοφόδου τὴν τῶν 'Ρωμαίων δόξαν καὶ διὰ τοῦτο βουλομένου ἐν νυκτὶ πολεμεῖν· κλήν ἐδοξεν εἰς τοῦμφανὲς μεθ' ἡμέραν συρρῆξαι τὸν πόλεμον. Καὶ ὁ μὲν 'Ιβραῆμ, εἰτ' ἄλλως καταλαζονεσόμενος εἶτε δὴ καὶ φόβῳ βασιλέως περιστοιχιζόμενος, μέρος λαβὼν τοῦ στρατοῦ ἀνεχώρησεν, 'Αβουχάζαρ δὲ πρὸς τὸν κατὰ βασιλέως πόλεμον μετὰ μυριάδων ὁκτὼ ἐξαπέστειλεν, οἱ καὶ καρτερώς ἄγαν ἀνδρισσάμενων ἀμφοτέρων ἐπὶ πολὺ, [P. 71] τέλος ἐνδύναι τὰς σχολὰς μετὰ τοῦ δομεστικού καὶ πρὸς φυγὴν τραπῆναι ἐξεδιτάσαντο. Ὅθεν ὁ βασιλεὺς μετὰ τῆς βασιλικῆς φάλαγγος καὶ δύο χιλιάδων Περσῶν, προσόντος τούτοις καὶ τοῦ Θεοφόδου, ἐπὶ τινος βουνοῦ σέσωστο, τὸν περὶ ψυχῆς κίνδυνον ὑφορῶμενος. Καὶ ἄχρι μὲν ἑσπέρας πολὺς ἦν ὁ περὶ αὐτὸν πῦλεμος, τῶν μὲν ἐπιζόντων τοῦτον ἐπὶ χεῖρας λαβεῖν, τῶν δὲ ἀνταμυνόντων καὶ μὴ προδοῦναι τοῦτον διακαρτερούντων. Διὸ νυκτὸς ὅρτι γενομένης κρῖτος χειρῶν τε καὶ ἀλαλαγμοῖς ἐχρῶντο οἱ μετὰ τοῦ βασιλέως, χαίρειν προσποιούμενοι, κινύραις τε καὶ χορδαῖς καὶ ἄλλως βουκίνων φωναῖς τὸν αἰθέρα περιεδόνουν, ἐλπιδας οὐ τὰς τυχοῦσας τοῖς ἐχθροῖς θέλοντες περιποιῆσαι. Ὅ καὶ συνέθη· μίλια γὰρ ἔξ ὑποχωρήσαι τούτους εἰς τοῦπισω τινὰ κατορθώδουσι προσβολὴν τε καὶ κύκλωσιν προσεγίνετο. Ὅθεν ἀδείας τυχόντες μικρὰς οἱ περὶ τὸν βασιλεῖα, πόρρω που νυκτῶν φυγῇ χρησάμενοι τὴν σωτηρίαν ἐπραγματεύσαντο, καὶ πρὸς τῇ καταπροδόντι τοῦτον στρατεύματι καὶ τὰ νῶτα δόντι τοῖς ἐχθροῖς διεσώθησαν. Μέμψαι μὲν οὖν πολλὰς ὁ βασιλεὺς τὸ προδεδωκὸς στρατεύμα καθυπέβαλεν, χάρισι δὲ καὶ τιμαῖς διαφέντων τοὺς περὶ τὸν Θεόφοδον ἐγέραιρεν. Ὅθεν οἱ Πέρσαι ἔρωτι διαπύρῳ πρὸς τὸν Θεόφοδον ἐξεκαίοντο, καὶ θυμηδία τινὶ ἀρρήτῳ ἀναθάρρυνόμενοι μετ' αὐτοῦ τὸν κατ' 'Αγαρηνῶν ὑποδύεσθαι πόλεμον ἐλιτάνευον, καὶ τρέπιν τούτους ἐξ ἀηττήτου δυνάμεως ἐδεβαλόν· διὸ καὶ ὁ βασιλεὺς ἡγεμονεύειν αὐτῶν ἐβούλετο τὸν Θεόφοδον.

κγ'. Τῷ δ' ἐπιόντι ἐν αὐτῇ ἐξίσι πάλιν μετὰ τὸν ἄλ-

VARIÆ LECTIONES.

ἢ ὥς γγ. ?

μα; ὁ Θεόφιλος, καὶ κατὰ τὸ Χαρσιανὸν πολλὰ ἐκ τῆς προτίρας νίκης τῶν Ἰσραηλιτῶν ἀπαυθαδιαζομένων καὶ ἀλαζονευομένων, τοῖς συμπλακεῖς πολέος τε χειροῦται τούτων, καὶ λαίαν λαμβάνει ὡς τῶν πίντε καὶ εἴκοσι ἄχρι χιλιάδων, καὶ μετὰ νίκης λαμπρᾶς πρὸς τὴν βασιλεύουσιν ἐπανέρχεται. Ἔτυχε γοῦν τις τῶν ἐπὶ χειρῶν εὐφυλᾶ ὀνομαστῶν αἰχμάλωτων ληφθῆναι Ἀγαρηνῶν. Τούτῳ μεγάλως τὰς κατὰ πόλεμον ἀρετὰς δι' ἐγγράφων ἐγκωμίων ὁ τῶν σχολῶν προσετιῶς ἐμαρτύρει, καὶ ἐδεδόκει ὡς εἴη τε δεξιὸς περὶ τὴν ἱππασίαν καὶ τὴν τοῦ σώματος ῥώμην γενναῖος, καὶ ὅτι δυσὶ δόρασι χρώμενος περὶ τὴν ἱππασίαν [μὲν] ἐντέχνως· ἄγαν καὶ εὐφυῶς πρὸς τοὺς κατ' αὐτοῦ διαβαίνει. Ἐπει γοῦν ἐν τῷ τῶν ἱππῶν ἀμιλλητηρίῳ ὁ τοῦ δομαστικῶ θρίαμβος· ἐτελείτο, προηγίτο δὲ οὗτος τῷ τοῦ σώματος μεγέθει καὶ τῷ τῆς ψυχῆς ἀναστήματι τοὺς περὶ αὐτοῦ λόγους ἐπισφραγίζων, ἐκέλευσε πως ἰδὼν ὁ βασιλεὺς, καὶ τοῖς ἐπαίνοις κλαπείς, [P. 72] ἱππον τε τὸν ἄνδρα ἐπιθεῖναι καὶ δόρατα λαβόντα δύο τὴν εὐφυλίαν τούτου καὶ ἀριστείαν ἀπάσῃ τῇ πόλει ἐνδείξασθαι. Καὶ δὴ τούτου γενομένου καὶ τοῖς ἀπειροτέροις τέρψιν παρεχόντος τῇ ὁράσει, Θεόδωρος ὁ Κρατερὸς οὕτω λεγόμενος, ὁ καὶ μετὰ βραχὺ ἀρχηγὸς τῆς τῶν ἁγίων μὲ μαρτύρων φάλαγγος γεγωνὺς, πλησιάζων τῷ βασιλεῖ ἐξεμυκτήριζε τὸν Ἀγαρηνὸν, ἀνδρεῖον οὐδὲν φάσκων οὐδὲ κάταπληκτικὸν ἐνδεικνύμενον. Ὡ καὶ χαλεπήνως ὁ βασιλεὺς, Ἀλλὰ δι' ἰσχύος ἔχεις αὐτοῦ, ὦ θηλυδρὶα καὶ ἀνάνδρε, τοιοῦτόν τι ἐργάσασθαι; Καὶ δὲ αὐτίκα, Δύο μὲν, βασιλεῦ, μὴ μαθὼν οὐδὲ μετuxειρίσασθαι δόρατα δύναμαι· οὐδὲ γὰρ ἐν πολέμῳ τοιαύτης χρεῖα ἁδολοσχίας· ἐνὶ δὲ δόρατι χρώμενος τὴν εἰς θεὸν πεποιθῆσιν ἔχω βεβαίαν ὡς κρημνίσω τε τούτον καὶ τοῦ ἱππου καταβαλῶ. Τὴν παρῆρσιαν γοῦν μὴ φέρον ὁ βασιλεὺς ἤ μὴ ἔφησε, κατὰ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὸν ὄρκον ἐπαγαγὼν, θανάτῳ παραδοῦναι· τὸν ἅγιον, εἰ μὴ τοὺς λόγους ὀνείας εἰ; Ἔργον ἀγάγοιεν²². Ἴππον οὖν ἀναδὰς ὁ Θεόδωρος καὶ δόρυ λαβὼν ἐν χερσὶν θάπτον ἢ λόγος ἐν οὐ πολλαῖς περιόδῳ τὸν Σαρακηνὸν κατεκρήμνισε, καὶ μέγα τούτῳ φρονεῖν δέδοικεν οὐδαμῶς. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς ἡσχύνθη ἅτε δὴ καταβεβλημένος ἰδὼν τὸν Σαρακηνὸν ὑπ' ἀνδρὸς ἐνόνου καὶ οὐ γενναίου τινός, πανούργος δὲ τέως ὢν καὶ τὴν ἀρετὴν αἰδοῦμενος τοῦ ἀνδρὸς ἐφιλοφρονήσας μὲν λόγοις αὐτὸν, σολᾶς τε καὶ περιβολᾶς αὐτῷ τὴν πολιτείαν αἰδοῦμενος· ἐδωρήσατο.

γδ'. Ἀρτί δὲ πάλιν τοῦ ἔαρος ἱσταμένου καὶ τοὺς μαχητὰς κατ' ἀλλήλων ὀπλίζοντας, ὁ Θεόφιλος δύναμιν πολλὴν ἡθροικώς κατὰ τῶν Σαρακηνῶν ἔξεισι, καὶ τὴν ὅσον Μεθόδιον τῆς εἰρκτῆς ἀναρρυσάμενος καὶ μεθ' αὐτοῦ ἐπαγόμενος, οὐ νῦν μόνον καὶ πρῶτον²³ ἀλλ' αἰ τοῦτο ποιεῖν καὶ πλησίον που ἔχων αὐτόν, εἴτε τοῦ ἀσφαῖ ἔνικεν καὶ πολλοὺς ἀγνωστα δεαλίειν καὶ γνώριμα τούτῳ ποιεῖν διὰ τὴν ἐνυπάρχουσαν αὐτῷ σοφίαν (καὶ γὰρ ἐτύγχανε τῶν ἀπικρύφων ἄγαν ζητητικὸς ὁ Θεόφιλος), εἴτε, δὴ τινας ἐπ-

adversus Ismaelitas educit, ac cum eis ex superiori victoria elatis ac ferocientibus ad Charsianum congressus, multis eorum subjugatis, captivos ad viginti supra quinque millia abducit; illustrique potitus præda ad urbem augustam redit. Inter captivos Agarenos nonnemo fuit manuum agilitate celebris. **115** Hunc scholarum præses bellica virtute eximium, ejus scripto consignatis laudibus, perhibebat; asserebatque equitandi arte præclare industrium ac corporis robore strenuum, ejusmodi denique qui in equis duplici solertier hasta hostem aggredere. Quod igitur in circo domestici triumphus agebatur, inter captivos primo is loco incedebat, corporis ipsa proceritate animique superbia ac celsitate de ipso sparsum rumorem confirmandans. Videns itaque imperator, ejusque celebri fama motus, consensu equo duplicique arrepta hasta artis suæ ac solertiæ specimen spectante coram tota civitate exhibere jubet. Id cum fieret et rei spectaculum imperitiores afficeret, Theodorus cognomento Craterus (is qui non multo post sanctorum quadraginta duorum martyrum cohortis dux exstitit) ad imperatorem accedens Agarenum subeunare, nihilque eum quod fortis animi sit quodve stuporem injicere debeat ea molitione præstare etiam atque etiam asserere. Ad quem indignabundus imperator, Num vero. effeminate tu et evirate, ejusmodi aliquid, qua polles fortitudine, possis præstare? Contra Craterus: Duabus quidem hastis, o imperator, nec didici nec uti valeo: nam nec nugarum ejusmodi usus aliquis in bello exsistit: una vero arrepta, Dei fretus auxilio, equo dejectum iri hominem ac excussum prorsus confido. Tunc imperator dicendi illam libertatem non sereus, per caput suum jurare Cratero, se si vitam erepturum, nisi **116** re ipsa quod verbis jactaverat impleteret. Mox ergo Theodorus consensu equo arreptaque hasta manum conserens, dicto citius nec longo ambitu, Agarenum equo datum præcipitem altum sapere non sivit. Puduit imperatorem, dum non a viro quodam magnifice strenuo, sed ab evirato prostratum Saracenum vidit. Interim tamen, callido vafroque consilio, virique virtutem reveritus, amice verbis accipit, donatque vestibus honoris causa, civium animos offendere veritus, si quid homine aliter uteretur.

24. Jam vero rursum vere appetente ac bellatores viros inter se committente, Theophilus ingentibus contractis copiis contra Saracenos profisciscitur, educto e carcere sibique adjuncto sancto Methodio. Neque vero tunc primum fecit, sed et semper factitabat, penes se virum habens, sive ut ejus sapientiæ vi obscura vulgoque ignota dissolveret eaque ipsi aperiret (erat enim Theophilus abstrusarum rerum operosus investigator), sive id cavens, ne quas is turbas se absente ob sacrarum

VARIE LECTIONES.

²² ἀγάγοι? ²³ καὶ πρῶτον] ἔκ πρ. P.

imaginum amolitionem in urbe excitaret. Præcipui enim civium, inque eis viri religiosi, Methodium pluris faciebant eumque impense colebant. Idcirco una secum adducere, non post se relinquere, ex officii ratione Theophilo videbatur. Itaque commissa utrinque acie ac Ismaelitibus superioribus, 117 contigit circumventum imperatorem in vitæ periculum adduci, quando etiam exercitus ductor Manuel, grave prorsus omnique majus dedecore reputans, si Romanorum imperator ab hostibus caperetur, suorum animos concionis verbis recolligens, sicque eos allocutus: *Eia, viri, spes reveremini, quæ suum regem, ejus vi amoris percitæ, pone volant, leonibus instar catulorum causa dimicantis, medius cuneos imperatorem quæsiturus irrumpit, animoque fatiscentem inventum, et ex ignavia salutem desperantem, ac causantem nolle se relicto exercitu eam fuga expedire, hortatus est ut se illi præeunt ac multorum strage iter aperienti comitem daret. Postquam vero erumpentem timens pavensque imperator e vestigio secutus non est, iterum cum multis aciem perrumpit, ut a periculo virum eruat. Ac ne tum quidem voti compos effectus, tertio denum firmiter proposito cuneum imperatori undique affusum ipsumque coarctantem dirimens, ad eum usque pervadit, adeo ut ei equum, cui insidebat, loribus alligare ipsumque rursus liberare contingerit. Animo saucius erat, quo metu Romanorum imperatorem ductum iri captivum atque hostibus calcata cervice suppeditaneum fore pertimescebat. Idcirco velocius simul majorique solertia repetitis vicibus reversus, mortem quoque minatus, nisi ille sequeretur, ægre tandem periculo exemit, paucis quibusdam a tergo insequentem hostem reprimentibus, suisque incolumem 118 reddidit. Idcirco pari in eum benevolentia Theophilus ipsum honoribus accipiebat, benefactoremque ac servatorem suum vocitans congruis muneribus colebat.*

25. Cæterum major in eum vis invidiæ fuit; ac qui tot millibus armatorum unus obstiterat exque mediis hostibus imperatorem liberaverat, paucorum auxilium familiarium suæque gentis hominum malis artibus superatur. Majestatis ergo ac insidiarum per summam improbitatem ex calumnia reus agitur; summamque vim invidiæ advertens, ac a fidelissimo quodam, qui olim quidem servus illius fuerat, tunc vero principis gratiam meritis Theophilo a poculis gratæ eique ministrabat, certior factus fore ut ab eo oculis orbaretur, defectionem militum seque ad Agarenos transferri, a quibus vir longe spectabilis habitus magnisque honoribus donatus est. Itaque vicinos Agarenis hostes (Cormetas dicunt) graviter infestabat, nec lites strages illorum victor dabat, ut qui bellicæ rei pericula ac solertia supra communem, vulgique usum præstaret. Quodque nec satis dici sermone possit aut ratione pensari, tanta hæc facinora per Romanos captivos, ac qui

Α αναστάσεις φυλακτούμενος παρ' αὐτοῦ παθεῖν διὰ τὴν κατὰ τῶν ἀγίων καὶ σεπτῶν εἰκόνων πόλεμον. Οὐ μικρῶς γὰρ ἰδύκει τιμὴν τὸν ἄνδρα καὶ εἰδεσθαι ἐν τῇ πολιτείᾳ ἔκκριτον καὶ φιλόθεον· διὰ τοι τοῦτο ἄγειν μεθ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' οὐ κατόπιν ἀπολιμπνέειν ἐφαίνετο τοῦτω στυμνόν. Καὶ δῆτα προσπαύοντων ἀλλήλοις τῶν στρατευμάτων, καὶ τῶν Ἰσμαηλιτῶν καθυπερπερύντων, συνέβη τὸν βασιλέα πως περικυκλωθέντα ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν κινδυνεύειν περὶ ψυχῆς, ὅτε θῆ καὶ Μανουὴλ ὁ στρατηγὴς δεινὸν ἡγησάμενος καὶ πέρα τοῦτο δεινὸν ἡ δορυβάτων [P. 73] βασιλεῖα γενέσθαι, τοὺς περὶ αὐτὸν ἀναθαρρύνας καὶ, Ὡς ἄνδρες, εἰπὼν, τὰς μάλλιστας αἰδεῖσθε, αἱ τοῦ βασιλέως κατόπιν τῷ φίλτρῳ βαλλόμεναί πεύονται, εἰσφεί ὥσπερ τις λίαν περὶ τῶν τέκνων βαλλόμενος, τὴν βασιλέα ζητῶν. Ὡς δ' εἶπεν ἀποκαμόντα καὶ τὴν σωτηρίαν μὲν ὑπὸ δειλίας ἀπογνῶντα, προφασίζόμενον δὲ ὡς μὴ βούλεσθαι τὸν λαὸν λιπόντα διαφυγεῖν, Ἄγε δὴ, ἔφησεν, ὦ βασιλεῦ, ἀκολουθεῖ μοι εὐρείαν τὴν φάλαγγα ποιοῦντε καὶ πολλοὺς ἀποσφάττοντι. Ὡς δ' ὁ Μανουὴλ ἐξῆγε καὶ τὸν ἐπόμενον δεδῶτα πολλὰ καὶ κατεπτηχότα βασιλέα οὐκ εἶχεν, αὐθις ἐρρήγνυμετὰ πολλῶν τὴν φάλαγγα, τοῦτον ἐξελεῖσθαι βουλόμενος. Ὡς δ' ἡμέρανεν αὐθις, καὶ τρίτον δὲ ἐκ στερρότερας ψυχῆς τὴν συνεχούσαν φάλαγγα τὸν βασιλέα διεκώφεν, καὶ πλεῖστον ἐγεγόνει τούτου, ὡς καὶ ἰμᾶσι τὸν ἐπιφέροντα τοῦτον ἐπιδῆσαι ἵππον καὶ αὐθις ὑπερβύσασθαι ἐτύγχανεν. Ἐτρώθη τὴν ψυχὴν ὁ ἄνθρωπος, βασιλέα Ῥωμαίων αἰχμάλωτον γενέσθαι φοβούμενος καὶ τῶν ἐχθρῶν ὑποπόδιον ὄθεν ταχυτέραν ἡμᾶ καὶ δεξιωτέραν τὴν ὑποστροφὴν ποιήσας, καὶ θάνατον ἀπειλήσας αὐτῷ εἰ μὴ τοῦτω συνακολουθήσειεν, ὅψα καὶ μόλις τοῦ κινδύνου διέσωσεν, ὀλίγων τινῶν κατόπιν διακρουόντων τὸν πόλεμον, καὶ τοῖς ἑαυτοῦ ἐγκατέλειπε. Διὸ τιμαῖς τε τοῦτον ἐφαμιλλῶς ἰδεξιοῦτο καὶ πρεπούσαις δωρεαῖς ἐθεράπειεν, εὐεργέτην καὶ σωτῆρα πολλὰκις ἀποκαλῶν.

καί. Ἄλλ' ὁ φόβος ἴσχυσε κατ' αὐτοῦ, καὶ ὁ κατὰ πολλῶν καὶ τοσοῦτων μυριάδων ἀνδραγαθήσας καὶ τῶν ἐχθρῶν διασώσας τὸν βασιλέα ὡς ὀλίγων σικελίων κατεπαλαίετο. Ὅθεν εἰς καθόσσωσιν καὶ ἐπιβουλὴν παραλόγως ἐκ λοιδωρίας ἐγκληθεῖς, καὶ πολὺν εἶναι τὸν φόβον τὴν κατ' αὐτοῦ ἐνιδῶν, ἐπεὶ διὰ τίνος πιστοῦ ἀνεμάνθανεν, δούλου μὲν πρότερον ὄντος τοῦ Μανουὴλ, τότε δὲ ἐκ χαρίσματος οἰνοχοοῦντος τῷ θεοφίλῳ καὶ ἐμπρηστοῦντος, ὡς μέλλοι τοῦτον ἀποτυφλοῦν καὶ ὀφθαλμῶν ποιῆσαι χωρὶς, ἀποστασίαν τολμᾷ καὶ πρὸς Ἀγαρηνοὺς μετατίθεται μέγας παρ' αὐτοῖς ὄψθεις καὶ τιμαῖς ταῖς μεγάλαις τιμώμενος. Ἐνέκειτο γοῦν κατὰ τῶν κλησιαζόντων αὐτοῖς ἐχθρῶν, οἱ οὗτοι δὲ Κορμάτοι καλοῦνται, παλῆς, καὶ νίκας οὐ τὰς τυχοῦσας ἵπποις ὅτε θῆ καὶ πείρα καὶ συνείσι διαφέρων [P. 74] πολλῶν. Καὶ τὸ δὴ κρείττονος λόγου, ὅτι μετὰ τῶν αἰχμάλωτων Ῥωμαίων καὶ καθεῖργνυμένων ἐν φυλακαῖς ταῦτα εἰργάζετο, πιστὸν αὐτοῖς δοῦς ὅτι αὐτῶν ὡς οὐ φεύγονται· ὅτε

VARIÆ LECTIONES.

²⁷ an δεινὸν ἡγησάμενος τοῦτο καὶ πέρα δεινόν; cf. p. 103 b, 150 a, 451b.

καὶ τὸ Χορασάν λέγεται κατασχεῖν καὶ τῷ ἀμερα-
μνουῇ ὑποτάξει· οὐ τῷ διαφέρειν μόνον εἰς ἀνδρίαν
αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῷ καινῶς πως καὶ παρηλλαγμένως
ἐφθῆναι αὐτοῖς· ἥ τε γὰρ τῶν σχημάτων μεταβολὴ
καὶ ἡ τῶν φωνῶν περὶ ἑξῆς μεταλλαγὴ εἰς δειλίαν
ἐμπέπτειν ἠνάγκασε τοὺς πολεμίους. Οὐ μὴν δὲ
ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἀντιθέσεων θηρίων κατασινωμένων
αὐτοὺς καὶ βλαπτόντων ἐλευθερώσας, καὶ μεγάλων
αἰτίας καλῶν αὐτοῖς γεγωνῶς, διαφερόντως ἡγαπήθη
αὐτῷ τε τῷ ἄρχοντι καὶ τῇ γερουσίᾳ αὐτοῦ.

α ἰς τοὺς ἐρημικοὺς ἀντιθέσεις ἐπὶ τοῖς πολεμίοις
c ἰς τοὺς ἐρημικοὺς ἀντιθέσεις ἐπὶ τοῖς πολεμίοις

αζ'. Ἀλλ' ἐπεὶ μετέμελλον τῷ βασιλεῖ ἐνεποιήσε
ταῦτα διακούοντι καὶ λύπης αἰτία· κατέστη πολλῆς,
πάντα καλῶν ἐδοκεῖ τούτῳ κινεῖν ὥς ἂν τὸν ἄνδρα
μετακαλέσεται καὶ καλινδρομήσῃ ποιήσιν. Ὅθεν
οἱ μὲν εἰρηνικὰς σπονδὰς διὰ τοῦ μοναχοῦ ποιῆσαι
B τούτῳ φασιν Ἰαννοῦ, πρὸς καιρὸν τοῦ κατὰ τὰς φυ-
λακῆς διαλλαγῆναι, καὶ πρὸς τὰ ἴδια μεταγαγεῖν, ἔτε
καὶ χρυσοβούλλιον τούτῳ καὶ ὄρκους ἀπαθείας δι'
αὐτοῦ τε καὶ ἐτέρων προτέρων πολλῶν ἐξαπέστειλεν.
Οἱ δὲ δι' αὐτοῦ μὲν τοῦ Ἰαννοῦ, οὐ μὴν οὕτως διὰ
φανερὰς ἐντεύξεις καὶ συντυχίας· κρυπτῆς δὲ καὶ
ἀόφῃ. πολλοὶ, ἃ τὸν Ἰαννοῦ γινώσκοντες τοῦ Θεοφίλου
ἀφ' ἡμῶν μεταστήσασα καὶ μεταφράσασα καὶ τοὺς
ρακοδουτοῖσιν Ἰβηροὶ καὶ μάγοι· τοὺς πρὸς τὰ
Ἱεροσόλυμα μετὰ λατῆς πορεύσασα καὶ ἐξομώσασα τε
καὶ συγκαταμίξασα τῷ ἐν τῷ διηγεῖτο οἴκῳ ὁ Μανουὴλ
κατὰ τὸ Βαγδὰ ἐγκατέστησεν· ἐφαίνεται τε προσποιη-
σάμενον καὶ τὴν τοῦ π-σιλῶς μετόνοιν ἀναδιδά-
σκοντα. Καὶ μάρτυρας τῶν εἰρημίων τὸ τε τοῦ βα-
σιλῆως ἐγκώμιον καὶ τὸ χρυσοβούλλιον ἐδίδου, συμ-
C πιθεῖαν τε καὶ παντελῆ τῶν κακῶν ἀμνηστίαν
εὐαγγελιζόμενα· ἃ καὶ λαβὼν εἰς χεῖρας ὁ Μανουὴλ,
καὶ οἰοῖ τὴν ψυχὴν ἀνακαλεῖς, τὴν οὐκ ἔμελλε
ἐπ' αὐτὸν. Ἐπεὶ γοῦν ἐκ τε τοῦ χρόνου καὶ τῶν πρό-
τερον ἡμῖν εἰρημίων αὐτοῦ κατὰ τῶν πολεμίων
ἔργων ἡ πρὸς αὐτὸν πίστις οὐ μείωσιν, αὐξήσιν δὲ
τινα καθ' ἐκάστην ἐλάμβανεν, μηνύει τῷ ἀμεραμνου-
ῇ ὡς ἐφέστιος ἔχει καὶ κατὰ τῶν Ῥωμαίων στρα-
τεύσει, καὶ τοὺς ἐχθροὺς, οἱ κατέπον αὐτοῦ πρὸς
τὸν βασιλεῖα, ἀμύνεσθαι, καὶ κατὰ τὴν Καππαδοκίαν
τὰς οἰκήσεις ἔχοντας· καὶ σὺν αὐτῷ καὶ τὸν υἱὸν
ἡξίου πέμπεσθαι τὸν ἀμεραμνουῇ εἰς πλείονα τῶν
ὑπονοουμένων [P. 75] ἀσφάλειαν. Κατανεύει τοὺς
αἰτηθεῖσιν ὁ Ἰσμαὴλ, καὶ κατὰ τῶν ὧν ἐπεθύμει
ἐπέμπευ. Ως δὲ πλησίον που τοὺς τῶν Ῥωμαίων
D ἐπὶ τοῖς ἐγίνοντο, ὅπλα ποιεῖται ὡς τὰ κατ' αὐτὸν τῷ
κατὰ τοῦ βασιλῆως στρατηγῷ καὶ τὴν εἰσαυθὶς πρὸς Ῥω-
μαίων ἐπ' αὐτὸν. Καὶ ἅμα ἐδίδασκεν ὡς χρὴ κατὰ
ἐναντίον τὸν λόχον τινὰ καὶ ἐνέδραν γενέσθαι,
ἵνα ὡς ἐκείσε δὴ γένωμαι, τὰ μὲν Σαρακηνῶν
κοῦρὰ ἐπ' ἄλλον δὴ τινὰ τόπον ἐξελαύνειν
πονησας μετὰ τοῦ λόχου δὴ γένωμαι καὶ πρὸς τὰ
Ῥωμαίων ἡδὴ ἐπαναδράμει αὐτός. Ὅ καὶ γέγονεν·
ἀρτι γὰρ ἐκείσε δὴ που ἐπλησίασεν, καὶ πολλὰ τὸν τοῦ
Ἰσμαὴλ υἱὸν κατασπασάμενος, Ἀπιδί, ἔφη, ὕψους,

A vincti in carceribus essent, ei militantes exoquē-
batur, data Agarenis fide minime ab eis fugituros.
Quando etiam Chorasani cepisse ferunt ac amera-
nunze subjecisse. Isthac vir tantus conficiebat non
insigni tantum fortitudine sua, sed et quod novam
quamdam nec usitam rationem inire videretur:
ordinum enim et aciei alia aliaque compositio tes-
seraeque ac vorum inopinata mutatio in animi an-
gustias 119 ac pavorem hostes conjicielat. Nec
solum adversus hostes strenue egit, verum etiam
liberavit, multorumque eis bonorum auctor, priu-
cipi pariter ejusque proceribus summe charus fuit.

26. Verum cum ejus percrebescēte fama Theo-
philum rei pœniteret, nec levis dolor inde eum
incessisset, nullum non funem movendum statuit,
ut virum ad se revocaret ad seque redire compel-
leret. Unde alii quidem per Jannem monachum,
quo tempore missus est ad commutandos captivos,
paci eum fœdera iniisse ac Manuelem ad se revo-
casse ferunt, quando etiam litteras et securitatis
fidem jurejurando firmatam per eum pluresque illo
prios misit. Alii ejusdem quidem Jannis opera
rem peractam inelunt, non tamen sic aperto collo-
quio, sed occulto ac vulgo obscuro, ita nimirum ut
Jannes jubente Theophilo profectus sit, habitumque
mutato ac pannis indutus Iberis atque monachis
Ilierosolymam voti causa proficiscentibus, unum
illorum simulans, sese adjunxerit, eoque habitu
Manuelis domum Bagdæ subierit. Illic mendici ea
specie ad eum aditum nactus imperatorem pœnitere
docuit, verbisque fidem fecit illius prolata collari
C cruce ac litteris, quibus is securum redderet om-
niumque offensarum oblivionem sancte promitteret.
Acceptis in manus Manuel litteris, incenso ardo-
ribus animo, serio cogitat in patriam domumque
reverti. Quia igitur temporis ipsa longinquitate
rebusque adversus 120 ameramnunze hostes,
quas supra retulimus, bello præclare gestis suam
illi magis in dies probarat fidem, nec ulla jam su-
spicione laborabat, significat hoc sibi animo con-
stitutum, ut et adversus Romanos educat et inimi-
cos (suos apud imperatorem delatores) ulciscatur,
qui in Cappadocia sedes habebant. Ac quo magis
institutum celet, ipsum ameramnunze filium secum
mitti rogat. Annuit petenti Ismaelus, ac in quos
expetierat hostes Manuelem emittit. Ubi jam Ro-
manos pene fines attigerat, Cappadociæ prælorem
de suis rebus monet, seque rursus ad Romanos
redire significat, simulque certo loco locandas in-
sidias docet: *Ut cum, inquit, illuc venero, Sarace-
norum prædonibus alio dimissis, in Romanorum
ipse cuneum incidam, atque ita ad patrios lares re-
vertur; uti etiam factum est. Ubi enim prope jam
ad locum accesserat, Ismaelis filium prolixè salu-
ans ac esulans: Abi, inquit, abi, fili, incolumis ad
patrem tuum; scito vero non ad alium me proficisci
quam ad meum verum imperatorem ac dominum.*

VARIAE LECTIONES.

α τὸν τοῦ ἀμερ. ? ὡς δὴ ποιεῖ ? αὐ δὴ ποιεῖ ?

Salvus inde receptus Cpolim in sacram Blacher-nensem ædem venit, erga quam sciret Theophilum non vulgarem habere fidem. Quocirca etiam magi-atri honore donatur, exindeque Theophili compater audit, et scholarum domesticus præficitur. **121** Non desunt qui dicant fugisse quidem Manuelem ad Agarenos, ac Theophili opera, uti dictum est, fuisse revocatum, non tamen majestatis accusatam Theophilo imperante fugisse, sed Michaele Traulo ejus patre, sive odio in illum defecerit, sive quod veteres ejus inimicitias suspectas haberet.

ἐπὶ Θεοφίλου φυγεῖν, ἐπὶ Μιχαὴλ δὲ τοῦ Τραυλοῦ τοῦ τούτου πατρὸς, εἶτε καὶ μίσει τῷ πρὸς αὐτοῦ φερόμενον, εἶτε δὴ καὶ παλαιὰν δεδοκίμα μῆνιν αὐτοῦ.

Interim vero etiam Jannes CPolitanus episcopus ordinator, Aprilis vigesima prima, die Dominica, impietatis præmium perversæque fidei ac sacris imaginibus negati cultus sacerdotium conse-cutus.

27. Porro Theophilus dum curiosior est inqui-rendi studio, et ut futuram imperatorum suc-cessionem vaticinio condiscat operosius incumbit, mulierem quamdam superioribus bellis ex Agarenis captam, Pythonico spiritu obsessam, quorumdam relatione accipit. Eam itaque accersit, ac quinam in longum tempus imperio potituri sint ex illa querit. Ad quem vates, successurum ejus filium cum conjuge, Theophilo respondit: postea vero fore ut Martinacorum genus annos plures impe-rium teneat. Illico itaque Martinacem hunc, etsi ipsi affinitate conjunctum, raso capite Theophilus monachum facit, ejusque ædes in domum Dei ac monachorum domicilium redigit. Neque hoc solum, sed et alia plura mulier vaticinata est, nempe Jan-nem patriarchali sede dejectum iri, sacrarumque imaginum revocandam religionem ac cultum. Quare vehementi dolore **122** concitus Theophilus, remque altius mente relinens, sæpenuero Augu-stam, ad hæc et Theoclitium logothetam monebat ac hortabatur multisque sacramentis adigebat, ne unquam Jannem patriarchali sede dejici autre imagines coli paterentur. Tantam vero operam vestigandis istiusmodi imperatorum successionibus posuit, ut et Jannis ex pelvi divinatione Basilium imperii arcem suscepturum perspicue viderit. Præ-terimperatorem aliis quoque ex ea sciscitantibus mulier respondit. In his Constantino Triphylio, multum roganti ac enixe eventura querenti, præ-dixit fore nimirum ut ipse ac filii Basilio imperatore clericalium habitum induerent; quod et evenit. Georgio quoque militarium tabularum ac matricu-larum præfecto prædixit fore ut in Circi funda-re-caretur ejusque substantia fisco addiceretur. Et hæc quidem hactenus juxta Platonem....

28. Anno sequenti Agareni et Theophilus expe-ditione utrinque suscepta, utrinque abs se metu re-integra domum redierunt. Eodem fere tempore

Α ἀπιθι, τέκνον, πρὸς τὸν πατέρα σου· ἐμὲ δὲ Ἰσοθε πορευόμενον οὐ πρὸς ἄλλον, πρὸς δὲ τὸν ἐμὸν δυνάως βασιλεῦσα καὶ κύριον. Διασωθείς δ' ἐκείθεν πρὸς τὴν βασιλεύουσαν εἰς τὸν ἐν Βλαχέρναις θεῖον ἐπαφοιτῆται ναὸν, τὸν Θεόφιλον εἰδῶς οὐ τὴν τυχεῦσαν ἔχοντα πίστιν εἰς αὐτόν. Ὅθεν καὶ μάγιστρος τιμᾶται, καὶ σύντεκνος ἔκτοτε χρηματίζει αὐτοῦ, καὶ δομίστικος προδιβάλλεται τὸν σχολῶν. Εἰαὶ μὲν δ' οἱ φυγῇ μὲν χρήσασθαι τὸν Μανουὴλ φασὶ πρὸς τοὺς ἐξ Ἀγαρ, καὶ διὰ τὴν Θεοφίλου, ὡς εἴρηται, ἐπανελθόντα σπουδῇ, οὐ μὴν καθοσιώσιν ἐγκληθέντα τοῦ τούτου πατρὸς, εἶτε καὶ μίσει τῷ πρὸς αὐτοῦ.

Χειροτονεῖται δὲ καὶ Ἰαννῆς ἐπίσκοπος Κωνσταν-τινουπόλεως κατὰ τὴν εἰκάδα πρώτην τοῦ Ἀπριλλίου μηνός, ἡμέρᾳ πρώτῃ, ἄλλον ἀσεθείας καὶ ἀπιστίας καὶ τοῦ μὴ τὰς θείας εἰκόνας προσκυνεῖν τὴν ἱερω-sύνην ἀπενεγκάμενος.

κζ'. Ζητητικῷ δὲ τῷ Θεοφίλῳ τυγχάνοντι καὶ ἄγαν ἐγκριμένῳ περὶ γνώσεως τῶν μελλόντων βασιλεύειν ἀνδρῶν, γυναικὶν τε ληφθὲν ἐκ τῶν Ἀγαρ κατὰ τοὺς πολέμους τούτους Πύθωνος καταχόμενον πνεύματι παρὰ τινῶν ἀνεμάνθανε. Τοῦτο οὖν ἡγαγέ τε παρ' ἐαυτῷ ὁ Θεόφιλος, καὶ τίνες εἴεν ὧν ἡ βασιλεῖα διαρκέσει ἐ-τὶ πολὺ ἐπυνθάνετο. Ὡς δὲ, τοῦ μὲν διάδοχον τὸν οὖν υἱὸν καὶ γαμετὴν, ἀπεψέλασε τε γενέσθαι καὶ ἐμαντεύσατο, μετέπειτα δὲ τοὺς Μαρ-τινακίους ἐπὶ πολὺ τῆς βασιλείας κατασχέειν, αὐτίκα τοῦτον τὸν Μαρτινάκην, καὶ τοὶ γε προσφικνωμένοι αὐτῷ πως κατὰ συγγένειαν, πρὸς τὸ μονάζειν ἀπέκει-ρεν, καὶ τὸν ἑαυτοῦ οἶκον Θεοῦ καὶ μοναχῶν ἐν-απέδειξεν ἐνδιατῆμα. Οὐ τοῦτο δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ πολλὰ τῶν μελλόντων τὸ γυναικὶ ἀπαθείσκειν· τὸν τε γὰρ Ἰαννῆν τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου πόρρω πού γενέσθαι ἐνεσήμεναν, καὶ τὴν τῶν σεπτῶν εἰκόνων ἀναστήλωσιν κατεσάφησεν. Οἷς τὴν ψυχὴν ὁ Θεόφιλος ἐκώδυνος γεγονώς καὶ δυσάπονητα ταῦτα φέρων ἀεὶ πολλὰ [P. 76] πολλάκις ἐπῆδε τῇ ἑαυτοῦ γαμετῇ, πρὸς δὲ καὶ λογοθέτῃ Θεοκλίτῳ παρῆναι καὶ πλῆθει κατεδάσκει· ὅρκων τοῦ μήτε ἰδὼν Ἰαννῆν ὕποκοιτα-τυχεῖν μήτε μὴν τὰς εἰκόνας προσκυνήσεως. Τοσοῦ-τον δὲ ἄρα τὰ περὶ τῆς βασιλείας ἡρῶνα τε καὶ ἐξηγίαζεν ὡς καὶ παρὰ τοῦ Ἰαννοῦ ἐν λεικανομαντείᾳ τὸν μέλλοντα Βασίλειον τὴν τοιαύτην ὑπειληφέναι ἀρχὴν καθαρῶς ἐνιδεῖν. Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ Κων-σταντῖνον τὸν κατὰ τὸν Τριφύλλον τὰ αὐτῷ συμβησά-μενα διετράνου τὸ γυναικὶ, πολλὰ λιπαροῦντα καὶ πυρθανόμενον· αὐτόν τε γὰρ καὶ τοὺς αὐτοῦ πρὸς κληρικοῦ σχῆμα ἐπὶ τοῦ Βασιλείου διαμειφθήσεσθαι καὶ γέγονεν. Καὶ Γεώργιον δὲ τὸν τὰς στρατιωρῶν δέλτων; ἐπαλημμένον ἐπὶ σφενδόνη τῇ κατὰ τὸ ἱε-ρο-δρομον ἀποκτανθῆναι, καὶ τὴν ὑπαρεῖν αὐτοῦ τῷ βασιλικῷ ἀνελθῆναι ταμίῳ. Καὶ ταῦτα μὲν ὧς περὶ κατὰ Πλάτωνα...

κη'. Τῷ δ' ἐπιόντι εἶται πρὸς τὸν κατ' ἀλλήλων πόλεμον οἱ τ' Ἀγαρῖνοι καὶ ὁ Θεόφιλος ἐξελθόντες; ἔμειναν ἀπρακτοὶ παντελῶς ἀλλήλους κατακτενούμε-ναι.

VARIÆ LECTIONES.

νοι, κα. πρὸς τὴν ταυτῶν ἐναντίστρεφον. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν ὃς τε χαγάνος Χαζάριας καὶ ὁ Πέχ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Θεόφιλον ἐπεμπον πρὸςθευτάς, τὸ χέστρον περ οὕτω Σάρκελ κατονομάζεται αὐτοῖς κτισθῆναι ἐξαπλούμενοι, διὰ ἑρμηνεύεται μὲν λευκὸν οἰκημα, ἔστι δὲ καὶ κατὰ τὸν Τάναϊν ποταμὸν, ὃς τοῦς τε Πατζινακίτας ἐντεύθεν καὶ αὐτοὺς διείργει τοὺς Χαζάρους ἐκεῖθεν, ἐνθα καὶ Χαζάρων ταξέωται καθέζονται τριακόσιοι κατὰ χρόνον ἐναλλασσόμενοι. Ὡν τῇ αἰτήσει καὶ παρακλήσει πεισθεὶς ὁ Θεόφιλος τὸν σπαθαροκανιδάτον Πετρωνᾶν τοῦ ἐπονομαζομένου Καματεροῦ, μετὰ χελασθίων βασιλικοπλωγίων καὶ τοῦ Κατεπάνω ¹ τῆς Παφλαγονίας ἀπέστειλεν, εἰς πέρας τὴν τούτων αἰτήσιν καλεῦσας ὑπαγαγεῖν. Ὅς ἄμα τῷ τῇν Χερσῶνα καταλαβεῖν τὰς μὲν μακρὰς νῆας ἐκεῖσε που προσορμίσας ἐπὶ τῆς χέρσου κατέλιπεν, τὸν δὲ λαὸν ἐν στοργῇ² λαῖς εἰσαγαγὼν ναυοὶ μέχρι τοῦ Τανθίδος διεβιδάσθη, ἐνθα καὶ τὴν πόλιν εἶδαι τοῦτοις οἰκοδομεῖν. Ἐπεὶ δὲ λίθων ὁ τόπος ἡπύρει, ἐκ μὲν τῶν μικρῶν καλῆκων τοῦ ποταμοῦ ἀσθεστον, ἐκ δὲ τῆς ὑποκειμένης γῆς πηλὸν ἐγκαύσας διὰ καμίνων, καὶ βίσαλον ἐργασάμενος, τὴν ὀριθεύσαν αὐτῷ δουλείαν μόγις μὲν, ἐπεραιοῦ δὲ διὰ πολυχειρίας λαμπρῶς, καὶ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἐναντίστρεφεν. Ἐβίδου δὲ καὶ περὶ τοῦ Χερσῶνος τῷ βασιλεὶ γνώμην τε καὶ βουλὴν, οἷς εἰς στείραν τῶν ἀνθρώπων ἦλθεν καὶ τῶν τόπων ὁμοῦ, καί, « Οὐκ ἄλλως ἄρξεις τῆς χώρας καὶ τῶν τόπων ὁλοσχερῶς ἢ στρατηγὸν προχειριζόμενος ἴδιον, ἀλλ' οὐ τοῖς ἐκείνων ἀρχουσί τε καὶ πρωτεύουσι καταπίστεύων στυτόν. » Οὐδὲ γὰρ, οὐδ' ἡμέτερός πο τῆς ἐκείνων προνοούμενος ἐξαπετέλλετο στρατηγός, [P. 77] ἀλλ' ὁ λεγόμενος πρωτεύων μετὰ καὶ τῶν πατέρων τῆς πόλεως τὰ πάντα τῇν διοικῶν. Ἐπὶ ³ τούτῳ ὁ βασιλεὺς Θεόφιλος οὐκ ἄλλον ἀλλὰ τὸν εἰρημνὸν Πετρωνᾶν, ὃς ἔμπειρον κρίνας τοῦ τόπου, πρωτοσπαθάρην τε ἐτίμησεν καὶ στρατηγὸν ἐξαπίστευεν, τὸν τε πρωτεύοντα καὶ τοὺς ἄλλους θεσπίσας ὑπείκειν ἀνεκδοίστας αὐτῷ· ἐξ οὗτοπερ καὶ μέχρι ἡμῶν ἐκράτησεν ἀπὸ τῶν ἐντεύθεν εἰς Χερσῶνα προβάλλεσθαι στρατηγούς. Οὕτω μὲν οὖν ἦ τε τοῦ Σάρκελ οἰκοδομὴ ἐγένετο καὶ ἡ πρὸς τοὺς Χερσωνίτας τῶν ἐντεύθεν ἀποστολὴ στρατηγῶν

κθ'. Ἐξείσι δὲ πόλιν ὁ Θεόφιλος κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐμβριθέστερος, τῆς πατρικῆς ἡγεῖσθαι τὸλμης ἀνέραστος ὢν. Ὅθεν καὶ πορρωτέρω πρόεισι τῆς Συρίας, ὁμοῦ μὲν κείρων τὴν γῆν καὶ πορθῶν, ὁμοῦ δὲ λαφυραγωγῶν αὐτὴν καὶ αἰχμαλωτίζων, καὶ πόλεις παραλαμβάνων ἄλλας τε δύο καὶ μέχρις ἰθάφους καταστρεφόμενος, καὶ αὐτὴν δὲ τὴν Σωζόπετραν ἐκπολιορκήσας πατρίδα τυγχάνουσιν τοῦ ἀμεραμουνῆ, ὑπὲρ ἧς ἐγένετο ἐκεῖθεν διὰ γραμμάτων προτρέψασθαι ἀναχωρεῖν τὸν Θεόφιλον ἐκ τῆς πατρίδος αὐτοῦ, πᾶν οὐκ εἶχε πῶς τὸν ἀκούοντα. Ἐπὶ ταῦτα μὲν διοικησάμενος πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἐπάνεισιν ὁ Θεόφιλος, τῷ Θεοφώδῳ τὰ τῶν Περσῶν ἐνδοιδέσθαι προτρέψόμενος καὶ αὐτὸς διὰ ταχέων ἐπαναδραμεῖν πρὸς αὐτόν. Ἀλλ' οἱ Πέρσαι συσχόντες αὐτὸν κατὰ τὴν Σινώπην βασιλεῖα καὶ ἀκοντα ἀνεκχ-

A chaganus Chazariae ac Pechus missa legatione imperatorem rogant ut castrum Sarcel nuncupatum, quod interpretatione nominis domus candida dicatur, ipsis aedificet. Porro locus est ad Tanaim fluvium, quo hinc inde Patzinaces et Chazaritae dominantur; ubi et Chazaritae 123 praesidiarii trecenti, commutatis vicibus per tempus alii aliis substituti, stationem habent. Horum postulatis annuens imperator Petronam Camateri (sic dicti) spatharocandidatum cum classe regia et Paphlagoniae capitaneo misit, rem praestituros quae illi rogaverant. Ubi autem Chersonem appulsus est, longiores naves in terram subductas illic in terram statione relinquit, rotundis vero impositas copias ad Tanaim usque, quo loco exstruendum illis oppidum erat, trajecit. Quia autem locus lapides non habebat, ex fluvii glare calcem facit; ex quo subjecta humo lutum in lateres excoquens, ardua quidem molitione, laborantium tamen multitudine magnifice perfecto opere domum redit. Reversus vero Petronas imperatorem de Chersone monet, ut qui gentis mores locique genium expertus didicerat, non aliter regionis oppidorumque pleno jure compotem fore, quam si proprium urbi gentique praesidem ducemque praereteret; non indigenis proceribus ac primatibus res suas crederet. Hactenus enim nemo regionem procuraturus Cpoli praeses mitti solebat; sed quem illi primatem vocant, una cum patribus civitatis cuncta gubernabat. Imperator approbato consilio ipsam quem diximus Petronam, usu regionis peritum iudicans, protospatharii dignitate auctum praesidem 124 mittit, primario ac reliquis civibus imperans ut nulla tergiversatione misso praesidii obaudiant. Hincque pererunt ut praesides Chersoni praeficiantur. Atque in eum modum tum praesidium Sarcel exstructum est, tum deinceps missi Byzantio Chersonem praesides.

29. Porro Theophilus majoribus rursum animis adversus Agarenos proficiscitur, paterna seminare audacia videri agere ferens. Longe itaque in Syriam progressus obvia quaeque vastat, deprædatur, diripit, duasque captas civitates solo tenuis diruit; quin et ipsam expugnat Sozopetram emeramnunæ patriam, a qua ille ut recederet scriptis litters etiam atque etiam rogaverat; quanquam Theophilus ei minime obtemperavit. Hisque adeo gestis Cpolim reversus est, relicto Theophilo cum mandatis ut res Persarum componeret lisque compositis festine ad eum rediret. At Persae eum Sinope destitentes, reluctantem sane, imperatorem consalutarunt. Is partim imperatoris reverentia et cultu, partim metu deterius, rem detrectabat, diraque passuros pro hac temeritate anuque aiebat. Quocirca illi minis terribi

VARIÆ LECTIONES.

¹ κατεπάνω P: cf. p. 300 c. ² ἐπεὶ P.

confirmatus habere proposito, animosque Theophobo, quem medium habebant, facere. Ille porro clam imperatori rem significat, iurejurando confirmans non se, sed Persas hujus auctores facinoris esse. Ac tum quidem Theophilus voluntatem

125 Theophobi approbavit, et in aulam revoento pristinam dignitatem restituit. Persis quoque delicti veniam dedit, injuriarumque promissa oblivione eos Sinope, sive etiam Amastride, excedere jubet. Et quoniam in ingentem jam multitudinem excreverant (nam summa eorum ad triginta millia assurgebat), haud e ro visum Theophilo ut eos liberos atque solutos esse permitteret. Utili itaque consilio bina millia in singula themata dividit, qui sub illorum ducibus forent, sub quibus etiam tribuni eorumque turmarum praefecti illis praesent. Hincque factum ut hactenus Persarum nomien cohortes illae ac turmae retineant, in quas dispersi fuere. Audacius itaque ac procacius facinus visum Theophilo tam illos suspectos in eum modum dispersit, tum non multo post Theophobo necem attulit. Quauquam alia quoque causa, quam omnino pro loci opportunitate narraturi sumus, accessit. Ζεανμηθῆναι ἐποίησαν καὶ τὸν Θεόφοβον [P. 78] δεύτερον αἴσιον, ὃ δηλώσει πάντως· ὁ λόγος κατὰ τὸν

30. Caeterum ameramnunes ob expugnatam direptamque patriam tanto ietus animi dolore est sioque excanduit, ut undique ex Babylone et Phoenicia et Coele Syria Palestinaque et inferiore Libya conscripto exercitu ingentibusque conductis copiis, clypeis omnium inscribi jusserit Amorium, susceptam a se contra id oppidum expeditionem illudque bello tentandum cum audacia inueniens. Collegit igitur copias; et apud Tarsum ex paucissimis ingens subito numerusque apparuit, ob patriam **126** suae ignominiam furere exestuans. Sed et Theophilus adversus illum profectus Dorylaeum pervenit, quod tridui itinere ab Amorio abest. Fuere multi qui imperatori auctores essent ut Saracenorū, majori vi quam quae inhiberi posset irruentium, impetum declinans Amorii incolas alio transferret. Ingentes nimirum esse illorum copias immensumque exercitum. Id enim vero infame parumque virile ratus Theophilus, praeclarum fortisque animi consilium putavit, ut urbem communiaret ducisque strenui rationibus atque incolumem praestaret. Electus in eam rem Aetius patricius ac Orientalium dux. Quia vero etiam justis copiis opus erat, has quoque Theophilus mittit, quo undique hosti obsteret ac victoriam illi praeriperet. Ad hanc cohortibus illos praefecit qui paulo post futuri erant martyres, Theodorum cognomento Craterum et Theophilum ac Babutzeum. Hi non modo missi tunc exercitus, sed et cohortis quadraginta duorum martyrum principes exstiterunt.

31. Postquam igitur Saracenorum princeps, ingentes ipse animos spirans ac exercitu potens.

Α ρυξαν· ὃς αἰδῶν τε καὶ φόβῳ πρὸς τὸν βασιλέα βαλλόμενος· ἀνένευε τε καὶ δεινὰ πεῖσσομαι τοῦτου· εἰσγενὼν ἐπὶ τῇ τολμῇματι. Ὅθεν πλείον καταβυμβούνητες αὐτοὶ τὰς ἐκ βασιλέως ἀπειλὰς εἰχοντο μὲν τῆς γνώμης αὐτῶν, εἶχον δὲ καὶ αὐτὸν ἐν μέσῳ παραθαρρύνοντες. Ἄλλ' ὁ Θεόφοβος λάθρα τὰ τελεσθέντα δηλοῖ τῷ βασιλεῖ, καὶ ἐνωμότως πληροφορεῖ ὡς οὐκ αὐτὸς ἐκείνοι δὲ τῶν τολμηθέντων ἠπαίτιοι. Ἄλλ' ἐκείνου τε ὁ βασιλεὺς ἁρμένως ἀποδέχεται τὴν προαίρεσιν καὶ πρὸς τὰ βασίλεια εἰσκαλεῖ, τὴν ἀρχίαν εὐκληρίαν ἀποδοῦς· συγγνώμην τε ἅπασιν τοῖς ἄλλοις καὶ ἀμνηστίαν κακῶν δοὺς τῇ Σινώπῃ, εἴτε δὴ καὶ Ἀμάστριδος, ποιεῖ ἐκδημεῖν. Καὶ ἐκείτωρ εἰς πολυπλοῖαν ἐνέδωκ' αὐτὸν καὶ ἠδύσαν ὡς εἰς τρεῖς μυριάδας ἐληθλακίνας, ὁ συμφέρον ἰδέσθαι τῷ βασιλεῖ τούτου· ἐλευθέρους· εἶναι καὶ ἀνεμένους, ἀλλὰ καλῶς σκεψάμενος ἐκάστην θέμει χιλιάδας δύο ἀπέσταλκεν, ὅπως χεῖρα τελεῖν τοῖς εἰς στρατηγίαν τεταγμένοις· ἐφ' ὧν καὶ τουρμαρχας ἐπιστατεῖν ἐξετίθετο. Ὅθεν ἄχρις ἡμῶν τὴν προσηγορίαν Περσῶν αἱ τῶν θεμάτων τοῦρμαι κατελήφθησαν, ἐφ' οἷς διεσπάρησαν. Τοῦτο γοῦν τὸ τόλμημα θρασύτερον πως καὶ ἱσχυότερον δόξαν τῷ Θεοφίλῳ αὐτοῦς τε διασπαρῆναι καὶ μετ' οὐ πολὺ ἀπήγαγε τῆς ζωῆς. Ἐγένετο δὲ τι καὶ οἰκτεῖον καιρὸν.

λ'. Ὅ δὲ ἀμεραμουνῆς τοσοῦτον ἱερῶθι τὴν ψυχὴν ἐπὶ τῇ καταλήξει τε καὶ πορθήσει τῆς πατρίδος αὐτοῦ ὡς πανταχοῦ θεσπίσαι τε καὶ κηρύξαι πάσαν ἡλικίαν ἐκ τε Βαβυλωνίας καὶ Φοινίκης καὶ Κολίης Συρίας· Παλαιστίνης τε καὶ τῆς κάτω Αἰδύης συν-αθροισμένην ἐπὶ ταῖς ἀσπίσιν αὐτῶν ἐγγράψαι Ἀμόριον, τὴν κατ' αὐτοῦ διάδοσιν μετὰ θρασυτήτος αἰνιττόμενος. Συνήγετο γοῦν καὶ κατὰ τὴν Ταρσὸν πολλὸς ἐξ ὀλίγων ἐγένετο, μανίᾳ ἐπὶ τῇ τῆς πατρίδος αἰσχύνῃ περπολούμενος τὴν ψυχὴν. Ἀντεπεῖξαι δὲ καὶ ὁ Θεόφιλος κατὰ τὸ Δορύλαιον, τριῶν ἡμεροδρομιῶν πόρρω που τοῦ Ἀμορίου διακείμενον. Πηλῶν οὖν συμβουλευόντων μετοικῆσαι τὸν ἐν Ἀμορίῳ οἰκούντα λαὸν καὶ τέως ὑπεκδοραμεῖν τὴν ἀγρυπτον φορὰν τῶν Σαρακηνῶν (πολύς γάρ ἦδ' ἔγχετο καὶ λαὸς ἐπ' ἔγχετο ἀλγιστον), ἀποπον μὲν ἐφαίνετο τοῦτο τῷ Θεοφίλῳ καὶ ἀνανδρον, καλλὸν δὲ καὶ πρὸς ἀνδρείαν εὐδοκον τὸ μᾶλλον ἐπεχυρῶσαι αὐτὴ καὶ στρατηγικοῦ γενναίου διασῶσαι βουλῆς. Ἀέτιος ἦν οὗτος ὁ πατριάρχης καὶ τῶν Ἀνατολικῶν στρατηγός. Ἐπεὶ δὲ καί τις πολυχαιρίας ἰδέσθαι, καὶ εὐστὴν ἀπέσταλκεν ὁ Θεόφιλος ὡς πανταχοῦθεν ἀντιστοιχησάμενος καὶ τὸν ἐχθρὸν ἐκνικησόντας. Ἐπὶ ταῖς τοῖς δὴ ἡγεμόνας καὶ ἀρχοντας τοὺς μετὰ βραχὴ μαρτυρήσαντας. Θεωδωρόν τε τὸν Κρατερὸν καὶ Θεόφιλον καὶ τὸν Βαβούτζικον· οἵτινες οὐ μόνον ἐκείνου τοῦ λαοῦ ἀλλὰ καὶ τῆς φύλαγγος τῶν τεσσαράκοντα δύο μαρτύρων γεγῶσιν ἀρχηγοί.

λα'. Ἐπεὶ γοῦν κατὰ τὴν Ταρσὸν ὁ τῶν Σαρακηνῶν ἐπέστη μετὰ φρονήματος καὶ λαοῦ ἡγεμὼν, οὐκ

ἀθρόως· τοῦτ' ἐμ' μαντευομένη καὶ συμβουλευομένη Ἀ
 ἰφαίνετο καλὸν χωρεῖν πρὸς Ἀμόριον, ἀπόπειραν δὲ
 πρῶτον λαβεῖν τῆς τῶν Ῥωμαίων δυνάμεως διὰ
 τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ μέρος λαβόντος· τοῦ στρατοῦ καὶ κατὰ
 τοῦ βασιλέως χωρήσαντος. Εἰ γὰρ οὕτως, φησί,
 νικήσας, ἔσται πάντως ἡ νίκη καὶ τῷ πατρί·
 εἰ δὲ μή, καλὸν ἡσυχάζειν, οὐκ ἀπακολουθοῦσης
 μοι τῆς νίκης. Λαβόντος γοῦν αὐτοῦ Ἀμερα τὸν
 ἐπὶ ταῦτα διέποντα τὴν Μελιτηνὴν καὶ Τούρκους
 ὡσεὶ χιλιάδας δέκα, μετὰ πάσης τῆς ἐξ Ἀρμενίων
 στρατιᾶς καὶ τοῦ ἄρχοντος τῶν ἀρχόντων, κατὰ τὸν
 Δαζημόνα προσέβαλεν [P. 79]. Ἀπῆει καὶ ὁ Θεόφι-
 λος κατ' αὐτοῦ στρατόπεδον ἔχων οὐκ ἀγεννὲς, ἐκ τε
 Περσῶν καὶ τῶν δυτικῶν καὶ τῶν πρὸς τὸν ἀνίσχοντα
 ἥλιον συνιστάμενον. Ὡς δὲ κατὰ τὸν Ἀνζὴν οὕτω
 χώρον καλούμενον ἔγινετο, ἰδεῖν ἐπεθύμει τὸ τῶν
 ἐναντιῶν ἄθροισμα πρὸ τῆς προσβολῆς. Ἐπὶ τινα
 γοῦν λόφον καὶ τῶν ἄλλων ὑπερβεβηκότα χώρον ὁ
 δομέστικος τῶν σχολῶν λαβὼν ἀνήνεγκεν Μανουήλ,
 καὶ πῶς ἐκ στοχασμοῦ βραχύτερον ἡ δόκει τὸ τῶν
 Σαρακηνῶν πλῆθος· οὐ μὴν πρὸς τοῦτο συντιθεμέ-
 νου τοῦ Μανουήλ ὁ τῶν δοράτων ἴσος ἰδοῦναι ἐσμός.
 Ἄλλ' ὦ, φησί, βασιλεῦ, τὸ καρτερόν στοχαζόμε-
 νος, τὸν ἐκ δοράτων καλαμῶνα ἀμφοτέρων δι-
 ἄθροι. Ἐπεὶ γοῦν ἰσχυρότερός πως οὐχ ὁ ἴδιος ἀλλ' ὁ
 τῶν ἐναντιῶν ἰδοῦναι στρατὸς, βουλὴν ἰδέοντο ἀρτίειν
 νεανικὴν· ἡ δὲ ἦν ἐκ τε Μανουήλ συνισταμένη καὶ
 Θεοφίλου, νυκτὶς ἐπιτεθῆναι τοῖς πολεμίοις. Ἄλλ'
 ἔταροι κρεῖττον εἶναι τὴν ἡμέραν ἀνέφησαν, οἷς
 καὶ ὁ βασιλεὺς ἐπέπειστο. Ὡς δ' οὖν ἔλαμψεν ἡ
 ἡμέρα, μάχης καρτερᾶς γενομένης, ἐκθύμως τῶν
 βασιλικῶν ἀγωνισαμένων ταγμάτων, οἱ Ἰσραηλῖται
 ἐνέκλιαν εἰς φυγὴν, ἀφέντες τὸ πολεμεῖν. Ἄλλ' οἱ
 Τούρκοι ἐπιμόνῃ χρώμενοι τοῖς εἰς, καὶ τὸ καταδιώκον
 τῶν Ῥωμαίων ἀνακρουσάμενοι, ἰσάνα· ἄλλ' οὐ
 φεύγειν ἔπεισαν τοὺς Σαρακηνοὺς· ὅθεν αὐτοὺς
 πάλιν συστησάμενοι, καὶ τοῖς τόξοις δὴ γενναίως
 πόρρωθεν βάλλοντες, ἑτεραλκῇ τὴν μάχην ἐποίησαν.
 Οἷς μὴ δυνάμενος ὁ τῶν Ῥωμαίων προσεγγίσει
 στρατὸς, ἀλλ' οὐδὲ πόρρωθεν κατεῖδεν τῷ βάλλεσθαι
 καρτερώς, νῦν κλίναντες τὸν βασιλεῖα κατέλιπον.
 Οὐ μὴν οἱ τῶν βασιλικῶν ταγμάτων ἑσχατοὶ μετὰ
 τῶν Περσῶν τοῦτο δοῦσαι ἡ ἐνοησάμενοι ἐπὶ τὴν μάχην,
 ἀλλὰ περιστάντες τῷ βασιλεῖ σῶζειν ἐβούλετο,
 κύκλῳ τῶν ἐχθρῶν πάντοθεν περιστοιχισάντων αὐ-
 τοὺς καὶ βαλλόντων αὐτούς. Κἀν ἀπώλοντο πανθί-
 μαι, εἰ μὴ νύξ ἐλθοῦσα τις βραχὺς τις ὁμοῖος
 ἐπιγενόμενος τὰς μὲν νεύρας χαλαρὰς· εἰργάσατο αἷς
 ἡμύοντο καὶ τὸ κράτος εἶχον οἱ ἐναντίαι, αὐτοῖς δὲ
 ἀνεσιν τὴν ἐκ βελῶν περιποίησεν καὶ σωτηρίαν
 μόλις ἐνέδωκεν ἀφορμὰς.²⁰

relaxatis, a tanto illo sagittarum imbre Romanos

parandæ salutis illis occasio fuisset.

ἄρ. Βασιλεὺς γὰρ ἤδη τῆς νυκτὸς γενομένης, ὡς

ἡ χάρις περὶ τὰς φυλακὰς ὁ Μανουήλ, γλώττη πως

τῇ Σαρακηνῶν τὸν Περσῶν ὁμίλον ἐπέδωκεν πῶς

πρὸς αὐτοὺς διήκουσε, καὶ συνθέσθαι τοῦτο αὐτῇ·

VARIÆ LECTIONES.

²⁰ Scyllites et Cedrenns βαρύτερον. ²¹ ἰσάνασι? ²² ἐργάμας P.

Tarsum venit, recte conjicit, habitoque cum suis
 consilio, judicat haud e re sua esse ut statim
 Amorium petat. Tentandum prius imperatoris
 exercitum, immisso in eum cum copiarum parte
 filio suo. Si enim filius, inquit, victor exstiterit,
 patrem quoque haud dubia sequetur victoriā : sin
 autem secus contigerit, præstat quiescere, cum ipsa
 mihi victoria haud præsto sit, ac comes expectanda.
 Assumpto 127 itaque Amera tum Melitines præ-
 side ac Turcorum decem millibus omnique Arme-
 niorum exercitu ac præside præsidum, ad Dazo-
 monem castra posuit. Contra hunc profectus
 Theophilus, non contemnendo ex Persis exque or-
 rientalibus et orientalibus confiato exercitu. Ubi
 autem ad locum sic nuncupatum Anzen venit, sta-
 tuit Saracenorum copias quam numerosas essent
 dispicere, antequam acies congredierentur. Manuel
 itaque scholarum domesticus in tumultum locum-
 que cæteris editiorem Theophilum duxit ; quantum-
 que conjectura assequi licebat, hostium copiae
 minores videbantur. Tamen hastarum, consentiente
 quoque in hoc Manuele, cum par copia videretur,
 Sed, o imperator, inquit, robur conficiens utriusque
 exercitus densam hastarum segetem considera. Post-
 quam itaque robustiorem suo hostium exercitum
 Theophilus judicavit, cogitabant quidam strenui
 audaciorisque consilii molirentur. Nempè suade-
 bant Manuel et Theophobus nocturni aggrediendos
 hostes : reliqui vero duces interdum iueundam
 pugnam suaserunt, quibus ipse quoque imperator
 assensus est. Hac ergo prælata sententia, prima
 statim luce acerrimum prælium commissum est.
 Quo in prælio imperatoris ordinibus fortiter dimi-
 cantibus, Ismaelitarum acies in fugam inclinatur.
 Verum Turcis assiduo sagittarum jactu atque grā-
 dine insequentes Romanos inhibentibus, facti Sara-
 cenis animi, ut fugam sistentes frontem verterent.

128 Se ipsos itaque iterum colligentes, eminusque
 fortiter jacula contorquentes, pugnae sortem mu-
 tarunt. Romani propius accedere pedemque non-
 ferre non valentes, ac nec procul aspiciere quos
 sagittis hostes configerent, terga vertent relicto
 imperatore, prætorianarum legionum ducibus ac
 Persis nihil tale vel faciliandum ac ne animo qui-
 dem cogitandum sibi indulgentibus ; sed agmine
 imperatorem cingentes hoc satagebant, ut præsen-
 ti eum periculo eximerent, cum undique fusa hostium
 agmina jugi sagittarum imbre conclusos obruerent.
 Omnesque ad unum cecidissent, nisi et nox in-
 gruens tenuisque delapsus imber, arenum nervis,
 quibus ea hostes tuebantur ac superiores erant,
 tantisper securos præstitisset, ac ægre tandem

33. Intempesta nocte cum Manuel agendis ex-
 cubiis omni opera intentus esset, Persas audit cum
 Saracenis ipsa eorum lingua colloquentes ac pa-
 ciscentes, nempè pollicentes Romanum se exerci-

ium proditurus, atque ad eum, a quo defecerant, principem esse reversuros. Rem ille statim imperatori secreto denuntiat, hortaturque ut cum delectis suæ salutis consulat, nec expectet dum in hostium manus veniat. Querente illo : *At qui fiat ut tanta militum turba, qui mihi adhæserunt, incolumis abeat? Tibi modo, inquit, imperator, Deus salutem præstet; reliqui mox suis rebus consulunt.* Tandem ergo sub ipsum diluculum imperatore fuga elapso, et 129 cum ad Chiliococomum evasisset, quos desertis ordinibus terga dedisse duces commemoravimus, occurrentes indignos se vita proflitebantur, qui imperatorem in pugna prodidissent; jamque suis ipsi gladiis pectora nudabant, atque ad ejus se pedes oppleti lacrymis provolvebant. Verum Theophilus, inaudito rei spectaculo præ illis animo saucius, *Cum ego divina ope, inquit, incolumis evaserim, eradetis et vos, si cum hoste fortiter pugnaveritis.*

53. Hoc ergo hostium stratagemata Persarumque noctu cum eis collocutio (idemque est fœdus dicas) Theophili inimicis ejusque necem machinantibus altera ad calumniam ac opportuna occasio fuit. Porro ameramnunes audita suorum non levi victoria, nihil jam cunctatus Amorium aggreditur. Conjuncti itaque ad Theophili patriam ambo exercitus, ipsius scilicet ameramnunæ et filii, qui jam fortiter dimicaverat, valloque ducto cepta obsidio est. Interim imperator Dorylæum reversus Ameramnunæ animum muneribus tentabat, num his delinitum ab expeditione revocare posset et ad sua remittere. Haud vero ille paret, alto pectore dirutæ patriæ ac vastatæ injuriæ ferens. Quin imo legationem spernit; mancipiam vocat ac ignavum, graviterque subsannat ac ludibrio habet, quod non ante ipsi morem gesserit, sed modo cum in novaculæ acie res posita sit. Retinet vero etiam quos ille legatos miserat, 130 quos ipsis oculis rerum inspectores ac testes adhiberet.

54. Ac vero tempore prælabente evasisset urbs quoque excidium, dum hi nullam non machinam adhibent, quibus urbes expugnari solent, illi fortiter depellunt; multique desiderati, dum sic pugnaci contentione utrinque certant. Hactenusque Agareni irrita conatu laborant, multisque suorum peremptis ac longe diminuto ipsorum exercitu altos illos animos ponunt: ad septuaginta enim millia, censu habito, post captam urbem inventa illis desiderari. Verum fieri non poterat ut transiret quem Deus cœlitus gladium intentaverat, ob contumelias quibus hæret in dies augescens ab eis excipiebatur. Idcirco plebeius quidam exque populi sæce (Boiditæa misello nomen erat) illis jam recessuris et cum probro ad sua reversuris, inter missilia jactis litteris, ita suggessit. *Quid vos, amici, tantis exantatis laboribus, re infecta autumnis confecti recessuri estis? Venite ergo ad eas turres, ubi superne lapidibus*

τὸ στρατεύμα τῶν Ῥωμαίων καταπροδοῦναι καὶ πρὸς τὴν ἐξ ἧς ἀπέστησαν [P. 80] χωρεῖν κεφαλὴν. Ἀἴηλα γοῦν τῷ βασιλεὶ λάθρα ποιεῖ, καὶ ταυτὸν σώζειν μετὰ λογάδων τῆς αὐτοῦ καὶ μὴ περιμένειν τὴν ἀλωσιν. Καὶ, *Πῶς ἔσται τοῦ τοσούτου λαοῦ, ἐπερωτήσαντες τοῦ βασιλέως, ἡ σωτηρία, ἐμοὶ προσμεινόντων; Σοὶ, φησὶ, μόνον ἔστω, βασιλεῦ, τὸ σώσασθαι ἐκ Θεοῦ· οὗτοι δὲ ταχέως τὰ κατ' αὐτοὺς διοικήσουσιν.* Ὅψι γοῦν κατὰ τὸ περιθρόνον τοῦ βασιλέως φυγῇ χρησαμένου καὶ πρὸς τὸ Χιλιόκωμον^α διασωθέντος, οἱ λοιποτάκται τῶν στρατηγῶν τῷ βασιλεὶ προσαπαντήσαντες ἀναξίους ἐφασκον εἶναι τῆς ζωῆς, βασιλεῖα ἐν πολέμῳ καταπρόντας, καὶ ἅμα τοῖς ταυτῶν ἐγυμνοῦντο ἑξέσει καὶ τοῖς ποσὶν ὑπετίθουσαν αὐτοῦ, δάκρυσι βρεχόμενοι παριέει. Ἄλλ' ὁ Θεόφιλος τρωθεὶς ἐκείνων μάλλον αὐτοῦ τὴν ψυχὴν τῷ παραδόξῳ τοῦ πράγματος, *Εἰ ἐγὼ, φησὶ, σέσωσμαι ἐκ Θεοῦ, σώθησθε καὶ ὑμεῖς ἀγωνιζόμενοι κατὰ τῶν ἐχθρῶν.*

λγ'. Τοῦτο οὖν τὸ παρὰ ἐχθρῶν στρατήγημα καὶ ἡ νυκτερινὴ πῶς λαλιὰ τῶν Παρῶν, ταυτὸν δὲ καὶ σπονδὴ εἰπεῖν, τοῖς μὲν Θεοφίλου ἐχθροῖς καὶ θάνατον ψηφισομένοις αὐτοῦ δευτέρα τις γέγονεν αἰτία καὶ ἀφορμὴ εὐκαιρὸς εἰς διαβολὴν, τῷ δ' ἀμεραμνονεὶ ἀκηκοῦσι νίκης οὐ μικρᾶς καὶ κατὰ τοῦ Ἀμορίου καταδρομῆς. Ἦντο γοῦν κατὰ τὴν τοῦ βασιλέως πατρίδα ἀμφοτέρω τὸ στρατόπεδον, αὐτοῦ τε τοῦ ἀμεραμνονεὶ καὶ τοῦτο δὴ τὸ προπολεμήσαν σφοδρῶς τοῦ υἱοῦ, καὶ χάρακα περιέβαλλον καὶ τῆς πολιορκίας ἀπήρχοντο. Καὶ τῶς ἀποπειραν ἐπολεῖ ἀποστραφεὶς κατὰ Δορύλαιον ὁ Θεόφιλος τοῦ δώρου αὐτὸν ἐκείθεν ἀποστῆσαι καὶ πρὸς τὰ οἰκία ποιῆσαι παλιννοστήσαι. Ἄλλ' οὐ παύεται, ἐνδομυχοῦσαν φέρων τὴν τῆς πατρίδος αὐτοῦ ἀλωσίν τε καὶ πόρθησιν. Μᾶλλον μὲν οὖν ἐξουθενεῖ καὶ ἀνδράποδον ἐκάλει τε καὶ δεῖλόν, μύκτηρ ἰζών καὶ διακωμῶδῶν οἷς οὐ πρὸς τοῦτο τοῦτο, ἀλλὰ νῦν ἐπὶ ξυροῦ ἑστῶτι ἐπέθετο. Εἶχε μὲν οὖν καὶ τοὺς ἀποσταλέντας πρίσθεις αὐτόθεν, τῶν δρωμένων ἐπέπτας καὶ μαρτυρας.

λδ'. Καὶ δὴ^β χρόνον παρερχόμενος διέφυγεν ἂν ἡ πόλις τὴν ὕλην, τῷ πᾶσιαν ἰδέαν πολιορκίας τῶν μὲν ἐνδεικνόντων, τῶν δὲ καταβαλλόντων, καὶ πολλῶν ἀνηρημένων ἐξ ἀμφοτέρων ἀνδρῶν, τῶν μὲν ἀμυνομένων, τῶν δὲ πολιορκούντων, ἀπράκτων δὲ τῶς μενόντων τῶν Ἀγαρηνῶν καὶ τῆς πολλῆς ὁρδῆς κατασπομένων τῷ πλῆθος ἀνηρησθαι λαοῦ. Καὶ γὰρ ὥσει χιλιάδες ἑδδομήκοντα ἐκλειοπέτες εὐρέθησαν [P. 81] μετὰ τὴν ἀλωσιν ἀριθμούμενοι. Ἄλλ' οὐκ ἦν παρελθεῖν τὴν ἐκ Θεοῦ μάχαιραν ἠπειλημένην ἀνωθεν, οἷς ὑδρίζετο τὸ θεῖον αὐξανόμενης δὴ τῆς αἰρέσεως. Διὰ τοῦτο ἀνὴρ τις τῶν ὑποδεσχημένων (Βοῦβίτης οὗτος ἐκαλεῖτο ὁ θεῖος) μέλλουσιν ἤδη πῶς ἀναχωρεῖν καὶ πρὸς τὴν οἰκίαν μετ' αἰσχύνης παλιννοστεῖν, *Τί, φησὶν, ὦ οὗτοι, γράμματα διὰ βελῶν πεπομφώς, τοσούτον τεταλαιπωρηκότες μέλλετε ἀποφοιτᾶν, πενηκότες ἀπρακτα καὶ πεπνηκότες; Ἐλθετε τοιγαροῦν κατὰ τοὺς πύργους*

VARIÆ LECTIONES.

^α Χιλιόκωμον? ^β δὴ? τοι?

ἐκείνους, ἔνθα μὲν βοδῖον ἀνῶθεν λείπον, ἔξω-
θεν δὲ λέων ἐκ ρομφαίου ἐρίστυται, κάκιστά
μοι περιετυχόντες, τὰ ὑμέτερα δηλαδὴ φρονούντα
τε καὶ διευθετοῦντα, καὶ ἄλλως ἀσθενεστέρων
πεφυκότων, ἔνθα δὲ τῶν ἐκάλειων, ἐγκρατεῖς τε
ἐγὼ ὅσω γαστήρ σοθῃ καὶ ἡμὲ πολλοῦ ἄξιον κρί-
νεται. Ἦλθον κατὰ τὸν λόγον ἐκείνων, καὶ εἰσῆλθον
ἅμα τῇ προσβολῇ, παίοντες καὶ τιτρώσκοντες τοὺς
καταλαμβανομένους. Οὐκ ἦν δὲ ὅστις τῶν ἀποθη-
σκόντων οὐκ ἦν. Πάντες δὲ ἀνηρῶντο καὶ ἐπιπτον
ποταμούς κινούμεντες ἐξ αἵματος. Οὕτω μὲν οὖν αἰ-
ρεῖται τὸ Ἀμόριον καὶ χερσὶν ἀνόμεν ἀνομωτέρως
προβίβεται, ἐκείνων μόνου ζώντων τῶν μέχρι τοῦ
Βαγδάδ παραπεμφθέντων, τῶν κατὰ τὰ θέματα
τελούντων μεγιστάνων τε καὶ κραταιωτέρων ἀνδρῶν,
οἷς καὶ οἱ μὲν μάρτυρες συνηρίβηντο. Οἱ δ' ἄλλοι
ἅπαντες μαχαίρας πολεμικῆς ἐγίνοντο τρώπαιον.
Οὐδὲ γάρ, οὐδ' οὕτως ἔπαισι τὸν ἐχθρὸν ὁ Θεόφιλος
πρέσβεις δευτέρους ἀποστείλας, ἐπὶ κεντηναρίους
διακοσίους ἐξωνήσασθαι τε καὶ τῶν ἐχθρῶν λυτρώ-
σασθαι τὸν αἰχμάλωτον λαόν, εἰ δ' οὖν, ἀλλὰ τοὺς
γε τίως πρὸς γένος ἅ' αὐτῶ πλησιάζοντας καὶ ἐπὶ
συμμαχίαν αὐτῶ ἀποσταλέντας ἐκεῖ. Ἀλλὰ μέγα
μὲν οὖν γαυριῶν, μέγα δὲ γε φουσῶν ἐκείνους τε τοὺς
πρώτους καὶ τοὺς δευτέρους τούτους ἀνταπέστειλε
πρέσβεις, καταμωκώμενός τε καὶ πλύνων ὕδρεσι,
Τοσοῦτοις μόνους, φάσκων, ἐξωνήσασθαι μου-
λεσθε κεντηναρίους, ἔνθα τῶν χιλιῶν μέχρι φιλο-
τιμίᾳ ἔνεκα καὶ δωρεᾶς ὑμῖν κατανάλωται; ὅς
καὶ τὴν καρδίαν παθὼν ὁ Θεόφιλος, καὶ ὥσπερ ὑπὸ
πυρὸς τινος ἀναζέων ἢ ἐλαυνόμενος, ἔδειτο τοῦ περι-
ψύχοντο; ὕδατος ἐκ χιόνος προσφερομένου. Χλιαροῦ
δὲ πως τῷ τῆς καρδίας καύσωνι δοκοῦντος, συνέβη
κάκεινον ἐξ ἐκείνης τῆς πόσεως δυσεντερίας νόσῳ
περιληφθῆναι καὶ ἀκοντα, καὶ τῇ νόσῳ ταύτῃ τοῦ
γενέσθαι ἐκτός. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸ. Ἀμόριον
οὕτως.

λε'. Κατὰ δὲ τὴν οἰκίαν χώραν παλινδρομήσας ὁ
'Αγαρηνὸς τοὺς εἰρημένους ἀρχηγούς ἐν φρουρᾷ
τινι σκοτεινῇ (τῷ ξύλῳ ἀσφαλίσάμενος καθείρξεν,
[P. 82] βραχεῖ τινι ὕδατι καὶ ἀρτυ τούτους ἐντει-
λάμενος ἀποχῆν. Ἐν τοσοῦτω δὲ σκότει ἀσφαλεῖα
κατεῖχοντο ὡς μήτε κατὰ τὴν σταθερὰν μεσημέριαν
μικρὴν τι αὐγάζεσθαι, ἀλλ' ἢ τῇ ἀλλήλων φωνῇ
γινώσκεισθαι τε μόνῃ καὶ μόνων τῶν φυλάκων ἀπο-
λαβεῖν, τῶν ἄλλων στερουμένων ἀνθρώπων, καὶ ὡς
ἐν ἐρημίᾳ βαθυτάτῃ διάγειν. Τούτοις τοῖς δεινοῖς, ἐπὶ
ἐπὶ δλοῖς ἔτασι προσεκατέρησαν. Ἄρτι δὲ κατὰ
τὴν πέμπτην τοῦ Μαρτίου μηνὸς ὁ τὸ Ἀμόριον τε
προδοὺς καὶ τὸν Χριστὸν ἀρνησάμενος Βοιδίτζης
κατὰ τὴν φυλακὴν γενόμενος, Κωνσταντῖνον ἄνδρα
φρόνιμον καὶ σοφία ἐνθεθραμμένον φωνήσας (Κων-
σταντῖνος; δὲ οὗτος ἦν ὑπηρετῶν τῷ πατρικίῳ κατὰ
τὴν ἐν λόγῳ γραφῇ), Οὐ χροῖται ἐφ' ἑνὶ τῶν
ἐντός παρεῖναι σοι καὶ τῶν ἑμῶν ευτυχάνειν μυ-
στηρίων ἀκροατήν. Ὡς δ' οὐδένα παρῖναι ὁ Κων-
σταντῖνος καθωμολόγει, Ἄγε μοι, ἐφησεν, ὦ φιλεῖς

Ambulus, fors itero leo marmoreus impositus est
maque tibi invenientes, qui eadem vobiscum sentiam
ac religionis cultu conjunctus existam; ac cum
alioqui ea in parte imbecilliora sint propugnacula,
compotes urbis efficiemini ac me plurimum coletis.
Veniant itaque ut praemoniti erant, moxque ag-
gressi ingrediuntur, trucidantes ac vulnerantes, si
quos obviam habebant. Qui 131 necem effugeret,
nullus erat. Cadebantur et cadebant omnes, ac
crucoris vivi late diffuebant. Sic itaque captum
Amorium, majorique scelere ac improbitate im-
piorum manibus proditum. Illi tantum mortem
effugerunt, qui Bagdad usque miasi sunt, viri scilicet
per themata ac legiones procures fortissimique,
quibus etiam connumerati sunt quadraginta duo
martyres. Reliqui omnes hostili gladio perempti
sunt. Nam nec secundis missis legatis, qui ducentis
centenariis eos qui bello capti essent de exercitu
ab hostibus essent redempturi, Barbari animum
Theophilus ullatenus inflexit; nec modo alios, sed
ne eos quidem licuit liberare qui se affiniare con-
tingerent illucque suppetias ab ipso missi essent.
Verum illo immensum glorians, fastuque tumens
ac superbiens, utrosque iam primos quam secundos
legatos proluxe derisos probrisque onustos ac com-
plutos remisit, hoc unum adjiciens: Num tam pau-
cis centenariis vultis redimere, qui munificentiae ac
liberalitatis ostentanda causa ad mille usque cen-
tenaria expendistis? Ex his Theophilus cordis dolore
affectus, ac velut igni quodam exstians, aquam
ex nive expressam sibi afferri postulavit; quae in
tanto illo pectoris aestu cum prope tepida illi vide-
retur, imprudens dysenteriae morbo ex illa potione
corripitur, eaque aegritudine moritur. Haec enim ea
quae spectant ad Amorium.

132 35. Agareus porro ad suam regionem
reversus, quos diximus procures compedibus vin-
ctos in tenebricoso quodam ergastulo inclusit, brevi
aqua ac pane vitam sustentare jubens. Tantis vero
obsitus tenebris locus erat sicque arcta tenebatur
custodia, ut nec alta meridie lucis quidquam eis
splendesceret. Una vox erat, qua alter alterum di-
gnoscebant: nulla eis cum aliquo, praeterquam cum
custodibus, consuetudo: cum aliis penitus sublata;
nec aliter quam in altissima eremo vitam agebant.
Tantis malis ad annos septem conflictati sunt. Jam
autem quinta Martii Amorii proditor et a Christo
apostata, Boiditzes, in carcerem veniens vocali
Constantino viro prudente et sapientiae studiis
educato (hic namque Constantinus, ut historiae
monumenta testantur, Patricio ministrabat in scri-
bendis litteris). Haec, inquit, opus est quicquam
tecum intus esse, eaque audire quae tibi secreto com-
missurus sum. Cumque Constantinus neminem
adesse affirmasset, Age, inquit, charissima mihi

ac dulcissima anima : scis enim quo te pridem de-
adlerio medullitus prosequar. Ne, quæso, renuas in
crastinum, adjuncto tibi Patricio, una cum proto-
synbulo comprecari ac Saracenorum more cæremo-
niari, ne utrumque gladio ac verberibus confici con-
tingat. Cum enim id ille imprimis velit ac molliatur,
opera prelitum putari ut tanquam fido amico rem tibi
manifestam facerem. Vellis ergo in manifesto una
cum illis vota reddere oreque ienus orare : Deo au-
tem, qui occulta scrutatur, intus animo **133** *crede ;*
nec ab æterna, cujus ille auctor est ac qua mune-
ratur, vita excidebis. Illis nihil emollium aut mente
deceptus invictus pugil : Discede a me, inquit, ope-
rarie iniquitatis, discede. Hisque dictis statim re-
cessit, nihil eorum quæ teorum audierat Patricio
locutus, ne qua illi timidior cogitatio obreperet.
Hoc solum ait, latam in eos in diem crastinum
mortis sententiam. His auditis Patricius Deo gratias
egit ; suisque rebus dispositis socios omnes Con-
stantino adjutore excitat, ut totam noctem in-
somnem ducant in divinis laudibus ac canticis.

36. Mane igitur quidam præses superbo incessu
fastuque egressus eos duntaxat qui inter reliquos
primores essent exire jubet. Exierunt igitur viri
quadraginta duo, moxque claudi carcerem præcipit.
Interrogat ergo quotum jam annum in carcere
agent, aliaque inepta, eo animo ut suas illi nugas
audirent. Ad annum quod attinet, septimum re-
spondere ; robusteque ex divina Scriptura fortique
animi proposito confutatis Agarenorum sermonibus
mortis sententiam exceperant. Cumque ad Euphra-
tem venissent, ad cujus oram eorum civitas Samara
extructa est, Theodorum Craterum miser ille co-
hatur coarguere, si quæ illi ratione liceret defu-
giendam mortem suadere. *Quonam vero modo, in-*
quit, Theodore, mortis compendio ad Deum te eva-
surum confidis, certoque rem speras, qui salutaria
134 *ejus mandata, uti vos vocatis, non dilexeris ?*
Nonne ex sacerdotali clero, cui pridem adscriptus
fueras, laicorum habitum institutumque amplexus
es ? nonne manibus, cum a sanguine insontes essent,
nunc iterum inter prælia sordibus ac inquinamentis
replebas ? Ad quem Theodorus nihil cunctatus
nullaque mora : Hæc ipsa, inquit, causa est cur neque
sanguinem fundere recusem, quo nimium pretium
ille ac lavacrum mihi effectus illius mihi regnum
conciat ; quemadmodum tu, si quis sercorum sugeris,
ac postea recersis, cui obsequio mancipare placueris,
illud recte exequatur, venia dignum habueris, non
quasi improbum castigabis. Ita locutus certaminis
stadium haud secus ac Olympicis certaminibus
victor quispiam ingreditur, atque ad Constantinum
Patricium, subrepentem ei formidinem metumquo
vclut depellens : Age, rogo, Christi miles, qui apud
terrenum regem nobis omnibus majores honores con-
secutus sis, primus quoque martyrii lauream accipe.
Ad quem sacer Constantinus : Tibi potius velut strenuo

καὶ γλυκεία ψυχὴ (γινώσκεις γὰρ τὸν ἀρχιθεὶν
πόθορ σου συμφύετα μοι), βουλῆσθαι μετὰ τοῦ
Πατρικίου τῷ πρωτοσυμβούλῳ συνεύξασθαι καὶ
μαχαρίσαι τὴν ἀδριαν, ἵνα μὴ παρανάλωμά γί-
νησθε μαχαίρας καὶ αἰκισμῶν. Τοῦτο γὰρ αὐτῷ
διὰ σκοποῦς ἔχοντι καὶ μελετῶντι συμφέρον
ἡγησάμην σοι ὡς φίλῳ δηλοποιῆσαι πιστῷ.
Θέλῃσον τοῦν αὐτῷ μὲν κατὰ τὸ φανερόν συν-
εύξασθαι, θεῷ δὲ τὰ κρυπτὰ ἐτάζοντι πίστει
κατὰ ψυχὴν, καὶ τῆς αὐτοῦ οὐχ ἀμαρτήσετε
αἰωνίου ζωῆς. Τούτοις οὐ μάλα πιστοὶς μὴδὲ φρεν-
απατητοῖς ὁ ἀληθινός, Ἀπόστολε, ἔφη, ἀπ' ἐμοῦ,
ἐργάτα τῆς ἀνομίας, ἀπόσθηθι. Καὶ ἅμα τῷ λόγῳ
ἀπεφοίτησαν, διηγησάμενοι ἰδίᾳ τῷ Πατρικίῳ τῶν
λεχθέντων μὲν οὐδὲν φανερόν, ἵνα μὴ τις δειλάν-
θρας ἐναποτεχθῇ αὐτῷ λογισμός, μόνον δὲ, ὅτι θανα-
τάτου φῆρος ἐς αὐτοῖν κατ' ἡμῶν ἐξενήκεται.
Εὐχαρίστησαν ἐπὶ τοῖς τοῖς τῷ θεῷ ὁ Πατρικίος, καὶ
διαθέμενος τὰ κατ' αὐτὸν διὰ Κωνσταντίνου τοῦ
συμπαρόντος ἅπαντας εἰς πάννυχον ὕμνον ἀν-
ίστην.

λς'. Ἐωθεν δὲ μετὰ σοφίας τις φαντασία; ἀρχων
ἐξεληλυθὺς τοὺς προεξάρχοντας μόνους τῶν ἄλλων
ἐξελεῖν ἐπιτρέπαι. Καὶ δὴ ἐξίσιν ἄνδρες δύο καὶ
τεσσαράκοντα, καὶ εὐθὺς κλεισθῆναι προσάττει τὴν
φυλακὴν. Πρώτα γοῦν πόσον ἔτος αὐτοῖς ἔστιν κατὰ
τὴν φρουράν, καὶ ἄλλας ἐκίνει βαττολογίας, κατε-
χόους τούτους βουλόμενος· τῶν αὐτοῦ ποιήσαι
φλυαριῶν. Ἄλλ' οὕτοι τό τε ἔτος ἀποκριθέντες, ὡς
C ἔδομον, καὶ πρὸς τοὺς ἐκείνων ἐκ τῆς θείας Γρα-
φῆς ῥωμαλέω; καὶ μετὰ γενναίας ψυχῆς ἀντιταχθέν-
τες λόγους, τὴν ἐπὶ θάνατον φέρουσαν [P. 83] κατε-
κρίθησαν. Ὡς δὲ κατὰ τὸν Εὐφράτην ἐγένοντο, καὶ
περὶ αὐτὸν ἡ πόλις αὐτῶν ψυχοδόμηται Σάμαρα,
ἐλέγχειν ἐπειράτο τὸν Κρατερὸν Θεόδωρον ὁ ἀλιτή-
ριος, εἰ πως ἄλλὰ τοῦτ' γε πείσει τὸν θάνατον
ἐξαρνήσασθαι. Καὶ, Πῶς, ἔφη, σὺ, Θεόδωρε, παρ-
ρησιαζόμενος διὰ θανάτου φοιτᾷ ἐλπίεις πρὸς
θεόν, οὐ τὰς σωτηρίας, ὡς φασί, οὐκ ἡγῶμαι
ἐντολὰς ; οὐδὲ γὰρ ἂν ἐξ ἱερατικοῦ κλήρου, ὃ σὺ
πάλαι ἐγκατελέξω, πρὸς σχῆμα ἡλθεῖς τῶν λα-
ικῶν· οὐδὲ χεῖρας ἀδόλους οὐσας αἱμάτων σου
ἔν' ἐν κολέμοις ἐπλήρους πάλιν αὐτίς τῶν
μολυσμάτων τε καὶ μυσμάτων. Καὶ ὁ Θεόδωρος
G οὐκ ἐμβράδυνας, μὴδὲ τινα χρίνον ἀναβαλλόμενος,
Διὰ τοῦτο, ἔφη, καὶ τὸ ἐμὲν ἐκχεῖ αἷμα οὐ
κατοκνήσω, ἵνα μοι λύτερον τε καὶ λουτρόν τῶν
πεπλημελημένων ἀναπαρὲν τὴν βασιλείαν δώῃ
αὐτοῦ, ἢ ἀποδράσας τίς σου τῶν οἰκτῶν καὶ
αὐθις ἐπανακλῆψας τὴν σοὶ φίλῳ λειτουργίαν
ἐκτελοῖ, εἰς τὴν συγγνώμης χάραν ἀλλ' οὐκ
ἀγνωμοσύνης χωροῖ. Καὶ ἅμα εἰς τὸ τῆς ἀλλή-
σιως εἰσφύει ὥστερ τις Ὀλυμπιονίκης στάδιον, καὶ
πρὸς τὸν Πατρικίον Κωνσταντίνον φησι, τὴν ὑφ' ἐρ-
πουσαν ὥστερ αὐτοῦ δειλὴν καὶ φόβον ἀποσοδῶν
Ἄγε δὴ, ὦ στρατιῶτα Χριστοῦ, τὸ πρόσκειται
εἶναι πάντων ἡμῶν πρὸς τὸν ἐπὶ τῆς βασιλείας

λαχών, πρῶτος καὶ τὸν τοῦ μαρτυρίου ἀνάλμ-
δύς στεφανόν. Ὁ δ' ἱερεὺς Κωνσταντῖνος, Σοὶ
μᾶλλον ὡς γενναίῳ καὶ πρατερῶ, ἔφη, τὸ τοιοῦτον
προσηκᾷ ἀξίωμα, ὅθεν ἀδόλουθον ἔξεις με, στυ-
γὸν πρῶτον εἰς θάνατον παραδιδούς. Ἐπιβρώσαντες
οὖν ἀλλήλους τοὺς παρακλητικῶς, κατὰ τὰς κοσμικὰς
ἀξίας πρὸς τὸν ἐκ μαρτυρίου ἕκαστος ἐχώρει δὴ
θάνατον, πάντων θαυμαζόντων τὴν μετὰ πεποιθή-
σεως καὶ γενναίας τούτων ψυχῆς ἀδολοσίαν. Ἀλλὰ
ταῦτα μὲν ὕστερον.

λζ'. Τότε δὲ ὁ βασιλεὺς Θεόφιλος οὐ φέρων τὴν ἐν
τῶν Ἀγαρηνῶν ἦταν καὶ ἀδοξίαν, πατρικίον Θεοδό-
σιον, ὅς οὕτως ἐλέγετο ὁ Βαβυλούσιος, πρὸς τὸν βῆγα
Φραγκίας ἐξαποστέλλει, στρατεύματα ἐκεῖ αὐτῶν
γενναῖά τε καὶ πολυάνθρωπα. Οὐδὲ γὰρ χειρῶν ἀσθεν-
εῖν ἢ ψυχῆς μαλακότητι τοὺς αὐτοῦ κέρισκεν
ἠτιεῖσθαι ποτε, φυγομαχίᾳ δὲ καὶ ταυτὸν εἰπεῖν
προδοσίᾳ τοῦτο πάσχειν αἶ. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἔλαθεν
περὶν καὶ τῶν ὧν προσεκάλετο ἐθνῶν δύναμιν καὶ
ἐργῶν [ἦθετο]· (μετ' εὐφροσύνης γὰρ τὴν πρὸς βα-
σιλέα ἐπικουρίαν ὁ πῆξ ἀπεδέδεκτο) [P. 84] καὶ αὐθὺς
κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐστράτευσεν ὁ δυστυχὴς Θεό-
φιλος (ταύτην δὲ τὴν προσηγορίαν ἐκ τοῦ αἶ τοῦ πῶς
ἠτιεῖσθαι κατὰ πόλεμον ἐκληρώσατο), εἰ μὴ ὁ ἀπα-
σταλὲς Θεοδόσιος ἐκ τοῦ βίου γενέσθαι προέφθεσεν.
Ἐκεῖνον τε γὰρ ἡ ἀποδωσίς τὸν στρατὸν ἐκείνον
πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἰλθεῖν οὐ πεποίηκε, καὶ τοῦ
βασιλέως ἐπικρατήσασα ἡ τῆς δυσεντερίας νόσος
θανεῖν ὡς ἐπολεῖ ἀλλ' οὐ πρὸς ὅπλα χωρεῖν.

λη'. Ὡρα δὲ καὶ τὰ τοῦ Θεοφύλου εἰς μέσον θείναι
καὶ πᾶσι καταστήσασθαι σαφῆ. Ἐκ τε γὰρ τῆς εἰρη-
μένης ἡδὴ κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐν νυκτὶ τὸν πό-
λεμον συστήσασθαι αἰτίαι, ἀλλὰ καὶ ὡς τῆς κατὰ τὴν
νύκτα γενομένης λαθραίας ὁμιλίας πρὸς τοὺς Σαρα-
κηνοὺς, ὡς ἔφαμεν, καὶ ἄλλοθεν δὲ πρὸς αὐτοῦ
λοιδορίαι καθοσιώσεως ἐπιφυσῆσαι καὶ αὐξηθεῖσαι
μισήτων ἐλργάζοντο τὸν ἄνδρα καὶ φοβερόν. Καὶ ἐπεὶ
μὴ οἷός τε ἦν ἀντισχεῖν, εὐεξαπάτητον ὄντα εἰδὼς
τὸν Θεόφιλον, φυγαδεύει χρησάμενος πρὸς τὴν Ἀμα-
στριν (πόλιν δὲ αὐτῇ Ποντικῇ) μετὰ τέκνων ὁμοῦ
χωρεῖ τε καὶ γυναικῶν καὶ τιμῶν ἐκπρίτων ἀνδρῶν.
Ἀνήγεται οὖν στόλος εὐθὺς κατ' αὐτοῦ, καὶ πόλεμος
σφοδρὸς ἐξηρτυέτο ὡς πρὸς ἐχθρὸν τοῦ βασιλέως
κατάδολον, καὶ τοῦ ταιούτου στόλου ἀρχηγὸς ὁ τῆς
βιγλῆς δρουγγάριος ὄντως Ὀδούφας λεγόμενος.
'Αλλ' ὁ Θεοφύλος ἐν τῷ Θεοῦ φόβον ἐν αὐτῷ συλ-
λαβὼν, ὅσα ἔφησε δίκαιον εἶναι Χριστιανὸν δεῖν
αἰμασιν ἀνθρώπων χάριεν πιστῶν ὅθεν ὁπείκει τῷ
βασιλεῖ ὅρκους δελεασθεῖς, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐπαν-
ώγεται τοῖς ὅρκους θαρρῶν. Ἀλλ' ὁ Θεόφιλος τούτους
θέμενος εἰς οὐδὲν νῦν μὲν ἐλκεῖ τι καὶ φρουρᾷ τῇ
κατὰ τοῦ Βουκολόντα τοῦτον τίθησι, φρουρεῖσθαι
προσάξας· μὴ δὲ τι τῶν ἡμερῶν, ἐπεὶ ἔγνω
αὐτὸν ἡδὴ σποδίουντα καὶ τὰ ἔσχατα πνέοντα, κε-
λεύει ἐν νυκτὶ ἐξ αὐθεντίας ἀποσμηθῆναι· οἷόν τι

A exque nominis ratione nupterō (stetori scilicet et
robusto viroque forti) ea contentis dignitas; nuda
me habebis comitem; cum primum te Deo victimam
obtulero. Sicque mutuo hortatoriis verbis sese con-
firmantes, pro eo ac quisque seculari militia ma-
jori dignitate fulserat, ad mortem per martyrium
contendebant, cunctis eorum cum fiducia genero-
soque proposito certamen mirantibus. Verum hinc
postea.

135 37. Tum vero Theophilus imperator, quam
ab Agarenis cladem probrumque acceperat, animo
non ferens, Theodosium patricium, cui Babuticus
nomen erat, ad regem Francie mittit, fortes inde
auxilios ac numerosas copias ad se mitti potens.
Existimabat enim suos nunquam virium imbecilli-
tate aut molliore animo victoria eecidisse, sed
pugnae detractione, seu (quod idem est) proditi-
one, id illis semper accidisse. Ac plane rem ex-
perturus erat, ac gentium, quarum auxilia roga-
verat, sensisset potentiam, siquidem Francorum
rex legationem iibens habuerat, nec misurum se
armatos abnucebat, novaque rursus acie infortunatus
Theophilus (hoc enim ille sibi nomen asciverat,
quod in præliis semper victus exiret) in Agarenos
expeditionem suscepisset, nisi quem ille miserat
Theodosius prius in humanis esse deslisset. Nam
tunc illius mors in causa fuit ne Francorum auxilia
in urbem regiam venirent; tum dysenteriae inva-
C lescentis morbus Imperatori mortem attulit, non
etiam resumendi arma facultatem fecit.

38. Porro tempus est ut et Theophobi res in
medium producamus ac cunctis eas notas faciamus.
Ex ea enim, quam dixi jam, nocturna illi adversus
Saracenos insinuata pugna, quib et ex nocturno
clanculum cum Saracenis, quo de supra, habito
colloquio, nec non aliis quibusdam orta in eum
auctaque majestatis crimina exosum virum redde-
bant et formidolosum. 136 Et quia is non satis
obniti poterat, cum Theophilum facilis ad calu-
miam ingenii non nesciret, fuga se cum liberis et
uxoribus aliisque delectis viris ad Amastridem
Ponti urbem recepit. Mox ergo in eum missa classis,
graveque omni armorum apparatu, tanquam adver-
sus apertum imperatoris hostem, instructum bel-
lum. Classi præerat excubiarum drungarius Oory-
phas nomine. Verum Theophobus pro nominis ipsa
ratione, concepto intra semetipsum Dei timore :
Iniquum, ait, qui sit Christianus, fidelium cruore
gaudere. Cedit itaque Theophili juramentis decē-
pius, iisque fretus ad eum reducit. Verum ille
eorum spreta religione hactenus quidem in Bucō-
leonis carcere includi ac servari jubet : quadam
vero die, cum se jam mori ac supremum spiritum
agere cognosceret, noctu velut acerbam tristēque
sepulcralem victimam ex potestate meroque arbi-
trio obtruncari præcipit exsectumque caput ad se

VARIÆ LECTIONES

ἢ θανατῶν? ἢ θανατῶν? ἢ καὶ ἢ P.

deferri. Ubi allatum pro eo ac mandaverat fuit, arrepto manu illius naso : *Nunc, ait, neque in Theophobus nec ego Theophilus.* Non desunt vero qui Theophobi necem Ooryphæ adscribant, non Theophilo; ac dicant, cum primum se illo ei dedit, noctu ab eo ac secreto capitis pœnam excepisse. Hinc apud Persas fama percubuit, non visurum mortem Theophobum, sed incorruptæ vitæ perennitatem consecutam esse, eo quod ejus mors nunquam palam prodita est.

137 39. Circa idem tempus Cretenses plena educta classe Thraciæ maritima populari prædasque agere ac captivos abigere. Eo usque autem processit illorum insolentia ac bellicus furor, ut non solum maritimam deprædari conarentur, sed et in eos qui montem sic dictum Latrus habitant, ac vitam monasticam agunt, strictis gladiis irruerent, eorumque omnem suppellectilem Mysorum, quod aiunt, prædam facerent. Constantinus tamen Concomytes ejus tunc provinciæ præfectus, quod relictis navibus longius in terram excurrerant, velut delphinos in continenti deprehensos jugulavit cunctosque strenna manu internecioni dedit. Eodem quoque Theophilo imperatore mense Octobri, indict. 8, Romanorum classis in Thaso insula navali prælio expugnata tota penitus perit. Deincepsque Cyclades insulas, quin et alias omnes, diripiendi ac populandi Ismaelitarum classis atque exercitus nullum finem fecit. Iterum quoque Theophobus et Augustæ frater Bardas cum exercitu in Abasgam missi infaustis adeo omnibus rem gesserunt, ut pauci admodum ex illa expeditione reduces fuerint. Sed et nimis æstus ac rursus exuberantes pluvie prorsusque aeris inæqualitas intemperiesque terram ac colonos lædebant, indeque rerum penuria ac fames. Vix quoque vel unum diem, quandiu ille rerum potitus est, terra motibus quati destitit.

138 40. Quia vero corporis omnem substantiam ventris diarrhœa taboque exhauserat, nec usquam jam anima sisti poterat, sed avolare ac abscedere quærebat, de filio atque uxore sollicitus eorumque securitati cavens communem omnium conventum ad Magnauram indicit. Ibi ægre sublevantibus lectoque tollentibus necessariis, copiosum cum genuit ducens spiritum : *Altus, inquit, istiusmodi affectus ægritudine, tantoque quatiente turbine, juvenitulis florem dire lamentaretur tantamque hanc felicitatem; quibus jam olim insidiatus livor, nunc quoque graviter obtuens, humanis me rebus extrudit. At ego uxoris futuram viduitatem prævidens filitque orphanæ sortem miseram, ministrorum item atque sectorum qui probris moribus ac obsequiis ianuitris sunt, mei denique senatus ac procerum privationem, vehementius defleo atque deploro, o vestra præsen-*

Α πικρὸν αὐτοῦ ἐντάφιον καὶ λυπηρὸν, καὶ πρὸς ἑαυτὸν τὴν ἐκείνου ἀχθῆναι κεφαλὴν. Ἐπεὶ γοῦν ἤχθη κατὰ τὸ πρόσταγμα, τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ τὴν ἐκείνου βίβλα λαβὼν *Nûn γε*, ἔφησεν, οὐδὲ σὺ Θεόφοβος οὐδ' ἐγὼ Θεόφιλος. Εἰσι δὲ οἱ τὸν θάνατον τοῦ Θεοφόβου τῷ Ὀρύφῃ, ἀλλ' οὐ τῷ βασιλεὶ διδόναι, φέσκοντες ὡς ἄμα τῷ πιστεῦσαι τούτῳ αὐτὸν, τὴν κεφαλὴν ἐπαγαγεῖν τιμωρίαν αὐτῷ λάθρα διὰ νυκτός. Ἐκείθεν οὖν διαβεβόηται μέχρι τοῦδε παρὰ Πέρσαις μὴ εἶσθαι θάνατον τὸν Θεόφοβον, ἀλλ' ἐν ἀφάρσει διαζῆν, τῷ κρύβδῃ ἀλλ' οὐκ ἀναφανδὸν τὸν ἐκείνου θάνατον γενέσθαι ποτέ.

18'. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν Κρήτες [*P. 85*] παντὶ στόλῳ ἀράμεινοι τὴν παράλιον ἐξήρουν τῶν θρηνησίων καὶ ἡχμαλώτιζον. Παρὰ τοσούτου δὲ αὐτῶν ἐχώρουν τὰ νεανιεύματα καὶ τὰ στρατηγῆματα παρ' ὅσον οὐ τὴν αἰγιαλτὶν μόνον ἐπειρῶντο καταδραμεῖν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν ἐν τῷ ὄρει, ὅπερ οὕτω καλεῖται Λάτρος, ἐνσηνοῦτων καὶ τῶν μοναύλων βίον ἀσπαζομένων γυμνῷ τῷ εἶπει χωρεῖν καὶ Μουσῶν λείαν τὰ ἐκείσε ποιεῖν. Ἀλλὰ Κωνσταντῖνος ὁ κατὰ τὸν Κοντομύτην τηλικαῦτα τὴν πρόνοιαν τοῦ θέματος τοῦτου ποιῶν, ἐπειπερ ἐβῶ πρὸς τὴν χέρσον ἐγένοντο, ὡς δελφίνας τούτους ἀπέσφαξε καὶ γενναίᾳ χειρὶ τῇ ἀφανείᾳ πάντας παρῆλκεν. Καὶ κατὰ τὸν τῆς αὐτοκρατορίας δὲ χρόνον αὐτοῦ καὶ τὸν Ὀκτώθριον μῆνα, εἰς Ἰνδικτιῶνα ὁγδόην, ὁ τῶν Ῥωμαίων στόλος ἐν τῇ νήσῳ τῇ Θάσῳ καταναυμαχηθεὶς ἄρδην ἅπας ἀπώλετο. Καὶ κατὰ τὸ ἐξῆς δὲ τὰς Κυκλάδας νήσους, ἀλλὰ μὴν καὶ τὰς ἄλλας ἀπάσας, ὁ τῶν Ἰσλαηλιτῶν κατασύρων στρατὸς οὐκ ἐπαύετο. Καὶ αὖθις ἐν Ἀδασίᾳ ὁ τε Θεόφοβος καὶ ὁ τῆς Θεοδώρας ἀδελφὸς Βάρδας ἀποσταλέντες μετὰ στρατιᾶς ἰσχυρῶς ἐδυστύχησαν, ἄλιγων ὄγαν ἐκείθεν ὑποστρεφάντων. Ἀλλὰ καὶ αὖχοι καὶ πάλιν χειμῶνες ἐξέλιον καὶ ὁλως ἀνωμαλῆαι καὶ δυσπρασίαι κατὰ τὸν ἄερα γινόμεναι ἐκάκουον τὴν γῆν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ, ἐξ ὧν σιτοδείαι καὶ λιμοὶ καὶ γῆς ἐκ σεισμῶν ἀνατιναγμοὶ οὐκ ἦν ὅτε μὴ ἐγίνοντο κατὰ τὴν αὐτοῦ ἁπασαν τῆς βασιλείας ἡμέραν.

μ'. Ἐπεὶ δὲ ὅλην ἐκκενώσας τὴν τοῦ σώματος οὐσίαν τῇ τῆς γαστρὸς διαβρόσῃ καὶ φθόῃ, ὡς μηδεμοῦ στήναι τῆς ψυχῆς εἴτι δυναμένης ἀλλ' ἀποπτῆναι αὐτῆς ζητούσης καὶ ἀποστῆναι, ἐδεόλει [δὲ] περὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τῆς αὐτοῦ γαμετῆς, ἐν τῇ Μαγναύρῃ πάντας ἐκκλησιάσας [ὅτε] καὶ μόγις κλίνης ὑπὸ τῶν ἐπιτηδίων κουφισθεὶς καὶ ἄρθεῖς, καὶ πολὺ ἀθρόοις πνεύμα ἐν στεναγμῷ, *"Ἄλλος μὲν*, ἔφη, *ἀπολογιζόμενος ἐν τοιαύτῃ νόσῳ καὶ καταγίγδι τὸ τῆς νεότητος ἄνθος ἐξετραγέδῃσεν καὶ τὴν τοσαύτην εὐδαιμονίαν, αἷς ὁ ἐξ ἀρχῆς φθόρος ἐκιδασκαλῶν με δεινῶς τὰ νῦν ἐπορθαλμίζει καὶ ἐξ ἀνθρώπων με ποιεῖ.* Ἐγὼ δὲ τὴν τῆς γαμετῆς μου χρῆσιν προορῶν καὶ τὴν τοῦ υἱοῦ δυσπομπίαν καὶ ὀργάνειαν, πρὸς δὲ καὶ διακόνων ἥδεσι καλοῖς ἐντραφέντων καὶ θεραπειαῖς καὶ τῆς ἐμῆς συνελήθου καὶ γερουσίας τὴν στέρησιν, ἀνακλιόμην, ὡ παρ-

VAHIÆ LECTIONES.

¹ τὸν αὐτὸν τῆς? ² τῆς σπ. P.

ὄντες, καὶ ἀποδύρομαι οἷς τε ὑμᾶς χειροθήσεις ἄντας καὶ πρᾶτις καταλιμπάνων πρὸς δὲ οὐκ οἶδα πορεύομαι βίον, καὶ [P. 86] ἀλλόσομαι δόξαν ἀνθ' ἧς οὐδ' ὅλως δ' εἰ μοι προσάπαντήσεται ἔγνωκα. Ἀλλὰ μέμνησθέ μου τῶς τῆς οὐκ ἐστὶ γλώττης ἀκούσεσθε καὶ ἦν δεσπικὰ τοῦ πρέποντος ἔνεκεν καὶ συμφέροντος· καὶ τὴν μετὰ θάνατον εὐνοίαν εἰς τε υἱὸν καὶ γυναῖκα διαβαίνουσιν ταμεύσασθε, ἐκείνῳ πάντως προσενθυμούμενοι, ὥς ὁποῖός περ ἕκαστος τῷ πέλας τοῦτου γενήσεται, τοιοῦτος καὶ αὐτῷ τὸ πρὸς τὸ μέλλον συμβήσεται. Τοιούτοις ῥήμασι· τῆς βασιλικῆς πάντας κατακλιούσης γλώττης καὶ ἡμερούσης, οὐκ ἦν ὅστις ἀδάκρυτος ἦν, οὐδ' ἦν εἰκάσαι τὸν ἀναπαμφθέντα ἐκ τῶν παρόντων στεναγμὸν τε καὶ θρυμνόν.

μα'. Μικρὸν οὖν ἐτι ἐπιδιώσας κατὰ τὴν εἰκάδα τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς τὸν βίον μετέλλαξεν, τῆς βασιλείας γενόμενος ἐγκρατῆς μηνᾶς τρεῖς ἐπὶ δώδεκα ἔτεσιν, πολλὰ τοὺς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως περιεχομένους, παρ' ὅλον αὐτοῦ τὸν βίον μυστατιόμενός τε καὶ χειμῶνα πάντα κατὰ πᾶσαν ὥραν καιροῦ ἐπάγων αὐτοῖς ἀπειδῶς, ἀνθ' ὧν ἔνεκεν καὶ τὸ δυστυχῆς ὄνομα παρὰ παντὸς ἀνθρώπου ὥσπερ τινὰ κληρὸν ἐπήγετο, μηδέποτε τρόπαιον στήσας κατὰ τῶν ἐχθρῶν βασιλικόν τε καὶ ἀξιόπαινον, μήτε μὴν τὴν προτέραν ἦταν ἀναμάρτησθαι δυνήεις, καίτοι γε ὀκτωκαίδεκα πολέμους παρ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ζωὴν κατὰ τῶν ἐχθρῶν συστήσας, καὶ τοσαυτάκις αὐτοῖς συμπαλαίει· καὶ πρὸς παρατάξεις χωρήσας οὐκ ἀγενεῖς. Ἀλλὰ τοῦτον μὲν οὕτω καταστρέψαντα τὸν βίον ἐνταῦθα καταλιπόντας ἐπὶ τὰς καταλοίπους οἰκοδομὰς αὐτοῦ που περὶ ἡ τὰ ἀνάκτορα οὖσας βαδισοῦμεθα, ἀξιολογώτατας οὖσας καὶ μνήμης τυχεῖν ἱκανάς.

μβ'. Εὐθύς γοῦν ἀπὸ τοῦ Κυρίου εἰσιὼν κατὰ τὸ πρόσωπον ὑπαντήσας εὐρήσεις αὐτάς. Ὁ τε γὰρ Καρανός, ὃς οὕτω φέρει τὴν κλησιν διὰ τὸ ἀπὸ τῆς γραδῶσεως ἔχειν ἀπὸ λίθου Καρανοῦ ὅλον τινα πλατὺν ποταμὸν, ὃ καὶ χρηματίζων σήμερον βεστιάρειον τῶν ἀποθησαυριζομένων πέπλων [ἐκ] σερικῶν, τῆς ἐκείνου προνοίας ἔργον ἐστίν, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ὁ γείτων αὐτοῦ κεχρυσωμένην ἔχων ὀροφὴν Τρίκογχος, ἐκ τοῦ σχήματος τὴν κλησιν λαχὼν· τρεῖς γὰρ κόγχαις μεταωρίζεται, μὲν κατὰ τὴν ἀνατολὴν συνοικοδομούμενος, ἡ καὶ ἐκ τεσσάρων κίωνων Ῥωμαίων ὑποστηρίζεται, δυσὶ δὲ ἐγκαρσίαις, κατὰ ἄρκτον καὶ μεσημβρίαν φημί. Τὸ πρὸς δύσιν δὲ τοῦ οἴκου μέρος· ὑπὸ δύο μὲν κίωνων ἀνέχεται, τριῶν δὲ πυλῶν τὴν ἐξόδον δίδωσιν. Τούτων ἡ μέση μὲν ἐξ ὀργύρου κατεσκευάζεται, [P. 87] αὐτῆς δὲ ἑκατέρωθεν ἐκ γεγωνάμενου χαλκοῦ. Ἡ ἐξόδος εἰς τὸ καλούμενον οὕτω Σίγμα ἐξάγει, ἐκ τῆς πρὸς τὸ στοιχεῖον ὁμοιότητος τὴν ἐπανομίαν λαβὼν, ὃ ἴσην τε καὶ ὁμοίαν τοῦ Τρίκογχου τὴν εἰς τοὺς τοίχους ἐπανοῦσαν ὁραϊδίτητα φέρει· ἐκ γὰρ λακαρικῶν παμποικιλιῶν τοῦτο τε κάκεινο μαρμαρῶται. Ἀλλὰ

tium concio, quod vos manus et militesque relin-
quens ad eam quam nescio vitam proficiscor, glo-
riamque commuto, cujus loco quid mihi eventurum
sit ignoro. Verum hactenus meae memores linguae
estote, quam nunquam amplius estis audituri; quae
et acerba, pro eo ac honesti atque utilis ratio expo-
nerebat, quandoque locuta est, nunquam cum e vivis
excessero, benivolentium in filium uxoremque recur-
rentem reponite, istud omnino cogitantes, fore ut
qualis quisque in proximum suum exstiterit, tale ei
quoque in futurum contingat. Verbis ejusmodi
139 imperatoris lingua concionem omnem delin-
niente atque mulcente, in ea qui lacrymas teneret
nullus erat, majorque omnium pectore erumpens
gemitus ac ejulatus quam ut ullus satis conjectura
assequi queat.

41. Paucos hinc dies vitae superstes rigesima die
Januarii naturae debitum solvit, imperio potitus
annos duodecim menses trea. Adversus rectae fidei
professores per omnem vitam odium implacabile
gessit, nullumque non turbinem omni hora ac
quavis occasione nulla eis [venia indulgentiaque
adhibuit; quo factum est ut infortunati nomen
apud omnes velut hereditario quodam jure repor-
tarit. Nunquam pro imperii majestate a clauda di-
gnum adversus hostes tropaeum erexit, ac neque
acceptam cladem resarcire unquam satis potuit,
idque eum octodecies per omnem vitam suscepta
adversus hostes expeditione toties cum illis signa
contulerit, nec contemnendas copias pugnam com-
missurus duxerit. Verum Theophilo sic vita functo
a nobis relicto, ad reliqua ejus aedificia exstantia
in palatio procedamus, utpote praemagnifica digna-
que memoria.

42. Statim itaque a Cyrio ingredienti aedificia
illa in faciem incurrant. Nam et Cariani domus,
sic dicta quod a gradibus quamdam velut fluminis
planitiem Cariano strata lapide exhibeat, quae et
hactenus 140 sericarum vestium penus est, ac
vestiarius vocatur, illius curae opus est. Sed et illi
vicinum Triconchum, auro obductum tectum ha-
bens, cui ex figura nomen est. Triplici enim con-
cha assurgit, una ad Orientem exstructa, quae et
D quatuor columnis Romanis (porphyreticas vocant)
fulcitur, duplicique obliqua ad aquilonem et meri-
diem. Ea porro domus pars quae ad occidentem
spectat, duabus columnis sustinetur tribusque
portis exitum praebet. Harum media argento con-
flata, utrinque illi adjacentes aere splendent. Exitus
ad locum ducit Sigma appellatum, ab ejus elementi
affini figura. Parem Sigma Triconcho in parietibus
fulgentem venustatem praefert: utrumque enim
varii coloris marmoribus incrustatum est. Quod
autem Sigma vocant, tectum firmum habet ac
praemagnificum, quindecim columnis ex lapide
Docimino fultum. Hinc per styraem ad ejus fun-

VARIÆ LECTIONES.

“ περὶ] ἐπὶ P. “ ἐπὶ ?

caementum descendens eandem cum superioribus figuram habere invenies ac compositionem, novemdecim columnis subnixum, constructa porticu piperato lapide. Prope hanc porticum, paulo interiorius magisque ad orientem, aliud quiddam Tetrasternum excitavit artifex, ipsam perinde tripliei concha comprehensum, ad similitudinem imminuentis illi Triconchi; quarum una quidem ad orientem spectat, duarum vero aliarum alteram ad occidentem, alteram ad meridiem comprehendit: **141** quæ autem pars ad aquilonem vergit, duplici columna vero piperina discretum mysterium habet, sic rite pro rei ratione nuncupatum, eo quod haud secus ac specus resonans repetitum sonum omnem (is Echo dicitur) ad audientes transmittit: sic, sive quis ad orientalis sive ad occidentalis conchæ parietem accedens silentio ac secum ipse loquatur, exque diametro ac ex adverso recta alius stans parietem aurem admoveat, vocem silentio dictam, ac si in aurem quis lotutus esset, distincte audit. Tale nimirum est quod ibi miraculum exhiberi contingit.

43. Huic ædi adjunctum unaque constructum ejus, quod dicebamus, Sigma peristylum. Post hæc subdivale quoddam atrium effunditur, mediam habens phialam æream, cujus labrum argento coronatum. Hæc auream habens cochleam sic appellata est, mystica Triconchi phiala, ex vicino scilicet utroque ædificio, mysterio ac Triconcho, nacta ut sic vocaretur. Eodem prope loco juncti exstant gradus ex Præconnesio candido lapide; mediaque eorum, quos diximus, graduum marmorea apsis, duplici ordine graciliorum columnarum fulta. Sunt et ibi, ad latus orientale Sigma, æræ leones duo hiantibus faucibus erecti. Hi aquam evomentes, mediamque omnem aream Sigma latice compluentes, non exiguam **142** præbent voluptatem. Phiala autem, quo tempore nuces et amygdala frugesque aliæ ac poma esui apta sunt, condito plena, se ex cochlea effundente, quisquis astantium vellet, miscebat præbebatque delicias, cunctis quidem haud dubie thymelicis, iis tamen amplius qui ex organis contentiusque psallebant. In gradibus consistens omnis populus et magistratus una cum officialibus imperatoris comitatum implebant, medium habentes, in ea scilicet quam dicebam marmorea apside, si quando adesse contingeret, etiam scholarum domesticum cum excubito et duobus factionum, Prasinæ scilicet atque Venetæ, tribunis, ita ut Venetæ quidem factionis tribunus staret juxta domesticum scholarum, Prasinæ vero tribunus juxta excubitum; sin autem quandoque domesticum excubitumque deesse contingeret, eos saltem habentes quos diximus tribunos. Horum omnium inspector erat imperator, omni juvenilitate

Α τοῦτο μὲν τὴν ὁροφὴν ἔχει· σιεὶ ὁρᾶν τε καὶ λαμβάνειν, ὅτι καὶ πεντεκαίδεκα κίονες ἤσασται ἐκ λίθου δοκίμου· διὰ ὑψίστου δὲ πρὸς τὸν θεμέλιον αὐτοῦ κατὰ τὴν αὐτὴν ἔχοντα τοῦ σχήματος· εἰκόνα τε καὶ ὁμοίωσιν ἐδρήσεις, ἐννέα πρὸς τὰς δέκα κίονας διασπαζόμενον, καὶ τὸν περιπατὸν ἔχοντα κατεστρωμένον ἐκ λίθου πιπεράτου. Τοῦτο δὲ πλησίον τοῦ περιπατοῦ, ἐνδοτέρῳ που καὶ ἀνατολικώτερον, Τετραστέρον τε ὁ τεχνίτης ἐξήγειρεν, τρεῖς καὶ αὐτὸ κόγχαις διαιλημμένον κατὰ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπιειμένου αὐτῷ Τρικόγχου. Ἀλλὰ τὴν μὲν μίαν πρὸς τὴν ἀνατολὴν, τὰς ἑτέρας δὲ δύο μίαν μὲν πρὸς τὴν δύσιν θατέραν δὲ πρὸς τὴν μεσημβρίαν συμπαριέληφεν. Τὸ δὲ ἀρκύτων μέρος ἐκ δύο κίωνων ἀιθηνοπιπείρων ἔχει διανειργόμενον Μυστήριον· οὕτως τὴν κλῆσιν ἔχει τοῦτο κατὰλληλον. Καὶ ἡ αἰτία ὅτι καθάπερ τὰ ἄντρα συνεπηχῶν ¹⁴ ἀδλαθῇ τὴν ἡχώ διακέμει· πρὸς τοὺς ἀκούοντας· καὶ εἰ τις τῷ τοίχῳ κλησιάσας τῆς ἀντολικῆς κόγχης εἴπῃ δὴ καὶ δυτικῆς ἐν μυστηρίῳ τι εἴπῃ καὶ καθ' αὐτὸν, ἐκ διαμέτρου τε καὶ ἀντιπείρας· ἰστάμενος ἕτερος, εἰ δὲ οὗς τῷ τοίχῳ ἐπιθῆται, τῆς ἐν μυστηρίῳ λαλουμένης ἐκείνης φωνῆς αὐτῆκόος πως γενήσεται. Τοιοῦτόν τι περὶ αὐτὸ θαῦμα ἐγγίνεται.

Μγ'. Τοῦτω δὴ τῷ οἴκῳ παρεπετήγει πως καὶ συγκατασκευάσται ὁ τοῦ Σίγματος περιστύλος, ὁ πρῶτον ἡμῖν εἰρημένος. Ἐκ δὲ τούτου ὑπαίθρον τι καὶ ἐξάερον πέχεται, μέσον μὲν φιάλῃ ἔχον χαλκῇ, ἐξ ἀργύρου τὸ χεῖλος ἔχουσαν ἐστεμμένον· ἡ δὲ χρυσὸν στροβίλιον ἔχουσα οὕτως κατωρόμασται, μεστικῇ τοῦ Τρικόγχου φιάλῃ, ἐκ τε τοῦ πλησίον ἠκοδομημένου Μυστηρίου καὶ τοῦ τρικόγχου οὐκ ἡμέτερος ἐπωνυμίαν λαβοῦσα. Ἐκ δὲ ταύτης αὐτοῦ που πλησίον καὶ ἀναβάθραι ἐστήκασιν ἐκ Προικοννησίου λίθου λευκοῦ, καὶ μέσον τῶν εἰρημένων ἀναδορθῶν τροπικῇ ἐκ μαρμάρων, ὑπὸ δύο λεπτοκαλάμων κίωνων ἐστηρικμένη. Αὐτοῦ που παρὰ τὴν πλευρὰν τοῦ πρὸς τὸ εὖρος Σίγμα καὶ δύο χαλκᾷ λεοντοχάσματα ἐπεπήγεισαν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕδωρ ἐκφέροντα τὸ κοῖλον ἅπαν τοῦ Σίγματος ἐπλήρουν τοῦ νάματος, τέρψιν οὐ μικρὰν παρέχοντα· ἡ δὲ δὴ φιάλη κατὰ τὸν καιρὸν τῶν δοξίμων, πιστακίων καὶ [P. 88] ἀρυγδάλων, ἀλλὰ μὴν καὶ κουναρίων πεπληρωμένη, κονδίτου ἐκ στροβίλου ἐκδιδομένου, πᾶσιν εἰκόνα καὶ παρῆχε Δ τρυφᾶν τοῖς ὅσοι δι' ἐφέσεως, εἶχον τῶν ἐστηκότων ἐκεῖ, πᾶσι μὲν ἀναντιρρήτως τοῖς ἐκ θυμῆλης, πλείον δὲ τοῖς ἐξ ὀργάνων ψάλλουσι καὶ τὸ σύντονον. Κατὰ μὲν δὴ τὰς ἀναβάθρας ὁ δῆμος ἅπας ἰστάμενος καὶ τὸ πολίτευμα μετὰ τῶν περατικῶν ¹⁵ ταγματῶν τὴν τάξιν ἐπλήρουν τὴν βασιλικήν, μέσον αὐτῶν θηλαθῇ κατὰ τὴν εἰρημένην μαρμαρίνον τροπικὴν, εἰ μὲν τύχοιεν, ἔχοντες καὶ τὸν δομέστικον τῶν σχολῶν μετὰ τοῦ ἐσκουδίου καὶ τῶν δύο δημάρχων, τοῦ τε πραδίνου τοῦ τε βενέτου, πλησίον μὲν ¹⁶ τοῦ δομέστικου ἰσταμένου τοῦ τῶν βενέτων δημάρχου, πλησίον δὲ τοῦ ἐσκουδίου τοῦ τῶν πρασίνων, εἰ δὲ μὴ τύχοι ἐνίοτε δομέστικος καὶ ὁ ἐσκουδίας, ἀλλὰ τέως τοὺς

VARIAE LECTIONES.

¹⁴ συνεπηχῶν? ¹⁵ ὑπερακτικῶν margo. ¹⁶ μὲν] δὲ P.

τε δημάρχους ἔχοντες. Τούτων ἑφορος ἦν ἀπάντων ὁ βασιλεὺς, καὶ θυμηδίας ἀπάσης πληρούμενος, ἐν χρυσῷ διαλιθῶ θρόνῳ καθήμενος, καὶ μὴ πρότερον ἐξαποστέμενος, ὡς καὶ τακτικά βιβλία καὶ βασιλικά διαγορεύουσιν, ἢ τῶν σκιρτημάτων ἐκείνων ἐπαπολαύσαι διὰ τῆς θέας καὶ τῶν πολιτικῶν ἐξαυμάτων. Οὕτω μὲν ταῦτα καὶ διὰ τοῦτο τῷ Θεοφίλῳ κατεσκευάσθησαν, τοσοῦτος δὲ ἔρως ἦν τούτων αὐτῷ ὡς καὶ τὰς συνήθεις τῶν πραγμάτων ἀντιλήψεις καὶ καθ' ^α ἡμέραν προσιλεύσεις ἐν αὐτῷ δὴ Τρικλῶνχῳ ἐκτελεῖν. Οὐ καὶ κατὰ πρόσωπον τῆς ἐξ ἀργύρου κατεσκευασμένης τῶν πυλῶν ἀνεστηκυῖα ἔστιν ὁροφὴ τέσσαροι κίοσι μεταωριζομένη ἐκ Θετταλικῷ, τοῦ καὶ πρᾶσινοῦ, λίθου. Ἀντικρὺ δὲ ταύτης καὶ κατὰ μέτωπον, πλησίον δὲ τῶν εἰρημίων ἀναβιβασμῶν, κατὰ τὸ πρὸς δυσμὰς μέρος τοῦ Σίγματος τρίκλινοι παρυκτές τῷ Θεοφίλῳ ἐξικοδόμονται. Πυξίτης θυομα τῷ ἐνὶ τε καὶ κατωτέρῳ, ἄτερος δὲ ἀνώνυμος μὲν ἀνώτερος δὲ, καὶ αὐτοῦ τὸν βασιλεῖον κληρὸν ἐν αὐτῷ διατεῖσθαι λαχών. Τούτου δὲ Πυξίτου κατὰ τὴν πλευρὴν στίχοι λελατόμηνται, ἀσκηρῆτις ὄντες γεννήματα Στεφάνου μὲν ἔχοντο; τοῦνομα, οὕτω δὲ τοῦ Καπετωλίτου προσαγορευόμενοι. Οἱ δὲ κατὰ τὸν τοῦ Σίγματος περιδρωμὸν ἐγκολαφθέντες τοῦ οἰκουμένου καὶ διδασκάλου (Ἰγνάτιος οὗτος ἐκαλεῖτο) τυγχάνουσιν. Κατὰ τὸ εὐώνυμον δὲ μέρος, ὡς πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Σίγματος, ἑτέρως τις τρίκλιнос ἐξήρηται, δς Ἐρως μὲν ἐπικεκλήται, ὀπλοθήκη δὲ αὐτῷ ἐχρημάτιζεν. Ἐντεῦθεν οὐκ ἄλλο τι ἢ ἱστορημένως ἀσπίδας καὶ ὅπλα παντοία ἴδοι τις ἐν αὐτῷ, καὶ ταύταις τοὺς τοίχους διαμορφούμενας, ὡς τὸ εἰκός. Καὶ τὰ μὲν ἐξ αὐτοῦ τοῦ Τρικλῶνχῳ ἔχει δὲ τῶν δυσμῶν οὕτως ἔνεστιν ἰδεῖν τοὺς ἀνεγερμένους οἴκους ἐκεῖ· κατὰ δὲ τὸ πρὸς ἀνατολὰς μέρος ἴδοις μὲν καὶ τὸν Μαρμαρίτην [P. 89] προσαγορευόμενον. Τρίκλιнос οὗτος ἐκ βάρρων τῷ Θεοφίλῳ ἀνεστηκώς ^α, δς ὁκτὼ μὲν κίοσιν ῥοδοποικίλοις τὸν ὁροφὸν στηρίζεται, τοὺς τοίχους δὲ ζώεις πεποικιλμένους παντοδαπῶς καὶ ^α τὸ ἔδαφος ἔχει ἐκ Προικοννησίῳ λίθου καὶ συγκοπῆς ἄπαν κατεστρωμένον. Ἰδοίς δὲ καὶ τοῦ ἐν αὐτῷ κοιτῶνος ἐκ τεσσάρων μὲν κίωνων Βαθυίων τὸν χρυσῷ κατὰστικτον κύκλον τῆς ὁροφῆς ἀνεχόμενον, ἐκ τεσσάρων δὲ Θετταλικῶν τὰς στολὰς ἀνεγερμένους καὶ βασταζομένους, τοῦ τε ἀνατολικῷ μέρους καὶ τοῦ μεσημβρινοῦ, τοὺς τοίχους δὲ καὶ τὸ ἔδαφος ὁμοίως τοῖς Μαρμαρίτου κατεστρωμένα λαμπρῶς. Οὗτος μὲν ὁ κοιτῶν εἶχεν ἐν αὐτῷ διατεῖσθαι τὸν Θεοφίλον ἀπὸ τῆς ἐσπέρης μεσημερίας ^α μέχρι τῆς μεσοπρινῆς ^α καὶ αὐθις· ἄρτι δὲ τῆς χειμερινῆς γειτνιαζούσης τροπῆς κατὰ τὸν ἄλλον μετωπίζετο κοιτῶνα τὸν κατὰ τὸν Καριανὸν τρίκλινον, καὶ αὐτὸν ὑπ' ἐκείνου ὑποδομημένον διὰ τὰς τῶν νότων ἰσχυροτέρας καὶ βιαιοτέρας πνοάς· ὁ καὶ νῦν τοῦ παππίου ἔστιν ἰδεῖν καταγώνιον. Οὐχ ἦττον δὲ κατόφει καὶ τὸ ἐκεῖσε δὴ ἡλιακὸν ὑπ' ἐκείνου καταβέβλημένον κατὰ πρόσωπον τοῦ βορρᾶ, ἐξ οὗ δὴ ὤρπετο καὶ τὸ παλαιὸν ἐξωκλιστήριον, ἐκεῖσε τὴνικαῦτα τυγχάνον, ἐνθα

VARIÆ LECTIONES.

^α καθ'] μεθ' P. ^α ἀνεστηκώς· δ P ^α καὶ om. P. ^α ἰσημερινός? ^α μεσοπρινῆς P.

A repletus, in aureo gemmisque distincto sedens solio, nec prius surgebat, ut libris bellica ipsaque imperatorum domestica continentibus statutum est, quam gesticulationibus ejusmodi civiumque tripudio delectatus esset. Ita hæc, inque eum usum a Theophilo exstructa. Tanto autem horum amore tenebatur, ut consuetas causarum lites in Trinconcho ipso dirimeret et quotidie ad ipsum procederet: cui etiam a fronte portæ argenteæ **143** subline quatuor columnis Thessalici marmoris, quod est viride, tectum imminet. E regione autem illius et a tergo, haud procul ab iis quos diximus gradibus, ad Sigma occidentalem partem, quæ exstant triclina, Theophilo auctore sunt exstructa. Pyxites nomen uni ac inferiori: alterum, quod est superius, caret nomine, in quo etiam palatini clerici vestiri solent. Ad Pyxitis latius insculpti sunt versus, Stephani a secretis Capetoliti vena producti: qui autem in Sigma porticu exstant exarati, Ignatii sic nuncupati universalis magistri, ingenii monumenta sunt. Ad lævum latus, velut ad Sigma orientalem partem, aliud quoddam triclinitum imminet, cognomento Eros; quod illi armorum penus erat. Hinc non aliud quis in eo videat quam clypeos omnisque generis arma in parietibus depicta, inque illis, ut par est, coloribus manuque ac penicillo expressa. Inque eum modum a Triconcho ad occidentales usque partes excitatas ibi ædes liceat conspiciere: ad orientem autem etiam videas quam vocant Margaritam. Est autem illa triclinitum a fundamentis a Theophilo excitatum, cujus tectum columnæ octo Rhodio marmore variae fulciunt: muri omnis generis pictis animalibus variegati, pavementum omne Præconnesio stratum lapide et tessellatum. Videre etiam licet orbem **144** cameræ cubculi quod illic est, auro distinctum et quatuor columnis Bathuinis suffultum; quatuor item Thessalicis sustentatas porticus, tum orientalis lateris tum meridialis. Ejus parietes et pavementum magnifice strata perinde ac Margaritæ. Versabatur in eo cubiculo Theophilus ab æquinoctio verno ad æquinoctium autumnale ac deinceps. Jam autem appetente hiemali solstitio ad aliud cubiculum in Cariani triclinitio commeabat, quod ipse construxerat; in quo ab australium ventorum vehementioribus se protegeret. Cubiculum hoc nunc papie domicilium est. Nec minus videbis, quod illic exstat, sic dictum Solare ab eo ad aquilonem fundatum; ex quo conspiciebatur, quod tunc illic erat, vetus Sphæristorium, ubi et nova exstructa ecclesia; suntque duæ phialæ et hortus interior, ab inclytis memoriæ Basilio imperatore effecta. Et quidem ad plagam orientalem hæc sunt ejus ædificia: ad austrum vero, productis primum Solaribus, uti superius diximus, hortisque, qui nunc sunt, constitutis, præterea etiam cubicula exstruxit, quod Camilam vocant, alterumque illi vicinum; quoniamque iterum

prope illud ordine tertium est : ac modo Augustæ vestium penus (hoc est vestiarium) est. Cæterum Camilas, sic dictum cubiculum, tectum quidem habet auro distinctum, quod columnæ sex Thessalici lapidis (hoc est viridis) sublime 145 fulciunt. Parietum inferiores quidem partes similibus marmoreis crustis constratæ sunt; superiores vero exhibent statuas quasdam ex tessellis compositas, quæ poma decerpunt. Præterea vero etiam pavementum ex Proconnesio lapide stratum. Una quoque exstructum oratorium, duo continens altaria, alterum sanctissimæ Dei Genitricis nomine, alterum Michaelis principis cœlestis militiæ, subjectus ei xystus, per clatrum marmoreum in triclinium Aureum aspectans, bibliothecæ usui addictus a Christi amante Constantino Porphyrogenneto; cuius rursus cœnaculum parietes quidem ex Bathuino lapide splendidos habet, pavementum vero omne ex tessellulis marmoreis varii coloris compositum est. Quod Camilam sequitur alterum cubiculum, tectum priori simile habet, Dociminis quatuor columnis subnixum, pavementum Proconnesio stratum lapide. Parietum aerem (inferiores scilicet partes) quemadmodum primum cubiculum aureis tessellis ubique exornatum habet : reliquum vero, ubi deficiunt tessellulæ, arbores quædam versicoloresque figuræ implent ex Prasino marmore. Huic subjectum cubiculum, quod et medius xystus seu ambulacrum dicitur, exsectorum gynæceo præsectorum domicilio addictum est. Tertium denique, una cum cubiculo, quod nunc Augustæ vestium penus est (id est vestiarium), simile his tectum habet. Pavimentum candido lapide Proconnesio stratum; parietes omnes, non tunc quidem 146 sed postea, Michaelis Theophili filio imperatore, pictis imaginibus egregie ornati. Ejus quod huic conjunctum colazerensque diversorium est, tectum columnis septem Carianis fulcitur; quinque ex meridiali plaga, duabus ex ea quæ ad orientem spectat, muro duplici munitur, quibus porphyretici Peganusique et Cariani, necnon et Prasini, undulati denique Thessalici marmoris crustæ ornamentum præbent. Appellatur diversorium istud ac aula Musicus ob marmorum vario colore compositorum insignem elegantiam, unde et pavimenti faciem ex diversis figuris diversisque ac pulcherrimis lapidibus egregie concinnatam habet. Dicas videndo pratum esse diversis floribus scatens. Huic ad occidentale latus aliud cubiculum adhæret, eadem marmorum elegantia instructum. Ad hæc tectum illius columnis quinque Carianis, tribus ad meridiem, duabus ad occasum, sustentatur. Aliud vero est ad ejus pedes, in duas ædes divisum, haud longe ab Augustæ sacrocubiculo; ubi etiam Christi amans Leo imperator Sanctæ Annæ extruxit oratorium; cuius ipsius tectum columnis quatuor Bathuinis fulcitur, pavementum ex Proconnesio candido la-

και ἡ Νέα ἔκτισται Ἐκκλησία καὶ αἱ δύο φάλας εἰσὶν καὶ τὸ μεσοκῆπιον ὑπὸ Βασιλείου τοῦ αἰσιμαίου γενόμενα βασιλέως. Καὶ πρὸς μὲν τὸ ἀνατολικὸν μέρος αὐταὶ αὐτοῦ αἱ οἰκοδομαί· πρὸς δὲ τὸν νότον πρῶτον μὲν αὐτὰ τὰ ἡλιακὰ προτείνας, ὡς ἡμῖν πρότερον εἴρηται, καὶ τοὺς νῦν ὄντας κήπους ποιήσας κουδούκλειαν προσεδείματο, τὸν τε Καμιλᾶν οὕτω λεγόμενον καὶ τὸ πλησίον ἐκείνου κουδούκλειον δεύτερον καὶ τὸ τοῦτου πάλιν κατὰ τάξιν πλησίον τρίτον, ὃ καὶ νῦν τῆς Αὐγούστης ἐστὶ βεσιτάριον. Ἄλλ' ὁ μὲν Καμιλᾶς ἐξ κίσιον ἐκ Θετταλικοῦ λίθου, τοῦ καὶ πρασίνου, τὴν χρυσοκατάσκευτον ὁροφὴν ματωρικόμενος, τῶν δὲ τοίχων τὰ κάτω μὲν ἔχων ἐξ ὁμοίων κατεστρωμένα πλακῶν, τὰ δ' ἄνω ἐκ χρυσοσαυγῶν ψηφιδῶν ἀγάλματ' αἰνα τρυγῶντα καρποὺς, ἐτι δὲ καὶ τοῦδαφος ἐκ λίθων Προικοννησίων, συνψακοδομημένον ἔχει καὶ εὐκτῆριον, δύο περιέχον βήματα, ἐν μὲν εἰς ὄνομα τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης Θεοτόκου, ἄτερον δὲ εἰς ὄνομα τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ. Ὑποδεθλὴς δὲ τοῦτου μεσόπατόν ἐστιν, ὃ τὴν μὲν σκοπιὰν διὰ μαρμαρίνου κλουβίου πρὸς τὸν Χρυσοστρίκτινον ἔχον εἰς βιβλιοθήκην ἀφώριστα παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ φιλοχρίστου Πορφυρογεννήτου βασιλέως· οὐκ ἔστιν ἀριστητήριον αὐθὺς ἐστὶν ἐκ λίθων μὲν Βαθυίνων τοὺς τοίχους ἔχον λελαμπρυσμένους, ἐκ συγκοπῶν δὲ καὶ διαφόρων χροῶν τὸ ἔδαφος πᾶν. [P. 90] Τὸ δὲ μετὰ τὸν Καμιλᾶν κουδούκλειον δεύτερον, τὴν ὁροφὴν ὁμοίαν τῇ προτέρῃ ἔχον καὶ ὑπὸ τεσσάρων κίονων ἐστηρικμένον δοκιμίων, τὸ ἔδαφος ἐκ Προικοννησίου λίθου κατέστρωται, τῶν τοίχων, ὡς τὸ πρῶτον, τὸν μὲν ἄερα ἐκ χρυσοειδῶν ψηφιδῶν ὅλως κατηγλαῖσμένον φέρον, δένδρα δὲ τινὰ καὶ ποικίλα ματὰ ἐκ πρασίνων ἔχοντα τὸ λείπον ψηφιδῶν ἀναπληρούμενον. Τὸ τοῦτ' ἐκ ὑποδεθλὸς, ὃ καὶ Μεσόπατος λέγεται, εἰς οἰκίαν πῶν τὴν γυναικωνίτιν πεπιστευμένων καρτζίμαδων ἐστίν. Τὸ δὲ τρίτον μετὰ τοῦ κουδούκλειου, τὸ καὶ νῦν τῆς Αὐγούστης βεσιτάριον χρηματίζον, ὁμοίαν ἔχει τοῦτοις τὴν ὁροφὴν καὶ τοῦδαφος ἐκ λευκοῦ λίθου Προικοννησίου κατεστρωμένον, τοὺς τοίχους δὲ ἅπαντας ὑπὸ εἰκόνων ὑστερον ἄλλ' οὐ τότε καταγλαῖσθέντας ὑπὸ τοῦ υἱοῦ Μιχαήλ. Τὸ τοῦτ' ἐκ ἡνωμένων καὶ συμπεφυκῶς κατώγει· ἐπτα μὲν κίσοι Καριανοὶς τὴν ὁροφὴν στηρίζεται, πάντες μὲν πρὸς μεσημβρίαν δύο δὲ πρὸς ἀνατολὴν, τοίχοις δὲ δύο ὠχῶνται, ἐκ πλακῶν Ῥωμαίων καὶ Πηγανουσίων καὶ Καριανῶν, πρὸς δὲ καὶ πρασίνων καλλωπιζομένων ποταμίων Θετταλικῶν· Μουσικὸς οὗτος κατονομάζεται διὰ τὴν τῶν μαρμάρων ἀκριθεῶς συγκοπὴν, ὅθεν καὶ τὴν τοῦ ἑδάφους λείωσιν ἐκ διαφόρων μὲν σχημάτων ἐκ διαφόρων δὲ καὶ ὠραίων λίθων ἐξηρτυμένην ἔχει. Εἰποις ἂν αὐτὸ ἰδὼν λειμῶνα εἶναι διαφοροῖς ἄνθεσι βρύοντα. Τοῦτ' πρὸς μὲν δύσιν κατὰ πλευρὰν κουδούκλειον ἡνῶται τὴν τῶν μαρμάρων ὠραιότητα κατὰ πάντα φέρον ἐφόμοιον, ἐτι δὲ καὶ κίσοι πάντες Καριανοίς, τριεὶ μὲν πρὸς μεσημβρίαν δύο δὲ πρὸς δυσμὰς, τὴν ὁροφὴν βασιτάζουσιν. Ἔτερον δὲ πρὸς πύδας τοῦτου ἐστίν, εἰς δύο

VARIE LECTIONES.

^a ὡς τὸ add. Combebsius.

μὲν δόμους διηρημένον, τῷ Αὐγουστιακῷ δὲ πλησιάζει· ἔνθα καὶ Ἀλέων ὁ φιλόχριστος βασιλεὺς εὐκτήριον τῆς Ἀγίας Ἀννης ἰδεύματο καὶ αὐτὸ ἐκ τεσσάρων μὲν κιδίων Βαθυῶν τὴν ὀροφὴν ἀνεγειρόμενον, τὴν ἑσφον δὲ ἐκ λίθου λευκοῦ Προικοννησίου, πρὸς τοὺς τοίχους ἐκ Βαθυῶν πλακῶν διαμορφούμενον. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν τῷ τῆς Αὐγούστης πλησιάζει κοιτῶνι, ὡς ἔφαμεν· ἐκεῖνο δὲ τὸ πρὸς δύσιν τοῦ Μουσικοῦ τὴν μὲν κάθοδον ἐν τῷ προῤῥηθέντι ἔχει κοιτῶνι διὰ κλίμακος, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν ἀσφον· [P. 91] εἰσάγει δὲ καὶ πρὸς τὸ καινούργιον^α, κοι-

τῶνα καὶ τρικλινον ὃν Βασίλειος ὁ ἀοιδίμος ἔκτισε βασιλεὺς, καὶ πρὸς τὴν πόρτικα τοῦ πέμπτου κουβουκλειού, ἐν ᾧ τὸ τοῦ Ἀγίου Παύλου εὐκτήριον ὑπὸ Βασιλείου τοῦ ἀοιδίμου ἔδρυται βασιλέως. μδ'. Ταῦτα μὲν οὖν ἐν ταῖς ἀνακτέροις κατὰ τε βορρᾶν καὶ νότον ὑπὸ Θεοφίλου μὲν ἀνυποδόμηται, ὅφ' ἡμῶν δὲ ἱστορίᾳ παραδίδονται, ὅτι μὴ βουλόμεθα ἐὰν ἐκεῖνου ἔργα, ὅποιά ποτ' ἂν ᾖ, λήθῃ παραδίδεσθαι, εἰς διάγνωσιν τῆς ἐκεῖνου περὶ τὸν βίον προαιρέσεως. Ἀλλὰ καὶ τοὺς τρικλίνας, τὸν τε οὕτω καλούμενον Λαυσιακὸν, προσέτι δὲ μὴν καὶ τὸν Ἰουστινιανοῦ, ἐκείνως τοῖς χρυσοειδέσι φήφοις ἐκόσμησε· καὶ τὴν καλᾶσθαι ἐκ τῶν Βασιλίσκου τοῦ τυράννου παλατιῶν μεταγατῶν τῷ Λαυσιακῷ περιέθηκεν. Καὶ ἕτερον δὲ τρικλινον μετὰ τεσσάρων κουβουκλειῶν σεμνῶν τε καὶ λαμπρῶν, ὧν τὰ δύο μὲν πρὸς τὸ μεσώπατον τοῦ δευτέρου κουβουκλειοῦ τοῦ μετὰ τὸν Καμιλᾶν, ὑπὸ τεσσάρων ἀψίδων τὴν χρυσοειδῆ ὀροφὴν ἔχοντα, πρὸς τὴν Πορφύραν εἰσιν, ἥτις οὕτω λέγεται διὰ τὸν τὴν δέσποιναν ἐκεῖσε ἔκκαλει διανέμειν τὸ δέξαι ταῖς ἀρχοντίσσαις κατὰ τὸν τῶν βρουμαλίων καιρόν· ἕτερα δὲ δύο πρὸς τὸ μέρος τοῦ Λαυσιακοῦ, ἐξ ὧν καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν ἔχει κατασκευῆν, εἰργάσατο μὲν, ἐκ λίθου Προικοννησίου τὰ ἑδάφη καταστρώσας αὐτῶν, καὶ ἐκ χρωμάτων ἄλλ' οὐ μαρμάρων τοῖς τοίχοις ὠραίας, ὑπὸ ἐμπρησμοῦ δὲ ὅμως ἀφανεῖς παρεδόθησαν. Καὶ θέαλα δὲ ἡ τούτου πρώτη θυγάτηρ τὸ κατὰ τὰς Βλαχέρνας κουβούκλειον, ἔνθα καὶ τὸ τῆς Πρωτομάρτυρος Θέκης εὐκτήριον ἔδρυται, ἐκ τοῦ μὴ ὄντος ἡγαγὲν εὐμορφότατον· ἐκεῖσε δὲ καὶ τὸν βίον οὕσα κλινωπατῆς ἐξέλειπεν.

A pīde, a. l. parietes Bathuini marmoris crustis distinctum. Verum istud Augustæ sacro cubiculo vicinum est, uti diximus : quod autem ad Musici occiduum latus est, ita consertum est ut ex illo per scalam in sacrum idem cubiculum descensus atque aditus pateat. Inducit vero et 147 ad novæ fabricæ cubiculum tricliniumque, a Basilio inclytæ memoriæ imperatore conditum : ad porticum item quinti cubuli, quo loco exstat Sancio Pauli oratorium, ab inclytæ memoriæ Basilio imperatore excitatum.

basileus, kai pròs tìn pórtika τοῦ πέμπτου κουβουκλειοῦ, ἐν ᾧ τὸ τοῦ Ἀγίου Παύλου εὐκτήριον ὑπὸ Βασιλείου τοῦ ἀοιδίμου ἔδρυται βασιλέως.

44. Hæc in palatio ad aquilonem et austrum a Theophilo constructa ædificia, nobis autem, qui nolumus aliquid eorum quæ gessit, quidquid tandem illud sit, oblivioni tradi, quo nimirum ejus animus demerendi cives neminem lateat, litterarum monumentis tradita. Sed et triclinia, tum cui Lausiaci nomen tum quod Justiniani ædificatio est, auro rutilis tessellulis ornavit; capitula quoque ex Basilici tyranni palatio translata Lausiaco adhibuit. Aliud item triclinium cum quatuor splendidis ornatisque cubiculis, quorum duo versus mesopatum xystumque secundi cubuli, quod est post Camillam, tectum auro rutilum quadruplici apside habentia, ad Porphyram dirigunt. Palatii locus est ita dictus, quod illic more olim recepto Augusta nobiles matronas sub brumalium tempus coccino purpuraque impartiat. Duo alia cubicula ad partes Lausiaci, ex quibus etiam in ipsum aspectum habet, exædificavit, pavimento strato Proconnesio lapide ac parietibus vario colore, quanquam non ex marmore, ornatis; quæ tametsi talia erant, incendio perierunt. Sed et Theclæ ejus filiarum natu maxima cubiculum, ubi et 148 Theclæ protomartyris oratorium est, cum sit pulcherrimum, a fundamentis excitavit; quo etiam loco in lecto decumbens vivere desiit.

VARIE LECTIONES.

^α καινούργιον P : cf. p. 204 B.

ΛΟΓΟΣ Δ'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΥΙΟΥ ΘΕΟΦΙΛΟΥ.

LIBER IV.

MICHAELIS THEOPHILI FILII IMPERIUM.

[P. 92] α'. Τοιοῦτον μὲν τέλει βίου ὁ Θεοφίλος ἐχρησάτο, τὴν δὲ βασιλείαν Μιχαὴλ ὁ τούτου υἱὸς διεδέξατο, τρίτον ἔτος διανύων ἀφ' οὗ εἰς τὸν βίον προήχθη τῇ μητρὶ αὐτοῦ Θεοδώρα. Τῶν δὲ πραγμά-

1. Istiusmodi vitæ finem nacto Theophilo Michael ejus filius, illius successor, imperium cepit, annos tres natus, ex quo cum parens Theodora partu effuderat. Rerum curatores ac procu-

ratores fuerunt, quos et pater reliquerat, Theoctistus eunuchus per id tempus canicilio præfectus ac dromi logotheta, Bardasque patricius ac Augustæ frater, nec non Manuel magister ex Armeniis oriundus, qui et Augustæ patruus erat. Firmato itaque reipublicæ statu, et cum rerum hæcenus recta gubernatio foret, futurum erat ut et imaginum cultus instauraretur pristinumque honorem illæ rursus reciperent. Ad Manuelem itaque diro morbo gravique conflictatum ingressi Studiani monachi, quippe quibus ille fidei **149** plurimum habebat, facili negotio citoque recuperandam sanitatem pollicentur, si modo tum ipse sanctarum imaginum cultum approbet, tum illius quovis loco sancienti imperatoribus auctor existat. Multi præterea ex aliis montibus divinorum patrum Manuelli amicitia juncti ex eo tempore quo is Armeniacorum dux orat, ad eum venientes eademque rogantes ad rectum tandem cum sensum trahunt, et ut quod ipsis in votis erat polliceatur, si solum morbo levaretur; quod et illorum ad Deum precum instantia consecutus est.

2. Postquam itaque ille morbo liberatus est, nihil rem monachi negligendam ducunt, sed obsecrando eorum quæ sancte Deo pollicitus esset meminisse rogabant; qua admonitione divina æmulatione ejus prorsus animum incenderunt. Communicato itaque cum sociis procuratoribus consilio, cum illis persuasisset operæ pretium esse bono res statu ab exordio ipso componere, illisque in suam traductis sententiam, ad Theodoram ingreditur ea de re commune consilium habiturus. At illa, quippe religiosa matrona vereque regina atque Augusta, ubi de recta fide audivit, *Hoc, inquit, semper et desideraveram, nec versare animo unquam cessabam, etsi hæcenus plurimum senatorum procerumque, qui illi studeant hæresi, ingens deterruit numerus, ne quid hæcenus ejus rei molirer. Nec minus qui tuendæ ecclesiæ sibi partes vindicant, metropolitæ omniumque maxime patriarcha. Is namque, 150* cum maritus exiguanquamdam hujus hæresis radicem a majoribus traxisset, eam longe auxilii doctrinisque suis ac crebris hortamentis robustiorem fecit, auctor nimis illi effectus, ut ad verbera tormentaque adjiceret animum, quorum quotidie adversus sanctos novus artifex erat, taliumque ei malorum miser incensor ac dotor fuit. Tum illi: *Ecquid vero causæ est, Augusta, cum sic sentias ac optime consulas, quidve impedit, ne hoc opere impleas hancque communem totius plebis lætitiæ festamque lucem peragi jubeas?* Statim ergo accersito biglæ drungario (erat hic Constantinus Thomæ patricii postmodumque dromi logothetæ pater) patriarchæ denuntiavit plures uniusque viros pietate spectabiles, monachos item convenientes supplicationem Augustis

των ὑπάρχον φροντιστάς καὶ ἐπιστρέφαι ὡς ὁ Θεόφιλος κατέλειπεν, ὃ τε Θεόκτιστος ὁ εὐνοῦχος, τήν καὶ πατρικίως Βάρδας ὁ τῆς Αὐγουστῆς ἀδελφός, καὶ Μανουὴλ ὁ μάγιστρος ἐκ τῶν Ἀρμενίων καταγόμενος, ὃς καὶ θεῖος ἀπὸ πατρὸς τῆς Δεσποίνης ὑπῆρχεν. Ἐπατήγει μὲν οὖν τὰ πολιτικά, καὶ καλῶς τέως τὰ πράγματα διηθύνετο, ἐμελλε δὲ καὶ ἡ τῶν θείων εἰκόνων προσκύνσεις ἀνακαινίζεσθαι τε καὶ πρὸς τὴν ἀρχαίαν παλινδρομεῖν αὐτῆς τιμὴν. Καὶ δὴ Μανουὴλ νόσῳ πικρῆται δαινῇ καὶ χαλεπῇ· πρὸς δὲ εισρέοντες μοναχοὶ τοῦ Στουδίου (καὶ γὰρ ἦν αὐτῷ [P. 93] πίστις οὐκ ἀγεννήτης πρὸς αὐτοὺς) ἀνάκλησιν τῆς ὑγιείας ὑπασχοῦντο βῆδραν τε καὶ ταχέϊαν γενέσθαι, ἣν μόνον τὴν τῶν ἁγίων προσκύνσιν εἰκόνων αὐτὸς τε θελήσῃ καὶ τοὺς κρατοῦντας πείσῃ θεσπίσαι ἀπανταχοῦ. Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ὁρῶν πολλοὶ τῶν θεοφόρων Πατέρων προσφιλεῖς· τοῦτο γὰρ συγγάγοντες, ἐκείθεν τὰς ἀρχὰς πρὸς αὐτὸν λαβόντες, ὅτε τῶν Ἀρμενιακῶν ἐστρατήγει, προσφοιτῶντες καὶ ἐπὶ τοῖς ὁμοίοις παρακαλοῦντες ἔπεισαν ὁρθὰ φρονῆσαι ποτε καὶ τὸ ποθοῦμενον ὑποσχέσθαι αὐτοῖς, εἰ μόνον βίῳ γενόιτο· ὃ καὶ γέγονε τῇ αὐτῶν πρὸς τὸν Θεὸν εὐχῇ καὶ σπουδῇ.

Ἐπεὶ γοῦν οὕτως τῆς νόσου ἀπήλλακτο καὶ οἱ μοναχοὶ τῇ πρὸς τὸ πρᾶγμα σπουδῇ οὐκ ἡμέλουν, ἀλλὰ παρακλήσεσι χρώμενοι τῶν πρὸς Θεὸν ὑποσχέσεων ἡξίου μεμῆσθαι, πλήρη τοῦτον τοῦ θείου ζήλου ἐργάσαντο· καὶ δὴ τοῖς συνεπιτρόποις ἀνακοινώσας τὰ τῆς βουλῆς, καὶ πείσας ὡς ἔστι καλὴν ἀρχὴν δεξιὰν τοῖς πράγμασιν ἐπιθεῖναι, καὶ μεταβῆναι αὐτοὺς καὶ πρὸς τὸ αὐτοῦ βούλημα ἀγαγόν, πρὸς τὴν Θεοδώρην εἰσῆλθε τὰ περὶ τῆς ὑποθέσεως κοινολογησόμενος. Καὶ ἐκεῖνη μὲν θεοφιλῆς καὶ δυντῶς βασίλεια, ἐπεὶ περὶ τῆς ὁρθοδοξίας ἤκουσε, *Τοῦτο, ἔφη, καὶ δι' ἐπιθυμίας ἤγον αἰεὶ καὶ μελετῶσα διέλειπον οὐδαμῶς· ἀλλ' ἡ τῶν πολλῶν συγκατηκῶν καὶ τῶν ἐν τάξει τῇ τοιαύτῃ προσανακειμένων αἰρέσις ἐκάλυψε ἀκριτῆς τῆς σήμερον, οὐχ ἥττω δὲ καὶ οἱ τῆς Ἐκκλησίας ὑπερμαχοῦντες μητροπολίται, καὶ μάλιστα ὁ πατριάρχης, ὃς μικρὰν ἔχοντα τῆς τοιαύτης αἰρέσεως τὸν ἐμὸν ἄνδρα τὴν βίαν ἐκ τῶν γονέων ἐπὶ πλεῖον ἠβήτησέ τε καὶ στερωτέρην ἐργάσασθαι ταῖς αὐτοῦ εἰσηγήσεσιν τε καὶ πυκναῖς παραιρέσεσιν, εἰς χαλεπὰς αἰτίας καὶ βασάνους ἐτραπήναι τοῦτον κοινῆς, ὃς ἐκείνος ὁσμήρει κατὰ τῶν ἁγίων εὐρηκεν, ἀλείπτῃς τε καὶ διδάσκαλος τῶν τοιούτων κακῶν ὁ ὁθλιος γεγὼνός.* — Καὶ τί γοῦν οὕτω, Δέσποινα, φρονοῦσάν σε καὶ βουλευομένην τὰ κάλλιστα τὸ καλὸν ἔστιν, ἀνέφησαν, μὴ καὶ εἰς ἔργον ταῦτα ἀχθῆναι καὶ τὴν ἀνδρῆμον ταύτην καλεῦσαι εἰς πέρας ἐλθεῖν ἑορτήν; Εὐθὺς γοῦν μετακαλεσαμένη τὸν τῆς βίγλης δρουγγάριον (Κωνσταντῖνος δὲ οὗτος ἦν, ὁ τοῦ πατρικίου θυμῷ καὶ μετὰ ταῦτα γεγονότος λογοθέτου τοῦ δρόμου πατὴρ) δηλοῖ τῷ πατριάρχῃ ὡς

VARIÆ LECTIOES.

⁹⁹ ὑποθῆναι? cf. 1 19.

πολλοὶ πολλὰ χόθεν συνελθυσθεὶς εὐλαβεῖς τε καὶ
μοναχοὶ δέησιν ἐποιήσαντε πρὸς τὴν βασιλείαν ἡμῶν
τοῦ τὰς πανσέπτους καλεῖσθαι ἀναστηλωθῆναι εἰκόνας.
Εἰ μὲν οὖν ὁμολογῶς εἰ τοῦτοις καὶ σύμφωνος, καὶ
δὴ τὸν παλαιὸν κόσμον ἢ τοῦ Θεοῦ [P. 94] Ἐκκλησίᾳ
ἀπολαμβάνεται· εἰ δ' ἀμφίβολος καὶ τὴν γνώμην οὐκ
ἔχων εὐθὺς, τοῦ μὲν θρόνου ἔξω γενοῦ καὶ τῆς πόλεως,
κατὰ δὲ τὸ προάστειόν σου μικρὸν δάδῃθι, μέχρι·
ἂν σύλλογος τῶν ἀγίων Πατέρων γένηται μετὰ σοῦ·
οἷδε γὰρ ἔτοιμοι διαδικάζεσθαι τε καὶ διαλέγεσθαι
καὶ πείθειν σε περὶ τούτων κακῶς λέγοντα.

γ'. Κατὰ τὸν ἐν τῷ πατριαρχεῖῳ θετταλὸν (τρίκλι-
νος δὲ οὕτω κατονομαζόμενος) τηνικαῦτα ἀνέκειτο
ἐπὶ σκίμπος, τὰς βασιλικὰς ἀγγελίας δεχόμενος·
ὅς ἄμα τῇ ἀκοῇ τῶν λόγων βληθεὶς τὴν ψυχὴν τὸν
μὲν ἀποκομιστὴν τούτων οὐδὲν ἕτερον φήσας ἢ βου-
λαῖεσθαι περὶ τούτων καλῶς, ἄμα τῷ λόγῳ ἀπέσταλ-
κεν, καὶ θέττον ἢ λόγος ἐγχειρίδιόν τι λαβὼν τὰς
κατὰ γαστέρα φλέδας ἀπέτεμεν, ἃς ἦβει δειλίαν μὲν
καὶ οἶκτον ἐκ τῆς τοῦ αἵματος δαψιλοῦς ἐκχύσεως
ἀποτεκεῖν τοῖς πολλοῖς, θάνατον δὲ ἢ τινα κίνδυνον
οὐδαμῶς. Θρούς οὖν καὶ βοή εὐθύς τις περιτρεχέει τὴν
ἐκκλησίαν, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τὰς βασιλικὰς ἀκοὰς,
προφθάνουσα τὸν θρουγγάριον, ὡς ἡ δέσποινα ἐκ κε-
λεύσεως· τὸν πατριάρχην κατέσφαξεν. Τῶν γοῦν λε-
γομένων ἑτασῆς ἀκριβὲς ὁ πατριάρχης Βάρδας ἀπο-
σταλεὶς αὐτὰς τε τὰς κληγὰς ἐκ προνοίας γενομένης
ἡρέμα πως κατεφώρασεν, καὶ τὸ δρᾶμα τὸν ἑλεγχον
οὐ διεφυγεν, αὐτῶν τῶν θεραπεύοντων κατειπόντων
αὐτοῦ, καὶ τὰ τῆς τομῆς ὄργανα (πλεστόμα δὲ ἦν) C
εἰς μέσον καθυποβαλλόμενα. Ἐκτοτε οὖν οὐδενὸς· . .
ὡς ἐπὶ τοιαύτῃ αἰτίᾳ καὶ γνώμῃ αὐτοφρόνῳ ἐπειλημ-
μένος, ἀπηλαύνετα μὲν καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἐξωθεῖτο
ὁ ἀλιτήριος, κατὰ τὸ προάστειον αὐτοῦ τὸ οὕτω λεγό-
μενον περιορισθεὶς τὰ Ψυχὰ, εἰσήγετο δὲ ὁ πολλοῖς·
πόντος καὶ κόπος καὶ τῆς ἀρετῆς σώσεως ἀδιάλωδῃτα,
καὶ τῆς ἐγγρηνοῦ μὲν καθέρψεως, καὶ ταύτης σα-
πρώτης, ὡς ἔκρινεν, τὴν τὸν τριχῶν ἀπὸρρόαν κλη-
ρωσάμενος, παρὰ Θεοῦ δὲ καὶ τῆς βασιλίδος Θεοδώ-
ρας τὴν τῆς Ἐκκλησίας κυβέρνησιν τε καὶ πηδαλιού-
χησιν· Μεθόδιος οὗτος ἦν ὁ μέγας καὶ τῆς Ἐκκλησίας
ἀήτητος πρόμαχος.

δ'. Σκόπει δὲ καὶ οὕτως ἐν ταυτῇ συναγαγούσης
τῆς γενναίας καὶ τῷ ὄντι βοηθοῦ γεγονυίας τῷ ἄν-
δρϊ, ἀλλ' οὐκ ἐναντίας, τοὺς ὅποι ποτὲ γῆς ὄντας ἄρ-
θοῦντες, καὶ τὴν παρῆρσιαν ἀναλαβεσθαι θεσπίσασα.
Ἄρα δὴ, ἔφησεν, ὦ κληρὸς Θεοῦ καὶ Πατέρες,
ἔμοῦ τῆν τῶν ἱερῶν καὶ πανσέπτων [P. 95] ἀνα-
σταλῶντων ἐκόντων ὑμῖν χορηγούσης καὶ διδού-
σης ὅτι μέλλουσά μου μετ' εὐμενείας, ἀντεπιθεῖ-
ναι μοι δικαίαν χάριν καὶ αὐτῇ δεσποίνῃ ὁδοῇ
βουληθῆτε, οὐ ταπεινὴν τινα καὶ μικρὰν, ἵνα μη-
δὲ χάρις νομίζοιτο, οὐδὲ τοῖς διδοῦσιν ὑμῖν ἢ
ἐμοὶ αἰτουμένῃ ἀνάρμοστον τε καὶ ἀσύμφορον,
ἐπιτηδείον δὲ καὶ μοτίμου καὶ παρὰ Θεῷ εὐαπο-
δέπτου καθεστῶσης καὶ νομιζομένης. Ἡ δὲ ἔστιν
ἢ εἰς τὸν ἐμὸν ἄνδρα τε καὶ βασιλέα περὶ τού-
των διαβαίνουσα συγγνώμη τε καὶ συγχώρησις
καὶ ἀμνηστία παρὰ Θεοῦ τῆς τοιαύτης διαμαρ-

αυτοῦ, ut omni colendas veneratione imagines
restitui jubeat. Si igitur ita confitearis hisque con-
sentias, Dei ecclesia vetus ornamentum recipiat ;
sin autem harsitas nec recte sentis, relicta sede an
urbe in suburbanum tuum tantisper recede, dum
sancti Patres una tecum conveniant. His enim in
promptu est ut iudicio tecum contendat ac dispu-
tent, maleque de imaginibus loquenti ac sentienti,
quod sanioris mentis sit, suadeant.

5. Erat Jannes in patriarchalium aedium triclinio,
quod Thessalonum vocant, in lectulo jacens, cum ad
eum regia mandata perlata sunt ; moxque auditis
151 animo perculsus unum hoc respondit, se de
his probe deliberaturum ; idque locutus mandato-
rum latorem dimisit. Ac dicto citius arrepto in
manus cultello seu lanceola ventriculi venas secat,
ex quibus effluente sanguinis copia exterrendum
vulgas ac miseratione tangendum sciebat, mortem
vero aut periculum aliud nullum sibi creandum
timebat. Confestim ergo tumultuantium clamor ac
vociferatio ecclesiam circumstrepere ; quin et ipsas
regias aures ante reditum ipsius drungarii occu-
pare, patriarcham imperatricis auctore interfectum
esse. Missus itaque Bardas patricius, qui rumores
istos diligenter exquireret, vulnura de industria in-
flicta sensim deprehendit ; nec fabula coargutionis
lucem effugit, cum ipsi famuli delatores essent e-
incisoria venarum instrumenta seu scalpella in
medium proferrent. Exinde igitur nulla cujusquam
miseratione, ut qui talis reus criminis suaeque
ipsius animæ insidiator deprehensus esset, expel-
latur, ejeetusque miser ecclesia in suburbanum
suum ita dictum Psychæ (ac si Micas) relegatur ;
inducitur vero is qui multis laboribus atque ærum-
nis integram ac illibatam virtutem conservaverat,
ac cui ex diuturno, ut par est, carceris pudore at-
que fustore pili defluerant, quanquam ei Dei nutu
ac Theodoræ Augustæ assensu ecclesiæ gubernatio
clavusque debebatur, magnus scilicet invictusque
ecclesiæ defensor Methodius.

4. 152 Sed et Theodoræ animum considera,
quomodo scilicet generosi peitoris matrona, et cum
vera marito adjutor exstiterit, non illi adversata
sit, in unum congregatis quocunque usquam erant
orthodoxis, factaque regio diplomate libera dicendi
sentientique licentia, sic eos allocuta sit. Eia, in-
quit, Dei hereditas ac patres mei. Cum humanis-
sime sacrarum venerabiliumque imaginum restitue-
tionem vobis indulgeam atque praebeam, rogo ut
mihi, quæ præsertim domina sim ac Augusta, ju-
stam gratiam munusque reponatis, non id vile aut
exiguum, ut nec muneri atque gratiæ nomen mereat-
ur, ac tum vobis, qui daturi estis, tum mihi flagi-
tanti haud satis congruum aut utile videatur, sed
conveniens illud ac perenne, quodque Deo acceptum
merito existat ac habeatur, nempe ut viro meo ac
imperatorii eorum quæ in causa imaginum deliquit

indulgentia veniaque præstetur, tantumque scelus oblivione a Deo deleatur. Sin autem minime feceritis, neque me vestra sequentem decreta habebitis, neque venerabilem imaginum adorationem præconiumque a me impetrabitis, nec vero ecclesiam recipietis.

5. Expleto mox sermone, orthodoxa ecclesia, ac qui ejus præses erat Methodius, *Juxta*, inquirunt, *est, Augusta, petitio tua; neque nos possumus ire infirmitas. Æqui enim ac justæ ratio postulat ut a quibus beneficia consecuti sumus, præsertim principibus, convenientes gratias largiter rependamus, tum præsertim, cum non tyrannica manus imperat, sed mens pia est et religiosa. Eum tamen qui in aliam vitam commigravit, a pænis illi a Deo* **153** *constitutis, majora nobis quam pro nostra facultate arrogantes, haudquaquam liberare possumus. Licet quidem nobis (inque eam rem claves cælorum conceditis a Deo accepimus) omnibus qui velint aperire, sed his duntaxat qui in hac vita adhuc disponuntur, priusquam in alteram commigraverint. Quin etiam quandoque his ipsis qui e vita emigraverint, cum levia sunt delicta, quibus nec desit poenitentia. His autem qui spe non bona vivis excesserint feruntque palam suæ damnationis sententiam, pænas diluere minime possumus.*

6. Tum Augusta, sive id vero sive alioqui nimia in maritum succensa amoris vi (quod plane ita est, nosque assentimur) jurejurando tamen sacro illi choro affirmabat, cum sub ejus exitus horam ingentem luctum ederet, direque lamentaretur et deploraret, ac coram exponeret quanta eum suoque istiusmodi hæresis invidia in tanta civitate consecutura essent, nempe a precibus abdicatio, dirarum proluxa vis, populi defectio, subiisse illi rei poenitudinem, simulque imagines petiisse, ac ferventi animo, eadem ipsa Augusta in manus porrigente, exosculatam esse, abducentibusque angelis spiritum tradidisse. Hac illi voce audita, Augustæque mores indolemque reveriti, quippe cum semina omnium religiosissima Christique amans esset, ac cum alioqui sanctarum imaginum cultum instaurari exquirent, communi sententia ac suffragio, dummodo se res Theophili ita haberent, ejus veniam delicti se a Deo exoratorios dixere, simulque rei scriptam **154** cautionem Augustæ tradidere. Interea recepta ecclesia, sanctissimoque Methodio pontificali honore sublimato, sanctorum jejuniis prima dominica, una cum Augusta, peractis in sacra sanctissimæ Dominiæ nostræ Deique Genitricis Blachernensi sede in Dei laudibus et canticis nocturnis vigiliis, mane solenni supplicatione ac pompa ad magnum Dei Verbi templum veniunt, illicque peracta re sacra suum rursus ecclesia ornatum recipit. Inque cum modum proficiebat orthodoxa Ecclesia, et ut verbis Scripturæ utar, *Ren-*

τας· ὡς εἰ μὴ τοῦτο γένηται, οὐκ ἔτι σχολήσῃ ἐπακολουθοῦσαν ὑμῖν εὖτε τὴν τῶν σαρκῶν ἐκόντων προσκύνῃσιν καὶ ἀνδρόβησιν, ἀλλ' οὐδὲ τὴν τῆς ἐκκλησίας ἀνδρήσιν.

ε'. Καὶ ἅμα τὸν λόγον κατέπαυσεν. "Ὅτι μὴ οὖν δίκαια, ἢ ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ ὁ ταύτης, ἐξάρχων Μεθόδιος ἔφασαν, δέσποινα, ἐξαιτῇ, οὐδ' ἡμεῖς ἔχομεν ἀπαναλτεῖσθαι· δίκαιον γὰρ τοῖς εὐεργέταις καὶ ἀρχουσι τὰς προσηκούσας χάριτας ἀνταπιδέσθαι δαψιλῶς, ὅταν μὴ τυραννίς ἀρχῇ χειρ, ἀλλ' ἔσται γνῶμη θεοφιλῆς. Ἀλλ' οὐπω θεοῦ δίκην "ἡμεῖς τὸν πρὸς ἄλλον βίον διαβεβηκότα δυνατόν ἐξαίρεισθαι, τὰ ὑπὲρ ἡμῶν φανταζόμενοι. Ἀνατολὴ μὲν ἡμεῖς, καὶ κλεῖς οὐρανῶν πιστευθέντες παρὰ θεοῦ, τοῖς βουλομένοις πᾶσιν ἀνοιγνύμεν αὐτάς· ἀλλὰ τοῖς κατὰ βίον τοῦτον ἔτι οἰκονομουμένοις, πρὶν ἀλλαχού μεταστῶσιν· ἔστιν δ' ὅτε καὶ τοῖς μεθισταμένοις, ὅταν τε μικρὰ τὰ σφάλματα ἢ καὶ μετάνοια τοῦτοις προσῇ. Τοῖς δ' ἤδη μετὰ κοτηρῶν ἐλπίδων ἀπάρασι καὶ πρόδηλον φέρονσι τὴν κατάγνῶσιν οὐχ οἱοὶ τὴς εὐθύνης διαλύειν τοῦτοις ἡμεῖς.

ς'. Καὶ ἡ δέσποινα, εἰς ἀληθῶς εἶπε καὶ ἄλλως τῷ τοῦ ἀνδρὸς ἀναθερμανθεῖσα φίλτρῳ (ὅπερ ἔστι, καὶ ἡμεῖς συγκατεθέμεθα), ἥ μὴ ἐνωμότως τὸν ἱερὸν ἐκεῖνον θίασον ἐδεδαίον ὡς μεγάλα τραγωδοῦσης καὶ καταλοφυρομένης καὶ πάντα ἐκτραγωδοῦσης κατὰ τὸν τῆς ἐξόδου τοῦτου καιρὸν, καὶ διαγραφούσης, ὡς οὐα ἐπακολουθήσει ἡμῖν μεμνημένοις ἐν τηλικαύτῃ πόλει περὶ τῆς τοιαύτης αἰρέσεως, εὐχῶν στέρξης, ἀρῶν ἐπέκτασις, λαοῦ ἐπανάστασις, εἰσῆσι τοῦτω μετὰ μελὸς τῆς αἰρέσεως. Καὶ ταύτας ἅμα αἰτησάμενός τε καὶ κατασπασάμενός τινος ψυχῇ, ἐκ τοῦ ἐν χερσὶ καθυποβαλοῦσης, τοῖς ἀπάγουσιν ἀγγέλοις ἐκ πνεύμα παρέδωκεν. Ταύτης ἐκείνου ἀκηχότες δὴ τῆς φωνῆς, καὶ τὸν τρόπον τῆς [P. 96] Αὐγούστης εὐλαβηθέντες (ἦν γάρ, εἰ καὶ τις, φιλόχριστος), καὶ ἅμα τὴν τῶν ἁγίων εἰκόνων ζητοῦντες τιμὴν, κοινῇ ψήφῳ καὶ γνώμῃ τῆς μὲν ἀμαρτίας ταύτης, εἰ οὐτως τοῦτ' ἔστιν, συγγνώμην ἔφασαν εὐρήσειν παρὰ θεῷ, καὶ ἅμα δι' ἐγγράφου ἀσφαλείας τὴν πίστιν τοῦτου τῇ δεσποινῇ ἰδίδωσαν. Ἐφ' οἷς τὴν ἐκκλησίαν ἀπολαβόντες, καὶ τῷ Μεθόδιῳ ἀγιωτάτῳ τὴν τῆς ἀρχιερωσύνης ἀποδεχόμενος τιμὴν, τῇ πρώτῃ τῶν ἁγίων Νηστείων Κυριακῇ συναυτῇ τῇ δεσποινῇ πένυχον ὑμνωδίαν ἐν τῷ κατὰ τὰς Βλαχέρνας ἱερῷ τεμένει τῆς ὑπαρχίας ἡμῶν δεσποίνης καὶ θεοτόκου τετελεχότες, τῇ ἑσθῇ μετὰ λιτῆς τῷ "μαγάλῳ τοῦ Θεοῦ Λόγῳ τεμένει καταλαμβάνουσι· καὶ τὸν κόσμον αὐτῆς αὐθι: ἀναλαμβάνει ἡ ἐκκλησία, τῆς ἁγίας μυσταγωγίας τελειωθείσης ἀγνῶς. Καὶ ἡ μὲν ὁρθόδοξος οὕτω προέκοπτεν Ἐκκλησία, ἀνακαυχήμενη

VARIÆ LECTIONES.

" οὐ τῆς Θεοῦ δίκης margo Combef. " αὐτοῦς? " ἐν τῷ?

ὡς ἀσπὶς, τὸ τῆς Γραφῆς, πάντων τῶν αἰρεσιωτῶν ἅνθρωποι ἐν πάσῃ τῇ ὕψ' ἡλίῳ καθαιρέσει ὑποβληθέντων καὶ τοῦ ἀρχιερέως αὐτῶν· Ἰωάννης οὗτος ἦν, ὁ διὰ τὴν οἰκείαν ἀσέβειαν Ἰαννῆς παρὰ τῶν εὐσεβῶν ὀνομασθεὶς οὐκ ἐπλήρως καὶ ἕως, αὐτόχθων δὲ καὶ τῆς βασιλείας ταύτης τῶν πόλεων βλάστημα (φύεσθαι δὲ καὶ ἐν ἀμπέλῳ βέτον ἡκούσαμεν), οὐδ' ἐξ ἀσέμου τινός, ἀλλὰ καὶ λίαν εὐγενοῦς καταγόμενος σειρᾶς, τῆς οὕτω τῶν Μοροχαρζαμίων λεγομένης.

Ζ'. Οὗτος οὖν, ἵνα καὶ τὰ κατ' αὐτὸν ἡ ἱστορία δηλώσῃ, τῆς μονῆς τῶν μαρτύρων Σεργίου καὶ Βάκχου τῆς ἐν τοῖς Ὁρμίσδου διακειμένης ἡγούμενος ἀνορθεν καὶ τῷ βασιλικῷ κλήρῳ καταριθμούμενος, διαφερόντως παρὰ Μιχαὴλ ἡγάπητο τοῦ Τραυλοῦ, εἴτε μόνῳ τούτῳ τῷ κοινωνῶν εἶναι τῆς τούτου αἰρέσεως, εἴτε καὶ τῷ διαφέρειν ἐπὶ λογιότητι δόξαν τινὰ ἔσχηκός. Πλὴν ἡγάπητο καὶ τοῦ Θεοφίλου διδάσκαλος ἐγκαθίστατο. Καὶ οὗτος ἐπεὶ τὰς τῆς βασιλείας ἔσχεν ἡνίκας, σύγκειλλον μὲν πρότερον τοῦτον τιμᾶ, εἰδ' ὕστερον καὶ πατριάρχῃν καθίστησι Κωνσταντινουπόλεως, προγνώσεις τινὰς διὰ λεκανομαντίας καὶ γοητείας αὐτῷ ἀπαγγέλλοντα. Καὶ ἡ γοητεία τοιαύτη· Ἐθνους ποτὲ τρισὶν ὕψ' ἡγεμόσι στρατηγουμένου ἀπίστου τε καὶ σκληροῦ τὴν τῶν Ῥωμαίων χώραν κατατρέχοντός τε καὶ καταληγζομένου, καὶ, ὡς εἰκός, ἀθυμοῦντος ἐπὶ τούτῳ τοῦ Θεοφίλου καὶ τοῦ ὑπηκόου παντός, ἀποσκευάζεσθαι πού τὴν ἀθυμίαν οὗτος συμβουλεύει καὶ θάρρους πληρωθῆναι τε καὶ χαρὰς, εἴγε μόνον τῇ τούτου ἐπακολουθείῃ [P. 97] βουλή. Ἡ δὲ ἦν τοιαύτη· Ἐν τοῖς εἰς τὸν εὐρίπον τοῦ ἱπποδρομίου ἰδρυμένοις χαλκοῖς ἀνδρίδαις ἐλέγετό τις εἶναι ἀνδρίας τριῶν διαμορφούμενος κεφαλᾶς, ἃς κατὰ τινα στοιχειώσιν πρὸς τοὺς τοῦ ἔθνους ἀρχηγούς ἀνῆγεν. Σφύρας οὖν μεγίστας σιδηρὰς ἰσριθμούς τας κεφαλὰς προσέτατε γενέσθαι, καὶ ἀνδράσιν ἐγχειρισθῆναι αὐτάς τρισιν, ἐπὶ χειρῶν γενναίῳ τῇ διαφέροντας· κατὰ δὲ τινα ὥραν νυκτερινὴν πρὸς τὸν εἰρημένον ἀνδρίντα πλησίον στάντας αὐτοῦ, καὶ τὰς σφύρας ἐπὶ χεῖρας ἐν μετεώρῳ ἔχοντας, ἡνίκα τοῦτοις κελύσειεν ^α, μεθ' ὑπερβαλλούσης δυνάμεως ὁμοῦ ταύτας κατενεγκεῖν, ὡς ἐξ ἐνός κρούσματος τε καὶ πλήξεως τὰς τοιαύτας ἀποτεμεῖν κεφαλὰς. Τούτοις τοῖς λόγοις εὐφρανθεὶς τε ἅμα καὶ ἐκπλαγεὶς ὁ Θεόφιλος ἐκέλευσε τὸ ἔργον ἐπαγαγεῖν. Ὡς οὖν παρήσαν πόρρω θὴ τῶν νυκτῶν οἱ μὲν ἄνδρες τὰς σφύρας κατέχοντες, ὁ δὲ Ἰωάννης διὰ λαϊκοῦ ἐνδύματος ἑαυτὸν περικρύπτων, ὡς ἂν μὴ κατάδηλος γένηται, καθ' ἑαυτὸν ὁ Ἰωάννης τοὺς στοιχειωτικούς ὕμνους ὀκνεῖται καὶ τὴν ἐνοῦσαν τοῖς ἀρχουσι δύναμιν εἰς τὸν ἀνδρίντα μεταγαγὼν, ἢ μᾶλλον τὴν οὖσαν πρότερον ἐν τῷ ἀνδρίντῃ καταβαλὼν ἐκ τῆς τῶν στοιχειωσάντων δυνάμεως, καίεν ἕκαστον προστάττει νεανικῶς τε καὶ ἰσχυρῶς. Καὶ οἱ μὲν δύο ἰσχυροτάταις χρησάμενοι καταφοραῖς τὰς δύο τοῦ ἀνδρίντος κεφαλὰς ἀπέκοψαν· ὁ δ' ἕτερος μαλκωτέ-

vabatur ut aquila ^h, proscriptis toto terrarum orbe cunctis hæreticis, eorumque antistite, Joanne scilicet, cui a fidelibus ob suam impietatem Jannis nomen inditum est. Fuit vero ille non advena aut barbarus, sed indigena ipsaque ortus urbe regia. Nam et ex vite rubum enasci auditum est. At neque obscura satus prosapia, sed valde nobili, stirpe scilicet quam Morocharzamiorum vocant.

7. Hic ergo, ut ejus res scripto consignemus, monasterii sanctorum martyrum Sergii et Bacchi, quod ad Hormisdæ ædes situm est, olim præpositus ac palatino ascriptus clero, Michaeli Balbo imperatori charissimus fuit, sive eo solum nomine, quod hæresis illi socius erat, sive quod excellentis eruditionis sibi nomen quæsierat illaque ejus fama percubuerat. **155** Utut sit, illi charissimus fuit, ac Theophili præceptor constituitur. Theophilus vero suscepto imperio primum cum syncelli dignitate ornat; tum deinde patriarcham Cpolitianum præficit, cum is illi divinatione ex pelvi vates ac præstigils quædam auguratus esset. Fuit autem divinatio ejusmodi: Gens quædam infidelis sævaque tribus ductoribus Romanæ ditionis terras locaque incursabat, exque ea prædas agebat; quæ res, ut par est, Theophili animum omniumque subditorum moestas anxiosque habebat. Jannes dimissa illa animi ægitudine optime de rebus sperare ac gaudere jubet, si modo illius consiliis parere in animum induxerint. Consilium tale erat: Inter ærcas statuas in circi Euripo erectas statua quædam triiceps exstare ferebatur. Hæc ille capita sua quadam devotione et consecratione in gentis illius duces refert. Tres ergo ingentis molis fabricari malleos jubet, totidemque robustissimis viris tradi. Quadam vero noctis hora viros illos ad eam statuam prope se stantes malleosque ad ictum sublimes tenentes, cum ipse mandaverit, summa vi capita ferire præcipit, unoque velut ictu ac conatu ea excindere. Recreatus verbis Theophilus, simulque stupore affectus, rem exsequi jubet. Veniunt itaque intempesta jam nocte viri quidam **156** malleos ferentes: Joannes vero laici habitu sese occultabat, ne cognosceretur. Tum ille magico carmine recitato, eaque fortitudine quæ in ducibus erat in statuam translata, seu potius, quæ in statua ex superioribus dæmonum invocationibus hærebat, dejecta destructaque, viros omni conatu statæ capita ferire imperat. Horum bini validissimis ictibus duo statæ capita decusserunt: tertius aliquanto remissius feriens nonnihil ille quidem depressit, non tamen etiam totum a corpore caput abscidit. Haud fere aliter cum gentis ducibus actum est. Orta enim inter eos gravi concertatione, cum illa in bellum civile evasisset, ducum unus et alter sub tertio ca-

^h Psal. cii, 5.

^α καὶ μετὰ? ^α κελύσειεν P.

pitis abscissione cadunt, uno duntaxat superatite, sed non plene sano. Sic gentis robur in nihilum redactis, ad suas rursus sedes turpi fuga ac clade redit. Ac quidem ejusmodi Jannis præstigiæ.

αὐτοῖς καὶ ἐμφυλίου μάχης, ὑπὸ τοῦ ἑνὸς οἱ δύο τῶν τριῶν μόνου διασωθέντος μὲν, οὐχ ὕγιως δέ. Οὕτως εἰς τὸ μηδὲν εἶναι τὸ ἔθνος χωρῆσαν πρὸς τὰ οἰκτεῖα αὐτοῖς μετὰ φυγῆς ἀφ' ὧρα καὶ συμφορᾶς. Ἀλλὰ τὰ μὲν τῆς γοητείας οὕτως.

8. Illic porro præstigiatori frater carnalis erat, Arsabernus nomine, patricii honorem a Theophilo consecutus. Illic suburbanum ad Euxini sinistram enavigati partem, ad sancti Phocæ monasterium, ædificiis maximis ac splendidis, porticibus, balneis ac præterea cisternis instructum fuit. Illic crebro solitum diversari patriarcham subterraneum quoddam domicilium, Trophoniano haud absimile, construxisse ferunt. 157 In ejus postico in promptu fores erant, nullis inde gradibus intromittentes eos qui intus penetrare vellent. Ille itaque illius nefanda officina. Illic modo ad cubiculi thalamicque delicias cum sacræ virgines tum aliæ insigni forma mulieres condebantur, quibuscum meretricio ritu fœdaretur; modo jecinorum inspectiones exque pelvi divinationes ac præstigiæ aliæ mortuorumque evocationes, his illi sociabus ac adiutoribus, exercebantur. Illicque adeo non raro non solum Theophilo sed et aliis ejusdem sententiæ atque hæresis hominibus vera quædam dæmonum ope prædicebat. Hoc enimvero impurum ejus domicilium, aliquando tandem a fratre Basilio tum accubitori venditum, in sacrum transiit monasterium. Neque id modo, sed et quæ ad illum attinebant reliqua: sanctique magni martyris Phocæ a fundamentis erectum monasterium est.

9. Cæterum ille ejusque omnis sodalitas, uti dictum est, in eum modum cessare jussi ac depositi, haud sibi quiete transigendam vitam putaverunt, verum adhuc quidpiam adversus sacras imagines moliti sunt. Sacerdotio itaque motus, cum in monasterio quodam exsul versaretur pictaque imago quædam in tecto velut intentis in eum oculis esse videretur, non ferens ille imaginis sic de alto quasi intuentis aspectum, per unum e famulis tolli eam jubet atque ejus oculos effodi, unum hoc addens, non posse se ejus effigiem fornamque intueri. Audivit hæc Augusta, 158 ac qua virum docebat castigatione, scuticæ taureisque subjecti.

10. At ne sic quidem ut quietus ageret in animum inducebat; sanctumque Methodium structa in eum calumnia circumvenire tentabant. Ille autem in eo erat, constuprasse scilicet mulierem unici filii matrem, id est, Metrophanis, ejus videlicet qui haud multo post Smyrnensis episcopus fuit. Hanc auri multa vi conducentes, aliaque pulcissimi, modo eorum fraudi acquiesceret, acriter apud Augustam ejusque filii procuratores accusant. Mox itaque formidolosum tremendumque tribunal ponitur, ex-

Α ρον ποιήσας τὴν πληγὴν μικρὴν μὲν κατέκλινεν, οὐ μὴν καὶ ἅλην τοῦ σώματος ἀπέτεμεν τὴν κεφαλὴν. Τοῦτοις οὖν καὶ τὰ κατὰ τοὺς ἡγεμόνας ἐπηκολούθει. Ἐρίδος γὰρ τινος κραταιὰς ἐπεισεσούσης ἡγεμόνων πίπτουσι κατὰ τὴν κεφαλῶν ἐκτομῇ, τοῦ

η'. Τῷ δὲ γόητι τούτῳ ἀδελφὸς ἦν σαρκικὸς, ὄνομα Ἀρσαβήρ, τὴν τύχην πατρικίος παρὰ Θεοφίλου τιμηθεῖς. Τούτῳ γοῦν προδότειον κατὰ τὸ εὐώνυμον μέρος τοῦ ἐκπλεομένου Εὐξείνου ἐν τῇ μονῇ τοῦ Ἁγίου Φωκᾶ προσῆν, οἰκοδομὰς μεγίστας ἔχον καὶ πολυτελεῖς στοάς τε καὶ βαλανεῖον καὶ πρὸς τούτοις δεξαμενὰς. Ἐκεῖσε δὲ ὁ πατριάρχης συχνὰς ποιῶν καταγωγὰς λέγεται τι ὑπόγειον κατασκευάσαι ἐνδιατημάτων Τροφωνίου παρόμοιον, ὅπισθεν δὲ τῆς ἀνοιγομένης θύρας κατὰ τὸ πρόχειρον πύλῃα εἶναι τινα διὰ βαθμίδων οὐκ ὀλίγων ἐκεῖσε δὲ τοὺς θέλοντας παραπέμπουσιν. Ἐκεῖνο γοῦν αὐτοῦ πονηρὸν ἐργαστήριον. Ἐκεῖσε δὲ τούτῳ τινὰς νῦν μὲν ἐταμιεύοντες θαλαμηπολοῦμεναι, μονάζουσαι τε καὶ ἄλλως τὸ κάλλος γυναῖκες μὴ διαφθείρουσαι, αἷς συνεφείρετο· νῦν δὲ μαντεῖαι δι' ἡπατοσκοπίας [P. 98] καὶ λευκομαντείας καὶ γοητείας καὶ νεκυομαντείας ἐνηργουνο, ταῦται; προσχρωμένον κοινωνοῖς τε καὶ βοηθοῖς. Ὅθεν πολλάκις καὶ τινα προλέγειν τούτῳ συνέβαινε τῇ τῶν δαιμόνων συνεργείᾳ ἀληθῇ, οὐ τῷ Θεοφίλῳ μόνῳ, ἀλλὰ καὶ ἑτέροις τοῖς τούτου ὁμόφροσιν. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν τούτου τὸ μισρὸν ἐνδιατημα ὅψε ποτε πρὸς Βασιλεῖον τὸν τηλικαῦτα παρακοιμώμενον ἀπεμποληθὲν παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ εἰς ἱερὸν μετηνέχθη φροντιστήριον, οὐκ ἔκεινο μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ λοιπὰ, καθὼς αὐτῷ διαφέροντα ἦν· καὶ ἐκ βάθρων ἢ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος ἀνδρῶν μονῇ.

θ'. Τότε δὲ οὕτως καὶ πᾶσα ἡ αὐτοῦ, ὡς εἴρηται, συμμορία τῇ καθαιρέσει ὑποβλήθέντας οὐχ ἡσυχῇ παραπέμπειν τὸν ἑαυτῶν βίον ἰδοκίμαζον, ἀλλ' ἔτι καὶ κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων ἐνεανειεύοντο. Μετὰ γοῦν τὴν καθάρισιν ὑπερορία; ἐν τινι μονῇ γεγονῶς, εἰκόνας μίδς κατὰ τὸν ὄρον ἰστορημένης καὶ ἀτενῶς οἷον ἀτενιζούσης αὐτῷ, μὴ φέρων οὗτος ὄρῳ τὴν ἐκείνης πρὸς αὐτὸν ἐπικατιούσαν θέαν, καθαιρεῖσθαι ταύτην διὰ τινος οἰκείου προστάττει καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς κατορύττεσθαι, τοῦτο μόνον ἐπιλέγων, ὡς

Δ Τὴν ταύτης οὐ δύναμαι μορφὴν ἐνορᾶν. Ἦκουστο γοῦν ταῦτα τῇ δεσποίνῃ, καὶ τῇ προσηκούσῃ, μάλιστα καὶ παιδείᾳ διὰ σκυτάλης καθυποβέβλητο. ι'. Ἀλλ' οὐδ' οὕτως ἦν ἀγαπητὴν αὐτῷ τῆς ἡσυχίας ἔρῳ, μῶμον δὲ τινα καὶ ὡς ἐπειρώντο τῷ ἐν ἁγίῳ Μεθοδίῳ προσάπτειν, καὶ μῶμον εἰς γυναῖκες φθορὰν παῖδα κεκτημένης; μονογενῇ (Μητροφάνης οὗτος ἦν, ὁ μετ' οὐ πολὺ τῆς Σμύρνης καθηγησάμενος), ἦν καὶ χρυσοῖων ἱκανῶν ἐξωνησάμενοι καὶ ἅμα καθυποσχόμενοι εἰ μόνον τούτοις συμφέσειεν, πολλὰ κατελέγοντο πρὸς τὴν δέσποιναν καὶ τοὺς ἐπιτροπεύοντας τοῦ παιδὸς αὐτῆς. Βῆμα γοῦν εὐθὺς καὶ κριτήριον φρίκας γέμον ἐκ πολιτικῶν ἀνδρῶν συγκροτούμενον

VARIÆ

“ τοὺς οἰμ. P.

καὶ ἐκκλησιαστικῶν. Οὐ τῶν εὐσεβῶν τις ἀπὴν, οὐ τῶν ἀσεβῶν, οὐ τῶν μονήρῃ βίον ἐπιλημμένων, οὐκ ἄλλος εἰς τῶν ἀκούειν ἢ λαλεῖν δυναμένων· τοὺς μὲν γὰρ ἡ πρὸς τὸ ξένον τῆς λοιδορίας κατηφιῶντας οἶον ἐνήγειν αἰδώς, τοὺς δ' ἡ τοῦ κροτεῖν καὶ χαίρειν ὑπ' ἀκρασίας ἡδονή. Ἦγοντο γοῦν οἱ κατηγοροῦντες εἰς μέσον, καὶ τῶν λεγομένων ἡ ἀνθρωπος Ἐλεγχος. Ὁ δὲ ἄμα τῇ παραστάσει τῆς γυναίκος, οὐδὲν ὑποστειλάμενος οὐδαμῶς, *Ὅπως τε ἔχεις, κυρία, ταύτην ἐπὶ πρώτα εἰς ἐπήκοον* (καὶ γὰρ ἦν αὐτῇ γνῶριμος ἐκ πολλοῦ δι' ἀρετὴν), καὶ *ὅπως ὁ δεῖτα καὶ ὁ δεῖτα*, περὶ τοῦ ταύτης ἀνδρός καὶ τῶν προσήκοντων αὐτῇ· οὕτως τοῦτῃ ἐπήνθει τὸ ἀπλαστον. Οἱ δὲ μᾶλλον ἐκδοθέντες ἐγαυρίων ὑφ' ἡδονῆς, τὰ τῆς κατηγορίας ἐπαύξοντες καὶ σαφῇ τὸν Ἐλεγχον δόντες λοιπόν. *Ὁ; β' οὗτος μάλις τῆς κατηγορίας ἐπήσθετο, ζήλω πυρωθείς, ὡς ἔνμῃ δι' αὐτοῦ τὰ τῆς Ἐκκλησίας κινθύνειοι καὶ τοῦ Χριστοῦ, ἄλλον μὲν εἶναι* ^α *καὶρὸν αἰδοῦς, ἄλλον δὲ ὑποστολῆς καὶ σεμνότητος, μικρὸν ἐκ τοῦ θρόνου μετεωρίσας αὐτὸν καὶ πρὸς ἑαυτὸν τὸν κόλπῳ συναγαγὼν* [P. 99] *γυμνὴν* ^β *ἐδείκνυεν τὴν αἰδῶ, θαυματουργημένην ἔχων καὶ οὐ κατ' ἀνθρώπον, καὶ ἄμα διηγείτο τὴν θαυματουργίαν, ὡς πρὸ πολλοῦ κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην γενόμενος, σφριγῶντων ἔτι καὶ ἐνακμαζόντων τῶν παθῶν, ἔρως τις αὐτὸν ἐξέκλειεν θερμότερον ἢ καὶ κατὰ πάθους ὁρμήν. Ἔπει γοῦν ἐκινδύνευεν καὶ περιγενέσθαι τοῦτο οὐκ ἦν οἷός τε, τὸν κορυφαῖον Πέτρον τῷ χεῖρει πρὸς τὸν νεὸν ἐκπετάσας; ἐξελιπίρει τυχεῖν τινος ἐπικουρίας καὶ ἀρωγῆς. Καὶ δὴ τῷ κόπῳ τῆς εὐχῆς ὅτε πρὸς ὕπνον κλιθεῖς, φανήναι οἱ τὸν ἀπόστολον ἐκείνου τοῦ μέρους ἀπτόμενον καὶ τὰς ὁρμὰς σβεννύοντα τῶν παθῶν, τοῦτο μόνον προσεπιλέγοντα τὸ, Ἄπολλέδυσσαι δὴ τῆς τῶν παθῶν ἐπικρατείας, Μεθόδιε. Τοῦτοις ἐκείνος τὸν μακρὸν ἐκείνον πέπεικε σύλλογον, αἰσχύνῃς πλήσας τοὺς τῆς ἀληθείας ἐχθρούς. Οὐ μὲν ὁ μάγιστρος Μανουὴλ τοῦτοις ἡξίου λύσθαι τὰς κατηγορίας, ἀλλὰ καὶ τῇ γυναικὶ ἡπείλει ἢ μὲν ἀπαγαγεῖν τῆς ζωῆς, εἰ μὴ τὴν πᾶσαν διδῶξῃ ἀλήθειαν. Καὶ ἡ γ' εὐθέως ἐκπύοντο καὶ σαφῇ τὴν πᾶσαν δραματουργίαν ποιεῖ, τόσου καὶ τόσου λέγουσα χρυσοῦ ἐξωνθῆναι, καὶ ἔτι ἐν τινὶ μου τῶν κιβωτίων, οὕτως ὡς ἐδόθη, σεσημασμένον ἔστι καὶ πεφυλάχεται σφραγίδι αὐτῶν. Αὐθαρρὸν οὖν ἰποστειλάντες ἐκείνῳ τε, ὡς ἔφησεν ἡ γυνή, εὔρον τὸ χρυσοῦν κατὰ τὴν κιβωτὸν καὶ ἤγαγον, καὶ οὕτοι τῇ τοῦ πατριάρχου συμπάθειᾳ καὶ παρακλήσει πρὸς τοὺς κρατοῦντας οὐ ποιῶν καὶ βασάνων, ὧν ἦσαν ἄξιοι, ἀλλὰ συγγνώμης ἡξίωσαν, τοῦτο μόνον εἰς ἔκτισιν λαβόντες καὶ τιμωρίαν τὸ ἀπὸ πᾶν ἔτος ἐν τῇ τῆς ὀρθοδοξίας πανηγύρει μετὰ λαμπρόν ἀπὸ τοῦ ἐν Βλαχέρναις σεβασμίου σηκοῦ τῆς θεομήτορος πρὸς τὸν θεῖον καὶ περῶνυμον τῆς Σοφίας ἀφικνεῖσθαι νεὼν καὶ τὸ οἰκεῖον ἐνηγεῖσθαι αὐτοῖς ὡς ἐν ἀνάθεμα διὰ τὴν πρὸς τὰς θείας εἰκόνας ἀπέχθειαν* [P. 100] *δ καὶ τηρούμενον ἐφάνη ἐπὶ πολὺ καὶ τῆς αὐτῶν μέχρις ἐταμειυθῆ ζωῆς. Καὶ ἡ μὲν ἐφ' ἱκανὸν ἀδύναται τοιαύτῃ ἀρεαῖς τοιοῦτον*

que utroque ordine, civili scilicet sacroque, iudicium cogitur. Nemo non piorum, nemo non impiorum aderat; monachi omnes, ac quisquis audire poterat aut loqui, praesto erant. Alios pro criminis novitate moestos pudor adduxerat, alios insultandi cupido, et ut petulantia oblectarentur. Producentur ergo accusatores in medium, et quae reum erat peractura, mulier coram sistitur. Methodius, simul atque mulier astiit, nihil quidquam veritus deque solita subtrahens comitate et salutatione cunctis audientibus ex ea percontari: *Quonam te modo habes, domina?* dudum enim virtutis nomine illi nota erat. *Quonam modo hic atque ille?* de marito iisque qui ullo eam modo contingebant. Tantus in eo candor ac simplicitas efflorebat. Adversarii majori clamore sublati, aucta inde accusatione superbe gaudio gestiebant, jamque aperte crimen se evicturos putabant. Is porro, ubi tandem calumniam sensisset, zelo succensus, ne quid ejus causa Ecclesiae res Christique honor labefactarentur, nempe non nesciens aliud pudoris, aliud subticendi ac gravitatis tempus esse, paululum se a throno subrigens sinumque ad se colligens verenda nuda ostendit miraculo arefacta, nec qualia virorum esse solent; simulque ut res habuerit gestumque miraculum sit, referebat. Cum nimirum pridem jam ad seniores Romam venisset, adhucque in ipso fervere ac vigerent carnis libidines, majore quam pro affectus ipsa vi amore exarsisse. Hinc itaque aucto periculo, ac cum vim tantam libidinis non posset superare, Petrum apostolorum principem expansis ad ejus templum manibus exorasse ut ab eo opem aliquam impetraret. Dumque tandem precandi labore fessus in somnum sese reclinasset, visum in somnis apostolum, qui eam tangendo partem libidinis sensum omnem exstingueret; simulque dixisse: *Methodi, liberatus es a libidinum tyrannide ac dura vi.* His ille fidem tanto illi conventui fecit, ac veritatis hostes pudore implevit. Nolebat tamen magister Manuel his objecta crimina dilui. Quinimo mulieri minitabatur se illi vitam adepturum, nisi rei omnem veritatem doceret. Illa porro totam statim fabulam eloquitur ac palam facit, tanto se redemptam esse, auri pondo accepisse, adhucque in arcula, uti acceperat, signatum subque illorum sigillo domi se habere. Confestim ergo cum misissent, mulieris illa indicatione inventum in arca **160** aurum ac allatum est. Accusatores, miserante patriarcha serioque rerum dominos exorante, non quarum rei erant poenas dederunt justaeque ultionis supplicia tulerant, sed veniam consecuti sunt, ea denotata indicta multa, ut quotannis solemni restitutarum imaginum die (ὀρθοδοξίας festum vocant) praeclucantibus facibus a venerabili Dei Genitricis Blachernarum aede ad divinum celeberrimumque Sapientiae templum venirent, dictumque

VARIAE LECTIONES.

^α εἶναι] εἰδώς εἶναι: Com. lef. ^β γυμνὴν P.

in eos anathema ob eorum in sacras imagines A
odium suis ipsi auribus audirent. Quod in multis annos servatum est, ac quoad illi vitæ superstites fuerunt. Ac quidem tantis aucta compendiis ejusmodi hæresis talem quoque Dei nutu finem accepit, pristinoque splendore divinæ sacrarum imaginum effigies formæque effulserunt, quas non divinis ipsis honoribus colamus ac velut deos pingamus, sed quibus relative certoque venerationis cultu ad exemplaria ipsasque principes formas honorem transmittamus.

11. Festum hunc diem cum Theodora gaudio celebraret, collectum omnem ecclesiæ cœtum in Cariani triclinio, quod in palatio est, epulis quandoque recrebat. Has nempe sedes, ut in superioribus a nobis dictum est, Theophilus in filiarum usum exstruxerat. Sacerdotum nemo decrat, nemo confessorum: inter illos aderant Theophanes Smyrnenensis episcopus ejusque frater Theodorus. Vergente ad finem convivio cum jam placentæ ac bellaria apponerentur, intentis crebro in eos oculis, 161 legensque inscriptas eorum facies, altos animo gemitus Augusta trahebat. Sed et illos, ut par est, contigit oculos advertere sicque in ipsos intentos Augustæ oculos observare. Quærebant ergo, quid causæ esset cur sic Augusta intentos oculos ipsis obverteret. Ad quos illa mirari se illorum patientiam, quod sic vultus litteris insculpti sustinuisent, illiusque immanitatem a quo ejusmodi pœnam sustulissent. Tunc beatus Theophanes nulla ductus reverentia, nec quod sancto Patrum conventus promiscrat animo cogitans, Hujus inquit, scripturæ causam adversum virum tuum ac imperatorem clare admodum, Deo incorrupto judice, disceptabimus. Gravi sermo Augustam dolore affecit, effusaque in lacrymas: Hæcne, inquit, vestra promissio ac scripta cautio est, quod non solum non ignoscitis, verum etiam in justocare vultis? Non ita, ait, non ita, surgens statim patriarcha ac reliquus sacerdotum cœtus: Promissæ, inquit, rata manent, spreto horum virorum contemptu. Sic itaque ista pacata sunt, assertaque Ecclesiæ moribus tranquillitas est.

12. Sed et alia quædam hæresis (sic dicta Zelicum) orta, una cum suo auctore Zeli dicto, qui a secretis erat hacque potissimum dignitate fulgebatur, curata et ad saniores sensum traducta, in imperatoris solemnium pompa, illius sectatoribus sola unguenti unctione cum novis 162 albis tunicis (ἐμφώτια vocant) receptis, eoque candoris amictu ac pompa consummationem adeptis.

13. Cæterum Bulgarie princeps, Bogoris nomine, audito feminam rerum potiri, ferocius ipse efferrî. Missis itaque ad Theodoram nuntiis, minatur rupto sædere adversus eam se copias educturum. At illa, nihil muliebre aut non satis virile in animum inducens, ita renuntiavit, Me quoque vicissim adversum te offendes copias educentem, nec me victoria posituram diffido. Sin autem minime contigerit ipseque me viceris, sic quoque ipsa superavero, penes

14. Ταύτην ἀγούσα τὴν ἑορτὴν ἡ Θεοδώρα δι' ἡδονῆς εἰστία ποτὶ ἐν ταυτῷ τῷ τῆς ἐκκλησίας πλήρωμα πᾶν κατὰ τὰ ἐν τοῖς Καριανοῦ ἀνάκτορα, ἃ, ὡς εἰρηται πρότερον ἡμῖν, τῶν αὐτοῦ ἑνακεν θυγατέρων ὁ Θεόφιλος ἐνεδείματο. Οὐκ ἦν γοῦν δοτις οὐ παρῆν ἐκεῖ τῶν ἱερῶν καὶ ὁμολογῶν. Τούτοις ἐναρτίθμιοι Θεοφάνης τε ὁ τῆς Σμύρνης καὶ αὐτοῦ Θεόδωρο· ἀδελφός. Ὡς οὖν τὰ τῆς εὐχαρίας παρήκμασεν καὶ εἰς βρῶσιν τὰ τραγήματα μετὰ τῶν πλακοῦντων παρέκειντο, συνεχῶς ἀτενίζουσης τῆς βασιλίδος καὶ τὰ ἐν τῷ μετώπῳ γράμματα τῶν Πατέρων καθορώσης καὶ στεναχούσης συνέβη πως τούτου· ὡς ἐξ ὁμολόγου ἀντοφθαλμῆσαι καὶ ταύτην ἐνιδεῖν ἀτενίζουσης αὐτοῖς Θεοφάντων γοῦν, ὡς· Τίς ἄρα, δέσποινα, ἡ αἰτία τῆς πρὸς ἡμᾶς σου ὁράσεως ἀτενοῦς; τὴν ἐκ τῶν γραμμάτων ἐφη θαυμάζειν καρτερίαν ὁμῶν καὶ τὴν τοῦ ταῦτα δρᾶσαντος ἀπήνειαν εἰς ὁμᾶς. Καὶ ὁ μακαρίτης Θεοφάνης μὴδὲν εὐλαθεθεῖς τε καὶ τῶν προσηφαλισμῶν διανοηθεῖς, Ὑπέρ ταύτης, ἐφησε, τῆς γραφῆς εὐ μάλα τρανῶς ἐν τῷ τοῦ Θεοῦ ἀδεκάστῳ δικαστηρίῳ διαδικάσομαι σὴν τῷ ἀνδρὶ σου καὶ βασιλεῖ. Τούτῳ περίλυπος γενομένη, ἀλλὰ μὴ καὶ σὺνδακρυς, Καὶ ταῦτα, ἐφησεν ἡ βασίλισσα, ἡ ὁπόσχεσις καὶ αἱ δι' ἐγγράφων ὁμολογίαι ὁμῶν, ὡς μὴ μόνον συγκεχωρηκέναι, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀγῶνας ἐπάγειν καὶ καλεῖν; Οὐ, φησὶν ὁ πατριάρχης, αὐθαρῶς ἀναστὰς καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἱερῶν, βασιλίσσια, Οὐ· ἀλλ' ἔξει βεβαίως τὰ ἡμέτερα, τῆς διλογίας τούτων λογιζομένης οὐδέν. Οὕτω μὲν οὖν ἐσιγάσθη ταῦτα, καὶ τὰ τῆς Ἐκκλησίας ἔβη ἀκύμαντα.

15. Καὶ ἑτέρα δὲ τις αἵρεσις οὕτω τῶν Ζηλίκων λεγομένη ἀναφανείσα, σὺν τῷ αὐτῆς ἀρχηγῷ Ζήλῃ ὀνομαζομένῳ, φέροντι δὲ τὴν τῶν ἀσκητῶν ἐν πρώτοις τιμὴν, ἐθεραπεύθη τε καὶ πρὸς θεοσέβειαν μετῴνηχθη ἐν προόδῳ βασιλικῇ, τῆς τοῦ μύρου μόνου μετὰ καινῶν ἐμφωτίων [P. 101] τε καὶ ἐσθημάτων καταξιωθέντων χρίσεως τῶν ἀντιποιοιμένων αὐτῆς, καὶ τελειωθέντων λαμπρῶς.

16. Ὁ γε μὴν ἄρχων Βουλγαρίας (Βούγαρις οὗτος ἦν) θρασύτερον ἐξέφερετο γυναῖκα τῆς βασιλείας κρατεῖν διακηκῶς· ὅθεν καὶ τινες ἀγγέλους ἀπέσταλκεν πρὸς αὐτήν, τὰς συνθήκας λέγων καταλύειν καὶ κατὰ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἐκστρατεύειν γῆς. Ἄλλ' αὐτὴ μὴδὲν θῆλυ ἐνίκουσα ἡ ἀνανδρὸν, Καὶ ἐμὲ, αὐτῷ κατεμήνυνεν, κατ' αὐτοῦ εὐρήσεις ἀντιστρατεύουσαν. Καὶ ἐλπίζω μὲν κυριεύσαι σου· εἰ δὲ μὴ γένηται, καὶ ἐκνικήσεις με, καὶ οὕτω σου περι-

VARIÆ LECTIONES.

16. ἔβη] ἐτάθη? 16. ἐλπίζομεν κυριεύσαι P.

ἡγίας τῆς ἰκτὴν ἀρδην ἐχουσα· γυναῖκα ἄ
 γάρ, ἀλλ' οὐκ ἄνδρα ἔξεις ἡγεθέντα σοι. Διὰ
 τοῦτο μὲν οὖν καὶ ἐφ' ἡσυχίας ἔμεινεν, μηδὲν τολμή-
 σας νεανιεύσθαι, καὶ τὰς τῆς ἀγάπης αὐτοῦ ἀνένδου
 σπονδὰς.

13. Καὶ δὴ ζήτησιν τινα καὶ πολλὴν ἔρουναν περὶ τι-
 νος μοναχοῦ, οὗτο καλουμένου Θεοδώρου τοῦ ἐπὶ κλήν
 Κουφαρᾶ, εἶτε ἐκ τινων ὀνειράτων καὶ ὀφως, εἶτε
 ἄλλως πως, πρὸ πολλοῦ αἰχμαλωτισθέντος ἢ Θεοδώρα
 πρὸς τὸν ἄρχοντα Βουλγαρίας ἐποιεῖ, καὶ αὐτὸν ἡξίου
 διὰ γραμμάτων ἀναρουνῆσαι καὶ τιμῆς ὁσῆς καὶ
 βούλοτο ἀπολυτρώσασθαι τοῦτον αὐτῇ. Ἡξίου δὲ
 καὶ οὗτος, ἀφορμὴν ἐκ τούτου λαβὼν, περὶ οἰκίας
 αὐτοῦ πρεσβεύειν ἀδελφῆς παρὰ τῶν Ῥωμαίων μὲν
 αἰχμαλωτισθείσης ποτὲ, κατεχομένης δὲ νῦν ἐν τῇ
 αὐτῇ βασιλείᾳ αὐτῇ. Αὕτη δὴ οὖν πρὸς τὴν πίστιν κα-
 λῶς μετενεχθεῖσα, καὶ γράμματα κατὰ τὸν τῆς
 αἰχμαλωσίας παιδευθεῖσα καιρὸν, καὶ ἄλλως τὴν τῶν
 Χριστιανῶν τάξιν τε καὶ περὶ τὸ θεῖον αἰδῶ τε καὶ
 ὤσαν, ὡς ἔστι· “θαυμάζουσα διαφερόντως, ἐπεὶ
 τῆς ἐκπύου τῆς πρὸς τὸν ἀδελφὸν τετύχηκεν, οὐ
 διέλιπεν ἐκθειάζουσα τε καὶ παρακαλοῦσα καὶ σπέρ-
 ματα καταβάλλουσα τῆς πίστεως πρὸς αὐτόν. Ὁ δὲ
 (ἦν γάρ παρὰ τοῦ εἰρημένου Κουφαρᾶ μικρὰ τινα
 παιδευθεὶς καὶ τῶν μυστηρίων κατηχηθεὶς) τοῦτον
 μὲν ἀποστελίας τὴν οἰκίαν ἐλάμβανε μισθὸν ἀδελ-
 φὴν· πλὴν ἔμεινεν διὰ τὴν ἀπιστίαν κατισχημένος
 καὶ τὴν αὐτοῦ ὀρθοσέλιαν τιμῶν. Ἀλλὰ τις πληγὴ
 περιεσοῦσα θεήλατος (λίμνος δὲ ἦν, οὕτω μᾶλλον
 τῶν παχυτέρων καὶ γαιωδεστέρων, ὡς εἰκεν, μετα-
 παιδευομένων καὶ τὰ κακὰ μεταμανθανόντων) τὴν
 αὐτοῦ ἐπολιόρκει καὶ κατέτρυχεν γῆν. Καὶ ὅς θεὸν
 ἐκείνον ἠγάπαζεν ἐπικαλεῖσθαι πρὸς ἄμυναν τῶν
 δεινῶν, τὸν ὑπὸ τοῦ Θεοδώρου μὲν πολλὰ καὶ τῆς
 αὐτοῦ ἀδελφῆς θαυμαζόμενον τε καὶ σεβόμενον, ὡς
 εἰκός. Τυχόντες οὖν τῆς ἀπαλλαγῆς τῶν δεινῶν, οὕτω
 δὴ πρὸς θεοσέβειαν μετατίθεται, καὶ τῆς τοῦ λουτροῦ
 παλιγγενεσίας καταξιώται, καὶ [P. 102] Μιχαὴλ
 κατονομάζεται κατὰ τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως, παρὰ
 τοῦ πρὸς ἐκεῖνον ἀποσταλέντος ἀρχιερέως ἀπὸ τῆς
 βασιλείας τῶν πόλεων.

14. Καὶ τι δὲ τοιοῦτον ἐπισυμβῆναι φασιν, ὡς
 ἔρωτα δεινὸν περὶ τὴν κυνηγεσίαν τὸν Βώγωριν
 ἄρχοντα κακῶς τινος ταῦτα καὶ κατὰ τινα οἶκον
 τῶν ἱαυτοῦ, ἐν ᾧ συνεχῶς ἀρπικνεῖτο, θελῆσαι ἐξ-
 ισορῆσαι, νύκτωρ ὡς ἂν ἔχοι καὶ μεθ' ἡμέραν τὰ
 τοιαῦτα τῶν ὀφθαλμῶν ἐντυφύματα. Ὡς γοῦν ὁ
 τοιοῦτος αὐτὸν ἔρω· ἐπεισὶ ἔλθον, μετακαλεῖται μο-
 νεχὸν τινα τῶν καθ' ἡμέρας Ῥωμαίων ζωγράφων·
 Μεθόδιος ὄνομα τῷ ἀνδρὶ. Τοῦτον οὐκ ἐν σπάνει κατὰ
 πρόσωπον ἐκ τινος θέας προνοίας οὐδ' ἐν πολέμῳ
 ἀνδροκτασίας ἢ τὰς ζώων καὶ θηρίων ἐπικαλεῖσθαι
 γράφειν σφαγὰς, ἀλλ' ἀβούλοιο, τοῦτο μόνον ἐπι-
 κλῶν, ὡς εἰς φόβον τοὺς ὄντας ἐκ τῆς θέας ἐν-
 ἄρῃσθαι βούλοιο καὶ ἅμα παρακαλεῖσθαι πρὸς ἐκ-
 κληξιν ἀπὸ τῆς γραφῆς. Μηδὲν γοῦν οὕτως πρὸς φόβον
 ἕτερον ἐνάγειν ἢ τὴν τοῦ Θεοῦ δευτέραν εἰδὴ· παρο-

quam manifesta victoria jura futura sint, cum tibi
 non vir, sed mulier victa concesserit. Hoc responso
 perterritus barbarus quietem bello prætulit, nihil
 ferocius moliri ausus, amicitiaque rursus fœdera
 renovavit.

14. Inter hæc Theodora omni diligentia perquiren-
 dum statuit sic nuncupatum Theodorum mona-
 chum cognomento Cupharam, sive quibusdam in-
 somniis visoque monita, sive alia ratione inducta :
 is vero diu ante inter captivos fuerat abductus.
 Mittit ergo ad Bulgariæ principem, datisque litteris
 rogat ut hominem sedulo perquiri jubeat, que
 libuerit pretio ex ipso redimendum. Ille vicissima
 occasionem nactus missis legatis sororem ad se
 remitti petit, Romanorum quondam excursionibus
 captam, et quæ tunc in aula servaretur. Hæc ita-
 que ad Christi fidem probe translato animo, docta-
 que litteras per 163 eas captivitatis moras, omnem-
 que præterea Christianorum ordinem inque Deum
 reverentiam ac de illo opinionem, uti par est, plu-
 rimum admirata, cum ad fratrem reversa esset,
 nullum unquam finem faciebat prædicandæ illi
 Christianæ institutionis et obsecrandi fideique ac
 pietatis in eo semina jaciendi. Ille jam pauca quæ-
 dam ab eo quem diximus Cuphara didicerat,
 primæque institutionis rudimenta audierat. Missa
 itaque monacho commutationis jure sororem re-
 cepit. Mansit tamen id quod erat, infidelitate
 scilicet laborans suæque adhuc cultor superstitionis.
 Cæterum plaga quædam divinitus illata,
 famis scilicet (sic enim comparatum, ut qui ad-
 dictiore indole crassiorique ingenio sunt ac ter-
 reni, erudiantur malaque dedoceantur) illius in-
 festans regionem direque affligens, Deum, cujus
 sæpius, ut par est, Theodorus sororque laudes
 persecuti essent ac cujus erant cultores, malorum
 depulsorem invocare cogit. Quo a malis liberante
 Bogoris veram amplectitur fidem, ac lavacrum
 regenerationis ab episcopo qui ab urbe regia mis-
 sus fuerat consecutus, ex imperatoris nomine
 Michael appellatur.

15. Sed et aliquid ejusmodi accidisse alunt.
 Nempe cum Bogoris princeps venatione supra mo-
 dum delectaretur, hæc quoque in domo quadam, in
 quam frequens concedebat, voluisse depingi, ut
 noctu perinde interdiuque iis spectaculis 164ocu-
 los pasceret. Hoc itaque amore captus monachum
 quemdam ex nostris Romanum pictorem, Metho-
 dium nomine, accersit. Ubi autem virum coram
 habuit, divino quodam nutu ac providentia, Nolo,
 inquit, depingas hominum in bello cædes aut bestia-
 rum ferarumque jugulationes, sed quod videntibus
 solo aspectu terrorem injiciat ac quod pictis colori-
 bus in stuporem agat. Is vero, quem non lateret
 nihil perinde terribile esse ac secundum Domini
 adventum, hunc illic graphice omnique artis conatu
 depinxit; atque hinc justos præmia laborum per-

cepturos statuit, illinc scelerum reos male gestorum fructus decerpentes, iudice nimirum ad intentata propellente supplicia duriusque a se repellente. Hæc princeps absoluta tabella ut oculis conspexit, exque aspectu Dei in se timorem concepit, divina denique edoctus Christianorum mysteria, intempesta nocte divini baptismatis munus consequitur. Non latuit ea res, gentisque totius defectionem ascivit. Ille parva suorum manu, divinum crucis signum in sinu suo circumferens, oppido rebelles fundit; nec jam occulte, sed palam omnino reliquos, ipsos quoque rei avidos, Christianos facit. Ad veram itaque fidem ac pietatem translatus ad Augustam scribit agros impetraturus, angustioribus scilicet quam pro suorum multitudine ditioris illius terminis; eoque majori fiducia rogat, quod 165 jam non duo, sed unum existant, insojubilii fidei amicitiaque vinculo colligati. Subiectum æ illi fore pollicetur, pacemque sempiternam nec ulla unquam re convellendam cum ea habiturum. Placuit Theodoræ petitio, deditque Bulgaris regionem quæ tum deserta erat, quidquid scilicet a Ferrea soli est (loci nomen est, limes eo tempore Romanorum ac Bulgarorum ditioris) ad Debelum usque: Bulgari Zagoram vocant. Per hunc itaque modum omnis Bulgaria ad pietatem Christique fidem transivit, Deo ad suam illas cognitionem vocante, et quidem ex sic exiguis scintillis plagisque; sicque agri Romani portionem velut aliam quamdam rem promissam consecuti, Romanis se foederatos indivulsæ societatis vinculo subjecerunt.

16. Hunc in modum se res Occidentis præclare habebant, celebrique fama ubique divulgabantur, quod ita compositæ erant. Porro Theodora successu elata, ac quasi majora tropæa adjicere gestiens. Paulicianos quoque per Orientem conatur ad veram transferre fidem, sin minus, extirpare ac de medio tollere; quæ res ingentibus malis Romanum orbem implevit. Mittit itaque in eam rem procerum quosdam ac magistratum. Erant illi Argyri ductisque filii, et Sudales. Hi alios in crucem agebant, alios gladio cædebant, alios maris profundo mergebant. Sublati ad centum millia ejusce generis supplicis; publicata substantia ac usco illata. Porro Theodoro Melisseno Orientalium duci in 166 ministerio erat Carbeas quidam, protomandatoris officium gerens, eorum quos dicebam Paulicianorum fide glorians ac sectæ socius. Is cum patrem suum suspensum patibulo audisset idque facinus iniquissime ferret, ac suis ipse rebus prospiciens, aliis quinque millibus ejusdem secum religionis assumptis, ad Melitenæ Amerem profugit; indeque ad Ameramnunem profecti, omniique honore ac cultu ab eo suscepti, dataque et accepta fide, paulo post communibus studiis Romanam ditionem invadunt, et ut ex ea, quod in maximam jam multitudinem excreverant, tropæa erigerent; urbesque condere aggrediuntur, quas vocant Ar-

stian, ταύτην ἐκείσε καθυπέγραψεν, καὶ τοὺς οικαιοὺς ἐντεῦθεν τὰ βραβεῖα τῶν πόνων ἀπολαμβάνοντας, ἐκείθεν δὲ τοὺς πεπλημμεληκότας τοὺς τῶν βεδιωμένων δρεπυμένους καρποὺς καὶ πρὸς τὴν ἡπειλημένην κόλασιν ἀπελαυνόμενους τε καὶ ἀποπεμπομένους σφοδρῶς. Ταῦτ' οὖν, ἐπειδὴ πέρας εἶχεν ἡ γραφή, κατιδὼν, καὶ δι' αὐτῶν τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον ἐν αὐτοῖς συλλαβὼν, καὶ κατηχηθεὶς τὰ καθ' ἡμᾶς θεία μυστήρια, νυκτῶν ὥρῃ τοῦ Θεοῦ μεταλαγχάνει βαπτίσματος. Ἐφ' ᾧ καταφανὲς γεγινώς τὴν ἐκ παντὸς τοῦ ἔθνους αὐτοῦ καθυψίσταται ἐπανάστασιν, ὡς καὶ μετὰ τινῶν ὀλίγων καταπολεμήσας, τὸν τοῦ Θεοῦ τύπον σταυροῦ ἐν κόλποις περιάγων αὐτοῦ, τοὺς καταλόπους οὐκέτι κρύφα, πάντα δὲ ἀναφανδὸν ἐποίησε καὶ αὐτοὺς ἐπιθυμοῦντας Χριστιανούς. Ἐπεὶ γοῦν μετετέθη πρὸς θεοσέβειαν, γράφει δὴ πρὸς τὴν δέσποιαν περὶ γῆς, πλήθει στενούμενος τῷ αὐτοῦ, καὶ ἀξιολογὰς ταύτης παρήρξιαστικώτερον ὡς ἤδη ἐν, ἀλλ' οὐ δύο ὄντων αὐτῶν, πιστεῖτε τε καὶ φιλεῖτε συνδεθέντων τῇ ἀρραγεί, καὶ αὐτὸν ὑποθήσειν καθυπισχεῖτο καὶ εἰρήνην ἐργάσασθαι αἰδιδὼν τε καὶ ἀδιάπτωτον. Ἡ δὲ εὐμενῶς τε ἤκουσεν αὐτοῦ, καὶ δέδωκεν ἐρήμην οὖσαν τρικαῦτα τὴν ἀπὸ τῆς Σιδηρᾶς, ταύτης δὴ τότε ὄριον τυγχανούσης Ῥωμαίων τε καὶ αὐτῶν, ἀχρι τῆς Δεδελατοῦ, ἥτις οὕτω καλεῖται Ζάγορα παρ' αὐτοῖς. Οὕτω μὲν οὖν ἅπανα ἡ Βουλγαρία πρὸς εὐσέβειαν μετερρύθμισθη, Θεοῦ πρὸς τὴν [P. 103] οἰκίαν μετακαλεσαμένου γινώσκιν αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἐκ μικρῶν σπινθήρων τε καὶ πληγῶν καὶ οὕτω γῆς τῆς τῶν Ῥωμαίων ὡς ἄλλῃ; τινὲς ἐπαγγελίας ἀξιοθέντες πρὸς κοινωνίαν ἀρρήκτον καθυπέβαλον αὐτοῦς.

17. Εἶχε μὲν οὖν οὕτω τὰ κατὰ τὴν Δύσιν λαμπρῶς τε καὶ ἐτερῶν πανταχοῦ. Ἐφ' οἷς ἀγαλλομένη ἐκείνη, καὶ οἷον τρόπαια ἐπιθεῖναι μεζῶ δι' ἐπίσεως ἔχουσα, καὶ τοὺς κατὰ τὴν ἀνατολὴν Παυλικιανούς; ἐπειρᾶτο μετάγειν ὡς βούλοιο πρὸς εὐσέβειαν ἢ ἐξαιρεῖν καὶ ἀπ' ἀνθρώπων ποιεῖν· ὁ καὶ πολλῶν κακῶν τὴν ἡμετέραν ἐνέπλησεν. Ἡ μὲν γὰρ πέμψασά τινες τῶν ἐκ' ἔξουσίας (ὁ τοῦ Ἀργυροῦ καὶ ὁ τοῦ δουκὸς καὶ ὁ Σουδάλης οἱ ἀποσταλέντες ἐλέγοντο), τοὺς μὲν ξύλῳ ἀνέστησαν, τοὺς δὲ ξίφει παραδίδουν, τοὺς δὲ τῷ τῆς θαλάσσης βυθῷ. Ὅσα δὲ καὶ μυριάδες ὁ οὕτως ἀπολλύμενος ἠριθμεῖτο λαὸς, καὶ ἡ ὑπερβὴς αὐτῶν τῷ βασιλικῷ ταμίῳ... ἤγετο καὶ εἰσχυρίζετο. Ὑπῆρχεν οὖν τῷ στρατηγῷ τῶν Ἀνατολικῶν (Θεόδοτος οὗτος ἦν ὁ κατὰ τὸν Μελισσηνὸν) ἀνὴρ τις εἰς τὴν ὑπηρεσίαν καταριθμούμενος, Καρβέας ὀνόματι, τὴν τοῦ πρωτομανδάτωρος πληρῶν ἀρχὴν, τῇ πίστει τῶν εἰρημνίων τούτων Παυλικιανῶν ἐγκαυχώμενός τε καὶ σεμνυνόμενος. Ὡς οὖν τὸν αὐτοῦ οὗτος ἀέχκοις πατέρα ἀνηρτῆσθαι τῷ ξύλῳ, πέρα δαινῶν τοῦθ' ἡγησάμενος καὶ τὰ αὐτοῦ προσοικονομῶν φυγὰς μετὰ καὶ ἐτέρων πέντε χιλιᾶδων τῆς τοιαύτης κακοκωνηνηκότων αἰρέτους πρὸς τὸν τῆς Μελιτινῆς τηνικαῦτα κατάρχοντα Ἄμερα γίνεται, ἀκάθετον πρὸς τὸν ἀμεραμνοῦν παραγίνονται. Μετὰ δὲ πολλῆς ἀποδεχθέντες τιμῆς, καὶ λόγον ἀσφαλείας δόντες τε καὶ λαβόντες ὁμοίως,

ἔξιρχονται μετ' οὐ πολὺ κατὰ τῆς Ῥωμαίων γῆς, καὶ τῶν τροπαίων ἐνεκεν, ἐπεὶ πρὸς πολυπληθίαν ἐνεδίδουσαν^α, πόλεις τε κτίζειν ἐπιχειροῦσιν αὐτοῖς, τὴν οὕτω καλουμένην Ἀργαοῦν καὶ τὴν Ἀμάραν, καὶ αὖθις πολλὴν ἐκείσε ἐπιβρόντων τῇ αὐτῇ κακίᾳ ἐνισχυμένων καὶ ἑτέραν κτίζειν κατάρχουσι, Τεφρικὴν ταύτην κατονομάσαντες· ἂψ' ὧν ὁρμῶντες πολλοὶ κατ' αὐτὸ γινόμενοι, ὃ τε τῆς Μελιτινῆς Ἀμερ, ὃν οὕτω πῶς συμφοβαίροντες τὰ στοιχεῖα Ἀμβρόν ἐκάλεσαν οἱ πολλοὶ, καὶ ὃ τῆς Ταρσοῦ Ἀλῆς καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ Καρδάς ὁ δεῖλαιος, οὐκ ἔληγον αὐθαδῶς τῇ τῶν Ῥωμαίων γῇ λυμαίνόμενοι. Ἄλλ' ὁ μὲν Ἀλῆς ἐν τινι τῶν Ἀρμενίων χώρᾳ ἔρχειν ἀποσταλαῖς ἐκείσε θάττον ἢ βουλῆς εἶχε τὸν βίον καταστρεφεῖν σὺν τῷ ἑαυτοῦ ἀκαίρῳ στρατῷ· ὃ δὲ Ἀμερ μετὰ τοῦ συνάρχοντος αὐτοῦ τοῦ Σκληροῦ (οὕτως ἐλέγτο) εἰς ἐμφύλιον στάς πόλεμον ἐκ φιλονεικίας [P. 104.] ἐφοβαίρετό τε καὶ ἐκαίνω, ἅλλ' οὐκ ἄλλοις πολεμεῖν ᾤετο δεῖν. Εἰς τοσοῦτον δὲ τούτοις ἡ ἔρις ἐπηύξητο καὶ ἀλλήλοις ἀντεστρατήγουν, ἄχρις ἂν εἰς δέκα μόλις ἔληγον χιλιάδας ἡ τούτων ἰσχύς ἐκ παντῆκοντά που καὶ μικρόν τι πρὸς. Ἐπεὶ γοῦν οὗτος τῶν ἐχθρῶν ὑπερῖσχυεν, ἔγω αὖθις θρασύτητι καταστρατηγούμενος κατὰ τὴν Ῥωμαίων ὄπλα κινεῖν, τῷ Καρδέᾳ ἐνούμενος. Ἀντεστρατεύετο δὲ αὐτοῖς Πετρωνᾶς, τὴν τοῦ δομαστικῶς τότε ἀρχὴν διοικῶν· λόγῳ μὲν γὰρ Βάρδα ταύτην διέπειν ἐδέδοτο, ἅλλ' ἐπεὶ σχολάζειν οὗτος ἠναγκάζετο ὡς ἐπιτροπος, τὸν ἀδελφὸν ἡξίου, στρατηγὸν ὄντα τῶν Θρακησίων, πράγματι ταύτην διέπειν καὶ διοικεῖν.

17. Πλὴν ἀνδορμᾶν κατὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν καὶ ἀνταπεξίναί καὶ Μιχαὴλ ὁ βασιλεὺς (ἀρτί γὰρ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν παραμειψάς πρὸς τὴν τῶν ἀνδρῶν ἡλείκετο) ἐβούλετό τε καὶ δι' ἐπιθυμίας εἶχεν αἰεὶ. Ἔγνων δὲ πῶς ταῦτα βουλευόμενος ἀπὸ τῶν ἐμφυλίων πρότερον, ὡς οὐκ ὤφειλεν, ἐναπάρξασθαι, οὐκ οἰκῶθεν οὐδ' ἂψ' ἑαυτοῦ, τῇ δὲ τοῦ ἐπιτροπεύοντος Βάρδα γνώμῃ τε καὶ βουλῇ. Ὅθεν δὲ καὶ ὅπως, δηλώσει καὶ ταῦτα ἡ ἱστορία· κωφὸν γὰρ τῷ ὄντι πῶς καὶ διάκενον τὸ σῶμα τῆς ἱστορίας, ὅταν ἐστερημένος ἔχει τὰς αἰτίας τῶν πράξεων. Ἄλλ' ἐνθα μὲν καὶ ἡμῖν ὑπὸ τοῦ χρόνου καλῶς οὐ διέγνωσται, συγγνώμην πάντως οἱ φιλομαθεῖς ἀπονέμειν τοῖς^α ἁληθεῖς, ἅλλ' οὐ πλασματώδεις γράφειν ἐθέλουσιν, ὧν οὐδὲ τῷ τυχόντι ἀπορία καθέστηκεν· ὅπου δὲ γνώριμος, δηλοῦν δεῖ^α ταύτην καὶ σαφῇ καθιστᾶν τοῖς ἀναγινώσκουσιν, ὡς οὐκ ἄλλοθεν πάντως ἢ ἐκ τούτων χορηγούμενης τῆς ὠφελείας αὐτοῖς.

αἰ), rationes scribamus. Ubi autem liquido ac palam facere, quod nusquam aliunde, sed inde

ἐπ'. Ἐγένετο δὲ τούτῳ τῷ Βάρδᾳ ἔρως τῆς βασιλείας οὐκ ἀγεννῆς, καὶ ἔρως οὐ κατὰ τοὺς ἄλλους, νῦν μὲν αὐξάνομενος, νῦν δὲ ταῖς τοῦ λογισμοῦ ὁρμαῖς προσεπικοπτόμενος, ἀλλὰ δυσερῶς τις καὶ δυσἀπάλλακτος. Μάλλον δὲ, ἵνα τὸν λόγον πορρωτέρω ἀγῶμεν, ἐγένετο δὴ τῷ Μανουὴλ πρὸς τὸν Θεόκτιστον, ἀμφοτέροις ἐπιτροπεύουσιν καὶ αὐτοῦ που

VARIE LECTIONES.

^α ἐπεδίδουσαν? ^α τοῖς] τοῦς P. ^α δεῖ om. P.

gaum et quam Amaram; ac rursus multis eo confluētibz eandem hēresi laborantibus, tertiani quoque edificare incipiunt, quam Tephricem vocant; unde multi uno quasi agmine acieque conjuncti prodeuntes, nimirum Melitines Amer (quem vulgo corruptis elementis Ambrum appellarant) Tarsique praefectus Ales atque hic miser Carbeas, populandae ferociter vastandaeque Romanae ditionis nullum finem faciebant. Verum Ales in Armeniorum quamdam provinciam cum imperio missus citius illie periit quam vota ferebant, una cum importuno exercitu suo. Amer autem cum collega, cui Sclerus nomen (velut durum dicas), civili bello suscepto, sua in eum contentione res suas labefactans, cum uno illo, non cum aliis pugna decernendum **167** putabat. Adeo autem eorum aucta contentio est sicque mutuis se cladibus confecerunt, ut cum quinquaginta millia aut paulo plures essent, ad decem vix millia exercitus omnis reductus sit. Amer itaque hostium victor arma iterum adversus Romanos, Carbea belli socio, movere ducis ferocitate decernit. Contra hos expeditionem facit Petronas, domestici tum munus administrans. Quae dignitas nomine quidem ac titulo ad Bardam spectabat; quia tamen ille, quippe imperatoris tutor, ab ea cessare functione necesse habebat, a Petrona fratre, Thracensium duce, hanc sibi vicariam operam praestandam rogaverat.

C 17. Caeterum Michael ipse imperator adversus Ismaelitas proficisci expeditionemque suscipere, quippe qui pueritia egressus viriles prope annos attigerat, omnino volebat, rei que hujus jugi desiderio flagrabat. Is vero eum primo animus incessit inque eam mentem inductus est non a se suoque ipse genio, sed cognatorum, quod ne unquam fuisset, Bardae scilicet curatoris sententia ac consilio. Undenam vero ac quomodo res contigerit, hoc quoque subjecta rerum declarabit narratio. Plane enim mutuum propemodum atque inane historiae corpus videatur, quam deficiant rationes ac causae eorum quae gesta conscribuntur. Cum autem ne nos quidem ob longiores temporis moras perspectam satis rerum causam habebimus, veniam prorsus tribuant studiosi lectores, quibus animo constitutum sit ut veras duntaxat, non quae fictitiae sint **168** (quarum etiam culvis e vulgo in promptu facile ea occurrerit, operae pretium lectoribus declarare omnis eis utilitas captanda sit.

18. Ingenti Bardas imperandi desiderio flagrabat. Erat in eo is amor, non pro aliorum more, qui modo inaugesceret, modo vero animi rationibus compesceretur ac tantisper interquiesceret, sed amor perditae amans atque impotens. Imo, ut paulo altius sermonem repetamus, discordiarum aliquid Manuēli cum Theoctisto intercesserat, qui ambo

curatores erant inque aula degebant. Ex ea Manuel majestatis insimulatur; nec deerant qui cito illi in aurem insusurrarent. Id Manuel criminis metuens, vimque invidiæ insuperabilem nulloque facile conatu expugnandam videns, eam amputandam ac amoliendam putavit, si modo a palatio paulo longius recederet. Se itaque domum recipit, quæ ad Asparis cisternam posita erat; quam postea in religiosas domus formam redegit, ibique pulverem (corpusculum scilicet) deposuit. Inde quotidie veniens iis intererat quæ a tutoribus in palatio administrabantur. Bardas vero, qui non sua, sed Theoctisti opera Mannelem sic aula submovisset et, ut ita dicam, onus excussisset, arridente votisque favente fortuna, non jam alterius ope, sed sua ipse opera cuncta conficere statuit, **169** atque interim Theoctistum, ne se is ab ulteriore progressu impediret, amovere, simulque ingens probum ex nurus suæ consuetudine (id enim ille continue ei exprobrabat) procul amoliri ac depellere.

19. Nempe imperatori pædagogus erat, vir dissolutæ vitæ, et qui ab omni procul remotus esset morum ingenuitate. Hunc Michael ex Barda et Theoctisti matreque majoribus in aula honoribus donari ac officiis posebat. Non parebat Theoctistus, nec ut illis ejus votis morem gereret adduci se sinebat. Aiebat enim, quæ sint imperii munera, ex meritorum ratione, non indignis esse conferenda. Hunc ergo Bardas nequissimum nactus organum, zizania quædam de Theoctisto in suo ipse imperatorisque animo seminandi nullum finem faciebat; aliaque complura præsentis reipublicæ statui detrahebat: non bene res administrari; relictum imperii hæredem Michael Theoctisti opera a publicis longe muneribus arceri. Nuptias cogitare cum Michaelis matre aut una filiarum; ipsum vero, qui filius sit, eratis oculis procul ejiciendum esse. His itaque velut spiculis alte imperatoris animo defixis eum proritabat, ac ne quid ejusmodi eveniret, prudenti promptissimoque consilio rem expediendam aiebat. Sæpius eam in rem cum convenissent, ea demum illis rata sententiâ, ac decretum est ut fraude aliqua doloque e medio tollendum Theoctistum aut certe exilio relegandum curarent. Sic itaque visum consilio, urgebatque Bardas, ut quod ita animis sederat prompte exsequeretur. **170** Ea necis viro inferendæ constituta ratio, ut Theoctistum referendi munere perfunctum, iisque quæ ærarii erant expeditis ad Lausiæ exentem, brevi spatium imperator sequeretur; tumque his qui a sacro cubiculo sunt tollendum hominem inlamarer. Considerabat tunc Bardas in Lausiaco. Theoctistus vix pedem extulerat, cum Michaelis signum illi ipsi præire ipsiisque antecedere videns saluti fuga consulere conatur. Fuga illi ad Circum, qua parte eorum qui erant a secretis, locus erat: tunc enim

κατὰ τὰ ἀνάκτορα διαιτωμένοις, διαφορέ τις, ἥ καὶ καθορίσῃν ἐπακάλει καὶ λάθρα ταχέως εἶχεν ὁπαλούμενα αὐτῷ. [P. 105] Ταύτην δὲ ὁ Μανουὴλ εὐλαβοῦμενος, καὶ τὸν φθόνον ἀμαχὸν τινα καὶ δυσκαταγώνιστον ἐνορῶν, ψήθη δεῖν τοῦτον ἀκρωτηριάσαι καὶ καθελεῖν, εἰ μόνον γένοιτο πορρωτέρως τοῦ παλατίου. Καὶ δὴ κάτεισιν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, κατὰ τὴν κινετέρην τοῦ Ἀσπαρος ὄντια, ὃν εἰς σπηλεῖου τύπον ὑπερὸν ἐνηγάγετο⁷⁰ καὶ τὸν χοῦν ἐκείσε κατέθετο. Ἐκείθεν γοῦν ἐκάστοτε ἀφικνούμενος κοινωνὸς ἐγένετο τῶν κατὰ τὰ ἀνάκτορα διοικήσεων. Τοῦτον οὕτως οὐ δι' ἑαυτοῦ, ἀλλὰ διὰ τοῦ Θεοκτιστοῦ ἀποσεισάμενος ὁ Βάρδας, ταυτὸν δὲ εἰπεῖν καὶ ἀποφορτισάμενος, καὶ τὴν τύχην λαβὼν πρὸς τὸ ἑαυτοῦ σπουδαζόμενον κοινωνῶν, ἐβουλεύετο καὶ αὐτὸς οὐκέτι δι' ἐτέρου, δι' ἑαυτοῦ δὲ διανοῦσαι τὸ πᾶν, καὶ τάως τὸν Θεοκτιστον καθελεῖν, ἵνα μὴ τῆς ἐπὶ τὰ πρόσω φορῆς τοῦτον ἔχοι ἐμπόδιον καὶ ἅμα τὸν πολλὸν θνείδον τὸν ἐπὶ τῇ νύμφῃ αὐτοῦ (καὶ γὰρ ὠνειδίζε τούτον διηνεκῶς) ἀπορραπίσαι καὶ πορρωτέρως ποιήσεται.

18. Ὑπῆρχε γοῦν τῷ βασιλεὶ Μιχαὴλ παιδαγωγὸς ἀνὰγωγός τε καὶ πορρωθεν τρόπων τῶν ἐγγενῶν. Τοῦτον ἡξίου ὁ βασιλεὺς αὐτόν τε καὶ Θεοκτιστον καὶ τὴν μητέρα ἀνωτέρως τῶν βασιλικῶν ἀξιωμάτων ἀναγαγεῖν καὶ μεῖζονα τούτῳ ἐπιδραβεῦσαι τιμὴν. Οὐκ ἐπέθετο γοῦν τούτῳ ὁ Θεοκτιστος, οὐδὲ ταῖς αὐτοῦ ἀρεσκαις ἀρεσκαις ἠθούλετο, ἐπαξίως, λέγων, καὶ οὐκ ἀναξίως τὰ τῆς βασιλείας δεῖν διοικεῖν. Τοῦτον ὄργανον τὸν παιδαγωγὸν ὁ Βάρδας λαβὼν πονηρῶν οὐκ ἐπαύετο ζιζάνια τινα περὶ τοῦ ἀνδρὸς τῇ ἑαυτοῦ ἐνσπείρων καὶ τῇ τοῦ βασιλέως ψυχῇ, ἅλλα τε πολλὰ περὶ τῶν κοινῶν διοικήσεων λέγων, ὡς οὐ καλῶς οἰκονομοῦνται, καὶ ἐτι σοὶ καταλειφθεὶς ὡς κληρονομίας τῆς βασιλείας πόρρω σου ταύτην οὗτος κοιτῇ, γάμον μὲρ σου ἡ τῶν ταύτης θυγατέρων μὴ ἐμμελίστων, καὶ σοὺ τοῦ ταύτης υἱοῦ πόρρω σου ποιῆσαι τοῖς ὀφθαλμοῖς. Ταῦτα γοῦν ὡς βέλη πῆξας ἐν καρδίᾳ τοῦ βασιλέως διήγειρε τε, καὶ ὅπως μὴ ταῦτα γένοιτο, συνετῆς ἐφασκε δεῖν καὶ ταχίστης βουλῆς. Ὡς δὲ πολλάκις περὶ τούτου συνήρχοντο τοῦ πράγματος, μίαν ταύτην ἐκύρουν καὶ γνώμην ἀπέφαινον τοῦ ἐκ⁷¹ μέσου τὸν Θεοκτιστον ποιῆσαι δολοφονίαν τινὴ ἢ ὑπερορίαν. Ἐδέδοκτο οὖν ταῦτα, καὶ πέρα; ἐσπευδε τοῖς βουλευθεῖσιν⁷² ἐκφέρειν. [P. 106] τὸ δὲ ἦν ἐν τῷ τούτῳ μᾶλλον πρὸς τὸν Λαυσιακὸν ἐξέρχεσθαι μετὰ τὴν τῶν ἀναφορῶν διοίκησιν ἐπακολουθεῖν μικρὸν τὸν βασιλέα, καὶ τοῦτο μόνον ἀνακρυγεῖν τὸ, Ἐσφραττε αὐτόν, τοῖς πραιποσίτοις. Τότε ὁ Βάρδας ἐν τῷ Λαυσιακῷ συνεδρίαζεν. Ὡς οὖν ὁ Θεοκτιστος προέκυπτεν ἐξῶν, τὸ τοῦ Μιχαὴλ σύνθημα προτρέχον ἅμα καὶ προφθάνον τοῦτον ὁρῶν ἔγνω φυγῇ τὴν σωτηρίαν πραγματεύεσθαι. Ἡ φυγὴ δὲ πρὸς τὸν ἱππόδρομον κατὰ τὰ ἀσκηρήτητα· καὶ γὰρ ἐκείσε τότε τὸ τῶν ἀσκηρήτων ὑπῆρχε καταγώνιον. Ἄλλ' ὅπῃ πολλῶν ὁ εἰς συλληφθεὶς μένειν, ἀλλ' οὐ γένοιεν κατηναγκάζετο· καὶ

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁰ ἀνηγάγετο? ⁷¹ ἐκύρουν γνώμην καὶ ἀπέφαινοντο ἐκ? ⁷² βουλευθεῖσιν?

ἔφορ· ὁ Βάρδας γυμνώσας αὐτοχειρίᾳ τοὺς οἵτινες ἄλλον διακαλύψοντες ἀμυνόμενος ἤπειλει, πρὸς τὸν ἦ φόνον τῶν ὑπὸ χεῖρά τινι. Ἀλλὰ ψαῦσαι μὲν ἐτόλμησε τοῦτο τότε οὐδείς, ἀπήγγοτο δὲ πρὸς τὰ Σκυῶλα, φρουρὰ τῶς παραδοθισόμενος, μέχρις ἂν τὰ κατ' αὐτοῦ ἀποφθηναιτο. Ὡς δ' οὐ ζῆν δέει τῆς Αὐγούστης αὐτὸν ἐδουλεύσαντο, ἵνα καὶ μὴ θάττον ἀπολυθῇ, τῶν καθ' ἑταιρείαν τινὰ ἐξαπέστειλαν γυμνὸν ἐπισείοντα ἔφορ αὐτῷ. Ὡς δ' οὖν εἶδε ξιφῆρη τὸν ἀνθρώπον ἐπιδόντα, κατὰ τοῦ σκάμνου οὗτος ὑπέδυν, τὰς λαβὰς βουλόμενος ἐκφυγεῖν· ἀλλ' ἔλαθε κατὰ γαστέρα κληγείς καὶ θανάτῳ παραδοθείς, τῶν ἐγκάτων ἐκχυθέντων αὐτοῦ. Ὅτε δὴ καὶ ὁ Μανουὴλ φοιδόληπτος ὥσπερ γενόμενος τῷ Βάρδᾳ καθαρῶς λέγεται ἀναιπεῖν·

*Ἐφορ γυμνώσας εἰς Θεοκτίστου φόνον,
Ὁπλίεσσαν αὐτὸν εἰς σφαγὴν καθ' ἡμέραν.*

κ'. Ἀλλ' ὁ μὲν Θεοκτίστης οὕτω τὸ τοῦ βίου πέρας ἀπέληφεν, καὶ μετὰ τὴν αὐτοῦ σφαγὴν ὁ Βάρδας τὴν τοῦ κανικλείου φροντίδα καὶ τιμὴν εἰς αὐτὸν ἀνελάμβανεν· ἡ δὲ δὴ Θεοδώρα τούτων ὡς ᾔσθετο, λυγίμως δὴ θέουσα, πολλὰ καταλοφουμένη ἀνέκλειαν καὶ ὀδυρμῶν ἐξ βασιλείᾳ ἐκλήρου, ἀραίς ἀμφοτέρους καθυποβάλλουσα καὶ, Ὡ ἀναιδεῖς καὶ παμμίαιοι, λέγουσα, θῆρες, τί σὺ μὲν, ἀχάριστον γέννημα, τὸν δευτερόν σου πατέρα κορηὰ ἀντιδωκας ἀγαθῶν; καὶ σὺ, βάσκαρε δαίμον καὶ κορηὰ, τὸν ἀδελφὸν ἐπιτραγυδοῦσα, τὴν ἐμὴν ἐρίστας ἀρχὴν, καθαρὰν φυλαχθεῖσιν καὶ ἀχραντον; ἔστι θεὸς τῶν τολμωμῶν ἑφορ, ὃς ἀμφοτέρους οὐκ ἀλλοίως, ἀλλ' ὁμοίῳ θανάτῳ παραδώσει δῆπου καὶ σοικῷ. Καὶ ἅμα ἐπιθείασί πως, τὰς χεῖρας πετάσασα, Ἰδοίμι ἐκίπεσούσαν, Κύριε, Ἰδοίμι τὴν τοῦ ἀνθρώπου τούτου ἐκδίκησιν. Ταύτης οὖν ἔκτοτε τὰς πυκνὰς ἀράς μὴ φέροντες καὶ ἀναιδισμούς, καὶ ἅμα τὴν κατ' αὐτὸν ἐλαύνων ὁ Βάρδας ὁδὸν, ἐγνωσαν καὶ ταύτην ἐκείθεν ἀπώσασθαι καὶ γυμνῇ χωρεῖν πρὸς ἅπαν αὐτοῖς τὸ δοκοῦν κεφαλῇ. [P. 107] Ὅπερ ἐκείνη καταφωράσασα (καὶ γὰρ ἦν ἰδεῖν καὶ στοχάσασθαι δυνατὴ) ἀντιπράττειν οὐκ ἔμετο δεῖν, φόνους τῶν ἀνθρώπων καὶ ὁμοφύλων βλάβας· ἐκφεύγουσα· τὸν δὲ τῶς πλοῦτον, τὸν σήμερον ἐν τοῖς ἀνακτόροις ἀποθησαυριζόμενον, ἐγὼ τῇ συγγλήτῳ ποιεῖν φανερόν, τὸν υἱὸν τε τῆς ἀφειδοῦς βασιλῆως κωλύουσα καὶ τὴν αὐτῆς κηρύττουσα ἀρετῇ. Καὶ θῆ εἰς ἐπήκοον σπῆδα ἐξεβόησεν, ὡς πρὸς τοῖς ἐνερτήμοις χίλια μὲν χρυσοῦ τῷ βασιλικῷ ταμειῷ κερτηνῶμα ἀναπύκναιται, ἀργυρίου δὲ ὡσεὶ τριῶν, καὶ τῶν μὲν εἶναι τὸν ταύτης ἀνδρὰ καταναλίσκειν φιλοῦσης καὶ κατασκαταλῆν.

κα'. Ἀλλὰ καίτοι τοσοῦτος ὁ βασιλικὸς ὢν θησαυρὸς εἰς οὐδὲν ἐχώρησε παντελῶς τῇ ἀπονοίᾳ τοῦ Μιχαήλ καὶ ἀκαίρῳ φιλοτιμίᾳ. Ταῖς γὰρ τῶν ἱππῶν ἀνδλῶν, εἴπερ τις ἕτερος, ἀγαλλόμενος, καὶ αὐτὸς ἐκείνῳ ἠνιοχεῖν (ὃ τῆς τότε ταπεινωθείσης τῶν

illorum ibi diversorium erat. Verum unus a multis comprehensus gradum sistere cogitur ac fugam inhibere. Bardas stricto gladio ipse sua manu adacturum minatur, si quis opem ferre velit; simulque a quodam suorum satellitum eum interfici jussit. Nemo tamen tunc ausus est ei manum injicere. Interim ad Scyla ducitur, sub custodia servandus, dum in illum sententia ferretur. Cum tamen haud consultum polassent Augustæ metu, ac ne citius liberaretur, ut diutius vivere eum paterentur, fœderatorum cohortis unum aliquem mittunt, strictum ensẽ illi adacturum. Ut autem sic stricto gladio invadentem Theoctistus advertit, ictus declinandi causa scamnum subiit. Imprudens tamen, impacto in illa gladio, effusus intestinis occubuit. Tum quoque Manuelem velut numine actum sic clare Bardæ denuntiasse ferunt:

*171 Semel ense districto in Theoctisti necem,
Quotidianam porro accingere ad necem.*

20. Verum hunc quidem Theoctistus vitæ finem accepit, Bardas vero caniclii curam ac dignitatem in se transulit. Theodora vero ubi immane illud scelus cognovit, passis comis discurrere, multoque ejulatu ac fletu aulam implere, filiumque et fratrem diris devovere. Et: O immanes, aiebat, impurissimæque bestię! quid tu quidem, ingrata soboles, alteri parenti tuo bonorum mercedem mala rependisti? quid vero tu, invidæ dæmon ac pessime (tragice in fratrem exaggerans), imperium meum, quod purum intemeratumque constitierat, polluisi? est Deus hujus tanti inspector sceleris, qui ambos non dissimili exitu, sed pari tandem neci tradet. Simulque divino furore correpta, passis in cælum manibus: Videam, Domine, videam in viri hujus caput irruentem vindictam. Ejus itaque extunc crebras diras probraque non ferentes, ac cum simul Bardas occipit viam insequi vellet, eam quoque aula movendam statuere, nulloque (quod aiunt) capite quidquid libuisset patrare. Quo illa deprehenso, ut erat mulier sagaci ingenio, haud rata resistendum, eo quod hominum cædes civiumque damna formidaret, congestarum hactenus in regia pecuniarum vim senatui exponendam duxit, 172 ut et filii profusionibus obstaret et suam administrationem

probarer. Vocato ergo in concionem senatu, in omnium auribus sic clare stans dixit: Auri centenaria mille nonaginta, argenti ad tria milia, in ærario fuscogæ regio reposita sunt. Hæc partim a marito, partim etiam a me post ejus obitum (quæ ananæ sumptus oderim ac luxuriam) congesta partiatque.

21. Quamvis autem tantæ erant opes regię ingentique adeo thesauro repositæ ac cumulatæ, Michaelis tamen dementia absurdilisque et immodicis largitionibus in nihilum prorsus cessere. Cum enim aurigationibus, si quis alius, delectaretur, nec

VARIÆ LECTIONES.

¹⁹ προστάτην τὸν Combef. ²⁰ ἐλαύνων P.

equos ipse agere in Circo a se alienum putaret, (ο Α quam protrita tum abjectaque imperii dignitas!) eorum qui secum ludere ac ludicro hoc certare solebant, e sacro baptismate suscipiendis liberis fisco cum exhauriebat; qui videlicet quinquaginta ac quadraginta trigintaque ut minimum auri libras in singulos eorum conferret. Aliquando Himerio cuidam patricio (dictus hic Chærus, quod est porcus, ab oris vultusque rusticitate), cum inter convivia turpibus verbis scurriliter luderet ac impudenter in faciem imperatoris cœtusque convivantium ex impuro ventre suo pederet, ita ut ventris crepitu prolucentem ipsam faciem extinxerit, sic inauditæ rei miraculo centum auri libras concessit. Alias quoque Chellæ unius e sociis aurigis, suscepto quodam ex sacro baptismate Alio, auri totidem libras **173** tribuit: sic ille nulla fruge pecunias publicas insumebat. Cumque brevi tempore scenicis illis ac nequissimis actibus tantas illas opes prodegiasset, Circensium amator perditissimus, diesque regis largitionibus constitutus appeteret, ac parandæ pecuniæ ratio deesset, quibus donati milites adversus hostium valide acies decertant remque tuentur Romanam, famosam illam auream platanum duosque aureos leones ac totidem gryphes, ipsos quoque ex auro solido ductiles, organumque auro solido fabrefactum, nec non reliquam regis magnificentie suppellectilem, auri pondo non minus quam centenaria ducenta confians, ex illis pecuniâ fisco inferendam cudi præcepit. Quin et regias quasdam tam imperatorum quam Augustarum vestes, adeoque etiam senatorias, alias ex auro solidas aliasque auro intextas, in regio ærario privato positas, penuria tandem pressus conflandas exposuit. Quamquam illis necdum conflatis Michael e vivis exemplum est. Inclytus autem Basilius, ipse imperio potitus, cum integras adhuc ac incolumes reperisset, ipsas recepit, æquam nunc vocamus senzatum moneta cudi jussit, ο tantis divitiis nihil inveniens præter auri centenaria tria et milliærensium sacculos novem; quibus etiam in concionem allatis inque omnium oculis productis, deploravit coram senatu, undetantis illis angustiis procuranda ipsi res publica foret.

174 23. Verum hæc postea contigerunt. Tunc autem moris erat Theodoræ, ut sacram Blachernensem ædem frequens adiret, tum ut vota quædam Deo redderet, tum vero etiam ut lavaret. Cum itaque ex more quandoque eo se contulisset, Michael et Bardas misso Petrona illius fratre ipsam cum filiabus attonsam ad Cariani interim palatia elegant: postea vero non semel tantum, sed et iterum missis ministris, illarumque fisco illata substantia, privatas, ac velut e vulgo feminas, non regio cultu vivere eas siverunt. Verum haud multo post Theodora e vivis excessit. Inclytus vero Basilius suscepto imperio, cum ejus cadaver tum filias in aviæ monasterium transtulit, quod Gæstria vocant,

Ῥωμαίων βασιλείας!) οὐ παραιτούμενος, τῶν συναπαιζόντων αὐτῷ καὶ συνηγορούντων ἐκ τοῦ θείου βαπτίσματος τὰ τέκνα υιοθετούμενος τὸν βασιλεῖον ἐξεκένου πλοῦτον, πεντήκοντα δὴ καὶ τεσσαράκοντα καὶ τὸ ἐλάχιστον ἐκάστω τριάκοντα χρυσίου λίτρας ἐπιχορηγῶν. Ποτὲ δὲ τινι πατρικίῳ (Ἰμέριος οὗτος; ἐκαλεῖτο ὁ Χοῖρος, διὰ τὴν τοῦ προσώπου οὕτω κατ-ονομαζόμενος ἀγριότητα) ἄλλως αἰσχρολογοῦντι κατὰ τὴν τράπεζαν καὶ ψόφον ἐκ τῆς βεδήλου αὐτοῦ γαστρὸς κατὰ πρόσωπον τοῦ βασιλέως καὶ τῶν συνδειπνούντων ἀφιένει, ὥς καὶ τὸ φατλὸν τὸ τοῦτον φωταγωγῶν ἐκ τοῦ τηλικούτου ψόφου κατασβέσαι, τῷ παραβῶν τοῦ τοιούτου θαύματος χρυσίου λίτρας ἔδωκεν ἑκατόν. Καὶ Χελιδὲ ἄλλοτε τοῦ σὺν αὐτῷ ἡνιοχούντος τὸν υἱὸν ἐκ τοῦ θείου λουτροῦ ἀναδεξάμενος ὁμοίως χρυσίου λίτρας δέδωκεν ἑκατόν. Οὕτως ἐκεῖνος εἰς οὐδὲν δέον τὰ δημόσια κατανάλισκεν. Ἐπεὶ δὲ ἐντὺς ὀλίγου καιροῦ τὸν τοσούτον πλοῦτον ταῖς τοιαύταις σκηνικαῖς καὶ ἀθέσμοις κατανάλωσι πρᾶξει, δεινὸς ἐραστής ὢν ἱπποδρομίας, ἦλθεν δὲ ὁ τῆς διανοῆς τῶν βασιλικῶν ὠρεῶν καιρὸς, καὶ χρημάτων πόρος οὐκ ἦν δι' ὧν τὰ στρατεύματα φιλοτιμούμενα τὰς τῶν ἐχθρῶν παρατάξεις ἀμύνονται, τὴν τε χρυστὴν ἐκείνην καὶ πολυθρύλητον πλάττανον καὶ τοὺς δύο χρυσοὺς λέοντας, πρὸς δὲ καὶ τοὺς δύο γρύπας ὀλοχρύσους ὄντας καὶ σφυρηλάτους, καὶ τὸ ὀλόχρυσον ὄργανον, ἀλλὰ καὶ ἕτερά τινος βασιλικῆς ἐκθέσεως, ὅλην ἔχοντα τῶν διακοσίων οὐκ ἑλαττον κεντηναρίων, χωνεύσας χαράξει δέδωκεν ἐν τῷ βασιλικῷ ταμιεῖ. [P. 108] Καὶ στολὰς δὲ τινὰς βασιλικὰς καὶ αὐγουστιακὰς, ἀλλὰ καὶ τῆς συγκλήτου βουλῆς, τὰς μὲν ὀλοχρύσους, τὰς δὲ χρυσοῦφάντους οὖσας ἐν τῷ εἰδικῷ, πρὸς τῷ τέλει, ἐκδίδωκεν ἐξαπορῶν, ὥς ἂν χαραχθῶσι. Πλὴν οὐκ ἐφθασαν χωνευθῆναι, καὶ ἐκεῖνος μὲν ἐξ ἀνθρώπων ἐγένετο, ταύτας δὲ Βασίλειος ὁ ἀοιδίμος τὴν βασιλείαν λαθὼν καὶ καταλαθὼν ἐτι ἀλυμάντους ἀνεκαλέσαστο, καὶ τὸ νῦν σεσζάτον καλούμενον χαραχθῆναι ἐκελεύσατο ¹⁹, ἐκ τοσούτου πλούτου μὴδὲν ἔστωρον εὐρηκὼς ἢ χρυσίου κεντηνάρια τρία, μιλιάρια δὲ σακκία ἑννέα, ἃ καὶ δημοσιεύσας καὶ πᾶσι δῆλα ποιήσας ἀπωδύρετο τῆς συγκλήτου ἐνώπιον τὴν ὁδὸν ἐμελλε ποιήσεσθαι τῆς πολιτείας διοίκησιν.

κβ'. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν προϊόντος τοῦ χρόνου γέγοναν· τότε δὲ ἐβριστο Θεοδώρα κατὰ τὸν ἐν Βλαχέρναις θεῖον συγχῶς πως ἐπιφοιτῶν ναῦν, ὁμοῦ μὲν εὐχὰς τινὰς ἀποδιδούσα θεῷ, ὁμοῦ δὲ καὶ τοῦ λουτροῦ μετέχουσα. Ὡς γοῦν ὁπὲ ποτε ἀφίκετο, τὸν Πετρωνῶν ἀδελφὸν αὐτῆς ὄντα πέμψαντες ὁ Μιχαὴλ τε καὶ Βάρδας ἀποκείρουσι τὴν ταύτην μετὰ τὰς θυγατέρας ὁμοῦ, καὶ τοῖς κατὰ τὰ Καριανῶν ἀνακτόροις τότε μὲν περιορίζουσιν· ὕστερον δὲ οὐχ ἅπας μόνον, ἀλλὰ καὶ δις ἀποστελλαντες εἰσεκόμειν τὴν ἐνὸντα πλοῦτον αὐταῖς, καὶ κοινῶς πως καὶ ἰδιωτικῶς, ἀλλ' οὐ βασιλικῶς εἶσαν ζῆν. Ἀλλ' ἐκείνη μὲν μετ' οὐ πολὺ τῶν τῆδε μεθίστατο, καὶ βασιλεὺς ὁ ἀοιδίμος Βασίλειος αὐτῆς τὴν νεκρὸν καὶ τὰς αὐτῆς θυγατέρας

πρὸς τὸ τῆς μάμης ἐπεμπε μοναστήριον ἐνδικαί-
σθαι, οὕτω τῶν Γαστριῶν κατονομαζόμενον, καὶ
ὁσίων ζῆν τε καὶ πολιτεύεσθαι. Αὕτη μὲν οὕτως
ἀπεβίω, ὄνομα τῷ υἱῷ, οὐχ ὡς ἑκαῖνοι, πονηρὸν. ἀλλ'
ἀγαθὸν ἀπολιπούσά τε καὶ σεμνόν. Ἐξήλου δὲ καὶ
ἡ πρὸ ταύτης βίβλος θῆεν τε καὶ τίνων ἐξέφυ καὶ
θῶς ἦλθεν εἰς τὰ βασίλεια, καὶ τὰς αὐτῇ ὄσαι δὴ
θυγατέρες ἐκ κοιλίας γεγέννηται· δηλώσαι δὲ αὕτη
συγγένειαν αὐτῆς τὴν λοιπὴν. Ἦσαν οὖν οἱ δηλω-
θέντες ἄρρενες δύο ἀδελφοί, ὃ τε Πατρωνᾶς στρατηγὸς
κατὰ τὸ Θρακῆσιον καὶ πατρικίος τηλικαῦτα, καὶ
Βάρδας ὁ δηλωθείς, ὃς καὶ παρὰ Θεοφίλου εἰς τι τῶν οὐ
δεόντων καταληφθεὶς, τῆς συνήθους προελεύσεως ἰστα-
μένης, κατὰ τὸ Ὁρολόγιον ἐτύφθη μαγγλάθια ἐξήκον-
τα. Ἀδελφαὶ δὲ τρεῖς, ἡ τε εὐφῆμη οὕτω καλουμένη
ὀνόματι Καλομαρία καὶ Σοφία καὶ ἡ Εἰρήνη. Ἀλλ'
ἡ μὲν Σοφία εἰς κοίτην ἐβίδοτο Κωνσταντίνῳ τῷ
κατὰ τὸν Βασιλεύζικον, [P. 109] ἡ δὲ Καλομαρία
Ἀρσαβήρ τῷ τηλικαῦτα μὲν πατρικίῳ, ἔπειτα δὲ καὶ
μαγίστρῳ, [ἡ δὲ Εἰρήνη] τῷ Εἰρήνης τῆς μητρὸς τοῦ
μετὰ ταῦτα τὸν ¹⁶ πατριάρχικόν θρόνον ἀντιλαβομέ-
νου Φωτίου ἀδελφῷ· μεθ' οὗ καὶ δύο τεκνώσασα
παῖδας, Στέφανόν τε τὸν μάλιστα, καὶ Βάρδαν
τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφόν καὶ μάλιστα τὸν τοῦ πατρι-
κίου Κωνσταντίνου καὶ στρατηγού Σικελίας, τὸν τοῦ ¹⁷
Κοντομύτου γαμβρόν (ἐκαίθεν γὰρ αὐτῷ καὶ ἡ τοῦ
Κοντομύτου ἐκκληρώθη προσηγορία), τὴν συγγένειαν
πρὸς τὸν πατριάρχην ἔσχε Φώτιον· ἐξ' ἀδελφοί γάρ
οἱ δύο μάλιστα· οὗτοι τοῦτο ἐτύγχανον. Αὕτη δὲ
οὖν ἡ μήτηρ τῶν εἰρημένων, ἐπεὶ τοῦ προτέρου ἀν-
δρὸς διὰ θανάτου ἡμάρτανεν, οὐχ εἴλετο καὶ δεῦτερον
ἰδεῖν μάτην ἀποδιδύνα, ζῶσα δὲ χήρα καὶ τῇ ἑαυτῆς
συνουσα ἀδελφῇ κατὰ τὰ βασίλεια, αὐχηρὰν τινα
καὶ ταπεινὴν ἐστολισμένην στολὴν, ἔτι δὲ μὴν καὶ μέ-
λαιναν, τὴν ὑπαρχον ἀπολαμβάνουσα τῆς χειρὸς, οὐ
μὴν δὲ καὶ τὴν τευχώτην, ἀλλὰ καὶ τὸν νοῦμερον
συνεπαγομένη, κατὰ νομηνίαν ἀπῆει βάδην τε καὶ
πεζὴ διὰ τῶν σχολῶν πρὸς τοὺς ἐν τοῖς δεσμοτηρίοις
κατεχομένους τῆς τε Χαλκῆς καὶ τοῦ Πραιτωρίου
καὶ τῶν Νομῆων, τίνος τε χάριν ἀποκλείσται
ἑαυτῆς, τοὺς δὲ διὰ τῆς πρὸς τὴν ἀδελφὴν ὑπομνήσεως,
ἐκάστις τῶν φρουρουμένων εὐλογίαν ἐπιχορη-
γοῦσα οὐ μικρὰν καὶ ἐλεημοσύνην. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν
γυναικωνίτιν οὕτω.

κγ'. Ὁ δὲ Βάρδας ἦν ὅλος τὰ τῆς βασιλείας ἐπιτρο-
πιῶν καὶ διοικῶν, καὶ τῶν λοιπῶν διαφερόντως ὡς
συγγενὴς τοῦ βασιλέως ἀγαπούμενος· ἐθεν καὶ τὴν
κοιροπαλάτου, οἷον δῶλον ἐπὶ τῇ ἀδελφῇ, τιμὴν ἀνα-
δέχεται, καὶ κατὰ τῶν Ἰσμελιτῶν καὶ τοῦ Ἀμερ,
ᾧ περ εἴρηται, ἀντιστρατεύονται μετὰ τοῦ Μιχαήλ,
ἀρτι τελοῦντος αὐτοῦ εἰς ἀνδρας ἐξ ἀγενεῶν, δυνάμει
πάσῃ τε καὶ χειρὶ. Ὡς δ' οὖν τῆς τῶν ἐναντίων ἐπ-
έβησαν γῆς, κατὰ πόλιν Σαμόσατα λεγομένην, δυνά-
μει τε βριθούσαν καὶ ἰσχυρὰν, ἀγονταί, καὶ ταύτην
ἐπεχείρουν πολιορκεῖν. Ἀλλ' ἐλελήθεισαν οὐ κατὰ
θεοδώρας ἀφροντες χεῖρα, κατὰ δὲ πολυτρόπων ἀν-
δρῶν. Ὡς μὲν γὰρ ἦν τρίτῃ τῆς ἐφεδρείας τοῖς τοῖς
ἡμέραις, ἡ πρώτη δὲ καὶ κυρία τῶν ἡμερῶν, ἐμελλον
δὲ τὴν ἀναίμακτον μυσταγωγίαν ἐκπληροῦν, ὡς ἂν

A ut illic morantes sanctæ ac religiosæ vitæ insula-
tis ætatem transigerent. Sic quidem illa ex hac
luce migravit, bonum nomen ac venerabile, non ut
illi malum atque exosum, filio relinquens. Ostendi-
mus libro superiori undenam, et ex quibus Theo-
dora orta parentibus, quomodo item in aulam ve-
nerit, quotque ex utero proles muliebris sexus su-
derit: in hoc vero ejus reliquum genus ac cognat-
os ostendemus. Fuerunt itaque, quos diximus,
duo masculi fratres, Petronas Thracensium dux ac
tum patricius, Bardasque, de quo egimus. Porro
Petronas in quodam facinore a Theophilo depre-
hensus, cum consueta processio fieret, sexaginta
verberibus ad Horologium jussus est vapulare. So-
rores tres exstiter, quas **175** sic honorifico no-
mine Calomariam vocabant, et Sophia ac Irene.
Ex his Sophia nupsit Constantino Babutzico: Ca-
lomariam duxit Arsaber tum patricius ac deinde
magister: [Irene autem] Irenes matris Photii (ejus
qui postea patriarcha fuit) fratri nupta fuit; ex
quo etiam duobus susceptis filiis, Stephano ma-
gistro et Barda illius fratre atque magistro, qui
Constantini patricii et Siciliæ prætoris (qui et Con-
tumites) gener fuit (hinc enim hæc illi appellatio
hæsit), cum Photio patriarcha affinitatem servavit.
Ambo enim hi magistri illius nepotes ac consobrini
fuere. Horum mater, priore viri morte amissa, ut
alterum quoque frustra morientem videret in ani-
mum inducere noluit. Vivens itaque vidua et cum
sorore in aula ægens, squalida quadam atque hu-
mili induta veste, præfectum manu tenens, unaque
assumpto tichio ac cohortali duce, mensis ejus-
que initio lento gradu pedesque per scholas ibat,
ad eos qui vincti in Chalce et in prætorio atque
Numeris tenerentur; singulosque causam carceris
interrogans, ac tum sua ipsa opera, tum sugge-
stione ad sororem iis prospiciens, laud exiguam
cuique benedictionem ac eleemosynam tribuebat.
Hactenus quæ spectant ad feminas.

ἓνα ἐρωτῶσα καθ' ἓνα καὶ διοικοῦσα τοὺς μὲν δι'
τὴν γυναικωνίτιν οὕτω.

176 23. Porro Bardas in procurando admini-
strandoque imperio totus erat; ac velut qui impe-
ratorem affinitate attingebat, præ reliquis illi cha-
rus ac dilectus erat. Idcirco etiam velut in sum-
motæ sororis præmium curopalatæ dignitate ornatur,
unaque cum Michaelē, qui effluente jam lanugine
annos viriles inibat, cum ingenti armorum apparatu
ac exercitu adversus Ismaelitas et Amerem, ut
supra dicebamus, proficiscitur. Postquam itaque
in rusticum progressi Samosata venerunt, urbem
scilicet civium multitudine ac robore potentem,
ejus obsidionem aggrediuntur. Nimirum non intel-
lexerant non se adversus Theodoram levare manus,
sed adversus valerrimum hominum genus. Tertia
itaque obsidione die, quæ prima dierum ipsaque

domina fuit, expleto jam fere incruento sacrificio, ut sacris mysteriis impartirentur, repente (sive incaute illa peragebant, sive etiam rei bellicae imperitia urhem hostesque contemnebant, nullumque fore arbitrabantur qui levare manum adversus Romanum imperatorem auderet) ipsa hora qua mysteriis impartendi erant, undique ex urbe armati irruentes tantum eis terrorem incusserunt, ut nemo impetum sustinere, nemo non fuga salutem expedire conspiceretur. Ipse Michael vix in equum evadens fugientis specimen, non viri fortis ejusque qui prior in acie staret, dedit. Sic ægre tandem servatus est, suis omnibus castrorumque impedimentis in hostium potestate relictis. Illic Carbeas (cujus supra meminimus, qui et Tephrices conditor **177** fuit) egregie aiant virtutem enituisse, ut non solum gregarios multos atque obscuros interfecerit, verum magnos quoque duces ceperit, nempe Tzanogotubum Abessalonem et Seonem Palatinum, aliosque legatos atque tribunos haud pauciores centum. Servabantur ergo hi, quos dixi, duces in carcere transacto bello; ac quam Carbeas exegerat, ingentem vim auri domo advectam, redemptionis pretio persolverunt. Carbeas pretio accepto Seonem interrogat, nam venerorum amore afficiatur, motusque libidinosos in corpore sentiat? Negante illo, ac asserente nihil se iis affici, eadem iterum ex Abessalone percontatur. Abessalon autem comperta hominis nequitia ac dolo, sive etiam quod sic re ipsa afficeretur, ita secum agi accarnis motus molestos ferre, respondit. Tum ei Carbeas: *Tu a vinculis liber esto*, simulque dimisit; Seoni vero: *Certe non vult Deus ut a carcere libereris*, simulque restituto, quod acceperat, redemptionis pretio, donec efflavit animam in carcere eum tenuit.

24. Quia vero alter jam annus a superiori clade effluxerat, audiens Michael triginta millium in Romanam ditionem factam irruptionem, ac iterum accepta damna ex victoria cupiens resarcire, collectis ex Thracensibus ac Macedonibus quadraginta milibus alacer eis obviam venit. Ubi autem ad locum quemdam pascuis uberem Celarium dictum fixa tentoria essent, Amer jam infestis in eos signis procurrens, longius digressus **178** ab strata publica, Chonarium tendebat. Ibi consistens, acieque in pugnam directa, ac acri commisso praelio, imperatorem impressioni imparem ad fugam cogit. Ac vero tandiu ille fugæ institit, quandiu equorum vigere cursum et non intermittere ac lassescere existimavit. Jam itaque media occupante die, exque solis ardoribus permolesto æstu, editum quemdam locum Anzen nomine, accessu difficilem ac lapidibus asperum, coguntur ascendere. Illic imperator ex fuga receptus stabulabatur; e vestigio autem secutus Amer locum cingit, velut scilicet indagine imperatorem capturus. Ac certe captivum cepisset, nisi Palatinæ cohortes fortiter dimicando locique ipsa celsitudo et arduitas momenti aliquid ad salutem ei contulissent. Agebatur periculum animæ,

α τῶν ἀγίων μυστηρίων μετάσχοιεν, εξαίφνης, εἰς ἀφυλάκτως τελοῦντες αὐτά, εἰτε καὶ καταφρονητικῶς ἔχοντες πρὸς τὴν πόλιν δι' ἀπειρίαν ὡς μὴ πρὸς βασιλέα Ῥωμαίων ἀραι τολμῶντος χεῖρά τινος, κατὰ τὴν ὥραν ἐν ᾗ τῶν θείων ἐμμελλόν μετασχεῖν μυστηρίων, πάντοθεν μετ' ὅπλων ἐκπεπηδηκότες τῆς πόλεως, οὐκ ἦν ἰδεῖν τὸν ὅστις Ῥωμαίων [P. 110] οὐκ ἔχρητο φυγῇ. Ἐνθα καὶ ὁ Μιχαὴλ μόλις πού τὸν ἱππὸν ἀναβάς φεύγων καθωρᾶτο, ἀλλ' οὐ προκολεμῶν· οὕτω πού μόγις ἐκείσσωστο, σκηνὰς αὐτὰς καὶ τὴν δση τοῦτοις θεραπεῖα προσῆν ἔκει καταλειποῦς. Ἐνθα καὶ τὸν προμνημονευθέντα φασὶν ἀριστεύσαι Καρβέα τὸν τὴν Τεφρικὴν οἰκοδομησάμενον, καὶ πολλὸν οὐ μόνον τοῦ χυδαίου φθόρον λαοῦ κατεργάσασθαι, ἀλλὰ καὶ τῶν μεγάλων δὴ στρατηγῶν ζωγρεῖσθαι λαβεῖν τὸν τε τζαγγότουδον τὸν Ἀβεσαλῶμ καὶ Σηὼν τὸν καλατῖνον, καὶ ἐτέρους ὑποστρατήγους καὶ τουρμάρχας ἄχρι τῶν ἑκατόν. Ἐτηροῦντο οὖν οἱ δηλωθέντες στρατηγοὶ μετὰ τὴν τοῦ πολέμου παραδρομὴν ἐν τῇ φυλακῇ· καὶ δὴ χρήματα ἱκανὰ τῷ Καρβεῖ εἰδίδοσαν, οἰκοθεν μεταπεμφθέντες, τὴν αὐτῶν ἀπολύτρωσιν ἐξαιτοῦμενοι. Ὡς δ' ἔλαβεν ἐπὶ χεῖρας ὁ Καρβέας, ἠρώτα τὸν Σηὼν εὐθύς, εἰ πρὸς ἀφροδίσια ἔχοι ἐρωτικῶς καὶ τὸ αὐτοῦ σῶμα κίνησιν ἔχοι τὴν ἐμπαθῇ· ὡς δ' ἀπηγόρευσεν ὁ Σηὼν καὶ πάσχειν τι τοιοῦτον ἀπέφησεν, ἠρώτα πάλιν τὰ ὅμοια τὸν Ἀβεσαλῶμ. Ὁ δὲ τὴν αὐτοῦ φωράσας κακίαν καὶ μοχθηρίαν, εἰτε καὶ ἄλλως ἀληθῶς, τοῦτό τε πάσχειν καὶ κίνησιν ὑπομένειν, εἰπὼν, τούτω μὲν, *Λυτροῦσαι, ἔφη, τῶν δεινῶν δεινῶν, καὶ ἅμα ἀπέλευν, τῷ δὲ Σηὼν, Οὐ βούλει αὖ σε τὸ θεῖον λυθῇται δὴ τῆς φρουρᾶς, καὶ ἅμα εἰδίδου τούτω τὰ λύτρα τὰ δοθέντα αὐτῷ ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ τῇ φρουρᾷ ἐγκατέκλειεν ἄχρις οὗ τὴν ψυχὴν ἀπαστάλαξεν.*

κδ'. Ἐπεὶ δὲ δεύτερος ἦδη χρόνος παρέδραμε καὶ μυριάδας ἤκουε τρεῖς κατὰ τῶν Ῥωμαίων ἐκστρατεύειν, τὴν ἦσαν αὖθις ὁ Μιχαὴλ ἀνακαλέσασθαι ἐπιθυμῶν, Θρακὰς τε καὶ Μακεδόνας μέχρι τῶν τεσσάρων συνηθοικῶς μυριάδων, ἔξῃ προθύμος κατ' αὐτοῦ. Ὡς δὲ κατὰ τι χορτοφόρον πεδίον Κελάριον οὕτω λεγόμενον κατεσκήνητο, ἀρεὶ δὴ Ἄμερ αὐτῷ καταστρατηγῶν πορρωτέρω τῆς τετριμμένης ἦει ἔδοῦ, πρὸς τὸ Χωνάριον ἐπισκευδῶν. Ἐν δὲ τούτῳ ἐγγύτερόν τε γινόμενος καὶ χεῖρας δὴ προσβαλὼν καὶ πόλεμον συνάψας, νεανικὸν φεύγειν, ἀλλ' οὐ μένειν, τὸν βασιλέα ἠνάγκαζεν. Ἀλλὰ φεύγειν μὲν ἐπειρᾶτο, ἕως τὸν τῶν ἱππῶν ἀκμάζειν δρόμον, ἀλλ' οὐ διακώπτεσθαι ὑπελάμβανεν. Καὶ δὴ σταθερὰς τε μεσημβρίας ἐνούσης καὶ καύματος· οὐκ ὀλίγου θάλλοντος ἐκ τῆς τοῦ ἡλίου φλογώσεως, κατὰ τινα ὀρεινὸν ἀναβαίνειν τόπον βιάζονται, Ἀνζῆν οὕτω λεγόμενον, δυσπρόσοδόν τε καὶ τραχέει λίθοις οὐκ εὐδοκ. Ἐκείσε δὴ φεύγων ὁ βασιλεὺς ἐνηυλίζετο, καὶ ἐκ ποδὸς ὁ Ἄμερ αὐτῷ ἐπακολουθεῖν [P. 111] περικυλῶν, ὡς ἐν δικτύῳ θέλων λαβεῖν. Κἂν ἔλαβεν αὐτὸν δορυδύλων, ἀλλ' ἡ τῶν βασιλικῶν ταγμάτων ἰσχύς καρτεριῶς ἀπομαχομένη καὶ τὸ τοῦ τόπου ἀνεστηκός τε καὶ ὑπερέχον μικρόν τι· τούτους διέσωσεν. Ἐνθα καὶ τὸν

περὶ ψυχῆς αὐτῶν κίνδυνον ἀγωνιζομένων καὶ δεδιό-
των βουλὴν ἠνάγκαζε τὸν Μανουὴλ λέγειν ὁ Μιχαὴλ
τὴν ἀμφοτέρους δὴ διασώσουσαν. Ὁ δὲ τὰ δι' ὧν
ἔστι φανερόν ὁ βασιλεὺς ἀφελῆσθαι συμβουλευσάμε-
νος, καὶ ἰδιωτικὸν ἀναλαβόμενον σχῆμα μετὰ λογά-
δων ἀνδρῶν καὶ δυνάμει προεχόντων τὴν τῶν ἐχθρῶν
ἔφη φάλαγγα διαβρῆξαντα ἐξω τούτων γενέσθαι πε-
ριφανῶς. Ὡς δὲ καὶ περὶ τοῦ παραμένοντος ὄχλου τε
καὶ στρατοῦ δεύτερον ἐπυνθάνετο, ὅπως δὴ σωθεῖεν,
ὁ Μ. χατῆλ, Ἀλλὰ σὲ μὲν γένοιτο, φησὶν, βασιλεῦ,
σώζεσθαι ἀδελφεῖ, θεῶν δὲ μελήσει περὶ αὐτῶν· οὐ
γὰρ ἔστιν ἐπ' Ἰσῆς βασιλέα καὶ Ῥωμαίων τινὰ
αἰχμάλωτον γαστέσθαι ἐχθροῖς. Ἀλλαξάμενος οὖν
τὴν ἐσθῆτα ὁ βασιλεὺς καὶ περὶ τὸν Μανουὴλ ὅλος
γενόμενος ἔσπευδεν ἐπακολουθεῖν, τούτου μεθ' ἑτέρων
διὰ ῥῆξάντων τὴν φάλαγγα. Ἀλλ' ὅτε δὴ κατὰ τὸ δε-
νὸν ἐγένοντο καὶ παρατάξεως πλῆσιον πού τῶν ἐχθρῶν,
ἐρημος τῷ ὄφθῃ δυνάμειος τε γινόμενος καὶ χειρῶν
ἐναπομένειν ἡγάπα, ἀλλ' οὐ προτρέχειν αὐτοῦ. Ὡς δ' ὁ
Μανουὴλ τὴν φάλαγγα διακόψας τε καὶ περισωθεὶς τὸν
βασιλέα οὐκ εἶχεν ὀρᾶν, αὐθις τὴν κατόπιν εἴη ὁδὸν,
τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ κίνδυνον δεδιώς. Ὡς δὲ πάλιν ἐγένοντο
συμβολαὶ καὶ πολλὸς φόβος, ὅς συνέπιπτε τῶν Σαρακη-
νῶν, ἔγνω δὴ πορρωτέρω χωρήσειν ὁ Ἄμερ, νάματά
τινα καὶ χορτάσματα ζητῶν, σημήνας τὸ ἀνακλητικόν·
ὅτε καὶ τυχὼν ἀδείας ὁ Μιχαὴλ μόλις πού ἐκείθεν διεσέ-
σωστο ἀδείως, καὶ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἐπανήρχετο.

κε'. δεῦτερος οὖν μόλις πού παρήλθε χρόνος, καὶ
αὐθις ἐκστρατεύσας ὁ Ἄμερ σὺν τεσσαράκοντα χι-
λιάσι στρατοῦ ὁμοῦ μὲν τὴν Ἀρμενιανὴν ὁμοῦ δὲ
καὶ τὴν πρὸς θάλασσαν Ἀμισὸν ἐξεπόρθει τε καὶ
κατεδουλαγῶγει τῇ τοῦ κωλύοντος ἐρημίᾳ· ὅτε δὴ
καὶ ταυτὸν ἐκείνῃ τῷ ἄφρονι Σέρῃ λέγεται παθεῖν,
καὶ κελεύσαι ῥάβδους τύπειν τὴν θάλασσαν, ὅτι μὴ
πορρωτέρω προκατεσφόρευτο, ἀλλ' ἐγγὺς αὐτὸν πλη-
τύντα καταλαμβανομένην κεκώλυκεν. Ἐφ' οἷς ἀσχά-
λων ὁ Μιχαὴλ καὶ ἀδελφῶν ἐκέλευσε τὸν Πετρωνᾶν,
ἀδελφὸν τῆς βασιλείας τυγχάνοντα καὶ τῶν Θρακη-
σίων τὴν στρατηγίαν διέποντα, παντὶ σθένει συμπα-
ραλαβόντα τὰς τῶν Ῥωμαίων δυνάμεις χωρῆσαί ποι-
κατ' αὐτοῦ καὶ μὴ παρορᾶν ἐπὶ πολὺ τὴν τῶν Ῥω-
μαίων [P. 112] καταληγόμενον γῆν. Ὁ τοῦ Βάρδα
τότε τῶν βασιλικῶν ταγμάτων τε καὶ σχολῶν ἦρχεν
οὐδὲς, παῖς ἔτι κομιδῇ περὶ δέκα ἢ ἑννέα ἔτη πού ὦν
ὄνομα τούτῳ Ἀντίγονος. Ὁ καὶ θαυμάζειν μοι ἐπει-
σιν, ὅπως ἀγχινοίας τε καὶ σοφίας, ὥς φασιν, ἀντι-
ποιούμενος, ταυτὶ πάντα οἷον λαφύσων καὶ προ-
σγόμενος, οὐχ ἑτέρῳ τὴν τοιαύτην ἐνεχειρεῖ ἀρχὴν
ἐν καιρῷ δεινῷ τε καὶ δυσχερεῖ. Πλὴν εἰδίδου τὸ ταύ-
της προσωπεῖον τέως τῷ ἀδελφῷ. Ὁ δ' ὡς τῶν βασι-
λικῶν ἤκουσε γραμμάτων πρὸς τὸν ἐχθρὸν αὐτὸν
καθοπλιζόντων καὶ ἀνδραγαθεῖν παρακλυομένων,
ἀλλοιωθεὶς τε καὶ περὶ τῶν πραγμάτων τὴν ὅπως
ἔξουσι καλῶς βουλευόμενος ἐν τῷ κατὰ τὴν Ἐφεσον
Ἀγίῳ δρεῖ προσήδρευεν, εἴτ' ἀπολεγόμενος εἴτε καὶ
τῆς ἀνωθεν ἐπικουρίας δοόμενος. Ἐκείσε γοῶν αὐτοῦ
τὸ τέως ἐνδοιασμένου, φήμη τις ἄγγελος προτρέ-

A cunctisque nimium conterritis cogit Michael Ma-
nuelem consilium edere, quo ambo præsens dis-
crimen possint effugere. Ergo auctor est impera-
tori, ut depositis regiis vestibus plebeioque ac vul-
gari amictu assumpto, cum lecta fortium virorum
manu, perrupto fortiter hostium cuneo inde omni-
no evadat. Cum vero etiam de turba ac militibus
ibi relinquendis iterum ille percontaretur, quonam
modo illorum quoque salutis consultum foret, inflit
Manuel: *Teutinam saluum recipi contingat, imperator:*
illorum autem Deo cura erit. Non enim parvis aleæ est
imperatorem capi et unum quem e Romanorum castris.
Imperator itaque commutato habitu, 179 totiusque
Manuelis lateri hærens, perruptio una cum sociis
hostium cuneo sequi conatur. Sub ipso vero rei
discrimine, ac cum prope jam tentanda hostilis
acies esset, præ formidine deficiente eum omni vir-
tute ac manuum robore, remanere nalebat quam
Manueli præire. Manuel perrupto agmine, ac cum
ipse liberatus esset, nusquam conspecto impera-
tore, redit iterum, illius capitis periculum formi-
dans. Iterum vero facta congressione ac Saracen's
oppido territis, visum Ameri paulo longius rece-
dere, fluentaque ac pabula quærentem receptui
canere; quo tempore ægre tandem Michael sumpta
audacia tuto evasit, et ad regiam urbem reversus est.

25. Alter vix annus transierat, rursusque egres-
sus Amer cum quadraginta millibus, simul quidem
Armeniacum tractum simulque maritimam Ami-
sum depopulabatur ac diripiebat, eo quod militum
præsidia deerant, quibus illis toto satis prospectum
esset. Quo etiam tempore imitatum cum ferunt
illud Xerxis insipientis animi facinus, ac jussisse
mare virgis cædi, eo quod non longius porro con-
stratum esset, sed e vicino prædas agentem a conatu
prohiberet. Hæc graviter ferens Michael, ægroque
inde animo, Theodoræ fratrem Petronam, qui tum
Thracensibus præerat, omni conatu una assumptis
Romanis legionibus adversus 180 eum proficisci
jubet, nec ultra Romanam diuouem, quam sic ho-
stis diriperet, despicere. Bardæ tunc filius præto-
rianorum ac scholarum dux erat, valde tum ado-
lescens, novem aut decem circiter annorum, Antigo-
nus nomine. Quod et subit mirari, quomodo qui so-
lertiae studere videretur ac prudens haberetur, sibi
ipse omnia velut devorans ad seque trahens, non
alteri eam præfecturam traderet, adeo præsertim
molestis difficilibusque reipublicæ temporibus.
Cæterum hujus muneris personam interim fratri
defert, et ut vicarias ipsi partes præstans domesti-
cum ageret. Auditis itaque ille imperialibus litteris,
quibus arma sumere adversus hostem juberetur ac
rem strenne agere, animo turbatus nutansque, at-
que, ut bellum prospere gerere posset consilia
agitans, in monte Sancto, qui Epheso adjacet,
hærebat, sive despondens animum et quasi impe-

rium detrectans, sive ut divinam opem imploraret. Eo porro illic morante, rumor quidam præcurrens Joannem illum monachum fama- que celeberrimum, procera virum statura, nudis semper pedibus incedentem et in Latro domicilium habentem, ultro venire annuntiat. Virum solitarium nec unquam cella exeuntem illa mirabatur ætas. Audiens itaque de illo patricius, haud procul eum abesse asello invectum, festinus illi occurrit ac pedes ejus complectitur. Ad quem statim Joannes : *Vade, inquit, contra Saracenos, imperialibus parens litteris. Vade : Deum enim liberatorem tibi- que præeuntem habebis, si modo, omnis alterius* **181** *amuleti loco, charissimum illi Joannem in omnium scutis depictum palam gestaveris.* Adjecitque hanc unam nec aliam esse causam cur hoc iter suscepit. Hujus Petronas armatus precibus in loco quodam Poson nomine, ex rupibus petrisque præruptis natura tutum, Amerom considentem invenit. Hunc locum præterfluit fluvius ab aquilone ad meridiem decurrens, nomine Lulacaon ; pratumque adjacet, quod rustica voce incolæ Gyrin dicunt. Cognovit ergo Petronas illum ibi castra habere, nullamque non adhibet operam ut omnem illi exeundi ac salutem fuga expediendi viam præcludat. Statim ergo Armeniacorum et bucellariorum, Colonizque ac Paphlagoniz duces mittit, qui ad Aquilonem positum latus teneant, duces autem Orientalium Obsicique et Cappadociæ- tum Seleuciz et Charsiani clusurarum præfectis, qui latus Meridianum ; ipse denique cum prætorianis quatuor cohortibus Thracizque ac Macedoniz ducibus (nam et lex erat ut Bulgaricis rebus pace compositis ipsi quoque Orientalibus bello socii accederent unaque pericula adirent) Occidentalem occupat latus, secum etiam in armis Thracensium cohortem habens. Ubi itaque Amer sic se undique vallatum ac feræ instar velut indagine cinctum a Romanis audivit, ad omina recurrendum putavit ; accersitoque captivorum uno, ex eo interrogat loci nomen pratique et fluvii. Captivus interrogatus paulum immutatis litteris Ptosontem **182** Posontis loco dixit. Amer ruinam sibi significare exposuit ; fluvium quoque exercitus contritionem paraphrasi indicare sensit, direque eos vertendos a Romanis, ex pratil incursu, quod Gyris vocaretur. *Haud tam- en animum despondendum monet, sed robur exhortandum inque crastinum fortiter pugna dicandum ;* simulque omnes arma assumere, ac recens tertius gladios velut recens cusos ac sabrefactos jubet ostentare. Quia vero illucens jam dies inducias aliquas vincendi Romanos videbatur offerre, tentandum putavit exitum, disjecta, qua parte aquilonare latus servabant, Romanorum acie. At ubi loci difficultas ducumque illic stationem habentium strenua opera conatum infregisset ac repressisset, ad meridianum latus impressionem facit. Verum illic quoque pari adversariorum acie viam præcludente,

A χουσα Ἰωάννην ἐκείνον μοναχόν τε καὶ περιβόητον, μακρὸν ὄντα τὴ εἶδος, ἀνυπόδετον τοὺς πόδας αἰεὶ καὶ κατὰ τὸ Λάτρο; ἐνδιατριβόντα, αὐτομολοῦντα διήγ- γειλεν. Τοῦτον ἡσυχάζοντα καὶ τοῦ ἑαυτοῦ καλλίου μήποτε ἐξερχόμενον ὁ χρίνος ἐκείνος ἰδοῦμαζεν. Ὡς δ' οὖν περὶ τοῦ ἀνδρὸς ὁ πατρικίος διακήκοεν ὡς οὗτοι που πλεσίον ἐστὶν ἑνῆριον ἐποχούμενος, ἀπήντα θέων τὸν μοναχὸν καὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ κατελάμβανεν. Ὁ δὲ μηδὲν μελλήσας, Ἀπιθι, φησὶ, κατὰ τῶν Σαρακηνῶν τοῖς βασιλικοῖς πευθόμενος γράμμα- σιν, ἀπιθι· θεὸν γὰρ ἔξεις ῥυθμένον σε καὶ προ- πορευόμενον, εἰ μόνον τὸν αὐτῷ ἡταπημέον Ἰωάννην ἀντ' ἄλλου τινὸς φυλακτηρίου ταῖς ἀσπίσι πάντων ἐγγεγραμμένον φέροις τρανῶς. Καὶ ἅμα προτετθεῖ, ὡς οὐκ ἄλλου τινὸς ἐνεκεν ἡ τοῦ- του τὴν ἐνταῦθα πορείαν πεποιήμαι. Τοῦτου ταῖς εὐχαῖς καθοπλισθεὶς κατὰ τινα τόπον οὕτω λεγόμενον Πόσοντα, φυσικὴν τινα ἀσφάλειαν διὰ πετρῶν ἔχοντα καὶ κρημνῶν, τὸν Ἄμερ καταλαμβάνει πανστρατιῇ. Τοῦτω καὶ ποταμὸς παραβρεῖ ἀπὸ τὸ ἀρκτῶον πρὸς τὸ μεσημβρινὸν ἐλαυνόμενος, Ἀλακάων ὀνομαζόμενος, καὶ λιβάδιον παράκειται Γῦριν ἀγροικικῇ φωνῇ κα- λούμενον. Ἐγὼν γοῦν ὁ Πετρωνᾶς ἐκείσε τοῦτον ἐναυλιζόμενον, καὶ πάντη ἐσπευδεν ἀδιδεξόδευτον τε καταστήσαι καὶ ἀφυκτον. Καὶ δὴ τοὺς μὲν τὸ ἀρκτῶον μέρος καθέξοντας στρατηγούς τῶν Ἀρμενιαικῶν καὶ Βουκελλαρῶν καὶ Κολωνείας καὶ Παφλαγονίας ἐπέ- στελλεν αὐθωρῶν, τὸ δὲ μεσημβρινὸν τὴν Ἀνατολι- κῶν τὸν Ὀψικίου καὶ Καππαδοκίας στρατηγούς σὺν τοῖς Σελευκείας καὶ τοῦ Χαρσιανοῦ κλεισουργαῖς· αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν βασιλικῶν τεσσάρων ταγμάτων [P. 115] καὶ τῶν Θράκης καὶ Μακεδονίας στρατηγῶν (καὶ γὰρ εἰρηνευόντων τῶν Βουλγάρων νόμος ἦν αὐ- τῶς μετὰ τῶν Ἀνατολικῶν συγκινδυνεύειν καὶ συ- στρατεύειν) τὸ δυτικὸν μέρος κατελήφεν, ἔχων καὶ τὸ θέμα τῶν Θρακησίων μεθ' αὐτοῦ. Ὡς γοῦν οὕτω πάντοθεν περιφρουρεῖσθαι καὶ ὅς θηρόλον ἐναποκα- κλισθαι παρὰ Ῥωμαίων ὁ Ἄμερ ἀκήκοεν, ἔγνων δεῖν οἰωνίσασθαι, καὶ τινα τῶν αἰχμαλώτων μετα- καλεσάμενος ἡρώτα τὴν τε τοῦ τόπου προσσηγορίαν καὶ τοῦ λιβαδίου τε καὶ τοῦ ποταμοῦ. Ὡς δ' ὁ ἐρω- τηθεὶς αἰχμαλώτος μικρὸν παραγράμματιζων Πτώ- στοντα εἶπεν ἀντὶ Πόσοντα, τὴν ἑαυτοῦ σημαίνειν πτώσιν ὁ Ἄμερ διεσάφηνεν, λαοῦ τε κάκωσιν παρα- φράζων τὸν ποταμὸν, καὶ γυρισθῆναι δεινῶς αὐτοὺς παρὰ τῶν Ῥωμαίων ἐκ τῆς τοῦ λιβαδίου συνεμπύω- σως, ὅπου ἐκαλεῖτο Γῦριν. Ἀλλ' ὅμως οὐκ ἀ- οκητέον, φησὶν, ἀλλὰ διεγερτέον καὶ πρὸς τὸν ἀβριον γενησόμενον πόλεμον ἀνδριστεόν. Καὶ ἅμα ὀπλιζεσθαι πάντας καὶ νεόσμητα δεικνύειν ὡς νευουργὰ τὰ ξίφη ἐκέλευσεν. Ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ἔρρι- ἐξαναστέλλουσα τὴν ὁπὺς περιγένηται τοὺς Ῥωμαίους ἀνοχὴν ἐπέφεραν, δεῖν ἔκρινε πρὸς μὲν τὸ ἀρκτῶον φυλάττοντας τὴν ἐξοδὸν αὐτῷ ἐκζητεῖν, ὡς δ' ἡ τε τοῦ τόπου κακία καὶ τῶν ἐκείσε ταχθέντων στρα- τηγῶν εὐανδρία ἀπήντα τοῦτον καὶ διεκώλυεν, ἐπὶ τὸ μεσημβρινὸν ὁρμάσθαι· ἐξεδιέζετο. Ὡς δὲ κἀκείθεν

VARIÆ LECTIONES.

¹⁹ μὲν] τοὺς ; ?

την ὁμοίαν εὗρισκεν τῶν ἐναντίων παράταξιν, ἔγνω Ἀ εἶναι ὑπὸ τοῦ τόπου ἐφελκόμενος (καὶ γὰρ ἦν λεῖος καὶ εὐπρόσιτος) τῶν λοιπῶν κατ' ἐκείνον μᾶλλον χωρεῖν, ἢ καὶ τὸν Πετρωνᾶν εὗρα κατασκηνοῦμενον καὶ φυλάττοντα. Καὶ δὴ κρῖν καὶ βοῇ κατὰ τῶν πολεμίων ἐφαλλόμενος οὐδ' ὄλωσ' εἰκοντας τοὺς Ῥωμαίους ἐφεύρισκεν, ἀλλ' ἰσχυροτέρους καὶ αὐτῶν ἀνδρικῶς ἀντικρούοντας καὶ μᾶλλον ἀνθισταμένους νεανικῶς· διὸ καὶ μικρὸν συσταλὲς καὶ εἰς ἑαυτὸν αὐθις γενόμενος ἐπεβάρει πάλιν μετὰ δυνάμεως, ἐκπέρευσιν τινα καὶ κάθοδον ἑαυτῷ ποριζόμενος. Ἀλλὰ καὶ αὐθις τούτῳ οὐκ ἐνδύντας, ἀλλ' ὑπαντήσαντες; καὶ ἀναστρέψαντες τῷ συμπιφράχθαι, καὶ μέχρις τούτων τοῦτο ποιεῖν κατηγάγκασαν. Ἐπεὶ δὲ πάντοθεν ἀναφανέντας καὶ ἄλλους ἄλλοθεν ἐκπηδῶντας τοὺς τὰ δριττὰ καὶ μεσημερινὰ μέρη κατοικοῦντας καθέω- B ρακε, τότε ἤδη τὴν σωτηρίαν ἀπογνοῦς καὶ τὰς φρένας ὥσπερ τινὶ κεραυνῷ βληθεὶς ἐχώρει κατὰ ξυφῶν, οὐδὲ προτέρων ὡς ἀμελῶν· ἔνθα καιρίαν πληγὴν [P. 114] αὐτὸς τε πῦμα γίνεται, χαλεπὸν, καὶ τῶν ἑαυτοῦ διασώζεται οὐδεὶς οὐδαμῶς. Ὡς δὲ τὸν τοῦτου ὡδὸν μετὰ τινος φάλαγγος ἀποδρᾶναι που διήκουον, καὶ τοῦτον ὁ τοῦ Χαρσιανοῦ κλεισουράρχης καταλα- B θῶν οὐκ ἀποθεν χειροῦται τε μετὰ τοῦ στρατεύματος καὶ τῷ στρατηγῷ φέρων δίδωσι Πετρωνᾶ. Οὕτως μὲν οὖν ὁ Πετρωνᾶς τὰ κατὰ τοῦ Ἀμερ στήσας τρόπαια διὰ πολλῆς εἶχεν ἔκτοτε τὸν μοναχὸν αἰδοῦς καὶ τιμῆς, προσφήτην ἄλλον ἀποκαλῶν. Καὶ δὴ καὶ τὰ τῆς ψυχῆς τούτῳ ἀναθεὶς πρὸς τὴν βασιλεύουσιν εἰσελαί- νει τοῦτον ἐπιφερόμενος, πρὸς τὸν βασιλέα καὶ τὸν Βάρδαν τὴν τοῦ ἀνδρὸς θειάζων καλῶς ἀρετὴν. Καὶ C [ἀλλ'] ὁ μὲν Πετρωνᾶς τὸ τοῦ δομestίκου οὐκέτι προσωπαῖον καθυπεκρίνετο, ἀλλ' αὐτὴν ἐλάμβανεν ἐκ βασιλέως τιμὴν· καὶ ὁ μοναχὸς τὴν πρὸς θεὸν ἐκδομίαν παρ' αὐτοῦ διδασκῆναι τὸν Πετρωνᾶν ἀνεδί- δασκεν ὡς διὰ ταχέων μέλλων ἀποδημεῖν. Καὶ ποῦ με ἐξ, ὁ Πετρωνᾶς, ἀπαίρων τὸ σὸν ἀργίον, ὁ ποι- μὴν μου καὶ ἐραστὰ, βούλει καταλιπεῖν; μετὰ κλαυθμοῦ ἐπυνθάνετο. Ἄρα τούτῳ τῷ βίῳ; ἀλλὰ δέδοικα μὴ πρὸς τὸν πρότερον ἐλισθοῦν αὐθις παραφύω καὶ γένωται μοι τὰ ἔσχατα τῶν προ- τέρων οὐ κρείττονα. — Καὶ βούλει, φησὶν ὁ μονα- χός, ἐμοὶ συνεπακολουθῆσαι, καὶ οὗτος, Ναί, Πά- τερ, ἔφη, μεθ' ἡδονῆς. Καὶ δὴ νόσῳ καὶ οὗτος βληθεὶς ἅμα τῇ οἰκαδὲ ὑποστροφῇ ἰδύλου τὰ συμπί- πτοντα τῷ ἀδελφῇ, καὶ ἀντεδηλοῦτο φάναι, ὡς Μετ' ἐμοῦ γενήσῃ μετὰ μικρὸν ὡς ἡγήσω. Καὶ δὴ τινὸν ἡμερῶν παραλθούσῳ ὁ μοναχὸς τε ματακαλεῖτο πρὸς τὸν Θεόν, καὶ οὗτος αὐθιγὸν ὡς ἐκ συνθήματος ἐπ- ηκολούθει λαμπρῶς· καὶ τοσοῦτον ἦν κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἀμφοτέρων ἡ ἐκείθεν ἀποδημία ὡς ἄτερος ἐτέρου, καίτοι γε μικροῦ τοῦ διαστήματος ὄντος, μὴ ἀκοῦσαι τὸν θάνατον. Τοιοῦτῳ μὲν δὴ τέλει τοῦ βίου πρὸς τοῦτου ὁ Μανουὴλ νόσῳ δὴ τινι κρατηθεὶς.

κς'. Μετέβαινε δὲ καὶ ὁ Βάρδας καὶ τὰς ἐκ βασι- λέως ἡμεῖς συνεχῶς τιμάς, ὥσπερ τις νέος γαῦρος τε καὶ φιλότιμος τὰς ποικίλας τῶν πρὸς τέρεϊν στο-

statuit loci ipsa benignitate tractus (erat enim reliquis magis ad planitiem vergens accessuque fa- cilior) illa potius parte irruere qua et Petronam videbat stationem habere. Streptu itaque ac cla- more sublato in hostes irrumpens, ne minimum quidem cedentes, sed fortiores ipsumque strenue ex adverso comprimentes ac validiori manu resi- stentes, offendit. Quamobrem etiam tantisper im- petum cohibens, iterumque in se ipsum collectus, magna vi rursus impressionem facit, exitum ali- quem inque plana descensum quærens. Ac ne tum quidem illi cedentes adversaque acie incurrentes ac retro cogentes, hinc 183 inde obseptum eum te- nendo, rem postmodum tentare veluerunt. Undique igitur exstantes acies videns, atque hinc illincque, qui ad aquilonem quique ad meridiale latus positi erant, irruentes conspiciens, desperata tum salute, ac velut fulmine ictus, in medios se enses primum- que obvios inserit; ubi letali accepto vulnere cum ipse tristi fato cadit, tum suos omnes, ne uno qui- dem cladi superstitē, perdit. Ejus filium cum cohorte quadam fugam arripuisse ubi rumor percrebuit, Charsiani clusurarum præfectus pone assecutus cum exercitu manu capit ac Petronæ imperatori tradit. Sic ergo Petronas erectis de Amere tropæis, magna deinceps veneratione ac cultu mona- chum prosequabatur, alium eum divinum vatem vocans. Atque adeo conscientia sua illi deposita, eum adducens, urbem augustam petit, amplissimo apud imperatorem ac Bardam viri virtutem præco- nio jure merito efferens. Cæterum Petronas non jam ultra domestici personam simulacro gessit, sed regio munere ipse ea dignitate augeatur. Monachus cum se ad Deum emigraturum divinitus cognovisset. Petronam rei admonet. Ad quem ille lugens: Ubinam vero, inquit, tu pastor meus ac amator ovi- culam tuam humanis excedens vis relinquere? num in hoc sæculo? at vereor ne in priora prorsus deli- cta diffuam, mihique posteriora nihil meliora prio- ribus fiant. 184 — Num vero, inquit monachus, tibi animo sedet, ut hinc sequaris? — Ita, Pater, inquit, lubentissime sequar. Morbo itaque et ipse correptus, statim ac domum rediisset, ea narrat quæ abbati evenerant; vicissimque refert dixisse monachum D ipsum quoque, uti petierat, brevi morientem eum secuturum. Ac sane paucis elapsis diebus, cum monachus ad Deum evocatur, tum statim Petro- nas velut ex conducto magnifice sequitur, ita nimi- rum ut quamvis brevi sic intervallo dissiti erant, ambobus simul emigrantibus, alter alterius mortis nuntium audire nequiverit. Moritur vero et illo prior Manuel, morbo quodam detentus.

ὁ Πετρωνᾶς χρησάμενος λέγεται, ἐτελεύτα δὲ καὶ

26. Sed et Bardas nullo fixus munere alias ex aliis continue dignitates profusa principis lar- gitate mutabat, haud secus ac juvenis quidam

VARIÆ LECTIONES.

ἢ πρότερον?

ac ambitiosus vario ad luxuriam cultu mutat vestes. Mutata itaque functione ad Caesaris dignitatem gloriamque ascendit, cum Michael nulla alia reipublicæ cura teneretur quam ut theatris ludisque Circensibus vacaret. Quodque adeo gravius, non solum illis lubens spectaculis intererat tantamque operam navabat, sed et ipse Romani arcem imperii tenens equos agebat, cunctisque se ridiculum ac spernendum præbebat. Ita Bardas nepotis curatorem agebat; cui nec vita, ut par est, in votis esse debuisset, nisi a servili vitæ hoc instituto illum avocaret. Interim tamen negotia publica administrabat, ac sibi ipse imperium animo destinabat, cujus **185** quandoque sibi ipse compos fore videretur. Cæterum hæc quidem in futurum illi reposita: interim vero sæcularis ac profanæ sapientiæ cura suscepta, cum jam plura lustra humaniores litteræ imperatorum barbaricæ ac inscitia obsolevisent ac prope extinctæ essent, mathematicarum disciplinarum scholis ad Magnauram constitutis, magnifice rursus florere ac velut repubescere eam fecit. Nec tamen hoc Bardæ facinus, quanquam summam præferret honestatem gloriaque celeberrimum esset, ejus noxas reliquas eluere valuit. Præerat huic scholæ ac doctor philosophiæ erat magnus ille ac philosophus Leo, sanguinis quidem prosapia Jannis patriarchæ patruelis, gradu vero Thessalonicensis quondam episcopus. Tunc autem cessare jussus atque amotus, quod iconomachorum hæresis cultor erat, huic negotio præpositus opera sua ac industria inscitiam procul abigebat atque fugabat.

27. Operæ pretium autem videatur, ut et novissimus qua ratione vir tantus in ejus qui tum rerum potiebatur notitiam venerit. Erat is Theophilus Michaelis pater. Hic ergo cum disciplinarum omnem scientiam perfecte excoluisset, sicque omnium disciplinarum, philosophiæ ejusque germanarum (arithmeticæ scilicet et geometriæ, nec non astronomiæ, quin et celebratissimæ musicæ) perfectionem nactus esset, tantumque in illis omnibus unus ipse profecisset quantum ne in una quidem quispiam alius, diligenti in eam opera, solitudinis tranquillo, **186** ingenii dexteritate, in vili quodam tuguriolo discipulos erudiebat, et quam quisque mallet scientiam docebat. Cum autem longum jam tempus transisset multique eo doctore non præuitendos progressus fecissent, contigit ut ejus discipulorum juvenis quidam, summam per eum nactus geometriæ peritiam, uni ducum a secretis, rei per eum familiaris compendium facturæ, ad bellum proficiscenti se ultro comitem daret; dumque illic versatur, nescio quo casu in Agarenorum potestatem veniret, ac quod viridi florentique juvenia erat, illustri uni servus dederetur. Mamum nomine tunc Ismaelitarum Amaramnunes cum Græcicis aliis disciplinis operam dabat, tum præcipue geometriæ deditus erat. Accidit autem ut ejus, de quo diximus, juvenis herus

A λὰς. Μετέβαινας γοῦν καὶ πρὸς τὴν Καίσαρος ἀνῆκει δόξαν τε καὶ τιμὴν, τοῦ Μιχαὴλ οὐ πρὸς ἑτερόν τι τῶν πολιτικῶν τοσοῦτον ἐπισημένον ἢ θέατρα καὶ ἱκῶν ἀμιλλήθηρια. Καὶ τὸ δὴ χαλεπὸν, οὐκ ἡγάπα μόνον θεατῆς εἶναι, εἶγε καὶ τοσοῦτον ἐσθλάζεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἡνιοχεῖν ὁ τῆς τῶν Ῥωμαίων βοσιλείας, θέαμα τυγχάνων καὶ παλγυνῶν πᾶσι εἴη καὶ κατάγελως. Οὕτως· ὁ [P. 115] Βάρδας τοῦ ἀδελφίδου ἐπετρόπευεν, καὶ οὐδὲ ζῆν, ὡς εἰοικεν, ἠθέλησεν, εἰ μὴ τοῦτον μεταπίσει· τὸ ἀνδράποδον. Πλὴν διψᾷ τῶς αὐτὸς τὰ πολιτικά, καὶ τῆς βασιλείας καταστοχάζετο ὡς αὐτὴν εὐκαίρως περιληψόμενος. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς τὸ μέλλον ἐταμιεύετο· τότε δὲ τῆς ἐξω σοφίας ἐπιμεληθεὶς (καὶ γὰρ ἦν τῷ τοσοῦτῳ χρόνῳ παραρβυεῖσα καὶ πρὸς τὸ μηδὲν ὄλως κερωρηκυῖα τῇ τῶν κρατησάντων ἀγοικίᾳ καὶ ἀμαθίᾳ) καὶ διατριβάς τῶν μαθηματικῶν κατὰ Μαγναύραν ποιήσας αὐθις ἀκμάζειν καὶ ἀνῆλθῶν ταύτην ἐσπούδαζε τε καὶ πεφιλοτίμητο. Καὶ τοῦτο τῶν ἔργων αὐτοῦ κάλλιστόν τε καὶ περιδότηον ὃν οὐκ ἴσχυσέ πως τὰς ἐνοῦσας ἄλλως· κῆρας αὐτῷ ἀπονίστασθαι. Ἦρχε δὲ καὶ τῆς τοιαύτης σχολῆς τὴν μὲν φιλοσοφίαν ἐξηγούμενος Λέων ἐκείνος ὁ μέγας τε καὶ φιλόσοφος, ὃς κατὰ συγγένειαν μὲν τοῦ ἐξαδέλφου τῷ πατριάρχῃ Ἰαννῇ ψκίωτο, τὸν θρόνον δὲ τῆς Θεσσαλονίκης κατέχων, ἐπειδὴ νῦν ἐκ καθαιρέσεως ἐσχίσταζεν, εἰς ταύτην προεβιβάζετο τὴν σχολήν, τὴν ἀμαθίαν πύρρῳ ποιᾶν ἀπελαύνων καὶ ἀποτρεπόμενος.

C κτ'. Ἀξίον δὲ μὴδ' ὅπως εἰς γνῶσιν ἦλθεν ὁ τηλικούτος ἀνὴρ τῷ τότε κρατοῦντι παραδραμῆν. Θεόφιλος δὲ ἦν, ὁ τοῦ Μιχαὴλ σπορεὺς καὶ πατὴρ. Οὗτος οὖν ἐπεὶ τὴν τῶν μαθημάτων εἰς ἄκρον ἐπιστήμην ἐξήσκησεν, τοσοῦτον χωρήσας διὰ πασῶν, τῆς φιλοσοφίας καὶ τῶν αὐτῆς ἀδελφῶν, ἀριθμητικῆς τε, φημὶ, καὶ γεωμετρίας καὶ ἀστρονομίας, ἀλλὰ καὶ τῆς πολυθρλήτου μουσικῆς, καὶ εἰς ἄκρον αὐτῶν ἐλάσας ὡς οὐδεμιὰς ἑτερος σπουδῇ τε πολλῇ καὶ βίῳ ἀπράγμονι καὶ μεγέθει φύσεως, εὐτελεῖ τινα καταλύματι χρώμενος καὶ καταγωγίῳ τοῦς εἰς αὐτὸν φοιτῶντας· ἐπαίδευεν, ἐκδιδάσκων ἥντινα ἐπιστήμην καὶ βούλονται. Ὡς δ' ἤδη χρόνος παρίππασεν καὶ τῶν μαθητῶν οὐκ ὀλίγοι κατὰ τὰς ἐπιστήμας προέκοπτον, συνέβη τινὰ νεανίαν τῶν αὐτοῦ φοιτητῶν, τῆς γεωμετρικῆς ἐπιστήμης ἄρτι τὸ πέρας κατειληφότα, ὑπογραφεία γενέσθαι τινὸς στρατηγίδας τὰξιν διέποντος, καὶ προκοπῆς ἕνεκεν τοῦ βίου ἀγαπήσαι τούτῳ ἀκολουθεῖν. Ὡς δὲ κατὰ τὸν πόλεμον ἔμα τούτῳ ἐγένετο, ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν, οὐκ οἷδ' ὅπως, ζωγραφῆται καὶ τῶν ἐπιφανῶν τινε εἰς δουλείαν διὰ τὸ νέον τῆς ἡλικίας δίδοται. [P. 116] Μαρμὸν ἐκείνος οὕτω καλούμενος τηνικαῦτα μὲν τῶν Ἰσμηλιτῶν ἐτέλει ἀμεραμνονής, ἄλλοις τε μαθήμασι σχολάζων Ἑλληνικοῖς καὶ δὴ καὶ γεωμετρίας ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οὐκ ἀμελῶν. Λόγου δὲ ποτε παρὰ τοῦ τὸν νεανίαν ἔχοντος δεσπότης κινήθηεντος· περὶ τῆς σπου-

δῆ; ἀμεραμνονῆ^α καὶ τῆς τῶν μαθημάτων ἐπιμε-
 λείας, ὡς δὴ καὶ περὶ τῆς γεωμετρίας ἔλεγεν,
 ἀκοῦσαι τούτου, εἰπεν ὁ νεανίας, ἐπιθυμῶ καὶ
 τῶν αὐτοῦ διδασκάλων, ὡς καὶ αὐτοῦ εἶνα ἔχον-
 τος ἐπιστήμην γεωμετρικὴν. Ὡς οὖν ἀνέμαθεν ὁ
 ἀμεραμνονῆς, μετὰ περιχαρείας εἰσκαλεῖται πολ-
 λῆς, καὶ τὸν αἰχμάλωτον ἐπυνθάνετο, εἰ γινώσκῃ τῆς
 τοιαύτης κέκτηται ἐπιστήμης. Καὶ ἐπεὶ τὴν συγ-
 κατῶσιν ἐποίησατο, ἔτι μὲν ἀπιστίαν πρὸς τοὺς
 ἐκείνου λόγους, ὁ βίρβριος κεκτημένος, οὐκ ἔλεγεν
 ἑτέρους εἶναι ὑπὸ τὸν οὐρανὸν^α τῶν ἐκείνου διδα-
 स्कάλων ἐκτός. Ὡς δ' ὁ νεανίας ἔλεγεν, τούτων δι-
 ακοῦσαι ἐπιθυμῶ καὶ τῆς αὐτῶν διδασκαλίας,
 εὐθὺς οὗτοι παραστάντες, ἀπῆρχοντο ταύτης, καὶ
 διαχάρττον τὰ τρίγωνά τε καὶ τετράγωνα σχήματα,
 καὶ τοὺς Εὐκλείδου κανόνας προσέφερον, καὶ τὸ μὲν
 δεξιὸν ἐκείνου ἀνδρικῶς καὶ ἐπιστημονικῶς, τοῦτο
 λέγοντες τοιαύτην ἔχει^α τὴν κλῆσιν καὶ τοιαύτην τὸ
 ἔταρον, αἰτίαν δὲ καὶ λόγον, καὶ δίδωσι οὕτως τέστιν
 καὶ κλῆσιν ἔχει, κατάλληλον ἀπεδίδοναι οἰδαμῶς,
 ἀμάθειαν καὶ ἀγνοίαν, ἀλλ' οὐ στενότητα γλώττης
 παρ' ἔχοντες. Ὡς οὖν τούτους γαυρουμένους ἑώρα
 καὶ μέγα φρονούντας ἐπὶ τῇ τῶν σχημάτων ὁ νε-
 ανίας καταγραφῇ, τί, φησὶν, ὧ οὗτοι, ἐπὶ παντὸς
 λόγου καὶ πράγματος τῆς αἰτίας τὸ κράτος ἔχου-
 σης καὶ τοῦ^α δίδωσι, ὑμεῖς τὴν ὑπαρξίν μόνον
 λέγοντες, τοὺς τούτων παρατρέχετε λόγους ὡς
 οὐκ ἀναγκαίους, καὶ εἰς ταυτὸν τὸν διδασκώ-
 μενον ἀγετε ὅπου καὶ τὸν μηδὲν παιδευόμενον
 μηδὲ τί περὶ τούτων διαγινώσκοντα; Τῶν δὲ
 διαπορησάντων καὶ τὰς αἰτίας τούτων διευκρι-
 νεῖν καὶ διδάσκειν παρακλемуμένων, ἐπεὶ διε-
 ρμηνεύοντα καὶ σαφῶς λέγοντα ταύτας διήκουον,
 ὡς τοῦτο μὲν διὰ τοῦδε καὶ τοῦτο διὰ τοῦδε τὴν
 εἰρημένην ἔχει κλῆσιν τε καὶ γραφήν, καὶ ἅμα
 αὐτῶν ὁ νοῦς διηνοίγετο καὶ τῶν λέγομένων συνι-
 σαν, θάμβει λοιπὸν συσχεθέντες ἡρώτων, πόσους
 τὸ βυλάντιον τοιοῦτοίς τρέφει ἄνδρας ἐπιστή-
 μονας. Ὡς δὲ πολλοὺς οὗτος ἔλεγεν καὶ αὐτὸν
 τῷ τῶν μαθητῶντων χορῷ ἀλλ' οὐ τῶν διδα-
 स्कώτων κατέλεγεν, περὶ τοῦ διδασκάλου τούτου
 αὐτοῖς ἐπανηρώτων, οὐ^α ζῶσιν ἔτι ἡριθμῆται καὶ
 ὑπεράνω πέφυκε γῆς. Ὁ δὲ, Ἐστὶς τε, ἔφησεν, ὑπὲρ
 γῆς, καὶ τὴν αὐτοῦ ἀρετὴν ἐξεθείλασαν, ἀκτῆμονα
 βίον διδάγειν λέγων αὐτὸν καὶ τοῖς πολλοῖς ἀγνωστον,
 ἐπὶ σοφίᾳ διαλάμποντα. Γράμματα [P. 117] γοῦν
 εὐθὺς ὁ Μαρμῶν πρὸς ἐκεῖνον διαχάρταται, τόνδε
 τὸν νοῦν περιέχοντα, ὡς Ἐκ τοῦ καρποῦ τὸ δέν-
 δρον ἐπέγνωμεν, ἐκ τοῦ μαθητοῦ τὸν διδασκα-
 λον. Ἐπεὶ γοῦν τέσος ὦν περὶ τὴν ἐπιστή-
 μην τῶν ὄντων δι' ἀρετὴν καὶ γνώσεως βάθος
 ἀγνωστος εἰ τοῖς σοῖς συμπολίταις καὶ τῆς σο-
 φίας καὶ γνώσεως ὁπῶα τοὺς καρποὺς ἀπελήφας,
 δεξιὴν ἐμῆς ἡλίσσαι παρ' αὐτῶν, μὴ ἀπαξίωσης
 ἀλλοεῖν πρὸς ἡμᾶς καὶ τῆς σῆς διδασκαλίας με-
 ταδοῦναι ἡμῖν. Εἰ γάρ οὕτω τοῦτο γένηται, τοὺς
 ἀρχέτας σοὶ κληρεῖ γένος ἅπαν τὸ τῶν Σαρακη-

A de ameramunis in disciplinis diligentia sermonem
 domi haberet; cumque ei geometriæ meminisset,
 Cum, ait juvenis, ejusque lubens magistros, quippe
 ipse geometriæ non omnino rudis, audirem. Id vero
 ut audivit ameramnues, ingenti gaudio ad se
 adolescentem accersit, queritque ex illo, Num
 ejusmodi scientiæ cognitione aliqua præditus sit.
 Ait ille; necdum tamen barbarus ut dictis fidem
 accomodet in animum inducit, neminem geome-
 triæ guarum arbitratus præter magistros suos, qui
 in aula agerent. Dicente illo libenter se auditurum
 eorumque doctrinam exploraturum, **187** illi statim
 adstantes geometrica auspicantur, figurasque trian-
 gulas et quadrangulas describunt, atque Euclidis
 canones afferunt; factumque, ac sic se rem habere,
 strenue ac erudite docent, sic nimirum istud vo-
 cari, hoc illius esse nomen; causam vero et ratio-
 nem adscripti nominis, ac cur se res ita habeat,
 nullam illius momenti adherentes, meram suam in-
 scitiam ac ignorantiam, sola linguæ angustia pro
 ejus verbositate non pressi, prodiebant. Tum juve-
 nis elato animo ventosos ab eam figurarum descri-
 ptionem videns, Cum in omni doctrina, inquit,
 ac negotio rei causa ejusque assignata ratio primas
 teneat, cur vos, res solummodo esse dicendo, qua-
 nullius frugis rationes omittis, inque eandem clas-
 sem eum qui doctus sit et eruditus, ac qui earum
 rerum ignarus, redigitis? hæsitantibus illis, et ut
 ipse causas distincte ederet atque doceret roganti-
 bus, ubi exponentem ac perspicue dicentem audiret.
 Istud nimirum in causa esse cur hoc istud sortitum u-
 sit nomen, hocque illud, hancque adeo delineationem;
 eoque loquente eorum animus aperiebatur, sermo-
 nemque intellerunt; porro hominem admirari ac
 cum stupore percontari: Quotus Byzantium viros
 ejus generis sicque eruditos aleret? Respondente
 illo: Longe plurimos, ac se ex discipulorum, non ex
 magistrorum numero esse, rursus de doctore qua-
 runt: **188** Num adhuc vivat ac supersit sit. Re-
 spondet vero: Omnino superstitem esse, virique
 magnifice virtutem laudat, dicens inopem vitam
 agere, ac vulgo ignotum sapientia clarere. Statim
 ergo Mamum ad hunc litteras in hanc sententiam
 scribit: Ex fructu arborem, ex discipulo magistrum
 D agnovimus. Ergo tu, qui tanta rerum præditus
 scientia ob virtutem ac scientiæ altitudinem civibus
 tuis ignotus es, necdumque sapientiæ ac scientiæ
 fructus percepisti (quippe nullum ab eis honorem
 consecutus), ne dedigneris venire ad nos, tua nos
 doctrina impartiturus. Hoc si feceris, tibi cervicem
 gens omnis Saracenorum inclinans tanta munera
 ac divitiarum vi cumulabit, quanta nemini unquam
 hominum obligit. His ergo litteris adolescenti tra-
 ditis, eoque liberaliter donato, ad magistrum jubet
 proficisci; rursusque honores ac munera pollicetur;
 ac si vellet, etiam facultatem facturum redeundi in patriam, si modo Leoni, ut ad eum tran-

VARIE LECTIONES.

^α σπουδῆς τοῦ ἀμ. ? ^α ἀπὸ τῶν οὐρανῶν P. ^α ἔχει ? ^α τοῦ] τὸ P. ^α οὐ] εἰ ?

erat Romano relicto orbe, suaserit. Ubi itaque in urbem regiam venit, ac coram magistro adstitit, ejus incensus aspectu, velutque calore exarsuans, in gemitus cogitur, nec solum genas sed et collum et renes rigat lacrymis. Ac primum quidem rerum incertus magister hæreret, cum nec quis ille esset exploratum haberet, nec sciret cujus gratia hæc agerentur. Adolescentis enim longiore mora **189** immutata species, malisque captivitatis detrita, alium existimari præbebat quam qui notus erat. At ubi paulatim sui notitiam fecit, nomenque ac disciplinas odidit, et captivitatem adjecit, causamque redemptionis ac cur venerit, simulque litteras in manibus dedit, tunc sane communi animo luctu planctuque soluti sunt. Cum tamen Leo haud sibi tantum intelligeret, si quando ab hoste clanculum litteras accepisse deprehenderetur, ad logothetam accedit (Theoclistus is erat, cui Bardas necem coniecivit) ac captivi verba omnia et discipuli exponit, simulque ameramnunis litteras tradit. Sicque virum imperatori innotescere contigit, inque illius necessariorum numerum cooptari. Hic discipulus ac epistola, quæ hactenus in angulo delinerat, Leonis sapientiam in apertum produxit, adjectaque illa eum per egestatem vitæ sorte exemit. Logotheta namque Theophilo litteras ostendit; quem ille accersitum ditat, publiceque doctorem in sanctorum quadraginta martyrum sacra sede præficit. Ubi non multis exactis diebus, intelligens Mamum haud ex animo Leoni esse ut natali solo relicto ac ad eum conferret, geometricas quasdam ac astronomicas aliarumque scientiarum difficiles quæstiones solertia mentis solvendas ac exponendas mittit, Leo ubi rite singulas interpretatus esset ac uniuscujusque solutionem edidisset, quædam etiam admirationis **190** causa futura prædicendi signa adjecit. Tunc ameramnunis acceptis in manus litteris majorem in modum viri desiderio animo effici altamque vocem tollere, ejus philosophiæ ac disciplinarum delixus admiratione. Mox ergo non ad Leonem sed ad ipsum imperatorem litteras scribit, hunc fere continentes sensum. *Statueram, quod est amici discipulique officium, ipse ad te venire: sed cum creditum mihi a Deo imperium tantaque hæc subjectæ plebis multitudo id non permittant, rogo ut quem virum philosophiâ aliisque disciplinis longe celeberrimum habes, ad breve tempus mittas ac mecum versari jubeas, ut me sua ille doctrina ac virtute, quærum tanto amore flagro, impertiat. Neque ob religionis gentisque diversitatem præstare rem differas: sed magis quod talis est qui rogat, finem facile vota habebunt inter probos ac miles amicos. Pro hoc autem munere auri centenaria viginti reddemus, pacemque ac sædus perenne componemus. Tantis ille redimendam viri præsentiam putavit, et quod is illi utendum præberet. At Theophilus dato responso, nec consentaneum ratus*

αὐτῶν, καὶ πλούτου καὶ δωρῶν δέωσθ' ὥς οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἤξισται. Ἐκείνους δὲ τὰ γράμματα τῷ νεανίᾳ, καὶ δῶροις αὐτὸν φιλοφρονήσάμενος, τὸν διδάσκαλον καταλαμβάνειν ἐκέλευσεν, καὶ τιμὰς εὐθύς ὑπὸ σιγῇ καὶ δωρεάς καὶ αὐθις, εἰ βούλοιο, τὴν εἰς οἶκον ἐπάνοδον, μόνον εἰ τοῦτον πείσεια τὴν τῶν Ῥωμαίων καταλιπεῖν γῆν. Ὡς τὴν ⁸¹ βασιλεύουσαν ἔφθασε καὶ τοῦ διδασκάλου πρὸς πρόσωπον ἔστηκεν, ἡ τοῦτου θεία ἀνεφλέξασθαι καὶ οἷον θερμαίνουσα ὀλοφύρεσθαι κατηνάγκαζε, καὶ δάκρυσιν οὐ παρειὰς μόνον ἀλλὰ καὶ τράχηλον καὶ στήρνα διάβροχα ἐμποιεῖν. Καὶ τὸ πρῶτον ἀφασία τῶν θρωμένων τὸν διδάσκαλον κατελάμβανεν, τίς τε εἴη οὐκ εἶδώς, καὶ δευτέρως ταῦτα ἐνεκὲν διαπράττειτο· ἥ τε γὰρ τοῦτου μορφῇ ἀλλοιωθεῖσα τῷ γρόνῳ καὶ τῇ τῆς αἰχμαλωσίας; κακουχίᾳ ἀλλοτὸν τὸν νεανίαν ἀλλ' οὐκ ἐκείνον εἶναι τὸν γνωρίζομενον ἀνετίθεσκεν. Ὡς δὲ τὴν τοῦτου γῶσιν κατὰ μικρὸν ἐδίδου, ὄνομα καὶ μαθήματα ἐπεικῶν, καὶ προσετίθει τὰ τῆς αἰχμαλωσίας; καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ἀπολυτρώσεώς; τε καὶ ἀφίξεως, καὶ ἅμα εἰς χεῖρας ἐδίδου δὴ τὴν γραφὴν, τότε δὴ κοινῇ τὴν τραγωδίαν ἐπλήρουσιν καὶ θρηνηθῆναι. Πλὴν οὐκ ἀκίνδυνον εἶναι λογίζεσθαι τὴν ἐκ τῶν ἐχθρῶν γραφὴν, εἰ γὰρ ποτε κατάφωρος γένοιτο, τῷ λογιστῇ πρόσσει (θεόκτιστος οὗτος ἦν ὁ παρανάλημα τῷ Βάρδα γενόμενος) καὶ διεγείτο τὸ τοῦ αἰχμαλωτοῦ πάντα καὶ μαθητοῦ, καὶ ἅμα δίδωσιν τὴν τοῦ ἀμεραμνουνη γραφὴν. Αὕτη ἡ αἰτία τῆς τοῦδε τοῦ ἀνδρὸς πρὸς τὸν βασιλέα γνώσεώς; τε καὶ οἰκείωσι. Οὗτος, ὁ μαθητὴς καὶ τοῦτο τὸ γράμμα τὴν τε τοῦ Λέοντος σοφίαν ἐν ὑπαίθρῳ γενέσθαι ἐν γυνίᾳ τέως οὖσαν ἐποίησεν καὶ τῆς εὐτελείας ἐκείνης καὶ πενίας ἔξω παρήγαγεν. Τό τε γὰρ γράμμα ἐμφανίζει τῷ Θεοφίλῳ ὁ λογοθέτης, καὶ προσκαλεῖται τοῦτον αὐτὸς, καὶ πλουτίζεται καὶ ἐν τῷ τῶν Ἀγίων μ' ναὶ διδάσκειν δημοσίᾳ παρὰ τοῦ βασιλέως ἐπείγεται. Οὐ πολὺ, γοῦν χρόνος, καὶ ἐπεὶ διέγνω ὁ Μαρμὸν μὴ βούλεσθαι τὸν φιλόσοφον τῆς οἰκείας τὴν ἀλλοτρίαν ἀλλάξασθαι, διὰ γραφῆς ἐκτίθειν ἀπορίας γεωμετρικῶν τε καὶ ἀστρολογικῶν ζητημάτων [B. 118] καὶ πινον ἐτέρων δυσδιαγνώστων κεφαλῶν, καὶ τὴν λύσιν τούτων κομίσασθαι ἀξιοῖ. Ὡς δ' οὖν ἕκαστον προσηκόντως ἡρμήνευσεν ὁ Λέων καὶ τὰς τούτων λύσεις ἐξέθετο, προσεφάρμοσέ; τε τοῦτοι; καὶ τινα προγνώσεω; ⁸² ἐκπλήξεως ἕνεκα, τότε δὴ μεγάλως ἐπὶ χεῖρας λαβόντα αὐτὰ τὸν ἀμεραμνουνη τρωθῆναι; δὴ τῷ τούτου πόθῳ, καὶ μέγα ἀνακραγεῖν, τὸν ἀνδρα τῆς φιλοσοφίας; καὶ τῶν μαθημάτων ὑπεραγάμενος. Ὅθεν εὐθύς οὐ πρὸς ἐκείνων, πρὸς δὲ τὸν Θεόφιλον ἐπιστολὴν πέμπει, τὸν νοῦν τοῦτον ἐμπεριέχουσαν, ὥς Ἐβουλόμεν μὲν αὐτὸς ἀρκεῖσθαι σοι, ἔργον φίλου τε καὶ μιητοῦ ἐκπληρῶν· ἐπεὶ δὲ ἡ τε προσανακειμένη μοι ἀρχὴ ἐκ θεοῦ καὶ ὁ πολὺς ὅπὸ τῆς χεῖρός; μου ταλὼν καὶ ἐξουσίαν λαὸς τοῦτο οὐ συγχωρεῖ, ἀξιώ; τὸν ἐν ἔχεις ἐπὶ φιλοσοφίᾳ καὶ ταῖς ἄλλαις ἐπιστήμας περιόδοιτο; ἀνδρα βραχύν; τινα χρόνον ἐ-

VARIÆ LECTIONES.

⁸¹ τὴν γῆν P. ⁸² τινος προγνώσεως;

αποστῆλναι, καὶ συγγενέσθαι μοι τοῦτο, πείσαι, ἅ
ἐρώσῃ διδασκαλίας τῆς αὐτοῦ ἐπιστήμης· με-
ταδιδόντα καὶ ἀρετῆς ἐν οὕτως ἔχοντι ἐμοὶ πρὸς
ἐκείνας ἡρωικῶς. Πάντως δὲ οὐκ ἀναβολὴ τις
γενήσεται διὰ τὴν οὐχ ὁμογλώσσων ἐγὼ καὶ
δεῖ τῆς πίστewς ἀλλότριος· ἀλλ' δεῖ μᾶλλον
τοιοῦτος ὁ ἀξίων, κέρως ἢ αἰτησις λήψεται
παρὰ φίλοις ἐκισικέσι τε καὶ χρηστοῖς. Χάρις δὲ
σοι καταβλήθῃσεται ὑπὲρ τούτου χρυσίου μὲν

εἰσοῖσι κατηνάρκωσι, εἰρήνη δὲ καὶ σπονδαὶ ἀδελφοῖς τε καὶ ἀρετῆς τοῖς. Τοσούτοις μὲν ἐκείνος
τὴν αὐτοῦ ἐξωνεῖτο παρουσίαν καὶ ἀφίξειν· ἀλλ' ὁ Θεόφιλος ἀνταποκρίνας καὶ ἄλογον τὴν οἰκείαν δοῦναι
ἐτέρους καλὸν καὶ τὴν τῶν ὄντων γνώσιν ἐκδοτὸν ποιῆσαι τοῖς ἔθνεσι, δι' ἧς τὸ τῶν Ῥωμαίων γένος
θαυμάζεται τε καὶ τιμάται παρὰ πάντων, ἐκείνῳ μὲν οὐκ ἐπένευσε, τοῦτον δὲ διὰ τιμῆς κλείονος· σὺν τὴν
Ἰωάννην τοῦ πατριαρχικοῦ τότε θρόνου ἀντικεινόμενον κατὰ τὴν Θεσσαλονικέων μητρόπολιν, καὶ
ὡς πλήρη σοφίας ὄντα καὶ ὡς οἰκειούμενον τούτου κατὰ συγγένειαν χειροτονεῖν ἐγκλεῖσται.

κγ'. Ὅς ἐπεὶ μετὰ τὴν χειροτονίαν κατὰ τὴν
Θεσσαλονίκην ἐγένετο, εἶχε μὲν ἅπαντας τὴν αὐτοῦ
εὐλαβούμενους τε καὶ τιμῶντας ἀρετὴν, εἶχε δὲ
μᾶλλον τιμῶντας τοῦτον λαμπρότερον ἔκ τινος·
αἰτίας ἦν ὁ λόγος δηλοῖ. Περὶ τὰς τῶν καρπῶν
γονὰς στεῖρά πως τοσούτον ὥρᾳτο ἡ γῆ καὶ ἀτεκνός
κατ' ἐκείνου καιροῦ ὡς καὶ θάνατον καταπεύγεσθαι.
Ὅς ἰδὼν τῇ τῆς συμπαθείας οἴκτῳ βληθεὶς μήτ'
ἀθυμεῖν παρήγει μήτε μὴν συμφοραῖς ἐπατόλλυσθαι,
εἶγε δὴ βούλοιντο τῆς τοῦ Θεοῦ ἐπικουρίας καὶ αὐ-
τοῦ γε τυχεῖν. Περὶ τινὰ γούν καιρὸν, ὃν ἐκ τῆς
ἀστρολογικῆς ἐδιδάσκετο ἀστέρων τινῶν ἐπιτολαῖς τε
καὶ φάσεις ἀπόρροϊάν [P. 119] τινὰ καὶ συμπά-
θειαν τοῖς περιγελοῖς προσγίνεσθαι, τὰ σπέρματα
τῇ γῇ καταβάλλετο καὶ ὑπὸ κώλους ταύτης ἐβίδου,
ὥν τοσαύτην γενέσθαι συνέδη εὐφορίαν τε καὶ εὐκαρ-
πίαν, ἐπεὶ τὸ ἔαρ ἀνέτελλεν καὶ ὁ τοῦ θέρους ἐφ-
εστήκει καιρὸς, ὡς πολλοὺς ἐπαρκέσαι χρόνους αὐτοῖς
καὶ εἰς τὸ ἔξης, πάντως οὕτω τοῦ Θεοῦ τὸν ἄμεινον
πολύχρον ἐνεγκαμένου ταῖς τῶν ἀναγκαζομένων λι-
τανελαῖς ἐπιδόντος· καὶ ἐκατελαῖς, ἀλλ' οὐ τῇ ἐκείνου
περὶ τὰ τοιαῦτα ματαίοντι. Τοῦτο γούν τὴν ἐπὶ
πλέον τῶν Θεσσαλονικέων ἡγήσασθαι πρὸς τὸν ἄνδρα
στοργὴν καὶ τὸ φίλτρον αὐτῶν διήγειρεν, ὡς εἰκός.

κδ'. Θαυμάζοντων δὲ πολλῶν περὶ τῆς αὐτοῦ σοφίας,
καὶ ὅπως· εἰς ἄκρον ἐφθασε πασῶν τῶν ἐπιστημῶν,
λέγεται πρὸς τινὰ τῶν ἑαυτοῦ συνήθων φάναι, ὡς
τὴν μὲν γραμματικὴν καὶ ποιητικὴν κατὰ τὴν
Κωνσταντινουπόλιν διατρέπων κατ' ὁρθωσέν, ῥη-
τορικὴν δὲ καὶ φιλοσοφίαν καὶ ἀριθμῶν ἀναλή-
ψεις κατὰ τὴν νῆσον Ἀνδρον γενόμενος· ἐκείσε
γὰρ τινι σοφῷ ἀνδρὶ ἐντυχὼν καὶ τὰς ἀρχὰς μό-
νον καὶ τινὰς λόγους παρ' αὐτοῦ λυθὼν, ἐπεὶ μὴ
δοκῶν ἐδοῦλετο εὐρισκεν, τῇ χέρσῳ ταύτης περι-
ροστῶν καὶ μεταστροφήν καταλαμβάνων καὶ τὰς
ἐποικειμένους βιβλους ἀναρροῦντας τε καὶ πορι-
ζόμενος, καὶ πρὸς τὰς κορυφὰς τῶν ὄρων
σπουδαίωτερον ταύτας ἐμμελετῶν, πρὸς τὸ πῆς
γνώσεως οὕτως ὄψος ἀνεβιδάσκετο ὅτε δὴ καὶ
πλέον σὺν τῶν μαθημάτων πρὸς τὴν βασι-
λεύσαν αἰθρὴν ὑπέστρεψεν, τὰ σπέρματα τῶν

bonum proprium aliis tradere, rerumque scientiam
gentibus procedere, cuius causa Romanum genus
ubique gentium admirationem habet honorique
ducitur, ejus minime votis annuit: Leonem vero
majori porro in honore lubens, Joanni patriarcha-
lem tum sedem 191 administranti jubet ut cum
Thessalonicensem metropolitam ordinet, virum
scilicet sapientia ornatum, et qui sanguinis neces-
situdine ipsum contingeret.

28. Ubi sacerdotio initiatus Leo Thessalonicam
venit, omnium in se civium animos, ipsum pro
virtute venerantium ac colentium, convertit. Acci-
dit vero etiam aliquid quod eam ejus venerationem
ac cultum magnificentius auxit. Eo tempore tanta
fuit terræ sterilitas omniumque frugum penuria,
ut et mors jam immineret. Visa autem Leo civium
tanta miseria, miserantis animi affectu saucius,
hortatur mœsticiam ponere nec calamitatibus im-
mori, si modo divinam opem consequi velint atque
ejus quoque auxilio juvari. Ad certum itaque
tempus, quo ex astrologia didicerat ab stellarum
quarundam exortu conspectuque benigniores quas-
dam e cœlo influentias in hæc inferiora demitti,
sementem facere jubet inque terræ sinum jacere;

quo facto tanta fertilitas frugumque ubertas appe-
tente vere messisque tempore contigit ut in multos
deinceps annos collecta annona sufficeret, ita plane
Deo uberem illam messem conferente, cum se fa-
cilem miserorum supplicationibus ac votis præ-
buisset, non quasi inanis illa astrologi observatio,
tantæ illius benignitatis causa exstiterit. Ea tamen
res Thessalonicensium erga Leonem amoris vim
ac flammam, uti par est, majorem in modum ex-
citavit auxilique

29. Porro plerisque ejus sapientiam mirantibus,
192 ac qua ille ratione ad omnium scientiarum
apicem evaserit rogantibus, dixisse ferunt ad
quemdam sibi familiarem grammaticam quidem ac
poësin Cpoli morantem se didicisse, rhetoricam vero
et philosophiam nec non arithmeticam in Andro
insula versantem. Ille enim cum docto quodam viro
consuetudinem habuisse, ab eoque principiis dux-
tæ ac præceptis quibusdam rationibusque imbu-
tum, nec quantam desideraverat natum eruditionis
vim, vicinam continentem pervagando monasteriaque
adeundo, atque in illis exstantes libros scrutando
sibiique comparando atque in montium jugis acri di-
ligentia evolvendo et in eis meditando, ad tantæ do-
ctrinæ fastigium evasisse. Tumque abunde disciplinæ
expletum in urbem regiam rursus venisse, eorumque
animis qui ipsius uti opera vellent scientiarum æmina

inpersisse. Verum hæc prius : modo autem, post A
tres annos (tot enim fluxerant ab arrepto sacerdo-
tio) iterum cessare jussus ac gradu motus philoso-
phiæ scholam ad Magnauram regendam suscepit :
Theodorus vero ejus discipulus geometriæ ludo
præsidebat, Theodegius astronomiæ, Cometas lin-
guæ Græcæ grammaticæ. His Bardas dum large
sumptus suppeditat, ac quo scientiarum desiderio
accensus videbatur, sæpe ipse quoque scholas
frequentans discipulorumque animos confirmans,
intra justī temporis moras velut alas doctrinis ad-
didit, eisque plumescenti (ut sic dicam) ac profe-
ctus maximi compendium fecit.

193 30. Idem Bardas in judiciis in Circo agi-
tari solitis assiduus erat, animique juris æquique B
tenacis laudem ambiens vulgo utique adeptus esset,
tempore obscurante ea quæ illi jam iniqua patrata
erant : quia tamen iterum res Ecclesiæ miscuit ac
turbavit, rixæque ei et malorum ac exitii auctor
existit, pro tranquillitate, qua fruebatur, hinc me-
rito non gloriam, sed probum labenique reportavit.
Etenim Methodio, ubi annos solummodo quatuor
sedem Cpolititanam rexerat, ex humanis sublato,
Ignatium monachum ac monasterii Satyri tum
præpositum, Nicophori imperatoris ex filia nepo-
tem ac Michaelis filium, virum scilicet omni pie-
tatis atque virtutis laude clarum, qui rerum pu-
tiebantur ad patriarchalem sedem provehant, eique
orbis gubernacula concedunt. Hic itaque post an-
nos aliquot, dum Bardam Cæsarem, quod nulla
legitima causa aut crimine repudiata uxore cum
nuru sua commiscebatur, neglecti canonum juris
non indiligens vindex et ultor, ecclesia arcet,
quamque illi pœnam indixerat, ejiciendo ab ec-
clesia, eandem ab eo vicissim sustinuit. Atque ut
famem sitimque præteream, humique distento
corpore verbera ac sævissimas membris omnibus
plagas taceam, ubi unum hoc tantummodo dixero,
occeptam historiæ seriem repetam.

31. Traditur a Barda Ignatius carceri, idque
immani foestissimoque. Fuit ille in sanctorum
apostolorum delubro, non in magna ac venerabili
Apostolorum **194** æde, sed ubi et dicuntur se-
pulcra et exstant. Ibi in quodam sepulcro inclu-
dentes, quod Copronymi fuerat, geluque ac frigore
(pistillo, quod proverbio dicitur, nudiore) confi-
ciendum in ejus superioribus statuentes, in ea
incommoda morbosque, qui eam aeris intemperiem
sequi solent, ipsum conjecerunt, dysenteriam sci-
licet, intestinorumque gelu frigorisque exsuperantia
per ventrem dejectionem, indeque acerbam mor-
tem. Ac plane ex custodum immanitate et sævitia
ea exstinctus esset (erant illi Joannes Gorgonites
et Nicolaus Scuteloptes et Theodorus Morus), nisi
quis miseratione tactus (Constantius scilicet Ar-
meniacus) illis tum per cibi sumendi occasionem

*ἐπιστημῶν ταῖς τῶν βουλευτῶν διανοίαις κατε-
βαλλόμενος*. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν πρότερον · καὶ νῦν
δὲ ἐπεὶ μετὰ τρεῖς χρόνους (τοσοῦτος δὲ ὁ τῆς τοῦ
θρόνου ἀντιλήψεως χρόνος) ἐκ τῆς καθαιρέσεως αὐτοῦ
ἐσχόλασεν, τῆς κατὰ τὴν Μαγναύραν μὲν οὗτος ἤρχε
φιλοσόφου σχολῆς, ὁ δὲ δὴ τούτου φοιτητῆς Θεόδωρος
τοῦ τῆς γεωμετρίας διαιτητηρίου προϊστάτο, καὶ
Μεθοδίου τοῦ τῆς ἀστρονομίας, καὶ Κομητῆς τῆς
τῆς φωνᾶς ἐξελληνίζουσας γραμματικῆς · οἷς ὁ
Βάρδας καὶ θαψιλῶς ἐπαρκῶν καὶ ἐκ φιλομαθίας
πολλάκις ἐπιφοιτῶν καὶ τῶν διδασκομένων τὰς φύ-
σεις ἐπιρρώωνύς, ἐντὸς τοῦ καθήκοντος, χρόνου ὡς-
περ περὰ τοῖς λόγοις διδούς περφορεῖν ἐποίει καὶ
προβαίνειν εἰς τοῦμπροσθεν.

Λ'. Καὶ τοῖς τοῦ ἱπποδρόμου δὲ συνεχῶς ὁ Βάρδας
ἐαυτὸν ἐδίδου κριτηρίοις, καὶ ἐρατῆς νομίζεσθαι
ταύτης τῆς γνώμης φιλοτιμούμενος. Ἐτυχε δ' ἂν
παρὰ πολλοῖς, τοῦ χρόνου τὰ γεγονότα καλύψαντος ·
[P. 120] ἀλλὰ πάλιν τὰ τῆς Ἐκκλησίας κυρήσας τε
καὶ ἀναταράξας, καὶ ἀντὶ γαλήνης φιλονεικίας αὐτῇ
καὶ κακώσεων [καὶ] ὀλεθρίων αἰτίως γεγονώς, εἰκώ-
τως οὐ τὴν χρειττω δόξαν ἀλλὰ τὴν ἐναντίαν ἠνέγ-
κατο. Ἄρτι γάρ τὸν βίον Μεθοδίου μετῴλησχετο·
τέσσαρας μόνους χρόνους τὸν τῆς Κωνσταντινουπό-
λεως θρόνον κεκρατηκότος, Ἰγνάτιον μοναχὸν ὄντα
καὶ τῆς μονῆς ἡγούμενον τοῦ Σατύρου, τὸν Νικηφό-
ρου μὲν τοῦ βασιλέως ἐκγονον, οὖν δὲ Μιχαήλ, τὸν
ἐπ' εὐλαβείᾳ καὶ ἀρετῇ παντοίᾳ μαρτυρηθέντα, πρὸς
τὴν τῆς πατριαρχίας θρόνον ἀναδιδάξουσι καὶ τῆς
οἰκουμένης τοὺς οὐλακας ἐμπιστεύουσιν. Οὗτος οὖν
μετὰ τινας χρόνους τὸν Βάρδαν ἐπὶ τῇ τοῦ οὐλαίου
C γυναικὸς ἀλόγως καὶ ἀναίτιως ἀποβολῇ τῆς αὐτοῦ δὲ
νύμφης περιπλοκῇ τῆς ἐκκλησίας ἀπειργῶν, ἐπεὶ μὴ
τῶν θεῶν κανόνων ἡμέλει, τὴν ἣν ἐκείνῳ ἐδίδου ποι-
νὴν τῆς ἐκκλησίας ἀποπεμπόμενος, ταύτην εἰσπράτ-
τεται παρ' αὐτοῦ. Καὶ ἵνα τὸν λιμὸν καὶ τὴν δίψαν
παρῶ καὶ τῆς ἐπὶ γῆς τοῦ ἀνδρὸς ἐκτάσεις τε καὶ
βαδισμούς καὶ τὰς καθ' ὅλον τὸ σῶμα ὤμωτάτας
πληγὰς, ἐν τούτῳ μόνον ἐγὼ εἰπὼν ἐπὶ τὰ συνεχῇ
βαδίσουμαι τῆς ιστορίας.

λα'. Παρεδίδου τὸν Ἰγνάτιον ὁ Βάρδας φρουρᾷ, καὶ
φρουρᾷ ἀπηνεῖ τε καὶ χαλεπῇ · ἡ δὲ ἦν ἐν τῷ τῶν
ιερών Ἀποστόλων τεμένει, οὐκ ἐν τῷ δὴ μεγάλῳ τε
καὶ σεμνῷ, ἀλλ' ἐνθα οἱ τάφοι καὶ λέγονται καὶ εἰ-
D σίν. Ἐκεῖτε δὲ ἐναποκλείσαντες ἐν τινι τούτῳ τάφῳ
τοῦ Κοπρωνίου καὶ ἐν κρυμῷ καὶ παγετῷ γυμνότερον
ὕπερου, τὸ τῆς παροιμίας, ἐν μεταρώρῳ ἐπικαθίσαν-
τες τὰ " τοῦ κρυμοῦ καὶ χειμῶνος πάσχειν ἐξεδιά-
ζοντο · τὰ δὲ ἦν ἡ δυσεντερία τε καὶ τῶν ἐντὸς ἀναγ-
καίων ἐκ τῆς τοῦ ψύχους ὑπερβολῆς διὰ γαστρὸς
ἀπόρροια καὶ θάνατος ἐκ τούτου πικρός. Ἀπεδίω δ'
ἂν ἐκ τῆς τῶν φρουρούων δεινότητος καὶ ὤμωτῆτος
(ἦσαν δὲ οὗτοι " ὁ τε Γοργωνίτης Ἰωάννης καὶ ὁ
Σκουτελόπτης Νικόλαος καὶ Θεόδωρος ὁ Μωρίς), εἰ
μὴ τις οἰκτῶ βαλλόμενος (Κωνσταντίνος ἦν ὁ Ἀρμε-
νιακός), τῇ τούτων ἀπουσίᾳ ἐν τῷ μέλλειν τιτίεσθαι
ἐκεῖθεν τε τὸν ἀνθρώπον καταβίβαςεν, καὶ οὐκ

βραχεῖ, ἔτι δὲ καὶ ἄρτων καὶ μικρᾶ τινι περιβάλλειν
 τὸ λυποῦν ἐπ' ὀλίγον παρεμβεῖτο. Ὡς δὲ τὸ τῆς
 τιμωρίας ἀρκοῦντως ἐδόκει αὐτῷ, τότε δὴ ὑπερέβαιον
 μὲν τὸν ἄνδρα τοῦτον κατὰ τὴν νῆσον Μιτυλήνην
 ποιεῖ· ἐπεὶ δὲ καὶ τινες τῶν ἐπισκόπων ἀντέλεγον,
 καὶ τὴν ἄλυσιν πόρρω που δὴ οὐσαν καὶ ἀποφοιτήσα-
 σαν ἐπεκαλοῦντο, καὶ οὐκ εἴ τι γένηται ἄλλον δέξα-
 σθαι ἡκειλουν, [P. 121] ἀλλὰ τῆς Ἐκκλησίας συν-
 πορρήγυσθαι, τὸν ἐκ τούτου τάραχον δὴ κατευλα-
 θεθεὶς ἔγνω καὶ τούτους ἀπάτη περιελθεῖν καὶ ἀλω-
 πεκῆ. Ἰδίᾳ γοῦν καὶ κρυφῇ τούτων ἕκαστον μετακα-
 λούμενο, οὐ μικρὸν τι καὶ ταπεινὸν ὑπισχναῖτό τε
 καὶ ἐδίδου, εἰ μόνον ἀποσταλεῖν τοῦ Ἰγνατίου, ἀλλὰ
 τὸν θρόνον αὐτὸν Κωνσταντινουπόλεως. Ὡς δ' ἐνεδί-
 δωσαν ἄπαντες, καὶ τῆς μὲν δόξης ἡττωντο, τοῦ δὲ
 καλοῦ ἐνεκεν καὶ νομίμου ἀντέλεγεν οὐδεὶς, τότε δὴ,
 τότε ὑπετίθει, ὥς ὁ μὲν βασιλεὺς αὐτοῖς τὰς ὑποσχέ-
 σεις μὲν ἐκπληρώσειεν, αὐτοὶ δὲ τὸ εὐσχημον τη-
 ροῦντες τε καὶ σεμνὸν ἔμα τῷ πρὸς αὐτὸν κληθῆναι
 μὴ πρὸς τὰ διδόμενα κατακούσσετε, ἵνα καὶ αὐτός,
 ψηφί, τῆς ὑμῶν εἰς ὑπεραγάμενος ἀρετῆς. Οὕτως
 δὲ ἕκαστον οὐχ ὁμοῦ ἀλλ' ἰδίᾳ καὶ κατὰ μόνας πρὸς
 τὸν Μιχαὴλ προσκαλούμενος μὴ αὐθαρῶς ἐπιπυθῆν
 τῇ τιμῇ ἀνέπειθεν. Καὶ οὕτοι μὲν ἐκ μόνου προσή-
 ματος ἀφιστάμενοι τε καὶ ἀπαρνούμενοι ἔλαθον· ἐαυ-
 τοὺς παραδειγματίζοντας· τῆς γὰρ ἀρετῆς ἐξέπι-
 πτον τῷ τῆς δόξης νικώμενοι ἔρωτι, καὶ ταύτης αὐθις
 ἡμέρτανον, ὅτι μὴ καλῶς ἀλλ' ἐπιβούλως τὸν Ἰγνα-
 τιον παραδίδωσαν.

λβ'. Οὕτως οὖν ἐπεὶ καὶ οὗτοι ἄνθρωποι ὄντες ἐφά-
 νησαν καὶ οὕτω δὴ ἡπατήθησαν, Φωτίῳ ἐπὶ σοφίᾳ
 μὲν ὄντι γνωρίμῳ ἄνδρι, κοσμητικῇ δὲ τάξεως ἀντι-
 ποιούμενῳ καὶ τὴν τοῦ πρωτοασηκητῆρος δεδραγμένῳ
 τιμῇ, τὸν θρόνον ἰδίᾳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως.
 Καὶ ἵνα δὴ καὶ τὰ αὐτῶν κραταιότερα ἀποφῇνωσιν,
 τοποτηρητὰς μὲν ἐκ Ῥώμης ἐπ' ἄλλας προφάσεις
 (κατὰ γὰρ τῶν Εἰκονομάχων) σταλέντας μεταπαμ-
 ψάμενοι, κατὰ δὲ Ἰγνατίου μετὰ τοῦ καιροῦ γεγόνε-
 ναι παρασκευάσαντες καὶ συνεδριάσαντες, καὶ ἐν τῷ
 τῶν θείων Ἀποστόλων τεμένει διδημοσιευμένη καθ-
 αῖρίσει τοῦτον καθυποβαλόντες, ἐπεὶ τῆς ἐξορίας
 μετακάλισαντο, πυγμαῖς τὰ πρόσωπα καὶ τοὺς
 ὀδόντας συνθλάσαντας, πᾶσαν σκοτόμειναν κατὰ τῶν
 ἱερῶν κακῶς^α, καὶ δευτέρως τῶν ὄντων ἐπὶ γῆς
 μηδέπω φανῆ. Ἀλλ' ὅσα μὲν καὶ ἄλλα κατὰ πάντων
 ἱερῶν ἐναντιώσατο, φυλακαῖς τε καὶ ὑπερορίαις
 καὶ ποιναῖς ὡμοτάται· ὅσημέραι παραδιδούς, ἵνα τῷ
 Φωτίῳ συγκοινωνήσῃ, βίβλοι τε πολλαὶ καὶ ὁ πᾶς
 οὐκ ἐκλείπει χρόνος ἐκτραγυδῶν.

λγ'. Ἐντεῦθεν γοῦν τὰ μὲν τῶν Ῥωμαίων ἢ τῶν
 Ῥώ· ἐκάκου ἐπιδρομῇ (ἴθνος δὲ οὗτοι [P. 122]
 Σκυθικὸν ἀνήμερόν τε καὶ ἄγροικον), τὸν τε Πόντον
 αὐτὸν, οὐ μὴν καὶ^β τὸν Εὐξεινον, κατεπίμπερα καὶ
 αὐτὴν τὴν πόλιν περιστοιχίζεν, τηλικαῦτα τοῦ Μι-

A absentibus eum inde demississet, modicoque vino
 ac pane necnon tantillo quodam fomento nonnihil
 dolorem mitigasset. Ubi autem Bardas sat eum
 poenarum dedisse existimavit, in insulam Mityle-
 nem exsilio relegat. Quia vero nonnulli episcopi
 adversabantur, jusque in eo profligatum ac procul
 valere jussum objectabant, quidquid denique con-
 tingeret, nullum alium se recepturos minabantur,
 quin imo ab ecclesia pariter scissum iri, hinc re-
 rum turbationem veritus Bardas hos quoque dolo
 ac vulpina adoriendos putavit. Singulos itaque
 seorsum accianculum ad se accersens non exiguum
 aliquid, aut quod merito spernendum videretur,
 tum pollicebatur tum dabat, modo solum ab Ignatio
 discederent; sed ipsam sedem Cpolitanam. Cunctis
 vero cedentibus **195** gloriæque ambitu superatis,
 nec ut juris æquique causa refragarentur ullam
 rationem habentibus, tunc nimirum singulos admo-
 nuit, impleturum quidem imperatorem quæ polli-
 citus, illis tamen servandum quod ex decori hone-
 stique ratione existat; nec statim cum accerserit,
 acquiescendum ut oblata accipiam, *quo et ipse im-
 perator vestræ*, inquit, *virtutis supra modum admi-
 rator existat*. Sic itaque singulis non simul sed
 seorsum vocalis, auctor est ne confestim in dignita-
 tem involent. Atque hi quidem ex sola salutatione
 rogati ac abnuentes, ipsi se ipsos imprudentes
 traducebant: gloriæ enim amore superati virtutis
 fecere jacturam; nec gloriam sunt assecuti, quod
 non rite exque honesti ratione, sed insidiosè Ignatii
 causam prodiderant.

C **32**. Sic itaque his quoque humanum quid se
 passos ostendentibus, inque cum modum deceptis,
 Photio viro sapientiæ laude claro, sæculari militia
 ac dignitate secretariorum principi, Cpolitanam
 sedem tribuit. Atque ut gestis majus quid ad robur
 adjicerent, Romani antistitis vicarios, alia occa-
 sione Roma missos (adversus scilicet hæresim ico-
 nomachorum) accersentes adversusque Ignatium
 quærita opportunitate coactoque concilio adducen-
 tes, in divinorum Apostolorum sacra æde publica
 sententia, Ignatium depositionis poenæ subijciunt;
 eique ab exsilio revocato pugnis vultum contundunt
 confractosque dentes excutiant, airæ noctis pro-
 cellam adversus sacerdotes **196** miscentes, cui
 similis nulla unquam in terra exstiterit. Quæ vero
 quantaque alia Bardas adversus sacerdotum om-
 nem coetum temere ausus sit, quos quotidie carce-
 ris maceratione exsiliisque ac poenis sævissimis,
 ut communione Photio jungerentur, addiceret, et
 libri complures et omnis posteritas tragice deflora
 nunquam desinet.

D **33**. Exinde factum ut Rossi (Seythica illa gens
 immitis ac fera) Romanos agros vastarent ipsum-
 que Pontum (haud sane etiam Euxinum) igni
 desolarent, ac quasi indagine regiam ipsam urbem
 (Michaelē in expeditione adversus Ismaelitas occu-

VARIE LECTIONES.

^α Fort. κακῶς. Inargo Comibef. ^β μὴν καὶ μὴν ἀλλὰ καὶ ?

παύειν cingerent. Verum hi quidem ab unico Dei ira exsaturati, Photio, qui ad Ecclesiae gubernacula saelebat, Deum exorante urbiq; propitium reddente dumtaxat redire; nec multo post legatis in urbem missis divinum efflagitantes baptismum, etiam impetravere.

34. Partim itaque hæc Rossorum vastabat incursio; partim Cretensium advecta classis, ad viginti lintres (cymbaria vocant) galas septem ac onerarias quasdam adducens, depredabatur infestabatque, modo quidem Cycladas insulas, modo maritimam omnem regionem ad Præconnesum usque pervagans: partim denique continui terræ motus labefactabant et solo tenus diruebant. Porum unus, quo die Domini ac Salvatoris nostri in caelos recepti solemnisi memoria agitur, Exacionii tertiam 197 partem solo prostravit, eam scilicet quæ ad austrum spectat elegantique cultu exstructa templum habet ac magnificas ædes: alter statuas evertit, tum scilicet Victoriæ, quæ ad Auream urbis portam collocata erat, tum quæ in Deutero (velut Secundum dicas) ad Sanctam Annam suis firmiter basibus fixæ stabant. Hanc Leo mathematicus collapsam videns, illius palam casum designare dixit, qui ab imperatore potentia proximus esset. Longioris operæ esset arefacta flumina ac

fontes referre, aliaque tum in Isauria tum in singulis quibusque provinciis visa portentosa.

35. Quæ omnia imperator in secundis habens, equestribus certaminibus ad Sancti Mamantis in Steno templum totus incumbat. Quandoque autem — prius vero narrabo consuetudinem quædam, qua Saracenorum adversus Romanos eruptio, accensa facula, momento temporis indicabatur ac detegebatur. Castellum quoddam ac præsidium Tarsi Ciliciæ vicinum, Lulum nomine, extractum est. In eo præsidarii cum Saracenos incursionem expedire sentiunt, laterna significant his qui in Argæo colle excubias agunt; iterumque qui in Argæo, his qui in Isamo; hinc vicissim his qui in Ægilo; Ægilum rursus his qui in colle Mamantis degunt; sequitur Cyrisus, huncque rursus Mocerilus; ex eo Auxentii collis diætaris, qui in magno Palatio ad Phari solare constituti erant, nulla mora periculi index erat. Quandoque igitur, cum ad idud, quod diximus, Mamantis martyris templum, Michael agendis equis se 198 accingeret, jamque equestris certaminis signum datum esset, quoniam ad vespæram Phari laterna, Papia accendente, hostes ingruere indicaverat, in tantas angustias metumque abreptus est (nampe veritus ne sua illa aurigatio auditione ea percussos spectatores non satis attentos haberet) in quantas vix alius in vitæ ipso periculo constitutus, quique diligentem potius operam iisdem hostibus propulsandis adhiberet. Sic nimirum ille spectaculis indulgebat, nec cum ejus rei pudebat. Ideo ne quem illius certaminibus

Α χαλὴ κατὰ Ἰσσηλιτῶν ἐκστρατεύοντος. Πλὴν ἀλλ' ἐκείνοι μὲν τότε θαλάσσης ἐμφορηθέντες ὀργῆς, Φωτίου τὸ θεῖον ἐξελαιωσαμένου τοῦ τῆς Ἐκκλησίας τοῦς οὐλακας ἔχοντος, οὐκ ἔκπεσόντων· καὶ μετ' οὐ πολὺ πάλιν τὴν βασιλεύουσαν πρεσβεῖα αὐτῶν κατελάμβανεν, τοῦ θεοῦ βαπτίσματος ἐν μετοχῇ γενέσθαι αὐτοὺς λιτανεύουσα, δ καὶ γέγονεν.

18. Τὰ μὲν οὖν ἡ τούτων ἐκάκου ἐπιδρόμῃ· τὰ δὲ ὁ τῆς Κρήτης στόλος ἀναγόμενος, ὡς κουμδαρίων ἄχρι εἴκοσι, ἐπὶ γαλέας καὶ τινὰς σατοῦρας μεθ' αὐτοῦ ἐπαγόμενος, ἐληΐζετο τε καὶ κατεδουλαγώγει, νῦν μὲν τὰς Κυκλάδας νήσους περινοστῶν, νῦν δὲ ἄχρι Προικονήσου τὴν παράλιον ἅπασαν. Τὰ δὲ οἱ συνεχεῖς τῶν σεισμῶν ἐλυμαίνοντό τε καὶ πρὸς τοῦδαφος ἐβαλλον, νῦν μὲν καθ' ἣν ἡ τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν ἀνάληψις ἐορτάζεται, τὸ πρὸς νότον τρίτον τοῦ Ἐξακοντίου πρὸς τὴν ἑδαφίζοντες, ναοὺς τε εὐπρεπεῖς καὶ οἴκους λομπροὺς, νῦν δὲ στήλας τῆν τε κατὰ Χρυστὴν πόλιν τῆς πόλεως Νίκην ἐγκαθιδρυμένην τὰς τε ἐν τῷ δευτέρῳ κατὰ τὴν Ἀγίαν Ἀνναν στεβρῶς ἱσταμένας ἐγκατασεύσαντες· ἣν ὁ μαθηματικὸς Λέων καταπετικουλαὶν ἰδὼν τὴν τοῦ δευτέρου ἐκ βασιλείας πτώσιν εἰπὼν ἐπαπειλεῖν καθαρῶς. Μακρὸν εἴη λέγειν ποταμῶν ἀφάνειαν καὶ πηγῶν καὶ ἀλλ' ὅττα παθήματα κατὰ τὴν Ἰσαυρίαν καὶ καθ' ἐκάστην χώραν ἐπιγιγνόμενα.

sources referre, aliaque tum in Isauria tum in singulis quibusque provinciis visa portentosa.

35. Quæ omnia imperator in secundis habens, equestribus certaminibus ad Sancti Mamantis in Steno templum totus incumbat. Quandoque autem — prius vero narrabo consuetudinem quædam, qua Saracenorum adversus Romanos eruptio, accensa facula, momento temporis indicabatur ac detegebatur. Castellum quoddam ac præsidium Tarsi Ciliciæ vicinum, Lulum nomine, extractum est. In eo præsidarii cum Saracenos incursionem expedire sentiunt, laterna significant his qui in Argæo colle excubias agunt; iterumque qui in Argæo, his qui in Isamo; hinc vicissim his qui in Ægilo; Ægilum rursus his qui in colle Mamantis degunt; sequitur Cyrisus, huncque rursus Mocerilus; ex eo Auxentii collis diætaris, qui in magno Palatio ad Phari solare constituti erant, nulla mora periculi index erat. Quandoque igitur, cum ad idud, quod diximus, Mamantis martyris templum, Michael agendis equis se 198 accingeret, jamque equestris certaminis signum datum esset, quoniam ad vespæram Phari laterna, Papia accendente, hostes ingruere indicaverat, in tantas angustias metumque abreptus est (nampe veritus ne sua illa aurigatio auditione ea percussos spectatores non satis attentos haberet) in quantas vix alius in vitæ ipso periculo constitutus, quique diligentem potius operam iisdem hostibus propulsandis adhiberet. Sic nimirum ille spectaculis indulgebat, nec cum ejus rei pudebat. Ideo ne quem illius certaminibus

λε'. Ἀ πάντα ὁ βασιλεὺς ἐν δευτέρῳ θέμενος ὁλος εἴχετο τῶν ἱππικῶν ὁγώνων κατὰ τὸν ἐν Εὐζείνῳ ἀνεγχερόμενον ναὸν τοῦ Ἁγίου Μάμαντος. Καὶ ποτε δὲ — ἀλλὰ συνθελῶν τινὰ διηγήσομαι πρότερον, ἣ τὴν τῶν Σαρακηνῶν καθ' ἡμῶν ἐκστρατείαν διὰ πυρσοῦ ἐν ἀκαρεῖ ἐδήλου καὶ παρεγύμνου τῷ βασιλεῖ. Ἐρυμά τε καὶ φρούριον τῇ κατὰ Κιλικίαν Ταρσὶ πλησιάζον καὶ γειτονοῦν οὕτω καλούμενον Λούλον ἔστιν. Οἱ τεταγμένοι οὖν τοῦτο φρουρεῖν, ὅττι τῷ τῇ ἐκείνων ἰδεῖν ἐκδρομὴν, διὰ φανούδηλου τοῖς κατὰ τὸν Ἀργαῖον βουνόν, καὶ οἱ αὐθις τοῖς κατὰ τὴν Ἰσάμον, καὶ οἱ τοῖς κατὰ τὸ Αἰγίλιον, καὶ τοῦτο τοῖς κατὰ τὸν Μάμαντα πάλιν βουνόν· εἴτα τοῦτον ὁ Κύριος διαδεχόμενος, καὶ αὐθις τοῦτον ὁ Μώκιλος, ἐκ τούτου [P. 123] δὲ ὁ τοῦ Ἁγίου Αὐξεντίου βουνὸς τοῖς ἐν τῷ μεγάλῳ παλατίῳ κατὰ τὸ ἡλιακὸν τοῦ Φάρου ἐπὶ τούτου διαταρῶν, ἀφωρισμένοις ἐν βραχεῖ ἐποῖε δὴ φανερά. Ποτὲ γοῦν τοῦ Μιχαὴλ κατὰ τὴν εἰρημένην τοῦ μάρτυρος Μάμαντος ναὸν ἱππάσασθαι μέλλοντος· καὶ τὸ σύνθημα τῆς ἱπποδρομίας δεικνύοντος, ἐπεὶ κατὰ τὴν ἑσπέραν ὁ ἐκ τοῦ Φάρου φανὸς διὰ τοῦ παππίου ἐδήλου τὴν τῶν ἔθνων ἐκδρομὴν, εἰς τοσοῦτον ἦλθεν ἀγῶνα καὶ φόβον ὁ βασιλεὺς δέει τοῦ μὴ παροφθῆναι τὴν ἡνιοχίαν αὐτοῦ παρὰ τῶν θεατῶν τῆς τοιαύτης ἐνεκεν ἀγγελίας, εἰς ὅσον ἄλλος τις ἦλθεν κινδυνεύων ὑπὲρ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ μὴ πλησιάζειν τούτους μάλλον ἀνωλεπόμενος. Οὕτως ἐκείνος ἐδοξαρίζετο τε καὶ οὐκ ἤτχονετο. Ὅθεν ἴνα μήτε τις τῶν αὐτοῦ ἀγῶ-

VARIAE LECTIONES.

* Cedren. ἐν Ἀργεῖ. Z nar. Ἀ γὰρ Combef.

** τοῦτο?

των ἀπολιμπάνοντο μήτ' ἄλλο τι τῶν ἐκείθεν ἀνα-
ρων προσπίπτον χαλαρωτέρους ποιήσῃ τοὺς θεατὰς,
μηκέτι τοὺς πλησιάζοντας φανούς ἐνεργεῖν προ-
έταξεν, ἀλλὰ σιγῇ βαθεῖα καὶ λήθῃ τὰ τοιαῦτα παρ-
καλιωθῆναι μακρᾷ.

λζ'. Ἄλλοτε δὲ πάλιν, ἵνα σαφεστέρᾳ γίνηται· ἡ
τοῦ ἀνδρὸς ἀναγωγία καὶ ἀνοια, αὐτοῦ ἐφ' ἄρματος
ἱσταμένου καὶ τῆς βαλιδῆος μέλλοντος ἐκπηδῶν
(ἐκείναι δὲ βένετος, καὶ πράσινος ὁ λογοθέτης Κων-
σταντῖνος, ὁ πατρικίου Θωμᾶ καὶ γεγονότος λογο-
θέτου τοῦ δρόμου πατήρ, λευκὸς δὲ ὁ Χειλᾶς καὶ
ροῖσιος ὁ Κρασάς· οὐκ ἦν δὲ οὐδὲ τῷ πρωτοση-
κρήτις σχολάζειν, ὥσπερ οὐδὲ τῷ πρωτονοταρίῳ τοῦ
δρόμου, ἀλλ' ὁ μὲν ἦν κομβιογράφος τῶν Βενέτων, ὁ
δὲ τῶν Πράσινων), αὐτῶν οὖν ἐφ' ἄρματος ἱσταμένων
μετὰ καὶ τῆς ἡνωτικῆς στολῆς, καὶ ἐπαγγελίας φθα-
σέσης ὅτι δαινῶς ὁ Ἄμρ κατατρέπει τε καὶ κατασφύ-
ρει τὸ θρακῆσιον καὶ τοὺς Μάλαγίνους πλησιάζει καὶ
προσδοκῶνται ὅσον οὐδέπω δαίνῃ, καὶ ἐπὶ τούτῳ
εὐγνώσαντος μὲν τοῦ πρωτονοταρίου, ἀπαγγελλαν-
τος δὲ μετὰ κατηφέας τὴν ἐκ τοῦ δομεστίου τῶν
σχοιῶν ἀπόκρισιν καὶ ἅμα ἐπὶ χειρὸς τὰ γράμματα
φέρειν· τι καὶ δεικνύοντος, *Τίτι, φησὶ, ὦ οὗτος,*
τόλμη χρησάμενος τοιαῦτα κατὰ τὸν ἀναγκάσιον
τοῦτον ἀγῶνά μοι διαλέγειν ἐπιχειρεῖς. τοῦτο
μόνον σπουδάζοντι, εἰ μὴ τὸν μέσον εὐδυνυμον
ἀγῶν.

λζ'. Καὶ οὐχὶ μὲν τούτῳ τῷ πόνῳ, ἢ εἰ βούλει γε,
πάθῃ ἡλίσκητο, ἑτέρων δὲ ἀπρεπεστέρων ἐκτὸς ἦν,
ἀλλὰ καὶ μίτριον ἦθος ἀμέτρου· καταδιώκων ἐξ-
έπειπε [P. 124] τοῦ πρόποντος καὶ τῆς βασιλικῆς· τι-
μῆς τὰ μέλισσα. Καὶ ποτε γυναῖκα, ἥς τὸν παῖδα
υἱοθετησάμενος ἦν, κατὰ τὴν ὁδὸν συντυχῶν, ἐκ βα-
λανείου μὲν ἐρχομένη, τὴν αὐτῆς δὲ ὡς κάλιν ἐπὶ
χειρὸς ἔχουσα, ἐκ τοῦ Ἰππου ἀπορρίψας τοὺς μὲν
ἄλλους ὅσοι ἐκ τῆς συγκλήτου τοῦτ' ἀπηκολούθουν
κατὰ τὰ ἐκείσε ὄντα ἀνάκτορα ἐξαπέστειλεν, ἀπό-
λαστα δὲ τινα καὶ μυστικὰ ἀνδράρια ἐταιρισάμενος
ἀπῆει μετὰ τῆς γυναίκος, τὴν κάλιν τῶν ἐκείνης
χειρῶν ἀναλαβὼν, καὶ Ἄγε δὴ, ὦ γύναι, *θυβρόυ-
σα, ἐκίλεξεν, ἐμὲ κατὰ τὸν οἰκημῶ σου ἀπὸδεξαι,*
ψαμμοῦ πειτυρόδους ἔξωσιν ἔχοντα καὶ ἀσβεστο-
τύρου. Δεῖ γὰρ τὴν ἐκείνου λείβιν εἰπεῖν. Ἐπεὶ δὲ τῷ
ξένῳ τοῦ θεάματος ἡ γυνὴ ἦν ἐνεδὸς καὶ πάντων ἡπό-
ρει, μήτε μὴν τράπεζαν μήτε τὰ ταύτης ὡς στολί-
ζοντα ἔχουσα, ὁ Μιχαὴλ θάττον ἢ λόγος εἶχε στρα-
φῆς, τὸ δ' ἔφερε σάβανον ἐκ τοῦ βαλανείου ἑτα δὴ
θροῶν δὲ λαβὼν, ἀντὶ λεπτῆς ὁδοῦ, ἢ τῇ τραπέζῃ
ἐπίκειται, χρησάμενος, καὶ τὴν κλεῖδα τῆς γυναίκος
ἀφελὼν αὐτῆς ἦν τὰ πάντα, βασιλεὺς, τραπεζοποιὸς,
μάγειρος, δαιτυμῶν. Ἐκβαλὼν δὲ τὰ δ' εἶχεν τῆς
πενυχτὸς ἐκείνης ἢ κίβωτος, εἰσιεῖτο ταύτῃ καὶ
συνεζέπειν, τὴν μέμνησιν πρὸς τὸν ἐμὸν ἀναφέρων
Χριστὸν καὶ θεόν. Κάκειθεν βάδην αὐθις ἀπῆει πρὸς
τὰ ἀνάκτορα, πολλῆς εὐθηλείας καὶ ἀλαζονείας καὶ
εὐφου καταγινώσκων τῶν προτοῦ βασιλέων· οὐ ἐκεί-
νοι λήρου εἰ ἥκουσαν, Ἀ.λ.ι' οὐκ ἀλλ' ὡς τρυφῶντα

A deesse contingeret, neve aliud quid tristis nuntii et
ignium indicatione languidiores spectatores redde-
ret, e vicinis urbi speculis ignes accendi deinceps
vetuit, altoque silentio ac longa oblivione talia
aboleri praecepit.

56. Rursus alias (quo viri dissolutus animus ac
vecordia clarius innotescat) cum in curru stare
jamque equi carceribus emittendi essent (incede-
bat ipse Veneto habitu, Prasino logotheta Constan-
tinus, Thomae pater dromi logothetae, albo Cheilas,
ruseo Crasas: at neque protosecretis neque pro-
tonotario dromi a Circi rebus vacabat, sed alter
factionis Venetae combinationum, alter Prasinus
scriba erat) — his itaque in curru, solemnibus eque-
stribus ludis stola stantibus, allatoque nuntio Ame-
rem graviter Thracensium regionem populari ac
diripere janique ad Malagina prope accedere, ac
mala imminere: eaque re moesto animo dejectoque
199 vultu protonotario domesticis scholarum res-
ponsum nuntiante, acceptasque ab eo litteras in
manibus habente ac ostendente, *Qua inquit, heus tu,*
audacia me tam necessario certamine occupatum
isis de rebus interpellas, cum in hoc unum incum-
bam, ut cum qui medium tenet in laevam partem
avertam? de quo mihi totum hoc certamen est.

ἰδεῖν παραστραμμένον· ὑπὲρ οὗ μοι πᾶς ὁ

57. Neque vero hoc duntaxat desiderio aut (si
mavis) libidine perditoque amore laborans, ab
aliis turpioribus inmundis vitiis erat: sed praeterca
dum modestiam cifra modum sectatur, a decoro
quod maxime excidit, eaque gravitate quae impe-
ratorem condeceat. Obviam quandoque muliercu-
lam habuit, cujus e sacro fonte filium susceperat,
e balneo redeuntem, ac quae manibus situlam ge-
staret. Tum equo desiliens alios senatorii ordinis
viros, qui ipsum comitabantur, haud procul in pa-
latium abire jubet: ipse cum impuris libidinisque,
quos sibi asciverat, ex vulgi facie hominibus, mu-
lierculam secutus, ablataque ei e manibus situla,
Bono animo sis, inquit, o mulier, neque tua domo
accipe, fursuracei panis recentisque casei (ἀσβεστο-
τύρου, praestat enim ipsam ejus vocem ponere) ap-
peientiore. Cum autem mulier inaudita spectaculi
novitate stupelet, omnique egestate premetur, ac
ne mensam quidem haberet aut lintea quibus illi
sterneret, Michael dicto citius, asperiore pannum
200 ex balnei usu detergentis siccandisque cor-
poribus, madentem adhuc inde a muliercula allatum
accipiens, mappae loco linteique subtilioris pro
mensae usui sternit, ereptaque mulieri clave unus
omnia sit, imperatorisque et mensam instrumentis
coquique et convivae munus obit. Proculctaque quae
pauperum mulieris penus erant, cum ea epula-
batur ac concenabat, Christum memm ac Deum
bello eo facinore referens atque imitans. Peracto
convivio, lento pede in palatium redit, magnae sto-

VARIÆ LECTIONES.

.. ὅ P. ὡς ταύτην?

in utatis et arrogantiae fastusque damnavis superioribus; cujus illi nugae si audivissent, utique dictari vellent, at non temere deliciis diffuissent atque ludentem hæc te oportuit facere, fastumque nostrum damnare, sed cum prior belli labores desudares, parcoque victum militum amans cum eis luens, non cum copis malisque ac impuris mulierculis concenares. Hæc itaque omnia ex suum reddebant Michaelēm, Delique in illum iustissimam iram provocabant.

38. Quodque his gravius, quod secum habebat sodalitiū (Satyri quidam ii erant, ganeones in omnem turpitudinem parati; dixisses Bacchi thiasotas), his ille honorem habens eosque colens, divinorum contemptu sacerdotiales auro contextas vestes ac pontificum humeralia eis adhibebat, ad hæcque turpiter ac impure, quæ pura sunt, eos peragere cogebat. Ejus chori principem, sic nuncupatum Grylū, patriarcham vocabat; reliquos undecim præcipuarum illustriumque sedium metropolitā; 201 quibus nisi ipse sodalis sociusque accederet, ne gratos quidem habebat imperii fascēs. Idcirco Coloniae præsulis sibi ipse nomen indebat. Quia vero etiam cantillare divinaque peragere mysteria illis incumbēbat, cantica modulorūque explendo citharam adhibebant, modo sensim pulsantes, et ut illa stridulum argutumque sonum ederet, hoc æmulati quod sacerdotibus secreto agitant; modo pulsu libero ac claro sonitu, pro eo ac sacerdotes sic clare quasi perorando pronuntiant. Aurea quoque ac gemmis baccata vasa aceto ac sinapi implentes, atque illis impartientes qui erant percepturi, per eum modum impollutis mysteriis illudebant. Avoidit autem ut quandoque chorus hic beato Ignatio patriarchæ obviam fieret, cum is supplicationis causa ex ecclesiastico ordine cum clericorum pompa procederet. Hunc ut conspexit Grylus, lubentissime rem capessens pulsare auspicatur, retractaque casula cum sodalibus, contentiore citharæ sonitu, sanctissimos viros conciliis compluit verbisque turpissimis fatigat. Quin Theodoram quoque matrem adhuc superstitem atque in palatio versantem quandoque ad se vocavit, quasi illo ei precaturo, quem beatum Ignatium esse sinxerat. Ut ergo sanctissima mulier religiose animo incitata modesto cultu accessit, humi prostrata pro se vota concipi prelit: latebat enim adhuc quis esset, cum his de facili barbā 202 ugeret. Tum ille statim ventris crepitum factoris plenam verbaque ulscena edens, Augustæ priorumque aliorum in se sodalesque diras excitavit. quæ et filio vaticinata, divina providentia ac protectione prorsus extorrem fore prænuntiavit.

39. Verum fieri non poterat ut qui a recta via ac virtutis tramite abcesserat, ad meliorem iterum frugem rediret, ac quo beati præstamur, iter iniret. Quapropter talium auctores et inventores non mala longius procurarunt, sed iidem ipsi sibi adscive-

Α καὶ παίζοντα ταῦτα, ἔφησαν, ἐχρῆν σε ποιεῖν καὶ τὸν ἡμέτερον τύπον καταγινώσκειν, ἀλλὰ προσλαμβάνοντα καὶ τῶν ἀναγκαιῶν σπανίζοντα καὶ τοῖς στρατιώταις συνδιδασκον ὄντα καὶ ἐραστήν, ἀλλ' οὐ γυναικῶν καπηλίδων καὶ μοχθηρῶν. Ταῦτ' οὖν ἅπαντα μισητὸν τε ἐποίησε τὸν Μιχαὴλ καὶ τὴν τοῦ Θεοῦ ἐκίνει δικαιοτάτην ὀργήν.

λη'. Καὶ τὸ δὴ χαλεπώτερον, ἢ τῶν ὧν εἶχε μεθ' αὐτοῦ φρατρία, Σάτυροί τινες οὗτοι καὶ πρὸς πᾶσαν αἰσχρουργίαν ἀκόλαστοι· εἶπεν ἄν τις αὐτοῖς διασώτας εἶναι Διονύσου καλῶς. Οὐδ' ἐκείνος διὰ τιμῆς ἄγων τε καὶ αἰδοῦς, τῶν θεῶν κατολιγυρῶν, ἱερατικὰς στολὰς χρυσοῦ φάντους τε ἐπέτιθει καὶ ὠμοφορία, καὶ ἄλλως ἰνάγκαζεν ἀσχημόνως τε καὶ ἀνάγνως τελεῖν τὰ ἁγνὰ, καὶ πατριάρχην τὸν ἑσάρχον τούτων ἐκάλει, οὗτω Γρύλον καλοῦμενον, τοὺς δὲ λοιπούς· ἑνδεκα μητροπολίτας τῶν ἐξαίρετων θρόνων τε καὶ λχμπρῶν, οἷς εἰ μὴ καὶ αὐτὸς ἐκοινῶναι, [P. 125] οὐδὲ βασιλεῦσιν ἤξιον· ὅθεν ὁ Κωλωνεὶας οὗτος ἐλέγετο τε καὶ ὀνομάζεται πρόεδρος. Ἐπεί δὲ καὶ ἄδειν ἐχρῆν αὐτοὺς καὶ τελεῖν τὰ μυστήρια, τὰς μὲν ψάδας ἐξεπλήρουν διὰ κιθάρας, νῦν μὲν ἡρέμα πως οὕτω καὶ λιγυρῶς ἐπηχούντες, τὰ μυστικά μιμούμενοι, νῦν δὲ ἀνέτη φορᾶ καὶ διαπρυσίη, τὰς ἐκφωνήσεις δὴθεν τῶν ἱερέων. Καὶ σκεῦη δὲ διάχρυσα καὶ ἐκ μαργάρων συγκαίμενα ὄξους τε καὶ σινηπτιος ἐκπληροῦντες τοὺς οἷς ἐβούλοντο μεταλαμβάνειν εἰδίδοσαν, τῶν ἀχράντων οὕτω καταπαλίζοντες μυστηρίων. Οὗτος οὖν ὁ Γρύλος καὶ ὄντι ἐπωχεῖτο τὰς δημοσίας προόδους τελῶν, καὶ τὸν τοιοῦτον θίασον συνεπόμενον ἔχων ἡγάλλετο. Καὶ ποτε συνέβη συντυχεῖν Ἰγνατίῳ τῷ μακαρίτῃ πατριάρχῃ κατὰ πρόδον τῇ ἐκκλησιαστικῇ λιτῇ μετὰ τοῦ ἱερατικοῦ κλήρου ἐφεπομένῃ. Ὡς οὖν εἶδεν αὐτὸν ὁ Γρύλος, ἄσμενος τοῦ πρίγματος ἐλόμενος· ἐξῆρχε τε τῶν κρουμάτων καὶ τὸν φειδῶνην ἀναστελλας μετὰ τῶν αὐτοῦ συμμυστῶν εὐτονωτέρας τε ἔκρουε τὰς κιθάρας καὶ τοὺς εὐαγεῖς ἐκείνους λοιδωρίας καὶ ἀσχοῖστοις ἔβαλλε βήμασι. Καὶ Θεοδώραν δὲ τὴν αὐτοῦ μητέρα ἔτι ζῶσαν καὶ τοῖς ἀνακτόροις διαιτωμένην μετεκαλέσατό ποτε εὐλογηθησομένην παρ' αὐτοῦ, πλασάμενος τοῦτον εἶναι τὸν μακαρίτην Ἰγνατίον. Ὡς οὖν ἐξῆγε μετ' εὐλαβείας καὶ αἰδοῦς ἡ ἱερωτάτη γυνή, ἔρριψεν; εἰς τοῦδαφος αὐτήν· ἐξαιτουμένην εὐχὴν (καὶ γὰρ ἐλάνθανε τίως, τὴν γενειάδα κρύπτων κατὰ τὸ πρόχειρον), φόφον αὐθωρὸν ἐπαφείς δυσωδίας πλήρη καὶ ῥήματα ἀπρεπῆ τὰς ἐκείνης καὶ τῶν εὐσεβεστέρων εἰς αὐτοὺς ἐξεκαλεῖτο ἄρας, ἢ καὶ τὸ μέλλον ἀποφοιδάσασα τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας τε καὶ χειρὸς ἕξω γενέσθαι διεσάφη τῷ Μιχαήλ.

λθ'. Ἄλλ' οὐκ ἦν ἀνδρὰ παρατραπέντα θη' τῆς εὐθείας καὶ ἀποστάνα τῆς ἀρετῆς· ἀνακληθῆναι καὶ τῆς μακαρίας λαβέσθαι ἰδοῦ. Ὅθεν οὐδὲ πορρωτέρω δὴ τὰ κακὰ, ἀλλ' αὐτοῖς ἐκείνοι, πλησιάζειν ἐποίησαν οἱ τῶν τοιούτων αἵτιοι καὶ ἐφύρεται. Καὶ πρῶτον μὲν

VARIE LECTIONES.

•• γυνὴ καὶ ἐρρίψεν?

εις ταυτὸν ὁ Βάρδας· ταῦτα ἐπέτερον, μᾶλλον δὲ ὁ Θεοκτιστος ὁ κανίκλειος· πρὸ αὐτοῦ, εἴτε δὴ τῷ παντελῶς τοῦτῃ χαρίζεσθαι πάντας· ἢ ὁμοθυμαδὸν καὶ μὴ τῶν κληρονομίων ἀνακίπτειν διδαγμάτων ὡς ἐπιτρέπων ἐπιχειρούντων, εἴτε δὴ τοῦ μὲν ἐνὸς ἀναστέλλοντος, τοῦ δ' ἑτέρου μὴ τὰ ἴσα φρονούντος ἐξ ἐριθείας¹ καὶ συναναστέλλοντος, ἀλλ' ἐπιτρέποντος μᾶλλον, ὡς καὶ ἡμεῖς ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις [P. 126] τοιούτους ἔθεσάμεθα. Πλὴν ἐπὶ γὰρ οὖν εἰς ταυτοὺς τὰ κακὰ, καὶ ὁ μὲν Θεοκτιστος νῦν μὲν, ὡς εἴρηται, σφαττόμενος, νῦν δὲ ταῖς αἰς ἐπιχειρεῖ δουλείαις μὴ κατενοοούμενος. Καὶ γὰρ πολλῶν στρατιῶν πολλῆς προκρίθεις ἡγεμῶν, καὶ κατὰ πολλῶν ὁρμήσας πολεμίων νῦν τε καὶ πρὸ τούτου οὐδαμῶς νικήσας ὑπέστρεψεν ἢ τὸ σύ·ολον τῶν ἐχθρῶν καθυπερτερῶν, ἡττώμενος δὲ καὶ πανωλεθρίᾳ τὰ στρατεύματα παραδούς, οὐκ οἶδα εἴτε φρονήσας· ἀμοιρῶν καὶ λόγου καὶ τῶν ἐν πολέμοις ἀνδραγαθημάτων ἀπαίρως ἔχων, εἴτε δὴ μήτε μελετήσας ταῦτα ποτε, ἢ τινα ἄλλη μείζονι αἰτίᾳ τῇ ὑπὲρ ἡμᾶς, ἢ καὶ τῇ εἰρημένῃ συνί. Καὶ γὰρ ἡλιακῶν ποτε ἐκλείψων δύο γεγεννημένων, κατὰ τῶν Ἀβασγῶν οὗτος προκρίθεις στρατηγὸς· Θεομηνίας ἀπῆλθαισε δυστυχῶς· οἱ μὲν γὰρ ναυαγίῳ² περιπεσόντες περὶ τὴν ταυτῶν ζωὴν ἐδυστύχησαν, οἱ δὲ καὶ τῆς ξηρᾶς ἐπιθάντες ταῖς ἐκείνων δυστυχίαις συνεποικνώνησαν. Καὶ οὗτος μὲν οὕτως ἀπώλετο ὁ στρατός· μετ' οὐ πολὺ δὲ πάλιν θρασύτερον διψάμενος τοῦ πολέμου ὑπὲρ τὰς τέσσαρας μυριάδας ἀπέβαλε τοῦ στρατοῦ. Καὶ αὖθις κατὰ τῶν ἐν Κρήτῃ Ἀράδων στρατεύσας ἀπραχτος· ὑπέστρεψεν, οὐκ ὀλίγους τῶν περὶ αὐτὸν ἐκείσε καταλιπὼν διὰ τὴν φυγὴν χρησάμενος ἀδρόως ἀπαλλαγῆναι αὐτῆς. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐκεῖνος πρότερον.

μ'. Νῦν δὲ³ σύμβολα τινα προφανῆ καὶ κομητῶν ἐπιτολαὶ καὶ ὄψεις ὀνειράτων γινόμεναι τὰ μέλλοντα τῷ Βάρδᾳ δεινὰ παρῆγμουν, οὐκ ἐξ αὐτομάτου πάντως ἢ καὶ ἄλλως· ἀλόγῳ φορᾷ. προνοία δὲ τι τοῦ μὴ τὸν θάνατον ζητούντος ὡς τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ἁμαρτωλοῦ. Κατὰ τὸν ὕπνον γοῦν ἔδοξεν οὗτος πρὸς τὸ τοῦ Θεοῦ τέμενος, ᾧ ἐπώνυμον Σοφία, μετὰ τοῦ Μιχαὴλ ἐν πνυθῆμῃ πανηγύρει καὶ προσεύσει φοιτᾷν. Ὡς οὖν ἀφίκοντο καὶ κατὰ μέσον ἐγένοντο τοῦ ναοῦ, λευκοφόροι τινὲς ἀνεφαίνοντο δύο τὴν ἀριθμὸν, τὸ σχῆμα ἀγγελουδεῖς· ὡς δὲ προσωτέρως μᾶλλον ἐχώρησαν, ἄλλο μὲν ὁρῶσιν οὐδὲν, ἐπὶ δὲ τῷ θρόνῳ τινὰ γηρασὴν ἔγκαθήμενον (Πέτρον εἶναι τοῦτον τὸν κορυφαῖον τῶν ἀποστόλων ὑπώπτευσαν) καὶ περὶ τοὺς ἐκεῖνου πόδας τὸν μακαρίτην Ἰγνάτιον καλινδούμενον καὶ τὴν παρ' αὐτοῦ ἐκπύουσαι δεινὰ ἐκδύκηνσιν ἰδεῖν ἐξαίτουμένον. Ὁ δὲ ἐκεῖνος τα οἷα συμπαύσων ἔφησε δοῦναι οὐκ εἰς μακράν, καὶ τῶν ἐφεσπύων ἐνὶ (δύο δὲ τοῦτῃ [P. 127] χρυσοπορρύντες ἐφαίνοντο) μάχαιραν οὐ μεγάλην δοῦναι, Ἄγ

runt. Primumque Bardas in suum illa caput venit; quin illo quoque prior Theoclistus caniclio præfectus, sive quod omnes una quasi conspiratione homini indulgebant, nec pro tutorum munere, quod fungebantur, a nequioribus eum studiis revocari studebant; sive sane quod uno corripiente alter ex contentione non ipse pariter insolentiam reprimeret, sed ex genio potius eum agere permitteret quorum exemplum nec nostra ætate defuerunt. Ut uisit, mala certe illi in sua capita impulerunt. At quidem Theoclistus, ut dictum est, modo jugulatur, modo in his quæ gerenda suscepit inauspicatissimus invenitur. Multis enim sæpius expeditionibus ducis potestate susceptis, pluresque hostium bello aggressus, cum modo tum antea nunquam victor reversus est aut pro suis hostibus superior, sed victus semper, hisque quas ducebat copiis interneccione deletis, sive prudentia rationisque iudicio destituebatur ac rei bellicæ rudis erat, cui nunquam navasset operam 203 aut studium posuisset, sive alia quadam superiori nobis ratione, sive etiam illa quam modo dicebam. Cum enim aliquando semel et iterum sol deliquitum passus esset, Theoclistus adversus Abasgos summa ducis potestate exercitus præfectus Dei iram infelicitissime expertus est: pars enim naufragio vitam infelicitè amiserunt, pars in litus recepti ipsi nihilominus cladis socii exstiterunt. Ac quidem ille exercitus ita periit. Nec longo post tempore præfidentius majorique audacia bellum aggressus supra quadraginta millia de exercitu amisit. Iterumque suscepta adversus Cretenses Arabes expeditione irritò conatu reversus est, non paucis suorum illic desideratis, eo quod fuga usus ceptum repente negotium deseruisset. Verum hæc ille prius.

40. Tunc autem perspicua quedam signa, orti cometa, visa insomnia, mala prodebant quæ Bardam essent exceptura; ea vero non a casu seu alias cæco impetu, sed quadam illius providentia, qui non perinde mortem peccatoris atque ut convertatur, quærit. Itaque sibi in somnis visus est ad Dei templum, quod Sophiam vocant, una cum Michaelē festivo totius populi conventu solemnique pompa procedere; quo cum venisset et ad medium templi progressus esset, duos quosdam albis indutos angelica specie occurrisse; tumque ad ulteriora præcedentes præter senem in patriarchali solio residentem aliud nihil vidisse. Hunc Petrum apostolorum 204 principem esse putaverunt, ad cuius pedes provolutus Ignatius acceptarum injuriarum uliunem exposceret. Senem miserationis affectu ductum brevi eum se ultimum respondisse; tumque uni adstantium, cum duo apparerent vestibibus auro contentis splendide oruati, pægone tradito in hæc verba locutum esse: *Agredum*, inquit, hæc

¹ Ezech. xvi, 32.

VARIE LECTIONES.

¹ ἐριθείας; P, ἐρεσχάλας in margine. ² ναυαγίᾳ? ³ ἐλ? μὲν P. ⁴ ἐπὶ? περὶ P.

quidem ad laerum constituens, Theorgistum (ita Cæsarem nominabat) membratim concide : alterum vero Asebotecnou (imperatorem scilicet ita appellans) in dextra quidem parte colloca, simile tamen supplicium ei denuntia. Sic insomnium suum habuit, quod nec ipsum somnium, sed veritas fuit. Destinabat Bardas in Cretenses una cum Michaelē, assumptis omnibus copiis, expeditionem suscipere. Veniens itaque ad sanctissimæ dominæ nostræ Dei Genitricis ædem, quam Hodegi vocant, se suæque illi commendaturus ac quasi vale dicturus, prælucentibus facibus ingressus est. In ipsis vero ædis penetralibus excussa subito ex ejus humeris chlamys maximorum malorum præsagium dedit. Idem pridie quam ex urbe discesserat, sive ipse ultro sive jam futuræ rei urgente fato, convocatos amicos ac convivio acceptos monuit, suæ in illos amicitiae memores essent, ac velut e vita migraturus eis legata distribuit. Verum necesse erat ut illa suam acciperent. Cæpta ergo expeditione, cum in Thracensium regionem in locum cui Cæpi nomen **205** pervenissent, qui priores locum occupassent, tentoria certatim ac diligenti opera agebant. In his accidit, sive id dedita opera sive per ministrorum imprudentiam, ut Michaelis tentorium humili planoque loco expanderetur, Cæsaris autem in quodam tumultu pauloque editiori loco. Hoc ita factum, seu oblatum quoddam ac lucrum insperatum arripientes, qui Michaeli adversus Cæsarem obrectabant, viro calumniabantur eique insidias struebant. Iugens tamen Cæsaris potentia inimicos turbabat et ad audendum facinus segiores reddebat. Tum enim Antigonus scholarum domesticus Bardæ quam Michaeli, filius scilicet patri, propensius parebat honoremque habebat; tum duces alii, Synbatiisque dromi logotheta, Bardæ ex filia gener, ejus plane rebus studere cogebatur. Verum nesciebat Bardas hunc fraude a Michaelē in suas tractum partes, eique præcipium necis auctorem fore. Instructo ergo consilio paratisque insidiis, ac expeditis qui rem præstituri essent, non alii quam Symbatio concredita facinoris tessera est. Jam ergo lectis relationibus Symbatius ab illis exierat, impressoque fronti crucis signaculo signum dederat. Verum iterum moræ atque timores, eo quod præsens ac in conspectu cohors Cæsaris fœderatorum erat. Veritus itaque Michael ne inter has moras re detecta gladium in se traheret, per quemdam fidissimum conjuratos confirmat, bonaque ac honores pollicitus animis audaciores facit. **206** Ac sane parum abfuit quin Cæsar periculo tutus abiret necumque evaderet : tanto scilicet metu conjurati perculsi erant, sicque animis languebant. Verum iterum misso nuntio Michael Basilio accubitori significat in novaculæ acie constitutam rei necessitatem esse : desperare se vitam; ad Bardæ necem se cito instruat. Quibus auditis Basilius, deque

δη, ταύτην, ἔφησε, τὸν μὲν τῇ τῶν εὐνῶν ἡμῶν χώρα ἐγκαταστήσας μεληθὲν διάτρυπτον τὸν θεοργιστον, οὕτω δὲ τὴν Καίσαρα εἰπὼν, τὸν δὲ ἄλλον ἀσεβό- τεκνον, οὕτω τὸν βασιλέα κατονομάσας, κατέλεγε μὲν τοῖς δεξιοῖς, τὴν δ' ὁμοίαν δίκην ἀπειδέ- χεσθαι πρόσκειπε. Καὶ ὁ μὲν δεικνὺς οὕτω δὲ ἐτελεύτα· ὁ δὲ ὑπαρ' ἄλλ' οὐκ ἔστιν, ἀρτι κατὰ τῶν Κρητικῶν πανθημὲ μετὰ τοῦ Μιχαὴλ καθωπλί- ζετο, καὶ πρὸς τὸν τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου ναὸν, ὃς οὕτω δὲ Ὀδηγοὶ κατονομάζεται, προσφοιτήσας εἰσῆγε μετὰ λαμπάδων τὸν συντακτή- ριον ἐκπληρῶν. Ὡς οὖν τοῖς ἀδούτοις πλησιάζων ἀπῆγε, ἄρῳ τῶν αὐτοῦ ἡμῶν ἢ χλαυῇ ὀλισθήσας αἰσθῆσθαι τούτον καινοτέρων δεικνὺν ἐνεποίησεν. Καὶ αὐτὸς δὲ πρὸ μιᾶς ἡμέρας τοῦ μέλλειν αὐτὸν ἀπείρειν ἀπὸ τῆς πόλεως, εἰτ' ἂν αὐτοῦ εἴτε καὶ ἄλ- λως ὑπὸ τοῦ μέλλοντος ἐλαυνόμενος, τοὺς φίλους συναγαγὼν εἰς ταυτὸν καὶ συμποσιάσας μεμνησθῆ- τε τῆς αὐτοῦ παρῆγε· φίλους αὐτοῦ καὶ λεγὰτα ὡς τοῦ βίου ἤδη γινόμενος ἔξω ἐπέδωκεν. Ἄλλ' ἔδει ταῦτα τέλος λαβεῖν. Ὡς οὖν κατὰ τῆς Κρήτης ἐξῆσαν καὶ τῷ θέματι τῶν Θρακησιῶν ἐπέδυσαν κατὰ Κήπους, τόπον τινα οὕτω κατονομαζόμενον, οἱ τοῦτοις ὑπηρετοῦντες προφθάσαντες εἰς σπηνὰς κατεπήγνυνον ἀμύλλῃ χρώμενοι καὶ σπουδῇ. Ἐνθα πως, εἴτε δὴ κατὰ πρόνοιαν εἴτε δὴ καὶ ἄλλως δι' ἄγνοίαν, τὴν μὲν τοῦ Μιχαὴλ ἐπὶ παιδιάδος χωρίῳ καὶ ὁμαλοῦ αὐλαίαν ἐκπεταννύουσιν, εἰς λόφον δὲ τινα καὶ ὑπερανεστηκότα χώρον τῆς γῆς τὴν τοῦ Καίσαρος· ὅπερ ὡς ἐρμαιῶν τι καὶ ἀπροσδόκητον κέρδος λαβόντες οἱ τῷ Μιχαὴλ κατεδύναν τοῦ Καί- σαρος, κατηγιώντο τὸ γεγονός καὶ τὰς κατ' ἐκείνου ἔρραπτον συμβουλὰς. Ἄλλ' ἔβραττεν αὐτοὺς καὶ νοθυτέρους πως πρὸς τὴν ἐγγείρσιν ἐποίησε ἢ τοῦ Καίσαρος κραταιοτέρα ἰσχύς· ὃ τε γὰρ δομέστικος τῶν σχολῶν Ἀντίγονος τούτῳ μῆλλον, ἄλλ' οὐ τῷ βασιλεῖ, ὡς υἱὸς ἐπισιθάρχει καὶ ἤγετο, οἱ τ' ἄλλοι δὴ στρατηγοὶ, καὶ ὁ τοῦ δρόμου τοῦς λόγους διδούς, οὕτω καλούμενος Συμβάτιος, ἐπὶ θυγατρὶ αὐτοῦ ὑπάρχων γαμβρὸς ἀναντ' ῥήτως τὰ ἐκείνου φρονεῖν ἠναγκάζετο. Ἄλλ' ἔλαθεν οὗτος κλαπέις καὶ μῆλλον τὸν φόνον τοῦ πενθεροῦ κατεργασόμενος. Ὡς οὖν ἡ βουλὴ ἠρτύθη καὶ ὁ λόχος ἡτρεπίστο καὶ οἱ τὸ ἔργον εἰς πέρας ἄγοντες ἐτοιμοὶ, σύνθημα ὁ Συμβάτιος ἄλλ' οὐκ ἄλλος ἡτρεπίστο. Ἄρτι οὖν ἐξῆγε τὰς ἀναφορὰς ἀναγνοὺς ἐξ αὐτῶν, καὶ τὸ σημεῖον ἰδίδου σταυρὸν εἰς τὸ πρόσωπον ἐγγαράττων αὐτοῦ. Ἄλλ' αὖθις ἀναβο- λαί [P. 128] τινεὶς ἦσαν καὶ ἀτολμαίαι τῷ παρουσιά- ζειν καὶ κατὰ τὸ πρόσωπον ἰστασθαι τὴν τοῦ Καί- σαρος ἑταιρείαν· ὅπερ ὁ Μιχαὴλ εὐλαβοῦμενος μὴ κατάφαρος γένηται καὶ καθ' αὐτοῦ ἐπιστάσῃ τὴν μάχαιραν, ἐθαρσύνει τε τοὺς ἄνδρας διὰ πιστοῦ εἶνος καὶ θαρραλεωτέρους ἰδεῖναι τὰς ὑποσχέσεις καὶ τιμαῖς. Κὰν παρῆλθεν τὸν κίνδυνον καὶ τὸν φόνον ὁ Καίσαρ ἐξέφυγεν, τῷ δέει τούτων κατα- πληροσμένων καὶ ἀθυμῖα καταβαλλομένων· ἀλλὰ πάλιν δι' ἀποκρίσεως ἐδῆλου τῷ Βασιλεῖ (παρα-

VARIÆ LECTIONES.

* δὴ τὸν] τὸν om. P

κοιμώμενος δὲ οὗτος ἦν) τὴν ἐπὶ ἑαυτοῦ ἐστῶσαν ἀνίσχυν, καὶ ἀπελέγετο τὴν ζωὴν, καὶ πρὸς τὸν φόνον καθώπλιζεν. Ὡν ἀπηκούας ὁ Βασίλειος, καὶ περὶ τοῦ βασιλέως κατορθωδῶν, ἀπορρίψαι πεῖθει τὸ δέος αὐτοῦς, καὶ, Ὡ τῆς ἀνδρείας, εἰπὼν, καὶ εὐτάλμουν ψυχῆς! ἐπιτέρωσέ τε ἄρῃα αὐτοῦς καὶ εἰσπηδῆσαι πρὸς τὸν ἀγῶνα ἐποίησεν. Οὗς ὁ Βάρδας θρόνως ξιφῆραις ἰδὼν καὶ καταπλαγεὶς ἔγνωκε τε τὸν θάνατον καὶ πρὸς τοὺς πόδας ἔβριμψε τοῦ βασιλέως αὐτόν. Ἀλλ' οὐκ ἦν τοῦτον διαφυγεῖν· ὅθεν αὐθόρῃν ἐκείθεν τε αὐτὸν ἀποσπῶσι καὶ μεληθὲν καταδέκνυνται, μὴνὶ Ἀπριλλίῳ, εἰκάδι πρώτῃ, Ἰνδικτιῶνος· τεσσαρεσκαίδεκάτης. Εἴτα κοντῷ τὰ παιδογόνα τοῦτου ἀπαιωρήσαντες μόρια παραδειγματίζουσι τε καὶ θριαμβεύουσι. Θορύβου δὲ πολλοῦ γενομένου καὶ παραγῆς, ἦν ἰδεῖν καὶ τὸν Μιχαὴλ μί-

μα-μ'. Καὶ ἕτερον δὲ σημεῖον πρὸ δύο ἡ καὶ πρὸ τριῶν ἡμερῶν τῷ Βάρδα παρεσημαίνετο. Ἡ γὰρ Θεοδώρα, εἴτ' ἄλλως θεωρορουμενὴ εἴτε δὴ καὶ ὑπὸ τινος τῶν μεμελητημένων διακούσασα, ἐσθῆτά τινα παγκάλην μὲν καὶ χρυσαῖς πέδιξις πεποικιμένην, οὐκ ἀναλογουσαν δὲ τῷ μήκει τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ἀ λῆ καὶ πολὺ ἀποδέουσαν αἰνιγματωδῶς ἔξαπέτελλεν. Τό τε γάρ· πέδικας ἀλλὰ μὴ τινὰς ἄλλας τῶν ὀρυθίων ἐνοφθάναι, ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ τῆς ἐσθῆτος ἐνδόν εἰς ὄμιλον ἐμπεσεῖν θάπτον ἡ ἔδει προὔσ-

μηνεν. μγ'. Πλὴν ἀλλ' ὁ μὲν βασιλεὺς ὑπέστρεψε, τὸν τε Βασίλειον, ἐπεὶ μὴ εὐμοίρει παιδὸς, υἱοποιεῖται καὶ τῆς τῶν μεγίστων τιμῆς ἀξίος. Ἐπεὶ δὲ χρόνον προύοντος [P. 129] τὰ κοινὰ διοικεῖν οὐχ οἶός τε ὁ Μιχαὴλ ἦν καὶ τῆς ἑαυτοῦ ἀφελείας ἡθάνετο καὶ ἄμα ἐπανάστασιν μελετᾶσθαι καὶ ἀποστασίαν παρὰ τῆς συγκλήτου διήκουεν τῷ τὰ τῶν Ῥωμαίων διοικεῖσθαι κακῶς, καὶ τὸ περιμάχητον διάδημα τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ ἐπιθῆσι, καὶ βασιλεὺς τῇ ἡμέρᾳ Πεντηκοστῆς, μὴνὶ Μαίῳ, εἰκάδι ἕκτῃ, Ἰνδικτιῶνος· τεσσαρεσκαίδεκάτης, ἀναδείκνυσθαι τε καὶ ἀναγορεύει κατὰ τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν ἡ ἐπὶ ὠνομον Σοφία Θεοῦ. Ἀλλ' ὅστις μὲν οὗτος ὁ Βασίλειος καὶ ὅθιν, καὶ ὅπως ἦλθεν εἰς γνῶσιν τοῦ κρατοῦντος, ἡ κατ' αὐτὸν ἱστορία δηλώσει· τὰ νῦν δὲ τῆς βασιλείου δόξης ἀξιοθεῖς εἶχετο μὲν τῆς βασιλείας, ἀπέχετο δὲ τῶν καθ' ἐκαστὴν ἀμιλλητηρίων καὶ ἱπποδρομιῶν καὶ τῶν περὶ τὸν αἰσχροτάτον Γρύλον καὶ ψευδοπατριάρχην αἰσχροφυγίων, ὧν ἀκαίρως ἐνετῤυφα ὁ Μιχαὴλ. Πάντων μὲν γὰρ κόρον εἶναι καὶ τῶν αἰσchrῶν καὶ τῶν φυσικῶν εἴρηται τε πολλοῖς, καὶ ἡ πείρα τούτων διδάσκαλος ἀκριβής· Μιχαὴλ δὲ τῷ τότε κρατοῦντι οὔτε τῶν ἱπποδρομιῶν οὔτε μὴν τῶν ἄλλων ἀκρατοποσιῶν τε καὶ αἰσchrῶν κέρως ἦν, ὡς φασίν. Ἄ πατρώμενος κολύειν

imperatoris salute sollicitus, timorem conjuralis executit, hisque verbis : *O audacem fortemque animam !* mox alacres reddidit et ad certamen facinusque aggrediendum impulit. Bardas eos strictis gladiis in se irrure contuens, terrore percussus, praesentique vitae animadverso discrimine, ad imperatoris se pedes abjicit. Haud tamen fieri poterat ut mortem effugeret. Statim ergo inde avulsam membratim concidunt, mensis Aprilis vigesima prima, indictione quarta decima. Tum ejus genitilica conto praefixa per ludibrium ostentant atque traducunt. Ingenti autem excitato tumultu magnaue orta turbatione, videre erat Michaelē vix non in vitae periculum adductum : verum Constantinus biglae drungarius in medium prorumpens ingentem illum tumultum compescuit, tum faustis omnibus Michaelē prosecutus, tum armatorum aciem tumultuantibus opponens. In hunc modum Barda sublatο, missa Creicensi expeditione, imperator Byzantium rediit.

κατὰ τῶν Κρητῶν διελύθη στρατιὰ, τοῦ βασιλέως κατὰ τὸ Βυζάντιον ὑποστρέψαντο.

41-42. Sed et aliud signum ante duos tresve dies contigerat. Theodora 207 namque (sive alias numine affata, sive etiam alicujus relatu docta structas Bardae insidias) vestem quandam, eam quidem pulcherrimam aureisque perdicibus intextam, illius tamen staturae inparem longeque quam pro illa breviorē, sub aenigmate ad eum miserat. Tum enim perdices, non aliae quaevis aviculae, temere intextae, tum et vestis ipsa brevitās, citius quam par esset eum dolo circumventum iri fuere praesagio.

43. Caeterum imperator domum revertitur, quodque nullam prolem sustulerat, Basilium magistri dignitate ornatum adoptat. Tumque Michael ipse administrandae reipublicae et cum sua eum illa gerenda simpliciter stoliditasque non lateret, simulque audisset moliri senatum in eum defectionem propterea quia illo principe res Romanae male administrabantur, etiam diadema, rem palmariam ac expetendam, illius capiti imponit, ac die sacro Pentecostes, Maii vigesima sexta, indictione quarta decima, imperatorem constituit, acclamatque in Magna ecclesia, cui nomen Dei Sapientia existit. At qui-nam fuerit hic Basilius ac eujus, quae ratione in notitiam imperatoris venerit, sequens rerum illi gestarum historia declarabit. Jam itaque Augusti dignitate donatus imperii curis sese impendebat, seque a quotidianis ludicris ac Circensibus abstinēbat, necnon a turpissimī pseudopatriarchae Gryli spurcitia, quibus importune 208 Michael oblectabatur. Afferre demum omnia nauseam, turpia pariter et naturalia, tum vulgo ferunt, tum perspicue docet quae horum magistra experientia existit. Michaelē tamen tum rerum potentem ut aiunt, nulla Circensium ludorum, at

VARIÆ LECTIONES.

· γάρ] μὲν P. ἑνοφθάναι P.

uoque aliorum, compotationum turpiumque, satietas capiebat. Hæc Basilus cum prohibere vellet, ac Michaelē procul ab eis advocare modo quidem admonendo atque hortando, modo vero civium odia, sacerdotum diras, senatus prope rebellantes animos proponendo ac velut in tabella coram depingendo, illius sibi imprudens invidiam conflavit; hostisque loco amicus, ac qui adoptatus fuerat, ipso exosus habebatur. Hinc brevi post Basilicinium quemdam imperatoris tunc celocis remigem, ac illius fratrem Capnogenis qui secundo præfecti dignitatem gessit, adducens purpura induit, impositoque diademate atque ocris adhibitis, quod imperatorum insigne est, eo habitu manu sua ad senatum eduxit, ad eumque in hæc verba oravit: *Par erat, patres conscripti, ut hunc olim vobis illustri hoc habitum virum producerem, cui inest*

*Primum corona forma digna regia,
Deinde cognatum diadema est huic viro,
Suntque omnia dignitati convenientia.*

Quam vero præstabat hunc me potius quam Basilium imperatorem creare quem et pœnitentem creavisse? Factum hoc ac verba exitii Michaelis origo exstiterunt. Istud sic dictum omnium aures circumsonans nimium cunctis **209** stuporem iniecit, et ut vox omnibus hæreret fecit; quod fabulosorum more Gigantum satos Michael quotidie imperatores ederet. Inde itaque auctum in Basilium odium, ac ignis instar vehementiori flamma exarsit, hoc scilicet ejus fomento ac causa, quod una se cum ejus sodalibus vitis dedit non pateretur, nec illorum effreni licentiæ morem gereret. In tantam enim sæpius dementia mero obrutus ac per ebrietatem Michael erumpibat, ut absurda quædam modumque omnem injuriæ excedentia præciperet, atque alii aures, alii nates, alii denique caput amputandum juberet. Ac nisi viri quidam misericordia moti negligenda putassent ac in crastinum distulissent, ea Michaeli quandoque revocanda sperantes, ac fore ut is eorum aliqua pœnitentia duceretur (quod et contingebat), plane periissent quotquot illi aderant inque aula assidui ac domestici erant. Quin et parum absuit ne et ipse Basilus pari involveretur exitio, illius ebrii petulantia non raro factus ludibrium. Sustinebat tamen, ac tandem aliquando quadam ducendum pœnitentia Michaelē existimabat. Verum fieri non poterat ut jam a prima ætate, haud secus ac currus rota, inflexus, quidquid accidisset, nativam pristinamque rectitudinem reciperet. Itaque atrociores adversus Basilium structæ insidiæ. In eo autem illæ positæ, ut inter venandum specie quidem feriendi feram, revera autem confidendo Basilio satellitum quidam hastam conciliaret. Consilium hoc is ipse qui mandatum acceperat hastamque vibraret, in **210** vitæ exitu constitutus suamet confessione cunctis manifestum fecit, et ut nihil inde ambigi possit. Ac hastam quidem misit, a Basilio tamen aberravit. Inque hunc modum servatus Basilus, in vitæ proxime

A ὁ Βασίλειος καὶ παρρωτέρω τούτων ποιεῖν αὐτὸν, νῦν μὲν παραινέσει χρώμενος, νῦν δ' ἄλλως μέτος παρ τῶν πολιτῶν καὶ τὰς παρὰ τῶν ἱερῶν ἀρχὰς καὶ τὰς τῆς συγκλήτου ἐπαναστάσεις προτιθεῖς καὶ ὅσον ἐνώπιον αὐτοῦ ζωγραφῶν, ἔλαθε τῷ φθόνῳ αὐτὸν καθυποβαλὼν, καὶ ἀντὶ φθλοῦ ἐχθρὸς καὶ μεμισημένος ὁ υἱοθετηθεὶς ἐνομίζετο. Ἐνταῦθεν οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ τίνα ἄλλον, τοῦ βασιλικῆς δρόμωνος ἐρέτην τηνικαῦτα τελούντα (Βασιλικῆς οὗτος ἐλλέγετο, καὶ ἀδελφὸς ἦν Καπνογόνους ἐκείνου τοῦ τὴν ὑπαρχικὴν ἀξίαν ἤξιωμένου τὸ δεύτερον), ἀγαγὼν τὴν πορφύραν τε ἐνδύει καὶ τὸ διάδημα περιτίθειν, καὶ τὰ παράσημα τῶν ὑποδημάτων περιβαλὼν ἐξάγει πρὸς τὴν συγκλητὸν τῆς χειρὸς ἔχων αὐτὸν, καὶ πρὸς τὴν γερούσιαν φησὶν, ὡς Ἐδεῖ πάσαι με τοῦτον εἰς τουτονὶ τὸν περίδελκτον λόσμον, ὃ ἀνδρὲς, ἐπαγαγεῖν.

*Πρῶτον μὲν εἶδος ἀξίων τυραννίδος,
Καὶ δεύτερον δὲ συμφυρὲς πέλει στέφος.
Ἄπαντα δ' ἀρμόζουσι πρὸς τὴν ἀξίαν.*

καὶ ὅτι Πόσων ἦν κάλλιον τοῦτον με ποιῆσαι βασιλέα ἢ τὸν Βασίλειον, ἐφ' ᾧ μεταμετέλλημαι ἐφ' οἷς αὐτὸν ἐδάσλευσα. Αὕτη τῆς καταλύσεως αὐτοῦ ἡ ἀρχή. Τοῦτο πάντας περιηχῆσαν ἐκπλαγῆναι τε τούτους ἐποίησε καὶ ἀφασίᾳ [P. 130] καταληφθῆναι πολλῇ, ὅτι κατὰ τοὺς μυθικοὺς Γίγαντας βασιλέας σπαρτοὺς καθ' ἐκάστην ἡμέραν ἀναδιδῶσιν. Ἡύξητο μὲν οὖν ἔκτοτε τὸ πρὸς τὸν Βασίλειον μῖσος, καὶ σφοδρότερον κατὰ τὴν τοῦ πυρὸς φύσιν ἐγίνετο, ὑπέκκαυμα ἔχον καὶ αἰτίον τὸ μήτε συμφθεῖραισθαι βούλεσθαι τούτοις αὐτὸν μήτε μὴν συναπάγεισθαι ταῖς ἀκολάστοις γνώμαις αὐτῶν. Εἰς τοσαύτην γὰρ ὁ Μιχαὴλ πολλάκις ἄνοιαν ἐξ ἀκατοποσίας καὶ μέθης ἐξώκειλεν, ὡς κατ' αὐτὴν μὲν καὶ τὸν ταύτης καιρὸν δεῖναι τίνα καὶ πέρα δαιμονίων ἐγχαλεῦσθαι· τοῦ μὲν γὰρ ἀφαιρεῖσθαι τὰ ὥτα καὶ ἄλλου τὴν βίαν καὶ τὴν κεφαλὴν ἑτέρου προσέταττεν· ἀεὶ μὴ τινες οἴκτω κρατούμενοι παρημέλουν καὶ πρὸς τὴν αὐρίον ἑπεμπον, ἀνάκλησιν τίνα καὶ μεταμέλειαν τοῦ ἀνδρὸς ἐκδεχόμενοι, ὅπερ καὶ ἦν, καὶ ἀπώλετο σύμπας ὁ παραμένων αὐτῷ καὶ συγκατεργῶν. Μικροῦ δὲ καὶ Βασίλειος συναπώλετο, τῆς παροινίας οὐκ ὀλιγάκις παίγνιον γεγονώς. Ἀλλ' ἐκατέρει καὶ ἔμενε μετάμελόν τίνα γεννηθῆναι κατὰ τὸν ἀνδρα ὅφρα γούν ὑποταπάζων. Ἀλλ' οὐκ ἦν τοῦτον ὥσπερ ἀρμάτειον τροχὸν ἐκ πρώτης ἡλικίας καμφοθέντα, οὐδ' ἂν εἰ τι γένοιτο, τὴν ἐξ ἀρχῆς εὐθυωρίαν λαβεῖν. Τοιγαροῦν μεῖζονα κατὰ Βασιλείου συβρᾶπται ἐπιβουλὴν. Ἡ δὲ ἦν ἐν τῷ κυνηγίῳ λόγῳ μὲν κατὰ τῆς θήρας ἐργῶ δὲ κατὰ τοῦ Βασιλείου τὴν τῆς λόγῃς βίβιν ποιῆσαι τίνα τῶν ὑπασπιστῶν. Καὶ τοῦτο αὐτὸς ὁ προσταγείς καὶ τὴν λόγῃν ἀφείλ κατὰ τὸν τῆς ἐξόδου καιρὸν ἐξαγορεύσας δηλὸν πεποίηκε καὶ πιστόν. Ἀφῆκε μὲν οὖν οὗτος τὴν λόγῃν ὁ κελευσθεὶς, διημάρτανε δὲ καὶ οὕτω οἴσωσσι ὁ Βασίλειος, ἔγγιστα θανάτου γενόμενος, ὅπῃ τοῦ τὸν θάνατον καταπατατηκῆτος Θεοῦ. Ταῦτ' οὖν ἐκπυστα γενόμενα πᾶσι καὶ φανερά τὴν κατ' αὐτοῦ ἡκόντη μάχαιραν. Ἵνα γὰρ μὴ καὶ τὸν Βασίλειον ὡς πρὸ μικροῦ τὸν

Καίσαρα σφαττόμενον ἴδωσι, καὶ πρὸ τούτου αὐτὸν Ἀ Θεόκτιστον, εἴτε βουλῇ τῆς συγκλήτου βουλῆς εἴτε γνώμῃ τῶν φιλοῦντων Βασίλειον (ποινὴς γὰρ καὶ κατ' αὐτῶν ὁ θάνατος ἐπιπεσילהτο), σφάττεται ὑπὸ τῶν προκαίτων τοῦ βασιλέως ἀνδρῶν, κατὰ τὰ ἀνάκτορα τοῦ Ἀγίου μεγαλομάρτυρος Μάμαντος, μηνὶ Σεπτεμβρίῳ, εἰκάδι τετάρτῃ, ἡνδικτιῶνος πρώτης, ἔτους ἑξακισχιλιοστοῦ τριακισιοστοῦ [P. 131] ἑβδομηκοστοῦ ἔκτου, ὥρα τῆς νυκτὸς τρίτῃ, βασιλεύοντως ἔτη μετὰ μὲν τῆς Θεοδώρας τῆς τούτου μητρὸς τέσσαρα καὶ δέκα, καὶ μόναρχος δέκα καὶ ἑν, καὶ πρὸς τοῖς τρισὶ μῆσι χρόνον ἕνα ὕστερον μετὰ Βασιλείου.

μδ-με'. Καὶ τὰ μὲν εἰρημμένα σκηνικά τε ἀπαντα καὶ θεατρικά, ἀξίον δὲ μνησθῆναι καὶ τῶν ἐπαινετῶν. Ἡ γὰρ τῶν ὧν ἔφερεν ἀναθημάτων ἐν τῷ περιώνυμῳ ναῷ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας κατασκευὴ φιλεργῶς τελεσθεῖσα καὶ φιλοτιμῶς ἐπαινετὴ. Οὕτε γὰρ τῷ δίσκῳ τῶν παλαιῶν τι κειμηλίων καὶ ἱερῶν, καὶ τῶν ἀπ' οὗ γεγονάσιν ἄνθρωποι τεχνουργηθέντων ἐν ναοῖς, κατὰ τὸ μέγεθος ἐξισάζεται, οὕτε τις εὐπρέπεια καὶ ὠραϊότης τινὶ τῶν γενομένων ἐπήνησεν, πάντων ἐκεῖ τῶν ὠραίων καὶ τιμίων συνδεδραμηκότων· καὶ τὸ ποτὴριον δὲ τούτῳ λίαν κατάλληλον. Οὐ μὲν δὲ καὶ ὁ εἰς φωταγωγίαν κατασκευασθεὶς αὐτῷ πύκλος, ὅπερ φασὶ πολυκάνδηλον, τινὶ τῶν ἄλλων ἡλάττωται, ἀλλὰ καὶ οὗτος ἐκ χρυσοῦ ὅλος γεγόμενος, λίτρας ἔχων ἐξήκοντα, τῶν ἄλλων διαφέρει κατὰ πολλὸν καὶ τούτῳ δίδωσι τὰ πρωταῖα καὶ τὸ σεβάσμιον.

totus namque ex auro conflatus librarum sexaginta opus ac plane angustum.

discrimen adductus, Deo, qui mortem ca'cavit, illi salutis auctore. Hæc itaque cunctis prodita ac piam facta gladii in eum acuendi causa exstiterunt. Nō enim etiam Basilium (uti nuper Cæsarem et antea Theoctistum) tristi nece sublatum conspicerent, sive senatusconsulto, sive Basilii amicorum consilio (unum enim ac commune omnibus impendebat exitium) ab imperatoris ipsis excubitoribus in sancti præclari martyris Mamantis palatio neci traditur, die vigesima quarta Septembris, indictione prima, anni 6376, hora noctis tertiam. Imperavit cum Theodora matre sua annos quatuordecim, solus undecim, posteaque adlecto Basilio annum unum, menses tres.

44-45. Ac ea quidem quæ hactenus dicta sunt scenica omnia et ad Circum ludosque spectantia : operæ pretium vero est ut ei eorum meminerimus quæ laudem aliquam merentur. Quæ enim in celebratissimo Dei Sapientiæ templo donaria obtulit, præstructuræ ratione elegantia ac magnifica, laudem habent. Neque enim ullum veteris ac sacræ suppellectilis pignorum, sive illorum quæ subtili arte elaborata, quo ex tempore homines esse cœperunt, sacris ædibus ornamento fuerunt, oblato ab eo disco vel mole æquatur vel pari elegantia est ac venustate : in cuius 211 structuram, quidquid usquam venustum est ac pretiosum, videatur conflatum esse. Accedit et calix, ipse quoque disco perquam affinis. Quin et circulus multiplici in orbem sustentanda face ab eo fabricatus (πολυκάνδηλον vocant) nulli usquam aliorum cesserit :

palmarium sane

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΔΙΗΓΗΣΙΣ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΤΟΥ ΑΟΙΔΙΜΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ,

Ἦν Κωνσταντῖνος βασιλεὺς ἐν Θεῷ Ῥωμαίων, ὁ τούτου υἱωδὲς, φιλοπόνητος ἀπὸ διαφόρων ἀθροίσεως διηγημάτων τῷ γράζοντι προσανέθετο.

HISTORIA DE VITA ET REBUS GESTIS

BASILII

INCLYTI IMPERATORIS

Quam Constantinus Dei gratia Romanorum imperator, ipsius nepos, studiosse ac diligenter ex variis narrationibus congressit, ac scriptori contribuit.

[P. 132] δ'. Ἦν μὲν ὁ προθυμία καὶ ἔρασι· ἐκ Ἀ πάλλου ἐμπειρίαν πραγμάτων καὶ γνῶσιν ταῖς τῶν σπουδαιωτέρων ἐμπεφυῖσαι διανοαῖς διὰ τοῦ ἀειμνή-

1. Cupienti olim animo accensoque desiderio rerum experientiam ac notitiam, sempiternæ memoriæ immortalisque historiæ ore, studiosiorum

VARIE LECTIONES.

ὁ μὲν| μοι A i. c. editio Allatiana.

animis inserere optabam. Ac quidem statueram, A
 si modo vires obsecundarent, omnis retro imperii
 Romanæ Byzantii imperatorum elique subjectorum
 112 magistratuum bellique ducum seu prætorum
 et legatorum singulorumque actus gestaue nobili-
 ora scripto consignare. Quod tamen istiusmodi
 provincia multo tempore continuoque labore et
 librorum copia atque a rerum cura negotiorumque
 strepsu otio indigeret, quæ sane mihi deesse vide-
 bam, secundæ necessario navigationi animum
 adieci, uniusque saltem imperatorum, qui majo-
 rem imperii mirum quantum promovit (qui ab
 imperio seu regno nomen habuit) Romanæque rei-
 publicæ ac rebus ab initio ad vitæ usque exitum
 plurimum profuit, res gestas vitæque omne insti-
 tutum ac rationem commemoranda mihi proposui,
 ne scilicet stirpis regis diu multumque productæ
 primus fons radixque posteris lateat, habeantque
 ejus nepotes domestico exemplo erectam virtutis
 regulam et statuam atque principem formam, in
 quam imitationem intendant. Sin autem etiam
 longiora adhuc præstabilunt vitæ spatia, ac mor-
 borum etiam exiguae quædam dentur induciæ, nec
 exteriorum curæ impediunt, continua forsitan serie
 totius illius progeniei ad nos usque adjiciemus hi-
 storiam.

2. Hic enim vero cujus nunc historiam proficitur
 oratio, Basilius imperator ex regione Macedonum
 trahebat originem, referebatque ad Armenios, Ar-
 sacidæ genere. Vetere enim Arsace, qui Partho-
 rum imperium tenuit, ingentem virtutis et laudis
 gloriam consecuto, posteris lex inolevit non ab
 aliis quam ab Arsacis familia ejusque nepotibus
 Parthos, 213 Armenios Medosque ipsos, qui regia
 potestate ipsis præsent, esse habituros. In hunc
 itaque modum, cum illæ, quas dixi, gentes ab
 stirpe ejusmodi imperio regerentur, illo qui apud
 Armenios rerum potiebatur quandoque ex humanis
 sublato, contigit de jure regni deque principatus
 istiusmodi successoribus dissidium oriri. Hincque
 adeo Ariabanus et Cilenes non solum avito imperio
 spoliati, sed et in vitæ jam periculum adducti, in
 regiam hanc Constantini urbem veniunt. Leo Ma-
 gnus tunc imperio præerat, Zenonis socer. Hic
 igitur viros suscipiens ac pro generis splendore
 magnifice pertractans, ædes ad habitandum con-
 gruaque victus stipendia in urbe regia illis assi-
 gnavit. Ut autem horum e patria fugam et in
 regnantem hanc urbem accessum omnique huma-
 nitate ab imperatoribus susceptos esse didicit is
 qui tum res Persicas administrabat, datis litteris,
 benevolentie in eos larva, in paternum se illos
 imperium restitutum pollicitus, revera autem ea
 sibi molitione gentem conciliare ac subicere sata-
 gens advocabat. Acceptis litteris, dum adhuc quid
 sibi facto opus deliberant, res per unum aliquem
 famulorum imperatori deferretur ac epistola ipsa

στου καὶ ἀθανάτου τῆς ἱστορίας στόματος, καὶ ἰδοὺ
 λόμην, ἂν ἄρα οἶός τε ὦ, τοῦ σύμπαντος τῆς ἐν Βυ-
 ζαντίῳ Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς χρόνου τῶν τε αὐτοκρατό-
 ρων καὶ τῶν ὑπ' αὐτοὺς [P 133] ἀρχόντων καὶ
 στρατηγῶν καὶ ὑποστρατήγων καὶ τῶν καθ' ἑκαστα
 τῶν ἀξιολογωτέρας τῶν πράξεων ἀναγράφασθαι.
 Ἐπεὶ δὲ ἰδοῖτο τὸ πᾶγμα καὶ χρόνου πολλοῦ καὶ
 πόνου συχνοῦ καὶ βιβλίων ἀφθονίας καὶ σχολῆς τῆς
 ἀπὸ τῶν πραγμάτων, ταῦτα δ' ἡμῖν οὐ προσῆν, εἰς
 τὸν δεύτερον ἐξ ἀνάγκης ὑποβίβηκα πλοῦν, καὶ τέως
 ἐνός βασιλέως, ἐπὶ μέγα τὸ τῆς βασιλείας κράτος
 ὑψώσαντος, ὃς καὶ τῆς βασιλείας ἐπάνυμος ἦν καὶ
 μέγα ὄφελος τῇ πολιτείᾳ Ῥωμαίων ἐγένετο καὶ τοῖς
 πράγμασιν, ἐξ ἀρχῆς καὶ μέχρις αὐτῆς τελευτῆς τὰς
 πράξεις καὶ τὴν ὅλην ἀγωγὴν διηγῆσασθαι, ὥς ἂν
 καὶ τοῖς μετέπειτα μὴ ἀγνοῖται βασιλείαις τελέγουν,
 ἐπὶ πολὺ τοῦ χρόνου παρεκταθέντος ἢ πρώτῃ πηγῇ
 καὶ ρίζᾳ, καὶ τοῖς ἐκγόνους ἐκείνου οἰκοθὲν εἰς ἄν-
 εστηκώς ὁ πρὸς ἀρετὴν κανὼν τε καὶ ἀνδρείς καὶ τὸ
 ἀρχέτυπον τῆς μιμήσεως. Εἰ δὲ ἐπιμετρηθεῖται καὶ
 χρόνος ἡμῖν εἰς ζωῆς, καὶ γένηται τις καὶ 10 τῶν
 νόσων ἐκχειρίᾳ μικρὰ, καὶ μηδὲ 11 τῶν ἐξωθεν εἰς
 τι ἐμποδῶν, ὥς προσθῶμεν ἱχομένους καὶ τῆς ἄχρης
 ἡμῶν κατιούσης αὐτοῦ γυναικὸς τὴν ὅλην τῆς ἱστορίας
 ἀφήγησιν.

β'. Πλὴν οὖν οὗτος δὲ ὁ λόγος νῦν ὑποβίβει κατ-
 επαγγέλλεται, αὐτοκράτωρ Βασίλειος ὥρμητο μὲν
 ἐκ τῆς Μακεδόνων γῆς, τὸ δὲ γένος εἰλεν ἐξ Ἀρμε-
 νίων ἐθνους Ἀρσακίων. Τοῦ γὰρ παλαιοῦ Ἀρσά-
 κου, ὃς Πάρθων ἡγήσατο, ἐπὶ μέγα δόξης προελθόν-
 τος καὶ ἀρετῆς, νόμος τοῖς ὑστερον ἐχρημάτισε μὴ
 ἄλλοθεν βασιλεύεσθαι μήτε Πάρθους μήτε Ἀρμε-
 νίους, ἀλλὰ μηδὲ Μήδους, ἢ παρὰ τοῦ γένους Ἀρ-
 σάκου καὶ τῶν ἀπογόνων αὐτοῦ. Οὕτως οὖν τῶν εἰ-
 ρημένων ἐθνῶν ὑπὸ τῆς τοιαύτης βασιλευσμένης
 σειρᾶς, κατὰ τινὰς χρόνους τοῦ Ἀρμενίων κατέρχον-
 τος ἐξ ἀνθρώπων ἀποικομένου συνέβη στάσιν γε-
 νέσθαι περὶ τὰ βασίλεια καὶ τοὺς διαδόχους τῆς
 τοιαύτης ἀρχῆς. Ἀρτάβανος οὖν καὶ Κλειένης εὐ-
 μόνον τῆς προγονικῆς ἐκπαιτωκίτης ἀρχῆς, ἀλλὰ
 καὶ τὴν ζωὴν κινδυνεύοντες, τὴν βασιλεύουσαν ταύ-
 την καταλαμβάνουσι Κωνσταντινουπόλιν. Λέων ἦν ὁ
 μέγας τῆνικαὶ τὴν Ῥωμαϊκὴν διέπων ἀρχὴν, ὁ
 Ζήνωνος πανθερὴς. Οὗτος οὖν τοὺς ἀνδρας ὑποδεξά-
 μενος καὶ ἀξίως τῆς περὶ αὐτοὺς εὐγενείας φιλοφρο-
 νησάμενος οἰκησίν τε καὶ βίαιαν τὴν προσήκουσαν
 ἐν τῇ βασιλίδι ἀπένειμε. Μαθὼν δὲ τῶν ἀνδρῶν τὴν
 ἐκ τῆς πατρίδος φυγὴν καὶ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν
 ταύτην καταφυγὴν, καὶ ὡς εὐμενῶς ὅπῃ τῶν κρα-
 τούτων ἐδέχθησαν, ὅτε τὰ τῆς Περσικῆς [P. 134]
 διέπων ἀρχῆς γράμμασιν αὐτοὺς μετακαλεῖτο, εἰς
 τὴν πατρίδα ἡγεμονίαν ἐγκαταστήσαι 12 ὅθεν ὡς
 εὐνοῶν ὑπισχνόμενος, αὐτῷ δὲ τὴν τοῦ βίου ἐν-
 τεύθεν ὑπαταγὴν μνηστυόμενος. Δεξαμένους δὲ ταύ-
 των τὰ γράμματα καὶ περὶ τῶν πραγμάτων εἰς δια-
 σκοπούμενων, μηνύεται ταῦτα παρὰ τινος τῶν ἐξ-

VARIÆ LECTIONES.

* πράξεων A. 10 ἀπὸ add. A. 11 μηδὲν P. 12 ἐγκαταστήσαι P.

υπερεχούτων αὐτοῖς τῷ βασιλεῖ, καὶ ἡ ἐπιστολὴ ἀγχιρρίζεται. Γνωσθέντος δὲ τοῦ πράγματος, ὡς οὐκ αἰτοῖς τοσούτον τὴν ἀρχὴν ὅσον ἑαυτῷ τὸ ἔθνος ὁ Πέρσης ὑποτάξαι βουλόμενος τὴν τούτων ἐποιεῖτο μετὰπεμφιν, ὅπερ οὔτε τοῖς καλουμένοις οὔτε τῶν Ῥωμαίων ἐλυσστέλει τοῖς πράγμασιν, πρόνοια γίνεται τοῦ μὴ τὸ τοῖς Πέρσαις δοκοῦν εἰς πέρας ἔλθειν. Καὶ διὰ τοῦτο ὑποτεταγμένου τοῦ βασιλέως τὴν, εἰ τύχοι, εὐχέρειαν τοῦ δρασμοῦ μετ' εὐπρεποῦς τοῦ σχήματος, ὡς ἐπ' εὐρυχωρίας δῆθεν καὶ ἀδείας πλεόντος, εἰς Νίκην τὴν κατὰ Μακεδονίαν πόλιν μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων (καὶ αὗται γὰρ μετὰ ταῦτα αὐτοῖς ὑπικαλάπησαν) μεταοικίζονται. Τοῦ δὲ χρόνου ῥέοντος καὶ τῶν Σαρακηνῶν ἐπὶ μείζονος δυναστείας προσηγομένων, τὴν ὁμοίαν πείραν τοῖς τῶν προτέρων ἀπογόνους Ἀρσακιδῶν ὁ τότε ἀμερμυνοῦνης προεδά-
 λετο, καὶ διὰ γραμμάτων μετεκαλεῖτο αὐτοὺς εἰς τὴν περιγονικὴν δῆθεν ἐξουσίαν τε καὶ ἀρχὴν. Φωραθέν-
 τος δὲ καὶ τοῦ τοιοῦτου δράματος Ἡρακλεῖ τῷ τη-
 νικαυτῷ βασιλεῖ, καὶ τῶν γραμμάτων ἐγγχειρισθέν-
 των, ἐπεὶ μὴ εὐνοίῃ τούτων ἔγνω τὴν μετὰπεμφιν
 γενομένην ἀλλ' εἰς πρόθεσιν ¹² οἰκείας ἐπικρατείας
 τῶν ταῦτα μηχανωμένων (ἡλπίζον γὰρ τὸ ἔθνος ἐκ
 τῆς πρὸς τὸν παλαιὸν Ἀρσάκην εὐνοίας ῥιθιδίως, εἰ
 τούτους ἔχοιεν μεθ' ἑαυτῶν, προσάξεισθαι ¹³ οἱ Σα-
 ρακηνοὶ), διὰ τοῦτο καὶ εἰς Φιλίππους, μίαν καὶ αὐ-
 τὴν τῶν κατὰ Μακεδονίαν τυγχάνουσιν πόλεων, ὡς
 ἐπὶ μείζονος ἀσφαλείας μετόπισθε τούτους αὐθις ὁ
 βασιλεὺς· εἴτα ἐκεῖθεν πάλιν ὡς ἐπὶ λαμπροτέρως
 πολιτείας καὶ καταστάσεως μετεβίβασεν εἰς Ἀδρια-
 νούπολιν. Εὐθέτου δὲ τοῦ τόπου φανέντος αὐτοῖς, ¹⁴
 κατ' ἰδίαν ὥσπερ συνεστηκότες φαρίαν τε καὶ φυλὴν
 εἰς πλῆθος ἐγένοντο καὶ ἐπ' εὐπορίᾳ κατέστησαν
 ἱκανῆς, τὴν πάτριον εὐγένειαν διασώζοντες καὶ ἀσύ-
 χυτον τὸ γένος διαφυλάττοντες.

γ'. Χρόνους δὲ ὑστερον, ἦν ἡ Κωνσταντίνος μετὰ
 Εἰρήνης τῆς μητρὸς ἐδασίλευεν, Μαίκτης ἐκεῖνος,
 ἀρ' αἶματος Ἀρσάκος καὶ αὐτὸς ὢν, κατὰ τινὰ πρε-
 σβειαν ἢ χρσίαν ἐσθμὴν πρὸς τὴν περιδλεπτον ταύτην
 Κωνσταντινούπολιν [P. 135] δὲ ἀνδρὶ περιτυχάνει
 κατὰ τύχην ὁμογενεῖ, Λέοντι καλούμενῳ, καὶ γνούς
 αὐτὸν ἀπὸ τῆς ἔξωθεν καταστάσεως καὶ περὶ τὴν
 κατὰ στολὴν ιδιότητος οὐχ ἕνα τῶν τυχόντων καὶ τα-
 πεινῶν ἀλλ' εὐγενῆ καὶ περιφανῆ, καὶ εἰς ὁμιλίαν
 αὐτῷ καταστάς καὶ ταύτην ἐθάδα καὶ σύντροπον
 εὐρηκώς, ἐπεὶ τὸ γένος ἀνέμαθεν, καὶ τὴν ὁμοῦ ὀλ-
 κησιν προκρίνει, τῆς οἰκείας τὴν ἀλλοτρίαν διὰ τὴν
 τοῦ ἀνδρὸς ἀρετὴν καὶ τὸ πρὸς αὐτὸν ἀσπασάμενος
 κῆδος μίαν τῶν αὐτοῦ θυγατέρων ἡγάγετο, ἐξ ὧν ὁ
 τοῦ ἱστορουμένου προῆλθε πατήρ, ὃς καλῶς ἀναχθεὶς
 καὶ δὲ ἐπαινουμένῃς ἀγωγῆς καὶ τροφῆς εἰς ἀνδρας
 τελέσας, καὶ εὐεξία σώματος, καὶ ῥώμῃ διαφέρων
 καὶ παντοδαπαῖς κοσμοῦμενος ἀρεταῖς, πολλοὺς ἐκί-
 νει τοὺς δι' ἐπιταμίας θέλοντας αὐτὸν οἰκώσασθαι.
 Γυνὴ δὲ τις εὐγενῆς καὶ κοσμία κατὰ τὴν Ἀδρια-
 νούπολιν τὴν οἰκησιν ἔχουσα, ἀποιχομένου τοῦ ταύ-
 τῃς ἀνδρὸς σωφρόνως τὴν χηρείαν ἀνύουσα (φήμη

contraditur. Rei itaque explorato momento, Per-
 samque non tam illis imperium quam sibi gentem
 subjiciendam, quod sic invitabat, procurare haud
 dubia conjectura comperto, quod neque ²¹⁴ his
 qui invitabantur nec vero Romanie rebus operæ
 pretium erat, cura adhibetur ne istud Persarum
 consilium exitum habeat. Quapropter succisa, si
 qua videretur, opportuniore fugæ facilitate, ho-
 nesti specie, velut ad liberiores agros et ut majori
 securitate fruantur, imperator Nicem Macedoniæ
 urbem cum liberis et uxoribus (nam et illas postea
 subduxerant) transfert. Decursu autem temporis,
 Saracenorumque rebus in majorem principatum
 crescentibus, eandem ac primis Arsacidarum nepo-
 tibus frandem adhibet qui tum genti præerat
 anermnunes, scriptisque litteris ad avitam nimi-
 rum potestatem ac imperium revocabat. Verum
 ejusce quoque consilii fabula ab Heraclio, qui tum
 rerum potiebatur, deprehensa, litterisque percon-
 siliis, cum nulla eos benevolentia revocari intel-
 lixisset, sed ut hac machinantes eaque occasione
 Saraceni ditionem augerent (fore enim sperabant,
 si modo illos secum haberent, ut facile pro veteris
 Arsacis amore in suas partes gentem traherent),
 ideoque etiam Philippos, alteram et ipsam Mace-
 doniæ urbem, quasi majoris securitatis causa Nico-
 remotos transmittit. Hincque deinde velut illu-
 striori civitate donandos, meliorique statu compo-
 nendis eorum rebus, Adrianopolim transfert. Viso
 autem eis idoneo aptoque loco, velut in propria
 consistentes ²¹⁵ tribu ac familia, multitudine
 aucti sunt, abundeque satis opibus cumulati, pa-
 ternam nobilitatem servantem ac genus imper-
 mixtum.

3. Sentis vero temporibus, cum summam rerum
 Constantinus cum Irene matre administraret, Mai-
 ctus ille ex Arsacis prosapia ducens originem; le-
 gationis causa seu alterius negotii obeundi gratia
 illustrem hanc Constantini urbem petens, atque in
 ea forte fortuna in ejusdem gentis ac familie ho-
 minem, Leonem nomine, incidens, exque exteriori
 habitu gestuque nec non vestium proprio cultu non
 unum quom infimæ plebis vulgique agnoscens, sed
 virum ingannum ac spectabilem, consortoque ser-
 mone ac fabulando ejus vim consuetudini usuque
 familiarem inveniens, ubi genus cognovit, illius
 contubernium deligit, suæque alienam habitationem
 pro viri virtute ac præstantia præfert, ejusque am-
 plexus amicitiam filiarum unam sibi matrimonio
 jungit; ex quibus ortus illius parens rufus nunc
 historiam teximus. Mulier vero quædam nobilis
 et pudica Adrianopoli habitans, viro demortuo
 caste sobrieque in viduitate agebat: fama erat
 haud prorsus obscura, ex magno Constantino eam
 genus ducere. Hæc illi reliquis, hisque apud quos
 consederat, præstantior visa; eamque ob rem ejus

VARIE LECTIONES.

¹² πρόσθεσιν margo Cumbol. ¹³ προσάξεισθαι A.

illam, nobilitate ac corporis forma conspicuam A
votereundaque 216 ornantem, uxorem duxit; ex
quibus regia hæc radix Basilius succrevit, paterno
quidem stemmate Arsacis, uti dictum est, prosa-
piam sibi vindicans, materno vero Constantini
natalibus magnifice glorians, utroque demum Ale-
xandri claritatem jactans. Tali ex progenie ortus
Basilius multa statim futuræ gloriæ sublucetia
signa exhibuit. Tænia namque quædam coccinea
tum primum enascentibus pilis circa caput visa,
circaque fascias purpurei tinctus.
νητόρων προεϊθὼν ὁ Βασίλειος εὐδὺς πολλὰ τῆς ὕστερον δόξης σύμβολα εἶχεν ὑποφανίνοντα· ταινία
τε γὰρ κοκκοβαφῆς περὶ τὴν πρῶτην ἐκφυσὶν τῶν
σπάργματα πορφύρεα βάμματα.

4. Hactenus Arsacis nepotum genus ipsum se- B
cum in propria quasi tribu contubernioque con-
sistebat, quænamquam haud raro, Adrianopoli sedes
habens, etiam cum indigenis nuptiarum fœdera
commiscebat. Quia vero Crumus ille Bulgarorum
princeps, violatis quæ illi cum Romanis interce-
debant fœderibus, hostili aggere cinctam Adriano-
polim diuque ab eo obsessam, qua laborabat ne-
cessariorum penuria, ad deductionem coegerat, ci-
vesque omnes ac incolas nec non etiam Manuelem
ejusce urbis episcopum in Bulgariam transtulerat,
accidit Basiliū quoque parentes cum reliquis, illo
adhuc in fasciis agente, in Bulgarorum regionem
transferri; ubi propriam Christianorum fidem illi-
batam custodientes (tum scilicet mirabilis ille
presul, tum plebs illi pari captivitate comes) mul-
tos barbarorum ad veram Christi fidem adduxe-
runt (nonnum enim gens illa animum ad pietatem
transtulerat) multisque locis Christianæ doctrinæ
217 jecerunt semina, a gentiliū errore Scythas
retrahentes et ad divinæ cognitionis lucem tradu-
centes. Quibus in illos ira percitus Crumi succes-
sor Mutrago, cum Manuele virum sanctissimum
tum alios plures ejus rei delatos, cum tentando ad
ejurandam fidem inducere nequisset, variis tor-
mentis excruciatos per mortem martyres conse-
cravit. Sicque contigit multos sanguinis necessi-
tudo Basilio conjunctos eique affines martyrii
gloria potiri, ut nec ejus quæ inde est honestatis
posset expers videri. Jam vero, cum plebem suam
Deus visiteret atque ei in patriam reditum præsta-
ret (Bulgarorum enim princeps, Romanus diutius
vires aciesque ferre non valens, collum rursus sub-
dere annuebat), congregata apud eum, quæ in
patriam dimittenda erat, Christianorum turba,
conjectis in puerum Basilium oculis, liberali forma
decorum gratiusque subridentem ac circumsalien-
tem, indole formaque delectatus illum ad se traxit,
pomumque ei miræ magnitudinis dedit. Puer vero
animi candore cum pari dilucia principis incum-
bens genibus, morum illa simplicitate ingenuitatis
auspice illustre speciem dabat, adeo ut princeps

γάρ τις διέτρεχεν ὡς παντελῶς ἀνδρὰ ἐκ τοῦ με-
γάλου Κωνσταντίνου ἔλαυν αὐτὴν τὴν συγγένειαν),
τῶν ἄλλων προτιμωτέρα τῶν τε 10 καθ' οὗς παρ-
ώκησεν ἐνομήσθη αὐτῷ, καὶ διὰ τοῦτο τὴν ταύτης θυ-
γατέρα εὐγενεῖα καὶ κάλλει διαφέρουσιν σώματος
καὶ αἰδοὶ κεκοσμημένην ἡγάγετο· ἐξ ᾧ ἐβλάστησεν
ἡ βασιλείος αὐτῆς ρίζα Βασίλειος, πατρόθεν μὲν
ἔλαυν τὴν ἐξ Ἀρσάκου συγγένειαν, ἥ προεῖρηται·
ἡ δὲ μήτηρ τῇ τε τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου συγγε-
νεῖα ἐκαλλυπίζετο καὶ ἀπὸ θατέρου μέρους τὴν
Ἀλεξάνδρου ἡδύει λαμπρότητα. Ἐκ τοιούτων γεν-

8. Ἦν δὲ μέχρι τότε τὸ γένος τῶν ἀπογόνων
Ἀρσάκου κατ' ἰδίαν ὥσπερ φατρίαν συνεστηκός, εἰ
καὶ ταῖς ἐπιγαμίαις πολλάκις τοῖς ἐγχωρίοις συν-
ανεκρινάτο, ἐν 10 Ἀδριανουπόλει κεκτημένον τὴν οἰ-
κῆσιν. Ἐπεὶ δὲ Κρούμος ἐκεῖνος, ὁ τῶν Βουλγάρων
ἄρχων, εἰς τὰς πρὸς Ῥωμαίους ἐξουβρίας σπονδὰς
πολέμιον χάρακα τῇ Ἀδριανουπόλει ἐβάλετο, καὶ
χρόνον προκαθίσας συχὸν ὁμολογία ταύτην διὰ τὴν
τῶν ἀναγκαίων ἔνδειαν παρὰστῆσθαι, καὶ τοὺς ἐν
αὐτῇ πάντας μετὰ καὶ 11 Μανουὴλ τοῦ ἀρχιερέως
τῆς τοιαύτης πόλεως εἰς Βουλγαρίαν μετήγαγε.
συνέβη μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τοὺς τοῦ Βασιλείου γεν-
νήτορας, εἰς τοῦτον ἐν τοῖς σπαργάνοις ἔχοντας,
εἰς τὴν τῶν Βουλγάρων ἀπαχθῆναι γῆν· ἐνθα τὴν
οἰκίαν τῶν Χριστιανῶν πίστιν ἀνέθευτον διασώζον-
τες; ὁ τε θαυμάσιος ἐκεῖνος ἀρχιερεὺς καὶ ὁ σὺν αὐτῷ
λαὸς πολλοὺς τῶν Βουλγάρων πρὸς τὴν ἀληθινὴν
πίστιν μετήγαγον τοῦ Χριστοῦ (οὐπω γὰρ ἦν [P 136]
τὸ ἔθνος μετ[ε]νηγμένον πρὸς τὴν εὐσεβείαν) καὶ
πολλαχοῦ τὰ 10 τῆς Χριστιανικῆς διδασκαλίας κατ-
εβάλλοντο σπέρματα, τῆς ἐθνικῆς τοῦ Σκύθας πλάνης
μετέλκοντες καὶ πρὸς τὸ τῆς θεογνωσίας μετάγοντες
φῶς. Ἐφ' οἷς πρὸς ὁρτὴν κατ' αὐτῶν κινήσει
Μουτράγων ὁ τοῦ Κρούμου διάδοχος αὐτόν τε τὸν
ἐπρώτατον Μανουὴλ καὶ πολλοὺς τοὺς ἐπὶ τ. ὑπὸ
ἐνδεικνυμένους, ὡς 10 οὐκ ἔσχυσεν πειράσας πείσει
ἀποστῆναι Χριστοῦ, μετὰ πολλὰς αἰχρίας τῷ διὰ μαρ-
τυρίου θανάτῳ παρέπεμψεν. Καὶ οὕτω συνέβη πολ-
λοὺς τῶν τοῦ Βασιλείου συγγενῶν μαρτυρικῆς εὐ-
κλείας τυχεῖν, ὡς μὴδὲ τῆς ἐντεῦθεν σεμνότητος
αὐτὸν ἀμοιρεῖν. Ἀρεὶ δὲ ἐπιστακτομένου Θεοῦ τὸν
λαὸν αὐτοῦ καὶ τὴν ἔξοδον αὐτοῖς; πρυτανιζόντος (ὁ
γὰρ τῶν Βουλγάρων ἄρχων μὴ δυνάμενος ἐπὶ πολὺ
πρὸς τὰς Ῥωμαϊκὰς δυνάμεις ἀνταγωνίζεσθαι πάλιν
εἰς ὑπόπτωσιν ἐνευσεν), ἐν τῷ ἐπισυνάγεσθαι πρὸς
τὸν ἄρχοντα τὸν εἰς τὰ οἰκία ἀπαλύεσθαι μέλλοντα
λαὸν τῶν Χριστιανῶν, ἰδὼν τὸν καὶ τὰ Βασιλείου τῇ
τε μορφῇ ἑλευθέριον καὶ χάριν ὀπταλῶντα καὶ
περιπαίροντα πρὸς ἐαυτὸν ἐφελκύσασθαι, καὶ μὴδὲν
θαυμαστὸν τῷ μεγέθει ἐπέδωκεν. Ὁ δὲ καὶς ἀνά-
κως καὶ θαρράλως τοῖς τοῦ ἄρχοντος ἐπαιριδόμενος
γύνασιν 20 ἐν τῷ ἀπλάστῳ ᾗθει τὴν οἰκίαν εὐγύνειαν

VARIE LECTIONES.

10 τς] γε? 11 ἐν om. P. 12 καὶ post μετὰ om. A. 13 τὰ] πρὸς τὰς A. 14 ὡς om. A. 15 γούνασιν A.

ἐπαδείκνυτο ²¹, ὡς ἐκπλαγῆναι μὲν τὸν ἀρχοντα, A etiam atque etiam admiraretur, stipatorum vero
ἐπαρτύνεσθαι δὲ λεληθότως τὴν θυροφύρου τάξιν
αὐτοῦ ²².

ε'. Ἄλλ' ἵνα τὰ ἐν μέσῳ συντέμω, ἐξηλθεν εὐ-
μανεῖς Θεοῦ πρὸς τὰ οἰκία ἅπας ὁ ἀπαχθεὶς ὡς
αἰχμάλωτος λαὸς τῶν Χριστιανῶν, συνεξηλθὼν δὲ καὶ
εἰ τοῦ Βασιλείου γονεῖς, τὸν φιλιππον αὐτοῖς παῖδα
προσπαγόμενοι. Ἐγένετο δὲ τι περὶ αὐτὸν εὐθὺς
κατὰ τὴν πρώτην ἡλικίαν θαυμασίον, τὴν εἰς ὕστε-
ρον τύχην παραδηλοῦν, ὅπερ οὐ θέμις οἶμαι σιγῇ παρ-
ελεῖν. Τῷ γὰρ καιρῷ τοῦ θέρους τῶν τούτου γονέων
ἐπὶ ²³ τὸν ἴδιον ἐξηλθόντων ἀγρὸν καὶ τοῖς θερισταῖς
ἐπιστατούντων καὶ διεγυρίζοντων συντόνας ἐργάζεσθαι,
ὡς περὶ κλήθουσιν ἀγορὰν ἡ ἡμέρα προέκοπτε καὶ
ὁ ἥλιος ἤδη σφοδρότερον ταῖς μεσημβριναῖς ἀκτῖνιν
ἐπίφλεγεν, οἷον τινα σκηρὴν ἐκ τοῦ συνδείσμου τῶν
ἀσταγῶν σκευδασάντες ἐν ταύτῃ τὸν παῖδα κοιμη-
θυσόμενον ἴθεντο, ὅπως τῆς ἀπὸ τοῦ ἡλίου θερμῆς
ἀδλαδῶς διέλθῃ τὸν καύσωνα. Ἐν δὲ τῷ καινίους
ἐνασχαλεῖσθαι τοῖς θερισταῖς ἀετὸς ἐπικαταπτὺς καὶ
ἀνωθεν ἐπικαθίσας ἡλωμέναις ταῖς πτέρυξι τὸ
παιδίον ἐσκέλεζεν. Ἀρθείσης δὲ παρὰ τῶν ἰδόντων φω-
νῆς ὅτι ἐκέλευον ἴσως ἐπάξει ὁ ἀετὸς τῷ παιδί. [P. 157] ἡ
μήτηρ αὐτοῦ; οἷα μήτηρ φιλόστοργος καὶ φιλόστοργος
πρὸς τὸν παῖδα ἐξέβραμεν. Ἰδούσα δὲ τὸν ἀετὸν σκιά-
ναι; πτέρυξι τῷ παιδί ²⁴ περιποιούμενον, καὶ μηδὲ
πρὸς τὴν ταύτης ἐκπλαγῆναι ἐπέλευσιν, ἀλλ' ὥστε
χαριέντως πρὸς αὐτὴν ἀτενίζοντα, οὐκ ἤδυνήθη κατὰ
τὸ πρόχειρον εἰς κρείττονα πιστεῖν λογισμὸν, ἀλλὰ
λίθον ἔβαλε κατ' αὐτοῦ· καὶ οὕτως ἀνέπτῃ ὁ ἀετὸς
καὶ, ὡς ἴδοξεν, ἀπαχώρησεν. Ἐκείνης δὲ αὐθις πρὸς
τὸν ἀνδρα καὶ τοὺς ἐργάτας ὑποστρεψάσης, ὁ ἀετὸς
κατὰ τὸ πρότερον σχῆμα παρῆν τὸ παιδίον ἐπισκιά-
ζων, καὶ πάλιν ὁμοίως· ἡ φωνὴ παρὰ τῶν θεατῶν,
καὶ ἡ μήτηρ πρὸς τὸ παιδίον, καὶ τῇ βολῇ τοῦ λίθου ὁ
ἀετὸς ἀποσοδούμενος ²⁵, καὶ ἡ τῆς μητρὸς πρὸς
τοὺς ἐργαζομένους ἐπιστροφὴ. Ἐναργέστερον ²⁶
δὲ ἄρα τῆς Προνοίας δηλώσας θελησάσης ὅτι οὐ
κατὰ τινα τύχης αὐτοματισμὸν, ἀλλὰ θεῖα προγνώ-
σει τὸ τελούμενον δείκνυται, ἐκ τρίτου συνέβη τῇ
ὁμοίᾳ, ὁ ἀετὸς ἐπὶ τὸ παιδίον, οἱ θεωροῦντες βωύ-
ντες, καὶ ἡ μήτηρ ἐπὶ τὸν ἀετὸν, καὶ ὁ ἀετὸς πρὸς
βίαν καὶ μολὲς ἀπαλλεττόμενος. Οὕτως τῶν μεγάλων
πραγμάτων αἰεὶ πᾶρρωθιν ὁ Θεὸς προκατα-
βάλλεται τινα σύμβολα καὶ τακμήρια τῶν εἰς ὕστε-
ρον. Τοῦτο δὲ καὶ εἰς τὴν ἐχομένην ἡλικίαν οὐκ
ὀλιγάκις γέγονεν ἐπ' αὐτῷ, ἀλλὰ πολλάκις εὐρέθη
ὑπὸ αὐτοῦ ἐν τῷ ὑπνοῦν σκιαζόμενος. Ἄλλ' ἐν οὐ-
δενὶ σχεῖν λόγῳ τότε ταῦτα ἐτίθετο· πρὸ τοῦ γὰρ
ἐμψανεῖ; καταστήναι ²⁷ τὰς ἐν αὐτῷ ἀρετάς, καὶ
μεγάλα τὰ προφανόμενα ἡμελεῖτο καὶ παραδίδου-
ναι, οὐδενὸς δυναμένου ἐν οἰκίᾳ λιτῇ καὶ δημοτικῇ
ὑπὸς εἶθι ²⁸ ποτὲ βαλεῖσθαι εἰς νοῦν. Πλὴν ἐπεὶ καὶ
τὸ τούτοις ἐπὶ πλέον ἐνδιατρίβειν οὐ πᾶρρως τυχὸν
δόξει ²⁹ τρέπου θαυπεύοντα; καὶ νομισθῶμεν ἴσως

5. Verum ut ea quæ interea evenerunt paucis
transigam, omnis ille Christianorum populus, sic
velut captivus abductus, propitia Dei bonitate **218**
ad propria migraturus exiit: Basilii parentes ipsi
quoque pari indulgentia exiere, dulcissimum pignus
secum adducemes. Contigit vero prima statim
ætate mirabile aliquid circa ipsum, futuræ ejus
fortunæ certum præsagium; nec fas esse existimo
ut silentio a nobis prætereatur. Messis enim tem-
pore, cum parentes in agrum exissent messoribus-
que præciperent et ad laborem strenue obeundum
excitarent, cum differto foro, ut aiunt, altior dies
procederet jamque sol meridianis radiis arrius
adureret, constructo ex spicarum manipulis velut
tentorio in eo puerum tantisper somno recreandum
ponunt, et ad solaris ejus caloris æstum illæsa va-
letudine transigendum. Dumque messoribus ani-
mum advertunt, advolans aquila explicatisque de-
super alis assidens puero præstabat umbraculum.
Sublatus videntium clamor, ne quid forte aquila
puero noceat; moxque mater (caræ scilicet prolis
nimium amans) ad puerum accurrit, vidensque
aquilam passis alis umbram puero ministrantem,
ac nec ejus quidquam adventu territam, sed in eam
gratiosè oculos velut intendentem, ne sic quidem
in promptu sanioris aliquid animi cogitare potuit,
sed in eam lapidem jecit; quæ statim avolavit et,
ut videbatur, secessit. Rursusque ea ad virum mes-
soresque reversa, aquila priorem in modum puero
assidens umbram faciebat. Similique rursus **219**
ratione videntium sublatus clamor, matris ad filium
cursus concitus, ictu lapidis submota aquila, mater
ad messoris reversa. Cum vero divina providentia
evidentius vellet ostendere non casu aliquo aut
fortuna, sed diviniæ rem præscientiæ esse quod ge-
rebatur, tertio hæc eadem contigerunt. Aquila
sursum puero imminens, videntium clamor, mater
ad aquilam, aquila per vim ægreque tandem abse-
dens. Sic Deus semper magnarum procul rerum
signa quædam certa que futurorum indicia quasi
fundamento præjacet. Quin et insequentem ætatem
hoc ipsum in eo non raro contigit, sæpiusque inter
dormiendum visus est ab aquila obtegi. Sed horum
tunc fere nulla ratio habebatur. Antequam enim,
quibus ille fulciebatur, virtutes patescerent, etsi
magna erant quæ prælucebant, negligebantur tamen
et in occulto manebant, cum nemo in mentem in-
ducere posset quomodo in tenui domo ac plebeia
res evaderent. Cæterum cum in his quoque diutius
immorari haud procul forte ab assentationis indole
abesse videatur, ut ne forsitan magnarum rerum
bonestarumque penuria in his stylium trahere ac

VARIE LECTIONES.

²¹ ἐπαδείκνυτο P. ²² αὐτῷ A. ²³ ἐπὶ] περὶ AP. ²⁴ παιδί P. ²⁵ ἐκσοδούμενος A. ²⁶ καὶ ἐναργέστερον
δὲ A. ²⁷ καταστήσαι P. ²⁸ εἶθι A. ²⁹ δόξει A.

historiam exsternemur, quæ ejus generis sunt puerilisque ætatis omnia omitemus, atque ad ea quæ sequentia sunt sedulo sermonem provehemus, ea scilicet ratione ut laudum vim insatiabilem, cœu quamvis rem aliam in laudis parte minime habendam, rejiciamus.

220 6. Puer itaque apud patrem educabatur, cumque agendorum præceptorem, dicendorum interpretem, atque ad omnia quæ virtutis sunt ac laudem habent magistrum nactus ac eruditorem, non Chirone gemino velut Achilles opus habuit, non Lycurgo legislatore, non Solone, non externa ac peregrina disciplina morumque institutione, sed uno illo institutore honesti palæstra præclarissime exercens ac colens erga Deum sanctos piosque mores, erga parentes verecundos animoque obsequendi pronos, erga senes cedendi modestiæ faciles, erga æquales ac tribules nullo doli fuco benevolos, erga potentes ac magistratus subditos, erga denique pauperes misericordia impensos, virtutum omnium compendio inuenter effulsit, a puero pudicus ac sobrius virilique animo, æqualitatis ac prudentiæ amator cultorque eximius, in nulloque adversus humiliores spiritus tollens aut superbiens; quibus rebus omnium sibi conciliabat animos, cunctisque desiderio atque amorì habebatur.

7. Jam vero emansa illi pueritia, ad adolescentiæ annos provector ætate propeque matura ut ad validiora studia transiret, pater in vivis case desinens ad futuri ævi statum translatus est. Hinc luctus plangitque ac mœror, ut par est, domum irrumperet; matri viduitas, huic optimo orbitas ac quæ inde tristitia, ærumnarum moles desolatæ familiæ perturbare. Sollicitudinum examen rei familiaris procurandæ causa. Omnis statim ad eum domus devoluta cura; uni illi matris, uni germanorum incumbit **221** diligentia. Quia vero, quæ ab agricultura peti solent subsidia, ipsa exigua viliæque esse videbantur, ad reginam urbium proficiendi deliberabat, atque inde sibi quisque ex honesti ratione compendia parare, patrociniūque clientibus magnifice utile ac curam exhibere. Noverat enim in magnis urbibus, ac potissimum regiis, industrias indoles inelarescere, eosque qui dote aliqua vulgo præcellant splendidiore fortuna enitere, in ignobilioribus vero ac ingloriis, velut in rusticanis paganisque commerciis, obscurari ac corrumpi virtutes, ipsasque a se, quod non ostentandi copia sit nec vero admirationi laudique habeantur, exolescere ac marcescere. Quamobrem e suis illi rationibus videbatur ut se ad urbem augustam conferret: retraheret tamen ac detinebat matris amor, et quod ejus levare molestias vel maxime cuperet, quodque adeo illa alendi spes senectutis objice-

Ἀ ἀπορίξ τῶν περὶ αὐτὸν καλῶν ἐν τοῖσις τὴν ἰστορίαν ἀπασχολεῖν, τὰ τοῦ ὁμοῦ εἰδούς καὶ τῆς παιδικῆς ἡλικίας· πάντα παρήσομεν, ἐπὶ δὲ τὰ ἐμπροσθεν τὸν λόγον σπουδῇ προσαγάγωμεν, τὴν τῶν ἐπὶ τῶν ἀπληστῶν ὥσπερ ἄλλοι τι τῶν οὐκ ἐπαινετῶν ἀπαθούμενοι.

ζ'. Τρεφόμενος τοίνυν ὁ καὶς παρὰ τῷ πατρὶ, καὶ αὐτὸν ἔχων τῶν πρακτικῶν ὑφηγητὴν καὶ τῶν θεωρητικῶν ἐξηγητὴν καὶ διδάσκαλον καὶ παιδοτροφὴν πρὸς ἅπαν σπουδαῖον καὶ ἐπαινούμενον, οὔτε μὴχανόρου Χείρωνος ἐδεήθη ὡς Ἀχιλλεὺς, οὔτε Λυκούργου νομοθέτου [P. 138] καὶ Σόλωνος, οὔτε ὑπερορίου καὶ ξενικῆς ἀγωγῆς, ἀλλ' ὑπὸ τῷ φύσαντι μόνῳ τὰ τῶν καλῶν ἐξασκούμενος κάλλιστα, πρὸς τε τὸ θεῖον οὐσιότητα καὶ εὐσέβειαν καὶ πρὸς τοὺς τεκνόντας αἰδῶ καὶ εὐπαίθειαν, πρὸς γεραιτέρους ²² ὑπείκειν καὶ πρὸς ἡλικίας καὶ φυλάτας ἄδολον εὐνοίαν, πρὸς δυνάστας ὑποταγὴν καὶ πρὸς πένητας ἔλεον, ἐν πάσαις ταῖς ἀρεταῖς ἐπιδήλων· ἐξέλαμψεν ²³, σώφρων ἐκ νέου καὶ ἀνδρείος ἀναφανόμενος, τὴν τε ἰσότητά μετὰ φρονήσεως ἀγαπῶν καὶ διαφερόντως τιμῶν, καὶ ἐν μηδενὶ τῶν ταπεινότερων κατεπαιρούμενος· ἐξ ὧν εὐνοία παρὰ πάντων αὐτῷ καὶ τὸ πᾶσιν εἶναι προσφιλεῖ καὶ ἐράσμιον.

ζ'. Ἦδη δὲ αὐτοῦ τὴν παιδικὴν παραλλάξαντος ἡλικίαν καὶ πρὸς τὴν τῶν μειρακίων ἐλάσαντος καὶ τοῖς ἀνδρικωτέροις καιρὸν ἔχοντος προσβαίνειν ²⁴ ἐπιτηδεύμασιν, ἐξέλιπε τὸν βίον ὁ φύσας πατὴρ καὶ πρὸς τὴν ἐκείθεν ἀπῆρε κατὰστασιν, πένθος δὲ καὶ θρήνος κατὰ τὴν οἰκίαν, ὡς εἰκός, ἐπικώμαζε· χρεῖα περὶ τὴν μητέρα καὶ ὀρφανία περὶ τοῦτον τὸν κράτιστον καὶ αἱ ἐντεῦθεν ἀνταῖ καὶ θλίψεις ἐφύοντο, ἐπέβριε δὲ καὶ φρονεῖδων ἱσμός τῆς κατὰ τὸν βίον δικηκτικῆς ἐνεκα· ἔρρεπε γὰρ πρὸς τοῦτον εὐθύς πᾶσα ἡ περὶ τὸν οἶκον ἐπιμέλεια καὶ ἡ πρόνοια τῆς μητρὸς καὶ τῶν ἀδελφῶν. Ἐπεὶ δὲ ἡ ἀπ' γεωργίας ἐπικουρία μικρὰ τις ²⁵ καὶ ἀγεννῆς ἐδόκει αὐτῷ, ἐβουλεύετο πρὸς τὴν βασιλεύουσάν εἰσελθεῖν καὶ τὰ τῆς οἰκίας ἀρετῆς ἐπιδείξασθαι κἀντεῦθεν, αὐτῷ τε καὶ τοῖς αὐτοῦ προσπορίσαι τὰ θέοντα καὶ μεγαλωφελῆ τὴν προστασίαν ἐπιδείξασθαι καὶ προμήθειαν· ἦδε γὰρ ἐν ταῖς μεγάλαις καὶ μάλιστα ταῖς βασιλευμέναις τῶν πόλεων τὰς δεξιάς φύσεις εὐδοκίμειν καὶ τοὺς τῶν ἄλλων κατὰ τι πρὸς ἄνθρωπον ἐπιλαμπροτέρας τύχης γνωρίζεσθαι, ἐν δὲ ταῖς ἀδοξοτέραις τῶν πόλεων καὶ ταπειναῖς, ὥσπερ ἐν ταῖς κομηταικαῖς ἀναστροφαῖς, ἀμαυροῦσθαι καὶ εὐθύναι· ²⁶ τὰς ἀρετὰς, καὶ αὐτὰς ὅφ' αὐτῶν ἐν τῷ μὴ ἐπιδείκνυσθαι μηδὲ θαυμάζεσθαι πρὸς τὸ ἐξίτηλον χρεῖν καὶ παρανεοθαι· διὰ ταῦτα μὲν ἡ πρὸς τὴν βασιλεύουσάν εἰσόδος ἐδόκει αὐτῷ λυσιστελῆ, καὶ συμφέρουσα, ἀνελθεῖν δὲ καὶ ἐντελεῖν ὅτῃς μητρὸς πόθος καὶ τὸ θέλειν ἐπικου-

VARIE LECTIONES.

²² γέροντας P. ²³ ἐξέλαμψεν A. ²⁴ προσβαίνειν P. ²⁵ τις τε P. ²⁶ εὐθύνειν codex Barberinns.

φιζειν ταύτης τὰ δυσχερῆ, αὐτῆς ἐκείνης μάλιστά τις Ἀ γηροτρόφους ἑλπίδας προβαλλομένης καὶ τὴν ἐγγύθεν ἀπαιτούσης ἐπικουρίαν καὶ ὑπουργίαν ἐν τοῖς καθήκουσιν.

ἦ. Ἐπεὶ δὲ κυριωτέραν εἶδει τὴν θείαν γενέσθαι βουλὴν καὶ τοῦτον πρὸς ὅπερ ἀνώριστο [P. 139] κατὰ μικρὸν ὁδῷ βαδίζοντα ἀνελεῖν, ὄνειράτων ὕψεις περθεῖν τὴν μητέρα ὑπενδύειν αὐτῷ ²⁵ καὶ ὑπεῖξαι τῆς πρὸς τὴν πόλιν ὁρμῆς, μᾶλλον δὲ αὐτὴν ἐκείνην παρορμῆσαι αὐτὸν καὶ προτρέψασθαι τὴν βασιλεύουσαν πόλιν καταλαβεῖν καὶ ἐπιβεῖν τὴν τῆς ψυχῆς λειμῶνα καὶ τὰ τοῦ γενναίου φρονήματος προτερήματα. Ἔδοξε γάρ ποτε ὅσαρ ἡ μήτηρ ὄρεν μέγιστον ἐξ αὐτῆς ἀναπλασθῆναι φυτὸν, ὡς ἡ Κύρου μήτηρ εἶδε τὴν ἀμπλον, καὶ τοῦτο ἐπὶ τῆς οἰκίας αὐτῆς ἑστάναι· ἀνθεστὶ τε κομῶν καὶ καρπῷ βριθόν, χρυσὸν τε εἶναι τὸ ἀπὸ γῆς τοῦτου μέγα στέλεχος, καὶ τὸ κλάδος καὶ τὰ φύλλα χρυσοειδῆ. Τοῦτο δὲ πρὸς τινὰ τῶν συνήθων καὶ παρ' αὐτῶν τοιαῦτα καταυσοχέιν δοκοῦντων διηγησαμένη ἐπὶ λαμπρᾷ καὶ μεγάλης τύχης ἑστῆσαι δηλοῦν τὸν υἱὸν αὐτῆς ἤκουσε. Καὶ αὖθις δὲ μετὰ τινὰ χρόνον ὀλίγον ὄρεν κατὰ τοὺς ὕπνους ἄνδρα τινὰ γηραῖον, οὗ πῦρ ἐξῆε ἀπὸ τοῦ στόματος, διαρρήδην λέγοντα πρὸς αὐτὴν, ὅτι Ὁ ἀγαπώμενος ὑπὸ σοῦ ὁ υἱός σου Βασίλειος τῆς τῶν Ῥωμαίων βασιλείας παρὰ θεοῦ τὰ σκήπτρα ἐγχειρισθήσεται, καὶ δεῖ σε προτρέψασθαι τοῦτον πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν εἰσελθεῖν. Ἡ δὲ πρὸς τὴν χαρμόσυνον ταύτην ἀγγελίαν διαχυθεῖσα καὶ πλήρης γενομένη χαρᾶς προσκύνῃ· εἰς τὸν γηραῖον ἐκείνον καὶ, Τίς εἴ, εἶπεν αὐτῷ, ὦ κύριε μου, ὁ μὴ ἀπαξιώσας ἐκπορθεῖναι τῇ δούλῃ σου, ἀλλ' οὕτως εὐφρόδυνα εὐαγγέλια προσκομίσας μοι; Ὁ δὲ, Ἥλλας, φησὶν, ὁ θεοσβίτης εἰμι, καὶ ἀπῆλθε τῶν ὀφθαλμῶν. Διπνισθεῖσα οὖν ἐκείνη, καὶ ταῖς δεξιαῖς ταύταις ὕψισι, μᾶλλον δὲ θείαις ἀποκαλύψεσιν ὅσον ἀναπτρωθεῖσα καὶ ζωκυρτήσασα, προθύμως αὐτῇ παρῶμα καὶ ἐξέπεμπε τὸν υἱὸν πρὸς τὴν βασιλεύουσαν, καὶ οἷα μήτηρ ἐνοουθεῖ καὶ παρεκάλει τὸν τε θείον φόβον διηλεκτῶς ἔχειν ἐν τῇ ψυχῇ, καὶ νομίζειν αἰετὸν τῆς Προνοίας ὀφθαλμὸν πᾶσαν πράξιν αὐτοῦ καὶ πᾶν νόημα ἐφορᾶν καὶ μηδὲν ἀνάξιον τῆς τοιαύτης ἐφορείας σπουδάζειν, ἀλλὰ τῷ προσήκοντι καταστήματι τὰς οἰκίας ἀρετὰς ἐπιδείξασθαι καὶ ἐν μηδενὶ τὴν προνοίαν κατασχῆναι εὐγένειαν.

Θ'. Ἀρὰς οὖν ἐκ Μακεδονίας τῆς Θράκης πρὸς τὴν ἀρχοῦσαν ταύτην τῶν πόλεων πασῶν ἐπορεύετο, τῶν δυνατῶν τινι καὶ περιφανῶν προσμῖξαι βουλόμενος καὶ εἰς θεράπειαν καὶ δουλείαν αὐτοῦ ἑαυτὸν ἀποτάξαι καὶ καταστήσαι. Καὶ τὸ μεταξὺ διανύσας διέστημα, καὶ κατὰ τὰς Χρυσᾶς πύλας τῆς βασιλείας γενόμενος, καὶ δι' αὐτῶν ἦδη καταφερομένης τῆς ἡμέρας εἰσελθὼν, πλησίον τυγχάνοντι τῷ τοῦ Ἁγίου μάρτυρος Διομήδους προστελάζει μοναστηρίου, καὶ ἀπὸ τῆς ἐδοικτορίας κατάκοπος [P. 140] ὢν αὐτοῦ πρὸς ²⁶ τοῦ πυλῶνος ἐν τοῖς ἐκείσε βίοτοισι

ret, vicinamque opem ac obsequium in his quæ officii essent deposceret.

8. Quoniam tamen necesse erat ut victoriæ partes divino consilio cederent, paulatimque quasi via, ad quod fuerat præordinatus, Basilium docebat ascendere, somniorum visa matris uident ut illi morem gerat ac acquiescat volenti se in urbem conferre; quin imo ipsa in eam rem eum **222** incitet, ac adhortetur ut Byzantium veniat, vernansque gratiis animi pratum ac generosæ mentis præstantes dotes exhibeat. Videbatur enim sibi quandoque parens in somnis videre maximam ipsa enasci arborem, velut olim Cyri mater vitem viderat, eamque supra domum stantem, comantem floribus fructibusque onustam, maiorem e terra stipitem (truncum scilicet) aureum surgere, ramosque et folia auro rutila præferre. Cumque necessariorum cuidam earumque rerum conjectori existimato idoneo rem retulisset, claram hæc audivit magnamque filio protendere fortunam. Rursusque non multo post videt in somnis virum senio gravem, ignem ex ore mittentem, in hæc clare verba ipsam alloquentem: *Charissimo tibi filio Basilio concedenda a Deo sunt imperii Romani sceptra ac gubernacula; ideo necesse est horteris eum ut Cyprii radat. Mater jucundo hoc nuntio diffusa plenaque gaudio, senem venerata, Ecquis, inquit, tu, domine mihi, qui mihi ancillæ tuæ non solum apparere dignatus es, sed et nuntium sic lætum afferre? Cui ille: Etsi, inquit, Theobites sum; atque hoc dicto ex oculis evolavit. A somno ergo exiata, faustisque hisce visis seu potius divinis revelationibus spe sublata novaque flamma accensa, alacris ipsa filii hanc protectionem urgebat, et ut augustam urbem peteret incitabat; proque matris munere admonebat ac obsecrabat ut et Dei timorem continue in animo haberet, ejusque **223** providentia oculum suas omnes actiones animique sensa ac rationes inspicere existimaret, eaque inspectione indignum aliquid moliri serio caveret, sed convenienti modestia animique præsentia suarum specimen virtutum daret, nec ullo scelere aut noxa avitam ingenitatem macularet.*

9. Profectus ergo ex Macedonia Thraciæ ad hanc urbem omnium reginam iter arripuit, hoc animo agitans ut se potentiorum cuidam illustriumque virorum adjungeret, illiusque obsequiis ac servitio operam studiumque addiceret. Emensoque itinere, et cum ad urbis Auræas portas venisset, inclinata jam ac deposita per eas ingressus die, ad sancti martyris Diomedis monasterium, quod prope erat, accedens, ex via fessus, ibidem pro foribus in gradibus pro vestibulo positus sic neglectum projecto corpore quiescebat. Et ecce, circa primam fere noc-

VARIÆ LECTIONES.

²⁵ αὐτοῦ P. ²⁶ πρὸς Λ.

tis custodiam, martyr Diomedes monasterii præfecto in somnis astans ad fores monasterii jubet exire, exque nomine Basilium compellantem, quisquis vocanti obaudierit, hunc inducere in monasterium ac curare diligenter, ciboque et lecto et vestimentis, omni denique necessario cultu ac obsequio, quoad perfectam licuerit, impartiri atque fovere: esse enim a Deo unctum in imperatorem, ipsumque exstruendo augendoque monasterio operam quandoque collaturum. Verum cum ille, visum temere oblatum inaneque mentis commentum arbitratus, quod ita conspexerat, nullo loco præceptum **224** habuisset, sed se rursus somno dedisset, eadem iterum videt auditque. Et cum adhuc etiam segnior somnoque gravis, ut vilebatur, se non colligeret, tertio martyrem videt non jam blande ac hilariter præpicientem, sed atrociter minitantem, plagasque, ut apparebat, inferre tentantem, ni citius jussa præstaret. Tunc itaque velut ægre emergens mortisque vicinum somnum oculis excutiens ad fores venit, et ut ei martyr præceperat, ex nomine vocat: *Basili*. Cui ille statim respondit: *Ecce ego, domine, quid jubes seruo tuo?* Introducens vero in monasterium, cum squalore ac sordibus obsitum solisque ardoribus longe exustum conspexisset, convenientem curam obsequiumque adhibuit ac omni humanitate accepit. Tum monens ut secretum penes se teneat, caveatque cuiquam divulgare ob rei periculum, martyris illi indicat vaticinium, et ut post eventum meminisset jurejurando obstringit. Cum autem Basilium nec acceptare videretur, quod res ejus modum excederet, sed potius rogaret ut ejus insinuatione nobiliorum cujusdam obsequiis pro comitatu operam addicere liceret, impigre se præstiturum præfectus in se recepit. Quotique monasterio familiaris utebatur sæpiusque amice inuisebat Michaelis imperatoris Bardæque Cæsaris consobrinus (Theophiliten quasi subblandiendo ac minuendi forma **225** vocabant; cognomen viro Pædeuomeno), ei præfectus Basilium commendat. Erat enim minor hic Theophilus magnis cogitationibus inflatus, nec a magnificentia abhorrens, sed qui viros strenuos formæque elegantia ac statura conspicuos potissimumque fortitudine atque robore præstantes in comitatu habere studebat, sibi que illis placebat ac honestari amiciebat. Vidisses statim sericis indutos ac reliquo cultu egregie ornatos. His adlectum recens admodum quæsitum juvenem Basilium, ac tum corporis robore tum animi virtute longe reliquis præstare visum, suum protostatorem fecit, majorique in dies amore prosequabatur, ac pro eximiis ejus dotibus admirabatur. Cernebatur enim et manu strenuus atque animo prudens, et ad præstandum quidquid injunctum esset oppido promptus et solers.

πρὸ πρὸ αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τοῖς οἰκείοις προτερήμασιν ἐδυσμῶντο· ἐφαίνετο γὰρ καὶ κατὰ χεῖρα γενναῖος καὶ κατὰ ψυχὴν συνετὸς καὶ πρὸς τὸ καλεισόμενον πᾶν ἐξῆς τε καὶ ἐπιτηδεύς.

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁷ ἐπὶ πρὸ AP. ⁷⁸ τῷ om. P. ⁷⁹ ὑποπύοντα καὶ P. ⁸⁰ ὅν om. P. ⁸¹ καὶ om. P.

Ἀ ἀτημελῶς οὕτως ἐπιτίθεται· ἐαυτὸν ἀνεπαύετο. Καὶ δὴ περὶ πρώτῃν τυχὴν φυλακὴν νυκτὸς θύει τῷ τῆς μονῆς καθηγουμένῳ ὁ μάρτυς Διομήδης ἐφίσταται, καλεῶν ἐπὶ ⁷⁷ τὸν πύλωνα τῆς μονῆς ἐξελθεῖν καὶ ἐξ ὀνόματος καλεῖσαι Βασίλειον, καὶ δὲ ἂν αὐτῷ ὑπακοῇ καλοῦνται, τοῦτον εἰσαγαγεῖν εἰς τὸ μοναστήριον καὶ ἐπιμελείας ἀξιώσας, τροφῆς τε καὶ σκεπῆς καὶ ἐνδωμάτων καὶ πάσης μεταδόσας τῆς ἐνδοχομένης χρείας καὶ θεραπείας· κεχρισμένον γὰρ εἰς βασιλεία τυγχάνειν παρὰ Θεοῦ, καὶ αὐτὸν μέλλειν εἰς ἀνοικοδομήν καὶ αὐξησιν τῆς παρούσης γενέσθαι μονῆς. Ὡς δὲ φαντασθῇ ἄλλως καὶ πρὸς διανοίαν ἀνάπλεγμα δόξας τὸ ὁραθὲν ὁ ἡγούμενος ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἔθετο, ἀλλὰ πάλιν ἐαυτὸν τῷ ὑπνῷ ἐκδίδωκεν, ἐκ δευτέρου βλέπει καὶ ἀκούει τὰ ἑαυτοῦ. Ὡς δὲ καὶ ἐπὶ νυκτὸς καὶ ὑπνῶδης, ὡς τοῖσιν, ὃν οὐκ ἀνέφεραν, ἐκ τρίτου βλέπει τὸν μάρτυρα, οὐκέτι πρῶτος, καὶ ἰλαρῶς παρακαλούμενον, ἀλλὰ σφοδρῶς ἀπειλούμενον καὶ μάστιγας τῷ δοκεῖν ἐπιφέρειν περιωμένον, εἰ μὴ θάπτον ὑπηρετῆσαι πρὸς τὰ λεγόμενα. Τότε δ' οὖν μόλις οἰνεῖ ἀνανήψας καὶ τὸν γείτονα θανάτου ὑπνον τῶν ὀφθαλμῶν ἀποτιναξάμενος τῷ ⁷⁸ πύλῳ ἐφίσταται, καὶ κατὰ τὸ τοῦ μάρτυρος πρόσταγμα ἐξ ὀνόματος ἐκάλει· *Βασίλειε*. Ὁ δὲ εὐθὺς ἀπακρίνατο· *Ἰδοὺ ἐγώ, κύριε, εἰ ἀρροσίδωσας τῷ δούλῳ σου*. Εἰς τὸν τῆς μονῆς ποιησάμενος, καὶ ἰδὼν ὑποπύοντα ⁷⁹ ὅτι καὶ αὐχμῶντα καὶ πάλιν ἐπὶ τοῦ προσώπου τὸν ⁸⁰ ἥλιον φέροντα, τῆς δεούσης ἐπιμελείας καὶ θεραπείας ἤβησεν καὶ πάσης φιλανθρωπίας μετέδωκεν. Εἶτα τὸ μυστήριον παρ' ἐαυτῷ φυλάττειν καὶ πρὸς μηδὲνα ἐκκαλεῖσθαι διὰ τὸ κινδυνώδες εἰσηγησάμενος, τὴν τοῦ μάρτυρος αὐτῷ ἐπανεῖρσε πρόβησιν καὶ πρὸς τὸ μεμνηθῆαι μετὰ τὴν ἐκδοσιν ἡσυχάσας. Τοῦ δὲ, ὡς ὑπὲρ αὐτὴν ὄντος τοῦ πράγματος, μηδὲ παραδέχεσθαι δόξαντος, ἀλλὰ μᾶλλον δι' αὐτοῦ ἀξιούντος εἰσοικισθῆναι καὶ πρὸς δουλείαν δοθῆναι τῶν ἐμφανιστέρων τινι, κροθύνων· ἐαυτὴν εἰς τοῦτο ἐπέδωκεν ὁ ἡγούμενος. Καὶ ἐπὶ συνήθως εἶχε πρὸς τὴν τοιαύτην μονὴν καὶ πολλάκις ἐτύχανεν ἐκεῖσε φιλιῶν φοιτῶν ὁ τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ καὶ Βάρδα τοῦ Καίσαρος συγγενῆς, ὃν ὑποκρινόμενοι Θεοφιλεῖς τὴν ἐκάλουν, ἐπώνυμον φέροντα τὸν Παιδεύμενον, τοῦτω συνέστησε τὸν Βασίλειον ὁ ἡγούμενος· ἐτύχανε γὰρ πῶς τὸ Θεοφιλίδιον τοῦτο γαῦρον ὃν τῷ φρονήματι καὶ μεγαλοφροσύνῃ οὐκ ἄφεστῶς, [P. 141] ἀλλὰ εἰς σπουδὴν ἔχον γενναίους ἀνδρας καὶ εὐεθεῖς καὶ εὐήλικας καὶ ἐπ' ἀνδρίᾳ μάλιστα καὶ ῥώμῃ σώματος διαφέροντας κεκτῆσθαι περὶ αὐτὸν καὶ ἐπὶ τοῦτοις μέγα φρονεῖν καὶ σεμνύνεσθαι· οὗς εὐθὺς ἦν ὄρῃν σερικαῖς τε κοσμουμένους ἐσθῆσι καὶ τῇ ἄλλῃ καταστολῇ διαπρίποντας. Τούτοις καταλεγέντα τὴν νύκτιν νεανίαν Βασίλειον, καὶ ⁸¹ κατὰ πάλιν προέχειν δόξαντα τῶν λοιπῶν κατὰ τὴν σωματικὴν ἀλκὴν καὶ ψυχικὴν ἀνδρίαν, πρωτοστράτορα αὐτοῦ πεποιθὲν ὁ Θεόφιλος, καὶ ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ἐπὶ πλέον ἡγαπᾶτο.

1'. Ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ διηγεῖται ποτνωμένη ἅπασαν τὴν ἀποδημίαν ἐκείνην ὅπως αὐτῇ τὰ πρὸς ἀποδημίας εὐώδεται δυσθυμοῦσά τε καὶ ἀσχαλίουσα, βίβει πάλιν κατὰ τοὺς ὕπνους μέγα φυτόν πυκαρίσσω προσοικῶς, κατὰ τὴν αὐλὴν αὐτῆς ἐστηκός, φύλλοις τε χρυσοῖς πυκαζόμενον καὶ χρυσοῦς τοὺς κλάδους καὶ τὸ στέλεχος ἔχον, ὅπερ ὑπερθεὶς ὑπὲρ κορυφῆς ὁ ταύτης υἱὸς Βασίλειος ἐκαθίζετο. Διεικνισθεῖσα δὲ καὶ μεθ' ἡμέραν τινὶ τῶν εὐλαβῶν γυναικῶν, ἣ νυκτὸς καὶ ἡμέρας κατὰ τὴν Ἀνναν ἔκειντο οὐκ ἀρίστατο ἀπὸ τοῦ θεοῦ ναοῦ, ἀλλὰ ταῖς εὐχαῖς καὶ νηστείαις ἐσχόλαζε, ἐξ τῆς ὁψέως διηγρήσατο. Ἡ δὲ εὐθυμεῖν τε παρήνευσεν ἐπὶ τῷ υἱῷ, καὶ τὸ ὁραθὲν ἐπιγράνασα βεβαίως δηλοῦν ἀπεφάνετο βασιλεῖα Ῥωμαίων γανέσθαι σου τὸν υἱόν. Τοῖς προτέρους οὖν καὶ τοῦτο προσλαβοῦσα λοιπὸν ἡ μήτηρ οὐκίτι περὶ αὐτοῦ ἰδυσφόρει· οὐδὲ ἡσχάλλεν, ἀλλὰ τραφεμένη ταῖς ἐλπίσι καὶ τὴν ἀνωθεν ἀντίληψιν ἐκδεχομένη ἠνέθαλλεν.

12'. Συνέβη δὲ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον τὸν κύριον τοῦ Βασιλείου Θεόφιλον διὰ τινος τοῦ δημοσίου δουλείας παρὰ τοῦ βασιλεύοντος Μιχαὴλ καὶ Βάρδα τοῦ Καίσαρος ἀποσταλῆναι εἰς Πελοπόννησον. Συνῆν δὲ αὐτῷ καὶ ὁ Βασίλειος, εἰς τὴν ἀφορισθεῖσαν αὐτῷ δουλείαν καθυπουργῶν. Γινώμενος δὲ κατὰ τὰς Πάτρας τῆς Ἀχαΐας ὁ εἰρημένος Θεόφιλος εἰσῆλθε εἰς τὸν τοῦ πρωτοκλήτου Ἀποστόλου Ἀνδρέου ναὸν προσευξόμενος. Ὁ δὲ Βασίλειος περὶ τὴν οἰκίαν διακονίαν, ὡς ἔοικεν, ἀσχαλούμενος οὐ συνεισῆλθεν αὐτῷ, ἀλλ' ὕστερον καταμὸνας τὸ ὀφειλόμενον καὶ αὐτὸς τῷ Ἀποστόλῳ οὐδὲς ἀποδιδούς πρὸς τὸν τοιοῦτον ναὸν παραγγέλλων. Μοναχὸς δὲ τις ἐκεῖτε ποιούμενος τὰς διατριβάς, καὶ τὸν πλεῖον χρόνον ἐν τῷ τοῦ Ἀποστόλου σχολάζων ναπὶ, τὸν μὲν Θεόφιλον εἰσελθόντα ἰδὼν [P. 142] οὕτω διανέστη οὕτω ἐπηύξατο οὕτω τινὸς ἡξίωσε ῥήματος, μηδὲ τὴν περὶ αὐτοῦ, ὡς εἶπε, δορυφορίαν καὶ λαμπρότητα αἰδοῦσθαι· ὕστερον δὲ τοῦ Βασιλείου εἰσερχομένου ὡπαξάνεστη τε ὡς τινὶ τῶν κρείττωνων καὶ τὴν ἐξ ἑθους τοῖς βασιλεῦσιν εὐφημίαν προσήνεγκεν. Ὅπερ τῶν ἐκεῖσε τυχόντων ἰδόντες καὶ ἀκηκοότες τινὲς τῇ κατὰ τοὺς τόπους ἐκείνους εὐγενεῖ καὶ πλουσιωτάτῃ γυναικί, ἣ Δανηλὶς ἀπὸ τοῦ ταύτης ἀνδρὸς ὠνομάζετο, ἀπαγγέλλουσιν. Ἐκεῖνη δὲ διὰ παῖρας τὸν μοναχὸν γινώσκουσα, ὅτι προορατικῶς χάρισματός κατεξῆλται, οὐκ ἐγένετο περὶ τὸ λεχθὲν ἀμελής. ἀλλὰ μετακαλεσαμένη τὸν μοναχὸν διῆλθε προσονειδίζουσα· Τοσοῦτος χρόνος ἐξ οὗ σοι γνῶριμος, ἔφη, τυγχάνω, Πάτερ πνευματικῆ, καὶ οἶδάς με πάντως οἶσάν ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς καὶ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ὑπερέχουσιν καὶ προάρχουσιν, καὶ οὐδέποτε οὐτ' ἐπηγέρθης θεασάμενός με οὔτε ἐπηξέω μοι, ἀλλ' οὐδὲ τῷ υἱῷ ἢ τῷ ἐκτόνῳ μευ τὴν τιωαυτήν τιμὴν ἀπένειμας. Καὶ πῶς νῦν ἀνθρωποῦ εὐταλῇ καὶ ἔξενον μηδὲ γνῶριμον τοῖς πολλοῖς ἰδὼν καὶ ὡπαξανέστης καὶ ὡς βασιλεῖα ἐτίμησας; Ὁ δὲ εὐλαβὴς ἐκεῖνος μοναχὸς πρὸς αὐτὴν

10. Ejus porro mater continue quirilians mœrens-que ac dolens quod nondum didicerat, quam illi prospere cessisset profectio quam susceperat, ingentem rursus in somnis videt arborem cupressino similem in impluvio suo stantem, aureis foliis frondosam ramisque aureis ac trunco diffusam, in cuius vertice Basilius ipsius filius assidebat. Experfecta igitur die sequenti mulieri cuidam religio-
se, quæ velut Anna illa diu noctuque a divino templo non discedebat, sed orationi et jejunio vacabat, 226 visum narravit. Jussit illa bono animo esse de filio, visumque interpretata certissime innuere affirmavit Basilium ejus filium Romanorum imperatorem fore. Jam itaque prioribus aliis istud quoque mater præsagium adjungens, haud amplius mœrebat ac discruciabatur, sed spe bona lactata expectansque divinum auxilium senectam recrea-
bat.

11. Contigit autem per hoc tempus ut Basilli herus Theophilus, exposcentibus publicæ rei negotiis, a Michaele imperatore et Barda Cæsare in Peloponnesum mitteretur. Fuit et Basilius illi comes, cui addictus erat ministerio, in comitatu navans operam. Veniens autem Patras Achaïæ, quem dicebam, Theophilus, in sancti Andreæ primum vocati apostoli, preces oblaturus, templum ingreditur. Basilius autem circa ministerium suum, ut par est, occupatus cum illo minime intravit; sed postea seorsum, debitum et ipse cultum apostolo redditurus, ad idem templum venit. Quidam vero monachus illic sedes habens ac temporis partem longe maximam terens, apostoli templo assidens, Theophilum ingredientem videns nec assurrexit nec illi bene precatus, ac nec verbo consalutandum duxit, nec stipantem cohortem, ut par est, reveritus, nec viri splendorem ac dignitatem. Postmodum vero intrante Basilio velut uni ex dignioribus assurrexit, ac quam moris est imperatoribus, salutationem adhibuit. Id ita gestum cum præsentium aliqui in oculis vidissent 227 audissentque, prænobili cuidam ac opulentissimæ iis in locis matronæ, cui a viro Danella nomen, denuntiant. Illa vero, quæ certo sciret experimento monachum futurorum præscientiæ dono decoratum esse, nihil signis dictum arripuit. Accersito itaque monacho in hæc fere verba exprobrabat: Tot anni sunt, Pater spiritalis, ex quo tibi nota sum; nec plane latet quam pro vulgi ratione me longe præstare locique incolis, præcellere ac in eis quasi principem esse; nunquam tamen videns assurrexisti aut bene precatus es; at neque filio meo aut nepoti ejusmodi honorem detulisti. Quid igitur causæ est cur nunc vilem hominem et peregrinum nec vulgo notum videns, et assurrexeris et imperatoris honore colueris? Cui pius ac religiosus monachus: Non ut tu loqueris, unum quem e vulgo tidi, sed velut magnum imperatorem a Christo electum com-

*spezi, et assurrexi, faustisque omnibus proscutus sum, ac ei acclamavi. Quos enim Deus honoravit, his prorsus etiam humanus honor debetur et cultus. Postquam igitur Basilii herus tempus aliquod in Achaia moratus, expletisque quæ illi injuncta erant publicis negotiis, Byzantium erat reversurus, Basiliius, quod eum morbo corripit contigerat, ibi relinquitur. Convenienti autem cura ei adhibita, brevi morbo levatus, ad reditum se et ipse accingit. Accersens vero, quam dicebam, matrona Danelis multis magnisque eum donis accipit, prudenter omnino 228 ac sapienter velut sementem quamdam in bonum arvom mittens, ut longe multiplices inde fruges locuplete messe opportuno tempore decerperet. Dedit enim illi cum justam satis auri vim, tum triginta ad obsequium mancipia; in vestibus quoque aliaque diversi generis supellectili opes nimias numeravit, nihil aliud ab eo prius exigens quam ut spiritualis fraternitatis necessitudinem cum Joanne filio suo perteret. Rejiciebat ille, velut supra facultatem ac dignitatem, quod sic ea poseebat, pro matrona scilicet, quæ videbatur, claritate, suaque ipsius, quantum oculis cernebatur, abjecta vilique sorte. Ea tamen magis magisque hortante atque rogante animum tandem accommodavit. Tum mulier, velut majori assumpta fiducia, ad eum palam inest, *Magnum te Deus virum habet, magnoque honore est exaltaturus. Ad me quod attinet, aliud a te nihil exigo, nihil quero, quam ut diligas ac nostri miserearis.* Basiliius omnem eam*

provinciam, si fieri possit, illius se juris facturum pollicetur, dum res dicto successerit. Sicque inde profectus ipse quoque ad urbem augustam et ad herum redit. Porro ex cumulatis inde pecuniis ingentia prædia in Macedonia redemit, satisque affines omnes et consanguineos ditavit; ipseque quemadmodum virtutibus, sic et possessionibus et pecuniis auctus divesque effectus est. Mansit tamen cum hero, illius hæcænus obsequio addictus.

κατέστρεψεν ἐν εὐπορίᾳ ἅπαντας τοὺς προσήκοντας τὰς ἀρετάς, οὕτω δὲ καὶ τοῖς χτήμασι καὶ τοῖς υἱαῖς αὐτοῦ.

229 12. Quodam die Antigonus patricius et scholarum domesticus solenni mensæ apparatu in regis ædibus in propinquo regis atrio opiparoque instructo convivio (κλητόριον vocant) patrem suum Bardam convivatorem ac epulonem facit. Cæsar, una secum senatus primates affinesque ac necessarios assumens, prætereaque amicos Bulgaros, ex more Cpoli morantes, ad convivium venit. Intererat epulis et Theophilus Basilii herus, eo quod etiam ipse Cæsaris consanguineus erat; sed et Constantinus patricius, Thomæ patricii pater, nostro hoc ævo cursus logothetæ, viri in rebus philosophicis summi ac plane integerrimi. Porro Bulgari semper jactandi fastu insolentes ac gloriabundi, cum secum Bulgarum haberent corporis viribus torisque præcullen-

ἀπικρίνατο, οὗτοι οὐχ ὡς οὐ λήγεις, ἵνα τῶν τυχεύοντων εἶδον τὸν ἄνδρα ἐγὼ, ἀλλ' ὡς μέγας βασιλεὺς τῶν Ῥωμαίων ὑπὸ Χριστοῦ παρρησιασθέντος· ἴσθι, καὶ ἐξανέστην καὶ ἐπευφήμησα· τοῖς γὰρ ὑπὸ Θεοῦ τετιμημένοις ὀφειλομένη πάντως ἐστὶ καὶ ἡ ἐξ ἀνθρώπων τιμή. Διατρίψαντος τοίνυν ἐν τοῖς ἐκείτω μερεσιν ἐπὶ χρόνον τινὰ τοῦ κυρίου τοῦ Βασιλείου, καὶ τὰς ἐπιτραπείας αὐτοῦ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν μέλλοντος, ἐπεὶ ἐτυχεν ἀσθενεῖα σώματος ληθελὲς ὁ Βασίλειος, αὐτόθι καταλιμπάνεται. Ἐπιμελείας δὲ τῆς προσήκουσας τυχὼν μετὰ χρόνον τινὰ τῆς νόσου κρείττων ἐγένετο καὶ πρὸς τὴν ἀνοσον καὶ αὐτὸς ἡτοιμάζετο. Μετακαλεσάμενη δὲ αὐτὸν ἡ προρρήθεισα γυνὴ ἀσθενεῖα πολλὰ καὶ μεγάλοις δεξιούται χαρίσμασιν, ἐμφρόνως πᾶν καὶ συνετῶς ὥσπερ τινὰ σπόρον εἰς ἀγαθὴν αὐτὰ καταβαλλομένη χώραν, ἵνα ἀμήσῃ παμπόλλα πλάσματα ἐν εὐθείᾳ καιρῷ. Δίδωκε γὰρ αὐτῷ καὶ χρυσὸν ἱκανὸν καὶ ἀνδράποδα πρὸς ὑπηρεσίαν τριάκοντα καὶ ἐν ἱματισμῷ καὶ διαφόροις εἰδήσιν πλοῦτον πολὺν, μηδὲν ἕτερον ἐπιζητήσασα ἢ τὸ πρῶτον παρ' αὐτοῦ ἢ τὸ ποιήσασθαι πνευματικῆς ἀδελφότητος σύνδεσμον πρὸς Ἰωάννην τὸν ταύτης υἱόν. Ὁ δὲ ὡς ὑπὲρ αὐτὸν μᾶλλον οὔσαν διωθεῖτο τὴν ἐνταυθὶν διὰ τὸ δοκεῖν τῆς γυναικὸς περιφανὲς [P. 145] καὶ τὸ αὐτοῦ κατὰ τὸ δρώμενον εὐταλὲς· ὁμῶς πλεονα παρὰ κλήσιν δεξιόμενος ὑπ' αὐτῆς τοῦτο πατήρηκε. Καὶ τότε εἰσιν ἐπὶ πλέον θαρρήσασα εἶπε φανερώς πρὸς αὐτὸν, ὅτι Σὺ δὲ Θεὸς μέγας ἀνθρώπων ἔχει καὶ ἐπὶ μεγάλης μέλλει τιμῆς ἀνυψοῦν, καὶ οὐδὲν ἕτερον ἐπιζητῶ ἢ ἀκαιρῶ παρὰ σοῦ πλὴν ἵνα ἀγαπᾷς καὶ ἐλεῇς ἡμᾶς. Ὁ δὲ τῆς γῆς ἐκείνης ἀπάσης, εἰ δυνατόν, κυρίαν αὐτὴν ἀποφῆναι, εἰ τοῦτο ἔσται, κατεπηγγεῖλατο. Καὶ οὕτως ἐκείθεν ἀπάρας ἀνῆκε καὶ αὐτὸς πρὸς τὴν βασιλεύουσαν καὶ τὸν αὐτοῦ κύριον. Ἀπὸ δὲ τῶν ἐνταυθὲν αὐτῷ προσγεγονότων χρημάτων μετὰ τὴν ἐπάνοδοι ἐξωνήσατο κτήματα κατὰ Μακεδονίαν μεγάλα, καὶ ἱκανῆς, καὶ γέγονε πλούσιος καὶ αὐτὸς, ὥσπερ χρήμασι. Συνῆν δὲ ὁμῶς τῷ κυρίῳ αὐτοῦ καὶ διεκώ-

13. Κατὰ δὲ τινὰ τῶν ἡμερῶν Ἀντίγονος ὁ πατρικίος καὶ δομέστικος τῶν σχολῶν κλητόριον ἐν ταῖς βασιλικαῖς οἰκίαις, αἱ κατὰ τὴν πλησιάζουσαν τοῖς βασιλεῦσι αὐλήν, ὑποδόμῃσιν καὶ πολυτελεῖς ἐσκευάσατο, ἐστιώτορα καὶ δαιτυμόνα τὸν οἰκεῖον πατέρα Βάρδαν ποιούμενος. Ὁ δὲ Καῖσαρ τοὺς μεζοντας τῆς συγχλήτου καὶ τοὺς οἰκεῖους παραλαβὼν καὶ τοὺς συνήθεις πρὸς τὴν εὐωχίαν ἀπῆκε, συμπαραλαβὼν καὶ τοὺς ἀπὸ Βουλγαρίας φίλους, συνήθως κατὰ τὸν τότε καιρὸν τῇ βασιλευσούσῃ ἐνδιατρίβοντας. Παρὶν δὲ τῇ ἐστιάζει καὶ Θεόφιλος ὁ τοῦ Βασιλείου κύριος οἷα συγγενὴς καὶ αὐτὸς τοῦ Καῖσαρος, ἀλλὰ καὶ Κωνσταντίνος ὁ πατρικίος, ὁ τοῦ καὶ ἡμᾶς λογοθέτου τοῦ δρόμου καὶ ἐν φιλοσοφίᾳ ἀκροῦ καὶ ἀδωροτάτου περιφανῶ, πατρικίῳ

VARIÆ LECTIONES.

12 ἀπὸ τῆς P. 13 ἱκανῶς P. 14 Βουλγάρων P. 15 ἐν om. A.

Θωμά πατήρ. Οἱ δὲ Βούλγαροι οἱ πῶς οἰημαίαι καὶ πανυχημαίαι τυγχάνοντες, ἐπεὶ ἔτυχον τότε μεθ' αὐτῶν ἔχοντες Βούλγαρον ἢ ἐκ' ἀνδρῶν σεμνυνόμενον σώματος καὶ ἄκρον, ἐν παλαισμοσύνῃ ἐπάρχοντα, οὐ οὐδὲς σχεδὸν μέγρις τότε τῶν προσπαλαιόντων κατέβαλεν, οὐκ ἀνεκτὸν ἰδοῦναι ἐπ' αὐτῷ φρονεῖν, ἀλλ' ὑπερ τοῦ μέτρον ἡλαζονεύοντο. Τοῦ δὲ πότου προϊύτος καὶ θυμηδίας χορευούσης κατὰ τὴν τράπεζαν, λέγει ὁ μικρὸς ἐκεῖνος Θεόφιλος πρὸς τὸν Καίσαρα, ὅτι· Ἐγώ, δέσποτα, ἀνθρώπων δὲ εἰς καλότητος ἰσα καλὰ μετὰ τοῦ περιδοῦναι τοῦτο· Βουλγάρου. Μέγιστον γὰρ δειδοῦς τοῦτο Ῥωμαίοις, καὶ οὐδεὶς ὑπολαβεῖ τὴν ἀλαζονείαν αὐτῶν, εἰ οὗτος ἀκαταγώνιστος ἐν Βουλγαρίᾳ παραγένηται. Τοῦ δὲ Καίσαρος γενέσθαι προστάξαντος, ὁ προμνημονευθεὶς Κωνσταντῖνος πατριχίος, σφόδρα φίλως πρὸς τὸν Βασίλειον διακείμενος, ὅτε καὶ αὐτὸς ἐξ Ἀρμενίων ἔλκων τὸ γένος, [P. 144] ἐπεὶ διύγρον εἶδε τὸν τόπον ἐν ᾧ διαγωνίζεσθαι ἔμελλον, καὶ ἔδειδοικε μὴ πῶς ὁλοσήμερον τυχεῖν ὁ Βασίλειος, αἰτεῖ προτροπὴν γενέσθαι παρὰ τοῦ Καίσαρος ἐκ ξύλων ἐπὶ βραχὺ θῆναι πρίσμα ὡς κατὰ τὸ ἔδαφος. Οὗ γενομένου συμπλακείας τῷ Βουλγάρῳ ὁ Βασίλειος, καὶ θάπτον συμπέσας καὶ περισφίγγας αὐτὸν, ὥστε δεσμὸν τινα χιρτοῦ κοῦφον καὶ ἄψυχον, ἢ ἐξ ἱεροῦ πόκον ξηρόν τε καὶ ἑλαφρόν, οὕτως βρόδῳ αὐτὸν ἐπάνω τῆς τραπέζης μεταωρίσας ἀπὲρβρυεν. Τοῦ δὲ γεγονότος οὐδεὶς τῶν παρόντων ἦν ὃς οὐ περιεῖπε καὶ ἰδαύμαζε τὸν Βασίλειον. Ἐκπλαγέντες δὲ καὶ οἱ Βούλγαροι τὴν περιουσίαν τῆς εὐχερείας τε καὶ δυνάμεως ἱμῶν ἐνεοί. Ἀπ' ἐκεῖνης δὲ τῆς ἡμέρας ἤρξατο ἐπὶ πλέον ἢ τοῦ Βασιλείου φήμη εἰς πᾶσαν τὴν πόλιν διαφοιτῆν, καὶ τοῖς ἀπάντων διεφέρετο στόμασιν, ἀπόδιδεπτο· ἦδη καθίστητο.

γ'. Ἦν δὲ παρὰ τῷ βασιλεὶ Μιχαὴλ ἵππος ἀρηναιώτης καὶ ἀτακτος, σκληραύχνητος καὶ ἀγέρωχος, ἐκ δ' ἄλλα γενναῖος καὶ ἀγαθὸς καὶ καθ' ἡλικίαν καὶ κάλλος καὶ τάχος μέγας καὶ θαυμαστός, ὃς εἰ ἔτυχε λυθεὶς τοῦ δεσμοῦ ἢ ἄλλως πῶς ἀφεθεὶς, λίαν ἦν δυσχερὲς εἰς χεῖρας αὐτοῦ ἔλθειν καὶ πολλὰ πράγματα πρὸς τὸ κατασχέιν παρῆγε τοῖς ἱπποκόμοις. Συνέβη δὲ ποτε τὸν βασιλέα πρὸς θήραν ἐξελθόντα καὶ τὸν τοιοῦτον ἵππον ἐπιβεβηκότα αὐτοχειρὶ ράβδῳ τυχεῖν λαγῶσι. Εὐθύς οὖν ὅψ' ἡδονῆς ὁ βασιλεὺς θάπτον ἐκ τοῦ ἵππου καθήλατο πρὸς τὸ σφάξει τὸν λαγῶν. Ἀφ' οὗτος δὲ ὁ ἵππος καταλειφθεὶς ἀπεσχίρτησεν, καὶ πολλῶν συνδραμόντων, καὶ τῶν τε τῶν ἱπποστασίου ἀρχόντων καὶ μαγγλαδιδῶν καὶ λοιπῶν τῶν περὶ αὐτοῦ συγκενηθέντων, οὐκ ἦν ἐνὶ δυνατόν τὸν ἵππον λαβεῖν, ὥστε θυμωθέντα τὸν βασιλέα καλεῖσθαι, εἰ κρατηθεῖν, διακοπῆναι τοῦς ὀπισθίους αὐτοῦ τῶν ποδῶν. Ὁ δὲ Καίσαρ Βάρδας παρὼν ἰδεῖτο τοῦ βασιλέως μὴ διὰ μίαν κακίαν τοσαύτην ἀρετὴν ἵππου μάτην παραπολεῖσθαι. Ὁ οὖν Βασίλειος συμπαρὼν τῷ κυρίῳ αὐτοῦ λέγει πρὸς αὐτόν, ὅτι· Εἰ παραδράμῃ τὸν βασιλικὸν ἵππον καὶ ἀπὸ τοῦ ἐμοῦ ἵππου ἐκτιναχθεὶς ἐποχὸς αὐτοῦ γέννημαι, ἥρα μὴ διὰ τὸ βασιλικαῖς φάλαγγας

A tem primasque in lucta sibi vindicantem, quem vix ullus usquam hacenus lucta dejecisset, haud ferendum putabant ut sibi de illo aliquid tribuerent, nisi supra modum arrogantes pene insultarent. Compotatione itaque procedente ac hilaritate in mensa effuse tripudiantes, ait pusillus ille Theophilus ad Caesarem: *Habeo, domine, hominem in comitatu, qui, si jusseris, cum famoso illo Bulgaro sit luctaturus. Maximo enim probro Romanis cedat, nec ullus erit qui illorum arrogantiam ferat, si iste in Bulgariam a nullo superatus redierit.* Jubet Caesar ita praestari; isque cujus memini, 230 Constantinus patricius, amicitiae nexu Basilio conjunctissimus, quippe qui et ipse ex Armeniis originem trahebat, videns subhumidum arenae solum, qua colluctaturi erant, veritusque ne per ejus lubricitatem Basilius pede offenderet ac laberetur, Caesarem rogat ut scobe lignorum locum conspergi praecepit. Factum est; consertaque Basilius lucta cum Fulgario citius prehensens atque constringens, velut levem excuscumque sceni manipulum aut ex lana vellus aridum ipsumque leve, haud magno molimine in mensam levans allisit. Eo faciliore nemo praesentium fuit qui non Basilio impensus animo sit eumque admiratione laudaverit. Sed et ipsi Bulgari subigendi illa facilitate atque robore in stuporem acti conticuerunt. Ex illa hora coepit per omnem civitatem Basilius fama magis porcerebescere, jamque factus conspicuus per omnium celebris ora volabat.

C 13. Erat porro apud Michaelē equus frena mordens et indomitus duraque cervice et superbus; caeterum generosus et bonus, statura et pulchritudine ac celeritate magnus ac admirandus. Is freno solutus, seu alias liber dimissus, aegre admodum rursus ad manus veniebat, plurimumque negotii equisonibus delinere satagentibus faciessebat. Contigit vero aliquando ut imperator illo ipso equo venatum profectus sua ipse manu 231 fuste leporem feriret. Quare statim volupe gestiens, leporem necaturus, equo desilit. Liber equus dimissus resiliit, multisque concurrentibus, ac tum equili praefectis, tum manglabitis alioque circum comitatu navantibus operam, qui equum capere posset, nullus fuit. Quare ira accensus imperator, si teneri unquam equus possit, excindendos jubet illius posteriores pedes. Bardas autem Caesar, qui rebus aderat, imperatorem rogabat ne tantam equi virtutem ob unum peccatum temere perderet. Basilius itaque, qui tum heros aiorat, ei inquit: *Si imperatoris equum praevertero, meoque ipse equo excussus illi insedaro, nunquid mihi succensebit imperator, quod ille ejus phaleris stratus est ac ornatus?* Insusurratur sermo auribus Imperatoris; reumque praestari jubet. Basilius pron-

VARIAE LECTIONES.

ἢ Βουλγαρον ἔχοντες; Α. ἢ προσταξάμενος; Ρ. ἢ ὁ οὐκ. Ρ. ἢ πρίσμα μετὰ Ρ. ἢ τῆς οὐκ. Ρ. ἢ μέγας; καὶ μέγας Ρ.

pie dextreque exsecutus est. Vidit imperator, unaque cum robore ac virtute industriam indolem ac sapientiam admiratus a Theophilite eum statim tulit, suorumque stratorum ordini allegit. Adhibebatque animum ac diligebat, quippe qui ingentem ejus in omnibus supra reliquum vulgus præstantiam videret. Quapropter cum sui crebro specimen coram exhibuisset, in protostratoris dignitatem evexit.

αὐτὸν, ὁρῶν αὐτοῦ τὸ πρὸς τοὺς ἄλλους [P. 145] ἐν πᾶσι διαφέρειν κατὰ πολὺ. Διὸ καὶ πολλὰκις ἐπιδειξάμενον κατενώπιον αὐτοῦ εἰς τὴν τοῦ πρωτοστράτορος ἀξίαν ἐδίδασκεν⁸⁹.

14. Postea venatione indicta in loco cui nomen Philopatio, protostrator, uti moribus constitutum est, præibat, ferens imperatoris clavam in 232 cingulo; barducium usus vocat. Editio vero strepitu a venantium turba, lupus quam maximus e silva erupit, ut omnes fere cōterriti turbarentur. Porro Basillus impetu in eum irruens, barducioque imperatoris a tergo projecto, caput medium ferit duasque in partes diffidit. Cæsar pone imperatorem ex more incedens, remque conspicatus, ad quosdam amicorum ac necessariorum, qui illi comites erant, ait: *Arbitror virum hunc omnis nostræ familiæ exitium fore*. Hinc enim conjiciebat, quod cuncta illi ex voto ac prospere cederent, quodque sic in eum ex ea dexteritate ac felicitate imperatoris animus propensus esset. Neque propter hoc solum, sed quod etiam, ut aiunt, a Leone, viro in omni sapientiæ genere primas obtinente, audierat; cum ex illo sæpius sciscitatur, *Primum a quodam juvene familiam vestram eversum iri invenio*. Deinde clario- C

ri effecto Basilio, etiam intento digito Cæsari monstrasse, dicendo, *Hic est quem vestrum successorem dicebam fore*. Unde etiam suspectum habebant, nullumque finem insidias Basilio struendi Cæsar faciebat, quanquam nihil ille irritum facere potuit eorum quæ divina voluntate decreta erant. Non enim sic inexpectata ut semper ineluctabilis est fatum vis. Et hæc quidem, etsi forte per digressionem dicta sunt, non tamen extra rem.

καὶ μὴδὲν ἀκυρῶσαι ἠδύνατο τῶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ προκυρωθέντων βουλήματος· οὐ γὰρ οὕτως ἀπροσδόκητον ὡς ἔφυκτον δεῖ τὸ παρωμένον ἔστιν. Καὶ ταῦτα μὲν, εἰ καὶ κατὰ παράβασιν ἴσως, ἀλλ' οὐκ ἔξω τῆς ὑποθέσεως εἰρηται.

233 15. Cumque imperator venatu delectaretur, D

κακοσμήσθαι αὐτὸν ἀγανάκτησις παρὰ τοῦ βασιλέως γένηται κατ' ἐμοῦ; Τοῦ δὲ βασιλέως ὁπομνησθέντος καὶ καλεῦσαντος τοῦτο γενέσθαι, ἐτοίμως καὶ εὐφυῶς ὁ Βασίλειος τοῦτο πεποίηκεν. Ὁ θεασάμενος ὁ βασιλεὺς, καὶ ἀγαπήσας τὴν μετ' ἀνδρίας εὐφυίαν αὐτοῦ καὶ σύνεσιν, εὐθέως ἀπὸ τοῦ Θεοφιλεῖς αὐτὸν ἀνέλαβέ τε καὶ εἰς τοὺς βασιλικούς κατέταξε στρατόρας. Προσείχε δὲ καὶ ἡγάπα

15. Μετὰ δὲ ταῦτα κυνηγεσίῳ καταγγελλέντος εἰ; τὸ λεγόμενον Φιλοπάτιον, ἣν ὁ πρωτοστράτωρ κατὰ τὸν τύπον τοῦ βασιλέως προπορευόμενος; 89 ἔφιππος, ἐπαφίετο δὲ καὶ τὸ ῥόπαλον τὸ βασιλικὸν ἐπὶ τῆς ζώνης αὐτοῦ, ὃ βαρβούκιον οἶδε καλεῖν ἢ συνήθεια. Θεοῦ δὲ κινουμένου ἀπὸ τῶν συμπληρούντων τὸ κυνηγέσιον, ἐξέθορεν ἐκ τῆς ὕλης λύκος παμμεγεθέστατος, ὥστε σχεδὸν πάντας διαποσηθῆναι καὶ εἰς ταραχὴν ἐμπίσειν. Ὁρμήσας δὲ κατ' αὐτοῦ ὁ Βασίλειος, καὶ βίβας ἐξόπισθεν τὸ βασιλικὸν βαρβούκιον, ἔτυχε τοῦ θηρίου κατὰ τὸ μέσον τῆς κεφαλῆς καὶ ταύτην ἐδιχοτόμησεν. Ὁ δὲ Καῖσαρ ὀπίσθεν τοῦ βασιλέως κατὰ τὸ εἰωθὸς πορευόμενος καὶ τὸ γεγονός θεασάμενος εἶπε πρὸς τινὰς τῶν συνεπομένων συνήθων αὐτοῦ καὶ γνωστίων, ὅτι *Οἶμαι πάσης τῆς γενεᾶς ἡμῶν τὴν κατάλυσιν τὸν ἄνθρωπον τοῦτον μέλλειν γενήσεσθαι*· κατεστοχάζετο γὰρ καὶ τὸ 87 πρὸς πάντα τοῦτου ἐπιτυχὲς τε καὶ εὐτυχὲς καὶ τὴν διὰ ταῦτα τοῦ βασιλέως διάθεσιν πρὸς αὐτόν. Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ παρὰ Λέοντος φασὶ τοῦ τηνικαῦτα ἐπὶ παντοδαπῇ σοφίᾳ πρωτεύοντος ἀκοῦσαι αὐτόν, ἐν τῷ πολλὰκις περὶ τούτων πυθάνεσθαι τοῦ ἀνδρός, πρῶτα μὲν, ὅτι *Ἰπὸ νεανίσκου τινὸς εὐρίσκω τὴν κατάλυσιν τῆς ὑμῶν γενεᾶς*· ἔπειτα, ὡς εἰς ἐμφάνειαν προέβαιναν ὁ Βασίλειος, καὶ τῷ δακτύλῳ τοῦτον ὑποδείξαι τῷ Καίσαρι, λέγοντα, ὅτι *Οὗτος τυγχάνει ὃν ἔλεγον διάδοχον ὑμῶν μέλλειν εἶσεσθαι*. Ἐξ οὗ καὶ ὕψωρα καὶ ἐνὶ ἡδραυεν ὁ Καῖσαρ ἀεὶ τὸν Βασίλειον, εἰ

16. Φιλοθήρου δὲ τοῦ βασιλέως τυγχάνοντος, καὶ πάλιν μετ' ὀλίγον κυνηγεσίῳ τε χάριν καὶ μετρίῳ περιουμάτος κατὰ τὸν τῆς Ἀρμαμενταρίας λεγόμενον τόπον παράσαντος, εἶτα δουλικῶς κατ' ἰδίαν εὐτρεπισθέντος καὶ τοῦ βασιλέως ἐπὶ τραπέζης μετὰ Θεοδώρας καθεσθέντος τῆς οικίας μητρὸς καὶ τῶν ἰδίων συγγενῶν καὶ οικειστῶν τῆς συγκαλήτου, προσεκληθὴ καὶ ὁ πρωτοστράτωρ τοῦ βασιλέως καλεῦσαντος, καὶ καθεσθέντος αὐτοῦ ἤρξατο Θεοδώρα ἢ βασιλὶς πυκνότερον ἀτενίζειν καὶ ἀφορᾶν πρὸς αὐτόν καὶ κατανοεῖν καὶ παρεπισκοπεῖν αὐτόν 88 ἀκριδέστερον. Ἐπιγνοῦσα δὲ τινα σύσσημα ἐν αὐτῷ κατ' ὀλίγον ἐπισκοπύχησεν, ὥστε καὶ ὕδωρ ἐπιχεθῆναι 89 αὐτῇ καὶ διὰ τοῦ ἀπὸ ῥόδων στάγματος τὸ

VARIAE LECTIONES.

⁸⁹ ἀνεβίβασεν? ⁸⁸ προπορευόμενος τοῦ βασιλέως; P, omisso ἔφιππος. ⁸⁷ τὸ om. A. ⁸⁸ αὐτόν om. P. ⁸⁹ ἐπὶ χεῖρ ἔχειναι P.

παιῦμα μόλις ἀνακαλέσασθαι, ὅτε περ οἱ τοὺντας Ἀ
ὕπανηρόρηταν. Εἰς ταυτὴν δὲ ἔλθοῦσα καὶ ἀναλῶ-
ψασα" [P. 146] παρὰ τοῦ υἱοῦ καὶ βασιλέως ἐπηρω-
τάτο, τί ἄρα τὸ γεγονὸς ἐπ' αὐτῇ, καὶ πόθεν οὕτως
θρόνως ἐπισυνέβη αὐτῇ ἡ ἔκστασις. Ἡ δὲ μόλις
ταυτὴν ἐκ τῶν θαυρόδων τῶν φρενῶν συναθροίσασα
ἔλεγεν, ὅτι "Ὅν ἤκουον παρὰ τοῦ πατρός σου,
δέσποτα καὶ τέκνον ἐμόν, μέλλειν ἐξολοθρεῖσθαι
τὴν γενεάν ἡμῶν, οὗτός ἐστιν ὃν λέγεις Βασι-
λειον" τὰ σύμβολα γάρ, ἅπερ ἔλεγεν ἔχειν τὸν
ἡμῶς διαδέχσασθαι μέλλοντα, οὗτος δ' ἀνθρωπος
κἀκτεταται. "Ὅθεν τὸ πᾶν γινώσκω τῇ διανοίᾳ"
παράλαβούσα", καὶ ὥσπερ κατ' ὀφθαλμοῦς
τὸν διεθρον βλέπουσα, διαταρυχθεῖσα ἐξέλιπον.
Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸ δέος ἀπαιρῶν τῆς μητρός, καὶ εἰς
τὴν καθιστόν" ἐπανέγων καὶ παραμυθούμενος, Β
Κακῶς ἐπέλαβες, εἴπεν, ὦ μήτηρ· ὃ γὰρ ἀνθρω-
πος οὗτος ἰδιώτης ἐστὶ καὶ πάντῃ ἀπαλῆς, ἀν-
δριαν μόνον ἔχω, ὅταν δ' ἀπάλαι Σαμύων, καὶ
οὐδὲν ἕτερον, ἀλλ' ὡς τις Ἐνὰν ἢ Νεμβρόδ ἐν
ταῖς ἡμέραις ἡμῶν ἀναφανεί. Ἐξ αὐτοῦ τοίνυν μητέρα φέρον ἔχε, μηδ' ὑπόνοιαν τινα πενήτησιν
πονηρὰν. Καὶ τότε μὲν οὕτως τὸ τοιαῦτον κύμα ὑπὸ Θεοῦ φρουρούμενος παρέδραμεν ὁ Βασίλειος.

15. Εἶχε δὲ κατὰ τοὺς χρόνους ταύτους παρα-
κινώμενον ὁ βασιλεὺς τὸν εὐνοῦχον Δαμιανὸν τὸν
πατρικίον, τῷ γένει Σκλάβον, ὃς διὰ φιλοδέσποτον
πᾶθος ἔλεγε πολλάκις τῷ βασιλεῖ καὶ περὶ ἄλλων
μὲν τινῶν ὡς μὴ κατὰ τὸ δέον τῶν πραγμάτων ἐξ-
ηγουμένων, ἐξαιρέτως δὲ περὶ τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ Βάρδα
τοῦ Καίσαρος, ὡς τὸ πλεῖστον τοῦ κράτους εἰς ταυ-
τὸν μετηγάγετο καὶ πολλάκις ἐκτρέπεται τοῦ καθ-
ήκοντος, καὶ ἐκ τοῦ ἐνίας τῶν τοῦ Καίσαρος ἀνέτρε-
πεν" διοικήσεων ἐτέρως ἔχειν τὰ πράγματα ἀναδι-
δάσκων τῷ βασιλεῖ. Αἱ δ' ἀσυνέπειαι τοῦ Καίσαρος
ὑπὸ τῶν οικειῶν φίλων καὶ γνησίων παραινέτων
καὶ συμβουλῶν κατὰ τοῦ Δαμιανοῦ συσχευάζονται,
καὶ πολλαῖς διαβολαῖς κατ' αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα
χρησάμενος, καὶ πιθανῶς συνθεῖς τὰ κατηγοροῦ-
μενα, μετεκίνησε τὴν τοῦ βασιλέως γνώμην καὶ ἀπὸ
τῆς περὶ τὸν" Δαμιανὸν εὐνοίας μετέστησεν, ὥστε
καὶ διαδέξασθαι πείσαι τῆς οικίας ἀξίας αὐτόν.
Ἐξωσθέντος οὖν ταύτου μὴ χρεῖται λοιπὸν ἐπὶ χρόνον
τινὰ τὸ τοιαῦτον ἀξίωμα. Ἀλλ' ὅταν ἡ Πρόνοια πρὸς
δ' βούλεται συναλῆναι τὰ πράγματα, καὶ φρόνησις
ἀπρακτεῖ καὶ πανουργία τοῖς οικείοις σοφίσμασι
περιδράσεται. Τοῦ γὰρ Καίσαρος καὶ πολλῶν ἄλλων
ἐκείνῃ τε καὶ τοῦτον" εἰς τὸ τοιοῦτον ἐπ' ἀδύνα-
σθῆναι ἀξίωμα λογοποιούντων καὶ ληληθέντως ἐπι-
στυφόντων, παρὰ πᾶσαν αὐτῶν ἐλπίδα μετὰ καιρὸν
οὐ πολὺν προβάλλεται παρακινώμενον ὁ βασιλεὺς
ἐκ τοῦ Βασιλείου, τιμῆσας αὐτὸν καὶ πατρικίον, καὶ
γυναικὶ συζύγας εὐμορφίᾳ σώματος καὶ κάλλει
[P. 147] καὶ κοσμιότητι πρωτεύουσῃ παῶν" τῶν
εὐγενῶν σχεδόν, ἢ θυγάτηρ ἐνὶ γυναικὶ τοῦ παρὰ
πάντων ἐπ' εὐγενείᾳ καὶ φρονήσει λαλουμένου τότε
τοῦ Ἰγgers. Τοῦτου δὲ γενομένου, καὶ καθ' ἐκά-

taute ex illo filio et imperatore quidnam illi porro
accidisset, quare de causa sic repente extra se
facta esset, a mentis se ægre turbatione colligens,
quod nimirum ait, quem audiui a patre tuo, do-
mine et fili mi, famillam nostram exstirpaturum,
ille est quem tu Basilium vocas. Quæ enim is signa
dicebat habiturum, qui noster hæres et successor
saturus esset, hic homo habet. Hinc rem totam
animo complexa ac velut jam oculis excidium usur-
pans, conturbata atque vertigine animo defeci
Imperator matris metum sedans, ad sanamque
ram mentem revocans ac solans, Male suspicaris,
inquit, 234 o mater. Hic enim homo idiota est
et oppido simplex, rubore duntaxat præditus, velut
antiquis temporibus Sampson, nec quidquam am-
plius; sed velut Enachus et Nembrodus nostro hoc
ævo exsistit. Nihil itaque ex illo timeas, nec sinis-
trum ullam suspicionem geras. Inque eum modum
tum Basilius divino numine ejusmodi obortam pro-
cellam evasit.

16. Erat per hæc tempora Michaeli accubitor
eunuchus, Damianus nomine, genere Sclavus. Is.
pro ea propensione qua in herum ferebatur, haud
raro cum de aliis nonnullis referebat non satis ex
officii ratione negotia pertractantibus, tum præci-
pue de Barda Cæsare imperatoris avunculo, quod
nimirum potestatis partem longe maximam in se
transferret, sæpiusque æqui ac honesti metas exce-
deret; nonnullas etiam Cæsaris dispositiones everte-
bat, docens imperatorem aliter se res habere ac
ille insinueret. Mcirco Cæsar amicis suis, iisque
qui ingenue animique candore admonere videban-
tur eique consulere, suadentibus, insidias in Da-
mianum molitur; multisque apud imperatorem ca-
lumniiis onerans, instructaque probabili accusa-
tione, imperatoris ab eo animum avertit ejusque
in eum benevolentiam sustulit, ut et dignitate mo-
vendi auctor illi exstiterit. Expulso itaque Damiano
ea dignitas per aliquod tempus vacavit. Cæterum
divina providentia, quo illi constitutum est, res
agente, 235 cassa prudentia est suisque astutia
ipsa capitur dolis. Cum enim Cæsar aliique plures
alii alium Damiano sufficiens loquerentur, rem-
que clanculum pro cuiusque animi propensione
affectu sollicitarent, præter omnem illorum spem
post breve tempus suo ipse nutu imperator Basil-
ium accubitorem præficit, patricii quoque collata
dignitate, nuptumque data muliere corporis forma
et venustate atque pudore inter omnes alias nobiles
feminas fere principe, Ingeris filia, viri eo tem-
pore apud omnes nobilitate ac prudentiæ laude
celeberrimi. Hoc ita gesto, ac cum magis in dies
imperatoris erga Basilium amor incresceret, videns

VARIE LECTIONES.

" ἀνακάμψασα P. " τῇ διανοίᾳ om. A. " περιλαβούσα P. " καθιστόν; P. " ἀνατρέ-
ειν P. " τὸν om. P. " τοῦτον] ἄλλον P. " πάντων P.

Cæsar invidiæque stimulat ac futuri metu consternatus, eos qui ipsi insidiarum in Damianum auctores exstiterant inque eas impulerant, non raro maledictis ac convitiis incessabat, insulsos vocans ac inconsultos, quibus, inquit, *ego, supra quam decebat fidem habens, ejerta vulpe ejus loco leonem induxi, ut nos omnes devoraret ac deglutiret. σθεῖς, καὶ ἐξώσας ἀλώπεκα, λέοντα ἀντεισηγάτορ, ἵνα πάντας ἡμῶς λαγύξῃ καὶ καταθρῶ. ἔηται.*

17. Jam vero Michaelē imperatore cum avunculo Barda Cæsare adversus Cretam profectō, ac Cæsare arrogantius rebus utente majorique quam pro munere auctoritate imperia edente ac præcipiente, crebræ in eum quotidie ac continuæ criminationes cœptæ Imperatoris Michaelis aures pulsare. Cepos cum venissent (est locus in Thraciis **236** maritimus ad Meandrum) ac, sive casu sive de industria, imperatoria aula sive cortinæ in humili et depresso loco, Cæsaris in conspicuo excelsoque expansæ sunt. Ille velut speciosa arrepta occasione, qui gravi pridem animo erant ac Cæsarem oderant, multa in eum crimina jaciunt, ut qui jam insolesceret palamque in imperatoris contemptum injuriarumque prorumperet, dum reliquis omnibus non contentus vel in hoc ambitiosi animi specimen de industria quæsierat, ut imperatoris tentorium humile ac depressum esset, ipsius vero conspicuum excelsumque exstaret. His itaque persuasus imperator ad adornandas illi insidias convertit animum, deque eo tollendo serio cogitat ac deliberat. Nec enim palam licebat in eum aliqui proferre aut decernere, quod pari fere dignitate fulgeret sociusque imperii esset, et quod omnes illius amicos et sodales fœderatosque pertimescerent, cunctique procures ac duces exercitus illi addicti essent, ad eumque magis quam ad imperatorem animum attenderent, eo quod præ illo magis rebus invigilaret singulaque arbitrato suo et nutu mutaret; sed præcipue ob proconsulem et patricium Antigonum, illius filium, tunc temporis prætorianarum scholarum domesticum. Cæterum etiam habebat imperator inultos ejus sibi consilii conscios, ac qui ipsi in se recepissent cædem se perpetraturos. Mane itaque **237** Cæsar ex more ad imperatoris tentorium venit, etsi mala omnia auguriaque illi ante visa erant, de præsentibus negotiis consilium cum eo habiturus. Opportunum vero illud tempus ad ejus cædem ratus imperator, nutu Symbatio patricio cursus logothetæ, qui Cæsaris filiam sibi matrimonio junxerat ac conjurationis cum imperatore socius erat, indicat ut exiens sicarios inducat. Egressus ille signum dat, quod inter illos erat constitutum, ut nempe signo crucis frontem consignaret. Dato signo, molliore forsitan animo viros pavor incesserat, inque ipso scelere articulo ob facinoris immanitatem vertigine cor-

στην ἐνιδιούσης τῆς τοῦ βασιλέως ἀγάπης πρὸς τὸν Βασίλειον, ὁρῶν ὁ Καῖσαρ καὶ τῷ φθόνῳ διακνέμενος καὶ ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος ὀρθῶδων πολλάκις τοὺς ἐπὶ διαβολῇ τοῦ Δαμιανοῦ γενέσθαι αὐτὸν βουλευσαμένους καὶ παρορμήσαντας ἰλοιδορεῖτο καὶ κατεμέμφετο, ἀφρονὰς αὐτοὺς καὶ κακοβούλους ἀποκαλῶν, *Οἷς, φησὶν, ἐγὼ παρὰ τὸ δέον καὶ*

ἰσ'. Ἄρτι δὲ τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ μετὰ Βάρδα τοῦ θείου Καίσαρος ⁶⁶ *κατὰ Κρήτης ἐκστρατεύοντος, καὶ σοδαρώτερον τοῦ Καίσαρος χρωμένον τοῖς πράγμασι καὶ ἐξουσιαστικώτερον ἐκφέροντος τὰ προστάγματα, ἤρξαντο πικρὰ καὶ συνεχεῖς αἰ. κατ' αὐτοῦ διαβολὰι καθ' ἐκástην τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ διαγγέλλεσθαι. Ἐν Κήποις δὲ γενομένων αὐτῶν (τόπος δὲ οὗτος· κατὰ τὴν πρὸς Μαϊάνδρῳ τῶν ⁶⁷ θρακησίων παράλιον) καὶ εἰτε κατὰ τύχην εἰτε κατὰ σπουδὴν τῆς τοῦ βασιλέως αὐλαίας ἤτοι κόρτης ἐπὶ χθαμαλοῦ καὶ ἐπιπέδου ταθείσης τόπου, τῆς δὲ τοῦ Καίσαρος ἐν ἀπόπτῳ καὶ ⁶⁸ ὑψηλῷ, ταύτης εὐλόγου δῆθεν δραξάμενοι ἀφορμῆς οἱ πάλαι βαρυνόμενοι καὶ μισοῦντες τὸν Καίσαρα πολλὰς κατ' αὐτοῦ ⁶⁹ ὥς ἐντροφῶντος ἤδη καὶ φανερώς εἰς τὸν αὐτοκράτορα ἐξυβρίζοντες, εἰ τοῖς ἄλλοις ἄπασιν οὐκ ἀρκούμενος κἀν τούτῳ φιλοτιμήσασθαι ἐσπευσεν, ἵνα χθαμαλῇ μὲν καὶ ταπεινῇ ἡ τοῦ αὐτοκράτορος σκηνὴ δεικνύται, ἡ δὲ ἐκείνου περιφανὴς καὶ μετέωρος. Πεισθεὶς οὖν τούτοις ὁ βασιλεὺς κινεῖται πρὸς τὴν κατ' αὐτοῦ συσκευὴν καὶ πρὸς τὴν βουλὴν καὶ σέψιν τῆς αὐτοῦ ἀναιρέσεως· οὐ γὰρ ἠδύνατο φανερώς κατ' αὐτοῦ τι εἰπεῖν ἢ ἀποφῆναι διὰ τὸ ὁμοτίμον σχεδὸν εἶναι καὶ κοινωνὸν τῆς ἀρχῆς, καὶ διὰ τὸ δεδιέναι πάντας τὴν ἐταιριῶτιν αὐτοῦ φατρῖαν καὶ σύστασιν, καὶ τὸ πάντας τοὺς ἀρχοντας τε καὶ στρατηγοὺς αὐτῷ προσανακείμεθα καὶ πρὸς αὐτὸν μᾶλλον ἢ πρὸς τὸν βασιλέα ὄρῃν, ὥς καὶ μᾶλλον ἐκείνου τοῖς πράγμασι νήφοντος καὶ πρὸς τὸ δοκοῦν μεταφέροντος ἕκαστα, καὶ μάλιστα διὰ τὸ τὸν ἀνθύπατον καὶ πατρίχιον Ἀντίγονον τὸν υἱὸν αὐτοῦ δομέστικον τὸ ἐννικαῦτα τῶν βασιλικῶν τυγχάνειν σχολῶν. Πλὴν ἔσχε πολλοὺς ὁ βασιλεὺς τοὺς κοινωνούντας [P. 148] αὐτῷ τοῦ βουλευµατος καὶ κατεπαγγελλομένους καταπράξασθαι τὴν σφαγὴν.*

D Ὡς οὖν κατὰ τὴν ἑω συνήθειαν ὁ Καῖσαρ πρὸς τὸν βασιλέως ἦλθε σκηνὴν, καίτοι πονηρῶν οἰωνῶν προφανέντων αὐτῷ, ὅπως περὶ τῶν προκειμένων βουλευσώνται, εὐθετοσ καίρῳ τούτῳ εἶναι νομισας ὁ βασιλεὺς πρὸς τὴν τούτου ἀνάβρεσιν διὰ νεύματος γνωρίζει τῷ πατρικίῳ Συμβατίῳ λογοθέτῃ τοῦ δρόμου τυγχάνοντι, ὅς καὶ γαμβρὸς ἦν τοῦ Καίσαρος ἐπὶ θυγατρὶ καὶ τῆς κατ' αὐτοῦ βουλῆς ἐκοινωνεὶ βασιλεῖ, ἐξελθόντι εἰσαγαγεῖν τοὺς αὐτόχειρας αὐτοῦ γενέσθαι ὀφειλοντας. Ὁς ἐξελθὼν καὶ τὸ συγκείμενον σημεῖον πεποιηκώς, ὅπερ ἦν τὸ τοῦ σταυροῦ σημεῖον ⁷⁰, τῇ οἰκείᾳ ὕψει ἐπισφραγίσασθαι, ἐπὶ

VARIAE LECTIONES.

⁶⁶ θείου καὶ Καίσαρος? ⁶⁷ τῶν om. P. ⁶⁸ καὶ om. P. ⁶⁹ fort. πολλὰ κατ' αὐτοῦ διαβάλλουσιν, vel διαβολὰς προβάλλουσι. Combef. ⁷⁰ ὅπερ ἦν τὸ τοῦ σταυροῦ σημεῖον om. P.

ἐκείνοι μαλακώφυχοι ¹² τυχόν ὄντες ἀπεδείλασαν καὶ Ἀ πρὸς αὐτῷ τῷ δεινῷ γεγονότες διὰ τὸ μέγεθος τῆς πρᾶξεως Πιγγίαν, καὶ τριβὴ τοῦ χρόνου ἐγένετο, ἐν ἀμυχανίᾳ κατέστη ὁ βασιλεὺς, καὶ διὰ ¹³ τινος τῶν βασιλείων κατευναστῶν μαθὼν αὐτοῦς κατεπτηχέναι καὶ δειλῶν καὶ ἀνεδέλλεσθαι τὸ ἐγγεῖρημα, τῷ ὄντι διανοίας τόλμημα καὶ φρονὸς ἀνδρείας καὶ εὐθαρσούς· καὶ τῶν ἔνθον τινὰ οἰκείον τε καὶ πιστὸν ἐκπέμπει πρὸς Βασιλεῖον τὸν πατρίκιον καὶ παρακοιμώμενον, καὶ δηλοῖ μετὰ δέους αὐτῷ, ὡς Εἰ μὴ θ' αὐτὸν ἀναρρώσῃς τοῦς εἰς τὸ πρῶγμα ἡτρεπισμένους, καὶ παρορμήσεις αὐτίκα πρὸς τὸ ἔργον χωρῆσαι, πάντως οἶδα ὅτι εὐθέως ἐμὲ δεήσει δὴ ὁ τοῦτου ἀναιρεθῆναι· ἀδύνατον γὰρ λαθεῖν αἰτῶν ¹⁴ τὰ κατ' αὐτοῦ μοι βεβουλευμένα, καὶ δοῦτε μᾶλλον ὑμεῖς αὐτόχειρες καὶ σφαγεῖς χρηματίζαι μου. Ἄπερ ἀκηκῶς ὁ Βασιλεὺς, καὶ περὶ τοῦ βασιλέως μὴ τι πάθοι ¹⁵ ἐν ἀγωνίᾳ γεγυνώς, θάτεον θαρραλέους ἐποίησε τοὺς δειλοὺς καὶ τοὺς τρέμοντας εὐθαρσεῖς, καὶ τῇ τοῦ βασιλέως αὐτοῦς ὑπηρετήσασθαι βουλῇ διηρέθισεν. Ὡς ὥστερ μένους πλησθέντων καὶ ἀθρόως εἰσπηδησάντων εἰς τὴν βασιλείαν σκηνήν, ὁ Καῖσαρ, ὅπερ ἦν, ἐπ' αὐτὸν ὄδους εἶναι τὴν συνδρομήν, ἀναπηδήσας τοῖς τοῦ βασιλέως περιπλάχῃ ποσίν. Ὡς ἐκεῖθεν ἐλύσαντες οἱ αὐτόχειρες πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ βασιλέως ἀπέσφαξαν. Πρώτην εἶχε μετ' εἰκάδα ὁ μὴν ὁ ¹⁶ Ἀπρίλιος, τῆς τεσσαρεσκαίδεκάτης ἐπιμεμήσεως. Εὐθὺς οὖν ἡ στρατεία τῷ βασιλεὶ καταλύεται, καὶ πρὸς τὴν βασιλεύουσιν ἐπανερχεται.

αἱ. Τῆς δὲ Προνοίας ἀγούσης τὸν Βασιλεῖον εὐμηχάνως πρὸς ὅπερ ἐβούλετο, εὐθέως μετὰ τὴν ἐκ ¹⁷ τῆς ¹⁸ στρατείας ὑποστροφὴν υἱοποιεῖται τοῦτον ὁ βασιλεὺς (ἐτύγγανε γὰρ καθάπαξ οἰκείας γονῆς ἀμοιρῶν) καὶ τῆς τῶν μαγιστρῶν ὑπερλόμπρου τιμῆς ἀξίος. Ἐφ' ὧν τῇ βασιλείᾳ διαβρῆνύμενος ¹⁹ ὁ λογοθέτης Συμβάτιος, καὶ μὴ δυνάμενος τὸν φθονούμενον καθορῆν οὐκ ὀλίγην ἐπίδοσιν καθ' ἐκάστην [P. 149] λαμβάνοντα, παραιτεῖται μὲν τὴν προσοῦσαν αὐτῷ μέχρι τότε διακονίαν, ὡς μὴ δυνάμενος κατὰ τὴν βασιλεύουσιν ζῆν, τῆς δὲ τῶν Ἰωνῶν ²⁰ ἦτοι Θρακησιῶν στρατηγίας αἰτεῖ τὴν ἀρχήν. Οὗ τὴν αἰτησιν ὁ βασιλεὺς ἐκπληρῶν προβάλλεται τοῦ εἰρημένου θέματος στρατηγόν. Ὀλίγου δὲ διελθόντος καιροῦ, καὶ τῶν πραγμάτων ἐπισφαλῶς σκαλευόντων καὶ τῆς ἀρχῆς κραιδαινομένης καὶ ζηταύσης ²¹ τὸν προστησόμενον διὰ τὸ τὸν βασιλέα πρὸς ἄλλοις μᾶλλον εἶναι ἢ πρᾶγμασιν εἰς δέον εἰδέναι χρῆσθαι, ἡρώτερον δὲ τὰ πολλὰ λανθάνειν διὰ τὸ τὸν κοινῶν τῆς ἀρχῆς Καῖσαρα δεῖ τὰ κατεπείγοντα διακαίειν καὶ αὐτῷ σχεδὸν θνακτεῖσθαι τὰ πρᾶγματα καὶ τὴν μέριμναν πᾶσαν τῆς κοσμητικῆς διοικήσεως, ἐγίνοντο καταβολῆσις τε καὶ διαγογγυσμοὶ κατὰ τοῦ βασιλέως παρὰ τε τῆς συγχλήτου βουλῆς καὶ τοῦ πολιτεύματος καὶ παρὰ πάντων σχεδὸν τῶν ὄντων ἐπὶ τῶν διοικήσεων καὶ μεταχειριζομένων ²² τὰ πρᾶγματα, ἔτι δὲ καὶ ²³ παρὰ τῶν ²⁴ στρατευμάτων

repti moras nectebant. Hinc imperator consilii inops penitus hæsitare; audiensque ex quodam sacri cubiculi ministrorum conjuratos animis consternatos ac formidolosos aggressionem differre, (mentis sane sensusque generosi audacisque facinus!) ex cubiculi intimis domesticum quemdam fidumque ad Basilium patricium et accubitorem mittit, metuque actus denuntiat: *Ne citius is qui ad rem patrundam parati sunt animos addideris, nique statim manum operi admoveant eos impuleris, nam confestum novi ab eo me necatum tri.* Neque enim fieri potest ut ille non noverit quas in eum insidias struxi; vosque potius meæ necis auctores videbimini esse ac sicarii. His auditis Basilium, anxiusque ne quid mali imperatori ²³⁸ accideret, quam citissime pavidos audaces facit, terrore perculsos fiducia erigit, et ut imperatoris decreto asserviant impellit. Velut itaque animis pleni, in imperatoris tentorium irrumpunt. Cæsar, id quod erat advertens, in se suique tollendi gratia fieri concursum, resiliens ad imperatoris pedes provolvitur. Quem inde extractum sicarii ante illius pedes jugularunt, mensis Aprilis die vicesima prima (id est a. d. 11 kal. Maias), 14 indict. Statimque dimisso exercitu imperator Constantinopolim revertitur.

18: Verum Providentia solerti Basilium feronto consilio, quo illi collibitum erat, illico reversus imperator ab illa expeditione Basilium in filium adoptat, quod ipse nullos prorsus liberos suscepit, et magistrorum præfulgente dignitate condecorat. His Symbatius logotheta invidia rumpitur; nec ferens videre, in quem sic livore exarserat, incrementis ingentibus in dies augescere, munere, quo hactenus functus fuerat, se ipse abdicat, quasi in urbe regia vivere non posset; Ionumque (id est, Thraciesiorum) præfecturam, et ut illis dux præficiatur, deposcit. Imperator votis annuens ejus quod dicebam thematis ducem præficit. Parvo elapso tempore, cum res periculi salo jactarentur imperiumque nutaret ac præsidem curatoremque quæreret, quod imperator aliis potius rebus ²³⁹ animum adverteret quam ut ex officii ratione rem publicam gereret (et ante quidem non ita plerisque patebat, quod imperii collega Cæsar urgentia quæque administrabat, inque eum tota fere rerum moles omnisque Romani orbis administrandi cura incumbere), adversus imperatorem expostulationes et querimoniarum moveri, tum a senatu civumque proceribus, tum fere ab omnibus quibus munera rerumque gerendarum cura commissa erat, nec non ab exercitibus urbanaque omni multitudine; de quibus per necessarios intimosque certior

VARIE LECTIÖNES.

¹² μαλακώτεροι P. ¹³ παρὰ A. ¹⁴ αὐτὴν] αὐτῷ A. ¹⁵ πάθῃ A. ¹⁶ ὁ post μὴν om. A. ¹⁷ τῆς om. P. ¹⁸ δαηνύμενος P. ¹⁹ Ἰωάννην A, i. e. Janninorum. ²⁰ μετεχειριζομένων P. ²¹ καὶ et τῶν om. P.

factus, vix tandem aliquantisper emergens suamque agnoscens in procuranda republica non modo negligentiam ac segnitiam, verum etiam ineptitudinem ac vecordiam, timensque ne multitudo concitata turbas ciceret aut rebellarret, statuit rerum gerendarum adiutorem et imperii collegam sibi adhibere. Quodque ante non multos dies Basilium a loptaverat, eumque non solum viribus sed et prudentia mentisque sagacitate reliquis vulgo præstare noverat, salisque idoneum ad supplendum quod ipsi in gubernanda orbis scapha industriæ atque operæ deerat, una quoque divina Providentia rem promovente, in hoc animi consilio obfirmat, omninoque decernit ut Basilium imperatorem constituat. Ac sane Deo consilium prosequente reique a Jutore, die ipsa Pentecostes, qua Patris ille Paracletus in Christi Deique nostri discipulos venit, in celebri et a Dei Sapientia nuncupato templo Basilium regio diademate coronatur, manu quidem tunc imperantis Michaelis, calculo vero et iudicio Christi in perpetuum regis, a. d. 7 kal. Junii, indictione secundum Romanos 14. Ubi audit Symbatius pro muneris ratione in provincia agens, invidiam qua contabescebat humane ferre non potuit; sed pari secum furore concitum habens Paganem patricium, qui Opsicii præfectus erat, ad defectionem attendunt animi tumultuque excitare parum caute constituunt. Itaque in sententiam adductis ordinibus, quos obnoxios habebant, exsequuntur consilia: Michaelē acclamant ut imperatorem, quo scilicet inde multitudinem allicerent nec rebellionis calcaneum adversus imperatorem levare ostenderent, Basilium vero maledictis impunt omni verborum procacitate lacerant ac conviciis compluunt. Talique apparatu stulte admodum frementes messis tempore irrumpunt, multosque procerum agros urbi vicinos igni ferroque vastant, nec paucas naves Constantinopolim navigantium in stationibus deprehensas succendunt. Hieme autem appetente dirimuntur, clam ac virilit sceleris sociis aufugientibus. Quare tragediæ auctores saluti fuga consulere conati sunt. Ac Symbatius quidem in castellum subit, quod Latæ Petræ vocant, Peganes vero Cotyaium occupat. Nihil tamen eo commento commodi consequuntur. Capti enim ab imperatoris milite vincti ad eum adducuntur. Agebat tunc imperator in S. Mamantis regis ædibus; vidensque, multum vecordiam et temeritatem ac contumaciam non sine convicio exprobrans, prius verberibus affatim cæcos, demum lege agens supplicio damnavit. Ac Symbatius quidem oculo effosso atque una manu amputata in exilium mittitur: Peganes vero ipse quoque oculis spoliatus, naribusque ferro amputatis, relegatur. Quanquam hos ipsos

καὶ παντὸς τοῦ πλήθους τοῦ ἀστικοῦ· ὁ δὲ διὰ τῶν εἰκασμάτων ὁ βασιλεὺς γνοὺς, καὶ μόλις οἶον ἐπὶ βραχὺ ἀνανήψας, καὶ ἐπαγνοὺς τὴν οἰκίαν περὶ τὰ κοινὰ οὐ μόνον ἀμέλειαν καὶ βραθυμίαν, ἀλλὰ καὶ ἀνεπιτηδεύτητα καὶ ἀφέλειαν, καὶ ἐπανόστασιν ἢ ἀπόστασιν παρὰ τοῦ πλήθους εὐλαθεῖς, ἔγνω κοινωνῶν τῶν πραγμάτων προσλαβέσθαι καὶ τῆς ἀρχῆς· καὶ ἐπέπερ πρὸς ὀλίγου υἱοποιήσάμενος τὴν τὸν Βασίλειον, ἥξει δὲ αὐτὸν οὐ μόνον ἀνδρὶν, ἀλλὰ καὶ συνέσει τῶν πολλῶν διαφέροντα καὶ ἱκανὸν ἀναπληροῦν αὐτοῦ τὸ ἐν τῇ κυβερνήσει τοῦ κοσμοῦ σκάζους ὑστέρημα, ἅμα καὶ τῆς θείας ἐναγοῦσας εἰς τοῦτο Πρόνοιας αὐτὸν, βεβαίῳ πρὸς τοῦτο τὴν γνώμην αὐτοῦ ὥστε Βασίλειον βασιλεῖα⁸²... Καὶ δὴ Θεοῦ συναφαπτομένου τῆς βουλῆς καὶ τοῦ πράγματος, κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς ἁγίας⁸³ Πεντηκοστῆς, ἐν ᾗ τοῦ Πατρὸς ὁ Παράκλητος πρὸς τοὺς τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν ἐφοίτησε μαθητὰς, ἐν τῷ περιδλέπτῳ καὶ ἐπώνυμῳ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας ναφὶ τὸν Βασίλειον ὁ Βασίλειος περιτίθεται στέφανον, χειρὶ μὲν τοῦ τότε Μιχαὴλ βασιλεύοντος, ψήφῳ δὲ καὶ κρίσει Χριστοῦ τοῦ αἰ βασιλεύοντος. Ἐκτεν πρὸς ταῖς εἰκοσιν εἶχεν ὁ Μάιος μῆν, τῆς τεσσαρσκαιδεκάτης κατὰ Ῥωμαίους ἐπινεμψεως. Μαθὼν δὲ τὸ γεγονός ὁ Συμβάτιος κατὰ τὴν ἀπονεμηθεῖσαν αὐτῷ στρατηγίδα διάγων, οὐκ ἠδυνήθη τὸν διατήκοντα φθόνον αὐτῷ ἀνθρωπίνως ὑπενεγκεῖν, ἀλλὰ συναπομανέντα σχὼν καὶ Πηγάνην ἐκείνον τὸν πατρικιον, ὃς τῆς⁸⁴ κατὰ τὸ Ὀψίκιον ἡγεῖτο στρατηγίδος [P. 150], εἰς ἀπόστασιν βλέπουσι, καὶ μούλιτον ἐξ ἀπονοίας ἔγνωσαν συνιστᾶν. Ἀναπέσαντες δὲ καὶ τὰ ὑπ' αὐτοῦ⁸⁵ στρατεύματα εἰς ἔργον ἐξάγουσι τὰ βουλευματα⁸⁶, εὐφημοῦντες μὲν τὸν Μιχαὴλ ὡς βασιλεῖα διὰ τὸ ἐκ τούτου τὰ πλήθη ἐπαγεσθαι καὶ μὴ δοκεῖν πέτρην ἀποστασίας αἶραιν κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος, δυσφημοῦντες δὲ τὴν Βασίλειον καὶ μυρίαὶ πλύνοντες ὕδρασι. Φρυαζάμενοι δὲ ταῖς τοιαύταις ἀπονοίαις κατὰ τὸν τοῦ θέρους καιρὸν, καὶ πολλοὺς ἀγροὺς τῶν κατὰ τὴν βασιλίδαν δυνατῶν πυρπολήσαντες, καὶ ναῦς οὐκ ὀλίγας τῶν πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ποιουμένων τὸν πλοῦν ἐν τοῖς ὄρμοις κατασχόντες καὶ κατακαύσαντες, ὡς ἔφθασεν ὁ χειμὼν, διαλύονται, διαδιδρασκόντων λάθρα καὶ κατ' ὀλίγους τῶν κοινωνῶν τοῦ τολμήματος. Ὁ συνειδὼν οἱ τοῦ δράματος ἀρχηγοὶ φυγῇ τὴν σωτηρίαν λαβεῖν ἐπειράθησαν. Καὶ ὁ μὲν Συμβάτιος εἰς τὸ τῆς Πλατείας λεγομένης πέτρας φρούριον ὑπεσφύρειται, ὁ δὲ Πηγάνης κατέχει τὸ Κοτυαεῖον. Ἄλλ' εἰς οὐδὲν τῆς τοιαύτης ἐπινοίας ἀπώναντο⁸⁷· ὑπὸ γὰρ τῆς τοῦ βασιλέως ληφθέντες χειρὸς δέσμοι πρὸς αὐτὸν ἀναφέρονται. Καταλαμβάνουσι δὲ τοῦτον ἐν τοῖς τοῦ Ἁγίου Μάμαντος παλατίοις διάγοντα⁸⁸· εὖδων, καὶ πολλὰ τῆς ἀπονοίας καὶ ἀταξίας ὀνειδίσας τε καὶ λοιδορησάμενος, καὶ διὰ μαστίγων πρότερον ἐπεξελθὼν ἱκανῶν, ὕστερον ἐκδότους ταῖς

VARIE LECTIONES.

⁸² τῆς om. P. ⁸³ βασιλεῖα... om. A. ⁸⁴ ἁγίας om. P. ⁸⁵ τῆς om. P. ⁸⁶ αὐτοῦ A. ⁸⁷ εἰς ἔργον ἐξάγουσι τὰ βουλευματα om. P. ⁸⁸ κατῶναντο P. ⁸⁹ διάγοντα om. P.

τοῦ νόμου ποινᾶς· ἐποιήσατο. Καὶ ὁ μὲν Συμβάσιος ἁγενερός pectoris imperator Basilius, postquam solus rerum potitus est, ab exilio revocavit, pristinaque omnia munera, quibus ante rebellionem gaudebant, liberaliter indulsit, ac ne vestigium quidem odii ostendens pro veteris injuriæ memoria sæpius ad mensam secum adhibebat verbisque solabatur, ac beneficiis largus, cujus sibi per dementia auctores exstiterant, infortunium levabat ac miseriā.

καὶ ἐξουσίαν ἰδέσθαι, καὶ τῆς ὑπερορίας ἀνεκαλέσασθαι καὶ ταῖς πρὸ τῆς ἀποστασίας δωρεαῖς ἐφιλοτιμήσασθαι, καὶ μηδὲ ἔχνος μνησικακίας πρὸς αὐτοὺς ἐνδειξάμενος καὶ ὁμοδιαίτους πολλάκις ἐποιεῖτο καὶ λόγοις παρεμυθεῖτο, καὶ ἔργοις εὐσεβῶν ῥῥον αὐτοὺς ἐποίει φέρειν τὸ τῆς ἀνάγκης ἀτύχημα.

18. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον· τότε δὲ καὶ ἡ πρὸ παντῆγοντα καὶ τριακοσίων ἐτῶν πρόρρησις καὶ προφητεία τὸ τέλος ἐλάμβανεν Ἰσαὰκ τοῦ διορατικωτάτου τῶν ἱερῶν καὶ μοναχῶν, ὃς ἐξ Ἀρσακιδῶν καὶ αὐτὸς καταγόμενος· δι' ὁράματος ἔμαθεν ὅτι μετὰ τοσούτου χρόνου τὸν μεταξὺ ἐκ τῶν ἀπογόνων Ἀρσακοῦ μελλοῖσι τις ἐπὶ τῇ τοῦ Ῥωμαϊκῆς βασιλείας σκῆπτρα ἀναδιβάδῃσθαι. Γίνεται δὲ κατ' εὐχὴν τὸ πρᾶγμα τοῖς τε ἐν τέλει καὶ τῷ δήμῳ παντὶ καὶ στρατοπέδῳ [P. 151] καὶ στρατηγοῖς καὶ τοῖς ὑπὸ τὴν ἀρχὴν ἀνὰ πάσαις ταῖς χώραις καὶ πόλεσιν ἅπασιν πληθεῖσι· πάντες γὰρ ἐπιστῆναι τοῖς πράγμασιν ἠδύχοντο ἄνδρα καὶ τῆς ἐλάττονος τύχης πείραν δεξάμενον καὶ ἔγνωκότες τοὺς κατὰ τῶν πενήτων ὑπὸ τῶν ὑπερχόντων κονδυλισμοῦς καὶ τὰς ἀδίκους ἐξ αὐτῶν ἀφαίρέσεις καὶ τὰς ὥσπερ ἀναστάσεις τῶν ταπεινοτέρων καὶ τοὺς παρὰ τῶν ὁμοφύλων ἀνδραποδισμοῦς, ἃ πάντα ἐπὶ τῆς τοῦ Μιχαὴλ βασιλείας ἔσχε καιρὸν διὰ τὸ πρὸς ἄλλους μᾶλλον εἶναι τὸν βασιλεῖα ἢ περὶ τῶν τοιούτων ἐθέλειν σκοπεῖν. C

20. Enimvero cum huc usque delecta mihi oratio sit, operæ pretium esse existimo ut Basilius imperatoris tantisper intermissa historia, re altius repetita, quoad fieri poterit, paucis narrem quæ Michaelis imperatoris vita fuerit, quibus ille studiis delectaretur, et in quibus omne tempus atque operam perderet ac ærarium exhauriret; ut inde reputans nosse possit, quisquis voluerit, divino palam factum suffragio ut Basilius ad imperium vocaretur (fieri enim non poterat ut res, quo erant statu, consisterent), ipsumque in se ipsum Michaelē gladiis strinxisse, atque eorum a quibus necatus est dexteris rolhorasse et in propriam cædem excitasse: sic nimirum ab omni se honesti rectique studio extorrem 243 fecerat, sicque improba omni actione debacchari gloriæ ducebat, ac sic divina ludicro habebat ac tradebat; sic denique civiles ac naturæ leges violaverat. Sibi enim impudicorum et impurorum scelestissimorumque ganeonum cœlum adhibens, regiæque majestatis dignitatem indignis modis debonestans, crapula et ebrietate et impuris amoribus obscenisque narrationibus, tum etiam aurigis et equis et curibus ac (quæ inde est) insania ac dementia vir misera-

19. Verum hæc postea. Tunc vero etiam finem accepit quæ ante annos trecentos et quinquaginta vaticinatio oraculūque præcesserat, Isaac, viri inter sacerdotes atque monachos dono prænoscenti futura præcellentissimi. Trahebat is quoque ex Arsacidarum gente originem, divinaque visione didicerat tot annorum decursu spatio fore ex Arsacis posteris, qui Romani imperii sceptra capesseret. Res ex omnium voto successit, 242 tam scilicet procerum ac nobilium, tum reliquæ omnis plebis ac civium, militum quoque ac ductorum exercitus omniumque toto late imperio per provincias urbesque subditorum. Omnes enim maxime peroptabant virum ejusmodi rebus præfici, qui tenuiorem ipse fortunam expertus procerum majorumque in pauperes injurias non nesciret iniquasque eorum rapinas, qui denique humiliorum a contribulibus tantum non excidia et direptiones plagiaque nosset. Quæ omnia Michaelē imperatore occasionem tempusque nacta etiam etiamque vim animū attendebat quam ut publicis ejuscemodi

20. Enimvero cum huc usque delecta mihi oratio sit, operæ pretium esse existimo ut Basilius imperatoris tantisper intermissa historia, re altius repetita, quoad fieri poterit, paucis narrem quæ Michaelis imperatoris vita fuerit, quibus ille studiis delectaretur, et in quibus omne tempus atque operam perderet ac ærarium exhauriret; ut inde reputans nosse possit, quisquis voluerit, divino palam factum suffragio ut Basilius ad imperium vocaretur (fieri enim non poterat ut res, quo erant statu, consisterent), ipsumque in se ipsum Michaelē gladiis strinxisse, atque eorum a quibus necatus est dexteris rolhorasse et in propriam cædem excitasse: sic nimirum ab omni se honesti rectique studio extorrem 243 fecerat, sicque improba omni actione debacchari gloriæ ducebat, ac sic divina ludicro habebat ac tradebat; sic denique civiles ac naturæ leges violaverat. Sibi enim impudicorum et impurorum scelestissimorumque ganeonum cœlum adhibens, regiæque majestatis dignitatem indignis modis debonestans, crapula et ebrietate et impuris amoribus obscenisque narra-

VARIÆ LECTIONES.

“ καὶ om. P. “ μονάρχην P. “ καὶ om. P. “ τῶν om. P. “ ἠδύχοντο τοῖς πράγμασιν P.

bilis dies insumebat, inque ejus generis monstra ac pestes publicas aerarii opes effundebat. Quodque saue omnium miserrimum est, ipsa quoque nostræ fidei symbola irridens ac ludificans, ex mimico ac ridiculo suo comitatu constituens qui venerabilium sacerdotum cœtus formam referrent, deridenda illa ac ostentui habenda exponebat. Pauca ex illis referam, non plura, ut ex paucis cognoscatis et reliqua.

21. Quod is itaque aurigam ageret cursusque agitare, equorum curru aurigæ amictu ipso insidens et in cursibus reciprocis cum æmulis decertans, tum intra urbem ipsamque regiam, tum ruri in regis ædibus quæ in S. Mamantis sunt, immensamque pecuniæ vim in istis insumeret, ita nimirum ut bellici sumptus in spectaculorum ac ludorum usum converterentur, Romanæque opus in thymelica tripudia et nugæ effunderentur, 244 inque impuras et sceleratas bacchationes lascivosque aniores thesauri regii prodige affluenterque exportarentur, ut quod omnibus notum sit ac manifestum, onittendum mihi esse duxi. Quod autem res divinas ludos sibi fecerit, exque impuro obscenoque ac effeminato illi adhærentium sodalitiu patriarcham unum vocaverit, exque illis undecim metropolitans designarit, tanquam ipse ad complendum numerum duodecimis foret, id vero narrabo. Profanum ac sceleratissimum Grullum patriarcham appellans, archieraticaque auro interstincta ac præfulgenti veste amiciens, tumque illi omophorium imponens, nec non in ordine metropolitans alios undecim, uti dicebam, ex eodem sibi adhærentium sodalitiu constituens, ac duodecimum se ipsum Colonie archiepiscopum vocitans, præbens singulis citharam, quam sub sacerdotali amictu ferrent, et præcipiens ita tectas pulsare, sic cum illis ludens ac deridens traducensque rem sacram peragebat, cum scelestis scelestissimus, cum profanis impius. Cum secreta precatio recitabatur, senem ac lene citharis strepere injunctum erat: cum vero sacerdotem vocem elevare vel chorum respondere tempus poscebat, tum illis graviter plectro pulsatis intonare decebat, melodiaque adstantium aures, et ut clare audirentur, circumsonare. Ad hæc sacris vasibus, lapidibus pretiosis margaritarumque 245 fulgore intermicantibus, argentoque et auro conlatis, quibus non raro in sacris mysteriis usus fuerat, sinapi acetumque injicientes, sic sodales multo cum risu verbisque turpibus et obscenis, spurcissimisque et exsecrandis gestibus, inpertiebant. Verum hæc sinamus.

τοίνυν εἰνῆπι καὶ ὅξος ἐμβάλοντες οὕτω μεταδίδωσαν τοῖς ὁμοίοις μετὰ πολλοῦ τοῦ μεταξὺ γέλωτος καὶ ῥημάτων αἰσχροῦν καὶ σχημάτων ἀποτροπαίων καὶ βδελυρῶν. Εἶεν.

22. Cum aliquando sanctissimus patriarcha Ignatius, ecclesiastico omni cœtu et ordine stipatus, pias supplicationes in pomerio extra inueros obiret, et ad divinum quoddam templum consueta cantica

ἄθλιος διημέρευε, καὶ εἰς τοὺς τοιοῦτους ἀνθρώπους ἀπειδῶς ἐξεκένου τὰ δημόσια χρήματα. Καὶ τὸ δὴ σχετλιώτατον, ὅτι καὶ αὐτὰ τὰ τῆς πίστεως ἡμῶν σύμβολα χλευάζων καὶ κερτομῶν, ἀντιτύπους τῶν σεμνῶν ἱερῶν ἐκ τῶν περὶ αὐτὸν μέμων καὶ γελῶν καταστησάμενος, μυκτηρισμὸν καὶ χλευήν ἐτίθει ταῦτα καὶ γέλωτα. Διηγῆσθαι δὲ τινα ἐξ αὐτῶν, οὐ πολλὰ, ἵνα ἀπὸ τῶν ὀλίγων γνῶτε καὶ τὰ λοιπὰ.

[P. 152] κα'. Ὅτι μὲν οὖν ἀρματηλάτης καὶ ἡνίοχος ἦν, ἐπὶ 99 τοῦ θέρου τῶν ἱππῶν μεθ' ἡνιόχου στολῆς καθεζόμενος καὶ πρὸς τοὺς διαύλους τῶν δρόμων τοῖς ἀντιτίχνοις διαμιλλώμενος ἔνδον τε 100 τῆς βασιλευούσης καὶ τῶν βασιλείων καὶ ἔξω κατὰ τὰ ἐν τῷ τοῦ μάρτυρος Μάμαντος βασιλικῇ ἐνδιατήματα, καὶ ὅτι πάμπολλα χρήματα εἰς ταῦτα ἀνῆλθικε, θεωρικῶν γενομένων τῶν στρατιωτικῶν, καὶ ἀπὸ τῶν πολεμικῶν τάξεων εἰς τὰς θυμεικὰς ἐρχήσεις καὶ λέσχας ὁ Ῥωμαϊκὸς ἐξεχέτο πλοῦτος, καὶ εἰς ἀσελγείας καὶ παρανόμους βακχείας καὶ ἔρωτας ἀσώτους ἀσώτως καὶ ῥύδην ἐξαφοροῦντο οἱ βασιλικοὶ θησαυροὶ, ὥς πᾶσι γινώσκον καὶ καταφανὲς καθ' εἰσὼς παρήσειν μοι δοκῶ. ὅτι δὲ τὰ θεῖα κατέπαιζε, καὶ ἀπὸ τῶν συνόπτων αὐτῷ μιαρῶν καὶ ἀσελγῶν ἀνδρογύνων καὶ πατριάρχῃν ἕνα ὠνόμαζε καὶ μητροπολίτας ἐκ τούτων ἀφώρισεν ἑνδεκα ὡς αὐτοῦ συμπληροῦντος τὸν δώδεκα 101 ἀριθμὸν, τοῦτο δὲ 102 διηγῆσθαι. Τὸν γὰρ ἑναγῆ καὶ μιαρῶτατον ἐκείνον Γρύλλον 103 τὸ τοῦ πατριάρχου ἐπιφώνημα, καὶ ἀρχιερατικῇ τούτου χρυσοστίκῃ καὶ ὑπερλάμπρῃ κοσμήσας στολῇ καὶ ὠμοφόριον περιθεὶς, καὶ ἐν τάξει μητροπολιτῶν ἐτέρους ἕνα πρὸς τοῖς δέκα, ὡς εἴρηται, ἐκ τοῦ αὐτοῦ τῶν ὁμογενημῶν αὐτῷ συνεδρίου σκευιάσας, καὶ δωδέκατον ἑαυτὸν Κολωνέας ὀνομάσας ἀρχιεπίσκοπον, καὶ κιθάραν ἑκαστον ἔσθθεν τῆς ἱερατικῆς στολῆς ἐπιφέρεισθαι δοῦς, καὶ ταύτας κάτωθεν ὑπηγεῖν προστάξας, οὕτω σὺν αὐτοῖς τὴν ἱερὰν δῆδον παίζων καὶ κατορχούμενος ἐπετέλει μυσταγωγίαν καὶ λειτουργίαν, μετὰ τῶν παμμιάρων ὁ μιαρῶτατος 1, μετὰ τῶν βεθλῶν ὁ ἑναγῆς. Καὶ ὅτε μὲν μυστηριώδης δῆδον εὐχὴ ἐλίγετο, ἡρέμα τὰς κιθάρας ἔδει ὑποφωνεῖν. ὅτε δὲ ἱερῶς ἐκφωνήσιν ἡ λαοῦ ἀμοιβαίαν ἀπόκρισιν ὁ χρόνος 2 ὑπέβαλλεν, ἐπὶ μέγα τὰς κιθάρας τῷ πλήκτρῳ κρουόμενας ἔδει ἔχειν καὶ ἐξάκουστον αὐτῶν τὴν μελωδίαν καθίστασθαι. Εἶτα τοῖς σκεύεσι τοῖς ἱεροῖς, ἅτινα λίθοις τιμίοις καὶ μαργάρων κατεκοσμοῦντο φαειρότησιν, ἐξ ἀργύρου καὶ χρυσοῦ κατεσκευασμένοις, 3 καὶ λελειουργηκῆτα πολλὰς τῇ θεῇ μυσταγωγίᾳ ἐτύγγανεν, ἐν τοῖς

κβ'. Τοῦ δὲ ἁγιοτάτου πατριάρχου Ἰγνατίου ποτὲ, μετὰ πάσης τῆς περὶ αὐτὸν ἐκκλησιαστικῆς δορυφορίας καὶ τάξεως, λιτανεύει 4 πρόδον πρὸς τῆς πόλεως ποιουμένου καὶ πρὸς τινα κορευομένου θεοῦ,

VARIÆ LECTIONES.

99 ἐπὶ ἐκ P. 100 τε om. P. 101 δωδέκατον P. 102 δὲ A. 103 Γρύλλον Barberinus, Γροῦλλον AP. 1 παμμιαρῶτατος P. 2 ὁ χρόνος P. 3 λιτανεύει A.

ναὸν μετὰ τῆς· εἰσβολῆς [P. 153] ἱερᾶς μελωδίας καὶ Ἀ καταστάσας, συνίδῃ καὶ τὸν δυσσεβῆ καὶ βέδρλον τοῦ βασιλέως ὁ πατριάρχην Γρύλλον, ἱσρατικὴν στολὴν ἀμπεχόμενον καὶ ὄνῃ ἐποχοῦμενον, μετὰ τῶν δυσσεβεστέρων αὐτοῦ μητροπολιτῶν καὶ πάσης αὐτοῦ τῆς σκηνῆς τε καὶ Σατυρικῆς χορείας καὶ τάξεως, ἀκόλουθα τῶν οἰκείων πράξεων θυμελικῶς ἐπιτραγυθοῦντας καὶ φθοντας ἐξ ἐναντίας χωρεῖν. Ὡς δὲ πλησίον ἐγένοντο, τοῖς ὤμοις τοὺς φερόντας μεταωρσαντες καὶ τὰς κιθάρας εὐτονώτερον χρούσαντες, καὶ ῥήματα καὶ ᾄσματα πορνικὰ κατὰ τὸν φθόγγον τοῦ μέλου τοῦ ἱεροῦ ἀντεπρόδοντες, καὶ Πανικῶς τε καὶ Σατυρικῶς σκιρτῶντες, καὶ κυμβαλίζοντες, καὶ ὡς ἀντιτέχνους τοὺς ἱερεῖς ὁ καὶ τὸν ἀρχιερέα μηχανηρῶντες, τὴν διαβολικὴν χορείαν καὶ πορείαν διήγουν. Πυθόμενος δὲ ὁ τοῦ Θεοῦ ἀρχιερεὺς, καὶ μαθὼν ὀσινές εἶσι καὶ παρὰ τίνος καὶ ἐπὶ ποίῃ προφάσει συνέστησαν, πολλὰ καταστενάξας καὶ ἀποκλαυσάμενος τὸν κορυφαῖον τούτων καὶ αἰτιον, καὶ μετὰ δακρύων τοῦ Θεοῦ δεηθεὶς στήσαι τὴν τοιαύτην βλασφημίαν καὶ ὕβριν καὶ διασκαδᾶσαι παρὰ τὸν φθόνον τοὺς δυσσεβεῖς, ἵνα μὴ βεδρλῶνται τὰ ἅγια καὶ τὰ μυστικά καὶ σεπτὰ διασύρωνται, τῆς προκαιμένης ὑμνωδίας ἐχόμενος τὴν πορείαν διήγουν.

κγ'. Ἀλλοτε ποτε ἐπὶ φαυλισμῷ δέθεν τοῦ αἰοδίου τούτου ὁ Ἰγνατίου τοῦ πατριάρχου καὶ τῆς οἰκίας μητρὸς ἐμπαιγμῷ ὁ ἀνόητος καὶ παραπλήξ βασιλεὺς τοιοῦτόν τι ἔδραματούργησεν. Ἐν τῷ ὑπερλάμπρῳ Χρυσοτρικλίνῳ ἐπὶ τοῦ βασιλείου θρόνου προκαθεσθεις, καὶ τὸν αἰσχροτάτον Γρύλλον μετὰ τῶν ἀρχιερατικῶν ἐνδυμάτων ὡς εἰς ὄνομα τοῦ ἀληθῶς πατριάρχου πλησιασάτω αὐτοῦ ὁ παρακαθισάμενος, καὶ τὴν ἀρχιερεῖ Θεοῦ πρόπουσαν ἀπονέμων τιμὴν, καὶ μετὰ τοῦ τῆς κεφαλῆς καλύμματος ἐπικρύβασθαι τὴν ἐξάνιστον γενειάδα πεποιηκώς. τὴν ἴδιαν μητέρα διὰ τίνος τῶν ναλαμηπουλων ευνοῶντων δηλοῖ, ὡς Ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης Ἰγνατίος ἐσταυθῆ μετ' ἐμοῦ συγκαθέζεσθαι, καὶ εἰ βοῦλαι λαβεῖν τὴν ἐσχίην αὐτοῦ, ἔλθῃ καὶ μετ' ἐμοῦ τυγχάνεις αὐτῆς. Ἐκείνη δὲ ὅσα φιλευσεθῆς γυνὴ καὶ φιλόθεος, πόθον πολὺν καὶ πίστιν ζέουσαν πρὸς τὸν ἀγιώτατον κακοημένη Ἰγνατίον, σπουδαίως ἐκδραμοῦσα ὡς ἤκουσε, καὶ μηδὲ ἀτενίσαι δι' αἰδῶ δύναμένη, ἔξω δὲ πάσης κακίας καὶ ὑπονοίας τυγχάνουσα καὶ μηδὲν τι φαῦλον ὑποτοπήσασα, προσέειπε τοῖς ποσὶν, ἰδοὺ, τοῦ ἀγίου ἐκείνου ἀρχιερέως, καὶ ὑπὲρ αὐτῆς ἰδέετο εὐχεσθαι. [P. 154] Ὁ δὲ παμμίλαρος ἐκείνος τῆς καθέδρας διίγον ὑπεγερεθεὶς καὶ ἀπ' αὐτῆς τούναντιον ἀποστραφείς, δυνάδῃ φόρον ἀπὸ τῶν μισαρῶν ἐγκάτων ἀφείς, πρὸς αὐτὴν ἀπεφθέγγετο, οἶτι ἵνα μὴ λέγῃς, κυρὰ, ὡς οὐδὲ κἀν τούτῳ σε ἔξωσάμεθα. Τοῦ δὲ βασιλέως ἀνακαγχάσαντος καὶ αὐτοῦ τοῦ παμβεδήλου παμμέγεθες ἐχγέλασαντος, καὶ πολλὰ καταφλυαρησάντων ἡ μᾶλλον τῷ παραφάρῳ τῆς γνώμης ἀλογώτατα ἐξοιστρησάντων, ἐπιγνοῦσα τὸ πλάσμα καὶ τὴν ἀπάτην ἡ βασίλισ, καὶ

modulando religiosa pompa modestaque procederet, contigit ut et inpius profanusque patriarcha Grullus, sacerdotali stola indutus asinoque vectus, cum metropolitae ejus ipsam impietatem majori impietate superantibus omnique sua scena et Satyrico choro atque ordine, pro suorum operum ratione thymelicorum more nugas tragice exaggerando ac concinendo, adversis frontibus concurreret. Cumque prope fuissent, rejectis in humeros sublatisque peculis plectroque graviore pulsatis citharis, ve baque meretricia ac canones ad sacrae modulum cantionis ex adverso cantillantes, Panumque in morem et Satyrorum tripudiantes ac cymbalis perstreptentes, velutque artis æmulos sacerdotes divinumque antistitem naso suspendentes. diabolicam choream iterque paragebant. Sciscitatus vero Dei præsul, discensque quinam essent et a quo quave de causa conflatus 246 illis cœtus, ab imo pectore ducto suspirio horumque principem atque auctorem deplorans, fasisque ad Deum cum fletu precibus, ut ejusmodi blasphemiarum ac injuriarum fidem imponeret inpiosque penes infernum dissiparet, ne sancta profanarentur mysticaque ac veneranda sic procaciter irriderentur, institutum sibi iter hymnodiamque prosequitur.

25. Alia item vice, ut inclitum virum Ignatium patriarcham contumelia afficeret ipsamque parentem irideret, amens menteque captus imperator tale quid comminiscitur: In præfulgido ac rutilanti aureo triclinio regia sede sublimis, impurissimum Grullo archieraticis vestibus induto, loco veri patriarchæ proxima sede assidere jussio, ac qui Dei antistitem lecebat honore illi cultuque adhibito, compulsoque impurissimam ac nefandam barbam capitis integumentis obtegere, matri suæ per eunuchum quemdam e sacro cubiculo mandat, *adesso sanctissimum patriarcham Ignatium ac secum sedere; et ut veniat, si cum bene sibi precari velit, ac una secum illius compos orationis fieri optet.* Illa, uti religiosissima Deique amans, ingentem amoris vim ardentemque fidem erga sanctissimum patriarcham nacta, simul ac audivit, festine egressa accurrensque, ac nec oculos tollere satiusque intendere præ pudore vâens, extraque omnem malitiam, nec pravi aliquid aut dolum suspicata, ad 247 sancti antistitis, ut sibi videbatur, pedes procidit, rogatque pro se preces fundi. At scelestissimus ille paululum e sella sese erigens, eique dorsum obvertens, asinino crepitu al exsecrandis exploso visceribus, sic eam affatus est. *Ne dicas, domina, quod ne hoc quidem te dignum duxerimus.* His imperatore cacchinnos sustollente ipsoque illo impurissimo risu procacissime effuso, plurimamque iis blaterantibus, seu potius male sano sincipite stultissima æstuoque obgannientibus, commentum agnoscens, factamque fraudem, Augusta, altisque gemitibus nequissima deplorans, dirasque plurimas in filium jactans, ad extremum edixit: *En,*

VARIÆ LECTIÖNES.

ὁ τοῦ βασιλέως om. P. ὁ ἱεροῦ A. ὁ τοῦτον A. ὁ τοῦ om. P. ὁ αὐτοῦ om. P. ὁ ἐπὶ P.

filii improbo, Deus manum suam abstulit a te ; datusque tibi est sensus reprobus, ut facias quæ longe ab officio sunt. Atque his dictis, et cum ejulatu ac lacrimis, crines vellens, recessit. Talia generosi principis facta strenua; ejuscemodi illius circa divina sacrosanctos homines religiositas ac reverentia. λουσα ἀνεχώρησεν. Τοιαῦτα τοῦ γενναίου βασιλέως τὰ τοὺς ἱεροὺς ὁ ἄνδρας ὁσίουτος τε καὶ εὐλάδεια.

24. Cum talia atque hujusmodi plura deterioraque, quandiu rerum potius est, ab eo in dies patrarentur, ac tum etiam cum Basilium imperator collegam alligisset in iudicium versaretur, videns hæc ille audiensque nimis graviter discruciabatur animoque dolebat, ac nec vivere sustinebat. Hocque animo agitante, ut quam posset omnem medicinam adhiberet, nihilque quod ad emendationem spectare videretur omitteret, prius quidem conabatur per alios a talibus eum studiis avocatum ad officium frugumque meliorem reducere; postea autem ausus tandem est et ipse per se animi benevolentia pronaque voluntate imperatorem corripere ac, si liceret, ab ejusmodi impiis dictis factisque avocare, taliaque ad eum submisso humilique animo gestuque et habitu disserebat: *Æquum est, o domine augusteque, tantis a te beneficiis ac muneribus donatum monere quæ officii sunt, optimaque documenta tradere, et quæ utilia ac salutaria sunt in mentem revocare. Exosi sumus (ne te lateat, domine), exosi sumus: nam se etiam ipse una miscebat ad vitandam invidiam, licet in nullo eorum quæ ille turpia abscondere agebat socius illi accederet: tum sane univere civitatis tum senatus; Deique sacerdotibus execrabiles devotique habemur; nec est qui non criminetur ac vituperet. Quando vero etiam diras hominum atque odia nihili faciamus, at Dei tamen formidolosa indignatio, timendumque est ne illius irati ac succensentis periculum malo nostro faciamus. Verum hæc dicendo petras seminebat lituusque alloquebatur et Æthiopem lavare videbatur. Sic alte insita iniquaque illi hæserat improbitas; sic ad omne salutare monitum obscuruerat, aspidis in morem obturans aures ad incantamenta. Non solum enim ad meliorem frugem non redibat, sed et jam monitorum oderat et aversabatur; hæcque adeo inter sodales et urgiastas accusans irridensque alieno se ab eo animo innuebat, tumque etiam clarius ostendebat. Cumque ecclesti illi ac pestes intelligerent, in eum commovebantur ac instruebantur, verisimilique ratione calumnias subornabant. Nempe audaciam ac proterviam ejus morum gravitatem vocabant; quod illi libidinum socius non accederet, malevolentiam; quod denique pari cum illis fœdere non delinqueret, contemptum appellabant. *Ecquidnam fiat, aiebant, ut te diligere profiteatur, qui non gaudeat quibus in delectaris, nec quæ tibi ex animo sint subministrare studeat? Illis magis cedens imperator**

πολλὰ τῶν παρόντων καταστενάζασα, καὶ κλειστάς ἀρὰς τῷ υἱῷ ἐπιρρίψασα, τέλος ἐξείπε πρὸς αὐτὸν, ὅτι Ἰδοὺ, κικλὸν τέκνον, ὁ θεὸς τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἀφείλετο ἀπὸ σοῦ, καὶ ἐδόθη σοι ἀδόκιμος νοῦς ποιῆν τὰ μὴ καθήκοντα. Καὶ ταῦτα εἰπούσα καὶ μετ' ὀδυρμοῦ [καὶ] ὀρήνων τὰς οἰκίας τρύχας ἐκτελευτανεύματα, καὶ τοιαύτη αὐτοῦ ἡ περὶ τὰ θεῖα καὶ

κτλ. Τοιούτων δὲ καὶ χειρῶν πολλῶν καθ' ἐκαστην παρὰ πάντα τὸν τῆς βασιλείας αὐτοῦ χρόνον παρ' αὐτοῦ γινομένων, ἐπὶ καὶ μετὰ τὸ προσλαδίσθαι καὶ ἀνυψῶσαι τὸν βασιλεῖον περὶ τὰ ὅμοια ἀνεστρέφετο, ὁρῶν ταῦτα καὶ ἀκούων ἐκεῖνος λίαν ἰδυσφόρει καὶ ἠνίδτο καὶ τὴν ἑαυτοῦ ζωὴν ἀπειλείετο. Βουλόμενος δὲ πᾶσαν τὴν ἰκανοὶν ἐπιφέρειν βοήθειαν καὶ μηδὲν τῶν εἰς ἐκπαρθῶσιν δοκούστων ταῖναι παραλείπειν, πρότερον μὲν δι' ἐτέρων ἐπειράτο ἀπὸ τῶν τοιούτων ἀποτρέπειν αὐτὸν καὶ πρὸς τὸ δέον ἐκαναγαγεῖν, ἔπειτα ἰδὲ ἀρρήσε ποτε καὶ αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ μετ' εὐνοουσύνης γνώμης καὶ προαιρέσεως νοουθετῆσαι τὸν βασιλέα, καὶ εἰ δυνατόν, ἀπστησαι τῶν τοιούτων ἀσεδημάτων, καὶ τοιάδε πρὸς αὐτὸν μετ' ὑποκειπτωκτότος καὶ ταπεινοῦ διελέχθη τοῦ σχήματος: *Δίκαιόν ἐστιν, ὡ δέσποτα καὶ βασιλεῦ, τοσοῦτων εὐεργεσιῶν τε καὶ δωρεῶν παρὰ σοῦ με καταπολαύσαντα καὶ εὐσηγεῖσθαι τὰ δέοντα καὶ ὑποτιθεῖν τὰ ἄριστα καὶ ὑπομνησθεῖν τὰ λυσιτελῆ καὶ σωτήρια. Μισοῦμεθα, γίνωσκε, δέσποτα, μισοῦμεθα (συγκριτεῖν γὰρ καὶ ἑαυτὸν διὰ τὸ ἀνεπαχθεῖν, καίτοι μηδὲν; τῶν ἀτόπων αὐτῷ κοινωνῶν) παρὰ τῆς πόλεως πάσης καὶ τῆς συγκλητῆτος βουλῆς, καὶ παρὰ τῶν ἀρχιερέων θεοῦ ἐπάρατοι καθεστέκαμεν, καὶ πάντες ἡμᾶς διαβάλλουσι καὶ κακίζουσιν. Ὅτε δὲ καὶ τὸ ἐξ ἀνθρώπων εἰς σὸδὴν λογισώμεθα, δεδοικέναι κἀν τὴν ἀπὸ θεοῦ ἀγαράκτησιν χρῆ, καὶ φοβεῖσθαι μὴ περαθῶμεν αὐτοῦ ὀργιζομένου [P. 155] καὶ χαλεπαίνοντος. Ἀλλὰ ταῦτα λέγων πέτρας ἐσπαιρὲν καὶ αἰγιαλῷ προσελάλει καὶ σμήχειν ἐβόηκε Αἰθίοπα ὅτι δὲ δυσσοποὺς ἡ πονηρία γέγονε παρ' αὐτῷ, καὶ οὕτως ἐξεκώφει πρὸς πάντα λόγον σωτήριον, βίων τὰ ὅσα ὥστε ἀσπὶς πρὸς ἐκφύματα. Οὐ μόνον γὰρ οὐ μετεδύλετο πρὸς τὸ ἄμεινον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ἦδη ἐμίλει καὶ ἀπεστρέφετο, καὶ σὺν τοῖς θιασώταις αὐτοῦ καὶ συνοργιασταῖς διαβάλλον καὶ μυκτηρίζων ταῦτα τὴν πρὸς αὐτὸν ἀλλοτρίωσιν ὑπηνίστατο, εἰτα καὶ παρεδύλου τρανότερον. Ὅτε δὲ συννοήσαντες ἐκεῖνοι οἱ μικροὶ καὶ ἀλδοτορες κατ' αὐτοῦ συνεκινούντο καὶ συνετάττοντο, καὶ τὰς διαβολὰς πιδανῶς ὑπεκρίναντο, αὐθάδεια μὲν καλοῦντες αὐτοῦ τὴν σεμνότητα, καὶ τὸ μὴ μετέχειν τῶν ἡδονῶν δύσνοιαν ὀνομάζοντες καὶ τὸ μὴ συνεξαμεινῆναι καταφρονεῖν. Καὶ, Πῶς γὰρ ἂν εἰποι σε ἀγαπᾶν, λέγον, ὁ μὴ χυλῶν οἷς χυλρεῖς αὐτὸς, μηδὲ συσπουδαῖον ἐκπορίζειν σοὶ τὰ καθ' ἡδὴ*

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ ἱεροῖς A. ¹¹ τὴν om. P. ¹² ἀποστῆναι P. ¹³ ὑπαινίστατο AP.

¹⁴ τοῦ om. A. ¹⁵ αὐτῷ om. P. ¹⁶ ἐξεκώφει P.

νήν; Οἷς δὴ μᾶλλον ὑπενδιδούς ὁ βασιλεὺς καὶ παι-
θόμενος θάνατον τῷ Βασιλείῳ ἐτύρρευεν ¹⁷, καὶ ἀφορ-
μὴν ἐζήτει τῆς ἀναιρέσεως εὐλογον, ἀλλ' οὐχ εὗρι-
σκειν. Εἰς τοσοῦτον δὲ προήλθε τὰ τῆς μανίας αὐτοῦ
ὥστε πρὸς τὴν λαθραίαν χωρῆσαι ἀναιρέσιν καὶ
τισι τῶν ἀπὸ τοῦ παλαμναίου συνεδρίου, οἷς τὰ πάντα
ἐδάρβρει, προτρέψασθαι, ὅταν εἰς θήραν ἐξελθῶσι,
κατ' αὐτοῦ καὶ οὕτως αὐτὸν διακρήσασθαι· ὅπερ
εἰς, ὡς φασι, πεποιηκῶς καὶ ἀφείς τὸ ἀκόντιον
αὐτοῦ μὲν ἤμαρτε, καὶ παραδραμὸν τὸ δόρυ προσ-
επάγη τῇ γῇ, αὐτὸν δὲ ὁ ἵππος αἰφνης τὸν χαλινὸν
ἐνδακῶν καὶ συναρπάσας κατὰ τοῦ κρηνοῦ ἀπ-
εδίσκευσεν, ὡς ἀπ' ἐκείνου τοῦ πτώματος καὶ τὸ
τέλος ἐλθεῖν ἐπ' ¹⁸ αὐτὸν, ὅτε καὶ ἀνόνητα ¹⁹ μετα-
μελόμενος, ὡς φασι, τοῖς συμμύσταις ἐπέσκηπτε
μὴ τολμῆσαι κατὰ τοῦ ἀναιτίου ἐπιχειρεῖν τοῦ λοι-
ποῦ, εἰ μὴ τολμῆσαι ²⁰ κατὰ τὸν ὁμοιον ὄλεθρον πε-
σεῖν καὶ αὐτοί· καὶ τινα τῶν εὐλαδῶν προσκαλεσά-
μενος μετὰ τῶν λοιπῶν ἀτοπημάτων αὐτοῦ καὶ
ἀνομιῶν καὶ τοῦτο ἐξωμολόγησατο καὶ ἐξηγόρυσεν.

κα'. 'Ὡς δ' οὐκ εἶχε λοιπὸν εὐρεῖν ὁ βασιλεὺς πρὸς
τὸ ἀναεῖν αὐτὸν πόρον ἢ πρόφασιν, εἰς ἑτέραν ἤλθε
βουλήν πονηράν τε καὶ ἄθεσμον. 'Εβούλευσατο γὰρ
ἐπεμβαλεῖν τοῖς σκήπτροις καὶ ἕτερον σύγκληρον.
Καὶ δὴ τὸν κατ' ἐπωνυμίαν Βασιλικῖνον ἐκείνον,
[P. 156] ἕνα καὶ αὐτὸν τοῦ παλαμναίου συνεδρίου
τυγχάνοντα, φαῦλον καὶ μιᾶρον θηλυδρίαν τε καὶ
φιλόκωμον ²¹, ἀπὸ τῆς Νικομήδους ὀρμώμενον, ὁμύ-
γωνιον ἀδελφὸν τοῦ κατὰ τὸν Καπνογένην Κωνσταν-
τίνου, τοῦ δις τὴν τοῦ ὑπάρχου μετὰ ταῦτα ἐγχει-
ρισθέντος ἀρχῆν· τότε δὲ ἐν τοῖς ἐλαύνουσιν εἰς τὴν
βασιλικὴν τριήρη κατειλεγμένους ἐτύγχανε ²². Τοῦ-
τον δὴ τὸν δυσώνυμον Βασιλικῖνον ἐνδύει ποτὲ [τὴν
πολυμήνητον βασιλικὴν πορφυράν καὶ τὸν περι-
οπτον καὶ ἐπίφθονον στέφανον χλαμύδα τε πάγ-
χρυσον καὶ τὰ κοκκοθαφῆ καὶ ²³ διάλιθα πέδιλα
καὶ ἄλλα τῆς βασιλείας ἐπίσημα, ἐξάγει τε αὐ-
τὸν πρὸς τὴν σύγκλητον τῆς χειρὸς ἅμα κρατῶν
καὶ ὑπουργῶν αὐτῷ, ὡς ὁ Νέρων ἐκείνος πάλαι τὸν
πολυθρύλητον Ἐρωτα, καὶ φησιν ἐπὶ λέξεως·

*"Ἴδετε πάντες ὑμεῖς, καὶ θαυμάσατε.
Ἄρα οὐ πρέπει αὐτὸν εἶναι βασιλέα;
Πρῶτον μὲν εἶδος ἀξίον τυραννίδος,
Τὸ δευτέρον δὲ συμφυεὲς πέλει στέφος,
Ἄπαντα δ' ἀρμόζουσι πρὸς τὴν ἀξίαν·"*

καὶ οὕτως ἦν κάλλιον τοῦτόν με ποιῆσαι
Βασιλέα ἢ τὸν Βασιλικῖνον! Ταῦτα πάντες οἱ κατὰ
τὰ βασιλεία ἰδόντες τε καὶ ἀκούσαντες ἔμειναν ἀχα-
νεῖς ²⁴, ἐκπληττόμενοι τὴν παράλογον ἐξ ἀφροσύνης
τοῦ βασιλέως ἐμβροντησίαν τε καὶ παρακοπήν ²⁵.
Οὕτως ἦν ἄνθρωπος ὑπὸ τῆς κατακοροῦς μέθης καὶ
τῶν ἀθέσμων καὶ ἀσελγῶν πράξεων ὅλως τῶν δεόν-
των ἐξεστηκὼς καὶ φρενοπληγὴς καὶ παράφορος.

A fidemque habens inferendæ Basilio necis occasionem
captabat, ejusque tollendi rationem verisimilem
quærebat; sed nulla suppetebat. Tantum vero illius
furor processit, ut et ad occultam necem animum
impulerit; quam nonnullis ex sicariorum illo col-
legio, quibus omnia credebatur, commisit, ut nimirum
venatum exeuntes, tanquam bestiam percussuri,
hastam in eum mitterent eaque ratione necarent.
Id quemdam patrasse ferunt, missoque spiculo, ab
eo aberrasse, prævolansque telum humo defixum
esse, equum vero repente mordentem frena una
secum raptum per abrupta saxa præcipitem egisse,
atque eo casu illum vitam finisse. Quando et frustra
pœnitentia ductum aiunt sodalibus mandasse ne
deinceps insontem aggredi auderent, nisi velint et
ipsi eodem atque ille exitio vitam ponere; accersio-
loque **250** viro quodam religioso, cum aliis delictis
suis ac sceleribus, hoc quoque sacra exhomologesi
expiandum putavit.

25. Cum autem imperator nullam viam aut oc-
casionem inveniret interimendi Basilium, ad alia
consilia, scelerata quidem ac nefanda, vertitur.
Nempe secum ipse constituit ut et alium pariter
hæredem sceptris immittat. Ac sane Basilicinum
illum, sic appellatum, unum et ipsum nefarii illius
collegii, hominem nequam ac sceleratum effemina-
tumque et gulæ mancipium, Nicomedia oriundum,
fratrem germanum Constantini Capnogenæ, qui
postea semel iterumque præfecti urbis munus ade-
ptus est: tunc vero inter regæ triremis remiges
ascriptus erat. Hunc itaque infaustum Basilici-
num quandoque regia, multis nominibus celebrata,
induens purpura, spectabilique atque omnium votis
expetenda capiti imposita corona, chlamydeque
holoserica adhibita, et coccineis lapidibusque pre-
tiosis interstinctis calceis, aliisque regiis insigni-
bus, ad senatum eduxit manu tenens, eique pro
ministri partibus obsequens, haud aliter ac Nero
ille quondam decantatissimum Erotem. Atque ad
verbum ait:

*Videte omnes, et admiramini.
An non convenit ipsi regia dignitas?
Primum quidem species digna imperio:
Secundum autem congenita est corona,
Suntque dignitati congrua omnia.*

Quanto melius erat me hunc **251** imperatorem
fecisse quam Basilium? Hæc qui in regia erant
universi videntes et audientes, delixi steterunt,
tantam viri recordiam stupentes mentisque ever-
sionem. Sic nimirum præ immodica ebrietate sceler-
atissimis ac impurissimis actibus, quidquid
prorsus honesti ac officii est excusserat, emotæ-
que mentis insanusque ac titubans ratione erat.

VARIÆ LECTIONES.

¹⁷ ἐτύρρευεν P. ¹⁸ εἰς P. ¹⁹ καὶ ἀνόνητα Combefis: δὲ ἀνόνητα AP. ²⁰ τολμῆσαι] θελήσαις? ²¹ φιλό-
κωμον A. ²² ἐτύγχανε om. P. ²³ καὶ an e διάλιθα om. P. ²⁴ ἐτι] οὐ P. ²⁵ ἀφανῶς P. ²⁶ παρὰ τρεπὴν P.

26. Neque tamen quod suave solum, et solutum A et deliciosum, et remissum, et molle, et indecorum, ex ebrietate habebat Bacchi gratiarum datoris gaudiique, quem se et imitari putabat et ambiebat, sed rursus etiam crudelis, illius more, furiosum quidpiam Titanicumque præferebat; nec raro comicum pervigilium in malorum illi desiit tragiædram. Ex temulentia enim debacchans feliciorque fortuna ebrius in omnem nefarie impietatem proruebat. Cum itaque totus mero madidus et temulentus erat, ac quicquid prorsus sanæ mentis est excusserat, ad cædes animum adiciebat innocentumque hominum atroces poenas ac neces imperabat. Hæc fere illius ad ministros jussa: Hunc illumque tollentes sictori tradite. Alteri oculos effodite; alterius manus pedesque præscindite. Illic capite luit; ille igne torreatur. Eos ministri arripientes, cum scirent haud sanæ mentis fuisse cum sententiam ferret, dedebant illi quidem custodiæ, non tamen 252 poenis addicebant: sæpe vero, cum quis erat quocum non satis ipsis conveniebat eisque exosus erat, imperatoris mandato abutentes eum, etsi innocentem, veluti iudicio damnatum in poenam rapiebant. Hinc miser ille, ne tunc quidem in quibus versaretur intelligens, a cubiculariis in imperatorio lectulo reclinatus vicino mortis somno veluti mancipium opprimebatur; mane vero, cum somnus vapores vini crassamque illam caliginem vix tandem discussisset, expergiscens nullius eorum quæ pridie vespere facta essent memineral, C sæpiusque nonnullos ex illis quærebat quos temulentus damnaverai mortique addixerat. Audiens vero a stipatoribus et ministris quam in eos vespere sententiam tulerat, ipsum facti poenitebat ac ingemiscebat. Et aliquando quidem quæsi inveniiebantur, aliquando vero inutilis erat pro iis quæ nefarie illi gesta erant poenitentia, illis sublati in quos sententiam dixerat. Rursus iterum mane, vinique potu in prolixam noctem cum nequissimis dictis facillisque strenue protracto, eadem patrabat. Hæc vero quisnam audiat videatque, vel si sæxum illi pectus exque robore animus, qui non ira concitetur, nec aliquando ad eos ulciscendos qui innoxie pereant incalescat? Nec mortalium omnium mitissimus David, ut arbitror, tantam piaculi D petulantiam lenius sustineat. Stoliditas enim et stupor est, non lenitas aut æquitas indulgentia hæc seu ulciscendi subtractus vigor.

253 27. Jam vero omni pene exhausto ærario, ejus scilicet opibus in studiis rebusque ejusmodi fœde dilapidatis necessario imminerebat procerum omnium (patriciorum scilicet aut senatorum) una manifeste expectata cædes bonorumque publicatio, ut non deessent imperatori sumptus, quibus aurigis, meretricibus, aliisque impuris hominibus ac

κς'. Πλὴν οὐ τὸ μελίχτιον μόνον καὶ λυαῖον καὶ τρυφήλόν τε ²⁷ καὶ ἀναιμῆνον καὶ ἀπαλὸν καὶ παρασκευητὸς ἐκ τῆς μέθης ἐκίχτητο τοῦ χαριόδου Διονόσου, ὃν μισεῖσθαι ζήτο καὶ ἐσπεύδαζεν· ἀλλὰ καὶ ὡς ὠμωσθῆς ²⁸ πάλιν κατ' αὐτὸν ἐκείνον ²⁹ εἶχε τὸ ἐρινυῶδες τε καὶ τιτανικόν, καὶ πολλάκις πομπικῇ παννυχίς εἰς τραγωδίαν συμφορῶν ἐτελεύτησεν. Ἐκ τε γὰρ τῆς μέθης παροινῶν καὶ ἐκ τῆς εὐτυχίας παρανόμως εἰς ἅπαν ἐξώκειλε δυσσεβέας. Ὅτε οὖν ὁλος τοῦ ἀκράτου καὶ τῆς μέθης ἐγένετο καὶ πάντα τὰς οἰκίας φρένας ἀπώλεσε, πρὸς φόνους ἐχώρει καὶ πρὸς ἀναιτίων ἀνθρώπων ἀλλοκότους ποινὰς καὶ σφαγὰς, καὶ τοὶς ὑπηρέταις ἐνεκελεύετο· Τὸν δεῖνα, φησί, καὶ δεῖνα λαβόντες τῷ θεμῳ παραδότες, καὶ ἑτέρου τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορύξατε, καὶ ἀλλοῦ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας ἐκκόψατε. Β οὗτος καγαλῆς τιμωρίσθω, κἀκεῖνος γενέσθω πυρίκαυστος. Οὗς λαβόντες οἱ ὑπηρέται, καὶ τῷ ἔξω τῶν φρενῶν αὐτὸν τυγχάνειν, ὅταν ἐξῆγε τὰς ἀποράσεις, γινώσκοντες, ἐμφοῦρους [P. 157] μὲν αὐτοὺς ἐποιοῦν, ταῖς ποιναῖς δὲ οὐ καθυπέβαλλον. Πολλάκις δὲ, εἰ ἔτυχεν τις πρὸς ὃν οὐκ εἶχον ἡδῶς, ἀλλ' ἀπεχθῶς, ἀπεχρῶντο τῇ βασιλικῇ καλεῦσει, καὶ τῇ τιμωρίᾳ τῶν αἰσῶν ἐξεδίκουν κατὰδικον. Ἐἴτα ὁ δεῖλαιος ἐκεῖνος καὶ ἀθλιος ³⁰ τότε μὲν οὐδ' ἐν οἷς ἐστὶν εἰδῶς, παρὰ τῶν κατευναστῶν τῷ βασιλικῷ προσανεκλίνετο σκίμποδι καὶ τῷ γέιτονι τοῦ θανάτου ὑπὸν ὡς ἀνδράποδον ἐξεδίδωτο· ἔσωθεν δὲ, τοῦ ὕπνου τοὺς ἐκ τοῦ οἴνου ἀτμοὺς καὶ τὴν πᾶχελαν ἐκείνην ἀγλὴν μολίς ἀπὸ τοῦ ἔγκαφάλου διασκαδῶσαντος, ἐξεγειρόμενος οὐδὲν τῶν ἐν τῇ ἐσπέρᾳ ἐμέμνητο, καὶ ἐζήτει πολλάκις τινὰς ἀφ' ὧν ἐν ³¹ τῇ μέθῃ κατεψήφισατο καὶ τῷ θανάτῳ ἐξέδωκε, μανθάνων δὲ παρὰ τῶν δορυφόρων τε καὶ ὑπηρετῶν ἃ ἐν τῇ ἐσπέρᾳ κατ' αὐτῶν ἐψηφίσατο, μετεμελεῖτο καὶ ἔστεινε. Καὶ ἄλλοτε μὲν εὐρίσκοντο οἱ ζητούμενοι, ἄλλοτε δὲ ἀνόντος ἦν αὐτῷ ἢ ἐπὶ τοῖς ἀνοσίσι τῶν ἔργων μετάνοια, τῶν ἐκδοθέντων ἀνηρημένων. Πάλιν δὲ τῆς ἐσπέρας καταλαβούσης, καὶ νεανιωῶς τοῦ πότου πόρρω τῆς νυκτὸς μετὰ τῶν ἀλαστέρων ἔργων καὶ λόγων προκόπτοντος, ἐν τοῖς ὁμοίοις ἐγένετο. Ἀ τὶς ἀκούων τε καὶ ὁρῶν, εἰ καὶ λιθίνην καρδίαν ἐκίχτητο ἢ παντάπασιν ἀναίσθητος ἦν, μὴ πρὸς ὀργὴν ἐκινήσῃ καὶ διεθερμάνῃ ποτὲ πρὸς τὴν τῶν ἀναιτίως ἀπολλυμένων ἐκδίκησιν; Μὴ δὲ τὸν πρῶτον πάντων ἀνθρώπων δεῖδι ἀνασχέσθαι οἶμαι τὴν τοσαύτην τοῦ καθάρματος παροινίαν· ἡλιθιότης γὰρ καὶ ἀναλγησία, οὐ μακροθυμία ἐνταῦθα λογίζεται ἢ φρειδῶ.

κς'. Ἦδη δὲ πάντων σχεδὸν τῶν ἀποθέτων χρημάτων ἐπιλιπόντων ³², ἐν τοῖς τοιοῦτοις ἀναλωθέντων αὐτῶν, ἀνάγκη ἐπήρητο τοὺς ἐν τέλει πάντας φανερώς ἀποσφάττεσθαι καὶ δημεύεσθαι τὰς οὐσίας αὐτῶν, ἢν' ἔχοι πόρον ὁ βασιλεὺς ἡνιόχοις καὶ πόρνοις καὶ ἀσελγέσιν ἀνθρώποις χαρίζεσθαι. Ἐβδόμηκοντα γὰρ καὶ ἑννακῶσια κεντηνάρια καχαγαγμένον

VARIAE LECTIONES.

²⁷ τε om. P. ²⁸ ὡμὸς τις P. ²⁹ ἐκείνον om. P. ³⁰ καὶ ἀθλιος om. P. ³¹ ἐν om. P. ³² ἐπιλιπόντων om. A.

χρυσού, χωρίς ἀργύρου τοῦ τε ἀσκήμου καὶ ἐπισήμου, καταλειπόντος Θεοφίλου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν τῇ φύλακι τηρούμενα τῷ βασιλικῷ, ἐτι δὲ καὶ Θεοδώ-
 ρας τῆς τοῦτου μητρὸς ἄλλα προσθείσσης τριάκοντα καὶ ἀπεριτάτης τὸν χίλια τῶν κενηναρίων ἀριθμὸν, ἐν οὗτοι ἔλοις τεσσαρεσκαίδεκα χρόνους, ἀφ' οὗ τὴν τῶν ²⁰ δίων ἐξουσίαν οὗτος ἰδέξατο, πάντα διηφόρησε καὶ ἀνέλωσεν, ὡς μηδὲν ἕτερον μετὰ τὸν αὐτοῦ θάνατον εὐρεθῆναι πλὴν τρία καὶ μόνα ²¹ κενηνά-
 ρια. Καὶ πῶς δὲ οὐκ ἐμελλον ἐπιλιπεῖν, κἂν ἐκ πο-
 ταμῶν ἐπέβρει, [P. 158] οὕτως ἀσελγῶς καὶ ἀσώτως ἡσυχάζαμενα; 'Πνιόχου γάρ ποτε παιδίον δεξάμε-
 νος τοῦ οὗτου καλουμένου Χειλᾶ ὀλόκληρον αὐτῷ κενηνάριον ἔδωκεν. Ἀλλὰ καὶ τῷ πατρικίῳ ἡμερῶν, ὃν Χοῖρον αὐτὸς μὲν ὁ βασιλεὺς διὰ τὴν τῆς ὕψους ὠνύμαζεν ἀγριότητα, διὰ δὲ τὸ χοιρῶδες ^B τοῦ βίου μέλλον καὶ ρυπαρὸν ἄξιος ἦν τῆς τοιαύτης προσρήσεως, τοῦτω τοίνυν αἰσχρολογοῦντι ποτε κατινώπιον αὐτοῦ καὶ ταῖς ἀπὸ σκηνῆς φλυαρίαις καταχρωμένῳ, ἐκ τε τοῦ παντελῶς ἀπερυθρίασαι καὶ μηδὲν τῶν ἐπονειδίστων ὀκνησαι καὶ ψέγον ἀνέ-
 λαστον ἀπὸ τῆς μιαιφάνος γαστρός, οὕτω βαρὺν καὶ σφοδρῶς καταιγίζοντα ὥστε καὶ τὸ φαῖνον πετλὸν ἀποσβεσθῆναι ²², πεντήκοντα λιτρῶν ἐπι-
 δόσει ἐτίμησεν ὡς Ἡράκλειόν τινα τοῦτον ἄθλον ἀνίσταναι. Καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους δὲ τῶν ὁμοίων αὐτῷ οὕτως ὑπερμετροὶ αἱ δόσεις ἦσαν αὐτοῦ. Ταῦτα δὲ εἰ μὲν ²³ εἰς στρατιώτας καὶ προμάχους καὶ ἀριστεῖς ἢ εἰς τοὺς ἐκ' ἄλλῃ τινὲ τῶν ἀγαθῶν διαφέροντας ἐτόλμω; οὕτω; ²⁴ προίετο, μεγαλοφυχίας ἂν τις καὶ ^C ἀλευθεριότητος καὶ τρόπου φιλοτίμου ἐνόμισε σύμ-
 βολα· ὅτε δὲ εἰς μίμους καὶ ἡνιόχους καὶ ὀρχηστὰς καὶ βωμολόχους καὶ κόλακας καὶ βδελυρίας ἀπάσης μιστοὺς ἀφρόνως διασκορπίζετο, εἰς δὲ τι τῶν σπου-
 δαίων προΐει ²⁵ οὐδ' ὀβολός, ἀπωτίας πάντως καὶ παροιρίας καὶ ἐμπληξίας λογίσαιτ' ἂν τις εἶναι τεκμήρια. Καὶ τούτων ἐπιλειπόντων ἤδη ἀνάγκη ἦν, ὥστερ ²⁶ εἴρηται, καὶ ναοὺς περισυλᾶσθαι καὶ εὐ-
 αγείας ὀφείους αἰχμαλωτίζεσθαι καὶ πάντας τοὺς κλέον τῶν ἄλλων κακτημένους εἰς χρήματα ἀναιρεῖσθαι καὶ ἀποσφάττεσθαι. Δι' ἃ δὲ ἅπαντα συμφορήσαντες τῶν ἐν τέλει οἱ δοκιμώτατοι καὶ τὸ ἔμψρον τῆς συγ-
 κλήτου βουλῆς, διὰ τῶν προκοιτούντων τοῖς βασι-
 λεῦσι στρατιωτῶν, ἐν τοῖς καλατίοις τοῦ Ἀγίου μάρτυρος Μάμαντος ἀναιρούσιν αὐτὸν, ἐκ τῆς ἄγαν ^D οἰνοφυχίας ἀνεπαισθήτως τὸν ὕπνον τῷ θανάτῳ συνάφραντα. Ὡστερ γάρ τοὺς σκορπίους καὶ ἔχεις βρόνχον ἰδόντες καὶ πρὶν ἢ τρώσαι ἀναιρούσιν οἱ ἀν-
 θρωποι διὰ τὴν ἐνυπάρχουσαν αὐτοῖς κακίαν, οὕτω καὶ τῶν ἀνδρῶν τοὺς ὠίδεις καὶ φονικούς πρὸ τοῦ τρώσαι καὶ ἀνελεῖν σπουδάζουσιν ἀποκτείνειν οἱ ἐκ τούτων προσδοκῶντες τὸν κίνδυνον. Καὶ οὗτος μὲν οὕτω βίους, αἰσχροῦς τε καὶ ἄσελγους ἑαυτῷ καὶ τοῖς πρᾶγμασι, τοιοῦτον καὶ τὸ τέλος ἰδέξατο, τῶν προ-
 βεβωμένων ἐπάξιον.

rebusque vivens, talem et finem nactus est, [iis condignum quæ per vitam gesserat.

VARIÆ LECTIONES.

²⁰ τῶν om. P. ²¹ μόνον A. ²² ἀποσεισθῆναι: A. νοίας A. ²³ ἤϊερ A.

²⁴ εἰ μὲν om. A. ²⁵ οὕτως P. ²⁶ προίει AP. παρα-

28. Illico autem ad summam rerum provehitur, A qui hactenus secundas in republica tenebat, Basilus; atque ab optimatibus inferioribusque ordinibus omnique exercitu et reliqua urbana plebe, qui et antea supplicibus a Deo votis suis exposcebatur, imperator acclamatus est. Is vero, mox ac reipublicæ clavo admotus est, tum se ipse tum imperii habenas Deo dicavit, hæc verbis solemnibus orans, *Christe rex, qui tuo iudicio ac nutu imperium adeptus sim, tibi illud pariter meque ipsum consecro.* Moxque accersitis senatus primoribus muniisque publicis ac dignitatibus præcellentibus, iis coram regionum thesaurorum penum aperuit; nec aliud quidquam ex tanta pecuniarum vi inventum quam tria duntaxat, quemadmodum paulo ante dicebam, centenaria. Quare indagans imperator expensi codicem, eoque invento apud senem quemdam eunuchum, Basilum protospatharium, intelligensque quo illæ abissent, cum optimatibus ejus rei causa consilium habuit. Horum una concors sententia fuit, ipsos qui male acceperant, in ærarium referre oportere. Imperator 256 iudicii acrimoniam temperans, semissem receptorum in ærarium publicum singulis referendam sanxit. Ita factum est ut et illis, etsi nulla digni munificentia erant, accepti muneris pars haud exigua cederet, et trecenta centenaria ad ærarium publicum redirent; unde in urgentibus negotiis subministrare cœpit imperator, exque officii ratione rem publicam gerere.

ἐπιτραχθῆναι ⁴³ κεντηνάρια, ἀφ' ὧν ἐν τοῖς ἐπιτροχουσιν

29. Qua die imperii summam adeptus est Basilus, velut Deo Romanarum rerum in melius mutationis indice, multorum tropæorum nuntii in augustam hanc urbem advenerunt, multisque Christianis assertam ex captivitate libertatem ad eam perlatum est. Pompa itaque progressus imperator ad magnum Dei templum, cui ab ejus sapientia nomen est, proque omnibus simul gratiarum actione perfunctus, redeundo consularia sparsit munera, ingentemque vim pecuniarum, non ex publicis (quæ non suppetebant), sed ex propriis, quas ante possederat, in subditos plebemque distribuit. Uxor quoque Eudocia cum liberis Constantino et Leone, pari et ipsa largitione, multas civibus pecunias ex suis erogavit. Ac licet eo tempore imperator multa adhuc rei nummarie egestate premeretur, uti dictum est, postea tamen uberes satis opes adeptus est, partim quidem Dei munere ac nutu ob ejus in pauperes misericordiam ac æquitatem, multis sub terra occultis thesauris illo rerum potente in lucem 257 productis; partim vero etiam ex auro quod in privato imperatoris ærario, quod nempe ejus decessor Michael conflatis egregiæ fabricæ pulcherrimisque operibus (aurea scilicet sic vocata platano, duobus auro solidis gryphibus, totidemque auro ductilibus leonibus,

[P. 159] καὶ. Πράγεται δὲ εὐθὺς ἐπὶ τὴν πάντων ἀρχὴν ὁ μέχρι τοῦδε δευτερεύων ταύτης Βασίλειος, καὶ παρὰ τε τῆς ἐντίμου βουλῆς καὶ τῶν ὑποβεδικῶν ταγμάτων καὶ παντὸς τοῦ στρατεύματος καὶ τοῦ ὄχλου τοῦ ἀστικοῦ ὁ καὶ πρὸ τούτου δι' ἱκετικῶν εὐχῶν ἐπιζητούμενος ἀναγορεύεται αὐτοκράτωρ Βασίλειος. Ὅς ὅμα τῷ παρελθεῖν ἐπὶ τὴν τῶν ὧων ἀρχὴν καὶ ἑαυτὸν καὶ τὰς τοῦ κράτους ἡγίας Θεῷ ἀνατίθεικεν, εὐξάμενος ἐπὶ λέξεως τάδε· Χριστὲ βασιλεῦ, τῇ σῇ κρίσει τὴν βασιλείαν δεξάμενος, σοὶ καὶ ταύτην καὶ ἑμαυτὸν ἀνατίθημι. Προσκαλεσάμενος δὲ αὐτίκα τοὺς τῆς γερουσίας προκίτους καὶ ⁴⁴ ἐν ἀξιώμασι προδχοντας, μετ' αὐτῶν τὸν τῶν βασιλείων θησαυρῶν ⁴⁵ ἀνέψξε φύλακα· καὶ οὐδὲν ἕτερον ἐκ τοῦ τοσούτου τῶν χρημάτων πλήθους εὐρέθη πλὴν τρία καὶ μόνα, καθὼς ἦδη καὶ πρὸ ὀλίγου μοι εἰρηται, κεντηνάρια. Ζητήσας οὖν ὁ βασιλεὺς τὴν τῆς ἐξόδου καταγραφὴν, καὶ ταύτην εὐρὼν παρὰ τινι τῶν εὐνούχων γέροντι τῷ πρωτοσπαθαρίῳ ⁴⁶ Βασίλειῳ, καὶ γνοὺς ὅπου ταῦτα ἐχώρησε, βουλὴν περὶ τούτου τοῖς ἀρίστοις προδύκεν· ὧν ἡ ψήφος ὁμοφώνως συνῆδουσα αὐτοὺς ἐκείνους τοὺς κακῶς ταῦτα λαβόντας ἀντιστρέψαι πρὸς τὸ δημόσιον, ὁ βασιλεὺς τὸ ἄγαν ὑποθαυμάζειν δίκαιον τὰς ἡμισείας ὧν περ ἔλαβον ἕκαστοι ἀντιστρέψαι πρὸς τὸ βασιλικὸν ταμιεῖον ἐκέλευσε. Καὶ οὕτως συνέβη κακείοις, εἰ καὶ ἀνάξιοι πάσης φιλοτιμίας ἐτύγχανον, οὐκ ὀλίγον ἐτι περιλειφθῆναι τῆς δωρεᾶς, καὶ τῷ βασιλικῷ θησαυροφυλακίῳ τριακόςια ἤρξατο χορηγεῖν καὶ δεόντως ὁ ⁴⁷ βασιλεὺς διοικεῖν.

καθ' ἣν τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἐπὶ τὴν αὐτοκράτορα ἦλθεν ἀρχὴν ὁ Βασίλειος, ὥσπερ ἐνδεικνύμενον Θεοῦ τῆς ἐπὶ τὰ κρείττω τῶν Ῥωμαϊκῶν πραγμάτων μεταβολὴν, συνέβη πολλῶν ἐπινικίων ἀγγελίαν τὴν βασιλεύουσαν ταύτην καταλαβεῖν καὶ ἀνάρρυσιν πλήθους αἰχμαλώτων Χριστιανῶν ἀγγελθῆναι. Πρόσδοον οὖν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὸν μέγαν τοῦ Θεοῦ ναὸν τὸν τῆς ἐκείνου Σοφίας ἐπώνυμον ποιησάμενος, καὶ τὰς περὶ πάντων ὁμοῦ εὐχαριστίας αὐτῷ ἀποδοῦς, ἐν τῷ ὑποστρέφειν ὑπάτευσεν, καὶ χρήματα πολλὰ, οὐκ ἐκ τῶν δημοσίων (οὐδὲ γὰρ ἦν), ἀλλ' ἐκ τῶν οικείων, ἃ ἐκέκτητο πρότερον, τοῖς ὑπηκόοις δίδεναι μιν. Καὶ ἡ τοῦτο δὲ σύζυγος Εὐδοκία ἡ βασίλισ ὅμα τοῖς υἱοῖς Κωνσταντίνῳ καὶ Ἄεοντι ὑπάτευσασα πολλὰ τῇ πολιτείᾳ χρήματα ἀπὸ τῶν ἑαυτῆς ἐδωρήσατο. Πλὴν εἰ καὶ τότε ἐτι ἐσπάνιζε χρημάτων ὁ βασιλεὺς, ὥσπερ εἰρηται, [P. 160] ἀλλὰ μετὰ ταῦτα προσεγένετο καὶ ἐτίρων ⁴⁸ χρημάτων πλῆθος αὐτῷ ἱκανόν, τοῦτο μὲν Θεοῦ διὰ τὸν πρὸς τοὺς πάντας ἔλεον αὐτοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην πολλοὺς τῶν ὑπὸ γῆν θησαυρῶν ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ εἰς φῶς εὐδοκήσαντος προελθεῖν, τοῦτο δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ ἐν τῷ εἰδικῷ εὐρεθέντος χρυσοῦ, ὃν ὁ προδεσπασιευκῶς Μιχαὴλ τὰ κάλλιστα τῶν ἔργων συγχωνεύσας, λίγῳ δὲ τὴν χρυσῇν ἐκείνην καλουμένην πλάτανον καὶ τοὺς δύο ὀλοχρύσους γρύπας καὶ τοὺς δύο χρυσοὺς σφυρηλάτους

VARIÆ LECTIONES.

⁴⁴ καὶ om. A. ⁴⁵ θησαυρῶν A. ⁴⁶ τῶν πρωτοσπαθαρίων A. ⁴⁷ ἐπιτραχθῆναι A. ⁴⁸ ὁ om. P. ⁴⁹ ἐτα-
ρον A.

λέοντας καὶ τὸ ὀλόχρυσον ὄργανον καὶ ἕτερα τῶν
ἐπὶ τῆς τραπέζης χρυσομάτων ἔργα διάφορα καὶ τὰς
βασιλικὰς τε καὶ αὐγουστιακὰς στολὰς καὶ τὰς ἀρ-
χουσὶ μεγάλους ἀρμαζούσας ἐσθῆτας, πάσας τυγγα-
νούσας χρυσοῦφεις· ἃ δὴ πάντα συγγωνεύσας, ὥς
λέλεκται, εἰς τὰ καθ' ἡδονὴν αὐτῷ ἐμύλλεν ἀποχρή-
σασθαι· προαναρπασθέντος δὲ ἐκείνου εὐρέθη ὁ χρυ-
σός, καὶ χαρᾶς εἰς ἅπαντα γέγονε χρήσιμος τῷ
βασίλει· Δεῖ γάρ, φησὶ, χρημάτων, καὶ ἀνευ τού-
των οὐδὲν ἔστι γενέσθαι τῶν δεόντων. Ἀλλὰ
τοῦτο μὲν ὕστερον.

λ'. Τότε δὲ, ἐπεὶ περ ἐπὶ τῶν τῆς ἀρχῆς οἰάκων
ὕπὸ τῆς Προνοίας προδιδασθεὶς ἐκάθισεν ὁ Βασίλειος,
εὐθύς ἀπὸ γραμμῆς, φασὶν, ἀξίως ἐσπουδάζει φανῆ-
ναι τοῦ μεγέθους τοῦ πράγματος, καὶ νύκτωρ δι-
ηγρύνει καὶ μεθ' ἡμέραν διεσκόπει, πάντα κινῶν
λογισμῶν καὶ πᾶν στρέφων βούλευμα, ὅπως ἀγαθοῦ
τινος αἰτίος τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἅπασιν γένοιτο καὶ ὅπως
ἐπὶ τὸ ἀμεινὸν ἐμφανῇ καὶ μεγάλην μεταβολὴν τὰ
πράγματα δέξεται. Καὶ πρῶτα μὲν ἐπὶ τὰς ἀρχὰς
ἀδωρότατα τοὺς πάντων ἀρίστους ἐκλεγόμενος προ-
εδάλλετο, οἷς ἦν καὶ οἰκοθεν, ἅτε ἀρίστοις οὖσι, καὶ
ἀπὸ τῆς ἀκριβοῦς τοῦ βασιλεύοντος ἐπισκέψεως
πρῶτον ἔργον καὶ σπουδασμα τὸ πρὸ τῶν ἄλλων
τὰς ἰδίας χεῖρας καθαρὰς ἀπὸ παντοίου διαφυλάττει
λήμματος, εἰθ' οὕτως πασῶν τῶν ἀρετῶν πλέον τι-
μῆσαι δικαιοσύνην, καὶ ἰσότητα παρασκευάσαι ἐμ-
πολιτεύεσθαι πανταχοῦ, καὶ τὸ μὴ καταδυνα-
στεύεσθαι ὑπὸ τῶν πλουτούντων τοὺς πένητας,
μηδὲ ἀδικῶς ζημίᾳ τινὰ ὑποβάλλεσθαι, ἀλλὰ ῥύεσθαι
πένητας καὶ πτωχῶν ἐκ χειρὸς στερεωτέρων αὐτοῦ,
καὶ κατὰ μικρὸν ἀναλαβεῖν τοὺς ἀνθρώπους οὕσπερ
ἀπὸ τῶν φθασάντων ἥδει λειποψυχοῦντάς τε καὶ
ἐκλείποντας, καὶ ἀναρρύνοντάς ἐπὶ τῆς ἀρχαίας
ἅπαντας εὐετηρίας σπουδάζειν ἀποκαθιστᾶν. Ὡν καὶ
διὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς πρὸς τὰ βελτίω βοπὴν (τοιοῦτοι
γάρ πάντως οἱ ἐκλεγόμενοι) καὶ διὰ τὴν τοῦ κρα-
τούντος περὶ ταῦτα σπουδὴν [P. 161] καὶ ἐρηγο-
ρῶν πανταχοῦ περιδελφῖν εἰς πᾶν τὸ δέον προθύ-
μως· ἀλλήλους ὑπερβαλέσθαι ἀμιλλωμένων, ἅπαντα
μὲν ἀδικία εὐθύς ἀπὸ πάντων ἡλεῖν, καὶ τὸ δίκαιον
ἐπαρρῆσιάζετο, καὶ αἱ πρὶν ὑπὲρ τὰς Βριάριον χεῖ-
ρες· πρὸς τὰ ἀλλότρια ἐκτεινόμεναι ἐκνεαρχωμέ-
ναις ὥσπερ καὶ παρειμέναις ἐψέκεισαν, καὶ τὰ ἀσθενῆ
πρὸ τούτου τῶν πενήτων μέλη ἐρρύνοντο διὰ τὸ
ἀδελφῶς ἕκαστον τὴν οἰκίαν βῶλον ἐργάζεσθαι καὶ
τὸν ὅσιον ἀμπελῶνα καρποῦσθαι, καὶ τὴν ἐλαίαν καὶ
τὴν συκὴν τὴν πατρῶν μηδὲνα εἶναι τὸν τολμῶντα
ὑπὸ τὴν αὐτοῦ ποιεῖσθαι ἐξουσίαν, ἀλλ' ἕκαστον
ἐν τῇ συνθείᾳ καὶ πατρὶτι τούτων σκιᾷ ἀναπαύεσθαι.
Καὶ οὕτως μὲν περὶ τὸν ὑπὸ χεῖρα πάντα λαὸν τῶν
τε χωρῶν καὶ τόπων καὶ πόλεων τῆς αὐτοῦ ἐπικρα-
τείας ὁ εὐσεβὴς διεγένετο βασιλεύς. Εἰ δὲ τις οἶον
ἔζος κακίας ἐν τινι στερεῶς εὐ μάλα συναθροισθεὶς
ὑπὸ τῶν κατὰ μέρος ἀρχόντων μεταδληθῆναι ἢ τέλειον
ἐκκοπήναι οὐχ οἶός τε ἦν, δι' αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ

¹¹ Demosth. *Olynth.* I. ¹² Psal. xxxiv, 10.

A *aurumque solido organo, variaque alia mensæ su-
pellectili ipsa aurea, imperialibusque et Augustiacis
indamentis, magnorumque principum ac magistra-
tum vestibis, cunctis auro contextis), ut dictum
est, reposuerat ac pro libidine abusus erat. Prærepto
enim illo aurum repertum est, signatum-
que imperatori in omnibus perquam utile fuit. Opus
enim ait esse pecuniis; nec si desint, fieri posse
aliquid eorum quæ deceat. Sed hæc postea eveni-
runt.*

30. Tunc vero quandoquidem ad imperii guber-
nacula divinæ providentiæ nutu Basilus sederat,
statim a linea, ut aiunt, ipsisque carceribus sedulo
operam posuit ut nihil rei magnitudini impar videretur.
Itaque noctu pervigil erat, interdiu animo
dispiciebat, nullam non movens rationem, nullum
non consilium versans, ut boni alicujus auctor
subditis fieret et ut illustrem magnamque res
mutationem in melius acciperent. Hinc primum
incorruptissimus ipse nullaque munerum sorde a
recti libra declinans omnium optimos delectos
promovebat, quibus partim a se ipsis, ut qui optimi
erant, partim vero ab imperatoris sedula inspectione,
primum opus ac studium erat ut præ reliquis a
quovis munere **258** manus puras servarent; tum
ut præ omnibus virtutibus justitiam colerent, et ut
ubique æquitas vigeret diligentem operam navarent,
nec a divitiibus pauperes opprimi vel quæquam
innocis noxam subire sincerent, sed inopem et
egenum de manu fortiorum eriperent; paulatim-
que eos recrearent quos ob præteritorum injuriam
animo delinqui noverant ac collabi, cosque suble-
vantes ad pristinam omnes felicitatem reparare
studerent. Hi porro, tum qua ipsi jam initio ra-
tione ac sponte ad virtutem propensi erant (tales
enim omnino deligebat), tum imperatoris circa hæc
solicitudinis ac vigili in omnibus circumspectione,
eum se mutuo in omni officii genere superare con-
tenderent, statim omnis injustitia ab omnibus pru-
cul facessere, ac justitia omni palam coli libertate;
manusque supra quam Briarei antea ad aliena
rapienda extentæ torpidis stupefactisque similes
decidere; infirmaque prius egenorum membra lo-
bur viresque accipere, idcirco nimirum quod sin-
gulis suam libere exercentibus glebam, vineæque
proventu fruentibus avitæque olivæ ac ficus, nemo
erat qui hæc sibi quavis injuria usurpare auderet,
sed quisque in horum consueta avitæque umbra
conquiesceret. In hunc se modum pius imperator
erga omnes subditos habebat, tum qui ruri inque
oppidis tum qui in urbibus agebant, quantum Ro-
mani imperii **259** sese ditio protraherebat. Sin au-
tem aliquis veluti mollitiæ ramus in aliquo valide
nimis conglobatus a singularibus prefectis ac ma-
gistratibus aut convelli aut excindi omnino non

poterat, ipsiusmet imperatoris opera meliori fruge componebatur, aut corte variis aliis modis medicinam accipiebat. Cum enim optimus hic imperator per omnem late ditionem injustitiam prorsus extirpare contenderet, ubique sancta edidit inque omnes provincias misit, quibus datio omnis ac præstatio, præ inolita olim prava consuetudine haud aliena a ratione visa, tollebatur ac excindebatur, omnisque æqualitas ac justitia velut a prolixo quodam exsilio ac fuga in vitæ usum reduci interque homines novum vivere videbatur.

31. Sed et qui ad judicia idonei exquo disciplinis in eam rem instructi satis animique sententia ac voluntate religiosi integreque nocebantur, collatis honoribus ab humiliori gradu sustollens atque exaltans, annuisque stipendiis et frumentatione aliisque muneribus liberaliter donans, per singulos propemodum vicos domosque religiosas constituit. Potissimum vero, quam Chalces vocant, conspicuam olim ac admirandam ædem, temporis injuria eorumque qui rerum potiti erant negligentia (forte etiam incendiis vi) multis in locis labefactatam, obsoleto tecto ac collabente, ipse et labore et profusis sumptibus expurgavit atque refecit, 260 forumque judiciale destinavit, Areopago Helixæque multo augustius. Nec judicium solummodo delectu ac promotione illis providit qui se injuria lædi quererentur, sed et diurnis alimentis iis constitutis qui a maioribus per vim quotidie in urbem traherentur. Veritus enim ne necessarij comæatus penuria necdum absoluto negotio haud raro quidam urbe excederent, sufficientes constituit reditus, unde actores procurarentur, donec a iudice dicta eis sententia esset. Nec ista modo ejus inventa ad injuriam penitus profligandam, sed et seipsum in hanc dedit partem. Cum enim a ducendis exercitiis aut dandis responsis undequaque adventantibus legatis ei vacaret, ipse se aula subducens inque Genico posito tribunali (sic dicto loco, uti videtur, quod ex omni loco ad publicas rationes eo confluerent) eos qui a publicanis huc raro, ut fere contingit ob imperii amplitudinem, injuria afficerentur ac velut ad prytaneum ad ejusmodi judicii locum confluxerent suasque expostulationes offerrent, magno labore assiduamque diligentia examinabat, atque in eum modum iis qui injuria afficiebantur vindex sedebat; eos vero qui faciebant, poenis a lege præscriptis, ne talia deinceps auderent, deterrebat. Subsecutis deinde temporibus fama est, eum ad eum judicii locum atque palæstram accessisset illis vindex futurus qui ulla injuria pulsarentur, 261 nemine expostulante, cum in mentem venisset ne forte ingressu ad ipsum prohiberentur qui damnum aliquid injuste paterentur, ex stipantium cohorte misisse qui per varia urbis loca inquirerent, num quis adversus aliquem expostularet. Ubi redierunt, nullum se invenisse dicentes qui querelarum ali-

βασιλεύοντος ἢ μεταβίβλετο ἢ ἀλλοίωτο· πως τὴν λατρείαν ἐδέχετο. Τέλειον γὰρ ἐξῆλθαι πάντοθεν τὴν ἀδικίαν ὁ κρᾶτιστος οὗτος φιλονεικῶν πανταχοῦ τε διατάγματα ἐξέθετο καὶ κατὰ πᾶσαν χώραν ἐξέπεμψεν, δι' ὧν πᾶσα δόσις μέχρι τότε τὸ εὖλογον ἔχειν δοκοῦσα διὰ τὴν πονηρὰν ἀπὸ χρόνου συνήθειαν ἀνηρείτο καὶ ἐξεκόπτετο, καὶ ἰσονομία πᾶσα καὶ δικαιοσύνη ὥσπερ ἀπὸ τινος ὑπερρίου φυγῆς ἰδῶν κατείναντο πρὸς τὸν βίον καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἐμπολιτεύεσθαι.

λα'. Ἀλλὰ καὶ τοὺς εἰς τὸ κρίνειν ἐπιτηδεύουσας, ἀπὸ μὲν ^α μαθημάτων ἔχοντες τὸ ^β ἱκανὸν μαρτυροῦμένους, ἀπὸ δὲ γνώμης καὶ προαιρέσεως τὸ εὖσεβές τε καὶ ἀδωρόληπτον, ἀξιώμασι τε τῆς ταπεινοτέρας βαθμίδος ὑπεραίων καὶ ἀνυψῶν καὶ ῥογῶν ἐνιστάσιν ἐκθέσει καὶ στήθεσιν ἄλλων καὶ φιλοτιμιῶν παροχαῖς δεξιούμενος κατὰ πᾶσαν σχεδὸν ἀγυῖαν καὶ πᾶν εὐαγές ἐνδοαίτημα ἐγκατέστησεν. Ἐξαιρέτως δὲ τὸ λεγόμενον τῆς Χαλκῆς λαμπρότατον τὸ πάλαι καὶ ἀξιόγαστον οἶκημα, τῷ χρόνῳ καὶ τῇ τῶν κρατούντων ῥαθυμίᾳ, ἴσως δὲ καὶ ἀπὸ τινων ἐμπρησμῶν, κατὰ μέρη πολλὰ διαρρῦεν καὶ τὴν ὀροφὴν πονήσασαν ἰσχυρῶς, αὐτὸς καὶ πόνη καὶ δαπάναις συχναῖς ἀπεκάθηρέ τε καὶ περιποίησατο καὶ κοινὸν κατέστησε δικαστήριον, Ἀρείου τε πάγου καὶ Ἡλιαίας σεμνότερον. Οὐ μόνον δὲ διὰ τῆς τῶν κριτῶν ἐλογγῆς τε καὶ προβολῆς ^α τοὺς ἀδικεῖσθαι [P. 163] λέγοντας τῶν δικαίων τυγχάνειν προνοήσατο, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς παροχῆς τῆς καθ' ἡμέραν τροφῆς τῶν ἐπὶ τῇ παρὰ τῶν ἰσχυροτέρων βίᾳ ἐκάστοτε πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἀναγκαζομένων εἰσερχεσθαι. Δείσας γὰρ μὴ ἀπορία τῶν ἐπιτηδεύων πολλὰκις τινὲς πρὸ τοῦ πέρας τὴν κατ' αὐτοὺς ὑπόθεσιν δέξασθαι τῶν τῆδε ἀναχωρήσωσι, πρόσθεον ἀρκούσαν ἀφώρισεν ἀφ' ἧς οἱ ^β ἐγκαλοῦντες κατὰ τινων ἀπειρέφοντο, ἔω; τὴν ἀπὸ τοῦ δικαστοῦ ἀπόφασιν ἔλαβον. Οὐ ταῦτα δὲ μόνον πρὸς τὴν παντελῆ τῆς ἀδικίας ἐπενοήσατο ἐξολόθρευσιν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν εἰς τὸ τοιοῦτο μέρος ἐπέδωκε· καὶ ὅταν ἔτυχε τῶν στρατιῶν σχολάζων καὶ τοῦ χρηματίζεσθαι ταῖς ἀπανταχόθεν πρεσβελαῖς, αὐτὸς τῶν βασιλείων ὑποκατῶν καὶ εἰς τὸ διὰ τοὺς ^α πανταχόθεν εἰς αὐτὸ συντρέχοντας, ὡς ἔοικεν, λεγόμενον Γενικὸν καθεζόμενος τοὺς ὑπὸ τῶν εἰσπραττόντων τοὺς δημοσίους φόρους πολλὰκις, ὅσα συμβαίνει, διὰ τὸ μέγεθος τῆς ἀρχῆς ἀδικουμένους καὶ ὥσπερ εἰς κοινὸν πρυτανεῖον εἰς τὸ τοιοῦτον διαιτητήριον καταφεύγοντας καὶ τὰς οἰκίας ἐγκλήσεις προβαλλομένους μετὰ πόνου πολλοῦ καὶ συχνῆς ἐπιμελείας ἐξήτασεν, καὶ οὕτω τοῖς ἀδικουμένοις ἐπήμυνεν καὶ τοὺς ἀδικούντας ἔπαυε διὰ τῆς νομίμου τιμωρίας τοῦ μηκέτι τολμᾶν τὰ τοιαῦτα ποιεῖν. Χρόνοι δὲ ὕστερον λέγεται ποτε κατελθεῖν εἰς τὴν τοιαύτην διατριβὴν πρὸς τὴν τῶν ἀδικουμένων ἐκδίκησιν· ὡς δ' ἔτυχεν οὐδεὶς ἐγκαλῶν, ὑποτοπήσας ὑπὸ τινων τῆς πρὸς αὐτὸν εἰσόδου ἀνείργεσθαι, τοὺς περὶ αὐτὸν δορυφόρους ἀπέστειλε

VARIAE LECTIONES.

^α μὲν] τῶν P. ^β τὸ om. P. ^α προσβολῆς A. ^β οἱ om. P. ^α τοὺς] τὸ τοὺς AP.

ζητούντας κατὰ πολλὰ μέρος τῆς πόλεως εἰ τις ἐστὶ ἄνθρωπος κατὰ τινος ποιούμενος ἔγκλησιν· ὥς δ' ἐπαγγέλλοντο οὗτοι μηδὲν μὴδαμὸς εὐρηκέναι λέγοντες ἔγκλησιν κατὰ τινος, διακρύπτειν φασὶ τὸν γενναῖον ἐκείνῳ θ' ἰδόντες, καὶ οὕτω τὴν εὐχαριστίαν ἀποδοῦναι θεῷ. Ὅρῳ δὲ ὅτι ἐστὶ τις τοῖς πονηροῖς εἰς τὸ δίκαιον ἀφορμὴ ἀπὸ τοῦ δικῆς τὸ σύντομον τοῖς τῶν ἀριθμῶν μορίοις καὶ μέρεσι τοῦ ἡμίσεως καὶ ἔκτου καὶ δωδεκάτου τυχὸν καυχῆσθαι τοῖς καλαιοῖς ἐν ταῖς ἀναγραφαῖς τῆς τῶν φόρων εἰσπράξεως, ἠθέλησε καὶ τὴν τοιαύτην τῶν ἀδικεῖν βουλομένων περιελθεῖν ἀφορμὴν, καὶ διωρίσατο καὶ γράμμασι λιτοῖς, ἃ καὶ τοῖς ἀγροικοῖς ἀναγινώσκειν ἐστὶν ἐν δυνατῷ, καὶ ἀλογράφοις καὶ φανεραῖς ταῖς ψήφοις τῆς δηλουμένης ποσότητος τοῖς τῶν ἀπαιτήσεων γράψεσθαι κώδικας, οἰκοῦντες τὸ εἰς τοῦτο τάξας ἀνάλωμα καὶ τῶν χρησίων²³ καὶ τῆς γραφῆς καὶ τῶν γραφένων, πρὸς τὸ μὴ ἀδικεῖσθαι τοὺς πένητας. Καὶ τοῦτο μὲν τοιοῦτον καὶ τοσοῦτον τῆς περὶ τὸ ὑπάρχον κηδεμονίας αὐτοῦ καθέστηκε γινώρισμα, καὶ ὅτι ὑπ' οὐδενὸς εὐδὲν ἀδικεῖσθαι ἐβούλετο. [P. 163] Καὶ τοιοῦτος μὲν ἦν περὶ τὰ πολιτικὰ καὶ δημόσια.

λβ'. Μὴ βουλόμενος δὲ μηδὲ τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ δοκεῖν ἀμελεῖν (πάντως γὰρ ὡς ἐν τῷ²⁴ κοσμικῷ περιεχόμενα σάφει, ὑπὸ τὴν πρόνοιαν τοῦ κρατοῦντος καὶ αὗται τυγχάνουσιν, ἐκείνου δὲ καὶ μᾶλλον ἅτε θεοφιλοῦς καὶ πολλὴν περὶ τὰ θεῖα σεβασμῶν εὐλάβειαν), ἐπεὶ γούν καὶ ταύτας οἷον εἶναι ἐν σάλῳ τινὶ καὶ ταράχῃ τυγχανούσας ἑώρα διὰ τὸ τῆς κοινῆς λύμης ὑπὸ τοῦ προάρχοντος καὶ ταύτας μεταλαχεῖν καὶ ἐξωσθῆναι μὲν τῆς οἰκείας καθέδρας καὶ κήρυξης τὴν ἐν νόμῳ τοῦτων κατάρχοντα, ἀντείστασθαι δὲ ἑτερον, οὐδὲ τοῦτων ἡμέλησεν, ἀλλὰ διὰ κοινῆς συνόδου καὶ συνελεύσεως τῶν ἀπανταχόθεν ἀρχιερέων Θεοῦ ταῖς ἐκκλησίαις τὴν σάλῳ κατὰ τὸ ἐνδεχόμενον ἔστησεν, τὴν τε πρὸ τοῦτου ἐδδόμενῃ ἁγίαν σύνοδον ἐπικυρώσας, καὶ τοὺς περιλιπείς τῶν εἰκονομάχων αἰρετικῶν τῷ ἀναθέματι δοῦς, καὶ τὸν γνήσιον Νυμφίον τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τοῖς τέκνοις τὸν Πατέρα κανονικῶς παρασχών, τὸν δὲ²⁵ ἀντείστασθέντα σχολάζειν κελεύσας ἕως τοῦτον πρὸς ἑαυτὸν μεταστήσει ὁ Κύριος. Καὶ οὕτω μὲν εἰ καὶ καλῶς τὰ²⁶ κατὰ τὴν Ἐκκλησίαν διέθετο, καὶ τὴν ἐνδεχομένην καὶ ταύτῃ γαλήνην τῇ οἰκείᾳ σπουδῇ καὶ προμηθείᾳ παρέσχετο.

λγ'. Εὐρὺν δὲ καὶ τοὺς πολιτικοὺς νόμους πολλὴν ἀσάφειαν καὶ σύγχυσιν ἔχοντας διὰ τὴν ἀγαθῶν ὥσπερ καὶ πονηρῶν συναναστροφὴν, λέγω δὲ τὴν τῶν²⁷ ἀνηρημένων καὶ πολιτευομένων ἀδιάκριτον καὶ κοινὴν ἀναγραφὴν, καὶ τοῦτους κατὰ τὸ προσῆκον καὶ ἐνδεχόμενον προσφόρως ἐπανωρθώσατο, τὴν τῶν ἀνηρημένων²⁸ ἀχρηστίαν περιελών, καὶ τῶν κυρίων ἀνακαθάρσας τὸ κληθεῖς, καὶ ὥσπερ ἐν συνόψει, ἐν²⁹ κεφαλαιοῖς διὰ τὸ εὐμνημόνευτον τὴν προτέραν ἀπειρίαν περιλαβών.

λδ'. Ἄλλ' ἐπεὶ τοῖς ἀγαθοῖς ἀεὶ παραφύεται φθόνος

quid adversus aliquem haberet, gaudio ferunt generosi pectoris virum in lacrymas effusus esse, atque in eum modum Deo gratias egisse. Ad hæc considerans inde improbis injuriæ ansam fore, quod veteres conscribendis publicorum vectigalium tabulis brevitatis causa numerorum partibus ac apicibus, puta semissis, sextantis atque uncie, uterentur. hanc quoque injuriæ occasionem ablaturus, statuit decrevitque ut litteris simplicibus, quæ vel rusticis lectu faciles essent, integrisque et apertis calculis quantitate notata, exactionum codices scriberentur, expensis de suo in chartas et scripturam ac scriptores constitutis, ne ulla pauperibus injuria fieret. Et hoc quidem tale tantumque illius erga subditos curæ diligentique indicium, quodque nemini ullam fieri injuriam vellet; talisque in administratione civilium rerum et publicarum erat.

32. Cumque nollet videri ecclesiarum Dei curam negligere (ominino enim, ut quæ in mundi navigio contineantur, ipsæ quoque imperatoris providentiæ sunt obnoxie, ac potissimum illius, viri scilicet religiosi ergaque divina veneratione cultuque longe propensi), has quoque velut in salo jactari tempestate videns atque turbari, eo quod noxam communem a decessore contraxerant, sedequē pulsus et a grege amotus fuerat qui eis legitime præerat, alio in ejus locum suffecto, tranquillare studuit; communicque synodo ac conventu cunctis ex locis Dei præsulibus habito, quoad licuit, ecclesiarum procillam sedavit, tum superiorem septimam sanctam synodum confirmans, ac qui adhuc essent, iconomachos anathemate feriens, tum vero legitimum Ecclesiæ Sponsum atque liberis patrem canonice reddens, subditiciumque atque intrusum, donec ipsum Dominus ad se transferret, cessare jubens. Sic itaque probe riteque res ecclesiasticæ illi compositæ, hacque ratione studio suo ac cura omnem ei possibilem tranquillitatem præbuit.

33. Cum item leges civiles multum obscuras atque confusas reperisset, ob bonarum scilicet atque malarum, ut sic loquar, permixtionem, quod nempe tum antiquatæ tum quæ vigeant nullo delectu ac communi uno corpore conscriptæ haberentur, has quoque convenienter, ac quoad res ferebat, commode emendavit, antiquatis, quæ jam nullius usus forent, sublatis, earum vero quæ raræ essent multitudine plane explicata, 263 ac velut compendio, certis capitibus, ob faciliorem memoriam, priore illorum infinitate comprehensa.

34. Quia tamen invidia bonis semper adhærescit,

VARIE LECTIONES.

²³ καὶ τῶν γραφένων om. A. ²⁴ τῷ om. P. ²⁵ τόν τε P. ²⁶ τὰ καὶ τὰ A. ²⁷ τῶν om. P. ²⁸ καὶ πολιτευομένων — ἀνηρημένων om. A. ²⁹ ἐν om. A.

uti maxime lignis dulcibus adnascuntur vermes, A malique daemones annuorum terrae proventuum frugumque ubertati invidentes pravorum hominum opera bonorum feracitatem conturbare conantur, ex horum numero ad imperatoris vitam insidiis ferroque appetendam instructi Symbatius ac Georgius cum hominum nefariorum ac impiorum turba. Haud tamen omnino eis licuit, non siuente Deo ut depressa devictaque malitia brevi quasi reparatis viribus convivisceret exque orbe aequitatem ac justitiam pelleret. Conjuratorum uno prodente eorum in apertum deducta machinatio est. Subsecutis criminis indicii evictaque causa, legum severitate extremum imminere supplicium, ut nimirum honorum omnium proscriptione damnatis etiam vita adimeretur. At generosi principis clementia una duntaxat oculorum effossione, eorum solummodo qui pravi consilii auctores exstiterant, poenam definivit; magisque ultionem moderatus esset, ni perspectum habuisset summa in eos clementia alios quoque ad idem scelus audendum provocatum iri, tumque adigendum se necessario ad atrociores poenas exigendas. Idcirco ea, quam dixi, poena tum illis 264 poenitentiae tempus praebuit, tum malos reliquos coercuit. Studens autem majorem in modum eorum reprimere animos qui injuste aliorum caedibus inhiant, omnemque illis spem auferre, filios natu majores Constantinum atque Leonem, regie jam educatos ac eruditos omnique virtute ex imperii ratione exultos, ad imperii dignitatem C promovet, velut nimirum validiores pluresque radices in imperio mittens, et super eo nobiles imperii ramos sustollens.

35. Ad hanc porro historiae partem cum venerim, libet hic quoque de reliquis ejus liberis instituto sermone, quomodo de singulis pie admodum staterit, declarare. Velut enim olim pietate conspicuos ac beatos viros, imo et supra illos, hunc quoque Deus copiosa probaque sobole donavit. Post aliquod itaque tempus etiam Alexandrum filiorum tertium Augusti corona impartivit. Horum vero novissimum Stephanum, haud secus ac Abrahamus Isaacum, Deo offert Deique Ecclesiae adlegit ac consecrat. Filias totidem numero quot erant masculi, in sacro illustrissimae martyris Euphemiae monasterio devovet, ac velut munus acceptum hostiamque Deo dicat, illas tum moribus tum habitu omni apparatu ornans, quo decorari solent quae pure ac incontaminatae immortalis sponso Christo sponsae virgines copulantur. Haec, licet subsecutis 265 temporibus acta sunt, hic tamen posita sunt, uti natura, sic et narrandi ipsa serie, fratrum quaternioni conjuncta.

36. Rebus itaque sic illi domi probe religioseque ac Deo placito scopo constitutis, cum ipsum ardens reipublicae cura ad externa quoque bella susci-

ως τοις γλυκέσι μάλιστα τῶν ξύλων οἱ σκώληκες, καὶ τῇ κοσμικῇ εὐετηρίᾳ καὶ εὐθηνίᾳ βασκαίνοντα τὰ φαῦλα δαιμόνια διὰ πονηρῶν ἀνθρώπων πειρᾶται τὴν τῶν ἀγαθῶν συνταράξει φορὰν, ἐκ τούτων καὶ τούτῃ συσκευῇ ἐπιβουλῆς, μετὰ καὶ πρὸς φόνον ὀπλίζεται Συμβάτιος καὶ Γεώργιος μετὰ στίφους ἀποφράδων ἀνθρώπων καὶ δυσσεβῶν. Οὐ συγχωρῶντος ὁ δὲ πάντως, οὐδ' ἀνεχομένου Θεοῦ τὴν κακίαν δι' ἐλαχίστου αὐθις ἀναπαλαῖσαι τὴν οἰκείαν ἤρταν καὶ ἀπελάσαι τὴν εὐνομίαν καὶ δικαιοσύνην ἀπὸ τῆς γῆς, κατὰδηλος ἡ τούτων [P. 164] πονηρία καθίσταται ἀφ' ἐνὸς τῶν συνωμοτῶν. Ἀκολουθησάντων δὲ τῶν ἐλέγχων ἐπήρτητο μὲν ἀπὸ τῶν νόμων αὐτοῖς ἡ ἐσχάτη τιμωρία, τούτεστι, μετὰ καὶ δήμευσιν καὶ τῶν ὄντων ἀπάντων ἔκπτωσιν, καὶ ἡ τῆς ζωῆς αὐτῆς ἀλλοτριώσις. Ἀλλ' ἡ τοῦ γενναίου βασιλέως φιланθρωπία μόνῃ τῶν ὀφθαλμῶν ἐκκοπῇ τὴν τιμωρίαν ὥριστο τέως τῶν προκαταρξάντων τῆς πονηρᾶς συμβουλῆς· καὶ πλεον' ἂν τὴν εἰσπραξίν ἐμετρίασεν, εἰ μὴ τὴν εἰς τούτους ἄκραν φιλανθρωπίαν ἐγίνωσκε καὶ ἄλλους προτρέψεσθαι ὅτι πρὸς τὴν μίμησιν καὶ τότε εἰς ἀνάγκην ὑπαχθῆναι αὐτὸν καὶ βαρυτέρα ἀνταποδόσεις. Διὰ τοῦτο τῇ λεχθεῖσῃ ποιῇ τούτοις τε μετανοίας παρέσχε καὶ ῥῶν καὶ τοὺς λοιποὺς τῶν πονηρῶν ἐσωφρόνισε. Βουλόμενος δ' ἐπὶ μᾶλλον ἀναστελεῖται τὰς ὁρμὰς τῶν ἀδίκως ζητούντων ἀλλότριον θάνατον καὶ πᾶσαν αὐτῶν ἐλπίδα περιελεῖν, ἀνάγει πρὸς τὸ τῆς βασιλείας ἀξίωμα τοὺς τῶν παίδων καθ' ἡλικίαν προέχοντας, ἤδη βασιλικῶς ἀναγομένους καὶ παιδευομένους καὶ εἰς πᾶσαν ἐκλάμποντας ἀρχικὴν ἀρετὴν, Κωνσταντῖνον καὶ Λέοντα, ὁνοεῖ κραταιοτέρας ρίζας καὶ πλείονας βαλλόμενος τῇ ἀρχῇ, καὶ τοὺς εὐγενεῖς τῆς βασιλείας ὀρηκας ἐπὶ ταύτης ὑψών.

λε'. Ἀλλ' ἐπεὶ κατὰ τοῦτο τὸ μέρος ἐγενόμην τῆς διηγῆσεως, βούλομαι καὶ περὶ τῶν λοιπῶν αὐτοῦ παίδων ἤδη διαλαλεῖν, ὅπως περὶ ἐκάστου αὐτῶν εὐσεβῶς ἐδουλεύσατο. Κατὰ γὰρ τοὺς πάλαι τῶν εὐσεβῶν καὶ μακαρίων ἀνδρῶν, μᾶλλον δὲ καὶ ὑπὲρ ἐκείνους πολὺπαιδα καὶ καλλίπαιδα καὶ τοῦτον ἐδειξεν ὁ Θεός. Μετὰ χρόνον τοῖνον τινὰ μεταδίδωσι τοῦ στέφους καὶ Ἀλεξάνδρῳ τῷ τρίτῳ υἱῷ· τὸν δὲ τούτων νεώτατον Στέφανον, ὡς τὸν Ἰσαὰκ ὁ Ἀβραάμ, προσάγει Θεῷ καὶ τῇ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίᾳ ἐγκαταλέγει ὅτι καὶ ἀφίροῖ. Τὴν θῆλειαν δὲ γονὴν Ἰσαρίθμον οὖσαν τῇ ἀρρενί ἐν ἱερῷ σεμνείῃ τῆς πανευφήμου μάρτυρος Εὐφημίας καθιεροῖ καὶ ὡς δῶρον δεκτὸν καὶ ἀνάθημα Θεῷ ἀνατίθισιν, καὶ σχήματι καὶ καταστολῇ κοσμήσας ὕμους ταῖς καθαρῶς καὶ ἀμιάντως τῷ θανάτῳ Νυμφίῳ νυμφευομέναις παρθένους Χριστῷ. Ταῦτα δὲ εἰ καὶ τοῖς χρόνοις ὕστερον τυχὴν γέγονεν, ἀλλ' οὖν ἐνταῦθα καίσθω συνημμένα, ὥσπερ τῇ φύσει, οὕτω δὴ καὶ τῇ διηγῇ τῆς τετρακτύος τῶν ἀδελφῶν.

λς'. Ἐπεὶ οὖν τὰ ὄφκοι καλῶς εἶχεν αὐτῷ καὶ κατὰ σκοπὸν εὐσεβῇ καὶ θεάρεστον, ἐκάλει δὲ αὐτὸν ἡ ζήσους περὶ τῶν ὧων φροντίς καὶ πρὸς ὑπερ-

VARIÆ LECTIONES.

ἡ συγχωρῶνται P. ὁ προτρέψασθαι A. ὁ καταλείγει A.

ορίους στρατείας, ὡς ἂν τοῖς οἰκείοις πόνοις καὶ τῇ αὐτοῦ ἀνδρείᾳ καὶ γενναϊότητι πλατύνῃ μὲν τὰ ὅρια τῆς ἀρχῆς, πορρωτέρω δὲ συνώσῃ [P. 165] καὶ ἀπελάτῃ τὸ δυσμενές, οὐδὲ τούτων ἡμέλησεν, ἀλλὰ πρῶτα μὲν τοὺς στρατιωτικοὺς καταλόγους ἐλαττωθέντας ἐκ τοῦ περικοπῆναι τὰς διδομένας τούτοις φιλοτιμίας καὶ ῥόγας καὶ τὰ βασιλικὰ σιτηρέσια διὰ νέων συλλογῆς τε καὶ ἐκλογῆς ἀνεπλήρωσεν καὶ διὰ τῆς τῶν δεινῶν παροχῆς τε καὶ ἐπιδόσεως ἐβρώσεν· ἔπειτα γυμνάσας τούτους ταῖς τακτικαῖς μελέταις, καὶ τοὺς ἐνδελεχεῖς πόνοις ἐμπείρους τῆς πολεμικῆς ἀγωνίας πεποιηκώς, καὶ εὐταξίας ὅτι μάλιστα λόγον ἔχειν ἐθίσας καὶ πεφροντικέναι τοῦ εὐπειθοῦς, οὕτω μετ' αὐτῶν ὑπὲρ τῶν φυλετῶν καὶ συγγενῶν καὶ ὑπηκόων κατὰ βαρβάρων ἐστράτευσεν. Ἦδει γὰρ ὡς οἱ δὲ τῶν βαναύσων καὶ χυδαίων τούτων τεχνῶν οὐδεμίαν ἔστιν εἰδέναι· πρὸ τοῦ μάθειν, οὐδ' ἔστιν ὅστις διδασκάλου χωρὶς οὕτε ὑποδηματοράφος, μήτι γε τῶν σπουδαϊοτέρων τινὰ τεχνῶν κατωρθωκώς φαίνεται. Τὴν δὲ πολεμικὴν ἐπιστήμην ἣ τέχνην εἰ διχα μαθήσεως καὶ ἱκανῆς ἐμπειρίας ἐξῆν εἰδέναι· τῷ βουλομένῳ, οὐκ εἶχον ἄρα νοῦν, ἀλλ' ἐλήρουν οἱ πολλὰ περὶ τὸ μέρος τοῦτο πονήσαντες ἐν τοῖς τακτικοῖς συγγράμμασι καὶ οἱ μέγιστοι τῶν αὐτοκρατόρων καὶ στρατηγῶν, οἱ πολλὰ ἀπὸ πολλῶν τρόπαια συστήσαντες, ὧν οὐδεὶς ἐθάρρῃσε πώποτε μετ' ἀμαθοῦς καὶ ἀγυμνάστου λαοῦ εἰς πολεμίων παράταξιν ἐμβαλεῖν. Ἄλλ' οὐκ ἔστιν οὔτε τὸν μὴ μαθόντα εἰδέναι, οὔτε τὸν μὴ ἀσκήσαντα καὶ γυμνασάμενον ἀγωνίζεσθαι. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ γενναῖος οὗτος πρότερον γυμνάσας καὶ καταρτίσας τὰ τάγματα τὰ στρατιωτικά, καὶ τὴν νεοσύλλεκτον στρατιὰν ἀναμίξας τῇ παλαιᾷ, καὶ ταῖς ἀρμοζούσαις χορηγίαις καὶ δωρεαῖς λιπάρων αὐτῶν τὰ νεῦρα καὶ τὸν ὥσας τὰς δεξιὰς, οὕτω μετ' αὐτῶν προσέβαλε ὁ τοὺς ἐχθροὺς καὶ τὰ πολλὰ τρόπαια ἔστησεν καὶ τὰς μυριάς νίκας ἀνέλετο. Διὰ βραχέων δὲ διηγῆσθαι.

congressus multa tropæa erexit et innumeras victorias reportavit. Hæc vero enarrabo quam paucis licebit.

λζ'. Καὶ κατέστασιν πόλεως ἐνευκαιρήσας καὶ σχολάσας πράξεσιν, ἕαρος ὑπολάμποντος ὁ δὲ πᾶν ἀνέλετο καὶ μετὰ τῶν στρατιωτικῶν καταλόγων ξυνεξητάζετο, ἡγούμενος χρῆναι τὸν ὡς ἀληθῶς ἀρχοντα τοῦ οἰκείου προκινδυνεύειν λαοῦ καὶ ὑπὲρ τοῦ πᾶν ἀδεῶς διάγειν τὸ ὑποχείριον πόνοις καὶ τάλαιπωρίας ἐκουσίως αὐτὸν ἀναδέχεσθαι. Καὶ ἐπεὶ κατὰ τοὺς καιροὺς ἐκείνους ὁ τῆς Τεφρικῆς [P. 166] ἐξηγούμενος, ὃν Χρυσόχειρα κατινώνμαζον, ἐπ' ἀνδρείᾳ καὶ συνέσει διαφέρειν δοκῶν σφόδρα παρελύπει τὴν Ῥωμαίων ὡς χώραν καὶ τοὺς λαοὺς, καὶ πολλοὺς τῶν ἀγροίκων καὶ ἑκάστην αἰχμαλώτους ποιοῦμενος ἐφρόνει σοφιστὰ καὶ ὑπέρογκα, κατ' αὐτοῦ καὶ τῆς ὑπ' αὐτὸν πόλεως ἐκστρατεύει ὁ βασιλεὺς. Τοῦ δὲ σοβαροῦ καὶ θρασέος ἐκείνου πρὸς τὴν γενναϊότητα τοῦ ἐπιδόντος στρατεύματος καὶ τὴν σύνεσιν καὶ ἀνδρίαν τοῦ αὐτο-

pienda impelleret, quo nimirum suis ipse laboribus et fortitudine animique magnitudine imperii fines proferret longiusque hostem propelleret ac abigeret, nec hanc sibi partem negligendam putavit. Primum tamen militares cohortes inde imminutas quod consuetæ largitiones et stipendia regiæque annonæ illis subtractæ essent, novo delectu conscriptoque in eam rem milite replevit, necessariisque commeatus subministratone ac elargitione roboravit. Exinde militaribus operibus eos exercens, assiduisque laboribus disciplinæ castrorum expertos ac præ omnibus servandi ordinis sollicitos reddens, tribunisque suis atque ducibus obsequendi ritu instituens, una cum illis pro tribulibus et affinis atque subditis adversus barbaros expeditionem suscepit. Noverat enim nullam artem, ne mechanicam quidem ac vilem, sciri posse antequam addiscatur; nec quemquam esse qui sine magistro vel ipsam auctoriam (necum aliquam nobiliorum artium, ac quæ magnis sudoribus comparantur) adeptus satis videatur. Scientiam vero seu artem militarem, si absque disciplina sufficientique ex rei usu peritia cuivis volenti parare liceret, haud sane mentis integre fuissent, sed delirassent, qui plura circa hoc in commentariis de rebus bellicis diligenti opera tradiderunt, 266 maximique imperatores ac duces exercitus, qui multa de multis tropæa crexerunt; quorum nemo unquam cum rudi milite nec bellicis laboribus subacto adversas acies tentavit. Atqui fieri non potest ut is doctus sit qui non didicerit, vel ut certamine fortiter defungatur qui se minime exercuerit ac gymnasticæ operam dederit. Idcirco vir ille generosus exercitatus prius instauratisque militaribus ordinibus, admistisque tyronibus veteranorum numeris, ac convenientibus largitionibus muneribusque eorum impinguatis nervis dextrisque roboratis, sic cum illis adversus hostes

37. Tranquillo igitur urbis statu, ac per ejus opportunitatem navata rebus diligenti opera instructoque exercitu, vere arma capessivit, inter militares ipse ordines agens ac castra sequens; nempe hoc arbitratus, viro principi pro populo suo adeunda pericula, et ut subditi omnes secure ac quiete agant, sponte suscipiendos labores ac ærumnas. Cumque ea ætate Tephricæ princeps, cui Chrysochiri nomen erat, reliquis virtute præstare visus ac prudentia, Romanam ditionem ac gentem dire vastaret, quotidieque multos rusticorum captivos agens, superbe altumque saperet ac se reliquis præferret, adversus illum ejusque urbem 267 imperator exercitum ducit. Eo autem, quantavis superbia ac audacia fretus erat, non auso palam adorientis exercitus generosos conatus ex-

VARIE LECTIONES.

λζ' καὶ om. P. ὁ καὶ αὐτὸς τὴν om. P. ὁ προσέβαλλε A. ὁ post διηγῆσθαι verba aliquot deessa videntur. ὁ λάμποντος, ὁ P. ἐλετο P. ὁ Ῥωμαίων A. an ὑπὸ Ῥωμαίων?

periri aut prudentiam roburque Imperatoris tentare, sed secedente unumque hoc satagente, ut suam sibi servaret urbem atque asscresceret, ibat imperator nemine prohibente, diripiens vastansque et excindens incendensque pagos omnes et oppida, quæ Chrysochiris ditionis erant, immensa onustus prælia ingentemque captivorum multitudinem trahens. Sed et ipsam adortus urbem Tephricam, eamque tumultuaria quasi pugna, non diutina obsidione conatus capere, videns et murorum firmitate et barbarorum multitudine annonarumque copia abunde munitam, ac quæ ægre expugnari posset, quod præsertim omnis circum ager brevissimo tempore copiarum numerositate desolatus erat, ac pene exercitum necessarius commectus defecerat, a diutina obsidione abscessit; circum vero positis prædiis, Abara et Spatha aliisque quibusdam expilatis, illæso inde cuncto sublato exercitu, cum multis, ut dictum est, spoliis ac captivis reversus est.

38. Ingentes Tephricæ factas credes alia Ismaelitarum urbs cum vidisset (Taracem vocant), missis legatis pacem expostulat et in sociarum urbium albo ascribi rogat. In his optimus imperator, quantum 268 erga adversarios fortitudinis robur, tantam erga subjectos moremque gerentes æquitatem ac clementiam ostendens, vinci se passus est ab oratoribus, pacemque rogantibus tribuens exinde pro hostibus illos socios nactus est. Hinc cum alii non pauci, tum Curticius Armenus, Locanam tunc præsidio tenens Romanæque ditionis fines assidue molestans, ad eum confugit, urbemque suam et arma et populum imperatori subiecit, illius æquitatem ac clementiam cum pari fortitudine ac justitiam cum virtute admirans.

39. Interim vero intentis in eum hostium animis serioque observantibus quam in partem ille impetum verteret, ut laboranti opem ipsi ferrent, lectam bellatorum manum adversus Zapetram (sic dictam urbem) misit; superatisque velociter viæ angustias ipsam urbem adoriuntur primoque impetu capiunt, ac in ea multos trucidant, ingentique præda ac spoliis potiti, qui pridem in ea vineti tenebantur, ex carcere liberant. Tum vicinas terras incendunt, Samosatium diripiunt, eodemque impetu superato Euphrate, cum nullus usquam obsisteret (quod nimirum haud procul ab imperatore hostium castra locata essent), multis captivis ac ingenti præda ditati ad imperatorem reversi sunt, adhuc prope Zarnuchum fluvium, ubi Caramisium est, morantem, desidis quidem similem, sed qui summa industria ac solertia per subditos talia designaret.

269 40. Hinc discedens cum universo exer-

Α κράτορος ἐμφανῶς μὴ τολμήσαντος ἀντιστῆναι, ἀλλ' ὑποχωροῦντος καὶ μόνῃν τὴν οἰκίαν πόλιν φυλάξει καὶ κρατύνεσθαι διεγνωκότες, ἐπῆει κατὰ πολλὴν τοῦ καλύσοντος ἱερμίαν ληϊζόμενος καὶ πορθῶν καὶ κατατέμνων καὶ πυρπολῶν πάσας τὰς ὑπὸ τὸν Χρυσόχαρα χώρας καὶ κωμοπόλεις ὁ βασιλεὺς λείαν ἀπειρον καὶ αἰχμαλωσίαν περιβαλλόμενος. Προσβολῶν δὲ καὶ αὐτῷ τῷ ἀστυ Τεφρικής, καὶ δι' ἀκροβολισμῶν καὶ προσεδρείας οὐχὶ μακρὰς ἐλεῖν πειραθεὶς, ὡς ἑώρα καὶ τειχῶν καρτερίτητι καὶ πλῆθει βαρβαρικῇ καὶ ἀφθονίᾳ χρεῶν καταχυρωμένον αὐτὴ καὶ δυσάλωτον, ἐπεὶ καὶ τὰ ἐκτὸς ἀπαντα δι' ἐλαχίστου χρόνου τῷ πλῆθει τῆς στρατιᾶς κατηρείπωτο καὶ τὰ ἀναγκαῖα σχεδὸν κατηνάλωτο, ἀπέστη τῆς πρὸς τὴν πολιορκίαν χρόνιου ἐπιμονῆς· τὰ δὲ περὶ αὐτὴν φρουρία τὴν Ἀδάραν καὶ τὴν Σπάθην καὶ ἑτέρα τινὰ ἐκπορθήσας, καὶ ἄρας ἐντεῦθεν ἀσινῇ τὸν περὶ αὐτὸν πάντα στρατὸν, μετὰ συγχῶν, ὡς εἴρηται, λαφύρων καὶ ἀνδραπόδων ἐπανεχώρησεν.

λγ'. Τῶν ἐν τῇ Τεφρικῇ τοίνυν τὸν πολὺν φόνον ἡ ἑτέρα τῶν Ἰσμηλιτῶν πόλις θεασαμένη, ἣν Τάραντα λέγουσι, πρέσβεις πέμψασα εἰρήνης ἡξίου τυχεῖν καὶ ταῖς συμμαχίαις ἐγγράφεισθαι. Ὁ δὲ κράτιστος βασιλεὺς, δὴν πρὸς τοὺς ἀντιταττομένους ἀνδρῶν τοσαύτην πρὸς τοὺς ὑποταττομένους ἐπιείκειαν ἐνδεικνύμενος, ἡτήθη τε τῆς πρεσβείας καὶ τῆς εἰρήνης τοῖς αἰτοῦσι μετέδωκε, καὶ συμμάχους ἀντὶ πολέμων τὸ ἀπὸ τοῦδε ἐκέκτητο. Ἐκ τούτου ἄλλοι τε οὐκ ὀλίγοι καὶ Κουρτίκιος τις Ἀρμένιος, ὃς εἶχε τότε τὴν Λόκαναν καὶ συνεχῶς τὰς ἐσχατίας τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς ἐλυμαίνετο, προσέφυγε πρὸς αὐτὸν, καὶ τὴν πόλιν αὐτοῦ καὶ τὰ ὄπλα καὶ τὸν λαὸν τῷ αὐτοκράτορι καθυπέταξε, θαυμάσας αὐτοῦ τὸ μετὰ τοῦ ἀνδρείου ἐπεικὸς καὶ μετὰ τῆς δυνάμειος δίκαιον.

λδ'. Ἔως δὲ πρὸς αὐτὸν εἶχον τὸν νοῦν οἱ πολέμοι, καὶ περισκόπουν πρὸς ὃ μέρος ῥέψει, ἵνα πρὸς τὸ πονοῦν καὶ αὐτοὶ συνασπίσωσι, [P. 167] κοῦρτον κατὰ τῆς λεγομένης Ζαπέτρας ἀπέστειλεν ἐπιλέκτων πολεμιστῶν, οἱ σπουδῇ τὰ στενὰ τῆς ὁδοῦ διελθόντες αὐτῇ τῇ πόλει προσπίπτουσι, καὶ ταύτην ἐξ ἐφίδου λαμβάνουσι, καὶ πολλοὺς ἐν αὐτῇ κατασφάττουσι, αἰχμαλωσίαν τε πολλὴν καὶ λείαν λαμβάνουσι, καὶ δεσμίους χρόνιους ἐξάγουσι τῆς φρουρᾶς. Ἐἵτα τὰς ἐφεξῆς πυρπολήσαντες χώρας καὶ τὸ Σαμόσατον ἐκπορθήσαντες, καὶ τῇ αὐτῇ ῥύμῃ τὸν Εὐφράτην περάσαντες κατὰ πολλὴν ἱερμίαν τῶν καλυσάντων διὰ τὸ παραστρατοπεδεῖν τοὺς πολέμιους τῷ βασιλεῖ, καὶ πολλὴν λαβόντες αἰχμαλωσίαν καὶ λάφυρα, ὑπέστρεψαν πρὸς τὸν αὐτοκράτορα ἐπὶ πρὸς τῷ Ζαρνούχ ποταμῷ, ἐνθα τὸ Κεραμίσιον ἐστὶ, διατρίβοντα καὶ ἀργεῖν μὲν δοκοῦντα, τὰ δὲ τοιαῦτα πανσόφως διὰ τῶν ὑπὸ χεῖρα καταπραττόμενον.

μ'. Ἐντεῦθεν ἄρας ὁ βασιλεὺς μετὰ παντὸς στρα-

VARIÆ LECTIONES.

καὶ] δὲ καὶ P. 79 κατοχυρούμ. Barberinus. 71 κατηρείπωτο P. 72 αὐτῆς A. 73 ἐπανεχώρησεν Barberi us 74 ἀνδρῶν — ὑποταττομένους om. A. 75 ἀντὶ] ἐκ P. 76 ἔως] ὡς P. 77 Κεραμίσιν P.

τοῦ τὴν ὡς ἐπὶ Μελιτηνὴν ἡ ἀπάγουσαν διήκει ὁδόν. Πρὸς δὲ ταῖς ὁχθαῖς τοῦ Εὐφράτου γενόμενος, ὡς εἶδεν αὐτὸν ὥρα θέρου κλημυρούντα καὶ πελαγίζοντα, τὸ δὲ προσκαθίσθαι τῇ διαβάσει καὶ ταπεινὸν προσμένειν γενέσθαι τὸν ποταμὸν ἀγεννὲς ἐνόμισα καὶ ἀνέβην τῆς περὶ αὐτὸν θυνάμειας, γεφύρα τοῦτον ἔγνω διαλαβεῖν, καὶ πάντα πρὸς τὸ ἔργον σπουδῇ ἡύτρεπιζετο. Θέλων δὲ τὸν πότον παραμυθεῖσθαι τῶν οἰκίων στρατιωτῶν καὶ τοὺς πότους ῥάβδῳ ὑποφέρειν πείσαι, ἅμα δὲ καὶ αὐτὸν ἐν τοῖς ἔκουσις ἀποτρέχειν πόνους, ἵνα εἰ καὶ ἀκούσιος πολλάκις συμβῇ, μὴ ξеноπαθῇ μηδὲ ἀήθης εὐρίσκειτο, συνεφέπετο τοῦ ἔργου τοῖς στρατιώταις καὶ μάλα προθύμως, καὶ τὰ μάλιστα βάρη τοῖς οἰκείοις αἵρων ὅμοις πρὸς τὴν γέφυραν διεκόμεζεν. Εἶδεν ἂν τις τότε ἰσομέγεθες βόρος οὐπερ ὁ βασιλεὺς ῥάβδῳ ἐδάσταζε, τρεῖς τῶν στρατιωτῶν ὁμοῦ μόλις διακομίζοντα. Οὕτω δὲ τὸν Εὐφράτην περαιωθεὶς τὸ φρούριον εὐθὺς ὁ Παψάκιον λέγεται ἐξεπύρθησεν. Ἰδὼς δὲ τοὺς Χάλδους καὶ Κολωνιάτας τὴν μεταξὺ χώραν Εὐφράτου καὶ Ἀρσίνου κελύσας καταδραμεῖν, λείας πολλῆς καὶ ἀνδραπόδων δι' αὐτῶν ἐκυρίευσεν καὶ τὰ φρούρια τὰ τε Κουρτείκιον καὶ τὸ Χαχὸν καὶ τὸ Ἀμερ καὶ τὸ Μουρινίξ καλούμενον καὶ τὸ Ἀδδελα ἔξεπύρθησεν. Αὐτοῦς δὲ τῇ Μελιτηνῇ προσβαλὼν, εὐανδρῶς τότε καὶ πληθὺς ἐχούσῃ βαρβάρων συχρὸν, εἰ πρὸ τῆς πόλεως μετὰ βαρβαρικῶν ἀλαλαγμῶν καὶ φρυαγμάτων ἀπήντων αὐτῷ, τὴν οἰκίαν ἀρετὴν ἐπέδειξετο, ὡς μὴ μόνον τοὺς ὑπ' αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ τοὺς πολεμίους περιφανῶς ἐκπλαγῆναι [P. 168] τὴν ἄνδριαν αὐτοῦ καὶ εὐχέρειαν. Ἐμφρόνως γὰρ ἅμα καὶ νεανικῶς προσμείβας τοὺς πολεμίους, καὶ κατὰ χεῖρα γενναίως φανεῖς καὶ τόλμῃ διαφέρων, καὶ παρὰ ὅτι δεινὸς ὁρώμενος εὐθαρσῆς τε καὶ ἀκατάπληκτος, πρῶτος τοὺς ἀντιτεταγμένους ἐτρέφετο φόνῳ πολλῷ· εἴθ' οὕτως οἱ σὺν αὐτῷ τοὺς κατ' αὐτοὺς ἕκαστοι καὶ μέχρι τοῦ ἄστεος ἀναιροῦντες ἐδίωκον, ὡς πολλοὶς νεκροῖς τὸ πρὸ τῆς πόλεως πεδῖον καταστρωθῆναι καὶ τὸ πρὸ τοῦ τείχους ὕδωρ αἵματι κεραισθῆναι, πολλοὺς δὲ καὶ ζῶντας ἀλῶναι, καὶ ἄλλους τῷ δέει ἐκόντας αὐτομολῆσαι, τοὺς δὲ περιλιπεῖς εἰς τὸ ἄστυ συγκελισθῆναι καὶ τοῦ λοιποῦ ἐξόδου παντάπασιν εἰργεσθαι. Ἐνθα διενόετο μὲν ὁ βασιλεὺς μηχανάς, τε πῆγνυσθαι καὶ ἄπαν ὄργανον πολιορκητικὸν μεταπέμπεσθαι καὶ ἔργα τόλμης καὶ γενναϊότητος περὶ τὴν τειχομαχίαν ἐνδείξεσθαι· ὡς δὲ ἄερα τὴν πόλιν τειχῶν τε περιβολῇ καρτερὰν καὶ κλήθει τῶν ἀπὸ τοῦ τείχους ἀμυνομένων δυσδλωτον, ἐπίθετο δὲ παρὰ τῶν αὐτομόλων καὶ ἐπιτηδείων ἔχειν ἀφρονίαν πολλὴν καὶ μὴ δεδιέναι χρόνιον πολιορκίαν, ἅρας ἐνεσθῆεν τῇ Μανιχαίων προσέβαλε γῇ. Δεινροτομήσας δὲ ταύτην καὶ τὰς οἰκίας πυρὶ δοῦς καὶ πᾶν διαφθεύρων τὸ ἐν ποσὶ, τὸ Ἀργαυθὺ λεγόμενον αὐτῶν φρούριον καὶ τὸ Κουταχίου καὶ Σεσφάνου καὶ Παχάτ ἐμπρήσας κατέσκαψεν. Εἶτα

A citu, quod ad Melitenem ducit, iter ingreditur. Ubi autem ad Euphratis ripas venit, tumescentem aestivo tempore lateque exundantem fluvium videns, degenerisque animi nec illis quas ducebat copiis dignum ratus trajectui assidere, ac donec detumuis-sent aquæ humiliore slyeo expectare, ponte jun-gendum constituit; cunctaque ad opus velociter instruta sunt. Cupiens vero militum laborem le-nire et ad ejus molestias facile ferendas inducere, seque ipsum pariter spontaneis fatigationibus di-vexare, ne si quando, ut plerumque solet, incon-sulto aliquid accidisset, novitate casus consterneretur aut malis insuetus inveniretur, sociam militibus operam, et quidem strenue admodum ac alacriter, adjungebat, majoraque onera suis ipse humeris ad pontem apportabat. Vidisses tunc ejus ponderis onus imperatorem facile ferre, cui vix tres simul milites pares essent. In hunc modum transmissio Euphrate statim præsidium Rhapsacium expugnat. Scorsum vero Chaklos et Colonias regionem quæ inter Euphratem et Arsinum effugit litur jubens excurrere, ingenti præla multisque captivis potitus est; ca-stellaque, quod Curticii vocant et Chachon et Amer et Murinixum et Abdela, cepit ac diripuit. Ipse Melitenem irrumpens, urbem eo tempore ingenti civium multitudine fretam affatimque barbarorum copiis munitam, quibus in occursum cum barba-rico clamore ac strepitu 270 effusis ipse suæ vir-tutis egregium specimen dedit, ut non modo ejus assecræ, sed et hostes illius palam fortitudinem dexteritatemque stupore admirarentur. Solerter enim fortiterque hostibus congressus, ma-nuque fortem et audacia præstantem fidens-que animi virum ac interritum terribilibus præfe-rens, primus adversam aciem magna strage fudit; tumque alii sibi quique adversos objectosque ad urbis usque portas cædentes persecuti sunt, ut ex-terius urbis pomerium multis cadaveribus consterneretur vallique muro circumducti aqua erore misceretur, multi etiam vivi caperentur, alii metu perciti ipsi sponte transtugerent; reliqui denique in urbe includerentur, omnique postmodum exitu pe-nitus arcerentur. In his cogitabat imperator machi-nas figere, cunctaque expugnandis urbibus aptata instrumenta convellere, audacisque ac strenui animi facinora tentandis muris designare: sed cum vide-ret urbem moenium ambitu munitissimam, eaque tutantium multitudinis ac robore capti difficilli-mam, audissetque a profugis necessario conmeatu abunde instructam, nec diutinam timere obsidio-nem, inde discedens in regionem Manichæorum irrumpit, excisisque arboribus ac ædibus igni suc-censis cunctisque obviis devastatis eorum castel-lum Argauthum Cutacique et Stephani et Racha-tum concremans penitus evertit. Postmodum subje-

VARIE LECTIONES.

ἡ Μελιτηνὴν Α, et infra Μελιτινῇ. ἡ Ἀδδελα Α. ἡ ἀλαλαγῶν Α. ἡ τὴν om. Ρ. ἡ παρὰ] περὶ Ρ, καὶ ἰσὺν παρὰ τὰ. ἡ δὲ] μὲν ΑΡ.

cto 271 omni milite large copioseque muneribus accepto, ac qui singulari virtute fulserant, singulis decenti honorario donatis, multis auctus spoliis ac victoriæ sertis in urbem reversus est; ingressusque per Aureas portas, quo fere ritu veteres imperatores in præmagnifica nobilique Roma triumphum agebant, faustis pro victoria populi acclamationibus omnibusque deducantibus, in magnum Dei Sapientiæ templum ad vota congruamque gratiarum actionem Deo persolvendam, statim uterat ex itinere, profectus, atque a patriarcha victoriæ corona redimitus, in regiam receptus est.

41. Rursus vero curæ eum civiles sollicitabant, diversarumque gentium oratoribus ad se convenientibus dandis responsis incumbere; paululumque cum liberis ac uxore relaxato animo, ac sacrosanctis per urbem voti precumque causa templis religiose lustratis, ex more rursus civilibus administrationibus judiciisque addicta opera, diligentiam ille suam vigilemque curam erga subditos ostentabat. Nullum tamen faciebat finem quotidie in sacrum divinumque templum ingrediendi Deumque supplicibus votis exorandi, intercessoribus ad Deum adhibitis tum Michaelæ cælestis exercitus principe, tum Elia propheta, ne prius vita excederet quam Chrysochiris interitum videret ac tria tela impuro illius capiti infligeret; quod et postea contigit. Sequenti enim anno, cum is 272 quem dicebam Chrysochir Romanam ditionem invasisset camque devastaret, misit ex more imperator in eum scholarum domesticum; assumptoque omni Romano exercitu, licet palam conserta acie cum illo pugnare non auderet, interim tamen Romanis cohortibus ex certo intervallo insequentibus, obstabat ne hinc inde excurrere ac palando per loca dispergi auderet. Cum igitur barbarus, partim rebus ex voto cedentibus partim frustrato conatu, jam etiam tempore vocante, ad sua redire statinisset graviore onustus præda domum rediret, scholis præfectus duobus ducibus, quorum unus Charsianis alter Armeniacis præerat, præcipit ut cum iis quas ducebant cohortibus Chrysochirem pone sequantur usque ad Bathyrhycem; indeque, si quidem adversus Romanorum fines copias immitteret, id domestico significarent: sin recto itinere in suam se latebram reciperet, illo dimisso ad ipsum rursus redirent.

σθαι, εἰ δὲ πρὸς τὸν οἰκεῖον φωλὸν ἀμεταστρεπὲς θεῖν πρὸς αὐτόν.

42. Jam itaque ad eum qui dictus est Bathyrhycæ locum, advesperascente die barbarorum devectus exercitus ad pedes montis consedit. Romanorum duces illius superiora occupant, ac quid eventurum sit dispiciunt. Interim inter duorum thematum milites, et ordinum turmarumque ductores ac manipularios, contentio quædam et pu-

τὸν ὑπὸ χεῖρα πάντα λαὸν πολυσίως φιλοφρονησάμενος, καὶ τῶν ἀρτιστευσάντων ἕκαστον ἀριστείους τιμήσας, μετὰ πολλῶν λαφύρων καὶ νικητικῶν στεφάνων ὑπέστρεψε πρὸς τὴν βασιλεύουσαν· καὶ διὰ τῶν Χρυσῶν πυλῶν εἰσελθὼν ὡς οἱ πάλαι κατὰ τὴν μεγαλόδοξον Ῥώμην τῶν αὐτοκρατόρων τοὺς θριάμβους κατὰγοντες, καὶ τὰς παρὰ τοῦ δήμου νικητικὰς ἐκδοῆσεις καὶ εὐφημίας δεξάμενος, καὶ πρὸς τὸ μέγα τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας ἀνάκτορον, ὡς τὰς εὐχὰς καὶ τὴν προσήκουσαν εὐχαριστίαν ἀποδώσων, εὐθύς ὡς εἶχεν ἐξ ὁδοῦ παραγεγονὼς, καὶ ὑπὸ τοῦ τότε πατριαρχούντος τῷ τῆς νίκης στεφάνῳ ταινιωθεὶς, ἀπικατέστη εἰς τὰ βασίλεια.

μα'. Καὶ πάλιν αὐτὸν φροντίδας πολιτικὰς διεδέχοντο, καὶ ταῖς ἀπὸ διαφόρων ἔθνων πρεσβείαις τὰ πρόσφορα ἐ χρημάτιζε· καὶ πρὸς ὀλίγον τοῖς τέκνοις συνευφρανθεὶς καὶ τῇ γυναικί, καὶ τοὺς κατὰ τὸ ἄστυ περιελθὼν ἱερῶς καὶ θεῶς ναοὺς καὶ τὰς εὐχὰς ἀποδοὺς, συνήθως ἦν αὐθις ἐπὶ τῶν πολιτικῶν διοικήσεων καὶ τῶν κρίσεων, τὴν περὶ τὸ ὑπῆκοον κηδεμονίαν καὶ ἄγρυπνον πρόνοιαν [P. 169] ἔνδεικνύμενος. Οὐ διελίμπανε δὲ ὁμοῦ καθ' ἑκάστην εἰς τὸν ἱερὸν καὶ θεῶν ναὸν εἰσιῶν καὶ ἱκεταῶν τὸν Κύριον, καὶ μεσίτας πρὸς τοῦτο τὸν τε ἀρχιστράτηγον Μιχαὴλ καὶ Ἡλίου τὸν προφῆτην πρὸς Θεὸν προβαλλόμενος, τοῦ μὴ πρότερον τοῦ βίου ὑπεξελεῖν πρὶν ἢ τὸν τοῦ Χρυσόχειρος ὄλεθρον ἐπιθεῖν καὶ τρία βέλη τῇ αὐτοῦ καταπῆξαι μιὰρβ κεφαλῇ. Ὁ καὶ γέγονεν ὕστερον. Τῷ γὰρ ἐπιόντι χρόνῳ εἰς τὰς τῶν Ῥωμαίων ἐμβαλόντος χώρας τοῦ προμνημονευθέντος Χρυσόχειρος καὶ ταύτας ληϊζομένου, ἀποστέλλει κατ' αὐτοῦ συνήθως ὁ βασιλεὺς τὸν τῶν σχολῶν ἐξηγούμενον. Ὡς ἐξελθὼν καὶ πάντα τὸν Ῥωμαϊκὸν στρατὸν συμπαραλαβὼν, ἐπεὶ κατὰ πρόσωπον ἔμφανως ἀντιστῆναι πρὸς αὐτὸν ἀπεδείλια, τὰ τῶν Ῥωμαίων στρατεύματα συμπαρείπετο τέως αὐτῷ ἀπὸ τίνος διαστήματος, καὶ τὰς μερικὰς ἀνείργε καταδρομάς, καὶ οὐ συνεχῶρει κατὰ τῆς χώρας ἀδελῶς διασκιδνασθαι. Ὡς οὖν τὰ μὲν ὄρων τὰ δὲ ἀπρακτῶν ὁ βάρβαρος, ἦδη καὶ τοῦ καιροῦ καλοῦντος αὐτόν, τῆς πρὸς τὰ οἰκεῖα ἐπανόδου ἐμνήσθη καὶ μετὰ λείας συγχῆς πρὸς τὴν ἰδίαν χώραν ὑπέστρεφεν, ἀφώρισε δὲ τῶν στρατηγῶν ὁ τῶν σχολῶν ἐξηγούμενος, τὸν τε τοῦ Χαρσιανοῦ καὶ τῶν Ἀρμενίων, μετὰ τῆς περὶ αὐτοὺς δυνάμεως ἕκαστον, ὥστε συμπαρομαρτεῖν καὶ ἐφέπεσθαι τῷ Χρυσόχειρι ἄχρι τοῦ Βαθυρρύακος, κάκειθεν εἰ μὲν ἐπαφῇσι κατὰ τῶν Ῥωμαϊκῶν ὁρίων στρατῶν, δῆλον τοῦτο τῷ δομestικῷ ποιήσασθαι, εἰ δὲ πρὸς τὸν οἰκεῖον φωλὸν ἀμεταστρεπὲς θεῖν πρὸς αὐτόν.

μβ'. Ἡδὴ οὖν τοῦ βαρβαρικοῦ στρατεύματος γεγονότος ἐν ἐσπέρας καιρῷ κατὰ τὸν καλούμενον Βαθυρρύακα καὶ αὐλισμένου κάτω πρὸς τὴν τοῦ ὄρους ὑπώρειαν, τῶν δὲ Ῥωμαϊκῶν στρατηγῶν καταλαβόντων τὰ τοῦτου μετεωρότερα καὶ τὸ μέλλον ἀποσκοπούτων, ἐμπέπτει τις ἑρὶς περὶ τῶν πρωτείων καὶ ἀμύλλα τοῖς τῶν δύο θεμάτων στρατιώταις καὶ

VARIÆ LECTIONES.

α' δὲ ἐξελθὼν οἰκ. P. α' ἀφηγούμενος; A. β' τῶν A.

ταξίρχαις καὶ λοχαγωῖς, τῶν μὲν τοῦ Χαρσιανοῦ αὐτοῖς ἐπιγραφόντων τὸ πρεσβεῖον τῆς κατ' ἀλκὴν ἀρετῆς, ἔμπαιιν δὲ τῶν Ἀρμενιακῶν μὴ μεθιεμένων τῆς ἐν τοῖς πολλοῖς ἀνδρίας τὸ πρωτεῖον ἐκείνους λαβεῖν. Ὡς οὖν ἐπὶ πλέον τὰ τῆς φιλονεικίας αὐτοῖς ἐχώρει καὶ τὰ φρονήματα διηρέτιστο, λεχθῆναι φασὶ παρὰ τῶν πρωτευόντων τοῦ τῶν ⁸⁷ Ἀρμενιακῶν συστήματος, ὡς Ἰνα εἰ μίτην ἐν λόγοις ἕκαστοι θρασυνομέθεα καὶ αὐχοῦμεν διακερῆς, ἐξὸν τοῖς ἔργοις τὴν ἀμφισβήτησον ἀρετὴν ἐπιδείξασθαι; τῶν γὰρ πολεμίων οὐ μακρὰν ἀπεχόντων, ἔξεστιν ἐπὶ τῶν ἔργων φανῆναι τοὺς ἀριστοεῖς καὶ ἐκ τῆς κατὰ χεῖρα γενναιότητος κριθῆναι τοὺς ὑπερέχοντας. Τοὺς τοιοῦτους τοῖνυν λόγους διακηκότες οἱ στρατηγοί, καὶ τὴν πρὸς ἀνδρίαν ὁρμὴν καὶ προθυμίαν κατανοήσαντες [P. 170] τοῦ λαοῦ, συνοψήσαντες δὲ καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ τόπου βοήθειαν, ὅτι ἐξ ὑπερδεδίωκτο τοῖς ἐν ἐπιπέδῳ κατηλυσιμένοις μέλλουσιν ἐπιτίθεσθαι, διχῇ διαιροῦσι τὴν δύναμιν· καὶ τὸ μὲν ἔκκριτον αὐτῆς ⁸⁸ ἄχρις ἑκτῆς ἑκατοντάδος μετὰ τῶν γε τῶν ⁸⁹ στρατηγῶν προσβαλεῖν ⁹⁰ ἐκρίθη τῷ τῶν βαρβάρων στρατῷ, τὸ δὲ λοιπὸν τῆς εὐαριθμήτου Ῥωμαϊκῆς στρατιᾶς ἐς ὀκτὸς πλῆθους αὐτοῦ που πρὸς τὰ μετέωρα συσχευάσαντες, καὶ σύνθημα δόντες καιροῦ, ἐν ὅταν οὗτοι προσβάλωσι τοῖς ἐχθροῖς, κακείνοι σὺν ἀλαλαγμῷ μεγίστῳ καὶ σάλπιγγι, συνεπηχούντων καὶ τῶν ὁρέων αὐτῶν, ἐκπληκτικὴν βῆσιν ἀναβρίξωσιν, αὐτοὶ τὰς πανοπλίας ἐνδύονται, καὶ ἀφανῶς διὰ νυκτὸς τῇ στρατοπεδείᾳ τῶν θυομένων πλησιάζουσι. Πρὸ τῆς ἑω δὲ, οὐκ τοῦ ἡλίου τὸ ὑπὸ γῆν τελείως παρωλάξαντος ἡμισφαίριον, βοῇ στιδαρᾷ παιανίσαντες καὶ τὸ ⁹¹ Σταυρὸς γενίκελος, συμβοήσαντες ἐπιτίθενται τοῖς ἐχθροῖς, συνεπαλαξάντων ἀπὸ τοῦ ὅρου καὶ τῶν λοιπῶν. Εὐθύς οὖν τῷ ἀνελπίστῳ καταπλαγέντες οἱ βάρβαροι, καὶ μήτε συστῆναι μήτε τὸ ἐπιδὼν πλῆθος ὅσον ἐστὶ λαβόντες καιρὸν κατιδεῖν, μήτ' ἄλλο τι σωτήριον αὐτοῖς ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἰσχύσαντες συνιδεῖν, ὥρμησαν πρὸς φυγὴν, τῆς τοῦ βασιλέως τούτους πάντως ἐπιμόνου ἐκδειματούσης εὐχῆς καὶ συναυνοῦσης πρὸς διέθρον. Τῶν οὖν διωκόντων Ῥωμαίων καὶ τοὺς μὴ συνόντας συνεχῶς ἐπιδοωμένων στρατηγῶν καὶ τὰ τάγματα κατὰ τὴν τῶν σχολῶν ἀφηγούμενον, καθάπερ αὐτοῖς συνετάκτα, καὶ τῶν φευγόντων εἰς πλεῖονα φόδον συναυνομένων καὶ ταραχῇ, συνέβη μέχρι μιλίων τριάκοντα γενέσθαι τὴν διώξιν καὶ τὸν μεταξὺ χώρον ἀπείροις καταστροφῇναι νεκροῖς.

μγ'. Ὅτε καὶ τὸν ἀναίδῃ καὶ θρασύν ἐκείνον Χρυσόχειρα λέγεται, σὺν ὀλίγοις φεύγοντα τῶν περὶ αὐτὸν, ἐπικαταδιώκειν Ῥωμαίων ⁹² τινὰ, τὸ Πουλάδην παρωνύμιον φέροντα, ὃν συνέβη ποτὲ κατὰ Τεφρικήν γεγονότα αἰχμάλωτον διὰ τὸ ἀστεϊσμοῦ μετέχειν καὶ χάριτος συνῆθη καὶ γνώριμον χρηματίζειαι Χρυσόχειρι. Ὅν ἰδὼν ὁ βάρβαρος τότε μετ' ἐνθουσιασμοῦ καὶ προθυμίας διώκοντα, ἐπιστραφεῖς, Τί σοι, φησὶ, κακόν, ὃ ὀδλίε, διεπραξάμην, Πουλάδῃ, ὅτι με οὕτω καταδιώκεις μνησιώδως ἐπιθυμῶν ἀνελεῖν

guā de virtutis præstantia incidit. **273** Charsianitæ virtutis, quæ in fortitudine est, primatum sibi vindicabant : contra Armeniaci nihil se illa virtute iis impares omnino obnitebantur. Augescente itaque rixa, et cum partium irritaretur ferocitas, ab Armeniacorum cœtus primoribus in hæc verba peroratum ferunt : Quid frustra verbis singuli ferocimus atque jactamus, cum in promptu sit virtutis specimen dare, quæ de ambigimus? cum enim hostes haud longe absint, possunt qui viri præstantes existant, facinoribus editis inclarescere, ac qui forti robore præcellat, judicio primas obtinere. His ergo ductores sermonibus auditis, militumque ad impressionem faciendam sortem animum atque alacrem considerantes, necnon ipsius loci opportunitatem haud leve sibi ad victoriam momentum afferre sentientes, quod e sublimi loco impetum in hostes erant facturi, qui in valle castra habebant, duas in partes copias dividunt. Selectiorem manum ad sexcentos cum ipsis ductoribus in hostem irruere decernunt : reliqui numero non multi in sublimi starent, confertæ multitudinis speciem præferentes, data temporis tessera, ut cum illi hostem adorirentur, illico hi maximo cum plausu et tubis canentibus terribilem rugitum una quoque reboantibus montibus ederent. Sic arma induunt, ac occulte per noctem ad hostium **274** castra accedunt. Summo autem mane, cum necdum sol emenso penitus subjecto nobis hemisphærio emerisset, magna voce pæana cantantes, et *Vicit crux* conclamantes, aggrediuntur hostem, simul reliquis de monte militarem conclamationem edentibus. At barbari subito re insperata perterriti, neque inter se coire nec contemplandæ irruentium hostium multitudinis tempus habere, neque omnino quidquam salutare consulere posse, sed fugæ se dare, imperatoris prorsus assidua ad Deum precatione eos perterrente atque in interitum propellente. Romanis itaque insequentibus, absentesque duces atque ordines scholisque præfectum continue compellantibus, sicut fuerat præceptum, aucto fugientium pavore ac tumultu ad trigesimum milliare persequuntur, interjectumque spatium cadaveribus conspernunt.

43. Inter hæc etiam impudentem audacemque illum Chrysochirem, cum paucis suorum fugientem, Romanorum quemdam, cognomento Puladē, persecutum ferunt, qui Tephricæ quondam captivus, quod festivus esset ac lepidus, Chrysochiri innotuerat et ab eo in familiaritatem fuerat admissus. Hunc ut vidit barbarus furiose alacrique animo insequentem, conversus ad eum : Quid tibi, inquit, mali feci, miser Pulade, quod sic insane persequeris? cui ille brevibus : Quod

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁷ τῶν om. P. ⁸⁸ ταύτης A. ⁸⁹ Allatius Γετῶν, manu ducentibus Getis. ⁹⁰ προσβαλεῖν om. A. ⁹¹ καὶ τὸ — συμβοήσαντες om. A. ⁹² Ῥωμαίων A.

nimirum munnerum in me collatorum vicem me tibi hodie redditurum Deo bene propitio, confido, patrone; 275 ideoque retro te insequor. Præibat itaque ille quasi mente captus ac attonitus, desperata salute, ac nimium pavidus: Pulades intrepide audacique animo insequabatur, donec ad altam soveam devenit. Substitit equus, præ voragine transilire trepidans titubansque. Dumque circa eam Chrysochir animum intendit, huic Pulades conto latera transfigit; statimque doloris vi circumactus equo decidit. Tum e conitatu unus, cui Diaconitæ nomen, se equo proripiens dominum collapsum procurabat, ejusque capite genibus suis apposito casum deplorabat. Interim alii Puladæ succedebant, equisque exsiliences Chrysochiris fere exanimati caput a cervice revellunt. Diaconitæm vero ipsum quoque vinctis aliis adjungunt. Sic pene inaudito eventu præterque spem omnem debellatis hostibus ac Christianorum exaltata gloria, cito cum gaudii nuntiis Chrysochiris quoque caput imperatori mittitur. Versabatur ille per id tempus apud Petrium, ubi monasterium erat, in quo ejus filie pietatis palæstra exercebantur. Allato capite votorum suorum precumque memor, intentoque in eum cum lacrymis mentis oculo qui facit **276** voluntatem invocantium eum, afferri ad se arcum ac sagittas præcepit, oculusque nervum tendens tres a tergo in sceleratum caput sagittas misit, ac ne in una quidem erravit, hanc quamdam impietatis scelerumque dignam expiationem se illi adhibere ratus pro tantis hominum millibus, quos per multos sui principatus annos perdiderat. Atque hunc finem habuerunt res Chrysochiris, sicque evanuit florentis tunc Tephricæ potentia, opitulante Numine inque rem pie imperantis Basilii assiduis precibus facio propitio.

ἄ; ἐν πολλοῖς; τῆς ἐπικρατίας αὐτοῦ κατηνάλωσεν ἔτεσι. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸν Χρυσόχειρα καὶ τὴν ἀνθοῦσαν τότε δύναμιν τῆς Τεφρικῆς τοιοῦτον τὸ τέλος ἐδέξατο συνεργεῖα Θεοῦ, ταῖς πολλαῖς ἐκείναις καμ-

44. Jam vero viro iuclyto patriarcha Ignatio sancto Deoque placitis moribus vita perfuncto, opulentaque canitie ac virtutum obvallante choro cunctisque laudantibus virumque prædicantibus vivis exempto et ad meliorem vitam translato, ei rursus Ecclesiam rite reddidit, qui non rite sibi ante eam vindicare visus erat; legitimeque ac canonice sapientissimum Photium in regie urbis vacante sede constituit, quanquam ne prius quidem omni eum humanitate accipere honoremque habere cessabat, qua ille omnis generis sapientia atque virtute præditus erat. Verum quanquam sede deturbarat, quod sane nihil sibi justitiæ cultu potius esse volebat, nihil tamen quod solandæ viri fortunæ esset omittebat. Unde **277** etiam assignato ei in regia habitaculo liberorum suorum institutorem ac

α μ; · Ὁ δὲ συντόμω; ἀντίφασιν ²⁵, ὅτι τῶν εὐαγγελιστῶν σου, πάτερ, τὴν ἀμοιβὴν ἀποδοῦναι σοὶ κατὰ τὴν παρούσαν ἡμέραν πεποιθώς εἰμι ἐν Θεῷ, καὶ διὰ τοῦτο καταδικῶ ὀπίσω σου. Ὡς οὖν ὁ μὲν προφητεῖ οἷα βεβλαμμένος τὰς φρένας ὑπὸ Θεοῦ, ἀπεγνωσμένος τε καὶ δειλὸς, ὁ δὲ ἐφείκετο μετ' εὐτολμίας καὶ θάρρους νεανικοῦ, ἐντυγχάνει τάφρῳ βαθεῖα ὁ διωκόμενος, ἣν ὑπερπηδήσαι ὁ ἱππὸς ἐπεδειλία ²⁶ τε καὶ διώκλαζεν. [P. 171] Καὶ ἔως περὶ ταύτην ὁ Χρυσόχειρ εἶχε τὸν νοῦν, βάλαι τούτον ὁ Πουλᾶδης κοντῷ κατὰ τῆς πλευρᾶς, καὶ εὐθέως περιδινθεὶς τῷ ἀλγήματι κατερρύη τοῦ ἱππου. Καὶ τῶν σὺν αὐτῷ τις, ᾧ Διακονίτζης ἦν τὸ ἐπώνυμον, ἀπὸ τοῦ οἰκείου ἱππου ρίψας ἑαυτὸν ἐπιμελείας ἑξέου τὸν πεσόντα δεσπότην, καὶ τοῖς οἰκείοις γόνασι τὴν ἐκείνου κεφαλὴν ἐπιθεὶς τὸ συμβᾶν ἀπωδύρετο. Ἐν τοσοῦτῳ δὲ προσγιγνόνται τῷ Πουλᾶδῃ καὶ ἑτεροί, καὶ καθαλλόμενοι τῶν ἱππων τὴν ²⁷ τοῦ Χρυσόχειρος ἀποτέμνουσι κεφαλὴν λειποψυχούντος ἤδη ²⁸ καὶ ἐκλιμπάνοντος, συγκαταλέγουσι δὲ καὶ τὸν Διακονίτζην ἐκείνον τῷ τῶν λοιπῶν δεσμιῶν ἀριθμῷ. Οὕτω δὲ παραδόντες καταπολεμηθέντων τῶν δυσμενῶν καὶ τοῦ Χριστιανικοῦ ὀφθαλμοῦ καυχήματος, συντόμως μετὰ τῶν τῆς χαρᾶς ἀγγέλων προσποσιέλλεται βασιλεὶ ἡ τοῦ Χρυσόχειρος κεφαλὴ. Ἐτύχχανε δὲ τῇ νικαύτῃ διάγων κατὰ τὸ Πτερῖον λεγόμενον, ἐνθα τὸ σεμνέιον τῆς τῶν οἰκείων θυγατέρων διατριβῆς ἐχρημάτιζεν. Καὶ τῆς κεφαλῆς προσενηχθείσης ²⁹ τῶν οἰκείων ἀναμνησθεὶς προσευχῶν, καὶ πρὸς τὸν ποιούντα τὸ θέλημα τῶν ἐπικαλουμένων αὐτὸν μετὰ δακρῶν τὸν τῆς διανοίας ἐκτείνας ὀφθαλμὸν, τόσον ἐνεχθῆναι καὶ βέλη προσέταξε, καὶ θάπτον τὴν νεύραν ἐντείνας ³⁰ τρία κατὰ τῆς παλαμναίας κεφαλῆς ὀπισθοφανῶς ἀφῆκε βέλη, καὶ εἰς οὐδὲ ἐν ὅλῳς διήμαρτεν, ἐναγισμὸν τινα τοῦτον ἄξιον τοῦ δυσσεβοῦς προσαγαγεῖν αὐτῷ οἰηθεὶς ἀντὶ τῶν πολλῶν μυριάδων,

μδ'. Ἀρτι δὲ τοῦ ἀοιδίμου πατριάρχου Ἰγνατίου ὁσίως καὶ θεαρέτως τὸν βίον ἀνύσαντος, καὶ ὑπὸ πλουσίᾳ τῇ πολιτῇ ³¹ καὶ τῇ κύκλῳ δορυφορίᾳ τῶν ἀρετῶν καὶ τῷ παρὰ πάντων μακαρισμῷ τὴν παρούσαν ἡλλαξαρίνου ζωὴν καὶ διαδόντος πρὸς τὴν ἀμείνονα, ἀπέδωκεν αὐθις τὴν Ἐκκλησίαν καλῶς τῷ μὴ καλῶς ἀντικεισθῆναι τὸ πρότερον δόξαντι, καὶ κατέστησεν ἐννόμως τότε καὶ κανονικῶς τὸν σοφώτατον θῶτιον ἐπὶ τὴν σχολάζουσαν καθέδραν τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων. Οὐ μὴν οὐδὲ πρὸ τούτου διέλειπε φιλοφρονούμενος αὐτὸν καὶ τιμῶν διὰ τὴν ἐν αὐτῷ παντοδραπὴ σοφίαν τε καὶ ἀρετὴν, ἀλλὰ κἂν ³² εἰ τῆς καθέδρας μετέστησεν, οὐδὲν τοῦ δικαίου θέλων ἄγειν ἐπίπροσθεν, ὅμως τῶν εἰς παραμυθίαν οὐδὲν ἐνέλειπε παρεχόμενος. Ὅθεν κἂν τοῖς βασιλείοις διατριβὴν αὐτῷ δοῦς τῶν οἰκείων παιδῶν ἀπέδειξε παιδευτὴν

VARIÆ LECTIONES.

²⁵ ἀπέφασιν P. ²⁶ ἐπεδειλία? ²⁷ τὴν om. P. ²⁸ ἤδη om. P. ²⁹ προσενηχθείσης om. A. ³⁰ ἐκτείνας P. ³¹ πολιτῇ σκιδ. A. ³² ποσοῦσαν A. ³³ κἂν μὴν A.

καὶ διδάσκαλον. Οὕτως οὐδένα, καθ' [P. 172] ὅσον A
ολός τε ἦν, περιεώρα λυπούμενον, ἀλλὰ πᾶσιν εὐμε-
νῶς τε καὶ προσηνῶς προτεφέρετο καὶ τὸν δυνατὸν
τρέπειν οὐκ ἡμέλει παραμυθούμενος.

με'. Ἀλλὰ καίπερ οὕτω πατρικῶς τε καὶ κηδεμονι-
κῶς πρὸς τοὺς ὑπὸ χεῖρα διατιθέμενος, εἶχεν ὁμοίως
τοὺς μισοῦντας, μᾶλλον δὲ φθονοῦντας καὶ ἐπιθυ-
μούντας αὐτοῦ τῇ ζωῇ. Ὁ γὰρ οὕτω λεγόμενος Κουρ-
κούας ὑπὸ πλοῦτου καὶ τρυφῆς ἐξυθρίσας, ὡς ἔοικε,
τυραννίδος ἐρεβ. καὶ ὁμοφρόνων πληθύν συναμῶσας
λαβὼν καιρὸν ἐζήτει τῆς ἐπιθίσεως. Ὡς δὲ πρὸ τού-
του τὰ τῆς συσκευῆς ἐξ ἐνδὸς τῶν συναμῶτων ἐμνησθῆ
τῇ βασιλεῖ, παραδίδονται τοῖς νόμοις οἱ πονηροί.
Ἀλλὰ πάλιν ἡ τοῦ γενναίου βασιλέως φιλανθρωπία
τὴν τῶν νόμων αὐστηρίαν παρέθρυεν καὶ τὰς ποι-
νὰς ἐμετρίαζε· διὰ τοῦ προεξάρχοντος ἐκκοπέντος B
τοῖς ὀφθαλμοῖς, οἱ λοιποὶ διὰ τῶν εἰς τὸ ὁ σώμα
πληγῶν καὶ τῆς ἀφαιρέσεως τῶν τριχῶν φιλανθρώ-
πως ἐσωφρονίζοντο. Καὶ οὗτοι μὲν οὕτως πατρικῶς
μᾶλλον ἢ δεσποτικῶς πρὸς τὸ καθεστηκὸς ἐπαν-
ήγγοντο.

με'. Αὐτὸν δὲ οὐκ εἶα καθεῦδειν ἡ ὑπὲρ τῶν ὅλων
φροντίς καὶ τὰ ἐτι περιλιπὴ τρόπαια. Ἀλλὰ πρῶ-
τον μὲν τὸ πλείστα τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπικράτειαν ὠφε-
λοῦν ὀχυρώτατον κάστρον, τὸ Λούλον λεγόμενον, τῇ
φθασίῃ περιτετὴ ῥήθυμι καὶ τῇ τῶν λυσταλῶν
ὀλιγωρίᾳ αὐτανδρὸν ὁ παρὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ληφθὲν
καὶ διὰ τὴν ἀπὸ τοῦ τόπου ἀσφάλειαν ὀχυρωθὲν καὶ
κρατούμενον, τῇ οἰκειᾷ συνέσει καὶ ἐπιμελείᾳ ὁ βα- C
σιλεὺς καὶ τῷ ἀρθῶν τῶν δωρεῶν, πειθῶ καὶ βίαν
προσαγαγὼν ὁ, τῆς βαρβαρικῆς ἐπικρατείας με-
τέστησε καὶ πρὸς τὴν προτέραν ἐξουσίαν τῶν Ῥω-
μαίων μετήγαγεν ὁ· ἀφ' οὗ καὶ τὸ Μελοῦς κάστρον
πρὸς αὐτὸν ἐκουσίως μετέθετο καὶ δεσπότην ἑαυτοῦ
τὸν αὐτοκράτορα ἀνηγόρευσε. Τὴν δὲ τῶν Μανι-
χαίων πόλιν τὴν Καταβάταλα καλουμένην κατὰ
τὸν καιρὸν ἐκείνον διὰ τῶν οἰκίων στρατηγῶν ἐξ-
επόρθησεν. Ἀλλ' οὐ τοσοῦτον αὐτὸν ἡ δι' ἐτέρων
πρόθεσις ὁ εὐφραίνειν, ὅσον ὁ ἡνία τὸ ὁ μὴ τοῖς αὐ-
τοῦ πόνους καὶ κινδύνους τὰ τρόπαια ἵστασθαι. Διὰ
τοῦτο αὖθις καὶ ὁ Κωνσταντῖνον τὸν πρῶτον τῶν
υἱῶν προσλαβόμενος, ὡς ἂν αὐτὸν οἱ γενναῖοι σκύ-
λακα πολεμίων γεύσῃ φόνου καὶ αὐτὸς αὐτῷ διδύ-
σκαλος τῶν τακτικῶν καὶ τοῦ πρὸς τοὺς κινδύνους D
εὐδαρσοῦς παραστήματος γένηται, σὺν αὐτῷ κατὰ
Συρίας ἐξώρμησε ὁ, καὶ τὴν πρὸς τῷ Ἀργεῖ ὁ
Καيسάρειαν τὴν πρώτην τῶν Καππαδόκων πόλιν κα-
ταλαβὼν, [P. 173] καὶ τακτικῶς τὸν ὑπ' αὐτὸν ἐξ-
οπλίσε· λαὸν λογάδων, ἐκ τούτων μοῖραν ἀπέτεμε
καὶ ὡς προδερυνητάς καὶ προδύπτας ἐμπροσθεν
ἐξαπέστειλε, καὶ κατόπιν αὐτὸς μετὰ τῆς βασιλῆας
δυνάμειος εἴπετο, ἵνα ἐνεργοῦ μαχαίρας ἡγήται τὸ
ἀκμαίαντων, τὸ δὲ ἐτι σιδηρώτερον ἀπελαυνῆται.
Οἱ τὰς ἐρήμους ὁξέως διαδραμόντες τὰ φρούρια, τὸ

disciplinis præfecerat. Ita neminem, quoad licebat,
maestis illius rebus negligebat, sed cunctis benigne
placideque utebatur; ac quibus modis potera',
omni studio levamen adhibebat.

45. Quancquam vero sic patris humanitate erga
subditos afficiebatur eorumque sedulo curam gere-
bat, non defuerunt tamen qui eum odio haberent,
seu potius qui inviderent ac vitæ insidiarentur.
Nam Curcuas, quem vocant, opibus deliciisque las-
civiens tyrannidem, ut par est, affectabat, adjun-
ctaque conjuratorum pari animorum consensu
turba aggrediendæ rei commodum tempus exspe-
ctabat. Uno tamen ex conjuratis ante aggressionem
instructas illi detegente insidias, traduntur legibus
scelerati. Iterum tamen generosi imperatoris ele-
mentia legum severitatem tantisper mitigavit ac
pœnas moderata est. Excussis itaque oculis ei qui
auctor conjurationis extiterat, reliqui iustictis ver-
beribus ademptisque capillis humanius castigati
sunt. Ac illi quidem in eum modum paterna magis
indulgentia quam herifi severitate ad officium sa-
nioresque mentem sunt reducti.

46. Enimvero communes rei publicæ curæ, et
quæ superioribus tropæa restabant adjicienda,
somnia ei divellebant. Verum primum castrum
Lulum Romanæ rei utilissimum, ipsum munitissi-
mum, superiorum temporum projecta recordia
eorumque neglectu quæ e re communi 278 forent
cum omni oppidanorum turba ab Agarenis captum,
obque loci securitatem iis munitum ac præsidio
servatum, prudentia sua ac cura imperator, mune-
rumque copia, qua vi qua suasionem, Barbarorum
ditioni excussit Romanoque Imperio iterum subje-
cit. De quo et castrum Melius se illi sponte dedi-
dit, dominumque imperatorem agnovit. Manichæo-
rum urbem Catabatalam dictam, eo tempore per
duces suos excidit. Non sic tamen delectabat quod
per alios excisa esset atque direpta, ac moleste
habebat quod non suis ipse laboribus tropæa eri-
gebat. Rursus itaque, assumpto Constantino filiorum
natu maximo, ut tanquam generoso catalo hostium
ei cædis gustum faceret, artisque militaris necnon
fortis audacisque animi inter pericula ipse illi præ-
ceptor foret, illo comite adversus Syriam profectus
est; veniensque Cæsaream, quæ ad Argœum mon-
tem est, primam Cappadocum urbem, exque mili-
tari ratione suos exercens, avulsam ex eis selecto-
rum partem velut rimatum ac speculatam regio-
nem præmisit: ipse cum gravi militia pone ibat,
ut pugnacis ensis vivida magis virtus præiret, so-
lidior sequeretur. Desertis illi brevi superatis, arces
Psilocastellum et Paramocastellum diripuerunt,
inque illis 279 repertos captivos duxerunt. Ad-
ventantium copiarum metu exterriti Phalacri ca-
stri incolæ sponte imperatori deditionem fecerunt.

VARIÆ LECTIONES.

ὁ om. P. ὁ ἀντανδρὸν A. ὁ προσάγων P. ὁ κατήγαγεν P. ὁ τὴν om. P. ὁ πόρθησις marg. Combef. ὁ ὅσον om. A. ὁ ἡνίατὸ μὴ AP. ὁ καὶ τὸν P. ὁ ὠρμησε P. ὁ Ἀργεῖτα A.

Ambri filius Apabdeles Anazarbi ameras, procul agente imperatore barbarico more ferociens, tunc ejusque præsencia Melitenensium se turmæ commiscens fuga salutem expedit, unum hoc sibi ad securitatem idoneum ratus, si lateret, quocunque tandem terre sinu atque latebra se abdidisset. Hujus irruptionis clade et Caisus sive Catasama, et Rubana sive Endelechone diripiuntur: itemque Ardala et quam vocant Eremosycæa. Tunc et Semas ille Taelis filius, qui Tauri montis angustiis insidens grassando Romanorum fines depopulabatur, ad imperatorem confugit.

τῆς Ἐνδελυχόνης ἡ πόρθσις γέγονεν, ἅμα δὲ καὶ ἡ τῆς Ἐνδάλου¹⁷ καὶ ἡ τῆς οὕτω λεγομένης Ἐρημο-
συκαίας¹⁸, ὅτε καὶ Σήμας ἐκεῖνος ὁ τοῦ Ταήλ¹⁹, τὰς δυσχωρίας κατέχων τοῦ Ταύρου καὶ ἐξ ἐφόδου τὰς
τῶν Ῥωμαίων λυμαινόμενος ἔσχατις, πρὸς τὸν βασιλέα κατέφυγεν.

47. Quod si brevius simpliciusque ac quasi cur-
sim magna annotamus, nemo miretur nec eo nomine criminetur: simul enim istiusmodi operum facinorumque celeritatem æmulari narratio videtur; qua sic leviter simpliciusque transcurrit. Citius enim tunc illa capta præsidia designataque facinora quam nunc a me narrata sunt. Præterea cum longi jam temporis mora res singulas gestaque facinora silentio velut obscurarit, ac nec pugnarum modos nec ex impetu aggressionem neque exportectas contractasque phalanges nec stratagematum pro tempore usus vel scire possimus 280 vel enuntiare, non est cur circa singula tempus teramus libenterque in illis immoremur, unde narratio dilatur. Quæ autem nullo certo teste tradita sunt, etsi crebro rumore ferantur atque in ore vulgi volitent, nos tamen ut sine examine amplectamur induci non patimur, ne confictam eorum quæ ne gesta quidem sunt narrationem imperatori appingere videamur. Ac vel maxime, quod nec illi, cum in humanis adhuc ageret, quæ alii velut assentandi gratia verba insinuarent, lubens videbatur admittere. Nos vero, qui ne ea quidem quæ omnium ore testata sunt scriptorum monumentis consiguare valeamus, aut per otium possumus, vix certe in iis quæ dubia sunt sermonem protraxerimus. Verum retroagatur oratio, et in viam recurrat

48. Secundum hæc imperator Onopnictem fluvium et Sarum cum exercitu trajecit, venitque Cucusum; ibique succensis lucis et arboribus excisis loca itineribus invia in commoda redegit, atque in eis palantes cohortes dissipavit. Inde Callipolim et Padasiam cum venisset, locisque asperis ac confragosis iter haberet, equo descendens pedes ipse viæ angusta emetiebatur, labore suo subditorum infirmas vires recreans. Tum Germanicam petens, cum adversarii omnes e vestigio cederent intraque mœnia sese continerent, nec qui manum conserere auderet ullus esset, cunctis circa eam igni absumptis ac suburbanis misere desolatis at-

τὸ Φιλοκάστελλον καὶ τὸ Παραμοκάστελλον ἐξεπόρ-
θησαν, καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς καταληφθέντας ἡνδραπο-
δίσαντο. Καταπλαγέντες δὲ τῷ δέει τῆς ἐπιούσης
δυνάμεως οἱ τὸ τοῦ Φαλακροῦ λεγόμενον κάστρον
οἰκοῦντες ἐκουσίως τῷ βασιλεῖ προσεχώρησαν. Ὁ δὲ
τοῦ Ἀμβρου υἱὸς Ἀπάδδελος Ἀναζάρβης Ἀμέρας¹⁶,
ἕως μὲν μακρὰν ἀπέιχεν ὁ βασιλεὺς, βαρβαρικῶς
ἐθρασύνετο, τότε δὲ μετὰ τοῦ τῶν Μελιτηνῶν¹⁵ στί-
φους φυγῇ τὴν σωτηρίαν ἐπορίζετο, μόνην¹⁶ ἀσφα-
λειαν ἡγούμενος ἱκανὴν τὸ λαθεῖν ὅποι γῆς καταβέ-
δυνεν. Τῇ δὲ τῆς τοιαύτης ἐφόδου φθορᾷ καὶ τῆς
Καῖσου ἦτοι τῆς Κατασάμας καὶ τῆς Ῥοδάμ¹⁷ ἦτοι

μῦ'. Εἰ δὲ συντόμως καὶ ψιλῶς τὰ οὕτω μεγάλα
οἴονεῖ κατ' ἐπιδρομὴν ἀπαγγέλλομεν, μηδεὶς θαυμα-
ζέτω, ἀλλὰ μηδὲ ἐγκαλέτω. Ἄμα γὰρ τὴν ταχύτητα
τῶν πράξεων ἐκεῖνων μιμεῖσθαι ἡ διήγησις ἔοικεν,
καὶ διὰ τοῦτο οὕτως ἐστὶν ἀπλῆ τε καὶ ἐπιτρέχουσα·
θᾶπτον γὰρ ἡρέθη τότε ἐκεῖνα καὶ τῶν πράξεων
ἔλαβε τὴν συντέλειαν, ἣ νῦν ἀπήγγελλται. Ἄλλως τε
καὶ ἐπεὶ ὁ χρόνος ἤδη ρέυσας διὰ μέσου πολὺς τὴν
καθ' ἕκαστα τῶν ἔργων διὰ τῆς μεταξὺ σιγῆς οἶον
ἡμαῦρωσε, καὶ οὔτε παρατάξεων τρόπους οὔτε προσ-
βολῶν ἐφόδους οὔτε φάλαγγων ἐκτάσεις καὶ συστο-
λὰς οὔτε στρατηγημάτων ἐπιχειρήσεις εἰδέναι
καὶ ἀπαγγέλλειν²⁰ ἔχομεν, οὐκ ἐστὶ περὶ τὰ κατὰ
μέρος ἐγγχρονίζειν καὶ οἶον ἐμφιλοχωρεῖν, ἐξ ὧν πλα-
τύνεται τὸ διήγημα. Τὰ δὲ ἀμάρτυρον ἔχοντα τὴν
πίστιν, εἰ καὶ λέγεται πολλάκις, ἀλλ' ἡμεῖς ἀβισα-
νίστως προσδέχεσθαι οὐ βουλόμεθα διὰ τὸ μὴ δόξαι
πεπλασμένην μὴ γεγονότων πραγμάτων διήγησιν
ἀνατιθέναι τῷ βασιλεῖ, μάλιστα ὅτι οὐδὲ ἐκεῖνος ἐτι
ζῶν τὰ πρὸς χάριν θωπευτικῶς ὑποτρέχοντα ῥήματα
ἐφαίνετο προσιέμενος. Οἱ δὲ μηδὲ τὰ παρὰ πάντων
ὁμολογούμενα δυνάμενοι [P. 174] ἡ σχολάζοντες πα-
ραδοῦναι γραφῇ σχολῇ γε ἂν περὶ τὰ ἀμφίβολα τὸν
λόγον ἀπομηκύνοιμεν. Ἄλλ' ἀνακρουέσθω, καὶ καθ'
ὁδὸν τῆς ἐξ ἀρχῆς διηγήσεως ὁ λόγος ἀνατρεχέτω.

Verum retroagatur oratio, et in viam recurrat

μη'. Μετὰ ταῦτα τοῖνον τὸν Ὀνοπνίκτην λεγόμε-
νον ποταμὸν καὶ τὸν Σαρὸν διαπεράσας ὁ βασιλεὺς
μετὰ τοῦ στρατεύματος ἦλθε πρὸς Κουκουσὸν, καὶ
τὰς ἐκεῖς λόχμας ἐμπρήσας καὶ τὴν ἄβυστον τῇ²¹
τῶν δένδρων ἐκτομῇ βαθὴν πεποιηκώς τῶν ἐν ταύ-
ταις λόγων ἐκράτησε. Πρὸς δὲ τὴν Καλλιπὸλιν καὶ
Παδασίαν φθάσας, εἶτα διὰ δυσβάτων ὁδεύων ὁδῶν,
τοῦ Ἰππου ἀποδὲς πεζὸς²² διεξῆγε τὰ στενὰ τῆς ὁδοῦ,
διὰ τοῦ οἰκείου κόπου τὸ ἀσθενὲς τῶν ὑπὸ χεῖρα πα-
ραμυθούμενος. Τηνικαῦτα δὲ τῇ Γερμανικῇ προ-
σβαλὼν, ἐπεὶ τὸ ἀνθιστάμενον ἅπαν ἐκ ποδὸς ἐχώρει
καὶ τοῖς ταίχεσι συνεκλείετο καὶ οὐδεὶς τῶν πολεμίων
ἐτόλμα εἰς χεῖρας ἔλθειν, τὰ περὶ αὐτὴν πάντα πυρὶ

VARIÆ LECTIONES.

¹⁶ Ἀναζάρβης Ἀμέρας om. A. ¹⁵ μετὰ Μελιτηνῶν A. ¹⁶ μόνον A. ¹⁷ Ἀρδάλου A. ¹⁸ Ἐρήμου Συ-
καίας A. ¹⁹ ὁ Ταυτῆλ A, omissis τὰς δυσχωρίας—λυμαινόμενος ἔσχατις. ²⁰ ἀπαγγέλλειν A. ²¹ τῇ
om. P. ²² πεζὸς om. P.

πραγδού; καὶ τὰ πρὸ τῆς πόλεως κάλλη ²² ὡς πεδίων
 ὁρίζετο ἀφανισμοῦ πρὸς Ἀδατα παρεγένετο. Τῶν δὲ
 τῆς τοιαύτης πόλεως μὴ τολμῶντων ἐν τοῖς ὑπαί-
 θροις διαγωνίζεσθαι, ἀλλ' ἐντὸς τῶν τειχῶν συναλα-
 θέντων καὶ διεγυακώσαν τὴν πολιορκίαν ὑφίστασθαι,
 αὐτὸς τὰ πρὸ τῆς πόλεως καταλιγίσταμος, καὶ τὸ
 περακεῖμενον πολέχινον, ὅπερ ἐκάλουν Γέροντα, ἐκ-
 πορθήσας καὶ διαρπαγῆναι ἐφεῖς ²³, καὶ προθυμοτέ-
 ρους ἀπὸ τῶν ὠφελειῶν πρὸς τὸ πολεῖν τοὺς στρα-
 τιώτας πεποιθὲς, αὐτοῖς προσβάλλει τοὺς τεύχεσι,
 καὶ ταῖς πρὸς πολιορκίαν ἐκέχρητο μηχαναῖς, καὶ
 ἐπ' ἐλπίδος ἦν οὐ μικρᾶς διὰ τὸ βάρος τῆς περὶ ²⁴
 σούτων δυνάμεως κατὰ κράτος τὴν πόλιν εἰλεῖν. Ὅρων
 δὲ τοὺς ἐνδον ἀδεῶς τὰ προσπίπτοντα φέρεσθαι, καὶ
 οὐ παραττομένους ἐπὶ προδήλῳ σχεδὸν ὀλέθρῳ τῆς
 πατρίδος αὐτῶν, ἐφ' ὅτῳ πεποιοῦντες ὀλίγον αὐτοῦ
 λόγον τῷ δοκεῖν παρούμενοι φαίνονται ἐπυνθάνετο.
 Καὶ δὴ παρ' ἐνὸς ἀκούσας τῶν ἐγγχωρίων, ὡς ὑπὸ
 τινος τῶν παρ' αὐτοῖς εὐλαδῶν, εἴτε ἀπὸ τινος θειο-
 τέρας γνώσεως, εἴτε ἀπὸ ἐπιστημονικῆς μεθόδου γι-
 νώσκοντος, πληροφορίαν δεδεδυμένοι τυγχάνουσιν
 οὐχ ὅπῃ σοῦ τοῦ νῦν πολιορκουμένου αὐτοῦς, ἀλλ' ὅφ'
 εἴτερος τινὸς τῶν κατὰ γένος ²⁵ σοι προσηκόντων,
 Κωνσταντίνου καλουμένου, πεπωρωμένον εἶναι τὴν
 τοιαύτην ἀλῶναι πόλιν· καὶ διὰ τοῦτο τοὺς προσπί-
 πτουσι μὴ ἐκπλήττεσθαι. Τοῦ δὲ τὴν υἱὸν ἐπιδεί-
 ξαντος καὶ ὡς οὕτω καλεῖται διδάξαντος, καὶ μηδὲ
 τὸ παρ' αὐτοῖς εἰπόντος διαπίπτειν πάντως πυθό-
 χρηστον ἐν τῷ νῦν τὴν πόλιν ἀλίσκεσθαι, οὐ τοσοῦ-
 τον ὁ ἐξηγούμενος εἶπε τὸν Κωνσταντίνον ἐκείνον
 εἶναι δὲ ²⁷ αὐτῶν μέλλει τὴν πόλιν ποιεῖσθαι ἀνάστα-
 τιν, ἄλλον δὲ τινα μετὰ χρόνον συχὸν τῶν ἀπογόνων
 τῶν σῶν. Ἐφ' οἷς ἐκεῖνος ὁδὸν διοργισθεὶς, καὶ βου-
 ληθεὶς ἐξελέγξει δι' ἔργου λόγῳ ἄλλως κενὸν τὸ λα-
 λούμενον, συντονώτερον τῆς πολιορκίας ἀνθήψατο
 καὶ ἐνεργέστερον ἐρήρσαστο [P. 175] ταῖς παρα-
 σκευαῖς. Ὡς δὲ πάντα ποιοῦντος αὐτοῦ ἑώρα μὴ
 προβαίνουσιν τὴν σπουδὴν, μηδὲ ἐπὶ τινος ἀσφαλοῦς
 ἐλπίδος ἰδρασθῆναι ἠδύνετο, ἐνενόει δὲ καὶ τὴν ἐν
 ὑπαίθρῳ τοῦ πληθους ἐν τέποις κρυμῶδαι κάκω-
 σιν, τοῦ τοὺς πολεμικοὺς εἰλεῖν κρεῖττον τὸ τοὺς οἰ-
 κίους περισώσασθαι λογιζάμενος πρὸ χειμῶνος
 ἀναχωρήσει λυσιστελεῖς ἐδοκίμασεν. Καὶ οὕτω μὲν
 ταῦτα ἤμην δὲ θαυμάζειν ἐπέρχεται τοῖς μετὰ τοσ-
 οῦτον χρόνον τῆς προρρήσεως ἐκείνης ἰδοῦσι τὴν
 ἐκδοσιν, τίς ἦ ἐν τοῖς βαρβάροις ἐκείνοις καὶ οὐδὲ
 πάντῃ τὰ περὶ τὸν βίον ἢ τὸ σέβας χρηστοῖς ἀκριβοῦς
 οὕτω γνῶσις καὶ τῆς ἀληθείας κατὰληψις. Καὶ γὰρ
 ἐκείνῳ μὴ δυνθέντος τότε τὴν πόλιν εἰλεῖν, νῦν ἐπὶ
 τῶν ἡμετέρων χρόνων Κωνσταντίνος ὁ τῆς πορφύ-
 ρας βλαστῆς, ὁ Λέοντος μὲν τοῦ σοφωτάτου υἱός, ἐκεῖ-
 νου δὲ υἱωνός, τὸ τοιοῦτον προτέρημα ἀπηνέγκαστο
 καὶ ἐπεγράφῃ τῷ κατορθώματι τῆς παντελοῦς ἀπωλείας τῶν οἰκούντων τὴν Ἀδατα, ὡς ἦν ἔρα, καθ'
 Ὅμηρον, ἀγαθὸν καὶ παῖδα καταφθιμένοιο λιπέσθαι, ἵνα τιμωρὸς ὁ καὶ τῶν εἰς τὸ παππῶν ²⁸ κράτος
 ἀποθρυσινθῆναι τολμησάντων περιφανῶς διασώζηται. Ἀλλ' εἰς ἔχνος αἰῶνις ὁ λόγος παλινδρομεῖται
 καὶ δηλοῦται τὰ ἐφεξῆς ²⁹.

A que **281** vastatis Adatam pervenit. Oppidani
 aperto Marte certare non ausi, intraque mœnia
 compressi, obsidionem sustinere statuerunt. Impe-
 rator suburbana depopulatus, excisoque vicino op-
 pidulo cui nomen Gero, prædam militibus conces-
 sit; ejusque emolumento animosioribus redditis,
 eisque ad laborem addita alacritate, in muros in-
 gruit, machinisque adhibitis spe fovebatur, eaque
 non levi, quibus fretus robustis copiis erat, urbem
 vi expugnatum iri. Videns autem obsessos metu
 solutos oppugnationem ferre, jamque aperto fere
 patriæ excidio nihil obtuleri, sciscitabatur qua
 confidentia nullam sui rationem habere viderentur.
 Audiensque ex quodam indigenarum, a viro apud
 eos religioso pioque, sive ille ex diviniore afflatu
 sive scientiæ alicujus præceptis instructus tenebat,
 certu se accepisse non ab illo qui nunc obsideret,
 sed ab alio quodam ei genere conjuncto, Constanti-
 nino nomine, in fatis esse ut urbs diriperetur,
 camque ob rem illius assultibus animum non de-
 spondere. Illo filium monstrante, sique eum vo-
 cari dicente, nec prorsus cassum fore vaticinium,
 tametsi illorum urbs ab eo caperetur, respondit^B is
 qui oraculum referebat, non adhuc illum esse
 Constantinum, qui illorum urbem esset **282** ever-
 surus, sed alium quempiam illius nepotum, post
 longam satis annorum seriem. Illis imperator prope
 ira concitus, satagensque ipso opere inanem temero
 sparsum rumorem, quod sic jactabant, evincere,
 majori quam antea vi ac conatu oppugnationi in-
 stabat. Videns vero, quidquid operæ conferret,
 nihil se proficere nec ulla firma satis spe subnixum
 esse, consideransque non leve exercitus damnum,
 quod sub dio agrante cœlo noctes ageret, plurius-
 que ducens suos incolumes servare quam hostes
 capere ac subigere, ante hiemem recedere operæ
 pretium putavit. Sed hæc hactenus. Nobis vero
 subit mirari, qui post tantum temporis vaticinii
 illius eventum conspeximus, quænam tanta apud
 barbaros illos sique exacta cognitio ac veritatis
 comprehensio, qui nec vitæ nec religionis cultu
 a. Immodum probati sint. Cum enim ille tunc urbem
 capere non potuerit, nunc nostris temporibus Con-
 stantinus purpuræ surculus, sapientissimi Leonis
 filius ac illius nepos, singulari sibi munere istud
 usurpavit; ascriptumque illi est facinus inter-
 necionis incolarum Adatæ. Proinde, ut auctor Ho-
 merus est, hominum erat defuncti filium relictam
 esse; quo nimirum ultor eorum quæ in avi maje-
 statem illi proterve ausi fuerant palam filius ser-
 varetur. Verum vestigium rursus oratio repelat,
 et quæ sequentia sunt eloquatur.

VARIÆ LECTIONES.

²² βάλλη A, vallibus ante urbem misere devastatis Allatius, ²³ ἐφεῖς] ἀφελς, ἐφ' οἷς P. ²⁴ περὶ] πρὸς P.
²⁵ κατὰ τὸ γένος P. ²⁷ δς] δς: ἐξ A. ²⁸ παππῶν P. ²⁹ ἐξῆς P.

283 49. Tunc itaque imperator multis capitibus ac manubus referto exercitu, ubi captivorum onus ob viam anfractuosum difficile ipsamque ejus longitudinem ense levare jusserat, ad reditum adjecit animum, ingentem sui metum Agaris nepotibus relinquens. Timens vero ne se inter angusta locorum hostes adorirentur (noverat enim stultam eam imperatoris vocem esse, Non putassem) suorum manipulis in subsessis opportune locatis, plures eorum qui se alios captivos arbitrabantur vivos cepit. His rebus Abdelomelis locorum reguli fractus animus; missisque oratoribus veniam ac pacem rogat, probum se servum exque animo deditum fore pollicitus, locaque subjecturum ac traditurum. Votis annuens imperator postulata concessit, ac deinceps socium adversus tribules spontaneum habuit. Illic rursus Argeo monte pertransiit cum Casaream venisset, victoriae nuntios ex Colonia et Lullo accepit; signaque praesto erant, manubiorum et captivorum ingens copia ex Tarsi et Manichaeorum oppidis convecta. Inter quos incedentem Curtorum oblatam turbam necari praecipit, quippe cum vix quidquam frugis ex illis exspectaretur, nec exercitus opimis jam spoliis onustus secum eos habere vellet ac advehere, inutile impedimentum itineris. Medaem reductus imperator, sparsis in suos muneribus ac pro cuiusque virtute ac praestantia collatis honoribus, **284** omniique humanitate omnibus acceptis dimissisque ad hiberna cohortibus, iter prosequabatur. Veniensque Byzantium priori more victoriae coronam patriarchae manu faustaque a populo triumphales voces accepit. **285** *σαν φθάσας κατὰ τὸ πρότερον ἔθος διὰ τοῦ πατριάρχου δήμου τὰ ἐπινικίους φωνάς.*

50. Jam porro annis superioribus Tephricae depressa potentia ac pene extincta, Tarsitarum reviviscere ac augescere coeperat, rursusque Romanæ ditionis fines jugiter infestabant. Adversus illos per haec tempora Andreas ille Scythia haud raro fortiter egerat, proque copiarum suarum ratione multos eorum qui praedatum excurrerant a toto avulsos exercitu interfecerat atque ceperat. Cumque adeo egregie in dies fortitudinis ac prudentiae argumenta satis ederet, patricii auctus dignitate ac scholis ab imperatore praefectus est. Tuncque majori potestate ac copiis acie conserta cum Melitenensibus Tarsensibusque et pugnavit et viciit. Quandoque vero Tarsi amera, verba nitendo impietatis et amentiae plena adversus Dominum nostrum Jesum Christum ac Deum sanctissimamque ejus parentem, *Experiar, aiebat, an tibi commodum allaturus sit Mariae filius, ipsaque illius miter, ubi copiosa validaque manu adversus te profectus fuero.* Accepit ille conviciantis **285** epistolam, multisque lacrymis sanctae Dei Genitricis Fi-

μῆ'. Τότε τοίνυν ὁ βασιλεὺς πολλῆς αἰχμαλωσίαι· καὶ λαφύρων ἐμπλήσας τὸ στρατεύμα, εἰτα τοὺς αἰχμαλώτους διὰ τὸ δύσβατον καὶ πολὺ τῆς ὁδοῦ τῇ ξίφει κελύσας ἀποφορτίσασθαι, ἐπανόδου ἐμνήσθη, πολλὸν δέος αὐτοῦ τοῖς τῆς Ἀγαρ ἐκγόνοις ἀπολιπών. Προσδοκῆσας δὲ ὅμως ἐπιθέσθιν τινα κατὰ τοὺς σκηνούς τῶν τόπων (ἦδει γὰρ κακὴν εἶναι φωνὴν στρατηγοῦ τὸ, Οὐκ ἂν προσεδόκησα) καὶ λόχους ἐν τοῖς ἐπικαίροις ὕφει πολλοὺς τῶν ἄλλους ²¹ εἰεῖν οἰομένων ἐξώγρησεν. Ἀπερ' ὁ Ἀβδελομελὲς ἐκεῖνος ἰδὼν, ὅς τῶν ἐκείσε τόπων ἐκυρίευσεν, πρόσθετι πέμψας ἀδείας καὶ εἰρήνης εἰδέτω τυχεῖν, εὐγνώμονα δοῦλον ἐκείνου γενέσθαι καθυπερχνούμενος καὶ τῶν ὅπ' αὐτοῦ γρατουμένων φρουρίων ²² καὶ τόπων ποιούμενος τὴν ὑπόστασιν καὶ ἐγχείρισιν ²³. Οὐ τὴν δέησιν ὁ βασιλεὺς διεξάμενος τὰ αἰτούμενα εἰδὼς, καὶ σύμμαχον αὐτὸν τὸ ἀπὸ τοῦδε κατὰ τῶν ὁμοφύλων εἶχεν ἰδελόντην. Ἐκείθεν δὲ πάλιν τὸ τοῦ Ἀργίου διελθὼν ὁρος καὶ πρὸς Καισάρειαν γενόμενος ἐκ τε Κολωνίας καὶ Λούλου ἐπινικίων ἀγγελίας εἰδέξατο. Ἦκολούθει δὲ καὶ τὰ σύμβολα, λαφύρων καὶ αἰχμαλώτων πλήθος, ἀπερ' ἀπὸ τε φρουρίων τῆς Ταρσοῦ καὶ ἀπὸ Μανιχαϊκῶν ἐτύγγανεν πόλεων. Ἐνθα καὶ πλείστον ὄχλον τῶν Κούρτων προσενεχθέντα ἀποσφατῆναι προσέταξεν· εἰς οὐδὲν γὰρ σχεδὸν ἐτύγγανον χρήσιμοι, καὶ προκαταπεπλησμένοι ὑπάρχον τὸ στρατεύμα οὐκ ἐδούλετο καὶ τοῦτους ἔχειν δύσχρηστον παρενόχλημα. [P. 176] Ἐν Μηθείῳ δὲ γεγονὼς ὑποστρέφων ὁ βασιλεὺς, καὶ τιμὰς διανείμας τοῖς ὅπ' αὐτὸν καὶ ἀναλόγως· τῆς οἰκίας ἑκάστον ἀρετῆς προδιδάσας καὶ φιλοφρονησάμενος, καὶ πρὸς παραχρυσίαν ἀφελὲς εἰχίτο τῆς ὁδοῦ· καὶ τὴν βασιλεύουσιν τὴν τῆς νίκης εἰδέξατο στέφανον καὶ παρὰ τοῦ

ν'. Ἦδη δὲ τοῖς οἰχομένοις χρόνοις ἀπανθησάσης καὶ παντάπασι ἀπεσθηνικίας τῆς Τεφρικής, ἡ τῶν Ταρσιτῶν ἰσχὺς ἀναθάλλειν καὶ αὐθάνεσθαι ἤρχετο, καὶ πάλιν ὑπὸ ²⁴ τοῦτων αἱ τῶν Ῥωμαϊκῶν ὁρίων ἐσχάται συνεχῶς ἐπιδέζοντο ²⁵. Τὸ τῆνικεῖτα Ἀνδρέας ἐκεῖνος ὁ ἐκ Σκυθῶν πολλάκις ἠνδρίσαστο κατ' αὐτῶν, καὶ τῆς περὶ αὐτὸν ἀναλόγως δυνάμεως πολλοὺς τῶν εἰς προνομήν ἐκπερχόντων καὶ τοῦ ὅλου ἀπορρήγνυμένων στρατεύματος ἀνῆρται καὶ αἰχμαλώτους ἐλάμβανε. Καὶ ὡς ἱκανὰ τεκμήρια ἀνδρείας τε καὶ συνέσεως καθ' ἑκάστην ἐξέφεραν, εἰς τὸ τῶν πατρικίων προήλθεν ὑπὸ ²⁶ τοῦ βασιλέως ἀξίωμα καὶ εἰς τὴν τῶν σχολῶν ἀρχήν ²⁷. Καὶ τότε δὴ μᾶλλον ἀπὸ μεῖζονος ἐξουσίας τε καὶ δυνάμεως πολλάκις ἐμφανέσι μάχαις πρὸς τε τοὺς ἀπὸ Μελιτηνῆς καὶ τοὺς ἀπὸ ²⁸ Ταρσοῦ παρατάξατο καὶ νενίκηκε ²⁹. Γράψαντος δὲ ποτε πρὸς αὐτὸν τοῦ ἀμυριόνοτος τῆς Ταρσοῦ λόγους βλασφημίας ³⁰ καὶ ἀπονοίας μεσοῦς κατὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ καὶ τῆς ὑπεραγίας αὐτοῦ Μητρὸς, ὅτι Ἰδὼ τί σοι ὁ τῆς Μαρίας ὠφελήσῃ υἱὸς καὶ αὐτὴ ἡ τοῦτον γεννή-

VARIÆ LECTIONES.

²⁰ ἄλλων AP. ²¹ φρουρίων] χωρίων P. ²² ἐγχείρισιν AP. ²³ ἀπὸ AP. ²⁴ ἐπιδέζοντο om. A. ²⁵ ἀπὸ A. ²⁶ καὶ εἰς — ἀρχὴν om. A. ²⁷ ἀπὸ — τοῦς om. A. ²⁸ καὶ νενίκηκε om. A. ²⁹ βλασφημίας A.

σασα ἐν τῷ μετὰ δυνάμεως δόρῳ ἀπείραι ¹⁰ μὲν Ἀ
κατὰ σοῦ, λαβὼν ἐκεῖνος τὸ λοιδορον γραμματεῖον
μετὰ θαυρῶν πολλῶν τῇ εἰκόνι τῆς Θεομήτορος,
ἱγχαλισμένον φερούσης ¹¹ καὶ τὸν Υἱὸν, προσαν-
έθετο, ἰπαιπῶν· Ἰδε, ὦ Μήτηρ τοῦ Ἀδρίου τε καὶ
θεοῦ, καὶ σὺ ὁ προαιώνιος ἐκ Πατρὸς καὶ ὡς
χρόνον ἐκ τῆς Μητρός, ὅλα ὠρεῖδισε καὶ ἐξυρά-
ξατο κατὰ τοῦ σοῦ περιουσίῳ λαοῦ ὁ βάρβαρος
οἶκος καὶ ἀλαζῶν ὁ νέος Στραχηρίμ, καὶ γενοῦ
βοηθὸς καὶ ὑπερασπιστὴς τῶν δούλων σου, καὶ
γνώτω πάντα τὰ ἐθνη τὸ κράτος εἰς δυναστείας
σου. Ταῦτα πρὸς Θεὸν μετὰ συντριβῆς καρδίας καὶ
θαυρῶν πολλῶν προσευξάμενος καὶ εἰπὼν, ἄρξ
τὰς Ῥωμαϊκὰς δυνάμεις ἀπφεῖ κατὰ Ταρσοῦ. Καὶ
ῥῆ κατὰ τὸν τόπον γενόμενος ὃς λέγεται Ποδανδὸς ¹²,
ἔνθα καὶ ὁ ὁμώνυμος ρεῖ ποταμὸς, τὸ βαρβαρικὸν
εὔρεν ἀντικατατιθέμενον στρατεύμα. Προσβαλὼν
ἔκ μετὰ τῆς εἰς Θεὸν πεποιθήσεως ὁ γενναῖος οὗτος
μετὰ τῆς περὶ αὐτὸν ἀπάσης δυνάμεως, ἣν τοῖς πα-
ρακλητικοῖς τῶν λόγων πρότερον πρὸς τὸν ἀγῶνα
ἐπέβρωσε, καὶ πολλὰ καὶ συνέσεως καὶ ἀνδρίας ἔργα
ἐπιδειξάμενος, καὶ τῶν ὑπ' αὐτὸν δὲ ὑποστρατῆγων
ταξιαρχῶν τε καὶ λοχαγῶν καὶ σύμπαντος τοῦ πλῆ-
θους [P. 177] ἀνδρικῶς ἀγωνισαμένων, τρέπεται
φύσῃ πολλῇ τὸ τῶν βαρβάρων πλῆθος, πρότερον αὐ-
τοῦ πεισθέντος τοῦ ἀμνηρῆ καὶ τῆς περὶ αὐτὸν ἀνθού-
σης πάσης δυνάμεως. Ὀλίγοι δὲ τινες τῶν ἐπὶ τοῦ
χάρακος καὶ τῶν ἐν ἐσχάτοις που τεταγμένων, διαφυ-
γόντες μόλις τὸν κίνδυνον, πρὸς Ταρσὸν ἀποσώζον-
ται. Θάψας οὖν τοὺς οἰκεῖους, τοὺς δὲ πολεμίους εἰς
ἓνα χώρον συναγαγὼν καὶ μέγαν ἀπὸ τούτων ποιησά-
μενος κολωνὸν, ὃς ἀντὶ στήλης εἶη καὶ τοῖς μετ-
έπειτα, εἰς τὰ οἴκια ὑπέστραψε μετὰ λείας καὶ λα-
φύρων καὶ αἰχμαλώτων πολλῶν, σωφρόνως περὶ τὴν
νίκην διατεθεὶς καὶ μόνου Θεοῦ τὸ ἔργον ποιούμενος
καὶ ἐκεῖνον ἐπιγράφων ¹³ τὴν στρατηγίαν καὶ τὸ μέγα
τοῦτο ἐκνίκημα. Διὸ καὶ δεῖσας μὴ ἀπληστὶα νίκης
καὶ τῇ ἐφέσει τοῦ πλείονος καὶ τὰ προὔπηργμένα,
ὅλα συμβαίνει πολλάκις, τὸ τῆς Νεμέσεως λυμήνη-
ται φθονερὸν, ἐπέσχετο τοῦ πρόσω χωρεῖν. Ἀπὸ δὲ
τῆ καταπραχθέντα τῷ αὐτοκράτορι ποιησάμενος ἐκυ-
λύθη διὰ τὸν τῶν ὁμοτίμων φθόνον ἄδια τῶν ἔργων
τὰ ¹⁴ βραβεία λαβεῖν, οἱ συνεῶς διεθρόλουν προκα-
ταλαμβάνοντες τὰς βασιλικὰς ἀποὰς καὶ τὸν ἀνδρα
διαβάλλοντες ὡς ἐβλοκακῆσαντα καὶ ἀποστερησαντα
Ῥωμαίους τὴν ἄλυσιν τῆς Ταρσοῦ· Ὅτε γάρ, φασίν,
εἰς χεῖρας ἡμῶν ταύτην δόδωκεν ὁ Θεός, εἰ ἐπ-
εξήλθε τῇ νίκῃ, τεθαυρήκατος τοῦ πλῆθους ὡς
κατειργάσατο, ἀπαλέσωμεν ταύτην ἐπὶ βραθυμίᾳ
τοῦ στρατηγοῦ. Ὅφ' ὧν πολλάκις λεγομένων ὁ βα-
σιλεὺς περπατεῖσθαι (ἀπατῶνται γὰρ πολλάκις καὶ
φρόνιμοι λεγομένων αὐτοῖς τῶν καθ' ἡδονὴν) καὶ πα-
ραλβεῖ τῆς ἀρχῆς τὸν Ἀνδρίαν ὡς μὴ τελείως ἐπ-
εξελθόντα τοῖς κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἀριστεύμασιν, καὶ
ἀντ' ἐκεῖνον προβάλλεται εἰς τὸ τῶν ταγμάτων ἐξηγεῖσθαι καὶ παντὸς τοῦ στρατοῦ ἐκεῖνον τὸν Κεσά
τὸν Στυππιώτην λεγόμενον, τὴν τε Ταρσὸν ἐξελεῖν ὑπασχνόμενον καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ γενναῖα ἀφρόνως
οἰόμενον καταπράξεσθαι ¹⁵.

lium in sinu ac ulnis gestantis imagini eam appo-
nens ait : Vide, Verbi Deique Mater, inque, qui
præternus ex Patre eaque Matre tempori obnoxius
es, quantum barbarus iste insolensque ac novus Se-
nachirim conviciatus sit fremueritque adversus po-
pulum tuum peculiarem. Adjutor esto ac defensor
servorum tuorum; sciantque omnes gentes robur po-
tentiae tuæ. Hæc ad Deum contrito corde multis-
que lacrymis comprecatus atque locutus, assum-
ptis Romanis cohortibus adversus Tarsum profici-
scitur. Atque ubi ad locum venit cui Podando
nomen, ubi etiam recurrit fluvius ejusdem no-
minis, in adversam hostium aciem incidit; fiducia-
que in Deum posita vir fortis animi, cum omnibus
copiis, iisque hortatoriis verbis ad pugnae aleam
serio ante animatis, hostium impetum suscipit;
multisque prudentiæ ac fortitudinis editis facinori-
bus, necnon legatis, centurionibus, manipulariis ac
reliqua omni militari turba strenue dimicantibus
ingenti strage barbarorum exercitus funditur, ipso
prius amera cæso, omnique ejus florenti exercitu.
Pauci in castris extremaque acie constituti, vix
periculi elapsi, Tarsum recipiuntur. Suis itaque
sepultis, hostibusque in unum locum aggestis ma-
gnoque ex eis instar tituli in **286** monumentum
exstructo tumulo, cum spoliis et manubiis multis-
que captivis ad sua reversus est, moderate se in
victoria gerens, unique Deo facinus ascribens,
illique tribuens et militarem ducisque sic felici
exitu solertiam et ingentem hanc victoriam. Quare
etiam veritus ne insatiabili victoriæ ardore majo-
risque compendii cupiditate ipsa jam parta, uti non
raro usu venit, invida Nemesis labefactaret, im-
petu inhibito substitit. Perlato ad imperatorem
eorum quæ illi strenue gesta erant nuntio, obstitit
æmulorum pari dignitate invidia ne pro operum
merito præmia digna reciperet. Nempe occupantes
imperatoris aures viroque detrahentes jugiter ob-
tundebant, ac calumniabantur, quasi is consulo
rem Romanam prodidisset atque Tarsi excidio pri-
vasset: Cum enim Deus, aiebant, in manus nostras
tradidisset, si victoriam persecutus esset, pleno fidu-
cia militæ, ex pugnae jam illi consortæ gloria, ducis
ignavia nobis erepta est. Dum hæc sæpius dicuntur,
imperator falsa persuasionē decipitur (falluntur
enim plerumque etiam viri prudentes, per eos qui
ea quæ ex animo sunt ac placent illis loquuntur),
abrogatoque Andreæ imperio, ut qui strenuis faci-
noribus hostes insequendo non satis institisset,
ejus loco Cestam illum, Styppiontam dictum, ordi-
nibus præficit omnisque exercitus ductorem con-
stituit, abs se Tarsum expugnatum iri pollicentem,
aliasque multa et fortia se peracturum stolidè ni-
uis existimantem atque jactantem.

VARIAE LECTIONES.

¹⁰ ἐπείναι? ¹¹ φερούση Α. ¹² προσεπῶν Ρ. ¹³ Ποδανδὸς Α. ¹⁴ τὰ om. Ρ ¹⁵ κα-
ταπράξεσθαι Ρ.

51. Is statim Romanis omnibus **287** cohortibus assumptis, susceptaque in Tarsum expeditione, ostendit Andream non segnem atque timidam, sed catum et prudentem atque optimum militum ducem. Barbaros enim prædā in paratam ratus, nec eorum quæ e re essent quidquam ante considerans, nec locis occupatis prior ipse insidias locans, aut imperatoris peritis ac consilii solertibusque dignum aliquid animo agitans, Tarso appropinquat in loco quem Chrysobullum vocant, dementi animo inconsiderataque audacia ac temeritate. Barbari incautum considerantes hominis genium, quod neque loca tuta occupaverat nec convenienti vallo ac fossa castra munierat, neque aliud quid præstiterat eorum quæ celi ac solertes duces præstruere solent, victoriam dolo parare deliberant, incautumque ac curis solum noctu aggrediuntur, stratagemate uti pro eorum in angustum redactis rebus afflictæque fortuna, uti rei probavit eventus, plane solerti ac commodo. Cum enim ex accepta ab Andrea clade pauci essent ac minuto numero, rei discrimine ad fraudes necessario versi sunt. Multis namque conductis equis, ab eorum caudis coria sicca suspendunt, tumque una tessera in multas Romani exercitus partes immittunt; ipsique postmodum variis ex locis, tympanis perstreptentes, exsertis ensibus in medium vallum insiliunt. Consternatis itaque turbatisque Romanorum animis, et per tumultum **288** equis pariter virisque invicem collidentibus, barbari potiti victoria sunt immensa Romanorum strage, plerisque a suis inglorie obrutis ac suffocatis. Sic pene inaudito casu præterque spem omnium victores Ismaelitarum, Romanique imperii nervis excisis, tympanorum strepitu ac barbarico barritu pæana concinebant. Hunc illem stolidæ expeditionis adversus Romanos livor attulit, ac tale tropæum adversus eos quibus paulo ante fauste cesserat maligna Nemesis posuit.

52. Verum sic quidem se res Orientis habebant, Basilio pio religiosissimoque imperatore. Quæ autem ad Occidentem spectant, narraturus accedo. Eadem ac reliqua ratione, etiam rebus Occidentis majorem in modum Michaelis imperatore neglectis, totaque fere Italia, quanta novæ nostræ Romæ reserasset, potissimaque Sicilia parte Carthaginiensium armis debellata atque barbaris vectigali facta, ad hæc etiam qui in Pannonia et Dalmatia, ac qui ultra hos Scythæ, Chrobati scilicet et Serbi et Zachlumi, Terbuniotæ item et Canalitæ et Diocletiani et Rentani, excusso Romani imperii iugo, cui pridem suberant, sui juris atque liberi facti, suis duntaxat regulis ac magistratibus parebant. Plerique **289** vero majoris defectionis specimine etiam baptismum ejuraverant, ut nullum erga

να'. Οὐ αὐτίκα πάσας τὰς Ῥωμαϊκὰς δυνάμεις λαβὼν καὶ ἐξορμήσας κατὰ Ταρσοῦ ἔδειξε τὸν Ἀνδρέαν οὐκ ἐθειλόκακον καὶ δεῖλόν, ἀλλὰ περισκεμμένον καὶ φρόνιμον καὶ ἀριστον στρατηγόν. Ἦγησάμενος γὰρ τοὺς βαρβάρους ἐτοίμην λαίαν καὶ οὐδὲν τῶν δεόντων προδιασκεψάμενος, οὐδὲ προλογίσας, οὐδὲ στρατηγικῆς ἐμπειρίαν καὶ εὐβουλίας ἐπ' αὐτῷ τι φρονήσας, πλησίον γίνεται τῆς Ταρσοῦ κατὰ τὸν τόπον ὃς Χρυσόβουλλον ^{α'} λέγεται, μετὰ φρονήματος ἀνοήτου καὶ θράους ἀπερισκεπτοῦ. [P. 178] Οἱ δὲ βάρβαροι τὸ ἀπροφύλακτον αὐτοῦ κατασκεψάμενοι ἐκ τοῦ μήτε τόπους ὄχρους καταλαβέσθαι μήτε χάρακα καὶ τάφρον προβαλέσθαι τῆς στρατοπεδείας, μήτε ἄλλο τι τῶν ἃ τὸ λελογισμένον τῶν στρατηγῶν καὶ ἐμψρον προδιοικονομεῖται καταπραξάμενοι, κλέψαι τὴν Β νίκην βουλευόνται, καὶ ἀπαρασκευῶν καὶ ἀμερίμνῃ ἐπιτίθενται αὐτῷ ἐν νυκτὶ, στρατηγήματι χρησάμενοι πρὸς τὴν ἀπορίαν αὐτῶν καὶ περίστασιν, ὡς ἐφ' ἡμῶν. Ὑλίοι γάρ τινες; ὄντες ἀπὸ τῆς προτέρας ἡττῆς καὶ εὐαρίθμητοι τῇ ἀπορίᾳ πρὸς πανουργίαν ἐξ ἀνάγκης ἐχώρησαν, καὶ ἱπποὺς συναγαγόντες συγχύους καὶ βύρσας ζηρᾷ; ἐξέψαντες ἀπὸ τῶν ἱππέων οὐρῶν ὅφ' ἐν παράγγελμα κατὰ πολλὰ ^{β'} τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοπέδου ἐπαφίξαι μέρη. Ἔτα καὶ αὐτοὶ ἀπὸ διαφόρων τόπων, τοῖς τυμπάνοις ἐπιδουπήσαντες, ἐν μέσῳ τοῦ χάρακος τυμνοὶ τοῖς ἔφεσιν εἰσὲν ἐπίθοντες. Πτολεμαῖος οὖν καὶ ταραχῇ; ἐμπεσούσης τῇ τῶν Ῥωμαίων στρατεύματι, καὶ συνταραχθέντων ἱπποὺν ὁμοῦ καὶ ἀνδρῶν καὶ ἀλλήλοις περιπιπτόντων, συνέβη τοὺς βαρβάρους κρατῆσαι καὶ φόνον ἀπειρὸν ἀπεργάσασθαι, τῶν πλείστων δυσχερῶς συμπατομένων καὶ συμπνιγμένων ὅφ' ἐαυτῶν. Οὕτω δὲ παραδόξως καὶ παρ' ἐλπίδα κρατήσαντες οἱ ἐξ Ἰσμαήλ, καὶ τὰ νεῦρα τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς κατακόψαντες, τυμπάνων βοᾷ; καὶ βαρβαρικοῖς ἀλαλαγμοῖς ἐπαίνοντες. Τοιοῦτον τὸ τέλος τῆς ἀνόητου στρατηγίας; ὁ φύλος κατὰ τῶν Ῥωμαίων ἐθράβευσεν, καὶ τοιοῦτον ἡ βία Νέμεσις κατὰ τῶν εὐτυχισάντων πρότερον Ῥωμαίων τὸ τρόποιον ἐστήσεν.

γ'. Ἀλλὰ τὰ μὲν πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον οὕτως εἶχε κατὰ τοὺς χρόνους τῆς εὐσεβοῦς βασιλείας Βασίλειου, τὰ δὲ πρὸς δύόμενον ἔρχομαι διγγήσασθαι. Ἀχολούθως γὰρ τοῖς λοιποῖς καὶ τῶν κατὰ τὴν Ἑσπέραν πραγμάτων ἐπὶ πλέον ἀμεληθέντων ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Μιχαήλ, καὶ πάσης σχεδὸν Ἰταλίας, ὅση τῇ καθ' ἡμᾶς νῆα Ῥώμῃ προσφύριστε, καὶ τῶν πλείστων τῆς Σικελίας ὑπὸ τῆς γαιονούσης τῶν Καρρηδονίων δυνάμει καταπολεμηθείσης καὶ ὑποφύρου τοῖς βαρβάροις γεγεννημένης, ἔτι γε μὴν καὶ τῶν ἐν Παννονίᾳ καὶ Δαλματίᾳ καὶ τῶν ἐπέκεινα τούτων διαχειμένων Σκυθῶν, Κρωδάτοις φημι καὶ Σέρβοις καὶ Ζαχλουμοῖς Τερβουνιώταις τε καὶ Καναλίταις καὶ Διοκλητιανοῖς καὶ Πεντανόις, τῆς ἀνέκθευ τῶν Ῥωμαίων ἐπικρατείας ἀφηνιάσαντες αὐτόνομοι τε καὶ αὐτοδέσποτοι καθεστήκεισαν ^{δ'}, ὑπὸ ἰδίῳ

VARIÆ LECTIONES.

^{α'} Barberinus Χρυσόβουλλον. ^{β'} κατὰ τὰ πολλὰ P.

^{γ'} καθεστῆκεισαν P.

ἀρχόντων μόνον ἀρχόμενοι. Οἱ πλείστοι δὲ τὴν ἐπὶ τῷ θεῷ ἀποστάσιν ἐνδεικνύμενοι καὶ τοῦ θεοῦ βαπτίσματος αὐτοὺς ἡλοτρύωσαν, ὥς ἂν μηδὲν ἐνέχυρον τῆς πρὸς Ῥωμαίους φιλίας καὶ δουλώσει; ἔχοιεν.

νγ'. Οὕτως οὖν τῶν κατὰ τὴν Ἑσπέραν ἔχόντων καὶ ἐν τοιαύταις ὄντων ἀναρχίας καὶ ἀταξίας. [P. 179] συναπέθνετο μετὰ τοῦ καιροῦ καὶ οἱ ἀπὸ Καρχηδόνης Ἀγαρηνοὶ, καὶ ἀρχοντας ἐπιστήσαντες τὸν τε Σολδάνον καὶ Σάμβαν καὶ τὸν Καλφούς, οὓς ἐν κακίᾳ καὶ πολεμικῇ ἐμπειρίᾳ κατὰ πολλὴν διαφέρειν τῶν ὁμοφύλων ἐπίστευον, ἐξ καὶ τριάκοντα πλοίων πολεμικῶν κατὰ Δαλματίας στόλον ἀπέστειλαν, ὅφ' οὗ διάφοροι πόλεις ἐάλωσαν Δαλματῶν, ὅσων ἦ τε Βούτομα καὶ Ῥῶα καὶ τὰ κάτω Δεκάτορα ^α. Προχωροῦντων δὲ κατὰ νοῦν τῶν πραγμάτων τοῖς πολεμίοις, ἦλθον καὶ ἐπὶ ^β τὴν τοῦ ὅλου ἔθνους μητρόπολιν, ἣ Ῥαούσιον λέγεται, καὶ ταύτην ἐπὶ χρόνον ἐπολιόρχουν ἱκνόν. Ἐλεῖν δὲ ἐξ ἐτοίμου οὐκ ἔσθενον διὰ τὸ ἐκθύμως τοὺς ἐνδοθεν ἀγωνίζεσθαι ὥς ὑπὲρ ψυχῆς, τὸ λεγόμενον, θέοντας. Ὡς οὖν ἐπὶ χρόνον οἱ ἐν Ῥαούσιῳ ἐταλαιπώρουσαν καὶ εἰς ἐσχάτας συνηλαύνοντο ἀπορίαι, πέμπουσι πρέσβεις ὡς βασιλεῖα ὑπὸ τῆς ἀνάγκης στενοχωροῦμενοι, καίτοι σχεδὸν οὐκ ἀνέχοντες ὡς εἰς ἄλλα μᾶλλον ὁ κρατὺς ἀπασχολῆται ^γ, ἐλεῖσθαι παρακαλοῦντες καὶ ἐπαμῦναι τοῖς ὅσον οὐπω κινδυνεύουσιν ὑποχειρίοις ^δ γενέσθαι τῶν ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ. Οὐπω δὲ τῶν πρέσβεων καταλαβόντων τὴν βασιλεύουσιν, ἀλλ' ἔτι χρονοτριβούντων περὶ τὴν ἀνοδὸν, ἐξ ἀνθρώπων μὲν ὁ φαῦλος γίνεται βασιλεὺς, ἐπὶ δὲ τὸν ἐργηγορότα καὶ νήφοντα τῶν κοινῶν φροντιστὴν Βασίλειον τὰ τῆς αὐτοκράτορος ἐξουσίας περιίσταται πράγματα· ὅς καὶ πρὸ τούτου λίαν περὶ τῶν τοιοῦτων δυσφορῶν καὶ διαπονούμενος, καὶ τότε δὲ τῶν πρέσβεων ἐπιμαλὲς ἀκροασάμενος καὶ ὡς οικεῖα τραυίστατα τὰ τῶν ὁμοκρίτων παθήματα ἡγησάμενος, περὶ τὴν παρασκευὴν ἐγένετο τῶν εἰς τὴν τῶν ἱκετευσάντων βοήθειαν μελλόντων ἐξαποστελλέσθαι· καὶ στόλον ἐξαρτυσάμενος ναῶν ἑκατὸν καὶ πάντα δεόντως ἐτοίμασάμενος, καὶ ἀνδρὰ συνέσει καὶ ἐμπειρίᾳ τῶν πολλῶν διαφερόντα ἐκλεξάμενος, τὸν πατρικίον Νικήταν φημί, τὸν τοῦ πλωμένου δρουγγάριον, ὃς κατ' ἐπὶ πᾶν Ὀρούφας ἐλέγετο, ὥστερ τινα πρηστήριον κεραυνὸν κατὰ τῶν πολεμίων ἐκπέμπει. Οἱ δὲ ἐξ Ἀφρικῆς Σαρακηνοὶ, οἱ τῇ πολιορκίᾳ τῆς πόλεως προσκαθήμενοι, δι' αὐτομόλων ἀναμαθόντες τοὺς Ῥαούσιους ^ε πρέσβεις ἀποστella πρὸς βασιλεῖα τοὺς αἰτησόμενους δύναμιν καὶ στρατὸν κατ' αὐτῶν, τοῦτο μὲν τὴν σύντομον ἀπογνώσκοντες ἔλωσιν, τοῦτο δὲ τὴν ἀφικέσθαι προσδοκώμενην ἐκ βασιλέως δέσαντες βοήθειαν, λύουσι τὴν πολιορκίαν καὶ τῶν τόπων ἐκείνων ἀπαναστεύουσι ^ς. Κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν, ἣ νῦν Λαγοδαρδία ὠνόμασται, διαπεράσαντες τὸ κάστρον Βάρεως ἐξεπύρρῃσαν, καὶ αὐτῷ κατασκηνώσαντες καὶ τοῖς μᾶλλον ἐγγίζουσι καθ' ἐκάστην ἐπιτιθέμενοι [P. 180] καὶ τῶν πορρωτέρω κατατοίμωντες καὶ αἱ τι προσλαμβάνόμενοι, πᾶσιν τὴν Λαγοδαρδίαν ἄχρι καὶ αὐτῆς σχεδὸν τῆς ποτε μεγαλοδόξου Ῥώμης ἐκράτησαν. Καὶ εἴς γε μὲν οὕτω ταῦτα.

A Romanos amicitiae ac subjectionis pignus reti-erent.

53. Sic igitur Occidentis rebus constitutis, inque eum modum per anarchiam laborantibus ac perturbatis, arrepta Agareni Carthaginenses occasione conjunctis viribus expeditionem suscipiunt; creatisque ducibus Soldano, Sambano et Chalphuso, qui longe militia bellicaque rei experientia tribulibus reliquis praestare existimabantur, sex supra triginta naves in Dalmatiam miserunt, quibus Dalmatarum plures urbes captae sunt, Butoma, Rosa et inferius Decaterum. Sic cum secundis auris res hostibus succederent, ad ipsam venerunt totius gentis metropolim, quam Ragusium vocant, eamque ad longum tempus circumscuderunt. Haud tamen facile expugnare potuerunt, iis qui intra moenia erant magno animo concertantibus, quippe quibus pro anima, ut aiunt, cursus agigaretur. Dum itaque Ragusini pro temporis diuturnitate malis conficerentur atque ad incitas redacti essent, legatos ad imperatorem mittunt, necessitatis angustiis pressi; quanquam non nesciebant, aliis potius rebus eum distineri, suppliciter rogantes ut ipsorum misertus eis vindex foret, ac tueretur qui jamjam in infidelium Christumque negantium potestatem essent redigendi. Nondum legati in urbem venerant, sed in itinere adhuc subsistebant, cum ignavus malusque imperator in humanis esse desiit, **290** rerumque summa ad vigilem sobriumque curatorem Basilium per ejus excessum transivit; qui antea quoque aegre ferebat atque animo angebatur: tuncque legatis diligenter auditis, suaeque ipsius vulnera eorum mala ducens, quos ejusdem fidei foedera sociarent, in auxiliorum apparatu erat, quae supplicibus mittenda destinabat; instructaque centum navium classe, cunctisque rite apparatis, singularis prudentiae virum experientiaque supra vulgi usum praeditum deligit, Nicetam patricium cognomento Oorypham, rei navalis drungarium, quem velut fulmen cuncta amburens ac prosternens in hostes immitteret. Agareni ut missos ad imperatorem legatos auxilia rogaturos ex profugis acceperunt, tum quod urbem brevi capiendam non sperarent, tum quod mittendas ab imperatore subsidio copias formidarent, obsidionem dirimunt; indeque solventes atque in Italiam (cui nunc Longobardia nomen est) transmittentes Barensem arcem expugnaverunt; ibique habitantes cum vicinioribus quotidie ingruerent ac remotiora tentarent semperque ditioni suae aliquid adjicerent, omnem Longobardiam adusque praecelsa quondam prope gloria Romam subegerunt. Atque in hunc modum se res Occidentis habebant.

VARIÆ LECTIONES.

^α Δεκάτορα P. ^β ὑπὸ A. ^γ ἐπὶ τῇ γῇ AP. ^δ ὑποχειρίους P. ^ε Ῥαούσιων infra. ^ς ἐπαναστεύουσι A.

291 54. Quod ita Dalmatarum auxiliis a Romanis gestum erat, videntes, quas paulo superius memoravi nationes, Chrobati nimirum et Serbli et reliqui, ejusque qui tum rerum potiretur æquitatem in omnibusque justitiam et virtutem audientes, beneque subesse quam periculose ausuque temerario præesse ac imperare plus facientes, operam adhibent ut ad pristinum redeant dominatum iterumque Romanis serviant. Quare et ipsi oratores mittunt ad imperatorem, tum scilicet qui eadem ipsa integraque religione defecerant, tum qui excussa prima sua servitute ipsi sponte baptismum prorsus ejuraverant; quamque utiles quandoque Romanis exstitissent opportune memorantes, rogantesque humanissimo Romanæ potentie Jugo ac illius ductori rectorique subijci. Horum votis ac petitioni, ut quæ niti ratione viderentur, se facilem præbens Imperator (quippe qui etiam antea pro illis animi angeretur atque doleat, velut ditionis suæ non modica accisa parte raptaque ac discepta) placido, quemadmodum humanissimus pater filium qui stulte imperium detrectarat ductusque poenitentia redierat, ipse quoque istos admisit atque recepit; ac statim cum illis sacerdotes suoque nomine delegatum hominem misit, ut ante alia ab ipso animarum periculo eos eriperet ac pristinae fidei restitueret, atque ex delictis, quæ vel ignorantia **292** vel dementia ac temeritate contraxerant, liberaret. Peracto autem religioso istiusmodi opere, cunctisque divino baptismo impartitis atque Romanorum fascibus inclinatis, hac parte redintegratus est imperatoris principatus, cunctis humanissima ejus jussione ex suis ejusdemque gentis hominibus, magistratus rectoresque, qui illis imperio præessent, accipientibus. Non enim ille magistratus illis præpositos venales habuit, ut inde easque ratione, qui plus darent exque subditis amplius meterent, illis præficeret; sed qui ab eis ipsis electi essent ac velut suffragio creati, tanquam arbitros magistratus paternaque benevolentia eos prosecuturos, eis pro imperio præesse prudenter constituit. Atque hæc quidem ita se habuere.

55. Quod vero barbari, qui sic neglecto segniterque administrato imperio in Romanam ditionem trajecerant pulsique Ragusio fuerant, uti jam dictum est, adhuc in Italia fixo pede continue eam incursabant direque desolabant, centum quinquaginta munitis oppidis, qua spontanea deditione qua obsidione vique in potestatem suam redactis, audiens imperator valde animo discruciabatur; horumque sollicitudine invigilans modum quærebat, quo facile vel hostes penitus fundere liceret vel a Romana saltem procul ditione abigere ac propellere. Jam itaque quæ **293** ante Ragusinorum causa gentisque omnis Dalmatarum missæ fuerant copiae, Niceta Oorypha patricio ductore, ut supra di-

Α νεί. Τὸ δὲ περὶ τοὺς ἐν Δαλματία κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπικουρίας γεγονὸς καὶ τὰ προμνημονευόμενα γέννη θεασάμενοι, οἱ τε Χροβάτοι καὶ Σέρβλοι καὶ οἱ λοιποὶ, καὶ τοῦ ἄρτι βασιλεύοντος Ῥωμαίων τὴν ἐπιείκειαν καὶ περὶ πάντα δικαιοσύνην καὶ ἀρετὴν πυνθανόμενοι, καὶ τὸ καλῶς ἄρχειν τοῦ ἐπισφαλῶς ἐκ θρασυτήτος ἄρχειν προκρίναντες, σπουδὴν ποιοῦνται πάλιν εἰς τὴν προτέραν δεσποτείαν ἐπανελθεῖν καὶ πρὸς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπαναχθῆναι· δούλωσιν. Καὶ δὴ πρὸς τοῦτο καὶ πρέσβεις καὶ αὐτοὶ πρὸς τὸν βασιλέα πέμπουσιν, οἱ τε μετὰ τῆς αὐτῆς θρησκείας ἀποστατήσαντες καὶ οἱ τέλειον τοῦ θεοῦ βαπτίσματος ἀπαυτομολήσαντες, τῆς τε ἡ ἐξ ἀρχῆς αὐτῶν δουλώσεως· καὶ εἰς ὅσα Ῥωμαίοις γεγονόσιν ποτε **Β** χρησιμοὶ εὐκαιρῶς ὑπομνησκόντες, καὶ ἀξιοῦντες τῇ φιλανθρώπων ζεύγῃ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐξουσίας καὶ ὑπὸ τῷ ταύτης ἀγγελάρῃ τάττεσθαι καὶ αὐτούς. Ὡς εὐλόγου τῆς δεήσεως ἐπακούσα· ὁ βασιλεὺς, ἐπεὶ καὶ πρὸς τοῦτο ἐνυπόφορε περὶ αὐτῶν καὶ ἡσχάλῃ ὡς οὐ μικρῷ μέρει περικεκομμένης καὶ διηρησμένης τῆς αὐτοῦ ἀρχῆς, εὐμενῶς, ὡς τὸν ἀφρόνως ἀφηνιάσαντα υἱόν, εἶτα μεταγινώσκει καὶ ὑποστρέψαντα ὁ φιλάνθρωπος πατήρ, καὶ αὐτὸς τούτους προσήκατο καὶ ἀνεδέξατο, καὶ ἱερεῖς εὐθέως μετὰ καὶ βασιλικῷ ἀνθρώπου σὺν αὐτοῖς ἐξαπέστειλεν, ὡς ἂν πρὸς τῶν ἄλλων τοῦ **Γ** ψυχικοῦ τούτους κινδύνου ἐξέλῃται καὶ πρὸς τὴν προτέραν πίστιν ἐπανασώσῃται καὶ τῶν ἐξ ἀγνοίας ἢ ἀνοίας ἀπαλλάξῃ πλημμελημάτων αὐτούς. Ἀνυσθέντος δὲ τοῦ τοιοῦτου θεοφιλοῦς ἔργου, καὶ πάντων τοῦ θεοῦ μετασχόντων βαπτίσματος καὶ εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπανελθόντων ὑπόπτωσιν, ἐδέξατο κατὰ τοῦτο τὸ μέρος τὴν ὁλοκληρίαν τῆς βασιλείας ἀρχῇ, πάντων φιλανθρώπων τοῦ κρατούντος προστάγματι ἐκ τῶν οικείων καὶ ὁμοφύλων δεξιμένων ἄρχοντας εἰς ἐπιστάσιαν αὐτῶν. Οὐ γὰρ ὄντως ἐκεῖνος τὰς εἰς τὴν **Δ** ἐπιστάσιαν αὐτῶν εἶχεν ἀρχάς, ἵν' ἐντεῦθεν τοὺς πλεον διδόντας καὶ καλαμωμένους αὐτοῦ τὸ ὑπήκοον εἰς τὸ τούτων κατεξουσιάζειν προβάλλῃται· καὶ διὰ τοῦτο τοὺς ὑπ' αὐτῶν ἐκείνων ἐκλεγομένους καὶ ὁλοεῖ χειροτονουμένους, ὡς αἰρετοὺς ἄρχοντας καὶ πατρικὴν πρὸς αὐτοὺς διασώζειν ὀφείλοντας εὐνοίαν, ἄρχειν αὐτῶν νομνῶς διαωρίσασθαι. Καὶ ταῦτα μὲν ταύτη.

[P. 181] νεί. Ἐπεὶ δὲ οἱ ἐπὶ τῆς ἐκμελούς τε καὶ ῥαθύμου βασιλείας πρὸς τὴν ἐπικράτειαν τῶν Ῥωμαίων διαπεράσαντες· βάρβαροι καὶ τοῦ Παοσαίου ἀποκρουσθέντες, καθάπερ ἦδη πρότερον εἰρηται, ἔτι κατὰ τὴν Ἰταλίαν διέτριβον, συνεχῶς αὐτὴν κατατρέχοντες καὶ ἀφειδῶς ληϊζόμενοι, ὡς καὶ μέχρι τῶν πενήτην καὶ ἑκατὸν κάστρων τὰ μὲν ἐκ προδοσίας, τὰ δὲ πολιορκίᾳ χειρώσασθαι, ἀκούων ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἡνιάτο σφοδρῶς, καὶ ταῖς περὶ τούτων φροντίσιν ἐπαγρυπνῶν ἐζήτει πῶς ἂν εὐπειτῶς δυνηθεῖν ἢ τελῶς· **Ε** τρωπώσασθαι τοὺς ἐχθροὺς ἢ καὶ ἐκ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπικρατείας ἀπώσασθαι καὶ ἐξελθεῖν τὸ δυσμενές. Καὶ τὰς μὲν ἦδη χάριν τῶν Παοσαίων καὶ ἔλου τοῦ ἔθνους τῶν Δαλματῶν προαποσταλείσας

VARIAE LECTIONES.

“ οὐ οὐ. Α. ” τοῦ] καὶ P. “ τὴν οὐ. Α. ” εἶχεν ἀρχάς, ἵν' οὐχ ἵνα Α. “ τέλειον Α.

δυνάμεις, ὧν ἤρχεν, ὡς πλάσαντες εἰπομεν, ὁ κατὰ τὴν Ὀρὺφον Νικήτας πατριχίος, οὐκ ἀξιόμαχος πρὸς τοσαύτην τῶν βαρβάρων πληθὺν ἐδοκίμασε, μάλιστα διὰ τὸ χρεῖαν εἶναι καὶ πρὸς τὴν μισόγαιον πολλὰκις ποιεῖσθαι τὰς συμπλοκάς· καὶ πολὺ τῆς θαλάττης ἀπαρτῆσθαι, ὅπερ ἐδόκει πρὸς νηϊτικὴν στρατὸν ἀσύμφορον καὶ ἀδύνατον· ἄλλας δὲ πάλιν ἀπ' ἐνταῦθεν ἀποστέλλειν δυνάμεις οὐκ ἔκρινεν εἶναι λυσitelis διὰ τε τὸ τῆς ἐκστρατείας θαπανηρὴν καὶ τὴν χρεῖαν τῇ τῶν ἐνταῦθα χωρῶν. Καὶ συνετῶς βουλευσάμενος πρὸς Λοδοῖχον τὸν βῆγα Φραγγίτας καὶ τὸν πάπαν Ῥώμης διαπρεσβεύεται συνεπικουρῆσαι τῇς ἐνταῦθεν δυνάμεσι καὶ μετὰ τούτων συμπαρατίξασθαι κατὰ τῶν ἐν Βάραι κατοικησάντων Ἀγαρηνῶν, κελύσας καὶ τὰς ὀλίγῃ πρόσθεν μνημονευθείσας χώρας τῶν Σκλαδηνῶν συνεπιλαβέσθαι τοῦ ἔργου, διὰ τῶν οἰκητόρων Ῥαουσίου καὶ τῶν παρ' αὐτοῖς ἰγχωρίων πλοίων περαιωθέντας τὸ πέλαιος Δελματῶν. Ὡν ὁμοῦ πάντων γεγενημένων καὶ μεγάλης ἀθροισθείσης δυνάμεως, ἐπαὶ καὶ ὁ Ῥωμαϊκὸς ναύαρχος συνέσει καὶ ἀνδρῖα πολὺ πάντων διέφερε, θάττον ἢ Βάρις ἀλίσκεται. Καὶ τὸ μὲν πᾶστρον αὐτὸ καὶ ἡ χώρα καὶ πᾶν τὸ αἰχμάλωτον εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐξουσίαν ἀναλαμβάνεται, καὶ τοὺς οἰκέλους ἡ χώρα ἀπολαμβάνει οἰκήτορας, τὴν δὲ Σολδάνον ἐκείνην καὶ τὸν ὑπ' αὐτὴν λαὸν τῶν Ἀγαρηνῶν ὁ Ῥῆξ Φραγγίτας ἀναλαβόμενος, ἐν Καπύῃ ἀπήγαγεν· ταύτης γὰρ αὐτῆς ἤρχεν ἐτι καὶ προσέτι Βενεβενδοῦ. Καὶ ἡ τοιοῦτον πῆρις ἐδίξαστο, καὶ τοῖς ἐνταῦθεν λαφύροις καὶ τῇ ὀλίγῃ κατακοσμηθῇ ἡ βασιλεύουσα.

νς'. Ἐπειδὴ δὲ πολλάκις ἡ ἱστορία φιλεῖ καὶ ταῖς κατὰ παρεκβάσειν διηγήσασιν τὸν λόγον ποικίλλειν καὶ τῇς τῶν ἐντυγχανόντων ψυχῶν γὰρ ἀκοῆς, [P. 182] ἐπεξηγητῶν καὶ ὅσα μεταξὺ τοῦ Ῥῆξ Φραγγίτας καὶ Σολδάνου τοῦ Ἀφρικῆς ἀμυρᾶ καὶ τῶν οἰκητόρων Καπύης καὶ Βενεβενδοῦ συνέθηκα καταπρυχθῆναι. Ἐπὶ διετίαν γὰρ ἐν Καπύῃ συνὼν ὁ Σολδάνος τῷ τῆς Φραγγίτας Ῥῆγι οὐδέποτε ὥρθη ὑπὸ τινος τὸ παράπαν γέλων. Ὁ δὲ Ῥῆξ τῷ κατάφωρον αὐτὸν γελῶντα πεποιχέντι χρυσίου δότιον κατεπηγγελάτο. Προσῆγγαλαν οὖν τίς ποτε τῷ Ῥῆγι γελῶντα τὸν μέχρι τότε σκυθρωπὸν Σολδάνον θάσασθαι, καὶ τούτου παρείχετο μάρτυρας. Ὡν καλέσας ὁ Ῥῆξ τὴν αἰτίαν τῆς μεταβολῆς καὶ τοῦ γέλωτος ἐπυνθάνετο. Ὁ δὲ Ἀμαξαν, φησὶ, κατιδὼν καὶ τοὺς ταύτης κατανοήσας τροχούς, πῶς καὶ τὸ μετέωρον τούτων ταπεινοῦται καὶ τὸ ταπεινὸν αὐτῆς μετεωρίζεται, καὶ ὡς εἰκόνα ταῦτα λαβὼν τῆς ἀσταθμότητος καὶ ἀβεβαιότητος τῶν ἀνθρώπων ἐνδομυμονίας, ἐγέλασεν ἅμα μὲν ἐνθυμηθεὶς πῶς ἐφ' οὕτως ἀβεβαίων πραγμάτων ἐπαίρομεθα, ἅμα δὲ καὶ οὐκ ἀδύνατον οἰσθῆναι τὸ καὶ ἐμὲ, ὥσπερ ἐκ μετεώρου γέγονα ταπεινός, οὕτως καὶ ἐκ τοῦ χαμηλοῦς ἐνδέχασθαι πάλιν ἀρθῆναι πρὸς μέγας. Ἀπαρ' ἀκούσας ὁ Ῥῆξ, καὶ ἐν τῷ τὰ οἰκεία λαβὼν καὶ ἐκείνων συνετὸν λογισάμενος, ἤρξατο παρρησίας καὶ συνδαιτίως μεταδιδόναι αὐτῷ.

xiuus, adversus tantam barbarorum multitudinem laud satis pares existimans, ac vel maxime quod in mediterraneis haud raro manus conscrundæ essent longiusque a mari abscedendum, quod navalibus copiis haud conduceret nec certe ab illis præstari posset, alias vero rursus Byzantio copias mittere haud ille utile putans ob expeditionis nimios sumptus et Orientalis tractus regionum necessitatem, prudenti consilio inito ad Ludovicum Franciæ regem et ad Romanum antisitem legatos mittit, ut abs eo missis copiis opem ferant ac cum eis adversus Agarenos Barii sedes habentes pugnam instruant, jubens ut et quas paulo ante memoravimus, Sclavenorum gentes institutum suum juvent, transmissis Ragusii incolarum ope suisque ipsorum navigiis Dalmatarum mari. Hoc modo conjunctis viribus ingens contractus est exercitus; quodque Romanæ classis præfectus longe omnibus solertia ac fortitudine præstaret, Barium brevi capitur; oppidumque ipsum et ager omnesque captivi in Romanorum potestatem cedunt, suosque regio cives ac colonos recipit. Rex Franciæ Soldanum illum subditosque Saracenos sibi ipse captivos sumens Capuam adduxit, cujus illa ditionis erat ut et Beneventum. Huncque **294** prima imperatoris in Occidentem expeditio nacta finem est; ejusque spoliis ac claritate urbs augusta ornatur.

μὲν πρώτη κατὰ τὴν Ἑσπέραν στρατεία τῷ βασιλεῖ

56. Quod vero haud raro historia etiam narrationibus quæ parum a scopo excurrere videntur, quamdam sermoni varietatem non illubens conciliat, eaque legentium animos afficit ac recreat, operæ pretium videatur ut et ea referamus quæ inter regem Franciæ et Soldanum Africæ ameram civesque Capuæ et Beneventi contingere. Soldanus enim annos duos cum rege Franciæ Capuæ moratus nunquam ab ullo prorsus visus est ridere. Rex, si quis ridentem deprehendisset, auro donandum pollicitus est. Nuntiavit itaque quispiam regi vidisse se Soldanum ridentem, qui hactenus moestus severoque vultu exstitisset; reique profert testes. Vocavit ad se rex Soldanum, exque illo mutationis ac risus causam sciscitatus est. Cui ille: *Videns, inquit, currum, ejusque rotas considerans, quomodo aliæ earum partes e sublimi aze in imum deprimantur ac rursus ex humili in altum tollantur, atque hanc ego incertæ ac inconstantis hominum felicitatis imaginem sentiens, risi, simul etiam cogitans quam de re instabili superbia inflamur; ac denique hoc fieri posse judicans, ut quomodo ex summo infimus sum factus, ita ex humili rursus loco ad prius fastigium attollar.* His rex auditis, deque suo statu cogitans, illumque virum prudentem indicans, libere postmodum **295** secum congredi ac versari permisit.

57. At Soldanus, homo vafer et astutus nec Punicæ fraudis expers, alios aliis vicissim calumniando ac committendo salutem sibi procurandam decrevit. Haud raro enim ad eum, velut senili experientia catum hominem ac sapientem exque prospera fortuna infelici jam usum, Capuæ ac Beneventi proceres veniebant. Quibus ille, amicitiae larvam simulans, velle se, aiebat, regis ad eos consilium arcunum proferre, sed meluere, quod inde eaque denuntiatione periculum sibi immineret. At ille iurejurando affirmare, quod dixerit, religiose iis secreto legendum esse. Tum ille: *Hoc regi constitutum, ut eos omnes ferro vinctos in regionem suam Franciæ mittat, quippe qui non aliter vestrarum urbium se tuto possit existimet.* Illis vero non certam omnino fidem ejus verbis habentibus, sed certius adhuc illorum argumentum quærentibus, rursus Soldanus ad regem talia proloquitur: *Non potes has urbes tuto in dittoe tenere, quandiu primores civium hic sedes habent. Itaque si hoc animo es ut firmiter tui eas juris retineas, vinctos illos quantocius mitte in Franciam.* His persuasus rex catenas brevi fabricari, quasi aliqua necessitate urgente, præcepit. Convisens rursus Soldanus patricios: *Nunc quidem, inquit, mihi fidem adhibeas, verbaque mea negligitis? scrutamini, exquirite, quid fabri omnes regis jussu construant; ac si catenas* **296** *et vincula inveneritis, iis quæ vestrarum salutis causa a me vobis dicuntur nolite fidem abnuere.* Intelligentes itaque patricii barbarum, quod ita diceret, vera loqui, nec de aliis jam dimisi sunt. Modum ergo quærebant quo regem ulciscerentur. Brevi itaque cum venatum egressus esset, urbis portas ei claudunt nec amplius ingredi sinunt. Is vero, cum nihil in promptu esset quod quasi ulturus in eos facere posset, in patriam iterum reversus est.

58. Accedit ad patricios Soldanus, indicati secreti mercedem accepturus. Ea erat ut in patriam reverti sineretur. Facta ergo abeundi licentia cum venisset Carthaginem, receptoque proprio principatu, nec a malitia discedens, adversus Capuam et Beneventum, acceptæ salutis gratiam iis redditurus, proficiscitur. Missa ad regem ab oppidanis legatio petitum auxilia: verum dimissi contumeliose legati, audiente rege illorum se magis gratulari exitio. Mittunt itaque arcium præfecti nuntium ad imperatorem. Is porro, humano cum esset pronoque ad miserendum ingenio, statim legatum remittit nuntiatum ut ad se brevi mittenda auxilia expectent. Capitur nuntii minister ab hostibus, nondum perlato responso ad eos a quibus missus erat. Cui Soldanus: *Si mea voluntati morem gesseris, cum salutem tum vero munera ex me consequeris.* Assensiente illo, ac quidquid jusserit **297** *facturum se pollicente: Volo, inquit, ut extra muros constitutus in hæc verba cives alloquaris: Ego quidem ministe-*

νῆ'. Ὁ δὲ πανούργος ὢν καὶ δόλων Φοινικικῶν οὐκ ἀμέτοχος ἐκ τῆς ἐκατέρων ἔγνω διαβολῆς σωτηρίαν ἑαυτῷ πραγματοῦσθαι. Πολλάκις γὰρ πρὸς αὐτὸν, καὶ ὡς ἐκ γεροντικῆς ἐμπειρίας συνετὸν καὶ σοφὸν καὶ ὡς ἐξ εὐτυχῶς δυστυχῆ, οἱ τῶν κάστρων Καπύης καὶ Βενεβανδοῦ παρεγίνοντο ἄρχοντες. Ὁ δὲ τὴν πρὸς αὐτοὺς φιλίαν πλαττόμενος ἐξενεγκεῖν τι πρὸς αὐτοὺς ἀπόρρητον βούλευμα τοῦ ρηγός· Ἐλεγεν βούλεσθαι, δεδοικέναι δὲ τὸν ἐκ μηνύσεως κίνδυνον. Τῶν δὲ διοικουμένων ἀνέκφορον ποιήσασθαι τὸ λαλούμενον, ἔφη βούλεσθαι τὸν ρῆγα πάντας ὑμῖς πρὸς τὴν ἑαυτοῦ χώραν τῆς Φραγγίας σιδηροδεσμίους ἐκπέμψαι ὡς οὐκ ἄλλως οὐσης αὐτῷ ἀσφαλοῦς τῆς τῶν ὑμετέρων διακρατήσεως πόλεως. Τῶν δὲ μὴ πάνυ πιστῶν τέως ἡγησάμενων τὸ μὴνυόμενον, ζητούντων δὲ σαφεστέραν ἐτι κατάληψιν, πάλιν πρὸς τὸν ρῆγα ὁ Σολδάνος τοιαῦτα φησὶν, ὡς Οὐκ ἔστι σοι ἀσφαλὴς ἡ τῶν κάστρων τούτων κατάσχεσις, ἕως οἱ τούτων ἄρχοντες ἐνταῦθα ἐπιχωριάξουσιν ^α· ἀλλ' εἰ βούλει βεβαίως δεσπόζειν αὐτῶν, τούτους ὅλκτον πρὸς Φραγγίαν δεσμίους ἀποστείλαι. Πεισθεὶς οὖν τοῖς τοιούτοις λόγοις, ὁ ρῆξ ἀλύσεις διωρίσαστο συντόμως χαλκευθῆναι ὡς ἐπὶ χρεῖα κατεπειγούση τινί. Ἰδὼν οὖν αὐτοῖς ὁ Σολδάνος τοὺς ἄρχοντας, Οὐδ' ἐτι μοι, φησὶ, πιστεύετε περὶ ὧν ἔλεγον; [P. 183] ἐρευνήσαντες ἴδετε τί οἱ χαλκεῖς πάντες ἐργάζονται τῇ τοῦ ρηγὸς προστάξει· καὶ ἔαν εὖρητε ἀλύσεις τε καὶ δεσμά, μὴ ἀπιστήσητε τῶν πρὸς σωτηρίαν ὑμῶν λεγομένων ὑμῖν. Γνόντες οὖν ἐν τοῖς τὸν βάρβαρον οἱ ἄρχοντες ἀληθεύοντα οὐδὲ πρὸς τὰλλα ἐτι ἠπείστησαν, τρόπον δὲ ἐξήτουν ὅπως τὸν ρῆγα ἀμύνωνται. Καὶ δὴ μετ' ὀλίγον πρὸς κυνηγέσιον ἐξελθόντος αὐτοῦ, ἀποκλείουσι κατ' αὐτοῦ τὰς πύλας καὶ οὐκέτι τὴν εἰσόδον συγχωροῦσιν αὐτῷ. Ὁ δὲ μηδὲν ἐκ τούτου παραχρῆμα δυνάμενος πράξασθαι πρὸς τὴν ἰδίαν χώραν αὐτοῖς ἀνθυπενόστησε.

νῆ'. Πρόσεισιν οὖν τοῖς ἄρχουσιν ὁ Σολδάνος, τὴν χάριν τῆς μηνύσεως ἀπαιτῶν· ἡ δὲ ἦν τὸ πρὸς τὴν οἰκίαν πατριδᾶ συγχωρηθῆναι αὐτῷ ^α ἀπειθεῖν. Συγχωρηθεὶς οὖν καὶ κατὰ Καρχηδόνα γενόμενος καὶ τὴν οἰκίαν ἀρχὴν ἀπολαθὼν καὶ τοῦ κακὸς εἶναι μὴ ἐκστάς ἐκστρατεύει κατὰ Καπύης τε ^α καὶ Βενεβανδοῦ, τὰ χριστήρια τούτοις τῆς σωτηρίας ἀποδίδούς. Οἱ δὲ πρὸς τὸν ρῆγα διαπρεσβεύονται. Ἀλλὰ μεθ' ὕβρεως ἀποπέμπονται, ἐπιχαίρειν εἰπόντες τῇ ἀπωλείᾳ αὐτῶν. Σεῖλλουσιν ἄγγελον πρὸς τὸν ^α βασιλέα οἱ τῶν τοιούτων κάστρων ἐξηγούμενοι. Συμπαθὴς οὖν ὁ βασιλεὺς καὶ φιλόανθρωπος ὢν ὅλκτον ἐκπέμπει τὸν πρεσβευτὴν δηλώσοντα τούτοις προσδέχεσθαι συντόμως τὴν ἐντεῦθεν βοήθειαν. Γίνεται δὲ τοῖς πολεμίοις ἐγκρατής ὁ τῆς ἀγγελίας διάκονος πρὸς τοῦ δοῦναι τὰς ἀποκρίσεις τοῖς ἀποστείλασι. Λέγει οὖν πρὸς αὐτὸν ὁ Σολδάνος ὡς *Εἰ ἐπηρεστήσεις μου τῷ βουλήματι, καὶ σωτηρίας ἀξιοθήσῃ καὶ δωρεῶν ἀπολαύσεις.* Τοῦ δὲ συνθεμένου τὴ κακελευσμένον ἅπαν ποιεῖν, βούλομαι, ἔφη, σέληναι ^α

VARIÆ LECTIONES.

^α ἐπιχωριάξουσιν P. ^α αὐτὸν A. ^α τε om. P. ^α τὸν om. A.

τοῦ κάστρου ἐκτός, καὶ τοῖς ἔνδον εἰπεῖν ὡς ⁶⁷· Ἐγὼ μὲν τὴν διακονίαν μου ἐξεπλήρωσα ⁶⁸ καὶ τὰ προσταγμένα μοι πάντα πεποίηκα· ἀλλ' ἐκ τοῦ βασιλέως βοήθειαν μὴ προσδέχεσθε· οὐ γὰρ ἤκουσαν ὑμῶν τῆς δεήσεως. Ὑποσχόμενον δὲ αὐτοῦ ταῦτα οὕτως ἔρην, ἀποστέλλεται μετὰ τῶν τοῦ Σιδᾶου ὑπηρετῶν τοῦ ταῦτα πρὸς τοὺς ἐν τῇ πόλει εἰπεῖν. Ὁ δὲ πλησίον τοῦ τείχους γενόμενος, καὶ τοὺς πρῶτους παραγενέσθαι τῆς πόλεως πρὸς τὴν ἐκράσιν αἰτησάμενος, ἔφη, Εἰ καὶ πρόδηλός μοι τυγχάνει ὁ ὕψατος καὶ ἐν' ἑρσίν ἡ σφαγὴ, ἀλλ' ἔμω οὐκ ἀποκρύψομαι τὴν ἀλήθειαν. Πλὴν αἰτῶ καὶ ὀρκίζω ὑμᾶς ἀποδοῦναι μοι τὴν χάριν εἰς τὰ ἐμὰ ἔκτονα καὶ τὴν σύνευσον. Ἐγὼ γάρ, ὦ κύριοι μου, εἰ καὶ νῦν ταῖς τῶν πολεμίων περισσέσθην ἑρσίν, ἀλλ' ὅμως τὴν διακονίαν μου ἐπλήρωσα καὶ τὴν παρ' ὑμῶν πρεσβείαν τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων προσήγαγον, καὶ συντόμως προσδέχεσθε τὴν ἐκείθεν βοήθειαν. Αἰὶδὲ στήτε γενναίως καὶ μὴ δειλανδρήσητε ⁶⁹. ἔρχεται γὰρ ὁ ὑμᾶς βυόμενος, εἰ καὶ μὴ ἐμέ. [P. 184] Ταῦτα οὖν οἱ τοῦ Σιδᾶνου ὑπηρεταὶ ἀκούσαντες καὶ πρὸς τὴν ἀπάτην ἐκμανέντες σφοδρῶς, εὐθέως αὐτὸν τοῖς ξίφεσι κατακόπτουσι. Φοβηθεὶς οὖν ὁ Σιδᾶνος τὴν ἐκ βασιλέως πρὸς τὴν οἰκίαν χύραν ὑπέστρεψεν. Καὶ τὸ ἀπὸ τούτου διέμειναν πιστοὶ βασιλεῖ οἱ τῶν τοιούτων ἐξ-
 τγούμενοι κάστρων, καὶ ταῦτα πρὸς τὴν αὐτοῦ συνετήρησιν δούλωσιν.

νθ'. Συνέβη δὲ κατὰ τοὺς καιροὺς ἐκείνους καὶ ἄλλον στόλον Ἀγαρηνῶν κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπι-
 κρατείας ἔλθειν· ἀλλὰ ταῖς τοῦ βασιλέως ἐπιμόνοις δείξει πρὸς θεὸν καὶ ταῖς ἐμφορῇ διατάξεσι καὶ τῇ δεύσει τῶν πραγμάτων μεταχειρίζεται μετὰ τῶν Ῥωμαίων ⁷⁰ ἡ νίκη ἐγένετο καὶ δυσκλεᾶ τὴν ἤτταν οἱ ἐκ τῆς Ἀγάρ ἠνέγκαντο. Ὁ γὰρ τῆς Ταρσοῦ ἀμ-
 ρᾶς, δς Ἑσμὴν ὠνομάζετο, τριάκοντα πλοίων μεγί-
 στων, ἃ κομβάρια λέγεται, στόλον ἐξαρτυσάμενος κατὰ τοῦ κάστρου Εὐρίπου ⁷¹ ὀπλιζεται. Τοῦ δὲ στρα-
 τηγοῦ Ἑλλάδος (ὁ Οἰνιάδης οὗτος ἦν) κελύσει βα-
 σιλικὴν τὴν ἱκανὴν εἰς φυλακὴν τοῦ κάστρου λαὸν ἀπὸ πάσης Ἑλλάδος εἰσαγαγόντος καὶ τοῖς τεύχεσι τὰ ἀρμόζοντα παρασκευασαμένου θμυντήρια, ὡς εἶδον οἱ ἐκ τοῦ κάστρου τὰ πλοῖα τοῖς τεύχεσι πλησιάζοντα καὶ τοὺς βαρβάρους, βελῶν ἀφέσει συχνῶν ἀναστέλ-
 λειν καὶ ἀπωθεῖν πειρωμένους τοὺς ἔνδον ἐκ τῶν τειχῶν, θυμοῦ καὶ προθυμίας πλήρεις γενόμενοι γενναίως ἀντιγωνίζοντο, καὶ τοῖς ⁷² πετρουβόλοις ὀργάνοις καὶ τοξοβαλλίστραις καὶ ταῖς ἐκ χειρῶν τῶν λίθων ἀφέσει χρώμενοι συχνούς τῶν βαρβάρων καὶ ἑκάστην ἀνῆλσκον. Οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ τῶν νεῶν τὰς πλείστας ἐπιφόρου γινομένου τοῦ πνεύμα-
 τος τῷ ὑγρῷ πυρὶ κατενέπρησαν. Ἀπορῶν οὖν καὶ δυσθυμῶν ὁ βάρβαρος, καὶ εἰδὼς ἑφέσει χρημάτων ἐχόντας τοὺς πολλοὺς ἀποθνῆσκοντας, ἀσπίδα μεγά-
 λην πρὸ τοῦ χάρακος θεῖς καὶ χρυσοῦ ταύτην πε-
 πλεγμένως, τοῦτο γέρας, ἔφη, καὶ ἀριστεῖον ἐγὼ δίδωμι, μετὰ καὶ παρόντων ἐπιλέκτων τὸν ἀριθ-
 μὸν ἑκατὸν, τῷ ἀρώτως ἐπιδάνει τοῦ ἄστρος καὶ

rium meum implevi, et quæ jussus eram cuncta feci : nulla tamen vobis presto fore ab imperatore auxilia existimetis : non enim petitioni vestrae aures præbuit. Hæc se ita dicturum pollicitus mittitur cum Soldani ministris, ut cives alloquatur. Prope itaque muros admotus, rogansque adesse primores civitatis, ut audiant, inquit : Etsi manifesta mors mihi imminet cadesque in promptu est, non tamen vos veritatem celabo. Verum rogo atque obtestor ut in liberis atque uxore gratiam mihi rependatis. Ego enim, domini mei, etsi nunc hostium manibus teneor, meum tamen munus impleri, vestra ad Romanorum imperatorem legatione functus sum ; ab eoque brevi vobis ventura auxilia exspectate. Quare state fortiter, nec ignavia torpeatis. Veniet enim qui vos liberabit, quanquam me periculo non eximet. Quibus auditis Soldani ministri, factaque sibi fraude vehemēti furore iraque conciti, eum statim gladiis conscin-
 dunt. Veritus itaque Soldanus exspectatas ab im-
 peratore copias obsidionem solvit et ad propria rediit. Ex eoque tempore urbium illarum præfecti Romanæ rei fideles perstiterunt, easque in impe-
 ratoris obsequio conservarunt.

προσδοκωμένην δύναμιν ἔλυσεν τὴν πολιορκίαν καὶ
 τοῦτου διέμειναν πιστοὶ βασιλεῖ οἱ τῶν τοιούτων ἐξ-
 298 59. Contigit vero per hæc tempora ut et Agarenorum classis Romanam ditionem invaderet. Verum imperatoris assiduis ad Deum precibus solertibusque statutis necnon commoda rerum administratione, victoria a Romanis stante, Agareni probrosa clade affecti sunt. Tarsi enim ameras, Esmanus nomine, maximarum triginta navium (quas combaria vocant) instructa classe Euripi arcem aggreditur. Helladis prætor (Oeniates hic erat) imperatoris jussu justas satis copias ad tuendam urbem ex omni Græcia inducit, et in mœnibus præsidia apta disponit. Tum videntes oppidani naves mœnibus propinquare, barbarosque spissis sagittarum ictibus eos qui in muris erant conantes repellere, ira ac ardore plenis animis strenue impetum sustinebant, petrariisque et arcubalistis ipsaque manuum vi intortis lapidibus multos quotidie barbarorum necabant. Neque id modo, sed et maximam classis partem, secundum nacti ven-
 tum, igni Græco incenderunt. Anceps itaque animi ægreque ferens barbarus, haud ignarus pecuniarum amore non paucos sponte se morti obijcere, ingenti scuto auro pleno pro vallo exposito, Hoc, inquit, præmium ac honorarium illi dabo, necnon lectas virgines centum, qui primus muros conscenderit suisque tribulibus victoriæ auctor extiterit. 299 Vi-
 derunt cives, et quo res spectaret animadvertentes verbis se mutuo exhortantur ; hisque animati, ex composito reservatis foribus, in barbaros fortiter impugnant. Multisque cæsis, ipsoque amera lethali

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁷ ὡς οἱμ. P. ⁶⁸ πεπλήρωκα P. ⁶⁹ δειλανδρήσητε P, δευανδρήσητε A. ⁷⁰ Ῥωμαϊκῶν A. ⁷¹ Εὐρίπου A ⁷² τοῖς οἱμ. A.

vulnere accepto demortuo, cæteri in fugam versi insequentibus ad reliquas usque naves victoribus contrucidabantur. Ingensque barbarorum facta strages. Qui residui fuerunt, paucis navibus impletis ad sua cum probro diffugerunt. In hunc modum navalis barbarorum exercitus absque navalibus Romanis copiis, imperatoris precibus pugnantiumque forti robore, illustri prodigatus victoria est ac inglorie abscedere coactus.

καὶ φόνος ἐγένετο τῶν βαρβάρων πολὺς. Οἱ γὰρ περιλιπεῖς ὀλίγα· πληρώσαντες τῶν νεῶν μετ' αἰσχύνης ἀπέφυγον πρὸς τὰ ἴδια. Οὕτως ὁ βαρβαρικός στόλος δέχα ναυτικῆς τῶν Ῥωμαίων δυνάμεως, ταῖς τοῦ βασιλέως εὐχαῖς καὶ ταῖς τῶν ἀντιπαταξιμένων ἀλκαῖς, περιφανῶς ἡττήθη καὶ δυσχερῶς ἀνεχώρησεν.

60. Sic vero Tarsensi dissipata nebula, Cretenses rursus exortæ sunt procellæ. Sacie enim Apochapsis filio ejus iusulæ amera, sed et Photio viro strenuo ac bellatore illi socio ac administro, septem ac viginti combariis instructa classe; pro quorum numero et ratione mynparonum multitudo erat et penteconterorum (plerique saturas galeasque vocare sueverunt) cum illis in Romanæ ditionis loca excurrentes Ægæumque omne deprædantes, nec raro ad ipsam in Hellesponto Præconnesum irumpentes, multos captivos ducebant, alios contrucidabant. Congressus vero, cujus ante meminimus, Nicetas patricius, Romanarum 300 tunc triremium præfectus, fortique cum illis conserto prælio, statim ad viginti Cretensium naves igni Græco combussit, harum classariis barbaris, aliis alias gladio, igni, aqua absumptis. Reliquæ naves, quotquoti maris periculo superiores exstiterant, salutem fuga quæsierunt.

πῆρ καὶ ὕδωρ διεμερίσαντο· τὰ δὲ λοιπὰ φυγῇ τὴν δυνον, ἐπορίσαντο.

61. Quanquam vero sic imminuto Cretensium numero, sicque illis infansto pugnae exitu, haud tamen ut quiescerent adduci potuere, sed rursus rei navali animum atuentes loca paulo a Byzantio remotiora, Peloponnesum scilicet ulterioresque insulas, devastabant ac prædabantur, ductore classis, cujus supra meminimus, Photio. Mittitur contra illum cum Romana classe, qui illi beno præerat, Nicetas Oorypha. Is fausta usus navigatione, paucorum dierum spatio, in Peloponnesum evasit; impulsusque ad Cenchreorum portum, cum didicisset occidentales Peloponnesi partes, Methoniam Patrasque ac loca Corintho vicina, Barbarorum classe late divexari atque diripi, prudens eamque consilium iniit. Haud enim commodum existimavit Peloponnesum circumnavigare, et per Maleam flectendo mille milliarii spatium remeare, commodique temporis jacturam facere ac rebus opportuni: verum ut ex itinere comparatus erat, statim nociu per Corinthiacum isthmum multorum adnixu 301 solertique experientia ad alterum litus per siccum ac continentem traductis

Α τοῖς ὁμοφύλοις βριβεύσαντι τὸ νικῆν. Ὅπερ οἱ ἀπὸ τῆς πόλεως θεασάμενοι, καὶ τὸν νοῦν τοῦ πραττομένου κατανοήσαντες, τοῖς παρακλητικοῖς τῶν λόγων ἑαυτοὺς παρεθάρρυνον, καὶ ὕφ' ἐν σύνθημα τῶν πλῶν αὐτοῖς ἀνασυγχοῦν ἀνδρείως κατὰ τῶν βαρβάρων ἐξόρμησαν. Καὶ πολλῶν ἀναιρουμένων, δεξαμένου δὲ καὶ τοῦ ἀμνηρᾶ καιρίαν πληγὴν καὶ πεισόντος, ἐτράπησαν οἱ λοιποὶ καὶ τῶν διωκόντων ἐπικειμένων μέχρι τῶν ὁπολοίων νεῶν κατεσφάττοντο, περιλιπεῖς ὀλίγα· πληρώσαντες τῶν νεῶν μετ' αἰσχύνης ἀπέφυγον πρὸς τὰ ἴδια. Οὕτως ὁ βαρβαρικός στόλος δέχα ναυτικῆς τῶν Ῥωμαίων δυνάμεως, ταῖς τοῦ βασιλέως εὐχαῖς καὶ ταῖς τῶν ἀντιπαταξιμένων ἀλκαῖς, περιφανῶς ἡττήθη καὶ δυσχερῶς ἀνεχώρησεν.

Ξ. Οὕτω δὲ τοῦ ἀπὸ Ταρσοῦ διασχεδασθέντος νέφους, [P. 185] αἱ ἀπὸ Κρήτης αὖθις ἀντηγείροντο θύελλαι. Τοῦ γὰρ Σαῖτ ἐκείνου τοῦ Ἀποχάψ τῆς τοιαύτης ἀμηρεύοντος νήσου, ἔχοντος δὲ καὶ Φωτίον τινα συναργόν, ἄνδρα πολεμιστὴν καὶ δραστήριον, ἑπτὰ καὶ εἴκοσι κομβάρια κατὰ Κρήτην ἐγένετο. Προσὴν δὲ αὐτοῖς ἀναλόγως καὶ πλῆθος μυοπαρώνων καὶ πεντηκοντέρων, ἃς ¹² σακτούρας καὶ γαλέας ¹³ ὀνομάζειν εἰκότασι πάμπαντο. Μεθ' ὧν κατὰ τῆς Ῥωμαίων ἐξιόντες ἐπικρατείας καὶ πάντα τὸν Αἰγαῖον καταληγίζοντες, πολλὰκις δὲ καὶ μέχρι τῆς ἐν Ἑλλησπόντῃ Προικοννήσου ποιοῦμενοι τὴν ἐπέλευσιν, πολλοὺς ἡνδραποδίζοντο καὶ διέθθειρον. Προσβαλὼν δὲ τῷ τῆνικαῦτα τῷ τοιοῦτῳ ναυτικῷ τῶν Κρητῶν ὁ προμνημονευθεὶς Νικήτας ποτρίκιος, ὁ τῶν Ῥωμαϊκῶν τριήρων ἀρχεὶν λαχὼν, καὶ μάχην μετ' αὐτῶν καρτερὰν ¹⁴ συστήσας, εὐθύς τὰ μὲν εἰκοσι τῶν Κρητικῶν σκαφῶν τῷ ὕψῳ πυρὶ συγκατέφλεξε, καὶ τοὺς ἐπ' αὐτῶν βαρβάρους· μάχαιρα καὶ σωτηρίαν, ὅσα τὸν ἀπὸ τῆς θαλάσσης· διέφυγον κίνω

Ξα'. Ἀλλὰ καίπερ οὕτως οἱ Κρητῆς ἐλαττωθέντες καὶ δυστυχῶς ὑποστρέφαντες οὐκ ἡγάπησαν ἡρεμεῖν, ἀλλὰ πάλιν τῶν κατὰ θάλασσαν πραγμάτων ἀνταίχοντο, καὶ τὰ μάλλον τῆς βασιλίδος ἀπέχοντα, τὴν Πελοπόννησον καὶ τὰς κάτωθεν ταύτης νήσους φημί, παρελύπου καὶ ἐληγίζοντο, τὸν ἀνωτέρω μνημονευθέντα Φωτίον ναύαρχον ἔχοντας. Ἀποστέλλεται τοίνυν καὶ κατ' αὐτοῦ μετὰ τῶν Ῥωμαϊκῶν τριήρων ὁ τούτων καλῶς ἀφηγούμενος Νικήτας, τὸν Ὀρούφην φημί, ὃς αἰσίως χρησάμενος πλῶ δι' ὀλίγων ἡμερῶν καταλαμβάνει τὴν Πελοπόννησον. Καὶ τῇ λιμένι προσορμισάμενος Κεγχρεῶν ¹⁵, καὶ μαθὼν ὅτι τὰ δυσικώτερα Πελοποννήσου μέρη, Μεθώνην καὶ Πάτρας καὶ τὰ προσεχῆ Κορίνθου χωρία, λυμαίνεται τὸ βαρβαρικόν, βουλὴν βουλευέται συνετὴν καὶ σοφὴν. Οὐ γὰρ ἐκρίνε διὰ θαλάσσης τὴν Πελοπόννησον διελεῖν καὶ διὰ τοῦ Μαλέου ¹⁶ κάμψας τὸ τῶν χιλιῶν μιλίων ¹⁷ μήκος ἀναμετρήσασθαι καὶ τοῦ προσήκοντος ὑστερῆσαι καιροῦ, ἀλλ' ὥς εἶχεν, εὐθύς ἐν νυκτὶ διὰ τοῦ κατὰ Κόρινθον ἰσμοῦ πολυχειρὶ καὶ ἐμπειρίᾳ πρὸς τὸ ἐκτελεῖν μέρος κατὰ τὸ ξηρὸν διαδιδάσας τῆς ναῦς ἔργον εἶχετο. Καὶ οὕτω πεπυσμένοις τε

VARIÆ LECTIONES.

¹² & A. ¹³ γαλέας A. ¹⁴ κρατερὰν P. ¹⁵ προσορμίστας Κεγχρεῶν P. ¹⁶ Μαλαίου AP. ¹⁷ μιλίων A.

πρὸς τοῦτον τοῖς πολέμοις αἰφνίδιον ἐπιφαίνεται, καὶ συγγέας αὐτῶν τῷ δαίει τοὺς λογισμοὺς διὰ τε τὴν ἐκ τῆς προτέρας μάχης δόξας καὶ διὰ τὸ τῆς ἐφόδου ἀπρόσπτον [P. 186] οὐδὲ συστήναι καὶ ἀλλῆς μεμνηθεῖσας παντελῶς συνεχώρησεν, ἀλλὰ τὰς μὲν πυρπολήσας, τὰς δὲ καταποντώσας τῶν πολέμων νεῶν, καὶ τῶν βαρβάρων τοὺς μὲν ἀνελὼν τῷ ξίφει, τοὺς δὲ ὑποδρυχίους τῷ θυφῶ ποιησάμενος, καὶ τὸν τοῦτων ἀρχηγὸν ἀνελὼν, τοὺς λοιποὺς διασκαδασθῆναι κατὰ τὴν νῆσον ἠνάγκασεν· οὐδ' οὐκ ἀποκτείνων καὶ ζωγρῶν διαφόροις τιμωρίαις ὑπέβαλε. Τῶν μὲν γὰρ ⁷⁸ τὴν τῆς σαρκὸς ἀπέλωσε δορὰν, μάλιστα τῶν ἀρνησαμένων τὴν βάπτισμα τοῦ Χριστοῦ, τοῦτο παρ' αὐτῶν ἀφαιρεῖσθαι λέγων, καὶ οὐδὲν αὐτῶν ἔμεν· ἐκ δὲ τῶν ἱμάντας ἀπὸ τοῦ ἰνίου ⁷⁹ ἄχρι τῶν σφυρῶν μετ' ὀδύνης δριμύειας ἐξελεγκεν· ἄλλους δὲ κηλωνεῖας ἐκτὶν αἰσῶν, εἰτα ἀπὸ τοῦ μεταώρου πρὸς λίθους ⁸⁰ πίστεως μεστοὺς ἐμβάλλων τε καὶ αὐθύν, τοῦ ἰδίου αὐτοῖς· μεταδιδόναι βαπτίσματος ἔλεος τοῦ ἐκωδύνου καὶ Ζωοτροῦ. Οὕτως οὖν κατακροτομήσας, καὶ ἀναλόγους ⁸¹ τῶν ἐργασθέντων αὐτοῖς ποινὰς ἐισπραξάμενος, τοῦ καὶ αὐθὺς κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπικρατείας ἐκστρατεύειν οὐκ ὀλίγον ὅρος ἐνέβαλεν.

Ξῖ'. Ἀλλ' οὕτως μὲν τὰ μεσημβρινὰ διεσχίστατο πνεύματα, καὶ ἀκλύστως ἐντετύθεν τὸ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους σκάφος· ἡθύνοντο· ἐκ δὲ τῆς Ἑσπέρας αὐθὺς κλύδων δεινὸς ἐπηγείρετο. Ὁ γὰρ τῆς Ἀφρικῆς ἀμερμουμνῆς παμμαγέθεις ναῦς ἐξήκοντα τὸν ἀριθμὸν κατασκευασάμενος ⁸² κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπικρατείας ἐξώρμησε, καὶ τὰ μεταξὺ ληϊζόμενος· καὶ πολλὰ σώματα λαμβάνων αἰχμαλώτως ἄχρι Κεφαληνίας καὶ Ζακύνθου τῶν νήσων ἀφίκετο. Ἀπερ ἀνηκούς ὁ βασιλεὺς συντόμως πρὸς τὴν βοήθειαν διανίσταται, καὶ τὸν τῶν ναυτικῶν ἡγεμόνα δυνάμεων (Νάσαρ δὲ οὗτος ἦν)· μετὰ δυνάμεως ἐκπέμπει ⁸³ ἀδρῆς, τριήρων τε καὶ διήρων καὶ ἄλλων νεῶν ταχυναυτουμένων πλῆθος ἐξαρτυσάμενος. Σύντομον δὲ τὸν ἐκπλοῦν ὁ Νάσαρ πεποιηκώς καὶ αἰσίοις χρησάμενος πνεύμασι δι' ὀλίγου μὲν χρόνου τὴν Μεθώνην κατέλαβε, θάπτον δὲ τὴν κατὰ τῶν πολέμων ἐπίθεσιν ἀπὸ τσαύτης αἰτίας διεκωλύθη ποιήσασθαι· τῶν γὰρ ἑρετῶν οὐκ ὀλίγοι πρὸς τὸν κίνδυνον ἀποδειλιάσαντες κατ' ὀλίγους λαθραίως ἀπέφυγον, ὧν τῇ λειποταξίᾳ τὸ προσήκον τάχος ἀφαιρεθείσων τῶν νεῶν, μὴ ἔχουσιν τὴν μετὰ ῥοθίου σὺν ὀξύτητι κατὰ τῶν ἐναντίων ἐπέλασι, οὐκ ἔκρινε δεῖν παρωπλισμένοι· οὕτως κατὰ τῶν δυσμενῶν ἀπελθεῖν. Μηνύει δὲ τὸ συμβῆν διὰ ταχυδρόμου τῷ βασιλεῖ. Ὁ δὲ διὰ ταχέως ἀποστολῆς τῶν πρὸς τοῦτο ἐπιτελεῖων πάντας τοὺς λειποτάκτας ἐζώγρησε καὶ ἐμφοῦρους ἐποίησε. Σπουδῶν δὲ ὅπως καὶ ὁμοφύλων γόνου τὰς χεῖρας τηρήσῃ καθαρὰς καὶ τὸ προσήκον ἐκποιήσῃ δόξας τοῖς ὑπολοίποις· τῶν ἑρετῶν, ὧς ἂν μὴ καὶ ἄλλοις εἴῃ πρὸς μέμνησιν ἢ τούτων κακίᾳ καὶ ἐθελεικτικῶσιν [P. 187] οἱ κλειότες καὶ ῥεστωμένοντες, βου-

A navibus opus accelerat, hostibusque nihil dum tale quid cogitantibus aut premonitis repente ingruit; impletisque terrore eorum animis tum ob prioris pugnae cladisque recentem memoriam, tum ob inexpectatam irruptionem, nec coire nec prorsus fortitudinis meminisse permittit, sed navium aliis igne absumptis aliis submersis, ipsorumque barbarorum aliis ense sublati, aliis maris profundo mersis, ipsoque illorum duce interempto, reliquos per insulam dissipari coegit; quos ipsos postea intra casses adactos ac quasi venatu ac iudagine captos diversis suppliciis subiecit. Aliis autem detrahit, iis maxime qui ejurati Christi baptismatis rei essent, hoc ab eis auferri, non eorum aliquid proprium, dicens. Aliis corriglas ab occipitis ad pedes usque mallensque acerbis cruciatu extrahabat. Alios tollentibus quibusdam sustollens, sic ex alto in lebetes pice plenos injiciens pellensque, ipso illorum baptismate illos se impartiri aiebat, quanquam acerbis et caliginosis. Sic subsannans, ac pro facinorum ratione debitis poenis excrucians, non levem timorem iniecit, ne deinceps Romanam ditionem armis infestare ac diripere audeant.

B 69. Hoc modo meridianis flatibus dissipatis, Romani imperii navis a naufragio tuta dirigebatur. Ex Occidente sava rursus procella 302 exoritur. Africæ namque amermumnes magnis navibus sexaginta instructus Romanam ditionem invasit; cunctaque interjecta diripiens ac multis adductis captivis ad Cephaleniam usque ac Zacynthium insulas pervenit. Quibus auditis imperator ad opem ferendam quamprimum accingitur; navaliumque copiarum ducem Nasarum cum valida militum manu mittit, triremibus ac biremibus aliisque cursoriis navibus iisque multis stipatum. Celeri Nasar navigatione ventisque secundis usus brevi Methonam venit: ne tamen citius hostes aggrederetur, tale quid obstaculo fuit. Non pauci remigum, periculi metu deterriti, occulte paulatim diffugerant; quorum desertione, navibus ea quæ deceret celeritate carentibus, deficiente remis impellentibus vehementi in hostem impetu, haud operæ pretium putavit sic male instructa classe cum hostibus commigredi, remque adeo per celerem cursorem denuntiare studeat imperatori. Ille, missis prompte qui ad hoc idonei essent, desertores omnes vivos capit et in carcerem trahit. Spectans vero qua demum ratione et a tribulium cæde impollutas manus sertaret, et reliquis remigum quem par esset timorem incuteret, ne mollis eorum defectio in exemplum aliis cederet pluresque sic desertores ac claudii segnesque fierent, sapientissimum 303 inquit consilium. Nempe excubiarum drungario præcipit ut victorum in pretorio ac macturorum, in quos legum severitate lata capitis sententia sit,

VARIE LECTIONES.

⁷⁸ γὰρ οὐκ. P. ⁷⁹ ἡνίου AP. ⁸⁰ πρὸς τοὺς λίθους; P. ⁸¹ ἀναλόγους A, ἀναλόγας P. ⁸² κατασκευασάμενος; P. ⁸³ ἀποπέμπει: P.

triginta numero sub noctis adhuc tenebras educat, A vultusque illorum fuligine oblinat, ac erasis flamma tum barbæ tum capitis pilis formam omnem aboleat, ac unde dignosci possint, caveatque ne quis prorsus eos salutare vel alloqui audeat. Qui secus faxit, is vero morte luat. Hos porro ceu desertorum navalium capita in hippodromo acriter cædat, citoque revinctis post terga manibus per urbis forum traducat, ac deinde noxiorum vinculis constrictos tuto in Peloponnesum mittat, ut quo loco fugam fecisse existimabantur, poenas debitas luant. In eam rem operam conferre jussus Joannes Peloponnesi prætor, dictus Creticus. Is porro imperatoris jussioni parens, pro victorum numero totidem furcas erigi jubens, ad se missos in eis suspendit quasi qui fugæ auctores exstitissent. B Quibus auditis visisque Romani classarii tum illos deplorare ut timidos atque miseros, tum ipsi ad mala quæque ac gravia animis roborari, omnique remota mollitie vitæque deliciis, ut cito adversus hostes educat, imperatorem ducemque rogare.

φυγῆς πεμψέντας ἀνεσκολόπισεν. Ἄπερ ὁ Ῥωμαϊκὸς στόλος ἀκούσας τε καὶ ἰδὼν ἐκείνους τε ὧς δειλοὺς καὶ ἀθλίους ψυχαίρησε καὶ αὐτοὺς ἐπεβρώσθη πρὸς τὰ δεινὰ, πᾶσαν ἀποθήμενος μαλακίαν τε καὶ τρυφήν, καὶ ἄγειν αὐτοὺς ταχέως πρὸς τοὺς ὑπεναντίους παρεκάλουν τὸν ἡγεμόνα.

63. Inter hæc ipsi quoque ex Peloponnesiacis cohortibus ac Mardaitis 304 suppletis auctisque ordinibus, ascitoque prætore adiutore, ad impressionem sese accingit. Saraceni Romanam classem ingentis ignavix ac timiditatis jam insimulantes, quod frustra interim viderentur tempus terere, licenter admodum ac secure navibus egressi subjecta prædia insulasque diripiebant, cum repente improvius eis accedens navalis Romanus exercitus, signoque dato, noctu inexpectatus hostes aggreditur; ac nec coeundi facta facultate nec animos sumendi, misere trucidabant, navesque cum vectoribus ac reliqua suppellectili et impedimentis igni cremabant. Quæ vero naves ignis ereptæ periculo sunt, eas Nasar ecclesiæ Dei, quæ est Methonæ, velut gratiarum actionis munere donavit; manubiis atque captivis milites gaudere iisque ditari permisit. Rei vero omnem eventum cecius imperatori significat, quidve in posterum agendum aut quo vertendus animus ducendaque classis seiscitatur. Imperator ob præclare gesta laudatum ulterius progredi jubet.

64. Alacri igitur exercitu superiori victoria in Siciliam Panormumque trajicit, urbesque ibi Agarenis Carthaginensibus tributarias diripit, prædallasque agit. Onerariæ plures captæ ac scaphæ. Onus olei ingens 305 copia mercesque aliæ pretiosæ. Tantam inde olei vim invectam ferunt ut ejus libra venierit obolo. Sed et ad Italiæ partes transvecta

λὴν βουλευέται συνστήν. Τῷ γὰρ τῆς βίγλης δρυγγαρίῳ διακελεύεται ἀπὸ τῶν ἐν τῷ πραιτωρίῳ δεσμίῳν τε καὶ κακούργων, ὧν ἐκ τῶν νόμων καταψήφιστο θάνατος, τριάκοντα τὴν ἀριθμὸν εἶναι νυκτὸς οὖσης ἐξαγαγεῖν ^α, καὶ τούτων ἀσθὸλῃ τὰ πρόσωπα χρίσαντα, καὶ τὰς ἐπὶ τοῦ γενείου καὶ τῆς κεφαλῆς τρίχας ψιλώσαντα διὰ φλογὸς, περιελεῖν αὐτῶν τὸ γνῶρισμα τῆς μορφῆς, ἐξαφαλλίσασθαι δὲ τοῦ μηδέναι τῶν ἀπάντων τολῆσαι προσειπεῖν αὐτοὺς ἢ προσφωτέξασθαι, ἐπιτίμιον δὲ τῆς τὸλμης ὀρίσασθαι θάνατον, καὶ τούτους ὡς δῆθεν ἐξάρχους τῶν λειποτακτησάντων ἐκείνων πλωτῶν ἐν τῷ ^β ἱπποδρόμῳ διὰ μαστίγων ἐπεξελοῖν, καὶ ἐτοίμῳ; διὰ τῆς κατὰ τὴν πόλιν ἀγορᾶς περιγηγωνισμένους διεξελοῖν, εἶτα ποδοκᾶκας ^γ ἀσφαλισθέντας ἐκπεμψῆναι πρὸς Πελοπόννησον, ὡς ἂν ἐν τῷ τόπῳ ὕδεν ἀποφυγεῖν ἐνομίζοντο ^δ, καὶ τὴν προσηκούσαν τιμωρίαν προσδεξώνται. Ὑπηρετήσασθαι δὲ ^ε πρὸς τοῦτο Ἰωάννης ὁ στρατηγὸς ἐπετράπη Πελοποννήσου, ὁ λεγόμενος Κρητικὸς· ὃς τῇ βασιλικῇ κελεύσει καθυπουργῶν ἰσάριθμους τῶν ἀποσταλέντων δεσμίῳν ἐν Μεθώνῃ φύρκα; στήναι προσέταξε καὶ τοὺς ὡς ἐξάρχους τῆς

ἐγ^α. Ἐν τούτῳ δὲ καὶ αὐτὸς τὸ λείπον τῆς στρατείας ἀπὸ τῶν κατὰ Πελοπόννησον στρατιωτῶν καὶ Μαρδαίτων ἀναπληρώσας, καὶ τὸν στρατηγὸν συνεργὸν προσλαβόμενος, πρὸς ἐπιθεσιν εὐτρεπίζεται. Τῶν δὲ Σαρακηνῶν ἡδὴ πολλὴν δειλίαν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ καταγόντων στόλου διὰ τὸ δοκεῖν τὴν μεταξὺ χρόνον μάτην αὐτοῖς κατατρίβεσθαι, καὶ ἐπ' ἀδείας πολλῆς ἀπὸ τῶν οἰκείων ἐξερχομένων νεῶν καὶ τὰς ὑποκειμένας ληζομένων χώρας καὶ νήσους, ἐξαίφνης πλησίον αὐτῶν ἀφανῶς γεγρονῶς ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατὸς ναυτικὸς, τὸ σύνθημα δόντος τοῦ στρατηγοῦ, ἐπιτίθεται τοῖς πολεμίοις ἀπροόπτως ἐν τῇ νυκτί. Καὶ μῆτε συστῆναι μῆτε πρὸς ἀλλήν τραπῆναι σχόντες καιρὸν δυστυχῶς ἀπεσφάττοντο, καὶ αἱ τούτων ναὺς πυρὶ μετὰ τῶν ἐπιδατῶν καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς καταεπλέγοντο. Ὅσαι δὲ τὸν τοῦ πυρὸς κίνδυνον ^β διέφυγον, ταύτας τῇ ἐν Μεθώνῃ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ φέρων ὁ Νάσαρ ὡς χαριστήρια ἔδωρήσατο, καὶ ἀπὸ τῶν λαφύρων καὶ τῶν περιλειφθέντων ^γ σωματῶν ὠφεληθῆναι τὴν ὑπ' αὐτὸν λαὸν συνεχώρησεν. Δηλοποιεῖ δὲ ταῦτα θάπτεον τῷ βασιλεῖ, καὶ περὶ τοῦ τῆ χερῆ τὸ ἐνταῦθεν πράττειν καὶ ποῦ τραπέσθαι πυνθάνεται.

D Ὅν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις ἐπαινέσας ὁ βασιλεὺς προσωτέρω χωρεῖν ἐγκελεύεται.

[P. 188] ἐδ'. Ἐπεὶ οὖν τοῖς προκατειργασμένοις πρῶτος ἦν ὁ στρατὸς, διαπαιρούται πρὸς Σικελίαν καὶ Πάνορμον, καὶ τὰς ἐνταῦθα πόλεις, ὅσαι αὐτοῖς ἐκ ^α Καρχηδόνος Ἀγαρηνοῖς ἐτέλουν ὑπόφοροι, ἐπιὼν ἐληΐζετο· καὶ φορητῶν νεῶν καὶ σκαφῶν πεμπόλων ἐκράτησεν, ὧν ὁ φόρτος ἑλαῖον τε θαψιλέγῃ καὶ ἄλλα τῶν τιμιωτέρων πολλά. Τοσοῦτον δὲ φα-

VARIÆ LECTIONES.

^α ἀγαγεῖν P. ^β τῷ om. P. ^γ ποδοκᾶκας P. ^δ ἐνομίζετο P. ^ε δὲ om. P. ^β κίνδυνον om. A. ^γ περιληφθέντων AP. ^α ἐκ om. P.

σιν ἐπευωγῆσθαι τότε τὸ εἶαιον ἐκ τῆς τοιαύτης Ἀ
προσαγωγῆς ὥστε ὁδοῦ τὴν λίτραν πιπράσκεισθαι.
Διαπεράσας δὲ καὶ πρὸς τὰ τῆς Ἰταλίας μέρη ὁ αὐ-
τὸς στόλος, καὶ ταῖς ὀπλιτικαῖς καὶ ἱππικαῖς τῶν
Ῥωμαίων δυνάμεσιν ἐνωθεὶς, ὧν Προκόπιος ὁ τοῦ
βασιλέως ἡγεῖτο πρωτοβεστιάριος καὶ Λέων ὁ τῶν
Θρακῶν καὶ Μακεδόνων τότε ^α στρατηγός, ὃν Ἀπο-
στύππην ἐκάλουν, πολλὰ καὶ ἐπωφελεῖ τῇ Ῥωμαίων
ἀρχῇ κατεπράξατο· τὸν τε γὰρ ἐξ Ἀφρικῆς αὖθις
ἐξελεθόντα στόλον ἐν τῇ νήπῳ τῇ καλούμενῃ Στῆλαι ὁ
αὐτὸς Νάσαρ κατεπολέμησε, καὶ τὰ ὑπὸ τῶν Ἀγα-
ρηνῶν κατεχόμενα κάστρα ἐν τε Καλαβρίᾳ καὶ Λα-
γοβαρίᾳ, πλὴν ὀλίγων πάνυ, πάντα τῆς βαρβαρικῆς
χειρὸς ἡλευθέρωσε καὶ πρὸς τὴν Ῥωμαίων ἐξουσίαν
μετήγαγε. Καὶ οὕτω μὲν ὁ ναυτικὸς στρατὸς κρείτ-
των ὁδῶν καὶ φθόνου φανείς καὶ νεμέσεως μετὰ πολ-
λῶν λαφύρων καὶ νικητικῶν στεφάνων ἐπανῆλθε
πρὸς βασιλέα, εὐφροσύνης ἐμπλήσας πᾶν τὸ πολίτευμα, καὶ βασιλεῖ πολλὰς ἀφορμὰς παρασχὼν τῆς
πρὸς Θεὸν εὐχαῖς στίας καὶ ἀνθομολογήσεως.

ζς· ζς'. Αἱ περὶ ταῦτα δὲ δυνάμεις οὐ πάντῃ τὸν φθό-
νον διέφυγον, ἀλλ' ἔργα μὲν ἀνδρικά καὶ λαμπρὰ
κατειργάσαντο, ἐξ ἑρίδος δὲ καὶ φιλονεικίας κατ'
αὐτὸν τὸν ἀγῶνα συμπεσοῦστος ἀπώλεσαν τὸν μείζονα
στρατηγόν. Τοῦ γὰρ Λέοντος διενεχθέντος πρὸς τὸν
Προκόπιον, συμβαλόντων δὲ ὁμοῦ τοῖς πολεμίοις,
συνέβη τὸν μὲν Ἀποστύππην μετὰ τῶν Θρακῶν τε
καὶ Μακεδόνων κατὰ τὸ δεξιὸν μέρος ^α ἀγωνιζόμενον
κρατεῖν τῶν ἐχθρῶν καὶ πολλὸν φόνον ἐργάζεσθαι,
τὸν δὲ Προκόπιον μετὰ τῶν Σκλαθίνων ^β τε καὶ Δυ-
τικῶν κατὰ τὸ ἔσπερον μέρος ἀντιταττόμενον ὑπὸ τῶν
ἐναντιῶν πιέζεσθαι. Μὴ πεμφθείσης δὲ παρὰ τοῦ
συστρατήγου βοηθείας πρὸς τὸ ποιοῦν διὰ τὴν προ-
ηγησαμένην φιλονεικίαν, ἐτράπη καθαρῶς τὸ κατὰ
τὸν Προκόπιον μέρος, καὶ αὐτὸς ἐκείνος ἐσφάγη κατὰ
τὴν δίωξιν, τοῦ ἱπποῦ συμπεσόντος αὐτῷ. Τοιοῦτον
δὲ τέλος τῆς μάχης ἐκείνης λαδοῦσθαι, θέλων τε καὶ
ἔτερον λαμπρὸν ὁ Λέων ἐργάσασθαι, ὥς ἂν τὸ ἐκ τῆς
ἑρίδος συσκιάνη συμβῇ, τό τε ^γ οἰκέλον στρατεύμα
λαδῶν καὶ τοὺς ἐκ τῆς φυγῆς διασωθέντας τῶν τατ-
τομένων ὑπὸ τὸν Προκόπιον συμπεριλαβὼν τὸ κάστρον
κατεπολέμησε Τάραντος, ἔτι κατεχόμενον ὑπὸ τῶν
Ἀγαρηνῶν, καὶ τοῦτο κατὰ κράτος εἶλε, καὶ πάντα
τὸν ἐν αὐτῷ λαὸν ἐξηνδραποδίστατο· ἐξ ὧν τὸ τε
στρατιωτικὸν ^δ ἀποχρῶντως ὤφελθῆναι συνεχώρη-
σε [P. 189] καὶ βασιλεῖ συχνὰ προσήγαγε λάφυρα.
Ἀλλ' οὐκ ἐπέβη τοῦτοίς ἤδέως ὁ βασιλεὺς, οὐδὲ ὡς
ἀριστέα τὸν Λέοντα ἀντημέλειτο, ἀλλ' ἐπεὶ διερυνώμενο· εὗρισκεν ἐκ τῆς συμπεσοῦστος φιλονεικίας
κατ' αὐτὴν τοῦ πολέμου συμβολὴν ἀπολωλέναι τὸν ὁμοστράτηγον, τῆς τε ἀρχῆς παρέλυσεν καὶ ἐξέριστον
ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἀπέστεϊλε πλεῖστον Κοτυαεῖου τυγχάνοντι.

ζς'. Τοιαύταις δὲ καὶ μετὰ ταῦτα τύχαίς ὁ Ἀπο-
στύππης ἐχρήσατο. Συμφορῆσαντες γὰρ κατ' αὐτοῦ
ὁ τε πρωτοστράτωρ Βαϊάνος ^α καὶ Χαμβρέτος ὁ κου-
δικουλάριος· καὶ πρώτους τῶν οἰκειοτάτων αὐτῷ γρα-
φὴν κατὰ τοῦ ἰδίου δεσπότης πρὸς βασιλέα συνέθεσαν,
δι' ἧς ἐδηλοῦτο καὶ ὁ τοῦ πρωτοβεστιάριου Προκο-

eadem classis, pedestribusque ac equestribus Ro-
manorum copiis conjuncta, quarum ductor erat
Procopius imperatoris protovestiarius et Leo (Apo-
stupem vocabant) Thracum et Macedonum dux,
multa, eaque Romano imperio utilia, gessit. Nam
et classem rursus ex Africa profectam in insula cui
Stelæ nomen idem Nasar devicit, ac quas Agareni
urbes munitas ac præsidia in Calabria et Longo-
bardia tenebant, paucis admodum exceptis, cuncta
eis erepta eorumque iugo liberata Romanæ ditioni
restituit. Inque eum modum Romana quidem clas-
sis insidiis, invidentia Nemesique superior, spoliis
opima multisque clara victoriæ coronis, ad impera-
torem reversa est, implens omnes cives ac rem-
publicam lætitia, multaue imperatori gratiarum
actionis et confessionis divinæ laudis præbens no-
mina atque momenta.

65—66. Terrestres vero copię haud prorsus invi-
diam effugere. Verum gresserunt illæ quidem fortia
claraque facinora; orta tamen sub ipsius prælii
tempus discordia ac contentione ducem amiserunt
qui maior dignitate erat. Cum enim dissideret Leo
a Procopio, conserto **306** tamen cum hostibus
prælio contigit Leonem cum Thracibus et Macedo-
nibus in dextra acie victoria potiri atque hostium
magnam stragem dare, Procopium vero cum Scla-
vinis et occidentalibus sinistram tenentem validiore
premi hostium impetu; cui laboranti cum ob præ-
cedentem discordiam nulla a collega missa essent
auxilia, fusa penitus illius acie ipsemet in fuga equo
lapsus necatus est. Hunc exitum cum pugna habuis-
set, Leo aliud etiam aliquid clari facinoris edere in
animo habens, ut illatam ob dissidium cladem obte-
geret, tum suas ipse copias assumens tum ex Pro-
copii clade residuas colligens, Tarenti arcem
expugnavit, quam adhuc Agareni tenebant, penitus-
que diripiens populum omnem captivum abduxit.
Hinc et milites non parum præda juvit, et impera-
tori opima spolia obtulit. Non tamen imperator hæc
libenter aspexit, nec ut viro forti mercedem Leoni
reddidit: sed cum habita rei indagine ex conten-
tione in ipso pugne conflictu Leonem collegam
perdidisse invenisset, abrogato ei munere in domum
suam, quæ haud procul Cotyæo est, relegavit.

67. Postea quoque tali Apostypes usus fortuna
est. Pari enim **307** consensu tum protostrator
Baianus tum cubicularius Chamaretus, ipsius ne-
cessarius primus, accusationem struunt apud
imperatorem contra herum suum, qua et protove-
stiarium Procopium necem ejus voluntate certoque con-

VARIÆ LECTIONES.

^α τότε om. A. ^β κατὰ τὸ δεξιὸν μέρος om. A. ^γ Barberinus Σκλαθίνων. ^δ τε om. A. ^ε ὧν τότε
καὶ τὸ στρ. A. ^ζ πρ. αὐτοῦ Βαγιάνος A.

silio factam insinuabant, eumque majestatis agobant, necnon gravia quædam alia ac difficilia ei imponebant. Accusationis libellum Chamairetus accipiens, ingressusque Byzantium, imperatori porrexit. Ea ubi rescivissent Apostypis liberi, Bardas Davidque, sua ipsi manu Baiarum perimunt, corpusque minutim immani facinore ensibus concidunt. Sceleris indignitate ac imperatoris metu contreriti assumpto patre in Syriam concito cursu diffugiunt. Quibus imperator auditis, Bartzapedonem manglavitain qui illos detineret quam celerrime mittit. Jam in Cappadociam venerant, cum in Syriam contento cursu appropinquant invenit. Conatur ille, quæ ad eum erat divalis jussio, homines tenere. Enimvero illis ohnitentibus ac pro virili sese tuentibus, contigit ambos Apostypis filios in ea digladiatione rixaque cadere. Pater ipse captus vincetusque ad imperatorem tum in regiiis ædibus in Hieria versantem adductus, ejusdemque jussu Manuelis magistri judicio subactus, unius oculi effossione uniusque item manus amputatione luit, tum ob indicia **308** quibus premebatur, tum quod conatus esset ad hostes diffugere; quod reliquum est, in Mesembriam relegatus ibi consenuit. Ac quidem Apostypis, viri alioqui haud probi, res ejusmodi finem habuere.

68. Interim dum per legatos ita res Occidentis imperatori administrantur, qui ad meridiem incolunt Arabes, assumptis animis, dum ipsum desiderare ægniusque agere ac otio torpere existimant, maris sibi iterum aleam tentandam constituunt. Per Ægyptum itaque urbesque Syriæ maritimas constructis navibus Romanam ditionem terra marique infestare parabant. Operæ pretium tamen rati per speculatores prius lustrare ac experiri quo se modo res imperatoris haberent, hominem Romano habitu jinguaque utentem, qui singula dispiceret eisque referret, miserunt. Verum imperator reipublicæ curis enixe invigilans, ac quæ bello opportuna essent in antecessum parans, quem nec fugeret ille hostium classis in Syria apparatus, triremium ac biremium majiori instructa copia classeque Byzantii congregata, quid ferret futura dies expectabat. Classarii interim, ne per otium insolescerent, extruenda basilica in regio atrio (templo scilicet quod sub nomine Salvatoris nostri Jesu Christi sanctorumque cœlestis militiæ principum necnon Eliæ **309** prophetæ edificabatur) operam conferre jussit; cum vero ex Syriæ finibus hostium classis emerisset, mox præsto esse ad illorum excipiendum impetum. Veniens itaque e Syria explorator, conspectaque parata classe ac imperium expectante, cunctaque assecutus riteque conjiciens, his qui miserant nuntiat. Hi porro contra quam speraverant

πίου θάνατος γνώμη τοῦ κυρίου αὐτῶν γεγινώς⁸⁸ καὶ καθοσιώσεως ἔγκλημα καὶ ἄλλα τινὰ βάρβα καὶ δυσχερῆ. Ἦν ὁ Χαμάρετος λαβὼν καὶ πρὸς τὴν βασιλεύουσάν εἰσελθὼν τῷ βασιλεὶ ἐπιδίδωκεν. Μαθόντες δὲ τοῦτο οἱ τοῦ Ἀποστόππης⁸⁹ υἱοί, ὃ τε Βάρδας καὶ ὁ Δαβὶδ, αὐτόχειρες τοῦ Βαϊάνου⁹⁰ καθίστανται, τοὺς ξίφεσιν αὐτὸν ἀνηλεῶς κατακλύφοντες. Διὰ δὲ τὸ τοιοῦτον τὸ ἔγκλημα καὶ τὸ ἐκ βασιλέως δέος ὥρμηται μετὰ τοῦ πατρὸς πρὸς⁹¹ Συρίαν φυγεῖν. Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ βασιλεὺς σὺν τάχει πολλῶν βαρτζαπέδων τὸν μαγκλαβίτην ἀπέστειλε πρὸς τὸ κατασχεῖν⁹² αὐτοὺς καὶ πρὸς αὐτὸν ἀγαγεῖν. Οὗς ἤδη πρὸς Καππαδοκίαν κατέλαβε, τὴν πρὸς Συρίαν ὁδὸν συντόνω; ἐλαύνοντάς. Πειραθεὶς οὖν αὐτοὺς κατὰ τὸ πρόσταγμα τὸ βασιλικὸν κατασχεῖν, ἐκείνων δὲ ἀντιστάντων καὶ ἀμυνομένων εἰς δύναμιν, συνίδη κατὰ τὴν τοιαύτην ἀψιμαχίαν καὶ στάσιν σφαγῆναι τοὺς δύο τοῦ Ἀποστόππης⁹³ υἱούς, αὐτὸν δὲ ληφθῆναι καὶ δέμιον ἀχθῆναι πρὸς βασιλῆα κατὰ τὰς ἐν Τερσίᾳ βασιλικὰς οἰκίας τὴ τηνικάυτα τυγχάνοντα⁹⁴. ὃς τῇ κρίσει Μανουὴλ τοῦ μεγίστου βασιλικῇ κελεύσει ὑποπιστῶν καὶ τὸν ἕνα τῶν ὀφθαλμῶν ἐκκοπεῖς, ἀφαιρεθεὶς δὲ καὶ τῶν χειρῶν τὴν μίαν διὰ τε τὴν ἐνδείξιν τὴν κατ' αὐτοῦ καὶ διὰ τὴν πείραν τῆς πρὸς τοῦ; πολεμίου φυγῆς, τὸ λοιπὸν ἐν Μεσημβρίᾳ ἐξόριστος κατεγήρασε. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸν Ἀποστόππην, οὐδὲ ἄλλως ὄντα χρηστὸν, τοιοῦτον τέλος ἐδέξατο.

ξη'. Ἐν ὅσῳ δὲ τὰ κατὰ τὴν Ἑσπέραν διὰ τῶν ὑποστρατήγων τῷ βασιλεὶ κατεπράττετο, οἱ ἐκ μεσημβρίας ἀναπνεύσαντες Ἄραβες ἀργεῖν τε καὶ σχολάζειν καὶ ῥαθυμοῦν⁹⁵ νομίσαντες ἀνεθάρρῃσαν, καὶ τῶν κατὰ θάλασσαν ἀνθρώπεσθαι πραγμάτων πάλιν διέγνωσαν, καὶ δὴ κατὰ τε τὴν Αἴγυπτον καὶ τὰς ἐν Συρίᾳ παραθαλασσίους πόλεις ναὺς τεκτινόμενοι κατὰ τῆς ὑποφόρου Ῥωμαίοις γῆς καὶ θαλάσσης ἐκστρατεύσαι διανοοῦντο. Κρίναντες δὲ δεῖν διὰ κατασκόπων πρότερον [P. 190] τὰ βασιλέως πράγματα κατεῖδεν, τὸν ἐποφύμενον ἔκαστα καὶ πρὸς αὐτοὺς ἀπαγγελοῦντα, Ῥωμαϊκῇ στολῇ καὶ γλώσσει χρώμενον, ἐξαπέστειλαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς ταῖς περὶ τοῦ κοινοῦ φροντίσιν αἰεὶ ἀγρυπνῶν καὶ τὰ δέοντα προπαρασκευαζόμενος, ἐπεὶ μὴδὲ τὰ ἐν Συρίᾳ ναυπηγούμενα πλοῖα τοῦτον διέλαθε, πλείονων⁹⁶ τριηρών κατασκευὴν ἐποίησατο, καὶ τὰς ναυτικὰς δυνάμεις κατὰ τὴν βασιλῆα συναγαγὼν ἐκχαράδκει τὸ μέλλον. Καὶ τῶς μὲν, ὥς ἂν μὴ σχολάζων ὁ ναυτικός δῆλος ἀτακτότερος γένοιτο, ἐν τῇ ἀνακοδομῇ τοῦ κατὰ τὴν βασιλείαν αὐτὴν ἐγειρομένου τότε ναοῦ εἰς ὄνομα τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἀρχιστρατήγων καὶ ἡλίου τοῦ Θεοῦ διωρίσατο αὐτοὺς ὑπομυγεῖν, ὅτε δὲ τῶν ὁρίων Συρίας ἐκεῖθεν στόλος ὑπερκύπτων φανῇ, ἀποσταλῆναι καὶ τούτους πρὸς τὴν ἐκείνων ἀντιπαράταξιν. Ἐλθὼν οὖν ὁ ἀπὸ Συρίας κατάσκοπος, καὶ τό τε κληθεὶς ἰδὼν τῶν νεῶν καὶ τὴν δύναμιν ὡς ἐτοίμη πάρεστι πρὸς

VARIAE LECTIONES.

⁸⁸ γεγονότος Α. ⁸⁹ Ἀποστόππου Α. ⁹⁰ Βαϊάνου Α. ⁹¹ πρὸς οἱ. Ρ. ⁹² καὶ πρὸς αὐτὸν ἀγαγεῖν οἱ. Ρ. ⁹³ Ἀποστόππου, Barberinus ἀποστότου. ⁹⁴ καὶ ῥαθυμοῦντα Α, ἀπὸ αὐτὸν ῥαθυμοῦντα? ⁹⁵ αἰ. οἱ. Α. ⁹⁶ πλείονων Α.

τὴν ἐκπεψιν, καὶ πάντα καταμαθῶν τε καὶ στοχασάμενος, ἀπαγγέλλει τοῖς ἀποστειλάσιν, οἱ παρ' ἑλπίδα τὸ ἐμπαράσκευον βασιλέως ἀκούσαντες, τότε μὲν πτήξαντες τὴν ἡσυχίαν ἡγάπησαν καὶ τὴν πρὸς τὸν ἐκπλοῦν σπουδὴν διελύσαντο, ἔμενε δὲ ὅμως κατὰ τὴν βασιλεύουσαν ἡ ναυτικὴ πλῆθὺς εἰς τὸ εἰρημένον ἔργον ἀσχολουμένη.

ΞΘ'. Οἱ δὲ ἐν Καρχηδόνι βάρβαροι διὰ τὰς προγεγενημένας ἤττας δεισαντες μὴ πρὸς τὴν αὐτῶν ἡδὴ πρὸς τὸ ἐξῆς διαπερᾶσαι ὁ στόλος ὁ Ῥωμαϊκὸς περαιοθῇ, καὶ διὰ τοῦτο ναὺς ἱκανὰς καὶ αὐτοὶ τεκτονάμενοι, ἐπεὶ τοῦ ἥρος διεληλυθότος οὐδεμίαν ἐκ βασιλέως δύναμιν καταλθούσαν ἐπύθοντο, ὑποτοπήσαντες πρὸς ἄλλοις πολέμοις ἀσχολοῦν τυγχάνειν τὸν βασιλέως στρατὸν ἐκστρατεύεσθαι κατὰ Σικελίας ἐθάρρῃσαν, καὶ πρὸς τὴν ταύτης ἰλιθύντες μητρόπολιν, τὰς Συρακούσας φημι, ταύτην ἐπολιόρχουν καὶ περὶ αὐτὴν ἐληίζοντο καὶ καταδύον τὴν χώραν καὶ τὰ πρᾶκτα. Τοῦ δὲ στρατηγοῦ τῆς Σικελίας δῆλα ταῦτα τῷ βασιλεὶ καταστήσαντες, εὐθέως ἡ κατὰ Συρίας εὐτρεπισθεῖσα δύναμις πρὸς Σικελίαν ἐκπέμπεται, Ἀδριανὸν τινα ναύαρχον ἔχουσα· οὗτος γὰρ ἔτυχε τότε τῆς ναυτικῆς δυνάμεως ἐξηγούμενος. Ὅς ἀπὸ τῆς βασιλίδος ἐφορμισάμενος, πνευμάτων δὲ μὴ εὐμαίρησας· ἐπιτηδεύων καὶ δεξιῶν, μόλις κατέλθεν ἄχρι Πελοποννήσου, ἐν Μονεμβασίᾳ δὲ ἐν τῷ λιμένι τῷ καλούμενῳ Ἰέρακος προσορμίσας τὰς ναῦς· ἐπιφορὸν πνεῦμα ἀνέμενε, ῥθυμότερος, ὥς ἔοικεν, ὢν καὶ μὴ ἔχων ζήουσιν τὴν ψυχὴν, ὥστε καὶ πρὸς ἐναντία παραβάλλεσθαι πνεύματα καὶ δι' εἰρεσίαι· [P. 191] ἐν ταῖς δὲ μέσσοις γαλήναις πρὸς τὸ προκειμένον κατεπέγεσθαι. Ἐπὶ πολὺ δὲ χρόνον περιβοῦντος αὐτοῦ κατὰ τὸν εἰρημένον λιμένα, καὶ τῶν Ἀγαρηῶν σφοδρότερον τῇ πολιορκίᾳ ἐπιχειμένων καὶ πᾶσαν μηχανὴν κινούντων καὶ σπευδόντων πρὸ τοῦ ἐπιστῆναι τοῖς πολιορκουμένοις βοήθειαν ἀνύσαι τὸ σπουδαζόμενον, συνέβη τὴν πόλιν κατὰ κράτος ἁλῶναι καὶ τῶν ἀνιστατομένων φόνον γενέσθαι πολὺν, ἐξανδραποδισθῆναι δὲ πᾶσαν τὴν κατὰ τὸ ἄστυ πληθύν καὶ τὸν ἐν αὐτῇ πλοῦτον λάφυρα τοῖς πολεμίοις γενέσθαι, κατασκαρῆναι δὲ τὴν πόλιν καὶ πυρὶ δοθῆναι τοὺς ἐν αὐτῇ θείους ναοὺς, καὶ ἐρείπιον χρηματίζαι τὴν μέχρι τότε πόλιν περιφανῇ καὶ λαμπρᾷ καὶ πολλὰς ἐπ' αὐτὴν ἑλθούσας καταβαλοῦσαν.

Ο'. Τοῦ δὲ συμβάντος αἰσθησις ἀπὸ τοιαύτης αἰτίας γίνεται τῷ Ἀδριανῷ· Τόπος τίς ἐστι κατὰ Πελοπόννησον οὐ μακρὰν Μονεμβασίαν· διεστηκώς, καθ' ἣν ὁ Ῥωμαϊκὸς στόλος ὑπῄλκετο, ἔλος προσαγορευόμενος, ἀπὸ τῆς περὶ αὐτὸν θαλάσσης καὶ συνηρεφούς ὕλης τὸ ὄνομα κληρωτάμενος. Ἐν τούτῳ τοίνυν δαιμονία τις ἐφῆδρευσεν δύναμις, ἣ καὶ ὑπὸ τῶν ἐκείσε νεμόντων ποιμένων πολλὰκις ἐθεραπεύετο, ὥς ἂν ἀπὴν δῆθεν ἐκ τούτων τὰ νεμόμενα διαφυλάττετο θρέμματα. Ὀντικῶν δαιμόνων οἰοῦντο πρὸς ἀλλήλους διαλεγόμενων καὶ ἐπαίρωντων ἤκουσαν οἱ νοεῖς ὡς ἐκείνῃ τῇ χθρὶς ἡμέρᾳ Συράκουσα καὶ τὰ ἐν αὐτῇ πάντα κατέσκαπται καὶ πυρὶ παραδίδεται. Ἀπὸ πρὸς

A audito regiae classis apparatu, metu deterrii cessare hactenus eligunt, expeditiousque ac excursionis solvunt propositum. Navales tamen copiae ac classiaril Pyzantii manebant, atque huic quod dial operi insistebant.

69. Barbari ritem Carthaginenses, propter jam acceptas clades veriti ne et in suas deinceps sedes Romana classis trajicere tentaret, eaque ratione multis et ipsi exstructis navibus, cum exeunte vere nullas imperatoris exisse copias didicissent, rati illius cohortes bellis aliis distineri, adversus Siciliam cum navalibus copiis proficiscuntur. Venientesque ad ejus metropolim (nempe Syracussas) vallo eam cinxerunt, circa eam posita diripientes agrumque ac suburbana vastantes. Hæc simul ac imperator a Sicilia præiore significata accepit, copias adversus Syriam destinatas in Siciliam mittit, navarcho quodam Adriano: hic enim navalibus tum copiis præerat. Solvens itaque Adrianus Byzantio, 310 quod ventis secundis ac commodis destituebatur, vix tandem ad Peloponnesum pervenit, Monembasizque in portu, quem Hieracis vocant, appulsis navibus aspirare sibi ventos exspectabat, homo segnior, ut videtur, nec cor ferventibus munitum spiritibus gerens, ut audacter etiam adversantibus ventis sibi connitendum putaret, ac interim dum tranquillum est nullisque ventis mare perflatur, quo propositum est remigando contendere. Dum itaque in eo portu longiores is moras neccit, et Agareni acrius obsidendo urgent, nullumque non movent lapidem, ut antequam obsessis auxilia veniant opus oceptum perficiant, contigit civitatem vi armisque capi, multaque præsidiariorum facta strage oppidanorum multitudo omnis in servitutem adducta est. Ejus multæ divitiæ hostibus spolia cessere: urbs funditus eversa, sacræ in ea ædes igne succensæ. Civitas ad ea tempora præclara ac nobilis, et quæ plerasque sæpius tum Græcas tum barbaricas copias ipsam aggressas debellaverat, parietibus tantummodo claret.

70. Res Adriano in hunc modum innotuit: Est locus in Peloponneso haud procul Monembasia, ad quam Romana classis stationem acceperat, Helus nomine a silvæ prope ambientis condensitate ac opacitate. In eo dæmonum vis quædam insederat, quam haud raro pastores obsequio cultuque deliniebant, ut quas 311 pascebant pecudes, ab eis illæsas ac incolumes præstarent. Hos illi dæmones velut inter se colloquentes ac gratulantes audierunt, quasi pridie capta urbe Syracusana cunctisque in ea eversis ac igni traditis. Hæc pastores dum nonnullis referunt, pervenit narratio ad ipsum Adrianum. Accersitis vero ipsis pastoribus, exque illis diligente ac en-

VARIE LECTIONES.

ricose sciscitatus, invenit eadem ipsos loqui quæ A audierat. Volens autem suis quoque auribus audire, cum pastoribus ad locum venit, interpellatisque per eos dæmonibus quandonam capiendæ Syracusæ essent, jam captas esse Syracusas audivit. Mœrore itaque correptus ac consilii inops rursus nihilominus se colligere, haud habendam fidem nequissimorum dæmonum dictis existimans, cum nulla eis insit præscientiæ vis, ignorans scilicet non fuisse eam præscientiam, sed eorum manifesta vionem illi evenerant gestaque eran'; qua nimirum illi, ob subtilitatem motusque celeritatem, humani omnis nuntii iter longe præveniunt. Adhuc tamen eo non credente, post decem dies Mardaitarum quidam et Taxatorum (i. e. præsidiariorum) Peloponnesiorum, qui urbis excludio superstitibus B fugerant, ipsi tristes nuntii cladis exstiterunt. Hinc itaque certior jam factus Adrianus, qua licuit celeritate, quod et venti, qui ad eundem obstiterant, ad regressum flarent acrommodi, cum classe

312 Byzantium venit, et in magnum Dei templum, ejus sapientiæ invocatione ac præconio clarum, supplex confugit. Cladis tamen magnitudine acerbè nimis imperatoris viscera dilacerante et ad nihilum prope furorem animique dolorem propellente, nec sacræ ædis religio nec pro illo supplex antistitis obsecratio omnino Adrianum poena exemerunt; verum extremo quidem (ipso forsàn haud immerito) supplicio liberarunt, haud tamen a mediocri, et quod aliorum castigandæ temeritati adhibetur, omnino innoxium præstare valuerunt. Sic imperator in suis moderatæ iræ ac castigatæ, in publicis non omnino sibi poterat moderari.

71. Sic igitur occidentaliū partium hostibus vires hinc resumentibus, ac cum præsentī freti prosperitate viciniōra quoque loca invasuri exspectarentur, mittitur Stephanus cognomento Maxentius Cappadox, copiarum in Longobardia dux, cum Thracibus et Macedonibus selectisque Charsianitis et Cappadocibus. Is ad assignatam sibi provinciam veniens, conatusque Amantiam urbem a Saracenis, quorum imperio premebatur, eruere, cum propter innatum quasi torporem ac segnitiam, ut videtur, seu magis ignaviam et luxum, nihil quod operæ premium foret vel iis quas ducebat copiis dignum facere potuisset, cessare jubetur, ejusque loco Nicephorus Phocas, vir sedulus ac vigil manuque fortis 313 ac consilio solers, mittitur. Illic, pluribus etiam copiis ex Orientalium partium præfectis arrogatis, assumptoque Diaconitæ illo qui pridem Chrysochiris Tephricæ tyranni minister fuerat ac secum ex Manetis cultu agmen ducebat. Unitus itaque Nicephorus Stephani decessoris cohortibus, multa et prudentiæ et bellicæ virtutis ac fortitu-

τινας τῶν νομῶν ἐξηγουμένων ἐξῆλθε καὶ πρὸς τὴν Ἀδριανὸν τὴ διηγήμα. Ὁ δὲ τοὺς ποιμένεας αὐτοῖς μετακλεσάμενος καὶ πολυπραγμόνως ἀναζητήσας, εὗρε τοὺς ἀκουσθεῖσι συμβαίνοντα καὶ τὰ παρὰ τῶν ποιμένων λεγόμενα. Βουλῆθεὶς δὲ καὶ αὐτήκω; γενέσθαι, καὶ πρὸς τῷ τόπῳ μετὰ τῶν ποιμένων γενόμενος, καὶ δι' αὐτῶν τοῖς δαίμοσι προσαγαγὼν 10 τὴν ἐρώτησιν περὶ τοῦ πότε καταλήψεται 11 Συρακοῦσας, ἤκουσεν ὅτι ἤδη ἔλῳ ἡ Συράκουσα. Αὐτῇ δὲ καὶ ἀμυχανίῃ περισχεθεὶς ὁμοῦς πάλιν ἀνέφερε, μὴ κηῖναι πιστεύειν οἰόμενος τὰ παρὰ τῶν πονηρῶν διαιμόνως λεγόμενα ὅς οὐκ οὕσης αὐτοῖς τῆς προγνώσεως, ἀγνοῶν ὅτι τοῦτο οὐχὶ πρόγνωσις ἦν, ἀλλὰ τῶν ἀποθάντων καὶ τελεσθέντων δῆλωσις, ἐκ τοῦ λεπτομεροῦς καὶ ταχυκινήτου τὴν ἐξ ἀνθρώπων ἐπιδημία; ἀπαγγεῖλαν 12 προφθανόντων αὐτῶν. Διαπιστοῦντος δ' οὖν ὁμοῦς αὐτοῦ, μετὰ δεκάτην ἡμέραν τινὲς τῶν διαδράντων τὸν δαέθρον, ἀπὸ τῶν κατὰ Πελοπόννησον Μαρδαϊτῶν καὶ Ταξάτων τυγχάνοντες, αὐτάγγελοι τῶν ὁλεθρίων διηγημάτων γεγόνασιν. Ἀφ' ὧν τὴν πληροφορίαν δεξάμενος ὁ Ἀδριανὸς, ὡς εἶχε τάχους, ἔπει καὶ τὰ πρὸς τὴν ἀπόδον ἐναντιούμενα πνεύματα ἐπιτήδεια πρὸς τὴν ἀποδὸν καθεστήκεισαν, καταλαμβάνει μετὰ τοῦ [P. 102] στόλου τὴν βασιλεῖουσαν, καὶ τῷ μεγάλῳ τοῦ Θεοῦ τεμένει, ἐν ᾧ τὴ τῆς αὐτοῦ Σοφίας ἐπικεκρήνεται ὄνομα, ὡς ἐκείτης προσέφυγεν. Ἀλλὰ τοῦ μεγέθους τῆς συμφορᾶς τὰ βασιλέως σπλάγχνα δριμύτως διασπαράξαντος καὶ πρὸς ἀμετρίαν σχεδὸν θυμοῦ καὶ λύπης προσαγαγόντος, οὐδ' αὐτὸς ὁ θεὸς ναὶς, οὐδ' ὁ ὑπὲρ αὐτοῦ πρεσβεύων C ἀρχιερεὺς τῆς παντελοῦς τιμωρίας ἐξελέκυσσε τὸν Ἀδριανὸν, ἀλλὰ τῆς ἐσχάτης μὲν καὶ προσηκούσης τυχὸν ἐλυτρώσατο, τῆς μετρίας δὲ καὶ πρὸς σωζο-

σα. Οὕτω τοίνυν τῶν κατὰ τὴν Ἑσπέραν πλῆιν κρατυομένων ἐχθρῶν, καὶ ἀπὸ τῆς παρούσης εὐτυχίας καὶ κατὰ τῶν προσεχιστέρων ἐκστρατεῦσαι προσδοκωμένων, ἀποστέλλεται Στέφανος ὁ καὶ Μαξέντιος προσαγορευόμενος, ὃς 14 ἐκ Καππαδοκῶν, στρατηγὸς τῶν ἐν Λαγοσαρδίᾳ δυνάμεων μετὰ Θρηκῶν καὶ Μακεδόνων καὶ ἐπιλέκτων Χαρσιανιτῶν καὶ Καππαδοκῶν. Ὁς τὴν ἀποδεχθεῖσαν τῆς ἀρχῆς χώραν καταλαβὼν, καὶ τὴν πόλιν Ἀμαντίας ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν κατεχομένην ἀφελέσθαι πειραθεὶς ἐξ αὐτῶν, καὶ διὰ τὴν προσοῦσαν αὐτῷ μέλλουσιν καὶ βαθυμίαν, ὡς εἰοικε, μάλλον δὲ ἀνανδρίαν τε καὶ τρυφήν, μὴδὲν ἄξιον λόγου καὶ τῆς περὶ αὐτὸν δυνάμεως καταπράξασθαι διηγήσεις, παραλύεται τῆς ἀρχῆς, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἀποστέλλεται Νικηφόρος ὁ κατὰ τὴν Φωκᾶν προσαγορευόμενος, ἀνὴρ ἐπιμελής τε καὶ ἀγρυπνος καὶ κατὰ χεῖρά τε καὶ βουλὴν γενναῖός τε καὶ συνετὸς, προσαπαγαγὼν καὶ πλεονα δύναιμι ἀπὸ τῶν κατὰ τὴν Ἀνατολὴν ἀρχόντων καὶ τὸν 15 Διακονίτζην ἐκείνον, ὃς ὑπὲρ τῆς ποτὲ τοῦ κατὰ τὴν Τεφρικὴν Χρυσόχειρος ἦν, στίφος 16 τῶν ἀπὸ Μάνεντος τὴν

VARIÆ LECTIONES.

10 προσάγων P. 11 λήψεται P. 12 ἐπαγγεῖλαν A. 13 ἀποθωῶσαι P. 14 ὃς? ὁ? 15 τὴν om. P. 16 στίφους AP.

θηρσαςαν ἐλκόντων προσπαγόμενον. Ἐνωθεὶς οὖν ὁ Νικηφόρος ταῖς μετὰ Στεφάνου ¹⁷ δυνάμεσι πολλὰ καὶ συνίσσεως ἔργα καὶ πολεμικῆς ἀνδρείας καὶ γενναϊότητος ἀπεδείξατο. Τὴν τε γὰρ πᾶσιν Ἀμαντίας εὐθὺς ἐχειρῶσατο, τοὺς ἀντεταξαμένους ἐχθροὺς φόνῳ πολλῷ τρεφάμενος, καὶ τὸ κάστρον δὲ Τρόπας κατωλομάζετο καὶ τὸ τῆς Ἀγίας Σευηρήνης πρὸς τὴν προτέραν δεσποτεῖαν τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς μετηγάγετο, καὶ μάχαις ἄλλαις καὶ παρατάξεσι τοὺς ἐκ τῆς Ἀγαρ νενίκηκε, καὶ τοῖς ἐξ αὐτῶν λαφύροις τὸν ὕπ' αὐτὸν στρατὸν ἱκανῆς ὠφελείας ἐνέπλησε. Καὶ ταῦτα μὲν, ἕως ὃ ἐν βραυλευσὶν ἀολεῖμος ἔζη Βασίλειος, ὃ ἀνὴρ κατεπράξατο· τὰ δὲ λείποντα προσέθηκεν ὕστερον ἐπὶ τοῦ πρασιτάτου καὶ σοφωτάτου βασιλέως ἀπάντων ¹⁸ Λέοντος τοῦ ἐκείνου ¹⁹ υἱοῦ. Εἰ δὲ μὴ συνημμένοι τοῖς χρόνοις ἀλλήλαις αἱ μάχαι ἐτύχωνον, [P. 193] ὥσπερ οὖν ἡ διήγησις, ἀλλ' ὅμως ἐπεὶ ²⁰ ὁ ἐκάστης πράξεως ἀκριβοὺς ἦγοναίτε χρόνος, διὰ τοῦτο μίαν κατὰ τὴν ἐπαγγελίαν τάξιν ἐδέξατο ἀπαντα. Καὶ τὰ μὲν ἐν πολέμοις ²¹ καταπραχθέντα διὰ τε αὐτοῦ ²² καὶ διὰ τῶν ὑποστρατῆγων Βασιλείῳ τῷ βασιλεῖ, ὅσα εἰς ἐμὴν ἔφθασεν ἔλθειν ἀκοήν, διὰ τῆς ξηρᾶς καὶ ὕγρᾶς κατὰ Ἀνατολὴν καὶ Δύσιν, τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα ἐτύχωνεν.

οἶ. Χρὴ δὲ αὐθις τὸν λόγον ἀναδραμεῖν ἐπὶ τὰς πράξεις ἐκεῖνας, ὧν αὐτουργὸς ὁ βασιλεὺς ἐχρημάτιζεν, καὶ διηγῆσασθαι ²³ ὅπως αἱ τοῖς κοινοῖς ἐνασχολούμενος πράγμασι καὶ ²⁴ πρὸς τὴν κοσμικὴν ἐπιμέλειαν τεταμένην ἔχων διηνεκῶς τὴν διάνοιαν ἄλλοτε μὲν τὰ πρὸς τὸ δεῖον τῇ ἐμφορῇ μεταχειρίσει κατηύθυνεν, ἄλλοτε δὲ τὴν ἀκοήν ὑπετίθει καὶ ἐπιμελῶς ἠκροῶτο ἱστορικῶν τε διηγημάτων καὶ πολιτικῶν παραγγελεμάτων καὶ ἠθικῶν παιδευμάτων καὶ πατρικῶν τε καὶ πνευματικῶν νοουσημάτων καὶ εἰσρηγῆσεων, ἄλλοτε δὲ καὶ τὴν χεῖρα πρὸς τὸν ²⁵ γραφικὸν ἐξεπαίδευε καὶ κατηύθυνε κάλαμον, καὶ νῦν μὲν στρατηγῶν τε καὶ αὐτοκρατόρων ἀνδρῶν ἦν καὶ βίβδος καὶ μεταχειρίσεις πραγμάτων καὶ πολεμικοὺς ἀγῶνας διηρουνῆτο, καὶ ἀνασκοπῶν, τὰ κρᾶτιστα τούτων καὶ ἐπαινούμενα ἐκλεγόμενος, εἰς οἰκείας πράξεις ἐσπούδαζε τὴν μίμησιν κατατίθεσθαι, νῦν δὲ τῶν ἐν τῇ κατὰ θεὸν ἀρίστῃ πολιτείᾳ διαπρεφάντων ἀνδρῶν τοὺς βίους ἐπιμελῶς καταμανθάνων ²⁶ καὶ τὰς ἀλόγους ὁρμὰς τῆς ψυχῆς περιέκοπεν, αὐτὸν ἑαυτοῦ δεικνύειν ἐθέλων πρὸ τῶν ἐκτὸς αὐτοκράτορα, καὶ πολλὴν ἐντεῦθεν ²⁷ ἔκαρποῦτο ὠφελειαν. Διὰ καὶ τοὺς ἐτι τῷ βίῳ περιόντας τῶν μακαρίων ἀνδρῶν, τῶν τὴν δύλον πολιτείαν διαζώντων ἐν τῇ ὁλώδει ταύτῃ ζωῇ καὶ πολιτεύμα μεταθεμένων ἐν οὐρανοῖς, γνωρίζειν καὶ ἐντυγχάνειν καὶ ὁμιλεῖν ἐποιεῖτο ²⁸ περὶ πολλοῦ καὶ ἐν μεγάλῃ φροντίδι ἐτίθετο. Ὑπὸ δὲ τῆς ἀγαν εὐλαθείας ²⁹ οὐ πρὸς ἑαυτὸν αὐτοὺς μετεπέλλετο, ἀλλ' οὐδὲν τὴν βασιλικὴν ὄγκον τιθέμενος· ἐβάδιζε πρὸς αὐτοὺς, καὶ τῶν εὐχῶν αὐτῶν μετελάχχανε, καὶ πως ταῖς ³⁰ ἐξ αὐτῶν εὐλογίαις ἐστεφανοῦτο καὶ πρὸς τὸν θεὸν ἐστηρίζετο φόβον καὶ ποδὶ τὰ τοῦ Θεοῦ δικαιοῦματα κατηυθύν-

A dinis obiit opera. Continuo enim Amantiam urbem cepit, multa strage fuis fugatisque hostibus; arcemquo Tropas et sanctam Severinam ad pristinum imperii Romani dominium reduxit; aliisque praeliis ac dimicationibus Agarenorum victor exiit, atque eorum spoliis abunde, quem ducebat exercitum, recreavit atque ditavit. Et hæc quidem in vivis agente inclytæ memoriæ Basilio imperatore vir ille gessit; reliqua sub mitissimo sapientissimoque Leone imperatore ejus filio postea adjecit. Eisi autem non aliæ aliis tempore conjuncto pugnae exstiterunt, perinde ac illas digessit insituta nobis narratio; quod tamen uniuscujusque gestæ rei præstititque facinoris exactum tempus ignoretur, propterea uno ordine singula conjungentes, uti professi eramus, disposuimus. Ac quidem bello gesta tum per seipsum tum per legatos Basilio **314** imperatori, terra æque et mari, in Oriente et Occidente, quæcunque in notitiam meam venerunt, hæc fere ac talia sunt.

72. Recurrat porro oratio necesse est ad eas actiones quarum ipse per se imperator auctor exstitit; narretque quemadmodum ille publicis semper rebus vacans, inque mundi curam continue animum intentum habens, modo quidem prudenti tractatione ad honesti æquique sinem dirigeret, modo vero aurem accommodaret audiretque sedulo historicas narrationes et politica documenta moralesque instructiones, Patrum denique ac spiritalia adhortamenta et admonitiones; modo etiam manum ad scribendum erudiret calamumque dirigeret; ac modo quidem prætorum ac imperatorum moras vitasque et rerum aggressiones bellicæ certamina rimans ac dispiciens, ex eis præstantissima laudemque habentia seligens in suas actiones imitationem transferre studeret; modo autem virorum qui optima vitæ disciplina religiosa pietate claruisent vitas diligenter perdisceret, animique appetitiones a ratione abhorrentes excinderet, ipsum se sui potius quam subditorum imperatorem regemque exhibere satagens, indeque multam animi utilitatem pararet. Quapropter etiam beatos viros adhuc superstites, quique in terrena hac vita nihil terrenum habentem vitam instituant, ac qui in cælos vitæ suæ **315** rationes ac munipatium transtulerint, nosse et cum eis congregari ac sermonem miscere pluris faciebat, ejusque rei magna tenebatur cura; qua tamen singulari in eos pietate ducebatur, non eos ad se accersabat, sed posita spreteque majestate imperii se ipse ad illos conferebat, ab eisque precibus impartiebatur, eorumque benedictionibus velut corona cingebatur, divinoque timore confirmabatur et ad Dei justificationes dirigebatur, hincque semper in

VARIÆ LLECTIONES.

¹⁷ Στέφανον Α. ¹⁸ ἀπάντων om. P. ¹⁹ ἐκείνου, οἰκείου P. ²⁰ ἐπεὶ om. A. ²¹ πολέμῳ P. ²² ἐαυτοῦ Α. ²³ διηγῆσεως Α. ²⁴ καὶ om. Α. ²⁵ τῷ AP. ²⁶ καταμάνθανεν P. ²⁷ ἐντεῦθεν ψυχικὴν ἐκ P. ²⁸ ἐπολεῖ P. ²⁹ εὐλαθείας οὐ om. Α. ³⁰ ταῖς om. Α.

ille manentem virtutum quaterationem erat videre. Admiratiorem habebat prudentia fortitudini conjuncta, temperantiaque comes justitia; cunctaque in melius proficiebant. Dixisset humanam vitam antiquam rursus recepisse ordinis tranquillitatem ac constitutionem, cum et ipse in eam jugiter curam incumberet, ut subditi placida quiete gauderent nec quiaquam alium injuria ulla violaret; illique quos quotidie reipublicæ magistratus præficebat diligentiam ponerent ut domini herique æmularentur erga Deum pietatem ergaque sacerdotes et monachos reverentiam, erga omnes denique justitiam et æquitatem. Illius enim præceptum erat et documentum, ut nec major minorem per potentiam opprimeret, nec præcellentem egenus maledictis incesceret aut crimen illi intenderet, sed ille pauperem ut fratrem sinu complecteretur ac foveret, isque præcellentem tanquam communem patrem et servatorem benediceret, exque animo absque omni dolo bona ei precaretur 316 a Domino. Sic vero compounna, diviniæque providentiæ suas ipse curas annectens, eorum quæ officii ac convenientia essent nulla palam in somnis docebatur; et cum plenus curarum se in lectum conferret, anxiusque negotium aliquod ad rem communem spectans animo volveret, haud raro in somnis eventum cernebat, bonaque spe refocillatus turbas animi sedabat. Mirumque non est, eos qui haud secus ac re sacra, potestate quam in terris obtinent, sic defunguntur, divinumque vere ianisterium in his terrenis circa nos exsequuntur, aique ad Dei exemplum, quoad licet, similitudine efformati sunt, a Providentia excitari et ad utilia dirigi atque futura præducere.

73. Quod vero alio ferens orationis impetrus suo enarrati tempore haud permisit, hic loci, cum rerum illi bello gestarum diem deinceps narratio habeat, operæ pretium fuerit scripto consignare. Id vero est eorum recordatio ac remuneratio, qui munus aliquid ac obsequium in imperatorem in minori adhuc fortuna constitutum humaniore acsensu contulissent; quod item nihil oblitus est eorum qui ab illo, dum altiore gradum conscendissent, gratiarum aliquid potuissent. Illi erant S. Diomedis monasterii præfectus matronaque Peloponnesia Danielis, quorum spes longe majoribus bonis cumulavit. Magnam enim martyrem Diomedem tum donariis preciosis tum librorum copia donavit, pignorumque aliis 317 ac splendidis vestibus magnifice ornavit; ejusque nomine constructum monasterium magna prædia uberisque redditus præbendo abunde locupletavit, et ut nullis unquam necessariis deliceretur providit; adificiorum quoque magnificis structuris illustravit, modisque omnibus excolit atque ditavit.

Α νετο. Καὶ ἀπὸ τούτου διηγεκῶς ἐνδιδαιτωμένην παρ αὐτῷ τὴν τῶν ἀρετῶν ὑπῆρχεν ὁρᾶν τετρακτὺν. [P. 194] καὶ ἰθαυμάζετο αὐτοῦ μετὰ τῆς ἀνδρείας τὸ φρόνημα καὶ μετὰ τῆς σωφροσύνης τὸ δίκαιον, καὶ πάντα εἶχε τὴν πρὸς τὸ κρείττον ἐπιδοσιν. Καὶ ἰδοὺ αὐθις ὁ βίος ἐπὶ τῆς ἀρχαίας γενέσθαι εὐταξίας 30 καὶ καταστάσεως, αὐτοῦ τε διηγεκῇ κεκτῆ, μένου πρόνοιαν ὑπὲρ τοῦ εὐσταθεῖν τὸ ὄνησον καὶ ὑπὸ μὲθνης μὴλένα ἐπηρεάζεσθαι, καὶ τῶν εἰς τὰς ἀρχὰς προβαλλομένων ἐκάστοτε μιμεῖσθαι σπουδαζόντων τὴν δεσποτικὴν καὶ περὶ τὸ θέλον εὐλάδειαν καὶ πρὸς τοὺς ἱερεῖς καὶ μονάζοντας αἰδῶ καὶ τὸν πρὸς τοὺς πένητας ἔλεον καὶ τὴν πρὸς πάντας δικαιοσύνην καὶ ἰσότητά. Ἐκείνου γὰρ ἦν ἐντολὴ καὶ παράγγελμα τὸ, μῆτε τὸν ἥτιστον ὑπὸ τοῦ μείζονος καταδυναστεύεσθαι μῆτε τὸν ὑπερέχοντα ὑπὸ τοῦ ἐνδεοῦς λοιδορεῖσθαι, ἀλλ' ἐκείνον τε ὡς ἀδελφὸν ἀγκαλλίσσθαι καὶ περιέχειν τὸν πένητα, καὶ τοῦτον ὡς κοινὸν πατέρα καὶ σωτήρα τὸν ὑπερέχοντα εὐλογεῖν καὶ ἀδόλως αὐτῷ τὰ ἀγαθὰ παρὰ τοῦ Κυρίου ἐκπύχεσθαι. Οὕτω δὲ τὸν βίον αὐτοῦ ρυθμίζων καὶ τῆς θείας προνοίας τὴν οἰκίαν ἐξαρτῶν πολλὰ τῶν θεόντων κατὰ τοὺς ὑπνῶς ἐναργῶς διδάσκειτο· καὶ ὅταν ἐμφροντις 31 ἐπὶ τὴν κοίτην ᾗ καὶ περὶ τινος τῶν κοινῶν ἐσφάδαζε μεριμνῶν, πολλάκις ὅναι ἑώρα τὸ ἐκθεσόμενον καὶ ἐπ' ἐλπίδος ἐγίνετο ἀγαθῆς καὶ τὸν τῆς ψυχῆς κατέσταλλε ὀρόρυον. Καὶ οὐδὲν θαυμαστὸν τοὺς λειτουργίαν ὥσπερ τινὰ τὴν ἐπὶ τῆς γῆς ἐξουσίαν ἀνύοντας 32 καὶ τὴν θεῖαν τῇ ὀντι διακονίαν ἐκτελοῦντας ἐν τοῖς κάτω περὶ ἡμᾶς, καὶ πρὸς τὸ κρεῖττον ἀφωμοιωμένους παρὰδειγμα τὸν δυνατόν τρόπον, ὅπῃ τῆς Προνοίας παραβαρβύνεσθαι καὶ πρὸς τὸ συμφέρον ἰσύνεσθαι καὶ τὰ μέλλοντα προδίδασκεσθαι.

ογ'. Ἄλλ' ὅπερ ἡ ῥύμη τοῦ λόγου παρήνεγκε φέρουσα καὶ κατὰ τὸν οἰκίαν βῆθαι καίρῳ οὐκ ἐπείτρεψεν, ἐνταῦθα ἤδη μετὰ τὸ σχολάζει τῶν πολιτικῶν ἀγώνων τὸν λόγον καὶ τῶν πολεμικῶν 33 ἀζητήσεων καλὸν ἀναγράφασθαι. Λέγω δὲ τὸ 34 περὶ τὴν μνήμην καὶ ἀμοιβὴν τῶν ἐν τῇ ἐλάττω ἐκίτῃ τυχῇ ὄντα θεραπευσάντων τὸν βασιλέα, καὶ τὸ μὴ ἐπιλαθέσθαι αὐτῶν αἰτησαμένων ἐν τῇ τῆς τύχης λαμπρότητι. Οὗτοι δὲ ἦσαν ὁ τοῦ Ἀγίου Διομήδους τῆς μονῆς προεστῶς καὶ ἡ ἐκ [P. 195] Πελοποννήσου γυνὴ Δανηλῆς. οἷς τῶν ἐλπισθέντων ἀπέδωκε μείζονα. Τὸν τε γὰρ μέγαν ἐν μάρτυροι Διομήδην καὶ ἀναθημάτων πολυτελῶν ἀναθέσει καὶ βιβλίῳ ἱκανῶν παροχῇ καὶ καίμαθ' ἄλλων καὶ λαμπρῶν ἐσθημάτων προσαγωγῇ μεγαλοπρεπῶς ἐφάνη κοσμῶν, καὶ τὴν ἐπ' ὀνόματι τούτου μονὴν καὶ κτημάτων ἐπιδόσει μεγάλων τε καὶ προσόδων ἱκανῶν ἀφθόνῃ χορηγίᾳ καὶ θαφιλίᾳ πρὸς τὸ εὐκορον ἡγάγε, καὶ τὸ πανταχόθεν ἀνεύδει αὐτῇ ἐμνηστεύσατο, καὶ κτισμάτων πολυτελέσιν οἰκοδομαῖς καταλέμπτουσα, καὶ παντοίως ὑπερῆρε καὶ καταπλούτισεν.

VARIÆ LECTIOES.

30 εὐταξίας. A. 31 ἐμφρων :: P. 32 ἐξουσίαν ὡς ἀνύοντας. A. 33 πολιτικῶν? 34 τὸ οὐκ. P.

οδ'. Τὸν δὲ τῆς Δανηλίδος υἱὸν ἄμα τῷ γενέσθαι τῇ; Ἀρχῆς ἔγκρατῆς μεταπεμφόμενος τῷ τοῦ πρωτο-
 σπαθαρίου ἐτίμησεν ἀξιώματι καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν
 παρρησίας μετέδωκε διὰ τὴν φθάσασαν κοινωνίαν
 τῆς πνευματικῆς ἀδελφότητος. Ἐκεῖ δὲ καὶ ἡ μή-
 τηρ αὐτοῦ, καὶ περ σχεδὸν γραῦς ἤδη τυγχάνειν νομι-
 ζομένη, πόθεν ἔσχε καὶ μεγάλην ἔρεσιν ὥστε τὸν
 βασιλεῖα ἰδεῖν καὶ ἀπολαῦσαι τινος καὶ αὐτὴ πε-
 ρισσοτέρως ἐν τῷ γήρῳ ²⁶ τιμῆς διὰ τὴν ἐκ τοῦ εὐ-
 λαβοῦς μοναχοῦ προαγόρευσιν καὶ διὰ τὴν ἄλλην
 εὐεργεσίαν τῇ καὶ δεξιῶσιν, προστάξαντος τοῦ βασι-
 λέως ἐντίμως πᾶν καὶ μετὰ μεγάλης δορυφορίας
 καὶ ὑπηρεσίας πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἀναλήλυθεν.
 Ὡς γὰρ οὔτε ὄχηματι ἔποχος οὔτε ἔκπῳ γενέσθαι
 ἦν δυνατὴ, τυχὼν δὲ καὶ τρυφῶτα διὰ τὴν ἀφθονον
 τοῦ πλοῦτος παρουσίαν, ἐπὶ σκίμπος αὐτὴν ἀνακλι-
 νασα ²⁷, καὶ τριακοσίους τῶν οἰκετῶν ἀπολύξασα
 νέους καὶ ἱσχυροὺς τὸ σῶμα, βαπτίζοντας αὐτὴν
 ἀνέναι ἐκλειύσαςτο ²⁸, καὶ οὕτως πρὸς δέκα τὸ λέχος
 αἰρόντων καὶ ἐκ διαδοχῆς ἀλλήλους ὑπαλασσόντων
 τὴν ἐκ Πελοποννήσου μέχρι τῆς βασιλευούσης ταύ-
 τῆς τῶν πόλεων πορείαν διήνυσεν. Δοχῇ; δὲ γεγε-
 νυίας ἐν τῇ Μαγναύρῃ, καθὼς ἔστιν ἔθος τοῖς βασι-
 λεῦσι Ῥωμαίων ποιεῖν, ὅταν τινὰ τῶν ἐφ' ἡγεμονίας
 ἔθνους τινὸς περιφανῶν καὶ μεγάλων ἐισδέχεσθαι
 μέλλωσιν, εἰσῆχθῃ καὶ αὐτὴ πρὸς βασιλεῖα ἐντίμως
 τε καὶ λαμπρῶς, εἰσαγαγούσα καὶ δῶρα πολυτελῆ,
 οἷα τῶν ἐθνικῶν ²⁹ βασιλέων οὐδεὶς σχεδὸν μέχρι καὶ
 τότε πρὸς βασιλεῖα Ῥωμαίων εἰσήγαγεν. Ἦσαν γὰρ
 οἰκετικὰ μὲν πρόσωπα πεντακόσια, ἐξ ὧν ὑπῆρχον
 εὐεῖδεις ἑντομῆαι τὸν ἀριθμὸν ἑκατὸν. Ἦδὲ γάρ, ὡς
 ἔοικεν, ἡ πλουτοκρατία ἐκείνη γραῦς ὅτι αἰεὶ τυγχά-
 νει χώρα τοῖς σπάδουσι τούτοις εἰς τὰ βασιλεια, καὶ
 ἐν τούτοις ὑπὲρ τὰς μύλιας ἐν ἑαρος ὥρῃ κατὰ προ-
 θέατον σηκὸν ἀναστρέφονται· καὶ διὰ τοῦτο τούτους
 προηγουμένως, ὡς ἂν δορυφόρους αὐτοῦς εὐρίσκαι
 τυχὼν διὰ τὴν πάλαι δουλείαν, ὅταν εἰς τὰ βασιλεια
 εἰσεῖσιν. Ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες σκιάτριαι ἑκατὸν,
 καὶ Σιδόνια ³⁰ ἔργα παμποίκιλα, ἃ δὴ νῦν παραφθα-
 ρέντος τυχὼν τοῦ ὀνόματος [P. 196] τῇ τῶν πολλῶν
 ἀμαθίᾳ λέγεται σενδαῖς, ἑκατὸν, λινομαλωτάρια ἑκα-
 τὸν (καλὸν γὰρ ἐπὶ τούτοις κοινολογεῖν), ἀμάλεια λινοῦ
 φίλα ³¹ διακόσια, καὶ ἑπτα ὑπὲρ τὰ τοῦ ἀραχνίου
 νήματα εἰς λεπτότητα, ὧν ἑκαστον εἰς καλὰμου κόνδυλον ἐνεδέδλωτο, καὶ αὐτὰ ἑκατὸν, καὶ σκεύη πολυτελῆ ἐξ
 ἀργύρου καὶ χρυσοῦ ἑκατὰ καὶ διάφορα.

οδ'. Ἀποδεχθεῖσα δὲ δεξιῶς καὶ φιλοφρονηθεῖσα ἡ
 μεγαλοπρεπῶς ἀναλόγως τῆς προαιρέσεως καὶ εὐγε-
 νείας αὐτῆς, καὶ μήτηρ καλεῖσθαι βασιλῆως ἀξιο-
 θεῖσα, καὶ πολλῶν μετασχούσα βασιλικῶν δεξιώσεων
 καὶ τιμῶν, ἐγεγῆται τε καὶ ἐγάνυτο καὶ ἔκπλεε· ³²
 τὰς ἀμοιβὰς, μᾶλλον δὲ καὶ ὑπεραιρούσας κατὰ πολὺ
 διωμολόγει λαθεῖν. Διὸ δὲ καὶ προσέθηκεν ἐπι-
 μεγαλοφύχως ἐπὶ τοῖς εἰρημένους δώροις οὐ μικρὸν
 καὶ τῆς Πελοποννήσου μέρος, ὅπερ ὡς ἴδιον κτῆμα
 τυγχάνον αὐτῆς φιλοδωρῶς τότε τῷ υἱῷ καὶ βασιλεῖ
 ἔχαριζετο. Διατριψάσα δὲ κατὰ τὴν μεγαλόπολιν

74. Danelidis vero filium, statim atque imperio
 potius ex, protospatharii dignitate cohonestavit.
 liberumque ei ad se aditum colloquiumque con-
 cessit ob spiritalis inter ipsos fraternitatis initium
 dudum societatem nexumque. Quia vero etiam
 mater, etsi jam fere anus senioque confecta, in-
 genti desiderio ardebat visendi imperatorem maio-
 risque aliquid honoris in senectute consequendi,
 tum propter religiosi monachi vaticinium, tum
 propter alia munera hospitiumque, imperatoris
 jussu honorifice admodum magnoque comitatu ac
 servitio Byzantium venit. Sed cum neque curru
 neque equo vehi posset, forte etiam luxu soluta
 ob abundantes divitias, in lectica jacens, lectis in
 eam rem trecentis robusto corpore juvenibus, ab
 illis se in urbem deferri mandavit. Sic decem
 lecticam sustollentibus, denisque aliis succe-
 dentibus, quod a Peloponneso ad urbem regiam
 iter est confecit. Accepta in Magnaura ³¹⁸ con-
 vivio (quo loco Romani imperatores suscipere
 solent, si quos illustrium magnorumque gentis ali-
 cujus satraparum ac principum excepturi sunt) ad
 imperatorem honorifice ac splendido cultu indu-
 citur, ejus generis tantaque dona inferens, quanta
 nemo fere unquam aliarum gentium regum ad hæc
 usque tempora Romano imperatori iatult. Vernæ
 erant trecenti, ex quibus centum elegantes castrati
 erant. Noverat enim, ut videtur, prælocuples anus
 semper aditum in aulam spadonibus pater, in quo
 illa plures versari quam in caula pecudum verno
 tempore musæ. Ejusque rei gratia eos antea præ-
 paraverat, ut forte opportunum comitatum haberet,
 quo pridem obsequio functi essent, cum in regiam
 ingressura esset. Erant item mulieres sciastriæ
 centum, sindonesque lepore vario distincti (quos
 nunc corrupta forsitan voce rude vulgus scendes
 vocat) centum. Linomalotaria centum (præstat enim
 in istis ex vulgi usu compositis uti vocibus), Ama-
 lia pulchra linea ducenta, aliaque subtilitate tenuis-
 sima ac aranearum ipsa stamina vincentia, quo-
 rum unumquodque in calami articulo condebatur,
 et ipsa centum. Vasa pretiosa argentea atque aurea
 multa ac varia.

75. Sic vero conveniente cultu recepta, proque
 animi sui proposito ac generis nobilitate magnifice
 accepta, et quæ imperatoris mater audiret digna
 habita, multisque regio munere officiis ac hono-
 ribus decorata, gaudio exsultabat nec tenere ³¹⁹
 lætitiæ poterat, uberemque mercedem, quin et
 longe excedentem, se accepisse confitebatur. Quam-
 obrem etiam præter ea quæ dicta sunt munera,
 cumulatæ magnificentie specimen edens, haud exi-
 guam Peloponnesi partem adjecit, quam jure pro-
 prio possidebat, tuncque filio et imperatori munificere

VARIÆ LECTIONES.

²⁶ γήρατι A. ²⁷ ἀνακλίσασα P, ἀνακλίσαστο A. ²⁸ ἐνεκλειύσαστο? ²⁹ ἐθνικῶς A. ³⁰ Partherius c. v. 10. ³¹ φίλα] καλὰ P. ³² ἐκπλεον A. ³³ ὅτ om. P.

concessit. Versata autem in magna hac urbe quantum libuit quantumque sufficere existimavit ad animum recreandum, in suam rursus regionem, velut gentilium suorum domina Augusta^{ue}, longe plures prioribus majoresque honores consecuta, reversa est. Quemadmodum vero accessum in urbem, sic et recessum instituit.

76. Eo tempore exstruebatur pulcherrimum illud ac spectabile templum, quod Novam Basilicam Ecclesiam vocare consuevimus, ac Salvatoris nostri Jesu Christi et angelorum primatis Michaelis nec non Eliæ Thesbitæ nomine erigebatur. Ejus vero interioris ambitus commensa spatium, magnas anus nactapetas (villosos scilicet tapetes, ἀπὸ τῆς εὐχῆς, ac si a voto dicas, nuncupatos) fecit ac misit, quibus pavimentum variis pretiosis lapidibus inter se concinnatis velut tessellato opere stratum, varietatem et pulchritudinem pavonum præ se ferens, tegeretur, magnitudine et forma admirabili. Sed et singulis annis, quoad imperator vixit, non minora mittebat sic ab ea illatis muneribus. Quoniam vero in longiores 320 annos vitam eam producere contigit ac imperatori esse superstitem; quod ex pio illo monacho præsciendi facultate prædito, ipso adhuc superstitē, audierat ipsam post annum alterum e vita esse migraturam, desiderium insedit ut et illius filium Leonem, jam rerum summa potientem, præsens viseret. Rursusque, sicut antea secerat, electis juvenibus sustollentibus, tantum illud viæ spatium facile ac sine molestia emensa est. Viso itaque sapientissimo mitissimoque Leone imperatore, mirique operis atque pretii illi quoque oblati muneribus, ac substantiæ suæ hærede instituto (jam quippe ejus filius Joannes vitam cum morte commutaverat), cum et comitatensem quempiam mitti petisset, qui ejus facultates in acta redacturus ac accepturus esset, ad patrium rursus solum, in eo carnis pulvere inpositura, optimo imperatore pro discessu salutato eique vale dicto, profecta est. Cumque discessisset, brevi vivis exempta est.

77. Protospatharius autem Zenobius, ab imperatore directus missusque ut quæcumque anus postulasset ac statuisset ea impleret, cum ad Nampacti urbem pervenisset, ex Daniele anus nepote didicit illam ex hac vita migrasse. Veniens autem illius domum, ac testamenti exemplum in manus sumens, ex ejus voluntate, et ut ipsa constituerat, cuncta digessit. Inventa auri signati ingens copia ac pecuniæ 321 Innumerabiles, aliaque suppellex ac substantia in vasis argenteis atque aureis vestibisque et æraimentis et mancipiis et jumentis, omnes privatorum opes superans, quinimo ipsas regum ac tyranorum prope exæquans. Quod vero illius mancipia multitudine essent innumera, ex

Α τὴν τὴν ἐφ' ὅσον αὐτῇ φιλοτιμιῶν τε καὶ ἀπολαύσεων, αὐθις πρὸς τὴν οἰκίαν χώραν ἀνθυπανόστησεν ὥστερ τις δέσποινα τῶν ἐκείθεν ^α βασίλισσα, πολλῶν πλειόνας τῶν προτέρων καὶ μελίζοντας καρπομένη τιμάς ^β. Ὅν δὲ τρέπον τὴν ἀνοδὸν ἐποιήσατο, τὸν αὐτὸν καὶ τὴν ἀνάδοδον.

ος'. Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν ἐκείνον καὶ ὁ περικαλλὲς οὗτος ναὸς καὶ περίοπτος ^α ὡκοδομεῖτο ὑπὸ Νέαν Βασιλικὴν Ἐκκλησίαν λέγειν εἰώθαμεν, ὃς ἐπ' ὀνόματι τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Μιχαὴλ τοῦ πρώτου τῶν ἀγγέλων καὶ Ἡλιοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ ἡγέρετο. Λαβοῦσα δὲ μέτρα τοῦ ἐνδὸν τούτου χωρήματος ἡ γυνὴ εἰργάσατο καὶ ἀπέστειλε νακοτάπητας μεγάλους, τοὺς παρ' ἡμῖν ἀπὸ τῆς εὐχῆς τὸ ἐπώνυμον φέροντας, ὅς' ὦν ἅπαν ^α τὸν ἔδαφος, ἐκ διαφόρων ἐντέμων λίθων, ψηφίδων δίκην ἐνηρμοσμένων, πρὸς ἀλλήλους συνθεθειμένων, ποικιλίαν καὶ ἄλλος ταῶν ^β μιμούμενον, καλύπτεσθαι ἐμελλε, θαύματος ἄξιους μεγέθει καὶ ὠραιότητι. Ἀλλὰ καὶ καθ' ἕκαστον χρόνον, ὥς ἐξ ὁ βασιλεὺς, οὐκ ἐλάττω τῶν παρ' αὐτῆς εἰσαχθέντων ἀπέσταλλεν. Ἐπεὶ δὲ εὖτε μακρόβιον γενέσθαι αὐτὴν καὶ πλεον τῆς τοῦ βασιλέως ζωῆς τὴν ἐκείνης ἐπεκαθῆναι ^α ζῶν, ζῶντος δὲ ἔτι καὶ ^β τοῦ προορατικοῦ ἐκείνου μοναχοῦ ἤκουσε [P. 197] παρ' αὐτοῦ *οὗ μετὰ δευτέρον χρόνον μέλλει ἀπαίρειν τοῦ ζῆν, ἐπεθύμησε καὶ τὸν ἐκείνου υἱὸν Λέοντα, ἥδη τὴν αὐτοκράτορα λαβόντα ἀρχὴν, ἀνελθούσα ἰδεῖν, καὶ πάλιν κατὰ τὸν τρόπον τὸν πρότερον ὑπὸ νεανίσκων ἐκκρίτων αἰρομένη τὸ τοσοῦτον δίδασμα τῆς οδοῦ διήνυσεν εὐμαρῶς καὶ ἀδαρῶς. Ἰδοῦσα δὲ τὸν σοφώτατον καὶ πρῶτον βασιλέα Λέοντα, καὶ θαυμαστὰ ὄψα καὶ πρὸς τοῦτον εἰσαγαγούσα καὶ κληρονόμον αὐτὸν τῆς οἰκείας ποιησαμένη ὑπάρξας (ἥδη γὰρ ὁ ταύτης υἱὸς Ἰωάννης ἐτύγγανε τὸν βίον ἀπολιπών), αἰτησαμένη δὲ καὶ βασιλικὴν ἀποσταλῆναι τὸν ἀπογράφασθαι καὶ παραλαβεῖν ὀφείλοντα τὴν περιουσίαν αὐτῆς, ἀπῆρεν αὐθις συνταξαμένη τῷ χρηστῷ βασιλεῖ ἐπὶ τὸ τῆς πατρίδος θρεψάμενον ἔδαφος, ὡς ἂν ἐν τούτῳ καὶ τὸν τῆς σαρκὸς ἀπόσθαι χοῦν. Καὶ ὥς κατελοῦτα μετὰ μικρὸν ἐτελεύτησεν.*

ος'. Ὁ δὲ πρωτοσπαθᾶριος Ζηνόβιος, ὃς ἦν ἐρισθεὶς καὶ ἀποσταλὲς πρὸς τὸ πάντα τὰ παρὰ τῆς γραδὸς αἰτηθέντα καὶ διατυπωθέντα ἀποπληρῶσαι, εἰς τὸ κάστρον Ναυπάκτου ἦδη καταλαβὼν ἀνέμαθε παρὰ Δανιὴλ τοῦ ἐκγόνου ^α αὐτῆς τὴν πρὸς τὸν ἐκείθεν βίον ἐκδημίαν αὐτῆς. Ἀφικόμενος δὲ εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς καὶ τὸ ἴσον τῆς διατάξεως αὐτῆς ἐπὶ χεῖρας λαβὼν κατὰ τὴν ἐκείνης βούλησιν καὶ διάταξιν τὰ πάντα διέψησεν. Εὖρε δὲ καὶ χρυσὸν ἐν νομισμασι κάμπολον καὶ ἄλλην περιουσίαν ἐν τε ἀργυρώμασι καὶ χρυσώμασιν ἐσθῆτί τε καὶ χαλκῷ καὶ ἀνδραπόδοις καὶ κτήνεσι, πάντα ἰδιωτικὰν ὑπερβαίνουσαν πλοῦτον, μᾶλλον δὲ καὶ τυραννικὴν ὀλίγον καταδεέστερον ^β. Ἐπεὶ δὲ τὰ οἰκετικὰ ταύτης ἀν-

VARIÆ LECTIONES.

^α ἐκεῖ Α. ^β τιμάς om. Α. ^γ περίοπτος Α. ^δ πλ. Ρ. ^ε Barberinus τῶνος. ^ζ ἐπεκαθῆναι AP. ^η καὶ em. Ρ. ^θ ἐγγόνου? ^ι καταδύεσθαι?

ἱράποδα εἰς πλῆθος ἀπειρον ἦν, καλεῖται βασιλικὴ ἅ illis imperatoris jussu in Longobardis thema quasi coloniam, tria millia manu missa sunt. Dispartita etiam illius reliqua prædia et pecuniæ et mancipia, pro eo ac illi ex testamenti tabulis statutum erat; imperatori ejus hæredi præter alia in jus proprium relicta suburbana octoginta. Hæc etsi tempore longe dissita atque alia quidem rebus quarum hic narratio textitur priora exstiterint, alia non modico post intervallo secuta sint, nec admodum necessaria videntur quæ historiæ inserantur, in gratiam tamen diætæ anus, ejusque et divitiarum et nobilitatis propensæque voluntatis ac consilii speciem, hic in transcurso locum habeant.

ση'. Ὁ δὲ φιλόχριστος Βασίλειος ὁ βασιλεὺς μεταξὺ τῶν πολεμικῶν ἀγώνων, οὗ; διὰ τῶν [P. 198] οὐκ χεῖρα πολλάκις ὥσπερ ἀγωνοθετῶν πρὸς τὸ δέον κατηύθυνε, πολλοὺς τῶν ἱερῶν καὶ θείων ναῶν, ἐκ τῶν προγεγονότων διαβράχυντας σεισμῶν καὶ ἡ καταβληθέντας παντελῶς ἡ πτωσὶν ἀπὸ τῶν ῥηγμάτων σὺντομον ὑπομείναι δηλοῦντας, ἐπιμαλεῖα τε διηνεκαὶ καὶ τῶν πρὸς τὴν χρῆσιν ἐπιτηδείων ἀφθόῳ χρησίῃ καὶ παροχῇ τοὺς μὲν τοῦ πτώματος ἡγεῖρα, τῇ ἀσφαλείᾳ καὶ ἀλλος προσθεῖς, τῶν δὲ τὸ ἀσθενὲς ἐνισχύσας διὰ τῆς τῶν δεόντων ἐπιβολῆς καὶ ἐπανορθώσεως τοῦ μὴ καταρρῶσθαι, ἀλλὰ πρὸς ἀκμὴν αὖθις ἐπανελθεῖν καὶ νεότερα ἐγένετο αἰετός. Δηλωτέον δὲ καὶ καθ' ἑκάστα.

οθ'. Τοῦ τε γὰρ περιωνύμου καὶ θείου ναοῦ δ; τὸ τῆς μεγάλῃς τοῦ Θεοῦ Σοφίας κεκληρωται ὄνομα, τὴν πρὸς δύσιν ἀψίδα, τὴν μεγάλην τε καὶ μετέωρον, ἱκανῶς διαβράχυσαν καὶ πτωσὶν οὐκ εἰς μακρὰν ἀπειλοῦσαν αὐτὸς ἐμπειρίᾳ τεχνιτῶν περισφίγας καὶ ἀνανεωσάμενος ἀσφαλῇ καὶ μόνιμον ἀπειργάστω· καθ' ἣν καὶ τὴν τῆς Θεομήτορος εἰκόνα τὸν ἀσπορον ὕδιν ἐπωλένιον φέρουσαν ἀνιστόρησε, καὶ τοὺς τῶν ἀποστόλων χορυφαίους Πέτρον καὶ Παῦλον ἐκπέτρωθεν ἱστησε. Καὶ τὰ λοιπὰ δὲ ῥήγματα ταύτης ἐν κτίσμασι τε καὶ δαπανήμασι φιλοτιμώτατα θεωρῶσατο. Οὐ μόνον γὰρ τοὺς σαθρωθέντας τῶν τοίχων ἐπηνωρῶσατο^α, ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν προσόδων ἐλάττωσιν ταῖς παρ' ἐαυτοῦ ἐπιδόσεις εἰς αὐξήσιν ἤγαγεν. Ἐνδεῖα γὰρ ἑλαίου σχεδὸν κινδυνεύοντων ἀποθεσθῆναι^β τῶν λύχων τῶν ἱερῶν, μεγίστου κτήματος ἐπιδόσει, ὃ προσαγορεύεται Μάντεια, τοῖς τοῖς διαμένειν προσεπεινήσατο ἀσβεστον, καὶ τοῖς ἐξυπηρετουμένοις εἰς τὸν θεῖον τοῦτον ναὸν ἐπεδαφλάυσωτο τὰ ὀψώνια ἐκ τῆς ἱκανῆς προσόδου υστέρητόν τε καὶ ἀδίδακτον.

π'. Ἀλλὰ καὶ τὸ τῶν θείων Ἀποστόλων περιφανὲς καὶ μέγα^γ ἔργον, τῇ; προτέρας εὐπραπείας καὶ ἀσφαλείας διαπύον, ἐρείσματων περιβολαῖς καὶ ταῖς τῶν διαβράχυντων ἀνοικοδομαῖς οὐκ ὀκνήσας, καὶ ἀποξέτας τὸ ἀπὸ χρόνου γῆρας καὶ τὰς ρυτίδας περιελών, ὥραιοι αὖθις; καὶ νεουργοὶ, ἀπετέλεσεν. Καὶ

illis imperatoris jussu in Longobardis thema quasi coloniam, tria millia manu missa sunt. Dispartita etiam illius reliqua prædia et pecuniæ et mancipia, pro eo ac illi ex testamenti tabulis statutum erat; imperatori ejus hæredi præter alia in jus proprium relicta suburbana octoginta. Hæc etsi tempore longe dissita atque alia quidem rebus quarum hic narratio textitur priora exstiterint, alia non modico post intervallo secuta sint, nec admodum necessaria videntur quæ historiæ inserantur, in gratiam tamen diætæ anus, ejusque et divitiarum et nobilitatis propensæque voluntatis ac consilii speciem, hic in transcurso locum habeant.

78. Christi autem amians religiosissimusque Basilius imperator inter bellica certamina, quæ haud raro per subjectos duces legatosque agonothetæ in modum in debitum finem ac convenientem dirigebat, plerasque sacrosanctas ac divinas ardes, ex superioribus terræ motibus quassatas ac vel penitus collapsas vel proxime satiscitibus rimis ruinam minitantes, jugi cura necessariorumque larga suppeditatione ac præstatione, 322 alias quidem ex ruina erexit ac cum securas firmaque structura tum eleganti opere refecit; alias vero laborantes suffulciens, adjiciendo quæ opportuna essent, ac quassata læsaque instaurando, effecit ne diffuerent, sed ut pristino vigore, nova quasi fabrica resurgerent. Verum singula indicanda.

79. Celeberrimi enim divinique templi quod a magna Dei Sapientia nomen sortitum est, quæ ad occidentem spectat, apsidem ingenti mole celsaque exstructione gravem, misere distractam ac celerem minantem casum, subtili artificum opera astringens instauransque tutam firmamque reddidit; in qua et Dei parentis Filium nullo satum semine ulnis gestantis imaginem effinxit, ac utrinque apostolorum principes Petrum et Paulum erexit: reliquos item ejus hiatus, tum in fabricis tum expensis, largissime sarcivit. Non solum enim muris putrescentibus subvenit, sed, et imminutos redditus ipse tribuendo adauxit. Cum enim parum abesset ne præ olei inopia lampades sacræ exstinguere, maximo collato prædio quod Mantæa vocant, ut eis lumen inextinctum constaret effecit, utque ex ipsis prædii redditibus censu perpetuo templi ejusdem ministris opsonia cibique præberentur.

τοῦ κτήματος, διὰρ οἷδε τὴν ὑπηρεσίαν ποιεῖν ἀν

323 80. Sed et divinorum Apostolorum celebre magnumque delubrum, pristino decore amisso ruinosoque ædificio, fulcorum ambitu collapsarumque partium instauracione stabiliciens, abrasoque quod veteratum tempore erat rugasque contraxerat, elegans rursus novique operis fabricam

VARIÆ LECTIONES.

^α πολλὰ P. ^β ὑστερα? ^γ ἐπανορθώσατο P. ^δ ἑλαίου ἤδη σχεδὸν ἀποθεσθῆναι A. ^ε μεγίστον A.

fecit. Divinum quoque in Pega S. Deiparæ templum collapsum, ac qua olim decore fulserat orbatum, instauravit, splendidiusque quam prius exstiterat reddidit. Similiter alterum quoque Deiparæ templum, Sigma cognomento dictum, diro casu deformatum a fundamentis novum exstruxit ac priore firmitus constabiliavit. Sed et Stephani martyrum primi in Aureliania templum terræ motus quassatione ad solum usque subvertit a fundamentis extirpavit. Baptiste vero ac Præcursoris sacras ædes in Strobilæ et Macedoniæ, alteram a fundamentis exstruxit, alteram portionem parte reparavit. Sed et apostoli Philippi sacellum, aliudque Lucæ evangelistæ illo occidentalis, vetustis expurgatis ruinis nova condidit.

81. Præterea vero etiam Mocii martyris ingens templum, non paucis scissuris sulcatum, cuius adytum terræ allisum erat ita ut divinam ipsam mensam præfringeret, debita cura illi adhibita perfecte a ruina erexit. Vicinum quoque illi ex parte occidentali Andræ primum **324** vocati inter apostolos templum, ingenti neglectu ruina oppressum, conyevioni cura pristino decori reparavit. Divinam item S. Romani ædem et ipsam collapsam a fundamentis ædificavit. S. Ananæ quoque in Douero et S. Christi martyris Demetrii sacras ædes, vetustate laborantes, novas ac elegantes refecit. Sancti vero martyris Æmiliani in Rhabdo ecclesiam, haud procul ab ædibus sanctæ Dei parentis, vetustate fatiscentem videns utrinque turræ opere fastigiando novam reparavit.

82. Præterea vero etiam triumphalis martyris Nazarii sacram ædem, a multis retro annis non modo collapsam, sed et penitus abolitam, ædificavit, majestate, elegantia, ac pulchritudine priori longe ædificio præstantem. In Bomnini Embolis (ut vocant) sanctæ Dei nostri Christi resurrectionis nomine atque martyris Anastasie pulcherrimum templum aptans splendide ornavit, lignea fornice in lapideam mutata ornatuque alio plane admirabili adjecto. Similiter quoque inclyti martyris Platonis tectum laborare videns et fatiscere novum instauravit, immissis parietibus, ubi necesse erat, ædem communicans ac firmans. Gloriosorum vero martyrum Hesperii et Zonis divinam ædem, fere solo tenus dirutam, pari priori elegantia et majestate exstruxit. Ad hæc vero etiam martyris Anatolii in Heptascalo divinum templum peno diffuens **325** jamque casurum instaurando omnisque generis fulcris statuaminando firma basi stare fecit. Eliæ vero prophete templum in Petrio, extremo quasi spiritu, ac cuius propemodum ruina expectaretur, corroboravit ac magnifice exstruxit, a com-

τὸν ἐν τῇ Πηγῇ δὲ τῆς Θεομήτορος θεῖον ναὸν διαπτωθέντα καὶ τὸ ἀρχαῖον ἀποβαλόντα κάλλος ἀνευέωσατο τε καὶ ὑπερλάμποντα μᾶλλον ἤπερ τὸ πρότερον ἐδείξεν. Ὡσαύτως καὶ τὸν ἕτερον τῆς Θεοτόκου ναὸν, ὃς τὸ Σίγμα εἶχεν ἐπώνυμον, πτώμα πρῶτοντα δεινὸν ἐκ βάθρων ἀνικοδόμησε καὶ ἐδραιώτερον [P. 199] τοῦ προτέρου εἰργάσατο. Καὶ τὸν ἐν Αὐρηλιαναῖς δὲ Σταφάνου τοῦ πρώτου τῶν μαρτύρων ναὸν ἀχρις ἐδάφους καταπεσόντα ⁸⁰ ἐκ θεμελίων αὐτῶν ἀνεδείματο. Τοῦ; δὲ τοῦ ⁸¹ Βαπτιστοῦ καὶ Προδρόμου σηκοὺς ἱεροὺς ἐν τε τῇ Στροβυλάῃ ⁸² καὶ Μακεδονίᾳ, τὸν μὲν ἐκ βάθρων, τοῦ δὲ τὸ κλειστόν ἀνικοδόμησεν. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ τοῦ ἀποστόλου Φιλίππου ἱερὸν, καὶ τὸ αὐτοῦ θυτικώτερον καίμενον τὸ εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ, τῶν παλαιῶν ἀνακαθάρσας πτωμάτων νέα εἰργάσατο. ⁸³ Ἐτι δὲ καὶ τὸ Μωκίου τοῦ μάρτυρος ⁸⁴ μέγας τέμενος, οὐκ ὀλίγας ὑποπεσὼν ῥήγμασι, καὶ τὸ δαῦπον τοῦτου μέρος ἀχρι τῆς γῆς καταβλήθην ἐσχηκὸς ὥς καὶ τὴν ἱερὰν καταδαῖν τράπεζαν, τῆς προσηκούσης ἐπιμελείας ἤβλωσε καὶ τελείως τοῦ πτώματος ἤγειρεν. Καὶ τὸν πλησιάζοντα δὲ τοῦτου κατὰ τὸ μέρος τὸ ⁸⁵ πρὸς δυσμὰς Ἀνδρέου τοῦ πρωτοκλήτου τῶν ἀποστόλων ναὸν ἐκ πολλῆς ἀμελείας διαβρύνετα ἐκ τὸ ἀρχαῖον κάλλος τῇ δεούσῃ ἐπιμελεῖσθαι ἀνήγαγεν. Τὸν δὲ τοῦ Ἁγίου Ῥωμανοῦ θεῖον οἶκον καὶ αὐτὸν καταπεσόντα ἐκ βάθρων ἀνεδείματο. Καὶ τὸν τῆς Ἁγίας Ἀννης ἐν τῇ δευτέρᾳ καὶ τὸν τοῦ Χριστοῦ μάρτυρος ⁸⁶ Δημητρίου καινοὺς ἀντὶ παλαιῶν καὶ εὐπρεπεῖς ἀπεργάσατο. Τὸν δὲ τοῦ μάρτυρος Αἰμιλιανοῦ, ὃς ἐν τῇ Πάδῳ τῷ οἴκῳ τῆς Θεομήτορος γειτονεῖ, τῇ παλαιότητι κατεβρύνοντο ἰδὼν καινουργαί, ἐκατέρωθεν πυργώσας ἐδράμασι.

κ'. Πρὸς δὲ καὶ τὸν τοῦ ἀθλοφόρου Ναζαρίου ἱερὸν οἶκον, ἐκ πολλῶν τῶν χρόνων οὐ μόνον πτωθέντα, ἀλλὰ καὶ τέλειον ἡφανισμένον, νέον ⁸⁷ ἐδείματο σεμνότητι καὶ κάλλει πολλῷ τοῦ πρὶν διαφέροντα. Ἐν δὲ τοῖς Δομνίνῳ λεγομένοις Ἐμβόλοις τὸν εἰς ὄνομα τῆς θείας ⁸⁸ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἀναστάσεως καὶ Ἀναστασίας τῆς ⁸⁹ μάρτυρος περιεσπῆς ναὸν ἐπισκευάσας ἐλάμπρυνε, λιθίνῳ ἀντὶ ὑλίνης τὴν ὀροφὴν ἐργασάμενος, καὶ κόσμον ἄλλον ἐπιθεὶς ἀξιάγαστον. Ὡσαύτως δὲ καὶ Πλάτωνος τοῦ μεγάλου ἐν μάρτυσι πονήσασαν τὴν τοῦ ναοῦ κατιδὼν ὀροφὴν νέαν εἰργάσατο, καὶ ⁹⁰ τοίχων ἐν οἷς ἴδει κατοκυρώσας τὸν οἶκον ἐπιβολαί; ⁹¹. Τῶν δὲ καλλινίκων μαρτύρων Ἐσπερίου τε καὶ Ζωῆς τὸν θεῖον οἶκον ἡδαισιμένον σχεδὸν κατάλληλον τοῦ πρώην ἰδείματο. Πρὸς τοῦτοις δὲ καὶ τὸν τοῦ μάρτυρος Ἀκακίου ἐν τῷ Ἑπτασκάλῳ ⁹² θεῖον ναὸν ἦδη σχεδὸν καταβρύνετα ⁹³ καὶ πρὸς πτώσιν συναυνοῦμενον ἀνακαρτίσας καὶ παντοίως κατασφαλίσάμενος ὀχυρώμεται τοῦ πτώματος ἤρπασε καὶ ἐδραῖω; ἐστηκέναι παποίηκεν. Τὸν δὲ Ἠλίου τοῦ προφήτου κατὰ τὸ Πεντρίον ναὸν ὥστερ [P. 200] λειψοφυχούνα ἀνέβρυνε

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁰ ἀχρις ἐδάφους καταπεσόντα om. A. ⁸¹ τοῦ om. AP. ⁸² Στροβυλαί; A. ⁸³ καὶ τοῦ Μωκίου μάρτυρος; P. ⁸⁴ τὸ αὐτὸ πρὸς om. P. ⁸⁵ χριστομάρτυρος A. ⁸⁶ νέον om. P. ⁸⁷ θρίας; τοῦ P. ⁸⁸ τῆς om. P. ⁸⁹ καὶ om. P. ⁹⁰ ἐμβολαί; P. ⁹¹ Ἑπτασκάλῳ A. ⁹² καταβρύνετα A.

καὶ περιφανῶς ἐκτίσας, ἐλευθερώσας καὶ τῆς περιστοιχείουσης ⁷⁰ καὶ πιεζούσης τῶν κοινῶν οἰκιῶν συνοχῆς.

πγ. Ἀλλὰ τί σπευδόμεθα περὶ τὰ μικρὰ τῶν ἱκετιῶν, εἰ καὶ πᾶν μεγάλη καθίσταται, καὶ ὁ πρῶτος τὸ μέγα ἔργον καὶ ἀξιώμαστον, ὃ κατ' αὐτὰς τὰς βασιλείους αὐτὰς ἐπιστατῶν τε καὶ αὐτοργῶν φκοδόμησεν; Ὅπερ ἄρκει καὶ μόνον τὴν τε περὶ τὸ θεῖον αὐτοῦ δηλοῦν δοσιότητα καὶ τὸ πρὸς τὰ ἐπαλλόμενα μεγαλουργόν τε καὶ θαύματος ἄξιον. Ἀμειβόμενος γὰρ ὡς περ τῆς περὶ αὐτὸν εὐμελείας τὸν Δεσπότην Χριστὸν καὶ τὸν πρῶτον τῶν ἀγγελικῶν δυνάμεων Γαβριήλ ⁷¹ καὶ τὸν Θεοδότην Ἥλαν τὸν ζηλωτὴν, ὃς καὶ τῇ αὐτοῦ μητρὶ τῆς πρὸς βασιλείαν τοῦ υἱοῦ ἀνυψώσας; ἐχηρημάτισεν ἄγγελος, εἰς νομα τούτων καὶ μνήμην ἀίδιον, ἐπὶ δὲ τῆς Θεοτόκου καὶ Νικολάου τοῦ ἐν Ἱεράρχεις πρωτεύοντος, θεῖον καὶ περικαλλῆ ναὸν ἰδομήσατο, εἰς ὃν συνῆλθε τέχνη καὶ πλοῦτος καὶ ζέουσα πίστις καὶ ἀφθονωτάτη πρᾶξις, καὶ τὰ πανταρχοῦν συνέβραμεν κάλλιστα, ἃ τοῖς ὁρῶσι μᾶλλον ἢ τοῖς ἀκούουσιν οἶδα τυγχάνειν πιστά. Ὅν ὡς νύμφην ὁρατομένην καὶ περικακοσημένην μαργάρους τε καὶ χρυσῷ καὶ ἀργύρου λαμπρότησιν, ἐπὶ δὲ καὶ μαρμάρων πολυχρῶν ποικίλλας καὶ ψηφίδων συνθέσεις καὶ σφαιρῶν ὑφασμάτων καταστολαῖς, τῷ ἀθανάτῳ προσήγαγε νομφίῳ Χριστῷ ⁷². Ὁ τε γὰρ ὁμοφύς ἐκ πάντε συμπεληρούμενος ἡμισφαιρίων ἐστίναι χρυσῷ καὶ εἰκόνων ὡς ἀστέρων ἀστράπτει κάλλεισιν, ἐξωθεν μετάλλοις ἐμφοροῦς χρυσοῖς χαλκοῦ καλλυνόμενος, οἳ τε παρ' ἐκάτερα τοῖχοι τῷ πολυτελεῖ καὶ πολυχρῶ τῶν μαρμάρων καταποικίλλονται, καὶ τὰ ἄδυστα τοῦ ναοῦ καὶ χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ καὶ λίθοις τιμίαις καὶ μαργάραις καταποικίλλεται καὶ καταπεπλοῦται. Καὶ αἱ τῶν ἐκτὸς διείργουσαι τὰ θυσιαστήρια κιγκλίδες καὶ τὰ ἐν αὐταῖς περιστάλα καὶ τὰ ἀνωθεν οἶον ὑπέρθυρα χρηματίζοντα οἳ τε ἐντὸς ὁδοὶ καὶ αἱ πρὸ τούτων βαθμίδες καὶ αὐταὶ αἱ ἱερὰ τράπεζαι, ἐξ ἀργύρου πάντα περιχευόμενον ἔχοντος τὸν χρυσοῦν καὶ λίθοις τιμίαις ἐκ μαργαριτῶν ἡμφισμένους πολυτελῶν τὴν σύμπληξιν καὶ σύστασιν ἔχουσιν. Αὐτὸ δὲ τὸ ἔδαφος σφαιρῶν [P. 201] ὑφασμάτων ἢ Σιδονίων ἔργων ἐψηλωμένων δόξει τυγχάνειν ⁷³ ἀνάπλεων - οὕτω πᾶν ἐξωράσεται καὶ καταποικίλλεται τῷ πολυχρῶ τῶν ὑποκειμένων ἐκ μαρμάρων πλακῶν καὶ ταῖς πολυεξέσι τῶν αὐτὰς περιχλίουσῶν ψηφίδων ζώναις καὶ τῷ τῆς ἀρμογῆς ἀκριβεῖ καὶ τῷ περιττῷ τῆς περιθεούσης ἐν ἅπασι χάριτος. Ἐνθα καὶ πλῆθος ἄδόντων ἐξυπηρετουμένων ἀφώρισε καὶ προσόδους ἱκανὰς ἀπέταξεν ⁷⁴, ὃς φιλοτίμως καὶ μεγαλοπρεπῶς διανεμέσθαι τοῖς προσανέχουσιν τῷ τοιοῦτ' ἰλαστικῷ προσέταξεν, ὑπερβαλέσθαι σχεδὸν τοὺς πρὸ αὐτοῦ πάντας τῇ περὶ τὰ τοιαῦτα μεγαλοδωρεῖα φιλοτιμώμενος.

πδ-πε. Ἀλλ' ὁ μὲν ναὸς τοιοῦτος καὶ οὕτω τὰ

A munition ædum circumambientium prementiumque injuria liberans.

83. Quid enimvero circa pusilla ipsius operum versamur, etsi et illa valde ingentia, nec magnum illud omnique dignum admiratione adjungimus, quod ad ipsum regis atrium, ipse operi præstare auctorque motionis, exstruxit; quod vel unum illius in Deum pietatem et cultum, inque iis quibus manum admovisset magnificentiam admirandosque conatus, abundo potest ostendere? Velut enim Christi in eum angelicarumque potestatum primæ Gadielæ nec non et Eliæ Thebitæ (zelotæ illius, qui ejus matri provehendi filii in regni solium nuntius fuerat) benevolentiam munerans, in eorum nomen ac memoriam sempternam, itemque sanctæ Dei Genitricis et Nicolai inter hierarchas primas obtinentis, divinum pulcherrimumque templum edificavit; in quo pari fœdere ars et divitiæ fervensque fides et locupletissima voluntas coivere, ac quæ ubique gentium pulcherrima sunt concurrere, ipsa ejusmodi ut penes conviventes quom audientes, majorem fidem habeant. Templum hoc, velut sponsam splendide ornatam cultamque margaritis et auro argenticque nitore, prætereaque marmorum multiplex colorum varietate ³²⁶ tessellarumque compositionibus ac seriorum pannorum stragulis collucentem, immortalisponso addixit. Tectum enim quinque semicirculis constans auro renidet imaginibusque velut stellarum splendoribus micat, parte extrema æris metallis auri fulgorem quam proxime referens. Parietibus hinc inde pretiosis variisque coloris marmoribus variati collucent, templique penetralia ipsa auro argenteoque et lapillis margaritisque interstincta variaeque magnificè splendent. Ab exteriori nave sanctuarium secludentes cancelli, inque illis columellarum ordines, eisque imposita quæ vocant hyperthyra, intusque positæ sedes, et qui ante illas sunt gradus, ipsæque sacræ mensæ, omnia argentea superfuso auro lapidibusque pretiosis, unionibus inditis, conflata compactaque consistunt. Ipsum atrium solum sericis texturis aut Sidonii operis expansis aggravescere videbitur. Sic universum subjectis varii coloris marmorum crustis, varique generis ambientibus tessellati operis zonis, exquisitæque artis compage, in omnibus denique circumfluentis gratiæ abundantia condecoratur ac variatur. Cantorum in eo ministrantium constituta multitudo, uberesque assignati redditus, quos magnificè largiterque in eos impartiendo præcepit qui istiusmodi propitiatorii obsequiis addieti essent, hoc nempe ambiens, ut omnes fere superiores hoc munificentiae genere superaret.

327 84 85. Ac templi quidem structura ea est

VARIE LECTIONES.

⁷⁰ περιστοιχίζουσης A. ⁷¹ Μεγαλὴ Bandurinus p. 599. ⁷² Χριστῷ om. P. ⁷³ τυγχάνων P. ⁷⁴ ἐπέταξεν A.

ornatusque interior, quantum brevi sermone res magna declarare licet, et quæ spectantium animis omnem stuporem injiciant; exteriora vere quænam rugo? Ad occasum, inque ipso vestibulo, duæ erant constitutæ phialæ, altera ad austrum, altera ad aquilonem, omnem artis excellentiam habentes materiæque splendorem ac auctoris operum magnificentiam. Quæ ad austrum, ex Ægyptio lapide (Romanum dicere consuevimus) structa est. Circa eam dracones statuarum arte elegantissime efformatos videas. In medio turbinata forma perforatusque rhombus assurgit: circumjectæ candido marmore columellæ, ipsæ chori quadam specie compositæ, circumducta capitibus corona ac protectura; ex quibus omnibus torrentis instar ad phialæ pedes hasinque aquæ defluebant ac subiecta quæque copioso imbri compluebant. Quæ autem ad aquilonem ex Sagario sic nuncupato concinnata lapide, baud absimili Ostriti, ut quidam vocant, candido et ipsa exstructa lapide, ex basis medio multiforum rhombum eminentem protendit. Superius in corona ac protectura phialam ambiente arte fusi effictique ab artifice galli gallinacii hædique et arietes, ipsi quoque fistulis quibusdam aquarum scatebras eructantes et in subjectum phialæ pavimentum quasi evomentes. Ubi et pocula conspiciuntur, circa quæ **328** tunc prætereuntibus potandis ac accipiendis vinum ab imo scaturiebat.

86. Exeunti per templi portam quæ spectat ad aquilonem, oblonga porticus cylindri ferme specie occurrit, pictis imaginibus decorata, nempe martyrum certamina luctasque complectens, iisque tum oculos laute accipiens, tum vero animum ad divinum beatumque amorem, ex præclaris martyrum gestis ejus ardoribus excitum sensumque, quoad licet, superare studentem, magnifice erigens. Ad australem vero atque mare spectantes fores, ad orientem profecturus egrediens, duplex aliud curriculum offendes, parvis longitudinis ac spatii cum ea quæ ad aquilonem spectat porticu, ad regiarum usque ædium protensum atrium; in quo imperatores ac reliqui aulæ procures equo assidentes pila ludere consueverunt. Atrium inclytus imperator, coemptis ædibus quæ ibi antea erant soloque æquatis ac **D** cæmentis ejectis, perpolivit, et in ejusdem atrii parte, quæ ad mare spectat, perpulchras ædes extruxit, quas dicti jam templi velut promptuarium cellamque penuariam esse constituit. Ædium autem coemptio atrique extractio commode aptoque consilio exstitit, quod illi exercitio destinatus antea imperatoribus locus divini templi ædificationi cecisset. Spatium inter duas porticus interclusum ad orientalem templi faciem hortum esse voluit, in oriente et ipsum plantatum novæ Edem, **329** omnis generis plantis arboribusque eluxuriantem

Α ἐντὸς ἔχων, ὅσον μικρῷ λόγῳ δηλῶσαι δυνατόν τὰ μεγάλα, καὶ πᾶσαν ἐντιθέντα ταῖς τῶν θεωμένων διανοαῖς ἐκπληξῖν ⁷⁵· τὰ δὲ ἐκτὸς οἶα! Πρὸς ἐσπέραν μὲν καὶ κατ' αὐτὰ τοῦ ναοῦ τὰ προαύλια φιάλαι δύο ἐστήκασιν, ἡ μὲν πρὸς νότον ⁷⁶, ἡ δὲ πρὸς βορρᾶν, πᾶσαν ἔχουσαι καὶ τέχνης ⁷⁷ ὑπερβολὴν καὶ ὕλης λαμπρότητα καὶ φιλοτιμίαν τοῦ ⁷⁸ τῶν ἔργων δημιουργοῦ. Ὡς ἡ μὲν πρὸς νότον ἐξ Αἰγυπτίου λίθου, ὃν ἡμεῖς Ῥωμαῖον λέγειν εἰώθαμεν, ἔχει τὴν σύστασιν. Περὶ ἣν καὶ δράκοντας ἔστιν ἰδεῖν, οὗς ἡ λιθοξόος τέχνη ἀριστὰ διεμόρφωσεν. Ἦς μέσον μὲν κωνοειδὲς καὶ διάτρητος ἀνέστηκε στρόβιλος, περίεξ δὲ κιονίσκοι λευκοὶ καὶ τὸ ἔνδον ὑπόκεινοι χοροῦ σχῆμα σῶζοντες ὑφ' ἑστέχασιν, στεφάνην ἄνωθεν ἔχοντες περιθέουσιν, ἀπ' ὧν ἀπάντων κρουνηδὸν τὸ ὕδωρ κατὰ τὸ ἐμβαδὸν καὶ τὸν πυθμὲνα τῆς φιάλης ἀνωθεν ἔρρει καὶ κατὰ μέρει τὰ ὑποκείμενα. Ἡ δὲ πρὸς βορρᾶν ἐκ τοῦ Σαγαρίου λεγομένου λίθου, ὃς τῷ παρὰ τινων ὁστρίτῃ καλουμένῳ λίθῳ καθέστηκεν ἐμπερὲς, ἐξέεξε τὴν κατασκευὴν, ἐκ λευκοῦ λίθου πολύτρητον στρόβιλον καὶ αὐτὴ κατὰ τὸ μέσον τοῦ πυθμὸς προδαλλομένη ἐξέχοντα. Ὑπερθεὶν δὲ κατὰ τὴν περιτρέχουσαν στεφάνην τῇ φιάλῃ ἐκ χαλκοῦ τῷ τεχνίτῃ διετυπώθησαν ἀλεκτρυόνες τράγοι τε καὶ κριοὶ, διὰ τινων συρίγγων καὶ αὐτοὶ κρουνοὺς ὕδατων ἐξερυγόμενοι καὶ οἶον ἐξεμούντες κατὰ τὸ τῆς φιάλης ὑποκείμενον ἔδαφος. Ἐνθα καὶ κύλικες ὀρώνται περὶ ἃς τότε οἶνος ἀνέδλυνε κάτωθεν, τοὺς παριόντας ποτίζων καὶ δεξιούμενος.

Γ ⁷⁵. Ἐξίοντι δὲ σοὶ τὴν βόρειον πύλιν τοῦ ἱεροῦ μακρὸς τις ἐκδέχεται περίπατος κυλινδρικοῦ, ἐξ ἐνύλων γραφῶν κατηγλατισμένος τὴν ὁροφὴν, τοὺς μαρτυρικοὺς περιέχων ἀθλοὺς καὶ τὰ παλαίσματα, [P. 202] ἐστιῶν ἅμα τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὴν ψυχὴν διεγείρων πρὸς τὸν θεῖον καὶ μακάριον ἔρωτα, ταῖς τῶν μαρτύρων ἀριστεῖαις εἰς τοῦτον ἐναγομένην καὶ ὑπερβαίνειν κατὰ τὸ ἐφικτὸν πειρωμένην τὴν αἴσθησιν. Κατὰ δὲ τὰς πρὸς νότον τε καὶ τὴν θάλασσαν πύλας, εἰ ἐξελθὼν πρὸς ἀνατολὰς ποιήσασθαι τὴν πορείαν θελήσειας, ἄλλον εὐρήσεις ἰσομήκη τοῦ πρὸς βορρᾶν καὶ ἰσόδρομον διαυλον, ἀχρι τῆς βασιλικῆς αὐλῆς καὶ αὐτὸν παρατείνοντα, καθ' ἣν μεθ' ἱππων σφαιρίζειν βασιλεῦσι τε καὶ τοῖς τῶν εὐδαιμόνων παῖσι καθέστηκεν σὺνηθες· ἣν καὶ αὐτὴν ὁ αὐτὸς ἀοιδιμος βασιλεὺς, τὰς πρότερον ἐκεῖσε τυγχανούσας οἰκίας ἐξωνησάμενος καὶ ἀχρις ἑδάφους καταβαλὼν καὶ περικαθάρας τὸν τόπον, εἰργάσατο, κατὰ τὸ πρὸς θάλασσαν μέρος τῆς τοιαύτης αὐλῆς καὶ τὰς περικαλλεῖς οἰκίας δειμάμενος, ἃς οἶονεῖ ταμιεῖον καὶ οἰκονομεῖον τοῦ εἰρημένου τυγχάνειν ναοῦ διωρίσατο. Ἡ δὲ τῶν οἰκημάτων ἐξωνησις καὶ κατασκευὴ τῆς αὐλῆς διὰ τὸ τὴν πρότερον εἰς τὸ τοιοῦτον γυμνάσιον ἀνειμένην τοῖς βασιλεῦσιν ἐν τῇ τοῦ θεοῦ ναοῦ παραπλισθῆναι ὁκοδομῇ δεόντως ἐγένετο. Τὸ δὲ περικλειόμενον μέρος τῶν δύο περιδρόμων χωρίον ⁷⁹ κατὰ τὸ ἔξω τοῦ ναοῦ μέρος παράδεισον ἐξεργάσατο,

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁵ κατὰ πλῆξιν A. ⁷⁶ νότα P. ⁷⁷ κα τῆς τέχνης P. ⁷⁸ τοῦ οὐμ. A. ⁷⁹ γύρων P.

κατὰ ἀνατολάς καὶ αὐτὸν φυτευθέντα τῆς νέας Ἐδέμ A καὶ παντοίοις κομῶντα φυτοῖς καὶ ὑδασιν αφθόνοις ὄντα κατάρβυτον· ὃν ἀπὸ τῆς θέσεως Μεσοκῆπιον ὀνομάζειν εἰώθαμεν.

πρ'. Ἀλλὰ ἀπόχρη περὶ τούτων τὰ εἰρημένα, μὴ καὶ ἀπειροκαλλίας τις γραφὴν ἀπολείπει καθ' ἡμῶν. Καὶ μεταστρεπτόν ⁸⁰ ἦδη τὸν λόγον ἐπὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἔργων τοῦ φιλοπόνου καὶ τῶν καλῶν προμηθεύς αὐτοκράτορος. Κατ' αὐτὰ γὰρ τὰ βασιλεία τίνα τῶν πώποτε μνημονευομένων ἐν ταῖς περὶ τὰ τοιαῦτα φιλοτιμίαις οὐχ ὑπερβέβηκεν ἐν τε πολυτελείᾳ καὶ κάλλει καὶ τῷ καινουργεῖ τῶν σχημάτων καὶ ταῖς περὶ πάντα τὰ ἀξιοτάτα χάρισιν, οὐ μόνον ἐν ναῶν καλλογαῖς καὶ πολυτελείαις καὶ τέρψεσιν, ἀλλὰ καὶ ἐν διαίτησιν βασιλικῶν ὄντως καὶ μεγαλοπρεπῶν οἰκοδομαῖς, μετὰ τοῦ πολυτελοῦς τε τερπνῶν καὶ μετὰ B τοῦ τέρποντος πολὺ τὸ χρήσιμον ἔχόντων καὶ θαύματος ἄξιον; Ἀλλ' ἐπεὶ τὰ τοιαῦτα κάλλη οὐ πῶσιν εἰς ὄρασιν πρόκειται, ἣ καὶ μᾶλλον ἀκριβῆς τῶν τοιούτων πέφυκεν εἶναι διδάσκαλος, ἀνάγκη διὰ τῆς γραφῆς παρατεθῆναι τῶν σπουδαίων ταῖς ἀκοαῖς, [P. 203] ἐν ἐντεῦθεν ὃ τε δημιουργὸς αὐτῶν ἀξίως θαυμάζεται καὶ οἱ τῶν βασιλείων εἰσὼδων εἰργόμενοι μὴ παντελῇ τούτων ἔχουσιν ἄγνοιαν. Ἔστι ⁸¹ γὰρ εὐθύς κατὰ τὸ πρὸς ἀνατολάς τῶν ἀνακτόρων μέρος κατασκευασθεῖς Ἡλίου τῷ θεοδίτῃ ναὸς, οὐ τὰ ἐντὸς μόνον πάσης ἀνάπλεως πολυτελείας καὶ ὠραιότητος, ἀλλ' ἦδη καὶ τὰ ἐκτὸς. Ἀνωθεν γὰρ τὸ στέγος ἅπαν χρυσῷ κατελάμπετο, ἐκ ψηφιδῶν εὖ ἡρμοσμένων ἅπαν συνεστηκός, εἰ καὶ τῷ χρόνῳ νῦν ἡ πολλὴ τῶν C ἡμέρων ἐπιφορά καὶ οἱ χειμέριοι νιφετοὶ τε καὶ παγετοὶ τὸ πολὺ τοῦ κάλλους διαφθείραντες ἐλυμήναντο. Συνημμένον δὲ τῷ τοιοῦτῳ ναῷ καὶ τὸ ἐπ' ὀνόματι τοῦ πολυπαθοῦς καὶ καρτερικωτάτου τῶν μαρτύρων Κλήμεντος εὐκτήριον ἀνδεδέματο, ἐν ᾧ καὶ τὴν θείαν τοῦτου κόραν καὶ ἄλλων πολλῶν μαρτύρων ἱερὰ ἐναπέθετο λείψανα, ἀφ' ὧν ἐκείνός τε καὶ οἱ μετ' αὐτὸν ψυχῇ τε ⁸² καὶ σώματι· τὴν βῶσιν λαμβάνουσι. Γεγονεῖ δὲ τούτοις καὶ ὁ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν καὶ θεοῦ κατασκευασθεὶς ὑπ' αὐτοῦ εὐκτήριος οἶκος, οὗ τὸ πολυτελές καὶ ὑπερτίμον τοῖς οὐκ ἰδοῦσιν ἀπειτος νομισθῆσεται· τοσοῦτος ἀργυρός ⁸³ καὶ χρυσός καὶ τιμίων λίθων καὶ ⁸⁴ μαργάρων πλήθος ἐν τῇ τούτου ⁸⁵ περιβολῇ καταβέβηται. Τὸ μὲν γὰρ ἔδαφος ἅπαν ἐξ ἀργύρου σφυρηλάτου καὶ στιβαροῦ μετ' D ἐγκαύσεως, τὸ ἰὼν χρυσοῦ ἀκριβῆς τῆς τέχνης ἐπιδεικνύμενος, κατεσκευάσται, οἱ δὲ ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ εὐωνύμων τοῖχοι ἀργυρῶν ἀφθονοὶ καὶ αὐτοὶ ἐπικείμενοι ἔχουσι, διηρησμένον χρυσῷ καὶ τιμίαις πεποικιλμένοι λίθοις καὶ μαργάρων λαμπρότησιν. Ἡ δὲ διείργουσα τὰ ὄντα τοῦ θεοῦ οἴκου τοῦτου κιγκλῆς, Ἡράκλεις, ὅσον ὄλβον ἐν αὐτῇ περιελήφεν! Ἡς οἱ στῦλοι μὲν καὶ τὰ κάτωθεν ἐξ ἀργύρου διόλου τὴν οὐστάσιν ἔχουσιν, ἡ δὲ ταῖς κεφαλαῖς τούτων ἐπικειμένη δοκὸς ἐκ καθαροῦ χρυσοῦ πᾶσα συνέστηκε, τὸν πλοῦτον πάντα τὸν ἐξ Ἰνδῶν περι-

A aquarumque copia large irriguum; quem a situ Mesocepium (quasi hortum medium) nuncupamus.

87. Sed hæc hactenus dicta sufficiant, ne quis nos ineptiarum accuset. Convertenda itaque nunc oratio est ad reliqua labore strenui ac studiosi præclarisque intenti curis imperatoris opera. In ipsa enim regia quem eorum qui unquam celebres habiti sunt, ejuscemodi rerum magnificentia et cultu non superavit, tum nimirum sumptuosius pulchrisque structuris, tum nove effigatis figuris, admirandisque omnibus exquisita gratia venustatibus, non solum in sacrarum ædium pulchritudine et magnificentia et amœnitate, verum etiam in curiarum domorumque vere regiarum ac præmagnificarum ædificiis; quibus itidem amœnitas cum magnificentia comes sit, et cum amœnitate ingens plane ac miraculo digna certet utilitas? Quoniam tamen ejuscemodi decora non omnium oculis sunt proposita, qui talium rerum exquisitiores magistri esse solent, necesse est ut ea studiosorum auribus scripto ingeramus, quo scilicet hinc eorum auctor debitam admirationem consequatur, et qui ingressu ad regiam arcentur, haud penitus illorum ignorantia teneantur. Statim enim ad orientalem regie partem exstructum exstat Eliæ Thesbitæ templum, non intus solum sed et foris omni cultu et lepore magnificentissime stipatum. Supra enim tectum omne auro renitebat, ex tessellulis 330 totum apte compactum, quanquam modo præruptorum imbrium vi hiemalibusque nimbis et gelu pristini decoris partem maximam amiserit detrivertique. Huic templo annexum etiam Clementis longe plurimis vexati suppliciiis martyrumque tolerantissimi oratorium condidit, in quo divinum ejus caput aliorumque plurium martyrum sacras exuvias reposuit; unde tum ille tum posterius animi corporisque incolumitatem hauriunt. E propinquo est et quam Salvatoris nostri ac Dei nomine oratorium domum exstruxit, cujus magnificentia cultusque omnem excedens æstimationem his qui non viderunt incredibilis videbitur: tanta scilicet argenti aurique vis lapidumque pretiosorum et unionum copia in ejus fabricam impensa est. Pavimentum stratum omne ex argento solido ducto malleo, aurificum subtili arte, incausto confectum est. Dextra lævaque ædis parietes, ipsi quoque copioso convestiti argento, auri fulgoribus florido gemmisque pretiosis ac margaritarum splendoribus interstincto ac vario. Divinæ hujus ædis adyta separantes cancelli (Deus bone!) quantas in se continent divitias! quorum columnarum imarumque partes ex argento constant solidæ, capitellis autem trabis superposita ex auro solida, universas indorum divitias quaquaversum circumfusas gestans; cujus

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁰ μεταστρεπτόν P. ⁸¹ ἐπὶ. AP. ⁸² τε om. P. ⁸³ τοσοῦτος γὰρ ἀργυρός A. ⁸⁴ λίθων καὶ om. A. ⁸⁵ τούτων A.

multis partibus **331** Dei-viri Domini effigies arte chymica efficta est. Adytum vero ipsum quanta decora sanctaque contineat ac in se ipso velut thesauros recondat, sermo refugit dicere, mavultque ut adytum (inaccessum scilicet et orationi impervium) sinere. In his enim quæ vim omnem sermonis superant, convenientior silentii religio est. Et hæc quidem orientalia, ut sic dicam, regis decora, inelyti Imperatoris Basilii fidei permina.

88. In aliis partibus alia existant. Inter ea sacri præconis Pauli venerabile oratorium est, eundem auctorem agnoscens, ipsum quoque illius largissima liberalitate excitatum. Illius enim pavimenta strata marmore eorumque orbos argento colliguntur, sumptuosumque immensitate et pulchritudine nihil reliquis minus habere conspicitur. Similiter etiam, quod beati Petri apostolorum principis nominæ in Marciani ambulatorum extremo quasi summa arx ab eo templum ædificatum, cui et cælestis militiæ principis oratorium conjunctum est. Quod item illi superius sanctæ Dei Parentis oratorium est, qua decoris elegantiaque excellentia non affuit? Cujusve oculos non abunde pascit animumque recreet, eumque qui videat totum ad hilaritatem convertat?

89. Ædium vero decora, quæ voluit regiarum regias in regia Basiliius imperator extruxit, præstantiorum sermonum præconio ad sui **332** laudem indigent, manuque perfectiori ad ea pro orationis majestate penicillo chartis illinenda, quæ nemo satis imitando assequi possit. Novi enim decoris domus cui Cænurgio nomen est, quam a fundamentis extruxit, quem spectandum stupore non afficiat? illam sedecim columnarum ordinibus digestæ suffulciunt: octo ex Thessalico lapide, qui viridis coloris est, sex vero onychitis nomen obtinent; quas lapicida omni varietate exornavit, vitis formam circa eas affligens, omnisque generis animalium figuras in ea efformans. Reliquæ duæ et ipsæ onychitis naturam habent, non tamen similem formam a lapicidis nactæ sunt, sed distortis striis lævi planoque orbantur, cum eas ita variare artificii placuerit, utpote qui ex multiplici varietate decorum captaret et delectabile. Super columnas ad tectum usque et orientale hemisphærium ex pulcherrimis tessellulis domus omnis inauratur, præsidens operis auctorem, stipantibus commilitonibus legatis subjectisque ducibus, qui instar munerum captas ab eo urbes illi offerunt. Rursusque desuper in absido ætæto depicta sunt Herculeæ imperatoris certamina subditorumque causa exantlati labores ac rerum præclare bello gestarum sudores Denique auctore paria victoriæ tropæaque; sub quibus tanquam cælum stellis præclucidum surgit exstatque cubiculum ab eodem imperatore affahre fabrefactum, venustum et va-

χυμένον πάντοθεν ἔχουσα· ἐν ᾗ κατὰ πολλὰ μέρη καὶ ἡ θεανδρικὴ τοῦ Κυρίου μορφή μετὰ χυμεύσεως ἐκτετύπεται. Αὐτὸ δὲ τὸ ἄδυτον ὅσα κάλλη καὶ ἀγία περιέλιπε καὶ ἐν αὐτῷ θησαυροφυλάκει, ὁ λόγος παραιτεῖται δηλοῦν, ἔφην δὲ μάλλον ὡς ἄδυτον καὶ τοῖς λόγοις ἄβατον βούλεται· ἐν γὰρ τοῖς ἐπέκεινα λόγου εὐλογώτερά ἢ σιωπῇ. Καὶ τὰ μὲν ὡς ἂν εἴποι τις ἐφ' αὐτῇ κάλλη τῶν ἀνακτόρων, ἅπερ ἐκ τῆς τοῦ αἰετὸς βασιλείως Βασιλείου πίστεως ἐξανέτειλεν, ταῦτά ἐστιν.

πῇ. Κατ' ἄλλα δὲ μέρη καθέστηκε τὰ λοιπὰ, ἐν οἷς τό τε τοῦ ἱεροκλήρυκος Παύλου σκεπὶν τυγχάνει εὐκτῆριον, τὸν αὐτὸν κεκτημένον δημιουργόν, μετὰ τῆς αὐτῆς· πλουτοχορήγου ⁸⁸ [P. 204] χεῖρς καὶ αὐτὴ δομησάμενον· καὶ τὸ τοῦτου γὰρ ἰδρυφός ἀργυρον ἔχει τοὺς κύκλους τῶν μαρμάρων ἐμπερικλείοντα, καὶ πολυτελεῖα καὶ κάλλει τῶν ἄλλων κατ' οὐδὲν ὀρθῶνται λειπόμενον. Ὡσαύτως καὶ ὁ ἐπ' ὀνόματι τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων Πέτρου κατὰ τὸ ἄκρον τῶν Μαρκανοῦ περιδρόμων ὡς ἀκροπόργιον ὑπ' αὐτοῦ κατασκευασθεὶς θεὸς ναός, ᾧ καὶ τὸ τοῦ ἀρχιστρατήγου εὐκτῆριον ἦνεται. Καὶ δὲ τῆς Θεομήτορος αὐθις ὑπέρεκται, ποίαν εὐπρεπείας καὶ ὠραιότητος ὑπερβολὴν οὐκ ἐπλούτησεν, ἢ τίνος οὐκ ἂν ὀφθαλμὸν ἐστιάσαι καὶ ψυχὴν εὐφράνει καὶ ὅλον ἡδὺν ποιήσαι τὸν θεατὴν;

πθ'. Τὰ δὲ τῶν οἰκῶν κάλλη, ἅπερ ὡς βασιλείων βασιλεία ἐν αὐτοῖς τοῖς βασιλείοις ὁ βασιλεὺς Βασίλειος ἀνεδειμάτο, λαμπροτέρων ἐδέϊτο κηρύκιων λόγων εἰς δῆλωσην καὶ χεῖρς ἐντελεστέρας εἰς τὸ δύνασθαι λόγῳ δολοῦν τὰς ἐργασίας ἐστὶν ἀμίμητα. Ὅ γὰρ καινοπρεπὴς οὗτος οἶκος, οὗ τὸ Καινούργιον ἐστὶν ἐπώνυμον, ὃν ἐκ βάλρων ἐκείνος ἀνήγειρεν, τίνα τῶν θεωμένων οὐκ ἐγείρει πρὸς ἐκπλήξιν; ὃν ἐκκαίδεκα κίονες κατὰ στίχον ἐστηκότες ἀνέχουσιν, οἱ μὲν ὅκτω τούτων ἐκ λίθου τυγχάνοντες Θετταλῆς, ἢ τὸ πρᾶστον χρῶμα κεκληρῶται· οἱ δὲ δὲ τὴν τοῦ ὄνου προσηγορίαν αὐχοῦσιν, οὗ ὁ λιθοδόξος παντοίως ὠρίσεν, ἀμπέλου σχῆμα κατ' αὐτοὺς μορφώσας καὶ παντοίων ζώων ἰδέας ἐν ταύτῃ ἀπεργασάμενος. Οἱ ἕτεροι δὲ δύο καὶ αὐτοὶ μὲν τὴν αὐτοῦ ὄνου τοῦ φύσιν εἰληφασιν, οὐχ ὅμοιον δὲ τὸ σχῆμα παρὰ τῶν λιθοδόξων ἐδέξαντο, ἀλλὰ γραμμαῖς σχολιαῖς τὸ τῆς ἐπιφανείας ὁμαλὸν ἀφῆρθησαν, οὕτως ποιήσαντες ταύτας τοῦ ταχύντου θελήσαντος, ὡς ἐκ τοῦ πολυμόρφου θηρῶντος τὸ εὐπρεπὲς καὶ ἐφάσμιον. Ἀνωθεν δὲ τῶν κίωνων ἄχρι τῆς ὀροφῆς καὶ τὸ κατὰ ἀνατολὰς ἡμισφαίριον, ἐκ ψηφίδων ὠραίων ἅπας ὁ οἶκος κατακαχρύσσεται, προκαθήμενον ἔχων τὸν τοῦ ἔργου δημιουργόν, ὑπὸ τῶν συναγωνιστῶν ὑποστρατήγων δορυφορούμενον, ὡς δῶρα προσάγοντων αὐτῷ τὰς ὑπ' αὐτοῦ ἐαλωκυίας πόλεις. Καὶ αὐθις ἀνωθεν ἐπὶ τῆς ὀροφῆς ἀνιστόρηται τὰ τοῦ βασιλέως Ἡράκλειος ἄλλα καὶ οἱ ὑπὲρ τοῦ ὑπηκόου πόνοι καὶ οἱ τῶν πολεμικῶν ἀγώνων ἰδρυφές καὶ τὰ ἐκ θεοῦ νικητήριος, ὑφ' ὧν ὡς οὐρανὸς ὑπ' ἀστέρων ὑπέλαμπρος ἐξάνισχει κοιτῶν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ [P. 203] φιλοτεχνηθεὶς αὐτοκράτορος, ὠριλός

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁸ πλουτοχόρου Α.

τε καὶ παμπούκιλος καὶ κατὰ πάντων σχεδὸν τὰ τοῦ
 πάλλους φερόμενος νικητήρια. Εὐθύς γὰρ κατὰ τὸ
 τοῦ ἐδάφους μεσαίτατον τὸ Μηδικὸν ὄρεον ὁ ταῶς ἐκ
 ψηφίδων λαμπρῶν τῇ λιθοδόμῳ τέχνῃ διαμεμώρφωται,
 ἐν εὐθυτέρῳ κύκλῳ ἐκ λίθου χαρικῆς συγκλειόμε-
 νος, ὧρ' οὐκ ἐπὶ ἀκτίνες ἀπὸ λίθου τῆς αὐτῆς πρὸς
 ἄλλον μείζονα κύκλον ἐκπέμπονται. Ἐξωθεν δὲ καὶ
 τοῦτου καθάπερ τινὲς ρύακες ἢ ποταμοὶ ἐκ λίθου
 θηταλῆς, ἣ τὸ πρᾶσιον χρώμα κεκλήρωται, κατὰ τὸ
 τοῦ οἴκου τετραγώνων σχῆμα ἐξηπλώνεται, κατὰ τὰς
 ἐντὸς λαγύνας τέσσαρας ἀετοὺς ἐκ ψηφίδων ποικίλων
 τε καὶ λεπτῶν περισφίγγουσαι, εἰς τοσοῦτον ἀκρι-
 δοῦντα τὴν μίμησιν ἅπαντα ὡς εἰκάσειν αὐτὰ ζῆν
 καὶ ἵπτασθαι βούλεσθαι. Οἱ δὲ παρ' ἐκάτερα τοῖχοι
 ὁάλου πολυχρόοις πλατὶ περισκίπτονται, διαφόρων
 ἀνθῶν δοκοῦντες μορφαῖς ὠραίεσθαι. Ὑπερθεν δὲ
 τούτων κόσμος τις ἄλλος περιηυθισμένος διαθέσει
 χρυσῷ, ὧρ' οὐ διείργεσθαι τὰ κατώτερα τῶν ἄνω δο-
 κῶν ὅν ἐκ χρυσοῦ ψηφίδων διαδέχεται: τερπνότης
 ἄλλη, ἐν ὁρόνῳ δεικνύσα τὸν τοῦ ἔργου δημιουργὸν
 αὐτοκράτορα καὶ τὴν σύζυγον Εὐδοκίαν, στολαῖς κε-
 κοσμημένους βασιλικαῖς καὶ ταῖνιουμένους τοῖς
 στέμμασιν. Οἱ δὲ κοινοὶ παῖδες ὡς ἀστέρες λαμπροὶ
 τοῦ δόμου περίεξ ἱσθόρηνται, ταῖς βασιλείοις καὶ αὐ-
 τοὶ στολαῖς καὶ τοῖς στέμμασι καταγλαϊζόμενοι. Ἄν
 οἱ μὲν ἄρρηνες τόμους ἐπιτερόμενοι δείκνυνται τὰς
 θείας ἐντολάς, αἷς στοιχεῖν ἱπαιδεύοντο, περιέχοντας·
 τὸ δὲ θῆλυ γένος καὶ αὐτὸ βίβλους τινὰς κατέχον
 ὁρᾶται, νόμων θεῶν ἐχούσας περιοχὴν, βουλομένου
 δεῖξαι τοῦ τεχνίτου τυχόν ὡς οὐ μόνον ἢ ἄρρην γονή,
 ἀλλὰ καὶ ἡ θῆλεια τὰ ἐρὰ μεμύηται γράμματα καὶ
 τῆς θαλάς σοφίας οὐκ ἔστιν ἄμετοχος, καὶ πᾶν ὁ φυ-
 τοσπόρος τοῦτων οὐκ. ἔσχεν ἐξ ἀρχῆς οἰκειῶς πρὸς
 γράμματα διὰ τὴν βιωτικὴν περιπέτειαν, ἀλλ' οὖν
 τοὺς οἰκειοὺς ἅπαντας βλαστοὺς ἐν μετοχῇ σοφίας
 πεποίηκε· τοῦτο δὲ, καὶ τῆς ἱστορίας εἶχα, διὰ τῆς
 γραμμικῆς ἐβουλήθη τοῖς ὁρῶσι σημαίνεσθαι. Καὶ
 ταῦτα μὲν τὰ κάλλη τῷ τετραμερεῖ τῶν τοίχων ἄχρι
 τῆς ὀροφῆς περιέχεται· αὐτὴ δὲ ἡ τοῦ ὁ τοιοῦτου
 κοιτῶνος ὀροφή οὐκ ἀναστηκυῖα πρὸς ὕψος ἐπαίρε-
 ται, ἀλλὰ τῷ τετραγώνῳ σχήματι τοῖς τοίχοις ἐγκά-
 θηται. χρυσίῳ διόλου κατηγλαϊσμένη καὶ στίλβουσα,
 κατὰ τὸ μεσαίτατον φέρουσα τὸν νικοποῖδιν σταυρὸν,
 ὅλῳ πρασίῳ διαμορφώμενον, περὶ δὲ ὡς ἄστρα
 κατ' οὐρανὸν θεάσθαι ἐκλάμποντα αὐτὸν τε τὸν δαίδι-
 μον βασιλέα καὶ μετὰ τῶν τέκνων πάντων τὴν σύν-
 κνον, πρὸς τε θεὸν καὶ τὸ τοῦ σταυροῦ ζωο-
 ποῖδιν [P. 206] σημεῖον τὰς χεῖρας ἐπαίροντας, καὶ
 ταῦτο μόνον οὐχὶ βῶντας, οἷα διὰ τοῦδε τοῦ νικο-
 ποιοῦ συμβόλου πᾶν ἀγαθὸν καὶ φίλον θεῷ ἐν
 ταῖς ἡμέραις τῆς ἡμέτερας βασιλείας διαπέπρα-
 κται καὶ κατάρθεται. Περιέχεται δὲ καὶ εὐχαριστία
 ἐγγράμματος παρὰ τε τῶν φυσάντων ὑπὲρ τῶν τέ-
 κνων λεγομένη πρὸς τὸν θεὸν καὶ παρὰ τῶν τέκνων
 αὐτῶν ὑπὲρ τῶν γεννητόρων. Καὶ ἡ μὲν παρὰ τῶν
 γονέων οὕτως ἐπὶ λέξις ἐχούσα δεικνύται·
 Ἐὐχαριστοῦμέν σοι, θεὲ πατέρα τοῦ καὶ βασιλεῦ.

rium cunctaque fere excellenti pulchritudine 333
 superans. Statim enim in pavimenti meditullio
 pavo, avis Medica, ex prælucida tessellulis lapi-
 cidæ artificio effectus est, rotundissimo circulo ex
 Cario lapide inclusus, ex quo radii ejusdem lapidis
 in alium majorem circulum immeant (extraque
 cum etiam veluti quidam rivi sive fluvii ex Thes-
 salico viridis coloris lapide ad quatuor ædis angu-
 los funduntur), interiore sinu quatuor aquilas vario
 subtilique tessellato opere constringentes, tanta
 expressione sicque accurata rei imitatione ut illas
 vivere ac jam jamque volatum moliri conficias.
 Parietes utrinque crustis vitreis vari coloris con-
 teguntur, sic nimirum ut diversis interstincti flo-
 ribus iisque vernare videantur. Super eos ornatus
 alius præfloridus auri compositione, quo inferiora
 a superioribus interstingui videntur. Sequitur alia
 venustas ex aureis tessellulis, imperatorem operis
 auctorem in throno sedentem uxoremque Eudo-
 ciam, regis vestimentis amictos ac coronis redi-
 mitos, ostendens. Communes utriusque liberi, ceu
 stellæ pellucidæ circa domum depicti, Augustali-
 bus et ipsi vestibis amicti coronisque ornati. Ma-
 sculi libros serunt divina continentes præcepta,
 quibus obsequi erudiebantur. Feminae ipsæ quoque
 libros quosdam tenere conspiciuntur, in quibus
 divinarum legum argumenta descripta sunt. Voluit
 forte artifex indicare non solum masculos, sed et
 feminas sacris Litteris eruditas esse ac sapientiæ
 divinæ participes. Licet 334 enim ipse generis
 auctor caputque familiæ haud prorsus initio erga
 litteras propense animatus esset ob vitæ aliam
 aliamque sortem casusque difficiles, omnem tamen
 sobolem sapientia imbui curavit. Atque hoc, etiam
 tacente historia, per picturam voluit cernentibus
 conspicuum esse. Atque hæc decora in quatuor
 parietum lateribus ad tectum usque exhibentur.
 Tectum autem hujus cubiculi non in sublime sese
 porrigit, sed forma tetragona parietibus insidet,
 auro totum condecoratum ejusque fulgore micans.
 In medio crucis victorialis signum, vitro viridi ef-
 formatum. Circa crucem velut stellas in cælo efful-
 gentes videntur, ipsum percelebrem imperatorem ac-
 cum liberis omnibus ipsam conjugem, manus ad
 Deum sustollentes ac crucis vivificum signum, et
 tantum non clamantes: Per hoc victorialis signum,
 quidquid bonum Deoque acceptum, imperii nostri
 temporibus gestum est ac peractum. Continetur vero
 etiam gratiarum actio litteris exarata, ex parentum
 persona pro liberis, exque liberorum rursus per-
 sona ad Deum dicta pro parentibus. Parentum gra-
 tiarum actio sic se ad verbum habere dignoscitur:
 Gratias tibi agimus, Deus, omnem excedens bonita-
 tem, et Rex regum, quod nos liberis stipasti agenti-
 bus gratias magnificentissimè mirabilium tuorum. Ve-
 rum serva eos in voluntate tua, ne quis eorum quid-
 quam transgrediat mandatorum tuorum, 335 ut

et hoc nomine gratias agamus bonitati tuæ. Filiorum rursus hæc vicissim enuntiat : Gratias agimus tibi, Verbum Dei, quod ex paupertate Davidica parentem nostrum extraxisti eumque unxisti unctione Spiritus tui sancti. Verum serva eum manu tua, et eam quæ nos sustulit, illis pariter ac nobis præstans, ut et cæleste regnum tuum assequamur. Ac quidem dicti cubiculi fabricæ ac venustates istæ sunt.

Πνεύματος. Ἀλλὰ φύλαξον αὐτὸν ἐγὼ χειρὶ σου σὺν τῇ τεκούσῃ ἡµᾶς, ἀξίων αὐτοὺς καὶ ἡµᾶς καὶ τῆς ἐπουρανίου σου βασιλείας. Καὶ τὰ μὲν τοῦ εἰρημένου κοιτῶνος ἔργα καὶ κάλλη ἐν τούτοις περιγεγράφω.

90. Ejusdem manus ac consilii opus maximum illud triclinium in Marciani porticibus, quod et Pentacubiculum dicitur ; quod et ipsum omnis generis pulchritudine atque decore primas tulit. Est ibi et cujus paulo ante meminimus, Pauli æthera pervolantis pulchrum elegansque oratorium ; cui et martyris Barbaræ cohæret, quod a sapientissimo Leone illic conditum est. Sed et reliqua regia conclavia, quæ paulo plus ad orientem posita sunt quam aureum triclinium, superiorique basi locata, magis vero ad occidentem vergunt quam nova ecclesia ; quorum longe alte expansus aer Aquilæ appellationem suscepit (in quo et Deiparæ pulcherrimum lepidissimumque oratorium sacellum, ejusdem imperatoris opera sunt, ejusmodi scilicet ut pretiosarum materiarum sumptu et copia figurarumque novitate ac magnifici operis dispositione viri 336 magnificentiam elegantiaque cultum ostendant. Quæ item magis ad occidentem vergunt habitacula pyramidalis figura, cujusmodi etiam est alterum Dei Verbi Matris oratorium, illo sumptus suppeditante atque auctore extructa sunt, quæ plane structuræ magnificentia novæque artis elegantia inter alia multa primas obtineant. Infra quæ, in ipso quod vocant Monothyrri ingressu, jucundissimum Joannis Theologi oratorium, quod una cum suda solique exposita et marmoribus strata ibi arca, quæ ad Pharum usque protenditur, idem extruxit imperator, una etiam cum firmissimis ad ejus orientale latus positis ædibus, quarum altera thesaurophylacium est, altera vestiarium, amboque una cum jucunditate abunde securitatem promittunt. Pulcherrimum quoque atque maximum lucidissimumque regiæ balneum ; phialæ (quam vocant) superjacens (nempe quæ a factionis Venetæ illic quondam stationem habentis lapidea phiala nomen adhuc retineat), ille ipse concinne ædificavit ; opus nimirum pulchritudine præstans et jucunditate, corporisque valetudini conferens ejusque refectioni. Alterius vero factionis phiala (nempe Prasinæ) ad regiæ atrium ad orientem spectans sita erat. Dum vero divinum illic templum exstrueretur, alio translata est, factionumque

Α τῶν βασιλευδόντων, οὗτοι περιέστησας ἡµῖν τέκνα εὐχαριστοῦντα τῇ μεγαλοπρεπείᾳ τῶν θαυµασίων σου. Ἀλλὰ φύλαξον αὐτοὺς ἐν τῷ θελήματί σου, μή τις αὐτῶν παραδράμῃ τι τῶν σῶν ἐντολῶν, ἵνα καὶ ἐν τούτῳ εὐχαριστῶμεν τῇ σῇ ἀγαθότητι. Ἡ δὲ τῶν παιδῶν αὐτοῦ ταῦτα διαγορεύουσα δεικνύται· Εὐχαριστοῦµέν σοι, Λόγε τοῦ Θεοῦ, οὗτοι ἐκ πτωχείας Δαυιτικῆς ἀνύψωσας τὸν πατέρα ἡµῶν, καὶ ἔχρισας αὐτὸν τῷ ἁγίῳ χρίσµατι τοῦ ἀγίου σου

4'. Τῆς αὐτῆς δὲ χειρὸς καὶ γνώμης ὅ ἔργον καὶ ὁ κατὰ τοὺς Μαρκιανοὺ περιδρόμους μέγιστος τρικλινος, καὶ Πεντακούδουκλον λεγόμενον, ὃ καὶ αὐτὸ παντοῦ καλλοῦ καὶ ὠραιότητος· τὰ πρωτεύοντα ἡνέγκατο· καθ' ὃ καὶ τὸ προμνημονευθὲν περικαλλὲς εὐκτήριον τοῦ αἰθεροδρόμου Παύλου, ὃ καὶ τὸ τῆς μάρτυρος Βαρδάρης συνήνεται τὸ ὑπὸ τοῦ σοφωτάτου Λέοντος δομηθὲν, τὴν ἰδρυσιν ἐκτίθηται. Ἀλλὰ καὶ τὰ ἕτερα βασιλικὰ καταγῶγια, ἃ τοῦ χρυσοῦ τῶν τρικλινῶν ἀνατολικωτέρων καὶ μάλλον ὑπερκειμένην ἔχει τὴν ἰδρυσιν, δυτικώτερα τῆς νέας τυγχάνοντα τῶν ἐκκλησιῶν, ὧν ἡ ἐπὶ πολὺ τοῦ ἀέρος πρὸς ὕψος ἐπέκτασις· καὶ τὴν Ἀετοῦ προσηγορίαν ἰδέεσθαι, ἐν ᾧ ὅτι καὶ τῆς Θεοτόκου ὠραίων καὶ πάντερπνον τῆς προσευχῆς ἐστὶν ἱερὸν, τοῦ αὐτοῦ βασιλέως ἔργα τυγχάνουσιν, ἐκ τοῦ πολυτελοῦς καὶ ἀφθόου τῶν τιμωμένων ὕλων καὶ τοῦ κεινοπρεποῦς τῶν σχημάτων καὶ τῆς μεγαλοῦργου διαθέσεως τὸ μεγαλόφυγον καὶ φιλόκαλον τοῦ ἀνδρὸς ἀπεμφαίνοντα ὅτι. Καὶ τὰ δυτικώτερα δὲ τούτων πυραμοειδῇ κατοικητήρια, καθὼς καὶ ἕτερον τῆς τοῦ Θεοῦ καὶ ὁ Λόγου Μητρὸς τυγχάνει εὐκτήριον, ἐκείνον χορηγὸν καὶ δημιουργὸν ἐπιγράφεται, τῷ περιτετῷ τῆς κατασκευῆς καὶ κεινοπρεπεί· καθ' ἑτέρον πολλῶν τὸ πρωτείον φερόμενα. [P. 207] Ὅτι ἐστὶ κάτωθεν, κατ' αὐτὴν τὴν τῆς Μονοθύρου λεγομένης εἰσοδον, τὸ τερπνότατον Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου εὐκτήριον, ὃ καὶ αὐτὸ μετὰ τοῦ ἐκείθεν ἀρχομένου αἰθερίου καὶ ἡλιοβολουμένου μαρμαροστρώτου περιπάτου, τοῦ καὶ ἄχρι τοῦ Φάρου διήκοντος, ὃ αὐτὸς ἐκτίθηται βασιλεὺς, μετὰ καὶ τῶν πρὸς ἀνατολὰς τούτου ἐδραιωμάτων οἰκημάτων, ὧν τὸ μὲν θησαυροφυλακεῖον ἐστὶ, τὸ δὲ χρηματίζει εἰς βετιάριον· ἃ μετὰ τοῦ τέρποντος καὶ τὸ ἀσφαλὲς περιτετῷ ἐκκληρώσαντο. Καὶ τὸ κάλλιστον δὲ καὶ μέγιστον καὶ φανότατον τῶν βασιλείων λουτρῶν, ὃ τῆς φιάλης λεγομένης ὑπερκεῖται, ἥτις ἀπὸ τῆς ἐκείσε πρότερον ἱσταμένης τοῦ τῶν Βενέτων μέρους· λίθινῃ φιάλῃ τὸ ὄνομα σώζει περιλειπούμενον, ἐκείνός ἐστιν ὁ ἐμμελῶς δομησάμενος, ἔργον καλλοῦ ὁμοῦ καὶ τρυφῆς καὶ σωματικῆς εὐετηρίας καὶ ἀναπαύσεως. Ἡ δὲ τοῦ ἑτέρου μέρους φιάλη, τῶν Πρασίνων, φησὶ, κατὰ τὴν πρὸς ἀνατολὰς τῶν βασιλείων αὐτὴν τὴν στάσιν ἐκτίθηται· ἥτις ἐν

VARIAE LECTIONES.

ὅτι τῷ om. P. ὅτι τῇ om. P. ὅτι καὶ γνώμης] ἡ γνώμης A. ὅτι A. ὅτι ἐπεμφαίνοντα A. ὅτι καὶ ante λόγου om. P.

τῷ κτίζεσθαι τὸν ἐκείσε θεῶν ναὸν τῆς μεταθέσεως; **A** circa eas loco abulito cesarunt qui ad ipsas ludi fiebant.

ἱα'. Ἐκτὸς δὲ τῶν εἰρημένων τοῦ αὐτοῦ γενναίου βασιλέως ἔργον καὶ ὁ τῷ Μάγγανᾳ λεγόμενος οἶκος βασιλικὸς, καὶ ὁ νότος οἴκος καλούμενος, οὗς ἀπὸ τοιαύτης προαιρέσεως κατασκεύασεν· Μὴ βουλόμενος γὰρ τὰ δημόσια χρήματα, ἀπερ οἱ ἐκ τοῦ ὑπάρχοντος φόροι γεννῶντες αὐξάνουσιν, εἰς οἰκείας καταναλίσκεν χρείας καὶ τῶν ἀνὰ πᾶν ἔτος ὑπ' αὐτοῦ κεκλημένων¹¹ καὶ τοὺς ἐτέρων¹² πόρους τὴν τοῦτον τράπεζαν ἡδύνειν ἢ συγκροτεῖν, τοὺς τοιούτους οἴκους ἐπεινόησατο, καὶ προσδόχους ἐκ γεωργίας ἀπάταξεν ἐν αὐτοῖς ἱκανὰς, ἀφ' ὧν ἡ βασιλικὴ πανδοσία αὐτοῦ τε καὶ τῶν μετ' αὐτὸν ἀφθονον καὶ δικαίαν τὴν χορηγίαν ἐμελλεν ἔχειν ἀεὶ. Καὶ τὰ ἐν ταῖς καλουμέναις δὲ Πηγαῖς βασιλικὰ μεταβολῆς ἕνεκα καταργήματα καὶ ἐνδοιμήματα¹³ ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἐκ βάθρων ἀνέστησεν, ἃ καὶ νῦν καλλοναῖς κατακόσμησεν, ἐν οἷς ὁ τε τοῦ Ἀγίου προφήτου Ἡλίου τυγχάνει οἶκος σεπτὸς καὶ ὁ Ἐλισσαίου τοῦ ἐκείνου διαδόχου καὶ φοιτητοῦ, ἔτι δὲ καὶ ὁ τοῦ πρώτως ἡμῶν εὐσεβῶς βασιλεύσαντος Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου, καὶ ὁ τῶν νεοφανῶν μαρτύρων τῶν δύο καὶ τσσαράκοντα, καὶ πρὸς τοῦτοις ἕτεροι δύο οἶκοι εὐκτήριοι εἰς ὄνομα καὶ δόξαν εὐσεβῶς δομηθέντες τῆς Θεομήτορος. Καὶ ἐν τοῖς τῆς Ἱερσίας δὲ παλατίοις τοῦ αὐτοῦ προφήτου Ἡλίου ἱερὸν εὐκτήριον ἰδομήσατο, [P. 208] οὐδενὸς τῶν ἄλλων ἐν κάλλει καὶ ὡραιότητι κρινόμενον δεύτερον.

ἱβ'. Ἐν δὲ ταῖς τοιαύταις κατὰ μεταφοίτησιν καὶ μεταβολῇ βασιλείοις διατριβαῖς καὶ δεξαμένην τυγχάνουσαν ὕδατος, μεγάλην τε καὶ εὐρύχωρον, ἔργον καὶ πόνημα τοῦ καλλύναντος βασιλέως; κατ' ἀρχὰς τὸ προᾶσκειον, ὑπὸ δὲ τοῦ βασιλέως Ἡρακλείου συγχωσθεῖσαν καὶ γεωθεῖσαν καὶ καταφυτεύουσιν δεξαμένην δένδρων τε καὶ λαγάνων, καθάπερ καὶ αἱ τῶν βασιλικῶν παλατίων οὔσαι ἐντὸς, ἢ τε πρὸ τῆς Μαγναύρας καὶ ἡ μεταξὺ τοῦ τε Ἰουστινιανοῦ τρικλίνου καὶ τοῦ τῆς Ἐκθέσεως, αἵτινες καὶ αὗται ὕδωρ ἀφθονον ἔχουσαι καὶ ἰχθύας πρὸς τέρψιν καὶ ἀγρὰν τῶν βασιλέων ἐκτρέφουσιν, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ βασιλέως ἡπειρωθεῖσαι εἰς παραδείων κατασκευὴν ἐχρημάτισαν ὁ δὲ τὸ Στέφανον τὸν μαθηματικὸν τὴν γένεσιν τοῦ εἰρημένου βασιλέως πολυπραγμονήσαντα εἰπεῖν ἐξ ὕδατος αὐτὸν τελευτῆν. Διὰ τὴν τοιαύτην οὖν αἰτίαν καὶ τῆς ἐν Ἱερσίᾳ κινστένης εἰς παράδεισον ἡ μεταμειψθείσης, ἰδὼν τὸ χωρίον ὁ ἀοιδίμος βασιλεὺς Βασίλειος πρὸς μὲν παραδείων καταφυτεύσεις τόπους πεκτημένον ἀποχωρῶντας καὶ ἱκανοὺς, ὑποσπανίζον δὲ ὕδατος ποτίμου καὶ καθαροῦ, αὐθις ἐκφορήσας τὸν χεῖν πολυχειρίᾳ τε καὶ σπουδῇ τὸν ὀρώμενον πρὸ ἄλλου λειμῶνα κομῶντα φυτοῖς εἰς τὸ ἀρχαῖον σχῆμα μετήγαγε, καὶ ἀντὶ παραδείσου θεοῦ ἐὶν ἀπειργάσατο ὕδατος ἀφθόνου τε καὶ διαρκούς.

ἱγ'. Καὶ ταῦτα μὲν ὅσα κατὰ τὰς βασιλείους περιουχίας φιλοπόνως ἔμα καὶ εὐσεβῶς ὁ ἀοιδίμος βασι-

337 91. Præter jam dicta, ejusdem generosi imperatoris opus est regia domus Mangana nuncupata, et Nova, quas eo consilio exstruxit: Nolens enim publicas opes, quas subditorum tributa conflarent atque augerent, in suos ipse usus, aliorumve, quos per annum invitaret, insumere, aliorumque labores horum mensis delicias præstare aut illas instruere, ejusmodi domos excogitavit, sufficientesque illis reditus ex agrorum cultura assignavit, unde regius in cibos alimenta que omnis generis sumptus sibi et successoribus in perpetuum affluens justaque æquitate sufficeretur. In **B** Pegis quoque, quas vocant, regia mutationis causa diversoria ac habitacula idem imperator a fundamentis erexit sacrarumque ædium structuris exornavit. Inter eas est sancti prophetæ Eliæ venerabilis ædes, ejusque successoris et discipuli Eliæ; nec non ejus qui primus apud nos imperium pie administravit, Constantini Magni, novorumque martyrum quadraginta duorum. Præterea aliæ duæ ædes oratoriæ, in nomen et gloriam sanctæ Dei parentis religiose exstructæ. In Hiericæ quoque palatiis ejusdem prophetæ Eliæ oratorium construxit, quod nulli alii pulchritudine et elegantia secundum existimatur.

C **92.** In illis mutatoriiis regis ædibus ac habitaculis erat cisterna **338** ad concipiendas aquas ingens ac patens, ejus qui initio suburbanum exornaverat imperatoris opus laborque: sed ab imperatore Heraclio terra ingesta obstructa fuerat atque obducta, arboribusque ac oleribus consita, haud secus ac quæ intra palatium erant, tum scilicet quæ ante Magnauram, tum quæ media inter Justiniani triclinium et Eccliseos; quas ipsas, cum aquas copiosas haberent piscesque alerent imperatorum delicias, et ut illi piscatu sese oblectarent, idem imperator terra obrutas hortos et vivaria fecerat, ea scilicet ratione, quod Stephanus mathematicus ejus genituram rimando vitæ exitum ex **D** aqua illi imminere dixerat. Ob eandem causam etiam cisternæ, quæ in Hiera in pomarium versa fuerat, ambitum inclutus Basilius imperator considerans, vidensque non deesse loca pomariis plantandis abunde idonea ac quantum par esset sufficientia, aquæ vero dulcis atque limpida penuria laborare, multorum rursus hominum opera ac diligentia, quod paulo ante pratum plantis vernans et arboribus conspiciebatur, in pristinum statum reduxit, ac pro pomario aquæ copiosæ satisque affluentis conceptaculum fecit.

93. Et hæc quidem intra regia septa magnifice simul ac pie inclitus imperator exstruxit. Jam vero

VARIE LECTIONES.

¹¹ καὶ τῶν — κεκλημένων om. A. ¹² ἐτέρους A. ¹³ διατρήματα A.

extra regiam excurrat oratio, et ad reliqua deinceps, tum in urbe Byzantio tum circa eam extruendis reficiendisque divinis ædibus, imperatoris opera procedat. Urbanam enim **339** infimæque molæ plebæculam in Foro vasantem, vitæque necessariis hærentem, eo quod nullum prope eratorium esset, salutis animi oblivisci perpendens, perpulchrum ac venerabile Dei Matri templum ad imbres arcendos hiemisque ac reliquas temporis pellendas injurias, salutis animæ delicias ac opem, in eo exstruxit. Aliud quoque gloriosissimæ Dei Genitricis in Chalcostrateis venerandi sacrique loculi divinum templum humile ac luce destitutum animadvertens, exstructis hinc inde ad eam inferendam absidibus, lectoque altiori evecto fastigio, tum celsitate decorum conciliavit, tum lucis fulgoribus collustravit. Angelorum item principis divinum templum in Tzeri (quas vocant) humanissimumque circa illud ministerium et in pauperes subministrationem, ille ipse sibi curæ esse voluit, tum scilicet templum splendidius instaurans, ac qua nunc pulchritudine visitur coaptans ac provehens; tam auctis proveniuntibus, ne egenorum ministerio facultas decederet, prospiciens, ac in pauperes large suppeditans. Sacri quoque martyris ac archidiaconi Laurentii ædem maximam collapsam restituit, multa venustate implens et gratia. Alias item sacras domos circiter centum circa urbem construxit, pauperibusque alendis ac hospitibus accipiendis partim novas excitavit, partim veteres plurimas instauravit; quibus scilicet ægri senesque curarentur atque monachi exercerentur.

340 94. Neque in urbe tantum religiose simul et magnifice ejusce generis opera præstabat, sed et extra eam parem diligentiam exhibebat. Ideoque apostoli et evangelistæ Joannis Theologi templum in Hebdonio tempore quassatum collapsumque erigit, tum ornamentis decorans, tum fulcris adhibitis tutum a ruina in posterum præstans. Ad hæc etiam illi vicinam Præcursoris ædem, ante annos plures dirutam et tantum parietinis conspicuam, egesta humo ruderibusque emundans, celerato quam maxime opere promptaque diligentia illustribus magnæque molis ejus generis ædibus parem fecit. D Principis vero Apostolorum sacrum delubrum in Rbegio, idcirco quia proximam rnicam minabatur impervium, ipse diruens novo opere (sui perenne monumentum nullaque oblivione delendum) a fundamentis erexit. In Bathryal fluvii injecto a Justiniano ponte, Callinici martyris templum funditus dirutum priore splendidius exstruxit. In Sieno item quod vocant, Euxini scilicet cervice, S. Phocæ ædem perquam venerabilem pie religioseque abs eo constructam, collectoque religiosissimorum monachorum cætu ac loco structuris prædiisque abunde locupletato, monasterium Deo auctore collectum

Λεύς· ἐτεκτῆνατο· ἐξελέσθω δὲ τῶν βασιλείων ἡδὴ λοιπὸν ὁ λόγος, καὶ χωρεῖτω πρὸς τὰ ἐξῆς τῶν κατὰ τὴν βασιλεύουσαν ταύτην πόλιν καὶ τὰ περὶ αὐτὴν ἐν οἰκοδομαῖς τε καὶ ἀνοικοδομαῖς· θεῶν οἰκῶν ἔργα τοῦ αὐτοκράτορος. Ὅρων γὰρ τὸν ἀστικὸν καὶ βάνανυσεν ὄχλον τὸν κατὰ τὴν ἀγορὰν, ἡ Φόρος· προσαγορεύεται, διατρίβοντα καὶ προστετηκότα ταῖς χρεῖαις τοῦ βίου ἐν τῷ μὴ ἔχειν πλησίον οἶκον εὐκτερίων τῆς ψυχικῆς ἐπιμελείας λήθην λαμβάνοντα, ναὸν περι-καλλῇ καὶ σεβάσμιον τῇ Θεομήτορι κατὰ τὴν ἀγορὰν εἰδείματο, ὡς ἂν καὶ θυβρῶν καὶ χειμῶνων εἴη τοῖς ὄχλοις ἀλίξημα καὶ ψυχικῆς σωτηρίας ἐντροφήμα καὶ βοήθημα. Καὶ τὸν ἕτερον δὲ τῆς πανομνήτου Θεοτόκου, τὸν ἐν τοῖς Χαλκοκρατείσι θεῖον ναὸν τῆς πανσέπτου καὶ ἁγίας σοροῦ, ταπεινὸν ἰδὼν καὶ ἀνώτιστον, καὶ φωτοδόχας ὡς ἐκατέρωθεν ἀναστήσας ἀψίδας καὶ τὸ τέγος μετεωρίσας ὑφεῖ εὐπρεπείας κατηύγασεν καὶ μαρμαρυγαῖς φωτὸς κατηγγέλαισε. Τὸν δὲ τοῦ πρώτου τῶν ἀγγέλων ἐν τοῖς Τζήρου λεγόμενοις [P. 209] θεῖον ναὸν καὶ τὴν περὶ αὐτὸν φιλόανθρωπον εἰς τοὺς πέντητας ὑπουργίαν καὶ χορηγίαν ἐκείνῳ· ἔστιν ὁ περιποιησάμενος, καὶ τὸν τε ναὸν φαιδρύνας καὶ εἰς τὸ νῦν ὀρώμενον κάλλος περιστήσας καὶ ἀγαγὼν, καὶ τὴν διακονίαν εἰς τὸ ἀνεκδέξαι τῇ τῶν προσδόνων ἐπαυξήσει καταστήσας, καὶ ἐπιδαψιλευσάμενος τὸν εἰς τοὺς πέντητας ἔλεον. Καὶ τὸν ἐν Πουλχεριαναῖς ὡς τοῦ ἱερομάρτυρος Λαυρεντίου μέγιστον ναὸν συμπτωθέντα ἀνέστησε, πολλῆς ἐμπλήσας τερπνότητος. Καὶ ἄλλους δὲ ἱεροὺς οἴκους ἀμφὶ τοὺς ἑκατὸν περὶ τὴν πόλιν ἀνέστησε, πτωχοτροφεῖά τε καὶ ξενώνας καινούργησε, καὶ τῶν παλαιωθέντων πλείστα ἀνένεωσε, νοσοκομεῖά τε καὶ γηροκομεῖα καὶ μοναστήρια.

Ἡ δὲ. Οὐ κατὰ τὴν πόλιν δὲ μόνον τὰ τοιαῦτα τῶν ἔργων θεοφιλῶς τε ὅμα καὶ φιλοτιμῶς ἐργάζετο, ἀλλὰ καὶ ταύτης ἐκτὸς τὴν ὁμοίαν ἐπεδείκνυτο ἐπιμελείαν. Μεθ' ἧς καὶ τὸν τοῦ ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἐν τῷ καλουμένῳ Ἐβδόμῳ ναὸν ὡς τῷ χρόνῳ πονήσαντα καὶ καταβληθέντα ἀνίστησι, καλλοναῖς τε ὠρστήσας καὶ ὀχυρώμασι κατασφαιλισάμενος. Ἐτι δὲ καὶ τὸν πλησιόχωρον αὐτοῦ τοῦ Ἡροδρίου οἶκον, πρὸ πάντων πολλῶν καταπτωθέντα χρόνων καὶ ἐρείπειον ἀντὶ ναοῦ χρηματίζοντα, περικαθαίρει μὲν τῆς ὕλης καὶ τῶν χωμάτων, ταχίστη δὲ οἰκοδομῇ ὡς καὶ ἐπιμελεῖα τῶν περιφανῶν καὶ μεγάλων ἴσον καθίστησι. Τὸ δὲ τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων τέμενος ἐν τῷ Πηγίῳ, διὰ τὴν ἀπειλουμένην πῦσιν ἄβατον τυγχάνον, αὐτὸς καθελὼν καὶ ἐκ βάθρων καινούργησας εἰδείματο εἰ; μνήμην αὐτοῦ διηγεῖται τε καὶ ἀνεπίληστον. Ἐν δὲ ταῖς τοῦ Βαθύρου ποταμοῦ ὑπερκαιμέναις Ἰουστινιανοῦ γεφύραις Καλλινίκου τοῦ μάρτυρος ἡδικοσμένον ναὸν τοῦ προτέρου κρείττονα ἡγείρεν. Ἐν δὲ τῷ καλουμένῳ τοῦτ' Ὑτανῶ, τὸν αὐχένα τοῦ Εὐξείνου φημι, τὸν τοῦ ἁγίου Φωκᾶ πάνσεπτον οἶκον θεαρέτως τε καὶ θεοφιλῶς δομησάμενος, καὶ σύστημά τι μοναχῶν εὐλαδῶν συναθροέας, κτίσασαί τε καὶ κτί-

VARIÆ LECTIONES.

ἢ φωτοδόχους; ὡς ναὸς Α. ὡς συνδρομῇ Α. ὡς Βαθύρου Α.

μας τὴν εὐκρίνην καταπλουτίσας, μόνην θεοσύλλεκτον ἅμα ἐταρεῖν ψυχῶν ἀπειργάσατο. Ἐπὶ τούτοις ἅπασιν τὸν τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ ἱερὸν οἶκον ἐν τῷ Σωσθενίῳ, ἐκ μακρῶν διαβρύντα χρόνων καὶ κλείστοις ὀκλήσαντα βήγμασι καὶ ἥδῃ ὁ πρὸς γόνυ κλιθέντα σκαθὸν καὶ τὸ πολὺ τῆς περὶ αὐτὸν εὐπρεπείας ἀποβαλόντα, [P. 210] τῶν πτωμάτων τε διανίστησι καὶ πρὸς τὴν προτέραν ἀκμὴν ἀνακαλεσάμενος ὁραϊσθέντος ἀπόσης ἔδειξεν ἑμπλῶν. Καὶ περὶ μὲν τοὺς ἱεροὺς οἴκους καὶ τὴν τούτων ἐπιμέλειαν καὶ δώρθωσιν, ἀφ' ὧν μάλιστα ἡ περὶ τὸ θεῖον ὁσιότης χαρακτηρίζεται, τοιοῦτος ὁ ἐν βασιλεῦσιν αἰδῆμος Βασίλειος ἦν

ἡς'. Εἰδὼς δὲ ὅτι ἐπ' ὁ οὐδενὶ τοσούτων ἔσσην ἐπὶ σωτηρίᾳ ψυχῶν ὁ θεὸς ἐκπεφραίνεται, καὶ ὅτι ὁ ἐξέγων ἔστιν ἐξ ἀναξίου ὡς ὁ στόμα χρηματίζει Χριστοῦ, οὐδὲ περὶ τὸ ἀποστολικὸν τοῦτο ἔργον ἀμελήσας ἐφάνη καὶ ῥέθυμος, ἀλλὰ πρῶτον μὲν τὸ τῶν Ἰουδαίων ἔθνος ἀπερίτμητόν τε καὶ σκληροκάρδιον, τὸ ἔσσην ἐπ' ὁ σὺν, εἰς τὴν ὁποταγὴν σαγηνεύει Χριστοῦ. Κελεύσας γὰρ αὐτοὺς εἴη, οἰκείας ὀρησείας τὰς ἀποδείξεις κομίζοντα· εἰς διαλέξεις χωρεῖν καὶ ἡ δεικνύειν τὰ κατ' αὐτοὺς ἰσχυρὰ τε καὶ ἀναντὶ βήτα, ἡ περὶ τοὺς ὅτι κεφάλαιον τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν ὁ Χριστὸς ἦν καὶ ὅτι σκιά· τύπον εἶχεν ὁ νόμος, ἡ τῇ ἐκλήμῃ τοῦ ἡλιακοῦ φωτός ὁ διασκηδάζεται, προσέρχεσθαι τῇ τοῦ Κυρίου διδασκαλίᾳ καὶ βαπτίζεσθαι, προσεῖς δὲ καὶ ἀειωμάτων τοῖς προσερχομένοις διανομάς· καὶ τοῦ βάρους τῶν προτέρων ἀπαλλάξας φόρων καὶ ἐπιτίμων ἐξ ἀτίμων ποιεῖν καταπαγγεῖλόμενος, πολλοὺς τοῦ ἐπικειμένου καλύμματος ὁ τῆς παρώσεως ἡλευθέρωσε καὶ πρὸς πίστιν εἰλκυσε τοῦ Χριστοῦ, εἰ καὶ πάλιν οἱ πλείους μετὰ τὴν ἐκ τοῦ βίου τοῦ βασιλέως ἐπαναχώρησιν πρὸς τὸν οἰκεῖον ὡς κύνες ὑπέστραψαν ἑμετῶν. Ἀλλὰ πλὴν ἐκείνων, μᾶλλον δὲ τινες ἐκείνων, ὡς Αἰθίοπας ἔμειναν ἀμετάβλητοι, ἀλλ' ὁ γε φιλόθεος βασιλεὺς ἐντελεῖς τοῦ ἔργου τοὺς μισθοὺς ἕνεκα τῆς σπουδῆς παρὰ θεοῦ ἀπολήψεσθαι ὁ ἔμελλεν.

ἡς'. Ὡς αὖτως δὲ καὶ περὶ τὸ Βουλγάρων γένος εὐρίσκεται διαγεγονώς. Τὸ γὰρ τοιοῦτον ἔθνος, εἰ καὶ πρὸ τούτου τὴν πρὸς εὐσέβειαν μεταβολὴν εἰσδέξασθαι ἔδοξε καὶ πρὸς τὸν Χριστιανισμόν μεταλθεῖν, ἀλλ' ὅμως ἀπαγὴς ἦν ἐτι πρὸς τὸ καλὸν καὶ ἀνδρῶτον, ὡς ὅπῃ ἀνέμου φύλλα ῥαδίως σαλευόμενον καὶ μετακινούμενον. Ἀλλὰ ταῖς τοῦ βασιλέως συχναῖς παραινέσεσι καὶ ταῖς λαμπραῖς δεξιῶσιν, ἐτι δὲ καὶ ταῖς μεγαλόψυχοις φιλοτιμίαις τε καὶ δωρεαῖς, ἀρχιεπισκοπὸν τε πείθεσθαι καταδέξασθαι καὶ ἐπισκόποις καταπαυκνωθῆναι τὴν χώραν ἀνέχεται· καὶ διὰ τὸ τούτων διὰ τῶν ἐξ ὁρίων τε καὶ τῶν σπηλαίων τῆς γῆς μετακληθέντων καὶ ἐκείσε παρὰ τοῦ βασιλέως ἀποσταλάντων, τῶν εὐσεβῶν μονασίων, τὰ τε πατρῴα ἥδη καταλιμπάνει καὶ ὁλόκληρον τῷ Χριστῷ σαγηνεύεται.

ἡ Jerem. xv, 19.

VARIE LECTIONES.

ἡ ἥδῃ om. P. ὁ μὲν] δὲ P. ὁ ἐπ' om. P. ὁ δ om. P. ὡς] εἰς P. ὁ ὑπ' AP. ὁ φερόν; om. A. ὁ διαχρῆ A. ὁ ἐπικαλύμματος P. ὁ ἐκ om. P. ὁ λήψεσθαι P. ὁ τὸ om. P. ὁ τε om. P.

animorumque officinam medicam fecit. Ad hæc omnia cœlestis militiæ principis Michaelis in Sosthenio sacram ædem, longa vetustate collabentem multisque 341 hiatibus fatiscentem ac in genua pene proruentem, decoris flore magna parte deperdito, e ruinis ereptam pristinaque vigori restitutam omni venustate gratiaque implevit. Sic itaque erga sacras ædes earumque curam et reparationem (quibus potissimum pietas in Deum atque sanctitas designatur) inter imperatores inclytæ memoriæ sese Basilius habuit.

95. Videns autem nulla re sic Deum delectari ut animorum salute eumque qui dignum ab indigno educat Christi os nuncupari, neque apostolicum opus hoc sibi negligendum segniusve habendum putavit. Sed ante omnia Judæorum gentem incircumcisam et duro corde ac cervice, quod in ipso fuit, in Christi obsequium verbi sagena irretiit. Jubens enim suæ religionis argumentis allatis disputationis aleam experiri, ac vel sua firma ostendere et quibus contradici non possit, aut persuasos Christum legis caput esse ac prophetiarum, et legem umbræ typum prætulisse, quæ solis radiis ingruentibus dissipatur, ad Domini doctrinam accedere ac baptismum suscipere, propositis etiam præmiis ac honoribus his qui se Christo adjunxerint, priorumque vectigalium onere levaturum pollicitus atque ex obscura fæce nobiles ac honoratos facturum, multos ablato, quod impositum habebat, excitationis velamine ad Christi 342 fidem attraxit, quanquam plerique rursum, post imperatorem e vivis exemptum, ad vomitum suum ut canes reversi sunt. Tametsi vero illi (seu potius illorum pars aliqua), velut Æthiopes, errorem baud mutarent, religiosissimus tamen imperator integram a Deo operis mercedem, ejus molitionis causa percipiturus erat.

96. Similiter vero se etiam erga Bulgarnos gessit. Ea enim gens etsi antea ad pietatem transiisse visa fuerat et Christianorum ritus recepisse, adhuc tamen in bono instabilis ac quasi volatica erat, velut folium quod facile levi aura quatitur atque movetur. Crebris tamen imperatoris hortamentis splendidisque acceptionibus ac cultu, nec non magnificis largitionibus ac muneribus, archiepiscopum recipere suadebatur, nec plures in provincia creati episcopos iisque constipari abnuvit. Horum opera, eorumque quos ex montibus et cavernis terræ religiosissimos monachos imperator acciverat inque eam messes destinaverat, avilis moribus valere jussit in Christi sagenam, quidquid Bulgaricæ gentis est, concessit.

97. Præterea genti Russorum nescienti mansuetecere ullive cedere atque a Dei sensu ac pietate remotissimæ, auri argentiue ac sericarum vestium affluentia largitione in fœdus pertractæ, initisque cum ea induciis **343** ac pace firmata, divini quoque baptismatis participes fieri persuasit, ac archiepiscopum ab Ignatio patriarcha ordinatum ut susciperent effecit. Is ad dictæ gentis provinciam cum venisset, ex tali eventu illustrique facinore illius sibi animos faciles reddidit. Gentis enim princeps, subditæ plebis coacto cœtu, cum senatoribus suis ac proceribus præsidebat: qui et falsæ religioni ob longam consuetudinem proclivius reliquis adhærebant. Deque sua ac Christianorum fide deliberantibus, in conventum vocatur qui ad eos recens episcopus venerat; ac quænam ipse profiteretur eosque docturus esset, ex illo sciscitabantur. Eo sacrum divini evangelii librum protendente, ac quædam Salvatoris nostri miracula Deiue in Veteri Testamento prodigia exponente, statim Russi subdiderunt: *Nisi nos etiam ejusmodi aliquid viderimus, ac potissimum quale in trium puerorum camino accidisse dicis, nullam prorsus tibi fidem habebimus, nec tuis verbis animum auresque nostras ultra accommodabimus.* Præsul vero de illius promissionis veritate fretus, qui ait: *Si quid petieritis in nomine meo, accipietis; et: Qui credit in me, opera quæ ego facio, et ille faciet, et majora his faciet*¹, tum nimirum cum non ostentationis causa sed ad salutem animarum hæc quæ sunt, sunt futura, ait ad eos: **344** *Etsi non licet Dominum Deum tentare, si tamen ex animo statueritis ad Deum accedere, quod libuerit, hoc et petite; omninoque Deus præstabit propter fidem vestram, etsi nos despicabiles et minimi sumus*^m. Petiere ipsum fidei Christianæ librum (divinum scilicet sacrumque Evangelium) in rogi inijci ab eis accensum, ac siquidem librum nihil flamma læserit aut exusserit, ad Deum accessuros, qui ab illo prædicaretur. Quibus sic dictis, ac sacerdote oculos ac manus ad Deum levante, atque dicente: *Clarifica nomen sancti tui, Jesu Christe Deus noster, etiamnum in oculis gentis hujus universæ*ⁿ, sancti Evangelii liber in rogi ignis conjectus est. Nec paucis decursis horis, ac rogo exinde extincto, inventum est sacrum volumen illæsum nec edacis flammæ vi ulla violatum, nulla ejus ab igne noxa aut diminutione, ut ne flumbræ quidem librum claudentes ullam aut corruptionem aut labem senserint. Quo viso barbari, ac miraculi magnitudine in stupore acti, omni sublata hæsitatioe baptismi intingi cœperunt.

[P. 212] καὶ ἀλώδητον καὶ μηδεμίαν ὑπὸ τοῦ πυρὸς δεξιόμενον λύμην ἢ μείωσιν, ὥς μηδὲ τῶν ἐν τοῖς κλειδώμασι τῆς βίβλου κροσσῶν τὴν οὐανοῦν ὑπομεινάντων φθορὰν ἢ ἀλλοίωσιν. Ὅπερ ἰδόντες οἱ βάρβαροι, καὶ τῷ μεγέθει καταπλαγέντες τοῦ θαύματος, ἀνενδοιάστως βαπτίζεσθαι ἤρξαντο.

¹ Joan. xiv, 14, 12. ^m Deut. vi, 16. ⁿ Joan. xii, 28.

VARIÆ LECTIONES.

¹ ῥῶς A. ¹⁰ τὴν om. P. ¹¹ ἡπαγγελαντος A. ¹² τοῦ om. P. ¹³ ἐξέθως ἐξέθασαν A. ¹⁴ τὸ om P. ¹⁵ ἡμῶν A. ¹⁶ τὸν om. A.

ιζ'. Ἀλλὰ καὶ τὸ τῶν ῥῶς ¹⁰ ἔθνος, δυσμαχώτατον τε καὶ ἀθώωτατον ὃν χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου καὶ σερικῶν περιδημάτων ἱκανὰς ἐπιδόσσειν εἰς συμβάσεις ἐφελκυσσόμενος, καὶ σπονδὰς πρὸς αὐτοὺς σπαισάμενος εἰρηνικὰς, ἐν μετοχῇ γενέσθαι καὶ τοῦ σωτηριώδους βαπτίσματος ἐπέσει καὶ ἀρχιεπίσκοπον παρὰ τοῦ πατριάρχου Ἰγνατίου τὴν ¹¹ χειροτονίαν δεξιόμενον δέξασθαι παρεσκεύασεν, ὃς κατὰ τὴν τοῦ εἰρημένου ἔθνους χώραν παραγεγονώς ἀπὸ τοιαύτης πράξεως εὐπαράδεκτος τῷ ἔθνει γαγνήται. Τοῦ γὰρ ἀρχοντος τοῦ τοιοῦτου γένους σύλλογον τοῦ ὑπηκόου ποιησαμένου [P. 211] καὶ μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν γερόντων προκαθεσθέντος, οἱ τῶν ἄλλων μέλλον τῇ δεῖσθαι μονίᾳ διὰ τὴν μακρὰν συνθήειαν προστετηκότες ἐτύγχανον, καὶ σκοποῦμένων περὶ τὴν οἰκείαν καὶ τῶν Χριστιανῶν πίστειας, εἰσκαλεῖται ὁ ἄρτι πρὸς αὐτοὺς φοιτήσας ἀρχιερεὺς, καὶ τίνα τὰ παρ' αὐτοῦ καταγγελλόμενα καὶ αὐτοὺς διδάσκεισθαι μέλλοντα ἐπυνθάνετο. Τοῦ δὲ τὴν ἱεράν τοῦ θεοῦ Εὐαγγελίου βίβλον προτείναντος, καὶ τίνα τῶν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν καὶ θεοῦ θαυμάτων αὐτοῖς ἀπαγγελλαντος ¹², καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ ¹³ θεοῦ τερατουργηθέντων κατὰ τὴν παλαιὰν τὴν ἱστορίαν αὐτοῖς ἀναπτύξαντος. Εἰ μὴ τι τῶν ὁμοίων, ἔφασαν εὐθέως ¹⁴ οἱ ῥῶς, καὶ ἡμεῖς θεασόμεθα, καὶ μάλιστα οἶον τὸ ¹⁵ ἐν τῇ καμίνῳ τῶν τριῶν λέγεις παιδῶν, οὐκ ἂν σοι ὅλως πιστεύσωμεν, οὐδὲ τὰς ἀκοὰς ἡμῶν ἔτι τοῖς ὑπὸ σοῦ λεγομένοις ὑπόσχωμεν. Ὁ δὲ παποιῶς ἐπὶ τῷ ἀφευδῆι τοῦ εἰπόντος, ὅτι Ὁ ἐὰν αἰτήσητε ἐν τῷ ¹⁶ ὀνόματι μου, λήψετε, καὶ, ὅτι Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, τὰ ἔργα, ἃ ἐγὼ ποιῶ, καὶ αὐτοὶ ποιήσονται, καὶ μείζονα τούτων ποιήσονται, ὅταν οὐ πρὸς ἐπίβειν, ἀλλὰ πρὸς σωτηρίαν ψυχῶν μέλλει γίνεσθαι τὰ γινόμενα, ἔφη πρὸς αὐτούς. Εἰ καὶ μὴ ἔξεστιν ἐκπειράζειν Κύριον τὸν θεόν, ἀλλ' ὅμως εἰ ἐκ ψυχῆς διαγνώκατε προσελθεῖν τῷ θεῷ, αἰτήσασθε ὅπερ καὶ βούλεσθε, καὶ ποιῆσαι τοῦτο πάντως διὰ τὴν πίστιν ὑμῶν ¹⁷ ὁ θεός, καθ' ἡμεῖς ἔσμεν εὐτελεῖς καὶ ἀλάχιστοι. Οἱ δὲ ἤτησαν αὐτὸ τὸ τῆς πίστεως τῶν Χριστιανῶν βιβλίον, ἥτοι τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, ἐν τῇ ὑπ' αὐτῶν ἀναφθεῖση ἐμδληθῆναι πυρκαϊᾷ. καὶ εἰ ἀδολαβὲς τηρηθεῖ καὶ ἀκαυστον, προσελθεῖν τῷ παρ' αὐτοῦ κηρυσσόμενῳ θεῷ. Τῇ θίντων δὲ τούτων, καὶ τοῦ ἱερέως πρὸς τὸν ¹⁸ θεόν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰς χεῖρας ἐπάραντος, καὶ εἰπόντος, ὅτι Ἀδξασόν σου τὸ ἄγιον δρομα, Ἰησοῦ Χριστὲ ὁ θεός ἡμῶν, καὶ νῦν ἐν ὀφθαλμοῖς τοῦ ἔθνους τούτου παντός, ἐβρίφη εἰς τὴν καμίνον τοῦ πυρὸς ἢ τοῦ ἁγίου Εὐαγγελίου βιβλίου. Ὡρῶν δὲ διεληλυθυῖαν ἱκανῶς, εἰτα τῆς καμίνου κατασβεσθείσης, εὐρίθη τὸ ἱερὸν πυκτὸν διαμείναν ἀπαθὲς

λη'. Οὕτως οὖν των τοιούτων ἔργων ἐν τοῖς χρόνοις Α τῆς βασιλείας· τοῦ συνετοῦ βασιλέως ²¹ Βασιλείου καταπραττομένων, καὶ δεξιῶς· κατὰ νοῦν τῶν ²² πραγμάτων χωροῦντων αὐτῷ, καὶ τοῦ καθ' ἡμέραν θάλλοντος βίου, καὶ εὐθυμίας χορευούσης περὶ τὴν πᾶν καὶ τὰ ²³ βασιλεία, καὶ γαλήνης ἡπλωμένης ἀνὰ πᾶσαν σχεδὸν νῆσον ²⁴ καὶ ἡπειρον, ἐξαίφνης λαίλαψ καὶ ζάλη καὶ καταιγὶς συμφορῶν τοῖς ἀνακτόροις ἐκώμασε, κοπιτὸς καὶ θρήνος καὶ Ἰλιάς λυπηρῶν καὶ τραγῳδία θλιβερῶν ἐχόρευσε ²⁵ περὶ τὰ βασιλεία. Ὁ γὰρ φιλάτος καὶ πρωτότοκος υἱὸς τῷ βασιλεὶ Κωνσταντίνος ἐν αὐτῷ τῷ ἄνθει τῆς ἡλικίας, ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς νεότητος, ἐν τῷ πρὸς ζῆλον ἀρχεῖσθαι τρέχειν τῆς πατρικῆς γενναϊότητος, ὥς ἐστι ²⁶ νόσις περιπασῶν καὶ ἐπὶ ολίγαις ἡμέραις τῷ πυρετῷ καυσθεὶς, πᾶσαν τὴν ζωτικὴν ἰκμάδα τοῦ παρὰ φύσιν λάθρου πυρὸς συντόμου ἐκδοπανήξαντος, τὸν βίον ἐξέλιπε, πένθος ἀμύθητον καταλιπὼν τῷ πατρί. Πλὴν ἐπεί λόγῳ κρατεῖν ὀφείλει τῶν ἀλόγων παθῶν ὁ πεπαιδευμένος ἀνὴρ, καὶ αὐτὸς ἀνθρώπος ὢν καὶ θνητὸς ἦδει καὶ τὸν υἱὸν ἔχων ὁμοίως θνητὸν, καὶ διὰ τοῦτο τὸ πέρα τοῦ μετρίου τὸ συμβᾶν ἀποδύρεσθαι ὡς ἀγεννὲς τε καὶ ἀνανδρὸν τῇ γυναικωνίτιδι διδοῦς· θάπτον ἐγένετο ἐαυτοῦ, καὶ τὴν εὐχάριστον τοῦ γενναίου ἰὼδ φωνὴν ἀνεφθέγγετο, Ὁ Κύριος ἔδωκεν, εἰπὼν, ὁ Κύριος αὖθις ἀφείλατο ²⁷. Ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτω καὶ γέγονεν. Ἐπὶ αὐτοῦ εὐλογημένον τὸ ὄνομα. Καὶ, Τί, φησὶ, θαυμαστόν, εἰ δὲ δοὺς πάλιν ἀπειλήσεν, ὡς ἐβούλευν ²⁸, ὑπερδεδώκεν; Καὶ μᾶλλον εἰς παραμυθίαν τῆς μητρὸς καὶ τῶν ἀδελφῶν γεγονώς ἦν ἐπὶ τῶν συνήθων αὐθις, προϊστάμενος ὀρφανῶν, χήραις ἐπικουρῶν, χορηγῶν σιρατιώταις καὶ πένθησιν, ἀδικουμένοις ἐπαμύνων, καὶ τῶν φοβουμένων τὸν Κύριον ἡδέως καὶ εὐμενῶς ἀκροῦμενος, τὰ λυσιτελῆ καὶ σωτήρια καὶ τὴν ἀνω βασιλείαν προξενούντα ἀξιογυνόμενον καὶ ὑποτιθεμῶν αὐτῷ.

Λθ'. Ἐπει δὲ εἰώθασι πολλάκις οἱ καθεστηκότες ἐπὶ τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν διοικήσεων, τὴν εὐνοίαν θῆθεν ὑπεμφαίνειν ἐθέλοντες, [P. 213] τάχα δὲ καὶ μονιμώτερον ἐντεῦθεν υἱόμενοι τὴν ἀρχὴν ἐαυτοῖς καταστήσασθαι, ὑποτιθέμενοι τὰ ²⁹ πρὸς αὐθιγὴν τῶν εἰσφορῶν καὶ τὸν τῶν προσδόνων συντελοῦντα πλεονασμὸν, ὑπέμνησέ ποτε καὶ τῷ γενναίῳ τούτῳ βασιλεὶ ἀπὸ τυιαύτης γνώμης ὁ τὴν τοῦ γενικοῦ τὸ τηνικαῦτα Δ δειπῶν ἀρχὴν ἀποσταλῆναι εἰς τὰ ὑπὸ τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐξουσίαν ἅπαντα θέματα ³⁰ τοὺς λεγομένους ἐπίπτας τούτους καὶ ἐξισωτάς, ὡς ἂν, φησὶ, τοὺς ἀγροὺς καὶ τὰ χωρία, ὧν ὁ χρόνος τοὺς δισπότας διὰ τινὰ περιπέτειαν τοῖς οἰκείοις ἐπέκλυσε βέβυσσι, πρὸς ἐτέρου· διδόνωνται καὶ πρόσδοον ἐντεῦθεν οὐχὶ μικρὰν τῷ ταμειῷ τῷ βασιλικῷ προσπορίσωσιν. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀποδέχεται προσποιησάμενος τὴν ὑπὸ μνησιν, ἐκλίξασθαι καὶ εὐτερεῖσαι καὶ αὐτῷ προσ-

98. Cum sic igitur prudentissimi imperatoris Basilii temporibus talia gererentur, exque animo cuncta prospere cederent, ac quotidie res publica uberius floreret, inque civitate ac regia jucunditas vigeret, omnique ³⁴⁵ pene insula ac continente diffusa tranquillitas lateque explicata esset, repente malorum turbo procellaque ac tempestas in regiam invasit; planctus et luctus tristiumque rerum Ilia ac molestorum tragœdia per aulam bacchari. Charissimus scilicet ac primogenitus imperatori filius Constantinus in ipso ætatis flore ac juventutis vigore, dum ad paternam generositatem æmulandam contendit, in morbum acutum incidens, paucosque dies febris ardoribus exustus, innaturali rapido igne quidquid vitalis humoris erat brevi absumente, ^B in vivis esse desiit, inenarrabili luctu parenti relicto. Quoniam tamen vir disciplina moribusque compositus alienos a ratione impetus ac perturbationes ratione moderari debet, ipseque homo ac mortalis cum esset, filium similiter mortalem se habere nullus dubitabat, idcirco abundantiore luctu, ac qui modum excedat, casum deslere, velut ignavi muliebrisque animi sensu gynæceo relicto, quanto-cius sibi ipse redditus, generosi Jobi gratiarum actionis vocem prolocutus ait: *Dominus dedit, Dominus rursum abstulit: sicut Domino placuit, sic et factum est: sit nomen illius benedictum* ³. *Et quid mirum, inquit, si, qui dedit, rursum abstulit id quod dederat, pro eo ac placuit?* Magisque solandæ matris fratrumque munere perfunctus consuetis iterum animum advertibat, pupillorum defensor, viduarum adjutor, ³⁴⁶ militum pauperumque sumptibus justus erogator, eorum qui ulla injuria læderentur ultor, ac timentium Dominum, qui utilia et salutaria supernumque regnum conciliantia doceant suadeantque, læte ex animo placidusque auditor.

99. Cum autem plerumque soleant, qui præfecturis ac magistratibus rerumque administrationi præpositi sunt, suam nimirum benevolentiam principi insinuare cupientes (forte vero etiam hoc satagentes, ut inde diuturniorem sibi magistratum efficiant ac præfecturam), ea suggerere unde fisci procuraciones augeantur majoraque tributa in rationes ^D publicas inferantur, ea quandoque mente is qui genici tunc munere fungebatur, generosi pectoris virum Basilium submonuit mittendos ad omnes Romanæ ditionis provincias (recentior usus themata dicit) eos quos inspectores ac peræquatōres vocant, agros scilicet et prædia, quorum possessores adverso aliquo casu tempus fluctibus suis obruisset, aliis delaturos, unde pecuniæ vis non modica ærario accederet. Imperator consilium se probare simulans, eligi atque parari sibi que offerri

* Job i, 21

VARIE LECTIONES.

²¹ βασιλέως om. A. ²² τῶν om. P. ²³ τὰ om. P. ²⁴ νῆσον om. A. ²⁵ ἐχόρευσε P. ²⁶ ὥς ἐστι P. ²⁷ ἀφείλατο A. ²⁸ ἐβούλευν A. ²⁹ τὴν P. ³⁰ ἅπαντα τὰ θ. AP.

jubet qui istud muneris probe expleturi essent. Tum genicus adfinito diligenti examine solertique cura, et ut optimum illi videbatur, optimis delectis maximeque ingenuis, eorumque relatis nominibus, haud levi dignus vituperio visus est acriusque oburgatus, quod ejusce generis ac probitatis **347** viros ad munus istud proponeret. Cumque diceret inter cives ac tota republica se nullos meliores habere, intulit imperator: *Tanti apud me ejus muneris functio est, ut et ipse, si liceret, ad eam profecturus essem. Quia tamen, ut probe novi, nec satis, sorte decorum videtur nec possibile, necessario in duobus reipublice magistris, tempore et experientia multisque per longam aetatem civilium magistratuum functionibus exercitatis, sinceræque in eis de explorata virtutis probatis, spem colloco, remque ab illis probe exsequendam confido. Tu ergo ipse vadens ejus illis provinciae utilitatem meamque voluntatem nuntiato; ac dum in animum induxerint ut proficiscantur, placet et mihi, assensumque consilii præbeo.* Viros, ut audire, stupor subit, seniumque supplicationis loco ac longos pro re publica exantlatos labores atque sudores ostendentes ejusque functionis calicem ab eis transferri exorabant. Necessario itaque, qui missus fuerat, re infecta reversus magistrorum responsa hæc imperatori retulit. Tum imperator his auditis: *Cum fieri non posse videatur ut ego exeam (atque etiam dicatur) illustrissimique magistri munus defugiant, ac qui illi functioni par videantur, alius nemo suppetat, placet suggestionem indiscussam ac cassam manere. Præstat enim, inquit, nonnullos ex jure provincibus reque privata non bene lucrari, quam ut **348** male quisquam damno afficiatur ullave graviore injuria vexetur aut opprimatur.* Eoque consilio, quandiu ille rerum potitus est, omnis omnium Romanæ dittonis provinciarum populus ininspectus (ut ita dicam) ac inequæquatus (i. e. non cœsus) mansit, ac si mavis dicere, liber et ab executionibus immunis; prædique et agri in pauperum vicinorum usum cesserunt. Talis scilicet princeps optimus erga omnes subditos erat, ac præcipue erga rusticanam plebeculam paternam sollicitudinem ac curam exhibebat.

τοῖς γειτονοῦσι τῶν πνήτων προκαίμενοι εἰς ἀπόλαυσιν. Τοιοῦτος ἦν ὁ περὶ πάντων ὑπὸ τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ὡς ἐπὶ τὸν δόξαν τὸν ἀγορεύοντα, πατρικὴν ἐπιτεκνύμενος κηδεμονίαν καὶ πρόνοιαν ὁ ἀγαθὸς βασιλεὺς.

100. Verum rursus etiam invidentia procellam aliam atque turbinem in regia excitavit, ipsam in se ipsa patrum conturbans ac concitans. Cum enim jamque dilectissimus imperatoris filius Constantinus vitam cum morte commutasset, isque in alteram prolem Leonem amoris viam convertisset spemque in eo jactaret, haud placide ulit invidum dæmonum genus, leves placidosque, religiososque simul ac rite compositos, ut par est, illius mores

Α ἀγαγεῖν τοὺς ὀφείλοντας τὸ ἔργον ἐπιτελεῖσαι καλῶς προετρεφέτω. Σκεψάμενος δὲ καὶ φροντίσας ὁ γενικός, καὶ ὡς ἰδοὺ καλλίστα τοὺς ἀρίστους ἐπιλεξάμενος, καὶ τὰς τῶν ἐκλεγέντων κλήσεις εἰσαγαγὼν πρὸς αὐτὸν, πολλῆς ἐνομήσεως μεμψέως, ἄξιος καὶ σφοδρότερος ὑπεβλήθη ἐνεδισμοῖς, εἰ τοιοῦτους εἰς τὸ τοιοῦτον ἔργον προβάλλεται. Ταῦτα δὲ μὴ ἔχειν ἐν τοῖς πολιτευομένοις κρεῖττονας. Ἰδὼν γοῦντος, ὁ βασιλεὺς ἀπεκρίνατο, ὅτι Πᾶρ' ἔμοι τοιοῦτον τὸ τῆς προκειμένης διακορίας ἔργον κρῖνεται ὥστε, εἴπερ οἷός τε ἦν, αὐτὸν ἐμὲ πρὸς τὴν τοῦτων διοίκησιν ἐξελεῖν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο οἶδον, οὐ δοκεῖ τυχερὸν ἀπραγὲς καὶ ἀδύνατον, ἐξ ἀνάγκης ἐπὶ τοῖς ἀπὸ τῆς πολιτείας μαγίστροις, οἱ καὶ χρόνῳ καὶ ψυχῇ καὶ ταῖς πολλαῖς ἐν τῷ μακρῷ βίῳ τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν διοικήσεσιν, ἐν αἷς ἐξητάσθησαν, ἀκλεβήτων καὶ καθαρῶν τῆς ἀρετῆς ἐξετηνύχασιν τὸ δοξίμιον, τὰς ἐλπίδας ἀποσπείνῃ, καὶ τὴν διακορίαν ὑπὸ τοῦτων ἀνυσθῆναι δεδόντως θαρβῶ. Ἀπελθὼν οὖν, ψεῖν, αὐτὸς σὺν τοῦτοις ἀπαγγεῖλον τὸ τῆς διακορίας ἐπωφελὲς καὶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν. Καὶ βουλευμένων αὐτῶν ἐξελεῖν ἐκαστοῦ καὶ αὐτὸς καὶ ἐπισφραγίσῃ τὸ βούλευμα. Ὡς δὲ ἀκούσαντες οἱ ἄνδρες ἦλθον εἰς ἐκκλησίαν, καὶ τὸ γῆρας ἀνδ' ἱκατηρίας καὶ τοὺς πολλοὺς ὑπὲρ τοῦ κοινῶν καμάτων καὶ πόνοῦ αὐτῶν ὡς προβαλλόμενοι παρενεχθῆναι τὸ τῆς τοιαύτης διακορίας ποτήριον ἐξ αὐτῶν καθίκεται, ἐξ ἀνάγκης ὑπέστρεψεν ἀπραγὸς ὁ πεμφθεὶς, καὶ τῷ βασιλεὶ τὰ παρὰ τῶν μαγίστρων ἀπήγγειλεν. Ἀπερ' ἀκούσας εἶπεν ὁ βασιλεὺς, ὅτι Εἰ τὸ ἐμὲ ἐξελεῖν δοκεῖ τε καὶ λέγεται εἶναι ἀδύνατον, παραιτοῦνται δὲ τὴν ὑπουργίαν καὶ οἱ λαμπρότατοι μαγιστροί, οὐδένα ἔχων τοῦ πράγματος διοικητὴν διδύχρων καταλειφθῆναι τὸ ὑποβαλλόμενον βούλομαι ἀνεπίσκεπτον καὶ ἀδιερεύνητον. Κρεῖττον γάρ, φησὶ, παρακερδαίνειν τινὰς ἀπὸ τῶν ἐμῶν οὐ καλῶς ἢ κακῶς ὑποκρίνεσθαι [P. 214] τίνα ζημιῶναι κακῶς καὶ ἐκτεριβούση αὐτὸν συμφορᾷ. Καὶ ἐπὶ τούτῳ τὸν ἀπαντα χρόνον τῆς αὐτοκρατορίας αὐτοῦ ἐμείνεν ἀνεπίσκεπτος, ὡς ἂν τις εἴποι, καὶ ἀνεξίσωτος, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἐλεύθερός τε καὶ ἀδιάπρακτος, ὁ ὑπὸ τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐξουσίαν ἅπας τῶν ὄλων θεμάτων λαβὼν καὶ τὰ χωρία καὶ εἰ ἀγροὶ ὅλων. Ἀλλὰ καὶ πάλιν ὁ φθόνος ἐτίραν. ἤγειρε περὶ τὴν βασιλείαν ὄλην καὶ οὐκ ὀλην, καὶ οὐκ ὄλην τὴν φῶσιν συνταράσσων τε καὶ κυκλῶν. Ἀρτί γὰρ τοῦ φιλιαίου τοῦ τῷ βασιλεὶ υἱοῦ Κωνσταντίνου τὸν βίον ἀποκρίνοντος, καὶ μεταπεσόντος τοῦ φίλτροῦ καὶ τῶν ἐλπίδων ἐπὶ τὸν δευτέρον υἱὸν Ἀλέξανδρον, οὐκ ἤνεγκε πρῶτος τὸ βασκανὸν τῶν θαυμάσιων φύλων τὸ πρῶτον καὶ ἡσυχον καὶ εὐσεβὲς ἄμα καὶ ἐμμελὲς, ὡς εἰκοιεν, ὅρων τοῦ διαδέχεσθαι μέλλοντος τὴν βασιλείαν ταύτην

VARIE LECTIONES.

ἡ ἐπιτελεῖν P. ἡ ἐπισπείν P. ἡ καὶ πόνοῦ αὐτῶν οἰν. P. ὡς Combefisius, libri ων. ἡ ἀπαραπραγός? ἡ τὰ οἰν. P. ἡ ἦν οἰν. P. ἡ μᾶλλον P. ἡ υἱὸν οἰν. P.

ἀρχὴν, καὶ τὴν ἐντεῦθεν τοῦ ὑπάρχου στοχαζομένην ἐπὶ τῆς αὐτοῦ βασιλείας εὐετηρίαν καὶ πρὸς πάντα τὰ ἐπαινούμενα αὐξήσιν· καὶ διὰ τοῦτο κινείται κατ' αὐτοῦ καὶ οὕτως πῶς ἀνταγωνίζεται· Ἦν τις τῶν πάντων φιλουμένων καὶ πιστευομένων παρὰ τῷ αὐτοδύμῳ βασιλεὶ μοναχός, ὡς ἔδοξε, καὶ ἱερεὺς, καὶ φίλος αὐτῷ καὶ ὑπουργός, δεξιός, ὃν Σανδαλάρχον κατωνόμαζον· ὃς εἰ καὶ παρὰ τοῦ βασιλέως ἐστέρηγετο, ἀλλ' οὐκ εἶχε παρὰ τοῖς ἄλλοις δόξαν χρηστὴν οὐδ' ὑπόληψιν ἀνεπίληπτον. Καὶ διὰ τοῦτο πολλάκις· καὶ ὑπὸ τοῦ σιμφωτάτου διακυμνῶντος Λέοντος ὡς γόνυ καὶ ἀπατεῶν καὶ εἰς ἃ μὴ δεῖ τὸν βασιλεῖα παρασύρων καὶ τῶν καθυκόντων ἐκδικαιῶν. Ἄ δὲ πυνθανόμενος ὁ φένας ἐκεῖνος καὶ πονηρὸς εὐνοίαν πλάττεται καὶ φιλίαν πρὸς τὸν χρηστὸν ὑποκρίνεται Λέοντα, καὶ φησι πρὸς αὐτὸν, ὡς Ἰνα τί νεανίας ἦδη ὢν καὶ παρὰ τῷ πατρὶ σου φιλούμενος μὴ ἐπιφέρῃ κρυπτῶς ῥομφαίαν οἱ μάχαιραν, ὅταν κατ' ἀγρότης συνειπάδῃ σου τῷ πατρὶ, Ἰνα καὶ αὐτῷ, εἰ κατὰ θηρίον χρεῖαν σχῇ, ἐπιδιδῶς, καὶ εἰ τι λαθραῖον πολλάκις κατ' αὐτοῦ ἐπιβούλευμα γένηται, μὴ ἀνοπλος εὐρεθῇς, ἀλλ' ἔχῃς τι μεθ' ὅτου δυνηθῇς τοὺς πατρικούς ἐχθρούς ἀνταμύνασθαι; Οὐχ ὑπειδόμενος δὲ τὸν δόλον ἐκεῖνος οὐδὲ τὸ δολερὸν τοῦ ἀνδρὸς συννοήσας (τὸ γὰρ μὴ προχείρον εἰς κακίαν οὐδὲ ὑπονοεῖν [P. 315] ἐστὶ τὰ πονηρὰ εὐχερὲς) δέχεται τὴν βουλὴν καὶ πείθεται μάχαιραν τοῦ ὑποδήματος ἐντὸς ἐπιφέρεισθαι. Ὡς οὖν ὁ ἐπιβούλος ἔγνω χωρήσασαν εἰς ἔργον τὴν αὐτοῦ συμβουλὴν, ἀπαγγέλλει τῷ βασιλεῖ, ὅτι Ὁ υἱός σου ἐπιβουλεύει σε ἀνελεῖν· καὶ εἰ ἀπιστεῖς, ὅταν κατὰ θήραν ἢ κοῦν ἄλλοθι μέλλεις τῆς βασιλείδος ἀπεξελεθῆναι, κέλευσον περιαιρεθῆναι τὰ πέδιλα τῶν ποδῶν αὐτοῦ, καὶ εἰ εὐρεθῇσεται ἕλκος ἐπιφερόμενος, γινώθι ὅτι πρὸς τὴν σὴν αὐτὸ σφαγὴν ἡτοιμάσται. Καταγγέλλεισθαι οὖν ἐξόδου βασιλικῆς συνεξῆλθεν ἅπαν τὸ εἰωθὸς, καὶ κατὰ τινὰ τόπον γενομένων αὐτῶν προσποιεῖται χρεῖαν ἔχειν μαχίρας ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐπεζῆται ταύτην μετὰ σπουδῆς. Συμπαρών δὲ ὁ υἱός, καὶ μηδὲν τῶν ὑπονοουμένων τῷ πατρὶ προσιδόμενος, ἀκάκως· πάνυ καὶ ἀπονήρως ἐπεκυσάμενος ἦν ἐπαφέρετο μάχαιραν ἐπιδίδωσι τῷ πατρὶ. Γενομένου δὲ τούτου ἔδοξεν εὐθέως ἢ κατ' αὐτοῦ προσαγγεῖλαι πιστὴ καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἀπολογίαι μάταιαι καὶ κεναί. Ὑποστρεφάντων οὖν αὐτίκα πρὸς τὴν βασιλείαν, πρὸς ἀρχὴν ὁ βασιλεὺς κατὰ τοῦ υἱοῦ διανίσταται, καὶ κατὰ τινὰ τῶν βασιλείων οἰκῶν, ὃς Μαργαρίτης κατονομάζεται, ἔμψρουρον τοῦτον πεποιήται, καὶ τῶν ἐρυθρῶν πεδίων ἀπογυμνῶ. Διηρέθιστο δὲ παρὰ τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἐκδικητοῦ πρὸς τὸ καὶ τοὺς λύχνους ἐπισβέσαι τῶν ὀφθαλμῶν. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὑπὸ τοῦ τῆς βασιλίδος ἀρχιερέως καὶ τῆς συγκλήτου βουλῆς κωλύεται διαπράξασθαι, τῆς εἰρηκτῆς δ' ὁμοῦς ἔχεν ἐντός. Χρόνου δὲ παραδραμόντος συχνοῦ, καὶ τῆς φύσεως οὐ γνωρίζουσης αὐτήν, ἀλλ' ὑπὸ τῶν πονηρῶν πνευμάτων τραχυνομένης, τῶν δὲ τῆς

A considerans qui imperii successor futurus esset, ac quam inde conjiciebat ille rerum potente subditorum fore felicitatem, et ad laudabilia quæque profectum atque incrementum. Idcirco se ad pugnam instruit, inque hunc modum certamen aggreditur : Erat in dylo Basilio inter eos in quos impense afficiebatur· ac quibus nimiam quamdam habebat fidem, monachus quidam, ut videbatur, et sacerdos illique amicus ac minister strenuus, cui Santabarreno nomen. Is etsi ab imperatore colebatur, apud alios tamen non bonæ famæ erat nec reprehensione carebat. Idque in causa erat cur non raro a sapientissimo Leone ut præstigiator ac seductor, quique imperatorem a recti tramite abduceret et ad absurda traheret, conviciis incessetur. Quibus sæpius auditis impostor ille ac scœlestus, simulata benevolentia ac amicitia larva, ad mitissimum Leonem sic loquitur : Cur, inquit, cum jam robustis viribus ad ætatem adoleveris patrique admodum charus sis, non occulle pugionem aut sicam tecum defers, cum una cum illo ruri in equo veheris, ut in promptu porrigendum habeas, cum feriendæ bestia fuerit, et, si quid adversus eum latenter ex insidiis agi contigerit, non ipse inermis inveniaris, sed præsto aliquid habeas unde paternos hostes ulciscaris? Dolum ille minime subdoliarius, nec viri fraudes animo reputans (quod enim ad malitiam pronum non est, nec improba facile suspicatur) consilium approbat viroque obsequitur, ut cultrum in ocrea deferat. Perfidus autem insidiator, Leonem consilio suo paruisse intelligens, imperatori denuntiat filium structis insidiis illius necem machinari : Quod si fidem abnuis, inquit, cum venatum aliave ex causa urbe exieris, jube ei ocreas auferri; ac si quidem gladium deferre invenietur, ne in tuam necem eum tibi parasse dubitaveris. Indicta igitur rari principis venatione, 350 omnis ex more comitatus una exierunt. Cumque in quemdam locum evassissent, simulat imperator sibi opus gladio esse, ejusque sibi actutum copiam quærit. Aderat filius, eorumque ignarus quæ pater animo versaret, simplici admodum nec malo quidquam animo, quem gestabat gladium, extractum patri offert. Ilinc statim data adversus Leonem delatio probabilis visa est, illiusque inanes defensionis ac frivole. Mox itaque reversis in regiam imperatoris in filium ira effervescit; inque regiarum ædium una, cui Margaritæ nomen, truso in carcerem rubros calceos detrahit. Incitaverat inimicus ei ultor, ut et oculorum faces exstingeret. Verum oblitore regis urbis episcopus ac senatus omnis : interim tamen tenebatur in carcere. Longum jam tempus fluxerat, nec ipsa se natura agnoscebat, sed malignis flatibus exasperata erat. Senatus principes cum sæpe constituissent pro filio apud patrem supplicationem obire, alias aliam ob causam impediti,

VARIAE LECTIONES.

ἢ ἐξεκυσάμενος? ἢ ἀποσβέσσει?

ejusmodi occasione rei præstandæ probabilem A γερούσιας ὑπερεχόντων πολλάκις βουλευθέντων ὑπὲρ
opportunitatem exque ratione nacti sunt.

δὲ κατ' ἄλλην αἰτίαν κολλουμένων, ἀπὸ τοιαύτης προφάσεως εὐλογον ἔσχον ἀφορμὴν εἰς τὸ κατανύσαι
τὸ βούλημα.

101. Avis erat in implexo calathio in regiae pen-
dens triclinio, egregia imitatrix et loquacissima :
psittacum vocant. Hic sive a quibusdam edoctus
erat sive alio quovis modo hauserat, *Heu, heu, do-*
mine Leo, sæpius 351 persirepebat. Cum itaque
tunc imperator opipare instructum haberet convi-
vium, senatusque primores pariter epularentur, ac
avis ea quæ dicta sunt crebrius repeteret, affecti
mærore convivæ, missaque epularum jucunditate,
cogitabundi sedebant. Animum advertit imperator,
quidve causæ sit cur se a dapibus absterneant ex
illis quærit. Illi vero oppleti lacrymis, *Quas, aiunt,*
dapes sumemus, sic nobis exprobrante bruta hac ani-
manter, qui ipsi præditi ratione herique amantes
videamur? dum illa sic repetitis vocibus dominum
inclamante, nos genio indulgentes insonantis dominici
germinis prolisque sumus oblitii? Siquidem enim
paternum jus violasse convincitur et in ejus caput
dexteram armasse, ipsi nos omnes ejus auctores necis
erimus, illisque crure exsaturabimur. Sin autem
eorum quorum accusatur nulla convictio est ceteraque
probatio, quamdiuquam calumniosa lingua oppri-
mendo præpollebit? Istiusmodi sermonibus tantis-
per delinitus imperatoris animus tunc quidem se-
dere eos jussit, ejusque rei gratia se deliberaturum
promisit. Nec diu post ad indolem geniumque re-
versus e carcere educto sui illi copiam facit,
lugubrique ipsius mutato habitu ac superfluo co-
mæ per tristitiæ tempus adultæ, levato onere, in
pristinum cum imperii gradum honoremque re-
stituit.

102. Nec multo post in tabificum gravemque
morbum imperator 352 incidit, qui ex profluvio
ventris acciderat ; quod ipsum ex casu inter venan-
dum oriri contigerat. Jamque paulatim tali tabe
contabescēbat. Imperii itaque rebus optima ratione
dispositis, designatoque successore, nec non sin-
gulis consentanea ratione solertique consilio con-
stitutis, tandem febris ardoribus violentiori æstu
ejus omnem vitalem humorem exhaurientibus ac
consumentibus vita excessit, cum imperasset cum
Michaelē ejus decessore animum unum, alios vero
decem et novem solus rerum summam præclare
administrasset ; cum civilibus optime constitutis,
ipsa quoque armata militia præclare effulsisset,
atque imperii fines produxisset, injuriamque ac
vim a subditis omnibus longe repulisset, ut et
merito Homericum illud optimi-regis in eum qua-
dret elogium,

Urrumque, rex bonus et fortis bellator

Excepit post eum rerum summam, qui ei natura
ipsoque virtutis jure ad paternam hæreditatem

ρα'. Ἦν τι ζῶων πτηνὸν ἐν ταλάρῳ πλεκτῷ κατὰ
τὰ βασίλεια αἰωρούμενον, μιμητὸν καὶ πολὺφωνον,
δ' ψιττακὸς ὀνομάζεται· ὅπερ εἶπε πρὸς τινων δι-
δαχθὲν εἶπε ἄλλως πως, πολλάκις, Αἰ, αἰ, κύρ Λέων,
ἐφθέγγετο. Πανδαισίας δὲ ποτε ὡς τελομένης τῇ
βασίλει, καὶ τῶν πρώτων τῆς βουλῆς συνεστιωμένων
αὐτῷ, καὶ τοῦ θνιῖτος πολλάκις φβεγγομένου τὸ
προρῆθην, ἐπιστυγνάσαντες οἱ δαιτυμόνες καὶ τῆς
εὐωχίας παυσάμενοι ἐπὶ συννοίας ἐκάθηντο. Οἱς
προσχὼν ὁ βασιλεὺς τὴν αἰτίαν τῆς τῶν ἰδεστών
ἀποχῆς ἐπυνθάνετο. Οἱ δὲ δακρύων ὑποπλησθέντες
τοὺς ὀφθαλμούς, *Τίνα βρώσιν,* εἶπον, *φατούμεθα,*
οὕτως ὑπὸ τῆς φωτῆς τοῦ ἀλόγου τούτου ἐνεδι-
ζόμενοι οἱ δοκοῦντες ἡμεῖς λογικοὶ τε καὶ φιλο-
δέσποτοι; ὅτι αὐτὸ μὲν τὸν οἰκτεῖον ἀνακαλεῖται
δεσπότην, [P. 216] ἡμεῖς δὲ ἐρυφῶντες λήθην
τοῦ μὴ ἀδικήσαντος δεσποσύνου ἐλάβομεν. Εἰ
μὲν γάρ ἐλέγχεται ἀδικῶν καὶ κατὰ τῆς πατρικῆς
κεφαλῆς εὐτερεπίσας τὴν δεξιὰν, αὐτόχειρες αὐ-
τοῦ ἡμεῖς πάντες γενοίμεθα καὶ τοῦ αἵματος αὐ-
τοῦ κορεσθήμεν· εἰ δὲ ἐφ' οἷς ἐνεκλήθη διαφεύ-
γει τὸν ἔλεγχον, μέχρι τίνος ἡ συνοφάντης
γλῶσσοι δυναμωθήσεται κατ' αὐτοῦ; Μαλακι-
σθεις ὡς οὖν τοῖς τοιοῦτοις τῶν λόγων ὁ βασιλεὺς τότε
μὲν καθεσθῆναι τούτους προσέταξε, καὶ σιωπῆσαι
περὶ τοῦ πράγματος ἐπηγγεῖλατο, μετ' οὐ πολὺ ἔ-
πρὸς τὴν φύσιν ἐπανελθὼν ἐξάγει τε τῆς φρουρᾶς καὶ
εἰς ὅσιν ἄγει αὐτοῦ, καὶ τὴν πένθιμον ἀμείδει στολήν,
καὶ τὸ περιττὸν τῆς ἐν τῇ λύπῃ τραφέισης κόμης
περιαίρεθῆναι κελεύει, καὶ τὴν προτέραν τῆς βασι-
λείας τάξιν καὶ τιμὴν ἀποδίδωσιν.

ρβ'. Οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ φθινάδι νόσῳ περι-
πίπτει ὁ βασιλεὺς, ἐκ διαρροίας παρακολουθησάσῃ
γαστρὸς, ἥ τὴν ἀρχὴν ὑπὸ τινος τῶν κατὰ θῆραν
παραπτώσεων ἔλαθεν· καὶ λοιπὸν κατ' ὀλίγον τῇ
τοιαύτῃ τηκεδόνι κατεμαραίνεται. Διαθείς δὲ τὰ τῆς
βασίλειας ἄριστα καὶ τὸν κληρονόμον γνωρίσας, καὶ
περὶ τῶν καθ' ἕκαστα τὰ εἰκότα βουλευσάμενός τε
καὶ ἐμφρόνως διορισάμενος, ὕστερον πυρετοῦ καυ-
σώδους ἀναφλεγέντος αὐτῷ πᾶσαν τὴν ζωτικὴν
ἐκμάδα ἀνιμωμένου καὶ ἀναλίσκοντος τὴν βίον ἀπ-
έλιπε, συμβασιλεύσας μὲν τῷ πρὸ αὐτοῦ Μιχαὴλ
χρόνον ἕνα, ἐν ἑτέροις δὲ χρόνοις ἑνεακαίδεκα περὶ
τὴν αὐτοκράτορα τῆς βασιλείας διαπρίψας ἀρχὴν,
ἄριστα μὲν τὰ πολιτικὰ διαθείς, κάλλιστα δὲ καὶ
περὶ τὰ στρατιωτικὰ διαγεγὼνός, καὶ κλυτύνας μὲν
τὰ ὅρια τῆς ἀρχῆς, ἀδικίαν δὲ καὶ βίαν ἐξέλασας ἀπὸ
τοῦ ὑπηκόου παντός, ὥς καὶ τὴν Ὀμηρικὴν περὶ
τοῦ ἀρίστου βασιλέως μαρτυρίαν ἀρμόζειν αὐτῷ, τὴν,
Ἀμφότερον, βασιλεὺς ε' ἀγαθός, κρατερός ε'
[αἰχμητής].

Διαδέχεται δὲ τὴν ἑλὴν τῆς ἐξουσίας ἀρχὴν ὁ καὶ
παρὰ τῆς φύσεως καὶ παρὰ τῆς ἀρετῆς ἐπὶ τὴν

VARIÆ LECTIONES.

ἢ δὲ τότε P. ὡς μαλαχθῆς A.

πατρῶν κληρὸν ⁴⁶ καλούμενος καὶ παρὰ τοῦ ὑπηκόου δι' εὐχῶν ἐπιζητούμενος, Ἀλέων ὁ πραότατος καὶ σοφώτατος καὶ πρῶτος τῶν ἐν περιλειπομένων υἱῶν.

Καὶ τὰ μὲν περὶ τῆς εὐσεβοῦς βασιλείας Βασιλείου ⁴⁷ τοῦ δοιδίμου, ὅσα μὴ τῆς λήθης ⁴⁸ παρεστύρη βεύμασι καὶ τῷ διὰ μέσου χρόνῳ ἐξέτηλα γέγονε, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ πρὸ τῆς βασιλείας ἀγωγὴ, καὶ ὅσα ἡ τῆς βίης αὐτοῦ ζωῆς περιέχει ὑπόθεσις, κατὰ τὸ ἡμῖν ἐφικτὸν, καθὼς ἡ τῆς ἀληθείας εἶχε φύσις, ἀπήγγελλται καὶ ἱστορεῖται.

A vocabatur subditorumque votis exposcebatur, mitissimus Leo ac sapientissimus, liberorum ipso superstitem natu maximus.

Atque hæc inclyti Basilii pie religioseque administrati imperii munera, quotquot illius rerum oblivionis gurgitem effugerunt, nec quod intercurrit ævo exoleverunt. Ipsam quoque ejus ante adeptum imperium **353** institutionem, ac quanta omnis ejus vitæ argumentum ratioque complectitur, quoad licuit ac veritatis ordo poscebat, narravimus et in historiam conjecimus.

VARIÆ LECTIONES.

⁴⁶ τῶν πατρῶν κληρῶν Α. ⁴⁷ Βασιλείου om. P. ⁴⁸ τῆς λήθης?

ΛΟΓΟΣ Γ'.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΛΕΟΝΤΟΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ.

LIBER VI.

IMPERIUM LEONIS IMPERATORIS.

[P. 217] α'. Βασιλείας τελευτήσας, Ἀλέων ὁ υἱὸς Β αὐτοῦ αὐτοκράτωρ ἐβασίλευσεν ἔτη εἴκοσι πέντε, μῆνας ὀκτώ. Στέφανος δὲ ὁ αὐτοῦ ἀδελφὸς κληρικὸς ὢν καὶ σύγκελλος συνῆν τῷ πατριάρχῃ Φωτίῳ, ὃν αὐτοῦ ἀναγόμενός τε καὶ παιδευόμενος. Ἀπέστειλεν οὖν ὁ βασιλεὺς τὸν στρατηλάτην Ἀνδρέαν ἐν τῇ Χρυσοπόλει καὶ ἄλλους συγκλητικούς σὺν αὐτῷ μετὰ κληρῶν καὶ κηρῶν καὶ ἄρμάτων καὶ ἐξαγαγόντες τοῦ τάφου τὸν Μιχαὴλ ἐν γλωσσοκόμῳ κυπαρισσίῳ κατέθεντο, καὶ ἐπὶ κραβάτου θέντες, ἐντίμως καὶ βασιλικῶς περιστελιαντες, ἐν τῇ πόλει εἰσάγαγον, καὶ μεθ' ὕμνων μέχρι τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων προέπιμψαν, ἱεκομένων ἐκείσε καὶ τῶν αὐτοῦ ἀδελφῶν, καὶ ἐν λάρνακι κατέθεντο.

[P. 218] β'. Μετὰ ταῦτα δὲ ὁ βασιλεὺς τὸν αὐτὸν C στρατηλάτην Ἀνδρέαν ἄμα Ἰωάννη Ἀγιοπολίτῃ, λογιῳ πάνυ ὄντι καὶ λογοθέτῃ τοῦ δρόμου γεγονότι, ἐν τῇ Ἀγίᾳ Σοφίᾳ ἀπέστειλεν, οἱ ἐν τῷ ἁμῶνι ἀνελθόντες καὶ τὰς τοῦ πατριάρχου Φωτίου αἰτίας πάντων εἰς ἐπήκοον ἀναγνόντες τοῦτον τοῦ θρόνου κατήγαγον, καὶ ὑπερόριον αὐτὸν ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἀρμονιανῶν τῇ ἱενομαζομένῃ τοῦ Βόρδονος ἀνήγαγον. Στέφανον δὲ σύγκελλον τὸν αὐτοῦ ἀδελφὸν πατριάρχῃν προβάλλεται, ὃν Θεοφάνους χειροτονήεντα τοῦ πρωτοθρόνου. Ἐξῆσεν δὲ πατριαρχῶν ἔτη ἕξ καὶ μῆνας πέντε, καὶ τελευτήσας θάπτεται ἐν τῇ μονῇ Σικεῶν.

γ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν Ζαούτζαν Στυλιανὸν μάγιστρον καὶ λογοθέτην τοῦ δρόμου προβάλλεται.

δ'. Προεδόθη δὲ ἡ πόλις ἡ ἐπώνυμος Ὑψήλη, καὶ

1. Defuncto Basilio Leo ejus filius imperator rerum positus est, annos quinque supra viginti, octo menses. Stephanus illius frater clericus cum esset ac syncellus, cum Photio patriarcha versabatur, sub cujus educabatur ac erudiebatur disciplina. Misit itaque imperator Andream magistrum militiæ Chrysopolim, aliosque cum eo senatorii ordinis, cum clero et cereis ac curribus; eductumque e sepulcro Michaelis cadaver ac in cypressino loculo positum lectuloque impositum, pretiosis vestibus regioque cultu ornatum, in urbem invexerunt; ac cum canticis ad sacram usque Apostolorum ædem pompa deduxerunt, ejus quoque fratribus illic funus comitantibus, tumultoque condiderunt.

2. Post hæc vero idem imperator eundem magistrum militiæ Andream cum Joanne Hagiopolita, viro valde erudito ac qui cursus publici **354** logotheta extiterat, ad S. Sophiæ misit. Qui ambone consensu, relectisque in omnium auribus Photii patriarchæ accusationis capitibus, eum e sede expulerunt inque Armonianorum monasterium, quod Bordonis vocant, exsulem relegarunt. Stephanum autem fratrem suum syncellum Leo patriarcham præficit, ordinationis manus impendente Theophane primæ sedis antistite. Vixit autem in patriarchatu annos sex et menses quinque: vita functus in Siceorum tumultatur monasterio.

3. Imperator Zautzam Stylianum magistrum præfecit ac cursus publici logothetam.

4. Proditione capta urbs Hypsele dicta, ejusque

omnes incolæ ac cives ab Agarenis ducti in captivitatem. Sed et ingenti prope Sophias excitato incendio, ipsa quoque S. Thomæ apostoli sacra ædes ambusta, quam Leo imperator postmodum magnifice instauravit.

5. Missis imperator Euchaitam apparitoribus Theodorum Santabarenum in urbem induxit. Andreas vero scholarum domesticus et Stephanus magister Calomariæ dictus, multis olim apud Basilium a Santabarenopetiti accusationibus, Leoni suggerunt id Photio ac Theodoro fuisse constitutum, ut imperatorem ex Photi gente ejusque cognatis crearent. Jussit itaque imperator, ambosque ad regias in Pegis ædes adductos **355** in sua quemque custodia seorsumque servari præcepit. Missi cognitores capitum accusationis, magister ipse Stephanus et Andreas domesticus et Craterus et Gumer patricii et Joannes Hagiotopolita. Adducto itaque patriarcha Photio, et in sede reverenter collocato, ipsi quoque sedentes causæ examen instituunt. Tunc Andreas domesticus patriarchæ inquit: *Nosti, domine, abbatem Theodorum?* Cui ille: *Abbatem Theodorum non cognosco.* Ait Andreas: *Theodorum abbatem Santabarenum non nosti?* Cui patriarcha: *Theodorum monachum Santabarenum Euchaitarum archiepiscopum cognosco.* Tum Santabareno in medium adducto, ait ad eum Andreas: *Mandat tibi imperator, ubi sunt imperii mei pecuniæ donaque et supellex?* Ait ille: *Ubi illa dedit, qui pro tempore imperium gessit. Nunc autem quoniam hæc imperator quærit, licet illi ea recipere.* Tunc Andreas: *Dic oro, quem voluisti imperatorem facere, cum imperatoris patri auctor esses ut filium oculis orbaret? num tibi sanguinis necessitudine conjunctum, an patriarchæ?* Respondit ille: *Hæc, quæ mihi obijcitis crimina nescio.* Ad quem magister Stephanus: *Ecquomodo imperatori significasti te patriarcham ejus sceleris reum peracturum?* Mox ille, hisce auditis, patriarchæ pedibus advolutus: *Obtestor te, domine, per Deum, ait, ut me prius dejicias ac exautores tumque in me omni sacerdotio nudatum, ut maleficum, animadvertant. Nec enim ejusmodi aliquid unquam imperatori detuli.* Tum **356** patriarcha: *Per salutem animæ meæ, domine Theodore, archiepiscopus es, tum in sæculo hoc tum in futuro.* Ad hæc Andreas ira concitus: *Nonne meo ipsius ore, abba, ejus te criminis reum peracturum Photium significasti?* Cui ille: *ursus scire se aliquid negavit.* Reversi itaque nuntiant quæ illa cognitione essent interlocuti. Imperator ira percitus effrenique furore subactus, ut quasi probabile adversus patriarcham crimen nullum nactus esset, Santabarenum acriter verberari jubet, tumque Athenis exulare. Post eum vero niuitens oculis orbavit et in Asiam relegavit. Multis autem exactis annis ab exsilio revocatum in urbem induxit, annonasque illi ex Novæ eccle-

Α ἡμαλωτισθησαν ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ. Γέγονε δὲ καὶ μέγας ἐμπρησμός πλησίων τῶν Σοφίων, καὶ ἐναπρήσθη καὶ ὁ ναὸς τοῦ Ἀγίου Ἀποστόλου Θωμᾶ, ὃν ὁ βασιλεὺς Λέων ληκρῶς ἀνεκαίνισεν.

ε'. Ἀποστείλας δὲ ὁ βασιλεὺς εἰς Εὐχαιτὰν Θεόδωρον τὸν Σανδαβερηνὸν ἐν τῇ πόλει εἰσάγαγεν. Ἀνδρέας δὲ ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν καὶ Στέφανος ὁ μάγιστρος τῆς Καλομαριᾶς, οἱ πολλὰ πρὸς Βασίλειον διαβληθέντες ὑπὸ τοῦ Σανδαβερηνοῦ, ὑπέθεντο τῷ βασιλεὶ ὡς βουλευθεὶς ὡς Φωτίος τε καὶ Θεόδωρος ὁ Σανδαβερηνὸς βασιλεῖα ἐκ συγγενῶν Φωτίου ποιήσασθαι. Προέταξε δὲ ὁ βασιλεὺς, καὶ ἄμφω ἐν τοῖς παλατίοις ἡγαγον τῶν Πηγῶν, καὶ ἰδίᾳ φρουρεῖσθαι διεκέλευσάτο. Ἀπεστάλησαν δὲ διαγνώμονες τῶν κατ' αὐτῶν κινουμένων αὐτὸς τε ὁ μάγιστρος Στέφανος καὶ ὁ δομέστικος Ἀνδρέας καὶ ὁ Κρατερὸς καὶ ὁ Γούμερ πατρίκιοι καὶ Ἰωάννης ὁ Ἀγιοπολίτης. Ἀγαγόντες οὖν τὸν πατριάρχην Φωτίον καὶ ἐπὶ θρόνον ἀντίμως καθίσαντες, καὶ αὐτοὶ καθισθέντες, τὴν ἐξέτασιν ἐποιοῦντο. Ὁ δὲ δομέστικος Ἀνδρέας ἔφη τῷ πατριάρχῃ· Γνωρίζεις, ὦ δέσποτα, ἀββᾶν Θεόδωρον; Ὁ δὲ, Ἀββᾶν οὐ γνωρίζω Θεόδωρον. Ὁ δὲ Ἀνδρέας· Τὸν ἀββᾶν οὐ γνωρίζεις Θεόδωρον τὸν Σανδαβερηνόν; Καὶ ὁ πατριάρχης· Γνωρίζω τὸν μοναχὸν Θεόδωρον ἀρχιεπίσκοπον ὄντα Εὐχαιτῶν. Ἐνεχθέντος δὲ τοῦ Σανδαβερηνοῦ, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Ἀνδρέας· Ὁ βασιλεὺς σοι δηλοῖ· Ποῦ εἰσι τὰ χρήματα καὶ [P. 219] τὰ πράγματα τῆς βασιλείας μου; Ὁ δὲ ἔφη· Ὅπου δέδωκεν αὐτὰ ὁ κατὰ τὴν ἡμέραν βασιλεὺς· ὡς γὰρ ἐπεὶ ταῦτα ὁ βασιλεὺς ζητεῖ, ἐξουσίαν ἔχει τοῦ ἀναλοῦσθαι αὐτά. Καὶ ὁ Ἀνδρέας· Εἰπέ, τίνα ἐβουλεύου βασιλεῖα ποιῆσαι τῷ πατρὶ τοῦ βασιλέως ὑποθεὶς τοὺς ὀρθαλμοὺς τὸν ἴδιον ἀποστερῆσαι υἱόν; οὐδὲν συγγενὴ ἢ τοῦ πατριάρχου; Ὁ δὲ εἶπεν· Οὐκ οἶδα ταῦτα περὶ ὧν μοι κακηγορεῖτε. Λέγει οὖν ὁ μάγιστρος Στέφανος· Καὶ πῶς ἐμήνυσας τῷ βασιλεὶ ἐλέγξαι περὶ τούτου τὸν πατριάρχην; Ὁ δὲ παρ' αὐτοῖς ποσὶ τοῦ πατριάρχου προσπεσὼν εἶπεν· Ὁρκίζω σε, δέσποτα, κατὰ τοῦ Θεοῦ ἵνα πρότερόν με καθυιρῆσης, καὶ τότε γυμνὸν με ὄντα ἱερωσύνης ὡς κακοῦργον ὄντα κολαζέτωσαν· οὐ γὰρ τοιαῦτα τῷ βασιλεὶ ἐδήλωσα. Ὁ δὲ πατριάρχης ἔφη· Μὰ τὴν σωτηρίαν ἐμῆς ὕψης, κύριε Θεόδωρε, ἀρχιεπίσκοπος εἰ καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Θυμωθεὶς οὖν ἐπὶ τούτοις Ἀνδρέας ἔφη· Καὶ οὐκ ἐμήνυσας, ἀββᾶ, τῷ βασιλεὶ δι' ἐμοῦ ἵνα ἐν τούτῳ τὸν πατριάρχην ἐλέγξῃ; Ὁ δὲ ἀπηνήσαστο μὴδὲν εἰδέναι. Ὑποστρέψαντες οὖν τῷ βασιλεὶ τὰ λαλθέντα ἀνήγγειλαν· ὁ δὲ βασιλεὺς θυμῷ καὶ ὀργῇ ἀκατασχέτω ληθθεὶς, ὡς μὴ εὐλογον αἰτίαν κατὰ τοῦ πατριάρχου εὐρηκώς, ἀποστείλας ἔσυψε τὸν Σανδαβερηνὸν σφοδρῶς καὶ ἐξώρισεν ἐν Ἀθήναις. Κατόπιν δὲ ἀποστείλας ἐξ-

εὐφλώσεν αὐτὸν καὶ ἐξώρισεν εἰς Ἀνατολήν. Χρό- A
νων δὲ παρρηχότων πολλῶν ἐκ τῆς ἐξορίας et Zoe illius matre imperatoribus.
αὐτὸν ⁸⁰ ἀνεκαλέσατο καὶ ἐν τῇ πόλει εἰσήγαγεν, προστάξας αἰτηρέσια τοῦτον ἐκ τῆς Νέας Ἐκκλησίας
λαμβάνειν· ὅς καὶ τελευταῖ ἐπὶ Κωνσταντίνου καὶ Ζωῆς τῆς αὐτοῦ μητρός.

ζ'. Ἐν ταῖς ἡμέραις δὲ Λέοντος ὁ Λογγιβάρδος
βοῦξ, γαμβρός δὲ τοῦ βηγγὸς Φραγγίας γεγόνως,
νῆρε τῷ βασιλεῖ καταστασιάσας καὶ πᾶσαν τὴν
χώραν ὑφ' ἐαυτοῦ ποιησάμενος. Τοῦτο γινούς ὁ βασι-
λεὺς Κωνσταντίνον τὸν τῆς τραπίζης σὺν πᾶσι τοῖς
Δυτικοῖς ἐξαπέστειλεν θέμασιν ὥστε καταπολεμῆσαι
Ἐγίωνα. Συμβολῆς δὲ γενομένης οἱ μετὰ Κωνσταν-
τίνου ἡττήθησαν καὶ κατεσφάγησαν, μόγις ἐκείνου
περισωθέντος. Γέγονε δὲ τῆνικαῦτα καὶ ἡλιακὴ
ἐκλειψις, ὥρα τῆς ἡμέρας ἑκτη, ὥστε καὶ τοὺς
ἀστέρας φαίνεσθαι, ἀνέμῳ τε βίαια φθῶρα καὶ ἀστρα-
παὶ καὶ βρονταί, ὥστε καὶ ἐν τοῦ φόρου ἀναδαθμοῖς B
τοῦ Ἀγίου Κωνσταντίνου ἀνθρώπους κεραυνωθῆναι
ἐπτά.

ζ'. Ἐπαιορκήθη δὲ ὑπὸ Ἀγαρηνῶν ἡ Σάμος,
[P. 220] συμπαρηγοθέντος καὶ τοῦ στρατηγούντος
ἐν αὐτῇ Πασκαλῆ. Λέων δὲ ὁ βασιλεὺς βασιλεοπά-
τορα τὸν Ζαούτζαν τιμᾷ, αὐτὸς καινουργήσας τὸ
ὄνομα· ἦδη γὰρ Ζωῇ τῇ αὐτοῦ θυγατρὶ συνεφι-
λώθη, τοῦ ταύτης ἀνδρὸς Θεοδώρου, ᾧ Γουνιαζίτης
ἐπώνυμον, ἀναιρεθέντος φαρμάκῳ.

η'. Στεφάνου δὲ πατριάρχου τὸν βίον ἀπολιπόντος,
Ἀντώνιος ὁ τὴν ἐπώνυμιαν Καυλέας πατριάρχης
αὐτοῦ προχειρίζεται.

θ'. Ἀγγεῖλα δὲ κατέλαβεν ὡς ὁ ἄρχων Συμεὼν
Βουλγαρίας βούλεται κατὰ Ῥωμαίων ἐκστρατεύ-
σασθαι, πρόφασιν ἔχων τῆς μάχης ταύτης· Εὐνοῦ-
γον εἶχε δοῦλον ὁ βασιλεοπάτωρ Ζαούτζας· Μουσικὸς
ἦν ὄνομα τούτῳ. Οὗτος συνεφιλωθὲν ἀνδράσι ἐμπο-
ρικοῖς καὶ φιλοκερδέσι καὶ φιλοχρύστοις, ἐξ Ἑλλάδος
οὔσι, Σταυρακίῳ τε καὶ Κοσμά· οἵτινες μεσιτεῖα τοῦ
Μουσικοῦ κερδαίνειν βουλόμενοι τὴν μετὰ Βουλγάρων
πραγματείαν ἐν τῇ πόλει ἐν Θεσσαλονίκῃ μετέστη-
σαν, κακῶς κουμμερκεύοντες τοὺς Βουλγάρους. Τῶν
δὲ Βουλγάρων ταῦτα τῷ Συμεὼν ἀναγγειλάντων,
αὐτὸς δὴλα ταῦτα τῷ βασιλεῖ κατέστησε Λέοντι. Ὁ
δὲ πάντα ὡς λῆρον ἐλογίζετο, τῇ πρὸς Ζαούτζαν
προσπαθεῖα νικώμενος. Μανείς οὖν ὁ Συμεὼν ἦρε
κατὰ τῶν Ῥωμαίων τὰ ὄπλα. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν
Κρηνίτην ἀποστέλλει κατ' αὐτοῦ στρατηλάτην ὄντα,
λαῶ πολλῇ καὶ ἄρχουσι καθοπλίσας αὐτόν. Συμβολῆς
δὲ ἐν Μακεδονίᾳ γενομένης ἡττῶνται Ῥωμαῖοι, καὶ
κατασφάττεται αὐτός τε ὁ Κρηνίτης καὶ ὁ Ἀρμένιος
Κουρίτης καὶ ἄλλοι πολλοί. Ἐπὶ δὲ καὶ Χαζάρους
κατέσχευεν ὁ Συμεὼν τῶν ἐκ τῆς ἡταιρείας τοῦ βασι-
λέως Λέοντος, τὰς αὐτῶν ῥίνας ἀποτεμὼν εἰς αἰσχύ-
νην τῶν Ῥωμαίων ἐν τῇ πόλει ἀπέστειλεν· οὗ-
δὲ ὁ βασιλεὺς, καὶ θυμοῦ πλησθεὶς, Νικήταν τὸν
ὀνομαζόμενον Σκληρὸν ἐν τῷ Δανουβίῳ ποταμῷ μετὰ
δρομαζόμενον ἐξαπέστειλεν, δοῦναι δῶρα τοῖς Τούρκοις
ὥστε τὸν Συμεὼν καταπολεμῆσαι. Ὁ δὲ τοῦτοις
συντυχὼν καὶ πείσας κατὰ Συμεὼν ὄπλα φρασθαι,
ἐμήρους λαβὼν παρ' αὐτῶν πρὸς βασιλεῖα ὑπέστρε-

6. Leonis temporibus Longobardiae dux, qui
gener (i. e. affinis) regis Franciae fuit, adversus im-
peratorem rebellionem movit, ab eoque deficiens
regionem omnem suae ditionis fecit. Imperator ejus
certior factus Constantinum mensae praepositum
cum occidentalis tractus legionibus omnibus ad de-
bellandum Egeonem misit. Consorta autem pugna
Constantini victus exercitus est et ad internecio-
nem deletus, adeo ut vix ipse a clade Constantinus
superstes exstiterit. Contigit vero tunc etiam so-
laris eclipsis, diei hora sexta, ita ut et stellae ap-
parent, **357** tantaque ventorum vis ac turbo fuit
fulguraque et tonitrua, ut et septem viri in gra-
dibus Fori S. Constantini e coele tacti perierint

7. Expugnata ab Agarenis Samus est, una quo-
que Paspala praetore in eo comprehenso. Leo autem
imperator Zautzam imperatoris patrem, novo alicui
se dignitatis titulo excogitato, appellat. Jam enim
secreto amore Zoes ejus filiae flagrabat, viro illius
Theodoro, cognomento Guniazitze, veneno sub-
lato.

8. Stephano patriarcha vivis exempto, in ejus
locum praeficitur Antonius cognomento Cauleas.

9. Venit nuntius rumorque percrebuit, Symeonem
Bulgarorum principem expeditionem moliri adver-
sus Romanos, ea scilicet praetexta causa: Zautzas
imperatoris pater servum eunuchum habebat, Mu-
sicum nomine. Junxerat hic amicitias cum Stauro-
phio et Cosma, viris mercatoribus, lucrique ac auri
cupidis, Attica oriundis. Ili porro Musici aucto-
ritate freti, majoris quaestus gratia, quod in urbe
cum Bulgaris commercium erat, Thessalonicam
transferunt et graviora vectigalia a mercatoribus
Bulgaris exigunt. Bulgari de injuria Symeoni ex-
postulant: ipse vicissim eorum querelas per nun-
tium Leoni exponit. Is vero ob benevolentiam qua
Zautzam prosequabatur, cuncta laud secus ac nu-
gas sprevit. Symeon ergo furore actus arma ad-
versus Romanos sumit. Rescivit **358** imperator,
Crimitemque magistrum militiae ingenti exercitu
procerumque numero constipatum adversus illum
mittit. Concurrentibus faciebus in Macedonia victi
Romani, occisus ipse Crinites et Curtices Arme-
nius ac alii multi. Quod vero Symeon etiam Cha-
zaros Leoni imperatori foederatos inter spolia ce-
perat, amputatis eorum naribus Romanorum pro-
bro in urbem eos remisit. Spectaculi indignitate
ira totus effervescens imperator, Nicetam cognom-
enatq. Sclerum (Durum dicas) cum celocibus ad
Danubium fluvium mittit, qui Turcos oblatiis mu-
neribus adversus Symeonem ejusque debellandi
causa conducatur. Nicetas ubi in colloquium venit,

VARIAE LECTIONES.

⁸⁰ αὐτοῦ P, αὐτὸν margin.

Turcosque et ipsos ad bellum adversus Symeonem induxit, acceptis etiam ab eis obsidibus ad imperatorem rediit. Imperator terra marique urgendum Bulgaricum bellum constituit; ac mari quidem Eustathium drungarium mittit, terra autem Nicephorum Phocam patricium, extincto Andrea, scholarum domesticum. Ad Bulgariam usque copiae venerant, cum imperator Constantinacium quæstorem ad Symeonem misit, adhuc pacem amiciens ac cum eo foedus percutere volens. Symeon comprehensum legatum in carcere tennit, secum dolo agnoscens. Dum itaque Symeon Nicephori copiis aciem opponit, omnem Turci Bulgaricam ditionem late vastant ac diripiunt. Audit Symeon, adversumque Turcos vertit impetum. Turci iterum trajecto amne, conserta cum Bulgaris **359** acie, eos penitus profligant, ita ut Symeon Distram incolumis vix evaserit. Victores Turci ab imperatore exposcunt ut Bulgarorum captivos redimat. Prestitit ille, cives mittens qui redimerent. Porro Symeon Eustathii drungarii opera pacem supplex imperatorem rogat. Annuit in eam imperator, Leonem Chærosphactem ad eam componendam mittens. Nicephorus domesticus et Eustathius drungarius redire jussi cum copiis. Symeon Leonem Chærosphactem nec alloquio dignatus stringit in carcere. Expeditione vero in Turcos suscepta omnes jugulavit, cum eis nulla ex Romanis auxilia licuisset accipere. Reversus Symeon pro victoria ferociens, Leoni denuntiat nulla se pacis foedera admissurum, nisi Bulgaros omnes captivos ante receperit. Annuit imperator, ac rediendos captivos consentit. Venit itaque Theodorus Bulgarus Symeonis domesticus cum Leone, eosque recepit.

10. Nicephorus domesticus eximie charus imperatori erat. Hunc Zautzas imperatoris pater ceu virum potentatum obtinentem ad id munus provexerat, nuptiarum cum illo commercia amiciens. Verum respuit ille, ne quam forte Leoni imperatori de se suspicandi occasionem præberet. Ea re furis actus Zautzas crimina in eum intentans dignitate spoliatur. Ejus loco scholarum domesticus proventus magister Catacalo. **360** Post longam vacationem Nicephorus iterum dux in Thraciesiorum themate constituitur; multisque, quoad vixit, egregie fortiterque bello gestis, nec paucis adversus Agarenos gentesque alias erectis tropæis, in senectute bona diem obiit, Barda et Leone liberis relictis, quorum prior Leoni imperatori familiaris illi charissimus erat ejusque ministeria strenuus obibat. Imperator itaque, uti dictum est, Catacalonem creatum domesticum adversus Symeonem mittit, cui etiam Theodosium patricium ac protovestiarius comitem adjunxit; cunctisque Asiæ cohortibus ac ordinibus traductis, collatis signis cum Bulgaris ad locum (quem vocant) Bulgarophygon, Romani male

Α φεν. Ὁ δὲ βασιλεὺς διὰ τε γῆς καὶ θαλάσσης διέγνω τοὺς Βουλγάρους πολεμεῖν. Καὶ διὰ μὲν θαλάσσης Εὐστάθιον δρουγγάριον ἀποστέλλει, διὰ γῆς δὲ πατρίκιον Νικηφόρον τὸν Φωκάδ, δομέστικον τῶν σχολῶν μετὰ τὴν τελευταίην Ἀνδρόφου γενόμενον. Ὅν μέχρι Βουλγαρίας καταλαβόντων [P. 221] ὁ βασιλεὺς τὸν καλίστωρα Κωνσταντίνον πρὸς Συμεὼν ἐξαπέστειλεν, ἐτι τὴν εἰρήνην στέργων καὶ βουλόμενος σπείσασθαι πρὸς αὐτόν. Ὁν Συμεὼν κατασχὼν ἐν φρουρᾷ κατακλείει, δόλῳ πρὸς αὐτὸν ὑποπτέυσας παραγενέσθαι. Τοῦ Συμεὼν οὖν ἐπὶ τὸ στράτευμα Νικηφόρου ἀσχολουμένου, οἱ Τοῦρκοι καταδραμόντες πῆσαν τὴν Βουλγαρικὴν ἐληίσαντο γῆν. Ὁ Συμεὼν ἐκμαθὼν κατὰ τῶν Τούρκων ἐτρέπατο. Οἱ δὲ ἀντιπεράσαντες πόλεμον πρὸς Βουλγάρους συμβάλλουσι καὶ νικῶσι τοὺτους κατὰ κράτος, ὥς μόλις τὸν Συμεὼν ἐν τῇ Δίστρᾳ περισωθῆναι. ἤτησαντο οὖν οἱ Τοῦρκοι τὸν βασιλέα τοὺς Βουλγάρων αἰχμαλώτους ὀνήσασθαι. ὃ δὲ καὶ πεποίηκεν, τοὺς πολίτας ἐξαποστείλας εἰς τὴν τούτων ἐξώνησιν. Ὁ δὲ Συμεὼν δι' Εὐσταθίου δρουγγαρίου τὸν βασιλέα περὶ τῆς εἰρήνης ἰκέτευεν. πρὸς ἣν ὑπέβλεπεν ὁ βασιλεὺς, καὶ τὴν Χοιροσφάκτην Λέοντα πρὸς τὸ ταύτην ποιήσασθαι ἐξαπέστειλεν. Ὁ δὲ δομέστικος Νικηφόρος καὶ ὁ δρουγγάριος Εὐστάθιος ὑποστρέψαι μετὰ λαοῦ ἐκαλεύσθησαν. Λέοντα δὲ Χοιροσφάκτην οὐδὲ λόγου ἤξιωσεν ὁ Συμεὼν, ἀλλ' ἐν εἰρκτῇ ἐστραγγάλισατο. Ἐκστρατεύσας δὲ κατὰ τῶν Τούρκων πάντας κατέσφαξεν, μὴ δυνηθέντας παρὰ Ῥωμαίοις βοηθῆσαι. Ὑποστρέψας δὲ ἐπὶ τῇ νίκῃ γαυριῶν πρὸς τὸν Λέοντα ἔφη. « Εἰ μὴ πρότερον πᾶσαν τὴν αἰχμαλωσίαν Βουλγάρων λάθω, εἰρήνην οὐ ποιῶ. » Ἐπένευσεν οὖν ὁ βασιλεὺς ταύτην ἀποδοῦναι. Ἦλθεν οὖν μετὰ Λέοντος ὁ Βούλγαρος Θεόδωρος, οἰκείος ὢν τῷ Συμεὼν, καὶ παρέλαβεν αὐτούς.

Γ'. Τοῦ δὲ δομέστικου Νικηφόρου πρὸς τοῦ βασιλέως ἐξόχως ἀγαπωμένου, ὁ βασιλεὺς πᾶσι Ζαυτζίαις τοῦτον ὡς δυνάστην προσβάλλετο, γαμικὸν μετ' αὐτοῦ ποιῆσαι συνάλλαγμα βουλόμενος. Τοῦ δὲ πρὸς τοῦτο ἀπαναινομένου, μήποτε δὴ ὑπόνοιαν τῷ βασιλεὶ Λέοντι, μανείς ἐπὶ τούτῳ Ζαυτζίαις αἰτίας ἐκίνησε κατ' αὐτοῦ καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦτον μετέστησεν. Προεβλήθη δὲ αὐτ' αὐτοῦ δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ μάγιστρος Κατακαλὼν. Ἐπὶ πολὺ δὲ σχολάσας ὁ Νικηφόρος αὐτὸς στρατηγὸς ἐν τῷ τῶν Θρακησίων θέματι προχειρίζεται. Πολλὰς δὲ καὶ γενναίας ἀνδραγαθίας διὰ πάσης αὐτοῦ ἐν ταῖς πόλεμοις καταπραΰναι βιοτῆς, καὶ πολλὰ κατὰ τῶν Ἀγαρηῶν καὶ τῶν ἄλλων ἐθνῶν στηζόμενος τρόπαια, τελευταῖαν τὸν βίον ἐν γῆρᾳ καλῶ, υἱοὺς καταλιπὼν Βάρδαν καὶ Λέοντα, ὧν ὁ Βάρδας οἰκειότατος ὢν τῷ βασιλεὶ Λέοντι ἐστέργετό τε καὶ ἡγαπάτο καὶ δουλείας ἐξυπηρετεῖτο ταῖς ἀνηκούσαις τῷ [P. 222] βασιλεῖ. Ὁ δὲ βασιλεὺς, καθὼς εἴρηται, τὸν Κατακαλὼν προχειρισάμενος εἰς δομέστικον κατὰ τοῦ Συμεὼν τοῦτον ἐξαποστέλλει, συναξαποστείλας αὐτῷ καὶ Θεόδωρον πατρίκιον καὶ πρωτοβεστάριον. Διαπερσάν-

VARIÆ LECTIONES.

Ἡ στραγγάλισατο P, ἐστραγγάλισατο margo.

των δὲ πάντων τῆς Ἀνατολῆς θεμάτων τε καὶ Α ταγμάτων, καὶ πολέμου μετὰ Βουλγάρων συγκροτηθέντος παρὶ τὸ Βουλγαρόφυγον, τρέπονται Ῥωμαῖοι κακῶς, καὶ πάντες ἀπώλοντο· οἷς συναπώλετο καὶ ὁ πρωτοβεστιάριος Θεοδόσιος. Ἐπὶ τούτου καὶ οἱ τῆς Χερσῶνος οἰκήτορες τὸν αὐτῶν ἀπέκτειναν στρατηγὸν ἐν τῇ Καππαδοκίᾳ ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν.

α'. Ὁ δὲ βασιλεὺς εἰς τὰ Δαμιανοῦ ἐξελθὼν εἶχεν μεθ' αὐτοῦ καὶ τὴν Ζωὴν τὴν τοῦ Ζαούτζα θυγατέρα καὶ αὐτὸν τὸν Ζαούτζαν. Θεοφανὺ δὲ ἡ τοῦ βασιλέως γαμετὴ οὐ παρῆν ἐκεῖσε, ἀλλ' ἐν τῇ ἁγίᾳ σορῷ τῇ ἐν Βλαχέρναις προσηκατέρει εὐχομένη. Δόξαν δὲ τῷ βασιλεῖ μέναι ἐν τοῖς Δαμιανοῦ, συμβούλιον οἱ τοῦ Ζαούτζα ποιησάμενοι, ὃ τε υἱὸς αὐτοῦ ὁ Ταύτζης καὶ οἱ λοιποὶ, τῇ νυκτὶ τὸν βασιλέα διαχειρίσασθαι ἐδουλεύσαντο. Ἡ δὲ Ζωὴ τῷ βασιλεῖ συγκαθεύδουσα καὶ τὸν θροῦν ἐνωτισθεῖσα, διὰ τῆς Β θυρίδος προκύψασα κατεσείσεν. Ὡς δὲ τοῦ δεινοῦ τῆς ἐπιβουλῆς ᾔσθετο ἀκριβῶς, τὸν βασιλέα διυπνίσασα τὸ πρατόμενον κατεσημανεν· ὃς ἐν κλοῇ εὐθὺς εἰσελθὼν εἰς Πηγὰς διεπέρασεν, πάντας ἐκεῖσε καὶ αὐτὸν τὸν Ζαούτζαν κατακλιών. Ταχὺ δὲ πρῶτ' εἰς τὸ παλάτιον εἰσελθὼν Ἰωάννην μὲν τὸν βίγλης δρουγγάριον διεδέξατο, Πάρθον δὲ υἱὸν Νικολάου ἑταιριάρχου ἀντ' αὐτοῦ προσβάλετο· ὃ γὰρ Νικόλαος οὗτος φίλος ἦν τῷ βασιλεῖ καὶ πιστὸς, καὶ [περὶ] τὰ ἀπόρρητα πάντα τοῦ Ζαούτζα ὅπλα τούτῳ καθίστη καὶ ἔκρυπτα. Ἐκτοτε οὖν ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ τοῦ Ζαούτζα καλλίον οὐκ εἰσῆρχετο, εἰ μὴ Λέων ὁ μάγιστρος ᾧ Θεοδοτάκης ἐπώνυμον, τούτους ἀλλήλοισι διήλλαξεν.

β'. Τελευτᾷ δὲ Αὐγούστα Θεοφανὺ ἐτῇ βασιλεύσασα C θύδεκα, ἥτις καὶ θαυματουργὸς ἀνεδείχθη, ἀνωτέρα τοῦ τῆς ζηλοτυπίας πάθους φανείσα καὶ πρῶτος τὴν παρενδοκίμησιν ὑπενεγκοῦσα Ζωῆς, καὶ ἐν ἐλεημοσύναις καὶ προσευχαῖς τὸν ἅπαντα βίον διανύσασα.

γ'. Στέφει Λέων ὁ βασιλεὺς τὴν θυγατέρα τοῦ Ζαούτζα Ζωὴν, καὶ εὐλογεῖται παρὰ τοῦ κληρικοῦ τοῦ παλατίου, ᾧ ἐπίκλην Σινάπης. Ὁ μὲν οὖν εὐλογήσας καθήρεθαι, ἡ δὲ ἔτος ἐκ μῆνης ὀκτώ βασιλεύσασα ἐτελεύτησεν. Λάρνακα δὲ ἐφ' ἧς ᾧ ἀποτεθῆναι τὸ σῶμα αὐτῆς ἐν αὐτῇ, [P. 223] ἥτις τοιάνδε εἶχεν ἐγκυκολαμμένην γραφὴν· *Θυγάτηρ Βαβυλῶνος ἡ ταλαίπωρος*.

δ'. Διεδήθησαν δὲ τῷ βασιλεῖ Μουσικὸς καὶ Σταυράκιος, ὡς παρὰ τῶν στρατηγῶν δῶρα λαμβάνοντες, ἀλλὰ καὶ παρὰ τῶν ἀρχόντων, μισιτεύοντι τούτοις τῷ βασιλευστάτορι. Καὶ ποτε τοῦ Σταυρακίου μετὰ γραμμάτων τινδὸς τῶν στρατηγῶν εἰς τὸν βασιλευστάτορα εἰσεληλυθὸς, ὡς εἶδεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ ἡλιακῷ ἱερῆϊ, κατόπιν αὐτοῦ εἰσῆλθεν καὶ τοῦ τένοντος αὐτὸν λαβόμενος ἔβη ἐξήγαγεν ὡς ὄρβην περὶ τῶν στρατηγῶν ἑρωτήσων, καὶ εἰς τὸ Μονόθυρον ἀγαγὼν καὶ τὰ γράμματα ἐξάρας ἀπεφανένθησε τοῦτον καὶ τοῖς προστυχούσιν ἔδωκεν τοῦ παλατίου ἐξαγαγεῖν καὶ μοναχὸν ἀποκτεῖραι. Μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ Μουσικὸς ἐν ἀπογνώσει γέγονεν. Εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ἐνθα ὁ Μουσικὸς παρίστατο τῷ Ζαούτζῃ, τούτον παρὰ τὸν τράχηλον ὠθήσας ἐξήγαγεν, θεωρισάμενος Χριστοφόρον κοιτώνειν ἐν τοῖς

funduntur omnesque internecloni dantur, ipso etiam patricio ac protovestiario Theodosio desiderato. Inter hæc etiam Chersonitæ ducem suum Jonæ filium Symeonem occiderunt, Agarenī in Cap-padocia eorum ceperunt.

Συμῶν τὸν τοῦ Ἰωνᾶ. Παρλήφθη δὲ καὶ τὸ Κόρον

14. Imperator ad Damiani ædes egressus Zoem Zautzæ filiam secum habebat ac ipsum Zan-tzam. Theophano autem imperatoria uxor iis solemnibus non intererat, sed ad sanctum loculum in Blachernis precibus assidua erat. Visum imperatori in illis ædibus morarum aliquid trahere. Zautzæ affines, tum scilicet ejus filius Tautzes tum reliqui, consilium ineunt ut imperatorem noctu interimant. At Zoe in imperatoris sinu 361 dormiens, audito murmure, per fenestram aspectans silentium indicabat. Perspectoque clare insidiarum periculo, suscitans imperatorem insidias indicavit. Statim ergo in navigium ingressus Pegas transfretavit, cunctis ibi, ac ipso Zautza, relictis. Statimque mane in palatium veniens, Joanne excubiarum drungario ab officio remoto Pardum Nicolai heteriarchæ filium ei muneri præfecit: is namque Nicolaus imperatori amicus propensaque in eum fide Zautzæ arcana omnia ac consilia ei detegebat. Ex tunc igitur imperator in Zautzæ cubiculum non introibat, donec Leo magister, cognomento Theodotaceus, ambos reconciliasset.

14. Moritur Theophano Augusta, annos duodecim imperio polita, atque post mortem miraculorum gloria claruit; quæ nimirum zelotypiæ affectu superior fuisset, Zoesque spretonem placide tulisset, ac vitam omnem elemosynis atque precibus assidua egisset.

13. Coronat Leo imperator Zoem Zautzæ filiam, et a quodam clerico palatino, cognomento Sinapes, pro nuptiarum corollis benedictione donatur. Benedictionis minister officio depositus est. Zoe cum annum unum ac menses octo in imperio vixisset, satis functa est. Inventa urna in quam ejus cadaver inferretur, in hæc verba ac sententiam cælata, *Filia Babylonis misera*.

362 14. Porro delati sunt apud imperatorem Musicus et Stauracius, tanquam qui munera a ducibus ac magistratibus acciperent et apud imperatoris patrem per sordes intercederent. Ac vero ingressu quandoque Stauracio ad imperatoris patrem cum ducum alicujus libello, ubi eum imperator in solari horologio stans aspexit, hominem pone secutus est cervicæque apprehensum foras eduxit, tanquam nimirum de ducibus quæstionem habiturus; trahensque ad Monothyrum, ablatisque tabulis, hominem excussit; ac iis qui forte aderant, palatio educendum atque in monachum delondendum, dedit. Id vero ut cognovit Musicus, desperatione agi suisque rebus diffidere cepit. Ingressus itaque imperator, ubi ille Zautzæ astabat, collo apprehensum trudens expulsi, ac Christophoro cubiculario in

Stundiani detonderi præcepit. Haud multo post A Zautzas in palatio moritur, elatimque ejus funus per Bucoleonem in Cauleæ monasteria deponitur.

15. Basilii imperialis exactor seu compulsor amicitia jungitur Samonæ cubiculario, Agareuorum prosapia sato, imperii scilicet cupidine incensus. Concepta ergo fiducia mentem aperit, atque : *Defuncta nunc Zoe, amita nostra, fiet prorsus ut imperator aliam uxorem ducat nosque omnes e medio tollat. Verum mihi fidem obstringito, arcanum te servaturum; tum ego omne tibi nostrum consilium credam.* Quod cum ille **363** fecisset, omnem ab eo discit conspirationem. Samonas vero ad imperatorem ingressus, *Ei, inquit, domine, quod tibi secreto loquar, res scilicet ejusmodi, quæ si dicatur, mihi quidem interitum, sin taceatur, certum tibi exitium affert, omnemque imperatori machinationem narravit.* Cumque imperator haud satis delationi fidem accommodaret, secumque ambigeret num forte cujusdam suasu hæc ille locutus esset? ait ad eum Samonas : *Si rem plenius scire desideras, mitte domum quos libuerit, ut in cubiculi angulo latentes omnia conscribant, quæ ombo pariter loquemur; inque eum modum nihil me falso locutum esse omnino intelliges.* Mittit itaque imperator Christophorum protovestiarium una cum Calocyri cubiculario; ingressisque in Samonæ cubiculo delitescunt. Tum Samonas Basilio obblandiens, jurataque fide C sibi eum obstringens, omnem rursus suadet machinationem clare delegere ac conjuratos referre. Audita Calocyris et Christophorus scripto annotant; illisque prandentibus se cubiculo subducentes scripturam imperatori subscriptione sua munitam legerunt. Basilium confestim accersit imperator, datque viginti quatuor millia novem milliarensium in amittæ Zoes annuæ levamen legata, inque Macedoniam perferre jussit. Pardum excubiarum drungarium conjurationis socium, ad Stupiotem mittit, velut eum adducturum; quem ille imperatoris diplomate præmonitus in vincula compexit. Nicolaum heteriarcham solerter urbe ejecit. Basilium ex Macedonia revocatum **364** institutoque judicio acerbis suppliciis subjicit, exustis capillis, pompaque traductum per mediam civitatem Athenas in exilium misit. Convocatis autem imperator cunctis magistris ac proceribus, quæ a Samona indicata fuerant, sub omnium conspectum legit. Hi summis laudibus hominem extulerunt, ut qui imperatoris vitæ consulisset, maximoque dignum honore proclamarent. Confestim itaque protospatharii dignitate auctum inter familiares eum Leo coaptavit.

16. Defuncto patriarcha Antonio, ejus loco ordinatus est patriarcha Nicolaus mysticus, vir longe-

Στουβίους ἀπαικτεῖν αὐτόν. Μετ' ὀλίγον δὲ Ζαυτῆζας τελευτᾷ ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ διὰ τοῦ Βουκολέοντος κατενεχγόντες αὐτὸν ἐν τῇ μονῇ τοῦ Καυλέου καταθάψαν.

15'. Συμφιλιούται δὲ ὁ ἐπαίκτης Βασίλειος τῷ κουδικουλαρίῳ Σαμωνᾷ τῷ ἐξ Ἀγαρηνῶν, τοῦ τῆς βασιλείας θρεγόμενος ἀξιώματος. Ἐθάρρῃσεν δὲ τῷ Σαμωνᾷ, ὅτι τῆς θείας ἡμῶν τελευτησάσης Ζωῆς ἐτέρᾳ γυναικὶ πάντως ὁ βασιλεὺς συζευχθήσεται, καὶ ἡμῶς ἐκποδὼν καταστήσει. Ἀδὸς οὖν μοι λόγον ὡς φυλάξεις τὸ ἀπόρρητον; καὶ γὰρ σοὶ πάντα θαρρήσω τὰ ὑφ' ἡμῶν βουλευόμενα. Ὁ δὲ τοῦτο πακοιχῶς πᾶσαν παρ' αὐτοῦ τὴν συσκευὴν ἐδιδάσχετο. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς εἰς βασιλέα εἰσελθὼν ἐφη· *Θέλω σοὶ τι, δέσποτα, ἰδίᾳ εἰπεῖν, ὅπερ ἐμοὶ μὲν λεγόμενον θάνατον προξενεῖ, σοὶ δὲ σιωπώμενον.* Καὶ διεξῆλθε πρὸς τὸν βασιλέα πᾶσαν Βασιλείου ἐπιβουλὴν. Τοῦ δὲ βασιλέως τοῖς ῥηθείοι διαπιστήσαντος, καὶ εἰπόντος μήποτε ὡς ἐξ ὑποβολῆς τινος ταῦτα εἰρήκει, ὁ δὲ Σαμωνᾶς, *Εἰ βούλει πληροφορηθῆναι*, φησὶν, *οὗς βούλει εἰς τὸ ἐμὸν καλλίον ἀποστείλῃς, καὶ ἀποκρύψω τούτους ἐν ἀποκρύφῳ, καὶ δοῦ ἀπαρ' Βασιλείου καὶ παρ' ἐμοῦ λέγανται*, γράψωσι, καὶ τηρικαῦτα βεβαιώσῃ ὡς οὐδὲν ψευδὸς ἐστὶ τῶν παρ' ἐμοῦ σοὶ ῥηθέντων. Ἀποστέλλει οὖν ὁ βασιλεὺς Χριστοφόρον πρωτοβεστιάριον ἅμα Καλοκῳρι κοιτωνίτῃ; οἱ ἐν τῷ τοῦ Σαμωνᾶ καλλίῳ ἀνελθόντες ἐκρύβησαν. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς τὴν [P. 224] Βασιλείον δελεάσας καὶ λόγον ἐνορκον δοὺς ἐπέισε πάλιν πᾶσαν αὐτῷ τὴν ἐπιβουλὴν φανερώς ἐξεῖπεν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ βουλευομένους· ὅπερ Καλοκῳρις καὶ Χριστοφόρος ἀκούοντες διὰ γραφῆς ἐσημῆναντο. Τούτων δὲ ἀριστευόντων οὗτοι κατελθόντες τὴν γραφὴν τῷ βασιλεῖ ὑπέσθημιν καὶ ἀνέγνωσαν. Καὶ παρευθὺ Βασιλείον μὲν προσκαλεσάμενος δέδωκε· μιλιαρῆσια χιλιάδας χθ', ὡς δῆθεν ψυχικὰ τῆς αὐτοῦ θείας Ζωῆς ὀρισθέντα, καὶ ἐν Μακεδονίᾳ ἀπέστειλεν. Πάρθον δὲ δρουγγάριον τῆς βίγλης αὐτῷ κεκοινωνηκότα πρὸς τὸν Στυπώτῃν ἀποστέλλει τοῦ δῆθεν ἀγαγεῖν αὐτόν, ὃς προμηνυθεὶς διὰ βασιλικῆς γραφῆς τοῦτον ἐδέξμευσεν· Νικόλαον δὲ ἐταιρειάρχην τῆς πόλεως ἐξέγαγεν. Ἀγαγὼν δὲ ἐκ Μακεδονίας Βασιλείον καὶ ἀνακρίνας αὐτόν καὶ τύφας σφοδρῶς καὶ τρίχας αὐτοῦ καταφλέξας καὶ ἐν μέσῃ θριαμβεύσας τῇ πόλει ἐν Ἀθήναις ἐξώρισεν. Πάντας δὲ τοὺς μαγίστρους καὶ τοὺς ἐν τέλει ὁ βασιλεὺς προσκαλεσάμενος ἐνώπιον αὐτῶν τὰ ὑπὸ Σαμωνᾶ μνηυθέντα ἀνέγνω. Οἱ δὲ τοῦτον ὑπερεπήνεσαν ὡς τῆς τοῦ βασιλέως παραίτιον καταστάντα ζωῆς, καὶ ἀξίον μεγίστης εἶναι τιμῆς προσεῖρήκασιν. Ὁ δὲ τοῦτον παρευθὺ τῇ τοῦ πρωτοσπαθάρου τιμῇ ἡξίωσεν καὶ οἰκεῖον ἑαυτῷ κατέστησας.

15'. Ἐτελευτήσεν δὲ ὁ πατριάρχης Στέφανος¹¹, καὶ ἀντ' αὐτοῦ πατριάρχης ὁ μυστικὸς ἐχειροτονήθη

VARIAE LECTIONES.

¹¹ Ἀντώνιος margo Combef.

Νικόλαος, ὁ πολλὰ μὲν κατὰ τῆς ³⁰ σοφίας προτε-
ρήματα σὺν εὐσχημον καταστήσει. Παρελήθη δὲ ἡ
πόλις Δημητριάς, ἡ ἐν τῷ θέματι Ἑλλάδος, ὑπὸ
τῶν Ἀγαρηνῶν.

15'. Αἶων δὲ ὁ βασιλεὺς στέφει Ἀνναν θυγατέραν
Ζωῆς τὴν ἀπὸ τοῦ ³¹ Ζαούτζα, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι
ποιεῖν τὰ κατὰ τύπον κλητόρια, Αὐγούστης μὴ
οὕσης. Ἠγάγετο δὲ ὁ βασιλεὺς κόρην ἐκ τοῦ Ὀφι-
κίου θέματος, ὥρασαν τε καὶ περικαλλῆναι ὄνομα δὲ
αὐτῇ Εὐδοκία. Ἐγχεμέν τε αὐτὴν καὶ ἔσπεφεν· ἐξ
ἧς παῖδα ἐποίησεν ἄρρενα, ἐπ' ᾧ καὶ αὐτὴ καὶ τὸ
γεννηθὲν ἐτελεύτησεν.

17'. Ἐκτίσεν δὲ πλησίον τοῦ τῶν Ἀγίων Ἀπο-
στόλων ναοῦ ἐκκλησίαν ὁ βασιλεὺς ἐπ' ὀνόματι τῆς
προτέρας αὐτοῦ γυναικὸς Θεοφανοῦς. Ἐκτίσεν δὲ
καὶ τὴν τοῦ Ἀγίου Λαζάρου ἐκκλησίαν τῶν λεγομέ-
νων Τόπων, καὶ μονὴν ἀνδρῶν εὐνούχων ἐν αὐτῇ
κατεσκεύασεν· ἐνθα καὶ τὸ τοῦ Ἀγίου Λαζάρου
σῶμα καὶ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ Μαγδαληνῆς ἀνακο-
μίσας ἀπέθετο. [P. 325] Τοῦ δὲ στόλου ἐν τοῖς τῶν
ἐκκλησιῶν τοιοῦτων ἔργοις ἀσχολουμένου, τὸ ἐν
Σικελίᾳ Ταυρομένιον ὑπὸ τῶν Ἀφρων παρελήφθη
καὶ πολὺς τῶν Ῥωμαίων φόνος ἐγένετο. Κατεσχέθη
δὲ καὶ Αἴμνος ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν, καὶ πλείους
ἐχμαλωτίσθη λαός.

18'. Προέλευσιν δὲ τοῦ βασιλέως πεποιηκός τῃ
ἡμέρᾳ τῆς Μεσοπεντηκοστῆς εἰς τὸν ἄγιον Μώκιον,
ἐν τῷ εἰσοδεύειν καὶ πλησίον τῶν Ἀγίων γενέσθαι
θυρῶν ἐκτεπηθηκώς τις τοῦ ἀμβωνος ῥάβδῳ παχείᾳ
καὶ ἰσχυρᾷ τοῦτου ἔπαισε κατὰ κεφαλῆς. Καὶ δὴ ἂν
ἐθανάτωσιν παρευθὺ, εἰ μὴ προνοίᾳ τινὶ τὸ τῆς
ῥάβδου ἄκρον τῷ πολυκανθῆλῳ προσκεκρουκὸς τῆς
βίαιας μικρὸν ἀνεσχέθη φορδός. Τοῦ δὲ αἵματος
σφοδρῶς ἐκ τῆς τοῦ βασιλέως καταρρέοντος κεφαλῆς
ταραχὴ τε καὶ φυγὴ τῶν ἀρχόντων ἐγένετο. Ὁ δὲ
ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀλέξανδρος νόσον προφασισάμενος
οὐ κατήλθεν ἐν τῇ εἰσόδῳ, ὥς ἐκ τούτου ὑποπτευθῆ-
ναι αὐτὸν τὴν τοιαύτην ἐπιβουλὴν κατεργάσασθαι.
Ὁ δὲ τὸν βασιλέα πλήξας κατασχεθεὶς καὶ πολλὰς
βασάνους ὑπομεμενηκώς, ἐπεὶ μηδὲνα συνειδέναι
καθωμολόγει, τέλος χεῖρας καὶ πόδας ἐκκοπεῖς ἐν τῇ
τοῦ ἱππικοῦ σφενδόνη ἐκάη. Ἐκτοῦ δὲ ἡ τοιαύτη
ἐξέκρηξις προέλευσις. Μετὰ δὲ τινα καιρὸν Μάρκος ὁ
σοφώτατος μοναχὸς οἰκονόμος ὢν τῆς αὐτῆς ἐκκλη-
σίας, ὅς καὶ ἐν μεγάλῳ Σαββάτῳ τετραπόδιον τοῦ
μεγάλου Κοσμά ἀνεκλήρωσεν, ἐν τῇ τραπέζῃ τῷ
βασιλεὶ συνεσιώμενος ἐλιπαρεῖ τούτῳ μὴ τὴν
τοιαύτην ἐκκοπῆναι προέλευσιν. Τῷ δὲ βασιλεὺς
ἀπανανώνμενος ὁ Μάρκος ἔφη· Μὴ ὀργίζου μηδὲ
χαλέπαινε, ὦ βασιλεῦ, ἐπεὶ προσηραμμένον ἦν
παρὰ τοῦ προφήτου Δαβὶδ τοῦτο σε καθυπο-
στῆναι· προσέφηκε γάρ τοῦτο, λέγων· Ἐῴσα
ἐπονηρεύσατο ὁ ἐχθρὸς ἐν τῷ ἁγίῳ σου, καὶ

A sapientia præstans, cum pari modestia morumque
compositione. Capta ab Agarenis urbs Demetrias,
spectans ad Atticæ thema.

17. Coronat Leo Annam Zoes filiam Zantze
neptem, quod constituta ex more convivia publica,
deficientia Augusta, celebrare non posset. Duxit
vero imperator puellam ex Opsicii themate formo-
sam longeque pulcherrimam, Eudociam nomine,
celebratisque uuptiarum solemnibus Augustali coro-
ma donavit; ex qua suscepta prole mascula, tum
ipsa in partu interiit, tum quam prolem sustu-
lerat.

18. Hand procul ab æde SS. Apostolorum Leo
templum ex nomine prioris uxoris suæ Theopha-
nonis extruxit. Sed et S. Lazari ecclesiam **365**
ad Topos (quos vocant) ædificavit, inque illa τῶν
eunuchorum monasterium constituit; quo
etiam S. Lazari corpus ejusque sororis Magdalene
corpus translatum deposuit. Dum vero classarii
istiusmodi operibus tempus distrahunt, Taurome-
nium in Sicilia ab Afris capitur ingensque Roma-
norum clades agitur. Lemno quoque potiti Aga-
reni magnam captivorum multitudinem abdu-
cunt.

19. Cum imperator die mediæ Pentecostes so-
lemni pompa ad S. Mocium processisset, jamque
introgressus ad sanctas prope januas ac sacrarium
venisset, exsilens quis ex umbone roburum eras-
sumque fustem in ejus caput impegit. Ac sane mox
sustulisset, nisi quadam Dei providentia fastis
summitas multifido pendenti candelabro illa im-
petum tantisper remississet. Cruore ex imperatoris
capite largiter defluente turbæ pœcceres alii alio
diffugere. Alexander ejus frater ægrotationem cau-
satus pompæ non interfuit, ex quo ejusmodi in
fratrem insidiarum auctor prope inveniit. Appre-
hensus igitur percussor, multisque tormentis sub-
actus, cum nullum conjurationis socium nosse se
profteretur, ad extremam manibus pedibusque
præcisus ad Circi metum combustus est. Post brevo
autem tempus Marcus sapientissimus monachus,
ejus ecclesiæ oconomus, qui magni Cosmæ Te-
traodinm hymnum magni Sabbati absolvit, cum
imperatore **366** mensæ assidens rogabat ne ejus-
modi processus ac pompa ab eo abrogaretur. Quo
abnuente, ait Marcus: Ne irascaris aut iniquus
feras, imperator. Etenim id olim tibi eventurum va-
ticinatus erat David propheta. Prædixit enim ille:
« Quanta maligna. us est inimicus in anno meo
et gloriati sunt qui occurrunt te in medio solemnitis
tuæ ». Itaque oportet te alios exinde annos decem
imperare. Quod et cernit. Post decem enim an-

nos, ipsa die qua vulnus acceperat, vivis eximius est.

δέκα τὴν βασιλείαν κατασχεῖν. Ὁ καὶ γέγονεν· μετὰ γὰρ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν δέκα ἐνιαυτῶν, τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐν ᾗ καὶ ἐκλήγη, τετελεύτησεν.

20. Porro Zoe quarta Leonis uxor in palatio cum eo versabatur, haudum nuptialibus corollis donata. Cum vero Bulgari incursionibus rem Romanam attererent, Agareni occasionem nacti classem navalesque copias miserunt, Leone Tripolita classario duce, Attalea urbe oriundo, sed qui Christianam ejuraverat pietatem. Appellata autem est Phoeniciæ Tripolis, quod tribus nationibus, Sardiis scilicet Tyriis ac Sidoniis colonis, divisa sit. Egresso itaque imperatore ad Butii emporium encarniorum causa monasterii a Christophoro protovestiario exstructi, nuntius venit Tripolitam cum hostili Saracenorum classe Cpolim petere. Mittit ergo imperator Eustathium rei tunc navalis drungarium cum classe adversus Tripolitam, qui pugnae cum illo impar vacuus rediit. Eum insecutus 367 Tripolita intra Abydum penetravit ac usque Parium venit. Hujus rei nuntius gravem imperatori moerorem ac consilii inopiam attulit. Itaque Hemerio a secretis primario classem adversus Tripolitam ducendam committit. Is Abydum prætervolutus (quæ est in Hellesponto, quam Milesii coloni civitatem condiderunt. Hellespontus ab Hella Phrivi sorore illic pelago mersa sic appellatus) Ægeoque iuari emenso (dictum hoc ab aquarum quasi caprarum more salientium inæqualitate), ac cum jam ad Strobelum appulisset, quæ est ad Cibyrrham (ac Strobilus quidem sic dicta a loci situ, Cibyrrha vero a Cibyrrho fratre Marsi et Cidranii), atque Lampacum transisset (sic illa appellata a luce, quæ noctu Phocensibus fundamenta jacentibus vota que concipientibus cœlitus affulsit; quo auspicio jacta civitatis fundamenta firma steterunt), postea Imbro superata (sic illa appellata est ab Imbro Anthi filio, cujus pater Staphylus Dionysii nepos charissimus) itemque Samothrace, ac cum Thaso jam immineret (quam antiqui Aureæ titulo atque nomine insigniebant: Samothracem vero in Thracia olim θηριούσαν, quasi bestiis abundantem iisque plenam, Nymphis sacram, peninsula cum esset, fluxus postea allisione in insulam coaluisse dixerunt, ac Samiorum colonorum juris factam Samothraciam nuncupatam esse) hostes æsequitur. At neque 368 classem propius adire ausus est. Tripolita vero ipse a se, Dei impulsu ac nutu, reflectit iter; veniensque Thessalonicam, et comprehenso qui illi prætoris jure præerat, Leone cognomento Cataziliaco, ingentem stragem ac neces plurimas egit.

21 Quidam vero cubiculariorum, Rhodophylus nomine, ob necessaria quædam negotia in Siciliam

ἀπαυχήσαντο οἱ μισοῦντές σε ἐν μέσῳ ἑορτῆς σου. Ὡς δὲ οὖν σε, δέσποτα, ἀπὸ τοῦ νῦν ἔτη μετὰ γὰρ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν δέκα ἐνιαυτῶν, τῇ

κ'. Ἦν δὲ Ζωὴ ἡ τετάρτη γυνὴ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ παλατίῳ μετὰ τοῦ βασιλέως ἀσπεφής. Τῶν δὲ Βουλγαρικῶν ἐφέδων Ῥωμαίους ἐπιτριβόντων, οἱ ἐξ Ἀγαρ μαθόντες τοῦτο στόλος ἐξήσαν ναύμαχος, ἐπιστήσαντες στρατηγὸν Τριπολίτην Λέοντα, Ἀττάλου μὲν ἐξωρμημένον τῆς πόλεως, τῆς δὲ Χριστιανῶν εὐσεβείας ἀποστήσαντα^α. Καὶ Τρίπολις μὲν ὠνόμασται ἡ κατὰ Φοινίκην τριπλὴ διαιρεθεῖσα ταῖς γενεαῖς ἐξ Ἀραβίων^β καὶ Τυρίων καὶ Σιδωνίων ἀποίκων. Τοῦ δὲ βασιλέως ἐξελθόντος ἐν τῷ τοῦ Βουτίου ἐμπορίῳ [P. 226] πρὸς τὴν μονὴν ἐγκαινίσαι τοῦ πρωτοβεστιαρίου αὐτοῦ Χριστοφόρου, ἡ ἀγγελία αὐτῇ κατέλαθεν ὡς Τριπολίτης μετὰ στόλου τῶν Σαρακηνῶν κατὰ Κωνσταντινουπόλεως ἀνέρχεται. Ἀποστέλλει οὖν ὁ βασιλεὺς τὸν Εὐστάθιον τὸν τηνικαῦτα δρουγγάριον μετὰ στόλου κατὰ τοῦ Τριπολίτου· ὃς μὴ δυνήθεις ἀντιτάξασθαι τούτῳ ἀντεστράφη κενός. Κατόπιν δὲ αὐτοῦ ὁ Τριπολίτης ἔλθων ἐντὸς Ἀβύδου εἰσελήλυθεν καὶ μέχρι Παρίου κατέλαθεν. Τοῦτο τῷ βασιλεὶ ἀγγεῖσθαι εἰς μεγάλην αὐτὸν ἀθυμίαν καὶ ἀμυχανίαν περίεστησεν. Ἡμερίῳ οὖν πρωτασκηρῆτι τὴν ναυτικὴν δύναμιν ἐχειρίσας κατὰ τοῦ Τριπολίτου ἀπέστειλεν· ὃς Ἀδρυδὸν διελθὼν τὴν καθ' Ἑλλησποντον, ἣν Μιλησίων κατέκριναν ἀποικίας, Ἑλλησποντιον τὸν ἀπὸ Ἑλλῆς τῆς Φορξοῦ ἀδελφῆς τῷ ἐκείῃ πελάγει ριψείσης οὕτως ἀγορευόμενον, καὶ Αἰγαῖον πέλαγος, ὃ τὴν κλήσιν ἀπειληφέν ἀπὸ τῆς τῶν ὑδάτων φορᾶς ἀΐσσοῦσης κατὰ τρόπον αἰγός, ἐξῆς δὲ προσωρικῶς Στροβήλῳ τῇ κατὰ Κιδύρραν (καὶ Στροβήλος μὲν ἀπὸ τῆς τοπικῆς θέσεως, Κιδύρρα δὲ ἀπὸ Κιδύρρου ἀδελφοῦ Μαρσοῦ τε καὶ Κιδράμου) καὶ Λαμφάκῳ, ἀπὸ φωτὸς λάμφεως ὠνόμασμένη, ὅπερ νυκτὶ Φωκαίων^γ θεμελιούντων ταύτην εὐξαμένων θεοῖς ἐπέλαμψεν, καὶ ἡ τῶν θεμελίων βάσις καλῶς κεκραταίωτο, μετὰ ταῦτα τῇ Ἰμβρῳ διεληλυθὼς, ἥτις ἀπὸ Ἰμβρου κέκληται υἱοῦ Ἀνθοῦ, οὗ γενέτης Στάφυλος Διονύσου φίλτατος ἔγγονος, Σαμοθράκην δὲ διαβάς καὶ τῇ Θάσῳ προσπελάσας, ἣν Χρυσὴν οἱ πρὶν διεφημίζοντο, Σαμοθράκην δὲ ἐν Θράκῃ χερήνησον τὴν πρότερον θηριούσαν διὰ τὸ θηρίων πεπληρωθεῖσιν, ἱερὰν Νυμφῶν οὖσαν, μετέπειτα τοῦ βουὶ σὺρβραγέντος εἰς νῆσον συστήναι καὶ ὑπὸ Σαμίῶν μετοίκων ἐν κατὰσχέσει γενέσθαι καὶ Σαμοθράκην κληθῆναι, τοὺς πολεμίους κατέλαθεν. Πλὴν οὐδὲ πλησιάσαι τούτων τῷ στόλῳ τετόλμηκεν, Αὐθόρμητος δὲ ὁ Τριπολίτης Θεοῦ τοῦτον ἀπελαύνοντος ἀντεστράφη, καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ, καταλαβὼν ταύτην, καὶ Λέοντα τὸν ταύτης στρατηγὸν, ὃ ἦν ἐπώνυμον Κατζιλάκιος, κατασχών, σφαγὴν πολλὴν καὶ χύσιν αἱμάτων εἰργάσατο.

κα'. Ῥοδοφύλης δὲ τις κουδικουλάριος ἔτυχεν ἐν Σικελίᾳ διὰ τινα χρεῖαν ἀποσταλεῖς, χρυσίου λίτρας

VARIÆ LECTIONES.

^α ἀποστάντα? an ἀποστατήσαντα? ^β ἐξ Ἀραβίων P, ἐξ Ἀραβίων margo. ^γ Φωκίων P.

ἐπιφερόμενος ἑκατόν · νόσω δὲ περιπτῶν ἐν Θεσσα-
λονίκη εἰσῆλθεν ὥστε λούσασθαι καὶ [P. 227] ἀπ-
λαύσαι ἀνέσεως. Τοῦτον ὁ Τριπολίτης κατασχών, καὶ
μαθὼν ὡς χρυσίον ἐπιφέρεται, πολλὰ βασανίσας
ἀπέκτεινεν μηδὲν ἔχειν διατεινόμενον · ἔτυχεν γὰρ
τοῦτο ἐν τῇ ὁδῷ ἀπολιπών, ὅπερ Συμεὼν ἀσηκρῆτις
διερχόμενος ἀνέβλετο, ὃς μετὰ ταῦτα πατρίκιος καὶ
πρωτασηκρῆτις ἐγένετο. Τοῦ δὲ Τριπολίτου κατα-
στρέψαι τὴν πόλιν βουλῆθέντος, δηλοῖ αὐτῷ Συμεὼν
χρυσίον λαβεῖν καὶ τῆς καταστροφῆς ἀποσχέσθαι · ὃ
καὶ ἔργονεν. Ὅπισθόρμητος πάλιν ὁ τῶν Σαρακηνῶν
στόλος ἀπῆλθε. Ὁ δὲ Ἡμέριος ταῦτα διεγνωκὼς πρῶ-
τὴν κατ' αὐτῶν διανίσταται δῶξιν. Οἱ δὲ τῇ Κρήτῃ
προσβάλλουσι, καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ ἀπόμοιραν τῆς λείας
ἀπένειμαν, κάκειθεν τῇ πατρίδι παλινοστήσαντες
ἀπρακτεῖν κατὰ Λῆμνον ἐώσιν τὸν Ἡμέριον.

κβ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς εἶχε τῶν Ἀνατολικῶν ὑπο-
στράτηγον Εὐστάθιον πατρίκιον, ὃς ἐκ τῆς καλλίστης
καὶ ἀγαθῆς γενεᾶς τῶν Ἀργυρῶν ἐκπαφώνηται · ὃς
τοῖς Ἰσραηλίταις καταστράτει καὶ ἔτρεπεν οὐχ ἅπαξ,
ἀλλὰ καὶ πολλάκις, ῥώμῃ καὶ ἰσχυρί καὶ συνέσει καὶ
ἀνδρίᾳ καὶ φρονήσει καὶ σωφροσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ
τετιμημένος καὶ ἀπειλημμένος, ἔχων καὶ Ἀνδρόνι-
κον τὸν ἐκ τοῦ Δουκῆς. Εὐστάθιον Ἀργυρὸν οἱ Ἀγα-
ρηνοὶ ἐδεδίεσαν, ὡς τὸ τοῦτου ὄνομα ἐκπλήξιν καὶ
φόβον αὐτοῖς λέγεσθαι⁸⁸. Σαμωνᾶς δὲ προφασισάμε-
νος ἐν τῇ μονῇ αὐτοῦ, ἣ ἐπώνυμον τὰ Σπειρὰ, ἐξελ-
θεῖν, ἐν τῷ Δαματρὺ οὖσαν, φυγῇ ἐχρήσατο ἅμα
χρήμασι καὶ ἵπποις αὐτοῦ, τοὺς δημοσίους ἵππους
τοὺς ἐν ἐκάστῃ ἀλλαγῇ ἀγκυλοκοπῶν. Ἀποστέλλει
οὖν ὁ βασιλεὺς ὅπισθεν αὐτοῦ διώξαι αὐτὸν Βασίλειον
ἐταιρειάρχην τὸν Καματερόν καὶ τὸν Κρηνίτην τὸν
Γεώργιον. Ἐπεὶ δὲ τὸν Ἄλυν ὁ Σαμωνᾶς ἐμελλεν
περῆν, κατέλαβεν αὐτὸν ὁ Νικηφόρος δρουγγάριος ὁ
Καλλωνᾶς καὶ κατέσχευεν. Ὁ δὲ πολλὰ ἰκέτευεν καὶ
ὑποσχέσθαι διδόναι. Ὡς δὲ οὐκ ἔπειθεν, εἰς τὸν ἐν τῷ
Σιριχᾷ καταφεύγει σταυρὸν, εὐχῆς δῆθεν χάριν ἐλη-
λυθῆναι προφασισάμενος. Καταλαβὼν οὖν ὁ Κων-
σταντῖνος ὁ τοῦ Ἀνδρονίκου ὁ Δουκῆς υἱὸς καὶ τοῦ-
τον ἀναλαβὼν ἐν τῇ πόλει ὑπέστρεψεν. Προέταξεν
ἑλ' ὁ βασιλεὺς αὐτὸν μὲν ἐν τῇ τοῦ Καίσαρος Βάρδα
οἰκίᾳ φυλάττεσθαι. Ἠρώτησεν δὲ Κωνσταντῖνον εἰ
ἀλλ' ὅπως ἐν Συρίᾳ φεῦγῶν ἐτύγχανεν · καὶ μαθὼν
τοῦτο ἀληθὲς εἶναι, παρηγγεῖλε Κωνσταντίνῳ μὴ
τοῦτο εἰπεῖν ἐνώπιον τῆς συγχλήτου ἐρωτώμενῳ,
ἀλλ' ὅτι ἐν τῷ Σιριχᾷ χάριν εὐχῆς παρεγένετο ·
[P. 228] ἥθελε γὰρ ὁ βασιλεὺς συγγνώμης τυχεῖν
τὸν Σαμωνᾶν. Καὶ προσκαλεσάμενος τὴν σύγκλητον
καὶ εἰς τὸ μέσον παραγαγὼν τὸν Κωνσταντῖνον οὕτως
ἠρώτησεν · Πρὸς τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἡμῆς κεφαλῆς,
ἔφρευεν ἐν Συρίᾳ ὁ Σαμωνᾶς; καὶ ἡ οὖ; Ὁ δὲ
τοὺς ὅρκους εὐλαβηθεὶς (εἶπεν γὰρ πρότερον μὴ ὀρ-
κισόμενος, ἀλλ' οὕτως ἀπλῶς ἐρωτώμενος, μὴ τὸ
ἐν ἔξειταίν) ὠμολόγησε πάντων ἐνώπιον ὅτι εἰς
Συρίαν ἔφρευεν. Μετ' ὀργῆς δὲ τοῦτον τοῦ βασιλέως

A missus erat, centum auri libras ferens; atque in
itinere morbo correptus, levandæ causa ægritudi-
nis lavandique ac vires reficiendi Thessalonicam
ingressus erat. Cepit hunc Tripolita, eum auri vim
ferre intelligens, multisque tormentis subactum
peremit, cum ille nihil se habere assereret. Reli-
querat enim in via, ac Symeon a secretis illac
transiens sustulerat. Hic postea patricius ac eo-
rum qui a secretis primus factus est. Tripolita
urbem evertere cogitabat, cum eum Symeon monet
atque hortatur ut auri summam tollat et ab ever-
tenda urbe absteineat; quod et factum est. Recedit
itaque iterum Thessalonica Saracenorum cla-sis.
Hemerius hostium recessu cognito ad eos ius-
quendos sese arcingit. Ad Cretam vero appulsi,
spoliorumque parte Cretensibus data, domum in-
columes redeunt, relicto in Lemno insula otium
torente nulloquo bellico facinore Hemerio.

22. Habebat Leo Asiani exercitus legatum Eu-
stathium patricium, ex præstantissima optimaque
Argyrorum familia ortam. Hic adversus Ismaelitis
depu gnans eos in fugam vertebat, neque id semel
sed et crebrius, 369 vir scilicet robore, fortitu-
dine, intelligentiæ vi, animi virtute, prudentia,
castitate, justitia eximie ornatus, secum etiam na-
ctus Andronicum ducis filium. Formidolosus Aga-
renis Eustathius Argyrus erat, ita ut vel ejus au-
ditum nomen terrorem illis pavoremque injiceret.
Samonas autem simulans se ad monasterium
suum, cui nomen Spira, ad Damatrym situm exire,
fugam arripuit, exportatis secum pecuniis equis-
que suis advertis, cursus publici equis per singu-
las stationes poplitem nervis succisis. Mittit itaque
Leo, qui eum insequantur, Basilium Camaterem
hetæriarcham et Georgium Crenitam. Samonam
porro Halym fluvium trajicere parantem Nicepho-
rus drungarius Callonas comprehendit tenuitque.
Rogabat ille etiam atque etiam dimitti, inque eam
rem munera promittebat. Ubi autem non obinet,
ad crucem Sirichanam confugit, quasi voti causa se
venisse prætexens. Verum Constantinus Andronici
Ducis filius comprehensum eum secum in urbem
reduxit. Leo in Bardæ Cæsaris domo eum asser-
vari jussit; quæritque ex Constantino num is vere
in Syriam fugeret. Ubi autem sic se rem habere
vere comperit, jubet Constantino uti hæc coram
senatu dissimulet et eum Siricham voti causa di-
cat profectum esse. Volebat enim imperator quid-
quid noxæ erat Samonæ indulgeri. Convocato
itaque senatu, et Constantino in medium 370
adducto, in hunc modum percontatus est:
*Per Deum et caput meum, fugiebat Samonas in
Syriam, necne?* Constantinus jurisjurandi mo-
ras religione (prius enim nulla adjuratione, sed
simpliciter interrogatus, se non evulgaturum polli-
citus erat) in omnium consensu Samonam in Sy-
riam fugam arripuisse profitetur. Quam obrem illo

VARIE LECTIONES.

⁸⁸ leg. γενέσθαι Combef.

cum ira rejecto, Samonam imperatoris aula exclusum menses quatuor in Barthe Caesaris domo detinet; quibus decursis, ut imperatoris aspectu fruetur ac alloquio consecutus est.

23. Sustulit vero Leo ex Zoe quarta uxore sua filium Constantinum; in cuius ortu cometes apparuit, radios versus Orientem ejaculans, diesque quadraginta ac noctes luxit. Infantem baptizavit Nicolaus patriarcha in Magna ecclesia die sacro luminum (i. e. Epiphaniarum), susceptoribus ex sacro fonte Alexandro imperatoris germano et Samona patricio cunctisque proceribus. Eodem tempore exstructa est et senum invalidorum domus, quam Cuphani dicunt, inde expulsis meretricibus. Benedictionem sacro nuptiarum ritu cum Zoe uxore consecutus Leo a Thoma presbytero, qui ea ex causa officio motus est; quam etiam Leo Augustinum proclamavit. Eo facinore patriarcha ecclesiae ingressu Leoni interdixit; quamobrem is a dextra parte transiens ad Metatorium sese recipiebat.

24. Samonas accubitor praeficitur, quod ad omne facinus ac malitiam imperatori adiutor esset; ceperuntque ambo moliri adversus Ecclesiam. 371 Vocato itaque Nicolao patriarcha prima Februarii, ut reciperetur, enixius rogabant. Ubi autem ejus expugnare animum nequiverant, a convivio ac epulis ex Bucoleone linctri imponentes in Hieriam traduxerunt; unde ægre pedes ad Galacrenos usque prae nivium nimia copia venit. Ordinatur autem Euthymius syncellus patriarcha, vir venerabilis modestusque ac religiosus, quem alium ex divina revelatione episcopi munus suscepisse. Et enim cogitabat imperator pessimam legem promulgare, qua liceret viro tres quatuorve alias ex aliis uxores habere, cum non deessent viri eruditissimi, qui in hoc ei consilio adiutores essent.

25. Mense Junio Constantinus Afer imperatorem invitavit ad monasterium suum, quod prope ædem Apostolorum condiderat, ad illius peragenda encyclia, et ut prandio interesset. Ibi subito exortus Africus, tertioque repetitis vicibus vehementer spirans, multa concussit aedificia et ecclesias, adeo ut omnes relictis domibus sub diem procederent mundique consummationem adesse dicerent, nisi Dei clementia imbrium inundatione illum turbine sedasset.

26. Agarenorum classe adversus Romanos adventante, Leo Hemerium publici cursus logothotam classi universae ducem praeficit. Jussus et Andronicus Dux cum Hemerio navim conscendere adversumque Agarenos fortiter dimicare. Samonas vero quo implacabili in Andronicum 372 erat odio, astu viro foveam fodit ac pedibus laqueos supponit, dicit illi infensus ob suae fugae negotium. Nempe subornavit qui occulte Andronico scriberet ne in naves raret: quippe in mandatis accepisse Hemerium ab imperatore, Samonae consilio, ut eum caperet atque oculis orbaret. Hemerio itaque etiam

ἀποπεμφαμένου, ἰποίησε Σαμωνᾶς ἀπὸ θύρας μῆνας τέσσαρας ἐν τῷ τοῦ Καίσαρος καθήμενος, καὶ μετὰ ταῦτα τῆς βασιλικῆς θύρας καὶ ὁμίλιας κατηξιώθη.

κγ'. Ἐγέννησε δὲ Λέων Κωνσταντίνον υἱὸν ἀπὸ Ζωῆς τῆς τετάρτης αὐτοῦ γαμετῆς, οὗ ἐν τῇ γυνήσιν ἐφάνη κομήτης ἀστὴρ, τὰς ἀκτῖνας ἐπ' Ἀνατολὰς ἀφίεις καὶ ἐν ἡμέραις καὶ νυξὶ φαινόμενος τεσσαράκοντα. Ὁς ἐβαπτίσθη ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, ὑπὸ Νικολάου πατριάρχου ἐν τῇ ἀγίᾳ τῶν Φώτων ἡμέρᾳ, ἀναδεξαμένων αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος Ἀλεξάνδρου τοῦ αὐταδελφοῦ τοῦ βασιλέως καὶ Σαμωνᾶ πατρικίου καὶ τῶν ἐν γέλαι ἀπάντων. Γέγονε τότε καὶ ἡ Κύφη γηροκομεῖον, τῶν ἐκεῖσε ἐταίρων ἐκδιωχθέντων. Εὐλογηθὲν δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς μετὰ Ζωῆς ὑπὸ Θωμᾶ πρεσβυτέρου, ὅστις καὶ καθηρέθη· καὶ βασιλεύσαν αὐτὴν ἀνηγόρευσεν. Αἰτὰ ταύτην οὖν αἰτίαν ὁ πατριάρχης τὸν βασιλεῖα εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσερῆσθαι διεκώλυσεν, ὅθεν διὰ τοῦ δεξιῶν μέρους διήρχετο εἰς τὸ μητατόριον.

κδ'. Προεβλήθη δὲ Σαμωνᾶς παρακοιμώμενος διὰ τὸ συνεργὸς καθεστάναι τῷ βασιλεὶ πρὸς παρανομίαν καὶ κακίαν ἅπασαν. Καὶ γὰρ τῆς Ἐκκλησίας ἤρξαντο μελετᾶν. Προσκαλεσάμενος γὰρ τὸν πατριάρχην Νικόλαον (πρώτῃ ἦν τοῦ Θεοδοίου μηνός) καὶ πολλὰ λιπαρήσαντες δεχθῆναι, ἐπεὶ πείσαι οὐκ ἔδυνήθησαν, ἀπὸ κλητορίου ἀπὸ τοῦ Βουκολέοντος· πλοῖον μικρὸν ἐμβιδάσαντες ἐν τῇ Ἱερειᾷ διεπέρασαν, ἀφ' ἧς μέχρι Γαλακρυῶν μόλις ἀπῆι χιόνος ἐπικαιμένης πολλῆς. Χειροτονεῖται ὁ σύγκλητος Εὐθύμιος πατριάρχης, ἀνὴρ ἱεροπρεπὴς ἐγκρατὴς τε καὶ θεοσεβὴς, ὃν φασὶν ἐκ θαλάσσης ἀποκαλύψεως τὴν ἀρχιερωσύνην καταδέξασθαι· καὶ γὰρ διενερεῖτο ὁ βασιλεὺς νόμον πονηρὸν ἐκθεῖναι τοῦ ἔχειν γυναῖκας ἀνδράς τρεῖς καὶ τέσσαρας, [P. 229] πολλῶν λογιωτάτων ἀνδρῶν εἰς τοῦτο αὐτῷ συνεργούντων.

κε'. Ἰουνίῳ δὲ μηνὶ προσετέλλετο Λέων ὁ βασιλεὺς παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ Αἰδὸς ἐν τῇ μονῇ αὐτοῦ πλησίον τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων τοῦ τὰ ἐγκαίνια ἐπιτελεῖσαι καὶ ἀριστῆσαι. [Καὶ γέγονεν ἄνεμος ὁ λεγόμενος λιβ, φυσήσας ἕως τρίτου σφοδρῶς, συσσεισας καὶ οἰκήματα καὶ ἐκκλησίας, ὥστε πάντας φεύγειν ἐν τόποις ὑπαίθροις, λέγοντας συνελευσάντων εἶναι κοσμικὴν, εἰ μὴ ἡ τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπία δι' ὧν ἀνθρώπων ἐστῆσεν τὴν τοιαύτην καταγίγδα.

κς'. Στόλου δὲ τῶν Ἀγαρηνῶν κατὰ Ῥωμαίων ἐξελθόντος, ὁ βασιλεὺς Ἡμέριον ὡς λογοθέτην τοῦ δρόμου τοῦ στόλου παντὸς ἀρχηγὸν προβάλλεται. Ἐδέξατο καὶ Ἀνδρόνικος ὁ δοῦξ συνεισελθεῖν τῶν Ἡμερίων καὶ τοὺς Ἀγαρηνοὺς καταπολεμῆσαι. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς διδάλακτος ἐχθρὸς ὢν Ἀνδρόνικῳ βόθρον αὐτῷ ὑπώρυττεν καὶ τοῖς ποσὶ παγίδα ὑπετίθει, δυσμενῶς ἔχων αὐτῷ διὰ τὴν ὑπέροχσιν τῆς φυγῆς· ὑπέβαλε δὲ τινα γράφαι λαθραίως Ἀνδρόνικῳ μὴ ἐν τοῖς πλοίοις εἰσελθεῖν, ὅτι, φησὶν, παραγγελίας ὁ Ἡμέριος εἰληφεν παρὰ βασιλέως, ὑποβληθέντος παρὰ Σαμωνᾶ, κατασχέειν καὶ τυφλῶσαι αὐτὸν. Πολλὰ

VARIÆ LECTIONES.

δὲ τοῦ Ἡγερίου προτροπομένου τὸν Ἀνδρόνικον ἐν τοῖς πλοίοις εἰσελθεῖν τῶν Ἀγαρηνῶν ἐπιχειμένων, ἀπεικίρτησε, μὴ τοῦτο ποιῆσαι καταδεξάμενος. Ἡμέριος δὲ μόνος τῇ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Θωμᾶ μνήμῃ συμβαλὼν πόλεμον μετὰ τῶν Ἀγαρηνῶν μεγάλην νίκην εἰργάσατο. Τοῦτο μαθὼν Ἀνδρόνικος, καὶ ἀπογνοὺς, ἅμα συγγενεῖσι καὶ δούλοις αὐτοῦ πόλιν κατέσταν τὴν λεγομένην Καβάλαν, εἰς ἀποστασίαν ὁρμήσας. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς πάλαι ποτὲ τοιοῦτου ἐπιλαβίσθαι καιροῦ ἐπιθυμῶν πρὸς βασιλεῖα ἔλεγεν· Οὐκ ἔει, δόσποτα, ἔλθον δεῖ ἀντάρτης καὶ ἀποστάτης ἔσσειν ὁ δοῦξ καὶ τῇ βασιλείᾳ σου πολέμιος; Παραυτίκα γοῦν ἀπέστειλεν Ἰγρηγορᾶν Ἰβηρίτζην λεγόμενον, δομέστικον ὄντα τῶν σχολῶν καὶ συμπένθερον Ἀνδρόνικου, καταπολεμῆσαι αὐτόν. Μαθὼν δὲ τοῦτο Ἀνδρόνικος, καὶ πῶς ὁ πατριάρχης Νικόλαος τῆς Ἐκκλησίας ἐξεδιώχθη, τοῖς Ἀγαρηνοῖς ἐξέφυγεν πανοικί, τηνικαῦτα κατὰ Ῥωμαίων ἐξεληλυθόσιν· ὃν Ἀμερμουμνῆς ἐντίμως καὶ μεγαλοκρεπῶς προσεδέξατο· ἐπιστῆτο δὲ ὁ βασιλεὺς· διὲ τὸν Ἀνδρόνικον, [P. 230] καὶ ἐβούλετο λόγον αὐτῷ ἐνυπόγραφον ἀποστελῆαι τοῦ πρὸς Ῥωμαίους ὑποστρέψαι. Συνεβούλευσαν δὲ τινες τῷ βασιλεῖ φιλοφρονηθῆναι τινα τῶν τοῦ πραιτωρίου Σαρακηνῶν καὶ ἀποσταλῆναι ἐν Συρίᾳ μετὰ λόγου ἐνυπογράφου· ὃ δὲ καὶ πεποίηκεν, διὰ κινναδάρεως γράφας καὶ βούλλῃ σφραγίσας χρυσοῦ καὶ ἔνδον βραχέος φατίλου τράκτου κατακλείσας αὐτό. Τοῦ δὲ Σαρακηνοῦ ἀπὸ βασιλέως ἐξελθόντος, προσηχεσάμενος τοῦτον ὁ Σαμωνᾶς· εἶπεν· Οἶδας ὃ κατέχεις; τοῦτο εἰπὼν δὲ ὁ ἐκράτει κηρὸν, ὡς τῆς Συρίας εἴη ἀπώλεια· αὐτῷ αὐτῷ χρήματα παρήγγειλεν τοῦτο εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Οὐζῆρ^α ἐμβαλεῖν. Ὁ δὲ ἀπελθὼν τοῦτο πεποίηκεν. Ἐκρατήθη δὲ Ἀνδρόνικος καὶ ἐδεσμήθη μετὰ πάντων τῶν αὐτοῦ συγγενῶν· καὶ μαθὼν διὰ ὄψεως τοῦ Σαμωνᾶ ταῦτα γεγονέναι, ἀναγκασθεὶς τὴν ἰδίαν πίστιν αὐτὸς τε καὶ οἱ· σὺν αὐτῷ ἐξωμόσαντο. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, εἰδὼς ὡς ἀδύατον ἔστιν ἐκεῖθεν ἐξελθεῖν, βούλη αὐτοῦ φυγῇ χρησάμενος ἀπὸ Συρίας ἐξῆλθεν, καὶ πρὸς βασιλεῖα ἐπάνεισι σὺν τοῖς μετ' αὐτοῦ, ὃν δώροις κλείστοις ὁ βασιλεὺς δαψιλευσάμενος τάδε φησὶ πρὸς αὐτόν, σὺς ἐν τῇ πρὸς Ἀνατολὰς τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν εἰκόνι· Μὴ πεκλάνησο καθ' αὐτόν τῷ^α παρὰ πολλοῖς εἶναι ῥόδονον Κωνσταντῖνον βασιλεύοντα Ῥωμαίων. Ὁμνυμῶσι σοι εἰς τὴν παντὶ ἔξορον δίκην καὶ εἰς τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν εἰκόνα· δεῖ οὐκ ἔσσει σὸν τὸ βασίλειον διὰ τὸ κατονομασθῆναι σε Κωνσταντῖνον, ἀλλὰ τῷ φιλάδελφῳ μου υἱῷ θεοῦ διὰ προφάνων δωρηταί, καθὼς παρὰ πολλῶν ἁγίων ἀνδρῶν πεπληροφόρηται· Εἰ γὰρ περὶ αὐτοῦ τοῦτον διαχειρισσάσθαι, τῇ πύλῃ ταύτῃ κεφαλῇ σου σώματος ἐκτὸς εἰσελεύσεται. Ὁ καὶ γέγονεν· μετὰ γὰρ τὸ ἄραι αὐτόν τυραννικῶς χεῖρας ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ αἵματι καὶ λυθρῷ καὶ κόπῃ ἀμαυρωθεῖσα διὰ τῶν αὐτῶν πυλῶν εἰσελήλυθεν.

κτ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς διεδέξατο τὸν Εὐστάθιον ἐπὶ ὠμαζόμενον Ἀργυρὸν ἀπὸ τοῦ δρουγγαράτου τῆς βί-

atque etiam rogante atque hortante Andronicum ut Agarenis ingruentibus naves intraret, ille resilitare ac imperium detrectare. Hemerius ipse solus, qua die solemnus S. Thomæ memoria agitur, conserta cum Agarenis manu ingenti victoria potitur. Ut cognovit Andronicus, desperatione actus cum necessariis et familia totoque comitatu, occupata urbe sic dicta Cabala rebellavit. Porro Samonas olim jam istiusmodi occasionem nancisci desiderans, ad imperatorem: *Nonne semper, domine, aiebam, ducem rebellem esse ac defectionem moliri tuæque majestati fore perduellem?* Mox itaque mittit imperator Gregoræm cognomento Iberitem scholarum domesticum ac Andronici ex uxore affinem, qui eum debellet. Andronicus ubi rescivit ac Nicolaum patriarcham ex ecclesia ejectum intellexit, ad Agarenos, qui tum adversus Romanos expeditionem susceperant, cum suis omnibus profugit. Amertimunes virum honorifice ac magnifice accepit. Animi anxius imperator ob eam Andronici fugam data securitatis fide ad eum revocare studebat. Quamobrem auctores quidam illi exstiter, ut Saracenorum **373** quendam ex prætorio sibi conciliaret, quem cum subscriptio veniæ libello in Syriam mitteret. Hunc ergo paravit imperator, scribensque cinnabari ac regia bulla consignans intra brevementem fusam litteras includit. Saracenum ab imperatore discedentem advocans Samonas, Scis, inquit, *quid feras? ut quam tenes, cereus Syriæ pernicius est.* Numerata itaque pecunia Useri in manus tradere jussit. Profectus itaque Saracenus, quod jussus erat fecit. Captus vero Andronicus, ac cum necessariis omnibus in vincula conjectus. Cumque hæc Samonæ dolo in se gesta comperisset, necessitate adactus cum ipse tum alii fidem ejurarunt. Ejus autem filius Constantinus, cum sciret fieri non posse ut inde liber exiret, patris consilio fuga usus Syria relictæ ad imperatorem cum sociis reversus est: Ilunc imperator donis plurimis munifice acceptum, stans ad Domini ac Salvatoris nostri imaginem ad Orientem positam, in hæc verba affatus est: *Ne te seducat quod vulgè jactant, fore Constantinum imperatorem Romanorum.* Juro enim per inspectricem omnium justitiam et per Domini nostri hic positam figuram, nihil imperium ad te attinere eo quod Constantinus audias, sed filio meo dulcissimo divinitus a majoribus donatum esse, quod ego viris sanctis non paucis raticinantibus ita fore exploratum habeo. Si enim huic mortem machinatus fueris, per hanc portam corpus truncum capite inferetur. Quod **374** et ita contigit: cum enim ille tyrannico more manus levasset, ejus caput cruore et tabo atque pulvere deformatum per has ipsas portas illatum est.

27. Præterea Leo Eustathium cognomento Argyrum, ob suspicionem quamdam ab excubiarum

VARIÆ LECTIONES.

^α Οὐζῆρ? ^α τὸ P.

drungarii munere amotum, domum suam ad Charsianum remisit. In via autem ad Aran, accepto ab uuo domesticorum veneno, exstinctus est, atque in Spinino, quod ipsius Aran vertex est, sepultus. Ejus deinde corpus ipsius liberi Potus ac Leo, manglabitarum dignitate fulgentes, sublatum in avito monasterio S. Elisabet, quod in Charsiani themate est et a Leone tribuno illorum avo exstructum erat, condidit. Hic Leo Argyrorum (velut Argenteorum dicas) nomen in familiam primus intulit, sive ob corporis paritatem ac castitatem, sive propter vultus decorem ac conspectus ingenuitatem, sive propter alium quemdam ejus generis indolis ac fortitudinis modum. Ejusmodi enim vir ille fuit, ut Michaelē imperatore nemo bellatorum ejus virtutem æquaverit, ita sane ut sæpius cum vernaculis suis concerta cum Agarenis Tephricensibus manu eos fuderit ac profligari, ipsamque ejus nominis mentionem illi paverent ac extimescerent.

28. Captivos commutandi causa a Tarso venerunt cum Abelhaces ille tum Samonæ pater. Hos imperator excepit, præmagnifice exornata Magnaura. Sed et Magnam ecclesiam magnifico prorsus cultu decoravit, 375 cunctaque veneranda vasa Saracenis ostendit, haud sane satis e Christiana disciplina, ut divini ministerii vasa nefariis impiisque hominibus ac alienigenis visenda exponeret. Voluit Samonæ pater cum filio manere: sed ille non passus est, magisque hortabatur ut domum rediret ac suam fidem teneret: sed quoque, cum primum liceret, ad ipsum reversurum expectaret.

29. Sacro Pentecostes die Leo imperator filium Constantinum Euthymii patriarchæ opera Augustum coronat. Samonas vero Constantinum domesticum suum, qui prius Basilio magistro ac caniciei præfecto in ministerio fuerat, Augustæ tradit in obsequium. Sic vero ille cum Leonem tum ipsam Augustam demeruit, ut et Samonas livore incensus secretioris cum Augusta rei eum detulerit. Sicque re ipsa suspicatus Leo in S. Tarasii monasterio mittens totondit; idque adeo ipsummet Samonam præstare jussit. Brevi autem post, cum cum vellet recipere, Samonæ jubet ut in Spirarum monasterium eum adducat. Egressus itaque imperator ad Damatryum, et in Samonæ pransus monasterio, videns Constantinum illico sæculares vestes mandavit induere ac imperatoris inter prandendum poculum in manus accipere secumque in palatium redire. 376 Samonas imperatoris erga Constantinum propensum amorem videns augescere, re cum cubiculariorum maximo et Michaelē Tzirethone composita, libellum innumeris in Leonem conviciis ac criminibus confectum per Constantinum Rhodium illius scribam contexunt inque Metatorio projiciunt. Ingressus autem imperator in Majorem ecclesiam, cum in Metatorium se recepisset, quo loco preces

Ἀ γλῆς δι' ὑπνόνειαν τινα, καὶ τοῦτον εἰς τὴν οἶκον αὐτοῦ ἀπέστειλεν εἰς τὸ Χαρσιανόν. Καθ' ὁδὸν δὲ εἰς τὸ Ἀραν φάρμακον παρὰ ἀνθρώπου αὐτοῦ λαβὼν τίθησκειν, καὶ θάπτεται εἰς τὸ Σπινὶν τοῦ Ἀρα τὴν κορυφὴν. Εἰθ' οὕτω οἱ υἱοὶ αὐτοῦ Πόθος καὶ Λέων, οἱ τῇ τοῦ μαγγλαβίτου ἀξίᾳ τετιμημένοι, ἄραντες αὐτὸν θάπτουσιν αὐτὸν εἰς τὸ γονικὸν αὐτῶν μοναστήριον τὸ ἐν εἰς τὸ θέμα τοῦ Χαρσιανοῦ τῆς ἀγίας Ἐλισάβετ, τὸ ἀνιερωθὲν παρὰ Λέοντος τουρμαρχοῦ τοῦ πάππου αὐτῶν. [P. 251] ὅς καὶ τὸ ὄνομα τῶν Ἀργυρῶν εἰληφεν, εἴτε διὰ τὸ καθαρὸν καὶ ἀγνὸν τοῦ σώματος, εἴτε διὰ τὸ κάλλος καὶ γενναῖον τῆς ὕψους, εἴτε διὰ τινὰ τρόπον τῆς γενεᾶς καὶ ἀνδρίας αὐτοῦ· καὶ γὰρ τοιοῦτος ἦν ὁ ἀνὴρ ὅς ἑτερος ἐπὶ Μιχαὴλ βασιλέως οὐχ εὐρέθη στρατιώτης, ὡς πολυλάχως τοῖς Ἀγαρηνοῖς τῆς Τεφρικῆς μετὰ τοὺς ἀνθρώπους αὐτοῦ μινυόμενον εἰς τροπὴν καὶ φροῦδον καὶ ἀπωλείαν παρέχων, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ φημιζόμενον καταπατήσας καὶ τρέμων.

κη'. Ἀλλαγίῳ δὲ ἐνεκεν ἀπὸ Ταρσοῦ ἐξῆλθεν ὁ τε Ἀβελδάκης ἐκεῖνος καὶ ὁ τοῦ Σαμωνᾶ πατὴρ· καὶ τοὺτους ὁ βασιλεὺς ἐδέξατο, κόσμῳ πολλῷ τὴν Μαгнаύραν κατακοσμήσας. Ἐκαλλύπτειν δὲ καὶ τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν παντελῶς, καὶ ὑπέδειξεν ἅπαντα τὰ τίμια σκευὴ τοῖς Ἀγαρηνοῖς· ὅπερ ἀνάξιον ἦν Χριστιανικῆς καταστάσεως, ἀθεμίτους καὶ ἀλλοεθνέσιν τὰ τῆς τοῦ Θεοῦ λειτουργίας σκευὴ καταθέσθαι. Ὁ δὲ τοῦ Σαμωνᾶ πατὴρ ἠθέλησεν συναῖναι τῷ υἱῷ· ὁ δὲ οὐ κατεδέξατο τοῦτο, ἀλλὰ μᾶλλον παρήγει εἰς τὰ οἰκεία ὑποστρέφειν καὶ τῆς ἰδίας ἀντίχεσθαι πίστεως. «Κάγῳ δὲ, φησὶν, εἴπερ δυνήθῃ, τάχιστα πρὸς σὲ ἐπανελεύσομαι.»

κθ'. Τῇ δὲ τῆς Πεντηκοστῆς ἡμέρᾳ στέφει ὁ Λέων ὁ βασιλεὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον διὰ Εὐθυμίου πατριάρχου. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς Κωνσταντῖνον ἀνθρώπων αὐτοῦ, τὸν πρότερον Βασιλεῖω μαγίστρω καὶ κανικλείῳ δουλεύσαντα, τῇ Αὐγούστῃ ἐπιδίδωκεν πρὸς τὸ ταύτῃ ὑπηρετεῖσθαι· ὃς τοσοῦτον ἔργον πῆθη παρὰ τε τοῦ Λέοντος καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ὥστε καὶ τὸν Σαμωνᾶν διαφθορεῖσθαι αὐτὸν καὶ λαιδορεῖσθαι τοῦτον ὡς τῇ Αὐγούστῃ συνόντα· ὅπερ ὁ βασιλεὺς ἀληθὲς εἶναι ὑπονόησας, ἀποστείλας ἀπέλειπεν αὐτὸν ἐν τῇ τοῦ Ἁγίου Ταρασίου μονῇ, αὐτῷ τῷ Σαμωνᾶ ἐπιτρέψας τοῦτο ποιῆσαι. Μετ' ὀλίγον δὲ βουλόμενος τοῦτον ἀναλαβεῖσθαι, ἐκέλευσεν τῷ Σαμωνᾶ ἐν τῇ τῶν Σπειρῶν μονῇ τοῦτον ἀπαγαγεῖν. Ἐν τῷ Δαματρῷ οὖν ὁ βασιλεὺς ἐξελθὼν, καὶ ἐν τῇ τοῦ Σαμωνᾶ ἀριστήσαντος μονῇ, εἶδεν Κωνσταντῖνον, καὶ παρευθὺ διεκλεύσατο, καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν ἱμάτια κοσμικὰ, καὶ ἐπέδωκεν εἰς χεῖρας τὸ τοῦ βασιλέως ποτήριον ἐν τῷ ἀρίστῳ, καὶ ὑπέστρεψεν μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ παλατίῳ. Ὑπῶν δὲ Σαμωνᾶς τὴν τοῦ βασιλέως ἀγάπην πρὸς Κωνσταντῖνον αὐξανομένην, πιττάκιον συντίθησι μετὰ μεγίστου κοινωνίου καὶ Μιχαὴλ Τζιρήθωνος λοιδορίας κατὰ βασιλέως ἔχον [P. 252] ἀπείρους, διὰ τοῦ Ροδίου Κωνσταντῖνου τοῦ αὐτοῦ ὑπογραφῶς τοῦτο συντά

ξυντες · ὅπερ ἐν τῷ μητατορίῳ ἔβριψαν. Τοῦ δὲ βασιλέως εἰσκληλυθὸτος ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ μητατορίῳ γενομένου, καὶ ἐν ᾧ ἡδύχετο τόσῳ τούτου εὐρηκῶς καὶ ἀναγνοὺς πολλῇ θλίψει κατεσκαδάσθῃ, καὶ ἐζήτει τὸν τούτου πεπονηκότα.

λ'. Γέγονε δὲ ἐκλειψίς σεληνιακή. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν μητροπολίτην Συννάδων Πανταλέοντα προσεκαλῶσατο, μαθεῖν παρ' αὐτοῦ τὸ τῆς ἐκλειψίως ἀποτέλεσμα · ὃν προσερχόμενον πρὸς τὸν βασιλέα ὁ Σαμωνᾶς ἠρώτησεν · *Εἰς τίνα ἡ ἀκώσις;* Ὁ δὲ ἔφη · *Εἰς σέ · καὶ ἐὰν τὴν Ἰουρίου τρισκαιδακτῆτη διέλθῃς, οὐδὲν ἔκτοτε κείσῃ κακόν.* Πρὸς δὲ τὸν βασιλέα εἶπεν ὡς εἰς τὸ δεύτερον πρόσωπον ἡ ἐκλειψίς ἀποσκήψῃ. Ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπώπτευσεν τοῦτο εἰς Ἀλέξανδρον τὸν αὐτοῦ ἀδελφὸν ἀποβήσθαι. Ὁ δὲ Τζιρήθων ἰδὼς τῷ βασιλεῖ μετὰ ταῦτα καθωμολόγησεν ὡς ὁ Σαμωνᾶς εἶη τὸ πιττάκιον πεπονηκώς. Παρευθὺ οὖν καταδιβάσει Σαμωνᾶν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ἀποκτείνει μοναχὸν καὶ ἀπάγει αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ Μαρτινακίου μονήν. Ἐποίησεν δὲ Κωνσταντῖνον παρακοιμώμενον, καὶ ἔκτισεν αὐτῷ μονὴν ἐν Νοσιαῖς, καὶ παραγενόμενος ἅμα Εὐθυμίου πατριάρχῃ ἐνεκαίνισεν αὐτήν.

λδ'. Ὁκτωβρίῳ δὲ μηνὶ ναυμαχία γέγονεν Ἡμερίου λογοθέτου μετὰ Δαμιανοῦ καὶ Λέοντος τῶν Ἀγαρηνῶν, στρατηγούντος ἐν Σάμῳ Ῥωμανοῦ τοῦ μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντος. Ἦν τῇθῃ Ἡμέριος καὶ μόλις διεσώθη, σχεδὸν ἀπάντων τῶν μετ' αὐτοῦ κεκινδυνευκότων.

λβ'. Κοιλιακῷ δὲ νοσήματι περιπεπτωκώς Λέων ὁ βασιλεὺς εἰς ἀδυναμίαν ἤλθεν ἐσχάτην, ὥστε μόλις δύνηται αὐτὸν κατὰ τὸν βασιλικὸν τύπον ἐν τῷ τῆς ἐγκρατείας δημηγορήσαντα · *Ὁρᾶτε κατασκηνοτάμε καὶ νόσῳ τρυχέμενον · οὐκέτι τάχα μεθ' ὁμῶν καταλήψομαι τὴν τοῦ Χριστοῦ ἀνάστασιν.* Γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμός εἰς τὰ τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας κηροῦλάρια, καέντων τῶν τοποθεσιῶν καὶ χαρτοθεσιῶν τῆς πατριαρχικῆς σακέλλης. Μαθὼν δὲ ἰα', ἡμέρᾳ γ', ἰνδικτιῶνος ιε', τελευτᾷ Λέων ὁ βασιλεὺς, Ἀλεξάνδρῳ τῷ αὐτοῦ ἀδελφῷ τὴν βασιλείαν παραδούς · ὃν ἰδὼν, ὡς φασὶ, πρὸς αὐτὸν ἐρχόμενον ἔφη · *Ἰδὲ ὁ κακὸς καιρὸς μετὰ δεκατρεῖς μῆνας.* Πολλὰ δὲ τούτῳ ἐνέσκηψεν ἐκλιπαρήσας τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον φυλάττειν.

A offerre illi moris erat, libellum offendit legique. Quare in magnam animi anxietatem conjectus ejus injuriæ auctorem perquirebat.

30. Contigit autem lunam deliquio laborare. Tum imperator Pantaleonem metropolitam Sinadensem accersivit, ut lunaris ejus defectus effectum edoceret. Dumque ad imperatorem accedit, sciscitatur ex illo Samonas, *cuiam defectio illa malefica futura sit?* cui ille: *Tibi. Si tamen Junii mensis diem tertium decimum excesseris, nihil deinceps mali patieris.* Ad imperatorem vero dixit ad eum spectare eclipsis vim, qui secundas ab illo teneret; atque hoc Leo de fratre suo Alexandro accepit. Verum Tziretho postea imperatori seorsum confessus est Samonam libelli auctorem esse. Statim ergo Leo Samonam domum suam abire jussit inque monachum tonderi; relegatque in Martinacii monasterium. Constantinum vero accubitorem fecit, ædificavitque ei monasterium in Nosiis, ac veniens illius encænna cum Euthymio patriarcha peregit.

31. Mense Octobri commissa navalis pugna Hemerio logothetæ 377 cum Damiano et Leone Agarenis, Sami prætore Romano, qui postea rerum potitus est. Victus ea congressione Hemerius, ægreque ipse evasit, cunctis propemodum cum eo militantibus in vitæ periculum adductis.

C 32. Porro Imperator cœliaco morbo correptus coque in summam redactus invaletudinem, ut vix potuerit jejuniis tempore ex imperatorum more concionem in hæc verba habere: *Videlis me contabuisse et morbo consumptum esse; nec forte ad Christi resurrectionem vobiscum vitam producam.* Contigit autem incendium in Magnæ ecclesiæ cerulariis, quo patriarchalis sacelli scrinia omnia combusta sunt. Maii undecima, die tertia, indictione 15 diem obiit Leo imperator, tradito fratri suo Alexandro imperio; quem ad se venientem cum vidisset, dixisse ferunt: *En malus temporis articulus post tredecim menses.* Etiam vero atque etiam illum rogavit ac obtestatus est ut filium suum Constantinum servaret.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

ΥΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

IMPERIUM ALEXANDRI BASILII FILII.

[P. 253] α'. Ἀλέξανδρος ἐβασίλευσεν ἔτος ἐν, ἡμέρας κβ' σὺν Κωνσταντίνῳ τῷ υἱῷ Λέοντος. Ἀποσταλάς δὲ ἤγαγεν Νικόλαον ἐκ Γαλακρηγῶν, καταγαγὼν

PATROL. GR. CIX.

D 1. Alexander imperavit cum Constantino Leonis filio annum unum, dies viginti duos. Mittens vero Nicolaum ex Galacrenis revocavit, deurbatogue

Digitized by Google

Euthymio eum iterum in patriarchali solio collocavit. Habito autem **378** in Magnaura consilio, exquo Agatho deducto Euthymio, una cum Nicolao sedens sacerdotali enim dignitate exiit. Mox vero velut feræ bestiæ in venerandum sacrumque virum insilientes, venerabilem barbam vellicabant, inque cervicem pellebant, aliisque gravissimis modis excruciabant, inscensorem vocantes et adulterum, quique alienam invasisset uxorem. Quæ omnia vir sanctus et venerabilis placidè ac silentio sustinebat. Exsilio itaque ad Agathi ædes relegatus vitæque functus in monasterio suo in urbe sepultus est. Clericus ille patriarchæ, qui in Magnaura cum mitteretur in exsiliū canos ei vulserat, domum reversus ea ipsa hora incendio absumptam invenit, filiamque manibus oreque impeditam omnique sermonis vi destitutam; quæ et lecto decumbens ad Nicephori usque imperatoris (magnifici illius victoris) tempora duravit, in diurnum cibum stipem mendicans.

2. Alexander itaque cum et olim sic comparatus esset ut molliori vitæ cupidiusque ac venationibus tempus omne addiceret, ob Leonis scilicet fratris suspiciones, nihilque regium agigaret, sed deliciis et impudiciis incumberet, etiam solus rerum potitus nullum generosæ indolis specimen edidit aut dignum memoria quidquam egit. Statim enim ac inperium solus capessivit, Joannem clericum cognomento Laxanem rectorem **379** fecit; qui et paulo post defuncto Alexandro, in Hebdomo pila ludens, male periiit.

3. Similiter quoque Gabrielopolum et Basilitzem Scythiarum ortum genere vehementer ditavit, ac palatii eos opibus cumulavit. Ferunt sæpius animo agitasse ut eundem Basilitzem imperatorem præficeret ac Constantino Leonis filio virilia exsecaret; quod illius consilium dissiparunt viri in Leonem propensiore animo, dum modo teneræ ætatis puerum, modo infirmæ valetudinis esse causarentur. Eo imperante stella cometes ab occidente apparuit (xiphiam appellant ob gladii similitudinem) sanguinisque effusionem in civitate portendere aiebant.

4. Cæterum Alexander se ipse impostoribus ac prestigiatoribus dedens ab eis in eam mentem adductus est, ut æprum æneum in Circo erectum suum ille signum esse existimaret. Aiebant enim Leoni fratri adversari, ejus porcorum affinem vitam purescenda dentesque porco, qui desiderabantur, instaurari curavit. Eadem erroris fallacia, equestri edito certamine, sacris ecclesiarum aulæis et caudelabris Circum ornavit, Dei honorem miser idolis tribuens. Unde et cito divina ultione honorem amisit.

5. Hemerium logothetam ab Agarenica clade reversum in palatii **380** monasterium Campa dictum relegavit, ei minitatus, ut qui Leone ejus

Α τοῦ πατριαρχείου Εὐθύμιον, καὶ ἐνθρονιάσεν τὸν αὐτὸν Νικόλαον τὸ δεύτερον. Ποίησας δὲ σελέντιον ἐν τῇ Μαγναύρᾳ Ἀλέξανδρος κατήγαγεν ἀπὸ τῶν Ἀγαθοῦ Εὐθύμιον, καὶ ἅμα Νικόλαῳ καθέσθεις τὴν αὐτοῦ καθαίρεσιν ἐποίησαντο. Εὐθύς δὲ ὡς περ ἀνήμεροι θῆρες ἐμπειρηηκότες τοῦ ἱεροπρεποῦς ἀνδρὸς τὴν σεδασμίαν γενειάδα ἀπέτιλλον καὶ ἐπὶ τράχηλον ὤθουν καὶ ἄλλας ἀνυπολόστους ποινὰς τούτῳ ἐπέφερον, ἐπιβάτην ἀποκαλοῦντες καὶ μοιχὸν καὶ ἀλλοτρίᾳ ἐπιπεδησάντα γυναῖκα. Ὁ δὲ ἱερὸς ἐκεῖνος ἀνὴρ καὶ αἰδέσιμος πρῶως πάντα καὶ ἡσύχω; ὑπέφερεν. Ὑπερ-όριος οὖν ἐν τοῖς Ἀγαθοῦ σταλεῖς, καὶ τέλει τοῦ βίου χρησάμενος, ἐν τῇ πόλει θάπτεται εἰς τὴν αὐτοῦ μονήν. Ὁ δὲ τοῦ πατριαρχίου κληρικὸς τὰς ποικίλας αὐτοῦ τί-
B λας εἰς τὴν Μαγναύραν ἐν τῷ ἐξορίζεσθαι αὐτὸν, ὑποστρέφας εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, τὴν αὐτὴν τὴν ὥραν ὃ οἶκος αὐτοῦ πυρκαϊᾷ παραδόθῃ ἄοράτω. Εὗρε δὲ καὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ ἐπιλημμένην καὶ κρατηθεῖσαν καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν λαλίαν· ἥτις καὶ κλινήρης οὖσα διήρκεσε τὴν ἐφήμερον τροφὴν ζητούσα μέχρι Νικηφόρου βασιλέως τοῦ Νικητοῦ.

Β. Ὁ οὖν Ἀλέξανδρος καὶ πάσαι τούτο ἔργον ἔχων, τὸ ἀδροδαίτος εἶναι καὶ τοῖς κυνηγεσίαις προσέχειν διὰ τὰς ὑπεροφίας τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Λέοντος, καὶ μηδὲν βασιλέως ἔργον διαπραττέσθαι, ἀλλὰ τὸ τρυφᾶν καὶ ἀσελγείαις σχολάζειν ἡγαπηκῶς, μονώτατος ἄρξας οὐδὲν γενναῖον ἢ λόγου ἄξιον κατεπράξατο. Ἄμα γὰρ τῷ γενέσθαι μονοκράτωρ Ἰωάννην παπᾶν (Λαζάνης τούτῳ ἐπώνυμον) ραίκτωρα πεποίηκεν·
C ὃς καὶ κακῶς τὸ ζῆν ἀπέρρηξεν μετὰ θάνατον Ἀλεξάνδρου ἐν τῷ Ἐβδόμῳ σφαιρίζων.

Γ. Ὡσαύτως οὖν καὶ Γαβριηλόπουλον καὶ Βασιλέτζην τὸν ἀπὸ Σκλαβίας ἐσφοδρῶς κατεπλούτισεν καὶ τοῖς τοῦ παλατίου περιτνήλῃς χρήμασι. Φασι δὲ καὶ βεβουλευσθαι αὐτὸν πολλάκις [Ρ. 234] τὸν αὐτὸν Βασι-
λίτζην εἰς βασιλεῖα προχειρίσασθαι, τὸν δὲ Κων-
σταντίνον τοῦ Λέοντος υἱὸν εὐνουχεῖν· ἥτις βουλὴ καὶ διεσκέδασθη παρὰ τῶν εὐνοούντων τῷ Λέοντι, ποτὲ μὲν ὡς νήπιός ἐστι, ποτὲ δὲ ὡς ἀσθενὴς ὑποτι-
θεμένων. Ἐπὶ τούτου ἀσπὴρ ἐφάνη κομήτης ἐκ δύ-
σεως· ξίφιαν αὐτὸν ἐκάλουν, ὃ ἱμάτων χύσιν προ-
σημαίνειν ἐν τῇ πόλει γενέσθαι ἔφασαν.

Δ. Οὗτος Ἀλέξανδρος πλάνους ἑαυτὸν καὶ γόσην ἐκδεδωκῶς ἐπέισθη ὑπ' αὐτῶν ὡς ὃ ἐν τῷ ἱππικῷ σύστροφος χαλκοῦς ἑστηκῶς στοιχεῖον αὐτοῦ εἶναι·
λίσονται γὰρ τῷ αὐτοῦ, φασίν, ἀδελφῷ ἀντιμάχεται, χοιρίθιον τὸν ἀνόητον ὑπεμφαίνοντες. Ὁ δὲ τούτοις ἀπατηθεὶς αἰδοῖα καὶ ὀδόντας τῷ χοίρῳ προσαν-
ενώσεν ὡς λειπομένους αὐτῷ. Τῇ τοιαύτῃ οὖν πλάνῃ πεποιθὼς ἱππικὸν πεποίηκεν, καὶ τοὺς ἱεροῦς τῶν ἐκκλησιῶν πέπλους καὶ τοὺς λαμπτήρας ἀναλαβὼν τὸ ἱππικὸν κατακόσμησεν, τὴν τοῦ Θεοῦ τιμὴν τοῖς εἰδῶλοις ὃ δελταῖος παρὰσχών. Αἰδὲ καὶ τὴν τιμὴν παρὰ Θεοῦ ἀψηφάμενος ὡς τάχιστα.

Ε. Ἡμερῖον δὲ λογοθέτου ἐκ τῆς ἡττης τῶν Ἀγαρηνῶν ὑποστρέψαντος, ἀποστείλας περιώρισεν αὐτὸν ἐν τῇ μονῇ τοῦ παλατίου ἢ ἐπὶ πόνυμον Καμπῷ δι-

απειλησάμενος αὐτὸν ὡς ἐχθρὸν φανέντα ἐν ταῖς ἡμέ-
ραις τῆς βασιλείας τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Λέοντος· ὁ δὲ
περιωρισμένος ἐπὶ μῆνα· ἔξ ἐτελεύτησεν δεινῶς ὑπὸ
θλίψεως καταργασθεὶς.

ζ'. Ὁ δὲ ἀρχὼν Βουλγαρίας Συμεὼν πρόσθεις
πρὸς Ἀλέξανδρον ἐξαπίστεileen περὶ τῆς εἰρήνης,
μηνύων ὡς ταύτην ἀσπάζονται, καὶ τοῦ φιλοφρονεῖσθαι
αὐτὸν καὶ τιμᾶσθαι, ὥσπερ δὴ καὶ ἐπὶ τοῦ βασιλέως
Λέοντος. Ὁ δὲ ἀνολίξ καὶ ἀφροσύνη κρατηθεὶς τοὺς
πρόσθεις ἀτίμως ἐξέπεμψεν, ἀπειλαῖς χρώμενος κατὰ
Συμεὼν καὶ καταπλήττειν οἰόμενος. Τῆς οὖν εἰρήνης
διαλυθεῖσης ὅπλα κατὰ Χριστιανῶν κινήσαι Συμεὼν
ἐβουλεύετο.

ζ'. Ἀλέξανδρος δὲ ἀριστήσας καὶ οἰνωθεὶς ἐν τοῖς
ὑπὸ κύνα καύμασιν κατήλθεν τῇ τῆς σφαίρας χρή-
σθαι παιδίῳ. Ῥομφαίᾳ δὲ θεηλάτῳ πληγείῃ καὶ
ἀνελθὼν, αἷματος αὐτοῦ πολλοῦ ἐκ τῶν ρινῶν καὶ αἰ-
δοῖων καταφερομένου, μετὰ δύο ἡμέρας ἐτελεύτησεν,
μηνὶ Ἰουνίῳ ζ', ἡμέρᾳ Κυριακῇ, Ἰνδικτιῶνος πρῶ-
της, ἐπιτρόπους καταλιπὼν Νικόλαον πατριάρχην καὶ
Στέφανον μάγιστρον καὶ Ἰωάννην μάγιστρον τὸν
Ἑλαδῆν καὶ Ἰωάννην βαίκτηρα καὶ Εὐθύμιον καὶ
τὸν Βασίλειον καὶ τὸν Γαβριηλόπουλον, τὴν βασι-
λείαν τῷ υἱῷ Λέοντος Κωνσταντίνῳ παραδούς. Ἀπ-
έθαντο δὲ Ἀλέξανδρον ἐν τοῖς τάφοις τῶν βασιλέων,
καὶ ἐτέθη μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Βασιλείου.

A fratre imperatore iniquior ipsi hostisque exstis-
sit. Qua ille per menses sex sequestratione, nimio
mœrore ex casus atrocitate confectus, exstinctus
est.

6. Symeon Bulgariae princeps, missis ad Alexan-
dram legatis, de pace significat, illi se studere, et
ut se ille demereatur ac colat, velut Leone impera-
tore. Alexander dementia ac insipientia actus le-
galis contumeliose dimittit, minisque adhibitis,
quibus incussurum se Symeoni terrorem existima-
verit. Soluta ergo pace Symeon arma movere ad-
versus Christianos cogitaba'

7. Cæterum Alexander large pransus vinoque
ingurgitatus sub caniculæ ardoribus, cum ad pila
ludendum descendisset, Deo ultore percussus,
multoque per nares et veretrum cruore fuso, post
biduum vivis excessit, mensis Junii 6, die Dominica,
indictione prima, tutoribus relictis Nicolao patri-
archa et Stephano magistro Joanneque magistro
Elada et Joanne rectore et Euthymio et Basilite et
Gabrielopulo, transato in Constantinum Leonis
filium imperio. Illatus Alexander imperatorum se-
puleris ac cum Basilio patre conditus est.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΥΙΟΥ ΛΕΟΝΤΟΣ.

CONSTANTINI LEONIS FILII IMPERIUM.

[P. 235] α'. Κωνσταντίνος δὲ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ
τελευτήσαντος Λέοντος καί· ἐτι τυγχάνων (ἔβδομον
γὰρ εἶχεν τῆς ἡλικίας ἔτος) ὑπὸ Ἀλεξάνδρου θελοῦ
αὐτοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ καταλείπετο, ὑπὸ ἐπιτρόπους
τελών. Ἐβασίλευσεν οὖν ὑπὸ τῶν αὐτοῦ ἐπιτρόπων
καὶ σὺν τῇ μητρὶ ἔτη ἑπτὰ, ἅμα δὲ Ῥωμανῷ πενθε-
ρῷ αὐτοῦ, ὧν ἐν ὑποταγῇ, ἑτέρα ἔτη χς', μονοκρά-
τωρ δὲ ἔτη πεντεκαίδεκα, ὡς εἶναι τὸν πάντα χρόνον
τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἔτη νε'. Λαβόμενος οὖν τῆς τοῦ
παλατιοῦ ἐξουσίας ὁ πατριάρχης Νικόλαος, ὥστε καὶ
αὐτὸς ἐπίτροπος· ὧν σὺν τῷ μαγίστρῳ Στεφάνῳ καὶ
τῷ Ἑλαδῇ Ἰωάννῃ μαγίστρῳ καὶ αὐτῷ, τὴν τοῦ
κοινοῦ πρόνοιαν ἐποιεῖτο καὶ τὴν φροντίδα εἶχεν τῶν
τῇ βασιλείᾳ πραγμάτων ἀνηκόωντων ὁσμήραι.

β'. Ἐν τούτοις οὖν τῆς βασιλείας οὕσης, δηλοῦται
Κωνσταντίνῳ τῷ δουκὶ, δομestικῷ τυγχάνοντι τῶν
σχολῶν, παρὰ τινων τῶν ἐν τῇ πόλει μαγιστάνων φι-
λοπόντων αὐτὸν ὡς ἀνδρεῖον καὶ νονευγῇ καὶ καλῶς
δυνάμενον τὴν βασιλείαν κυβερνᾶν, [P. 236] εἰσελ-
θεῖν καὶ ταύτης ἐγκρατὴς γενέσθαι ἀπονητέ. Ὡς δὲ

381 1. Constantinus Leone patre mortuo adhuc
puer (septimum quippe agebat ætatis annum) ab
Alexandro patruo in imperio sub tutoribus relin-
quitur. Sub illis itaque ac cum matre sua impera-
vit annos septem, cum Romano socero illique
subjectus annos alios sex supra viginti; solus de-
nique imperium rexit annos quindecim. Atque
adeo ejus imperii tempus omne annorum quinque
supra quinquaginta spatio concluditur. Arrepta
itaque Nicolaus patriarcha aulæ potestate (ut qui
ipse tutor cum magistro Stephano et Joanne Elada,
ipso pariter magistro, erat) reipublicæ prospiciebat,
quotidieque rebus ad imperium spectantibus sedulo
operam navabat.

2. Eo igitur reipublicæ statu, ac cum sic Roma-
num administraretur imperium, quidam ab urbe
Constantino Duci scholarum domestico, quem ut
virum fortem ac catum probeque gerendi imperio
parem gnævumque diligenter, ut adesset signifi-
cant: fore nimirum ut nullo labore rerum in

summam transferret. Non desunt autem qui dicant A etiam Nicolaum patriarcham, cum nesciret Alexandri testamento se tutorem relictum, negotii partibus Artabasdo conceditis, cui sacerdotali munere **382** interdictum fuerat, ad Constantinum ducis filium scripsisse, hortantem ut ad capessendum imperium sese Byzantium conferret; ob easque latas litteras id muneris consecutus est ut percelebris Sophiæ sacerdotum princeps esset, Andreæ scilicet pater, qui nostra ætate pingendi artem præ Apelle et Agatharcho Heraclideque et Philæno Byzantiis majore cultu provexit ac nobilitavit.

5. Porro Constantinus, ut qui jam ante imperium somniaret, statim acceptis litteris in urbem involat, lectis militibus stipatus, nec ipsa multitudine spernendis; nocturne per Michaelis protovestiarii haud procul ab arce ostiolum ingressus in socii sui Gregoræ ædibus cum sociis insomnis permansit. Nicetas vero a secretis, qui postea protonotarius fuit, Constantini adventum Constantino patricio et monacho Eladico nuntiavit; amboque eadem nocte ad Constantinum ducem accesserunt; consertoque consilio, cum necdum illuxisset, cum facibus militumque non levi armata manu et turba Circi portam occupant, ac Constantinum faustis acclamationibus imperatorem salutant. Ibi ejus equis a præsidariis iisque qui intra portas erant, lancea confixus interiit. Haud itaque illic receptus Constantinus, sed repulsus, velut dæmonis cujusdam afflatu furiis actus, nec præ imperii cupiditate mentis **383** satis compos, in Circum se tristis vultuque demisso subducit, malum omen reputans, quod equisonem necatum amiserit. Illinc itaque, faustis acclamationibus prosequentibus, ad Chalcem usque venit; perque ejusdem Chalces portam ferream ad excubitorum usque stationem evasit. Interim magister Joannes Eladas, ex sodalitatibus classiariisque delectu habito, armis instructos adversus Ducem misit. Ad Chalcem usque cum venissent, consertoque prælio, multi utrimque gladiis perempti ceciderunt; ingensque adeo strages fuit, ut et sanguinis rivus instar fluminis stagnarent. Occisus est et Gregoras ducis filius et Michael ejus consobrinus, nec non Curtices Armenius. Hæc videns Constantinus dux, cum maxima esset turbatio, equum impulit. Ille in lapideis tabulis, quibus locus constratus erat, collapsus sessorem excussit. Quem in terram projectum solumque derelictum quispiam offendens (alii enim dispersi ac palantes erant) ejus caput gladio abscedit, inque omnium oculis, ad vulgi errorem depellendum, imperatori detulit. Ejusmodi ducis aggressio per alium quoque modum innotuerat. Nempe Nicolaus quidam publicanus in Chaldia, publicisque vectigalibus præfectus, Christiana ejurata religione in Syriam se receperat. Illic agens astronomiæ seu magis astrologiæ cuidam operam dabat. In nigro

τινες, καὶ Νικόλαος πατριάρχης ἡγνοῶν ὡς καὶ ἐπιτροπὴν Ἀλεξάνδρου αὐτῷ ἐγκειρίστο τὰ τῆς ἐξουσίας ἐπιτροπεῖν, Ἀρταβάσδω ἐγκειρίσας, ᾧ τὸ ἱερατεῦσιν ἐνεῖργητο, ἐξαπέστειλε πρὸς τὸν τοῦ δουκὸς Κωνσταντίνου, παρακλεισόμενος εἰσεληλυθῆναι τῇ βασιλίδι, ὡς τῆς βασιλείας ἐπιλάβηται· ὃς δὲ τὴν τοῦ γράμματος διαπόρθευσεν τῆς περιωνύμου Σοφίας· πρῶτος τῶν ἱερωμένων κεκλήρωται. Οὗτος γὰρ γεννήτωρ Ἀνδρέου τοῦ ἐν χρόνοις τοῖς καθ' ἡμᾶς τὴν ζωγραφικὴν τέχνην εἰς ἄκρον ἐλάταντος, ἦτορ Ἀπελλῆς καὶ Ἀγάθαρχος Ἡρακλείδης· τε καὶ Φιλόνιος οἱ Βυζάντιοι, καθεστῆται.

γ. Ὁ δὲ, ὅτε καὶ πρότερον αὐτὴν ὄνειροπολῶν καὶ τοῦ στέφους αἰετὶ ἐφιέμενος, ὡς εἶχε τάχος τὴν βασιλεύουσαν κατέλαβεν ἅμα τοῖς σὺν αὐτῷ τῶν στρατευμάτων ἐγκρίτοις*, ἱκανοὶ οὔσι. Καὶ νυκτὸς διὰ παραπύλλου εἰσελθὼν τοῦ πρωτοβεστιαρίου Μιχαήλ, οὔσης πλησίον ἀκροπόλεως, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ Γρηγοῦρᾶ δῦπνος μετὰ τῶν συνόντων αὐτῷ διετέλεσεν. Νικίτας δὲ ἀσκηρῆτις, ὁ μετὰ ταῦτα πρωτονοτάριος γεγὼς, τὴν Κωνσταντίνου ἀφίξιν τῷ πατρικίῳ Κωνσταντίνῳ καὶ μοναχῷ τῷ Ἐλαδικῷ κατεμήνυσεν· καὶ ἄμφω τῇ αὐτῇ νυκτὶ πρὸς τὸν δοῦκα Κωνσταντίνον παρεγένοντο, καὶ βουλὴν ποιησάμενοι οὐπω τῆς ἡμέρας καταλαβοῦσης μετὰ λαμπάδων καὶ λαοῦ πολλοῦ καὶ ὄχλου τὴν τοῦ ἱπποδρόμου πύλιν καταλαμβάνουσιν, Κωνσταντίνον εὐφημοῦντες· ὡς βασιλεῦσα· ἔνθα δὲ ὁ τοῦτου ἱπποκόμος λογχευθεὶς παρὰ τῶν ἐντὸς τῶν τοῦ ἱπποδρόμου πυλῶν ἀνῆρέθη. Μὴ δεχθεὶς οὖν ἐκείσε ὁ Κωνσταντίνος, ἀλλ' ἀποσοβήθει, ὥσπερ ὑπὸ τινος ἐκδακνυόμενος δαίμονος καὶ μὴ ἐφεισθεῖς ἔχων τὸν λογισμόν τῷ τῆς βασιλείας ἔρωτι, ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ ὑπεχώρησεν στυγνὸς τε καὶ κατηφής· κακὸν οἰωνὸν τὴν τοῦ ἱπποκόμου κρίνας σφαγὴν. Ἐκείθεν οὖν εὐφημούμενος ἦλθεν μέχρι τῆς Χαλκῆς, καὶ διὰ τῆς Σιδηρᾶς πύλης τῆς αὐτῆς Χαλκῆς εἰσεληλυθὼς, μέχρι τῶν Ἐξκουβίτων παρεγένετο. Ὁ οὖν μάγιστρος Ἰωάννης ὁ Ἐλαδὸς ἐκλογὴν τῶν τε τῆς ἐταιρείας καὶ τῶν ἐλατῶν ποιησάμενος μεθ' ὅπλων τούτους ἀπέστειλεν κατὰ τοῦ δουκὸς. Ἐλθόντων οὖν μέχρι τῆς Χαλκῆς, καὶ πολέμου συστάντος, πολλοὶ ἐξ ἀμφοτέρων ἔπεσον τῶν μερῶν, ἔργον ἐκείσε μαχαίρας γινόμενοι, καὶ τοσοῦτον ὥστε τὸν τόπον ἐνλημνασθῆναι τῷ αἵματι **D** ποταμὸν καταρρέοντι. Ἀνῆρέθη δὲ καὶ Γρηγοῦρᾶς· υἱὸς τοῦ δουκὸς [P. 237] καὶ Μιχαὴλ ὁ ἐξάδελφος αὐτοῦ καὶ ὁ Κουρτίκης ὁ ἐξ Ἀρμενίων. Ταῦτα ὁ δοῦξ Κωνσταντίνος μαθὼν, ταραχῆς ὅτι πλείστης γενομένης, τοῦ ἱπποκτοῦ ἐξήλαυνεν. Ὁ δὲ ταῖς ἐκείσε ὑπεστρωμέναις κατολισθῆσας πλαστὴν εἰς γῆν τὸν ἐπιβάτην κατέβαλεν. Ἐπεὶ δὲ τις αὐτὸν κατὰ γῆς ἐρριμμένον καὶ μεμονωμένον κατέλαβεν (οἱ γὰρ ἄλλοι διεσχεδασθῆσαν ἅπαντες), ἔφει τὴν τοῦτου ἀπέτεμε κεφαλὴν, ἥτις τῷ βασιλεὶ προσενηνέκτο καταφανῆς ἅπασι τῆς ἀπάτης εἰς ἀποτρόπαιον. Τὸ δὲ τοιοῦτον αὐτοῦ ἐγγέγραμμα κατὰ τινὰ καὶ ἄλλον τρόπον ἐβδὴλῳτο. Νικόλαος γὰρ τῆς καὶ ἐν Χαλδίᾳ τῶν δημο-

VARIÆ LECTIONES.

* ἀκροπόλει;

αίων εἰσπράξει· ἐμπειστευμένοις εἰς Συρίαν ἀφίξιντο, τῆς καθ' ἡμᾶς εὐσεβείας ἑξάρως γεγωνός· ὃς ἐκεῖσε διατρέθων ἀστρονομίας ἢ ἀστρολογίας τινὸς μᾶλλον μεταποιεῖτο. Θύτος ἐν μελανεμβαφεῖ γράφας ὑφάσματι ἀπεστάλκει τοῦτο πρὸς τὸν λογοθέτην Θωμᾶν, οὗ δὴ ρυθθέντος ἐν ὕδατι παρὰ Μανουὴλ τοῦ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐρμηνεύας τὰ ἐν αὐτῷ πεφανέρωται τοῦ τοῦ δουκὸς· νεωτερισθῆσεται γὰρ ἀφρόνως, καὶ εὐθέως ὀλοθρευθῆσεται.

δ'. Τοῦτων οὖν οὕτω τελεσθέντων, Γρηγορὸς τοῦτου πενθερὸς μετὰ Λέοντος, ὃν Χοιροσφάκτην ὠνόμαζον, τῇ Ἀγίᾳ Σοφίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ προσέφυγον· οὗς καὶ βίᾳ ἐκεῖσε ἀποσπᾶσαντες ἀπέχειραν μοναχοὺς ἐν τῇ τῶν Στουδίου ἑκκλῆσιᾳ. Κωνσταντῖνον δὲ τὸν Ἑλαδικὸν βουνεύροις τύφαντες ῥάχη τε περιβαλόντες καὶ ὄνυα καθίσαντες διὰ μέσης τῆς πόλεως ἐδριάμμευσαν, καὶ ἐν τῇ τοῦ Δαλμάτου ἀπαγαγόντες μονὴν ἐγκατάκλειστον τῇ καταδίχῃ πιπιήκασιν. Λέοντα δὲ τὸν Κατακάλτην καὶ Ἀβεσσαλῶμ τὸν τοῦ Ἀροτρᾶ ἐκτυφλώσαντες ἐν ἑξορίᾳ παρέπεμψαν. Κωνσταντῖνον δὲ τὸν τοῦ Εὐλαμπίου υἱὸν καὶ ἐτέρους σὺν αὐτῷ Φιλῶθεος ὑπαρχοῦς ὁ τοῦ Λαμπούδη ἐν τῇ τοῦ Ἰππικοῦ σφενδόνην ἀπέτμεν. Οὐ μικρὸν δὲ διερευνησάμενοι περὶ Νικήτα ἀσηκρητῆς καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Λιδῶς οὐχ εὖρον αὐτοὺς ὡς χρησαμένους φυγῇ. Τὸν δὲ Αἰγίδην ἐκεῖνον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ πολλοὺς καὶ ἀνδρείους ὄντας ἀπὸ τε τῆς ἐν Χρυσόπολει θαλάσσης καὶ μέχρι τοῦ Λευκάτου διδύμοις ξύλοις πάντας ἀνεσκόλαψεν. Καὶ πολλοὺς ἀν τῶν ἐν τέλει τότε ἀνηλεῶς καὶ ἀναιτίως οἱ λεγόμενοι οὗτοι ἐπίτροποι ἀπέκτειναν, εἰ μὴ τινες τῶν δικαστῶν [P. 238] τοῦτους τῆς ἀδίκου ὁρμῆς ἀνεχαίτισαν, ἀπὸντες αὐτοῖς, ὡς Παιδὸς ὄντος τοῦ βασιλέως, πῶς ἂν ἄνευ τῆς αὐτοῦ κελεύσεως τοιαῦτα τολμᾶτε διαπραγματοῦσθαι; Τὴν τοῦ δουκὸς οὖν γυναῖκα ἀποκείραντες εἰς τὸν ἐν Παφλαγονίᾳ οἶκον αὐτῆς ἐξαπέστειλαν, εὐνουχίσαντες καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς Στέφανον.

ε'. Αὐγούστῳ δὲ μηνὶ Συμεὼν ὁ Βουλγαρίας ἀρχὸν ἐκστρατεύσας κατὰ Ῥωμαίων σὺν ὀλίγῳ βαρεῖ καταλαβὼν τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ δὴ παρακαθίσας αὐτῇ χάρακα περιέβαλεν ἀπὸ τε Βλαχερνῶν καὶ μέχρι τῆς λεγομένης Χρυσῆς πόρτης, ἐλπίσι μετέωρος ἦν ὡς ἀπονητὶ ταύτην εἰλεῖν. Ἐπεὶ δὲ τὴν τε τῶν τειχῶν κατέμαθεν ὀχυρότητα τὴν τε ἐκ τοῦ πλήθους καὶ τὸν ὀπλιτῶν καὶ τῶν πετροβόλων καὶ τοξοβόλων ὀργάνων ἀσφάλειαν, τῶν ἐλπίδων σφαλεῖς ἐν τῷ λεγόμενῳ Ἐδδύμῳ ὑπέστρεψεν, εἰρηνικὰς σπονδὰς αἰτησάμενος. Τῶν δὲ ἐκ τῶν ἀσμένεστατα ἀποδεξαμένων, ἀποστέλλει Συμεὼν θεόκλητον μάγιστρον αὐτοῦ συλλαλῆσαι τὰ τῆς εἰρήνης. Ἀναλαβόμενοι τε ὁ τε πατριάρχης Νικόλαος καὶ Στέφανος καὶ Ἰωάννης ὁ μάγιστρος τὸν βασιλέα ἤλθον μέχρι τῶν Βλαχερνῶν, καὶ εἰσῆγαγον τοὺς δύο υἱοὺς τοῦ Συμεὼν, καὶ συνεσιόθησαν τῷ βασιλεῖ ἐν τῷ παλατίῳ. Νικόλαος δὲ ὁ πατριάρχης ἐξῆλθε πρὸς Συμεὼν, ᾗτινι τὴν κεφαλὴν ὑπέκλινε Συμεὼν. Εὐχὴν οὖν ὁ πατριάρχης ποιήσας ἀντὶ στέμματος, ὡς φασί, τὸ ἑαυτοῦ ἐπιρ-

itaque linteo scribens ad Thomam logothetam miserat; quo aqua eluto a Manuele Agarenorum interprete, 384 apparuerunt quæ in eo erant exaratae litteræ, in hanc sententiam : *Ne timueritis a duce ruffa volucre : stultie enim res novas molietur, et statim peribit.*

γράμματα· *Μὴ φοβήθητε ἀπὸ τοῦ πυρρῶς πετεινοῦ· καὶ εὐθέως ὀλοθρευθῆσεται.*

4. His itaque eum in modum peractis, Gregoras Constantini socer cum Leone Chærosphacta, quem vocant, in sanctam Dei Sophiam, sic dictam ecclesiam, confugerunt; quos inde vi extractos in Studii monasterio monachos detonderunt; Constantinum vero Eladicum nervis bubulis cæsum vilibusque ac laceris vestibus indutum asinoque impositum per mediam urbem traducentes, in Dalmatæ monasterio laeta sententia inclusum agere statuerunt. Leonem vero Catocalitem et Abessalonem Arotæ filium exæcatos in exilium miserunt. Constantinum Eulampii filium aliosque cum eo Philotheus Lampadius urbis præfectus ad Circi metam gladio obruncavit. De Niceta a secretis et Constantino Libe non exigua facta perquisitio : haud tamen inventi sunt, quod fuga saluti consulerant. Ægidam vero virum spectabilem sociosque, qui plures ac viri fortes essent, a Damali (vacca scilicet) quæ est Chrysopoli, ad Leucatum usque, lignis geniniis (id est furcis) omnes suspendit. Procerumque plures ac senatorii ordinis viros per id tempus tutores isti immuni sævitia innoxiosque peremissent, ni iudicium quidam ab injusto eos conatu ac mente retraxisset, cum dicerent : *Quid vero vos imperatore 385 adhuc puero ejusque injussu talia audetis patrare?* Ducis itaque uxorem detonsam in illius domum in Paphlagonia dimiserunt, ejusque filium Stephanum castraverunt.

5. Mense Augustio Symeon Bulgariae princeps expeditione adversus Romanos suscepta cum numero fortique exercitu Cpolim venit; obsessaque urbe ac vallo a Blachernis ad Chrysem portam ducto, illius facili negotio potiundæ spe elatus erat. Perspecta tamen mœnium firmitate populique ac præsidiariorum multitudinem necnon balistarum aliorumque omnis generis tormentorum copia, spe frustratus ad Hebdomon recedit, pacis sœdera petens. Fuit res tutoribus gratissima; missusque a Symeone illius magister Theodorus, qui de pace colloqueretur. Nicolaus vero patriarcha et Stephanus et Joannes magister assumpto imperatore, ad Blachernas usque profecti ambos Symeonis filios introduxerunt ac cum imperatore in palatio epulis acceperunt. Nicolao patriarcha ad Symeonem egresso, ille caput ei modeste inclinavit; fusaque super eum precatione, stemmatis loco capitis sui operimentum ejus capiti, ut ferunt, patriarcha iniecit. Amplissimis itaque immensisque excepti mu-

neribus Symeon ac filii, cum de pace inter eos non salis convenisset, in patriam domumque redierunt.

386 6. Constantino igitur imperatore, velut qui puer esset, matrem suam identidem requirente, quam Alexander dudum aula ejecerat, eam rursus in palatium revocant. Rerum itaque polita iunctaque civilium administrationem, Constantinum accubito-rem et Constantinum Anastasiumque germanos fratres Congulios vocatos in aulam accersit; Joannisque Eladæ consilio, Alexandri imperatoris assecclas ea removel, Joannem rectorem, sicque nuncupatum Gabritopulum et Basilitzen aliosque. Porro Augusta Dominicum hetæriarcham præficit. Magister Eladas morbo correptus ac a medicis depositus, e palatio sceclens ad Blachernas venit, ibique morbo ingravescente fato functus est. Dominici hetæriarchæ consilio Zoe Nicolaum patriarcham cum suis aula removel, irascentis specie suam ipsius jubens curare ecclesiam. Nec multo post Constantinus accubitor Dominicum hetæriarcham apud Augustam accusat, ut qui rerum summam in fratrem suum transferre cogitaret. Simulate igitur patricii dignitate ornantes, cum ex more in templum precibus communiendus descendisset, domi manere jussere. Ejus loco præficit Zoe fœderatorum turmis Joannem Garidam; Damianum vero eunuchum exenbiarum drugarium creavit. Dominicus frustra lugens ac quiritans domum se recepit.

7. Cæterum Symeone Bulgaro iterum Thraciam infestante, Augusta **387** proceribusque anxii quo pacto hominis arrogantiam compescerent, rogavit Joannes Bogas ut patricius crearetur, Patzinacas adversus eum se conducturum pollicitus. Voti compos effectus, acceptisque muneribus, ad eos iter contendit. Ac vero iclo fœdere, indeque acceptis obsidibus, cum illis in urbem rediit, Patzinacibus transmissis Isiro Symeonem se debellaturos pollicentibus. Venit vero etiam eo tempore in urbem Asotius, vir roboris fama celeberrimus, principis principum filius. Ferebant virgam ferream, cujus extrema manibus teneret, qua pollebat eximia vi, posse inflectere inque circuli formam intorquere, ferri nimirum duritie illius manuum robori cedente. Hunc Augusta venientem multo honore suscepit ac rursus in patriam remisit.

8. Mense Septembri, indictione tertia, Pancratius Armenius Adrianopolim Symeoni prodidit. Vocabatur hæc prius Orestias, ab Oreste Agamemnonis filio, qui justa venulatione ob patrem a Clytemnestra dolo necatum, ipsa una cum Ægistho occisa, gravi furore actus est, ac quo loco Ehrus Artzusque ac Artacus flumina confluunt, lotus morbo liberatus est, eodemque loco urbe condita

Λ ριπτάριον τῇ αὐτοῦ ἐπέθετο κεφαλῇ. Δώρους οὖν ἀμέτρους καὶ μεγίστους φιλοφρονηθέντες ὁ τε Συμεὼν καὶ οἱ τοῦτου υἱοὶ εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ὑπέστρεψαν, ἀσύμψωνοι ἐπὶ τῇ εἰρημένῃ εἰρήνῃ διαλυθέντες.

ζ'. Τοῦ βασιλέως οὖν Κωνσταντίνου ἄτε παιδὺς ὕντος καὶ τὴν ἰδίαν μητέρα ἐπιζητοῦντος, (ἥη γὰρ ταύτην καθήγαγεν Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς), ἀναδιδάξουσιν αὐτὴν πάλιν. Αὕτη οὖν περικρατὴς γενομένη τῆς βασιλείας ἀναδιδάξει εἰς τὸ παλάτιον Κωνσταντίνον παρακοιμώμενον καὶ Κωνσταντίνον καὶ Ἀναστάσιον αὐταδελφούς τοὺς Γαγγυλίους λεγομένους· καὶ τῇ βουλῇ Ἰωάννου τοῦ Ἑλαδᾶ κατὰ διδάξουσι τοὺς οικεῖους τοῦ Ἀλεξάνδρου βασιλέως, Ἰωάννην τὸν ραίκτηρα καὶ τὸν λεγόμενον Γαβριλόπουλον καὶ Βασιλίτζην καὶ τοὺς λοιπούς. Προχειρίζεται δὲ ἡ Αὐγούστα Δομνίκον ἐταιρειάρχην. Μάγιστρος δὲ ὁ Ἑλαδᾶς νόσῳ προσπεσὼν καὶ ἀπαγρευθεὶς παρὰ τῶν ἱατρῶν, χατελθὼν ἐκ τοῦ παλατίου καὶ ἐν ταῖς Βλαχέρναις παραγενόμενος, ὅπῃ τῆς νόσου βαρυνθεὶς ταλευτᾷ. Συμβουλῇ Δομνίκοῦ ἐταιρειάρχου καταδιδάξει Ζωὴ Νικόλαον πατριάρχην ἅμα τοῖς μετ' αὐτοῦ, μετ' ὀργῆς τὰ τῆς ἰδίας ἐκκλησίας φροντίζειν [P. 239] εἰποῦσα. [Οὐ] Μετ' οὐ πολὺ Κωνσταντίνος παρακοιμώμενος διαβάλλει τῇ Αὐγούστῃ Δομνίκον ἐταιρειάρχην ὡς τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον εἰς τὸν αὐτοῦ ἀδελφόν. Καὶ τοῦτον ἐν προπράττει πατρίκιον ποιήσαντες, κατελθόντα εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὡς ἔθος, εὐχὴν λαβεῖν, οἱκοὶ μένειν παρεκαλεύσαντο, προσέδατο δὲ Ζωὴ Ἰωάννην τὸν Γαριδᾶν ἐταιρειάρχην καὶ Δαμιανὸν εὐνούχον τῆς βίβλης δρουγγάριον. Δομνίκος δὲ ἀπῆλθεν ἐν τῷ ὄκῳ αὐτοῦ ἀνόνητα ὀλοφυρόμενος.

ζ'. Τοῦ δὲ Βουλγάρου Συμεὼν τὴν Θράκην πάλιν ληίζομένου, ἐν φροντίδι οὐσης τῆς Αὐγούστης καὶ τῶν ἐν τέλει ὅπως αὐτὸν τῆς ἀλαζονείας παύσωσιν, ἠτήσατο Ἰωάννης ὁ Βογᾶς γενέσθαι πατρίκιος, ὑποσχόμενος κατ' αὐτοῦ ἀγαγεῖν Πατρίνακα. Τῆς αἰτήσεως δὲ τυχὼν δῶρά τε λαβὼν εἰς τὴν Πατρίνακων ἀπῆει χώραν· καὶ δὴ σπεισάμενος, ὁμήρους ἐκείθεν λαβὼν ἤγαγεν ἐν τῇ πόλει, συνθεμένων Πατρίνακων διαπερᾶσαι καὶ τὸν Συμεὼν καταπολεμῆσαι. Παρεγένετο δὲ τότε ἐν τῇ πόλει καὶ Ἀσώτιος, ἀνὴρ ἐπὶ ῥώμῃ ὀνομαστότατος, υἱὸς ὢν τοῦ ἀρχοντος τῶν ἀρχόντων, ὃν φασὶ σιδηρὰν ῥάβδον ἐκ τῶν ἀκρων ἐκατέραις κρατοῦντα χερεὶ τῇ ὑπερβαλλούσῃ δυνάμει διακάμπειν καὶ πρὸς τὸ κυκλικὸν σχῆμα μεταγεῖν, τῆς ἀντιτύπου τοῦ σιδήρου φύσεως τῇ βίῃ τῶν χειρῶν ὑπερχούσης. Ὅν παραγενόμενον ἡ δέσποινα καὶ μετὰ πολλῆς τιμῆς ὑπέδεξάτο καὶ πάλιν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ἐξέπεμψε.

η'. Σεπτεμβρίῳ δὲ μηνί, ἰνδικτιῶνος τρίτης, Παγχρυστοῦκας ὁ Ἀρμένης τὴν Ἀδριανούπολιν τῷ Συμεὼν προδίδωκεν, ἥτις ἐπὶ πρὶν Ὀρεστιάς ἐκαλεῖτο, ἐξ Ὀρέστου υἱοῦ Ἀγαμέμνονος, ὃς ζήλῳ διέκαλεν διὰ τὴν πρὸς τὸν πατέρα Κλυταιμνήστρας δολοφονίαν ταύτην σὺν Ἀγίσθῳ ἀποκτείνας λίαν ἐκμύμνηεν καὶ ἐν τῇ συνελεύσει Ἐδρου Ἀρζου τε καὶ Ἀρτάκου τῶν τριῶν ποταμῶν γε λουσάμενος; τῆς

νόσου ἀπῆλλακτο· ἔνθα ταύτην οἰκοδομήσας ἐπὶ τῷ Α ἰδίῳ ὀνόματι κέκληκεν· Ἀδριανὸς δὲ Καίσαρ εὐκτίστοις οἰαήμασιν αὐτὴν μεγαλύνας πάλιν Ἀδριανού μετακέκληκεν. Αὕτη τρίτης ἡμέρας παρὰ ἀνδρὸς εὐπετοῦς ἐν διόδῳ Φιλίππου πόλεως σταδίζεται, ἡγκαλισμένη τῷ θρεῖ τῷ Αἰμῷ παρ' ᾧ οἱ τρεῖς ποταμοὶ συμβάλλονται τὸ ἑμβρὶνὸν ὕδωρ. Μετ' οὐ πολὺ ἀπεστάλη Βασίλειος πατρικίος καὶ κανίκλης καὶ Νικήτας πρωτοσπαθάρης ὁ Ἑλαδικὸς παρὰ Ζωῆς μετὰ δούρων πολλῶν, καὶ ἀντιπαρίλαθεν πάλιν αὐτήν.

[P. 240] θ'. Ἦλθεν δὲ ὁ Δαμιανὸς ἀμνηρὸς εἰς Σερβίαν νῆσον μετὰ πλοίων πολεμικῶν καὶ πολλῆς τῆς δυνάμεως· καὶ ταύτην παράλαθεν ἄν, εἰ μὴ νοσήσας ἐτελεύτησεν, ὅπου στραψάντων διὰ κενῆς τῶν Σαρακηνῶν. Οἱ δὲ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἀθηνῶν οἰκῆτορες B συναχῶς ἐπηρεαζόμενοι παρὰ Χασέ υἱοῦ τοῦ Τούδη, τὴν αὐτοῦ ἀσπίδα καὶ ἀπλησίαν μὴ ἐνεγκόντες λιθοῖς τοῦτον βάλλοντες ἀνέβηλον κακῶς ἐνδοθεν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ ἐν Ἀθήναις ναοῦ.

ι'. Βλέπουσα δὲ Ζωὴ βασίλισσα τὴν ἑπαρσιν Συμεῶν καὶ τὴν κατὰ τῶν Χριστιανῶν αὐτοῦ ἐπίθεσιν, βουλὴν μετὰ τῶν ἐν τέλει βουλευέται, ἀλλάγιον καὶ εἰρήνην μετὰ τῶν Ἀγαρηνῶν διαπράξασθαι, διαπερᾶσαι δὲ πάντα τὸν τῆς Ἀνατολῆς στρατὸν πρὸς τὸ καταπολεμῆσαι καὶ ἀφανίσει τὸν Συμεῶν. Ἀπεστάλη οὖν ἐν Συρίᾳ ἐπὶ τὸ ποιῆσαι ἀλλάγιον Ἰωάννης πατρικίος ὁ Ῥοδινὸς καὶ Μιχαὴλ ὁ Τοξάρης· οὗ γεγονότος τὴν συνθήκην τῆς βόγας διανομὴν ποιησάμενοι ἐν τοῖς τάγμασι, ταῦτα δὲ ἀναλαβόμενοι σὺν τοῖς θέμασι πρὸς τὴν Θρακίαν γῆν διεπέρασαν, Λέοντος C μαγίστρου τοῦ Φωκῆ δαμοστίκου τῶν σχολῶν τυγχάνοντος, ᾧ ἀνδρία μᾶλλον ἢ ἐπιστατικὴ φρόνησις προσανέκειτο. Ἐξαγαγόντων οὖν τὰ τεθάρματα καὶ ζωοποιὰ ξύλα Κωνσταντίνου πρωτοπαπᾶ τοῦ παλατίου, τοῦ Κεφαλᾶ λεγομένου, καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Βασιλέως ἐν τῇ Θράκῃ, ἅπαντες προσκυνήσαντες καὶ ἐπομοσάμενοι συναποδύσκειν ἀλλήλους, πανστρατὶ κατὰ Βουλγάρων ἐξώρμυσαν. Ἦρχον δὲ τοῦ τάγματος Ἐξκουβίτων Ἰωάννης ὁ Γράβων, τοῦ δὲ Ἰκαλάτου ὁ τοῦ Μαρούλη υἱός· Ῥωμαῖος δὲ ὁ Ἀργυρὸς ἐστρατήγει καὶ Λέων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ Βάρδας ὁ Φωκῆς, οἷς συνῆν μὲν καὶ ὁ Μελίας μετὰ τῶν Ἀρμενίων καὶ οἱ ἄλλοι πάντες στρατηγοὶ τῶν θεμάτων, D συνῆν δὲ καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ὁ Κωνσταντίνος πατρικίος ὁ Λιψὸς Λέοντι δομοστίκῳ, σύμβουλος αὐτοῦ ἐν πᾶσι τοῖς ἀνέγκουσιν ὧν. Μὴν δὲ Αὐγούστῳ εἰκάδι, ἡνικατέρως ε', ὁ πόλεμος μετὰ τῶν Ῥωμαίων τε καὶ Βουλγάρων πρὸς τῷ Ἀχελύῳ συγκυκρότητα ποταμῷ· καὶ (οἷα τὰ τοῦ Θεοῦ κρίματα, ὡς ἀνεξερεύνητα καὶ ἀνεξήγητα,) τρέπονται Ῥωμαῖοι πανστρατὶ καὶ γέγονε φυγὴ πανταλῆς καὶ φρικώδης ὁλόλυγ, τῶν μὲν ὑπ' ἀλλήλων συμπατουμένων, τῶν δὲ ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀναιρουμένων, αἱματὸς τε χύσις οἷα ἐξ αἰῶνος οὐ γέγονεν. Ὁ δὲ Λέων ἐν Μεσημβρίᾳ ἐπιστάθη φυγῶν. Ἐσφάγη δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐν τῇ

A suum illi nomen indidit. Adrianus autem Cæsar magnificis ornans ædificiis, Adriani urbem ex sese mutato nomine appellavit. Distat Philippopoli trium dierum spatio; quam mons Hæmus velut cinu amplectitur, qua parte nivales 388 ac pluviales congerunt aquas quæ modo tria flumina dicebamus. Postmodum vero misso Zoe Basilio patricio ac canicle præfecto et Niceta Eladico protospathario cum multis muneribus, tandem illam recepit.

9. Venit vero Damianus ameras in Strobelum insulam, magno hostilium navium apparatu ac cum ingentibus copiis; cepissetque utique, nisi morbo correptus satis concessisset. Cujus interitu factum ut Saraceni irrito conatu redirent. Achææ autem ac Athenarum populi civesque continuis Chasæ filii Jubæ injuriis vexati, ejus luxuriam inexplebilemque cupiditatem ferre non valentes, lapidibus obrutum intra ipsum Athenarum templi penetrale male interemerunt.

10. Zoe porro Augusta elatos Symeonis animo, videns ejusque adversus Christianos grassationem non ferens, re cum optimatibus deliberata, frædus icere pacemque componere cum Agarenis statuit, omnesque Asiæ copias ad debellandum profligandumque Symeonem trajicere. Missi proinde in Syriam Joannes Rhodinus patricius et Michael Toraras, qui paciscerentur. Quo peracto, consueta erogatione donato milite, assumptis cohortibus ac legionibus in Thraciam transmisere, magistro Leone Phoca scholarum domestico, viro scilicet majoribus animis quam imperatoria solertia prædito. Eductis itaque venerabilibus ac vivificis 389 lignis, Constantini palatini cleri sacerdotum primi, cognomento Cephalæ, Constantinique Basilææ opera, in Thracia, cum omnes hæc venerati essent seque una commorituos jurejurando firmassent, in Bulgariam profecti sunt cum universo exercitu. Præerant excubiti turinæ Joannes Grapso, Icanati vero Marulis filius. Romanus Argyrus ducis potestate præerat, ejusque frater Leo et Bardas Phocas; quibuscum erat et Melias cum Armeniis, aliique omnes thematum duces. Præter alios vero etiam cum Leone domestico erat Constantinus patricius Afer, qui ejus consiliis in omnibus quæ ad ipsum attinebant uteretur. Mensis itaque Augusti die vigesima, indictione quinta, Romanos inter atque Bulgaros ad Acheloum flumen commissa pugna (quæ Dei judicia, quam inscrutabilia et impervestigabilia!) Romani omnes fusi fugatique, horrendo per exercitum omnem ululatu, cum se alii alios conculcarent, alios hostes perimerent, tanta hominum strage quanta nec a sæculo audita est. Leo ægre in Mesembriam sospes evasit. Desiderati præ aliis in ipsa pugna congressione Constantinus Afer et Joannis Grapso procerumque alii non

· VARIÆ LECTIONES.

pauci. Missus erat et Romanus rei navalis drungarius cum omni classe, ut Danubii littora legeret ac Leoni Phocæ opem ferret; Joannes item Bogas, uti dictum est, qui Patzinacas adduceret. **390** Cumque Romanus drungarius in mandatis accepisset ut quos dicebam Patzinacas, adversus Bulgaros Leoni Phocæ auxilio futuros, trajiceret, Romanusque et Joannes in contentiones verborumque dissidia versi essent, videntes Patzinacæ sic inter se discordes atque pugnantes, domum rediere. Bello autem finito reversisque in urbem Romano ac Boga, mota quæstio est de eorum dissidio. Ubi in tantum periculum adductæ Romani drungarii res, ut amissionis luminum in se adversam sententiam tulerit, velut qui negligentia seu potius animi pravitate ac nequitia præsto non fuisset, ut Patzinacas trajiceret, sed se citius subduxisset; qui denique ne Romanos quidem fugientes navibus excepisset. Ac certe oculis luisset, nisi Constantino Congyle et magistro Stephano, qua apud Augustam auctoritate longe maxima pollebant, connitentibus in contrarium sententia illi versa esset. Bulgaris autem victoria elatis ad ipsamque urbem excurrentibus, cum Leo scholarum domesticus Joannesque hetaeriarcha et Nicolaus ducis filius, in Thraciæ locum quem Catasyrtas vocant, conferto agmine adversus Bulgaros essent egressi, noctu ex improvviso irruentibus in eos Bulgaris ac domestico in fugam verso Nicolaus ducis filius cum aliis multis occisus est.

41. Theodorus itaque Constantini imperatoris pædagogus, Constantinum accubitorem imperium transferre molientem in Leonem suum **391** ex sorore affinem animadvertens, Constantino imperatori auctor est ut Romanum drungarium assumat, velut olim patris servum ingenuum illiusque propensa voluntate rebus studentem, ut cum ipso maneat, custosque et vindex atque defensor, cum necesse fuerit, illi existat. Romanus de his sæpius interpellatus renuit. Quapropter Constantinus ipse imperator litteras propria manu exaratas subscriptioneque firmatas ad eum mittit; quibus ille acceptis Constantinum accubitorem ejusque affines se aggressurum, qua par fuerit ratione, pollicitus est. Ejus itaque rei late pervagante fama, cum accubitor Romanum urgeret ut cum classe militari jam stipendio donata proficisceretur, cum Romanus in navali quasi instructurus classem versaretur, venit ad eum Constantinus accubitor velut solvendæ classis negotium maturaturus. Cui Romanus servili habitu gestuque obviam factus, quod jubebatur promptius se facturum pollicitus est. Cumque ex eo Constantinus sciscitaretur, num elegantes viros et fortes, ad imperatoriam impellendam triremem iloneos habeat, jubet statim Romanus manu ex-

A τοῦ πολέμου συμβολῇ, [P. 241] καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Λιψὲς καὶ Ἰωάννης ὁ Γράφων καὶ ἄλλοι τῶν ἀρχόντων ἔχοντες. Ἀπεστάλη δὲ καὶ Ῥωμανὸς πατρῷος δρουγγάριος ὢν τῶν πλωτῶν μετὰ παντὸς τοῦ στόλου ἐν τῷ Δανουβίῳ ποταμῷ βοηθῆσαι Λέοντι τῷ Φωκῇ· ἀλλὰ καὶ Ἰωάννης ὁ Βογᾶς καταγαγεῖν Πατζινάκας, ὡς εἴρηται. Κελευσθέντος δὲ τοῦ δρουγγαρίου Ῥωμανοῦ τούτους διαπερᾶσαι κατὰ Βουλγάρων ὥστε συμμαχῆσαι Λέοντι τῷ Φωκῇ, Ῥωμανοῦ δὲ καὶ Ἰωάννου εἰς ἔριδας καὶ λογομαχίας ἐλθόντων, ὁρῶντες, αὐτοὺς οἱ Πατζινάκαι πρὸς ἀλλήλους διαμαχομένους καὶ συστασιάζοντας ὑπεχώρησαν εἰς τὰ ἴδια. Τοῦ πολέμου δὲ τέλος λαβόντος, καὶ ὑποστρεψάντων ἐν τῇ πόλει τοῦ τε Ῥωμανοῦ καὶ τοῦ Βογᾶ, τὰ καθ' ἑαυτῶν ἐκινήθησαν· καὶ εἰς τοσοῦτον κίνδυνον τὴν δρουγγάριον Ῥωμανὸν περιέστησαν, ὥστε καὶ καταδικάζουσαν ψῆφον ἐξηνεγκαν τῶν ὀφθαλμῶν στερηθῆναι ὡς ἀμελεῖς, μᾶλλον δὲ κακουργῆσαι μὴ διαπεράσαντα τοὺς Πατζινάκας, ἀλλ' ὑποχώρησαντα τάχιον καὶ μηδὲ τοὺς φεύγοντας Ῥωμαίων ἐν τοῖς πλοίοις ὑποδεξάμενον. Καὶ τοῦτο ἂν ἐπεπόνθει, εἰ μὴ παρὰ Κωνσταντίνου πατρικίου τοῦ Γογγύλη καὶ Στεφάνου μαγίστρου, ὡς δυναμένων παρὰ τῇ Αὐτοῦσσει πολλὰ, τὰ τῆς καταδίκης ἀντράπη. Τῶν δὲ Βουλγάρων τῇ νίκῃ κατεπαρθέντων καὶ ἐκστρατευσάντων μέχρι τῆς πόλεως, ἐξῆλθε Λέων ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν καὶ Ἰωάννης ὁ ἐταιρειάρχης καὶ Νικόλαος ὁ υἱὸς τοῦ δουκὸς εἰς χώρον Θρακῶν οὕτω λεγόμενον Κατασύρτας ἅμα πλείστον λαὸν κατὰ Βουλγάρων. Τῇ δὲ νυκτὶ **C** ἀδόκητως ἐπιπεσόντων αὐτοῖς τῶν Βουλγάρων, καὶ τοῦ δομέστικου φυγόντος, ἐσφάγη Νικόλαος ὁ υἱὸς τοῦ δουκὸς καὶ πολλοὶ ἕτεροι μετ' αὐτοῦ.

ια'. Θεόδωρος οὖν ὁ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου παιδευγὼς, ὁρῶν Κωνσταντῖνον παρακοιμώμενον εἰς Λέοντα τὸν ὄντιον γαμβρὸν τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον, ὑπέβηκεν Κωνσταντίνῳ τῷ βασιλεῖ Ῥωμανὸν τὸν δρουγγάριον προσλαβέσθαι ὡς πατρικὸν αὐτοῦ δοῦλον καὶ εὐνοῦν τὰ πρὸς αὐτὸν, ὡς ἂν ᾗ σὺν αὐτῷ, καὶ διαφυλάττειν αὐτὸν, καὶ ἐν οἷς ἂν δέη σύμμαχον ἔχειν καὶ βοηθόν. Περὶ τούτου οὖν πολλὰς λαλήθεις Ῥωμανὸς ἀπέπατο. Γραμμάτιον οὖν ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος αὐτοχειρὶ διαπεράξας· γραφῇ καὶ ὑπογραφῇ διασφαλίσάμενος ἀπέστειλεν αὐτῷ· ὅπερ αὐτὸς ἐπὶ χεῖρας λαβὼν ὑπέσχετο τὴν κατὰ **D** τοῦ παρακοιμώμενου Κωνσταντίνου καὶ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ ἐπιθῆσαι, [P. 242] ὡς δέει⁶¹, ποιῆσθαι. Τῆς φήμης οὖν ταύτης διαθεούσης καὶ τοῦ παρακοιμώμενου καταναγκάζοντος Ῥωμανὸν ἀποκινήσαι μετὰ τοῦ στόλου τὴν νενομισμένην ῥόγαν λαβόντος, ἐν τῇ ἐξαρτύσει δὲ ὄντος τοῦ Ῥωμανοῦ καὶ τὰ πλοῖα εὐτρεπίζοντος, ἐξῆλθεν Κωνσταντῖνος παρακοιμώμενος ὡς ἐπισπουδάζων αὐτὸν τοῦ ἐκπλεῖσαι. Ὁ δὲ τούτῳ δουλικῷ τῷ σχήματι προϋπήνησεν, καὶ προθύμως ποιῆσεν τὸ κελεύόμενον ἐπηγγέλλετο· καὶ εἰ ἔχει ἄνδρας εὐαεδεῖς καὶ γενναίους ἐπιτηδεύους τὴν βασιλικὴν ἐρέττειν τριήρη εἰπόντος πρὸς Ῥωμανόν, οὕτως εὐθὺς ἐνευσεν τούτοις τῇ χειρὶ ἐτοίμοις οὕτως

VARIAE LECTIONES.

⁶¹ δέει? ἂν δέει?

πλησύν ἐλθεῖν. Οἱ δὲ τὰ τῆς βουλῆς εἰδότες, ἔγγιστα ἤδη τοῦ δρόμου, Ῥωμανοῦ γεγονότος, ἐπειδὴ οὗτος ὀπίσω τοῦ παρακοιμωμένου Κωνσταντίνου περιπατῶν ἀνῆρπασεν αὐτὸν ταῖς χερσὶ καὶ, Ἀραγε αὐτόν, ἀνεφώνησεν, παραχρῆμα οὗτοι τοῦτον ἀρπάξαντες εἰς τὴν τοῦ δρουγγαρίου Ῥωμανοῦ τρίτην εἰσήγαγον καὶ ἐν τῇ ἀσφαλείᾳ κατείχον. Οὐδεὶς οὖν ὁ ὑπερασπίζων ἦν ἡ κατοικτείρων τὸν ἀνθρώπων, πάντων τῶν συνόντων αὐτῷ χρησαμένων φυγῇ. Ταῦτα Ζωὴ Αὐγούστα μαθοῦσα προσκαλεῖται τὸν πατριάρχην Νικόλαον καὶ τοὺς αὐτῆς μεγιστάνους, καὶ ἀποστέλλει πρὸς Ῥωμανὸν τὸ γεγονός θέλουσα μαθεῖν. Τούτων οὖν διαπερασάντων, λίθοις ὁ λαὸς αὐτοὺς ἐξήλασαν βῆλλοντες. Ἐωθεν οὖν ἐξεληθῶσα Ζωὴ ἐν τῷ τοῦ Βουκολέοντος ἡλιακῷ ἐπεφώναι τῷ υἱῷ καὶ πατρὶ. Πῶς ἄρα γέγονεν ἡ ἀνταρσία αὐτῇ; Ἐφῆσε δὲ πρὸς αὐτὴν ὁ παιδαγωγὸς τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου Θεόδωρος, ὅτι διὰ τὸ ἀπολέσαι Λέοντα τὸν Φωκᾶν τοῦ Ῥωμαίου καὶ Κωνσταντίνου παρακοιμώμενον τὸ παλάτιον ταῦτα γέγονας. Προσελάβετο δὲ ὁ βασιλεὺς Νικόλαον τὸν πατριάρχην καὶ Στέφανον μάγιστρον συνελθόντα αὐτῷ ἐν τῷ παλατίῳ, τὴν ἐξουσίαν εἰς ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς μητρὸς ἐπισπώμενος. Τῇ δὲ ἐπαύριον ἀπέστειλεν Ἰωάννην τὸν Τουδάκην Ζωὴν Αὐγούσταν τοῦ παλατίου καταβιβάσαι. Ἡ δὲ μετ' ὀλολυγῆς καὶ δακρύων τῷ ἑαυτῆς προσπλακείσα υἱῷ πρὸς συμπάθειαν μητρικὴν καὶ οἶκτον τὸν υἱὸν ἐκίνησεν, ὡς τὸν βασιλέα εἰπεῖν πρὸς τοὺς ἀγοντας· Ἐσάτε μετ' ἐμοῦ εἶναι τὴν μητέρα μου. Οἱ δὲ ταύτην ἅμα τῷ λόγῳ ἀφῆκαν. Προσκαλεσάμενος δὲ ὁ τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης Ἰωάννην τὸν Γαριδᾶν προσέβαλοντο δομέστικον τῶν σχολῶν, δειδιότες μὴ εἰς ἀνταρσίαν χωρήσῃ ὁ Φωκᾶς Λέων. Ὁ δὲ υἱὸς ἔνευσε τοῦτο γενέσθαι, εἰ μὴ Θεόδωρον τὸν γυναικάδελφον αὐτοῦ τὸν Ζουφινεζὲρ καὶ Συμεὼν τὸν υἱὸν αὐτοῦ προσέβαλετο ἐταιριάρχας. Ὅρκους οὖν βεβαιωθεὶς ὑπ' αὐτῶν κατήλθεν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. [P. 243] Οἱ δὲ παραυτίκα τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ τοῦ παλατίου καταβιβάζουσιν. Τούτων οὖν πρὸς αὐτὸν ἐλθόντων, ὡς ἐθεάσατο αὐτοὺς, τρόμος αὐτὸν ἔλαβεν καὶ φρενῶν ἔκστασις. Εὐθύς οὖν ἐξῆλθε πρὸς Ῥωμανόν, καὶ διηγῆσατο αὐτῷ ὅλα πέπονθεν. Συμφιλωθεὶς οὖν αὐτῷ, καὶ ὄρκους δοὺς καὶ λαβὼν ὥστε μίαν ἔχειν ἀμφοτέρους ψυχὴν, σύμφρων αὐτῷ καὶ ποτῆσασθαι συνεφώνησαν, πλέον ἐκ τούτου τὸν τῆς ἀποστείλλει Ῥωμανὸς Ἰωάννην πρεσβύτερον, οἰκεῖον αὐτῷ καὶ πιστότατον ὄντα, καὶ Θεόδωρον τὸν Ματζούκην εἰς τὸ παλάτιον ὑπεραπολογουμένους, ὡς οὐκ ἐπ' ἀνταρσίας γέγονε τὸ παρ' ἐμοῦ διαπραχθῆναι, ἀλλὰ τὴν τοῦ Φωκᾶ ἐπίθεσιν ὑποφώμερος, καὶ δεδιὼς μὴ τι χειτερισθείη παρ' αὐτοῦ εἰς τὸν βασιλέα, τούτου ἕνεκα ἀνελθεῖν ἐν τῷ παλατίῳ βεβούλευμαι καὶ τὴν φυλακὴν ποιῆσθαι τοῦ βασιλέως. Μὴ συνευδοκούντας δὲ Νικολάου πατριάρχου ἐν τούτῳ, ἐμηνύθη Ῥωμανὸς παρὰ Θεόδωρου τοῦ βῆντος παιδαγωγῷ ἔλθεῖν μετὰ σκόλου

peditos illi prieto esse ac prope accedere. Illi autem, quos consilium non lateret, Romani jam celoce proxima ipsoque Constantini accubitoris vestigia premente, cum is eum manibus corripuisset ac, Tollite eum, clamasset, actulium raptum in Romani drungarii 392 tiriemem sub custodia tenendum intulere. Qui autem virum defenderet aut ulla ejus miseratione moveretur, ne unus quidem inventus est, mox fuga dilapsis omnibus qui illi comites essent. His ad Zoem Augustam perlatis, illa Nicolao suisque optimatibus accersitis ad Romanum mittit, qui facti causam inquirent. Cum itaque trajecissent, populi coitione lapidibus appetiti ac fugati sunt. Mane igitur egressa Zoe ad Bucoleonis solare horologium, illa cunctisque clamabat, quomodo rebellio hac contigisset. Cui Theodorus Constantini imperatoris pædagogus, idcirco nimirum contigisse, quod Leo Phocas Romanos, Constantinus accubitor aulam perdidisset. Interim imperator Nicolaum patriarcham et Stephanum magistrum sibi in aula adesse jubet, translata in se a matre potestate. Postridie missus Johannes Tubaces, qui Zoem Augustam aula ejiceret. Ea cum fleu et ejulatu in filii complexus ruens ad maternam miserationem affectumque inflexit, ita sane ut imperator ad ducentes clamaverit: Sinite ut mater mea mecum versetur; vixque verbum protulerat, cum illi dimiserunt. Accersitum vero imperator et patriarcha Joannem Garidam scholarum domesticum esse jusserunt, veriti ne Leo Phocas in rebellionem verteretur. Non acquievit ille ut munus acciperet, nisi Theodorus Zuphinezex illius levir et Symeon ejus filius fœderatorum 393 turnis præficerentur. Amborum itaque jurejurando fretus, in domum suam venit; moxque illius afflues ab eis aula ejecti. Quos ad se venientes ut aspexit, tremor stuporque eum invasisit. Confestim igitur ad Romanum venit, et quæ illi acciderant narravit. Arciori itaque amicitia illi implicatur, datisque et acceptis juramentis, uno in posterum animo futuros, uno animi sensu ac consensione efficiuntur; ut et nuptiarum fœdera se juncturos paciscerentur eaque ratione charitatis vinculo magis astringerentur.

σύμπνους ἐγένετο, ὥστε καὶ γαμικὸν συνάλλαγμα ἀγάπης δεσμὸν ἐπισφίγγοντες.

12. Secundum hæc igitur vigesima quarta mensis Martii mittit Romanus Joannem presbyterum domesticum suum eundemque fidelissimum, nec non Theodorum Matzucem, qui ipsius in palatio causam agerent. Nihil spectare ad rebellionem, quod ab eo factum erat: unum duntaxat veritum, Phocæ molimina, ac metuentem ne ille novis rebus adversus imperatorem studeret, idcirco consilium iniisse ut in regiam veniret ac imperatori præsidio esset. Non approbante Nicolao patriarcha nec assentiente, is, quem dicebam, Theodorus pædagogus Romano mandat ut cum omni classe ad Bucoleo-

VARIÆ LECTIONES.

* ἐταιριάρχην P, ἐταιριάρχας margo.

nemo veniat. Re itaque cum suis deliberata (nam A urgebat fatum), ipso intemèratissimæ Virginis ac Dei Genitricis Annuntiationis solenni die, feria quinta, manu armata cum 394 universa classe ad Bucolennem venit; statimque magister Stephanus aëla discedit. Nicetas autem patricius Romani consocer in palatium veniens Nicolann patriarcham inde extrusit. Auticorum ergo animis Romani jurejurando firmatis, pretiosam ac vivificam ad eum miserunt crucem, quam ille veneratus, iterumque sacramento interposito fidem obstringens, cum eis paucisque comitum imperatorem salutaturus in palatium adscendit. Ingressusque cum eo in templum quod est in Pharo, dataque ibi et accepta securitatis fide, confestim magister et magnus hætariorum præficitur. Statim ergo sacra jussio ad Leonem Phocam missa, qua is ab omni conflandæ seditionis proposito absterretur. Constantinus quoque accubitor in eandem sententiam scribere jussus, et ut nihil in adversum molitur, sed perseveret imperatori Constantino subesse. Acceptas sacras Andreas regii vestiarii primicerius ad eum tunc in Cappadocia versantem deferret; quibus ille acceptis lectisque se domum recipiens privatus egit.

13. Quinta sanctorum Jejuniorum hebdomada, mense Aprili, data a Constantino imperatore Helena Romani filiz (quam præter corporis speciem animi quoque prudentia spectabilem reddebat) contractus nuptialis arbra, tertiaque Paschæ (quam Galilææ vocant) benedicuntur unaque cum illa a Nicolao patriarcha corollis nuptialibus redimitur; 395 quando et Romanum provelit Imperatoris patrem, ejus filio Christophoro in patris locum hætariorum promotum. Nec multum temporis abscesserat, cum Leo Phocas, quorundam procerum ac tribunorum suavis subjectarumque ei legionum hortatu, res novas molitur; accitoque Constantino accubitore Constantinoque et Anastasio Congulis germanis fratribus, nec non Constantino Maleliano a secretis primo, cunctis persuadere nititur in gratiam Constantini imperatoris eam se motionem facere. Romanus vero imperatoris pater bullis aureis ac diplomatibus subscriptione munitis, quasi ex Constantini imperatoris persona, quibus ea molitio evertetur, eosque qui Phoca relicto ad imperatorem confugerent ab imperatoris stare partibus significabatur, editis, mulierique effronti ac temerariæ Annæ nomine (quam et Basilicam appellant, ac si imperatoriam dicas) ac clerico cuidam Michaeli contradiis, in Leonis castra emisit. Hi accepta diplomata toto late exercitu clanculum sparserunt. Ac Michael quidem a Phoca deprehensus, verberibus dire contusus, naso auribusque multatus est. Verum is postea a Romano convenientem vicem consecutus est, pariterque cum illo submissa mulier. Primus itaque Constantinus legionis Icanatorum dux, Barmichaelis filius, a

παντός μέχρι τοῦ Βουκαλλέντος. Ὁς μετὰ τῶν οὖν αὐτῷ βουλευσάμενος (τὸ γὰρ ἄγον ἤγεν αὐτὸν), τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς ὑπεραμώμου Παρθένου καὶ Θεοτόκου (πέμπτῃ δὲ ἦν) ἦλθεν ἐνοπλος ἅμα τῷ στόλῳ παντὶ ἐν τῷ Βουκαλλέντι. Καὶ παρ' αὐτοῦ Στέφανος μὲν μάγιστρος ἐξῆλθε τοῦ παλατίου, Νικήτας δὲ πατρικίος ὁ συμπαυθερὸς Ῥωμανοῦ ἀναλθὼν ἐν τῷ παλατίῳ ἐξήγαγεν ἐκείθεν τὸν πατριάρχην Νικόλαον. Ὅρκοις οὖν βεβαιωθέντες οἱ τοῦ παλατίου παρὰ Ῥωμανοῦ ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν τὸν ζωοποιὸν καὶ τίμιον σταυρὸν καὶ προσκυνήσας αὐτὸν καὶ ὅρκους βεβαιώσας αὐτοὺς ἀνῆλθε μετ' αὐτῶν ἐν τῷ παλατίῳ καὶ ὁλίγων τινῶν, προσκυνήσων τὸν βασιλέα. Καὶ εἰσελθὼν μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ τῷ ἐν τῷ Φάρῳ, καὶ πίστει αὐτῷ δοὺς καὶ λαβὼν, παρ' αὐτοῦ προχειρίζεται παρ' αὐτοῦ μάγιστρος καὶ μέγας ἐταιρειάρχης. Αὐτίκα γοῦν θεία κλέυσις πρὸς Αἰόντα τὸν Φωκᾶν, παρεγγυωμένην μηδαμῶς σῶσιν τινὰ ἐννοῆσαι. Ὡσαύτως καὶ γράμματα ἐκελεύσθη Κωνσταντῖνος παρακοιμώμενος γράψαι, τὰ ὅμοια αὐτῶν παραγγέλλοντα καὶ μηδὲν ἐναντίον βουλευσασθαι, ἀλλ' ἐν ὑποταγῇ εἶναι βασιλέως Κωνσταντίνου. Ἀναλαβόμενος οὖν ταῦτα Ἀνδρέας πριμικήριος τοῦ βασιλικοῦ βεστιαρίου ἀπεκόμισεν αὐτῷ ταῦτα ἐν Καππαδοκίᾳ ὄντι· καὶ δεξιόμενος ταῦτα ἑὲ ἀναγνοὺς, ἀπελθὼν ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἡσύχαζεν.

[P. 244] γ'. Τῇ δὲ πέμπτῃ ἑβδομαδί τῶν ἁγίων Νηστειῶν, Ἀπριλλίῳ μηνί, δίδοται ἀρραβὼν γαμικοῦ συναλλάγματος παρὰ Κωνσταντίνου βασιλέως Ἐλένη τῇ θυγατρὶ Ῥωμανοῦ, ἣ πρὸς κάλλος σωματικὸν προσήμαζεν καὶ σύνεσις· καὶ τῇ τρίτῃ τοῦ Πάσχα, λεγομένη τῆς Γαλιλαίας, εὐλογεῖται καὶ στεφανοῦται ἅμα αὐτῇ παρὰ Νικολαοῦ πατριάρχου, Ῥωμανὸν βασιλεοπάτορα προβαλόμενος· ἀντ' αὐτοῦ δὲ Χριστοφόρον ἰδὼν αὐτοῦ ἐταιρειάρχην κατέστησε. Μετ' οὐ πολὺ δὲ Αἰὼν ὁ Φωκᾶς ἀπατηθεὶς παρὰ τῆς τιμῶν ἀρχόντων καὶ τῶν αὐτοῦ ταγμάτων πρὸς ἀνταρσίαν κινεῖται. Καὶ ἀναλάβετο οὖν αὐτῷ τὸν τε παρακοιμώμενον Κωνσταντῖνον, καὶ Κωνσταντῖνον καὶ Ἀναστάσιον τοὺς Γογγυλίους καὶ αὐταδέλφους, καὶ Κωνσταντῖνον πρωτασκηρῆτιν τὸν Μαλελίαν, πληροφορῶν ἅπαντας καὶ βεβαιῶν ὡς ὑπὲρ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τὴν αὐτὴν ποιεῖται κίνησιν. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεοπάτωρ χρυσοδούλια ποιήσας ἐνυπόγραφα ὡς ἐκ προσώπου τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου, τῆς τοιαύτης ἐπιβουλῆς ἀνατροπὴν περιέχοντα, καὶ ὡς οἱ τὸν Φωκᾶν καταλιμπάνοντες, τῷ βασιλεῖ δὲ προσφεύγοντες ὑπὲρ τοῦ βασιλέως εἶδον, δοὺς αὐτὰ Ἀννῇ γυναικὶ ἀναίδει καὶ θρασεῖ, ἣν καὶ Βασιλικὴν προσηγόρευσαν, καὶ κληρικῷ τινι Μιχαήλ, ἐν τῷ αὐτοῦ στρατοπέδῳ ἐξέπειμψεν. Οἱ δὲ ταῦτα ἀναλαβόμενοι λάθρα διέσπειραν παντὶ τῷ στρατῷ. Καὶ ὁ μὲν Μιχαήλ φωραθεὶς παρὰ τοῦ Φωκᾶ, ἀνηλεῶς τυφθεὶς, τὴν τε εἶναι καὶ τὰ ὧτα ἀπετμήθη· ὃς μετὰ ταῦτα παρὰ Ῥωμανοῦ τῆς προσήκουσας ἔτυχεν ἀμοιβῆς· ὡσαύτως καὶ ἡ σὺν αὐτῷ σταλθεῖσα γυνή. Πρῶτος οὖν ὁ τοῦ Βαρυμγαλλῆ υἱὸς Κωνσταντῖνος, τοῦ τάγματος ἀρχὸν τῶν ἰκανάτων, καταλιπὼν τὸν Φωκᾶν τῷ Ῥωμανῷ

νῷ προσέδραμεν, ἀρχὴ γεγωνὺς καταλύσει· τῆς τοιαύτης ἀποστασίας. Σὺν αὐτῷ δὲ καὶ ὁ Βαλάντιος καὶ ὁ λεγόμενος Ἀτζίμωρος, τουρμαρχαὶ ὄντες καὶ ἀμφοτέροι. Λέων οὖν ὁ Φωκάς μετὰ λαοῦ πλείστου ἰσχυρῶς καθωπλισμένου ἐν Χρυσοπόλει καταλαβὼν διέστησε παρατάξεις ἀπὸ τῆς λιθίνης θαμνάλεως μέχρι Χαλκηδόνης, τοὺς ἐν πόλει φοβῶν. Ἀποστέλλεται οὖν μετὰ δρόμωνος παρὰ Ῥωμανοῦ Συμεῶν ὁ ἐπὶ τοῦ κανικλείου, λόγον ἐνυπόγραφον τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου ἐπιφερόμενος, τάδε διαγορεύοντα, ὡς Ἐγὼ φύλακα τῆς ἐμῆς δεσποτείας καὶ βασιλείας ἐρηγορώτατος καὶ εὐνοῦστατος [P. 245] καὶ πιστότατος οὐδένα τῶν ἐπὶ χεῖρα ἢ Ῥωμαῶν ἐδρηκῶς τοῦτω τὴν ἐμὴν φύλακην μετὰ Θεοῦ ἐπίστευσα καὶ ἀντὶ πατρὸς αὐτὸν ἐκρίνα, σπλάγγνα πατρικὰ καὶ διὰθεσιν γονικὴν πρὸς ἐμὲ ἐνδείξάμενον. Λέοντα δὲ τὸν Φωκᾶν δεῖ τῇ ἐμῇ βασιλείᾳ ὑποπεύων ἐπιβουλεύειν νῦν μὲν ἐργοῖς αὐτοῖς ἐκιδουλον ἐδρηκα καὶ τῆς ἐμῆς ἀρχῆς τυραννικῶς καταξανιστάμενον. Διὸ οὕτε δομέστικον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νῦν εἶναι βούλομαι· οὔτε γὰρ ταύτην τὴν ἀνταρσίαν μετὰ βουλῆς ἐμῆς πεπραχέαι φημι, ἀλλ' αὐθαίρετῳ γνώμῃ ταύτην ποιήσασθαι τὴν ἐκίθεσιν, ἐαυτῷ τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον. Τοῦτων οὖν τῷ λαῷ ἀναγνωσθέντων ἤρξαντο πάντες ἀναχωρεῖν καὶ τῷ βασιλεσπότῳ προσεῖσθαι Ῥωμαῶν. Τοῦ Φωκά δὲ εἰς ἀμνηχανίαν περιστάντος καὶ ἀπογνόντος ὡς πάσης ἐλπίδος ἡστοχηκότος, καὶ χρησαμένου φυγῇ καὶ πρὸς τὸ κάστρον Ἀτεοῦς παραγενομένου καὶ μὴ δεχθέντος, ἐν χωρίῳ ὀνομαζομένῳ Γοηλόνει καταστήσαντος καὶ συλληφθέντος, ἀπέστειλεν Ῥωμαῖν· Ἰωάννην τὸν Τουδάκην καὶ Λέοντα τὸν αὐτοῦ συγγενῆ ὥστε εἰσαγαγεῖν αὐτὸν ἐν τῇ πόλει. Οἱ δὲ τοῦτον κρατήσαντες ἀπετύφλωσαν, καίτοι μηδεμίαν περὶ τοῦτου δεξάμενοι ἐντολὴν καὶ αὐθαίρετῳ γνώμῃ τοῦτο παποιχότες, ὡς ἀναπατήσθαι ἐπὶ τοῦτω καὶ τὸν βασιλεσπότορα Ῥωμαῖν.

13. Αὐγοῦστη δὲ μηνὶ κατεμηνύθη τὰ τῆς ἐπιβουλῆς Κωνσταντίνου Κτηματινοῦ καὶ Δαβὶδ Καμουλιανοῦ καὶ Μιχαὴλ κουράτωρος τῶν μαγγάνων· καὶ τυφλωθέντες οὗτοι διὰ μέσης διήλθον τῆς πόλεως καὶ ἐξορίᾳ παρεπέμφθησαν· ἤγαγον δὲ καὶ Λέοντα μάγιστρον καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ διήλθον ἐν μέσῃ τῇ ἀγορᾷ ἡμῶν καθεζόμενος.

14. Ἐφωράθη δὲ καὶ Ζωὴ Αὐγούστα ἐπιβουλεύουσα Ῥωμαῶν διὰ πεφαρμαγμένων βρωμάτων, ὑπὸ Θεοκλήτου νοταρίου τῆς ὑπουργίας σκευασθέντων· καὶ ταύτην τοῦ παλατίου καταδιδάξουσι καὶ εἰς τὸ Πετρίον ἀπάγουσιν ἐν τῇ τῆς ἁγίας Εὐφημίας μονῇ ἀποκείραντες. Προσεκλήθη δὲ παρὰ Θεοφυλάκτου πατρικίου καὶ κόμητος τοῦ στάβλου εἰς ἄριστον ὁ παιδαγωγὸς Κωνσταντίνου βασιλέως Θεόδωρος· καὶ Συμεῶν ὁ αὐτοῦ ἀδελφός· ἐσθίσαντων δὲ αὐτῶν εἰσῆλθεν Ἰωάννης δρουγγάριος τῆς βίγλης ὁ Κουρκούας λεγόμενος μετὰ πλείστου λαοῦ, καὶ τοῦτους ἀναρπάσας εἰς τὸ Ὀψίκιον ἐξώρισεν ἐν ταῖς ἐκτῶν προαστείοις ὡς κατὰ Ῥωμαῖν μελετώντας.

A Leone ad Romanum transiit, ejusque convellendam defectionis primus auctor fuit. Secuti vero etiam Balantius, et quem vocant Alzmorus, ipsi quoque ambo tribuni. Leo igitur Phocas, quo fretus erat, ingenti ovari 396 armorum genere instructo exercitu Chrysopolim veniens, a Juvenca lapidea Chalcedonem usque, ad terrorem civibus incutiendum, late aciem extendit. Interim vero missus a Romano cum celoce Symeon caniclei praefectus cum litteris, Constantini imperatoris subscriptione munitis. Litterarum hic erat tenor, haec sententia: Cum alium neminem dominationis meae ac majestatis vigilantiorum magisque benevolumi ac fideliorum custodem, inter omnes qui meae diuinitis sunt ac imperio subsunt, Romano invenerim, huic secundum Deum mei custodiam commisi, ipsumque loco patriae habeo, qui paternae erga me viscera ac genitoris propensum animum ostenderit. Leonem vero Phocam cum semper insidiarum suspectum habuerim, nunc re ipsa insidiantem offendi, ac qui tyranni potestate majestati meae rebellet. Quamobrem nec domesticum deinceps eum esse volo. Neque enim hanc meo jussu orditum telam agnosco, sed ipsum a se uliroque lacessere ac grassari, ut in se imperium transferat, pronuntio. Lectis itaque audiente exercitu litteris, coeperunt omnes a Leone ad Romanum imperatoris patrem desciscere. Leo consilii inops rebusque desperatis, cui nihil praesto ad res salvandas suppeteret, salutem fuga quaerens ad Ateus castrum pervenit; eoque repulsus, in vico Goeleo nomine constitutus capitur. Missi deinde a Romano Joannes Tubaces et Leo ejus cognatus, qui eum in urbem 397 inducerent. Illi vero cum cepissent, oculis orbarunt, quanquam nullo ejus rei mandato accepto, sed sua ipsi instincti voluntate, ut et imperatoris pater eo nomine indignatus sit.

14-15. Mense Augusto detectae Constantini Ctematini, Davidis Camuliani et Michaelis manganorum curatoris insidiae. Quapropter hi quoque caecatis luminibus, per mediam urbem traducti, in exsilium missi sunt. Adductus et Leo magister et scholarum domesticus, muloque insidens ignominiae causa per medium forum traductus.

16. Zoe quoque deprehensa machinari mortem Romano per cibos medicatos, instructo dapas Theocleto officii notario. Quare hanc etiam aula ejectam inque Petrium abductam in S. Euphemiae monasterio totonderunt. Invitatis vero ad prandium a Theophylacto patricio ac stabuli comite Theodoro Constantini imperatoris paedago ejusque fratre Symeone, inter epulas ingressus Joannes excubiarum drungarius dictus Curcuas cum multo satellitio, arreptos illos, tanquam adversus Romanum machinatos, ad Upsicium in suis ipsorum suburbanis eos exsulare coegit.

7. Mensis Septembris die vigesima quarta Romanus Cæsaris auctus est dignitate; mensis vero Decembris die decimo septimo, qua dominica 398 Christi progenitorum solemnitas memoria agitur, imperiali stemmate a Constantino imperatore et Nicolao patriarcha donatur.

Α ιζ'. Είκαδι δὲ τετάρτη Σεπτεμβρίου μηνὸς τιμᾶται Ῥωμανὸς τῇ τοῦ Καίσαρος ἀξίᾳ· καὶ Δεκεμβρίου μηνί, ιζ' τοῦ μηνὸς, τῇ τῶν προπατέρων Κυριακῇ, τῷ τῆς βασιλείας στέφεται διαδήματι παρὰ Κωνσταντίνου βασιλέως καὶ Νικολάου πατριάρχου.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΡΩΜΑΝΟΥ.

ROMANI IMPERIUM.

1. Anno 6428, indictione octava ac Januarii B sexta, sanctorum Luminum die festo, Romanus uxorem suam Theodoram Augustali corona donat, moxque Maii decima septima filium suum Christophorum coronat per imperatorem sacro Pentecostes die; amboque soli ea in pompa processerunt. Mense Julio, indictione octava, die Dominica, Ecclesiæ per Romanum composita unio est, cunctis metropolitans clericisque unitis, quos Nicolai patriarchæ et Euthymii causa hactenus scissos habuerat.

2. Octava Februarii, indictione nona, mittens Romanus Stephanum Calomariæ filium in Antigoniæ insulam in exsilium mittit, majestatis accusatum, iuque monachum detondet cum Theophane Tichio et Paulo Orphanotropho, illius domesticis.

3. Romanus imperator, dum solemnem processum ad tribunalium habet, cunctis illic cohortibus cum armis congregatis recensitoque exercitu, 399 quam celerrime se ipse pariter ac Constantinus in palatium receperunt. Delatus enim Arsenius a Leone ejus famulo, et Paulus manglabita, insidias struere. Hinc verberibus subacti, ac bonis publicis, exsilio relegati sunt. Erat tunc administrandæ reipublicæ adjutor ac subadjuva Joannes presbyter rector. Is Leonem Arsenii domesticum hebdomadarium fecit, in imperatoris gratiam eum insinuans. Romanum vero Leonis filium, uti superius dicebam, virum altis humeris ac corporis pulchritudine specieque et prudentia, cum primis vero eleemosynarum studio et largitate et benignitate ac simplicitate egregie ornatum, Romanus imperator Agatha filia ei locata uxore sibi generum adsciscit.

4. Fuit Rentacius quidam vir Attica oriundus, Nicetæ patricio sanguinis necessitudine conjunctus, homo insolens et parricida. Is cum patrem suum, necem ei illaturus, persequeretur, ac pater illius vim furoremque fugiens conscensa navi a Sarace-

[P. 246] α'. Ἐν ἔτει ςυκῇ, Ἰνδικτιῶνος η' καὶ Ἰανουαρίῳ ς', τῇ τῶν ἁγίων Φώτων ἡμέρᾳ στέφει Θεόδωρον τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. Ματῷ δὲ μηνί ιζ' στέφει Χριστοφόρον τὸν υἱὸν αὐτοῦ διὰ βασιλείᾳς τῇ τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς ἡμέρᾳ, καὶ μόνοι δύο " ἐν τῇ αὐτῇ προελεύσει προῆλθον. Ἰουλίῳ δὲ μηνί, Ἰνδικτιῶνος η', ἡμέρᾳ Κυριακῇ, ἡ τῆς Ἐκκλησίας παρὰ Ῥωμανοῦ γέγονεν ἔνωσις, ἀπάντων ἐνωθέντων μητροπολιτῶν τε καὶ κληρικῶν τῶν ἀπὸ Νικολάου πατριάρχου καὶ Εὐθυμίου διεσχισμένων.

β'. Ὀγδόῃ δὲ Φεβρουαρίου μηνὸς, Ἰνδικτιῶνος θ', ἀποστείλας Ῥωμανὸς ὑπερορίζει Στέφανον τῆς Καλομαρίας " εἰς τὴν Ἀντιγόνου νῆσον, ὡς τῆς βασιλείας ἐφίσθαι κατηγορηθέντα, μοναχὸν αὐτὸν ἀποκείρας ἅμα Θεοφάνει Τειχιώτῃ καὶ Παύλῳ Ὀρφανοτρόφῳ ἀνθρώποις αὐτοῦ.

γ'. Ἐποίησεν δὲ Ῥωμανὸς βασιλεὺς πρόκενσον ἐν τῷ τριβουναλίῳ, συνηγμένων ἀπάντων μεθ' ὅπλων ἐκείσε. Ἀδνουμίῳ δὲ γενομένου αἰφνιδίον Ῥωμανὸς [P. 247] καὶ Κωνσταντίνος τάχει πολλῷ εἰς τὸ παλάτιον ὑποστρέφει. Ἐμνηύθη γὰρ παρὰ Λέοντος ἀνθρώπου τοῦ Ἀρσενίου ἡ αὐτοῦ Ἀρσενίου ἐπιβουλὴ καὶ Παύλου μαγγλαδίτου· οἱ τυφθέντες καὶ δημευθέντες ἐξωρίσθησαν. Ἦν δὲ τότε παραδυναστεύων ὁ πρεσβύτερος Ἰωάννης· ὁ βαλκτωρ, ὃς Λέοντα τὸν τοῦ Ἀρσενίου ἐποίησεν ἐβδομαδάριον, τῷ βασιλεῖ τοῦτον προσοικειώσας. Ῥωμανὸν δὲ τὰς υἱὸν Λέοντος, ὡς ἐφθην εἰπὼν, τοῦ Ἀργυροῦ, Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς γαμβρὸν ἐποίησατο, ἄνδρα ὄντα ὑπερώμιον, καὶ κάλλει σώματος καὶ ἰδέᾳ καὶ συνέσει καὶ μάλιστα τῇ ἐλεημοσύνῃ καὶ ἐπιδόσει καὶ τῇ ἀγαθότητι καὶ ἀπλότητι κοσμούμενον, δούς αὐτῷ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Ἀγάθην.

δ'. Ἐγένετό τις Ῥεντάκιος Ἑλλαδικὸς, συγγενὴς ὡν Νιζήτα τοῦ πατρικίου, ἀπαίδευτος δὲ καὶ παρалоίος· ὃς τὸν ἐαυτοῦ πατέρα καταδιώκων φονεῦσαι, ἐπειδὴ περ ἐκεῖνος φεύγων αὐτοῦ τὴν ἐπίθεσιν ἐν πλοίῳ εἰσελθὼν ἐξέπλει καὶ παρὰ Σαρακηνῶν

VARIÆ LECTIOES.

" μόνοι οἱ δύο? " Καλομαρίας P, Καλομαρίας margo.

τῶν Κρητῶν κατεσχέθη. οὗτος δ' Ἰωνάκιος Ἀδριανῶν A
εὐρὺν πάντα τὰ τοῦ πατρὸς ἐληίστατο, καὶ ἐν τῇ
πόλει ἐλθὼν τῇ Μεγάλῃ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ προσ-
έφυγεν. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεὺς τὰς αὐτοῦ ἀταξίας
καὶ ληλασίας ἀναμαθῶν τούτου τῆς ἐκκλησίας ἐξ-
αγαγεῖν ἐβουλεύσατο καὶ παιδεῦσθαι. Ὁ δὲ ψευδεὶς
ἐπιστολὰς πρὸς Βουλγάρους πλασάμενος πρὸς αὐτοὺς
αὐτομολῆσαι ἐβούλετο. Κρατηθεὶς δὲ καὶ ἐλεγχθεὶς
τῆς τε οὐσίας καὶ τῶν ὀφθαλμῶν στερεῖται.

δ'. Τῶν δὲ Βουλγάρων πάλιν ἐξελασάντων μέχρι Κα-
τασύρτων μετὰ τὴν τοῦ δομestικού Ἀδραλέστου τε-
λευτήν, προσελθὴν Πόθος ὁ τοῦ Ἀργυροῦ, ἀνὴρ κάλλι-
στος καὶ ἐμπειρότατος, δομestικός τῶν σχολῶν· καὶ
μέχρι Θερμοπόλεως μετὰ τῶν ταγμάτων ἐξελθὼν
ἀπίστειλε Μιχαὴλ τὸν τοῦ Μωρολέοντος υἱόν, τοπο-
τηρητὴν ὄντα, τοὺς Βουλγάρους κατασκοπεῖσαι. Ὁ δὲ B
ἀπροόπτως τῷ λόγῳ αὐτῶν ἐμπιστῶν πολλοὺς μὲν
τῶν Βουλγάρων ἀνέλεν, πληγὰς δὲ καὶ αὐτὸς ἐν τῇ
πόλει εἰσελθὼν ἐτελεύτησεν.

ς'. Ἐμμενύθη δὲ τότε διὰ Θεοκλήτου νοταρίου τῆς
ὕπουργίας ἢ κατὰ Ῥωμανοῦ βασιλέως ἐπιβουλῇ
Ἀναστασίου σακελλάρου καὶ ἀρχοντος τοῦ χρυσοχέ-
στου, καὶ Θεοδωρήτου κοιτωνίτου, καὶ Δημητρίου
βασίλικου νοταρίου τοῦ εἰδικοῦ, καὶ Νικολάου τοῦ
κουδέντη καὶ Θεοδότου πρωτοκαράδου, οἱ ὑπὲρ Κων-
σταντίνου βασιλέως ὄρθην ἐσπούδαζον, καὶ διελεγ-
χθέντες ἐτύφθησαν καὶ ἐν τῇ μέσῃ διήλθον καὶ
ὑπερήριον κατέστησαν. Ὁ δὲ Θεοδώρητος ἰδίᾳ ἐν τῷ
Τρικόγχῳ τοῦ παλατίου τυφθεὶς καὶ αὐτὸς ἐξωρίσθη.
Τὸν δὲ [P. 248] Ἀναστάσιον σακελλάριον ἀπέκτειναν C
ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἐλεγκμῶν, ὅντα καὶ τελευτᾷ.

ζ'. Τῆς τοιαύτης δὲ προφάσεως λαβόμενος Ῥωμα-
νὸν τὸν βασιλεῖα Κωνσταντίνου ὑποδιδάξει καὶ δεύ-
τερον καθίστησιν, αὐτὸν δὲ προάγει εἰς τοῦ μπρο-
σθεν, τῷ τὰς ἐπιβουλὰς καὶ τὸν ἐξ αὐτῶν θάνατον
δοιοκρίναι, τῇ ἐπιτορίᾳ, φεῖ! τῶν ἀνθρωπίνων πραγ-
μάτων περιπεσὼν· προσηφαλισάτο καὶ γὰρ μὴ ἐαν-
τὸν ἀναγορεύσαι τούτου ἐμπροσθεν αὐτοκρατορά.

η'. Ἐκτετατεῖν δὲ πάλιν Συμεὼν κατὰ Ῥω-
μαίων· καὶ πλῆθος Βουλγάρων ἀποστείλας ἅμα καὶ
Χαγάνῳ καὶ Μηνικῷ καὶ ἑτέροις ἐκέλευσεν κατὰ τῆς
πόλεως οὕτως τάχιστα ἐξελαύνειν. Διελθόντες οὖν διὰ D
τῶν ὁρῶν ἦλθον μέχρι τῶν Μαγγλαβῶν. Τὴν αὐτῶν
δὲ ἐφοδὸν μαθὼν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς, λογισάμενος
μὴ τὰ τῶν Πηγῶν παλάτια καὶ τὸ Στενὸν κατελ-
θόντες ἐμπρήσωσιν, Ἰωάννην βαλκτωρὰ ἀποστέλλει
ἅμα Κίοντι καὶ Πόθῳ τοῖς Ἀργυροῖς, ἔχοντας μεθ'
αὐτῶν πλῆθος ἱκανὸν ἐκ τῆς πόλεως καὶ τῆς
ἐταιρίας καὶ τῶν ταγματικῶν· οἷς συνῆν καὶ Ἀλέ-
ξιος πατριάρχης θρουγγάριος τῶν πλωτῶν ὁ Μουσελὲς
μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Ἦν δὲ πέμπτη τῶν Νησιεῶν
ἑβδομάς. Διατέξαντες οὗτοι τὸν λαὸν ἐν τοῖς πεδίοις
καὶ χθαμαλωτέροις τόποις τῶν Πηγῶν, τῶν Βουλγά-
ρων ἀνωθεν ἀναφανέντων ἐνόπλων, βοῇ χρησαμένων
ἀτήμῃ καὶ φοβερᾷ καὶ σφοδρῶτάως παρλασάντων
κατ' αὐτῶν, παρעυθὸ μὲν φεύγει Ἰωάννης ὁ βαλ-

nis Cretensibus inter navigandum captus esset,
licentiam nactus patris omnia diripuit atque vastav-
it, inque urbem veniens in Magnam Dei ecclesiam
profugit. Romanus vero imperator, cognita homi-
nis petulantia rapinisque ejus ac direptionibus,
ecclesia eluctum poenis mancipare decreverat. Ille
conflictis ad Bulgaros litteris ad illos transfugere in
animum cum induisset, tentus convictusque bo-
norum luminumque amissione luit.

400 5. Bulgaris autem ad Catasyrtas usque
post Adralesiae domesticus mortem excurrentibus,
Pothus Argyrus, vir optimus bellicaeque rei peritis-
simus, scholarum domesticus ei sufficitur; castris-
que ad Thermopolim positus Michaelē Moroleonis
filiū, vicarias ipsius partes agentem, Bulgarorum
motum exploratum mittit. Ille in Bulgarorum ex
improviso delapsus cuneum multam quidem Bul-
garorum stragem edidit: verum ipse quoque letali
accepto vulnere in urbem reversus in vivis esse
desiit.

6. Eo tempore detectae, Theocleto officii notario
deferente, structae Romano imperatori insidiae.
Auctores erant Anastasius sacellarius et aurificinae
propositus et Theodoretus cubicularius et Deme-
trius regii fisci notarius et Nicolaus Cubatzes et
Theodolus protocarabus. Hi videlicet imperatori
Constantino studebant. Convicti vero, verberibus
subacti ac per mediam delati urbem, in exsilium
ejecti sunt. Theodoretus seorsum in Triconcho pa-
latii cæsus, ipse quoque in exsilium pulsus est.
Anastasium autem sacellarium in Elegmorum mo-
nasterio caesarie multarunt; quo loco defunctus
est.

7. Eo Romanus pretextu ac occasione Constan-
tinum imperatorem primo gradu dejecit secundo-
que ordine constituit, ac ipse sibi primas arripuit,
quod nimirum Insidias indeque impendentem mor-
tem metueret; perjuriique (heu res humanas!) sibi
crimen asciscit. Jurejurando enim promiserat 401
nunquam sibi imperii primas partes, illo spreto,
arrogaturum.

8. Symeon vero adversus Romanos rursum arma
moveret; emissaeque Bulgarorum manu cum Chagano
et Menico aliisque, mandat ut quam citissime
adversus urbem excurrant. Superatis itaque mon-
tibus Manglaba usque pervenerunt. Intelligens ita-
que Romanus imperator illorum irruptionem, veri-
tus ne Pegarum regias aedes Stenumque inde
effusi incenderent, Joannem rectorem una cum
Leone et Potho Argyris ire fussit, valido ex præ-
torianis et fœderatis aliisque cohortibus confiato
exercitu. Aderat et Alexius Muscel patricius et
drungarius rei navalis cum suis copiis. Agebatur
quinta jejuniorum hebdomada. In campestribus
itaque ac depressioribus Pegarum locis instructa
acie, Bulgarisque armata manu e superioribus
editioreque tumultu emergentibus ac incondito hor-
rendoque clamore strepantibus maximoque impetu
irrupentibus, Joannes rector illico fugam arripit:

Photinus Platypodis filius ejus tuendi causa con-
certando necatur, aliique multi. Rector igitur ægre
servatus in celocem evadit. Venit vero et ipse fuga
dilapsus armis gravis Alexius drungarius Musele-
nec cum eis celocis scalam commode satis scan-
dere valens, una cum suo protondatore, præceps
in mare actus, aquis suffocatus est. Ambo Argyri,
cum scilicet Pothus tum Leo **402** patricius, fuga
in castellum evaserunt. Navales ac reliquæ omnes
copiæ partim hostium manus effugere studentes
in mari extinctæ sunt, partim ferro perierunt,
partim capti a Bulgaris sunt. Demum Bulgari
nemine illis obsistente regias Pegarum ædes incende-
runt totumque Stenum igni vastaverunt. Sic nimi-
rum grande malum consilii inopia rerumque imperi-
tia, cui audacia ac temeritas præsto est ac favet.

9. Mensis Februarii die vicesimo, Indictione
decima, Theodora Romani conjux moritur. Ejus
cadaver in Romani ipsius domo, quam in mona-
sterium mutarat, depositum est. Eodem mense
coronatur Sophia Christophori imperatoris uxor.
Eodem tempore Iber curpalata in urbem venit,
perque medium forum deductus magnifico apparatu
ornatum cum magna claritate et honore susceptus
est. Induxerunt etiam illum in S. Sophiæ, ut sacræ
ejus ædis pulchritudinem et immanitatem ac pre-
tiosissimum cultum oculis ipse lustraret. Splendide
namque ornantes, auroque textis auleis parietes
circumvestientes omnisque generis cultu decoran-
tes, sic eum admiserunt. Ille mirandam immanis-
que molis templi fabricam stupens, supraque
modum admiratus illius pretiosissimum cultum,
ac cum dixisset sacrum hunc locum vere Dei ha-
bitaculum esse, domum reversus est.

10. Rursus vero a Bulgaris suscepta expeditione
et cum illi adusque S. Theodoræ regias ædes ve-
nissent easque igni incendissent, **403** imperator
Romanus prandio laute instructo agminum duces
invitavit, cum et, quem vocant, Sactices illis co-
mes esset. Hortatur ergo jubetque adversus hostes
exire ac pro patriæ incolumitate pugnare. Assen-
serunt illi, atque alacres ipsius majestatis tuendæ
causa ac Christianos ulciscendi oppellituros se mor-
tem in se receperunt. Postridie igitur, quem dixi-
mus, Sactices, ab imperatore armis instructus,
veram ab ipso datam fidem ac quam jactarat for-
titudinem ostendit: Bulgaros quippe a tergo ag-
gressus, inque eorum castra insiliens, quos ibi
reperit, omnes trucidavit. Bulgari igitur ubi didi-
cere quod ita evenerat, in castra revertuntur
consertaque acie Sacticem paucis stipatum terga
vertere cogunt. Is itaque strenue desudato prælio,
factaque hostium ingenti strage, cum tantæ eorum
multitudini sustinendæ par amplius non esset,
laxatis habenis equum ad fugam impellit. In cujus-
dam autem amnis transitu, equo in cæno hærente,
vulnus in anum et femur accepit. Verum equo
ægre tandem suorum cura et industria e cæno
evulso ad Blachernas usque evasit: atque in sacra

Α κτωρ, σφάττεται δὲ ὑπὲρ τοῦτου ἀγωνιζόμενος Φω-
τεινὸς ὁ τοῦ Πλατυπόδου υἱὸς καὶ πολλοὶ ἑτεροί. Μό-
λις οὖν ὁ βαλκτωρ διασωθεὶς εἰσῆλθεν εἰς τὴν δού-
μωνα. Ἦλθεν δὲ φεύγων Ἑνοπίος· καὶ Ἀλέξιος δρουγ-
γάριος· ὁ Μουσσελὲ, καὶ μὴ ἰσχύσας τέλειον ἀνελεῖν
ἐν τῇ τοῦ δρόμωνος ἀποβάσει, πεσὼν ἐν τῇ θαλάσῃ
σὺν τῷ αὐτοῦ πρωτομανδάτορι ἀπεπνίγη. Ἀργυροὶ
δὲ, ὅτε Πόθος καὶ Λέων πατρικίος, ἐν τῷ καστελ-
λίῳ φυγόντες· διεσώθησαν. Πλωῖμοι δὲ καὶ τὸ ἅπαν
πλήθος, οἱ μὲν τὰς τῶν πολέμιων χεῖρας φεύγοντες
ἐν τῇ θαλάσῃ ἀπεπνίγησαν, [249] οἱ δὲ σιδήρου γε-
γόνασι παρανάλωμα, οἱ δὲ χερεὶ Βουλγαρικαῖς συν-
ελήφθησαν. Οἱ δὲ Βούλγαροι μηδὲνα τὸν διακυλίσαν-
τα ἔχοντες τὰ τε τῶν Πηγῶν παλάτια ἐπυρπόλησαν
καὶ τὸ Στανὸν ἅπαν κατέκαυσαν. Οὕτως· ἄρα δεινὸν
Β ἀδουλία καὶ ἀπειρία θρασυτέρα σύμμαχον ἔχουσα.

Θ'. Εἰκάδι δὲ Φεβρουαρίῳ μηνί, Ἰνδικτιῶνος δεκά-
της, Θεοδώρα σύμβιος Ῥωμανοῦ τελευταῖα, καὶ κατ-
ετέθη τὸ σῶμα αὐτῆς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ τοῦ βασιλέως
Ῥωμανοῦ τῷ ὑπ' αὐτοῦ μοναστήριον ἀμειφθέντι. Τῷ
δὲ αὐτῷ μηνί στέφεται Σοφία ἡ τοῦ βασιλέως Χρι-
στοφόρου γυνή. Τηνικαῦτα δὲ καὶ ὁ κουροπαλάτης
Ἰδὴρ ἐν τῇ πόλει παρεγένετο, καὶ διὰ μέσης τῆς
ἀγορᾶς διελθὼν, κεκοσμημένης λαμπρῶς, μετὰ δόξης
πολλῆς· καὶ τιμῆς ὑπέδεχθη· ὃν καὶ ἐν τῇ Ἀγίᾳ
τοῦ Θεοῦ Σοφίᾳ ἀπήγαγον, τὸ κἄλλος αὐτῆς καὶ τὸ
μέγεθος θαυμάμενον καὶ τὸν πολυτελεῖ κόσμον. Καλ-
λωπίσαντες γὰρ ταύτην καὶ περισσεύαντες· πέπλοι·
χρυσοῦφαισι καὶ κόσμῳ παντοίῳ, οὕτως αὐτὴν ἐλο-
ήγαγον ἐν αὐτῇ. Ὅ δὲ τὸ θαυμαστὸν καὶ ὑπερμέγεθς
C τοῦ ναοῦ ἔργον καταπλαγεὶς καὶ τὸν πολυτελεῖ κόσμον
ὑπερθαυμάσας, καὶ ἀληθῶς Θεοῦ κατοικίαν εἶναι
τὸν ἱερὸν χώρον τοῦτον εἰπὼν, αὐτοῖς ὑπέστρεψεν εἰς
τὰ ἴδια.

ι'. Τῶν δὲ Βουλγάρων πάλιν ἐκστρατεύσαντων καὶ
μέχρι τῆς Ἀγίας Θεοδώρας ἐλθόντων παλατιῶν καὶ
ταῦτα πυρὶ παραδίδόντων, εἰς ἄριστον ὁ βασιλεὺς
Ῥωμανὸς τῶν ταγμάτων ἄρχοντας συνεχάλεσεν,
συνόντος αὐτοῖς καὶ τοῦ λεγομένου Σακτικῆ. Καὶ
παρήγει αὐτούς καὶ προὔτρεπτο κατὰ τῶν ἐναντιῶν
ἐξελεῖν καὶ τῆς πατρίδος ὑπεραγωνίσασθαι. Οἱ δὲ
συνέθεντο ἐτοίμως τῆς αὐτοῦ βασιλείας καὶ τῶν
Χριστιανῶν ὑπεραποθνήσκειν. Τῇ οὖν ἐπαύριον
καθοπισθεὶς παρὰ τοῦ βασιλέως ὁ εἰρημένος Σακτι-
κῆς ἀληθῆ οὖσαν τὴν αὐτοῦ πίστιν καὶ ἀνδρίαν ἀπ-
εῖδειξεν· ὁπισθεν γὰρ τῶν Βουλγάρων γενόμενος καὶ
εἰς τὸ στρατόπεδον αὐτῶν εἰσελθὼν πάντας τοὺς
ἐκεῖ εὐρεθέντας κατέσφαξεν. Μαθόντες οὖν οἱ Βούλ-
γαροι τὸ γεγονός· ὑποστρέφουσιν ἐν τῷ στρατοπέδῳ,
καὶ πολέμου συγκροτηθέντος τρέπουσι τὸν Σακτικῆν
σὺν ὀλίγων ὑπάρχοντα. Ὅ δὲ ἐπειδὴ γενναίως ἀγω-
νισάμενος καὶ πολλοὺς ἀνελὼν οὐκέτι ἀντέχειν ἔδου-
νατο πρὸς τὸ πλήθος τῶν πολεμίων, μεθίησι τοῦ
ἵκπου τὸν χαλινὸν καὶ εἰς φυγὴν [P. 250] ἤλαυνε.
Ποταμὸν δὲ τινα παραβρέοντα διαπερὼν, τοῦ ἵκπου
αὐτοῦ ἐν τῇ τοῦτου ἰλύϊ ἐμπαγέντος, τιτρώσεται
κατὰ τῆς ἕδρας καὶ τοῦ μηροῦ. Μόλις οὖν τοῦ ἵκ-
που ἐκ τῆς ἰλῦος ἀνασπασθέντος συναργεία τῶν
ὑπὸ χεῖρα διασώζεται μέχρι τῶν Βλαχερνῶν· καὶ

τέλει ἐν τῇ ἀγίᾳ σορῷ, καιρίας τῆς πληγῆς οὐσης, A soro (loculum dicas) positus, cum vulnus letale esset, e vivis excedit.

ισ'. Τηνικαῦτα δὲ καὶ Περωνᾶς αἰδεσιμώτατος προστάξει Ῥωμανοῦ βασιλέως ἤγαγεν λαρνακίδιον ἐνδοξον ¹⁰ ἐν καὶ ἑτερα δύο γλυφῆς ἀμοιροῦντα ἐκ τῆς τοῦ Ἀγίου Μάμαντος ἀνδρείας μονῆς, τῆς πλησίον οὐσης τῆς Ξηροκίρκου λεγομένης πόρτης, ἐν οἷς φασὶ συναποκεῖσθαι Μαυρίκιον σὺν τοῖς παισίν · ἃ καὶ ἀπετέθη ἐν τῇ τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ μονῇ ἔτσι εἰς τὸ Μυρέλαιον.

ιβ'. Ἀδριανὸς δὲ τις Χάλδος, πρὸς δὲ Τατζάκης Ἀρμένιος πλοῦσιος πάνυ, τῇ ὑποθήκῃ καὶ συμβουλῇ Βάρδα τοῦ Βοήλα στρατηγούντος ἐν Χαλδίᾳ τυραννίδα καὶ ἀνταρσίαν κατὰ Ῥωμανοῦ βασιλέως σκευάζουσι, τὸ Παῖπερτε λεγόμενον ὀχύρωμα κατασχόντες · οὗς ὁ τῶν σχολῶν δομέστικος Ἰωάννης ὁ Κουρκουᾶς καταπολεμήσας καὶ κατασχὼν τοὺς μὲν περιφανεστέρους ἀποτυφλοῖ, τὰς οὐσίας αὐτῶν δημεύσας, τοὺς δὲ πενιχοὺς καὶ ἀσήμεους ἀθῶους κελεύσας ὅπη βούλονται ἀπίνειναι. Τατζάκης δὲ ἐν ἐτέρῳ ὀχυρωτάτῳ κατελλήκω φυγῶν, καὶ λόγον τοῦ μή τι κακὸν παθεῖν δεξάμενος, ἐν τῇ πόλει εἰσεληλύθει, καὶ τῇ τοῦ μαγγλαδίτου ἀξίᾳ τιμηθεὶς ἐν τῷ οἴκῳ τῶν μαγγάνων διηγεῖτο τηρούμενος. Δρασμὸν δὲ βουλευσάμενος ἀλίσκεται καὶ τῶν ὀμμάτων στερεῖται. Βάρδα δὲ τὸν Βοήλαν ἀπέχειραν μοναχὸν, τοῦ βασιλέως αὐτὸν κατοικεῖοντος φίλον τυγχάνοντα.

ιγ'. Τοῦ δὲ πατρικίου τοῦ οὕτως ἐπινομαζομένου Μωρολέοντος, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν οἰκιστέρον θυμολέοντος, Ἀδριανουπόλεως στρατηγούντος, κρατίστου τὰ πολεμικὰ καὶ περιδεξίου τυγχάνοντος, ὃς πλείστας κατὰ Βουλγάρων ἀνδραγαθίας ἐπεδείξατο, ὁ Βούλγαρος Συμεὼν τὴν εἰρημένην πόλιν σὺν παντὶ τῷ στρατεύματι περιεκύκλωσεν, καὶ χάρακα περιβαλὼν ἰσχυρῶς ταύτην ἐπολιόρκει. Ἐπεὶ δὲ ὁ τε οἶτος τοὺς ἐν τῇ πόλει ἐπελελοιπεί καὶ λιμὸς ἐπίεζε κραταιὸς (οὐδαμῶθεν γὰρ εἶχον ἐπισιτίζασθαι), τῇ ἐνδοξῇ πειζόμενοι προεδώκασιν ἑαυτοὺς καὶ τὸν στρατηγὸν τοῖς Βουλγαροῖς · ὃν χειρωσάμενος Συμεὼν, καὶ δεσπὰ καθ' ὅλου τοῦ σώματος περιβαλὼν καὶ μυρταῖς αἰκίαις τοῦτον [P. 251] τιμωρησάμενος, τελευταῖον ἀπέκτεινε θανάτῳ πικρῷ ἀξίῳ τῆς ἑαυτοῦ ἀπεινεστάτης καὶ ὠμοτάτης ψυχῆς. Βουλγαροῖς οὖν τὴν τῆς πόλεως φυλακὴν παρὰ τοὺς ὑπεχώρησεν · D οἱ τὴν κατ' αὐτῶν τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ἐφοδὸν ἀπὸ τῆς πόλεως καταλιπόντες ἀπῆλθον, καὶ πάλιν ὑπὸ Ῥωμαίους αὐτὴ ἐγένετο.

ιδ'. Λέοντος δὲ τοῦ Τριπολίτου μετὰ δυνάμει· πολλῆς καὶ πλείων πολεμικῶν κατὰ Ῥωμαίων ἐξελθόντος καὶ ἐν τῇ νήσῳ Λήμνῳ καταλαβόντος, Ἰωάννης πατρίκιος καὶ δρουγγάριος τῶν πλωτῶν ὁ Ῥαδινὸς κατονομαζόμενος αἰφνιδίως ἐπίθετο αὐτῷ · καὶ πολέμου γεγονότος, Θεοῦ συνεργίᾳ οἱ ὑπ' αὐτὸν τρέπονται Ἀγαρηνοὶ, μάλιστα δὲ μόνος ὁ Τριπολίτης φυγῇ διασώζεται.

ιε'. Σηπτεμβρίῳ δὲ μηνί, Ἰνδικτιῶνος δευτέρας,

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ imo ἐνδοξον, quod infra est p. 577 d.

11. Sub idem tempus Petronas, vir clarissimus summeque venerabilis, Romani imperatoris jussu minorem urnam unam egregie elaboratam duasque alias nulla sculpturae arte caelatas, ex S. Mamantis virorum **404** monasterio, quod situm est ad Portam quam Xerocercem vocant, advexit; in quibus fama est conditum fuisse Mauricium cum filiis. Quae et in Romani monasterio (hoc est in Myrelæo) fuerunt depositae.

12. Adrianos vero quidam Chaldus, nec non Tatzaces Armenius, vir summe locuples, consiliis hortatuque Bardæ Boelæ, qui in Chaldia ductor militum erat, tyrannidem struunt rebellantque adversus Romanum imperatorem, Paiperte (sic nominato) oppido munito occupato. Horum potius Joannes Curcuas scholarum domesticus ipsos tenuit; quorum illustrioribus, publicata ipsorum substantia, oculos adimit; alios, qui pauperes essent atque obscuri, quo vellent ahire jussit. Tatzaces, alia munitissima arce occupata fideque impunitatis ab scholarum domestico accepta, Byzantium venit; ibique manglabitzæ dignitate auctus in manganorum domo sub custodia agebat. Cum vero fugam moliri deprehensus esset, oculi ei eruti sunt. Bardam Roelam, imperatore bene ei volente atque illius miserente, monachum detonderunt.

13. Patricio vero (sic appellato) Moroleone seu potius Thymoleone (velut dicas, virum leonini pectoris atque animi) Adrianopolitano prælore bellica fortitudine ac solertia egregie instructo, ut qui haud raro adversus Bulgaros rem strenue gesserat, Symeon Bulgarus, cum omnibus copiis urbem obsidens ac vallo cingens. validis ipsam armis premit. **405** Oppidani deficiente annonâ ac fame graviter afflictis, cum commeatu parandi nulla spes affulgeret, penuria pressi se suumque prætorem Bulgaris dederunt. Hunc nactus Symeon toto corpore vinctum innumerisque verberibus affectum, ad extremum acerba morte, et quæ sævissimam et crudelissimam ipsius indolem deceret, virum sustulit. Bulgaris itaque in urbe præsidiarii relictis discedit. Præsidarii vero, audito Romanorum copias in ipsos ingruere, relicta urbe abierunt; inque hunc modum a Romanis urbs recepta est.

14. Leo Tripolita cum magna classe ingentique exercitui adversus Romanos egressus, ubi Lemnum occupasset, Joannes Radinus patricius, rei navalis drungarius, eum repente aggressus est; consertaque pugna, Dei ope, sub eo merentes Agareni fusi sunt atque fugati, solusque ipse Tripolita ægre fuga salutem expedit.

15. Mense Septembri, indictione secunda, Symeon

Bulgarie princeps cum omnibus copiis adversus Byzantium profectus est, ac Thraciam quidem ac Macedoniam populatur, succedit vero omnia et evertit, atque arbores succidit. Ad Blachernas usque cum admovisset, Nicolaum patriarcham ac procerum quosdam, quibuscum de paco tractaret, ad se milti rogavit. Datis itaque utrimque obsidibus exit prior Nicolaus patriarcha, **406** ium Michael patricius cognomento Syppiotēs et Joānnes mysticus, administrandarumque rerum imperatori adjutor ac minister intimus. Jam enim Joannes rector criminis apud imperatorem delatus, ipse a se aegritudinem prætexens aula discesserat inque suo monasterio haud procul a Galacrenis in monachum tonsus fuerat. Legati igitur cum Symeone de pace colloquebantur. Verum Symeon illis repudiatis, ipsum imperatorem videre ejusque congressum expetebat: corto enim relatu de ejus prudentia et fortitudine sapientiaque acceperat. Pergrata ea res fuit Romano, quippe qui pacis desiderio tenebatur, ac quotidianis utriusque cædibus finem imponere studebat. Mittit itaque qui ad mare in Cosmidii litore tutissimam excensionem struerent, quo loco ejus prætoria navis appellenda esset. Loco itaque undique communito, in medio jussit septum fieri, ubi erant collocaturi. Interim Symeon, suorum misso manipulo, sanctæ Dei Genitricis templum in Pega, a Justiniano conditum, incendit, ac circum vicina omnia igni ferroque vastavit. His igitur alienum a pace palam probebat animum, vanaque spe imperatorem deludere haud obscurum erat. Veniens autem imperator cum Nicolao patriarcha in sacrum ingressus est loculum, manusque in preces extendit, tum pronus in terram procidens sacrum ubertim solum lacrymis rigabat, omni celebrandam laude omnisque labis puram sanctam Dei Genitricem **407** obsecrans, ut inflexum durumque Symeonis pectus emolliret et ad pacis concordiam ineundam indueret. Sacra igitur reserata arcula, in qua venerandum sanctæ Dei Genitricis palliolum repositum erat, eoque imperator sublato, velutque thorace quodam nullis telis pervio assumpto, ac quam in intemeratissima Dei Genitrice collocaverat, galæ instar, fide sibi adhibita, tutis acilicet munitus armis templo egreditur. Suis itaque classiariis ac comitatu clypeis armisque aliis probe instructis in locum constitutum cum Symeone tractaturus venit. Feria quinta erat, cum hæc gesta sunt, mensis Novembris die nona, hora diei quarta. Venit et Symeon cum exercitu in multas distributo turmas atque acies militum alii clypeis hastisque auratis, alii argento splendidis, omnis alii coloris armis instructi atque ornati, cuncti ferro circumcincti erant. Ili medium assumptum Symeonem ut imperatorem ac regem Romana lingua faustis vocibus prosequabantur. Senatus omnis muris insidentes,

Α Συμεὼν ἄρχων Βουλγαρίας πανστρατὶ κατὰ Κωνσταντινουπόλεως ἐκστρατεύει, καὶ ληΐζεται μὲν Θράκην καὶ Μακεδονίαν, ἐμπυρίζει δὲ πάντα καὶ καταστρέφει καὶ δεινροτομεῖ. Μέχρι δὲ Βλαχερνῶν ἐπιγενόμενος· "ἐπεζήτησεν ἀποσταλῆναι αὐτῷ τὸν πατριάρχην Νικόλαον καὶ τινὰς τῶν μεγιστάνων ὥστε περὶ εἰρήνης αὐτοῖς συντυχεῖν. "Ἐλαβον οὖν ὁμήρους παρ' ἀλλήλων ἀμφοτέροι, καὶ ἐξήλθε πρότερον μὲν ὁ πατριάρχης Νικόλαος, ἔπειτὰ ὁ Μιχαὴλ πατρικίος προσαγορευόμενος ὁ Στυπώτης, καὶ Ἰωάννης ὁ μυστικός καὶ παραδυναστεύων· ἤδη γὰρ Ἰωάννης ὁ βαλκτωρ διαβληθεὶς πρὸς τὸν βασιλέα, ἀσθένειαν προσασιστάμενος τοῦ παλατίου κατετηλύθει καὶ ἐν τῇ αὐτοῦ μονῇ πλησίον Γαλακρηνῶν ἀπεκάρη. Οἱ μὲν οὖν μετὰ Συμεὼν περὶ εἰρήνης διελέγοντο, ὁ δὲ αὐτοὺς μὲν ἀπεπέμψατο, αὐτὸν δὲ τὸν βασιλέα "Ῥωμανὸν ἐπεζήτηε θεάσασθαι· παρὰ πολλῶν δὲ πεκληροφόρητο περὶ τε τῆς αὐτοῦ φρονήσεως καὶ ἀνδρίας καὶ συνέσεως. "Ὁ τὸν τὸν βασιλεὺς ἐπὶ τοῦτο σφόδρα ἡγαλλιάσατο· ἐπόθει γὰρ τὴν εἰρήνην καὶ τὸ στήναι τὰς γινομένας τῶν αἱμάτων ἐκχύσεις ὁσημέραι. "Αποστείλας οὖν ἐν τῷ τοῦ Κοσμιδίου αἰγιαλῷ κατεσκευάσεν ἐν τῇ θαλάσῃ ὄχυρον ἐκ τῆς ἀπόθας, ὥστε τὴν βασιλικὴν τριήρην διεκπλεύουσιν ἐν αὐτῇ προσορμίζεσθαι. Περιφράξας οὖν αὐτὴν πάντοθεν διατειχίσμα μέσον γενέσθαι προσέταξεν, ἐνθα ἀλλήλοις ἐμελλον ὀμειεῖν. "Αποστείλας οὖν Συμεὼν τὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ναὸν ἐνέπρησεν τὸν ἐν τῇ Πηγῇ, ὃν Ἰουστινιανὸς ὁ βασιλεὺς ἐδομήσατο, καὶ τὰ περὶ αὐτοῦ σύμπαντα, [P. 252] δῆλως ὡν ἐντεῦθεν μὴ τὴν εἰρήνην ἐθέλων, ἀλλ' ἐλπὶς μετεώροις τοῦτον ἐξαπατῶν. Παραγενόμενος δὲ ἐν Βλαχερναις ὁ βασιλεὺς ἔμα Νικόλαῳ πατριάρχῃ ἐν τῇ ἀγίᾳ εἰσῆλθε σὺν ὧ καὶ τὰς χεῖρας ἐξέτεινεν εἰς εὐχὴν, εἶτα πρηνὴς πεσὼν δάκρυσι κατέβρεχε τὸ ἅγιον Ἰδοφος, τὴν πανύμνητον καὶ ἄχραντον Θεοτόκον ἀντιβολῶν τὴν ἀκαμπτὴν καὶ ἀμελικτον τοῦ ὑπερηφάνου Συμεὼν καρδίαν μαλᾶσαι καὶ πείσαι τὰ πρὸς εἰρήνην συνθέσθαι. Τὸ ἅγιον οὖν κιθώτιον διανοίξαντες ἐν ᾧ τὸ σπντὸν τῆς ἀγίας Θεοτόκου τεθησαύριστο ὡμοφρόνιον, καὶ τοῦτο ὁ βασιλεὺς ἀνελόμενος καὶ ὥσπερ τινὰ θύρακα ἀδιάρρηκτον περιβαλόμενος, καὶ τὴν πίστιν τὴν εἰς τὴν ὑπεράμωμον Θεοτόκον οἶα περικεφαλαίαν τινὰ περιθέμενος, ἐξῆι τοῦ ναοῦ ὅπλοις ἀσφαλεῖς φραξάμενος. Τὸν σὺν αὐτῷ οὖν σέβλον ἀσπίς τε καὶ ὅπλοις κατακοσμήσας τὸν ὠρισμένον τόπον κατέλαβεν συνομιλῆσαι τῷ Συμεὼν. Πέμπτη δὲ ἦν ἡμέρα ὅτε ταῦτα ἐγένετο, ἐννάτη τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς, τέταρτη δὲ τῆς ἡμέρας ὥρα. Παρεγένετο δὲ καὶ ὁ Συμεὼν, πλήθος ἐπαγόμενος εἰς πολλὰς διηρημένον τὰς παρτάξεις, τῶν μὲν χρυσασπίδων καὶ χρυσοδοράτων, τῶν δὲ ἀργυρασπίδων καὶ ἀργυροδοράτων, τῶν δὲ πάσῃ ὅπλων χροῖς κακοσμημένων, πάντων καὶ "κατακοσμημένων σιδηρῶν· ὁ μὲν αὐτῶν εἰληφέναι Συμεὼν ὡς βασιλέα εὐφήμεον τῇ τῶν "Ῥωμαίων φωνῇ. Πάντες δὲ τῆς συγκλήτου βουλῆς τοῖς τεύχεσιν

VARIÆ LECTIONES.

" παραγενόμενος rectius, p. 579. " καὶ δὲ ?

ἐπεστώτας καταθεῖντο τὰ δρώμενα. Ἦν οὖν ἰδεῖν τῷ ψυχῇ βασιλικὴν τῷ ὄντι καὶ μεγαλόφρονα, καὶ θαυμάσαι τὸ τοῦ φρονήματος ἀκατάπληκτον καὶ τὸ τῆς ἀνδρίας παράστημα, ὅπως τοσαύτην πολεμίων βλέπων ἐπιφορὰν οὐ καταπλήττει καὶ συνεστάλη καὶ ὑπεχώρησεν, ἀλλ' ὥσπερ εἰς φίλων πλῆθος χωρῶν, οὕτως ἀτρέμας ἤπει, μόνον οὐχὶ τὴν ψυχὴν τοῖς πολεμίοις τῶν ὑπηκόων διδοὺς ἀντίλυτρον. Πρῶτος οὖν ἐν τῇ ἀποδόρῃ τῇ βῆθεισῃ καταλαβὼν τὸν Συμεὼν ἐξεδήχετο. Ἐπεὶ δὲ ὄμηροι ἐξ ἀμφοτέρων ἐλήφθησαν τῶν μαρῶν, καὶ τὴν ἀποδόρῃν οἱ Βούλγαροι διηρηνύσαντο ἀκριθῶς, μὴ πού τις ὁλος ἦ ἐνέδρα τυγχάνει, κατέλθε Συμεὼν τοῦ ἱπποῦ καὶ πρὸς τὸν βασιλέα εἰσῆλθεν. Ἀσπασάμενοι οὖν ἀλλήλους εἰρήνης λόγους ἐκίνησαν. Εἰπεῖν δὲ λέγεται τὸν βασιλέα πρὸς Συμεὼν· Ἀκήκοά σε θεοσεβῆ ἀνθρώπων καὶ Χριστιανῶν ὑπάρχοντα ἀληθινόν, [P. 233] βλέπω δὲ τὰ ἔργα τοῖς λόγοις μὴ συμφαινόντα. Ἴδιον μὲν γὰρ ἀνθρώπου θεοσεβοῦς καὶ Χριστιανοῦ ἐδὲ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἀγάπην ἀσπάζεσθαι, εἰσὶν ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστὶ τε καὶ λέγεται· ἀσεβοῦς δὲ καὶ ἀπίστου τὸ χαλεπὸν σφαγαί· καὶ αἵμασιν ἀδίκως ἐκχεομένῳ. Εἰ μὲν οὖν ἀληθὴς Χριστιανὸς ὑπάρχεις, καθὼς πεπληροφορήμεθα, στήσόν ποτε τὰς ἀδίκους σφαγὰς καὶ τὰς τῶν ἀνοσίων αἱμάτων ἐκχύσεις, καὶ σπᾶσαι μεθ' ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν εἰρήνην Χριστιανὸς καὶ αὐτὸς ὢν καὶ ὀνομαζόμενος, καὶ μὴ θέλῃ μολύνεσθαι Χριστιανῶν δεξιὰς αἵμασιν ὁμοπίστων Χριστιανῶν. Ἀνθρώπος εἰ καὶ αὐτὸς, δάνατορ προσδοκῶν καὶ ἀνάστασιν καὶ κρίσιν καὶ ἀνταπόδοσιν· καὶ σήμερον ὑπάρχεις, καὶ αὐριορ εἰς κόριν διαλυθήσῃ. Εἰς πυρετὸς κατασβέσει τὸ φνῶγμα. Τίνα οὖν λόγον δώσεις τῷ θεῷ καὶ ἀπελθὼν ὑπὲρ τῶν ἀδίκων σφαγῶν; πόλιν προσώψω τῷ φοβερῷ καὶ δικαίῳ ἐναγνίσκειν κριτῇ; Εἰ πλουτοῦ ἐρῶν ταῦτα ποιεῖς, ἐγὼ σε κατακόρως τὸ ἐπιθυμουμένου ἐμπλήσω· μόνον ἐπίσχες τὴν δεξιάν. Ἀσπασαί τὴν εἰρήνην, ἀγάπησον τὴν ὁμόνοιαν, ἴτα καὶ αὐτὸς βίον ζήσης εἰρηνικὸν καὶ ἀναίμακτον καὶ ἀπαράμουν, καὶ οἱ Χριστιανοὶ παύσονται ποτε τῶν συμφορῶν καὶ στήσονται τοῦ Χριστιανούς ἀναρεῖν· οὐ θέμις γὰρ αὐτοὺς αἵρειν ὅπλα καθ' ὁμοπίστων. Τοσαῦτα οὖν εἰπὼν ὁ βασιλεὺς ἐσίγησεν. Αἰδισθεὶς οὖν Συμεὼν τὴν τοῦτου ταπεινώσιν καὶ τοὺς λόγους αὐτοῦ κατένευσεν τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι. Ἀσπασάμενοι οὖν ἀλλήλους διεχωρήθησαν, δώροις μεγαλοπρεπέσι τοῦ βασιλέως δεξιωσάμενοι τὸν Συμεὼν.

15. Ὁ δὲ τότε συμβέβηκεν διηγήσομαι τεράστιον τι καὶ τοῖς ταῦτα εἰδοῖσι συγκρίνειν παράδοξον. Δύο φασὶν ἀετοὺς τῶν βασιλέων ὁμιλοῦντων ἀνωθεν αὐτῶν ὑπερπτήναι, κλέγξαι τε καὶ πρὸς ἀλλήλους συμμῖξαι καὶ παρρυτίκα διατρυχθῆναι ἀλλήλοις, καὶ τὴν μὲν ἐπὶ τὴν πόλιν ἔλθεῖν, τὴν δὲ πρὸς Θράκην διαπτήναι. Τοῦτο οἱ ἀκριθῶς τοιαῦτα σκοποῦντες οὐ καλὸν ἔκριναν οἰωνόν· ἀσμεβάτους γὰρ ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ ἀμφοτέρους διαλυθήσεσθαι ἔφησαν. Συμεὼν δὲ τὸ ταυτοῦ στρατόπεδον καταλαβὼν τοῖς ταυτοῦ

A quidquid hujus fabulæ erat, spectabant. Res vero spectatu dignissima regius vere atque excelsus imperatoris animus fuit, mira res interritæ illa mentis constantia et præsentia ac fortitudo; quomodo tantam hostium confluentem multitudinem videns sic placide processit, tantum non animam pretium redemptionis hostibus pro subditis tradens. Primus itaque 408 ad eam, quam diximus, excensienem veniens Symeonem præstolabatur. Datis porro ultro citroque obsidibus, ac cum Bulgari excensionem diligenter lustrassent, ne quis dolus subesset aut insidiæ laterent, Symeon equo desiliens ad imperatorem intravit. Ibi cum se mutuo consalutassent, de pace colloqui cœperunt. Ferunt autem Romanum in hæc verba Symeonem esse allocutum: B *Audivi te hominem religiosum esse Deique cultiorem ac verum Christianum: ideo autem opera non satis verbis consentanea esse. Proprium enim est hominis religiosi Deique cultoris ac Christiani, ut pacem et charitatem colat, quandoquidem Deus charitas est ac nuncupatur: impii autem et irreligiosi et infideles, ut cædibus injusteque fuscis cruoribus gaudeat. Si quidem ergo verus Christianus existis, analem te certo existimamus, tandem aliquando siste injustas cædes finemque facito fundendi innoxii sanguinis, ac pacem nobiscum Christianis compone, qui ipse Christianus sis et dicaris, nec Christianorum dexteris Christianorum iidem ac eandem colentium fidem cruoribus pollui sinas. Ipsa tu quoque homo es, qui mortem et resurrectionem et judicium et retributionem exspectes. Hodie in vivis es, et cras in pulverem dissolveris. Febris una superbiæ omnem exstinguet. Quam ergo rationem, ante tribunal Dei constitutus, pro injustis cædibus Deo redditurus es? quo vultu in tremendum justumque judicem oculos intendes? Si te divitiarum cupido ad ejusmodi facinora impellit, ego te 409 illis ad satietatem explebo; modo contine dexteram, pacem amplectere, dilige concordiam ut et ipse vitam tranquillam agas ac incruentam nihilque sollicitam, ac tandem Christianorum mala finem accipiant, atque alii alios Christianos recare desinant. Nefas enim fideles in se mutuo arma sumere. Hæc itaque locutus imperator conticuit. Bulgarus igitur illius humilitatem ac sermones cum veneratione miratus, pacem fieri annuit. Cum se itaque invicem osculati essent, discesserunt, imperatore magnificis donis Symeonem prosecuto.*

16. Quod vero tunc accidit, referam, rem saue portentosam atque illis qui horum noverunt indicia novam et insolitam. Aiunt enim colloquentibus ambobus regibus duas aquilas super eos volitasse et cum clangore coivisse, moxque divulsas alteram ad urbem, alteram in Thraciam avolasse. Rerum ejusmodi curiosi indagatores inauspicatum omen arbitrati sunt, fore nimirum ut infecta pace illi disjungerentur. Symeon ad suos reversus imperatoris solertiam modestiamque suis proceribus narrat,

virique speciem et robur infractumque animum A
immensis laudibus celebrat.

17. Mensis Decembris die vigesima quinta Romanus filios suos Stephanum et Constantinum coronat in Magna Ecclesia: sed et Theophylactum ejus filium Nicolaus patriarcha detondet clericum ei subdiaconum 410 ordinat, ac tandem promovet synellum, cum is prius in subdiaconorum gradu in sancta processisset.

18. Mensis Aprilis die decima nona Romanus Joannem mysticum rerumque gerendarum administrum ac subadjuvam patricia ac proconsulari dignitate ornavit, ita sane ut hinc illi conflata invidia et illatum a quibusdam crimen sit.

19. Maii mensis die quinta decima, indictione tertia decima, moritur Nicolaus patriarcha, cum a secunda provectione annos tredecim throno potitus esset. Ejus corpus in monasterio, quod ille condiderat ac Galacrenas vocant, conditum est. Mense Augusto patriarcha sufficitur Stephanus Amasææ metropolita, eunuchus. Mense Octobri Joannes mysticus ac imperatori rerum gerendarum adjutor affectati imperii deferitur, in rem inducente Cosma patricio ac cursus publici logotheta, qui filiam ei uxorem locaverat. Eam ob rem ejectus ille quidem aula est: permissum tamen imperatorem adire eique ministrare, ac cum eo communicatis consiliis, quod operæ pretium videretur, tractare. Ingens quippe in eum imperatoris vis amoris erat, quod mysticus in omnibus ei blande assentiretur, nec ut a se penitus ablegaret in animum inducere poterat. Accusatoribus tamen imperatorem urgentibus, veraque esse crimina objecta ostendentibus, ille rem perscrutatus, cum non aliter se habere deprehendisset quam illi retulerant, capieundum mysticum statuit 411 ac quæstionibus subjiciendum. Hoc ille ubi præcensit, fuga se ad Monocastanorum monasterium recipiens ibi monachi ritu comam posuit. Fugit vero et Constantinus Boilæ filius, mensæ præfectus, timens scilicet, ut qui et ipse mystici symmista esset ejusque secretorum conscius; inque Olympum discedens monachum induit. Patricium Cosmam ad palatii horologium verberibus subactum imperator officii movit. Joannis mystici loco Theophanes protovestiarius subadjuva rerumque gerendarum imperatori adjutor promovetur. Sub idem tempus horrendus in Thracensium themate exstitit terræ motus ingensque ac stupendus hiatus, ita ut plura prædia et ecclesiæ cum hominibus voragine absorpta sint.

20. Maii mensis vigesima septima, indictione quinta decima, Symeon Bulgarorum princeps adversus Chrobato expeditione suscepta, consertaque cum illis pugna, victus ipse suas omnes penitus copias amisit.

μεγιστάς τὴν τοῦ βασιλέως ἀπήγγειλε σύμειν καὶ ταπεινώσειν, ἐξαθελοῦσαν δὲ αὐτοῦ τό τε εἶδος τῆν τε βόμην καὶ τὸ ἀκατάπληκτον τοῦ φρονήματος.

ιβ'. Δικεμβρίῳ δὲ μηνὶ κα' ἔσται· Ῥωμανὸς τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, Στέφανόν τε καὶ Κωνσταντίνον· ἀλλὰ καὶ Θεοφύλακτον υἱὸν αὐτοῦ ὁ πατριάρχης [P. 254] Νικόλαος ἀπέκτεινεν κληρικόν, χειροτονήσας ὑποδιάκονον σύγκλητον τε προχειρισάμενος, διελθόντα πρότερον ἐν τῷ τῶν ὑποδιακόνων τάγματι εἰς τὰ ἄγια.

ιγ'. Ἀπριλίῳ δὲ μηνὶ, ιθ' τοῦ μηνός, ἐτίμησεν Ῥωμανὸς Ἰωάννην μυστικὸν καὶ παραδυναστεύοντα πατρικίου καὶ ἀνθύπατον, ὥστε καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο φθόνον κινήσθαι αὐτῷ καὶ κατηγορηθῆναι ἀπὸ τινων.

B ιδ'. Μαίῳ δὲ μηνὶ ιε', Ἰνδικτιώνος ιγ', τελευταίῳ ὁ πατριάρχης Νικόλαος, κρατήσας ἐν τῇ δευτέρᾳ ἀναβάσει τοῦ πατριαρχείου ἑτ' τριακάδεκα· καὶ ἀπετέθη ἐν σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ κτισθείσῃ μονῇ τῶν Γαλακρηνῶν. Αὐγουστῳ δὲ μηνὶ πατριάρχης καθίσταται Στέφανος ὁ Ἀμασειᾶς μητροπολίτης, εὐνοῦχος ὑπάρχων. Ὀκτωβρίῳ μηνὶ κατηγορήθη ὁ μυστικὸς Ἰωάννης καὶ παραδυναστεύων ὡς τῆς βασιλείας ἐπιέμενος ὑποθήκῃ τοῦ πατρικίου Κοσμά καὶ λογοθέτου, διδόντος εἰς γυναῖκα τὴν θυγατέρα αὐτοῦ. Τοῦτου ἕνεκεν καταδικάζεται μὲν τοῦ παλατίου, συγχωρεῖται δὲ τὴ προσέχεσθαι καὶ τῷ βασιλεῖ ὑπηρετεῖν¹³, καὶ σὺν αὐτῷ τὰ ἀνήκοντα διοικεῖν· στοργὴν γάρ οἱ πλείστην ἐπέκτειτο πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ὡς ἐν πᾶσιν αὐτὸν θεραπεύειν δυνάμενον, καὶ τελῶς τοῦτον ἀπώσασθαι οὐκ ἠδούλετο. Τῶν κατηγορῶν οὖν κατεπειγόντων τὸν βασιλέα καὶ σαφῇ ἀποδεικνύντων τὰ κατηγορούμενα, ἐρευνήσας ὁ βασιλεὺς καὶ ἀληθῆ ταῦτα εἶναι ἀναμαθὼν ἐμύλλεν τοῦτον κατασχὼν ἐξετάζειν. Ὁ δὲ τοῦτο προγνοὺς χρήται φυγῇ, καὶ τὴν Μονοκάστανον καταλαβὼν ἀποκρίσεται μοναχός. Πέφυγε δὲ καὶ Κωνσταντῖνος τοῦ Βοίλα ὁ τῆς τραπέζης, οἰκίος καὶ φίλος ὢν αὐτῷ, καὶ τὸν Ὀλυμπον καταλαβὼν τὴ μοναχικὴν σχῆμα ἐνδύεται· ἐξεδόκει· γὰρ καὶ αὐτὸς ἄτε συμμύστης ὑπάρχων τοῦ μυστικοῦ καὶ τῶν ἀπορρήτοτέρων αὐτοῦ κοινωνός. Τὸν δὲ πατρικίου Κοσμά ἐν τῷ ὥρολογίῳ τοῦ παλατίου τύφας ὁ βασιλεὺς διεδέξατο. Προβάλλεται δὲ ἀντὶ τοῦ μυστικοῦ D Ἰωάννου Θεοφάνη πρωτοβεστιαρίον παραδυναστεύοντα. Ἐγένετο δὲ καὶ τῆνικαῦτα σεισμός φοβερός ἐν τῷ θέματι τῶν Θρακητίων, καὶ χάσμα γῆς μέγα καὶ καταπληκτικόν, ὥστε πολλὰ χωρία καὶ ἐκκλησίαι· αὐτάνδρους καταποθῆναι.

κ'. Μαίῳ δὲ μηνὶ, εἰκάδι ἑξδόμῃ, [P. 255] Ἰνδικτιώνος ιε', Συμεὼν ἄρχων Βουλγαρίας κατὰ Χρωδάτων ἐκίνησε στράτευμα, καὶ συμβαλὼν μετ' αὐτῶν πλεμον, ἡττηθεὶς τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἀπαντας ἀρδὴν ἀπώλεσεν.

VARIE LECTIONES.

¹³ Scylitzes et Cedrenus προσκυνεῖν. Combef.

κα'. Τὸν δὲ βασιλεῦς ¹⁴ Ῥωμανὸν Ἰωάννης ἀστρο-
νόμος θεασάμενος οὕτως λαλάληκεν· *Δέσποτα, ἡ*
στήλη ἡ Ἰσαμήνη εἰς τὴν καμάραν ἐπάνω τοῦ
Ξηρολόφου, ἐπὶ δυσμᾶς βλέπουσα, τοῦ Συμεὼν
ἔστι· καὶ εἰ ταύτης τὴν κεφαλὴν ἐκπόψῃς, τῇ
αὐτῇ ὥρᾳ ὁ Συμεὼν τελευτᾷ. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥω-
μανὸς ἀποστείλας τῇ νυκτὶ τὴν κεφαλὴν τῆς στήλης
εἰξέκοψεν· καὶ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὁ Συμεὼν εἰς Βουλγα-
ρίαν ἐτελεύτησεν, ἀνοίᾳ ¹⁵ συσχεθεὶς καὶ νόσῳ κα-
τακρήξας ἀλούς, διέφθαρτο, ἀνομήσας διὰ κενῆς,
Πέτρον υἱὸν αὐτοῦ προβαλλόμενος ἀρχοντα, ὃν ἐκ τῆς
δευτέρας αὐτοῦ γυναικὸς ἔσχεν, τῆς ἀδελφῆς Γεωρ-
γίου Σουρσουβούλη, ὃν καὶ ἐπίτροπον τοῖς αὐτοῦ
παισὶν ὁ Συμεὼν κατατέλλοιπεν. Μιχαὴλ δὲ τὸν ἐκ
τῆς προτέρας αὐτοῦ γυναικὸς γενόμενον ἀπέκτεινεν
μοναχόν· Ἰωάννης δὲ καὶ Βενιαμὴν οἱ τοῦ Πέτρου
ἀδελφοὶ ἐτι στολῇ ἐκοσμοῦντο Βουλγαρικῇ.

κβ'. Τὰ κύκλω οὖν ἔθνη τοῦ Συμεὼν μαθόντα
τελευτήν, οἱ τε Χρωδάτοι οἱ Τοῦρκοι καὶ οἱ λοιποὶ,
ἐκστρατεύειν κατὰ Βουλγάρων ἐβουλεύοντο. Αἰμοῦ
δὲ μεγίστου σὺν ἀκριβοῖ τοῦ Βουλγαρικὸν ἔθνος ἰσχυρῶς
ἐκπαιζόντος, ἐδεδίεσαν μὲν καὶ τῶν ἄλλων ἔθνων
ἐροδόν, ἐδεδίεσαν δὲ πλέον καὶ τὴν τῶν Ῥωμαίων
ἐπέλευσιν. Βουλὴν οὖν ποιησάμενοι κατὰ Ῥωμαίων
ἐκστρατεύουσι καὶ ἐν Μακεδονίᾳ καταλαμβάνουσιν,
φόβον, ὥς εἰκός, τοῖς Ῥωμαίοις ἐμποιήσαντες. Ἐπειτα
μαθόντες ὅτι μέλλει κατ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς
ἐκστρατεύειν, ἀποσταλλοῦσι Πέτρον τε καὶ Γεώργιον
κρυφίως τινὰ μοναχὸν Καλοκύριν ὀνομαζόμενον, τῷ
γένει Ἀρμενιανόν, χρυσοδούλιον ἐπιφερόμενον. Δι-
ηγήρευσ δὲ τὰ ἐν αὐτῷ ὥς τὴν μετὰ Ῥωμαίων εἰρήνην
ἀσπάζονται καὶ πρόθυμοι ταύτην συνθέσθαι εἰσίν, οὐ
μόνον δὲ, ἀλλ' εἴγε βούλονται, καὶ γαμικὸν ποιῆσαι συν-
άλλαγμα. Τὸν τοιοῦτον οὖν μοναχὸν ὁ βασιλεὺς ἀσμε-
νίστατα ἀποδεξάμενος, παρυσθὺ ἀπέστειλεν μετὰ δρό-
μωνος τὸν μοναχὸν Θεοδόσιον τὸν Ἀβούκην καὶ
Κωνσταντῖνον βασιλικὸν κληρικὸν τὸν Ῥόδιον τὰ
εἰς εἰρήνην συλλαλῆσαι τοῖς Βουλγάροις ἐν Μεσημ-
βρίᾳ, τὸ πρὶν μὲν Μενεμβρία καλουμένη, ἀπὸ Μένου
Θρακῆς τοῦ ταύτην οἰκίσαντος καὶ Βρία τὸ παρά
ταῖς Θρακῶν πόλιν λεγόμενον· [P. 256] πρὸς
δὲ τὸ εὐφραδίστερον Μεσημβρία ὀνομάζεται. Οἱ δὲ
παραγενόμενοι καὶ τὰ εἰκότα συλλαλήσαντες ἐξηλθόν
ἄμα Στεφάνῳ Βουλγάρῳ διὰ τῆς ἡμέρας· καὶ ὅπι-
σθεν αὐτῶν κατέλαβον καὶ Γεώργιος ὁ Σουρσου-
βούλης καὶ Συμεὼν ὁ Καλουτερπάνος καὶ Οὐζαμφός
καὶ Συμεὼν τοῦ ἀρχηγοῦ Βουλγαρίας ἀδελφὸς πρὸς
γυναῖκα, πρὸς δὲ τούτοις ὁ ἀγχιστεὺς αὐτοῦ Στέφανος,
καὶ μὴν καὶ Μαγοῦϊνος Κρόνος τε καὶ Μηνικὸς δι-
εκρατύναντο πρὸς τὸν ἀνακτα Ῥωμανόν. Θεασάμενοι
δὲ τὴν θυγατέρα βασιλέως Χριστοφόρου Μαρίαν, καὶ
μεγάλως ἐπ' αὐτῇ ἀρεσθέντες, ἔγραψαν τῷ Πέτρῳ
διὰ τάχους παραγενέσθαι, σύμφωνα ποιήσαντες
πρότερον παρὶ τῆς γεγονυίας εἰρήνης. Ἀπετάλη
δὲ Νικήτας ὁ μάγιστρος ὁ συμπένθερος Ῥωμανοῦ
βασιλέως ὑπαντῆσαι καὶ ἀγαγεῖν Πέτρον μέχρι τῆς
πόλεως. Τοῦ Βουλγάρου οὖν Πέτρου καταλαβόντος,

21. Joannes porro astronomus Romanum im-
peratorem mortuum cernens sic cum affatus est:
Quæ in fornice supra Xerolophum, domine, statua
constituta est, spectans ad occidentem, signum Sy-
meonis est. Hujus caput si abstuleris, ipsa hora Sy-
meon morietur. Misit itaque imperator, ac statuae
caput nocte abstulit; eademque hora Symeon in
Bulgaria 412 satis concedit, ingentique captus
angore ac cordis morbo elanguens percitusque
interiit, frustra leges juraque transgressus, relicto
ex testamenti tabulis principatu Petro filio ex se-
cunda uxore, Georgi Sursubuli sorore, quem et
liberorum suorum tutorem constituit. Michaelē
ex priore conjugē susceptum monachum detondit;
Joannes vero et Benjamin Petri fratres Bulgarica
adhuc stola ornabantur atque habitu.

22. Circumvicinæ igitur gentes, Chrobati Turci
ac reliqui, audita Symeonis morte Bulgaros bello
incessere statuebant. Fame vero Bulgarorum gen-
tem cum locustarum ingenti copia graviter pre-
mente, cum aliarum gentium irruptionem formi-
dabant, tum præcipue Romanorum in se impetum
metuebant. Re itaque in consilium vocata adversus
Romanos copias educunt ac Macedoniam petunt,
hoc nempe satagentes, ut Romanis metum incu-
terent. Audito vero Romanum imperatorem ad-
versus eos exercitum parare, una Petrus Geor-
giusque monachum quemdam Calocyrim nomine,
genere Armenium, auream bullam ferentem occulte
mittunt. Bullæ tenor hic erat, pacem se cupere
cum Romanis, et ut illam componant, promptis
animis esse; neque id modo, sed et nuptiarum
foedera, dum illis adlubeat, cum Romanis se esse
inituros. Acceptis litteris, earumque latore huma-
nissime suscepto, confestim imperator 413 cum
celoce Theodosium Abucem monachum et Con-
stantinum Rhodium palatinum clericum cum Bul-
gariis in Mesembria de pace collocuturos emisit.
Oppidum hoc dictum olim Menembria, a Mēno
viro Thracio ejus conditore, et Bria, ejus nominis
apud quosdam Thraces vico; mollioris vero pro-
nuntiationis causa Mesembriæ nomen accepit. Quo
in colloquio cum res commodè tractata esset, legati
per continentem in urbem redierunt, cum eis Ste-
phanus Bulgarus comes esset. Post hos subsecuti
Georgius Sursubulus et Symeon Caluterranus et
Usampsus, Symeon item alterius illius Bulgaricæ
principis ex uxore frater. Ad hæc illius affinis
Stephanus, Magotinus quoque et Cronus et Meni-
cus, Petri ad Romanum imperatorem legationem
fulserunt. Conspectaue Christophori imperatoris
filia Maria, ac ejus plurimum specie recreati, ictis
que prius pacis foederibus, missis litteris Petrum
sine mora venire jusserunt. Missus vero obviam
Nicetas magister Romani imperatoris affinis, eum-
que in urbem inducturus. Cum itaque venisset

Petrus Bulgarus, conscensa Romanus imperator trireme Blachernas petit, ibique ad se venientem Petrum et vidit et osculo salutavit. Inter se vero, uti par erat, collocutis, subscriptionibus munita rataque habita pacis pariter nuptiarumque foedera, protovestiario Theophane in omnibus quasi sequestro, ac solerter Romanos inter Bulgarosque negotium dirigente.

23. Octobris 414 mensis die octavo egressus patriarcha Stephanus cum Theophane protovestiario, et Maria Christophori imperatoris filia universoque senatu ad sanctissimæ Deiparæ ad Pegas, Petrum et Mariam benedixit, eorumque capitibus nuptiales corollas imposuit, sponsam comitantibus Theophane protovestiario et Georgio Sursubulo. Mensa vero sumptuosa ac magnificentissima instructa, cunctisque ad nuptiarum solemnia spectantibus rite splendideque peractis, Theophanes protovestiarius una cum Maria imperatoris filia in urbem reversus est. Tertio autem a nuptiis celebratis die Romanus imperator in Pegarum excursionem magnificum paravit convivium, sericis aulæis convestita machina, et ad ipsam imperatoria celoco constituta. Eo loco epulatus Romanus cum Petro Bulgaro et Constantino genero ac filio Christophoro, Bulgarisque etiam atque etiam entitentibus ut prior Christophorus tumque Constantinus faustis acclamationibus imperatorum more exciperentur, eorum Romanus flagitationibus annuit, sicque illis res ex voto cessit. Tunc vero omnibus nuptiarum expletis solemnibus ac gaudiis, et cum jam Maria cum Petro viro suo in Bulgariam esset profectura, ad Hebdomam usque a parentibus una cum Theophane protovestiario deducitur. In ipso discessus procinctu puellæ circumfusi copiosas fundunt lacrymas, quantas par 415 est fundere qui mox charissimo pigrore privandi erant, generumque suum exosculati, atque ejus manibus deposita filia, in regiam revertuntur. Maria viri Bulgari manibus radia, gaudio mista et tristitia, in Bulgariam iter contendit. Tristitiam faciebat, quod amantissimis parentibus, quod regiis ædibus, quod necessarium affiniumque consuetudine deficiebatur: rursusque gaudii seges erat, quod viro regi locata, Bulgarorum domina esset consulatata. Ibat itaque omnigenas conferens opes, innueneraque suppellectili opulenter instructa.

24. Tunc quoque Joannes magister ac scholarum domesticus Curcuas, qui Romanas præclare copias regebat, quo fere ex tempore Romanus imperator salutatus est, Assyriosque quotidie expugnabat, urbesque et oppida munita et vicos ac loca evertibat, captivosque ducebat, atque in iis etiam insignem nominatissimamque ac plane munitam potentissimamque Syriæ urbem arcemque, Melitinem dictam, varie tentaverat prædatusque fuerat ac penitus vastaverat, circumque posita oppida

τριήρει ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἐπιβὰς ἐν Βλαχέρναις παρεγένετο, καὶ τὸν Πέτρον ὡς αὐτὸν ἀφικνούμενον ἐθεάσατό τε καὶ κατησπάσατο. Ἐπεὶ δὲ ἀλλήλοις εἰκότα συνωμίησαν, ὑπογράφονται τὰ τε σύμβολα τῆς εἰρήνης καὶ τὰ γαμικὰ συναλλάγματα, μεσολαβούντος ἐν τούτοις καὶ νουνεχῶς διευθύνοντος μεταξὺ Ῥωμαίων τε καὶ Βουλγάρων πρωτοβεστιαρίου Θεοφάνους

κγ'. Ὁ γδὲ δὲ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς ἐξῆλθεν ὁ πατριάρχης Στέφανος ἅμα Θεοφάνει πρωτοβεστιαρίῳ καὶ Μαρίᾳ τῇ τοῦ βασιλέως Χριστοφόρου θυγατρὶ καὶ πάσῃ τῇ συγκλήτῃ εἰς τὸν ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Πηγῆς, καὶ εὐλόγησεν Πέτρον τε καὶ Μαρίαν, καὶ τοὺς νυμφικούς στεφάνους ταῖς αὐτῶν ἐπέθηκε κεφαλαῖς, παρανυμφεύοντων Θεοφάνους πρωτοβεστιαρίου καὶ Γεωργίου Σουρσουβούλη. Λαμπρὰς δὲ καὶ πολυτελοῦς γεγυυίας τραπέζης, καὶ πάντων τῶν εἰσιζυμένων τοῖς γάμοις φαίδρῳς ἐπιτελεσθέντων, εἰσῆλθεν Θεοφάνης πρωτοβεστιαρίου ἅμα Μαρίᾳ τῇ θυγατρὶ τοῦ βασιλέως ἐν τῇ πόλει. Τῇ τρίτῃ δὲ τοῦ γάμου ἡμέρᾳ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς εὐχαλίαν λαμπρὰν ἐν τῇ τῶν Πηγῶν ἀποβάθρᾳ, περικυκλῆσας αὐτὴν ὑψάσμασι σιρικοῖς, παρ' αὐτῇ τῇ ἀποβάθρᾳ τοῦ βασιλικοῦ δρόμωνος ἐστηκότος· ἐνθα συνέστη Ῥωμανὸς Πέτρῳ Βουλγάρῳ ἅμα Κωνσταντίνῳ γαμβρῷ καὶ Χριστοφόρῳ υἱῷ. Τῶν δὲ Βουλγάρων ἐνστασιν οὐ μικρὰν ποιησάμενων πρότερον εὐφημισθῆναι Χριστοφόρον, εἰδ' οὕτω τὸν Κωνσταντίνον, ὑπέειπε τῇ ἐνστάσει τούτων Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς, [P. 257.] καὶ γέγονεν ὅπερ ἤτησαντο. Ἐπεὶ δὲ πάντα τὰ ἐν γάμοις συνετελέσθησαν, ἐμελλε δὲ ἡ Μαρία ἦδῃ τὴν πρὸς Βουλγαρίαν σὺν τῷ ἀνδρὶ Πέτρῳ ἰδεῖν, οἱ ταύτης γονεῖς μέχρι τοῦ Ἐβδόμου συνεξῆλθον αὐτῇ ἅμα Θεοφάνει πρωτοβεστιαρίῳ. Ἐπεὶ δὲ ἀπαίρειν ἐμελλεν, περικυθέντες τῇ θυγατρὶ καὶ πυκνὰ καταχέοντες δάκρυα, καὶ ὅσα εἰκός ἐπὶ στερήσει σπλάγχχνου περιποθήτου, τὸν τε αὐτῶν γαμβρὸν ἀσπασάμενοι καὶ ταύτην ταῖς τούτου χερσὶν παραθέμενοι ἐν τοῖς βασιλείοις ὑπέστρεψαν. Μαρία δὲ Βουλγαρικαῖς παραδοθεῖσα χερσὶ τὴν ἐπὶ Βουλγαρίαν ἀπῆει, χαίρουσά τε ἅμα καὶ λυπούμενη, λυπούμενη μὲν ἐν οἷς γονέων φιλότατων ἐστέρητο καὶ βασιλείων οἰκῶν καὶ συνηθείας τῶν γένει προσκόντων, χαίρουσα δὲ ἐν οἷς βασιλεῖ προσήρμοστο ἀνδρὶ καὶ δέσποινα Βουλγάρων προσηγορεύθη. Ἀπῆει τοίνυν πλοῦτον κομιζομένη παντοδαπῇ καὶ ἀποσκευῇ ἀναρίθμητον.

κδ'. Τότε δὲ καὶ Ἰωάννης μάγιστρος καὶ δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ Κουρκούας, καλῶς διοικῶν τὸν Ῥωμαϊκὸν στρατὸν σχεδὸν ἀπὸ τῆς ἀναβήσεως Ῥωμανοῦ βασιλέως, καὶ καταπολεμῶν καὶ ἐκαστην τοὺς Ἀσσυρίους, καὶ πόλεις καὶ κάστρα καὶ κώμας καὶ χώρας αὐτῶν πορθήσας καὶ αἰχμαλώτους ποιήσας, μεθ' ὧν καὶ τὸ ἐπίσημον καὶ ἐξάρχουστον καὶ πᾶν ὄχυρον καὶ δυνατὸν κάστρον τῆς Συρίας, Μελιτινὴν ὀνομαζόμενον, διαφόρως καταπολεμήσας καὶ πραιεύσας, καὶ εἰς φρούρον ἀπωλείας τοῦτο

VARIAE LECTIONES.

ῥε συνειστάθη Cedrenus. ῥε Legebatur ἐπιβή.

ποιήσας καὶ τὰς πέριξ χώρας καὶ χώρας πυρκαϊῶν
 στοὺς ἐργασάμενος, αὐτὸ τὸ ἀήτητον καὶ ἀμάχητον
 κάστρον παρακαθίσας καὶ ἐλεπόλεις μηχανικὰς
 στήσας, καὶ εἰς παντελὴ ἀπορίαν καὶ ἀμηχανίαν
 ἐμβάλων αὐτοὺς ὅ τι πράξαιεν, καὶ ἀπαξ καὶ πολ-
 λάκις πρόσθεις πρὸς τὸν δομέστικον στελλόντων καὶ
 λόγον αἰτούντων, ὁ συνετός καὶ ἐχέφρων Ἰωάννης
 ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ Κουρκοῦσας τὰ τῶν δα-
 κρύων καὶ ἐλεεινολογιῶν καὶ τὰ τῆς τύχης σκοπήσας,
 οἶα τὰ ἀνθρώπινα, ὑπέβλεπεν, καὶ λόγον δοὺς αὐτοῖς,
 ὁ Ἀπόχαψ ὁ τοῦ Ἀμερ ἑκγονος ἀμνηρὸς ὢν Μελι-
 τινῆς, καὶ ὁ Ἀποσαλάθ στρατηγὸς εὐγενέστατος ὢν
 καὶ πλούσιος ἐν Μελιτινῇ, παραγέγοντο. Ἀποδε-
 χθέντες οὖν παρὰ τοῦ δομέστικου τῶν σχολῶν Ἰωάν-
 νου, πρὸς τὸν αὐτοκράτορα τοὺς ἀπέστειλεν· καὶ
 σύμφωνα εἰρήνης ποιήσαντες ὑπέσχεσαν πρὸς τὰ
 ἴδια. Ἐκτοτε δὲ συνεξεστράτευσεν [P. 258] τοῖς
 Ῥωμαίοις κατὰ τῶν ὁμοφύλων Ἀγαρηνῶν, ἐν τε
 τοῖς ἐκινικίοις συνεισήρχοντο τοῖς Ῥωμαίοις ἐν τῇ
 πάλαι αἰχμαλωτίᾳ ἔγοντες Ἀγαρηνοὺς, ὅπερ ἦν
 θαυμαστὸν καὶ παράδοξον καὶ δείγμα τῆς ἀέων Σα-
 ρακηνῶν δυστυχίας. Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἀπόχαψ,
 ἀνδρὸς φρονίμου καὶ συνετοῦ, δέδωκεν τὴν εἰρήνην
 οἱ τὴν Μελιτινὴν κατοικοῦντες. Ἐκστρατεύουσιν οὖν
 κατ' αὐτῶν πάλιν ὁ τε δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ
 Κουρκοῦσας Ἰωάννης μετὰ τῶν θεμάτων καὶ ταγμα-
 τῶν καὶ ὁ Μελίας μετὰ τῶν Ἀρμενίων· καὶ πολλὰς
 προνομὰς καὶ πραιδὰς καθ' ἑκάστην ποιούμενοι, καὶ
 ταῖς συνεχέσιν ἐπιδρομαῖς αἰχμαλωτίζοντες τοὺς
 καὶ ληϊζόμενοι, εἰς τοσαύτην στένωσιν τὴν Μελιτι-
 νὴν περιέστησαν ὥστε αὐτὴν συντομώτατον ἐκπορ-
 θῆσαι καὶ ἱὸς ἰδάρους καταστρέψαι, οὐ μόνον δὲ
 ταύτην, ἀλλὰ καὶ τὰς ὁμόρους αὐτῇ πόλεις· καὶ χώρας
 πολυπόρους τε καὶ ποτάτας εὐσας καὶ οἶας
 πολλὰς παρέχειν προσόδους. Ταύτην οὖν τὴν Μελι-
 τινὴν εἰς κουρατωρίαν ἀποκαταστήσας ὁ βασιλεὺς
 πολλὰς χιλιάδας χρυσοῦ καὶ ἀργυρίου ἐκέλευεν δα-
 σμοφορεῖσθαι ἐτησίως παρῶναι.

κς'. Κατηγορήθη δὲ Νικήτας ὁ μάγιστρος καὶ
 πενθερὸς Χριστοφόρου βασιλέως ὡς ὑποτιθέμενος
 αὐτῷ κατὰ τοῦ ἰδίου γενέσθαι πατρός καὶ τῆς βασι-
 λείας αὐτοῦ ἐξῴσαι. Τοῦτον οὖν ἐξαγαγόντας τῆς
 πόλεως ἀπέκαιραν μοναχόν, ὑπερορίσαντες τῷ αὐτοῦ
 προστάτῳ.

κα'. Μηνὶ δὲ Ἰουλίῳ ιε', Ἰνδικτιῶνος ς', τελευτᾷ
 Στέφανος πατριάρχης, πατριαρχεύσας ἑτη δύο μῆνας
 ἑνδεκα. Δεκαμῆρῳ δὲ μηνὶ, τῇ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ,
 ἄγουσι Τρύφωνα μοναχόν ἐν τῷ Ὀψικίῳ μονάζοντα,
 ἐπ' εὐλαβείᾳ καὶ ἀγιότητι μαρτυρούμενον, καὶ χει-
 ροτονοῦσι πατριάρχην ἐπὶ χρόνῳ ῥητῷ, μέχρις ἂν
 εἰς μέτρον ἡλικίας φθάσῃ Θεοφύλακτος ὁ τοῦ Ῥω-
 μανοῦ υἱός, ὃν ἐμὲλλον πατριάρχην χειροτονεῖν
 Κωνσταντινουπόλει·.

κς. Εἰκάδι δὲ πέμπτῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς χειμῶν
 ἀφόρητος γέγονεν, ὥστε κρυσταλλωθῆναι τὴν γῆν
 ἐπὶ ἡμέρας ρκ'. Ὅθεν καὶ γέγονεν ὁ μέγας λιμός,
 τοὺς πᾶσι γενομένους ὑπερβαλλόμενος, καὶ θά-
 νος ἐκ τούτου πλὺς, ὥς μὴ δύνασθαι τοὺς ζῶντας

A vicosque et prædia igni succenderat, ipsa invicta
 inexpugnabilique arce obsessa, adhibitisque illi
 tormentis ac machinis obsidionalibus, oppidanis-
 que in extremæ angustias consiliique inopiam
 conjectis, ac cum illi semel sæpiusque missis ad
 domesticum legatis fidem ac securitatem exposce-
 rent, 416 vir prudens cordatusque Joannes Cur-
 cuas scholarum domesticus, miserorum lacrymas
 supplicumque luctuosos clamores ac pro humana-
 rum rerum ratione fortunæ incerta considerans,
 eorum votis animum inflexit; ad quem accepta
 fide Apochaps ameris nepos, Melitines ipse ameras
 exsistens, Aposalathque dux apud Melitinem stre-
 nuissimus nobilissimusque ac locupletissimus, ve-
 nere. Hos scholarum domesticus Joannes omni
 B humanitate susceptos ad imperatorem misit; icto-
 que pacis fœdere domum reversi sunt. Indeque soci-
 is adlecti ac fœderati adversus tribules suos Aga-
 renos cum Romanis ad bellum proficiscebantur, ac
 triumphî specie cum iisdem captivos suos ducen-
 tes (mirando sane spectaculo et inaudito, Impio-
 rumque Saracenorum afflictarum rerum indicio)
 urbem Ingrediebantur. Mortuo autem Apochapso,
 viro prudente ac sapiente, Melitinenses pacem dis-
 solverunt. Iterum igitur adversus eos proficiscun-
 tur scholarum domesticus Joannes Curcuas cum
 cohortibus ac legionibus, Meliasque Armeniis præ-
 fectus. Illi multas quotidie agentes prædas, assidu-
 isque excursionibus totam late regionem diripi-
 entes atque incolas subigentes, in tantas Melitinem
 coegerunt angustias, ut brevissimo tempore ipsam
 expugnaverint ac solo tenus æquaverint, nec eam
 modo, sed et vicinas urbes atque oppida et regiones
 feracissimas opimasque, ac quæ multos proventus
 afferrent. Hanc igitur Melitinem 417 imperator
 in curatoriam (alii provinciam dixerint) redigens,
 multa inde auri argentique millia tributo annuo fisco
 inferenda indixit.

25. Cæterum Nicetas magister ac Christophori
 imperatoris socer accusatus est, quod rebellandi
 adversus patrem eumque solio deturbandi auctor
 illi fuisset. Quocirca urbe ejectum in monachum
 detondent, inque suburbano suo exsulem agere
 cogunt.

26. Mensis Julii quinta decima, indictione sexta,
 moritur Stephanus patriarcha, cum ei muneri
 præfuisset annos duos, menses undecim. Mensis
 autem Decembris quarta decima Tryphonem ad-
 ducunt in Opsicio profitemem monachum, virum
 religiosus moribus ac sanctitate probatum, ordi-
 nantque patriarcham ad certum tempus, donec
 scilicet Theophylactus Romani filius maturæ ætatis
 annos attingeret, quem patriarcham Cpolitenum
 ordinaturi erant.

27. Ejusdem mensis die vigesima quinta gravis-
 simum fuit frigus, adeo ut dies 120 terra gelo
 concreta obriguerit. Hoc gelu subsecuta fames,
 quanta ante nunquam exstiterat; exque illa cre-
 bræ adeo mortes ut nec offerendis mortuis vivæ.

sufficerent. Porro Romanus tantam illam vim mali considerans, pro benigna sua teneraque in miseros indole, convenientem eis curam adhibuit seduloque prospexit, larga eleemosynarum præbitione famis indigentiam solans. Porticuum quoque spatia fenestris ac tabulatis obstruxit, ne per ea nix frigusque in pauperes **418** grassarentur. Tum quoque eas quas arculas vocant in cunctis porticibus construxit; nummumque argenteum jacentibus illic egenis quot mensibus erogari præcepit, mensura quoque trimisia per ecclesias pauperibus jussit distribui, adeo ut quæ per arculas et ecclesias erogabantur argenti cusi numismata, ad duodecim millia numerarentur. Neque hæc solum misericordia pronus ejus animus pauperumque liberalis provisor sibi ipse constituit, sed abunde tres quotidie pauperes secum comedere voluit, quibus singulis eleemosynæ titulo nummus cederet. Quarta autem feria ac parasceve tres egenos monachos mensæ socios adhibebat, quibus singulis constitutum nummum erogabat. Quodque in monasteriis observari solet, ut inter comedendum lectio habeatur, hoc ille præstabat, sibi ipse ac convivis duplicem apponiens mensam, ut tum corpus consueto cibo aleretur, tum anima doctrinarum voluptate oblectaretur. Quibus ille diligenter attendens animum, compungebatur ac lacrymarum large fontes emittebat. Ejus vero fidem erga monachos, quos præsertim sanctitas et religio claros reddiderat, quanta fuerit, quis possit enarrare? Eorum nemo in conspectum veniebat, sedulus virtutis cultor, cui actus suos cum multis lacrymis non exponeret. Cum autem fide devotissimus ac summe orthodoxus esset, urbis omnes ecclesias sumptuosas aulaeis cereorumque et lampadum copia præclare exornavit. Sed et monachis in montibus, tum nempe Olympo tum Cymina et quem vocant **419** Petram Auream et Barachæo, nunquam destitit annua stipendia mittere eorumque res curare ac eis providere, quique inter illos actionis cultu ac contemplationis spectabiles essent, ad se accersere eorumque precum suffragia percipere. Nec id modo, sed et religiosa exercitatione inclusis, et qui se angustissimis tuguriolis velut carcere abdidissent, cunctis denique monasteriis statutas annonas subministrare non cessabat. Hæc velut ex multis paucas viri virtutes eleemosynasque percurrimus.

28. Petro Bulgarorum principi Joannes frater cum aliis Symeonis proceribus struxit insidias. Deprehensis illis, Joannes quidem flagris emendatus in carcere includitur, reliqui acerbis suppliciis subacti sunt. Horum Romanus imperator a Petro certior factus, Joannem monachum (eum qui rector exstiterat) militi, prætextu quidem redimendi captivos, re ipsa vero ut Joannem caperet et Byzantium duceret; quod et ita contigit. Una quippe cum Joanne navim ingressus, a Mesembria in urbem delatus est. Nec multo post projecto monachi

Α ἐκκομίζειν τοὺς τεθνεώτας. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς τὴν ἀφόρητον ἐκείνην βίαν κατανοήσας ἀξίαν τῆς αὐτοῦ συμπαθοῦς καὶ ἐλεημονος φύσεως πρίνοϊαν ἐποίησατο, [P. 259] πολλὰς ἐλεημοσύνας τὴν ἐκ τοῦ λιμοῦ παραμυθησάμενος ἔνδεικται· ἀνέφραξεν τε θυρίσι καὶ στανιδώμασι τὰς τῶν ἐμβόλων στοὰς, ὥς μὴ τὴν χιόνα καὶ τὸ ψῦχος ἐκείθεν ἐπιστεῖναι τοῖς πένησι. Τότε καὶ τὰς λεγομένας ἀρχλας ἐν πᾶσι κατεσκεύασας τοῖς ἐμβόλοις, ἀργυρία τε κατὰ μῆνα τοῖς ἐν ταύταις καταχειμένοις πένησι διδοῦναι διετάξατο καὶ τὰ μηνιαία τριμίσια ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῖς πένησι διανέμειν, ὥς εἶναι τὰ διδόμενα τοῖς τε ἐν ταῖς ἀρχλαῖς πτωχοῖς καὶ τοῖς ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἀργύρου ἐγκεχαραγμένου χιλιάδας δώδεκα. Οὐ μόνον δὲ ταῦτα ἡ συμπαθὴς αὐτοῦ ψυχὴ διετύπωσεν τῶν πενήτων προνοουμένη, ἀλλὰ καὶ καθ' ἡμέραν αὐτῷ τρεῖς συνεσθίειν πένητας διετάξατο, οἱ ἂν ἐν ἐλάμβανον νόμισμα. Τετράδι δὲ καὶ παρασκευῇ τρεῖς πένητες μοναχοὶ τοῦτω συνήσθιον, τὸ τετυπωμένον ἕκαστοι λαμβάνοντες νόμισμα. Ὅπερ δὲ ἐν τοῖς μοναστηρίοις εἰσθὲν γίνεσθαι ἐν τῷ καιρῷ ἀνὰ τῆς ἐστιάσεως, τοῦτο αὐτὸς ἐποίει, διελκῆν αὐτῷ καὶ τοῖς δαιτυμόσι τὴν ἐράπειαν παρατιθείς, ὥστε τὸ μὲν σῶμα τρέφεσθαι τῇ συνήθει τροφῇ, τῇ δὲ ψυχῇ καταλλήλῳ τῶν λόγων ἐπεντυφῶν ἡδονῇ, οἷς ἐκεῖνος ἐπιμελῶς προσέχων τὸν νοῦν κατένυσσε τὴν ψυχὴν καὶ πολλὰς δακρύων ἡφείετο πηγὰς. Τὴν δὲ πίστιν ὁσὴν ἐκέκτητο πρὸς πάντας μὲν μοναχοὺς, μάλιστα δὲ τοὺς ἐπ' ἀγνωσὴν διαβοήτους καὶ εὐλαβεῖς, τίς ἂν διηγῆσαστο; Οὐκ ἐθεάσατο γάρ ποτε μοναχὸν ἀρετῆς ἀντεχόμενον, ᾧτινι τὰς αὐτοῦ πράξεις σὺν πολλοῖς δάκρυσιν οὐκ ἐξηγόρευε. Πιστότατος δὲ ὢν καὶ ὀρθοδόξοτάτος πάσα; τὰς τῆς πόλεως ἐκκλησίας πέπλοις διαφανέσι καὶ φωταγωγαῖς λαμπρῶς κατεκόσμηε καὶ κατεφαίδρυνεν. Ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐν δρεσι μοναχοῖς, τῷ τε Ὀλύμπῳ καὶ τῷ Κομινῷ καὶ τῇ Χρυσῇ κατονομαζομένη Πέτρᾳ καὶ τοῦ Βαραχίου ὄρει, οὗ διέλιπεν ἐτησίως; βόγας ἐξαποστέλλων καὶ φροντίζων τούτων καὶ προνοούμενος, καὶ τοὺς ὀνομαστοὺς ἐπὶ πράξει καὶ θεωρίᾳ μετακαλούμενος ὡς αὐτὸν, καὶ τῶν εὐχῶν αὐτῶν τὰς εὐλογίας τρυγῶν. Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ τοῖς διὰ Θεὸν ἐγκλείστοις καὶ στενωτάτοις οἰκίσχοις καθέρξασαι καὶ πᾶσι τοῖς μοναστηρίοις τὰς ἐτησίους βόγας, ἃς διετύπωσεν, οὐ διέλιπεν ἐπιχορηγῶν. Ταῦτα ὡς ἐκ πολλῶν ὀλίγα τῶν αὐτοῦ κατορθωμάτων καὶ ἐλεημοσυνῶν διεξήλθομεν.

[P. 260] καὶ Πέτρῳ δὲ τῷ Βουλγάρῳ ἐπέθετο Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ μετὰ καὶ ἐτέρων μεγιστάνων τοῦ Συμεὸν· καὶ φωραθέντων αὐτῶν ὁ μὲν Ἰωάννης τύπτεται καὶ ἐγκλείεται φυλακῇ, οἱ δὲ λοιποὶ τιμωρίαις οὐ ταῖς τυχοῦσαις ὑποβάλλονται. Ταῦτα δὲ δὴλα Πέτρου ποιήσαντος τῷ βασιλεῖ Ῥωμανῷ, ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς τὸν μοναχὸν Ἰωάννην, ὃς ἐγεγόνει βαίκτηρ, προφάσει μὲν τοῦ ποιῆσαι τὸ ἀλλάγιον τῶν κρατουμένων αἰχμαλώτων, τῇ ἀληθείᾳ δὲ Ἰωάννην κατασχέειν καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀγαγεῖν. Ὁ δὲ καὶ γέγονεν· εἰσελθὼν γὰρ ἕρμα

Ἰωάννην εἰς πλοῖον ἀπὸ Μεσημβρίας ἦλθεν ἐν τῇ Ἀ πόλει. Καὶ μετ' οὐ πολὺ τοῦτου τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἀπορρίψαντος καὶ γυναῖκα ἐπιζητήσαντος, δέδωκεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς οἶκον καὶ κτήματα πάμπολλα καὶ γυναῖκα ἐκ τῆς ἐαυτοῦ πατρίδος τῆς τῶν Ἀρμενιακῶν ὀρμωμένην, γάμον τε λαμπρὸν ἐν τῇ τοῦ Καίσαρος οἰκίᾳ παποίηκεν, Χριστοφόρου βασιλείῳ καὶ Ἰωάννου μοναχοῦ τοῦ γεγονότος βαλκτορος παρανυμφεύσαντων.

κδ'. Ἀλλὰ καὶ Μιχαὴλ μοναχός, αὐτὸς ὁ ἀδελφός Πέτρου, κατὰ σπουδῆς ἔχων τῆς Βουλγαρικῆς ἐξουσίας· ἐπιλαβέσθαι, ἰδιοστασίᾳ ἐν τινι Βουλγαρικῷ κάστρῳ· καὶ τούτῳ προσεβόησαν οἱ τῆς Πέτρου ἀρχῆς διεστηκότες Σκύθαι. Οὐ μετὰ τὴν τοῦ βίου καταστροφὴν ἐπῆλθον οὗτοι ταῖς Ῥωμαϊκαῖς χώραις, ὥστε συμβῆναι τούτους ἀπὸ Μακεδονίας διὰ Σερμονός πρὸς Ἑλλάδα καὶ τὴν Νικόπολιν προσχωρήσαι καὶ τὰ ἐκεῖσε πάντα λησασθαι. Νικόπολις δὲ ἐπωνόμασται κατὰ τὸ ἐπώνυμον τῆς νίκης, ἣν Αὐγουστος σεβαστὸς κατὰ Ἀντωνίου καὶ Κλεοπάτρας ἐργάσασθαι καὶ τὴν Αἰγυπτίων ἀρχὴν τοῖς Ῥωμαίοις ὑπέκλινεν.

λ'. Μαρτίῳ δὲ μηνί, δευτέρᾳ ἡμέρᾳ, κοσμήτης ἔπεσεν ἐν τῷ φόρῳ ἐκ τῶν ἐν τοῖς στιχηθὲν ἱσταμένοις· ἐκεῖσε κίονιν ἐπικειμένον, καὶ ἀπέκτεινεν ἄνδρας ἑξ ᾽. Γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμὸς μέγας καὶ φοβερός εἰς τὸν τοῦ φόρου ἔμβολον, πλησίον τοῦ ναοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ὥστε κατακαῆναι τὰ τε κηροπωλεῖα καὶ τὰ γυνάρια τοῦ φόρου μέχρι τῶν Ὑγῶν.

λα'. Ἐτελεύτησε δὲ Χριστοφόρος βασιλεὺς μηνὶ Αὐγούστῳ ἰνδικτιῶνος τετάρτης, πολλὰ καφαιμένου καὶ θρηνήσαντος αὐτὸν τοῦ πατρὸς, μεῖζον ἢ κατ' Αἰγυπτίους, ὡς ἦδη εἰς γῆρας αὐτοῦ ἐληλασκότος καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἔτι νηπίων ὄντων. Καὶ ἐτέθη τὸ λείψανον αὐτοῦ ἐν τῇ ῥηθείᾳ μονῇ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

[P. 261] λβ'. Κατήγαγον δὲ καὶ Τρύφωνα πατριάρχην Αὐγούστῳ μηνὶ ἰνδικτιῶνος τρίτης ᾽, τὸν ῥητὸν χρόνον τελέσαντα· καὶ ἀπελθὼν ἐν τῇ ἰδίᾳ μονῇ τελευτᾷ, χρηυσάσης Ἐκκλησίας χρόνον ἕνα καὶ μῆνας ε' διὰ τὴν ἡλικίαν ἀτελὲς Θεοφυλάκτου υἱοῦ Ῥωμανοῦ βασιλέως· αὐτὸν γὰρ ἔμελλεν, ὡς ἦδη εἴρηται, πατριάρχην καθιστᾶν.

λγ'. Βασιλεὺς δὲ τις Μακεδὼν πλάνος Κωνσταντῖνον Δούκα ἐαυτὸν ἐπισημίσας πολλοὺς μετ' ἐαυτοῦ συνεπήγετο. Οὗτος συσχεθεὶς ὑπὸ Ἐλεφαντίνου τουρμαρχοῦ, ἐκ τοῦ Ὀψικίου ὄντος, ἦχθη ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ὑπὸ Πέτρου ὑπάρχου τῆς μὲδς ἄλλοτριεῖται χειρὸς. Ἔτα καιροῦ λαβόμενος καταλαμβάνει πάλιν τὸ Ὀψικιον, καὶ χεῖρα χαλκῆν ἀντὶ τῆς κοπείας προσαρμυσάμενος καὶ σπάθην ἐπιρμεγέθη κατασκευάσας διήρχετο, πλανῶν αὖθις τῶν ἀγυρεσύνων πολλοὺς ὡς εἴη αὐτὸς Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ Δουκῆ. Οὗς καὶ συνεφελκόμενος με-

A habitu, cum uxoris amplexus quæreret, imperator illi ædes assignavit multaquæ omnino prædia contulit, exque sua ipsius Armeniacorum patria conjugem ei locavit, atque in Cæsaris domo præmagnificas nuptias fecit, ductoribus sponsæ Christophoro imperatore ac Joanne monacho, qui rector existerat.

420 29. Quin et Michael monachus, ipse Petri frater, Bulgarici imperii cupidus, seorsum in Bulgaria quadam arce rebellavit, multosque Scythas, qui a Petri principatu desciverant, ad se pertraxit. Ili Michaelē vivis exempto Romanæ ditionis fines invaserunt, sic nimirum ut a Macetide per Strymonem ad Atticam Nicopolimque progressi cuncta ibi populati sint. Nicopolis vero dicta est a victoria, quam Augustus retulit de Antonio et Cleopatra, tunc scilicet cum Romanis fascibus Ægyptum subjecit.

30. Mensis Martii die secunda, qui in foro columnis illic ordine erectis cosmetes impositus erat, decedit ac sex viros occidit. Magnum quoque ac formidabile contigit incendium in fori porticu, haud procul ab æde sanctissimæ Deiparæ, adeo ut pars illa fori quam cerarii et quam pellitarii artifices occupant, ad Psichas usque igni absumpta sit.

C 31. Christophorus vero imperator mortuus est mense Augusto, indict. 4, Romano patre illius luctus ingenti luctu ac planctu prosequente, supra quam etiam Ægyptiorum moribus receptum sit, eo quod vergente jam ipsius ætate ejus liberi adhuc pueri ac minores essent. Depositum illius cadaver in patris sui monasterio, cujus in superioribus meminimus.

421 32. Sed et Tryphonem patriarcham mense Augusto, indictione tertia, cum tempus constitutum explesset, officio moverunt; qui abiens in monasterio suo e vivis excedit, Ecclesia pastore vidua annum unum, menses quinque, quod Theophylactus nondum matura satis ætate esset. Ipsi enim Romanus constituerat patriarcham præficere, uti jam dictum est.

33. Basilus vero quidam Macedo impostor, Constantinum Ducem se esse jactans, multos sibi adjunxit. Ille ab Elephantino tribuno Opsiciano captus in urbem inductus est, Petrique urbis præfecti sententia altera manuum tractatur. Postmodum occasionem nactus ad Opsichin redit, æreamque sibi manum ejus loco quæ amputata fuerat aptans, ingentemque gladium fabricans, multos iterum circumforaneos ac nebulones seducens sic vagabatur, seque adeo Constantinum Ducis filium esse suadens. Horum itaque contracta manu magnam ad

V. RIÆ LECTIONES.

᾽ ἐξήκοντα Srylitzes et Cedrenus. Combef. ᾽ τετάρτης margo.

versus Romanum rebellionem constat; castroque occupato cui nomen Lata Petra, omnisque generis in eo annona reposita, ex his latebris erumpens circumvicinam regionem populabatur ac prædas agebat. Missis itaque imperator copiis tum illi incipit, tum qui sub illo inerebant. Inductum vero in urbem iudicio sistunt, eique ad quæstiones adhibito, et ut socios prodant, plagas multas imponunt. Ille multos procerum, quasi sibi **422** adhæssissent, per calumniam defert. Convictus vero nihil veri criminis illis objicere, ad Amastriani ædes igni absumptus est.

34. Quem vero dicebam, imperatoris filius Theophylactus patriarcha ordinatur, Februarii mensis die secunda, indictione sexta, patris in omnibus animos sensumque præveniens, sed et ad ea quæ a fronte virtutes recteque facta, cum ea qua præditus erat eruditione atque doctrina, sese extendens. Aderant vicarii Romani antistites, qui totum synodalem de illius tractantem ordinatione afferrent; qui etiam in patriarchali sede eum collocarunt.

35. Quin dicta quoque Romani imperatoris neptis, Maria Petri Bulgari uxor, haud raro in urbem veniebat ex Bulgaria patris avique invisendorum causa. Postremo autem venit tres secum liberos adducens, cum jam Christophorus ejus pater vivis exemplus esset. Multis itaque avi munificentia donata divitiis honorifice domum reversa est.

36. Romanus vero imperator Stephano filio uxorem locat Gabalæ filiam, Catacylæ neptin, Annam nomine; ac cum nuptiali serio Augustalis etiam illi corona imposita est.

37. Turcorum prima expeditio adversus Romanos contigit mense Aprili, indictione 7. Illi ad urbem usque excurrentes cunctos per Thraciam obvios præda abegerunt. Missus itaque Theophanes patriarchus protovestiarius **423** imperiique administer ac princeps senatus, ut cum eis pacem componeret captivosque reciperet. Porro Theophanes admiranda prudentia ac sagacitate illis usus ex voto cuncta confect, multamque ex illis eo nomine laudem ac admirationem reportavit. Tunc quoque Romanus imperator, quanta magnificentia ac humanitate præstaret, ostendit, nullis sumptibus parcens, solum ut liberarentur captivi.

38. Locavit etiam Romanus imperator Constantino filiorum natu minimo uxorem Helenam, Adriani patricii filiam stirpis Armeniacæ. Qua et defuncta mensis Februarii die altera, alteram ei Theophanonem nomine, Mamantis illius stirpe satam, nuptum tradit.

39. Quarta decima indictione, mensis vero Junii undecima, Russi instructa classe ad decem navium

γᾶλιν κατὰ Ῥωμανοῦ ἀνταρσίαν κινεῖ. Καὶ φρούριον κατασχὼν ὁ Πλατεῖα Πέτρα κατονομάζεται, πᾶν εἶδος ἐδωδῆμων ἐν τούτῳ ἀπέθετο· ἀφ' οὗ ἐξορμῶν ἐλεηλάτει καὶ τοὺς ¹⁹ παρατυγχάνοντας προενέμευεν. Ἀποστειλάς οὖν ὁ βασιλεὺς κατ' αὐτοῦ αὐτόν τε συνέλαβεν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ· ὃν καὶ ἀγαγόντες ἐν τῇ πόλει ἀνέκρινόν τε καὶ πολλὰς πληγὰς ἐπέτιθεσαν, τοῦ τοὺς συστασιώτας ²⁰, εἴ τινες εἴεν, εἰπεῖν. Ὁ δὲ πολλοὺς τῶν ἐν τέλει ἐσυκοφάντει ψευδῶς ὡς συνόντας αὐτῷ. Μηδὲν δὲ ἀληθὲς κατ' αὐτῶν λέγειν ἐξελεγχθεὶς ἐν τοῖς Ἀραστριανοῦ πυρὸς παρανώλῳ μιν γίνεται.

Β δ' εἰς. Χειροτονεῖται δὲ πατριάρχης ὁ ῥηθείς τοῦ βασιλέως υἱὸς Θεοφύλακτος, Φεβρουαρίῳ μηνὶ δευτέρᾳ Ἰνδικτιῶνος ἑκτης, τοῦ πατρῷου φρονήματος ἐφ' ἅπασιν ἐξερχόμενος, ἀλλὰ καὶ τοῖς πρόσω παρεκτεινόμενος κατορθώμασι μετὰ καὶ τῆς προσοῦσης ἐλλογιμότητος, τοποτηρητῶν ἐκ Ῥώμης ἀνελθόντων καὶ τόμον συνοδικὸν ἐπιφερόμενοι περὶ τῆς αὐτοῦ χειροτονίας διαγορεύοντα· οἱ καὶ πατρι-αρχικῶ θρόνῳ τοῦτον ἐνέδρυσαν.

Λε'. Ἡ εἰρημένη βασιλείᾳ Ῥωμανοῦ ἐγγόνῃ ἡ Μαρῖα, γυνὴ Πέτρου Βουλγάρου, πολλάκις ἀπὸ Βουλγαρίας ἐν τῇ πόλει εἰσῆλθεν τοῦ τὸν ἴδιον πατέρα καὶ τὸν πάππον αὐτῆς [P. 262] ἐπισκέψασθαι. Τελευταίον δὲ μετὰ παίδων εἰσῆλθεν τριῶν, ἥδη Χριστοφόρου τοῦ πατρὸς αὐτῆς τελευτήσαντος. Πλοῦτον οὖν πολὺν παρὰ τοῦ πάππου λαβοῦσα ἐντίμως ὑπέστρεψεν.

Γ δ' εἰς. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ υἱῷ Στεφάνῳ γυναῖκα ἡγάγετο θυγατέρα οὖσαν τοῦ Γαβαλά, ἐγγόνην δὲ Κατάκυλα, Ἀνναν ²¹ ὄνομα. Ἀμα δὲ τῷ νυμφικῷ στεφάνῳ καὶ ὁ τῆς βασιλείας αὐτῇ στέφανος ἐπέτιθετο.

Λζ'. Ἐγένετο δὲ ἐκστρατεία πρώτη τῶν Τούρκων κατὰ Ῥωμαίων Ἰνδικτιῶνος ἐβδόμῃς Ἀπριλλίῳ μηνί· οἱ καὶ καταδραμόντες· μέχρι τῆς πόλεως ἐληθσαντο πᾶσαν θοράξαν ψυχῶν. Ἀπεστάλη οὖν ὁ πατρικίος Θεοφάνης ὁ πρωτοδεστιάριος καὶ παραδυναστεύων ποιῆσαι ἀλλάγιον· ὃς θαυμασίως καὶ συνετῶς αὐτοῖς μετελθὼν ὅσαπερ ἐβούλετο κατεπράξατο, πολλὰ παρ' αὐτῶν ἐν τῇ φρονήσει καὶ εὐδουλίᾳ ἐπαινεθεὶς τε καὶ θαυμασθεὶς· ὅτε καὶ τὸ μεγαλόψυχον αὐτοῦ καὶ φιλόανθρωπον ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἐπεδείξατο, μηδενὸς φεισάμενος χρήματος πρὸς τὴν τῶν αἰχμαλώτων ἀνάρθρωσιν.

λη'. Ἠγάγετο δὲ γυναῖκα ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς τῷ τελευταίῳ υἱῷ Κωνσταντίνῳ, ἐκ γένους τῶν Ἀρμενιτικῶν τοῦνομα Ἑλένην τοῦ πατρικίου Ἀδριανοῦ θυγατέρα· ἥς καὶ τελευτησάσης Φεβρουαρίῳ μηνὶ δευτέρᾳ ἑτέραν τούτῳ συνέζευξεν γυναῖκα ὀνόματι Θεοφανῶ, ἐκ γένους τοῦ Μάμαντος ἐκείνου καταγομένην.

λθ'. Δεκάτης καὶ τετάρτης Ἰνδικτιῶνος, Ἰουνίῳ δὲ μηνὶ ἐνδεκάτῃ, κατέπλευσαν οἱ Ῥῶς κατὰ Κων-

VARIÆ LECTIONES.

¹⁹ τοὺς οὐκ. P. ²⁰ συστασιώτας; P, συστρατιώτας; margo. ²¹ Ἀννα P.

στάντινου πλοῦς μετὰ πλοίων χιλιάδων δέκα, οἱ A καὶ ἀρομῖται λεγόμενοι, οἱ ἐκ γένους τῶν Φράγγων καθίστανται. Ἀπεστάλη οὖν κατ' αὐτῶν μετὰ τριη-
ρῶν καὶ δρομῶν, ὅσα καὶ ἔτυχον ἐν τῇ πόλει, ὁ πατρίκιος· καὶ τὸν τε στόλον προεντεπίσας τε καὶ
ἐτοιμασάμενος, καὶ νηστεῖα καὶ ὀκρυσεὶν αὐτὸν καταχυρώσας ὡς μάλιστα, τοὺς Ῥῶς προσδέχεται
καταναυμαχῆσαι μέλλων αὐτούς. Ἐπεί δὲ ἐκείνους κατέλαβον καὶ πλεῖστον τοῦ Φάρου ἐγένοντο (Φάρος δὲ
καλεῖται ἀφ' ἰδρυμάτι, ᾧ πυρὸς ἐπιτίθεται εἰς ἰδηγίαν τοῖς ἐν νυκτὶ παροδίταις), οὗτος πρὸς τῷ τοῦ
Εὐξείνου πόντου στόματι. ⁸⁸ παραδραύων (ὃς κατὰ ἀν-
τίφρασιν κέκληται· καυδένιος γὰρ διὰ τὰς συνεχεῖς
τῶν ἐκείσε ληστῶν [P. 263] πρὸς τοὺς ἐπιξενουμέ-
νους καταδρομὰς, οὗς, ὡς φασίν, ἀνελὼν Ἡρακλῆς, καὶ
ἀδελφὰς τυχόντες οἱ παροδίται, τοῦτον Εὐξείνου ἐκπνόμεσαν) ἐν τῷ Ἱερῷ λεγομένῳ Ἀθρόον τοῖς τοῖς
ἐπίθετο, ὃ τὴν ἑκπνομίαν ἐληφεν διὰ τὸ τῆς Ἀρ-
γούσης πλωτῆρων ἐκείσε διερχομένων αὐτὸθεν ἀνδρῶ-
σαν ⁸⁹ Ἱερῶν. Καὶ δὴ πρῶτος τῷ οἰκείῳ δρόμῳ διεπλεύσας
τὴν τε σύναξιν τῶν Ῥουσικῶν πλοίων διέβυσεν καὶ τῷ
ἐσκευασμένῳ πυρὶ πλεῖστα κατέφλεξεν, τὰ δὲ ⁹⁰ λοιπὰ
τούτων ἐτρέψατο εἰς πληγὴν καὶ φυγὴν· ᾧ ἀκολουθῶν καὶ οἱ
λοιποὶ δρόμῳ καὶ αἱ τριήρεις ἐπεδραμούσαι τελείαν εἰργάσαντο
τὴν τροπὴν, καὶ πολλὰ μὲν πλοῖα κατέδυσαν αὐταν-
δρα, πολλοὺς δὲ κατέστρωσαν, πλείστον δὲ ζῶντας
συνέλαβον. Οἱ περιλειφθέντες οὖν εἰς τὸ τῆς Ἀνα-
τολῆς μέρος εἰς τὰ Σγόρα λεγόμενα καταπλέουσιν.
Ἀπεστάλη δὲ τότε καὶ Βάρδας πατρίκιος ἀπὸ στρα-
τηγῶν ὁ Φωκάς διὰ γῆς μετὰ ἱππέων καὶ ἐκκρίτων
ἀνδρῶν τοῦ παρατρέχειν αὐτούς. Καὶ δὴ τούτων
σύναγμα ἔκταν ἀποστειλάντων πρὸς τὰ τῆς Βι-
θυνίας μέρη ὥστε τὰ πρὸς τροπὴν καὶ ἄλλην χρείαν
πορίσασθαι, περιτυχὼν τῷ τοιούτῳ συντάγματι ὁ
εἰρημένος Βάρδας ὁ Φωκάς κακῶς τοὺς διέθη-
κεν, τρεψάμενος καὶ κατασφάξας αὐτούς. Κατέλθε
δὲ καὶ ὁ συνετάτατος καὶ ἐχέφρων Ἰωάννης ὁ
δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ Κουρκούας μετὰ παντὸς
τοῦ τῆς Ἀνατολῆς στρατεύματος, καὶ πολλοὺς τού-
των διέφθειρεν ἀποσπάδας τῇδε κέκλεισε καταλαμ-
βάνων, ὥστε συσταλέντας αὐτοὺς δέει τῆς αὐτοῦ
ἐπιθέσεως μένειν ἐπὶ τὸ αὐτὸ παρὰ τὰ οἰκεία πλοῖα
καὶ μηδαμῷ παρεκτρέχειν κατατολμᾶν. Πολλὰ δὲ
καὶ μέγιστα κακὰ οὗτοι διαπράξαντο πρὸ τοῦ τὸ
Ῥωμαίων στρατεύμα κατελθεῖν. Τό τε γὰρ Στενὸν
ἅπαν λεγόμενον ἐνέπρησαν, καὶ οὗς συναλάμβανον
αἰχμαλώτους, τοὺς μὲν ἐσταύρουσαν, τοὺς δὲ τῇ γῇ
προσεκατέλειπον, τοὺς δὲ ὥσπερ σκοποὺς ἰσάντες
βίβλοι κατατόξευον. Ὅσους δὲ τοῦ ἱερατικοῦ κλήρου
κατελάμβανον, ὅπισθεν τὰς χεῖρας δεσμοῦντες
ἤλους σιδηροῦς κατὰ μέσης τῆς κεφαλῆς αὐτῶν
κατεπήγγυσαν. Παλλοὺς δὲ ἄγλους ναοὺς τῷ πυρὶ
παρίδωκαν. Χειμῶνος δὲ ἐνισταμένου καὶ τρωφῶν
ἀποροῦντες, τὸ τε ἐκελθὼν στρατεύμα τοῦ δομestί-
κου τῶν σχολῶν τοῦ Κουρκούα καὶ αὐτὸν τὸν ἐχέ-
φρον καὶ νουνεχῇ εὐδουλον δεδιότες, τὰς τε ναυ-

millia adversus Byzantium navigaverunt. Nos Dro-
mitas vocant (velut palantes dicas ac cursu ve-
loces) atque a Francis genus ducunt. Missus itaque
est cum triremibus et celocibus quotquot in urbe
erant, illorum impetum excepturus Theophaneus
patricius. Instructaque ac parata classe, jejunii ac
lacrymarum apprime praesidio communitus Russos
operiebatur, navale cum eis certamen commissurus.
Quod vero illi jam junxerant ac prope Pharus
venerant (vocatur vero Pharus turris quaedam et
substructio, cui fax accensa imponitur ad eorum
qui noctu applicant iter dirigendum), ipse ad Eu-
xini ⁴²⁴ fauces stationem habens (sic enim con-
traria appellatione vocatus est, cum Cacoxtinus
diceretur, idcirco nimirum quod latrones ea loca
insidentes assidue adversus hospites grassarentur,
quos ab Hercule sublato aiunt, propterea quoque
viatores tuto jam illius itinere Euxini, quasi hospi-
talis, nomen indidisse) in loco quem Hierum vocant
repente in eos impressionem fecit. Hierum inde
nominis appellationem sumpsit, quod Argonautae
illac transeuntes templum ibi exstruxerint. Primus
itaque sua ipse celoce vectus cum Russicarum na-
vium ordinem dissolvit, tum plerosque praeparato
igne nautico incendit, reliquas in fugam vertit;
quem pone secutae naves reliquae atque triremes
hostium omnem aciem penitus fuderunt, ac plures
quidem navium cum vectoribus submerserunt,
multos peremerunt, plurimos vivos ceperunt. Su-
perstitis cladi reliquiae ad Orientalem plagam, ad
locum Sgora dictum, trajecerunt. Ibi Bardas pa-
tricius Phocas exdux missas cum equitum pedi-
tumque delecta manu ad hostium iter terra inter-
cipiendum, in eorum cohortem satis numerosam,
ad pabulandum aliaque necessaria ad Bithyniae
partes missam incidit, ingentique eam strago fudit
et profligavit atque internecione delevit. Sed et
sapientissimus solertissimusque Joannes Curcas
scholarum domesticus cum Asiatico omni exercitu
praesto fuit, multosque Russorum a ⁴²⁵ reliquo
agmine aliis aliisque locis divulsos offendens astu-
lit, ita sane ut ejus aggressionis metu percursi in
suis se navibus adunata classe continerent nec
usquam excurrere auderent. Ili porro ingentia
maximaeque mala perpetraverant, cum necdum illis
Romanae copiae praesto essent. Nam Stenum omne
quod vocant, igne vastarunt. Ex illis quos captivos
ceperant, alios in crucem agebant, alios terrae con-
figebant, alios velut ad metam erectos jaculorum
imbre impetebant. Quotquot vero sacerdotalis ac
clericalis ordinis deprehendebant, iis retro vinctis
manibus per medium caput clavos ferreos adigi-
bant. Multas sacrarum aedium subjecta flamma
combusserunt. Ingruente vero hieme, cum eos jam
necessarius commeatus deficeret, dum scilicet scho-
larum domestici Curcae copiarum insultus vtrique
prudentiam ac consiliorum sagacitatem timent, nec

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁸ στόμα P. ⁸⁹ ἀνδρῶν? ⁹⁰ δὲ om. P.

non patricii Theophanis navalia prælia exque insidiis astuque aggredientis impetum reformidant, domum redire constituerunt. Ac vero hoc aditantes ut Romanam classem laterent, cum mense Septembri indictione quinta decima ad Thraciæ partes transfretare aggressi essent, quem dicebant patriciam Theophanem obvium habuerunt: neque enim viri solertissimum ac pervigilem animum unaque fortissimum fefellerunt. Mox igitur navalis iterum pugna committitur, plurimæque hostium submersæ naves, multi occisi. Pauci cum navibus cladi subducti inque Cnles littus evecti ingruente nocte fuga evaserunt. Theophanes 426 patricius cum insigni victoria maximisque erectis tropæis reversus honorifice et magnifice suscipitur ac accubitoris dignitate ornatur.

40. Quia vero dictio Joannes magister et scholarum domesticus eo bello præstantissima virtute fulserat, multaque ac magna tropæa erexerat, atque Romani imperii fines late protulerat, compluresque Agarenorum urbes everterat. quodque viri illustrissima virtus esset, cogitaverat Romanus imperator ut ejus filiam Romano nepoti ex Constantino filio uxorem ascisceret. Curcæ filix Euphrosynæ nomen erat, Constantini filio Romani; quem Constantinus Porphyrogennetus castratum patricii dignitate ac cubicularii donavit. Conflata hinc viro reliquorum Augustorum invidia, officio movetur, cum annos duos supra viginti continuos ac menses septem domesticum munus gessisset.

41. Operæ pretium vero sit viri tum genus tum educationem, institutionem que atque animi ac corporis indolem gesta que referre, quamque nostra hac ætate fidelis rectusque exstiterit. Oriundus erat Armeniaca stirpe e Docia Darbidi oppido, patre non obscuro, palatino valde opulento, Joannis Icanatorum domestici filio. Quin et sacris litteris eruditum tradunt, Christophori Gangrensis metropolitæ opera, quem sanguinis necessitudine contingebat. Celebre etiam per ora volat dixisse antistitem: *fore ut Joannes hic in redemptionem et solatium Romanorum esset*. Multas quippe plurimasque 427 urbes et arces et oppida et castella et munitiones Agarenorum subjugavit, duploque productiorem Romanam ditionem fecit, cum prius Christi fidei hostes in eas angustias adegissent sicque mancipassent, ut extra Charsiani arcem Hypselemque et Aly fluvium non excurreret. Fidelis vero inque Romanorum imperatorem studiosus gnavusque illius servus Joannes scholarum domesticus ad Euphratem usque ac Tigridem Romanæ ditionis fines protulit, spoliaque ac munera Romanis obtulit, indeque imperator novum populum ac exercitum comparavit, multaque tributa quotannis pendenda indixit, pluraque spolia et currus et captilvos Agarenos inde revertis. Maximis enim certaminibus se ipse objectans infidelium urbes

Α μαχίας καὶ τὰ ἐσχηματισμένα πολέμια τοῦ πατρικίου Θεοφάνους, ἐδουλεύσαντο τὰ οἰκία καταλαβεῖν. Καὶ δὴ λαθεῖν τὸν στόλον [P. 264] σπουδάζοντες, Σεπτεμβρίῳ μηνὶ Ἰνδικτιῶνος πέμπτῃ καὶ δεκάτῃ νυκτὸς ἀντιπλεύσαι ὠρμηκότες ἐπὶ τὰ Θρακικὰ μέρη, παρὰ τοῦ ῥηθέντος πατρικίου Θεοφάνους ὑπνητήθησαν· οὐδὲ γὰρ ἔλαθον τὴν αὐτοῦ ἐγρηγορωτάτην καὶ γενναίαν ψυχὴν. Εὐθὺς οὖν δευτέρα ναυμαχία συνάπτεται, καὶ πλεῖστα πλοῖα ἐδύθησαν καὶ πολλοὺς τοῦτων ἀπέκτεινεν ὁ εἰρημένος ἀνὴρ. Ὀλίγοι δὲ μετὰ πλοίων περισσώθεντες καὶ ἐν τῇ τῆς Κύλης παραπεσόντες ἀπὲρ νυκτὸς ἐπελθοῦσας διέφυγον. Θεοφάνης δὲ ὁ πατρικίος μετὰ νίκης λαμπρᾶς καὶ μεγίστων ὑποστρέψας τροπαίων ἐνέμνωσ καὶ μεγαλοπρεπῶς ὑπεδέχθη καὶ παρακοιμώμενος ἐτιμήθη.

μ'. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ῥηθεὶς Ἰωάννης μάλιστα καὶ δομέστικος τῶν σχολῶν ἀριστος ἐγένετο εἰς τὰ πολέμια, καὶ πολλὰ καὶ μεγάλα ἀνέστησε τρόπαια, καὶ τὰ Ῥωμαϊκὰ ἐπέκτεινεν ὄρια, πλείστας τε πόλεις ἐπόρθησεν τῶν Ἀγαρηνῶν, καὶ διὰ τὸ περιφανὲς τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀρετῆς, ἡβουλήθη ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς εἰς τὸν αὐτοῦ ἔκγονον Ῥωμανὸν τὸν ἐκ Κωνσταντίνου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ θυγατέρα ἀναλαβεῖν. Ἡ οὖν θυγάτηρ τοῦ Κουρκούα ἦν ἡ Εὐφροσύνη. ὁ δὲ υἱὸς τοῦ Κωνσταντίνου ἦν Ῥωμανὸς ὁ εὐνοχισθεὶς παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, καὶ ἐτιμήθη πατρικίος καὶ πραιπόσιτος. Φθόνου δὲ αὐτῇ τῆς τοιαύτης ἐνεκεν ὑποθέσεως τῶν λοιπῶν βασιλέων κινήθέντος, παύει τῆς ἀρχῆς, εἰκοσι καὶ δύο χρόνους καὶ μῆνας ἑπτὰ δομέστικος ἀδιάδοχος τετέλεσας.

μα'. Πλὴν οὖν ἄξιον εἰπεῖν τὸ τε γένος καὶ τὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ καὶ τὸ ἐπιτήδευμα καὶ τὸ φύσει τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος αὐτοῦ καὶ τὴν πρᾶξιν, καὶ ὁποῖος πιστὸς καὶ ὁρθὸς ἀνεφάνη ἡ γενεὰ ἡμῶν. Οὗτος ἐκ γένους τῶν Ἀρμενιῶν ἦν ἀπὸ Δόκιαν χωρίου Δαρβιδίου, πατρὸς μὲν τῶν οὐκ ἀσήμεων, παλατίνου πάνυ πλουσίου υἱοῦ Ἰωάννου δομεστικού τῶν ἱκανάτων. Λέγεται δὲ καὶ τὰ ἱερὰ γράμματα ἐκπεπαιδευθῆναι παρὰ Χριστοφόρου μητροπολίτου Γαγγρῶν τοῦ συγγενοῦς αὐτοῦ. Ὡς ἄβεται δὲ ὁ λόγος, οἷτις ἔφη ὁ ἀρχιερεὺς, Οὗτος ὁ Ἰωάννης εἰς λῦτρωσιν καὶ ἀντίσιν τῶν Ῥωμαίων γενήσεται. D Πολλὰ γὰρ καὶ πλείστας πόλεις καὶ κάστρα καὶ χώρας καὶ καστέλλια καὶ τόκια τῶν Ἀγαρηνῶν ἐχειρώσατο, καὶ τὴν Ῥωμανίαν διπλὴν κατεστήσατο, πρότερον οὖσαν καὶ κατεχουμένην ὑπὸ τῶν ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ μέχρι τοῦ Χαρσιανοῦ κάστρου καὶ τῆς Ὑψηλῆς καὶ τοῦ Ἄλυ ποταμοῦ. Ὁ δὲ πιστὸς καὶ σπουδαῖος πρὸς Ῥωμανὸν αὐτοκράτορα Ἰωάννης [P. 265] δομέστικος τῶν σχολῶν μέχρι τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγρη τὰ ὄρια τῶν Ῥωμαίων ἐστήσατο καὶ προῖκα καὶ δῶρα τῇ Ῥωμανίᾳ προσήνεγκεν, καὶ λαὸν καὶ στρατὸν ὁ βασιλεὺς ἐκείθιν προσεκλήσατο, καὶ φόρους πολλοὺς ἐτησίως λαμβάνειν ἐτύπωνεν, καὶ πολλῶν λαφύρων καὶ ἀρμάτων καὶ αἰχμαλώτων Ἀγαρηνῶν ἐκείθιν ἀπήνεγκεν⁸⁸.

VARIE LECTIONES.

⁸⁸ Decet vox aliqua, vel auctor βραβραῖς. Combef.

Μαγίστοις γὰρ ἀγῶσιν αὐτὸν παραθείς τὰς πόλεις τῶν ἀρνητῶν Χριστοῦ ἐπὶδρῶσεν· καὶ τίς ἂν ἐξέλεγε κατ' ὄνομα ταύτας ὡς χειρωσάμενος ὑποφόρους τοῖς Ῥωμαίοις Ἰωάννης ὁ Κουρκοῦας καὶ δομestικός τῶν σχολῶν [ἐποιήσατο^α;] Τοῖς εἰκοσι καὶ δύο χρόνοις πόλεις χιλίας σχεδὸν καὶ πλεον καταστήσατο καὶ τῇ Ῥωμανῇ προσήγαγεν· καὶ ἦν ἰδεῖν τὸν ἀγρυπνῶν Ἰωάννην τὸν Κουρκοῦαν ἐπὶ παρατάξεως πολεμικῆς διαλαλαῖς καὶ παραινέσεσι πειθαιῖς τοῖς Ῥωμαίοις χρώμενον, καὶ ἄλλον Τραπεζάνην ἢ Βελισάριον εἰκάσαι καὶ ὀνομάσαι τοῦτον. Καὶ εἰ τις πρὸς τούτους παραθήσει τὸν ἀνδρα, εὐρήσει κλειόνας τὰς τοῦ Κουρκοῦα ἀνδραγαθίας καὶ ἀριστείας. Οἱ δὲ λαμπρῶς ποθοῦντες καὶ θέλοντες μαθεῖν τὰς τοῦ Ἰωάννου Κουρκοῦα ἀριστείας καὶ συγγραφὰς εὐρήσουσιν ἐν ἑκτῷ βιβλίῳ ἐκτεθείσας παρὰ Μανουὴλ πρωτοσπαθαρίου καὶ κριτοῦ.

μβ'. Ἀξίον δὲ διηγῆσασθαι καὶ τὰς τοῦ αὐταδέλφου μαγίστρου καὶ δομestικού τῶν σχολῶν Ἰωάννου τοῦ πατρικίου καὶ στρατηγοῦ Χαλδίας Θεοφίλου ἀριστείας καὶ ἀνδραγαθίας. Οὗτος εἰς Χαλδίαν μονοστράτηγος γεγονώς οὐκ ἐνέδωκεν αὐτὸν, ὅτι οἱ πολλοὶ τῇ τρυφῇ καὶ σπατάλῃ καὶ ἡδυσθαίῃ χρώνται· ἀλλ' αὐτὸν ἐκδοὺς πρὸς κόπους καὶ σκληρότητας, πρὸς τὸ τὰς κώμας καὶ χώρας τῶν Ἀγαρηῶν ληΐζεσθαι, ὥστε καὶ τοὺς οἰκοῦντας Ἀγαρηνοὺς εἰς τὸ κάστρον τὸ ἀνδρείοτατον καὶ πανθαύμαστον Θεοδοσιόπολιν καὶ τὰ περὶ αὐτοῦ κάστρα ἀιχμαλώτους ἀγαγέσθαι καὶ τῷ μαγίστρῳ Ἰωάννῃ φορολογῆσαι καὶ ὑποτάξαι ἐποίησεν. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ ἀριστοῦ στρατηγὸς ἀνεφαίνετο καὶ, οὐκ ἐφαίνετο μόνον, ἀλλὰ καὶ εἰδείκνυτο καὶ ἄλλος Σολομών ὁ ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ ἀνεφαίνετο καὶ ἐγνώριζετο. Ὁς καὶ τοῖς μετέπειτα καταλιπὼν τὸν ἔκγονον αὐτοῦ Ἰωάννην τὸν λεγόμενον Τζιμισκὴν· καὶ τῇ εὐφυίᾳ καὶ ἀνδρείᾳ καὶ ἀοκνίᾳ τοῦ ἀνδρὸς πατρικίος καὶ στρατηγὸς διαφύρων [P. 266] θεμάτων τιμηθεὶς, ἔπειτα καὶ ἐπὶ Νικηφόρου τοῦ Νικητοῦ βασιλέως τοῦ λεγομένου Φωκᾶ μαγίστρος καὶ δομestικός τῶν σχολῶν ἀνεφάνη. Ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτῶν ἐν τῷ βυθμῷ καὶ τῇ τάξει αὐτῶν διηγῆται· ὡσαύτως καὶ περὶ Ῥωμανοῦ πατρικίου καὶ στρατηγοῦ διαφύρων θεμάτων τοῦ υἱοῦ τοῦ μαγίστρου Ἰωάννου τοῦ λεγομένου Κουρκοῦα, ὃς καὶ αὐτὸς ἀριστος καὶ ἀνδρεὺς ἀνεφαίνετο.

μγ'. Τούτων οὕτως ἀκμαζόντων καὶ ὑπὲρ τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως ἀνταχομένων καὶ μαχομένων καὶ πόλεις καὶ χώρας καὶ κώμας τῇ βασιλείᾳ τῶν Ῥωμαίων προσαγόντων, καὶ ὑποφόρους τοὺς ἀρνητὰς τοῦ Χριστοῦ τῷ βασιλεῖ Ῥωμανῷ ποιοῦντες, ὁ ἀεὶ τὸ γένος τῶν πιστῶν καὶ ὁρθῶν δούλων μαχόμενος Βελιάρ, μὴ φέρων τὴν πολλὴν καὶ ἀπειρον εὐχαριστίαν τῶν Χριστιανῶν, ὑπέβαλε τισι, καὶ πρὸς τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν καὶ τῷ μαγίστρῳ δομestικῷ Ἰωάννῃ διέβαλλον, ὡς τῆς βασιλείας τῶν Ῥωμαίων ἐφείμενος καὶ λαὸν ἐμπρόσθενον ἔχων, καὶ ὅτι πλείστας ἀδικίας καὶ ἑρπαγὰς ἐποιήσατο τοπίων καὶ χωρίων.

A expugnavit. (Quis vero ex nomine sigillatim percenset, quot urbes armis expugnatas Joannes Curcuas Romanis tributarias reddiderit? Per annos duos supra viginti urbes ferme mille, iisque plures, subegit ac Romanæ ditionis fecit; eratque videre virum pervigilem sub hostilis aciei incursu concionibus militaribus adhortationibusque suorum excitantem animos, ut Trajanus alter aut Belisarius videri merito ac nuncupari posset. Quin si quis Joannem Curcuam cum illis contulerit, majora ejus bellica facinora fortiaque facta invenerit. Sin quos autem Joannis Curcuæ res præclare gestas ac monumenta magnifice noscendi cupido incenserit, 428 Manuelis protospatharii et judicis callamo octo libris luculenter explicata invenient.

42. Nec vero abs re fuerit ejus quoque germani (magistri scilicet ac scholarum domestici Joannis) patricii ac Chaldiæ ducis Theophili res bello fortiter gestas abs me enarrari. Hic summa ducis potestate in Chaldiam missus, non ut multorum moribus comparatum est, ut se ipsi voluptatibus ac luxuriæ dedant, sic ille molliori vitæ deliciisque studuit, sed laboribus duriorique disciplinæ sese mancians Agarenorum oppida terrasque diripere ac populari, oppidanisque urbis munitæ fortissimæ ac plane mirabilis Theodosiopolis circumvicinasque arces sub jugum mittere, magistroque Joanni tributarias facere ac mancipare. Sed et in Mesopotamia exercitus ductor egregie fulsit, nec inane solum nomen protulit, sed et virtutem probavit, alterque Salomon Justiniani imperatoris ætatis heros enituit atque habitus fuit, qui et posteris Joannem Tziniscem nepotem reliquit; virique proba indole et fortitudine et diligentia patricii diversorumque thematum prætoris ducisque auctus dignitate, ac postremo Nicephoro Niceta (Phoca nuncupato) imperatore magister ac scholarum domesticus creatus. Sed de his quoque ordine inque eorum propria seria texenda narratio est; perindeque de Romano patricio diversarumque 429 per provincias legionum duce, magistri Joannis Curcuæ filio, qua et ipse vir optimus claruit fulsitque fortitudinis laude.

43. His ita florentibus Christianæque fidei præsidio hostibus obnitentibus ac contra pugnantibus, urbesque et provincias atque oppida ac loca imperio Romano adjungentibus, infidelesque Romano imperatori tributarios facientibus, qui semper fideles probosque impugnat, Beliar gratulantes Christianos ac gratiarum actione effusos videre non ferens, nonnullis auctor est suadere ut et magistrum ac domesticum Joannem apud Romanum imperatorem accusent tanquam rerum summi inhiantem, et qui eam in rem in promptu exercitum haberet. multa denique loca prædiaque per rapinam parta

atque parata possideret. Mittit igitur Romanus co-
gnitores iudices, diligenter rerum inspectione
nullius rei criminis offendens in pristinam eum
dignitatem restituit. Ejus tamen rei causa apud
reliquos Augustos, ei conflata invidia munere abdi-
catur, ejusque loco Pantherius, Romano imperatori
sanguinis necessitudine conjunctus, domesticus
constituitur.

44. Cæterum Romanus imperator urbis debita
omnia æque alienum civium omne, divitum pariter
pauperumque ac egenorum, quantum ex tabulis
probari poterat, dissolvit; suntque adeo qui dicant
dedisse undeviginti centenaria. Nominum tabulas in
Chalces purpureo umbilico combussit, universis
fauste acclamantibus, votisque imperatorem proso-
quentibus. Imperii anno secundo supra vigesimum,
pretia domorum civibus 430 omnibus conducto-
ribus a maximo ad minimum usque dimisit. FERIA
quarta et Parasceve ad conversarum exiens ædes
scortis omnibus argenteos duos erogabat; inclusis
viris et feminis singulis tres nummos impendebat.
Ecclesias vero et monasteria plura exstruxit; ve-
stes quoque auro contextas calicesque cum discis
sacros largitus est. Hospitale quoque ad Mabriani
ædes excitavit, fecitque stabula ac hospitia pul-
cherrima: strata etiam struxit cubilia ac cubicula,
eorum omnium gratia qui hospites urbem petunt ac
lites agunt. Quin et de illorum ipsorumque eorum
jumentorum ac famulorum cibo pabuloque statuit
etque præcepit. Domos in eam rem firma donatione
addixit, ut indeficienter sumptus sufficerent. Hoc
autem illorum gratia fecit, qui hospites lites in
urbo habent, ut inde procurentur atque alantur. Ad
sepulcrum suum dari jussit quotidie frustula ossas-
que triginta millia. Quarta feria et Parasceve in
prætorio et Chalce et Numeris victis singulis fol-
les quindecim erogari mandavit, magnaue Para-
sceve nummos singulos eleemosynarum nomine illis
tribui. Olympi monachos et Cyminæ e. Athonis et
Barachei et Latri omnesque nummum unum viritum
ex suo monasterio accipere voluit.

45. Indictione prima, mense Aprili, rursus Turci
cum ingentibus copiis Romanæ dittonis fines in-
vaserunt. Egressus vero Theophanes 431 patri-
cius accubitor pacis cum eis sædus percussit, ac-
ceptis obsidibus ex illustrioribus. Hincque adeo
contigit in annos quinque pacem induciasque ser-
vari. Cæterum Romanus imperator plerasque per
Macedoniam atque Thraciam urbes a fundamentis
exstruxit, alias reparavit. Nec id modo, sed et in
urbe augusta magnificas ædes regias instauravit,
prata quoque opima ac uberrima, quæ longe ma-
ximam voluptatem præsent; sed et in senum ali-
menta hospitumque diversoria ac ægrorum doni-
cilia construxit, mercedem a Deo animique salutem
aperans se recepturum esse.

Α 'Ο δὲ Ῥωμανὸς ἀποστείλας καὶ ζητήσας· οὐδὲν
ἐφεῦρεν, καὶ μεταδοὺς τῆς ἀρχῆς ἀποκατέστησεν.
Φθόνῳ δὲ αὐτῷ τῶν τοιοῦτων ὑποθέσεων παρὰ τῶν
λοιπῶν κινηθέντων, ἐκπίπτει τῆς ἀρχῆς, καὶ δομέ-
στικος ἀντ' αὐτοῦ προχειρίζεται Πανθῆριος, συγγε-
νὴς τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ.

μδ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς πάντα τὰ χρῆε τῆς
πόλεως ἀπὸ τε πλουσίων, μεγιστάνων, πτωχῶν καὶ
πενήτων, ὅσα ἂν ἐν φανερῷ ἀπεδείκνυντο, ἀπέδω-
κεν· ὥς φασὶ τινες ὅτι δέδωκεν κινητὰ ἔννεα-
καίδεκα· τὰς δὲ ὁμολογίας κατέκαυσεν εἰς τὸ πορ-
φυροῦν ὁμφάλιον τῆς Χαλκῆς, πάντων ἐπευχόμενων
τὸν βασιλέα. Τῷ δὲ εἰκοστῷ δευτέρῳ αὐτοῦ χρόνῳ
δέδωκε τὰ ἐνοικιακὰ πάσης τῆς πόλεως, ἀπὸ μικροῦ
ἕως μεγάλου. Τετράδην καὶ παρασκευὴν ἐξερχόμε-
νος εἰς τὰ μεταστασίματα εἶδιδε πᾶσαν πολιτικὴν ἀνὰ
ἀργυρῶν δύο· καὶ τοὺς ἐγκλείστους καὶ τὰς ἐγ-
κλείστας ἐρόγυεν ἀνὰ νομισμάτων τριῶν. Ἐκκλη-
σία; δὲ καὶ μοναστήρια πολλὰ ἔκτισεν· ἀλλὰ καὶ
ἐνδύτας χρυσοῦφάντους καὶ δικοποτηρία ἀπεχαρί-
σατο. Καὶ ξενοδοχεῖον καθίδρυσεν εἰς τὰ Μαβρια-
νοῦ, καὶ στάβλους ποιήσας [P. 267] καὶ ὁσπῆτια
κάλλιστα καὶ κραδματοστρώσια διὰ τοὺς εἰσερχόμε-
νους πάντας ἐξωτικούς καὶ δίκας λαμβάνοντας κα-
τεσκεύατεν. Ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ διατροφῆς αὐτῶν τε
καὶ τῶν ἀλόγων αὐτῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν
διωρίσατο καὶ προσέταξεν. Καὶ οἰκήματα προσεκύ-
ρωσεν, τὸ ἀνελλιπῶς διδοσθαι. Τοῦτο δὲ ἐποίησεν
διὰ τοὺς ἔχοντας δίκας ἐξωτικούς καὶ εἰσερχομένους,
ἵνα διατρέφωνται καὶ διοικούνται ἐξ αὐτοῦ. Εἰς δὲ
τὸν τάφον αὐτοῦ διωρίσατο ἵνα καθ' ἐκάστην ἡμέραν
δίδωνται ψωμιά ⁸⁸ μυριάδες γ', καὶ τετράδην καὶ
παρασκευὴν ἵνα δίδωται εἰς τὸ πραιτώριον καὶ εἰς τὴν
Χαλκὴν καὶ εἰς τὰ Νούμερα ἕνα ἑκαστον ἀνθρώπων
ἀνὰ φωλέας δικαπέντε, καὶ τῇ μεγάλῃ Παρασκευῇ
πάντας τοὺς φυλακίτας ἀνὰ νομισματος ἑνός. Δι-
ωρίσατο δὲ τοὺς μοναχοὺς τοῦ Ὀλύμπου, τοῦ Κυμινᾶ,
τοῦ Ἀθωνος, τοῦ Βαραχέως καὶ τοῦ Λάτρους, καὶ
πάντας λαμβάνειν ἀνὰ νομισματος ἑνός· ταῦτα δὲ
λαμβάνειν αὐτοὺς ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ μονῆς.

με'. Ἰνδικτιῶνος πρώτης Ἀπριλλίῳ μηνὶ ἐπιλ-
θον πάλιν οἱ Τοῦρκοι μετὰ πλείστης δυνάμεως. Ὁ δὲ
πατρικίος Θεοφάνης ὁ παρακοιμώμενος ἐξελθὼν
σπονδὰς εἰρηνικὰς ἐποίησε μετ' αὐτῶν, ὁμήρων
ἐμφανῶν ⁸⁹ ἀναλαβόμενος· ἐξ οὗ συνέβη ἐπὶ χρόνους
πέντε τὴν εἰρήνην διαφυλαχθῆναι. Ὁ δὲ βασιλεὺς
Ῥωμανὸς πλείστοις πόλεσι κατὰ Μακεδονίαν τε καὶ
Θράκη, τὰς μὲν ἐκ βάθρων ἀνικοδόμησεν, τισὶ δὲ
καινισμοὺς ἐπεπόνησεν. Οὐ μὴν ἀλλὰ κατὰ τὴν βασι-
λειον πόλιν περιφανῇ παλάτια ἱκαίνουργησεν, ἔτι
καὶ λειμῶνας· ἀμφιλαφεῖς καὶ εὐκάρπους, ἐξ ὧν οὐ
τυχούσα τέρψις ἐγγίνεται· ναὶ δὴ καὶ γερόντων τρο-
φεῖα ξενουμένων τε καταγωγία, ἀρρωστούντων ἐν-
δαιτήματα, τῶν κατὰ ψυχὴν ἐνεκεν ἀντιδόσεων.

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁷ μῦθος· iargo. ⁸⁸ ὁμήρους τῶν ἐμφανῶν, p. 590.

μς'. Δευτέρως δὲ Ἰνδικτιῶνος· ὁ Ῥωμανὸς βασι- A
λεύς. Πασχάλιον πρωτοσπαθάριον καὶ στρατηγὸν
Ασγγιβαρδίας πρὸς τὸν Ῥῆγα Φραγγίας Οὐγῶνα ἐξα-
πέστειλεν, τὴν αὐτοῦ θυγατέρα ἐπιζητῶν εἰς νόμ-
φην Ῥωμανῷ τῷ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου
υἱῷ· ἦν καὶ ἀναλαβὼν ὁ εἰρημένος Πασχάλιος μετὰ
πολλοῦ ἀνέλθαι ἐν τῇ πόλει ἀνήγαγεν. Γέγονε δὲ ὁ
γάμος Σεπτεμβρίῳ μηνὶ Ἰνδικτιῶνος τρίτης. Ἦτις
καὶ ζήσασα μετὰ τοῦ ἀνδρὸς ἔτη πέντε ἐτελεύτησεν
ταῖς ἡμέραις τῆς αὐτοκρατορίας Κωνσταντίνου τοῦ
αὐτῆς πενθεροῦ.

μς'. Ἀνέμου δὲ βιαίου καὶ σφοδροῦ καταπνεύσαν-
το· Δεκεμβρίῳ μηνὶ οἱ λεγόμενοι ἐν τῷ ἱππικῷ
Δῆμοι κατέπεσον, οἱ ἀπ' ἐναντίας τοῦ βασιλικοῦ
θρόνου ἐτύχχανον, [P. 268] καὶ συνέτριψαν τὰ τε B
ὕποκατάθεν αὐτῶν βάρη καὶ τὰ στηθεῖα λεγόμενα. Ἐ-
κρόνον δὲ περικυκλώσαντος τῷ αὐτῷ μηνὶ τὸν βα-
σιλέα Ῥωμανὸν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τοῦ παλατίου καθήγα-
γον.

μθ'. Τῆς δὲ πόλεως Ἐδέσης, ἐν ἣ τὸ τίμιον τοῦ
Χριστοῦ ἐκμαγεῖον ἀπικεῖτο, παρὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ
πολιορκουμένης στρατεύματος καὶ εἰς ἀνάγκην με-
γίστην περισταμένης, ἀπέστειλαν οἱ αὐτῆς οἰκίτη-
ρες πρὸς τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν διαπρεσβευόμενοι
τὴν πολιορκίαν λυθῆναι, τὸ τοῦ Χριστοῦ ἅγιον ἐκμα-
γεῖον παρέχειν ἐπαγγελλόμενοι· ὑπὲρ δὲ τῆς τοιαύ-
της χάριτος δεσμίους ἡτήσαντο τῶν ἐπιφανῶν ἀντι-
λαβεῖν, χρυσοδούλλιον τε λαβεῖν ὥστε μηκέτι τὴν
τοῦτον χώρην παρὰ τοῦ Ῥωμαίου στρατοῦ ληΐζε-
σθαι. Ὅ δὲ καὶ γέγονεν. Τοῦ ἁγίου δὲ ἐκμαγεῖου C
ἦτοι μανδηλίου ἀποσταλέντος καὶ ἡδὴ τῇ Κωνσταν-
τινουπόλει πλησιάζοντος, Θεοφάνης πατριάρχης ὁ πα-
ρακοιμώμενος ἐν τῷ ποταμῷ Σαγάρῳ ἐξελθὼν ὑπήν-
τησεν αὐτῷ μετὰ λαμπρᾶς φωταγωγίας καὶ τῆς
δεούσης τιμῆς τε καὶ ὑμνωδίας· καὶ τῇ πεντεκαί-
δεκάτῃ τοῦ Αὐγούστου μηνὸς σὺν αὐτῷ ἐν τῇ πόλει
εἰσῆλθεν, τοῦ βασιλέως ἐν Βλαχέρναις ὄντος κάκει
αὐτὸ προσκυνήσαντος. Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθον ἐν
τῇ Χρυσῇ πύρρῃ οἱ τε βασιλέως δύο υἱοὶ Στέφανός
τε καὶ Κωνσταντίνος καὶ ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ Κωνσταν-
τίνος σὺν τῷ πατριάρχῃ Θεοφυλάκτῳ· καὶ μετὰ τῆς
δεούσης τοῦτο ἀναλαβόντες τιμῆς, τῆς συγκλήτου
πάσης προπορευομένης καὶ φωταγωγίας μεγίστης
προαγούσης, μέχρι τοῦ ναοῦ τῆς Ἀγίας Σοφίας
πεζῇ διεκόμεσαν, καὶ προσκυνηθὲν ἐκεῖσε ἐν τῷ D
παλατίῳ ἀνήγαγον.

μθ'. Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις Ἀρμένιον τι-
τέρα· τῇ πόλει ἐπιφοιτῆται, παῖδες συμφορεῖς ἄρρενες
ἐκ μιᾶς προελθόντες γαστρός, ὅριοι μὲν πάντα τὰ
μέλη τοῦ σώματος, ἀπὸ δὲ στόματος τῆς γαστρός
καὶ μέχρι τῶν ὑπὲρ γαστέρα συμπεφυκότες, καὶ
ἀλλήλοις ὑπάρχοντες ἀντιπρόσωποι· οἱ ἐπὶ πλεῖ-
στον τῇ πόλει ἐνδιατρίψαντες, καὶ ὑπὸ πάντων ὡς
ἐξαισιόν τι τέρας ὁρῶμενοι, τῆς πόλεως ὡς πονηρὸς
τις οἰκὸς ἐξηλάσατο⁹⁹. Ἐπὶ δὲ μονακρατορίας βα-
σιλείας Κωνσταντίνου πάλιν εἰσῆλθοσαν. Ἐπεὶ δὲ ὁ
ἕτερος αὐτῶν ἐτεθνήκει, λαοὶ τινες ἔμπειροι τὸ

46. Porro secunda indictione Romanus impe-
rator Paschaliū protospathariū ac Longobardiarū
ducem ad Hugonem regem Franciæ misit, ejus
filiam Romano Constantini generi sui filio sponsam
exquirens; quam et assumens, quem dixi, Pascha-
lius cum multa suppellectile atque opibus in urbem
induxit. Celebratæ nuptiæ mense Septembri, indi-
ctione tertia. Vixit cum viro annos quinque; tum-
que vivis exempta est, cum Constantinus illius socer
ipse summus imperator esset solusque rerum po-
tiretur.

47. Mense Decembri validissimo perflante vento
atque turbine, qui in foro ex adverso regii throni
erecti sunt, sic vocati Demi corruerunt, subje-
ctosque gradus et marmora ac columellas (stetha
dictas quasi ad 432 pectus ascendentes) contri-
verunt. Anni autem vertente circulo, eodem ipso
mense, Romanum imperatorem ejus filii aula eje-
cerunt.

48. Edessa autem urbe, in qua veneranda Christi
effigies posita erat, a Romano exercitu obsessa et
ad extremas angustias redacta, oppidani oratores
ad Romanum imperatorem mittunt, rogantes solvi
obsidionem, ejus muneris gratia se Christi sacram
effigiem in linteo expressam daturōs polliciti; hu-
jusque ipsius muneris vicem ex suis victos reci-
pere petebant, qui nobiliores essent, bullaque auream
ipsis præstari fidem, ut nunquam Romanæ
copiæ Edessenam regionem devastarent. Quod sic
uniquē factum. Missa itaque sacra effigie seu su-
dario, jamque haud procul Byzantio, Theophanes
patricius et accubitor ad Sagarim fluvium cum
splendido cereorum apparatu congruoque cultu et
canticis illi obviam processit, mensisque Augusti
quinta decima cum illo in urbem intravit, impe-
ratore in Blachernis constituto, ubi etiam effigiem
illam adoravit. In crastinum exierunt ad portam
auream tum imperatoris duo filii Stephanus et Con-
stantinus, tum Constantinus illius gener cum Theo-
phylacto patriarcha; debitoque honore susceptum
sacrum pignus, universo senatu præeunte maxi-
maque cereorum atque lapidum segete prælucente,
adusque S. Sophiæ templum pedibus detulerunt,
atque illic adoratione mysticoque cultu exceptum
in palatium intulerunt.

433 49. His psis diebus monstrum quoddam
ex Armenia Cpolim invectum est, pueri scilicet
duo masculi cohærentes uno ventre progressi, alias
membris omnibus corporis integri, a ventriculi
tamen ore et infra pubem inter se concreti atque
vultibus obversis. Hi diu in urbe versati sunt
cumque omnes tanquam immane quoddam por-
tentum contuerentur, Romanus imperator ceu ma-
lum quoddam omen illa ejecit. Cum autem solus
jam Constantinus rerum potiretur, iterum in ur-
bem ingressi sunt. Unq autem ex eis mortuo, pe-

VARIIÆ LECTIONES.

⁹⁹ ἐξηλάθησαν, Leo. Gr. Combef.

riti quidam medici coherescentem emortuam partem subtili arte putaverunt, nimirum fore sperantes ut illo remedio alter incolumis servaretur: qui tamen ipse triduo duntaxat superstes diem obiit.

50. Romanus imperator cum monachis omnibus, uti dictum est, fidem plurimam cultumque adhiberet, præ reliquis tamen eximieque Sergium virum monastica institutione præclarum observabat. Erat hic magistri Cosmæ frater, primi tribunalium præsidis. Instauravit et Manuelis monasterium: simili quoque ratione Panteleemonis monasterium ac basilicam, cui cognomen Ophri portus, a fundamentis erexit. Octingentos illic monachos sub sancto instituto adunavit, iisque statuta stipendia, unde sustentarentur, constituit, quæ Sergio monacho patri suo spiritali in eorum annonam præhebat. Miserationis affectu erga omnes exsules **434** agebatur, in quos magnam vim pecuniarum erogabat; quæmobiorem quo tempore ex aula discessit, nec unus quidem exsul inventus est. Fuit Sergius Photii patriarchæ nepos, animi ingenuitate quam carnis necessitudine illustrior. Ad summam enim virtutem scientiamque pervenerat, nec utra præstaret discerni facile poterat: sic nimirum accurate summaque perfectione utramque excoluerat. Porro florebat in eo discretionis pudor, morum gratia, animi sensus, modestia. Neque enim supercilia attrahiebat, uti modo sapientibus comparatum est, nec vero arrogantem atque superbum præferebat: sed sermo illi melle dulcior ex ore stillabat. Firma indoles ac constans, sensus animi modestus ac humilis. Hunc itaque virum inclytum imperator una secum continue habebat, ad cuius normam atque regulam vitæ suæ rationes componeret. Monebat ille, etiamque atque etiam hortabatur ut liberorum imperator curam ageret, nec indisciplinatos ad nequitiam declinare sineret, ne idem atque Heli illi accideret ac liberorum piacula ipse lueret; quod et ita accidit.

51. Porro aula dejectus liberorum opera ac tyrannide, in quo Proten insulam relegatus, hunc rursus calamitatem solantem ærumnisque ac angustiiis levamen afferentem habebat. Aderat pariter etiam Polyeuctus reverentissimus monachus, qui ipse perinde ac quem dicebam, Sergius adversi casus molestiam convenienter apteque leniebat. Illic postea pro **435** vitæ suæ candore, Theophylacto patriarcha humanis exemplo, a Constantino imperatore patriarcha proventus est.

52. Cæterum Romanus imperator longo senio morboque confectus imperii res rite ac accurate ex testamenti tabulis componit, primumque Augustorum Constantinum in purpura natum decernit, anno 6453; tumque secundo ac tertio ordine liberos imperatores constituit, diserte ordinans staturnaque confectum in ordinem cogendos, si quid illo modo in primum imperatorem offencerint.

53. Quoniam autem Deus multis modis homini

Α συγκεκολλημένον μέρος διάττονον εὐφυνὸς ἐλπίδι τοῦ τὸν ἕτερον ζήσεσθαι· [P. 269] ὅς τρεῖς ἡμέρας ἐπιδιούς ἐτελεύτησεν.

ν'. Καὶ ἐν πᾶσι μὲν μοναχοῖς, ὡς ἀνωτέρω εἰρη-
ται, πῶς ἐκείνητο ἀμεινον ὁ βασιλεὺς, διαφε-
ρόντως δὲ ἐτίμα καὶ ὑπερέτεθε Σέργιον τὸν ἐν μονα-
σταῖς διαλάμποντα, ὃς ἀδελφὸς ἐπεφύκει τοῦ μα-
γίστρου Κοσμᾶ τοῦ πρώτου τῶν κριτηρίων. Ἀν-
εκαίνισσε καὶ τὴν μονὴν τοῦ Μανουῆλος, ὡσαύτως καὶ
τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸ μοναστήριον ἐκ βάθρου κτίσας
τοῦ Ἀγίου Παντελεήμονος, ᾧ ἐπώνυμον Ὀφροῦ
λεῖψεν. Ἀπέκτεινε δὲ καὶ ἐκείτους μοναχοὺς ὀκτακο-
σίους, τυπώσας καὶ σιδήμνια τοῦ λαμβάνειν αὐτοὺς
ὕπὲρ διατροφῆς αὐτῶν, δούς ταῦτα τῷ μοναχῷ Σε-
ργίῳ τῷ πνευματικῷ αὐτοῦ πατρὶ. Πάντας δὲ τοὺς
ἐν ἑξορίᾳ συμπαθῆσας, καὶ δούς αὐτοῖς χρήματα
πολλὰ, ὥστε ἐν τῇ κατέρχεσθαι αὐτὸν ἐκ τοῦ παλα-
τίου εἰς καὶ μόνος ἐξόριστος οὐχ εὐρέθη. Οὗτος δὲ ὁ
Σέργιος ἀνεψιὸς τοῦ πατριάρχου Φωτίου ἐτύγγανεν·
ὃν πλεον τῆς σαρκικῆς συγγενείας ἢ κατὰ ψυχῇ
ἐτίμα εὐγένεια. Ἀρετῆς γὰρ εἰς ἄκρον καὶ γνώσεως
ἤλασεν, ὡς δυσχερὲς εἶναι διακρίνειν ποτέρῳ μάλ-
λον πλεονεκεῖ· οὕτως εἰς ἄκρον ἐκατέραν ἐξήσκη-
σεν. Ἐπὶ τῷ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὸ τῆς
διακρίσεως ἔρεθος καὶ τὸ χαρίεν τοῦ ἡθους καὶ τὸ
μέτριον τοῦ φρονήματος· οὐδὲ γὰρ ἀνέσπευ τὰς
ἁρῶν κατὰ τοὺς νῦν σοφοὺς, οὐδὲ ἀλαζύν τις ἰδοὺ
καὶ ὑπερήφανος, ἀλλὰ τὸν λόγον μὲν εἶχεν γλυκύτε-
ρον μέλιτος ἀποστάζοντα, τὸ ἥθος δὲ πάγιον καὶ
σταθερὸν, ταπεινὸν δὲ τὸ φρόνημα. Τοῦτον οὖν
ἀοιδίμον ἀδιαλείπτως· μετ' αὐτοῦ εἶχε ὁ βασιλεὺς,
κανὸν ὄντως καὶ στάθμην τὸν αὐτοῦ βίον ρυθμι-
ζοντα· ὃς πολλὰ παρήγει τῷ βασιλεὶ τῶν παίδων
ἐπιμελεῖσθαι καὶ μὴ ἀπαιδεύτους εἶναι εἰς πονηρίαν
ἐκκλίνοντας, μήποτε καὶ αὐτὸς πάθῃ τὸ τοῦ Ἥλλι,
τιμωρίαν ὑπὲρ τῆς τῶν παίδων παρανομίας ἐκτί-
σας. Ὁ καὶ γέγονεν.

να'. Ἐπεὶ δὲ τοῦ παλατίου τοῦτον οἱ παῖδες κατ-
ήγαγον καὶ ἐν τῇ Πρώτῃ νήπῳ ἐξώρισαν, πάλιν
τοῦτον εἶχεν τῶν συμφορῶν παραμυθίαν καὶ τῶν
θλίψεων ἀχεσώδυνον φάρμακον. Ὡς συνῆν τότε καὶ
Πολύευκτος μοναχὸς εὐλαβέστατος, οὐκ ἔλαττον τὸν
τοῦ εἰρημένου τρόπον καὶ αὐτὸς τὰ εἰκότα παραμυ-
θούμενος· ὃς μετὰ ταῦτα διὰ τὸν [P. 270] εἰλικρινῆ
αὐτοῦ βίον, τοῦ πατριάρχου Θεοφυλάκτου τελευτή-
σαντος, πατριάρχης ὑπὲρ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου
προχειρίζεται.

νβ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς μακρῷ γήρει καὶ
νόσῳ τρυχόμενος τὰ τῆς βασιλείας κατὰ διαθήκας
ἀπακριβάζεται καὶ ἄνακτα πρῶτον κατὰ διαθήκας
τὸν Πορφυρογέννητον Κωνσταντῖνον προσδιορίζεται,
ἐν ἑταίρῳ χιλιοστῷ τετρακοσιοστῷ πενηκοστῷ
τρίτῳ, καὶ καθέξῃς ἐν δευτέρῳ καὶ τρίτῳ τοῦς
τοῦ υἱοῦς, τὰ πρὸς αὐτοὺς ρητῶς διασφαλισάμενος,
ὡς ἐπεὶ τῷ πρώτῳ βασιλεὶ κατὰ τι προσπαίσειαν,
καθαίρεσθαι παραυτίκα τῆς βασιλείας.

γ'. Ἐπεὶ δὲ πολλοὺς τρόπους ὁ Θεὸς βούλεται

πῶζειν τὸν ἄνθρωπον, συνεχώρησε Ῥωμανὸν βασι-
λέα συμφορᾷ ἀδοκίμῳ προσπεσεῖν, ἵνα δι' αὐτῆς
σωφρονισθεὶς καὶ τῶν οἰκείων ἐν συναίσθησει πα-
ραπτωμάτων γενόμενος σωτηρίας ἀξιώθῃ. Συνεχώ-
ρησε γὰρ ἐπαναστῆναι αὐτῷ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Στέφαν-
ον, ὥσπερ ποτὲ Ἀβессαλώμ ἐπανάστη Δαβὶδ τῷ
οἰκείῳ πατρὶ. Συμβούλοις οὖν οὗτος πρὸς τοῦτο
χρησάμενος τῷ τε ἀπὸ μοναχῶν Μαριανῷ τῷ Ἀργυ-
ρῷ καὶ Βασιλείῳ τῷ πρωτοσπαθαρίῳ τῷ Πετεινῷ
καὶ Μανουὴλ τῷ Κουρτίκῃ, συνειδότων αὐτῷ καὶ τῶν
ἄλλων βασιλέων, τοῦτον τοῦ παλατίου κακῶς κατήγα-
γεν καὶ ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἐξορίας ἀπέκλειρεν μοναχόν.

A salutem præstare constituit, Romanum impera-
rem in inexpectatam calamitatem (quæ ejus pro-
videntia!) incidere permisit, ut is illa castigatus
ac de prioribus delictis admonitus salutem conse-
queretur. Permisit namque Stephanum filium in
eum insurgere, uti olim Absalom in patrem suum
Davidem insurrexit. Mariani itaque exmonachi
Argyri, Basiliique protospatharii Petini, nec non
Manuelis Curticis consiliis abusus, consciis etiam
reliquis imperatoribus, perperam patrem aula de-
turbavit, inque Prote insula relegatum monachi
ritu totondit.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ.

CONSTANTINI IMPERIUM.

[P. 271] α'. Ὑπελείφθη οὖν αὐτοκράτωρ Κων-
σταντῖνος ὁ τούτου γαμβρὸς μηνὶ Δεκεμβρίῳ εἰκάδι,
ἡνδικτιῶνος τρίτης, ἐν ἑταί ἐξάκις χίλιοισι τετρα-
κοσιοστῷ πεντηχοστῷ τετάρτῳ ὅς αὐτίκα Βάρδαν τὸν
τοῦ Φωκᾶ τῇ τοῦ μαγίστρου ἀξίᾳ τιμήσας, ὡς χρόνῳ
πολλῷ τὴν ἐν τοῖς πολέμοις ἀνδραγαθίαν πολλὰκις ἐπι-
δειξαμένου, δομέστικον τῶν σχολῶν προχειρίζεται,
καὶ Κωνσταντῖνον τὸν Γογγύλην ναυμαχίας ἡγήτορα,
καὶ στρατιάρχας τινὰς τῶν εὐχρηστών. Εἶτα Βασι-
λειον, ὃ ἐπὶ κλήν Πετεινὸς, πατρικίον καὶ μέγαν
Ἱταρειάρχην, τὸν δὲ ἐκ τοῦ γένους τῶν Ἀργυρῶν
Μαριανὸν τὰ μοναχικὰ ἀποδύσας πατρικίον καὶ κό-
μητα τοῦ στάβλου πεποίηκεν. Ὡσαύτως καὶ Μα-
νουὴλ τὸν ἐπιλεγόμενον Κουρτίκην πατρικίον καὶ
δρουγγάριον τῆς βίγλης ἐποίησεν. Οὕστινας τρεῖς οὐ
μετὰ πλὺν χρόνον ἢ τοῦ Θεοῦ δικαία κρίσις, ὡς
εἰς χριστὸν τοῦ Κυρίου παροινήσαντας καὶ χεῖρας
ἀδίκους ἐπιθαλόντας, τῆς βασιλείας ὀρεγομένους
μετήλθεν· ἐπὶ καθοσιώσει γὰρ καταληφθέντες ἐκά-
τεροι οἰκτίστῳ θανάτῳ τὸ ζῆν ἀπέρρηξαν. Τὰ δὲ πε-
ρὶ αὐτῶν πλατύτερόν τε καὶ ἐπεξηρατικώτερον ἐν
τῇ προηγουμένῃ ἐξηγήσει ἐκθήσομαι.

β'. Μετὰ δὲ τεσσαράκοντα ἡμέρας, τῇ εἰκάδι ἑξ-
δόμῃ τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς, ὑποπεύσας Κωνσταν-
τῖνος τὸν τε βασιλέα Στέφανον καὶ Κωνσταντῖνον
τὸν αὐτοῦ ἀδελφόν, μὴ ποτε καὶ κατ' αὐτοῦ τὰ ὅμοια
διαπράξωνται, καὶ λογισάμενος, ὅπερ ἦν εἰκὸς, ὅτι
ἢ τοῦ ἰδίου πατρὸς οὐκ ἐφεύσαντο, πῶς αὐτοῦ φεί-
ωνται, ἐστιάσας αὐτοὺς, ἥδη ἐν τῇ τραπέζῃ καὶ
αθεζομένου, [P. 272] ἔτι τῆς βρώσεως οὐσης ἐν τῷ
τόματι αὐτῶν, ἀνῆρπασαν οὗτοι οἱ λεγόμενοι Τορ-
ῖκιοι καὶ ὁ πατρικῖος Μαριανὸς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ
πρὸς τοῦτο ὑπηρετισμένοι, καὶ τοῦ παλατίου κα-
τήγαγον καὶ ἐν ταῖς πλησιαζούσαις νήσοις τοὺς τοὺς πα-
ρώρισαν καὶ κληρικῶς ἀπέκλειραν.

436 1. Constantinus itaque Romani gener sum-
mus imperator relictus est, mensis Decembris die
vigesima, indictione tertia, anno 6454. Hic statim
Bardam Phocæ filium magistri dignitate auctum,
quippe longi temporis experientia bellicis facino-
ribus clara sæpius laude functum atque probatum,
scholarum domesticum præfecit; Constantinum
quoque Gongulem aliosque quosdam idoneos gna-
vosque duces Romanam classem ductare jubet.
Tum Basilium, cui cognomen Petinus (ac si volu-
crem dicas), patricium creat ac magnum hetæriar-
cham. Marianum, Argyrorum stirpe satum, de-
tracto monachi habitu stabuli comitem facit. Pari-
ter Manuelem Curticem nominatum patricium ac
excubiarum Drungarium constituit; quos tres viros,
brevi interjecto tempore, justa Dei ultio insecuta
est, quod in unctum Domini desæviissent ac ini-
que in eum manus injecissent, cum scilicet impe-
randi libido eos incessisset: majestatis enim rei
peracti, miserando prorsus exitu vitam finierunt.
Cæterum quæ ad illos spectant fusius operosius-
que exsequar, ubi ex professo rem suam narra-
turus.

437 2. Post dies quadraginta, Januarii mensis
septimo supra vigesimum, Constantinus Stephanum
imperatorem ejusque fratrem Constantinum sus-
spectos habens, ne quando in se quoque eadem
attentarent, secumque reputans, uti par erat, eos
qui nec patri pepercissent, haud sibi parcituros,
convivio acceptos jamque mensæ accumbentes, et
cum eis adhuc in ore cibus esset, comprehendi eos
jubet. Arrepti itaque a Torniciis, quos vocant, et
patricio Mariano aliisque eam in rem expeditis,
aulaque exiuncti atque in proximas insulas depor-
tati, in clericis sunt attonsi.

5. Haud ita post, invisendi patris impetrata venia in insulam Protē venerunt; eoque conspecto monachi habitu intolerabili luctu correpti sunt. Quibus pater collacrymatus, ait: *Filios genui et exaltavi; ipsi vero spreverunt me* 4. Sicque adeo relegati sunt, Stephanus quidem in Præconnesum; quam, cum Nebria appellaretur, coloni Samii ex dato juxta oraculum aquali (προχόου Græcis dicto) mutata appellatione sic nuncupaverunt. Cum enim in insulam venissent, Deumque placaturi prandium epulasque instruerent, deerat unde commode aquam conveherent. Ad quos mulier quædam, *Si aequalē habetis*, inquit, *ego aquam dabo*. Accepta aqua, pro oraculi ratione, petierunt et terram. Qua ipsa ex muliere accepta, Πρόχοον Græce (ac si Latine Aequalē dicas) insulam vocaverunt, nummosque argenteos aqualis figura signaverunt. **438** Præconneso Rhodum transtulerunt, inde Mitylenem. Constantinum vero Tenedum, indeque in Samothraciam deportaverunt; ubi etiam rebellionem molitus, ac Niceta protospathario, cui illius custodiendi partes imperatoris jussu concredita erant, occiso, ipse quoque a reliquis custodibus necatus est. Ejus delatum cadaver magnifice in tabulo illatum est, in paterno eodem monasterio, in quo ejus prior uxor Helena ante condita fuerat. Michaelē Christophori imperatoris filium, detractis ei imperialibus calceis, Constantinus Porphyrogenitus clericum et magistrum ac rectorem creavit. Quotquot vero Romano imperatori aula deturbando manus adjecerant, istiusmodi pœnas dederunt. Basilius magister in urbem illatus pompaque ignominiosa traductus ac exilio relegatus, gemens ac tremens vitæ reliquum patria extorris egit. Marianum impacta e sublimi in cervicem talia mulier Judæ fato occidit. Diogenes, ductor exercitus, a duobus Maleicini atzupadis (satellites dicamus) lancea transfixus, mala morte periit. Curtices in Cretam profectus ipse cum scapha mari submersus est. Clado in seditione deprehensus mare auribusque mutilatus est; perindeque Philippus et alii.

4. Cæterum Romanus imperator videt in somnis cubicularios candido amictu, qui manibus arreptum, ut erat toto corpore nudus, in Tricymbalum (sic dictum palatii locum) traherent. Porro sphaeristarum **439** igne plenum erat; unaque tartarei multi satellites torribus igneque aspergebant. Videt vero venientem Deiparam, ejus eleemosynarum gratia cubicularios alloquentem; quæ et induens illum in Tropicam (sic dictum palatii locum) interim transeunt domnus Constantinus, qui necatus fuerat, nec non Anastasius Heracleæ metropolita, quos tartarei satellites trahabant, tradideruntque illos et in ignem illum miserunt. Qua vero nocte

γ'. Μετ' ὀλίγον οὖν οὗτοι αἰτησάμενοι τὸν ἴδιον πατέρα θεάσασθαι ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ παρεγένοντο, καὶ τοῦτον ἐν τῷ μοναχικῷ σχηματὶ θεασάμενοι πένθει κατεσχέθησαν ἀφορήτῃ· οἷς ἐπιδακρύσας ὁ πατήρ ἔφη· *Υἱοὺς ἐγέννησα καὶ ὕψωσα· αὐτοὶ δέ με ἡθέτησαν*. Ἐξ' οὕτως ἐξωρίσθησαν, ὁ μὲν Στέφανος εἰς Προκόννησον (ἦν τινα Νεβρίαν ὀνομασμένην ἐκ τῆς κατὰ χρησμὸν δεδομένης προχόου ἀποικοὶ Σαμίων μετωνόμασαν, οἷς ἀφικομένοις πρὸς νῆσον καὶ τῷ θεῷ ἱλασκομένοις ἀριστοποιουμένοις τε ἀωρία ** ἐτύγχανεν ὁπότεν ὕδωρ κομισσιντο. Γυνὴ δέ τις ἔφη αὐτοῖς· *Εἰ ἔχετε πρόχον, δώσω ὑμῖν ὕδωρ*. Ὅπερ λαβόντες, ὥς ὁ χρησμὸς, καὶ γῆν ἐξητήσαντο. Τῆς δὲ καὶ ταύτην δεδοκυίας, Πρόχον τὴν νῆσον ὠνόμασαν καὶ τοῖς ἀργυροῖς νομισμασιν πρόχον εἰκονίζον), ἀπὸ δὲ Προκοννήσου εἰς Πρόον. ἀπὸ δὲ Πρόου εἰς Μιτυλήνην, ὁ δὲ Κωνσταντῖνος εἰς Τένεδον, ἐκείθεν εἰς Σαμοθράκην· ἐν ἣ καὶ ἀνταρσίαν μελετήσας, καὶ τὸν ἐκ βασιλικῆς καλεῖσθαι τῇ αὐτοῦ φυλακῇ πεπιστευμένον Νικήταν πρωτοσπαθῆριον ἀναιρήσας, καὶ αὐτῆς παρὰ τῶν αὐτὸν φυλασσόντων ἀνεσφάγη. Οὐ τὸ σῶμα παρακομισθὲν ταφῇ^α παραδίδεται μεγαλοτίμως, ἐν ἣ περὶ τούτῳ ἡ πρώτη αὐτοῦ σύμβιος ἀπέκειτο Ἑλένη τοῦνομα. Μιχαὴλ δὲ τὸν τοῦ βασιλέως Χριστοφόρου υἱὸν, τὰ βασιλικὰ πέδιλα Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος ἀφελόμενος κληρικὸν καὶ μάλιστα καὶ ραϊκτωρὰ πεποίηκεν. Ὅσοι δὲ ἐπέβαλον χεῖρας ἐπὶ τῇ καταβάσει Ῥωμανοῦ βασιλέως, ταῦτα πεπνύσασιν. Ὁ μὲν Βασίλειος μάλιστα εἰσχομισθεὶς καὶ πομπευθεὶς καὶ ἐξορισθεὶς στένων καὶ τρέμων τὸν βίον αὐτοῦ ἐν ἐξορίᾳ ἐτέλεσεν· τὸν Μαρτιανὸν γυνὴ ἀπὸ ὕψους βίψασα πλάκα τὴν ἑαυτοῦ κεφαλὴν, τὸν μόρον Ἰούδα ἐχρήσατο· ὁ δὲ Διογένης καὶ στρατηγὸς λογχευθεὶς παρὰ δύο ἀτζυπάδων τοῦ Μαλεεῖνου κακὸν θάνατον ἔδωκεν· ὁ δὲ Κουρτίκης ἀπεργόμενος [P. 273] εἰς Κρήτην μετὰ τοῦ θρομωλίου ἐποντίσθη· ὁ δὲ Κλάδων εὐρεθεὶς εἰς μούλτον ρινοτομηθεὶς καὶ τὰ ὦτα αὐτοῦ ἐκτμηθεὶς· ὡσαύτως καὶ ὁ Φίλιππος καὶ οἱ λοιποί.

δ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ὁρᾷ κατ' ὄναρ δύο εὐνούχους λευκοποροῦντας, καὶ κρατήσαντες αὐτὸν τῶν χειρῶν ἤγαγον αὐτὸν εἰς τὴν Τρικύμβαλον ἐλάγμυρον. Τὸ δὲ τρυκανιστήριον ἦν πεπληρωμένον πυρός· συναδαβελίζετο^α δὲ ὑπὸ ἀτζυπάδων πολλῶν. Καὶ ὁρᾷ τὴν Θεοτόκον ἐλθοῦσαν πρὸς αὐτὸν καὶ λαλήσασαν τοῖς εὐνούχοις διὰ τὴν ἐλεημοσύνην αὐτοῦ. Ἐνδύσασα αὐτῶν ἡ Θεοτόκος εἰσῆγαγεν αὐτὸν εἰς Τροπικὴν. Διήλθεν δὲ δεδεμένος ὁ κύρ Κωνσταντῖνος ὁ σφαγὴς καὶ ὁ μητροπολίτης Ἀναστάσιος Ἡρακλείας, ἀγόμενοι παρὰ ἀτζυπάδων· καὶ παρέδωκαν αὐτοὺς καὶ ἐνέβαλον εἰς τὸ πῦρ ἐκείνῳ. Τῇ ἡμέρᾳ δὲ ἐν ἣ ἐθεάσατο ὁ βασιλεὺς τὸ ὄναρ, τῇ

4 Isa. 1, 2.

VARIÆ LECTIONES.

** ἀπορία? ** fort. πατὴρς μόνῃ. Combef. ** δάδελος, δαλδς, Λάκωνες, Hesych. Combef.

αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐτελεύτησαν καὶ οἱ δύο. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀ
 Ῥωμανὸς ἀποστείλας εἰς πάντα τὰ μοναστήρια καὶ
 τὰς λαύρας, ὡσαύτως καὶ εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν καὶ εἰς
 Ῥώμην, προσεκάλεσατο μοναχοὺς ἁγίους τὸν ἀριθμὸν
 τριακοσίους· καὶ τῇ μεγάλῃ Πέμπτῃ ἐκδυσάμενος
 τὴν χιτῶνα καὶ τὴν στολὴν, ἣν περιεβέβλητο, ἐνώπιον
 πάντων σταθεὶς εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅτε ἔμελλεν ὁ
 πρεσβύτερος ὑψώσῃ τὸν θεὸν καὶ ἵγιον ἄρτον, ἔχων
 ἐν καρτίῳ γεγραμμένας τὰς ἑαυτοῦ ἁμαρτίας πάσας
 ἐστηλάτισεν αὐτὰς κατανώπιον πάντων. Τῶν δὲ
 μοναχῶν κραζόντων τὸ, *Κύριε, ἐλέησον*, καὶ θα-
 κρυβρῶντων, ἐν ἑκάστῳ βαλὼν μετάνοιαν συγχώ-
 ρησιν ἦται. Καὶ πάντων τῶν μοναχῶν συγχώρησιν
 δόντων αὐτῷ, καὶ κοινωνίας τυχόν, ἀνερχομένων
 αὐτῶν ἐν τῇ τραπέζῃ τοῦ σχολίου μερακίῳ καὶ
 βέλαν, ἐτυπτεν τοὺς πόδας αὐτοῦ λέγων οὕτως· *Εἰς-
 αὐθε, παρόχηρε, ἐν τῇ τραπέζῃ*. Καὶ πάντων καθ-
 ισθέντων ἐκαθέσθη ὁ βασιλεὺς χλαῖων καὶ ὀδυρό-
 μενος. Τὸ δὲ πιστάκιον δ' ἦν γεγραμμένον ἔχον τὰς
 ἁμαρτίας αὐτοῦ, βουλῶσας ἀπίστευεν εἰς τοὺς κα-
 λογράφους τοὺς ἀπολειφθέντας, ὡσαύτως καὶ εἰς τὸν
 ἐν ἁγίοις Δερμοκαίτην, ἀποστείλας καὶ δύο κεντηνά-
 ρια εἰς τοὺς μοναχοὺς ἐν τῷ Ὀλύμπῳ, ἵνα εὐξωνται
 ὑπὲρ ψυχικῆς αὐτοῦ σωτηρίας. Ὁ Δερμοκαίτης ἀνα-
 λαβόμενος τὸ τε χαρτῶν καὶ λογάριον ὥρισε πάντας
 τοὺς μοναχοὺς τοῦ νηστεύσαι δύο ἐβδομάδας· καὶ
 εὐχασθαι ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ. Τοῦ Δερμοκαί-
 του δὲ ἱσταμένου ἐν μίᾳ νυκτὶ καὶ εὐχομένου φωνῇ
 ἐγένετο πρὸς αὐτὸν ὁράτως· *Ἐνίκησεν ἡ φιλα-
 θρωπία τοῦ Θεοῦ*. [P. 274] Ταύτης δὲ φωνῆς ἐκ
 τρίτου ἀκούσας, τὸ χαρτίον λαβὼν καὶ λύσας εὗρεν
 αὐτὸν κατὰ τὴν μὴ ἔχον γράμμα ἐν καὶ μόνον. Προσ-
 ῥησάμενος δὲ πάντα τοὺς μοναχοὺς καὶ ὑποδείξας
 αὐτῇ, ἐδόξασαν τὸν Θεὸν πάντες. Καὶ ποιήσαντες
 ἀπίσιμον πάντες οἱ μοναχοὶ ἀπέστειλαν αὐτὸ πρὸς τὴν
 βασιλέα Ῥωμανόν, καὶ συντάφη μετ' αὐτοῦ.

ε'. Ὦντος δὲ τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ ἐν τῇ νήσῳ,
 ὁ πατριάρχης Θεοφύλακτος καὶ Θεοφάνης πατρικίος
 καὶ παρακοιμώμενος βουλὴν ἐβουλεύσαντο ὥστε
 τοῦτον πάλιν ἐν τῷ παλατίῳ ἀγαγεῖν· ἦν καὶ αὐτῷ
 ἀνακοινωνησάμενος καὶ παραπεισάντες· τοῦτον ἑκα-
 ροκόπουν πότε τὸ πέρας τῇ τοιαύτῃ βουλῇ ἐπιθή-
 σουσιν. Ἐπεὶ δὲ τὰ τῆς βουλῆς ἐφωράθη καὶ κατεμ-
 νύθη τῷ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ, τοὺς συνεργοὺς αὐτῆς
 ἐμύνητο· τὸν μὲν γὰρ πατρικίον Θεοφάνην ἐξώρισεν,
 τὸν δὲ πρωτοσπαθάριον Γεώργιον καὶ πυχέρνην καὶ
 Θωμᾶν πριμικήριον δέρας καὶ κοροεύσας οὕτως
 ὑπερορίᾳ παρέπεμψεν.

ς'. Ἀσκεμερίῳ δὲ μηνί, Ἰνδικτιῶνος ς', ἐπιβουλῇν
 τινες κατὰ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου ἐμελέτησαν,
 βουλόμενοι τὸν βασιλέα Στέφανον ἐν τῇ νήσῳ ὄντα
 ἐν τῷ παλατίῳ ἀγαγεῖν. Ταύτης οὖν μηνυθείσης
 Κωνσταντίνῳ διὰ Μιχαὴλ τοῦ Διαβολίνου λεγομένου,
 τοὺς ἐπιβούλους κρατῆσας ὁ βασιλεὺς τῶν μὲν τὰς
 θύρας καὶ τὰ ὡτα ἀπέτρεμεν, τοὺς δὲ δαρμῷ ἀπορή-
 νων.

imperator insomnium vidit, ambo hi in vivis esse
 desierunt. Missis itaque ille in monasteria omnia
 laurasque nuntiis, perindeque in sanctam civitatem
 Romamque, sanctos monachos trecentos numero
 ascivit; magnaue quinta feria exuens tunicam ac
 quam gerebat vestem, in oculis omnium in eccle-
 stans, cum sacerdos divinum sanctumque panem
 levaturus esset, scripta in libello sua omnia peccata
 cunctis audientibus evulgavit atque traduxit. Mo-
 nachis vero clamantibus: *Domine, miserere*, a lacry-
 mis diffluentibus, unicuique devote caput inclinans
 veniam flagitabat. Cunctisque monachis condonan-
 tibus, ac communionem consecutus, illis ad men-
 sam accedentibus, puero flagellum et funibus lorum-
 que tradidit, qui ejus pedes cruraque caderet, in
 hæc verba inquens: *Ingredere ad mensam, cacogere*;
 cunctisque sedentibus sedit imperator lugens ac
 gemens. Libellum vero, quo illius peccata con-
 scripta 440 erant, bulla obsignatum ad calogeros
 (seniores præsertim monachos) misit, quorum eo
 conventu desiderata præsentia; similiter quoque
 ad sanctum Dermocaitem, missis etiam duobus
 centenariis ad monachos in Olympo exercentes, ut
 pro ejus animæ salute preces ad Deum funderent.
 Dermocaites accepto tum libello tum pecuniæ
 summa, cunctos monachos duas septimanas jeju-
 nare jubet ac pro illius peccatis preces funde-
 re: Cumque Dermocaites una nocte statet ac ad Deum
 preces funderet, vox ad eum invisibili ratione facta
 est: *Vicit Dei clementia ac humanitas*. Jamque tertio
 audita voce, sumens libellum ac solvens, mundum
 invenit, ita ut nec unum elementum in eo exara-
 tum exstaret. Accitis itaque omnibus monachis os-
 tensoque libello, omnes Deum laudaverunt, scri-
 ptumque veniæ libellum cuncti componentes ad
 Romanum imperatorem miserunt; eæque litteræ
 cum eo sepultæ sunt.

5. Interim autem versante Romano in insula,
 consilium inierunt Theophylactus patriarcha et
 Theophanes patricius ac sacri cubiculi præfectus
 (accubitorem vocant) eum iterum in palatium ro-
 ducendi; eoque cum Romano communicato, ac ipso
 demum in eandem sententiam pertracto, commo-
 dum tempus observabant quo huic finem molitioni
 imponerent. Proditæ autem machinatione ac Con-
 stantino imperatori denuntiata, in ejus auctores
 animadvertit. Ac Theophanem quidem patricium
 in exsilium egit; Georgium vero protospatharium
 ac pincernam 441 nec non Thomam primicerium
 virgis subactos deconsosque pariter relegavit.

6. Mense Decembri, indictione sexta, insidias
 quidam moliti sunt adversus Constantinum impe-
 ratorem, ut nempe Stephanum imperatorem ex in-
 sula, in qua exsul agebat, in palatium reducerent.
 Insidiarum accepto nuntio, delatore Michaelē Dia-
 bolino sic nuncupato, captisque auctoribus, aliis
 nares auresque Constantinum abscedit, alios intolē-
 rans.

rando verberum cruciatu examinatos asinisque impositos ac per mediam urbem ignominiose traductos exsilio relegavit.

7. Quinta decima Junii mensis, indictione sexta, moritur Romanus imperator in insula quam Proten vocant. Ejus cadaver in urbem relatum in illius monasterio depositum est.

8. Magnum quidplani ac admirandum, gesta percurrentem, me fere præterit: nempe quo tempore Stephanus et Constantinus imperatores aula ejecti sunt Constantini Porphyrogeneti jussu, contigit gravi hiatu terram dehiscere in domo magistri et scholarum exdomestici Joannis Curcuæ, inque domo magistri Romani Saronitæ, nec non in aliis illaque diversis domibus; ex quo et factum est ut ii direptis ipsorum facultatibus in pauperiem redigerentur. Misertus itaque Constantinus imperator, dolensque eorum dilapsas opes ac repente exhaustam substantiam, 442 Theophilo urbis præfecto hæc acervare jubet iisque reddere. Is protocancellario suo, una cum Zouara sic nuncupato, rei summa concredita, ut erat pravus latro, eorum occupans ædes multamque diligentiam adhibens cuncta sibi usurpavit insatiabilique animo suo concessit, ac vix decimam illis partem restituit. Quis enimvero multam immensamque viri dolis consuti fraudulentiam ac nequitiam enarrare sufficiat, qui lues ac perniciēs imperii Romani exstiterit? quodnam vitii malique genus, in quo non facile primas tulerit? cum nimirum verbis ad suadendum compositis ac jurejurando firmitatis cunctis fidelem animum rectique tenacem præ se ferret. Verum, ut vulgo de illo jactatur, invocata dæmonum ope cuncta illi ex voto cædebant, ut nec Constantinus, cum ærepenumero cum gradu movere cogitasset, rem præstare valuerit, quin potius beneficiis ac muneribus eum prosecutus sit. Porro de hominis adulatoriis, moribus multa que illius impudentia, ejus item infido animo pravoque, ac quam nulla quis conjectura satis assequi possit, avaritia ac rapacitate ejus rei narratione exponam.

9. Rerum summam solus adeptus Constantinus, Basilium protovestiarium suum Romanique decessoris imperatoris naturalem ex pellice filium, patricium provexit ac sacri cubiculi præfectum, senatusque primis ab imperatore partibus principem fecit. Erat vir animo prudens et eruditus inque omnibus solerti consilio, et ut decebat, imperatoris obsequio 443 sedulus ministrabat. Humanissimus porro Constantinus in animum induxit ut pactis cum Agarevis Tarsensibus induciis, qui apud infidelem eam gentem detinerentur, Romanos captivos liberaret, ea scilicet ratione, quod a multis jam annis in vinculis atque ærumnis afflicti eos sciret. Misit itaque, cujus non semel in superioribus meminimus, magistrum et scholarum exdomesticum Joannem Curcuam nuncupatum, virum prudentem civiliumque rerum administrationis consultissimum, Cosmam item magistrum et legisperitum summum

A ὑπέβαλεν καὶ ὄνοι; ἐπικαθίσας διὰ μέσης τῆς πόλεως ἐθριάμβευσεν καὶ ἐξορίᾳ παρέπεμψεν.

Ζ'. Πεντεκαίδεκάτῃ δὲ Ἰουνίου μηνὸς, Ἰνδικτικῶνος ἔκτης, Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ νήσῳ τῇ ἐπονομαζομένῃ Πρώτῃ τελευτᾷ· καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει ἀποκομισθὲν ἐν τῇ αὐτοῦ ἀπετέθη μνητῇ. Αἰγίγιμα δὲ μέγα καὶ θαυμαστὴν παρέδραμον τοῦ λεχθῆναι. Στεφάνου καὶ Κωνσταντίνου τῶν βασιλέων κατενεχθέντων ἀπὸ τοῦ παλατίου προτροπῇ Κωνσταντίνου τοῦ Προφυρογενήτου, χωνουδαρισμὸς γέγονεν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ μαγίστρου Ἰωάννου τοῦ Κουρκούα τοῦ ἀποδομεστίκου τῶν σχολῶν καὶ εἰς τὸν τοῦ μαγίστρου Ῥωμανοῦ Σαρωνίτου καὶ εἰς ἐτέρους καὶ διαφόρους οἴκους, καὶ διαρπαγὴν καὶ πτωχείας αὐτοῖς προσέξηνσαν. [P. 275] Ὁ δὲ βασιλεὺς Κωνσταντίνος κατοικεῖν τὰς ἐξαιφνης καὶ ἀθρόως ὀρᾶσθαι αὐτοὺς πένητας, διωρίσατο τῷ ἐπαρχῷ Θεοφίλῳ ταῦτα σωρευθῆναι καὶ ἀποδοθῆναι. Ὁ δὲ πρωτοκαγκελλάρῳ αὐτοῦ σὺν τῷ λεγομένῳ Ζωναρᾷ προσδιορισάμενος, ὃς ἄτε εὐφύης κλέπτης καὶ μοχθηρὸς, καὶ κατέχων τὰ τούτων οἰκήματα καὶ πολλὴν σπουδὴν καταβαλὼν, πάντα ἐσφετερίσατο καὶ τῆς ἀπλήστου αὐτοῦ γνώμης ἐνεφορήσατο καὶ μάλιστα τὴν δεκάτην μοῖραν αὐτοῖς ἀπέδωκεν. Καὶ τίς τὴν πολλὴν καὶ ἀπειρον ὀλιότητά καὶ κακίαν τοῦ δολίου ἀνδρὸς διηγῆσεται; ὃς λύμη καὶ νόσος τῇ πολιτείᾳ Ῥωμαίων γέγονεν. Ἢ ἐν πόλῳ κακῷ πρώτιστος ὁ ἀνὴρ οὐχ εὐρίσκετο; τῇ πιθανολογίᾳ καὶ τοῖς ὅρκοις βεβαιῶν ὥς ἄτε πιστὸν καὶ ὁρὸν εἶναι πᾶσι. Ὡς δὲ λόγος ᾄδεται, οὗτος βοηθείας δαιμόνων προσκαλούμενος ἐν πᾶσιν εὐδοκίμει, ὥς καὶ αὐτὸν τὸν βασιλεῖα Κωνσταντίνου βουλευθέντα διαφόρως ἀποκινήσαι τοῦτον οὐκ ἔσχυσεν, ἀλλὰ μᾶλλον εὐποιίαις καὶ δωρεαῖς προσέξηνσεν. Περὶ δὲ τῆς τούτου θωπείας καὶ κολαχείας καὶ πολλῆς ἀναίδειας, καὶ τὴν ἀπιστον δ' ἀθεσιν καὶ τὴν μοχθηρὰν καὶ ἀνείκαστον αὐτοῦ πλεονεξίαν, πλατύτερόν τε καὶ ἐπεξεργαστικώτερον ἐν τῇ προηγουμένῃ ἐπεξηγήσει ἐκθήσομαι.

fusius operosiusque in propria exque instituto

Θ'. Μετὰ δὲ τὸ μόνον καταλειφθῆναι αὐτοκράτορα Κωνσταντίνον, προσχειρίσατο Βασίλειον τὸν πρωτοβεσιτάριον αὐτοῦ, τὸν ἀπὸ παλλακῆς φυσικὸν υἱὸν Ῥωμανοῦ τοῦ πρὸ αὐτοῦ βασιλέως, πατρίκιον καὶ παρακοιμώμενον καὶ παραδυναστεύοντα τῆς συγκλήτου. Οὗτος δὲ ἦν ἐγέρων καὶ λόγιος, καὶ τῷ βασιλεῖ ἐν πᾶσιν ὑπῆρξε αἰσίως καὶ πραπόντως. Ὁ δὲ φιλόανθρωπος Κωνσταντίνος διανοήθη ἀλλάγειν ποιῆσαι μετὰ τοὺς Ταρσίτας καὶ τοὺς ἐν αἰχμαλωσίᾳ Ῥωμαίους ὑπὸ τῶν ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ ἀναρρύσασθαι διὰ τὸ ἐπὶ πολλοῖς χρόνοις κακουχεῖσθαι αὐτοὺς ἐν δεσμοῖς καὶ θλίψεσιν. Καὶ ἀποσταλίας τὸν προμνημονευθέντα μάλισταρον καὶ γεγονότα δομέτικον τῶν σχολῶν Ἰωάννην τὸν λεγόμενον Κουρκούαν, ἀνδρα συνετὸν καὶ εὐβουλον καὶ πεπειραμένον πρὸς τὰ πολιτικὰ διοικήματα, [P. 276] καὶ Κοσμὸν μαγίστρον σοφὸν καὶ νομομαθῆ καὶ τῶν πολιτικῶν κριτηρίων πρώτιστον καὶ εἰς τὸν πεταμὸν τὸν Ἀδμόν

τὸ ἀλλόγιον ἐποίησαντο, μὴ συμδᾶν τι ἐναντίον ἢ Ἀ
δολερὸν. Καὶ τοῦτο ποιήσαντες ὑπέστρεψαν, φιλαγά-
δως παρὰ τοῦ Πορφυρογενήτου Κωνσταντίνου ἀπο-
δεχθέντες.

ι'. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐναυλον ἔχων τῶν ἀδικιῶν καὶ
ζημιῶν ὧν ὑπέστησαν οἱ ἑλλεῖνοι καὶ ἄθλιοι πένητες
παρὰ τῶν στρατηγῶν καὶ πρωτονοταρίων καὶ στρα-
τιωτῶν καὶ ἱπποτῶν ἐπὶ τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ Ῥω-
μανοῦ, ἀνδρας εὐσεβεῖς καὶ ἐναρέτους ἀπέστειλε
πρὸς τὸ κουφίσαι τὸ πολὺ βάρος τῶν κατὰ καιρὸν
ἀκαίρων ἀπαιτήσεων τῶν τάλαιπῶρων πτωχῶν. Καὶ
εἰς μὲν τὸν Ἀνατολικὸν Ῥωμανὸν μάγιστρον τὸν
Σαρωνίτην, εἰς δὲ τὸ Ὀφείκιον τὸν Μουσέλῃ Ῥω-
μῶν μάγιστρον, εἰς δὲ τὸν Θρακῆσιόν Φώτιον πατρί-
κιον, εἰς δὲ τὸν Ἀρμενιακὸν Λέοντα τὸν Ἀγέλαστον,
καὶ εἰς τὰ λοιπὰ ἐφεξῆς θέματα· ὅτινες τῇ προ-
ήρπῃ τοῦ αὐτοκράτορος μικρὰν ἀνασκωχὴν τοῖς πέ-
νησι ἐδωρήσαντο. Καὶ τοῦτο ἄλλον καὶ προτερή-
ματα τοῦ Θεοῦ συνεργούντος· τῷ ἀνακτι. Οὕτως
γὰρ περιεῖπεν τὸ ὑπάρχον ὡς ἀετὸς σκέπων τὴν αὐ-
τοῦ· οὐδενὶ γὰρ τῶν ἀρχόντων ἢ τῶν μέσων ἢ τῶν
χυδαίων ὠργίσθη πώποτε, καίτοι μεγάλας ἀτόπιας
εὗρε πολλοὺς εἰς τὸ κοινὸν καὶ εἰς αὐτὸν ἀμαρτήσαν-
τας, ἀλλὰ χριστομιμητοὺς ὧν μᾶλλον εὐποιίαις καὶ
δωρεαῖς ἀπένειμεν καὶ τῷ κρίνοντι δικαίως ἀπεῖλδον.
Τὸν δὲ ἑπαρχον τῆς πόλεως Θεόφιλον, ἀνδρα λόγιον
καὶ πρὸς τοὺς πολιτικοὺς νόμους ἱκανὸν, πατρίκιον
προέκρινεν καὶ ἐτίμησεν καὶ κοιλίστωρὰ προέβάλετο,
καὶ ἀντ' αὐτοῦ προχειρίσατο ἑπαρχον Κωνσταντι-
νὸν πρωτοσπαθᾶριον, τὸν τηνικαῦτα μουσικὸν καὶ
καθηγητὴν τῶν φιλοσόφων, λόγῳ καὶ ἔργῳ ἀξίει-
τον, ὡς μὴ ἔτερον τῆς γνώσεως καὶ σοφίας τοῦ
ἀνδρὸς εἶναι τινὰ τῆς συγκλήτου· καὶ οὕτως τὴν
ἐπαρχίαν ἐδομίσεν καὶ δικαιοσύνη διέτρεψεν.
duceni ac præceplorem, virum doctrinā moribusque
sapientiæque modum attingeret, præfectum constituit; quo in munere æqua legum administratione
ac iustitia fulsit.

ια'. Ὁ δὲ πατριάρχης Θεοφύλακτος ἀρρώστῃσας
καὶ πρὸς τὸ θανεῖν ἐγγίσας καὶ μικρὴν βῶσθαι· οὐκ
ἐνδίδωκεν αὐτὸν τῆς πόνηρᾶ· μοχθηρίας. [P. 277]
καὶ τοῦ μετὰ ῥῶρων χειροτονεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ
ἐπιμεινέσθαι τῶν ἱππῶν καὶ βλακειῶν. Καὶ αὖθις
ὑπὸ τῆς νόσου κυριευθεὶς τέλει τοῦ βίου χρᾶται·
πατριαρχειῦσας χρόνου· εἰκοσι καὶ τέσσαρσι. Χει-
ροτονεῖται δὲ ἀντ' αὐτοῦ Πολύευκτος μοναχὸς ἀσκη-
τικὸν βίον διαλάμπων, καὶ μονάσας ἐξ ἀπαλῶν ὀνύ-
χων καὶ διαπρέψας ἐν πάσῃ ἀρετῇ καὶ ὁρθῇ ὁγμῇ·
καὶ ὡς ἄλλος Ἰωάννης Χρυσόστομος παρὰ πολλῶν
ἐγνωρίζετο καὶ ἐλέγετο, καὶ οὐκ ἐλέγετο μόνον, ἀλλὰ
καὶ ἐφαίνετο. Τοῦτον ὁ φίλος καὶ Κωνσταντι-
νὸς ἔχαιρε καὶ ἡγαλλιάσθησιν τοιοῦτον ἀνδρὰ ἐπιτυχῶν
ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ.

conspectu honesti amans Constantinus gaudebat
hinc nationis esset.

ιβ'. Ὁ δὲ φιλόθεος καὶ φιλόκαλος βασιλεὺς Κων-
σταντίνος ὁμοίωτροπον εὐρὼν Ἰωσήφ πατρίκιον καὶ

que urbanorum tribunalium præsidem; et ad flu-
vitium Lamon, nullo adverso casu aut dolo, sincera
utrinque fide, dato pretio captivos receperunt. Per-
acloque negotio reversos Constantinus Porphyro-
genneus permixtus accepit.

10. Constantinus, cujus etiamnum auribus inso-
narent quas injurias damnaque ab exercitus ducto-
ribus et protonotariis, nec non utriusque ordinis
militibus miseri ac calamitosi pauperes Romano
socero suo impatore passi essent, recentique
hæc memoria teneret, viros misit virtutis laude ac
pietate insignes, grave onus levaturus importuna-
rum pro tempore exactionum, quibus ærumnosi
pauperes atque miseri opprimebantur, ad Orientalem
thema magistrum Romanum Saronitam, ad Opsid-
cium Romanum Musele magistrum, ad Thracesium
Photium patricium, ad Armeniacum Leonem Age-
lastum, et sic de reliquis thematibus seu provinciis.
Hi imperatoris mandato obsecuti iudiciorum aliquid
pauperibus 444 tribuerunt. Atque hoc a Deo ad-
juti eoque protectore tuti ac gerenda republica se-
duli imperatoris facinus, ejusque hæc recte facta ac
munera. Haud secus enim ac æquila nidum obum-
brat, sic ille subditos procurabat atque fovebat.
Nulli enim unquam procerum, nulli mediæ sortis
civium, nulli e vili plebecula iratus est, quanquam
non paucos in rempublicam ejusque ipsius rem
privatam atque personam gravius deliquisse inve-
nisset: sed magis Christum imitatus eos ipsos be-
neficiis ac muneribus prosequeretur ac judica-
ti juste retribuebat. Theophilum urbis præfectum, vi-
rum eruditum jurisque civilis peritiam præbe-
re instructum, patricii dignitate condecoravit ac quaestorem
præfecit; ejusque loco Constantinum protospatha-
rium, tunc mysticum ac scholæ philosophorum
plane laudabilem, ut nullus senatorum a ejus scientiæ

11. Theophylactus patriarcha ægra affectus vale-
tudine janique morti vicinus cum paululum con-
valuisset, nihil de priori morositate remisit animi-
que pravitate, et ut muneribus episcopos ordinaret;
cibandisque equis et mollitie ac luxuriæ studium
omne operamque insumeret; inque eum modum
morbo rursus invalecente, illo oppressus, vivendi
finem facit, patriarchatu functus annos quatuor su-
pra viginti. Ejus loco suffectus Polyeuctus mona-
chus, 445 monasticæ exercitationis palæstra cla-
rus, ac qui sanctioris vitæ institutum a teneris un-
guiculis consecratus omni virtute sanaque doctrina
excelluisset; quem velut alterum Joannem Chryso-
stomum plerique nossent ac dicerent, neque id no-
mine tenus, sed ita ut vere talis videretur. Hinc us-

12. Dei porro honestique amans Constantinus
imperator, vir scilicet religiosus ac studiosus, virum

VARIE LECTIONES.

10 τοῦ Θεοσυνεργήτου ἀνακτος, Combef.

nactus pari secum morum honestate ornatum, Josephum patricium et præpositum, civilium utique rerum administratione solertem ac volucre celeriorum, sacellarium præficit tumque rei navalis drungarium, suamque omnem in eum potestatem contulit.

13. Constantini porro Porphyrogenneti honesti rectique studium resque præclare gestas, cuncta denique meliore statu composita ac restituta, et ut pie justaque subditorum saluti prospexerit, narratione prosecuturus, cum pro viri dignitate impar muneri existam, laudare veritus libentius silentium amplectar. Ex multis tamen aliqua sparsim delibanda sunt.

14. Cum itaque omnia pene labefactata nulliusque frugis effecta atque neglecta offendisset, virosque virtute fulgentes vili sorte haberi atque contemni, tanquam in Deum religiosus honestique cultu strenuus, ignavis muliebrique animo viris audaces fortisque animo ac robore præditos anteponebat, atque illis Barda Phoca patricio domestico præposito, 446 imperio Romano auctor victoriæ fuit. Cum autem in Romana republica plures honestæ ac laude dignæ disciplinæ vigerent, artesque liberales ac scientiæ in ea exstarent, ac (qua ex causa nescio) illæ neglectæ essent et in contemptum venissent, quidnam mens illa philosophicis rationibus summo exulta comminiscitur? Cum enim eum non lateret inire nos actionis cultu et contemplationis cum Deo necessitudinem, ac quidem actionem civilibus rebus gerendis congruere, contemplationem vero iis qui ratione regantur appositam esse, alteram alteri superari fore statuit; eos qui operam rei publicæ narent, rhetorica arte excoli curans, qui vero student contemplationi, præceptis philosophicis ac naturali rerum consideratione. Porro magistros præstantissimos delegit; ex quibus Constantinum protospatharium mystici tum munere fungentem philosophorum iudo præfecit, rhetorum Alexandrum Nicææ metropolitam, geometriæ Nicephorum patricium Theophili præfecti Erotici generum, astronomiæ Gregorium a secretis. Multam autem imperator discipulis diligentiam curamque adhibebat, quos quotidie contubernales mensæque socios adhiberet pecuniisque demereretur ac blandis colloquiis deliniret. Nec longe tempus processit, cum iis delinimentis eaque foventis imperatoris prudentia adultis ingeniis magnas illi scientias artesque plene didicerunt; ex quorum censu delectos imperator iudicum ac senatorum secretariorumque et metropolitarum honore sublimavit, Romanamque rem publicam

Ἀ πραιπόσιτον, καὶ πρὸς τὰς πολιτικάς λειτουργίας ἐχέφρονα καὶ πτηνοῦ ταχύτερον, σακελλάριον προχειρίζεται, ἔπειτα δρουγγάριον πλωΐμου, καὶ πᾶσαν τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν ἀνατίθεικεν.

ιγ'. Τὴν δὲ τοῦ Πορφυρογεννήτου Κωνσταντίνου φιλοκαλίαν καὶ καλλιέργειαν καὶ τὴν πρὸς πάντα διόρθωσιν καὶ βελτίωσιν μέλλων διηγεῖσθαι, καὶ ὅπως εὐσεβῶς καὶ δικαίως τὸ ὑπὲρ αὐτὸν περιέσωσεν, καὶ τὸ κατ' ἀξίαν τοῦ ἀνδρὸς μὴ εὐπορῶν, ἐπαίνεσαι δεδοικώς, σιγῇσαι μᾶλλον δεῖον· πλὴν οὖν ἐκ τῶν πολλῶν σποράδην δεῖον εἰπεῖν.

ιδ'. Ὅστος πάντα ἐφευρὼν εἰς ἀγρεΐότητα καὶ ἀμέλειαν^α, καὶ τῶν ἐναρέτων ἀνδρῶν χυδαιωθέντων καὶ καταφρονηθέντων, ὡς φιλόθεος καὶ φιλόκαλος προέκρινεν τῶν δειλῶν καὶ ἀνάνδρων τοὺς εὐτόλμους καὶ ἀνδρείους, καὶ τοὺς τῷ μαγίστρῳ καὶ δομαστικῷ τῶν σχολῶν Βάρδῃ τῷ Φωκῇ παραδούς· νίκην τῇ Ῥωμαϊκῇ ἀρχῇ προσέζησεν. Πολλῶν δὲ ἐν τῇ πολιτείᾳ ἡμῶν καλῶν καὶ ἀξιεπαίνετων γινώσκεις καὶ λογικὰ τέχνην καὶ ἐπιστήμην, τούτων οὐκ οἷδ' ὅπως ἀμεληθέντων καὶ παροραθέντων τί σοφίζεται ὁ φιλοσοφώτατος ἐκεῖνος νοῦς; Ἐπεὶ γὰρ ἡπίστατος πρᾶξιν καὶ θεωρίαν πρὸς Θεὸν [P. 278] ἡμᾶς οἰκειοῦντα, καὶ τὴν μὲν πρᾶξιν πολιτικοὶ προσαρμόζουσιν πράγμασιν, τὴν θεωρίαν δὲ τοῖς λογικοῖς, ἀλλήλοις δι' ἀμφοτέρων βοηθεῖ, τὸ μὲν πρακτικὸν διὰ ρητορικῆς τέχνης ἀσκεῖσθαι παρασκευάζων, τὸ δὲ θεωρητικὸν διὰ φιλοσοφίας καὶ φυσικῆς τῶν ὄντων διαγνώσεως. Παιδεύτας δὲ ἀρίστους προέκρινεν· εἰς Κωνσταντίνον πρωτοσπαθάριον τὸν τηλικαῦτα μυστικὸν τὸ τῶν φιλοσόφων παιδοτριβεῖον δέδωκεν, εἰς δὲ τὸ τῶν ρητόρων Ἀλέξανδρον μητροπολίτην Νικαίας, εἰς δὲ τὸ τῆς γεωμετρίας Νικηφόρον πατριτικὸν τὸν γαμβρὸν Θεοφίλου ἐπαρχοῦ τοῦ Ἐρωτικοῦ, εἰς δὲ τὸ τῶν ἀστρονόμων Γρηγόριον ἀσκηρῆτιν. Καὶ πολλὴν ἐπιμέλειαν καὶ σπουδὴν εἰς τοὺς φοιτητάς· ὁ αὐτοκράτωρ ἐποιεῖτο, ὁμοδιαίτους καὶ ὁμοτραπέζους τοὺς τοὺς καθ' ἑκάστην ποιῶν καὶ ἀργύρια παρέχων καὶ ὁμιλίας μετ' αὐτῶν προσηγεῖς ποιούμενος. Καὶ οὐ πολλὸς χρόνος διελθὼν, τὰς μεγάλας ἐπιστήμας καὶ τέχνας τῇ θεωρίᾳ καὶ συνέσει τοῦ αὐτοκράτορος καταρθώσαντο, καὶ κριτάς καὶ ἀντιγραφεῖς καὶ μητροπολίτας ἐξ αὐτῶν ἐκλεξάμενος τετίμηκεν, καὶ τὴν πολιτείαν Ῥωμαίων τῇ σοφίᾳ κατεκόσμησεν καὶ κατεπλούτισεν.

αἱ sapientia exornavit atque ditavit.

ιε'. Ἀλλὰ καὶ τὰς βασιλικὰς στολὰς καὶ τὰ ἔκταλα στέμματα καὶ διαδήματα φθάρντα εἰς ἀνακαίνισιν διωρθώσαντο, καὶ τὸν Βουκολόντα ζυβόις, ἐκ διαφόρων τόπων ἀγαθῶν, ἐκαλλώπισεν, κάκεισε ἰχθυοτροφεῖον ἐποίησεν. Ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν τῇ φυλακῇ τῶν ἐν τῇ πόλει καὶ τῶν ἐξωθεν θεμάτων κατεχομένων δαυμῶν ἡρεσύνην καὶ ἐπιστάσαντο καὶ τῶν δεσμών

VARIÆ LECTIONES.

^α Deest vox νεμεσκέα aut καταπεσόντα Comief.

ἐλυτρώσατο, ὡς πάντας σωτήρια ἐπευφημοῦν τὸν ἀγαθὸν καὶ χρηστομίμητον ἀνακτα Κωνσταντίνον. Τὴν δὲ ἀρετὴν καὶ τὴν γνῶσιν οὕτως ἐτίμησεν ὡς ἄλλος οὐδεὶς τῶν βεδασλευκόντων · καὶ ὅντινα γνῶσιν ἔχοντα καὶ πρὸς τοὺς νόμους φύσιν καὶ ἐπιστηδείωτα εὐρηκῶς ἦν, προανεδίδασεν καὶ εἰς ὕψηλότερον θρόνον ἀποκατέστησεν. Καὶ ἦν ἰδεῖν δικαιοσύσαν καὶ εὐνομίαν ἐν πᾶσιν, ὡς τοῦ Πορφυρογεννήτου ταύτην φιλοσοφούντος καὶ κατασπαζομένου. Καὶ νόμον ὁ αὐτοκράτωρ ἐξέθετο · ἰδὼν γὰρ πολὺ πλεονεκτικὸν παρὰ τῶν ἀγορέστων ἐκχυθὲν καὶ τῶν ἐν μέσῳ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ [P. 279] χωρίων ὑπεισελθόντων ἀρχόντων καὶ τοὺς ταιλαιπῶρους πένητας καταδυναστεύοντων, καὶ καθ' ἄρπαγὴν τῶν δυνατῶν προάστεια προσκτησαμένων διὰ ποικίλης τῆς μεθόδου αἰτίας, ἔγνωκεν ποιήσασθαι τὴν τούτων ἀφαίρεσιν. Τί ποιεῖ ὁ σοφὸς ἐν πᾶσιν; Συναγαγὼν τῇ ὑπὸ χεῖρα βουλευτικῇ ποιεῖται μεθόδῳ, τοὺς ἀπὸ τῆς ἀναρρήσεως αὐτοῦ ὑπεισελθόντας πλουσίους καὶ ἐξωνησαμένους ἢ δωρησαμένους καὶ καταπρατήσαντας τόπια ἢ ἀγρούς εἰς χωρία ἀναγύρους ἐκδιώκεσθαι, καὶ μικρόν τι τῆς λώδης καὶ τῆς πλεονεξίας τῶν ἀγορέστων ἀπερράπισεν.

ις'. Ὁ δὲ ἐπεικὴς καὶ γαλήνης δεσπότης οὐδὲ τὰς τῶν προσόντων ἀμφισθητήσεις καὶ δικαιολογίας καὶ στάσεις ἀπέγραψεν τοῦ δικάζειν δι' αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῖς δικασταῖς συνδικάζειν οὐκ ἀνεβάλλετο. Παρισταμένων τῷ ἐκείνου βήματι τῶν τε δικαζόντων τῶν τε συνηγορούντων τῶν δικαζομένων, ἀπεκρούετο τὰς τούτων δικαιολογίας καὶ τὰς ἀπάτας αὐτῶν · οὐδὲν γὰρ τὴν ἀγγίνοιαν αὐτοῦ διέφυγεν, οὐ ψεῦδος ἀληθείᾳ συγκείμενον, οὐ τὸ πιθανὸν τῇ διηγῆσει συγκεραυνύμενον, οὐ περιέργοι συγγραφαὶ καὶ χρύσδην συντεθειμέναι, αἵτινες καὶ τοὺς ἄγαν δραστηρίους διέλαθον ἐν ἀληθείας παραπετάσματι. Ἐντεῦθεν τῷ φρόνῳ πρὸς τῆς κρίσεως παιδαγωγηθέντας, δικαστῆς δι' αὐτοῦ ἕκαστος τῆς δίκης τῷ ἰδικηκότι ἐγένετο.

ιζ'. Χρὴ οὖν περὶ κοινῶν φροντίδων τοῦ ἀνακτος καὶ τῶν ἀπείρων διορθωμάτων καὶ διοικημάτων αὐτοῦ λέγειν. Τῶν ἀπανταχοῦ γὰρ στρατηγῶν καὶ βασιλικῶν πρωτονοταρίων καὶ τῶν ἐν κώμαις ἐπαρχίας τε καὶ πόλεσιν, ἓτι μὴν καὶ εἰς ἀρχηγούς ἐθνῶν ἀποσταλλομένων γραμμάτων, καὶ τούτων παρ' αὐτοῦ ἀναγινωσκομένων, εὐθύς τὸ φρόντισμα αὐτῶν διωρίζετο τί μὲν δέον περὶ τῶν ἐξ Ἀνατολῆς γεγενησθαι, τί δὲ περὶ τῶν ἀφ' Ἑσπέρας, καὶ τούτοις ὡς τὰ πολλὰ ὥσπερ πτηνὸς διήρχετο, προσθείας δεχόμενος, ἀρχοῦσιν ἐπιστέλλων, τὰς προπετῶς γεγενημένας μεταβολὰς ἀπανορθούμενος. Ὁ αὐτὸς Κωνσταντίνος βουλευτῆς, φροντιστῆς, στρατηγός, στρατιώτης, στρατιάρχος, ἡγεμὼν ἀνεφαίνετο. Καὶ τίς ἂν εἰς τοιοῦτου προτερήματα ἐξέλποι ἢ φράσῃ;

ιη'. Χρὴ οὖν καὶ περὶ τοῦ νοσοκομείου. τοῦ ὁσίου λέγειν. [P. 280] Ὁ βασιλεὺς Κωνσταντίνος θεασάμενος αὐτὸ μικρότατον οἰκοδομαῖς μακροτάταις

nimirum ut omnes optimo Christieque imitatione mitissimo ac clementi imperatori Constantino acceptam salutem referentes faustis illi acclamationibus comprecarentur. Virtuti ac scientiæ maiorem supra decessores omnes Augustos honorem habuit. Si quem nactus esset virum eruditum legumque scientiæ ex indole comparatum ac idoneum, honore promovebat ac sublimiori eum sede collocabat. Vidisses æqui justique rationem in omnibus vigentem, ut cujus cultu Porphyrogenetus philosopharetur ac quam amplexaretur. Legem quoque edidit imperator. Videns enim insatiabilium hominum nequitia injuriam alienique usurpationem longe diffusam, proceresque in medias provincias oppidaque et loca subingressos luctuosos pauperes opprimere, vilique pretio ac rapina variis artibus atque fraudibus illorum suburbana sibi comparasse, hæc illis auferre constituit. Quid ergo vir ubique sapientissimus facit? Nempe congregato senatu illius decreto sancti, ut qui ex eo tempore quo ille rerum summam adeptus esset, subingressi divites vel pecunia numerata vel datis muneribus suburbana aut agros vel prædia sui juris fecissent, his 448 nullo accepto pretio ejicerentur; qua re hominum insatiabilium injuriam tantisper repressit.

16. Mitis vero serenissimusque princeps ne eorum quidem qui ad ipsum adirent controversias litesque ac disceptationes iudicio finire detrectabat, quin etiam lubens in iudicium ipse consessu solebat, astantibus pro tribunali tum actoribus tum eorum patronis qui in jus vocabantur. Advocatorum defensionis eorumque fraudes amoliebatur. Quod enim illius sagacitatem lateret nihil erat, non mendacium veritati hærens, non probabilis fucus narrationi admixtus, non superflua scripturæ libelli que clanculum conscripti, qui vel solertissimos summeque perspicaces sub clementia veritatis larva facile valeant decipere. Hinc flebat ut et ante iudicium timore castigati a se sponte, qui fecissent injuriam, in se ipsi iudices essent ac sententiam ferrent.

17. Igitur necesse est ut de publicis imperatoris curis deque innumeris illius censura emendatis ac de ipsius administrationibus sermonem texamus. Cum enim duces ac prætores ubique gentium constituti palatinique protonotarii, et qui in oppidis regionibusque et urbibus magistratus erant, quin et gentium principes ad eum scriberent, eorum statim scopum discernebat, quid de Asiaticis, quid de Occidentis statuendum; nec raro illis volueris in modum præsentiam adhibebat, legationes suscipiens, magistratibus scribens, perperamque ac temere mutata corrigens. 449 Idem ipse Constantinus senator, curator, dux exercitus ac prætor, miles, tribunus, præses erat, unus omnium muniis defungens. Ecquis vero viri talis tantique præstantes dotes narrare satisque verbis explicare ac edisserere sufficiat?

18. Igitur operæ pretium sit, ut et de publico urbis nosocomio (ærotorum scilicet domo) sermonem texam. Videns itaque imperator Constantinus

illud perangustum, structuris maximis auxit, ut omnes ejusmodi morbo laborantes illic cogerentur, et ad illorum perungendas carnes indeficientes sumptus, ad posterorum perepernem memoriam, reliquit.

19. Dicendum quoque de stabulo in geroconium (domum scilicet senum) commutato. Pone enim eque vicino perquam miranda Majoris Ecclesiae stabulum erat equorum equarumque Theophylacti patriarchae. Hoc videns optimus imperator indignumque ducens in religiosam convertit domum ac geroconium (fovendis scilicet senibus hospitium) aedificavit; illicque constitutos censu annuo, quibus alantur ac induantur, accipere sanxit.

20. Dicendum et de Novemdecim accubituum tracto. Videns enim computruisse ac ruinam minari valdeque deformatum esse, ipsum instaurat. Cum enim deauratum ejus lacunar lapsu temporis diffluxisset, eo ipse prius submoto aspectu novum splendidumque effecit. Sinus enim octangulos componens, eosque foraminibus variisque sculptis figuris exornans, 450 in vitium mallicos foliaque atque arborum genera figuratos auriue stillis aspersos tanto decore cumulavit, ut qui oculos animumque spectaculo adhibeant, mente excedant.

21. Romano imperatori filio suo majora exstruxit palatia quam superioris aevi Imperatorum exstiterant, magnificas aedes a fundamentis excitans, quarum multiplex variaque figuratio, inque multa animum cogitationemque cum stupore dividens, admirationem facit. In apostoli Pauli tetraconcho (quatuor nempe fornicibus fulta aede sacra) varias efformavit imagines; et ut vetusta abolita specie novus decor accederet, multas in ea aureas figuras imaginesque collocavit.

22. Pingendi artem sic accurate imperator callebat, ut nemo pulo superioris aevi aut cum secuti ejus peritia eum aquaverit. Multos enim pictorum emendabat, optimusque magister videbatur; nec solum videbatur, sed et cunctis admirationi erat. Ingens illud videntibus miraculum, pernosse eum quae nullo magistro didicerat. Quot Constantinus artifices emendarit, quis dicendo referre queat? Lapididas et auro linientes ac interpungentes et argentarios et ferri fabros meliora docebat, omniaque in omnibus optimus imperator elucebat.

23. Aurei triclinii portas argenteas praeclare indolis pulchrique ac honesti amans Constantinus fabricatus est; mensamque argenteam ad convivas excipiendos ornandumque coenaculorum industria sua laboreque 451 conflavit, varii coloris lignis tabulisque ac nativo ipso colore exornans, ipso sui aspectu majore invitatos voluptate afficientem quam ciborum dulcedine lautoque apparatu.

24. Purpuream quoque custodiam pro imperialis cubiculi vestibulo exstruxit, aquarum conceptaculum fabricatus, quod columnis marmoreis per ambitum cinxit levore suffulgidis. Quid igitur

κατασκευάζει, ὡς ἐπισυνάγεσθαι πάντας τοὺς τοιαύτῳ κυριευμένους, καὶ ἀλείμμασι τὰς σάρκας αὐτῶν περιχρίων, χορηγίας ἀνελλιπείς αὐτοῖς παρέχων, εἰς αἰωνίζουσαν μνήμην τοῖς μεθ' ἡμῶς κατέλιπεν.

ιβ'. Δεῖ δὲ λέγειν καὶ περὶ τοῦ μετασκευασθέντος στάβλου εἰς γηροκομεῖον. Ὅπισθεν γὰρ καὶ πλησίον τῆς πανθαυμάστου Ἐκκλησίας τῆς Μεγάλης στάβλος ἦν τῶν ἱππαρίων τοῦ πατριάρχου Θεοφυλάκτου· καὶ τοῦτον ἰδὼν ὁ ἀγαθὸς, οὐ δίκαιον κρίνας οἰκητῆρσιν μετεποιήσατο καὶ γηροκομεῖον τοῦτο κατασκευάσεν, καὶ πρὸς χορηγίαν τροφῶν καὶ περιβολαίων τοὺς ἐκεῖσε ἐτύπωσεν ἐτησίως λαυθάνειν.

κ'. Δεῖ οὖν καὶ περὶ τῆς στέγης τῶν δεκαεννέα ἀκουσίτων διηγήσασθαι· ὁρῶν γὰρ ταύτην εὐσεβῶς μένῃ καὶ καταπίπτουσιν καὶ εἰς ἀκοσμίαν πολλὴν ὄψαν, ταύτην ἀνακαινίζει. Τῆς γὰρ κεχυρωμένης αὐτῆς ὁροφῆς τῷ χρόνῳ διεβρύχκυιας, αὐτὰς ταύτης προελὼν νεοφανῇ καὶ λαμπρᾷ ἀνέδειξιν. Κουλότητας γὰρ ὀκταγώνους συντέθεικεν, καὶ ταύτας ὅπαις καὶ σχήμασι ποικίλοις διαχύφους κεκοσμηκώς, εἰς ἀμπέλων ἑλικας καὶ φύλλα καὶ δένδρων ἰδέας σχηματιζομένας, καὶ ταύτας χρυσῷ περιραντίσας, τοσοῦτον εὐπρεπὲς παρέσχεν ὡς ἐξίστασθαι τοὺς πρὸς θεωρίαν ὁρῶντας.

κα'. Τῷ δὲ βασιλεῖ Ῥωμανῷ τῷ υἱῷ αὐτοῦ παλατια κατασκευάσεν πλείονα τῶν παλαιῶν βασιλέων, οἰκους ἐκ βάθρων ἐγείρας· ὧντινων δόμων τὸ πολυσχημάτιστον καὶ εἰς πολλὰ τὸν νοῦν καὶ τὴν διάνοιαν ἐκπλήττον καὶ διαμερίζον θαῦμα τοῖς βλέπουσιν ἐντίθηται. Τὸν δὲ Τετρακόκχον τοῦ ἀποστόλου Παύλου εἰκονίσματα διάφορα ἐξετύπωσεν, καὶ τὴν παλαιὰν καλλοπὴν ἀποθεδιδιχνάει νέαν δὲ ἐγκαινίσασθαι, πολλὰ ἐναυτῇ ἀπὸ χρυσῷ σχήματα καὶ εἰκονίσματα ἐξέθετο.

κβ'. Τὴν δὲ τῆς ζωγραφίας τέχνην τοσοῦτον ἀκριβὲς ὁ ἀνὴρ ἠπίστατο ὡς οὐκ οἶμαι τῶν πρὸ αὐτοῦ ἢ τῶν μετ' αὐτόν. Πολλοὺς γὰρ τῶν περὶ αὐτῆς τρυφούντων ἐπηνώρθει, καὶ διδάσκαλος ἀριστος ἀνεφαίνετο, καὶ οὐκ ἐφαίνετο μόνον, ἀλλὰ παρὰ πᾶσιν θαυμάζετο, καὶ θάμβος μέγα[ς] τοῖς ὁρώσιν, ὧν ὃ μεμάθηκεν, ἐχρημάτιζεν. [P. 261] Τῶν δὲ τεχνιτῶν ἐπιδιορθώσεις τοῦ Πορφυρογεννήτου τίς ἐξέπει; Λιθοξόους καὶ τέκτονας καὶ χρυσοστίκτας καὶ ἀργυροκόπους καὶ σιδηροκόπους ἐπανώρθου, καὶ πάντα ἐν πᾶσιν ἀριστος ὁ ἀναξ ἀνεφαίνετο.

κγ'. Τὰς δὲ ἀργυρὰς πύλας τοῦ Χρυσοστικλίνου ὁ φιλόκαλος Κωνσταντῖνος ἐδέεματο, καὶ τράπεζαν ἀργυρᾶν ἢ ἐκείνου φιλοπνία πρὸς ὑποδοχὴν τῶν βασιτευόντων καὶ καλλιπασμόν τοῦ ἀριστητηρίου κατασκευάσεν, πολυχρόις ὕλαις καὶ πλαζὶ καὶ αὐτοφύει χροῖα καλλύνας, πλείονα τῆς ἐκ τῆς τῶν βρωμάτων γλυκύτητος τοῖς κεκλημένους τὴν τέρψιν παρέχουσιν.

κδ'. Καὶ πορφυρᾷ φυλαχὴν ἐμπροσθεν τοῦ κοιτῶνος αὐτοῦ ἐδέεματο, δοχεῖον τῶν ὑδάτων ζημιουργήσας, ἦν στύλοις μαρμαρίοις περιεκύκλωσεν λείπτῃ τοῖς αὐτοῖς ὑπαναζούσης. Τί οὖν ἡ μεγαλόφρων

φυχή; Ἀετὸν ἐξ ἀργύρου τῇ τοῦ ὕδατος ἐπίστυξιν αὐλῷ, οὐκ ὀρθὸν βλεπόντα, ἀλλ' ἀπεστραμμένον καταπλάγιον, ὑψυχνεύοντα καὶ σοβαρευόμενον ὡς ἀπὸ τινος θήρας, θρὶν δὲ τοῖς ποσὶ περιειληθέντα καὶ πνίγοντα. Καὶ μουσοστικῶν εἰκόνων ἐντέχνων τῶν ἐκ χρωμάτων ὕλῶν καὶ μορφῶν τὸ διάφορον ἐν τοῖς προπυλαίοις τοῦ βασιλικοῦ κοιτῶνος ἐδίδεματο.

κε'. Ἀλλ' οὐδὲ ναυπηγίας ἀπειρος ἦν ὁ αὐτοκράτωρ· διωρίζετο γὰρ πολεμικῶν νεῶν κατασκευὴν, καὶ οἷς ξύλοις ἀρμόζειν καὶ κλείσεις αὐτῶν καὶ ἀρμονίας, καὶ ὅπως πρὸς ἄλληλα ἔχουσι.

κς'. Περὶ δὲ τῶν παλατίων τῶν Ἡρία ἀναλογίζομαι τῇ διανοίᾳ ὅποιοις ὁ Πορφυρογέννητος ἐδίδεματο τῆδε καὶ τερπνοῖς, πρότερον οὖσαν τοῖς Χαλκηδονίοις εἰ; ταφῇ. Νῦν δὲ τέτρασιν ἀφίσιν ἐπιθεδικυῖα, καὶ τὰς τοῦτων γωνίας ἐτέρας βασιλικᾶς οἰκίας ἀποτελοῦσα, ταῖς τῶν θερινῶν ἀνέμων καὶ πνευμάτων περικυκλούμενων πνοαῖς, οὐκ ἔστιν εἰπεῖν εἰς πόσῃ θυμῳδία καὶ χαρὰν ἐμβάλλει τὴν ἐκείσε ἀναπαυόμενον.

κζ'. Τί ἂν εἴποι τις περὶ τῶν ἐν ἐτέρῳ τόπῳ τῆς τῶν βασιλίδων οἰκοδομῆς; Καὶ ταῦτα γὰρ τῆς Ἡρίας τοῦ σχήματος καὶ τῆς φιλοκαλίας τῇ ὑπερβάλλοντι καὶ ἀποστιβόντι καὶ τῆς ἐκ τοῦ ἐδάφους τέρψεως ἀναδιδόμενης εὐωδίᾳ, διὰ τὸ ἐπανορθοῦν αὐτῶν κάλλος, καὶ κατὰ πολὺ διαφέροντα καὶ ὑπερκεῖμενον, οἷος ὁ τῶν Ἀποστέλων πλησίον νεουργηθεῖς καὶς, καλὸς μὲν ἰδεῖν, ὥρατος δὲ θαυμάσαι. [P. 282] Εἰ γὰρ καὶ τοῦ μεγέθους τῆς παλαιότητος ἀποδεί, ἀλλὰ γε τῆς ἐνδὸν φαίδρότητος; πῶρῳ καθέστηκε. Τί δὲ ὁ πιστὸς βασιλεὺς; Πατρίκιον τὸν Βελωνᾶν Θεόδωρον ὡς συνεργὸν τοῦ λαμπροῦ καὶ καταγλαστμένου ναοῦ ἔποιησεν.

κη'. Τῶν δὲ ἱερῶν καὶ πέπλων ὧν παρεῖχεν εἰς τὸ κοινὸν ἱλαστήριον τὸ μέγα καὶ πανθαύμαστον τίς ἐξεῖποι; Ὅσακις ἀφίκετο, οὐκ ἔδοξεν ἐναντίον Θεοῦ ἐφθῆναι κενός, ἀλλ' ἀναθήμασι μεγάλοις καὶ χρυσεύκτοις καὶ μαργαρίταις καὶ λίθοις καὶ ὀφθαλμοῖς ἐδεδωκότο καὶ ἀντημεῖβτο· ἃ καὶ τὰ τῶν ἁγίων Ἁγία κατακοσμοῦσι καὶ καταγλατίζουν καὶ τῇ προσενηχότι Κωνσταντίνῳ κηρύττεται.

ac stragula etiamnum Sancta sanctorum magnifice Constantinum, qua magnificentia ea obtulit, prædicant.

κθ'. Τοῦ δὲ πατρικίου Βασιλείου Ἐξαμιλῆτου καὶ στρατηγοῦ τῶν Κιβυραιωτῶν ταξιδίων χρηὶ διηγῆσασθαι. Οὗτος ὁ πατρικίος Βασίλειος στρατηγὸς ὢν τῶν Κιβυραιωτῶν, νῆος τῷ σώματι, πολὺς τῇ φρονήσει καὶ μεῖζω τῆς ἡλικίας τὴν πολυτερίαν ἐνδεικνύμενος, πολεμικῶν καραβίων ἀπὸ Τρσοῦ ἐξωρημένων καὶ Ἀγαρηνῶν ἐν αὐτοῖς ὄντων περιφανῶν, ἐπειδὴ αὐτοὺς ὁ στρατηγὸς ὥρα πρὸς τὰς Ῥωμαϊκὰς χώρας προσβάλλοντας, λογιζομένους ὡς νοστιὰν περιλαβεῖν αὐτάς, ὁ στρατηγὸς τὰς οὕτως

A magnificus animus? Aquilam argento conflatam aque listulæ imponit, non recta aspicientem, sed averso vultu oblique erecto collo, ac velut capta præda ferocientem pedibusque serpentem intorquentem ac suffocantem. Sed et musivo opere, arte factarum imaginum comportatis materiis et coloribus, varium conspectum pro imperialis cubuli vestibulo idem construxit.

25. At neque navium fabricæ imperator rudis erat. Designabat enim quo pacto bellicæ naves essent construendæ, quibus ex lignis earum tum claustra componenda tum commissuræ, ac quam illa inter se proportionem rationemque habeant.

26. Ad Eriæ palatia quod spectat, mente cogito quam ad delicias jucundoque aspectu a Constantino in Porphyra nato exstructa ac fabrefacta. Prius in sepulcrum Chalcedonis civibus cedebat Eriæ; nunc vero quadruplici nixa apside, harum angulos novas domos regias constituens, dici non potest æstivorum ventorum circumquaque flantium benignioribus 452 auris quanta jucunditate ac voluptate quietem ibi captantium ac refectantium animos afficiat.

27. Quidnam quis dicat de regiarum ædium alio loco structura? Nam hæ quoque Eriam æquæ cultusque et structuræ excellentia atque nitore, nec non se ab imo solo diffundentis jucunditatis fragrantia, efflorente in eis decore, longe etiam superant præcelluntque; cujusmodi Apostolorum haud procul novæ fabricæ templum, pulchrum sane aspectu, ac quod admiratione pro eo quo præstat decore merito habeatur. Quanquam enim molis granditate a veteri æde deficiat, interioris tamen ambitus splendore atque ornatu longe præcellit. Quid vero fidelis imperator? Theodorum Scelonam, quod prælegantis ac præmagnifici templi structuræ illi adjutor exstiterat, patricii dignitate ornavit.

28. Sacras vestes et stragula, quanta in communis propitiatorū (magni illius prorsusque mirabilis) ornatu et cultum contulit, quis enarrare possit? Quotiescunque enim eo pedem inferret, haud committendum putabat ut coram Deo vacuus appareret, sed ut magnis donariis vestibusque auro, margaritis reliquisque lapillis contextis Numen D demereri eique vicem reddere studeret. Vestes hæ

29. Basilii Hexamelitæ patricii ac Cibyραιωτῶν ducis expeditio narranda est. Basilii hic patricius Cibyραιωτῶν dux cum esset, vir 453 ætate juvenis, at sensu canus majoremque quam pro annorum ratione experientiam prodens, armatam classem farso profectam inque ea illustrem plane Agarenorum militantem manum Romanis littoribus orisque applicantem videns, quasi Romanæ difflonis haud secus ac nidi posituros se illi arbitrarentur, subjectas ipsi naves tantæ hostium classi opponit.

VARIÆ LECTIONES.

αα leg. ἐπανορθοῦν. Comickf.

A^a quamvis paucae erant nec tanto illi pares cuneo, pro duris tamen magnitudine animi ac proposito, robustiores quam pro ea hostium classe, audaciaque prudentiae juncta multis bello sociis fortiores, ambae concurrunt acies pugnaque conseritur; ac per eam ingenti utrinque sublato ululatu, collidebantur hinc inde naves; donec dux ipse Basilius in medium infidelium impetu irrumpens in praetoriam invasit; quo facto, ac cum ignis Graecus totam circum hostium classem incesset, illi mox partim victi caesique sunt, partim sub jugum missi, ipsi cum primis duces atque procures caetique vivi capti. Hos Basilius ad felicem ac fortunatum Constantinum imperatorem in urbem misit; qui et triumphi specie eos in circo traduxit.

τῶν καὶ καὶ τῶν ζωγραφθέντων. Καὶ τοῦτους ἐπὶ τῆς ἀπέστειλεν καὶ ἐν τῷ ἱππικῷ ἐθριάμβευσεν.

30. Constantinum porro imperator, militari manu B adversus Longobardos ac Neapolitanos expedita, ducem illi Marianum patricium praefecit; quod scilicet Hesperiae partes versae in tumultum essent ac Romani 454 jugi vincula perrupissent. Etenim in rebellionem proruperant quotquot Longobardiam ac Calabriam sedes nacti erant, inde rebellandi orta fiducia, quod ab augusta procul urbe dissiti erant. Idcirco cum novis assidue rebus studerent alique alias deficerent, eo contumaciae evaserant ut et cum Agarenis foedus percuterent, urbesque et arces et oppida ferro ignique vastarent. Quin et Neapolitani a Christi delapsi servitute, quae servorum sunt opera facturos se polliciti, in apertam versi defectionem erant. Ne ergo plebs in seditionem acta atque rebellis majorem in modum arrogantia insoleceret, tanquam gentium potita quae Romanae ditionis essent, haud ferens Porphyrogenetus, ex Thracia ac Macedonia conductis copiis illorum ultor accedit, armataque classe cum igne Graeco horum temeritatem ac insaniam comprimit. Terra namque marique Marianus patricius Argyrus cum Romano exercitu Neapolim adortus, quae quidem ad terram posita erant, cuncta igni succendit; quotquot autem exitus erant versus mare, oclnsit. Hinc adeo undique obsepti oppidani, fameque et captivitate pressi atque humili sensu effecti, supplicationis ergo ad Constantinum imperatorem mittentes, qualem prius Romanis fascibus subjectionem fecerunt. Id ipsum et D Longobardi ac Calabri praestiterunt. Quamobrem etiam barbari Siculi pacis foedera inierunt.

31. Sed et bellum Africanum mirari subit. Mox conserta acie, et 455 ubi ad manus ventum esset, concurrente utrinque classe, exorto vento valido, qui quidem nobis quasi socius ac belli adiutor flaret, hostibus vero obsisteret eisque compugnaret, victi barbari sunt ac cum navibus et armis omnique apparatu maris profundo mersi. Ac vero illis praefectus ameras pacis foedera cum im-

A αὐτῷ^α νῆας ἀντιπαρταζάμενος, καὶ ταύτας ὀλιγοστάς εὖσας καὶ πρὸς τοσοῦτον οὐκ ἀρχούσας τὸ πλῆθος· ἀλλ' ἐπειδὴ τὴν γνώμην καὶ τὴν προαίρεσιν εἶχεν τοῦ πλῆθους τῶν πολεμικῶν καραβίων κραταιωτέραν καὶ τὴν μετὰ φρονήσεως τόλμην πολλῶν συμμάχων ἰσχυροτέραν, συγγίνονται ἄμφοι, καὶ συμβολῇ τῶν καραβίων ἀνεφαίνετο, καὶ παρ' ἀλλήλων πόλεμος ἀνεχρούετο, καὶ βίαιός τις ἀλαλαγμὸς καὶ ὠθισμὸς ἐξ ἁμφοτέρων τῶν καραβίων ἐκρούετο, ἕως αὐτὸς ὁ στρατηγὸς Βασίλειος μέσον τῶν ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ γενόμενος, ἐνδὸν εἰσπηδήσας, οὐ γεγυγότες καὶ πυρὸς ἐνύγρου πάντοθεν τῶν ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ περικυκλώσαντος αὐτίκα ἡττῶντο καὶ κατεσφάττοντο καὶ δέσμοι· εἰς δουλείαν συνελαμβάνοντο, αὐτῶν πρὸ πάντων τῶν ἡγεμόνων καὶ ἀρχόντων πρὸς τὸν εὐτυχῆ βασιλέα Κωνσταντῖνον ἐξ-

λ'. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος στρατιωτικῇ δυνάμει κατὰ τῶν Λογγιστῶν καὶ Νεαπολιτῶν ὀρίσας, καὶ ἀρχηγὸν αὐτῶν τὸν πατρίκιον Μαρριανὸν ἀποστειλάς, [P. 285] διὰ τὸ στασιάζειν τὰ Ἑσπερία καὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς ζεύγλης τοὺς δεσμοὺς διαρρῆξαι. Καὶ γὰρ κατεθρασύνθησαν ὅσοι τὴν Λογγοθαβρίαν ἐκκληρώσαντο χώραν εἰς κατοικίαν, καὶ ὅσοι τὴν Καλαβρίαν, τοῦτο θαρρόντες διὰ τὸ πόρρω καὶ μακρὴν εἶναι τῆς βασιλίδος. Διὰ τοῦτο συνεγῶς τὰς ἀποστασίας ποιοῦμενοι εἰς τοσοῦτον ἀνυποταξίας ἐφθασαν ὥς καὶ πρὸς τοὺς Ἀγαρηνοὺς πάχτα θιδόνα· καὶ τὰς πόλεις καὶ κάστερα καὶ κώμας τὰς πλησιάζουσας μαχαίρα καὶ ξίφει ἀνέλεϊν. Ἀλλὰ καὶ οἱ Νεαπολιταὶ τῆς ὑποταγῆς τοῦ Χριστοῦ ἀπορρόβητες^α τὰ δοῦλα πράττειν ὠμολόγησαν, πρὸς φανερὰν ἀποστασίαν τραπέντες. Ἰν' οὖν μήτε τὸ στασιάζειν πλῆθος ἐπιπλεονάσῃ τὸ ἀλαζονικὸν ὥς τὰ ὑπῆρχα Ῥωμαίων εἶθνη δουλωσάμενοι, οὐκ ἐνεγκῶν ὁ Πορφυρογέννητος στρατεύμασι Θρακικοῖς καὶ Μακεδονικοῖς τοῦτους ἀμύνεται, καὶ ναυσὶ πολεμικαῖς μετὰ ὕψους πυρὸς τὴν τοῦτων ἀναστῆλαι αὐθάδειαν καὶ μωρίαν· καὶ ἀπὸ γῆς καὶ θαλάσσης τὴν Νεάπολιν ὁ πατρίκιος Μαρριανὸς ὁ Ἀργυρὸς ἐπιπεσὼν μετὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ, ὅσα μὲν πρὸς τὴν γῆν πάντα κατέκαυσαν, ὅσας δὲ ἐκβολὰς ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἡσφαλίσαντο, καὶ πάντοθεν αὐτοὺς περικυκλώσαντες, τῷ λιμῷ καὶ τῇ αἰχμαλωσίᾳ πιεζόμενοι καὶ ταπεινούμενοι, πρὸς δεήσεις καὶ ἱκεσίας τῷ ἀνακτὶ Κωνσταντίνῳ ἀνέπεμπον, ὑποδουλούμενοι ὥς ἐξ ἀρχῆς. Τοῦτο καὶ οἱ Λογγιστῶν καὶ οἱ Καλαβροὶ ἐποιού- D ντο· διὸ καὶ οἱ βάρβαροι τῆς Σικελίας σύμφωνα εἰρηνικὰ ἐπέτελουν.

λα'. Καὶ δεῖ θαυμάσαι καὶ τὸν πρὸς τῶν Ἀφρικῶν πόλεμον, αὐτίκα συνεπλέκοντο καὶ συνεβρόγγυνον, καὶ τῶν νεῶν πρὸς ἀλλήλων συμπλοκὴν· καὶ δὴ ἀνέμου βιαίου πνεύσαντος, ἡμῖν μὲν συμμαχοῦντος καὶ βοηθοῦντος, τοῖς δὲ βαρβάροις πολεμοῦντος καὶ ἀνίσταμένου, τὴν ἥσαν εἶχον ἀχόλουθον, σὺν τοῖς αὐτῶν ὅπλοις καὶ ταῖς ναυσὶ τῷ βοθρῷ παραδιδόμενων. Καὶ δὴ ὁ ἄμνηρς αὐτῶν σπονδὰς εἰρηνικὰς τῷ

VARIAE LECTIOES.

^α fort. ὑπ' αὐτῶν. Combef. ^α προσφύετες P, ἀπορρόβητες margin.

βασίλει ἐξελιπάται. Καὶ οὐ μόνον οὗτοι τὴν δουλεύειν Ἀ
πρὸς τὸν βασιλέα ὡμολόγησαν, ἀλλὰ καὶ οἱ τὰς
Ἰαλλίας οἰκοῦντες πανοικί βάρβαροι παρεῖχον πρὸς
τὸν Πορφυρογέννητον ἀνακτα τὴν εὐγνωμοσύνην,
καὶ δώροις μεγαλοπρεπέσι πρὸς τὸν αὐτοκράτορα
μετὰ ὀψίδας αὐτῶν ἱσταλλον· καὶ πάντας εἰς ὑπο-
ταγήν ἢ τύχην τοῦ Πορφυρογεννήτου εἰς δουλείαν καὶ
ζυγὸν ἤγαγον.

[P. 284] λβ'. Ὁ δὲ ἀμνηρᾶς Αἰγύπτου τῇ μεγάλῃν
νίκῃ τῶν Ῥωμαίων ἀκηκῶς καὶ τὴν πολεμικὴν
ναυμαχίαν καὶ ἦτταν τῶν ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ,
γράμμασιν αὐτίκα φίλοις· τὸ μᾶχμον αὐτοῦ ἀπα-
θάλλεται καὶ ὑποσχεῖται εἰς ἐνότητά. Ὁ δὲ τῆς
Περσίας ἀμνηρᾶς, ἐπειδὴ διαφόρως τοῖς Ῥωμαῖκοις
ἐνέτυχεν στρατεύμασι καὶ προσβολαῖς καὶ πολέμοις
διαφόροις ἡττηθῇ, ἀγάπης δισμῷ καταλλάσσεται
πρὸς τὸν βασιλέα. Καὶ ὁ αὐτοκράτωρ ὀψίδας πρὸς
αὐτὸν ἐκπέμπει· οὔτινες πρὸς τὴν κατάξῃν γῆν
ἐκείνην ἀφικόμενοι, τοῦ ἀποστόλου Θωμᾶ τὸν τάφον
προσκυνήσαντες καὶ κατασπασάμενοι, καὶ τὰς βασι-
λικὰς κατασταλάσας λαμπάδας ὑπανέψαντες, καὶ
ἐμπορευσάμενοι λίθων τιμίων καὶ μαργαριτῶν. Εἰς
τοσοῦτον γὰρ μετὰ τῶν ἄλλων μεγάλων κατορθωμά-
των ὁ αὐτοκράτωρ κεχάριστο, ὥς ἄλλα ἐξ ἄλλων
συνάλλων καὶ συνασθροίζων καὶ πρὸς τὸ δειέραστον
μεταφέρων.

λγ'. Χρῆ οὖν καὶ περὶ τοῦ Χρυσοτριχλίνου διεγῆ-
σθαι· ὁ μηχανικώτατος ἀναξ πολυανθῇ τινα καὶ
εὐδμον ῥοδωνίαν εἶναι, τῶν πολυχρῶν [ἀνθέων] καὶ
λεπτατάων διαφόρων ψηφίδων ἀνθέων ἀρτιφυῶν
χρῶδς μιμουμένων· οἱ μέσοι τῶν ἐλικοειδῶν συμ-
πλοκῶν περικλειόμενοι καὶ τῇ συνθέσει διαμορφού-
μενοι τὸ ἀσύγκριτον ἀποφέρονται. Ἀργύρῳ τοῦτο
ἐκτεφάνωσε, καὶ δίκην ἄντυγος τοῦτο περιλαβὼν τοῖς
ὄρωσιν ἀκρίσετον ἐκχωρηγῇ τὴν τέρεψιν.

λδ'. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ τοὺς πολλὰς ἡγάπησεν ὡς
οἰκία αὐτοῦ ἐκγονα, καὶ πλεον, καὶ αὐτοὺς περὶ
πολλοῦ ἐποιεῖτο. Καὶ τοὺς ἐξ εὐγενοῦς φύντας ἐκλο-
γὴν ἐποιεῖτο. Καὶ τοὺς μὲν δέξιμάτων καταλαμ-
πρύνει τιμαῖς, τοὺς δὲ μεγαλοπρεπέσι φιλοτιμεῖται
δωρεαῖς, καὶ συνεστίους καὶ ὁμοδιαίτους ποιεῖται, καὶ
τὸ φίλτρον μᾶλλον ἐπηύξει τῆς ἐκείνου εὐνοίας, καὶ
ἀντὶ πολλῶν σωματοφυλάκων καὶ φρουρῶν καὶ σω-
τήρων τοῦτους μᾶλλον προέκρινεν ὥς πιστοὺς καὶ
φιλοδυσκότας, καὶ τῆς οἰκίας σωτηρίας προκρίνειν
τὸν ἀνακτα.

λε'. Τὴν δὲ διεξίωσιν τοῦ βρουμαλίου τοῦ Πορφυ-
ρογεννήτου δεῖ ἐξεῖπιν. Ἔθος γάρ τοις πάλαι βα-
σιλεῦσι τελούμενον, καὶ ὁ Πορφυρογέννητος εἰς ἐρ-
γον τοῦτο ἐξήνεγκεν. Τὴν γὰρ ἡμέραν ἐν ἣ τὸ τῆς
κλήσεως αὐτοῦ στοιχεῖον κάππα ἀποκεκλήρωται
ἁμπεροτάτης ἐορτάζων πανήγυριν, πολυάνθρωπον
ταύτην δεικνύει. [P. 285] Καὶ ταῖς γὰρ πολυτελεῖσι
καὶ πολυδύοις ἐκείναις τραπέζαις τὴν σύγκλητον

peratore poscebat. Neque hi solum subjectionem
imperatorī profitebantur, sed et Galliam incolentes
eum omni familia, barbari, benevolos se erga im-
peratorem in Porphyra natum exhibebant, donisque
magnificis ambitiosi ad imperatorem legatos cum
obsidibus mittebant; cunctosque Porphyrogenneti
fortuna ad servitutem præstandam jugumque sub-
eundum cogebat.

32. Ægypti autem ameras audita Romanorum
ingenti victoria ac navali pugna inq̄d̄eliumque
strage, amicarum statim litterarum officio pugnandi
ardore cohibito sœdus pollicetur. Persidis autem
ameras, qui varie in Romanas acies incurrens di-
versis congressibus atque præliis victus fuerat ac
profligatus, instaurato charitatis vinculo imperatori
conciliatur. Ad quem etiam imperator obsides
mivit; qui cum ad Cyri terram illam venissent,
apostoli Thomæ sepulcrum venerati sunt ac ex-
osculati, missasque ab imperatore regia munificen-
tia lampadas ad illud accenderunt, pretiosorumquo
lapidum ac margaritarum mercatura facta 456 re-
dierunt. Tanta enim cum aliis magnis dotibus ac
virtutibus imperator gratia pollebat, ut semper alia
ex aliis colligeret et acervaret, inque augustiorem
ipse cultum amore digna et admiratione trans-
ferret.

33. Igitur operæ pretium est ut et de triclinio
Aureo disseramus. Hoc nempe industriosissimus
princeps multis floribus varium suaveque olens
rosetum reddidit, cum varii coloris flores subtilis-
simique operis tessellatum opus recens enatorum
florum colores totos refunderet. Hi porro medii
inter sinuosos plexus conclusi, ipsaque composi-
tione efformati, incomparabilem præferunt venu-
statem. Triclinium argenteo coronavit, inque orbis
cathilique morem illo circumducto ambiens inas-
tiabiles ex aspectu delicias videntibus facit.

34. Cives imperator ut ipsa sua charissima pi-
gnora lisque amplius diligebat, longeque eos pluris
faciebat. Ex illis eorum qui ingenui essent atque
nobiles delectum habebat; atque alios quidem di-
gnitatum titulis ornat, alios magnifice donabat
sibi que contubernales ac domesticos allegebat,
D tantæque illius benevolentie lenocinio maiorem
illis amoris sui flammam excitabat; quos adeo in-
genti satellitum custodumque ac servatorum agmini
præhabebat, velut scilicet fideles herique ac domini
amantes, quique suæ ipsorum saluti imperatoris
incolumitatem præferrent.

35. Brumalii autem Porphyrogenneti convivium
atque epulas operæ pretium ut exponamus. Quod
enim veterum jam imperatorum moribus 457 re-
ceptum erat, etiam Porphyrogennetus opere im-
plevit. Diem enim cui nominis ejus initium li-
tera K addicta est, celeberrimæ festivitatis sibi
loco ducens, ingenti celebrandam conventu indice-
bat. Lautissimis enim largissimisque dapibus oc-

VARIÆ LECTIONES.

ω lego κατὰ Κύρον. Combef.

natum omnem excipiens, beneficentiae majoris munerebus festivitatis lartitiam ac splendorem multis partibus cumulat, sericarum vestium ac praetextarum abunde largitione, vi magnae pecuniae et innumerabilis, purpurissarumque vestium ac trabearum, Indicarum arborum, quas nemo audierat unquam aut viderat, fragrantia recreans.

36. Musicam norunt omnes divinum esse inventum exque hominis genio ac illi conducent. Quid igitur religiosus et magnificentiissimus Constantinus? Hanc colebat, nec per eam divinum numen canticis celebrare cessabat. Inde lati conventus splendorem habebant martyrumque solemnia illustriora erant, sanctorum denique pastorum doctorumque memoriae novo velut fulgore radiabant. Tantis enim vir graliis plenus erat, ut cantorum choros cogeret eisque duces adscisceret, ipse prior omnibus cum eis versans audiensque psallentes, atque inde gaudens animumque exhilarans.

37. Sic dilexit ut nemo alius ante eum fidelium, clarissimaque prosecutus memoria est atque coluit praecelaram Chrysostomi indolem, verborum circuitionumque laudans compositionem, circulatorumque et enthyematum uno ordine digestam seriem, quibus splendide ac magnifice poenitentiae exornavit praeconeum.

458 38. Romanum autem imperatorem filium suum sic amavit atque dilexit ut hac eum parte nemo aequaverit. Prae omnibus vero hortabatur ut pie ac religiose Deum coleret; tumque doctrinam et mores docebat incessumque et risum et habitum, et, ut pro regia maiestate in solio sedere ac stare eum deceret, informabat. Quamobrem etiam divinis apparitionibus dignus habitus Constantinus filio vaticinabatur ac quasi ex oraculo aiebat: *Hac si servaveris, in longos annos imperii Romani sceptrum moderaberis.*

39. Utorem Romano filio suo locavit nobilissima ortum prosapia, pulchram corpore, facie venustam, castam animo ac omni morum honestate praeditam, Anastasiam nomine, Crateri filiam; cui et a Porphyrogenneto inditum Theophanonis nomen, plane merito, velut scilicet ei quae ex Deo ejusque munere (hoc ipsum sonante vocabulo) enituisset atque electa esset. Positus nuptialis thalamus peractaque celebritas in admirabili Justiniani Rhinotmeti triclinio. Hinc jucunditas gaudii lux Porphyrogenneto circumfusa cum Helena Augusta, quod talem sicque ab avis nobilem puellam filio sponsam dare licuisset.

40. Porro cum Helena Augusta morbo conficeretur eoque gravi conflictaretur, benignissimus imperator nihil de suo in eam affectu amorisque vi remisit, sed quidquid illi in votis erat, lubens implebat. Rogabat namque Augusta ut in domo hospitali senibusque alendis ac confovendis in veteri Petrio (quod Helenae nuncupatur) recens ab ipsa exstructo 459 imperatoris munificentia suburbana constituerentur, hincque ejus authentica

ἀπασαν δεξιούμενος χορηγίαις εὐεργετικωτέρας τὸ παιδρὸν τῆς ἐορτῆς ἐπολλαπλασίαζεν, σηρικῶν περιβολαίων ἐπιδίδων, ἀργυρίων πολλῶν καὶ ἀπείρων, ἐσθημάτων ἀλουργῶν, ξυλῶν Ἰνδικῶν εὐωδίας, ἃ οὐ τις ἀπῆκοεν ἢ γεγονότα τεθεῖσθαι.

λς'. Τὴν μουσικὴν οἶδεν πᾶς τις ὡς θελὼν τί ἐστιν εὐζήμα καὶ τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει συντελοῦν. Τί οὖν ὁ εὐσεβὴς καὶ μεγαλοφρονέστατος ἄναξ; Ταύτης ἀντεποιεῖτο, καὶ δι' αὐτῆς ὕμνεῖν τὸ θεῖον οὐκ ἐληγεν. Ἐντεῦθεν πανηγύρεις φαῖδραὶ καταφαῖδρύνοντο, καὶ τῶν μαρτύρων ἐορταὶ καταλάμποντο, ποιμένων ἱερῶν καὶ διδασκάλων μνήμαι περιηστράπτοντο. Τοσούτον γὰρ ὁ ἀνὴρ ἐχαριτώθη ὡς χοροῦς ὕμνωνδων συγχροτεῖν καὶ ἀρχηγούς τούτοις ἐπιοεῖν, αὐτὸς πρὸ πάντων τούτοις συνῶν καὶ τῶν ψαλλομένων ἐπακρούμενος καὶ τὴν ψυχὴν ἡδυνόμενος καὶ χαιρόμενος.

λς'. Οὕτως ἡγάπησεν ὡς ἄλλος οὐδεὶς τῶν πρὸ αὐτοῦ πιστῶν, καὶ μνήμῃ λαμπροτάτῃ τετίμηκεν καὶ τὸ εὐφράς τοῦ Χρυσοστόμου, ἐπαινῶν τὴν συνθήκην τῶν λόγων καὶ περιβολῶν καὶ τὰ τῶν κύκλων σχοινοτενῇ καὶ ἐνθυμημάτων, ἐν οἷς τὸν τῆς μετανοίας κήρυκα λαμπρῶς καὶ ἀγλαῶς ἐμεγάλυνεν.

λη'. Τὸν δὲ βασιλεῖα Ῥωμανὸν τὸν υἱὸν αὐτοῦ οὕτως ἐφίλησεν καὶ ἡγάπησεν ὡς ἄλλος οὐδεὶς, καὶ τοῦτον πρὸ πάντων παρῆκει ἔχειν τὴν κατὰ θεὸν εὐσέβειαν, ἔπειτα καὶ λόγον καὶ ἥθος καὶ βάδισμα καὶ γέλωτα καὶ στολὴν καὶ καθέδραν καὶ στάσιν βασιλικὴν ἐξεπαίδευεν. Διὸ καὶ θεῶν ἐμφανειῶν ὁ Πορφυρογέννητος ἤξιοῦτο, καὶ πρὸς αὐτὸν προέφησεν· *Εἰ ταῦτα βουλὰξῃς, μακρόβιος τῇ βασιλείᾳ Ῥωμαίων ἔσῃ.*

λη'. Καὶ γυναῖκα τῷ βασιλεῖ Ῥωμανῷ τῷ υἱῷ αὐτοῦ ὤδωκεν οὖσαν ἐξ εὐγενῶν προγόνων, καλὴν μὲν τῷ σώματι, ὡραίαν δὲ τῇ ὄψει, κοσμίαν δὲ τῇ ψυχῇ, ὀνόματι Ἀναστασίαν, τὴν τοῦ Κρατεροῦ θυγατέρα· ἢ καὶ ὀνομασθεῖσα παρὰ τοῦ Πορφυρογεννήτου Θεοφανῶν [P. 286] κατ' ἀξίαν, ὡς ἐκ τοῦ Θεοῦ φανεῖσαν καὶ ἐκλεχθεῖσαν. Καὶ νυμφικὴ παστάς ἐγνωρίζετο καὶ ἐτελείτο ἐν τῷ πανθαυμάστῳ τρικλίνῳ τοῦ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Πινυτομήτου, καὶ χαρὰ καὶ εὐφροσύνη τῷ Πορφυρογεννήτῳ περιελάμπετο ὅμα Ἑλένη τῇ Αὐγούστῃ, ὡς τοιαύτης ἀρχαίας κόρης τῷ αὐτοῦ μνηστεύσθαι.

μ'. Ἡ δὲ Αὐγούστα Ἑλένη νόσω τρυχομένη, ὁ φιλάγαθος ἄναξ οὐκ ἐνέδωκεν τῇ πρὸς αὐτὴν διαθέσει καὶ στοργῇ, ἀλλὰ πάντα ἐν πᾶσι τὰ καταθύμια αὐτῆς ἐπλήρου. Καὶ γὰρ ἡ Αὐγούστα ἡξίω παρὰ τοῦ νεωστὶ παρ' αὐτῆς κατασκευασθέντος ξενῶνος καὶ γηροτροφείου εἰς τὸ παλαιὸν Πετρίον, τὸ λεγόμενον τὰ Ἑλένης, διορίσασθαι τὸν ἀνακτα προδαστεία καὶ χρυσοβούλλια καὶ ἐξόδους· ἅτινα μετὰ χαρᾶς ὁ Πορφυρογέννητος ἐξέπληρου. Καὶ ἦν ἰδεῖν αὐτὴν τῇ

ψ, η καὶ τῷ σώματι ἡδυνώμενην καὶ χαίρομένην, ὡς ἀπέρου πλοῦτος καὶ πλούτου ταύτην παρέχου. Ἐχαιρεν δὲ πλείστον ὁρῶσα Ῥωμανὲν τὸν υἱὸν αὐτῆς βασιλέα καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῆς Ζωὴν καὶ Θεοδώραν καὶ Ἀγαθήν συνούσας· καὶ συνευφραίνεσθαι αὐτῇ καὶ τῷ βασιλεὶ Κωνσταντίνῳ. Καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς ἐτίμα καὶ ἐφίλει, ἐν ἐξαίρετῳ δὲ τῇ Ἀγαθῇ ὡς δόκως λειτουργοῦσα τῷ βασιλεὶ εἰς τὰς ἀββάσιαις αὐτοῦ, καὶ καταμνησέσθαι δι' αὐτῆς τὸν βασιλέα τῶν σεκρήτων καὶ τῶν ἀρχόντων τὰ διοικήματα· ἦτις καὶ μεσίτης ἀνεφαίνετο, καὶ οὐκ ἀνεφαίνετο μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐγνωρίζετο καὶ ἐγένετο.

uieretur, inserviret; ejusque imperator opera his qui a secretis erant ac magistratu præerant senatuique gerebant præstanda munera significaret. Videbaturque interpretis rationem habere; nec videbatur solum, sed et exploratum erat, ejusque re ipsa munia partesque explebat.

μδ'. Ὁ δὲ Πορφυρογέννητος δὲ τὸν μέγιστον καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν Βάρδαν τὸν λεγόμενον Φωκᾶν ἡδυνάτως ἔχειν καὶ εἰς γῆρας ἐλάσαι τοῦ δομεστικατοῦ ἀποκινεῖ, καὶ ἀντ' αὐτοῦ προβάλλεται δομέστικον Νικηφόρον πατρικίον καὶ στρατηγὸν τῶν Ἀνατολικῶν, τὸν φίλτατον υἱὸν αὐτοῦ, ἄνδρα ἐν πολλοῖς καὶ διαφόροις πολέμοις εὐδόκιμῆσαντα καὶ ἄριστον ἀναφανέντα· καὶ τῇ ἡδυτάτῃ διαλαλᾷ καὶ θωπεῖα αὐτοῦ κοσμήσας τὰ στρατεύματα καὶ πρὸς τοὺς πολεμίους Ἀγαρηνοὺς ἔχρει, ὡς πάντα τὰ στρατεύματα θαρρύνει καὶ ὡς ἐν ἰδίῳ χώρῳ παροικίαν ποιήσασθαι· καὶ μήτε [P. 287] κρυπτομένων ἢ βίχχειούτων ἢ ὑποστρεφόντων, ὡς ἔθος ἦν αὐτοῖς· ἀλλὰ πάντες τομῶς ἐχώρουν πρὸς τοὺς πολεμίους ταῖς ἀσπίσι περιφραζόμενοι καὶ τοῖς δόρασιν ἀμυνόμενοι καὶ κατὰ κράτος τοὺς Ἀγαρηνοὺς ἀφανίζοντες. Καὶ ἦν ἰδεῖν θάμνος καὶ ἐκπληξιν τοῖς ὁρώσιν τὸν νικητὴν Νικηφόρον τὰς παρατάξεις καὶ δυνάμεις καὶ τὰ φούλα τοῦ ἀθλοῦ Χαμβάδῃ συγκρόπτοντα καὶ ἀπορβαλίζοντα, καὶ τὴν τύχην τοῦ νικητοῦ ἀριστέως θαυμάζεσθαι καὶ μεγαλύνειν τοῖς ὁρώσιν, ὡς τὰς πόλεις καὶ κώμας καὶ χώρας πυρὶ κατατεφρῶσαι καὶ αἰχμαλώτους ἀγεῖν καὶ ὑποσπόνδου· τῇ βασιλεῖς Ῥωμαίων προσφέρειν. Καὶ δὴ πρὸς τὸν πιστὸν Κωνσταντίνον ἀφικόμενος ἐπαίνων καὶ τιμῶν παρ' αὐτοῦ ἱξώθη, ὅλον ἐν ταῖς πάλαι χρόνους οἱ Ῥωμαίων στρατηγοὶ ἀν' ἐκτῆσαντο.

μδ'. Ὁ δὲ ἀναξ Κωνσταντίνος μὲν τῶν πατρῴων αὐτοῦ οἰκοδομημάτων συγχωρῆσαι· πεσεῖν, οὐδὲ τοῦτο τὸ μέγα λουτρὸν, τὸ παρὰ Λέοντος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ παρασκευασθὲν εἰς τὰ Μαρίνης εὐρύχωρόν τε καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς πολιτείας θαῦμα, τὸ πρότερον παροραθὲν ὡς ἀμείλιχ καὶ βριθυμῆς πρὸς πᾶσαν ἀμορφίαν καὶ ἀκοσμίαν ἐλάσαι καὶ μὴδὲν ἄλλο αὐτὸ σκοπεῖσθαι ἢ θεμελίους. Οὗτος ὁ Κωνσταντίνος τοῖς πατρικαῖς ἔργοις ὡς οἰκείοις ἐπιγαννύμενος καὶ τερπόμενος ἀνακαινισμὸν ἐν αὐτῷ ἐπιδίδωσιν, αὐτοῖς ἀποκαθιστῶν, οὐ μόνον εἰς τὸν πρότερον κόσμον ἀναφέρων, ἀλλὰ πλέον χρηστὸν ἐπιμελόμενος, πινυ-

Ac expedirentur diplomata ac reditus assignarentur, quæ omnia Porphyrogenetus gaudens lætusque implevit. Vidisses eam animo et corpore gaudere atque lætari, ea scilicet ratione quod imperator immenso ipsam amore prosequeretur profusisque largitionibus ipsi obsequeretur. Faciebat ad gaudii cumulum, quod Romanum filium suum imperialibus infulis videbat sublimatum; quod item filias Zoen et Theodoram et Agatham æcum versantes unaque cum ipsa ac Constantino patre lætantes cernebat. Nam et ipse eas colebat ac diligebat, præcipue vero Agatham observabat, quod indefessa sollicitudine sedulaque patri, cum ægra valetudine

B 41. Quod autem magister ac scholarum domesticus Bardas Phocas viribus destituebatur, jamque effeta erat ætate ac gravi senectute, eum Porphyrogenetus officio movens ejus loco domesticum præcicit Nicephorum patricium ac ducem Asiaticorum ejusdem filium charissimum, virum scilicet multis diversisque præliis re præclare gesta spectabilem belloque fortissimum habitum. Is suavi blandoque alloquio ordines componens adversus hostes Agarenos signa movebat, ea felicitate ut nihil non auderent, ac velut in patrio solo in hostium agris stativa habere non 460 abnuerent, ac neque latitarent aut haccharentur vel (ut ante sueverant) pedem referrent, aut deserta militia ad propria redirent, sed omnes vivido impetu scutis muniti hastisque pugnantes in hostes irruerent ac Agarenos penitus profligarent. Eratque videre rem stupendam omnique majorem admiratione, Nicephorum victorem acies et turmas cuneosque impii Chambaðæ concidere atque fundere, præclarique victoris ac pugilis fortunam cunctos suspicere ac magnifice efferre, quippe cum urbes oppidaque et vicus et arces subjectis flammis combureret, captivosque duceret, ac foederatos Romano imperio offerret. Porro ad fidem Constantinum reversus ab expeditione eandem laudes honoresque ab eo consecutus est, quibus priscis temporibus veteris Romæ imperatores prætoresque triumphi ritu donabantur.

D 42. Operam dedit imperator Constantinus ne ullum paternorum ædificiorum ruinam faceret. In his magnum ipsum balneum, quod Leo ejus pater in Marinæ ædibus vastissimum sane rei que Romanæ miraculum struxerat, cum prius neglectum fuisset, eoque neglectu sartumque tectum servandi incuria ornatum omnem ac quidquid decoris erat amisisset, prorsusque deformatum esset, nec in eo præter rudera ac fundamenta quidquam aliud exstaret, Constantinus hic, qui paternis æque ac suis operibus gloriaretur ac delectaretur, instaurandum constituit, ita rursus reparans ut non modo priorem

VARIAE LECTIONES.

“ μόνον] μὲν P. ‘ συγχωρῆσας? ‘ αὐτοῦ?

ornatum referret, sed et structura **461** magnificientia vinceret, undique illi ornatu quæsito pristinaque lavantibus reddita voluptate. Quæ res tum extraneis admirationem facit, tum civibus ac inquilinis stuporem injicit.

43. Constantinus porro imperator Theodorum patricium Belonam nuncupatum præsertum urbisque parentem præficit, virum scilicet idoneum et eruditum, jurisque peritia ac nobili indole ingenioque egregie præditum, quique rei civilis cura, recta ordinis constitutione jurisque dicundi æquitate judicio contententibus spontaneam escam ministraret.

44. Basilium vero patricium sacri cubiculi præfectum (accubito rem vocant) Porphyrogenetus adversus impium Chambadam cum exercitu militumque valida manu atque armorum ingenti apparatu mittit. Ac sane divinis munitus illius consiliis, regia Byzantioque profectus, ad infidelium Christumque negantium fines applicat; ac primum quidem Samosatam expugnat, urbem olim a Syris exstructam atque ad Euphratis ripam positam, præsidio firmam tutamque, populi multitudine confertam multisque divitiis locupletissimam. Adversum hanc belli incumbere moles, ipsumque barbarorum ducem. Porro barbari innata elati superbia certam sibi de Romanis pollicebantur victoriam, iisque infremebant. At ubi collatis signis pugna cominus conversa est, ne impetum quidem sustinere valentes in fugam versi, quo cuique liceret res suas in tuto ponere, eo certabant evadere. **462** Hinc victor Romanus milites mortuis spolia detrahere, eos qui vivi capti essent sub jugum mittere, amplissimasque manubias direpta urbe parare. Ducta hæc omnia in urbem ac triumphii specie per Circum traducta.

45. Ad hæc imperator Leonem patricium Bardæ Phocæ filium magistrum, vice fratris sui Nicéphori, Asiaticis legionibus ducem præficit, virum sane optimum ac strenuum adversusque Agarenos ac imperii hostes bellicosissimum. Eratque videre germanos Christianorum præsidio decertantes præliaque moventes, factaque in hostes impressione eorum stragem dantes et jugulantes atque cadentes, cum illi eorum impetum non ferrent.

46. Sub id tempus haud longe ab æde S. Thomæ sacra ingens formidolosumque excitatum incendium, ita nimirum ut quæ ad portam Ferream tendit porticus igne absumpta sit. Ac imperator, pro summa sua benignitate, ac quod cives ut charissima piguora sic diligebat illorumque rebus paterque prospiciebat, cunctos consolatus est instauratis ædificiis, quas vorax flamma absumpserat; tantaque illa humanitate deliniti cives imperatorem velut fere deum alterum ac beneficium parentem laudibus celebrabant, gratiasque agebant.

47. Turcis porro, expeditione adversus Romanos

Α τοθεν περικαλλύνων καὶ τὴν προτέρων ἀποδιδούς τὰς λουομένοις εὐπάθειαν. Τοῦτο καὶ ξένους εἰς θάμβος εἰσάγει καὶ τοὺς ἐνδίκους * ἐκπλήττει.

μγ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος πατρίκιον θεόδωρον τὸν Βελωνᾶν λεγόμενον ἐπαρχον καὶ πατέρα πόλεως προχειρίζεται, ἄνδρα ἱκανὸν καὶ λόγιον, πρὸς τοὺς νόμους πολυπειρίαν καὶ εὐφροσύνην ἔχοντα· καὶ πρὸς τὸ κοινωνῶν τροφὴν ἀνήροτον τοῖς δικαζομένοις· τῇ εὐκοσμῇ καὶ δικαιολογίᾳ αὐτοῦ παρῆχε.

μδ'. Τὸν δὲ πατρίκιον καὶ παρακοιμώμενον βασιλεῖον ὁ Πορφυρογέννητος κατὰ τοῦ ἀθέου Χαμβάδα μετὰ ἐκστρατείας καὶ δυνάμεως λαοῦ καὶ πολλῆς ἐξοπλισεως ἀποστέλλει. Καὶ δὴ ταῖς ἐκείνου θεοπνεύστοις βουλαῖς καθοπλισθεὶς, [P. 288] τῆς βασιλικῆς οἰκίας καὶ τοῦ Βυζαντίου ἀπάρας, πρὸς τὰς τῶν ἀρνῆτων τοῦ Χριστοῦ γίνεται χώρας, καὶ πρῶτα μὲν πάλιν πορθεῖ Σαμοσάτων, Σύροις πάλαι κατοικισμένην καὶ πρὸς τὴν ἔχθραν τοῦ Εὐφράτου περακείμενην, δυσπρόσβητον οὖσαν καὶ πολυάνθρωπον καὶ πλοῦτον πολλῇ ἐπιβριθούσαν. Ταύτῃ τὰ τοῦ στρατοῦ ἐχώρει, καὶ κατ' αὐτῶν τῶν βαρβάρων ἡγεμονεύοντος· οἵτινες τῇ συντρίφῃ ἀλαζονείᾳ ἐπαίρόμενοι ἀμαχί τὰ τῆς νίκης αὐτῶν ἐφρυάττοντο. Ἐπεὶ δὲ οἱ βάρβαροι τῷ Ῥωμαϊκῷ στρατῷ συνεδέθησαν, καὶ μηδὲ τὴν αὐτῶν ὁρμὴν φέροντες εἰς φυγὴν ἐτρέποντο, καὶ σώζειν αὐτὸν ἕκαστος ὅπως δύναται ἡγωνίζετο, τότε σκυλεύονται μὲν οἱ νεκροί, δεσμοῦνται δὲ καὶ οἱ ζωγρηθέντες, καὶ λαφύρων πολλὴ γίνεται συναγωγὴ· καὶ ἅπαντα τὸ κοινὸν θέατρον καὶ, ὁ θρίαμβος τοῦ ἱπποδρομίου ὑπεδέξατο.

με'. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν πατρίκιον Λέοντα τὸν υἱὸν Βάρδα μάγιστρον τοῦ Φωκά στρατηγὸν εἰς Ἀνατολικούς ἀντὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Νικηφόρου προχειρίζεται, ἄνδρα ἀριστον καὶ πρὸς τοὺς Ἀγαρηνοὺς καὶ πολεμίους μαχιμώτατον. Καὶ ἦν ἰδεῖν τοὺς αὐταδέλφους ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν ἀγωνιζομένους καὶ πρὸς τοὺς πολεμίους χωροῦντας καὶ κατασφάττοντας, καὶ τὴν αὐτῶν ὁρμὴν μὴ φέροντας.

μς'. Γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμὸς μέγας καὶ φοβερὸς πλῆστον τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Θωμᾶ, ὥστε κατακαῆναι τὸν ἐμβολὸν τὸν ἀπερχόμενον πρὸς τὴν Σιδηρᾶν πόρταν. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ τῇ πολλῇ αὐτοῦ ἀγαθότητι, καὶ ὡς οἰκεῖα ἔγγονα * τοὺς πολίτας φίλων καὶ κηδόμενος, πάντας παρεμυθήσατο εἰς ἀνοικοδομὴν τῶν πυρκαϊθέντων αὐτῶν οἰκημάτων· καὶ τὸν ἀνακτα οἱ πολλοὶ ὡς θεὸν δεύτερον καὶ εὐεργέτην ἐπῆνουν καὶ εὐχαρίστουν.

μζ'. Τῶν δὲ Τούρκων ἐκστρατείας ποιησάντων

VARIÆ LECTIONES.

* ἐνδοῦς: Combef. * ἔχοντα?

κατὰ Ῥωμαίων, καὶ καταδραμόντων μέχρι τῆς πό-
λεως; τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγίου Πάσχα, καὶ ληϊαζμένων
πᾶσαν Θρακίαν ψυχὴν καὶ πραιδαν πολλήν, ὁ βασι-
λεὺς εὐθὺς τὸν πατρίκιον καὶ δομέστικον τῶν Ἐξκου-
ρίτων Πόθον τὸν Ἀργυρὸν μετὰ τοῦ τάγματος αὐ-
τοῦ καὶ τοῦ στρατηγοῦ τῶν βουκελαρίων καὶ τοῦ
ὑψικίου καὶ τοῦ θρακιστοῦ, κατὰ πόδας αὐτῶν περά-
σας, ἐξαπέστειλεν. [P. 289] οἱ τῇ εὐπροσδέκτῳ
πρὸς Θεὸν εὐχῇ τοῦ Πορφυρογεννήτου νυκτὸς ἐπιπε-
σόντες κατέσπριξαν καὶ κατεπολέμησαν, λαθόντες
τὴν πραιδαν καὶ αἰχμαλωσίαν. Αὐτοὶ δὲ ὑπὸ τῆς
ἄγαν ἥτις; καὶ τροπῆς αἰσχυνθέντες εἰς τὴν ἰδίαν
γῆν ὑπέστρεψαν.

μη'. Ἀξίον γάρ ἐστιν ἐξεπεῖν καὶ τὸ φοβερὸν
ἐκ Θεοῦ φανὲν σημεῖον καὶ προάγγελμα τῆς μετα-
στάσεως Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου. Φασὶν
γάρ εἰς τὴν γέννησιν τοῦ ἀνακτος ἀστέρα λαμπρὸν
κομήτην φανῆναι ἡμέρας τετταράκοντα, νῦν δὲ πάλιν
εἰς τὴν νόσον καὶ ἔξοδον αὐτοῦ ἀστέρα κατ' οὐρανὸν
βιχθῆναι, θολερὸν δὲ καὶ ἀμαυρὸν φῶς ἔχοντα, καὶ
τοῦτον ἐπὶ ἱκανὰς ἡμέρας φαινόμενον, δεικνύοντα τῇ
κρείττειν δυνάμει δοξομουργημένον τὸν Πορφυρογέν-
νητον Κωνσταντίνον. Καὶ τοῦτο ἴσασιν πολλοὶ τῶν εὐ-
γνωμόνων καὶ τὸ θαῦμα τοῖς οὐκ εἰδότες παραπεμ-
φαιμένων, ἵνα καὶ τὰ στοιχεῖα τὸ τοῦ Πορφυρογεννή-
του συμπενθήσῃ τέλος.

μο'. Ἀλλ' εἰ καὶ τὰ πλεῖστα τῶν βασιλικῶν πρα-
κτῶν διαφεύγει τὸν νοῦν, ἐν δὲ τοῦτο τὸ τελευταῖον
τοῖς εἰρημένους προσθεῖ; τὸ τοῦ λόγου πέρας ἀφίξο-
μαι. Ἐτρέφετο πόδις καὶ ἐφεισε; τῷ ἀνακτὶ τῷ ὄρει
τοῦ Ὀλύμπου καταλαβεῖν καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ ἁγίους
Πατέρας ἐπόψεσθαι καὶ τῶν τιμῶν αὐτῶν ἐπαπο-
λαῦσαι εὐχῶν καὶ τῇ μεταβάσει τῶν τόπων καὶ τῇ
τῶν ἀέρων εὐκρασίᾳ τὸ ὑγιὲς αὐτῷ περιποιήσασθαι.
ὑπεσμύχετο γάρ αὐτῷ νόσος κρυφία, δι' ἣν καὶ ἱα-
τρικαῖς ἐπιμελείαις ἔκδοτος ἐδείκνυτο, καὶ τῆς πρὸς
τὸν Ὀλύμπου ἐξελεύσεως ἰδεῖτο τὸ μάλιστα. Τούτῳ
τῷ πότῳ κάτοχος γεγονώς αὐτίκα τοῦ δρομωνίου
ἐπέβαινεν καὶ πρὸς χώρας τῶν Βιθυνῶν ἐπερτοῖτα
καὶ πρὸς Πρίετον, ἥτις Πραίνετος παρὰ τῶν ἑγγυ-
ρίων ἐπωνόμασται, ἐκ τινος; πατρὸς Θεοῦ Βιθυνῶν
τὴν κλήσιν ἐπιτεθείσα. Ἐκεῖθεν πρὸς Νίκαιαν ἐφ-
ίσταται, πόλιν ἀρχαιόπλουτον καὶ πολυάνδρον. Ἀπὸ
δὲ ταύτης εἰς φροντιστήριον μοναχῶν πρὸς τὰς ἐπο-
ρείας; κείμενον ἀφίκετο τοῦ ἐκεῖσε δοξαζομένου
μάρτυρος Ἀθηνογένους; καὶ διὰ κιναδάρεως τοῦ
πατρὸς αὐτοῦ γράμματα ὁ ἐκεῖσε καθηγουμένους;
ὑπέδειξε τῷ ἀνακτὶ. Φασὶ γάρ ὅτι Λέων ὁ εὐσεβὴς
βασιλεὺς ἐκεῖσε διερχόμενος, τὴν πορείαν ποιούμε-
νος πρὸς τὰς τοῦ Ὀλύμπου ἀκρωρείας αἰτήσεως;
χάριν τοῦ δοθῆναι αὐτῷ υἱὸν διάδοχον τῆς βασιλείας
αὐτοῦ, καὶ ὁ τινικαῦτα ἡγούμενος τῆς μονῆς Πέτρος
προέφησεν αὐτῷ υἱὸν γεννησά; διάδοχον τῆς βασι-
λείας αὐτοῦ; καὶ αὐτὸς μέλλει ἐξελθεῖν εἰς τὸν Ὀλύμ-
πον εἰς τὰ τέλη τοῦ βίου αὐτοῦ. [P. 290] Τὴν δὲ γυ-
ρὴν ὁ Πορφυρογεννήτου ἰδίαν εἶναι Λέοντος τοῦ πα-
τρὸς αὐτοῦ γνωρίσας ἀληθινὴν ἐφησεν εἶναι τὴν

suscripta, ad ipsam usque urbem per diem festum
Paschæ excurrentibus, Thracesque, quotquot in
eos incurrebant, captivos ducentibus, multamque
predam 463 abigentibus, mox imperator Pothum
Argyrum patricium ac excubitorum domesticum
cum sua légione ducisque buccelliariorum et Opsic
ac Thracesiorum misit, qui trajicientes et vestigio
eos insequerentur. Quamobrem Deo acceptis Por-
phyrogenneti communiti precibus, facta noctu in
hostem impressione eorum late stragem dederunt.
Expugnatis illorum castris præda recepta atque
captivi. Turri vero ingenti ea clade ac fuga con-
fusi ad sua reversi sunt.

48. Operæ pretium verò ut et tremendum ex
Deo ostensum signum ac Constantini Porphyrogen-
neti migrationis prænuntium exponamus. Aiunt
namque in illius ortu stellam cometem splendidam
ad dies quadraginta luxisse; nuncque iterum sub
morbi tempus vitæque exitum stellam in cælo ap-
paruisse turbido atque obscuro jubare, inque die;
multos conspicuam fuisse, hoc nempe præsignan-
tem, Constantinum Porphyrogennetum potiore vir-
tute ac numine conditum esse. Sicque se rem ha-
bere viri plures probi nòvere, ac miraculum ad
eos qui nescirent transmissere, ita ut etiam elementa
Porphyrogenneti finem pari luctu prosequerentur.

49. Verum quanquam pleraque imperatoris ge-
sta animum fugiunt, ubi unum hoc extremum su-
perius dictis adjecero, orationi finem imponam.
Incesserat imperatorem cupido ingensque desido-
rium petendi Olympum montem, et ut sanctos Pa-
tres illic degentes inviseret, seque venerabilium
464 precum illorum amplo comœatu communi-
ret, nec non ut locorum mutatione auraque le-
niore ægræ valetudini remedium quæreretur. Mus-
sitabat enim in eo occulta quædam ægrotudo, cujus
etiam curandæ causa medicorum se curæ addixe-
rat ac ad Olympum exire maxime opus habebat.
Hoc desiderio ac amore captus confestim præto-
riam minorem celocem conscendit, venitque ad
Bithynorum fines; et ad Prietum (Prænetus locus
vocatus est ab indigenis, eam nactus appellationem
a quodam Bithynorum tutelari deo), inde Ni-
cæam applicat, urbem olim opulentam ac incolis
confertam. Tum ad monasterium venit, quod ad
montis ascensum situm est ac Athenogeni mar-
tyri illic cultum habenti sacrum est. Ibi loci præ-
positus illius patris diploma rubrica consignatum
imperatorī ostendit. Aiunt enim piæ recordationis
Leonem imperatorem illac transeuntem, atque ad
Olympi verticem iter habentem, ut a Deo filium
imperii hæredem votis impetraret, a monasteriū
tunc præfecto Petro nomine audivisse fore ut fi-
lium imperii successorem susceperet, et ut idem
sub vitæ exitum Olympum pariter peteret. Itaque
Porphyrogennetus, propria patris sui agnita scri-
ptura, veram esse ait monachi vaticinationem;

VARIÆ LECTIONES.

* γάρ] δέ? * ὁπωρείας? * καθηγουμένων?

Inde ad Olympi montosa transit, Olympi, inquam, A quem et Mysorum censui (nempe Mysis olim in co sedes habentibus) 465 pridem adscripsere. Indeque vix tortuosis, aufractuos, præruptis ac quam difficillimis ad ascensum collibus superatis, ad sacerorum Patrum cellas imperator evasit. Quibus visis ac salutatis, eorumque salutarium precum comœatu munitus, Prusam commigrat, quam olim vir Bithynis imperans fortitudinis rerumque bello præclare gestarum nobilioribus gentis reprobis monumentum considerat. In hujus pene pomeriis ac suburbanis cum thermæ occurrissent, iis lavit; quo loco ferunt fabulæ Herculem, quaerendo Hylam circumquaque palantem, ex Hylæ nēce cruorem abstersisse.

50. Interim admonent sacri Patres, esse in Olympi summo vertice senioreni ascretam in spelunca signis effulgentem; quo ille nuntio hinc ejus visendi desiderio excitatur. Ac vero senior divina collustratus apparitione, quasi ad eum imperator venisset, relicta cella sua, facta reverentia (prone scilicet salutato) *Benedic*, ait. Querit imperator quisnam tandem ei unde et quomodo ac quo venerit. Respondit ille: *Cum majestatem tuam ad me venire cognoverim, ego potius ad te venio*. Tum imperator Dei nutu senioreni ad se missum suspicatus, ejusque precibus communitus, cum vitæ terminum sibi proximum adesse didicisset, ad sanctorum Patrum cellas reversus est; ciboque cum illis recreatus cito ad mare descendit. Nec eum agrotare plerique noverant: 466 sed intus cœliaco morbo contahescebat febrisque ardoribus consumebatur.

51. At, o naturæ mortalis leges fortunæque vicissitudines, in quos luctus ac lamenta compellor! quo ex tempore recedens rectaque mari iter contendens urbem augustam petiit; quo tenebatur, morbo deterente ac male afficiente. Quod enim tremendus quondam imperator vi morbi majore fatiscebat, jamque spes salutis abscesserant, nemo erat qui non ejulatu luctuque Porphyrogennetum prosequeretur, nemo qui regem optimum, dulcem, mansuetum, allūquio facilem, tranquillum, sereneumque, ac si qua ejusmodi nomina quis viro affectus alibiheat, non deplangeret ac lamentaretur. Quoniam vero extremum jam spiritum Constantinus Porphyrogennetus trahere videbatur, Romæ filium imperatorem designat, eum etiam atque etiam Josepho patricio ac præposito commendans, alijurisque, quæ pollebat prudentia ac solertia, ut res ejus diligentia opera servaret incolumes. Talis sane ille vir erat, catus ac prudens rectusque ac fidelis, publicisque rebus administrandis aquila ruicior, integritate judicii, et ut nullius personam acciperet, pius ac justus; qua probitate hen-

πρόρρησιν τοῦ μοναχοῦ. Ἀπὸ δὲ ταύτης πρὸς τὰς ἐπορείας* τοῦ Ὀλύμπου γίνεται, Ὀλύμπου ἐκείνου οὗ καὶ Μύσιον πρόπαιαι γραφῇ παραδέδωκεν, Μυσῶν τὸ παλαιὸν ἐν τούτῳ οἰκοῦντων. Ἐκ δὲ τούτων ἐπὶ τὰς παραλογίας καὶ δυσκολίας καὶ ἐλικοειδεῖς καὶ κρημνῶδεις ἀναβάσεις μόλις διελθὼν ὁ ἀναξ, ταῖς κέλλαις τῶν ἱερῶν Πατέρων καταλαβὼν, οὗς ἰδὼν κατασπασάμενος καὶ τὰς τούτων ψυχαφείεις εὐχὰς ἐφόδιον λαβὼν πρὸς τὴν Προῦσαν μετανίσταται, πόλιν ἀνδρὸς τὸ πάλαι Βιθυνῶν βασιλεύσαντος, δς* ἀνδραγαθίας καὶ πολέμιων τῶν ἐπὶ νικαδὰ βασιλέων ὑπερβαρθέτων σύμβολον μνήμης τὴν τοιάνδε πόλιν ἐξεργάσται. Ἦς οὐ πολλῷ ἀποθνήσκει καὶ ὑποδρύχως γέγονε, θερμῶν ἀναδόσεις βλέπων, ἐν οἷς μῦθοι φασιν Ἡρακλῆν κατὰ ζήτησιν Ὑλῃ 16 περιπλανώμενον τὴν ἐξ Ὑλοῦ φόνον τῷ λυθρῷ ἐναποσμήξασθαι.

ν'. Ὁ δὲ ἀναξ παρὰ τῶν ἱερῶν Πατέρων διδασκθεὶς ἐν τῇ κορυφῇ τοῦ Ὀλύμπου ἀσκητὴν εἶναι σημειοφύρον γέροντα ἐν σπηλαίῳ, πόθῳ τῷ πρὸς αὐτὴν ἤπειλετο. Καὶ δὴ θεὸς ἐκλάμψει ὁ γέροντα ἐμφανισθεὶς ὡς τοῦ βασιλείου πρὸς αὐτὸν ἀφικομένου, τῆς κέλλης αὐτοῦ ἀπὼν, μετάνοιαν δὲ βαλὼν, τὸ, *Εὐλόγησον*, ἔφησεν. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐρωτήσας Τίς τε ὢν καὶ πόθεν καὶ πῶς καὶ πῶ παραγίνῃ, ἔφησεν; *Τὴν πρόδοτον τῆς βασιλείας σου πρὸς μετρουὺς μᾶλλον πρὸς σέ παραγίνεται*. Ὁ δὲ θεὸς ἀποστολὴν τὸν γέροντα ὑπονοήσας, τὰς τούτου εὐχὰς ἐφόδιον λαβὼν καὶ τὴν τῆς ζωῆς αὐτοῦ μετὰστασιν μαθὼν, πρὸς τὰς κέλλας τῶν ἱερῶν Πατέρων ὑπενόστησεν καὶ συνεσταθεὶς αὐτοῖς τὸ τάχος πρὸς τὴν θάλασσαν κατέβηκεν. Καὶ τοῖς πολλοῖς ἐλάνθανεν ὡς εἴη νεστὼν· ἐνδον δὲ κατεδαπανᾶτο καὶ κατηνάλωτο ὑπὸ τοῦ κοιλιτικοῦ νοσήματος καὶ τοῦ πυρετοῦ.

να'. Ἀλλ', ὦ θνητῆς φύσεως νόμοι καὶ τύχης μεταβολαί, πρὸς οἷους συνεπιγόμεαι καὶ ἐλαύνομαι θρήνου; 1 ἐξ οὗ μεταβὰς καὶ κατευθὺ τείνας τὸν πλοῦν πρὸς τὴν βασιλίδαν πόλιν κατέλαθεν, τῇ συνεχρυσῇ νόσῳ κατατρυχόμενος καὶ βάλλόμενος. Ἐπεὶ γὰρ ἤττατο ὁ φοβερός βασιλεὺς παρὰ τῆς νόσου καὶ αἱ περὶ τοῦ ζῆν ἐλπίδες προχωροῦν, οὐκ ἦν ὅστις τὸν Πορφυρογέννητον μὴ ἀπαλοφύρετο καὶ ἀπωδύρετο τὸν καλὸν ἀνακτα, τὸν γλυκύν, τὸν εὐπροσηγῆ, τὸν εὐπρόσιτον, τὸν γαληνόν, καὶ ὅσοις ἄλλοις χρήνμασι καλέσαι τὸν ἄνδρα πρὸς οὓς τῷ πόθῳ συνδέεσται. Ἐπεὶ δὲ τὰ τελευταῖα πνέων ὤρετο [P. 291] ὁ Πορφυρογέννητος· Κωνσταντῖνος, Ῥωμανὸν τὸν υἱὸν αὐτοῦ αὐτοκράτορα βασιλεῖα ἐποίησεν, παραδούς καὶ ὀρκώσας Ἰωσήφ παρτίχιον καὶ πραιπόσιτον τοῦ διαφυλάξαι αὐτὸν τῇ αὐτοῦ ἐντραχείᾳ καὶ πυκνώσει· καὶ γὰρ τοιοῦτος ἦν ὁ ἀνὴρ, πυκνὸς καὶ ὀρθὸς καὶ πιστὸς καὶ πρὸς τὰ πολιτικὰ διοικήματα αὐτοῦ ταχύτερος, εἰς δὲ τὸ ἀπροσωπώληπτον καὶ εὐσεβεῖς καὶ δίκαιος, ὡς 11 τοιοῦτον ἕτερον μὴ γνωρίζεσθαι.

VARIÆ LECTIONES.

* ἐπωρεῖα;? et statim ὃν καὶ Μύσιον πρόπαιαι γραφῇ? * δ; οὐ. P. 16 Ὑλοῦ? 1 ὡς οὐ. P.

νβ'. Αὐγουστα Ἑλένη σὺν καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς Α καὶ τῷ πατρικίῳ καὶ παρακοιμωμένῳ Βασιλείῳ καὶ τοῖς κοιτῶνταις, ὡς ἑώρων τὸν ἀνακτα Κωνσταντίνον ψυχὸρραγούντα καὶ συχοπτόμενον, περιχυθέντας τῇ κλίνῃ κλαυθοῖς καὶ ὀδυρμοῖς ἀμέτροις περιβράλυντες ἀπωλοφύροντο καὶ ἀπωδύροντο τοιοῦτον δεσπότην, καὶ πλὸν οὐδὲν ὠφέλησαν ἢ κωφοῖς καὶ κινεῖς δάκρυσι καταπλύνοντες τὸ βασιλικὸν ἐκείνο σῶμα. Καὶ δὴ τὴν κλίνην αὐτοῦ ἀμφοτέρων περικυκλούντων καὶ ταῖς πολλαῖς οἰμωγαῖς κόπτομένων, καὶ πρὸς τὰ τέλη πάντῃ ὧν ὁ γλυκὺς καὶ πλουτοδότης βασιλεὺς, χοροστασίαι ἁγίων καὶ δικαίων μοναχῶν τε καὶ μαρτύρων καὶ ιεραρχῶν παρίσταντο, καὶ τὸ πανάγιον αὐτοῦ πνεῦμα χερσὶν ἀγγελικαῖς παρέθετο ¹¹. Καὶ τάχιν τοῦτον ἀποσμήξαντες πρόδθησαν ἐν τοῖς δεκαεννέα ἀκουσίοις. Καὶ ψαλμοῖς τοῦτοσθ B τελέσαντες παρευθὺ ἐξήγαγον, καὶ πρὸς τὴν Χαλκὴν ἀποθέντες, τελευταῖον ἀσπασμὸν ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ μάγιστροι καὶ οἱ πατρικιοὶ καὶ ἡ πᾶσα σύγκλητος· κατησπάζοντο· καὶ ὁ τῆς κατστάσεως, ὡς ἔθος ἦν, ἀνακράξας· Ἐξέλθε, βασιλεῦ· καλεῖσε ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευσάντων καὶ Κύριος τῶν κυριουσάντων, καὶ τοῦ πληθους τοῦ ὄχλου βοὴν καὶ κωκυτὸν καὶ ὀδυρμὸν βαλλόντων, καὶ τοῦ τρίτου τοῦτο φωνήσαντος, παρευθὺ ἄραντες τὸν ἀνακτα ἐξήγαγον ἀπὸ τῶν βασιλικῶν δόμων ἐπὶ τὴν λεωφόρον, καὶ πρὸς τὸν ναὸν τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων ἱερὸν, τῆς συγκλήτου πᾶσης προπεμπούσης, καὶ ἅμασι προπομπῶις τὴν ἐξοδὸν μαγαλύνοντες.

γγ'. Καὶ τί δεῖ λέγειν εἰς τὸν συνελθόντα λαὸν καὶ ὄχλον τῆς πολιτείας, τῶν μὲν ἀπ' ὕψους τὸ βασιλικὸν ἐκεῖνο σκῆνος κατοπευδόντων, τῶν δὲ πλησίον παραθεωρούντων, καὶ ἄλλων μὲν ἐξ οἰκοδομῶν καὶ οἰκημάτων μετεώρων καὶ ὑψηλῶν προκυπτόντων καὶ πρὸς τὴν θῆαν τῆς κλίνης ἐπιβρίπτόντων, τῶν δὲ πρυφίως μυρομένων καὶ στεναγμοῖς ἔγκαρδοῖς κλυουσμένων, [P. 292] καὶ ἄλλων ὀδυρμοῖς καταζαυομένων, καὶ ἄλλων τινῶν ὀδυρῶν ἐπικωκύντων, καὶ συνθλιβόμενοι καὶ ἀπλοφυρόμενοι τῷ κοινῷ δυστυχίματι, τινῶν δὲ καὶ τὰ δάκρυα κρουνήδων προχούστων καὶ τὴν χρυσοκλήτην κλίνην ¹² καταρδεύοντων καὶ καταβραινόντων. Ὡς δὲ τῷ ναῷ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων προσήγγισαν καὶ ἴω τὸ βασιλικὸν δορυφορούμενον ἐφαίνετο σῶμα, ὁ πατρικίος καὶ D παρακοιμώμενος βασιλεὺς τὸ πανάγιον αὐτοῦ σῶμα ταῖς οἰκίαις, ὡς ἔθος τοῖς νεκροῖς ποιεῖν, λαζαρώσας, καὶ τοῦ τάφου ἦτοι τοῦ λάρνακος εὐτρεπισθέντος καὶ σηκωθέντος ¹³, κατέθετο μετὰ λείοντος βασιλέως τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Τὴν δὲ πατρικὴν ἐνότητα καὶ ἀγάπην οὐδὲ μετὰ θάνατον καὶ ταφὴν ὁ φιλάτος υἱὸς ἀπέστρεψεν.

νδ'. Ἦν τῇ ἰδέᾳ ὁ Πορφυρογέννητος; Κωνσταντίνος ὁ βασιλεὺς εὐμήκης τῇ ἡλικίᾳ, λευκὸς τῇ χροίᾳ ὡσεὶ γάλα, εὐόφθαλμος, χαρποιοὺς ἔχων ὀφθαλμοῦς, γρυπὸς ἦτοι ἐπίριν, μακροπρόσωπος, ῥοδινὸς, μακροστάχης, τῇ ἡλικίᾳ ὀρθὸς ὡσεὶ κυπάρισος,

52. Helena porro Augusta cum liberis Basilioque patricio et sacri cubiculi praefecto nec non cubiculariis, ubi imperatorem Constantinum animam agentem ac jam linguam viderunt. lecto circumfusi, immenso fletu ⁴⁶⁷ ac ejulatu lacrymas libantes, herum talem ac dominum deplangebant ac lamentabantur; nihilque inde majoris frugis consecuti sunt quam ut mutis inanibusque lacrymis imperatoris corpus illud funusque proluerent. Hinc inde itaque, ejus lectum utrisque ambientibus multoque gemitu deplangentibus, cum prorsus in extremis esset dulcis ac locuples munerator Constantinus, astiterunt sanctorum justorumque et monachorum atque martyrum ac hierarcharum chori, suumque ille sanctum spiritum angelicis manibus commendavit; citiusque abstergentes in Novemdecim accubituum exposuerunt; psalmisque ei defungentes confestim eduxerunt, ac in Chalce deposito supremum urbis episcopus et sacerdotes et magistri et patricii omnisque senatus osculum dederunt et consulantur. Tum ex more magister caeremoniarum alta voce atque clamore, *Egredere, imperator; vocat te rex regum et Dominus domnantium*; plebisque sublato clamore et gemitu longaque lugubri voce, ac cum tertio, quem dixi, inceptor pronuntiasset, confestim tollentes imperatorem e regis aedibus eduxerunt, publicaue vehentes ad SS. Apostolorum detulerunt, pompam comitante universo senatu, ac funebribus canticis magnifice viri exitum exornante.

53. Quid vero attinet populi civiumque multatudo quanta confluerit narrare? cum alii e sublimi regium illud tabernaculum aspiarent alii e vicino obiter cernerent, alii e domorum altis cœnaculis ⁴⁶⁸ tantisper prospicientes in feralem lectulum oculos superne conjicerent, alii secum ipsi taciteque lugerent, ac cordis suspiriis quaterentur, alii gemitibus dilacerarentur, nonnulli altius quiritarentur, plangendo ac deflendo commune infortunium, alii ubertim torrentis instar lacrymas funderent, auroque compactam sandapilam illam largiore fletu aspergerent ac perfunderent. Ubi ad SS. Apostolorum venerandam ædem venerunt, sicque pompa clatum imperatoris funus in illud intulerunt, Basilium patricium ac sacri cubiculi praefectus suis ipse manibus, uti moris est defunctis, sanctissimum ejus cadaver linteis iustis convolvens, tumuloque seu urna rite parata ac composita cum Leone ejus patre imperatore in monumento condidit, ita sane ut unionem cum patre ac charitatem nec post mortem ac sepulturam charissima proles aversa sit.

54. Erat Constantinus Porphyrogenetus imperator procera statura, candido lactis instar colore, pulchris oculis ac gratiosis, aquilinus seu aduncus naso, lata fronte, roseus, oblongo collo, recta corporis statura velut cypressus, latis humeris, probis

VARIAE LECTIONES.

¹¹ παρέθετο ¹² κλίνην] ἐκείνην P : cf. p. 296 A. ¹³ συκωθέντας P.

moribus, in cunctos lenis ac fere subtimidus, epularum vinique amantior, eloquio dulcis, muneribus præmiliisque largus. Vixit ab ortu suo annos quinquaginta quinque, menses duos, dies... mortuus est mensis Novembris die 15, indictione 3, anno a 469 mundo condito 6469, relicto Romano imperatore atque Helena Augusta Romani matre.

κτίσεως κόσμου εξακισχilioστῷ τετρακισιοστῷ ἐξηκοστῷ ἐννάτῳ, καταλείψας αὐτοκράτορα τὸν Ῥωμανὸν καὶ Ἑλένην Αὐγουσταν τὴν μητέρα Ῥωμανοῦ.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΡΩΜΑΝΟΥ

ΥΠΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΥ.

IMPERIUM ROMANI

CONSTANTINI PORPHYROGENNETI FILII.

Romanus imperator a patre suo Constantino B Porphyrogenecto imperii heres, summa rerum ei concredita, relictus est annos natus circiter viginti et unum (Basilio Porphyrogenecto unius anni puero) una cum matre Helena ac Theophanone conjuge, mensis Novembris die 6, indictione 6, anno a mundo condito 6469. Mox vero patris cubicularios ac domesticos aulicos patricia ac protospathariorum aliisque maioribus dignitatibus auctos donisque locupletatos e palatii ædibus deturbavit. Elegit vero ac cooptavit rerum gerendarum socios ac administratos senatusque principes Iosephum patricium præpositum ac rei navalis drungarium; quem etiam haud ita post sacri cubiculi præfectum (id est accubitorem) provexit, omnemque in eum auctoritatem curamque gerendæ reipublicæ 470 rejecit. Joannem cognomento Chærinam protospatharium patricium ac magnum heteriararcham præfecit, ut per eum ejusque curas cautum esset imperatori, si qui insidiarum illi suspecti essent. Sisinium protospatharium exsacellarium urbis præfectum dedit; quem ipsum brevi post patricium ac generalem logothetam constituit, ejusque loco Theodorum patricium e militaribus numeris, Daphnopatem nuncupatum, urbis præfectum creavit. Ille porro Sisinius, quandiu præfecti munere functus est, æquitate ac justitia fulsit sacrumque prætorium egregie ornavit. Videre erat, cum ad ejus tribunal litigantes astarent, recidivas lites seu controversias ex damnis causis et mortuis dolosque ac versutias repellere ac procul amandare; hincque ad ea sua quisque sponte illatæ parti injuriæ judex erat. Quin et adjucores seu assessores urbis præfecto ab im-

εὐρῆς τοῖς ὤμοις, καλὸς-ροπος, προσηνὴς τοῖς πόσιν καὶ ὡς τὰ πολλὰ δειλὴς, φιλοτράπεζος καὶ φίλινος, ἡδὺς τοῖς λόγοις, καὶ τοῖς δώροις καὶ ταῖς ἀντιλήψεσι πλούσιος. Οὗτος ἀπὸ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ μέχρι θανάτου αὐτοῦ ἐξῆσεν χρόνους πεντήκοντα πέντε μῆνας δύο ἡμέρας ἐτελεύτησεν δὲ μηνὶ Νοεμβρίῳ πεντεκαίδεκάτῃ ἰνδικτιῶνος τρίτης, ἔτους ἀπὸ

κράτιον παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τοῦ Πορφυρογεννήτου Κωνσταντίνου ἐτῶν ὡς εἴκοσι καὶ ἑνὸς, τοῦ Πορφυρογεννήτου Βασιλείου 10 ἐνιαυσιαίου ὄντος, ἅμα καὶ τῇ μητρὶ αὐτοῦ Ἑλένῃ καὶ Θεοφανῶ τῇ συνεύκῃ αὐτοῦ, μηνὶ Νοεμβρίῳ ἕκτῃ ἰνδικτιῶνος ἑκτῆς 10, ἔτους ἀπὸ κτίσεως κόσμου εξακισχilioστῷ τετρακισιοστῷ ἐξηκοστῷ ἐννάτῳ· καὶ παρευθὺς τοὺς κοιτώντας καὶ ἀνθρώπους τοῦ πατρὸς αὐτοῦ πατρικὰ καὶ πρωτοσπαθάρτα τιμήσας καὶ ἐν ἑτέροις ἀξιώμασιν ὑπερβιδάσας καὶ δώροις καταπλουτίσας τῶν βασιλικῶν ὀμῶν τοῦ παλατίου καθήγαγεν. Ἐξελέξατο ἔτι καὶ προέκρινεν παραδυναστεύοντας καὶ πρώτους τοὺς τῆς συγκλήτου Ἰωσήφ πατρικίου πραιπόσιτον καὶ δρουγγάριον τῶν πλωτῶν, ὄντινα καὶ μετὰ

[P. 293] α'. Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς κατελείφθη αὐτοκράτιον παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τοῦ Πορφυρογεννήτου Κωνσταντίνου ἐτῶν ὡς εἴκοσι καὶ ἑνὸς, τοῦ Πορφυρογεννήτου Βασιλείου 10 ἐνιαυσιαίου ὄντος, ἅμα καὶ τῇ μητρὶ αὐτοῦ Ἑλένῃ καὶ Θεοφανῶ τῇ συνεύκῃ αὐτοῦ, μηνὶ Νοεμβρίῳ ἕκτῃ ἰνδικτιῶνος ἑκτῆς 10, ἔτους ἀπὸ κτίσεως κόσμου εξακισχilioστῷ τετρακισιοστῷ ἐξηκοστῷ ἐννάτῳ· καὶ παρευθὺς τοὺς κοιτώντας καὶ ἀνθρώπους τοῦ πατρὸς αὐτοῦ πατρικὰ καὶ πρωτοσπαθάρτα τιμήσας καὶ ἐν ἑτέροις ἀξιώμασιν ὑπερβιδάσας καὶ δώροις καταπλουτίσας τῶν βασιλικῶν ὀμῶν τοῦ παλατίου καθήγαγεν. Ἐξελέξατο ἔτι καὶ προέκρινεν παραδυναστεύοντας καὶ πρώτους τοὺς τῆς συγκλήτου Ἰωσήφ πατρικίου πραιπόσιτον καὶ δρουγγάριον τῶν πλωτῶν, ὄντινα καὶ μετὰ [P. 294] βραχὺ παρακοιμώμενον προανεβίδασεν; καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ φροντίδα τοῦ ὑπάρχου ἀναπέθεικέν. Τὸν δὲ πρωτοσπαθάριον Ἰωάννην λεγόμενον τὸν Χοιρινᾶν πατρικίον καὶ μέγαν ἑταιρειάρχην προεβόλετο τοῦ φυλάττειν τὸν ἀνακτα ἀπὸ τῶν ὑποπιευσμένων προσώπων. Καὶ τὸν πρωτοσπαθάριον Σισίνιον τὸν ἀπὸ σακελλίου ἐπαρχον πόλεως ἔχειροτόνησεν, ἄνδρα λόγιον καὶ πρὸς τὸ κοινὸν ἐπιτηδειον, ὄντινα καὶ μετὰ βραχὺ πατρικίον καὶ γενικὸν λογοθέτην προεβόλετο, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἐπαρχον πόλεως τὸν πατρικίον Θεόδωρον τὸν ἀπὸ στρατιωτικῶν τὸν λεγόμενον Δαφνοπάτην ἐποίησεν· ὅστις Σισίνιος τῇ ἐπαρχίᾳ διέπρεψεν εὐνομίᾳ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ τὸ ἱερὸν πραιτώριον κατηγάλασεν. Καὶ ἦν ἰδεῖν παρισταμένων τῷ ἐκείνου βήματι, καὶ ἀποκρούων καὶ ἀπορρᾶπιζων τὰς παλινδικίας καὶ παλιμβολίας τῶν δικαζομένων· καὶ δικαστὴς δι' αὐτοῦ ἕκαστος τῆς δίκης τῷ ἡδικηκότῃ ἐγένετο. Ἀλλὰ καὶ συμπόνους τῷ ἐπάρχῳ ὁ αὐτοκράτωρ εἶδωκε; τῇ ἐκλογῇ καὶ μαρ-

VARIÆ LECTIONES.

10 Κωνσταντίνου Ρ, Βασιλείου margin. 11 τρίτης margin Guinbaf.

τυρίζ Ἰωσήφ πατρικίου καὶ παρακοιμημένου καὶ τοῦ ἐπάρχου Σισινίου, Θεοφύλακτον ἀσκηρῆτιν τὸν λεγόμενον Ματζιτζικον καὶ Ἰωσήφ σπαθαροκανδιδάτον καὶ κριτὴν, ὅντινα λογοθέτην τοῦ πραιτωρίου ἐποίησεν· οἵτινες τῇ εὐβουλίᾳ τοῦ ἐπάρχου καλῶς τῇ πολιτείᾳ ἐνέηργουν.

Β. Χρή οὖν καὶ περὶ τῶν κοινῶν φροντίδων τοῦ ἀνακτος ἐξεπαίειν. Εὐθύς πρὸς πάντα ἀρχηγὸν Ῥωμαίων καὶ βασιλικὸν στρατηγὸν καὶ τῆς ἑβουλίας καὶ τῆς Δύσεως καὶ Ἐφῆς ἐθνῶν¹⁷ ἀποτελλομένων φιλικῶν γραμμάτων αὐτοῦ, πάντες τῇ τύχῃ καὶ φιλίᾳ αὐτοῦ¹⁸ τοῦ αὐτοκράτορος κράτιστον ἀνύμουν καὶ φιλικὰς σπονδὰς ὡμολόγουν. Δεῖ οὖν καὶ περὶ τῶν πολιτῶν ἐξεπαίειν. Ὁ βασιλεὺς Ῥωμαῖος οὕτως ἐφίλησε τὴν ἐνεγκαμένην ὡς τὴν γεννησαμένην, καὶ ἐν αὐτῇ γένῃ περὶ πολλοῦ ἐποίησάτο. Διὰ τοι τοῦτο καὶ τὰ εὐγενῆ καὶ καθαρὰ τῶν γενῶν ποιεῖται δι' ἐκλογῆς, καὶ οὗς μὲν ἀξιωματῶν καταλαμβάνουσι τιμαῖς, οὗς δὲ μεγαλοπρεπέσι φιλοτιμεῖται δωρεαῖς. Ἐσθ' ὅτε καὶ συνεστίους ποιοῦμενοί, ἀργύρια παρέχων, τὸ φίλτρον μάλλον ἐνυῦζει καὶ ὑπανέτλινεν, καὶ τὴν ἐκείνων εὐνοϊαν ἀντὶ πολλῶν φρουρῶν καὶ φυλάκων προέκρινεν.

[P. 295] Γ. Τὰς δὲ ἀδελφὰς αὐτοῦ Ζωὴν καὶ Θεοδώραν καὶ Ἀγάθην καὶ Θεοφανῶ καὶ Ἀνναν ἐκ τῶν βασιλικῶν δόμων εἰς τὰ Κανικλείου, ἐν οἷς Σοφία ἡ Αὐτοῦστα ἢ τοῦ Χριστοφόρου καὶ τοῦ βασιλέως ἦν ἀποκαρμένη μοναχῇ, κατήγαγεν καὶ μοναχὴς ἀπέκλειρεν, πολλὰ καὶ τῆς Ἑλένης τῆς μητρὸς Ῥωμανοῦ καὶ αὐτῶν ἀπολοφυρομένων καὶ ἀποκλειουσῶν, καὶ τῇ χειρὶ παρ' ἀλλήλων σφιγγουσῶν καὶ τῷ τραχήλῳ ἐπιχειμένων, πλὴν οὐδὲν ὠφέλησαν ἢ κωφοῖς καὶ κενοῖς δάκρυσι. Πάλιν δὲ αὐτὰς μετὰ δίσπλευσιν ἡμερῶν ἀπ' ἐκείσε ὁ αὐτοκράτωρ μετέβηκεν, καὶ τὴν μὲν Ζωὴν καὶ Θεοδώραν καὶ Θεοφανῶ εἰς τὰ Ἀντιόχου ἐκλήρωσεν, τὴν Ἀγάθην εἰς¹⁹ τὸ Ἰδρυθὲν καὶ κατασκευασθὲν φροντιστήριον παρὰ Ῥωμανοῦ τοῦ τηλικαῦτα βασιλεύσαντος καὶ πάππου τοῦ αὐτοκράτορος ἀπέστειλεν· καὶ διωρίσαστο χορηγεῖσθαι αὐτὰς ἅ καὶ ἐν τῷ παλατίῳ ἐδίδοντο.

Δ. Τὸν δὲ Νικηφόρον καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν τὸν τοῦ Φωκᾶ μάγιστρον ἐτίμησεν καὶ κατὰ τῶν ἀρνησιῶν τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ Ἐφῇ ἐξέπεμψεν· καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ πατρικιον τὸν Λέοντα στρατηγὸν προέβαλετο, ὅντινα καὶ μετ' οὐ πολὺ μάγιστρον καὶ δομέστικον τῆς Δύσεως ἐποίησεν. Καὶ ἦν ἰδεῖν τὸν ἀνακτα εὐφραϊνόμενον, καὶ ἐν κυνηγίοις καὶ θήραις δι' ὅλου ἀγροδιαιτοῦντα, ὡς τὸν βασιλικὸν δόμον πάντῃ ἀποστρεφόμενον καὶ τὴν φροντίδα τοῦ στρατοῦ τοῖς αὐταδέλφοις καταπιστεύσαντα, αὐτὸς ἔχαιρεν καὶ ἡγαλλιάτο τοῖς κυνηγίοις ἔξω τοῦ Βυζαντίου, μετὰ τῶν δημηλικῶν καὶ κολάκων καὶ κακοσυμβούλων μαστροπῶν συναναστρεφόμενος.

A peratore dati ni, Josephi patricii et accubitoris urbisque praefecti Sisinii iudicio testimonioque probati, Theophylactus a secretis cognomento Matzizicus, Josephus spatharocandidatus iudexque, quem praetorii logothetam constituit. Hi ambo, quibus urbis praefectum probe consiliis iuvabant, operam suam reipublicae bene collocabant.

2. Operae pretium igitur fuerit ut de publicis imperatoris curis disseramus. Simul atque rerum summam adeptus est, ad Romanos omnes duces imperatorisque nomine praetores et Bulgariae et Occidentis Orientisque gentium principes amicitiae confovende causa litteras misit: iis 471 acceptis, gratulari omnes imperatoris fortunae ejusque sibi amicitiae nomine, optimum celebrare, pacisque cum eo foedera firmare. At neque de civibus praetereunda narratio est. Romanus imperator sic ut parentem patriam diligebat, atque in ea nobiles familias pluris faciebat. Idcirco etiam antiquae puraeque nobilitatis instituto delectu, nobilium alios dignitatum honestare honoribus, alios magnificis donare muneribus, quandoque etiam ad mensam adhibere, erogataque pecunia amoris vinum magis adaugere ac incedere; quaque illi benevolentia ipsum prosequerentur, nullae stipendiorum ac satellitum turbae praeferebat.

3. Sorores Zoen, Theodoram, Agatham, Theophanonem Annamque aula detrusas ad Caniclii aedes, ubi Sophia Augusta Christophori imperatoris uxoris crinibus monacham agebat, ipsas quoque sanctimonialium ritu capillis multavit; ac quam multis Helena matre sororibusque rei facinus deplorantibus largeque quiritantibus, cum se illae mutuo adstringerent et collo aliae aliis propo haerent, nihil amplius tragico illo spectaculo consecutae sunt quam ut mutis ac inanibus lacrymis defungerentur. Iterum vero post dierum aliquot spatium inde amotas alio transtulit; ac Zoen quidem et Theodoram et Theophanonem Antiochi monasterio addixit, Annam vero ad monasterium a Romano tum imperatore 472 avoque pridem conditum atque exstructum misit, et ut eandem atque in palatio annonam viteque commeatum D consequerentur constituit.

4. Nicephorum Phocam scholarum domesticum magistri dignitate ornavit atque adversus infideles Agarenos in Asiam misit. Ejus quoque fratrem Leonem patricium exercitus ducem praetoremque constituit, quem etiam brevi post magistrum ac Occidentis domesticum creavit. Vidissesque imperatorem genio indulgere, ducendisque canibus ac feris insequendis tempus omne ruri terere, ut qui regiam penitus aversaretur, inque duos, quos diximus, germanos omnem exercitus curam exonerasse. Gaudio itaque dies agebat, extraque Byzantium cum aequalibus, palponibus maleque consultis viris ac ganeonibus, venatu totus gestiebat.

VARIÆ LECTIONES.

¹⁷ καὶ τοὺς B. ¹⁸ Ἐφῆς; ἐθνάρχας? ¹⁹ post αὐτοῦ Combefisius συγκαίροντας. ²⁰ εἰ; καὶ Ἄνναν εἰς?

5. Quidnam vero quis dicat de imperatoris diligentia rectique studio et fortitudine bonaque indole? Uno die cum in circo sedisset, et cum senatu epulatus esset, ac pecunias elargitus esset, subque vesperam in sphæristerio cum peritis pilaque probatis lussisset, nec semel aut iterum victor exisset, ad Amoras superato freto transibat, captisque ibi quatuor prægrandis molis apris, ac venatione functus, ac ro in regiam iterum commebat. Erat enim ætate juvenis, vegeto corpore ac luxuriante, triticeï coloris, pulchris oculis, naso adunco, roseo vultu, gratissus **473** ac suavis eloquio, statura rectus quasi cypressus, latis humeris, quietus ac lenis, ut omnes admirarentur ac tantas viri dotes stuperent. Congratulabatur civitas ejus gratia, ut cui bene ac prospere cederet gentiumque victorexisteret; quod denique Byzantio copiosas annonas sufficeret, præstoque solandæ civium indigentia: cibos ministraret.

6. Suscepit Romanus imperator, ubi jam pater vivis excesserat, alium filium, cui Constantini nomen inditum. Is brevi post a Polyeucto patriarcha in S. Sophiæ ambone Augustali corona donatus est. Hicloria Augusta in palatio lecto decumbens, filioque imperatori congaudens ac diu morbo conflictata, mensis Septembris die decimo nono pie diem obiit. Hujus funus Romanus imperator regio more elatum, inque auro oblita sandapila gemmisque ac lapillis interstincta positum, senatu deducente, in monasterio a patre ipsius Romano imperatore exstructo, quod est in Myrelæo, in loculum ejus ipsius urnæ juxta positum intulit.

7. Porro Nicephorum Phocam magistrum ac scholarum domesticum imperator, mitis ille et suavis et mansuetus, ac si quid aliud præclarum est quo is nominari possit, ingenti fretum exercitu ac carabiorum copiosa classe igneque Græco instructum in Cretam proleisci statuit. Creteenses namque dæmna multa ac mala quotidie Romanis inferebant, captivosque ac prædas abigebant, quo ex tempore vastam eam insulam suæ **474** ditiosis fecerant. Michaelis enim Amoriensi Theophili patre rerum potente, cum Romanus miles in Morothomæ Michaelis quondam sodalis compescenda seditione ac tyrannide occupatus esset (annos enim tres hisque amplius tyranni potestate Thracia ac Macedonia potius est), occasionem nacti qui ab Hispania ascenderant Saraceni, cum ingenti carabiorum bello instructa classe, sibi subjecerant, ac donec a magistro et domestico Nicephoro Phoca recepta est, per annos 158 tenerant.

8. Idcirco Romanus imperator divino zelo succensus, cæcisque ac sanis Josephi acerbioris inductus consiliis, ex omni Romana ditione congregatis navibus bellicis igneque Græco, ac ex Thracia,

ε'. Τί δὲ ἂν εἴπῃ τις περὶ τῆς ἀσκήσιας καὶ εὐθύτητος; καὶ ἀνδραγαθίας ἀνδρίας τε καὶ ἀγαθότητος τοῦ ἀνακτοῦ; Ἐν μὲν ἡμέρᾳ καὶ ἐν τῷ ἱππικῷ καθέσθεις καὶ τῇ συγκλήτῳ συνεστιαθεὶς καὶ τὴν δόσιν τῶν ἀργυρίων παρασχών, καὶ τῇ δελῇ ἐν τζυκανιστηρίῳ σφαίρισας μετὰ τῶν δοκίμων καὶ ἐμπείρων καὶ πολλὰκις τούτους νικήσας, εἰς μεταστάσιμον εἰς Ἀνωράτας^α μετέβη, κάκεισε θηρεύσας παρμυγέθεις χοίρους τέσσαρας καὶ κυνηγῆσας πρὸς τὰ βασιλεία τῇ ἐσπέρᾳ ἀντεπέρασεν. Ἦν γὰρ τῇ ἡλικίᾳ νέος, σφριγῶν τῷ σώματι, σιτόχρτος, εὐδὲρβαλμος, ἐπίρην, ῥοδινοπρόσωπος, χαρτοποῖς καὶ γλυκὺς τοῖς ῥήμασιν, ἥριος τῇ ἡλικίᾳ ὥσπερ κυπρίστος, εὐρύς τοις ὤμοις, ἥσυχος καὶ προσήνης, ὡς πάντας θαρδεύσθαι καὶ ἐκπλήττεσθαι τὸν ἄνδρα. Συνέχαιρεν δὲ αὐτὴν ἡ πολιτεία ὡς εὐτυχοῦντα καὶ τῶν ἐθνῶν κρατοῦντα. Καὶ τῷ Βυζαντίῳ πλούσιαι αἱ σιτήσεις καὶ αἱ τροφαὶ χορηγοῦμεναι.

[P. 296] ζ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς καὶ ἕτερον υἱὸν μετὰ θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀπεγέννησεν. Κωνσταντῖνον τοῦτον ὀνομάσας. Καὶ [οὗ] μετ' οὐ πολὺ στέφεται παρὰ Πολυεύκτου πατριάρχου ἐν τῷ ἁμῶνι τῆς Ἀγίας Σοφίας. Ἡ δὲ Αὐγούστα Ἐλένη ἐν τῇ παλατίᾳ οὖσα κληήρης καὶ συναγαλλομένη τῷ ἀνακτι, καὶ ἐπὶ ἱκανοῦς χρόνους ἀρρώστοῦσα, εὐσεβῶς τέθνηκεν κατὰ τὴν ἐννεακαιδέκατὴν τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός· καὶ ταύτην βασιλικῶς τιμήσας, καὶ ἐν τῇ χρυσοκολλήτῳ καὶ διὰ μαργαριτῶν καὶ λίθων κλήνῃ τεθείσα, τῆς συγκλήτου προπεμπούσης, ἐν τῷ μοναστηρίῳ τῷ πατρὸς αὐτῆς; Ῥωμανοῦ βασιλέως συσταθέντι, τῷ ὄντι εἰς τὸ Μυρέλαιον, θάπτεται ἐν λάρνακι πηλίσιον καὶ σύνεγγυς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

ζ'. Τὸν δὲ μέγιστον καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν Νικηφόρον τὸν τὸν Φωκά ὁ ἀναξὶς ὁ χρηστὸς, ὁ ἡδύς, ὁ προσήνης, καὶ δόσις ὀνόμασι χρῆ καλεῖσθαι καλοῖς καὶ τὴν ἄνδρα ὀνομάζειν, μετὰ ἑκστρατείας καὶ δυνάμεως πολλῆς καὶ ἐξοπλίσεως καραβίων πλεμικῶν καὶ ὕγρου πυρὸς εἰς Κρήτην διωρίσατο ἀπελθεῖν· οἱ γὰρ Κρητικοὶ πολλὰ δεινὰ καὶ κακὰ καὶ αἰχμαλωσίας καθ' ἑκάστην εἰς τὴν Ῥωμαίων γῆν ἱποιοῦντο, ἀπ' οὗτου ταύτην τὴν μεγάλην νῆσον ἐπόρθησαν. Ἐπὶ γὰρ Μιχαὴλ τοῦ Ἀμορράου τοῦ πατρὸς Θεοφίλου ταύτην ἐκράτησαν, καὶ τῶν στρατευμάτων εἰς τὴν στάσιν καὶ τυραννίδα τοῦ Μωρθωμῆ τοῦ συντρόφου τοῦ Μιχαὴλ (καὶ γὰρ ἐπὶ τρισὶ χρόνοις σχεδὸν καὶ πλείον τὴν Θρακικὴν καὶ Μακεδονικὴν ἐκράτησαν ὁ τῦρ-ανος) εὐκαιρίαν εὐρόντες οἱ ἀπὸ Σπανίας ἀνελθόντες Σαρακηνοὶ μετὰ πολλοῦ πτόλου πολεμικῶν καραβίων κατέσχον ταύτην, ὡς εἶναι τὴν τούτων διακράτησιν καὶ κατάσχεσιν ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἐπορθήθησαν παρὰ τοῦ μεγίστου καὶ δομεστικῶν Νικηφόρου τοῦ Φωκά ἐτη ἑκατὸν πεντήκοντα ὀκτώ.

η'. Ὅθεν ὁ αὐτοκράτωρ Ῥωμανὸς ζήλῳ θεῷ κινηθεὶς, τῇ συμβουλῇ καὶ εὐβουλίᾳ τοῦ παρακοιμωμένου Ἰωσήφ, ἐκ παντὸς τύπου ναῦς καὶ πλοῖα πολεμικὰ συναθροίσας μετὰ ὕγρου πυρὸς καὶ ἐπιλήκτου

στρατοπέδου Θρακικῶν, Μακεδονικῶν καὶ Σκλαβη-
σικῶν εἰς Κρήτην ἐκπέμψαι ἔδοξεν. Ἐκ δὲ τῆς
συγκλήτου οἰκείων δούλων αὐτοῦ ἰδυσχέραιων παρὶ
τῆς ἐκστρατείας τῆς Κρήτης, ἀναμνησκόντες τὸν
ἵνακτα τῶν ἐπὶ τῶν παρελθόντων βασιλέων ἐξέδωκ
καὶ κεινοτομιῶν καὶ χρημάτων ἀπείρων κατασκευ-
θέντων καὶ μηδὲν ἀνυσάντων, μάλιστα ἐπὶ τοῦ εὐσε-
βοῦς τῇ θαίᾳ λήξει Λέοντος [P. 297] βασιλείας καὶ τοῦ
Πορφυρογεννήτου Κωνσταντίνου, ὅσα χρήματα καὶ
λαβὴ ἀνήλωτο καὶ ἀπώλετο, δαδοικότες τὸν κίνδυνον
τῆς θαλάσσης καὶ τὴν μεγάλην συμμαχίαν τῶν ὁμο-
ρῶντων Σαρακηνῶν καὶ τὸν στόλον τῶν Σπάνων καὶ
Ἀφρικῶν καὶ τὴν διατρέχουσαν φήμην, ὅτι δι' οὗ ἡ
Κρήτη πορθηθῇ βασιλεύσει καὶ τῶν σκήπτρων καθ-
έξει τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς.

Θ. Ὁ δὲ παρακοιμώμενος Ἰωσήφ, ὁ χρηστὸς καὶ
ἀρετῆς καὶ αὐτοῦ νοῦς, εἰς μέσον σταθεὶς ἔφη·
Ἥμεῖς μὲν, δέσποτα, ἴσμεν πάντες ὅσα δεῖνὰ
Ῥωμαῖοι συνέδησαν παρὰ τῶν ἀρετῶν τοῦ
Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς· καὶ δικαῖον ἔστι λογίσασθαι
τὰς σφαγὰς καὶ τὰς τῶν παρθένων φθορὰς καὶ
τὰς τῶν ἐκκλησιῶν καταστροφὰς καὶ τὰς τῶν
παράλλων θανάτων αἰχμαλωσίας, καὶ πρέπον
ἔστιν ὅπερ τῶν Χριστιανῶν καὶ ἐμοφύλων ἀγωνί-
σασθαι, καὶ μὴ δεδιέναι τῆς ὁδοῦ τὸ μήκος καὶ
τὰ τῆς θαλάσσης πειλὴ καὶ τῆς νίκης τὸ ἀδύνατον
καὶ τῆς φήμης τὸ ἀδύνατον. Καὶ χρημ. μάλιστα τῇ
θεοσυνηγῆτῳ βοουλῇ καὶ προστάξει σου πειθα-
ρχεῖν ἡμᾶς, ὡς ἐκ θεοῦ σοι τοῦτο τὸ ἐνθύμημα.
Καὶ γὰρ καρδία βασιλέως ἐν χειρὶ θεοῦ· ἡ μάλι-
στα διὰ τὸν ὄρθον καὶ πιστὸν δούλον στέλλε-
σθαι τὸν δομέστικον τῶν σχολῶν παρὰ τῆς θεο-
κυβερνήτου βασιλείας σοι.

Ι. Ταῦτα ἀκούσας ὁ σήτοκράτωρ κατέχειν τὴν δι-
νοῖαν οὐκέτι ἠδύνατο· καὶ ἐξοπλίσας καὶ βογέυσας τὸν
στρατὸν, καὶ τῷ μεγίστῳ χρημ.τα δοῦς, ἀπεκίνησεν
μετὰ τοῦ κοιτωνίτου Μιχαήλ τοῦ ἐπιστάτου, μηνὶ Ἰου-
λίῳ ἰνδικτικῶνος πέμπτῃς. Νῆες γὰρ ὑπῆρχον μετὰ
ὑγροῦ πυρὸς διτχιλαί, δρόμῳνας· χίλιοι, καράβια κη-
ματηρὰ σιτήσαι· ἔχοντα καὶ ὅπλα πολεμικὰ τριακό-
σια ἱπτά. Ὁ δὲ δομέστικος Νικηφόρος ἀπείρας
τῆς βασιλείας ἐν θυγατέρι κατέλαβεν, καὶ τοῦτο
ἐπρόντιζεν ὅπως· ὁ σύμπαξ πλοῦς ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἶναι
καὶ περιστομίζοιτο. Ἐμπροσθεν δὲ ὁ συνετὸς ταχυ-
δρόμους γαλάς ἀποστελεῖς κατασκοπήσαι καὶ κρα-
τεῖσαι γλῶσσαν προστάξειν. Καὶ τούτων ἀφικομένων
καὶ κρατησάντων, ἤγαγον πρὸς τὸν μέγιστον. Καὶ
ζητητικώτερον τούτους ἐξετάσας, μαθὼν τὸν ἀμνηρὸν
τῆς Κρήτης καὶ τοὺς πρώτους τοῦ κάστρου ἔξω
εἶναι εἰς τὰ οἰκία πρόσαια, εὐθὺς τῷ δρόμῳ καὶ
τῇ σπουδῇ κατέλαβεν καὶ προσώρμισεν. Καὶ ἀποδὰς
τῶν νηῶν χάρακα καὶ τάφρον βαθεῖαν κατασκευάσεν,
καὶ πρὸς κοῦρσον ἐχώρει, καὶ πάντας παρῆγει ἐπὶ τὸ
αὐτὸ εἶναι καὶ μὴ ἐξελάναι, πρὶν ἂν τὴν δύναμιν
αὐτῶν γνῶσκωνται. [P. 298] Πρὸς δὲ κάστρον χωρή-
σας πάντας τοὺς Κρητικούς τοὺς ἔξω ὄντας τοῦ κά-

A Macedonia, Sclavonia lectis erpiis, in Cretam mit-
tere statuit. Quidam porro senatorii ordinis, viri
in rem ejus studiosi servique ingenni, Creicensia
hanc moleste habebant expeditionem, in memo-
riam revocantes superiorum imperatorum ætate
eo adductas classes novarumque rerum molitiones
ac immensas effusas opes, præsertim vero piæ
memoriæ Leone imperatore ac Constantino Por-
phyrogenneto rerum potiente quantæ quantæ
pecuniæ, quantæ copiæ excisæ; sic nempe illi ma-
ris periculo territi, vicinorumque Saracenorum
ingentia formidantes auxilia Hispanorumque ac
Afrorum classem; tum præterea per hominum ora
volitantem famam, fore ut qui Cretam expugnasset,
is Romanorum imperator esset rerumque in se
summam **475** transferret.

9. Quin vero Joseph accubitor, menscilicet illa
proba et mitis rectaque ac insomnis, in medio
stans in hæc verba inlit: Scimus quidem omnes, do-
mine, quanta nobis mala ab infidelibus Saracenis pro-
venerint; justumque ac æquum est in memorium re-
vocare acceptas strages, constupratos virgines, eversas
ecclesias, maritimas oras direptione vastatas; decet
que pro Christianis nostrisque gentilibus certaminis
aleam suscipere, nec longum iter, maris pericula,
belli incertum exitum, debilis famæ vires formidare.
In primis vero operæ pretium est ut, cui Deus aus-
pex ac adjutor est, consilio tuo atque præcepto pa-
reamus, velut scilicet hanc tibi mentem Deus affla-
verit: « Cor enim regis in manu Dei »; idque ea
maxime ratione, quod Deo præside instincta ma-
jestas tua recti animi virum serrumque fidelem mittat,
scholarum domesticum.

10. His imperator auditis nihil jam animum con-
tinere potuit. Instructo igitur solitoque munere
donato exercitu, traditisque magistro in belli
sumptus pecuniis, cum Michaelē cubiculario præ-
side ac curatore suo jussit, inense Julio, indictionis
quinta. Naves erant igne Græco instructæ bis mille,
celoces mille, carabia oneraria annonas armaque
bellica convēhentia septem supra trecenta. Solvens
itaque Nicephorus domesticus Phygelos venit, etiam
atque etiam satagens ut omni collecta classe simul
applicaret. Missis itaque vir prudens ac catus, **476**
quæ classi præirent, celeribus galeis, explorare jussit
ac indigenas loci rerumque indices captare. Vene-
runt illi captosque ad magistrum duxerunt; ex
quibus diligenter sciscitatus Crætæ amaram ac
urbis procures foris in suburbanis ipsorum versari
comperit. Statim ergo concite summaque diligen-
tia venit navesque appulsi, eductisque e navibus
erpiis altum aggerem duxit vallumque posuit, atque
ad incurrandum prædasque agendum sese accinxit.
Admonet vero ne longe discedant vel hostem inse-
quantur, donec illius vires cognoverint. Admonis
autem ad urbem castris, cunctos Creteneses foris

palantes metu contreritos intra mœnia cogit. Exinde plures quotidie ad magistrum ultro confluebant. Intelligens autem Nicephorus eis qui urbe exclusi erant in angusta et clusuras alvooloque et saltus et montes confugisse, distributo exercitu, peditum atque equitum selectam manum, Russosque et Asiaticos et Thracicos et Macedonicos tribunos ac centuriones in eos misit, ipse solers fortisque vir animi domesticus post Syria agmen constituit; omnesque ejus solertia ac consiliorum sagacitate, velut domi, sic in hostico erant securi. Dimissus cuneus eo excurrit ubi horum iumenta et pecora et substantia occulta erat ipsique morabantur; cunctaque deprædatus cum gaudio ac pro victoria ovans reversus est. Deinceps autem Romani fiducia omnique metu soluti castra metantur, quo loco limpidissimi fontes pomiorumque ac frugum genus omne scatebat. Unicuique tabernaculum 477 tuguriumque interfruteta positum erat, pomisque decidentibus omnique rerum aliarum ducis in eos munere defungenti magistro votis

41. Cretæ ameras, Curupa nomine, rerum tristem eventum vicinis Saracenis, Hispanis Afrisque, missa ad eos legatione, significat, bellique socios ac ciadis depulsores invitat. Missæ ab eis celeres galææ ac triremes, per quas gentis ducem exercitumque explorarent; quæ militaris disciplina, ut duci subjectus exercitus, condiscerent. Ac plane summa velocitate in Cretam advecti, nocturne per funem in castrum illapsi atque Curupæ proceribusque congressi, omnem eos spem 478 abjecisse, nec quid in Romanum exercitum ejusque ductorem magistrum moliantur habere, intellexere. In colla itaque ruentes iisque affusi, omnia alia defecti voce, ubertim flentes missos adstringebant, eorumque subsidio maturandam expeditionem, iis ad suos remissis, supplices flagitabant. Reversi illi ad suos quique ameras venerunt, longeque copiosam ac instructam classem, diversarumque gentium auxilia exque illis conflatum exercitum, ducis item vigilem solertemque animum fidemque in Deum et justitiam, omnis denique generis exosa vitia ac libidines retulerunt. Quibus illi stupore pleni Cretensibus supplicas ferre bellique socios illis accedere recusarunt.

478 42. Porro exercitu diuturniores in Creta moras trahente, ac cum per hiemem immensi imbres geluque exspectareur, annona absumpta, detritis stragulis et operimentis, torpentes classarii ipsique in eis tribuni ac proceres domum reverti cogitarunt. Forti tamen vir animo solertique imperator Nicephorus oratione sua ac verborum lenocinio in castris detinuit. Sic enim aiebat: *Viri fratres et commilitones, Dei quæso timorem in animum assumamus; Dei injuriam ulcisci conmittamus; adversus hostes impietate armatos fortiter consistamus. Fidem arripiamus, quæ timores peri-*

στρου μετά φόβου ἔσω ἀπέκλεισεν. Ἐκτοτε δὲ πολλοὶ καθ' ἐκάστην ἡγετομόλουσαν πρὸς τὸν μάγιστρον. Μαθὼν δὲ ὁ Νικηφόρος ὅτι οἱ ἔσω τοῦ κάστρου ἀποκλεισθέντες εἰς τὰ στενῶματα καὶ κλεισούρας καὶ ρυάκια καὶ ἔλη καὶ ὄρη προσέφυγον, διακοσμήσας οὖν στρατὸν καὶ ἱπποτοξότας καὶ ῥῶς καὶ Ἀνατολικούς ἀρχοντας καὶ Θρακικοὺς καὶ Μακεδονικοὺς ἀπέστειλεν, αὐτοὺς δὲ ὁ συνετὸς καὶ ἀνδρεὺς δομέστικος ἐπισθεν Σάχα καταλείβων· καὶ πάντες τῇ εὐβουλίᾳ τοῦ ἀνδρὸς ὡς ἐν οἰκείῳ χώρῳ ἐλογίζοντο εἶναι. Οἱ δὲ καταλαθόντες καὶ καταδραμόντες ἐν ᾧ τὰ πτήνη καὶ τὰ θρέμματα καὶ ἡ ὑπαρξὶς αὐτῶν κατεκρύπτετο καὶ αὐτοὶ ἠύλιζοντο, πάντα ληϊστάμενοι μετὰ χαρᾶς καὶ νίκης ὑπανόστησαν. Ἐκτοτε δὲ οἱ Ῥωμαῖοι ἀδίδως καὶ ἀφόδως ἠπλίκευον ἐν ᾧ ἦσαν αἱ διειδείς κρῆναι καὶ τῶν παντοδαπῶν ὀπωρῶν τὸ πλῆθος, καὶ ἕκαστος τὴν καλύβην αὐτοῦ ἐν δένδροις ὀπώρας εἶχον, καὶ τῶν καρπῶν βρόντων καὶ πάντων ἀπολαύοντων ἔχαιρον, καὶ ἐπήγχοντο τὸν καλῶς στρατηγούντο τύτῳ μάγιστρον. ubertate freti cum gaudio agebant, sicque præclara comprecabantur.

43. Ὁ δὲ ἀμυράς τῆς Κρήτης, ὁ λεγόμενος Κουρούπας, τὰ συμβάντα πρὸς τοὺς ὁμόρους Ἀγαρηνοὺς τῆς Σπανίας καὶ Ἀφρικῆς ἐδηλοποίησεν καὶ βοήθειαν καὶ συμμαχίαν ᾔειπε. Οἱ δὲ ἀποστειλάντες γαλιέας εὐθυδρόμους τοῦ μαθεῖν τὸν ἀρχηγὸν καὶ τὸν στρατὸν καὶ τὴν κατάστασιν καὶ ὑποταγὴν τοῦ στρατοῦ πρὸς τὸν ἀρχηγὸν αὐτῶν, καὶ δὴ μετὰ πολλοῦ τοῦ τάχους πρὸς τὴν Κρήτην ἀφίκοντο, καὶ διὰ τῆς νυκτὸς διὰ σχοινίου εἰς τὸ κάστρον εἰσῆλθαν, καὶ τὸν ἀμυράν τὸν Κουρούπαν καὶ τοὺς προδόντας τοῦ κάστρου ἐντυχόντες, ἐν ἀμυχανίᾳ καὶ ῥαθυμίᾳ καὶ ἀπογνώσει εἰδότες τὸ ὅτι πράττειν κατὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ μαγίστρου, περιπλεκέντες τῷ τραχήλῳ τοὺς ἀποσταλέντας οὐδὲν ἕτερον προσεφθέγγοντο, τῇ χειρὶ σφίγγοντες, καὶ ἔκλειον ὀδυρόμενοι, ἱκετεύοντες; ἐκστρατεύσαι τοὺς ἀμυράδας πρὸς συμμαχίαν καὶ βοήθειαν αὐτῶν, καὶ τὸ τάχος αὐτοὺς ἀπέστειλαν. Οἱ δὲ καλινδρομήσαντες, πρὸς τοὺς ἀμυράδας ἀφίκετο ἕκαστος, καὶ τῆς πολλῆς ἐξοπίσεως καὶ ἐκστρατείας καραδίῳ, καὶ τὴν ἐκ τῶν διαφόρων ἐθνῶν συμμαχίαν καὶ συγκρότησιν καὶ τοῦ στρατηγοῦ τὴν διέγερσιν καὶ σύνεσιν καὶ τὴν πρὸς θεὸν πίστιν καὶ δικαιοσύνην καὶ ἀποστροφὴν παντοίων παθῶν ἐφησαν. Οἱ δὲ θάμβους πλησθέντες οὐδαμῶς ἠθέλησαν βοήθειαν ἢ συμμαχίαν αἰτεῖν δοῦναι.

[P. 299] 44. Τοῦ δὲ στρατοῦ παρακαθεζομένου ἐν τῇ νήσῳ καὶ ἀπείρου χειμῶνος καὶ ὕετοῦ καὶ χύσου γεννησομένου, καὶ τῶν σιτῶν καὶ τροφῶν δαπανηθέντων καὶ τῶν περιβολαίων διαλυθέντων καὶ γυμνωθέντων καταναρχήσαντες οἱ τοῦ στρατοῦ οἰκάδε ἠβουλήθησαν ἀναστρέφαι. Ὁ δὲ ἀνδρεὺς καὶ συνετὸς ἡγεμὼν Νικηφόρος τῇ διαλαλίᾳ καὶ τῇ ἡδύτῃ τῶν λόγων αὐτοῦ πάντας κατέσχευεν. Ἐφη γὰρ πρὸς αὐτοὺς· Ἀνδρες ἀδελφοί μου καὶ συστρατιῶται, λάβωμεν εἰς νοῦν τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον· αγωνισάμεθα τὴν τοῦ Θεοῦ ὕβριν ἐκδικῆσαι· στώμεν γενναίως ἐν τῇ Κρίτῃ καὶ ἐχθρῶν δυσσεῶς

ἀπεισμένων· λαβόμεν πλοῖτιν τὴν τῶν φόβων Ἀμιλ; animo reputemus nos in Syriaca insula versari. Ingens periculum est, si inde fugerimus. Ulciscamur constupratas virgines; qui nobilita membra saucia videamus, animo dolaemus. Non vacat mercede labor ac periculum. Stemus intrepidi, adversaque acie Christum negantes infideles audacter appetamus, feretque suppetias Christus Deus noster, hostesque profligabit, ac superborum eique insulantium oppidum arcemque diruet. Hæc itaque plura illo hortante, quidam omnium nomine ore quo subiecit: *Aperuisti, magister, corda nostra; sermone vires durasti atque animos acuisisti. Via non addidisti alis, obsequio promptos atque fragiles reddidisti. Consilio morem gerimus, ac præcepto obtemperamus; una denique commoriemur.*

ιγ'. Ἐν δὲ τῷ Ὀκτωβρίῳ μηνί τοῦ δευτέρου ἔτους τῆς βασιλείας Ῥωμανοῦ ἐγένετο σπάνη αἵτου καὶ κριθῆς ἐν τῇ πόλει· ἐπράθη γὰρ ὁ αἶτος τῷ νομίσματι μόδιοι δ' καὶ ἡ κριθὴ μόδιοι ς'. Καὶ ἦν θεάσασθαι τὸν ἐγρηγόρον νοῦν Ἰωσήφ προνοοῦμενον τὸ κοινόν. Εὐθύς οὖν ἐξαποστέλλει εἰς τὴν Ἀνατολὴν καὶ Ἀύσιν τοῦ ἐξελάσαι συνωνῆς καὶ ἐμπορευτικῆς πλοῖα καὶ τοῦ καλύσαι τοὺς σιτοκαπήλους ἀποτιθέ-
ναι τὸν αἶτον· ἦν γὰρ ὁ ἀνὴρ δίκαιος καὶ ἀπροσώ-
ληπτος καὶ πιστός. Οὐ πολὺς οὖν ἐν μέσῳ χρόνος παρήλθεν, ἐπεὶ ἡ ὀκτώ τῷ νομίσματι ἐπράθη. Τοιοῦτος γὰρ ἦν ὁ ἀνὴρ, σπουδαῖος καὶ θερμὸς, ὡς ἄλλον αὐτῷ πρὸ αὐτοῦ ἢ μετ' αὐτοῦ μὴ ἐξισωθῆναι.

ιδ'. Μαρτίῳ δὲ μηνί ὁ λεγόμενος Πετεῖνός· μαγιστρος κατηγορήθη Βασίλειος ὀνομαζόμενος, ὑπεθήκη τινὼν κακοσυμβούλων μοῦλτον μελετῆσαι· καὶ τοῦτον ὁ Βασίλειος ἐξορίσσει πέμπει, κάκεισε τελευτᾷ. Ὁ δὲ πατριῆκος καὶ δομέστικος τῆς· Ἐψὰς ἐκ προσώπου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ πεμφθεὶς ἐν τῇ Ἀνατολῇ διὰ τὸ μὴ εὐρεῖν τὸν ἄθεον Χαμβδδὸν ἀσκέπαστον τὴν Ἀνατολὴν [P. 300] καὶ ἐλάσαι κοῦρσα καὶ αἰχμαλωτίσαι καὶ πραιβεῦσαι τὴν Ῥωμαϊκὴν γῆν. Καὶ ἐνωθεὶς τῷ στρατηγῷ Καππαδοκίας Κωνσταντίνῳ τῷ πατρικίῳ Μαλσιῳ καὶ τοῖς λοιποῖς στρατηγοῖς μετὰ τῶν ταγμάτων, καὶ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ ἀλαζόνος ἐπι-
τυχὼν εἰς τὸν τόπον Ἀνδρασσοῦ λεγόμενον, συμβα-
λὼν κατὰ κράτος νενίκηκε, καὶ καταπολεμήσας καὶ εἰς φυγὴν τρέψας. Ἦν τότε θεάσασθαι νεκροὺς σκυ-
λαυομένους, καὶ ἀναιρουμένους τοὺς ἀλαζόνες Ἀγα-
ργηνοὺς, καὶ εἰς φυγὴν τρεπομένους, καὶ ἐν ἀνδραπό-
δῳ λόγῳ τούτους ζωοποιημένους καὶ μῆτε ἀρμάτων [ἢ ἱππῶν] ἢ φαρίων ἢ χρημάτων ἢ συγγενῶν μετα-
ποιούμενους· ἀλλ' ἕκαστος ἀπὸ τῆς οἰκείας συμφο-
ρᾶς ἑαυτὸν περιέσωζεν. Τότε δὲ, τότε ὁ ἀλαζὼν καὶ
ὑπερήφανος Χαμβδδὸς ἐχειροῦτο σταθέντος καὶ ὀκλά-
σαντος τοῦ φάρα οὕτινος ἐπιβαινέν, εἰ μὴ ὁ μοχα-
ρίτης Ἰωάννης ὁ ἄνθρωπος αὐτοῦ ἀποβᾷ· τοῦ ἰδίου
φάρα ἐπέδωκε, αὐτοῦ κρατηθέντος καὶ τοῦ ἀλαζόνος

479 13. Mense Octobri, imperii Romani anno secundo, iagens in urbe penuria tritici exstitit atque hordei. Venit triticum, modii quatuor, nummo uno, hordeum, modii sex. In his videre erat per-
vigilem, ut communi rei provideret, Josephi ani-
mum. Statim ergo in Orientem ac Occidentem
missi qui coementes frumenta eorumque merca-
torias naves extruderent, dardanariosque ac frum-
mentarios triticum frumentaque recondere ac accu-
mare vetarent. Erat enim vir justus nec personarum
acceptor, fidei tenax. Nec multum interim effluxit
tempus, cum altera parte minuto pretio septem
octavo modii uno nummo venirent. Talis nimirum
erat, acri vir ingenio fervidoque ac studiosus, ut
nemo superiorum aut æqualium illi æquaretur.

14. Mense Martio, is quem Peteinum vocant, Basilii magister accusatus est ut qui malis quo-
rundam consiliis instinctus res novas moliretur. Missus itaque in exsilium ibi moritur. Patricius
vero ac domesticus Orientis ex fratris nomine in
Asiam missus, ne per ea loca Romana ditio præ-
sidio destituta impii Chambdæ direptionibus pa-
teret, isque liberius prædas ageret ac captivos
duceret; conjunctisque copiis cum Cappadociæ
prætor Constantino patricio Meleino, nec non
reliquis ducibus ac cohortium tribubus, superbi
Chambdæ aciem assecutus in loco cui Andrasso no-
men, ac cum eo conserto manu, eum penitus
profligavit ac fudit. Vidisses tunc mortuis detrahi
spolia, occidi superbos Agarenos, in fugam agi, inter
spolia capi ac mancipari. Nulla illis curruum aut
equorum aut pecuniarum vel affinium cura: hoc
unum quisque satagebat, ut se ipse periculo eximeret,
non ut alteri studeret. Sane futurum erat ut et
ipse superbus Chambdas caperetur, cum is cui
inseclerat generosus equus fatiscens substitisset,
nisi Joannes Christianæ desertor fidei, illius fa-
mulus ac domesticus, equum ipse suum hero com-
modasset. Qua ille humanitate captus, Chambdas
tanto liberatus periculo est. Spolia omnia cum

VARIE LECTIOES.

²² ἄλλων P.

captivis a Leone Byzantium illata ac triumphis specie circumducta.

15. Turcis adversus Thraciam erumpentibus, Marianus patricius Argyri filius summa ducis potestate Macedonum legioni praefectus Occidentique praepositus, in illos incurrens ipsos praelio fudit, multisque captis reliquos cum dedecore ad sua redire coegit.

16. Romanus imperator ubi quibus in angustis exercitus versaretur annonaeque in eo penuriam didicisset, sanioribus Josephi accubitoris consiliis confestim illis alimenta submisit. Nonnihil itaque novi commensus ope recreati, cum menses fere octodecim et amplius urbem obsiderent, consumpta Agarenis Cretensibus omni annona iisque in angustias coactis, ac cum ex illis quotidie ad magistrum ultro confluerent, Dei **481** tandem cuncta inoderantis imperio, mense Martio, sexta indictionis, scholarum domesticus aciem instruxit, diversosque ex illis cuneos ac phalangas ac turmas constituit. Quibus ita constitutis, ex legionariis et Armeniis et Russis et Scabinis et Thracibus lectos in urbem immisit. Alii alios pellebant mutuumque pulsabant. Ruebant petrae et jacula, machinisque iuvenibus admotis turresque quatantibus stupor ac pavor superbus invasit. Brevique conserto praelio urbem ceperunt. Eratque videre Saracenos, mulieres ac pueros.

στρου, καὶ τοὶ ἄλλοι θάμβος καὶ ἐκπληξι, καὶ φόβος ἐπιπεσών. Καὶ βραχὺ τοῦ πολέμου κρατοῦντος τῷ κάστρῳ παρέλαβον. Καὶ ἦν θεάσασθαι τοὺς Σαρακηνοὺς γυναῖκας καὶ παῖδας²².

περισωθέντος. Πάντα δὲ τοῦ πολέμου κρατηθέντος λάφυρα ἅμα τῶν ζωγρηθέντων ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸ Βυζάντιον ἀπηνέγκατο καὶ ἐν τῷ θριάμβῳ ἐπόμπευσεν.

15'. Τῶν δὲ Τούρκων ἐκστρατεῖαν ποιησάντων κατὰ τῆς Θράκης, καὶ τοῦ πατρικίου Μαριανοῦ τοῦ Ἀργυροῦ μονοστρατηγούντος ἐν τῷ θέματι τῆς Μακεδονίας καὶ κατεπάνω δυτος τῆς Δύσεως, συνέντησεν καὶ κατεπόλεμυσεν, καὶ πλείστους ζωγρῆσας μετ' αἰσχύντης εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ὑπονοστήσαι ἐποίησεν.

16'. Τοῦ δὲ αὐτοκράτορος Ῥωμανοῦ μαθόντος τὴν στενωχωρίαν καὶ γύμνωσιν καὶ ἐνδεῖαν τῶν τροφῶν τοῦ στρατοπέδου, τῇ εὐδουλίᾳ τοῦ παρακοιμωμένου Ἰωσήφ παρευθὺ τὰ πρὸς χορηγίαν αὐτοῖς ἀπέστειλεν. Οἱ δὲ βραχὺ ψυχαγωγηθέντες καὶ ἐπὶ μῆσιν ὀκτωκαίδεκα σχεδὸν καὶ πλέον παρακαθίσαντες, καὶ τῆς τροφῆς καὶ δαπάνης τῶν Κρητικῶν δαπανηθείσης, καὶ εἰς ἀνάγκην προχωροῦντων καὶ καθ' ἐκαστὴν πρὸς τὸν μάγιστρον αὐτομολούντων, καὶ τῇ τὰ πάντα Θεοῦ ἡνιοχούντος προσταδίᾳ τῇ τοῦ Μαρτίου μηνὸς τῆς ἑκτῆς Ἰνδικτιῶνος· ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν τὸν στρατὸν πρὸς πολεμικὰς ὥτρυνε παρατάξεις διαφόρους συστησάμενος φάλαγγας τε καὶ ἀσπίδας καὶ σάλπιγγας. Ἐπεί δὲ ταῦτα συνέστησεν, τῶν ταγμάτων καὶ τῶν θεματικῶν ἀρχόντων καὶ Ἀρμενίων καὶ Ῥώσων καὶ Σκλαβησιανῶν καὶ Θρακικῶν ἐκελθεῖν τῷ κάστρῳ ἐκέλευσεν. Καὶ ἦν ἰδεῖν ὄπισθους καὶ ἀντιόπισθους καὶ συγχρούσματα πρὸς ἀλλήλους, καὶ πετρῶν βολὰς καὶ βέλη καὶ μηχανικῶν ἐλεπόλων πρὸς τὸ τεῖχος καὶ τὰς ἐπάλξεις τοῦ κάστρου, καὶ τοὶ ἄλλοι θάμβος καὶ ἐκπληξι, καὶ φόβος ἐπιπεσών. Καὶ βραχὺ τοῦ πολέμου κρατοῦντος τῷ κάστρῳ παρέλαβον. Καὶ ἦν θεάσασθαι τοὺς Σαρακηνοὺς γυναῖκας καὶ παῖδας²².

²² παῖδας] quae desunt, ab Julio Polluce pete (in C. B. Hasii not. ad Leonem Diac., pag. ed. Paris. 17).

AD SEQUEM INVECTIVAM PROLUSIO.

Quod tanta hic dicta scriptaque in causa imaginum, in Leone Armeno, Michaelis Balbo, Theophilo Bulbi filio, Michaelis et matre Theodora, superiusque apud Theophanem in Leone Isauro et filio Constantino; nihil Historiae Byzantinae metas excedere videar, qui in ea, et quasi appendicis loco, ejusque illustrandae gratia, singulare hoc monumentum representem, antiquius vii synodo, ejusque auctoris, qui eidem vii synodo suppeditavit, quidquid illa auctoritatum et exemplorum ad dogma firmandum, ac antiquam serio vindicandam traditionem, amplius sane segete, felici conatu adhibuit. Etsi is suum nobis nomen invidit, suum tempus ac descriptionis clarius consignare non potuit. Notam primo ait quaestionem post annos 700 a Christo passo: primis fere annis Leonis Isauro: a quo tempore annis plus minus 45 se scribere dicit, ad extrema fere tempora Constantini Cabalini, et ad ejus pseudoseptimum synodum vere Christiano-xapatyγῶν (Christianos scilicet idololatriae insimulantium) consulendam. Agnoscebant Iconoclastae omnem retro ecclesiasticam traditionem sibi adversari: unde et praevagationis noxam Ecclesiae appingere non verebantur, quasi ex ritu gentium is illi cultus, imaginumque religio inolevisset, eumque ipsi errorem Dei verbis (Veteris cumprimis Instrumenti) sublatum irent: cum a Judaeis didicissent, ut s. cite Joannes monachus Hierosolymitanus subjecto commentariolo exponit: ipse forsitan ejus postmodum urbis episcopus, et cujus tanta nomina adversus Iconomachos: cujus synodicon sequitur hanc Invectivam in Reg. cod., quod et representavit tomo prioris mei Anctarii subjectis postmodum, etsi immutato ordine, aliis omnibus probationibus quae in Act. vii synodi exstant, uti jam dixi. Qui Regium codicem Leo Cinnamus, anni 948 imperavit. Michaelis Duca, Ang. lo Comnenus Palaeologus, et Theodora Augusta, ex antiquiore codice in antiqua Senioris Romae bibliotheca reperto, se exscripsisse significat, scripto ann. 958,

id est ut a prima scriptione, ad suam exscriptionem intercesserint anni 517, ut ipse advertit. Videri autem p̄nest præclarus ille codex quasi ἀπλοθήκη universalis, collecta habens præcipua quæque Catholicorum adversus hæreticos (Christi maxime mysterium impugnantes) munimenta.

Ex illo illustr. et reverend. archiepiscopus Paris. Petr. de Marca, ὁ μακαρίτης, Vigiliis conformationem v synodi pridem produxit, tametsi non omnibus ejus fidem fecit. Ipse certe qui librum composuit, tantæque in eo Patrum ac conciliorum digressit, de hac confirmatione, quasi non plane illi exploratæ veritatis, ac nutantis fidei, scripsit, reportam esse inter Acta v synodi; quavis tandem ratione illis inseriam existimaverit. Nihil sane ejusmodi in aliis, quæ tanta e conciliis depromit.

Quod auctor διὰ λόγων inscribit, videri possit vocis abusus: nam nullæ distinctæ personæ loquentes adducuntur, quod videtur exigi ad formam dialogi. Nisi eam sibi vocem auctor indulsit, quod velut purium sit ista dissertatio, orthodoxorum Patrumque nomine edita disputatio: sed nihil hoc ad formam dialogi propriæ, ubi distinctæ personæ suum quæque symbolum solent conferre; et quidem cuique apposite, quæ Platoniorum Dialogorum perfectio est. Simplicius esset ac purius λόγος στηλιτευτικός. Alia majoris operæ, suo et Patrum nomine Nicephorus patriarcha, hunc ipsum forte Auctorem secutus, inque eodem certans ipse stadio, si quando magno Ecclesiæ commode juris publici fiat, ex Regiis membranis, exque Segueriano et Colbertino plenissimis codd.

Quod auctor tantis invehitur in Copronymianos episcopos, favore principis fidei desertores aulaque palpones, nihil veros tangit episcopos, qui ad fidei tutamen ac columnen, religiosissimorum principum favorem ambiant, ac qui ipsi meliora ac saniora aulæ semper suadeant, petraque salis, quibuscum versentur, quod sæculi fatuitatis videri possit continue condientes, existant.

Habet hic codex Leontium De sectis longe editis emendatiorem, et auctoritatibus, quæ illis desiderantur, auctiorem. Ὁδηγὸς prima capita (quem omnem pluraque ejus complectitur) nota ex illo sacra liceat: sic editis laborantia, ut nec ipse Anastasius sua agnosceret: etsi omnia decoquit vulgator et interpretres.

ΔΙΑΛΟΓΟΣ [ΛΟΓΟΣ] ΣΤΗΛΙΤΕΥΤΙΚΟΣ

ΓΕΝΟΜΕΝΟΣ

Περὶ [Παρὰ] πιστῶν καὶ ὀρθοδόξων, καὶ πόθεν καὶ ἤλθεν ἔχόντων, πρὸς ἐλεγχον τῶν ἐναντιῶν τῆς πίστεως καὶ τῆς διδασκαλίας τῶν ἀγίων καὶ ὀρθοδόξων ἡμῶν Πατέρων.

DISSERTATIO AC INVECTIVA

EDITA

A fidelibus et orthodoxis, desideriumque ac zelum habentibus, ad confutationem eorum, qui sanæ fidei, sanctorumque ac orthodoxorum Patrum nostrorum doctrinæ adversantur.

α'. [P. 301-303] Ναβουθὶ ὁ Ἰσραηλῆτης [Ἰεζραήλ-Αλίας], ἵνα μὴ τὸν πατρῶον ἐμπιπλῶνα παραδῶ, καταλειδομένη, λίγων· Ὅθ' μὴ προδῶ κληρονομίαν πατέρων μου· οὗτοι δὲ, φησὶν, ἐπίσκοποι καὶ ποιμένες τῶν λογικῶν λαχόντες εἶναι προβάτων, διὰ δέξαν κνήν καὶ μόνον τῶν Πατέρων τὰς φωνὰς παρασάμενοι, κατὰ τῆς πίστεως· αὐτοὺς ἀπλοῦντας, τὰ ὁρθῶς ὅτι αὐτῶν ρηθέντα στρεβλοῦσι, κατὰ τὸν ῥόδιμον αὐτῶν καὶ τεθλωμένον νοῦν διδάσκοντες, ἀπὲρ πάντα ἐνώπια τοῖς συνιοῦσι καὶ ὁρῶ τοῖς ἐβρίσκουσι γινῶσιν, κατὰ τὸ γεγραμμένον.

1. Nabuthe Jezraelites lapidatus est, ne paternam vineam traderet. Aiebat enim: *Ne fiat unquam ut tradam hereditatem patrum meorum*¹: hi autem, inquit, quibus obligit ut essent episcopi et rationalium ovium pastores, una duntaxat inanis gloriæ causa, rejectis Patrum vocibus, armis adversus fidem instructi, recte ab eis dicta pervertunt (ex reprobo suo sensu turbidoque docentes) quæ, uti scriptum est, *omnia ob oculos posita intelligentibus sunt, et recta invenientibus scientiam*². Patres namque subtili et acuto mundoque mentis oculo, sa-

¹ III Reg. xxi, al. xx, 5. ² Prov. viii, 9.

eros divine Scripturæ legentes libros, quod inde commodum est, velut divinum quemdam thesaurum in animis suis reposuere. Hi vero, quorum mens mendacii pravitate prona sit, nonnullorumque procacitati verborum obnoxia, ac profanæ scientiæ amore capta, illorum socii erunt, de quibus scribit beatus Paulus : *In quibus Deus hujus sæculi excæcavit mentes infidelium, ne fulgeret illis illuminatio Evangelii gloriæ Christi, qui est imago Dei*². Quippe cæci sunt et duces cæcorum. Ut enim ipse Salvator dixit : *Cæcus si cæco dux fuerit, ambo in foveam cadent*³. Quidam igitur Patrum doctorumque veritatem decident, menteque propria, diabolica malignitate impleta, adulterare nituntur veritatis mysterium, Unigeniti cum carne dispensationem haud mediocriter sugillantes, non intelligentes, neque quæ loquuntur, nec de quibus affirmant⁴, uti divinis Apostoli verbis proditum est.

Θείας μυστήριον, τῆς μετὰ σαρκὸς οἰκονομίας τοῦ Μονογενοῦς οὐ μετρίαν ποιοῦντες κατάρρησιν [καθαίρεισιν], μὴ νοοῦντες μήτε [P. 301] ἀ λέγουσι, μήτε περὶ τίνων διαβεβαίουνται, κατὰ τὸ γαγραμμένον.

2. Ejuscemodi porro impietatis parentes, multi quidem et alii, anteaactis temporibus exstiterē : nunc vero illorum improbissimæ mentis auctores hi sunt, qui novorum Pharisæorum mores induerunt. Quemadmodum enim illi vere negaverint Dei Filium in carne venisse ; sic et nunc novi præcones, qui Christi adventus in carne ejusque secundum carnem intemperatæ matris ac vere Deiparæ semperque Virginis Mariæ omniumque ipsius sanctorum venerandas colendasque imagines, nolint adorare, etque cultum adhibere, novam inani conatu fabricati sunt fidem ; præter olim traditam a sanctis nostris Patribus, qui que discipuli ac successores sanctorum apostolorum existant. Ut enim eis visum est, fidei se religiosiores custodes, quam sancti Patres affirmant, quorum sermones atque virtutes catholicæ ac apostolicæ Ecclesiæ firmamentum sunt et columen. Ipsas enim Patrum voces, quas illi diserte de venerabilibus colendisque imaginibus prædicaverunt, novi hi commatis sapientes, sumentes, quas rite prophetæ ediderunt, juxta concupiscentias suas ad sensum suum detorquent. Quemadmodum enim illi adversus idolorum simulacra dæmonumque statuas locuti sunt, in sanctas ipsi imagines, sanctos Patres, sanctæque et orthodoxæ ac inculpata Christianorum fidei doctores, traduxere, eorum repulsis vocibus ac testimoniis, ad ejus in carne humanaque effigie figuram, astruentibus sacras spectare imagines ; quas ii diserte colendas ac adorandas nos docuerunt. Quamobrem etiam brevi conserta disputatione adversus novos istiusmodi præcones, Deo ipsum nobis oris flatum ac spiritum præbente, pauca ex multis proponemus ; quæquam hi velint manufacta utique respuant ac avertentur.

A Οἱ μὲν γὰρ δόξη τε [ἰξυδερεκεῖ] καὶ καθαρῶς τῇ, διανοίᾳς ὁρμαίνουσιν τοῖς ἱεροῖς τῆς θεοπνεύστου Γραφῆς περιτυγχάνοντες λόγοις, θεῶς θεῶν ὡς περὶ τινὰ οὐράνιον ὁτσαυρὸν ταῖς αὐτῶν εἰσοικίζουσι ψυχαῖς. Οἱ δὲ, τὸν νοῦν ἔχοντες τῷ ψεύδει προσνευκόμενα, καὶ τῆς τινῶν ἀθροστομίας ἡτιώμενον καὶ βεβήλου γνώσεως ἐραστὴν, ἐκείνων ἔσονται κοινωνοί, περὶ ὧν ὁ μακάριος Παῦλος γράφει· Ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τοῦτου ἐτύφλωσε τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων, εἰς τὸ μὴ διαυγάζαι αὐτοῖς τὴν φωτισμὸν τοῦ Εὐαγγελίου τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, ὃς ἐστὶν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ. Τυφλώτουνσι γὰρ, καὶ εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ τυφλῶν. Τοιγαρὺν οὗτοι καὶ τοῖς τῆς ἀπωλείας ἐπιπίπτουσι βόθροις· ὡς γὰρ αὐτὸς ὁ Σωτὴρ εἰρηκε, Τυφλὸς τυφλὸν ἐὰν ὁδηγῇ, ἀμφοτέροι εἰς βόθυνον ἐμπεσοῦνται. Καταφλουαροῦσι τοῖνυν τινὲς τῶν τῆς ἀληθείας Πατέρων καὶ διδασκάλων, καὶ δὴ καὶ σκαιότητος διαβολικῆς τὸν οἰκίον ἐμπλήσαντες νῦν, παραχαράττειν ἐπείγονται τὴ τῆς ἀλη-

β'. Εὐρεται δὲ τῆς τοιαύτης ἀσεβείας γὰρ νῦν πολλοὶ μὲν καὶ ἕτεροι, κατὰ τοὺς ἀνωθεν παρωχηκίτας καιροὺς· νῦν δὲ τῆς ἐκείνων ἀνοσιότητος, οὗτοι οἱ προφασισόμενοι κατὰ τοὺς νέους φαρισαίους. Ὡς περὶ γὰρ ἀληθῶς αὐτοὶ ἠρνήσαντο τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ σαρκεὶ ἐληλυθότα, οὕτως καὶ νῦν νεοκέρυκες μὴ θέλοντες προσκυνεῖν καὶ σεβάζεσθαι τῆς ἐν σάρκει τοῦ Χριστοῦ παρουσίας καὶ τῆς κατὰ σάρκα αὐτοῦ ἀχράντου μητρὸς καὶ κατὰ ἀλήθειαν Θεοτόκου καὶ Ἀειπαρθένου Μαρίας καὶ πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ τὰς σεβασμολογίας καὶ σεπτὰς εἰκόνας· ἀλλὰ νέαν κενωτομουῦντες ἑτεκτονήσαντο πίστιν, παρὰ τὴν ἐρχῆθεν ἐκ τῶν ἁγίων ἡμῶν Πατέρων, καὶ μαθητῶν καὶ διαδόχων τῶν ἁγίων ἀποστόλων ὑπαρχόντων. Ὡς γὰρ αὐτοῖς ἔδοξε νῦν, λέγοντες πλεον τῶν ἁγίων Πατέρων, ὧν οἱ λόγοι καὶ αἱ ὁρεταί, στήριγμα καὶ στήλη τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας ὑπάρχουσιν, οὗτοι τὴν πίστιν φυλάττειν διαβεβαίουντες. Τὰς γὰρ αὐτῶν τῶν Πατέρων φωνάς, ὡς αὐτοὶ τρανῶς ἐκήρυξαν περὶ τῶν σεβασμίων καὶ προσκυνητῶν εἰκόνων, οὗτοι οἱ νεόσοφοι λαβόντες τὰς καλῶς ὑπὸ τῶν προφητῶν ῥηθείας φωνάς κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας πρὸς τὸν ἴδιον νοῦν στρεβλοῦσιν. Ὡς γὰρ αὐτοὶ περὶ τῶν εἰδωλικῶν εἰκόνων καὶ δαιμονικῶν στηλῶν φράσαντες εἰρηκαν, οὗτοι εἰς τὰς ἁγίας εἰκόνας μετέστρεψαν τοὺς ἁγίους Πατέρας καὶ διδασκάλους τῆς ἁγίας καὶ ἀμωμήτου καὶ ὁρθοδόξου τῶν Χριστιανῶν πίστεως καὶ παρωσάμενοι τὰς αὐτῶν φωνάς καὶ μαρτυρίας περὶ τῆς ἐν σάρκει καὶ ἀνθρωπίνῃς αὐτοῦ μορφώσεως χαρακτήρος ἱστορηθείσας ἁγίας εἰκόνας, ὥς περὶ ἡμῶν τρανῶς σέβειν καὶ προσκυνεῖν ἐδίδαξαν. Δι' ὃ καὶ μετ' ὀλίγην διάλεκτον πρὸς τοὺς νεοκέρυκας ποιησάμενοι, Θεοῦ διδόντος ἡμῖν καὶ τὸ ἀναπνεῖν, ὀλίγα ἐκ πολλῶν παραθήσομεν, καὶ οὗτοι ὡς χειροποίητα δῆθεν ἀποστρέφονται.

² II Cor. iv, 4. ³ Matth. xv, 14. ⁴ I Tim. i, 17.

γ' Αεγίστωσαν ἡμῖν οἱ θαλόσσοφοι καὶ μεμφίμοιροι Ἀ καὶ ἀρεσταὶ τῆς φαύλης καὶ βεβήλου καὶ ἐχθραίνουσης Θεῷ συνόδου, τῆς γενομένης κατὰ Θεοῦ συχωρησμένη ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰς τὸν τόπον τὸν λεγόμενον Ὀνέριον, ποίῳ τρόπῳ καὶ σκοπῷ τὰς τῶν Πατέρων παρακρουόμενοι φωνάς, κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας αὐτοῦ; ἐξαπατῶντες, ἐξελκόμενοι καὶ δελεαζόμενοι στρεβλίετε. Εἰπατε ἡμῖν, οἱ νῦν κενότομοι νέας πίστεως ἔκθεσιν, ποῖον [P. 505] ἐπὶ τῆς γῆς προσκυνητὸν καὶ σεβάσμιον καὶ λατρευτὸν ἔστιν ἀχειροποιήτον; ὁ σταυρός; τὸ εὐσιαστήριο; ἡ προσφορά, τὸ Εὐαγγέλιον; Πάντα χειροποίητα, ἀλλ' ἡμῖν σεβαστά καὶ σωτηρίας σύμβολα, ὥσπερ καὶ αἱ τῶν ἁγίων εἰκόνες· καὶ τῆς ἐνοσάρχου τοῦ Χριστοῦ οἰκονομίας τῆς ἀληθινῆς καὶ ἀνθρωπίνης αὐτοῦ σαρκὸς, ἣν διὰ τὴν ἡμῶν σωτηρίαν προσ- B ἐλάβετε ἐκ τῆς πανάγου καὶ Θεοτόκου Μαρίας· πάντα ἡμῶν λαδῶν χωρὶς μόνης τῆς ἁμαρτίας. Διὸ καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ καὶ τῆς ἀχράντου αὐτοῦ Μητρὸς προσκυνούμεν καὶ σέβουμεν. Καὶ ὅμεις δόκησιν τὸ μυστήριον ἀπεργάζεσθε· ἡμεῖς δὲ, οἱ τῆς ἀληθείας, τῆς τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ τῶν ἁγίων αὐτῶν μαθητῶν καὶ διαδόχων, ἡμετέρων δὲ Πατέρων καὶ διδασκάλων, τὴν παρ' αὐτῶν ἡμῖν παραδοθεῖσαν πίστιν περὶ τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ προσκυνητῆς Τριάδος, ἀνακαλυμμένῳ προσώπῳ λαμπρᾷ τῇ φωνῇ λέ- γομεν τὰ τοῦ προφήτου Ἡσαΐου· Ἀνάβηθι, ὁ εὐαγγελιζόμενος, ἐπ' ὄρος ὑψηλόν, καὶ ἡμεῖς ἀνερχόμεθα εἰς τὴν τρισυπόστατον ὁμοουσιονόρυφον διέξαν, εὐ- C αγγelizόμενοι τὰ ἀγαθὰ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, λέγοντες·

δ. Πιστεύομεν εἰς Πατέρα καὶ Υἱὸν καὶ ἅγιον Πνεῦμα, ἥτις ἐστὶν ἡ ἁγία Τριάς, ἄκτιστος, ἀίδιος, ἀσύγχυτος, ἀδιαίρετος, ὁμοούσιος, ἐν μιᾷ θεότητι καὶ βασιλείᾳ καὶ κυριότητι, ἐν τρισὶ προσώποις ἥτοι ὁποσάσσι καὶ ἰδιότησι προσκυνούμενη τε καὶ δοξολογούμενη. Ἰδιότητα γὰρ ὅταν εἴπω, τὸν Πατέρα Πατέρα νόησον, καὶ τὸν Υἱὸν Υἱόν, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἅγιον. Αὗται γὰρ αἱ ἰδιότητες οὐκ ἀντιστρέφονται. Οὐ δύναται γὰρ ὁ Πατὴρ Υἱὸς εἶναι, ἢ ὁ Υἱὸς Πατὴρ, ἢ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον εἶναι Πατὴρ ἢ Υἱός. Ἀλλ' ὡς εἶπον, Πατὴρ ὁ Πατὴρ, καὶ Υἱός ὁ Υἱός, καὶ Πνεῦμα ἅγιον τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. Οὐκ ἦν ποτε ὅτε οὐκ ἦν Πατὴρ, καὶ οὐκ ἦν ποτε ὅτε οὐκ ἦν Υἱός, καὶ οὐκ ἦν ποτε ὅτε οὐκ ἦν τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. Διὰ τοῦτο ἀκατάληπτος καὶ ἡ γέννησις τοῦ Μονογενοῦς, καὶ ἡ ἐκπόρευσις τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Προσκυνεῖς τὸν Πατέρα; ἐν αὐτῷ προσκυνεῖται ὁ Υἱός καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα. Προσκυνεῖς τὸν Υἱόν; ἐν αὐτῷ προσκυνεῖς τὸν Πατέρα καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα. Προσκυνεῖς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον; ἐν αὐτῷ προσκυνεῖς καὶ τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱόν· οὐ συγχεόμενων τῶν προσώπων, ἀλλὰ διὰ τὸ ταυτὸν καὶ ἀπαράλλακτον τῆς οὐσίας οὕτως νοεῖς. Μιᾶ γὰρ οὐσας τῆς φύσεως καὶ τῆς οὐσίας καὶ τῆς [P. 506] θεότητος, μιὰ καὶ ἡ προσκύνησις ἐστὶ τῆς

3. Cogitent turbidi sapientes et morosi ac querulosi homines, pravæque et profanæ ac Deo adversantis synodi comprobatores, quæ divina permissione Constantinopoli, in loco quem Oneria vocant, habita est, quoniam modo ac sine, repulsis Patrum vocibus, juxta proprias concupiscentias ipsi vos seducētes, esca hamoque tracti captique collidimini. Dicite quæso, qui nunc novæ fidei formulam vane cuditis, quidnam in terra eorum, quæ venerationi habentur et adorantur atque coluntur, quod non sit manufactum? Num crux? altare? oblatio? Evangelium? Cuncta manufacta, sed nobis veneranda ac salutaris signa, quemadmodum etiam sanctorum imagines, Christique in carne dispensationis veræ atque humanæ carnis suæ, quam nostræ salutis causa assumpsit, ex castissima Deique Genitrice Maria: quæ nostra sunt omnia assumens, peccato duntaxat exceptio. Unde etiam ipsius imaginem ejusque intemeratæ Matris adoramus ac colimus. Ac vos quidem mysterium inane spectrum, et quod specie sola existat, efficitis: nos vero qui veritatis simus, sanctorum apostolorum sanctorumque ipsorum discipulorum ac successorum, nostrorumque Patrum atque doctorum, quam ab eis nobis traditam accepimus fidem de sancta et consubstantiali et adoranda Trinitate, revelata facie, clara voce, Isaïæ prophetæ vocibus dicimus: *Ascende in montem excelsum qui evangelizas* ⁶, et nos in trine substantiæ consubstantialis celsitudinis opinionem ascendimus, evangelizantes rectæ fidei bona, dicentes:

4. 481a Credimus in Patrem et Filium et Spiritum sanctum, quæ sancta Trinitas est, increata, sempiterna, inconfusa, indivisa, consubstantialis, quæ in una deitate et regno et dominatione, in tribus personis seu hypostasibus et proprietatibus, adoretur ac conglorificetur. Proprietatem enim cum dico, Patrem cogito Patrem, et Filium Filium, et Spiritum sanctum Spiritum sanctum. Nam proprietates non convertuntur. Non enim Pater esse potest Filius, aut Filius Pater, vel Spiritus sanctus esse Pater aut Filius: sed sicut dicebam, Pater Pater est, et Filius Filius, ac Spiritus sanctus D Spiritus sanctus. Non erat unquam quando non erat Pater, et non erat quando non erat Filius, nec erat aliquando quando non erat Spiritus sanctus. Propterea incomprehensa est, tum Unigeniti generatio (seu nativitas) tum Spiritus sancti processio. Patrem adoras? In eo adoratur Filius et Spiritus sanctus. Adoras Filium? In ipso et Patrem adoras et Spiritum sanctum. Adoras Spiritum sanctum? In ipso adoras et Patrem et Filium: non quod confundantur personæ, sed quod eadem et incommutabilis perque omnia similis substantia existat, sic intelligis. Nam cum sit una natura et substantia ac deitas, una quoque adoratio est san-

et consubstantialis Trinitatis. Quod enimvero A Pater et Filius et Spiritus sanctus nominantur et sunt, tria nimirum ad substantiam quod spectat per omnia æqualia; attribuitque Patri principium divina Scriptura, jam quoque Filius Patris beneplacito cuncta creavit, et Spiritus sanctus omnia perfecit. Est igitur Deus Pater, Deus Filius, Deus Spiritus sanctus. Non tamen quia Deus et Deus, et Deus, tres deos licet dicere: sed dum tres personas animo cogitas, ac unamquamque personam confiteris, unum Deum vocas, quod una eandemque natura et divinitas et substantia et coæternitas. Quæ causa est, cur et singulariter collaudemus et adoremus sanctam Trinitatem.

5. Et hoc novimus atque credimus, Dei Filium ex Patre genitum esse, arcana nec verbis explicabili ratione, intemperate, incorporee, ante omnia secula. Ipse igitur Dei Filius, lumen de lumine, Deus verus de Deo vero ac Patre, propensa Patris voluntate incarnatus est in castissima et a Spiritu sancto eximie sanctificata Virgine sancta Maria, proprie ac vero Dei Genitricæ. Ac sicut ipsius Filii a Patre generatio incomprehensa est et inexplicabilis, eamque ob rem ipsam fide ac silentio veneramur ac collaudamus; sic et ejusdem Filii Dei ex Matre et Virgine in carne nativitas ineffabilis et inenarrabilis est. Ac quo id modo, accipe.

6. Igitur unigenitus Dei Filius, ipse ante sæcula ex Patre genitus, incircumscriptus est; inque supernis et inferis est, et cuncta in manu habet⁷, et in eo consistunt omnia, et implet omnia⁸, et super omnia eminet, estque supra omnes cælos, et intuetur abyssos⁹; nec est creatura quæ non sit manifesta in oculis ejus¹⁰. In angelis est: totus in supernis, totus ubique est. Ipse igitur Dei Filius talis ac tantus, ipse nulla quantitate ac mole, cum omnia possit, etiam homo fieri potuit: vereque incarnatus ac factus homo de Spiritu sancto et Maria Virgine, in cœlis esse non destitit, et in terris ipse totus incarnatus existit. Quis ergo eloquiaut prorsus enarrare mysterium possit? Quod enimvero pro naturæ humanæ tenuitate divina Scriptura pauca quæ uni tribuit verba, quibus mens gustum as... qui possit ac frui, silentioque stupere ac adorare divinum Mysterium.

7. Itaque Dei Filius, qui nullo capi potest, in sanctam Virginem introivit, exque ejus carnis natura assumpsit, suæque deitatis personæ univit, carnem nobis consubstantialem, anima sensuque mentis præditam, qua solus ipse novit ratione. Jam enim dixi, nec mente assequi licere, nec sermone exprimere, ac neque exquirendas homini physicas rationes rei, quæ impervestigabilis et inscrutabilis est Copulata igitur sibi, quæ ex

ἀγίας καὶ ὁμοουσίου Τριᾶδος. Ἄλλ' ἐπειδὴ Πατὴρ καὶ Υἱὸς καὶ ἅγιον Πνεῦμα ὀνομάζονται καὶ εἰσι, τῇ μὲν οὐσίᾳ κατὰ πάντα ἴσα τὰ τρία· ἀπέδωκε δὲ ἡ θεόπνευστος Γραφὴ τὴν ἀρχὴν τῷ Πατρὶ, καὶ λοιπὸν τῇ τοῦ Πατρὸς εὐδοκίᾳ καὶ ὁ Υἱὸς τὰ πάντα ἐποίησε, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τὰ πάντα ἐταλίσκει ὁρῶν. Ἔστιν οὖν Θεὸς ὁ Πατὴρ, Θεὸς ὁ Υἱὸς, Θεὸς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. Ἄλλ' ἐπειδὴ Θεὸς καὶ Θεὸς καὶ Θεὸς, οὐ δύνασαι εἰπεῖν· Τρεῖς Θεοί· ἀλλὰ τὰ τρία πρόσωπα ἐνθυμούμενος, ἕκαστον πρόσωπον ὁμολογῶν, Εἰς Θεὸν, λέγεις, διὰ τὸ ἐν καὶ τὸ ταυτεῖν τῆς φύσεως καὶ τῆς θεότητος καὶ τῆς οὐσίας καὶ τῆς συναϊδιότητος. Αἰὶ καὶ ἐνικῶς δοξάζομεν καὶ προσκυνούμεν τὴν ἁγίαν Τριᾶδα.

ε'. Ἐμάθομεν καὶ πιστεύομεν ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐγεννήθη ἐκ τοῦ Πατρὸς, ἀρρήτως, ἀχρόνως, ἀσωμάτως, πρὸ πάντων τῶν αἰώνων. Αὐτὸς οὖν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, τὸ φῶς ἐκ τοῦ φωτός, ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἐκ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, τῇ εὐδοκίᾳ τοῦ Πατρὸς ἐσαρκώθη ἐν τῇ πανάγῃ καὶ ὑπὲρ Πνεύματος ἁγίου καθαγιαζομένη Παρθένῳ τῇ ἁγίᾳ Μαρίᾳ, τῇ κυρίῳ καὶ κατὰ ἀλήθειαν Θεοτόκῳ. Καὶ ὡς περ ἡ ἐκ τοῦ Πατρὸς γέννησις αὐτοῦ τοῦ Υἱοῦ ἀκατάληπτος· τίς ἐστι καὶ ἀνεμφηνεύτος, καὶ διὰ τοῦτο πίστει καὶ σιωπῇ προσκυνούμεν καὶ δοξάζομεν· οὕτως τοῦ αὐτοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἐκ τῆς μητρὸς καὶ Παρθένου ἐνσαρκὸς γέννησις, ἀφραστός ἐστι καὶ ἀνεκδιήγητος. Καὶ μάθε πῶς.

ς'. Ὁ οὖν μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ πρὸ πάντων τῶν αἰώνων ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθεὶς, ἀπερίγραφός ἐστι, καὶ ἄνω ἐστὶ καὶ κάτω, καὶ τὰ πάντα ἐν χειρὶ ἔχει, καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκε, καὶ τὰ πάντα πληροί, καὶ ὑπὲρ τὰ πάντα ὑπερῃεστίν, καὶ ὑπεράνω πάντων οὐρανῶν ἐστὶ, καὶ τῶν ἀόυστων καθορᾷ· καὶ οὐκ ἐστὶ κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ. Ἐν ἀγγέλοις ἐστὶν· ὅλος ἄνω ἐστὶ· ὅλος πανταχοῦ ἐστίν. Αὐτὸς οὖν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ τοιοῦτος καὶ τηλικούτος, ὁ ἀπῆλικος καὶ ἀμεγέθης, ἐπειδὴ πάντα δύναται, ἰδυνήθη καὶ ἄνθρωπος γενέσθαι· καὶ κατ' ἀλήθειαν σαρκωθείς καὶ ἐνανθρωπήσας ἐκ Σπύματος ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου, ἄνω οὐκ ἔλειψε, καὶ κάτω σαρκωθείς ὁ αὐτὸς ὅλος. Οὐκ οὖν τίς δύναται φράσαι ἢ ὅλως διηγήσασθαι τὸ μυστήριον; Πλὴν ὅτι πρὸς τὴν εὐτάλειαν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἔδωκεν ἡ θεία Γραφὴ ὀλίγα τινα ῥήματα, δι' ὧν ὁ νοῦς ἐν ἀπολαύσει δυνήσεται γενέσθαι, καὶ ἀφθέγκτως ἐκπλαγῆναι καὶ προσκυνεῖν τὸ θεῖον μυστήριον.

[P. 307] ζ'. Ὁ οὖν Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ ἀχώρητος εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἁγίαν Παρθένον, καὶ ἐπαλάβετο ἐκ τῆς φύσεως τῆς σαρκὸς αὐτῆς, καὶ ἤνωσε τῇ ἰδίᾳ τῆς θεότητος ὑποστάσει σάρκα τὴν ἡμῖν, ὁμοούσιον, ἐμψυχόν τε καὶ ἐννοον, ὡς αὐτὸς μόνος οἶδε. Προεῖπον γάρ, ὅτι οὔτε νοῦς καταλαβεῖται ἰσχύει, οὔτε λόγος παραστήσεται δύναται, οὔτε ὁρεῖται ἀνθρώπου φησιολογεῖν τὸ ἀνεξιχνίαστον [τε] καὶ ἀνεξερεύνητον πρᾶγμα. Ἐνώσας οὖν αὐτῇ τὴν ἐξ αὐτῆς ληφθεῖ-

⁷ Psal. xciv, 6. ⁸ Coloss. i, 17. ⁹ Jer. xxiii, 24. ¹⁰ Dan. iii, 55; Hebr. iv, 13.

σαν φύσιν, ἡβῆει ὁ ἀναυξήτης Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τῇ ἰδίᾳ σαρκί, ἐψυχωμένη ψυχῇ λογικῇ τε καὶ νοερᾷ· καὶ μὴ τραπεὶς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὅπερ ἦν, ἐγένετο βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς Μητρός· καὶ ἀπειλέυσθη ἔνσωσις ἀδιάρετος καὶ ἀσύγχυτος θεότητος τε καὶ ἀνθρωπότητος. Καὶ ἰδοὺ ὁ ἀσώματος καὶ ἀψήλαφτος, σεσωμάτωται καὶ ψιλαφᾷται· καὶ ὁ πρὸ πάντων τῶν αἰώνων ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθεὶς, ἰδοὺ αὐτὸς καὶ ἐκ τῆς ἁγίας Παρθένου σεσαρκωμένος γεννᾶται. Καὶ ὁ τῶν κόλπων τῶν Πατρικῶν μὴ χωρισθεὶς, καὶ τὰ σύμπαντα τῇ δυνάμει τῆς θεότητος συνέχων, καὶ τῶν πάντων τῇ παντοκρατορικῇ δυνάμει περιδρατόμενος, ὁ αὐτὸς ἐνανθρωπήσας ἐκ τῆς ἁγίας Παρθένου καὶ γεννηθεὶς, κεῖται ἐν φάτνῃ παιδίον ἐσπαργανωμένον, τῆς ἁγίας Παρθένου παρθένου μεινάσας. Τὰ γὰρ θεῖα τοιαῦτά ἐστι. Ὡς περ γὰρ ἡ ἔνσωσις τῆς σαρκὸς καὶ τῆς θεότητος ἀνεξερευνήτος, οὕτως καὶ ἡ γέννησις. Ἐδυνήθη γὰρ ὁ θεὸς Ἀδὸς ὁ παντοδύναμος κατὰ ἀλήθειαν σαρκωθῆναι καὶ ἐνανθρωπήσαι ἐν τῇ Δεσποίνῃ καὶ γεννηθῆναι ἐξ αὐτῆς, καὶ τὴν παρθενίαν ἐσφραγισμένην διαφυλάξει· ὥς περ οὖν ἀμείλει καὶ τῶν θυρῶν κακλισμένων ἔσται ἐν μέσῳ τῶν μαθητῶν.

ἦ. Διὰ τοῦτο ἡ ἁγία καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία πάντα εὐπειθῶς τὰ θεῖα ἀποδέχεται, πάντα πιστῶς, πάντα ἀπολυπραγμόνως σέβει καὶ προσκυνεῖ καὶ τιμᾷ. Αὐτὸς οὖν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ ἀληθινὸς Θεός, διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν παιδίον γεννηθεὶς, αὖξιν λέγεται τῇ ἰδίᾳ σαρκί, τὰ ἡμέτερα οἰκειούμενος ἀδιάβλητα πάθη· καὶ προκόπτειν σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ διὰ τὴν κατὰ μέρος ἀνάδειξιν, ὅπως δείξῃ κυρίως καὶ κατὰ ἀλήθειαν εἶναι τὴν ἐνανθρώπυσιν. Καὶ κοπιᾷ λέγεται, καὶ παινῆν καὶ διψῆν, καὶ τοῖς ἀνθρώποις συναναστραφῆναι, διδάσκει καὶ φωτίζει πάντα ἀνθρώπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. Αὐτὸς γὰρ ἔσται τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν.

Θ'. Λοκὸν δὲ διὰ τὴν ἀμετρον αὐτοῦ φιλανθρωπίαν, καὶ ἔπαθε τῇ ἰδίᾳ σαρκί. Αὐτὸς γὰρ ὁ Κύριος τῆς δόξης ὑπὲρ ἡμῶν ἐσταυρώθη καὶ [P. 308] πάσχει ἀληθῶς. Πάσχει γὰρ οὐ τῇ θεότητι, ἀλλὰ τῇ ἀδιάρετῳ συναφείᾳ αὐτῷ ἰδίᾳ σαρκί ἐψυχωμένη, καὶ ἀποδυνάσκει· τῆς ψυχῆς δηλώνει χωρισθείσης τοῦ σώματος. Ἦ γὰρ θεότης, ἀδιάρετος καὶ ἀσύγχυτος, καὶ τῇ ψυχῇ ἡνωμένη ἦν καὶ τῷ σώματι. Κατῆλθεν οὖν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τῇ ἰδίᾳ ψυχῇ πρὸς τὰς τῶν ἁγίων ψυχάς, καὶ πάλιν ἀνέστη, τῆς ψυχῆς ἐνωθείσης τῷ σώματι. Ἀνέστη οὖν ὁ αὐτὸς μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τῇ ἰδίᾳ δυνάμει· Ἐξουσίαν γὰρ ἔχω, φησὶ, τὴν ψυχὴν μου θείναι, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν.

Ι'. Ἀναστὰς τοίνυν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐκ νεκρῶν, τῇ ἰδίᾳ ἐνανθρωπήσει ἀνελήφθη εἰς τοὺς οὐρανοὺς· ὁ δὲ πρὶν ἀσώματος, νῦν ὁ αὐτὸς σεσαρκωμένος. Ὁ δὲ πρὶν ἀπλούς, νῦν ὁ αὐτὸς σύνθετος, Θεὸς ὁμοῦ καὶ ὁ ἄνθρωπος. Μένει γὰρ ἐν αὐτῷ καὶ ἡ φύσις τῆς

illa sumptisset, natura, crescebat Dei Filius carne propria, anima utente ratione et mente prædita, in quem nulla cadant crementa : nihilque Dei Filius mutatus ab eo quod erat, in Matris utero infans factus est ; perfectaue indivisa et inconfusa deitatis ac humanitatis unio facta est. Et ecce, qui incorporeus est, nec tangi potest, corporatus est ac contrectatur : et qui ex Patre ante sæcula genitus erat, ecce is ipse ex sancta Virgine incarnatus nascitur. Quique adeo paterno sinu non excessit, cunctaque deitatis potentia continet, atque omnium conservatrice virtute omnia complectitur astringitque, ipse ex sancta Virgine factus homo ac natus, in præsepi infans paumis involutus jacet, sancta Virgine virgine permanente. Sicut enim unio carnis et deitatis inscrutabilis est, sic et nativitas ac partus. Potuit enim Dei Verbum omnipotens vere incarnari ac homo fieri in Domina, exque illa nasci, ac virginitatis signacula inconcussa servare : quemadmodum nique clausis januis stetit in medio discipulorum ¹¹.

481 8. Quamobrem sancta et apostolica Ecclesia cuncta divina, proba recipit credulitate ; cuncta fide, cuncta nulla curiositate veneratur, adoratque et colit. Ipse igitur Dei Filius verus Deus, propter nostram salutem puerulus effectus, crescere dicitur sua carne ¹², qui videlicet inculpatos nostros affectus ac passiones in se receperit. *Proficiebat quoque sapientia et ætate* ¹³, iniecir quod hæc paulatim exhibebat, ut se proprie ac vere hominem factum ostenderet. Fessus quoque esse dicitur ¹⁴ et esurire et sitire ¹⁵, et conversatus esse enim hominibus ¹⁶, docens et illuminans omnem hominem venientem in mundum ¹⁷, quippe qui ipse lux vera existeret ¹⁸.

9. Postremo autem propter immensam bonitatem suam, etiam carnis propria passus est ¹⁹. Ipse enim Dominus gloriæ pro nobis vere cruci affixus et passus est. Patitur enim non deitate, sed animata carne sua sibi indivise unita, ac moritur ; anima scilicet separata a corpore. Deitas namque indivisa et inconfusa, tum animæ, tum corpori copulata erat. Descendit igitur Filius Dei sua anima et sanctorum animas, ac rursus resurrexit, anima unita corpori. Surrexit vero ipse unigenitus Dei Filius propria virtute ; *Potestatem enim habeo*, inquit, *ponendi animam meam, et potestatem habeo iterum sumendi eam* ²⁰.

10. Resurgens igitur ex mortuis Dei Filius, ea ratione qua homo exstitit, in cælos receptus est ; qui ante carnis expers erat, nunc idem carnem indutus : qui ante simplex, nunc idem compositus, Deus simul et homo. Manet enim in ipso nata

¹¹ Joan. ix, 19. ¹² Luc. ii, 40. ¹³ Luc. ii, 52. ¹⁴ Joan. iv, 6. ¹⁵ Bar. iii, 38. ¹⁶ Joan. i, 9. ¹⁷ I Cor. ii, 8. ¹⁸ Joan. x, 18.

deitatis : at qui antea simplex et unus ex sancta Trinitate erat, nunc quoque idem unus est ex sancta Trinitate incarnatus ac homo factus. Ac quem celestes omnes virtutes videre non poterant (adorandæ enim Trinitatis deitatem nemo videre potest ¹¹) nunc unum e sancta Trinitate unigenitum Dei Filium, conspicua hominis specie vident, qui incircumscriptionem ejus deitatem intelligant. Hoc enim est quod ait beatus Paulus : *Apparuit angelis* ¹². Assumpsit igitur quod non habebat, habetque (nostram scilicet naturam) in sæcula sæculorum. Rursumque venturus est cum gloria iudicatum vivos et mortuos ¹³; id est, justos et peccatores : atque alios quidem iudicatum, pro eo ac dicat iustificatum, propter bona ipsorum opera ; alios vero condemnatum, ob illorum incredulitatem ac malitiæ ipsorum opera.

11. Docet nos symbolum ut et in unam sanctam catholicam et apostolicam Dei Ecclesiam credamus. Non potest Ecclesia catholica (i. universalis) solum esse apostolica. Omnipotens enim virtus capitis, quod est Christus, universo mundo per apostolos salutem potuit afferre. Est igitur sancta Dei Ecclesia, sanctorum, qui a sæculo fuere, Patrum cætus, patriarcharum, prophetarum, apostolorum, evangelistarum, martyrum, quibus una animi consensione credentes, omnes gentes adjunctæ sunt. Videbant enim ex omni gente quæ sub cælo est, ejusdem Christianæ fidei rationibus obstrictos esse. Neque enim aliter fiat, ut omnis generis hominum multitudo innumerabiliumque linguarum collectio, in unam verissimæ fidei sensum conveniat, quam divini Spiritus numine atque afflatu. Rursusnamque dico, idcirco catholica (universalis scilicet) est atque vocatur Ecclesia, quod monstrosæ, studiisque ac indole scissæ atque agrestes, innumerabiliumque linguarum universæ terræ gentes, in unam pacificam et salutarem fidem Deique notitiam ac pietatem altiore sensu consentiant.

12. Credimus igitur in unam sanctam catholicam et apostolicam Dei Ecclesiam, in qua fidei rudimentis instituti sumus : acimusque Patrem et Filium et Spiritum sanctum, ac baptizamus in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti : salutare quoque corpus et sanguinem sumimus Filii Dei, qui propter nos beneplacito Patris homo factus est, et pro nobis mortuus est : divinaque et Evangelica ejus mandata docemur servare ; divinasque Scripturas Veteris ac Novi Testamenti, certa veritate recipere ; quibus animum sedulo adhibentes, ad nostram aliorumque utilitatem, fidei bonæque conscientiæ argumentum meremur facere.

13. Jam vero, qui hæc fide riteque scrutati sunt, sancti Patres nostri ac veritatis doctores, docuerunt nos, quonam modo colenda sunt ac adoranda salutaria signa fidei ac pignora ; Christi

θεότητος. Καὶ ὁ τὸ πρὶν ἀπλῶς ὢν καὶ εἰς τῆς ἁγίας Τριάδος, καὶ νῦν ὁ αὐτὸς εἰς ἐστὶ τῆς ἁγίας Τριάδος σεσαρκωμένος ἐνανθρωπήσας. Καὶ ὅνπερ οὐκ ἠδύναντο πᾶσαι αἱ οὐράνιαι δυνάμεις· θεωρῆσαι (θεότῃτα γὰρ τῆς προσκυνητῆς Τριάδος ἰδεῖν οὐδεὶς δύναται), νῦν τὸν ἐνα· τῆς ἁγίας Τριάδος τὸν μονογενῆ Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, βλέπουσι κατὰ τὸν φαινόμενον ἀνθρώπον, ἐννοοῦντες τὸ ἀπερίγραφον τῆς αὐτοῦ θεότητος. Τοῦτο γὰρ ἐστὶν ὃ εἶπεν ὁ μακάριος Παῦλος· "Ὁρῶντες ἀγγέλοις. Προσελάβετο τοῖνυν ὃ οὐκ εἶχε, καὶ ἔχει, λέγων δὴ τὴν ἡμετέραν φύσιν, εἰς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Καὶ πάλιν ἐρχόμενον μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς, ἥτοι δικαίους καὶ ἁμαρτωλούς· τοὺς μὲν κρῖναι, ἀντὶ τοῦ δικαιοῦσαι, διὰ τὰ καλὰ αὐτῶν ἔργα· τοὺς δὲ κατακρῖναι, διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ τὰς τῆς κακίας αὐτῶν πράξεις.

14. Διδάσκει ἡμᾶς τὸ Σύμβολον πιστεύειν καὶ εἰς μίαν ἁγίαν καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαν. Οὐ δύναται Ἐκκλησία ἡ καθολικὴ, μόνον ὑπάρχειν ἀποστολική. Ἡ γὰρ παντοδύναμος ἐξουσία τῆς κεφαλῆς, ἥτις ἐστὶν ὁ Χριστός, ἴσχυσε διὰ τῶν ἀποστόλων τὸν καθόλου κόσμον αἰῶσαι. Ἔστιν οὖν ἡ ἁγία τοῦ Θεοῦ καθολικὴ Ἐκκλησία, τὸ σύστημα τῶν ἀπ' αἰῶνος ἁγίων Πατέρων, πατριαρχῶν, πρεσβυτέρων, ἀποστόλων, εὐαγγελιστῶν, μαρτύρων, οἷς προσετέθη, πιστεύσαντες ὁμοθυμαδόν. Πάντα τὰ ἔθνη. Ἐθεώρουν γὰρ, ὅτι ἐκ παντὸς γένους τῶν ὁπλ. τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν αὐτῶν τῶν Χριστιανῶν πίστιν ἔχουσιν. Ἄνευ γὰρ τοῦ ἁγίου Πνεύματος οὐ δύναται πάνδημον καὶ μυριόγλωσσον ἄθροισμα εἰς ἓν φρόνημα τῆς ἀληθεστάτης πίστεως ἔλθειν. Πάλιν γὰρ λέγω, ὅτι καθολικὴ παρὰ τοῦτο ἐστὶ τε καὶ λέγεται, διὰ τὸ ἀλλόκοτα [P. 309] καὶ πολυσχιδῆ καὶ ἀγρία πάσης τῆς ὑψηλοῦ μυριόγλωσσά τε ἔθνη, εἰς μίαν εἰρηνικὴν καὶ σωτήριον πίστιν τε καὶ θεογνωσίαν εἶναι.

15. Πιστεύομεν τοιγαροῦν εἰς μίαν ἁγίαν καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαν, ἐν ἣ μαθητευθῆναι ἐν τῇ κατηχήσει. Καὶ γινώσκομεν Πατέρα καὶ Υἱὸν καὶ ἅγιον Πνεῦμα. Καὶ βαπτίζομεθα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος· καὶ μεταλαμβάνειν τοῦ σωτηρίου σώματος καὶ αἵματος τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ δι' ἡμᾶς τῇ τοῦ Πατρὸς εὐδοκίᾳ ἐνανθρωπήσαντος, καὶ ἀποθανόντος ὑπὲρ ἡμῶν· διδάσκεισθαι δὲ καὶ πράττειν τὰς θείας αὐτοῦ καὶ εὐαγγελικὰς ἐντολὰς· παραλαμβάνειν τε ἀσφαλῶς θεοπνεύστους Γραφὰς τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης, δι' ὧν ἀεὶ αὖξιν εἰς πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνελθῶσιν, ὃ ἐπιμελῶς προσέχων αὐτ. ἑς καταξιοῦται πρὸς τὸ εἶναυτο καὶ ἄλλων ὠφέλειαν.

16. Λοιπὸν ταῦτα οἱ πιστῶς καὶ ὀρθῶς ἐρευνήσαντες, οἱ ἅγιοι ἡμῶν Πατέρες καὶ τῆς εὐσεβείας διδάσκαλοι, ἐδίδαξαν ἡμᾶς τῷ πολὺ τρόπῳ ὑφελθόντων σέβειν καὶ προσκυνεῖν τὰ σωτήρια σύμβολα τῆς πί-

¹¹ Joan. 1, 18. ¹² I Tim. III, 13. ¹³ II Tim. IV, 1.

εταως· τον σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ, διὰ τὸν ἐν αὐτῷ A
προσηλωθέντα Σωτῆρα, ὡς δι' αὐτοῦ ἡμῖν λύτρωσιν
χαρισσάμενον, καὶ τῆς ἐκ τοῦ ξύλου κατάρτας ἐλευθε-
ρώσαντος. Τὸ δὲ θυσιάζειν, ὡς τὸ Κυριακὸν καὶ
ἀχραντὸν μυστήριον. Τὴν δὲ προσφοράν, ὡς τὸ σῶμα
τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ
καὶ Σωτῆρος τῶν ἡμετέρων ψυχῶν. Τὰ δὲ Εὐαγγέλια,
ὡς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ Λόγου λαληθέντα καὶ πρα-
χθέντα. Τὰς δὲ εἰκόνας, τὴν μὲν τοῦ Κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ἀχράντου καὶ πανασπίου
αὐτοῦ Μητρός καὶ Θεοτόκου Μαρίας· ὅταν ἴδω, εὐθέως
καὶ παρὰ τὰ τὸν νοῦν ἀνάγω εἰς τὴν ἀκραν αὐτοῦ
πρὸς ἡμᾶς πτωχείαν καὶ συγκατάθεσιν, ὅτι Θεὸς
ὢν μορφήν δούλου ἀνέλαβε, καὶ τὴν οἰκείαν δούλην
Μητέρα ἐποίησε· καὶ ὑπ' αὐτῆς ὡς νήπιος ἐβαστά-
ζετο, καὶ ἐκ παρθενικῶν μαζῶν γάλα ἐθήλασε· καὶ
B
λοιπὸν τὸ αἰσθητὸν ὅμοιον πρὸς τὴν εἰκόνα ἀτενὺς
βλέπων, τὸ νοητὸν τῆς καρδίας ὅμοιον σὺν τῷ νῷ εἰς
τὸ μυστήριον τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας ἀκοντίζω, καὶ
περὶ τῶν ἀσυγγνώστων καὶ πολλῶν μου ἁμαρτημά-
των δέομαι τὴν ἀγαθότητα καὶ εὐσπλαγχτίαν αὐτοῦ,
λέγων, Δόξα σοι, ὁ Θεός, ὁ Σωτὴρ μου, ἐλέησόν
με τὸν ἁμαρτωλόν, καὶ συγχώρησον τὰς πολλὰς
μου ἁμαρτίας, ὁ δι' ἐμὲ τὸ κατ' ἐμὲ φορέσας δίχα
μόνης τῆς ἁμαρτίας.

13. Ὅταν δὲ τῆς Θεοτόκου Παρθένου Μαρίας τὴν
εἰκόνα θεάσωμαι, εὐθέως λέγω· Ἀχραντε Θεοτόκε
Μήτηρ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ, πρέσβευε τὸν Υἱόν σου
καὶ Θεόν μου, ὅπως ἐλεήσῃ με τῇ αὐτοῦ ἀγαθό-
τητι [P. 310] καὶ εὐσπλαγχτίᾳ. Πολλὰ γὰρ ἰσχύει
C
δέησις Μητρός πρὸς εὐμένειαν Δεσπότου. Μὴ
παρὶθης ἁμαρτωλῶν ἱκεσίαν, ἢ πύνησενος, ὅτι
ἐλεήμων ἐστὶ καὶ σώζειν θυγάτηρ, ὁ καὶ παθεῖν
ὑπὲρ ἡμῶν καταδεξάμενος.

14. Ὅταν δὲ ἴδω εἰκόνα ἀποστόλου ἢ μάρτυρος,
ἢ τινος τῶν ἁγίων, ἱστορίαν τῶν παθημάτων αὐτῶν,
ὢν διὰ Χριστὸν ὑπέμειναν γενναίως, λέγω· Δόξα
σοι, ὁ Θεός τοῦδε ἀποστόλου ἢ τοῦδε τοῦ ἁγίου.
Καὶ ταῦτα οὕτως λέγων, εἰς Θεὸν τὴν δόξαν ἀνα-
πέμπω. Ταῦτα οὕτως παρελάβομεν ἐκ τῶν ἁγίων
Πατέρων, ὧν καὶ τὰ ὀνόματα καὶ τοὺς λόγους ἐν τῷ
τεύχει παρασημειωσάμεθα Θεοῦ βουλῇ καὶ προ-
νοίᾳ.

15. Ὑμεῖς δὲ οἱ νεοκρήρυες καὶ κενοὶ θεολόγοι,
ὕμεις οἱ τυγχόντες τὸ κήρυγμα τῶν ἁγίων ἀποστό-
λων, καὶ τῶν αὐτῶν διαδόχων καὶ μαθητῶν, ἡμετέ-
ρων δὲ Πατέρων καὶ διδασκάλων, καθὼς αὐτοὶ ἡμῖν
παραδεδώκασι ἀπὸ τοῦ Κυριακοῦ πάθους καὶ τῆς
σωτηρίου ἀναστάσεως μέχρι τῆς παρούσης ἡμετέ-
ρας ὁδοῦς, ἐπὶ ἐπακοῦσιν· λέγουσιν εἶναι· καὶ
ἐκτετε καὶ ἕως μέχρι καὶ νῦν αἱ σεβάσμιαι εἰκόνας
ἦσαν καὶ εἰσὶν ὑπὸ τῶν πιστῶν, ὡς προσέμπομεν,
προσκυνούμεναι, ἐδείξατε ὅτι τὰ ἐπακοῦσιν ταῦτα
ἐπὶ τῇ καθολικῇ καὶ ἀποστολικῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ οἱ
διδάσκαλοι καὶ οἱ ποιμένες αὐτῆς ἐπλανώντο· καὶ
ὁμῖν τοῖς νεοκρήρυξιν ἀπεκαλύφθη ἡ ἀλήθεια τῆς
πίστεως. Ἐξ ὅτου γὰρ τὴν ἐραυναν ταύτην ἡρξα-
σθε ποιῆσαι, εἰσὶν ἐπὶ πλείον ἢ ἔλασσον με'. Ἀπὸ
γὰρ ἐννάτης ἐπινεμήσεως ἡρξασθε τῇ ἀληθείᾳ ἀν-

cruz, propter Salvatorem in ea confixum, ut qui
per eam redemptionem nobis largitus sit, et a ma-
ledictio, quod ex ligno est, nos liberaverit. Altare
vero, ut Dominicum ac intemeratum monumen-
tum. Oblatio, ut corpus Domini nostri Jesu Chri-
sti veri Dei et Salvatoris animarum nostrarum.
Evangelia, ut ipsius Dei Verbi ore prolata atque
illius opere præstita. Imagines vero, Domini nostri
Jesu Christi, ejusque intemeratæ omnisque labis
puræ Matris ac Dei Genitricis Mariæ cum video,
confestim nullaue mora, in summam ejus propter
nos egestatem ac demissionem, mente sublimis fe-
ror, quod Deus cum esset, formam servi assump-
serit, ancillamque suam Matrem effecerit : quod-
que ab ea ut infans gestatus sit, exque virginalibus
uberibus lac suxerit ; relictoque sensili oculo in
B
imaginem intento, spiritalem cordis cum mente
oculum in divinæ in carne dispensationis myste-
rium conjicio, ac pro multis meis delictis, et quæ
veniam non mereantur, ipsius bonitatem ac mis-
ericordiam exoro, diceus : Gloria tibi, Deus, Salva-
tor, miserere mei peccatoris, multisque meis delictis
veniam præbe, qui propter me meam ipse naturam,
uno duntaxat peccato excepto, gestaveris.

14. Cum sanctæ Dei Genitricis Virginis Mariæ
imaginem conspexero, statim dico : Intemerata
Dei Genitrix Christi Dei Mater, intercede ad Filium
tuum et Deum meum, ut sua bonitate ac misericor-
dia mei misereatur. Multum enim valet Matris de-
C
precatio erga Domini clementiam. Ne, venerabilis-
sima, peccatorum supplicationem despereris, quia
misericors est et potens salvare, qui et pro nobis pati
morique sustinuit.

15. Cum autem apostoli aut martyris, vel cu-
juspian sanctorum imaginem videro, eorum vide-
licet historiam continentem, quæ illi propter Chri-
stum fortiter sustinere, dico : Gloria tibi, Deus
apostoli hujus aut hujus sancti. Dumque hæc ita
dico, in Deum gloriam refero. Hæc ita acceperimus a
sanctis Patribus, quorum et nomina et libros ser-
monesque Dei voluntate et providentia in libro an-
notabimus.

16. Vos autem novi præcones ac vani theologi,
D
vos qui sanctorum apostolorum, eorumque suc-
cessorum ac discipulorum, Patrumque nostrorum
atque doctorum nacti prædicationem estis, quem-
admodum ipsi a Dominica passione ac salutaris
resurrectione, ad præsentem usque octavam indi-
ctionem (qua septingenti. quadraginta quinque anni
haberi feruntur) nobis tradidere : exindeque et ad
hanc usque diem venerabiles imagines a fidelibus
cultum pie habuerunt, habentque : Vos, inquam,
per annos illos septingentos, errore versatam Ec-
clesiam catholicam et apostolicam ejusque docto-
res atque pastores, vobisque novis præconibus
fidei veritatem manifestam esse, ostendistis. Sunt
enim anni quadraginta quinque plus minus, ex
quo scrutinium hoc institulistis. A nona enim indi-

ctione cœpistis veritati obsistere ac scrutari, qua demum ratione everteretis, quæ, ut evertantur, fieri non potest; idcirco nimirum, quod sancti Patres nostri, supra veritatis petram ædificaverunt, *nec portæ inferi adversus eam prævalébunt*²⁴; iniqua scilicet perversaque hæreticorum ora. Increduli Patribus fuistis, et baptismati quod ab eis accepistis, nec ipsorum fidem ac sermones suscepistis. Palam ostendistis quorum discipuli ac successores sitis, eorum nimirum qui cum Anna. et Caïpha ad Pilatum dicunt: *Nos regem non habemus, nisi Cæsarem*²⁵, tametsi ovīs vellus præferatis, et pastoris tunicam induti estis²⁶. Quemadmodum enim illi Salvatorem negaverunt ante faciem Pontii Pilati, eumque cruci affigentes perdidērunt; ipse vero divina sua virtute resurrexit, ascenditque in cœlum, et sedet in dextera maiestatis Dei ac Patris: quod enim pro nobis carne mortuus est, semel mortuus est²⁷: mors illi ultra non prævalet, tametsi vos factiosi homines atque rixosi adversum nos contenditis: simili vos quoque ratione, quod Salvatorem non valeatis denuo in crucem agere, in ejus in carne dispensationis effigies ac monumenta, unaque ejus secundum carnem Parentis, sanctorumque ipsius discipulorum et apostolorum virus omne ac malitiam ostendistis. Igne enim innumerabilibusque machinis adversus sacras imagines abusi estis; existimantes eorum vos prorsus abolituros memoriam, dum adversus ipsorum liguras iisque posita monumenta vecordia insanitis. Enimvero hæc ipsa dum agitis, adversus vosmetipsos justī Dei judicii, ejusque longæ ac multæ patientiæ et bonitatis, gladium acutis. Quamobrem obsecro vos, ut a vobis inanem doctrinam procul abjiciatis, vosque ipsi pulchre reprehendatis, illorum causa quæ male gessistis. *Erigite soluta genua, et gressus rectos facite*²⁸; sanctasque Patrum voces nobiscum suscipite, unaque cum illis ac nobiscum sacris imaginibus cultum adhibete; ut communi voce gloriam offeramus Domino nostro Jesu Christo Dei Filio, cum principii experte ipsius Patre ac vivifico ejus Spiritu, nunc et semper, et in sæcula sæculorum. Amen.

τιπίντειν, καὶ ἐριυνῶν τὸ, πῶς διαστρίψετε τὰ ἀδόκτροφα. Ἐπειδὴ ἐπὶ τὴν πέτρην τῆς ἀληθείας ὥκεδόμεσαν οἱ ἅγιοι ἡμῶν Πατέρες, καὶ πύλαι ἔθουν οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς, ἅπασαι εἰς τὰ ἄδικα καὶ πονηρὰ τῶν αἰρετικῶν στόματα. Ἡπιστήσατε τοῖς Πατράσι καὶ τῷ βαπτίσματι ὃ παρ' αὐτῶν εἰλήφατε, καὶ οὐκ ἐδέξασθε αὐτῶν τὴν πίστιν καὶ τοὺς λόγους. Ἐδέξατε τρανῶς τίνων μαθηταὶ ἔστε καὶ διδάσχοι. Ὡς γὰρ ἡ ἀνκία ὑμῶν πρόβηλος γεννησομένη ἐφάνη, ὅτι ἐκείνων ἐστὶ μαθηταὶ, τῶν κραζάντων σὺν Ἀννᾷ καὶ Καϊάφᾳ πρὸς Πιλάτον, λέγουσιν· Ἡμεῖς βασιλέα οὐκ ἔχομεν, εἰ μὴ Καίσαρα, εἰ καὶ προβάτου θεοῦ ἐπέχετε καὶ ποιμὴν τοιοῦτον ἀμφιένυσθε. Ὡς γὰρ ἐκείνοι τὸν Σωτῆρα [P. 311] ἠρνήσαντο κατὰ πρόσωπον Πιλάτου, καὶ τοῦτον σταυρῷ προσπίζαντες ἀνῆλθαν· αὐτὸς δὲ τῇ θεϊκῇ αὐτοῦ δυνάμει ἀνέστη καὶ ἀνῆλθεν ἐν τοῖς ὑψίστοις καὶ ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς· ὃ γὰρ ἔπαθεν ὑπὲρ ἡμῶν σαρκί, ἔπαθεν ἐφάπαξ· θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει, καὶ ὑμεῖς φιλοπόλεμοι ὄντες πρὸς ἡμᾶς φιλονεικεῖτε· ὡσαύτως καὶ ὑμεῖς, ἐν τῷ τὸν Σωτῆρα μὴ ισχύοντες ἐκ δευτέρου σταυρῶσαι, εἰς τοὺς τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας αὐτοῦ χαρακτῆρας καὶ τὰς ὑπομνήσεις. σὺν τῇ κατὰ σάρκα αὐτοῦ Μητρὶ καὶ τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις πᾶσαν τὴν κακίαν ὑμῶν προδίδω; ἐδέξατε. Καὶ γὰρ ἐν πυρὶ καὶ ἐν μυρίαις μηχαναῖς ἐγρήσασθε κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων, νομίζοντες τὴν μνήμην αὐτῶν τελῶς ἀπαλοιφῆναι, κατὰ τῶν χαρακτῆρων τῆς χρισματοουργίας αὐτῶν ἀναμνήσεως μαινόμενοι. Ἀλλ' ὅμως καὶ ταῦτα πράττοντες, καθ' ὑμῶν αὐτῶν ἀκονάτε τὸ ξίφος τῆς δικαιοκρισίας τοῦ Θεοῦ, καὶ πολλὰς μακροθυμίας καὶ ἀγαθότητος. Δι' ὃ παρακαλῶ ὑμᾶς ἀπορρίψαι τὴν κενὴν διδασκαλίαν ὑμῶν, καὶ μέψασθε ἑαυτοῖς καλῶς, ἐφ' οἷς διαπράξασθε κακῶς. Ἀγορθώσατε τὰ παρεμμένα γόνατα τῆς ψυχῆς καὶ τροχιάς ἐρθὰς ποιήσατε. Καὶ τὰς ἁγίας φωνὰς τῶν Πατέρων σὺν ἡμῖν ὑποδέξασθε, καὶ σὺν αὐτοῖς τε καὶ ἡμῖν ταῖς ἁγίαις εἰκόσι τὸ σίβας ἀναπέμψατε, ὅπως κοινῇ τῇ φωνῇ δέξιν ἀναπέμφομεν τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ τῷ Ἰϋ τοῦ Θεοῦ, σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρὶ καὶ τῷ ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

²⁴ Matth. xvi, 18. ²⁵ Joan. xix, 15. ²⁶ Matth. vii, 15. ²⁷ Rom. vi, 10. ²⁸ Hebr. xii, 12.

ΙΩΑΝΝΟΥ

ΕΓΓΑΒΕΣΤΑΤΟΥ ΤΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΙΤΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ

ΔΙΗΓΗΣΙΣ.

JOANNIS

HIEROSOLYMITANI REVERENTISSIMI MONACHI

NARRATIO.

[P. 312] α'. Βούλομαι ἐγὼ ὁ μέτριος καὶ πάντων Ἀ
 ἔσχατος ἀποδείξαι μετὰ πάσης ἀληθείας, ἐπὶ τῆς
 παρούσης ταύτης ἁγίας ὑμῶν καὶ ιερᾶς συνόδου,
 ὅπως καὶ πότε καὶ ὅθεν ἔσχε τὴν ἀρχὴν ἡ κακίστη
 καὶ θεοσυγῆ· αὕτη τῶν Χριστιανῶν, μᾶλλον δ' εἰ-
 παῖν ἀληθέστερον κατηγορῶν " καὶ εἰκονομάχων
 αἵρεσις. Συντομίζῃ δὲ χρήσασθαι λόγου προαιρούμενος·
 διὰ χάριτος ἔκρινα καλῶς ποιήσασθαι τὴν ἐξήγησιν,
 ὡς ἂν μηδὲν με τῆς ἀληθείας λάθῃ.

β'. Τοῦ τῶν ἀθέων Ἀράβιον τεθνηκότος τυράννου
 ἦτοι συμβούλου (Σελεῖμν δὲ ἦν οὗτος τὸ ὄνομα) διεδέ-
 ξατο τούτον Οὐμάρως, ὃς ἐπιθὰς τῆς ἀρχῆς εὐθὺς
 μεταστειλόμενος ἀπίστρεψε τὸν ἀνάσκατον Μασαλ-
 μὲν ἀπὸ τῆς γῆς ταύτης, πολέμιον ὄντα δυσμενῆ, ὃς
 τῇ τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ
 Χριστοῦ χάριτι καὶ τῆς αὐτὸν τεκοῦσας ἁγίας Θεο-
 τόκου, μετ' αἰσχύνῃ πολλῇ· καὶ ἀπωλείας τοῦ οἰ-
 κείου πῦν Σαρακηνῶν στρατεύματος, ὑπέστρεψεν
 εἰς Συρίαν ἀνύσας ὧν ἠλπίζεν οὐδέν. Τελευτήσαντος
 δὲ τοῦ Οὐμάρως τούτου διαδέχεται Ἐζίδος, ἀνὴρ
 κοῦφός τις καὶ εὐπαράφορος. Ἦν δὲ τις ἐν Τίβε-
 ριάδι προηγέτης τῶν παρανόμων Ἑβραίων φαρμα-
 κόμαντις, δαιμόνων ψυχολαβῶν ὄργανον, ἐπινομα-
 ζόμενος Σαραντάπηχος, δυσμενὲς ἐχθρὸς τῆς Ἐκκλη-
 σίας τοῦ Θεοῦ, ὃς μεμαθηκὺς τὴν τοῦ κρατοῦντος
 Ἐζίδου κοῦφότητα καὶ δὴ τούτῳ προσελθὼν ὁ παμ-
 πόνηρος οὗτος Ἑβραῖος· ἐπιχειρεῖ μαντεύεσθαι τινα
 καὶ προλέγειν αὐτῷ. Ὡς οὖν ἐκ τούτων εὐπαράδε-
 κτος· ἐγέρσιν καὶ εὐπαρήσιαστος τῷ τυράννῳ,
 θέλω, ἔφη, πρωτοσύμβουλε, εὐνοίᾳ τῇ πρὸς σέ
 διακείμενος ὑποθέσθαι σοι τρόπον τινα εὐχερῶς
 καὶ ῥᾳδίως ἀρεσθῆσόμενον, δι' οὗ σοι προστεθή-
 σεται [P. 313] ζωῆς μῆκος καὶ διαμείνης χρόνους
 τριᾶκοντα ἐν τῇδὲ σου ἀρχῇ, εἴγε εἰς ἔργον ἀγά-
 γης τοὺς λόγους μου. Ὁ δὲ ἄφρων ἐκείνος τυράν-
 νος, ὁ κεπρωθεὶς τὴν νοῦν ἐπέσει μακροβιώσει· (ἦν
 γὰρ φιλοσυμφητὴς καὶ ἀχόλαστος), ἀπεκρίνατο ὅτι γε
 Ὅσα ἂν ὑποθῇς μοι, ἐτοίμως ποίω καὶ ἂν τύχω
 πρακτέου, μεγίσταις ἀμειψόμεαι τιμαῖς. Ὁ δὲ φαρ-
 μακόμαντις Ἑβραῖός φησι πρὸς αὐτόν· Κέλεισιν

Volo tenuis ego omniumque extremus, omni
 veritate, sub vestrae hujus ac sacrae synodi prae-
 sentia, demonstrare quomodo et quando quave
 occasione ortum habuerit pessima haec ac Deo exosa
 Christianorum 482 vel (ut verius dicam) ipsos
 criminantium ac iconomachorum haeresis. Cumque
 mihi propositum sit ut brevitati studeam, operae
 pretium putavi, ne quid me veritatis fugiat, ex
 charta ac scripto narrationem facere.

2. Mortuo impiorum Arabum tyranno seu sym-
 bulo cui nomen Seleiman, Umar ejus successor
 effectus est. Illic mox arrepto principatu accersitum
 Masalmanum eversorem, infensissimum hostem, ab
 hac regione avertit. Illic magni Dei et Salvatoris
 nostri Jesu Christi gratia ejusque parentis sanctae
 Dei Genitricis, ingenti probro suiue Saracenorum
 exercitus clade ac interitu, nullo peracto eorum
 quae speraverat in Syriam reversus est. Mortuo
 autem Umare succedit Esidus, homo levis, impos
 animi nec satis sani capitis. Erat vero Tiberiade
 scelestissimorum Hebraeorum praeses quidam vene-
 ficus vates, in rem animarum exitiosorum demonum
 organum, cognomento Serantapechus, Ecclesiae Dei
 hostis infensissimus. Is dominatoris Esidi levitate
 cognita, ipsumque adeo nequissimus ille adiens,
 quaedam ei vaticinari ac praedicere tentabat. Cum
 hinc igitur tyranno obrepens ejus sibi gratiam
 quaesisset auresque ipsius faciles reddidisset, Volo,
 inquit, protosymbule, qua in te affectus benevolentia
 sum, modum quemdam facile placitum nihilque
 483 gravem docere, quo tibi adjicietur longitudo
 vitae, annosque triginta integro principatu rerum
 potieris, si modo sermones meos compleveris. Ad
 haec demens ille tyrannus, longioris vitae desiderio
 mente captus (quippe libidinosus homo ac lascivus),
 facturum se quidquid praeeperit respondit: ac si-
 quidem, inquit, rei compos exstitero, honoribus maxi-
 mis justa mercede cumulabo. Ad quem veneficus
 vater Hebraeus: Jube statim nulla interposita mora,
 in omnes tuae ditionis oras ac loca communibus desti-

VARIE LECTIONES.

¹ Χριστιανοκατηγόρων margo Combef.

natis litteris, pictas omnes imagines, sive in tabellis, sive musivo opere in parietibus, sive in vasis sacris altariumque pallis, ac quaecunque talia occurrerint, in omnibus Christianorum ecclesiis aboleri penitusque disperdi, sed et quaecunque ad ornatum in foro publice in urbibus ulla similitudine posita exstarent. Satanica vero malignitate motus falsus vates adjecit quidquid denum simulacrorum suspertum exosumque exstaret, suum in nos odium stulens declarare.

γῆματι κινούμενος ὁ ψευδόμαντις προσέθηκε, πᾶν ὁμολώμα ἂν ἐφύρατον, δεῖξαι τὴν πρὸς ἡμᾶς ἐχθρὰν μηχανώμενος.

5. Miser vero tyrannus mentis levitate se illi dicto audientem præbens fidemque ipsi habens, mittens, in subjecta omni ditione sacras imagines ac reliqua simulacra abstulit. Inque eum modum per veneficum Hebræum, nulla cujusquam ratione, per omnes suas urbes ac loca ecclesias Dei ornatu spoliavit, priusquam malum ad has oras perveniret. Cumque religiosissimi homines Christiani suis ipse manibus evertere sacras imagines refugerent, Dei exosos Hebræos vilesque Arabas angariabant 484 qui in hoc missi erant Ameræi, sicque incendebant sacras imagines, domosque ecclesiarum ac parietes qua oblinebant, qua corradebant.

4. Hæc ut audivit pseudoepiscopus Nacoliæ ac sodales, sceleratos Judæos impiosque Arabas æmulati ipsi quoque gravi injuria Dei ecclesias affecerunt.

5. Dignum vero etiam arbitror vestris sacris auribus insinuare et quem finem miserabilis ille ac veneficus Hebræus nactus sit. Cum enim Ezidus hoc perpetrato haud plures duobus cum dimidio annos vitæ superstes diem obiisset atque in ignem æternum abiisset, imaginesque antiquo more erectæ pristinum honorem recepissent, indignatus ejus filius, Ulidus nomine, veneficum, tanquam qui patrem ipsius sustulisset, turpissima morte interfici præcepit, dignis falsi sui vaticinii stipendiis donatum.

ἑθδῶς πάσης ἀρεπ ἀναβολῆς καὶ ὑπερθέσεως γράψαι κατὰ πᾶσάν σου τὴν ἀρχὴν ἐγκύκλιον τὴν ἐπιστολὴν, ὥστε πᾶσαν εἰκονικὴν διασωγρῶφῃσιν, εἴτε ἐν σαρίσιν εἴτε διὰ μουσειῶν ἐν τοίχοις εἴτε ἐν σκεύεσιν ἱεροῖς καὶ ἐνδυταῖς θυσιαστηρίων καὶ ὅσα τοιαῦτα εὐρίσκεται, ἐν πάσαις ταῖς τῶν Χριστιανῶν ἐκκλησίαις ἀφανίσαι καὶ τελῶς καταλύσαι, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὅσα ἐν ταῖς ἀγοραῖς τῶν πόλεων κατὰ κόσμον εἰσὶ καὶ ἐν ἀρέκειαν οὐρανῶντες ὁμοιωτήτι. Σατανικῶς δὲ κακουργήσαντες ὁμοιωτήτι. Σατανικῶς δὲ κακουργήσαντες ὁμοιωτήτι.

γ'. Ὁ δὲ ἀλιτήριος τύραννος τοῦτω κυφότητι πεισθεῖς, ἀποστείλας καθέλεν ἀπὸ πάσης ἐπαρχίας τῆς ὑπ' αὐτὸν τὰς ἀγίας εἰκόνας καὶ λοιπὰ ὁμοιώματα, καὶ τοῦτω τῷ τρόπῳ ἀπεκόσμησε τὰς ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ φαρμακοῦ Ἑβραίου ἀπειθῶς, τὰς ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ, πρὸ τοῦ φθάσαι ἐν τῇ γῇ ταύτῃ τὸ κακόν. Φεύγοντας δὲ τοὺς θεοφιλεστάτους Χριστιανούς τοῦ μὴ ταῖς οἰκείαις χερσὶ καταστρέψαι τὰς ἀγίας εἰκόνας, Ἑβραῖους θεοστυγεῖς καὶ οἰκτροὺς Ἀραβὰς ἡγγάρευνον οἱ εἰς τοῦτο ἀποσταλέντες, ἀμνηραῖοι, καὶ οὕτως ἔκαιον τὰς σεπτὰς εἰκόνας, καὶ τοὺς οἰκτροὺς τῶν ἐκκλησιῶν πῇ μὲν κατέχρην, πῇ δὲ κατέβησαν.

δ'. Τοῦτων ἀκηκοὺς ὁ ψευδεπίσκοπος Νακολίας καὶ οἱ κατ' αὐτὸν ἐμιμήσαντο τοὺς παρανόμους Ἰουδαίους καὶ τοὺς ἀσεβεῖς Ἀραβὰς, καὶ ἐνύδρισαν τὰς ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ.

ε'. Ἀξίον δὲ κρίνω τὰς ἱερὰς ὑμῶν ἀκράς καὶ οἶον ἐδέξατο τέλος ὁ δειλαῖος ἐκείνος καὶ φαρμακὴς Ἑβραῖος. Ὡς γὰρ τοῦτο δράσας ὁ πρωτοσύμβουλος Ἐξιδὸς οὐ πλείων τῶν δύο ἡμεῖς χρόνων βιώσας ἀπέθανε, ἀπῆλθεν εἰς τὸ αἰώνιον πῦρ, καὶ αἱ μὲν εἰκόνας ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἱδρύσει καὶ τιμῇ κατέστησαν, ὁ δὲ τοῦτου υἱός, Οὐλιδὸς τοῦνομα, ἀνακατήσας ὡς φονέα τοῦ Ἰδίου πατρὸς, τὸν φαρμακὴν αἰσχίστῳ θανάτῳ ἀναιρεθῆναι ἐκέλευσε, ἅγια τὰ ἐπιγείρα τῆς ψευδομαντείας αὐτοῦ νομισάμενον.

MONITUM

Ad Joannis Cameniatae narrationem de excidio Thessalonicae.

Tanti visum urbis Thessalonicae, Leone Tripolita clarissimo duce, pirataque, Leone Basilii filio imperatore, excidium, ut nulli non annalium anctores ejus ætatis, clara memoria prosecuti sint, sed, quod annalium proprium est, sic perstringendo, ut præter urbis cladem multamque civium cadem et exportationem, peculiariter nihil perscripserint. Unus Cameniata, ipse rebus præsens, interque spolia cum patre patruoque et matre et fratribus nobilis, accurate omnia prosecutus est, velutque ob oculos subiecit; sic graphice descripsit civium animos, imperatoris curam, impares hostibus vires, non satis parata civitate ad eam. subitanam prope, potentissimi hostis impressionem sustinentiam, et cui nullo in imperio vires æquales visæ essent; ipsa urbe regia plurimum formidante ac excidium terrente, divinoque ascribente Numini ac consilio, quod ipsius Leo obsidionem per freti angustias tentare natus non fuisset. Patrem omnis Græciæ et Achaiae exarchum, dignitate prope episcopali, prodit Cameniata; redemptam vitam (non libertatem) omnis generis

pretiosa suppellectile : cum ipse, sociique in eum modum servati, cum captivis aliis Saracenis pari numero Tarsi in Cilicia ex more essent commutandi. Dederat Leo Allatius in Symnietis suis : mihi ipse mea vena versionem composui, nec plura admodum (clara adeo narratione) adnotanda duxi.

Erat aliud quod succurrebat in Thessalonica, imperii per hæc tempora (ipsaque anteriora) oculo, secundæque dignitatis civitate, ab ipsa imperante; ut nimirum tanta illa S. Joannis Thessalonicensis archiepiscopi, Justiniano Magno Mauricioque imperatoribus, in suo Demetrio proferrem, deincepsque alia secutis temporibus alio auctore producta, quibus non semel tentata civitas, ipso quandoque Chagano, ipsi Mauricio formidolosissimo hoste, omni conatu auxiliorumque copia obsidente, divina potius, quam humana ope liberata est : apertis magni Demetrii miraculis ; ejus generis, ut nec pervicacissimi maximeque increduli, fidem facile abnuere possint : quam in rem laudati viri sanctissimi Joannis archiepiscopi industria egregie incumbit. Etsi non desunt utrinque stratagemata, bellique facinora præclare edita. Quæ forte omnia, alia a me occasione, erunt producenda, ut et ultima ejusdem urbis expugnatio a Joanne Anagnosta, egregie descripta. Hic vero parcendum moli libri, per quam, ne extra metas quidquam excurrerem, mihi ipse legem imposui; et ut unum duntaxat ex spisso illo opere caput prælibarem, quod hanc ipsam excisæ urbis Thessalonice historiam, extremo limite attingit. Cur vero Demetrius, tot modis tantisque hostibus olim servata sua civitate, semel et iterum a Christi hostibus diripi siverit, eorumque postremo firma possessione juris fieri, alta Dei judicia sunt : a quibus et nobis merito timendum sit.

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΑΘΛΟΦΟΡΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΕΝ ΜΕΡΙΚῃ ΔΙΗΓΗΣΕΙ ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΙΩΝ.

EX TRIUMPHALIS

MARTYRIS DEMETRII SIGILLATIM NARRATIS MIRACULIS.

[P. 314] α'. Ἐτερον, ὃ παρόντες, τῶν τοῦ μεγα-
λομάρτυρος τεραστίων λέγων ἔρχομαι, τῶν εἰρη-
μένων τάχα οὐκ ἔλαττον. [P. 315] ὅπως μὲν ἡ Θεσ-
σαλονίκη χρόνοις πολλοῖς πρότερον ὑπὸ τῶν τῆς δού-
λης ἑάλω τέκνων, τῆς Ἀγαρ, καὶ μαχαίρας ἔργον
ἔγένετο, Λέοντος τὰ σκήπτρα διέποντος, κρίμασιν
οἷς αὐτὸς μόνος ἀπορρήτοις ἐπιστάσαι, Κύριε, παρ-
ιδὼν τὰ τοιαῦτα, καὶ οὕτω διὰ τὰς ἡμετέρας ἀμαρ-
τίας γενέσθαι διοικονομησάμενος, ἄλλαι τε πάντως
θλῶσι γραφαί· καὶ ἡ μνήμη διαβρέουσα, ἔτι καὶ
νῦν τὰ ἐπισυμβάντα τηνικάῃτα ἐπιτραγῶδει.

β'. Κατ' αὐτὸν οὖν τὸν καιρὸν τῆς ἀλώσεως, ἄν-
θρωποι τινες Ἰταλιῶται τῆς ἑαυτῶν ἐξουρησάντες
εὐχῆς ἔνεκεν, καὶ ἱστορίας τῶν ἐκασταχόθι ναῶν,
καὶ δὴ πρὸς αὐτὸ τὸ ζῶηφόρον τείνοντες μνήμα, τὴν
εὐθὺς τῶς τοῦ μαρτυρίου ἀνήσαν. Καὶ ἐπεὶ περ αὐτὰ
δὴ τότε τὰ Τέμπη διεξιέναι τοῦτοις ἔτυχε τὰ Θετ-
ταλικά, ἀνὴρ τις ἀγνωστος αὐτοῖς πρότερον καὶ οὕτω
τεθεσμένος, καθεωρᾶτο συνοδοιπορῶν, παλὺς τὴν
τρίχα, τὴν ὕψιν ἱλαρὸς, τὴν περιβολὴν σεμνός· καὶ
τῇ θέρῃ μόνῃ, παλὺ τὸ σεβάσμιον ὑποφαίνων καὶ
πρόβον. Ἐῖτα ἑτερός τις ἐφαίνετο πρὸς αὐτοὺς ἐκ
τοῦ πρόσω ἐπιών, ἱππότης ὥρατος μὲν ἔσα θεάσα-
σθαι, καὶ παλὺ τὸ ἐκ φύσεως ἐπιτερπὲς ἔχων καὶ
χαρίεν· κατηφὲς δὲ καὶ μαραινόμενον τὸ τῆς φαι-
δρόντητος ὑποδελῶν χαροπὸν, καὶ ὥσπερ τι νῦν πένθει
ἀπαρκαλήτω καταβεβλημένον καὶ ἐπιστυγναζόμενον·
ὅς, ὁμοίαν τῇ ὕψει καὶ φωνῇ ἀφείς, προσηγόρευσε
τε πρότερον τὸν πρεσβύτερον, Ἀχιλλεῖον τοῦτον κατ-
ονομάζας, καὶ Πού πορεῦν; ἐπῆρτο. Ἐγὼ δὲ
τὴν πρὸς σέ, ὡς ὁρᾷς, διεξίω. Καὶ ὁ πρεσβύτερος
περιχαρῶς ἀντασπασάμενος, Δημήτριον τοῦτον κα-

1. Aliud porro (auditores) magni martyris pro-
digiorum narraturus accedo : quod ipsum, eorum
quæ dicta sunt, nulli forsitan cedere videatur. Sane
quem in modum ante annos plures urbs Thessalo-
nica, ab ancillæ filii (i. e. Agar) capta fuerit gla-
dioque excisa, Leone imperii sceptrā moderante
(quibus tu solus ipse inenarrabilibus, Domine, no-
sti judiciis, talia illa despiciens, inque eum mo-
dum, certa consilii ratione, ob scelera nostra, res
evenire disponens), tum alii omnino conscripti libri
docent, tum memoria diffluens, ea quæ tunc conti-
gerunt, etiamnum lamentabiliter deflet.

2. Ipso igitur tempore quo capta urbs ac direpta
est, viri quidam Itali, voti causa, e suis sedibus
patriaque profecti, et ad lustrandas, quæ aliis aliis-
que locis exstant, venerandas ædes ac templa.
Hicque adeo, cum vivificum ipsum monumentum
animo destinassent, recta hactenus ad martyris
ædem, iter contendebant. Quodque jam Thessalica
ipsa Tempe transisse eos contigerat, vir quidam,
ipsis prius ignotus, ac quem nondum viderant,
una eis viæ comes adjungi conspicitur, ipse canus,
hilari vultu, gravi modestoque amictu ; ac qui ex
ipso ore venerabilem admodum mitemque præfer-
ret. Tumque alius quidam eques cernitur, ipsis a
fronte occurrens ; ipse quidem, quantum aspectus
ferebat, formosus, exque indole jucundus valde
multasque gratias habens ; cum ejus vultus jucun-
ditatem offusa mæstitudo obtegeret propeque ex-
stingueret, ac velut luctu quodam inconsolabili, ge-
mentis habitu gestuque ipsius lux collapsa esset :
cui et affinem vocem edens, ante omnia gravi ætate
senem illum (Achilleum vocans) ac quoniam iros

sciscitabatur. Ego vero, ut vides, ad te proficiscor. **A** Tum senex vicissim gaudio exosculatus (Demetrium ipsum vocans, addensque præclorum ac certaminum positoris magnum athletam) ipse quoque statim sciscitatur, quæ causa sit etc. offusæ ori mœstitiæ dejectique animi ac immanis tristitiæ. Ad quem martyr: Periiit, inquit, mihi patria, jamque ab universorum Judice reprobata est atque projecta. Cruentæ manus, barbarique ac sicarii, meos clientes ac tribules captivos abduxere: meum nunc delubrum civium cruoribus circumluitur: impuris profanisque pedibus sancta calcantur contemptuique habentur. **485** Ac ego quidem, quod ita pridem solitus sum, supplicibus votis Deum exorabam, etiam atque etiam ad miserorum misericordiam provocans; et ut rursus miseratione duceretur, efflagitabam: nec quam suo ipse sanguine acquisivisset, Ecclesiam, Barbarorum manibus divelli sineret atque distrahi, qui in suo duntaxat robore, non in Deo confidunt. Secus ipse (cujus plane imperscrutabilia judicia sunt!) hereditatem suam Barbarorum immanitatem exposiri permisit. Hæc perorante martyre, sacrorum antistes Achilleus miserantis animi dolore fractus; et, *Magna tua, Domine* (clamabant ambo), *mirabilia, videntur tuæ consilia!*

3. Hæc Italæ immenso quodam stupore cernentibus, unus quis submissa voce, Græcæ linguæ non ignarus: *Sed nunc age, o miles, inquit, dic, quæso, de qua hæc loquimini civitate, ac quænam illa urbs quæ Barbaris tradita est?* Cui magnus Demetrius: *Mea ipsius infortunatissima civitas Thessalonica Barbaris tradita est.* Moxque ambo, tum scilicet gravi illa ætate senex tum magnus Demetrius disparuerunt, nec ultra comites ire visi sunt. Illi autem scorum (idcirco quod Itali erant) alterum sciscitabantur, quid tandem ex illis audisset, ac quinam illi essent, qui sic itineris socii ipsis extitissent. Quibus ille admirans ac stupens singula narrare, magnique Demetrii apparitionem significare, qui et patriæ mala clare explicasset, et sua in tuto ponere admonuisset.

4. Ne vero ipsi quoque Barbaris præda cederent, a Thessalonica procul abscedentes, non multo post, ab his qui excidium sugerant, quæ in ea contigerant, singula quoque didicere, palamque intellexere, magnum illum Demetrium fuisse, qui patriam deseruisset, ejusque clado, ingenti dejectus tristitia esset, graviusque ipsius malis doleret. In ipsam autem regiam urbem reducti, narrare quæcunque oculis viderant, martyrisque patriæ miserationem ac impensum civium amorem exposuere: quo nunc etiam præsidio munita ac muneribus fota, ipso altero ejus conditore ac curatore, pristinam felicitatem recepit. Hic namque etiamnum velut infractum firmumque præsidium, nequissimorum Scythiarum inhibet impetum, inexpugnabilem eis dexteram, murum obiciens, suamque civitatem ac patriam ab illorum invasione incolumem, iisque superiore, præstans

λέσας, καὶ μέγαν τοῦ ἀθλοθέτου ἀγωνιστὴν προσειπὼν, τὴν σὺν σπουδῇ καὶ αὐτὸς ἀνθρώπα, ὃ τι εἴη τὸ αἴτιον τοῦ σκυθρωπασμοῦ καὶ τῆς τούτης κατηφείας καὶ λύπης. Καὶ ὁ μάρτυς, *Οἴχεται μοι, ἔφησεν, ἡ πατρις, καὶ παρὰ τῷ δικαστῇ τῶν ὅλων ἤδη κατέγνωσται. Χεῖρες ἀνδροφόνου καὶ βάρβαροι τοὺς φυλάτας ἠνδραποδίσαντο. Αἱμασὶν ὁμοφύλοις περιβρίθεται μοι νῦν ὁ σηκός· βεβήλοις καὶ ἀνάνοις ποσὶ πατεῖται τὰ ἱερὰ καὶ ἐξουδένωνται· κἀγὼ μὲν τὸ θεῖον ἐξελεῖσθαι συνήθως, εἰς ἔλεον τῶν ἡτυχηκότων ἐκκαλούμενος, καὶ οἷκτον αὐθις λαβεῖν παρηγοίησιν, ἀλλὰ μὴ ἦν οἰκίῳ αἵματι* [P. 316] *περιεποιήσατο Ἑκκλησίαν, Βαρβάρων ἰσχυρὸν μόνον πεποιθέντων, ἀλλ' οὐ θεῷ, παριδὲν διασπασθῆναι χερσίν.* Ὁ δὲ (καὶ γὰρ τὰ αὐτοῦ ἀνεξερεύνητα κρίματα) εἰσαετὴν τούτου κληρονομίαν βαρβυρικῆς ἀπανθρωπίας πείραν λαβεῖν. Ταῦτα μὲν ὁ μάρτυς ἐκδιηγούμενος, καὶ τὸν ἱεράρχην ἔσχεν Ἀχιλλεῖον συνεπικλώμενόν τε τοῖς πάθεσι, καὶ, *Μεγάλα σου, Κύριε, ἐπαθὼν ὁμοῦ, τὰ θαυμάσια, καὶ οὐδεὶς ἱκανὸς εἰς ἔννοιαν ἀρκεῖσθαι τῆς οἰκονομίας σου.*

γ. Τῶν δὲ Ἱταλιωτῶν ταῦτα σὺν ἐκπλήξει ἀμηχάνῳ καταθεωρουμένων, εἰς τις ἡρέμα πῶς Ἑλληνικῆς ὁμιλίας οὐκ ἄλλοτριος, Ἀλλ', *ἄγε δὴ, φησὶν, ὦ στρατιῶτα, εἰπέ μοι, περὶ ποίας ταῦτα ὑμῖν λέγεται πόλεως, καὶ τίς ἡ τοῖς Βυρβάρους παραδοθεῖσα;* Καὶ ὁ μέγας Δημήτριος, *Ἢ ἐμῇ, ἔφησεν, δυστυχιστάτῃ πατρὶς ἡ Θεσσαλονίκῃ, τοῖς Βαρβάρους ἐγένετο ἐκδοτος.* Καὶ αὐτίκα οἱ μὲν, ὅτε πρίσθους καὶ ὁ μέγας Δημήτριος, οὐκ εἴτε τοῖς συνοδοιπόροις κατεθεωροῦντο· αὐτοὶ δὲ κατὰ μόνας, ἐπείπερ οἱ Ἱταλιῶται ἐγένοντο, τοῦ ἐτέρου διεπυνθάνοντο, τί ποτε ἄρα πρὸς ἐκείνων διήκουσε· καὶ οἵτινες οἱ συνοδοιπορηκότες εἶεν. Ὁ δὲ σὺν θαύματι καὶ ἐκπλήξει ἕκαστα διηγείτο, καὶ τὴν τοῦ μεγαλομάρτυρος ἐδήλου ἐπιφάνειαν, τὰ τε τῆς πατρίδος δεῖνὰ διασαφίσαντος, καὶ τὰ κατ' αὐτοὺς ἐν ἀσφαλεῖ θέσθαι διασημῆναι.

δ. Ὡς οὖν δὲ μὴ λάφυρον καὶ αὐτοὶ τῶν ἐχθρῶν γίνονται, πόρρω αὐτοὺς Θεσσαλονίκης ἀπαγαγόντες, οὐ μετὰ μικρὸν παρὰ τῶν διαδράντων ἕκαστά τε τῶν γεγεννημένων κατήκουον, καὶ συνήκαν οἱ ἄνθρωποι ἑναργῶς, ὥς ὁ μέγας ἐκείνος Δημήτριος· ἐτύγχανεν ὢν, τῆς πατρίδος ἀπαναστάς, ἐπὶ τοῖς συμβάσει σκυθρωπάζων καὶ ἀνώμενος. Εἰς αὐτὴν δὲ τὴν βασιλεύουσαν ἀναχθέντες, ὅσα τε αὐταῖς εἶδον ἕψει περιηγοῦντο, καὶ τὴν τοῦ μάρτυρος ἐπὶ τῇ πατρίδι συμπάθειαν· καὶ τὸ τούτου φιλόπατρι καὶ φιλοκίσειον ἐπαδείκνυντο, ὅφ' οὐ καὶ νῦν ἐτι περιρρουρεῖται τε καὶ περιθάλπεται, καὶ ἐπὶ τῆς προτέρας εὐδαιμονίας ὑπ' ἐκείνῳ δευτέρῳ πόλῃ καὶ κηδεμόνι ἀνέδραμεν. Οὗτος καὶ γὰρ, οἷά τις ἀκλινῆς περιβολὸς καὶ στερρὸς, τὰς τῶν ἀλιτηρίων Σκυθῶν ἐτι καὶ νῦν ἐπέχει ὁρμάς, τὴν ἀμαχὸν αὐτοῖς ἐπιταχιζῶν ἐξιδὼν, καὶ ἀνωτέραν τὴν αὐτοῦ τῆς ἐκείνων διασώζων ἐπιδουλοῦν.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΑΗΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΟΥΒΟΥΚΑΕΙΣΙΟΥ

ΤΟΥ ΚΑΜΕΝΙΑΤΟΥ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΛΦΕΙΝ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ.

JOANNIS CAMENIATÆ

CLERICI AC CAPELLANI

DE EXCIDIO THESSALONICENSI.

[P. 317] α'. Ὡς ἀρίστη τῶν ἀγαθῶν ἡ φιλοπο-
νία, καὶ πάσης ἀρετῆς κτήσιν ἐν αὐτῇ μαρτυροῦσα!
Σοῦ δὲ μετὰ τῶν ἄλλων πλεονεκτημάτων ἐκδηλον
καὶ ἐν τούτῳ καθέστηκεν ὡς τὸ φιλόπονον, ὃ ἀνδρῶν
βέλτεστε καὶ πολυμαθέστατε Γρηγόριε, οἷς τε πρὸς
ἡμᾶς γράφεις καὶ οἷς παρ' ἡμῶν ἐπιζητεῖς διὰ
γραμμάτων μαθεῖν. Οὐκ ὀλίγης γὰρ ἀρετῆς καὶ φι-
λοπίνου σπουδῆς ἐπίδειξιν ἔχει τὸ πολλῶν ἐθέλειν
εἰληφέναι πραγμάτων γνῶσιν, [P. 318] καὶ μάλιστα
δὲ ὧν ἡ ψυχὴ τὸν θεὸν φόβον ἐγκυμονεῖ καὶ οἷον
χρειώδει τινὰ; ἀφορμὰς ἐκ τούτου τῷ θεωρητικῷ
μέρει τοῦ νοῦς ἐμβιβάσει, ἐξ ὧν διδάσκεται τῆς μὲν
ἀμαρτίας ἐκκλίνειν ὡς δημιουργοῦ τοῦ θανάτου,
ἐλθεῖν δὲ τῆς ἀρετῆς, ἥς τὸ τέλος ζωῇ αἰώνιος τοῖς
αἰρουμένοι· αὐτῇ. Ἐγὼ δὲ τὴν ἐπιταγὴν πληρώ-
σιν ἀναβάλλεσθαι ὡς τῶς ἐδόκουν δυοῖν ἔνεκεν, τὸ
τε πρὸς σὲ περὶ τοιούτων γράφειν ἐπαχθὲς κρίνων,
ἄνδρα τοσοῦτον, οὗ λόγοι μὲν τὰς πράξεις ἰθύνουσι,
πράξεις δὲ συμφωνοῦσαι τοῖς λόγοις τὸ ἀκριβὲς ἁλ-
λῆλοι; ἀντιδιδάσιν (ἦδη γὰρ ἡ φήμη βοᾷ τὴν σὴν
ἐν ἡμῶν τελειότητα, καὶ συναπῶναι ταῖς ἡμετέραις
ἐγνώρισεν ἀποαίς), καὶ τὸ μὴ δύνασθαι περὶ ὧν τὴν
ζητήσιν ἐποιήσω καλῶς ἐξηγήσασθαι, τὴν οἰκίαν
ἀμαθίαν ὡς εὐπρόσωπον προβαλλόμενος ἀπολογίαν,
ὥστε μὴ καθυδρίσαι μηδὲ σμικρῦναι τῷ λόγῳ τὸ
περιφανὲς τῶν παρὰ σοῦ ζητηθέντων πραγμάτων,
καὶ πραγμάτων ἐκείνων τῶν μικρῶν δεῖν ἔπασαν
πληρωσάντων τῇ ἀκοῇ τὴν ὅφ' ἦλθον. Ἀλλ' ἐπειδὴ
καὶ τοῦτό μοι μετὰ τῶν ἡδὴ λεχθέντων ἐπῆλθε, μὴ
πρὸς τοῖς ἄλλοις ὀφλήμασι καὶ παρακοῆς ἀπαιτη-
θεῖην δίνας, τὰλλα μὲν φύσει δεινοῦ πάθους καὶ
ὀλεθρίου, καὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ θεοῦ νόμου περιφρονῆσαι
τούς γενάρχας ἡμῶν ἐξ ἀρχῆς ἀναταίσαντος, ἥκω
πληρώσων τὸ αἰτηθὲν, τῇ σὴ θαρβύχας εὐγνώμονι
καὶ συμπαιεσάτῃ φίλῃ. Εὐ γὰρ οἶδα μήτε ταῖς τοῦ
τεχνικαῖς μεθόδοις, μήτε μὴν ταῖς ἐπιστημονικαῖς
τρυτάνας τῆς σῆς ἀκαιροῦς καὶ μεγάλης σοφίας
τὸ ἀκαλλῆς τοῦ τῆδε λόγου καὶ ἀνάρμοστον ἢ τῶν
λεγομένων ἐν νοῦν ἀποδοκιμάζεσθαι, ἀληθὲς δὲ μὴδ-

486-487 1. Quam optimum est rerum lauda-
tarii studium, omnemque sibi vindicare virtutem
liquido monstratur. Tuum vero cum aliis, quibus
magnifice præstas, vir optime ac eruditissime Gre-
gori, dotibus ea quoque ratione manifestum stu-
dium est atque opera, tum quod ad nos scribis,
tum quod per litteras a nobis de his doceri quæris.
Non enim pusillæ virtutis est, solertisque operæ
indicium habet, multarum rerum cognitionem sibi
conquirere, ac potissimum si per illas animus Dei
timorem concipit, indeque velut peropportunas
quasdam occasiones parti mentis, **488** cujus est
speculandi vis, innectit; quibus a peccato, tan-
quam mortis auctore, declinare condiscit, atque
virtuti incumbere, cujus finis vita æterna, his qui
eam amplexantur atque diligunt, sit. Enimvero ego
hactenus, quod jussus eram, duplici ex causa dif-
ferre videbar, tum nimirum quod molestum judi-
cabam ad te scribere, virum tantum, cujus ser-
mones actiones dirigunt, et actiones sermonibus
concordes sibi mutuo præstant quod perfectum et
exactum est (jam enim fama tuam perfectionem
cunctis clamat, et licet ipse taceas, nostris eam
intulit auribus), tum quod, de quibus quæsiisti,
non ex re satis disserere valeam, qui meam ipse
insecuritatem velut convenientem excusationem obtin-
dam, ne pene violare videar, earumque rerum quas
ex me sciscitari splendorem imminuam, rerum
scilicet ejusmodi ut auditum atque rumore omnem
prope terrarum orbem repleverint. Verumtamen
cum id quoque mihi, cum his quæ dicta sunt, in-
mentem veniret, ne præter alia debita etiam in-
obedientiæ obnoxius fierem, diræ alioqui atque
noxie suapte indole ægritudinis vitiique, quo et
adducti primi parentes ut divinam ipsam legem
contemnerent, accedo petita præstiturus, candida
tua humanitatisque plenissima amicitia fretus.
Probe enim novi nec per artificiosas tuas methodos
nec per argutissimas veræ magnæque sapientiæ tuæ

VARIÆ LECTIONES.

α' κατέστηκε om. P. α' ἀναβλέσθαι: A i. e. editio Allatjana. α' μήτε ταῖς σου τεχνικαῖς μεθόδοις om. A.

tratinas, quod orationis hujus indecorum est ac inconcinnum, 489 rejectum iri, eorumve quæ sunt dicenda sententiam, sed potius veram et ab omni mendacio sigmentoque alienam dicendorum narrationem omni abs te crimine ac labe fore liberandam.

2. Data epistola discere quæsiisti modum, cujus gratia carcerem tenemus Barbarorumque dedisti manibus sumus, ac qua ratione alienum solum patrio commutavimus; qua item orti patria simus, et quæ illius res quisve status. Etenim conjicere aiebas ex brevi illa fabulatione qua, cum per viæ occasionem Tripolim devenisses, paululum congressi sumus, quam longa narratione onustum pectus gereremus, diraque quædam et tragico omni cothurno lacrymabiliora esse tum ea quæ jam nobis evenerant, tum quæ imposterum ventura expectabantur. Nam tu quoque pari nobis infortunio errabundus et cum quibusdam captivis illuc abducebaris, quos cives esse tuos asserebas Cappadoces, cum quibus etiam Antiochiam mittebaris, referens nullam requiem malorum invenire, quando nos quoque videbas, ut et ipse testaris, tum recentem luctum tum præteriti timoris vestigia in facie expressa ferre, ut et tacendo, vultus ipso colore mali inhumanitatem clamaremus. Verum si do his singula recensere velim, longior mihi lexenda nec justæ satis necessitatis oratio est, ut quæ mediocritatis legem sit excessura; ne dicam 490 fore ut nunquam socordia torpescitibus auribus audienti tibi obtundam, licet audiendi aviditate ad ea quæ dicenda a me sunt animum advertas. Quando igitur jam initio perattentas aures pollicitus es, ad nostra enarranda in hunc modum aggredior.

3. Nostra, o amice, patria, Thessalonica est. Hanc enim primum tibi notam faciam, per quam mihi multa cognoscere licuit quæ antea nullus noveram; et qui in tui jam cognitionem venerim, ejus ipsius exactam edere cognitionem officij quasi jure tuis votis compellor. Nempe urbs magna mihi explicanda, et quæ gentis Macedonum primaria existat. Urbs rebus aliis, quibus sibi nimium sumunt civitates ac honestantur, conspicua, et quæ nulli vicinarum civitatum, pari cum omnibus certans claritate, cedat, pietate vero cunctis illustrior existat, quam a principio suscepit susceptamque hactenus incolumem servavit. Ipsum enim Paulum, vas electionis, pietatis sibi gloriatur magistrum; qui videlicet ab Jerusalem in circuitu, et usque in Illyricum evangelicæ prædicatione universum orbem complexus, illi præ reliquis divinæ cognitionis semen commisit, ex eoque uberrimos fidei fructus surgere omni diligentia curavit. Post Paulum vero inter martyres magnum interque victores coronatos digne admirandum myroblytan (unguentis scilicet manantem) Demetrium, qui et ipse pro pietate plurimum desudavit.

λον και παντὸς ἀλλοτρίαν και ψεύδους και πλάσματος τὴν τῶν ῥηθητομένων προβαίνουσαν συγγραφὴν ἀπάσης μέμφεως ἀπολύεσθαι.

β'. Ἐξήτησας μαθεῖν διὰ τῆς ἐπιστολῆς τὸν τρόπον δι' ὃν τὴν φρουρὰν οἰκοῦμεν βαρβάρων χερσὶν ἐκδοθέντες, καὶ πῶς τὴν ἀλλοτρίαν ἀντὶ τῆς ἰδίας διημεψάμεθα, ποίας τέ ἐσμεν πατρίδος, καὶ τίνα τὰ κατ' αὐτήν. Τεκμαίρεσθαι γὰρ ἔφης ἐκ τῆς μικρᾶς ἐκείνης ὁμιλίας, δι' ἧς παροδεύοντι σοὶ τὴν Τρίπολιν ὀλίγον συνεγενόμεθα, πλήρεις μὲν εἶναι ἡμᾶς μακρᾶς ἐξηγήσεως, μεγάλη δὲ τίνα καὶ πάσης τραγῳδίας ἐπέκεινα τὰ τε ἡδὴ συμβεβηκότα ἡμῖν καὶ τὰ ἐς ὕστερον προσδοκώμενα. Καὶ γὰρ ἔτυχες τότε καὶ αὐτὸς ἀλητεῶν κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμῶν συμφορὰν, [P. 319] καὶ τισιν αἰχμαλώτοις ἐκείτῃ συνεπαγόμενος, οὗς ἔλαγες ὁμοπατέριους εἶναι σοὶ Καππάδοκας, μεθ' ὧν καὶ τὴν πρὸς τὴν Ἀντιόχου πόλιν ἐστέλλου, μηδεμὶ στήναι τῶν ἀλγεινῶν ἐξηγουμένους· ὅποτε καὶ ἡμᾶς ἔωρας, ὡς καὶ αὐτὸς μαρτυρεῖς, τὸ τε νεαρὸν τοῦ πένθους ἔχοντας καὶ τὰ ἔχνη τοῦ προλαβόντος φόβου τοῖς προσώποις ἡμῶν ἔγκυρτα, ὡς καὶ σωπῶντας βοῶν τὴν συμφορὰν ἐκ τοῦ χρώματος. Ἀλλὰ περὶ τούτων εἰ καθ' ἑκάστην ἐπεξίειναι βουλευθεῖν, μακρὸν ἂν εἴη καὶ τῇ χρεῖᾳ μὴ κατέλληλον τὸν λόγον ποιήσομαι, τῆς συμμετρίας τὸν νόμον καθυπερβαίνων· ἵνα μὴ λέγω ὅτι καὶ τὴν σὴν ἀρβράθυμον ἀκοὴν ἀποκναίσω, εἰ καὶ ὅτι δι' ἐφ' ἧς σεως ἔχεις τοῖς λεγομένοις ἐπακροάσασθαι. Ἀλλ' ἐπειδὴ τοῖσιν τοῦτο κατ' ἀρχὰς ὑπέσχεο, τὸ νουνεχῶς ἀκούειν, ἀρχομαι τῶν καθ' ἡμᾶς ὧδε.

γ. Ἡμεῖς, ὦ φίλος, πατρίδος ἐσμεν Θεσσαλονίκης· αὐτὴν γὰρ πρώτην γνωρισθῆναι σοὶ, δι' ἧς ἔγνω ὧν οὕτω ἔγνωκεν πολλὰ· καὶ σοὶ γε γνωσθεὶς ἀρετὴ τὴν περὶ αὐτῆς ἐκείνης γνῶσιν εἰσπράττομαι, πόλεως μεγάλης καὶ πρώτης τῶν Μακεδόνων, τὰλλα μὲν περιφανοῦς οἷς σεμνύνεται πόλιν, καὶ μηδεμὶ τῶν ἔγγιστα παραχωροῦσης μὴ ὅτι κατ' αὐτὴν ὀφθῆναι, περιφανεστέρας δὲ τὴν εὐσέδειαν, ἣν ἐξ ἀρχῆς ἐδέξατο καὶ δεξαμένη μέχρι τοῦ νῦν διεσωσάτο. Αὐτὸν γὰρ αὐχεῖ Θεσσαλονίκη τὸν Παῦλον ἔχειν τῆς εὐσεβείας διδάσκαλον, τὸ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς, ὃς ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ κύκλῳ καὶ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικῷ ἐφ' εὐαγγελικῇ περιλαβὼν τὴν οἰκουμένην κηρύττει, ἐν αὐτῇ μᾶλλον τὸν τῆς θεογνωσίας σπόρον κατέβαλε καὶ πολὺχον ἀποδίδουσαν τὸν τῆς πίστεως καρπὸν διεσποῦδασε· μετ' ἐκείνων δὲ τὴν μέγαν ἐν μάρτυσι καὶ ἀξιοθαύμαστον ἐν ἀθλοφόροις Δημήτριον τὸν μυροβλύτην, πολὺν ἀγῶνα καὶ αὐτὸν ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας καταβαλόμενον (καὶ γὰρ ἦν πρὸς τοῖς ἄλλοις τῆς ἀρετῆς αὐγῆμασιν εἰ καὶ θεοὺς ἐμπρέπων διδάγμασιν καὶ τῇ περὶ τῶν δογμάτων ἀκριβεῖς κηκοσημένος, ἐξ οὗ καὶ μᾶλλον τὸ περὶ αὐτοῦ διεδόθη κλέος τοῖς πέρασιν)· εἰτα τοὺς καθ'.

VARIAE LECTIONES.

¹⁸ εἶναι] ὄντας A. ¹⁹ αὐτὴν om. P. ²⁰ τὴν post πρὸς om. A. ²¹ καταβαλόμενον A.

εἰς ἀρχιερεῖς πάντας τοῦ σωτηρίου λόγου στεβρῶς ἀντεχομένους, ἐξ ὧν αἰ καταρτιζομένη καὶ παιδαγωγουμένη τὴν θειοτέραν παιδευσιν δαιμονιώδεις καὶ μυσταρῆς [P. 320] πλάνας καὶ δόξας καὶ εἰδωλικὰς εἰκαιομυθίας τοῖς τιμῶσι τοὺς δαίμονας ἀπεπέμψατο, ὁρθόδοξον δὲ διδαχὴν τὴν πίστιν σφραγίσασα, καὶ πᾶν ζιζανιώδες φυτὸν καὶ αἰρετικὸν καὶ ἀλλόφυλον οὐ μνοῦν οὐδέποτε τῷ θεῷ σπόρον συγκαταμίξασα ²⁹, καθαρὰν καὶ ἀκίβδηλον διεσώσατο τὴν εὐσεβειαν. Ἦς πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα γνωρίσματα, ἐξ ³⁰ ὧν ἡ φήμη τὰς ἀφορμὰς λαμβάνουσα λαμπρὸν τὸ περὶ αὐτῆς ἐκήρυττεν ὄνομα, ἐν δὲ τούτῳ πρῶτον καὶ ἰδιαιτέον διαδείκνυτο, τὸ ὁρθόδοξον αὐτὴν καὶ εἶναι καὶ ὀνομάζεσθαι, καὶ τούτῳ ³¹ μᾶλλον ἤπερ τοῖς ἄλλοις σεμνύνεσθαι. Ἄλλ' ἐπειδὴ καὶ τὰ κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν πόλιν φιλοπόνως μαθεῖν ἐπεζητήσας, τούτο δὲ δυσεπιχειρήτον τε ὡς ³² ἐμοὶ τῇ τε παρούσῃ ὁρμῇ τοῦ λόγου παρὰ μικρὸν ἀνακόλουθον, ὀλίγα τινὰ, καὶ οἷς μάλιστα ἔξεστι δοκεῖν ὁρᾶν σε τῶν λεγομένων τὰ πράγματα, τῇ διηγήσει προσθεῖς ³³ ἐπὶ τὴν καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς τραπήσομαι συμφορὰν.

tatis res accurate ex me discere quæsiisti, idque instituto admodum consentaneum existit, paucis oculis usurpare tibi ipse videri possis, narrationi iocundam convertam.

8. Ἔστιν οὖν ἡ πόλις, ὡς εἴρηται, μεγάλη τε καὶ εὐρεῖα, τεῖχεσι καὶ προβάτοις συχνοῖς καταχυρωμένη καὶ τὸ ἀσφαλὲς τοῖς οἰκήτορσιν ὅσον ἐκ τῆς τούτων οἰκοδομῆς παρεχομένη, θαλάσσιον ἔχουσα κόλπον ἐκ νότου καθηλωμένον, ὧ καὶ περικλυζομένη τὴν ἐκ πλαγίου πλευρὰν ταῖς ἀπανταχθὲν εἰσερούσαις ῥαχάσι εὐεπίδατον τὴν πρὸς αὐτὴν πορείαν παρέχεται. Ὑποκολλαίνεται γάρ τις ἐκείσε θαυμαστός λιμὴν, ἀσφαλῶς ὑπενδύων τοὺς πλωτῆρας τὴν εἰσοδὸν, ταῖς ἐκ πνευμάτων παντελῶς ἀπείρατος παραχαῖς καὶ τὸν ὄρμον ἀκύμονα καθιστῶν. Ὅν ἐκ τῆς λοιπῆς θαλάσσης ὁ τεχνίτης ἀπέτμε · μέσον γὰρ ἀπείρξας διὰ τινος τεύχους τὴν τῶν ὁδῶν ἐπὶ ῥοιαν, συναπείρξεν ἐκ τοῦ πρὸς θάλασσαν καὶ τῶν πνευμάτων τὸν κλύδωνα. Ἡ θάλασσα γὰρ τῷ βυθῷ φυσωμένη καὶ τὴν ἐκδρομὴν πρὸς τὴν χέρσον ἐρευγομένη, τῷ διαφράγματι τοῦ τῆδε τεύχους κωλυομένη, μὴ ἔχουσα τίνι τὴν ἀπειλὴν ἐπαφῆσαι, χωρεῖ τοῖς ἐφ' ἑκάτερα τοῦ τεύχους μέρεσι, καὶ τὸ ὕδωρ ἡρέμα πως ὀλισθησάν ζάλης ἀπάσης ἐκτὸς τὸν τοιοῦτον ὄρμον διατηρεῖ. Ὅ δὲ ἡ κόλπος ἐκ τῆς μεγάλης θαλάσσης ἀποτμηθεὶς διὰ τινος ἀγχίνος, ἀγκῶνος δίκην προεδιημένου καὶ ἐπὶ μήκιστον τοῖς ὕδασι διεκινουμένου, ἐν οἷς κατὰ χώραν ³⁴ Ἐκβολὸν ὀνομάζουσι διὰ τὸ πόρῳ που τοῖς ὕδασι ἐκβεβληθῆναι, στενούμενός τε πρὸς τὴν ἐτέραν ἐξ ἐναντίας χέρσον [P. 321] τῇ τοῦ ἀγχίνου τούτου καινετομίᾳ, ἕτερος λιμὴν πελάγιος γίνεταί · ἐξ οὗ δὲ περ ἀγκῶνος μέχρις αὐτοῦ τοῦ τεύχους τῆς πόλεως κύκλον πανευπερῆ τὸ ὕδωρ μίμνεται, τοῖς ἐφ' ἑκάτερα μέρεσιν ἐπὶ πολὺ ἐκτεινόμενον ³⁵ καὶ πρὸς τὴν πόλιν κατὰ βραχὺ συστελλόμενον.

Is namque, præter reliquas ejus eximias virtutis laudes, divinæ etiam doctrinæ luce fulgebat exactaque dogmatum cognitione ornatus erat, quo ⁴⁹¹ et magis ejus nominis claritas in orbis fines didita est. Tum qui deinceps secuti sunt, omnes præsules, salutaris doctrinæ ipsi firmi assertores, quorum opera, dum diviniore semper perficitur manuque ducitur ac eruditur disciplina, dæmoniacos impurosque errores ac opiniones idolorumque nugaces fabellas ac vanitates ipsorum cultoribus dimisit, rectæque opinionis doctrina fidem obsignans, ac quidquid zizaniorum et hæreticorum alienigenarumque plantationis est, nihil usquam divinæ sementi conjunctum admittens, puram illibatamque pietatem conservavit. Cujus cum et alia insignia ac notæ suppetunt, unde fama occasiones nacta illius clarum nomen effecit, tum unum illud primum ac singularissimum monstratur, quod rectæ fidei tenax existat ac celebretur, hocque magis quam ullis aliis ornamentis sibi placeat atque clarescat. Sed quia ejus ipsius civitatis ut præstem arduum mihi nec præsentis sermonis nonnullis, ac quibus maxime ea quæ dicenda sunt adjunctis, ad nostram ipsorum calamitatem ora-

tionem convertam.

4. Ea igitur, uti dictum est, magna civitas latoque fusa ambitu, ac mœnibus crebrisque propugnaculis atque arcibus munita, ejusmodi scilicet quæ civibus, quantum ad horum structuram attinet, tutum habitaculum ⁴⁹² præbeat. Marinum sinum ad notum protensum habet, quo, obliquo latere circumluta, navibus undique versum confluentibus facilem in semet præstat aditum. Hic enim portus quidam mirabilis cavo recessu funditur, pronoque in se aditu navigantibus tuto resupinatur, a ventorum injuriis prorsus innoxius et navium stationi placidus ac tranquillius. Hunc artifex a reliquo mari divisit, medio siquidem muro aquarum influxu coercito, una quoque præclusit quæ ex vicino mari ventorumque flatu fluctuum vis procellaque illiditur. Mare namque alto gurgite inflatum continentem excurrens, muro interposito præpeditum, cum non habeat quo minas suas exoneret, in latera muri convolvitur; et aqua lento quodam modo sensim dilabens ab omni salo æstuque liberum conservat istiusmodi portum. Sinus porro a magno mari cervice quadam ac faucibus cubiti instar prominentibus ac quam longissime alto æquore procurrentibus (eam accolæ cervicem Echolum appellant, quod in mare procul projecta effunditur) abscissus, inque adversam sibi oppositam continentem cervicis hujus artificis ac molimine coartatus, alium portum intra pelagus efficit; ex quo videlicet cubitu flexuque ad ipsum urbis murum orbem pulcherrimum, partibus utrinque late susis versusque urbem sensim sese

VARIE LECTIONES.

²⁹ συγκαταμίξασα P. ³⁰ ἐξ om. P. ³¹ τοῦτο AP. ³² τῶς AP. ³³ προβαῖς Combefis. marg. ³⁴ χερσας AP. ³⁵ ἐντεινόμενον P.

contrahentibus, efformare videtur. Et respicit quidem **493** sinus ab austro reliquum mare, portus sinum, urbs portum. Ac portus quidem quatuor angulis comprehenditur, sinus flexum in orbem alveo quam maxime profundo agitur; extremis finibus, et longe a continente, magna parte aquae minuuntur.

5. Et hoc modo se habet pars urbis quae ad notum spectat: quae vero ad aquilonem, asperima est et prope impervia. Mons enim altiore supercilio tumulis superpositus eminet, non parvam civitatis partem a reliqua humo sustollens, adeo ut pars illius in plantis accolarum usibus cooptata jaceat, pars in collibus montiumque jugis sese extendat. Nihil tamen damni ea montis extensio oppidanis importat, tanquam a superioribus per eum assilire murosque oppugnare hostibus liceat. Parvum enim ad amoliendas quascunque insidias, interposito campo, hicce tumulus relinquit spatium, quo inde cives facilem possint propulsare assultum. Exinde mons longe protenditur iugoque assurgit, collibus atque vallibus exasperatus, in medium procul se orientem inferens, quantum utrinque subjecti soli agrique oblique subducitur. In duplici namque istiusmodi montis latere, tum scilicet ejus quod ad austrum tum quod ad aquilonem est, campi effunduntur ipsi pervii atque utilis, quique civibus **494** quidquid ad vitam commode sustentandam conducit ubere proventu sufficiant. Horum alter, quippe ad montis austrum vergens urbisque meridiem, dici non potest quam sit amoenus quantasque delicias praebeat. Frondosis enim densisque condecoratur arboribus, hortia varii generis et vivaria, aquis pene innumeris, partim fontium rivis partim et fluviiis, quibus montanae silvae lucique campo gratificantes ipsum mare accipiunt. Vites enim alternis consitae arva coronant, pulchrique amantes oculos fructuum abundantia ad jucundissimas voluptates invitant. Monachorum plura spissaque, religiosa palaestra, hospitia, tum montis declive tum agri reliqui subjecta colentia, locisque amoenissimis posita, novum quoddam spectaculum peregrinis ipsisque adeo civibus offeruntur. Sed et campus a montis laeva, ipse quoque longissimè fusus, ad alios usque montes dilatatur; cuius medio duo late stagnantes lacus potiore partem occupant, qui ipsi non contemnendi usus existant. Alunt enim tum parvos tum inagnos diversique generis et copia pene innumerabiles pisces, qui tum vicinis oppidis tum ipsi civitati uberissime obsonia victumque sufficiant. Videntur enim hie lacus suis largitionibus cum mari prope contendere mutuoque certare, ultra plura exhibeant. Alterum tamen ab altero vincitur, nec cuius vi-

A Καὶ ἀφορᾷ μὲν ὁ κόλπος ἐκ νότου τὴν λοιπὴν θάλασσαν, ἀφορᾷ δὲ τοῦτον ὁμοίως ὁ λιμὴν καὶ τὸν λιμένα ἢ πόλιν. Ἄλλ' ὁ μὲν λιμὴν τέτρασι γωνίαις ἐμπεριεληπται, ὁ δὲ κόλπος ἐστὶ περιφερής, τὸ κύτος ἔχων διὰ πλείστου βάθους χωρῶν, τὰ πέρατα δὲ καὶ πρὸ πολλοῦ τῆς χέρσου τὰ πολλὰ τῶν ὑδάτων συστελλαντα.

ε'. Ἄλλ' ἐν τούτοις τὸ κατὰ νότον μέρος τῆς πόλεως βάσιμον ⁵⁰, τὸ πρὸς βορρᾶν δὲ ὡς λίαν τραχὺ καὶ δύσβατον. Ὅρος γὰρ ὑπερκύπτει τοὺς λόφους ὑπερανεστηκός, οὐκ ὀλίγον μέρος αὐτῆς τῆς πόλεως τῆς λοιπῆς ὑπεραίρον γῆς, ὡς τὸ μὲν αὐτῆς πεδιάσιμον εἶναι καὶ ταῖς χρεαῖς τῶν ἐνοικούντων κατάλληλον, τὸ δὲ τοῖς ⁵¹ βουνοῖς καὶ ταῖς τῶν ὀρέων ἀπρότησιν ἀνατείνεσθαι. Ἄλλ' οὐδὲν ἀδίκαι τὴν πόλιν ἢ τοῦ θρους παράτασις ὡς ἐμπαρχεῖν θλίβειν τοῖς πολέμοις ἀφ' ὧς ἐπεμβάινειν καὶ τοῦ τέλους καταπαμύνεσθαι. ἔδωκε γὰρ ὀλίγην τινὰ σχολὴν ὁ βουνὸς ἐκεῖνος ⁵² πρὸς τὸ φυλάττεσθαι πᾶσαν ἐπιβουλὴν, τῷ διὰ μέσου χώρῳ τὴν εὐχερῇ προσδοκῆν ἀποκρούσας. Τὸ δ' ἐντεῦθεν ἀνατείνεσθαι μέχρι πολλοῦ τὸ θρος καὶ ὑπερβύρεται, τοῖς λόφοις καὶ ταῖς χαράδραις ἐντραχυνόμενον, τὴν μεσαιτέτην ἀνατολὴν ἐπιγόμενον. τοσούτον ἐκ πλαγίου ἀφ' ⁵³ ἐκατέρου μέρους ὑποκαίμενον διαφεύγει τῆς γῆς. Ἐν γὰρ ταῖς δυοῖ πλευραῖς τοῦδε τοῦ θρους, τοῦ τε ⁵⁴ πρὸς νότον, φημί, καὶ τοῦ πρὸς βορρᾶν, πεδία ἀφῆπλωται ⁵⁵ βάσιμά τε καὶ χρήσιμα, πᾶσαν ἀφορμὴν εὐζωίας τοῖς πόλεταις δωρούμενα. ὦν τὸ μὲν ὡς πρὸς νότον τοῦ θρους, πρὸς ἀνατολὴν δὲ τῆς πόλεως, ὡς λίαν ἐστὶ παγκαλὲς καὶ ἐράσμιον. Κεκόσμηται γὰρ δένδρεσιν ἀμφιλαφείοις, παραδείσοις ποικίλοις, ὑδάσιν ἀπείροις, τοῖς μὲν πηγαίοις τοῖς δὲ ποταμίοις, οἷς αἱ λόχμαι τοῦ θρους τῷ πεδίῳ χαρίζονται καὶ αὐτὴν δὲ δεξιούνηται τὴν θάλασσαν ⁵⁶. Ἀμπελοὶ γὰρ ἀλλήλαις παραπεφυτευμέναι τὰ χωρία στεφανοῦσι καὶ τὸν φιλέκαλον ὀφθαλμὸν τῇ πληθὺ τῶν καρπῶν εἰς εὐφροσύνην προτρέπονται. μοναὶ δὲ μοναχῶν πολλαὶ καὶ συχναὶ τὸ τε ὑπτιάζον τοῦ θρους καὶ τὸ τῆς λοιπῆς γῆς ὑποκαίμενον κατοικοῦσαι, καὶ τισὶ τερπνοτάτοις χωρίοις ἐγκαθεζόμεναι, καινόν ⁵⁷ τε χρήματα τοῖς τε δόταις καὶ αὐτοῖς τοῖς πόλεταις πεφύκασι. [P. 322] Τὸ δὲ κατὰ λατὴν πλευρὴν τοῦ θρους πεδίον ἐστὶ καὶ αὐτὸ τεταμένον εἰς μήκος πολλὸν, εὐρύνεται δὲ μέχρις ἄλλων ὀρέων. οὕτως ἐν μέσῳ πελαγίζονται δύο τινὲς εὐρεταὶ λίμναι, τὸ πλείστον τοῦτου διακατέχουσαι καὶ τινα μεγάλην καὶ αὐταὶ συνεισφέρουσαι χρεῖαν. Τρέφουσι γὰρ ἰχθύας καὶ μικροὺς καὶ μεγάλους, καὶ τοῖς εἶδει διαφόρους καὶ πολλοὺς τῷ πλήθει, ταῖς τε γείτοσι κώμας καὶ αὐτῇ δὲ τῇ πόλει θαψιλεστάτην ἀποπληροῦντας τράπεζαν. Καὶ γὰρ ὅσον φιλονεικούσιν αἱ λίμναι ταῖς τούτων ἐπιδόσεις πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀμιλλῶνται εἰς αὐτῶν τὸ πλεῖον παρόσχηται. Ἠλὴν ἐκάτοραι νικῶνται 25 ἐκατέρων, καὶ ἡ νικῶσα οὐκ ἔχει τινὲ τὴν

VARIÆ LECTIONES.

⁵⁰ βάσιμον sumpsit a L. i. e. Leone Allatio in Ge. Acropolit. not. p. 325 ed. Paris. ⁵¹ αὐτῆς τῆς] καὶ αὐτῆς AL. ⁵² τοῖς om. L. ⁵³ ἐκεῖνος AL. ⁵⁴ τὴ ἐκ πλαγίου ἐφ' L. ἐφ' etiam A. ⁵⁵ τῇ τε — καὶ τῇ? ⁵⁶ ἐρηπλωται L. ⁵⁷ θαλάτταν L. ⁵⁸ κοινὴν L.

ἤταν καταψήφισται. Τὸ δὲ λοιπὸν τοῦ πεδίου ἀναί-
ται τοῖς γεωργοῖς. παραχωρεῖται τοῖς ζώοις, τοῖς τε
πιθόμενοις ταῖς τῶν ἀνθρώπων τέχναις καὶ τοῖς
ἐλευθεροῖς ἀφίεται τὸ ἔχνος τοῖς ὄρεσιν. Ἐλαφοὶ γὰρ
τὰ ὄρη λιποῦσαι καὶ ταῖς λίμναις ὥσπερ τῶν ὀρέων
ἐπιτετρωμένοι ἀμῶς τε ἔχουσιν ἀφθονον τὸ ποτὶν,
καὶ ταῖς βουσίην ἐν αὐτῇ συναγαζόμεναι κοινὰ τὰ
ὄρεα προσφέρονται.

ζ'. Ἄλλ' ἰκανῶς ἐν τούτοις τὰ τε πρὸς ἀνατολὴν
καὶ βορρᾶν τῆς πόλεως, ἐτι γε μὴν καὶ τὰ πρὸς νό-
τον διαγραφόμενοι τὴν πρὸς ὄρεσιν αὐτῆς ^α τοῦ χω-
ρίου θέσιν κατὰ τὸ δυνατόν ἱστορήσωμεν. Ἔστιν ἑτα-
ρον πεδίον, ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ταίχους τῆς Ἐκβολῆς
ἐπαρχόμενον, τῇ δεξιᾷ τοῦ ὄρους ἐπόμενον, τῇ
λαίᾳ δὲ τῇ θαλάσῃ συνομοροῦν, ἀμύθητον κάλλι-
ταις τῶν ὀρέων ὑποκαίμενον ὕψεσιν. Ἔστι γὰρ
τὸ μὲν αὐτοῦ διάδροχον ὕδασιν, ὅσον αὖχεϊ τὴν τε
πόλιν ἔχειν καὶ τὴν θάλασσαν γείτονα, ἀμπέλοις καὶ
θιναῖς κατακόμοις καὶ παραδείσοις κατεστειμέ-
νον, οἰκήμασι τε καὶ τοῖς πλείστοις σεβασμοῖς ση-
κοῖς κεκοσμημένον, ὧν τοὺς πλείονας μοναχῶν ἀγέ-
λαι διελόντο, πᾶν εἶδος ἀρετῆς ἀσκούντες καὶ Θεῷ
ρόμῃ ζῶντες, πρὸς δὲ ἐπαιγόνται καὶ δι' οὐ τὰς πο-
λιτικὰς παραχὰς λιπόντες τὴν πρὸς αὐτὴν καὶ μόνον
φέρουσαν τρίβον ἀνελόντο. Τὸ δ' ἐνταῦθεν αὐτοῦ
διαχεῖται τῇ χέρσῃ μέχρι πολλοῦ, ἀφύλον μὲν ὡς τὰ
πολλὰ τὴν βλάστην ἔχον, πάσης δὲ γεωργικῆς ἐπιμε-
λείας ἐπετῆδευσιν παρεχόμενον. Διίκεται δὲ τὴν ἡλίου
ὄρεσιν ἀποσκοποῦν, ἕως τινῶν ἄλλων ὀρέων ὑψηλῶν
καὶ μεγάλων παρατεινόμενον· ἐνθα καὶ πόλις τις
Βιρρόρα καλουμένη κατοικίσται, καὶ αὐτὴ περιφανέ-
σάτη τοῖς οἰκήτοσι τε καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις οἷς αὖ-
χεϊ πόλις τὴν σύστασιν. Ἐμπεριέχει δὲ τῷ διὰ μέσου
χώρῳ τὸ πεδίον τοῦτο καὶ ἀμφιμήτους τινὰς κώ-
μας, ὧν οἱ μὲν πρὸς τῇ πόλει τελοῦσι, ἀρουγουδίται
τινες καὶ Σαγουδάτοι τὴν κλήσιν ὀνομαζόμενοι, αἱ
δὲ τῷ συνομοροῦντι τῶν Σκυθῶν ἔθνεϊ οὐ μακρὰν
ὄντι τοὺς πόρους ἀποδιδοῦσι. [P. 325] Πλὴν γειτονί-
ζουσιν ἀλλήλαις αἱ κώμαι τὴν οἰκήσιν, καὶ ἔστι καὶ
τοῦτο πρὸς τοῖς ἄλλοις Θεσσαλονικεῦσιν οὐ μικρῶς
συμβαλλόμενον, τὸ πρὸς τοὺς Σκυθὰς διὰ τῶν ἐμπο-
ρικῶν μεθόδων συναναμίγνυσθαι, καὶ μάλιστα ὅταν
ἔλθωσι πρὸς ἀλλήλους καλῶς καὶ μὴ κινῶσιν ὄπλα
τὴν μάχην ἐξαγριζόντα· ὃ δὲ καὶ πολλῶν τινι τῷ
πάλαι χρόνῳ παρ' ἑκατέρων μελετηθέν, κοινότητα
ζωῆς τὰς χρεῖας ἀλλήλοις ἀμείβουσι, θαυμασίαν τινὰ
καὶ βαθεῖαν εἰρήνην ἐν ^α αὐτοῖς συντηροῦμενοι.
Ποταμοὶ δὲ τινες παμμεγέθεις ἐκ τῆς Σκυθῶν ἐξορ-
μώμενοι καὶ τὸ πρὸς τὸν πεδῖον καθ' αὐτοὺς δι-
ελόμενοι πολλὴν βαρύνειαν καὶ αὐτοὶ τῇ πόλει παρ-
έχονται ταῖς τε χορηγίαις ταῖς ἀπὸ τῶν ἰχθύων καὶ
ταῖς δι' αὐτῶν ἀπὸ τῆς θαλάσσης τῶν νηῶν ἀναδρο-
μαῖς, δι' ὧν ἐκινεῖται πικρὴ τις πρόσδοδος τῶν
χρεῶν τῶν ὀρέων ἐκείνων συγκαταβρέουσα.

ζ'. Ἀλλὰ γὰρ διαβὼν ἐμαυτὸν μακρὰν ^α, ἥ ὡς ἀπ'
ἀρχῆς ὑπεσχόμεν, τὸν περὶ τούτων παρατείνας λό-
γον. Περὶ ταῦτα δὲ τοῦτο ὁ περὶ τὴν πατρίδα πόδας,

VARIÆ LECTIONES.

^α αὐτοῖς AL. ^α ἐν om. L. ^α μακρὴν AL.

Δ cioria est, utri vici dedecus adscribat, **495** valet
statuere. Agri pars reliqua agricolarum usibus
cedit; animantibus quoque indulgetur, tum quæ
humanis parent artibus ac manescunt, tum quæ
per montana libero pede vagantur. Cervi namque
relictis montibus, velutque lacuum aquis recreati,
tum ubere fruuntur potu, tum ad ipsum conve-
nientes communi cum libus pabulo vescuntur.

6. Sed jam satis in istis, quæ ad ortum et aequi-
loneum ac quæ item ad austrum urbis sunt, de-
scriptis, situm loci qui ad occasum vergit, uti fieri
poterit, enarrabimus. Altus campus est ab ipso
Ecboli muro incipiens dextraque montis adhaerens,
læva vero mari contiguus, quam nemo satis capiat,
pulchritudine videntium oculos ad se alliciens.
Est enim aquis irriguus, qua parte urbis marique
vicinitate gloriatur, vitibusquo et densis arboribus
ac vivariis hortisque coronatus, nec non ædibus
plurimisque venerabilibus delubris decoratus;
quorum pleraque monachorum agmina inter se par-
titi sunt. viri omne virtutum genus colentes soli-
que Deo viventes, ad quem et festinant, cujus
etiam causa relictis sæculi turbis unam, quæ ad
ipsum tendit atque fert, semitam elegerunt. Qua
vero inde intra terram longissimo intervallo diffun-
ditur, nullo fere silvarum aut arbustorum opacatur
germine, sed qui idoneum solum exhibeat agrico-
larum industriae. Procurrit vero versus solis or-
tum, **496** ad alios usque excelsos ac prægrandes
montes protensus, ubi et civitas cui nomen Ber-
rhœæ condita est, ipsa quoque habitatorum fre-
quentia ac reliquis omnibus quibus se urbes jactare
solent illustrissima. Planities medio suo ambitu
oppida promiscue continet, quorum aliqua urbis
ditionis sunt eique contribuuntur, Drugubitæ et
Sagudati nomine, aliqua finitimæ Scytharum genti,
non longe dissitæ, tributa solvunt. Cæterum oppida
e proximo habitantur, quod ipsum præter alia in
Thessalonicensium rem non parum conducit, dum
quæstiosa mercatura Scytharum commercia am-
biant; tum præsertim cum utrique genti inter se
bene convenerit, nec quibus ad prælia efferantur
arma moverint (quod utique ab antiquis olim tem-
poribus iis diligenter quæsitum), communibus vitæ
rationibus merces alias aliis commutant, admiran-
dam quamdam altamque inter se servantem pacem.
Item Ovii, iique ingentes, ex Scytharum regione
erumpentes at, quem diccham, agrum, inter se di-
videntes, ipsi quoque uberem urbi præstant an-
nonam, tum piscium præstationibus, tum navium
per eam e mari ascenduntium vecturæ, quibus re-
turn ad vitæ usum conducentium, una cum aquis
illis confluentis, vpris excogitatus est proventus.

7. Enimvero imprudens nec nimis caute proli-
xius his de rebus **497** orationem produxi quam
ipse initio in me receperam. In causa fuit maior

patriz, non insuaviter cum memoria distractus, rerumque imaginibus, æque ac præsens, iis ipsis dicendisque infusus, nec non promptæ ac exploratrices tuæ sedulitatis aures, quas nobis concedere, nullo alio eas subtrahente nec ab ista narratione avellente, initio pollicitus es. Et hæc quidem ita se habent. Ea enim quæ amori habentur ac desiderantur, et narrantem et audientem necessitatis vinculis continuo solent colligare, ut non ita facile neque visus a jucundissimis spectaculis neque auris a suavissimis auditionibus avellatur, neque dulcis orationis impetus interrumpatur, donec terminum attigerit ad quem ab initio contendit. Nihilominus, si lubet, ad eandem ipsam urbem recurramus. Quousque enim velut in speculo statum effingimus et variis allunde quæsitis coloribus primum exemplar effigiare conamur, cum liceat illa ipsa per rerum [necessariarum] narrationem adire. ut apertius innotescat quod subobscurè quodammodo indicatur? Thessalonicam siquidem, qualis est, oratione describere, quod fieri potest, initio polliciti, et qualis cum esset antea, in quid postea redacta sit, pulchris quibus illa circum ambitu decoratur abrepti, et in exterioribus enarrandis, ut quispiam dixerit, hactenus immorati, parum est ut iis quæ præcipua sunt ac necessaria enarrandis torpere videamur. Operæ pretium igitur est ut et ad ipsam iterum sermone redeamus, primamque **498** illius pulchritudinem ac claritatem noscamus, ac tum deinceps ejus, quam perpessa est, ruinæ ac cladis magnitudinem referamus, ut quantum reliquis urbibus incomparabili excessu præstare videbatur, tantum digna judicetur quam seratione ducantur.

8. Diximus quam latis pomeriis atque ambitu magnaue civitas, et quæ vastum limitem eo intercludat: sed murus continentem versus tutissimus est et structuræ crassitie munitissimus, exteriorique muro ac propugnaculo tuta undique munitione obseptus, propugnaculis et pinnis omni area constipatus, nec ullam oppidanis justis timoris necessitatem præbens. Pars illius ad notum humilis est ac prorsus depressa belloque plane inutilis. Nam reor artificem, quod nullam antiquitus ex maris ora hostium aggressionem metueret, structuram neglexisse. Fertur vero antiquo rumore, qui ad nostra hæc tempora pervenit, urbem ex ea parte per multos annos omni muro seploque caruisse, ac donec Xerxis quondam Medorum regis timore (ejus scilicet qui terram navigabilem fecerat et copiosis agminibus Græciæ bellum indixerat) Romanorum rerum dominator pusillo, et ut sese occasio tulerat, aggere eam partem circumisepit; qui ipse agger ex eo tempore ad hoc ævi subsistit, nullam inde noxam atrocisque rei suspicionem unquam fore existimans. Licet **499** enim pleraque sæpius bella, eaque crudelissima, civitas, tum

ἤδ᾽ ὡς τῇ τε μνημῇ συνεφαλόμενος, καὶ ταῖς ἀνατυπώσεσιν οἶον δοκῶν συνεῖναι τοῖς λεγομένοις, καὶ τὸ πρόθυμον καὶ ζητητικὸν τῆς σῆς φιλομαθοῦς ἀκοῆς, ἦν ἐξ ἀρχῆς παραθέσθαι πᾶσαν ἡμῖν καθυπέσχου, μηδενὸς ἄλλου περισπῶντος αὐτὴν ἢ τοῦδε τοῦ διηγήματος ὑποσύροντος. Ταῦτα δὲ οὕτως ἔχει. Φιλοῦσι γὰρ αἱ τὰ ποθοῦμενα τῶν πραγμάτων ἀνάγκης δεσμοῖς καὶ τὸν λέγοντα περὶ αὐτῶν κατέχειν καὶ τὴν ἀκούοντα · καὶ οὐκ ἂν οὕτως εὐχερῶς καὶ βραδίως οὔτε ὅσας τῶν ἡδίστων θαυμάτων οὔτε ἀκοῇ τῶν τερπνῶν ἀποστήσεται ἀκουσμάτων, οὔτε λόγος ἡδὺς τῆς ὁρμῆς ἀνακοπήσεται, μέχρις ἂν φθάσῃ τὸ πέρας πρὸς δὲ κατ' ἀρχὰς ἐπαίγεται. Πλὴν εἰ δοκεῖ, πάλιν ἀναδράμωμεν πρὸς αὐτὴν ἐκείνην τὴν πόλιν · μέχρι γὰρ τίνος ὡς ἐν κατόπτρῳ τὸν ἀνδριάντα διαμορφούμεν, καὶ ταῖς ἐξωθεν τῶν χρωμάτων ποικιλίαις ἀπεικονίζειν πειρώμεθα τὸ ἀρχέτυπον, ἐξὸν αὐτοῖς ἐκείνοις ἐντυχεῖν διὰ τῶν καιρῶν διηγημάτων τοῖς πράγμασιν, ὡς ἂν γνωριμώτερον εἴη τὸ ἀμυδρῶς πᾶς παραδιδόμενον; Θεσσαλονικὴν γὰρ, ὅποια τυγχάνει, τῷ λόγῳ διαγράφαι καθ' ὅσον οἶδ' ἡμεῖς κατ' ἀρχὰς ὑποσχόμενοι, καὶ τίς οὐσα πρότερον εἰς τί κεχώρηκεν ὕστερον, τοῖς περὶ αὐτὴν ὥσπερ ὑποκλαπέντες, καὶ τοῖς ἐξωθεν, ὡς ἂν εἴποι τις, μέχρι τοῦδε σχολάσαντες διηγήμασι, κινδυνεύομεν βραδύνοντες τὴν τῶν καιρῶν διήγησιν. Χρεῶν οὖν ἐστί καὶ πάλιν πρὸς αὐτὴν ἐπανιέναι τῷ λόγῳ [P. 324] καὶ τὸ πρῶτον περὶ αὐτὴν καταμαθεῖν κάλλος, εἶτα οὕτω γε τοῦ πάθους ἐξεῖπειν ἐν ὑστέρῳ τὸ μέγεθος, ἵνα ὅσον φανεῖται τῶν ἄλλων πόλεων ἀσυγκρίτως ὑπερτερεούσα, τοσοῦτον ἀξία χριθεῖη παρὰ πασῶν θρηνεῖσθαι καὶ κατοικιτίζεσθαι.

communi omnes luctu prosequantur ejusque mi-

νη'. Εἴπομεν ὡς εὐρεῖά τις καὶ μεγάλη ἡ πόλις, καὶ τῷ περιέχοντι πολὺν τὸν διαμέσον ¹¹ χώρον ἑναποκλείσασα. Ἄλλ' ὅσον μὲν τοῦ τείχους τὴν χέρσον ἀποσκοπεῖ, ἐρυμνότατόν τε ἐστὶ καὶ τῷ πάχει τῆς οἰκοδομῆς καταχυρωμένον, τῷ ἐξωθέν τε προτειχίσματι τὸ ἀσφαλὲς πάντοθεν ¹² συντηροῦν, προβόλοις καὶ ἐπάλξεσιν ἅπαν καταπεπυκνωμένον, καὶ μηδεμίαν ἀνάγκην φόβου ¹³ τοῖς οἰκήτορσι παρεχόμενον. Τὸ δὲ πρὸς νότον αὐτοῦ χθαμαλὸν τε ἐστὶ παντελῶς καὶ πρὸς πόλεμον ἀπαράσκευον · οἶμαι γὰρ τῷ μηδεμίαν ὑφορᾶσθαι προσβολὴν βλάβης ἐκ τοῦ πρὸς θάλασσαν ὁ τεχνίτης πάλαι τῆς οἰκοδομῆς κατηρέλησε. Φέρεται δὲ τις καὶ παλαιὸς λόγος μέχρις ἡμῶν φθάσας, ὡς ἀτελίστος ἦν ἐξ ἐκείνου τοῦ μέρους ἡ πόλις χρόνους πολλοὺς, εἰ μὴ τῷ δέει ποτὶ τοῦ Μήδων· Ξέρξου, πλωτὴν γῆν τεκταμένον καὶ κατὰ τῆς Ἑλλάδος στρατοπεδεύσαντος καὶ πολλῶν πληθὺν ἐπιφερομένου, ὁ τῶν Ῥωμαίων τὰ σκήπτρα κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς ἰθὺς μισθόν τινα καὶ ὡς ἐκ τοῦ παρατυχόντος φραγμὸν τῷ τῆδε περιέτρηκε μέρει. Ἀφ' οὗ δὴ χρόνου καὶ μέχρι τοῦ δεῦρο τὸ αὐτὸ τοῦτο διαμεμένηκεν, οὐδέποτε τῆς ἐκείθεν βλάβης, ὡς ᾔετο, ἂν ἐν ὁποιοῖς τισὶν ἐσομένης. Εἰ γὰρ καὶ

VARIÆ LECTIONES.

¹¹ διὰ μέσον A : ἀν διὰ μέσου? ¹² πάντοτε P. ¹³ φόβον A.

πολλοὺς πολλὰκις ἀνέτλη πολέμους καὶ λίαν σφοδρό-
τάτους ἢ πόλις, τοὺς τε ἐκ τῶν Βαρβάρων καὶ ἀ-
τῶν δὲ τῶν συνομοροῦντων Σκυθῶν, πᾶν εἶδος ἀμυν-
τηρίων κατ' αὐτῆς ἐπινουμένων καὶ ψάμμου δίκην
ἐφ' ἡλθῆναι τῆς στρατιᾶς εισραδόντων καὶ μηδὲ ὅ-
υποφέρειν τὴν ἀπειλὴν αὐτῶν φιλονεικούντων (καὶ
γὰρ ὡς ἀληθῶς ἦσαν ἀκάθεκτοι ταῖς ὁρμαῖς καὶ ποι-
κίῃ, τιμὴ πανοπλίᾳ πεφραγμένοι), ἀλλ' ἦν ἄρα περι-
γίσιος ὥσπερ ἡ μάχη, καὶ διέφευγε τὰς ἐπιβουλὰς τῷ
ἀσφαλεῖ τοῦ τειχίου τὴν ἐφοδὸν ὑπεκκλίνασα, καὶ
τῷ συστήσας αὐτῇ καὶ θερμῶς ὀπαραχοῦντι, λέγω
δὲ τῷ πανενδόξῳ μάρτυρι Δημητρίῳ, τὴν αὐτῆς
σωτηρίαν καταπιστεύουσα. Ἐκ πολλῶν γὰρ αὐτὴν
κινδύνων ὁ ὁ σῶσις πατρὶς οὗτος ἐρρύσατο, καὶ τὸ
νικᾶν αὐτῇ καὶ μήπω τοῦ πολέμου πειραθείσῃ πολ-
λάκις συμπαθῶς ἰδωρήσατο. Ἀλλὰ ταῦτα ταῖς τῶν
τες τοῖς ἐξῆς ἡμεῖς τῶν ἡδὴ λεχθέντων προλωμεν.

Θ'. Ἦν οὖν ταῖς ῥηθείαις αἰτίαις ἀνωτέρα κινδύνου
παντός ἡ πόλις. Ἐξ οὗτου γὰρ ἡ κολυμβήθρα τοῦ
θείου ὁ βαπτίσματος τὸ τῶν Σκυθῶν ἔθνος τῷ χρισ-
τιανισμῷ λαφύ [P. 525] συνεμόρφωτε καὶ τὸ τῆς εὐ-
σεβείας γάλα κοινῶς ἀμφοτέροις διετίετο, πέπτωτο
μὲν ἡ τῶν πόλεων στάσις ὅ, ἀνεῖτο δὲ τῆς ἐνεργείας
ἡ τὰς σφαγὰς ἐπιτιθεύουσα μάχαιρα, καὶ τὰ προ-
λεχθέντα τῷ μεγαλοφρονότατῳ τῶν προφητῶν Ἰσαΐᾳ ὅ
ἐναργῶς ἐφ' ἡμῖν ἐπληροῦτο· αἱ μάχαιραι γὰρ
ἡμῶν μετῆλθον εἰς δρέπανα καὶ αἱ ζιβύναι εἰς ἀρο-
τρα, καὶ πόλεμος ἦν οὐδαμῶς, καὶ τὴν περίχωρον
ἄπασαν εἰρήνῃ κατεπρυτάνευε, καὶ οὐδεμία ἦν εὐ-
ζωίας ἀφορμὴ ἥς οὐκ εἰς κόρον ἡμεῖς ἀπελάουμεν,
ἐνθεν αἱ τῆς γεωργίας ἀφρονίαι, ἐκεῖθεν αἱ τῆς ἐμ-
πορίας χορηγίαι. Γῆ γὰρ καὶ θάλασσα λειτουργεῖν
ἡμῖν ἐξ ἀρχῆς ταχθεῖσαι πλουσίαν καὶ ἀδάπανον τὴν
περὶ ἑκάστον ἰδιοποφόρου. Ὡν γὰρ ἦν ἐνδεῶς ἡ
καὶ ἀνεπιτηδείως ἐχούσα πρὸς καρπογονίαν ἡ γῆ,
τούτων παρ' αὐτῆς ἡ θάλασσα τὴν κτῆσιν μηχανω-
μένη καὶ ταῖς ὀλκάσι συνεισκομιζούσα ἀνενδεῆς τὸ
λαῖπον ἐδίδοι τοῖς χρηρίζουσι. Τί δὲ τῶν ἀπανταχόθεν
ἐπιδημούντων εἰποιμι πρῶτον, καὶ μάλιστα οἷς ἐφι-
λοτιμοῦντο τοὺς πολίτας ἡμᾶς, τὰ παρ' αὐτῶν δι-
δόντες καὶ τὰ παρ' ἡμῶν ἀντιλαμβάνοντες; Λεωφό-
ρου γὰρ δημοσίας τῆς πρὸς ἀνατολὴν ἀγοῦσης ἀπὸ
τῆς δύσεως διὰ μέσου τῆςδε χωρούσης τῆς πόλεως,
καὶ ἀναγκαίως πειθούσης τοὺς παραδεδυμένους, πρὸς
ἡμᾶς ἐνδιατρίβειν καὶ τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν πορίζε-
σθαι, πᾶν οὐκ οὖν ἂν εἰποι τις τῶν καλῶν ἐξ αὐτῶν
ἐκαρπούμεθα τε καὶ προσεκτώμεθα. Ἐνθεν καὶ
παμμιγῆς τις ἐχλὸς ἀεὶ περιεστοίχει· τὰς ἀγυῖας τῶν
τε αὐτοχθόνων καὶ τῶν ἄλλως ἐπιξενουμένων, ὡς ὅ
εὐχερέστερον εἶναι ψάμμον παρέλκον ἐξαριθμεῖν ἢ
τοὺς τὴν ἀγορὰν διεδεδυμένους, καὶ τῶν συναλλαγμα-
των ποιουμένους ὅ τὴν μέθοδον. Ἐντεῦθεν χρυσίου
καὶ ἀργυρίου καὶ λίθων τιμῶν παμπληθεὶς θησαυ-
ροὶ τοῖς πολλοῖς ἐγίνοντο, καὶ τὰ ἐκ Σηρῶν ὑφά-
σματ' ὡς τὰ ἐξ ἐρίων τοῖς ἄλλοις ἐπινανόητο. Περὶ

A Barbarorum tum finitimorum Scytharum, machi-
namenta et oppugnantium astus varios excogitan-
tium arenæque exæqualis copiis influentium ac
cunctos miniis terrentium (erant namque effrenato
impetu et armorum omni genere septi), sustinuerit,
cum esset terrestris conflictus, insidias eludebat,
hujus muri securitate Irruptionem declinans, soli-
toque atque serventi suo defensori, gloriosissimo
nempe martyri Demetrio, suam concedens salu-
tem. Ex multis enim periculis servator hic patriæ
ipsam liberavit, nec raro, cum necdum etiam bel-
lum experta esset, victoriam perhumane concessit.
Verum hæc libris qui de illius miraculis exstant
narranda permittentes, ea prosequamur quæ dein-
ceps sequuntur.

θαυμάτων αὐτοῦ βίβλοις ἐξηγήσαι ὅ παραχωρήσαν-

B 9. Civitas igitur ob eas quas dicebam causas
omnis periculi secunda agebat. Quo enim ex tempore
Scytharum gens, sacri fontis aquis abluta ac Chri-
stiano populo sociata, pari illi munere pietatis lac
sugere destinaverat, urbium desolationes finem
habuerant; ad cædes instructi ensis mucro inhibitus
erat retusumque ferrum, ac quæ olim prophetarum
vocalissimus Isaias (2, 4) fuerat vaticinatus,
nostro hoc ævo 500 adimpleta conspiciebantur.
Nostri enim gladii transierant in falces et lanceas
in vomeres, nec usquam bellum erat; omnesque
ubique finitimæ gentes in pace agebant; nullaque
erat commodior vitæ ratio ac occasio, qua non
affatim frueremur. Inde frugum ubertas, inde
mercaturæ emolumenta. Terra enim et mare ab
initio ad præstandum nobis obsequium constituta
uberem sponteque paratam quandoque suam gra-
tiam munusque conferebant. Quæ enim terra minus
suppeditabat aut ex se proferre non satis erat
idonea, hæc mare, mercimoniorum solertia compa-
rata atque navibus invecta, quod egentibus decrat,
abunde supplebat. Quid vero undequaque adven-
tantium primum dixerim, ac quibus præcipue nos
cives amice accipiebant, sua tribuentes atque vi-
cissim nostra recipientes? Nam cum via publica ab
occasu ad ortum per mediam hanc urbem duceret,
cogeretque viatores in ea moras interponere et quæ
in usum suum essent parare, quidquid quis bono-
rum dicat, ex illis consequeremur nobisque pro-
veniebant. Hinc promiscua ex omni hominum
genere multitudo, tum indigenarum tum quoque
modo hospitio receptorum, plateas semper circul-
bant; ut facilius sit arenas maris numerare quam
eorum qui forum occupabant ac qui commerciis
miscabantur censum inire. Hinc auri, argenti et
pretiosorum lapidum ingentes ac copiosi thesauri
vulgo accrescebant; vestesque sericæ perinde atque
aliis lanæ 501 excogitabantur. Aliarum vero

VARIE LECTIONES.

ἢ μηδὲν Α. ὅ γὰρ αὐτῶν κινδύνων αὐτὴν ὁ Ρ. ὅ ἐξηγεῖσθαι ὅ ἄγιος Ρ. ὅ αἱ τῶν πόλεων στά-
σις Ρ. ὅ Ἰσαΐα Α. ὅ ὡς οὐκ Α. ὅ ποιουμένων Ρ.

materialium, æris, ferri, stanni, plumbi, vitri, quibus ad ignem opus facientes artes vitam tuentur ac foveant, vel meminisse superfluum duco, tanta scilicet eorum copia ut ex illis urbs quædam alia exstrui atque perfici posset

10. Hæc itaque ratione, omni ex parte rebus prosperis ad voluntatem fluentibus, urbs fortunata et artificum ingenio condecorata, necnon ædificiorum magnificentia superbiens, num vel legum observatione vel civilis rei ordinibus vel dicendi gloria atque doctrina aliis inferior erat? Minime vero: nam illi scientia æque curæ erat ac visus oculis; æquitas pariter haud aliter ac vitæ negotiatio; vidissesque juvenum ac adolescentum pubem nulli præterea quam disciplinis ac litterarum studiis vacare, unde scientiæ et artes robur obtinent. Harmonicæ vero musices caniones aut cænantium suavissima mele Deique laudibus ac clero mancipatorum studia dicturus, haud equidem scio quibus ea modis exprimam. Ad hæc enim usque narrationem nescio quomodo orationis impetu raptus, ac velut propriæ inscitie ac ruditis oblitus, conabar moderate, et ut non alius quispiam harum valde imprudens rerum ignarusque omnium ac stupidus, quæ a tua virtute rogatus eram, scripto digerere ac explicare: exinde vero, ac præcipue quod suavius canticorum 502 ac melodiarum mihi incidit mentio, quo me vertam nescio, aut quo sermonis ducam lineam; quodnam item dulcissimarum concinnarumque modularum cantionum illarum omittam, quibus mortales cum cælestibus potestatibus psallebant ac dies festos agebant. Etenim si quis eam modularum, quam uno ore in unum congregati omnes divinis canticis, in publicis conventibus, ad Deum emittebant, angelorum sonis concelebrantium, ubi lætantium omnium habitatio est, assimilaverit, is a scopo veroque ne vel minimum aberraverit.

11. Templâ enim quædam præmagna ac magnifica varioque ornatu pulcherrima, per mediam urbem exstantia ac exposita, veluti communia Numinis propitiatoria, cum primis vero, interque ea præcipuum, omnium effectibus divinæ et substantialis Verbi sapientiæ, itumque semper Virginis immaculatæ ac Deiparæ, nec non cujus supra memini, gloriosissimi præclarique victoris, Demetrii martyris, ubi divina peregit certamina et victoriæ palmam reportavit, hæc nimirum recurrentibus per anni circulum festorum solemniis universæ multitudinis in se concionem cogentia lætitiâ inenarrabilem et spiritale gaudium convenis inferebant, in horum si quidem singulis sacerdotum ordines cleri matriculam implebant, quorum opera mysticus cultus resque sacra peragitur; lectorum item cætus, qui concinendis canticis diligentiam habeant,

ἄρ τῶν ἄλλων ὕλῳν, χαλκοῦ καὶ σιδήρου κασιτέρου⁵⁰ τε καὶ μολλέου καὶ ὕλου, οἷς αἱ διὰ πυρὸς τέχναι τὸν βίον συνέχουσιν, καὶ μνησθῆναι μόνον παρ-
έλκον ἡγοῦμαι, τοσούτων ὄντων ὡς ἄλλην τινὰ δύνασθαι πόλιν δι' αὐτῶν δομῆσθαι τε καὶ ἀπαρτί-
ζεσθαι.

Γ'. Οὕτω δὲ πανταχόθεν εὐθνηνομένη καὶ κλεινὴ-
ζουσα, ταῖς τεχνικαῖς τε καλλυνομένη μεθόδοις καὶ
ταῖς τῶν οἰκημάτων ὑπερφανευομένη⁵¹ λαμπρότη-
σιν, ἄρα ταῖς ἐκ νόμων παρατηρήσεσιν ἢ ταῖς περὶ
τὸ πολιτεύμα τάξεσιν ἢ ταῖς περὶ λόγους αὐχέσεσιν
ἐφαίνετο τῶν ἄλλων ἐνδεῶς ἔχουσα; Οὐ μὲν οὖν· ἐσπου-
δάζετο γὰρ αὐτῇ γυνῶσις ὡς ὀφθαλμοῖς βλεψίς,
[P. 326] καὶ εὐνοία ὡς ζωῆς πραγματεία. Καὶ εἰ-
δες ἂν περὶ μὴδὲν ἄλλο τὴν νεάζουσιν τῶν παίδων
κῆραν⁵² σκελίζουσιν ἢ περὶ λόγους, ἐξ ὧν ἐπιστή-
μαι καὶ τέχναι τὸ κράτος ἔχουσιν. Τὰ δὲ περὶ τῆς ἁρ-
μονίου μουσικῆς τῶν ἁρμάτων, ἢ τῶν ῥυθμῶν τὰ
ψυχότερπῃ μέλη καὶ τῶν τῷ Θεῷ κεκληρωμένων
σπουδάσματα ἐπὶ τῷ λόγῳ⁵³ σημῶν⁵⁴; πῶς δὲ
τὴν τούτων διαγράψωμαι δῆλωσιν; Μέχρι γὰρ τοῦδε
τοῦ διηγῆματος οὐκ οἶδ' ὅπως τῇ ῥύμῃ τοῦ λόγου
συναπαχθεῖς, καὶ τῆς οικίας ὡς περὶ ιδιωτέας ἐπι-
λαθόμενος, ἐπειρώμην μέτρίον πως⁵⁵, καὶ ὡς οὐκ
ἂν τις ἄλλος τῶν λίαν ἀμαθῶν καὶ ἀγροίκων, τῶν
παρὰ τῆς σῆς ἀρετῆς αἰτηθέντων τὴν δῆλωσιν
διαγράφεσθαι· τὸ δ' ἀπὸ τούτου, καὶ μάλιστα⁵⁶ ὅτι
τῆς εὐρύθμου τῶν ᾠσμάτων ἐμνήσθην ἡδυφω-
νίας, οὐκ οἶδα τίς γένωμαι ἢ ποιῶ τῷ λόγῳ χωρήσω,
ποῖον δὲ παραλείπω⁵⁷ τῶν ἡδίστων ἐκείνων καὶ εὐ-
τάκτων μελωδημάτων, οἷς συνέψαλλον καὶ συνεόρ-
ταζον ἄνθρωποι ταῖς οὐρανίαις δυνάμεσιν. Εἰ γὰρ
τις τὴν μουσικὴν ἐκείνην, τὴν ἐκ παντὸς στόματος ὅφ'
ἐν τῷ Θεῷ ἀναπεμπομένην τοὺς ὕμνους, ἐν ταῖς παν-
δήμοις συνάξει, τῷ ἡγῶ τῶν ἐορταζόντων ἀγγέ-
λων, ἐνθα εὐφραينوμένων πάντων ἡ κατοικία, ἐξει-
κονίσαι θελήσειεν, οὐδὲν τοῦ δέοντος ἀμαρτῆσται.

α'. Ναοὶ γὰρ τινες παμμεγέθει καὶ περικαλλεῖς
τῇ ποικίλῃ διακοσμήσει, διὰ μέτου προβεβλημένοι
τῆς πόλεως ὡς περὶ τινὰ κοινὰ πρὸς τὸ θεῖον ἱλαστή-
ρια⁵⁸, καὶ τούτων μάλιστα ὁ τῆς παντοουργῆς καὶ
θείας τοῦ ὑπερουσίου Λόγου Σοφίας οἶκος, καὶ ὁ τῆς
Δεσπαρθένου πανάγνου καὶ Θεομήτορος, ἀλλὰ μὴν
καὶ ὁ τοῦ προλεχθέντος πανενδόξου καὶ καλλινίκου
μάρτυρος Δημητρίου, ἐνθα τοὺς θεοὺς ἀθλοὺς δι-
ήνυσεν καὶ τὸ βραβεῖον τῆς νίκης ἐδίξετο, οἱ καὶ τὸν
ἅπαντα δῆμον ταῖς κατὰ περίοδον ἐπανιούσαις τῶν
ἐορτῶν ἡμέραις ἐν αὐτοῖς ἐκκλησιάζοντες, ἀνεκλά-
λητον εὐφροσύνην καὶ πνευματικὴν χαρμονὴν τοῖς
συνιοῦσιν ἐβράδευον. Ἐκεκλήρωτο γὰρ ἐν ἐκάστῳ
τούτων τάγματα ἱερέων, δι' ὧν ἡ μουσικὴ τελεῖται
λατρεία, καὶ ἀναγνωστῶν συστήματα, δι' ὧν ἡ τῶν
ᾠσμάτων σπουδάζεται ὑμνήδεια, ἀμοιβαδὸν τοὺς στί-
χους ἀλαλάζοντες, καὶ ταῖς χειρονομίαις τῶν μελῶν

VARIÆ LECTIONES.

⁵⁰ κασιτέρου AP. ⁵¹ περιφανευομένη A. ⁵² κοῦραν? cf. p. 367 A. ⁵³ τὰ σπουδάσματα ποίῳ λόγῳ?
⁵⁴ σημῶν A. ⁵⁵ μέτρίον πως] μετρίως? ⁵⁶ παραλείπω? ⁵⁷ ἐξῆλαστήρια A.

τὸν φόδγον διατιθέμεντες, καὶ μεγάλην τινὰ καὶ αξιο-
θέατον χορείαν συνιστῶντες, τῷ τε εἶβει τῆς ἀσπρα-
πούσης στολῆς [P. 527] τὰς τῶν ὀρώντων θελγόντες
ἔφεις, καὶ τῇ τεχνωμένῃ τῶν ψαλμῶν λύρᾳ τὴν ἀκοὴν
κατατέρποντες. Τί γὰρ ἦν πρὸς τοῦτον τὸν ὕμνον ὁ
μουθικός Ὀρφεὺς ἢ ἡ Ὀμηρικὴ μοῦσα ἢ τὰ τῶν
Σειρήνων ληρήματα, τῷ ψεύδει τῶν πλασμάτων ἀνα-
γραφόμενα, οἷς ¹⁰ λόγος μὲν ἐπαίνων ὑβρις ἀληθής,
φῆμαι δὲ ψευδεὶς τοὺς ἀνθρώπους πλανῶσαι καὶ πρὸς
ἀπάτην ἀνδραποδίζουσαι; Μάτην οὖν ἐν τοῦτοις
ἐψευδοκτύπησαν οἱ ¹¹ Ἕλληνες, τὴν ἀληθῆ γνῶσιν
τῶν πραγμάτων ἀφρημένοι καὶ ταῖς κεναλογίαις
τῆς αὐτῶν δεισιδαιμονίας ¹² καθ' αὐτῶν ὀπλισά-
μενοι. Ἡμεῖν δὲ καὶ τὸ σεθαζόμενον ἦν ἀληθές καὶ
αὐτὸ δὲ τὸ ὑμνούμενον.

13. Ἐνθα δὴ μοι καὶ θάμβος ἐπέρχεται καὶ φόβος
καὶ ἐκπληξίς, ὅταν κατὰ νοῦν λάθω πῶς ὁ τοιοῦτος
καὶ τοσοῦτος ὕμνος, ὁ μήπω τινὲ τῶν ἄλλων προσ-
φερόμενων ¹⁴ θυσίων τῷ μεγέθει ἰσομοιούμενος,
ἀθρόον οὕτως εἰσέγῃ καὶ εἰς οὐδὲν ἐλογίσθη καὶ ὡς
θναρ ὑπανεχώρησε. Πλὴν γε τοῦτο λογίζομαι, ὅτι ἐν
ταῖς ¹⁵ ἀμαρτίαις ὄντες τὰ θεῖα κατὰ τὸν Ψαλμῶδὴν
ἐδιηγούμεθα δικαιώματα, καὶ τὸ μοχθηρὸν ἡμῶν τῶν
τρίτων ἀδόκιμον τὸ περιφανές τοῦτο καὶ σεβάσιμον
ἀπειργάσασθαι, ἀνάξιον κρίναντος τοῦ Θεοῦ βεβήλους
καὶ ἀναγίσει χεῖρας ὑμνεῖσθαι τε καὶ γεραίρεσθαι.
Μέχρι γὰρ τίνος τὴν ἀληθῆ αἰτίαν τοῦ πάντα κίνδυ-
νον ἐπενεχθῆναι ἡμῖν εἰς μέσον οὐ παριστώμεν, ἐν
ἔχῃσι γινῶναι διὰ τοῦ καθ' ἡμᾶς ὑποδείγματος ¹⁶
μετέπειτα ὅπως δεῖ λατρεύειν Θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ
καὶ αὐτοῦς ὑπεράνω παντὸς ὀλέθρου διατηρεῖν, ἵνα
μὴ τοῖς ὁμοίοις ἡμῶν τῆς κακίας ὑπολισθαίνοντες
πλημμελήμασι τὴν θεῖαν ἀγανάκτησιν ἐφ' αὐτοὺς
ἐπισπῶνται. Οὐδὲ γὰρ ἄλλου τινὸς ἐνεκεν τῆς μεγά-
λης ἀπειλῆς ἐκείνης, ἥς καὶ μεμνημένοι ἐξίσταμαι,
εἰς παῖρας γεγόνாமεν, ἀλλ' ἢ διὰ μοχθηρὰς καὶ κα-
κῆς προαίρεσις, εἴτε διὰ τὸ παραλλαγμένον καὶ
διέφορον τῆς τε πολιτείας καὶ τῶν ἡθῶν, τῶν συνεισ-
φερόντων ¹⁷ τῇ πόλει ἀνθρώπων ¹⁸ ἐκ παντὸς ἔθνους
καὶ τόπου ἄλλων ἄλλο τι συνεισφερόντων κακῶν καὶ
τούτου τῷ πλησίον μεταδιδόντων (καὶ γὰρ δι' ἣν
εἴπομεν ἀφθονον τῶν χρυῶν χορηγίαν οἱ τῶν πλησίον
χωρῶν καὶ πόλεων ἄνθρωποι ἐν ταύτῃ τὴν ὀφίησιν
μετελλάττοντο, καὶ μάλισθ' ὅσοι ταῖς ἡδὴ προαλω-
θείσαις νήσοις ἐκ τῆς ¹⁹ τῶν θυσιονύμων Ἀγαρηνῶν
ἐπιδρομῆς ὑπελείφθησαν, ἐπὶ τῇδε προσέφευγον,
μηδεμίαν, ὡς ὑπελάμβανον, ἐν αὐτῇ πολεμίων φρον-
τίδα τοῦ λοιποῦ ποιησόμενοι), εἴτε δὲ πάλιν διὰ τὸ
ἀνειμένον [P. 528] τῆς τρυφῆς καὶ ἀφρόντιστον καὶ
πρὸς πᾶσαν ἡδονὴν κοικίλον τῆς χρείας καὶ ἐπιτή-
δειον ὥσπερ τινὰ λήθην πεπόνθαμεν τοῦ Θεοῦ, μα-
κράν τινα καὶ ἀδιεξέδυστον πλανώμενοι πλάνην, καὶ
καθώς φησιν ὁ Ἀπόστολος, ἕκαστος ταῖς ἰδίαις ἐπι-
θυμiais ἐπορευόμεθα, ἀδιδῶς κατὰ πάσης ἀμαρτίας

et alternis versus tinniant, manuumque ⁵⁰³ mo-
libus modulationum sonos dissonant, ac magnam
quandam digneque spectabilem choream consti-
tuant, tum effulgent vestium forma spectantium
oculos demulcentes, tum artificiosa psalmodum lyra
audium oblectantes. Quid enim erat, si hæc can-
tica consideres, fabulosus Orpheus aut Musa Ho-
merica aut Sirenum deliramenta, fictionum mon-
daciis digesta, ut nulla laudum vera ratio sit, sed
falsi rumores, mortalium genus seducenles atque
errori mancipantes? Frustra igitur in his Græci
crepantibus buccis sese jactant, qui vera rerum
scientia carcant vanisque sermonibus ipsi sibi met-
ipsis pugnent: nobis vero tum Numen verum est,
tum ipsum quod canimus laudisque obsequio fre-
quentamus.

12. Hic mihi et admiratio subito incessitque hor-
ror ac stupor, dum mente recolo quomodo talis et
tanta modulatio, ipsa nulli non alii hostiarum, quam
Deo offeruntur, magnitudine præstans, sic repente
conticuit et in nihilum abiit velutque somnium
abscessit. Enim vero hoc recogito: nempe cum in
peccatis essemus, juxta Psalmistam (*Psalm. xlii, 6*)
sententiam, divinas enarrabamus jactantias, morum-
que nostrorum improbitas illustrem hunc ac venera-
bilem cultum reprobum effecit, indignum judicante
Numine profanis impuriisque labiis laudari ac ho-
norique haberi. Quousque enim tandem veram
causam, ob quam nobis omnis hæc illata ⁵⁰⁴ ma-
lorum vis, in medium non adducimus, ut nostro
exemplo discant posteri quonam pacto colendus
sit Deus vivus ac verus, sequæ ab omni servent
immunes interitu, ne hisdem atque nos delectis ob-
noxii divinam in se attrahant indignationem? Nam
nulla alia causa immanis illius poenæ iræque, cujus
vel sola memoria extra mentis sedem exeo, peri-
culum fecimus nisi ob pravam perditamque volun-
tatem, sive propter dissonos diversosque mores ac
ingenia seu instituta, omni ex gente ac loco in ur-
bem confluentium atque aliud alias malum impor-
tantium ac cum proximo illud communicantium.
Nam propter eam, quam diximus, uberem rerum
in vitæ usum suppeditationem vicinarum regionum
atque urbium incolæ mutatis sedibus in hac habi-
tationem locabant; ac præcipue qui ex captis jam
insulis per impuros Agarenos illorum grassationi
superstities fuerant, ad eam confugiebant, nulla
deinceps, ut sibi videbatur, hostium cura solliciti,
atque in eam rationes suas transferebant. Sive
rursus etiam propter molles delicias nullisque stu-
diis animum implicatum, tum ad omnem libidi-
nem, ita usu subministrante, proclive ingenium,
velut in Dei quamdam oblivionem venimus, longo
quodam et inextricabili viarum errore ab illo ab-
juncti. Et, ut ait Apostolus, unusquisque desideriiis

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ ὡς P. ¹¹ οἱ om. A. ¹² τῆς αὐτῶν δεισιδαιμονία; om. P. ¹³ προφερομένων A. ¹⁴ ταῖς om. A.
¹⁵ συνεισόντων P. ¹⁶ ἀνθρώπων om. P. ¹⁷ τῆς om. P.

nostris ambulabamus, ad omnia licenter scelera procurrentes, et viam quæ ad virtutem ducat pro nihilo habentes.

505 13. Quod enim malitiæ genus, ut verum dicamus, in nobis non exercebatur? Fornicationes, a Jullteria, immunditiæ, odia, mendacia, furta, lites, contentiones, convicia, iræ, rapinæ, injustitiæ; et malorum omnium causa, invidentia, commune omnium studium et quotidianum atque forensis meditatio erat. Neque enim ullus nostrum hoc satabat ut de proximo bene mereretur, sed ut illi invisum aliquid malumque inferret stolidæ machinabatur. Nec ut ex suo egenti tribueret, implens quod misericordiæ est, animo reputabat, sed ut de alieno substantiam augeret, gentilibus suis pugnat, cum se invicem deriderent, mutuo cæderent, alter alteri calumniam strueret ac detraheret, nullum non malum secum ipsi excogitarent, pupillos suffocarent, viduarum fines invaderent, inimicitias neccerent. Enimvero quis horum omnium exitus? Torpet animus rerumque magnitudini linguam injicere horret; nec rursus malorum, quibus jam perfuncti sumus, meminisse sustinebam. Quia tamen fieri non potest ut istiusmodi narrationum memoriam vitemus, qua ratione nova quædam ac terribilis narratio mundo relictis sumus, periculi magnitudinem narraturus accedo, ut et ipse cognoscas quænam sint peccati obsonia atque præmia (Rom. vi, 23). Cum enim luxu perditis essemus, voluptate liquesceremus ac mollitie flueremus, malisque omnibus institutis vitam duceremus; cum, ut Psaltes conciat (Psal. xiii, 3), omnes declinassent, simul inutiles facti essent, nec esset qui Deum requireret,

506 tunc tremendum illud minarum pondus experti sumus, quin imo, ut verius dicam, eversionis seu justæ retributionis.

14. Et considera hic quoque Dei humanitatem, qui non vult mortem peccatoris, sed ut convertatur et vivat (Ezech. xxxiii, 11). Cum enim sciret projectam scelestissimamque animi nostri ad mala pronitatem, quid machinatur ac consilii init, ut perditum illum furorem inhibeat et ad conversionem inducat? Primum quidem, quæ dicta a nobis est, Berrhocam, urbem finitimam, cum tota vicinia terræmotu quassavit, adeo ut multi eo oppressi perierint. Quid inde disponens ac procurans? Ut nos scilicet, malorum divina ultione aliis inflictorum sensu percepto, tandem aliquando a propriis ipsi malis abstinere actusque nostros ad virtutem dirigeremus. Deinde, quia ne illo quidem casu de veteri vigente in nobis consuetudine quidquam remiseramus, ad aliud machinæ genus transit, in aliis ante specimen edens ejus calamitatis quæ nobis ipsis obventura esset, dum nulla poenitudine peccaremus. Demetrias namque sic dicta, Græciæ alia urbs, haud longe a nobis dissita, tum accolarum frequentia, tum rebus aliis, quibus urbes altum sapere ac gloriari solent, supra finitimas alte

Α χωροῦντες καὶ τῆς πρὸς ἀρετὴν ἀγοῦσης μηδεμίαν ποιοῦμενοι ἐπιμέλειαν.

17. Ποῖον γὰρ εἶδος κακίας, εἰ δαὶ ταλαθὺς εἰπεῖν, ἐν ἡμῖν οὐκ ἐπράττετο; Πορνείαι, μοιχεύειαι, ἀκαθαρσίαι, μιση, ψεύδη, κλοπαί, ἔριδες, φιλονεικίαι, λοιδορίαι, θυμοί, πλεονεξίαι, ἀδικίαι· καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῶν κακῶν φθόνος κοινὸν ἐμμελέτημα καθ' ἑκάστην ¹⁰ καὶ ἀγοραῖον ἦν. Οὐ γὰρ ὅστις ἡμῶν τῷ πλησίον πρᾶξει καλῶς διὰ σπουδῆς εἶχεν, ἀλλ' ὅστις αὐτῷ τῶν ἀδουλήτων ἐπενεγεῖν τι φρενοδραβῶς ἐτεκταίνετο· οὐδ' ὅστις ἐκ τοῦ οἴκεῖο μεταδοῦναι τῷ χρήζοντι τὸ συμπαθὲς πληρῶν ἐθεδούλητο, ἀλλ' ὅστις ἐκ τοῦ ἀλλοτρίου τὸ οἴκειον πλεονάσαι πρὸς τὸν ¹¹ ὁμόφυλον διεμάχετο, κατ' ἀλλήλων εἰρωνευόμενοι, ἀλλήλους πλῆττοντες, Β ἀλλήλους διαβάλλοντες ¹², πᾶν ὁτιοῦν κακὸν ἐν ἑαυτοῖς ἐξευρίσκοντες, ὀφθανοῦς ἄγχοιτες, ὁρλοῖς χερῶν ἐπεμβαίνοντες, ἐχθρας συνάπτοντες. Καὶ τί δὴ τὸ τέλος τούτων ἀπάντων; Ὅκνῳ μὲν τὴν γλῶτταν τῷ μεγέθει τῶν πραγμάτων ἐπαφίεσθαι, καὶ οὐκ ἂν ἠνεσχόμην τῶν ἀλγεινῶν ἐκείνων ὧν ἦδη πεπόνθαμεν καὶ πάλιν ἐπιμνησθῆναι· ἀλλ' ἐπειδὴ τῶν τοιούτων διγνημάτων οὐκ ἔστιν ὅπως ὑπεκκλίνει τὴν μνήμην, δ' ὧν τῷ βίῳ καινὸν τι καὶ φοδερὸν ὑπελείφθημεν ἀκουσμα, λῖξων ἐρχομαι τοῦ κινδύνου τὸ μέγεθος, Γ ἐν εἰδῆς καὶ αὐτὸς ὅποια τῆς ἀμαρτίας εἰσὶ τὰ ὀφώνια. Ἐν ὅσῳ γὰρ ἐτροφῶμεν, ἐν ὅσῳ ἐσπαταλῶμεν καὶ πᾶσιν ἀτόποις διεζῶμεν ἐπιτρυφῶμεν, ὅτε κατὰ τὸ ψαλμικῶς ῥηθὲν πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἡχρηώθησαν, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐκζητῶν τὸν Θεόν, τότε τῆς φοδερᾶς ἐκείνης ἐπεισράθημεν ἀπειλῆς, μᾶλλον δὲ καταστροφῆς, ἐν οἰκειότερον εἶπω, ἢ δικαίας ἀνταποδόσεως.

18. Καὶ σκόπει κἀνταῦθα τοῦ Θεοῦ ¹³ τὸ φιλόανθρωπον, τοῦ μὴ βουλομένου τὸν θάνατον τοῦ ἀμαρτωλοῦ, ὡς τὸ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν αὐτόν. Εἰδὼς γὰρ τὸ ἀκάθεκτον καὶ μοχθηρὸν τῆς γνώμης ἡμῶν ἐπὶ τὰ πονηρὰ, τί μηχανάται πρὸς τὸ τὴν ὁρμὴν ἐπισχεῖν [P. 329] τῆς κακίας καὶ ἐπιστροφῆς ἡμῶν ἐμβαλεῖν αἰτίαν; Πρῶτον μὲν τὴν ἦδη λεχθεῖσαν γείτονα πόλιν, τὴν Βέρροϊαν λέγω, ἐπικατασεσθῆναι πεποίηκε τοῖς περιόικοις ὡς πολλοῖς ¹⁴ τῶν ἐκεῖσε συλληφθέντων ἐξαναλῶσαι, τ' διοικούμενος ἐκ τούτου; Ἰν' ἡμεῖς πάντως τῶν ἐτέροις ἀπειλουμένων τὴν αἴσθησιν λαβόντες, τῶν ἰδίων κακῶν ἀποχὴν κἂν ὅψε γούν ποιησώμεθα καὶ πρὸς ἀρετὴν τὰς πράξεις ἰθύνωμεν. Εἴτα ἐπειδὴ τούτου γενομένου οὐκ ἐνεδώκαμεν τῆς κρατούσης ἐν ἡμῖν παλαιᾶς συνθηλας, ἐπ' ἑτερον εἶδος μηχανῆς μεταβαίνει, καὶ τὴν ἡμῖν αὐτοῖς ἐσίσθαι μέλλουσαν ἀμεταμέλητα πράττουσι συμφορὰν ἐν ἄλλοις προὑποδείξας. Δημητριάς γὰρ οὕτω καλουμένη τῆς Ἑλλάδος ἑτέρα πόλις, οὐ μακρὰν ἡμῶν ἀπωχισμένη, πολλῶν πλήθει τῶν οἰκητόρων καὶ τοῖς ἄλλοις οἷς μέγα καυχῶνται πόλεις τῶν ἑγγιστα ὑπεραιρουμένη ¹⁵, οὐ πρὸ πολλοῦ τῆς ἡμῶν ἀλώσεως ἔργον

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ ἑκάστην P. ¹¹ τὸν] τὸ P. ¹² ἐνδιαβάλλοντες A. ¹³ τὸ τοῦ Θεοῦ P. ¹⁴ πολλῶν P. ¹⁵ ὑπεραιρουμένη AP.

ἐγένετο τῶν Βαρβάρων. Πολιορκηθεῖσα γὰρ ὡς μικροῦ δεῖν πάντων ^α τῶν ὑπ' αὐτὴν ἐν μαχαίρᾳ πεσεῖν, οὐδὲν ἑτερον παρείχε νοεῖν ἢ τοῖς κακοῖς ἡμᾶς ἐπιμένοντα· τὴν ὁμοίαν πείραν τῶν πραγμάτων ἐκδέχεσθαι· καὶ καθάπερ εἰς ἔμφυχον στήλην ἐν αὐτῇ τὰ κεχρηωσθημένα ἡμῖν ἀναγινώσκειν παθήματα.

α'. Ἀλλὰ μηδαὶς ἀποφαινόμενόν με οἰεσθω ταῦτα λέγοντα ^α ὅτι δι' ἡμᾶς· αἱ πόλεις αὗται τῶν φοβερῶν τὴν πείραν ἐδέξαντο. Ὁφείλετο γὰρ αὐταῖς, ὡς οἶμαι, καὶ δι' οἰκίαν μοχθηρίαν ὁ κίνδυνος, ὡς καὶ ἡμῖν μετ' ἐκείνας, ἀξίας τῶν ἡμαρτημένων ἐκάστω τὰς τιμωρίας ἐπάγοντος τοῦ Θεοῦ. Ἀλλ' ἐν τοῦτοις καὶ ἡμᾶς οὐ τὴν τυχεύσαν ἀφορμὴν τῆς ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἐπιστροφῆς καὶ σωτηρίας εὐκολον ἦν ἐξευρεῖν, τὴν ἐκείνων καταστροφὴν οἰκίαν ἀσφάλειαν ποιούμενους. Ὅμως ἐπειδὴ τὸν νοῦν ἡμῶν εἶδεν ^α ὁ τὰς καρδίας ἐρευνῶν πάση σπουδῇ τῆς ἐπ' ἀπώλειᾳ ἀγούσης ἐχόμενον, μηδεμίαν ^α μὲν τῶν σωτηρίων ἐντολῶν καὶ παιδευτικῶν ἐνεργειῶν ὑπολειφθεῖσαν, ἐξ ὧν αἰσθητικῇ καὶ νήφουσα ψυχῇ τὸ καλὸν μεταμανθάνει, διαφεύγουσα τῶν χειρόνων τὰς πράξεις, δι' αὐτὴν ἐπέρχεται ἡ ὀργὴ ἐπὶ τοῦς υἱοῦς τῆς ἀπειθείας, ὡς φησὶν ὁ Ἀπόστολος, ἔδει δὲ τὴν κακίαν ἐκτριθεῖναι, ἵνα μὴ τῇ ἐπὶ πλεῖον προόδῳ καὶ ἐτέρους λυμάνοιτο, διὰ τοῦτο ἀφήκεν ἡμῖν ἐπενεχθῆναι τὴν φοβερὰν ἐκείνην καὶ φορικῶδη πληγὴν, ἵν' ὅπερ ἄλλων πασχόντων ἡμεῖς οὐκ ἐδιδασκόμεθα, τοῦτο ἡμεῖς παθόντες ἄλλοις ὑπόδειγμα ποιησώμεθα.

[P. 330] ις'. Ἀλλὰ τί δεῖ μακρολογεῖν; καιρὸς γὰρ ἤδη τῶν καιρίων διηγημάτων ἐφάψασθαι, καὶ ὅπως τὴν ὀδυνηρὰν ἐκείνην πολιορκίαν ὑπέστημεν παραστήσαι τῷ λόγῳ, ὡς εἶναι τοῖς μετέπειτα νοουσίας ὑπόθεσιν καὶ ἐναργοῦς διδασκαλίας παραίνεσιν. Ἐν τοῦτοις γὰρ ὄντων ἡμῶν ἡκέ τις ταχυδρόμος ἄγγελος ἀπὸ τοῦ κρατοῦντος τὰ τῶν Ῥωμαίων σκήπτρα, Λέοντος τοῦ φιλευσεβοῦς ἀνακτος, τὴν ἐφοδὸν τῶν Βαρβάρων, λέγω δὲ τῶν δυσωνύμων Ἀγαρηνῶν, καταμηνύων καὶ ὡς τάχα ὀπλιζεσθαι, πρόσφυγας τινὰς ἀπ' αὐτῶν ἐκείνων τῶν Βαρβάρων ἀφίχθαι λέγων, καὶ τὴν βουλὴν αὐτῶν, ἥτις ἐστὶ, προειπόντας τῷ βασιλεῖ, καὶ οὕτω πᾶσαν τὴν ὁρμὴν ἐπὶ τήνδε πεποληγμένην, ὑπὸ πολλῶν ἤδη τῶν ὑπ' αὐτῶν προχειρωθέντων βεβαιωθέντες ὡς ἀτελιστός ἐστιν ἐκ τοῦ πρὸς θάλασσαν μέρους καὶ ταῖς ἀπὸ τῶν νηῶν μάχαις εὐεπιχείρητος. Ταύτης οὖν ἀγγελθείσης τῆς πονηρᾶς ἀγγελίας, θροῦς μὲν ἐγένετο κατὰ πᾶσαν τὴν πόλιν καὶ φόδος καὶ ταραχος, ἀσυνήθους πράγματος καὶ φοβεροῦ ταῖς ἀκοαῖς ἡμῶν ἐν ἀρχαῖς προσπεσόντος, ἐβουλευσάμεθα δὲ, οἱμοί! τὴν οἰκίαν περιποιήσασθαι σωτηρίαν, καὶ ὅσα πρὸς τὴν τῶν ἐναντίων ἄμυναν κατατριβεῖν, καὶ πρὸς τὸν κατ' αὐτῶν πόλεμον διεγείρεσθαι. Πλὴν ἔκαμνε μὲν ὁ λογισμὸς ἐκάστου καὶ ταῖς ἄλλαις μερίμναις τῆς ἀπειρίας τοῦ μάχε-

A supercilium tollens, baud multo ante nostræ urbis excidium in Barbarorum potestatem venit. Obsessa enim ac capta, ut pene omnes qui in ea erant gladio ceciderint, nihil aliud **507** cogitandum animis ingerebat quam fore ut qui in malis perseverarem, parem in eos ultionem exciperemus, et ut velut in animata columna ac cippo, quæ nobis debita essent mala diraque, perscripta legeremus.

15. Nullus tamen existimet, dum hæc ita pronuntio, me velle hæc urbes nostri causa tremenda hæc expertas fuisse illisque malis factas obnoxias. Nam et illis, opinor, ob ipsam earum pravitatem, æque ac nobis post ipsas, animadversio debebatur, Deo scilicet singula quæque scelera digne ulciscente. Verum in iis nos quoque haud levem occasionem melioris frugis ineundæ atque salutis facile fuit invenire, ita nimirum ut earum casu noxaque res nostras in tuto collocarem. Verumenimvero quia is qui corda scrutatur (*Psal.* vii, 10) animum nostrum omni studio hæerere noverat viz quæ ducit ad interitum, cum nihil ei salutarium mandatorum castigationumque deesset, quorum sensu ad sobrietatem reductus animus mutato consilio, quod honestum ac officii est, condiscit, vitans scelera ob quæ ira ingruit in filios inobedientiæ, ut ait Apostolus (*Ephes.* v, 6), decebatque malitiam elidi ac aboleri, ne majus incrementum faceret atque aliis noxam inferret, idcirco tremendam illam atque horrendam plagam nobis inflixit, ut quod aliorum malis præmoniti non didiceramus, ejus nos aliis, nostro ipsi periculo, exemplo casemus ac documento.

508 16. Sed quid necesse orationem trahere? Jam enim tempus est necessaria rerum momenta aggredi, ac modum quo diram illam obsidionem pertulimus sermone referre, quo scilicet inde posteris admonitionis argumentum ac ratio claræque doctrinæ adhortatio sit. Etenim cum res nostræ ita se haberent, celer quidam cursor nuntius a Leone, piissimo imperatore tum imperii Romani sceptrā moderante, venit: Barbarorum (inauspiciatim scilicet nominis atque omnis Agarenorum) irruptionem denuntians, ad arma statim convolare jubet. Venisse profugos quosdam ex ipsis Barbaris, eorumque consilii imperatorem præmonuisse: impetum omnem versus Thessalonicam vertere, ea scilicet ratione, quod ex pluribus jam ab eis bello captis ac subjugatis certo didicerint, qua parte respicit mare, nullis eam cingi mœnibus exque navibus conserta pugna facile expugnari posse. Malo hoc igitur allato nuntio per totam urbem rumor deditur, timorque ac titubatio omnes occupat, insueta plane re atque tremenda tum primum nostris auribus illapsa. Eo nobis (heu!) versa consilia, ut salutem nostram tutaremur, ac quæ arcendo hostes essent omnia pararem, atque ad bellum sustinendum animis excitarem. Verum

VARIÆ LECTIONES.

^α πάντας? ^α λέγειν? ^α οἶδεν AP. ^α μηδεμίαν| καὶ μηδεμίαν?

concidebat cujusque animus, cum aliis disiectus A enris, quod bello inexperti eramus nulloque rei usu, nec ut ipsa ejus ducenda exordia noveramus; tum vero magis quod murus nihil idoneus erat, quo et 509 hostium impetum expectabamus, omnium animos desperatione mergebat. Ac sane res suspecta erat, non solum nobis bello inexpertis ac iuermibus, sed et si qui jam exercitati istiusmodi rerum causas apprime calle-

17. Itaque in eam sententiam ivimus, si quid esset molendum, id esse in ipso muro conandum, et ante omnia illius securitati et in melius refectioni prospiciendum. Cogitata non laudabat qui ab imperatore nuntium nobis attulerat (Petronæ nomen erat), vir protospathariorum ascriptus cata- B logo; cui erat impositum ut paululum in urbe commoraretur opemque suam conferret et rebus debita subsidia subministraret. Is aliud sapientissimum consilium, quippe valde efficax ac salutare, se invenisse aiebat, nisi illud quoque scelera nostra dissipassent, quæ nostro excidio sternerbant viam. Namque cum aliis vir ille, sed maxime rerum experientia præstaret, intra se ipsum examinans, si in extruendis muris cura adhiberetur, maxima urbi adfutura incommoda, et nihilo magis is se profecturum qui ante ipsum simile opus aggressi essent, ad aliud securitatis genus (et nota quam aptum ac peropportunum) animum advertit. Considerabat enim, cum pars urbis noto adversa C marinis aquis tota circumlueretur, si inde Barbari arma movissent, quidquid libuisset, in ea facile effecturos, cum nemo ipsorum ascensui in muros (ipsos humiles ac terræ contiguos) impedimento 510 esse posset: nam navium puppis ita eminebat, ut ex ea tanquam ex loco superiori in propugnaculis immorantes hostium jaculis obnoxii essent. Statuit igitur aggerem quemdam arteque factitatas insidias in aquis ipsis occultare, quibus securitas urbi simulque hostibus obstaculum foret. Erant namque in tractu urbis ad Orientem ac Occidentem vergente plurima ex uno lapide excavata sepulcra, quibus antiquitus gentiles, qui eam inhabitaverant, suos mortuos condebant. Hæc ille in unum convehens, ac mirabili quodam artificio, cujus ipse solus sibi auctor exstiterat, in mare demergens, et perparvo intervallo a se dissitas, ordine tamen digestos inter aquas contegens, marinum quoddam ac pene inauditum munimentum, eo ipso muro qui ad continentem altiore structura eminebat validius ac securius, artificiosa vere sedulitate condebatur. Et jam opere præstitum fuisset, omnem urbi securitatem præstans, cum non possent naves appellere noxaque urbem afficere, ni hoc quoque propter nostram improbitatem interruptum in nihilum recidisset.

σθαι, μήπω τοῦ πράγματος ὦν ἐν πείρᾳ, μηδ' ὅπως τὴν ἀρχὴν λαμβάνει· δεδωγαμένος· πλεόν δὲ τὸ μὴ ἐπιτήδειον εἶναι τὸ ὅτι τείχος ἐνθα καὶ τὴν προσβολὴν ἐσχοποῦμεν, τὰς ἀπάντων ψυχὰς κατεβύθιζε· καὶ γὰρ ἦν ὡς ἀληθῶς ὑποπτον, οὐ μόνον τοῖς ἀπειροπο- λέμοις καὶ ἀόπλοις ἡμῖν, ἀλλ' ἤδη καὶ αὐτοῖς τοῖς γε- γυμνασμένοις καὶ προαποκειμέναις ἔχουσι ὅτι τῶν τοιούτων πραγμάτων αἰτίας.

17. Ἐβουλευσάμεθα δ' οὖν, εἴ τι καὶ δέοι πράτ- τειν, ἐν αὐτῇ πράττειν τῇ τείλει καὶ πρώτης ἔξεσθαι τῆς αὐτοῦ ἀσφαλείας καὶ πρὸς τὸ κρεῖττον μεταποτῆ- σεως. Οὐ συνεβούλευε δ' ἡμῖν τούτο τέως ὁ ταύτην ἡμῖν τὴν ἀγγελίαν πρὸς τοῦ βασιλέως κομίσας (Πε- τρωνᾶς δὲ οὗτος ἐκαλεῖτο, τῇ καταλόγῳ τῶν πρωτο- σπαθάρων ἐναριθμούμενος, ὃς ἦν ἐπιτετραμμένος ἐγγχρονίσαι μικρὸν τῇ πόλει καὶ τινος αὐτῇ μεταδοῦ- ναι βοηθείας καὶ δεούσης ἐν τοῖς πράγμασι συνερ- γείας), ἄλλην δὲ σφωτέρωτῃν ἔλεγεν ἐξευρεῖν ἐπίνοιαν, ὡς λίαν ἐνεργῇ καὶ σωτήριον, εἰ μὴ καὶ ταύτης αἰ προοδοποιῶσαι τὴν καθ' ἡμῶν ἀπώλειαν ἀμαρτίαι ἀναίρεσιν καθυπέβαλον. Ἐλλόγιμος γὰρ ὦν ὁ ἀνὴρ καὶ πολλὴν πραγμάτων ἐσχηκὼς πείραν, καθ' ἑαυτὸν συνιδὼν ὡς εἰ θελήσοι [P. 531] τοῦ τείχους τῆς οἰκο- δομῆς ἐπιμεληθῆναι, καὶ κόπους παρέξει τῇ πόλει καὶ πλεόν οὐδὲν τῶν πρὸ αὐτοῦ περὶ τούτου φροντι- σάντων ὀνήσειεν, ἐφ' ἑτερον εἶδος ἀσφαλείας (καὶ σκόπει πῶς εὐφυὲς καὶ ἀρμόδιον) τὸν νοῦν μετηγά- γετο. Εἰδὼς γὰρ ὡς ἅπαν περικλύζεται τὸ κατὰ νότον μέρος τῆς πόλεως ὑπὸ ὅτι τῶν θαλασσίων ὑδάτων, ἐκίθεν δὲ προστίπτοντος τοῦ πολέμου εὐχερῶς ἔχειν τοὺς βαρβάρους πᾶν ὅτιοῦν βούλοιντο· ἂν ἐν αὐτῇ δια- πράξασθαι, μηδεὶς κωλύοντος αὐτοὺς ὑπεράνω τῆς οἰκοδομῆς γενέσθαι τοῦ τείχους διὰ τὸ πρόσγειον καὶ χθαμαλώτατον ὅτι εἶναι τὰς τε νῆας μᾶλλον ὑπερ- ἀνέχειν ἐκ τοῦ κατὰ πρῶμυαν μέρους, καὶ ἀπὸ μετεώρου δύνασθαι τοὺς ἐν ταῖς ἐπάλλεσιν ὄντας κατατιτρώσκειν, ἐβουλευσάτο φραγμὸν τινα καὶ τε- τεχνημένην ἐνέδραν ἐν αὐτοῖς ἐγκρύψαι τοῖς ὕδασι, ὡς ἂν καὶ τῇ πόλει· τὸ ἀσφαλὲς καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἐμ- πόδιον κατ' αὐτὸ γένηται. Πολλοὶ γὰρ ἦσαν ἐκ μονο- λίσθου γεγλυμμένοι τύμβοι κατὰ τε τὸ πρὸς ἀνατολὴν καὶ ὕσιν μέρος τῆς πόλεως, ἐν οἷς πάσαις τοὺς ἐαυ- τῶν νεκροὺς οἱ τήνδε κατοικοῦντες ἐνεταφίζον Ἑλ- ληνες· οὗς καὶ συνάγων καὶ τινι παραδόξῳ μεθόδῳ, ἦν αὐτὸς μόνος ἐξεύρε, τῇ θαλάσῃ βυθίζων, καὶ ὡς ἀπὸ μικροῦ τινος διαστήματος στοιχηδὸν τούτους τοῖς ὕδασι ἀποκρύβων, θαλάσσιόν τι καὶ ξένον ἔρυμα καὶ τοῦ πρὸς ὕψος τῇ χέρτρῳ προεδλημένου τείχους ὀχυρώτερόν τε καὶ ἀσφαλέστερον τῇ ἀληθείᾳ κατετε- χνάζετο. Καὶ δὴ καὶ εἰς ἔργον ἂν ἐξέβη πᾶσαν ἀσφα- λειαν τῇ πόλει περιποιούμενον, ὡς μηδὲ δύνασθαι τὰς νῆας κλησιάσαι τὸ παράπαν καὶ τῆς ἐαυτῶν μεταδοῦναι βλάβης, εἰ μὴ καὶ τοῦτο διὰ τὴν μοχθη- ρίαν ἡμῶν ἐκωλύθη καὶ εἰς οὐδὲν προεχώρησεν.

VARIÆ LECTIONES.

ἄ τὸ om. P. ὁ αὐτοῖς γεγυμνασμένας ἔχουσι P. ὁ ἀπὸ AP. ὁ καὶ χθαμαλώτατον om. P.

ἡ'. Ἦδη γάρ περὶ τὰ μέσα του τοῦ κινδυνώδους Ἰσχυροῦ τεφθακότος τοῦ τοιοῦτου διαποντίου φραγμοῦ, καὶ πᾶσαν ἡμῶν ὑπόνοιαν ἐπ' ἐρεβον καὶ κρηρὰν ὑποτίμωμεν, ἕκαστος τις ἑτεροῦ, καὶ αὐτὸς πρὸς τοῦ βασιλέως πεμφθείς, τὸν εἰς τοῦτο πεμφθέντα. Περὶ τῶν σπουδαίων μεταπεμπόμενος καὶ τὴν φροντίδα πᾶσαν τῆς πόλεως εἰς ἑαυτὸν μετατιθεῖς. Λέων δὲ οὗτος ἐκαλεῖτο, πάσης τῆς περιχώρου προχειρισθείς στρατηγὸς καὶ πᾶσαν ἐπιμέλειαν τῶν πρὸς τὴν μάχην εὐτρεπίζομένων πραγμάτων ἀναδεξάμενος. Ὁ καὶ ἔδοξε τὴν τοῦ ἔργου τούτου σχολάζαι τέως φροντίδα, καὶ τοῦ τείχους τὴν οἰκοδομὴν ἐξανύεσθαι. Ἀμα γὰρ ἦκε, καὶ μεθίστησιν εὐθύς τὸν δῆμον ἅπαντα τὸν εἰς τοῦτο τεταγμένον πρὸς τὸ τὰς χρεώδεις ὕλας τοῖς τεχνίταις ἐπιχορῆζειν, ὥς ἂν τῇ πολυχειρίᾳ τυχὸν καὶ τῇ τῶν δαδόντων θαυσιλὲϊ χορηγίᾳ ἐπὶ σπουδαζόμενον [P. 332] εἰς ἔργον ἄγοιτο. Ἦδη μὲν οὖν πάλιν τὰ τῆς οἰκοδομῆς ἦν ἐνεργῇ. Ἀλλ' ὅσον ἔδοκει τὸ πρὸς ὕψος ἐγειρόμενον τοῦ τείχους τὴν τῶν ἐναντίων ἀπείργειν κακόνοιαν, τοσοῦτον ἐφαίνετο τὸ λείπον τοῖς πολίταις ἡμῖν παντὸς κινδύνου καθυπεμφαῖνον ὑπόνοιαν. Οὕτε γὰρ ἅπαν διορθωθῆναι δυνατῶς εἶχε πολλῷ μῆκει διατεινόμενον πρὸς τὸ μηκέτι τὴν ἐξ αὐτοῦ συμφορὰν ἡμᾶς ὑποπτεύειν, καὶ ὁ χρόνος τὴν τῶν πολεμίων ἔφοδον ἐφειστανάει προεμαρτύρατο μήπω τοῦ μέσου χώρου τῆς οἰκοδομῆς ἀψαμένης, ἐξ οὗ καὶ τὴν βλάβην ὑπεπευδόμεθα. Ἀγγελίαι γὰρ τῶν προτέρων φοδερώτεραι καὶ συχνότεραι τὰς ἀπάντων ἡμῶν ἀκόας περιεθρύλουν, καὶ τοὺς Βαρβάρους ἐγγίζειν ἤδη τὸ πλείστον τοῦ πλοῦς διανύσαντας. Οὐκ ἦν γὰρ ὅπου καὶ πρὸς μικρὸν αὐτοὺς ἐμβραδύναι, διὰ τὸ τὰς πλείονας νήσους ὑπ' αὐτῶν προεκπορθῆναι, καὶ τὰς πρὸς θάλασσαν ἐχούσας πόλεις τὴν οἰκιστὴν τῇ καταπλήξει μόνῃ τῆς ἀκοῆς αὐτῶν πρὸς φυγὴν ἐκτραπῆναι, καὶ μηδὲν ὑπάρχειν δὲ τὴν ὁρμὴν αὐτῶν ἢ τὴν τῶν ὀπλων συνέχειαν ἐξαρκεῖν ὑπομείναι. Τέτταρας γὰρ ὁμοῦ καὶ πεντήκοντα τὰς βαρβαρικὰς εἶναι προέλεγον νῆας, οὐδὲν ἦτιον πόλεως ἐκάστης αὐτῶν τῷ μεγέθει καὶ ταῖς ἄλλαις κατασκευαῖς τυγχανούσης, ἐν αἷς ἦν παμμιγῆς τις ὄχλος ἀπονενοημένων καὶ μανιωδῶν, τῶν τε τὴν Συρίαν οἰκούντων, Ἰσραηλιτῶν καὶ τῶν ὁμορρούντων Αἰγυπτίους Αἰθίοπων, πάντων αἰμοδόρων καὶ θηριογνώμωνων ἀνθρώπων, πολλὴν τὴν ἐν τοῖς φόνους ἐπιστήμην ἐξησκημένων καὶ ταῖς ληστρικαῖς ἐπινοαῖς τὰς σφαγὰς ἐμμελετησάντων, ὥς μὴ δύνασθαι τινα κἂν ἀκοῇ τὴν τούτων ἐκδέξασθαι παῖραν, ἀλλὰ σπεύδειν ἕκαστον ὑποχωρεῖν τῆς ἐνεγκαιμένης, κρείττον ἡγούμενον τὴν μετὰ θηρῶν ἀγρίων ἐν τοῖς ὄρεσιν οἰκιστὴν ἢ τὸ ὑπ' αὐτῶν ληφθῆναι καὶ πολυῶδον ἀπενέγκασθαι θάνατον.

ιβ'. Πλὴν ἐν τούτοις τούτων ἐχόντων πάλιν φοδερώτερος τις τῶν ἤδη λεχθέντων ἐξεληλύθεν ἄγγελος, τῶν Βαρβάρων τὴν ἔφοδον πλησιέστερον οὖσαν ἅπασι προδελῶν. Νικήτας δὲ οὗτος ἐκαλεῖτο, στρατηγὸς τὴν ἀξίαν καὶ τὴν ἐν τοῖς βουλευμασιν εὐτα-

18. Cum enim prope jam circa medium loci periculosi per mare ductum sepimentum istiusmodi pervenisset, omnemque nobis metum ac malam suspicionem levaret, venit alius ab eodem imperatore missus, Leo nomine, qui in eam rem missum Petronam cito revocans, omnem 511 in se civitatis curam recepit. Leo itaque finitimæ omnis regionis ac provinciæ prætor creatus, omnisque bellici apparatus cura in se translata, cœpti hujus operis laborem interim intermittendum putavit, murorum contra exstructionis opus absolvendum. Statim enim atque appulit, omnem mox multitudinem in hoc constitutam ad necessariam artificibus materiam convehendam transfert, quo scilicet laborantium multitudine et copiosa necessariorum rerum suppeditatione substructionis murorum destitutum opus efficeret. Jam itaque huic operi diligentia habebatur, reique instabant. Quantum enim-vero sublatus in altum murus hostium destinatam malitiam arcere videbatur, tantum nobis civibus, quod ejus reliquum erat, mali ominis ac periculi suspicionem sensumque conjectura laud levi ingerebat. Non enim totus, in longitudinem nimiam expansus, ita reparari poterat ut omnem deinceps expectatæ ex eo cladis timorem auferret; tempusque jam prope hostium irruptionem instare testabatur, cum necdum structura medium ipsum locum attingisset, ex quo nobis suspectum malum et exitium foret. Nuntii enim prioribus terribiores ac crebriores nostrum omnium æres obtundebant, jamque barbaros prope imminere, maxima parte navigationis illis expleta. Neque enim erat quod vel minimum eis inoras injiceret, cum jam plerasque insulas populati essent, urbesque maritimæ sola auditus eorum consternatione 512 ac pavoris fugam arripuissent, nihilque esset quod eorum impetum subsistere aut constipatam aciem sustinere posset. Quatuor enim supra quinquaginta simul esse barbaricas naves nuntiabant, quæ singulæ urbibus magnitudine ac reliquo apparatu exæquabantur, in quibus promiscua vesanorum hominum ac furentium turba veheret, tum Ismaelitarum, qui Syriam inhabitant, tum Æthiopum Ægypto confinium, cruentorum omnium ferinisque animis D atque indole præditorum, qui cædium arte plurimum exercitati essent, latrociniisque olim dediti fusi noxam cruoris necisque studium omne habuissent, ut nec vel auditu eorum quisquam periculum sustinere posset, sed singuli quique festine patria excederent, quibus potius esset in montibus cum feris bestiis habitare quam ut ab eis capti ærumnosa morte diroque cruciatu perirent.

19. Cæterum rebus se ita habentibus, rursum alius nuntius dictus jam ac superioribus terribilior venit, Barbaros quam proxime adesse omnibus referens. Nicetæ nomen fuit; qui ut dignitate, sic consiliis componendo civitatis ordine dux erat. Suo

VARIÆ LECTIONES.

ἡ ταχθέντα Α. ἡ τὴν Ρ. ἡ οἷς Ρ. ἡ τῶν ante Βαρβ. om. Ρ.

is accessu opem se urbi allaturum pollicebatur; ad hoc enim aiebat se venisse; ac si quid agendum esset, ad omnia se paratum affirmabat. Verum enimvero per eam interim suspensam hostium expectationem, scandalorum auctoris ac nequissimi **513** demonis machinamento, ejusmodi aliquid accidit, ut nempe laudatus prætor, dum in Nicetam, qui nuper advenerat (ubi tum is exstruendo muro operam dabat) equo insidens incidisset, et cum eo quasi amico consuetam mutuis complexibus salutationem complere visum esset, ipso quoque equo insidente, nec caute satis frena tenens, diro casu multisque lacrymis prosequendo læderetur. Nam obturbati equi, et immanis is quo ipse ferebatur, naturali furore percitus, reducta cervice atque rigide erecta juba, rectum sese sustollens eum sede expulit, qui per caudam devolutus et in solum prostratus, coxa dextra et circa cotylem membri colliis, ita misere habitus est ut et de vita ipsa desperaret. Eum militaris cohortis satellites, statim manibus sublatum, domum adduxerunt, nullam, ut par est, deinceps eorum quæ in inanibus essent curam habiturum. Jacebat itaque vir intolerandis affectus doloribus, nesciens cui primum animum adhiberet. Trahebat enim ipsum imminentis periculi sollicitudo, quomodo quave ratione urbem ab invasione Barbarorum tutam servaret; magis vero contra trahebat ad seque retrahebat acerrimus dolor et membrorum fractura, quæ mortem minitabatur, propriæque saluti reliqua posthabenda illi suggererat. Sic in medio duorum malorum positus ac utroque fatiscens, quidquid necessariæ operæ incumberet, ineptissimus erat. Nihilominus nos urgente rerum **514** articulo, turribus quibusdam ex ligno congestis in parte muri collapsa exstructis atque admotis, lenioris nobis spei pusillum aliquod refrigerium suscitavimus, tanquam qui e loco superiori pugnatum e mari venientes arcere, nec muro accedere sinistraque explorare consilia sinero habermus. Sed erant hæc festinantium subtilia inventa, cum videlicet metus necessitas inania hæc excogitanda menti ingereret; tametsi, quod ait sapiens quidam, ingeniosum atque solers est quidquid premittitur. Nemo enim in nobis erat qui firmis rationibus adversus futurum sive mala quæ eventura expectabantur deliberaret.

20. Verum quoniam læso prætoris nostri omnis cura in dictum Nicetam translata erat, cepit ipse quoque pro virili, quæ suarum partium erant, exhibere. Aiebat vero vicinorum Sclavenorum, tum eorum qui sub nostra ditione erant, tum qui sub potestate ducis Strymonis, ut imperatum erat, magnam multitudinem in urbem concessuram, sagittandi arte instructissimam, ne ipsi forte pro hostium armatura ac potentia non satis instructi inveniremur, sed haberemus unde primam illorum aggres-

Α ἤσαν ⁹⁶. Ὑψτος ἰλθὼν συναπαμῦναι τῇ πόλει κατηγ-
 γυᾶτο (εἰς τοῦτο γὰρ ἔλεγεν ἀφίχθαι), καὶ εἰ τι δέοι
 πράττειν, ἐτοίμως ἔχειν καθυπαίθετο. Πλὴν ὅτι
 συνέβη τι καὶ τοιοῦτον γενέσθαι μεταξὺ τῆς προσδο-
 κίας τῶν πολεμίων ἐξ ἐπινοίας τοῦ σκανδαλουργοῦ
 καὶ πονηροτάτου δαίμονος. Ὁ γὰρ ἤδη λεχθεὶς
 στρατηγὸς τοῦτω δὴ τῷ νεωστὶ παραγενομένῳ Νι-
 κήτῳ αὐτοῦ [P. 333] ποῦ περὶ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ
 τείχους κατ' ἀρχὰς ἐντυχὼν ἱππῳ ἐφεζόμενος, ὡς
 τὴν συνήθη πρὸς τὸν φίλον ἔδοξεν ἐκπληρῶσαι τῷ
 ἀσπασμῷ προσηγορίαν, καὶ αὐτὸν ἱππῳ ⁹⁷ ἐγκαθεζό-
 μενον, τοῦ ρυτῆρος ἀμελήσας δεινὸν τι πέπονθε
 πρᾶγμα καὶ πολλὸν δακρύων ἐπέβη. Ἐκταραχθέν-
 τες οἱ ἱπποὶ, καὶ πλεον οὗτος ἐφ' ὃν ὁ στρατηγὸς
 κεκαθίκει, τῇ φυσικῇ μανίᾳ πληγείς τὸν τε αὐχένα
 σιμώσας καὶ τὴν κόμην φρίξας, ὀρθιον ἄρβεις τῆς
 ἔδρας ⁹⁸ αὐτὸν ἀπεβάλετο, καὶ ἐκ τοῦ πρὸς οὐρανὸν
 κυβιστήσας καὶ πρὸς τοῦδαφος ῥίφεις τὸν βεζὶον τε
 μηρὸν καὶ τὰ πρὸς τὴν κοτύλην μέλη θλασθεὶς ἔλει-
 νος ἦν καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς ἀπεικὼν · ὃν οἱ τῆς ⁹⁹
 στρατιωτικῆς τάξεως δορυφόροι παραχρῆμα ταῖς
 χερσὶν ἀνελόμενοι ἀπήγγον οἰκαδε, μηδὲν, ὡς εἰκὸς ¹,
 περὶ τῶν προκειμένων πραγμάτων τοῦ λοιποῦ φρον-
 τισόμενον. Ἐκεῖτο δὴ ὁ ἀνὴρ ἑδύναις ἀφορήτοις βλη-
 θεὶς, οὐκ ἔχων ᾧτινι πρῶτον τὸν νοῦν ἐπαφῆσει.
 Ἐπῆκε μὲν γὰρ αὐτὸν ἡ φροντις τοῦ προσδοκωμένου
 κινδύνου, πῶς καὶ τίνα τρόπον περισώσει τὴν πόλιν
 ἐκ ² τῆς ἐπιδρομῆς τῶν Βαρβάρων · ἀνθεῖλκε δὲ τοῦ
 πρὸς ἑαυτὸν πλεον ἡ δριμύτης οὐδὴ καὶ τὸ θάνα-
 τον ἀπειλεῖν τῶν πληγέντων μελῶν τὸ πάθος, καὶ
 ἀνέπειθε μηδὲν ἕτερον προτιμᾶν τῆς ἑαυτοῦ σωτη-
 ρίας. Καὶ ³ οὕτως ἐν μεθορίῳ δύο χαλεπῶν κείμενος
 καὶ ἐξ ἑκατέρου νικώμενος πρὸς πᾶσαν ἐνέργειαν ἦν
 τῶν δεόντων ἀνεπιτήδεος. Πλὴν διὰ τὸ κατεπεῖγον
 τοῦ καιροῦ πύργους τινὰς ὕλοσυνθέτους τῷ διεβρύη-
 κότι μέρει τοῦ τείχους ἡμεῖς δομησάμενοι τε καὶ
 προσπελάσαντες ὀλίγην τινὰ παρέσχομεν ἑαυτοῖς
 χρηστῆς ἐλπίδος ἀναφυχὴν, ὡς δὴθεν ἀφ' ὕψους τοῦ
 ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἐρχομένους ἀπειργεῖν καὶ μὴ πα-
 ραχωρεῖν αὐτοῖς πλησίον ἵνα ⁴ τοῦ τείχους καὶ τὰς
 κακοβουλίας αὐτῶν ἐνεργεῖν. Ταῦτα δὲ σπευδόντων
 ἦν ἐφευρήματα ⁵, τῆς ἀνάγκης τοῦ φόβου τὰς ἐπι-
 νοίας τῶν ματαίων ὑποβαλοῦσης, εἰ καὶ ὅτι, καθὼς
 τις ἔφη σοφὸς, εὐμήχανόν ἐστιν ἅπαν τὸ πιεζόμενον.
 Οὐκ ἦν γὰρ ὅστις ἐν ἡμῖν βεβαίως κατὰ τοῦ μέλλον-
 τος σκέπεται ἢ τῆς τῶν ἐλαττομένων ἐκδόσεως.

κ'. Ὅμως ἐπειδὴ τοῦ στρατηγικοῦ πληγέντος ἡ περὶ
 ἡμῶν ἅπαντα φροντις εἰς τὴν βηθέντα μετῆι Νική-
 ταν, ἤρχετο καὶ αὐτὸς τὰ παρ' ἑαυτοῦ τὸ κατὰ δόνα-
 μιν ἐπιδείκνυσθαι, ἔλεγε δὲ καὶ τῶν πλησιοχώρων
 Σκλαδῶν, τῶν τε ὑφ' ἡμᾶς τελούντων καὶ τῶν ὑπὲρ
 τὸν στρατηγὸν ⁶ Σερμύνης, πληθὸς πολὺ προστετά-
 χθαι συνελάσαι τῇ πόλει, [P. 334] τῆς τοξικῆς ἐμ-
 πείρων, ὡς ἂν μὴδ' ἡμεῖς τυχὼν εὐρεθῶμεν τῆς τῶν
 ἐναντίων ἐνδόντες παντοπίας, ἀλλ' ἔχωμεν οἷς τὴν
 πρῶτην αὐτῶν ἀποκρουσάμεθα προσβολήν. Ὁ καὶ εἰς

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁶ αὐταξίαν Combefisius pro ἀταξίαν. ⁹⁷ ἱππον A. ⁹⁸ καὶ τὴν—ἔδρας om. P. ⁹⁹ τῆς om. P. ¹ μηδενὸς
 εἰκὸς, AP. ² ἐκ om. P. ³ καὶ om. P. ⁴ εἶναι P. ⁵ ἐφευρήματα A. ⁶ τῶν στρατηγῶν AP corr. Combefisius.

ἔργον εἶναι προθυμαίτο· ἐπιστολάς γὰρ χαράζα· διὰ πάσης ἐξέπεμψε τῆς περιχώρου, ἥκειν τὸ τάχος· πρὸς ἡμᾶς τοὺς ἀμφὶ τοὺς Σκλαβήνους κατεπιστεύδων, ἔκαστον αὐτῶν ὡς οἶόν τε ἠνόητισμένον. Ἐξ οὗ δὴ καὶ συνέρχοντο ὀλίγοι μὲν τινες ἀφελεῖς, οὐχ ὅσοι δὲ τὴν χρεῖαν ἐπλήρουν, ἀλλὰ καὶ λίαν εὐαρίθμητοι καὶ πρὸς τὴν μάχην ἀπαράσκευοι. Τοῦτο δὲ συνέβαιεν ἐκ τοῦ σκαιοῦς τινὰς εἶναι καὶ πονηροτάτους τοὺς ἐμπεισιστευμένους αὐτοὺς ἀρχοντας, τὸ οἰκεῖον μᾶλλον συμφέρον ἢ περὶ τὸ τοῦ κοινοῦ σκοποῦντας, καὶ τῷ πλησίον ἐξ ἔθους ὄντας ἐπιβουλεύεσθαι, δωροληψίας τε ἐπιμαίνε- νους, καὶ μηδὲν ἄλλο προτιμᾶν τῆς τούτου· ἐμμελε- τήσαντας κτήσας. Καὶ δις γὰρ καὶ τρις καὶ πολλάκις διὰ γραμμάτων ἐκφοβεῖν πειρωμένου τοῦ προλεχθέν- τος Νικητὰ τὸν στρατηγὸν Στυρμόνος, καὶ τῆς βρα-δυτῆτος· αὐτὸν κατατιμωμένου, καὶ ὡς εἰ τι πάθοι κινδύνου παρόντος ἢ· πόλις, αὐτῷ μόνῃ τὴν αἰτίαν ἐπὶ τοῦ κρατοῦντος καταψηφίσεται, οὐδὲν ἤττον ἢ πρότερον εἶχε τῆς συνθήκης ἔκλεινος· κακοδουλίαις ἐχόμενος, πρῶτον μὲν τοῦ θείου, ἔπειτα δὲ τοῦ ἀν-θρωπίνου φόβου ὑπεριδὼν, καὶ τὴν ἀπώλειαν τῆς τοσαύτης πόλεως εἰς μηδὲν θέμενος, οὕτε αὐτὸν δι' αὐτοῦ οὕτε τινὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ὄντων ἐλθεῖν καὶ συνεπαμῦναι τοσαύτῃ συμφορᾷ περιστοιχιθεῖσιν ἡμῖν ἐβουλεύσατο, ἀλλὰ τῇ προσβολῇ τοῦ αἰ· παρ-εῖναι μέχρι τῆς ἐσχάτης ἡμέρας τοῦ πολέμου πάντας ἡμᾶς ¹⁰ ἀποπλανήσας, ἔλαθε συμπεράνας τὴν καθ' ἡμῶν ἐπιβουλήν καὶ τῷ δόλῳ μὲν καὶ κομψῶν ἐγ-γελήσας, ᾧ συνεσχέθημεν.

κα'. Οὕτω δὲ τῆς ἀπὸ τῶν συμμάχων Σκλαβήνων ἀποδοκιμηθέντες ἐλπίδος, καίτοι οὐδ' ἡμεῖς ὄντες εὐαρίθμητοι, ἀλλὰ πολλῶν πληθεῖ τὴν χρεῖαν ἀποπλη-ροῦντες καὶ λίαν τὴν τῶν βαρβάρων καθυπερβαίνον-τες στρατιάν, ὅμως τὸ μηδεμίαν πείραν πολέμου ἐνυπάρχειν ἡμῖν, μηδὲ προσποκιμένην ἔχειν τὴν περὶ τούτου μελέτην, φοβερὰν τινα καὶ ἐκπλήξας γέμουσαν τὴν ἐφοδὸν αὐτῶν ἐνεποιεῖ. Ἄλλως τε καὶ τὸ μηδὲν φθάσαι· πρὸς τὴν τούτου ¹¹ ἐξυρεῖν ἀμυ-ναν πονηρὸν ἡμῖν καταφαίνεται. Καὶ φυγῇ μὲν χρῆ-σασθαι τέως φορτικὸν ἦν· ἐμελλε γὰρ ἡμῶν ἐκτρα-πέντων πόλις τε ἀλωθῆναι, καὶ τῶν προλεχθέντων σεδασμῶν οἰκῶν ὅ τε διὰ χρυσοῦ [P. 355] καὶ ἀρ-γύρου καὶ λοιπῆς χρειώδους ὕλης ἀφαιρεθῆναι κόσμος, ἢ καὶ αὐτοὶ οἱ πανευαγεῖς οἰκοὶ πυρίκαυστοι γενέ-σθαι. Ἄμα δὲ καὶ τὴν τῶν βαρβάρων ὑπεκκλίνοντες βιάσθην, οὐκ εἰχομεν ὅπως τὴν καθ' ἡμῶν τοῦ κρα-τοῦντος ἀγανάκτησιν διαδώμεθα ¹². Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἦν ἀνεκτὰ καὶ πάσης σωτηρίας ἐχόμενα, εἰ καὶ ὅτι πρὸς μνείαν μόνον ἐλθεῖν τῶν τοιοῦτων μήπω τοῦ κακοῦ τὴν πείραν ἐσχηκόσι παντὸς θανάτου χαλε-πώτερα· τοῖς τοσοῦτο πράγματος χωρεῖν δῆλον, μηδὲν ἄλλο προεισθέντας ¹³ πλὴν τὸ ἄδρὸν μετα-δῶκεν καὶ τρυφήλῳ βίον, καὶ πολεμικοῖς ἀγῶσι μήπω προγυμνασθέντας ¹⁴, ἐκστασιν ἡμῖν ἐνεποιεῖ καὶ φρίκην.

VARIE LECTIONES.

¹ ἦτο P. ² τούτων? ³ ἢ om. P. ⁴ ἡμᾶς om. P. ⁵ τούτων? ⁶ διωδόμεθα? ⁷ προεισθέντας A. ⁸ προ-γυμνασθέντας A.

sionem propellere possemus. Quod et opere præstan-
cuique conabatur. Exaratas enim epistol s in omnem
circumvicinam regionem misit, serio urgens cir-
cumjacentes Sclavenos, ut quam celerrime, pro eo
ac cuique licebat, armis instructi convenirent; quo
et factum est ut **515** pauci quidam tenues accur-
rerent, nec quot necessitas postulabat, sed qui
facillime numerari possent et ad pugnandum pro-
sus imparati essent. In causa erat quod morosis
quibusdam et improbissimis ducibus illa provincia
demandata erat, qui propria commoda publicis
anteferrent, et vicinis insidias struere assueti es-
sent, ac muneribus inhiarent, nihilque eorum
lucris sibi fortunatius ducerent. Nam licet iterum
tertioque ac sæpius laudatus Nicetas missis litteris
Strymonis ducem terrere conatus esset, eique tar-
ditatis dicam scriberet, ac si quid civitas præsentī
periculo gravius pateretur, illi uni ascribendum
ejusque apud imperatorem reum peragendum sancit
assereret, haud tamen ille melior factus quidquam
remisit de consueto suo malignoque consilio; quin
primum divino deincepsque humano metu deposito,
de tantæ urbis excidio nihil curans, neque ipse per
se venire neque pro se alium, qui sub potestate
illius esset et suppetias ferret, nobis in summas
adductis angustias voluit mittere; sed expectatione
nunquam sui defuturi adventus ad extremum belli
diem illudens, intentas adversus nos insidias im-
prudentibus nobis absolvit, et eo cui obnoxii facti
sumus exitio magnum lepidumque insultans risit.

C 21. Sic vero indignis modis a sociis Sclaveni,
deludificati, tametsi neque nos essemus numeratu
faciles, sed copiosa longe multitudine pro præsentī
negotio sufficeremus atque Barbarorum copias ni-
mis superare, **516** attamen quod nulla in no-
bis esset belli experientia nec ea re ulla nobis
fuisset posita opera, formidabilem ac consternatio-
nis plenam eorum nobis aggressionem reddebat.
Præterea etiam quod nihil ante excogitatum esset
ad depellendam injuriam, pessimi omniis nobis
videbatur. Et quidem uti fuga grave hactenus pu-
tabatur. Nobis enim fugam arripientibus civitas
desolanda erat, earumque, quas dicebam, venera-
bilitum ædium ornatus omnis, auri, argenti, reliquæ
necessariæ materiæ, auferendus; aut etiam ipsæ
omni yeneratione ducendæ ædes igni exurendæ:
simul item Barbarorum noxam declinantes, non
erat quomodo imperatoris in nos indignationem
caveremus. Verum hæc quidem tolerabilia erant
maximeque salutaria, quauquam vel solum memi-
nisse, cum necdum mali periculum fecissemus,
omni morte graviora. Talibus nimirum premi-
ærumnis nulla prævia exercitatione assuetos, sed
delicate vitam agitanes et luxui deditos nec aliquo
militarium certaminum usu edoctos, in metum
nos ac angustias maximas conjiciebat.

22. Cæterum variis cogitationibus distracti ac titubantes per reliquos insequentes dies, quod miseris reliquum est, hoc nos ipsi jam enitumur, ut scilicet quæ nemo dicere valeat, divina miserationis viscera sanctorumque patrocinia, votis invocemus. Quippe venientes ad supra 517 memoratam præclaro decore splendidissimam gloriosissimi martyris Demetrii ædem, tum omnes civitatis accolæ, tum ex variis gentibus advenæ, omnis dignitas atque ætas, lamentabilique choro composito, sublato ad martyrem clamore patronum nobis fore adversus ingruentem Barbarorum minaci ira interitum ac cædem rogabamus. Ostendisti, dicebamus, *generose martyr, defensionis tuæ promptam ardoreque animi optimationem in multis haud ruro periculis, quæ tuam appetiere urbem, cunctisque adversariorum dissolutis insidiis ab omni immunem noxa ac interitu conservasti. Ostende nunc quoque, miserrantissime, tuam erga nos immensam curam; et ne glorientur adversum nos gentes barbaræ et alienigenæ, quæ Deum ignorant. Neque vero dederis donum hanc, quam orbis universus communem morborum officinam medicam paratumque refugium habet, ab impuris impiisque hominibus profanari, qui nostram subsannant fidem cultumque spernunt ac religionem, atque hoc unum nobis crimen impingunt, quæ vivens in Deum, pietatem, mortemque immaturam comminatur et exitium. Licet enim innumbris digni sumus suppliciiis ob ea scelera quæ in terra commisimus, hucque ipsi quæ ingruit, vastitati ac cladi sumus obnoxii, non tamen alium novimus Deum quam qui te coronavit, in cujus etiam gratiam divina peregristi certamina, quem et æmula passione clarificasti; cujus etiam munere multorum miraculorum gratiam consecutus es, nobisque murus firmus inconcussusque fulcimentum ac columen concessus es, ad quem quotidie 518 supplices pro nobis fundens preces, quæ in rem nostram conducant efflagitas. Respice igitur nunc quoque in populi hujus consilii mentisque inopiam ac spes depositas, orationemque nostram exaudiens sta libera intercessionem pro nobis servis tuis, et ab expectata nos eversione eripe, ne filii ancillæ Agar contra nos glorientur, nec dicant: Ubi est defensor eorum? Nam vides et ipse, benignissime, nos non in lanceis, sed in potenti intercessionem tuam rei summam deposuisse, qui et rursus tuæ nos providentiæ ac curæ compotes fore speremus. Hæc vota cum animi angore omnes suppliciter martyri noctu diuque offerentes, atque lacrymis templi solum rigantes, hostium expectatione suspensi agebamus, cum peccatum nostrum haud secus ac septum firmissimum ex adverso obstaret atque martyris intercessionem cassam redderet, ne divinam nobis benignitatem propitio numine conciliaret. Merito enim ipsi quoque dicebatur, velut olim Jeremiæ prophetæ orationem fundenti pro Israele, qui divina miseratione minime dignus esset:*

Κβ'. Πλὴν ὅτι τοῖς λογισμοῖς θατέρου τούτων παλαῖοντες, οὕτω τὰς ἐφεξῆς ἡμέρας διετελοῦμεν. Καὶ ὁ μόνον τοῖς ἀπορούσιν ὑπολείπεται, τοῦτο καὶ ἡμεῖς ἐσπουδάζομεν ἦδη, τοῖς ἀφάτους τῆς θείας συμπάθειας οἰκτιρμῆς καὶ τὰς τῶν ἁγίων πρεσβείας ἐπικαλούμενοι. Κατελιγότες γὰρ τὸν προλεχθέντα πανευπρεπέστατον οἶκον τοῦ πανενδόξου μάρτυρος Δημητρίου, ὅσοι τε τὴν πόλιν οἰκοῦμεν καὶ ὅσοι ἐξ ἀλλοδαπῆς ἦσαν ἐπιήλυδες, ἀξία πᾶσα καὶ ἡλικία, καὶ θρηνώδεις χοροὺς συστήσαμενοι, ἐπεβοῶμεν τῷ μάρτυρι προστάτην ἡμῖν γενέσθαι κατὰ τῆς προσδοκωμένης ἀπειλῆς τῶν βαρβάρων, Ἐδειξας, λέγοντες, ὦ γενναῖε μάρτυς, τὸ θεῖον τῆς σῆς ἀντιλήψεως ἐν πολλοῖς κινδύνοις πολλὰκις ἐπελθοῦσι τῇ πόλει σου, καὶ πᾶσαν ἐναντίων ἐπιβουλὴν διέσκαδας, καὶ ὀλέθρου παντὸς ἀπείρατον αὐτὴν διετήρησας. Δεῖξον καὶ νῦν, συμπαθέστατε, τὴν ἀμειψρόν σου περὶ ἡμῶς κηδεμονίαν, καὶ μὴ καυχῶνται καθ' ἡμῶν ἔθνη βάρβαρα καὶ ἀλλόφυλλα, μὴ εἰδὸτα θεόν· μηδὲ ὧς βεβηλωθῆναι τοῦτον τὸν οἶκον, ὃν πᾶσα ἡ οἰκουμένη κοινὴν λατρίαν καὶ προσφύγιον κέκτηται, ὑπὸ ἐναγῶν καὶ ἀδόκων ἀνθρώπων, τὴν πίστιν ἡμῶν μνηστειζόντων καὶ τὴν λατρίαν ἐξουθενούντων, καὶ τοῦτο μόνον ἔγκλημα καθ' ἡμῶν ἐπαγόντων τὴν θεοσέβειαν, καὶ θάνατον ἀπειλοῦντων ἡμῶν καὶ ὀλέθριον. Εἰ γὰρ καὶ μυρίων ἑσμήν ἀξιοὶ τιμωρίων δι' αὐτὸς ἐπράξαμεν ἐπὶ γῆς ἀμαρτίας, καὶ τῆσδε τῆς ἐπερχομένης καταστροφῆς ὑπόδοκοι καθέστηκαμεν, ἀλλ' οὐκ ἔγνωμεν ἕτερον θεόν ἐκ μὴ τὸν σὲ στεφανώσαντα, δι' ὃν καὶ τοὺς θείους δόλους διήρυσας, ὃν καὶ τῇ μιμήσει τοῦ πάθους ὑπερεδόξασας, ἐξ οὗ καὶ τῶν πολλῶν θαυμάτων τὴν χάριν ἀπέληφας, καὶ ἡμῖν δωδωρῆσαι τεῖχος ὄχυρόν καὶ ἀκλόνητον ἔρεισμα, τὰς ὑπὲρ ἡμῶν δικάστοτε [P. 356] ποιούμενος πρὸς αὐτὸν ἰκεσίας καὶ ἐξαιτῶν ἡμῖν τὰ συμφέροντα. Ἐπιδε οὖν καὶ νῦν ἐπὶ τὴν ἀπορίαν καὶ ἀμηχανίαν τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τῆς δεήσεως ἡμῶν ἐπακούσας στήθι εὐπαρρησιάστῳ τῇ πρεσβείᾳ ὑπὲρ ἡμῶν τῶν οἰκῶν σου, καὶ τῆς προσδοκωμένης ἐξάρπασον συστεροφῆς, ἵνα μὴ καυχῶνται καθ' ἡμῶν τὰ τέκνα τῆς παιδίσκης Ἀγάρ, μηδὲ εἰπωσι, Πού ἐστιν ὁ προστάτης αὐτῶν; Ὁρᾷς γὰρ καὶ αὐτοὺς, εὐμετέστατε, οὐκ ἐν ἐόρασιν, ἀλλὰ τὸ πᾶν ἀνευθέμεθα τῇ δυνατῇ σου πρεσβείᾳ, τῆς σῆς προνοίας καὶ αὐθις ἐπιτυχεῖν ἐλπίζοντες. Τούτους τοὺς ἱκετηριοὺς μετὰ ¹⁴ συνοχῆς καρδίας τῷ μάρτυρι νύκτα καὶ ἡμέραν πάντες προσάγοντες καὶ τὸ ἔδαφος τοῦ ναοῦ τοῖς δάκρυσι πλύνοντες ¹⁵ τῇ προσδοκίᾳ τῶν ἐναντίων διετελοῦμεν, καθάπερ τινὲς ἔρχους ὄχυρωτάτου τῆς ἀμαρτίας ἡμῶν ἀντικαθισταμένης καὶ ¹⁶ τὰς πρεσβείας τοῦ μάρτυρος κωλυούσης πρὸς τὸ τὴν θείαν ἡμῖν εὐμένειαν ἐπιτελεῖν. Εἰκόδες γὰρ καὶ πρὸς αὐτὸν βῆθῆναι, καθάπερ πάλαι πρὸς τὸν προφῆτην Ἰερεμίαν ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ ποιουμένου τὴν δέησιν, μὴ τῆς θεῆς συμπαθείας θυτο; ἀξίον

VARIÆ LECTIONES.

¹⁴ μετὰ πάντες; μετὰ P. ¹⁵ πλύναντες AP. ¹⁶ καὶ om. P.

του· οὐ γὰρ εἰσακούσομαι σου. Ἐδεῖ γάρ, ἔδει τὸν παραχωρηθέντα καθ' ἡμῶν θλεθρον ἐνεργεῖσθαι, ἵν' ἔχωσι γινώσκει πάντες οἱ ἐν ἀμαρτίαι· ἴντες ὡς οὐδὲν οὕτως ἐπισπᾶται τὸ θεῖκον οὐς πρὸς τὰς ὑπὸ τῶν ἀγίων προσφερομένας δεήσεις ὡς ὀρθοτομία βίου καὶ ἀρίστων ἐπιμέλεια πραγμάτων.

κγ'. Ἐν ὅσῳ γὰρ ὕψ' ἡμῶν ἐπὶ ματαίῳ ταῦτα διεσπουδάζετο, ἤκέτις τὰς βαρβαρικὰς νῆας ἤδη που παρὰ τὸν αὐχένα τοῦ ρηθέντος Ἐκβόλου πλησιάζει καταμηνύων Κυριακῆς ἡμερῶν ἐπιφωσκούσης, ἐννάτης καὶ εἰκάδος ἀγομένης μηνὸς Ἰουλίου, ἔτους ς.υβ'. Τῆς οὖν φήμης ταύτης πᾶσαν ἀθρόως διαδραμύσης τὴν πόλιν θόρυβος μὲν παρὰ πᾶσιν ἀνῆγερτο καὶ κλόνος καὶ τάραχος, ἄλλων ἄλλο τι βοώντων καὶ περὶ τοῦ προκειμένου βουλευομένων, ὀκλιζομένων τε ἀπάντων ¹⁸ ὡς οἶόν τε ἦν, καὶ πρὸς τὸ τεῖχος κατασπευδόντων. Οὕτω δὲ ταῖς ἐπάλξεσι τοῦ τεῖχους διασπαρέντων, ἰδοὺ δὴ καὶ τῶν βαρβάρων αἱ νῆες ἐκ τῆς ῥηθείτης ἐφάνησαν ἐξοχῆς, πεπιτασμένα ἔχουσαι τὰ ἱστία. Καὶ γὰρ κατὰ τινὰ σύμβασιν ἔτυχε τῷ καιρῷ τούτῳ κατ' οὐραν αὐταῖς ἐπισπρήσας ἄνεμος, ὡς τοῖς πολλοῖς δοκεῖν μηδὲ ἐφ' ¹⁹ ὁδῶν ἀλλὰ δι' ἀέρος μεταρσίους κομίζεσθαι. Ἰούλιος γὰρ ἦγγοτο, καθὼς εἴρηται, μὴν, ὅτε καὶ πλέον τῶν ἄλλων ἡμερῶν ὁ τῆδε διακλῆπιος ἐπισπέρχεται ἄνεμος, ἐκ τῶν ἐξοχῶν τοῦ τῆς Ἑλλάδος Ὀλύμπου τὴν ἀρχὴν ἔχων, καὶ μέχρις ἐννάτης ὥρας ἀπὸ πρωτῆς ἐφ' ἑκάστης τῶν θρινῶν ἡμερῶν συνεισπίπτειν [P. 337] τῇ πόλει καὶ τὸν ἀέρα διαφορῶν. Ἐκεῖνον οὖν εὐρηκότες συνεργὸν οἱ πολέμιοι, ἐτι τῆς ἡμέρας ἐν ἀρχῇ οὖσης, ἐγγύθεν προσέβρηξαν. Καὶ πρῶτα μὲν τὰ ἱστία χαλῶσιν αὐτοῦ που παρὰ τὸ τεῖχος γενόμενοι, καὶ τὴν πόλιν ὅποια τις οὕσα τυγχάνει ἐπιμελῶς κατενόουν· οὐδὲ γὰρ ἄμα τῷ ²⁰ καθορμισθῆναι τῆς μάχης ἀπῆρξαντο, ἀλλ' ἐνέδωκαν ὀλίγην τινα σχολὴν τοῦ τε προπαιραθῆναι τῆς ἡμετέρας ἰσχύος, ὅπως ἔχωμεν πρὸς τὴν διὰ τῶν πολέμου συμπλοκὴν, καὶ ἑαυτοὺς πρὸς τοῦτο αὐτὸ ἐξασκησάσι. Ἔστησαν οὖν τῶς περιδείξας, μηδενὶ τῶν ορωμένων ἔχοντες ἑξομοιοῦν τὰ βλεπόμενα· πόλιν γὰρ κατενόουν πολλῶ μὲν τι μεγέθει πεπλάτυσμένην, λαοὺ δὲ πλήθει ἅπαν τὸ τεῖχος περιεστοιχισμένην. Ἐξ οὗ δὴ καὶ πλέον καταπλεγόντες μικρὸν τὴν μάχην ἐπέσχον, ὡς ἐκ τούτου καὶ ἡμῖν ἔγγενέσθαι βραχύ τι θάρσος καὶ μεταξὺ τῆς

κδ'. Οὕτω δὲ ὄντων ἡμῶν ἔδοξε τῷ καθηγουμένῳ τοῦ τῶν βαρβάρων στρατοῦ διελθεῖν ἅπαν τὸ τεῖχος, ὅσον περικλύζεται τῇ θαλάσῃ. Σκαιὸς δὲ οὗτος καὶ παμπόνηρος ἦν, καὶ τῇ ὁμωνυμίᾳ τοῦ-θηρὸς κατάληλον καὶ τὴν πρᾶξιν ἐπιδεικνύμενος, καὶ οὐδὲν ἄμεινον ἐκαίνου τῶν τρόπων τῇ ἀγριότητι καὶ τῷ ἀκαθῆκτι τῆς ὁρμῆς διακείμενος. Ἐγὼς δὲ τοῦτον πάντως καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς φήμης, περιδότητον ἐχούσης τὴν τοῦ ἀνδρὸς κακίαν, ὡς μηδέποτε τινα τῶν λαλουμένων ἀσεδῶν εἰς τοσαύτην ἐλάσαι, ὡς ἀκαρτίως ἔχειν ὁρᾶν ἀνθρωπίνων αἱμάτων ἐκχύσας καὶ

A Noli orare pro populo hoc; quia non exaudiam te¹; plane enim necesse erat ut quod adversum nos decretum erat exitium opere compleretur, ut quotquot in peccatis agunt, scire possent nihil ita divinas aures ad preces a sanctis fusas audiendas allicere, ut vita rectae instituta ratio et optimorum actuum accuratio.

519 23. Interim enim dum hæc a nobis frustra geruntur, venit quidam, qui barbaricas naves jam proxime Echoli, cujus superius mentio facta est, cervici accessisse nuntiet. Dominica tunc illucescebat, 4 Kalendas Augusti, anno ab orbe condito 6412 (Christi 504). Fama igitur extemplo per totam urbem divulgata turbare omnes, titubare, trepidare, alius aliud inclamare, deque præsentī negotio consulere, arma pariter pro eo ac licebat sumere, ad murum properare. Necdumque illis per propugnacula dispertitis, en tibi et Barbarorum naves ex dicta eminentia passis velis apparuere. Ita namque eventu quodam tunc temporis ventis secundissimis navigandi cursum tenere eos contigerat, ut multis viderentur non super aquas, sed per aerem sublimes vehi. Mensis Julius, uti diximus, tunc erat, cum magis aliis diebus ventus hic sinum irrunpit, ex Hælladici Olympi montibus spirans, et a mane diei singulis æstivis diebus ad nonam horam urbem feriens, aeremque eventilans ac discutiens. Illujus itaque venti favente aura, ipso diei exordio, hostes illapsi prope applicuerunt. Ac primum, ubi prope murum venissent, vela contrahunt, et urbs quænam ac quanta esset diligenter explorant. Neque enim statim appulsi pugnam aggressi sunt, sed parum aliquid otii 520 sibi indulgere, tum ut antea nostras vires atque animos ad pugnandum experirentur, tum ut semetipsos ad hoc ipsum exercebant. Steterunt igitur hactenus meticulosi, cum nulli eorum quæ vidissent exque usu haberent in conspectu posita justa satis similitudine comparare possent. Namque urbem considerabant ingenti magnitudine longe lateque diffusam, frequentia populi per muri ambitum circumscriptam. Unde et magis attoniti paululum a pugna se continuerunt, ut et nos quoque inde paulo audaciores facti per eas moras et otium animos resumpserimus. τοιαύτης σχολῆς τὰς ψυχὰς ἀνακτῆσθαι.

D 24. In his cum essemus, visum est barbarici exercitus duci omnem muri partem, quæ mari aluitur, circumlustrare. Erat vero hic vir improbus scelestissimusque, ac qui cognominis belluæ ad amussim gestus motusque referens nihil impari illi genii ferocitate effrenique impetu præditus esse. Cognovisti et tu prorsus hominem, ex fama quæ hominis perversitatem ac nequitiam ubique gentium deprædicat, ut nullus eorum qui usquam impietatis nomine celebrati sunt, in tantam ejus immanitatem excessumque evaserit, cujus sit insul a-

¹ Jerem. vii, 16.

bilis ardor fundendi humani cruoris, ac cui nihil majoris sit plurisque habeatur Christianorum cædibus. Id enim cum et ipse aliquando fuisset, ac salutari renatus baptismate coque formatus religionis nostræ mysteria edoctus esset, ab iisdem captus Barbaris piam fidem illorum impietate commutavit, 521 nihilque aliud illis gratius præstare habet quam ut quod vocatur factis ipsis confirmet, desertorisque ac prædonis cruenta facinora exhibens ex iis quoque sibi magnifice placeat ac superbiat. Hic igitur immausuetus desertorque Leo navi per mare circumvectus murum dispiciebat, ac qua parte impetum daret malitiose ac malefice cogitabat. Reliqua classis ad littoris orientalem plagam subducta in apparatu instruendo erat. Cives ipsi quoque arma induti, distributisque propugnaculis, ad propositum certamen mutuo sese animare. Vere namque certamen erat, ac quidem inter magna clarissimum, non luctatoris ullius, contentis in adversarium foris corporis viribus ab spectatoribus gloriam laudemque æmientis; non propositis ei qui victor exeat levis materiæ modicum tempus oblectantis præmiis; nec rursus quo amissa victoria, ejus qui ea ceciderit unum dedecus pœna labesque sit: sed in quo aut tantæ civitatis ex tanto periculo liberatione incomparabile decus liberanti accesserit, aut quo ingruentium malorum aliquid passa ac labefactata inconsolabile vulnus allatura sit.

25. Cum murum omnem bellua illa et portus fretum ferrea catena immersis navibus undique munitum animadvertisset, inde adoriri urbem decrevit, unde nec externos ante demersorum integræ molis lapidum 522 cuneos aggressioni navium obsistere, neque a muro tum demum in altum exstructo eadem belli astu diutius vexari posse agnoverat, sed ubi maris aqua, ipsa altiore vado, humiliori muro alliditur. Signato loco, ac cum ad socios reversus esset, pugnae tessera dedit. Qui ocins per dicta loca navibus effusi, barbarico asperoque sublato clamore ac rugitu, concitatis remige navibus, ac tympanis ex corio factis horride perstreptentes, multisque aliis terribulamentis eos qui in propugnaculis erant perterrentes, in murum prorunt. Cives contra, et qui ad murum stabant, majori ipso sublato clamore ac penetrabiliore elata voce, salutarem crucis armaturam adversus infestam hostium classem invocare. Tantaque horum erupit clamoris vis, ut Barbari, immensæ ejus turbæ omnique auditione terribiliore percepto ululatu, quasi vertigine capiti dubii hærent, desperarentque de exitu, ex clamore illo armatorum in urbe multitudinem conjicientes, et se non posse adversus tantos inito prælio ejus facile potiri ipsamque diripere, cui nulla alia similis superiori exemplo occurreret. Ne tamen ex prima illa aggressionem metu attoniti viderentur atque percussi, non absque

Α μηδὲν ἕτερον προτιμᾶν τῆς τῶν Χριστιανῶν ἀνα-
ρέσεως. Τοῦτο γὰρ καὶ αὐτὸς ὢν ποτε καὶ τῇ τοῦ
σωτηρίου βαπτίσματος ἀναγεννῆσαι μεμορφωμένος·
τὴν τε ἡμετέραν θρησκείαν ²¹ διδιδυγμένος, ὅπ' αὐ-
τῶν χειρωθεὶς τῶν βαρβάρων τὴν ἐκείνων δυσσέδειον
τῆς εὐσεβοῦς ἀντιπλάξαιτο πίστεως, καὶ πλέον οὐδὲν
αὐτοῖς ἀεὶ διὰ σπουδῆς ἔχει χαρίσασθαι ἢ τὴν κλῆσιν
κυρῶσαι ταῖς πράξεσι καὶ παραβάτου καὶ ληστοῦ
δράματα ἐνδεικνύμενος ἐκ τούτων καὶ φιλοτιμισθῆσαι
καὶ ὑπεράρξασθαι. Οὗτος δὲ οὖν ὁ ἀτίθαστος ²² καὶ
παραβάτης Λέων περιγίρει τῇ νηὶ διὰ τῆς θαλάσσης τὸ
τείχος ἀποσκοπῶν καὶ πόθεν ἀφορμήσας προσβάλοι ²³
κακούργως ἐμμελετῶν. Αἱ δὲ λοιπαὶ νῆες ὅφ' ἐν
χώρῳ τοῦ πρὸς ἀνατολὰς αἰγιαλοῦ προσορμισθεῖσαι
συνεσκευάζοντο. Οἱ καθ' ἡμᾶς δὲ πολῖται καὶ αὐτοὶ
Ν τοῖς ὅπλοις ἐφράττοντο, τὰς ἐπάλξεις διελόμενοι καὶ
ἐαυτοὺς πρὸς τὸν προκειμένον ἀγῶνα συναπαλείφοντες.
Καὶ γὰρ ἦν ἀγὼν ἀληθῶς, καὶ τῶν μεγάλων ἀγώνων ὁ
διαδότης, [P. 338] οὐ παλαιστοῦ τινος ἀγωνίαν ἐν
ταῖς πρὸς τὸν ἀντίπαλον τοῦ σώματος ἀντερείσσει
τὸν παρὰ τῶν ὁρώτων ἔπαινον προξενῶν, οὐκ ἐπ-
αθλα προτιθεὶς ὕλης τινὸς πρὸς ἄλλον τέρψιν τῷ νι-
κῆσαντι παρεχόμενα, οὐδὲ πάλιν ἦ-ταν μέχρ' αἰ-
σχύνῃς μόνῃς τὸν νικηθέντα καταβιδάζουσιν, ἀλλ' ἢ
περισωθείσαν τοσαύτην πόλιν ἐκ τοσοῦτου κινδύνου
γέρας ἀμείμητον ἀναδείξασθαι, ἢ παθοῦσάν τι τῶν
ἀπειλουμένων ²⁴ ἀπαρηγόρητον δόνην ἐνέγκασθαι.

Κ καὶ. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ τεῖχος ἅπαν ὁ θῆρ ἐκείνος κατ-
εἶδεν, ἔτι δὲ καὶ τὸν πορθμὸν τοῦ λιμένος ἀλύσει
σιδηρᾷ καὶ τισι ναυαὶ βεθυθισμέναις ὄντα κατὰφρα-
κτον, μᾶλλον ἐκείθεν τὴν προσβολὴν ποιήσασθαι
διεσκέψατο, ὅθεν διέγνω μήτε τὰς ἐξωθεν κωλύειν
τῶν προθυθισθέντων μονολίθων ἐνέδρας τὴν τῶν
νηῶν ἐφοδον, μήτε μὴν ἀφ' ὀψηλοῦ τοῦ ἥδη δομηθέν-
τος τεύχους ἐπίτασιν πολέμου ταύτας ἐκδέχεσθαι·
ἀλλ' ἔνθα βαθυρόμενον τὸ τῆς θαλάσσης ὕδωρ τῷ
χθαμαλωτέρῳ τελεῖσι προσήγγυται, τοὺς τόπους σι-
μειωσάμενος καὶ πρὸς τοὺς ἐταίρους ἀνυποστρέψας,
ἐνέδωκε τὸν ἀγῶνα. Οἱ δὲ ²⁵ τὸ τάχος τοῖς λεχθεῖσι
τόποις ταῖς ναυσὶ διασπαρέντες, βοῇ τε χρησάμενοι
βαρβαρικῇ καὶ τραχείᾳ, ἐφώρμησαν τῷ τελεῖσι, ταῖς
κώπαις ἐλαύνοντες, καὶ τοῖς ἐκ τῶν δέβρων κατ-
D εσκευασμένοις τυμπάνοις καταπληκτικῶν κτυποῦν-
τες, καὶ πολλοῖς ἄλλοις φοβήτροις τοῦ· ἐν ταῖς ἐπάλ-
ξεσιν ἐκταράττοντες. Ἀντεδύσαν δὲ μᾶλλον καὶ
γεγωνοτέραν φωνὴν οἱ πρὸς τὸ τεῖχος ἐστῶτες, τὸ
σωτήριον ὄπλον τοῦ σταυροῦ πρὸς τὴν κατὰ τῶν
ἐναντίων ἐπικαλούμενοι συμμαχίαν, καὶ τοσοῦτον ὡς
ἀκηκοῦτας τοῦ βαρβάρου τὸν πολυάνθρωπον ἐκείνον
καὶ παντὸς ἀκούσματος φοβερώτερον ἀλαλαγμὸν ἱλιγ-
γιδᾶσαι τέως καὶ μηδὲν ἀνύσειν προσδοκᾶν, τοῦ δήμου
τὴν πληθὺν ἀναλογισαμένους ἐκ τῆς βοῆς, καὶ ὡς οὐκ
ἂν πρὸς τοσοῦτου· ἀποδυσάμενους εἰς μάχην εὐχε-
ρῶς ἔχειν πόλιν τοσαύτην ῥαδίως ἐκπορθεῖν, ἣν οὐ-
δὲν παραδείγματι συγκρίνειν εἶχον. Ὅμως ἵνα μὴ

VARIE LECTIONES.

²¹ θράσος P. ²² ἀντίθαστος] ἀνθρωπος P. ²³ προσβάλοι P. ²⁴ ἀπειλημένων P. ²⁵ δὲ A.

δόξαι· κατεπτηχέναι τὴν πρώτην προσβολὴν, οὐκ ἄδωξαι μὲν, οὐδὲ πάλιν μεθ' ἧς ὑστερον ἐχρῶντο μα-
νίας· ἀλλὰ τινι λύσσει φέθαι συγκεκραμένῃ πλησίον
γενόμενοι ταῖς ἀπὸ τῶν βελῶν νιφάσι τοὺς ἐξ ἐναν-
τίας ἡμύοντο. Ἐπειτα δὲ τι ¹⁰ καὶ ἀναιδέστερον
ἐπαγείρουσι καὶ πλησιέστερον ἐφορμῇ ἐφιλονέκουν,
καθώπερ τινεῖς ὑλακτικοὶ κύνας τὸν οἰκεῖον θυμὸν
διεγείροντες, τοῖς κατ' αὐτῶν [P. 339] φερομένοις
ἀπὸ τοῦ τείχους ἐξαγριούμενοι. Οὐδὲ γὰρ οἱ τῆς πό-
λεως· τῆς τοξικῆς κατημέλουν, ἀλλ' ἐχρῶντο ταύτῃ
μᾶλλον ἐναργῶς καὶ ἐπιτηδεύως, πάντας τοὺς ἐκ τῶν
πλησίον χωρῶν προσρύνοντας Σκλαθῆνους τοῖς τόποις
ἐκείνοις καταστησάμενοι, ὧν οὐδὲν ἔστιν οὕτως τῶν
ἄλλων εὐεπιχείρητον ὥς τὸ κατὰ σκοποῦ βάλλαιν
καὶ μηδὲν τῶν βελῶν αὐτῶν τὴν ῥύμην ἀνθυποφέ-
ρειν.

κζ'. Ἄλλ' οὕτω βαλλόντων ἐκατέρων καὶ βαλλομέ-
νων, ἰσοπαλῇ τε τὴν μάχην προσπίπτουσιν ἐνδεικνυ-
μένων, διειρεθέντων τινεῖς τῶν βαρβάρων, τῶν ἄλλων,
ὥς εἰκός, εὐτολμότεροι καὶ θρασύτεροι, καὶ τῇ θαλάσ-
σῃ τῆς νῆος ἑαυτοὺς ἀκοντίσαντες, κλίμακά τε φυλί-
νῃ μεθ' ἑαυτῶν συγκαθελόντες, ὥθουν ἄγοντες ἐν
τοῖς ὕδασι, περὶώμενοι δι' αὐτῆς ἀνίεναι τῷ τείχει,
μηδένα λόγον τῶν ἐκείθεν κατ' αὐτῶν πεμπομένων
ποιούμενοι. Μέχρι γὰρ τοῦ πλησίον γενέσθαι ἐκάλυ-
πτον τὰ σώματα, νηγόμενοι τε τῷ ὕδατι καὶ τὰς κε-
φαλὰς ταῖς ¹¹ ἀσπίσι περιφραττόμενοι· ὅτε δ' ἐγγύθεν
ἐγένοντο, τὸ ὕδωρ ἀπεθυσάμενοι βῶμα λεῖωτερον ἀν-
εἶχον ταῖς βολαῖς προσπαλαίοντες, τὰς ἀσπίδας μό-
νας φέροντες· ἐπὶ κεφαλῆς, εἴτα τὴν κλίμακα θάπτον
κατὰ τῶν ἐπάλξεων ἀνελκύσαντες ἐπιχειροῦν δι' αὐ-
τῆς ἀνίεναι καὶ εἰσὼ χωρεῖν. Ἀλλὰ προέφθασε τὸ
βεβουλευμένον ὁ θάνατος, καὶ πρὶν ἀκριβῶς σκοπῆσαι
πῶς τὴν ἐπίνοιαν συμπεράνωσι, τῆς ζωῆς ἀπειλόντο·
μόνον γὰρ ὅτι ¹² ταῖς βαθμίαις τὰ ἴχνη ἐκίνησαν, καὶ
δέκην χαλᾶζης πυκνῆς οἱ λίθοι κατ' αὐτῶν ἀφθεέντες
ὁμοῦ τῇ θαλάσῃ καὶ τῷ ὀλίθῳ τούτους ἐξανασκεύα-
σαν. Ἐν τούτοις ὀπισθορόμητοι πᾶσαι χωροῦσιν αἱ
νῆες, οὐδενὸς ἄλλου τοιοῦτου τέως ἐπιχειρεῖν τολ-
μηρῶς ἔχουσαι· μόναις δὲ ταῖς ἀπὸ τῶν βελῶν νι-
φάσι, καὶ αὐτὸν τὸν ἀέρα συσκιαζούσαις, ἐβαλλον
ἀπὸ μηκρόθεν, οὐδὲν ἤττον καὶ αὐτῶν βαλλομένων
τοῖς τε βέλεσι πεμπομένοις εὐστόχως καὶ ὀλίγα δια-
μαρτάνουσι καὶ ταῖς ἀπὸ τῶν πετροδόλων καταφο-
ραῖς, ὧν καὶ αὐτὸς μόνος ὁ διὰ τοῦ ἀέρος ἐγγινόμενος ῥοῦζος ἔκστασιν τοῖς βαρβάρους ἐναπειργά-
ζετο.

κζ'. Ἦδη γὰρ καὶ ὁ λεχθεὶς Νικήτας, ὁ πρὸς τοῦ D
βασιλέως σταλὲς, τὸ τεῖχος ἅπαν διέτρεχε τὸν δῆμον
παραθαβρύνων, Ἄνδρες, λέγων, Θεσσαλονικεῖς,
ἄλλας μὲν εἶχον πρὸ τοῦδε περὶ ὧν ὑπολήψεις
καὶ οὐκ ἂν οὕτω γεινναίους καὶ πρὸς τὸ ἔργον τοῦ
πολέμου τολμηροὺς ἐκρίνον εἶναι, μηδὲν τοιοῦ-
τον μῆτε περπαθῆναις πάλαι μῆτε κατεργησάν-
τας· νυνὶ δὲ τοῦ πράγματος ἡ ἀκμὴ οὐκ ἀγεν-
ρεῖς ἔχειν τὰς περὶ ὧν ἀσέσχον ἐλπίδας.
Ὅπῳ γὰρ πάντως ὑμᾶς τοῖς τε σώμασι σφριγῶν-
τας καὶ ταῖς ψυχαῖς ἀνδριζόμενους καὶ ἄλως

trepidatione, nec eo rursus quo postmodum uisi
sunt furore, sed rabie timore mista propius admo-
ventes denso sagittarum uimbo adversarios pre-
mebant. Postmodum **523** vero etiam impudentius
aggredi ac proximior impetu vim contendere, haud
secus ac lairantes canes proprium excitantes furo-
rem, his quæ e muro in ipsos jactabantur immane
efferati. Nam neque oppidani jaculandi artem negle-
xerant, sed ea acrius dexterioreque conatu uteban-
tur, omnibus qui ex finitima regione confluerant
Sclavenis iis in locis dispositis, quibus in reliquis
nihil sic expeditum quam ut rite collineent et
scopum feriant nec ruentia ipsorum jacula quid-
quam sustineat.

B

26. Hoc autem modo, dum utrique jaculis et
darent ictus et acciperent, fortique dimicatione
pugnam ancipitem facerent, Barbarorum quidam a
suis divisi, reliquis, ut par est, majori audacia ac
præudentia freli, e navi in mare prosilientes, atque
scalam, quam in aquis pellebant, secum ferentes,
ea in murum evadere tentabant, nullam rationem
habentes eorum quæ inde in illos praesidiarii mit-
tebant. Cum enim necdum prope omnino essent,
corpora legebant aquis innatantes, capita scutis
circumsepti. Ubi autem jam prope venissent ac
aquis exissent, robustius resistebant, ictibus col-
luctantes, cum scuta solummodo in capitibus
C ferrent. Tum scala celerrime propugnaculis admo-
ta, per eam ascendere atque intro pervadere tenta-
bant. Verum mors consilium prævertit vitæque ex-
truduntur, ejus tantæ rei perficiendæ modo necdum
524 dispecto : vix enim gradibus vestigia admo-
verant, cum grandinis instar spissa lapidum vis in
eos missa et mari et letho profligavit. In his omnes
retroversæ naves nihil simile imposterum ausæ
sunt : tantummodo sagittarum nimbis, quiet aerem
ipsum oblegebant, eminus incessebant, cum et ipsi
nihilominus telis incesserentur, scite directis pa-
rumque ab scopo aberrantibus, et e balistis ac
catapultis emissis lapidibus, quorum vel solus per
aerem conceptus fragor stuporem Barbaris incu-
tiebat.

27. Jam enim vero et supra laudatus Nicetas, ab
imperatore missus, murum omnem percurrerat,
populum animans : Viri, dicens, *Thessalonicenses*,
alia de vobis antea existimabam, nec adeo generosos
et ad sustinendum prælium audaces putabam, cum
nihil tale antea experti sisset aut præstiteritis. Nunc
vero ipsum vertens summum discrimen nihil de vobis
degeneres spes sinit habere. Etenim vos omnes video
tum corporibus vegetos, tum sortes animis ac strenuos,
totosque in rem intentos ac alacres, qui hostibus in-
sultetis eorumque machinas robusto conatu evertatis.

VARIÆ LECTIONES.

¹¹ τι om. P. ¹² τοῖς om. P. ¹³ ὅτε] ἔτι. P.

Ac sane nihil alienum ab officio agitis. De vobis enim ipsis certamen est, viris scilicet præclaris atque ornatis tum corporis ipsa indole præstantiæque, tum animorum egregiis dotibus, deque reliqua civitate; quacum nihil earum rerum quæ pluris merito sunt, majori **525** splendore certaverit. Hocce enim oblato periculo, si modo superiores evaseritis, omnium vobis officiis debita laus comes erit: sin autem quidpiam eorum quæ invisa sunt ac quæ Barbari comminantur acciderit, nihil est cui tanta calamitas probrique magnitudo assimilari possit. Quamobrem forti animo state, qui tum patriæ tum vobis ipsi victoriam paratis; nec terga dederitis hostium manibus, neve notum mundo exemplum, cum exigua socordia tantum commutato periculo, reliqueritis. Hisce hortamentis animato populo, omniumque animis haud exiguo prælii ardore immisso, audaciam præstans ritu militari urbem iustrabat. Flux vero ac prætor, velut sui mali oblitus (tametsi illud grave erat ex eo quem retuli casu, ac quam pro ipsius virtute, majore dolor cruciaret), nula vectus, non divaricatis pedibus; sed e transverso illi insidens, ut contusorum membrorum dolores concedebant, ipse quoque circuibat, eos qui majoribus animis dexterioresque sagittarii essent, in necessariis quibusdam muri locis constituens, ut tum sua ipsi virtute, tum eos qui e vicino essent imitationis studio excitantes, rem belli rite disponentes.

28. Verum Barbari non semel duntaxat, sed et sæpius per omnem illum diem ingeminato impetu, magis quam antea animis perculti, retrocedentes, iuxta quæ mari est ex composito relicta, navibus sese subducentes **526** ad orientalis litoris oram applicuerunt. Ibi navibus desilientes, adversus eos qui in altiore muri parte stationem habebant; jaculis rursus concertabant, quo loco porta prominens mari adjacet, Roma nuncupta; ubi ad multam noctem pugnatum est. Tum velut delassati certamine in navibus se silentio continuèrunt, id forte deliberantes, quomodo insequenti die impetum darent, et ad alias machinas sese accingentes. Jam vero nos quoque parumper pugne labore levatos alia rursus incessit cura, ut scilicet omni circum civitate qui in propugnaculis constituti essent, vigiliæ agerent Barbarosque observarent, ne ullis per noctem cuniculis ac insidiis clam muro obrepentes ejusque potius negotio omni liberarentur. Sunt enim ad hæc maxime ingeniosi, et ubi mox deliberaverint, opus aggrediuntur, nullo periculi metu deterriti, atque unum hoc spectantes, ut quod consultum visum fuerit, hoc adoriantur. Ac licet forte contrario res exitu cedat, quam existimaverant, gloriæ sibi ducunt, quod projecta temeritate ac audacia, ad ipsa quoque impossibilia aggressi sint. Quamobrem totam illam noctem pervigiles, nec de navata jam

Α ὄντας τῶν προκείμενων, τῶν ἀντιπάλων καταγε-
λῶντας καὶ τὰς μηχανὰς αὐτῶν γενναίως ἐκτε-
πομένους. Καὶ οὐδὲν [P. 340] ἀπεικὸς πρᾶττετε·
περὶ γὰρ ὑμῶν αὐτῶν ὅστις ὁ ἀγὼν, ἀνδρῶν τι-
μίων καὶ τοῖς εἰδεσικαὶ τοῖς ψυχικοῖς προτερήμασι,
καὶ περὶ τῆς λοιπῆς πόλεως, ἥς ὁ οὐδὲν ἐρίξει
τῶν ἀξιολόγων εἰς περιφάνειαν. Ὑπεράνω μὲν ὁ
γὰρ γενομένοις τοῦ τῆδε καθύπου ὁ παρὰ πᾶσιν
ὕμιν ἔπαινος ἐποφείλεται· παθοῦσι δὲ εἰ τῶν
ἀδουλήτων, καὶ ὧν οἱ βάρβαροι κατηπελήντηναι,
οὐκ ὅστις ὅπου τὴν συμφορὰν εἰκάζει ἡ ὁ τῆς
αἰσχύνῃς τὸ μέγεθος. διὰ τοῦτο στήτε γενναίως
τῇ τε κατρίδι καὶ ὑμῶν αὐτοῖς τὴν νίκην περι-
ποιούμενοι, καὶ μὴ ὥστε τῶτα χερσὶ πολεμίων,
μηδὲ καινόν τι καταλλοίπετε τῷ βίῳ διήγημα,
B μικρὰς ῥαθυμίας κίνδυνον τοσοῦτον ἀνταλλεῖσθαι.
Τούτους τοῖς παρακλητικοῖς ὑπαλείφον τὸν
ἄνθρωπον καὶ θάρος· οὐκ ὀλίγον ταῖς ἀπάντων ψυχαῖς
ἐνέεις τὴν περίερον ἐποιεῖτο. Ὁ δὲ δὴ στρατηγὸς
ὥσπερ τοῦ οἰκείου πάθους ἐκλελησμένος, καίπερ χᾶ-
λεψτοῦ τε ὄντος ἐξ οὗ προεῖπομεν πτώματος, καὶ
μελίζονα τῆς δυνάμεως τὴν ὁδὸν παρεχομένου,
ἡμιόνῳ τι ἐπιβὰς, οὐ περιβόδῃν, ἀλλὰ κατὰ πλευρὰν
καὶ ὡς αἱ τῶν θαλασθέντων μελῶν ἀλγῆδόνες ἐπέτρε-
πον, περιφεῖ καὶ αὐτὸς, τοὺς πρόσθυμότερους τῶν
τοξοτῶν κατὰ τινὰς χρεώδους τόπους τοῦ τείχους
ἐγκαθιστῶν, ὡς ἂν τὸ κατ' αὐτοὺς τυχόν, καὶ τοὺς
κλῆσιον πρὸς μίμησιν ἐρεθίζοντες, τὰ πρὸς τὸν πό-
λεμον διατίθενται ὁ.

C κη'. Οἱ βάρβαροι δὲ οὐχ ἅπαξ μόνον, ἀλλὰ καὶ
πολλάκις διὰ πάσης ἐκείνης τῆς ἡμέρας συνεφορμή-
σαντες, μᾶλλον ἢ πρότερον πεπληγμένοι πρὸς τοῦ-
πίσω χωρήσαντες, ὅφ' ἐνὶ συνθήματι τὴν [πρὸς] καθ'
ὑδάτα λιπόντες μάχην ὑπανεχωρουν ταῖς ναυσὶ, καὶ
τῷ πρὸς ὁ ἀνατολὰς ὄντι τῆς πόλεως αἰγίαν πρὸς
ωρμίσθησαν. Εἰτα τῶν νηῶν ἐκθάντες πάλιν τοῖς
βέλεσιν ἐχρῶντο κατὰ τῶν ἐκεῖσε λαχόντων τὴν στά-
σιν ἐν τῷ μετεώρῳ τείχει, ἐνθα καὶ πύλη τις διεξ-
έχει ῥώμη ὁ καλουμένη, γειννιάζουσα τῇ θαλάσῃ.
Οὗ δὴ μέχρι βαθείας νυκτὸς μαχεσάμενοι ὁ, καὶ
ὥσπερ κεκμηκότες τῇ ἀγωνίᾳ, καθήτυχασαν ἐν ὁ
ταῖς ναυσὶ, τάχα σκεπτόμενοι πῶς ἐπιθῶνται τῇ
ἐξῆς ἡμῖν, καὶ πρὸς ἐτέρας μηχανὰς σκευαζόμενοι·
Ἡδὴ δὲ καὶ ἡμᾶς τοῦ πολέμου μικρὸν ἀνεθέντας
D ἄλλῃ πάλιν φρονεῖς· ἐπιστήρχετο, ἐπαγρυπνεῖν τοὺς
ἐν ταῖς ἐπάλξεσι διὰ πάσης κύκλωθεν τῆς πόλεως,
καὶ ὑποβλέπεσθαι τοὺς βαρβάρους; μὴ τίνα λόχον
νυκτερινὸν ἢ ἐνέδραν λάθωσι πεποιηκότες καὶ ἐν τῷ
τείχει γενόμενοι [P. 341] τὸ πᾶν ἐξανύσωσιν. Εἰσὶ
γὰρ εὐφροεῖς πρὸς ταῦτα μάλιστα, καὶ ἅμα τῷ δια-
νοηθῆναι ὁ πρὸς τὸ ἔργον χωροῦντες, πάντα κίνδυ-
νὸν εἰς μηδὲν τιθέμενοι, ἐνὶ δὲ μόνῳ ὁ προσέχοντες
τῷ κατάρχεσθαι τοῦ βεβουλεύμενου. Κἂν τάχα καὶ
ἐναντίον ἢ ὡς ἐφώρασαν τὸ ὁ τέλος ἐκβῇ τοῦ πρά-
γματος, ὅλῃαν ἔχειν ἡγούνται τὸ τέως ἀδυνάτοις
παίρῃσθαι τολμηρῶς ἐπιχειρεῖν. Τούτου ἐνεκεν πᾶ-

VARIAE LECTIONES.

ὁ ἦ? ὁ μὲν om. P. ὁ εἰκάζειν ὅστις ἡ A. ὁ διατίθενται? ὁ καὶ τινι πρὸς A. ὁ ῥώμη P. ὁ μαχη-
σάμενοι P. ὁ ἐν om. A. ὁ περινοηθῆνα: P. ὁ μόνον P. ὁ τὸ αὐτὸ τέλος om P.

σαν ἰκεῖνην ἐπαγρυπνοῦντας ἀτελοῦμεν τὴν ὁ νόκτα, ὡς αὐτοὺς τῶν προηγουμένων μεμφομένοι· πρὸς τοσοῦτον γὰρ ἤλθομεν θάρσος ὥς καὶ αὐτὸν τὸν καθηγούμενον τῶν βαρβάρων ἐν θαύματι γεγονέναι, καὶ περὶ πολλοῦ ποιησθαι μαθεῖν ὑστερον τὴν αἰτίαν, πῶς πρὸς ἐκάστην προσβολὴν οὕτως ἀνδρείως ἀντέστημεν, καὶ ὧν περὶ ἡμῶν ἐλπιδὸς αὐτοῦ περιτραπείσης.

κθ'. Ἀλλ' ἐπειδὴ κῆρυξ ἦν ἐπιστὰς ὁ ἡρόδος τῆς δευτέρας τοῦ πολέμου ἡμέρας, καὶ τῶν πραχθέντων ἤδη χαλεπότερα καθ' ἡμῶν ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἐπινενόητο, ἔκαμον πάλιν οἱ στρατηγοὶ ταῖς φροντίσι τὸν ἐκάστου θυμὸν διεγείροντες καὶ τὸ καθ' αὐτοὺς πρόθυμον εἰσηγούμενοι. Τῆς ἡλιακῆς οὖν ἀκτίνος τὸν ἀέρα περιλαμψάσης ἐφώρμησεν καὶ αὐθις τῶν νηῶν ἐκδάντες οἱ βάρβαροι τῷ τείχει, διασπαρέντες καὶ κατὰ τινὰς τόπους ταῖς φάλαγγιν αὐτοὺς διελόμενοι, κατὰ δὲ τὰς διεξόδους τῶν πυλῶν πολλοὺς συρρέυσαντες ὅλην ἐκίνουν [τὴν] καθ' ἡμῶν αὐτῶν τὴν πανοπλίαν. Οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν τοῖς τόξοις, ἑτεροὶ δὲ χειροποιήτῳ βροντῇ τῶν λίθων ἐκέρχρητο· ἄλλοι τοῖς πετροβόλοις ἐγκαθήμενοι τὰς ὑπερμεγέθεις ἐκείνας τῶν πετρῶν χαλᾶς μεταωρίζοντες ἔπαμπον. Καὶ πολυειδῆς τις ἦν ὁ καθ' ἡμᾶς ἀπειλούμενος φόβος, καὶ πανταχόθεν προσπίπτων φοβερὰν ἐποίει τὴν πείραν τοῖς προστυγχάνουσι. Καὶ γὰρ κατὰ μόντης τῆς ῥηθείσης πύλης ἐπὶ παρέστησαν πετροβόλους, πάντοθεν περιπεφραγμένους, οὐς διαρχόμενοι τὴν θάσον πρὸς τὴν τοιαύτην χρεῖαν προπαρεσκεύασαν. Καὶ μὴν ξυλοσυνθέτους τινὰς κλίμακας ἀντικρὺ τούτων τῷ τείχει προσπελάσαντες ἀνέναι δι' αὐτῶν ἐπειρῶντο, τοῖς ἀπὸ τῶν πετροβόλων ἀφιεμένοις λίθοις τὸ ἀσφαλὲς αὐτοῖς συντηρούμενοι· οὐ γὰρ εἰὼν ἐνδελεχῶς ἐνεργούντες καίνοι προκύπτειν ἀδολαφῶς τοῦ μεταώρου τείχους τινά. Καὶ δὴ εἰς ἔργον αὐτοῖς ἐφθασαν ἂν τὰ βεβουλευμένα, ἥδη τὴν κλίμακα ταῖς ἐπάλξεσι τοῦ προτειχίσματος ἀνεκλῦσαν, εἰ μὴ θεῖα τις δύναμις ἀνδρας τινὰς ταμηροὺς καταπηδῆσαι τῷ τόπῳ ἐνίσχυσεν, οἱ καὶ θόρασι τρώσαντες τοὺς βαρβάρους πρὸς τοῦτίσω σὺν τῇ κλίμακι τούτους ἐναπεκρήμνισαν. Οὕτω δὲ καὶ τὴν ἐπίνοιαν ταύτην εἰς μὴδὲν προέβλεψαν ἑωρακότες, φυγῇ τε χρησαμένων [P. 349] ὥς καὶ τὴν κλίμακα καταλείπειν, εἰς τοσοῦτον ἡμεῖς ἤλθομεν θάρσος ὥς καὶ γελᾶν κατ' αὐτῶν, καὶ προθυμότερον τῆς ἄλλης ἡμέρας τοῖς τε βέλεσι χρῆσθαι καὶ τοῖς ἀπὸ τῶν πετροβόλων λίθοις, καὶ μηχανῇ συγχωρεῖν αὐτοῖς καὶ πρὸς βραχὺ προσέναι τῷ τείχει, καὶ ὅτι πρὸς μηχανώτερον ἐξαρθέντες καὶ αὐτοὶ δίκην σὺν ἀγρίων τοῖς ὀδόντας παρέθηγον, καὶ εἰ πως ἐνῆν, ζῶντας ἐθέλειν ἡμᾶς ἐν αὐτοῖς διαρρήξασθαι. Οἷον γὰρ ἦν αὐτῶν φοβερὸν ἀκούειν καθ' ἡμῶν μεμνηνόντων ἢ πῶς τῆς ὁπερβαλλούσης ὀργῆς ἐποιῶντο τὴν ἐνδείξιν, ὅποτε βόδιον ἔδρυχον καὶ τοῖς ἐκ τοῦ στόματος πεμπομένοις ἀφροῖς τὸ δαιμονιώδες αὐτῶν παραδείκνυντο, οὐδὲ

A opera queruli, ad tantam prædientis animi devotus audaciam, ut et ipse Barbarorum ductor in admirationem adductus pluris habuerit scire postea causam qua sic strenue singulis aggressionibus restiterimus, et multo quam ipsi exasperaverant generosius.

29. At cum mane ortumque diluculum sequentis diei prælii præco astitisset, jamque Barbari graviora in nos anteactis adinvenissent, novus nostris ducibus labor incumberebat, ut singulorum animos excitarent et quod in ipsis erat alacre offerrent. Aero itaque polaribus radiis collustrato, rursus Barbari navibus exscendentes impetum dedere, muro circumfusi; certisque quibusdam locis, cohortibus divis, ad portarum præcipue exitus confluentes, qua licebat, omni armorum vi in nos præliabantur. Alii namque jaculis, alii lapidum, quos manu mittebant, tonitruo utebantur; plerique balistis ac catapultis insistentes immanes illas saxorum grandines sublimi impetu jactabant; eratque, qui ab illis nobis impendebat, multiformis interitus, ingruensque undequaque impetus, in quos incideret, tremendum experimentum dabat. Etenim adversus unam portarum, quam dicebam, septem catapultas undique constipatas ac communitas crexerant, quas Thasum percurrentes ad hoc negotii ante paraverant. Prætereaque scalas quasdam ex lignis compositas illic adversas muro applicantes, per eas ascensum moliebantur, saxis per catapultas retortis sese tuentes, ut rem incolumes præstarent. Non enim sihebant, sic continua saxa ejaculando, ut ex altiori muri parte innoxie quisquam procumberet. Ac certe jam voto potiti essent, scala semel anterioris muri propugnaculis admota, nisi divina quædam vis viros quosdam audacis animi, ut loco irruerent Barbarosque hastis vulneratos una cum scallis retro præcipientes darent, fortiore nisu roborasset. Sic vero hanc quoque molitionem eis cassam cessasse, arreptaque fuga scalam deseruisse videntes, adeo animos auximus, ut et risum in eos moveremus, et majori præ hesternâ die alacritate jacula intorqueremus, et ex machinis saxa revolveremus, ac ne minimum quidem ad muros accedere illis permetteremus, licet et ipsi sæviori rabie conciti suum agrestium more dentes acuerent, et si fieri posset, nos viventes iis dilaniare vellent. Quantum enim illorum in nos tremendus furor? Quomodo exsuperantem irarum vim predebant? nempe intime animis fremebant, et actis ex ore spumis in se latentem dæmonem indicabant, ne cibum quidem tota illa die sibi indulgentes, sed insatiabili pugnae ardore, æstu illo gravissimum, ne sentientes quidem an corpora in-

VARIÆ LECTIONES.

ἡ ἀτελοῦμεν τὴν om. P. ὡς δὲ P. ὡς γὰρ om. P. ὡς τὴν om. A. αὐτοῖς P. ἑωρακόντων A. καὶ om. P. ἀκούειν om. P. παραδείκνυντο AP.

duſſi eſſent, eaque ejus generis quæ labore deſaſſarentur, ſolique capitiſus imminens exureret; unum hoc ſollicite agentes, ut aut urbem vaſtarent ſuumque in 529 nos furorem exſatiarent, aut, ſi minus res cederet, vita quoque projecta ipſi ſeiſpos armis conficerent. Semel enim accenſus barbaricus furor non prius a movente eum dementi impetu ceſſaverit, quam vel ſuum ipſius vel adverſarii cruorem fuſum conſpexerit.

κίνουſης· αὐτὸν ἀλογίſτου ὁρμῆς ἀπολῆξετε, μέχρις ἂν ἡ τοῦ οἰκείου αἵματος ἡ τοῦ ἐξ ἐναντίας ἀντιπράττοντος ἴδῃ τὴν ἐκχυſιν.

30. Quod enim vero muro propinquare haud eis periculo vacabat, jaculis ac catapulis omnia permittebant. Sese enim ordine componentes, tantæque diſtantia ſemoti quantam jactus proprii uedum remiſſo impetu ſuperarent, ut urbem inceſſarent, ſcutis vallati totique in rem pugnae intenti, haud ſecus ac ſtatuae quædam ex ære fuſæ ſeu ex alia quadam duriori materia conſtatis corporibus, ſtabant, immenſo quodam, et quod verbis narrari non poſteſt, durantes ac concertantes prælio. Nam ſole medium agitante diem, dum et radorum jactu majore præ horis aliis ærem ardore exurit, vi ipſa ardentis æſtus innata ſibi velut accenſa rabie dementi:que illo furore ſuperbia mentis excitato, ad aliud obſidionis genus (et cogita quam dirum!) impetum transferunt. Etenim ex quatuor portis, ad orientalem urbis oram aditum pandentibus, duas igne abſumere decernunt, quam diximus, Romam, et quam Caſſandreoticam vocant, hoc nimirum reputantes, ſi illis incenſis intra murum exteriori iis penetrare liceret ac murum ſublimem ſubire, citra dubium 530 etiam his quæ intus erant noxam illaturos omneſque ad unum in urbem compulſuros, conſtitutiſ ex adverſo ſolertibus guarisque ſagittariis, ut continua jaculorum grandine neminem oppidavorum tuto proſpicere ac emergere ſinerent.

34. Et machinamentum ita cœptum eſt. Minores naviculas piſcatorias, cujuſmodi ſcilicet noſtris ad piſcandum hominibus uſus eſt, inverſas plauſtris imponunt, aliorumque præterea lignorum copiam et ſarmentorum congeriem, pice ſulphureque conſperſam; plauſtraque ſubeuntes axes vertebant, ea manibus ducentes, donec ad ipſas portas pervenere: tum materiæ igni injecto, pedemque referentes ſcutis oblecti et ad ſagittarios ſeſe recipientes, nobis prope inſciis meditatæ opus abſolvere. Ignis enim correpta materia, fomentisque in largiorem flammam accenſus, exteriorem portarum faciem, ferro undique obductam, igne candentem fecit, flammamque in interiora derivans omni ex parte ipſius ardoribus portas

τροφῆς μεταλαβεῖν διὰ πάσης ἐκείνης τῆς ἡμέρας βουλόμενοι, ἀλλ' ἀκορίſτως ἔχειν τοῦ πολέμου ἐν οὕτω λαθροτάτῳ καύματι, καὶ μὴδ' ὅτι ſώματα περίπνινται καὶ καμάτῳ διαμαζύμενα καὶ τῷ ὑπὲρ κεφαλῆς ἡλίῳ καυσοῦμενα παντελῶς αἰσθανόμενοι, τοῦτο δὲ μόνον διὰ φροντίδος ἔχοντες, ἡ πορθῆσαι τὴν πόλιν καὶ τὴν καθ' ἡμῶν ἀναπλῆσαι θυμὸν, ἢ μὴ προβαίνοντος τούτου καὶ τῆς ζυῆς ἀπειπεῖν καὶ ἑαυτοὺς τοῖς ὅπλοις διαχειρίſασθαι. Θυμὸς γὰρ ἄπαξ βαρβαρικὸς ἐξαρθεῖς οὐ πρότερον τῆς

λ'. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ προſπειλάζειν αὐτοὺς τῷ τελεχεῖ οὐκ ἀκίνδυνον ἦν, πάντα τοῖς βέλεſιν καὶ τοῖς πετροβόλοις ἐπέτρεπον. Στιχὴδὲν γὰρ ἑαυτοὺς καſτάξαντες, καὶ τοſοῦτον ἀποſτάντες ὅſον τὰς βολὰς αὐτῶν μὴπω τῆς ὁρμῆς ὑπενδιδούſης ὅτῃ πόλει προſπίπτειν, ταῖς ἀſπίſιν τε φραξάμενοι καὶ ὅλοι τῆς ἀγωνίας γινόμενοι, ἵſταντο καθάπαρ τινὲς ἀνδριάντες ἐκ χαλκοῦ ἢ τίνος ἄλλης ſτερερότεράς ὕλης ſυμπηγῶτα ἔχοντες ſώματα, μυρίῳ τινὶ καὶ ἀνέκδιγητῳ καρτεροῦντες πόνῳ ὅ καὶ πρὸς τὸν πολέμον ἀμιλλώμενοι. Τοῦ γὰρ ἡλίου κατὰ τὸ μέſον ἀγοντος τὴν ἡμέραν, ὅτε καὶ ταῖς βολαῖς τῶν ἀκτίων τὸν ἀέρα πλέον τῶν ἄλλων ὥρῳ διαπυροῖ, τῇ ἀκμῇ τοῦ καύματος ὡς περ τὴν φυſικὴν ἐκκαύſαντες λύſſαν, καὶ τὸν ἀλόγον ἐκείνον θυμὸν ταῖς ἀπονολαῖς προſερεθίſαντες; ἐφ' ἑτερον εἶδος πολιορκίας (καὶ ſκόπει πῶς χαλεπὴν) τὴν ἐρμῆν μετηγάγοντο. Τετάρτων γὰρ πυλῶν πρὸς τῷ ἀντολικῷ μέρει τῆς πόλεως διεξαγουſῶν, ἐſκέψαντο τὰς δύο αὐτῶν πυρτεφρώſαι, τὴν τε ῥηθείſαν· Ῥώμην καὶ τὴν Καſſανδρεωτικὴν καλουμένην, τοῦτο ἐν τῇ διαβολῇ θέμενοι, ὥς εἰ δυνάθεῖεν τῶν ἐξω πυλῶν κατομένων εἰſω χωρήſαι τοῦ προτειχίſματος καὶ τὸ μετέωρον ὑποδύſασθαι τεῖχος, μὴδὲνα φόβον ἔχειν πρὸς τὸ καὶ τὰ ἑνδὸν κακουργῆſαι καὶ τῇ πόλει πάντας ὑφ' ἐν ſυνελάſαι, ἐξ ἐναντίας [P. 343] παρὰ ſτηνὸς ἀμενοι τοξότας εὐſτόχους τε καὶ δεινοὺς, ὥς ἂν τῇ ſυνεχείᾳ τῶν βελῶν μὴ ἐφ' ἀκινδύνως προκύπτειν τῶν ἐνδὸν τινά.

λα'. Καὶ δὴ τοῦ τεχνάſματος οὕτως ἐντῆξαντο· Ἀμάξας ἐφευρόντες ἐπέθηκαν ἐν αὐταῖς πρηνεῖς τὰς ἑβραχύντας νῆας, αἱς πρὸς τὴν θῆραν τῶν ἐχθρῶν οἱ καθ' ἡμᾶς ἀλεί; ἐκέρχρητο, ἔτι δὲ καὶ τινῶν ἄλλων ξύλων πληθύν καὶ φρυγάνων ſυρρεῖαν, ὅτινα πῖſſη καὶ θεάφῳ καταρράναντες καὶ τὰς ἀμάξας ὑποδύντες ἔστρεφον τοὺς ἄξονας, ἀγοντες αὐτά; ταῖς χερσίν, ἕως ἐφθασαν μέχρις αὐτῶν τῶν πυλῶν. Εἴτα τὴν ὕλην ἐκείνην ὑφάψαντες, καὶ ὀπιſθόποδες ταῖς ἀſπίſιν φραξάμενοι πρὸς τοὺς τοξότας χωρήſαντες, ἔλαθον τὸ βεβουλεῦμένον εἰς ἐργὸν ἀγαγεῖν. Τὸ πῦρ γὰρ τῆς ὕλης λαβόμενον καὶ τοῖς ὑπεκκαύμαſιν πρὸς μεῖζονα φλόγα διεγερεθὲν τὴν μὲν ἐξω τῶν πυλῶν ἐπιφάνειαν, ἥτις ἦν ἅπασα αἰσθηρωμένη, πυρακτωθῆναι πεποίηκε, τὴν λαμπράδα δὲ

VARIE LECTIONES.

ἡ ὑπενδούſης P. ἡ πόνῳ πολέμῳ P. ἡ τὰ τὰς A. ἡ τε om. P. ἡ τὰς om. P. ἡ αὐτοὺς P. ἡ βεβουλημένον S.

καὶ πρὸς τὸ εἶσω μετοχετεύσαν ἐξαφθῆναι· δι' ὅλου A τὰς πόλεως ἠνάγκασαν, ὥς μετὰ βραχὺ ταύτας κατα-
 πσεῖν καὶ δεῖλιαν οὐ τὴν τυχοῦσαν ἄπασιν ἐμβαλεῖν.
 Μόνον γὰρ ὅτι καθ' ὅλης ἐκηρύχθη τῆς ⁵⁰ πόλεως ἡ
 τῶν πυλῶν ἔκκαυσις, καὶ καθάπερ τινὸς ξίφους ὑπο-
 δραμόντος τὰς ἀπάντων καρδίας, οὕτως ἐναγωνίους
 καὶ τρομώδεις τοὺς ἀνθρώπους πεποίηκε, τὰς μορ-
 φὰς ἀλλοιώσαντας καὶ πᾶσαν χρηστὴν ἀθρόον προ-
 δεωκότας ἱλιθία. Καὶ γὰρ οἱ πρὸ βραχέος τοῖς
 τεύχεσιν ἐξαλλόμενοι καὶ πρὸς τὸν διὰ μάχης ἀγῶνα
 ἀλλήλους ἐγκελεύμενοι πτωκῶν ἀδρανέστεροι ταῖς
 ἀληθείαις ἐδείκνυντο. Αὐτὸ γὰρ τοῦτο, τὸ τὴν μη-
 χανὴν ἐκείνην εἰς ἔργον ἐκθῆναι, μαντεύσθαι
 τοῦ τέλους ταῖς ἀπάντων ἐδίδου ψυχαῖς. Πλὴν ὅτι
 τῶν ἐξω πυλῶν πυρποληθεισῶν τὰς ἐνδον ἡμεῖς
 τεύχεσιν ἐνὶ νεοδομήτῳ θάπτον περιφραζόμενοι, B
 ὕδατά τε ταῖς ἐκάλεισιν ἐν τισὶ προαποθέμενοι σκεύ-
 εσιν, ἐφυλαττόμεθα πότι καὶ πρὸς ταύτας τυχὸν
 ἐφορμήσουσιν οἱ πολέμιοι, ἢ' ὅτε τῆς κακουργίας
 καὶ αὐτοῖς ἐπιχειρήσωσιν, ἔχωμεν ὅπως τῆς φλογὸς
 ἀντιποιησόμεθα καὶ τῆς ἐπιβουλῆς ἀπειράτους τὰς
 πόλεις διατηρήσομεν. Ὁ δὲ καὶ γινώσκων ἐκεῖνοι οὐκ-
 ἔτι ταῖς τοιαύταις κακοβουλαῖς ἐχρήσαντο, ἐτέραις
 δὲ τισὶν ἐμὲλλον δεινότεραις ἐτι ⁵¹ καὶ σφοδρότεραις
 τὸν καθ' ἡμῶν ἐπιτηδεύειν ὁλοκρῶν, ὃν οὐδεμιᾶ
 μεθόδῳ τοῦ λοιποῦ δυνατόν ἦν διακρούσασθαι ἐνεργῇ
 τὰ ⁵² ὄντα καὶ πᾶσαν μηχανὴν ὑπερβαίνοντα. Πλὴν
 ὥστω τοῦ πυρὸς παυσαμένου τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρας
 ταῖς πετροβόλοις ἐχρῶντο καθ' ἡμῶν καὶ τοῖς τόξοις,
 μέχρις ἂν τὸ νυκτερινὸν σκότος· τὸ φῶς διεδέξατο καὶ
 κατηνάγκασε.

λβ'. Εἶτα ἐπειδὴ τοῦ πολέμου ἐπύσαντο, ταῖς C
 ναυσὶν [P. 344] ἐμβάντες καὶ τι μικρὸν ἡσυχάσαν-
 τες ἤρχοντο τοῦ δράματος ὅπερ ἦσαν ταῖς ἐαυτῶν δει-
 νότησι προεξευρημένοι. Τὸ δὲ ἦν τοιαύτην αὐτοῖς
 ἀπόπειραν ἐμποιοῦν, ὥς εἰ μὲν δι' αὐτοῦ ⁵³ δυνήθειεν
 τὴν πόλιν πορθήσκειν, εὖ ἂν ἔχειν ⁵⁴, διὰ τὸ μηδὲν
 ἄλλο τῶν εἰς πολιορκίαν συντελούντων ἴσα δύνασθαι
 τούτου, καὶ μάλιστα' ὅταν ἀφ' ὕδατων ἐστὶν ἡ μάχη
 καὶ μὴ μεσιτεύει χέρσος τὴν ἐπιβουλὴν διακόπτουσα·
 εἰ δέ γε μετὰ τῶν ἄλλων ὧν προενηργήσαν καὶ τοῦτο
 εἰς μηδὲν αὐτοῖς ⁵⁵ συνετέλεσσε, τοὺς εἰς τοῦτο παρ-
 ορμήσαντας αὐτοὺς καὶ τοσοῦτον πλοῦν διανῦσαι μά-
 την ἀποπλάνησαντας τοῖς ὁπλοῖς διαχειρίσασθαι,
 καὶ οὕτως ἐν τοῖς ἰδίοις ἀπαίρειν. Ταύτην οὖν παρ'
 ἐαυτοῖς θέμενοι τὴν βουλὴν, ἐτι κατ' ἀρχὰς οὐσῆς
 τῆς νυκτὸς, τοῦ ποικίλου καὶ πολυειδοῦς ἐκείνου
 ἀπέρχοντο μηχανήματος. Ἐξάφαντες ⁵⁶ γὰρ παν-
 ταχοῦ φῶτα, καὶ πάσας αὐτῶν τὰς νῆας κατὰ δύο
 συσφύξαντες ἐτέραν τῆς ἐτέρας ἐχομένην, καὶ τισὶ
 κάλοι· σιδηροῖς καὶ σιδηραῖς ἀλύσεισι τὰς ἐκατέρων
 πλευρὰς συσφύξαντες πρὸς τὸ μὴ βᾶδῶς ἀφίστα-
 σθαι, ἀνελκυσαν διὰ τῶν κατὰ πῶραν ἀπηρωρημέ-
 νων ἱερσιῶν ⁵⁷ τὰ διὰ μέσου προβεδλημένα ξύλα,
 ἃ τοῖς ναυτιλλομένοις κατάρτια καλεῖν ἔθος. Εἶτα
 τοὺς τῶν ἐκατέρων νηῶν αὐγένας ἐν τούτοις διὰ τῶν

A combussit, adeo ut paulo post corruerint, nec
 levem formidinem cunctis iniecerint. Per omnem
 enim prope civitatem publicato incendio, ac velut
 gladio omnium cordibus infuso, sic pavore anxii
 actique tremore cives ac vultu immutati mitiorem
 spem omnem repente abjecerunt. Qui enim paulo
 ante muris **531** assiliebant seque mutuo ad pu-
 gnæ certamen animabant, leporibus timidiores re
 ipsa exstitere. Ipsum enim hoc, quod sic machina
 commodum exitum habuisset, cunctorum animis
 haud incerta conjectura de fine augurari præbebat.
 Nos enimvero exterioribus portis igne absumptis,
 interiores muro de novo exstructo contextimus,
 aquarum vim in vasis repositam in propugnaculis
 servantes, si quando et illas adversari incesse-
 rent, ut siquidem istud maleficii denuo aggrede-
 rentur, in promptu esset quo restingueremus in-
 cendia atque ab insidiis liberas labisque immunes
 portas servaremus. Quod illi quoque intelligentes
 nihil ultra maleficium istud commentum usurpa-
 runt: aliis tamen quibusdam dirioribus validio-
 ribusque exitium nostrum erant molituri, cujus
 depellendi nulla deinceps via nobis reliqua esset,
 tanta illorum vi, tantis nervis atque conatu, ut
 vim omnem machinarum excederent. Hoc itaque
 modo cum ignis cessasset, quod reliquum erat
 diei, catapultis jaculisque peractum est, donec
 nocturnis tenebris lux cessit, effusaque caligo et
 invitos a pugnæ certamine retraxit.

τῆς ἀγωνίας παύεσθαι μηδὲ βουλομένους αὐτοὺς
 C 32. Tum, cum pugnæ finem fecissent, conscensis
 navibus curaue animi parumper remissa molitionis
 opus aggressi sunt, cujus sibi ipsi solertia
 sua ingenique dexteritate inventores auctoresque
 exstiterant. **532** Nempe hoc illis consilium, is
 scopus, ut experimentum ejusmodi facerent, ut si
 eo expugnari civitatem contingeret, bene esset,
 quod nullum aliud ad obsidendas urbes conduci-
 bilius videretur aut validius, et potissimum cum
 ex aquis pugna conseritur, nec interjecta conti-
 nens molitionis opus interruptit: sin vero cum
 aliis, quæ antea ipsi moliti essent, hæc quoque
 iis opera cassa foret, eos qui ad rem aggrediendam
 provocassent, et ut tanta navigatio susciperetur
 fuco eis auctores exstitissent, ferro trucidarent,
 tumque ad propria redirent. Hoc igitur inter eos
 deliberato consilio ipso noctis obortu varium illud
 et multifforme machinamentum adorti sunt. Ac-
 census enim ubique luminibus, cunctisque quas
 conduxerant navibus binis conjugatis, et ut altera
 alteri cohæresceret, densisque retinaculis et ca-
 tenis ferreis earum latera colligantes, ne a sese
 facile divellerentur, per malos in prora appensos
 ligna in medio eminentia, quæ vulgo nautis catar-
 ria dicta, sursum traxere. Tum ambarum navium

VARIE LECTIONES.

⁵⁰ τῆς om. P. ⁵¹ ἐτι om. P. ⁵² τε om. P. ⁵³ αὐτῆς. P. ⁵⁴ ἔχειν P, ἔχειν A. ⁵⁵ αὐτοῖς] αὐτῇ A.
⁵⁶ ὁράφαντες A. ⁵⁷ ἱερσιῶν AP.

αὔχνας quos vocant (ac si juga dicas) interea per A fines in capite intortos in medium aerem levantes, suosque enses ex proræ parte extraque navium diametrum exporrigentes, inauditum fidemque excedens ac portentosum fraudis omnis solertiæque inventum artificio illo commenti sunt. In altum enim, uti dicebam, navium jugis protensis, longa 533 quædam ligna tignaque, unum post aliud ordine collocantes, ils injecerant; locaque interjecta terra explentes in solerti hac machina, extremaque undique asseribus communientes, atque jugorum capita ad puppis partes validissimis vinculis astringentes, quæ in rem magis essent belloque conducirerent quam quæ in muro ad continentem erant, subtili eo invento artisque solertia turres effecere. His Barbarorum quidam armati impositi, robusto corpore audacique indole atque genio, qui extremum novissimumque militare consilium in nos exsequerentur. In mandatis enim acceperant ut alii jaculis impeterent eos qui in interiori murorum parte insederant, alii saxa immania, alii ignem, ipsumque arte confectum atque in vasculis testaceis antea paratum, in eos projicerent quos sibi adversum incursantes haberent. Erant vero cuncta illis operi parata ac peridonea, quod non amplius humi serperent, sed maleficio illo artis commento ipsa quoque jam muri structura superiori mole exstarent, omnisque ipsorum machinæ vis velut e superiori loco commode ils cederet.

33. Quia igitur cuncta hæc per eam ipsam noctem ab impiis ad opus deducta erant, nec eorum quæ egissent hactenus nos quidquam latuerat, quippe cum ipsimet, uti dictum est, multa lumina accendissent, nec litus longe distaret, in quo illi sic eis visa moliti essent, omnes timor 534 invasit et trepidatio animique dejectio, nec jam erat qua se ratione tutos ac incolumes servarent. Vidisses enim omnem populi multitudinem titubantem ac consilii inopem, aliumque alias anxium, ac vitam ipsam, ejus palam alea, desperantem. Neque enim quomodo imminentem quisque necessitatem depelleret animis solliciti erant, sed quomodo quantoque cruciatu periret cogitationibus dissecabantur. Fuga enim amplius neque in promptu nec tuta erat, cum muros barbari circumvallassent et portis insisterent: rursus vero manere non sinebat quod ob oculos discrimen versabatur. Omni igitur spe salutis abjecta, velut muti murum circuibant, infortunii immanitate attoniti. Visum tamen est nonnullis, in quibus fortis animi acintilla non prorsus extincta erat, dum adhuc hostes expectarentur, ad eorum propulsandum impetum in muro picem et lædas et calcem aliaque quædam, quibus flammæ ignis celeriter innutritur, in va-

εις τὴν κεφαλὴν στρεφόμενων σχοινίων μέσον του τοῦ ἄερος μεταωρῶσαντες, τὰς τε στάθας αὐτῶν ἐκ τοῦ κατὰ ὁ πρῶραν μέρους καὶ πέρα τῆς τῶν νηῶν διαμέτρου προδεδιηκότες, ξένον τι καὶ παρηλλαγμένον πανούργημα διὰ τοῦ τοιοῦτου τεχνάσματος ἐτεκτήναντο. Ὑψοῦ γὰρ, ὡς ἔφη, τῶν αὐχένων μετεωρισθέντων ὁ, ἑδάλλον ἐν αὐτοῖς ἐπιθέοντες μακρὰ τινα ξύλα στιχηθὲν ἄλλο κατ' ἄλλο, καὶ τὸν διὰ μέσου τόπον γεώσαντες τῇ σεσοφισμένῃ ταύτῃ μηχανῇ, τὰ πέρατά τε πάντοθεν σάνισι καταφραξάμενοι, καὶ τὰ ἄκρα τῶν αὐχένων ἐν τοῖς κατὰ πρῶμναν μέρεσιν ἄλλοις σιθισαυτάτοις δεσμοῖς ἐνασφαλισάμενοι, πύργους τινὰς τῶν εἰς τὴν χέρσον ἐν τῷ τείχει καθισταμένων χρειώδεστέρους τῇ ἐπινοίᾳ ταύτῃ κατετεχνάσαντο, ἐν οἷς ἐνόηλους τινὰς βαρβάρους ἐπανεβίβασαν, βώμῃ σωμάτων καὶ τολμηρίᾳ φύσεως ἀνεσταλμένους ὁ, τὴν καθ' ἡμῶν ὑστάτην καὶ τελευταίαν ἐπιβουλὴν ἐνεργήσαντας. Ἐπέτρεπον γὰρ τοὺς μὲν αὐτῶν βάλλιν τοῖς τόξοις κατὰ τῶν ἐνδοτέρων ὁ τοῦ τεύχους ἐστώτων, τοὺς δὲ τοῖς χειροπηληθεῖσι λίθοις ὁ ἄλλους περὶ τινι, καὶ τῷ τετεχνημένῳ καθ' ἑαυτοὺς ὁ διστρακίνοις σκεύεσι προευντρεπισμένῳ, [P. 345] καθοπλίσαντες κατὰ τῶν ἀντιπρόσωπον αὐτῶν ἐρχομένων προσέταττον ἀκοντίζειν. Ταῦτα δὲ πάντα ἦν αὐτοῖς ἐνεργῇ τε καὶ ἐπιτήδεῖα διὰ τὸ μηκέτι περὶ γῆν αὐτοὺς εἶναι ὁ ποιεῖν, ἀλλὰ τῷ προλεχθέντι κακουργῷ τεχνάσματι ὀψιλοτέρους αὐτοὺς καὶ αὐτῆς τῆς ὁ οἰκοδομῆς γενέσθαι τοῦ τεύχους καὶ πᾶσαν αὐτῶν κακόνειαν ὡς ἀπὸ μετεώρου C χρειώδη συμβαίνειν.

λγ'. Ἀλλ' ἐπειδὴ ταῦτα πάντα κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν νύκτα εἰς ἔργον ἤχθη τοῖς ἀσπεύουσιν, οὐδὲν δὲ τῶν πραττομένων τέως ἑλάνθανεν ἡμᾶς διὰ τὸ, ὡς εἴρηται, φῶτα εἶχειν αὐτοὺς πολλὰ καὶ πλησίον εἶναι τὸν αἰγιαλὸν εἰς ὃν αὐτοῖς τὰ δόξαντα διεσπούδατο, ἔλαβε πάντας φόδος καὶ ἐκπληξίς, καὶ οὐκ εἶχον ὥστιν τοῦ λοιποῦ τρόπῳ τὸ ἀτφαλῆς ἑαυτοῖς συντηρήσονται. Ἴδεν γὰρ ἰδεῖν τὸν δῆμον ὅλον δι' ὅλου κλονούμενον τε καὶ ἀπορούμενον, ἄλλοτε ἄλλως ἀμυχανῶντα καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν ζωὴν κινδυνεύοντα. Οὐ γὰρ ὅπως ἑκαστος ἀποκρούσεται τὴν ἐφεστῶσαν ἀνάγκην διὰ φροντίδος εἶχεν, ἀλλὰ πῶς ἢ μεθ' ὅλας ἀλγυθόνος τῷ θανάτῳ προσομιλήσει τοῖς λογισμοῖς κατετέμνετο. Φυγεῖν μὲν γὰρ οὐκέτι οὔτε πρόχειρον οὔτε ἀσφαλὲς ἦν, κύκλῳ τοῦ τεύχους τῶν βαρβάρων περιεστώντων καὶ κατὰ τῶν πυλῶν ἐφεδρευόντων προσμένειν δὲ πάλιν ὁ κατ' ὀφθαλμοῦς οὐκ ἰδίδου κίνδυνος. Πᾶσαν οὖν ἐλπίδα σωτηρίας προδόντες, καθάπερ ἐναὶ τινες τὸ τεῖχος διήμειθον, τῷ μεγέθει τῆς συμφορᾶς ἀπορούμενοι. Πλὴν ἑδοξέ τισιν, ὅσοις οὐ κατέσθη τελείως τῆς ἀνδρείας ἡ θρυαλλίς, μεταξὺ τῆς προσδοκίας τῶν πολεμίων προευντρεπίσαι τινὰ τῷ τείχει εἰς ἀποτροπὴν τῶν ἐπερχομένων. Τὰ δὲ ἦν πίσσα καὶ ὀξὺς καὶ ἀσβεστός καὶ τινα ἄλλα, οἷς τρέφονται τὸ τὰχος πυρὸς φλόγες, σκεύεσιν ὁσπε-

VARIAE LECTIONES.

ὁ κατὰ om A. ὁ μετεωρισθέντων AP. ὁ ἐνεσταλμένους? sed infra quoque, c. 53, βώμῃ ἀντιπρόσωπον. ὁ ἐνδοτέρων? ὁ καὶ A. ὁ εἶναι ὁ ὕψος? ὁ τῆς om P. ὁ τὸ om AP.

κίνοις ἐπιτετηθευμένα, ὡς ἂν τῶν νηῶν τυχὸν ἐφορμουσῶν τούτοις χρώμενοι καὶ διὰ μέσου τούτων ἐξακοντίζοντες ἀπράκτους αὐτοὺς τῆσδε τῆς ἐπιχειρήσεως ἀποδείξωσιν.

Ἰδ'. Ὡς δὲ καὶ ταῦτα ἀνθρώπων ἦν ἀπορούμενων ἔργα καὶ διαβούλια, ἥδη δὲ καὶ τῆς ἡμέρας τὸ φῶς τὸν νυκτερινὸν ζόφον διέλυεν, ἰδοὺ δὴ καὶ αἱ νῆες, ὡς εἶχον σκευῆς, κατὰ πολλοὺς τόπους διαιρεθεῖσαι τῷ τείλει προσεβήθησαν, καὶ τὸν τῆς παραδόξου θαλάμῃς ἀπάντων ἤφεισι προδεικνύμεναι· ἐκάστη γὰρ αὐτῶν συζυγία ἐπεφέρετο τὴν σεσοπισμένην ἐκείνην τῶν ξυλοσυνθέτων πύργων κατασκευὴν, πολλῶ τῷ μέτρῳ τὴν τοῦ τείχους οἰκοδομὴν ὑπερβαίνουσαν, ἀνωθεν τε τοὺς βαρβάρους ἐξαλλομένους καθάπερ τινὰς ἐξοιστρημένους ταύρους, καὶ τὸν διεθρον πᾶσιν ἐπισείοντας. Τότε δὴ, τότε, [P.346] ὅσοι τῷ δήμῳ τῆς πόλεως τοῦ μὲν θανάτου καταφρονήσαντες ἀφύπτῳ τε θνῶσι καὶ κατὰ κόρης¹², ὡς εἰπεῖν, ἱσταμένοι ὅλοι τῆς ἀγωνίας ἐγένοντο, ἐπιδείξιν ἀνδρίας τοῦ κινδύνου τὴν ἀκμὴν ποιησάμενοι ἔστησαν γενναίως ἀθλῶντες ἐν τῷ πολέμῳ, καὶ τὰ παρ' αὐτοῦ ἕκαστος αὐτῶν ἐπεδείκνυτο¹³. οὐ γὰρ εἰς τὸν πᾶν πηλυσίαζεν τὰς νῆας, ἀλλὰ τὸ μὲν τοῖς¹⁴ συγχωροῖς βέλεσι, τὸ δὲ τοῖς τοῦ πυρὸς ὑπεκκαύμασιν ἀπείργον αὐτάς τοῦ προσπελάζειν τῷ τείλει καὶ τὰ παρ' αὐτῶν ἐνεργεῖν. Ὅσοι δὲ τῇ δειλίᾳ τὴν ψυχὴν βληθέντες οὐδὲ προσδύλινον τοῦ κακοῦ τὴν πείραν ὑπὸ τῆς ἀγαν ἀμηχανίας ἐξίσχυον, αὐτοὺς τοῦ τείχους κατὰ μικρὸν ὑποσύροντες ἐπὶ τὰς ἀκρωτείας τῆς πόλεως· ἔφευγον, καὶ λοιπὸν θαρρύνειν ἐδίδουν τοῖς ἐναντίοις. Ὡς γὰρ εἶδον κατὰ τινὰ τόπον τοῦ τείχους τὴν οἰκοδομὴν πλεον τῶν ἄλλων διαβρῦεισαν, ἐνθα καὶ τοὺς ξυλίνους ἤμεν προπεπηγότες προδόλους, ἔγνωσαν δὲ καὶ τὸ τῆς θαλάσσης ὕδωρ ἐν αὐτῷ μᾶλλον τῷ τόπῳ διὰ βάθους χωρεῖν¹⁵, μίαν συζυγίαν τῶν ἐξευγμένων¹⁷ ἐκεῖ συνελάσαντες ὥθουν ταῖς κώπαις κατὰ μικρὸν, ἕως ἔφθασαν πλησίον ἐν αὐταῖς ταῖς ἐπάλξεσι τὰ κατὰ πῶραν τῶν νεῶν προσπελάσαντες. Εἶτα ὡς ἐπιχειροῦν κατ' αὐτῶν λίθους βαλεῖν¹⁸ οἱ τοῖς ξυλίνους ἐγκαθήμενοι προδόλοις, μέγαν τινὰ καὶ τραχὺν ἀλαλαγμὸν ἐμβοήσαντες ἀνω τῶν ῥηθέντων μηχανημάτων ἐστῶτες οἱ βάρβαροι, λίθοις τε βαλόντες οὐκέτι χειροπληθέσιν, ἀλλὰ καὶ λίαν παμμεγέθεσι καὶ ὧν οὐδεὶς ἐδύνατο τὴν φορὰν ὑπομεῖναι, πῦρ τε διὰ τῶν σιφώνων τῷ ἀέρι φευσήσαντες, καὶ τινὰ ἄλλα σκευὴ καὶ αὐτὰ πυρὸς ἀνάμεστα εἰς τὸν τείχους ἐξακοντίζαντες, εἰς τοσαύτην ἐκπληξιν καὶ δειλίαν τοὺς ἐν τοῖς προδόλοις ὄντας ἐνέβαλον ὡς καταπηθῆσαι τὸ τάχος· καὶ πρὸς φυγὴν ἐκτραπῆναι καὶ κενὸν ἀπαντα τὸν περίπατον τοῦ τείχους καταλιπεῖν. Ἐπειδὴ δὲ τὸ τέλος εἶδον τῶν βεδουλεμένων (πάντες γὰρ καθάπερ ἐξ ἀνέμου φύλλα πρὸς τὴν γῆν κατεφέροντο, οὐδὲ κατὰ τῶν κλιμάκων, ἀλλ' ὡς ἂν αὐτοὺς ὁ φόβος κατήπειγεν), ἵνα τινὰς τολημῶν βάρβαρον καὶ τῶν ἄλλων, ὡς εἰκὸς, μανικώτερον, Αἰθιοπᾶ τὴν χροῖαν, ταῖς ἐπ-

As testaceis disposita præparare, ut si forte naves adventassent, illis usi, hisque mediis ipsa hæc ejaculantes, ab hac quoque aggressionē repellerent et eorum conatus irritos facerent.

34. Cum vero hæc quibque hominum titubantium facta ac consilia essent, jamque illucens dies noctis tenebras dissolveret, en et naves, ut erant instructæ, per multa loca divisæ in murum irrumpunt, novumque quoddam ac incredibile cunctorum oculis spectaculum ingerunt. Unumquodque enim jugularum navium par turrium ex lignis ingeniose structurarum fabricam convehēbat, murorum ædificio multo elatiorem; supra quas erant barbari subsilientes, æque ac tauri æstro perciti, cunctisque interitum comminantes. Tunc sane quotquot civium sprete morte, quæ inevitabilis certa que immineret et ob oculos, ut aiunt, inque pupilla posita esset, toti certaminis ardore exarserant, fortis animi specimen ipsam periculi magnitudinem facientes, hi videlicet consortia pugna strenue dimicavere. Haud enim omnino naves propinquare sinebant, sed partim telorum spissa grandine, partim vero ejaculatis ignibus a muro arcebant ac noxam prohibebant. Quotquot vero saucio formidine animo atque pavido erant, præque ingenti mentis inopia nec ipsum mali incursum adversis oculis poterant aspicere, e muris sensim sese subtrahentes et ad tumultos elatioraque civitatis loca diffugientes hostes deinceps audaciores fecere. Ut enim quodam muri loco structuram præ aliis magis ruinam facere viderunt, ubi scilicet nos ipsi lignea propugnacula præstiteramus, deprehenderuntque aquam maris altiore sinu eo loco urbem alluere, junctarum navium par illo inferentes paulatim remis impulerunt. 356 donec ipsa propugnacula navium proræ contigere. Tumque his qui in ligneis propugnaculis positi erant in eos lapides jacere incipientibus, magno horrendoque sublato clamore ac ululatu, supra eas quas dicebam machinas stantes Barbari, nec manualia duntaxat, sed quam immunitissima, et quorum impetum nullus sustinuerat, convolventes saxa, ignemque siphonibus aeri insufflantes, atque alia vasa (ipsa quoque igne plena) intra murum jacentes, tantum metum ac stuporem illic constitutis præsidariis incusserunt, ut quam celerrime exsilientes in fugam verterentur omnemque muri aream vacuum desererent. Uli autem voti se compotes factos esse viderunt (omnes enim velut a vento excussa folia in terram proruebant, neque per scalas, sed ut eos pavor raptabat), unum quempiam audacis animi Barbarum, cæterisque, ut videbatur, majiori freium visania, colore nigerrimum, in propugnacula immittunt. Is ensem, quem in manibus gestabat, rotans, inque murum insilient, ac moras in eo trahens, multitudinis impetum observabat, num

VARIE LECTIONES.

¹² τε P. ¹³ κόρης? ¹⁴ καὶ τὰ—ἐπεδείκνυτο om. P. ¹⁵ τοῖς om. P. ¹⁶ χωροῦν A. ¹⁷ τῶν ἐξευγμένων om. P. ¹⁸ βάλλειν A.

scilicet fraude, au quod omnino fugam setissent, A inde abscessissent: verebantur enim ne insidiis adversus eos in occulto per angiportus vicosque dispositi cives se in multa divisos agmina malo dolo, gravi ullo damno afficerent; dubiique hætenus subsistebant, ne sic improvise in urbem irumperent exque genio illius vastitatem darent. At ubi barbarici ensis frequenti circumactu 537 effulgurans ær hostes in urbem pervadere atque ingredi palam fecit (erat nanique hora diei tertia), tunc nimirum, tunc cuncti, mali eventu perspecto, alius alio, contritus sato, diffugere, cum dira mors cunctis ingrueret, nec ejus amolientæ ullum deinceps consilium ratioque suppeleret. ἄλλος ἄλλαχού, τῷ θανάτῳ συναλυνόμενοι. Ὁ δὲ ἦν ἔφεστώς καὶ μηδεμίαν τοῦ λοιποῦ παραχωρῶν ἐκ-
νοίαν δι' ἧς αὐτὸν ὑπεκκλίνουσιν.

35. Postmodum cum nudatum defensoribus mu- B rum Barbari conspexissent, exque effusa multitudinis fuga nihil jam sibi periculi imminere intel- ligerent, statim navibus effusi inque propugnacula insilientes ac portas diffidentes reliquis quoque navibus gestorū exitum indicavere. Quæ et ipsæ celeriter ad viarum exitus prope appulsæ Barbaros in urbem immoltebant, corporibus nudos, exiguo- que solum amictu verenda contectos, ac manus gladiis armatos. Urbem porro ingressi primum quidem, quos adhuc in muris versantes offendere, sive metu percussos nec se movere valentes, cor- pore eis ex metu dissoluto, sive rursus iis quos dicebam casibus præcipitiisque confractos, sibi- que fuga consulendi omni spe destitutos, quam cito trucidabant. Tum per vicos ac plateas dispertiti sunt: urbana autem multitudo, huc atque illuc multis partibus divisa, tumultuabatur et clamitabat angustisque tenebatur, cum nulla salutis ratio aut depellendæ calamitatis in promptu esset. Vidisses enim tunc 538 homines velut navigia omni re- ctore destituta hac illacque [procella circumferri, miserabile spectaculum, viros, mulieres, parvulos in se mutuo collabentes, ex se mutuo pendentes, infelicissimum illud supremumque dantes osculum ac consalutantes. Sicubi forte in eis pater vetulus in filii collum ruens mæste conquerebatur, separari non sustinens, sed charissimi membra tenens et ante ensem naturali punctus dolore atque affectu, sibi ipse luctum digerebat: *Heu me, fili, aiebat, in quibus nunc versamur! Quænam hæc oculis usurpo? Eamne in rem diligenti cura educavi, propterea- que magistris tradidi, et ut majore prudentia inter squales fulgeres operam sumptiusque locavi, ut cum plane prolis felicitate amulandum me fore exspecta- bam, tuique gloriatione invidiam provocaturum, nec- non aliis vulgo parentibus beatiorum, ut qui tali honestissimo filio præditus essem, ipsa corporis*

ἀλγέσιν ἐπαφῆκαν. Ὁ δὲ τὴν μάχαιραν ἦν ἐτύγ- χανε⁷⁹ ταῖς χερσὶ κατέχων ἀναβρίπιζων, καὶ κατὰ τοῦ τείχους ἀλλόμενος, ἐπέμενε σκοπῶν τὴν ὁρμὴν τοῦ πλήθους, εἰ γε μὴ πρὸς ἀπάτην, ἀλλὰ πρὸς τε- λείαν φυγὴν ἔκτεινεν ἐξέκλινε. Καὶ γὰρ ὀφωρῶντο⁸⁰ μὴ τίνα κεκρυμμένην ἐνέβραν ἔχουσιν οἱ τῆς πόλεως ἐν ταῖς ἀγυαῖς, δι' ἧς αὐτοὺς εἰς πολλὰ διασπερθέν- τας δολερῶς κακουργήσονται, καὶ ὁμψέβαλλον τέως μὴ ἀπροόπτως οὕτως προσχωρεῖν [P. 347] τῇ πόλει καὶ τὰ παρ' αὐτῶν ἐνεργεῖν. Ὅτε δὲ ταῖς ῥιπίσι τῆς βαρβαρικῆς μαχαίρας ἐξαστράπτων ὁ ἀὴρ κατὰδῆλον ἐπολεῖ πανταχού τῶν πολεμιῶν τὴν εἰσ- ὁδὸν (καὶ γὰρ ἦν ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας), τότε δὴ πάντες τοῦ κακοῦ τὴν ἐκδασιν θεασάμενοι ἐτρέποντο

λε'. Εἶτα ὡς ἦσαν κεκοιθῆναι τὸ τεῖχος εἶδον οἱ βάρβαροι, καὶ τὸ ἀσφαλὲς αὐτοῖς εἶχον ἐκ τῆς τοῦ πλήθους ἀνυποστάτου φυγῆς, σπουδῇ τῶν νηῶν ἐκ- θάντες καὶ τῶν ἐπάλξεων εἰσω καταπηδήσαντες τὰς τε πύλας ἀναβρίπισαντες ἐδήλουν καὶ ταῖς ἄλλαις ναυσὶ τῶν παπραγμένων τὸ πέρασ, αἵτινες σπουδῇ καὶ αὐταὶ παρὰ τὰς διεξόδους ἐγγύθεν προσορμι- σθεῖσαι ἐπεμυον τῇ πόλει τοὺς βαρβάρους, τὰ σώ- ματα γεγυμνωμένους, μικρῷ τινι μόνῳ περιβολαῷ τὰ κατὰ τὴν αἰδῶ⁸¹ ἐγκαλύπτοντας⁸², τὰς μαχαίρας ἔχοντας⁸³ ἐν χερσίν· οἱ καὶ ἔνδον γενόμενοι πρῶτον μὲν οὓς εὖρον ἐπὶ περὶ τὸ τεῖχος ἐνστρεφομένους, εἶτε τῷ φόβῳ βληθέντας καὶ κινήθηναὶ μὴ δυναμέ- νους παρεθέντος αὐτοῖς ἐκ τοῦ⁸⁴ φόβου τοῦ σώματος, εἶτε πάλιν ταῖς ῥηθείσι πτώμασι συγκλασθέντας⁸⁵ καὶ πρὸς τὴν φυγὴν ἀπελπίσαντας, τούτους τὸ τά- χος ἀνείλον, εἰδῶ⁸⁶ οὕτω ταῖς λεωφόροις κατεμερίσθη- σαν. Τὸ δὲ πλῆθος τῆς πόλεως εἰς πολλὰ μέρη τμηθεὶς διεθροεῖτο⁸⁷ τε καὶ συνεῖχeto, οὐκ ἔχον ὅπου περισσε- θεῖη ἢ τὴν συμφορὰν διακρούσῃται⁸⁸. Ἦν γὰρ ἰδεῖν τότε τοὺς ἀνθρώπους ὡς ἀκυδέρνητα σκάφη τῆδὲ κίχκισι περιφερομένους, ἐλασινὸν θέαμα, ἀνδρας, γυναῖκας, νήπια, ἀλλήλους συμπίπτοντας, ἀλλήλων ἐκκρεμαμένους, ἀσπαζομένους τὸν οἰκτιστον ἐκείνον καὶ τελευταῖον ἀσπασμόν. Εἰ ποῦ⁸⁹ τις καὶ πατὴρ ἐν αὐτοῖς προσέβη, ἐπιπεσὼν τῷ τραχήλῳ τοῦ παιδὸς δεῖνδον ἐπεκώκυε, τὸν χωρισμόν οὐ φέρων, ἀλλὰ τὰ μέλη κατέχων τοῦ φιλάτου, καὶ πρὸ τοῦ ξίφους τῷ φυσικῷ νυττόμενος· πάθει τὸν θρήνον ἐκτυπῶ διστῖθαι· φεῦ μοι, λέγων, ὦ παῖ, ἐν τίσιν νῦν ἐξεταζόμεθα⁹⁰; τίνα αὐτὰ τοῖς ὀφθαλμοῖς κωδωρῶ; εἰς τοῦτο γὰρ σε ἐπιμελῶς ἐξέδρεψα, καὶ διὰ τοῦτο σε παιδευταῖς ἐξεδόμεν καὶ συν- ἔσει διαπρέπειν ἐν τοῖς ὁμηλῆσι διευποῦδασα, ἵν' ὅτε προσεδόκων ζηλωτὸς μὲν εἶναι τῇ εὐπαι- δίᾳ, ἐκίφθορος δὲ τῇ ἐπὶ σοὶ πανήρῃσι, μακα- ριώτερος δὲ πολλῶν ἄλλων πατέρων ὡς τοιοῦτον ἔχων εὐπρεπέστατον τέκνον, ἐράσμιον μὲν τῇ

VARIE LECTIONES.

⁷⁹ ἔτυχε A. ⁸⁰ ὀφωρῶντο P. ⁸¹ αἰδῶ] εἰσοδον P. ⁸² συγκαλύπτοντας A. ⁸³ ἔχοντας A. ⁸⁴ τοῦ om. P. ⁸⁵ συνθλασθέντας A. ⁸⁶ διεθροεῖτο Combefissius, διεθρολλεῖτο AP. ⁸⁷ διακρούσεται A. ⁸⁸ εἰ που] cf. p. 349 d. ⁸⁹ ἐξετάζομαι A.

ἡλικίαν τοῦ σώματος, ἐρασμιώτερον δὲ τοῦ προσώπου τὴν θέαν καὶ ἔτι μᾶλλον τῆς ψυχῆς τὴν ἰδέαν, τότε κατ' ὀφθαλμοὺς ἰδέσθαι [P. 348] τὸν δῆθ' ἄνθρωπον " τοῦτον καὶ δυστυχέστατον ἀπὸ σοῦ χωρισμόν; καὶ διὰ τοῦτο μέχρι τοῦδε τῇ δυστήνῃ ταύτῃ ἐσθ' ἡμεῖς πολὺ, ἢ ὑπὸ Βαρβάρων ἰδὼ κατωκυβόμενόν σου τὸ σῶμα καὶ τὰ φέτατά μου " καὶ καμπόθητα μέλη τῷ ξίφει τοῦ δημοῦ ἀντὶ τοῦ διασπόμενα; Οἱ μοι, τίς γένοιμαί; ποίαις ὁψέσι ταῦτα κατ' ἰδὼ; ποῖον ἐπὶ σοὶ ποιήσομαι θρήνον; εἴθε τοιούτου τύχοιμεν δημοῦ ὃς ἐμὲ πρῶτον τῇ μαχαίρᾳ διέλοι, ἵνα μὴ καθυστερήσως θρηνητέρας τοῦ ξίφους ἐπὶ σοὶ τὰς ἀληθινὰς ἐπιστήσῃ. Ἐπὶ τούτῳ τῷ μαιφόνῳ χάριτας ἐμολογήσω, εἴτε τῆς σφαγῆς ἀπὸ τοῦ ἐμοῦ κατάρξεται γηραιὸν τραχήλου· εἴθ' οὕτω τῷ ἐμῷ λῶθρι τὸ σὸν σπείσειεν αἷμα. Καὶ γὰρ οὕτω τὴν πόλιν ὁδύνην ὑποτέμειν τῷ ἐργασίῳ.

λζ'. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως "· ἄλλοθεν δὲ πάλιν ἄλλος τις τῇ συννόμῳ γυναικὶ προστυχὼν, βυθίον τι καὶ μέγα στενάζας, τὴν κεφαλὴν τε κινήσας καὶ τὴν μορφήν ἀλλοιώσας, προσδραμὼν αὐτῇ καὶ περιπλακῆς τὴν συμφορὰν ἐτραγῶδει· Σῶζον, γύναι, καὶ τοῦ συννόμου μὴ " ἐπιλάβου. " Ἦδη γὰρ ἡ μεγάλη σφοδρὴ, ἥν πρὸς ἀλλήλους ἐθέμεθα τῇ κοινότητι τῆς φύσεως, διακόπτεται σήμερον, καὶ ξίφος κυνοτομεῖ τὴν συνάφειαν, καὶ θάνατος ἄωρος τὴν συζύγιαν διίστησιν. Οὐκέτι τὴν ζωὴν τῇ κοινότητι τῆς βιοτῆς ἐξανύομεν. Οὐδεὶς ἡμῶν τοῦ λοιποῦ παιδοποιεῖς λόγους. Εἴθε μὴδὲ ταῦτα, ἀ νῦν ἡμᾶς περιέστηκε τῇ πᾶσι, τοῖς ὀφθαλμοῖς κατείδομεν ἐξ ἀρχῆς. Εἴθε τῇ σφοδρῇ ταῖς ἡμετέρας χερσὶν ἀπεδόθησαν, καὶ μὴ τοῖς θηροῖς τούτοις εἰς δυστυχὴ δουλείαν διεστηρήθησαν, εἴτα τοῖς τέκνοις ἀναμιχθέντες καὶ τὸν θρήνον χοροστατήσαντες τὴν διαίρεσιν ἐκαρτέρουν. Ἀδελφοὶ δὲ πάλιν ἀδελφῷ συναντήσας καὶ φίλος φίλῳ, ὁ μὲν τὴν συγγένειαν, ὁ δὲ τὴν μακρὰν συνήθειαν ἀπεκλαίετο. Καὶ ἀπ᾽ αὐτῶν τῇ ἀμετρίᾳ τῶν κατὰ μέρος θρήνων κραυγῆς ἀσήμερον πάντα πεπλήρωτο, ὥσπερ ἂν εἰς σφαγὴν συγκλεισθέντων προβάτων καὶ συμμιγῇ φωνῇ ἀφιέντων. Οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν πρὸς τοὺς οἴκους ἀπέρριχον, οἱ δὲ τὰς ὁδοὺς ἀπεσκόπουν· ἄλλοι πρὸς τοὺς σεβασμίους οἴκους ἤλαυνοντο, ἄλλοι τὰς πύλας τῆς πόλεως καταλαβείν ἐσπεύδον. Ἄλλοι δὲ πρὸς τὸ τεῖχος ἀνίσταντο ἐβούλοντο μὲν, οὐ δὲδύνοντο δὲ ὑποκλαυδύσης αὐτοῖς τῆς φυσικῆς ἰσχύος τῇ προσδοκίᾳ τῶν φοβερῶν· οὐκ εἶχον γὰρ ὅπως διὰθῶνται πρὸς τὸ κακόν, ἀλλ' ὅπου περ ἂν ἔτυχον γεγονότες τῆς πόλεως, κατὰ πρόσωπον εἵρισκον ἀπαντῶντα τὸν θάνατον, ὥς μὴδὲν αὐτοῖς εἶναι λοιπὸν ἀσφαλὲς πρὸς ἐπιβίωσιν.

[P. 349] λζ'. Ἀλλὰ πῶς ἂν σοὶ τοῦ λοιποῦ τὴν καθ' ἡμᾶς συμφορὰν, ὡ ἀνδρῶν λογώτατε, ἢ τὴν ἐπαλληλίαν τῶν τοσούτων ἀνθρώπων διαγράψωμαι; ποῖον τούτων πρῶτον εἰπὼν τοῖς ἄλλοις δευτερεύειν

A *statura amabili, vultusque aspectu amabiliori, magisque adhuc forma animæ ac decore, tunc ob oculis exitiosam hanc infortunatissimamque a te separationem videam? An ideo miseranda hac cunitie huc ætatis proventus sum, ut corpus tuum a Barbaris cædi amantissimaque ac desideratissima membra li-* *clioris gladio cernam immaniter discerpi? Heu me! quo me vertam? quibus oculis hæc conspiciam? quo te luctu deplangam? utinam talem liceat nancisci* *lictorem, qui me priore gladio diffindat, ne tardiore* *nece sublatu* **539** *acerbiores gladio super te cruciatus experiar! Uno hoc cruento tortori gratias agam, si a senili mea cervice ducto cædis initio tuum mox sanguinem cruori meo libaverit. Sic namque* *eoque molimine doloris partem plurimam abstulerit.*

36. Et hæc quidem iste. Aliunde vero alius, quæcum vixerat ac quam contubernalem habuerat, uxorem offendens, imo ex pectore altumque trahens suspirium et caput movens vultumque immutans, ad eam accurrens eique circumfusus ac stringens, dirum casum lugubri voce plangebat: Vale, mulier, meique conjugis obliviscere: jam enim ingens illa amoris vis, quam inter nos sociali naturæ vinculo ratam habuimus, hodie discinditur, et gladius conjunctionem diridit, morsque intempesta æterno divortio conjugium dirimit. Non ultra sociali iugo trahemus vitam. Nulla deinceps futura nobis prolis suscipiendæ ratio. Atque utinam ne susceptos unquam circumstantes parvulos oculis usurpassemus. Utinam nostris manibus tumulto traditos hisce feris bestiis ad infelicem servitutem minime servassemus. Tum se cum filiis immiscentes, ac velut choro luctum sustollentes, divisionem exspectabant. Frater vero rursus fratri et amicus amico obviam facti, ille sanguinis necessitudinem deflebat, hic longam consuetudinem. Et ut summa dicam, immensa turba eorum qui singuli lamentis indulgebant, incondito clamore cuncta replebantur, **540** velut si oves ad jugulandum conclusæ commistam vocem ederent. Horum namque alii ad domos confugiebant, alii vias observabant, alii ad venerabiles ædes contendebant, alii ad portas civitatis properabant, alii muros conscendere in animo habebant, nec tamen poterant, collapsa in eis naturali virtute majorum expectatione. Nam nesciebant quo se modo ad malum compararent; sed quovis civitatis loco constitissent, adversa facie accurrentem sibi mortem offendeabant, ut nullum jam eis reliquum esset consilium, quo rebus suis tuto prospicerent.

37. Sed quam tibi ego ratione subsecutam deinceps calamitatem, virorum crudelitissime, aut tantorum malorum longam seriem catenamque describam? quod horum primum assumens, secun-

VARIE LECTIONES.

" ὁλοθρον Α. " μοι? " οὕτως Α. " μὴ] μου Combefsius.

das reliquis partes ascribam? cujus argumento movebo linguam, aut ad scribendum manuum extendam? Iterum enim gestarum dirique casus memoria mentem sede dejicit; ac qui prope oculis res ipsas quas dicturus sum videre videar, quam earum ardua narratio sit plane sentio. Rerum nani- que mente informatio, ut quæ ipsum coram animo gestorum periculum per memoriam simulacro exhibeat ac phantasiz (vi scilicet cogitandi) effingat ac representet, orationis impetum retardat ac inhibet. Qualia enim erant quæ fiebant per eas angustias? Alii, animi potius quam corporis noxam reformidantes, ægre mortem ferebant, qui videlicet separationem a corpore 541 futuri ævi pœnarum initium ducerent. Alii, fixis terræ genibus largoque lacrymarum fonte perfusi, digne vocatione recipi istiusmodi mortis periculo Deo supplicabant. Alii delictorum memoria, omni gladio acutius conscientia vulnerati, tempus vane insumptum dolobant, mœstique pœnitundine revocabant. Alii nihil ejusmodi præstare valentes, nimiaque doloris vi excussa ratione atque prodita, tremebundi stabant, velut prope inanimatæ arbores ferri ictum exspectantes. Alii velut ictro, metu percussi, contineri non poterant; quorum etiam plurimi inconsulta mente extra murum ruentes præcípites vel casu allisi vitam finire, vel ipsi se Barbaris illic consistentibus tradidere.

38. Mulierum autem quid prius referam, quæ vel ipsum aerem una secum plactum edere cogebant, compellationes scilicet et ejulatus liberorumque amplexus? hæc gravi dolore concitæ nec decorum tenere, nec virorum se conspectibus subducere volebant, sed impudentia actæ, solutis erinibus, omniumque oblitæ quæ ad modestiam ac verecundiam faciunt, sibi clamore adversusque periculum gemitu, bacchantium more cursitabant. Inter eas et virgines, necdum domo prodire solite, sed quæ tunc alligandæ servarentur connubio omnemque modestiam essent edoctæ, pulso ab ore pudore, et neque an mulieres essent, sexumque 542 suum graviore metu cogitantes, medio foro, pari ac maritalæ planctu diroque ejulatu vagabantur. Monachi ipsi ac moniales, quotquot ipso jam ætatis flore junioresque virtutis amore sæcularis vitæ affectum libidinemque excuserant, sibi solis Deoque viventes, monasteriis egressi et per plateas civitatis dispersi commune excidium ejulatu lugebant. Hinc magnopere miror ac stupeo, ipse mente reputans multiplicem diversarum generis dictorum Nazæarum virtutem, quam colebant solitarii, nocturnas modulatis psal- miorum vocibus productas vigilias, sacram virginitatem, continuas preces jugesque lacrymas; quomodo nihil nobis divinam conciliant inisationem? quomodo fidem suam ad urbis incolumitatem

A παραχρήσω; ἐπὶ τίνι τὴν γλῶτταν κινήσω ἢ τῇ χειρὶ πρὸς γραφὴν * ἐξενέγκω; Ἐξίτη γὰρ μου τὸν νοῦν ἢ μνήμη τῶν γεγονότων, καὶ οἷον ὄρξην πάλιν δοκῶν τῶν λεχθισομένων τὰ πράγματα δυτεπιχειρή- τον τὴν περὶ τούτων ἐξήγησιν ἐπαισθάνομαι. Ἡ γὰρ ἀνατύποισις τῶν γεγονότων ὥσανει * πραττομένων τῇ ψυχῇ διὰ τῆς μνήμης τὸν κίνδυνον εἰκονίζουσα καὶ διαμορφουσα τῇ φαντασίᾳ τὰ πράγματα, τὴν ὁρμὴν τοῦ λέγειν ἐπέχειν βιάζεται. Οἷα γὰρ ἦν τὰ τελούμενα τότε! Οἱ μὲν πρὶ τῆς σωματικῆς τὴν τῆς ψυχῆς πλὴον δεδίδωτες πανωλεθρίαν πρὸς τὸ θανεῖν ἔδυσσφόρου, ἀρχὴν τῶν ἐκείθεν κολάσεων * τὸν χω- ρισμὸν ἡγούμενοι τὴν τοῦ σώματος· οἱ δὲ τῇ γῇ προσεμειδόντες τὰ γόνата, κρουνοὺς τε ἁκαρύων ἐκθλύζοντες, ἀέλους * παραδεχθῆναι τῆς κλήσεως διὰ τοῦ τοιοῦτου θανάτου τὸν Θεὸν ἐλιτάνευον. Ἄλλοι τῇ μνήμῃ τῶν ἡμαρτημένων τομώτερον τοῦ ξίφους ἐδ συνειδὸς νυττόμενοι τὸν ἀναλωθέντα χρόνον ἐπὶ ματαίᾳ ἀνεκαλοῦντο μεταμελοῦμενοι. Ἕτεροι μὴδὲν τοιοῦτον ἐνεργῆσαι δυνάμενοι, ἀλλὰ τὸν λογισμὸν προδόντες τῇ ἀγωνίᾳ, ἴσταντο τρομῶδεις, δίκην ἀψύχων δένδρων τὴν τομὴν ἀναμένοντες. Ἄλλοι δὲ καθάπερ οἰστρῶ τῷ φόβῳ πληττόμενοι ἀκάθεκτοι ταῖς ὁρμαῖς ἦσαν· ἐξ ὧν καὶ πλείστοι πρὸς τὸ ἐκτὸς τοῦ τεύχους ἀσυλλογίστως· ἐαυτοὺς ἀκοντίσαντες ἢ τῷ πτώματι τὴν ζωὴν συνεπέρανταν ἢ τοῖς ἐκείσε στρεφομένοις Βαρβάροις ἐαυτοὺς ἐνεχείρισαν.

λη'. Τί δὲ τῶν γυναικῶν εἶπω πρῶτον, οἷς καὶ αὐτὸν τὴν ἀέρα συνθρηγεῖν αὐταῖς ἐδιόζοντο, ἤγουν τὰς ἀνακλήσεις, τὰς οἰμωγὰς, τῶν τέκνων τὰς περι- πλοκάς; οὐδ' εὐσχημονεῖν εἰτε βουλόμεναι νικηθεῖ- σαι * ἢ πάθει, οὐδὲ τῆς ὕψεως τῶν ἀνδρῶν ἐαυτὰς ὑπεκκλίνειν, ἀλλ' ἀναιδῶς φερόμεναι, τὰς κόμας ἔχουσαι λελυμένας καὶ τῶν πρὸς συστολὴν ἀμελήσαν- σαι, ἤγοντο συνεκδοῦσαι τοὺς ὀρήνους καὶ τοῦ κιν- δύνου κατασπενδύουσαι. Εἰ ποῦ καὶ παρθένος ἐν αὐταῖς, ἢ μήπω τῆς οἰκουρίας προδῶσα, ἀλλ' ἀσφα- λῶς τηρουμένη τῷ γάμῳ καὶ σεμνότητι πᾶσαν δεδι- δαγμένη, τὴν αἰδῶ τῆς ὕψεως περιάρασα, καὶ μὴδ' ὅτι γυνὴ τυγχάνει τῷ δέει λογιζομένη, διῆει τῆς ἀγορᾶς ἐν μέσῳ, ταῖς ἄλλαις γυναῖξιν κοινωνοῦσα [P. 350] τοῦ θρήνου καὶ δεινὸν ἀλαλάζουσα. Μονα- σταὶ δὲ καὶ μονάζουσαι, ὅσοι τὴν προσπάθειαν τοῦ βίου κομιδῇ νέοι ὑπάρχοντες τῷ φιλτρῷ τῆς ἀρετῆς ἀπεσεῖσαντο, ἐαυτοῖς μόνοις καὶ Θεῷ ζῶντες, τῶν ἀσκητηρίων ἐκδάντες καὶ ταῖς πλείσταις διασπαρύν- τες τῆς πόλεως τὸν κοινὸν δλεθρον γοερώς * ἐκλαυθ- μύριζον. Ἐξ οὗ δὲ μοι καὶ θάμβος; ἐπέρχεται, ὅταν κατὰ νοῦν λάβω τὴν ποικίλην καὶ διάφορον ἀρετὴν τῶν Ναζηραίων ἐκείνων, ἣν καταμόνας ἐφιλοπόνηον, ἤτοι τὴν ἀπάνυχον ψαλμῳδίαν καὶ τὴν ἱερὰν παρθε- νίαν τὴν τε ἐκτενὴ προσπάθειαν καὶ τὸ ἀκατάπαυστον δάκρυον, πῶς ἢ τὴν πρὸς ἡμᾶς θείαν οὐ . . . συμπά- θειαν, πῶς οὐ κατηγγυήσαντο τὴν πόλιν, πῶς οὐχ εὖρον ἐπαθλον ἀρετῆς τὴν ἀποφυγὴν τοῦ κινδύνου,

VARIE LECTIONES.

* γράφειν P. * ὥσανει Combefisius, ὡς ἂν τι AP. * τὴν ἐκείθεν κολάσεως P. * ἀέλους Combef. * κινήσειναι P. * γράφειν A. * πῶς τὴν—σμπάθειαν om. A.

συνελήφθησαν δὲ μᾶλλον καθάπερ ἀνεπισκόπητα ἡ πρόδοτα, πάντες τῆς μαχαίρας γεγονότες καὶ τῷ κλήρῳ τῶν ἀμαρτωλῶν τῆς σφαγῆς κοινωνήσαντες. Πλὴν ἡγοῦμαι ὅτι τούτων μὴν ὁ θάνατος, ὡς ψησιν ὁ ψαλμὸς, τίμιος γέγονεν ἐναντίον Κυρίου, κἀν τούτῳ τοῦ σοφοῦ τοὺς οἰκέλους δούλους ὁ τιμήσαντος, ἵνα μετὰ τῆς λοιπῆς ἀρετῆς καὶ τὸ τέλος μαρτυρικὸν ἀπενέγκωνται, ὡς ἂν ἐπιδαψιλεύσῃται τοῖς τὰ τῆς ὑπομονῆς γέρα καὶ τῶν ἀλλήλων ἐκείνων ἀγαθῶν τὴν ἀντίδοσιν ἡμῶν δὲ ὁ πλῆθος παραπτώσεων οὐ μόνον τὰς τούτων ἐντεῦξεις, ἀλλὰ καὶ τὰς τῶν μαρτύρων πρεσβείας ἀσυντελεῖς διειχθῆναι πεποιθέντων, ἐν ἡμῶν παθόντων ὅπερ ἤδη πεπόνθαμεν, ἔχωσι γνῶναι πάντες οἱ τῶν θείων καταφρονῆται διατάξεων ὡς κακίᾳ πλεονεχτοῦντας οὐδὲν αὐτοὺς τῆς Δεσποτικῆς ἀπειλῆς τῶν σωτηρίων βοηθημάτων ἐξαιρήσασθαι δυνήσεται.

λθ'. Ὡς γὰρ κατὰ πᾶσαν εἰσελθόντες διεμερίσθησαν τὴν πόλιν οἱ Βάρβαροι, εὐθὺς πᾶσα ἡλικία καὶ πᾶν γένος ἀνθρώπων ὑπ' αὐτῶν ἀνήρητο. Οὐδὲ γὰρ ἦν οἶκος αὐτοῖς οὐδεὶς πάλαι προμεμνησὶ καὶ τὴν κατ' ἡμῶν δειψῶσιν ἀπώλειαν, ἀλλὰ καὶ γέρων καὶ ἀκμαζῶν ἔτι καὶ νεανίσκος καὶ πᾶς ὁ προστυχὼν ἔργον τοῖς μαιφόνους ἦν, οὐδὲ καιρίας κατ' αὐτῶν ἀφίεισι πληγὰς, ἀλλ' ὡς ἂν αὐτοὺς ἐνδιατρίβειν ποιῶσι τοῖς ἀλγεινοῖς, τὰ πρὸς τὸν νῦτον μέρος καὶ τοὺς μηρούς κατατέμνοντες σκολάζειν αὐτοὺς τῇ τελειώσει παρεδιδάξαντο. Καὶ οὐδ' οὕτως ὁ πολιορκῶν αὐτοὺς ἐνεπίμπατο θυμὸς, ἀλλ' ὅτι μὴ πολλάκις δύναται θνήσκειν μανικῶς ἐδυσπόρουν. Ἵνα γὰρ τὴν θηριώδη καὶ ἀδάμαστον ἐκείνην ὄρεξιν ἐμπορῆσωσιν, οὐδὲ γυναικῶν ἐφέσαντο κατ' ἀρχὰς τοῦ κινδύνου, οὐδὲ παίδων αὐτῶν, ὧν τὸ τῆς ἡλικίας ἄωρον ἄγειν βιάζεται πολλάκις καὶ θηρῶν ὀφθαλμοὺς εἰς συμπάθειαν. [P. 351] ἀλλ' ἦν ἐπ' ἰσῆς ἄπασιν ἡ τομή, καθάπερ ἐν χλοηφόρῳ πεδίῳ, πᾶν τὸ παρατυχὸν ἐκτερίζουσα, ὡς ἐν βραχεῖᾳ καιροῦ ροπῇ δοικὸν ἀποδειχθῆναι τὴν πόλιν τὴν πρὸ μικροῦ στενοχωρουμένην καὶ τοῖς πληθεσι βριθούσαν. Καθὸ γὰρ φθάσαντες εἰπομεν, τὸ μὲν τοῦ δήμου τὰς ἀκρωτείας κατελήφει κατὰ τὴν καλουμένην ἀκρόπολιν συνελαθὲν, ἣ τὴν περιοικίδα τοῦ οἴου Δαβὶδ ὀνομαζομένην (τοῦτο γὰρ μᾶλλον τῆς λοιπῆς ὑπερανέχουσι ὁ πόλεως, ἐνθα δὲ καὶ πλῆθος ἦν μοναχῶν ἐναρέτων πάντων καὶ τῆς οὐρανόθεν πολιτείας ἡσυχώμενων), τὸ δὲ πάλιν ταῖς δυοῖς πύλαις προσεβόρῃ ταῖς πρὸς δύσιν ἀφορώσαις τῆς πόλεως, μίαν ἔχοντων πάντων ἐπουδὴν, τοῦ ξίφους διεκφυγεῖν τὴν τομήν. Ἀλλ' οὐδὲν πλέον τῶν ἄλλων διήνουν, τῶν πυλῶν ἐκτὸς τῶν Βαρβάρων ἐφεδρευόντων, καὶ μηδ' ἄλλως ἔχοντες εὐχερῶς ὑπερβῆναι, τῷ συνωθισμῷ πείζοντες ἀλλήλους καὶ τὴν διέξοδον ἀπογράφοντες.

μ'. Οἷον γὰρ ἐγεγόνει κατὰ τὴν καλουμένην

ἡ Psal. cxx, 15.

A non obstrinxerunt? Quomodo non virtutis præmio consecuti ut a periculo liberarentur? sed magis velut oves absque pastore comprehensi omnes ferro jugulati sunt, parique cum sceleratis neco interierunt? Enimvero horum mortem pretiosam apud Dominum, ut Psalmus loquitur, arbitror exstitisse, cum hoc quoque Dei sapientia charos suos ac famulos honoraverit, ut cum reliquis virtutibus martyrii quoque laurea clarescant, patientiæ munera eis cumulatus reponens, arcanorumque bonorum præmia largiens: nostrorum vero scelerum multitudinem non solum horum preces, sed et martyrum intercessionibus inutiles reddidisse, ut ex iis quibus jam recentique exemplo sumus accepti malis, intelligere 543 possent omnes divinarum legum contemptiores, cum majorem in modum nequitiae indulgent seque vitio mancipant, nullo se ab ira Dominica justaque ultione liberatum iri salutaris subsidio.

39. Ut itaque ingressi per omnia urbis loca dispersi sunt Barbari, omnis ætas omneque hominum genus ab eis confestim trucidatur. Neque enim ulla eis miseratio erat, qui pridem rabie exarsissent nostramque internecionem sitiunt: sed et senex et florenti adhuc ætate atque juvenis, quisquis denique occurrisset, gladio necabatur. Nec vero letali statim vulnere feriebant, sed ut diutius doloribus excruciantur, quæ circa dorsum coxasque sunt concident, tarda eos nece conficiebant. Ac ne sic quidem exsatiabatur eos obsidens furor, sed quod non sæpius mori poterant, immanitatis rabie gravius dolebant. Ut enim belluinam illam ac indomitam libidinem satiarent, nec mulieribus mali initio neque pueris ipsis pepercerunt, quorum immatura ætas laud raro etiam ferarum oculos ad miserationem cogit; sed cunctis perinde indicta excisio erat, quæ velut in prato herbescente quidquid obvium esset demeteret. Hincque adeo factum est ut brevi temporis momento urbs, quæ paulo ante vix non angusta habitatoribus erat ac plebe constipata, deserta vilesceret. Ut enim superius diximus, populi pars collium cacumina ad acropolim sic dictam (i. e. arcem) occupaverat, aut quam sancti Davidis 544 viciniam vocant. Quæ regio reliqua urbe altiore situ eminet; ubi etiam monachorum multitudo erat, viri omnes virtute clari cælestique institutu digni habitati. Pars vero rursus ad duas portas, ad occidentalem urbis plagam respicientes, confugerant, in hoc unum cunctis operam conferentibus, ut gladii ictum effugerent. Sed nihil his melius cessit quam aliis, cum jam Barbari extra portas insiderent, nec alioqui facile eis esset ut transirent, cum alter alterum pulsando comprimere exitumque obstruerent.

40. Quantum enim contigit malum in porta quam

VARIÆ LECTIONES.

ἡ ἀνεπισκόπητα A. ὁ δούλους om. P. ὁ δὲ om. P. ὁ ὑπερανέχουσι Combes

Auream vocant? quomodo, qui eo confluerant (omnis illa populi pars) cum aliquantulum aperire voluissent, conatu frustrati sunt? vix enim valvas adducere cōperant, cum conferta hic multitudine atque agmine in se rursus cōire neclique compulerunt. Quos ita constipatos cum hostes offendissent, non jam viriūm ensibus obtruncabant, sed ut illos inter se compressos, aliosque aliis hærentes averti non posse conspexerunt, in faciem gladiis cædebant, adeo ut post ictum cujusque diviso capite hinc inde partes dissilirent et ad similia utrinque membra conciderent. Ac neque post mortem humo mandabantur, sed cum reliquis adhuc corporibus pari acervo tenebantur, donec omnibus trucidatis, ac velut fulciento, omnium scilicet eliminata vita, uti morte sic et cruore socio jungerentur.

545 41. Hoc ipsum vero et in porta quam Litæam vocant fieri contigit. Nam Barbari, uti diximus, priores reliquis occupaverant portas, quæ ad mare ducunt. Quæ vero ad ortum, nos ipsi ante occluseramus, in iis quoque suspectam habentes machinam, cujus in exterioris muri portis noxam labemque senseramus. Hincque adeo omni undique præclusa fugæ ineundæ spe, populus in plateis solum volutabatur, inque mortis casses omni loco incurabat. Vix enim pauci, valdeque, ut par est, numero exigui, in occidentali ora portus sese e muris projicientes periculum evaserunt. Quidam etiam alii e porta quæ ad acropolim (arceum scilicet) est, sese clam subducentes, cum necdum calamitas appeliisset, saluti consuluerunt. Et hi fuerunt Sclavenorum duces, meditati fugam multo ante, atque portarum illarum claves eam in rem pridem suffurati. Quos decebat, mali mole inspecta, cuius exitum permittère: sic namque multi ibi constituti, antequam adventassent Barbari, cædem declinassent. Hi tamen nihil ejusmodi in animum saltem inducere sustinuerunt: sed suis semper rebus prospicientes, attentisque animi rationibus quomodo hinc quoque periculum a se depellerent, portis paululum subapertis seque prompte subducentes atque dilapsi, uno quodam ibi relicto, **546** qui et rursus egressis illis portas clauderet, in eum modum omnium salutis insidiati sunt, tunc quoque id dolo commenti, non se fugam inire, sed potius ad socios Strymonitas suscipiendos (ita nimis jubente prætore) exire.

42. Nec multum temporis intercesserat, cum Barbaris strictis gladiis in portas ingruentibus nemo ultra tuto vel saltem foras prospicere poterat, tantum abest ut periculum posset vitare. Nam et ego ipse cum patre et fratribus, quos duos ætate junto-

Χρυσὴν ὁ πύλην! πῶς παρανοῖξαι ταύτην βουλευθέντες μικρὸν, ὅσοι τοῦ δήμου τῷ τόπῳ συνεβύβησαν, διήμαρτον τῆς ἐπιχειρήσεως! Μόνον γὰρ ὅτι τὰς πύλας ἀλλήλων δίστησαν, καὶ τῷ ἰδίῳ πηλήματι πάλιν ἐν ἑαυταῖς συνδραμεῖν αὐτὰς κατηνάγκασαν· οὕτω δὲ ἔχοντας αὐτοὺς καταλαβόντες οἱ δυσμενεῖς οὐκέτι καθ' ἓνα τοὺς ξίφεσιν ἀνῆρουν, ἀλλ' ὡς εἶδον συνεσφιγμένους ἀλλήλων τε ἐχομένους καὶ ἐκτραπῆναι μὴ δυναμένους, κατὰ κόρῃς αὐτοὺς τοὺς ξίφεσιν ἔπαιον, ὥς μετὰ τὴν πληγὴν διαιρεῖσθαι τοῦ προστυχόντος τὴν κεφαλὴν, καὶ τοῖς ὁμοίοις τῆδε κάκεισε τὰ μέρη συμπίπτειν, καὶ μὴδὲ μετὰ θάνατον τῇ γῇ δίδωσθαι, ἀλλ' ἔτι παρακρατεῖσθαι τοῖς λοιποῖς σώμασιν, ἕως πάντων ἀναιρεθέντων, καὶ ὥσπερ τοῦ ὑποστηρίζοντος, τῆς ἀπάντων λέγω ζωῆς διαδράττης, αἵματι; ἀλλήλων καθάπερ καὶ τῆς τελευτῆς κοινωνήσαντα.

μα'. Τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ περὶ τὴν ἄλλην πύλην, ἣν καλοῦσι Λιταίαν, πραγθῆναι συνέβη. Καθὼς γὰρ ἔφαμεν, τῶν ἄλλων τὰς μὲν πρὸς θάλασσαν ἔξαγούσας αὐτοὶ προκατεῖχον οἱ Βάρβαροι, τὰς δὲ γὰρ πρὸς ἀνατολὴν ἀφορώσας ἡμεῖς προαποκλείσαντες ἦμεν, τὴν τοῦ πυρὸς μηχανήν, ἣν κατὰ τῶν ἔξω τοῦ προτειχίσματος πυλῶν προπεπόνθαμεν, καὶ ἐν αὐταῖς ὑφορώμενοι, ὡς λοιπὸν ἐκ τούτων πανταχόθεν ἀπορούντα τὸν δῆμον πρὸς τὴν φυγὴν περὶ τὰς ἀγυῖας μόνον εἰσεῖσθαι καὶ ἀπανταχοῦ τῷ θανάτῳ προσπίπτειν. Σχεδὸν γὰρ ὄλγιον, καὶ λίαν, ὡς εἶκός, εὐριθμητοί, κατὰ τὸ δουτικὸν μέρος τοῦ λιμένος ἑαυτοὺς τῶν τειχῶν ἀκοντίζαντες τὸν κίνδυνον ὑπεξέφυγον· καὶ τινες ἄλλοι τῆς [P. 352] κατὰ τὴν ἀκρόπολιν πύλης λίθρα ὑπεκδραμόντες πρὸ τοῦ τὴν συμφορὰν ὑφεστάναι διεσώσαντο τὴν ζωὴν. Οὗτοι δὲ ἦσαν οἱ τῶν Σκλαβήνων ἡγούμενοι, πάλαι προμελετήσαντες τοῦτο καὶ τὰς κλειδας τῶν πυλῶν ἐκείνων προὑφειλόμενοι. Οὗς καὶ ἔχρην, καὶ ἀκμήν τοῦ κακοῦ θεασαμένους, παντὶ τῷ προστυχόντι παραχωρῆσαι τὴν ἔξοδον· οὕτω γὰρ πολλοὶ τῶν αὐτῶν λαχόντων, πρὸ τοῦ τοῦς βαρβάρους ἐπαλθεῖν, τὸν θάνατον ὑπεξέκλιναν ἄν. Οἱ δὲ τοιοῦτον μὲν οὐδὲν οὐδὲ εἰς νοῦν λαθεῖν ἠνέσχοντο· ἀεὶ δὲ τὸ οἰκεῖον προσορώμενοι, καὶ ὅπως τὸν κίνδυνον διακρούσονται καὶ τοῦτις διασκαφόμενοι, τὰς πύλας μικρὸν παρανοῖξαντες καὶ τὴν ὑπεκδρομὴν τομῶς ποιησάμενοι, ἓνα τινὰ τῷ τόπῳ καταλιπόντες πρὸς τὴ μετὰ τὴν ἐκείνων ἔξοδον καὶ αὖθις ταύτας συγκλείσαι, οὕτω τῆς πάντων ἐπεβουλευσάντο σωτηρίας καὶ τότε, πρόφασιν τινὰ δοῦσαν πλάσσαντες, ὡς οὐ πρὸς φυγὴν ἐκτρέπονται, πρὸς ὑποδοχὴν δὲ μάλλον τῶν Στρυμονικῶν συμμάχων, τοῦ στρατηγοῦ δῆθεν τοῦτο προστάξαντος.

μβ'. Οὐ πολὺ δὲ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ ξιφήρεις οἱ βάρβαροι ταῖς πύλαις ἐπέστησαν, καὶ οὐκέτι δυνατόν ἦν οὐδὲ προσβλεῖναι μόνον ἐκτὸς ἀκινδύνως τινὰ, μήτοι γε τὸν κίνδυνον ὑπαλύξαι. Κάγω γὰρ αὐτὸς σὺν τῷ πατρὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς (δύο δὲ μοὶ εἰσιν οὗτοι νεώ-

VARIÆ LECTIONES.

* χρυσίαν Α. ὁ συνέβησαν Α. ὁ συνδραμεῖν Ρ. ὁ θάνατον Α. ὁ οἱ οἱ, Ρ. ὁ πανταχοῦ Α. ὁ ἐχρην Α. ὁ τῶν οἱ, Ρ. ὁ ἐπὶ λείν ΑΡ.

ταροι, τῆς ἐμῆς ἡλικίας ὑποδεχόμενοι, οἱ μέχρι τοῦ δεῦρο τῆς τε φρουρᾶς· ¹³ καὶ τῶν λοιπῶν ἀλγεῖνῶν μοι συγκαινωνοῦντες· κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν παρόντες· εὐρέθημεν ἐν τῷ τόπῳ μετὰ καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἀπὸ τῆς πόλεως· οὐκ ἄλιγῶν. Καὶ ὡς ἦδη τὴν πονηρὰν ἐκείνην ὑπέστημεν ἐπιβουλὴν (μετὰ γὰρ τὸ πραχθῆναι τὴν σπλήν τὸ συμβῆναι ἐπεγνώκαμεν), ἐπισθόβρηται ¹⁴ πάντες, ἕκαστος ἡμῶν ὡς εἶχε τάχους, πρὸς τὴν πάλιν συναλυνόμεθα, ἄλλος ἄλλαχού διαιρεθέντες, καθὼς ἂν ἦγεν ἡ συμφορὰ, τοῦ φόβου διατιθεῖσα τὰ σχήματα. Ἐδοξεν οὖν τῷ τε πατρὶ καὶ ἡμῖν, μήπω παφθακένων πρὸς ἡμᾶς τῶν Βαρβάρων, εἰς τινὰ πύργον τῶν κατὰ τὸ ἐνδοτερον τεῖχος ἀνίστασθαι· καὶ μὴ τῷ πλήθει συναναμίγνυσθαι, ὡς ἂν τῶν πολεμίων τυχὸν ἐπιστάντων, τῶν ἄλλων διαιρεθέντες καὶ μόνοι τούτοις κατὰ τῶν ἐπάλξεων ἐντυγχάνοντες, **B** ὑνηθώμεν τινὰ πρὸς τούτοις προσαγαγεῖν καὶ τὴν ζωὴν ἑαυτοῖς διασώζεσθαι· ¹⁵ Ὁ δὲ καὶ γέγονε τῇ θεϊκῇ προνοίᾳ. Τὸ δ' ὅπως καὶ μεθ' οἷα παραδοξοποιῶν δυνάμεως, λέξων ἔρχομαι.

μγ'. Ἀνῆλθομεν ἐν τῷ τείχῳ σπουδῇ θεόντες κατὰ τινὰ πρόβδον ἀντικρὺ τοῦ ἐκεῖ σεβασμίου σηκοῦ τοῦ πρωτοκλήτου τῶν Ἀποστόλων Ἀνδρέου. Πέντε δὲ ἦμεν οἱ πάντες ὁμοῦ, [P. 353] ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς καὶ ἡμεῖς σὺν τοῖς ἐρημίσι δυοῖν ἀδελφοῖς· καὶ τις ἕτερος μετέχων καὶ ὥστ' τῆς ἡμῶν ἀγχιστείας, κληρικοὶ πάντες καὶ τῷ τῶν ἀναγνωστῶν διαπρέποντες τάγματι. Μικρὸν οὖν ¹⁶ αὐτόθι καθησυχάσαντες, καὶ καθ' ἑαυτοῦ, λογιζόμενοι τὸ ἐφεστὸς τῆς μαχαίρας τέλος, ἡρχόμεθα τῶν γόνων, ἕκαστος τῇ· τε οικίας ψυχῆς **C** καὶ τῆς ἐξ ἀλλήλων καταστεινάζοντες· διαιρέσειος. Καὶ πρῶτος ἐξήρχε θρήνων ¹⁷ ὁ πατὴρ, ἦδη προδεέγκως ὢν καὶ πολλὴν περὶ τὸ λέγειν ¹⁸ ἐπιστήμην ἐξησκημένος. Φεῦ μοι, λέγων, ὦ τέκνα πολυπυθῆ, ἐν τίσιν οὖν ¹⁹ περιελήρθην, καὶ τίνοι ²⁰ ταῦτα ἀπάλαμτο τῇ δυστήνῳ μου ταύτῃ καὶ ταλαιπώρῳ ζωῇ, ἢ ὅς κατὰ διαφόρους ἀπέτακον χρόνους καὶ τῇ γενέσει παρόθηκα, ὅφ' ἐν ἰδῶ τὴν τελευτὴν ἐπερχομένους, καὶ μηδ' ὅπερ τοῖς ἀνυχοῦσιν ὅστις συρρικνωμένον, σχολὴν ἄγω ²¹ ἀξίον τοῦ πάθους δούρασθαι· **E**νεκάλεσα γὰρ ἂν πρὸς τὸ κοινὸν τοῦτο καὶ ἀπαρηγόρητον πάθος καὶ αὐτὰ τὰ δψυχὰ τῶν κτισμάτων κοινωνήσαι μοι τοῦ πάθους καὶ τὴν συμφορὰν συμμερίσασθαι. Οὐδὲ γὰρ οἱ πάντες τῶν ὁμοπατρίδων ²² ἄλλως ἀγροῦσιν ἢ ἐγώ, ἕκαστος τινὰ τῶν οικίων ἀπεκδεχόμενος ²³ καὶ τῆς ²⁴ ἑτέρου συμπαθείας ἐπιδεδόμενος. Ἐμοὶ γὰρ δύο θανάτοι συνέβη κατὰ ταυτὸ, ὃς τε ψυχικὸς κίνδυνος ἐν ἀμαρτίᾳ τὴν ζωὴν παρὰ νῆσανται, καὶ ὃ ἐξ ὁμῶν υἱὸς ἀπροσδόκητος χωρισμός, ὃς οὕτως οὐποτε προσεδόκησα, ἀλλ' ἐκεῖ δὲ ἐντελεύτως εἶχον ὅφ' ὁμῶν καλυφθῆναι τὰ βαρυπαθῆ ὅμματα ταῦτα, ἢ ἐκαραπανασάμενος ταῖς ὑμετέραις χερσὶ τῷ τάφῳ τῶν πατέρων δοθῶν, καὶ ὁμᾶς ἐν ἀσφαλείᾳ καταλῖπω τῆς τε

A res atque ad hoc usque ævi meæ habeo tum captivitalis tum reliquarum ærumnarum consortes, eadem hora cum aliis civibus, iisque non admodum paucis, eodem in loco constiteramus. Et ut jam tristes illas insidias passi sumus (postquam enim fraus illis commissæ est, nos rem uti gesta erat, cognovimus), retrocedimus omnes et in civitatem incredibili celeritate festinamus, alio alioque dispersi, prout mali vis ferebat; metus species ex quo illo affectus alios atque alios digerens. Visum itaque est patri et nobis, cum nondum barbaria nos pervenissent, in turrim quamdam in interiori muro sitam interim evadere et non multitudini commisceri, ut forte, imminentibus hostibus, ab aliis disjuncti solique in propugnaculis ipsos alloquentes **B** facilius supplicatum iremus, vitæque nostræ aliquo modo provideremus. Quod et divina **547** providentia factum est: quoniam vero id pacto et quam inaudita stupendæque virtute, dicere nunc aggredior.

43. Morum celeriter accurrentes conscendimus, ac propugnaculum quoddam venerandis inter apostolos primum vocati Andræ ædibus adversum. Omnes quinque simul eramus, pater meus et ego cum duobus fratribus (quos dicebam) atque aliis quidam, ipse quoque nobis afflictato conjunctus, clerici omnes et lectorum ordine insigniti. Ut ibi paululum conticuimus, ipsi nobiscum imminentem reputantes gladii exitum, lamenta occuplavimus, singulis tum suæ cuiusque animæ tum mutuum inter se divisionem deplorantibus. Ante vero omnes pater, longe jam provecta ætate et dicendi artibus plurimum exercitatus, sic primum planctum auspicatur: *Vae mihi, dicens, filii multis ærumnis malisque obnoxii, in quibus nunc circumvolvor, et cui hæc, infelici atque afflictæ huic vitæ meæ, reposita erant!* ut quos diversis temporibus genueram liberosque suscepam, eorum uno momento mortem conspicerem, nec quod infidelibus conceditur, tantum mihi superesset temporis, quo tantæ calamitati paria ingemiscerem. Convocassem enim ad communem hanc et inconsolabilem luctum ipsa etiam inanimata, ut una mecum doloris atque infortunii partem assumerent. Neque enim ulli ulii civium **548** aliter ac ego **D** ipse affecti sum, ut cum e suis aliquem dire lugeant, aliorum propenso miserantis affectu indigeant. Me vero dum mala eodem momento invadunt, tum animæ periculum, ut qui nequiter ac perditæ vitam transegerim, tum hæc a vobis inexpectata divisio, quam sic evenituram in animum nunquam induxeram, cum hæc jugiter mea vota essent, ac supplicarem ut hosce vos luctuosissimos obtegeretis oculos, qui nimirum requiescens inter vestras manus majorum sepulture traderet, et vos in vado relinquerem, qui matris senectutem curaretis et adolescentulis ætateque mino-

VARIÆ LECTIONES.

¹³ συμφορᾶς P. ¹⁴ ἐπεγνώκαμεν, καὶ ἐπισθόβρηται P. ¹⁵ διασώζεσθαι A. ¹⁶ οὖν δὲ P. ¹⁷ θρηγῶν AF ¹⁸ λόγων P. ¹⁹ οὖν γὰρ Combef. ²⁰ τίνοι τί? ²¹ ἄγων A. ²² ὁμοπατρίδων AP. ²³ ἀποδουρμένους Combef. ²⁴ τῆς τού P.

r. huius duobus: fratribus victus necessaria provideretis. At nunc omnis ejusmodi spes mihi sublata est, et in mediis irrelitus malis immaturam mortem vestram exspecto. Siene me scelerum copia servavit et in hunc reservavit diem, ut ob oculos charissima pignora barbaricis gladiis percussa viderem, membraque mihi desideratissima per manus lictorum crudeliter discepta conspicerem? o doloris vim! neque id tuo tenens, an me miserum parricida primum vita privabit. Nam esset, mulis hinc inde collatis, hoc mihi tolerabilius malum. Verum mihi suspecta est vestra juvenilis ætas, ac vultus flos vaticinari facit, vestris prius cædibus hostibus satiatis, postmodum me, multas mortes perpassum et in singulis vobis nova semper certamina ingressum, sic vestris **549** cruoribus immiscendum. Enimvero adverte me, dulcissimi filii, ab eo quod officii erat per imprudentiam procul aberrasse, et quæ non decebat lamentis inserta depianxisse. Etenim victus a malo sum, et communis calamitas, adversum tempus atque res, etsi invitum, placentum edere coegit ac quiritari. Quis enim, vel si saxeo pectore sit, sic diri casus acerbitate abreptus: e ipsum suosque tanto malo oppressos non deploraverit? Ceterum nihil est quod velit aut agat Deus, quod non ad utilem finem providentia disponat. Forte enim ob ingentem nostram pravitatem decretum erat ut sic moreremur: et ecce ob oculos, qua vitam exsolvamus, ultio, et qua gladiis violenter in animas nostras animadvertatur. Haud enimvero injustus est, qui hæc nobis eremire, animamque a corpore violentè avelli, ac pœnas scelerum in futuro iudicio infligendas hic nos luere permisit. Quare stulte fortiter, vestram omnem spem in eum solummodo collocantes, qui super terram potest peccata dimittere. Quamquam vero argumntum aliquid ferendum sit ejus fidei gratia, clausis oculis sustineamus, nec mortis hunc interitum quidquam timeamus; quem etsi non hac ratione, alia tamen omnino sustinere necesse est, et ut debitum naturæ fatoque dependamus. Sit ergo nobis vitæ privatio gratiarum actionis argumentum atque ratio, ut non solum moriamur, sed et in spe futuræ beatitudinis mortem oppetamus.

ἀλλ' ἐν τῷ χάριτι τῆς εἰς αὐτὸν πίστεως, ἐν ἐγκωμῇ μυσταίτες, καὶ μηδὲν φοβηθῶμεν ἀπὸ τοῦ σωματικοῦ τούτου θανάτου, ὃν εἰ καὶ μὴ οὕτως, ἀλλὰ πάντως ἐτέρως καθυπομείναι χρεὴν ἐστὶ καὶ τῇ γενέσει τὸ ἐφελδόμενον λειτουργήσαι. Γενέσθω οὖν ἡ τῆς ζωῆς στήριξις εὐχαριστίας ἡμῶν ἀφορμή, ἵνα μὴ θάνωμεν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκ' ἡλικίδι τῆς ἐκείθεν μακαριότητος.

44. Hisce monitis, **550** ad mortem gladio destinatum nostrum singulos erudiebat, et ne hac consummari refugeremus animos alacritatemque præstabat.

45. Cum hæc ille ad nos loqueretur, alique alios complexi et in colla ruentes vale dicere, en adest et barbarorum manus, nec exiguo numero, Æthiopica cute nudisque corporibus, strictis ensibus, inhumaniter insultantium suumque instantes exacuendo rabiem furoremque prodan-

Α μητρὸς γνη-οκόμενος καὶ τοῖς ἐν κομῇ νέοις καὶ τῷ χρόνῳ καθυστεροῦσι δυσὸν ἀδελφοῖς ὁμῶν τὰς περὶ τὸ εἶν ἀφορμὰς προνοήσαντας ¹⁷. Νυνὶ δὲ πῶσα μὲν τοιαύτη διδωλὼν ἐλπίς, ἐν μέσοις δὲ τοῖς δεινοῖς ἀπειλημμένος ἄωρον ἐκδέχομαι τὴν μεθ' ¹⁸ ὧμῶν τελευταίην. Καὶ οὕτω με τετήρηκε τῶν ἀνομιῶν τὸ πλῆθος καὶ εἰς ταύτην τεταμένους τὴν ἡμέραν, ἵνα κατ' ἐφθαλμοὺς ἴδω τὰ φίλτατά μοι τῶν τέκνων βαρβαρικῶν εἰσῶν παράλωμα καὶ τὰ παμποθήτη μέλη ταῖς χερσὶ τῶν θημίων ἀνηλεῶς διασπώμενα (ὡς τῆς οὐδύνης!), οὐδὲ τοῦτο ἀσφαλὲς ἔχων, ὅτι τὸν δύστηνον ἐμὲ πρῶτον ὁ μαιφόνος τῆς ζωῆς ἀπαλλάξει. Ἦν γὰρ ὡς ἐν συγκρίσει κακῶν τὸ κατ' ἐμὲ φορητὸν ὑποκτον δέ μοι τὸ νεώτερον καθέστηκε τῆς καθ'

Β ὧμῶν ἡλικίας, καὶ τῶν προσώπων τὸ ἀνθρώπινον μαρτυρῆσθαι με ποιεῖ, πρῶτον τῆς ἀφ' ὧμῶν τομῆς τοὺς ἐχθροὺς ἐμφορηθέντας ἐν ὅστερ' ἡ πολλοὺς ὑπομεμενηκότα θανάτου καὶ καθ' ἑαυτῶν ἀθλήσαντα, οὕτω τοῖς ὑμειτέρους αἰμασι συμφυραθῆναι ¹⁹. Ἀλλὰ γὰρ ἔλαθον ἐμαυτὸν, [P. 354] ὡ φίλτατα τέκνα, πόρρω τοῦ δεόντος πλανηθεὶς καὶ ἄπερ οὐκ ἔδει τοῖς θρήνοις συνεισιπῶν. Νενίκημαι γὰρ τῷ κακῷ, καὶ ἡ πάνδημος συμφορὰ καταστενάζει τοῦ καιροῦ καὶ τῶν πραγμάτων καὶ ἄκοιτά με παρεδίδασκε ²⁰. Τίς γὰρ ἂν καὶ λελήνην ἔχων καρδίαν, τῷδε τῷ πάθει συνεπαρθεὶς, αὐτὸν καὶ τοὺς ἀμφ' αὐτὸν τοσούτῳ κακῷ συσχελλέντας μὴ ἀποδύρηται; Ἀλλ' οὐδὲν ἐστὶν ὃ βοῦλεται καὶ πράττει θεὸς ἐν ἀν-

Γ θρώποις μὴ πρὸς τὴν χρησίμωσιν τέλος οικονομούμενον. Τίχην γὰρ ἀλλέκετο διὰ τὴν μοχθηρίαν ἡμῶν τὸ οὕτως ἀποθαρσύνει· καὶ ἰδοὺ κατ' ἐφθαλμοὺς ἡ τῆς ζωῆς ἐφύστηκεν ἐκτισίς. βιαίως τοῖς ξίφεσι τὰς ψυχὰς ἡμῶν ἐκιννύουσα. Ἀλλ' οὐκ ἐστὶν ἀδίκος ὁ συγχωρήσας ταῦτα παθεῖν καὶ τόνδε καθυπενέγκαι ²¹ βλῖον τοῦ σώματος χωρισμὸν καὶ τὰς εὐθύνας τῶν ἡμαρτημένων κατὰ τὴν μέλλουσαν εἰσπραχθῆσθαι ²² δίκην. Διὸ στήτε γενναίως, τὴν ἐλπίδα πᾶσαν πρὸς αὐτὸν μόνον ἀκαιωρήσαντες τὸν θυμὸν ἀξίειναι ἐπὶ τῆς γῆς ἁμαρτίας. Καὶ κἄν τι θεοὶ παθεῖν

Δ μδ'. Ταῦτα λέγων ἕκαστον ἡμῶν πρὸς τὴν διὰ ξίφους θάνατον ἐπαίδουρίδει, καὶ προθυμίαν παρῆχεν μὴ ἀψευδοκεῖν τὴν τελείωσιν.

με'. Ἐν ὅσῳ δὲ ταῦτα πρὸς ἡμᾶς διελέγετο καὶ συμπεσόντες ἀλλήλοις τὰ τελευταῖα συνεταπτόμεθα, ἰδοὺ δὴ ²³ καὶ τῶν βαρβάρων κατεφάνησαν τινες ἀνιόντες, ὧν ἀριθμὸν οὐκ ὀλίγοι, Ἀθίσιος τὴν χροῖαν, τὰ σώματα γεγυμνωμένοι, ἐσπασμένους ἔχοντες τὰς μαχαίρας, λεινὸν ἐξαλλόμενοι καὶ τῇ παραθήξει ²⁴

VARIÆ LECTIONES.

¹⁷ προνοήσαντες A. ¹⁸ μεθ' AP. ¹⁹ συμφυραῖσαι? ²⁰ παρεδίδασκε AP. ²¹ κατεπενέγκαι P. ²² μελλούσας? ἡμᾶς εἰσπρ. A. ²³ δὴ om P. ²⁴ παραθήξει A.

τῶν ζώντων συνὼν δίκην τὸ μανικὸν ἐνδεικνύμενοι ²⁵. Ἐφεστῶτες οὖν τῷ τόπῳ πρῶτον τοὺς μεθ' ἡμῶν ὑποστρέψαντας ἀπὸ τῆς τῶν πυλῶν κακούργου συγκλείσεως, αὐτοῦ που πρᾶτ' τὸ τεῖχος εἰλουμένους, τοῖς ἔφεσιν ἐκείνοις διεχειρίσαντο· οἷς οὐδὲν ἦν πρὸ τοῦτου πλὴν μελετηθὲν ἡ μόνον τῇ δεξιᾷ τοῦ δημίου τὸν αὐχένα ὑπείχειν καὶ πρὸς τὴν τομὴν σχηματίζεσθαι. Καὶ ἦν ἰδεῖν τὸν πραττόμενον ἐκπλήξεως γέμον. Εἰ γὰρ τῷ εὐπειθεὶ τοῦ αὐτοῦ ²⁶ προδόντος, καὶ πρὸς τὸν θάνατον ὑποκλίνοντος ὁ φονεὺς κατενύγη, καιρίαν ἀγων θάπτον αὐτὸν τῶν ἀλγηδόνων ἀπήλλαττεν· εἰ δὲ μὴ ἐμαλάχθη τὴν λιθώδη καρδίαν, ἀλλ' ἤθελεν ἐνεργεῖν τῆς μανίας, μᾶλλον τοῖς τῶν [P. 355] ἀλόντων ἀτυχῆσαι τὸν θυμὸν διεγείρων, μεληδὸν κατήκειε τὸ προστυχὸν σῶμα καὶ πολλῶν θανάτων φορὰν ἐν μιᾷ συμφορᾷ τῷ δειλαίῳ παρείχετο. Οὐδὲν δὲ ἕτερον ἦν ἀκούειν ἐν οὕτῳ παμπληθεὶ καὶ πολυανθρώπῳ δήμῳ, ἀλλ' ἡ μόνον τὸν συριγμὸν τῶν ξιφῶν καὶ τῶν τοῦ αἵματος ὀχετῶν τὴν μετὰ βίας ἐκρυσιν.

μς'. Οὐ πολὺ δὲ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ πάντες ἐκείντο θάσμα πολλῶν ὀδυρμῶν καὶ θρήνων ἐπάξιον. Ὡς δὲ καὶ πρὸς ἡμᾶς ἐφθάνεν ἡ τομὴ (τῷ τείχει γὰρ εἶδον συγκεχυότας), ἐφώρμησαν ὁμοθυμαδὸν καθάπερ εἰς τι πρόχειρον θήραμα. Φθάσαντες δὲ πησίον τὴν ὀρμὴν ἐπέσχον. Ἦν γὰρ ὁ ῥηθεὶς ἐν τῷ μεταξύ πύργου, δι' οὗ διελθεῖν ἐμελλον καὶ πρὸς ἡμᾶς γενέσθαι, δς· πάλαι ἦν τὸ ἔδαφος ἅπαν ξύλοις ἐσρωμένος, ὅτινα τῷ χρόνῳ σαπέντα καὶ διαβρέυσαντα οὐκ ἀσφαλῆ παρίειχον τὴν ἐκείθεν διάβασιν· δύο γὰρ μόνα κατὰ μέσον ξύλα ἐναπηρῶντην, δι' ὧν οἱ ταύτην διερχόμενοι ὑπότρομον τὴν παράδοον ἐκτεποίηντο. Τὸ ἀμφικρημον οὖν τοῦ κινδυνώδους τόπου κατιδόντες οἱ Βάρβαροι ἐφώρσαν μὴ πως ²⁷ ἐν μέσῳ τῶν ξύλων γενομένων αὐτῶν ²⁸ λάθωμεν τεχνάσματα ²⁹ πεποιτότες εἶπω τοῦ πύργου καὶ κρημισθῆναι τούτου· παρσκαυάσωμεν, εἰς ὕψος ἐπηρμένον πολὺ καὶ χαλεπὴν τὴν πτώσιν ἐπαπειλοῦντας. Τοῦτο δὲ ὁ τῶν θαυμασιῶν θεὸς ταῖς αὐτῶν διανοαῖς ὑπέβαλεν· εἰ γὰρ ἅμα τῷ πρὸς ἡμᾶς γενέσθαι τομῶς τῆς διαδόσεως κατετόλμησαν, οὐδὲν ἦρτον καὶ ἡμεῖς τῶν κειμένων τὸν ἐλθρόν ὑπεμνημονεῖν. Τῆς σχολῆς τέως τῆς ³⁰ τῶν λογισμῶν αὐτῶν διαιρέσεως, τοῦ φόβου τὰς ψυχὰς ἐκαστος· ἡμῶν περιέραντες, εἰ τι καὶ δεῖα πράττειν τῷ καιρῷ χρῆσιμον ταῖς φρεσὶ κατεμερίζομεθα. Ὡς οὖν εἶχον ἐγὼ τάχους ἀναπηθήσας καὶ θανάτου καταφρονήσας καὶ μηδ' ὅτι κατὰ κόρρη ἐφύσθηκε τὸ παράπαν εἰς νοῦν θέμενος, κατ' αὐτὴν γενόμενος τοῦ πύργου τὴν εἰσοδὸν ἐμελλον διὰ τῶν ξύλων πρὸς τοὺς Βαρβάρους χωρεῖν. Οἱ δ' ἐπειδὴ οὕτω με θαρσαλέως πρὸς αὐτοὺς κατεῖδον αὐτομολήσαντα, ἀσπλὺν μὲν καὶ πρὸς ἀμυναν οὐδὲν ἐπιφερόμενον, ἔχοντα δὲ τι σπουδαῖον εἰπεῖν, ἐπύλθον καὶ αὐτοὶ στοιχίζον ἀλλήλους συντάξοντας καὶ τὰς δεξιὰς ἀνατείναντες, τὰς τε μαχαίρας κατὰ τῆς ἐμῆς κορυφῆς· ἐπαγαγεῖν σχηματισάμενοι. Ὡς δ' οὐδὲ τοῦτο

A tium. Cumque in locum venissent, eos primum contrucidant qui ibi prope murum convoluti a portis maligno nocendique consilio clausis nobiscum reversi erant, quibus scilicet nihil aliud curæ fuerat quam ut solum lictoris dexteræ collum supponerent, seque motu gestuque corporis ictui excipiendo aptarent. Ac videre erat rem stuporis horrorique plenam. Si enim sicariis, deditis se atque ad necem inclinantis obsequendi facilitate, miserantis ullo sensu affectus esset atque compunctus, lethale vulnus adigens eum a doloribus oculis liberabat: sin minus saxeum cor emollitum esset, sed vesana se rabie oblectare mallet, capitorum infortuniis furorem gravius excitans, obvium quemque membratim cædebat ac dehonestabat, multarumque necium vim una in calamitate misero adhibebat. Nec in tam immensi ac copiosa multitudinis aliud audire erat, quam solummodo ensium stridorem ac rivorum sanguinis impetu defluentis fragorem.

46. Sic brevissimo tempore prostrati omnes **551** jacebant, multarum lacrymarum ac luctuum dignum plane spectaculum. Ubi autem nostris quoque capitibus ensis jam impendebat (viderant enim e muro prospectantes), velut ad paratam prædam unanimis irruerunt. Ubi tamen propius accessissent, impetum reprimunt. Media enim, quam dicebam, interjecta turris, ac qua ad nos venturi erant ac transituri, ea ratione, quod olim omne pavementum lignis constratum tempore compotrnerat ac diffuxerat, haud tuto inde transire sinebat: duo enim duntaxat ligna in medio pendula viam tremulam transeuntibus sternebant. Periculosa itaque via gradu utrinque præcipite circumspecto, Barbari anxii animi agitare, ne forte dum in lignorum medio constitissent, nostra aliqua in turre fraude præcipientes agerentur, cum altius elatus locus tristem ruinam minaretur. Id vero consilii rerum admirandarum Deus illorum animis ingessit. Si enim statim ut locum attigerunt, nulla mora quo ruebant impetu audacius transissent, nihil minus cæsis reliquis nos quoque dira nece sublati essemus. Dum enim illi incerti deliberant, quique nostrum ex metu paululum conviviscentes, quid in rem nostram per eas angustias foret, disquirebamus. Quanta igitur licuit celeritate ipse exsiliens mortemque contemnens, nec quod erat ob oculos discrimen prorsus in animum inducens, ad ipsum turris ostium veniens per ligna **552** ad Barbaros procurrebam. Hi vero sic audacter mea sponte ad eos progredientem videntes, virum inermem, nec quod ulciscendo esset aliquid inferentem, sed rem aliquam momenti dicere habentem, ipsi quoque ordine digesto seque eo componentem, extentis dextris, inque verticem simulato gladios adigentes, incurere. Ac no

VARIÆ LECTIONES.

²⁵ δεικνύμενοι P. ²⁶ αὐτοῦ A ²⁷ μήπω P. ²⁸ γένόμενοι P, omisso αὐτῶν. ²⁹ τεχνάσματι P. ³⁰ τῆς ante τῶν om. P.

sic quidem incussu timore (omni enim mentis facultate a me dicendis attentus eram) unus quidam Æthiopum, inter illos fortissimus præfidentiorque ac proceritate reliquos superans, prope accedens eusem in frontem impingere pertentabat. Ego sublatis manibus, *Ne hoc feceris, inquam, alioqui magnarum pecuniarum vi te tuosque fraudabis.*

47. Dixeram, gestusque et habitus omnisque indolis præfidentia ac firma constantia Æthiopsis bac-teus impetum, ne ictum inferret, retardans cum levia in sinum missa, eaque quantocius aurea quædam monilia extrahens, ac illi in manum tradens: *Sint hæc, inquam, mea vitæ pignora. Quodsi his quoque longe majora nancisci desideras, patri fratribusque, quin et patris fratri, conversus, ac quo loco delituerant, eos digito monstrans, vitam paciscere, donaque amplissima præbebo, dum vos exspectamus obscuris quibusdam fornalis reposita; quæ nos tantummodo novimus, certique de nostra salute prompte ostendemus. Sin mori contigerit, actum illis est ac perierunt, 553 quæ et manus vestras effugiant, et una cum vita nostra in rerum censu usque hominum esse desinant.* His verbis represso Barbari furore, pignorumque illa erogatione in eorum quæ a me dicerentur sensum prope adducens; quibus scilicet me ipse vario gestu atque habitu ad supplicandum efformabam. Nihil enim ille intelligebat eorum quæ ad ipsum loquebar, sed solummodo libertatem mirari videbatur, atque ad certam modis omnibus præstandam fidem tantam solertiam.

48. Interea alius quispiam prope accedens: *Quid tu hæc, inquit, ita facis, et Æthiopem supplicando detines, cum ad me loqui liceat, qui et optulabor, si quid necesse sit? Tunc ego audacior factus virique præsentia æquiore animo mutatus: Sereæ, inquam, quicumque es, a Deo nobis in his angustiis non incommode missus, et a præsenii nos necessitate eripe. Referes enim a nobis digna ejus quam servaveris vitæ nostræ præmia, ejusmodi scilicet ut in universa hac, quam diripitis, civitate apud reliquos nulla ipsis occurrerint paria. Et ille: Confidite, inquit, mortisque cogitationem depellite, et ad hilarius ingenium vos ipsos componite. Ego autem, inquit, etiam Æthiopibus auctor ero ut idem necum paciscantur, et ad ipsum usque universarum copiarum ductorem ac imperatorem vos ducam, ut ab eo quoque vitæ securitatem 554 accipiant, si modo inter vos ipsi consenseritis, ut ea quæ promissa sunt impleatis. Si quid enim eorum quæ locuti estis effectu caruerit, hisce gladiis iudicium de vobis erit. Hæc itaque eo loquente, illico pater meus cum jam laudatis duobus fratribus ad nos procedentes, atque ejus pedibus capita desigentes,*

Δ με τῶς καταπτῆξαι πεποίηκιν (ὅλον γὰρ εἶχον τὸν νοῦν πρὸς ἅπερ ἤθελον λέγειν ἱσχυολημένοι), εἰς τις τῶν Αἰθιοπίων, καὶ τούτων μάλιστα ὁ γενναιότερός τε καὶ εὐτολμότερος, μετέθει τῶν λοιπῶν διεννησχῶς, κατ' ἐμὲ γενόμενος [P. 356] ἐπαίρει μοι τὴν μάχαιραν κατενεγκεῖν τῷ μετώπῳ. Ἐγὼ δὲ τὰς χεῖρας ἀνασχών, Μὴ τοῦτο πράξῃς, εἰπον, ἐπεὶ πολλῶν χρημάτων σεαυτὸν καὶ τοὺς περὶ σὲ ζημιόεις.

μζ'. Οὕτως ἔτυχον εἰπὼν, καὶ τῷ πεπαρήσιασμένῳ τοῦ σχήματος τὴν ὁρμὴν τοῦ Αἰθίοπος τῶς πρὸς τὸ μὴ ἔχειν τομὴν ἐνεγκεῖν ἀνακόψας, τὴν λαίαν δὲ τῶν χειρῶν ἐγκρύψας εἰσω τοῦ κόλπου καὶ τινα χρύσεια κόσμια τὸ τάχος ἐξενεγκών καὶ τῇ πολέμῳ τούτου ἐνθήμενος, Ἐστῶσάν σοι ταῦτα, ἔφη. ἐνέχυρα τῆς ζωῆς τῆς ἐμῆς. Εἴπερ δὲ πολὺ πλεονα τούτων εὐπορῆσαι βούλει, τῷ πατρὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς, ἀλλὰ καὶ τῷ ἀδελφῷ τοῦ πατρὸς (ἐπιστραφεὶς καὶ τούτου; ἐν ᾧ περ ἦσαν τότε τῷ δακτύλῳ καθυποδείξας) τὸ μὴ θανεῖν κατεργήσῃς, καὶ παρέξομαι σοὶ χρήσιμα δῶρα, τῇ προσδοκίᾳ ὑμῶν ἐν τισιν ἀφανέσει τόποις ἀποσθεμιέμενα, οὗς ἡμεῖς τε μόνοι διαγινώσκομεν καὶ ὑμῖν προθύμως σωτηρίας τυγχάνοντες ὑποδείξομεν. Εἰ δὲ γε θάνοιμεν, διόλωλεν ἐκεῖνα, τὰς τε ὑμῶν ἡμετέρᾳ συναπολήξαντα. Τούτοις τὸν θυμὸν παρακατασχών τοῦ Βαρδάρου, καὶ τῇ ἐπιδοσει τῶν κοσμίων εἰς ὑπόνοιαν ὧν φάσα; εἰπον τὴν διάνοιαν αὐτοῦ ἐμβάλων, ἐν οἷς ποικίλως ἑαυτὸν πρὸς ἱκεσίαν κατεσχημάτιζον. Οὐδὲ γὰρ ἴδεν Βάρβαρος ὧν ἂν πρὸς αὐτὸν διελεγόμεν, ἀλλὰ ἥ μόνον ἐφαίνετο θαυμάζων τὴν παρήρσιαν καὶ τὸ σεσοφισμένον τῆς πληροφορίας παντὶ τρόπῳ κατενεργούμενον.

μη'. Ἐν τούτοις ἑτερὸς τις ἐγγύθεν ἐλθὼν ἀφῆκε φωνήν. Τί ταῦτα οὕτω ποιεῖς, καὶ τὸν Αἰθίοπα ταῖς ἱκεσίαις παρακατέχεις, ἐξ ὧν εἰπεῖν πρὸς ἐμὲ; καὶ εἰ τι καὶ δεοί, συναντικλήψομαι σοὶ. Ἐγὼ δὲ τὸ πλέον θαρρήσας καὶ τῇ τοῦ ἀνδρὸς παρουσίᾳ πρὸς τὸ εὐθυμότερον μετατεθεὶς ἀνέκραγον, Σῶσον, εἰπὼν, ὅστις εἴ, πρὸς Θεοῦ ἡμῖν ἐν τούτοις χρεωδῶς ἀπεσταλμένε, καὶ τῆς παρουσίας ἀνδρὸς ἐξάρπασον. Αἰψῇ δὲ παρ' ἡμῶν τιτύτης τῆς χάριτος ἔνεκεν ἄξια τῆς ζωῆς ἡμῶν λύτρα, καὶ ὧν οὐδὲν ἐξ Ἰσου κατὰ πᾶσαν ἦν ἡλώπε τήνδε τὴν πόλιν, ἐν ἀλλοῖς τισὶν εὐρεσθήσεται. Ἐκεῖνος οὖν, θαρσείτε, ἔφη, καὶ τοῦ θανάτου τῆς ἐννοίας ἀπόσχου, καὶ πρὸς τὸ εὐθυμότερον ἑαυτοὺς μεθαρμοσάτε· ἐγὼ δὲ, φησὶ, καὶ τοὺς Αἰθίοπας πείσω τὰ αὐτὰ μοι συνθέσθαι, καὶ μέχρις αὐτοῦ τοῦ καθηγουμένου παντὸς τοῦ στρατοῦ ὑμᾶς ἀπὸ ξω πρὸς τὸ καὶ ὑπ' ἐκείνου λαβεῖν τὴν περὶ τοῦ ζῆν πληροφορίαν. Μόνον αὐτὸ τὸ ὑποσχεθέντα πληρῶσαι πρὸς ἀλλήλους διαγρήθητε· εἰ γὰρ τι τῶν παρ' ὑμῶν λεχθέντων μὴ πρὸς ἔργον ἀχθῇ, ταῖς μαχαλαῖς ταύταις κριθήσεται. Ὡς οὖν ταῦτα εἶλεγεν, εὐθύς ὁ πατήρ

VARIÆ LECTONES.

ἡ μὲν Α. ἡ τῆς ζωῆς τῆς ἡμετέρας Α. ἡ οὐδὲν Ρ. ἡ ὧν ἔ] ὧν Ρ. ἡ ἡλωται Α.

ὁ ἐμὸς σὺν [P. 357] τοῖς βῆθις δούσι ἀδελφοῖς καθ' ἡμᾶς γενόμενοι, καὶ τοῖς ποσὶ τοῦτου τὰς κεφαλὰς προσερείσαντες, ἐδίδοντο τὴν αὐτὴν ἐμὸι πληροφάναν λαβεῖν βεβαιούμενοι πληρώσειν ἐτοιμῶς ὅσα ἐγὼ προκατεῖπον. ὅσων οὖν ἐκεῖνος πάντα ἀπαρ' ἡμῶν ἠκηκοῖται ταῖς τῶν ἄλλων ἐνθόμενος ἀκοαῖς, καὶ τοῦτ' ἡμῶν μάλιστα ὅ κατ' ἀρχὰς ἐγὼ περιέτυχον ἑκαστα προειπῶν⁴⁸, λόγων τε παύσας ἐνορκον ἡμῖν παρασχέειν, οὕτως μηδὲν παρήγει τοῦ λοιποῦ δεδιέναι.

μθ'. Συλλαβόμενοι δὲ ἡμῶν καὶ τοῦ τείχους καταδιδάσκοντες, εἰς μέσους τε αὐτῶν διαλαβόντες, ἦγον τὴν ἐπὶ θάλασσαν. ἐπάνω τῶν σωμάτων τῶν ἦδη⁴⁹ ἀναιρεθέντων βαδίζοντες. Τῆς οὖν εἰς πόλεως τὴν πύλιν ἐμβάντες οὐ κατευθί τὴν πορείαν ἐποιούμεθα, ἀλλὰ τῷ ὑπτιάζοντι μέρει τραπέντες τοῦ ἐκείσε βουνοῦ πρὸς τὸ κάταντες ἐφερόμεθα. Ἐνθα καὶ τινες ἄλλοι κατεφάνησαν ἀνιόντες Αἰθίοπες, καὶ αὐτοὶ μαχαίρας κατέχοντες ταῖς χερσίν, οἱ καὶ μέσων τῶν ἦδη χειρωσαμένων διεληγμένοι, ἐπαρκατέστη ἡμᾶς· ἐφ' οὐσιν μὲν πάλιν γένετες ὤρμησαν ἀναιδῶς, πόρρωθεν δεκνύμενοι τοῦ κινουμένου θυμοῦ τὴν ἐπίτασιν. Ἄλλ' ἐπειδὴ καθ' ἡμᾶς γεγονότες ἔγνωσαν μηδὲν ἡμῖν ἐπενεχθῆναι δεινὸν τοὺς ἦδη προειληφότας σπουδάζοντας. ἐν αὐτοῖς σχεδασθέντες⁵⁰ ὑπανεχώρησαν. Εἰς δὲ τις αὐτῶν ἀναιδέστερος τῶν ἄλλων, ὡς εἰκός, καὶ ὁραυτερός, ὡς εἰ τις ὀλακτικὸς κύων μεμηνὼς κατηκολούθει, καὶ τινα πληξά τῇ μαχαίρᾳ δολερῶς ἐτεκταίνετο. Ἐνα γὰρ τινα τῶν ἐλόντων ἡμᾶς αὐτὸν εἶναι προσποιησάμενος ἔλαθεν, οὐκ οἶδ' ὅπως, ὑποσύρων τῶν ἄλλων ἐμὲ, καὶ μικρὸν ἀποστάς ἀνελεῖν ἐπεχείρει. Ἀνῆμωσα οὖν εὐθύς· ὁ δὲ πατήρ ὁ ἐμὸς τεταραγμένος συστραφείς (καὶ γὰρ ἐτυχον σὺν αὐτῷ βαδίζων) ὡς τῷ θανάτῳ με παρεστῶτα κατεῖδε καὶ τὸν δῆμιον βρύχοντα μέλλοντά τε τὸ εἶφος τῷ τραχήλῳ μου βάπτειν, κατέχοντα τῶν τριχῶν, τὸν ἦδη περιωσάμενον ἡμᾶς τοῦ πρώην κινδύνου ἐγγύθεν ὄντα τῇ χειρὶ νύξας, καὶ σπουδῇ τὸ δρᾶμα καθυποδείξας, *Ἦν δὲ, ἔφη, καὶ δι' ἣν αἰτίαν τοῦ ἐμοῦ παιδὸς κατεψήφισαθες θάνατον, τῶν πρὸς ἡμᾶς ἀλογήσαντες ὁποσχέσων; εἰ οὖν αὐτὸς θάνοι, οὐδ' ἡμῖν λυσιστελής ἐστίν ἡ ζωή. Ἄλλ' ἐξελού τοῦτον τοῦ κατέχοντος, εἰ τις καὶ περὶ ἡμῶν σοὶ φροντίς· εἰ δὲ μή, τῷ ἐκείνου λυθρῷ σπεῖσον καὶ ἡμᾶς. Οὐδὲ γὰρ διετηρημένην φέρομεν ἐξ ἀλλήλων ὁπομεῖναι τὴν τελευταίην. Εὐθύς οὖν* D *θορυβηθέντα ἐπὶ τοῦτοις ἀναδραμεῖν [P. 358] τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἐπιστάνα τῷ τόπῳ τὴν δεξιὰν κατασχέειν τοῦ βαρβάρου τεταμένην οὖσαν καὶ τὴν σφαγὴν σχηματίζουσαν⁵¹. Ὅς καὶ ἐπισχεθείς, ὡς μὴ δυναθείς τὸ δοκοῦν ἐτελεῖσαι, πρὸς πλείονα ἐξήκτο θυμὸν καὶ φρένας τὰς σιαγῶνας τοῦς τε ὀφθαλμοὺς στρεβλώσας καὶ τοὺς δόντας κροτήσας (τοῦτο γὰρ βαρβάρων⁵² ἔθος), φόνιόν τι καὶ βλοσυρὸν ἐνιδὼν, ἐπεχείρει τοῦ κατέχοντος αὐτοῦ ἀπορῥῆξαι καὶ αὐθὺς μοι ἐπέλθειν. Οὐκ εἶα δὲ τοῦτον ἐκεῖνος ὁ πρὸς Θεοῦ πεμψθείς ἡμῖν ἐν καιρῷ σωτήρ, ἀλλὰ πάσαις⁵³ αὐτὸν καταλαίαις*

A *eamdem ipsam quam mihi sponponderant vitam securitatem rogabant accipere, omnino affirmantes rata habituros ac prompte impleturos quæcunque ego prælocutus eram. Actutum igitur ille, cunctis quæ ex nobis audierat auribus illorum depositis, præsertim vero ei quem a principio ipse offenderam omnibus per singula enarratis, cum et iurejurando promissa firmare suavisset, nihil deinceps timere hortabatur.*

49. Secum itaque assumentes atque e muro deducentes ac in medio sui agmine collocantes versus mare iter habebant, super cæsorum cadaveribus gradientes. Interiorem porro civitatis portam ingressi non recta statim iter contendimus, sed ad collis qui illie est civium versi in declive ferebamur. Ubi et alios quosdam Æthiopes ascendentes conspeximus, qui et ipsi enses manibus gestarent. Illi quoque, ut inter eos qui jam ceperant nos adduci videre, naturali rabie conciti impudenter impetu irruerunt, procul etiam furoris vim nimiam ostendentes. Postquam vero jam prope facti eos qui nos ante ceperant, ne quid nobis notæ inferretur, 555 occurrere viderunt, ad sese divisi paulatim recesserunt. Unus vero quispiam illorum, maiore reliquis impudentia, ut videbatur, audaciaque, haud secus ac canis latrandi impotens, insania furens sequebatur atque unum aliquem nostrum gladio ferire dolo moliebatur. Unum namque e nostris prædatoribus sese simulans, nescio qua ratione a reliquis me clam subductum et a cœtu paululum abunctum interficere conabatur. In quo statim ingemui. Pater autem meus obturbatus atque conversus (quippe cui carnes incedebam) ut jam morti propinquum vidit, frementemque lictorem ac in meo gutture, quem capillitio arreptum teneret, gladium condere parantem, eum qui ante a periculo liberaverat, cum prope esset, manu vellens, anxietque scenam aperiens : *Quid id est, ait, et quam ob causam, vestrarum promissionum obliti, filium meum quasi capitis damnatum morte multatis? ille si morte sublatas fuerit, nec vita nobis quidquam utilis erit. Eum itaque ab oppressore libera, si quid tibi curæ est ei de nobis. Sin minus, nos quoque illius libato cruoribus.* D *Non enim sustinemus ut seorsum unus ab alio mortem oppetamus. His commotus ille statim excurrit, atque ad locum accedens extensam jam barbari dexteram enseque vibrantem detinuit. Is vero, etsi conatu inhibito, ut cui non licuisset destinatum animo patrare cædem, maiori furore exarsit, maxillisque fremens et oculos distortuens dentesque stridens 556 (id enim Barbaris in more est) cruento trucique aspectu a tenente sese expedire conabatur ac rursus in me irruere : sed non sinebat ille qui a Deo opportunus nobis servator missus fuerat, sed blande suadendo a proposito*

VARIÆ LECTIONES.

⁴⁸ προσειπῶν P. ⁴⁹ ἦδη om. P. ⁵⁰ σχεδασθέντες AP. ⁵¹ σχηματίζουσαν A. ⁵² βαρβάρους P. ⁵³ καί-
σα; P.

avocare studebat. Ubi autem on.nem in eo operam perdere advertit, illo majores excitante iras ac eandem evomente, ut et clam seniel repente aggressus gladium humero adlegerit plenumque furoris vulnus incusserit, quod et modo quanta vi ictus datus sit ostendit, subito vir ille admirandus acriore exiecit ira, Æthiopem valide propellens, ineque ad illius genua prolapsum exque vulnere cruore madentem corripiciens, ocius se ad comites refert.

50. Cum itaque rursus reliquis simul euntibus comes adjunctus eoque periculo liberatus, Deo gratias agereim, nactusque otium de accepto vulnere cogitareim, aliud repente inflictum vulnus majore quam prius dolore ictus persensi. Vir enim ille audacia procax, nescio unde facto impetu, gladium retro in latus adiecit, ingenti sublato ulu latu, effreneque ingenium vocis immanitate prodens. Hincque adeo ad virum mihi defensorem, et qui ipse aderat. *Ut quid vero, inquam, meam minus vitam neglexistis, atque barbaro, ad Æthiopem versus eumque monstrans, in mortem dedistis? Hoc vero scitote, nisi omnes* 557 *simul, quibus jurejurando fidem obstrinxistis, a morte immunes servati fuerimus, finem non accipiet quod ipsi sumus polliciti. Sin autem vel unum nostrum, quod rem minus curaveritis, desiderari contigerit, illius omnes interibimus occasu, nec vos ullius eorum quæ speratis compotes efficiemini. Quare si non fraude, sed vere jurejurando fidem obstrinxistis, omni operi vitæ securos præstare; probeque noveritis a nobis quoque præstitum iri omnia quæ pacti sumus. Quibus ille verbis, ac cum sociis indicasset, cunctis auctor fuit ut uno impetu perditum hominem procul arcerent ac propellerent. Indeque agmine cingentes lentius incedebant.*

51. Venimus autem ad quemdam locum, ubi erat monasterium virginum religiosa palæstra inerentium, quod ab antiquo Acrullii nuncupatur. Rursus vero aliam quamdam Barbarorum custodiam in vestibulo offendentes, qui nobiscum erat Barbari, ac cum eis tantisper colloenti, introire decernunt quasi aliquid æstimatione dignum ibi reperturi. Nos eos sequebamur in præseutes limis oculis obtinentes, necdum a pristina mentis reflecti vertigine. Ingressi igitur templi vestibula (erat illud Georgii martyris nomine consecratum) videmus Barbarum quemdam in scabello sedentem, erecto supercilio, strictumque ensen tenentem; atque eos qui 558 circum erant intentis in eum oculis, si quid faciendum jussisset, promptius se obsequio gestu nutuque significantes. Ad eum igitur cum venissemus, interrogat qui nobis ductores erant,

A μετατρέπειν ἐμὴν χανᾶτο. Ὡς δ' οὐδὲν ἔγνωτο τούτοις πλέον αὐτῷ, μᾶλλον ἐκείνου τῷ θυμῷ διεγερομένου καὶ φόνον ἐπευχομένου, ὡς καὶ λαθεῖν αὐτὸν διαξ κατὰ τοῦ νότου μου τὴν μάχαιράν αἰφνης πα- ἐνεγκεῖν καὶ πληῆσαι πληγῇ μανίας πληρῇ, τὴν καὶ μέχρ' οὖν δεικνύσαν τῆς δεξιᾶς τὴν ἐπίτασιν, ἀθρόον πρὸς τὸ ὀργιωτέρων ἑαυτὸν ἀλλοιώσας ὁ θαυμάσιος ἐκείνους ἀνὴρ καὶ τὸν Αἰθίοπα στενὴν ὠδίσας⁵⁵, ἐμὲ τε συναρπάσας ἥδη παρὰ πόδας ἐστῶτα καὶ τῷ τῆς ὠτειλῆς περιβρέθμενον αἵματι, δρομαίως⁵⁶ τὸ τάχος πρὸς τοὺς ἑταίρους⁵⁷ ἐχώρει.

ν'. Ὡς οὖν μετὰ τοῦ πλήθους γεγόμενος καὶ αὐθις ἐγὼ, καὶ τότε τὸ κακὸν διαδράς, τὴν εὐχαριστίαν πρὸς τὸν Θεὸν ἐποιούμην, λαθόμενός τε σχολῆς τῆς τοῦ νότου πληγῇ κατενόουν, αἰφνιδίως πάλιν δευ- τέρα; πληγῆς ἐπησθόμην, πλέον ἢ πρότερον ὀδύναις βληθείς. Ὁ δὲ τολμήρως ἐκείνος, οὐκ οἶδ' ὅθεν ἐπιστάς⁵⁸, ὠδισέ μοι κατὰ πλευράν ἐκ τῆς ὀπίσω τὸ ξίφος, δεινὸν ἀλαλάξας καὶ τὸ ἀνάθεκτον τοῦ τρόπου τῇ φωνῇ παραστῆσας, ὡς εἰπεῖν συνόντι μοι τῷ ὑπερμαχοῦντι ἀνδρὶ. Τίνος χάριν τῆς ἐμῆς μόνης ζωῆς ἠφειδίσαστε, καὶ τῷ βαρβάρῳ (εὐστρατεῖ καὶ τὸν Αἰθίοπα δέξας) πρὸς θάνατον ἐκδοδώ- κατε; Τοῦτο γνόντες ἴστα, ὡς εἰ μὴν κοινῇ πάν- τες, οὐκ τοῖς ὀρκοῖς ἐδεδαιώσασθε, τὸν θάνατον διαφύγομεν, πέρας λαδοὶ καὶ ἄπερ ἡμεῖς ὑπ- εσχόμεθα, εἰ δ' ἐπὶ γέ τινι τύχοι δι' ἀμέλειαν ἐπιστάς θάνατος, πάντες τῷ ἐκείνου πτώματι τὴν ζωὴν συμπεραινόμεν, καὶ οὐδενὸς ὑμεῖς τῶν ἐλπιζομένων ἐντεύξεσθε⁵⁹. Ἀλλ' εἴπερ μὴ πρὸς ἀπάτην, ἀλλ' ἀληθῆς γέγονεν ὁ διὰ μέσου προ- τεθείς ὀρκος, πάσῃ μηχανῇ τὸ ἀσφαλές ἡμῖν συντηρήσατε, καὶ εὖ ἴστε πάντα καὶ ἡμῶς πλη- ρώσειν ὅσα πρὸς ὑμῶς συνεθέμεθα. Ταῦτα ἐκείνος ἀπηχοῦς καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν γνωρίσας ἐπεισε πάν- τας ἐφορμήσαντας⁶⁰ κατὰ τοῦ δυσμενοῦς μακρὰν αὐτὸν ἀπελάσαι· οἱ δὲ καὶ κυκλώσαντες ἡμᾶς ἐκτοτε σχολαιοτέρως ἐβάδιζον.

να'. Πλήθον δὲ κατὰ τινὰ τόπον ἔγθα μονή· τίς ἐστι παρθένων ἀσκειῶν γυναικῶν, ἥτις πάλαι τοῦ⁶¹ Ἀκρουλλίου [P. 359] κατονομάζεται. Καὶ πάλιν ἄλλη τινὶ κουστωδίᾳ βαρβάρων ἐντυχόντες κατὰ τὴν προαυλαίαν οἱ μεθ' ἡμῶν βόρβαροι, καὶ τι μικρὸν συστάντες αὐτοῖς, ἐδοξεν εἰσω χωρεῖν ὡς τι δ' σπουδαῖον τεπάσαντες ἐφευρεῖν. Συνειπόμεθα δὲ τούτοις καὶ ἡμεῖς, τοὺς παρόντας ὑποβλεπόμενοι καὶ μὴ πῶ⁶² τὰς ψυχὰς τῆς προτέρας σκοτοδίνης ἀπαγαγόντες. Ὡς οὖν εἰσῆγμεν τοῦ ναοῦ τὰ προ- πύλαια δὲ τοῦ Ἁγίου ἐπιεικλῆται Γεωργίου, ὀρώμεν τινὰ βάρβαρον σκιμπεδίῳ ἐγκαθεζόμενον, ἀνασπά- σαντά τε τὰς ὀφρύας ξίφος τε κατέχοντα γεγυμνω- μένον, καὶ ἀτενὲς τοὺς ἐστῶτας βλέποντας· εἰς αὐ- τὸν, εἰ τι καὶ βούλοιο πράττειν, ἐτοιμούς εἶναι ταῖς ὤρμαϊς ὑπεμψαίνοντας. Ὡς οὖν κατ' αὐτὸν ἐγεγόμεθα, ἤρετο τοὺς περὶ ἡμᾶς τίνες ἐσμὲν καὶ ποῖα προφάσαι

VARIAE LECTIONES.

⁵⁵ ὠδίσας P. ⁵⁶ δρομαίως A. ⁵⁷ ἑτέρους A. ⁵⁸ ὅθεν ἀλλοθεν ἐπιστάς A. ⁵⁹ ἐντεύξεσθε AP ⁶⁰ κατὰ τοῦ δυσμενοῦς ἐφορμήσαντας P. ⁶¹ τοῦ om. P. ⁶² μήπω; P.

τὸν θάνατον διεφύγομεν. Οἱ δὲ πάντα συντόμῳ; ἐξ-
είπον, καὶ τῶν κώτων ἡμῶν λαβόμενοι πρηγεῖς τοῖς
ποσὶν αὐτοῦ τῷ ἑδάφει προσέρρηξαν. Ὁ δὲ τὸ ξίφος,
ὅπερ ἔτυχε ταῖς χερσὶ κατέχων, ἐτέρως ἢ ὡς πέφυκε
τέμνειν ἀνθυποστρέψας, ἐπάταξε ταῖς χάραις ἐφάπαξ
καθ' ἓνα ἡμῶν. Εἶτα ἀνίστασθαι καὶ θαρρῆν ἐκέ-
λευσε, καὶ, Τοῦτο, φησὶ, τῆς ἀσφαλείας τεκμη-
ριον ἔχοντες μηδὲν τοῦ λοιποῦ δεῖν ὅν ὑμᾶς
ὑποπτεύειν παρεγγυῶ τοῖς παρестῶσι δὲ βαρβάρ-
οις τοῦ ναοῦ τὰς πύλας, αἱ τέως ὑπῆρχον κεκλει-
σμέναι, προστάξας ἀναρρόπισαι, τῆς καθίδρας ἐξ-
αναστῆς καὶ τὸν ἐμὴν πατέρα τῇ λαῖᾳ ταῖν χερσὶν,
τῇ ἐτέρᾳ δὲ τῶν ἀπ' ἐμοῦ ὅσο ἀδελφῶν τὴν ἓνα
κατέχων, ἐνδὸν εἰσῆι τοῦ σεβασμίου σπηκοῦ. Ὁ δὲ
τῶν ἀπα; πεπληρωμένους ἐλεεινῶν ἀνθρώπων ἐν αὐτῷ
προκαθειρχθέντων, τριακοσίων περὶ που τὸν ἀρι-
θμὸν, ὡς ἐν ὑστερῳ κατεμανθάνομεν.

νβ'. Οὐκ ὀλίγον δὲ καὶ μαιφόνων ^α πλῆθος τῷ
δυσμνεῖ συνείστηθεν. Ἀλλ' ἐκεῖνος εὐθύς εἰσπηδή-
σας ἀνήλθεν ἐπάνω τοῦ καθηγιασμένου βωμοῦ, ἐν
ᾧ παρὰ τῶν ἱερέων ἡ μυστικὴ τελεῖται λατρεία·
καὶ τοὺς πόδας συμπλέγων ἐν ἀλλήλοις ἀνθυπο-
στρέψας, ὡς ἔθος ἐστὶ τοῖς βαρβάροις, ἐκάθητο γέ-
μων θυμοῦ καὶ ἀπονοίας, τὸν τε δήμον τῶν ἀνδρῶν
ἐκείνων περιτοκῶν, καὶ ἅπερ ἐβούλετο δράν, τῇ
κακεντρεχεῖα τῶν φρενῶν διοικούμενος· τὸν ἐμὸν δὲ
πατέρα καὶ ἀδελφὸν ἐκατέραις διαλαβὼν ταῖς χερσὶ,
καὶ ἡμᾶς αὐτοῦ που πρὸς τῇ εἰσόδῳ φυλάττεσθαι παρὰ
τῶν ἰλόντων ἐγκλεισάμενος, νεύματι τοῖς βαρβά-
ροις ἀνελεῖν ἐκείνους προσέταττεν. Οἱ δὲ τὸ τάχος
καθάπερ ἀτίθασσοι λύκοι θήρας ἐπιτυχόντες, οὕτως
ἡκπιγμένως καὶ ἀνηλεῶς τοὺς ἀθλοὺς κατέτεμον.
Ἐτι δὲ τῷ θυμῷ ζέοντες, τί καὶ περὶ ἡμῶν ἰδέοι;
αὐτοὺς· πράττειν, πρὸς τὸν δεῖνόν [P. 360] ἐκείνων
δικαστὴν ἀπεισκόπουν. Ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν τῆς καθ'
ἡμῶν αὐτοὺς τέως ἐπιχειρήσεως· διεκώλυσεν, ἰδοὺ
δὲ καὶ ^α ἡμῖν αὐτόθι φυλαττομένοις τὸν τε πατέρα
καὶ τὸν ἐμὸν ἀδελφὸν τοῖς κειμένοις συναναιρεθῆναι
καὶ μόνους ἡμᾶς φειδοῦς ἀξιοθῆναι. Πάλιν ἐκείνους
περὶ ἡμῶν αὐτὸ τοῦτο, τῷ βωμῷ φυλαττομένοις,
λογίζεσθαι ἐπήρχετο. Πλὴν οὐκ εἰχομεν ὥτινι πέρατι
τὴν περὶ ἀλλήλων στήσαι ἀμφιβολίαν. Ὡς γὰρ
ἔληξεν ὁ κατ' ἐκείνους τοὺς δυστυχεῖς φόνος, πεπλη-
ρωτο δὲ τὸ ἑδάφος ἅπαν νενεχρωμένων σωμάτων,
μέσον δὲ τούτων ἐλίμναζεν ἡ πλημμύρα τοῦ αἵματος,
οὐκ ἔχων ὅπως ὁ μαιφόνος ἐκείνος πρὸς τὸ ἐκτὸς
γένηται, ἄλλο κατ' ἄλλο τὰ πτώματα τῶν κειμένων
τόν ἐκατέρωθεν τοῦ ναοῦ περιδρόμους ἐπιτεθῆναι
διεκελεύσατο. Οὗ δὲ καὶ γενομένου θάπτον εὐθύς αὖ-
τὸν τοῦ βωμοῦ καταπηδήσαντα, καὶ πάλιν τὸν ἐμὸν
πατέρα καὶ ἀδελφὸν ἐκατέραις χερσὶν ἀνυχκαλίσά-
μενον γενέσθαι μέχρις ἡμῶν. Τοσαύτη δὲ τῶν ἡ ἐκ-
δειματώσασα τὰς ψυχὰς ἡμῶν τῶν θαμάτων ἐκεί-
νων ἀγλῆς, ὧν τε ἐκεῖνους κατείδομεν καὶ ὧν ἐν ἡμῖν
αὐτοῖς ἐτοπάσαμεν, ὡς ἐν τοσαύτῃ πανωλεθρίᾳ
μόνοι ^α διαφυγόντες τὸν θάνατον μηδὲν τι τοῦ σκυ-
θρωποῦ καθυφεῖναι, ἀλλὰ μόνον τοῖς προσώποις

A quoniam essemus, quæve ex causa mortem effugisse-
mus. Illi paucis omnia exponunt, et per humeros
nos accipientes ad ejus pedes pronos in solum
prosternunt. At ille ense, quem manibus gestabat,
aversa acie, ut secare non posset, uniuscujusque
nostrum caput leviter percussit; tum surgere bo-
noque animo esse jussit. Et hoc, inquit, securitatis
pignus habentes, præcipio ut nihil in posterum mali
timeatis. Tum astantibus Barbaris templi fores,
quæ clausæ essent, reserare jubet, deque sede
exsilientis, ac patrem meum sinistra alteraque unum
fratrum meorum tenens, venerandam sacram illam
adem ingreditur. Erat illa miserabilium hominum
ante in ipsam conjectorum plena, qui, ut postea
nobis relatum est, trecentorum fere numerum im-
plebant.

52. Cum truci autem illo non exigua quoque pa-
tricularum turba intravit. Verum ille statim salu
in sacrosanctum altare, in quo a sacerdotibus my-
sticum sacrificium divinaque res peragitur, insiliit,
et pedibus inter se complicatis, ut barbarorum
moris est, sedit, furoris dementisque superbæ ple-
nus; hominumque illam multitudinem circumspici-
ens, ac quod animo destinaverat, ut faceret,
versutæ mentis solertia ac dolositate disponens,
patrem quoque meum et fratrem utraque ⁵⁵⁹ manu
prehendens, nosque ad januam prope ab his qui
ceperant servari jubens, omnes in ea nutu jugulari
præcepit. Qui actutum velut efferati lupi, jam
prædæ compotes facti, incitatis animis atque impetu
crudelem in modum miseros conciderunt; adhucque
rabie furentes a diro illo sævoque judice signo
ostendi exspectabant quid et nobis factum vellet.
Cæterum ille eorum hactenus in nos impetum in-
hibuit. Porro videbatur nobis, qui ibi servabamur,
patrem ac fratrem gladio sublatos esse cum his
quorum caesa cadavera jacebant, nobisque duntaxat
immitem illum pepercisse: nec aliter ipsis, qui
prope altare servabantur, de nobis cogitare in
animum veniebat. Nec vero erat quo tandem sine
mutua illa de nobis sedaretur anxietas. Ut enim
miserorum peracta cæde, omnique solo contrucida-
torum hominum cadaveribus constrato ac inter illa
stagnantibus cruoribus proluto, parricidæ exitus
non patebat, quo se foras subduceret, jacentia illa
corpora in ambulacris utrinque templum ambi-
entibus unum supra aliud congeri jussit. Quo facto
statim ex altari prosiliit, patremque meum ac fra-
trem amplexibus rursus manibus amplexus ad nos
usque venit. Tanta vero erat, quæ animos nostros
perterritabat, eorum spectaculorum, quæ tum in illis
vidimus tum nobis suspicati sumus, colligo et horror,
ut quavis in tanta internecone soli mortem ⁵⁶⁰
evascerimus, nihil minori mœstitia affecti fuerimus,
sed tantummodo velut attoniti alii in alios intentis
vultibus nec vocem mittere rei immanitate sinere-

VARIE LECTIONES.

^α τὸν om. P. ^α μαιφόνων P. ^α ἰδέοισιν P, ἰδέλιν A. ^α καὶ om. A. ^α μόνον AP.

mur. Plurima autem Barbarorum parte ferox ille atque arrogans a se dimissa, in equum, qui praesto erat, insiliens e medio nostri avolat, rursus imponens ut et nobis assumptis ad litus civitatis propere festinarent, quo nimirum ipse quoque iter celeraret.

53. Sic itaque assumptos quam celerrime ducebant, omnem nobis undique procurantes securitatem. Nec raro in via in multas Barbarorum confluentium turmas ac manipulos incidebamus, qui omnes eadem spirarent; nec leve erat ac expeditum illos effugere, tametsi, qui nos primi ceperant, Æthiopes viri corpore robustissimi essent, nec ulla re aut terreri possent aut ad impetum remittendum induci. Cæterum non levi labore ac trepidatione ad eum quem dicebam venimus civitatis portum. Ibi enim hostium classis ductor ac Imperator conederat; cui et de nobis nuntiatum est a Barbaris, qui simul erant, causaque exposita cur nos soli servati essemus ex omnibus in quos ipsi inciderant. Tum ille statim unum aliquem assessorum surgere iubens ac rectum stare, ejusmodi in nos sententiam promulgandam contradidit, nempe, si vera comperirentur, **561** quæcunque in muro ante Barbaris promiseramus, rebusque ipsis quæ pacti essemus impleremus, nobis parcendum esse atque ad ipsum rursus revertendum: sin nihil ejusmodi vere dixisse invenerint, sed vel antea male consumptis pecuniis vel metu mortis mendacio cuncta finxerimus, et ut primum impetum vitaremus, necessitate ita urgente eam fraudem fecerimus, ibidem singulos in membra divisos neci dedendos. Statim igitur rursusque nos circumvallantes eo ducere jubebant, ubi repositas esse pecunias antea dixeramus; simul etiam sententiam contra nos latam edebant, et si quid ex dictis forte re ipsa præstitum non esset, quibus accineti erant, ensibus decernendum esse. Quare tum magis quam ante metus incessit, ne forte vernarum quispiam, vel eorum qui ante loci expertes essent, ipse quoque pari quadam necessitate adactus mortisque interitum cavere volens absconditarum rerum copiam prior indicasset, frustra quoque tantis machinis ac consiliis vitæ studere inveniremur.

54. Enimvero cum necdum hæc certo dispicere possemus, ad locum devenimus, sicque habentem offendimus quemadmodum cum, cum res occultarentur, signaveramus. In uno enim occulto conclavi, quicumque eramus sanguinis necessitudine conjuncti atque propinqui, sua quisque reponere, quasi id quod erat futurum divinaremus, haud inconsulta ratione **562** statueramus. Hujus aditu Barbaris commonstrato, ipso lapidea tabula obstructo, stetimus, multis anxiiisque cogitationibus animo liberato. Jam enim nihil erat quod promiss-

Α ἀλλήλων ἐνέπνευσεν ⁶⁶, ὥσπερ ἐκπληττόμενοι· καὶ μὴδὲ φωνὴν ἀφείναι τῷ πράγματι συγχωροῦμενοι. Τοὺς πλείονας δὲ τῶν βαρβάρων ὁ σοβαρὸς ἐκείνος ἀποτερόμενος, ἔμπρῳ ἐπιβάς ἐρεστῶτι ἀπέπη ⁶⁷ ἐκ μέσου ἡμῶν, προσταξάς καὶ αὐτοῖς συλλαβεῖν ἡμᾶς καὶ πρὸς τὸν λιμένα τῆς πόλεως σπουδῇ θέειν· αὐτοὶ δὲ γὰρ κατασπεύδειν καὶ αὐτὸν ἔφη.

γ'. Παραλαβόντες οὖν ἡμᾶς ἤγον ὡς τάχιστα, πᾶσαν ἡμῖν πανταχόθεν ἀσφάλειαν περιποιούμενοι. Καὶ πολλὰ τοῦ τῆς ὁδοῦ περιπίπτομεν πολλοῖς· πλῆθει τῶν εἰσρεόντων βαρβάρων, πάντων φόνον πνεόντων· καὶ οὐ μικρὴν ἦν ἔργον λαθάνειν τούτους, εἰ καὶ ὅτι ῥώμῃ πολλῇ σωμάτων καὶ οἱ προειληφότες ἡμᾶς Αἰθίοπες ὑπῆρχον ἀνεσταλμένοι, καὶ οὐδὲν ἦν ἢ ⁶⁸ καταπτήξει ἢ τῆς ὁρμῆς αὐτοὺς ἐνδοῦναι τὸ παράπαν δυνάμενον. Πλὴν οὐ μετ' ὀλίγου καμάτου καὶ ἀγωνίας τὸν ῥηθέντα λιμένα τῆς πόλεως καταλφόμεν. Αὐτοὶ γὰρ ἔτυχεν ὧν καὶ ὁ τῶν πολεμίων τοῦ στρατοῦ καθηγούμενος, ὃ δὴ καὶ ἀνηγγέλη τὰ καθ' ἡμᾶς ὅπῃ τῶν συνόντων βαρβάρων, γυνωρισάντων καὶ τὴν αἰτίαν δι' ἣν μόνους ἡμᾶς ἐκ πάντων τῶν προστυχόντων περισώσαντο. Ὅς ἐξ αὐτῆς ἓνα τινὰ τῶν σὺν αὐτῷ τῆς καθέδρας ἐξαναστήσας καὶ τοῖς ἐκείνων ἐπισυνάψας, τοιαύτην δίδωκε καθ' ἡμῶν αὐτῷ ψήφον, ὡς εἰ μὲν ἀληθῆ φανεῖεν ὅσα τοῖς βαρβάροις [P. 361] ἐν τῷ τείχει προὔπεσχύμεθα, ἔργοις αὐτοῖς πληρούντων τὰς ὑποθήκας, καὶ φειδοῦς ὀφεισθῆναι καὶ πρὸς αὐτὸν πάλιν ἀνθυποστρέφαι· εἰ δὲ γε μὴδὲν τοιούτων ἀληθῶς λεχθὲν εὐροίεν, ἀλλ' ⁶⁹ ἢ προσπολωλεχθῆς τὰ χρήματα, ἢ τὸν θάνατον δεδιδῶς ἅπαντα ψευσαμένους καὶ ὥσπερ τὴν πρώτην ἐντευξιν ἀποκρούσασθαι διὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ καιροῦ σοφισμένους, τοῖς ἔξωθεν ἓνα ἕκαστον ἐκείσε διελόντας τῆς ζωῆς ἀπαλλάξαι. Παραχρῆμα οὖν καὶ πάλιν μέσους ἡμᾶς διαλαβόντες ἄγειν ἐπέταττον. Ἐνθα δὴ τεταμειῦσθαι, φασίν, ὅφ' ἡμῶν ⁷⁰ προσδωλώθη τὰ χρήματα, ἐξεπόντες καὶ τὴν καθ' ἡμῶν ἐξενεχθεῖσαν ἀπόφασιν, καὶ ὡς εἴ τι τυχὸν τῶν λεχθέντων μὴ πρὸς ἔργον ἀχθεῖν, τοῖς ἔξωθεν τοῦτοις διακριθῆσεται. Δέος οὖν ἡμῖν ⁷¹ καὶ τότε μᾶλλον ἢ πρότερον ἐπεισθῆι, τάχα μὴ ποῦ τις τῶν οἰκετῶν ἢ τῶν προπεραθέντων τοῦ τόπου, παραπλησίῳ περιτυχὼν ἀνάγκῃ καὶ θέλῳ καὶ αὐτὸς τὸν βλεπρόν ἐκφυγεῖν, προσεσήμανε τὴν δαψύλειαν τῶν κεκρυμμένων, καὶ μάτῃν εὐρέθημεν ἡμεῖς τοσαύταις μηχαναῖς τὴν αὐτῶν ζωὴν συντηροῦμενοι.

δ'. Ἄλλ' οὐκ ὅντα βεβαίως ἔχοντες σκοπεῖν, πεφύκαμεν ⁷² τὸν τόπον οὕτως ἔχοντα καθὼς ἐν τῷ καιρῷ τῆς φυλακῆς ἐσημειώσαμεθα· ὅφ' ἐνὶ γὰρ τινι κρυφιώδει ταμείῳ, ὅσοιπερ ἂν ἦμεν κατὰ συγγένειαν ἀγχιστεύοντες, προαποθεῖναι τὰ αὐτοῦ ἕκαστος, ὥσπερ τοῦ μέλλοντος μαντεύμενοι, συμφερόντως ἐδουλεύσαμεθα. Οὐ καὶ τὴν ἔξοδον τοῖς βαρβάροις καθυποδείξαντας, ἧτις ἦν λιθινὴ πλακὶ κατασφαλισμένη, ἐστάμεθα τῶν πολλῶν λογισμῶν τὰς ψυχὰς περιέραντες. Ἥδη μὲν γὰρ μὴδὲν τοῦ λοιποῦ δεδιέναι· χάριν τῆς ὑποσχέσεως, τοῦναντίον μὲν οὖν

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁶ ἀπνέει P. ⁶⁷ διέπη A. ⁶⁸ ἦν ἢ ἦν δ A. ⁶⁹ ὅμῳ? ⁷⁰ ἡμῶν AP. ⁷¹ πέφθαμεν P.

καὶ συμπαθεῖα; τυχεῖν τῷ πλεῖστοι τῆς ἐπιδόσεως. Ὡς γὰρ ἐκείνοι τῶν κρυφίων ἐπέτυχον, εὐθύς ἀπὸ τοῦ ὀργιστοῦ πρὸς τὸ περιχαρὲς μετεβάλλοντο καὶ ἡμῖν διευθυμεῖσθαι προσέταττον. Τούτοις γὰρ, ἔραττον, κατηγγύησθε τὴν σωτηρίαν, καὶ διὰ τοῦτω ὑμῖν τὸ ἔξῃ κατὰ χάρις αἰμαίνοντο. Ἀλλ' ἀπέλθωμεν δὴ καὶ πρὸς τὴν ἡγουμένην τοῦ στρατοῦ, ὡς ἂν καὶ παρ' αὐτοῦ τελείαν δέξησθε τὴν ἀσφάλειαν. Ἦγον οὖν πάλιν ἡμεῖς; ἐκείθεν τὴν εἰς αὐτὸν, περιεπίπτουσαν δὲ φοβεροῖς τισι καὶ παραδόξοις θεάμασι. Ἐκείντοι γὰρ τὰ σώματα τῶν ἀνηγμένων ἐτι τοῦ λύθρου ἐναποστάζοντα, φρικτὸν θράμα, πᾶσα ἡλικία τῶν ἀνθρώπων μὲν ψήφῳ τὴν διὰ τῆς φωνῆς κατακρυβεῖσθαι θάνατον, καὶ μετὰ τῶν ἀλίων καὶ ταφῆς ἀμοιροῦσα. Κατεχεῖτο δὲ κατὰ παντὸς στενωποῦ περιβρέτων ὁ οἶνος, καὶ τοῖς αἵμασι τῶν πεπτωκότων ἀνακινούμενος [P. 362] ἔπαν τὸ ἔδαφος τῆς πόλεως κατεμύθυσεν. Παριόντες ὅσον ἐσκοποῦμεν, καὶ εἰ ποῦ τινα τῶν ποτε γνωρίμων ἢ φίλων μεταξὺ τῶν ἄλλων νεκρῶν ἀπηχεῖσθαι μεθεῖναι, ἡρέμα μόνον τοῖς στεναγμοῖς πρὸς ἀλλήλους τοῦτον δισημαίνοντες. Σχολὴ δ' οὐκ ἦν ἢ θρηνησαι τοῦτον ἢ χαρίζεσθαι τι τῆς ποτε φιλίας τῷ καιρῷ χρήσιμον· ἀλλ' ἢ μόνον ἀπρακτα τῷ κειμένῳ περιελγίσαντες πάλιν περὶ τῶν καθ' ἑαυτοὺς ἐσκεπτόμεθα.

solum nulla fruge mortuo indolentes **563** ad transferre habemus.

νέ. Ἦδη δὲ φθασάντων ἡμῶν τὸν λιμένα παρεστῆμεν τῷ τυράννῳ, ὅτε καὶ τοὺς τῶν νηῶν ἀρχηγέτας ἐκκλησιάσας τῆς καλουμένης εὐχῆς ἐθρήσκευε τὴν δυσσεβείαν· ὅς μετὰ τὴν συμπλήρωσιν ἐκείνης τῆς τελετῆς ἀχθῆναι ἡμᾶς κατὰ πρόσωπον τοῖς ἐπεστώσι διακελεύσατο. Ὡς οὖν ἤχθημεν, ἐπυνθάνετο τὸν πατέρα. Εἰ ἐπίσκοπος, φησὶ, τυγχάνεις τῆς πόλεως; Ἐταχμαίρετο γὰρ ὅσον ἐκ τῆς ἐσθῆτος οὐδὲν ἄλλοισιν ἔχειν τοῦ ἀξιώματος. Ὁ δὲ, Οὐκ εἰμὶ, ἔφη, κληρικὸς δὲ καὶ τῆς ἐκείνων εὐχῆς προσδεόμενος. Ἄλλος δὲ τις ἐγγύθεν ἐστὼς, ὅς ἦν ἀρχηγὸς τοῦ ἑτέρου στρατοῦ, πρὸς αὐτὸν ἔφη· Ἐπίσκοπος μὲν οὐκ ἔστιν οὗτος, κατ' οὐδὲν δὲ διαφέροντα βαθμὸν ἐκείνοις κεκληρώται· Ἐξαρχὸν γὰρ αὐτὸν ἴσμεν τῆς Ἑλλάδος ἀπόσης, οὐδὲν τῆς τιμῆς ἐκείνων καθυστερίοντα. — Οὗτος δὲ τίς ἐστι; τῷ δακτύλῳ σημάνας ἢ ἐμὲ. Νύς ἐστι τοῦδε, καὶ αὖθις ὁ παρεστὼς ἔφη ἢ, κληρικὸς καὶ αὐτὸς, καὶ τῶν ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλείων τεταγμένων εἰς. Οὗτοι δὲ ἀδελφοὶ τυγχάνουσι τοῦδε, τοὺς ἀπ' ἐμοῦ δύο παραδελῶτας, ἄμφω δὲ υἱοὶ τοῦδε τοῦ προσεστώτος, διαφόρως μὲν ἀποτεχθέντες αὐτῷ, ἄγortes δὲ καὶ διὰ πόρον ἡλικίας. — Ὁ δὲ συνὼν αὐτοῖς οὗτος ὁ γηραιὸς τίς ἂν εἴη; πάλιν ὁ δευτέρος ἤρετο δικαστή. Ἀδελφὸς ἐμὸς, προλαβὼν ὁ πατὴρ ἀπεκρίνατο, νεύματα κἀκείνον συνθέσθαι πρὸς τὴν πύσιν ἀναδιδάξας. Ἐπειδὴ δὲ τούτων ἀκήκοα, καθ-

aslonis causa timeremus, contra vero et etiam affluente rerum suppeditione indulgentiam consequeremur. Ut enim illi absconditis potiti sunt, statim ira truciue ingenio in hilaritatem converso nos quoque bono esse animo jusserunt. *His enim, aiebant, vestram salutem redemistis, et per ea vobis vobis hodie munera indulgentur. Sed abeamus ad exercitus ducem ac imperatorem, ut ab illo perfectæ securitatis pignora condonentur.* Hinc itaque rursus nos ad eum duxerunt. Per viam autem præsentiam tremenda quædam ac inaudita spectacula nostris se oculis objiciebant. Nam projecta jacebant caesorum cadavera adhuc eruore fluentia, horrendum visus omnis hominum ætas una sententia gladii morte damnata, ac cum aliis ipso quoque justo funere ac sepultura privata. Fundebatur vinum, et per omnes civitatis vicus diffluens, mistumque caesorum cruoribus omne solum inebriabat. Cum ergo prope essemus, considerabamus, ac si quem eorum quos nunquam familiares sive amicos habuissemus, inter reliqua cadavera satis dignoscereimus, hoc solummodo gemitibus ac suspiriis inter nos indicabamus: at non vacabat ut aut lugeremus, aut aliquid opportunitum pro veteris amicitiae jure indulgeremus, sed nostra iterum studium nostrum atque animum

55. Cum vero jam ad litus devenissemus, tyranno sistimur, quo tempore navarchis in concionem vocatis, ejus quam vocant precationis impio cultu rituque defungebatur. Quo expleto peractaque cærimonia ad se nos coram adducere astantibus jussit. Ut igitur adducti sumus, interrogabat patrem. Num, inquit, hujusce urbis episcopus existis? Quantum enim ex cultu conjiciebat, quod a dignitate abhorreret nihil habebat. Ille, Non sum, ait, sed clericus, et cui episcoporum benedictionis sit opus. Alius vero quidam prope stans, alterius exercitus ductor, ad eum ait: *Haud quidem ille episcopus est, gradum tamen nihil ab episcopali diversum nactus est.* Scimus enim eum omnis Atticæ exarchum esse, quo munere nihil minori honore præ episcopis fulget. — Hic vero quis est? digito me monstrans. Filius ejus est, rursus astant ille respondit: *ipse quoque clericus, exque palatinis clericis unus.* Hi autem duo fratres illius sunt, illos indicans qui a me sequebantur, utriusque primi illius filii, non uno tempore ab eo suscepti, et qui diversam ætatem agant. — Quis hic vero, qui cum illis est, senex ille? iterum diris illo judex quaesivit. Dictum arripiens pater meus: *Frater meus,* respondit, nutu ut id et ipse confirmaret edocens. Hæc ubi audiit, omnes sedere jussit, et ab aliis dimotus, nobis placide ac silentio dixit: *Volo vos ab omni procul mala suspitione esse. Tum enim*

VARIÆ LECTIONES.

¹¹ ἔδαφος κατεμύθυσεν. Περσιάντες P. ¹² σημαίνων P. ¹³ ἔφη om. P. ¹⁴ τῶν ante βασ. om. P.

quod inermes in eos incideritis qui ceperunt, tum quæ nunc præ oculis exposita est pecuniarum vis, vitam vobis elargita sunt, cujus ægre spes vulgo existat. Nullusque deinceps mortis ex insidiis paratæ vobis metus erit, nulla suspicio; nec a subditis meis ulla alia injuria violabimini. Sed ite, vestris ipsi rebus, quæ sint proficua, consentientes atque vos optima spe lactantes. Sic enim in Syriam veniemus vosque protinus Tarsum Ciliciæ dimittam, ibi custodiendos cum illis qui ibi captivi detinentur, usque ad expectatæ permutationis tempus. Eruntque redemptionis vestræ pretium, qui non raro a Romanis aliis atque aliis expeditionibus capti sunt, gentiles nostri Agareni; quorum adventu vos quoque a vinculis liberabimini et suas quisque sedes recipietis. Dixit, et ad suos iterum regressus nostra enarrabat, barbære ut plurimum loquens. Nihil vero nos latebat, cum is qui nos a principio servarat adhuc nobiscum esset ac circumduceret, ex quo omnia condiscebamus. Porro in quodam loco mari circumluto sedentes tuto custodiri jubebat. Quo facto primum a mortis expectatæ metu animos perfecte **565** advocantes, quæ deinceps erant divinæ providentiæ committebamus.

μανθάνοντας. Τόπω δέ τινι τῇ θαλάσῃ περικλυζομένη καθεσθέντας ἀσφαλῶς ἡμᾶς τηρεῖσθαι προσέταξεν. Οὐ δὲ γὰρ γενομένου πρῶτον τῆς ἐλπίδος τοῦ θανάτου τέλεον τὰς ψυχὰς μετηγάγομεν καὶ τῇ θεικῇ προνοίᾳ τὰ ἐξῆς ἐπετρέπομεν.

56. Tum animum subire cogitationibusque obrepere, ac si malum tum primum pensarem, necessarium cura ac propinquorum, graviore hinc cordibus indicto vulnere quam circumpositis gladiis, quomodo ac qua ratione ille morte sublati essent, num aliqui ex ipsis periculo liberati pari nobis abductione damnati forent. Ac ne sic quidem certi aliquid de illis scire poteramus, quod hostibus recens urbis potitis eamque ingressis cuncta inconditi plena clamoris ac tumultus essent, multaque turba in portu convolveretur, tum civium qui capiebantur, tum et Barbarorum partim quidem spolia collaudantium, partim vero mulieres ac lactentes infantes, misere ejulantes ac matrum privationem luctuose gementes, omni ex loco cunctisque ædibus violenter raptantium, aliorumque nonnullos ex nobilibus virisque primariis, seu majoribus claris opibus, qui pari nobis indulgentia ac pollicitatione interitum evasissent, crudelem in modum trahentium. Jam enim ipse ab imperatore missus Nicetas necnon circumjacens regionis prætor atque dux in hostium potestatem venerant, et in quibusdam Barbarorum navibus sub custodia erant. Propterea nihil magis ac antea, quidquid de necessariis solliciti essemus

566 **57.** Enimvero præter hostium illa trucia videre erat et aliud quidpiam insolitum magis ac mirandum, nempe solares radios ab eo quod est

Ἀ εὐθὺς πάντας προσέταξε, καὶ αὐτὸν τῶν ἄλλων ἀποτερόμενος ἡσυχῇ πρὸς ἡμᾶς ἔφη· Πάσης ὑμᾶς ποτηρᾶς ὀκνηφίας ἀπέχεσθαι εἶναι βόβλομαι· τό τε γὰρ ἀόπλους ἑτοῖς ἐλλήθεσιν ἐντυχεῖν καὶ τὸ νῦν ἐν ὕψει ταῖς ἐμαῖς προτεθὲν χρημάτων πλῆθος τὴν ζωὴν ὑμῖν, ἥτις δυσέλλειπτος ἐστὶ τοῖς πολλοῖς, ἐχαρίσαντο, καὶ οὐκ ἔστιν ὑμῖν ὑπόνοια τοῦ λοιποῦ θανάτου ἐξ ἐπιβουλῆς, οὐδέ τις ἄλλη ἐπήρεια παρὰ τῶν ἐμῶν ἐπακδῶν. Ἄλλ' ἄπιτε τὰ συμφέροντα συμβουλευόντες ἑαυτοῖς, χρηστάς τε παρασκευγῶντες ἐλπίδας. Οὕτω γὰρ ἡμᾶς φθάσαι τὴν Συρίαν γερήσκειται, καὶ πρὸς Τάρσον ἑὺθὺς πόλιν τῆς Κιλικίας ὑμᾶς διαπλέμψω τηρηθησομένους [P. 363] σὺν τοῖς ἐκείσε φρουρουμένοις μέχρι τῆς προσ-

B δοκωμένης καταλλαγῆς, ἀντιλίτρων ἔχοντας τοὺς ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καιροῖς οὐκ ἄλλοις ἐαλωκότας δημοσθεῖς ἡμῶν Ἀγαρηνοῦς, ὧν ἀφικομένων καὶ ὑμεῖς τῶν δεσφῶν λυθῆσεσθε καὶ τὰ οἰκία ἐκαστος ἀπολήψεσθε. Οὕτως ἔφη, καὶ πρὸς τοὺς ὑφ' αὐτὸν πάλιν ὑποστραφεῖς τὰ περὶ ἡμῶν διεξῆκει, βαρβαρίζων τὰ πλεῖστα. Οὐδὲν δὲ τέως ἐλάνθανεν ἡμᾶς, τὸν κατ' ἀρχῆς περιώσαντα εἰσέτι μέσον ἡμᾶς περιάγοντα καὶ πάντα ἐξ ἐκείνου

νῆς. Ἐπήρχετο δὲ τότε τοῖς λογισμοῖς ἡμῶν, ὥσπερ ἄρτι τοῦ κακοῦ τὴν ἀρχὴν ἀναθεωροῦσιν, ἡ τῶν οἰκείων φροντίς, νύττουσα τὰς καρδίας ἡμῶν μᾶλλον ἢ τὰ κυκλοῦντα ξίφη, πῶς ἄρα καὶ πόλον τεθνήκασιν τρόπον, ἡ τίνας αὐτῶν τοῦ κινδύνου διεκφυγόντες εἰς τὴν ὁμίαν ἡμῖν ἀπαγωγὴν ἐκρίθησαν. Ὅμως οὐδ' οὕτως εἰχμεν ἀσφαλῶς περὶ τούτων γινῶναι διὰ τὸ πρόσφατον γεγενῆσθαι τῶν πολεμίων τὴν εἰσόδον, καὶ πάντα μεστὰ κραυγῆς ἀσῆμου καὶ θορύβου τυγχάνειν, καὶ πολὺ πλῆθος εἰσω τοῦ λιμένος ἐνοστρέφεσθαι τῶν τε ἐκ τῆς πόλεως χειρουμένων καὶ αὐτῶν δὲ τῶν Βαρβάρων, πῇ μὲν ἐγκωμιαζόντων τὰ σκῦλα, πῇ δὲ γυναῖκας καὶ ὑπομάζια βρέφη ἐκ παντὸς τόπου καὶ πάσης οἰκίας βιαίως ἐφελοκόμενων, ἔλειπνόν ἰδουρόμενα καὶ τὴν στέρῃσιν τῶν μητέρων γοερόν χλαυθυρίζοντα, ἄλλων τῶν ἀρχόντων τινὰς ἢ τῶν περιφανῶν πλουσίων κατὰ τινὰς παραπλησίας ἡμῶν αἰτίας τὸν διεθρον διακρουσαμένους ἀνηλεῶς ἐπισυρομένων· ἥδη γάρ καὶ αὐτὸς ὁ πρὸς τοῦ βασιλέως σταλεὶς Νικητάς, ἀλλὰ μὴν καὶ ὁ τῆς περιχώρου στρατηγὸς χειρωθέντες ὑπῆρχον ἐν τισὶ ναυσὶ βαρβαρικαῖς φυλαττόμενοι. Διὰ τοῖς ταῦτα οὐδὲν πλέον ἢ πρὸς τοῦδε περὶ τῶν οἰκείων φροντίζοντες ὠφελοῦμεν.

C καὶ ἐπετρέπομεν. **D** γὰρ καὶ αὐτὸς ὁ πρὸς τοῦ βασιλέως σταλεὶς Νικητάς, ἀλλὰ μὴν καὶ ὁ τῆς περιχώρου στρατηγὸς χειρωθέντες ὑπῆρχον ἐν τισὶ ναυσὶ βαρβαρικαῖς φυλαττόμενοι. Διὰ τοῖς ταῦτα οὐδὲν πλέον ἢ πρὸς τοῦδε περὶ τῶν οἰκείων φροντίζοντες ὠφελοῦμεν. **E** καὶ ἐπετρέπομεν, fructus aliquis sequebatur.

νῆς. Ἄλλ' ἦν ἰδεῖν ἐπὶ τοῖς πραττομένοις καὶ τι καινότερον, τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας τοῦ κατὰ φύσιν παρατραπέλας καὶ τῷ καύσωνι τῶν πειρασμῶν.

VARIAE LECTIOES.

⁷⁰ ἡμᾶς] ὑμᾶς; AP. ⁷¹ ἀόπλους A. ⁷² οὐδ' πο? ⁷³ πρὸς τὴν Τάρσον A. ⁷⁴ ἐκεῖ A. ⁷⁵ καὶ ante ὑμεῖς om P. ⁷⁶ περιάγοντα] ἔχοντα; addit Comb. ⁷⁷ καὶ] κατὰ A. ⁷⁸ διαφυγόντες P. ⁷⁹ μετὰ AP. ⁸⁰ τῇ—τῇ P. ⁸¹ τ: AP.

συνακταθείσαν καὶ τοῦ καιροῦ τὴν ἐπίτασιν, ὡς ἐν A
 ἀλίγη ῥοπὴ πελιδνωθῆναι τὰς τῶν ἀνθρώπων ὄψεις
 καὶ πρὸς τὴν συμφορὰν [P. 364] μεταβάλλεσθαι,
 πάντας δὲ ὁμοίως ἐφίεσθαι καὶ ἀπορεῖν βανίδος μίαν
 ὕδατος τοὺς τε ἐντελεῖς τὴν ἡλικίαν καὶ τοὺς ἐτι
 κομιδῇ νέους, οὐδὲν ἕτερον ἀλλ' ἢ μόνον ἀναψῦξαι
 μικρὸν τὴν συνεχούσαν διψᾶν ἐπιζητοῦντας, καὶ
 οὐδὲ τοῦτου τυγχάνοντας. Ἄλλ' ἐν τούτοις τὸ τῆς
 ἡμέρας ἐκείνης περιῆλθε διάστημα, πάντων προσ-
 τάξει τοῦ θυσανύμου θηρὸς κατὰ διαφόρους τόπους
 σιμωθῆναι ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἀφορισθέντων, οἷς καὶ
 φύλακας ἐφῆδρευσαν ὑποδλέπεσθαι τούτους διὰ πά-
 σης νυκτός, μή ποῦ τις ἐκ μέσου διαδρᾶναι δυνη-
 θήη. Καὶ ἡμῖν δὲ αὐτοῖς ἐν ὧ ὥπερ ἡμεῖς φυλαττό-
 μενοι τόπω συμμιγῆναι προσέταξε τῶν ἀλόντων
 ἀνδράς ὡσεὶ πεντήκοντα, ὧν οἱ πλείους καὶ τραυ-
 ματεῖαι ἐτύγγανον, τὰ ἰχνη τοῦ θανάτου τοῖς σώμασι
 περιφέροντες καὶ μὴδὲ τοῖς ἐξῆς θάρρειν ἔχοντες.
 Ἐκ μέσου γὰρ αὐτῶν μέχρι δέκα τὸν ἀριθμὸν λα-
 βόντες ἐναπέσφαξαν, καὶ οὐδὲ τούτοις ὑπάρχον ἐν
 ἀσφαλείᾳ αἱ περὶ τοῦ ζῆν τέως ἐλπίδες, ἀλλ' ἐπλο-
 νούντο καὶ διεθρύπτοντο τὴν ὁμοίαν τοῖς χειμένοις
 ἀπόφασιν περιμένοντες. Ἄλλ' ἐπειδὴ, καθὼς λέλεκται,
 τὰ περὶ τούτων τέλη παρ' αὐτοῖς ἐφθασεν ἡ νύξ
 διακλύσασα, ἐσθδουν τινὲς τῶν βαρβάρων περιεργό-
 μενοι καὶ τισι κυμβάλοις κτυποῦντες καὶ ἀλαλάζον-
 τες, ἕως πάλιν ἐφθασεν ἐπιστάς ὁ ὄρθρος, οὐδυνήραν
 προσδοχίαν τοῖς ἐν ὑπόψῳ θανάτου μεθ' αὐτοῦ κο-
 μιζόμενοι. Ἄλλ' οὐδὲν πλέον ἢ διὰ ξίφους ἢ διὰ
 τῆς διψῆς φθορὰ πάντας ἀνήλισκεν, ἢ καὶ σφοδρῶς
 πεισζόμενοι: ἐδεόμεθα τοῖς συνοῦσι κἂν τῶν διερ-
 χομένων ὑδάτων τῷ τόπῳ μεταλαβεῖν καὶ τινος βρα-
 χείας μετασχεῖν ἀνοχῆς. Οἱ δὲ πρὸς τοῦτο ἀνένευον⁸⁸,
 οὐχ ὅτι τιτὶ συμπαθεῖν περὶ ἡμᾶς ἐκέχρητο (πῶς
 γὰρ οἱ ταῖς σφαγαῖς ἐντροφῶντες καὶ θάνατον ἀπο-
 πνέοντες;), ἀλλ' ὅτι τὸ ὕδωρ ἐκεῖνο τῆς πόλεως ἐν
 ἀπάσῃ τῶν ἐφῆδρων⁸⁹ ἀπόρροια ἱκανὸν ἦν καὶ δίχα
 πάσης ἄλλης ἐπιβουλῆς τοὺς μετέφοντας ἀπαλλάτ-
 τειν. Πλὴν ὡς ἀπὸ χιόνος ἄρτι λυθείσης εἰλικρινὲς
 καὶ ἡδὺ πόμα, οὕτως μεθ' ἡδονῆς ἕκαστος τῷ στό-
 ματι τὴν σαπρίαν ἐκείνην προσέφερε, καὶ τὴν κύ-
 λικα τῆς δυσωδίας μέλιτος πλήρη τοῖς λογισμοῖς
 ὑπελάμβανεν.

νη'. Ἐν τούτοις πάλιν ἀπόφασιν ἐξ[εν]ήνεκτο παρὰ
 τοῦ τυράννου, περιέχουσα οὕτως: « Εἰ τις τῶν συλ-
 ληφθέντων χρήματά που ταμειυσάμενος ἔχει, παρελ-
 θὼν ἐν μέσῳ τούτοις ὀνηγάζω τὴν σωτηρίαν· εἰ
 δὲ τις μὴδὲν ἔχων λῦτρον τῆς ἰδίας ζωῆς φωραθείη,
 οὗτος τὴν κεφαλὴν τμηθεὶς τῶν ζώντων διαίρεθείη. »
 Προσέταττε δὲ τοῦτο παρὰ τῶν βαρβάρων ἀκηχῶς
 ὡς οὐκ ἂν τινα [P. 365] φειδοῦς ἤξιουν, ὅτε κατ' ἀρ-
 χὰς εἰσῆλασαν ἐν τῇ πόλει, εἰ μὴ που παρ' αὐτῶν ἐκεῖ-
 νων ἐθεδαίουτο ἔχειν αὐτοὺς ἐν ἀποκρύφοις χρήματά
 τινα πᾶσανδυνάμενα ἐκφυγεῖν⁹⁰ ἔρευναν. Ὅσοι δὲ οὖν

A ex natura devius, et cum presenti malorum æsu
 temporis quoque sic auctam exæstuationem, ut bro-
 vi momento hominum facies livore contractio ac
 nigrescentes ex infortunii ratione aliam formam
 induerint; cunctique pariter ardentibus votis aquam
 guttam desiderabant, ac ne ejus quidem compotes
 erant. Perfecta viri ætate atque juvenes, eaque
 adhuc minuscula ac pueri, aliud nihil exposebant
 quam ut solum refrigerio aliquo sitim tempera-
 rent, ac ne id quidem obtinebant. Sic nimirum
 omnis illa transacta dies, omnibus diversis in lo-
 cis infamis bellæ jussu acervatim segregatis, qui-
 bus et custodes præfecti in omnem noctem dispec-
 taturi, ne quis e medio se subducere ac disfigere
 posset. Sed et nobis, quo loco servabamur, ex
 captivorum turba viri circiter quinquaginta com-
 misceri jussi; qui et plerique acceptis vulneribus
 mortis vestigia corporibus impressa circumferrent,
 nec ut melius in posterum haberent ullam spem
 haberent. Ad decem enim e medio illorum raptos
 tristi nece gladius sustulit. Sed nec reliquis ulla
 vitæ securitas erat, sed inturbati et nutantes ac
 dissoluti eandem ac jugulati, et quorum jacebant
 cadavera, sententiam expectabant. Quia vero, ut
 dicebam, ipsorum in his studia nox interruptit, nec
 satis per eam negotio 567 finem imponere licuit,
 Barbarorum quidam circumvenientes cymbalisque qui-
 busdam perstreptentes ac ululantes sese inferebant,
 donec rursus mane adveniens molestam iis, qui se ne-
 ce tradendus verebantur, expectationem secum affe-
 rens illuxit. Nihil tamen minus quam gladius cun-
 ctos consumebat siti contracta labes; qua ipsi
 immaniter incensi rogabamus nostros custodes ut
 vel ex aquis locum præterlabentibus bibere liceret
 atque hinc levi aliquo solatio sitim levare. Qui
 annuere, non ulla erga nos moti miseratione, (quo-
 modo enim qui cædibus oblectabantur et necesse
 spirabant?) sed quod ipsa hæc aqua, quæ profluviū
 esset totius urbis cloacarum, una a se absque ullo
 alio admisto veneno bibentibus interitum afferre
 posset. Perinde tamen ac si e nive jam dissoluta
 purus ac dulcis potus esset, suavissime unusquis-
 que nostrum marcorem illum ori admovebat, gra-
 veolensque illud poculum melle plenum animo
 æstimabat.

58. Interim decretum rursus a tyranno profertur
 in hanc sententiam: « Quisquis ex captis pecuniis
 repositas haberet, in medium procedens salutem
 illis redimeret. Qui vero nullum vitæ suæ redem-
 ptionis pretium habere deprehensus esset, hic caeso
 capite e viventium albo excideret. » Id vero im-
 perabat, cum audisset a Barbaris se, cum primum
 in urbem ingruerent, nemini peperciisse, nisi illis
 dumtaxat qui ipsi habere 568 se pecunias abs-
 conditas, nulli obnoxias indagari, affirmasset.
 Quotquot igitur inter captivos eorum quæ abscon-

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁷ ἐν om. A. ⁸⁸ ἢ] ὡς ἡ A, omisso mox φθορὰ. ⁸⁹ κατένευον? quod est, p. 579 ima. ⁹⁰ ἀφῆδρων?
⁹¹ διαφυγεῖν A.

disset certo sibi conscii erant, ipsi se statim pro-
dentes dare urgebant, ut qui remi vitæ pignus
sibi noverant: qui vero nihil tale apud se exstare
sciebant, sed inani solummodo spe pasciscendo
verba dederant, inlubie mortem expectabant illis,
quibus hæc deessent, decretam. Quare super hoc
Barlarorum quidam destinantur, ut, qui sua præ-
bere vellent, eos in proprias ædes reducerent; et
si hæc tanti essent quæ avarum oculum merito
exsatiare possent, salute donatos inter viros
rursus collocarent; quod si villia quædam et pu-
silla, ac quæ minus placitura militenti existerent,
eos gladii mucrone conficerent. Non leve hinc
rursus periculum captivos circumstare, cum inter
eos multi essent quibus nulla ejusmodi materia
pretiosa suppeteret suique illecebra capiens. Pro-
tracta hæc per totos decem dies noctesque, cum
pecuniarum multitudo continue ex urbe exporta-
retur, et alia necessaria materia, ipsa sericis in-
dumentis emicans, vel quæ lino confecta cum
textura aranearum contenderet, ut horum cumuli
montes ac colles exæquarent; cum alia aliis su-
peraggesta subjectum locum constiparent. *Æρεν*
enim aut ferreæ suppellectilis aut ex lana contex-
tarum vestium nulla eis erat ratio, quod horum
censu **569** gravaria superfluum ducerent. Falsi quis
imprudens tale quid attulisset, in mare jaciebant,
hoc quoque eos multantes qui periculum evasis-
sent, ut et ipsi multijugam diversamque rerum
jacturam sentientes vastitatis et inani tantisper
participes fierent.

59. Cum reliqua captivorum multitudo captus
quoque fuerat quidam imperatoris eunuchus, unus
ex primatibus, cui Rhodophylo nomen erat. Is
paulo ante periculum in Occidentem missus, cum
necessariis quibusdam ex causis in urbem venisset,
pari nobis eventu inclusus, malorum quæ dicta
sunt ipse quoque consors efficitur. Nempe vim ma-
gnam auri portabat, quam in sumptus et stipendia
exercitus Siculi, continue cum Africanis barbaris
manus conserentis eamque ob rem multa ope egen-
tis, se deferre aiebat. Ille itaque nocte quæ ante-
cessit discrimen cuius nos omnes periculum fecimus,
clam aurum illud atque ex servis suis nonnullos,
nescio quomodo, urbe extulerat atque ad Strymo-
nis ducem miserat, datis litteris hoc tenore, ut ad
belli usque exitum pecuniam creditam tuto serva-
ret. Captus igitur Rhodophylus et ad tyrannum
adductus illi coram sistitur. Ille aspectu mutato,
majorique quam habebat antea ex indole firmitate
ac vehementia illi congressus, interrogabat: *Ubi-*
nam, inquit, imperatoris aurum, duo scilicet talenta
quæ in Siciliam avehere jussus es? At Rhodophylus:
Hoc ipsum, in **570** *quo et versor, urbis scilicet ex-*
cidium veritus, quodque ego ipse, cum præsens essem,
tanto vertente periculo haud secedere poteram, nec
quæ mearum partium essent conferre, omnium in me

Α τῶν ἐλαχίστων ὑπῆρχον ἔχοντες εἰδήσιν ἀκριβῆ περὶ
ὧν ἦσαν πρόκεκρυφότες, εὐθὺς ἐκδήλους αὐτοὺς
καθίστων ⁵¹ καταπείγοντες τὴν δόσιν ὡς τῆς ζωῆς
παραίτηαν· ὅσοι δὲ μὴδὲν τοιοῦτον ἔχειν παρ' αὐ-
τοῖς ἐπεγίνωσκον, ἀλλ' ἐπὶ ματαλαίαι μόνον ἐλπίζι-
τὰς συνθήκας· ἐπλάσαντο, τὴν σφαγὴν ἐξεδέχοντο
ἀναμφιβόλως τοῖς ἐνδεῶς ἔχουσι κακρυμένην ⁵². Τά-
τονται δὲ οὖν ἐπὶ τούτῳ τῶν βαρβάρων τινες, ὥστε
τοὺς βουλομένους παρέχειν τὰ αὐτῶν ἐν ταῖς ἰδίαις
ἀποφέρειν οἰκίαις, καὶ εἰ μὲν ἔβια εἴη πλεονεκτικὴν
ὀφθαλμὸν κορέσαι, σωτηρίας τε ἀξιοῦσθαι τούτους
καὶ αὐτοῖς τοῖς δεσμοῖς ἐναριθμεῖσθαι, εἰ δ' εὐτελεῖ-
ται καὶ βραχία καὶ οἷς οὐκ ἂν κρύνοιεν εὐδοκούντα
τὸν ἀποστελλαντα, τῆς μαχαίρας γενέσθαι. Οὐκ ὀλί-
γος ἦν ἐκ τούτου πάλιν τοῖς ⁵³ χειρωθεῖσιν ὁ κίνδυ-
B νος, πολλῶν διακρινόμενων ἐκ τῶν ἐχόντων ὕλην
τινὰ περισπούδαστον. Ἐτελεῖτο δὲ ταῦτα ἐφ' ὅλοις
νυχθημέροις δέκα, τῆς πληθύος ἀεὶ τῶν χρημάτων
ἐκφορομένης ἀπὸ τῆς πόλεως· τῆς τε λοιπῆς ἀναγ-
καίας ὕλης, ὅση διὰ σφρικτῆς ἐσθῆτος εὐκρεπῆς ἦν
καὶ ὅση διὰ λίνου τοῖς ἀραχναίοις ⁵⁴ ἥριζεν ὑφάσμα-
σιν, ὡς ὅρη καὶ βουνούς ἐκτελεῖσθαι τὰς τούτων σω-
ρείας, ἄλλων ἐπ' ἄλλοις ἐπιτιθεμένων καὶ τὸν ὑποκεί-
μενον τόπον πληρούντων. Καλῶν γὰρ καὶ σιθηρέων
σκευῶν ἢ τῶν ἐξ ἐρίων ἐσθημάτων οὐ μνηστῆ οὐδ'
ὄλως ἐφρόντισαν, περιττὸν ἡγούμενοι τὴν κτήσιν
αὐτῶν. Εἴ που δὲ τι τοιοῦτον ἀγαγὼν ἔλαθ' τις, τῷ
τῆς θαλάσσης δεδωκάσιν ὑδατι, κἀν τούτῳ τοὺς δια-
δράντας τὴν κίνδυνον ἀμυνόμενοι, ἵνα καὶ αὐτοὶ τι
μετέχωσι τοῦ κακοῦ, πολυσχιδῆ καὶ διάφορον τὴν
C τῶν ἐνυπαρχόντων ζημίαν ἐπισθανόμενοι.

νό'. Ἦν δὲ τις μετὰ τοῦ λοιποῦ πλῆθους τῶν αἰχμ-
αλύτων συλληφθεὶς εὐνούχος τοῦ βασιλέως· καὶ τῶν
ἐξόχων εἰς, 'Ροδοφύλης αὐτῷ καλούμενος, ὃς ἔτυχε
πρὸ μικροῦ τοῦ κινδύνου τὴν ἐπὶ Δύσιν σταλεῖς, καὶ
τινων χρειῶν ἐνεκεν πρὸς τῇ πόλει γενόμενος, μεθ'
ἡμῶν συγκλεισθῆναι καὶ τῶν βῆθέντων ἀνιάρων με-
τασχεῖν· ὃς καὶ ἐκόμιζε μεθ' αὐτοῦ πλῆθος χρυσίου,
ὅπερ ἔλεγεν ἀπάγειν ἐπικουρίας τινὸς χάριν τοῦ κατὰ
Σικελίαν στρατοῦ, συμπλεκόμενου τοῖς κατὰ τὴν
'Αφρικὴν βαρβάρους ἀεὶ καὶ πολλῆς δεομένου τῆς ἐν
τοῖς πράγμασι συνεργίας. Οὗτος οὖν κατὰ τὴν νύκτα
μεθ' ἡν τοῦ κινδύνου τὴν πείραν ἄπαντες ἐδεξάμεθα,
ἔλαθεν, οὐκ οἷδ' ὅπως, ἐξενεγκεῖν τῆς πόλεως τὸ χρυ-
σίον ἐκείνο [P. 366] μετὰ καὶ τινων τῶν ὑπηρετου-
D μένων αὐτῷ, καὶ πρὸς τὸν στρατηγὸν Στρυμόνος
ἐξαποστελεῖται, χαράξας ἐπιστολὴν περιέχουσαν ἀσφα-
λῶς φυλάττειν τοῦτο μέχρι τῆς ἐκβάσεως τοῦ πωλέ-
μου. Χειρωθεὶς οὖν οὗτος ἤχθη κατὰ τὸ πρόσωπον
τοῦ τυράννου. Ὁ δὲ τὴν μορφήν ἀλλοιώσας, ἐμδρι-
θέστερόν τε μᾶλλον ἢ πρότερον εἶχε πρὸς αὐτὸν χρη-
σάμενος, ἀνθρώπα. Ποῦ δὲ, φησὶ, τὸ τοῦ βασιλέως
χρυσίον, τὰ δύο τάλαντα ἅπερ ἐπὶ Σικελίαν ἄγειν
ἐτάχθης; Ὁ δὲ, Τοῦτο δὲ, φησὶ, εἰς ὅπερ κατεῖ-
λημμαι, δεδιώς, τὴν κολιορκίαν λίγω τῆς πό-
λεως, ἐπεὶ περ αὐτὸς ἐγὼ δεῦρο τυχῶν ἀδυνατεῖς
εἶχον τοσούτου κινδύνου παρόντος ἐποχωρεῖν

VARIE LECTIONES.

⁵¹ καθιστώντες AP. ⁵² κεκρυμένην A. ⁵³ πάλιν ἐν τοῖς P. ⁵⁴ λινού τοῖς ἀραχναίοις AP.

καὶ μὴ τὰ παρ' αὐτοῦ δεικνύναι, πάντων εἰς ἡμῶν βλέπόντων ὡς ἂν τι χρηστὸν αὐτοῖς καὶ τῷ καιρῷ τούτῳ χρησίμον δυνάμενον παρυσχεῖν, τούτου δὴ χάριν τὸ μὲν χρυσίον ἐκείρου τῆς πόλεως ὑπεξήγαγον (οὐ γὰρ ἡδυνάμην ἀκριβῶς περὶ ἀδελῶν στοχάσασθαι⁵⁶), ἐγὼ δὲ σοι παραστήκα τήμερον δορυφόρος, πολλῶν ἄλλων χρημάτων παραίτιος, εἰς τὴν δὲ με καὶ ἀδελφὴ συντηρήσεις. Ἀχθεσθεὶς οὖν ἐπὶ τούτοις ὁ ἀλαζὼν ἐκείνος, καὶ τὸν θυμὸν ὁποῖος⁵⁷ αὐτὸν εἶχε διὰ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῆς φωνῆς ἐκδηλον καταστήσας⁵⁸, βύθιον ἐξεβόησεν. Ἐπειδὴ περ, φησὶν, οὐκ ἔμαθεν ἐκ τῶν προκειμένων ἀδιάδραστον εἶναι τὴν τοῦ θανάτου ψῆφον τοῖς μὴ τὰ οἰκία χρήματα λύτρον παρεχομένοις· ὁ τῆς γυναικωτικίδος οὗτος, ἀλλ' ὥσπερ ἐπὶ σκηνῆς ἐπίδειξιν ποιεῖται, τὸ πλάσμα τοῦ ψεύδους μέγα καὶ θαυμαστὸν ὄλον κατὰ τῆς θαυτοῦ προβαλλόμενος σωτηρίας, ῥάβδοις τυπτόσθω τὰ τε ἰσχυρά καὶ τὰ κατὰ τὸν ῥῶτον μέρος, ὡς ἂν⁵⁹ ὅρτι γνῶ πρώτον τί τι παρίσταται καὶ περὶ τί τινος διαλέγεται, καὶ μὴ χρημάτων ἄλλοις ἀμφισθεῖων τὸν περὶ ψυχῆς αὐτοῦ περιποιῇται κίνδυνον. Οἱ λειτουργοὶ οὖν τῶν ἀδίκων φόνων, ὡς μόνον εἶδον αὐτὸν μεθ' ὑποσυρμού φωνῆς καὶ μανίας τὴν τοιαύτην ψῆφον κατὰ τοῦ ἐσώτου ἐξενεγκάμενον, θάττον λόγου παντὸς τῇ γῇ τοῦτον προσέβρασαν, καὶ τοσαύταις βάλλουσι πληγαῖς, ὡς μὴ ἐπὶ πολὺ ἀντισχεῖν τοῦ ἀθλίου τὸ σῶμα, ἀλλ' εἰς πολλὰ διαιρεθὲν, καὶ τοῖς ὀχετοῖς τῶν αἱμάτων τὸν ὑποκείμενον τόπον πληρῶσαν, οὕτως τὴν ψυχὴν ἐπαφειναι, καρτερεῖν ταῖς δριμύσιν ἐκείναις ἀλγηδόσιν οὐκ ἐξισχύσαν⁶⁰. Ὡς οὖν ἀπέληξε καὶ δῆλος ἦν τοῖς ὡμοῖς ἐκείνοις δορυφόροις, μηκέτι τὰς πληγὰς ἀφιεῖσι καὶ μετὰ θάνατον, μόλις ποτὲ τῆς κατεχούσης αὐτὸν ὀργῆς περιάρας ὁ δυσέντευκτος θῆρ, Ἔστω, φησὶ, ὡς αἶσαν· ἀλυσταλὲς γάρ, ὡς δοικον, καὶ εὐρεθὲν⁶¹.

Ξ. Τοῖς δὲ τῶν νηῶν ἀρχηγοῖς προσέταται σκευάζεσθαι πρὸς τὸν ἀπόπλουν, τὴν νεάζουσαν κούραν⁶² [P. 367] τοῦ πλήθους ἀβρένων τε καὶ θηλειῶν πρώτων ταῖς ναυσὶν εἰσενεγκόντας, μὴ κατὰ συγγένειαν, ἀλλὰ διακεκριμένως, ἵν' ἔχωσι κἀν τούτῳ τιμωρίαν οὐ τὴν τυχοῦσαν, τὴν φυσικὴν ἐξ ἀλλήλων διαίρεσιν, εἰθ' οὕτω τὰ χρήματα, καὶ ὅσα ἄλλα τῶν συνελεγμένων φανεῖν χρήσιμα, συμφορήσαντας⁶³ αὐτάρκη ταῖς ναυσὶ τῶν ἀγωγίμων ἐμποιεῖσαι τὸν φόρτον. Ἦγετο οὖν τὸ νεάζον πρόσωπον ἅπαν, τοῦτο μόνον κατηγορίαν ἔχον, τὸ ἀνθηρὸν τῆς ηλικίας ἢ τῶν προσώπων τὴν ὠραϊνότητα. Κἀν γὰρ ἡ σύγχυσις τῶν λυπηρῶν ἅπαντας πρὸς τὸ σκυθρωπὸν ἤγεν, ἀλλ' ὁ φυσικὸς χαρακτήρ ἐδήλου ταῖς ὕψει τὴν εὐγένειαν· καὶ πρόφασις ἦν τοῖς πολλοῖς τὸ κάλλος, ἐν τοῖς δεινοῖς αὐτοῖς προδιδόμενον. Ἀλλὰ ποῖον τούτων πρώτον ἐξείπω⁶⁴; ποῖον δὲ κατ' ἀξίαν ἐλαυνότερον κρίνω; ὅποτε συμμιγῆς τις⁶⁵ καὶ σφοδρὸς ἀνήγαρτο θρήνος διχοτομουμένης τῆς φύσεως, ἀλλήλους τοὺς ἀγχιστεῖς

A conversis oculis, ut qui eis aliquid conducibile ac tempori opportunum præstare forsitan possem, ob eam utique causam aurum illud secreto urbe exportavi. Non enim de obscuris ac dubiis certi aliquid licebat conjectari. Porro ego tibi hodie captivus asto, multarum aliarum pecuniarum tibi auctor futurus, si unum me vivum atque a noxa liberum servaveris. Hisce superbus ille commotus et ægre ferens, omnemque ipsum obsidentem oculis voceque furorem prodens, imis ex præcordiis intonuit: Quandoquidem, inquit, haud ex præsentibus didici mors sententiam evitari non posse ab his qui suas pecunias pro redemptione sua non præbuerint, hic qui ex gynaecio est, sed velut in scena sese ipse ostentat, mendacii larvam velut prope rem magnam ac admirandam adversus suam proferens salutem, coxas et scapulas fustibus contundatur, ut nunc tandem agnoscat cui astet et de quibus loquatur, et ne de alienis pecuniis ambigens vitæ sibi periculum arceat. Ministri igitur iniquarum cædium, ut solum ipsum viderunt longo vocis tractu effusa insania adversus eorum stantem tulisse sententiam, omni verbo oculus hominem humi allidunt, totque maciant verberibus ut miseri corpus non diu restiterit, sed in multa concisum, subjectoque solo sanguinum rivis impleto, tantis scilicet doloribus impar ac cruciatibus, animam efflaverit. Jam ergo illo defatigato ac fatisciente, cum nec cruentos tortores res lateret, ipso jam extincto et a morte cedere desinebant; cum vix tandem inexorabilis bellus iram remittens: Esto hic quoque, inquit, cum auro illo in perditionem: nam, ut videtur, si etiam fuisset repertum, in rem nostram nihil conduxisset.

μετὰ τοῦ χρυσίου ἐκείρου καὶ οὗτος εἰς ἀνδρὶ διεδείκνυτο.

60. Tum navarchis convasare imperat, ut se recessui præparent omnemque multitudinis masculorum pariter ac seminarum juniorem pubem primum in naves inferant, nulla consanguinitatis ratione, sed separatim, ut hinc quoque, propinquorum ab invicem invita natura divortio, non levis eis poena accresceret; deinde ut pecunias, et quæcunque alia in his quæ collegerant utilia fore viderentur, comportantes, vecturæ onus sufficiens navibus imponerent. Ducebatur itaque juvenum universa pubes, hoc solum onerata crimine, quod florenti ætate esset aut quod eleganti ac venusta facie. Licet enim malorum confusio mæsto omnes vultu afficeret, naturalis tamen character elucens in eo ingenuitatem monstrabat, ac decoris micans ipse radius non paucis ut malis 572 dederentur causa fuit. Quodnam vero horum primum referam? quodnam autem digne justaque ratione miserabilius statuam? cum immiscuo ingentique ejulata exorto,

VARIÆ LECTIONES.

⁵⁶ στοχάζεσθαι A. ⁵⁷ ὁποῖον P. ⁵⁸ παραστήσας A. ⁵⁹ ἀν om. P. ⁶⁰ ἐξισχύσαν P. ⁶¹ κήραν A. ⁶² συμφορήσαντες P. ⁶³ ἔμφασις P. ⁶⁴ εἶπω P. ⁶⁵ τις om. P.

natura partibus scissa, alius alium consanguineorum affiniumque arcesseret ac separationem indignissime ferret. Vidisses enim ejus rei dolore viros confusos, mulieres, florenti ætate, omnes simul pueros dire ululantes ac sese discerpentes, nec tantorum malorum immanitate offusam mæstitiam retinere valentes, sed gemitibus ac ejulatu internam animi affectionem prodentes, ut qui nimirum ejus tantæ cladis ardoribus ac flammis toti exustularentur. Cum sic enim violenter a se invicem fuissent divisi, promiscue ac confuse navigiis impositi sunt, quæ admodum patentia plurimis avendendis sufficere poterant, non digesto ordine, nec (ut quis dicat) tanto loci spatio assignato quantum pro corporis mole sufficeret, ut sic congesti atque contrusi srum quique situm sedemque obtinerent: sed quomodo quisque semel injectus fuerat, ita constipabatur iisque arctabantur loci angustis, ut spatium, ut reclinatus brevem saltem corpori

61. Omnes porro naves hoc modo onustæ erant. Nam cum essent quatuor et quinquaginta, ut supra dictum est, adhuc tamen hominum copia redndabat, quæ nec ipsa visa indigna quam ad sua inque Syriam hostes transferrent. Quare Barbari urbis navigiis collectis, quibus nostri mercatores quandoque utebantur ad convehendum triticum quasque etiam 573 in portus fretum demerseramus, extractis machina quadam navibus, quod illi per annulos quosdam in retinaculis ibidem defixos inque rem præstandam atque inventum summe conducunt perferre, artificio quodam per funes circumvolutos appensosque quidquid subjectum erat attrahentes. Hac ratione, et navibus aliis abunde ditati, omnes immiserunt, ita ut eorum qui in hoc destinati erant nullus dimitteretur. Inter quos omnes haud scio an vel unus ex masculis exsisterit qui pilorum lanugine exasperaretur, vel ex feminis quæ pubes esset, cum omnes utriusque sexus essent juvencula ac calenti ætate, et inter eos potissimum recens nati infantuli; quorum si quis unumquemque reputasset, indoluisse animo, ut eorum

62. Verum adversum nos, qui diversis ex causis ferrum evasissemus, a tyranno rursus aliud promulgatur decretum, ut scilicet, qui ex nostris essent, iique præcipue qui navigationis incommoda sufferre posse visi essent, inter duces divisi, in unamquamque barbaricarum navium quini intromitterentur, inque eis servarentur, ea scilicet ratione ut dictæ jam commutationis causa Tarsum mitterentur: reliqui vero, velut inhabiles et nulli usui, si abducerentur, quinimo oneri minime proficuo futuri, visum est ut urbi dimitterentur. Sed ne id quidem ulla leniæ 574 animi humanitate edixit, nec Deo aliquid exhibiturus, uti barbaros facere nonnulli stulte contendunt, verum id quoque artificio peræque singulari improboque commento, ne quid non in suas rationes ac lucra constituisse videretur.

A ἀνακαλούμενους καὶ τὸν χωριστὸν δυσχεραίνοντα. Καὶ γὰρ ἦν ἰδεῖν τοὺς τῷ πάθει συγκεχυμένους, ἀνδράς, γυναῖκας, ἀκμάζοντας παῖδας, ὁμοῦ πάντας δεῖν ἀλαλάζοντας καὶ ἑαυτοὺς διετρήγγυνοντας, καὶ μηχανεῖ κατέχειν τὴν ἀθυμίαν τῶν τοσούτων ὀχληρῶν ἐξισχύοντας, ἀλλὰ δηλοῦντας ταῖς ὀλμωγαῖς τὴν ἐνδὸν τῆς καρδίας διάθεσιν, ὡς ἅπαντα καταπίμπραται τῶν πειρασμῶν ταῖς φλογώσεσιν. Ὡς γὰρ βιαιῶς οὕτως ἐξ ἀλλήλων διαιρεθέντες φύρδην ταῖς ὀλκάσιν εἰσὶν ἐχθροὶ, εὐρείαις τε οὐσαῖς καὶ ἱκαναῖς πολλοῖς πληθεσὶν ἐξαρκεῖν, οὐ κατὰ στοιχά, οὐδ' ὡς ἂν τις εἴποι, ἐν αὐτάρκει τόπῳ καθ' ὁμαρτικὸν ὄγκου τῶν εἰσελθόντων ἕκαστος τὴν καθέδραν ἐλάμβανεν, ἀλλ' ὡς ἐτυχεν ἀπαξ κατενεχθεὶς, τοῦτο μόνον ἀπεσκέχθηρωτο, μὴ θυγηθεὶς ἐν ὁλαῖς ταῖς ἐφεξῆς ἡμέραις ὥς μίαν παλαιστοῦς τόπον ἐφευρεῖν, ἐν ἀνακλιθεὶς ἀναπαυσὶν ὅψιν καὶ βραχεῖαν τῷ σώματι.

B reliquis omnibus diebus ne minimi quidem palmi requiem afferret, occupare cuiquam licuerit.

ΞΑ'. Πᾶσαι δὲ αἱ νῆες τῷ τρόπῳ τούτῳ πεπλήρωντο, τέτταρες [γὰρ] οὖσαι, καθὼς ἐφημεν, καὶ πενήτηκοντα. Ἔτι δὲ πλῆθος ἦν περιτεσσόν, ἄξιον καὶ αὐτοῖς κρινόμενον τῆς ἀποδημίας. Οἱ οὖν βάρβαροι συναγαγόντες τὰς νῆας τῆς πόλεως, [P. 368] αἱ ἐχρῶντο ποτε πρὸς τὸν αἶον ἐπιχομίζεον οἱ καθ' ἑμᾶς ἔμποροι, ἔτι δὲ καὶ αἱ ἡμεν βυβίσαντες κατὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ λιμένος σοφίσματι τινὶ ἀνελκύσαντες, ἔπειτα ἐνήργησαν διὰ τινων στροφίγγων τοῖς ἐκείσε προβόλοις ἐπιτετηθευμένων καὶ τὴν ἐπίνουσαν ἐργῶδη δεῖκνύντων, ἐλίσσομένων τινὶ τεχνίσματι καὶ διὰ τῶν ἀπηρωρημένων κάλων ἀνελκυσάντων τὸ ὑπεκείμενον, οὕτως οὖν καὶ ἄλλων νηῶν πληθύν εὐπορήσαντες εἰσεκόμισαν ἅπαντας, ὡς μηδεὶνα πώποτε τῶν εἰς τοῦτο τεταγμένων παραλειφθῆναι. Ἐξ ὧν ἑκάστων οὐκ οἶδα εἰ ποῦ τις τῶν ἀρρένων τὸν βουλον ἐτερίχωντο ἢ καὶ μίαν τὴν γυναῖκα ἤσασκεν. Πάντες δὲ καὶ πᾶσαι νέαι ἦγον τὴν ἡλικίαν, καὶ τούτων μάλιστα τὰ ἀρτιγενῆ βρέφη. Οὐδ' ἂν τις καθ' ἑαυτοῦ λογίζομενος κατεκλᾶτο, μὴ σθένων ὁρᾶν τὰ καθ' ἑκαστον αὐτῶν ἀτυχήματα.

C cuiusque infortunia oculis usurparet, ferre non valens.

ΞΒ'. Καθ' ἡμῶν δὲ τῶν κατὰ διαφόρους αἰτίας ἐφυγόντων τὸ ξίφος ἐκηρύχθη τοιαύτη παρὰ τοῦ τυράννου καὶ αὐθις ἀπόφασις, ὥστε τοὺς μὲν ἐξ ἡμῶν, καὶ μάλιστα ὅσους ἔδοξε τὰ τοῦ πλοῦς ἐγκαρτερεῖν δυναμένους ἐπίπλοια, μετ' αὐτῶν ἐκείνων τῶν στρατηγῶν διαιρεθέντων εἰσελθεῖν ἀνὰ πέντε ἐφ' ἑκάστης τῶν βαρβαρικῶν νηῶν, τηρεῖσθαι τε χάριν τοῦ πρὸς τὴν Τάρσον διαπεμφθῆναι λόγῳ τῆς εἰρημνίας καταλλαγῆς τοὺς λοιποὺς δὲ, ὡς μηδεὶν εἰ χρηστὸν αὐτοῖς δυναμένους πορίζειν, εἰ γε τῆς ἀποδημίας μετὰσχισι, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ ἀνωφελῆ φέρειν αὐτοὺς ἐπισύρεσθαι, ἔδοξεν ἐπαρτεῖναι τῇ πόλει, οὐδὲ τοῦτο φειδοῦς τινος ἔνεκεν, οὐδ' ὅτι τῷ θεῷ παρτίχῃ, καθὼς τινες τοὺς βαρβάρους πρᾶττειν ἀλόγως φιλονεικοῦσιν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο μετὰ τινος μεθόδου καὶ μοχθηρῆς ἐπινόας, ἐν μὴδελι φανερῇ τῶν πε-

VARIÆ LECTIONES.

οὐδὲν ἴ. * κατὰσχισι AP. * τούτου A.

πραγμάτων ἀσυντελής, ὃ μὴ κέρδος ταυτῷ συμπο-
 ρισοίτο ¹⁰. Ἀκριδῶς γάρ εἰδὼς ὡς μετὰ μικρὸν
 ἔσεσθαι μέλλει τῶν αἰχμαλώτων ἡ διὰ τῆς καταλλα-
 γῆς ἀπολύτρωσις, ἐσφίσατο μηδὲ τούτους εἰκῇ καὶ
 ὡς ἔτυχεν ἐλευθερίας τυχεῖν. Καὶ σκόπει τὸ πανούρ-
 γον τοῦ δράματος; Ἐρχομένοις γάρ τισι μετὰ τὴν
 πόλιν ἀλῶναι, τοῖς ὀπωδηποτοῦν διαδράττει, καὶ
 τοὺς ἰδίους αἰχμαλώτους ὠνούμενους, συνείπετο μετ'
 αὐτῶν καὶ τις ἀνὴρ καλούμενος Συμεὼν, φρονήσει
 βεθηκῶς καὶ διὰ πείρας ὧν πολλῶν πραγμάτων, ὃς
 ἦν πρὸς τοῦ βασιλείου σταλὲς δι' αἰτίαν τινὰ χρειώδη
 πρὸ μικροῦ τῇ πόλει, περὶ ἧς νῦν οὐκ ἀναγκαῖον εἰ-
 παῖν. Τούτοις οὖν καθ' ἐκάστην μέχρι τῶν ἡμερῶν
 τοῦ ἀπόπλου συγχῶς ἐρχομένοις ἀνεκοινῶνσας τὴν
 κατὰ τῶν εἰρημάτων βουλὴν ὁ δαΐδης οὗτος λέγειν,
 εἰπὼν πρὸς αὐτοὺς, [P. 369] ὡς Ἐγὼ ἀπεχθῶς,
 ψηφί, φερόμενος ἐξ ἀρχῆς καθ' ὑμῶν οὐκ ἔκρινον
 ζῶσαι τῶν ἀλόντων οὐδένα· εἰς γὰρ ἐκ Θεοῦ μισ-
 θὸς πλεμίοις ἀνδράσιν ἐν καιρῷ ῥίτης τὸν
 θάνατον συγχωρεῖν, ὃν αὐτοὶ μᾶλλον ἐτέκταινον
 καθ' ἡμῶν; ἀλλ' ἐπειδὴ χρεῖα τις ἐπείγει, καθ'
 ἣν ἔστιν ἐπάναγκες ζωοθῆναι τούτους, εἴπερ
 αἰσίου τύχοι τοῦ πέρατος, περὶ τούτου καθ' αὐ-
 τοὺς ὑμῖς σκέψασθε. Ἐπειγομαι γάρ ἤδη τοῦ
 καιροῦ με καλοῦντος πρὸς τὴν ἰδίαν ἀποπλεῖν
 περὶδρα. Δύνασθε οὖν ἀντιποιθῆναι τούτων ὄν-
 των διακοσίων τὸν ἀριθμὸν εἰς ἑγγράφου ἐγγύης,
 ὡς λαβεῖν ἡμᾶς ἀντὶ αὐτῶν ἐν τῷ καιρῷ τῆς κατ-
 αλλυγῆς ἰσχυροὺς Ἀγαρηνοὺς, πείσαι τε τὸν
 κρατοῦντα τῶν Ῥωμαίων τὰ σκήπτρα μηδεμίαν
 περὶ τούτου ἀμφιβολίαν ἔχειν, ἀλλὰ συνύκταται
 ὑφ' ὑμῶν πεπραγμένοις; ἡ δεδίτεσθε μὲν τὴν
 ἐγγύην ὡς μὴ ἐν ὑμῖν κειμένην, ἀλλὰ ὃν εἰ
 παραδεχθήσεται ὑπ' ἐκείνου ἡ μὴ, ἐν οὐδενὶ δὲ
 εἶθετε τοσοῦτον κακὸν, μικρὺς προθυμίας μέγαν
 προξενούντες τοῖς ὁμοφύλοις τῶν δαδρον; Εἴ-
 πετε οὖν ὑποτέρῳ τούτων στοιχεῖτε, ἢ ἐν τῇ
 τῇ ψῆφον δώμεν, ἢ τοῦ ζῶσαι ἢ τοῦ ἀπαλλά-
 ξαι αὐτούς. Ὁ οὖν ῥηθεὶς Συμεὼν, ἅτα δὴ τῶν ἀλ-
 λων προέχων, πρὸς αὐτὸν ἔφη· Ἐγὼ ταύτην τὴν
 ἐγγύην μόνος κατεγγυῶμαι, συζῶς εἰδὼς τὸ περὶ
 πάντα φιλόανθρωπον τοῦ καθ' ἡμᾶς αὐτοκράτορος,
 καὶ ὡς δίχα λόγου παγεὶς παρέξεται τούτων
 ἔνακεν, ἐξ ὧν ἔχει δεσμίων Ἀγαρηνῶν, τοσοῦ-
 τοὺς ὅσοι καὶ οὗτοι συγχάνουσιν ὄντες· οὐδ' καὶ
 αὐτὸς ἐγὼ τῇ Ταρσῷ διακομίσω, ἢ ἐκ' ἐμοὶ πά-
 λιν τὰ περὶ τῆς ἐγγύης λυθῇ, καὶ μηδὲν ἔχη
 κατ' ἐμοῦ προφέρειν, ἐπὶ τὴν ὀφειλὴν ἐκπλη-
 ρώσω. Μόνον τύχωσι καὶ οὗτοι τινος σωτηρίας,
 ἢνα συλλέξαντες παρ' ὧν δώσι τῶν ἀποικομένων τὰ
 σώματα, ἃ διὰ πόσης τῆς πόλεως κείμενα καὶ
 αὐτὸν τὸν ἀέρα πρὸς θῆνον ἐφέλκεται. Ταῦτα
 ἀκούσας ὁ κακοήθης ἐκείνος, ἐγγραφὸν τε κτίσας τὸν
 αὐτὸν Συμεὼν καὶ ἐνώμοτον παρασχέιν τὸν περὶ τῶν
 συνθηκῶν τούτων λόγον, ἀπολυθῆναι πάντας ἐκείνους

A Cum enim optime sciret non diu post captivos per
 commutationem fore redimendos, hoc quoque ex-
 cogitaverat, ne hi temere et quasi oblatam sponte
 libertatem consequerentur. Et considera callidum
 hominis consilium. Venientibus enim nonnullis
 post urbis excidium, qui ejus utrunque ruinam
 casumque evaserant, suosque captivos redimentibus,
 una cum eis advenerat vir cui Symeoni nomen
 erat, adulta prudentia et multarum rerum expe-
 rientia celebris. Ille paulo ante ab imperatore ne-
 gotii cujusdam necessarii causa missus fuerat, de
 quo nihil impræsentiarum dicere interest. His ita-
 que quotidie confertimque ad navium usque reces-
 sum venientibus, consilium suum adversus jam
 dictos immitis Leo hisce communicavit. Ego, in-
 quit, quo in vos odio a principio excitus eram, sta-
 tueram nemini captivorum vitæ indulgentiam facere.
 Quæ enim ex Deo merces est, hostibus favente victoria
 mortem condonare, qui ipsi eam in nos sedulo ma-
 chinarerentur? Cum tamen utilitas quædam urgeat,
 qua necesse sit ut sic vivi servantur, siquidem fortu-
 natum finem res sortiat, de hoc vobiscum ipsi de-
 liberate. Festino enim, poscente jam tempore, ad
 propria remeare. In 575 vane valeatis recipere,
 cum hi sint numero ducenti, fidei jussione scripto
 consignata, nos pro eis commutationis tempore toti-
 dem ex nostris (Agarenos scilicet) recepturos, su-
 avosque Romanorum sceptrā moderanti ut nullam
 ejus rei causa ambiguitatem afferat, sed his quæ pacta
 a vobis erunt assensum præbeat? an fidem dare for-
 midatis, quasi non in vestro sita arbitrio sit, ac velut
 incertum habeatis, sitne ille ratam habiturus necne?
 remque nihili grande adeo malum ducatis, tantum
 scilicet popularibus vestris, minori vestra in illos ala-
 critate ac pietate, procurantes interitum? Ergo dicite
 utrum probetis; quo unam in partem lata sententia,
 hosce vel vita susperatiles servemus vel victorum jure
 contrucidemus. Tunc dictus Symeon, ut qui aliis
 dignitate præstaret, ad eum inlit: Unus ego hæc
 in me sponsonem recipio, ut qui clementissimi im-
 peratoris in omnibus humanitatem explorete comper-
 tam habeam, fore nimirum ut citra omnem discepta-
 tionem jurgiumque tanto numero victos Agarenos
 contribuat, quanto sunt quos hic in spoliis habetis
 captivos; quos ego ipse Tarsum adducam, ut in me
 rursus fidei jussio dissolvatur, nihilque in me pro-
 ferre possit, postquam debitum exsolvero. Tantum hi
 salute aliqua potiantur, ut defunctorum cadavera
 colligentes sepulture tradant, ipsa tota urbe proje-
 cta ipsumque aerem diro rei conspectu ad luctum tra-
 heant. His nequissimus ille auditis, suosque Syme-
 one ut pacta illa scripto consignata jurejurando
 firmaret, 576 omnes illos qui ex nobis justum
 numerum excedebant dimitti mandavit.

63, 64. Cum hoc quoque in rem suam rite peregrisset ac sibi fraudem tuto statuisset, non minori aliam calliditate instruxit. Jubet enim omnem civitatem incendi, ut hoc quoque non vulgari sibi lucro cederet. Nec immerito: sciebat enim eos qui captivos redimebant id nunquam omnino permisos; ita nimirum ut illi ipsi flammis incendi mallerent, quam ut vel solo auditu ejusmodi aliquid acciperent. Nondum enim per mediam civitatem illata Barbaris flamma atque dispersa, sed cum adhuc ædes mari vicinas comburent, mox qui aderant cives pro civitate pretium numerare immobili inter se consilio statuunt. Hincque adeo rursus jussa ubique sparguntur, ignem ab ædibus submovendum esse, cum hæc quoque machina illi prospere cessisset. Qui enim cum laudato Symeone viri comitabantur, quod aliunde non suppetebat unde summam numerarent, duo auri talenta duros sponedere, quæ eunuchus fustibus maciatus Strymonem dimiserat; quibus etiam inde ubi recondita erant, per veloces cursores cito advectis atque Barbaris numeratis, per eum modum civitatem ab incendio illæsam servaverunt.

65. His quoque ad optatos fines perductis, cum nihil superaret quod viri insatiabilibus oculis auri extorquendi ratio non fuisset, nec 577 diutius illic ei morandum foret, sed de navigationis potius eventibus, per id tempus navigantes appelere solitis, anxie cogitandum, tunc scilicet, cum sol medium circiter cœli axem teneret, decimo excidii die, e portu enavigantes atque ad Romanam portum devecti reliquum diei ibi peregrimus. Erasmus nos quinque, quemadmodum capiti fueramus, in quadam Ægyptiacæ classis ductoris nave. Quem et pater meus per unum interpretum, quippe cum lingua nostra loqui nesciret, rogaverat ut missis stipulatoribus omnes nobis affinitate conjunctos atque propinquos, ubicunque dispersi essent, adduceret; quod et prope factum esset, nisi hic quoque in aliorum nostrorum multitudo obstidisset, eosque qui missi fuerant ad investigandum segiores reddidisset. Nam matrem meam et ex aliis fratribus unum, qui initio nobiscum capti non fuerant, nec non et fratris uxorem, cito, unde erant, ad nos deduxerunt: meam vero uxorem cum tribus infantibus, et ultimo loco post nos omnes natam sororem cum affinium turba reliqua nec invenire voluerunt, nec forte inventos, ut adducerent, in animum induxerunt: sed erant alius alibi communi vulgo convoluti, nostræque divisionis nimis onerati. Sustinebamur tamen, ut in malis iisque dire accepti, hoc quoque, quod eramus alii ab aliis disseci, etsi res nostræ genus omne angoris molestiæque excederent.

65. Ἐπειδὴ δὲ ἡ τὰ περὶ τούτου καλῶς εἶχεν αὐτῷ καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ ἦν τὸ πανούργημα ¹⁰, ἕτερον πάλιν οὐκ ἔλαττον τούτου τῇ δολιότητι τῶν φρενῶν ἐπαύσης. Πυρποληθῆναι γὰρ ἄπαντα τὴν πόλιν προέταττεν, ἐν ᾗ καὶ τούτο αὐτῷ οὐ τὸ τυχὸν παρεμπόρευμα· ἦδει γὰρ ὡς οἱ τοὺς αἰχμαλώτους ὠνούμενοι οὐδὲ τοῦτο πράττειν αὐτὸν ἐξ ἀνάγκης ἀνάσχοινο, αἰρούμενοι μᾶλλον αὐτοὺς ἐκείνους καταπρησθῆναι ἢ τοιοῦτόν τι κἂν ἀκοῇ παραδέξασθαι. Μήπω [P. 370] γὰρ τῶν βαρβάρων διὰ μέσου τῆς πόλεως τὴν φλόγα διασπειράντων, ἀλλ' ἐτι τὰς πηλοιαζούσας τῇ θαλάσῃ πυρπολοῦντων οἰκίας, μόνον ἐτι πρὸς τὸ καταβάλλειν τὰς ὑπὲρ τῆς πόλεως τιμὰς οἱ παρόντες πρὸς ἀλλήλους ἐκύρωσαν, καὶ πάλιν πρόσταγμα πανταχοῦ διεπέμπετο παύεσθαι τῆς οἰκίας συνεργίας· ¹² τὸ πῦρ, ὡς εἰς χρηστὸν αὐτῷ πέρας καὶ ταύτης προελθούσης τῆς ἐπινοίας. Οἱ γὰρ ἄνδρες ἐκείνοι σὺν τῷ ῥηθέντι Συμεῶν, μὴ ἔχοντες ἄλλοθεν ποθεῖν καταβάλλεσθαι τὴν περὶ τούτου ποσότητα, τὰ δύο ὑπέσχοντο τοῦ χρυσίου τάλαντα ἅπερ ἦν ὁ θανάων ἐκ τῶν ῥοπαλῶν εὐνοῦχος πρὸς τὸν Στρυμόνα ἐξαπείσσειας· & καὶ θάπτον ἀγαγόντες διὰ τινῶν ταχυδρόμων ὅθεν ἐκρύπτοντο, καὶ τοῖς βαρβάροις ἐναριθμήσαντες, οὕτως τὴν πόλιν τῇ πυρκαϊᾷ ἐσώσαντο.

65. Ἄλλ' ὅτε δὴ καὶ τοῦτο πέρα· εἰλήφει, καὶ οὐκ ἐνέλιπεν οὐδὲν ὃ τοῖς ἀχορέστοις ἐκείνοις ὑφ' ὀφθαλμοῖς ὑπὸ θεοῖς χρυσίου μὴ ἐγεγόνει, εἶδε δὲ μὴ ἐπὶ πολὺ καρτερεῖν τῷ τόπῳ, ἀλλὰ φροντίζειν καὶ τῶν κατὰ τὸν πλοῦν συμπτωμάτων μᾶλλον τῷ καιρῷ τούτῳ τοῖς πλωτῆρσιν ἐγγινομένων, τότε δὴ περὶ μεσημβρίαν ὄντος τοῦ ἡλίου τῇ δεκάτῃ τῆς ἀλώσεως, ἡμέρας τοῦ λιμένος ἐξωρμήσαμεν καὶ πρὸς τὴν ῥηθεῖσαν Ῥωμαίων πύλιν μετήχθημεν, τὸ λοιπὸν ἐκαίσε τέλειοντες ¹⁴ τῆς ἡμέρας. Ἡμεῖς οὖν ἡμεῖς οἱ πέντε, καθὼς ἐχειρώθημεν, εἰς τινα ναῦν τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ κατ' Ἀγρυπτον στόλου, οὗ καὶ προσδεθῆς ἦν ὁ ἐμὸς πατήρ διὰ τινος ἐρμηνείας; (οὐδὲ γὰρ ἦδει λαλεῖν καὶ ἡμεῖς) προστάξει τοῖς ὑπ' αὐτὸν δορυφόροις ἀγαγεῖν ὅθεν ἂν ἦσαν διασπαρέντες οἱ κατὰ συγγένειαν ἡμῖν πηλοιαζόντες. Ὁ δὲ καὶ παρὰ μικρὸν ἐτελείτο ἂν, εἰ μὴ κἂν τούτῳ παρεμποδῶν γέγονε τὸ πλῆθος τῶν ἡμετέρων κακῶν, καὶ πρὸς τὴν ἐρευναν ἀποκνήσαι τοὺς ἀπισταλμένους πεποίηκε. Τὴν γὰρ μητέρα τὴν Δέμην καὶ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν ἵνα, τῶν μὴ κατ' ἀρχὰς μεθ' ἡμῶν ληφθέντων, ἐτι δὲ καὶ τὴν τοῦ ἀδελφοῦ ¹⁶ γαμετὴν τὸ τέκος, ὅθεν ὑπῆρχον, πρὸς ἡμᾶς ἡγάγοντο· τὴν ὁμόζυγα δὲ τὴν Δέμην σὺν τριῶν νηπίοις καὶ τὴν ὑποδεσχυμένην κατὰ τὴν γέννησιν ἡμῶν ἀδελφὴν μετὰ καὶ ἄλλου πλῆθους τῶν προσηκόντων οὕτε ¹⁸ ἀνευρεῖν ἠθέλησαν, οὕτε δὲ ἀνευρόντες ἴσως ἀναγαγεῖν πρὸς ἡμᾶς ἠδουλήθησαν, ἀλλ' ἦσαν ἄλλος ἀλλαχῇ τῷ κοινῷ πλῆθει καὶ ταῖς νηφάσι τῆς ἐξ ἡμῶν βαλλόμενοι διαίρεσας. Ὅμως ἐκαρτεροῦμεν ὡς ἐν δεινοῖς καὶ τὴν ἐξ ἀλλήλων κατατομήν, εἰ καὶ ὅτι παντὸς ἀνιάρου πείραν τὰ κατ' ἡμᾶς ὑπερέβαλλεν.

VARIAE LECTIONES.

¹¹ δὲ] καὶ AP. ¹² πανούργημα P. ¹³ ἐνεργείας? ¹⁴ τέλειοντες AP. ¹⁵ τ' ἀδελφοῦ A. ¹⁶ οὐκ πρὸ οὕτε P.

ξς'. Ἡδὴ δὲ ¹⁷ τοῦ πλοῦς ἀρχεσθαι μέλλουσι στρί- **A**
 βλας τινὰς [P. 371] τοῖς ποσὶ πασὶν ἡμῖν ἐπιθέντες
 οἱ Βάρβαροι, οὕτως καθ' ἓνα ταῖς ναυσὶν ὥσπερ ἀψυ-
 γίν τινα διαστολίσαντες ὤλην, μὴ ἐνδιδόντες καὶ ἐλευ-
 θερον ἀναπνεῖν τὸν ἀέρα, ἀλλὰ καὶ τοῦτον τῇ συν-
 εχείᾳ τοῦ πινυμοῦ συναπείργοντες. Οὕτω γὰρ ἡμᾶς
 ἐν ἀλλήλοις ἐπισυνῆψαν ὥς ἐν ἀδιάσπαστον ὁρᾶσθαι
 σῶμα τὴν πλεθὺν ἄπασαν, μηδ' ὅλως διισταμένην ἢ
 ἀπερρήγμένην τῆς συνεχοῦς ἐκείνης πιλῆσεω. Ἀλλ'
 ἐπειδὴ κατὰ δύσιν ὁ ἥλιος ἦν καὶ πρὸς τὸν νυκτερι-
 νὸν γνόφον ἐληγε τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, ἐπινίκιον τι
 μέλος τοῖς τε κυμβάλοις καὶ τυμπάνοις ἀποκρουσάμε-
 νοι, καὶ τὸν ὑπὲρ κεφαλᾶς ¹⁸ ἀέρα ταῖς διὰ τῶν ξι-
 φῶν ριπίσσει περιεστράψαντες, οὕτως μετὰ βαθεῖαν
 ἐσπέραν ἀσπόμεν τινα καὶ τραχὺν ἀλαλαγμὸν ἐπ-
 ἀφέντες καὶ τὰς ἀγκύρας τῶν νηῶν ἀνασπᾶσαντες τῆς
 γῆς ἀπεδίδρασκον. Ἦν δὲ ἀκούειν ὅπως ἡσυχῇ μόνον
 τὸ πλῆθος κατεστεναζόμεν τῆς πετρίδος, καὶ τοῦ ¹⁹
 τινα πρὸς τὸν Θεὸν ἐν τῷ ἀφανεί τῆς ψυχῆς ἕκαστος
 ἡμῶν ἠφίει φωνήν, ὅσοις ἂν αὐτοὺς βούλοιο παιδεύ-
 τικοῖς πειρασμοῖς ὁμιλήσαντας καὶ πάλιν ἀποδοθῆναι
 τῇ θρησκείᾳ, καὶ μὴ εἰς τέλος ἐγκαταλειφθέν-
 τας ἀνέλπιστον εἶχειν τὴν ἐκ τῶν λυπούντων ἀπαλ-
 λαγὴν.

ξζ'. Ὡς δὲ τοῦ πλεῖν ἤδη πρὸς ὁρθρον ὁδοῦς τῆς
 νυκτὸς ἀπρηξάμεθα, εἶχε μὲν ἡμᾶς καὶ ἄλλων δυσχε-
 ρῶν ἀνάγκη πολλῶν, τοῦ λιμοῦ, τῆς δίψης, τῆς συν-
 εχείας ὁ ὑπὸ κωπιασμοῦ (καὶ γὰρ κατὰ μόνην τὴν ναὺν
 ἐνθα ἦμεν ἡμεῖς ὀκτακοσίων αἰχμαλώτων ψυχῶν
 ἀριθμὸς ἦν, οἷχα τῶν ἐν αὐτῇ Βαρβάρων, διακοσίων
 καὶ αὐτῶν ὄντων), πρὸς τοῦτοις δὲ καὶ τῶν κομιδῇ **C**
 νηπίων ἢ ἐλευνῇ βοῇ μηδαμῶς δυναμένων φέρειν
 τῶν μοχθηρῶν τὴν ἐπίτασιν. Ἀλλ' οὐδὲν ἢ ²⁰ θάνα-
 τον αὐτοῖς ἐπιστεῦδουσιν ἄωρον. Πλεῖον δὲ πάντων ἢ
 κατὰ τὴν ²¹ γαστέρα χρεῖα, ἥς οὐκ ἦν μηδεμίαν μέθ-
 οδον ἐφευρεῖν, τῆς φυσικῆς ἀνάγκης κατεπειγούσης
 πρὸς τὴν διέξοδον· τὴν γὰρ αἰδῶ τοῦ πράγματος
 πολλοὶ προτιμῶντες καὶ καρτερεῖν τὴν βίαν μὴ σθέν-
 οντες συγχῶς ἐκινδύνευσαν ²². Πλὴν τῆς ἡμέρας
 ἀρχομένης τὸν ἄγκωνα παραπλεύσαντες τοῦ ῥηθέν-
 τος ²³ Ἐκδόλου, ἀνήχθημεν περὶ δεξιὴν βαθεῖαν εἰς
 τινα τόπον Βολβὸν καλούμενον, ἐνθα τινὲς ἱππεῖς
 ἐφάνησαν ἀπὸ τῆς γῆς ἐρχόμενοι πρὸς ἡμᾶς. Οὗτοι
 δὲ ἦσαν οἱ καὶ πρῶτον ἐν τῇ πόλει παραγενόμενοι,
 ῥητάς τινας γυναικας δυνήσασθαι θέλοντες, ἃς τὸ **D**
 τάχος οἱ Βάρβαροι τῶν νηῶν ἐξενεγκόντες ἀπίδοντο,
 πολὺ χρυσίον ὑπὲρ ²⁴ αὐτῶν κομισάμενοι. Ἐκείθεν
 δὲ πάλιν ἀναχθέντες κατήραμεν περὶ τὰ τέλη τῆς
 νήσου τῆς καλουμένης Παλλήνης· καὶ τι μικρὸν
 ἐκείσε καθουχάσαντες, τοῦ πνεύματος ἐπιτηδείου
 ὑπάρχοντος καὶ αὐτῆς πρὸς ἐσπέραν ἐσπᾶσθαι τὸ
 ἱστίον, ἃ καὶ διαπρησθέντα τῇ σφοδρᾷ ῥύμῃ τοῦ
 πνεύματος ἤγον· ἡμᾶς φερομένους [P. 372] βιαίως,
 ἕως τῆς ἐφεξῆς ²⁵ κατ' ἀρχὰς ἡμέρας ἐδρέθημεν εἰς
 τινα τόπον ²⁶ Διαδρόμους παρὰ τῶν ναυτιλλομένων
 ὀνομαζόμενον, δύο μὲν ἔχοντα νήσους ἀμφιμήκεις ἐξ

578 66. Dum vero jam navigationem parant,
 tortis quibusdam ac cuneis nostrum omnium pedi-
 bus impositis, sic unum post alium velut inanimè
 quoddam pondus Barbari navibus constipant, nec
 vel libero aere respirare concedentes, sed hunc
 quoque continua suffocatione trudentes. Sic enim
 alios aliis astrinxerunt, ut omnis multitudo unum
 indivisum corpus videremur, nulla prorsus sepa-
 ratione disjunctum aut a continua illa constipa-
 tione abruptum. Quia vero solis jam occasu diei
 lux in noctis tenebras ac caliginem ibat, victoriæ
 melos quoddam cum cymbalis atque tympanis pul-
 santes, aeremque capitibus affusum ensium cir-
 cumductibus collustrantes, sic ad multam noctem
 incondito horrendoque ululatu producto atque an-
 coris navibus avulsis e terra profugerunt. Audisses
 multitudinem partim tacite solum patriam gemitu
 deplorare, partim nostrum quemlibet in cordis oc-
 culto missa ad Deum voce supplicare, ut quibus
 ipsi liberet, malis salubriter castigatos denuo patria
 redderet, neque in finem deserens nulla spe libe-
 rationis in illis versari in perpetuum sineret.

67. Ut jam autem diluculo discussaque nocte
 navigare cœpimus, tum alia nos quoque plura
 mala conficiebant, famis, sitis, ipsa compressio
 exque ea sugillatio (in una enim illa navi, in qua
 nos vehebamus, **579** ad octingenta captivorum
 capita censebantur, præter Barbaros, qui ipsi in ea
 ducenti erant), tum præterea infantulorum voces
 atque clamores, nulla ratione vim tantam malo-
 rum ferre valentior, ac quibus aliud nihil quam
 mors immatura iis celerabatur. Sed omnium
 maxime enecabat alvi resolutio, cui sane nullo
 remedio occurri poterat, naturali necessitate re-
 crementa foras expellente. Multi namque rei ipsa
 necessitate pudorem pluris facientes, nec vim tole-
 rare valentes, haud raro in discrimen adduceban-
 tur. Cæterum clara jam luce memorati Ecboli
 sinu præternavigato, et in serum vesperum decli-
 nante jam die, Bolbum quem vocant pervenimus;
 quo loco nonnulli equites ad nos accesserunt
 (erant hi qui et antea in urbem venerant) certas
 quasdam matronas redempturi; quas Barbari actu-
 tum navibus educatas, ingenti auri vi pro eis ac-
 cepta, dederunt. Inde vero rursus eduoti Palle-
 nes insulæ extremis hæsimus; dumque ibi paulu-
 lum immoramur, secundo vento flantie ad occiden-
 tem rursus vela impulsa sunt; quæ validissimo
 venti impetu inflata violentè nos deferrebant,
 donec sequentis diei initio locum a nautis Diadrom-
 us nuncupatum attigimus. Is habet duas insulas,
 utrinque longo limite extensas, **580** sibi adversas;
 inter quas veluti fluvius mare præterfluens insulas
 unius duntaxat stadii spatium dividit. Ubi huc venis-

VARIÆ LECTIONES.

¹⁷ ἐν om. A. ¹⁸ κεφαλῆς A. ¹⁹ που om. P. ²⁰ ἀλλ' οὐδὲν ἢ ἀλλὰ A. ²¹ τὴν om. P. ²² ἐκινδύνευσαν A.
²³ ἀπορηθέντος A. ²⁴ ὑπὲρ] ὑπ' P. ²⁵ ἕως ἐφεξῆς τῆς AP. ²⁶ τινας τόπων A.

semus, infortunatam in navem incidimus, frumento onustam, sicque repente ut ex subitaneo eventu, qui in ea vehebantur, nautæ nihil moliri potuerint, quo suæ consultum salutis esset. Quamquam enim videbantur ad insulam adjacentem navem detrussisse ac fugam capessivisse, nihili inde tamen commodi retulere; quam ocissime enim egressi Barbari comprehensos omnes, uno duntaxat excepto, contrucidant. Hinc denuo navigantes duos dies ac noctes Eubœæ magnæ insulæ oram legebamus; versusque mare magis boreale directis velis prope Andrum, non sine immani ventorum sibilo, pervenimus. Neque enim recta navigabamus neque certa ad loca, sed hac atque illac; pro eo ac navarchis videbatur, aliud alio obversimque iter mutabamus. Timebant enim ne quo loco Romana classis consisteret, adversumque incantos sinistrum aliquid molita damnum inferret. Proptereaque ad alias atque alias insulas perinde atque erroneos circumferebamur.

68. Dum hoc pacto vagamur, in Patmum insulam defleximus; in qua sex dies malorum omnium experimentis divexati mansimus. Cum enim locus esset inaquosus, sitis captivos vastabat. Non enim tantum aquæ nobis præbebatur quantum sat esset ad vitam sustentandam, sed quantum ad mortem, ipsam jam ingruentem, tantisper remorandam; quam bibens, nisi in ipsa gustatione compressis naribus, ne a principio graveolentiam persentisceret, nullo modo haurire poterat, cum ante etiam potionem unus ipse aspectus naturam offenderet ac molestius haberet. Porro cibus panis duntaxat crustum erat, idque putridum, vitam everrens ac internecinum. Quæ enim hostes in proprios usus domo exportarant, cum iis superflua essent omninoque carie vitata, ut nec ulla brutarum animantium saltem oculos posset advertere, hæc nobis in cibum apponebantur, quanta nec dici possit, graveolentiæ ac insuavitatis plena, ipsa vermicibus scatentia multoque mucore conspersa et ad corpus sustinendum nullas plane vires habentia. Inde enim conjectura erat infinitam fere multitudinem quotidie in mortem cogi per sitis famisque injuriam, morientiumque corpora e navi in mare facturi, atque in multum tempus inter undas subsultantia ferri. Præque reliquis infantum miserabilè genus, necdum eis constante natura, pluribus incommodis malisque afficiebantur. Vivi rursus hæud multum a demortuis distabant, atque parem interitum res illorum spectabant. Inter quos omnes nos, 582 qui tortis colligabamur, acrior cruciatus urebat. Folliculorum enim inanimatorum iostar unes juxta alium sedentes, cuneisque, quibus appensi eramus, convulserati atque

Α ἐναντίας ἀλλήλων, μέσον δὲ τούτων ποταμοῦ δίκην τὴν θάλασσαν παραθέουσιν καὶ τὰς νήσους ὡς ἀπὸ σταδίου καὶ μόνον ἐξ ἀλλήλων διείργουσιν. Ἐνθα ἔη καὶ γενόμενοι νῆος τινας δυστυχούς αἰτον πεφορτισμένης περιετύχομεν, καὶ οὕτως ἀθρόον ὡς μηδὲ δυνηθῆναι τῷ αἰφνιδίῳ τῆς συμβάσεως τοὺς ἐν αὐτῇ σωτηρίας ἐχόμενον τι προσεξευρεῖν²⁷. Εἰ γὰρ καὶ ἔδοξαν πρὸς τὴν παρακειμένην νῆσον τὴν ναῦν ἐποικεῖλαι καὶ πρὸς φυγὴν ἐκτραπῆναι, ἀλλ' οὐδὲν ἐκ τούτου ἀπώναντο· θάττον γὰρ αὐτοὺς ἐξεληθόντες οἱ Βάρβαροι συναλέξαντο, καὶ χωρὶς ἐνδὸς μόνου πάντας πρὸς θάνατον ὑπηγάγοντο. Ἐκείθεν δὲ πάλιν ἀπάραντες ἐπὶ δυοὶ νυχθημέροι; τὴν μεγάλην νῆσον παρεπλόμεν τῆς Εὐβοίας, καὶ κατὰ τοῦ βορειοτέρου ταύτης πελάγους ἰθύναντες τὰ ἱστία, τὰ παρὰ πύδας τῆς Ἀνδρου²⁸ μετὰ τινας σφοδροτάτου ροιζήματος κατελδόμεν. Οὐ γὰρ ἐποιούμεθα κατ' εὐθείαν τὸν πλοῦν, οὐδὲ κατὰ τινας ὠρισμένου τόπου, ἀλλ' ὡς ἂν ἔδοξε τοῖς τῶν νηῶν ἀρχηγοῖς, τῆδε ἀκχείσει τὰς μεταβάσεις καὶ ἀντιστροφὰς ἐποιούμεθα. Καὶ γὰρ ἔδε-
τινὲς πλανῆται περιερχόμεθα.

Ξῆ'. Οὕτω δὲ φερόμενοι κατηντήσαμεν εἰς τινα νῆσον Πάτμον καλομένην· ἔνθα δὴ καὶ προσμελινόμεν ἐξ ἡμέρας, παντὸς χαλεποῦ πείραν ἐν αὐτῇ καθυπομόνοντες. Ἀνύδρου γὰρ ὄντος τοῦ τόπου ἐληζέτο τοὺς αἰχμαλώτους ἡ δίκη. Οὐ γὰρ ἐδίδοτο ἡμῖν ὕδωρ ὅσον πρὸς σύστασιν τῆς ζωῆς ἐπήρκει, ἀλλ' ὅσον ἐμβραδύνειν ἐποίει καίτερον παρόντα τὸν θάνατον· οὐπερ ὁ μετέχων, εἰ μὴ τὴν δσφρησιν κατὰ τὴν γεῦσιν ἐπείχεν ὡς μὴ κατ' ἀρχὰς τῆς αὐτοῦ δυσωδίας ἐπαισθανθῆναι, οὐδ' ὅλως τούτου παρεχωρεῖτο μεταλαβεῖν, τῆς φύσεως ἀνωμένης καὶ εἰ μόνον ἀπιδεῖν ἡβουλήθη τούτο, καὶ πρὸ τῆς πείρας τῆς καταπόσεως. Ἢ τροφή δὲ ἡμῶν ἄρτου τρύφας ἦν μόνον, καὶ τοῦτο διεφθορὸς, κατὰ λυσὶν ἐργαζόμενον. Ἄ γὰρ ἔτυχον λαβόντες οἰκοθεν πρὸ πολλῶν ἡμερῶν πρὸς χρειαὶ ἑαυτῶν οἱ πολέμιοι, ταῦτα περιτεύσαντα καὶ πρὸς τελείαν σηπεδὸνα χωρήσαντα, καὶ οἷς οὐκ ἂν τι τῶν ἀλόγων ἐδυνήθη κἂν ἀπιδεῖν, εἰς μετὰ ληψιν ἡμῖν προσφέροντο, ἀφάτου μὲν δυσωδίας καὶ ἀηδίας πλήρη, μετὴν δὲ σκωλήκων καὶ πολλῇ σαπρίᾳ συμπεφυρμένην, πρὸς τε τὴν ἑξιν τοῦ σώματος²⁹ παντελῶς ἀνενέργητον. Καὶ γὰρ ἦν εἰκάσαι πλῆθος ἀπειρον ἐκ τούτων ἐφ' ἐκάστης τῆς ἡμέρας τῷ θανάτῳ συναλυνόμενον, πάρεργον τῆς δέψης καὶ τοῦ λιμοῦ [P. 373], τὰ τε σώματα τῶν θνησκόντων ἀκοντιζόμενα τῆς νῆος ἐπὶ θάλασσαν, καὶ μέχρι πολλοῦ τοῖς κύμασιν ἐπισπαίροντα³¹, καὶ τούτων μάλιστα τὰ δειλαία βρέφη τῷ ἀτελεῖ τῆς φύσεως πλείω τῶν ἄλλων τῶν ἀλγεινῶν ἐμπορούμενα, τοὺς ζῶντας δὲ πάλιν οὐ πόρρω τῶν προκειμένων ὑπάρχοντας, ἀλλὰ πρὸς τὸ ὅμοιον βλέποντας πέρας. Ἐξ ὧν ἀπάντων μᾶλλον ἡμεῖς, ὅσοι ταῖς στρέβλαις ἤμεν πεπεδημένοι, πλείοσι βασάνοις προσεπαλίσμεν. Καὶ γὰρ θυλάκων ἀψύχων δίκην ταῖς³²

VARIE LECTIONES.

²⁷ προσεξευρεῖν A. ²⁸ Ἀνδρου AP. ²⁹ ἔδεξιζαν AP. ³⁰ τῶν σωμάτων A. ³¹ ἐπισπαίροντα Comb. ἐπισπείροντα AP. ³² ταῖς] ἐπὶ ?

ἡαλλίων ἀλλήλοις ἐπικαθήμενοι, καὶ τοῖς ξύλοις, οἷς ἂν ἐνηρτήμεθα, ἐτερωσόμενοι τε καὶ συνθλιβόμενοι, ἀνεκδήγητόν τινα καὶ ἀβρῆτόν ὑπιστάμεθα τὴν ἀνάγκην, οὐδ' ὅπως οὖν συστραφῆναι ἢ τινος ἑαυτοῖς μεταδοῦναι σχολῆς συγχωρούμενοι, ἀλλ' ἢ μόνον τὰς κεφαλὰς ὑψοῦντες μικρὸν, εἴ που κἄν ἐλευθερὸν αἶρα ταῖς ρίσιν ἐφαλκώσωμεν καὶ μὴ πρὸς παντὸς ἄλλου δεινοῦ τῇ τῶν παρόντων ἀναθυμιάσει τὴν νοήν ἐπαφήσοιμεν. Τὸ δὲ τῶν φθειρῶν κλήθος ἕτερον ἦν κακὸν ἄφατον. Καθάπερ γάρ τις θάνατος ἔρπων, τὴν ἀπάντων ζωὴν κατεβόσκοντο, ὥς ἐκ τοῦτου τὰς μορφὰς πάντων ἀλλοιωθῆναι, καὶ ἐν ὁποίῃς ζώντων, οὐκ ὀληθεῖα λογίζεσθαι. Ὅσας δὲ πληγὰς ἤπρισαν μανικῶς φερόμενοι καθ' ἡμῶν, ἢ ὅσαις λοιδορίαις καὶ ἐνείδεσι καθ' ἐκάστην ἡμᾶς ἐπλυνον ὤραν, καὶ οἱ ἐφαίνοντο τὴν μῆνιν φυλάττοντας τῶν ἡμερῶν τοῦ ποίμου, ποῖος μὲν λόγος καθιστορῆσαι δυνησεται, ποῖα δὲ ἀκοή τὴν τούτου παραδείξασθαι τραγῳδίαν; Ἔμοι δὲ ἔκστασις ἐπισείρχεται, ὁσάκις εἰς ἔννοιαν ἔλθω μόνον τῶν ἀμετρήτων κακῶν ἐκείνων ὧν κατὰ πᾶσαν τὴν περίοδον τοῦ πλοῦς ὁπαρτεῖν, πῶς ἐκαρτερήσαμεν ἐνέγκαι τοσαύτην πολυειδίαν· συμφορὰν ἀνθρώπεια σώματα, οἷς ἦν πρὸ τοῦδε τρυφηλὴ καὶ διαβρόδουσα βλαῖτα καὶ πειρατικαῖς ἀνέγκαις οὐδαμῶς ἐνεθισθεῖσα, πῶς δὲ τὴν ἀνὸπαιστον καὶ δισπὴν πύρῳσιν, τὴν τε ἐκ τοῦ φλογμοῦ τῆς δίφης καὶ τὴν ἐκ τῆς θερμῆς ὥρας τὰς φυσικὰς ἱκμάδας ἀναζηραινουσιν, καὶ τό γε τοῦτον ἐλασνότερον, πῶς συνεκράτειτο καὶ παρέμεινεν ἐν ᾧ ἡμῖν ἡ ψυχὴ, ὅποτε ταῖς νυκτὶν ἐφῆλκον τὰς δερματίνας διέρρεις διὰ πασῶν τῶν νηῶν καὶ πάντας εἰσω τοὺς δυσουχαῖς ἡμᾶς ἀναπέκλειον, ὥστε καὶ τοῦ φωτὸς ἡμῖν μετὰ τῶν ἄλλων βασκαίνοντες, ἵνα σκότῳ καὶ καύματι, ὅσιν ἀφύπτοις κακοῖς τὴν ζωὴν εἰσπραττώμεθα. Ἀλλ' ἡγοῦμαι ὥς ταῦτα πάντα καρτερεῖν ἢ θεῖα καὶ προνοητικὴ τοῦ παντὸς ὑπὲρ πᾶσαν ἀνθρωπίνην διάνοιαν ἐνεδυνάμου ²⁴ πρόνοια, [P. 374] ἵν' ἐν ὑστερῳ γρόντες ἐξ οἷων τότε κακῶν παρ' ἐλπίδας ἐβρύσθημεν, ἡμᾶς τε ²⁵ αὐτοὺς καὶ ἄλλους τῷ ὑποδείγματι συσφρονίζωμεν.

ξβ', δ'. Ἐπειδὴ δ' ὁ καιρὸς ἐκάλει τῆς πρὸς τὰ οἰκεῖα τοῖς Βαρβάρους ²⁶ ἀφίξεως, πάλιν ἐκεῖθεν ἀποπλεῦσαντες κατήχθημεν εἰς τινα νῆσον καλουμένην Ναξιαν, ἐξ ἧς οἱ τὴν Κρήτην οἰκοῦντες φόρους λαμβάνουσιν· ἐν ᾗ γενομένων ἡμῶν οἱ κατ' αὐτὴν ὄντες ἄνδρες ὁμοῖοι τοὺς ἀρχηγούς ἡμεῖς ἦσαν τῶν νηῶν, οἷς μάλιστα ἐδίδκον αὐτοὺς ἐνδεῶς ἔχειν πρὸς τὴν τοῦ πλοῦς χρῆσιν. Πλὴν κακῶς δύο μῆνας ἡμέρας προσμείναντες κατηγόμεθα τὴν ἐπὶ Κρήτην (ἐκάλει γὰρ ἡμᾶς ἐπιτήδεον πνεῦμα), ἔως κατήραμεν ἐν τινι τόπῳ Ζωντάριον ²⁷ μὲν παρὰ τῶν ἐγγυρῶν ὀνομαζομένῳ ²⁸, ἀντιστρέφῳ δὲ ἡμῖν τῇ ἀληθείᾳ γνωριζομένῳ· πολλοὺς γὰρ τὸ Ζωντάριον ἐκείνο τῆς μὲν ζωῆς ἀπεστέρησε, τῷ θανάτῳ δὲ προὔθεκε. Διὲ γὰρ τὸ μὴ τὴν ἀπὸ τοῦ ²⁹ νότου καὶ τοῦ λιθὸς δεδι-

compressi, quas nemo verbis eloquatur ac referat angustias sustinebamus, quibus ne minimum quidem contorqueri aut solatii aliquid capere licebat, nisi duntaxat paululum sustollere capita, si quando liberi aliquid aeris naribus attrahere liberet, ne omnium aliorum malorum cumulo, praesentium rerum immanem foetorem halitu hauriremus. Pediculorum etiam ingens vis, malorum genus aliud improbissimum: haec secus enim ac mors repens omnium vitam depascebantur. Hinc omnium ora immutata, atque affecta ut opinione vivere, non re ipsa videremur. Quot vero plagas insaniter in nos ferocientes intulerint, aut quibus probris ac injuriis per horas singulas momentaque onerarent, quibus potissimum a pugnae congressione iram servare videbantur, quas oratio enarrare sufficiat? quis vero auditus rei hujus tragœdiam possit excipere? Ego sane mente moveor, quotiescunque vel solum in memoriam venit innumerabilium illorum malorum quibus per totam illam navigationis periodum fulmus obnoxii, quomodo multiforem adeo serumnam noxamque humana corpora sustinere potuerint, anteaquo tempore luxu ac deliciis diffuentia, nec molestiis, quæ per prædones inferri solent, usquam assueta, quomodo intolerabilem et duplicem ⁵⁸³ ustionem, tum scilicet incendii sitis, tum æstivæ tempestatis naturalem humorem exsiccantis, quodque his miserabilis est, qua ratione detinebatur et in nobis perseverabat anima, cum extensis noctu per omnes naves pellibus nos omnes miseros iis includerent, ut lucis quoque, ut et reliqua, usuram nobis inviderent; quo scilicet tenebris æstuque, duplici malo inevitabili, vitæ a nobis debitum exigeretur. Verum existimo divinam, et quæ rerum hujus universitatis curam gerat, providentiam ad hæc omnia toleranda vires nobis roburque supra humanam omnem estimationem contulisse, ut in posterum intelligentes ex quibus tunc malis præter omnem spem liberati fuimus, tum nos ipsos tum reliquos exemplo ad frugem corrigeremus.

69, 70. Verumtamen cum jam tempus instaret ut se Barbari in patriam reciperent, inde rursus solvantes in quamdam insulam devecti sumus, Maxum nomine, Cretensibus tributariam. In eam cum appulissimus, insulam muneribus et donis, iis maxime quibus in usum navigationis indigere sciebant, navarchos accipiebant. Ibi duos dies immorati versus Cretam cursum intendimus: invitabat enim secundissimus ventus, donec ad locum sic incolis dictum Zontarium (ac si Vivarium dicas) venimus, sed contraria nobis veritate agnita. Sic enim a vita dictus locus multos ⁵⁸⁴ nostrum vita exemptos morti tradidit. Dum enim ad eum applicantes a noto et africo sibi noxam non timent, in eo quam in urbis navali in ancoris stare Barbari

VARIAE LECTIONES.

²² ἐν om. A. ²⁴ ἀνεδύναμου P. ²⁵ γε AP. ²⁶ τοὺς Βαρβάρους A. ²⁷ Ζωνταρίων A. ²⁸ ὀνομασμένῳ P. ²⁹ τοῦ om. AP.

inuoluerunt. Quo cum venissent, cognoverunt Cretenses : a mari enim procul nos prospiciebant, atque Romanorum classem invadere insulam deprehendisse se putabant. Quo et metu conterriti sunt, quod ad bellum imparati erant. Postmodum nobis appropinquantibus, signis navium agnitis, cum magno gaudio suos accipientes, ac velut morum commercio genuinæ inter se amicitiae usum commonstrantes, ad locum accesserunt : semper enim, ut proverbio fertur, simile ad sibi simile accurrit. Tunc itaque primum Barbari omnes, exscensu ex navibus in litus effusi, nos quoque a mutua illa compressione paululum relaxari siverunt, suppeditata quoque aquarum copia, quæ multæ ibidem irriguæ in maris se undas affluenter exonerant. Et sic tota ea nocte a continuis refecti laboribus, existimabamus sequenti luce mitiorum nos tantisper potituros, quod dives insula rebusque ad vitæ usum necessariis confertissima esset. Verum nesciebamus prioribus æque malis, seu etiam acerbioribus, divexandos, proptereaque illis accipi ut per ea atrocioribus istis conservaremur.

αὐτῇ τῶν πρώην ὁμιλεῖν χαλεποῖς, ἣ καὶ χεῖροσι, καὶ διὰ ταῦτα γε μᾶλλον ἐκεῖνα πάσχειν, ὥς ἂν δι' ἐκείνων ⁴⁴ τοῦτοις συντηρηθῶμεν.

71. Jam enim dissipatis noctis tenebris, ac cum lucis fulgoribus **585** exortum mane splendesceret, Dominica scilicet illucescente, ululatus in quavis navi audiri, Barbaris velut gratam quamdam ac lætam vocem pari conspiratione edentibus cymbalisque perstreptentibus, ut locus ille totus concuti et clamoris fragore turbari videretur. Tum post inconditum terribilissimumque sonitum navium onus atque vecturam in terram ejicere cœperunt, cum subjectum locum pro numero navium certis spatiis divisissent, quo navis cujusque onus, quale tandem illud esset, distincte ac seorsum ab aliis inferrent, ut uniuscujusque opes ac substantia nihil prorsus aliis commissa exstarent. Totum igitur diem illum exonerandis navibus insumperunt. Sequenti vero navarchi, ipsi quoque egressi, aliis rursus partibus tum captivorum multitudinem divisere, tum spoliolum copiosam amplamque messem, cujus admiratione obstupentes Cretenses, cui exemplo comparent quæ ob oculos posita erant, nullum habebant. Quia vero id primum Barbaris constitutum erat, ut infortunato illo populo commisto, qui ullo affinitatis jure sanguinisque necessitudine devincti essent, alii alios denuo agnoscerent, tunc utique horribilis turbatusque audiri ejulatus, omnibus velut uno ex fonte lacrymarum rivos large fundentibus, identidemque susurrantibus, num quo loco ullius charissimorum compotes forent, nec illis temere constitutum tempus inquirendi suos elaberetur, incertique manerent qua se spe recreandos **586** illis amplexandis fruendisque per eam indulgentiam existimassent. Circuibant miseræ mu-

Α ναὶ βλάβην τοὺς ἐν αὐτῷ καθορμιζομένους, τὴν πρὸς αὐτὸν διατριβὴν τοῦ ναυστάθμου τῆς πόλεως οἱ Βάρβαροι προκακρίκασιν. Ὡς οὖν κατήχθημεν, ἔγνωσαν οἱ Κρήτες (προσέωρων γὰρ ἡμᾶς τῆς θαλάσσης μακρόθεν), καὶ πρώτον τῶν Ῥωμαίων ⁴⁴ τὸν στόλον ἐφώρασαν ἐπέρχουσαι τῇ νήσῳ, ἐξ οὗ καὶ περιβεβίαι ἐγένοντο διὰ τὸ μὴ προπαρεσκευασθαι πρὸς πόλεμον. Ἐπειτα γενομένων ἡμῶν ἐγγύθεν, ἐπειδὴ ἐπέγνων τινὰ γνωρίσματα τῶν νηῶν, πεφθάκασιν τὸν τόπον μετὰ πολλῆς θυμῆδως τοὺς ἀμφ' αὐτοὺς δεξιούμενοι, καὶ ὥσπερ τῇ κοινωνίᾳ τῶν τρόπων τὸ γνήσιον τῆς πρὸς ἀλλήλους στοργῆς ἐνδεικνύμενοι· αἶψα γάρ, ὡς λόγος, ἐδ ὁμοιον τῷ ὁμοίῳ προστρέχει. Τότε δὴ πρῶτον ἅπαντες τῶν νηῶν ἐξήλθον οἱ Βάρβαροι, καὶ τινος ἡμᾶς ⁴⁵ τυχεῖν ἀνέσεως τῆς ἐν ἀλλήλοις στενωχρίας ἤξιωσαν, μετέδωκαν δὲ καὶ τῶν κατὰ τὸν τόπον ὁδάτων πολλῶν ὄντων καὶ ἀφθόνης τοῖς κύμασι τῆς θαλάσσης ἐπιβρέοντων ⁴⁶. Καὶ οὕτω τὴν νύκτα πάσαν τῶν συνεχῶν ἀνεθέντες πόνων ἰδοκοῦμεν τῇ ἐξῆς χρηστοτέρων τινῶν μετασχεῖν, ἅτε καπληθυσμένης ⁴⁷ οὐσης τῆς νήσου καὶ πολλὴν ἐχούσης τῶν χρεῶν βαψύλειαν. Οὐκ ἥδεῖμεν δὲ παραπλησίους ἐν καὶ διὰ ταῦτα γε μᾶλλον ἐκεῖνα πάσχειν, ὥς ἂν δι'

οἱ. Ἦδη γὰρ τῆς νυκτερινῆς σκιδος σκεδασθείσης, τοῦ δὲ φωτὸς ἀρχομένου τὸν ὄρθρον ἐπανατέλλειν, Κυριακῆς ἡμερῶν ἐπιφωσκούσης, ἀλαλαγμὸς ἐφ' ἐκάστης νηὸς ἤκούετο; ὥσπερ τινὰ θυμῆρη φωνῇ τῶν Βαρβάρων συνεπηχούτων καὶ τοῖς κυμβάλοις κτυπούντων, ὥς πάντα δοκεῖν δονεῖσθαι τὸν τόπον [P. 375] καὶ πρὸς τὴν κραυγὴν ἐκταράττεσθαι. Εἴτα μετὰ τὴν ἡσυχίαν ἐκείνην καὶ φοβερωτάτην ἡχὴν ἐπιχειροῦν πρὸς τὴν γῆν ἀποφορτίζειν τὸν γόμον, διελόντες εἰς μερίδας κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν νηῶν τὸν παρακείμενον τόπον, ὅπου μὲς ἐκάστης φόρτον, ὅστις ποτὲ ἦν, διηρημένως καὶ ἀποκκεκρίμενως ἀλλήλων ἐξεκομίζοντο, ὥς ἂν ἀμιγῇ τηρεῖσθαι τὴν ἐκάστης περιουσίαν καὶ τῶν προσόντων ταῖς ἄλλαις παντελῶς ἀνεπίμικτον. Πᾶσαν οὖν ἐκείνην ἀνάλωσαν εἰς τὴν ἀποσκευὴν τὴν ἡμέραν. Τῇ δὲ ἐξῆς ἐξήλθον τῆς θαλάσσης οἱ τῶν νηῶν ἀρχηγοὶ διελεῖν πάλιν εἰς ἄλλας μερίδας τὸ τε πλῆθος τῶν αἰχμαλώτων καὶ τὴν πολλὴν τῶν σκύλων ὕλην, ἥς ἐξίσταντο τὴν πληθύν οἱ Κρήτες, οὐδενὶ παραδείγματι συγκρίνειν ἔχοντες τὰ βλεπόμενα. Ἐπειδὴ δὲ τοῦτο πρῶτον ἰδοῦς ταῖς Βαρβάρους, ἀναμειχθῆναι τῶν δυστυχῶν τὸν δῆμον, ὅπως ⁴⁸ τὸν ἀναγνωρισμὸν καὶ αὐθις οἱ συγγενεῖς τινὸς μετέχοντες ἐν ἀλλήλοις ποιήσονται, τότε δὴ φοβερός τις ἤκούετο καὶ παραδόξης θρῆνος πάντων ὡς ἀπὸ μίδης πηγῆς ἀφιέντων τοὺς κρουνοὺς τῶν δακρύων, καὶ θρυλουμένων, εἰ ποὺ τινος εἰσυχήσοιεν ⁴⁹ τῶν φιλήτων, καὶ μὴ λάθῃ παραλθοῦσα ἡ προθεσμία τῆς ἀνευρέσεως καὶ μείωσιν ⁵⁰ ἐπ' οὐδενὶ βεβαίῳ τὴν περὶ αὐτοὺς ψυχαγωγίαν ἐλπίσαντες. Περιήρχοντο οὖν ⁵¹ αἱ ⁵² δυστυχεῖς γυναῖκες, τὰς κίμας ἐχούσαι λελυμένες, πανταχοῦ περισκοπούσαι

VARIAE LECTIONES.

⁴⁴ τὸν Ῥωμαίων A. ⁴⁵ ἡμῖν P. ⁴⁶ περιβρέοντων A. ⁴⁷ καπληθυσμένης P. ⁴⁸ δι' ἐκεῖνα P. ⁴⁹ οὕτως A. ⁵⁰ εὐτυχίσαιεν P. ⁵¹ μένωσιν P. ⁵² γού A. ⁵³ αἱ om. P.

καὶ διαδρόχους τοὺς ὀφθαλμοὺς περιάγουσαι, τίνι τῶν τέκνων πρῶτον ἐντεύχουσιν. Οἱ δὲ ἢ παῖδες, ἔσοι τὰ δεινὰ τῆς θαλάσσης διέφυγον, καθάπερ τινὲς ἀπαλοὶ μόσχοι γοερὸν ⁸⁰ μυκῶνται τῆς θηλῆς ἀφαιρούμενοι, οὕτω δὴ καὶ οὗτοι ἐλασινὸν τι καὶ συμπαθὲς ἐκλαυθμύριζον, ἄλλος κατ' ἄλλο μέρος τῆς διασπορᾶς ἐκείνης γενόμενοι καὶ τὰς μητέρας ἀνακαλούμενοι· οἷς καὶ περιτυγχάνουσαι πολλάκις αἱ δαίαιαι μητέρες τὴν φυσικὴν ἐκείνων ⁸¹ ἐπ' αὐτοῖς συμπάθειαν, περιπλεκόμεναι τοῖς αὐγέσι καὶ πάντα αὐτῶν καταφιλοῦσαι τὰ μέλη καὶ δάκρυσι πλύνουσαι, τοῦτο μόνον ἠγροῦμεναι μέγα τι καὶ θαυμαστὸν ὥς ἐν δαινοῖς παρηγόρημα τὸ παρ' ἐλπίδα σωθῆναι καὶ ζῶντας αὐταὶ καὶ αὐτὴς τοὺς φιλάτους ἀποδοθῆναι. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐπὶ ταῖς ἐχούσαις ἐν χερσὶν ἦδη τοὺς παῖδας καὶ τὸ κατ' αὐτοὺς ἀσφαλὲς ἐκ τῆς ^B πείρας αὐτῆς γνωρίζουσαι· τί δ' ἂν εἴποιμι ⁸² περὶ τῶν ἄλλων, ὧν καθ' ὁδῶν τὰ βρέφη διόλωλε καὶ ἄθληον ἦν αὐταῖς τὸ συμβᾶν, πῶς διεσπάρετον τοὺς χιτῶνας, τὸν ἐνθὸς τῆς καρδίας μὴ ὑπομένουσαι [P. 576] κλύδωνα· πῶς οὐκ ἠθέλον μνησμοῦ στήναι, ἀλλὰ περιήγοντο φερόμεναι μάτην ὑπὸ τῆς ἀλόγου τοῦ πάθους ὀρμῆς. τῆδε κάλεισε τὰ δμματα περιστρέφουσαι, εἰ ποῦ τινα τῶν ποθουμένων θεάσοιντο ἢ τινος περὶ αὐτῶν ἀκριδῶς ἰδόντος ἀκούσονται, ἐν' ἐκείνῃ τὸ τῆς ψυχῆς φλεγμαῖνον κενώσας ⁸³; Καὶ ταῦτα μὲν ἔπραττον ἐπὶ δυσὶ πολλάκις ἢ καὶ τρισὶν ἡμέραις, ἕως πολλὰ καμούσαις ἄλλοι τινὲς τῶν γνωρίμων τὸ περὶ τῶν ζητουμένων ἐδήλωσαν πείρας, λιμοῦ πολλάκις ἢ δίης ἐργον τοὺς φιλάτους αὐτῶν ^C γεγεννημένους· ἐξ οὗ δὴ καὶ μᾶλλον τὸ πῖθος ἐξαιτριάσασθαι, γεγεννημένους θρήνοις καὶ ἄλλοις θλιβερῶν εἴδεισι τοὺς ἀποικοινοῦντες ἐπιλοφρόνου. Ἀλλὰ τί μάτην τὴν ἐπὶ τοῦτοις ἐπιχειρῶ συγγραφὴν, οὐδὲ τὸ πολλοστὸν μέρος τῶν τότε πεπραγμένων ἱκανὸν ⁸⁴ παραστήσασθαι; Ἐκείνον γὰρ αὐτὸν ⁸⁵ ἰδεὶ παρῆναι τὸν τοὺς θρήνους τῆς Ἱερουσαλὴμ ἀναγραφόμενον Ἱερεμίαν, ἐν' ἐπαφῇ δάκρυον ἀπαρηγόρητον ἐπὶ τοσοῦτον λαὸν τοσαύταις ἀλγηδὸσι κατατρυχόμενον. Οὐ γὰρ οὕτω φωνὴν ἀφῆκε Ῥαχὴλ ἐν Ῥαμᾷ, ὅτε τὴν στέρησιν τῶν τέκνων ἀπωλοφύρετο, καθὼς φησιν ἡ Γραφή, ὡς ἡ κοιλὸς ἐκείνη καθ' ἣν ἐτελεῖτο ταῦτα, τὰς ἀλγηδόνας τῶν ἀλόντων συναπιτείνουσα.

ὁψ'. Οἷον γὰρ πάλιν ἀπὸ τούτων παρὰ τῶν μισο- ^D θῶν ἐπράχθη κακὸν! Καθὰ γὰρ φθάσαντες ἐφημεν, λογισαμένων αὐτῶν πρῶτον ὡς εἰ κατὰ συγγένειαν πρὸς ἀλλήλους οἱ τοῦ κλήθους ἀναμιχθῶσι τῶν αἰχμάλωτων, καὶ τῶν πολλῶν ὀδυνῶν παύσονται, καὶ πρὸς τὴν δουλείαν ἥνικα ἔν ἐκδοθῶσι, φορητὴν αὐτοῖς εἶναι ὡς ἐν κακοῖς τὴν ἐπήρειαν, ὡς εἶδον αὐτοὺς ταῖς ἀγχιστεῖαις ἐπισυναλλαττομένους· καὶ καθάπερ στερῶν ἄλυστον ἑτερον ἐχόμενον τοῦ ἐτέρου, τὸν τε χωρισμὸν δυσοδιαίρετον, καθὼς ἐμελλον τὰς μερίδας μὴδ' ἐκείνης νηὶς ἀποναίμει, ἐδουλεύσαντο

¹ Jerem. iii, 24.

VARIAE LECTIONES.

⁸⁰ γοερῶς P. ⁸¹ ἐκείνων A et interpretes. ⁸² εἴποιμεν A. ⁸³ κενώσας? ⁸⁴ ἱκανὸς ὧν? ⁸⁵ αὐτὸν om. P.

A lieres, capillis dissolutis, quaquaversum circumspicientes, et irriguos lacrymis oculis circumferentes, si quem primum filiorum occiderent; filii vero, velut tenelli vituli subducto iis lacte ac uberibus flebilem edent gemitum, sic et illi miserabile quidpiam ac miserandi primum affectu vagiebant ac ejulabant, alius alia in parte dispersionis illius palantes ac matres appellantes; in quos et deploratae illae haud raro incidentes, naturali in eos miseratione commotis visceribus, cervices amplecti, omnia illorum membra exoculari, rigare lacrymis, ingens illud solatium unumque admirandum malorum illa immanitate existimantes, praeter spem servatae adhucque vita sospite charissima eis pignora reddita esse. Et haec quidem de illis quae jam filios ^B in manibus habebant resque illorum in tuto esse experimento didicerant. Quid vero de aliis dicam, quorum infantuli in aquis perierant, et eorum exitus latebat? quomodo tunicas discerpebant, cum intimum cordis turbine non sustinerent? quomodo nullo loco subsistere serebant, sed frustra hac illacque vesani affectus impetu circumagebantur, in omnem partem oculos distortentes, sicubi desideratissimorum aliquem videre liceret, aut ex aliquo qui certo sciret vidissetque audire, ut eo solatio animi ⁵⁸⁷ aestum leniret? Et haec ut plurimum per duos aut tres dies agebant, donec multo defessis labore, alii quidam ex notis, quo evasisent qui quærebantur, certiores reddebant, fame scilicet aut siti dulcissima capita plerumque enecta esse. Quare etiam illae majori dolore exasperatae clamorioribus lamentis aliisque disruciatio- ^C num generibus defunctos accipiebant. Quid enim vero his scripto enarrandis frustra laboro, qui nec minimam illorum partem quae tunc gesta sunt representare sufficiam? Etenim adesse par esset, qui Hierosolyma deplangendo Threnos conscripsit, sacratissimum Jeremiam, quo scilicet, in tanto populo tantis doloribus malisque oppresso, inconsolabiles lacrymas funderet. Neque enim Rachel sic vocem in Rhama emisit, cum sublatis filios deploraret, ut divinae tradunt Litterae¹, quemadmodum vallis iHa, in qua haec agitabantur, captivorum dolores malaque auctavit.

72. Quale vero tunc rursus ab impiis Deique osoribus patratum est malum? Ut enim jam diximus, cum illis primum in mentem venisset, si modo captivi, qua necessitudine alii alios continerent affinesque essent, confusi miscerentur, fore ut multa dolorum parte levarentur ac servitutem, postquam additi essent, ut in malorum procella, quovis modo tolerabilem ducerent, ut illos penes familias necessitudinisque jure devinctos ac consociatos inque morem insolubilis catenae alterum alteri coherentes ⁵⁸⁸ ab invicem ægre di-

vidi patientes videre, dum singulis navibus partes ascribunt onusque distribuunt, improbum rursus consilium ac naturæ pugnans inferunt. Jubent eos qui semel juncti fuerant iterum disjungi. Si quæ tamen mater in eis infantem lacte indigentem haberet, hunc duntaxat cum parente manere impii homines sanxere, ut qui nimirum sibi ipsi vitæ compendio nihil conferre valeret: reliquos omnes ab affiniibus cognatisque distractos pronisue nullæque discretione sortibus esse committendos. Quæ enim oratio tantæ calamitatis infortunium narraverit? Quæ oratorum linguæ variam illam et multiformem dolorum immanitatem dicendo expresse- rit, cum et natura ipsa insolito hoc vesanoque præcepto in multa scinderetur, cui solum in cri- men verteretur generis communio ac, quam natura facit, propinquorum conjunctio? Filius namque a patre, a matre filia, frater a fratre divellebatur. Ubi quid omnes illos pati verosimili ratione existi- mandum, cum in servitutem in terram alienam abducerentur? ubi scilicet nostræ fidei cultus, ut execratus, omni injuriarum procacitate lacerat- tur, vesanissimæque libidines atque vitia coluntur, ubi fornicatio honestatur, insaniaque præmio ad- dicitur, ac impudentia plurimum honoratur, ubi maculorum sexus in muliebrem usum transfertur, et violatur creatura, suntque omnia confusionis plena et ad malum conversa. Quid horum omnium primum 589 planxerunt? in quo non magis la- queum elegerunt? Ferebant tamen omnia, Deo in omnibus animos ac constantiam præbente suæque voluntatis notu singula quæque disponente.

73. Jam vero rursus edicto hoc ac jussione a cognatis necessariisque divisi diversis in locis sub custodia sedebant, donec novo decreto imperator ut numerentur omnes, exque personarum ætatum- que ratione diversarum cujusque navis proprium agmen cognoscatur, ne ulla navium aut superfluo onere gravetur aut illo minuatur, sed pro multitu- dine eorum qui in navibus Barbarorum essent, distributis partibus, nec majus aliquid justo redderetur nec minus. In primis igitur numerata omni multitudine, summa fuit duo et viginti millium ca- pitum; inter quos omnes ac unus quidem erat (nobis duntaxat exceptis, qui commutandi serva- bantur) cui mentum prius fruticaret. At neque in tot mulierum millibus ulla erat quæ pubem excederet. Erat vero electus populus et juvenia conspicuus, ac in quo alii aliis prope certare videretur seque mu- tuo excedere aut ætatis flore aut venustate formæ, tametsi afflictorum casuum vis continua a naturali decedere eos habitu cultuque cohibebat. Postquam autem omnes in partes distributos iterum cum spoliis in naves contruserant (nam hæc quoque cum multitudine divisa fuerant), Barbari 590 Cretam incolentes ex eis non paucos commercati sunt, multa in eam rem sponte numerata pecunia, non

πάλιν βουλὴν πονηρὰν καὶ πολεμίαν τῆς φύσεως. Τοὺς ἀπαξ γὰρ ἐνωθέντας διαιρεθῆναι καὶ αὐθις προσέταττον, καὶ εἰ ποὺ τις μήτηρ, φησὶν, ἐν αὐτοῖς νήπιον ἔχουσα τοῦ γάλακτος δεόμενον⁸⁹, τοῦτο μόνον πρὸς τὴν τεκοῦσαν μένειν οἱ δυσσεβεῖς κατεθέσπασαν ὡς μὴδὲν τυχὸν δυνάμενον ἑαυτῇ πρὸς τὴν ζωὴν συντελεῖν, τοὺς λοιποὺς δὲ τῶν συγγενικῶν συναφειῶν καὶ αὐθις διαιρεθέντας ἀναμίξαι καὶ ἀδιαφόρους τοῖς κλήροις ἀποδοθῆναι. Ἀλλὰ τίς λόγος τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς ταύτης ἐκφράσοι; ποία δὲ γλῶσσα ῥητόρων ἐπαξελθεῖν δύνηται τὴν ποικίλην ἐκείνην καὶ πολυειδῆ τῶν ὀνύων κἀκῶν, [P. 577] ὅποτε καὶ ἡ αὐτὴ φύσις τῷ καινῷ τούτῳ καὶ παραλόγῳ προστάγματι εἰς πολλὰ κατετέμνετο, τοῦτο μόνον ἐγκλημα τὴν κοινωνίαν τοῦ γένους ἔχουσα καὶ τὴν ἔμφυτον τῶν ἐνωθέντων συνάφειαν; Καὶ γὰρ ἀπεσπᾶτο πατὴρ μὲν υἱὸς, μητὴρ δὲ θυγάτηρ καὶ ἀδελφὸς ἀδελφού. Ἐν οἷς τί πάσχειν εἰκὸς τούτους ἀπαντας, ὅποτε πρὸς δουλείαν ἤγοντο εἰς γῆν ἄλλο- τρίαν, ὅπου τὸ μὲν αἶδας τῆς καθ' ἡμᾶς πίστεως ὡς ἐναγὲς ἐνυδρίζεται, πάθῃ δὲ τιμᾶται ἀλογώτατα· ὅπου πορνεία σεμνύνεται καὶ μανία γεραιρεται, καὶ πολλῆς τιμῆς καταξιοῦται ἀναίθεια· ὅπου τῶν ἀρρέ- νων ἡ φύσις εἰς γυναικίαν χρῆσιν μετάγεται, καὶ ἡ κτίσις ὑβρίζεται, καὶ συγχύσσεται γίμει πάντα καὶ πρὸς τὸ κακὸν ἀνατέτραπται; Τί πρωτον τούτων ἀπάντων ἐκόψαντο; ἐν ποίῳ δὲ μὴ ἀγχόνῃν ῥήξ- σαντο; Ἀλλ' ὅμως ἔφερον πάντα, τὴν ἐπὶ πᾶσι με- γαλοφυλίαν παρεχομένου Θεοῦ καὶ τῷ οἰκείῳ βουλή- ματι τὰ καθ' ἕκαστον μεθαρμοζόντες.

οἱ. Ὡς δὲ πάλιν τῷ προστάγματι τούτῳ τῆς ἐξ ἀλλήλων διηρέθησαν συγγενείας, ἐκάθηντο φρουρού- μενοι κατὰ διαφόρους τόπους, ἕως ἐξῆλθεν ἕτερον πρόσταγμα, πάντα ἀριθμηθῆναι καὶ πρὸς τὰς ἰδίας τῶν προσώπων καὶ τὴν ἡλικίαν τὸ διάφορον ἐκάστης νηὸς ὄνιον σύνταγμα γνωρισθῆναι, ἵν' ἐν μηδεμιά φανεῖται πλεονασμός, φησὶν, ἢ ὑφαίρεσις, ἀλλὰ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐνόντων ταῖς ναυσὶ βαρβάρων, οὕτω καὶ τὰς μερίδας γενέσθαι καὶ μὴδὲν αὐταῖς περιτεῖν ἢ ἑλλείπον ἀποδοθῆναι. Ἐρίθμυσαν οὖν ἐν πρώτοις τὴν πληθύν ἀπασαν· ἡ δὲ ἦν δύο καὶ εἴκοσι χιλιάδες, ἐξ ὧν ἀπάντων, χωρὶς ἡμῶν τῶν λόγι⁹¹ τῆς κατ- ἀλλαγῆς τηρουμένων, οὐκ ἦν οὐδεὶς ὅς τὸν⁹² πώ- γωνα εἶχε τετραχωμένον. Ἀλλ' οὐδὲ προεδοχὺλα γυνὴ ἐν ταύταις πάσαις ταῖς χιλιάσιν. Ἐπὶ ἑκτοῦ δὲ τις ἦν καὶ νεῖκος οὗ δῆμος, καὶ οἷον ἐρίζων ἕκασ- τος ἡ τῷ ἀκμαίῳ τῆς ἡλικίας ἢ τῷ ὀραίῳ τῆς μορ- φῆς ὑπερβαίνειν τὸν ἕτερον, καὶ ἡ ἀπαλ' ἡγία τῶν δυσχερῶν τῶν φυσικῶν αὐτοὺς ἔξω ἀλλοτριῶν ἐδιόζετο. Ἀλλ' ὅτε δὴ πάντες εἰς μερίδας γενόμενοι πάλιν μετὰ⁹³ τῷ σκύλῳ ταῖς ναυσὶ συνηλόθησαν (ἄμφω γὰρ καὶ ταῦτα σὺν τῷ πλῆθει διενεμήθησαν), τότε δὴ τῶν βαρβάρων οἱ τὴν Κρήτην οἰκοῦντας οὐκ ὀλίγους ὤνοῦντο, πολλὸν χρυσίον ὑπὲρ αὐτῶν κατα- βαλέσθαι μὴ παραιτούμενοι, οὐχ ἀπλῶς οὐδ' ὡς ἐτυ-

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁹ προσδεόμενον A. ⁹⁰ τὸν λόγον A. ⁹¹ τὸν om. P. ⁹² ἀρα?

γεν, ἀλλὰ κέρθους τινὲς ὑπόθαισιν ἑαυτοῖς ἐκ τούτου ἀπειποιούμενοι. Ἦδεισαν γὰρ πολλαπλασίονα ὡς τῶν δεδομένων λαβεῖν, ἤνίκα ἂν [P. 378] καταλλαγῆς ἐπέλθοι καιρὸς, ὅποτε τοὺς ὁμοφυλοὺς αὐτῶν, τοὺς παρὰ τῶν Ῥωμαίων χειρωθέντας, ἐκδέχονται. Οὐδὲ γὰρ ὡς ἐν τοῖς κατὰ Συρίαν, οὕτω καὶ τοῖς τοῖς αἰχμαλώτων ἀπολύτρωσις ἐκτελεσται, ἀλλ' ἐκέρχονται ἐν τοῖς τοῖς καλαῖν ἔθους χρόνῳ βεβαιωθὲν, ἵνα καὶ τὸν Βάρβαρον, ὅστις ποτὲ ἦν, χάριν τοῦ κατεχομένου κομίζωνται, καὶ τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ δοθεῖσαν τιμὴν ἀπαιτῶσιν εἰς τὸ δικλάσιον. Διὰ τοῦτο πολλοὺς οἱ Κρήτες τῶν αἰχμαλώτων ὤντησαν, τὴν καθ' ἡμᾶς συμφορὰν κέρθους συνεισφορὰν ἑαυτοῖς ἐφευράμενοι. Ἐπράχθη δὲ ταῦτα ἐφ' ὅλαις ἡμέραις δίκαια, δαί τῶν ἐθάρων νηῶν μετασκευαζουσῶν τοὺς ὠνούμενους καὶ πρὸς τὴν ἰδίαν πόλιν μεταγούσων. Ἐν οἷς ἔτυχεν ἐκδοθεῖσα καὶ ἡ τοῦ ἑμοῦ θεδελφοῦ σύζυγος, οὐ μετρίαν ἡμῖν ὀδύνην περιποιήσασα. Ἢ δὲ μοι μήτηρ καὶ ἡ γαμετὴ συν ὅσῳ τέκνους (τὸ γὰρ ἑτέρον ἔργον ἦν γενόμενον τῆς θαλάσσης), ἔτι δὲ καὶ ἑλεονὸς ἀδελφὸς ὁ ἐλπίσαν ἀδελφὸς καὶ ἡ τῷ χρόνῳ πάντων ἐφυστερίζουσα ἀδελφὴ, ἐκ τινος θετικῆς προνοίας εἰς μίαν Σιδονίαν ἔτυχον ναῦν, τῆς πρὸς Συρίαν ἀποδημίας τηρούμεναι. Ἡμᾶς δὲ πάντας τοὺς ἐν τῇ καταλλαγῇ τηρουμένους ἔτι διεσπαρμένους ὄντας συναγαγόντες οἱ Βάρβαροι καὶ τινι πολεμικῇ νηϊ τῶν ἐκ τοῦ λιμένος ἀνασπασθεισῶν ὑφ' ἐν εἰσνεγκόντες καθείρξαν, φύλακας τινὰς τῶν καθ' αὐτοὺς ἐμπεύρων αὐτῶν ἡμῖν συμβιδάσαντες.

στ. Καὶ οὕτως ἔσχευάζοντο μετὰ ὁ μίαν ἄλλην ἡμέραν ἔχασθαι τοῦ πλοῦς ἥδη γὰρ ἦγεν αὐτοὺς ὁ καιρὸς καὶ χρονίζειν οὐκ ἐδίδοι τῷ τόπῳ, πρὸς τὸ χειμέριον τὸν ἀέρα μετατιθέμενος. Ἵπποις οὖν ἐφ' ἐστῶσιν ἐκιδάντες οἱ τῶν νηῶν ἀρχηγοὶ μετὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ τυράννου πρὸς τῇ πόλει γεγονάσιν, ἅμα μὲν ἐνδείκνυμενοι τοῖς Κρησὶ τὴν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις ἐν ἡμῖν περιφάνειαν, ἅμα δὲ καὶ τὴν βδελυρὰν αὐτῶν τελετὴν ἐκπληρώσαντες, δεξιωθῆναι τε παρὰ τῶν αὐτοχθόνων ὡς καὶ τινος τυχεῖν τῶν προηγησιμῶν ἀνέσεως. Οὐ δὲ καὶ μίαν ἄλλην ἡμέραν προδιατρήσαντες τομῶς ὑπέστρεψαν, ἐπισπεύδοντες τὰ πρὸς τὸν πλοῦν, καλοῦντος αὐτοὺς ἡδὴ τοῦ πνεύματος. Ἦδη δὲ τῆς δωδεκάτης ἡμέρας ἀρχομένης, λέγω δὲ τῆς πρὸς τὴν Κρήτην ἀφίξεως, τοῦ πλοῦς ἀπηρξάμεθα. Μετήχθημεν δὲ πρὸς τὴν ἀντικρὺ νῆσον, ἥτις ὡς Διὸς καλεῖται· καὶ πάλιν ἐκείθεν ἀναχθέντες ἐν τῷ τῆς νήσου πέρατι προσωρμίσθημεν. Ἐν ᾧ καὶ ὑδρευόμενοι καὶ μικρὸν τι τῷ τόπῳ προσμεινάντες, ὡς κατ' ὁρὰν εἶδον γεγονότα τὸν ἀνεμὸν, ἀπέπλευσαν ἐκείθεν κατὰ μέσον ἰθύναντες τοῦ πηλάγους. Ἡμεν δὲ πάντες, ὡς εἴρηται, ἐν μιᾷ νηϊ Ῥωμαϊκῇ πολεμικῇ, ἥτις ἦν διήρης, ὧν τὴν μὲν ἄνω καθέδραν οἱ λαχόντες εἶναι μετ' ἡμῶν Βάρβαροι ἑαυτοὺς ἐκληρώσαντο, τὴν κάτω δὲ ἡμῖν ἐπαφῆκαν, [P. 379] σφόδρα πολλοὺ καὶ θυμολίας πλήρη. Καὶ τί ἄλλο γε χρὴ λέγειν ἢ τάφον ἐφ' ὧσιν φερόμε-

A temere nullave ratione, sed cum sibi inde lucrum facitarent. Plane enim noverant multo sibi plura restituenda commutationis tempore, dam suae nationis captivos a Romanis in captivitatem redactos recipere. Non enim, quemadmodum in Syria, sic his quoque in locis transigitur captivorum redemption: sed in his veteri consuetudine usa firmata obtinuit, ut et [Barbarum, quisquis ille sit, loco illius quem ipsi detinent referant, et exsolutum pro eo duplex pretium reposcant. Eam ob rem multos Cretenses captivos mercati sunt, nostram scilicet calamitatem sui lucri auctionem commuenti. Gesta hæc per decem integros dies, cum semper consuetæ naves eos qui empti essent transferrent et in proprias urbes deveherent. Inter hæc divendita quoque et fratris mei uxor, quæ res non levi nos effecit mœstitia. Cæterum mater et conjux cum duobus filiis (nam tertius demortuus in mare projectus fuerat) necnon miser ac ærumnosus frater, atque omnibus ætate junior soror, divina quadam providentia in una Sidoniarum navium servabantur, in Syriam asportandi. Nos vero omnes, quos commutandos servabant, cum adhuc dispersi essemus, colligentes Barbari, 591 et in navi bellica a littore avulsa, in unum convehentes, concluderant, custodibus ex suis, rerum experientia præditis, nobis constitutis.

76. Atque altera statim die navigationem capessere parabant rei que instare. Jam enim tempus urgebat deflectens ad hiberna, nec longiores ibi moras trahere sinebat. Navarchi itaque equis consensens, quos in promptu habebant, una etiam adjuncto tyranno, urbem petunt, tum ut Cretensibus præclara adversus nos facinora commonstrarent, tum ut abominandas suas cærimonias explerent, humaniusque ab oppidanis acciperentur, atque a laboribus, quos pertulerant, animos nonnihil relaxarent. Ibi alterum quoque diem commemorati festine revertuntur, secundoque jam vento navigationem sollicitant. Jamque duodecimo, a nostro scilicet in Cretam impulsu, il-lucescente die e portu solvimus, inque adversam insulam, quam Jovis dicunt, vecti sumus. Inde rursus profecti, ad insulæ extremam oram applicantes, aequatum exscendimus; ibique mora aliqua facta, ut a puppi flare ventum advertere, per medium mare cursu directo recedunt. Eramus omnes, ut dictum est, in una Romana bellica biremi: illius superiores sedes Barbari nobiscum navigantes sibi delegerant, inferiores et prope carinam nobis reliquerant, tenebris obsitas 592 et graveolentiæ plenas; nec aptiori vocabulo expresseris, quam si sepulcrum super aquas, ambulans appellave-

VARIE LECTIONES.

ὡς πολυπλασίονα A, πολυπλανασίονα P. ὡς κατὰ P. ὡς αὐτοχθόνων A. ὡς ἡ τοῦ P. ὡς Ῥωμαϊκῇ A.

ris. Etenim si singula recensere voluero quæ A
per ejus navigationis circulum sustinimus, quan-
tisque in angustiis versati simus, fabulas nar-
rare plerisque videbor et longe a veritate aber-
rare, qua auspice omnia me scripturum polli-
citus sum in orationis exordio. Eapropter gestarum
rerum partem plurimam sponte præteriens, iis
in quibus mihi vires sufficere viderentur huc
usque immoratus, ut credibilia per omnia dice-
rem, o Gregori, hominum sapientissime atque
studiosissime, eodem modo et reliqua percurram,
quæ ipsa, ut reor, quamvis durum cor et implaca-
bile emollire sufficiant; ne tuum dicam, in quo
inter alia maxime proprius enitet animi mise-
rantus affectus, ex cujus nutu atque indole ad
hæc scribenda adhortatus es remque tantam, B
etsi viribus longe imparem, aggredi compulisti.

75. Cæterum dum sic inter varia infortuniorum
genera colluctamur, ingens quædam exorta pro-
cella, mari tempestate turbato, in vitæ nos grave
periculum induxit. Hinc naves omnes vehemen-
tiore flatu a se invicem tolaque classe procul
dispersæ atque divisæ, nec recta cursum valentes
intendere. Nescio vero quonam malo damone,
proximus nobis 593 ad lævam infausti nominis
Leo, suæ navis puppi assidens et gubernatores
navigandi peritia instruens, vehebatur. Eum na-
vis alia, sed multo imbecillior, vi tempestatis
(navigantium certo indubitatoque periculo) me-
dia diffracta sequebatur. Ex ea clamare, qui illa
vehebantur Barbari: *Serva tua præsentia, o copia-
rum dux, nec tantam Agarenorum multitudinem per-
ire sinas, quos hucusque ab omni immanes periculo
conservasti.* Tum ille, actutum in eos directa
navi, certius perquirebat. Illi una voce omnes
clamare, et navem fractam commonstrantes sup-
pliciter rogare ut nobis omnibus, qui vincti esse-
mus, in mare projectis, ipsi in navem nostram
convasarentur. Nimirum probrosum esse in tanto
periculo nobis servatis illos maris perire nau-
fragio, nec illorum vitam nostræ anteferri. Ad
quod ille ocissime annuit, imperatque sisti na-
vem, exque illa nos in mare projici, illos vero
in ipsam transferri. Cum hæc agerentur, sen-
sim longius elabimur: ferebamur enim violento
ac furenti impetu, propellentibus fluctibus, ut
non tantum clamor, sed ne tonitru quidem exau-
diri posset, quo ex loco ab eis disjuncti fuera-
mus. Ut vero 594 nos a se longe dissitos
conspexerunt, nutu solo Barbaros qui nobiscum
erant exspectare jubebant. Qui sive non intel-
ligentes quid illi vellent, sive etiam sponte non
curantes, cum quod illi agerent, attendere nullo
modo viderentur, forte vero (quod et verisimilius
est) ineffabilis erga nos Dei providentiæ instincti,
edoctique numine, navigationi continue insta-

ων^α. Εἰ γὰρ ἀπαριθμῆσαι θελήσω καθ' ἐν δσα κατὰ
τὴν περίοδον ἐκείνην τοῦ πλοῦς ὑπέστημεν καὶ μεθ'
δοξης στενοχωρίας, μύθους δόξω τοῖς πολλοῖς ἐξηγεῖ-
σθαι καὶ τῆς ἀληθείας ἐκτρέπεσθαι, καθ' ἣν ἐν ἀρχῇ
τοῦ λόγου πάντα γραφῇ παραδῶναι καθυπεσχόμην.
Διὰ τοι τοῦτο τὰ πλεῖστα τῶν πεπραγμένων ἐκὼν
παραδραμῶν, οἷς ἂν ἐδόκουν μάλιστα τὴν ἡμετέραν
ἐξαρκεῖν διάνοιαν μέχρι τοῦ νῦν προσδιατρέψας, ὥς ἐν
ἅπασιν τὸ πιστόν σοι παρασχέιν, ὡ σφωτάτε ἀνδρῶν
καὶ φιλομαθέστατε Γρηγόρις, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον
πάλιν καὶ περὶ τῶν λοιπῶν διεξιῶ, ἱκανῶν καὶ ὡσαύ-
τως ὄντων καὶ ἀμειλικτον διαβρῦσαι καρδίαν, μή τι γε
τὴν σὴν, ἥς τοῦτο μᾶλλον τῶν ἄλλων ἐστὶν ἰδιαίτατον
ἡ συμπάθεια, ἥ πειθαρχῶν εἰς ταύτην ἡμᾶς ἐλθεῖν
τὴν συγγραφὴν προετρέψω καὶ πράγματος τοσούτου
κατατολμῆσαι παρεθίσω, τὴν καθ' ἡμᾶς ὑπερβαί-
νοντος δύναμιν.

οἱ. Πλὴν ἄλλ' οὕτω περὶ πολλὰς συμφορῶν ἰδέας
προσπαλαιόντων ἡμῶν ἐφθασεν ἐπιστάδω καὶ τρι-
κυμία τις, θαλάσσιον διεγείρουσα κλύδωνα, τὸν περὶ
ψυχῆς ἀπειλοῦντα κινδύνον· ἐξ οὗ καὶ πᾶσαι δι-
ασκορπίσθησαν αἱ νῆες, τῷ ῥόλῳ τοῦ πνεύματος ἐξ
ἀλλήλων μακρὰν διασπασθεῖσαι καὶ τοῦ κατ' εὐθείαν
ἔκειν ἐκκλίναςαι. Οὐκ οἶδα δ' ἐκ τίνος πονηροῦ
δαίμονος ἔτυχε παραπλῆων ἡμῖν ἐγγύθεν ἐξ εὐωνύ-
μου ὁ δυσώνυμος Ἀέων, κατὰ πρύμναν τῆς ἰδίας
νῆδος καθήμενος καὶ τοῖς κυβερνήταις τὴν περὶ τοῦ
πλεῖν ἐμπειρίαν διατάττων. Μεθ' ὧν^α καὶ τις θει-
C σθεν ναὺς ἐτέρα εἴλετο τῶν ἄλλων^α ὑποδεαστέρα,
ἥ τις ἦν^α τῇ βίᾳ τῆς ζάλης μέσον διαβράγισα καὶ
ἀπειλοῦσα τοῖς ἐν αὐτῇ ἤδη παρόντα τὸν ἐν ὕδασι
θάνατον· ἐξ ἧς ἀνέκραγον οἱ κατ' αὐτὴν Βάρβαροι·
*Σῶσον ἐπιστάς, ὡ καθηγεμῶν τοῦ στρατοῦ, καὶ
μὴ ἐδόξης δῆμον τοσοῦτον Ἀγαρηῶν ἀπολλέσθαι,*
οὃς μέχρι τοῦδε πολλῶν κινδύνων ἀκείρατους
ἐτήρησας, ἐξειπόντες ἐν ὀλίγῳ καὶ τὸ συμβάν. Ὁ
δὲ παρευθὺς κατ' αὐτοὺς τὴν ναὺν ἰθὺναι τοῖς περὶ
αὐτὸν προστάξας ἀκριδέστερον ἀνηρώτα^α. Οἱ δὲ
πάλιν ὁμοθυμαδὸν ἐδῶν, καὶ τὸ πάθος τῆς νῆδος
ὑποδείξαντες ἐπρεσβεύοντο πάντων ἡμῶν τῶν δε-
σμίων τῇ θαλάσῃ ριφέντων αὐτοὺς εἰς τὴν καθ'
ἡμᾶς ναὺν μετασκευασθῆναι, ἐφύδριστον εἶναι λέ-
γοντας ἐν τοσούτῳ κακῷ σωζομένων ἡμῶν ἐκείνους
τοῦ κατὰ θάλασσαν γενέσθαι κινδύνου καὶ μὴ προ-
τιμηθῆναι τῆς ἡμετέρας ζωῆς. Πρὸς δὲ ἡ καὶ κατ-
ένευσε παραχρῆμα, ἐπιτρέψας στάσαν τὴν ναὺν
ἡμᾶς μὲν τῇ θαλάσῃ ριφῆναι, ἐκείνους δὲ ἐν αὐτῇ
μετακομισθῆναι. Ἐν ὅσῳ δὲ ταῦτα ἐπράττετο, ἐλά-
θομεν οὐκ ὀλίγον ἀποστάντες ἡμεῖς· ἐφερόμεθα γὰρ
βιαίῳ τινὶ καὶ χαλεπῷ τῷ ὁρμήματι [P. 380] τοῖς
κύμασιν ἐλαυνόμενοι, ὥς οὐ μόνον κραυγῆς, ἀλλ' οὐδὲ
βροντῆς ἐπέπλεον, ἐξ οὗ κατελπίμενοι αὐτοὺς, θυνά-
μενοι ἐξακοῦεν. Ὡς οὖν εἶδον μακρὰν ἀποστάντας,
νεύματι μόνον προσμένειν τοὺς σὺν ἡμῖν Βαρβάρους
ἐπέτρεπον. Οἱ δὲ, εἴτε μὴ συνιέντες πρὸς δὲ ταῦτα
ἐποιοῦν, εἴτε καὶ ἐκόντες αὐτοὺς παραλογισάμενοι

VARIÆ LECTIONES.

^α πηρευόμενον A. ^α ὄν? ^α ταῖ; ἄλλαι; P. ^α ἦν] καὶ P. ^α ἀνηρώτα P.

τῷ μὲν ὅπως φαίνεσθαι προσέχειν τοῖς ὑπ' αὐτῶν προσταττομένοις ¹⁰, τάχα δὲ τοῦτο πλέον ὑπὸ τῆς ἀφάτου περὶ ἡμῶν κηδεμονίας τοῦ Θεοῦ διδαχθέντες, εἶχοντο τοῦ πλοῦς, μηδένα λόγον τῶν κατόπιν ποιούμενοι, ἀλλὰ πάσῃ σπουδῇ τὴν αὐτῶν τε καὶ ἡμῶν

οἷον. Ὡς δὲ μακρὰν ἀποστάνας εἶδον ἡμῶς ἐκείνοι καὶ εἰς οὐδὲν τὴν σκῆψιν ¹¹ χωροῦσαν, συνείχοντο δὲ κινδυνεύοντες τοῖς ὕδασι τῆς νηὸς καταδυμένης, ἄλλην τινὰ δέξιν τῷ τυράννῳ προσήγον, λαβεῖν μὲν αὐτοὺς εἰς τὴν ἰδίαν ναῦν, ἔδασαι δὲ τοὺς μετ' αὐτῶν, μεθ' ὧν ἐπιφέροντο σκύλων, τῇ θαλάσῃ δοθῆναι. Ὁ δὲ πρὸς τοῦτο πάλιν ἦν εὐπειθής, καίπερ τοῦ καιροῦ μὴ συγχωροῦντος, ἀλλὰ τὴν πάντων ἀπόγνωσιν ἐπιταίνοντος, καὶ τῶν ἀγωγίμων τοῦ πρώην φόρου αὐτάρκη τῆς νηὸς αὐτοῦ τὴν χρεῖαν ἀποπληροῦντων. Πλὴν οὐκ ἔδοξε τοῦτο συμφέρον εἶναι, τῶν Βαρβάρων περιωθέντων τοὺς αἰχμαλώτους καταλιπεῖν τῷ θαλάσῃ βυθῷ, ἀλλὰ τι θῆθεν ἐλέους ἐχόμενον καθ' ἑαυτὸν βουλευσάμενος, τάχα τῇ μανίᾳ τῆς φιλαργυρίας εἰς τοῦτο συνελαθεῖς, οὐχὶ δὲ συμπαθεῖα τινὶ περὶ τῆς αὐτῶν ἀπωλείας δυσωπηθείς (πῶς γὰρ ὅς ἐπείνετο πρῶτην τοῖς ἀδίκους φόνους τρυφῶν;) ὅμως καὶ αὐτοὺς μετενέγκαι σὺν τοῖς Βαρβάρους ἐπέταττεν, ἐν ἔχει καὶ τοῖς ἀδρότερον ποιῆσαι τὸ τῆς πλεονεξίας βάλάντιον καὶ τὴν φιλόχρυσον ἀναπλῆσαι λύσσαν, καὶ τάχα φορετικὸν ἦν καὶ τὸλμης ἀλόγου τὸ ἐγχείρημα. Πάντων δὲ κατὰ τὴν αὐτοῦ ναῦν τὸ τάχος μετενεχθέντων, ἔδω ἐκείνῃ τοῖς ὕδασι βλεπόντων τῶν Βαρβάρων καὶ αὐτῶν δὲ τῶν στρατηγῶν ἐν αὐτῇ τῇ νηὶ τοῦ τυράννου φυλαττομένων αὐτοῖς· οἵτινες καὶ ἤμιν ἐν ὁσέρῳ ταῦτα διηγῆσαντο, τὸ πανταπύσκοπον καὶ φιλόανθρωπον ἐκπληττόμενοι τῆς θεϊκῆς προνοίας. Πολλῶ γὰρ πλείω τῶν ¹² χιλίων ψυχῶν ἔφασκον εἶναι κατὰ τὴν ναῦν ἐκείνην, ἔκ τε τῶν Βαρβάρων καὶ τῶν αἰχμαλώτων τῶν ἐν τῇ Κρήτῃ κατ' αὐτὴν εἰσενεχθέντων καὶ τῶν ἐκ τῆς ῥηθείας προστεθέντων αἰτίας, ὥς τοσοῦτον ἀπέχειν βαπτισθῆναι τὴν ὁκάδα ὅσον μίδς παλαιστῆς τὸ μέτρον ἐστίν. Ὁ συνεχώρησε δὲ τοῦτο ὁ τῶν ἀφανῶν γνώστης καὶ τῶν κρυφίων ἐξεταστής Κύριος, [P. 381] ἀλλ' ὥς εἶδε τὰς καρδίας ἀπάντων πάσης μὲν χρηστῆς ἀπειπούσας ἐλπίδος, αὐτῷ δὲ μόνῃ τὴν ἀμηχανίαν ἐμφανίζουσας τῷ πάντα δυναμένῳ μόνῳ τῷ βούλεσθαι, ἐπέβλεψεν ἐπ' αὐτοὺς, καὶ εἰς πρᾶαν μὲν αὖραν τὴν καταίτιστα, εἰς γαλήνην δὲ τὴν τῶν κυμάτων καταστορέας τραχύτητα, ἔσωσεν αὐτοὺς ἐκ τοσοῦτου κινδύνου, πᾶσιν ἐμφαίνων, καὶ μόνον οὐχὶ βοᾶν δεικνύων τὰ πράγματα, ὅπως ρύεσθαι δύναται ὁ τῶν θαυμασίων Θεὸς τοὺς ἐν ἀληθείᾳ καὶ φόβῳ ἐπικαλουμένους αὐτόν.

οἷον. Ἦδη δὲ μετὰ πέμπτην τοῦ πλοῦς ἡμέραν κατήραμεν ἐν τῇ νήσῳ τῆς Κύπρου κατὰ τὸν ὄρμον τῆς Πάφου, ἐν ᾗ καὶ ἀνεθίντες μικρὸν ὥς ἐξελεῖν τοὺς Βαρβάρους καὶ τοὺς παρακειμένους ὕδασι λούεσθαι, πάλιν ἐκείθεν ἀναχθέντες μετὰ γε νυχθ-

bant, nulla eorum qui retro essent ratione habita, sed ut omni diligentia atque opera suam pariter nostramque, in tam dira immanique procella, statuerent salutem.

76. Ubi porro nos longe distantes conspiciunt, suaeque cogitata in nihilum cedere advertunt, atque navi prope mergenda in praesentaneum vitae discrimen se adductos cernunt; aliud quidpiam a tyranno efflagitant, ut scilicet in propriam navim ipsis receptis, eos qui cum ipsis erant, praedamque universam mari concrederet. Quibus ille rursus animum facilis adhibet, licet id tem-pus non permetteret, sed omnium magis magisque desperationem augeret, priorique vectura ac onere ejus abunde navis constipata esset. Haud enimvero e re satis illi visum ut Barbaris servatis captivos maris gurgitis sorbendos desereret. Quin imo secum ipse misericordia pro-num consilium agitans, et forte avaritiae furore concitus, non ulla nostrorum interitus tactus miseratione, (quomodo enim, qui nuper sic injustis caedibus gaudentem 595 prodiderat?) illos quoque nihilominus cum Barbaris invehi jubet, ut hinc quoque nummatus marsupium auctius redderet aurique avidam rabiem exsatiaret, tametsi fortasse id grave dementisque audaciae facinus esset. Omnibus autem in ejus navim celerrime investis, alia ab aquis navis absorpta est, Barbaris intuentibus, ipsisque navarchis in ipsa tyranni navi servatis, qui et postea, divinae providentiae vim omnium inspectricem et humanitatem ac clementiam stupentes, haec ipsa nobis narrare. Mille enim amplius animas dicebant in ea numerari nave, tum Barbarorum tum captivorum apud Cretam in eam invectorum, ac postremo eorum qui per eam causam illi vectores accessissent, ut unius duntaxat palmi mensura exstaret, ac ne aquis mergeretur abesset. Quod tamen non permisit occultorum cognitor Dominus, et qui abscondita scrutatur. Sed ubi omnium corda vidit, omni jam felicitior exitus spe deposita, ipsi uni, in quo versabantur, manifestare consilii inopiam, qui videlicet sola voluntate salvas potest praestare, in illos oculos convertit, ac procellam quidem in auram lenem, fluctus vero exasperatos in tranquillum mare sternens, a tanto illos periculo liberavit, cunctis nimirum prodens, vixque res non clamare ostendens, posse 596 mirabilium Deum liberare eos qui in veritate atque timore ipsum invocant.

77. Post quintum navigationis diem in insula Cypro Paphi portum intravimus; paululumque recreamur, dum Barbari navibus exeuntes ad vicinas aquas lavatum eunt. Tum inde solventes post diem unum ac noctem Tripolim concessimus, eo-

VARIAE LECTIONES.

* προσταττομένοις Combessius: libri πραττομένοις. ¹¹ σκέψιν? ¹² τῶν σπ. A.

dem ipso die quo salutare crucis lignum exaltatur, A quando et nos jam primum a maris periculis malisque eramus liberandi. Cum prope murum venissemus, oppidanorum barbara omnis multitudo, suos excipiens nostrosque admirans, ad ipsum navale effundebatur. Mox enim ac urbis naves omnes simul coactas in portum deferri contigit, tum e singulis et pecuniarum copia et reliqua spolia, velut ex vastæ capacitatis urbibus, educi et in domos ad id antea paratas conveyi, ut brevi intervallo his in eam invectis urbs impleretur. Quin nos quoque ducentes efferebant, et quasi victoriæ quoddam tropæum, in omnium oculis traducentes, miseriam nostram ac calamitatem velut in orbis theatro producebant. Quam multis enim vociferationibus usi sunt saltibusque insultarunt in urbis ingressu, cum ad eam accessimus, dum probra nostra ac injurias magnæ sibi jucunditatis argumentum **597** sumunt! quod et reliquis majorem nobis dolorem incussit, cum mala illa et iterata opprobria maximaque dedecora ferre non possemus. Ubi enimvero post eum expletum triumphum assignatæ nobis sunt ædes, in quibus sub Barbarorum custodia addicti tenebamur usque dum Tarsum proficisceremur, tunc nimirum a multis laboribus levati, fixisque in terram caputibus, non sine lacrymis Deum precabamur ut tandem aliquando malis nostris finem imponens, haud ultra tot molestiarum turbines in nos intenderet, quorum vel solo auditu animus horreret, quippe cum et illæ vim omnem doloris excederent.

78. Verum hæc quidem, quod ad nos attinet, qui commutationis jure manu mittendi servabamur, et quibus obtigerat captivis reliquis ut Tripoli nobiscum versarentur. Qui autem nostrum Cretæ in aliis navibus divisi fuerant, per omnem Syriæ oram maritimam dispersi sunt; quos mercatores commercati, rursus aliis in locis dividendes, inter se ad hoc ævi sic commutant ut ex illis nonnulli in Æthiopiam extremamque austri plagam inter Barbaros immigrarint. Horum, inquam, si quis mala atque ærumnas scripto consignare tentaverit, similis illi videbitur qui se maris arenas in numerato habere stulte putaverit. Omnino enim **598** et tu ipse, virorum studiosissime, si quos illorum Damasci et in circumjacentibus urbibus offendisti. Offendisse enim illic non paucos scio, quod omnes naves Tyræ captivos suos in illas partes asportarunt. Mitto enim ex nostra quoque Tripoli commercio, cum per illa loca tibi tum primo transeunti parumper innotuimus, perquam abunde te de his didicisse; quæ et nobis tacentibus res repræsentet, animorumque dolorem ac cruciatum ex ipsa vultus specie certo indicet. Quapropter tum tu quoque commiseratus, et fortunarum nostrarum particeps sociusque effectus, ea ratione quod horum omnes

ἡμερον ἄλλο τὴν Τρίπολιν καταλάβομεν, κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ὑφύονται τὸ σωτήριον τοῦ σταυροῦ ἔσθλον, ὅτε καὶ ἡμεῖς τῶν κατὰ θάλασσαν ἄρτι πρῶτον ἐμέλλομεν πειρασμῶν ἀφεθῆναι. Γενομένων οὖν ἡμῶν πλησίον τοῦ τείχους, ἔχετο περὶ τὸν ναύσταθμον ἀπάντων ἐγγυρῶν Βαρβάρων τὸ πλῆθος, τοὺς μὲν οἰκείους προσλαμβάνοντο, τοὺς καθ' ἡμᾶς δὲ θαμβοῦμενον. Ἄμα γὰρ συνέβη πάσας τὰς τῆς πόλεως συνελθεῖν νῆας καὶ πρὸς τὸν ὄρμον γενέσθαι, εἴτα ἐξεκομίζετο ἀφ' ἐκάστης αἰτῶν τῶν τε χρημάτων τὸ πλῆθος καὶ τῶν λοιπῶν σκύλων ὥσπερ ἀπὸ τιῶν πόλεων, καὶ μετήγετο εἰς τινὰς προσηυτεπισμένας εἰκίας, ὥς ἐν ὀλίγῳ πληρωθῆναι τὴν πόλιν τῆς τούτων ὑποδοχῆς. Προέφερον δὲ καὶ ἡμᾶς ἀγοντας καθάπερ τι τρόπαιον νίκης, ἐπὶ παῖσιν ἡμᾶς θριαμβεῦντες καὶ θιάτρον ποιοῦμενοι τὴν καθ' ἡμᾶς συμφορὰν. Οἷον γὰρ ἀνέκραγον καὶ τοῖς ἐξάλμασιν ἐπεσκίρτησαν, ὅτε πρὸς αὐτῇ ⁷⁸ γεγόναμεν ἐπὶ εἰσόδῳ τῆς πόλεως, ἀφορμὴν θυμηδίας τὴν καθ' ἡμῶν ὕδριν δεικνύμενοι! ὃ δὴ καὶ πλείω τῶν ἄλλων ἐδύνησεν ⁷⁹ ἡμᾶς, οὐκ ἐτι φέροντας τῶν δεινῶν ἐκείνων καὶ τῆς ὑπερβαλλούσης αἰσχύνης τὴν ἐπαλληλίαν ὕψισταςθαι. Ἄλλ' ὅτε δὴ καὶ μετὰ τοῦτον τὸν θριαμβὸν ἐκληρώθη τις οἶκος ἐν ᾧ φρουρεῖσθαι κατεκρίθημεν τηρηθσομένοι τῆς πρὸς τὴν Ταρσὸν ἀφίξεως, τότε δὴ τῶν πολλῶν ἀνεθέοντες πόνων καὶ τῇ γῇ τὰς κεφαλὰς προστερίσαντες ἐδομέμεθα τοῦ Θεοῦ μετὰ δακρύων στήναι ἡμῖν ποτε τὰ κακὰ καὶ μηκέτι χώραν λαβεῖν καθ' ἡμῶν τοιοῦτων ὀχληρῶν ἐπίτασιν, ὧν καὶ ἡ ἀκοή μόνῃ μετήγετο διὰ τείρας ἔλθειν παντὸς γὰρ ἀλγεῖν τοῦ φύσει ἐκδέδχηκεν.

[P. 382] οἱ. Ἄλλὰ ταῦτα ἡμεῖς οἱ πρὸς τὴν καταλλαγὴν τηρούμενοι καὶ οἱ μεθ' ἡμῶν λαχόντες τῶν λοιπῶν αἰχμαλώτων κατὰ τὴν Τρίπολιν. Οἱ δὲ γ' ἐν Κρήτῃ ἐξ ἡμῶν διαιρεθέντες ἐν ταῖς ἑλλαις ναυαῖς ταῖς ἀφ' ⁷⁸ ἐκάστου τόπου διεσπάρησαν καθ' ὅλης τῆς παραλλίας Συρίας· οὓς καὶ ὠνούμενοι πολλοὶ τῶν ἐμπόρων καὶ πάλιν μεταπλεπράσκοντες κατὰ διαφόρους τόπους ἐν ἀλλήλοις μᾶλιν καὶ νῦν αὐτοὺς ἀνταμεΐβουσιν, ὥς καὶ αὐτὴν φθάσαι τὴν Αἰθιοπίαν τινὰς ἐξ αὐτῶν καὶ τοὺς τὴν ἀκροτάτην μεσημβρίαν κατοικοῦντας Βαρβάρους. Ὅν εἰ θελήσοι τις τὰς συμφορὰς ἀναγράφεσθαι, ὁμοίος εἶναι δοῖται τῷ τὴν παραλλαν ψάμμον ἐκμετρεῖν εἰκαλῶς ταπάσαντι. Πάντως γὰρ καὶ αὐτὸς, φιλομαθέστατε ἀνδρῶν, εἴπερ ἐνέτυχές τις ἐξ αὐτῶν, ἐν τε τῇ Δαμασκήῳ καὶ ταῖς περὶ αὐτὴν πόλεσιν· ἐνέτυχες γὰρ, οἶδα, πολλοῖς ἐκεῖσε, διὰ τὸ πάσας τὰς Τυρίας νῆας τοῖς μέρεσιν ἐκεῖνοις τοὺς αἰχμαλώτους; αὐτῶν... ἐὼ γὰρ λέγειν οἷα καὶ ἡμῶν ἡ περὶ τὴν Τρίπολιν διαγωγὴ, ὅποτε διερχομένης σοι ἐκεῖθεν κατ' ἀρχὰς μικροῦ ἀνεγνωρίσθημεν, ἰκανῶς σε περὶ τοῦτον πεπληροφόρηκα, καὶ σιωπῶντων ἡμῶν τὰ πράγματα παραίστωσα καὶ τὴν δδύνην τῶν ψυχῶν ταῖς μοχαῖς ἐξ ἐλέγχουσα. Ἐξ οὗ δὴ καὶ αὐτὸς συμπλήσας τότε, καὶ ἐν τούτῳ κοινωνήσας ἡμῖν τοῦ πάθους ἐν τῷ περὶ πολλοῦ ποιήσασθαι μαθεῖν τὴν περὶ τοῦτων

VARIAE LECTIONES.

⁷⁸ αὐτῇ AP. ⁷⁹ ἐδύνησεν AP. ⁸⁰ ἀν' P.

ἀκαλουθίαν, ἐκδηλος ἐγίνου τῇ λύπῃ πληγῆς καὶ ἅμα τοῦ μετρίου τὴν καρδίαν ὀδυνηθεῖς. Πλὴν οὕτω ταῖς πολλαῖς καὶ ἀπείροις ἐκείναις τῶν παρὰ τῶν ταλαιπωρησάντων καταγίσι, καὶ οὐδὲν κρείττον οὐδ' ἐν αὐτῇ τῇ Τριπόλει, παρ' ὅσον ἐν αὐτῇ διατρίψαμεν χρόνον, γενόμενοι, ἀλλὰ μόνον ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ καὶ μοχθηροτέροις τοῖς ὁμιλήσαντες (ἐκείσε γὰρ ἐγὼ καὶ τοῦ καλοῦ πατρὸς ἀπωφανίσθη, καθάπερ ἄλλην ἀρχὴν τῶν δαινῶν τὴν ἐκείνου στήρῃσιν ἐπευράμενος ⁷⁹), ὅμως μετὰ τὴν σὴν ἀναχώρησιν οὐ μετὰ πολλὴν χρόνον προστάζει τοῦ τυράννου πάντες ὁμοῦ τῇ προτέρῃ πάλιν βληθέντες νῆι μετὰ καὶ τιῶν διακομιζόντων ἡμᾶς Βαρβάρων ταύτην δὴ τὴν φρουρὰν τῆς Τερποῦ καταλάβομεν· καὶ νῦν ἐσμέν ἐν μεθορίᾳ δύο πραγμάτων ἐπιζομένων, ἢ τοῦ τυχεῖν τῆς πάλαι θρυλουμένης διὰ τῆς σωτηρίου καταλλαγῆς ἀπολυτρώσεως, ἢ τῷ θανάτῳ παραπεμθῆναι κατ' ἐκαστὴν ἐφεστῶτι ταῖς συχναῖς ἐβρώσεσιν καὶ ἄλλως τοῖς ἐν τῇ φρουρᾷ πλησίον συνακισμένῳ. Πλὴν οὐκ ἔχομεν ἀσφαλῶς γινώσκειν ἐπιτέροι τοῦτων προτέρῳ διαλαχεῖν.

οὐδ'. Ἐγὼ δὲ τὴν ἐπιταγὴν ἡδὴ πεπλήρωκα, πάνυ θαυμάζων ⁷⁷ τὴν σὴν ἀρετὴν, πῶς περὶ τούτων πεφίλοπόνηκας, [P. 383] ὥς καὶ διὰ γραμμάτων παρηγορησαί ἡμᾶς δὴλὰ σοὶ πάντα ποιήσασθαι τὰ περὶ τῆς ἐλπίσεως τῆς κατ' ἡμᾶς πόλεως. Οὐχ ἔνεκεν δὲ τινος ἄλλου τὴν σὴν ἀξίωσιν ἐκπληρῶσαι δίκαιον πέριξ, ἀλλ' ἐν ἑκῇ ὑπόμνημα τῆς πρὸς ἡμᾶς φιλίας τὴν κατ' ἡμᾶς αὐτοὺς συμφορὰν, αἱ σὲ περιεκεντῶσαν τοῖς ἀλγεῖναις καὶ πρὸς τὸν ζῆλον τῶν καλῶν παραθήγουσαν. Πέφυκε γὰρ πῶς ἡ μνήμη τῶν λυπηρῶν εἰς ἀρετὴν ἐνάγειν τῶν σπουδαίων τὸ φρόνημα, καὶ φοβερῶν πραγμάτων ἐξήγησις ψυχικὴν ἀσφάλειαν ἀπεργάζεσθαι. Ἀλλὰ μὴ τῇ ἰδιωτικῇ προσέχων τῆς συγγραφῆς τῶν αὐτῇ προσόντων τὴν ὠφέλειαν διαπίψῃς, τῷ ἀτεχνεῖ δὲ μᾶλλον καὶ ἀνεπιτηδεύτῳ τῶν λεγομένων τὴν πίστιν συνακολουθεῖν ἐννοοῦμενος εὐχαῖς ἡμᾶς ἀμείψασθαι τῇδε τῆς ἐγχειρήσεως προθυμηθῇ, τὸν κοινὸν Δεσπότην ἐξελούμενος ἢ παρενεγκεῖν ἡμῖν τὰ δεινὰ ἢ καρτερῶς γὰ φέροντας ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς αὐτοῦ δικαιοκρασίας τὸν τῆς ὑπομονῆς ἀξίωσαι μισθόν.

Τέλος τῆς ἀξιωμακροσύτου ιστορίας κτῆρ Ἰωάννου τοῦ Κιμμεριδίου καὶ κουδοκλεισίου ⁷⁸ τῆς ἀγριότητος μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, ἣν ὀφείλει πᾶς τις, μάλιστα δὲ Θεσσαλονικεὺς, ἐπιστατικῶς τῇ ⁷⁹ καὶ ρουνεχῶς διελεῖν ὡς ἄνθρωπος οὖσαν, τὸ γὰρ εἰς ψυχικὴν ἡκον ὡφέλειαν, ἀρίστην τῇ καὶ λυσιτελεστάτην.

agnoscas te a mœrore læsum ultra modum animo indoluisse. Cæterum cum in modum multis illis ac innumerabilibus afflictionum procellis divexati nihil melius, nec in ipsa Tripoli, quandiu in illa morati sumus, nos habuimus, nisi quod (vel me certe quod attinet) prioribus etiam deterioribus malis oppressi sumus. Ibi enim optimo quoque patre orbatus sum, velut aliud novum malorum initium illius nactus carentiam. Attamen a tuo discessu, non multo post, ita mandante tyranno, omnes simul priori rursus navi impositi, quibusdam Barbaris una vectoribus, ad hanc Tarsi custodiam venimus. Et nunc inter duas res ⁵⁹⁹ anxii nimis jactamur, aut salutari commutatione redimendi, aut mortem appetituri; quæ ipsa crebris quotidie ægritudinibus ingruat, ac præterea lis qui in carcere detinentur prope contubernalis exsistat. Haud tamen certo scire possumus utrum horum prius nanciscemur.

79. Ego vero jam tua jussa implevi, virtutem tuam non satis admirans, qua ratione ad hæc pervestiganda sic adhibueris animum, ut et scriptis litteris omnem nostræ urbis excidii narrationem ex me sollicitaveris. Nec ulla alia de causa tuis parere jussis operæ pretium duxi quam ut amicitie nostræ monumentum nostram hanc calamitatem haberet, quæ te tristitum recordatione continue compungat et ad eorum quæ sunt honesta et officii æmulationem alacriorem reddat, funestarum siquidem rerum memoria studiosorum mentem ad virtutem promovere solet, terribiliūque narratio animis securitatem præstare consuevit. Cave tamen ne scriptoris simplicitati animum attendens, quæ illi inest, utilitatem despicias: sed potius nullo artificio concinnata ineptique digesta ipsa veritati hæcere fidemque sibi conciliare existimans, ejusce vices operis preces nobis ex animo repende, communem Dominum exorans ut ⁶⁰⁰ aut a nobis mala amoveat, aut fortiter tolerantibus in die sui justi iudicii patientiæ mercedem tribuat.

Finis memoria dignissimæ historię domini Joannis Cameniata, cubaclesii sanctissimæ metropoleos Thessalonica, quam quilibet, sed Thessalonicensis potissimum, ut (quod ad animum attinet) optimam summeque proficuum solerter et cordate debet percurrere.

VARIE LECTIONES

⁷⁷ ἐπευράμενος P. ⁷⁷ θαυμάζω A. ⁷⁸ κουδοκλεισίου P. ⁷⁹ vs om. P.

IN SEQUENTEM DEMETRII CYDONII MONODIAM

FR. COMBEFISII PRÆFATIO.

Quandiu in Thessalonica rebus versamur, ejusque priore excidio, Leone Basilii filio imperatore (cujus et opera instaurata prope ejus urbis omnis illa ruina ac desolatio est) priusquam maxum e tabula, libuit in

antecessum funestius aliud hic ejus repræsentare excidium, quo non hostium grassatione, sed civium tumultu immane quantum sædata civitas est et desolata, sibi ipsa vires ademit, et ut facile postmodum Turcis præda cederet, momentum dedit, urbiq; Augustæ ac Byzantio, per eas ipsas civiles discordias ac factiones, eo fato præiret. Auctor mihi hic Demetrius Cydonius ipse Thessalonicensis, inter suos plurimum schismaticos, nec levibus erroribus Palamitarum nube involutos, ipsis dementatis Ecclesiarum principibus, aulaque fere in eorum adducta sententia, Catholicissimus Latinisque addictissimus, nec minus suis devotus, studensq; Græciæ jam defectæ, qua via liceret, revocandis rebus; quod hoc uno præstari posse ac sperari, acri sane viri judicio existimavit, si sopito sequioris ævi dissidio, pristinaque reducta Christianitatis ac Ecclesiæ facie, Notæ Romæ cum Seniori, filia cum matre, et a qua filia omnis dignitas, conveniret. Ejus hoc argumento Orationem deliberativam, de Latinorum corrogando auxilio, alteramque de non reddenda Callipoli, ab anno jam 1648 typis vulgasse, memini, quibus præiret Theodori Despotæ Palæologi in purpura nati Ἐκτάτος, aureo mellitoque Manuelis item Palæologi imperatoris ipsius fratris, ore, illi in Peloponneso dictus, ubi is cum imperio diu præfuerat, diemque obierat; triumque fasciculum haud spernendum, nec regis auribus ac animadversione prorsus indignum, Christianissimo Francorum Ludovico XIV, semper Augusto, annis minori, sed tota jam indole ac spiritibus Magno, non ingratum munus obtulisse. In quo mihi ipse placeo, nec tam mihi, quam patriæ ac Galliæ orbique ipsi Christiano, gratulor, quod tam verus quam bonus vates fui: et quam in Palæologis φιλαδέλφιν, quod laudatum par fratrum et amicorum, suscepi, amavi, colui, orbi exhibui, in Christianissimo principe, fratreque unico, gente Borbonia, invictissimi æque ac justissimi piissimique Ludovici XIII inclita sobole, feliciori omine mihi ipse jam tum auguratus sum, votisque expetii. Et vero donavit, fraternæ illius charitatis auctor, ac concordia arbiter Christus, per quam tot annis Gallorum gentem, sociosque omnes beavit, ac in ævum longinquum beet; hostesque (quod dudum facit) nunquam non dejiciat ac percellat, aut etiam virtutum illecebra omnique clementia, majori victoria amoris, ipsos quoque vero Soli mundo, socios amicosque deliniat, trahat, subjiciat. Tabellam huic oppositam exhibet Demetrii Cydonii hæc Μουσῶνα. Graphice in ea descripta civium discordia mala: quid sibi pariat, ipsa sibi mucronem adigens civitas, ac in se versa respublica flammamque sibi subjiciens, ne cui tandem ullo unquam colore furor tantus obrepit, invidioque dæmoni ea molitione funestum plane organum pateat, ac vel sumum patriæ cinibusque aspergat, ne tanta dicam hisque Thessalonicensibus, affinia pariaque incendia. Reliqua ad imperii Byzantini interitum, ejusque ipsam postremam labem ac occasum ministrabunt, ipsa Cydonii, aliorumque ejus circiter ævi, pauloque supparium e Regia ipsa, aliisque Christiani orbis bibliothecis, epistolæ ac opuscula, post Leonis Diaconi et Michaelis Pselli (altero hic statim volumine) Historiarum illustrata a me data συντάγματα sive mihi ipsi vita comes fuerit, sive cui per Providentiam destinatum erit, lampade tradita. Thessalonicensem hunc tumultum perstrinxit Cantacuzenus l. 3, c. 94; an sincera satis historici fide, nec suæ ipse causæ favens, aliorum judicium esto.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΥΔΟΝΙΟΥ

ΜΟΝΟΔΙΑ

ΕΠΙ ΤΟΙΣ ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚῇ ΠΕΣΟΥΣΙ.

DEMETRII CYDONII

OCCISORUM THESSALONICÆ MONODIA (1).

(Anno 1516.)

1 Viri, quotquot propinquorum ac gentilium A vestrorum effugistis manus, mecum ipse undequaque considerans, quo nomine vocanda sit civitas, in qua nobis mala hæc evenerunt, invenire non possum. Sane quidem civitatis urbisque ambitus est; in ea autem qui sedes habeant de civibus tropæum erexisse, et corporibus municipium vacuum esse, eos, qui evasere, Styge pariter et Cocytio atque Barbaris deteriorem ipsam nuncupare cogit.

2. O tempus in lucem trahens omnia, atque

[P. 384-385]. α'. Ἄνδρες, δοὺς τὰς τῶν συγγενῶν διαφεύγετε χεῖρας, ἐγὼ μὲν οὐδ' ὅτι χρή καλεῖσθαι τὴν πόλιν, ἐν ᾗ ταῦτα παθόνθαμεν, δύναμαι σκοποῦμενος πανταχόθεν εὐρεῖν. Ὁ μὲν γὰρ περίβολος, πόλεως· τὸ δ' ἐν αὐτῇ στήσαι τρόπαιον ἀπὸ τῶν πολιτῶν τοὺς οὐκ ὀκνητοῦς, καὶ κακυνῶσθαι σωμαμάτων τὸ ἅπτεν, καὶ Στυγὸς καὶ Κωκυτοῦ καὶ Βαρβάρων χεῖρας τοὺς ἐκφυγόντας ἀναγκάζει ταύτην καλεῖν.

β'. Ὡ πάντα μὲν φαίνων, πάντα δὲ κρύπτων χρε-

NOTÆ.

(1) Tragica comploratio, Lamentatio.

νο; ὁ πᾶσαν μὲν συγγραφὴν, πᾶσαν δὲ ποιήσιν ἀποκρύψασα συμφορὰ! Ὁ πάντας μὲν διηγουμένους, πάντας δὲ μονοῦντας σιωπῇ ἀναγκάζουσα φήμη! Πότερον ἐπαινώμεν τοὺς οἰκεῖν λαχόντας τὴν χώραν; Ἄλλ' αὐτοῦ καὶ τοὺς φονεῖας ὀρώμεν, καὶ οἱ τῇ φύσει πικρῶς ἔχοντες, ἐνταῦθα τὸν πρὸς αὐτὴν πεπολεμη-
 κασι πόλεμον. Ἀλλὰ καταρώμεθα καὶ μιὰν καλῶ-
 μεν τὴν πόλιν; Ἄλλ' ἡ τῶν πεσόντων ἀρετὴ, πάσης ἀρετῆς τε καὶ εὐχῆς ἀξίαν αὐτὴν ἀποφαίνει. Τίς ἔρα τῇ τῆς πόλεως ἐδάσκηκε δόξη; Τίς ταύτην αὐτῇ φυλάττεσθαι παρὰ πάντων οὐ συνεχώρησε διὰ τέλους; Τίς μὴ πρὸς τῇ σοφίᾳ, καὶ τῇ φιλανθρωπίᾳ ταύτην ἀφήκε φιλοτιμιεσθαι; Τίς τοις ὑστέροις συνέχευε τὰ πρότερα; Τὰ μὲν γὰρ πρὸ τῶν τολμημάτων τούτων καὶ τῆς σχετλίας ἡμέρας, τίς οὕτω λόγοις πάντας νικῶν, δοτις ἂν οἶδς τ' ἐγένετο διηγούμενος ἐφικέσθαι μέγεθος μὲν, ὥστ' ἐξεῖναι ταῖς μεγίσταις αὐτὴν παραβάλλειν. Θέσιν δὲ τὴν καλλίστην ἡμα καὶ ὑγιαίνειν· καρπῶν τε φορὴν, καὶ τὸν τῆς Αἰγύπτου τόκον νικῶσαν; Νεῶν δὲ καὶ ἱερῶν, τῶν ἀπανταχοῦ καλλιστά τε καὶ ἀγνώστα, τοσαῦτα καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὸ πλῆθος, ὥστ' οὐκ εἶναι τούτων ἄλλοθι τοσοῦτοις, οὔτε μείζονσι οὔτε πλείοσι ἐντυχεῖν· ἀγορὰ τε τοὺς ἐξ ἀπάσης γῆς ὑποδεχομένη, καὶ τοὺς συνιόντας, οὐ γῆς εἰεν ἀπορεῖν ἀναγκάζουσα. [P. 386] οὕτω ταυτὸν ἦν ἐκείνην τε οἰκεῖν, καὶ πάσαις ἡμα παρῖναι. Αἰμῶνας δὲ πολλοὶ μὲν ἐπήνεσαν· ὁ δ' ἐνταῦθα πάντων ἂν δικαίως ἐνίκησεν εἶναι παρίδειγμα, ὁ αὐτὸς ἀντὶ πόλεως τε ὧν καὶ λιμένος, καὶ τὴν πόλιν οὐκ εἰς τὴν θάλατταν λήγουσαν παρεχόμενος, ἀλλ' εἰς πόλιν ἑτέραν. Οὕτω σεμνότερον καὶ τῶν Βαβυλῶνος ἐτεταίχιστο περιβόλων. Μέγιστος δὲ ὧν ὧν ἱσμεν λιμένων, μεγίστην παρέχεται τὴν ἀσφάλειαν, καὶ τὴν πόλιν οἷον ἐν ἀγκάλαις περιλαμβάνων, συμφύνηι δοκεῖ σπαιδεῖν αὐτῇ. Τὸ δὲ ὅλον σχῆμα τῆς πόλεως τίνος μὲν οὐκ ἂν ἐκοίμισε λύπην; Τίνα δὲ οὐκ ἂν νοσοῦντα ἀνθρώπους; Τίνα δὲ οὐκ ἂν ἔξινον ἐπείσει καὶ τῆς οἰκ[ε]ίας ἐπιλαθέσθαι; οὐκ ἂν animi dolore sedari? Quem ægro corpore patriæ domusque oblivionem fecerit?

γ'. Ἀλλὰ μὲν τὴν γε τῆς πόλεως εὐσέβειαν, καὶ τὴν περὶ τὸν Θεὸν θεραπείαν, βέλτιον ἂν τις σιωπῶν ἢ φεγγόμενος ἐνδείξαιτο τοῖς ἀκούουσιν. Ἐκεῖ γὰρ τακτοὶ μὲν οὐκ εἰσὶ καιροὶ τοῖς εὐξασθαι βουλομένοις, ἀλλὰ τῶν ἱερῶν καὶ νύκτων καὶ μεσημέραν ἀνευγμένων, ἔξεστι πληροῦν τὰς εὐχὰς καὶ θαρ-
 βεῖν περὶ ὧν τις δευρόμενος ἦκεν. Ἡ τε λοιπὴ περὶ τὰ τοιαῦτα φιλοτιμία τε καὶ σπουδὴ, ἀναθημάτων κάλλη καὶ πλῆθος; προσόδων, καὶ παννυχίδων συνέχεια, καὶ αἱ τῶν φθόνων ἱυγες, καὶ ἡ διὰ πάντων ὥσπερ ἐν μουσικῇ ὁμολογία καὶ τάξις, ταυτὶ δὲ βέλτιον παρόντα ὀφείναι καὶ περᾶσθαι καταμαν-
 θάνειν γινόμενα. Καὶ μὴν καὶ μισθὸν αὐτοῖς οὗτοι φαῦλον τῆς εὐσεβείας ὀρώμεν· ἀλλ' ὅν ἂν τις αὐτῷ γε ἡ φίλοις συνεύξαιτο· πολιορκιῶν τε λύσεις, καὶ λιμῶν βοηθείας, καὶ νοσημάτων δὴ θεραπείας ἐπι-

omnia tegens! O calamitas, quidquid usquam hi-
 storiarum monumentis proditum est, quidquid poe-
 tarum fabulis celebratum, obscuro damnans! O
 rumor, o fama, omnium qui narrationem insti-
 tuant, omniumque funestos casus tragice deploran-
 tium ora silere necessario præstans! Laudemusne
 regionis incolas? At in ea et sicarios videmus:
 amarulentoque homines animo ac ingenio, hic ad-
 versus eam pugnam commiserunt. Dirisne devo-
 veamus, urbemque impuram ac scelestissimam
 dicamus? Enimvero, eorum qui ceciderunt virtus,
 omni eam virtute, faustisque dignam omnibus,
 ostendit. Quisnam igitur urbis claritati invidit?
 Quis eam se sibi in finem usque ab omnibus ser-
 vare non sivit? Quis præter sapientiam, etiam hu-
 manitatis laude eam splendere non dimisit? Quis
 iis, quæ secuta sunt, priora confudit? Quæ enim
 scelestissimos ausus hos et miserabilem diem ante-
 cessere, quis tanta eloquentiæ vi cunctis eminet,
 ut assequi verbis sufficiat? Magnitudo tanta, ut ea
 cum maximis urbibus componi merito possit. Loci
 situs pulcherrimus simul et saluberrimus; fru-
 ctuum proventus, qui et Ægypti feracitatem vincat.
 Tempia ac sacræ ædes, tanta magnitudine sicque
 numerosæ, ut nullo usquam loco in tantas aut
 majores pluresve incidere liceat. Forum omni ex
 terra venientes suscipiens, ac qui convenissent ubi
 terrarum essent ambigere cogens: sic idem erat
 in ea degere, ac cunctis simul terris præsentia
 adesse. Multi sunt qui portus laudavere; Thessa-
 lonicensium autem omnium merito exemplar evicit
 esse, idem ipse et urbis, et portus vicem gerens,
 cujus munere urbs non ad mare desinat, sed ad
 urbem alteram. Sic et præ Babylone augustior se-
 ptus: cunque omnium, quos noverimus, portus sit
 maximus, maximam securitatem præbet, urbemque
 quasi brachiis astringens, ulnisque fovens, ei
 velut coalescere eniti videtur. Urbis omnis species
 non sanum reddiderit? Cui extraneo non et

600a 3. Atenim urbis pietatem, ac erga Deum
 cultum, melius quispiam silentio, quam sermone ac
 eloquio auditoribus insinuaverit. Nulla ibi stata tem-
 pora, iis qui velint precatione defungi, sed et noctu
 atque interdiu reseratis sacris ædibus, preces im-
 plere licet, ac confidere de quibus quis oraturus
 venit. Reliqua item in ejusmodi magnificentiâ at-
 que opera, pulchra donaria, proventuum multitudo,
 juges noctu vigiliæ, cantorum illecebræ, ac per
 omnia velut in musica concentus ordoque; hæc.
 inquam, præstat, qui sit præsens, videre, ac conari
 rerum ipsa exhibitione condiscere. Atqui nec sper-
 nendam pietatis mercedem civitati videmus access-
 sisse, ac quam sibi quis merito comprecetur, iisque
 quos necessarios habebat; solutas obsidiones,
 famis solatia, adventantium depulsos morbos (?),

NOTÆ.

(2) Hæc præcipue in Vita Demetrii fuse digesta;
 quæ et ornamento essent ad Maurilii circiter

tempora, ac Illyrici bella; possemque repræsen-
 tare.

regum necesse instructis copiis adorientium; in futurum oracula, *Unam fore, quæ in communi clade ac vastitate incolumis servetur*. Confert vero istiusmodi quoque usibus, qui et universum orbem habitabilem universumque inhabitabilem miraculo tenet, in media urbe situs, atque ad se undequaque extrema cogens, tum ipse urbi servator, tum civibus conciliator atque ad Deum intercessor. Neque id solum, sed et qui imperatores placidos civitati reddat, cum in reliquis, tum ut oppidanis remittant tributa; inque externis ac Barbarorum bellis ipse ducem agat, tremendumque majoribus longe copiis ut adversus civitatem arma moveant, efficiat. Sic nimirum exstare urbem commune pietatis exemplar quis dixerit.

4. Oratorum porro et philosophorum, aliorumque litteratorum, ubi quis aut plures, aut præstantiores choros perspiciat? Quin plane hic omnes primas dant civitati, ac commune gymnasium vocitant ac scholam, cunctis ad musas in ea enixe contendentibus. Enimvero illud certe unum haud licet dicere: id nunc quidem urbi contigisse, ut litterarum ac eruditionis primatum teneret, fuisse vero cum in eorum qui ignorantia laborant classe locanda esset: secus plane, nullum non tempus fuit, in quo non esset Epicorum urbs, musarumque hic in ævum studia clara vigerent victoria, veluti pubem dicunt poætæ. Sic Athenis quispiam dixerit, cum Demosthene ac Platone versari, ludumque terere, cui hic versari contigerit.

5. Enimvero cuncta hæc dies una confudit, atque urbi coronam detraxit; ac quam deperirent omnes, haud secus ac scopulos sub aquis latentes omnium animis suspectam reddidit. O unde contentio atque lis in mundum ingressum habuit? O unde seditio miscens omnia impudenter obrepit? Unde vero ut una in ea nacti sedes, non et eadem in rem mutuo rati conducere, alii aliorum contentionis ardore degustarint carnes, affiniumque ac propinquorum cruoribus patriam sædarint, quam et potiore parentibus loco iis fore par erat, si sanæ mentis scintillam ullam retinerent? Si vero furiis agitari, regesque adorare ac imperatores, qui publicis nihil tyrannis meliores essent. Terra porro ac regio nostra habebatur, sed potentiorum vis ac injuria ea fruebatur. Mare occlusum erat, uribusque ita solum respirare licebat, si libertatis prorsus oblitæ essent. Quos vero par erat indigno ferre, ut quibus putaretur imperium, ii rem risu excipiebant, ac si rebus hinc accessio foret. Malorum porro remedium erat iis solum nuntiare dira, qui ipso eorum eventu, victimas faciebant. Quotquot autem ex præsentibus, quo tandem res civitatibus evasuræ essent, augurabantur, quærebant cui pereuntium curæ esset. Ac occurrebat, qui Hercule fortior, Peleo castior, majori Themistocle vi ingenii esset; ac qui ipse erga subditos Cyri animum indolemque referret. At, dura res legislator animis quietem agere nesciis; ejusque moleste

A δημούντων, σπαγὰς τε βασιλείων αὐτοῖς στρατεύμασιν ἐπιόντων, καὶ χρησμούς εἰς τὸ μέλλον, *Μόνην ἀνδράωτον ἐν τῇ κοινῇ περισωθήσεσθαι συμφορᾷ*. Συνεργεῖ δὲ πρὸς τὰς τοιαύτας χρείας αὐτῇ, καὶ ὁ πᾶσαν μὲν τὴν οἰκουμένην, πᾶσαν δὲ τὴν ἀσκήτην τῷ θαύματι κατασχών, ὃς ἐν μέσῃ τῇ πόλει καίμενος, καὶ πρὸς αὐτὸν τὰ πανταχόθεν ἄκρα συνάγων, τῇ τε πόλει σωτὴρ διαλλακτῆς τε τοῖς πολίταις καὶ πρεσβέυτης τὰ πρὸς θεόν. Οὐ τοῦτο δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ βασιλείας μὲν ἡμέρους τῇ πολιτείᾳ καθίστασι, τὰ τε ἄλλα καὶ τὰ τῶν φόρων ἀνέντας τῇ πόλει, ἐν τε τοῖς πρὸς τοὺς ἔξω πολέμοις αὐτὸς στρατηγῶν, καὶ φοβερὸν τοῖς πλεονάζουσι καθιστὰς κινεῖν ὅπλα κατὰ τῆς πόλεως. Οὕτως ἀναίτιοι τις ἴσασθαι κοινὸν τὴν πόλιν εὐσεβείας παράδειγμα.

B δ'. Πρωτέρων δὲ καὶ φιλοσόφων, καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐπὶ τοῖς λόγοις, πῶς τις ἂν ἡ κλεινὸς ἢ καλλίους ἴσῃ χορούς; 'Ἀλλ' ἐνταῦθα πάντες [P. 387] συγχωροῦσι τῇ πόλει, καὶ διατρίβῃ καλοῦσι κοινῇ, πάντων παρὰ τὰς ἐνταῦθα μούσας ἐπειγομένων. 'Ἀλλὰ μὴν τοῦτό γε μόνον οὐκ ἐνεστ' εἰπεῖν, ὥς νῦν μὲν αὐτῇ συμβέβηκε προστεῖναι τῶν λόγων, ἣν δ' ὅτε μετὰ τῶν ἀγνοούντων ἐτάτατο· ἀλλὰ τὸν ἅπαντα δὴ χρόνον 'Ἐλικῶν ἦν ἡ πόλις, καὶ νενίκηκεν ἐνταῦθα τὰ τῶν μουσῶν δι' αἰῶνος ἀκμὰ ζεῖν, ὥσπερ φασι τὴν 'Ἡθην οἱ ποιηταί. Οὕτως 'Ἀθήνησιν ἂν τις εἴποι μετὰ Δημοσθένους καὶ Πλάτωνος διατρίβειν, αὐτόθι γενόμενος.

C ε'. 'Ἀλλ' ἅπαντα ταῦτα ἡμέρα δὴ μιὰ συνέχευε, καὶ τὸν τῆς πόλεως ἀφαιλετο στέφανον· καὶ τὴν κοινῇ ἐρωμένην, ὥσπερ τὰς ὑφάλους ὑποπτύειν ἐπεισεν ἅπαντας. 'Ὡ πόθεν μὲν εἰς τὸν κόσμον ἔρας εἰσῆλθε; Πόθεν δὲ εἰσεκώμασε στάσις; Πόθεν δὲ οἱ τὴν αὐτὴν κατοικοῦντας, οὐ καὶ ταῦτα λυσιστελήσειν ἀλλήλων, αἵματι δὲ συγγενῶν τὴν πατρίδα μαινοῦσιν, ἣν ἴδῃ καὶ πρὸ τῶν γονέων αὐτοῖς, εἰ γ' ἐσωφρόνουν ὑπάρχειν; Οἱ μὲν ἐμαίνοντο, καὶ βασιλείας προσεκύουν, οὐδὲν τῶν δημοσίων τυραννοῦντων ἀμείνους. Καὶ γῇ ἐνομιζέτο μὲν ἡμετέρα, ὑπὸ δὲ τῶν δυναμένων ἐγωργεῖτο. Ἐκέκλιστο δὲ ἡ θάλασσα, ταῖς δὲ πόλεσιν οὕτω μόνως ἐνῆν ἀναπνεῦσαι, εἰ τῆς ἐλευθερίας παντάπασιν ἐπιλάθοιντο. Οὐδὲ δυσχεραίνειν ἴδῃ, ὥς σφίσι τῆς ἀρχῆς περικοπτομένης, ἐγέλων, ὥσπερ προστιθέντες τοῖς ὀδοῖ. Τὸ δὲ φάρμακον τῶν κακῶν, μηνύσαι μόνον τὰ πάθη τοῖς ὄντι ταῦτ' ἐγένετο θύοσσι. 'Ὅσαι δ' ἐκ τῶν παρόντων, οἱ τελευταῖοι τὰ κακὰ ταῖς πόλεσιν ἐμαντεύοντο, ἐζήτουν ὅ τῶν ἀπολλυμένων μάλιστα· καὶ εὗρον Ἡρακλέους μὲν ἀνδρείοτερον, σωφρονέστερον δὲ Πηλέως, Θεμιστοκλέους δὲ συνετώτερον· τὰ Κύρου δὲ καὶ αὐτὸν πρὸς τοὺς ἀρχομένους μεμψιμνημένον. 'Ἀλλὰ πικρὸν νομοθετῆς, τοῖς ἡσυχάζειν οὐκ ἀγνώσκῃσι, καὶ τὴν ἀρχὴν ἰδουσχεραίνον τὴν ἐκείνου, οἱ σφίσι αὐτοῖς πονηρὰ συνειδότες· καὶ διὰ ταῦτα ἀνρόπολις τε δὴ παρὰ τῶν νοῦν ἐχόντων καταλαμβάνετο, ὥς βίᾳ τὸν ἐξεστηκότα δῆμον θεραπεύσόντων. Καὶ παρὰ τὸν κατὰ τοῦ βα-

οὐδὲς τὸν σάφρονα καὶ πρὸν καὶ φρόνιμον πρέ-
 σβεις ἦκον, ἀξιοῦντες στρατεύμα πέμπεσθαι, καὶ τὴν
 μὲν πόλιν ἐπισχεῖν [P. 388] καθ' αὐτῆς μαινομένην,
 φυλάξει δὲ τὰ πράγματα, τῷ σώζειν αὐτὰ θυομένην.
 Ἔδει τότε μικρὸν ἡσυχάσαι τὴν τύχην, καὶ στρατιώ-
 τας ἐλευθερίαν κομίζοντας μὴ κωλύσαι. Νῦν ἂν,
 ἀντὶ τοῦ στενάζειν, ἐν ἑορταῖς ἡμῖν ἦν ἡ πόλις. Νῦν
 ἂν ἐχθροὺς μὲν ἡμῶν οἱ πολλοί, οἱ δ' ἐχθροὶ τὴν
 παρούσαν μεταλάμβανον τύχην. Δίχθ' ἂν ἐγίνετο
 μετ' ἀνθρώπων, καὶ τὰ τοῦ χρυσοῦ γένους ἂν ἡμῖν
 περιῆκε. Νῦν δ' (ὡ πῶς τὰ καλῶς βεβουλευμένα ἡ
 τύχη καίλουσα περιτρέπει!) οἱ μὲν ἠπαίγοντο· οἱ
 δ' ἦσαν μετέωροι· καὶ τῶν σημείων ἤδη πρὸ τῶν
 πυλῶν φαινομένων, δαίμων τις φθονερὸς ὑπῆρει τοὺς
 πάντας τοιχοτάτας αὐτῶ· καὶ τὸν δῆμον αἵματος πάλαι
 διψῶντα, ἐπὶ κόρον τὰς κρηναῖς παρακάλουνδημηγο-
 ραῖς. Οἱ δ' ἐκινούντο, ὅλον Ὀμηροῦ; ἔφη τὴν θάλατταν
 ὑπ' ἐναντίων πνευμάτων ἐλαυνομένην. Καὶ λοιπὸν
 οὐδὲν ἦν σὺν νόμῳ, ἀλλ' ἐπιπτε μὲν ὁ προστυχῶν·
 διὰ δὲ τῶν νεκρῶν ἐπὶ τοὺς ἀρχοντας ἦσαν. Οἱ δὲ
 διασκηδασάμενοι, δέχεσθαι μὲν τοὺς ἐπιδόντας, καὶ
 σφίσι αὐτοῖς ἀμύνειν ἐδοῦλοντο· ἕτερος δὲ πόλεως
 ἐνδοθεν κατὰ νῶτον ἀπήντα· ὥς' οὐκ εἶχον λοιπὸν
 ἔποι τὰ πρόσωπα τρέψαι. Τότε δὲ πῦρ μὲν ταῖς
 πύλαις προσήγετο, καὶ ὁ καπνὸς τοὺς μὲν ἔξωθεν
 ἐπειγομένους εἰργε τοῦ πρόσω· ὥς ἂν οἱς ἐδοῦλοντο
 βοτθῆν, ἐλημμένων. Οἱ δ' ἐνδοθεν ἠνοίγον τὰς πύλας
 τοῖς ἀνδροφόνους· οἱ δ' εἰσχυθέντες, πᾶσαν ἀνάστα-
 σιν πόλεως οἱς ἔδρσαν, ἀπέφηναν. Ἐγυμνοῦτο μὲν
 τῶν ὀπλῶν ὁ στρατιώτης· εἰλκετο δὲ ὑπὸ τῶν τυχόν-
 των ὁ πολλὰ δὴ πολλοὶς εἰσθῶς ἐπιτάττειν. Δούλος
 δὲ τὸν δεσπότην ἠγνείει, καὶ ὦν πρότερον ἐπιτιμῶτο
 δικαίως τότε δίκην ἤξιον λαμβάνειν. Ὀπλῶν δὲ καὶ
 χρημάτων οἱ δοῦλοι καὶ πένητες κύριοι καταστάντες,
 τοῖς πρὶν αὐτὰ κεκτημένοις, τὴν τῶν ἀνδραπόδων
 προσήκειν ἐνόμιζον τύχην, καὶ δῆσαντες εἶργον, μη-
 δὲ τῶν ἀκτίων ἀπολαύειν αὐτοὺς συγχωροῦντες.
 Ἀρόμος ἐπὶ τὰς οἰκίας, καὶ πάσας ὥσπερ ἐρημίας
 διέσκαψαν πόλεις. Ὁ δὲ δακρύσας, αὐτοῦ παρὰ τῶν
 αἰσδῶν ἀπεσφάττειτο. Ὡ πόλεως, ἀντὶ μᾶς, πολλῶν,
 καὶ τούτων ἐναντιωτάτων γεγεννημένη! Ὡ πολιτείας,
 θαλάττης πάσης ἀπιστοτέρας! Ὡ πολιτῶν, οὐδὲν τι
 τῶν φύσει βαρβάρων ἀπιστοτέρων! Καταποντισταὶ
 τινες ἀντικρυς ἐν ἡπείρῳ· μάλλον δὲ τὰ τούτων, καὶ
 χεῖρω. Οἱ μὲν γὰρ τῶν ὄντων γυμνώσαντες, οὐ καὶ τὸ
 ἔξῃν προσάφελοντο· οὗτοι δὲ, τὸν μὲν οἰκοθεν στρα-
 τεύμα τρέφειν θυνάμενον, [P. 389] ἐξαίφνης ὥσπερ
 σκηπτὸς κατενεχθέντος, ἀποπέμψουσι προσαιτή-
 σοντα. Ἡ δ' ὑπερβολή, ὅτι καὶ τῶν ὄντων ἐκβάλ-
 λοντες ἀγανακτοῦσιν, εἰ ζῶντι μετὰ τῶν ἄλλων ἐξ-
 ἔσται μνησθῆναι τῆς συμφορᾶς.

γ'. Ὡ λογισμῷ περιυβρισμένου! Ὡ πάντα ἀλο-
 γίας ἀγνοίας! Οἱ μὲν, ἐπὶ τοὺς τῶν δικαίων πόνους,
 καὶ τοῦ πυρὸς ὀξύτερον ἐκινούντο· θαρραλεῖν δὲ εἶχον
 οὐδείς, οὐ γένει κοσμούμενος, οὐ μεγάλα δὲ καὶ πολλὰ

A forebant imperium, qui ipsi sibi malorum consci
 essent. Ea causa fuit cur viri cati ac cordati arcem
 occuparint, quasi ad saniozem mentem, ea emotam
 plebem vi redacturi essent. Adsunt legati ad impe-
 ratoris filium, virum modestum, mitem, prudentem,
 rogantes mitti milites qui urbem compescant in
 sese furemtem, eique servari res, qui ipse incolum-
 esque præstare posset. Erat tunc tantisper fortunæ
 quiescendum, nec inhibendi milites, qui libertatem
 allaturi essent. Nunc sane pro luctu ac gemitu, in
 tripudio atque epulis nobis civitas esset. Nunc
 plane cives nostri choros ducerent, ac inimici præ-
 sentis nostræ fortunæ participes essent. Vigeret
 justitia inter homines, aureumque genus in nobis
 superstes esset. Nunc vero, o quomodo quæ recte
 consiliis intis deliberata essent, ludens fortuna
 evertit! Hi nempe urgebant, illi e sublimi stabant:
 jamque vexilla ante portas explicata erant, cum in-
 vidus quidam dæmon omnes subiit, qui pari illi
 ingenio essent; quique plebem pridem sanguinis
 sitiendam, ut eo exsatiaretur scelestissimis con-
 cionibus incitabant. Ea porro sic movebatur, uti
 mare dixit Homerus, cum contrariis ventis quatit-
 ur. Neque jam rationi aliquid conjunctum erat,
 sed quisque obviis cadebat. Per subatrata cadavera
 itum ad magistratus. Illi dissipati, ingruentes qui-
 dem excipere, seque tueri optabant; his enimvero
 intrinsecus a tergo pugna altera occurrebat. Quam-
 obrem non jam erat quo facies verterent. Tunc
 nimirum igne portis admoto, fumus, eos qui ex-
 trinsecus urgerent, progredi inhibebat, quasi iis
 comprehensis, quibus ipsi suppetias ibant. Qui in-
 tus erant, sicariis ac maleficis portas aperiant. Illi
 in urbem effusi, quibus gesserunt, omnem ipsi
 vastitatem inducunt. Miles armis nudabatur; tra-
 hebatur a villi vulgo, qui multa multis præcipere
 solitus erat. Servus herum nesciebat: ac quem is
 prius jure increpabat, tunc sibi pœnas eum dare
 poscebat. Armorum opumque servi ac inopes facti
 compotes, quibus illa prius competeabant, manci-
 piorum forte ac fortuna habebant, compactosque
 in carcerem, nec lysis radiis frui sinebant. In
 ædes concitabant, omnesque civitates desertorum
 inore eruebant. Cui lacrymæ obortæ essent, impio-
 rum confestim gladii contrucidabatur. O civita-
 tem, quæ ex una, multis, contrariissimisque studiis
 atque animis evaserit! O republicam quovis pe-
 ligo infidam magis! O cives nihil majori fide,
 quam qui natura barbari omnique indole! Marini
 quidam plane prædones in continente; quia his
 quoque studiis deteriores. Illi namque quos bonis
 spoliariant, haud etiam vitam quoque eis ademerint; hi vero queis domi repositum ut præsidio militique
 hos repente velut inmisso fulmine, ad emendicandum a se amandant. Quodque adeo omnem sceleris
 immanitatem vincit, a suis quoque ejicientes, indigne ferunt; si cui vita residua sit, cum reliquis

6006. O animi rationes ludibrio habitas! O men-
 tis insaniam! cuncta agentem, rationisque absentiam
 Illi, in justorum labores, ipso igne celerius invade-
 bant. Nemo usque confidere poterat; non quem

generis infule ornarent, non qui magna ac clara, nec pauca munera edidisset, non qui se omnibus concinnum, placidisque moribus exhibuisset; sed velut omnibus undicta morte, sic irruentium furiarum illarum obitu tremebant. Quidam nec solum aspectum ferebant; nonnulli sub vicinorum lectulis sibi latebras quærebant; puteos alii subibant; alii apprehensis aris, nec loci religione a se metum depellebant. Nec desunt qui indigne ferentes, quod non pridem vita functi essent, disruptis loculis atque tumultis, ac cadavera subeuntes adhuc tabo fluentia, nec si quis propius accederet vel spiritum ducere ninentia, nec sic quidem septicorum effossos illos vitare potuerint. Per domos clamor audiebatur, ac qui heri conducta obolo opera fodiebat, hodie suffodiendo civitatem eamque eruens dives erat. Cœnaque illi opipara, cui sitim levabant fontes ac frigida. Fragor porro ac pulvis, corruentium procul murorum indicio erant, uxorisque ac liberorum sub iis ruinis obrutorum. Iis autem qui superstites essent, ærumnoserat quod evaserant, quos non lateret salutem haud sibi fore periculo tutam: ad alias enim ducebantur angustias, a quibus Croesi thesauri exigenterentur. Nec defuit, ubi et puella, quæ in omne tempus virorum inaspecta oculis instituta esset, in ipsis verberibus denudata occiderit. O insaniam, quæ nec homines liquido vocitari sinat, quibus tanti hæc sceleris præsumpta sint! O qualia illis designata facinora, quibus su-

7. Illorum itaque erat superiorum malorum cumulo, tantæ res impietatis adinvenire, secutisque, eorum quæ dira prævisissent immanitatem obtegere. Quam quis a viris præstantibus majorem exquisisset pœnam, quam ut carcere tenerentur, virgisque dehonestarentur, ac vincti, maleficorum more sederent? Quis talibus mancipatos videns, non fractus animo ac emollitus, fortunæque vicissitudines reveritus, his pœnæ finem statuisset? Haud enimvero impura scelestissimaque capita hæc satis habuere; sed nisi immani quadam tragœdia flagitiis addita, nihil sibi satis esse ducebant. Nempe nudos in indusiis educebant, ac qui sæpius pro illorum ac civitatis libertate perfuncti certamine erant, funibus a cervicibus mancipiorum more trahebant. Hic servus herum trudebat; mancipium, a quo pretio redemptus erat: rusticus, ductorem exercitus; militem, homo agricola; cuius opibus multi patriam adjutam noverant, egenus otioque maleficus, ducebantque, quo eos loco necesse manebant.

8. O civitatem, in qua invidis dæmonibus tales sunt editæ choreæ! O muros, quales extinctas suscepistis turres! O muri ambitum, septumque, ex quo illi sæpius fugatis hostibus, acerbiora quam pro victorum ratione sustinuerunt mala! Nempe in muros, vinctis manibus, maleficorum more, nefarii ducebant; mortem jam e vicino venientem cernentes miseri, animis fugitabant: ac illi quidem

λελειτουρηγῶς οὐ πᾶσιν ἑαυτὸν εὐάρμοστον παρασχόμενος. Ἀλλ' ὥσπερ θανάτου κατὰ πάντων προειρημένου, οὕτω ἔτρεμον τὰς Ἐριννύς ἔκλεινας ἐπιόντας ὀρώντες. Οἱ μὲν καὶ μόνην τὴν ἔβην οὐκ ἐνεγκόντες· οἱ δὲ σφᾶ; αὐτοὺς ὑπὸ τὰς τῶν γειτόνων ἔκρυπτον κλίνας. Οἱ δ' ὕψισαν φρέατα· οἱ δὲ, τῶν βωμῶν ἐχόμενοι, οὐδὲ τὸν τόπον εὐρισκον ἀφαιροῦντά τι τοῦ δέους. Εἰσὶ δ' οἱ δυσχεραίνοντες τῷ μὴ πάλαι τεθνάναι, τὰς θήκας ἀναβρύγγυντες, καὶ τοὺς νεκροὺς ὑπιδόντες, ἔτι σηομένους, καὶ μὴδ' εἰ τις προσεγγίσαιεν ἀναπνεῖν συγχωροῦντας, οὐδ' αὐτοὺς τοὺς τυμωροὺς ἔκλεινους οἷοι τε ἐγένοντο διαδρᾶναι. Βοή δ' ἐπὶ τὰς οἰκίας, καὶ ὁ σκάπτων χθὲς ὁβολοῦ, σήμερον κατασκάπτων τὴν πόλιν ἐπλοῦται· καὶ πολυτελὲς τὸ δεικνόν, ᾧ θεράπεια τοῦ δέψους αἱ κρήναι. Κτύπος δὲ καὶ κονιορτὸς, καταπίπτοντα πόρρωθεν ἐδήλου τὰ τείχη, καὶ γυναῖκες καὶ παῖδων αὐτοῦ καταχωννυμένων. Τοὺς δὲ περιγενομένοις ἀλγεινότερον τὸ διαφύγειν, εἰδόντι οὐκ ἀκίνδυνον αὐτοὺς ἰσομένην τὴν σωτηρίαν· ἦγοντο γὰρ πρὸς δευτέρας ἀνάγκας, τοὺς Κροίσου θησαυροὺς ἀπαιτούμενοι. Καὶ πού καὶ κόρη, τὸν ἅπαντα δὴ χρόνον ὀφθαλμοὺς ἀνδρῶν διαδρᾶσα, ἐν αὐταῖς ταῖς μάστιξι ἑτελεύτησε γυμνωθεῖσα. Ὡμανίας, μὴδ' ἀνθρώπους καθαρῶς συγχωρούσης καλεῖσθαι τοὺς ταῦτα τετολμηκότας! Ὡς οἷα μὲν ἔδρασαν, οἷα δὲ ἐπέθηκαν!

9. O qualia illis designata facinora, quibus su-

9. Ἐκείνων ἄρ' ἦν, τοῖς φθάσαι κακοῖς τοιαῦτα προσεξευρεῖν δυσσεδήματα· καὶ τοῖς ὑστέροις τὰς τῶν προτέρων δεινῶν ὑπερβολὰς ἀποκρύψαι. Τίνα ἂν τις κατ' ἀνδρῶν οὕτω μεγάλων μείζω τιμωρίαν ἐζητήσιν, εἰρκτῆς καὶ πληγῶν, καὶ τοῦ δεδομένου ὥσπερ τοὺς κακούργους, καθήσθαι; Τίς τοιαῦτα πεπονθότας ἔκλεινους ὀρών, οὐκ ἂν τὴν ψυχὴν ἑαυμάσθῃ, καὶ λογισμὸν ἔσχε, καὶ τὰς τροπὰς τῆς τύχης εὐλασθεῖς, [P. 390] τοῦτοις τὴν τιμωρίαν ὥριστο; Ἀλλ' οὐ καὶ τοῖς μισροῖς ἔκλεινοις ταῦτα ἀπέχρησεν· ἀλλ' εἰ μὴ τίνα ταῖς πονηρίαις προσθεῖεν τραγῳδίαν ἀπ' ἀνθρώπων, οὐδὲν ἐνόμιζον ἔλαρχειν. Ἐξήγον μὲν δὲ γυμνοὺς ἐν τοῖς χιτῶνισκοῖς, καὶ τοὺς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας αὐτῶν τε καὶ τῆς πόλεως πολλὰς ἡγυνισμένους, εἰλον ἀπὸ τῶν αὐχένων, οἷα τὰ τῶν ἀνδραπόδων, σχοινίοις. Ἐνταῦθα δοῦλος μὲν τὸν δεσπότην ὠθεῖ· τὸν δὲ περιάμενον, τὸ ἀνδράποδον· τὸν δὲ στρατηγὸν, ὁ ἀγροίκος· καὶ τὸν στρατιώτην, ὁ γεωργός· ᾧ δ' ἐκ τῶν ὄντων πολλοὶ συνήδεσαν τὴν πατρίδα ὠφελήσασθαι, ὁ ἀπορος καὶ κακούργων διὰ τῆς ἀργίας, καὶ ἀπῆγον, οὗ γενομένου ἔδει δέξασθαι τὴν σφαγὴν.

ἦ. Ὡς πόλεως, ἐν ᾗ δαίμοσι φθονεροῖς τα τοιαῦτα ἐχόρευσαν! Ὡς τεχνῶν, οἷους ἀποθνήσκοντας ἐδέξασθε πύργους! Ὡς περιβάδων, ἄφ' οὗ καλλὰς ἔκλεινοις τρεφόμενοι τοὺς ἐχθροὺς, μετὰ τὰς νίκας ἔπαθον τῶν ἡττημένων πικρότερα! Οἱ μὲν ἀνήγον ἐπὶ τὰ τεῖχη, τὸν τῶν κακούργων τῶν, δεδομένου τῷ χεῖρει· οἱ δ' ἀνιστρέφοντο τὰς ψυχὰς, τὴν τελευταίαν καὶ δὴ προσιοῦσαν ἔρῳντες· καὶ οἱ μὲν, ἡπαιγον τοὺς ὑπὸ

τοῦ δόους ἐκλελυμένους· οἱ δὲ χρημάτων ἐμέμνηντο· Α οἱ δ' ἐνταῦθα μόνον τὴν μεγαλοφυλίαν ἐτίμησαν· καὶ οἱ μὲν, ὧν εὖ ἔδρασαν, τοὺς ἔλκοντας ἀνεμίμησκον· οἱ δ' ὠργίζοντο, ὧν εὖ πεπνυθίσαν εἰς μνήμην ἰόντες. Οἰκίαι διηρευνῶντο, ὑπόνομοι, ἄντρα, τάφοι, πᾶν ὃ τι κρύπτεται ἰδύνατο· καὶ οἱ μὲν συλληφθέντες, ἀπήγοντο, οἱ δ' ἐκείνους ὀρῶντες καὶ φεύγοντες ὡς πολέμιαν τὴν πόλιν, ἔξω σφᾶς αὐτοὺς ἐβρίπτον ἀπὸ τῶν τειχῶν· τοσοῦτον κερδαίνοντες, ὅσον μὴ τὸν τῶν κακουργῶν τρέπον ἀπολωλέναι. Ὡς, τὸ γε θανεῖν, οὐδ' ἐκείνοις ἦν ἐκφυγεῖν. Βοή δὲ καὶ δάκρυα πανταχοῦ, τῶν ἔλκομένων, τῶν φευγόντων, τῶν πατουμένων, τῶν εὐρισκομένων, τῶν σφαττομένων.

Γ. Ὡς πόλεως τραγῳδία τοῦτα χρὴ παραβάλλειν; Ποίαις δὲ πόλεων συμφοραῖς; Τίνες δὲ ποιηταὶ τοῖς τοσοῦτοις κακοῖς ἔσονται προσήκοντα μέλη; Ὡς πάντ' ἐφορῶν ἦλπε, τοῦτο δὲ οὐδέπω ποτ' ἐπειδὲς, οἶαν τότ' ἀφῆκας ἀκτίνα, πάσης ἀηδεστέρα νυκτός! Ἀνεῖλον μὲν τοὺς ἄνδρας ἐπὶ τοὺς πύργους, ἡ δὲ πόλις ἐμερίσατο τὸ κακόν· καὶ οἱ μὲν διακόνους αὐτοὺς τοῦ μύσου ἐκείνου καθίσταντο· οἱ δ' ὥσπερ θάαν καταλαβόντες ἐτρέφον. Καὶ οἱ μὲν ἄνωθεν ὠθον· οἱ δ' ὑποτιθέντες τὰς τῶν ξιφῶν αἰχμὰς, ἐδέχοντο μετεώρους. Καὶ τοῦ μὲν συνετρίβετο κεφαλὴ· τοῦ δὲ ἐγκέφαλος ἐξεχείτο· τοῦ δὲ, τὴν [P. 391] γαστέρα ἀναβρῆγγύνοντες, ἀμυδρὴ βλέπειν θέμις ἐζήτουν· καὶ τοῦ μὲν ἀπέκοπτον σκέλος· τοῦ δὲ ῥάχιον ἐξεῖλκον· τοῦ δὲ τὰ σπλάγχνα ταῖς χερσὶν ἐξεφόρουν· καὶ ὁ μὲν, ἄνωθεν παῶν, καὶ πρὸ τῆς γῆς τοῖς ἔξωθεν ἐντυγχάνων, ἀπείθνησεν· τῷ δὲ μήπω πεσόντι, καὶ τῆς τελευτῆς χεῖρον τὸ τοιαῦτα ὀφείν καὶ τοῖς τῶν φιλῶν σώμασιν, οἷα πείσεται μετὰ τὸ πτώμα μανθάνειν. Εἰ δέ τις κατέπεσεν ἡμιθνής, καὶ φέισασθαι τοῦ λοιποῦ τῶν μαιφόνων ἔδειτο, μακρότερον ὁμοῦ καὶ πικρότερον αὐτῷ τὸν θάνατον κατεσκεύαζε. Καὶ ὁ μὲν ἤδη θανὼν, ἡμελεῖτο· ἐπὶ δὲ τοὺς ἔτι σπείροντας πᾶσα χεὶρ ἐκινεῖτο. Πάντα; δὴ, πάντας τρόπους ἀπώλλυσαν. Πολλοὺς δὲ οὐδ' ἡ τελευτὴ τὰ σώματα παρηγεῖτο. Ἀλλ' ὥσπερ τοῖς νεκροῖς τῆς ὀλοκληρίας φθονοῦντες, ἐπὶ τὰ μέλη τρεπόμενοι τοῖς μετὰ ταῦτα τῶν συγγενῶν ζητοῦσιν, ἀδελφούς τούτους ἐποίησαν. Σώματα δὲ ἐνέπιπτον σώμασι· ἐγκέφαλος δὲ καὶ αἷμα καὶ κόνις καὶ σπλάγχνα καὶ λίθοι καὶ σάρκες καὶ νεῦροι καὶ ξύλα καὶ μέλη δ

σωμάτων εἰς ταῦτον συνενήνετο. notisque conspicua, reddebant. Corpora porro corporibus illidebantur, cerebrumque et eruo et pulvis et intestina et saxa et carnes, et nervi et ligna et corporum membra in unum cornebant.

Ε. Ὡς ἡμιῶν μᾶλλον ἢ πολιτῶν! Ὡς μιᾶν ψυχῶν! Ὡς μιᾶν χερῶν! Πῶς οὐκ ἐνάρκησαν ἐπ' ἀδελφούς; καὶ φίλους τὰς χεῖρας ὀπλίζοντες, ὑπὲρ ὧν ἔδει καὶ πικρὴν ἀγωνιζομένους; Πῶς οὐκ εἰς παῶν ἐστῆσαν αὐτοῖς τὴν ὁρμήν; πῶς οὐκ ὁ δεύτερος ἐσθεςεν αὐτοῖς τὸν θυμόν; πῶς οὐκ ἐκλάσθησαν τὴν ψυχὴν, εἰς τὸν τρίτον ἰδόντες, ἀλλ' ἐφιλονείκησαν περὶ τὴν κοινήν φύσιν ἀήτητον διαμεῖναι; Ὡς εἰ τοῦτο χρὴ προσεπείν; νίκη, ἡ πάσης χαλεπώτερον ἦτις; Μῦθος, ἡ Καδμεία νίκη, τὰ Λήμνια κακὰ, πᾶσαι συμφοραὶ μέχρι νῦν φέδμεναι νομισθήσονται.

PATROL. GR. CIX.

A metu dissolutos ac collabentes urgebant, hi pecuniarum meminerant: hic tantum, hic magnificentiae ratio habita. Ac quidem infausti homines, quibus affecerant beneficiis trahentes submonebant; illi, quibus affecti beneficiis essent, in memoriam revocatis, iras accendebant. Domos, cuneos, specus, tumulos, ac quidquid latebras ministrare poterat, rimabantur: ac qui comprehensi essent, ducebantur; alii videntes, ac velut hostilem urbem fugientes, e muris foras ipsi se præcipites dabant; hoc illis compendio, ut ne maleficorum more perirent. Nam alioqui nec ipsi mortem evadere poterant. Clamor undique ac fletus, eorum qui traherentur, qui fugitarent, qui pedibus obtererentur, qui deprehenderentur, qui jugularentur.

B 9. O cui hæc conferenda tragœdia? quibus componenda urbium cladibus? Quinam poetæ, quæ tantis congruant malis, occinant carmina? O qui omnia lustras, sol, nec rem ejusmodi unquam adhuc videras, qualem tunc misisti radium, omni amariorem nocte? Viros in turribus trucidabant, malumque civitas partibus dividebat. Ac quidem alii hujus se sceleris ministros exhibebant; alii velut spectaculum nacti, rem in deliciis ducebant. Alii e superioribus jactabant, alii subjectis mucronibus ex aere rotantes excipiebant: atque hujus quidem alliso capite, illius effuso cerebro, istius dirupto ventre, quæ et nefas videre rimabantur: atque hujus quidem crus amputabant, illius spinam dorsi extrahebant, alterius intestina manibus efferebant. Atque hic quidem e sublimi cadens, cum necdum terram attigisset, in strictos gladios incurrens neci tradebatur; huic, cum necdum cecidisset, ipsa quoque deterius morte erat istiusmodi cerneie, in quo amicorum corporibus, quæ in præceps actus passurus esset, condiscere. Quod si quis a lapsu semivivus, ut de cætero cruentæ bestię parcerent rogasset, is sibi productionem simul et acerbiorē mortem efficiebat. Ac is quidem qui jam fato functus esset, in neglectis erat: in eos vero qui adhuc palpitarent, nulla non manus insilliebat. Omnes denique modis omnibus sublatum iere. Pluribus autem nec morte depulsa corporibus injuria est; sed quasi cadaveribus hoc inviderent, quod integra essent, in membra versi, propinquis postea quæsituris obscura, nullisque certis indicibus

10. O carnifices magis, quam cives! O impuras animas! O manus impuriore! Qui factum est ut non obstupuerint, manus adversum fratres amicosque armantes, pro quibus certando, mors optenda fuerat? Quomodo unius casu non repressus illorum impetus? Quomodo non extinctæ iræ aliterius occasu? Quomodo non fracti animo tertii conspectu? Sed enixi sunt ut adversus communem naturam invicti perseverarent. O quid hoc appellandum sit! Victoria, an quod omni molestius strage ac clade sit? Fabula, Cadmea dicitur victo-

ria, mala Lemnia, ac quidquid haecenus calamitatum celebri fama percerebuit. O eadem ei sepulcrum simul et patria! O quæ simul edidit ac absorbit velut in procella maris! O falsi nominis patria, omni quoque Scylla insidior, in eos, quos educavit ac sustulit! O civium cruorem sic injuste in patria effusum! O civitatem omni Styge acerbiorē! O quomodo quæ de aliis pœnas sumere videbatur, ipsa contra, eorum quæ gessit, pœnas dabit, ac, quod est insanientium, ipsi eveniet, qui, dum alios cogitant, suas ipsi exedunt carnes! Cecidit miles; perit qui invadentes hostes arcere posset; nec qui utilis aliquid consilii daturus sit, ullus est. Ac nunc hostes ingruunt, qui quæ in urbe agunt, et adversus cives tribulesque audaces sunt ac præferoces, exhorrescent, qui exercitum in armis micantiem pro portis videant. Et illi quidem impressionem facient, hi autem impetum non sustinebunt: urbs vero eorum erit, qui prævalebunt: ac tunc ex eventu ipsoque periculo sensum facient, eorum quæ gesserunt. Hoc nimirum sibi volebant insolitæ stellæ, terræmotus, vibrantesque ac salientes interdictu veluti sublatis ignes omnium oculis usurpati. O commune naufragium! Ad me autem quod attinet, fulmina, accensos turbines, terræ hiatus, morbos, quibus mors suavior fiat, hisce impiis obventuros existimabam.

41. O qui perierunt! o qui pereunt! o qui perituri! o qui residui sunt! Nihil enim hos feliciores ducō, quam qui mortui sunt. Illis namque qui vita functi sunt, tristitia finem habuerunt: qui vero vitæ superstitēs agunt, omni loco opprobria audituri sunt, ac velut scelestissimi omni ex cœlu profligabuntur, quærentesque qui condeat, quæ parricidarum sunt audient, necesseque erit celare culpas tandem sint. O civitatem prius quidem civibus sufficientem ad claritatem; et quæ nunc prolixum cunctis dedecus ac probrum aspergat! Quid facturi sumus ad eos qui criminabuntur? Nam silentium tenere, nefas, dum injuria patria violatur: respondere vero, insania, ac defendere cuius sic conspicua sint ejusmodi opera ac facinora. Sapientiam qui aspiciunt, majori odio crudelitatem habebunt, ejusque dedecus civibus objicient. Obmutescunt hi in judiciis, qui sibi conseci sint funesta perpetrasse. Civitatem omnes fugient, haud secus ac pestilentia loca et quæ corporibus insidientur. Egregia sane mortalium omnium scelestissimi patriæ reddidistis nutritionis præmia, cuius in vos plura merito ac majora sunt, quam parentum, nomina. Ne civitatem quidem vocari sinitis ausis illis vestris. O morbum ac labem, quæ ipsa invasit præcordia! O rem quam maxime illis contrariam, qui sociale vitæ genus, ejusque communicatis rationibus elegerunt! Enimvero Deus solus orandus est, ut manum porrigat, ac sicut a principio eam habitari faciat. Præsentem enim ipsius desolationem qui impleat, unus ipse exspectandus sit. Mortales quod attinet, alii everterunt, alii exesam fugient.

Ἡ τῆς αὐτῆς ἑξέως τε ὁμοῦ καὶ πατρίδος! Ἡ τῆς αὐτῆς δεξιᾶς τε ὁμοῦ καὶ καταπιούσης ὥσπερ ἐν κλύδωνι! Ἡ πατρίδος, τοῦνομα φευσσαμένης, εἰς οὐδ' ἐθρέψατο, καὶ Σκύλλης πάσης ἀπιστοτέρα! Ἡ πολιτῶν αἵματος, οὕτως ἀδίκως ἐν τῇ πατρίδι ρυέντος! Ἡ πόλεως πάσης Στυγὸς πακροτέρας. Ἡ πῶς μὲν σέτῃ καλᾶζειν ἄλλους ἰδοῦναι, πάλιν δὲ παρ' αὐτῆς τὴν δίκην ὧν ἔδρασαν λήψεται, καὶ παίσσεται τὰ τῶν μαινομένων, οἱ σφᾶς αὐτοῖς κατασθίοντες, δοκοῦσιν ἑτέρους! Πέπτωκε μὲν ὁ στρατιώτης, ἀπώλετο δὲ ὁ προσόντας τοὺς πολεμίους εἰργεῖν θυνάμενος· ὁ δὲ βουλευσόμενος δὲ τὴν χρῆν ὄρεῖν, οὐδὲ εἰς. Καὶ νῦν προσελάσσοι μὲν οἱ πολεμιοί· οἱ δὲ ἐν [P. 393] τῇ πόλει, καὶ κατὰ τῶν ὁμοφύλων θρασεῖς, φρίζουσι, στρατεύμα πρὸ τῶν πυλῶν ἀσπράττον ὀρώντες. Καὶ οἱ μὲν ἐπιθήσονται· οἱ δὲ οὐχ ὑποπίουσιν· ἡ δὲ πόλις ἔσται τῶν ἰσχυόντων· καὶ τότε ἂν δεδράκασιν, αἰσθησονται πάσχοντες. Τοῦτ' ἦν ἄρα ἀθήεις τι ἀστέρες, καὶ σεισμοὶ γῆς, καὶ διάττοντες ἡμέρας ὥσπερ φρυκτοὶ πῦσιν ὀρώμενοι. Ἡ ναυαγίου κοινὸς! Ἐγὼ δὲ σκηπτὸς καὶ πρηστῆρας καὶ χέσματα γῆς, καὶ νόσους τὴν τελευταίην ἐδίω ποιούσας, τοῖς ἀσεβέσι τοῦτοις ἤξειν ἐνόμιζον.

Ἰα! Ὁ τῶν ἀπολλυμένων! ὦ τῶν ἀπολλυμένων! ὦ τῶν ἀπολουμένων! ὦ τῶν ὑπολειφθέντων! Οὐδὲν γὰρ οὐδὲ τοῦτους εὐτυχιστέρους κρίνω τῶν οὐχ ὄντων. Τοῖς μὲν γὰρ ἔσται τὰ λυπηρὰ· οἱ δὲ, ὄντες, μὲν ἀκούσονται πανταχοῦ· ὡς ἐναγέις δὲ, ἐξελεσθήσονται, καὶ τὸν συναλγῆσοντα ζητοῦντες, ἀκούσονται τὰ τῶν ἀνδροφόνων, καὶ δεήσει κρύπτειν ὅθεν εἰσὶν. Ἡ πόλις, ἣ πρὶν μὲν ἤρκει τοῖς πολλταῖς εἰς δόξαν· νῦν δὲ περιβαλεῖ πάντας αἰσχύνῃ μακρᾷ! Τί δράσομεν πρὸς τοὺς ἐγκαλοῦντας αὐτῇ. Τὸ μὲν γὰρ σιωπᾶν, ἀνόσιον, πατρίδος ὑβρίζουσιν· τὸ δ' ἀπολογεῖσθαι, μανία, τοιούτων αὐτῇ φαινομένων τῶν ἔργων· οἱ δὲ τὴν σοφίαν θαυμάζοντες, μᾶλλον μισήσουσι τὴν ὀμότητά, καὶ τοῖς πολλταῖς προσέσουσι ταύτην. Οἱ δὲ σιωπήσονται ἐν τοῖς δικαστηρίοις, οἱ σφίσιν αὐτοῖς· πονηρὰ συνειδότες· καὶ πάντες φεύξονται ταύτην, ὥσπερ ἐν οἷς ἀνάγκη νοσεῖν τῶν χωρίων. Καλὰ γε τῇ πατρίδι, μιαιώτατοι πάντων, ἀποδεύκατε τὰ τροφεῖα, οἱ δικαίως αὐτῇ καὶ τῶν γονέων ὀφειλοντες πλεῖον, οὐδὲ πόλιν, οἷς τετολήκατε, συγχωρεῖτε καλεσθαι. Ἡ νοσήματος τῶν ἐνδὸν ἡμέμων! Ἡ πράγματος ἐναντιωτάτου τοῖς μετ' ἀλλήλων ζῆν ἡρημένους! Ἀλλὰ γὰρ δεῖ θεὸν μόνον αἰτεῖν χεῖρα ὀρέξαι, καὶ πάλιν ἐξ ἀρχῆς ταύτην οἰκίζειν. Τῆς γὰρ νῦν ἐρημίας· ἐκείνων δὲ μόνον πληρωτὴν ἀναμένειν. Ἀνθρώπων δὲ οἱ μὲν ἀνέτρεψαν αὐτήν· οἱ δὲ μετῴσαντες ἀποφροῦνται.

AD SEQUENTIA EX VITA BASILII JUNIORIS

FR. COMBEFISII PRÆFATIO.

Quod olim adverteram, viroque docto Godefrido Henschenio S. J. scripseram, tum, cum illi vitæ hujus ex cardinalis Jutii Mazarini τοῦ μακαρίτου, nunc Regio, codice, feci copiam, ut in rem ecclesiasticam, in suo Martio vulgaret, isque ex meis fideliter expressit: non modicam scilicet lucem ex ea haberi posse in rem Historiæ Byzantiæ; magis nunc deprehendo, cum per Christianissimi regis indulgentiam, ex Regia ejus Lapara Annales edidi, Vitasque Imperatorum, ad quorum tempora Basilii Vita ipsa spectat, Basilii, Leonis, Alexandri, Constantini, Romani Lacapeni, etc. Ac quidem primo statueram, ea solum inter notas repræsentare, quæ ad primum ingressum Constantini spectant, Ducisque aggressionem et cædem, quod Gregorius tantum Duci faveat (ac prope martyrem consecret) quantum reliqui detrahunt, ut scilicet Constantino ac familiæ gratificentur: cujus stipendiis scriptores ei æquales, merebant; et a quibus reliqui acceperunt. Quod tamen etiam alia quedam contineant, imperatorum ac ministrorum propria, aulæque vel virtutes, vel vitia, ipsa annalium prope compendio digesta; a primo cap. ad h. ita ut distinxit Henschenius; operæ pretium putavi quasi Appendicis loco, ante notas, hic una serie aliis perinde appendicem facientibus summam addere, atque in eis totum hunc Continuationis a Theophane, ne mole grandior videri possit, adjectis notis, finire: nisi etiam Symeonis Logothetæ Chronicon a Leone Armeno ad Basilium Juniores capere possit: ne ejusdem temporis historia a se divellatur, et quod Logothetæ ipse singulariter Theophanis continuator, ejus ipsam omnem methodum secutus, quod non alii, nulla eis annorum digesta ratione, in qua Logothetæ plurimum desudat: et vero capere debere, nec ulterius trahendos hosce Annales, et doctis visum, et cujus curis Regia credita Lapara, rejectis, si quid est mearum Notarum, in Continuatorem ejusque appendices, et in Logothetam, ad libri finem, quæ alia aliis lucem facient. Sequens, qui certos auctores habeat, Leonem Diaconum et Michaelem Psellum, ambos titulo præferet, ac per eos insigne auctoramentum Historiæ Byzantiæ faciet: aberitque omnis illa dictionis impuritas, quæ et mihi non unam fixit crucem, et tibi, Lector, nauseam aliquam movere poterit, nisi quantum rerum ipsa majestas solabitur, Annaliumque compendium.

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΤΟΥ ΝΕΟΥ

ΠΑΡΑ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.

EX BASILII JUNIORIS VITA

AUCTORE GREGORIO EJUS DISCIPULO.

[P. 333, 394] α'. Βασίλειος ὁ βασιλεὺς, ὃ τὸ ἐπὶ Ἀ κλην Μακεδόνι, υἱοῦς ἔσχε τέσσαρας, Κωνσταντῖνον, Λέοντα, Στέφανον καὶ Ἀλέξανδρον. Ὡν ὁ μὲν Κωνσταντῖνος κορυμῇ νέος, ὁπαξήλθε τοῦ βίου· Στέφανος δὲ, ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως προχειρίζεται, ἀνὴρ πάσῃ ἀρετῇ διακρίβας· εἰ καὶ οὗτος ἐν συντόμῳ τὸ χρεὼν ἐλειτούργησε· καὶ συνεχῇ καθάρσιν παρὰ παιδῶν λατρῶν δεξιόμενος, διὰ τὴν ἐνοχλοῦσαν αὐτῷ ἐκ... πυρετῶν, ὅφ' ὦν κακῶς ψυχρανθεὶς τὸν στόμαχον, καὶ εἰς νόσον δυσόχητον περιπεσὼν, ἐτελεύτησε. Καὶ μὴν καὶ ὁ τοῦτου πατὴρ Βασίλειος, ὁ καὶ τὸν πρὸ αὐτοῦ βασιλευκότητα Μιχαὴλ ἀνελὼν, καὶ οὕτω τὰ σκήπτρα κατασχών. Ὅν δὲ καὶ ψυχρῶν ἰδὼν ἔβλεπεν ἐγκαλοῦντα τούτῳ καὶ λέγοντα· Ὅτι

601 Basilii Imperator, cognomento Macedo, li-
beros quatuor sustulit, Constantinum, Leonem, Ste-
phanum et Alexandrum. Ex his Constantinus vivis
exemptus est, adhuc valde juvenis: Stephanus
vero, archiepiscopus Constantinopolitanus præfici-
tur, vir omni virtutis laude conspicuus: tametsi se
brevis fæto functus est: continuisque a medicis
purgantibus remediis acceptus, ad febris ex...
moderandos ardores, verso in frigidam qualitatem
stomacho, æ, quam nemo verbis facile explicave-
rit, contracta ægritudine, exstinctus est. Quin ejus
quoque pater Basilii, qui decessorem suum Mi-
chaelem imperatorem sustulit, atque in hunc mo-
dum rerum in se summam transtulit: quem ipsam

dum animam ageret, vidit sibi exprobrantem atque dicentem : *Quidnam tibi, Basili, feci, aut quid læsi, quod sic crudeliter me interemisti ? Inque eum modum scelus confitendo, vivendi finem fecit, relictis in imperio, Leone et Alexandro filiis.*

2. Horum imperii anno decimo, ob necessaria quædam munera, missi in Asiam quidam Magistriani sunt : qui in monte quodam ejus regionis arduo ac difficili iter habentes, in sanctum ibi tunc versantem incidere, vili habitu indutum, agrestique specie quasi monticolam hominem et in sylvis nutritum. Rati autem eum exploratorem esse, uterant in equos insilientes ipsum tenuerunt, ac revertentes Byzantium secum adduxerunt. Cumque de illo retulissent ad imperatores, traditus est ad quæstiones de eo habendas Agareno cuidam Samonæ, dignitate patricio, qui ipsius causam cogniturus esset, et quisnam, et unde, quodve ejus proprium nomen esset, examinaturus.

3. Is ergo eo domum assumpto, ac pro tribunali cum omni satellitio suo pompaque sedens (erat enim novis rebus studens, superbiaque elatus ac fastu tumens, qua divitiarum copia ac immensitate constipatus erat) confestim sanctum sibi coram sibi jubet. Quo astante intrepida mento sensuque, ut nec genuflectere in animum induxerit, uti judicibus inoris est, valde iratus Samonas, infrendensque inquit : *Nobis responde : Tu quis es, et unde, et quod tuum nomen ?* Cui sanctus nihil respondit (1) : sed stabat sedata mente, placidisque in eum intentis oculis.

4. Ait ad eum sanctus : *Tu vero quis est, et unde ? Ad quem Samonas, Ego sum Samonas patricius et accubitor (sacri cubiculi præfectus) eorum, qui nunc Romanorum sceptrum moderantur. Cui vir beatus : Ego quoque peregrinus sum, et unus eorum qui habitant terram.*

5. Ait Samonas : *Hominum scelestissime, quando dolum occultas in corde tuo ? Ad quem vir beatus : Qui in occulto Sodomorum opera faciunt, velut tu, hi tales merito scelesti nuncupantur. Erat enim Samonas natura spado, vultuque venustus.*

6. Vivis itaque exemplo, qui tum imperii sceptrum tenebat, Leone, post annum ac dies aliquot illius quoque germanus Alexander humanis excessit, successore imperii relicto Constantino suo ex Leone fratre nepote, cum ejus matre Zoe. Cumque teneræ admodum ætatis puer esset, tutores illi ac custodes reliquit, tum scilicet Nicolaum archiepiscopum Constantinopolitanum, tum magistrum Joannem Garidam, sociosque, imperium puero servaturos, ne quis raperet, aut sibi usurparet. His itaque, uti dictum est, concedita aulæ administratione, absona quædam fiebant in rep. barbaræque gentes sumpta licentia, loca urbi circumvicina populabantur, cum non esset qui posset

σοι ἐποίησα, ὦ Βασίλειε. ἢ τί σοι ἠδίκησα. οὕτως ἀνηλεῶς με κατέκτεινας ; καὶ οὕτως ἐξαγορεύων, ἔλει τοῦ βίου ἐχρήσατο, εἰς τὴν βασιλείαν καταλιπὼν Λέοντα καὶ Ἀλέξανδρον τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ.

β'. Τοῦτων δεκάτῃ ἡμέρῃ τῆς βασιλείας, διὰ τινὰς δουλείας εἰς τὴν Ἀσίαν Μαγιστριαῶν τινων ἀποσταλέντων ὑπ' αὐτῶν, ἐν δρεὶ τινὶ τῶν ἐκείσε διαρχομένων δυσβάτων, ἔτυχε τὸν ἅγιον ἐν τούτῳ τότε ἀναστρεφόμενον, εὐθὺς σχῆμα φοροῦντα, καὶ ἀπηγριωμένον ὄντα ὡς ὁρᾶστέροφον. Καὶ θελίττορα τοῦτοις δόξαντα εἶναι, ὡς εἶχον τῶν ἱππῶν καταπηδήσαντες, συνέσχον αὐτόν· καὶ τοῦτον μεθ' ἐκείτων ὑποστρέφοντες, εἰς τὴν βασιλεύουσάν ηἵγαγον.

[P. 595] Περὶ οὗ καὶ τοῖς βασιλεῦσιν ἀνερχθὲν, εἰς ἐξέτασιν παρεδόθη Ἀγαρηῶν τινι Σαμωνῇ, τὸ δέλωμα πατρικίῳ, τοῦ διαγνώσαι τὰ κατ' αὐτὸν παρ' αὐτοῦ, τίς τί ἐστι, καὶ πόθεν, καὶ τί τὸ τοῦτου κύριον ἔνομα.

γ'. Ὁ δὲ παραλαβὼν αὐτὸν εἰς τὸν ἴδιον οἶκον, καὶ προκαθίσας σὺν πάσῃ τῇ φαντασίᾳ αὐτοῦ (ἣν γὰρ νεωτερίζων καὶ γεγαυριωμένος καὶ ἐπὶ πλῆθει πλοῦτου ἐπαίρόμενος) παραυτίκα κελεύει κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ παραστήναι τὸν ἅγιον. Οὗ παραστάντος, ἀποτήτῃ φρονήματι, ὡς μὴδὲ θελήσαι γονυκλίνειν, ὡς ἔθος ἄρχουσιν νέμειν, ὠργίσθη λίαν Σαμωνῇ, καὶ φησὶν ἐμβριθῶς πρὸς αὐτόν· Ἡμῖν ἀπόκριναί, Σὺ τίς καὶ πόθεν εἶ, καὶ τί σου ἔρα τὸ ὄνομα ; Ὁ δὲ ἅγιος οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ· ἀλλ' εἰστήκει ἡρεμῶν, καὶ πράττειν ὀφθαλμοῖς ἀτενίζων αὐτῷ

δ'. Αἰεὶ πρὸς αὐτόν ὁ ἅγιος· Σὺ δὲ τίς εἶ, καὶ πόθεν ; Καὶ ὁ Σαμωνῇ· Ἐγὼ εἰμι Σαμωνῆς ὁ πατρικιὸς καὶ παρακοιμώμενος τῶν τῶν κατεχόντων τὰ σκήπτρα Ῥωμαίων. Αἰεὶ πρὸς αὐτόν ὁ μακάριος· Κάγω ξένος εἰμι, καὶ εἰς τῶν παροικούντων τὴν γῆν.

ε'. Ἐφ' Σαμωνῇ, Ἀνόσιε τῶν ἀνθρώπων, ὥς τίς κρύπτεις τὸν ὄλον ἐν τῇ καρδίᾳ σου ; Ἐφ' πρὸς αὐτόν ὁ μακάριος, Οἱ τὰ τῶν Σοδὼμων ἔργα κρυπτῶς ποιοῦντες, ὡς σὺ, δικαίως οἱ τοιοῦτοι ἀνόσιοι προσαγορεύονται. Ἦν γὰρ ὁ Σαμωνῇ φύσει εὐνοῦχος, καὶ ὥρατος τῇ ὕψει.

ς'. Παρελθόντος οὖν τοῦ τότε τὰ σκήπτρα κατέχοντος Λέοντος, μετ' ἐνιαυτὸν καὶ μικρόν τι πρὸς, καὶ ὁ τοῦτου ἀδελφὸς μετέστη Ἀλέξανδρος, διάδοχον καταλείψας τῆς βασιλείας τὸν ἐκ τοῦ Λέοντος ἀνεψιὸν Κωνσταντῖνον, σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ Ζωῇ. Νήπιον δὲ κομβῇ ὄντα, ἐπιτρόπους καὶ φύλακας αὐτῷ ἐπαφῆκε, τὸν τε ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως Νικόλαον, καὶ Ἰωάννην μάγιστρον τὸν Γαριδᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς, τὴν βασιλείαν ἀρχὴν τῷ παιδὶ συντηροῦντας, μὴ τις ἀρπάσῃ αὐτήν. Τοῦτων οὖν τὰς ἀνακτορικὰς οἰκονομίας πεπιστευμένων, ὡς εἴρηται, ἀπρεπῆ τινα ἐπὶ τοῦ δημοσίου ἐπράττοντο· καὶ τὰ κύκλῳ βάρβαρα ἔθνη ἰδέειν χρυσάμενα, τὰ περὶ τῆς πόλεως ἐληίζοντο, μὴ ὄντος τοῦ συναιμένου

NOTÆ.

(1) Ex hoc silentio multa illata supplicia, quæ narrantur in Vi

αὐτοὺς ἀποκρούσθαι. Ἐνθεν καὶ στασιαζούσης ἅ τῆς πόλεως κατὰ Νικολάου, ὡς οὐ δεόντως τῆς πόλεως ἐπιτροπεύοντος, οὗτος μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ βουλὴν ἔθετο, γράφαι Κωνσταντίνῳ τῷ Δοῦκα τῷ τότε τῆς Ἀνατολῆς στρατηγούντι, [P. 396] παραγενέσθαι, καὶ τὰ σκήπτρα τῆς βασιλείας ἔχειρισθῆναι, συμβασιλεύοντος αὐτῷ τοῦ παιδὸς Κωνσταντίνου, τοῦ ἐν τῇ πορφύρᾳ γεγεννημένου. Καὶ τοῦτον μὲν, ἅτε παῖδα, ἐν τῷ παλατίῳ εἶναι· αὐτὸν δὲ ὡς ἀνδραϊάτατον καὶ ἐν τοῖς πολλοῖς εὐδοκιμώτατον, πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους ἀντιπαρατάττεσθαι. Καὶ γὰρ ἦν ἀληθῶς ὁ ἀνὴρ εὐστοχώτατος πάνυ καὶ τροπαιούχος· καὶ θαῦμα ἦν καὶ αὐτοῖς τοῖς ὑπεναντίοις, ὡς καὶ ἐρωτωμένους πολλάκις· Πῶς εἰς ἀνὴρ αὐτοὺς τρέπει, ἄκοντας ἀσχυνομένους ἀνισταῖν· Ὅταν υἱὸς εἰς πόλεμον ἐκπορεύεται, πῶρ ἐκ τῶν ὀπλῶν αὐτοῦ κατὰ διστόμα ἡμῖν ἀπαντᾷ· ὥσαυτως καὶ ἐκ τοῦ ἀσθματος τοῦ Ἰππου αὐτοῦ, καὶ κυῖον ἡμῖς ἔδωκε. Καὶ αὐτὸς δὲ οὗτος περὶ τοῦτου ἐρωτηθεὶς, τὸ δοθῆν αὐτῷ χάρισμα οὐκ ἀπέκρυψεν, εἰρηκῶς· Καθεσθόντος μου ποτε ἐν τῇ νεότητι μου, ἰδοὺ γύναιον ἐνδοξότατον πορφυροφοροῦν, καὶ σὺν αὐτῇ Ἰππος πύριτος καὶ ἄρματα ἐν τούτῳ πῶρ ἀφίεργα· ἃ καὶ ἐνδύσασθαι με καὶ ἄκοντα συνώθησεν, ἐμοῦ κατεπηχότος· καὶ τοῦ Ἰππου ἐπιβῆναι ὥσαυτως παρέπεισεν, εἰρηκός, Οἱ τὸν Θεὸν καὶ Υἱὸν μου βλασφημοῦντες, ὥσπερ κηρὸς τακῆσονται ἀπὸ προσώπου σου· ὁ καὶ εἰπὼν, ἀπέστη. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ ἀνδρός.

Ζ'. Ὡς δὲ οἱ τῆς βασιλείας ἐπιτροπεύοντες ἔγραψαν αὐτῷ περὶ τῆς ἀρχῆς, ἀντεδήλωσεν αὐτοῖς, μὴ ἰκανὸν αὐτὸν εἶναι εἰς τοῦτο. Ἐκείνοι δὲ πάλιν ἐκ δευτέρου αὐτῷ ἀνέγραψαν, ὡς Πᾶσα ἡ τῶν Ῥωμαίων πολιτεία σε βασιλεῖα ἐκικιτεῖ. Ὁ δὲ αὐθις ἀναβαλλόμενος ἀντεδήλωσε, γράψας, Οὐ δέον ἐστὶ προστεθῆναι με τῷ χριστῷ Κυρίῳ, εἰ γε καὶ ἀτελής τῇ ἡλικίᾳ ἐστὶ, καὶ ἀμαρτεῖν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Πτοοῦμαι δὲ μήπως καὶ ἐνέδρα τοῦτό ἐστι, καὶ βοῦλεσθὲ με διαχειρίσασθαι. Ὡς δὲ ταῦτα ἐκείνοι τὰ γράμματα ἐδέξαντο, φορικτοὺς ὄρκους αὐτῷ ἐξαπέστειλαν, ἐξομνύμενοι εἰς τὰ ἀχραντα καὶ ζωοποιὰ τίμια ξύλα, μὴ οὕτως ὡς αὐτὸς οἴσται βουλεύεσθαι, ἀλλ' ἐν ἀπλότῃ καρδίᾳ καὶ ἀδόλῳ ψυχῇ προσκαλεῖσθαι αὐτὸν εἰς τὴν βασιλείαν. Πρὸς πίστωσιν δὲ καὶ τὰ ἴδια φυλακτὰ ἐξαπέστειλαν· οἷς καὶ θαρρόντας, παραλαβὼν τοὺς ἰδίους, ἐπὶ τὴν βασιλεύσαν ὤρμησεν. Ἦς ἐπιβῆς, ἡλίου ἥδη λάμψαντος, δόξῃ ἀπείρῳ παρὰ συνεπομένων κλειζόμενος, ἀπῆει πρὸς τὰ βασιλεῖα· οὐ καλοῦ σημείου προδειχθέντος τῇ εἰσόδῳ αὐτοῦ τὴν μέλλουσαν γενέσθαι σφαγὴν προμηνύοντος. Ὁ γάρ τοι λαμπρότατος ἥλιος, ὡς δίκην κογχύλην αἵματος ἐναπέσταξεν ἐπὶ τὴν γῆν. Θεασάμενος δὲ ὁ Νικόλαος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ εἰσιόντα αὐτὸν, [P. 397] μεταβουλεύσασμενοι, ἀπέκλεισαν αὐτῷ τὰς εἰσόδους τῶν ἀνακτόρων. Ἐλθὼν δὲ αὐτὸς, ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Ἱπποδρόμου ἐσκήνωσε, πάντων τῶν συνελθόντων μεγιστάνων, ὡς βασιλεῖα εὐφημοῦντων αὐτόν. Ὅσοι δὲ σχέσιν πρὸς τὸν ἄγιον εἶχον, ἀκού-

propellere. Inde civitate adversus Nicolaum tumultuante, quasi is non rite satis urbis procuracionem obiret, in eam certatim itum est ipsi sociisque sententiam, ut datis litteris, Constantino duci, Asiae tum praetori Byzantium venire mandarent, ac imperii sceptrum capessere, eaque moderari, una tamen socio Constantino puero in porphyra nato : qui, velut non satis matura aetate in aula versaretur, dum ipse, quippe vir fortissimus rebusque bello gestis clarissimus, adversus extraneos et reip. hostes, acies ductaret. Ac sane vir erat longe sagacissimus, atque hostium tropaeis inclytus, quin ipsis quoque adversariis admirationi, ut saepius interrogati, quid causae esset cur eos vir unus in fugam verteret? inviti pudoreque responderint : illo ad pugnam exeunte, ignem ex ejus armatura micantem in faciem ipsis incurrere, exque ejus equi similiter halitu quasi flamma accensa in terram allidere. At nec ipse rei causam quaesitus Dei munus celavit, atque : Dum quandoque juvenis somno sopitus essem, in tibi inclyta gloria matrona, purpureo amictu, et cum ea equus igneus; in quo arma, ipsa ignem mittentia : ac vel invitum atque paventem hac induere, ac similiter in equum ascendere. hortata ait, Qui Deum ac Filium meum blasphemant, tanquam cera a facie tua liquescent. Quo dicto abscersit. Et haec quidem quod attinet ad Constantinum.

7. Cum itaque imperii tutores de rerum summa capessenda ad eum scripsissent, rescripsit ille : se in hoc munus haud idoneum esse. Illi contra de novo scribunt : Romanam omnem rempublicam cum sibi imperatorem deponere. Ad quos ille rursus cunctabundus : Non decet, inquit, me christum Domini incessere, quanquam immatura adhuc aetate est; ac coram Deo peccare. Timeo autem ne et hac insidia sint, ac mihi velitis necem inferre. Acceptis illi istiusmodi litteris, tremendis ad eum juramentis, intemerata et vivifica pretiosa ligna obtestari : nihil tale se machinari ac ille suspicatur; sed in simplicitate cordis nulloque animi dolo, ad capessendum imperium vocare. Atque ad majorem verbis praestandam fidem, suas quoque illi cruces misere. Hisque Constantinus fretus, assumpto comitatu, Byzantium profectus est. Urbem ingressus, orto jam sole, qui una sequebantur, infinita laude faustisque omnibus prosequentibus, in regiam contendit. Haud vero faustum in ejus ingressu praefulsit signum, ac quo futura caedes praemonstrabatur. Sol enim clarissimo lucens sidere, velut sanguinis purpuram in terram stillavit. Videns autem Nicolaus sociique aulae procures ac tutores ingredientem, mutato consilio palatii fores ei ocluserunt. Veniens itaque, cum in Circi theatro consedisset, qui convenerant magnates omnes, imperatorem eum salutabant. Quotquot vero necessitudine aliquo sancto conjuncti erant, quod ante tres menses illo jam praemonente, exitiosum futurum casum ut

non erant, sese domi continentes, silentio agebant. Denique, quo ex tempore atrocem illam praeun-
tiasset eadem, gemendi, lamentandi, lugendi nul-
lum finem fecit.

602 8. Duo porro quidam cujusdam magnatis filii
ac protospatharii, ipsum convenientes, rogabant :
num sibi expediret abire, ac se Ducis satellitio ad-
jungere ? Quibus ille : Nolite, filii, nolite sic facere :
neque desperata ejusmodi consilia capite : sin
vester, unus vestrum in gladio cadet : alter, auri-
bus naribusque putatis, aegre mortem evadet.
Ambobus, quod sanctum audire noluerant, evenit,
quod is illis vaticinatus esset. Dux enim male con-
sultus, malum sibi suisque opsonium comparavit.
Cum enim patienter ferre deberet, atque ingressus
omnes palatii obsessos tenere, ita ut nihil ad vi-
ctum inferri posset, atque ita fame pressos cogere,
ut supplices sibi portas aperirent, sequē intra pala-
tium ultro susciperent ; noluit sic facere, sed de-
crevit cum suis intrare per portas, quae Chalee
nominatur, securibus conterendo cardines ejus :
cum prius suos omnes horrendis execrationibus
obstrinxisset : ne gladium stringerent, ne jaculum
vel hastam intorquerent adversus aliquem, sed abs-
que sanguine ingrederentur. Sin illi, iniquiens, nihil
contra se agentes nos occiderint, coram tremendo magni
Dei tribunali adversus eos disceptabimus, quod nos ju-
ramenti deceptos hostium nunc loco habeant atque ob-
stant. Illis dictis, una cum comitibus, uti dictum est,
ad Chaleem portam perrexit, atque ingredi cœpit. Qui
autem in palatio erant magna cum festinatione sa-
gittarios colligentes, tela e muro jactare cœperunt.
Igitur qui circum ducem sagittis sauciabantur, ad
eum inclamabant, postulantes : ut sineret arma
expediri in adversarios. Ipso autem, talia dicentes,
prohibente, sagittariorum dexterrimorum unus
quispiam, cognito quisnam dux esset, tenso fortiter
areu, vulneravit eum in latere sub dextera manu.
Ipso vero exclamans : Vae mihi misero, in malam
rem huc venimus, humi continuo decidi. Cæteris
terrore percussis et retro abire incipientibus, ii qui
intro erant audaces effecit, gladius stringentes,
apertis portis impetum fecerunt in eos : et primo
quidem protostatorem ducis occiderunt, deinde
alios plures, ac postea ipsummet. Neque peperc-
runt reliquis, sed fuga ac metu impeditos, et in
arctum compressos, iustar scegis demessuerunt.
Evassissent nihilominus eadem aliqui, nisi inimiles
illi et inclementes continuo ad omnes portas man-
data direxissent, diligenter oculos haberi juben-
tes ; atque ita inquisitione facta in fugitivos, ab
eorum nemine manus abstinuissent. Compiures
enim magistros per tricioaque, qui cum duce in Circo
sedere deprehensi essent, partim gladio pereme-
runt, partim extra muros in furcam egerunt : alio-
rum oculos effuderunt, succisis nervis alios debili-
taverunt, alios in exsiliū eiecerunt ; alios, qui nulla
queinquam injuria violaverant verberibus affe-

σαντες παρ' αὐτοῦ τὴ μέλλον γενέσθαι· ὀλέθριον σύμ-
πτωμα ἤδη πρὸ τριῶν μηνῶν, κατακλείσαντες· ἐν-
τοῦς εἰς τοὺς οἰκίους οἴκους, ἡρέμουν. Ἀπ' ἐκείνου
γούν τοῦ καιροῦ, ἐν ᾧ τοῦτο προείπεν, οὐκ ἐληξ
στάνων καὶ ὀλοφυρόμενος καὶ πενθῶν.

ἦ'. Δύο δὲ τινες μεγιστάνου τινὸς ὄντες υἱοὶ καὶ
πρωτοσπαθάριοι, ἐλθόντες πρὸς αὐτὸν, ἡρώτων, εἰ
συμφέροι αὐτοῖς ἀπελθεῖν καὶ συμμεμνηταί τῇ
κουστωδίᾳ τοῦ Δούκα. Ὁ δὲ φησι πρὸς αὐτοῦς· Μὴ,
τέκνα, μὴ οὕτω κοιήσῃτε, καὶ ἀνῆκεστε κεί-
σεσθε. Εἰ γούν, ὁ μὲν εἰς ὑμῶν ἐν μαχαίρᾳ πε-
σεῖται, ὁ δὲ ἕτερος, τὰ ὦτα καὶ τὴν ῥίνα τμηθεὶς,
μόλις τὸν θάνατον διδράσκειν. Οἱ καὶ παρακού-
σαντες τοῦ ἀγίου, ἃ προείπεν, ἔπαθον. Ὁ γὰρ
Δούκας κακῶς φρονήσας, κακὸν ὥφρωνιον ἑαυτῷ καὶ
τοῖς μετ' αὐτοῦ ἐπρίετο. Ὁφείλων γὰρ μακροθυ-
μῆσαι καὶ ἀσφαλισσάσθαι τὰς εἰσόδους τῶν βασιλείων,
τοῦ μὴ τὰ πρὸς διατροπὴν εἰσκομιζέσθαι· οὕτω τῷ
λιμῷ στενοχωρούμενους μετ' ἱκεσίας αὐτῷ τὰς πύλας
ἀναπετάσαι, καὶ προθύμω· αὐτὸν εἰς τὰ βασιλεία
δέξασθαι, οὐκ οὕτω πατοίηκε. Βουλὴν δὲ στήσας
μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ, εἰσελθεῖν ἀπὸ τῆς πύλης, ἥνπερ
Χαλκὴν ὀνομάζουσι, συνθλάσαντες πέλυξι· τοὺς
μοχλοὺς, ὄρκους φρικωδεστάτους πρότερον τοὺς σὺν
αὐτῷ κατασφαιλισμένους· μὴ σπλάσσεσθαι ξίφος τὸ
οἰονοῦν κατὰ τινος, μὴ βέλος, μὴ δόρυ· ἀλλ'
οὕτως αὐτοὺς ἀναιμῶτι εἰσελθεῖν, φήσας. Ἐὰν
ἐκείνοι ἡμᾶς μὴ ἀντάγοντας κατασφάξωσιν, ἐπὶ
τοῦ φόδερου βήματος τοῦ μεγάλου Θεοῦ μετ' αὐ-
τῶν δικασόμεθα, ὅτι, ὄρκους ἡμᾶς ἀπατήσαντες,
σὺν ἡμῖν ἀνταίρουσι. Ταῦτα εἰπὼν, ἀφίκετο ἅμα
σὺν αὐτοῖς, ὡς εἰρηται, εἰς τὴν Χαλκὴν πύλιν, καὶ
ἀπήρξατο εἰσεῖναι· οἱ δὲ ἐν τοῖς βασιλείοις τάχει
πολλῷ συναθροίσαντες τοὺς τοξότας, ἀπὸ τῶν τευχῶν
τοξεύμασιν ἔβαλλον. Ὡς δὲ οἱ περὶ τὸν Δούκα τοὺς
βέλεσιν ἐπλήττοντο, ἐβόων αὐτῷ, Ἔασον ἡμᾶς ὅπως
νῦν τοῖς ἀντιμαχησώμεθα. Τοῦ δὲ τοῦτο κωλύοντος,
ἐν ᾧ ταῦτα ἔρασκον, εἰς τις τῶν εὐστοχωτάτων
τοξωτῶν, μαθὼν ὁποῖός ἐστιν ὁ Δούκας, τείνας ἀν-
δρείῳ· τὸ τόξον, ἐκλήξεν αὐτὸν ὑποκάτω τῆς δεξιᾶς
χειρὸς εἰς τὴν πλευράν. Ὁ δὲ τὸ, Ὁβαί μοι, ἐπιφω-
νήσας, τῷ ἀθλήῳ, κακῶς ἐληλύθαμεν ὥδε, κατέειπεν
εὐθύς ἐπὶ τὸ ἔδαφος. Πάντων οὖν δειλὴ συσχεθέντων,
καὶ πρὸς τὰ ὀπίσω ἀρξάμενων ἀναποδίζειν, θάρσους
οἱ ἐνθὸν λαβόντες· καὶ τὰ ξίφη [P. 398] σπασάμενοι,
πολλῇ προθυμίᾳ πρὸς αὐτοὺς ἐξεπήδησαν, τὰς πύλας
ἀνοίξαντες. Καὶ πτείνουσι μὲν ἐν πρώτῃ τὸν αὐτοῦ
πρωτοστράτορα· εἰδ' οὕτως ἐτέρους πλείοντας, καὶ μετὰ
τούτους κάκεινον, μηδὲ τῶν λοιπῶν φαισάμενοι· ἀλλὰ
καὶ τούτους ἀποδιδράσκοντας καὶ συμποδίζομένους,
δίχην στάχους ἐξεορίζον. Διεσώθησαν δ' ἂν τινες,
εἰ μὴ οἱ ἀνηλεεῖς ἐκείνοι καὶ ἀσπλαγχνοὶ τὸ τάχος·
ἀποστελλάντες, καὶ πᾶσας τὰς πύλας τῆς πόλεως
ἀσφαλισάμενοι καὶ σφραγίσαντες ἀκριβῶς· εἰδ' οὕτως
ἀκριβῇ ἐρευνᾶν τῶν διαδράντων ποιήσαντες, οὐδενὸς
τούτων ἐφέσαντο. Πολλῶν μὲν σὺν μαγίστρων καὶ
πατρικίων φανέντων συγκαθημένων τῷ Δούκᾳ ἐν τῷ
Ἰπποδρόμῳ, οὗς μὲν προσέταξεν ξίφει ἀναιρεῖσθαι·
οὗς δὲ ἐξω τευχῶν φουρκίζεσθαι, ἄλλων τοὺς ὀφθαλ-

μοὺς ἐξορῦντεσθαι, ἐτέρους νευροκοπεῖσθαι, ἄλλους ἔξορῖζεσθαι, καὶ ἐτέρους τοὺς μὴδὲν ἡδικοχότας μαστίζεσθαι, ἄλλων τὰς ὑποστάσεις δημεύεσθαι. Καὶ ἦν ἰδεῖν τότε τὴν μεγαλόπολιν πάσχουσαν, ἃ οὐδὲ ἐπὶ κρατήσῃ καὶ ἀλώσει βαρβάρων ὑπομείναν ἔν.

θ'. Οἱ οὖν ἀνελόντες τὸν Δοῦκα καὶ τὴν υἱὴν αὐτοῦ, τὰς αὐτῶν χάρας ἀποτεμνόντες, τῷ Νικολάῳ, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, Ἀγρικολάῳ καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ ἐκόμισαν. Οἱ καὶ ταύτας γνωρίσαντες, τιμὰς οὐ τὰς τυχοῦσας τοῖς κομίσασις ἐνειμαν, καὶ οὐδὲ οὕτως οἱ πακοὶ πόρον ἔλαβον· ἀλλὰ κτελεύουσι τῷ ὑπάρχῳ τῆς πόλεως, πάντων τῶν ἀναιρεθέντων τὰ λείψανα, ριφῆναι ἐν τῷ πελάγῃ· καὶ οὕτω ὡς ὁμοπίστους ἔκτειραν, οὕτω ὡς ὁμοφύλους, ἵνα μὴ λέγω καὶ προσγενεῖς, ἵνα καὶ τὰ σώματα αὐτῶν ἐάσωσι τῇ ὁσίᾳ παραδοθῆναι. Ἄλλ' ἐφ' ἀμάξαις θέντες, οἱ ἀνήμεροι θήρες, ἡμιτεμετούς, γεγυμνωμένους, μεσολελωθμένους, οὕτω δημόσια σύροντες, ἐν τῷ πόντῳ οἷα κυνῶν ἐβάλλον.

ι'. Φασὶ δὲ τινες, ὅτι κλειούς τῶν τρισχιλίων οἱ θόντες ἦσαν ἐαυτοὺς τῷ θανάτῳ, ἐν τῷ μὴ σπᾶσασθαι ρυμφαῖαν ἢ ἄλλο τι ξίφος, διὰ τὸν ὄρκον. Περὶ δὲ τῶν κρεμασθέντων ἐν ταῖς φούρκαῖς, ἱκανοὶ καὶ ἐξιόπιστοι ἐμαρτύρησαν· ὥς εἶδον πολλὰς καὶ ἕνα ἕκαστον τοῦτων νύκτωρ ἀνέστρα ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ καταρχόμενον, καὶ μέχρι πρωτὰς διέδετορτα· δεικνύοντο· τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἀδίκως τὸν τοσοῦτον φόνον εἰ· τοὺς ἀναιτίους πεπονήκων. Τοῦ γὰρ Δοῦκα ἀναιρεθέντος, δέον τῶν ἄλλων φεῖδεσθαι, οὐ χεῖρα αἱρόντων, οὐκ ἐρίζόντων, οὐ κραυγάζόντων· οἱ δὲ ἀνηλεῶς αἶμα ἀδῶον ἐξέχεαν. Θεὸς τῆς τῶν δρασάντων ἀθλιότητος, καὶ οὐαὶ αὐτοῖς κατὰ τὴν φρικτὴν τῆς κρίσεως ἡμέραν, ὅτι τὸ αἶμα [P. 399] τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν ἐκ χειρῶν αὐτῶν ἐκχρήτῃσι ὁ Κύριος.

κα'. Τὴν δὲ γε κεφαλὴν τοῦ Δοῦκα ἰδόντες οἱ βέλαιοι, ὡς φθάσαντες εἰπομεν, καὶ καταμωκησάμενοι ταύτης, ἐκέλευσαν ποτὶ ἐμπαραῖσαν διὰ πάσης τῆς πόλεως θεατριεῖσθαι· ἵνα, φησὶν, ἀσχυρῶσιν, οἱ ἐπ' αὐτὸν τὰς ἐλπίδας θέμενοι, καὶ τέλος, καὶ ταύτην τῷ θυμῷ τοῦ πόντου δοθῆναι σὺν τῷ λοιπῷ σώματι. Καὶ τοῦτο μὲν τοσοῦτον τρόπῳ ἀπώλετο· τὸ δὲ γε πνεῦμα αὐτοῦ τὸ δαίμνηστον οἱ κόλποι τοῦ Ἀβραάμ ἐδέξαντο. Οὐ γὰρ τυραννικῶς, ὡς εἰπομεν, τοῖς βασιλείοις ἐπέβη· ἀλλ' ὀρεγνὺς φρικτωδέστατος θαρρήσας. Δυνάμενος δὲ καὶ ὅλοις μαχίσασθαι, ἢ τῷ βαλεῖν ἐν τοῖς βασιλείοις, καὶ οὕτω τοὺς ἰσθμεν ἀμύνεσθαι, τοῦτο μὲν οὐκ ἐποίησεν. Ἐπὶ Θεὸν δὲ ἀναθεὶς ἑαυτὸν, διὰ τοῦδε τοῦ πειρασμοῦ, βασιλείας οὐρανῶν ἐπέτυχε. Καὶ οὐ τοσοῦτον τῶν ἄλλων τὸ ἐγκλημα τῶν τὰ βασιλεία φυλαττόντων, ὅσαν ἐπὶ τῷ ποιμένι τῶν λογικῶν προβάτων, τῷ Ἰσχυρῷ μᾶλλον ἢ Νικολάῳ. Ὡς πῶς ἀνέπτυξε τὰ Εὐαγγέλια ταῖς μαρταῖς αὐτοῦ χερσὶ; Πῶς οὐκ ἤκουε τοῦ λέγοντος δι' αὐτῶν, Ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς. τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων Ἄλλ' ἀντιπρίττων

runt, aliorum facultates publicarunt. Ac videre erat magnam civitatem ea tunc mala experiri, quæ nec a Barbaris capta direptaque perpassa esset.

9. Igitur qui ducem ejusque filium interemerant, eorum præcidentes capita, ad Nicolaum, seu verius Agricolam, ejusque complices detulerunt: qui ea agnoscentes, non vulgaribus honoribus atque præmiis, eos, qui detulerant, affecterunt. Cumque ne sic quidem nefarii homines iras exsatiassent, caesorum cadavera omnia in mare jacienda urbis præfecto injungunt, nulla vel communis fidei ratione, nulla generis miseratione, ac ne familiæ B quidem ac affinium pietate, ut vel funera efferrî sinerent ac sepeliri: sed plaustris imposita, dissecta, nuda, mutila, immanes illæ feræ, publica raptantes, velut canum cadavera in mare projiciebant.

10. Porro alunt plures tribus milibus fuisse, qui seipsos in mortem tradidere, sacramento adacti, ne gladium stringerent, aut telum intorquerent. De his vero qui in furcis pependerant, multi ac fide digni testati sunt: vidiisse non raro super unumquemque eorum stellam noctu a caelo venientem, atque ad auroræ usque tempus micantem; Deo scilicet palam monstrante, injusta eos cæde ac insontes sublaïos esse. Etenim ducis interemptio, reliquis parcendum erat, qui nec manum levarent, nec contenderent, neque clamorem efferrent. At illi enimvero immani sævitia sanguinem innoxium fuderunt. Proh illorum miseriam, qui talia perpetrarunt! Væ illis in tremendo judicii die, eo quod Dominus sanguinem fratrum suorum requireret ex manibus eorum.

11. Viso, ut mox dicebamus, Ducis capite, execrabiles illi ei illuserunt, jusseruntque per totam urbem conto infixum ad spectaculum propudiosaque pompa circumferri; ut, aiebant, confunderetur, qui spes suas in eum collocaverant, ac denique in mare cum reliquo tronco devolvi. Ac quidem corpus tali interitu periit; ejus vero sempiterna dignum memoria spiritum Abrahæ sinus suscepit. Non enim tyrannice, ut præfati sumus, regiam invasit, sed horrendorum sacramentorum religione fretus. Cumque liceret etiam armis decornere, au palatio ignem injicere, atque ea ratione eos ulcisci, qui se illo arce tuebantur, haudquaquam fecit: sed causam suam soque Deo committens, per eam tribulationem regnum cælorum consecutus est. Cæterum non tam iis imputandum est quidquid istud est facinoris, qui custodiebant palatium, quam ovium rationaliam pastori, Hettitiao potius dixerim, quam Nicolao; plebis scilicet cladi labique, non ejus victoriæ, quasi ex nominis ipsa ratione. O quomodo impuris manibus solis evoluit

¹ Matth. xii, 19. ² Ecce. iii, 18

Evangelia? Quomodo non audivit, qui per ea lo- Α ἔδειχθη, κατασφάξα; αὐτὰς, ὁ τῆς μαχαίρας κληρο-
quitur: Bonus pastor animam suam ponit pro ovi- νόμος.
bus? Sed huic contrarius omnino exstitit, eas mactans, atque jugulans, homo gladii
hæres.

^a Joan. x, 11.

AD SYMEONIS MAGISTRI ET LOGOTHETÆ

ANNALES

FRANCISCI COMBEFISII PRÆFATIO.

Scriptis et ab orbe condito, exstantque altero, ac majori Regio codice. Opus est ex diversis congestum historicis et annalium scriptoribus; ipsum tamen haud satis plenum. Hic nobis verus annalista, alterque continuator erit, ipso pene Theophanis digestus schemate, quantum codex alter, ipse Regius minor representavit: hoc unum a majore discrepans, quod superiora illa a Logotheta remotiora, ac, in quibus levius opera perfunctus videatur, omisit: quo et nobis consilio prævit: ac quod una hæc, in præsentem rem nostram faciant, eademque alio auctore ac stylo sub una libri serie repetita, lucis plurimum sibi mutuo offerant; ut et Leonis Grammatico, qui inter reliquos magis ipse egenus ac oribratissimus e. t. Superiora Majoris illius Regii codicis alia molitio dederit, et qua jam editi auctores chronographi, Eusebius, Syncellus, Theophanes, Cedrenus (cum quo illi magis convenit) collatis singulis, in rem litterariam ac lucem temporum e Regii una Lupara, haud leviter illustrari possint. Adscriptum majori illi codici, alia manu pauloque recentiori, Hic est Metaphrastes; cujus tanti Annales et Chronica Hippolyto Thebano, ut et omnibus anteponat. Debemus, ex quo exscripsi, codicem, Raphaeli Trichet du Fresne, ex cujus libris, ipso defuncto, in gazam Regiam illatus; aliaque Græca (ac in eis Maximi plenissimus codex atque optimus) me illi potissimum auctore, extrema sua in Italiam profectio, ditanda Græcis Galli: nostra, eaque Christianum orbem, Parisios allata.

ΣΥΜΕΩΝ ΜΑΓΙΣΤΡΟΥ ΚΑΙ ΛΟΓΟΘΕΤΟΥ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ.

SYMEONIS MAGISTRI AC LOGOTHETÆ ANNALES

A LEONE ARMENIO AD NICEPHORUM PHOCAM

Romanorum imperator Leo Armenius Iconomachus, B
imperavit annos vii, menses 5.

603 1. Mundi annus 6307, divinæ incarnationis 807. Romanorum imperator Leo Armenius, qui et Chamæleon dictus est, fidei desertor et Iconomachus, annos 7, menses 5. Homo statura pusillus (quo etiam nomine Chamæleon appellatus est) corpulentus atque torosus, decorus, barba plena, constipata cesarie, voce leonis in morem tonante; audax pariter et timidus: ex duplici unus prosapia, Assyriorum

Ρωμαίων βασιλεὺς Λέων ὁ Ἀρμένιος καὶ
Εἰκονομάχος, ἔτη 7 μῆνας 5.

[P. 400, 401] Κόσμου ἔτος 577, τῆς θείας σαρκώσεως ἔτος 6, Ρωμαίων βασιλεὺς Λέων Ἀρμένιος ὁ καὶ Χαμαιλέων, ὁ Παραδάτης καὶ Εἰκονομάχος, ἔτη 7 μῆνας 5. Ἦν ἐκ τῆν ἡλικίαν κοντὸς (βλὸ καὶ Χαμαιλέων προσηγόρευται), ἐπίμεστος, εὐκρεπής, γένειον ἔχων καθιστάμενον, θυμὸς τὴν κόμην, φωνὴν ἔχων βροντώδη δίκην λέοντος, θρασὺς τε καὶ δειλός. [P. 402] Διγενὴς δὲ ἦν ἐξ Ἀσσυρίων καὶ

Ἀρμενίων· καὶ Ἀσσύριοι μὲν ἐξ Ἀσσυρίων ἐκλήθησαν, Ἀρμένιοι δὲ ἀπὸ Ἀρμενίου τινὸς οὕτω καλουμένου, τοῦ ἀπὸ Ἀρμενίας πόλεως Θεσσαλίας γενομένου, δὲ Ἰάσων συνεστράτευσεν.

β'. Οὗτος ὁ Λέων στεφθεὶς ὑπὸ Νικηφόρου πατριάρχου ἐθεβαίωσεν αὐτὸν ἐγγράφως, ὡς ὁρθόδοξός ἐστι τῇ πίστει. Ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἔλαθεν τῷ καλῷ ποιμνί τὸ λύκος· τῷ καθάρῳ ἐγκεκρυμμένος· ὡς γὰρ τὸ δόγμα τῇ μισαρῇ ἐκείνῳ πεφαλῇ περιτέθεικεν, ἰδοὺ ὡς ἀκάνθων καὶ τριβόλων προσερίψουσιν ὀδύνης ἐκπαισθάνεσθαι. Καὶ τῆς συνήθους τάξεως τελεσθείσης, ἐπὶ τῷ παλάτιον ὁ ἀλιτήριος εὐφημούμενος ἀπῆει. Ὡς δὲ πρὸ τῶν τῆς Χαλκῆς πυλῶν ἐν τῷ κατ' ἐπιφάνειαν κυκλικῷ καὶ πορφύρῳ μαρμάρῳ ἐγένετο, εὐχαριστήριον ἀπεδίδου τῷ ἐκείῳ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν εἰκόνισματι, εἴτε ἀληθῇ, εἴτε προσήματι. Ἐνθα ἐκδιδόσκειται τὴν ἐσθῆτα, ἣν ἐπεδέδωκετο βοβοειδέσι χροαῖς ἐκλάμπουσιν, καὶ κολόδιον ὃ προσονομάζουσι κατὰ τὴν ἑκαταίαν τῶν στρατηλατῶν τηρηθὲν ἔθος· καὶ Μιχαὴλ τῷ ἐξ Ἀμορσιῶν ἱπποκόμῳ αὐτοῦ ὄντι ἐπιδίδωσι. Τοῦ δὲ ταύτην ἀναβαλλομένου, εἰς οὐλὴν μετὰ τὰ Λέοντα τῆς βασιλικῆς ἐπιτάξεως τοῖς ἐλδοῖσι λελόγιστο. Εἴτα εἰς τὰ λεγόμενα Σκύλα ἐλθόντας, τὴν ἐσθῆτα Λέοντος ἐπιδάσει βαρεῖα καθύδρισεν. Ἐν συνέσει δὲ τούτου Λέων γενόμενος, νεωτερισμὸν τινα παραυτὰ ἐσεσθαι αὐτῷ οὐκ ὠκύνετο.

γ'. Ἦκεν οὖν εἰς λογισμὸν αὐτῷ περὶ τοῦ ἐν τῷ φιλομηλίῳ μονάζοντος, δὲ ἐπὶ τοῦ Βαρθανίου εἶπεν αὐτῷ τὰ συμβεβηκότα. Στέλλει οὖν αὐτῷ τὰ πρὸς χρεῖαν κατ' εὐχὴν ἀναθήματα. Ἐκείνου τοίνυν ἐν τῷ μεταξὺ τελευτήσαντος, συνέθετο αὐτῷ ἕτερον μοναχὸν Σαββάτιον λεγόμενον, ὃς καὶ τὰ τοῦ πρώην μοναχοῦ ῥήματα ἤκουσεν ἐπεισδύνας τῇ αὐτοῦ σκηνῇ, καὶ τῇ τῶν ἁγίων εἰκόνων προσκυνήσει ἀντικαθίστατο. Θεασάμενος δὲ τὰ παρὰ τοῦ βασιλέως στελέντα ἀποπέμπειν προσεποιεῖτο διὰ τὸ τὸν βασιλέα προσκυνεῖν τὰς ἁγίας εἰκόνας, ἀνθ' ὧν καὶ καταστρίψαι Κύριον τὴν αὐτοῦ βασιλείαν ἐπιστέλλων προήγγειλεν. Τούτοις φρεναπατηθεὶς ὁ βασιλεὺς μετακαλεῖται Θεόδοτον τὸν Κασσιτηρᾶν, ὅστις καὶ πρὶν ἢ τῆς βασιλείας θράξασθαι τὸν Λέοντα, γυναικὸς τινος πνεῦμα Πύθωνος ἔχουσης ἀκούσας ἐπὶ τῆς ἀγορᾆς περιπατοῦσης καὶ κραζούσης ὡς ὁ τῶν Ἀνατολικῶν στρατηγὸς μέλλει τὴν τοῦ Μιχαὴλ βασιλείαν δεχέσθαι, τὸν Λέοντα προσελθόμενος ἄπεισιν [P. 403] ἐν τῷ τοῦ Ἁγίου Παύλου ναῷ ἐν τῷ Ὀρφανοτροφείῳ, καὶ συνθήκας πρὸς ἀλλήλους φυλάκῃς ποιησάμενοι, θαρραῖν πρὸς αὐτόν· ὅτι Μοι περὶ σοῦ ἐκ θαλάσσης ὁράσεις προέγγνωστοι ὡς τῆς βασιλείας τάχιστα ἐπιστεύξῃ. Τοῦτον οὖν τὸν Θεόδοτον μετακαλεσάμενος δείκνυσιν αὐτῷ τὰ ἀπεσταλμένα· ὃς τοῦ τοιοῦτου σκοποῦ δραξάμενος τῷ κακῷ κακὸν πλεονάζει, καὶ περὶ τινος μοναχοῦ τὴν οἰκίαν κεκτημένου ἐν τοῖς Μαυριανοῦ πείθει παρ' αὐτοῦ ἐνεργεῖσθαι παρόδοξα, ἕτερον αὐτὸν ἐπιφημίζων μέγαν Ἀντώνιον. Ταῦτα τῷ βασιλεῖ ὑποδιδόμενος ἄπεισι πρὸς τὸν μοναστὴν, καὶ πεπλαστούργημένως τάδε φησὶν, ὡς Τῇ ἐπιούσῃ νυκτὶ τὸν βασιλέα εὐτελεῖ καταστήματι προσέσω σοι, ὅτ' ἐπαρᾷσθαι καὶ τάχιστα παρελθεῖν

Armeniorumque genus. Ac Assyrii quidem ab Assyris traxerunt nomen, Armenii vero ab Armenio quodam sic dicto, Armenia Thessaliæ oppido oriundo, qui Jasoni fuit expeditionis comes.

604 2. Hic Leo augustali corona donatus a Nicephoro patriarcha ab eoque inauguratus, rectæ fidei se cultorem esse scripto professus est. Nec tamen lupus ovina pelle contextus bonum pastorem lauit. Dum enim accelestum caput diademate cingit, videbatur sibi quasi spinarum ac tribulorum influxu aculeis doloris sensu affici iisque peruri. Consueti inaugurationis ritu expleto, populo faustis ominibus deducente, miser ad palatium iter habebat. Ut autem ad Chalces portam venit, quo loco templum orbiculari figura porphyretico marmore incrustatum splendescit, Christi Dei nostri illic effigiei, seu veras seu specie tenus ac ludicro animo, gratias egit. Ibi quam prætextam indutus erat, roseis coloribus fulgentem, ac quod more antiquo prætorum colobium vocant, exuens, suo tum equisoni Michaeli Amoræo tradit. Illo mox inuente, in præsagium abiit rem scientibus adipiscendi post Leonem imperii. Inde in locum dictum Scyla cum venissent, acriori incessu Leonis prætextam proculcavit. Leo re intellecta rebellionem aliquam in se mox excitatum iri conjecit.

3. Venit igitur illi in mentem ejus monachi, qui religiosa palæstra in Philomelio exercens, quæ illi eventura essent, Bardane principe vaticinatus erat. Mittit itaque voti causa, quæ illi usui forent, munera donaque. Illo enimvero interim vivis exempto, ejus loco monachus alius, Sabbatius nomine, qui et antecessoris monachi verba audierat, 605 in ejus cellam locumque successerat, sanctarumque imaginum cultui obsistebat. Is ubi imperatoris ad se missa conspexit, abs se ablegare ac simulato repellere, quod ipse nimirum sacris imaginibus cultum adhiberet; quamobrem etiam Deo vindice ejus evertendum imperium data epistola malus vates ariolatus est. Eoque factum ut Leo errore deceptus ac dementatus Theodotum Cassiteram accerseret. Is nimirum jam ante adeptum Leoni imperium, audita muliere spiritu Pythonico afflata in foro ambulante ac vociferante fore ut Orientium prætor Michaelis in se imperium susciperet, eodem secum Leone assumpto ad sancti Pauli delubrum, quod in Orphanotrophio est, concesserat, dataque et accepta arcani legendi fide divina sibi visione monstratum asseverat, fore ut ille brevi imperio potiretur. Hunc ergo Leo Theodotum accersens, quas a monacho litteras acceperat, ostendit. Ille consilii ejuscemodi arreo proposito, malumque malo cumulans, alterius quoque commemorat monachi, in Mauriani ædibus stationem habentis. Ab eo inaudita patrari affirmat, et quæ omnem fidem excedant, alterum magnum Antonium præconio venditans atque celebrans. Rem sic habere Leoni persuadet; tumque ad monachum veniens malo hæc animo inibi: Insequenti nocte invicator vili q-

bitu me ductore praeſto futurus est : tu, si me audies, maledictis incasses, brevique morituum denuntiabis, ni Leonis Isauri doctrinam fidemque sequatur. Hoc si praestiterit, annos duos supra 606 septuaginta positurum imperio, filiosque filiorum visurum sedentes super solio; tertii decimi demum apostoli honore elatum iri. Sin autem secus se gesserit, innumeris malis fore obnoxiū brevique imperium cum vita amissurum. Jam ergo noctis obscuro imperator Cassiteria comite ad monachum profectus statim ab eo durius increpatur, tanquam ille fictum ejus animum fraudemque praesciverit. Non sic decebat, inquit, qui sis imperator, privati habitu personam simulare. His imperator stupore percussus in sententiam abolendam sacram imaginum facilem se adduci permisit; statimque quod animo impietatis virus condebat, evomens furileque agitatae hæresis exordium duxit.

4. Symmystas vero sibi quærens adjungere, Joannem dictum Grammaticum (quin alium magis Joannem aut Simonem) offendit, Hylzilai et ipsum nuncupatum; cujus Hebraica nominis interpretatio diaboli præcursor dicatur ac adjutor. Erat vero ille Pancratii sciatæ (dicamus nos pileorum artificis) filius, quem a puero dæmon incesserat, ac cujus late rumor divinationum ex pelvi nomine 'urpitudinumque ac libidinum percubuerat. Invenit et Constantinum presbyterum auctoris filium, qui et leges in Phoracii docuerat, ac crimen, in quod vocabatur, a se amoliciis sibi quæ Antonii nomen adsciscens monachum induerat, homo fabulis atque ludicris studens, vitamque turpem agens. In monasterio quod Metropolitaram vocant factus præpositus, etiam quos imperio regebat monachos hæc ipsa docebat; ac postea, Deo sic permitte, Syllæi episcopus factus est. Invenit et alios, qui ipsi idem sentirent. Inter hæc 607 conspectus cometa est, figura duorum splendentium orbium tanquam lunæ, simul coeuntium tumque in diversas figuras abeuntium, ut et in viri figuram trunco capite deinceps formarentur; cujusmodi etiam Michaelis Cypripalata imperatore conspectum sidus. Ejus nonnulli præſagia exponentes dixerunt caput esse quod capite careat : nempe præsignare Thomam, qui postea arrepta tyrannide cum sociis ac conjuratis urbem aggressurus erat. Sed et tremendi terræmotus luesque et siccitates ac inflammationes fuerunt per viri Deo exosi dies.

5. Eodem anno virum inclytum Nicephorum patriarcham cum collegis episcopis coram senatu accersit, ac ait : Plane non vos latet surrexisse quosdam qui dicunt haud prorsus colendas esse imagines. Ad quem primus ait S. Nicephorus : Sane honori habendus es, o imperator, sacræ sanctorum imagines, ut quæ a principio divino nutu exstiterint. Quod namque acceptum quondam in manibus sacrum lintum sibi cultui adhibendo tua Christus effigie, nulla viri operum, obſignavit, merito honori habeatur ac dignum veneratione sit. Deinde, quas apostoli suis ipsi manibus imagines pinxerunt (ipsius nimirum Christi ejusque Genitricis) et quæ etiamnum Romæ

τοῦ βίου ἐξαιρεῖν συμβουλευόμεαι, εἰ μὴ ἄδοντος τοῦ Ἰσαύρου στοιχειώτο τῷ δόγματι. Καὶ ὡς εἰ τοῦτο παραφυλάξοι, οὐ βασιλεύσειεν, καὶ παῖδας καὶ δῶν ἐπὶ θρόνου τῆς βασιλείας ἰδοῖν, καὶ τρισκαίδέκατος τῶν ἀποστόλων φαῖνται· εἰ δὲ μὴ, τὰναντία, μυρία δεινὰ καὶ ἀπώλειαν σύντομον. Τῆς οὖν νυχτὸς ἐπιστάσης ἀπῆλθι ὁ βασιλεὺς μετὰ Κασσιτηρᾶ πρὸς τὸν μοναχόν, καὶ εὐθὺς παρατὰ ἀπεβραβίζετο ὡς προεγνωκός τὸ αὐτοῦ πρόσχημα, οὕτω λέγων, μὴ δεῖν ἐν ἰδιωτικῇ καταστάσει βασιλέα σε ὄντα οὕτως ὀκνεῖν τοῦτο. Δι' ὧν περ καταπλαγείς ὁ βασιλεὺς εὐπειθὲς τοῦτω καθίσταται πρὸς τὴν τῶν ἁγίων εἰκόνων καθάρσιν· καὶ παρευθὺ τὴν ἐν αὐτῷ κατὰ τῆς εὐσεβείας ἰὼν ἐξεμέσας καὶ μανεῖς ἤρξατο τῆς αἰρέσεως.

δ. Συμμύστας ἐπιζητήσας εὐρίσκει Ἰωάννην τὸν λεγόμενον Γραμματικόν, ἄλλον Ἰαννὴν μᾶλλον ἢ Σίμωνα, ὃς καὶ Ὑλζιλᾶς ὠνομάζετο, ὅπερ Ἑβραϊστὶ ἐρμηνεύεται προδρομος καὶ συνεργὸς τοῦ διαβόλου· ἦν δὲ υἱὸς Παγκρατίου σκιαστοῦ, καὶ ἐκ παιδὸθεν δαίμονα εἶχε, διαβεβήτο δὲ ἐπὶ ταῖς λεκανομαγείαις καὶ αἰσχροουργίαις. Εὗρε καὶ Κωνσταντῖνον πρσβύτερον τζαγγαρίου, ὃς καὶ νομικὸς εἰς τὰ Φορακίου γέγονε, διὰ δὲ ἐγκλήματα φυγόντα καὶ γενόμενον μοναχὸν μετονομασθέντα Ἀντώνιον, μυθολόγον καὶ γέλοιστον καὶ αἰσχροῦς βιούντα· ὃς καὶ ἡγούμενος εἰς τὴν μονὴν τὰ [P. 404] Μητροπολιτῶν γενόμενος καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ταῦτα ἐξεπαίδευσεν, ὕστερον δὲ κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ καὶ ἐπίσκοπος Συλαίου γέγονεν. Εὗρε δὲ καὶ ἑτέρους τινὰς ὁμόφρονας αὐτῷ. Ἐν τῷ ἀναμεταξὺ ἀσθὴρ κομῆτης ἐφάνη ἐν σχήματι δύο λαμπρῶν δίσκων σεληναίων, ἐνουμένων καὶ πάλιν διαιρουμένων εἰς διάφορα σχήματα, ὡς καὶ εἰς ἀκράδου διὰ πλάσιν ἀνδρὸς τυποῦσθαι, ὅς καὶ ἐπὶ Μιχαὴλ βασιλέως τοῦ Κουροπαλάτου ἐφάνη· ὅν περ τινὲς ἐρμηνεύσαντες ἔφασαν τὴν ἀκράδου εἶναι κεφαλὴν, προηλόντα τὸν μέλλοντα ἀνταρσῆαι ἐπιθήσεσθαι μετὰ ταῦτα Θωμᾶν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ στασιαστας. Καὶ μέντοι καὶ σειςμοὶ φοβεροὶ καὶ λοιμοὶ καὶ αἰχμοὶ καὶ φλογώσεις γεγόναν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ θεοστυγοῦς.

ε'. Τῷ αὐτῷ ἔτει προσκαλεῖ Νικηφόρον ἀοιδίμον πατριάρχην καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ἐπισκόπους ἐνάπιον τῆς συγλήτου, καὶ φησιν· Ἰστε σαφὲς ὡς ἀνέστησαν τινες λέγοντες μὴ δεῖν προσκυνεῖσθαι τὰς εἰκόνας. Πρὸς δὲ πρῶτος ὅτε ἁγίοις Νικηφόρος φησὶ· Τιμητέαι, ὦ βασιλεῦ, αἱ ἱερὰς τῶν ἁγίων εἰκόνες εἶναι ὡς ἐξ ὁρχῆς θεοῦ ψευδματι γαρτῆσαι. Καὶ γὰρ ἡ ἀγία ἐβόνη ἦν ποτε λαβὼν ὁ Χριστὸς ἐπέθετο ἐπὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ εἶδος αὐτοῦ ἀχειροποιήτως ἐγένετο, τιμητέα καὶ σεβάσμιός ἐστιν. Ἐπειτα αἱ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἰδιόχειροι εἰκόνες τοῦ τε αὐτοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς τοῦτον τεκούσης, ἡ τε ἐν Ῥώμῃ μέχρι τοῦ νῦν

τηρουμένη τῆς μεταμορφώσεως, καὶ ἀνεβάνη ὁ Χριστὸς μετὰ Μωσέως καὶ Ἑλλὰ ἐν Θαβὼρ ἦτις προτροπὴ Πέτρου τοῦ κορυφαίου γέγονεν. Ἀλλὰ μὴν καὶ ἐν τῇ Λύδδᾳ πόλει τῆς Ἐφῶς τὸ γένόμενον. Σεβασμιος γὰρ τοῦ ἀρχαῖος ἔσται εἰς ὄμμα τῆς Θεοτόκου ὑπὸ πιστῶν ἀνεστηγερμένος, ἐν ᾧ ἰσθόρηται τὸ εἶδος τῆς Θεοτόκου· ὃν ἀντικεινόμενοι ὡς οὐκ οἶσαν οἱ Ἰουδαῖοι, ἡ Θεομήτωρ ἀκούσασα ἐν Ἱερουσαλὴμ οὕτως ἔπερ· Κακίσθω ὁ τοῦτος, καὶ εἰσέλτω μηδεὶς, καὶ τῇ μ' ἡμέρᾳ ἀνοιγέσθω· καὶ εἰ μὴν οὐδὲν ὁρθῇ σημεῖον ἐν αὐτῷ, ἔστω τῶν Ἰουδαίων ὁ τοῦτος. Μετὰ τοῦτον τὴν προθεσμίαν ἀνοίξαντες ὁρῶσι τὸ εἶδος τῆς Θεοτόκου τὸν Χριστὸν ὡς βρέφους ταῖς χερσὶ περιεχούσης, θαυμαστὸν αἶμα καὶ αἰδοσιμώτατον καὶ θεοπρεπέστατον εἶδος καὶ κάλλος, ἐν πλατῇ διαυγέσει, καὶ ἐμφανὲς θεωρούμενον καὶ ὅλον δι' ὅλον εἰς βάθος πεχωρηκός· διὰ τὸν ἰδόντας [P. 405] Ἰουδαῖοι ἐφυγον. Μετὰ ταῦτα πολλοὶ Ἰουδαῖοι καὶ Ἕλληνας ἀποξέσται τοῦτο πειραθέντες ἡσυχάζουσιν· μένει δὲ ὡσαύτως ἄκρι τοῦ νῦν ἡ ἀχειροποίητος ἐπὶ τῆς πλατῆς μορφῇ εἰς δόξαν Θεοῦ. Πρὸς τοῦτοις καὶ ἡ τῆς αἰμόφρου εἰκὼν, διὰ τῆς βοτάνης πᾶν κάθος ἡμέρη ἐν Πάρεδδὶ καὶ πάσῃ τῇ γῇ.

ζ. Μετὰ τοῦτον ὁ ἱερεὺς Εὐθύμιος μητροπολίτης Σάρδεων παρῆρσιζάμενος ἀπειτόμισε τὸν ἀλιτήριον. Θεόδωρος δὲ ὁ τῶν Στουδίου ἡγούμενος ἔφη· Μὴ πηρασάλευε, βυσσιλεῦ, κατὰστασιν ἐκκλησιαστικῇ· σοὶ μὲν γὰρ ἡ τῆς πολιτείας κατὰστασις καὶ ἡ τοῦ στρατοπέδου ἐπιστεῦσθαι τοῦτον φροντίειν, τὴν δὲ Ἐκκλησίαν ἄρχει. Ὁ δὲ τυραννὸς ὑπερβέσας τῷ θυμῷ πάντας μετ' ὕβρεως ἀπῆλασεν, καὶ τὴν μὲν πατριάρχην Νικηφόρον ἐξώρισεν καὶ τὸν Θεόδωρον· ὅτε καὶ λέγεται ὅτι τοῦ πατριάρχου Νικηφόρου ἐν ἐξορίᾳ περπατομένη, πόρρωθεν ἔλθιν Θεοφάνην τὸν τῆς Συγριανῆς λεγόμενον καὶ τῆς μονῆς τοῦ μεγάλου Ἀγροῦ προσιτάμενον προορατικῶς ὀφθαλμοῖς, θυμιάματά τε καῦσαι καὶ μετ' εὐχῆς ἀποπέμψαι, τὰς χεῖρας αἶροναι καὶ τῷ Θεῷ τοῦτον παραδίδιναι καὶ τὸν ἀσπασμὸν ἐπιτελεῖν· καὶ τινος ἐρομένου αἰτεῖν εἰπεῖν ὅτι· Ἰδοὺ διέρχεται ἐν ἐξορίᾳ ὁ μέγας ὁμολογητὴς Νικηφόρος ὁ πατριάρχης, ὑπὲρ τῶν ἁγίων εἰκότων ἀγωνιζόμενος. Ὁ τὸν δὲ ἱερὸν Εὐθύμιον, ὅτε δὴ τὸν ἐλαχον τῆς αἰρέσεως ἀποτομώτερον ἐκφωνήσαντα, τὰς σιγῶνας τοῖς βαπτίσμασι καταβλά καὶ ταῖς μάστιξι τὸν νῶτον καταβαίνει τοσούτων ὡς ἐν αὐταῖς τοῦτον ἐκπνεῦσαι. Τοῦτων γενομένων Θεόδοτον τὸν Κασσιτηρὴν πατριάρχην χειροτονεῖ, ἄλλον ἀνδρὰ καὶ ἰσχυρὸν ἀφωρότερον, καὶ διωγμὸν ἀσπονδον κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ἀναβρίπτει· φανερώς, τοῖς συμμύσταις αὐτοῦ καταπιστεύων, τρία ὑποθένας αὐτῷ ποιῆσαι, τῆς ὁρθοδόξου ἡμῶν πίστεως τὴν ἔρηνην, τῶν θείων εἰκότων τὴν καθάρσιν καὶ τὸν ἐνδοξασμὸν τὴν δόξαν. Καὶ πρῶτον μὲν καθαιρεῖ πᾶσαν ἱερὰν τῶν ἐκκλησιῶν ἀναστή-

A servatur picta imago transfigurationis, per quam Christus cum Mose et Elia in Thabor eluxit, ac quam Petrus princeps apostolorum fieri praecepit. Sed et quod Lyddae Orientis civitate miraculum exstitit. Velut enim venerabile templum sanctae Dei Genitricis nomine a fidelibus excitatum est, in quo ejusdem Dei Genitricis picta imago visitur. Templum hoc cum Judaei ut proprium sibi vindicare studerent, auditis, quae Hierosolymis versaretur, sancta Deipara, inque haec verba respondit: Clauso templo nemo ingredietur; ac demum quadragesimo post die aperietur. Ac quidem si nullum in aede apparerit signum. Judaeorum juris esto. Praestituto itaque die templo reserato, sanctae Dei Genitricis effigiem vident, Christum, pueri specie, manibus ei sinu complectentis. B Mirandam sane omnique dignam veneratione divinis-simoque decore effigiem ac pulchritudinem pellucidis appictam tabulis, ipsam aperte conspicuam, totamque ex toto alte pervadentem. Ea conspecta Judaei fuga se praepruerunt. Postea quoque multos Judaeos Graecosque conatos abradere, frustrato eorum conatu illaesa, abs se abdicavit; manetque haec eodem se modo habens ad Dei gloriam in tabella nullis hominum manibus efficta forma. Præterea quoque mulieris sanguine fluentis imago, herbæ adminiculo omnem Paneade ac toto orbe agritudinem sanans.

6. Secundo a patriarcha ordine vir sacer Euthymius Sardorum metropolita, libera et ipse confessione atque sermone, scelesti os occlusit. Theodorus vero Studii praeponitus: Noli, imperator, inquit, Ecclesiam statum convellere. Nam tibi quidem ac tuis curis rei publicae status exercitusque procuratio credita est: verum Ecclesiam ipsam sibi relinquere. His nimio furore concitus tyrannus a se omnes indigne habitos expulsi; ac quidem Nicephorum patriarcham et Theodorum exsilio 609 relegavit: quando etiam ferunt Nicephorum patriarcham in exsiliū proficiscentem, Theophanem Sigrianum nuncupatum, magni Agri (sic dicti monasterii) praepositum, prospiciendi vim habentibus oculis procul adspexisse, suffitusque accendisse, atque precibus votisque, sublati in cælum manibus, eum prosecutum esse, Deo nimirum commendando amplectusque atque salutis dirigendo. Ac quodam quærente causam dixisse Theophanem idcirco hæc D facilitare, quod magnus confessor Nicephorus patriarcha, pro sanctis imaginibus agonem desudans, viam transiens in exsiliū proficisceretur. Sanctum autem Euthymium, quod austerius liberiorque voce hæresim coarguisset, colaphis pagnisque effractis malis, diris adeo verberibus dorso cecidi ut in eis animum exhalaret. His ita peractis Theodotum Cassitorum patriarcham praeficit, mutum hominem et plæce elinguiorem; palamque adversus Ecclesiam implacabilem excitat persecutionem, eorum quos synymstas sibi adhibuerat consiliis cedens. Haec illorum tria documenta: orthodoxam

VARIAE LECTIOES.

¹ καὶ ἀνεβάνη] καὶ ἦν ἀν. ? an καὶ ὡς ? cf. p. 503 d.

Christianorum fidem negaret; divinas imagines everteret; pios ac orthodoxos persecutione vexaret. Ac primum quidem ubique in ecclesiis erectas demolitur imagines: tum qui domi Christi sanctuarium ullam imaginem habere deprehensi essent, denique viros illustres ac claros (sed et monachorum innumeram turbam) nece sustulit.

7. Quod autem Michaellem Amorio ortum, cujus filiam ex spiritali **610** piscina Leo adoptaverat, patricii dignitate ornat et excubitozem præfecerat, isque audacior ac procaci lingua, Leoni, uti sacrarum imaginum eversori exprobrabat, ejusque uxorem incestis nuptiis commiscendam fore dictitabat, moliri cum tyrannidem arbitrat, ad palatii Thermas, quas Pithecium vocant, vinctum paloque alligatum in fornacem igni exurendum injici mandat; reique jam procinctu imperator spectator futurus adstabat. Enimvero Theodosia Augusta lacrymis supplex ab ea virum liberat carnificina. Jussus itaque a Leone interim dimitti reus, cujus hæc ad uxorem verba: *Tu quidem, mulier, animam meam a futuro hodie liberasti judicio; forte an vero etiam brevi vita privabis; ipsaque adeo ac liberi quid sit eventurum videbis.* Noverat enim ex quodam Sibyllinorum oraculorum libro, quo illi tempore, ut nece tolleretur, fati indictum esset. Nempe illo expressa erat figura ejusmodi: Leonis figuram ex integro referebat. Capiti littera X inscripta erat, a tergo vero littera Φ, mediæ bestiae ad ipsa illa impactus cruentus ensis hæcebat. Ilac imperator Stephano cognomento Capitolliges ostensa, ex eo sciscitabatur quid hæc sibi vellent. Cui ille: *Sine, domine, ut nec oculis figuram usurpem.* Is enimvero nihil acquievit. Tunc igitur Stephanus secum ipse reputans imperatori inquit: *Leo iste in imperii signum positus est; ac inter litteram X et Φ malum aliquod illi imminet.* **611** Tum imperator: *Quid vera sibi volunt X et Φ?* Ait ille: *Inter Christi natalem et tunc tunc diem (Epiphaniarum scilicet atque luminum).* Sed et quod patricio Bardane referente a Philomelio monacho dictum acceperat: ex eo item quod prætextam ille induerat, ejusque extremam vestis oram calcaverat, tum cum imperio potiturus ipse regiam intrabat. Ad hæc vero etiam matris visio terrore implebat. Ipsa quidem quo tempore contigit nullius illi frugis habita est; nunc vero etiam gravius mordens animum ac distorquens incumbibat. Nam cum illa ad divinam crebrius Blachernensem ædem sese conferret, plisque votis jugiter eam frequentaret, apparuit ei puella multo candidatorum satellitio stipata: ædes ipsa cruore inundabat. Tum puella uni adstantium imperare, impleta cruore olla, imperatoris matri ut propinaret. Excusante illa longosque obtendente annos, per quos nec carnes nec eorum aliquid quibus sanguis concretus est degustasset; ideoque neque olla hac illi opus esse; contra respondere puella cum ira: *Ecquid vero*

λοιπὸν, κἀντεῦθεν τοὺς εὗρισκομένους ἔχοντας εἰκόνα Χριστοῦ ἢ τῶν ἁγίων δειναῖς τιμωραῖς καὶ θανάτῳ καταδίδκασεν, πολλοὺς δὲ τῶν ἐν δόξῃ καὶ περιφανίῳν, ἀλλὰ μὴν καὶ μοναχοὺς ἀπείρους, πεφόνευκεν, διῖς suppliciiis ac mortis damnavit: συμπληρὲς

Ζ'. Ἐπεί δὲ Μιχαὴλ τὸν ἄξ' Ἀμορίου, οὗ τὴν παῖδα ἐκ τῆς πνευματικῆς κολυμβήθρας υἱοποίησας, πατρίκιον καὶ ἐκκουδίτον ἐτίμησεν, αὐτὸς δὲ τῇ τολμηρῇ τῆς γλώττης τὸν Λέοντα ὠνείδιζεν [P. 406] ὡς καθαιρέτην τῶν ἁγίων εἰκότων, καὶ τὴν γαμετηναύτου ἀνοστοῖς γάμοις ἐμμιγῆναι, ὑπολαβὼν αὐτὸν ἀνταρσίαν μελετᾶν εἰς τὸ τοῦ παλατίου λουτρὸν Πιθήκειον δεσμεῖ, κοντῷ τε προσδεθῆναι καλεῖ· καὶ τῷ καμινάλῳ πυρὶ παραδοθῆναι ἀνάλωμα· οὐδ' ὑποβασθέντος ὁ βασιλεὺς εἰστέχει θεωρῶν τοῦτον. Ἡ δὲ βασίλισσα Θεοδοσία δάκρυσιν ἱκετεύσασα τῆς μαιφονίας ἐλυτρώσατο, καὶ ὁ βασιλεὺς τὸν ὑπεύθυνον ἐπέστηναι προσέταξεν. Πρὸς δὲ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα εἶπεν· Ὁ γύναι, τὴν μὲν ἐμὴν ψυχὴν τῆς ἐκείθεν σήμερον δίκης ἀπὴλλαξας, ἰσως μὲν ἂ καὶ τῆς ζωῆς συντόμως στερήσεις· σὺ δὲ καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν θέσθῃ τὸ ἀποδοσόμενον. Ἦν γὰρ αὐτῷ ἐκ τινος συμβουλικῆς ἡ βίβλου ὁ ἀναιρέσιμος χρόνος μεμνημένος. Ἐῖχε γὰρ γραφὴν τοιαύτην. Λέοντος εἰκόνα θηρίου ὁλόκληρον, ἐν μὲν τῇ κεφαλῇ ἔχουσας Χ γράμμα, ἐν δὲ τοῖς ὀπισθεν Φ, καὶ μέσον τοῦ θηρίου πρὸς αὐτὴν τὴν ψόαν ξίφος ἔχουν σπᾶν ἐμπεργμένην καὶ ἡμαγμένην· ἦν ὑποδείξας Στεφάνῳ, ὃ ἐπὶ κλην Καπετωλῆς, ἔφη πρὸς αὐτόν· *Τί δηλοῖ ταῦτα;* Ὁ δὲ ἔφη· Ἀφες, δέσποτα, μὴ ἴδω καὶ τὴν γραφὴν. Ὁ δὲ οὐ κατεδέξατο. Συλλογισάμενος οὖν ὁ Στέφανος λέγει τῷ βασιλεῖ· Ὁυτος ὁ Λέων εἰς πρόσωπον τῆς βασιλείας κείται, καὶ μέσον τοῦ Χ γράμματος καὶ τοῦ Φ παχὺν τι συμβαίνει αὐτῷ. Καὶ ὁ βασιλεὺς· *Τί ὅστι τὸ Φ καὶ τὸ Χ;* Ὁ δὲ φησι· *Μέσον τῆς Χριστοῦ γεννησίσεως καὶ τῶν γάμων.* Ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ βῆθέντος αὐτῷ διὰ τοῦ πατρικίου Βαρδανίου παρὰ τοῦ ἐν τῷ Φιλομηλίῳ μονάζοντος, καὶ ἐκ τῆς ἀμφίδσεως καὶ ἐπιδάσεως τῶν ἐσθῆτων, ὅτε πρὸς τὰ βασίλεια εἰς τὴν ἀρχὴν εἰσῆρχετο. Προσέτι δὲ καὶ ἡ τῆς μητρὸς βίσις ἐπὶ κλην φόβου αὐτόν, ἡ τότε μὲν λεχθεῖσα εἰς οὐδὲν τοῦτω λελόγιστο, τὰ νῦν δὲ καὶ σφόδρα δάκνουσα ἐπέκειτο τὴν ψυχὴν. Ἐφάνη γὰρ αὐτῇ, κατὰ τὸν ἐν Βλαχέρναις θεῖον ναὺν προσφοιτήσεως ἀεὶ, κόρη τις ὑπὸ πολλῶν λευχειμόνων περιστοιχιζομένη, καὶ ὁ ναὸς ἅπας αἵματι πλήρης. Ταύτην οὖν τὴν κόρην εἰπεῖν τι νῦν παρестῶτων, χύτραν πληρώσαντα αἷματι ἐπιδοῦναι τῇ μητρὶ τοῦ Λέοντος πλεῖν. Αὐτῆς δὲ πολυετίαν προκαλλομένης δι' ἧς μήτε κρεῶν μήτε τινὲς τῶν ἐναίμων γεύσασθαι, καὶ διὰ τοῦτο μὴδὲ ταύτης χρῆζειν τῆς χύτρας· Καὶ πῶς, ἀντίφη ἡ κόρη μετὰ θυμοῦ, ὁ σὸς υἱὸς οὐ παύεται ἐμὲ πολλῶν αἱμάτων πληρῶν καὶ τοῦτον τὸν ἐμὸν υἱὸν παροργίζων καὶ θεόν; Πολλὰ [P. 407] τε ἔκτοτε ἐλιτάνευε τὸν ἑαυτῆς υἱὸν τῆς τῶν εἰκονοκαστῶν αἰρέσεως ἀποστῆναι, τὴν θῆναι

VARIÆ LECTIONES.

¹ alii τὸν υἱὸν margo P. ² μέντοι? ³ Συβαλλε: αἰς? cf. p. 22 c.

αὐτὴν ἐκτραγῆδ' ὤσα. Ἄλλῃ δὲ ὕψος τοῦτον ἔδειμά του νυκτερινῇ τῆς πρώτης οὐκ ἔλαττον· τοῦ γὰρ δοιδίμου Ταρασίου τοῦ πατριάρχου πάλαι τὸν βίον μετ' ἀλλασχότος, ἤκουσε τοῦτον Μιχαὴλ τινα ἐξ ὀνόματος καλεῖσαι, καὶ ἐπιτηδύσαντα ἐπικληῖσαι λέοντα καὶ ὄριαν καὶ κατὰ κρημνοῦ ὠθῆσαι ἄδυσσον ἔχοντος *.

Incitit enim memorie Tarasium patriarcham pridem vivis exemplum audivit Michaelen quendam ex nomine vocare, illumque irruentem letalem Leoni plagam 612 incussisse, atque in præcipitium, subjecta immensa voragine, impulsisse.

η'. Ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν τοῦ Ἀθόδου Λέοντος ἤλθον οἱ Βουλγάροι μὴδενὸς αὐτοῦς ὑπαντῶντος ἢ καλύοντος ἕως τῆς πόρτης· καὶ ποιήσας ὁ Κρούμος θυσιάαν κατὰ τὸ ἔθος αὐτοῦ ἐξωθεν τῆς Χρυσῆς πόρτης ἔθυσε ἀνθρώπους καὶ κτήνη πολλά· καὶ εἰς τὸν αἰγιαλὸν τῆς θαλάσσης βρέξας τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ περιχλυσάμενος, καὶ θαντίσας τὸν λαὸν αὐτοῦ καὶ εὐφημισθεὶς ὑπ' αὐτῶν, διήλθεν μέσον τῶν παλακίων αὐτοῦ προσκυνηθεὶς ὑπ' αὐτῶν καὶ δοξασθεὶς, καὶ ταῦτα θεωροῦντων ἐκ τοῦ τείχους πάντων, καὶ μὴδενὸς τολμῶντος καλύσαι αὐτὸν ἢ ἀπολύσαι βέλος κατ' αὐτόν. Καὶ ποιήσας πάντα τὰ ἐπιθυμητὰ αὐτοῦ καὶ ἄπερ ἐβούλετο, περιενύκλωσεν τὴν πόλιν καὶ ἔβαλεν χάρακα ἐπ' αὐτῇ, καὶ ποιήσας ἡμέρας τινὰς καὶ πρὸς αὐτὴν τὰ ἐξωθεν τῆς πόλεως ἤρξατο ζητεῖν πάντα χρυσοῦ καὶ ἱματισμοῦ ἀριθμὸν πολλὸν καὶ κοράσια ἐπίλεκτα ποσότητά τινα. Καὶ δὴ ποιήσας ὁ Λέων βουλὴν μετὰ τῶν ἀργόντων ἐβόησεν τὸν Κρούμον, ὅτι Ἐλθὲ ἕως τοῦ αἰγιαλοῦ μετὰ ὀλίγων τινῶν μὴ ἐπιγερομένων ὀπλῶν, καὶ ἡμεῖς ἐξερχόμεθα διὰ τῆς θαλάσσης ὁπλοὶ μετὰ χελανδίου, καὶ συλλαλοῦμεν, καὶ ἄπερ ἠτήσω πάντα ποιοῦμεν. Καὶ ταῦτα διαλαλήσαντες, διὰ τῆς νυκτὸς ἐξαγαγόντες τινὰς ἐνωπλισμένους τρεῖς ἄνδρας, κατέκρουσαν αὐτοὺς ἐν θωματίοις τισὶ τῶν Γάλλης ἐξωθεν τῆς πόρτης τῶν Βλαχερνῶν, δώσαντες αὐτοῖς σύσσημον, ὅτι Διαιλεγόμενων ἡμῶν μετὰ τοῦ Κρούμου, σημειῶν τι * ἔχομεν ποιῆσαι, ὅπερ θεασάμενοι ἐξέλασσε καὶ ἀποκτείνετε αὐτόν. Καὶ τῇ ἐπαύριον ὄντων τῶν Βουλγάρων ἐπὶ τὸ μέρος τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων ἐξωθεν τῆς πόλεως, κατέβηκεν ὁ Κρούμος ἐπὶ τὴν θάλασσαν κατὰ τὴν συνταγὴν μετὰ ἄλλων τριῶν, τὸν λογοθέτην αὐτοῦ καὶ Κωνσταντῖνον τὸν λεγόμενον τοῦ Πατριάρχου φυγόντος εἰς Βουλγαρίαν πρὸ πολλῶν ἐτῶν, ἔχοντα καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ὄντα ἐξ ἀδελφῆς τοῦ Κρούμου· ὅτινες τέσσαρες ἐξαλθόντες ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτῶν ὁπλοὶ κατέβηκεν ἕως τῆς θαλάσσης κατὰ συνταγὴν, μὴ γινώσκοντες τὸ ἐνεδρον αὐτῶν. Λοιπὸν δὲ καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως [P. 408] ἐξῆλθον μετὰ χελανδίου βουλόμενοι συλλαλῆσαι μετὰ τοῦ Κρούμου, καὶ λαβόντες λόγον ἐξῆλθον τοῦ παραβίου· καὶ ἀποκαθαλικεύσας ὁ Κρούμος ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ ἑδάφους, καὶ τὸν ἱππὸν αὐτοῦ ὁ υἱὸς Κωνσταντίνου στρωμένον καὶ χαλινωμένον ἐκράτει. Καὶ διαλεγόμενων αὐτῶν ἐποίησεν ὁ εἰς τῶν ἐκ τῆς πόλεως τὸ σημεῖον, ὃς ἦν Ἐξαδούλης, τῇ χειρὶ τὴν κεφαλὴν ἀποσπεπάσας. Ὅν ἰδὼν ὁ Κρού-

A filius tuus non cessat multis me cruoribus implere memque hunc filium ac Deum ad iracundiam provocare? Quo ex tempore etiam atque etiam filium rogabat ut se ab eorum qui sacras imagines flammis traderent ac abolerent hæresi abstinere, hanc lugubriter visionem deplorans. Sed et aia visio nocturna nihil priore minorem terrorem injiciebat.

plagam 612 incussisse, atque in præcipitium,

8. Impii Leonis diebus, eoque imperii sceptrum moderante, Bulgari, nemine occurrente atque eos aditu prohibente, ad urbis usque portam venerunt, Crumusque more gentis sacrificio extra portam Chrysen instructo, homines ac pecora plura immolavit; unctisque ad maris littus pedibus ac aqua lotus, lustratoque exercitu, faustis suorum vocibus omnibusque acceptis, per medium pellicum gregem, iis venerationis ergo procumbentibus ac laudantibus, processit, hæcque adeo cunctis e muro spectantibus, ac cum nemo obniti auderet vel in eum jaculum mittere. Cunctis itaque ex libito illi atque animo expletis, urbem obsidione cingit ac vallum mittit. Producta dies aliquot obsidio, cunctisque ruri urbisque pomeriis directis, auri pensum annuum vestiumque ingentem copiam ac puellarum lectarum certum numerum exposcere cepit. Quare Leo, consilio cum proceribus habito, Crumo significat: Cum paucis quibusdam inermibus ad maris littus procedat; ipsos pariter inermes navi accessuros, collatoque multum sermone, quicquid ille petierat, id se præstituros. Hæc cum ita significassent, tres quosdam armatos noctu educentes, in Gallæ ædibus ad Blachernarum portam ex 613 insidiis collocarunt, data tessera ut interim conserto cum Crumo sermone aliquod signum ederent, quo conspecto ex insidiis egressi in Crumum impetum darent. Postero die Bulgaris ad ædem sanctorum Anargyrorum extra civilis portam considentibus, Crumus ex condicio cum aliis tribus (ejus scilicet logotheta et Constantino Patzici nuncupato, qui ante annos plures in Bulgariam fugerat, ac quem ille filium ex Crumi sorore sustulerat) ad mare descendit. Hi quatuor, a reliquo inermes abjuncti exercitu cum aliis tribus, ad mare usque, uti constitutum erat (quos laterent insidiæ) venire. Egressi pariter ex urbe lintre vecti, qui cum Crumo sermonem collaturi erant; acceptaque fide ex navicula exierunt. Crumus equo desiliens humi resedit; equum sella frenisque instructum tenebat filius Constantini. Interea iis sermonem miscentibus, unus quis ex urbe signum dedit, Exabules scilicet, qua manu caput apernit. Animadvertit Crumus, rei que indicio offensus resiliit, jamque parato equo a sociis evectus inno insedit. Tum populus e muro clamare: Vicit crux; ac Crumus fugam arripuit. Egressi ex ædibus qui ar-

VARIÆ LECTIONES.

* ἔχοντα editio Paris. (P). * τινα P.

mati latebant, retro insecuti sunt; missisque spiculis cum eo eum vulnerasse putarent, ille ad suos incolumis evasit. Alii tres capti sunt ab iis qui **614** in litore erant. Ex iis logotheta statim jugulatus, Constantinus ejusque filius vivi capti sunt. δωματων κατεδίωξαν ὀπίσω τοῦ Κρούμου, καὶ ἀπολύσαντες αὐτῶν τὰ βέλη, ὡς ῥήθησαν, ἔτι ἐπλήρωσαν αὐτὸν, αὐτὸς δὲ μονώτατος ἔφυγεν εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ. Οἱ δὲ ἄλλοι τρεῖς ἐκιδάσθησαν ὑπὸ τῶν θυντων ἐν τῷ χελανδῆρι. Καὶ ὁ μὲν λογοθέτης παραυτὰ ἐσφάγη, Κωνσταντῖνος δὲ καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ζῶντες ἐπάσθησαν.

9. Jam itaque his ita gestis furore accensus Crunus omnia loca in crastinum igni ferroque suos vastare præcepit. Cæptoque incendio ecclesias omnes trans urbis portum, magnas sane ac superbo opere, quas Irene et Nicephorus atque Michael instauraverant; monasteria item et palatia ædesque alias ac suburbana igni devastarunt. Ad S. Mamantem pariter progressi his, quæ ibi sunt, palatiis regiisque ac sacris cubiculis ignem subjecerunt, ac columnas confregerunt. Plumbi moles circique ambitum ornantes statuas sustulerunt. Captivos omnes jugularunt; similiter quoque pecora peremerunt. Hinc Stenilitora superioremque oram peragrantes navalia omnia succenderunt, ingentique potiti præda abierunt; dextraque civitatis parte occupata ad Orientem, quæ sunt extra Chrysen portam ad Rigium usque combusserunt. Athyra cum venissent, quod illic est oppidum, rari quoque operis pontem, ipsumque longe firmissimum, everterunt. Selybriam profecti ejus loci oppidum solo æquaverunt, ecclesiasque et domos incenderunt. Exinde Daonem oppidum demoliti, Heracleam cum venissent nec civitatem ingredi potuissent, domos omnes ad litus positas, et quæ urbi circumvicina sunt prædia locaque, combusserunt. Postea Rhadestum venientes, hoc **615** quoque oppidum demoliti, cunctas in eo ædes ac ecclesias incenderunt, multamque ibi hominum turbam sustulerunt. Panium cum venissent, oppidum munitum invenerunt ingentique tutum præsidio militum; frustraque ejus tentatis mœnibus, suburbanis omnibus igni ferroque vastatis, indeque Asprum versus, quod ipsum oppidum est, iter dirigentes, eo quoque aliisque pluribus oppidis eversis atque incensis, abhinc digressi decem circiter dies Gani montes intrarunt. Illic latentis plebeculæ innumeram nacti multitudinem cunctaque fere Thraciæ pecora, hominibus neci traditis, pecora puerosque ac mulieres ingenti turba captivos in Bulgariam misere. Jamque adeo ad Hexamilium quoque transcentes Abydum usque descenderunt; flexoque itinere Ebrum assecuti ac superiorem illi regionem, oppida omnia majora pariter et minora Adrianopolim usque everterunt. Adrianopolim autem munitam cum invenissent, urbem obsederunt; protractaque dies non paucos obsidione, cum potiri civitate non possent, instructis machinis eam oppugnare cœperunt. Et vero cives

ἄλλοι καὶ σκανδαλισθεὶς ἀνεπήδησεν· καὶ ἔχων ἑτοιμον τὸν ἵππον, σηκώσας αὐτὸν οἱ μετ' αὐτοῦ, ἐκαθάλιψεν. Καὶ ἀνέκραγεν ὁ λαὸς ἀπὸ τοῦ τέλους· Ὁ σταυρὸς ἐτίθησεν. Καὶ αὐτὸς ἤρξατο φεύγειν. Καὶ ἐξελθόντες οἱ ἐνωπλισμένοι ἐκ τῶν φεύγειν. Καὶ ἐξελθόντες οἱ ἐνωπλισμένοι ἐκ τῶν

ὁ. Λοιπὸν οὖν τοῦτων γενομένων θυμωθεὶς ὁ Κρούμος ἐκέλευσε τῇ ἐπαύριον ἐμπυρίσαι καὶ καταστρέφαι πάντα τόπον· καὶ ἀρξάμενοι ἐμπυρίζειν κατέκαυσαν πάσας τὰς ἐκκλησίας τὰς ἀντίπεραν τῆς πόλεως, μεγάλας οὖσας, ὧς ἀνεκαίνισαν Εἰρήνη καὶ Νικηφόρος καὶ Μιχαὴλ· ὁμοίως καὶ τὰ μοναστήρια καὶ τὰ παλάτια καὶ τοὺς οἴκους καὶ τὰ προάστεια. Καὶ ἐλθόντες εἰς τὸν Ἅγιον Μάμαντα ἐνεπύρισαν τὰ ἐκεῖσε παλάτια καὶ τοὺς βασιλικούς κοιτῶνας, καὶ τοὺς κίονας κατέκλασαν, καὶ τοὺς μολίδους ἐπύρην καὶ τὰ ζώδια τοῦ ἵπποδρομίου, καὶ πᾶσαν τὴν αἰχμαλωσίαν κατέσφαξαν, ὁμοίως καὶ τὰ κτήνη. Καὶ διελθόντες τὴν παραθαλασσίαν τοῦ Στενοῦ καὶ τὴν ἄνω πάντα τὰ ἐμπορεῖα κατέκαυσαν, καὶ ἄραντες σκύλα πολλὰ ὄχοντο. Καὶ πιάσαντες τὸ δεξιὸν μέρος τῆς πόλεως πρὸς ἀνατολὰς, κατέκαυσαν τὰ ἔξωθεν τῆς Χρυσῆς πόρτης ἕως τοῦ Ῥιγίου. Καὶ ἐλθόντες εἰς τὸν Ἀθύρα κατέστρεψαν τὰ ἐκεῖσε κάστρον καὶ τὴν γέφυραν παράξενον οὖσαν καὶ πάνυ ὀχυρωτάτην. Καὶ ἐλθόντες εἰς Σηλυβρίαν κατέστρεψαν τὸ αὐτόθι κάστρον ἕως τοῦ ἰδάφους, καὶ τὰς ἐκκλησίας καὶ τοὺς οἴκους ἐνεπύρισαν. Καὶ μετὰ τοῦτο τὸ Δαῶνην κάστρον ὑπάρχον κατέστρεψαν. Καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν Ἡρακλείας, μὴ δυνάμενοι εἰς αὐτὴν εἰσελθεῖν, ἐνεπύρισαν πάντα τὰ οἰκήματα τὰ ὄντα εἰς τὸν λιμένα καὶ τὰ περὶ τῆς αὐτῆς πόλεως. Καὶ μετὰ τοῦτο ἐλθόντες εἰς Παίδεστίην κατέστρεψαν καὶ τοῦτο τὸ κάστρον, ἐμπυρίσαντες πάντα τὰ ἐν αὐτῇ οἰκήματα καὶ τὰς ἐκκλησίας καὶ κατασφάξαντες αὐτόθι λαὸν πολὺν. Καὶ ἐλθόντες εἰς τὸ Πάνιον κάστρον εὗρον αὐτὸ ἡσφαλισμένον, ἔχοντα ἑλάν πολὺν· καὶ μὴδὲν λούσαντες εἰς αὐτὸ, τὰ ἔξω πάντα ἐμπυρίσαντες καὶ καταστρέψαντες ἀνήλθον εἰς τὸν Ἀσπρον, κάστρον ὃν καὶ αὐτὸ, [P. 409] καὶ καταστρέψαντες καὶ τοῦτο καὶ ἐμπυρίσαντες, καὶ ἑτέρα πλεῖστα κάστρα, κατήλθον ἐκείθεν δι' ἡμερῶν δέκα, καὶ εἰσελθόντες εἰς τὰ ὄρη τοῦ Γάνου· καὶ εὗροντες ἐκεῖσε λαὸν πολὺν χρυπτόμενον καὶ σχεδὸν πάντα τὰ κτήνη τῆς θράκης, κατέσφαξαν τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τὰ κτήνη ὄντα εἰς πλῆθος· αἰχμαλωτεύσαντες ἀπέστειλαν εἰς Βουλγαρίαν, καὶ γυναῖκάσιν πολλὰ. Καὶ λοιπὸν ἀπῆλθον καὶ εἰς τὸ Ἐξαρμῆλην, καὶ κατήλθον ἕως Ἀβυδῶν, καὶ ἀνέκαμψαν ἐπὶ τὸν Ἐβρον καὶ τὴν ἄνω, καὶ πάντα τὰ κάστρα κατέστρεψαν ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου ἕως τῆς Ἀδριανουπόλεως. Καὶ εὗροντες τὴν Ἀδριανούπολιν κραταιουμένην παρεκάθισαν. Καὶ ποιήσαντες ἡμέρας πολλὰς καὶ μὴδὲν λούσαντες ἀπὸ τοῦ περικυλισμοῦ, στήσαντες

VARLE LECTIONES.

ἔχοντες? ὁ παρακαθισμοῦ?

μαργανικὴ ἐπὶ λέμουν τὸ κάστρον. Καὶ δὴ στενω-
θέντες, μὴ ἔχοντες βοηθεῖαν ποθεν καὶ ἀποδνησκον-
τες τοῦ λιμοῦ, παρέδωκαν ἑαυτούς. Καὶ λαβόντες οἱ
Βούλγαροι τὴν αἰχμαλωσίαν πᾶσαν εἰς πλῆθος οὖσαν
ἀναρίθμητον, καὶ πᾶσαν τὴν ἀποσκευὴν αὐτῶν, με-
τόπισαν αὐτοὺς εἰς Βουλγαρίαν ἐκείθεν τοῦ Ἰστροῦ
πίταμοῦ. Καὶ τούτων γινόμενων ὁ Λέων τῆς πόλεως
οὐκ ἐξήλθεν, ἀλλ' ἐκράτει τῆς βασιλείας τυραννι-
κῶς. Καὶ λοιπὸν φθοσάντων τῶν ἐστῶν ἐσταφεν τὸν
υἱὸν αὐτοῦ μὲρὸν ὄντα καὶ ἐπονομαζόμενον Σαμβά-
την, ἐφέυστο· λέγων ὅτι Κωνσταντίνος καλεῖται·
καὶ σωρεύσαντες τὴν περισσὴν λαὸν ἐκ τῶν δια-
φόρων πόλεων, ἐρόγυσαν αὐτοὺς, ποιήσας αὐτοὺς
εὐφημῆσαι Λέοντα καὶ Κωνσταντίνον, μιμούμενος
τοὺς πρώην βασιλεύσαντας Λέοντα καὶ Κωνσταντίνον
τοὺς Ἰσαύρους, ὧν καὶ τὴν αἵρεσιν ἀνενώσαστο, βου-
λήμενος ζῆσαι ἐκ πολλῆ, ὥς καὶ αὐτοὶ, καὶ γενέσθαι
περίφημος· οὗτως τὴν βουλὴν ὁ Θεὸς κατήσχηεν,
κῆρας τοὺς χρόνους αὐτοῦ.

1. Καὶ δὴ λοιπὸν γεγονὸς εὐδίου ¹⁰ τοῦ αἵρος τῷ
χειμῶνι, καὶ τῶν ποταμῶν μὴ ἔχόντων ὕδωρ πολὺ,
ἐξήλθον οἱ Βούλγαροι χιλιᾶδες λ', ὀλοσέθροι· καὶ
ἐλθόντες ἐπὶ Ἀρκαδιούπολιν καὶ περάσαντες τὸν
Ῥύγιαν (ποταμὸς δὲ οὕτως ἐστὶν λεγόμενος), ἤυρον
λαὸν πολλὴν καὶ ἡμιαλώτουςαν αὐτόν. Καὶ πρὸ τοῦ
περᾶσαι αὐτοῦ, τὴν αἰχμαλωσίαν ἐγένετο ὑπὲρ πολλῶν
ἡμέρας ὀκτῶ, καὶ ὀγκωθεὶς ὁ ποταμὸς ἐγένετο ὡς
θάλασσα. Καὶ μὴ δυνάμενοι ἀντιπερᾶσαι [P. 410] οἱ
Βούλγαροι ἔμειναν ἡμέρας ιε', κατέχοντες τὴν αἰχμ-
αλωσίαν. Καὶ μηνύσαντες τὸν Λέοντα τοῦ βοηθῆσαι,
οὐ πρότερον, οὐδὲ τῆς πόλεως ἐξήλθεν, οὐδὲ ἄλλους
τινὲς ἀπέστειλεν πρὸς βοηθεῖαν. Καὶ λοιπὸν γενο-
μένης εὐδίας καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐλαττωθέντος, αὐτοὺς
τοῦ αἰχμαλώτους παρεσκευάσαν κόφαι ξυλὴν καὶ
ποιήσαι γέφυραν, καὶ οὕτως ἐπέρασαν μετὰ τῆς
αἰχμαλωσίης ὄντων ἑμῶν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν καὶ
παίδων χιλιᾶδες ὅ. Λαβόντες καὶ πάντα τὰ ὑπε-
ρέχοντα αὐτῶν, Ἀρμενιτικὰ στρατομαλωτάρια
καὶ νακτοάπητα ἀνώτερα καὶ ἱματισμὸν πολλὸν καὶ
χαλκώματα, ἐφόρτωσαν πάντα εἰς τὰς ἀμάξας, καὶ
λαβόντες πάσας τὰς ἀγέλας αὐτῶν, βόας καὶ πρόβατα,
εἰσῆλθον εἰς Βουλγαρίαν. Καὶ ὁ ἀδίκως βασιλεύσας
κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ οὕτε αὐτὸς ἐξήλθεν τῆς
πόλεως· πρὸς βοηθεῖαν τῆς αἰχμαλωσίας, οὕτε ἄλλους
ἀπέστειλεν.

10. Λοιπὸν οὖν μετὰ ταῦτα ἀνηγγέλη αὐτῶν ¹¹ λε-
γόντων, ὅτι ὁ Κρούμος ἐστράτευσεν λαὸν πολλὸν συν-
σφροῖσας καὶ τοὺς Ἀδάριες καὶ πᾶσας τὰς Σκλ. δι-
νίας· πρὸς δὲ τούτοις παρασκευάζει διαφόρων ἐκπέ-
λων ὄργανα τε καὶ μηχανήματα καὶ μαργανικὰ
παμμεγεθέστατα, τριβόλους καὶ πετροβόλους καὶ χε-
λῶνας καὶ ὕψηλους κλίμακας, σφαίρας τε καὶ μοχλοὺς
καὶ βρύγας, κριοὺς τε καὶ βλοστώσεις, πυροβόλα τε
καὶ λιθοβόλα καὶ σκορπίδια εἰς τὸ βαλτέσθαι βέλῃ καὶ

A in angustias coacti, cum nulla auxilii spes usquam
affulgeret diraque fames consumeret, hostibus do-
ditionem fecere. Bulgari captivis omnibus acceptis,
tanta multitudo ut ei numerum vinceret, omni-
que illorum direpta suppellectili, in Bulgariam trans
Istrum flumen procul deportarunt. Interea Leo,
tantaque hostis grassatione, nec urbe egressus,
616 tyrannice imperium tenebat. Cumque jam
festa venissent Natalitiorumque sollemnis, filium
suum adhuc pusillum Sammatem nomine, quem
falso Constantinum vocari aiebat, corona Augu-
stali donavit; collectisque ex diversis urbibus qui
cladi superstitēs essent manipulis, erogata eis pec-
unia, faustis acclamationibus votisque Leonem
ac Constantinum prosequi jussit, illos imitatus qui
nuper imperium gessissent, Leonem et Constanti-
num Isaurus, quorum etiam heresis instaurator
fuit, dum velut illi, longævus sibi imperii annis
auguratus, ingentem nominis claritatem ambit,
cujus tamen Deus consilium in angustum coactis
ipsius annis confudit.

40. Ceterum sudo hiemis tempestate aere, hincque
adeo fluvialibus aquis subsidentibus, facta Bulgar-
orum ad triginta millia cataphractorum excursio;
venientesque Arcadiopolim, ac superato Rigio (hoc
nimirum fluvii nomen) inventam ingentem homi-
num multitudinem sub jugum miserunt. Necdum
vero transmissis captivis, ingenti imbriū vi in
dies octo sic fluminis aquae intumuerunt, ut maris
prope vastitatem aequare viderentur. Cumque inde
permeari non posset, dies quindecim in stativis
captivos tenuerunt. Rogata illis frustra a Leone
auxilia: nam nec animum attendit, nec urbe ipse
prodiit, nec qui suppetias irent ullos alios misit.
Jamque adeo facto sereno atque flumine intra
alveum compresso, ipsosmet captivos ligna cadere
ac pontem struere coegerunt; **617** inque hunc
modum cum iisdem, ad quinquaginta circiter
millia, virorum, mulierum ac puerorum, animum
transmiserunt; omnemque eorum substantiam,
Armeniacas vestes stragulas, grandesque acu pictos
tapetes ac vestimentorum multam suppellectilem,
vasaque aenea, cuncta curribus imposita; omnes
denique greges et armenta, bovesque et oves, con-
vexerunt; hacque ditati praeter in Bulgariam intra-
runt. Nec qui Dei indulgentia inique scopra moderabatur, aut ipse opem laturus captivis egressus
est, aut qui ferrent alios ullos destinavit.

11. Jam igitur perlatus ad Leonem rumor, in-
gentem Crumum conflare exercitum, Avarumque et
Scabinorum copias omnes adlegisse; ad haec, in-
strumenta atque machinas tormenta quo expugnandis
urbibus comparata omnis generis aruere, in-
gentia sane illa; tribulosque seu murices et testu-
dines, altas scalas, globos, vectes, ligones vasaque
fossoria, arietes, balistas, ignea jacula, petrarias,
scorpiones mittendis jaculis ac fundas; quidquid

VARIÆ LECTIONES.

• ὅν ἐφέυστο? ¹⁰ εὐδία P. ¹¹ αὐτῷ?

denique machinarum quatiendis erudiendisque turribus ac propugnaculis ad urbis excidium adhiberi queat, ad urbis occiduam partem murosque Blachernarum visum illi adhibere omnia, ubi et telo petitus fuerat. Boum decem millia cunctis his convehendis stabulari; currus ferro vincti iussi fieri, ad quinque millia. Leo hostis apparatu audito, missisque **618** exploratoribus ac veritate compta, ingentibus conductis copiis ac artificum turba, extra Blachernarum murum murum aliam ædificare cœpit, vallumque latum excisum opposuit. Jamque cœpto solummodo opere ac necdum peracto, Deus, qui *dissipat consilia gentium et reprobabat cogitationes populorum, reprobaturque consilia principum* ^a, ut ostenderet nihil quemquam juvare ad aliquid præstandum industriam propriam ac potentiam, necdum vere exorto, ut quorundam a Bulgarica captivitate receptorum relata compertum est, magna scilicet Quinta, Bulgarie princeps, clarissimus Crumus, qui capiendam urbem animo destinaverat, invisibili Dei potentia mactatus fati concessit, sanguinis rivos ore, naribus auribusque profundens; atque in eum modum animam in malis abruptit.

12. Eo successu animo elatus Leo, ac si ipse, non Deus, hostem profligasset, destinatis in omnes urbes ac provincias divalibus litteris in hæc verba scribit: *Bulgaros offendi jam urbi imminentes, meaque solertia et robore, facta denique impressione, eo telis confosso qui inter eos primus ac princeps erat, omnes internecione delevi; eoque vulnere, inquit, hostis noster occumbit.* Atque hæc hæcenus.

13. Aiunt vocem cœlitus missam mox erupisse, impii regis mortis nuntiam, ipsamque non paucis navigantibus auditam; signatoque tempore et hora, cum hora **619** noctis decima ageretur, qui observarunt, sic tandem se rem habuisse invenerunt.

14. Cæterum Michael in carcere ac vinculis tenebatur. Quodque Leoni constitutum erat ut statim peractis Christi Natalitiorum solemnibus illi necem inferret, mandat Michael conjuratis, e quorum numero ipse palatii papias, in hæc verba, *Nisi quam cito me e carcere liberaveritis, ad unum omnes deferam imperatori.* Congregati itaque, ac casulas sacerdotum more induti subque illis gladios occultantes, quod apertæ fores palatii essent, ingresso in templum imperatore insipientes frustatim ipsum conciderunt, ac cadaver in Prote insula condiderunt. Ipsaque hora solutum vinculis Michaellem inter solemnia inducunt, pro vincto infulis coronatum. Sicque illud Scripturæ impletum est, *Ad vespertum demorabitur fletus, et ad matutinum exsultatio* ^b. Leonis uxor in monasterium adducta, quod vocant

σφενδόνας, πάντα τὰ μηχανήματα κατὰ τῶν ἐπάλξεων πρὸς τὸ ἐλεῖν τὴν πόλιν. Ἐπὶ τὸ δουτικὸν δὲ μέρος, φησὶν, τῆς πόλεως κατὰ τοῦ τείχους τῶν Βλαχερνῶν ταῦτα πάντα βούλεται προσαγαγεῖν τὰ μηχανήματα, ἔνθα καὶ ἐτοξέσθῃ, σταθλίζων βόας χιλιάδας δέκα πρὸς τὸ βαστάξαι πάντα τὰ προλεχθέντα ὄργανα, τεθέντα ἐπὶ ἀμαξῶν, ὃς προσέταξεν χιλιάδας ε' σιδηροδεθέντας. Ταῦτα ἀκούσας Λέων, πέμψας τε κατασκόπους καὶ μαθὼν τὴν ἀλήθειαν, συναθροίσας λαὸν πολὺν καὶ τεχνίτας ἤρξατο κτίζειν ἕτερον τεῖχος ἐξωθεν τοῦ τείχους τῶν Βλαχερνῶν, κόψας καὶ τὴν σούβαν πλατείαν. Καὶ ἀρξάμενος κτίζειν, μήπω τελείας, ἵνα δειξῇ ὁ Θεὸς ὁ διασπασθῆναι βουλὰς ἐθνῶν, ἀθῆτων λογισμοῦς λαῶν καὶ ἀθῆτων βουλὰς ἀρχόντων, ὅτι οὐκ ἐν τῇ μηχανῇ ¹² καὶ τῇ ἰσχύϊ αὐτῶν οἱ ἄνθρωποι δύνανται τι ποιῆσαι, οὐπω τοῦ ἔαρος καταλαβόντος, ὥς φασὶ τινες διασωθέντες τῆς αἰχμαλωσίας ἀπὸ Βουλγαρίας, περὶ τῇ μεγάλῃ Πέμπτῃ τοῦ Πάσχα ὁ πρῶτος Βουλγαρίας ὁ Κρούμος, ὁ περὶφημος, ὁ τὴν πόλιν ἐλεῖν βουλόμενος, τέλει [P. 411] τοῦ βίου ἐχρήσατο ἀοράτως σφαγιασθεὶς ὃς καὶ ἐξήγαγεν αἱμάτων ὄχετους διὰ τε τοῦ στόματος καὶ τῶν ῥινῶν καὶ τῶν ὠτων αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἀπέρρηξεν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν κακοῖς.

ιβ'. Ἐπαρθεὶς τοίνυν τῷ φρονήματι ὁ Λέων, ὅτι αὐτὸς κατέβαλε τὸν πολέμιον, οὐχὶ Θεός, ἐπεμψεν εἰς πάσας τὰς χώρας σάκρα, ἀναγγέλλων, ὅτι Εὐρον τοὺς Βουλγάρους ἐγγύς ὄντας τῆς πόλεως, καὶ διὰ τῆς φρονήσεως καὶ ἀνδρίας καὶ διὰ τῆς ἀγωγῆς μου τοξεύσας τὸν πρῶτον αὐτῶν πάντας ἀπέκλεισα ὅστις καὶ διὰ τὴν πρόφασιν ταύτην ἀποθνήσκει, φησὶν, ὁ ἐχθρὸς ἡμῶν. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτου.

ιγ'. Λέγεται δὲ καὶ φωνὴν οὐρανῶθεν ῥαγῆναι αὐθωρῶν, τὴν τοῦ ἀθῆου βασιλέως κατὰλυσιν εὐαγγελιζομένην, καὶ πολλοὺς πλείους ἀκουστὴν γενέσθαι ὅς τὸν καίρὸν καὶ τὴν ὥραν ἀπογραφάμενοι (ἦν γὰρ δεκάτη ὥρα τῆς νυκτός) ἰσχύτως εὗρον τὴν αἰήθειαν.

ιδ'. Ὅμως τὸν Μιχαὴλ εἰρκτὴ καὶ δεσμὰ εἶχον· καὶ ἐπεὶ ἐβούλετο αὐτὸν μετὰ τὴν ἑορτὴν τῶν ¹³ Χριστοῦ γεννῶν ἀνελεῖν, δηλοῖ ὁ Μιχαὴλ τοῖς συμβούλοις, μεθ' ὧν ἦν καὶ ὁ τοῦ παλατίου παπίας, ὢς, *Εἰ μὴ σπουδάζετε ἐξελθεῖν με τῆς φρουρᾶς, πάντας ὑμᾶς καταμηνύω τῷ βασιλεῖ.* Οἱ δὲ συναχθέντες καὶ φερόντες ὡς ἱερεῖς φορέσαντες, καὶ ἔνδοθεν τὰ ξίφη φοροῦντες, ἐπεὶ τὸ παλάτιον ἀνεψύχθη καὶ ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν ναὸν εἰσῆλθεν, αὐτοὶ εἰσπηδῆσαντες τοῦτον μεληθὲν κατέκταναν καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἔχυσαν. Καὶ αὕτῃ τῇ ὥρᾳ λύουσι τῶν δεσμῶν τὸν Μιχαὴλ, καὶ εἰσάγουσιν ἐν τῇ ἑορτῇ ἀντὶ δεσμοφόρου στεφνοφόρον. Καὶ ἐπληρώθη τὸ προφητικὸν τὸ, Ἐσπέρας αὐλισθήσεται κλαυθμὸς, καὶ εἰς τὸ πρῶτον ἀγαλλισαίς. Τὴν τι γαμετὴν αὐτοῦ ἐν τῇ τῶν Δεσποτῶν μονῇ ἀπαγαγεῖν ¹⁴. Συμβατίμ δὲ

^a Psal. xxxii, 10. ^b Psal. xxi, 6.

VARIAE LECTIONES.

¹² εὐμηχανία? ¹³ τῶν] τὴν τοῦ Π' : cf. p. 454 b. ¹⁴ ἀπήγαγον?

τῷ υἱῷ τῷ κατὰ τὸ στέψιμον μετονομασθέντι Κων-
 σταντίνῳ, καὶ τοῖς λοιποῖς, Βασίλειῳ τε καὶ Γρηγο-
 ρίῳ ἅμα Θεοδοσίῳ, ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἀποκείραντες
 μοναστὰς παποιήκασιν. Ἐνθα καὶ Κωνσταντίνος
 μετονομασθεὶς Βασίλειος, ἀφωνία συσχεθεὶς μετὰ τὸ
 τὰ γόνιμα τῶν μορίων ἀφαιρεθῆναι, εἶδετο μὲν τοῦ
 Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου ἐκαίτε ἀν-
 εστηλωμένου, τὴν ἐαυτοῦ λυθῆναι φωνὴν καὶ τὴν
 γλῶτταν τὸ εὐχον ἀπολαβεῖν. Ὅθεν καὶ εἰσηκού-
 σθη. Κατὰ γὰρ τὴν τῶν Φώτων πανήγυριν ὁρᾷ τὸν
 θεὸν ἐκείνον χαρὰς, Τὸν κηρὸν, λέγοντα, λα-
 βὼν ἀνδγῶν. Ὁ δὲ ἀδιστάκτως εἰσαλθὼν ἀνέγνω
 λαμπρὰ καὶ καθαρὰ τῇ φωνῇ. Πάλιν Ἰησοῦς ὁ
 ἄμωγ. Ἐκτοτε οὖν τὴν ἱερωσύνην αὐτοῦ
 βδελυξάμενος ἀΐρεισιν τὰς τῶν ἁγίων ἰδέας ἐτίμα καὶ
 περιετύσσετο. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον

Ῥωμαίων βασιλεὺς Μιχαὴλ ὁ Ἀμωραῖος καὶ
 Τραυλὸς ὁ Εἰκονομάχος ἔτη 7, μῆνας 9.

[P. 412] α'. Κόσμου ἔτος 512, τῆς θείας σαρ-
 κώσεως ἔτος 1012, Ῥωμαίων βασιλεὺς Μιχαὴλ
 Ἀμωραῖος ὁ Τραυλὸς καὶ Εἰκονομάχος ἔτη 7, μῆ-
 νας 9. Οὗτος Εὐφροσύνην τὴν θυγατέρα Κων-
 σταντίνου τοῦ τυφλωθέντος, τὴν μονήρῃ βίῳ προσ-
 ηκαμένην, εἰς γαμέτην ἡγάγετο. Ὁς μικρὸν τι
 τῆς προκατασχούσης κακίας ὑπενδοῦς, ὅσον τοὺς
 ἐν εἰρηαῖς καὶ ἐξορίαις ἐλευθερίαν καὶ ἀνεσιν
 ὀνειρωδῶς φαντάζεσθαι, τὸ τοῦ προηγούμενου δυσ-
 σεβοῦς ἐπίβαλπε θεοσυτῆς φρόνημα. ὁμοίως γὰρ
 τῷ αὐτῷ περιεπάρη τῆς δεινῆς αἰρέσεως ἀγχι-
 στρω ἐξ ἀκροτάτης ἀλογίας καὶ ἀπαιδευσίας. Ὅθεν
 ἐπὶ σελεντίου ἐφη. Οἱ μὲν πρὸς ἡμῶν ἐρευνήσαντες
 τὴν ἐκκλησιαστικὴν θεσμὸν τῶν δογμάτων
 ἐντὸς περὶ αὐτῶν εἰσπραχθήσονται λόγον, εἰ κα-
 λῶς ἢ κακῶς ἐθέσπισαν. Ἐν τῇ τῇ Ἐκκλησίᾳ
 ἐθρομὴν βαδίζουσιν, ἐν τούτῳ καὶ διαφυλάττειν
 προκρίνομεν. Τὸ γὰρ τιμᾶν τὰς εἰκόνας καὶ μὴ
 τιμᾶν ἀδιδόχορον ἔστω κατὰ τὸ αὐτό. Κατὰ τὸν
 καιρὸν τούτον τὸν 16 τῆς ἀρχιερωσύνης θρόνον κατε-
 ἶχεν Ἀντώνιος, ὁ τοῦ Συλαίου, τῆς προσκυνήσεως
 τῶν ἁγίων εἰκόνων ἀλλότριος.

β'. Ἐπὶ τούτοις στέφει Μιχαὴλ Θεόφιλον τὸν ἐξ
 Εὐφροσύνης υἱὸν αὐτοῦ ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ.
 Θωμᾶς δὲ ὁ ἀντάρτης ἐκ τῶν ἀνατολικῶν μερῶν
 ἀπέρας, λαόν τε καὶ ἀγυρτώδη καὶ ἐπίμικτον ἐπι-
 συρόμενος, ἐπὶ τὸ Βυζάντιον ἐκίνησεν, τῆς βασιλείας
 παρ' ἡμᾶς ἐπιέμενος. Ῥωμαῖος γὰρ ὢν καὶ ἀφανὴς
 πρὸς Συρίαν ἀφίκετο, καὶ Κωνσταντίνον ἐαυτὸν
 μετονομάσας υἱὸν Εἰρήνης τῆς βασιλείας ἐλεγεν.
 κἀντεῦθεν πολλοὺς ἀπατήσας Παρθάρων τε καὶ Ῥω-
 μαίων, καὶ πλήθος ἀπειρον συναθροίσας, μεγαλαυ-
 χῶν τῷ πλήθει ἐπῆει τῇ Κωνσταντινουπόλει, καὶ
 ταύτην ἐπὶ τρεῖς χρόνους πορθήσας, ἐπὶ τὰς ναῦς
 αὐτοῦ εἶδεν πύρι καυθεύσας καὶ τοὺς λογάδας τῶν
 πολεμίων ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἀπολωλότας, ἀμνηστίζ-
 ληφθεὶς, τὴν πόλιν καταλιπὼν ἐπὶ τὴν [P. 413] Θρά-
 κην χωρεῖ, ταύτην ληξόμενος. Ὁ δὲ Μιχαὴλ τῆς
 πόλεως ἐξελθὼν μετὰ πλείστης δυνάμεως πρὸς αὐ-

A Dominarum : Symbatium filium, ab inauguratione
 dictum Constantinum, cum reliquis, Basilio scilicet
 et Gregorio necnon Theodosio, positus crinibus
 monachorum ordini addixerunt. Ubi et Constanti-
 nus Basilii auctus nomine, una cum virilibus etiam
 vocis usu amisso, Deum rogabat ac Gregorium
 Theologum, cujus illic erecta erat effigies, ut soluta
 voce linguam sonoram reciperet. 620 Unde etiam
 exauditus est. Die enim festo Luminum videt divi-
 nam illam cera fusam imaginem ita affantem :
Surge, lege. In quæ verba, omni semota dubitatione,
 clara limpidaque voce ingressus legit, *Iterum Je-
 sus meus.* Exinde itaque quam a majoribus hauserat,
 execratus hæresim, sanctorum imagines colebat
 ac amplexabatur. Verum hæc postea,

Romanorum imperator Michael Amoræus Balbus
 Iconomachus., annos 8, menses 9.

1. Mundi annus 6314, divinæ incarnationis annus
 814, Romanorum imperator Michael Amoræus Bal-
 bus, Iconomachus, annos 8, menses 9. Hic Euphro-
 synam, Constantini ejus qui matris imperio cæcatus
 fuit filiam, sanctimonialis institutum professam
 uxorem duxit. Parum aliquid de malitia, quæ ante
 obtinuerat, remittens (hactenus scilicet, ut qui
 clausi ergastulis vel exsilio relegati erant, velut
 visu nocturno ac insomnio libertatem factamque
 aliquam remissionem ac inducias animo cogitarent)
 impii decessoris sui Deo exosum sensum opinio-
 nemque subocculte fovebat. Nam et ipse ex summo
 stupore ac incitia pari nequissimæ hæresis unco
 adactus est. Unde solemni conventu habito, *Qui
 ante nos, inquit, ecclesiasticorum dogmatum scita
 scrutati sunt, ex illis exigenda ratio est, num bene
 an male sanxerint. Nos autem, in quo Ecclesiam
 ambulantes invenimus, in eo et servare potius duci-
 mus. Colere enim aut non colere imagines perinde
 indifferens sit ac cuique liberum.* Eo tempore 621
 summi sacerdotii arcem tenebat Antonius Sylæi,
 qui a sacrarum imaginum cultu abhorrebat.

2. Interea Theophilum filium suum ex Euphro-
 syna augustali corona donat in Magna Ecclesia.
 Thomas vero arrepta tyrannide ex Orientalibus
 partibus profectus, confusaneæ commixtæque turbæ
 exercitu fretus, adversus Byzantium cum exercitu
 venit; immerito sane impemii desiderio ebrius.
 Romanus enim cum esset et homo obscurus, in
 Syriam profectus erat, inditoque sibi Constantini
 nomine Irenes Augustæ filium sese dictitabat; qua
 fraude multos barbaros Romanosque decepit. In-
 numera itaque collecta multitudo, eaque glorians,
 Cpolim invadit atque annos tres expugnat ac diri-
 pit. At ubi suam classem igni succensam fortissi-
 mosque suorum a civibus interfectos vidit, consilii
 inops, relicta urbe, prædas agens in Thraciam con-
 cedit. Michael vero urbe egressus cum ingentibus
 copiis in eum eduxit, atque ad breve tempus obsi-

VARIÆ LECTIONES.

16 τὴν αὐτὴν? P. 16 τὸν οὐκ. P.

PATROL. GR. CIX.

dens nullo negotio in potestatem redegit; præcisque manibus atque pedibus, ac tum palo affligens, civile trium annorum bellum consopivit.

3. Inter hos tumultus, bisceque curis distento Michaelē, Creta, Sicilia et Cyclades ab imperio Romano ab Afris et Arabibus rescisse sicut, cum jam ex populi peccatis ac principum impietate defectio habuisset 622 exordium. Sic autem se rebus habentibus, accersito imperator Irenæo magistro, ait illi: *Congratulator tibi, magister, quod Sicilia rebellavit. Ad quem ille: Procul est, domine, ut gratulandum sit eo nomine; conversusque ad quemdam procerum ait:*

*Hoc initium malorum telluri accidet,
Rerum possidet cum Babylonius draco,
Linguae impeditur et auris silentissimus.*

4. Agarenorum enim dux Apochat, ad Cretæ promontorium, cui Charax nomen, appulsa classe castra posuit, jubens ut relictis navibus, quos duxerat milites, omnes regionem prædatum direptumque irent. Copiis autem in prædas effusis eorum naves succendi jussit. Cujus rei causa murmurantibus, ait: *Vos ipsi nudiustertius, o viri murmurantes coloniam ducere quærebatis. In eam rem vos ego huc loci adduxi, ubi tellus lacte ac mella fuit. At illi: Ubinam vero liberos nostros uxoresque invenimus? Quibus ille: Scitis plurima vos spolia ac captivos tulisse. Ex illis mulieres in sponsas vobis adjungite. Placuit omnibus consilium; crebroque circumquaque vallo locum munierunt: χάραξ Græci dicunt. Ex quo factum est ut et locus hactenus Charax nominetur. Postea vero monachus quidam in insulam devectus inquit illis: *Siquidem hoc vobis constitutum est, sicque animis sedet ut plene insula possidamini, mihi vos adjungimini comites, ac ubi locum exstruendæ 623 urbis commodum monstravero, ibi ædificate, unde imperium vestrum tota late insula proferatis. Duxit itaque in locum Chandax nomine, ubi eorum sita civitas est, eamque vallo undique munierunt; captisque nonaginta urbibus, in servitutem omnes addixerunt, una duntaxat non expugnata atque direpta, quæ accepta fide, deditione facta, ritu Christiano vivendi libertatem facultatem accepit. Hactenus Græca voce ὠπλότοις audiunt, ac si dicas spontanea deditione in fidem accepti. Ac sane Agarenorum ditionis mansissent insulæ, nisi Michael Cratæro Cidyrhæotarum duci jussisset ut omni instructa classe in Cretam vela daret. Ducentarum igitur navium classe invehens eas vindicavit; Cretamque profectus, omnium in ea Agarenorum potitus, hostes neci dare constituerat, nisi militum quidam haud sano satis consilio intercessissent, qui dicerent: nullam eos noctu impressionem facturos: mane tenendos ac capiendos fore. Horum itaque dementi sermonibus, sine salvis neglecta cura, in tabernacula sese re-**

τὸν ἐξόρησεν, καὶ δὴ παρακαθίσας βραχὺν τινα καιρὸν τοῦτον ἀμογῆτι ἐχειρώσατο· ἀκρωτηριάσας τε αὐτὸν χεῖρας καὶ πόδας, εἶτα καὶ ἀνασκολοπίσας, κατέπαυσε τὸν ἐν τρισὶ χρόνοις ἐμφύλιον γενόμενον πόλεμον.

γ'. Ἐν τούτοις τοῦ Μιχαὴλ ἐνασχαλουμένου Κρήτη, καὶ Σικελία, καὶ αἱ Κυκλάδες νῆσοι τῆς τῶν Ρωμαιοῦν ἀρχῆς ἐξ Ἀφρικῶν τε καὶ Ἀράβων περιήρθησαν, λαβόντος ἀρχὴν ἄρτι πρῶτον διὰ τὰς τοῦ λαοῦ ἁμαρτίας καὶ τὴν τῶν κρατούντων δυσσεβίαν. Τῶν δὲ πραγμάτων οὕτως ἐχόντων προσκαλεῖται ὁ βασιλεὺς Εἰρηναῖον τὸν μάγιστρον, καὶ φησι πρὸς αὐτόν· *Εὐχαίρω σοι, μάγιστρε, ὅτι ἡ Σικελία ἐμούλευσεν. Ὁ δὲ ἔφη· Τοῦτο ξένον χαρὰς ἐστί, δέσποτα. Καὶ στραφεὶς πρὸς τινα τῶν μεγάλων ἔφη·*

*Ἀρχὴ κακῶν γε πεισέεται τῇ χθονί,
Ὅταν κατάρξῃ τῆς Βαβυλωνίως δράκων
Δύσγλωστος ὀρθὴν καὶ φιλόχρυσος λίαν.*

δ. Ὁ γὰρ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀρχηγὸς Ἀπόχατ τῷ τῆς Κρήτης ἀκρωτηρίῳ προσέβαλε καὶ προσωρμίσθη τῷ Χάρακι, ὀρίσας τὸν ὑπ' αὐτὸν λιβὸν καταλιπεῖν τὰς ναῦς αὐτῶν καὶ τὴν χώραν ληΐσασθαι. Τοῦ δὲ στρατοῦ πρὸς τὴν τοιαύτην ἐγχείρησιν ἀποκινήσαντος προστάξας τὰς ναῦς αὐτῶν ἐπυρπύλησεν. Καταγογγυζόντων δὲ αὐτῶν περὶ τοῦτου ἔφη πρὸς αὐτοὺς, ὅτι *Τῇ προτεραίᾳ κατεγογγύζετέ μου, ὦ ἄνδρες, ζητούντες χώραν εἰς κατοικίαν, καὶ διὰ τοῦτου ἤγαγον ὑμᾶς ἐνταυτοῖς, ἐν ᾧ γάλακτος καὶ μέλιτος ἔσται ἀποφῶξ. Οἱ δὲ ἀντίειπον αὐτῷ· Καὶ ποῦ τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας ἡμῶν εὕρησόμεν; Ὁ δὲ πρὸς αὐτούς· Ἵστε ὅτι αἰχμαλωσίαν πλείστην ἔαντοίς ἡρέγκατε· ἐκ ταύτης οὖν γυναῖκας ὑμῖν ἀρμόσασθε. Καὶ ἤρυσεν αὐτοῖς τοῦτο, καὶ χάρακα ἑπερίβεντο πρὸς ὀχυρώματα· ἀφ' οὗ ὁ τόπος Χάραξ μέχρι τῆς δεῦρο προσονομάζεται. Μοναστή; δὲ τις μετέπειτα τῇ νήσῳ προσποιήσας ἔφη αὐτοῖς, ὅτι *Εἴπερ ἐθέλοιτε καταδυναστεύσαι τῆς νήσου, ἀκολουθήσατέ μοι, καὶ ὅπου ἂν στοχασάμενος παραδείξω ὑμῖν ἐκτεθειμένητα κτείνους, ἐκείσε πόλιν οἰκοδομήσατε, δι' ἣς τῆς νήσου ἐξουσιώσητε. Καὶ ἀπήγαγεν αὐτοὺς εἰς τόπον καλούμενον Χάνδακα, ἐν ᾧ ἡ πόλις τούτων καθιδρύται, καὶ ταύτην κυκλόθεν ἐτάφρυσαν. Καὶ ἐννεμήκοντα πόλεις κρατήσαντες ἠνδραποδίσαντο, μὴς μόνης μὴ ἀλωθείσης ἀλλ' ἡ λόγῳ ἀπολιρκήτου μενάσης, τῶν οἰκητόρων αὐτῆς αἰὶν ἐλευθερίᾳ ποιεῖν τὰ Χριστιανῶν συγκαχωρημένων· οἱ μὲχρι τοῦ νῦν ὀπλότοις κέκληνται. [P. 414] Καὶ δὴ ἂν ὁπὸ Ἀγαρηνῶν κατεκράτηντο αἱ νῆσοι, εἰ μὴ Μιχαὴλ ὁ βασιλεὺς Κρατερῷ τῷ τῶν Κιβυρραίων στρατηγῷ ἐνετέλειτο πάσας τὰς ὑπ' αὐτῷ ναῦς ἐτοιμάσαι καὶ ἀπᾶραι εἰς Κρήτην· ὅς σὺν διακοσίαις ναυσὶ παραγενόμενος αὐτὰς ἡλευθέρωσας, καὶ ἐν τῇ Κρήτῃ ἀπάρας τῶν ἐκείσε Ἀγαρηνῶν πάντων κατεκυρίευσεν, καὶ ἀναιρήσειν βεβούλευτο, εἰ μὴ τινες τοῦ τοῦ σου κακῶς φρονῶντες τοῦτο ἐκώλυσαν, εἰρηκότες, ὡς Οὐδymῶς ἐν νυκτὶ οὗτοι πρὸς ἡμᾶς ἀντιτάξοντο, τῷ δὲ πρῶτῳ κατάσχεματ' αὐτοῦς. Καὶ δὴ ὑπενακατηθέν-**

VARIE LECTIONES.

¹⁷ καὶ σκώλῳ πυκνῷ, χάραξ P.

τες τοὺς τοῦτων λόγοις πρὸς τὰς σκηνὰς αὐτῶν ἐπ-
 ἀνέλυσαν, μηδαμῶς τῆς σωτηρίας αὐτῶν πεφρονι-
 τάς. Τῆς δὲ νυκτὸς ἐπιβάντες οἱ ἔχθροι σιδήρειον
 ὕπνον τοῦτοις πᾶσιν ἐπέγαγον, μόνου τοῦ στρατηγοῦ
 αὐτῶν ἐμπορικῶ ἐπιβάντος πλοίῳ καὶ ἀποπλεύσαν-
 τος. Ὅπερ μαθὼν ὁ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀρχηγὸς θυοῖν
 ὀλέκσιν ἐπεβίβασε καὶ κατεδίωξεν ὀπισθεν, καὶ πρὸς
 τὴν νῆσον τὴν Κῶ τοῦτον κατέσχεν, καὶ ἐν αὐτῇ τοῦ-
 τον ἀνέσκολόπισεν. Εἶτα ὁ Ὀρύφας τὸ ἐπώνυμον
 προστάξει βασιλεὺς συναθροίζει ναυτικὸν στρατο-
 λόγημα· οἷς ἀνὰ τεσσαράκοντα χρυσίου ἐπιδοῦς νν,
 ὀλέκσι τε ἐπιβάντες καὶ ἐπὶ Κρήτης στρατεύσαντες
 ἀπρακτοὶ ἐκ τοῦ πολέμου ὑπεχώρησαν, οἱ πλείους
 ἐκίσε κατασφαγίντες· ὧν καὶ τοὺς ἀπολειφθέντας
 Τεσσαράκονταρίου ὠνόμασαν. Ἐν ταύτῃ τῇ νήσῳ
 Κύριλλος ὁ θαυματουργὸς ἐπίσκοπος Γορτύνης ταύ-
 της τῆς νήσου ὑπὲρ Χριστοῦ, ἀμωμον ὡς ἱερεῖον,
 ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐσφαγίαστο, οὗ τὸ τίμιον αἷμα
 ται.

Καὶ τοῦτον μὲν οὗτος εἶχε τὴν τρόπον· ὁ δὲ δυσ-
 σεβὴς Μιχαὴλ ἐκ τῆς δυσουρίας ἀβρωστίσας χαλεπῶς
 καὶ τῆς τῶν νεφρῶν ἀλγηδόνας κακῶς ἀπηλλάγη τοῦ
 ζῆν. Τὸ δὲ θύστην αὐτοῦ σῶμα ἀποκομισθὲν ἀπ-
 ὄθετο ¹⁰ ἐν τῷ ναυῷ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων· Θεόφι-
 λος δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ μετὰ τῆς μητρὸς ¹¹ αὐτοῦ Εὐφρο-
 σύνης τῆς βασιλείας ἐκράτησεν.

*Ρωμαίων βασιλεὺς Θεόφιλος ὁ υἱὸς Μιχαὴλ τοῦ
 Τραυλοῦ Εἰκονομάχος, ἔτη ιβ'.*

α'. Κόσμου ἔτος ,ςτκγ', τῆς θείας σαρκώσεως ἔτος
 πεκγ', Ρωμαίων βασιλεὺς Θεόφιλος ὁ υἱὸς Μιχαὴλ
 τοῦ Τραυλοῦ, Εἰκονομάχος, ἔτη ιβ'. [P. 415] Τῆς δὲ
 μητρὸς αὐτοῦ Εὐφροσύνης βουλευθείσης δοῦναι αὐτῇ
 γυναῖκα, ἄγει κόρας διαφόρους ἀσυγκρίτους τῷ κάλ-
 λει, μεθ' ὧν μία τις ἐξ αὐτῶν κόρη ὠραισιότατή ὑπῆρ-
 χεν Εἰκασία λεγομένη καὶ ἑτέρα Θεοδώρα ἐνμαζο-
 μένη. Τοῦτω δοῦσα ἡ μήτηρ χρυσοῦν μῆλον εἶπεν
 δοῦναι τῇ ἀρεσάσῃ αὐτῇ. Ὁ δὲ βασιλεὺς Θεόφιλος τῷ
 κάλλει τῆς Εἰκασίας ἐκπλαγεὶς ἔφη, ὡς Ἄρα διὰ
 γυναικὸς ἐβρόντῃ τὰ παῦλα. Ἡ δὲ μετ' αἰδοῦς πως
 ἀντίφησεν· Ἀλλὰ καὶ διὰ γυναικὸς πηγάζει τὰ
 κρείττονα. Ὁ δὲ τῷ λόγῳ τὴν καρδίαν πληγείς ταύ-
 την μὲν εἰασεν, Θεοδώρα ἔτι τὸ μῆλον ἀκίδωκεν, οὕση
 ἐκ Παφλαγονίας. Καὶ στέφονται ἀμφότεροι ἐν τῷ
 εὐκτηρίῳ τοῦ ἁγίου [Στεφάνου ὑπὸ Ἀντωνίου πα-
 τριάρχου τῇ ἁγίᾳ Πεντηκοστῇ, κάκειθεν ἔρχεται ἐν
 τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, φιλοτιμησάμενος χρήμασι
 πολλοῖς τὸν τε πατριάρχην καὶ τὸν κληρὸν ὅμα τῇ
 συγκλήτῳ. Καὶ ἡ μὲν Εἰκασία τῆς βασιλείας ἀπου-
 χούσα μόνην κατεσκηνασεν, εἰς ἣν καὶ ἀποκειραμένη
 φιλοσοφῶ βίῳ καὶ Θεῷ ἀρέσκοντι διετέλεσε μέχρι
 τελευτῆς αὐτῆς, πολλὰ ὅμως συγγράμματα αὐτῆς κα-
 ταλειπούσα· ἡ δὲ τοῦ βασιλεῦς μήτηρ Εὐφροσύνη
 ἐκουσίως κατελθοῦσα τοῦ παλατίου ἐν τῇ μονῇ τῶν
 Γαστριῶν ἡσύχασεν.

β'. Ἰππικοῦ δὲ γενομένου ἀγεται τὸ πολυκάνδηλον
 τὸ ἐν τῇ σφαγῇ τοῦ Ἀρμενίου Λέοντος ἔλπει διακο-

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ ἀπετίθετο? ¹¹ Scylitzes et Cedrenus melius μητρὸς. Combef.

A ceperunt. Noctu autem irruentes hostium cunei
 illis omnibus ferreum somnum immiserunt. Solus
 eorum dux Craterus mercatorio usus navigio fuga
 salutem tentavit. Id vero ut comperit Agarenorum
 dux, imposita duobus ratibus militum manu fuga-
 cem insequi iussit. Hi porro in Co insula eum
 assecuti, in crucem agentes, e vivis sustulerunt.
 Post hæc Oryphas (hoc viro nomen) 624 impera-
 toris jussu, navali coacto exercitu, in singulos qua-
 draginta aureos distribuit, atque navibus imponit;
 profectique Cretam re infecta reversi sunt; pleri-
 que etiam illic desiderati, qui et Quadragenarii
 dicti sunt. In ea insula Cyrillus Gortynæ ejus in-
 sulæ civitatis episcopus, vir miraculorum pa-
 trator, velut immaculata hostia pro Christo ab
 B Agarenis immolatus est; cujus pretiosus sanguis
 hactenus ebulliens miracula facit.

μέχρι τῆς δεῦρο ἀναβλύζον θαύματα ἀπεργάζε-

Ac sic quidem ille. Impius autem Michael urinæ
 difficultate graviter ægrotans renumque doloribus
 excruciatius male vitam finivit. Ejus miserum funus
 elatum in Sanctorum Apostolorum æde conditum
 est, Theophilus vero ejus filius cum matre Eu-
 phrosyna imperio potitus.

*Romanorum imperator Theophilus, Michaelis Balli
 filius Iconomachus, annos 12.*

1. Mundi annus 6323, divinæ incarnationis 823,
 Romanorum imperator Theophilus Michaelis Balli
 filius Iconomachus, annos 12. Ejus mater Euphro-
 syna volens ei conjugem jungere, plures incompa-
 rabili venustate cogit virgines. Erat inter illas una
 quædam formosissima Icasia nomine, aliaque no-
 mine Theodora. Mater aureum malum cum dedia-
 set, dare jussit cujus illi magis forma placuisset.
 Theophilus Icasia pulchritudinem 625 stupens :
 A muliere, ait, emanarunt mala. Cui illa subvere-
 cunde : Sed et res meliores e muliere exuberant. Ille
 responso attonitus atque offensus, ea dimissa, ma-
 lum aureum Theodora dedit ex Paphlagonum
 gente. Ambo coronati ab Antonio patriarcha in
 Sancti Stephani oratorio in die Pentecostes. Inde
 facto processu ad Magnam Ecclesiam, ingenti largi-
 tione patriarcham et clerum senatumque donavit.
 D Ac quidem Icasia, imperii spe frustrata, monaste-
 rium exstruit; inque eo coma posita, vita ex vir-
 tutis ratione instituta ac Deo placita, adusque vitæ
 ænem perseveravit, multis proprii ingenii mona-
 mentis relictis. Euphrosyna autem imperatoris ma-
 ter ipsa sponte a palatio discedens in monasterio
 Gastia vitam privatæ cultu egit.

2. Cum Circenses agerentur, profertur multitu-
 dini candelabrum, quod in cæcæ Leonis Armeni

fuerat gladio discissum. Ostendit Theophilus in A
sedilis loco universo senatui, ac velut qui in
templo Domini cædem perpetrasset, in eos jubet
animadverti, revera autem velut qui ejusdem
secum hæresis socium parique laborantem impie-
tate sustulissent. Adhærebat enim miser Deo exosæ
illius hæresi; qui sanctorum imagines alias detra-
heret, alias effoderet, atque monachos pietate
illustres exsilio multaret ac verberibus aliisque
cruciantis dehonestaret.

3. Theophili anno secundo Theophobus Persa
una cum patre ac Persarum quatuordecim millibus
ad Romanos transfugit; quibus per turnas 626
divisis in thematibus habitationes assignavit: ipsum
vero Theophobum Theodoræ Augustæ sorori nu-
ptiis copulans, ea sibi ratione levirum fecit. Per-
sarum moribus ea lex obtinebat ut ex stirpe regia
designarent qui apud illos rerum essent polituri.
Cum itaque continuis bellis excisa defecisset stirps
regia inque his angustiis Persæ versarentur, in
mentem venit quosdam regii sanguinis ad impera-
torem Romanum transfugisse. Quocirca necesse
putaverunt, relicta patria, ut ad Romanæ diuionis
loca proficiscerentur, Theophobi causa, quo ex
gente sua ducem eis nancisci liceret. Ac vel
maxime, quod et Persarum dux Babec, cum annos
quinque defectione ab Amermume exaltatus esset,
bellorum interim præliorumque incerto superatus,
Theophobi patrem Sinope quæsiturus, cum se-
ptem millium cohorte ad Romanos accesserat.
Hunc Babec cum invenisset, atque ab imperatore
securitatis fidem accepisset, eam cui præerat
militum manum seque ipsum imperatori subjecit.
Sunt qui aliter referant, Theophobi patrem ege-
num hominem Byzantium venisse, ac cuidam
mulieri sub mercede cauponaria merenti adhæ-
sisse. Ejus vero captum amore venereos cum illa
amplexus habuisse; ex quo mulier cum concepisset,
masculum peperisse. Persas itaque astrono-
mica scientia ac vaticinali solertia exercitissimos
Persarum regis affinem quemdam Byzantii versari
cognovisse; tumque ad imperatorem ingressos
627 eum, cujus causa iter susceperant, diligen-
ter quærendum rogasse. Imperatorem, cum au-
disset deque homine sedulo sciscitatus esset, nihil
operæ fecisse. Postea tamen inventa muliere, cum
qua Babec Persa versatus fuerat, didicisse illum
quidem jam vivis excessisse, quem autem ex illis
amplexibus filium sustulerant, adhuc superstitem
esse, ac duodennem ipsi ostendisse; eumque as-
sumptum imperatorem in aula educasse, inque
militares numeros Persas retulisse.

4. Theophilus itaque imperator, cum rerum ele-
gantia ornatuque ac sumptu delectaretur, Penta-
pyrgium ex integro fabricatus est, duoque maxima
organa auro solida diversis interstincta lapillis,

VARLE LECTIONES.

¹⁹ γένος? ²¹ Σινώπης? ²² παῖδα τέτοκεν? ²³ ἐν τῇ Βύζαντος?

πέν, καὶ ὑποδείκνυσιν αὐτὸ πᾶσιν τῇ συγχλήτῃ ἐν τῷ
καθίσματι, καὶ φησιν ὡς εἰς ναὸν Κυρίου τετολημῆ-
σας ποιήσασθαι τὴν ἀναίρεσιν, τῇ δ' ἀληθείᾳ ὡς τὸν
συναίρεσιώτην αὐτοῦ καὶ ὁμόφρονα εἰς ἀσέβειαν ἀπο-
κτείναντας. Ἐλχέτο γὰρ ὁ ἀλιτῆριος τῆς ἐκείνου θιο-
στυγοῦς αἰρέσεως, τῶν τε ἁγίων εἰκόνων τὰς μὲν
κατασπῶν, τὰς δὲ ἀνορύττων, καὶ τοὺς ἐκ' εὐλαβείᾳ
μοναχοὺς ἐξορίζων καὶ αἰκίζόμενος.

γ'. Τῷ β' τοῦτου ἔτει προσέφυγε Θεόφροδος ὁ Πέρ-
σης Ῥωμαίοις, ἅμα τῷ πατρὶ αὐτοῦ μετὰ Περσῶν
χιλιάδᾳ; ἰδ', οὗς καὶ δίδειμεν ἐν τοῖς θέμασι κατα-
σκηνίσας καὶ τούρμας ἀποκαταστήσας. Αὐτὸν δὲ τὸν
Θεόφροδον εἰς ἀδελφὴν Θεοδώρᾳς Αὐγούστη; γαμβρὶν
ἐποίησατο τρώπῃ ποιῶν. Τοῖς Πέρσαις ἔθος ἦν ἐκ
σειρᾶς βασιλικῆς ὑπέχειν ἀνάρρησην· ὅθεν τοῖς ἀλλ-
επαλλήλοις πολέμοις τῆς βασιλικῆς σειρᾶς ἐκλιπού-
σης, καὶ ἐν ἀμυχανίᾳ γεγονότες, ἔγνωσαν ὡς ἐκ τῆς
βασιλικῆς συγγενείας τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων τινὲς
προσεβρύησαν, καὶ ἐπὶ τοῦτω ἀσπαστὸν ἐλογίσαντο
τῆς οἰκίας χώρας ἀπαναστεῦσαι καὶ προσχωρῆσαι
τῇ Ῥωμαϊδὶ διὰ τὸν Θεόφροδον, [P. 416] ὅπως τοῦ
κατὰ γένους ¹⁹ ἀρχηγοῦ ἐπιτεύξοιντο, καὶ μάλιστα
ὅτι καὶ ὁ Περσῶν ἀρχηγὸς Βαβὲκ ἀποστάσει τῇ πρὸς
τὸν Ἀμερμουμήν ἐπὶ πάντε ἔτεσιν ἐκεχορύφωτο. Ὡς
ἀναμεταξὺ πόλεμοι συμβεδηκότες, ἡττηθεὶς ὁ Βαβὲκ
εἰσῆλθε σὺν χιλιᾶσιν ²¹ πρὸς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπικρά-
τειαν, τὸν Θεοφρόδου πατέρα κατὰ τὴν πόλιν Σινώπην ²²
ἀνερευνῶν· ὃν ὁ Βαβὲκ κατελιγνῶς, ἐγγύας τε παρὰ
βασιλέως δεξάμενος, τὸν ὑπ' αὐτῷ λαὸν καὶ ἑαυτὸν
τῷ βασιλεῖ ὑπήκουον τέθεικεν. Ἄλλως δὲ φασιν ὅτι
ὁ τοῦ Θεοφρόδου πατὴρ εἰσῆλθε τῷ Βυζαντίῳ πενόμε-
νος, καὶ τινι γυναικὶ κατὰ μισθορῆν καπηλεύσει
λαχοῦσῃ προσκεκόλληται· ὅς τῷ πρὸς αὐτὴν ἔρωτι
ἀλοὺς πρὸς ἡδονὴν συμβιδάσεται· ἐξ οὗ συνεληφύλα
ἄρρην ἐκτέτοκεν ²³. Οἱ οὖν Πέρσαι ἀστρονομίᾳ καὶ
μαντείᾳ ἡκριθωμένοι ἔγνωσαν τοῦ Περσῶν βασιλέως
συγγενὴ τινὰ ἐν Βύζαντι ²⁴ διάγειν. Ἐντεῦθεν πρὸς
τὸν βασιλέα εἰσελθόντες τοῦτον περὶ οὗ ἦλθον ἐρευ-
νήσασθαι ἤξλωσαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦτο ἀκηχόως
καὶ ἐρευνησάμενος περὶ τούτου οὐδὲν ἤνυσεν. Ἐν
ὕστερῳ δὲ τὸ γύναιον εὐρηκότες μεθ' οὗ τὴν ἀνα-
στροφὴν ὁ Πέρσης ἐπεποίητο Βαβὲκ, ἔμαθον ὡς ἐκεῖ-
νος μὲν τετελεύτηκεν, ὁ δὲ ἐκ τούτου προσηνεγμέ-
νος κατὰ συγγέναν παῖς ἔτι περιέσσειν· ὃν καὶ τοῦτω
ἐπαδείκνυντο δωδεκαετὴ τυχάνοντα. Τοῦτον ὁ βασι-
λεὺς προσλαβόμενος ἀνέτρεφεν ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ
τοὺς Πέρσας ἐν τοῖς στρατιωτικοῖς κώδιξιν ἀνεγρά-
ψατο.

δ'. Ὁ τοίνυν βασιλεὺς Θεόφιλος φιλόκοσμος ὡς
κατασκευάζει ἐξ ἀρχῆς τὸ Πενταπύργιον, καὶ τὰ δύο
μέγιστα ὄργανα ὁλόχρυσά μετὰ διαφόρων λίθων, καὶ
δίδνρον χρύσον, ἐν ᾧ στρουθοὶ ἐφεζόμενοι διὰ μη-

ῥανῆς· τινος μουσικῶς ἐκελάδουν, τοῦ πνεύματος διὰ ἁρυφῶν πόρων εἰσπνευμένον.

ε'. Ἐκαινούργησε δὲ καὶ τὰς βασιλικὰς στολὰς, τοὺς τε λώρους καὶ τὰ λοιπὰ, πάντα χρυσοῦφανα κατασκευάσας. Καὶ τὰ τῆς πόλεως τεῖχη χθαμαλὰ ὄντα ἀνύψωσε. Δικαιοσύνην τε κοσμικὴν προσποιούμενος ὁ τὴν πίστιν καὶ τὴν εὐσέθειαν πλὴν ὑπὲρ τοὺς πρώην βασιλεύσαντας ἀδικήσας, προσελθούσης αὐτῷ γυναικὸς χήρας ἐν Βλαχέρναις (ἔθος γὰρ αὐτῷ ἔχειν ἀπέρχεσθαι) καὶ βοηθᾶσθαι ὡς ἀδικοῖτο παρὰ τοῦ τῆς Αὐγούστης ἀδελφοῦ Πετρωνᾶ δρουγγαρίου τῆς βίβλας ὄντος (ὅσοι γὰρ τὰ αὐτοῦ οἰκήματα, τὰ δὲ ἐμὰ σκοπεῖ καὶ εἰς τὸ μηδὲν εἶναι ποιεῖ ὡς ἂν χήρας καταπεφρονήμενος), παρευθὺ ἀποστείλλει ἰδεῖν τὴν ἀλήθειαν, εἰ οὕτως ἔχει· καὶ [P. 417] βεβαιωθείς ὡς ἀλήθειαν ἡ γυνὴ λέγει, ἐν μέσῃ τῇ ὁδῷ ἐκδύσας τὸν δρουγγάριον τύπτει σφοδρῶς, καὶ τὰ εἰρημένα οἰκήματα αὐτοῦ ἐξεβαφίσας τῇ χήρᾳ δίδωσι. Καὶ πλοίου ποτὲ διὰ τοῦ Βουκολέοντος διερχομένου, ἐρωτήσας τίνος ἂν εἴη τοῦτο, καὶ μαθὼν ὡς τῆς δεσποίνης ἐστίν, Οἱμοί, ἔφη, *γατερωθέντος ναυκλήρου, ἐκείπερ τοῦτο τῆς ἐμῆς συμβίου ἐστί.* Καὶ ἀποστείλας αὐτοῖς τοῖς ἀγωγίμοις τὴν ναῦν ἐνέπρηνεν.

ς'. Ἡ δὲ τοῦ Θεοφίλου μήτηρ Εὐφροσύνη ἐν τῇ ἰδίᾳ μονῇ τὸν Γαστρίων οἶκον αὐτῆς ὄντα, ὃν ἐξ-ωνήσατο παρὰ Νικήτη πατρικίου καὶ μοναστήριον γυναικεῖον ἐποίησεν, ἐπονομάσασα Γαστρία, μονάζουσα ἦν^α. Τὰς τῆς Θεοδώρας θυγατέρας μετακαλούμενη (πέντε δὲ ἦσαν, ἡ τε Θέκλα καὶ Ἄννα, Ἀναστασία τε, Μαρία καὶ Πουλχερία) ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου καὶ τῇ προσκυνήσει τῶν ἁγίων εἰκότων νοθετοῦσα οὐκ ἐπαύετο. Τοῦτο τὸν Θεόφιλον οὐκ ἔλαθεν, ἀλλὰ προσκαλούμενος τὰς θυγατέρας αὐτοῦ πάντα ἡρώτα. Καὶ αἱ μὲν ἄλλαι τὰς πείσεις τούτου, ἀγαθὰ φρονούσαι, ὥσπερ τινὰς λαβὰς ἐβρώμενος παρέτρεχον· ἡ δὲ Πουλχερία, ἃτε δὴ καὶ ἡλικία καὶ νῦν νηπιᾶζουσα, τὰς τε φιλοφροσύνας ἔλεγε καὶ τὴν πλῆθος τῶν ὀπωρῶν, συναπληρῆμαι δὲ καὶ τῆς τῶν σεπτῶν εἰκότων προσκυνήσεως, οὕτω δὲ οὐ πολλὰ φρονούσα καὶ λέγουσα ὡς νινία πολλὰ εἶναι αὐτῇ κατὰ τὸ κιθώτιον, καὶ ταῦτα τῇ κεφαλῇ τε καὶ τῷ προσωπῷ ἡμῶν ἐπιτίθῃσι μετὰ τὰ φιλήματα. Ταῦτα τὸν βασιλεῖα εἰς μανίαν ἤγεν· μὴδὲν δὲ δρᾶσαι δυνάμενος αὐτῇ, μόνον ἀπέτεμεν τὴν πρὸς τὴν μάμμην τῶν τούτου θυγατέρων ἀφιξίν.

ζ'. Τούτοις ἀδελφὰ καὶ τῇ βασιλίδι Θεοδώρα συμβέ-ληκεν. Ὑπὲρ γὰρ τι τῷ βασιλεὶ παρακεκομμένον ἀνδράριον, τῷ Ὀμηρικῷ θεορίτῃ διεννηχὸς κατ' οὐδὲν (ἀνδερὶς ὄνομα τούτῳ), ἀσημά τε φεγγόμενον καὶ γέλωτας κινῶν καὶ θυμηδίας ἐνεκεν τοῖς βασιλείοις ἐνδιατώμενον. Οὗτος γοῦν εἰσπηδήσας ποτὲ κατὰ τὸν τῆς Αὐγούστης κοιτωνίσκον κατέλαβεν αὐτὴν θείας εἰκόνας ἐμπειριελημμένην καὶ τοῖς αὐτῆς ὁμμασι μετὰ σπουδῆς προσαγούσης. Ταύτας ὑπ' ὄφιν ἰδὼν οὗτος ὁ παραπαλὼν τί τε εἶεν ἐπυνθάνετο, καὶ

arbores quoque auream, insidentibus in ea aviculis ac machina quadam, immisso occultis meatibus spiritu, musice cantillantibus.

5. Regia quoque paludamenta loraque instauravit ac reliqua, auro cuncta contextens. Urbis quoque muros, qui humilliores essent, in majorem altitudinem extulit. Humani juris tenacem præferebat, qui cunctis retro decessoribus fidem ac pietatem gravius læsit. Accedens ad eum vidua quædam, ad Blachernas ex more procedentem, cum injuriam, qua a Petrona Augustæ fratre excubiarum drungario affliciebatur, conclamasset, exaltare illum suas ædes, illiusque ædibus lumen adimere, ac nullius illi frugis facere, ea scilicet ratione quod vidua despicibilis esset, mittit statim exploraturos **628** num se ita res haberet. Certiorque factus jure merito feminam expostulare, media ipsa via nudatum acriter jubet dorso vapulare, ædesque solo æquatas in viduæ jus cedere. Transiente quandoque navi per Bucoleonem, percunctatur ejusnam esset; auditoque esse Augustæ: *Væ mihi, inquit, qui sim effectus nauclerus, siquidem illa navis æoris est;* mittensque navim cum mercibus igni absumpsit.

6. Theophili mater Euphrosyna in suo Gastriorum monasterio (quæ ejus ædes essent, coemptæ a Niceta patricio, ac quas illa feminarum monasterium fecerat, dictum Gastria) sanctimonialis erat; illasque Theodoræ accersens (quinque enim illa susceperat, Theclam, Annam, Anastasiam, Mariam et Pulcheriam) in omni pietate et disciplina Domini necnon cultu sacrarum imaginum erudire non cessabat. Neque res Theophilum latuit. Illas enim accersens cuncta ex eis sciscitabatur. Ac quidem reliquæ saniori mente ac consilio, quidquid ille interrogabat, velut ansas ac capiendi lenocinia quædam constanter declinabant. Pulcheria autem, quippe tum ætate tum sensu parvula, quam blande ab illa exciperentur, ac fructuum copiam referebat, una quoque venerabilium imaginum adorationem memorans, sic nimirum, haud firmiore sane judicio, locuta, multas eam in arca puppas habere, hasque post oscula illarum **629** capiti orique admovere. Hinc ira æstroque furoris percitus Theophilus, cum nihil ei facere posset, siliabus ea saltem cum avia familiaritate deinceps interdixit.

7. Germanus huic casus contigit etiam Theodoræ Augustæ. Erat imperatori delirus quidam homunculus, Homerici illius Thersitæ nihil dissimilis, Denderis nomine, linguæ impeditæ, ac risum permovens, deliciarum duntaxat causa in aula versans. Hic igitur quandoque in sacrum Augustæ cubiculum temere insiliens invenit complectentem imagines, easque oculis studio adhibentem. Has stultus ille coram contuitus, rogabat quidnam essent; atque eis oculos propius adhibebat. Cui

VARIÆ LECTIONES.

^α aut ἦν omitendum aut δὲ post τὰς addendum.

ilia : *Pulchræ meæ sunt puppæ, plurimum eas diligo*. Sedebat tunc ad mensam imperator, statimque ad se transcurrentem Denderim rogat ubinam tandem fuisset. Respondit illi : *Apud manam* (sic Theodoram vocans, ac si matrem aviamque dicas) pulchrasque apud eam puppas vidisse, ex pulvinari depromptas. Intellexit itaque imperator, iraque plenus, ut a mensa surrexit, cubiculum irrumpens multis aliis conviciis onerat, effrenique lingua idololatræ vocans, deliri homunculi indicium verbaque exquirebat. Augusta vero, ipsa interim iram condens, haud ita se rem habere confestim ait, ac ille suspicatus erat : sed cum se illa cum ancillis **630** in speculo conspiceret, Denderisque relucens inde formas intuitus esset, pro suo delirio de puppis domino ac imperatori retulisse. His igitur ejus tantisper sedata ira. Denderim vero post non multos dies dignis modis castigans sapere docuit, ita fere inferens dicensque : *Cave ulli unquam de pulchris puppis loquaris*. Quandoque vero a potu calentior Theophilus, cum Augustæ insultaret, rogabat de illa, num adhuc mana pulchras puppas osculis amplexuque acciperet. Denderis dextera ori imposita, ac sinistra posteriora tenens : *Tace, tace, imperator*, respondit, *ac de puppis ne loquere*.

8. Anno imperii tertio, Alexium Armenium cognomento Muselem, virum valde strenuum ac robustum, collocata ei Maria filia generum sibi ascrivit, patriciumque ac deinde magistrum creavit. Tum vero in suspicionem adductum velut qui imperium aucuparetur, prætorem ducemque Siciliæ institutum abs se ablegavit. Qualia vero parturit livor : Siculi quidam venientes crimen illi intentant, prodere eum quæ Christianorum exsistant Agarenis, resque novas adversus imperatorem moliri. Inter hæc mortua Maria Theophili filia, pater illius urnam argenteis laminis contextit, ad eamque confugientibus dato diplomate immunitatem sanxit. Hoc postea argentum Leo imperator sustulit.

9. Anno imperii quarto, Theodorum archiepiscopum cognomento **631** Crithinum, tunc in urbe versantem, cum Alexius per calumniam delatus est, accersitum, traditaque ei cruce sua pectorali, Theophilus in Siciliam mittit, securitatis ædem Alexio præstiturum ad seque revocaturum. Camque venisset, imperator tanquam rebellem durius cædit, ejusque bonis omnibus publicatis in carcerem tradit. Theodorus ubi rescivit, rem ægerrime tulit. Ac brevi post imperatore ad Blachernas profecto, ejus ille iter occupavit, ac sacerdotali indutus stola ante altare stetit. Jamque ad soleam prope posito, magna voce clamavit : *Intende, prospere procede et regna : quorsum, rogo te, o imperator ?* Ille senatum coram præsentem reveritus, *Propter*

Α πλησιέστερον δίδαιεν· ἡ δὲ, *Τὰ καλὰ μου*. ἔφησεν, *οὕτως νινία, καὶ ἀγαπῶ ταῦτα πολλὰ*. Κατὰ τὴν τράπεζαν τῆνικαῦτα εἰσιπτεῖτο ὁ βασιλεὺς, καὶ δὴ πρὸς αὐτὸν εὐθύς διαβάνα φητο αὐτὸν ποτὲ ἐτύγγανεν ὢν. Ὁ δὲ παρὰ τὴν μάραν, ἔφησεν εἶναι, τὴν Θεοδώραν οὕτω λέγων, καὶ θεάσασθαι ἐν αὐτῇ καλὰ νινία τοῦ προσκεφαλαίου ἐξαιρουσαν. Συνήκεν οὖν ὁ βασιλεὺς, καὶ πλήρης ὀργῆς γεγωνῶς, ὡς ἐξανέστη τῆς τραπέζης, [P. 418] πρὸς αὐτὴν ἀφίει, ἄλλαις τε πολλοῖς ὕβρεσιν αὐτὴν ἐπαντλῶν καὶ εἰδῶλων λάτρην ἀκολάστῳ γλώττῃ ταύτην ἀποκαλῶν· καὶ ὅμα διεζήτει τοὺς λόγους τοῦ παραπαλόντος. Ἡ δὲ τῶς τὸν θυμὸν κατὰ στέρνων κύουσα, οὐ τοῦτό ἐστιν, ἐξ ἐτοίμου ἔλεγεν, ὦ βασιλεῦ, οὐ τοῦτο, ὡς ἐπαλέσθης σύ. **B** Τὸ δὲ κάτοπτρόν μου ἤμην ἀντιζοῦσα μετὰ τῶν θεραπαϊνίδων καὶ τὰς ἐκείσε τιεκτομένας ἰδὼν ὁ δένδρις μορφὰς ἑλθὼν ἀπήγγειλεν ἀφρόνως τῷ δεσπότη καὶ βασιλεῖ. Οὕτω μὲν οὖν ἐκείνου τῶς κατέσβεσε τὸν θυμὸν· τὸν δένδριν δὲ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας παιδείᾳ καθυποβαλοῦσα πέπεικε σωφρονεῖν, οὕτω πως ἐπιλέγουσα καὶ εὐδάσκουσα ὡς μὴ ποτε λέγειν περὶ τῶν καλῶν νινίων τίτι. Καὶ ποτε παρὰ πότον ἐγκαινῶμενος καὶ τῆς δεσποίνης κατεπαυρόμενος ὁ Θεόφιλος ἥρῳτα τοῦτον περὶ αὐτῆς, εἰ πάλιν ἔρα τὰ καλὰ νινία ἡ μάνα ἀσπάζεται. Ὁ δὲ τοῖς χεῖλεσι τὴν δεξιὰν χεῖρα ἐπιθεῖς, καὶ τῇ ἀριστερᾷ τῶν νινίων, ὦ βασιλεῦ, ἀντίφησεν ὁ παραπαλὼν.

Γ'. Τῷ γ' αὐτοῦ ἔται, Ἀλέξιον τὸν Ἀρμένιον, ὃ ἐπώνυμον Μουσάδ, λιαν ἀνδρείον ὄντα καὶ ῥωμαλέον εἰσποίησατο γαμβρὸν εἰς Μαρίαν τὴν θυγατέρα αὐτοῦ, καὶ πατρικίον ἐποίησεν, εἰτα καὶ μάγιστρον. **C** Ὑπολήψεις δὲ τινὰς ἐπ' αὐτῷ σχὼν ὡς ὀρεγομένης τῆς βασιλείας, στρατηγὸν καὶ δοῦκα Σικελίας πέμπει. Οἱα δὲ ὁ φόβος ὥδινει, Σικελοὶ τινες ἀνελθόντες διέβαλον τοῦτον τῷ βασιλεῖ, ὡς ἔτι τῶν Χριστιανῶν Ἀγαρηνοῖς προδίδωσι, κατὰ δὲ τῆς βασιλείας σου μαλετᾷ. Ὁ δὲ τῷ μεταξὺ τῆς θυγατρὸς τοῦ βασιλέως Μαρίας τεθνηκυίας, ὁ βασιλεὺς τὴν λάρνακα ταύτης ἐξ ἀργύρου ἐκόσμησε, καὶ τόμον ἐλευθερίας τοῖς ἐν αὐτῷ προσφεύγουσι τέθεικεν· διπερ ἀργυρον ἁλῶν ὁ βασιλεὺς μετὰ ταῦτα ἀνέλετο.

Δ'. Τῷ δ' αὐτῷ ἔται Θεόδωρον τὸν ἀρχιεπισκοπὸν τὸν λεγόμενον Κριθῖνον, ἐν τῷ καιρῷ τῆς διαβολῆς Ἀλεξίου ἐν τῇ πόλει ὄντα, δίδωσιν ὁ βασιλεὺς τὸ ἴδιον φυλακτὸν, καὶ ἀποστέλλει εἰς Σικελίαν δοῦναι λόγον ἀπαθείας Ἀλεξίῳ καὶ ἀγαγεῖν πρὸς αὐτόν· ὃν καὶ ἐλθόντα ὁ βασιλεὺς ὡς ἀνάρτην τῆς εἰσεῖς εἰς φυλακὴν, τὰ αὐτοῦ πάντα δημῶσας. Θεόδωρος οὖν τοῦτο εἰδὼς ἡσχάλλε καὶ ἐθυσφόρει· καὶ μετ' ὀλίγον τοῦ βασιλέως ἐν Βλαχέρναις ἀπελθόντος προλαβὼν ἔστη ἐμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, τὴν ιερατικὴν στολὴν ἰνδεδυμένος, καὶ τοῦ βασιλέως τῇ σωλῆρ πλησιάζαντος αὐτὸς φωνῇ μεγάλῃ ἐβόησεν· Ἐνταῦθα, καὶ κατευοδού, καὶ βασιλεύει· ἔσκεν εἰνος, ὦ βασιλεῦ; Ἀλδεσθεῖς ὢν ὁ βασιλεὺς τὴν σύγκλητον ἔφη· Ἐνταῦθα ἀληθείας καὶ τραπεζῆτος [P. 419] καὶ δι-

πιστοσύνης. Ὁ δὲ, καὶ πόλα δικαιοσύνη ἐν σοί, ἔτι δοὺς ἐνυπόγραφον λόγον Ἀλεξίῳ δι' ἐμοῦ οὐκ ἐρύλασας τοῦτον; Ὁ δὲ βασιλεὺς θυμῷ καὶ ὀργῇ ἀκτασθέντι κινήσας τοῦτον τοῦ θυσιαστηρίου βιαίως ἐξήγαγε καὶ πληγὰς οὐ μετρίαις ἐπιθείς ἐξώρισεν, οὐ διὰ τὸ ἐλαγχθῆναι ὑπ' αὐτοῦ μόνον, ἀλλ' ὅτι καὶ ἔμαθεν αὐτὸν σέβειν καὶ τιμῆν τὰς ἀγίας εἰκόνας καὶ τὴν αὐτοῦ δυσσέβειαν διαβάλλειν. Μετ' οὐ πολλὸν δὲ ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ παραγενομένου καὶ τοῦ πατριάρχου αὐτὸν ἐνείδσαντος, ἤγαγε τὸν ἀρχιεπίσκοπον μετὰ παρακλήσεως. Τοῦ δὲ ἀνάξιον λαυτὸν δι' ἃ πέπονθε τῆς ιερουσύνης κρίναντος, ὁ βασιλεὺς οἰκονόμον αὐτὸν τῆς Μεγάλῃς ἐκκλησίας πεποίηκεν. Καὶ Ἀλέξιον τοῦ δεσποτηρίου ἐκβαλὼν ἀπέδωκεν πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ὑπαρξιν καὶ ἐν τιμῇ εἶχεν. Ὁ δὲ ἀποκαρτεῖ τὴν Ἀνθεμίου μονὴν ὑποδομήσας, καὶ ἐν αὐτῇ τελειώσας ἐτάφη ὁ αὐτός.

Γ'. Τῷ ε' αὐτοῦ ἔτει ὁ ὀνομαστότατος πάσης Ἀνατολῆς στρατηγὸς Μανουὴλ μεγάλως ἦν τιμώμενος παρὰ τῷ βασιλεῖ, καὶ ποτε μετὰ Μύρωνος τοῦ λογοθέτου τοῦ ὁρόμου καὶ πενθεροῦ τοῦ Πετρωνῆ συμβαλὼν λόγους τινὰς διεδήθη τῷ βασιλεῖ ὥς τῆς βασιλείας ὀρέγεται, καὶ ἐμελετᾶτο δεινὰ κατ' αὐτοῦ. Ἀέων δὲ ὁ πρωτοδεσπότης τοῦ Μανουὴλ φροντίζων καὶ προσητάμενος διαδεχαιούτο τῷ βασιλεῖ ὥς ψευδῇ εἰσι εἰς κατ' αὐτοῦ λαγύμενα. Ἀμαδὼν Μανουὴλ καὶ τὴν ὀργὴν τοῦ βασιλέως ἐκκλίνων καὶ τὰς διαβολὰς, λάθρα τῆς πόλεως ἐξελθὼν μέχρι Πυλῶν καὶ τοῖς θημίοις ὀχθήμασιν ἐπιβάς ἀπῆλθε φυγὰς μέχρι τῶν κλεισουργῶν Συρίας, τὰς τῶν Ἰσπανῶν ἰγνύας ἐκκόπτων. Ἐδήλωσε δὲ τοῖς [P. 420] Ἀγαρηνοῖς, ὡς βασιλέως ὀργὴν παύειν· καὶ εἰ γε μὴ καταναγκασθῇ μετὰ τὴν πίστιν μου καταλιπεῖν, προσφεύγω ὑμῖν. Εἰ οὖν καὶ ἐπὶ τούτοις προσδέχεσθαι με, λόγον ἀπαθείας μοι ἀποστείλατε. Οἱ δὲ μετὰ χαρᾶς λόγον ἀποστείλαντες προσεδέξαντο ὡς βασιλεῖ Ῥωμαίων. Τοῦτο ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἐν πολλῇ θλίψει καὶ ἀθυμίᾳ γέγονε, καὶ βουλὴν βουλευόμενος καὶ ποιεῖται μετὰ ἰωάννου συγγέλλου περὶ τούτου. Ὁ δὲ εἶπεν· Εἰ προθύμως βούλει τὸν Μανουὴλ πρὸς σὲ ἐλθεῖν, ὡ βασιλεῦ, αὐτὸς ἐγὼ ἵτοιμος τοῦτο ποιῆν. Χρήματα λαβὼν καὶ πρὸς τὸν Ἀμερμουμνὴν σταλεῖς, τοῖς ἐν εἰραταῖς δὴθρον ἐπισκεψόμενος καὶ δεσμοῖς, ἔχων ἐνυπόγραφον λόγον παρὰ τῆς σῆς βασιλείας, δι' ὧν κείνους τὸν Μανουὴλ εἰς ὅσιν ἐλθεῖν, δοκῶ τούτου ἀρᾶσαι τῷ τε ἐνυπογράφῳ λόγῳ καὶ τῇ ἐμῇ πίστει καὶ τῇ εὐσεβείᾳ ἐκείνου καὶ τῷ εἰκὸς εἶναι τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἔρπον. Ὁ δὲ βασιλεὺς πᾶν πᾶν χρήματα καὶ δῶρα δούς αὐτῷ ἀπέστειλεν. Ὁ δὲ εἰσελθὼν καὶ τοὺς ἐν δεσμοῖς βογέοντας καὶ τὸν πρωτοσύμβουλον θηρασάμενος ἤδυνήθη καὶ λάθρα τῷ Μανουὴλ συντυχεῖν καὶ δοῦναι αὐτῷ τὸν ἐνυπόγραφον λόγον καὶ τὸ φυλακτὸν τοῦ βασιλέως. Ὁ μὲν οὖν ταῦτα πράξας ὑπέστρεψεν, ἀναγγέλλας τῷ βασιλεῖ πάντα. Ὁ δὲ Μανουὴλ ἐξαίτησάμενος τὸν Ἀμερμουμνὴν μετὰ τῶν αἰχμαλώτων Ῥωμαίων τῶν καθεργαμένων ἐν φυλακαῖς, πίστιν αὐτῷ δοὺς ὑπέρ

veritatem, inquit, et mansuetudinem et iustitiam. Tum Theodorus: Ecquænam tua iustitia, qui per me subscriptione tua firmatam fidem Alexio dederis, nec eam servaveris? His imperator impotenti ira furoreque concitus ab altari violenter abstractam hominem graviusque verberibus affectum in exsilium expulit. Nec eo duntaxat nomine, quod is cum reprehendisset, sed quod etiam colere eum ac venerari sacras imagines ejusque impletatem vituperare audisset. Non multo post autem, cum in Magnam Ecclesiam venienti patriarcha rem probro objicisset, archiepiscopum cum obsecratione reduxit. Illo autem indignum se sacerdotio conclamante ob eam qua fuerat violatus injuriam, imperator Magnæ Ecclesiæ œconomum fecit. Alexio vero e carcere educto substantiam omnem restituit, ac virum coluit. Verum ille posita casarie Anthemii monasterium condidit, inque illo diem obiens sancti sepultura elatus fuit.

10. Quinto ejus imperii anno totius Orientis dum nominatissimus Manuel magno in pretio a Theophilo habebatur. Is quandoque cum Myrone dromi logotheta ac Petronæ socero quædam colloctus apud imperatorem delatus est, quasi imperium affectaret et dira adversus eum moliretur. Contra vero Leo protovestiaris de Manuelis salute sollicitus, illumque defendens, falso hæc in eum jactari serio affirmabat. Manuel ubi hæc comperit, iramque imperatoris declinans, ac quibus petebatur calumnias fugitans, clam urbe Pylas usque egressus, publicisque conscensis curribus, ad Syriæ usque clusuras excisis equorum poplitibus aufugit; significavitque Agarenis, se imperatoris iram fugere, ac nisi fidem deessere cogant, ad eos se profugum transire. Quod si ita hisque conditionibus accipiant, fidem ei securitatis mittant. Illi nuntio recepti ac læti, ea fretum nihil impari ac imperatorem Romanum cultu susceperunt. Id ubi Theophilus audivit, ingenti mœrore mentisque angustia concidit. Habitoque cum Joanne Syncello consilio ait ille: Si vere ex animo Manuelem ad te reverti cupis, o imperator, id tibi ut præstem, mihi promptum est. Acceptis namque pecuniis arreptoque ad Amermumnam itinere, quasi eos qui in carcere ac vinculis tenentur invisurus, subscriptumque mnesta-tis tuæ manu securitatis diploma habens, inde 633 Manueli suasurus ut se tibi præsentem exhibeat. Id vero nihil mihi cassum cessurum arduor, tum subscripta illa securitatis fide menque suasionis vi, tum viri ipsa pietate, ac quod verisimile est ipsum patriam suamque diligere. Imperator itaque ingenti instructum pecuniarum vi copiosisque muneribus a se hominem ablegat. Ingressus vero Joannes, vinctisque elargitus munere ac protosymboli expugnato animo, Manueli ut occulte loqui sibi securitatis ac imperatoriam crucem dare liceret obtinuit. Sic itaque peracto negotio reversus cunctorum rationem imperator retulit. Manuel autem oblata Amermumnam supplicatione, ut cum Romanis quos sub

custodia vinctos tenebat suscipiendæ expeditionis facultatem faceret, obstricta illi fide fugam minime arripuros, siquidem ad bellum exirent, sed fortiter pugnuros, ex toto impetravit. Assumpto itaque Amerimunnis filio, copiosoque fretus exercitu, adversus Persas aciem direxit; partaque ingenti victoria, sed et liberatis Agarenis a feris bestiis vastitatem regioni afferentibus, majorem sibi honorem ac claritatem apud illos conciliavit, nihilque erat quod ab Amermumne, qua apud eum gratia pollebat, non consequeretur. Quamobrem longe animi anxius ac sollicitus, ut ad Romanos gentilesque suos rediret, post interjectum aliquod tempus ait Syriæ regullis: *Si mihi Amermunnis filiam copiasque præbueritis, atque his ego stipatus expeditionem suscepero, Romaniam subjugabo.* Retulerunt illi ad Amermumnem, et dimiserunt. Manuel autem ad Orientalia prope themata accedens, convocatisque **634** quos sub potestate habebat ordinibus, ad hæcque Amermunnis filio, tanquam scilicet animi relaxandi gratia ac venaturus, longiusque ab hostibus digressus, Amermunnis complexus filium ac deosculatus, ad eum inquit: *Ego quidem ad imperatorem ac propria revertor, qui nihil in vita potius fide atque civibus habendum ducam: tu vero cum tuis, omnia a nobis mali securus, te ad tuos recipito.* Atque hic quidem cum lacrymis ac pudore reversus est: Manuel vero ad imperatorem profectus est, præmisso qui ejus adventum illi nuntiaret. Imperator nuntio liberaliter accepto, ac qua par erat humanitate ac benevolentia Manuele suscepto, fecit, ejusque liberos e sacro fonte suscepit.

11. Anno ejus imperii septimo imperator cum Manuele et senatu cunctoque exercitu adversus Agarenos profectus, facilique negotio captis Zape-tro et Samosato, urbe divitiis longe locupletissima, quod inde Amermumnes oriundus esset, victoria spoliisque elatus reversus est. Cumque ad locum Brya venisset, extrui palatium jubet hortosque plantari ac vivaria, atque aquas deduci; quod et factum est. Inde in urbem rediens, Circensibus ludis exhibitis, primoque ipse munere ludens, candidis equis in- vectus spoliisque triumpho traducens victor coronatus est, factionibus acclamantibus: *Bene fausteq- ue vinceris, omni major comparatione factionarie.*

635 12. Anno ejus imperii octavo defuncto patriarcha Antonio, Joannes syncellus (potius vero Jannes et Mambres) in ejus locum successit, is nimirum cujus in Leone Armeno et prævaricatore mentio supra habita est, homo præstigiis, divinationibus ex pelvi omni- que impietate nominatissimus. Et vero idoneum organum regis impietatis inventus, collata cum eo opera, quæ ad interitum existant, propense omnia exsecutus est; ac quem parturicebat (occultabat tamen) impietatis basiliscum, imperator edidit pœperitque, promulgato edicto quo sacras imagines obli- ni ac aboleri juberet.

Α τούτων ὡς οὐ φεύξονται, εἴπερ ἐξέλθωσιν, ἀλλὰ πολ- μήσουσιν ἰσχυρῶς, ἔτυχε τῆς αἰτήσεως, καὶ λαθὼν τὸν τοῦ Ἀμερμουμνῆ υἱὸν καὶ λαὸν πλείστον ἐξῆλθε κατὰ Περσῶν, καὶ νίκην μεγάλην ποιήσας, ἀλλὰ καὶ θηρῶν ἀτιθάσων τοὺς Ἀγαρηνοὺς λυμαινομένων τοὺτους ἐλευθερώσας, ἐν μέλει μᾶλλον τότε τιμῇ ἢ τῷ πρότερον καθίσταται, καὶ πάντα τὴν αὐτὸς παρὰ τῷ Ἀμερμουμνῇ δυνάμενος. Ὅθεν φροντίδα πολλὴν ἔχων τοῦ ἐξελθεῖν εἰς Ῥωμανίαν, μετὰ καιρὸν τινα εἶπεν πρὸς τοὺς δυνάστας Συρίας, ὅτι Ἐάν μοι τὸν υἱὸν τοῦ Ἀμερμουμνῆ παρέξητε καὶ λαὸν καὶ δέ- δλω, ὑποτάξαι ἔχω τὴν Ῥωμανίαν. Οἱ δὲ τὴν Ἀμερμουμνῆν εἰπόντες τοῦτον ἀπέστειλαν. Ὁ δὲ Μα- νουὴλ ἐλθὼν πλησίον τῶν θεμάτων τῆς Ἀνατολῆς, καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς ὑποχειροὺς αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Ἀμερμουμνῆ ὡς δῆθεν διακινήσαν καὶ κυνηγήσαν, πόρρωθεν τῶν πολεμίων γενόμενος καὶ περιπλακαίς τῷ υἱῷ τοῦ Ἀμερμουμνῆ καὶ κατα- φίλῃσας εἶπεν· Ἐγὼ μὲν ἀπέρχομαι πρὸς τὸν βα- σιλέα καὶ τὰ ἴδιζ, μηδὲν ἐν τῷ βίῳ προσημείω- σις γεως καὶ σιμψυλετῶν· σὺ δὲ μετὰ τῶν σῶν, ὡς μηδὲν δεῖνόν κείσεσθαι ὑποπτεύων παρ' ἡμῶν, ἴθι πρὸς τοὺς σοὺς. Καὶ οὗτος μὲν μετὰ δακρύων καὶ αἰσχύνῃ ὑπέστρεψεν, ὁ δὲ Μανουὴλ ἐχῶρει πρὸς τὸν βασιλέα, προαποστείλας αὐτοῖς τὸν μηνύσοντα. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν μηνυτὴν φιλοσι- μησάμενος αὐτάρκως, καὶ τὸν Μανουὴλ ὡς δέξιον ἦν ὑποδεξάμενος, μάγιστρον εὐθὺς καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν ἐποίησε, καὶ τοὺς αὐτοῦ παῖδας ἐκ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ἀνεδέξατο.

magistrum statim ac scholarum domesticum præ-

C [P. 421] ια'. Τῷ δ' αὐτοῦ ἔτι ἐξέρχεται ὁ βασι- λεὺς μετὰ Μανουὴλ καὶ τῆς συγκλήτου καὶ τοῦ στρα- τοῦ παντὸς κατὰ Ἀγαρηῶν. Καὶ εὐπειρῶς τὴν αὖ Ζάπετρον καὶ τὸν Σαμοσάτορα πλούτῳ κομῶντα διὰ τὸ Ἀμερμουμνῆν ἐκεῖθεν εἶναι παραλαβὼν, ἐπαυρῆς τῇ νίκῃ καὶ τοῖς λαφύροις γαυρούμενος. Καὶ ἐλθὼν μέ- χρι τοῦ Βρύα προσέειπε παλάτιον οἰκοδομηθῆναι καὶ παραδείσους φυτευθῆναι καὶ ὕδατα ἀγαγεῖν. Ἀ καὶ γεγόναισιν. Ἐκεῖθεν τε εἰς τὴν πόλιν ἀφικόμενος, ἐκ- πικρὸν ποιήσας καὶ τὸ πρῶτον βαλὼν παιζας, ἔρματι λευκῷ ἐποχησάμενος καὶ τὰ λάφυρα ὀρταμβεύσας ἐστεφανώθη, τῶν δῆμων ἐπιδούωντων· Καλῶς ἦλθες, δούγκριτε φακτωρῶρη.

ιβ'. Τῷ ἡ' τοῦτου ἔτι, τοῦ πατριάρχου Ἀντωνίου τελευτήσαντος, ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖται Ἰωάννης ὁ σύγκελλος, Ἰαννῆς δὲ μᾶλλον καὶ Ἰαμβρῆς, ὁ ἐπὶ τοῦ Ἀρμενίου καὶ παραδάτον Λέοντος μνημονευθεὶς γραμματικὸς, βεδοημένος ἐπὶ τε μαγείαις καὶ λεκα- νομαντείαις καὶ πώσῃ ἀσεβείᾳ. Ὁς ὄργανον ἐπιτή- δειον εὐρεθεὶς τῆς τοῦ βασιλέως ἀσεβείας σὺν αὐτῷ πάντα τὰ πρὸς ἀπώλειαν κατεργάσατο· καὶ ὃν ὠδινεν κατεῖχε δὲ βασιλισκὸν τῆς ἀσεβείας ὁ βασιλεὺς ἐξέρ- βηξε καὶ ἀπέτεκεν, τὰς ἀγίας εἰκόνας ἀναχρῆσθαι προστάξας· ἢ ἐπαλείφειν.

obliti ac aboleri juberet.

VARIÆ LECTIONES.

¹¹ αὐτῷ margo P.

ιγ'. Οὗτος δ' Ἰωάννης πρὸ τοῦ ἄστεος οἴκημα ἐκ Ἀλθων λαξευτῶν κατασκευάσας, ὃ Τρούλος μέχρι τοῦ νῦν ὀνομάζεται, διὰ τινων θυσιῶν ὥμιλει τοῖς δαίμοσι καὶ τῷ βασιλεῖ τὰ μέλλοντα διεσήμεινεν· ὃ καὶ ἀοίκητον ἔμεινεν διὰ τὰς ἐν αὐτῷ γενομένας τότε τῶν δαιμόνων ἐπιφοιτήσεις.

ιδ'. Ἐν τούτοις Ἀγαρηνοῦ τινος γυναῖκα πνεῦμα Πύθωνος ἔχοντος, ὃ αἰχμάλωτον ἔλαβεν, ἐκμαντεύεσθαι μαθὼν ὁ βασιλεὺς μετακαλεσάμενος ἐκπυθᾶνεται, τίνος ἡ βασιλεία ἐν πολλοῖς διαρκέσει· ἔτεσι· καὶ ἐξείπεν· Ἡ τῶν *Μαρτινακίων*. Κατὰ πληροφориαν δὲ τῆς τοιαύτης· προφάτως τὸν μονήρη βίον κατέκρινε *Μαρτινάκιον*, τὸν αὐτοῦ οἶκον ποιήσας εἰς μοναχῶν φροντιστήριον. Ἐντεῦθεν καὶ Κωνσταντίνῳ τῷ Τριφυλλίῳ τὰ συμβησόμενα αὐτῷ προεδήλωνεν, ὅτι *Ὁραύτως καὶ σὺ καὶ τὰ τέκνα ἀποκαρήσσεσθε πληρικοὶ ἐπὶ αὐτοκράτορος Βασιλείου*· ὃ καὶ συμβέβηκεν. Ὁμοίως καὶ ἄλλως πολλοὶ τὰ συμβησόμενα αὐτοῖς προέβλεπε, καὶ τὸν βασιλεῖα τὰ μετὰ θάνατον αὐτοῦ ὀφείλοντα γενέσθαι· ὁκριδῶς προηγόρευσεν, [P. 423] ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν εἰκόνων προσκύνησιν καὶ τὴν τοῦ Ἰαννῆ καθαίρεσιν. Καὶ Γεωργίῳ δὲ τῷ τὰς στρατιωτικὰς δέλτους ἐπιειλημμένῳ ἐπὶ τῇ σφενδόκῃ εἶπεν τῇ κατὰ τοῦ ἱπποδρόμου ἀποκτάνεσθαι, καὶ τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ τῷ βασιλεῖ ἀνελίξθαι ταμεῖν.

ιε'. Τῷ θ' αὐτοῦ ἔτι· Ἀραβες μετὰ δυνάμεως πολλῆς κατὰ Ῥωμανίας ἐξήρισαν, καὶ ὁ βασιλεὺς ἅμα τοῖς πρόσφυξι Πέρσαις καὶ τοῖς τάγμασι καὶ *Μανουῆλ* ὁμοεστικῶ κατ' αὐτῶν ἔχωρει. Καὶ συμβολῆς γενομένης ἡττηθεὶς ὁ βασιλεὺς μέσον εἰσῆλθε τῶν Περσῶν, ὅπ' αὐτῶν περισωθῆναι ὑπολαμβάνων. *Μανουῆλ* δὲ ὡς ἔγνω περισκοπῶν ἐν μέσῳ τῶν Περσῶν τὸν βασιλεῖα ὄντα, αὐτοῦς δὲ βουλομένους ἤδη τοῖς Ἀραβί τοῦτον παραδοῦναι καὶ δι' αὐτοῦ καταλαγῆναι αὐτοὺς, διασχίσας μέσον αὐτῶν καὶ τοῦ χαλινῶ τοῦ ἵππου τοῦ βασιλέως λαβόμενος ἐξέλειπεν ἔκοντα τοῦτον, αἰσχύνῃν ἡγούμενος οὐ καθεκτῆν, εἰ τὸν βασιλεῖα Ῥωμαίων Ἀραβες αἰχμάλωτον λάβωσιν. Ὁ δὲ βασιλεὺς τῷ δέει τοῦ καθεστηκέντος ἐκστάς προσρῆναι πάλιν τοῖς Πέρσαις ἐβούλετο. Ὁ δὲ *Μανουῆλ* τὸ ξίφος ἀνέτεινεν ὡς πατάξων αὐτόν. Ὁ δὲ φοβηθεὶς ἐξῆλθεν. Ἐκείθεν τε ἐξ αἰσχύνης ὑποστρέφει ἐν τῷ Δορυλαίῳ. Ὁ δὲ *Μανουῆλ* ἐν τῷ πολέμῳ τρωθεὶς καὶ νοσήσας ἐτελεύτησεν, πολλὰς ἀνδραγαθίας κατὰ Ἀγαρηνῶν ποιησάμενος· τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ ἀπεκομίσθη ἐν τῇ ὕπ' αὐτοῦ κτισθείσῃ μονῇ, τῇ συνέγγυς κειμένη τῆς τοῦ Ἀσπαρος κινστέρνις.

ις'. Καὶ εὐθὺς διαβολαὶ πρὸς τὸν βασιλεῖα κατὰ Περσῶν καὶ ἀπειλαὶ κατὰ Θεοφόβου ὡς ἀνάρτου, καὶ προδότη, καὶ δυσμενοῦς. Ταῦτα μαθὼν Θεόφοβος, τοὺς Πέρσας καταλαβὼν κατήλθεν ἕως Σινώπης· ἥτις τὴν κλῆσιν εἶληφεν ἀπὸ τινος τῶν Ἀμαζόνων αὐτὴν δειμαμένης, Ἀμαστρίς δὲ ἡ πρὶν Κρόμμα ὠνομασμένη ἀπὸ Ἀμάττιδος τῆς Περσίδος, θυγατὶς Ὀξύρτου ἀδελφοῦ Δαρείου, ἥτις συνοικήσασα Διονυσίῳ τῷ Ἡρακλείας ὑπάρκῃ, ὅπ' ἐκαίνη οὖσαν

13. Hic Joannes exstructa in urbis pomærio ex sectis lapidibus domo (Trullus hodieque vocatur) sacrificiis quibusdam dæmonibus familiarius utens, quæ futura erant, imperatori denuntiabat. Manserunt ædes illæ inhospitæ ob dæmonum per hæc tempora in illis frequentiam.

14. Inter hæc Agarenam quamdam mulierem bello captam spiritu Pythone afflatam cum vaticinari imperator audisset, rogabat ex illa, cujus in domo imperium in annos plures duraturum esset. Cui illa : *Martinaciorum*. Ejus vaticinii fide eaque occasione Martinacem monachi instituto damnavit, ejusque domum in monasterium redegit. Hinc quoque Constantino Triphyllio, quæ evenitura essent, prædixit, perinde scilicet eum liberosque clericalis ordinis gratia detonsum iri Basilio imperatore ; 636 quod et contigit. Similiter quoque aliis non paucis futuros eventus prænumtiavit. Etiam qui ab illius morte futurus esset imperator, clare Theophilo edidit ; item fore ut imagines venerationem cultumque reciperent, et ut Jannes sede moveretur. Georgio quoque militares tabulas consecuto ad Circi fundam necandum fore vaticinata est, ejusque fisco addicendam substantiam.

15. Imperii Theophili anno nono Arabes ingentibus copiis Romanæ ditionis provincias locaque invasere ; in quos imperator cum Persis profugis, Romanisque copiis ac Manuele domestico aciem eduxit. Conserta pugna victus imperator in medium Persarum agmen, per eos liberatum se iri arbitratus, subiit. Manuel circumlustrans, ut in medio Persarum cuneo hærentem imperatorem cognovit, jamque illis constitutum esse ut Arabibus ipsum proderent illiusque pretio eorum gratiam inirent, perrupto illorum cuneo frenoque imperatoris equo apprehenso pene reluctantem trahebat ; nullo modo ferendum probrum ducens, si ita ab Arabibus Romanorum imperatorem capi contingeret. At imperator timoris nimia vi saniore mente dejectus ad Persas rursus desciscere volebat. Manuel gladium strinxit quasi percussurus ; quo territus imperator exivit, indeque pudore, ingentique accepta clade, Dorylaeum rediit. Manuel e prælio saucius morboque correptus diem obiit, multis adversus Agarenos strenue bellicaque fortitudine clare gestis. Ejus cadaver 637 ad monasterium relatum, quod ipse construxerat haud procul ab Asparis cisterna.

16. Statim prodicionis delati Persæ apud imperatorem : intentatæ minæ in Theophobum, tanquam tyrannus et rebellis ac proditor et hostis esset. Theophobus compertis quorum reus agebatur, assumptis secum Persarum turmis, Sinopem concessit. (Accepit illa nomen a quadam Amazonum, quæ eam condidit. Amastris vero, quæ prius Cromma vocaretur, ab Amastride Persa, Oxiarti Darii fratris filia. Fuit hæc uxor Dionysii Heracleæ

tyranni, qui urbis cum potiretur, ex uxoris nomine illam appellavit.) Theophobus quam urbem occuparat, tyranni jure tenebat. Imperator ubi rescivit, ingenti mœrore affectus est. Veritus autem ne illi se Arabibus adjungerent, in Paphlagoniam usque venit; dataque fide nihil mali passuros, assumptoque Theophobo in urbem rediit. Persæ reliqui ad sedes cuique dudum assignatas reversi. Porro Theophobus non minus civibus quam Persis amori habebatur, ea ratione quod orthodoxus erat.

17. Theophili imperatoris anno decimo nascitur ei filius ex Theodora, cui Michaelis nomen indidit. Procedenti ex more ad Blachernas obvius factus quispiam ait: *Equus quo vehitur majestas tua, meus est. Queris imperator ex comite stabuli cujus equus sit.* Qui ait: *Obsidi 638 comes tua majestati misit.* Postridie itaque eo adducto (contigit enim eum tunc in urbe versari) ait: *Cujusnam est equus?* Respondit se illum coemisse. Obnitente autem qui actor erat, vicque ablatum dicente, nec ullum ejus pretium solum esse, ait imperator: *Quidni prius solvisti?* qui respondit: *Centum illi nummos numerabam, quæstibusque inter scholares alas adlegi; id vero, quod homo ignavus erat, minime consecutus nec centum nummos accipere voluit.* Imperator itaque certior factus equum vi ablatum esse, ipsum reddidit, jubens et illum inter scholares referri. Non acquievit ille ut equum acciperet, aurique duabus libris donatus abscessit.

κεν, ὁρίσας καὶ σχολάριον αὐτὸν ποιῆσαι. Ὁ δὲ τὸν ἱππον μὴ βουληθεὶς λαβεῖν, ἔλαθεν χροσίον λίτρας β' καὶ ἀπῆλθεν.

18. Saracenis infestis signis Amorum petentibus C imperator celeriter in Cappadociam usque copias eduxit. Amermunnes vero selectis quinquaginta millibus, præfectoque illis Gundee viro inter Agarenos fama clarissimo, adversus imperatorem misit. Conserto prælio imperator victus sususque est, vixque a clade cum probro ipse incolumis evasit. Saraceni vero undique cincto Amorio variisque præliis tentato, quod oppidanos strenue urbem propugnantes viderent, obsidionem solvere meditabantur. Verum Leonis philosophi discipulus quidam, tum in præsidio agens, in hæc verba mandat: *Dummodo duos solum dies stationem teneatis, urbem evertetis;* quod et contigit. Prodit enim est a Buditze, quem vocant, et a Manicophane. Comprehenso ex catholicis viri 639 nominatissimi, Theophilus patricius duxque exercitus, Melissenus et Aetius, Theodorus quoque protospatharius et eunuchus Craterus, Callistus turmarcha, Constantinus drungarius et Basoes cursor; quidam etiam agminum præfecti. Quos cum imperator vellet redimere, missis legalis ad Amermunnem cum ducentis centenariis, ejus nequirit animum expugnare; qui diceret, *nec si millicies centenas libras eo nomine numeraret ut captivos reciperet, vel unum liberandum fore.*

19. Captivis itaque in Syriam adductis, multis cis vis a protosymbulo, quin et a Buditze adhibita

Δ τὴν πόλιν ἀπὸ τῆς συζύγου ὠνομακίναί. Καὶ ταύτην παραλαβὼν κατεῖχε τυραννικῶς· ὅπερ γνοὺς ὁ βασιλεὺς ἐν μεγάλῃ λύπῃ γέγονε. Θεοφύλακτος δὲ μὴ παρὰ βῦσιν τοῖς Ἀραβί, μέχρι Πάφλαγονίας ἀπῆλθε, καὶ λόγους αὐτοῖς ὡς οὐδὲν παύονται δίδωκε καὶ τὸν Θεοφύλακτον ἀναλαβόμενος ὑπέστρεψεν ἐν τῇ πόλει, τῶν ἄλλων Περσῶν παραγενομένων οὐκ ἑκαστος κατεσχέωνσεν ἐξ ἀρχῆς. Ἦγαπτο δὲ ὁ Θεοφύλακτος παρὰ τῶν πολιτῶν οὐκ ἦτορ ἢ τῶν Περσῶν ὡς ὁρθόδοξος.

17. Τῷ ε' αὐτοῦ ἔτι γίνεται τῷ βασιλεῖ [P. 423] καὶ ἐκ Θεοδώρας, ὃν ἐπωνόμασεν Μιχαήλ. Ἀπερχομένη δὲ τῷ βασιλεῖ πρὸς Βλαχέρνας, καθὼς εἰθιστο, ὑπήντησεν αὐτῷ τις λέγων· Ὁ ἱππος ὃ ἐκχεῖται ἡ βασιλεῖα σου ἐμὸς ἐστίν. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν κόμητα τοῦ σταδίου ἐπηρώτησεν· Τίνας ἐστὶν ὁ ἱππος; Ὁ δὲ φησιν· Ὁ κόμης τοῦ ὀφικίου ἀπέστειλεν αὐτὸν τῇ βασιλεῖᾳ σου. Τῇ δὲ ἐπαύριον τὸν κόμητα τοῦ ὀφικίου ἀγαγὼν (ἔτυχε γὰρ ἐν τῇ πόλει αὐτὸν εἶναι) ἔφη· Τίτος ἐστὶν ὁ ἱππος; Ὁ δὲ ἔφη· Ἠγέρασα αὐτόν. Τοῦ δὲ ἐγκαλοῦντος ἀνθισταμένου καὶ λέγοντος, μετὰ βίας ἀφελέσθαι αὐτόν καὶ χωρὶς τιμῆματος, ὁ βασιλεὺς ἔφη· Διὰ τί μὴ πρότερον τὴν τιμὴν ἀπέκοψας; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς· ρ' νομίσματα ἐδίδουν αὐτῷ· αὐτὸς δὲ ἐξήτει γαστέρας σχολάριος, καὶ διὰ τὸ εἶναι αὐτόν δειλὸν τοῦτον ἀποτυχὼν οὐδὲ τὰ ρ' νομίσματα ἠθέλησα λαβεῖν. Ἐπὶ τούτοις βεβαιωθεὶς ὁ βασιλεὺς ὅτι βίβλ, τὸν ἱππον ἀποδίδω-

18. Τῶν δὲ Σαρακηνῶν ἐπὶ τὸ Ἀμόριον ἐλθόντων ὁ βασιλεὺς συντόμας μέχρι Καππαδοκίας; ἐξήλασεν. Ὁ δὲ Ἀμερμουμνῆς ὃν χιλιάρχας λαὸν ἀφορίσας, ἐδωκὼς αὐτοῖς καὶ τὸν Γουνδέη ἔρχοντα ὀνομαστότατον ὄντα ἐν τοῖς Ἀγαρηνοῖς, ἀπέστειλε κατὰ τοῦ βασιλέως. Καὶ πολέμου γενομένου ἡττηθεὶς ὁ βασιλεὺς ἔφυγε, καὶ μετ' αἰσχύνῃς ὑπέστρεψε μόλις διασωθεὶς. Οἱ δὲ Σαρακενοὶ περιχαρῶς οὖσαντες τὸ Ἀμόριον καὶ πολλοὺς πολέμους ποιήσαντες, ἐπὶ σταθερῶς τοὺς ἐνδὸν ἀγωνιζομένους ἔωρων, ἡβουλήθησαν ὀκνοῦνται. Μαθητὴς δὲ τις Λέοντος τοῦ φιλοσόφου ἐν τῷ κάστρῳ ὧν μνησθεὶς τούτους, ὅτι Εἰ προσπαρτηρήσετε δύο ἡμέρας, ἐκπορεύετε ἡμᾶς. Ὁ καὶ γέγονεν· προεβίβη γὰρ ὑπὸ τοῦ λεγομένου Βουδίζη καὶ τοῦ Μανικοφάνους. Κατασχέθησαν δὲ ἄνδρες ὀνομαστότατοι τῶν εὐσεβῶν, Θεόφιλος πατρίκιος καὶ στρατηγὸς δὲ τῷ Μελισσηνῷ καὶ ὁ Αἰτίος, καὶ Θεόδωρος πρωτοσπαθᾶριος καὶ εὐνοῦχος; ὁ Κρατερὺς, Κάλλιστος τουρμάρχης, Κωνσταντῖνος δρουγγάριος καὶ Βασίλης ὁ δρομέυς καὶ τινες ἔρχοντες τῶν ταγμάτων. Οὗς ἐξονήσασθαι βουλόμενος ὁ βασιλεὺς ἀποστέλλει πρέσβεις πρὸς τὸν Ἀμερμουμνῆ μετὰ κεντηναρίων διακοσίων. Ἄλλ' οὐκ ἔπισθεν εἰπόντα, ὅτι Χίλια κεντηνάρια ἔαν παρὰσχῆς λόγῳ τοῦ συνελευσθέντος λαοῦ, οὐκ ἐλευθερώσω οὐδένα τούτων.

19. Τῶν αἰχμαλώτων οὖν ἐν Συρίᾳ ἀπαχθέντων, [P. 424] πολλὰ παρὰ τοῦ πρωτοσμβούλου ἀναγκα-

σθέντες, ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦ Βουδίτζη, τῇ τῶν ἐπὶ Ἀ
 χρόνων καθάρσει, καὶ μὴ παισθέντες ἀρνήσασθαι
 τὸν Χριστὸν, ξίφει ἀπειμήθησαν, ἀντὶ τῆς προσκαί-
 ρου ζωῆς τὴν αἰώνιον ἀγαπήσαντες, καὶ μετὰ μίαν
 ἡμέραν ἐν τῷ ποταμῷ ἐβρίφησαν. Τὸ δὲ παραδοξό-
 τaton, ὅτι ἐκάστη κεφαλὴ μετὰ τὴν ἐκτομὴν τῷ ἰδίῳ
 σώματι ἠνώθη καὶ συνεψύχῃ· καὶ ὥσπερ αἱ ψυχαὶ ἐν
 ἐνὶ τόπῳ τοῦ παραδείσου, οὕτως καὶ τῶν ἁγίων τὰ
 σώματα μὴδὲ οσίας παρὰ τῶν πιστῶν ἔλαχον. Τούτων
 τελειωθέντων ἐκέλευσεν ὁ πρωτοσύμβουλος καὶ τὸν
 Βουδίτζην ἀποκεφαλίσθηναι εἰπὼν, ὅτι Καὶ οὗτος,
 εἰ ἦν ὁρθὸς Χριστιανὸς, οὐκ εἶχε μαγαρίσαι. Καὶ
 τοῦτου γενομένου καὶ τοῦ σώματος αὐτοῦ βριφέντος
 μετὰ τῶν ἁγίων, ἔξω τῆς στοιδῆς τούτων ἠύρισκετο.
 Καὶ ἡ κεφαλὴ δὲ αὐτοῦ πόρρω τοῦ σώματος ἦν, καὶ
 οὐχ ὡς τῶν ἁγίων συγκακολλημένη. Καὶ εἰς τὸν πο-
 ταμὸν βριφέντων, καὶ πάντων τῶν σωμάτων τῶν
 ἁγίων βλέποντος τοῦ δγλου εὐπλοησάντων καὶ εἰς τὸ
 πέραν ἰδόντων, αὐτοῦ μόνον τὸ σῶμα οἱ κροκόδειλοι
 διασφράντες κατέκοψαν καὶ κατέφαγον.

κ'. Ὁ δὲ τοῦ φιλοσόφου Λέοντος μαθητῆς, ὁ καὶ
 μνηστὴς τῆς προδοσίας, ἠρωτήθη παρὰ τοῦ Ἀμερ-
 μουμνῆ περὶ τῆς ἐπιστήμης αὐτοῦ, καὶ εἶπεν μαθη-
 τῆς εἶναι τοῦ φιλοσόφου Λέοντος. Ἐκεῖνος δὲ μαθὼν
 ὁποῖός ἐστιν ὁ Λέων, ἐπιθύμει τοῦτον ἰδεῖν, καὶ δοῦς
 τινι τῶν αἰχμαλώτων γράμματα πρὸς Λέοντα τὸν
 φιλόσοφον ἀπέστειλεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὑπο-
 σχόμενος δεύτερον αὐτὸν εἶναι ἐν τιμῇ. Ὁ δὲ Λέων
 τὰ γράμματα ἀπολαβὼν ἀνήγαγε ταῦτα Θεοφίλῳ τῷ
 βασιλεῖ. Ὁ δὲ γνούς τὰ τῆς αὐτοῦ ἐπιστήμης, καὶ
 ὅτι τοιοῦτον σοφὸν ἄνδρα ἐν τῇ πόλει αὐτοῦ ἔχει,
 προσλαβόμενος αὐτὸν εἰς τὸ παλάτιον ἐν τῇ Μα-
 γναύρᾳ ἔθετο, παραδούς αὐτῷ καὶ μαθητὰς διδάσκειν
 τοὺς εὐφυστάτους νέων, παρέχων αὐτῷ πᾶσαν
 ἀπάθειαν. Οὗτος καὶ μητροπολίτης μετὰ ταῦτα
 Θεσσαλονίκης γέγονεν, ὑπὸ τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρ-
 χου Μεθοδίου χειροτονηθεὶς^α.

κα'. Τῷ ἰα' αὐτοῦ ἔτει κτίζει ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ
 παλατίῳ τὸ Τρίκογχον καὶ τὸ λεγόμενον Σίγμα καὶ
 τὰς ἀναβάθρας τῶν δέμων, ἴσῃσι δὲ καὶ τὴν φιλίην
 ἐν ᾗ γίνεται τὸ θαξιμοδέξιμον λεγόμενον, τῶν ἱππῶν
 ἀμφοτέρων τῶν μερῶν διερχομένων μετὰ χρυσῶν
 σπυγισμάτων. Ὑπὸ δὲ τὸ Τρίκογχον κάτωθεν διὰ
 μηχανῆς ἐποίησε τὸ λεγόμενον Μυστήριον, ἐν ᾧ, ἐν
 τῇ μὲν γωνίᾳ ὅ ἐάν εἴπῃ τις ἐν μυστηρίῳ προσκα-
 κυφῶς, ἐξακούεται ἐν τῇ ἐτέρᾳ φανερώς.

κβ'. Ἐν τούτοις μαθὼν Θεόφιλος ὁ βασιλεὺς ὅτι
 Θεοφάνης ὁ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων καὶ ὕμνων
 ποιητῆς [P. 425] καὶ Θεόδωρος ὁ αὐτοῦ ἀδελφὸς
 καθ' αὐτούς ζῶντες τὴν ἀσέθειαν αὐτοῦ κωμφοῦσι
 καὶ διελέγχουσιν, ἤγαγεν αὐτοὺς πρὸς αὐτὸν, καὶ
 φησι· Πόθεν ἐστέ; Οἱ δὲ εἶπον· Ἐκ Παλαιστίνης.
 Καὶ ὁ Θεόφιλος· Καὶ διὰ τί τὴν γῆν ὁμῶν ἀφέντες
 καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν ἔλθόντες οὐ πειθαρχεῖτε
 τῇ βασιλείᾳ μου; Τῶν δὲ μὴδὲν ἀποκρίναμένων,

A longa aunorum septem carceris maceratione; cum-
 que nullis ærumnis ac cruciatibus adduci potuis-
 sent ut Christum negarent, gladio cæsi sunt, præ
 temporanea scilicet æternam vitam adamantes.
 Postridie in flumen projecta cadavera. Quodque
 omnem vincit admirationem, uniuscujusque ab-
 scissum caput cum suo trunco unitum est ac con-
 sertum; ac sicut animæ in uno collocatæ paradisi
 loco, sic et corpora sanctorum uno funere a fide-
 lus elata sunt. His peractis jussit protosymbulus
 ut et Buditzi caput auferretur, dicens: *cum quo-*
que, si rectus fuisset Christianus, nunquam Mahu-
methi sacris imbuendum fore. Illo itaque sublato,
 ejus cadaver una cum sanctis projectum, extra il-
 lorum struem repertum est: sed et caput procul a
 trunco semotum erat, nec velut capita sanctorum
 illi cohæserat. Projectis quoque in flumen corpori-
 bus, cum sanctorum omnia corpora spectante plebe
 facile enatassent 640 annemque transmeassent,
 ejus unius corpus crocodili tractum discerptumque
 vorarunt.

20. Leonis autem philosophi discipulus, qui et
 prodicionem denuntiarat, de sua scientia ab Amer-
 mumne interrogatus Leonis se philosophi discipu-
 lum professus est. Ille porro, ubi quantus vir Leo
 esset audivit, ejus videndi desiderio accensus uni
 alicui capitivorum datis litteris Leoni philosopho
 Cpolim scripsit, sanctæque illi secundas ab se ho-
 noris partes obtulit. Leo litteris acceptis ad Theo-
 philum retulit. Theophilus explorata viri scientia
 ac ubi tantum hominem nactum se in civitate co-
 gnovit, assumptum illum in palatio in Magnaura
 constituens, omnique donans immunitate, inge-
 nuosissimos adolescentes disciplinas docere jussit.
 Hic postea Thessalonicae metropolita creatus, a
 sanctissimo patriarcha Methodio gradu motus est.

21. Anno ejus undecimo exstruit imperator in
 palatio Triconchum cubiculum, et quod Sigma vo-
 cant, gradusque ac subcellia factionum. Struit vero
 etiam Phialam, in qua sit quod Saximodeximum
 vocant, utrarumque partium equis transennatibus,
 aureis instratis stragulis. Sub Triconcho inferius
 structa machina fecit, quod vocant Mysterium; in
 D 641 quo, quicquid aliquis in uno angulo sese in-
 clinans secreto locutus fuerit, in alio clare exaudi-
 tur.

22. Inter hæc comperto Theophilus imperator
 Theophanem ecclesiasticorum canonum ac cantico-
 rum auctorem, cum Theodoro fratre, secum ipsos
 agentes illius impietatem sugillare ac arguere, sibi
 illos sisti jubet, atque: *Unde estis? Aiant illi:*
Ex Palæstina. Tum Theophilus: *Quid causæ est*
cur cum patria relicta in urbem veneritis, morem non
geratis meæ majestati? Quibus nihil respondentibus,
 eorum dure facies percenti jubet. Tum taureis ad

VARIABLE LECTONES.

^α καθαιρεθῆς margin P.

mortem usque cum cecidisset, ira furoreque ad præfectum ait : *Tolle eos in prætorium, versusque quos feceris, eorum inscribe vultibus. Nec ulla tibi cura sit, sintne elegantes necne. Hoc autem dixit, quod viri sancti eruditissimi essent humanioribusque litteris probe instituti. Ad quem sancti : Scribe, scribe, imperator, quod libuerit, ut qui hæc lecturus sis in conspectu iusti iudicis. Præfectus autem adductis in prætorium, eorum non solum vultibus sed et pectori sequentes versus inscripsit :*

*Cunctis ad urbem accurrere affectantibus,
Castissimos in qua Deus Verbum pedes
Fixit, generi salutem ut humano daret,
Apparere et isti venerando in loco,
642 Superstitiosi erroris vasa pessima.
Et inde, multa postquam perfidi Deo
Facinora perpetrassent turpia impie,
Ut desertores vertere jussi sunt solum.
Fugaque in urbem hanc delati, imperii caput,
Non destilere ab impura væcordia,
Compuncti igitur facinorosi velut notis,
Ex urbe damnati pelluntur hac quoque.*

Sic inscriptis vultibus atque compunctis, equis publicis in exilium pulsi sunt ; contigitque domicilium in portu Caria dicto habere. Quod vero magnus Methodius ab eodem scelestissimo Theophilo in Antigoni insula in monumento cum duobus latronibus inclusus fuerat, scribunt ad eum Theodorus et Theophanes per fidelissimum quemdam piscatorem, qui et sancto Methodio viliora ministeria devotus obibat. Quod enim tenebrosum erat sepulcrum, ad lucernæ usum singulis quibusque diebus Sabbati olei follem afferebat ; eisque inclusis ad lucem septem diebus præstandam satis erat. Cumque aliquando piscatori ægra valetudine laboranti constitutum Sabbato oleum afferre haud licuisset, ejus Deus defectum sancti precibus solatus est ; cumque jam exstinguenda lucerna videretur, ad alterum usque sabbatum lucere non destitit, donec oleum ei allatum est. Per hunc igitur piscatorem ascribunt.

*643 Vino perempto vivificoque mortuo,
Terram incolenti ac pariter calcanti polum,
Scripsere vincto vincti et inscripti notis.*

Iis Methodius in hanc sententiam per eundem piscatorem rescripsit :

*Libris vicissim descriptos cælestibus,
Faciesque non sine laude compunctos notis,
Secum salutat vinctos vitus obrutus :*

23. Ac quidem sanctus Theodorus in exilio diem obit ; cujus defuncti corpus in Chalcedonis monasterium, quod vocant Michaelitzis, ab ipso postea qui condidit Michaelē translatus est. Inclitus vero Theophanes, ad Michaelē usque ac Theodoram vitæ superstes, a sancto Methodio patriarcha Nicææ metropolitā ordinatus est. Ac cum non deesset qui ejus moleste ferrent ordinationem, dicerentque Syrum hominem esse, nec liquere an esset orthodoxus, cui nemo testimonium perhiberet, re-

A τύπτεσθαι αὐτῶν τὰς ὕψεις προστάττει σφοδρῶς. Εἶτα καὶ βρυνευρήσας μέχρις αὐτοῦ θανάτου, μετὰ θυμοῦ πρὸς τὸν ὑπαρχὸν ἔφη· Ἄρουν αὐτοῦς εἰς τὸ πραιτώριον, καὶ ποιήσας στίχους ἐγγράφον αὐτοῦς κολλάσας εἰς τὰ πρόσωπα αὐτῶν· καὶ ἄρ οὐκ εἰσὶ καλοὶ, μή σοι μάλλεω. Τοῦτο δὲ εἶπεν διὰ τὸ εἶναι τοὺς ὁσίους σοφωτάτους. Οἱ δὲ ἄγιοι εἶπον· Γράψε, γράψε, βασιλεῦ, τὸ δοκοῦν σοι, ὡς μάλλων τοῦ ἀναγγῶραι ταῦτα ἐνώπιον τοῦ δικαίου κριτοῦ. Ὁ δὲ ὑπαρχὸς εἰς τὸ πραιτώριον τοὺς ἁγίους ἀγαγὼν γράφει οὐ μόνον ἐν τῷ προσώπῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς στήθεσι τοὺς στίχους τούτους·

B Πάντων ποθοῦντων προστρέχειν ἐν τῇ πόλει
Ὁσίου ἀναγγοῦ τοῦ Θεοῦ Λόγου πόδες
Ἔστησαν εἰς σύστασιν τῆς οἰκουμένης,
Ἐφθῆσαν οὗτοι τῷ σεβασμῷ τόπῳ
Σκευὴ ποτηρὰ δεισιδαιμονος πλήρης.
Ἐκείσε πολλὰ λοιπὸν ἐξ ἀπιστίας
Πράξαντες αλοχρὰ θειὰ δυσσεβοφρόνως,
Ἐκεῖθεν ἡλῶθησαν ὡς ἀποστάται.
Πρὸς τὴν πόλιν δὲ τοῦ κράτους περφευγότες
Ὁὐκ ἐξαφῆκαν τὰς ἀθέτους μαρίας·
Ὅθεν τραφεῖντες ὡς κακοῦργοι τὰς ὕψεις
Κατακρίνονται καὶ διώκονται πάλιν.

Εἶτα γράψας ἐξορίζει. Καὶ διερχομένων αὐτῶν μετὰ τῶν δημοσίων ἱππῶν, ἔτυχεν αὐτοὺς μέλαι εἰς Κάρτα λιμὴν. Καὶ ἐπεὶ ὁ μέγας Μεθόδιος ὑπ' αὐτοῦ τοῦ θεοστυγοῦς Θεοφίλου ἐγκεκλεισμένος ἦν ἐν τῇ τοῦ Ἀντιγόνου νήσῳ ἐν μνήματι μετὰ δύο ληστῶν, γράφουσιν αὐτῷ Θεόδωρος καὶ Θεοφάνης διὰ τινος πιστοτάτου ἀλιέως, ὃς καὶ ὑπουργεῖ τῷ ὁσίῳ Μεθόδῳ ἐν εὐτελεσί χρείασι. Καὶ γὰρ κανὼν αὐτῷ διὰ τὸ σκοτεινὸν τοῦ τάφου ἀπνευγῶν ἐκόμιζεν αὐτῷ ἐκάστῳ Σαββάτῳ ἑλαιον φάλλην μιᾶς, ὅπερ καὶ ἤρκει ταῖς ἐπὶ τὰς ἡμέρας φωτίζον τοὺς ἐγκεκλεισμένους. Συνέβη δὲ ἐν μιᾷ ἀσθενῆσαι τὸν ἀλιέα καὶ μὴ ἀπνευγεῖν τὸ κατὰ τύπον τοῦ Σαββάτου· τῇ δὲ προσευχῇ τοῦ ὁσίου τὴν λείψιν αὐτοῦ ὁ Θεὸς παρεμυθήσατο, καὶ ἡ ἀπειλοῦσα σθεσθῆναι μέχρι τοῦ ἑτέρου Σαββάτου ἕως ἑλαιον¹⁷ [P. 426] διήρκεσε λάμπουσα. Διὰ τοῦτου οὖν τοῦ ἀλιέως γράφουσιν·

Τῷ ζῶντι νεκρῷ καὶ νεκρῷ ζωφόρῳ.
Οἰκοῦντι¹⁸ τὴν γῆν καὶ ποιοῦντι τὸν πόλιν,
Γραπτοὶ γράφουσι δέσμοι τῷ¹⁹ δεσμῷ.

Πρὸς οὓς πάλιν διὰ τοῦ αὐτοῦ ἀλιέως ὁ ὁσιος ἀντιγράφειν :

D Τοῖς ταῖς βίβλοισιν οὐρανῶν κλησιγράφους
Καὶ πρὸς μέτωπα σωφρόνως ἐστιγμένοις
Προσεῖπεν ὁ ζῶθαπτος ὡς συνδεσμοῖς.

κγ'. Καὶ ἐν μὲν τῇ ἐξορίᾳ τελευτᾷ ὁ ἐν ἁγίοις Θεόδωρος, οὗ τὸ λείψανον ἐν τῇ Χαλκηδόνι μονῇ τοῦ Μιχαηλῆς αὐτὸς ὁ χρίσας Μιχαὴλ ὑστερον ἀπεκρίμην. Ὁ δὲ ἀσθὲντος Θεοφάνης μέχρι Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρου διήρκεσε, καὶ ὑπὸ τοῦ ἐν ἁγίοις Μεθοδίου πατριάρχου γενομένου χειροτονεῖται μητροπολίτης Νικαίας· ὡς καὶ τινες ἀσφαλλόντας ἐπὶ τῇ τούτου χειροτονίᾳ, καὶ λέγοντας ὅτι Σύρος ἐστὶ, καὶ τίς οἶδεν εἰ ὁρθόδοξος ὑπάρχει, μηδὲν αὐτοῦ μαρτυροῦντος ; ἵπεκρίθη ὁ ἁγιος Μεθόδιος λέγων· Ἐγὼ

VARIÆ LECTIONES.

- * [ἑλαιον] ἀπνευχθῆναι addit margo P. ¹⁸ κατοικοῦντι. P. ¹⁹ τῷ] οἱ P.

ὅπερ ταύτην τὴν μαρτυρίαν ἦν ἐπιφέρει (δείξας τὴν ἐν τῷ προσώπῳ γραφὴν) πρεῖτορα οὐ θέλω.

κδ'. Ἄξιον δὲ λοιπὸν καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ τάφου ἀνάκλησιν τοῦ ὁσίου Μεθοδίου διηγῆσασθαι. Ἐπὶ ἐπτά γὰρ χρόνοις ἐν τῷ δεινотάτῳ καὶ στενωπῷ τάφῳ μετὰ δύο ληστῶν κατὰκλειστος γεγονώς, ὑπὸ Θεοφίλου τοῦτο μετὰ δαρμῶν ἀφορήτων καὶ τὴν τῶν σιγῶν θλάσιν καὶ τὴν τῶν ὀδόντων ἐκρίζωσιν διὰ τὴν τῶν ἁγίων εἰκόνων προσκύνησιν κατὰδικασθεὶς, ὅπην μικρὰν μόνον ἔχοντας τοῦ μνήματος, δι' ἧς τὴν εὐτελῆ τροφήν τε καὶ τὸ ὕδωρ ἐλάμβανεν, συνέθη τῷ δευτέρῳ ἔπει τὸν ἕνα τῶν ληστῶν ἐκείσε ἀποθανεῖν. Ἵσσε δὲ πάντως οἷα δυσωδία καὶ σκωλήκων βρώσις τοῦ σώματος τοῦ τῆς ψυχῆς ἐξελευθούσης τίττεσθαι. Ἐκατέρησαν οὖν οἱ γενοῖσιν, ὃ τε ὁσίος Μεθόδιος καὶ ὁ ἀναπολειφθεὶς ληστής, τὴν τοιαύτην ἀνάγκην. Ἐπταετία; οὖν πληρωθείσης ἐξέλκεται ὁ ὅσιος τοῦ τάφου τρόπῳ τοιούτῳ. Ὁ βασιλεὺς Θεόφιλος σχολὴν ἐν μελέταις ἔχων εὐρίσκει Θεοῦ προνοίαν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ παλατίου γραφὴν ἦν νοῆσαι οὐκ ἡδύνατο. Πέμπει οὖν ταύτην τῷ πατριάρχῃ Ἰωάννῃ, ὁμοίως δὲ καὶ τῷ φιλοσόφῳ Λέοντι ἐν τῇ Μαγναύρῃ τὴν φιλοσοφίαν, ὡς προεῖρηται, διδάσκοντι. καὶ ἀμφότεροι ἐματαιώθησαν. [P. 427] Λυπεῖται ὁ βασιλεὺς ἀγανακτῶν περὶ τούτου, ἐπὶ τισιν ἡμέραι; κατηφῆς καὶ ἀτροφος διάγων. Θαρρεῖ τις τῶν κουβικουλαρίων, καὶ φησι τῷ βασιλεῖ. Ταύτην, δέσποτά μου, οὐδεὶς ἄλλος διασαρῆσαι δύναται τὴν γραφὴν εἰ μὴ ὁ ἐν τῷ μνήματι ἀποκεκλεισμένος Μεθόδιος. Ἄλλ' εἰ κελεύεις τὸ κράτος σου, λαμβάνω ἑγὼ τὰ ζητούμενα, καὶ πορεύομαι πρὸς αὐτὸν διὰ τῆς νυκτός ὡς παρὰ γνώμην τῆς βασιλείας σου· καὶ πάντως λαμβάνη τὴν τοῦτον ἐρημνησίαν ἀναμφίβολον. Ὁ δὲ κατένευσε. Καὶ τοῦ κουβικουλαρίου ἀπελθόντος πρὸς τὴν νῆσον, μακρόθεν ἔτι ὄντος αὐτοῦ, ἤκουεν τοῦ ὁσίου λέγοντος. Καλῶς ἦλθες, ἀδελφε· Ἰωάννη κουβικουλάριε. ὣτως γὰρ ὠνόμαστο. Οἶδα δὲ ὁ ἦλθες ἀποσταλεὶς παρὰ Θεοφίλου. Ἄλλ' ἐπίδοσ μοι χάριτην καὶ μέλαρ. Καὶ λαβὼν ἐπὶ τρισὶν λύσεσι ταῦτα ἐξέθετο. Ἀπερ ἀναγνούς ὁ Θεόφιλος ἐθαύμασεν, καὶ ἀποστείλας ἤνεγκεν αὐτὸν ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ ἐσκήνωσεν εἰς τὸ λεγόμενον Σίγμα πλησίον αὐτοῦ, παραγγεῖλας μηδένα ἀπὸ τῶν ἔξω εἰς αὐτὸν εἰσέρχεσθαι πλὴν τοῦ ὑπουργοῦντος τῷ Θεοφίλῳ. Αὐτὸς δὲ καθ' ἑκάστην πρὸς αὐτὸν εἰσέρχεται καὶ τῶν ζητουμένων ἐποιεῖτο τὴν ἔρπουσαν. Ὁ δὲ γε καταλειφθεὶς ἐκείσε ληστής, καίπερ ἀφαιθείς, οὐκ ἠθέλησεν ἐξελεῖν, ἀλλὰ αὐτὸς ἐτελευτήσεν, σημείοις καὶ τέρασι μεγάλαις κατανοσηθείς.

κε'. Τῷ αὐτῷ καιρῷ ἔπισεν ἡ χρυσὴ τοῦ φανοῦ τοῦφα ἐν τῷ Ἀύγουστειῳ Ἰουστινιανοῦ, καὶ ἐδόθη τῷ σκαλωτῇ παρὰ τοῦ βασιλέως νομίσματα ρ'. Στέφει δὲ Θεόφιλος Μιχαὴλ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, φιλοτιμησάμενος πάντας, ὡς εἶθε, ἐν τῷ στεφίμῳ.

κς'. Τῷ ἴῳ αὐτοῦ ἔπει πεπλήρωται ἐν κατεσκευάσει

A spondit sanctus Methodius, atque eo quod secum ille defert (ostendens inscriptam frontem ac compunctam) nullum se melius testimonium velle.

24. Jam vero operæ pretium sit ut et modum enarremus, quo e sepulcro sanctus Methodius revocatus est. Jam ille annos septem cum duobus latronibus dirissimo arctissimoque sepulchro inclusus egerat; cui Theophilus post durissima verbera, maxillas effractas ac dentes excussos, ob cultum sacrarum imaginum reum addixerat. Exiguum foramen 644 erat in monumento, quo vili ei escam et aquam inferebant. Porro contigit vertente anno altero ut latronum alter eo in lustris atque angulo diem clauderet. Haud vero prorsus latet quantus e cadavere fœtor exhalet, quanta vermium vis ebulliat, ubi humano fato animam efflaverit. Sustinuere tamen forti animo viri (tum nempe Methodius tum latro illi alteri superstes) iustusmodi necessitatem. Septennio itaque expleto per hunc modum vir sanctus extrahitur: Theophilus imperator dum studiorum aliquid meditatur, Dei providentia in palatii bibliotheca scriptum libellum incidit, cujus assequi sensum minime potuit. Mittit ergo ad Joannem patriarcham, similiter quoque ad Leonem philosophum, in Magnaura philosophiam docentem, ut a nobis dictum est superius. Amborum tamen inanis conatus fuit. Hinc imperator amaro animo ac indignabundus, dies aliquot morosus ciboque abstinens agit. Interim cubiculo præfectorum non nemo, assumpta fiducia, in hæc fore verba ipsum alloquitur: Hanc, domine mi, scripturam alius nemo explicare potest nisi qui in monumento inclusus tenetur Methodius. Sed si jubet sacra majestas, acceptis quæ dubiæ quæstionis sunt, noctu velut te inscio ad eum pergam; prorsusque nihil dubiam acincipitem expositionem referam. Annuit imperator; præfectoque in insulam cubiculario, ac cum longe adhuc positus esset, audit sanctum dicentem: Bene veneris, frater Joannes cubicularia (sic enim ille vocabatur), scio quamobrem missus es a 645 Theophilo. Verum trade chartam et atramentum. Qua accepta, triplici solutione nodum explicavit. Lectis vero quæ ille scripserat, Theophilus admirari; mittensque in palatium tulit, ac prope se in cubiculo, quod Sigma vocant, habitare præcepit; exterorum quemlibet ad eum accedere, uno duntaxat excepto illius ministro, prohibuit. Ipse vero quotidie ad eum ingreditens, si quæ dubiæ quæstionis erant, ex illo exquirebat. Latro autem in sepulchro relictus, quamquam liber dimissus erat, exire noluit, sed magnis signis ac prodigiis fulgens eo ipso loco vitæ finem fecit.

25. Eodem tempore cecidit aureus globus lateris in Augusteo Justiniani; datique scandulario centum nummi, quorum illa pretio restituta. Coronat vero Theophilus Michaelem filium in Magna ecclesia, cunctosque magnifice donat, uti in ejusmodi inaugurationum solemnibus moris est.

26. Anno imperii Theophili duodecimo absoluta

est domus hospitalis, quam nunc Theophili vocant; fueruntque primum Isidori patricii aedes, ejus qui Roma cum Olybrio venit Constantino magno imperatore; multisque deinceps annis imperatoris addictus fisco, nobilium scortis seminarum habitaculum præbuere. Leone autem Isauro imperatore, quæ aedes lupanar erant, in hospitalem domum cesserunt. Exin Constantino Irenes filio, posteaquam a matre excecatus fuerat, domus exstiteret. **646** Quo defuncto illius uxor sanctimonialis institutum amplexa, monasterium construxit, ac Metanœæ (id est penitentiae) nuncupavit. Triclinii igitur maxima contracta trabes ruinam minabatur. Sanctimoniales vero illac iter habentem Theophilum opem ferre rogarunt. Ille itaque caput protendens, domumque conspiciens ac ea delectatus, sanctimonialibus in aliud monasterium translatis, omnisque generis ornatu exulta domo, peregrinis excipiendis hospitalis ritu eam addixit, opibusque ac pomeriis locupletatam Theophili vocavit.

27. Dysenteriae autem morbo laborans imperator, ejusque gravibus doloribus cruciatus, consilium cum suis gregalibus de Theophobo Persa init. Cum enim non nesciret multa eum apud Persas, quin et apud procerum non paucos, pollere fide iisque charissimum esse, timuit ne forte ipso vivis exempto, spreto Michael filio, imperii fasces Theophobo cederent. Mittens itaque in palatium adductum eum sub custodia habebat. Exinde ingravescente morbo cervicis illi abscindi jubet. Vidensque exsectum caput, *Jam, inquit, Theophobe, tum tu in vivis esse desisti, tum ego curis solutus sum*; diroque mox cruciatu male spiritum abruptit. Ejus in SS. Apostolorum elatum funus, Theophobi in ejus domum prope Narsetis aedes. Inter hæc Persis exquirentibus Theophobum, quid utique illo factum esset, vivere eum in palatio aulici asseruerunt. **647** Percrebuit hæcenus ea fama apud Persas, Theophobum haudquaquam mortem gustasse.

Romanorum imperator Michael et Theodora.

1. Mundi annus 6335, divinæ incarnationis 833, **D** Romanorum imperator Michael et Theodora annos 14, Michael solus annos 10, Basilio collega annum 4, menses 4, simul annos 27, menses 4. Theodora cum pia esset et fidelis et orthodoxa, marito adhuc in vivis agente sacras imagines colebat ac venerabatur. Illic sua ipsa sententia, simulque illi auctore et hortante Theoctisto caniclei præfecto et logotheta, impium patriarcham Joannem Ecclesia ejecit, tametsi ejus compater erat, atque in monasterium quoddam, quod Clidium vocant ad Ste-num, exsilio relegat. Illic agens, cum Christi Dei nostri sanctæque Veiparæ, necnon cœlestis militiæ principum imaginibus oculos effodisset, in eam sententiam Theodora ierat, ut et illi lumina effoderet. Verum non siverunt quorum res consilio

A ξενώνα, τὸν νῦν Θεοφίλου λεγόμενον, οἶκον μὲν τὰ πρῶτα γεγονότα Ἰσιδώρου πατρικίου τοῦ ἀπὸ Ῥώμης μετὰ Ὀλυβρίου ἀναλθόντος ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, μετὰ δὲ χρόνους ἐκδοθέντα κουραῶρια εἰς τὸ κατοικεῖν ἐκείσε γυναῖκα; τῶν εὐγενῶν μὴ εἰδυίας σωφρονεῖν. Ἐπὶ δὲ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου ξενοδοχεῖον ὑπ' αὐτοῦ ἐκ πορνείου ἐχρημάτισεν. Εἴτα γέγονεν οἶκος Κωνσταντίνου τῆς Εἰρήνης υἱοῦ μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς μητρὸς γενομένην εἰς αὐτὸν τύφλωσιν. Τελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μονάσασα μοναστήριον αὐτὸν κατεσκευάσεν καὶ τὰ Μετανοίας ἐκάλεσεν. Σῦλον οὖν μέγιστον τοῦ τρικλίνου ἀποκλασθὲν ἤπειλε πτώσιν, αἱ δὲ μονάζουσαι τοῦ βασιλέως [P. 428] διαρχομένου περὶ αὐτοῦ ἐδεήθησαν. Ἐκνεύσας οὖν καὶ τὸν οἶκον θεασάμενος καὶ ἀρεσθεὶς μεταοικίζει μὲν τὰς μοναζούσας ἐν ἐτέρῳ μονῇ, αὐτὸν δὲ κόσμῳ παντοίῳ καλλωπίσας ξενώνα πεποίηκεν, ἐπιδοὺς χρήματα καὶ προάστεια, καὶ τὰ Θεοφίλου ἐπονομάσας.

κζ'. Δυσεντερικῇ δὲ νοσήματι περιπαρεὶς ὁ βασιλεὺς βουλὴν βουλευέται μετὰ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ περὶ Θεοφόβου τοῦ Πέρσου. Εἰδὼς γάρ ἐτι πολλὴν πίστιν καὶ ἀγάπην ἔχουσιν εἰς αὐτὸν οἱ Πέρσαι καὶ ἐκ τῶν ἐν τέλει οὐκ ὀλίγοι, ἐφοβήθη μὴ πως αὐτοῦ τελευτήσαντος αὐτὸν καταστήσῃσι βασιλέα, τὸν υἱὸν αὐτοῦ Μιχαὴλ ἀπωσάμενοι· καὶ ἀποστειλάς ἤγαγεν αὐτὸν ἐν τῷ παλατίῳ καὶ ἐν τηρήσει εἶγεν. Εἴτα βαρῆθεις ὑπὸ τῆς νόσου προστάσσει ἀποκεφαλισθῆναι αὐτόν. Καὶ τὴν κεφαλὴν ἰδὼν ἔφη· Ἄρει, Θεόφοβε, καὶ σὺ ἀνεπαύης καὶ ἐγὼ ἀπεφρόντισα. Καὶ εὐθὺς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ κακῶς καὶ ὀδυνηρῶς ἀπέρρηξε. Τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ εἰς τὸν ναὸν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ἀποκομίσθη, τὸ δὲ τοῦ Θεοφόβου ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ κλητὸν τῶν Ναρσῶν. Ἐπὶ τοῦτοις τῶν Περσῶν ἐπιζητούντων τὸν Θεόφρον, τί ἄρα γέγονε, οἱ τοῦ βασιλέως ἐπισαν αὐτούς ἐν τῷ παλατίῳ διααιτᾶσθαι. Τούτῳ τῷ τρόπῳ διαδεδοῦνται κατὰ Πέρσας ἄχρι τῶν ὧδε χρόνων θανάτου μὴ γεύσασθαι τὸν Θεόφρον.

Ῥωμαίων βασιλεὺς Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρα.

α'. Κόσμου ἔτος 737, τῆς θείας σαρκώσεως ἔτος 54, Ῥωμαίων βασιλεὺς Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρα ἔτη ιδ', μόνος ἔτη ιβ', καὶ σὺν Βασίλειῳ ἔτος α' μῆνας γ', ὁμοῦ ἔτη κζ' μῆνας δ'. Ἡ Θεοδώρα εὐσεβὲς οὖσα καὶ πιστὴ καὶ ὀρθόδοξος ἐτι τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς περιόντος λάθρα τὰς ἁγίας εἰκόνας ἄτιμα καὶ ἐδεόθετο· ἥτις γνώμῃ μὲν αὐτῆς, ὀποθήκῃ δὲ καὶ παραινέσει Θεοκτιστοῦ κανικλαίου καὶ λογοθέτου, ἐξελαύνει τῆς Ἐκκλησίας τὸν ἄθεον πατριάρχην Ἰωάννην, καίπερ σύντεκνον αὐτῆς ὄντα, περιορίσασα τοῦτον ἐν τῷ Στενῷ εἰς τὸ καλούμενον Κλειδίον ἐν τινὶ μοναστηρίῳ. Κάκει αὐτὸν τὰς τοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν εἰκόνας [P. 429] καὶ τῆς Θεομήτορος καὶ τῶν ἀρχιστρατῆγων κατορύξαντα, τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐξορύξαι ἐβουλήθη· κωλυθεὶς δὲ πέμπει καὶ μαστίζει αὐτὸν διαχριστοῖς λώροις, εἰς-

ἀγείν δὲ τὸν ἐν ἀγίοις Μεθόδιον. Τοὺς δὲ ὑπὸ Θεοφίλου ἐξορισθέντας μοναχοὺς καὶ ἐπισκόπους ἐνέουσα, τὴν ὀρθόδοξον ἰδεοβαίωσι πείσιν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν εἰρήνευσεν τῇ πρώτῃ Κυριακῇ τῶν νηστειῶν. Ἐξελάυνει τοίνυν Θεοδώρα τὸν ἀλιτῆριον Ἰαννὴν τοῦ πατριαρχίου τρώπῳ τοῦψδε. Ἀγλοὶ γὰρ αὐτῷ διὰ Κωνσταντίνου δρουγγαρίου τῆς βίγλης, ὡς Πολλοὶ πολλαχόθεν συναβλησθέντες εὐλαβεῖς τε ἄνδρες καὶ μοναχοὶ δέησιν ἐποίησαντο πρὸς τὴν βασιλείαν μου τοῦ τὰς πανσέπτους καλεῦσαι ἀναστηλωθῆναι εἰκόνας. Εἰ μὲν οὖν ὁμόλογος εἶ τοῦτο καὶ σύμφωνος, καὶ δὴ τὸν καλαὶν κάσμον ἢ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησία ἀπολαμβάνετω. Εἰ δ' ἀμφίβολος καὶ τὴν γνώμην οὐκ ἔχωρ εὐθεῖαν, τοῦ μὲν θρόνον ἔξω γενόμενος καὶ τῆς πόλεως κατὰ δὲ προδοτειὸν σου διώδῃθι, μέχρις ἂν ὁ σύλλογος τῶν ἁγίων Πατέρων γένηται μετὰ σοῦ· οἶδε γὰρ ἐτοιμοὶ διαδικάζεσθαι τε καὶ διαλέγεσθαι καὶ τελεῖν σε περὶ τούτων κακῶς λέγοντα. Ὁ δὲ πατριάρχης ἢ μᾶλλον πατριάρχης κατὰ τὸν ἐν τῷ πατριαρχεῖω Θεσσαλὸν τρικλινὸν τηνικαῦτα ἀνέκειτο ἐπὶ σκίμπος, τὰς βασιλικὰς ἀγγελίας δεχόμενος· ὃς ἄμα τῇ ἀκοῇ τῶν λόγων βληθεὶς τὴν ψυχὴν βουλευσασθαι ἔφη περὶ τούτου καλῶς καὶ τὸν ἀποκομιστὴν εὐθύς ἀπέστειλεν, καὶ ᾄδων τὴν λόγῳ ἐγχειρίδιόν τι λειβὼν τὰς κατὰ γαστέρα φλέβας ἀπέτεμεν, ὃς ἦδει δαίλιαν μὲν καὶ οἰκτον ἐκ τῆς αἵματος δαψιλοῦς ἐκχύσει· ἀποτεκεῖν τοῖς πολλοῖς, θάνατον δὲ ἢ τινα κίνδυνον οὐδαμῶς. Θροῦς οὖν καὶ βοῇ εὐθύς τις περιήκει τὴν Ἐκκλησίαν, οὐ μὴν δὲ ἄλλὰ καὶ τὰ βασιλικὰ ἀκοὰς προφθάνουσα τοῦ δρουγγαρίου, ὡς ἢ δέσποινα διὰ τοῦ δρουγγαρίου [P. 430] τὸν πατριάρχην κατέσφαξεν. Τῶν οὖν λεγομένων ἑταστής ἀκριβὲς ὁ πατριάρχης Βάρδας ἀποσταλεὶς αὐτὰς τε τὰς πληγὰς ἐκ προνοίας γενομένας ἡρέμα πως κατεψώρυσεν, καὶ τὸ δρᾶμα τὸν ἐλεγγον οὐ διέφυγεν, αὐτῶν τῶν θαραπόντων κατειπόντων αὐτῷ καὶ τὰ τῆς τομῆς ὄργανα (φλεβοτόμα δὲ ἦν) εἰς μέσον καθυποβαλλόμενα. Ἐκτοσε οὖν οὐδενὸς λόγου ἀξιώθεως, ὡς ἐπὶ τεκαύτῃ αὐτοψώρῳ αἰτίᾳ ὑπειλημμένος²⁰, τῆς Ἐκκλησίας ἀπελαύνεται ὁ ἀλιτῆριος καὶ κατὰ τινα μονὴν ἐν τῷ Κλειδῷ περιορίζεται. Ἐν ᾗ ἁγίων εἰκόνας ξέσας, τοῦτον ἡ βασιλισσα μάστιγι διακοσίαις παιδεύει, καὶ κατὰ τὸ προδοτειὸν αὐτοῦ, ὃ λέγεται Ψυχὰ, ἀποστέλλεται²¹.

β'. Οὗτος οὖν ὁ προβήθεὶς Ἰωάννης πατριάρχης, ὁ δὲ οἰκτεῖν ἀσέβειαν Ἰαννὴς παρὰ τῶν εὐσεβῶν ἐνομασθεὶς, οὐκ ἐκπλὺς τις καὶ ἕνους αὐτόχθων ἐκ καὶ τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων βλάστημα καὶ ἐκ λίαν εὐγενοῦς καταγεγεννημένος σπειρᾶς, τῆς οὖτω τῶν Μωροκαρδανίων²² λεγομένης, καὶ τῆς τῶν ἁγίων μαρτύρων Σεργίου καὶ Βάχχου τῆς ἐν τοῖς Ὁρμισδοῦ μονῆς ἡγούμενος ἀνωθεν ὦν καὶ τοῦ²³ βασιλέως κληρικοὺς καταριθμούμενος, διαφερόντως παρὰ Μιχαὴλ ἡγαγέτο τῷ Τραυλῷ, εἴτε τῷ μόνῳ²⁴ τούτῳ κωνινῶς εἶναι τῆς τούτου αἰρέσεως, εἴτε καὶ τῷ

gerabantur; quocirca mittens ducentis flagris caedit, sanctumque Methodium inducit; ac quos Theophilus monachos ac episcopos relegaverat, in unum cogens, orthodoxam fidem confirmavit, primaque dominica Quadragesimæ pacem Ecclesiæ reddidit. Ejcit itaque Theodora patriarchæ ædibus scelestissimum Jannem in hunc fere modum. Mandat per Constantinum excubiarum drungarium, multos undique religiosos viros ac monachos in unum **648** collectos supplicationem porrexisse, ut omni veneratione colendas imagines erigi ac restitui pro imperio juberet. Siquidem ergo, ait, in eandem et ipse confessionem consentis, summi Dci Ecclesia ornatum recipiat. Sin autem hæsitās nec recto mentis sensu incedis, relicta sede ac urbe ad suburbanum tuum discedito, donec sanctorum Patrum cætus una tecum rem pertractaturus coeat. In promptu enim habent disceptare ac disputare, deque his male sentientem ad saniozem sensum reducere. Verum patriarcha, seu (verius dicam) satriarcha, in Thessalo triclinto in ædibus patriarchalibus in suppedaneo scabello id temporis jacens, auditis divalibus jussis, moxque eorum auditione animo saucius, probe se ejus rei gratia deliberaturum respondit; ac statim nuntium remisit, dictoque citius arrepta lanceola ventris sibi venulas incidit; quas vulgo, cruore copia effluente, timorem ac miserationem excitaturas, non vero mortem aut periculi aliquid creaturas noverat. Sublatus itaque statim rumor ac clamor totam late personat Ecclesiam, quia et ante drungarium aulam occupat, Augustam illius opera patriarcham necasse. Misso itaque Barda patricio, qui diligenter rem inquireret, sensim ex industria deprehensum facta vulnera; nec fabula ullo colore tegi potuit. Ipsi famuli in eum rei testes; prolata in medium sectionis organa, lanceolæ scilicet in eum usum sanguinemque aperta vena minuendum compositæ. Jam **649** ergo quasi nullius frugis (quippe in tali manifesto deprehensus faciuore) miser Ecclesia pellitur et in monasterium quoddam Clidium nomine relegatur; ubi cum imagines abraderet, ducentis Augustæ flagris vapulat, et ad sua suburbana mittitur, quæ vocant Psica.

D. 2. Hic igitur, quem dicebam, Joannes patriarcha, pro sua impietate Jannes appellatus uno piorum fideliumque suffragio, non advena quispiam ac extraneus fuit, sed indigena urbisque Augustæ civis, ex ingenua ac prænobili Morocardianorum, ut vocant, ortus prosapia; monasteriique sanctorum Sergii et Bacchi, quod est ad Hormisdæ ades, olim præfectus, interque palatinos clericos cooptatus, a Michaele Ballo tenere amabatur, sive uno hoc quod fovendæ hæresis illi socius erat, sive etiam pro ea eruditionis laude qua aliqua pollere

VARIE LECTIONES.

²⁰ εἰλημμένος? ²¹ ἀποστέλλοντα: P. ²² Μωροκαρδανίων a'ter ms. c. marge P. ²³ τοῦ τοῖς? ²⁴ εἴτε μόνῳ τῷ?

videbatur. Quovis certe titulo amabatur, ac Theophili præceptor prædicatur. Theophilus mox imperii habenas adeptus syncelli prius honore donat, tumque etiam patriarcham Cyprianum constituit, cum is illi divinatione ex pelvi ac præstigiis quædam futurorum vaticinia ederet. Præstigiæ in eo positæ. Gens quædam infidelis truciorque tribus ducibus quandoque Romanam ditionem incursabat atque vastabat. Ea res, ut par est, animi anxium tristestabat. Theophilum omnesque subditos habebat. Mæstiliam 650 Joannes ponere jubet, pectusque securum ac gaudii plenum gerere, si modo ejus velit consiliis morem gerere. Id vero illi consultum. Inter æneas Circi statuas ad Euripum unam quamdam tricipitem stare: ejus tria illa capita magice consecrata ad gentis illius referri duces. Jubet ergo tres maximos fabricatos malleos tribus viris robustissimis in manus tradi. Profunda itaque nocte utrisque ventum ad statuæ locum: Joannes laici habitu sese occultabat, viri autem stabant sublatiis malleis, cum ille magicis secum invocationibus peractis unumquemque fortiter omnique robore atque viribus ictum dare clamosus inceptor præcipit. Ac unus quidem et alter duo capita decusserunt: tertius vero inflexit quidem ille paululum, non tamen etiam totum a trunco amputavit. Sic igitur se fere ducum res habuere. Gravis inter illos orta discordia in bellum civile prorupit. Ex illo unus alterque ceciderunt: tertius unus ipse superstes fuit, etsi non sano prorsus robore. In eum modum ad nihilum redacta gens illa ad sua rursus se fuga, ingentique clade attrita, recipit.

ἐκτομήν, τοῦ τρίτου μόνου διασωθέντος, οὐχ ὑγιῶς δέ. Οὕτως εἰς τὸ μηδὲν εἶναι τὸ ἔθνος χωρῆσαν πρὸς τὰ οἰκεία αὐτοῖς· μετὰ φυγῆς ἀφορμῇ καὶ συμφορᾷ.

3. Postquam igitur religiosissima, quam dicebam, Theodora suum Ecclesiæ ornatum reddiderat (a Leone enim Amalecita ad restitutionis imaginum solemnia annos circiter triginta imaginum incensores igniarii que sacrilegi ecclesiarum potiti erant), petitionem ad Patres qui collecti 651 erant, in hæc verba offert: *Non me latet datam vobis a Deo potestatem dimittendi peccata super terram, quemadmodum sacris Christi Evangelii tabulis perscriptum est. Quandoquidem igitur Theophilus, ut scitis omnes, justitiæ, si quis alius, tenax fuit, ac cuncta probe administrabat, ut et ipsi testamini, unaque hac duxat hæresi laborabat, quam et in extremis agens abnegavit, subque exitus horam oppletus lacrymis, me offerente, sacras imagines osculo veneratus in eum modum efflavit animam, vos quoque hanc mihi scripto facite gratiam, ut et hoc unum illi peccatum dimittatur: nam de reliquis secunda sum.* Ad quam Patres, cum primum quidem conticuisent, tumque ejus provocati lacrymis in lacrymas ipsi perinde prorupissent, ac cum præterea hoc molirentur ac satagerent, ut sanctarum imaginum cultum statuerent, uno calculo ac sententia ejus rei securitatis fidem

A διαφέρειν ἐπὶ λογίότητος· ὁδὸν τινὰ ἐσχηκώς· πλὴν ἡγαπᾶτο, καὶ τοῦ Θεοφιλοῦ διδάσκαλος ἐγκαθίσταται. Καὶ οὗτος ἐπαι τὰς τῆς βασιλείας ἐσχεν ἡνίας, σύγκελον μὲν πρότερον τοῦτον τιμᾷ, εἰδ' ὕστερον καὶ πατριάρχην καθίστησι Κωνσταντινουπόλεως, προγνώσεις τινὰς διὰ λεκανομαντείας καὶ γοητείας αὐτῷ ἀπαγγέλλοντα. Καὶ γοητεία ³⁰ τοιαύτη. Ἐθνοὺς ποτὲ τρισὶν ὕψ' ἡγεμόσι στρατηγουμένου, ἀπίπτου τε καὶ σκληροῦ, τὴν τῶν Ῥωμαίων χώραν κατέτρεχε καὶ ἐλητίζετο. Ὡς εἰκὸς οὖν ἀθυμοῦντος ἐπὶ τοῦτῃ τοῦ Θεοφιλοῦ καὶ τοῦ ὑπηκόου παντός, ἀποσκευάσασθαι πού τὴν ἀθυμίαν οὗτος συμβουλεύει, θάρρους τε πληρωθῆναι καὶ χαρὰς, εἰ γε μόνον τῇ τοῦτου ἐπακολουθοῖν βουλῇ. Ἡ δὲ ἦν τοιαύτη. Ἐν τοῖς εἰς τὸν Εὐφριτον τοῦ ἱπποδρομίου χαλκοῖς ἀνδριᾶσιν ἐλέγετο τις εἶναι ἀνδριάς τρισὶ διαμορφούμενος κεφαλᾷς, ὥς κατὰ τινὰ στοιχείωσιν πρὸς τοὺς τοῦ ἔθνους ἐκείνου ἀρχηγούς ἀνῆγεν. Σφύρας οὖν μεγίστας σιδηρὰς τρεῖς προσέταττεν γενέσθαι καὶ ἀνδράσιν ἐγγεiriσθῆναι ἰσχυροτάτοις τρισίν. Πόρρω δὲ τῶν νυκτῶν ἐπὶ τὸν ἀνδριάντα ἦσαν ἀμφοτέρω, ὁ μὲν Ἰαννῆς διὰ λαϊκοῦ ἐνδύματος ἑαυτὴν περισκέπων, οἱ δὲ ἄνδρες μετεώρους τὰς σφύρας ἔχοντες. Καὶ αὐτοὺς τοὺς στοιχειωτικὸς λόγους ἐπειπὼν παλιν ἕκαστον ὡς ἔχει δυνάμει· προσεῖπε νειανικῶς τε καὶ ἰσχυρῶς. Καὶ οἱ μὲν δύο τὰς θύλας τοῦ ἀνδριάντος κεφαλὰς ἀπέκοψαν, ὁ δὲ ἕτερος μεκρὸν μὲν κατέκλινεν, οὐ μὴν καὶ ἔλην τοῦ σκηνώματος ἐναπέτεμεν. Τούτοις οὖν καὶ τὰ κατὰ τοὺς ἡγεμόνας ἐξηκολούθει· ἐριδος γὰρ κραταιᾶς· αὐτοῖς ἐπισπασούσης καὶ ἐμφυλίου μάχης, ὅπῃ τοῦ ἐνὸς οἱ δύο τῶν ἡγεμόνων πίπτουσι κατὰ τὴν τῶν κεφαλῶν

C γ'. Τῆς δὲ Θεοφιλοῦς, ὡς εἴρηται, Θεοδώρας τῇ ἐκκλησίᾳ τὸν ἑαυτῆς κόσμον δούσης (ἀπὸ γὰρ Λέοντος· τοῦ Ἀμαληχίτου ἔω; [P, 431] τῆς ὀρθοδοξίας ἐπὶ τριάκοντα χρόνους κατεῖχον οἱ εἰκονοκαῦσαι τὰς ἐκκλησίας) αἰτησιν ποιεῖται πρὸς τοὺς παρόντας ἁγίου· Πατέρας, λέγουσα· Οἶδα ὅτι δέδωκεν ὑμῖν ὁ Θεὸς ἐξουσίαν ἐπὶ τῆς γῆς ἀφίεναι ἁμαρτίας κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. Ἐπεὶ περ οὖν ὁ βασιλεὺς Θεόφιλος, ὡς εἶδατε πάντες, δικαιοκρίτης μὲν εἰ καὶ τις ἄλλος ἦν, καὶ πάντα καλῶς διοικῶν, ὡς μαρτυρεῖτε, εἶχε δὲ μόνην ταύτην τὴν αἵρεσιν, ἣν καὶ τελευταῖον ἀκηροῦσατο, καὶ μετὰ δακρύων κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν τῆς ἐξόδου, ἐμοῦ τοῦτῃ τυύτας δούσης, τὰς ἁγίας εἰκόνας κατεφίλησε, καὶ οὕτως ἐξένεισε, δότε μοι καὶ αὐτοὶ χάριν ἐγγράφως ἀφελθῆναι αὐτῷ τὴν ἁμαρτίαν ταύτην μόνην· περὶ δὲ τῶν λοιπῶν οὐ φροντίζω. Πρὸς ἣν οἱ Πατέρες τὰ μὲν πρῶτα σιγήσαντες, εἶτα καὶ δακρύσαντες τοῖς αὐτῆς ἐκκαμπτόμενοι δάκρυσι, πρὸς δὲ καὶ τὴν τῶν ἁγίων εἰκόνων ζητοῦντες τιμὴν, κοινῇ ψήφῳ καὶ γνώμῃ δι' ἐγγράφου ἀσφαλείας τὴν πίστιν τοῦτου τῇ δεσποίνῃ ἐδίδωσαν. Ἐφ' οἷς τὴν ἐκκλησίαν βα-

VARIÆ LECTIONES.

Γιλως καταλαβόντες, καὶ Μεθοδῳ τῷ ἀγιοτάτῳ τὴν τῆς ἀρχιερωσύνης ἀποδεδοκότες τιμὴν, τῇ πρώτῃ τῶν ἁγίων νηστειῶν Κυριακῇ σὺν τῇ βασιλίσσῃ πάννυχον ὕμνωσαν ἐν τῷ τῶν Βλαχερνῶν τῆς Θεοτόκου ναῷ ὅφ' ἐσπέρας τετελεχότες, τῇ ἑωθεν μετὰ λιτῆς τῷ μεγάλῳ τοῦ Θεοῦ Λόγῳ τεμένει καταλαμβάνουσι, καὶ τὸν κόσμον αὐτῆς αἵθις ἡ Ἐκκλησία λαμβάνει τῆς θείας μυσταγωγίας τελεσθείσης ἀγνῶς, πάντων τῶν αἰρεσιωτῶν ἐν πάσῃ τῇ ὁφ' ἡλῶ καθαιρέσει ὑποβληθέντων μετὰ καὶ τοῦ ἀρχιερέως αὐτῶν, ὃς ἦν ὁ προκριημένος Ἰωάννης.

Θ. Οὗτος οὖν μετὰ τῆς αὐτοῦ, ὡς εἴρηται, συμμορίας τῇ καθαιρέσει ὑποβληθείς οὐχ εἴλετο ἡσυχῇ διάγειν τὸν ἑαυτοῦ κατέπτυστον βίον, ἀλλ' ἔτι κατὰ τῶν ἁγίων εἰκότων ἐνανιεύετο. Καὶ γὰρ ὑπερόριος πάλιν ἐν τινι μονῇ γεγωνῶς, εἰκότως θείας κατὰ τὸν ὄρεφον ἱσταμένης καὶ ἀτενῶς ἀτενιζούσης αὐτῷ, μὴ φέρον ὅστις ὁρᾷ τὴν ἐκείνης πρὸς αὐτὸν ἐπικατεῦσαν θέαν, καθαιρεῖσθαι ταύτην διὰ τινος οἰκείου προστάττει καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς κατορύττεσθαι, τοῦτο μόνον ἐπιλέγων, ὡς *Τὴν αὐτῆς οὐ δύναμαι μερῶν ἐνοχῶν*. Ἐκουστο γοῦν ταῦτα τῇ θεσποίνῃ, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ Ἰαννῆ ἐκτυφλεῖ. Ἀλλ' οὐδ' οὕτως ἦν ἀγαπητὸν αὐτῷ τῆς ἡσυχίας ἔρᾳ, μῶμον δέ τινα ἐπειράτο μετὰ [P. 452] τῶν ὁμοίων αὐτοῦ τῷ ἐν ἁγίοις Μεθοδίῳ προσάπτειν, καὶ γυναικὰ τινα φρεναπατήσαντες κρυψιγαμίας ἔγκλημα τοῦτῳ ἐπιεσφένουσιν. Ὁ δὲ μακαριώτατος πατριάρχης, μὴ θέλων πέτρα σκανδάλου λογίζεσθαι, τὰ κρύφια αἵσχη ἀπογυμνοῖ, καὶ εὐρητο παρὰ τὸ εἶδος μεμαρασμένα. Καὶ τὸ αἴτιον ἐρωτηθεὶς εἶπεν, *ὅτι, Διδόντες μου ἐν Ῥώμῃ, ἐπεὶ τοῖς γαργαλισμοῖς θανάτουμεν, τῷ ἀποστόλῳ Πέτρῳ προσήλωτο δόμος*· ὃς ἐπ' ἡνικεὶ ἐπιστάς τῇ δεξιᾷ τὰ αἰδοῖα κατεκρίσεν, ἐπιφθεγξάμενος μὴ τοῦ λοιποῦ κταεῖσθαι φιληθορίας. Ἐγὼ δὲ σφοδρῶς ἀληθῆρας διωκνίσθην, καὶ ἔκτοτε ἀδελφῆς διέμεινα. Ἀλλὰ μὴν τὸ γύναιον ἀσφαλῶς κρατηθὲν πάντα ἀφηγήσατο, καὶ τὸ δοθὲν αὐτῷ χρυσίον τοῖς ἀποδισμοῖς ἔτι περιελιγμένον καὶ τῇ αὐτῶν βούλῃ σσημασμένον ὑπέδεικνε. Καὶ αὐτοὺς μὲν τιμωρεῖν ἐβούλοντο, τῇ δὲ τοῦ ἁγίου Μεθοδίου παρακλήσει τούτους εἴασαν.

Γ'. Ὡς οὖν κατὰ τὴν ἑορτὴν ταύτην, ἦγον τὴν τῆς ὀρθοδοξίας λεγομένην Κυριακὴν, ἐν τοῖς τοῦ Καρριανοῦ πάλαισι, ἅπαν ἔνεκεν τῶν ἑαυτοῦ θυγατέρων ὁ Θεόφιλος ἀνυποκόμῃσεν, ὑπὸ Μαυρικίου τοῦ βασιλέως ὡς τὸ πρῶτον κατασκευασθέντα, ἡ βασιλὶς Θεοδώρα ἅπαν τὸ τῆς Ἐκκλησίας πληρωμα εἰτία, καὶ οὐκ ἦν ὅστις μὴ παρῇν ἐκαὶ τῶν ἱερῶν καὶ ὁμολογητῶν· μεθ' ὧν καὶ ὁ Νικαλαὶς Θεοφάνης ἦν. Ἐπεὶ δὲ τὰ τῆς εὐωχίας παρήκμασε καὶ τὰ τραγῆματα μετὰ τῶν πλακούντων παρέκειντο, συνεχῶς ἀτενιζούσης τῆς βασιλίδος καὶ τὰ ἐν τῷ μετώπῳ γράμματα τοῦ ὁσίου Θεοφάνους καθορώσης καὶ στεναφύσης, συνέβη καὶ τοῦτον ὡς ἐξ ὁμολόγου ἀντοφθαλμῆσαι καὶ ταύτην ἀνιδεῖν ἀτενιζούσαν αὐτῷ. Φθίσαντος γοῦν· *Τίς ὅρα ἡ αἰτία τῆς πρὸς ἐμέ σου*

A scriptam Augustæ tradiderunt. Quo pignore rata ecclesiam possessione adeuntes, summique sacerdotii dignitate sanctissimo Methodio reddita, Dominica prima sanctorum jejuniorum una cum Augusta, totam noctem sacris canticis in Blachernarum Dei Genitricis æde a vespera peragentes, solemni mane supplicatione ad magnum Dei Verbi templum adeunt, ac suum rursus Ecclesia recipit ornatum, divinis sancte pureque concelebratis mysteriis, cunctisque in universo orbe hæreticis, cum corum quem dixi antistite (id est Joanne) depositioni subjectis.

652 4. Hic igitur cum sodalitia, sicut dictum est, gradu motus inque ordinem redactus, haud tamen adduci poterat ut execrabilem vitam suam quiete transigeret: sed adhuc ferociebat adversus sanctas imagines. Rursus enim in quodam exsul monasterio, cum divina quædam imago in tecto consistens intentis in eum oculis quasi despiceret, non ferens ille desper intuentem, deponi per quemdam famulorum jubet ejusque oculos effodi, unum hoc satisfactionis addens, *non posse se illius formam cernere*. Audivit Augusta, ipsiusque Iannis cæcat lumina. At ne sic quidem quietis amorem in animum induxit, sed hoc studebat cum sodalibus, ut S. Methodii famæ labis aliquid quovis modo adspargeret. Seducta itaque muliercula quadam stupri expostulant. Beatissimus autem patriarcha, qui petra scandali videri nollet, nudatis a se verendis partibus, iis emarcidis secus ac se res solito habeat exsuccisque inventus est. Causam rogatus ait: *Cum Romæ versarer ac carnis titillationibus sensuque libidinis pulsarer, supplex precibus ad apostolum Petrum accessi*. Adstitit ille noctu, easque partes tangens ait: *Deinceps securus esto a libidine*. Ego autem gravi concitus dolore somnum excussi, exque illo tempore a libidinis æstu illo immunis fui. Quin et mulier tuto servata tentaue fabulam omnem enarravit; aurique vim datam adhuc colligatam, ipsorum denique sigillis munita signacula ostendit. Exposcebant judices 653 justas ex eis poenas: verum S. Methodii deprecatione exorata clementia immunes dimisit.

D 5. Cum igitur per ejus diei festam jucunditatem (Dominicæ scilicet ὀρθοδοξίας, quam vocant, id est restitutionis imaginum) ad Cariani regis ædes, quas Theophilus filiabus, in quibus habitarent, exstruxerat ac Mauricius imperator primum condiderat, universum ecclesiæ cœtum Theodora Augusta dapibus acciperet, nec a convivio ullus sacerdotum, ullus confessorum abesset: quibuscum adfuit et Theophanes Nicææ episcopus. Ubi itaque convivi ardor deferbuerat, jamque tragemata ac placenta, quæ scilicet secundarum mensarum sunt, apposita erant, Augusta intentis jugiter oculis inscriptum Theophanis vultum oblegente ac ingemiscente, contigit ut et ipse velut ex conducto vicissim adspiceret, ejusque in se obversos dominæ oculos fixos.

que adverteret. Quærit itaque, *quid causæ sit cur sic intenta in illum aspiceret?* Respondit illius se tolerantiam admirari ex inscriptis ori litteris, ejusque qui horum auctor exstitisset ævitiam. Tum beatus Theophanes nulla reverentia ductus, nec quæ jam sancte promissa erant animo reputans, *jus*, inquit, clara admodum voce *scripturæ nomine adversus virum tuum in incorruptio Dei judicio acrius discipulabo atque contendam*. His Augusta auditis, mœstoque animo facta, ac lacrymis offusa, *Hæ*, inquit ad sanctum, *vestræ scripto firmatæ promissiones ac munera, ut non solum viro non indulgeatis, sed et actionem ipsi intendatis atque in judicium* **654** *trahatis?* Non, inquit surgens confestim patriarcha ac reliqui sacerdotes, *non plane, sed firma erunt nostra promissa, illa hujus spretione nihili habita*. Sic quidem illa sedata sunt, manseruntque Ecclesiæ scita inconcussa.

6. Fuit et alia quædam hæresis, quam Zelicum vocant, cum suo auctore, qui ipso Zelix nuncupatus a secretis cum primis dignitate fulgebat. Emen-datus vero est et ad sanam doctrinam traductus in regio processu, his qui illi adhæserant sociisque unguenti duntaxat unctione cum novis luminibus atque vestibus delibutis, eorumque splendide apparatu perfectis.

7. Anno Theodoræ imperii altero missus Theoclistus logotheta adversus Cretam; naleque subditis usus tum ipse fugam iniit, tum exercitus Creten-sium ferro necatus est.

8. Illius imperii anno tertio, suscepta Ameræ adversus Romaniam expeditione, Theodora eundem rursus Theoclistum cum ingentibus copiis in illum misit; commissoque proelio in Maurotopo iterum superatus est, multisque cæsis, plures fuere captivi. Theoclistus ad Augustam reversus eadem rursus illius potitur necessitudine; habitoque cum Barda Augusta fratre colloquio cladem ei adscribit, velut ejus hortatu ac consilio cæsus sit ac profligatus Romanus exercitus.

655 9. Anno imperii septimo, Michael in virum augescente otiumque omne et operam venatui ac impudiciis dante, comperto Theodora jungi eum amicitia Eudociæ Ingeris filiæ, cujus protervi mores illi pariter ac Theoclisto exosi essent, Eudociam Decapolitæ filiam illi conjugem jungunt; in-que S. Stephani templo, quod est in Daphne, nuptiales ambo corollas accipiunt.

10. Ejus imperii anno decimo buccellariorum dux admirandum equum ac strenuum, ferocem tamen ac intractabilem, imperatori adduxit, nec qui vel ætatem explorare posset dentium indicio ullus erat ob ejus indomitam indolem. Anxius animi ea re imperator. Ac cum audisset qui tum Numerorum ac muri comes esset, Theophyllites, ad eum inlit *habere se adolescentem equorum expertissimum ac virum fortem, Basilium nomine, ejusmodi scilicet cujus se compitem fore imperator*

ἀνεπὶ οὐρανὸν ὁράσας; ἡ δὲ ἔφη τὴν ἐκ τῶν γραμμάτων θαυμάζειν καρτερίαν σου καὶ τὴν τοῦ ταῦτα δράσαντος ἀπηνειαν. Καὶ ὁ μακάριος Θεοφάνης μηδὲν εὐλαβηθεὶς ἢ τὴν προσηφαλισμένων διανοηθεὶς, *Ἵπὲρ ταύτης τῆς γραφῆς*, ἔφη σεν εὖ μάλα τρανῶς, *ἐν τῷ τοῦ Θεοῦ ἀδελφάστῳ δικαστηρίῳ σφοδρότατον διαδικάζομαι τῷ ἀνδρὶ σου*. Τοῦτο ἀκούσασα ἡ βασίλισσα, καὶ περιλυπὸς γενομένη καὶ σύνδακρυς, ἔφη πρὸς τὸν ὄντιον· *Αὐταὶ αἱ δι' ἐγγράφων ὑποσχέσεις ὁμῶν καὶ ὁμολογίαι, ὡς μὴ μόνον οὐ συνῆχθησαν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀγῶνας* [P. 453] *ἀγὼν αὐτόν*; — Οὐ, φησὶν ὁ πατριάρχης αὐθωρὸν ἀναστάς καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἱερέων, *basίλισσα, οὐ· ἀλλ' ἔξει βεβαίως τὰ ἡμέτερα, τῆς ἐλιγωρίας τοῦτου λογιζομένης εἰς οὐδέν*. Οὕτω μὲν οὖν εἰσι- **B** γάσθη ταῦτα, καὶ τὰ τῆς Ἐκκλησίας εἴη ἀκύμαντα διέμειναν.

ζ'. Ἀνεφάνη δὲ τις καὶ ἑτέρα αἵρεσις ἡ οὕτω τῶν Ζηλίκων λεγομένη, σὺν τῷ ἑαυτῆς ἀρχηγῷ, Ζήλικι μὲν ὀνομαζομένῳ, φέροντι δὲ τὴν τῶν σηκρῆ-τις ἐν πρώτοις τιμῇ. Ἐθεραπεύθη δὲ καὶ πρὸς θεοσέδειαν μετηνέχθη ἐν προδῶ βασιλεῖ, τῆς τοῦ μύρου μόνου μετὰ καινῶν ἐμφωτίων τε καὶ ἐσθημάτων καταξιοθέντων ἡρίσεως τῶν ἀντιποιουμένων αὐτῆς, καὶ τελειωθέντων λαμπρῶς.

ζ'. Τῷ β' αὐτῆς ἔτει ἀπέστειλε Θεοδώρα Θεόκτιστον τὸν λογοθέτην κατὰ τῆς Κρήτης, καὶ κακῶς τοῖς ὑπὸ χεῖρα χρησάμενος αὐτὸς μὲν τὴν φυγαδεῖαν ἡσπάσατο, ὁ δὲ στρατὸς μαχαίρας ἔργον τοῖς ἐν **C** Κρήτῃ γέγονεν.

η'. Τῷ γ' αὐτῆς ἔτει Ἄμερ κατὰ Ῥωμαίων στρατεῦσαντος αὐτὸν πάλιν Θεοδώρα ἀπέστειλε μετὰ πολλῆς δυνάμεως· καὶ πολέμου ἐν τῷ Μαυροτόπῳ γενομένου πάλιν ἡττᾶται, καὶ πολλῶν ἀναιρεθέντων πλείους οἱ κρατηθέντες ἦσαν. Θεόκτιστος δὲ πρὸς τὴν βασιλίσσαν ἐλθὼν πάλιν τῆς αὐτῆς οἰκειότητος εἶχετο, καὶ τῷ τῆς Αὐγούστης Θεοδώρας ἀδελφῷ Βάρδῳ εἰς τινὰς λόγους ἐλθὼν τὴν ἤτταν ταύτῃ προσῆπτε καὶ ἀνείθετο, ὡς τῇ παραινεῖσι τούτου καὶ τῇ συμβουλῇ τὸ Ῥωμαϊκὸν ἐτρώθη στρατόπεδον.

θ'. Τῷ δ' ἔτει τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ ἀνδρυνθέντος καὶ τοῖς κυνηγίοις καὶ ἀκαθαρταῖς σχολάζοντος, ἐπεὶ ἔγνω Θεοδώρα συμφυλιωθῆναι αὐτὸν Εὐδοκίαν τὴν τοῦ Ἰγγήρος, μισουμένην δι' ἀναίδειαν τῇ Αὐγούστῃ καὶ τῷ λογοθέτῃ, ζεύγνυσιν αὐτῇ Εὐδοκίαν τὴν τοῦ Δεκαπολίτου, καὶ στεφανοῦνται ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἀγίου Στεφάνου τῷ εἰς τὴν Δάφνην.

ι'. Τῷ ι' αὐτοῦ ἔτει ὁ τῶν βουκελλαρίων στρατηγὸς ἤγαγε τῷ βασιλεῖ ἱππον θαυμαστὸν καὶ γενναῖον, σκληρότατον δὲ πᾶν, ὡς μὴ δύνασθαι τινα ἰσθῆναι ἀπὸ τῶν ὀρέντων τὸν χρόνον αὐτοῦ. Ἀγθομένου οὖν ἐπὶ τούτου τοῦ βασιλέως, παρὼν Θεοφιλέτης ἐκεῖνος ὁ τῶν Νουμέρων τότε καὶ τοῦ τείχους κόμης ὢν εἶπεν τῷ βασιλεῖ· *Ἐγὼ νεώτερον ἐμπειροτέρων καὶ ἀνδρείον εἰς τοὺς ἱπποὺς, ὁλον ἀγαπᾷ ἡ βασιλεῖα σου, τοῦνομα Βασίλειον*. Τοῦ δὲ βασιλέως καλεῦσαντες παρεῦθ' ἤχθη, καὶ τῇ μὲν μὴ χειρὶ τὸν

χαλινὸν τοῦ ἵππου κρατήσας, [P. 434] τῇ δὲ ἑτέρᾳ τοῦ ἄλλου δραξάμενος, εἰς ἡμερῶντα προβάτου μετέβαλεν. Ἐφ' ᾧ θεραπευθεὶς ὁ βασιλεὺς παραδίδωκεν αὐτὸν τῷ ἐταιρειάρχῃ Ἀνδρέᾳ τοῦ εἰς τὴν ἐταιρείαν εἶναι καὶ τοῖς ἵπποις τοῦ βασιλέως ἐκδουλεύειν.

ια'. Γέγονε δὲ οὗτος ὁ Βασίλειος ἐκ Μακεδονίας, ἐκ χωρίων τῆς Ἀδριανουπόλεως. Καὶ προσεκολλήθη τῷ στρατηγῷ Μακεδονίας τῷ Τζάντζῃ ἐκδουλεύειν· ἦν δὲ ἐτῶν κε'. Καὶ μὴδὲν παρ' αὐτοῦ ὠφελθὲς ἦλθεν ἐν τῇ πόλει. Καὶ εἰσελθὼν ἔνδον τῆς Χρυσῆς πύργου, ἐπὶ κεκοπυμένους ἦν ἀπὸ τῆς ὁδοπορίας. Κυριακῆς ἡμέρας οὖσης, ἑσπέρας ἀνακλιθεὶς ἐν τῷ πεζουλίῳ τοῦ Ἁγίου Διομήδους, ὅς τὸ πρὶν Ἰλίου ναὸς ἐχηρημάτισε. Καθολικὴ γὰρ ἦν ἡ ἐκκλησία, καὶ ὑπὸ προσημοναρίου τοῦνομα Νικολάου· ᾧ καὶ ἐφάνη τῇ νυκτὶ τίς φωνήσας· Ἐγερθεὶς εἰσάγαγε τὸν βασιλέα ἔσω. Ὁ δὲ ἐγερθεὶς οὐδένα εὗρεν εἰ μὴ τὸν Βασίλειον κείμενον ὡς πένθητα, καὶ ἐπιστραφεὶς πάλιν ἀνεκλήθη εἰς τὴν κοίτην αὐτοῦ. Ὁμοίως δὲ τοῦτο καὶ ἐκ δευτέρου ἐγένετο. Εἰς δὲ τὸ τρίτον μετὰ ρομφαίας ἐπληξε τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, εἰπὼν· Οὐ βλέπεις ἐξωθεν τοῦ πυλῶνος κείμενον; αὐτὸς ἐστὶν ὁ βασιλεὺς· εἰσάγαγε αὐτόν. Ἐξελθὼν οὖν μετὰ σπουδῆς σύντρομος, καὶ εὗρων τὸν Βασίλειον μετὰ πῆρας καὶ ῥάβδου, εἰσήγαγεν ἔσω. Καὶ τῇ ἐπαύριον λούσας ἥλλαξεν αὐτόν, καὶ ἀδελφοποιητὸν ποιήσας συνευφραίνετο αὐτῷ. Ἦν δὲ τῷ Νικολάῳ ἀδελφὸς ἱατρὸς δουλεύων τῷ εἰρημνίῳ Θεοφιλίτζῃ, ὅς καὶ κατὰ τύχην ἐλθὼν πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Νικολάον εἶδε τὸν Βασίλειον, καὶ θαυμάσας τὸ τε ἀνάστημα τῆς ἡλικίας αὐτοῦ καὶ τὸ εἶδος ἡρώτα τῷ ἀδελφῷ πόθεν ἐστίν. Ὁ δὲ πάντα εἶπε πλὴν τῆς ὀράσεως. Μετ' ὀλίγα· οὖν ἡμέρας τοῦ Θεοφιλίτζῃ ζητούντο; ἀνθρωπὸν ἀνδρεῖον εἰς τοὺς ἵππους αὐτοῦ, πρὶν ὁ ἱατρὸς καὶ τὰ περὶ τοῦ Βασιλείου διηγῆσάτο. Ἦχθη οὖν ὁ Βασίλειος συντόμως, καὶ θεασάμενος αὐτὸν Θεοφιλίτζῃς ἠράσθη. Ἐπὶ δὲ ἐπιτάγους ^α ἦν καὶ μεγαλοκέφαλος, καλεῖ αὐτὸν Κεφαλῶν, καὶ δίδωκεν αὐτῷ δουλεύειν τοὺς ἵππους αὐτοῦ. Ἐνταῦθεν, ὡς εἰρηται, δίδεται τῷ βασιλεὶ Μιχαήλ. Ὁ δὲ βασιλεὺς Μιχαήλ εἰσαγαγὼν τὸν Βασίλειον πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ εἶπεν· Δεῦρο, ἰδε, μήτηρ, ἀνθρωπὸν ὃν ἐπαλαβόμην ῥῆν. Ἡ δὲ ἐξελθούσα καὶ τοῦτον ἰδοῦσα ἀπιστρέφη, εἰπύσα, Οὗτός ἐστι, τέκνον μου, ὁ μέλλων τὴν γενεὰν ἡμῶν ἀρανίσαι. Ὁ δὲ βασιλεὺς οὐδαμῶς ἐπεισθὴ ἡ ἡκούσε τῆς μητρὸς αὐτοῦ.

ιβ'. Τῷ ια' ἔτει αὐτοῦ ἐτελεύτησεν ὁ ἐν ἁγίοις πατριάρχης Μεθόδιος, καὶ ἀντ' αὐτοῦ χριτοτανεῖται Ἰγνάτιος [P. 435] ὁ υἱὸς κουροπαλάτου· τοῦ βασιλεὺς αὐτοῦ. Τῶν δὲ Βουλγάρων τὴν θράκην καὶ Μακεδονίαν ληϊζομένων, ἡ Θεοδώρα ταξάτωσα πέμψασα τούτους τῆς ῥύμης ἐπέστησεν.

A *exposceret*. Mox itaque jubente imperatore adductus Basilius est; ac dextera quidem equi frenum tenens, alteraque illius apprehensa aure, ad ovīs mox mansuetudinem adegit. Placuit Michaeli, traditque Andreæ betæriarchæ, sodalibus adlegendum, et ut equis regiis curam navaret.

11. Fuit Basilius genere Macedo, Adrianopolitanus patria; adhæsitque Macedoniæ prætori Tzantzæ, ejus addictus obsequio. Annos viginti quinque natus erat; nihilque ex illo elucratum in urbem se contulit. Ingressus vero Chrysem portam, quod fessus ex itinere diesque **656** Dominica erat, in S. Diomedis, quod Eliæ templum prius vocabatur, exedra ad januam jacebat. Erat enim hæc viris mulieribusque communis ecclesia (velut quam paræciam dicimus), cui mansionarius Nicolaus nomine præerat. Huic noctu quidam apparens vocato illi inquit, *Surge domumque imperatorem inducito*. Surgens ille, nemineque invento præter Basilium pauperis more jacentem, reversus iterum lecto recubuit. Similiter vero etiam secundo se res ita habuit. Tertia autem vice majore vi ac expressione illius gladio percusso latere, *Nonne vides*, inquit, *qui extra portam jacet? Is ipse imperator est: ipsum domum inducito*. Propere itaque tremensque egressus inventum cum pera atque baculo Basilium intus collegit. Mane balneo poculibus accipiens, ac vestes mutans, cum eo letabatur. Erat Nicolao frater medicus, qui ipse ei quem dicebant Theophilitzī merebat. Is cum Nicolaum forte convenisset, viso Basilio, miratusque staturæ præstantiam ac formæ venustatem, ex fratre sciscitabatur undenam is esset. Cui ille cuncta aperuit, uno duntaxat excepto viso. Post paucos itaque dies, cum Theophilitzes hominem strenuum equili suo præficiendum quæreret, adfuit medicus, ac quæ noverat rettulit de Basilio. Cito igitur ille adductus est. Cujus statim aspectu Theophilitzes ipsius amore affectus est. Quod vero robustus juvenis et constipatus magnoque capite erat, Cephalæ nomen **657** indidit, suoque equili addixit. Exinde, ut dictum est, Michaeli tradidit. Michael itaque imperator, inducto ad matrem Basilio, *Ades*, inquit, *mater, ac vide quem hodie hominem nactus sim*. Egressa illa conspecto homine pedem rettulit, atque: *Hic est, fili, qui genus nostrum ac familiam delebit*. Nullam tamen is matri fidem habuit aut quicquam morem gessit.

12. Anno ejus undecimo, sancto patriarcha Methodio defuncto, ejus loco ordinatur Ignatius, Michaelis Curopalatæ quondam imperatoris filius. Bulgaris autem Thraciam ac Macedoniam infestantibus, expeditis Theodora cohortibus eorum inhibuit impetum ac repressit.

VARIÆ LECTIONES.

^α ἐπιτάγους P. cf. p. 532 b.

13. Anno imperii Michaelis tertio decimo Bardas Cæsar extra urbem agens cum Damiano patricio ac accubitore amicitia junctus est, is imperatoris compos effectus auctor illi est ut Bardam in urbem ac palatium inducat. Sed et Theophane protospathario, cognomento Phalgana, aliisque quibusdam sibi devinctis, ipso quoque Michaelē conscio, Theoctistum in palatio contrucidat. Theodora ut rescivit, rem molestissime tulit, magnis clamoribus adversus imperatorem ac reliquos cædis auctores improperans. Sed et asperiori conterrita voce, lugubri habitu gestuque thalami secreta tenebat: quidam enim ex Melissa familia exproptor domum revertendum, quod ea dies percussorum erat, indixerat. Cumque Michael modis omnibus matris animum delinire studeret, nullam illa consolationem admitteret. Quamobrem mutatis imperator, uti animo ac sententia, ita etiam persona gestuque et actu, tot eam quæsitis coloribus modisque molestia afficere nitebatur, quot ante blandimentis colere atque mulcere simulabat. Ac quidem sorores Theclam, Anastasiam et Annam ad Cariani aedes amandat, Pulcheriam vero, ut matri charissimam, ad Gastriorum monasterium relegat. Tumque omnes brevi post cogens in Gastriorum monasterio sanctimonialium ritu ac cultu vitam agere jubet. Quo tempore omni senatu imperatorem consalutante, solus ipse rerum potitur. Porro Bardam magistrum præficit et scholarum domesticum. Matrem res moleste habebat ut in ordinem redactam: sed et ob injustam Theoctisti necem implacabile inter illos odium erat. Itaque eam quoque aula summatam amandat ad Gastia. Ibi mætoris vi absorpto rationis iudicio, sanoque sensu præ stupore dejecta, rem machinatur adversus Bardam non satis ex dignitate aut sui ratione, adiecto cum aliis pluribus etiam qui protostratoris munus obibat, nempe necandum Bardam ex suburbano suo revertentem, quod Cosmedium vocant. Detecta ante opus conjuratione, in ipsa conjurata capita malum versum est: deprehensi enim tentique ad Circi fundam capite plexi sunt. Basilii defuncti loco protostratoris dignitate augetur; similiter quoque Bardas a nepote europalaes præficitur.

659 14. Imperii Michaelis anno secundo cruentus cinis e cælo copia decedit, multique sanguinis instar rubri coloris lapides inventi. Porro Michael, dum ad omne scelus ac luxuriam laxat habenas, pecunias in palatio repositas male dilapidat, cum mille nonaginta auri centenaria excederent essetque argenti immensa vis, quæ ejus mater in ærario asservabat. Aurigarum quippe liberos ex sacro baptismo in filios adoptans, singulis nummos centum aut minimum quinquaginta dabat. Quandoque etiam uni patriciorum, Imerio nomine, ab agresti vulgus specie Choro nuncupato (ac si porcum dicas), cum in mensa turpia quædam obganniens ad

Α ιγ'. Τῷ ιγ' ἔτει αὐτοῦ Βάρδα; ὁ Καίσαρ ἔξω τῆς πόλεως ὡν συνεφιλιώθη Δαρμιανῷ πατρικίῳ καὶ παραιομωμένῳ, ὃς τὸν βασιλεῖα κρατήσας ἔπεισεν εἰσελθεῖν ἐν τῇ πόλει τὸν Βάρδαν καὶ εἰς τὸ παλάτιον ἔρχεσθαι. Οἰκειωσάμενος δὲ καὶ τὸν πρωτοσπαθῆριον Θεοφάνην τὸν Φαλαγγὴν καὶ ἄλλους· τινὰς ἀποκτείνει τὸν Θεόκτιστον ἐν τῷ παλατίῳ, μετὰ καὶ τῆς τοῦ βασιλέως συνεδήσεως. Τοῦτο μαθοῦσα Θεοδώρα ἡγανάκτησε κατὰ τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἄλλων οἱ τὸν φόνον κατεργάσαντο, καταβουμένη αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ φωνῇ βριαρῆ καταπτεθεισα θρηνησῶς θαλαμεύεται· τῶν ἀποστρατῆγων γὰρ τics, ἐκ Μελισσηνῶν κατὰγων τὸ γένος, αὐτῇ ἀπεφθέγγετο παλινδρομεῖν εἰκαδε, τὴν τοιαύτην ἡμέραν κρούοντων ἀποκαλῶν. Τοῦ δὲ Μιχαὴλ παντὶ τρόπῳ μηχανωμένου τὴν μητέρα ἐξελιγέσθαι, αὐτῇ ἀπαρηγόρητος ἔμεινεν· εὖθεν καὶ μεταβαλὼν ὁ βασιλεὺς ὥσπερ τὴν ψυχὴν καὶ τὴν γνώμην, οὕτω δὴ καὶ τὸ σχῆμα καὶ τὴν ἐνέργειαν, τοσοῦτοις προσώποις αὐτὴν λυπεῖν κατηπείγετο ὅσοις πρὸ τούτου θεραπεύειν ἐσχηματίζετο. Καὶ τὰς μὲν ἀδελφὰς αὐτοῦ Θέκλαν, Ἀναστασίαν καὶ Ἀνναν εἰς τὰ Καριανοῦ μεθιστᾷ, Πουλχερίαν δὲ ὡς ἡγαπημένην τῇ μητρὶ ἐν τῇ μονῇ τῶν Γαστρίων. Εἶτα μετ' ὀλίγον καὶ πάσας ἐνώσας ἐν τῇ μονῇ τῶν Γαστρίων ἀπέχειρεν. Τότε δὴ καὶ ὑπὸ τῆς συγχλήτου πάσης ἀναγορεύεται καὶ αὐτοκρατορεῖ, καὶ τὸν Βάρδαν προβάλλεται μάγιστρον καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν. Ἐφ' οἷς ἡ μήτηρ αὐτοῦ λυπούμενῃ ὡς διατασσομένη, ἀλλὰ μὴν καὶ διὰ τὴν ἄδικον σφαγὴν Θεοκτίστου, ἔχθρα ἦν ἀναμείσον αὐτῶν ἀσπονδος. Κατάγει τοίνυν καὶ αὐτὴν εἰς τὰ Γαστρία· ἥτις τῇ ἀθυμίᾳ καταβαπτισθεῖσα τὸν νοῦν, καὶ ὑπ' ἐκπλήξεως ἀφαιρεθεῖσα καὶ τὸ φρονεῖν, ἀναξίαν ἑαυτῇ συσχευάζει κατὰ Βάρδα βουλήν, ἐλομένη κοινωνὸν σὺν ἄλλοις πολλοῖς καὶ τὸν τοῦ βασιλέως πρωτοστράτορα, ὅπως ὑποστρέφοντο· τοῦ Βάρδα ἀπὸ τοῦ πρᾶστέλου αὐτοῦ τοῦ Κοσμηδίου ἀναίρῃσιν αὐτόν. Τῆς δὲ μελέτης πρὸς τοῦ ἔργου φανερωθείσης, κατ' αὐτὴν ἐκείνων τῶν μελετησάντων τὸ κακὸν ἐξηνέχθη· φωραθέντες γὰρ καὶ κατασχεθέντες ἐν τῇ σφενδόχῃ τὰς κεφαλὰς ἀπετμήθησαν. [P. 436] Καὶ προβάλλεται τὸν Βασίλειον ὁ Μιχαὴλ ἀντὶ τοῦ τελευτήσαντος πρωτοστράτορος, ὁμοίως καὶ Βάρδαν τὸν θεῖον αὐτοῦ κυροπαλάτην.

ιδ'. Τῷ β' τούτου ἔτει ἔπασε κόνις ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πλήρης αἱματώδης, καὶ λίθους εὗρισκον πολλοὶ ἐρυθροὺς ὡς αἷμα. Ἐπιδούς ἑαυτὸν εἰς πᾶσαν κακίαν ὁ Μιχαὴλ, τὰ ἐν τῷ παλατίῳ χρήματα κακῶς ἀναλίσκων, ὑπὲρ τῶν χιλίων ἐνενηκόντα κεντηναρίων ὄντα χρυσίου, ἀργυροῦ δὲ πλῆθος ἀναριθμήτου, ἀπερ ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἐφυλάξατο. Καὶ τοὺς τῶν ἡνιόχων παῖδας ἀπὸ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος υἱοθετησάμενος ἐκάστῳ ἐδίδου νομίσματα ρ' ἢ τὸ ἐλάχιστον ν'. Καὶ τινὲ ποτε πατρικίῳ (Ἰμέριος οὗτος ἔκαλεῖτο ὁ Χοῖρος, διὰ τὴν τοῦ προσώπου ἀγριότητα οὕτως κατονομαζόμενος) ἄλλως αἰσχρολογοῦντι κατὰ τὴν τράπεζαν καὶ ψόφον ἐκ τῆς βεβήλου αὐτοῦ γαστρὸς κατὰ πρόσωπον τοῦ

βασίλειω· καὶ τῶν συνδειπνούντων ἀρίετι, ὡς καὶ Ἀ os ipsum imperatoris ac convivarum ex impuro ventre tanta vi crepitum emisisset, ut ejus statu Ju- cerna ad mensam lucens exstingueretur, rei motus miraculo centum nummos numeravit.

15. Οὕτως· ἐκεῖνος εἰς οὐδὲν δέον τὰ δημόσια κατέ-
 νόησεν. Καὶ μήπω καιροῦ παρελθόντος ἐνός, ἐπὶ τῆς στρατιωτικῆς βόγας παρῆν ὁ καιρὸς καὶ χρη-
 μάτων πόρος οὐκ ἦν, τὴν τε χρυσὴν ἐκείνην καὶ πολυθρύλητον πλάτανον καὶ τοὺς δύο λέοντας καὶ τοὺς δύο γρύπας, ὀλοχρύσους ὄντας καὶ σφυρηλάτους, καὶ τὸ ὀλόχρυσον ὄργανον, ἀλλὰ καὶ ἑτέρα ἔργα ὀλκην ἔχοντα 77 τῶν σ' κεκτηναρίων καὶ στολὰς ὡς ὀλοχρύσους καὶ χρυσοφάντους· χωνεύσας ἐχάραξε, καὶ τὴν τῶν στρατιωτῶν βόγαν ἐποίησεν. Ὅτε δὲ ὁ Βασίλειος ἤλθεν, οὐδὲν ἄλλο εὔρον εἰ μὴ κεκτηναρία 17 καὶ μιλιάρια 8. Ἐφ' οἷς ἀπορῶν τὸ νῦν ἐνέχ' αὐτὸν καλούμενον χαραχθῆναι ἐκέλευσε καὶ τοῦ δημοσίου ποιήσασθαι πρόνοιαν.

15. Ἵνα δὲ μικρὸν τι λίξας βεβαιώσω τὰ διηγου-
 μενα καὶ σαφεστέρα γένηται ἡ τοῦ ἀνδρὸς, εἰ γε δὴ καὶ ἄνδρα αὐτὸν καλεῖν δεῖ, ἀναγωγία καὶ ἀνοία, ἐφ' ἔρματος ἱσταμένου καὶ τῆς βαλίδος μέλλοντος ἐκπη-
 δῆσαι, ἐπαγγελίᾳ· φθασέσης δὲ δεινῶς ὁ Ἄμερ κατα-
 λήζεται τὸ θρακῆσιον καὶ τὸ Ὀφίκιον ὑπαισελθὼν τοῖς Μαλαγίνοις πλησιάζει καὶ προσδοκῶνται ὡς οὐδέπω θεοῖ, καὶ ἐπὶ τούτῳ συγγράσαντος μὲν τοῦ πρωτονο-
 ταρίου, ἀπαγγελλαντος δὲ μετὰ κατηφέλας τὴν ἐκ τοῦ δομωσίου τῶν σχολῶν ἀποκρισιν, καὶ ἅμα ἐπὶ χεῖρας τὰ γράμματα φέροντά τε καὶ δεικνύοντα, ἐκεῖνος, Τί, φησὶν, ὦ σὺτος, [P. 437] τόλμη χρησάμενος τοιαῦτα κατὰ τὸν ἀναγκαιὸν τοῦτον ἀγῶνά μου διαλέγειν ἐπιχειρεῖς, τοῦτο μόνον σπουδάζοντι, μὴ τὸν μέσον ἐδῶνυμον ἰδεῖν περιτετραμμένον, ὅπερ οὐ μοι πᾶς ὁ ἀγῶν;

15. Ἀλλὰ καὶ τούτου ἑτερόν τι διηγῆσομαι χαλε-
 πώτερον, οὐ μόνον ἐκπίπτειν τοῦ πρέποντος, ἀλλὰ καὶ τῆς βασιλικῆς ἀξίας δὲ μάλιστα ἀλλότριον· Γυναικί τινι ἥς τὸν παῖδα υἱοθετησάμενος ἦν, ἐκ βαλα-
 νείου ἐρχομένην καὶ τὴν ἐαυτῆς κάλπην ἐπὶ χεῖρας ἔχουσα συναντήσας τοῦ ἱπποῦ ἀπέβη, καὶ τοὺς μὲν ἄλλους κατὰ τὰ 80 ἀνάκτορα ἀπέστειλεν, ἀκόλαστα δὲ καὶ μυστικά 80 ἀνδράρια ἐταιρῶν ἀπῆλθον μετὰ τῆς γυναικὸς, τὴν κάλπην τῶν ἐκείνης χειρῶν ἀναλαβόν. Καί, Ἄγε δὴ, ὦ γύναι, θαρροῦ-
 σα, εἰς εἶν, ἐμὲ κατὰ τὸ σὸν ὀλεθρὸν ὑπόδεξαι, ψωμοῦ πιτυρώδους καὶ ἀσθεστοῦρου ἐπιθυμοῦν-
 σαι, τάχα που ἀπὸ τῶν 9 νομισμάτων, ὅπερ δέδωκε τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, ὑπολαμβάνων τι κεκτησθαι ταύ-
 την. Ἐπὶ δὲ τῷ ἔξῃ τούτῳ θαύματι ἡ γυνὴ ἐκπλα-
 γείσα, ἐπὶ καὶ πάντων ἐν ἀπορίᾳ ἦν, αὐτὸς ὁ Μι-
 χαὴλ τὸ σαθάνον αὐτῆς ἐπὶ διάδροχον ὃν ἀντὶ με-
 σσίου τῷ σπῆμνι ἐπέθετο (οὐ γὰρ εἶχεν ἐπάεζαν), τὴν τε κλεῖδα ἀφελὼν αὐτῆς ἦν τὰ πάντα ὁ βασιλεὺς, τραπεζοποιοὺς, μάγειρος, δαιτυμόν. Ἐκβαλὼν δὲ ὅπερ εἶχεν τῆς πενιχρῆς ἐκείνης ἡ κιδωτὸς, συνει-

15. Sic ille fasci bona in rebus nullius frugis in-
 sumebat. Adeoque necdum anni solidi decurso spatio, cum militibus eroganda essent stipendia ac pecuniae deessent, longe celebratissimam illam pla-
 tanum auream, duosque leones ac duos grypes ex auro solidos ac ductiles, organum quoque auro solidum, allaque nihilo minus opera, ducentorum centenariorum pondo, vestes item aureas auroque contextas octingentas sexaginta conflans, pecuniam cudit ac militibus stipem erogavit. Cum vero Basilius imperium 660 capessivit, præter centenaria tredecim ac miliariorum sacculos novem nihil invenit. Quocirca ad inopiam redactus, quod nunc senzatium vocamus, cudi jussit, eoque fiscum procurari.

16. Ut autem paucis fidem verbis astruam, clari-
 orque fiat viri, si tamen virum dicere deceat, dissolutio ac dementia: cum in curru staret jamque equi carceribus emittendi essent, venit rumor allatusque nuntius est Amerem dire Thracesium depopu-
 lari ingredique Opsicium, nec procul a Malaginis esse, actutumque mala expectari. Ejus rei causa anxio tristisque protonotario, demissoque vultu: domestici scholarum responsum perferente, atque una litteras præ manibus habente ac commonstrante, hic ille: Qua, inquit, heus tu, temeritate, tanta mihi, necessario hoc agone occupato, obmutire instituis, cum hoc tantum studeam, ut eum qui medium tenet in laevam partem avertam, de quo mihi totum hoc certamen est ac contentio?

17. Sed et aliud quid isto gravius narraturus sum; in quo non solum honesti pessundata ratio, sed et id actitatum quod maxime regiam majestatem dedecet et ab ea procul abhorreat. Cum mulierculam, cujus filium e sacro fonte susceperat, e balneo venientem situlamque in manibus habentem obviam habuisset, equo desiliit, aliisque in palatium abire 661 jussis ipse cum impura perditaque ga-
 neonum sodalium turba mulierculam secutus, ex quo ejus manibus ablata situla, Bono, inquit, animo sis, o mulier, ut me domo tua accipias, qui surfaraceo pane ac recentis caseo vesci appetam, forte ex quin-
 quaginta aureis, quos ex illo vir ejus acceperat, habere eam aliquid in penu existimans. Novo hoc ac inaudito spectaculo attonita muliere, quippe cui per penuriam ad ejus epulas nihil in paratu esset, ipse Michael mulierculæ tersorium linteum adhuc e balneo madidum pro mappa scamno sternit (quippe cum et mensa deficeret). creptaque ei clave unus coquus, ipse conviva. Depromptisque quæ pauper-

cula illius penus erant, una cum illa epulans cenabat. Indequē rursus lento pede in palatium se recipiens ibat.

18. Quod enimvero longe deterius, illud est. Sodalitium quoddam convehēbat. Satyrici quidam ganeones erant et ad omnem turpitudinem ac libidinem effusi; quos ille colens ac habens venerationi divinorum perditē contemplor erat. Sacerdotes auro contextas vestes stolasque ex pontificum usu eis adhibebat, sanctaque inboneste atque profane obire cogebat. Horum principem patriarcham vocabat, Gryllum nomine, reliquos undecim præcipuarum ac illustrium sedium metropolitans; quibus ni et ipse socius accederet, ne ipsam quidem imperii arcem rem sibi expetendam ducebat. Primæ namque sedis episcopus Coloniensis duodecim **662** ipse Michael imperator erat; citharasque pulsando cantica explebat; ac quidem ea quæ secreto dicuntur imitati, stridule sensim insonabant; exclamationes vero, quæ scilicet altiori ac modulata voce inter rem sacram efferuntur, libero impetu ac sono clariori reddebant. Vasa aurea gemmisque interstincta habebant, acetoque et sinapi replentes eos qui ut communicarent animum adhibebant illis impertiebant, atque in eum modum intemeratis mysteriis illudebant. Hic itaque Gryllus mula alba invectus publicos processus peragebat, eoque stipatus choro exsultandus ovansque incedebat. Accidit autem aliquando ut in beatum Ignatium, ecclesiastico ritu supplicationem obcuntem, incideret; retractaque casula una cum symmystis contentius, et ut clariores sonos instrumenta ederent, pulsare cœpit, innumerabilibusque procacissimis turpissimisque verbis clerum compluebat. Corripuit sanctus hominis insolentiam; verum ille eorum quæ monitus erat atque correptus nihil servavit. Interim tamen a se risum ac cachinnationem ipse exhibebat, quibus sacra oblatio procaci longe injuria probroque afficiebatur; afficiebantur et divina eloquia, nefandis impurisque illorum studiis ac joculamentis subdita, interque illa pronuntiata.

19. Non diu post, sanctissimo Ignatio patriarcha cessare jussu atque amoto, cum ad imperatoris mensam coram Photio res sacra sic mimice perageretur, turpissimaque imitatione a contemptoribus execrandisque **663** viris divinis illuderetur, non solum ille non increpavit arguitque ac absurdissimum institutum abolevit, verum etiam nefandissimus homo rem nefandam magis confirmavit, Deo exosum Theophilum illum (qui et Gryllus) precibus communiens, quem perditissimus ac bardissimus hominum imperator suum patriarcham vocitabat, homo scilicet in ipsis quoque sacerdotalibus vestibus divinisque eloquiis ludere industrius, maximosque mulorum instar edere crepitus, dignumque unum hoc illis acclamare, biberent ex eo omnes, ac carnes cum sinapi et aceto sumerent. Suoque omorphorio profanus homo profano profanum principatum profane obsignabat, vocem suam in risu

Α στίχο το αὐτοῦ καὶ συνεδεῖται, κἀκεῖθεν βάδην αὐθις ἀπῆει πρὸς τὰ ἀνάκτορα.

ιη'. Καὶ τὸ δὴ χαλεπώτερον, ἡ τῶν ὧν εἶχε μεθ' αὐτοῦ πατρία, σατύριοι τινες οὔτοι καὶ πρὸς πᾶσαν αἰσχρουργίαν ἀκόλαστοι, οὓς ἐκείνος διὰ τιμῆς ἄγων καὶ αἰδοῦς τῶν θεῶν καταλιγώρει· ἱερατικὰς ⁴⁰ στολὰς χρυσοῦφάντους ἐπιτίθει καὶ ὠμοφόρια, καὶ ἡνάγκαζεν ἀσχημόνως τε καὶ ἀνάγκως τελεῖν τὰ ἀγνά. Καὶ πατριάρχην τὸν ἑξαρχὸν τούτων ἐκάλει, Γρύλλον καλούμενον, τοὺς δὲ λοιποὺς ἰα' μητροπολίτας τῶν ἐξαιρέτων θρόνων τε καὶ λαμπρῶν. Οἷς εἰ μὴ καὶ αὐτοὺς ἐκονῶναι, οὐδὲ βασιλεύειν ἤξιον· καὶ γὰρ πρωτόθρονος ὁ Κολωνεὶας ὧν, δωδέκατος ⁴¹ δὲ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς Μιχαήλ. Καὶ τὰς ψδ' ἐξεπλήρουν διὰ κιθαρῶν· καὶ τὰ μὲν μυστικὰ μιμούμενοι λιγυρῶς ἐπήχουν, τὰς δὲ ἐκφωνήσεις ἀνέτην φορᾷ [P. 438] καὶ διαπρυσίῃ. Σκευὴ δὲ διάχρυσα καὶ μαργαριτῶν συγχρίμενα ⁴² εἶχον, ὅσους τε καὶ σινάπεις πληροῦντες οἷς ἐδοῦλοντο μεταλαμβάνειν ἐδίδοσαν, τῶν ἀγράντων οὕτω καταπαίζοντες μυστηρίων. Οὗτος οὖν ὁ Γρύλλος καὶ ὧν ἐπωχεῖτο λευκῇ, τὰς δημοσίους προόδους τελῶν, καὶ τὸν τοιοῦτον θάλασσαν συναπόμενον ἔχων ἠγάλλετο. Καὶ ποτε συνέδῃ μετὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς λιτῆς ἐρχομένῳ τῷ μακαρίτῳ Ἰγνατίῳ συντυχεῖν· καὶ τὴν φερόντην ἀναστελλας μετὰ τῶν αὐτοῦ συμμυστῶν εὐτονώτερον τῶν χρουσμάτων ἤρχε, καὶ τὴν κλῆρον μυρίοις καὶ αἰσχίστοις περιέβαλλε ῥήμασιν. Ὑπὸ δὲ τοῦ ὁσίου ἐπιτιμηθεὶς, αὐτὸς μὲν οὐδὲν τούτων ἐφύλαξεν, πλην τῆως τῆς ὁδοῦ ἐξέκλινε. Τούτοις αὐτὸν γέλῳτα ἄσμενον καὶ ἀνακαγχασμῶν ὁ ἀφρονέστατος προετίθει, οἷς ὕδριζετο μὲν ἡ ἀγία προσφορά, ὕδριζετο δὲ τὰ ἅγια λόγια, τοῖς ἀβῆτοις αὐτῶν καὶ ἀκαθάρτοις ἐπιτηδεύμασιν ἐπιλεγόμενα καὶ ἐπιφωνούμενα.

a via deflexit. His dementissimus hominum turpem

ιθ'. Μετ' οὐ πολὺ δὲ τοῦ ἁγιωτάτου Ἰγνατίου τοῦ θρόνου τῆς πατριαρχίας καταβιθασθέντος, ἐπῆρσεν τῆς βασιλικῆς τραπέζης κατενώπιον τελουμένῳ Φωτίῳ καὶ δι' αἰσχίστης μιμήσεως τῶν θεῶν παιζομένων ὑπὸ τῶν καταφρονητῶν καὶ καταπτύστων ἀνδρῶν, τοσοῦτον ἐκεῖνος ἀπέσχευεν τοῦ ἐπιτιμῆσαι καὶ διελέγειν καὶ τὸ ἀτοπώτατον καταργῆσαι τοῦ ἐπιτηδεύματος, ὅτι καὶ ἐπεκύρου μᾶλλον ὁ ἀθέμιτος τὸ ἀθέμιτον, ἐπευξάμενος τὸν θεομιστῆ Θεόφιλον ἐκεῖνον τὸν καὶ Γρύλλον, ὃν ὁ ἀπαιδευτότατος ἀναξ Ἰδιὸν πατριάρχην ὠνόμαζεν, παίζειν εὐστοχος καὶ ἐν ἱερατικῇς ἀμφίοις καὶ λογίοις, καὶ χροῦτος ἀποπέμπειν μεγίστους ἡμιόνων τρόπῳ, καὶ πιεῖν ἐξ αὐτοῦ πάντας, τοῦτ' οὖν μόνον ἄξιον αὐτοῖς ἐπιφωνεῖν, καὶ σαρκίνων μεταλαμβάνειν μετὰ νάπυος καὶ ὕδωρος· καὶ τῷ ὠμοφωρίῳ αὐτοῦ ὁ ἀνέρος τῷ ἀνέρω τὴν ἀνιεραρχίαν ἀνιέρως ἐπισφραγίζετο, ἐν γέλῳτι δὲ μετὰ ἀφρόνων ὁ ἀφρων τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀνυψῶν,

VARIAE LECTIONES.

⁴⁰ ἱερατικὰς γὰρ στ. ? ⁴¹ ἦν δωδέκατος ἢ ? ⁴² num σύγκριμα? Combef.

ἐπιγελῶν τοῦ δοιδίμου Ἰγνατίου ὡς μὴ ὄντος τοῖς Ἀ
πράγμασι συγκαταβατικῶν καὶ ὅσον, ὡς αὐτῆς ἐνέμι-
ζε, παντὶ ἀνέμῳ εὐριπίστως φερομένου. Ἀλλὰ καὶ
διέμελλαν μετὰ τοῦ ἀθλοῦ βασιλέως· Μιχαὴλ ὑπὲρ τοῦ,
τίς ἂν πλεόν πῆρ, ἐνιστησάμενος δέκα κῶδωσιν αὐτὸν
ὑπερέβαλλεν· τοῦ Μιχαὴλ γὰρ ἐν τοῖς γ' [P. 439]
πεπληρωμένου, οὗτος ὁ φῶτος τοῖς ε' ἐκπεπωκὼς
ἐνκαυχᾶτο ὡς μὴ μεμεθυκὼς.

κ'. Καὶ ποτε τὴν αὐτοῦ μητέρα ὁ Μιχαὴλ ἐν τοῖς
ἀνακτόροις διατιομένην, τοῦ Γρύλλου δὲ σὺν αὐτῷ
τὴν ἀθεσμία πρᾶττοντος, πλάσάμενος τοῦτον εἶναι τὸν
μακαρίτην Ἰγνάτιον, μετακαλεῖται εὐλογητομένην
παρ' αὐτοῦ. Ὡς οὖν ἐκαίη ἐξῆγε μετ' εὐλαβείας καὶ
αἰδοῦς, ῥίπτει αὐτὴν εἰς τοῦδαφος ἐξαιτουμένη εὐ-
χὴν· καὶ γὰρ ἐὶ ἀνέστηεν τέως τὴν γενειάδα κρύπτων.
Καὶ ἐκ προχείρου φόρον ἀναθορῶν ἐπαφείς καὶ λό-
γους ἀπρεπείς προστεθεικῶς· καὶ τὸ, Ἡμεῖς ἐπερ
ἔχομεν, κυρὰ, παρέχομέν σοι, τὰ πάντα δυσωδίας
ἐπλήρω. Ἡ δὲ τὸ μέλλον ἀποφριδασασα, τῆς τοῦ
Θεοῦ προνοίας καὶ χειρὸς ἐξω γενέσθαι ὀδοῦ.

κα'. Ἐτι τῆς Θεοδώρας τὴν βασιλείαν ^α καταχού-
σης, Βόγαρις ὁ ἄρχων Βουλγαρίας, γυναῖκα τῆς τῶν
Ῥωμαίων βασιλείας ἀκούσας κρατεῖν, δημοὶ αὐτῇ
καταλύειν τὰς συνθήκας καὶ πρὸς Ῥωμαίους ἐκ-
στρατεύειν. Ἀντιδρῶνται οὖν αὐτῷ, ὅτι καὶ ἐμὲ
κατὰ σοῦ εὐρήσεις ἀντιστρατεύουσιν, καὶ ἐλπί-
ζομεν κυριεῦσθαι σου. Εἰ δὲ μὴ, καὶ οὕτως σου
περιέσσομαι, τὴν νίκην ἀριθμῶν ἐχουσα· γυναῖ-
κα γάρ, ἀλλ' οὐκ ἄνδρα ἔχεις τὸν ἡττηθέντα σοι.
Διὰ τοῦτο μὲν οὖν καὶ ἐφ' ἡσυχίας ἔμεινε καὶ τὰς
τῆς ἀγάπης ἀνεπέσων σπονδάς.

κβ'. Ζήτησιν οὖν αὐτῇ ποιεῖται περὶ τοῦ μοναχοῦ
Θεοδώρου τοῦ Κουφαρᾶ, πρὸ πολλοῦ αἰχμαλωτισθέν-
τος. Καὶ οὗτος δὲ ἀρορμὴν ἐκ τούτου λαβὼν περὶ
τῆς οἰκείας ἀδελφῆς αἰχμαλωτισθείσης· καὶ ἐν τῇ τοῦ
βασιλέως αὐλῇ κατεχομένης· δημοὶ· ἦτις καὶ γράμ-
ματα μαθοῦσα καὶ τὴν τῶν Χριστιανῶν τάξιν καὶ
τὴν περὶ τὸ θεῖον αἰδῶ καὶ δόξαν, ἐπεὶ τῆς ἐπινόου
τῆς πρὸς τὸν ἀδελφὸν τετύχηκεν, οὐ διελιπεν ἐκθειά-
ζουσα καὶ παρακαλοῦσα μεταθέσθαι πρὸς τὴν ἀληθῆ
πίστιν, εἰ καὶ αὐτὸς τῇ ἀπιστίᾳ κατεσχημένος πρὸς
τὴν ἀλήθειαν ἰδεῖν τέως οὐκ ἠθέλησεν. Αἰμοῦ δὲ τὴν
χώραν ἐπινεμομένου ἠναγκάσθη τὰ Ῥωμαίων ὄρια
ὑπερβαίνειν.

κγ'. Τῷ γ' αὐτοῦ ἔτει προβάλλεται Μιχαὴλ ὁ βα-
σιλεὺς Ἀντίγονον τὸν υἱὸν Βάρδα δομειτικὸν τῶν σχο-
λῶν· τὸν δὲ ἔτερον υἱὸν αὐτοῦ, δοῦς γυναῖκα, εἰς τὴν
καὶ ἐλοιδορεῖτο, προβάλλεται μονοκρατορῆγον τῶν Ἀν-
τικῶν. Συντόμως δὲ αὐτοῦ τελευτήσαντος, τῇ δ' τῶν
διακρινισίμων, προβάλλεται Μιχαὴλ Βάρδαν τὸν αὐ-
τοῦ [θεῖον] Καίσαρα.

[P. 440] κδ'. Τοῦτῃ τῷ ἔτει ἐξῆλθεν Ἀμερ μέχρις
Σινώπης, καὶ ληϊζάμενος πάντα τὰ Ῥωμαίων ὑπε-
στρεψεν ἀβλαβῆς.

^α τῆς βασιλείας Γ.

cum stultis homo stultus exaltans, inclytoque Ignatio
eo nomine insultans, quod molliore disciplina mo-
rem rebus non gereret, nec, ut ipse opere pretium
putabat, omni vento facilis ferretur omnemque
sequeretur auram. Sed et cum misero Michaele
imperatore conserta pugna, uter plures calices
hauriret, decem ille superior fuit: Michaele enim
quinquaginta oppleto, Plotius magnifice gloriari
atque jactare, ut qui sexaginta epotis vino dejectus
non esset.

20. Quandoque etiam dum adhuc mater in aula
versaretur, Gryllusque eo socio nefanda illa sua
ageret, eam vocavit velut precibus ab eo commu-
niendam, fingens beatum Ignatium esse. Exiens
itaque illa modestissimo habitu sensuque, humi so-
abjicit, fundi ab eo preces rogans (hactenus quippe
latebat barbam occultans), cum ille confestim exsi-
liens, 664 emissio ventris crepitu, verbaque inho-
nesta adjiciens, ait: Nos, domina, quod habemus, hoc
præbemus; totumque fœtore cubiculum implevit.
At illa, quod futurum erat vaticinata, a divina pro-
videntia manuque extraneum fore pronuntiavit.

21. Adhuc Theodora rerum potiente, Bogaris
Bulgarorum dux, mulierem audiens imperii Romani
clavum tenere, nuntiis ad eam missis denuntiat, pa-
cis rupto fœdere, aciem se adversus Romanos edu-
cturum. Cui illa, Noveris, inquit, me quoque justis
copiis vicissim educturam, foreque speramus ut tui
potiamur: sin minus, sic quoque tui potiar, clare
miki constante victoria, quod mulierem, non certe
virum abs te victum habiturus sis. Eo responso mi-
rior barbarus effectus pacem coluit, ac dilectionis
fœdera renovavit.

22. Inquirente Theodora de monacho Theodoro
Cuphara, diu ante in captivitate abducto, Bogaris
quoque arrepta occasione de sorore sua perinde
captiva inque imperatoris aula detenta significat.
Didicerat hæc literas ac Christianorum ordinem
ergaque Deum venerationem ac fidem. Nacta igitur
ut ad fratrem reverteretur, nullum ei laudandæ rei
Christianæ sinem faciebat, ac fratrem hortandi ut
ad veram fidem animum transferret. Quanquam is,
qua laborabat incredulitate, ad veritatem hactenus
oculos aperire noluit. Verum 665 fame regionem
omnem late devastante, necesse habuit transgredi
Romanorum fines.

23. Ejus imperii anno tertio Michael imperator
Antigonum Bardæ filium scholarum domesticum
præficit; alterumque ejus filium, locata ei uxore,
quacum illi turpis rei suspicio erat, supremum du-
cem Occidentalium turmarum constituit. Quo illic
brevis extincto, hebdomadæ Paschæ quarta feria,
Michael Bardam avunculum Cæsaris infulis orna-
vit.

24. Hoc anno exivit Amer usque Sinopem, omni-
que late vastata regione, nullo accepto damno,
reversus est.

VARIÆ LECTIONES.

25. Ejus imperii anno quarto Michael imperator cum Cesare terra marique adversus Goborem Bulgarorum principem copias educit. Bulgari apparatu audito, ac cum alias fame conficerentur, quasi tacti o caelo obrigrescentes, omnique abjecta victoriæ spe ante etiam agones ac prælia, nomen Christo dare deposcunt ac Romano subesse imperatori. Michael vero in urbem inductos salutari omnes lavacro donavit, eorumque principem ex suo nomine Michaelem appellavit. Ille ad suos reversus Methodii pictoris manu ac penicillo judicium futuramque retributionem in suis ædibus depingi curavit. Quamobrem etiam omnes ejus populares magis in eum accensi tumultuantur; in quos ille cum paucis conserta pugna, victor divinæ crucis collare signum (seu pectorale) circumferens, **666** omnes palam Christianos fecit. Imperatori quoque de agro significat, nempe artari suis finibus subjectam tantæ multitudinis plebem, præterquam quod animis constitutum sit ejusdem fidei sensum in perpetuum tenere ac caritatis insoluta vincula in æternum servare. Annuit placide imperator, ac tunc temporis incultam regionem a Sidera (Id est Ferrea), quæ tunc Romanæ ac Bulgarorum ditionis limes erat, nuncupatam agrorum partem eis tribuit.

26. Michaelis imperii anno quinto, Amere copias rursus adversus Romanos educente, Petronas et Nazar duces in ejus occursum ad Lalacaonem venero. Collatis signis Amer in fugam versus est, ejus exsectum caput aliorumque plurium victore exercitu ac ducum triumpho in urbem illatum. Hinc magna per Orientem facta tranquillitas. Ac quidem alii labores desudabant, adversumque hostes præclara belli facinora designabant: imperatoris vero in Basilium effusus amor erat, huncque unum sui potissimum cultorem existimabat.

27. Ejus imperii anno sexto ædificat Michael equile, marmoribus exornans, omnisque generis aquarum irriguo, jucundum illud atque usibus commodum præstans. Absoluto equilis edificio Petro cuidam ostendit, viro sagaci ac dicteris assueto (hunc πτωχομάχην, ac si dicas paupertatis vindicem seu pauperum defensorem, dicebant), ex eo laudem captans; atque ejus operis munere sempiternum sibi fore nomen acclaritatem. **667** Ad quem

Petrus: Justinianus Augustus Magnam ecclesiam ædificavit, auro et argento pretiosisque marmoribus magnifice exornans; nec ejus nunc perstat memoria. Tu vero, o imperator, clara te memoria apud posteros celebrandum ducis, quod locum stercorum et equile construxeris! Iratus ergo, ut qui spe laudis quæsitæ frustratus esset, verberibus calcibusque domo extrusit.

28. Imperii Michaelis anno septimo, percrebesciente fama Bardam Casarem nurui suæ Endociæ

κα'. Τῷ δ' αὐτοῦ ἔτει ἐκστρατεύει Μιχαῆλ ὁ βασιλεὺς διὰ τὴν γῆν καὶ θαλάσσης κατὰ τὸν ὄρεον Βουλγάρων. Τοῦτο μαθόντες οἱ Βούλγαροι ὁμοθυμαδὸν καὶ λιμῶν τρεφόμενοι, ὡς ἤκουον βροντῆς ὑπεκλίθησαν καὶ πρὸ τῶν ἀγώνων καὶ τῆς μάχης περὶ τὴν νίκην κατέγνωσαν, Χριστιανοὶ τε γενέσθαι καὶ ὑποτάσσεσθαι τῷ βασιλεῖ. Ῥωμαίων ἡγήσαντο. Ὁ δὲ βασιλεὺς τοὺς ἐν τῇ πόλει ἀγαγὼν ἐδάπτισεν πάντας καὶ τὸν ἀρχόντα αὐτῶν Μιχαὴλ ἐπωνύμασεν. Ὅς εἰς τὸ ὄρειον ὑποστρέψας διὰ ζωγράφου Μεθοδίου λεγομένου τὴν χρίσιν καὶ ἀνταπόδωσιν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ γραφῆναι πεποίηκεν· διὸ καὶ μᾶλλον τὴν ἐκ παντὸς τοῦ γένους αὐτοῦ καθυψίσταται ἐπανάστασιν, οὗς μετὰ τινων ὀλίγων καταπολεμήσας, τὸν τοῦ θεοῦ σταυροῦ τύπον ἐγκόλπιον περιάγων, πάντας ἀναφανδὸν ἐποίησε Χριστιανούς. Ἀγλοὶ καὶ τῷ βασιλεῖ περὶ γῆς διὰ τὸ στενοῦσθαι ἐν τοῖς ὁρίοις τὸ ταυτοῦ, πρὸς τῷ καὶ ἐν τῇ πίστει ὁμονοεῖν διδίδως καὶ τὴν ἀγάπην ἀλλοτρίαν εἰς αἰῶνα φυλάττειν. Ὁ δὲ εὐμενῶς ἤκουσε, καὶ δίδωκεν ἐρήμην οὖσαν τῇ καὶ τὴν ἀπὸ τῆς Σιδηρᾶς, ταύτης δὴ τότε ὄρειον τυγχανούσης Ῥωμαίων τε καὶ αὐτῶν, ἕως τῆς Δεβελτὸν, ἥτις οὕτω καλεῖται Ζαγόρια παρ' αὐτοῖς.

ad Debeltum usque (vernacula lingua Zagoram illis

κα'. Τῷ ε' αὐτοῦ ἔτει τοῦ Ἄμερ πάλιν ἐπὶ Ῥωμανίαν ἐξεληθόντος συναντῶσι Πετρῶνας καὶ Νάσαρ οἱ στρατηγοὶ εἰς τὸν Δαλακαονᾶ. Καὶ συμβολῆς γενομένης τρέπεται ὁ Ἄμερ, καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ ἄλλων πολλῶν οἱ στρατηγοὶ εἰς τὴν πόλιν εἰσάγουσιν. Ἐκ τούτου γίνεται γαλήνη μεγάλη ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Καὶ ἄλλων μὲν οἱ πόνοι καὶ τὰ τῶν πολέμων ἀνδραγαθήματα· ἡ δὲ τοῦ βασιλέως ἀγάπη πρὸς τὸν Βασίλειον ἐξεκίχουτο, καὶ τοῦτον μόνον ἐνόμιζεν εἶναι τὸν θεραπεύοντα αὐτόν.

κα'. Τῷ ζ' αὐτοῦ ἔτει κτίζει στάθλον τῶν ἱππῶν αὐτοῦ, κοσμήσας αὐτὸν μαρμάροις καὶ ὑδάτων ἐπιβροαῖς παντοιοτρόπως. Τελεσθέντος δὲ ὑποδεικνύει τὴν ἄλογον κατασκευὴν τοῦ οἴκου, βουλόμενος ἐπαυθεῖναι, Πέτρῳ τινὶ λογίῳ καὶ σκωπτικῷ ἀνδρὶ, ὃν καὶ [P. 441] Πτωχομάχην ἐκάλουν, καὶ φησιν, ὡς· Ἄεὶ μνημονεύεσθαι ὀφείλω διὰ τὴν τοῦ ἔργου τούτου κατασκευὴν. Καὶ ὁ Πέτρος τῷ βασιλεῖ φησιν· Ἰουστινιανὸς ἔκτισε τὴν Μεγάλην ἐκκλησίαν κοσμήσας χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ καὶ μαρμάροις πολυτίμοις, καὶ ἡ μνήμη αὐτοῦ νῦν οὐκ ἔστι· καὶ σὺ, βασιλεῦ, κοπρῶτα ποιήσας καὶ ἀλόγων ἀνδραπαύσας λέγεις μνημονεύεσθαι διὰ τοῦτο; Ὁ δὲ ὀργισθεὶς ὡς τοῦ ἐκείνου ἀποτυχῶν τυπτόμενον καὶ συρόμενον αὐτὸν ἐξήγαγεν.

κη'. Τῷ ζ' αὐτοῦ ἔτει, φήμης διαθεούσης ὡς Βάρδας ὁ Καῖσαρ τῇ νύμφῃ αὐτοῦ Εὐδοκίᾳ συμφερίζεται. ὁ πατριάρχης Ἰγνάτιος πολλάκις τούτῳ παραινεῖ ἀποσχέσθαι τοῦ κακοῦ. Ὁ δὲ μὴ πειθόμενος μᾶλλον

VARIE LECTIONES.

α' Βωγῶρι? α' ὀρεῖων Ρ

ἐνείχε τῷ πατριάρχῃ, σωζομένῳ αὐτὸν κατεπεύγων· τοῦ. Καὶ δὴ ποτε μέλλοντος· κοινῶν τοῦ Βάρδα, ὁ πατριάρχης ὡς ἀνάξιον ἀπώσαστο· δὲ ὁργῆς πληγῆς τὴν ψυχὴν τὸν παραινέτην ὡς ἀνομον καὶ φθορία τῆς ἐκκλησίας· ἐξίωσε, καὶ παραιτήσασθαι ἀναγκάζων βασάνους· ἀπείρους ὑπέβαλεν. Παραδίδωσι γὰρ αὐτὸν τῷ Θεοδοσίῳ τῷ Μιωρῷ λεγομένῳ καὶ τῷ Γοργονίτῃ Ἰωάννῃ καὶ Νικολάῳ τῷ Σκουτελόπτῃ, οἱ καὶ περιέκλεισαν αὐτὸν ἐν τῇ τοῦ Κοπρωνύμου λάρνακι· γυμνὸν χειμῶνος· ὥρῃ. Ἐνθεν τῇ ἀνάγκῃ τοῦ κρύους ἐκ τῶν κρυφίων σαρκῶν ἀποβολὴν ἐποιεῖτο σακρία καὶ αἵματος. Οὕτως ἔγκαρτερον τοῖς δαινοῖς ὁ καρτερικώτατος οὐκ ἐφθίγγετο· τι πρὸς Κύριον πονηρῶν. Τοιγαροῦν διανίστησιν αὐτῷ Κύριος Κωνσταντῖνον τὸν Ἀρμένιον παρκαμυθούμενον αὐτῷ· καὶ γὰρ ἀγγελίδιον οἶνου καὶ ἄρτον καὶ μῆλα, τοὺς κακοποιούς κατὰ χώρας λαμβάνων, τῷ ὁσίῳ εἰσήγε, καὶ τῆς λάρνακος αὐτὸν καταβιβάζων ἐκούριζε τὸ πολὺ τῆς συμφορᾶς· μέχρι τῆς ἐκείνου ἐλευσεως. Τοῦτοις ὑποβαλὼν Βάρδας ὁ Καῖσαρ τὸν ὄντιον, ἐπέλ τὴν παραίτησιν αὐτοῦ λαβεῖν οὐκ ἠδυνήθη, Φώτιον πρωτοασκηρῆτις ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖ πατριάρχῃν. Ἐξώρισεν δὲ Ἰγνάντιον ἐν τῇ νήσῳ Τερεθίνθου, ἐν ᾗ καὶ ἐταλαιπωρεῖτο, μυρία καθ' ἑκάστην πρὸς τὸ παραιτήσασθαι ὁπομένων. Ἐῖτα φέρουσιν αὐτὸν εἰς τὴν Ἰέραιαν δέσμιον, καὶ κατακλείουσιν εἰς μάνδραν Ἀλγῶν. Ἐῖτα εἰς τὰ Προμούντου ἀγαγόντες, Λέων ὁ Χαλάκων τοῖς βασισμασι τὰς σιαγόντας αὐτοῦ συνέθλασεν ὡς δύο μύλους αὐτοῦ ἐκπαισίν. Ἐῖτα μοχλῷ σιδηρῷ ἀνδροφόνῳ τοὺς πόδας προσηλώσαντες [P. 442] ἐν μικρᾷ εἰρηκτῇ καὶ στενῇ κατέκλεισαν, καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας εἰς τὰ Νούμερα σιδηροδέσμιον καθείρξαν. Ἐκείθεν εἰς Μιτυλήνην τὴν νῆσον τοῦτον ἐξώρισαν, καὶ τοὺς μητροπολίτας· ἐν φυλακαῖς ἄλλον ἄλλαχού διεσκόρπισαν.

κθ'. Ἀξίον δὲ καὶ περὶ Φωτίου ὀλίγα διαλαβεῖν. Οὗτος ὁ Φώτιος υἱὸς Σεργίου σκαθαρίου ἦν, οὕτινος· ὁ πατὴρ Ζαχαρίας ὀνόμαστο, δὲ πάλιν ἔσχεν υἱὸν Λέοντα βασι. . . Ὁ γὰρ Σέργιος ἔθνικῷ αἱματός ὢν, εἰς μοναστήριον γυναικεῖον εἰσπηδηκῶς καὶ μονάστριαν ἐκείθεν ἀρπάσας καὶ ταύτην ἀποσχηματίσας ἔλαβε γυναῖκα. Μετὰ χρόνον τινὰ συνέβη τὸν ἄγιον Μιχαὴλ τὸν Σινάδου φίλον Σεργίου ὄντα, εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ εἰσελθεῖν, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἐνδεδωρῆσας ἔγκυον οὖσαν ἀπέστειλεν τὴν αὐτοῦ ῥάβδον, κληθεὶς βουλόμενος αὐτήν, καὶ οὕτως εἶπεν· *Εἴθε ἦν τις ταύτην ἀποκτεῖναι δυνάμενος καὶ τὸ ἔμβρυον τὸ σὺν αὐτῇ. Ὡρὴ γὰρ ἄλλη· ἔβαν ὄντιν ἐγκυμοῦσαν, καὶ τὸ ἔμβρυον ἄρσεν. Καὶ τοῦτο κατὰ συγχώρησιν Θεοῦ πατριάρχῃν δόσμενον βλέπω ἐπὶ ἀπατήσῃ τοῦ πανσέπτου καὶ τιμίου σταυροῦ. Καὶ αὐτὸς εἰς ἀσέβειαν ἀποκλινεῖ, καὶ πολλοὺς εἰς σταυροκατίαν μεταστήσει, καὶ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν πολλοὺς ταῖς πολυτρόποις αὐτοῦ στερήσει μηχαναῖς. Πρὸς δὲ ὁ Σέργιος· Καὶ εἰ τοιοῦτος δεσθεῖται μέλλει, μετὰ τῆς μητρὸς αὐτὸν ἀναλῶ. Πρὸς δὲ ὁ ἄγιος· Οὐ δύνησιν τὴν συγχώρησιν τοῦ Θεοῦ διακαλῦσαι. Πρὸς ἑα οὐρ σεαυτῷ.*

Adas vero non solum non morem gerit, sed et in patriarcham emendare studentem invehitur atque insurgit. Patriarcha itaque, dum sacra quandoque mysteria percepturus accedit, Bardam ceu his indignum reppulit. Ea re Bardas animo saucius monitorem suum velut improbum et corruptorem ecclesia ejicit, et ut abdicare cogat, tormentis innumeris subjicit. Tradit enim Theodosio Moro nuncupato, Joanni Gorgonitæ et Nicolao Scutelopty, qui et hiberna tempestate in Copronymi urna nudum includere. Quo loco, frigoris vi ac gelu, ex interioribus ac intestinalis pus mixtum sanguine mittitbat. Sic vero in malis patiens vir tolerantissimi pectoris, nihil mali adversus Dominum locutus est. Suscitatur itaque illi Dominus Constantinum Armenium, qui levamen aliquod ipsi adhibeat. Vasculum enim vini parumque panis et pomorum per maleficorum hominum absentiam 668 inferebat, atque e loculo deponens, dum illi venirent, cruciatum tantisper leviores reddebat. His Bardas Cæsar sanctum excruciendo, cum ab eo libellum et ut se ipse abdicaret impetrare minime potuisset, Photium protoa-secretis patriarcham præficit, Ignatio in Terebinthi insulam relegato, ubi et ærumnis conflictabatur, innumeris quotidie abdicandi muneris causa ærumnis malisque appetitus. Deinde vincitum ad Hieriam transferunt, atque in Caprarum mandra includunt. Tum ad Promunti ædes adducto, Leo Lalaco illius sic genas pugnis ac colaphis confregit ut ejus duo molares dissilierint. Deinde vecte ferreni homicidarum pedes adstringentes, in exiguo artoque carcere incluserunt; nec post multos dies in carcerem dictum Numera ferro viuctum compegerunt. Inde eo in Mitylenem insulam relegato, metropolitas in ergastula alios alio disperserunt.

29. Operæ pretium vero sit ut et de Photio pauca perstringamus. Hic Photius filius fuit Sergii spatharii, cujus pater Zacharias; qui rursus Leonem habuit filium... Sergius enim cum gentili ortus stemmate esset, in seminarum monasterium irrupens, indeque rapta sanctimoniali habituque exuta, sibi eam conjugem fecit. Post tempus aliquod contigit Michaelē Sinadensem Sergii amicum in ejus domum intrare; conspectaque uxore ejus prægnante, indignantis specie ac velut percussurus in 669 eam baculum misit, sic aiens: *Utinam esset qui illam, unaque prolem qua fata est, necare posset! Video enim alteram Evam, serpentem utero gestantem ac prolem masculam. Huncque Deo permittente video patriarcham fore, omnique venerationis habendam ac pretiosam crucem specturum esse; declinabitque ipse ad impietatem, et multos ad perjurium crucis calcata religione traducet, multosque regno cælorum variis modis, suis artibus excludet. Ad quem Sergius: Atqui si talis futurus est, ipse una cum matre eum perimam. Cui sanctus: Non poteris quod ex divina permissione impedire. Tibi igitur attente cave.*

30. Deinde eo nato, vocato mater Jacobo Maximinae monasterii praefecto, ad ejus se pedes lacrimis oppleta jactavit, ut sacra eum unda tingeret. Dicebat enim: *Pregnans cum essem, vidi in somnis scisso utero draconem ex me exiisse. Sed et sanctus confessor Hilarion monasterii Dalmatarum dixit mihi corpore indutum me Satanam utero gestare. Is ergo susceptum infantem baptizavit, Photium vocans, ac dicens: Forte transibit ab illo ira Dei. Sergius autem ejus pater, quaedam in eo signa videns, Num mea uxor, siebat, ea ipsa est sanctimonialis, quam apud Hebraeos Antichristum parituram expectant? Quod vero parentes monachorum studiosi erant, uxor vero domo lubrus excipiens pro ipsis ac Photio preces fundere rogabat. Hunc quandoque Photium valde adhuc puerulum, cum 670 pater ad S. Joannicium in monte Olympo adduxisset, obsecrabat ut oraret pro eo. Cui ille actutum respondens, Photius, inquit, vias tuas, Domine, ut sciat, in animum non inducit. Ad quem Sergius alta ducens suspiria: Ut quid, Pater, hoc dixisti? Respondit senex: Quae ille perpetraturus est, tibi denuntio. Tum Sergius caput cinerem aspersus e monte descendit.*

31. Traditus disciplinis majoribus animis atque opera, quae Graecorum erant ac gentilium, quam quae ecclesiastica, capessebat. Unde etiam cum in Hebraeorum quemdam magum incidisset, ait illi: *Quid mihi, juvenis, daturus es, faciamque ut Graecorum omnis eruditio in ore versetur omnesque sapientia vincas? Cui ille: Dimidiam bonorum partem in eam rem pater libens collaturus est. Ad quem Hebraeus: Pecuniis non indigeo, ac nec patrem tuum rem scire volo; sed veni necum huc, ac signum nega in quo Jesum affiximus, inauditoque a me tibi concessio amuleto vitam omnem prospere ages et divitiis affluens, magnaque sapientia in omnibus gaudens ac letans praestabis. Quo prone auditio, exque impostoris voluntate omni peracto negotio, eo ex tempore nullum finem fecit libros eorum prohibitis divinationum ac astrologicae vanitatis legendi iisque animum addicendi. Quod autem ex patre audierat accepisse illum a viris spiritualibus ac futurorum intelligentia praeditis, fore ut vario astu ac machinamentis patriarchalem 671 demum thronum conscenderet, hoc animo versans, cum Gregorio Syracusanae quondam Ecclesiae episcopo (qui et Asbetas vocabatur, et a magno Methodio cessare jussus erat tum ob alia plura, tum quod extra parcciam Zachariam, ejusdem Methodii patriarchae ad Romanum antistitem presbyterum nuntium, ordinaverat) cum illo aliisque praeterea quibusdam, ob scelera perinde gradu motis, amicitia jungitur. In illis erant Eulampius Apamiensis et Petrus Sylaei alique cum eis plurimi. Hi itaque in Photii domum convenientes et cum Gregorio versantes, consilia struebant adversus magnum Ignatium; quos ipsos, collecta in*

Λ'. Εἴτα γεννηθέντος ἡ μήτηρ Ἰάκωβον τὸν Μαξιμίνης ἡγοούμενον μεταπεμφαμένη ἔρριψεν αὐτὸν εἰς τοῦς πόδας αὐτοῦ κλαίουσα τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. Ἐλεγε γάρ, ὅτι Ἐγκυος οὖσα εἶδον ὄντα δι' ἐσχίσθη ἡ κοιλία μου καὶ ἐξῆλθε δράκων. Ἀλλὰ καὶ ὁ ὁσιος καὶ ὁμολογητῆς Ἰλαρίων ὁ τῆς Δαλματίας εἰρηκὲς μοι δι' ἡσσωματωμένων Σατανῶν βαστάζεις. Λαβὼν οὖν αὐτὸν ἐβάπτισεν, Φώτιον ὠνομαχῶς, ἴσως, λέγων, παρέλθῃ ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἀπ' αὐτοῦ. Σέργιος δὲ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ὁρῶν τινα σημεῖα ἐν αὐτῷ, ἔλεγεν· Μὴ ἴδρα ἡ παρ' Ἑβραίοις ἐλπιζομένη μονάστρια, ἡ τὸν Ἀντίχριστον μέλλουσα τίκτειν, ἡ θυγὴ μοῦ ἐστίν; Ἐπεὶ δὲ φιλομόναχοι ἦσαν, τοὺς μοναχοὺς προσδεχομένης, ἡδίστου εὐχεσθαι ὑπὲρ αὐτῶν καὶ τοῦ Φωτίου. Τοῦτόν ποτε τὸν Φώτιον μετράκιον σκεπὶ τυγχάνοντα εἰς τὸν ἐν ἁγίοις Ἰωαννίκιον ἐν τῷ Ὀλύμπῳ ἀνήγαγεν, καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ εὐχεσθαι τοῦτον παρεκάλει. Ὁ δὲ ἐτοίμως ἀποκριθεὶς ἔφη· Φώτιος ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ ὁδοῦς σου, Κύριε, εἶδέναι [P. 443] οὐ βούλεται. Ὁ δὲ στενάξας εἶπεν· Τί τοῦτο ἔφης, πάτερ; Αὐθις ὁ γέρων, ὅτι τὰ μέλλοντα προκλήθηναι ὑπ' αὐτοῦ δηλώ σοι. Τότε ὁ Σέργιος κόνιν σπασάμενος κατήλθεν ἀπὸ τοῦ ὄρους.

λα'. Εἰς μαθήματα δὲ τοῦτον ἐκδοὺς, μᾶλλον ἐκείνος πρὸς τὰ Ἑλληνικὰ φιλοτιμότερον διέκειτο ἢ τὰ ἐκκλησιαστικά. Διὸ καὶ Ἑβραίων τινι μάγῳ συντυχῶς, Τί μοι, ἔφη, δῶς, ρεαρία, καὶ ποιήσω σε πᾶσαν γράφην Ἑλληνικὴν ἐπὶ στόματος θγειν καὶ πάντα τοὺς ἐλίσσας παρυσδοκίμειν; Ὁ δὲ φησι· Τὸ ἡμῖν τῆς οὐσίας αὐτοῦ προθύμως ὁ ἐμὸς πατὴρ παρέξει σοι. Ὁ δὲ· Οὐ χρήζω χρήματα, ἀλλ' οὐδὲ τὸν πατέρα σου γινῶναι τὸ δράμα· ἀλλ' ἐλθέ μετ' ἐμοῦ εἰς τόπον τὸν τόπον, καὶ ἀρησῇς τὸν τύπον ἐν ᾧ Ἰησοῦν προσηλώσαμεν, καὶ δώσω σοι παράδοξον φυλακτὸν, καὶ ἔσται ἡ ζωὴ σου πᾶσα ἐν εὐθυμρίᾳ καὶ πλοῦτῳ καὶ πολλῇ σοφίᾳ καὶ χαρᾷ. Τὸν δὲ προθύμως ἀκούσαντα, καὶ πάντα πρὸς τὴν τοῦ γόητος ἀρέσκειαν τετελεκότα, καὶ ἔκτοτε ταῖς ἀπηγορευμέναις αὐτῶν βίβλοις τῆς μαντικῆς καὶ ἀστρολογικῆς τερατείας οὐκ ἀποσχόμενος τὴν νοῦν, ἐπεὶ ἀκούων ἦν παρὰ τοῦ πατρὸς, ὡς ὑπὸ προρατικῶν ἀνδρῶν ἀκηκότος, ὅτι πολυτρόπως τὸν πατριάρχικὸν θρόνον ἐπιδίξεται, τοῦτο ἐν αὐτῷ στρέφων Γρηγορίῳ τινι τῆς Συρακούσης Ἐκκλησίας γενομένῳ ἐπισκόπῳ, ὃς καὶ Ἀσβεστάς ἐκαλεῖτο, καθήρητο δὲ ὑπὸ τοῦ μεγάλου Μεθοδίου διὰ τε πολλὰ ἄλλα καὶ διὰ τὸ παρ' ἐνορίαν χειροτονῆσαι Ζαχαρίαν τὸν τοῦ πατριάρχου Μεθοδίου πρὸς Ρωμαίων ἀποσταλέντα πρεσβύτερον, φιλιάζεται σὺν τούτῳ τε καὶ ἄλλοις τισὶν ἐπ' ἐγκλήμασι καθηρημένοις, ὧν ὑπήρχεν Εὐλάμπιος ὁ Ἀπαμείας καὶ Πέτρος ὁ Συλαίου καὶ ἄλλοι σὺν αὐτοῖς πλείστοι, οἱ εἰς τὸν οἶκον Φωτίου συνερχόμενοι καὶ μετὰ Γρηγορίου στρεφόμενοι κατὰ τοῦ μεγάλου Ἰγνατίου μελετώντας ἦσαν· οὗς καὶ συναθροισθεῖσα ἐν τῷ πατριαρχεῖν μητροπολιτῶν καὶ ἐπισκόπων σύνοδος πάντας

VARIÆ LECTIONES.

¹⁴ ἡ om. P. ¹⁵ εἰ; ¹⁶ παντός et τετελεστός P. ¹⁷ leg. Ῥώμη. Cumbef.

καθῆρσε καὶ ἀπεκήρυξε. Τοῦτον τὸν Φώτιον Βάρδας Α patriarchalibus ædibus metropolitum episcopo-
 ὁ Καῖσαρ, ὁ θεῖος Μιχαὴλ τοῦ βασιλέως, χειροτονεῖ
 πατριάρχην. "Ὅς μετ' ἄλγας ἡμέρας ζητεῖ τὸ ἰδιό-
 χειρον αὐτοῦ γράμμα, διὰ πρὸς τοὺς μητροπολίτας
 ἐποίησεν, ἥνικα τοῦτον εἰς χειροτονίαν ἤγαγον, ὡς
 δῆθεν ἰδεῖν τι ἐν αὐτῷ βουλόμενος. Εἰσάγεται οὖν
 ὁ ἡγάρτης, καὶ ζητεῖται ἀσφάλεια ἵνα μὴ διαρρή-
 χθῇ. Οἱ δὲ τοῦ Φωτίου τὴν ἀντιχειρα τοῦ κρα-
 τούτου αὐτὸν κλάσαντας [P. 444] τὸν ἡγάρτην ἀνέσκα-
 σαν, ὃν καὶ χειρωσάμενος Φώτιος εἰς λαπὰ κατέκο-
 ψε, λέγων· Ὅυτε ὑμᾶς οὔτε τὸν Ἰγνάτιον ἐπίσκο-
 πον ἔχω.

λβ'-λγ'. Τῷ β' ἔτει, Φωτίου τὸν τίμιον σταυρὸν εἰς
 τὴν ἑορτὴν ὑψούστος, μόναχός τις πλησίον τοῦ θυ-
 σιαστηρίου ἐστὼς διορατικῶς εἶδεν θέαμα ξένον, ὅφιν
 παμμεγέθη τὰς χεῖρας τοῦ Φωτίου κρατοῦντα, τὸν
 δὲ σταυρὸν τὸν τίμιον ἐφ' αὐτοῦ ἀνυψούμενον. Σύν-
 τρομος δὲ γεγὼνὼς μέγала ἔκραξε καὶ σύντομον τὸ,
 Κύριε, ἐλέησον. Καὶ τινες σὺν αὐτῷ εὐλαβεῖς ἰστά-
 μενοι τὸ αἶτιον ἀνηρώτων, καὶ αὐτὸς τὴν ὀπτασίαν
 εἶπεν αὐτοῖς. Οἱ δὲ ἦσαν τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας
 πρεσβυτέρων. Οὔτοι δὲ πρὸς τὸν εὐλαβῆ καὶ διορα-
 τικὸν τοῦτον μοναχὸν εἶπον, ὅτι Καὶ ἡμεῖς λει-
 τουργοῦντες μετ' αὐτοῦ οὐδέποτε ἠκούσαμεν
 αὐτοῦ εὐχὴν λαλοῦντος, ἀλλὰ τῶν θύραθεν ποιη-
 τῶν ὑποψιθυρίζοντος ῥήματα· τὸ δὲ χαλεπώ-
 ταρον, ὅτι καὶ ὑποκάτω τῆς θέας καὶ ἀτίας τρα-
 πέζης ἐμὲ δυσωδέστατον ἐμετόν.

λδ'. Καὶ διηγῆσατο ἡμῖν Ἰωάννης ὁ Ἡουχαστῆς,
 ἀνὴρ θεοφόρος καὶ προορατικῶς ἀληθής, ὅτι Ἐν τῷ
 σπλαιῷ ποτὲ σφοδρῶς καθιζομένου μου, δύο
 τινὲς ἡγούμενοι Εὐθύμιος καὶ Ἰωσήφ ὑπὸ Φωτίου
 σφοδρῶς διωκόμενοι παρόντων πρὸς με καὶ κα-
 θὼς ἔδωκεν ὁ Θεός, ἐστήριξα αὐτούς, καὶ τελει-
 οῦσιν εἰπὼν, Ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σω-
 θήσεται, ἀπέλυσά αὐτούς. Τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ
 πρὸ τοῦ ἀφικνωσά με παρόντη μοι Διθιοψ μέγας
 καὶ ἀνεκτός καὶ ἰδὲν φοβητός, ὃς ἡλῶσε κρατῆ-
 ραι τοῦ λαιμοῦ μου πρὸς τὸ ἀποκνίξαι με. Ἐθὺς
 δὲ ἐγὼ τὸν τύπον τοῦ σταυροῦ ποιήσας καὶ θαρρή-
 σας ἔκράτησα αὐτὸν ἀπὸ τῆς χειρὸς, καὶ, Τίς εἰ,
 λέγων, κατέτι τὸ βρομά σου, καὶ τίς ὁ ἀποστελλας σε
 ἐνταῦθα, καὶ δι' ἣν αἰτίαν; Αὐτὸν δὲ ἀποκριθῆτα
 εἰπεῖν· Ἐγὼ εἰμι ὁ δυνατὸς μετ' τοῦ Βελιάρ, ὑπορ-
 γὸς δὲ Φωτίου· βρομα δὲ μοι Ἀεβοῦσας, συνεργὸς
 γοήτων καὶ φαρμακῶν, ὀδηγὸς μοιχῶν καὶ ληστῶν,
 φίλος δὲ Ἑλλήνων καὶ τοῦ ἐμοῦ ἐν κρυπτῷ θε-
 ράποντος Φωτίου. Ἀπέστειλε δὲ με ὁ ἐξουσιάζων
 με εἰς ἐκδίκησιν αὐτοῦ διὰ τὰς χθὰς κατ' αὐτοῦ
 ὑμνίας, τοῦ περιεργάσσεσθαι σε, ὅπως μεταμε-
 ληθεὶς ἀποδέξῃ αὐτὸν καὶ ἀλλοτριωθῇς τοῦ Θεοῦ,
 καθὼς καὶ ἄλλοις τοῦτο πεποίηκεν πολλοῖς.

patriarchalibus ædibus metropolitum episcopo-
 rumque synodus omnes exauctoravit atque proscri-
 psit. Hunc Photium Bardas Cæsar, Michaelis impe-
 ratoris avunculus, patriarcham creat. Is brevī post,
 quas manu propria scriptas metropolitum litteras
 dederat tum cum ipsum ordinaturi convenerant,
 petit, tanquam scilicet aliquid in eis inspecturus.
 Allatum ergo diploma est, fidemque exigunt ne
 illud diffringatur. At qui Photii partium erant, vi
 arreptum e manu tenentis chartam disciderunt;
 quam et Photius apprehendens minutim concidit,
 dicens : Neque vos episcopos habeo nec Ignatium.

32-33. Anno secundo, cum Photius veneran-
 dam crucem per diei ejus solemnities exaltaret,
 monachus quidam haud procul ab altari stans,
 vir 672 futurorum intelligentia perspicax, inau-
 ditam rem vidit ac plane insolitam, ingentis mol-
 lis serpentem Photii adstringentem manus, cum
 veneranda crux ipsa a se ipsa exaltaretur. Rei
 ergo spectaculo territus, magna contentaque voce
 clamare, Domine, miserere. Clamoris causam ex-
 quirentibus, qui cum illo stabant viri religiosi,
 visionem illis aperuit. Erant hi ex ecclesiæ
 presbyteris, qui et ipsi venerabili huic ac spiri-
 tali monacho dixerunt : Nos quoque cum illo rem
 sacram peragentes nunquam solemnem preceationem
 dicentem eum audivimus, sed profanorum vatum
 verba submurmurantem. Quod vero his gravius est,
 etiam sub divina sacraque mensa fetoris pessimi
 vomitum egerit.

34. Narravit nobis Joannes Solitarius, vir divi-
 nus ac spiritu prophetico præditus, veræ istud
 narrationis : Cum quandoque ipse graviter habens
 in specu mea sederem, duo quidam monachorum
 præpositi Enthymius et Joseph, quos Photius dire
 persequeretur, ad me venerunt; quibus quantum
 Deus dedit a me confirmatis, atque ad extre-
 mum adjecto, Qui perseveraverit usque in finem,
 hic salvus erit ^z, a me eos dimisi. Sequenti autem
 nocte priusquam obdormiscerem, adstitit mihi
 Æthiops magnus et horribilis adspectuque ter-
 ribilis, et ut tenens gutture suffocaret, manus
 explicavit. Mox ego crucis me signo muniens, assum-
 ptaque fiducia, Quisnam vero es tu, aio, quodve tib-
 nomen? ac quis te huc, ac quare, misit? Qui respondit :
 Ego sum potens Beliaris Photique minister : nomen
 673 mihi Lebusas; præstigatorum adjutor ac ve-
 neficorum, mæchorum dux et latronum, Græcorum
 amicus ac Photii, qui meus in occulto servus est et
 cultor. Misit me vero dominus meus ultum serio,
 quæ in eum probra heri jactata sunt, curiosiusque
 observatum, quo nimirum pœnitentia ductus ipsum
 recipias atque a Deo alienus fias, quod et non paucis
 aliis fecit. Tu enimvero crucis armatura invalidum

^z Matth. x, 22.

cessumque reddidisti. Tum ego venerandæ crucis signaculo ipsum profigavi, evanuitque ex oculis.

33. Quadam nocte contigit terram magnis motibus quati; cumque Photius pro concione ad populum oraturus ambonem ascendisset, dixit terramotus non ex peccatorum multitudine oriri, sed ex aquarum exuberantia. Item singulos homines duplici anima præditos esse: ex his unam peccare, alteram a peccato immunem esse. Hoc cum audisset qui primus a secretis erat, ad imperatorem veniens in hæc verba locutus est: Servi nostri vim faciant, qui dicant, Sperabamus nos una præditos anima, eique procurandæ duos singuli quot mensibus modios accipiebamus. Nunc autem, ut palam docet patriarcha, quisque duas animas habet; idcirco necesse est ut duo alii modii nobis adjiciantur. Tum imperator in risum solutus: Sicne docet qui vultu Chazarus est? Mox itaque accersito patriarcha ex eo sciscitatur irati specie, Sicne doces, o Marzuca, hominem duplici anima præditum esse? At ille, probabilibus sermonibus ei dolo imponens, persuasit non se ita dixisse, sed de 674 aliis rebus sermonem habuisse. Quærebat ex illo Gregorius Syracusanus quid vox illa Marzucas sibi vellet. Respondit ille *mar* canem esse, *cu* trahe, *cas* pellem: hoc est, canis trahens pellem.

36. Faber quidam (reique, qui audierant atque viderant, serio fidem faciebant), cujus ad Sophias ædes erant, per dies multos animam agens, linguamque et labia ac manus exedens, spiritum emflare non poterat. Tantisper vero a stupore emergens saniorique mente effectus, *Scitote, fratres*, aiebat, *Photium patriarcham me docuisse ne jejunis communicarem. Idque in causa est ut hæc quæ videtis patiar, et ut mori non valeam.* Hæcque locutus animam efflavit. Atque hæc hactenus dicta de Photio.

37. Anno imperii Michaelis nono expeditione suscepta imperator adversus Agarenos profisciscitur, Orypha præfecto in urbe relicto. Jamque ad Mauroptam castra posuerat, cum ille Russos ducentarum navium classe adventare nuntiat. Quo audito imperator, re prorsus infecta nullaue conserta pugna, confestim revertitur.

38. Anno imperii Michaelis decimo Russi, cum in Hierum penetrassent, multas cædes fecerunt. Urbem itaque vallo cingunt, ac cum vix imperator trajicere potuisset, statim cum Photio patriarcha ad sanctæ Dei Genitricis, quod est in Blachernis, veniunt: eductamque cum canticis ejusdem Dei Genitricis sacram vestem ac pallium mari leviter 675 intinxerunt; cumque nulla perflaret aura, ventorum statim orti impetus, transiitque mari ac sedato continui fluctus excitati. Impiorum Russorum fractæ naves ac quassatæ, cum præcæ evasissent periculum.

39. Barda Cæsare solenni processu ac pompa

Ἀλλὰ σὺ με τῷ δαίμονι τοῦ σταυροῦ ἀνίσχυρον ἐδειξας. Τότε ἐγὼ καθήρησα αὐτὸν τῷ τιμῷ σταυρῷ, καὶ θάνατος ἐγένετο.

λε'. Ἐν μίᾳ νυκτὶ συνέβη γενέσθαι σεισμοὶ μεγάλοι· καὶ αὐτὸς ὁ Θεὸς ἀναβὰς ἐπὶ τοῦ Ἀμβωνος δημηγορῆσαι εἶπεν, ὅτι Οἱ σεισμοὶ οὐκ ἐκ πληθύνου ἁμαρτιῶν, [P. 445] ἀλλ' ἐκ πλησμονῆς ὕδατος γίνονται, καὶ ἕκαστος ἄνθρωπος δύο ψυχὰς ἔχει, καὶ ἡ μὲν μία ἁμαρτάνει, ἡ δὲ ἑτέρα οὐκ ἁμαρτάνει. Τούτων ἀκούσας ὁ πρωτοεπισκοπὴς καὶ ἀπαιθῶν εἶπεν τῷ βασιλεῖ, ὅτι Οἱ δοῦλοι ἡμῶν ἀναγκάζουσιν ἡμῶς, λέγοντες, ὡς ἡμεῖς ἡλπίζομεν μίαν ψυχὴν ἔχειν, καὶ ἐλαμβάνομεν ἐκάστῳ μὴν ἀνὰ μοδίους δύο· νῦν δὲ, ὡς διδάσκει ἀναφανδὸν ὁ πατριάρχης, δύο ψυχὰς ἔχει ἕκαστος, καὶ δεῖ ἄλλους δύο μοδίους προσθεῖναι ἡμῖν. Καὶ ὁ βασιλεὺς γελάσας εἶπεν· Οὕτως δογματίζει ὁ Χαζαρκοπρόσωπος; Προσεκαίεται οὖν εὐθὺς τὸν πατριάρχην, καὶ πυνθάνεται ὡς διήθεν θυμούμενος· Οὕτως δογματίζεις, ὦ Μαρζούκα, δύο τὸν ἄνθρωπον ἔχειν ψυχὰς; Ὁ δὲ ταί; πιθανολογίαις βολερῶς τοῦτον ὑπεισελθὼν ἐπίσεν ὡς περὶ ἄλλων ὑποθέσεων εἰπεῖν, οὐχὶ δὲ οὕτως. Τούτῳ Γρηγόριος ὁ Συρακούσης ἠρώτησε· Τί τὸ Μαρζούκας σημαίνει; Ὁ δὲ εἶπεν· Τὸ μάρ, κύων· τὸ ζού, σῶρε· τὸ κάς, κάσσυμα· τουτέστι, κύων ἔλκων δέρμα.

λς'. Ἐργαστηριακὸς δὲ τις, ὡς οἱ ἰδόντες καὶ ἀκούσαντες ἐθεβάλωσαν, εἰς τὰς Σοφίας τὴν οἰκίαν ἔχων, ἐπὶ πολλαῖς ταῖς ἡμέραις ψυχόρρατῶν καὶ τὴν γλῶτταν καὶ τὰ χεῖλη καὶ τὰς χεῖρας ἐσθίων ἀποψύξαι οὐκ ἠδύνατο. Μικρὸν δὲ ἀνασφίλας εἶπεν· Γινώσκετε, ἀδελφοί, ὅτι ὁ πατριάρχης Θεώτιος ἐδίδαξέ με μὴ κοινοῦναι ῥήσιν. Διὸ καὶ ἄβλάπτει παραθάνω, καὶ ἀποθυγεῖν οὐ δύναμαι. Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξέψυξεν. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ Θεωτίου.

λς'. Τῷ θ' αὐτοῦ ἔτει ἐκστρατεύει ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν, τὸν Ὀρόφαν ὑπάρχον ἐν τῇ πόλει καταλιπών· ὃς καὶ τὸν βασιλέα ἤδη τὸ Μαυροπόταμον καταλαβόντα δηλοῖ τὴν τῶν Ῥώσων ἀφίξιν, πλοίων εὖσαν διακρούων. Ὁ δὲ βασιλεὺς εὐθὺς ὑποστρέφει, μὴδὲν ὄλως ἐργασάμενος.

λη'. Τῷ ι' αὐτοῦ ἔτει οἱ Ῥώσων ἐνδοθεν τοῦ Ἱεροῦ φθάσαντες πολὺν εἰργάσαντο φόνον. Περιχυκλοῦσιν οὖν τὴν πόλιν· καὶ τοῦ βασιλέως μόλις διαπεράσαι ἰσχύσαντος, εὐθὺς σὺν τῷ πατριάρχῃ Θεωτίῳ τὸν ἐν Βλαχέρναις τῆς Θεοτόκου ναὸν καταλαμβάνουσι, καὶ μεθ' ὁμνυδίων τὸ ἅγιον τῆς Θεοτόκου ἐξαγαγόντες μαφόριον ἐπὶ θαλάσῃ ἀκρῶς προέειδαν· καὶ νηνεμίας οὖσης εὐθὺς ἀνέμων ἐπιφορὰ καὶ τῆς θαλάσσης [P. 446] ἡρεμούσης κυμάτων ἐπαναστάσεως ἀλλεπάλληλοι ἐγεγόνεισαν, καὶ τὰ τῶν ἀθίων Ῥώσων πλοῖα κατεάγησαν, ὀλίγων ἐκπεφυγόντων τὸν κίνδυνον.

λθ'. Δάρδα δὲ τοῦ Καίσαρος ἐν τῇ προελύσει ἔ-

ερχομένου, καθέζομενος ὁ πατρικίος Δαμιανὸς ἐν τῷ ὥρολογίῳ, ὁ καὶ παρακοιμώμενος, οὐκ ἐπηγέρθη τιμῆσαι αὐτόν. Ὁ δὲ θυμώδεις τῷ βασιλεῖ κλαίων τοῦτο ἀπήγγειλεν, καί, ὅτι *Εἰς θνείδος τῆς σῆς βασιλείας οὐκ ἐπηγέρθη μοι.* Ὁ δὲ βασιλεὺς αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐξορίζει τὸν παρακοιμώμενον Δαμιανὸν ἐν τῷ Ἀγίῳ Μάμαντι, καὶ προβάλλεται Βασίλειον τὸν πρωτοστράτορα αὐτοῦ παρακοιμώμενον. Τοῦτο ὁ ⁶⁶ Καῖσαρ ἰδὼν ἐλυπήθη λίαν, καὶ ἐζήτει ἀποκτείνειν Βασίλειον.

μ'. Τῷ α' αὐτοῦ ἔτει ἐχώρισεν ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ τὸν Βασίλειον τῆς αὐτοῦ γυναῖκος Μαρίας, καὶ δέδωκεν αὐτῇ γυναῖκα Εὐδοκίαν τὴν Ὑγγριναν, διορισάμενος αὐτῇ κυρίως αὐτὴν ἔχειν· ἦν γὰρ αὐτῇ τοῦ βασιλέως παλλαχὴ, καὶ πάνυ ἡγάπα αὐτὴν ὡς εὐπρεπῇ. Τὴν δὲ προτέραν αὐτοῦ γυναῖκα Μαρίαν, ^B δούς χρυσίον καὶ πλοῦτον πολὺν, ἀπέστειλεν εἰς τὰ ἴδια. Θέκλαν δὲ τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν προσήρμοσε Βασίλειῳ τοῦ ἔχειν αὐτὴν ἰδίως. Ὁ μόντοι Καῖσαρ καὶ ὁ βασιλεὺς ὑπεβλέποντο ἀλλήλους, ζητοῦντες πῶς ἕτερος τὸν ἕτερον ἀνέλῃ. Διὸ καὶ ἰλιδοῦρε τὸν Καῖσαρα Βασίλειος· πρὸς τὸν βασιλέα ὡς κατ' αὐτοῦ μελετῶντα. Ὁ δὲ ταῦτα ὡς λῆρον ἤκουεν. Διὸ καὶ οὐεῦδων πληροφορήσαι τὸν βασιλέα συμφυλιούται Συμβάτιον πατρικίῳ καὶ λογοθέτῃ τοῦ δρόμου, γαμβρῷ τοῦ Καίσαρος· καὶ δι' ὅρων βεβαιούσιν ἀλλήλους ⁶⁷ τὴν εἰς αὐτοὺς ὁμόνοιαν. Ἐπληροφῶρε δὲ Συμβάτιον Βασίλειος δι' ὅρων φρικτῶν, ὅτι *Τοῦ βασιλέως πολλὰ σε διακινῶντος βούλεται Καῖσαρα προβάλλεσθαι, ἀλλὰ διὰ τὸν πενθερόν σου τοῦτο ποιῆσαι ἀδυνατεῖ.* Ἐν τοῦτοις ἀπατηθεὶς ὁ Συμβάτιος γέγονε κατὰ τοῦ Καίσαρος Βάρδα τοῦ ἰδίου πενθεροῦ, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν βασιλέα ἐξωμόσατο πληροφορήσας αὐτόν πως· *Ὁ Καῖσαρ βούλεται σε, φησὶν, ἀνελθεῖν, ἐξεῖπὼν καὶ τὰ τῆς βουλῆς.* Ὁ δὲ βασιλεὺς τοῖς ὅροις Συμβάτιον πεισθεὶς καὶ τοῖς λόγοις Βασιλείου βεβαιωθεὶς ἐνδομύχει κατὰ τοῦ Καίσαρος. Ὁ δὲ Βασίλειος πάντα σκευσάμενος κατὰ τοῦ Καίσαρος, ἐν δὲ τῇ πόλει μὴδὲν ποιῆσαι δυνάμενος, πείθει τὸν βασιλέα κινῆσαι στόλον κατὰ τῆς Κρήτης. Καὶ τοῦτου γινομένου Λέων ὁ φιλόσοφος Βάρδα Καῖσαρα ⁶⁸ παρήγει ὑποστέλλεσθαι [P. 447] καὶ συντηρεῖν ἐαυτὸν ἀπὸ Βασιλείου. Ὁ δὲ Καῖσαρ τὸν βασιλέα ἐπεφωνεῖτο φεῖδεσθαι τοῦ Βασιλείου. Ἐπεὶ δὲ προέλευσις τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἐν τοῖς Χαλκοπρατεῖσι ἐτελεῖτο, Εὐαγγελίου τελεσθέντος ἀνῆλθεν ὁ τε πατριάρχης· Φώτιος καὶ ὁ βασιλεὺς σὺν τῷ Καίσαρι καὶ Βασίλειῳ παρακοιμωμένῳ ἐν τοῖς Κατηχομένοις· καὶ τοῦ πατριάρχου ἐπὶ χεῖρας ἔχοντος τὸ τίμιον σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, βάψαντες ὅτε βασιλεὺς καὶ ὁ Βασίλειος τοὺς τιμίους ὑπέγραψαν σταυροὺς, ὅρων βεβαιώσαντες τὸν Καῖσαρα ἀπόδως συνελθεῖν αὐτοῖς ἐν τῷ ταξιδίῳ. Ὁ δὲ φιλόσοφος Λέων φανερώς παρηγγύησεν τῷ Βάρδᾳ μὴ ἐξελθεῖν σὺν αὐτοῖς, ἐξερχομένων δὲ ἔλεγεν μὴ ὑποστρέψειν.

A eorum transeunte, Damianus patricius et accubitor in horologio sedens illi honoris causa minime surrexit. Ea re ille exasperatus lugens imperatori refert, idque animo cogitantem ait non assurrexisse, ut regiam ipsam majestatem injuria probroque violaret. Hoc audito imperator, Damiano ad S. Mamantis ablegato, Basilium protostratorem accubitorem præficit. Videns autem Cæsar rem molestissime habuit, necemque Basilio machinabatur.

40. Anno ejus imperli undecimo Michael Basilium cogit dato libello repudii Mariam conjugem dimittere, tradita ei uxore Eudocia Ingerina; jussumque illi ut rato eam conjugio haberet. Erat enim illius concubina, quam summe diligebat eo quod forma venustissima esset. Priorem vero uxorem Mariam auro aliisque divitiis donatam ad sua remisit. Theclam autem sororem suam Basilio despondit, ut privatim eam haberet. Cæterum Cæsar et Basilius sibi mutuo suspecti erant, atque alter alterum tollere quærebant. Eam ob rem Basilius apud imperatorem expostulat moliri in eum Cæsarem. Verum hæc ille ut deliria audiebat. Quamobrem ⁶⁷⁶ etiam Basilius fidem imperatori facturus amicitias jungit cum Symbatio patricio ac dromi logotheta, Cæsaris genero; juratamque alter alteri concordiam firmant. Aiebat Basilius horrendisque juramentis adstruebat diligere eum plurimum ab imperatore, ac velle Cæsarem provehere, nec tamen propter ejus socerum id posse præstare. His deceptus Symbatius adversus Bardam Cæsarem socerum suum conjurat; ingressusque ad imperatorem, jurejurando velle Bardam Cæsarem eum interficere affirmat, ipsas quoque insidias narrans. Imperator Symbatii juramentis credulus, ac Basillii verbis persuasus, intus animo in Cæsarem insidias condebat. Basilius autem quæ erant perdendo Cæsari, cuncta instruxerat, cumque rem in urbe præstare non posset, auctor est imperatori, ut classem adversus Cretenses educat. Hæc cum gererentur sicque res in procinctu esset, Leo philosophus Bardam Cæsarem admonerat ut se subduceret sibi que a Basilio caveret: Cæsar vero imperatorem in Basilium promiorem esse respondebat. Quod autem processus diei annuntiationis in Chaleopræteis peragebatur, lecto Evangelio ascendit Photius patriarcha, et imperator cum Cæsare et Basilio accubitore ad Catechumena; tenenteque patriarcha in manibus pretiosum corpus et sanguinem Domini nostri Jesu Christi, intingentes imperator pariter ac ⁶⁷⁷ Basilius venerandas cruces subscripserunt, jurejurando Cæsari fidem obstringentes, omnis ut metus securus eam cum illis expeditionem ausciperet. Leo autem philosophus Bardam palam monerat ne cum illis egrederetur: sin minus, reversurum non esse.

VARIE LECTIONES.

⁶⁶ ὁ οὐ. P. ⁶⁸ ἀλλήλοις? ⁶⁹ Βάρδᾳ τῷ Καίσαρι?

41. Signa quoque ejus necis secuta sunt. Facto A enim terræ motu statua quæ ad Sanctam Annam in columna secundo ordine stabat, collapsa est. Rettulit Bardas Leoni philosopho, isque sic palam exposuit, ei qui a primo imperatore secundus sit, imminere ruinam mortis. Sed et quod soror Theodora paludamentum miserat, justa minus longitudine inventum, cui perdix auro inextus erat. Accepta ille veste percontabatur quorum brevior facta esset; utque existimo, vitæ finem ambobus præsignabat: nempe perdixis symbolo structas ei dolo insidias, brevitatem breves illius dies innuebat. Sed et ejusmodi conspexit somnium: Videbatur sibi Cæsar cum imperatore solemnī die ad Sanctæ Dei Sapientiæ solito splendore ac cultu advenisse, cumque ad sanctum altare prope accessissent, angelos in candido habitu illis apparuisse. Intra cancellos senior quidam solio sublimis cernebatur. Erat is Petrus apostolus; cui Ignatius in genna supplex lacrymisque oppletus, quæ passus ab eo erat, mala exponebat. Petrus rei acerbitate motus, virumque miseratus, *Ex Domini, inquit, manu ultionem* 678 *nancisceris.* Moxque uni duorum illi adstantium, aureis vestibus præpositorum more fulgentium, gladium tradit; statimque innuens, imperatorem quidem a dextris posuit, a sinistris vero Dei iræ devotum, sic dictum Cæsarem, atque frustatim gladio concidendum. Quo exeunte, de Michaelē adjecit, ipse quoque exspectaret se concidendum; appellans improbam prolem.

42. Post Pascha itaque imperator ingentibus copiis stipatus ad Thracesium thema venit. Porro Basilus Cæsaris necem machinabatur. Erant autem in consilio Marianus ejus frater et Symbati Cæsaris gener, Bardas quoque frater Symbati et Petrus Bulgarus et Leo Assyrius ejus consobrinus, Joannes quoque Chaldæus et Constantinus Toxaras. Innotuit res Joanni Neatocomito, nuntiatque per Procopium Cæsari. Cui ille vicissim: *Junior es, et deliras, sisanis seminans.* Insomnem Cæsar noctem egit, summoque diluculo suis omnibus in consilium vocatis declaravit quæ sibi dicta erant, rogans quid illi facto opus putarent, eorum sententiam. Cui Philotheus protospatharius et generalis, Cæsaris propensius amicus, *Mane, inquit, domine, auream cassi coloris chlamydem tuam induere, leque coram inimicis palam exhibe, fugientique a facie tua.* Orto itaque sole, consensu equo, fulgenti habitu, ingenti satellitio Cæsar ad imperatorem venit. Occurrit Basilus, 679 manumque apprehensum ad sacrum intus cubiculum adduxit, aitque imperatori: *Collecto, domine, omni exercitu, jube in Cretam transfretare.* Moxque Basilus a tergo stans Cæsari ensē adigit. Reliqui membratim conciderunt, spectante imperatore ac con-

μα'. Καὶ σημεῖα τῷ τούτου θανάτῳ παρηκολούθη-
κεσαν. Σεισμοῦ γὰρ γεγονότος ἐπεπτώκει τὸ ἀγαλμα
δ κατὰ τὴν Ἀγίαν Ἀνναν ^α τὸ δεύτερον ἐπὶ κίονος
ἱστατο· ὅπερ διαγγελοῦν παρὰ Καίσαρος Λέοντι τῷ
φιλοσόφῳ διηρμήνευτο, τὸν ἐκ πρώτου ἀνακτος δεύ-
τερον ἐκπεσεῖσθαι διὰ θανάτου. Ἀλλὰ καὶ ἐσθῆς
αὐτῷ ἐξαποσταλίσαι παρὰ Θεοδώρας τῆς αὐτοῦ
ἀδελφῆς τοῦ προσήκοντος μήκους ἑλλείπουσα, ἦτινι
πέριξ χρυσοπάστος καθιστόρητο· ἦν προσδεξάμενος
ἐκυνθάνετο αὐτῇ εἰ κεκολλώσεται. Ὡς οἶμαι, φησὶν,
ἀμφοτέροις τὴν λύσιν προσεζωγράφησε, διὰ μὲν τῆς
πέρδικος τὸ πρὸς αὐτὸν ὀλερδὸν, διὰ δὲ τοῦ ἑλλειπούς
τὸ ἐλλειπὲς τῶν ἑαυτοῦ ἡμερῶν αἰνιττόμενος. Καὶ
ὄναρ δὲ ἐθεάσατο τοιοῦτον· Ἐδῶκει ἑορτασμοῦ ἡμέ-
ρας ὁ Καίσαρ μετὰ τοῦ βασιλέως τῇ Ἀγίᾳ τοῦ Θεοῦ
Σοφίᾳ προσεπειρηθέναι καὶ συνήθους λαμπρότητος.
Ὡς δὲ πρὸς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον ἦσαν, λαμπροφύροι
τούτοις ἀνεφάνησαν ἄγγελοι, καὶ πρὸς τοὺς ἔσω
διώπτετό τις ὑπεράνω γραυῆς θρονιζόμενος, καὶ
οὗτος Πέτρος ὁ ἀπόστολος, ὃ Ἰγνάτιος γονυπετῶν
δάκρυσιν ὑπὲρ ὑπομιμνήσκων ὑπὲρ ὧν λωδῆθαις
ὑπομεμνήκει. Ὁ δὲ ^β διὰ τὸ πάθος συνδιατεθεὶς
αὐτῷ ἔφη τὴν ἐκδίκησιν ἐκ χειρὸς Κυρίου ἀπολασ-
σθαι. Καὶ εὐθὺς ἐν τῶν ἱσταμένων αὐτῷ δύο χρυσο-
ενδύτων ὡσεὶ πραιποσίτους μάχαιραν ἐπιδίδωσι,
καὶ φησιν ^γ τάχει ἐκνεύσας τὸν μὲν βασιλέα τῷ
δεξιῷ ἀφώρισεν ^δ, τὸν δὲ θεόργιστον Καίσαρα, οὐ-
τως εἰπὼν, τοῖς ἀριστεροῖς, καὶ διὰ ταύτης μελῆθην
τιμωρήσασθαι. Οὗ δὴθεν ἐξειμένου, καὶ περὶ τοῦ
Μιχαὴλ διειρήκει τὴν τομὴν ἀπεκδέχεσθαι, ἀποκαλῶν
αὐτὸν ἀσεβότακτον.

μβ'. Μετὰ γοῦν τὸ Πάσχα ἀπάρας ὁ βασιλεὺς μετὰ
πολλοῦ στρατοῦ [P. 448] ἦλθεν ἐν τῷ θέματι τῶν
Θρακησιῶν, καὶ Βασίλειος κατὰ τοῦ Καίσαρος ἐμε-
λέτα. Ἦσαν δὲ ἐν τῇ βουλῇ Μαρτιανὸς ὁ ἀδελφὸς αὐ-
τοῦ καὶ Συμβάτιος ὁ γαμβρὸς τοῦ ^ε Καίσαρος καὶ
Βάρδας ὁ ἀδελφὸς Συμβάτιου καὶ Πέτρος ὁ Βουλγαρος
καὶ Λέων ὁ Ἀσσύριος ἐξάδελφος αὐτοῦ, Ἰωάννης τε
ὁ Χάλδης ^ς καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Τοξάρης. Διέγνω δὲ
ταῦτα Ἰωάννης ὁ Νεατονόμιτος, καὶ δηλοῖ διὰ Προ-
κοπίου τῷ Καίσαρι. Ὁ δὲ ἀνιδηλοῖ αὐτῷ· *Νέος εἶ,
καὶ ληρεῖς ἐγείρων ζῆλναια.* Ἀὐπνοῦς δὲ ὁ Καίσαρ
διατελέσας, ὀρθροῦ βαθέος ^ς τοὺς αὐτοῦ πάντας
προσκαλεσάμενος διεσάφησε τὰ λαληθέντα αὐτῷ καὶ
βουλὴν ἐζήτη. Φιλίδεος δὲ ὁ πρωτοσπαθάριος καὶ
γενικὸς προσφίλης αὐτοῦ ὢν λέγει τῷ Καίσαρι·
Ἀβριον, δέσποτα, περιβαλοῦ τὸν χρυσοπέρικτον
σου χιτῶνα καὶ δοθῇτι τοῖς ἐχθροῖς σου, καὶ
ἀπὸ προσώπου σου φεύξονται. Τοῦ δὲ ἦλθον ἀνα-
ταίλναι; ἔπην ἐπιβὰς παρεγένετο πρὸς τὴν κόρτην
τοῦ βασιλέως μετὰ στολῆς λαμπρᾶς, πικλῶν περι-
κυκλούντων αὐτόν. Ἐλθὼν δὲ Βασίλειος καὶ τῇ χειρὶ
κρατήσας εἰσήγαγε πρὸς τὸν βασιλέα. Ὁ δὲ τῷ βα-
σιλεὶ ἔφη· *Τοῦ λαοῦ παντός, δέσποτα, συνειδε-
γμένου πρόσταττε διαπερᾶσαι ἐν τῇ Κρήτῃ.* Καὶ
εὐθὺς ὁ Βασίλειος ἐπισθεν ἐστώς διδωσιν αὐτῷ μετὰ

VARIÆ LECTIONES.

^α Ἀννῆν P. ^β δὲ om. P. ^γ σφ: τὸν margo P. ^δ ἀφώρισαι? ^ε τοῦ om. P. ^ς Χάλδης P. ^ς βαθείας P.

ξίφους. Οἱ δὲ λοιποὶ μεληδὼν αὐτὸν κατέκοψαν, τοῦ βασιλέως· βλέποντος καὶ σωπῶντος. Ἦν δὲ ὡσεὶ ὥρα τρίτη. Καὶ εὐθὺς ὑποστρέφουσι πρὸς τὴν πόλιν. Ἐλθόντων δὲ αὐτὸν κατὰ τὴ ἐμπόριον τοῦ Ἀκρίτα, μοναχὸς τις ἐφ' ὀφλήτης τῆς πέτρας ἐπεφώνει μεγάλως τῷ βασιλεῖ· *Καλὸν ταξείδιον ἐποίησας, ὦ βασιλεῦ, τὸν ἰδιὸν σου καὶ συγγενῇ ἀνελών. Οὐαὶ σοι, δὲ ταῦτα ἐποίησας!* Θυμωθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ Βασίλειος πέμπουσιν ἀνελεῖν τὸν μοναχόν. Οἱ παρατυγόντες ἐπισαν τὸν ἀποσταλέντα ἄνουν καὶ δαιμονῶντα εἶναι τὸν μοναχόν. Διὸ καὶ μάλις παρήλθεν ὁ μοναχὸς τῆς τιμωρίας.

μγ'. Τῇ δὲ ἁγίᾳ Πεντηκοστῇ ἑστῆκεν ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ καὶ Φώτιος πατριάρχης ἐν τῇ Ἀγίᾳ Σοφίᾳ Βασιλεῖον τὸν παρακοιμώμενον εἰς βασιλέα, τόμον ἀναγνὺς διὰ Καστοροῦ ἀσηκρήτης ἔχοντα οὕτως· *Βάρδας ὁ Καῖσαρ ἐδοιλεῦσατο ἀνελεῖν με, καὶ διὰ τοῦτο ὑπεξήγαγέ με τῆς πόλεως· καὶ εἰ μὴ διὰ Συμβάτιου καὶ Βασιλείου κληνύθη μοι, οὐκ ἐν τοῖς ζώσιν ἦμην. Ὅθεν καὶ ἐτελεύτησεν ὑπὸ τῆς ἰδίας ἀμαρτίας. Θέλω δὲ Βασιλεῖον τὸν παρακοιμώμενον, ὡς πιστὸν ὄντα καὶ φυλάττοντα τὴν ἐμὴν βασιλείαν καὶ τοῦ ἐχθροῦ ἐλευθερῶσαιτά με καὶ πόθον πρὸς με πολλὸν ἔχοντα, εἶναι* [P. 449] *φύλακα τῆς ἐμῆς βασιλείας καὶ προνοητὴν, καὶ ὑπὸ πάντων εὐφημῆσθαι ὡς βασιλέα. Καὶ εὐφμήσαν πάντες· Μιχαὴλ καὶ Βασιλεῖον πολλὰ τὰ ἔτη!* Ὁ δὲ τὸν τόμον ἀναγνὺς Καστωρ ὁ ἀσηκρήτης· ἐξελέσθην ἐν Νικομηδείᾳ καὶ ἔλθων εἰς μονὴν ἀνδρῶν ἐμεινεν μέσον λιθαδίου. Ἦν δὲ ἐκεῖσε φρέαρ, καὶ πεσὼν ἐν αὐτῷ ἀπεπνίγη.

μδ'. Συμβάτιος δὲ ὁ γαμβρὸς τοῦ Καίσαρος, ἰδὼν δὲ ἐνεπαίχθη ὑπὸ τοῦ Βασιλείου, εἰς μῖσος αὐτοῦ κινεῖται· καὶ συμβουλευσάμενος μετὰ Γεωργίου τοῦ Πηγάνη αἰτεῖται στρατηγὸς προβληθῆναι, καὶ γίνεται. Ἀντ' αὐτοῦ δὲ προβάλλεται λογοθέτης τοῦ δρόμου ὁ Γουμέρ. Καὶ ἐξελθόντες ἅμα ὁ τε Συμβάτιος καὶ ὁ Πηγάνης καταστρέφουσι τὸν λαὸν καὶ πυρπολοῦσι τὰς χώρας (ἦν γὰρ καιρὸς τῶν θέρους), εὐφημοῦντες Μιχαὴλ μόνον, τὸν δὲ Βασιλεῖον ἀποκηρύττοντες. Τοῦτο μαθόντες οἱ βασιλεῖς γράφουσι τοὺς λοιποὺς στρατηγούς καταπολεμῆσαι αὐτούς. Νικηφόρος δὲ ὁ Μαλέϊνος ἔρριψεν ἔγγραφα μετὰ παντός τοῦ λαοῦ, ἵνα ὅλοι τούτους κρατήσωσι καὶ μὴ εἰς ἐμφύλιον ἐμπέσωσι πόλεμον. Κρατεῖται οὖν ὁ Πηγάνης, καὶ εἰσαχθεὶς ἐν τῇ πόλει ἀποτυφλοῦται, καὶ καθίζουσιν αὐτὸν ἐν τῷ Μιλίῳ προσατεῖν. Κρατεῖται δὲ καὶ ὁ Συμβάτιος παρὰ τοῦ Μαλέϊνου εἰς Καλετζίνην· καὶ εἰσαχθέντος εἰς τὸν Ἅγιον Μάμαντα, φέρουσιν τὸν Πηγάνην μετὰ θυμιάματος ὁστρακίον καπνίζοντα θαλαφον, καὶ ἀπαντᾷ καὶ θυμᾷ τὸν Συμβάτιον. Ἀποτυφλοῦται δὲ καὶ αὐτὸς τὸν ἵνα ὀφθαλμὸν, καὶ ἐκκόπτουσι τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα, καὶ καθίζουσι καὶ αὐτὸν εἰς τὰ Τζαύσου προσατεῖν, καὶ μεθ' ἡμέρας τρεῖς ἀγουσιν αὐτοὺς ἐν τῇ πόλει εἰς τοὺς ἰδίους οἴκους.

με'. Ἐκβάλλει οὖν ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ διὰ τοῦ μηχανικοῦ τοῦ λεγομένου Λάμαρι Κωνσταντίνου τὸν

A licente. Hora erat fere tertia; statimque in urbem revertuntur. Cumque ad emporium Acrita venissent, monachus quidam ex alta rupe imperatori elata firmaque voce clamabat: *Egregia sane, imperator, tua hæc expeditio, quod necessarium tuum ac cognatum occidisti. Væ tibi qui hæc feceris!* Iratus imperator et Basilus mittunt qui monachum occisuri essent. Verum qui aderant, ei qui missus spiculator erat monachum dementem esse actumque a dæmone etiam atque etiam asseverant; quo factum est ut vix tandem ille poenam evaderet.

43. Per sancti autem diei Pentecostes solemnia Michael imperator Photiusque patriarcha in S. Sophiæ Basilium accubitorem imperatorem creaverunt, lecto tomo per Castorem a secretis, in hæc verba, *Bardas Cæsar mihi necem machinatus est, inque eam rem malo dolo eduxit ex urbe; ac nec inter vivos numerarer, nisi a Symbatio et Basilio mihi nuntiatum fuisset. Quapropter etiam suo ille scelere mortuus est. Basilium autem accubitorem velut fidelem meæque majestatis servatorem, quique ab hoste me liberavit atque ingenti amore prosequitur, custodem* 680 *esse vulo ac curatorem mei imperii, quem tanquam imperatorem omnium jubeo præconio laudari.* Faustis itaque omnes vocibus ac ominibus acceperunt: *Michaelis et Basilii multi anni!* Qui autem tomum legerat, Castor a secretis, egressus Nicomediam, ad virorum monasterium quoddam cum venisset, ac quo loco puteus erat in medio prati constitisset, in cum præceps factus suffocatus est.

44. Symbatius autem Cæsaris gener, illudum se a Basilio videns, odio in illum incitatur; initoque cum Georgio Pegane consilio armata se militia ducem præfici rogat, et vero obtinet. Ejus vero loco Gumer dromi logotheta provehitur. Egressi itaque simul Symbatius ac Peganes, aversis militum anjmis, agros igni vastant (erat enim æstivum tempus), Michaeli solum fausta acclamantes, Basilium vero abdicantes. Audierunt imperatores, ducesque reliquos arma in eos sumere datis litteris jubent. Nicephorus vero Maleinus per omnes late ordines projectis schedulis dolo capiendos rebelles monet, caveantque ne iis bellum civile confietur. Capitur ergo Peganes, et in urbem inductus oculis orbatur, atque in Milio ad emendicandam stipem collocatur. Capitur vero etiam Symbatius a Maleino ad Celtzinem; inductoque ad S. Mamantis Symbatio, adducunt Peganem cæcum cum thuribulo testaceo adolentem sulfur; factusque obviam Symbatio adoleto. Cæcatur vero etiam Symbatius altero 681 oculo, ac dextra illi manas abscinditur; quem et ipsum ad Tzausæ ædes ad stipem potendam statuunt; ac post tres dies in suas illos ædes in urbe adducunt.

45. Michael imperator Constantini Cabalini cadaver per machinatorem Lamari nomine ex sepul-

cro ejectum, impiumque patriarcham Joannem cum humerali (pontificio amictu) e sepulcro eductum, per præfectum in prætorio inclusit; ac quo die Circenses agebantur, adductos nudatosque verberibus affecti, tumque illorum ossa ad Mauriani ædes conbussit. Copronymi vero urnam ex marmore vridi miro opere fabricatam serra secans, inde columellas fecit in templo abs se ædificato in Phari palatio.

46. Mense Septembri, Indictione quinta decima, natus est Constantinus ex Michaelo imperatore et Eudocia Ingerina, cum adhuc Michael superstes esset. Exhibitoque circensium munere ad S. Mamantis, imperator venetus equitavit, Constantinus vero Armeniacus, Thomæ patricii ac generalis excubiarum drungarii pater, albus, Agallianus prasinus, Crassus russius. Eo certamine imperator victor exiit. Inde vero quid accidit? nam et hoc Michaelis imperatoris vecordiae specimen, quod sic Romanorum robur imminuit. Leo philosophus, qui Thessalonicensis antistes fuit, Theophilo imperatori auctor fuerat ut duo horologia fabricaret, quorum esset eadem vis eodemque ferentia; atque unum quidem **682** In præsidio versus Ciliciam haud longe a Tarso collocavit, alterum in palatio servabatur. Scripta erant in singulas horas quæ fiebant in Syria: puta ad primam, si fuisset Saracenorum excursio; ad secundam, si commissum prælium; ad tertiam, si excitatum incendium; ad quartam, si quid aliud; ac similiter in reliquis. Ex scriptis igitur duodecim numeris et argumentis, si quid in Syria contigisset, qua hora consignatum erat, a loci præsidariis e sublimi accensus ignis monstrabat. Custodes enim erant, qui rem attente ac diligenter dispicerent. Accensus ignis a præsidio quod Lulum vocant, Argæi collis incolis commonstrabat, rursusque iis qui in Isamo et his qui in Ægilo; secundum hos iis qui apud Mamantem collem; exinde Cyrizus, tum Mocilus, inde S. Auxentii collis his qui in palatio ad solare Phari horologium perpetui vigilantes constituti erant, quam cito manifestum reddebatur. Sic itaque Michael, ut dictum est, ex Circensium ratione equos agitante, sublatus ignis Saracenorum excursionis signum dedit. Imperator, ne in posterum ejusmodi ignes molestius spectatores haberent, e vicinis orbi speculis deinceps accendi vetuit.

47. Cum igitur imperator equestri certamine victor una ipse cum Basilio et Eudocia ad cenam sederet, Basiliscianus patricius imperatorem laudabat ut qui scite ac solerter currum rexisset. Mox igitur jubet imperator eum surgere, detractisque ejus rubeis calceis sibi eos induere. **683** Renuebat ille coniectis in Basilium oculis. Quod tamen imperator ira percitus jusserat, annuitque Basilius, imperatorias ocreas sibi imposuit. Atque imperator Basilio, Deum obtestans, *Magis illi conveniunt. An*

Καβαλῖνον ἐκ τοῦ τάφου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀσεβῆ πατριάρχην μετὰ τοῦ ὠμορροπίου καὶ αὐτὸν ἐκ τοῦ τάφου, καὶ κατακτείνει διὰ τοῦ ὑπάρχον ἐν τῷ πραιτωρίῳ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ ἱππικοῦ ἀγᾶγων καὶ ἀπογυμνῶσας ἐτυφε μαγυγλάδια, καὶ τὰ ὁσὰ αὐτὸν ἔκαυσεν ἐν τοῖς Μαυρισανοῦ. Τὴν δὲ λάρνακα τοῦ Κοπρωνίου πράσινον ὄψαν καὶ θαυμαστήν διαπρίσας ἐποίησε στήθεα ἐν τῷ ὕπ' αὐτοῦ κτισθέντι ναῶ ἐν τῷ παλατίῳ τοῦ Φάρου.

μς'. Τῷ δὲ Σεπτεμβρίῳ μηνὶ τῆς 'ε' ἐπινεμήσεως ἐγενήθη Κωνσταντῖνος ὁ βασιλεὺς ἐκ Μιχαὴλ καὶ Εὐδοκίας τῆς Ἰγγηρίνης ἐτι περιόντος τοῦ Μιχαὴλ. [P. 450] καὶ ἱππικοῦ γενομένου ἐν τῷ Ἀγίῳ Μάμαντι ἱππευσεν ὁ βασιλεὺς βένετος, Κωνσταντῖνος; δὲ ὁ ἐξ Ἀρμενίων ὁ πατὴρ Θωμᾶ πατρικίου καὶ Γενεστοῦ δρουγγαρίου τῆς βίγλας λευκός, πρᾶσινος δὲ Ἀγαλλιανός καὶ ρούσιος ὁ Κρασσός. Νικᾷ δὲ ὁ βασιλεὺς. Καὶ τί συμβαίνει ἐντεῦθεν; καὶ τοῦτο γὰρ τῆς αὐτοῦ τοῦ βασιλέως τοῦ Μιχαὴλ κακία; ἐστίν, εἰς ὅσον τὴν τῶν Ῥωμαίων ἰσχὺν ἡλάττωσεν. Ὁ φιλόσοφος Λέων ὁ Θεσσαλονίκης γεγόμενος πρόεδρος, τῷ βασιλεῖ Θεοφίλῳ συμβουλευσας, ὡς ὠρολόγια ἐποίησεν δύο ἐξ ἰσοῦ κάμνοντα· καὶ τὸ μὲν ἐν ἐπὶ τῷ φρουρίῳ τῷ κατὰ Κιλικίαν τῇ Ταρσὶ κλησιάζον ἀπέθετο, τὸ δὲ ἕτερον ἐν τῷ παλατίῳ ἐφυλάττετο, ἅπερ εἶχον γεγραμμένα εἰς ἐκάστην ὥραν τὰ ἐν Συρίᾳ γεγόμενα, οἷον τὴν πρώτην ὥραν εἰ ἐκδρομὴ τῶν Σαρακηνῶν γέγονε, τὴν β' εἰ πόλεμος, τὴν γ' εἰ ἐμπρησμός, τὴν δ' εἰ ἄλλο τι, καὶ εἰς τὰς λοιπὰς ὁμοίως. Ἐκ τῶν γεγραμμένων οὖν δίδωσκα ὑποθέσων εἴ τι καὶ συνέβη ἐν Συρίᾳ, ἐν τῇ ὥρᾳ ἐν ᾗ ὑπόθεσις γέγονεν, ἀνάπτων ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε φανός, ἐπεὶ καὶ οἱ φυλάσσοντες καὶ ἀτενῶς καὶ ἀκριβῶς βλέποντες τὰ τετυπωμένα ἐν αὐτοῖς ἦσαν, μετεδίδωτο εὐθύς ὁ φανός ἀπὸ τοῦ φρουρίου τοῦ λεγομένου Λούλου τοῖς κατὰ τὴν Ἀργαίαν βουνὸν καὶ αὐτοῖς τοῖς κατὰ τὴν Σάμον^α καὶ τοῖς κατὰ τὸ Ἀγγίλον, εἰτα τοῖς κατὰ τὴν Μάμαντα πάλιν βουνὸν, ἀφ' οὗ ὁ Κύριζος, εἰτα ὁ Μώχιλος, ἀφ' οὗ ὁ τοῦ Ἀγίου Αὐξεντίου βουνός τοῖς ἐν τῷ παλατίῳ κατὰ τὸν ἡλιακὸν τοῦ Φάρου διαταρτοῖς ἀφωρισμένοις ἐν βραχεὶ ἐποίει φανερόν. Ἰππευομένῳ οὖν τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ, ὡς εἴρηται, ὁ φανός ἐσήμανεν ἐκδρομὴν τῶν Σαρακηνῶν. Αὐτὸς πρὸς τὸ μὴ τοὺς θεατὰς τοῦ ἱπποδρόμου χαλαρωτέρου; τῇ αὐρίῳ γενέσθαι, προσέταξεν μηκέτι τοιοῦτους φανούς ἐνεργεῖν.

μς'. Ὡς οὖν εἴρηται, νικήσαντος τοῦ βασιλέως ἐπὶ δελφῶν καθέστη ἕκτα Βασιλεῖα καὶ Εὐδοκία, Βασιλiscianός ὁ πατρικίος ἐπήνει τὸν βασιλεῖα ὡς εὐφυῶς ἐλάσαντα εἰς τὸ ἔσχατον. Εὐθύς οὖν καλεῖται τοῦτον ὁ βασιλεὺς ἀναστῆναι, τὰ τζάγγια δὲ αὐτοῦ σῶραι καὶ αὐτῷ ὑποδῆσαι^α. Τοῦ δὲ ἀνανεύοντος; καὶ πρὸς Βασίλειον βλέποντος, ἐπεὶ ὁ βασιλεὺς μετὰ θυμοῦ προσέταξεν καὶ ὁ Βασίλειος ἐπένευσεν, ὑπέδωκεν^α τὰ αὐτά. Καὶ λέγει ὁ βασιλεὺς μεθ' ὅρκου πρὸς Βασίλειον· *Κάλλιον αὐτῷ πρότερον.* Καὶ

VARIAE LECTIONES.

^α Ἰαζμόν margin P. ^α ὑπέδωκεσθαι Georg. ^α ὑπέδωκετο idem.

Apelates autem Jacobitzes Basiliscianum ense vulneratum e lecto in pavementum excussit. Reliquis autem foris stantibus ad excubias, cum utrique coivissent, ait Asylæo ad Basilium: *Quonquam illi manus præcidimus, vivum tamen cum reliquimus; ac si vixerit, quid excusabimus?* Reversus itaque, adacto in imperatoris pectus stricto gladio, illius viscera effundit. Cum vero mare fluctibus jactaretur, uno agmine usque ad fretum venerunt; conscensoque muro ad palatium usque evaserunt. Erat autem asser obducentis murum, quem Basiliscus duorum sodalium nixus manibus impacta calce confregit, et ad fores usque palatii evasit. Eulogius Persa, ipse Basilio comes, Ardabasdum Fœderatorum comitem lingua propria allocutus, Michaellem gladio occisum significavit ac Basilio aperire jussit. Ardabasdus vero ad papiam currens eique clavibus vi ablatiis, aperuit. Intro autem receptus Basiliscus ipse claves in manibus tulit. Gesta hæc feria tertia, anno 6362, noctis hora tertia, indictione prima, qua dies festus sanctæ protomartyris 686 Theclæ illucescebat. Mane autem Gregorium Philemonis dictum instituit papiam; statimque mittens ad S. Mamantis, ingenti pompa in palatium induxit Eudociam Ingerinam. Misit vero etiam Joannem præpositum, qui Decapolitæ filiam Eudociam ad parentes suos reduceret. Paulum item cubicularium misit ad curandum Michaelis funus. Is ubi venit, illius cadaver dextri sui equi, quem agebat, stragulo involutum invenit, matrem quoque ac vororem lugentes neniaque super illo plangentes; inducensque in naviculam ad Chrysopolis monasterium trajecit ac ibi sepelivit.

Romanorum imperator Basiliscus orthodoxus annos xix.

Mundi an. 6362, divinæ incarnationis an. 862, Romanorum imperator Basiliscus orthodoxus, annos 19. Erat autem Basiliscus florentissima corporis forma, corpulentus, superciliosus, magnis oculis, lato pectore, submosior, et ut quis conjecerit, suarum rerum cura animo cogitabundus ac frontosior, Adrianopoli Macedoniæ oriundus. Hæc prius Orestias ab Oreste Agamemnonis filio dicebatur; qui nimirum justa æmulatione, idcirco quod Clytemnestra patrem D dolo occiderat, eadem cum Ægistho necata in furorem ingentemque rabiem actus est, atque in Ebri Arxique atque Artabi (trium scilicet fluminum) confluente lavans 687 morbo solutus est. Adrianus vero Cæsar firmis propugnaculis munitam, dilatatisque ejus pomeriis, ex suo nomine Adrianopolim vocavit. Abest trium dierum spatio a Philippopoli, in montis Æmi sinu, ad quem tres fluvii, velut fere aquæ pluviales, stagnāζεται, ἡγκαλισμένη ορεὶ τῷ Αἰμῷ, παρ' ᾧ οἱ τρεῖς ποταμοὶ ἐς μισγάγκλειαν εἶον συμβάλλετον δειδριμον ἕδωρ.

Α κάτω. Τῶν δὲ λοιπῶν ἱσταμένων ἔσω πρὸς παραφυλακὴν, ἐπὶ ἀμύγδαροι ἠνώθησαν, Ἀσυλαίων ἐφη πρὸς Βασίλειον· *Εἰ καὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐκέψαμεν, ὅμως ὥρτα αὐτὸν εἰδέναι. Καὶ ἂν ᾤ, τί ἀπολογησόμεθα;* Καὶ ὑποστρέψας κήσσει τὸ ξίφος κατὰ τῆς καρδίας τοῦ βασιλέως καὶ διαχείει τὰ ἔγκαια αὐτοῦ. Κλύδωνος δὲ ὄντος ἐν τῇ θαλάσῃ συναθροισθέντες ἦλθον μέχρι τοῦ παράματος, καὶ ἀνελθόντες διὰ τοῦ τείχους ἦλθον ἔως τοῦ παλατίου. Πλὴξ δὲ ἦν φράσσουσα τὸ τείχος· καὶ κρατήσας Βασίλειος δύο τῶν μετ' αὐτοῦ καὶ λακτίσας κατέβη τὴν πλάκα, καὶ εἰσῆλθεν μέχρι τῆς πύλης τοῦ παλατίου. Εὐλόγιος δὲ ὁ Πέρσης συνὼν τῷ Βασίλειῳ ἐλάλησε τῇ αὐτοῦ γλώττῃ Ἀρδαβάσδω ἐταιραιάρχῃ, ὡς· *Ὁ Μιχαὴλ ξίφει ἐτελεύτησεν, καὶ ἀνείξην τὸν Βασίλειον.* Ὁ δὲ Ἀρδαβάσδος δρομῶν πρὸς τὸν πατρίαν, καὶ ἄρας ἀπ' αὐτοῦ τὰς κλεῖς βιαίως, ἤνοιξεν. Καὶ γενόμενος ἔνδον Βασίλειος ἤρα τὰς κλεῖς τοῦ παλατίου ἐπὶ χεῖρας. Ταῦτα δὲ γέγονε κατὰ τὴν τρίτην ἡμέραν ἐν τῷ 573ῳ ἔτει, καὶ νυκτὸς τρίτης ὥρας, ἐπινεμήσεως α', καθ' ἣν ἐπιφώσκουσιν εἶχεν ἡμέραν Θέκλας τῆς πρωτομάρτυρος. Καὶ τῇ ἑσθὲν Γρηγόριον τὸν Φιλήμονος ἐποίησε πατρίαν· καὶ παρ' αὐτοῦ ἀποστείλλει ἐν τῷ Ἀγίῳ Μάμαντι, καὶ εἰσάγει Εὐδοκίαν τοῦ Ἰγνηρος μετὰ δόξης πολλῇ· ἐν τῷ παλατίῳ. Ἀπέστειλε δὲ καὶ Ἰωάννην πραιπόσιτον τοῦ ἀπαγάγει τὴν δεκαπολιτισσαν πρὸς τοὺς ἰδίους γονεῖς, καὶ Παῦλον ἐπὶ τοῦ κοινοῦ τοῦ ἐνταφιάσαι τὸν Μιχαὴλ· ὃς ἀπαλθὼν εὗρεν αὐτὸν ἐνταφιάσαι τὸν Μιχαὴλ ἐν τῷ σαργίματι τοῦ δεξιῷ αὐτοῦ ἱπποῦ, οὗ ἦλανε, καὶ τὴν μητέρα καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ θρηνοῦσας καὶ ἐλεεινολογουμένας αὐτόν. Καὶ εἰσαγαγὼν εἰς κλοιάριον διεπέρασεν ἐν τῇ μονῇ τῆς Χρυσοπύλως, καὶ ἔθαψεν αὐτόν.

Ῥωμαίων βασιλεὺς Βασίλειος ὀρθόδοξος ἔτη ιθ'.

[P. 453] Κόσμου ἔτος 573ῳ, τῆς θείας σαρκώσεως ἔτει 573ῳ, Ῥωμαίων βασιλεὺς Βασίλειος ὀρθόδοξος ἔτη ιθ'. Ἦν δὲ οὗτος τὴν μὲν μορφήν τοῦ σώματος ἀνθηρότατος, εὐεκτικὸς, σύννομος, εὐέμματος, σκυθρωπὸς, μελανόχρους, τὴν ἡλικίαν μέσος τοῦ εὐμήκου, τὰ στέρνα πλατὺς, κατηφής, καὶ ὡς ἂν τις εἰκάσῃ, τῶν ἑαυτοῦ συλλογιστέμενος. Ὀρμητο δὲ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως τῆς Μακεδονίας, ἦτοι πρότερον μὲν Ὀρεστίας ἐκαλεῖτο ἐξ Ὑρέστου υἱοῦ Ἀγαμέμνονος, ὃς ζήλω δικαίῳ διὰ τὴν πρὸς τὸν πατέρα Κλυταιμνήστρας δολοφονίαν ταύτην σὺν Αἰγίσθῳ ἀπεκτονηκὼς λίαν ἐκμέμνηεν, καὶ ἐν τῇ συνελύσει Ἐδρου Ἀρξίου τε καὶ Ἀρτάδου τῶν τριῶν ποταμῶν λουσάμενος τῆς νόσου ἀπῆλλατο· ἐνθα ταύτην οἰκοδομήσας ἐπὶ τῷ ἰδίῳ ὀνόματι κέκληκεν. Ἀδριανὸς δὲ Καῖσαρ εὐχέστοις ἐρύμασιν αὐτὴν μεγαλύνας πόλιν Ἀδριανουῦ ὀνομάσκειν. Αὕτη τρίτης ἡμέρας παρὰ ἀνδρὸς εὐπατοῦς ἐν διόδῳ Αἰμῷ, παρ' ᾧ οἱ τρεῖς ποταμοὶ ἐς μισγάγκλειαν εἶον

VARIÆ LECTIONES.

66 τοῦ P. 66 καὶ om. P. 67 Ἀδριανὸς P.

β'. Οὗτος ὁ βασιλεὺς προστάσσει Μαρριανῷ ἐπάρχῳ Α τῷ υἱῷ Πετρωνῷ, καὶ ἀναγορεύει αὐτὸν μόνον βασιλέα. Μορύφας δὲ τοῦ πλωτμοῦ στρατηγὸς χρηματίζων καὶ καθηγεμὼν, συνελθὼν τὸ πραχθὲν παρὰ Βασιλείου καὶ φιλοδόσποτος ὢν, πρὸς ἐκδίκησιν Μιχαὴλ βασιλέως κεκίνηται. Τοῦτον μετακαλεῖται ὁ αὐτοκράτωρ, καὶ τὰ μὲν πρῶτα λόγοις αὐτῷ ἐφυδρίστοις ἐπαπαύει, ἔπειτα ἀποδοχῆς ἀξίω ἀνθ' ὧν ὑπὲρ δεσπότης τοιαῦτα τετολμηκέναι προήρηται. Ἀλλὰ δὴ καὶ χρόνου προδεδικότος, ἐπ' αὐτῷ τοσοῦτον πεληρορρόρηται ὥστε καταλιμπάνειν αὐτῷ τὴν πόλιν ἐξίων κατ' ἐγέρων.

γ'. Ἀναγκαῖον δὲ ἔστι καὶ παρὰ Θεοῦ γενομένην ἐκδίκησιν εἰς τοὺς τὸν Μιχαὴλ διαχειρισμένους γράφει. Ὁ μὲν οὖν Τακωδίτης κυνηγῶν μετὰ τοῦ βασιλέως, καὶ τοῦ ξίφους· αὐτοῦ ἐκπεσόντος, καὶ αὐτοῦ μέλλοντος καταλθεῖν εἰς τὸ δρᾶν αὐτὸν, ὁ ποὺς αὐτοῦ ἐν τῇ σκίῳ ἐκρατήθη, καὶ θροηθεὶς ὁ ἱερός ἔστυρεν αὐτὸν κατὰ φαράγγων καὶ κρημνῶν καὶ μελῶν κατέκοψεν. Ἰωάννης δὲ ὁ Χάλδος στρατηγὸς Χαλδίας γινόμενος, [Ρ. 464] ἐπεὶ κατὰ τοῦ βασιλέως μελὲς ἐφωράθη, ἀνασκολοπιζεται παρὰ Ἀνδρέου στρατηλάτου. Ὁ δὲ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως Ἀσυλαίων, ἐξωσθεὶς παρὰ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ προαστείῳ αὐτοῦ, ὀπηγῆς ὢν καὶ ὠμὸς πρὸς τοὺς αὐτοῦ δούλους μαχαίρει· ὁ π' αὐτῶν ἀνιέρθη· οὗς κρατήσας ὁ βασιλεὺς καὶ μελῶν κατακόψας ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ ἔκασεν. Ὁ δὲ ἀπελάτης ὁ τοῦ Πέρσου σκυληκόδρωτος γινόμενος τὴν ψυχὴν ἀπέρρηξεν. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ Τοξαρῆς εἰς Κιθυβρᾶντίας σπαθοκοπηθεὶς τελευτᾷ, καὶ Μαρριανὸς ὁ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως τὸν πόδα συντριβεῖ, καὶ ὑπὸ σκυληκῶν καταθρῶθεὶς τελευτᾷ.

δ'. Ἐν τῇ ἑορτῇ τῶν Χριστοῦ γένωνος προσελύσεως γενομένης βαπτίζει ὁ βασιλεὺς διὰ Φωτίου Στέφανον τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ.

ε'. Τῷ γ' αὐτοῦ ἔτει, τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγίου Πολυεύκτου, γέγονε σεισμὸς ἐπὶ μ' ἡμέρας καὶ μ' νύκτας, καὶ ἐπώθησαν ὁποῖα πολλὰ ἐκκλησίαι, μεθ' ὧν καὶ ἡ ὑπεράγία Θεοτόκος ἡλεγομένη τὸ Ἔλγμα, ὥστε πάντα τοὺς φάλλοντας ἐκείσε τελευτήσας. Λέων δὲ ὁ φιλόσοφος τυχὼν ἐκεῖ παρῆναι πάντας ἐξελθεῖν· οἱ δὲ μὴ πεισθέντες συντελέσθησαν ἅπαντες. Αὐτὸς δὲ ὁ φιλόσοφος εἰς κίονα ὑπὸ συσταματίου σταθεὶς μετὰ καὶ ἑτέρων δύο ἐσώθη, καὶ ἕτεροι θ' ὁ μόνος ὑποκάτω τοῦ ἀμύωνος.

ς'. Φώτιος δὲ ὁ πατριάρχης, ἐλθόντος τοῦ βασιλέως ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ μέλλοντος αὐτοῦ κοινοῦναι, λησθῆναι καὶ φονεῖα εἶπεν καὶ ἀνάξιον τῆς θέας κοινοῦναι. Ὁ δὲ θυμωθεὶς ἀπέστειλεν ἐν Ῥώμῃ, καὶ ἤγαγε τόμον μετὰ Ῥωμαίων ἐπισκόπων, καὶ τοῦτον τοῦ θρόνου ἐξέλεσεν· καὶ ἀναβιβάζει πάλιν Ἰγνάτιον τὸν ἐν ἁγίοις πατριάρχην τὸ δεύτερον.

ζ'. Μετὰ τὸ ἐξωσθῆναι τῆς ἐκκλησίας Φώτιον καὶ ἐν τῇ ἑορτῇ τῆς Σκέπης ἐξορισθῆναι ἐτροπέυσαντο πλάσμα τοῦνδε· Γενεθλιαλογῆσας τὸν βασιλέα Βα-

2. Juba Basilium Mariano praefecto Petronae filio; isque enim solum imperatorem acclamat. Ooryphas autem navalis exercitus praetor atque dux, ubi intellexisset quae a Basilio gesta in Michaellem essent, ipse domini amans servusque ingenuus ad Michaelis imperatoris ultionem sese accingit. Accersitum imperator primum quidem contumeliosis ac minacibus verbis accipit; tamque benigne habet laudatque, quod ut talia in domini gratiam auderet in animum induxerit. Quin lapsu temporis sic aucta in eum imperatoris fiducia est, ut in hostes proficiscens ejus fidei urbem commiserit.

3. Operae pretium vero sit ut et divinam in eos qui Michaelis parricidae fuerunt ultionem describamus. Jacobitzes itaque imperatori inter venandum comes, dum ense delapsus levaturus equo desiliit, haerente pede e pensili scandula, terriroque equo per cava voraginum praecipitiaeque trahente, membratim discerptus est. Joannes Chaldus, qui exercitus ductor in Chaldia fuerat, deprehensus machinari adversus imperatorem 688 ab Andrea magistro militum palo affixus est. Imperatoris frater Asyleo, ab eo in suburbanum suum relegatus, quod in servos ac domesticos immitis ac crudelis esset, gladio ab eis necatus est. Hos imperator captos membratimque concisos ad Amastriani combussit. Apelates Persae a vermibus corrosus vitam finivit. Constantinus Toxaras apud Cibyrrhaeotas gladiis concisos perit. Marianus denique imperatoris frater confRACTO pE LE ac vermibus putrescente extinctus est.

4. Christi natalis solenni die, pompa habita, baptizat imperator per Photium filium suum Stephanum, in Magna Ecclesia.

5. Basilii imperatoris anno tertio, in die festo S. Polyucti, ad dies quadraginta totidemque noctes terrae motus factus est, cecideruntque multae ecclesiae, inter quas etiam sancta Deipara, quam Sigma vocant, adeo sane ut omnes in ea divinas decantantes laudes communis ruina opprimeret. Porro Leo philosophus, cum esset ibi, hortabatur omnes egredi; cui illi baud morem gerentes pari omnes interitu perierunt. Ipse tamen ad columnam sub arcu stans cum duobus aliis servatus est, necnon alii novem duntaxat sub ambone positi.

6. Photius patriarcha imperatore ad ecclesiam veniente, ac cum sacra mysteria percepturus esset, latronem eum et parricidam ac divina 689 indignum communione dicere ausus est. Qua ille re ira accensus Romam misit, tomoque impetrato cum episcopis Latinis Photium sede ejecit, iterumque ac secundo sacerdotio sanctum Ignatium praefecit.

7. Ejectus ex ecclesia Photius, et in monasterio quod Scopae vocant exsulans, ejuscemodi figmentum commentus est: Basilii imperatoris genealogiam

VARIAE LECTIONES.

“Leo grammaticus Πέσης. Combef. “ἐπώθησαν? “Georgius πέντε.

per texens, quasi a Teridate magne Armenie princeps is originem traheret, librum in regia bibliotheca reponi curat, Theophanis cognomento Sphenodæmonis opera, tunc palatini clerici, viri sapientie ac eruditionis nomine Basilio chari. Excerptis namque initialibus nominum litteris in hunc modum, Basili Eudociæ Constantini Leonis Alexandri Stephani, ex quibus legendo vox Beclas conficitur; Basiliique a principio genealogiam doctus, sive regionem, sive res illi gestas species, eaque in commentariis redacta, sicque subtili arte libello composito ut probe antiquum codicem referret, in regia, uti dictum est, bibliotheca reponit, ejus quem dicebam Theophanis Sphenodæmonis opera. Dumque is aliquando imperatoris jussu in eadem bibliotheca librum quaerit, Istoque invento curiosius inquirens animi anxium agit, imperatori ostendit, atque, *excepto duntaxat Photio neminem esse qui in illo scripta intelligere posset*. Statimque is ipse ad Photium mittitur. Facilisque prætextus: Nisi, inquit, imperatorem videro, non dicam quis sit **liber 690** ejusve inscriptio. Ingressus itaque librum legit, ac quasi ab angelo didicisset, percurrit. Hinc rursus Photii cum Basilio necessitudo coaluit.

8. Ejus imperii anno quinto, mensis Novembris die vigesima tertia, natus est Alexander imperator ex Eudocia Ingerina, Basili legitima proles. Imperator expeditione suscepta adversus Agarēnos Tephricenses, multisque consertis præliis, in omnibus victus est multosque Romanorum amisit. Ac cum ipse jam imperator capiendus videretur, Theophylactus Abastactus cum servavit, Romani pater, ejus qui postea imperium tenuit. Reversusque in urbem imperator Christophorum generum suum in Tephricam misit, partaque victoria locum vastavit ac solo tenus evertit.

9. Imperii Basili anno sexto Ignatius patriarcha Satyri ecclesiam sub nomine cælestis militie principis Orientis ædificavit, posteaque virorum monasterium fecit, ubi et sepultus fuit. Et quidem Satyri nomen est, quod non procul ab eo monasterio antiquus Satyrus dicebatur, ubi templum erat Græcorum superstitione eidem Satyro exstructum; ex cujus vicinia contigit per homonymiam ut et monasterium eodem vocabulo censeretur. Theophilus vero imperator accepta inde materia Bryantis regias ædes construxit. Quod autem Orientis appellatur, **ea 691** ratio est: Cum aliquando Nicephorus imperator in locis venationem ageret in quibus modo situm monasterium est, in eo ipso loco ubi nunc basilica situm altare est, capio cervo vetus mensa sustentante columba inventa est, hac inscriptione: *Sanctum Michaelis cælestis militie principis Orientis altare, quod sanctus Andreas apostolus posuit*.

10. Imperii annis septimo et octavo baptizat Basilius Hebræos omnes sub ditione positos, dignita-

σίων, ὡς ἀπὸ Τηριδίτου τῆς μεγάλης Ἀρμενίας ἀρχόντος τὴν γενεάν κατάρχοντος, καὶ τὸ βεβαίον βασιλικὴν βιβλιοθήκην ἐνθεῖναι διὰ θεοφάνους τοῦ λαομένου Σφηνοδαίμονος, βασιλικοῦ κληρικοῦ πρὸς τυχάνοντος καὶ τῷ Βασιλεῖ προσκειμένου διὰ σφρίαν καὶ πολυμαθίαν. Ἐκλάδόμενος δὲ τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῶν ὀνομάτων οὕτως, Βασιλεῖον Εὐδοκίας Κωνσταντίνου Λέοντος Ἀλεξανδρίνου καὶ Στεφάνου, ὃ καὶ ἀναγινωσκόμενα Βικλὶς ὀνομάζεται. Τοῦτο δὲ τὴν ἀπ' ἀρχῆς γενεαλογίαν κατὰ τὰς χώρας καὶ πράγματα ἀναμαθῶν, καὶ καταγραφάμενος τὸ βεβαίον, καὶ τοῦτο ἡ ἐπιτηδεύματα παλαιότατον [P. 455] πειρήσας, τῇ βασιλικῇ βιβλιοθήκῃ, ὡς εἴρηται, κατατίθεται διὰ Σφηνοδαίμονος Θεοφάνους. Καὶ ποτε τοῦτο τοῦ Σφηνοδαίμονος προτάξει βασιλικῇ βιβλίῳ τι ζήτηστος, ὡς εὗρεν αὐτὸ καὶ πολυπραγμονῶν ἐπὶ τοῖς βασιλεῖ ὑποδείκνυσιν καὶ φησι· Τοῦτου ἄλλος τοῦ σι οὐ δύνανται τὰ γεγραμμένα εἰ μὴ Φώτιος. Καὶ εὐθὺς ὁ αὐτὸς ἀποστέλλεται· καὶ ἡ πρόφασις ἐχειρῆς, ὡς *Εἰ μὴ ἴδω τὸν βασιλέα, οὐδέ γινωσκὼ τὸ βιβλίον ἢ ἡ τοῦτοσδε ἐπιγραφή*. Καὶ εἰδὼς τὸν τοῦτο ἀναγινώσκει, καὶ ὡς δι' ἀγγέλου τοῦτο μαθήσκειν. Τοῦτο πάλιν ἡ πρὸς τὸν βασιλέα Φωτίου οἰκείωσις γίνεται.

η'. Τῷ ε' αὐτοῦ ἔτει τῆς κγ' τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς ἐγεννήθη Ἀλέξανδρος βασιλεὺς ἀπὸ τῆς Ἰγγρησ Εὐδοκίας, γνήσιας πατρὸς τοῦ Βασιλείου. Ἐκστρατεύεται δὲ ὁ βασιλεὺς κατὰ τῶν Ἀγαρηῶν τῶν εἰς Ἀφρικὴν, καὶ πολέμους συνάφας πολλοὺς εἰς πάντας ἡγετήθη καὶ πολλοὺς τῶν Ῥωμαίων ἐπέβαλετο. Μίλλοντα δὲ κρατηθῆναι καὶ αὐτὸν τὸν βασιλέα Θεοφύλακτος ὁ Ἀδάστακτος δίστασεν, ὁ πατήρ Ῥωμανοῦ τοῦ μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντος. Ὑποστρέψαντος δὲ τοῦ βασιλέως ἐν τῇ πόλει, ἀπέστειλε Χριστοφόρου γαμβρὸν αὐτοῦ ἐν τῇ Ἀφρικῇ, καὶ νίκην ποιήσας ἐπέσθρισε ταύτην καταστρέψας ἕως ἐδάφους.

θ'. Τῷ ζ' ἔτει αὐτοῦ Ἰγνάτιος ὁ πατριάρχης τῆς τοῦ Σατύρου ἐκκλησίας εἰς ὄνομα τοῦ ἀρχιεπισκόπου τοῦ Ἀντελλόντος ἐποίησεν· εἶτα καὶ μονὴν αὐτὴν ἀνδρῶν εἰργάσατο, ἐνθα καὶ ἐτάφη. Καὶ Σάτυρος μὲν ὀνομάζεται, ὅτι ἐν μικρῷ διαστήματι τῆς τοιαύτης· μονῆς ὁ παλαιὸς ὀνομάζεται Σάτυρος, ἐν ᾗ ἦν ἱερὸν παρ' Ἑλλήνων οἰκοδομηθὲν τῷ αὐτῷ Σατύρῳ, οὐ καθ' ὁμωνυμίαν δὲ τὸ πλεῖστον εἶναι τὴν εἰρημένην μονὴν τῷ τοιαύτῳ καλεῖται ὀνόματι· ἐξ οὗ καὶ τὸ παλάτιον τοῦ Βρύαντος πρὸς Θεοφίλου ὁ βασιλεὺς τὴν ὕλην ἀπελόμενος ταύτην ἰδαίματο. Ἀντελλῶν δὲ καλεῖται δι' αἰτίαν τοιαύτην· Κυνηγοῦντι ποτε Νικηφόρῳ τῷ βασιλεῖ ἐν οἷς ἀρτίως ἐστὶν ἡ μονὴ μέρεσιν, ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ χειρωθείσης ἐλάτου ἐν ᾧ νῦν τὸ τῆς μονῆς θυσιαστήριον ἱδρύεται, εὐρέθη τράπεζα παλαιὰ ὑπὸ κλονος βασιζομένη γράφουσα οὕτως· Τοῦτο ἐστὶν τὸ ἅγιον θυσιαστήριον τοῦ ἀρχιεπισκόπου Μιχαὴλ τοῦ Ἀντελλόντος, ὁπερ ἀνεθρόνισεν ὁ ἅγιος ἀπαστὸς Ἀνδρέας.

ι'. Τῷ ζ' καὶ τῷ η' αὐτοῦ ἔτει βασιτεῖαι ὁ βασιλεὺς πάντας τοὺς ὑπὸ χεῖρα αὐτοῦ Ἑβραίους, διδούς αὐ-

VARIAE LECTIONES.

ἡ τοῦτο? ἡ ἴμο Τεφρικήν, cum margine P. et ἡμὲν Τεφρικήν.

τοῖς ἀξίαις καὶ δῶρα πολλὰ. Τότε δὲ καὶ τὸν προσ-
ρημνόν [P. 456] Νικόλαον τὸν προσημόριον τοῦ
ἀγίου Διομήδους ἐποίησεν εἰκονόμον καὶ σύγχελλον,
τὸν δὲ ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἰωάννην δρουγγάριον τῆς βί-
γας, τὸν δὲ ἑτερον ἀδελφὸν Παῦλον ἐπὶ τῆς βασιλι-
κῆς σακελλίης, τὸν δὲ ἑτερον ἀδελφὸν Κωνσταντῖνον
γενικὸν λογοθέτην.

ια'. Τῷ θ' αὐτοῦ ἔπειτα ἤρξατο κτιζεῖν ὁ βασιλεὺς
τὴν Νέαν ἐκκλησίαν, καὶ ἡ Συράκουσα παρεδόθη
τοῖς Σαρακενοῖς.

ιβ'. Τῷ ι' αὐτοῦ ἔπειτα Νικήτας ὁ Φυληνίτης καὶ
ἐπὶ τῆς τραπέζης κατηγορήθη ὡς φιλούμενος· παρὰ
τῆς Αὐτοῦστης· ὅς καὶ ἀποκρίνεται καὶ μοναχὸς γί-
νεται. Πολλὰ δὲ χαλκουργήματα κατέαξεν ὁ βασιλεὺς
λόγῳ τῆς Νέας ἐκκλησίας· ἀλλὰ καὶ μάρμαρα καὶ
ψηφίδας καὶ κίονας ἐκ πολλῶν ἐκκλησιῶν καὶ οἰκῶν
λόγῳ ταύτης ἀνελάβετο. Ἐνοῖς στήλη ἵσταται χαλκῇ
ἐν τῷ γενάτῳ σχῆμα ἐπισκόπου φέρουσα· ἐκράται δὲ
ἐν τῇ χειρὶ ῥάβδον ὅσιν ἐντετυλισμένον ἔχουσιν.
Ταύτην ἤγαγον ἐν τῷ βεστιαρίῳ· καὶ ἔλθων ὁ βασι-
λεὺς ἔδωκε τὸν δάκτυλον αὐτοῦ εἰς τὸ στόμα τοῦ
θεῶς· καὶ ἦν ἐσθῆθι ἄλλος ὅρις ζῶν, ὅς καὶ ἔδωκε
τὸν δάκτυλον τοῦ βασιλέως· καὶ μόλις δι' ἀντιφαρμά-
κων ἰάθη. Καὶ τὴν στήλην δὲ Σολομῶντος ἐν τῇ βα-
σιλικῇ οὖσαν εἰς ὄνομα αὐτοῦ ἐκτυπώσας, τοῖς θε-
μελίοις τῆς Νέας ἐκκλησίας ὡς θυσίαν λαυτὸν τῷ
θεῷ προσήειν.

γ'. Τῷ ια' αὐτοῦ ἔπειτα ἐκστρατεύει πάλιν κατὰ
Μελιτηνῶν, καὶ πολλοὺς πρῶτους καταρθώσας· καὶ
αἰχμαλωτίαν πολλὴν λαβὼν ὑπέστρεψεν.

ιδ'. Τῷ ιβ' αὐτοῦ ἔπειτα τελευταῖον πατριόχης Ἰγνα-
τίος, καὶ πάλιν θῶντος ἀναβιβάζεται.

ιε'. Τῷ ιγ' αὐτοῦ ἔπειτα ἐκστρατεύει ὁ βασιλεὺς κατὰ
Γερμανικῶν, καὶ ταύτην αἰχμαλωτεύσας ὑπέστρε-
ψεν. Τελειῶν δὲ Κωνσταντῖνος υἱὸς Μιχαὴλ ὁ ἐξ Εὐ-
δοκίας, ὡς δὲ λόγος, υἱὸς Βασίλειου· ὃν πολλὰ θρη-
νῆσας ἀπέβλετο ἐν τοῖς τέφροις τῶν βασιλέων.

ις'. Τῷ ιδ' αὐτοῦ ἔπειτα, μηνὶ Μαΐου α' ἐγκαίνιζε-
ται καὶ ἐνθρονίζεται ἡ Νέα ἐκκλησία παρὰ θῶντος
πατριάρχου.

ιζ'. Τῷ ιε' αὐτοῦ ἔπειτα Λέων ὁ Σαλιβαρδᾶς συνοψίζει
Φωτίῳ πατριάρχει Θεόδωρον μοναχὸν τὸν Σανταβα-
ρηνόν, ὃς ὑπὸ Φωτίου μετὰ τοῦτο γέγονεν [P. 457]
ἀρχιεπίσκοπος Εὐχαΐτων, ὡς εὐλαβῇ καὶ ποιούντα
τιράγρια καὶ προορατικόν. Θῶντος δὲ τοῦτον Βασι-
λεὺς βεβαίως μεσιτεύει· εἰς δὲ ὁ βασιλεὺς ἀρραβὼν
(παρὰ γὰρ τῆς ἐπιθυμίας αὐτοῦ διέκριντο) εἶχεν ἐν
τιμῇ πολλῇ. Ὅς ἀθυμοῦντα τὴν βασιλίαν περὶ τοῦ
τελευτήσαντος υἱοῦ αὐτοῦ Κωνσταντῖνου, διὰ τὸ φίλ-
τρον ὅπερ εἰς αὐτὸν εἶχεν, ἐπλάνα, καὶ ἐπηγγέλειτο
δεῖξαι ζῶντα. Ὅ καὶ ἐποίησεν· ἐν γὰρ λόχμῃ τῇ
καταφυγῇ τῷ βασιλεὶ φάντασμα συνηγνῆθη ἐπιψέ-
πων, χρυσοφανένον ἐνδεδυμένον, ἐν τῷ εἶδει τοῦ
Κωνσταντῖνου· ὃ καὶ ὀφθαλμοῖς ἰδὼν καὶ περιπλα-
καίς καταπλήσιν. Καὶ γενοῦτος ἀφανὺς, αὐτὸν

A tibus augens ac plura illis dona tribuens. Tunc
vero etiam, cujus supra meminimus, Nicolaum
sancti Diomedis mansionarium, œconomi ac syn-
celli dignitate decoravit; ejus fratrem Joannem
excubiarum drungarium præfecit; fratrem alterum
Paulum regio sacello præfecit; tertium denique
Constantinum ærarii publici logothetam creavit.

11. Basilii imperii anno pono coepit imperator
œdificare Novam ecclesiam; urbsque Syracusa
prodita est Saracenis.

12. Basilii imperii anno undecimo Nicetas Xyle-
nites ac mensæ præpositus, Augustæ amorum ac-
cusatus, posita coma in monasterium trusus est.
Multa vasa aenea confregit imperator, in usum ver-
tenda Novæ ecclesiæ. Marmora quoque et musiva
B et columinæ ex multis ecclesiis ædibusque sublata
ejus existuendæ causa. Inter hæc ornamenta statua
aenea in senatu erat episcopi habitu, virgamquo
manu tenens, 692 cui serpens gyris convolutus
erat. Statua in vestiarius illata, veniens imperator
in serpentis os immisso digito, vivo alio serpente
intus residente morsum infigente, sic læsus est ut
vix ullis remediis curari potuerit. Sed et Salomonis
statuam in basilica constitutam, ex suo efformatam
nomine, ac ipsum deo velut hostiam offerens, in
Novæ ecclesiæ fundamenta jecit.

13. Anno Basilii imperii undecimo, suscepta rur-
sus imperator adversus Melitenenses expeditione,
multisque præliis victor ingenti onustus præda,
C ac captivis adductis, reversus est.

14. Anno Basilii imperii duodecimo, Ignatiū pa-
triarcha vivis exemplo, Photius regis urbis sacrosus
iterum proventus est.

15. Anno Basilii imperii tertio decimo eductis
imperator adversus Germaniciam copiis, eaque di-
repta atque vastata, reversus est. Moritur vero
Constantinus Michaelis filius ex Eudocia, hominum
autem vulgique opinione Basilii filius. Eum ille
ingenti luctu prosequutus ipsius in imperatorum se-
pulcris funus deposuit.

16. Anno Basilii imperii quarto decimo, Kalendis
Maii, dedicatur divinisque officiis publice celebra-
dis aperitur a Photio patriarcha Nova ecclesia.

17. Anno Basilii imperii quinto decimo Leo Sa-
libaras Theodorum monachum Santabarenū Pho-
tio patriarchæ in colloquium adducit (is postea a
Photio creatus Euchaitarum archiepiscopus) tan-
quam virum 693 religiosum prodigiorumque pa-
tratorem mirificum ac futura prænoscenti arte præ-
ditum. Photius Basilio imperatori virum insinuat;
quo delectatus imperator (quippe ejus assentante
desiderio) eum magno in pretio habuit. Is impe-
ratorem ob Constantini filii mortem, qua amoris vi
in eum ferebatur, sese dolore conficientem videns,
vivum se illi ostensurum impostor pollicitus est:
et vero rem præstitit. Ad quemdam enim saltum
obambulantem imperatori spectrum quoddam Con-
stantini specie equo insidens, vestibus auro intex-

uis. occurrit; cernensque ille oculis, et in amplexus ruens, affatim basia dedit. Cumque disparuisset, vidisse eum se existimabat nec quidquam delusum esse. Quocirca exstructo ibi monasterio S. Constantini nomen indidit.

18. His aliisque plurimis ex Apollonii disciplina probe institutus Santabarenus magnam sibi fidem apud imperatorem conciliavit. Celebris hic nominis Santabarenus, quem Photius secunda sua tyrannide episcopum Euchaitarum promovit, Manichæi filius et Manichæus erat; ac velut junior annisque minor vix capitali exemptus sententia per Bardam Cesarem, meliori fruge componendus, Studii monasterio traditus est. Ubi tamen, quanquam monachi assumpto habitu, a priore nihil pravitate emerisit. Ceterum Photii prima tyrannide in eo monasterio præfecti munus gessit; quo et antistite religiosi omnes monachi fugam iniere, cum non sustinerent Photii se communione commaculati. Photio nihilominus 694 patriarchali sedo ejecto hic quoque Sanctanici vir nominis expulsus est. Tum inter Photii familiares ascitus: *Cujuspiam, ait, cubiculariorum opera utere, acceptasque quas paravi aquas sacro aspergat cubiculo; moxque amoris tuo deditum imperatorem videbis. His peractis du operam ut vel semel ipsum videam, et ut ad priorem honorem ipse redeas efficiam.* His ita gestis, statim mane imperator liberos precibus communicandos aurique vim mittit Photio, jussitque in Magnaura pro hospitio morari. Ibi continui congressus ac colloquia, tantaque Photius donatus fiducia est ut et omnes necessarios ac familiares palatinis muniis adhiberet. Hincque adeo magorum principem Santabarenum velut sanctum ac religiosum futuraque prænoscenti sagacissimum, illius præsentat obtutibus redditque carissimum.

19. Anno Basilli imperii sexto decimo imperator uxorem junxit Leoni imperatori Theophanionem Martinacii filiam, coronaque impartiens nuptiarum solemnia in Magnaura peregit.

20. Anno Basilli imperii decimo septimo Saracenicis classibus Italiam, Siciliam ac reliquas regiones incursantibus, tale quid accidit: Soldanus Agarenorum princeps capto Bario, quæ Rhagusiorum urbs magna est, in eoque positis sedibus, multas alias urbes locaque diripiebat. Scribit itaque D imperator Francorum regi ut misse abs se classi adversus 695 Agarenos opem ferat. Denique confecto bello capitur oppidum donaturque regio; quin et ipse captus Soldanus eique milites copiz. Soldanum rex Capuam adducit; ubi ille annos duos commoratus, colloquiique ac convictus licentiam nactus, vasa cum esset, aliis per calumniam detrahendo expediendi sibi salutem putavit. Capuz enim et Beneventi proceribus ita secreto inquit: *Rgis vobis arcanum volo aperire: vereor autem ne, si detexero, inde mihi periculum creetur.* Illis jurejurando affirmantibus nemini se detecturos quæ is

Α ιδὲν ἀπελάμβανε, καὶ ὡς οὐ πεπλάνητο. Διὸ καὶ μονὴν ἐκείσε κτίσας; ἐπωνόμασεν αὐτὴν τοῦ Ἀγίου Κωνσταντίνου.

17. Τούτοις καὶ ἑτέροις πλείστοις ἐκ τῶν Ἀπολλωνίου ἀκριβῶς μαμυημένος ὁ Σανταβαρηὺς ἐποίησε τὸν βασιλέα πιστὸν κεκτηθῆσαι εἰς αὐτὸν πολλήν. Οὗτος ὁ περιώνυμος; Σανταβαρηὺς, ὃς ὅπ' αὐτοῦ τοῦ Φωτίου κατὰ δευτέραν αὐτοῦ τυραννίδα ἐπίστατο; Εὐχαϊτῶν ἐγένετο, Μανιχαίου υἱὸς καὶ Μανιχιῶς ὢν, καὶ ὡς νεώτερος διὰ Βάρδα τοῦ Καίσαρος; τὴν κεφαλαικὴν τιμωρίαν διζφύγων τῇ τῶν Στουδίου μονῇ ἐπὶ διορθώσει ἀπεδόθη· ὁ δὲ καὶ μοναχῶν σχῆμα περιβαλόμενος οὐδ' ὅλως τῆς κακίας ἀνένυσεν. Κατὰ μέντοι τὴν πρώτην τυραννίδα Φωτίου καὶ ἡγούμενος ἐν αὐτῇ τῇ μονῇ γίνεται· ὅφ' οὗ¹² καὶ πάντες οἱ εὐλαβεῖς τῆς μονῆς ἔφυγον, τὴν κοινωνίαν Φωτίου μὴ καταδεχόμενοι. Τοῦ μέντοι Φωτίου τῆς πατριάρχιας διωχθέντος καὶ ὁ Σατανώνυμος κείνους, τῆς μονῆς ἀπεπλήθη. Εἶτα εἰσοικίζεται Φωτίῳ, καὶ φησὶ· Χρησάτι τινι τῶν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως, καὶ λαβὼν ταῦτα τὰ ὕδατα ἃ ἐσκεύασα βανάτῳ ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος· καὶ ὅφει αὐτίκα τὸν βασιλέα καταδουλωμένον τῇ ἀγάπῃ σου. Καὶ μετὰ ταῦτα ἀγωνίσαι ὡς ἴδω αὐτὸν ἀπαξ, καὶ ποιήσω σε ἀπαναλῆσθαι εἰς τὴν ἀρετὴν σου τιμήν. Τούτου οὖν γενομένου, πρῶτ' πρῶτ' τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ εὐχῆς χάριν καὶ χρυσοῖον ἀπέστειλεν Φωτίῳ, καὶ εἰς τὴν Μαγναύραν κατέψικε, καὶ συνεχῶς ὤμιλει, καὶ παρρησίας τοσαύτης μετέδωκεν ὥς καὶ τοὺς οἰκείους αὐτῷ πάντας ἐν τῷ παλατίῳ ἐπιστήναι ὀφεικίους. Ἐντεῦθεν καὶ τὸν ἀρχιμάρτυρον Σανταβαρηὺν ὡς ἅγιον [P. 458] καὶ εὐλαβὴ καὶ διορατικώτατον συνοψίζει καὶ προσοικαιοῖ.

18. Τῷ 15^ῳ αὐτοῦ ἔτει ἡγάγετο ὁ βασιλεὺς γυναῖκα Λέοντι τῷ βασιλεὶ Θεοφανῶ τὴν θυγατέρα Μαρτινακίου, καὶ στέφας τοὺς γάμους; ἐποίησε ἐν τῇ Μαγναύρᾳ.

19. Τῷ 15^ῳ αὐτοῦ ἔτει αἱ τῶν Σαρακηνῶν ναυστολῖαι¹³ καὶ Ἰταλίας καὶ Σικελίας καὶ τῶν λοιπῶν χωρῶν ἐπύλθον· ὅφ' ὧν συνέθη τι τοιοῦτον· Σαλδανός; ὁ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀρχηγὸς τὴν Βάρην κρατήσας, ἥτις ἐστὶ πόλις; μεγάλῃ τῶν Παουσαίων, καὶ ἐν αὐτῇ κατοικήσας πολλὰ; ἑτέρας πόλεις καὶ χώρας καταλυμήνατο. Γράφει οὖν ὁ βασιλεὺς τῷ ῥηγὶ Φραγγίας ἐπικουρήσαι τῷ ὅπ' αὐτοῦ ἀποσταλέντι στόλῳ κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν. Καὶ δὴ πολέμου χροτηθέντος ἀίσκῃται μὲν τὸ κάστρον καὶ ἡ χώρα, ἀλλὰ μὴν καὶ αὐτὸς ὁ Σαλδανός καὶ ὁ ὅπ' αὐτὸν λαός. Τοῦτον οὖν Σαλδανὸν ὁ ῥῆξ ἐν Καπύῃ ἀπάγει, καὶ ἐπὶ διεστὸν τῷ ῥηγὶ συνὼν παρρησίας καὶ συνδιαίτησιν; ἐπέλαχε. Ὁ δὲ πανούργος ὢν ἐκ τῆς ἑτέρων διαβολῆς ἔγνω σωτηρίαν ἐαυτῷ πραγματεύεσθαι. Τοῖς γὰρ ἀρχοῦσι Καπύης καὶ Βενεδικτοῦ ἰέγει ἐν μυστηρίῳ· Βούλομαι ἡμῖν εἰπεῖν ἀπὸ ῥήτορος βούλευμα τοῦ ῥηγός, δέδοικα δὲ τὸν ἐκ μυστήσεως κλέυτορα.

VARIE LECTIONES.

¹² ἐφ' οὗ marga P. ¹³ στολῖαι P, ἀστολῖαι alter Combefis-ii c. lx.

Τῶν δὲ διομοσμεμένων ἀνέκφορον ποιήσασθαι τὸ λα-
λούμενον, φησί· Πῦντας ὑμᾶς πρὸς τὴν ἑαυτοῦ
χώραν Φραγγίας ὁ ῥῆξ σιδηροδεσμίους συντό-
μως ἀποστέλλει. Τῶν δὲ μὴ πιστευσάντων, ἀλλὰ
ζητούντων εἶς σαφεστέραν κατέληψιν, αὐθις ὁ Σαλ-
δανὴς πρὸς τὸν ῥῆγᾶ φησιν, ὡς Οὐκ ἔστι σοι ἀσφα-
λὴς ἡ τῶν κἀστρων τούτων κατέσχεσις, ἕως οἱ
τούτων ἀρχοντες ἐνταῦθα ἐπιχωρῶνουσιν· ἀλλ' ^Β
εἰ βούλει βεβαίως δεσπόζειν αὐτὸν, πρὸς Φραγ-
γίαν τούτους δεσμίους ἀπόστειλον. Παισθεὶς οὖν
ὁ ῥῆξ ἀλύσει δ'ωρίσατο συντόμως χαλκευθῆναι ὡς
ἐπὶ χρεῖζ κατεπειγούσῃ τι. Ἰδὼν οὖν ὁ Σαλδανὴς,
φησι πρὸς τοὺς ἀρχοντας· Οὐδὲ ἐστὶ μοι πιστεύετε;
Γινώσκετε οὖν οἱ ἀρχοντες ἀληθεύειν τὸν βάρβαρον,
ἐξήτουν ὅπως τὸν ῥῆγα ἀμύνωνται. Καὶ δὴ πρὸς
κυνήγεσιον ἐξεληθόντος κλείουσι κατ' αὐτοῦ τὰς πύ-
λας· ὁ δὲ πρὸς τὴν ἰδίαν χώραν ἀπαίρει λυπούμενος.
Καὶ ὁ Σαλδανὴς τὴν χάριν τῆς μηνύσεως ἀπαιτεῖ·
ἡ δὲ ἦν τὸ πρὸς τὴν οἰκίαν παρὶθα συγχωρηθῆναι
αὐτὸν ἀπαλθεῖν. Τὴν οἰκίαν οὖν ἀρχὴν ἀπολαβεῖν
καὶ τοῦ κατὰ εἶναι μὴ ἐκσταδὲς ἐκστρατεύει κατὰ
Καπίης καὶ Βινεθενδοῦ. Οἱ δὲ πρὸς τὸν ῥῆγα δια-
πρεσβιύονται. Ἀλλὰ μεθ' ὕβρεως ἀποπέμπονται.
Ἐτίλλουσιν οὖν πρὸς τὸν βασιλέα. Ὁ δὲ θάκτον
ἐκπέμπει τὸν πρεσβυτέρη, [P. 459] δηλῶν προσδέ-
χεσθαι συντόμως τὴν ἐκείθεν βοήθειαν. Γίνεται τοῖς
πολεμίοις ἐγκρατὴς ὁ τῆς ἀγγελίας διάκονος. Λέγει
οὖν πρὸς αὐτὸν ὁ Σαλδανὴς· Εἰ ὑπηρετήσης μου τῷ
βουλήματι, καὶ σωτηρίας ἀξιώσῃ καὶ δωρεῶν
ἀπολαύσῃ πολλῶν. Τοῦ δὲ συνθεμένου, Βούλομαι,
ἔφη, στήναί σε τοῦ κἀστρου ἐκτός, καὶ τοῖς ἐν-
δον εἰσεῖν, ὡς Ἐγὼ μὲν τὴν διακονίαν μου ἐξε-
πλήρωσα, ἀλλ' ἐκ τοῦ βασιλέως βοήθειαν μὴ
προσδέχεσθαι· οὐ γὰρ ἤκουσεν τῆς δεήσεως
ὑμῶν. Ὁ δὲ πλησίον τοῦ τείχους μετὰ τῶν ὑπηρε-
τῶν τοῦ Σαλδανοῦ γενόμενος καὶ τοὺς πρώτους παρ-
γενέσθαι τῆς πλῆθους αἰτησάμενος ἔφη· Εἰ καὶ πρό-
δηλός μοι τυγχάνει ὁ θάνατος καὶ ἐν χειρὶ τῇ
σφαγῇ, ἀλλ' ὅμως οὐκ ἀποκρυφόμεναι τὴν ἀλήθειαν.
Ἠλλήν αἰτῶ καὶ ὀρκίζω ὑμᾶς ἀποδοῦναι μοι τὴν
χάριν εἰς τὰ ἐμὰ ἐκγονα καὶ τὴν σύνευνον. Ἐγὼ
γάρ, ὦ κύριοι μου, εἰ καὶ νῦν ταῖς τῶν πολεμίων
παρυσχέθηρ χειρὶν, ἀλλ' ὅμως τὴν διακονίαν
μου ἐξεπλήρωσα καὶ τὴν παρ' ὑμῶν πρεσβείαν
τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων προσήγαγον, καὶ συντό-
μως προσδέχεσθαι τὴν ἐκείθεν βοήθειαν. Διὸ στήτε
γενναίως καὶ μὴ δειλὰ δρῶσιν· ἔρχεται γὰρ
ὁ Σαλδανὸς ἀκούσαντες καὶ πρὸς τὴν ἀπάτην ἱμυανέντις
εὐθὺς αὐτὸν τοῖς ξίφεσι κατακόπτουσι. Φοβηθεὶς οὖν
ὁ Σαλδανὴς τὴν ἐκ τοῦ βασιλέως προσδοκώμενην δύναμιν
ἔλυσε τὴν πολιορκίαν καὶ πρὸς τὴν οἰκίαν
χώραν ὑπέστρεψεν.

κα'. Τῷ ἡ' αὐτοῦ ἔτει Ἀδων ὁ βασιλεὺς κατηγο-
ρεῖτο παρὰ τοῦ Σανταβαρηνοῦ πρὸς τὸν Ἰβὼν πατέρα
τρίτην τοῦδε· Νουεγχί· ὃν καὶ εὐσεβῶς τὸν βίον
διαπαρῶν τὰ γινόμενα παρὰ τοῦ Σανταβαρηνοῦ κα-
τεγίνωσκε, καὶ ἐμμέμφοτο αὐτὸν καὶ ἀπεστρέφετο.
Ἐπει ἐκείνος δὲ τὸ μένος τούτου ὑπενεγκεῖν οὐχ
ὕπερβεν, ὑφορώμενος διαβολὴν αὐτοῦ πρὸς τὸν βα-
σιλέα γενήσεσθαι, εἰ τεχνάζεται· Μάχα·ραν μεγά-
λην, τὸ δὲ λεγόμενον παραμήριον, ποιήσας καὶ τοῖς

ad eos loqueretur, Vos, inquit, omnes ferro onusias
in suam Franciæ regionem rex brevi missurus est.
Non credentibus illis majoraque rei indicia qua-
rentibus, rursus Soldanus ad regem ait : Nunquam
fiat ut hæc tuto oppida possideas, quamdiu illorum
proceres hic morabuntur. Sed si vis firmo eorum po-
tiri dominio, illos vinctos in Franciam mittito. His
rex persuasus catenas velut urgente quodam ne-
gotio, cito fabricari jussit. Videns itaque Soldanus
ait ad proceres : Ne nunc quidem mihi adhibetis
fidem ? Intelligentes igitur proceres barbarum verba
loqui, cogitabant qua ratione regem ulciscerentur.
Illo itaque venandi causa egresso fores contra eum
claudunt. Rex indigne ferens rei que indignitate
motus in patriam redit. Soldanus quoque detecti
arcani mercedem petit. Ea erat ut ei liberum esset in
patriam reverti. Recepto igitur principatu ⁶⁹⁶ nec
mentis posita pravitate, adversus Capuam et Bene-
ventum cum exercitu venit. Missa ad regem Fran-
ciæ legatio : oratores contumeliose accepti ac re-
missi. Mittunt itaque ad imperatorem. Ille statim
dimisso legato abs se brevi mittenda iusta auxilia
expectare jubet. Capitur ab hostibus nuntii mini-
ster. Ait itaque ad eum Soldanus : Si meæ volun-
tati obsecutus fueris, tum salutem ipse consequeris,
tum muneribus copiose donaberis. Illo assensum si-
mulante ait Soldanus : Volo ut pro oppidi mœnitis
stans, eos qui intra sunt in hæc verba alloquaris : Ego
sane ministerium meum impleri ; ne tamen ab impe-
ratore auxilia expectaveritis : non enim petitioni ve-
stræ obaudivit. Muris itaque cum Soldani ministris
admotus, vocatisque civitatis primoribus, sic ait :
Quamquam mihi mors palam est atque in promptu est
jugulatio, non tamen vos veritatem celabo. Cæterum
rogo atque adjuro ut in charis pignoribus atque uxore
gratiam mihi referatis. Ego enim, domini mei, etsi
jam hostium manibus teneor, ministerium tamen
meum explevi vestraque ad imperatorem sanctus sum
legatione, brevique hinc vobis ventura auxilia exspe-
ctate. Quare state fortiter, et ne animis concideritis :
venit enim qui vos sit liberaturus, etsi is nullius mihi
frugis futurus sit. Quibus auditis Soldani satellites,
ac quod decepti erant, furoris æstro perciti, ⁶⁹⁷
ipsum gladiis confestim considerant. Veritus ergo
Soldanus expectatas imperatoris copias, soluta
obsidione in suam se regionem recepit

ὁ ὑμᾶς ῥυσόμενος, εἰ καὶ μὴ ἐμέ. Ταῦτα οἱ τοῦ Σαλ-
δανοῦ ἀκούσαντες καὶ πρὸς τὴν ἀπάτην ἱμυανέντις
εὐθὺς αὐτὸν τοῖς ξίφεσι κατακόπτουσι. Φοβηθεὶς οὖν
ὁ Σαλδανὴς τὴν ἐκ τοῦ βασιλέως προσδοκώμενην δύναμιν
ἔλυσε τὴν πολιορκίαν καὶ πρὸς τὴν οἰκίαν
χώραν ὑπέστρεψεν.

21. Anno Basiliî imperii decimo octavo Leo im-
perator a Santabareno per talem undum apud pa-
trem criminis delatus est : Leo cum solertis ingenii
esset pieque vitam institueret, Santabareni dicta
factaque reprehendebat, ipsumque vituperabat, ac
averso ad illum animo erat. Quod ille ejus odium
ferre non poterat, veritus ne ad imperatorem hæc
ejus crimina pervenirent, quid machinatur? Ingen-
tem sicam (Græcorum vulgus παραμήριον vocant)

vario cultu elegantem fabricatus Leoni tradit, dicens : *Scis haud raro inter venandum in bestiam te solum incidere, cumque desit gladius ad jugulandum, tibi eam perire. Hunc ergo gestato : forte etiam imperator pater tuus consilium laudabit. Credulus ergo scelestissimi capitis verbis Leo gladium sumit. Abit ergo dolis consutus Santabarenus, eique apud patrem crimem intentans : Leo, inquit, filius tuus sicam gestat, ac cum solus tecum versabitur, facto in te impetu contrucidabit ac jugulabit.* Audiens imperator, habitaque rei diligenti inquisitione, ac cum se ita rem habere invenisset, in Margarita oculorum lumen adempturus inclusit, ni Photius patriarcha alique plures senatorii ordinis, consilium istiusmodi dissipassent. Leonis domesticos omnes diu multumque excruciatos, cum nihil in eis intentati criminis deprehendisset, relegavit. Leo ipse menses tres paterno exclusus 698 conspectu, lugens deploransque ac crebris epistolis imperatoris clementiam pulsans, exegit. Solemni autem S. Eliae die, quod imperator magna in eum fide impensiorique religione ipsam coheret, per hunc modum Leo paterno conspectui redditus est : *Erat avis quaedam quasillo vimineo regio in triclinio e pariete pendula, animal sane æmulum, multiplicique voce reddenda idoneum : psittacum vocant. Hæc, sive a quibusdam prædocta sive aliter inducta fuerat, crebro illud : Heu, heu, domine Leo, inclamitabat. Quandoque igitur instructo imperatori convivio, senatusque proceribus ad epulas mensamque considentibus, cum avis quam dicebam næniam crebrius loqueretur, in tristitiam versi convivæ cibisque abstinentes morosi sedebant. Animadvertit imperator, causamque sciscitatur. Ad quem illi lacrimis opplati : Quas, aiunt, dapes sumemus, quibus sic multa animans exprobet, qui ratione præditi ac domini amantes videamur ? cum sic illa dominum revocet, nos vero in deliciis agentes ejus insontis videatur oblivio cepisse ; si enim injuriæ reus deprehenditur aut in palatinum caput dexteram instruxisse comperitur, cum nos ipsi omnes contrucidemus, ejusque cruorem insatiabili aviditate fundamus : sin minus, quamdiu in eum calumniæ tincta veneno lingua prævalebant ? Istiusmodi verbis mitiore mutatus imperator, tunc quidem sedere eos jussit ac se rem discussurum promissit. Nec diu post ad genium iudolemque reversus e carcere eductum Leonem sui conspectu 699 donat, mutatque vestem lugubrem, ac superfluum ex inœrore capillorum onus levare jubens ad pristinum regis dignitatis gradum cultumque revocat. Inter solemnem vero S. Eliae pompam videntes cum populi ac factiones gratulabundi clamabant, Gloria tibi, Deus ! Ad quos imperator. Deum glorificatis, gratulantes pro filio meo ? Multa ab eo multa sustinebitis, diesque ærumnae plenos transigetis.*

22. Anno Basilii imperii decimo nono Joannes

VARIÆ LECTIONES.

μέχρι] εἰ δὲ μή, μέχρι interpres. ¹⁶ ἐκωδίνης vulgo.

Α κίως ἐπισκευάσας δίδωσι τῷ Λέωνι, εἰπὼν· Οἶδα δτι πολλὰκις εἰς κυρήτιον ἐμπέτεις σοι ζῶον μόνω, καὶ μὴ ἔχων μάχαιραν σφάξαι αὐτό ἀπόλλυται. Βάσταζε οὖν αὐτό. Ἰσως καὶ ὁ βασιλεὺς ὁ πατήρ σου ἐπαινήσει σοι. Πεισθεὶς οὖν τῷ ἀλᾶστορι ὁ Λέων λαμβάνει τὴν μάχαιραν. Ἀπέρχεται οὖν ὁ δόλιος Σανταβαρηνός, καὶ διαβάλλει τοῦτον πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ, ὡς Ὁ Λέων ὁ υἱός σου παραμήριον βαστάζει, καὶ ἤρκα μονάζουθῃ μετὰ σοῦ, ὁρμῶν ἔχει τοῦ σφάξαι σε. Τοῦτο ἀκούσας ὁ βασιλεὺς καὶ ἐρευνήσας καὶ εὐρὼν ἀπέκλεισεν αὐτὸν ἐν τῷ Μαργαρίτῃ, βουλόμενος· ἐκτυφλῶσαι, εἰ μὴ Φώτιος ὁ πατριάρχης μετ' ἄλλων πολλῶν τῆς συγκλήτου τοῦτο διεσχίδασαν. [P. 460] Τοὺς δὲ ἀνθρώπους αὐτοῦ πάντας πολλὰ τιμωρήσας, ὥς οὐδὲν εὐρέθη τῆς κατηγορίας ἀληθές, ἐξώρισεν. Ἐποίησε δὲ ἀπὸ ὕψους μῆνας τρεῖς, θρηνῶν καὶ ὀδυρόμενος καὶ δι' ἐπιστολῶν πολλῶν δυσωπῶν τὸν βασιλέα. Καὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου Ἡλίου φθασάσης, ἐπεὶ πίστειν μεγάλην ἔσχεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν ἅγιον, ἀποσυνοφίζει Λέων τῷ τρόπῳ τούτῳ· Ἦν τι ζῶον πτηνὸν ἐμ ταλάρῳ πλεκτῷ κατὰ τὰ βασίλεια αἰωρούμενον, μεμλῆδν καὶ πολὺφωνον, ὃ ψιττακὸς ὀνομάζεται, ὅπερ εἶτε πρὸς τινων διδρχθὲν εἶτ' ἄλλως πως πολλὰκις, Αἰ αἰ, κύριε Λέων, ἐφθέγγετο. Πανδασίας δὲ ποτε τελουμένης τῷ βασιλεῖ, καὶ τῶν πρώτων τῆς βουλῆς συνεσιτωμένων αὐτῷ, καὶ τοῦ θρνιθοῦ πολλὰκις φθειγόμενου τὸ προρρήθην, ἐπιστυγνάσαντες οἱ δαιτυμόνες καὶ τῆς εὐωχίας παυσάμενοι ἐπὶ συνβολᾷ ἐκάθηντο. Οἱς προσέχων ὁ βασιλεὺς τὴν αἰτίαν ἐπυνθάνετο. Οἱ δὲ δακρύων ὑποπλησθέντες, Τίνα βρώσων, εἶπον, φατούμεθα, οὕτως ὑπὸ τῇ φωνῇ τοῦ ἀλόγου τούτου ἐνεδιδόμενοι οἱ δοκοῦντες ἡμεῖς λογικοὶ καὶ φιλοδόσκοτοι, δτι αὐτὸ μὲν τὸν οἰκτιρὸν ἀναλαίεται δεσπότην, ἡμεῖς δὲ τρυφῶντες λήθην τοῦ μὴ ἀδικήσαντος δεσπότου ἐλάδομεν ; Εἰ μὲν γὰρ ἐλέγχεται ἀδικῶν καὶ κατὰ τῆς πατρικῆς κερφαλῆς εὐτρεπίσας τὴν δεξιάν, αὐτόχειρες αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες γενώμεθα, καὶ τοῦ αἵματος αὐτοῦ μὴ λαβώμεθα κόρον. Μέχρι ¹⁶ τίνος ἡ συγκοφάντις γλῶσσα κατ' αὐτοῦ δυναμωθήσεται ; Μαλαχθεὶς οὖν τοῖς τοιούτοις λόγοις ὁ βασιλεὺς τότε μὲν καθεσθῆναι τούτους προσέταξεν καὶ σκοπεῖν περὶ τοῦ πράγματος ἐπηγγεῖλατο. Μετ' οὐ πολὺ δὲ πρὸς τὴν φύσιν ἐπανελθὼν ἐξάγει τε τῆς φρουρᾶς καὶ εἰς ὕψιν ἀγει αὐτὸν, καὶ τὴν κένθιμον ἀμείβει στολήν, καὶ τὸ περιτὸν τῆς ἐν τῇ λύπῃ τραπίσαν κόμης περιαιρεθῆναι κελεύει, καὶ τὴν προτέραν τῆς βασιλείας ἐξίν καὶ τιμὴν ἀποδίδωσι. Καὶ τῆς προελεύσεως τοῦ ἁγίου Ἡλίου γενομένης ἰδόντες αὐτὸν οἱ λαοὶ ἐκγεγονόντο· Δόξα σοι, ὁ Θεός ! Καὶ ὁ βασιλεὺς εἰπὼν Δοξάζετε τὸν Θεὸν ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ μου, Πολλὰς ὀλίγους ὑπ' αὐτοῦ ἔχετε ὑπομεῖναι καὶ ἐκωδύνους ¹⁶ ἡμέρας διεῖθε.

κβ'. Τῷ 10' ἔτει αὐτοῦ μελεῖται ἀνταρσία παρὰ

Ἰωάννου τοῦ Κουρκούζα δομestικού ὄντος τῶν ἰκx-
νάτων, χρηματισθέντα παρὰ τοῦ ἐν Βλαχέρναις ἐγ-
κλειστοῦ. Ἦσαν δὲ μετ' αὐτοῦ ἄρχοντες μέχρι τῶν
ξς', μεθ' ὧν ὁ Μιχαὴλ ὁ ἐταιρειάρχης [P. 461] καὶ
ὁ Κατούδης καὶ ὁ Μυξιάρης καὶ ὁ Βαβούτζικος.
Τούτους κρατήσας πάντας· ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ ἐτυφε,
καὶ ἐκούρευσε καὶ τὰς ὑπολειφθεῖσας τρίχας ἔκρουσε
καὶ πομπεύσας ἐξώρισε.

κγ'. Τοῦ δὲ βασιλέως ἐν κυνήγιῳ ἐξελθόντος, Βλα-
φος παμμεγέθης ἀναφανείς ἤρπεν τὸν βασιλέα ἐκ τῆς
ζώντης ἀπὸ τοῦ ἱπποῦ μετὰ τοῦ κέρατος. Φθάσας δὲ
εἰς καὶ τὴν ζώνην μετὰ τῆς σπάθης κόψας τοῦτον ἐβ-
ρύσατο. Ὅν καὶ μετὰ τὴν ὑποστρωφὴν ἀπεκφαλίσεν,
εἰπὼν· Μὴ γύμνου κατὰ βασιλέως εἶδος. Ἐκ δὲ
τοῦ σπαραγμοῦ τοῦ ἐλάφου νοσηλευθεὶς ὁ βασιλεὺς
Βασίλειος· τελευταῖ, φάμενος τῷ υἱῷ αὐτοῦ καὶ δια-
δόχῳ Λέοντι καὶ Στυλιανῷ τῷ ἐπιτρόπῳ τῶν βασι-
λέως υἱῶν, ὅτι· Φύγιος ὁ ἀνέλεος καὶ ὁ συμμύστης
αὐτοῦ Σανταβαρηνὸς τοῦ Θεοῦ με μακρύναντες,
καὶ ἄλλοτερον τῆς δικαίας γνώσεως ποιήσαντες,
εἰς τὴν Ἰσηρ μετ' αὐτῶν κόλασιν ἐπεσπᾶσαντο.
Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξέψυξεν, καταλιπὼν Λέοντα καὶ
Στέφανον καὶ Ἀλέξανδρον.

Ῥωμαίων βασιλεὺς Λέων ἔτη κε' μῆνας θ'.

Κόσμου ἔτος 577η', τῆς θαλάς σαρκώσεως ἔτη
ωπη', Ῥωμαίων βασιλεὺς Λέων ἔτη κε' μῆνας θ'.
Στέφανος δὲ ὁ αὐτοῦ ἀδελφὸς κληρικὸς ὢν καὶ σύγ-
καλλος ἦν μετὰ Φωτίου πατριάρχου, ἀνατρεφόμενος
παρ' αὐτοῦ καὶ παιδεύμενος. Ὁ δὲ Λέων μετὰ τὸ
αὐτοκρατορῆσαι ἀπέστειλεν Ἀνδρέαν τὸν στρατηλά-
την μετὰ κτηρῶν πολλῶν κληρικῶν τε καὶ συγκλητι-
κῶν ἐν Χρυσοπόλει, καὶ ἤγαγεν μετὰ σπουδῆς· κολ-
λῆς καὶ τιμῆς καὶ ὕμνων τὸ λεῖψανον Μιχαὴλ τοῦ
βασιλέως, καὶ ἀπέθετο ἐν τῷ ναῷ τῶν Ἀγίων Ἀπο-
στόλων ἐν Ἀρμενίᾳ. Φώτιον δὲ τὸν πατριάρχην ἐπι-
βουλὴν φεραλόντα τῆς Ἐκκλησίας ἐκβάλλει, καὶ ἐν
τῇ μηνί τῶν Ἀρμενιῶν τῇ λεγομένῃ τοῦ Γόρδονος
περιρρίξει· ἐνθα καὶ τελευταῖ. Χειροτονεῖ δὲ Στέφα-
νον σύγκαλλον, τὸν ὄντιον αὐτοῦ ἀδελφόν, διὰ τε Θεο-
φάνου· τοῦ πρωτοθρόνου καὶ λοιπῶν ἀρχιερέων· δς
καὶ ἔζησεν ἔτη ς' καὶ μῆνας ε', καὶ θάπτεται ἐν τῇ
μνηί τῶν Σικεῶν. Γέγονε δὲ ἑμπρησμὸς πλησίον τῶν
Σοφίων καὶ τῆς Σιδηρᾶς, ἑμπρησθέντος καὶ τοῦ ναοῦ
τοῦ ἁγίου Θωμᾶ, ὃν αὐτὸς ὁ Λέων λαμπρῶς ἀνεκαί-
νισεν. [P. 462] Ἄγει δὲ Θεόδωρον τὸν Σανταβαρηνὸν
ἀπὸ Εὐχαΐτων ἐν τῇ πόλει. Ἀνδρέα· δὲ ὁ δομestι-
κος καὶ Στέφανος ὁ μάγιστρος κινουσί κατ' αὐτοῦ καὶ
τοῦ Φωτίου, ὡς λοιδορηθέντος τοῦ βασιλέως Λέοντος·
ὅπ' αὐτῶν εἰς Βασίλειον τὸν βασιλέα τὸν πατέρα αὐ-
τοῦ. Καὶ τῆς συγκλήτου κατ' ἀφ' ἑαυτῶν αὐτῶν,
τὸν μὲν Φώτιον εἰσάσαν εἰς τοῦ Γόρδονος, τὸν δὲ Σαν-
ταβαρηνὸν τύψαντες· ἐξώρισαν ἐν Ἀθήναις. Εἴτα
ἀποστελίας ἐξόπισθεν ὁ βασιλεὺς ἐτύφλωσεν αὐτὸν
καὶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἐξώρισεν. Μετὰ πολλοῦ· δὲ χρό-
νου· παρακληθεὶς τοῦτον εἰσήγαγεν ἐν τῇ πόλει, καὶ
κλήσας.

β'. Τῷ β' αὐτοῦ ἔτει τῆς Λαγουεαβρίας διατασ-
σάσης ἀπεστάλη Κωνσταντῖνος ὁ τῆς τραπίζης· σὺν

A Curcuas icanatorum domesticus tyrannidem moli-
tur, cum is qui in Blachernis inclusus agebat, im-
perium ei esset vaticinatus. Erant cum eo conjurati
proceres ad sexaginta sex, inter quos Michael fos-
deratorum comes et Catudes et Myxiores et Babut-
zicus. Quos omnes comprehensos in Circo virgis
caesos totondit, adustisque reliquis crinibus, ac
pompa per civitatem traducens, exsilio multavit.

23. Egresso autem venandi causa imperatore,
iugentis molis cervus emergens ipsum e zona ac
equo cornu sustulit. Venit quidam, zonaque ense
scissa ipsum liberavit; cui et reversus caput am-
putavit, dicens: Cave adversus imperatorem ense
nudaveris. Ex cervi autem illa succussione morbo
corruptus Basilius imperator diem obit, ejuscemodi
verba Leoni filio ac successor locutus, necnon
Styliano ipsius 700 liberorum curatori: Profanus
Photius ejusque symmyta Santabarenus a Deo me
procul elongantes, atque a justa alienum scientia
reddentes, in parvis me secum supplicii barathrum
trahere. Hæc ubi dixerat, efflavit animam, Leone,
Stephano et Alexandro liberis relictis.

Romanorum imperator Leo annos xxv menses ix.

Mundi annus 6388, divinæ incarnationis 868,
Romanorum imperator Leo annos 25, menses 9.
Stephanus Leonis frater, cum esset clericus ac syn-
cellus, cum Photio versabatur subque ejus disci-
plina erudiebatur. Leo autem rerum summa potitus,
misso Andrea militiæ magistro cum multis cereis
et clericis virisque senatorii ordinis Chrysopolim,
ad Michaelis imperatoris reliquias magno studio et
cultu ac canticis in urbem inferendas, in Sanctorum
eas Apostolorum in urna deposuit; Photium vero
patriarcham Ecclesia ejectum in Armeniacorum
monasterium relegat, quod Gordonis vocant; ubi
et moritur. Stephanum porro fratrem per Theopha-
nem primæ sedis episcopum (πρωτόθρονον vocant)
ac episcopos alios curat ordinari; vixitque annos
sex menses quinque, sepeliturque in Siceorum mo-
nasterio. Conflato ad Sophias et Ferream ingenti
incendio absumptum S. Thomæ templum ab ipso
magnifice Leone reparatum est. Theodoro Santa-
barena ad Euchaitis in urbem adducto, Andreas
701 domesticus et Stephanus magister in eum
Photinimque expostulant, quod Leonem apud Basi-
lium imperatorem ejus patrem per calumniam de-
tulerint. Senatus sententia Photio concessum ut in
Gordonis monasterio ageret; Santabarenus verber-
ibus affectus, Athenas relegatus est. Tunc post
eum mittens imperator oculis orbatus in Asia ex-
sulare jussit. Multis vero post annis placatus im-
perator in urbem reductum ex Nova ecclesia anno-
nas accipere præcepit.

προσέταξεν λαμβάνειν ἀνώνυμους ἐκ τῆς Νέας ἐκ-

2. Imperii Leonis anno secundo in seditionem
mota Longobardia, missus est Constantinus mensæ

præpositus cum omnibus legionibus; consertaque pugna vix unus ille evadere potuit, reliquis quæ necatis qua captis. Contigit vero etiam solis deliquium, ut et nox per horam tertiam esset et stellæ apparent. Orti etiam venti validi et fulgura et tonitrua, quibus septena capita perierunt in Foro combusta.

3. Imperii Leonis anno tertio expugnata ab Agarenis Samus civitas munita, ejusque prætor Paspalas captivus abductus est. Imperator Zoem Zautzæ filiam in amoribus habens, Zautzam imperatoris patrem constituit, novum hoc honoris titulo commentus. Symeon Bulgarorum princeps Romanæ ditionis loca infestis signis invadens Turcorum adversa acie superatus est. Ejus captivi omnes ab imperatore redempti sunt. 702 Tum rursus ille Turcos acie fundit, oblataque petitione recipit captivos, et pacem facit. Nec multo post everso rursus pacis fœdere commissum prælium ad Bulgarophygm, locum sic dictum, fusoque universo exercitu una omnes clade prostrati sunt atque enecti, et in eis Theodorus protovestiarius. Stephano patriarcha vita functo, ejus loco Antonius Canleas ordinatur.

4. Imperii Leonis anno septimo Chersonitæ prætorum suum contrucidarunt. Corum oppidum in Cappadocia ab Agarenis captum. Facto processu cum Leo Imperator ad S. Damiani venisset, unaque etiam imperii adjuva Zautzas adesset, necnon Zoe Zautzæ filia (prima enim ejus uxor Theophano in sancta Soro Blachernarum precibus assidua erat), consilium inierunt Zautzæ cognati, tum Tzantes tum reliqui, ut imperatorem necarent. Zoe autem in imperatoris sinu dormiens, ut malum sensit deprehenditque insidias, ipsum excitavit; confestimque navigio in Pegas transfretarunt, ac mane celerrime ad palatium sese receperunt.

5. Hoc anno Theophano Augusta diem obit, cum imperasset annos duodecim. Hanc Deus post non multos dies miraculorum effectricem reddidit, idcirco quod zelotypiæ vitio nihil laborans, nec injuriarum quidquam memor, eleemosynis et orationibus Deo assidue vacaret. Porro Leo imperator alteram conjugem suam Zoem Zautzæ filiam corona donavit, 703 ac cum ea, comprecante clerico quodam Syneupes nomine, benedictionem subit. Qui benedictione impartierat minister, officio motus est: Zoe vero, annum unum menses octo imperio potita, defuncta est. Inventa autem est urna, ad ejus condendum cadaver, litteris ejusmodi intus insculpta: *Filia Babylonis misera*. Haud procul autem, mense Maio, exstructo templo titulo Sancta Zoe, eam sepelivit. Prope etiam templum Sanctorum Apostolorum, coemptis Leo imperator ædibus perpulchram ecclesiam ædificat, prioris suæ conjugis Theophanus nomine; cujus et funus in ea deponit.

Ἀ πᾶσι τοῖς θίμασι· καὶ συμβολῆς γενομένης μόνος αὐτὸς ὁ Κωνσταντῖνος μόλις ῥῆσιν ἐβλήθη διαφυγεῖν τῶν ἄλλων σφαγέντων καὶ κρατηθέντων. Γέγονε δὲ καὶ ἐκλειψίς ἡλιακή, ὥς καὶ νύκτα γενέσθαι ἐπὶ ὥρας γ' καὶ τοὺς ἀστέρας φαίνεσθαι. Γεγόναι δὲ καὶ ἀνεμοὶ σφοδροὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ βρονταί, ἐξ ὧν ἐκάρησαν ἐν τῷ φόρῳ ἄνθρωποι ἐπτά.

γ'. Τῷ γ' αὐτοῦ ἔτει ἐπολιορκήθη ἡ Σάμος τὸ κάστρον ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν, καὶ αἰχμαλωτίσθη ὁ στρατηγὸς αὐτοῦ ὁ Πασπαλάς. Συμφιλιωθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς Ζωῇ τῇ θυγατρὶ τοῦ Ζαούτζα προχειρίζεται αὐτὸν βασιλεοπάτορα, αὐτὸς καὶ νουρῆσας τὸ ὄνομα. Συμμένων ὁ ἄρχων Βουλγαρίας ἐκστρατεύει κατὰ Ῥωμαίων, καὶ πολέμηθεις παρὰ τῶν Τούρκων ῥιπτήθη, καὶ πᾶσα αἰχμαλωσία ἡγοράσθη παρὰ τοῦ βασιλέως. Ἐἴτα πάλιν τρέπει τοὺς Τούρκους, καὶ μετὰ αἰτήσεως ἀναλαμβάνεται τοὺς αἰχμαλώτους, καὶ ποιεῖ εἰρήνην. Καὶ μετ' ὀλίγον ἀνατραπελίσσης πάλιν τῆς εἰρήνης, γίνεται πόλεμος εἰς τὸ Βουλγαρόφυγον, καὶ τροπῇ δημοσίας γενομένης πάντες ἀπώλοντο, καὶ ὁ πρωτοβεστιᾶριος Θεόδωρος Στεφάνου τελευταῖαντος πατριάρχου χειροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ πατριάρχης Ἀντώνιος ὁ ἰ' λεγόμενος; Καυλέας.

δ. Τῷ ζ' αὐτοῦ ἔτει ἐσφαξαν οἱ Χερσωνῖται τὸν στρατηγὸν αὐτῶν. Παρελήφθη καὶ τὸ κάστρον τὸ Κόρον ἐν Καππαδοκίᾳ ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν. Ὁ βασιλεὺς Λέων πρόκεινεν ποιήσας εἰς τὰ Δαμιάνοῦ, συνόντος καὶ τοῦ παραδυναστεύοντος Ζαούτζα καὶ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ Ζωῆς ἅμα τῷ βασιλεῖ (ἡ γὰρ πρώτη αὐτοῦ γαμετὴ Θεοφανῶ ἐν τῇ Ἀγίᾳ Σοφίᾳ τῶν Βλαχερνῶν προσεκαρτέρει εὐχομένη), συμβούλιον ἐποίησαν οἱ τοῦ Ζαούτζα συγγενεῖς, ὃ τε Τζάντζης καὶ οἱ λοιποὶ, φονεῦσαι τὸν βασιλέα. Ἡ Ζωὴ δὲ μετὰ τοῦ βασιλέως καθεύδουσα, [Ρ. 463] ὥς ᾤσθητο τὸ δεῖνόν, ἐξύπνισεν αὐτόν· καὶ παρευθὺ εἰς πλοῖον διεπέρασαν εἰς Πηγὰς, καὶ τὸ πρῶτ' τάχιον εἰστήλιν εἰς τὸ παλάτιον.

ε'. Τούτῳ τῷ ἔτει τελευταῖα Θεοφανῶς Αὐγούστα, βασιλεύσασα ἔτη β' ἦν μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας ἀνέδειξεν ὁ Θεὸς θαυματουργὸν διὰ τὸ ἀζήλότητον αὐτῆς καὶ ἀμνησίκακον καὶ ἐν ἐλεημοσύναις καὶ προσευχαῖς ἀδίαλείπτως προσκατερεῖν τῷ Θεῷ. Ἔσπεφεν δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς τὴν δευτέραν αὐτοῦ γυναῖκα Ζωὴν τὴν θυγατέρα τοῦ Ζαούτζα, καὶ εὐλογεῖται μετ' αὐτῆς παρὰ τινος κληρικοῦ τοῦ ἐπὶ κλὴν Σινεύτης⁷⁰. Καὶ ὁ μὲν εὐλογήσας καθρέθη, ἡ δὲ ἐθαύμασεν ἔτος α' μῆνας ἦ', καὶ ἐτελεύτησεν. Ἐφεῦρον δὲ λάρνακα εἰς τὸ ἀποτεθῆναι τὸ σῶμα αὐτῆς, ἔχουσαν ἐσωθεν γράμματα κεκολλημένα γράφοντα οὕτως· *Θυγάτηρ Βαβυλωνῶρος ἡ ταλαιπώρος*. Πλησίον δὲ τοῦ Μαίτου μηνός, οἰκοδομήσας ναὸν, τὴν ἁγίαν Ζωὴν, κατατίθεισιν αὐτήν. Καὶ πλησίον τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων ἐξωνησάμενος οἰκίσματα Λέων ὁ βασιλεὺς κτίζει ἐκκλησίαν περικαλλῇ εἰς ὄνομα Θεοφανῶ τῆς πρώτης αὐτοῦ γυναίκος, καὶ κατατίθει· καὶ ταύτην ἐκτί.

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁰ ὁ em. P. ⁷¹ Σινάτης; margo P.

ζ'. Τῷ θ' αὐτοῦ ἔτει ἐπιβουλῆς γενομένης· Ἀέντι Α τῷ βασιλεῖ παρὰ τῶν συγγενῶν τοῦ Ζαούτζα, καὶ δι' ἀγνωθείας, πάντας κρατήσας ἐξώρισεν, καὶ ἐξωλόθρευεν τὴν συγγένειαν τοῦ Ζαούτζα ἅπασαν.

ζ'. Τῷ ι' αὐτοῦ ἔτει τελευταῖ· Ἀντώνιος· πατριάρχης, καὶ χειροτονεῖται Νικόλαος· πατριάρχης μυστικῶς τοῦ βασιλέως. Τότε καὶ ἡ Δημητριάς παραλαμβάνεται ὑπὸ Δαμιανοῦ τοῦ Ἀγαρηνοῦ. Στέφει δὲ ὁ βασιλεὺς· Ἀνναν θυγατέρα Ζωῆς τῆς τοῦ Ζαούτζα, ὃ δὲ τὸ μὴ δύνασθαι ποιεῖν τὰ ἐκ τύπου κλητόρια μὴ οὕτως Ἀγούσης.

η'. Τῷ ια' ἔτει αὐτοῦ ἡγάγετο ὁ βασιλεὺς τρίτην ἐαυτοῦ γυναῖκα τὴν ἀπὸ τοῦ Ὀψικίου Εὐδοκίαν, στέφας αὐτὴν καὶ ἀναγορεύσας· ἥτις ἐξ αὐτοῦ ἄρβυρα γεννήσασα παῖδα ἐτελεύτησεν. Ἀπέθανε δὲ καὶ τὸ γεννηθὲν παιδίον.

θ'. Τῷ ιγ' αὐτοῦ ἔτει κτερίζει ὁ βασιλεὺς εἰς τοὺς λεγόμενους Τόπους ναὺν Ἁγίου Λάζαρου, καὶ κατασκευάζει μονὴν ἀνδρῶν εὐνούχων· ἐν ᾧ καὶ τὸ τοῦ ἁγίου Λαζάρου σῶμα καὶ Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς ἀπέθετο. Τούτῳ τῷ καιρῷ παραδίδεται Ταυρομένιον τοῖς Ἀγαρηνοῖς.

ι'. Τῷ ιε' ἔτει παρελήφθη ἡ νῆσος Ἀἴμνος ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν.

[P. 464] ια'. Τῷ ις' ἔτει ἐν τῇ προελεύσει τῆς Πεντηκοστῆς τοῦ βασιλέως εἰσδεύοντος εἰς τὸν Ἁγίον Μώκιον, ὃν πρῶτον φασὶν Ἡρακλέους εἶναι ναὺν, ἐπεὶ κλησίον τῆς σωλῆας ἦλθεν, ἐξελθὼν τις ἐκ τοῦ ὁμίονος ἔδωκεν αὐτῷ κατὰ κεφαλῆς μετὰ ῥάβδου ἰσχυρᾶς καὶ παχείας· καὶ εἰ μὴ εἰς πολὺν ἀνέσθλην ἡ ῥάβδος· ἐνεποδίσθη, παρυσθὲν δὲ τὸν ζῆν αὐτὴν ἀπῆλλαξεν. Τοῦ δὲ αἵματος σφοδρῶς καταβρέντος παρὰ τὴν καὶ φυγὴ τῶν ἀρχόντων γέγονε. Διὸ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ Ἀλεξάνδρου νόσον προφασισαμένου καὶ ἐν τῇ εἰσόδῳ μὴ κατελθόντος, ὑπέληψις γέγονε τὴν τοιαύτην ἐπιβουλὴν αὐτὸν καταργάσασθαι. Κρατερόντος τοῦ θόντος τῷ βασιλεῖ, καὶ πολλὰς βασάνους καὶ τιμωρίας ὑπομεινέμενος ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, ἐπεὶ μηδὲν καθωμολόγησεν, ἐκκόπτεται χεῖρας καὶ πόδας· καὶ ἐν τῷ σφενδόνι τοῦ Ἰππικοῦ κατεταί. Ἐκτοτε οὖν ἐξικόπη ἡ τοιαύτη προέλευσις. Καὶ μετὰ τινα καιρὸν ἀνῆλθεν Μάρκος ὁ σοφώτατος οἰκονόμος· τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, ὃς ἦν ἀναπληρώσας τὸ τετράρριον τοῦ κυροῦ Κοσμᾶ τῆς μεγάλης Ἑβδομάτης· ἦτοί τοῦ μεγάλου Σαββάτου, πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ συνεσιώμενος αὐτῷ ἐξαίκαρει μὴ ἐκκοπῆναι τὴν ἐορτὴν. Καὶ τοῦ βασιλέως· ἀπανανομένου ἔφη ὁ Μάρκος· ὅτι προεῖρηται τοῦτο παρὰ τοῦ Θεοῦ· φησὶ γάρ· Ὅσα ἐπονηρεύσατο ὁ ἐχθρὸς ἐπὶ τῷ ἀγίῳ σου, καὶ ἐνεκαυχῆσαντο οἱ μισοῦντές σε ἐν μέσῳ τῆς ἐορτῆς σου. Καὶ δεῖ σε, ὡ δέσποτα, ἀπὸ τοῦ νῦν κρατῆσαι τῆς βασιλείας ἐτη δέκα. Ὅ δὲ καὶ γέγονε· τῇ γὰρ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἡ ἔλαθεν, τῇ αὐτῇ καὶ τελευτᾷ.

6. Imperii Leonis anno nono conjuratione in Leonem imperatorem a Zautzæ consanguineis facta atque prodita, captos omnes exsilio multavit ejusque omnem cognitionem disperdidit.

7. Imperii Leonis anno decimo, mortuo Antonio patriarcha, ordinatur patriarcha Nicolaus imperatoris mysticus. Tunc quoque Demetrias a Damiano Agareno capitur. Corona vero imperator Annam donat, Zoes Zautzæ filiz filiam, quod cum nulla esset Augusta, constituta ex more convivia celebrare non posset.

8. Imperii Leonis anno undecimo duxit imperator tertiam suam uxorem ex Opsicio Eudociam, ipsam corona donans ac Augustam appellans.

704 Hæc suscepta ex illo prole mascula mortua est; mortua et ipsa suscepta proles.

9. Imperii Leonis anno tertio decimo ædificat imperator, ad Topos quos vocant, templum S. Lazari nomine, virorumque spadonum monasterium construit. Ibi etiam S. Lazari corpus et Mariæ Magdalenzæ condidit. Per id tempus Tauromenium traditum Saracenis.

10. Anno quinto decimo capta ab Agarenis Lemnus insula.

11. Anno sexto decimo, in sanctæ Pentecostes processu, introeunte imperatore ad S. Mocii, quod olim Herculis fanum fuisse dicunt, cum prope solem venisset, egressus quidam ex ambone robustum sustem et crassum in ejus caput impegit; ac nisi ictus candelabri pensilis multilidi interjectu retardatus fuisset, extemplo sustulisset. Large itaque defluentibus ex capite cruoris rivis, territi procures fugam arripuerunt. Hinc quoque suspicio fuit Alexandrum ejus fratrem, quod morbum causatus pompæ ingressus non adfuerat, insidiarum auctorem exstitisse. Apprehensus autem qui ictum dederat, diesque multos tormentis examinatus, quod nullum conjurationis auctorem sociumve deluxerat, manibus pedibusque excisis ad Circi metam combustus est. Ex tunc ergo istiusmodi **705** processus abrogatus est. Aliquanto antequam post tempore ascendit sapientissimus ejus ecclesiæ æconomus Marcus, is qui magnæ hebdomadæ (id est magni Sabbati) tetraodum (canonem scilicet quatuor stropharum) domni Cosmæ absolvit, ad imperatorem; exceptasque convivio rogabat ne eam festivitatem pompamque abrogatum iret. Abnuente autem imperatore, ait Marcus: Sic nempe a Davide prædictum erat. Ait enim: Quanta malignatus est inimicus in sancto tuo? et gloriati sunt qui oderunt te, in medio solemnitatis tuæ? Estque necesse, domine, ut ab hinc annos decem imperium teneas. Quod et contigit: eadem enim ipsa die qua ictum acceperat, evoluto annorum circulo mortuus est.

γ Psal. LXXIII, 3.

VARIÆ LLECTIONES.

¹⁰ Georgius et alii μεσηντηκοστής, qui longe dies alius e-t, Pascha medius et Pentecostes. Combust.

¹¹ τῇ σφενδόνῃ?

12. Anno decimo septimo duxit imperator A etiam quartam uxorem, Zoem, quam vocant Carbanopsinam.

13. Anno decimo octavo ascendit navalis Agarenorum exercitus cum Tripolita adversus Byzantium. Dicti vero sunt Tripolitæ, quod ex tribus nationibus collecti sint, ex Arabibus et Tyriis et Sidonibus convenis. Similiter vero etiam Ægeum mare ab aquarum impetu, ac quod velut capræ in morem (Græci αἶγα vocant) subsulset, nomen accepit. Stobelus a loci situ. Lampsacus a lucis fulgore, Phocensibus fundamenta locantibus ac orantibus, e caelo noctu delapso, quo, favente numine, firma murorum stetit compago. Imbrus ab Imbro vocata, Anthei 706 filio,

Cujus pater Staphylus, Dionysii charissima proles. Hellespontus ab Hella Phrizi sorore, in illud projecta mare. Cibyrrha vero a Cibyrrho fratre. Thasus Chryse olim vocata. Samosathracia, quæ in Thracia est peninsula, olim Theriussa dicta, quod bestiis plena esset et quod Nymphis sacra: postea vero cum fluxus collisione a continenti divisa insula facta esset et Samiis colonis possessa, mutato nomine Samothracia ab illis appellata est. Laodicea nominata est ab uxore Antiochi Seleuci, qui ejus nomine Laodiceam condidit. Tenedus vero a Tenno Cycni filio Neptuni nepote, ac delubro quod in ea est, Minervæ sacro. Mesembria, quæ prius Memnebria, a Memno Thracæ ejus conditore, et Bria, quod apud Thraces nonnullos civitatem vocant: lenius autem offerendi gratia Mesembria modo nuncupatur. Hæmus a quodam ibi ab Hercule interempto, cujus cruore locus tinctus sit: est vero Thraciæ promontorium. Media a Meda Ætæ filia nomen adepta est. Silybria a Silyo Thracum rege, qui eo coloniam duxit. Macedonia, quæ pridem Amathia, ad mare sita, commune habet cum gente nomen. Nicopolis ab Augusti victoria de Antonio et Cleopatra, ac quæ Romanis fascibus Ægyptiorum sceptrum inclinavit. Hierum Euxini (quasi dicas 707 templum) ab Argonautis illac iter habentibus fundatum est. Pharos ejusmodi substructa moles cui facula imponitur, ut inter offusas noctis tenebras inoffensi viatores dirigantur. Russi, qui et congruo rei nomine Dromitæ nuncupantur, a Ros quodam viro forti, cum sive monitu ac consilio sive divino quodam afflatu ac oraculo, pro potestate illis utentium cisque superiorum, injurias noxamque evasissent, dicti sunt. Dromitæ vero ut appellarentur, cursus celeritas causam dedit: genus autem ex Francis ducunt, Tricephalus collis, qui Opsicii est, a figura, qua triplici tumulo assurgit, nomen accepit. Rhadenus a Rhada oppido Anaticorum thematis.

β'. Τῷ ιε' ἔτει ἡγάγετο ὁ βασιλεὺς καὶ τετάρτην γυναῖκα, Ζωὴν ὀνομαζομένην τὴν Καρβουψίναν.

ιγ'. Τῷ ιη' ἔτει ἀνέρχεται κατὰ τῆς πόλεως ὁ στόλος τῶν Ἀγαρηνῶν ἀπὸ τῶν Τριπολίτη. Τριπολίται γὰρ ἐκλήθησαν διὰ τὸ ἐριῶν ἐκ γενεῶν συναθροῖναι, ἐξ Ἀράβων καὶ Τυρίων καὶ Σιδονίων ἀπικνῶν. Ὀσαύτως δὲ καὶ τὸ Αἶγαλον πῆλαγος τὴν κλησὶν ἀπεβλήφεν ἀπὸ τῆς τῶν ὑδάτων φορᾶς, ἀπασούσης κατὰ τρόπον αἰγός. Ὀμοίως δὲ καὶ Στερόδηνος ὀνομάσθη ἀπὸ τῆς τοπικῆς θέσεως, καὶ Ἀδμφακος ἀπὸ φωτὸς λάμψεως, ὅπερ ἐν νυκτὶ Φωκίαν θεμελιούντων ταύτην καὶ εὐξαμένων θεοῖς ἐπελάμψεν, καὶ ἡ τῶν θεμελίων βάσις καλῶς κεκραταίωται. Καὶ Τένδρος ἀπὸ Τένδρου κέκληται υἱοῦ Ἀνθός.

Οὗ γένετης Στάφυλος, Διονύσου φίλτατος υἱός. [P. 465] Καὶ Ἑλλησποντος ἀπὸ Ἑλλης τῆς Φορῆου ἀδελφῆς, τῇ ἐκείσε πέλαιγε βυφίσης. Κιβύρρα δὲ ἀπὸ Κιβύρρον ἀδελφοῦ. Ἡ δὲ Θάσος Χρυσὴ πρῶην ἐλέγετο. Σαμοθράκη δὲ ἦ ἐν τῇ Θράκῃ χερρόνησος, ἥτις πρῶην Θηριούσα διὰ τὸ θηρίων πεπληρωθῆαι, καὶ ἱερὰν νυμφῶν οὖσαν, ὀνομάζετο, μετέπειτα δὲ τοῦ βουὶ συβράγντος εἰς νῆσον συνέστη, καὶ ὑπὸ Σαμίων κατοικῶν ἐν κατασχέσει γενομένη Σαμοθράκη μετωνομάσθη. Λαοδίκεια κατονοματῆται ἀπὸ τῆς γυναικὸς Σελεύκου τοῦ Ἀντιόχου, ὃς ἐπὶ τῷ δυνάμει ταύτης ἔκτισε τὴν Λαοδικεῖαν. Τένδρος δὲ ἀπὸ τοῦ Τέννου τοῦ υἱοῦ Κύκνου τοῦ Ποσειδῶνος¹¹, καὶ τοῦ ἐν αὐτῇ ἱεροῦ ἔδους τῆς Ἀθήνης. Μεσημβρία δὲ ἡ πρὶν Μεσημβρία¹², ἀπὸ τοῦ Μέμνου Θρακῆ, αὐτοῦ ταύτην εἰκίσαντος καὶ βρία τὸ παρὰ τισι Θρακῶν πόλισμα λεγόμενον· πρὸς δὲ τὸ εὐφραδίστερον Μεσημβρία νῦν ὀνομάζεται. Αἶμος ἀπὸ τινος ἀναιρεθέντος ἐκείσε δι' Ἡρακλέους καὶ τὸν τόπον αἰμάξαντος· ἀκρωτήριον δὲ ἐστὶ Θράκης. Μήδεια ἀπὸ Μήδης τῆς Αἰήτου θυγατρὸς κατονώμασται. Σηλυβρία ἀπὸ Σήλυος τοῦ Θρακῶν βασιλέως, ὅστις αὐτὴν ἔκτισεν. Μακεδονία ἡ πρὶν Ἀμαθία λεγομένη ἀπὸ ἀρχαίου τινος ἡγεμένου· Ἦν δὲ καὶ πόλις Ἀμαθία λεγομένη πρὸς τὴν θαλάσσην τῇ ἔθνει ἐπώνυμος. Νικόπολις κατὰ τὸ ἐπώνυμος τῆς νίκης, ἣν Αὐγουστος Σεβαστὸς κατὰ Ἀντωνίου καὶ Κλεοπάτρας εἰργάσατο, καὶ τὴν Αἰγυπτίων ἀρχὴν τοῖς Ρωμαίοις ὑπέκλινεν. Ἱερὸν Εὐζείνου, ὃ παρὰ τῶν τῆς Ἀργεὺς πλωτῆρων διερχομένων ἐκείσε ἀνίδρυται. Φάρος δὲ ἀφιδρυμάτιον¹³ ᾧ πυρρός ἐπιτίθεται εἰς ὁδήγαν ἀπρόσκοπον τοῖς ἐν νυκτὶ παροδίταις. Ρῶς δὲ, οἱ καὶ Δρομίται, φερώνυμοι ἀπὸ Ρῶς τινος σφοδροῦ διαβραμόντες ἀπηχῆματα τῶν χρησαμένων ἐξ ὑποθήκης ἢ θεοκλυτίας τινὸς καὶ ὑπερσχόντων αὐτοῦ, ἐπιτέκλινται. Δρομίται δὲ ἀπὸ τοῦ ὀξέως τρέχειν αὐτοῖς προσεγένετο. Ἐκ γένους δὲ τῶν Φράγγων καθίστανται. Ὁ δὲ Τρικέφαλος βουνὸς κατὰ τὸ Ὀψικιον ἀπὸ τοῦ τριχῇ κεφαλοῦσαι τῷ σχήματι εἰρηται, ὥσπερ καὶ Ραθηνὸς ἀπὸ Ράδης κώμης τοῦ τῶν Ἀνατολικῶν θέματος.

VARIAE LECTIONES.

¹¹ Ποσειδῶνος P et αἰδοῦς. ¹² μὲν Νεβρία P. ¹³ Μεσηνουδρακὸς P. ¹⁴ ἀφιδρυμά τι? cf. p. 490 h.

14. Ἀποστέλλει οὖν ὁ βασιλεὺς Εὐστάθιον δρουγάριον τῶν πλωτῶν μετὰ παρόντος τοῦ στόλου καὶ τῶν στρατιωτῶν κατ' αὐτοῦ· οἱ καὶ μὴ δυνηθέντες ἀντιπαράταξασθαι ἀπεστράφησαν κενοί. Ἐλθόντων δὲ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐν Ἀδύβη, ἤρώτησαν τοὺς ἀπαγόντας αὐτοὺς, οἳ *Πάλιν ταύτην τὴν ὁδὸν θέλωμεν ὑποστρέψαι, ἢ ἔχομεν ἄλλην δι' ἣς ἀπέλθωμεν εἰς τὰ οἰκεία*; Τῶν δὲ εἰπόντων, ὅτι διὰ ταύτην βουλόμεθα ἀποστραφῆναι, φοβηθέντες τὸ στενὸν τῆς ὁδοῦ, οἳ τὰ κρίματά τοῦ Θεοῦ, εὐθὺς ὑποστρέφουσι, [P. 466] καὶ τὴν Θεσσαλονικὴν καταλαμβάνοντας πορθοῦσιν αὐτήν, καὶ πολλὴν σφαγὴν καὶ αἰχμαλωσίαν ποιοῦσι. Βουλόμενων δὲ αὐτῶν καὶ τὴν πόλιν καταστρέψαι, Συμεὼν ὁ πρωτοασηκηρῆτις εὐρεθείς, λαβὼν πρὸς Ροδοφυλλίον τοῦ ἀποσταλέντος πρὸς τοὺς Φράγγους μετὰ κανισκίου χρυσοῦ λίτρας ρ'. Ὁς καὶ δέδωκεν τὸ τε χρυσίον καὶ τὸ κανισκίον τοῖς Σαρακηνοῖς· καὶ εἰσάντων τὴν πόλιν καὶ ἐκ ταύτης.

15. Τῷ 15ῳ ἔτει αὐτοῦ τοῦ Σαμωνᾶ φυγῇ πρὸς Συρίαν χρησαμένου, ἐπεὶ καταδύσκον αὐτὸν ἐπισθεν, ἦλθε δὲ καὶ εἰς τὸν Ἄλυν, συναντῆ αὐτῷ Νικηφόρος δρουγάριος ὁ Καμυζῆς, μὴ εἶναι αὐτὸν διαπαρᾶσαι. Προφεύγει οὖν τῷ τιμῷ σταυρῷ τοῦ Σηριχᾶ, προφασισάμενος εὐχῆς χάριν ἔκτισε ἐληλυθῆναι. Ἀναλαβόμενος οὖν τοῦτον ὁ τοῦ Δουκῆς Κωνσταντίνος ὑπὸστρέψεν ἐν τῇ πόλει. Προστάσσει οὖν ὁ βασιλεὺς φυλάττεσθαι αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ Βάρδα τοῦ Καίσαρος. Ἐπεὶ δὲ ἦλθεν ὁ βασιλεὺς ἀποσυναφισθῆναι τὸν Σαμωνᾶν, παρήγγειλεν τῷ Δουκὶ μὴ εἰπεῖν ἐνώπιον τῆς συγκλήτου ὅτι ἐπὶ Συρίαν ἔφυγεν ὁ Σαμωνᾶς, ἀλλ' ὅτι δι' εὐχὴν ἀπῆλθεν ἐν τῷ Σηριχᾶ. Ἠρώτησεν οὖν ὁ βασιλεὺς τὸν Κωνσταντῖνον ἐνώπιον τῆς συγκλήτου οὕτως, ὡς ἔχει· *Τὸν Θεὸν καὶ τὴν κεφαλὴν μου, ἔφασκεν ὁ Σαμωνᾶς ἢ οὐχί*; Ὁ δὲ, ὡς εἰπόντος τῷ βασιλεῖ, ὅτι, *Ἐφασκεν, μετ' ὀργῆς τοῦτον ἀπεπέμφατο*. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς ἐποίησεν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Βάρδα μῆνας 8

16. Ἐφάνη δὲ τότε καὶ κομήτης ἀστὴρ, τὰς ἀκτῖνας κέκτων κατ' ἀνατολὰς, καὶ φαινόμενος ἐν ἡμέραις καὶ νυξὶ τεσσαράκοντα.

17. Τῷ 17ῳ τοῦτου ἔτει ἀποσυνώφισε Σαμωνᾶς ἐν τῇ γέννῃ τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου, τοῦ ἀπὸ Ζωῆς τέταρτον αὐτοῦ γαμετῆς εὐσεύς, καὶ ἐβαπτίσθη τὰ ἅγια Θεοφάνεια ὑπὸ Νικολάου πατριάρχου, καὶ γέγονε καὶ πατριάρχος.

18. Τῷ 18ῳ ἔτει αὐτοῦ εὐλογηθὴν Λέων καὶ Ζωὴ μετὰ τὴν ἑορτὴν πατρὸς Θεωμᾶ πρεσβυτέρου τοῦ καὶ καθαιρεθέντος, καὶ ἀνηγόρευσε τὴν αὐτοῦ γαμετὴν Ζωὴν Ἀδούσταν. Ὅθεν ὁ πατριάρχης ἐκώλυσε τὸν βασιλεῖα εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσερχέσθαι. Αἰὶ καὶ ἤρχετο ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ μέρους μέχρι τοῦ μιτατωριῶν, μετὰ δὲ εἰς τὰ κατὰ συνήθειαν διερχόμενος.

19. Τῷ 19ῳ τοῦτου ἔτει προβάλλεται τὸν Σαμωνᾶν ὁ βασιλεὺς παρακωλύμενον διὰ τὸ εἶναι συνεργὸν

14. Missus itaque ab Imperatore in ejus occursum Eustathius navalium copiarum druugarius cum classe et militia armata, quanta in promptu fuit; cūque jungendi aciem facultas negata esset, re infecta reversi sunt. Agareni Abydum appulsi ex ductoribus sciscitantur, num hac rursus via reversuri essent, vel alia tenenda, qua ad patriam redirent. Auditoque hac revertendum esse, vir angustias veriti (quæ Dei judicia sunt!) confestim versa puppi revertuntur. Capta direptaque Thessalonica, multaque civium strage data plures etiam captivos abducunt. Cumque animus esset ut et ipsam urbem everterent, occurrit Symeon eorum primus qui sunt a secretis. Is acceptis a Rhodophyllio 708 auri centum libris, quas in cistella ad Francos deferrebat, iisque cum ipsa cistella Agareniis datis, urbem ac moenia ab illorum furore exitioque redemit.

15. Imperii Leonis anno decimo nono, Samonas in Syriam fugiente, missi sunt qui a tergo insequerentur: eumque assecutus, dum Halyn transire parat, Nicephorus druugarius, sic dictus Camyizes, iter inhibet. Profugis ergo ad venerabilem crucem Serichanam, simulans eo se voti causa venisse. Assumptum vero Constantinus Ducis filius secum in urbem reduxit; Imperator reductum in Bardæ Cæsaris domo jubet custodiri; volensque indulgentius cum eo agi, mandat Duci ne coram senatu dicat Samonam in Syriam fugisse, sed voti causa in Sericha venisse. Interrogante itaque imperatore Constantinum in præsentia senatus, in hæc verba: *Sic Deum meamque salutem ames: fugiebat Samonas in Syriam, necne?* Respondit ille, *Fugiebat*. Quo responso iratus imperator ac infrensens eum repulit. Samonas vero in Bardæ aedibus menses quatuor egit.

16. Tunc vero etiam cometa apparuit, projiciens versus Orientem radios, lucensque per dies quadraginta ac totidem noctes.

17. Imperii Leonis anno vigesimo in gratiam receptus est Samonas, inque aulam admissus in natali Constantini Leonis filii ex Zoe, 709 illius quarta uxore; qui et baptizatus a Nicolao patriarcha in sancto Theophaniorum die, quando et patriarchus Samonas creatus est.

18. Imperii Leonis anno vigesimo primo benedictionem nuptiali ritu consecuti sunt Leo et Zoe, post festo lucis peracta solemnia, Thoma presbytero administrato, qui et gradu motus est: uxorem quoque Zoem Leo Augustam proclamavit. Hinc ecclesiæ ingressu Leoni interdictum a patriarcha; unde et ingrediebatur a dextero latere mitatorieii, nec via consueta ullo modo transibat.

19. Imperii Leonis anno vigesimo secundo imperator Samonam accubitores prædici, quo videlicet

adjutore ac socio ad omne scelus ac nequitiam uteretur; amboque adversus Ecclesiam moliri incipiunt. Accersentes enim Nicolaum patriarcham etiam atque etiam rogant ut quartarum nuptiarum lex recipiatur. Quod vero is in eam se sententiam adduci minime passus esset, per Bucoleonem hatri impositum in Hieriam trajecerunt; indeque pedes ad Galacrenas, solo copiosa nive constrato, ægre pervenit. Ejus vero loco ordinatur patriarcha Euthymius syncellus, vir religiosa modestia continensque ac valde pius, quem ex divina revelatione aiunt quartas illas nuptias suscepisse; quippe cum imperator hæresim inducere vellet ac legem edere, licere viro tres quatuorve uxores habere, cum multi viri eruditissimi in hoc illi suffragarentur.

20. Mense Junio ortus ventus Africus Tritonæus validissimus, 710 adeo ut ædes sacras profanasque concuteret, cunctique ad subdivalia loca fugerent, ac mundi consummationem esse dicerent. Dei tamen clementia ac bonitate imbrium vi sedatus est.

21. Anno vigesimo tertio Saracenorum classis Romanam ditionem invasit. Imperator vero Himerium logothetam navalium omnium copiarum ducem ac caput præfecit; scribitque Andronico duci ut se adjungat Himerio. Porro Samonas implacabili in Andronicum odio, omnique modo labem ei inferre studens, auctor est cuidam ut occulte ad eum scribat, *Cave sis naves ingrediaris et ab Himerio capiaris*. Multis itaque rogans urgensque Andronicum, ingruentibus Agarenis, ut secum ingrederetur, id vero impetrare non potuit. Solus ergo Himerius in S. Thomæ solenni die cum Agarenis congressus magnam victoriam reportavit. Qua re cognita, Andronicus in desperationem adductus cum affinibus ac comitatu in defectionem adactus est; abiensque Cabalam oppidum occupavit, adeo ut Samonas imperatori objectaret, *Nonne dicebam, domine, Ducem rebellem fore?*

22. Anno vigesimo quarto misit imperator Gregoriam scholarum domesticum, quem Iberitzem vocant, Andronici ex uxore affinem, ad eum expugnandum. Quod cum didicisset Andronicus, ac Nicolaum patriarcham Ecclesia ejectum audivisset, ad Agarenos una cum cognatis et familia amicisque confugit. Ea res Leonem moleste habuit. Ac vero 711 Saracenorum unum e prætorio blande habens muneribusque concilians, ad Andronicum cum bulla aurea rubrisque litteris more regio, exiguo cereo baculo inclusa, misit. Egressum Saracenum e conspectu imperatoris accersit Samonas, atque: *Scis quid teneas?* (propter cereum nimirum quem manu gestabat) *Syriæ nempe exitium?* Datisque pecuniis Uzeri in manus tradi jussit. Comprehensus itaque Andronicus cum suis in vincula conficitur. Sciensque hanc illi Samonæ dolo fraudem factam esse, necessitate adactus, ejurata Christiana fide,

αὐτοῦ πρὸς πλοῦσαν παρανομίαν καὶ κακίαν, καὶ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας [P. 467] ἀρχονται μελετᾶν. Προσκαλοῦνται γὰρ Νικόλαον τὸν πατριάρχην, καὶ πολλὰ λιπαροῦσι δεχθῆναι τὴν τετραγαμίαν. Ἐπει δὲ οὐκ ἔπεισε, διὰ τοῦ Βουκολέοντος εἰς μικρὸν πλοῖον ἐμβιβάσαντες εἰς τὴν Ἱέρειαν περῶσιν, ἀφ' ἧς περὶ μίχρη Γαλακρηνῶν μόλις ἀπῆει, χιόνος ἐπικειμένης πολλῆς. Χειροτονεῖται δὲ ἀντ' αὐτοῦ Εὐθύμιος σύγκελλος εἰς πατριάρχην, ἀνὴρ ἱεροπρεπής, ἐγκρατής τε καὶ εὐλαβής πάντῃ· ὃν φασὶ καταδέξασθαι τὴν τετραγαμίαν ἐξ ἀποκαλύψεως; θείας, ὡς τοῦ βασιλέως βουλομένου αἰρεσὶν ποιῆσαι καὶ νόμον ἐνθεῖναι τοῦ ἔχειν ἄνδρα τρεῖς γυναῖκας ἢ τέσσαρας, πολλῶν τοῦτο λογικωτάτων ἀνδρῶν συνεργούντων αὐτῷ.

Β. Τῷ Ἰουνίῳ μηνὶ γέγονεν ἄνεμος λίψ Τριτωνίος σφοδρὸς, ὡς συσσεῖσαι οἰκήματα καὶ ἐκκλησίας, καὶ πάντας ψεύσιν ἐν ὑπαίθροις καὶ λέγειν κοσμικὴν συντέλειαν εἶναι. Ἀλλὰ τῇ τοῦ Θεοῦ φιλοανθρωπία δι' ὁμῶν ἐπαύθη.

κα'. Τῷ χγ' ἔτει στόλος Σαρακηνῶν κατὰ Ρωμαίων ἐξῆλθεν. Προεβάλετο δὲ ὁ βασιλεὺς Ἰμερίον τὸν λογοθέτην κεφαλὴν πάντων τῶν πλωτῶν. Γράφει δὲ καὶ Ἄνδρονίχῳ τῷ Δουκὶ συναλθεῖν τῷ Ἰμερίῳ. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς ἀδιάλλακτος ὢν τῷ Ἀνδρονίχῳ καὶ παντὶ τρόπῳ κακῶσαι αὐτὸν σπουδάζων, πείθει τινὰ γράψαι αὐτῷ κρύφα, *Μὴ εἰσελθῆς εἰς τὰ καρδία καὶ κρατηθῇς παρὰ Ἰμερίου*. Πολλὰ δὲ τὸν Ἀνδρόνικον ἀναγκάσαντος εἰσελθεῖν σὺν αὐτῷ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐπικειμένων οὐκ ἐπείσθη. Ἰμερίας δὲ μόνος ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ ἁγίου Θωμᾶ συμβαλὼν πόλεμον μετὰ τῶν Ἀγαρηνῶν μεγάλῃν νίκην εἰργάσατο. Τοῦτο μαθὼν Ἀνδρόνικος καὶ ἀπογνοὺς σὺν τοῖς συγγενέσιν αὐτοῦ καὶ ἀνθρώποις ἀποστασίαν ἐποίησε, καὶ ἀπελθὼν ἐκράτησεν τὴν Κάβαλαν πόλιν, ὡς εἰπεῖν Σαμωνᾶν πρὸς τὸν βασιλέα· *Ὁδὴ ἔλεγον, ὦ δεσποτα, ἀντάρτην εἶναι τὸν Δοῦκα;*

κβ'. Τῷ κδ' ἔτει ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Γρηγορίαν τὴν δομέστικον τῶν σχολῶν τὴν Ἰθρίτζην, συμπένθερον ὄντα Ἀνδρονίκου, εἰς τὴν καταπολεμῆσαι αὐτόν. Μαθὼν δὲ τοῦτο Ἀνδρόνικος, ἀκούσας τε τοῦ καὶ τοῦ πατριάρχης τῆς Ἐκκλησίας ἐξέωσθη, προσέφυγε τοῖς Ἀγαρηνοῖς ὅμα συγγενέσι καὶ φίλοις. Ἐλυπήθη δὲ Δέων εἰς τοῦτο, καὶ δὴ Σαρακηνὸν ἀπὸ τοῦ πραιτωρίου φιλοφρονησάμενος ἀπέστειλε πρὸς τὸν Ἀνδρόνικον μετὰ χρυσοδούλλιον [P. 468] διὰ κινάβρεος, βαλὼν αὐτὸ ἐνδοθεν φατίλου τράκτου βραχέος. Ἐξελθόντος δὲ τοῦ Σαρακηνοῦ ἀπὸ προέπου τοῦ βασιλέως, προσκαλεῖται αὐτόν ὁ Σαμωνᾶς, καὶ φησιν· *Οἶδας τί κρατεῖς;* (τοῦτο εἰπὼν διὰ τὸν κρῖν) *τὴν ἀπώλειαν τῆς Συρίας*. Καὶ δοὺς αὐτῷ χρήματα παρήγγειλεν εἰς τὴν χεῖρα τοῦ Οὐζῆρ βαλεῖν αὐτό. Ὁ δὲ τοῦτο ποιήσας. Κρατεῖται οὖν καὶ δεσμεύεται Ἀνδρόνικος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ· καὶ μαθὼν ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ διὰ δόλου τοῦ Σαμωνᾶ, ἀναγκασθεὶς

VARIÆ LECTIONES.

αα Ἰμερίον p. 229 b. αα Σαμωνά P.

ἐμαρτίρουν. Ὁ δὲ Κωνσταντῖνος καὶ οἱ λοιποὶ εἰδότες ὡς ἀδύνατόν ἐστι τὸν Ἀνδρόνικον ἐξελεῖν, μετ' οὗ πολὺ τῇ βουλῇ αὐτοῦ μόνον φυγῇ χρησάμενοι, ἐπερ θαύματος, ἄξιον, ἐκ μέσης Συρίας εἰς Ῥωμανίαν ἐξήλθον, κατὰ χώραν πολεμούμενοι.

κγ'. Τότε ἀπὸ Ταρσοῦ ἐλθὼν ἐν τῇ πόλει περὶ τοῦ διαλλαγῆναι δ' τὴν Ἀβαλβάκης ὁ γέρον καὶ ὁ τοῦ Σαμωνᾶ πατὴρ· οὗς καὶ δεξάμενος ὁ βασιλεὺς ὑπέδειξεν τὸν τῆς ἐκκλησίας κόσμον, ἐπερ ἀνάξιόν ἐστιν Χριστιανικῆς καταστάσεως, τοῦ θεάσασθαι παρὰ τῶν ἀδελφῶν τὰ ἱερὰ σκεύη τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ τοῦ Σαμωνᾶ πατὴρ ἤθελε συνείναι τῷ υἱῷ αὐτοῦ καὶ μὴ εἶναι εἰς Συρίαν. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς παρήγει αὐτῷ, λέγων· *Κράτει τὴν πίστιν σου. Κἀγὼ εἰ θυγηθῶ, ἐλεύσομαι μᾶλλον πρὸς σέ.*

κδ'. Τῷ κα' ἔτει αὐτοῦ, τῇ ἡμέρᾳ τῆς Πεντηκοστῆς, στέφει Λέων ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνον τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν Πορφυρογέννητον διὰ Εὐθυμίου πατριάρχου. Δέδωκεν δὲ Σαμωνᾶς Κωνσταντῖνον ἄνθρωπον αὐτοῦ, τὸν δουλεύσαντα πρότερον Βασίλειῳ μαγίστρῳ καὶ ἐπὶ τοῦ κανικλείου, τοῦ δουλεύειν Ζωῇ Αὐγούστῃ. Ὅς καὶ ἡγαπήθη πολλὰ παρὰ τοῦ Λέοντος τοῦ βασιλέως καὶ τῆς Αὐγούστῃς. Ὅθεν καὶ πολλὰ ἐφθόνηι Σαμωνᾶς αὐτὸν, καὶ ἐλοιδορεῖ ὡς συνόντι τῇ Αὐγούστῃ. Ὅπερ ὁ βασιλεὺς ὑπονόησας ἀληθὲς εἶναι, ἀπέκλειρεν αὐτὸν διὰ Σαμωνᾶν ἐν τῇ μονῇ τοῦ Ἁγίου Ταρασίου. Μετ' ὀλίγον δὲ ὥρισεν τὸν Σαμωνᾶν ἀναλαβεῖσθαι αὐτὸν ἐν τῇ μονῇ τὰ Σπείρα, βουλόμενος πάλιν ἀναλαβεῖσθαι αὐτόν. Ἀπελθὼν οὖν ὁ βασιλεὺς εἰς πρίγκειον ἐν τῷ Δαματρίῳ, καὶ ἐν τῇ μονῇ τοῦ Σαμωνᾶ ἀριστήσας, εἶδε τὸν Κωνσταντῖνον. Καὶ παρ' αὐτοῦ ὥρισεν τὸν Σαμωνᾶν, καὶ ἐνέδυσεν αὐτὸν κοσμικὰ, καὶ ἐκέρασε τῷ βασιλεῖ εἰς τὸ κλητόριον, [P. 4:9] καὶ ὑπέστρεψε μετὰ ταῦτα ἐν τῷ παλατίῳ. Καὶ πάλιν φθονεῖται Κωνσταντῖνος ὑπὸ τοῦ Σαμωνᾶ διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀγάπην τοῦ βασιλέως, καὶ βουλεύεται μετὰ τοῦ Τζιριθῶνος καὶ ἄλλων τινῶν, καὶ ποιῶσι χάρτην παυλοῖδορον κατὰ τοῦ βασιλέως, γράφαντος καὶ συντάξαντος αὐτὸν τοῦ Ῥοδίου, νοταρίου ὄντος τοῦ Σαμωνᾶ. Ἐλθόντος δὲ τοῦ βασιλέως ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, ἔρριψεν αὐτὸν ἐν τῷ μετατωρικίῳ. Εὐρὼν οὖν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς καὶ ἀναγνοὺς ἐν μεγάλῃ θλίψει ἦν, ζητῶν τὸν τοῦτο ποιήσαντα. Γέγονε δὲ τότε ἐκλειψίς σελήνης, καὶ διωρίσατο ὁ βασιλεὺς τοῖς τότε ἀστρονόμοις εἰπεῖν ἀποτέλεσμα. Εἰσερχόμενος δὲ ὁ Πανταλέων μητροπολίτης πρὸς τὸν βασιλέα, ἠρώτησεν αὐτὸν Σαμωνᾶς· *Εἰς τίνα ὄστιν ἡ κάκωσις;* Ὁ δὲ ἔφη· *Εἰς σέ· καὶ ἐὰν διέλθῃ Ἰουνίου 17, ἔκτοτε οὐδὲν πλίσση κακόν.* Τῷ δὲ βασιλεῖ εἶπεν εἰς τὸν δυνάστην ἔχειν τὴν κάκωσιν τῆς σελήνης. Ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπέλαβε τοῦτο εἰς Ἀλέξανδρον τὸν αὐτοῦ ἀδελφόν. Μετὰ τοῦτο δὲ ἰδὼς ὁ Τζιριθῶν τῷ βασιλεῖ εἶπεν ὅτι ὁ Σαμωνᾶς ἐποίησε τὸ πταχίον. Καὶ εὐθὺς καταδιώκει τὸν Σαμωνᾶν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ποιεῖ μονχόν, εἰτα ἀπάγει εἰς τὴν μονὴν Εὐθυμίου τοῦ πατριάρχου. Καὶ πάλιν λωιδρηθέντα ἀπάγουσιν εἰς τὴν τοῦ Μαρτινακίου

A Mahumeti se sacris polluit. Constantinus autem aliique probe intelligentes fieri non posse ut Andronicus evaderet, brevi post illius consilio socii fugæ præsidio usi (res sane admiratione digna!) ex media Syria, per infestos subinde hostium cuneos hisque fatigati, in Romanæ ditionis loca evasere.

23. Ad ea tempora venit in urbem a Tarso commutationis causa senex Abalbaces et Samonæ pater. Acceptis imperator omni humanitate ecclesie ornatum omnem ostendit, haud certe Christiano ritu, per quem a fide extraneis sacra Dei vasa videre haud convenit. Samonæ patri aninus fuit morandi cum filio nec in Syriam revertendi. Enimvero dehortatus est Samonas, atque: *Tene fidem tuam: ego potius, si per facultatem licuerit, ad te pergam.*

24. Imperii Leonis anno vigesimo quinto, die sancto Pentecostes, 712 coronat Leo imperator Constantinum filium suum in porphyra natum per Euthymium patriarcham. Dedit vero Samonas Constantinum hominem suum, qui prius Basilio magistro ac caniciei præfecto in ministerio fuerat, in Zoes Augustæ obsequium. Hic longe carissimus Leoni imperatori ac Augustæ factus est. Quamobrem ingenti in eum invidia incensus Samonas rei eum cum Augusta secretioris accusat. Veramque accusationem suspicatus Leo, gratiam Samonæ facit. Brevi autem post Samonæ præcepit ut in monasterio suo, quod Spira vocant, eum recipiat, volens ipsum in officium reducere. Egressus itaque imperator, habitoque processu ad Damatryum, atque in Samonæ monasterio prænens, Constantinum vidit; statimque Samonæ præcipiens secularis cum vestes induit; miscuitque imperatori inter epulas, ac postea in palatium reversus est. Rursusque inardescit Samonæ invidia, qua Constantinum imperator prosequabatur benevolentia. Consilioque cum Tzirithone ac quibusdam aliis iuncto, longe famosam plenamque conviciis adversus imperatorem chartam exarant, conscribente ac componente Rhodio Samonæ notario; quam imperatore ad Majorem ecclesiam veniente in Metatoricio projecit. Offenso imperator lectoque libello, etiam atque etiam animi anxius dolensque ejus auctorem inquirebat. Contigit vero tunc lunam deficere; statuitque imperator astronomos, qui tam in urbe erant, quid tandem deliquium illud 713 protenderet, dicere. Ingresso autem Pantaleone metropolitano ad imperatorem, quærebat ex eo Samonas in quem malefica vis intenderet. Cui ille: *In te nimirum. Ac siquidem tertia decima Junii mensis transierit, nihil deinceps gravius patieris.* Leoni autem imperatori dixit lunæ maleficium eum respicere qui secundus in republica existat; quod imperator de fratre suo Alexandro accepit. Postea Tziritho Leoni seorsum dixit Samonam libelli auctorem esse. Statimque gradu dejectum in ipsius ædes

ablegat ac facit monachum. Exinde ad Euthymii patriarchæ monasterium abducit; ac rursus convicia jactantem ad Martinacii monasterium trahunt. Samona ergo ab officio amoto Constantinus accubitor prædicatur; cui Leo in Nosiis monasterium extruit; profectusque cum Euthymio patriarcha illius encenia peragit. Haud vero alienum pauca dicere, ut explicemus qua demum ratione Nosiarum monasterium conditum sit.

25. Habuit Constantinus patrem senem virum religiosum ac timentem Deum. Huic in eodem ipso Nosiarum loco exiguum ad mare suburbanum erat ac tenue plane prædiolum; in quo et aqua sese in concham effundens viatores latice recreabat. Contigit vero militem ad eam aquam transire, sitique sedata, quos justo labore nummos quæsierat, effundere ac secum computare: erant autem ad auri tres libras. Tunc surgens, ut fere sit, conscensoque equo abiit cepto itinere, pecunia illic loci relictæ. 714 Senex itaque, uti moris erat, sese ad concham confert, auroque invento ejus qui amiserat mœrore ipse afficitur. Verum apud se servans, non cessabat quot noctibus a Deo efflagitans ut qui jacturam fecerat, sua tandem recepturus rediret. Cæterum miles ubi jam Pylas transmiserat, cum illi in mentem pecuniarum venisset, nec quid præsto opus illi succurreret, iter tristis agebat. Tertio autem post anno ad Nosiarum locum venit, equoque exscendens, illo potato ipse quoque bibit, sedique cogitabundus, ac alto ducto suspirio: *Hic nempe loci, aiebat, vixit omnem commentum amisi*. Inauditi venerabilis senex, ac quid hoc esset quod acciderat interrogavit. Cui ille: *Hic quos habebam nummos omneque peculium amisi*; statimque etiam locum ostendit, marsupiique signacula ac auri quantitatem edixit. Mox homo Dei summam sinu extrahit, aitque: *Num hoc cognoscis?* Ille vero, diu gaudio suppressa voce, vix tandem: *Sane, inquit, istud est id quod amisi*. Aitque: *Tibi accipe, certus me non aperuisse, nec quid intus repositum sit vidisse*. Accepto sacculo rogabat ille senem ut inde sumeret quantum vellet. At ille renuit quidquam attingere. Quamobrem miles lætus viam suam abiit, ac Deo gratias agens. Ergo nocte illa senex in somnis Christum ad se venientem cernit, atque dicentem, *Quod in eum te modum* 715 *erga militem habueris, ecce, ait, mane filium tuum accubitoris honore sublimatum tuumque hoc suburbanum in vastum monasterium in mei gloriam convertendum auditurus es. Quin tu ipse horum nomine mercedem recipies*. Postridie vero ejus rei nuntius allatus est; nec plures dies effluxerant, cum propensa Leonis voluntate atque expensis, uti dictum est, exstructo monasterio, solemnī dedicatione divinis laudibus locus frequentatus est.

26. Eodem anno, producto ad octo menses Saracenos inter ac Himerium logothetam navali bello, Romano, qui postea rerum potitus est, Sami prælore, victus Himerius est, cunctisque fere in

Α μονήν. Καταβιβάζει οὖν τὴν Σαμωνᾶν, ποτῶν Κωνσταντίνον παρακοιμώμενον· καὶ κτίζει αὐτῷ μονὴν ἐν Νοσίαις, καὶ ἀπελθὼν μετὰ Εὐθυμίου πατριάρχου ἐγκαίνει αὐτήν. Ἄξιον δὲ διὰ γὰ εἰπεῖν, πόσω τρόπῳ ἡ μονὴ τῶν Νοσίων ἐκτισταί.

κα'. Οὗτος ὁ Κωνσταντῖνος εἶχε πατέρα γέροντα εὐλαβῆ καὶ φοβούμενον τὸν Θεόν, ὃς καὶ ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ τῶν Νοσίων προαστείτην ἐπέκτειτο πρὸς τῇ θαλάσῃ πάνυ μικρὴν, ἐν ᾗ καὶ ὕδωρ ἐπὶ δεξαμένην ἐκβαλὼν τοῖς ὀδίταις ἐποίει παραψυχὴν. Ἐν τούτῳ τῷ ὕδατι συνέβη στρατιώτην διέρχεσθαι, καὶ ἀναψύξαντα ἐκβαλεῖν ἄπερ ἐκ δικαίου πόρου εἶχεν νομισμάτων, καὶ ἀριθμῆσαι αὐτά· καὶ ἦσαν εἰς λίτρας τρεῖς; ἀριθμούμενα. Εἶτα ἀναστὰς, οἷα συμβαίνει, τῷ ἱππῳ ἐπιβάς ὤρετο τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, τὸ χρυσίον κατὰ τὸν τόπον ἀφείξ. Ὡς οὖν ἔθος εἶχεν ὁ γέρον, ἐξῆλθεν πρὸς τὴν δεξαμένην, καὶ εὐρών· τὸ χρυσίον ἐλυπήθη τὴν τοῦ ἀπολέσαντο; ἀθυμίαν· ὁμως ἐν αὐτῷ φυλάττων, οὐ διέλιπεν ἀπὸ νυκτὸς εἰς νύκτα εὐχόμενος τῷ Θεῷ τοῦτον ἔλθειν καὶ ἀπολαβεῖν τὸ ἴδιον. [P. 470] Ὁ μέντοι στρατιώτης τὰς πύλας περάσας καὶ ἐπιμνησθεὶς, ὁμως τι ποιῆσαι μὴ δυνάμενος, τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἀπῆλ· λυπούμενος. Καὶ μετὰ τρίτον ἡμερῶν ἐρχεται πρὸς τὸν τόπον τῶν Νοσίων, καὶ τοῦ ἱπποῦ ἀποβάς αὐτὸν μὲν ἐπότισεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς πῶν ἐκάθητο σύννου, καὶ στενάδας εἶπεν, ὅτι Ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ ἀπώλεσά μου τὴν ζωὴν. Τοῦτο ἀκούσας ὁ τίμιος γέρον ἑπηρώτησεν αὐτῷ· Τί ἄρα τὸ συμβῆν, κύριε μου; Ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι Ἐνταῦθα ἀπώλεσα νομίσματα. Καὶ παρενθὺ καὶ τὸν τόπον ὑπαδείκνυσεν, καὶ τὰ σημεῖα τοῦ βαλαντίου καὶ τὸ πόσον εἶλεν. Καὶ ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ εὐθύς ἐξέλκει τοῦτο τοῦ κόλπου αὐτοῦ, καὶ φησι· Γνωρίζεις τοῦτο; Ὁ δὲ ἀφασίς ἐπὶ πολὺ κατασχεθεὶς ὁμοῦ, Ναί, εἶπεν, ὅπερ ἀπώλεσα, αὐτὸ ἐστίν. Καὶ φησιν· Ἀπόλαβε αὐτὸ, πλῆροσπορούμενος ὥς οὐκ ἤνοιξα αὐτὸ, οὐδὲ εἶδον τί ἐστίν· ἔσθω. Τοῦτο λαβὼν ὁ ἄνθρωπος, παρακαλῶν λαβεῖν ἐξ αὐτοῦ ὅσα καὶ βούλεται. Ὁ δὲ οὐκ ἠθέλησεν τὸ σύνολον. Ὅθεν ὁ στρατιώτης ἀπέρχεται τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, χαίρων καὶ εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ. Τῆς οὖν νυκτὸς ἐκείνης ὁρᾷ κατ' ἑναρ τὴν Χριστὸν ἐλθόντα καὶ εἰπόντα αὐτῷ· Ἀγθ' ὥρ οὕτως ἐποίησας εἰς τὸν στρατιώτην, ἰδοὺ αὐτὸν ἀκούσεις γενόμενον παρακοιμώμενον τὸν υἱόν σου, καὶ τὸ προάστειόν σου τοῦτο εἰς μονὴν μεγάλην γενησόμενον πρὸς δοξαλογίαν ἐμήν. Καὶ σὺ δὲ αὐτὸς τὸν ὑπὲρ τούτων μισθὸν κομίσῃς. Πρωίας δὲ γενομένης τὸ μήνυμα ἦλθεν, καὶ μετ' ὀλίγα; ἡμέρας τῇ θελήσει τοῦ βασιλέως καὶ τῇ ἐξῆδῳ, ὥς εἴρηται, τὸ μοναστήριον ᾠκοδομήθη καὶ ἐνεθρονίσθη.

κς'. Τῷ αὐτῷ ἔτει, ἐπὶ ὀκτῶ μηνῶν τοῦ ναυμαχικοῦ πολέμου τῶν Σαρακηνῶν γενομένου μετὰ Ἱμερίου τοῦ λογοθέτου, στρατηγοῦ ἑντος ἐν Σάμῳ Ῥωμανοῦ τοῦ μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντος, ἡγετήθη

VARIÆ LECTIOES.

“ τοῦτον P. “ παρακάλει margu P.

Ἰμέριος καὶ μὲν διεσώθη, πάντων ἐκεῖ σχεδὸν κιν-
δυνεύσαντων. Μετὰ τοῦτο Λέων ὁ βασιλεὺς νοσεῖ κοι-
λιακῇ νοσήματι. Γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμὸς εἰς τὰ
κηρουλάρια τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ ἐκάησαν
τὰ χαρτοθέσια πάντα καὶ ἡ σκεύη. Τῇ δὲ 13^ῃ τοῦ
Μαίου μηνὸς τελευτῇ Λέων ὁ βασιλεὺς, προχειρισά-
μενος Ἀλέξανδρον τὸν αὐτοῦ ἀδελφὸν βασιλεὺς ὄν-
των, ὡς φασιν, εἰσπερχόμενον πρὸς αὐτὸν ἔφη· Ἰδὲ
καὶ ὁ κακὸς καιρὸς μετὰ 17^ῃ μηνῶν, πολλὰ δεηθεὶς
αὐτοῦ φυλάττειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον.

Ῥωμαίων βασιλεὺς Ἀλέξανδρος σὺν Κωνσταν-
τίνῳ τῷ Πορφυρογεννήτῳ ἔτος α' ἡμέρας 28^ῃ.

[P. 471] Κόσμου ἔτος 577, τῆς θείας σαρκώσεως
28^ῃ, Ῥωμαίων βασιλεὺς Ἀλέξανδρος σὺν Κωνσταν-
τίνῳ Πορφυρογεννήτῳ υἱὸν Λέοντος, ἐνιαυτὸν α' ἡμέ-
ρας 28^ῃ. Ὁ οὖν Ἀλέξανδρος ἀποστελλας εὐθὺς ἤγαγε
Νικόλαον ἐκ Γαλακηνῶν καὶ ἐνεθρόνισεν αὐτὸν,
καταγαγὼν Εὐθύμιον, ὃν καὶ εἰς τοῦ Ἀγαθοῦ ἐξορί-
σας μετ' ὀλίγας ἡμέρας εἰς Μαγναύραν ἤνεγκεν, καὶ
τελέντιον καὶ σύνοδον ἐκεῖ ποιήσας, τὴν καθαίρειν
αὐτοῦ ποιοῦσιν, ἀτίμως τίλλοντες τοῦ ἱεροπρεποῦς
καὶ ἀξιαγέστου ἐκείνου ἀνδρὸς τὴν γενεάδα, καὶ
ἄλλας τινὰς ὄβριους καὶ ποινὰς αὐτῷ ἐπιφέροντες, ὥς
ἡσύχως καὶ πρῶτος ὁ ἱερὸς ποιμὴν οὗτος ὑπέμεινε.
Καὶ πάλιν ἐπέμψθη εἰς τοῦ Ἀγαθοῦ, ἐνθα καὶ τελευ-
τήσας κατατίθεται ἐν τῇ αὐτοῦ μονῇ ἐν πόλει, εἰς
τὰ Ψαμαθίου. Τῷ δὲ κληρικῷ τῷ τίλαντι τὰς τρίχας
τοῦ πατριάρχου συνέθη εὐθὺς ἐν τῷ ἐξορίζεσθαι τὴν
ἁγίον, αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, πυρίκαυστον γενέσθαι τὴν
οικίαν αὐτοῦ ἐξ ἀοράτου πυρός. Ἡ δὲ θυγάτηρ αὐτοῦ
πανταλεῖ ἐπιληψία ἐκράτηθη, μὴ δυναμένη χεῖρα ἢ
στόμα ἢ ἄλλο τὸ ὁλοοῦν μέρος κινεῖν ἢ ὠνὴν
ἀφαιρεῖν· ἥτις καὶ κλητήρης οὖσα καὶ προσαιτίς δι-
ήρκεσεν μέχρι Νικηφόρου βασιλείας τοῦ Νικητοῦ.
Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος μηνὸς βασιλεύον ἐργον
δυναμέως ποιῆσαι, τοὺς κυνηγεσίους καὶ τοὺς πονη-
ροῦς ἔργους ἀεὶ ἐσχεδάζε. Τὸν δὲ τοῦ Λέοντος παῖδα
πολλάκις εὐνοχίῃσιν βουλευθεὶς διεσχεδάσθη παρὰ
τῶν ὑπὸ τοῦ Λέοντος εὐεργετηθέντων, ποτὲ μὲν ὡς
νήπιον, ποτὲ δὲ ὡς ἀσθενοῦντα ὑποβαλλόντων. Ἐπὶ
τούτου ἐφάνη ἀσθὴρ κομήτης ἐκ δύσεως ἐπὶ ἡμέρας
μ', ὃν εἰλεγον ξιφρίαν εἶναι καὶ αἱματοχυσίαν σημαί-
νειν ἐν τῇ πόλει ἐργάσεσθαι. Οὗτο· ὁ Ἀλέξανδρος
πλάνους καὶ γόησιν ἑαυτὴν ἐκδοῦς, τοῦ σὺγγρου τῷ
στοιχείῳ, καθὼς αὐτὸν ἐκείνοι εἰδόμενον, τοῦ ἐν τῷ
ἱπτικῷ τὴν ζωὴν αὐτοῦ [P. 472] προσανακαλεσθαι
ἐφασαν, τὸν χοιρῶδη βίον ἐκείνου καὶ ἀνόητον ὁπαι-
φαίνοντες. Τούτοις· πεποιηθεὶς αἰδοῖον καὶ δδόντας τῷ
χοίρῳ περιέθετο ὡς λειπομένους αὐτῷ· καὶ τῇ τού-
των πλάνῃ πεποιθὼς ἱπτικὸν ἐστολίσεν καὶ τῷ ζω-
διῷ φωταυγίαν ἐποίησεν. Ὅθεν καὶ ἦρθη ἀπ' αὐτοῦ
ἡ Χριστοῦ χεὶρ ὡς τὴν τοῦ Θεοῦ τιμὴν τοῖς εἰδώλοις
προσάφιντος.

ut sacris vestibus atque aulicis Circences honestaret
suius ab eo Christi manus, velut qui honorem Deo debitum idolis adhibuisset.

β'. Τοῦ μέντοι Ἰμερίου ἐκ τῆς τῶν Ἀγαρηῶν

A vitæ periculum adductis vix ipse incolumis evasit.
Exinde Leo cœliaco morbo laborare cepit. Contigit
vero incendium in Magnæ ecclesiæ Cœculariis, quo
combusta chartarum armaria omnia et sacellum.
Maii autem die undecima moritur Leo imperator,
Alexandro fratre designato imperatore; quo viso
ad se veniente dixisse fertur: *En et tempus malum
post tredecim menses*, multum rogans ut filium
suum Constantinum servaret.

Romanorum imperator Alexander cum Constantino
Porphyrogenneto annum 1 dies xxix.

Mundi annus 6407, divinæ incarnationis 907,
imperator Alexander cum Constantino Porphyro-
genneto Leonis filio, annum 1 dies 29. Mox itaque
mittens Alexander Nicolaum ex Galacrenis tulit ac
in sede collocavit, 716 deturbato ea Euthymio,
quem ad Agathi exulare iussum non post multos
dies ad Magnauram duxit; quo loco habito con-
ventu atque synodo, exque illa eo exauctorato,
turpiter venerandi sacrique viri ac prorsus colendi
vulsa barba, aliaque opprobria et injuriæ ac cru-
ciamenta illata, quæ ipse sacer pastor silentio sus-
tinebat ac mansuete. Rursus ad Agathi ædes mis-
sus atque ibi vita functus, in monasterio suo in
urbe ad Psamathii ædes conditus est. Clerico qui
patriarchæ pilos vulserat, simul ac sanctus jussus
est exulare, ea ipsa hora, invisibili igne domus
omnis combusta est. Ejus filia sic tota epileptico
morbo oppressa est, ut nec manum, neque os, nec
ullam partem corporis movere posset aut vocem
mittere; quæ et lecto affixa ac stipem emendicans
ad Nicephorum usque Phocam imperatorem dura-
vit. Porro Alexander imperator, nihil pro impe-
ratoris munere exque purpuræ dignitate moliri va-
lens aut exsequi, se totum venationibus ac pra-
vis actibus dabat, omneque eis tempus impendebat.
Constantinum Leonis filium cum sæpius castrare
statuisset, illius ab eis dissipatum consilium est
quos sibi Leo beneficiis ac muneribus devinxerat.
cum modo tenellam ætatem, modo ægram valetu-
dinem ejus causarentur. Ejus tempore apparuit co-
metes ab Occidente per dies quadraginta: xiphiam
vocari dicebant (quasi ab ensis seu gladii figura),
ac futuram in urbe portenderé humani cruoris fu-
sionem. Hic Alexander seductoribus ac præstigia-
toribus 717 sese dementandum præbens, ab eis
persuasus salutem suam ac vitam ad Apri statnam
in Circo positam referri existimavit, cum illi eo
commento ejus porcariam vitam atque dementem
insinuarent. Illis ut morem gereret, verenda den-
tesque porco apposuit, quibus scilicet ille deficeret.
Eoque tandem seductorum provexit consilio,
cereosque accensos statuæ adhiberet. Unde et

2. Himerium accepta ab Agarenis clade rever-

VARIÆ LECTIONES.

α' τι?

PATROL. GR. CIX.

sum in palatii monasterium detrussit, quod Calypam vocant, uinacibus verbis exagitans, ut qui Leone fratre imperatore illi adversatus fuisset. Isque adeo ex ingenti ærumna animique angustia morbo correptus satis concessit.

3. Missis Symeon Bulgaris princeps nuntiis Alexandro de pace significat, et ut se benigne haberet atque coleret, haud secus ac Leone imperatore esse res habuisset. At ille dementia ac stultitia tentus legatos turpiter remisit, Symeonem minis territans; quæ illi movendi bellum adversus Christianos causa fuit.

4. Alexander cum sub canis ardoribus pransus vinoque madidus pila lusurus descendisset, Dei ira invecto gladio percussus, sanguine copia e naribus atque veretro erumpente, post duos dies exstinctus est, Nicolao patriarcha, Stephano magistro ac Joanne rectore Hellade procuratoribus 718 relictis, imperioque Constantino Leonis filio permisso. Mortuus autem cum Basilio patre sepe-litur.

Romanorum imperator Constantinus Porphyrogenetus annos VIII supra XI.

Mundi annus 6408, divinæ incarnationis 908, Romanorum imperator Constantinus in purpura natus annos 48. Mortuo enim Leone patre annum septimum natus ab Alexandro patre sub tutoribus relinquitur. Imperavit ergo illis tutoribus cum matre annos 7, et cum Romano socero, illi subiectus, annos 26. Solus denique rerum potitur annos 15. Adeoque ejus imperii tempus omne annorum 48 est. Nactus itaque aulæ potestatem Nicolaus patriarcha, quippe qui et ipse unus procuratorum erat cum magistro Stephano et Joanne Hellada, reipublicæ prospiciebat, rerumque ad imperium attinentium in se curam omnem quotidie recipiebat.

2. In hunc itaque modum imperii rebus constitutis, Constantino duci scholarum domestico per quosdam in civitate procures nuntiatur, qui eo nomine illi studebant quod vir fortis et prudens esset ac par regendo præclare imperio, ut urbem accedat, nullo negotio aut opera rerum summam in se translaturus. Is itaque, ut cujus etiam prius ea cupiditas animi incessisset, quanta licuit festinatione, cum delectis subjectarum legionum viris strenuis nec parva illorum manu Byzantium 719 contendit; ingressusque noctu per obscuram ac minorem Michaelis protovestiarii haud procul ab arce portam, in Gregoræ socii sui domo cum sociis ac conjuratis noctem insonnem egit. Nicetas autem a secretis, is qui postea protonotarius fuit, advenisse Constantinum Constantino patricio et monacho Helladico nuntiavit. Amboque eadem nocte ad Constantinum ducem venerunt; unaque collata opera mane, cum nondum dies advenisset,

Α ἡγετης ὑποστρέψαντος, περιώρισεν αὐτὸν Ἀλέξανδρος ἐν τῇ μονῇ τοῦ παλατίου τῇ λεγομένῃ Καλυπτῆ. ἀπειλήσας, ὡς ἐχθρόν αὐτοῦ ὄντα ἐπὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Λέοντος. Ὁ δὲ ἐκ θλίψεως πολλῆς ἀβρώστησας ἐταλεύτησε.

γ'. Ἀλλ' οὐ Συμεὼν ὁ ἀρχὸν τῆς Βουλγαρίας τὰ περὶ εἰρήνης τῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ τοῦ φιλοφρονεῖσθαι αὐτὸν καὶ τιμᾶσθαι καθάπερ καὶ ἐπὶ Λέοντος τοῦ βασιλέως. Ὁ δὲ ἀνοίξας καὶ ἀφροσύνην συγκροτούμενος ἀτίμως τοὺς πρόσβεις ἐξέπεμψεν, ἀπειλαῖς τὸν Συμεὼν καταπλήσων. Διὸ καὶ κατὰ Χριστιανῶν ὁ Συμεὼν κινεῖται.

δ'. Ἀλέξανδρος ἀριστήσας ἐν τοῖς ὁδοῦ κύμασι καὶ οἰνωθεὶς κατήλθε σφαιρίσαι· καὶ βομφαῖα θεηλάτῳ πληγεί, αἵματος πολλοῦ ἐκ τῶν ρινῶν καὶ τῶν αἰσθῶν αὐτοῦ φερομένου, μετὰ δύο ἡμέρας ἐταλεύτησε, καταλείπων Νικόλαον πατριάρχην, Στέφανον μάγιστρον καὶ Ἰωάννην ραΐκτορα τὸν Ἑλλάδ' ἐπιτρόπος, τὴν δὲ βασιλείαν Κωνσταντίνῳ τῷ υἱῷ Λέοντος. Τελευτήσας δὲ τίθεται μετὰ Βασίλειου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

Ῥωμαίων βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος. Ἔτη μη'.

Κόσμου ἔτος 759, τῆς θείας σαρκώσεως 39, Ῥωμαίων βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος ἔτη μη'. Τελευτήσαντος γὰρ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Λέοντος ἐπταετῆς ὡς κατ'ὀλιμπάνεται ὑπὸ Ἀλέξανδρου θείου αὐτοῦ ὑπὸ ἐπιτρόπους τελών. Ἐβασίλευσεν οὖν ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἐπιτρόπων σὺν τῇ μητρὶ ἔτη 7, καὶ ἅμα Ῥωμαῖνῳ πενθιρῷ αὐτοῦ ἐν ὑποταγῇ ὡς ἔτη κς', μονοκρατορεῖ δὲ ἔτη ιε', ὡς εἶναι πάντα τὸν χρόνον τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἔτη μη'. Ἀσδόμενος οὖν τῇ τοῦ παλατίου ἐξουσίᾳ ὁ πατριάρχης Νικόλαος, ἔτε καὶ αὐτὸς ἐπιτρόπος [P 473] ὡς σὺν τοῖς μαγίστροις Στεφάνῳ καὶ Ἰωάννῃ τῷ Ἑλλάδ', τὴν τοῦ κοινοῦ πρόνοιαν ἐποιεῖτο καὶ τὴν φροντίδα πᾶσαν εἶχε τῶν τῆς βασιλείας ἀνεγκόντων πραγμάτων ὁσημέρσι.

β'. Ἐν τούτοις οὖν τῆς βασιλείας; οὐσης, δηλοῦται Κωνσταντίνῳ δουκὶ δομαστικῷ τυγχάνοντι τῶν ἀρχῶν παρὰ τινῶν τῶν ἐν τῇ πόλει μεγιστάνων, φιλοῦντων αὐτὸν ὡς ἀνδρείον καὶ νουνεχῇ καὶ καλῶς δυνάμενον τὴν βασιλείαν κυβερνᾶν, εἰσελθεῖν καὶ ταύτης ἐγκρατῆς γενέσθαι ἀπονῆγε. Ὁ δὲ ὅτι καὶ πρότερον αὐτῆς ἐπιέμενος, ὡς εἶχε τάχους ἅμα τῶν ἐκκρίτων τοῦ ὑπ' αὐτὸν στρατεύματος καταλαμβάνων τὴν βασιλεύουσαν, ἱκανῶς ὄντων, καὶ νυκτὸς διὰ παραπύλλους εἰσελθὼν τοῦ πρωτοβεστιάριου Μιχαήλ, οὐσης πλησίον ἀκροπόλεως, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ Γρηγορᾶ δῦπνος μετὰ τῶν συνόντων αὐτῷ διετέλεσεν. Νικῆτας δὲ ἀσηκρήτης, ὁ μετὰ ταῦτα πρωτονοτάριος γεγωνῶς, τὴν Κωνσταντίνου ἀφίξιν τῷ πατρικίῳ Κωνσταντίνῳ καὶ μοναχῷ τῷ Ἑλαδικῷ κατεμήνυσεν. Καὶ ἅμῃ τῇ αὐτῇ νυκτὶ πρὸς τὸν Δοῦκαν Κωνσταντίνον παρεγένοντο· καὶ ἅμα πρῶτ', οὕτω τῆς ἡμέρας καταλαβούσης, ἀλλ', ἔτι σκοτίας οὐσης, μετὰ λαμπάδων καὶ λαοῦ πολλοῦ καὶ ὀπλῶν

VARIÆ LECTIONES.

“ Georgius ve’. “ τῇ βασιλείᾳ? “ ἐγκρατῇ?

τὴν τοῦ ἱπποδρόμου πύλην καταλαβόντες, Κωνσταντίνου εὐφήμερον βασιλεῖα ἐν τῷ ἱππικῷ. Ἐνθα δὲ ὁ τοῦτοῦ ἱπποκόμου λογχευθεὶς παρὰ τῶν ἰσωθεν τῶν τοῦ ἱπποδρόμου πυλῶν ἀνῆρθε. Μὴ δεχθεὶς οὖν ἐκείσε ὁ Κωνσταντίνος, ἀλλ' ἀποσοδηθεὶς, ὥσπερ ἐκβαλγευθεὶς ὑπὸ τινος δαίμονος καὶ μὴ ἐφρονηκότα ἔχων τὸν λογισμὸν τῷ τῆς βασιλείας ἔρωτι, ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ ἀνεχώρησε συγγενῆς τε καὶ κατηφῆς, κακὸν οἰωνὸν τὴν τοῦ ἱπποκόμου κρίνας σφαγὴν. Ἐκείθεν ἦκε μέχρι Χαλκῆς καὶ διὰ τῆς Σιδηρᾶς πόρτης τῆς Χαλκῆς εἰσεληλυθὼς μέχρι τῶν σκοταρίων παρεγένετο. Ὁ οὖν μάγιστρος Ἰωάννης ὁ Ἑλαδὲς ἐκλογὴν τῶν τῆς ἐταιρείας καὶ τῶν ἄλλων ποιούμενος, μετ' ὀπλῶν τοὺς ἀπίστευταιν κατὰ τοῦ Δουκὸς. Ἐλθόντων οὖν μέχρι τῆς Χαλκῆς, πολλοὶ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ἔπασον, καὶ τοσούτοι ὥς τὸν τόπον ἐνλημνασθῆναι τῷ αἵματι. Ἀνῆρθε δὲ καὶ Γρηγορὸς ὁ υἱὸς τοῦ Δουκὸς καὶ Μιχαὴλ ἐξάδελφος αὐτοῦ καὶ Κουρτίκης ἐκεῖνος ὁ ἐξ Ἀρμενίων. Ταῦτα ὁ Δοῦξ Κωνσταντίνος μαθὼν, ταραχῆς ὄντι [P. 474] πλειοστὴς γενομένης, τὸν ἱππὸν ἐξήλαυνεν· ὁ δὲ ταῖς ἐκείσε ὑπεστερωμέναις ἐνολισθῆσας πλαξὶν εἰς γῆν τὸν ἐπιβάτην κατέβαλεν, καὶ τις αὐτοῦ ἔριψε τὴν κεφαλὴν ἀπέτεμεν· ἦτις τῷ βασιλεὶ προσενηνέκτο καταφανὴς ἄσασιν τῆς ἀπάτης εἰς ἀποτροπὴν.

disseipali erant), ejus caput gladio abstulit, ablatumque in omnium oculis, dispellendæ causa erroris sedandique tumultus ac coitionis, imperatori detulit.

γ. Τὸ δὲ τοιοῦτον αὐτοῦ ἐγγείρημα κατὰ τινε καὶ ἄλλον τρόπον ἐδεδήλωτο. Νικόλαος γάρ τις τὰ ἐν Χαλδίᾳ τῶν δημοσίων εἰσπράξεων πιστευμένος εἰς Συρίαν ἀφίκετο, τῆς καθ' ἡμᾶς εὐσεβείας ἔξαρτος γεγονώς, καὶ ἀστρολογίας ἢ ἀστρονομίας τινὸς μᾶλλον μεταπεισθήναι. Οὗτος ἐν μελανεμβασίᾳ γράψας ὑφάσματι ἀπεστάλαξε τοῦτο πρὸς τὴν λογοθέτην Θωμᾶν· οὗ δὲ βιβθέντος παρὰ Μανουὴλ τοῦ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐρμηνέως ἐν ὕδατι τὰ ἐν αὐτῷ πεφανέρωται γράμματα, οὕτω διαγορεύοντα· Μὴ προβῇθι ἀπὸ τοῦ πυθρὸς ποταμοῦ τοῦ Δουκὸς· νεωτερισθήσεται γὰρ ἄφρόνως, καὶ εὐθὺς ὀλοθρευθήσεται.

δ. Τούτων οὕτω τελεσθέντων, Γρηγορὸς τοῦτο πεινερὸς μετὰ Λέοντος, ὃν Χαιροσφάκτην ὠνόμαζον, τῇ Ἀγίᾳ τοῦ Θεοῦ Σοφίᾳ ἐκκλησίᾳ προσέφυγον, οὗ καὶ βίξ ἐκείθεν ἀποσπᾶσαντες ἀπέκειραν ἐν τῇ τῶν Σκουδίου. Κωνσταντίνου δὲ τὸν Ἑλλαδικὸν βουλευτοῖς τύφαντες μετὰ βίου καὶ θνῶ ἐθριάμβευσαν καὶ ἐν τῇ τῶν Δαλματῶν καταδίκη ἐγκλείστον πεποιήκασιν. Καὶ ἄλλους μὲν τυφλώσαντες ἐξώρισαν, καὶ ἑτέρους ἀπεκεφάλισαν· τοὺς δὲ τοῦ φοσάτου, ἀνδρείους καὶ καλοὺς ὄντας, καὶ πολλοὺς, ἀπὸ τοῦ Δαμαλίου μέχρι τοῦ Λευκατοῦ πάντας ἀνισκολόπισαν. Πολλοὺς δὲ καὶ ἄλλους οἱ λεγόμενοι ἐπίτροποι ἀπώλεσαν ἂν, εἰ μὴ τινες τῶν δικαστῶν τοὺς τῆς ἀδικίας ὁρμῆς ἀνέχαλτσαν, εἰπόντες, ὅτι Παιδὸς ὄντος τοῦ βασιλέως πῶς ἄνεν τῆς αὐτοῦ καλεσσεως τοιμᾶτε τοιαῦτα διαπραττεσθαι; Τὴν

A sed adhuc tenebræ essent, cum facibus multoque satellitio ac armis ad Circi portam venientes Constantinum imperatorem faustis vocibus acciabant; ubi sane ejus equis lancea confixus, ab illis sublatus est qui Circi portas interiores tenebant. Hand itaque illic receptus Constantinus, sed repulsus atque submotus, velut furis agente dæmone, nec satis mentis compos, imperitandi cæca libidine se a Circo tristis moestusque subduxit, malum sibi omen equisonem nece sublatum ducens. Inde ad Chalcem (id est Æream) venit; perque Ferream ejusdem Chalces (seu Æræ) ingressus ad Scutoriorum usque (excubitorum scilicet) atrium penetravit. Ex adverso autem magister Joannes Holidas, fœderatorum aliorumque ordinum delecto agmine, armis instructos adversum ducem misit. Cumque venissent ad Chalcem, congressisque utrinque partibus, ex eis multi ceciderunt; tantaque cæcorum multitudo fuit ut locus cruoribus stagnaret. Sublatus vero etiam 720 Gregoras ducis filius et Michael ejus consobrinus, necnon Curtices ille Armeniorum genere ortus. Hæc ubi cognovit Constantinus, quam maximo excitato tumultu equum in turbam calcibus impulit. Is vero strati soli lubrico lapsus sessorem in terram dejecit; quem ubi quis solo dejectum offendit (reliqui enim omnes

3. Istiusmodi Constantini aggressio per alium quoque modum innouit. Nicolaus enim quidam, publicorum vectigalium in Chaldia redemptor, ejurata Christiana pietate ac fide cum in Syriam sese recepisset, astrologiæ, sed magis astronomiæ cuidam operam impendebat. Hic itaque in nigri coloris linteo scribens ad Thomam logothetam misit. Quo misso iu aquam a Mauele Agarenorum interprete, scriptæ in eo literæ apparuerunt, in hæc verba concepta sententia: *Ne timueris a Duce rufa volucre: stulte enim rebus novis studebit, ac statim peribit.*

4. His ita gestis, Gregoras Constantini socer cum Leone Chærospactæ ad Sanctæ Dei Sapientiæ confugerunt; quos inde non sine vi extractos in Studii monasterio monachorum ritu detonderunt; Constantinum vero Hælladicum nervis bubulis cæsum rasoque indutum atque asino impositum per mediam urbem ignominie causa traducentes, in Dalmatæ 721 carcere inclusi disciplina damnarunt. Atque alios quidem oculis orbatos exsilio relegarunt, alios obtruncarunt. Militares vero viros fortes ac probos, ingentique adeo numero a Damali (id est: vitula) ad Leucatam usque, omnes palis affixerunt. Aliosque plurimos sic nuncupati procuratores ac utiores perdituri erant, nisi judicium quidam ab iniquo eos impetu iustiusmodi verbis retardassent, Cum imperator puer sit, quomodo illius injussu ejus-

VARIÆ LECTIONES.

“ Georgius ἐξουσίτων. ” Georgius ἐλατῶν.

cemodi perpetrare audelis? Ducis itaque uxorem detonsis crinibus filiumque exsectis virilibus in Paphlagoniam ad aedes proprias remiserunt.

5. Angusto mense Symeon Bulgarius cum numero fortique exercitu Byzantium petiit, ductoque vallo a mari ad mare, fore et urbis portiretur plurimum confidebat. Innumera autem civium multitudine armorumque vi ac munitionum praesidio spe dejectus, pacis foedera rogans, ad Hebdomum reversus est. Tutoribusque in rem pacis lubentissime annuentibus, Symeon liberique donis innumeris maximisque liberaliter accepti in regionem suam redierunt.

6. Constantinus igitur imperator cum puer esset matremque requireret (jam enim Alexander eam aula submoverat), ad eam rursus revocata est. Ejusque illa ac imperii compos effecta, Constantinum accubitozem et Constantinum Anastasiumque Gongulios in aulam assumit; Joannisque Helladae consilio Alexandri imperatoris homines illa ejicit, **722** nempe Joannem rectorem et Gabrielopolum ac reliquos. Praeficit vero Zoe Augusta Theophylactum Domenici filium heteriarcham; magister autem Joannes Helladas morbo correptus diem obit. Theophylacto porro heteriarcha auctore Zoe Nicolaum patriarcham cum stomacho aula dejecit, dicens ecclesiae suae curam ageret. Brevi autem post Constantinus accubitor heteriarcham majestatis defert apud Zoem, quasi rerum summam in fratrem suum transferre molitur. Simulate igitur patricium creatum, cum in ecclesiam precibus communiendus ex more descendisset, domi cum manere jussit. Praefecitque Zoe heteriarcham Joannem Garidam, excubiarum vero drungarium Damianum eunuchum.

7. Symeone autem Bulgaro Thraciam populante, rogavit Joannes Bogas ut patricii auctus dignitate Patzinacas in illum auxilio cogeret. Ad quos cum muneribus profectus duxit in urbem obsides, pollicitis nimirum Patzinacibus se trajecturos factaque impressione Symeonem debellaturos.

8. Venit porro in urbem et Asotius, vir robore spectatissimus, principis principum natus: quem virgam ferream hinc inde extremis partibus, manibus prehensam, ob earum invictum robur inflectere atque in circularem figuram reducere aiebant, obsequente manuum vi ferri **723** duritie ac renitentia. Hunc, cum venisset, magno cultu honoreque susceptum in patriam rursus remisere.

9. Mense vero Septembri, Indictione tertia, Pancratucos Armenius Adrianopolim Symeoni prodidit. Haud diu post missus Basilius patricius cum multis muneribus eam ipsam recepit. Venit quoque Da-

A οὖν γυναῖκα τοῦ δουκὸς ἀποκρίσαντες καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ εὐνουχίσαντες ἐν Παφλαγονίᾳ αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν ἀπέστειλαν.

ε'. Τῷ δὲ Αὐγούστῳ μηνὶ Συμεὼν ὁ Βουλγαρὸς σὺν ὄχλῳ βαρεῖ κατέλαβε τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ χάρακα περιέλαβεν ἀπὸ θαλάσσης εἰς θάλασσαν, ἐλπίζον μετέωρος ὢν· ἀπειρότητι δὲ τῇ ἐκ τοῦ κλήθους καὶ τῶν ὀπλῶν καὶ τῶν περιδόλων ἀσφαλείᾳ τῶν ἐλπίδων ἀποσπασθεὶς ἐν τῷ Ἐβδόμῳ ὑπέστρεψεν, εἰρηνικὰς σπονδὰς αἰτησάμενος. Τῶν δὲ ἐπιτρόπων τὴν εἰρήνην ἀσμενέστατα ἀποδεξαμένων, δώροις τε ἀμέτροις καὶ μεγίστοις φιλοφρονηθέντες Συμεὼν καὶ οἱ τοῦτου υἱοὶ εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ἀπέστρέψαν.

[P. 475] ζ'. Τοῦ οὖν βασιλέως Κωνσταντίνου B παιδὸς ὄντος καὶ τὴν ἰδίαν μητέρα ἐπιζητούντος (ἤδη γὰρ ταύτην κατήγαγε τοῦ παλατίου Ἀλέξανδρος) ἀναδιδάσκει πάλιν αὐτὴν. Καὶ περικρατὴς γνομένη τῆς βασιλείας ἀναδιδάξει εἰς παλάτιον Κωνσταντῖνον τὸν παραιομύμενον καὶ Κωνσταντῖνον καὶ Ἀναστάσιον τοὺς Γογγυλίου· καὶ τῇ βουλῇ Ἰωάννου τοῦ Ἑλλαδῆ καταδιδάξει τοὺς οὐκ εἰσὶν Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως, ἡγουν Ἰωάννην τὸν βαίκτηρα καὶ τὸν Γαβριηλόπουλον καὶ τοὺς λοιπούς. Προχειρίζεται δὲ Ζωὴ ἡ Αὐγούστα Θεοφύλακτον τὸν Δομηνίκου ἑταιριάρχην. Ἰωάννης δὲ μάγιστρος ὁ Ἑλλαδὴς νοσήσας τελευτᾷ. Συμβουλή δὲ Θεοφύλακτου ἑταιριάρχου Ζωὴ καταδιδάξει μετ' ὀργῆς ἀπὸ τοῦ παλατίου Νικόλαον πατριάρχην, τῆς ἰδίας ἐκκλησίας περιποιεῖσθαι καὶ φροντίζειν C εἰπούσα. Μετ' οὐ πολὺ δὲ Κωνσταντῖνος παραιομύμενος διαβάλλει πρὸς Ζωὴν τὸν ἑταιριάρχην πρὸς τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Προφασιστικῶς οὖν πατρικίον αὐτὸν ποιήσαντες, ἐπεὶ κατήλθεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὡς ἔθος ἐστὶ λαβεῖν εὐχὴν, οἱ τοῦτον μένειν παρεκαλεύοντες τὸν Γαριδᾶν, καὶ δρουγγάριον τῆς βίβλης Ἀσμιανὸν

ζ'. Τοῦ δὲ Βουλγάρου Συμεὼν τὴν Θράκην ληϊζομένου, ἤτησατο Ἰωάννης ὁ Βογδὴς πατρικίος γενέσθαι καὶ κατ' αὐτοῦ τοὺς Πατρινάκους ἀγαγεῖν· δῶρά τε λαβὼν ἀπῆλθε, καὶ ὁμήρους ἤγαγεν ἐν τῇ πόλει, συνθεμένων τῶν Πατρινάκων περᾶσαι καὶ τὸν Συμεὼν κατὰπολεμῆσαι.

D η'. Παρεγένετο δὲ ἐν τῇ πόλει καὶ Ἀσώτιος, ἀνὴρ ἐπὶ βίῳ ὀνομαστότατος, υἱὸς ὢν τοῦ ἀρχόντος τῶν ἀρχόντων· ὃν φασὶ σιδηρᾶν ῥάβδον ἐκ τῶν ἀκρῶν ἐκατέρων κρατοῦντα ταῖς χερσὶ τῇ ὑπερβαλλούσῃ ἀλκῇ διακᾶμπτεν καὶ πρὸς τὸ κυκλικὸν σχῆμα μεταγαγεῖν, τῆς ἀντιτύπου τοῦ σιδήρου φύσεως τῇ βίᾳ τῶν χειρῶν ὑπεικουσῆς. Ὅν παραγνόμενον μετὰ πολλῆς τιμῆς ὑπεδέξαντο καὶ πάλιν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ἐξέπεμψαν.

θ'. Τῷ δὲ Σεπτεμβρίῳ μηνὶ, Ἰνδικτιῶνος γ', Παγκρατοῦκας ὁ Ἀρμένιος τὴν Ἀδριανούπολιν τῷ Συμεὼν προδίδωκεν. Μετ' οὐ πολὺ δὲ ἀπεστάλη Βασίλειος ὁ πατρικίος μετὰ δώρων πολλῶν, καὶ

VARIÆ LECTIONES.

“ τοῦ οὐν. P.

ἔλαβεν αὐτήν. Ἦλθε δὲ καὶ Δαμιανὸς ὁ ἀμυρᾶς· Ἀ
μεριανὸς ἐπὶ τοῦ στόλου εἰς Στρόβηλον, καὶ ταύτην παρέλαβεν
ἀν, εἰ μὴ νοσήσας ἐτελεύτησεν, καὶ ἀπεστράφησαν
οἱ Σαρακηνοὶ διακεκῆς. Οἱ δὲ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν
Ἀθηναίων οἰκῆτορες συνεχῶς ἐπηρραζόμενοι παρὰ
Χασὰ υἱοῦ τοῦ Ἰουδῆ, [P. 476] τὴν αὐτοῦ ἀσπίδα
καὶ ἀπλοσίαν μὴ ἐνγυκνέας, ἰδὼν τοῦ ἐν Ἀθή-
ναις ναυὸς λίθοις βαλόντες ἀνέκλον.

Γ'. Τὴν κατὰ Χριστιανῶν ἑκπαίδευσιν τοῦ Συμεὸν
βλέπουσα Ζωὴ βουλευέται μετὰ τῶν ἐν τέλει ἀλλά-
γῃ καὶ εἰρήνῃ μετὰ τῶν Ἀγαρηνῶν διαπραξέσθαι,
διαπραξοῖσι δὲ πάντα τὸν τῆς Ἀνατολῆς στρατὸν πρὸς
τὸ καταπολεμῆσαι τὴν Συμμίαν. Ἀπεστάλη οὖν ἐν
τῇ Συρίᾳ πρὸς τὸ ποιῆσαι ἀλλάγῃ Ἰωάννης πα-
τρικίος· ὁ Ραδηνὸς καὶ Μιχαὴλ ὁ Τοξάρης. Τὰ θέματα
δὲ πάντα φιλοτιμησάμενη πρὸς τὴν Θράκην δι-
επέρασεν, Λέοντος μαγίστρου τοῦ Φωκᾶ δομαστίκου
συγγένουτος, ᾧ ἀνδρία μᾶλλον ἢ ἐπιστατικὴ φρό-
νησις προσανέκειτο. Οἱ οὖν στρατηγοὶ καὶ ἄρχον-
τες πάντες τὴν εἰς ἀλλήλους ὁμόνοιαν ἐπισφίγγοντες
ἐν τοῖς τιμοῖς ἑξῆς ὤμοσαν καὶ τοῦ ὅρκου γενο-
μένου πανστρατεὶ ἐξώρμησαν. Ἐρχον δὲ τοῦ μὲν
τάγματος τῶν ἐξακουσίων Ἰωάννης ὁ Γράφων, τοῦ
δὲ ἱκανάτου ὁ τοῦ Μαρούλη υἱός· Ῥωμανὸς δὲ ὁ
Ἀργυρὸς ἐστρατήγει καὶ Λέων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ
καὶ Βάρδας ὁ Φωκᾶς, οἷς συνῆν καὶ ὁ Μελλίας μετὰ
τῶν Ἀρμενίων. Συνῆν δὲ καὶ Κωνσταντῖνος πατρι-
κίος ὁ Αἰψὸς Λέοντος·⁹¹ σύμβουλος αὐτῷ ἐν πᾶσι τοῖς
ἀνήκουσιν ὄν. Μηνὶ δὲ Ἀβγούστῳ κ' ἐπιανεμήσεως
ε' ὁ πόλεμος μεταξὺ Βουλγάρων τε καὶ Ῥωμαίων
πρὸς τῷ Ἀγελώῳ ποταμῷ συγκατέστηται· καὶ (οἷα
ἐὰν Θεοῦ κρίματα!) γίνεται σφαγὴ οἷα ἐξ αἰῶνος
οὐ γέγονεν· Λέων δὲ ὁ⁹² Δούξ ἐν Μεσημβρίᾳ δι-
εσώθη φυγών. Ἐσφάγη δὲ πρὸς τοὺς ἄλλους ἐν τῇ
τοῦ πολέμου συμβολῇ Κωνσταντῖνος ὁ Αἰψὸς καὶ Ἰωάν-
νης ὁ Γράφων καὶ ἄλλοι τῶν ἀρχόντων ἱκανοί.
Ἀπεστάλη δὲ Ῥωμανὸς πατρικίος καὶ δρουγγάριος
τῶν κλειπτῶν μετὰ παντὸς τοῦ στόλου ἐν τῷ Δανου-
δίῳ ποταμῷ βοηθήσαν Λέοντι τῷ Φωκᾶ· ἀλλὰ καὶ
Ἰωάννης ὁ Βογδᾶς καταγαγεῖν Πατζινάκους, ὡς
εἴρηται, κελυσοθέντας τοῦ δρουγγαρίου Ῥωμανοῦ
διαπερᾶσαι. Εἰς μάχας δὲ ἐλθόντων, ὁρῶντες αὐτοὺς
οἱ Πατζινάκοι στασιάζοντες ὑπεχώρησαν εἰς τὰ Ἰβη.
Τοῦ δὲ πολέμου ἤδη τέλος λαβόντος, καὶ ὑποστρέ-
ψαντος ἐν τῇ πόλει τοῦ τε Ῥωμανοῦ καὶ τοῦ Βογδᾶ,
κατ' αὐτῶν ἐκίνησεν ἡ πόλις, καὶ εἰς τοσοῦτον
κινδύνον τὸν δρουγγάριον Ῥωμανὸν περιέστησαν
ὥστε τὴν τῶν ὀφθαλμῶν στέρεσιν καταδικασθῆναι,
ὡς ἀμαλίσ, μᾶλλον δὲ καχουργίᾳ μὴ διαπερᾶσαι
τοὺς Πατζινάκους, μηδὲ τοὺς φεύγοντας Ῥωμαίους
ἐν τοῖς πλοίοις ὑποδέσθαι. Καὶ τοῦτο ἀν' ἐπεπόν-
θει, [P. 477] εἰ μὴ παρὰ Κωνσταντίνου πατρικίου
τοῦ Γογγύλη καὶ Στεφάνου μαγίστρου πολλὰ δυνα-
μίων παρὰ τῇ ἀβγούστῃ τὰ τῆς καταδίκης ἀν-
εστράπη.

Ια'. Τῶν δὲ Βουλγάρων μέχρι τῆς πόλεως ἐκ-
στρατευσάντων ἐξῆλθε Λέων ὁ Δούξ τῶν σχολῶν

VARIÆ LECTIONES.

⁹¹ al. Λέων.. δομαστίκω. ⁹² al. ὁ δομαστικός.

Amianus Ameras cum classe in Strobelum; ac nisi
morbo correptum mors sustulisset, plane ejus po-
tuitus esset. Reversique sunt re infecta Saraceni.
Atticæ vero Albenarumque incolæ cum juges inju-
rias damnaque a Chase Jubæ filio acciperent, nec
viri luxuriam ac insatiabilem cupiditatem ferre
amplius possent, Athenis in ecclesia lapidibus
obrutum peremere.

10. Symeonis adversus Christianos altos animos
æsuperbiam cernens Zoe Augusta, habitoque cum
optimatibus consilio, ineundam pacem fœdusque
percutiendum cum Saracenis statuit; omnesque
per Asiam militares alas debellandi causa Symeonis
evocandas inque Europam trajiciendas. Missus
itaque in Syriam qui eam pacem induciasque com-
poneret, Joannes patricius Rhadenus, nec non
Michael Toxaras. Cunctasque Zoe legiones libera-
liter donatas in Thraciam trajecit, magistro Leone
Phoca scholarum domestico, viro magis robore
spectabili quam militari ducisque prudentia. Cuncti
itaque duces et tribuni, mutua inter se firmata
concordia, ejusque se arctius vinculis adstringentes,
adhibitis venerabilibus lignis sacramentum fece-
runt; quo peracto omni apparatu in 726 hostem
aciem eduxere. Præerant autem excubitorum tur-
mæ Joannes Grapson, Hicanati Marulis filius. Du-
ctores exercitus erant Romanus Argyrus ejusque
frater Leo et Bardas Phocas. Aderat et Melias cum
Armeniis. Sed et Constantinus Afer cum Leone
duce, in omnibus quæ attinebant consilio adiuturus
erat. Mensis itaque Augusti die vigesima, indictione
quinta, conserta pugna Bulgaros inter Romanos-
que, datoque impetu ad Acheloum fluvium (quæ
Dei judicia!) strages edita est, qualis a sæculo
nulla fuit. Leo dux fuga in Mesembriam salutem
expedivit. In ipsa acie, inter alios perempti Con-
stantinus Afer et Joannes Grapson alique multi
proceres ac tribuni. Romanus porro patricius na-
valiumque drungarius cum omni classe ad Danu-
bium missus fuerat, Leoni Phocæ iturus suppetias;
sed et Joannes Bogas, qui Patzinacas, uti dictum a
nobis est, adducturus esset; quorum trajiciendo-
rum Romano drungario munus incumberet. Orto
vero inter eos dissidio, videntes Patzinaces ipsos
digredientes ad sua discessere. Jam autem bello
absoluto, cum Romanus Bogasque in urbem re-
versi essent, in eos tumultuata civitas est; eoque
discriminis Romanum drungarium adduxere ut
amissionis oculorum damnatus sit, velut qui ne-
gligentia, ni potius maligno pravoque consilio,
Patzinacas non trajecisset, nec fugientes Romanos
in naves suscepisset. 725 Nec eam certe multam
evasurus erat, nisi Constantini patricii Conguli
et magistri Stephani, quorum apud Augustam
magna auctoritas erat, intercessio obtulisset.

11. Bulgaris ad urbem usque excurrentibus, exiit
Leo scholarum dux ejusque filius Nicolaus et

Joannes heteriarcha ad Catasyrtas cum numero exercitū; Bulgarique noctu ex improvise impressionem in eos facientibus, omnes penitus interierunt.

12. Theodorus igitur Constantini imperatoris pædagogus, cum Constantinum videret sacri cubiculi præfectum intimum (acubitorem vocant) rerum summam in Leonem sororis maritum transferre molientem, auctor est eidem Constantino imperatori ut Romanum drungarium, velut antiquum paterna necessitudine amicum inque res ipsius bene animatum, assumat cum eo in aula moraturum et easdem futurum, ac quidquid ingruat, defensorem opemque allaturum. Crebro namque ejus rei gratia interpellatus Romanus assensum abnuerat. Ipse itaque manu propria Constantinus schedula exarata, Romanum adversus accubitorem actutum sese accingere scripsit. Qua pervagante fama, et accubitorum Romanum urgente ut cum classe proficiscerentur, cumis excusaret seque cum classe proficisci posse negaret quæ militari stipendio donata non esset, Constantinus accubitor ad solvendum omnino adacturus ad navium stationem accedit. Occurrit servili more ac obsequio sedulus Romanus; 726 cumque jam prope esset, vi corripit: *Tollis cum*, altum clamat; moxque qui aderant classiarii, in prætoriam Romani virremem inductam tuta custodia servabant. Imperator autem rerum summa a matre in sese revocata, postridie Joannem Tubacem misit, qui Zoem Augustam aula dejiceret. Illa autem, ejulata luctoque Nilum complexa, ejus animum ad maternam miserationem commovit, atque: *Sidue matrem mecum versari*. Vixque sermonem expleverat, cum illam dimiserunt. Porro imperator patriarchæ consilio Joannem Garidam scholarum domesticum præficit: timebat enim ne Leo Phocas ad rebellionem procederet. Rensit ille munus inire, nisi Theodorum Zuphinxerum uxoris fratrem ejusque filium Symeonem pariter heteriarchas crearent. Mox itaque egresus ad Romanum est; deoque ac accepto jurejurando concors animi illique consentiens effectus est.

13. Mensis igitur Martii quarto supra vigesimum mittit Romanus in palatium, qui ejus nomine satisfactionem offerrent, nempe *se hoc fecisse ut imperatori caveret, dum Phocas insidias veretur, et ne quid ille novarum rerum in eum molitur*. Mandatur itaque illi ut cum omni classe ad Bucoleonem usque veniat. Feste itaque Annuntiationis die, qui in seriam tunc quintam inciderat, cum omni classe ad Bucoleonem armatus venit; moxque patricius Stephanus aula excessit. Nicetas vero Romani socer in palatium ascendens Nicolaum patriarcham 727 inde eiecit. Qui palatium tenebant, Romani jurejurando firmati, venerandam et ac vivificam misere crucem. Cui ille devote cultu adhibito, ac jurejurando firmatis qui missi erant, una cum illis ac paucis quibusdam

Α καὶ Νικόλαος ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ Ἰωάννης ἐταιριάρχης εἰς Κατασύρτας ἅμα κλειστῶ λαφ̄· καὶ τῇ νυκτὶ ἀδοκήτως ἐπιπεσόντων αὐτοῖς τῶν Βουλγάρων πάντες ἄρδην ἀπώλοντο.

ιβ'. Θεόδωρος οὖν ὁ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου παιδαγωγός, ὁπῶν Κωνσταντίνου παρακοιμώμενον εἰς Λέοντα τὸν ἱδιον γαμβρὸν τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον, ὑπέθεκε τῷ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ προσλαβέσθαι Ῥωμανὸν τὸν δρουγγάριον ὡς πατρικὸν αὐτοῦ δοῦλον καὶ εὐνοῦν τὰ πρὸς αὐτὸν, ὡς ἂν ἦ σὺν αὐτῷ καὶ θαυματούχῳ αὐτὸν, καὶ σύμμαχον ἔχει καὶ βοηθὸν ἐν εἰς ἂν δέη. Πολλὰκις γὰρ περὶ τοῦτου λαλήθει· Ῥωμανὸς ἀπεικαστο. Αὐτοχείρως οὖν ὁ βασιλεὺς Κωνσταντίνος γραμματεῖον ποιήσας τῷ Ῥωμανῷ ἐπέμψε κατὰ τοῦ παρακοιμωμένου. Τῆς φήμης οὖν ταύτης διαθεύσης, καὶ τοῦ παρακοιμωμένου καταναγκάζοντος Ῥωμανὸν ἀποκινήσει μετὰ τοῦ στόλου, αὐτὸς προσφασίζετο ἀδυνάτως ἔχειν τοῦ ἀποπλεῖν, μὴ τοῦ στόλου τὴν νενομισμένην ῥύαν λαβόντος. Ὁ παρακοιμώμενος Κωνσταντίνος καταναγκάζων αὐτὸν ἐν τῇ ἐξαρτύσει ἔχεισθαι. Ὁ δὲ τοῦτον δουλικῶς τῷ σχήματι προδύπητησεν, καὶ πλησίον αὐτοῦ γινόμενος ἀνῆρπασεν αὐτὸν, καὶ, Ἄρατε αὐτόν, ἐφώνησεν· καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τοῦτου εἰς τὴν τοῦ δρουγγαρίου Ῥωμανοῦ τριῆρη εἰσῆγαγον καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ εἶχον. Κωνσταντίνος δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν ἐξουσίαν ἀπὸ τῆς μητρὸς εἰς ἑαυτὸν ἐπισπώμενος, τῇ ἐπαύριον ἀπέστειλεν Ἰωάννην τὸν Τσουδάκην τὴν Αὐγούσταν Ζωὴν ἀπὸ τοῦ παλατίου καταβιβάζει. Ἡ δὲ μετ' ὀλίγῃ καὶ δακρύων τῷ ἑαυτῆς προσπλάκισα υἱῷ πρὸς συμπάθειαν μητρικὴν καὶ οἰκτονέκινήσεν· καὶ, Ἐδόσατε, εἶπεν, εἶναι μετ' ἐμοῦ τὴν μητέρα. Οἱ δὲ ἅμα τῷ λόγῳ ταύτην ἀφῆκαν. Προβάλλεται δὲ ὁ βασιλεὺς μετὰ τῆς συμβουλῆς τοῦ πατριάρχου Ἰωάννην τὸν Γαριδᾶν δομέστικον τῶν σχολῶν· ἰδεῖται γὰρ μὴ εἰς ἀνταρσίαν χωρήσῃ ὁ Φωκᾶς Λέων. Ὁ δὲ οὐ κατένευσε τοῦτο γενέσθαι, εἰ μὴ Θεόδωρον τὸν γυναικάδελλον αὐτοῦ τὸν Ζουφινέξερρον καὶ Συμεὼν τὸν υἱὸν αὐτοῦ προσέβαλον ἐταιριάρχας. Εὐθὺς οὖν ἐξῆλθεν πρὸς Ῥωμανόν, [P. 478] καὶ δροικὸς δούς καὶ λαβὼν σύμφρων αὐτοῦ καὶ σύμπλους ἐγένετο.

ιγ'. Τῇ οὖν κδ' τοῦ Μαρτίου μηνὸς ἀποστέλλει Ῥωμανὸς εἰς τὸ παλάτιον ἀπολογησόμενος, ὅτι *τὴν τοῦ Φωκᾶ ἐπίθεσιν φοβούμενος, μὴ τι ρωτορισθῇ εἰς τὸν βασιλέα, τοῦτο παποίηκα πρὸς τὸ τὴν φυλακὴν ποιῆσθαι τοῦ βασιλέως*. Μηνύεται οὖν μετὰ τοῦ στόλου παντὸς ἔλθειν μέχρι τοῦ Βουκολέοντος, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ (πέμπτη δὲ ἦν) ἦλθεν ἐνοπλος ἅμα τῷ στόλῳ παντὶ ἐν τῷ Βουκολέοντι· καὶ παρευθὺ Στέφανος μὲν πατριάρχης ἐξῆλθεν τοῦ παλατίου, Νικήτας δὲ ὁ συμπένθετος Ῥωμανὸν ἀνελθὼν ἐν τῷ παλατίῳ ἐξήγαγεν ἐκείθεν τὸν πατριάρχην Νικόλαον. Καὶ δροικὸς βεβαιωθέντες οἱ τοῦ παλατίου παρὰ Ῥωμανοῦ ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν τὸν τίμιον καὶ ζωοποτὸν σταυρόν. Καὶ προσκυνήσας, καὶ δροικὸς βεβαιώσας αὐτοὺς, ἀνῆλθεν μετ' αὐτῶν καὶ ὁλόντων τινῶν ἐν

τῷ καλαίῳ. Προσκυνήσας οὖν τὸν βασιλέα καὶ αἰσέθων μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ ναυῷ τῷ ἐν τῷ Φάρῳ, καὶ πίστει αὐτῷ δοῦς, παρευθὺ προχειρίζεται μέγιστος καὶ μέγας ἐταιριάρχης. Αὐτίκα οὖν γέγονε κλέυσις πρὸς Λέοντα τὸν Φωκᾶν, παρεγυωμένη μηδαμῶς στάσις τινὰ ἐνοῆσαι, ἀλλὰ πρὸς ὀλίγον ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἀναπαύσασθαι. Ὡσαύτως καὶ γραφὴν ἐκελεύσθη γράφαι Κωνσταντίνος παρακοιμώμενος, τὰ ὅμοια αὐτῷ παραγγέλλοντα, καὶ ἐν ὑποταγῇ εἶναι τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου· ἅπερ δεξάμενος παρὰ Ἀνδρέου πριμικηρίου τοῦ βασιλικῷ πρωτοβεστιάριου, ἐν Καππαδοκίᾳ ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἡσύχασεν, ὡς ἐντεῦθεν πεπληρωσθαι τὸ κατὰ πόλιν λόγον.

Δὴ τότε τὸν μὲν ἀνδρὸς ἄγων ἐς νῆσον ἑρημον
Κάλλιπες οἰωνοῖσιν ἔλωρ καὶ κύρμα γενέσθαι,
Τὸν δ' αἰετὸν ἐθέλοντα ἀνήγαγεν ὄνδρε δόμονδε.

ιδ'. Τῷ Ἀπριλλίῳ μηνὶ διδοται ἀρράβων γαμικοῦ συναλλάγματος παρὰ Κωνσταντίνου βασιλέως Ἑλένη τῇ θυγατρὶ Ῥωμανοῦ, καὶ τῇ τρίτῃ τῆς Γαλιλαίας στεφανοῦνται παρὰ Νικολάου πατριάρχου. Βασιλεπτότερα γάρ Ῥωμανὸν προβαλόμενος, ἀντ' αὐτοῦ δὲ ἐταιριάρχην Χριστοφόρον τὸν υἱὸν αὐτοῦ κατέστησεν. Μετ' οὐ πολὺ δὲ Λέων ὁ Φωκᾶς ἀπατηθεὶς παρὰ τινων ἀρχόντων πρὸς ἀνταρσίαν κινεῖται. Καὶ ἀποστείλας ἀνελάβετο εἶναι σὺν αὐτῷ τὸν τε παρακοιμώμενον Κωνσταντίνον καὶ Κωνσταντίνον ἀτηκῆτις τοῦ Μελιέως, πληροφορῶν πάντας καὶ βεβαιῶν ὡς ὑπὲρ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τὴν τοιαύτην ποιεῖται συκλήνησιν. [P. 479] Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεπτότερος χρυσόβουλλον ποιήσας ἐνυπόγραφον ὡς ἐκ προσώπου τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τῆς τοιαύτης ἐπιβουλῆς ἀνατροπὴν περιέχον. Ὅσοι τὸν Φωκᾶν καταλιμπάνοντες τῷ βασιλεπτότερι δὲ προσφεύγοντες, ὑπὲρ τοῦ βασιλέως εἰσι, θεοῦ Ἀννῇ τινὶ γυναίκῃ ἀναίδει καὶ θρασεῖ, ἣν δὴ καὶ Βασίλιν προσηγόρευον, καὶ κληρικῷ τινὶ Μιχαήλ, ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἐξέπριμψεν. Οἱ δὲ ταῦτα δίδασκεσαν παντὶ τῷ στρατῷ. Καὶ ὁ μὲν Μιχαήλ φεραθεὶς ἀνηλεῶς ἐτύφθη τῇ τε ρίνα καὶ τὰ ὦτα θραστήθη, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα παρὰ Ῥωμανοῦ τῆς προσήκουσας ἔτυχεν ἀμοιβῆς· ὡσαύτως καὶ ἡ σὺν αὐτῷ σταλείσα γυνὴ Ἀννα. Πρῶτος οὖν ὁ υἱὸς τοῦ Βαρυ-Μιχαήλ Κωνσταντίνος, τοῦ τάγματος ἄρχων τῶν ἱκανάτων, καταλιπὼν τὸν Φωκᾶν τῷ Ῥωμανῷ προσέδραμεν, ἀρχὴ γεγενηὶς αὐτῷ καταλύσεως· σὺν αὐτῷ δὲ καὶ ὁ Βαλάντιος καὶ ὁ λεγόμενος Ἀτζμωρος, τουρμάρχων ὄντων ἀμφοτέρων. Λέων οὖν ὁ Φωκᾶς μετὰ λαοῦ πλείστου τὴν Χρυσόπολιν καταλαβὼν, ἦτις ἀπὸ τοῦ Ἀλέξανδρον περιτυχόντα τῇ πόλει τοῦ Βύζαντος κατὰ τινὰ τε ταύτης· χῶρον τὸν αὐτοῦ λαβὼν στρατηγήσαι, ἐφ' ὅτῳ τεθείκτα περίβολον προσονομάσαι Στρατήγιον, καὶ ἐκεῖθεν μεταναστεύσαντα καὶ τοὺς ἀντίπεραν προσελθόντα χρυσοῖν ἱκανὸν ἐπιδόουσαι τῷ οἰκείῳ λαῷ, Χρυσόπολιν προσηγόρευται. Οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ χρυσοῦ ἐκ μετάλλων αὐτῆς

in palatium ascendit. Prone itaque venerantis specie salutato imperatore, ac cum eo in templum ingressus quod in Pharo est, data securitatis fide confestum magister ac magnus hetæriarcha præficitur. Statim itaque data jussio ad Iconem Phocam, ne per seditionem aliquid molitur, sed tantisper domi conquiescat. Pari quoque tenore jussus scribere Constantinus accubitor, eademque præcipere ac Constantino Imperatori subjectum manere. Acceptis ille divalibus litteris ab Andrea primicerio imperatorio protovestiarario domi in Cappadocia privatus egit; inde impleto, quod ita habet, poetæ celebratum eloquio,

Tunc sane lusciniā trahens in desertā insula
Avibus discerpendam vorandamque reliquit,
Aquilam vero sponte cedentem suam in domum
[reduxit]

14. Mense Aprili nuptialis contractus arthabo a Constantino imperatore Helenæ Romani filiae traditur; tertioque Galilææ (hebdomadæ scilicet Paschæ) nuptiales corollas a Nicolao patriarcha recipit. Romano namque imperatoris patre creatæ, ejus loco Christophorum ipsius filium hetæriarcham præfecit. Haud longum tempus abscesserat, cum 728 Leo Phocas, optimatum quorundam seductionibus inductus in rebellionem defecit. Ascitisque qui secum essent Constantino accubitore et Constantino a secretis, Melie filio, sancte affirmat cunctisque suadere nititur in Constantini imperatoris gratiam istiusmodi se motum facere. Romanus autem imperatoris pater aurea bulla imperatoris subscriptione munita ejusque nomine edita, quidquid eorum hic Leonis insidiarum erat, dispulit. Litterarum hic tenor erat: Omnes qui relicto Phoca imperatoris patri sese adjunxerint, hos vero ab imperatoris stare paribus. Concredita litteræ procaci cuidam audacique mulieri, Annæ nomine (cui et Basilicæ, ac si imperatoriam regalemque dicas, cognomen indidore), itemque clerico cuidam Michaeli, quos in Phocæ castra emisit, ac per eos in omnem exercitum litteras disseminavit. Porro Michael deprehensus sævis verberibus affectus est nasoque et auribus truncatus; qui tamen a Romano postea, quam decebat, præstitæ operæ mercedem vicemque recepit. Similiter quoque illi socia Anna mulier. Primus igitur Constantinus Bary-Michaelis filius Icanatorum cohortis præfectus relicto Phoca ad Romanum transfugit; quæ rerum Phocæ evoltendarum origo fuit. Eum secuti et Balantius, et quem sic vocant Atzmorus, ipsi quoque ambo tribuni. Leo igitur Phocas cum ingentibus copiis Chrysopolim veniens (hoc urbi nomen ex eo ecilicet quod Alexander Byzantium veniens, quodam ejus loco castra metatus, vallo eum munierit ac 729 strategium ex rei usu vocaverit; indeque in alteram ripam trajiciens auri vim, quantam par erat, in

VARIE LECTONES.

“ τὸν? “ Βασιλικὴν reliqui. Combef.

milites erogaverit; ex quo dicta Chrysopolis. Alii sic vocatam aiunt, quod ex ejus metallis confiatum aurum; uti etiam dicta est Chalcedo ex eo quod æs (Græce χαλκόν) habeat, vel a Chalcide Nicomedis filia, quæ eam condidit). In hac itaque Chrysopoli Atheniensium quoque imperatoris Charetis uxor, Damalis nomine, fatis concessit, cum is Athenis Byzantio suppetias missus esset; cujus tumulo ob nominis similitudinem in columna vitulæ statua erecta est, conserto etiam epigrammate, cujus vis ac tenor est:

Non ego Inachiae bovis figura sum, nec meo ex nomine,

Bosporii pelagi saucibus indita appellatio est.

Illam enim pridem fugavit gravis ira Junonis.

Quæ autem sepulcro condor, Cecropis mortua sum.

Charetis uxor fui: cui huc comes navigationis,

Adversus Philippi classem dimicaturus, veni.

Tunc ego dicta Bucula, nunc quæ Charetis uxor
[audiam,

Utraque lætor continente.

15. Chrysopolim ergo, ut dictum est, cum venisset, a Damali Chalcedonem usque, oppidanos territorius, late acies explicavit. Mittitur itaque **730** a Romano cum celoce Symeon caniclinio præfectus, qui Constantini imperatoris manu subscriptas istiusmodi litteras ferret: *Equidem imperii mei custodem vigilantissimum, impense benevolum ac fidelissimum, subditorum neminem inveni præter Romanum. Huic itaque secundum Deum mei custodiendi partes deligavi, eumque patris loco habendum statui, qui paterna viscera, ac qualis parentes addeceat, in me affectum prodiderit. Hunc autem Leonem Phocam, cujus mihi semper suspectæ insidiæ, nunc rebus ipsis insidiatorem inveni, ac qui adversus majestatem meam per tyrannidem rebellavit. Quamobrem nec domesticum amplius esse placet, nec meo consilio hanc eum telam ordisse dico; sed sua voluntate in multum excitasse ac irruptionem fecisse, hoc solum animo ut rerum in se summam transferret. His in militarium ordinum lectis auribus, cunctis recedere atque ad imperatoris patrem Romanum transire. Phocas consilii inopis ad Aetum urbem munitam fuga se proripit; ubi tamen minime receptus est. Ad Goelonem vero (locum sic dictum) insequentibus obviam factus et comprehensus, a Joanne Tubace et Leone ejus consanguineo, a Romano missis ut eum adducerent, illo in scio oculis orbatus est.*

16. Mense Augusto conjurationis delati Constantinus Clematerus et David Camulianus et Michael Manganorum curatores; quare etiam verberibus affecti, bonisque publicis ignominiae causa per urbem traducti **731** in exilium missi sunt. Zoe quoque Augusta deprehensa est per cibos medicatos Romani vitæ insidiari: propterea aula deturbata in Sanctæ Euphemiae detonderunt. Invitatis vero ad convivium Theodoro Constantini impera-

Α γίνεσθαι ταύτην φασὶν ὀνομάσθαι, ὥστερ καὶ ἡ Χαλκηδὼν ἀπὸ τοῦ ἔχειν χαλκόν, ἢ ἀπὸ Χαλκιδὸς θυγατρὸς Νικομήδους τῆς ταύτης κτιστάς. Ἐν τοιαύτῃ γοῦν τῇ Χρυσόπολει καὶ ἡ τοῦ Ἀθηναίων στρατηγοῦ Χάρητος παράκοιτις ἐτελεύτησε, δάμαλις ὀνομαζομένη, αὐτοῦ τοῦ Χάρητος Ἀθήνηθεν πεμφθέντος· ἐπαμῖναι τοῖς Βυζαντινοῖς· ἥς ὑπὲρ τοῦ μνημείου δάμαλις βοῦς καθ' ὁμωνυμίαν ἐν κίονι ἀνεστήλωται, συμβεβλημένον καὶ ἐπίγραμμα ἔχον ὅδε,

Ἰναχίης οὐκ εἰμι βοὸς τύπος, οὐδ' ἀπ' ἐμοῖο

Κλήσεται ἀντωπὼν Βοσπόριον πέλαγος.

Καίτην γὰρ τὴν παροιὺς βαρὺς χόλος ἤλασεν Ἡρῆς,

Ἐντάφιον τὸδ' ἐγὼ Κέκροπος εἰμι νέκυς.

B *Εὐνέτις ἦν δὲ Χάρητος· ἐπὶ λωδ' ὅτε ἐπλεν' ἐκείνος*

Τῆδε Φιλίππειον ἀντίπαλος σκαφέων.

[P.480] *Βοῦδιον δ' ἐκαλεῖμ' ἂν ἐγὼ τότε, νῦν δὲ Χα-*
[ρητος

Εὐνέτις ἡ κείροις τέρπομαι ἀμφοτέραις

ιε'. Καταλαβὼν οὖν τὴν Χρυσόπολιν, ὡς εἴρηται, εἰσέτησε παρατάξεις ἀπὸ τῆς Δαμάλειω· μέχρι Χαλκηδόνος, τοὺς ἐν τῇ πόλει φοβῶν. Ἀποστέλλεται οὖν μετὰ δρόμωνος παρὰ Ῥωμανοῦ Συμεῶν δ ἐπὶ τοῦ κανικλείου, λόγον ἐνυπόγραφον τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου ἐπιφερόμενος, Ἐγὼ φύλακα τῆς ἐμῆς βασιλείας τηρηγορώτατον· καὶ εὐνούστατον καὶ πιστότατον οὐδένα εἰμ' ὑπὸ χεῖρα ἢ Ῥωμανὸν εὐρηκὼς τοῦτ' ἐν τῇ φυλακῇ μετὰ τοῦ θεοῦ κατακλιτευσσά, καὶ ἀπὲι πατρός αὐτὸν ἔχειν ἐκρίνα, σπλάγγχνα πατρικὰ, καὶ διδάσσειν τοῖς ἐμῇ πρὸς ἐμὲ ἐνδειξάμενον. Λέοντα δὲ τοῦτον τὸν Φωκῆν δαίτῃ ἐμῇ βασιλείᾳ ὑποπτεύων ἐπιβουλεύειν νῦν ἐργοῖς αὐτοῖς ἐπιβουλον εὐρηκὰ καὶ τῆς ἐμῆς ἀρχῆς τυραννικῶς κατεξανιστάμενον· διὸ οὐτε δομestικον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νῦν εἶναι βούλομαι, οὔτε δὲ ταύτην τὴν ἀνταρσίαν μετὰ βουλῆς ἐμῆς πεπραχέναι φημι, ἀλλ' εὐθαίρ' ἐφ' ἡγνώμῃ ταύτῃ ποιήσασθαι τὴν ἐπίδοσιν, ἐαυτῷ τὴν βασιλείαν σφετερίζομενον. Τοῦτων οὖν τῷ λαῷ ὑπαναγνωσθέντων ἤρξαντο πάντες ὑποχωρεῖν καὶ τῷ βασιλεσκότῳ προσεῦεσθαι Ῥωμανῷ. Τοῦ δὲ Φωκᾶ εἰς ἀμνησίαν περιστάντος, φυγὴ τε εἰς Ἀετούς χρησαμένου καὶ μὴ δεχθέντος, ἀλλ' ἐν χωρίῳ τινὶ ὀνομαζομένῳ Γοηλέοντι καταντήσαντος καὶ συλληφθέντος, ἀπέστειλε Ῥωμανὸς Ἰωάννην τὸν Τουδάκην καὶ Λέοντα τὸν αὐτοῦ συγγενὴ ἀγαγεῖν αὐτόν. Οἱ δὲ ἐτύφλωσαν αὐτὸν παρὰ γνῶμην Ῥωμανοῦ.

ις'. Αὐγοῦστω δὲ μηνὶ κατεμνηνύθη ἐπιβουλὴ διὰ Κωνσταντίνου Κτηματεροῦ μελετωμένη καὶ Δαβίδ Καμουλιανοῦ καὶ Μιχαὴλ κουροπαλατῶν μαγγάνων· οἱ καὶ τυφθέντες δημευθέντες τε καὶ πομπευθέντες ἐξωρίσθησαν. Ἐφωράθη δὲ καὶ Ζωὴ ἢ Αὐγοῦστα ἐπιβουλεύουσα Ῥωμανῷ διὰ πεπραγμένων βρωμάτων· καὶ ταύτην τοῦ καλατίου καταβιάσαντες ἐν τῇ τῆς Ἀγίας Εὐφημίας μονῇ ἀπέκλειραν. Προσεκλήθη δὲ παρὰ Θεοφυλάκτου πα-

VARIÆ LECTIONES.

ἡ τοῦ τῶν P. ἡ δὲ Φάρον· ἥδε δ' ἐγὼ Κέκροπος Antholog. Palat. 4, p. 554. ὅν' ἐπλεων ib. ὀνομαζομένην δὲ καλεῖμ' ἐγὼ ὡς τότε ib.

τρικίου καὶ κόμητος· τοῦ στάβλου εἰς ἀριστον ὁ Α παιδαγωγὸς Κωνσταντίνου βασιλέως Θεόδωρος καὶ Συμεὼν ὁ αὐτοῦ ἀδελφός, καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν εἰσῆλθεν Ἰωάννης δρουγγάριος τῆς βίβλας ὁ Κουρκούας μετὰ πλείστον λαοῦ, καὶ τούτους ἀναρπάσας ὡς κατὰ Ῥωμανοῦ μελετώντας εἰς Ὀψίκιον ἐξώρισεν.

ιζ'. Τῇ κθ' τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς τιμᾶται Ῥωμανὸς τῇ τοῦ Καίσαρος ἀξίᾳ, καὶ τῇ ιζ' τοῦ Δεκεμβρίου [P. 481] μηνὸς στέφεται παρὰ Κωνσταντίνου βασιλέως καὶ Νικολάου πατριάρχου ἐν ἑται τῷ ἑννῇ, ἰνδικτιῶνος η'· καὶ τῶν ἁγίων Θεοφανίων στέφεται Θεοδώρα ἡ γυνὴ αὐτοῦ. Καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς τῆς ε'· ἰνδικτιῶνος, Χριστοφόρος ὁ υἱὸς Ῥωμανοῦ διαγορεύεται βασιλεύς· στέφεται δὲ τῇ Πεντηκοστῇ παρὰ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου, καὶ προέρχονται οὗτοι οἱ δύο μόνον ἐν τῇ προσλεύσει.

ιη'. Τῷ δὲ Ἰουλίῳ μηνὶ τῆς αὐτῆς ἰνδικτιῶνος γίνονται ἑνωσεις τῶν ἀποχριστῶν.

ιβ'. Τῷ δὲ Ὀκτωβρίῳ μηνὶ τῆς θ' ἐπινεμήσεως ὑποπευθεὶς Στέφανος ὁ μάγιστρος ὡς τῆς βασιλείας ἐπιέμενος ἀποκρίεται ἐν-τῇ τοῦ Ἀντιγόνου νήσῳ ἅμα Θεοφάνει Τειχεύτῃ καὶ Παύλῳ Ὑρφανοτρόφῳ τοῖς ἀνθρώποις αὐτοῦ. Πάλιν μηνύεται ἐπιβουλὴ μελετᾶσθαι παρὰ Ἀρσενίου καὶ Παύλου τῶν μαγλαβιτῶν· οἱ καὶ τυφθέντες καὶ δημευθέντες ἐξωρίσθησαν.

κ'. Πεντάχης ὁ Ἑλλαδικὸς πατρολοίας γενόμενος, ἐπεὶ πάντα τὰ τοῦ πατρὸς ἀληθεύει καὶ τῇ πόλει προσέφυγεν, ἐκείθεν ψευδεῖς γραφάς συσκευάσας πρὸς Βουλγαρίαν ἀποφυγεῖν ἐμείλιν. Κρατηθεὶς οὖν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορύσσεται.

κα'. Καὶ πάλιν οἱ Βούλγαροι μέχρι Κατασυρτῶν ἐξελθόντες μετὰ τὴν τοῦ Δουκὸς Ἀδραλέστου τελευτήν. Προβάλλεται Πόθος δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ τοῦ Ἀργυροῦ, καὶ μέχρι Θερμοπόλεως μετὰ τῶν ταγματῶν ἐλθὼν ἀπέστειλε Μιχαὴλ τὸν τοῦ Μωρολά ' υἱὸν τοῦ Βουλγάρου κατασκοπεύοντα. Ὁ δὲ ἀπροόπτως τῷ λόχῳ αὐτῶν ἐμπεισὼν πολλοὺς μὲν τῶν Βουλγάρων ἀνέλεν, καὶ αὐτὸς δὲ πληγείς ἐν τῇ πόλει εἰσελθὼν ἐτελευτήσεν.

κβ'. Πάλιν δὲ μηνύεται ἐπιβουλὴ κατὰ Ῥωμανοῦ ὑπὸ Ἀναστασίου γεννησομένη σακελλαρίου καὶ Θεοδώρητου κοιτωνίτου καὶ Δημητρίου πρωτονοταρίου τοῦ εἰδικοῦ καὶ ἄλλων τινῶν, ὡς ὤθειεν ὑπὲρ Κωνσταντίνου βασιλέως ἀγωνιζόμενοι. Ἐλεγχθέντες ἐτύφθησαν, καὶ τὴν μίσσην διελθόντες ἐξωρίσθησαν.

κγ'. Τῆς τοιαύτης δὲ προφάσεως λαβόμενος Ῥωμανὸς τὸν βασιλέα Κωνσταντίνον ὑποβιάζει καὶ δευτέρον αὐτοῦ καθίστησι. Πάλιν οὖν ἐκστρατεύουσι Βούλγαροι μέχρι τῶν Μαγγλαδά. Ὅπερ μαθὼν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς Ἰωάννην βαίκτηρα ἀποστέλλει ἅμα Λέοντι καὶ Πόθῳ τοῖς Ἀργυροῖς, ἔχοντας μεθ' αὐτῶν πλῆθος ἱκανὸν ἐκ τε τῶν ταγματῶν καὶ

toris pædagogo ejusque fratre Symeone a Theophylacto patricio ac stabuli comite, illisque comedentibus, ingressus Joannes Curcuas excubiarum drungarius cum apparitorum copiosa manu correptos illos, quasi qui adversus Romanum machinarentur, ad Opsicium relegavit.

17. Mensis Septembris die quarto supra vigesimum Romanus Cæsaris dignitate ornatur; mensisque Decembris die decimo septimo, indictione octava, anno 6458, a Constantino et Nicolao patriarcha augustali corona donatur; sacrorum item Theophaniorum die, Theodora ejus uxor Augusta coronatur. Eodemque die ejusdem mensis, indictione octava, Christophorus Romani imperatoris filius imperator declaratur, ipse quoque die sancto Pentecostes ab imperatore Constantino Augustus appellatur; amboque solemniter per urbem pompa soli processerunt.

18. Mense Julio ejusdem indictionis eorum commissa unitio est qui scissi partibus erant.

19. Mense Octobri, indictione nona, in suspicionem vocatus Stephanus magister quasi imperium ambiret, in Antigoni insula, una cum 732 suis hominibus Theophane Tichote et Paulo Orphanotropho, monachorum ritu capillis mutilatus est. Denuntiata rursus conjuratione auctoribus Arsenio et Paulo manglabitis; qui et verberibus affecti bonisque publicatis in exilium missi sunt.

20. Rentaces Helladicus parricida effectus, quod patris bona omnia diripuerat, in urbem profugus, falsis ibi compositis tabulis, in Bulgariam fugam parabat. Captus itaque oculis orbatus est.

21. Rursus vero Bulgaris ad Catasyrtas usque excurrentibus, quod Adrelastes dux vivis excusserat, Pothus Argyri filius scholarum domesticus præfiscitur; ductoque ad Thermopolim usque exercitu, Michael Marolis filius ad Bulgarorum castra exploranda missus, ex improvise in illorum lapsus cuneum, multis eorum cæsis, vulneratus ipse et in urbem delatus satis concessit.

22. Rursus conjurationis in Romanum delati Anastasius sacellarius et Theodoreus cubicularius, necnon Demetrius ærarii privati protonotarius, aliique nonnulli, velut qui Constantino imperatori suppelias irent ejusque causa decertarent. Convicti vero, verberibus affecti urbeque media traducti, exsilio relegati sunt.

23. Hac Romanus arrepta occasione, ac periculum prætexens, Constantinum imperatorem dejectum secundo 733 a se loco facit. Rursus itaque Bulgarorum ad Manglaba usque excursio. Romanus re comperta Joannem rectorem cum Leone et Potho Argyris, justis copiis instructos ex agnibus et fœderalis, impetum excepturos mittit. Una

VARIE LECTIONES.

* γ' margo P. ' Μωρολέοντος?

aderat et Alexius Masele patricius navaliumque A
 etungarius cum classiaris suis. Castris itaque in
 planis humilioribusque Pegorum locis dispositis,
 Bulgaris e superioribus armata phalange emer-
 gentibus lateque aerem incondito tremendoque
 clamore implentibus ac validissimo impetu irruen-
 tibus, statim rector fugam capessit; cuius tuendi
 partes sustinens Photinus Platipodis filius necatus.
 Alii partim gladio interempti, partim mari submersi
 perierunt: reliqui captivi abducti sunt. Argyri ad
 Castellulum fuga evaserunt. Bulgari, nullo impe-
 tui retardante aut eis obstante, Pegorum pala-
 tia ac omne Stenum subjecta flamma incendere-
 runt.

24. Februario mense, indictione decima, mensis B
 die vigesima, exstincta Theodora Romani impera-
 toris uxor, in ejusdem Romani aedibus, quas in
 monasterium verterat, condita est. Sophiaque
 Christophori imperatoris uxor augustali insignitur
 corona. Quo etiam tempore Iber curopalates in ur-
 bem venit, solemnique pompa atque processu ho-
 nore susceptus est; cui et Sancta Sophia magnifico
 cultu ornata ostensa. In quam ingressus, relique
 miraculo in stuporem actus, domum rever-
 sus est.

734 25. Rursus vero Bulgari, mense Junio, ad
 Sanctae usque Theodora palatia venientes, illisque
 concrematis, reliqua populabantur; ac rursus con-
 serta pugna Romani in fugam vertuntur. Sacteces
 autem (quem vocant) multis praecclare fortisque virtute
 gestis, ac multa hostium data strage, cum unus
 ipse multitudini impar esset, letali accepto vulnere
 fugam init, atque in Blachernarum templo positus
 statim diem obit.

26. Excitato in Chaldia tumultu ab Adriano
 Chaldo et Tatzate Armenio, Bardae Boilae in Chal-
 dia praetoris consilio (a quibus etiam captum Pai-
 per praesidium munitum), Joannes Curcuas echo-
 larum domesticus, pugna in eos conserta ipsorum
 potius, clariores quidem oculis orbat, eorum pu-
 blicata substantia, pauperes vero et obscuros quo
 vellent citra noxam abire jubet. Tatzates vero, in
 aliud fuga receptus munitum praesidium, petita
 securitatis fide urbem ingressus est; magisterque
 proventus in Manganis sub custodia morabatur.
 Dum vero fugam molitur, captus oculis orbatur.
 Bardas Boila imperatoris clementia monachi ritu
 caesarie multatur.

27. Symeone vero cum omnibus copiis Adriano-
 polim obsidente ac fortiter urbem oppugnante,
 quod fames valida obsessos premeret nec 735
 ulla frumentandi facultas eis relicta esset, ipsi se
 praetoremque suum Bulgaris prodiderunt. Erat is
 Moroleonis seu (verius dicas) Thymoleonis filius,
 vir cum aliis optimus tum rebus bello praecclare
 gestis clarissimus plurimisque adversus Bulgaros

των της εταιρείας · [P. 482] ος συνῆν καὶ Ἀλέξιος
 πατριάρχης καὶ δρουγγάριος τῶν πλοίων ὁ Μουσελὲς
 μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Διατάξαντες οὖν οὗτοι τὸν
 λαὸν αὐτῶν ἐν τοῖς πεδίοις καὶ χθαμαλωτέροις
 τόποις τῶν Πηγῶν, τῶν Βουλγάρων ἀνωθεν ἀνα-
 φανέντων ἐνόπλιων καὶ βοῇ χρησαμένων ἀσήμε-
 ρον καὶ φοβερόν, καὶ σφοδρωτάτως ἐπαιλασάντων κατ'
 αὐτῶν εὐθύς φεύγει ὁ βασιλεὺς, σφάττεται δὲ ὑπὲρ
 τοῦτου ἀγωνιζόμενος Φωτεινὸς ὁ τοῦ Πλατύποδος,
 καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὲν ἐσφάγησαν, οἱ δὲ ἐν τῇ θαλάσῃ
 ἀπώλοντο · ἄλλοι αἰχμάλωτοι γεγόνασιν. Οἱ Ἀρ-
 γυροὶ δὲ ἐν τῇ καστέλλῃ φυγόντες διασώθησαν. Οἱ
 δὲ Βούλγαροι μετὰ τὸν καλῶντα ἔχοντες τὰ τε
 παλάτια τῶν Πηγῶν ἐκυρπόλησαν καὶ τὸ Στενὸν
 ἅπαν κατέκαυσαν.

κδ'. Τῷ δὲ Θεδουαρίῳ μηνί, τῆς ε' Ἰνδικτιῶνος,
 τῇ κ' τοῦ μηνός, Θεοδώρα ἡ σύμβιος Ῥωμανοῦ
 τελευτᾷ, καὶ κατατίθεται εἰς τὸν οἶκον τοῦ βα-
 σιλέως Ῥωμανοῦ τὸν ὑπ' αὐτοῦ εἰς μοναστήριον
 γενόμενον · καὶ στέφεται Σοφία ἡ τοῦ βασιλέως
 Χριστοφόρου γυνή. Τότε καὶ Ἰβηρ κουροπαλάτης
 ἐν τῇ πόλει παρεγένετο, καὶ πρόδος αὐτῷ λαμπρὰ
 γέγονε, καὶ μετὰ τιμῆς ὑπεδέχθη, καὶ ἡ Ἁγία Σοφία
 τοῦτῃ κεκοσμημένη ὑπαδείχθη εἰς τὸν ναὸν εἰσελ-
 θὼν καὶ θαυμάσας πάλιν εἰς τὰ ἴδια ὑπέστρεψεν.

κε'. Καὶ πάλιν οἱ Βούλγαροι ἐν τῷ Ἰουνίῳ μηνί
 μέχρι τῶν τῆς Ἁγίας Θεοδώρας παλατίων ἤθον,
 καὶ ταῦτα πυρὶ δόντες τὰ ἐξῆς ἐληίζοντο. Καὶ
 πάλιν πολέμου γενομένου τρέπονται Ῥωμαῖοι. Ὁ
 δὲ λεγόμενος Σακτήκης πολλὰ ἀνδραγαθήσας πη-
 λούς τε ἀνελών, καὶ πρὸς τὸ πλῆθος ἀντιστῆναι
 μὴ δυνάμενος, καιρίαν πλῆγης φέδγει, καὶ ἐν τῷ
 ναυ τῶν Βλαχερνῶν τεθείς εὐθύς ἀποθνήσκει.

κς'. Ἀνταρσίας δὲ γενομένης ἐν Χαλδίᾳ ὑπὸ
 Ἀδριανοῦ Χαλδίας καὶ Τατζάτου Ἀρμενίου τῇ ὑπο-
 θήκῃ Βάρδα τοῦ Βοίλα στρατηγούντος ἐν Χαλδίᾳ,
 καὶ τὸ Παίπερ ὀχυρῶμα ἐκρατῆθη. Ὁ τῶν σχολῶν
 δομέστικος Ἰωάννης ὁ Κουρκούας καταπολεμήσας
 καὶ κατασχὼν τοὺς μὲν περιφανεστέρους ἀποκυρλοῖ
 καὶ τὰς οὐσίας δημεύει, τοὺς δὲ πενιχροὺς καὶ ἀσθ-
 μους ἀθῶους καλεῖσας ὅποι βούλονται ἀπείναι. Ὁ δὲ
 Τατζάτης ἐν ἐτέρῳ ὀχυρῶματι διαφυγὼν καὶ λόγον
 αἰτήσας ἐν τῇ πόλει εἰσελθὺς, καὶ μάγιστρος
 γενόμενος ἐν τοῖς Μαγγάνοις τηρούμενος διητάτο ·
 δράσαι δὲ βουλευσάμενος ἀλίσκεται καὶ τῶν ὁμῶ-
 των στερίσκειται. Βάρδαν δὲ τὸν [P. 483] Β.Ἰαν
 ἀπέκτειναν, τοῦ βασιλέως αὐτὸν κατοικεῖραντες.

κζ'. Συμεὼν δὲ σὺν παντὶ τῷ λαῷ αὐτοῦ τὴν
 Ἀδριανούπολιν παρακαθίσαντος καὶ ἰσχυρῶς πολιορ-
 κούντος, ἐπεὶ καὶ λιμὸς αὐτοὺς ἐπέβη κραταιὸς
 καὶ οὐδ' ἀμύθεν εἶχον ἐπιστῆσαι, προδεδώκασιν
 αὐτοῦ· τε καὶ τὸν στρατηγὸν τοῖς Βουλγάροις.
 Οὗτος δὲ ἦν ὁ τοῦ Μωρολέοντος υἱὸς ἢ μάλλον
 θυμολέοντος, εἰπεὶν οἰκαιοτέρως, ἀνὴρ τὰ ἄλλα
 κράτιστος καὶ τὰ πολεμικὰ περιδότης, ὥς πλε-

στας ἀνδραγαθίας κατὰ Βουλγάρων ἐκτελέζετο· ὁ δὲ καὶ χειρωσάμενος ὁ Συμεὼν, μυρίαὶ τε αἰκίας τοῦτον τιμωρησάμενος, τελευταῖον ἀπέκτεινεν. Καὶ Βουλγάρους τὴν τῆς πόλεως φυλακὴν παραβούς ὑπεχώρησεν· οἱ τὴν κατ' αὐτῶν τῶν Ῥωμαίων ἔροδον ἀκηκόες, τὴν πόλιν καταλιπόντες ἀπῆλθον, καὶ πάλιν ὑπὸ Ῥωμαίους ἐγένετο.

κη'. Τοῦ δὲ Τριπολίτου Λέοντος μετὰ δυνάμειος πολλῆς τῇ νήσῳ Λήμνῳ καταλαβόντος, Ἰωάννης ὁ πατρικίος καὶ δρουγγάριος τῶν πλωτῶν ὁ Ῥαδινὸς αἰφνίδιον ἐπιπεσὼν αὐτοῖς πάντας ἀπώλεσε, μόνου αὐτοῦ τοῦ Τριπολίτου διαφυγόντος.

κθ'. Τῷ δὲ Σεπτεμβρίῳ μηνί, τῆς β' Ἰνδικτιῶνος, πάλιν Συμεὼν ὁ Βούλγαρος πανστρατὶ κατὰ Κωνσταντινουπόλεως ἐκστρατεύει, καὶ ληΐζεται μὲν Θράκην καὶ Μακεδονίαν, ἐμπυρρίζει δὲ πάντα καὶ καταστρέφει καὶ δενδροτομεῖ, μέχρι τῶν Βλαχερνῶν παραγενόμενος, καὶ δὴ ἐπιζητῶν ἀποσταλῆναι αὐτῷ τὸν πατριάρχην Νικόλαον καὶ τινὰς τῶν μαγιστάνων, ὥστε περὶ εἰρήνης αὐτοῖς συντυχεῖν. Ἐλαβον οὖν ὁμήρους ἀμφοτέρου, καὶ ἐξῆλθον, ὅτε πατριάρχης καὶ Μιχαὴλ πατρικίος ὁ Στυπιοτῆς καὶ Ἰωάννης μυστικὸς ὁ παραδυναστεύων· ἔβη γάρ Ἰωάννης ὁ βαλκτωρ διαδηθείς τῷ βασιλεῖ ἀπακέρη. Οἱ μὲν οὖν τῷ Συμεῶν περὶ εἰρήνης διαλέγοντο, αὐτὸς δὲ τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν θεάσασθαι ἤθελεν. Ὅπῃ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς σφόδρα ἡγαλλιάσατο· ἐπὶ δὲ γὰρ τὴν εἰρήνην καὶ τὸ στήναι τὴν τῶν αἱμάτων χύσιν. Ἀποστείλας οὖν ἐν τῷ τοῦ Κοσμιδίου αἰγυλιῷ ὀχυρωτάτην κατεσκευάσεν ἐν τῇ θαλάσῃ ἀπόθασιν, ὥστε τὴν βασιλικὴν τριήρην διεκπλῶουσιν ἐν αὐτῷ προσορμίζεσθαι· καὶ περιφράξας αὐτὴν πάντοθεν προσέταξε διατείχισμα μέσον γενέσθαι, ἵνα ἀλλήλοις ἐμμελλόν ῥιμῶν. Ἐπὶ τοῦτοις ἀποστείλας Συμεῶν τὸν ἐν τῇ Πηγῇ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ναὸν, ὃν Ἰουστινιανὸς ὁ βασιλεὺς ἰδομένησας, ἐνέπρησεν, καὶ τὰ περὶ αὐτὸν πάντα, ὅλος ὢν ἐντεῦθεν μὴ τὴν εἰρήνην ἐθέλων, [P. 484] ἀλλ' ἐπ' ἐλπίσι μετεώρους τὸν βασιλεὺς ἐξασπάζων. Καὶ παραγενόμενος ὁ βασιλεὺς ἔμα τῷ πατριάρχῃ ἐν Βλαχερναις εἰς τὴν ἁγίαν εἰσῆλθε σφόδρ, καὶ τὰς χεῖρας ἐκτεινάς εἰς εὐχὴν, εἶτα καὶ πρηνὲς πεσὼν, δάκρυσι τὸ ἄγιον κατέβρεχεν ἰδαίος, τὴν πανάχραντον Θεοτόκον ἀντιβολῶν τὴν ἀκαμπτὴ καὶ ἀμείλικτον τοῦ ὑπερῆφθου Συμεῶν καρδίαν μαλάξαι καὶ πείσαι τὰ πρὸς εἰρήνην συνθῆσθαι. Τὸ ἄγιον οὖν μαφόριον τῆς παναγίας Θεοτόκου ἐκ τῆς κιβωτοῦ ἀνελόμενος ἐξῆκε τοῦ ναοῦ, καὶ καταλαμβάνει τὸν ὠρυσμένον τόπον. Ἐνάτῃ δὲ ἡν τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός, πέμπτῃ δὲ τῆς ἑβδομάδος ἡμέρᾳ· καὶ τῇ τετάρτῃ ὥρᾳ παραγίνεται Συμεὼν, πληθεὺς ἀπειρον ἐπιθήμενος, εἰς πολλὰς διηρημένον τὰς παρατάξεις, τῶν μὲν χρυσοασπίδων καὶ χρυσοδοράτων, τῶν δὲ ἀργυροασπίδων καὶ ἀργυροδοράτων, τῶν δὲ πάσῃ ὅπλων χροσφικωσμημένων, πάντων καταπεφραγμένων σιδήρῳ· οἱ μέσον αὐτῶν διειληφότες τὸν Συμεῶν ὡς βασιλέα εὐφύμουν τῇ τῶν Ῥωμαίων φωνῇ. Πάντες δὲ

A tropæis cum primis conspicuus. Ejus itaque Symeon potitus, post innumera irrogata supplicia ac dehonestamenta, ad extremum peremit. Tum relicta Bulgaria custodiendæ urbis provincia recessit. Relicti vero præsidarii, audita Romanorum in eos aggressionem, relicta urbe domum abierant; rursusque illa Romanæ ditioni cessit.

28. Cum autem Leo Tripolita cum ingenti fortique exercitu in Lemnum insulam venisset, Joannes Radinus patricius et classis drungarius subito impressione in hostes irruens omnes interuccionem, solo Tripolita fuga elapso, delevit.

29. Mense autem Septembri, indictione secunda, rursus Symeon Bulgarus cum omnibus copiis adversus Byzantium aciem educit; Thraciamque et Macedoniam populatus omnia incendit atque evertit, arboresque ad Blachernas usque veniens succidit. Tum Nicolaum patriarcham ac aliquos procerum, quibuscum de pace sit collocuturus, ad se mitti petit. Dati itaque utrinque obsides, exitique Nicolaus patriarcha et Michael Stypiotes patricius, necnon Joannes mysticus et publicæ administrationis Imperatori socius. Jam quippe Joannes rector, conjurationis **736** delatus, monachi ritu detonsus fuerat. Atque hi quidem cum Symeone de pace tractabant: verum Symeon ipsum Romanum imperatorem videre expetiit. Eo nuntio accepto, imperator valde gavisus est: pacis enim desiderio actus, immanes cædes atque cruores sisti aliquando summe expetebat. Mittens igitur ad Cosmidii litus munitissimum exæcensum construxit, ad quem prætoria triremis emenso itinere remis impellere, ac ubi inter se sermonem essent collaturi. Inter hæc Symeon missa suorum manu sanctissimæ Dei Genitricis templum Pegis a Justiniano imperatore exstructum ac vicina quæque succendit; quibus nolle se pacem, sed vana spe imperatorem deludere, ostendit. Veniens autem imperator ad Blachernas cum patriarcha, atque ad sanctum loculum ingressus, extensis in preces manibus inque faciem cernuus ac provolutus, ubertim lacrymis solum irrigans, intemeratissimam Dei Genitricem durum immitemque superbi Symeonis animum emollire rogabat eumque ad pacem componendam insectare. Sancto igitur sanctissimæ Dei Genitricis maphorio (pallio nimirum ac veste) e scrinio sublati, templo egressus ad locum constitutum venit. Nona erat mensis Septembris, quinta feria, cum Symeon ingenti suorum stipatus satellitio, in multas distincto acies atque ordines, accedit. Militum alii aureis clypeis ac pilis, alii argenteis **737** auroque et argento vermiculatis instructi; omnesque ferro circumcincti, sui medium susceptum Symeonem, faustis vocibus tanquam imperatorem ac regem Romana lingua dilaudabant. Senatus omnis muris assidens, quæ gerebantur longe prospectabant. Erat igitur tunc vi-

dere regium vere animum ac magnificum, mentisque interitæ admirari constantiam fortisque pectoris robur ac nihil collabentem audaciam, quod tanto hostium appulsu non est consternatus, non expavit, non pedem retulit, sed quasi in amicorum se cœtum inferret, sic quiete processit, velut tantum non subditorum salutis pretium, animam hostibus offerret. Prior ergo ad eum quem dixi exscensum cum venisset, Symeonem præstolabatur. Hinc ergo inde datis obsidibus, omniq[ue] diligentia Bulgaris lustrata machina, num quis in ea dolus aut insidiæ laterent, Symeon equo desiliens ad imperatorem intravit. Mutuo igitur alter alterum complexi, ac post datas jam acceptasque salutes, sermones de pace miscabant, quando ferunt imperatorem in hæc verba Symeonem allocutum esse: *Audiui te hominem Dei cultorem ac verum Christianum esse: at facta video haud satis illi de te famæ verbisque consentanea. Ejus enim qui Dei cultor sit ac Christianus, istud proprium ut pacem ac charitatem colat, siquidem Deus est atque dicitur caritas², impij autem et infidelis, ut cædibus injusteque fuso cruore gaudeat. Si igitur verus Christianus es, uti certo existimamus, tandem aliquando iniquis **738** finem cædibus impone; ac qui sis Christianus atque dicaris, nobiscum Christianis pacis percusso sœdere innoxium sanguinem fundere desine, nec velis Christianorum dexterar ejusdem fidei Christianorum cruoribus sœdari. Nam tu quoque homo es, qui mortem et resurrectionem et iudicium atque retributionem exspectes. Hodie cum sis, cras in pulverem dissolveris. Febris una superbientis animi jactantiam omnem exstinguet. Quam igitur Deo rationem pro injustis cædibus, cum ab humanis migraveris, redditurus es? Quo vultu in tremendum justumque judicem oculos intendes? Si te divitiarum cupido exagitat, iis ad satietatem implebo. Tantum dexteram contine, pacem amplectere, cole concordiam, ut et ipse vitam pacatam agas et a cædibus liberam atque tranquillam curisque solutam, ac demum Christianorum ærumnæ necesseque finem habeant. Nefas enim est ut ii adversus ejusdem fidei cultores arma tollant.*

30. Tanta hæc locutus imperator conticuit. Symeon vero propensam adeo humilitatem pleneque modestiæ verba reveritus componendæ pacis assensum præbuit. Alter igitur alteri vale dicentes, mutuisque exsatiati complexibus, hinc inde discessere, postquam imperator Symeonem munusculis magnifice accepisset. Quod vero tunc accidit, narraturus sum, quippe prodigium remque novam et inauditam, eorum sensu ac judicio qui hæc conjectari norunt. Mutuo enim colloquentibus regibus duas desuper aquilas devolasse ferunt

A οἱ τῆς συγκλήτου βουλῆς τοῖς τεύχεσιν ἐφεσθηκότας κατεβαῖντο τὰ δρώμενα. Ἦν οὖν ἰδεῖν τότε ψυχὴν βασιλικὴν τῷ ὄντι καὶ μεγαλόφρονα, καὶ θαυμάσαι τὸ τοῦ φρονήματος ἀκατάπληκτον καὶ τὸ τῆς ἀνδρείας παράστημα, ὅτι τοσαύτην πολέμιων βλέπων ἐπιφορὰν οὐ κατεπλήγη καὶ συνεστᾶλη καὶ ὑπεχώρησεν, ἀλλ' ὥσπερ εἰς πλῆθος φίλων χωρῶν οὕτως ἀτρέμας ὤπφει, μόνον οὐχὶ τὴν ψυχὴν τοῖς πολεμοῖς τῶν ὀπηκῶν διδοὺς ἀντιλυτρον. Πρώτος οὖν ἐν τῇ βῆ-
 θεσὶ ἀποδόθρα καταλαβὼν τὸν Συμεὼν ἐξεδήχετο. Ἐπεὶ δὲ ὁμοῖοι ἐξ ἀμφοτέρων ἐλήφθησαν τῶν μα-
 ρῶν καὶ τὴν ἀποδόθραν οἱ Βούλγαροι διηρευνήσαντο ἀκριβῶς, μὴ πού τις δόλος ἢ ἐνέδρα τυγχάνει, κα-
 ῆλθε Συμεὼν τοῦ ἵππου καὶ πρὸς τὸν βασιλέα εἰ-
 ῆλθεν. Ἀσπασάμενοι οὖν ἀλλήλους εἰρήνης λόγους ἐκίνησαν. Εἰπεῖν δὲ λέγεται τὸν βασιλέα πρὸς Συμεὼν.
 Ἀκήκοα σε θεοσεβὴ ἄνθρωπον καὶ Χριστιανόν
 ὑπάρχειν ἀληθινόν, βλέπω δὲ τὰ ἔργα μηδαμῶς
 τοῖς λόγοις συμβαλόντα. Ἴδιον μὲν γὰρ θεοσεβοῦς
 ἀνθρώπου καὶ Χριστιανοῦ τὸ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν
 ἀγάπην ἀσπάζεσθαι, εἰπερ ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστὶ, καὶ
 λέγεται, ἀσεβοῦς δὲ καὶ ἀπίστου τοῦ χαίρειν σφα-
 γαῖς καὶ αἱμασὶν ἀδίκως ἐκχεομένοις· εἰ μὲν οὖν
 ἀληθὴς Χριστιανὸς ὑπάρχεις, καθὼς πεπληροφο-
 ρήμεθα, στήσόν ποτε τὰς ἀδίκους σφαγὰς καὶ τὰς
 τῶν ἀνθρώπων αἱμάτων ἐκχύσεις, καὶ σπᾶσαι μεθ'
 ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν τὴν εἰρήνην, Χριστιανὸς
 [P. 485] ὢν καὶ αὐτὸς καὶ ὀνομαζόμενος, καὶ μὴ θέλε
 μολύνεσθαι Χριστιανῶν δεξιὰς αἱμασὶν ὁμοπίστων
 Χριστιανῶν. Ἀνθρώπος εἰ καὶ αὐτὸς θάνατον προσ-
 δοκῶν καὶ ἀντάσσειν καὶ κρῖναι καὶ ἀνταπόδο-
 σιν, καὶ σήμερον μὲν ὑπάρχων, αὔριον δὲ εἰς κό-
 νιν διαλυόμενος. Εἰς πυρετὸς ἅπαν κατασθῆσκει τὸ
 γρῦσθαι. Τίνα οὖν λόγον δώσεις τῷ θεῷ ἐκείθεν
 ἀπελθὼν ὑπὲρ τῶν ἀδίκων σφαγῶν; ποίῳ προσώπῳ
 τῷ φοβερῷ καὶ δικαίῳ ἐνατερίσῃς κριτῇ; Εἰ πλοῦ-
 του ἔρῃς, ἐγὼ σε κατακόρως τοῦτου ἐμπλήσω.
 Μόνον ἐπίσχες τὴν δεξιάν, ἀσπασαί τὴν εἰρή-
 νην, ἀγάπησον τὴν ὁμόνοιαν, ἵνα καὶ αὐτὸς βίον
 ζῆσης εἰρηνικόν καὶ ἀναιμακτον καὶ ἀπράγμο-
 να, καὶ οἱ Χριστιανοὶ παύσωνται ποτε θῶν συμ-
 φορῶν καὶ στήσωνται τὸ Χριστιανὸς ἀναρεῖν·
 οὐ γὰρ θέμις αὐτοῖς ἀρεῖν ὅπλα καθ' ὁμοπί-
 στων.

D λ'. Τοσαῦτα ὁ βασιλεὺς εἰπὼν ἐτέλεσεν. Ὁ δὲ Συ-
 μεὼν αἰδουμένος τὴν τοσαύτην ταπεινῶσαι καὶ τοῖς
 λόγου·, κατένευσε τὴν εἰρήνην ποιῆσθαι. Ἀσπα-
 σάμενοι οὖν ἀλλήλους καὶ διαχωρισθέντες, ὥροις
 μεγαλοπρεπείσι τοῦ βασιλέως δεξιωσαμένου τὸν Συ-
 μεὼν. Ὁ δὲ τότε συμβέβηκεν, διηγῆσθαι, τεράστιόν
 τε ὄν καὶ τοῖς ταῦτα συγκρίνειν εἰδόσι παράδοξον.
 Δύο φασὶν ἀετοὺς τῶν βασιλέων ὁμιλούντων ἄνωθεν
 αὐτῶν ὑπερπτήναι¹⁰, κλάξαι τε καὶ πρὸς ἀλλήλους
 συμμῖξαι καὶ παραυτίκα διαευσχθῆναι ἀλλήλων, καὶ
 τὸν μὲν ἐπὶ τὴν πόλιν ἐλθεῖν, τὸν δὲ ἐπὶ τὴν θράκην

² I Joan. iv, 8.

¹⁰ ὑπερπτήναι P, al mox διαπτήναι.

διαπτήναι. Τοῦτο ἀκριδῶς οἱ τὰ τοιαῦτα σκοποῦν-
τες οὐ καλὸν ἐκρίναν οἰωνόν· ἀτυμδότης γὰρ ἐπὶ
τῇ εἰρήνῃ ἀμφοτέροις διαλυθῆσθαι ἐφῆσαν. Συ-
μεὼν δὲ τὸ αὐτοῦ στρατοπέδον καταλαβὼν τοῖς ἐαυ-
τοῦ μεγιστάσι τὴν τοῦ βασιλέως ἀπήγγειλε σύνοσιν
καὶ ταπεινώσιν, ἐξεθείλας τε αὐτοῦ τὸ τε εἶδος καὶ
τὴν ῥώμην καὶ τὸ ἀκχετὰ κληκτον τοῦ φρονήματος.
Imperatoris sapientiam et modestiam in procerum suorum
concilio sermone prosecutus, for-
mamque et robur et imperculsum animum liberaliter laudavit.

λα'. Μηνὶ Δεκεμβρίῳ κα' ἐστεψεν Ῥωμανὸς τοὺς
υἱοὺς αὐτοῦ ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, Στέφανον καὶ
Κωνσταντῖνον. Τὸν δὲ Θεοφύλακτον τὸν υἱὸν αὐτοῦ,
εὐνοῦχον ὄντα, ἐποίησεν κληρικὸν ὁ Νικόλαος καὶ
σύγκελλον προχειρισάμενος, χειροτονεῖ δὲ ὑποδιά-
κονον.

λβ'. Τῇ δὲ ιε' τοῦ Μαΐου μηνός, Ἰνδικτιῶνος γ' ¹¹, τε-
λευτᾷ ὁ πατριάρχης Νικόλαος, κρατήσας ἐν τῇ δευτέρᾳ
αὐτοῦ ἀναβάσει τοῦ πατριαρχείου ¹² ἑτη γ', καὶ θάπτε-
ται ἐν τῇ [P. 486] μονῇ αὐτοῦ τῶν Γαλακρυῶν. Τῷ δὲ
Ἀδούστῳ μηνὶ Στέφανος ὁ Ἀμασεῖας εὐνοῦχος ὢν
γίνεται πατριάρχης. Ἰωάννης δὲ ὁ μυστικός καὶ
παραδυναστεύων, ἐπεὶ κατὰ τοῦ βασιλέως φρονεῖν
ἠλέγχθη, φυγῇ χρυσάμενος ἐν τῇ τῆς Μονακαστάνου
ἀποκείρεται μονῇ. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ τοῦ Βολα ἐν
τῷ Ὀλύμπῳ ἀποκείρεται. Προβάλλεται δὲ ὁ βασι-
λεὺς Ῥωμανὸς Θεοφάνην πρωτοβεστιάριον παραδυ-
ναστεύοντα. Γίνεται δὲ τότε σεισμὸς φοβερός ἐν τῷ
τῶν Θρακησίων θέματι, καὶ χάσμα γῆς μέγα καὶ κα-
τακληκτικόν, ὥς πολλὰ χωρία καὶ ἐκκλησίας αὐτάν-
δρους καταπτωθῆναι ¹³.
C themate accidit, ingensque terræ hiatus ac ter-
rificus, ut multa prædia et loca ac ecclesiæ virique in eis absorbente vasta voragine pariter per-
ierint.

λγ'. Μηνὶ Μαΐῳ κζ', Ἰνδικτιῶνος ιε', Ἰωάννης ὁ
ἀστρονόμος εἶπεν Ῥωμανῷ τῷ βασιλεῖ ὅτι· Ἡ Ἰστα-
μέτη στήλη ἐπάνω τῆς καμάρας τοῦ Ξηρολόφου
καὶ ἐπὶ δυσμᾶς βλέπουσα τοῦ Συμεὼν ἔστι· καὶ
εἰ ταύτης τὴν κεφαλὴν ἐκκόψαις, τῇ αὐτῇ ὥρᾳ ὁ
Συμεὼν τελευτᾷ. Ἀποστείλας οὖν ὁ βασιλεὺς τῇ
νυκτὶ τὴν κεφαλὴν τῆς στήλης ἐξέκοψε· καὶ τῇ αὐ-
τῇ ὥρᾳ ὁ Συμεὼν εἰς Βουλγαρίαν ἐτελεύτησε, Πέτρον
τὸν υἱὸν αὐτοῦ προβαλόμενος ἄρχοντα, ὃν ἐκ τῆς δευ-
τέρας αὐτοῦ γυναῖκος εἶχεν· Μιχαὴλ δὲ τὸν ἐκ τῆς
πρωτέρας αὐτῷ γενόμενον γυναῖκος ἀπέκρινε μονα-
χόν. Ἰωάννης δὲ καὶ Βενιαμὴν οἱ τοῦ Πέτρου ἀδελ-
φοὶ ἐπιστολὴν ἐκομισάντο Βουλγαρικὴν.

λδ'. Τὰ κύκλω οὖν ἔβην τῇ τοῦ Συμεὼν μαθόντες
τελευτῇ, οἱ τε Χροβάτοι καὶ οἱ λοιποὶ, κατὰ Βουλ-
γάρων κινεῖν ἐβούλοντο· λιμοῦ δὲ μεγίστου μετὰ
καὶ ἀκρίδων τὴν Βουλγαρίαν ἐκπιδέζοντος, ἐδεδίσαν
καὶ μᾶλλον τὴν τῶν Ῥωμαίων ἐπέλευσιν. Ὅθεν καὶ
κατὰ Ῥωμανίαν ἐκστρατεύουσι καὶ τῇ Μακεδονίᾳ
καταλυμαίνονται. Οἱ δὲ Βούλγαροι τὴν πρὸς αὐτοὺς
ἐξέλευσιν τοῦ βασιλέως ἀκούσαντες περὶ εἰρήνης
φροντίζουσι, καὶ ἀποστέλλουσι μοναχόν τινα Καλο-
κῆριν ὀνομαζόμενον, Ἀρμενιακὸν τῷ γένει· ὃς
παρὰ τοῦ βασιλέως ἀσμενέστατα δεχθεὶς τὴν εἰρή-

A clangoremque edentes coivisse, ac **739** mox
facto divortio alteram quidem urbem petiisse,
alteram in Thraciam pennarum remigio sese sub-
duxisse. Nec hæc fausti ominis iudicata iis qui-
bus istiusmodi curiosius rimandis addicta opera;
nempe discordes fore infectaque recessuros pace
principes divinavere. Symeon in castra reversus
imperatoris sapientiam et modestiam in procerum suorum
concilio sermone prosecutus, for-
mamque et robur et imperculsum animum liberaliter laudavit.

31. Mensis Decembris quinto supra vigesimum
Romanus imperator filios suos Stephanum et Con-
stantinum in Magna ecclesia augustali corona
donavit; Theophylactum autem ejus item fi-
lium, qui spado esset, Nicolaus fecit clericum,
syncellumque præficiens hypodiatonum ordi-
navit.

32. Mensis Maii die quinto decimo, indictione
tertia, moritur Nicolaus patriarcha, patriarchatu
potitus annos quatuordecim, ex quo secundo
sedem conscendit; sepeliturque in monasterio
suo Galacrenorum. Mense autem Augusto Ste-
phanus Amasæ metropolita, ipse eunuchus, pa-
triarcha creatur. Porro Joannes mysticus et subad-
juva, quod res novas moliri ac imperatori in-
sidiari convictus fugam inierat, in Monocastani
monasterio monachi ritu tondetur. Constantinus
item Boelas in Olympo capillorum cultu molia-
tur. Præficit vero Romanus imperator subadju-
vam Theophanem protovestiarium, quo tempore
formidabilis terræ **740** motus in Thraciesiorum
C themate accidit, ingensque terræ hiatus ac ter-
rificus, ut multa prædia et loca ac ecclesiæ virique in eis absorbente vasta voragine pariter per-
ierint.

33. Mensis Maii die septimo supra vigesimum.
indictione quinta decima, ait Joannes astronomus
imperatori: Quæ super Xerolophi fornicem erecta
statua est, versa facie ad occidentem, Symeonis
figura est. Ejus caput si excideris, ipsa hora Sy-
meon diem obibit. Misso itaque noctu imperator
ministro statuæ caput abstulit, eademque hora
Symeon in Bulgaria occidit, Petro filio, quem ex
secundo toro susceperat, principe designato ac
successore, Michaeli vero ex priore uxore nato
in monachum attonso. Joannes porro et Benja-
min epistolam Bulgarice scriptam attulerunt.

34. Audita itaque Symeonis morte circumvi-
cinæ nationes, Chrobati pariter ac reliqui, ad-
versum Bulgaros bellum movere cogitabant. Cum-
que fames maxima ac locustarum vis Bulgariam
dire premeret et affligeret, Romanorum in se
impetum ac grassationem magis formidabant.
Idcirco illi quoque Macedoniam populari. Audita
autem imperatoris in eos expeditione de pace
solliciti, monachum quemdam patria Armenium,
Calosyrim nomine, mittunt. Susceptus ab impe-
ratore placidissime legatus, pace confirmata,

VARIÆ LECTIONES

¹¹ γ' ἢ γ' margo P. ¹² πατριάρχου P. ¹³ καταποθῆναι p. 582 c.

nuptiarum fœdera cum imperatore **741** inire A
deposcit. Pacti itaque Mariam Christophori imperatoris filiam nuptum daturus. Petrum per litteras accersunt. Mittitur ergo Nicetas magister Romani imperatoris socer, qui venienti Petro occurrens in urbem usque deducat. Venerant ad Blachernas, cum imperator salutatum egressus, qui hospites adessent officiosissime amplexus est; habitoque secretiori tractatu pacis fœdera ac nuptiales contractus subscribere, Theophane protovestiariorum illis sequestro et instructore, Mensis vero Octobris die octavo Petrus et Maria corollas nuptiales in sanctissimæ Dei Genitricis Pegarum æde subeunt, benedictionem impartiente patriarcha Stephano. Cunctisque nuptiarum ritu legitimis festis gaudiis peractis, non minima B
Bulgarorum contentio fuit ut Christophorus faustis ipse vocibus ac omnibus prior acciperetur, deinde Constantinus; quod ipsum ut fieret imperator consensit. Nec post multos dies, accepta Petrus Maria conjugē, in Bulgariam discessit.

35. Veniunt a Melitene legati, eisque comes eorum dux Apolasath: congruis vero honoribus a Romano suscepti, pacis fœdere constituto, ad sua reversi sunt. Quo ex tempore Romanis succenturiati adversus suæ gentis homines Saracenos bella gerebant, triumphique pompa una cum Romanis captivos ducentes Agarenos in urbem intrabant: res sane **742** mira et inaudita, impiorumque Agarenorum infelicitatis certa probatio. Apolasath autem, viro prudente ac sagaci, vivis exemplo mox pacis fœdera dissolvere. Expeditione ergo in eos suscepta Joannes Curcus scholarum domesticus cum legionibus ac agminibus, Meliasque cum Armeniis, in eas angustias Melitenem ac circumvicina loca conjecerunt, ut in curatoriam (nos provinciam dicimus) eam imperator redegerit, multaue auri et argenti millia annuo tributo inde accipienda imperarit.

36. In crimen porro vocatus Nicetas magister, Christophori imperatoris socer, eo nomine quod auctor genero esset ut adversus patrem assumpta tyrannide imperio eum pelleret. Quare hanc urbe ejectum isonachum effecere.

37. Die decima octava Junii mensis, indictione sexta, moritur Stephanus patriarcha, cum sedem tenuisset annos duos, menses undecim. Quarta decima vero mensis Decembris Tryphonem, virum religiosum ac notæ sanctitatis, ex Opsicio adducunt atque ad certum tempus patriarcham constituunt. Unde illo ad tempus fungi munere non sustinente, sed ad finem usque vitæ sedem retinere volente, dolo in sententiam inducunt, hoc modo. Nolente enim assensum præbere, aiant nescire eum litteras nec posse scribere, eaque ratione obniti ac resistere. Probaturus

VARIE LECTIONES.

“ καὶ γαμικὸν συνάλλαγμα ? ” ἀποδεχόμενους Ρ.

νήν ἐδεβαίωσεν, καὶ συνάλλαγμα “ μετὰ τοῦ βασιλέως ποιῆσαι αἰτεῖται. Σύμφωναν τε ποιήσαντες εἰς τὸ δοῦναι αὐτῷ Πέτρῳ τὴν θυγατέρα Χριστοφόρου τοῦ βασιλέως Μαρίαν, γράφουσι τῷ Πέτρῳ ἐλθεῖν. Ἀποστέλλεται οὖν Νικήτας μάγιστρος ὁ συμπίπθερος Ῥωμανοῦ τοῦ βασιλέως ὑπαγεῖν αὐτῷ καὶ ἀγαγεῖν μέχρι τῆς πόλεως. Καὶ ἐλθόντες ἐν Βλαχέρναις, ὁ βασιλεὺς ἀπαλθὼν κατησπάσατο αὐτόν· καὶ τὰ εἰκότα συνομιλήσαντες ὑπέγραψαν τὰ τε σύμφωνα τῆς εἰρήνης καὶ τὰ γαμικὰ συνάλλαγμα, μεσολαβοῦντος ἐν τούτοις τοῦ πρωτοβεστιάριου Θεοφάνους· [Ρ. 487]. Τῇ δὲ ἡ’ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς στέφεται Πέτρος καὶ Μαρία ἐν τῷ ναῷ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῶν Πηγῶν παρὰ Στεφάνου πατριάρχου. Πάντων δὲ τῶν εἰθισμένων φαιδρῶς τελεσθέντων, οἱ Βούλγαροι ἐνοστασιν οὐ μικρὰν ἐποίησαντο τοῦ πρότερον εὐφημεῖσθαι Χριστοφóρον, εἰτα Κωνσταντῖνον· ὁ καὶ ἐπένευσεν ὁ βασιλεὺς. Καὶ μετ’ ὀλίγου ἡμέρας λαμβάνει τὴν ἰδίαν γυναῖκα Μαρίαν ὁ Πέτρος, καὶ ἐπὶ Βουλγαρίαν πορεύεται.

λε’. Ἐρχονται πρόσβεις ἀπὸ Μελιτηνῆς, καὶ μετ’ αὐτῶν καὶ ὁ στρατηγὸς αὐτῶν Ἀπολάσαθ. Καὶ ὑποδεχθέντες “ παρὰ Ῥωμανοῦ μετὰ τῆς προσηκούσης τιμῆς, σύμφωναν τε εἰρήνης ποιήσαντες, ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια, καὶ ἔκτοτε συνεστρατεύοντο Ῥωμαίοις κατὰ τῶν ὁμοφύλων Σαρακηνῶν, καὶ ἐν τοῖς ἐπινικίοις συνήρχοντο τοῖς Ῥωμαίοις ἐν τῇ πόλει, αἰχμαλώτους ἀγοντες Ἀγαρηνοὺς· ὅπερ ἦν θαυμαστὸν καὶ παράδοξον καὶ δείγμα τῆς τῶν ἀθίων Ἀγαρηνῶν δυστυχίας. Τελευτήσαντος δὲ Ἀπολάσαθ ἀνδρὸς φρονίμου καὶ συνετοῦ διελευσαν τὴν εἰρήνην οἱ τὴν Μελιτηνὴν κατοικοῦντες. Ἐκστρατεύσαντες οὖν κατ’ αὐτῶν ὁ τε Δουξ τῶν σχολῶν Ἰωάννης ὁ Κουρκούας μετὰ τῶν θεμάτων καὶ ταγμάτων καὶ Μελίας μετὰ τῶν Ἀρμενίων· οἱ καὶ εἰς τοσαύτην στένωσιν τὴν Μελιτηνὴν κατέστησαν καὶ τὰ περὶ αὐτὴν, ὥς καὶ κουρατωρεῖαν ποιῆσαι ταύτην τὸν βασιλεῖα, καὶ πολλὰς χιλιάδας χρυσίου καὶ ἀργυρίου ἐκείθεν λαμβάνειν ἐτησίως.

λς’. Κατηγορήθη δὲ Νικήτας μάγιστρος ὁ πενθερός Χριστοφόρου βασιλέως ὡς ὑποτιθέμενος αὐτῷ κατὰ τοῦ ἰδίου γενέσθαι πατρός καὶ τῆς βασιλείας αὐτόν ἐξωῶσαι. Τοῦτον ἐξώρισαν τῆς πόλεως καὶ μοναχὸν ἐποίησαν.

λς’. Τῇ ἡ’ τοῦ Ἰουνίου μηνός, τῆς ζ’ ἐνδικοιώνος, τελευτᾷ Στέφανος πατριάρχης, κρατήσας ἑτη β’ μηνῶς· ια’. Τῇ δὲ ιβ’ τοῦ Δεκεμβρίου μηνός· ἀγούσι Τρόφωνα ἀπὸ τοῦ Ὀψιχείου, ἐκ’ εὐλαθείας καὶ ἀγιότητι μαρτυρούμενον, καὶ χειροτονοῦσι πατριάρχην ἐπὶ ρητῷ χρόνῳ. Ὅθεν αὐτοῦ μὴ ἀνυχομένου ἐπὶ ρητῷ χρόνῳ γενέσθαι, ἀλλὰ μέχρι τέλους τῆς ζωῆς αὐτοῦ, δόλω τούτον πείθουσι τῷ τρόπῳ τούτῳ. Λέγουσι γάρ πῃ βουλομένην συγκαταθέσθαι· Ὁδοσὸς οἶδε γράμματα, σὸδὲ γράψαι δύναται, καὶ ἐπὶ τούτῳ ἀνθίσταται. Ὁ δὲ βεβαιῶσαι βουλόμενος αὐτοῦ· ὅτι καὶ γράφει καὶ ἀναγινώσκει, [Ρ. 488] αἰτεῖ

χάρτην καὶ μέλαν. Παρέχουσιν οὖν αὐτῷ τόμον καινόν, καὶ κάτω που πρὸς τὰ τέλη ποιοῦσιν γράφαι· *Τρύφων ἐλέει Θεοῦ μοναχὸς καὶ πατριάρχης ἀρσσθεις καὶ στοιχῶν τοῖς προσηγραμμένοις ἰδίᾳ χειρὶ ὑπέγραψα*. Τοῦτο λαβόντες χειροinuοῦσιν αὐτὸν πατριάρχην. Γράφουσιν οὖν ἀνωθεν τῆς ὑπογραφῆς τοῦ πατριάρχου Τρύφωνος ὅπερ αὐτοὶ ἐβούλοντο· μεθ' ὃ καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ βήτου χρόνου καταδιόζουσιν αὐτὸν, τοῦ πατριάρχου μὴ θέλοντος, ὁμῶς τῇ ἰδίᾳ ὑπογραφῇ πισθέντα καὶ τὴν πλάνην μὴ φέροντα. Τοῦτο δὲ γέγονεν διὰ τὸ εἰς μέτρον φθάζειν ἡλικίας ἥδη Θεοφύλακτον τὸν τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ υἱόν.

cita fraus, quod Theophylactus Romani Imperatoris filius ætatis jam modum, et ut sacerdotio maturus videretur, attingeret.

[P. 488] λη'. Τῇ δὲ κα' τοῦ αὐτοῦ μηνὸς χαϊμῶν ἀφόρητος γέγονεν, ὥς χρυσταλλωθῆναι τὴν γῆν ἐπὶ ἡμέρας ρα'. Ὅθεν καὶ γέγονε μέγας λιμὸς, καὶ θάνατος ἐκ τούτου πολὺς, ὥς μὴ δύνασθαι τοὺς ζῶντας ἐκπομίζειν τοὺς τεθνεώτας. Ὅθεν βασιλεὺς Ῥωμανὸς, τὴν ἀφόρητον ἐκείνην βίαν τοῦ ψύχους κατανοήσας, καὶ τὴν τοῦ λιμοῦ παραμυθησάμενος ἔνδειαν, ἀνέγραφέν τε θυρίσι καὶ σινιδόμασι τὰς τῶν ἐμβόλων στοάς, ὥς μὴ τὴν χιόνα καὶ τὸ ψῦχος ἐκείθεν ἐπιστῆναι τοῖς πένησι, καὶ ἀρχλας ἐν πᾶσι τοῖς ἐμβόλοις κατακεῦσθαι. Ἀργυρίᾳ τε κατὰ μῆνα τοῖς ἐν ταύταις κατακειμένοις πένησι διδοῦναι διετάξατο, καὶ τὰ μηνιαία τριμήσια τοῖς ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πένησι διανεμέσθαι, ὥς εἶναι τὰ διδόμενα καθ' ἑκάστον μῆνα ἀργυρίου ἑξαχαραγμένον χιλιάδας ιβ'. Τρεῖς δὲ αὐτῷ πένητες καθ' ἑκάστην συνήσθιον, λαμβάνοντες ἀνὰ νομίσματος ἑνός. Τῇ δὲ τετράδι καὶ τῇ παρασκευῇ μοναχοὶ ὁμολως, λαμβάνοντες ἀνὰ νομίσματος ἑνός. Ἦν δὲ καὶ τῶν παίδων ἀναγινώσκων ἐν τῇ τραπέζῃ αὐτοῦ. Φιλομόναχος δὲ εἰ καὶ τις ἄλλος ὢν, πᾶσι τοῖς ἀρετῇ ἀντεχομένοις μοναχοῖς τὰς αὐτοῦ πράξεις μετὰ δακρύων ἔλεγεν, τὰς τε ἐκκλησίας παντοίως ἐκόσμει, καὶ τοῖς ἐν πᾶσιν ὁρεσι μοναχοῖς βόγας ἐξαπέστειλε, τὰ τε μοναστήρια περιέβαλε, καὶ τοῖς ἐν αὐτοῖς διὰ Θεοῦ ἀποκαρτεῖσιν ἧ καὶ ἐγκλιστοις οὖσι βόγας τυπώσας οὐ διέλιπε δίδουαι. Ταῦτα ὥς ἐκ πολλῶν ὀλίγα τῶν ἀπείρων αὐτοῦ κατερωμάτων καὶ ἐλεημοσυνῶν διεξήλομεν.

agebant, constituta stipendia præbere non cessabat. Pauca hæc ex multis ac innumerabilibus ejus virtutum eleemosynarumque nobis perscripta opera.

λθ'. Ἐπίθεντο Πέτρῳ τῷ Βουλγάρῳ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ μετὰ καὶ ἑτέρων μεγιστάνων τοῦ Συμεών. Καὶ φωραθέντες, ὁ μὲν Ἰωάννης τύπτεται καὶ ἐγκλείεται ἐν τῇ φυλακῇ, οἱ δὲ λοιποὶ τιμωρίαις οὐ ταῖς τυχοῦσαις ὑποβάλλονται. Τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἀποστέλλει καὶ ἀναλαμβάνει τὸν Ἰωάννην.

μ'. Τῇ β' ἡμέρᾳ τοῦ Μαρτίου μηνὸς, Κοσμίτης ἔπαιον ἐν τῷ φόρῳ ἐκ τῶν ἐν τοῖς στοιχηδὼν ἱσταμένοις ἐκείσε κλίσσι, καὶ ἀπέκτεινεν ἄνδρας ἑξ. Γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμός εἰς τὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ φόρου ἐμβόλον, καὶ ἐκάησαν τὰ κηρόπυλα καὶ τὰ γυνάβρια μέχρι τῶν Ψυχῶν.

μα'. Τῷ δὲ Αὐγούστῳ μηνί, τῆς δ' ἑνδεκτιῶνος,

itaque sibi scribendi atque legendi peritiam non deesse, chartam sibi et 743 atramentum afferri jubet. Novo igitur allato tomo, ad oram infra scribere faciunt: *Tryphon Dei misericordia monachus et patriarcha, quæ præscripta sunt grata habens, eisque assensum præbens, manu propria subscripsi*. Libello accepto patriarcham inaugurant. Tum quidquid videbatur, in charta vacua ante Tryphonis subscriptionem exarant. Postea, ac ubi præstitutum illi tempus effluerat, invitum patriarcham sede deturbant, propriæ tamen cedentem subscriptioni, et cum ille factam sibi fraudem moleste ferret. Inde vero tota instrua

38. Ejusdem mensis die vigesima quinta adeo aspera hiems fuit, ut terra dies centum viginti gelu non solverit. Ex quo fumes ingens magna- que mortalitas fuit, sic nimirum ut nec efferendis mortuis vivi sufficerent. Romanus itaque intol- erandam hanc frigoris vim considerans, famisque levaturus inopiam, porticum apatia tabulatis distinxit et fenestras apposuit, ne inde nix frigusque pauperibus incommodarent. Arculas quo- que seu projecturas in cunctis porticibus exstruxit, pauperibusque in eis jacentibus quot mensibus argenteos numerandos constituit, similiter quo- que pauperibus in ecclesiis constitutis trimetia erogari jussit, adeo ut signati argenti duodecim millia quot mensibus tribuerentur. Tres quotidie pauperes in ejus mensa comodebant, ac singuli nummum 744 accipiebant. Simili etiam ratione feriis quarta et sexta monachos adhibebat, qui ipsi singulos nummos acciperent. Erat et puero- rum unus, qui in ejus mensa lectoris munus obiret. Cumque erga monachos, si quis alius, af- fecto daceretur, cunctis ejus instituti viris, qui virtutis propensius cultores essent, in lacrymas effusus actus suos referebat. Ecclesiis omnis ge- neris ornatum adhibebat; monachis ubique in montibus exercentibus munera ac stipendia mit- tebat. Monasteria fovebat, ac iis qui in illis pro- pter Deum comam posuerant, sive etiam inclusi

39. Petro Bulgaro insidiatus ejus frater Joannes cum aliis Symeonis proceribus: deprehensi, Joannes quidem verberibus affectus ac carceri mancipatus, reliqui vero non vulgaribus examinati suppliciis sunt. Imperator ubi cognovit, qui ad se Joannem adducant mittit.

40. Mensis Martii die altera Cosmites in foro cecidit ex iis qui columnis per ordinem ibi ere- ctis impositi sunt et sex viros oppressit. Contigit vero etiam incendium ad sanctissimæ Dei Genitricis Fori porticum, incendiique cera- riorum pelliciariorumque officinas, usque ad Pei- chas.

41. Mense Augusto, indictione quarta, mortuus

est Christophorus imperator atque in domo patris sepultus. Trypho quoque patriarcha, **745** qui præstitutum jam tempus munere functus esset, abdicatus in suo monasterio vivendi finem facit. Porro Ecclesia annum unum et menses quinque ob immaturam Theophylacti Romani filii ætatem pastore vidua agit.

42. Impostor quidam Basilus Macedo, Constantinum Ducem sese jactans, plures secum abducebat. Hic captus cum esset, altera manuum multatur. Tumque occasionem nactus rursus ad Opsicium venit; aneque manu ejus loco quæ putata erat sibi aptata, ac prægrandi fabricato ense, pertransibat multos seducens, ac si ipse Constantinus Ducas esset. Captaque arce cui Lata Petra nomen, multaque congesta annonarum copia, magnam adversus rem Romanam excitat rebellionem, eos qui in eum incidissent deprædans, populansque provinciam. Cæterum cum denuo captus esset in urbem adductum ad Amastriani forum combusserunt.

43. Februario mense, sexta indictione, die festo occursus, quem dixi Theophylactum Romani filium patriarcha ordinatur, cum vicarii Roma venissent, allato tomo synodico, de illius præscribente ordinatione; a quibus etiam in patriarchali sede collocatus est. Porro Romanus imperator filio suo Stephano uxorem locavit, Annam filiam Gamala; quæ et post nuptiales corollas augustali corona donata est.

746 44. Mense Aprili, indictione septima, prima Turcorum adversus Romanam ditionem exstitit irruptio: grassatique ad ipsam usque urbem Thraciam omnem populati sunt, ac captivos duxerunt. Mittitur ergo Theophanes patricius protovestiarius, resque cum illis composuit.

45. Quarta decima Januarii mensis locavit Romanus uxorem juniori filio suo Constantino gentis Armeniacæ, patricii Adriani filiam; qua et defuncta secunda Februarii alieram ei copulavit, ex Mamonis illius genere, Theophano nomine.

46. Eodem anno Russi, quos Dromitas vocant (ac si vagos dicas ac cursu expeditos), ex Francis genus ducentes, conferta decem millium navium classe infestis signis Byzantium venerunt. In eos itaque Theophanes protovestiarius cum navalibus copiis missus, instructa classe, illorum sustinebat impetum. Quod vero ad Ponti Euxini Pharum jam venerant (dicitur autem Pharum moles quedam seu turris, ex qua accensa flamma viatores noctu in itinere diriguntur. Euxinus vero Pontus per antiphrasin dicitur, quasi bene hospitalis: male enim hospitalis audiebat ob grassantium in eo latronum erga hospites juges injurias; quibus ab Hercule sublati, securitatem nacti viatores Euxinum eum nuncupaverunt) in loco quem Hieron vocant, ac si dicas templum (cui inde appellatio accessit,

¹⁰ ἀνιδρυσάμενων?

τελευτῇ Χριστοφόρος ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐτάφη ἐν τῷ οἰκῷ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Κατήγαγον δὲ καὶ τὸν πατριάρχην Τρύφωνα τὸν ῥητὸν χρόνον τελέσαντα, καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ μονῇ τελευτῆ. Χρηρεῖ δὲ ἡ Ἐκκλησία χρόνον α' μῆνας ε', διὰ τὸ ἀτελὲς Θεοφύλακτου τοῦ υἱοῦ Ῥωμανοῦ.

μβ'. Βασίλειος δὲ τις Μακεδὼν πλάνος Κωνσταντῖνον Δοῦκα λαύτην εἶναι ἐπισημαίνων, πολλοὺς μεθ' αὐτοῦ συνεπήγετο. Οὗτος συσχεθεὶς τῆς μιᾶς χειρὸς ἀλλοτριεῖται. Εἶτα καιροῦ λαβόμενος καταλαμβάνει πάλιν τὸ Ὀψίκιον, καὶ χεῖρα χαλκῇ ἀντὶ τῆς κοπεΐσης προσαρμολογούμενος καὶ σπᾶθην ὑπερμεγέθη κατασκευασάμενος διήρχετο πλανῶν πολλοὺς ὡς αὐτὸς εἴη Κωνσταντῖνος ὁ Δοῦκας· καὶ φρούριον κατασχών δὲ Πλατεία πέτρα κατονομάζεται, καὶ τροφήν πολλὴν ἀποθέμενος, μεγάλην κατὰ Ῥωμανίαν ἀνταρσίαν κινεῖ, προνομῶν καὶ λεηλατῶν τοὺς παρατυγχάνοντας. Τοῦτον κρατήσαντες ἀνήγαγον ἐν τῇ πόλει, καὶ ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ ἔκασαν.

μγ'. Τῷ δὲ Θεβρουαρίῳ μηνί, τῆς ε' ἰνδικτιῶνος, τῇ ἑορτῇ τῆς Ὑπαπαντῆς, χειροτονεῖται πατριάρχης ὁ ῥηθείς τοῦ βασιλέως υἱὸς Θεοφύλακτος, τοποτηρητῶν ἐκ Ῥώμης ἀνελθόντων καὶ τόμον συνοδικὸν ἐπιφερομένων περὶ τῆς αὐτοῦ χειροτονίας διαγορεύοντα· οἱ καὶ τῷ πατριαρχικῷ θρόνῳ τοῦτον ἐνέθρυσαν. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ υἱῷ Στεφάνῳ γυναῖκα ἡγάγετο τὴν τοῦ Γαμαλᾶ θυγατέρα Ἀνναν, ἥτις ἦμαρ τῷ νυμφικῷ στεφάνῳ καὶ τὸν τῆς βασιλείας ἐπέθετο.

μδ'. Μηνὶ Ἀπριλίῳ, ἰνδικτιῶνος ε', γέγονε πρώτη ἐκστρατεία τῶν Τούρκων κατὰ Ῥωμανίας· καὶ κατετρέχουσι μέχρι τῆς πόλεως, καὶ λεηλατοῦσι πᾶσαν Θρακίαν ψυχὴν. Ἀποστέλλεται οὖν ὁ πατρικίος [P. 490] Θεοφάνης καὶ πρωτοβεσιτάριος, καὶ ποιεῖ καταλλαγὴν μετ' αὐτῶν.

με'. Τῇ δὲ ιθ' τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς ἡγάγετο Ῥωμανὸς γυναῖκα τῷ τελευταίῳ υἱῷ αὐτοῦ Κωνσταντῖνῳ, ἐκ τοῦ γένους τῶν Ἀρμενιακῶν, τοῖονμα Ἑλένην, τοῦ πατρικίου Ἀδριανοῦ θυγατέρα· ἥς καὶ τελευτησάσης Θεβρουαρίῳ μηνὶ δευτέρα ἑτέρα τοῦτω συνέζευξεν γυναῖκα, ἐκ τοῦ γένους τοῦ Μάμου ἐκείνου, Θεοφανὸς λεγομένην.

μς'. Τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ κατέπλευσαν οἱ Ῥῶς οἱ καὶ Δρομίται λεγόμενοι, οἱ ἐκ γένους τῶν Θράγγων ὄντες, κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, μετὰ πλοίων χιλιάδες δέκα. Πέμπεται οὖν πρὸς αὐτοὺς ὁ πρωτοβεσιτάριος Θεοφάνης μετὰ πλοίων. Καὶ τὸν στόλον εὐτρέπισας αὐτοὺς ἐξεδέχετο. Ἐπὶ δὲ πλοίων τοῦ ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ φάρου ἐγένοντο (φάρος δὲ καλεῖται ἀφ' ἡδρυμᾶ τι ὃ πύρρος ἐπιτίθεται πρὸς ὁδηγίαν τοῖς ἐν νυκτὶ παροδίταις, Εὐξείνιος δὲ Πόντος κατὰ ἀντίφρασιν καλεῖται· κακός ἐστιν γὰρ ἐλέγετο διὰ τὰς συνεχεῖς τῶν ἐκείσε ληστῶν πρὸς τοὺς ἐπιξενούμενους καταδρομὰς, οὓς φασιν ἀνελόν Ἡρακλῆς, ἀδείας τυχόντας οἱ παροδίται τοῦτον Εὐξείνιον ἐπωνόμασαν) ἐν τῷ Ἱερῷ λεγομένῳ, ὃ τὴν ἐπωνυμίαν εἰληφε διὰ τῶν τῆς Ἀργοῦς πλωτῆρων ἐκείσε διερχομένων αὐτόθι ἀνιδρῶσαι· μὲν ἱερὸν, αὐτὸς ἀδρόν

τοῖς ἐπέθετο, καὶ τὰ μὲν πλείστα πλοῖα κατέφλε-
 ξεν, τὰ δὲ λοιπὰ εἰς φυγὴν ἐτρέπησαν. Ὅθεν καὶ
 τελεαῖα τροπῆς γενομένης τὰ μὲν τῶν πλοίων αὐτῶν
 αὐτανδρα κατέδυσαν, πλείστους δὲ ζῶντας συνέλα-
 βον. Οἱ δὲ περιλειφθέντες εἰς τὸ τῆς Ἀνατολῆς μέ-
 ρος, εἰς τὰς Ῥογὰς λεγομένας, κατέπλεισαν. Καὶ
 ἰππὶ σύνταγμα πρὸς τὰ τῆς Βιθυνίας μέρη ἀπέστει-
 λαν χρεῖων ἕνεκα, ἐντυγχάνει τοῖς Βάρδας ὁ Φω-
 κᾶς· καὶ γὰρ ἀποσταλεῖς ἦν ἐπὶ τούτῳ μετὰ ἱππέων
 ἐκκρίτων, παρτρέχων αὐτοὺς, καὶ κατέσφαξεν
 ἅπαντας. Ἀλλὰ καὶ ὁ Κουρκοῦας μετὰ παντὸς τοῦ
 τῆς Ἀνατολῆς στρατεύματος κατελθὼν τοὺς ὑπολει-
 φθέντας εὐρίσκειν ἀπέπεινε. Παλλοὺς δὲ τόπους καὶ
 ναοὺς ἐνέπηρσαν, καὶ τοὺς συλλαμβανομένους Ῥω-
 μαίους τοὺς μὲν ἀνεσταύρουν, τοὺς δὲ τῇ γῇ προσ-
 ἐπήγγυσαν, τοὺς δὲ τοῦ κλήρου, ὅπισθεν τὰς χεῖρας
 δεσμοῦντες, ἥλους σιδηροῦς κατὰ μέσης τῆς κεφαλῆς
 αὐτῶν ἐπήγγυσαν. Χειμῶνος δὲ ᾗδῃ καταλαμβάνον-
 τος, καὶ εἰς τὰ εἰκεῖα βουλόμενοι ἀπελθεῖν, τὸν στόλον
 λαθεῖν ἐσπούδαζον. Νυκτὸς οὖν ἐκπλεύσαντας ὁ πα-
 τρὶς Θεοφάνης τοὺς οὕτως ὕπνηνσε. [P. 491] Καὶ
 εὐθὺς· δευτέρα ναυμαχία συνάπτεται καὶ πλείστα
 πλοῖα βυθίζονται. Ὀλίγων δὲ μετὰ πλοίων περισω-
 θέντων καὶ ἐν τῇ τῆς Κοίλης περιπεσόντων ἀκτῇ,
 νυκτὸς ἐπελούσης διέφυγον. Θεοφάνης δὲ μετὰ
 νίκης μεγάλης ὑποστρέψας ἐντίμως καὶ μεγαλοπρε-
 πῶς παρὰ τοῦ βασιλέως ὑπαδέχθη καὶ παρακοιμώμε-
 νος ἐτιμήθη.

μζ'. Τῷ δὲ Ἀπριλίῳ μηνί, τῆς α' ἰνδικτιῶνος,
 πάλιν ἦλθον οἱ Τοῦρκοι μετὰ πλείστης δυνάμεως· ὁ
 δὲ παρακοιμώμενος ἐξελθὼν σπονδὰς εἰρηνικὰς μετ'
 αὐτῶν ἐποιήσατο, ὅθεν καὶ ἐπὶ χρόνους ε' ἡ εἰρήνη
 διεφυλάχθη.

μη'. Τῇ δὲ β' ἰνδικτιῶν, Πασχάλιος πρωτοσπαθάρ-
 ρος καὶ στρατηγὸς Λαγουβαρδίας ἀποστέλλεται πρὸς
 Ῥῆγα τῶν Φράγγων, ἀγαγεῖν τὴν αὐτοῦ θυγατέρα
 Ῥωμανῷ τῷ Κωνσταντίνου τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ υἱῷ
 εἰς νύμφην. Ἦν καὶ μετὰ κλοῦτου πολλοῦ ὁ Πασχά-
 λιος ἀνήγαγεν· καὶ γέγονεν ὁ γάμος Σεπτεμβρίῳ
 μηνί, ἰνδικτιῶνος γ'. Ἦτις καὶ ἐξῆσε μετὰ τοῦ ἀν-
 δρὸς αὐτῆς ἐτη ε', καὶ ἐτελεύτησεν ἐν ταῖς ἡμέραις
 τῆς αὐτοκρατορίας Κωνσταντίνου τοῦ αὐτῆς πενθε-
 ροῦ.

μθ'. Τῷ Δεκεμβρίῳ μηνί, τῆς δ' ἰνδικτιῶνος,
 ἀνέμου βλαίου καὶ σφοδροῦ πνεύσαντος οἱ λεγόμενοι
 ἐν τῷ ἱππικῷ ἐξ ἀναντίας τοῦ βασιλικοῦ θρόνου ἀῆ-
 μοι κατέπεσον, καὶ συνέτριψαν τὰ ὑποκάτω αὐτῶν
 βάθρα καὶ στήθεα. Χρόνου δὲ διελθόντος τῷ αὐτῷ
 μηνί τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τοῦ ι' πα-
 λαίου κατήγαγον.

ν'. Τῆς δὲ πόλεως Ἐδέσης, ἐν ᾗ τὸ τοῦ Χριστοῦ
 ἔγιον ἐκμαγεῖον ἀπέκειτο, παρὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ πο-
 λιορκουμένης στρατεύματος, οἱ οἰκήτορες ταύτης
 πρὸς τὸν βασιλέα διαπρεσβεύουσι Ῥωμανὸν τοῦτο
 παρέχειν, εἰ τὴν πολιορκίαν λύσειεν. Ὅσαρ καὶ γέ-

A quod Argonautae illac transeuntes eo loco templum
 condiderunt), 747 ipse repente in illos irruens
 navigia alia igne combussit, alia in fugam egit.
 Quocirca, fuis omnino fugatisque hostibus, par-
 tim eorum naves cum vectoribus pelago merser-
 unt, partim plurimos ingentique turba vivos
 ceperunt. Qui residui fuerant, ad Orientalem pla-
 gam, ad locum quem Rhogas vocant, navigaverunt.
 Quodque manipulum necessarii pabuli et annonae
 causa in Bithyniam miserant, Bardas Phocas
 in eam rem cum lectorum equitum manu missus,
 antevertens illorum iter illisque obviam factus,
 cunctos internecione delevit. Sed et Curcuas, cum
 Asiaticis cunctis copiis descendens, fusique exer-
 citus reliquias offendens, illorum stragem dedit. Ii
 porro multa loca ac templa incenderant, quosque
 ex Romanis comprehenderant, alios in crucem
 agebant, alios terrae configebant; clericos sacri-
 que ordinis viros, manibus post terga revinctis,
 medio cerebro infixis clavis dire perimebant. Jam
 vero appetente hieme cum domum redire pararent,
 Romanam classem latere studebant. Cum itaque
 noctu solvissent, facto eis obviam Theophane pa-
 tricio altera statim navalis commissa pugna, mul-
 taque profundo mersa navigia: pauci cum navigiis
 ad Coeles asperum litus evecti incolumes per no-
 ctis opportunitatem evaserunt. Theophanes autem
 ingenti parta victoria reversus, honorifice ac ma-
 gnifice ab imperatore susceptus, accubitoris digni-
 tate proventus est.

748 47. Mense Aprili, indictione prima, rursus
 Turci ingentibus copiis irruptionem fecere. Ad
 quos egressus accubitor pacis cum eis foedus
 percussit; unde etiam ad annos quinque pax rata
 fuit.

48. Altera statim indictione, Paschalis proto-
 spatharius ac Longobardiae praetor a Romano ad
 Francorum regem, qui ejus filiam adducat Romano
 Constantini ejus generi filio copulandam, mittitur.
 Quam et multis donatam opibus adduxit. Celebratae
 nuptiae mense Septembri, indictione tertia. Vixit-
 que cum viro suo annos quinque, et mortua est,
 ejus socero Constantino iterum jam rerum summam
 adeptu.

49. Mense Decembri, indictione quarta, validis-
 simo ac vehementi perflante vento, quos in Circo
 demos vocant, ex adverso imperatoris solii cecide-
 runt, subjectosque gradus ac intercolumnia con-
 triverunt. Transacto autem anno, eodem mense,
 Romanum imperatorem filii aula detruserunt.

50. Edesena autem civitate, in qua sacra Christi
 effigies linteo expressa, Romanorum copiis obsi-
 dione cincta armisque pressa, missa ad Romanum
 legatione illius cives illam se praebituros polliciti
 sunt, ea duntaxat conditione ut obsidio solveretur.

VARIÆ LECTIONES.

ι' τοῦ om. P.

PATROL. GR. CIX.

Quod et ita contigit. Data enim bulla aurea cautum est ne illorum deinceps ager ac provincia a Romanis diriperetur. Missa itaque sacra effligit, obviam factus accubitor Theophanes cum nigolisco cereorum luminumque apparatu et decenti cultu ac hymnodia ad Sangarin fluvium eam excepit, menseque ejusdem die decimo nono ipsam deducens in urbem intravit. Imperator, qui in Blachernis esset, ibi eam pie veneratus est. Postridie vero ad Auream portam egressi tum imperatoris ambo Alii, Stephanus et Constantinus, tum ejus gener Constantinus cum Theophylacto patriarcha omnique senatu, populo quoque praeunte cum lampadibus ac facibus, ad usque Sanctae Dei Sapientiae delubrum pedibus eam deduxere; pieque ibi sacrum illud pignus venerati in palatium detulerunt.

51. Hisce diebus portantum quoddam ex Armenia in urbem venerat, pueri duo ex uno progressi utero, membris omnibus corporis integri; ab umbilico autem ad pubem alteralteri cohaerentes erant, obversis inter se vultibus. Hi diu multumque in urbe morati, velut ingens quoddam ac singulare portentum, cunctorum admirationem ciebant. Quamobrem etiam velut res mali ominis, monstrum urbe expulsus; in eam tamen rursus subiit, cum solus Constantinus rerum summam adeptus esset. Illorum autem gemellorum altero mortuo, partem cohaerentem periti quidam medici subtili arte putavere, cum alterum vivum conservatum iri sperarent. Qui tamen ipse cum tres dies supervixisset, exstinctus est.

750 52. Immensam imperator, uti a me superius dictum est, erga omnes monachos, eximie tamen erga Sergium inter monachos vitae sanctimonia praecipuum, habebat fidem, eumque colebat ac supra modum venerabatur. Erat is frater magistri Thomae, Photii patriarchae nepos, quem animi ingenuitas quam corporis nobilitas illustriorem reddebat; discretionis rectitudo, vultus gratia, modestia animi morumque compositio mire commendabat. Sermo illi melle dulcior fluebat; firma mens ac robusta, animi sensus longe humanus atque modestus. Hunc imperator virum inclitum velut regulam ac amissum, ut sic loquar, omnis ubique componendae vitae suae jagiter apud se habebat. Isque adeo imperatorem etiam atque etiam filiorum curam agere, nec indiscipulatos nullaue castigatione ad nequitiam declinare sinere, admonerat, ne et illi idem atque Heli contingeret, ac pro filiorum scelere ipse quoque poenas daret; quod et evenit. Ante enim paucos hos dies, cum omnes interemeratam Filii Dei in linteis expressam effigiem lustrarent, dixerunt Romani filii se praeter vultum nihil videre, ejus autem gener Constanti-

A γονε· καὶ χρυσόδουλλον ἐδόθη μὴκέτι ὑπὸ Ῥωμαίων τὴν χώραν αὐτῶν ληΐσθαι. Τοῦ δὲ ἁγίου ἐκμαγείου ἀποσταλέντος, ἀπήντησεν αὐτῷ θεοφάνης ὁ παρακοιμώμενος μετὰ λαμπρὰς φωταγωγίας καὶ τῆς δεούσης τιμῆς καὶ ὕμνων κατὰ τὴν Σάγγαριν ποταμόν. Τῇ δὲ εἰς τοῦ αὐτοῦ μηνὸς σὺν αὐτῷ ἐν τῇ πόλει εἰσῆλθε. Τοῦ δὲ βασιλέως ὄντος ἐν Βλαχέρναις κατέλθεν αὐτὸ προσκυνήσαντος, τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθεν ἐν τῇ Χρυσῇ πόρτῃ οἱ τε βασιλέως δύο υἱοί, Στέφανος καὶ Κωνσταντῖνος, καὶ ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ Κωνσταντῖνος σὺν τῷ πατριάρχῃ θεοφυλάκτῳ καὶ τῇ συγκλήτῳ πάσῃ, καὶ τοῦ λαοῦ προπορευομένου μετὰ φωταγωγίας μέχρι τοῦ ναοῦ τῆς τοῦ Θεοῦ Ἀγίας Σοφίας περὶ τοῦτο διεκόμισαν, καὶ προσκυνθὲν ἐκείσε ἐν τῷ παλατίῳ τοῦτο ἀνήγαγον.

[P. 492] να'. Ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις Ἀρμένιον τι τέρας τῇ πόλει ἐπαφοιτῆται, παῖδες συμφύεις ἄρρηνες, ἐκ μιᾶς προελθόντες γαστρός, ἄρτιοι μὲν πάντῃ τὰ μέλη τοῦ σώματος· ἀπὸ δὲ τοῦ στόματος τῆς γαστρός καὶ μέχρι τῶν ὑπὸ γαστέρα συμπεφυκότας ἀλλήλοισι ὑπῆρχον, ἀντιπρόσωποι. Οἱ ἐπὶ πλείστον ἐν τῇ πόλει ἐνδιατριψάντες ὑπὸ πάντων ὡς ἐξαίσιον τι τέρας ἐθαυμάζοντο· ὅθεν καὶ ὡς πονηρὸς τις οὐκὼς τῆς πόλεως ἐξηλάθη. Πάλιν δὲ ἐπὶ τῆς μοναρχορίας τῆς βασιλείας ¹⁰ Κωνσταντίνου εἰσῆλθε. Καὶ ἐπειδὴ ὁ ἑτερος αὐτῶν ἐτεθνήκει, λατοὶ τινες ἔμπειροι τὸ συγκακολλημένον μέρος διέτεμον εὐφυνῶς ἐλπίδι τοῦ τὸν ἑτερον ζῆσθαι. Ἀλλὰ καὶ οὗτος τρεῖς ἡμέρας ἐπιθίους ἐτελεύτησεν.

νβ'. Ἐν αὐτῇ μὲν οὖν, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, τοῖς μοναχοῖς ὁ βασιλεὺς πίστιν ἐκέκτητο ἡμετέρον, διαφερόντως δὲ ἐτίμα καὶ ὑπερέσβε Σέργιον τὸν ἐν μοναχοῖς διαλάμποντα, ὃς ἀδελφὸς μὲν τοῦ μαγίστρου ἐπιφύκει Θωμᾶ, ἀνεψιὸς δὲ τοῦ πατριάρχου Θεοφίλου· ὃν πλέον τῆς σαρκικῆς εὐγενείας ἢ κατὰ ψυχὴν ἐτίμα εὐγένεια τὸ τε τῆς διακρίσεως εὖθι καὶ τὸ τοῦ προσώπου χαρίεν τὸ μέτριόν τε τοῦ φρονήματος καὶ τοῦ ἥθους· τὸν μὲν γὰρ λόγον εἶχε γλυκυτέρον μέλιτος ἀποστάζοντα, τὸ ἥθος πάγιον καὶ σταθερόν, τὸ δὲ φρόνημα πολὺ φυσικὸν καὶ ταπεινόν. Τοῦτον δὲ τὸν ἀοιδίμον ἀδιαλείπτως μετ' αὐτοῦ εἶχεν ὁ βασιλεὺς, κανόνα, ὡς ἂν τις εἴποι, τὸν αὐτοῦ βίον ἀειρυθμίζοντα. Οὗτος πολλὰ παρήγει τῷ βασιλεὶ τῶν παίδων ἐπιμελεῖσθαι καὶ μὴ ἀπαιδεύτους εἶναι εἰς πονηρίαν ἐκκλίνοντας, μὴ ποτε καὶ αὐτὸς πάθοι τὸ τοῦ Ἥλλι, τιμωρίαν ἐκτίσας ὑπὲρ τῆς τῶν παίδων παρανομίας. Ὅ καὶ γέγονε. Καὶ γὰρ πρὶ ὀλίγων ἡμερῶν τούτων, πάντων καθιστορούντων τὸν ἀφραντον χαρακτήρα ἐν τῷ ἁγίῳ ἐκμαγείῳ τοῦ Γίου τοῦ Θεοῦ, εἶλεγον οἱ υἱοὶ τοῦ βασιλέως μὴ βλέπειν τι ἢ πρόσωπον μόνον, ὃ δὲ γαμβρὸς Κωνσταντῖνος εἶλεγεν βλέπειν ὀφθαλμοὺς καὶ ὤτα. Πρὸς οὗς καὶ εἶπεν ὁ

• I Reg. iii, 42.

¹⁰ τοῦ βασιλέως?

αἰδῖμος Σέργιος· Καλῶς ἀμφότεροι εἶδετ· Οἱ δὲ ἀνέφθησαν· Καὶ τί σημαίνει ἐκάστου τούτου ἡ διαφορά; Ἀπεκρίθη· Οὐκ ἐγώ, ἀλλὰ Δαβὶδ ὁ προφήτης λέγει· «Ὑψοθαιμοὶ Κυρίου ἐπὶ δικαίους, καὶ ὡς αὐτοὺ εἰς δέσπον αὐτῶν, πρόσωπον δὲ Κυρίου ἐπὶ ποιούντων [P. 493] κακὰ τοῦ ἐξολοθρεῖσθαι ἐκ τῆς τῶν μνημόσυνον αὐτῶν.» Τότε ἀκούσαντες ἐκαῖνοι θυμοῦ ἐπλήσθησαν καὶ κατ' αὐτοῦ ἐβουλεύοντο. Ὅθεν δὴ καὶ τοῦ παλατίου κατὰγουσι τὸν πατέρα αὐτῶν καὶ ἐν τῇ νήσῳ ἐξορίζουσιν. Ἀλλὰ δὴ καὶ πάλιν αὐτὸν εἶχεν ἐκαὶ Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς τῶν συμφυρῶν παραμύθιον καὶ τῶν θλίψεων ἀπεσώδυνον φάρμακον. Συνῆν τούτῳ καὶ Πολύευκτος· ὁ εὐλαβέστατος μοναχός, τὰ εἰκότα παραμυθεύμενος, ὃς τοῦ πατριάρχου Θεοφυλάκτου τελευταῖαντος αὐτὸς πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως προχειρίζεται. Εἰσεκίχεται δὲ καὶ οὗτος παρὰ Σεργίου τοῦ εἰρημένου εὐλαβεστάτου μοναχοῦ Ῥωμανῷ τῷ βασιλεῖ τρόπῳ τοῖψδε· Τοῦ πατριάρχου Θεοφυλάκτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ συχνότῳ νόσούντος, παρεκάλει Ῥωμανὸς τὴν Σέργιον γενέσθαι πατριάρχην. Ὁ δὲ ἀπὸ ψυχῆς τοῦτο ἀπαρνούμενος ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἠναγκάζετο. Καὶ ποτὶ φησιν· Ἐγώ, δέσποτα, εἰ θέλεις, πατριάρχην, ἄνδρα εὐλαβὴ καὶ χρησιμύοντα, ἀλλὰ μὴ καὶ σοφὸν εἰς τὴν τοιαύτην ἀξίαν. Ὁ δὲ, Ἄς ἴδω αὐτόν. Ἐρχεται μετὰ τοῦ Σεργίου καὶ ὁ Πολύευκτος· καὶ ὡς εἰσῆλθον ἀμφότεροι εἰς τὸν βασιλέα, αὐτὸς μὲν ὁ βασιλεὺς καθέζεται ἐπὶ τῆς κλίνης, συγκαθέζεται δὲ αὐτῷ καὶ ὁ Σέργιος· τὸν δὲ Πολύευκτον εἰς σκάμνον ἐκάθισαν. Ἐρωτᾷ ὁ βασιλεὺς χρήσιμόν τι Ῥαφικὸν τῷ Πολύευκτῳ, σκοπῶν ἐπὶ τὸ ἀκούσαι ποτὶς τὴν λαλίαν αὐτοῦ, ὡς ἔθος τοῖς ἀνθρώποις. Ὁ δὲ ἀξέθιμμος, ὢν αὐστηρῶς πῶς καὶ ἀποφαντικῶς ἀπεκρίθη τραχεῖ τῇ φωνῇ· Ὁ καθέζόμενος μετὰ τῆς βασιλείας σου ἐν τῇ κλίνῃ σου ἐρηπνευσάτω αὐτός. Καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς εὐθὺς τὸν λόγον ὡς φθόγου βέλος ἐν τῇ καρδίᾳ ἐξάμμενος· ὁ δὲ μακαρίτης Σέργιος· τῷ φυσικῷ φρονήματι τὴν λόγον ὑπεμβλύνει θέλων ῥίπτει λατὸν εἰς τοὺς πόδας Πολύευκτου, καὶ, Ἐῖ-
ξαι ὑπὲρ ἐμοῦ, πάτερ ἅγιε, λέγει, ὅτι τοσαύτας ἡμέρας ἀτακτῶν οὐκ ἤσθαρδμην. Τοῦ δὲ βασιλέως πυθομένου· Διὰ τί οὕτως ἐποίησας; ἔφη, Ὅτι οὕτως ὀφείλει ποιεῖν ὁ προστάμενος, καὶ μάλιστα Ἐκκλησίας, καὶ μὴ κατὰ προσωπολήψιαν τι ποιεῖν. Ἐκτοτε οὖν οὐκ ἐπέσθη ἐν τῇ κλίνῃ τοῦ βασιλέως τὸ σύνολον καθισθῆναι.
personarum aliquid agere. Exque eo tempore nunquam Sergius adduci potuit ut in imperatoris lectulo sederet.

γ'. Στέφανος τοῖνον ὁ υἱὸς Ῥωμανοῦ ἐπαναστάς τῷ πατρὶ, συμβούλως τε χρησάμενος τῷ τε ἀπὸ μοναχῶν Μαρνανῷ καὶ Βασιλείῳ [P. 494] τῷ λεγομένῳ Πετινῷ καὶ Μανουὴλ τῷ Κουρτίτῃ, συνειδῶτων αὐτῷ καὶ τῶν λοιπῶν βασιλέων, ἐπεὶ μακρῷ γῆρᾳ καὶ νόσῳ τρυχόμενον εἶδεν, καὶ τὰ τῆς βασιλείας κατὰ διαθέκας ἀπακριβωσάμενον (καὶ ἀνακτα πρῶτον τὸν Πορφυρογέννητον Κωνσταντίνον προσδιώρισαν καὶ

nus videre se oculos et aures affirmavit. Ad quos vir inclitus Sergius, Bene, inquit, utrique tidistis. Tum illi: Quidnam vero sibi vult utriusque discrimen? respondit: Non ego, sed David propheta ait b: «Oculi Domini super justos, et aures ejus in preces eorum, vultus autem Domini super facientes mala, ut perdat de terra memoriam 751 eorum.» Quo audito ira impleti sunt, inibantque adversus eum consilium. Quamobrem etiam patre aula dejecerunt inque insulam eum relegarunt; quo ipso loco Romanus imperator eo rursus tristitiam rerum ærumnarumque solatio utebatur ac leniente remedio. Una quoque versabatur religiosissimus monachus Polyeuctus, ipse pariter convenienti opera solans. Illic nimirum, Theophylacto patriarcha vivis exemplo, patriarcha Cyprianus a Constantino imperatore præficitur. Quin hic quoque a Sergio, quem dicebam, religiosissimo monacho, per hunc modum Romano imperatori insinuat. Theophylacto Romani filio crebrius laborante ægraque nimis valetudine, rogabat ille Sergium ut patriarchæ munus iniret. Illo tamen strenue exque animo recusante, ad multos dies ejus tentata constantia est. Atque tandem: Si placet, imperator, patriarcham habeo, virum religiosum commodumque, sed et sapientia pollentem, quanta ex sedis hujus rationibus est. Cui Romanus: Quæso te, hominem videam. Venit itaque cum Sergio et Polyeuctus; cumque ambo ad imperatorem ingressi essent, ipse quidem imperator in lectulo sedit, Sergiusque una cum illo consedit. Polyeuctus in scabello seorsum sedere jussus. Tum rogat imperator commodum aliquid ex Scriptura, eo spectans ut quanta ejus dicendi facultas vel parum auditu experiretur, uti fere hominum moribus comparatum est. Tum ille ira velox austere quodammodo ac resolute voce aspera: Qui tecum in lectulo sedet, imperator, is interpretetur. 752 Ac quidem imperator ceu invidiæ jaculum, quod sic ille locutus erat, in corde accepit. Beatæ vero memoria: Sergius, naturali solertia humanitatisque sensu mollire satagens quod ita exciderat, ad Polyeucti se pedes abjicit, atque: Ora pro me, Pater sancte, quod tandiu incompotitis moribus me ipse non cognovi. Percontatur imperator cur ita se gesserit. Ad quem ille: Quod is qui præest, se ita gerere debet, ac præsertim qui Ecclesiæ præpositus est; non acceptione

53. Stephanus igitur Romani filius in patrem insurgens, adbibitisque in consilium Mariano exmonacho et Basilio cognomento Petino, necnon Manuele Curtice, consociis etiam reliquis Augustis, quod gravi morbo ac senio detritum eum videret, ac qui testamenti tabulis res imperii ordinasset, primumque imperatorem Constantinum Porphyrogennetum statuisset, tumque deinceps filios suos

secundo ac tertio ordine imperatores fore decrevisset, expressisque ad eos verbis sanxisset atque firmasset, si quid adversus primum imperatorem offenderint ac majestatem violaverint, confestim imperio abdicandos esse, male aula detrusum inque Proten insulam relegatum monachi ritu caesarie multavit.

Imperium Constantini Porphyrogeneti.

753 1. Imperator igitur ejus gener Constantinus relictus est, mensis Decembris vigesimo, indictione tertia, anno 6454. Is statim Bardam Phocam magistrum et scholarum domesticum creat, Constantinum vero navalium copiarum ducem, necnon tribunos viros quosdam strenuos ac industrios. Petinum patricium ac comitem stabuli fecit, Curticem patricium et excubiarum drungarium; quos brevi divina insecuta ultio est, ut qui se in christum Domini scelerate gessissent. Majestatis namque rei deprehensi misera morte vitam ambo abruperunt.

2. Quadraginta vero dierum exacto spatio, Constantinus Porphyrogenetus suspectos habens Stephanum et Constantinum fratres, ne in se quoque, uti par est, talia molirentur, ut qui patri non pepercissent, nec sibi essent parcituri. Aiunt enim, (ex Menandro), *Corrumpunt bonos mores colloquia prava* ^c. Quid igitur germanis fit? Convivio acceptos lauteque epulantes, cum adhuc cibos non deglutissent, qui in hoc parati erant, abreptos et clericali militiæ ascriptos in insulas haud longe positas deportaverunt. Brevique post patrem suum, qui monachus esset, viscere petierunt, intolerabili luctu ex aspectu affecti. Similiter etiam pater ejulans ad eos ait: *Filios genui et exaltavi; ipsi autem spreverunt me* ^d. Exinde relegati sunt, Stephanus quidem in Proconesum, deinde Rhodum, postea in Mitylenem, Constantinus **754** vero in Tenedum, inde in Samothraciam, ubi etiam tyrannidem moliens a custodibus necatur. Michael Christophori imperatoris filius ablati imperialibus calceis a Theophylacto patriarcha clericus efficitur. Similiter quoque Theophanem patricium et accubitorem in exsilium misit, Georgium item protospatharium et pincernam, necnon Thomam primicerium; quos ambos verberibus subactos atque detonsos, infamique triumpho per mediam urbem traductos, in exsilium amandavit. Sicque in eos animadversum, quod deprehensi occasionem captare ut Romanum denuo in aulam reducerent.

3. Mense Decembri, indictione sexta, structæ insidiæ, ut Stephanus ex insula revocatus in aulam induceretur. Delati auctores a Michael Diabolino, captique omnes, alii naribus auribusque mutilati, alii intolerandis subacti verberibus, asiniæque impositi ignominiae causa per urbem traducti, exsilio relegati sunt.

Α καθεξῆς ἐν δευτέρῳ καὶ τρίτῳ τοῦ τούτου υἱολόγι, καὶ πρὸς αὐτοὺς ῥητῶς ἐξασφαλισάμενον, ὡς εἴπερ τῷ πρώτῳ βασιλεῖ κατὰ τι πταίσαιαν, καθαιρεῖσθαι παρυτικά τῆς βασιλείας, τοῦτον τοῦ παλατίου κακῶς κατήγαγεν καὶ ἐν τῇ Πρῶτῃ νήσῳ ἐξορίσας ἀπέκτισεν μοναχόν.

Αὐτοκρατορία Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογενήτου.

α'. Ὑπαλείφθη οὖν αὐτοκράτωρ Κωνσταντίνος ὁ τούτου γαμβρὸς, μηνὶ Δεκεμβρίῳ κ', ἰνδικτιῶνος γ', ἐν ἔτει ς,νθ'. Ὅς παραυτίκα Βάρδαν τὸν Φωκῶν μάγιστρον καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν προχειρίζεται, καὶ Κωνσταντίνον ναυμαχίας ἡγήτορα, καὶ στρατιάρχας τινὰς τῶν εὐχρήστων. Τὸν δὲ Πετρινὸν πατρίκιον καὶ κόμητα τοῦ στάβλου παποίηκε, τὸν δὲ Κουρτίκην πατρίκιον καὶ δρουγγάριον τῆς βίγλας. οὐστίνας ὁ Θεὸς συντόμως ἐπεξῆλθεν ὡς εἰς χριστὸν Κυρίου παροινίσαντας· ἐπὶ καθοσιώσει γὰρ καταλήφθόντες, ὡς ἑκάτερος αὐτῶν οἰκτίστῳ θανάτῳ τὸν βίον ἀπέρρηξαν.

β'. Μετὰ δὲ μ' ἡμέρας Κωνσταντίνος ὁ Πορφυρογενήτης ὑποπεισὺς Στέφανον καὶ Κωνσταντίνον τοὺς αὐταδέλφους, μὴ ποτε καὶ κατ' αὐτοῦ τὰ ὅμοια διαπράξωται· (ὅπερ ἦν εἰκὸς, ὅτι εἰ τοῦ ἰδίου πατρὸς οὐκ ἐφείσαντο, πῶς αὐτοῦ φείσονται; λέγεται γάρ ὅτι *φθείρουσιν ἄθῃ χρηστὰ ὁμιλία κακὰ*), τῶν ὁμαιμόνων τί γίνεται; Ἐστίατας αὐτοὺς καὶ φιλοφρονήσας, ἔτι τῆς βρώσεως οὐσης· ἐν τῷ στόματι αἰτῶν, ἀνῆρπασαν τοὺτους οἱ πρὸς τοῦτο εὐτρεπισμένοι, καὶ ἐν ταῖς πλησιαζούσαις νήσοις αὐτοὺς περὶ ὥρισαν κληρικῶς ποιήσαντας. Μετ' ὀλίγον δὲ τὸν ἰδίον πατέρα αὐτῶν αἰτησάμενοι· ἰδεῖν μοναχὸν ὄντο, πίνθει ἀφορήτῳ κατεχόμενοι. Ὁ δὲ ὁμοίως ἰδουρμένος πρὸς αὐτοὺς ἐφθέγγετο· Ὑιοὺς ἐγέννησα καὶ θύωσα, αὐτοὶ δὲ με ἡθέτησαν. Εἴθ' οὕτως ἐξορίζονται, εἰ μὲν Στέφανος εἰς Προκόνησον, εἴτα εἰς Ῥόδον, [Ρ. 495] ἔπειτα εἰς Μιτυλήνην, ὁ δὲ Κωνσταντίνος εἰς Τένεδον, ἐκεῖθεν εἰς Σαμοθράκην· ἐν ἧ καὶ ἀνταρσίαν μελετήσας παρὰ τῶν φυλασσόντων αὐτὸν σφάζεται. Μιχαὴλ δὲ τὸν τοῦ βασιλέως Χριστοφόρου υἱόν, τὰ βασιλικά πέλδιλα ἀφελόμενος, κληρικὴν ἐποίησεν Θεοφύλακτος ὁ πατριάρχης Ὁμοίως καὶ Θεοφάνην πατρίκιον καὶ παρακοιμώμενον ἐξώρισε, καὶ Γεώργιον πρωτοσπαθάριον καὶ πιγκέρναν καὶ θωμᾶν περιμικήριον, οὓς δέρας καὶ κουρεύσας καὶ θριαμβεύσας ἐξώρισεν διὰ τὸ φωραθῆναι αὐτοὺς κειροσκοπεῖν τοῦ εἰσπαγεῖν πάλιν ἐν Ῥωμανῇ ἐν τῷ παλατίῳ.

γ'. Τῷ Δεκεμβρίῳ μηνί, τῆς ς' ἰνδικτιῶνος, ἐπιβουλῆς γενομένης εἰς τὸν τὸν Στέφανον ἐκ τῆς νήσου ἀγαγεῖν ἐν τῷ παλατίῳ, ἔπειτα παρὰ Μιχαὴλ τοῦ Διαβολίνου ἐμηνύθη, πάντων κρατηθέντων τῶν μὲν τὰς βίνας καὶ τὰ ὅτα ἀπέταμε, τοὺς δὲ θαρμῶ ἀφορήτῳ ὑπέβαλεν καὶ ὄνοις ἐπικαθίσας καὶ θριαμβεύσας, ἐξώρισεν.

^c 1 Cor. xv, 33. ^d Isa. i, 2.

θ. Τῇ δὲ ιε' τοῦ Ἰουλίου μηνος, τῆς ς' Ἰνδικτιῶ-
νος. Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ νήσῳ τελευτᾷ, καὶ
τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει διακομισθὲν ἐν τῇ αὐτοῦ
ἀπετέθη μνη.

ε'. Μετὰ γοῦν τὸ μόνον καταλειφθῆναι τὸν αὐτο-
κράτορα Κωνσταντῖνον, προχειρίσατο Βασιλεῖον τὸν
πρωτοδουσιάριον αὐτοῦ, τὸν ἀπὸ παλλακῆς φυσικὸν
υἱὸν Ῥωμανοῦ τοῦ πρὸ αὐτοῦ βασιλέως, πατρίκιον
καὶ παρακοιμώμενον καὶ παραδυναστεύοντα τῆς
συγκλήτου. Οὗτος δὲ ἦν ἐχέφων καὶ λόγιος, καὶ τῷ
βασιλεῖ ἐν πάσιν ὀνηριτῶν αἰσῶς καὶ περιπόνητος.
Τότε καὶ ὁ πατριάρχης Θεοφύλακτος ἀρρώστῃσας
καὶ ὅτε αὐτῆς κυριευθεὶς ἐτελεύτησεν, κρατήσας
τῆς Ἐκκλησίας ἐτη κδ'. Χειροτονεῖται δὲ ἀντ' αὐτοῦ
ὁ ἀνωτέρω εἰρημένος Πολύευκτος μοναχὸς, τίμιος
ἀνὴρ καὶ ἀγιώτατος.

ς'. Τότε καὶ ἀποστολικῶν ἐσθῆτων ἀποκεκρυ-
μένων ἐν τινι γωνίᾳ τῆς πόλεως δηλωθεῖσιν τῷ βα-
σιλεῖ, μετὰ πάσης τιμῆς καὶ δοξολογίας ἀνελόμενος
αὐτάς, τῷ μεγάλῳ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων ἀπεθη-
σαύρισε ναῶν. Καὶ τὰ λείψανα τοῦ Θεολόγου Γρηγο-
ρίου, ἃ καὶ μερισθέντα τὰ μὲν ἐν τῷ σηκῷ τῶν
Ἀγίων Ἀποστόλων ἐτέθησαν, τὰ δὲ ἐν τῷ ναῶ τῆς
Ἀγίας μάρτυρος Ἀναστασίας.

ζ'. Ὁ τοῖον βασιλεὺς διὰ τὸ τὸν μέγιστον καὶ
δομέστικον τῶν σχολῶν, Βάρδαν τὸν Φωκᾶν λεγόμε-
νον, εἰς γῆρας ἐλάσει καὶ ἀδυνάτως πρὸς τοὺς κώ-
πους ἔχειν, [P. 406] τοῦ δομεστικαίου ἀποκινεῖ, καὶ
ἀντ' αὐτοῦ προβάλλεται δομέστικον Νικηφόρον πα-
τρίκιον καὶ στρατηγὸν τῶν Ἀνατολικῶν, τὸν υἱὸν
αὐτοῦ. Ὡσαύτως καὶ πατρίκιον Λέοντα, τὸν τοῦτου
αὐτάδελλον, στρατηγὸν τῶν Δυτικῶν προχειρίζεται.
Ἐγένετο δὲ ἐμπρημὸς μέγας· πλησίον τοῦ ναοῦ τοῦ
Ἀγίου Θωμᾶ ὡς καί, ναὶ τὸν ἑμβόλον τὸν πρὸς τὴν
Σιδηρᾶν πόρταν.

η'. Ἰστέον δὲ ὅτι τῷ ἰδ' ἔτει τῆς βασιλείας Κων-
σταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου (δεκαπέντε γὰρ
ἐκράτησεν) ἐγεννήθη ὁ βασιλεὺς Βασίλειος ὁ ἔκγονος
αὐτοῦ, υἱὸς δὲ Ῥωμανοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Τῶν δὲ
Τούρκων καταδραμόντων· μέχρι τῆς πόλεως ἐν τῇ
ἐσπρῇ τοῦ Πάσχα, καὶ ληίσαντων πᾶσαν τὴν Θρά-
κην, καὶ πραιδαν πολλὴν λαβόντες, ὁ βασιλεὺς εὐ-
θύς τὸν πατρίκιον καὶ δομέστικον τῶν ἐξουσίτων
Πόθον τὸν Ἀργυρῖν μετὰ τοῦ τάγματός αὐτοῦ καὶ
τοῦ στρατηγοῦ τῶν βουκελαρίων καὶ τοῦ Ὑψικίου καὶ
Θρηξισίου κατὰ πόδας αὐτῶν ἐξαπέστειλάν· οἱ καὶ
νυκτὸς ἐπιπεσόντες κατέσφαξαν αὐτούς, λαβόντες καὶ
τὴν πραιδαν καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν πᾶσαν.

θ'. Φασὶ δὲ ὅτι εἰς τὴν γέννησιν τοῦ Πορφυρογεν-
νήτου λαμπρὸς ἀστήρ ἐφάνη ἐπὶ ἡμέρας μ' καὶ πάλιν
ἐπὶ τῇ κοιμήσει καὶ ἐξόδῳ αὐτοῦ ἀστέρα φανή-
ναι ἀμαυρὸν ἔχοντα φῶς. Τελευταῖον οὖν νοσήσας, πι-
ποιητικῶς βασιλεὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ῥωμανόν, καὶ θά-
πτεται ἐν τῷ ναῶ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων μετὰ
Λέοντος βασιλέως τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Ἦν δὲ τῇ ἰδίᾳ
εὐμήκης τὴν ἡλικίαν, λευκὸς τὴν χροιάν, εὐφραλ-
ως, χαρπυῖος ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς, γρυπὸς
ῥῆσι· ἐπίριον, μακροπρόσωπος, μακροτράχηλος, εὐ-
ρύς τοὺς ὤμους, φιλοτράπεζος, φιλονοῦς, ῥόδους

4. Quinto decimo Julii mensis, indictione sexta,
Romanus imperator in insula moritur; ejus cada-
ver in urbem delatum, in ipsius monasterio depo-
situs est.

5. Solus igitur imperator relictus Constantinus
Basilium protovestiarium suum, Romani, qui ante
ipsum imperium gesserat, ex pellice naturalem fi-
lium, patricium creat et accubitozem ac senatus
principem. Erat vero vir prudens atque eloquens,
quique in omnibus 755 solerter ac decore impe-
ratori obsequeretur. Tunc quoque patriarcha Theo-
phylactus in morbum lapsus eoque prævalente mor-
uus est, cum illi sedt annis quatuor supra viginti
præfuisset. Ejus loco ordinatur, cujus nobis in
superioribus facta mentio est, Polyuctus mona-
chus, vir venerabilis et sacrtissimus.

6. Per id tempus, quæ in quodam urbis angulo
delituerant apostolicas vestes et palliola, imperatori
innotuere. Omni itaque pompa divinorumque can-
ticorum celebritate sublata in magno Sanctorum
Apostolorum templo recondidit; uti etiam sacras
exuvias Theologi, quarum pars in Sanctorum Apo-
stolorum delubro, pars in Sanctæ Anastasiæ mar-
tyris positæ sunt.

7. Quod autem Bardas Phocas magister et schola-
rum domesticus annis gravis erat, nec præ ætate
ejus muneris laboribus satis par erat, imperator illo
amot, ipsius loco Nicephorum patricium et Orien-
taliū ducem, ejus filium, domesticum præficit.
Similiter quoque Leonem patricium illius fratrem
Occidentalium ducem instituit. Ingens vero haud
longe a templo S. Thomæ contigit incendium, adeo
ut porticus quæ ad portam Ferream ducit combu-
reretur.

8. Observandum vero anno quarto decimo imperii
Constantini Porphyrogeneti (quindecim enim annis
rerum potitus est) natum esse ejus nepotem Basilium
imperatorem, Romani ejus filii filium. Turcis vero
756 ad ipsam usque urbem per Paschæ solemnia
excurrentibus Thraciamque omnem populantibus,
ac cum multam egissent prædam, misit statim im-
perator Pothum Argyrum patricium ac excubitorum
domesticum cum subjecta illi legione, bucellario-
rumque et Opsicii et Thracisii duces, qui e vestigio
eos insequerentur; noctuque irruentes eorum strage-
m fecerunt et contrucidarunt, prædamque, ac
quotquot captivos habebant, receperunt.

9. Añnt, quo tempore natus est Porphyrogenne-
tus, splendido jubare stellam conspiciam esse; ac
rursus quo obdormivit ac vivis excessit, stellam
apparuisse obscuris radiis tristisque micatu. Extre-
mum ergo laborans, ac Romano filie imperatoris
create, efflavit animam; inque Sanctorum Aposto-
lorum templo cum Leone patre suo sepelitur. Erat
statura procerus, candore niveus, plenis oculis
gratisque luminibus, naso aquilino, oblongo vultu
ac collo, latis humeris, mensarum amans ac vini,
eloquio dulcis. Vixit annos quinque supra quinquage-

ginta. Mortuus est mensis Novembris quinta decima, A
indictione sexta, anni 6456, relicto imperatore Ro-
mano filio suo cum Helena ejus matre.

*Romanorum imperator Romanus annos III, menses
III, dies V.*

Mundi annus 6456, divinæ incarnationis anno 956,
Romanorum imperator Romanus annos 3, menses 3,
dies 5. Erat ætate juvenis, vegeto **757** corpore,
triticeæ coloris, venustis oculis, naso adunco, grato
aspectu, dulci sermone, recta statura cypressi in
morem, latis humeris, quietus ac lenis. Relictus a
patre Constantino Porphyrogenneto imperator an-
num agens vigesimum primum, cum Basilio filio
ejusque matre Helena et uxore Theophanone, mox
patris sui domesticos atque aulicos, majoribus au-
ctos honoribus ac dignitatibus provectos donisque
large ditatos, aula ejecit; elegitque ac cooptavit
administrandæ publicæ rei socios ac senatus prin-
cipes Josephum patricium et rei navalis drungarium,
quem et brevi post accubitorem fecit (sacri scilicet
cubiculi totiusque rei domesticæ præfectum); Joan-
nem protospatharium, quem Choenum vocant, pa-
tricium præfecit ac magnum hetæriarcham; Sisi-
nium vero protospatharium exsacellarium urbis
præfectum creavit, brevique post patricium ac
generalem logothetam. Sorores, Zoen, Theodoram,
Agatham, Theophanonem et Annam, aula detrusas
ad ædes regias, quas caniclii vocant, ubi etiam
Sophia Christophori imperatoris uxor posita coma
degebat, transtulit; ac post dies aliquot Antiochi
ædibus eas assignavit, Agatham ad monasterium a
Romano ipsius avo conditum misit, ac quos in regia
sumptus accipiebant, eosdem illis præstandos con-
stituit. Scholarum domesticum ac patricium Nice-
phorum Phocam magistri honore auxit et in **758**
Asiam misit. Similiter etiam ejus fratrem Leonem
patricium magistrum et Occidentis domesticum
fecit. Ipse venationibus totus indulgebat, ciborum
belluo ac vini potor. Alium quoque patre defuncto
suscepit filium, quem et Constantinum nominavit,
ac brevi post per Polyeuctum patriarcham in Sanctæ
Sophiæ ambone Augustali corona donavit. Helena
Augusta in aula versata cum imperatore, donec
morbo correpta mensis Septembris decima nona
diem obiit. Sepulta est in patris sui Romani impera-
toris monasterio, et in urna prope illum condita.
στα Ἑλένη ἐν τῷ παλατίῳ συνῆν τῷ βασιλεῖ, ὥς
τιθνησκεν· καὶ κατετέθη ἐν τῇ μονῇ τοῦ πατρὸς αὐτῆς,
τοῦ πατρὸς αὐτῆς.

2. Misit autem imperator Nicephorum Phocam
magistrum ac domesticum cum ingentibus copiis
ac navalium gravi apparatu igneque Græco adversus
Cretam. Fuerat Creta Romanæ ditionis, donec im-
perante Michaelē Balbo Theophili patre a Saracenis
Hispanis capta est, Romana interim classe occupata
ac copiis comprimenda stulti Thomæ tyrannide ac
rebellionē, qui ejusdem sodalis ac commilito ante

αὐτὸς λόγοις. Ἐξῆς δὲ χρόνους νσ', καὶ ἐτελεύτησε
μηνὶ Νοεμβρίῳ ιε', ἰνδικτιῶνος ε', ἔτους ς'νς', κα-
ταλείψας αὐτοκράτορα Ῥωμανὸν τὸν υἱὸν αὐτοῦ μεθ'
Ἑλένης τῆς μητρὸς αὐτοῦ.

*Ῥωμαίων βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἔτη γ', μῆνας
γ', ἡμέρας ε'.*

Κόσμου ἔτος ς'νς', θείας σαρκώσεως ἔτει θ'νς'.
Ῥωμαίων βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἔτη γ', μῆνας γ', ἡμέ-
ρας ε'. Ἦν δὲ τὴν ἡλικίαν νέος, σφριγῶν τῷ σώ-
ματι, σιτόχρους, [P. 497] εὐόφθαλμος, ἐπίρην, χα-
ροπὴς, γλυκὺς τοῖς ῥήμασιν, δρθίος ὡς κυπρίσσης,
εὐρύς τοὺς ὤμους, ἥτυχος καὶ προσήνης. Καταλει-
φθεὶς δὲ αὐτοκράτωρ παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Κων-
σταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου ἐτῶν ὦν κα', σὺν
Βασιλεῖ τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐναυσιαλῶ ὄντι καὶ τῇ
μητρὶ αὐτοῦ Ἑλένῃ καὶ τῇ συνεινῶν αὐτοῦ Θεο-
φανῶ. Καὶ παρειὺς τοῖς ἀνθρώποις τοῦ πα-
τρὸς αὐτοῦ ἐν ἀξιώμασι μεγίστοις ὀπιρανεδίδασκε
καὶ δώροις καταπλουτίσας τοῦ παλατίου κατ-
ήγαγεν, ἐξελέξατο δὲ καὶ προέκρινε παραύνα-
σταυόντας καὶ πρῶτους τῆς συγκλήτου Ἰωσήφ πα-
τρικίον καὶ δρουγγάριον τῶν πλωτῶν, ὄντινα καὶ
μετὰ βραχὺ παρακοιμώμενον ἐποίησεν τὸν δὲ πρω-
τοσπαθάριον Ἰωάννην τὸν Κοινὸν πατρικίον καὶ
μέγαν ἐταιρειάρχην προσέβαλετο, τὸν δὲ πρωτοσπα-
θάριον Σισίνιον τὸν ἀπὸ σακελλίου ἐπαρχον πόλεως
ἐχειροτόνησεν καὶ μετὰ βραχὺ πατρικίον καὶ γενη-
κὸν λογοθέτην. Τὰς δὲ ἀδελφὰς αὐτοῦ, Ζωὴν καὶ
Θεοδώραν [Ἀγάθην] καὶ Θεοφανῶ καὶ Ἀνναν, ἀπὸ
τῶν βασιλικῶν κατήγαγε δόμων, καὶ εἰς τὸν βασιλι-
κὸν οἶκον τὸν λεγόμενον Κανικλείου, ἐν ᾧ καὶ Σοφία
Αὐγούστα ἡ τοῦ Χριστοφόρου βασιλέως γαμετὴ ἦν
ἀποκεκαρμένη, ἐπήγαγεν, καὶ μετὰ διέπνευσιν ἡμε-
ρῶν εἰς τὸ Ἀντιόχου ἐκλήρωσεν. Τὴν δὲ Ἀγάθην εἰς
τὸ ἱδρυθὲν φροντιστήριον παρὰ Ῥωμανοῦ τοῦ βα-
σιλέως καὶ πάππου αὐτοῦ ἀπέστειλεν, καὶ διαώριστο
χορηγεῖσθαι αὐταῖς ἃ καὶ ἐν τῷ παλατίῳ ἐδίδοντο.
Τὸν δὲ δομέστικον τῶν σχολῶν καὶ πατρικίον Νικη-
φόρον τὸν Φωκᾶν μάλισταρον ἐτίμησεν καὶ ἐν τῇ
Ἀνατολῇ ἐξέπεμψεν. Ὡσαύτως καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐ-
τοῦ πατρικίον Λέοντα μάλισταρον καὶ δομέστικον τῆς
Δύσεως ἐποίησεν. Καὶ αὐτὸς ἦν εὐφραινόμενος ἐν
κυνηγίαις καὶ θήραις δι' ὅλου ἀβροδίατος τυγχάνων.
Ἐγέννησε καὶ ἕτερον υἱὸν μετὰ θάνατον τοῦ πατρὸς
αὐτοῦ, καὶ Κωνσταντῖνον αὐτὸν ὀνόμασεν· ὃς καὶ
μετ' οὐ πολὺ ἐστέφθη παρὰ Πολυεύκτου πατριάρ-
χου ἐν τῷ ἁμβωνί τῆς Ἀγίας Σοφίας. Ἦ δὲ Αὐγού-
στα ἄρρωσθήσασα κατὰ τὴν ιθ' τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς

β'. Τὸν δὲ μάλισταρον καὶ δομέστικον Νικηφόρον
τὸν Φωκᾶν ὁ βασιλεὺς μετὰ στρατείας πολλῆς καὶ
ἐξοπλισεως πλοίων πολεμικῶν καὶ ὄρου πυρὸς εἰς
τὴν Κρήτην ἀπέστειλεν, ἥτις ὅτε Ῥωμαίους μὲν ἦν
τὸ πρότερον, ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας Μιχαὴλ τοῦ Τραυ-
λοῦ τοῦ πατρὸς Θεοφίλου ἐκρατήθη ὑπὸ τῶν ἀπὸ
Ἰσπανίας ἀνελθόντων Σαρακηνῶν διὰ τὸ τηνικαῦτα
ἀσχολεῖσθαι τὰ Ῥωμαῖα στρατεύματα εἰς τὴν τυ-

παννίβα καὶ στάσιν τοῦ ἀντάρτου Μωρθωμᾶ [P. 498] A exstiterat. Fluxerant anni felicio ejus illi potiti erant, usque dum iterum a Nicephoro magistro ac domesticū expugnata est, centum quinquaginta octo. Erant chelandia (sic dicta Græcis navigia) Græco igne instructa duo millia, celoces mille, onerariæ annonam convehentes et arma bellica trecentæ sexaginta. Solvens itaque Byzantio Nicephorus domesticus et Phygela veniens hoc maxime studuit omnique cura enixus est, ut omnis 759 ei classis uno agmine conserta esset ac appelleret. Festinato itaque impetu invadunt insulam, navibusque effusi vallum statuunt altumque æggerem. Cumque sic insulæ assiderent, immensaque hiemis vis atque pluviz geluque ingruerent, ac cibi absumpti essent, obtorpentes milites domum redire cogitabant. Enimvero solertissimus vir Nicephorus atque dux verborum lenocinio in castris detinuit. Porro imperator, cognita qua laboraret exercitus penuria, omnis generis copiosam annonam cibosque cis destinavit. Mense autem Martio, acri conserta pugna bellicque instantia, capta a Romanis munitio est.

γ. Ἐν δὲ τῷ Ὀκτωβρίῳ μηνὶ τοῦ β' ἔτους τῆς βασιλείας Ῥωμανοῦ ἐγένετο σπάνη σίτου καὶ κριθῆς ἐν τῇ πόλει· ἐπράθη γὰρ ὁ σίτος τῷ νομισματι μῶδιοι δ', ἡ δὲ κριθὴ μῶδιοι ε'. Οὐ πολὺς οὖν χρόνος παρήλθε, καὶ εὐθὺς γέγονεν ὁ σίτος μῶδιοι η', ἡ δὲ κριθὴ μῶδιοι ιβ'.

δ. Τῷ δὲ Μαρτίῳ μηνὶ κατηγορήθη Βασίλειος ὁ Πετεινὸς ὑπὸ τινῶν ὡς τῆς βασιλείας ἐπιτέμνων· C ὅστις ἐν ἐξορίᾳ παρεπέμφθη, ἐν ᾗ καὶ τελευτᾷ. Ὁ δὲ βασιλεὺς μαθὼν τὴν τῆς Κρήτης ἄλωσιν ἐδόξασε τὸν Θεόν. Μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ ὁ δομestικός τῶν σχολῶν Νικηφόρος κελεύσει τοῦ βασιλέως πρὸς τὴν πόλιν εἰσῆλθαι, καὶ μετὰ τῶν λαφύρων καὶ τῆς αἰχμαλωσίας ἦλθε περὶ τὸ τοῦ οἴκου αὐτοῦ εἰς τὸ ἱεροδρόμιον, ἕνα τῶ ἀμνηρᾷ Κρήτης τοῦ λεγομένου κουροπαλάτου καὶ πάντων τῶν συγγενῶν αὐτοῦ, στολὰς λευκὰς περιβεβλημένων πάντων τῶν Σαρακηνῶν. Καὶ ὁ μὲν μάλιστα τιμῶν καὶ γερῶν μεγάλων ἡξιώθη παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος, ὁ ἀμνηρὸς δὲ πλείστα δῶρα καὶ χρυσὸν καὶ ἀργυρον παρὰ τοῦ βασιλέως λαλὼν οὖν τοῖς τέκνοις αὐτοῦ εἰς χωρία οἰκεῖν συνεχωρήθη. Εἰς δὲ τὴν σύγκλητον οὐκ ἀνεδιβάσθη D διὰ τὸ μὴ βούλεσθαι αὐτοὺς βαπτισθῆναι. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς Νικηφόρον τὸν μάλιστα τρον αὐθὺς κατὰ σπῆν Ἐβραν ἐξαπέστειλεν κατὰ τοῦ ἀλαζόνος Χαμβδά.

Ὁ δὲ ἀπελθὼν πρῶτον μὲν τὸ Χέλεπε κάστρον παρέλαβε, ἐξ οὗ καὶ λαφύρων πολλὴ γίνεται συναγωγή.

3. Mense Octobri insequentis anni secundi imperii Romani penuria tritici atque hordei in civitate fuit, adeo ut veniret triticum numismate modii quatuor, hordeum vero modii sex. Haud vero longum intercessit tempus, cum statim minuto pretio triticum modii octo, hordeum duodecim veniit.

4. Mense Martio delatus est Basilus Petinus ut qui imperium ambiret; missusque in exilium ibi fato functus est. Imperator ubi captam esse Cretam cognovit, Deo laudes gratiasque persolvit. Tum brevi etiam Nicephorus scholarum domesticus, imperatoris jussu urbem ingressus, cum multis spoliis atque captivis a suis ædibus ad Circum pedes venit, una cum Cretæ Amera Curope nomine ejusque propinquis omnibus, eum 760 Saraceni omnes albis vestibus induti essent. Ac quidem magister honores magnæque præmia imperatoris liberalitate consecutus est. Ameras vero donis plurimis auroque atque argento ab imperatore donatus prædæ ruri colere ac habitare permissus est: quod tamen baptismo initiari noluit, in senatam minime cooptatus est. Porro Romanus imperator magistrum Nicephorum iterum in Orientem misit, ut Chembdæ arrogantiam frangeret. Susceptaque expeditione primum Alepam urbem munitam cepit, unde etiam spoliolum vim magnam collegit.

VARIAE LECTIONES.

“δομestικός τοῦ Θεωδᾶ?”

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ

ΒΙΟΙ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΝ.

GEORGII MONACHI

VITÆ RECENTIORUM IMPERATORUM.

IMPERIUM LEONIS ARMENI.

761-763 1. Anno mundi 6310, divinæ autem incarnationis 810, imperavit Leo Armenus patricius, ac qui postea prævaricator exstitit, annos 7, menses 5, imperii infullis ornatus a Nicephoro patriarcha. Post alterum namque annum ad impietatem deficiens, ac quam rectæ fidei professionem scripto ediderat, irritam faciens, haud secus ac Saul delapsus est. Nam et ille **764** cum duos annos legitime regnum administrasset, a recto deinde aversus tramite divinaque denudatus gratia ac nequissimo spiritui traditus adversus Davidem, cujus cumulatæ beneficiis erat, armis instructus est ac sacerdotum patravit cædes. Haud aliter etiam infelicissimus hic Deoque infensus post annum alterum, furore accensus actusque rabie adversus pietatem, divinum Nicephorum, a quo corona donatus erat, exilio multavit.

2. Nempe ejus loco Theodotum patriarcham creat, virum nulla rationis luce aut eruditione clarum, magisque etiam mancipium, ac piscibus elinguiorem; qui denique præter impietatem aliud nihil sciret. Quo ex tempore implacabile adversus Ecclesiam bellum suscitavit. Si igitur mala in malum mutatio digna admiratione est, hunc sane magis ac sequaces quam Galatas mirari convenit, qui sic translati sint ab eo, qui ipsos vocaverat in gratia Christi, in aliud evangelium*, quod non est aliud præterquam Deum ad iracundiam provocare divinaque ultionem attrahere.

3. Novus enim Sennacherib Crumus, relicta fratri obsidione Adrianopolis, sextum jam diem Leone imperium tenente urbem invadens, a Blachernis ad Auream usque portam muros circuibat, copias quibus fretus esset, ostentans, peractisque in Auream

Α ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΛΕΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΑΡΜΕΝΙΟΥ.

[P. 499] α'. Τῷ 5^{τῷ} ἔτει τοῦ κόσμου, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως ων', ἐδασίλευσε Λέων Ἀρμένιος ὁ πατρίκιος¹, καὶ παραδάτης ὑστερον ἀναφανείς, ἔτη 7^α καὶ 5^α μῆνας ε', στεφθεὶς ὑπὸ Νικηφόρου πατριάρχου². Μετὰ γὰρ δύο χρόνους ἀποστατήσας πρὸς τὴν ἀσθεϊαν, καὶ τὸ ἐγγραφον ὅπερ ἐποίησε περὶ τῆς ὀρθοδοξίας ἀθετήσας³, ὡς περ Σαοὺλ⁴ ἐξώκειλεν· καὶ γὰρ κάκεινος δύο ἔτη βασιλεύσας ἐννόμως, εἴτα παρατραπείς καὶ τῆς θείας χάριτος γυμνωθεὶς καὶ πονηρῷ πνεύματι παραδοθεὶς κατὰ τοῦ εὐεργέτου Δαβὶδ ἐξωπλίσθη καὶ τὰς [P. 500] τῶν ἱερῶν ἐργάσατο μαιφονίας. Ὡσαύτως καὶ ὁ δούστηνος οὗτος καὶ ἀντίθεος· μετὰ δύο ἔτη κατὰ τῆς εὐσεβείας μανείς καὶ λυτήσας⁵ τὸν στέψαντα αὐτὸν θεῖον Νικηφόρον ἐξώρισε⁶.

β'. Θεόδοτον δὴθεν πατριάρχην ἀντιχειροτονεῖ⁷, ἄλογον ἄνδρα, μᾶλλον δὲ⁸ ἀνδράποδον καὶ ἰχθύων ἀφωρότερον⁹ καὶ μὴδὲν πλέον τῆς ἀσεθείας ἐπιστάμενον· καὶ ἔκτοτε¹⁰ διωγμὸν ἀσπονδὸν κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ἀνεῳρίπισεν. Εἰ οὖν χρὴ θαυμάζειν φαῦλον¹¹ ἐπὶ φαύλῳ μετὰθεσιν, τοῦτον δεῖ¹² μᾶλλον καὶ τοὺς ἄμφ' αὐτὸν ἢ Γαλάτας θαυμάσαι¹³, τοὺς οὕτω μετατιθεμένους ἀπὸ τοῦ καλέσαντος αὐτοὺς ἐν χάριτι Χριστοῦ εἰς ἕτερον Εὐαγγέλιον· ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο εἰ μὴ τὸ¹⁴ παροργίσαι τὴν Θεὸν καὶ τὴν θείαν ὁργὴν ἐπισπάσασθαι¹⁵.

γ. Ὅ γάρ¹⁶ νέος Σαναχτρίμ Κροῦμος, ἐπαρθεὶς τῇ πρώτῃ δίκῃ, καταλιπὼν τὸν ἴδιον ἀδελφὸν πολιορκεῖν τὴν Ἀδριανούπολιν, μετὰ ἑξήμερας τῆς αὐτοκρατορίας Λέοντος ἐπελθὼν τῇ πόλει περιρῆι τὰ τεῖχη ἀπὸ Βλαχερνῶν ἕως τῆς Χρυσῆς πόρτης, ἐπι-

* Galat. 1, 6.

VARIAE LECTIONES.

¹ Τῷ — ὁ πατρίκιος] μετὰ δὲ Μιχαὴλ ἐδασίλευσε Λέων ὁ Ἀρμένιος C i. e. codex Coislilianus 434 a f. 300.
² καὶ om. C. ³ στεφθεὶς — πατριάρχου om. C. ⁴ καὶ τὸ — ἀθετήσας om. C. ⁵ ὡς περ καὶ Σαοὺλ C.
⁶ λυσήσας καὶ τὸν C. ⁷ ἐξορίσας C. ⁸ ἀντιχειροτονήσας C. ⁹ δὲ C. καὶ P. ¹⁰ ἀφωρότερον τῶν ἰχθύων C.
¹¹ καὶ ἔκτοτε om. C. ¹² χρὴ φαῦλον ἐπὶ φαύλῳ θαυμάζειν μ. C. an φαῦλος ἐπ. ? ¹³ δεῖ] δὲ P. τις nescio an C. ¹⁴ θαυμάσεται λίαν οὕτω ταχέως μετ. C. ¹⁵ μὴ πρὸς τὸ C. ¹⁶ ἐπισπάσασθαι C. σπάσασθαι P.
¹⁷ ὁ γὰρ — c. & extr. τῇ πόλει om. C.

δεικνύντων τὴν περὶ αὐτὸν δύναμιν. Ἐπιτελέσας καὶ ἡ μισαρὰ θυσίας ἐν τῇ λιθαδίῳ τῆς Χρυσῆς πόρτης ἤστησαν καὶ τὸν βασιλέα εἰρήνην ποιῆσαι, εἰ τὸ δόρυ αὐτοῦ πήξει ἐν τῇ Χρυσῇ πόρτῃ. Τοῦ δὲ βασιλέως μὴ καταδεικνύμενον ὑπέστραψεν εἰς τὴν ἰδίαν σκηνήν, ὑπερβαυμάσας τὰ τῆς πόλεως τεῖχη καὶ τὴν εὐτακτον τοῦ βασιλέως παράταξιν. Ἐπὶ σύμβασιν οὖν εἰρήνης τρέπεται, πειραστικούς λόγους ποιούμενος.

δ'. Ὁ δὲ γε βασιλεὺς ἀφορμῆς δραξάμενος ἐπιράθῃ τοῦτον λογχῆσαι ¹⁰· ἀλλ' εἰς πύρας ἀγαγεῖν τοῦτο ἐκωλύθη τῇ τῶν ὑπουργησάντων ἀφύλῃ, πληθέντων μὲν τοῦτον, καιρίαν δὲ μὴ ἐπαγαγόντων πληγὴν. Ἐπὶ τοῦτῳ μανεῖς ὁ ἀλάστωρ, ἀποστείλας ἱππεῖς ἐν τῇ Ἀγίῃ Μάμαντι, ἐκείτῃ δὲ παλάτιον ἐνέπερσεν, καὶ τὸν χαλκοῦν λέοντα τοῦ ἱππικοῦ σὺν τῇ ἀρκτῇ καὶ τῷ δράκοντι τοῦ ὕδριου καὶ μαρμάρων καλλίστων ἐν ἀμάξαις φορτώσας ὑπέστραψεν, παρακαθίσας τὴν Ἀδριανούπολιν καὶ ταύτην ἑλὼν καὶ μετὰ λαοῦ πλήστον διαπεράσας τῶν τε εὐγενῶν Μακεδόνων, κατεσκήνωσεν ἐν τῷ Δανουβίῳ ποταμῷ. Ὁ δὲ Λέων τὰ τῆς ἀστυχείας ἔργα διεπράττετο ἐν τῇ πόλει.

ε'. Ἐφ' οὗ ἐφάνη ἀστέρ κομήτης ¹¹ ἐν σχήματι δύο λαμπρῶν σελήνων ἐνούμενων ¹² καὶ πάλιν διαιρουμένων ¹³ εἰς διάφορα σχήματα, ὥς καὶ εἰς ἀκεφάλου διάπλασιν ἀνδρὸς τυπωθῆναι· ὅπερ τὴν ἀκέφαλον κεφαλὴν ¹⁴ τῶν μετὰ ταῦτα στασιασάντων [P. 501] κατὰ τῶν ¹⁵ Χριστιανῶν καὶ τὸν μάταιον Θωμᾶν κεφαλὴν καὶ ἀρχηγὸν τῆς ἐκ τῶν ἄλλων Χριστιανῶν διαιρέσεως ἐσηγησάμενος προεμήνυσεν ¹⁶. Καὶ μάλιστα καὶ οἱ σισμεῖ φοβεροὶ τε καὶ ἐπάλληλοι καὶ λιμοὶ καὶ αὐχμολοὶ καὶ ἀέροις φλογώσεως γεγόνασι καὶ στάσεις ἐμφύλιοι ¹⁷ κατὰ πᾶσαν πόλιν καὶ χώραν, ἐκ τῶν ἡμερῶν ἀρξάμεναι ¹⁸ τοῦ θεοστογυοῦς καὶ ἀλάστορος· καὶ ¹⁹ μέχρι πολλοῦ τὸ δεῖνόν ²⁰ τῆς ἐμπυλίας συμφορᾶς ἐπικρατῆσαι συμβέβηκεν.

ς'. Ἐκμιμούμενος τοίνυν τὸν τῆς μισαρᾶς ταύτης αἰρέσεως ἀρχηγὸν ὁμόνυμον αὐτοῦ καὶ ὁμότροπον ἡρξάτο τῆς αἰρέσεως. Εἶτα συμμάχους καὶ συμμύστας ἐκζητήσας εὗρεν Ἰωάννην τὸν λεγόμενον γραμματικὸν, μᾶλλον δὲ Ἰαννὴν ἄλλον ἢ Σίμωνα, ἐπὶ τε λεκανομαντεῖαις καὶ φαρμακείαις καὶ αἰσχροπυγίαις βεδοημένον, καὶ ἐτίρους τινὰς ὁμόφρονας αὐτοῦ Ἰαννίτας καὶ Ἰαμβρίτας καὶ Σιμωνίτας· οὗ ¹ δὲ καὶ περ' αὐτῷ κατέχων ἐν τῇ παλατίῳ προσκαλεῖται Νικηφόρον τὸν δοιδιμον πατριάρχην καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ προὔχοντας ἐπισκόπους τε καὶ ἱερεῖς ἐνώπιον τῆς συγκλήτου, καὶ φησιν· *Τότε σαφῶς ὥς ἀνέστησάν τινες λέγοντες μὴ δεῖν προσκυνεῖσθαι τὰς εἰκόνας, οὐδὲ εἰς βούλεσθε παραστήναι καὶ διαλεχθῆναι περὶ τούτου, καὶ ἐκδηλότερον τὸ ἀληθὲς φανήσεται.*

ζ'. Πρὸς δὲ ὁ θεὸς Νικηφόρος οὐδὲν ἀπακρίνατο.

VARIAE LECTIONES.

¹⁰ καὶ] δὲ? ¹¹ λογχῆσαι? ¹² καὶ τοῦν ὥσπερ ἐνικαυτὰ κομήτης C. ¹³ ἐνούμενων C. ¹⁴ οἰκισθέντων C. ¹⁵ κεφαλὴν ἀνδρὸς· διάπλασιν P: corr. C. ¹⁶ τῶν ποι κατὰ add. C. ¹⁷ προεμήνυσεν C. ¹⁸ στάσεις ἐμφύλιος C. ¹⁹ ἀρξάμενοι C, ἀρξάμενοι P. ²⁰ καὶ om. C. ²¹ τὸ δεῖνόν — p. 768 εὐσεβείας om. C folio 2 b. c. 130.

A portæ amœno loco et irriguo impuris sacrificiis, etiam pacem ab Imperatore expetivit, **765** modo per ipsum in Auream portam jaculum ei insigere liceret. Quo abnuente in tentorium suum reversus est, majorem in modum admiratus urbis muros compositamque imperatoris aciem atque ordines. Ad pacis itaque fœdera vertitur, tentandæ rei causa sermones conferens.

4. Porro imperator arrepta occasione lancea eum transfigere conatus est; ne rem tamen opere compleret, obstulit eorum ignavia quos in ipsam ministros delegerat; qui percusserunt quidem, at letale vulnus minime intulerunt. Qua re in furorem actus pestilentissimus homo, missis equitibus ad S. Mamantem, quod illic palatium est succendit; Circique æneum leonem cum ursæ et aqualis dracone, nec non pulcherrima marmora, in curvus congesta asportavit; obsessamque Adrianopolim et ipsam cepit; trajecto denique cum ingenti multitudine ac Macedonum ingenua pube flumine in Danubio consedit, cum interim impietatis in urbe opera Leo pronus exsequeretur.

5. Eo tempore cometa conspectus est, splendentis lunæ duplicis figura, quæ una coirent ac in diversas rursus figuras divisæ abirent, ut et in viri speciem capite mutili efformarentur; quod utique indicio fuit acephali eorum capitis qui postea adversus Christianos tumultuati sunt, ac quibus vanus homo ac demens Thomas caput ac ductor, ut a reliquis Christianis sese abjungerent, exstitit. Quin tremendi quoque **766** crebrique fuere terræ motus, famesque et siccitates atque aeris inflammationes; seditiones quoque ac civiles tumultus per omnes urbes atque oppida, quo ex tempore vir Deo exosus furiaque imperium iniit; ac diu multumque publicæ calamitatis malum labesque invaluit.

6. Impuræ itaque illius hæresis auctorem imitatus, quocum illi nomine atque moribus conveniret, hæresim occiperat. Exinde operis socios et adiutores symmystasque quæritans, Joannem invenit, quem grammaticum vocant, magis vero Jannem alterum aut Simonem, hominem divinationibus ex pelvi et præstigiis turpibusque actibus longe celebratissimum, aliosque nonnullos eodem ac ille sensu, Jannitas et Jambritas ac Simonitas; quorum utique stipatus caterva, eosque in palatio secum detinens, Nicephorum inclitum patriarcham sodalesque præcipuos episcopos ac sacerdotes coram senatu vocat, atque: *Scitis palam surrexisse quosdam, qui non adorandas esse imagines dicant; quos si vultis adesse, deque ea re disputare, veritas clarius elucescat.*

7. Ad quem vir divinus Nicephorus nihil re-

spondit. At vero ad procerum adstantem coronam : *A* Dicite, quæso, quod non est, ut cadat fieri potest? Quibus fidei securitate respondentibus, subiecit rursum patriarcha : Numquid non Leone et Constantino Isauris imperatoribus imagines cecidere? Illis annuentibus ac sic rem sese habere adjungentibus, Ergo, ait **767** omnino stabant, ac sic olim priscisque temporibus erectæ erant. Quod enim non est, necque stat atque consistit, quomodo dejici ac cadere potest?

8. Tum reliquis episcopis istiusmodi ad hæresis eversionem objectantibus, sacratissimus vir Euthymius Sardium episcopus libera voce sumptaque fiducia ait : Quo ex tempore Christus in terras venit, ad hanc nostram ætatem, cum octingentorum annorum tempora decurrerint, ubique gentium Christi erectæ effigies, isque in imagine adoratur. Quis itaque sic præfractæ audaciæ, qui tanti temporis apostolicam Patrumque traditionem abrogare præsumat ac convellere? præsertim cum Apostolus dicat : « Itaque, fratres, state, et tenete traditiones, quas accepistis, sive per sermonem, sive per epistolam. Vel si angelus de cælo evangelizaverit vobis præter quod accepistis, anathema sit.

9. Post hunc respondit et Theodorus, æmulator ille fervensque rectæ fidei defensor, Studii præfectus, ita loquens : Noli, imperator, Ecclesiæ statum ac tranquillitatem convellere. Dixit enim Apostolus : « Et alios quidem posuit Deus in Ecclesia, primum apostolos, deinde prophetas, tertio pastores atque doctores. » Non dixit imperatores aut reges. Nam tibi quidem civilis tranquillitas concredita est ac exercitus. Horum curam habe, ac Ecclesiæ pastoribus ac doctoribus, ut divino sancitum eloquio est, sine : sin minus placet ut his animum accommodes ac nostram teneas fidem, vel si angelus de cælo descendens evertete nos **768** voluerit, nihil ei nos dicto audientes scias, tantum abest ut imperatori.

10. His itaque tyrannus auditis, ira que supra modum exæstuans, leonisque in morem rugiens, qui simia esset, ejectis omnibus procacibus verbis, magnoque Nicephoro urbe expulso ac similiter Theodoro Studita in exsilium pulso, Theodotum Cassiteram exspatharium, virum a thymele scenæque nomen adeptum, Ecclesiæ præficit; inque eum modum scelestissimus ille, moribus potius quam nomine bestiam præferens, adversus pietatem elatus Ecclesiam Dei majoribus animis persecutus, eamque vehementius expugnabat, donec per eum divina ultia justitia est. Cujus ortum pessimum et pravitatem Deoque exosum animum ac impietatem, sed et vitæ exsitus funestissimus, diserte divinus Nicephorus sugillans ac traducens

ἔφη δὲ πρὸς τοὺς παρισταμένους μεγιστάνους· *Εἰ* κατὰ μοι, τὸ μὴ ὄν δύναται πεσεῖν; Τῶν δὲ τῇ ἀσφαλείᾳ τῆς πίστεως ἀπικριθέντων, ἤρετο πάλιν ὁ πατριάρχης· *Ἐπεσον ἐπὶ Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου τῶν Ἰσαύρων αἱ ἀγία εἰκόνες; Τῶν δὲ κατανευσάντων καὶ τὸ καὶ προσειπόντων, Οὐκοῦν ἴσταντο πάντως καὶ ἦσαν ἀρχαῖον αὐτῶν ἔχουσαι τὸ ἀνάστημα. Τὸ γὰρ μὴ ὄν μὴδ' ἰστάμενον πῶς δύναται πεσεῖν;*

ἦ. Εἶτα τῶν ἄλλων ἐπισκόπων τοιαῦτα προτείναντων εἰς ἀνατροπὴν τῆς αἰρέσεως, ὁ ἱερὸς ἐπίσκοπος Σάρδης Εὐθύμιος παρρησιασάμενος λέγει· *Πρόσχε, ὦ βασιλεῦ, τοῖς ἐν ἐπιτομῇ ῥηθησομένοις. Ἀφ' οὗ ἦλθε Χριστὸς ἐπὶ τῆς γῆς μέχρι τῶν ἡμετέρων ἡμετέρας κατὰ τὴν ἀποστολὴν, καὶ πανταχοῦ στηλογραφεῖται Χριστὸς καὶ ἐν εἰκόνι προσκυρεῖται. Ποῖος οὖν αὐθάδης τολμήσεν τὴν τοσούτου χρόνου ἀποστολικὴν τε καὶ πατρικὴν παράδοσιν ἀθετεῖν ἢ μετασταλεῖσαι; μάλιστα τοῦ Ἀποστόλου λόγοντος, « Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, στήκατε καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ὡς παρελάβετε εἰς διὰ λόγον [Ρ. 502] εἰς δι' ἐπιστολῆς. Κἂν ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται ὑμῖν παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω. »*

Θ. Μεθ' οὗ δὲ ἀπεκρίθη καὶ Θεόδωρος ὁ ζηλωτὴς καὶ θερμὸς τῆς ὀρθοδοξίας πρόμαχος, ὁ τῶν Στουδίου ἡγούμενος, λέγων· *Μὴ παρασάλευε, βασιλεῦ, κατὰ δόξαν ἐκκλησιαστικὴν. Εἰρηκεν γὰρ ὁ Ἀπόστολος· « Καὶ οὗς μὲν ἔθετο ὁ Θεὸς ἐν Ἐκκλησίᾳ, πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον προφήτας, τρίτον ποιμένας καὶ διδασκάλους. » Οὐκ εἶπεν, βασιλεῖς. Σοὶ μὲν γὰρ ἡ πολιτικὴ κατὰ δόξαν ἐπιστεύθη καὶ τὸ στρατοπέδον. Τούτων φρόντιζε, καὶ τὴν Ἐκκλησίαν ἔασον κοιμῆσαι καὶ διδασκάλους κατὰ τὸν θεῖον λόγον. Εἰ δὲ μὴ βούλει προσέχειν τούτοις καὶ εἶναι μετὰ τῆς πίστεως ἡμῶν, κἂν ἄγγελος ἐξ οὐρανῶν καταλθὼν βουλῇ θεῇ παρατρέφαι ἡμᾶς, οὐκ ἀκουσόμεθα αὐτοῦ, μήτι γε βασιλεύς.*

ι'. Ὁ οὖν τύραννος ταῦτα ἀκούσας καὶ ὑπερβέσας τῷ θυμῷ, καὶ λένοντιον ὁ πτόηκος βρύξας, καὶ πάντας μεθ' ὕδρεως ἀπαλάσας, καὶ τὸν Νικηφόρον τὴν μέγαν τῆς πόλεως ἀπαλάσας, ὡσαύτως καὶ Θεόδωρον τῶν Στουδίου ἐξορίας, ἀντιχειροτονεῖ τὸν ἀπὸ σπαθαρῶν Θεόδοτον τὸν Καλαϊτηρᾶν καὶ τῆς θυμῆλης τὴν προσηγορίαν ἐπιλημμένον. Καὶ οὕτως ὁ ἀλήτης καὶ θηριώτερος μᾶλλον ἢ θηριώνυμος, ἐπαρθεὶς κατὰ τῆς εὐσεβείας, μετρίζων ἐδίωκε τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπόρθει σφόδρα, μέχρι τούτου ἐνδίκως ἢ θεῇ δίκῃ μετέλλαν. Οὐ τὴν κακίστην γένειον καὶ μοχθηρίαν καὶ θεοσυγῇ προαίρεισιν καὶ δυσσέβειαν, καὶ μέντοι καὶ χαλεπὴν τοῦ βίου καταστροφὴν, ὁ θεοπέσιος Νικηφόρος διαβόηδην στηλιτεύων φάσκει· *Παρορῶ Θεός, καὶ ἤρξεν καθ' ἡμῶν*

^b Thess. II, 14. ^c Ephes. IV, 1.

VARIAE LECTIONES.

^{αα} τῶν Ρ. ^{αβ} γόγγυς οὗ τοῦτου C. ^{αγ} μὲν γε τὴν Χ. C.

ἄνθρωπος· οὐκ οἶδα εἰ ἢ ἄνθρωπον λέγειν χρή, ἀλλ' ἢ μὴ θηρίον, καὶ θηρίων ἢ ἀγριώτερόν τε καὶ πικρότερον. Τί γὰρ τῆς συμφορᾶς ταύτης ἐλαυνότερον καὶ τῆς δυστυχίας ἀθλιώτερον; Ἥλικον κακὸν εἰς τὴν βασιλείαν εἰσακώμασεν ἢ ἱεφυῆς μὲν τὸ γένος· καὶ μισοδόρβαρος, πολυειδὴς δὲ τὸν τρόπον καὶ ἀνελκυσθεὶς καὶ τὴν γνώμην ἀστάθερος ἢ.

ια'. Τὸ μὲν οὖν προσεχῶς αὐτῷ ὑπὸ γνησίου καὶ πολυγυῖον (ἐκ γὰρ τῆς Ἀρμενίων ὥρμητο γῆς ἢ, ὅθεν εἶπεν τὸ δύστροπον καὶ κακὸς ἦν, τὸ δὲ πορρωτάτω καὶ παλαιῶν τυγχάνον, καθὰ τῶν πρεσβυτέρων ἐξιστοροῦσι τινες, οἳ τὰ ἐκείνου καὶ τῶν ἐκείνου πατέρων ἐκ πολλοῦ παραδοθέντα ἢ ἴσασιν, οὐδ' ἐντεῦθεν καθαρῶς ἢ ποθεν ἐκπεφυκέναι, εἴπερ ἐκ τῆς Ἀσσυρίων φυλῆς κακίστην παραφύδα ἐκδύναι, ἐξ ὧν τὸ πατρῷον ἐπαφῆμιζεν αἶμα. Κατήχη γὰρ ἐκ τῶν Σαναχηρείμ παιδῶν ἢ, ὅς δὲ τῶν [P. 503] Ἀσσυρίων ἤρξαι ποτε καὶ ὑπὸ τῶν φύντων καιρίαν τὴν πληγὴν ἐδέδεκτο· καὶ γὰρ οἱ γε ἢ φονίας δεξιὰς τῷ γεννήτορι ἐπανατείναντο ἢ, τῷ πατρὶ ἢ λύθρῳ ἐμολυνόμενοι, αὐτόχειρές τε τῆς σφαγῆς ἢ τοῦ τεκόντος γενόμενοι αὐτίκα πρὸς τοὺς χωρίους τῶν Ἀρμενίων φυγάδας οἰχόμενοι ἢ ἀνασώζονται. Τούτου δὲ τοῦ ἢ πατροφόρου σπύρου κατὰ τὴν ἡμετέραν γενεὴν πικρῶς τηρηθεὶς ἢ καὶ παραβλαστῆσας ἢ ἀνδροφόνος καρπὸς, οὐκ οἶδ' ὅθεν Ῥωμαίων τοῦτο κατακριθὲν ἢ τὸ δεινὸν ἐκεκλήρωτο. Ὅς εἰς τότε τὸ φῶς οἱς οἶδεν ὁ ἀνασχόμενος κρίμασι προαχθεὶς πονηροὺς καὶ ὀλεθρίους ἐντρέφεται καὶ συναύξεται ἢ ἤθεσσι τε καὶ πράξεσιν ἢ.

ιβ'. Ἐκ τῆς Ἀσσυρίων γούν λεαίνης καὶ τῆς Ἀρμενίας παρδάλως ἐτεροθαλῆς ἢ σύνθετόν τε καὶ ἀλλόκοτον τίγριδος εἶδος ἐκ νόθου καὶ κιθόλου ἐξέφυγον, Ἀρμένιον ἢ Ἀσσύριον εἰσδεχέστερας ἢ, καὶ Ἀίων μὲν τὴν προσηγορίαν, λέοντος δὲ τὸ μὲν ἢ ἀρπακτικὸν εἰς τὸ ἀσφαλὲς κεκτημένος, τὸ δὲ ἐλευθέριον οὐδαμῶς προσείμενος, χαμαιλέον δὲ, ὥσπερ οὖν τῆς εἰδος, οὕτως καὶ τῆς ψυχῆς τὸ πολύμορφον, διὰ τὴν τοῦ γένους ὑπουλὸν τε καὶ ὀφθαλόν, ἐξ ὧν ἐμμεγαλύνει τῆς δυστροπίας καὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ τὸ κεκρυμμένον ἢ καὶ ἀνεξήγητον. Καὶ γὰρ ἐμμεγαλύνει τὸ λανθάνειν τὸ ἐνδομυχοῦν τῆς γνώμης σκοτεινὸν καὶ παλινβολόν ἢ καὶ πρὸς τὸ βλέπειν ἐπιρρεπὲς ἢ. Καὶ πως ἦν ἐκπεποιημένος αὐτῷ καὶ ἐπιτετηθευμένον μὴ ποτε συμφωνήσιν καρδίαν ἢ τοὺς χεῖρας, ὥς ἑτεραὶ μὲν μελετῶν κατὰ νοῦν, ἄλλα δὲ προφέρειν ἢ ἐν τῷ στόματι. Ἀλλ' ἢ ἐπὶ τοσοῦτον γὰρ ἀφιλοθεῖας καὶ πονηρίας ἐξώκειλεν ὁ βίος αὐτοῦ, ὥστε καὶ ἢ δυσφωρότατον ἢ καὶ δυσκατάληπτον αὐτοῦ τὴν δαι-

alt: *Despicit Deus, imperatque adversum nos homo, quem nescio hominem dicere deceat et non bestiam, interque bestias majori præstantem feritate cunctisque acerbiorum. Quid enim hac calamitate miserabilius infortunioque infaustius? Quantum malum in imperium invasit? Duplici satus homo prosperia ac mixobarbarus, indole animoque varius ac illiberalis, sensuque mentis instabilis, quod ad proximum quidem illi atinet genus vulgoque expl-*

769 11. Ex Armenia namque oriundus erat, unde illa ei morum pravitas ac malignitas. Longe vero remotius illud ac antiquum, quemadmodum seniores quidam referunt, qui olim tradita de illo ejusque majoribus sciunt, nec in hos pure suos natales refert, siquidem ex Assyriorum gentis nequissimo stolone natus est, ex quibus paterna eum stirpe genus trahere fama est. Ex Sennacherib enim sobole ducit originem, qui cum imperio olim Assyriis præfuit, et ab iis quos sustulerat letale vulnus accepit. Quique adeo cruentas dexterarum Patri intentassent, parricidialique cruore polluti essent, suisque ipsi manibus parentem occidissent, confestim ad Armeniorum se loca fugitivi recepere. Ex hoc porro parricidiali ad nostram usque ætatem, iusto fato, servato semine, quæ noxa nescio, istud Romano imperio constitutum malum ac consecutum. Is nimirum in hanc lucera susceptus, quibus is ipso qui sustinet novit iudiciis, pessimis noxiisque moribus educatur atque acibus.

12. Ex Assyriorum itaque leæna Armeniaque pardali, diverso germine, compositumque ac monstrosum tigridis genus, ex notha adulterinaque sinceraque **770** enatus filius, Armenius an Assyrius, sæda magis specie oreque; ac leonis quidem nomen sortitus, leonis vim illam rapacem adeptus est, nihil quidquam admissum quod ejus liberale est, chamæleon vero, uti specie vultuque, sed et multiplici forma animi, ob gentis occultam fraudem pressumque dolum ac animum se nihil explicantem. Etenim molitur ut quod illi tenebrosum ac versipelle intus animi est, nocendique arte industrium solersque, id vero lateat. Ecqua ratione in hoc studium operamque contulerat, ut nunquam cordi atque labiis conveniret? ut nimirum alia mente agitare, alia ore proferret. Enimvero ad tantam ejus vita impietatem devecta est ac nequitiam, ac demoniaca imens ejus ac nequitia ægre ipsa deprehensibilis ac animadversa cunctis, ma-

VARIE LECTIONES.

ἢ εἰ add. C. ἢ καὶ τῶν θ. C. ἢ βασιλείον ἀρχὴν εἰσελ. C. ἢ ἀστάθερος P. ἢ ὑπὸ γνησίου καὶ πολλοῖς γνώριμος C. ἢ γῆς — τὸ δὲ οἰκ. C. ἢ παραδοθέντων C. ἢ καθαρῶς ποθεν ἐκπεφυκέναι P, et uioc κακίστης παραφύδος ἐκφῆναι. ἢ παίδων add. C. ἢ εἴγε P. ἢ ἀνατείνοντι P. ἢ πατρῶν C. ἢ τῆς σφαγῆς add. C. ἢ ὠχούμενοι P, ὠχόμενοι C. ἢ τοῦ add. C. ἢ τηρηθέντος P. ἢ παραβλαστῆσας C. ἢ κατακριθεὶς P. ἢ συναυλίζεται C. ἢ πράγμασιν P. ἢ ἐτεροθαλῆς P. ἢ καὶ ἀκιδόλης ἐξέφυεν υἱὸς Ἀρμένιος ἢ Ἀσσύριος εἰσδεχέστερος P, an Ἀρμενίων ἢ Ἀσσυρίων? ἢ τὸ μὲν add. C. ἢ ἐξ — κεκρυμμένον καὶ οἰκ. P. ἢ μηχανάται P. ἢ παλινβολόν P. ἢ ἐπιρρεπὲς P. ἢ συμφωνήσιν καρδίαν P. ἢ προσφέρειν CP. ἢ τῷ εἰ ἀλλ' οἰκ. C. ἢ καὶ post ὥστε add. C. ἢ δυσφωρότατον οὖσαν?

nifesta seret. Quinimo Dei indulgentia tyrannidem A
semel adeptus, furorem omnem dolumque affundit
adversus immaculatam fidem, certatque per omnia
imitari impium Copronymum illo superiorem;
parique illi facinore, impuris quibusdam scelestis-
simisque hominibus vitæ omnes rationes concedit,
lascivis ac turpi vita celebratis, animo corporeque
corruptis, præstigiatoribus, veneficis, seductoribus,
nulloque non vitii 771 genere ac malitia excul-
tis, atque ut semel dicam, qui Christianam pieta-
tem fidemque negaverint.

13. Ac sane eos lubens necessarios asciscit ac
amplexatur, eorumque exitiosis doctrinis ac ini-
tiationibus animum submittit; et velut peccati ser-
vus, iis mancipatur, uncoque seductionis ac im-
probitatis captus vir execrabilis dire transigitur.
Tria enim proposita, quibus promissionis compos
efficeretur, ut nempe exactam fidem nostram ac
orthodoxam negaret, divinas aboleret imagines, piis
persecutionem moveret; quæ si ei præstita essent,
ad felicitatis summum apicem evaderet, ac si quis
alius, in longiores annos hujusce temporis vitam
produceret.

14. Hisce itaque ejusque generis exitiosis sedu-
ctionibus deceptus dementis vir animi ac pecuinus,
atque ut sædo aspectu erat, adeuntibus difficilis,
orisque specie turpior. Et si enim ei leonis nomen,
simia erat quod objectum oculis erat: majori pra-
vitate mores, insolentior animus, mente plurimum
ferina, intractabili impetu, immundus, inportabi-
lis, inconsultior, severitate asperior, tyranni mori-
bus truculentior.

15. Elatus itaque miser ac calamitosus falsis
scelestissimorum illorum vaticiniis ac insidiis, sic
bellum cito aggreditur. Ac primum quidem linguam
Deo 772 pugnantem adversus divina nostra dog-
mata movet; ac tum hic quoque implissimum
Copronymum Cononem æmulatur, similique illi
ratione circumforaneum cogit conventum seu po-
tius Judaicum concilium; cui etiam funestissimus
homo consessor præessorque ac præses effectus
abominatio desolationis in templo Domini denuo
conspicitur, aperiturque os magna loquens adver-
sus Domini gloriam, grandiaque promens ac super-
bia adversus dispensationem. Sicque alter Cai-
phas, cum Christo infensa cohorte illa, multa ac
vana adversus veritatem obganniens, sacras omnes
in Ecclesia erectas imagines abolet, odiaque in
Christum ejusque servos exagitat; quippe cui gra-
vis ad videndum in imagine Christus ac memoria
screndum, quique ejus amici ac servi essent.

μονιῶδη γνώμην καὶ πονηρίαν τοῖς 66 πᾶσι γενέσθαι
κατάδηλον 66. Ἐπεί 66 οὖν τῆς βασιλείου ἀρχῆς, μάλ-
λον δὲ τυραννίδος, Θεοῦ συγχωρησεί λαβόμενος κατὰ
τῆς ἀμειψήτου πίστεως δλον ἐκχέει τὸν θυμὸν καὶ τὸν
δδλον, καὶ ἀμιλλᾶται κατὰ πάντα τὸν πρὸ αὐτοῦ δυσ-
σεῖθ Κοπρώνυμον, καὶ ὡσαύτως μιαιοῖς τισι καὶ
καμπονήροις ἀνθρώποις τὸ πᾶν τῆς ζωῆς καταπι-
στεύει, ἀσελγεί τε καὶ ἐπὶ βίου αἰσχροτῇ βεθοημέ-
νοις καὶ 67 κατεφθαρμένοις τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα,
γόησι καὶ φαρμακοῖς καὶ λαοπλάνοις, καὶ πᾶν εἶδος
κακίας ἀσκήσας καὶ ἀπαξαιπῶς τὴν Χριστιανῶν
ἡρνημένοις θεοσεβείαν.

17. Καὶ ὁ τούτους ἀσπασίως εἰσποικίζεται καὶ
περιπτύσσεται, καὶ ὑποκύπτει ταῖς ματαίαις αὐτῶν
καὶ 66 ψυχοφθόροις διδασκαίς καὶ μυήσεσιν, καὶ οἷα 66
τῆς ἀμαρτίας ἀνδράποδον ἐξανδραποδίζεται, καὶ τῷ
ἀγκίστρῳ τῆς ἀπάτης καὶ παρανομίας δελεασθεὶς ὁ
παράπαιστος 70 δεινῶς περιπείρεται. Τρία γὰρ αὐτῷ
προβύθηκαν τὰ ὑποσχέμενα 71, [P. 504] τῆς ἀκριβοῦς
πίστεως ἡμῶν καὶ ὀρθοδόξου τὴν ἄρνησιν, τῶν θείων
εικόνων τὴν καθάρσιν, τῶν εὐσεβοῦντων τὴν δίωξιν.
Καὶ οὕτως εἰς ἄκρον εὐημερίας ἐλάσεις, φησὶν, ὥς
καὶ ἐπὶ κλειστόν καὶ μήκιστον 72 χρόνον τὴν παροῦ-
σαν ζωὴν, εἰ καὶ τις ἄλλος, διανύσας 73.

18. Ταύταις οὖν καὶ ταῖς τοιαύταις διεθροῖς φα-
νακισθεὶς 74 ἀπάταις ὁ ματαιόφρων καὶ πτηνῶδης,
καὶ καθάπερ ἦν εἰδεχθῆς καὶ δυσέντευκτος καὶ τῇ
ιδίᾳ 75 αἰσχροτέρως (εἰ γὰρ καὶ λίσνεται. τοῦνομα,
πιθήκειον τὸ βλέπομενον), γίνεται φαυλότερος 76 τὸν
τρόπον, σοδαρώτερος τὸ ἦθος, θηριωδέστερος τὴν
γνώμην, ἀτίθαστος τὴν ὁρμὴν, ἀκάθεκτος 77 καὶ
ἀνυπόστατος καὶ ἀλογιστότερός τε 78 καὶ ἐμδριθέ-
στερος καὶ τυραννικώτερος.

19. Ἀναπερωθεὶς γὰρ ὁ δελιαῖος καὶ ταλαίπωρος
τῇ ψευδομαντείᾳ καὶ ἐπιβουλῇ τῶν ἀλιτηρίων ἐκαί-
νων, οὕτως ἐπανατείνεται ταχὺ τὸν πόλεμον. Καὶ
πρῶτον μὲν κινεῖ κατὰ τῶν ἱερῶν 79 δογμάτων ἡμῶν
τὴν θεομάχον αὐτοῦ 80 γλῶσσαν, ἔπειτα δὲ ζῆλοι κἀν-
ταῦθα τὸν δυσσεβέστατον Κοπρώνυμον Κόνωνα 81
καὶ συναθροίσας ὁμοίως 82 ἐκείνῳ πονηρὸν τε καὶ
ἀγυρτῶδες συνακτήριον 83, μᾶλλον δὲ Ἰουδαϊκὸν συν-
έδριον, ᾧ 84 καὶ σύνεδρος καὶ πρόεδρος ὁ ἐξάριστος
γενόμενος, ὁρᾶται πάλιν ἐν ναφ̄ Κυρίου τὸ βδελύγμα
τῆς ἐρημώσεως, καὶ ἀνοίγεται στόμα λαλοῦν μεγάλα
κατὰ τῆς δόξης Κυρίου καὶ κατὰ τῆς θείας 85 οἰκο-
νομίας μεγαλορρήμονον καὶ ἀλαζονεύμενον. Καὶ
οὕτως ὁ δευτέρος Κατάφας μετὰ τῆς Χριστομάχου
σπειρας ἐκείνης πολλὰ καὶ μέγιστα κατὰ τῆς ἀληθείας
κενολογήσας καθαρῶς πᾶσαν ἱερὰν τῆς Ἐκκλησίας
ἀναστήλῳσιν μίσει τῷ εἰς Χριστὸν 86 καὶ τοὺς αὐτοῦ
θεράποντας, ἐπειδὴ βαρὺς ἦν αὐτῷ Χριστὸς καὶ 87
ἐν εἰκόνι βλέπομενος καὶ ἐπὶ μνήμης φερόμενος 88,
καὶ οἱ τοῦτου φίλοι τε καὶ δοῦλοι.

VARIE LECTIONES.

66 τοῖς] αὐτοῖς C. 66 κατάδηλον om. C. 66 ἐπεί — ἀρχῆς add. C. 67 καὶ post βεθοημένοις add. C.
66 ματαίαις αὐτῶν καὶ add. C. 66 οἷα P. 70 παράπτυστος vel παράπαιστος margo P. 71 τοῦ
ὑποσχέμενου P. 72 μήκιστον C, μέγιστον P. 73 διανύσης, εἰ καὶ τις ἄλλος P. 74 ἀπάταις φανακισθεὶς P.
75 τῇ ιδίᾳ] τὴν θεάν C. 76 γίνεται καὶ φ. P. 77 ἀκάθαρτος P. 78 τε add. C. 79 θείων P. 80 αὐτοῦ om.
C. 81 Κοπρώνυμον Κόνωνα] Κωνσταντῖνον C. 82 ὁμοίως ἀθροίσας C. 83 ἐργαστήριον C. 84 φ̄ Iliasius,
δ C, δς P. 85 θείας add. C. 86 μίσει] τε Χρ̄στὸν P. 87 καὶ αὐτὸν add. C. 88 ἐπιφερόμενος I

15. Δὲ δὴ καὶ ἀνοηταῖων καταφλύδρει πᾶσαν Ἀ
εἰκονικὴν ἀναστῆλυσιν ἀπὸ βλητον εἶναι τῇ θεῇ Γρα-
φῇ καὶ λίαν ἀγνώριστον. Τί οὖν πρὸς ταῦτα φησεῖν ὁ
τις; Ὅτι σοφίας Θεοῦ ἀδιεξήταστοι λόγοι, καὶ ὁ
μωρὸς μωρὰ λαλήσει. Ἀμαθὴς γὰρ σφόδρα καὶ λη-
ρώδης ὑπάρχων οὐκ ᾔδει πάντως τὰ χρυσότευκτα
ἐκεῖνα Χερουβιμ, ἅπερ ὁ ἱερογράφτης Μωϋσῆς Θεοῦ
προσεταχότος ἐτακτῆναι καὶ ἡ παλαιὰ καὶ ἔννομος
σκηνὴ καθόπερθεν τῆς κιβωτοῦ ἔφερεν, ἀ δὴ οὐ παρὰ
Ἰουδαίους μόνον δεδοξαστο, ἀλλὰ καὶ τῆς χάριτος ὁ
κτῆρξ Χερουβιμ δόξης ἀποκαλεῖ σαφῶς ἦτοι τὰ δε-
δοξασμένα. [P. 505] Ἐτι γὰρ μὴν καὶ ὅσα ἡ Σολο-
μῶντος κατεσκευάσατο σοφία καὶ τῷ θεοπεσίῳ Ἰεζε-
κὴλ ὤπται, καὶ εἰ τι τριούτου κατὰ τὰς ἱερὰς Βί-
βλους ἱστόρηται καὶ τετιμῆται, ἅπερ οὐ πέφρικεν ὁ
ὁ δὸς καὶ βέδης ἐν ἐιδώλων μοίρᾳ θείναι, ὡς
ἀθετεῖν ἢ μᾶλλον ἢ προσεῖσθαι τὰς θεοπνεύστους
Γραφὰς προσεδομένος· ἐξ ὧν λοιπὸν καὶ Ἰουδαίων
ἀπιστοτέρος καὶ ἀγνωννέστερος εἰκότως νομισθεῖ
ὅν τοις ὁμόφοροις αὐτοῦ. Ἀξία γὰρ ὡς ἀληθῶς
τῆς ταυτῶν βδελυρίας ἀπιστίας τε καὶ ἀλογίας φρο-
νήσαντες καὶ ἐκφρονήσαντες.
dum scilicet sua digna perditā impudentia ac infidelitate, rationisque carentia sentire fidemque
eam edidere.

16. Καὶ γὰρ τῷ Χριστῷ κἀνταῦθα προφανῶς ἀπο-
μάχονται, δ; λαθὼν ὁθόνην λαμπρὴν καὶ τὸ ὑπέρ-
λαμπρον καὶ ὑπέρχαλον ἐναπομαζάμενος θεῖον εἶδος
ἐκπέμπει πιστῶς αἰτήσαντι τῷ τῶν Ἑδессιν
ἡγεμόνι Αὐγάρφ. Ἐξ ἐκεῖνον δὲ μέχρι καὶ τῆμερον
ἀποστολικῇ παραδόσει καὶ εἰσπηγῆται, γνώσεώς τε
καὶ μνήμης ἐνεκεν ὧν ὑπὲρ ἡμῶν ἔδρασε ὅτε καὶ
πέποιθε Χριστὸς, καθὰ δὴ καὶ ἐν ταῖς ἱερῇς τῶν
Εὐαγγελίων δόλτοις ἀνιστορεῖται, σεβασμῶς ἐκτυ-
ποῦμεν καὶ προσκυνοῦμεν, καὶ οἱ Χριστομάχοι δια-
βήγνυνται.

17. Καὶ μέντοι πρὸς τοῦτοις παραδόσεις καὶ λόγους
ἐχόμενος παιδοῦς καὶ μέχρις ἡμῶν κάτεισι, τὸν
θεῖον εὐαγγελιστὴν Λουκᾶν ἐν εἰκόνι διαγράφει τὸν
Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, πρὸς δὲ καὶ τὴν
πανάχατον αὐτοῦ Μητέρα, καὶ τὰς ἱεροτυπίας
ταύτας διαφυλάσσειν τὴν Ῥωμαίων πόλιν. Τί δὲ δεῖ
λέγειν περὶ τῶν λοιπῶν ὧν ἐν Ἱεροσολύμοις, ὡς
ἱστόρησάν τινες οἱ αὐτοὶ γενόμενοι, ὡς πλείστα
μέχρι τῆς δευτέρου πιστῶς καὶ εὐσεβῶς ἱερογραφίας
ἐκ παλαιοῦ δι' ἀκριβεῖας ἀναστηλωμένας σεμνῶς
περιέποντες προσκυνοῦσιν; Ὡσαύτως δὲ πάλιν ἀνα-
γέγραπται ὅτι Πέτρος καὶ Παῦλος οἱ κορυφαῖοι τῶν
ἀποστόλων τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ κηρύττοντες ἐν τῇ
Ῥώμῃ, καὶ ἀπεποίηκεν ὁ Χριστὸς θαύματα,
πρῶτον τὴν θείαν μεταμόρφωσιν ἐξείκονίσαντες
Ῥωμαίους παραδεδῶκασι, καθὼς καὶ ὥφθη Μωϋ-
σῇ καὶ Ἠλῆ ἐν μέσῳ τοῖς ἁγίοις προφήταις· ἀ δὲ
καὶ μέχρι τοῦ νῦν σώζεται.

16. Quamobrem etiam dementi animo nugatur
imaginum omnem erectionem sacris litteris impro-
batam esse iisque valde ignotam. Ad hæc igitur
quid quis dicat ac responderit? Nempè inscrutabi-
les esse divinæ sapientiæ sermones et stultum
stulta locuturum. Cum enim valde rudis esset et
imperitus ac delira mente, nihil prorsus aureos
illos Cherubim noverat, quos divinorum interpretes
Moses Dei præcepto fabricatus est; vetusque illud
ac legale tabernaculum subitus arcam ferebat;
quæ non solum apud Judæos gloriam habebant ac
claritatem, sed quæ etiam gratiæ præco
Cherubim gloriæ (id est glorificata) aperte nuncu-
pat. Præterea etiam quæcumque fabricata est Sa-
lomonis sapientia divinoque Ezechielii conspecta
sunt, ac si quid hujusmodi in sacris Libris narratur
honorique habetur; quæ miser ille profanusque
idolorum sorti deputare non horruit, ut cui divinas
potius spernere Scripturas ac abrogare seu pro-
dere constitutum esset. Unde cum ipsis quoque
Judæis majori infidelitate majorique vincens impro-
bitate merito censendus sit, cum sodalibus suis,
773

17. Etenim hic quoque aperte Christo pugnant-
Is namque accepto prænitido linteo, omnem vin-
cente nitorem decoremque, divina sua expressa
forma, Augaro Edessenorum regulo fidei devotio-
petenti munus destinavit; quo ex tempore hacten-
usque apostolica traditione atque doctrina, ad
ea cognoscenda ac memoria tenenda quæ Christus
tum egit tum passus est, uti etiam in sacris con-
scripta Evangeliiis exstant, venerabiliter effingimus
ac adoramus, Christi licet hostes rumpantur.

18. Ad hæc enim traditio est nec sic carens
narratio, quæ ad nos usque devenit, pinxisse nimi-
rum in imagine divinum Lucam evangelistam Domi-
num nostrum Jesum Christum ac præterea
intemeratam ipsius Matrem, hasque sacras imagi-
nes ac effigies urbem Romam servare. Quid vero
necesse dicere de reliquis, quæ sunt Hierosolymis,
quemadmodum eas quidam illo profecti lustrare;
quas plurimas hactenus omni que veneratione sa-
cras picturas ab antiquo, digno cultu erectas, reli-
giose venerantes adorant? Similiter vero rursum
scriptum est apostolorum principes Petrum et
Paulum, cum Dei magnalia Romæ prædicarent edi-
taque a Christo miracula, divinam primum trans-
formationem pictam expressam imagine Romanis
tradidisse; qua ratione Mosi Eliæque, sanctis pro-
phetis, in ipsorum medio conspicua elegit; quæ et
etiamnum servatur.

VARIE LECTIONES.

ἡ φησὶ C. ὁ om. C. ὁ χρυσότευκτα C. δεδόξασται P. τῷ δεδοξασμένῳ P. οὐκ
ἐφρίκειν P. ἀθετῶν P. προσεῖσθαι CP. ὁ θείας P. ὡς ἀληθῶς adl. C. καὶ add. C. ἐκ-
πέμπει τῷ πιστῶς P. καὶ μέχρι C. ἐνεκα ὧν περ ἔδρασε P. ἐν τοῖς ἱεροῖς εὐαγγελίοις ἀνιστορεῖ-
ται P. καταντήσας P. Ἰησοῦν Χριστόν om. C. ἔχραντον P. φυλάσσειν P. πλείστα margin P.
πιστῶς adl. C. δι' ἀξίας P. ὁ θεός C. πρῶτα τῆς Ῥώμης μεταμορφώσεως C. καθὰ ὥφθη
P. δὲ add. C.

19. Quanam igitur ratione increduli improbiue homines ac ingrati oculos obvertent, conspicientque quod in hanc usque diem in templo sanctæ Dei Genitricis miraculum canitur atque cernitur, in urbe quam Lyddam vocant? Ædem hanc sacram excitavit apostoli, cum beata Virgo adhuc vita hac superses esset. Multi enim viderunt, quod venerationi habetur ac colitur, non manu factum illud ac venerabile simulacrum, prænitidis tabulis ac pellucidis expressum, inque omnem altitudinem ac profundum pervadens. Illud nimirum cum Græcorum quidam Judæorum 775 infensi Christo eradere conati essent, frustrato absurdo conatu evanescere. Quanto enim effigiem radebant, tanto illa majori luce radioque clariori splendebat. Mansit enim nihilominus in eadem forma atque habitu. Oris species ac vestitus, quæque reliqua in oculos incurrunt, nihil oblita nullaque labe integra illi constiterunt. Narrant enim quod cum sancti apostoli, sanctissimæ Dei Genitricis pollicitatione freti, sub ejus nominis invocatione templum excitassent, ipsaque eorum rogatu lustrandi causa templum ingressa in una columnarum stetisset, expressam ipsius effigiem in columna inventam esse; quam illis adhibita vi eradere potuere.

20. Testis quidem etiam præter alia divina statua, quam mulier sanguine fluens, a quo curata fuerat, Christo juxta ædes suas gratitudinis monumento statuit, apertissimum sane titulum sincerissimæque veritatis præconem exhibiti in ipsa miraculi, inauditum in ipsa patrum divinum signum ac prodigium in futuras longe generationes evulgans; cujus et magnus apud imaginum efflores magister Eusebius, in *Ecclesiastica Historia* mentione facta, memoratisque miraculis quæ ad sacram divinoque germine illic enascentem herbam fierent, esseque illam cunctis auxilium præsens atque malorum depultricem, subjungit dicens 776 apostolorum Petri et Pauli imagines, atque ipsius Christi, penicillo ac coloribus pictas, quæ etiamnum cæteris viderent.

21. Testis vero etiam visus, fidus ipse magister ac verax; longique temporis clare indicio est ipsa quoque venerabilium sacrarum ædium structura. Præterea vero etiam sacri ministerii vasorum, antiquis temporibus, pia fidelium sedulitate effectio ac consecratio; quorum infinita prope multitudo ac copia. Sacrorum etiam Evangeliorum tabule, quæ sacras exterius formas ac figuras, cunctorum fidelium venerationi expositas iisque cultas, serant. Divinæ item columnæ, et quas soleas vocant, qui-

19. Πῶς οὖν ἀντιθέλουσιν οἱ ἀπιστοὶ καὶ ἀγνοῦ-
μονες πρὸς τὸ μέχρι τοῦ παρόντος ἄδόμενον καὶ
ὀρώμενον ἐν τῇ ναῷ τῆς Θεομήτορος θαῦμα, τὸ ἐν
τῇ πόλει 12 τῇ καλουμένῃ Λύδῃ; Ἐνταῦθα ἐτι
περιούσης κατὰ τὴν τῆδε 13 βίον οἱ ἀπόστολοι ἰδομή-
σαντο. Πολλοὶ [P. 506] γὰρ τεθέσται πρὸς σκυνόμε-
νον εὐλαβῶς 14 καὶ τιμώμενον τὸ ἀχειρότευκτον ἐκεί-
νον καὶ σεβάσιμον ἀπεικόνισμα, πλαστὴ τετυπωμένον
λαμπραῖς καὶ διαυγαῖς, καὶ διὰ βῆθους κεχωρητῆς
ὁλοῦ 15· ὁ δὲ καὶ 16 τινες τῶν δυσμενῶν Ἑλλήνων
τε καὶ Ἰουδαίων ἀποξέσαι 17 σπουδάζαντες ἐματαιώ-
θησαν ἀποτυχόντες τῆς ἀτόπου αὐτῶν ἐγχειρήσεως.
Ὅσοι γὰρ αὐτοὶ τὸ ἐκτύπωμα ἔβλεπον, πλειοτέρως ἐξ-
έλαμπεν. Οὐδὲν γὰρ ἦστον ἐπὶ σχήματος ἱστορικῆς ἢ
μορφῆς, εἰδὸς τε καὶ σφάλλῃ καὶ τέλλῃ τῆς θεᾶς ἀνέξ-
18 ἀλειπτα καὶ ἀλώεθρα διασείζουσα. Ἰστορεῖται 19
γὰρ ὅτι οἱ ἄγιοι ἀπόστολοι ὑποσχέσας τῆς πανάγνου
Θεοτόκου ναὸν ἐπ' ὀνόματι αὐτῆς ἀνήγειραν· καὶ
αὐτῆς εἰς θέαν τοῦ ναοῦ τῇ αἰτήσας αὐτῶν εἰσελθού-
σης καὶ εἰς ἔνα 20 τῶν κίωνων σταθείσης εὐρεθῆναι
ἐν τῇ κίονι τὸ ἐκτύπωμα αὐτῆς· ὁ καὶ πολλὰ βιασά-
μενοι, ὡς εἴρηται, Ἑλλήνας καὶ Ἰουδαίους οὐκ ἔδυν-
σαν ἀποξέσαι 21.

Græci Judæique nulla quantavis, uti dictum est,

21. Ὅτι ἐξ ἀρχαιοτάτης τούτων ἡ πόλις καὶ παρὰ-
δοσις 22, μάρτυς μὲν καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ὁ θεὸς
ἀνδριάς· ὃν ἱστορεῖται ἡ αἰμόρρους γυνὴ τῇ θεραπευτικῇ
Χριστῷ παρὰ τῷ ἐκτελεστῇ 23 οἴκῳ, σφάλλῃ ἐναργε-
στάτην καὶ ἀπαράγραφτον κήρυκα τοῦ εἰς αὐτὴν
γεγονότος 24 θαύματος, ταῖς μετέπειτα γενεαῖς τὸ
κατ' αὐτὴν θαυματουργηθὲν παράδοξον δημοσιεύου-
σα· περὶ οὗ καὶ ὁ μέγας παρὰ τοὺς εἰκονομάχους 25
διδάσκαλος Εὐσέβιος ἐν τῇ 26 Ἑκκλησιαστικῇ Ἱστο-
ρίᾳ μνημονεύσας τὰ τελούμενα θαύματα παρὰ τῆς
ἐκείθεν φερομένης ἱερᾶς καὶ θεοδόξου πύλης, καὶ ὡς
ἦν ἀπασιν ἀλεξίκαχον ἐπικουρήμα, ἐπάγει 27 φά-
σκων, ὅτι καὶ τῶν ἀποστόλων τὰς εἰκόντας Πέτρον
καὶ Παύλον καὶ αὐτοῦ δὲ 28 Χριστοῦ διὰ χρωμα-
των ἐν γραφαῖς σωζομένης ἱστορήσασκεν.

21. Μάρτυς δὲ καὶ ἡ ὁψις, διδάσκαλος ἀψευδής.
Τὸ τε μέγεθος 29 τοῦ χρόνου σαφῶς δείκνυσσι καὶ τῶν
σεπτῶν ναῶν ἡ κτίσις. Ἐτι δὲ 30 καὶ τῶν ἀνέκασθεν
ἱερῶν σκευῶν παρὰ τῶν εὐσεβοῦντων ἡ 31 πόλις
καὶ ἀφίρωσις ἀπειρος τῷ πλήθει τυγχάνουσα. Οὐ
μὲν δὲ 32 ἀλλὰ καὶ αὐταὶ αἱ πτυχαὶ τῶν ἁγίων Εὐαγ-
γελίων 33 τοὺς ἱεροὺς τύπους ἐξωθεν φέρουσαι 34 ὅπως
πάντων πιστῶν σεπτῶς προσκυνουμένους, οἳ τε θεοὶ
κίονες καὶ αἱ σφαλαὶ καλούμεναι, αἱ 35 ἐν σεβάσιμον
τοῦ ἱεροῦ διατεταγμένους θυσιαστήρεσιν. Καὶ γὰρ οὐδὲν

VARIÆ LECTIONES.

12 τῇ πόλει add. C. 13 τόνδε τὸν P. 14 εὐλαβῶς add. C. 15 ὅλων C. 16 καὶ om. C. 17 ἀπαχρηστούς
πειρασθέντες διέξασαν μανικῶς, ἀλλὰ διήμαρτον μάλα τῆς ἀνοσίτου ἐγχειρήσεως C, omisissis ἐσθ-
ἐξέλαμπον. 18 ἱστορεῖται. — ἀποξέσαι] ἱστορεῖται γὰρ ὑποσχέσας τῆς πανάγνου παρθένου τῇ πρὸς
τοὺς ἀποστόλους αὐτόματον ἀναβῆναι τὸ σεβάσιμον τοῦτο χρῆμα C. 19 ἐν P. 20 Ὅτι — πα-
ρὰδοσις add. C. 21 αὐτῆς P. 22 εἰς αὐτὴν γεγονότος; om. C. 23 εἰκονομάχους C. 24 τῇ add. C. 25 ἐπ-
ήγαγε C. 26 καὶ δι' αὐτοῦ δὲ C. 27 μέγιστον C. 28 ἐξ om. C. 29 ἡ add. C. 30 οὐ μὲν δὲ C, μὲν P.
31 τῶν ἁγίων εὐαγγελίων om. C. 32 φέρουσι παρὰ χριστιανοῖς τῷ εὐαγγελίῳ προσκυν. C. 33 δ C.

ἐτέρῳ λόγῳ ἢ τοῦ προσκυνεῖσθαι πάντως ^α εἶνεκα **A**
[P. 507] ἕμα ^β τῷ συμπαρακειμένῳ τοῦ σταυροῦ
τύπῳ εὐσεβῶς ἀρχήθεν ἐνταῦθα καθιστῶνται ^γ.

κβ'. Ἄλλ' ὁ γε θηριώνυμος καὶ ^α λεοντότροπος
ταῦτα παραγραφάμενος πάντα ἐσπευθεν ὅτι μάλιστα
πᾶσαν θείαν εἰκόνα ^β ἀποστρέφειν καὶ λήθῃ βαθείᾳ
παραπέμπειν. Ταύτῃ τοι θεομαχῶν ἐπὶ δῆμου τοιαῦ-
τε κατατολήσας ὁ ἐμβρόντητος παρρησιάζεται,
λίγων· Ὅσπερ ἐκ ^γ τῶν ὄψεων ὁμῶν, ἀδελφοί,
τὰς εἰκόνας ἐξωλοθρεύσαμεν, οὕτως δὲ καὶ ἐκ τῶν
φυγῶν ὁμῶν περιαιρήσιν ὁμοίως ὡς θεοῦ καὶ τοῦ
βασιλέως ^δ δοῦλοι καὶ φίλοι σπουδάσατε. Καὶ γὰρ
ὁ μωρὸς μωρὰ λαλήσει, καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ μά-
ταια νοήσῃ, τοῦ συντελεῖν ἀνομία καὶ λαλεῖν πρὸς **B**
Κύριον πλάνησιν. Κάνει οὖν τούτων τοὺς εὐμισο-
μένους ἔχοντας εἰκόνα ^ε Χριστοῦ ἢ τινος ἁγίου καὶ
προσκυνούντας· δεινὰς τιμωρίας καὶ κολάσεις
κατεδίδκασεν ὁ ἀλάστορ καὶ αἰμοδόρος. Καὶ οὕτω
κρῆνωκοπούμενοι ^ς καὶ ἐκάστην ἡμέραν καὶ ^ζ κα-
ταθιόμενοι διεφθέροντο πανταχοῦ οἱ θεοσεβεῖς· καὶ
πολλοὺς ἐνδόξους καὶ περιδλέπτους πεφόνευε ^η.

κγ'. Καὶ ταῦτα μὲν κατὰ τῶν ὀρθοδοξούντων ἀπει-
δῶς καὶ ἀπαύστως ^α διεπράττετο· κατὰ δὲ τῶν ἐν
τέλει καὶ τῶν ^β εὐπορωτέρων ἄλλῃ πονηρᾷ ἐπί-
νοιαν ^γ ὁ πονηρὸς καὶ παμμήχανος ^δ εὐρίσκει. Βου-
λόμενος γὰρ αὐτοὺς ἐλαυνούσας καὶ πένητας ἀπαρ-
γάσασθαι, τί ^ε ποιεῖ; Αἰτίαις ^ς αὐτοὺς ἀφύκτοις καὶ
ἐγκλήμασι περιβάλλει ^ζ, πρᾶσιζόμενος προφάσεις **C**
ἐν ἀμαρτίαις, ἵνα τῷ ὄνει τῶν ἐγκλημάτων πᾶσαν
αὐτῶν τὴν εὐσέλιαν ἀναλογησώσιν ^η ὑπὲρ τῆς ἐκεί-
θεν ^θ σωτηρίας. Ἔστιν ^ι ὅτι δὲ ^κ καὶ συνεβίαζεν ^λ
καθ' ὧντινων ἀνδρικωτέρων ἢ εὐφυστέρων ^ς, βα-
σκαίων τῆς εὐανδρίας ἢ εὐφύας αὐτοῖς, ὡς νευτε-
ρίσειν ὑποκπεύων. Τινῶν μὲν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξώρυτ-
τεν, ἄλλων δὲ τὰ μέλη ἡκρωτηρίαζεν· ἐτέρους ^ζ
δεσμοῖς κατέχων μεθ' ἡμέρας τινὰς ^η τῷ θανάτῳ
παρέπιμπεν. Ἐξ ὧν ὁπῆρχε Μιχαὴλ ὁ τὴν τοῦ ἐξ-
κουσίτου τάγματος ἀρχὴν διέπων· διεβλήθη γὰρ τῷ
βασιλεῖ ὡς κατ' αὐτοῦ βουλευόμενος· ὃν εἰρατὴ καὶ
πᾶσαι· εἶχε τηρούμενον.

κδ'. Τῆς δὲ γενεθλίου τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἡμέρας **D**
ἐνστάσης τοῦτον ἡβουλήθη νυκτὶ ἀνελεῖν· κωλυθεὶς
δὲ παρὰ τῆς ἰδίας γυναικὸς διὰ τὴν ἐορτὴν εἰσεν
αὐτόν. Ὁ δὲ Μιχαὴλ ἐν τῇ εἰρατῇ ὧν, τοῦτο μαθὼν,
πᾶσι τοῖς συμβούλοις τοῖς μετ' αὐτοῦ ἐμήνυσεν, ὡς
Εἰ μὴ σπουδάσῃτε ἐξελεῖν με τῆς φρουρᾶς, πάν-
τας ὑμᾶς καταμηρύνω τῷ βασιλεῖ. Ἦν δὲ μετ' αὐ-

^α Isa. xxxii, 6.

bus sacri altaris venerabilis locus quasi septo quo-
dam interstinguitur. Etenim nulla alia ratione
quam ut eis omnium causa pia veneratio adhibea-
tur, una cum adjacente crucis figura, a principio
ibi constitutæ sunt.

22. Enimvero hic nomine bestia leonisque mon-
stris, cuncta hæc nullius sibi auctoritatis ducens,
quam maxime divinam omnem picturam amoveri,
oblivionisque profundo tradere, satagebat. Quam-
obrem Deo pugnans, publica concione, talia palam
perdita audacia, homo vecors preloquitur: *Quasi
nobis coram, velut servi et amici, sic rei incumbite.*
*Etenim stultus stulta loquatur, et cor ejus inanitia
cogitabit* 777 *ut perficiat improba, et loquatur ad-*
versus Dominum seductionem ^α. Hinc itaque qui
inventi essent habere Christi, aut cujusquam san-
ctorum imagines, diris suppliciis ac tormentis,
sæva furia, cruentus homo addicebat. Atque in
eum modum concisi membris quotidie atque ma-
ciati pii viri ac religiosi, omni loco interibant: nec
paucos viros claros ac spectabiles nece sustulit.

23. Atque hæc quidem adversus orthodoxos
nulla venia ac requie acerbis continue tyrannus
exsequebatur: adversus autem viros equestris ac
senatorii ordinis, nec non opulentiores, aliud ne-
quam ipse nequissimus ac machinandi arte soler-
tissimus commentum adinvenit. Cum enim consti-
tutum haberet ut eos miserabiles ac pauperes
redderet, quidnam facit? Inevitabilibus eos noxis
ac criminibus innectit, prætexens prætextum in pec-
catis, ut quorum rei agerent, metu omnem suam
substantiam, ut eo periculo liberi exirent, rata
vice præstarent. Erat quando vim simul inferret,
majoribus adversus reliquos animis quam pro
eorum ingenuitate. Aliis quidem lumina effodiebat,
aliorum membra putabat, alios in vinculis tenebat,
quos post dies aliquot neci traditurus esset. E quo-
rum numero erat Michael, excubitorum ordinis
tum præfectum 778 agens. Datum enim illi cri-
mini erat apud imperatorem, quasi is in ipsam ma-
chinaretur; quem in carcere et nervo vinctum
servabat.

24. Salvatoris itaque nostri natali instante die
ejus pervigilii nocte eum neci traditurus erat. Ob-
stante vero ob diei solemnia conjuge interim ipsum
dimisit. Michael in carcere constitutus, ubi rescivi-
vit, suis omnibus conjuralis indixit: *Nisi ut me
carcere eximatis oppido operam dederitis, vos omnes
deferam imperatori.* Porro erat cum eis et palatii

VARIÆ LECTIONES.

^α τούτῳ προσκυνεῖσθαι πάντων P. ^β ἀλλὰ C, om. P. ^γ καθιστῶνται P. ^δ καὶ om. C. ^ε εἰκόνα om. P.
qui post παραπέμπειν add. γραφὴν. ^ς ὡσπερ οὖν ἐκ C. ^ζ ἀδελφοὶ βασιλέως add. C. ^η εἰκόνας F
^θ καὶ προσκυνούντας add. C. ^ι κρῆνωκοπούμενοι C. ^κ καὶ om. C. ^λ καὶ πολλὰ.— πεφόνευε] ἀνθρωποι C.
^ς ἀπαύστως] ἀπανθρώπως C. ^η τῶν post καὶ add. C. ^ζ ἄλλῃ ἐπὶ νοίαν τινα πονηρὰν ὁ C. ^η ἐμψυ-
γανήσατο C. ^θ γὰρ post τὴ C. ^ι αἰτίαις P. ^κ προβάλλει P. ^λ ἀλογήσωσιν C. ^ς ἐκείθεν] οἰκίας C.
^η ἰσθ' C. ^θ δὲ add. C. ^ι συνεβίαζε C. ^κ ἀνδρικωτέρων ἢ εὐφύας αὐτῶν, τινῶν P. ^λ καὶ ἐτέρους C.
^ς τινὰς δεινῶς ἀνήρει, ἐξ C.

papias, ipse Michaelis cognatus. Hi nimirum noctu arinis instructi, obtectos vestium involucre ferebant gladios, cum casulis sacerdotum more, papia aperiente, in aedem subiere. Ingressoque in ecclesiam imperatore, insilientes, scelatissimam atque impiam ejus animam, in palatio, ubi nullus superiorum imperatorum preemplus fuerat, abstulerunt.

25. Eadem porro ipsa hora in carcerem profecti Michaellem educunt, ac pro victo imperialibus redimunt infulus (caput scilicet diademate cinctum) in solemnitatem inducunt; ut in eo adimpletum sit illud Psalmistae oraculum, *Vespere demorabitur fletus, et ad matutinum exsultatio*. 779 Postea vero vilibus pannis obtegentes viri scelestissimi membra, injectoque in lintrem ejus impurissimo cadavere, in insulam funus efferunt quam Proten vocant, ibique humant. Quo ipso loco detonsos liberos, monachi ritu institutis vitæ rationibus addixerunt. Haud vero scio cujus rei gratia indictum loco, tantorum malorum vice istiusmodi noxam ut sinu exciperet.

26. Observandum porro, si quid virium impiorum horum hominum ac inominatorum doctrinæ, atque iis quæ illi struant, veritatis ulla species inesset, in aliis quoque plane provinciis servata ac in notitia essent. Nunc autem nusquam gentium videre est, quod sic illi sentiant. Simul enim Oriens atque Occidens evangelicam hanc ac apostolicam colunt usuque receperunt prædicationem; ac ubicunque tandem gentium quavis Christiani nominis ditione scelestum illud et improbum Christianæque pietatis adulterinum germen, Deo exosum dogma, obauditur, ne vel meminisse nequisimorum execrabiliumque librorum in animum inducunt, præterquam solum in serva hac ac mancipata divinaque suo ipsa 780 arbitrato ludo habente gente; in qua nimirum libido et terrenorum amor, in terra versari ac volutari, terrenus sensus, fastu tumens animus atque superbus vigent. Ubi cæcus ille ac carnalis sui amor; imperii, voluptatum, gloriæ perdita cupiditas, cunctis ex animo frui, velle cunctis præesse, nec ipsi Deo subiacere, humanæ gloriæ, vel ut verius dicam, consu-

• Psal. cxix, 6.

VARIÆ LECTIONES.

“ διεβλήθη — παλατίω] εἰρκτῇ καὶ πῆδαις τοῦτον εἶχε τηρούμενον, καὶ τὴν γενέθλιον ἐνστάσαν ἡμέραν τοῦ Σωτῆρος; ἐκδεχόμενος διελθεῖν καὶ οὕτως αὐτὸν ἐλαχρίσασθαι. Ἀλλὰ γε θεῖα ψήφω καὶ δορυφόρων ξίφει κρουρηγῆς αὐτὸς ἐνδοίκως, μέσον τοῦ θεοῦ ναοῦ τὴν πολλοὺς ἁγίους ναοὺς καὶ ψυχὰς καὶ σώματα λίαν ἀειμυζήσαν ψυχῇ ἀπορρήξας, εὐθὺς ἐπικοσμεῖται τῷ τῆς βασιλείας ὁ δεσμότης διαβήματι, ὅς ἐν ἐλπίσιν ὦν τὴν στερήσιν (τοῦ βίου addit Hasius) ὑπομείναι στεφφφόρος ἀντὶ δεσμοφόρου καθίσταται. Οὕτως οὖν καταστρέφει τὸν βέβηλον αὐτοῦ καὶ βαρβαρώδη βίον, καὶ τὴν ἀνόσιν καὶ παμπόνηρον ψυχὴν ἀπορρήγνυσιν ἐν τῷ παλατίῳ. C. “ ἀνήρητο — ἀγαλλίαις] ἀνήρηται, γενόμενος πολυστόμου μαλαίρας ἔργον πικρὰν καὶ ὀλέθριον τῆς αἰσχίτης καὶ βδελυρῆς ζωῆς δέχεται τὴν παραίωσιν, καὶ δίκην τῶν τετολμημένων εἰσπράττεται παράδοξον καὶ ἐξαισιον ἐν τόποις οὐδὲ καὶ ζῶν ὁ ἐξάγιος καὶ τρισάθλιος κακῶς ἐδεβήλωσε, καὶ σφραγιζόμενος αἰσχροῦ τῷ λυθρῷ τῶν ἐναγῶν αἱμάτων ὁ πολλῶν αἱμάτων Χριστιανῶν ἐμφορηθεὶς ἔχρανεν. “ εὐτελείσι — πεποιήκασιν] εὐτελείσι καὶ τραχέσι περιεβλήθη καὶ ἀκατίῳ μικρῷ, εἰς τοῦτο εὐτεριπισθέντι, ἐμβάλλεται τὸ μιᾶρὸν καὶ ἀκάθαρτον αὐτοῦ σῶμα, καὶ κατὰ τὴν καλουμένην Πρώτην ἐκφέρεται νῆσον καὶ κατορύττεται. “ κρηθεῖσαν P. “ συμφορὰν ἀντὶ τοῦ. x. εἰσδέξασθαι P. “ τινὰ ἰσχύιν P. “ ἔμφασιν — κτιζόμενα] ἐναυσμὰ ἐν τοῖς παρ’ αὐτοῦ δογματιζομένοις ἀμυδρῶς πᾶς ἐφέρετο C. “ περιέπονται καὶ δ. P. “ οὐποτε] ὅπου τε P. “ ἀθεσμον P. “ ἀλλότριον add. C. “ δουλείαν P. “ τὸ περὶ τὴν γῆν στρεφόμενον καὶ ἰλυοπύμενον P. “ καταθυμῶν P. “ αἰσχύνης μᾶλλον εἰπεῖ, C. “ ἐντεῦθεν C.

τῶν καὶ ὁ τοῦ παλατίου παπίας, συγγενὴς ὢν τοῦ Μιχαήλ. Οὗτοι τῇ νυκτὶ ὀπλισθέντες, [P. 508] ἐνδοθεν τὰ ξίφη φοροῦντες, τοῦ παπίου ἀνέλξαντος ὡς ἱερεῖς μετὰ φελονίων εἰσῆλθον. Τοῦ δὲ βασιλέως εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσελθόντος; εἰσπηδῆσαντες τὴν ἀνοσίαν αὐτοῦ ψυχὴν... ἐν τῷ παλατίῳ “, ἐν ᾧ οὐδαὶς τῶν πρὸ αὐτοῦ βεβασιλευκότων ἀνήρητο.

κε'. Αὐτῇ δὲ τῇ ὥρᾳ ἐν τῇ εἰρκτῇ ἀπειθόντες ἐξήγουσι τὸν Μιχαήλ καὶ εἰσάγουσιν ἐν τῇ ἐορτῇ, ἀντὶ δεσμοφόρου στεφφφόρον, ὡς πληρωθῆναι ἐπ' αὐτὸν τὸ τοῦ Ψαλμῶδου λόγιον, τὸ, *Ἐσπέρας οὐλοσθήσεται κλαυθμός, καὶ εἰς τὸ πρωὶ ἀγαλλίαις* “ . Μετὰ δὲ ταῦτα ῥακίως εὐτελείσι περιεβλόντες τὰ τοῦ ἀλιτηρίου μέλη, καὶ εἰς ἀκάτιον ἐμβάλλοντες τὸ παμμίαν αὐτοῦ σῶμα, κατὰ τὴν καλουμένην Πρώτην νῆσον ἐκφέρουσι καὶ κατορύττουσιν. Ἐνθα καὶ εὐς παῖδας αὐτοῦ ἀποκείραντες μονάσαι πεποιήκασιν “ , οὐκ οἶδα ἀνθ' ὅπου ταύτην κατακρηθεῖσαν “ τὴν συμφορὰν “ τοσούτων κακῶν ὑποδέξασθαι.

κς'. Προσεκτεῖον δὲ ὡς εἰ γε ἰσχύιν τινα “ εἶχεν ὁ λόγος τῶν δυσσεδῶν τούτων καὶ δυσωνύμων καὶ ἀληθείας ἔμφασιν τὰ παρ' αὐτῶν κτιζόμενα “ , κὰν ταῖς ἄλλαις ἱεραρχίαις ὑπῆρξέ που πάντως πεφυλαγμένα καὶ γινωσκόμενα · νῦν δὲ οὐδαμῶθεν ἐπιγνῶναι τοῦτο πάρεστιν. Ὅμοῦ τε γὰρ ἐψα καὶ ἐσπερία λήξας τὸ εὐαγγελικὸν δὴ τοῦτο καὶ ἀποστολικὸν περιέποντες; “ διαταλοῦσι κήρυγμα · καὶ οὐποτε “ ἐν ἄλλῃ ἐξουσίᾳ. Ἐνθα Χριστιανοί, τὸ ἐκθεσμον “ ἔκλεινο καὶ παράνομον καὶ τῆς Χριστιανῶν θεοσεβείας ἀλλότριον “ παραφυῆν καταλαμβάνεται θεοστυγὲς δόγμα, οὐδὲ ὅσον εἰς μνήμην ἀφίγθαι τῶν πονηρῶν καὶ μυσαρῶν συνταγμάτων, ἀλλ' ἢ μόνον κατὰ τὴν δοῦλην “ ταύτην καὶ ἡνδραποδισμένην καὶ τὰ θεῖα κατ' ἐξουσίαν καίζουσιν, ἐν ᾗ τὸ ἐμπαθὲς καὶ πρόσυλον τῶν περὶ γῆν στρεφόμενων καὶ ἰλυοπύμενων “ γῆτινον καὶ ἀλαζονικὸν καὶ ὑπερήφανον πρυτανεύει φρόνημα. Ἐνθα τὸ φιλαυτον, τὸ φιλαρχον, τὸ φιλήδονον, τὸ φιλόδοξον, ἡ πάντων καταθυμιῶν “ ἀπόλαυσις, τὸ πάντων ἐθέλειν ἀρχεῖν καὶ μηδὲ πρὸς αὐτοῦ Θεοῦ ἀρχεσθαι, καὶ ἡ τῆς ἀνθρωπίνης δόξης ἢ μᾶλλον εἰπεῖν αἰσχύνης “ κτήσις καὶ περιποιήσις. Ἐνθεν “ ἡ κατὰ τοῦ

θεοῦ καὶ τῶν ἁγίων θῆρις καὶ τῆς Ἐκκλησίας ὁ διω-
γμός. Ἐντεῦθεν κατακυριεύμενον ἢ τυραννοῦμενον
τὸ ὑπῆκοον τοῖς ἐκείνων ⁸⁰ δόγμασι καὶ θελήμασιν
ὑποκύπτειν ἐκδιάζεται. [P. 509] ὧν ἐνεκεν τὸ ἐμφυ-
χον κεχάλευται καὶ ἐσχεδίασται ὅπλον, σχήματι μὲν
τοῦ σωματοφυλακεῖν ἡθροισμένον ⁸¹, ταῖς δὲ ἀλη-
θείαις τοῦ ἐκπορεύειν τὴν Ἐκκλησίαν Χριστοῦ ⁸² καὶ
ληγῆσιν ἐπινενοημένον, προφάσει τοῦ συμπεριγρά-
φειν τὴν Χριστοῦ θεότητα ἐν τῇ εἰκόνι, παραλη-
ροῦντες ⁸³ ὥς εἰ τις καὶ τὸ ἡλιακὸν δὴ τοῦτο καὶ ⁸⁴
δισκοειδὲς σῶμα γεγραμμένον ἐν τινι τόπῳ, καθὼς
ἐν τισιν ὁρᾶται γιγνόμενον, ὑποδείξειεν, ἔδογματι-
σαν ⁸⁵ ἂν καὶ τὴν τοῦ φωτὸς οὐσίαν καὶ αὐγὴν συγ-
γράφειν καὶ περιγράφειν ἢ πάντως ἐκ τοῦ ἡλίου
τὸ φῶς ἀποτέμεναι, ἢ πάλιν ἀκτίνα ἡλίου εἰ ποῦ
δένδρῳ ⁸⁶ προσθάλουσαν ὡς, ἐντεμθεῖ δὲ ⁸⁷ τὸ
δένδρον, συνεγκοπῆσθαι ⁸⁸ καὶ τὴν ἀκτίνα παρα-
φρόνως ἐνομήσθαι. Καὶ μέντοι καὶ ἐπὶ πυρὸς καὶ
ἄλλων τινῶν διανοηθῆσονται, ἵνα ἐνδίκως παρὰ παλ-
δων παιζόντων παιχθῇσονται φρονούντες ἀσυνετώ-
τερα. Εἰ γὰρ ἐπὶ τῶν εἰρημικῶν οὕτε γίνεσθαι οὕτε
ὁρᾶσθαι πέφυκεν οὕτε μὴν λέγεσθαι χώραν ἔξει ⁸⁹,
πόσῳ μᾶλλον ἐπὶ τῆς ἀπορρήτου καὶ θείας φύσεως ἢ
ἐπὶ τῆς ἀφράστου καὶ ἀνερμηνεύτου Χριστοῦ οἰκono-
μίας ταῦτα λέγειν ἢ ἐνοεῖν ἀδύνατα καὶ ἀνεπιχέριστα;
Οὐδὲ γὰρ ⁹⁰ σαρκούμενος ἢ πάσχων ὑπὲρ ἡμῶν τῷ
σώματι τοῦτο ⁹¹ πέπονθεν, ἐπεὶ οὕτως γὰρ καὶ εἰ ἀνθρω-
πος τῶν ⁹² καθ' ἡμᾶς εἰκονίζοιτο σώματι, ἀνάγκη ⁹³
καὶ τὴν ψυχὴν συνεκονίζεσθαι, ἢ πάντως τεθνήξε-
σθαι χωριζομένων· τί γὰρ ἕτερον θάνατος ἢ χωρι-
σμός ψυχῆς καὶ ⁹⁴ σώματος; Ὅθεν ἐν τοῖτοις φαί-
νονται προδήλως οὐδὲν ἤττον ἀσθεοῦντες ἢ ἀμαθαί-
νοντες· οὐ γὰρ ἴσασιν ὅσον γραπτὸ καὶ περιγραφτὸ
τοῦ τε γράφειν καὶ περιγράφειν τὸ ἰδιάζον καὶ διηλ-
λαγμένον, καὶ διὰ τοῦτο φανακίζόμενοι ματαιολο-
γοῦσι. Ποῦ δὲ ὅλως σῶμα ἄγραφον ἢ ἀπερίγραφον
ἐκ τοῦ παντὸς αἰῶνος ἤκουσται; ἢ πῶς ὁ τοῦ σώμα-
τος ὅρος καὶ λόγος σωθήσεται, εἰ μὴ ταῦτα ἔχοι; Ὁ
τοίνυν μὴ δοξάζων γράφεισθαι ἢ περιγράφεισθαι τὸν
Χριστὸν σῶματι, ἢ ὅ τί ἐστι σῶμα οὐκ ἔγωγ, ἐξ οὗ
μὴδὲ δόξαν ὁρᾶν κέκτηται, ἢ γνοῦς σῶμα καὶ ψυχὴν
σώζεσθαι παρατεῖται ⁹⁵. Ὁ γοῦν ὁμολογῶν σῶμα
τὸν Χριστὸν ἀπειληφέναι ὅποιον τὸ ἡμέτερον, τοῦτο
δὲ γραπτὸν καὶ περιγραφτὸν, ἐξ ἀνάγκης ⁹⁶ καὶ τὸ
τοῦ Χριστοῦ σῶμα ⁹⁷ γραπτὸν καὶ περιγραφτὸν εἶναι
συνομολογήσειεν. Εἰ δὲ τὸ δεύτερον οὐ δώσει, ⁹⁸ οὐδὲ
τὸ πρῶτον ἀρα, ὃ πάντῃ ἄλογον καὶ καταγέλα-
στον.

ης. Οὐ περιγράφομεν οὐκ ἡμεῖς, ἀλλὰ γράφομεν. Κε-
νολογοῦσι δὲ ⁹⁹ οἱ ἄθλιοι καὶ ἄλλο ἀτοπώτερον· ὅν
γὰρ φασιν ἀπερίγραφτον, οὐκ [P. 510] οἷδ' ὅπως ὑπ'
ἐξηθείας συμπεριγράφεισθαι τῇ εἰκόνι τερατεύονται.

sionis sollicitus animus ac ambitio. Hinc quæ
adversus Deum sanctosque contumelia jactatur,
ac Ecclesiæ persecutio. Hinc dominata seu ty-
rannide oppressi subditi illorum doctrinis ac vo-
luntatibus animum submittere coguntur; cujus rei
gratia telum cuditur ac expeditur, eo quidem co-
lore atque prætextu, ut congregata ac parva ser-
ventur, revera autem ad expugnandam Ecclesiam
eamque populandam adinventum, quasi, ut illi de-
lirant, Christi deitas in imagine circumscribatur;
ac, si quis solare hoc corpus ac orbiculari figura
in aliquo depictum loco ostendens, una quoque
depingi ac circumscribi lucis substantiam ac ful-
gorem seu omnino abscindi a sole lumen putaverit;
vel rursus qui solis radium arbori insidentem vi-
dens cæsa arbore radium quoque excindi dementi
sensu existimaverit. Eadem et in igne aliisque **781**
nonnullis ratio considerabitur, ut a pueris illusori-
bus iis merito illudatur, qui majore cunctis stul-
titia dementiaque insaniant. Si enim nec in iis quæ
dicta sunt vel fieri vel videri comparatum est, at
neque dici locum habet, quanto magis in arcanam
divinaque natura, sive in Christi nullis verbis ex-
plicabili interpretabilique dispensatione, impossi-
bilia hæc dictu aut cogitatu ac inconcessa? nam
neque carnem sumenti aut nostri gratia corpore
morienti id ei evenit. Alioqui ea ratione, cum et
ipsi corpore pingimur, una quoque animam pingi
necesse esset, aut eorum prorsus divortio mori.
C Quid namque aliud mors quam animæ corporisque
divortium ac seunctio? Quamobrem manifestum est
in istis non magis eos impictatilitate quam deliros
ac insulsos esse. Non enim norunt quantum intersit
inter pictum et circumscriptum, quamque diversa
hæc suis quæque rationibus existant. Quamobrem
hæc hallucinatione vana loquuntur. Ubi vero
prorsus corpus ab omni ævo, quod non pingatur
aut circumscribatur, auditum est? Aut quomodo
corporis definitio constabit atque ratio, nisi hæc
habuerit? Qui ergo non existimat pingi Christum
corpore aut circumscribi, aut nescit corpus esse,
ex quo ipsum nec recte sentire liquet; vel qui
corpus animamque incolumem sciat, recusat dicere.
Qui itaque Christum dicit assumpsisse corpus quale
nostrum est ac humanum, cum humanum corpus
pingi queat **782** ac circumscribi, etiam corpus
Christi istiusmodi pariter fateatur necesse sit. Quod
si alterum non admittit, ergo nec primum; quod
a ratione prorsus abhorret, estque ridiculum.

27. Non ergo nos circumscribimus, sed pingimus.
Sed et aliud miseri absurdius inaniter jactant ac
effutiant. Quem enim incircumscripsum dicunt,
qua fatuitate nescio, una cum imagine circumscribi

VARIAE LECTIONES.

⁸⁰ ἐκείθεν C. ⁸¹ σχηματοφυλακὴν ἡθροισμένην P. ⁸² Χριστοῦ add. C. ⁸³ παραληροῦντες C.
⁸⁴ καὶ ποτὶ τοῦτο om. C. ⁸⁵ ἔδογματισαν P. ⁸⁶ ἡλίου πρὸς δένδρον P. ⁸⁷ ἴδου, εἰ ἐκτεμθεῖ τὸ P.
⁸⁸ συνεκκοπήσεσθαι P. ⁸⁹ ἔξειν P. ⁹⁰ γὰρ add. C. ⁹¹ τοῦτων τι C. ⁹² τῶν] τὸ P. ⁹³ ἀνάγκη
om. C. ⁹⁴ καὶ] ἀπὸ C. ⁹⁵ παρήτῃται C. παραπαλεῖ margo P. ⁹⁶ ἐξ ἀνάγκης add. C. ⁹⁷ καὶ τὸ τοῦ
Χριστοῦ σῶμα] κάκεινο C. ⁹⁸ δίδωσιν P. ⁹⁹ κενολ. δὲ] καὶ κενολ. C.

comminiscuntur. Quod si Christum pictis coloribus repræsentare non convenit inania rursus loquentibus, majorem in modum magistrorum suorum Charybdis os diduxit, Manetis, Valentini ac Marcionis. Qui enim nuda æstimatione spectroque Verbum divinum incarnatum esse sentiant, prima nihilominus mendacii blasphemia transigentur, dum adversus omnem dispensationem, instructa iis acie, impie stare non verentur. Hi vero quoniam? Qui scilicet iis quæ laudem habent calumniari inferunt, in luce tenebrosi sunt, circa sapientiam imperiti, ingrati creaturæ, juxta quod eos theologus vocat.

MICHAELIS BALBI IMPERIUM.

1. Anno mundi 6316, a Christi vero in carne dispensatione 816, imperavit Michael Balbus, Amori ortus, annos octo menses novem; moriurusque 783 est urinæ difficultate laborans renumque vehementissimo dolore excruciat. Is cum parum aliquid superioris malitiam temporis lenisset, hætenus solum ut qui carcere detenti essent, qui laboribus subacti, qui exsilio relegati, libertatem mitiorisque aliquid tractationis velut in somnis animo cogitarent, cum decessoris, ominosi hominis atque impii, exosam Deo sententiam suboculte foveret, parique ac ille ratione diræ hæreseos unco ex summa rationis absentia ac imperitiis transiisset. Quamobrem habito conventu ait: Sane ii qui nos præcessere, accuratam scrutati dogmatum sententiam, de illis quoque rationem reddiduri sunt, num bene an male statuerint. Nos autem, in quo Ecclesiam incedentem accepimus, in eo et manere satius ducimus.

2. Erat Balbo filius Theophilus nomine, ex Euphrosyna susceptus, quem et imperiali corona in Magna donavit ecclesia. Sanxit autem nulli liberam esse de imaginibus sermonem movere, sed ut facerent ac de medio fierent tum Constantini synodus tum Tarasii, ac quam nudius tertius de istiusmodi quæstionibus Leo habuisset; altoque silentio imaginum memoriam damnavit.

784 3. Eo imperatore Thomas in tyrannidem versus, ab Orientalibus jam ac Asiaticis profectus partibus, circumforaneæque ac commistæ plebis confecto exercitu, turbamque trahens, imperii cupiditate actus, ad quod nulla ejus suppeterent merita, Byzantium petit. Romano quippe propagatus sanguine, vir alioqui degener ac obscurus, ad Syriæ partes adiens, Constantini sibi nomen asci-

A El δε δὴ μὴ χρῆναι τὸν Χριστὸν εἰκονίζεσθαι πάλιν κακολογήσουσιν¹, ἡ τῶν διδασκάλων αὐτῶν Χάρυβδις αὐτοὺς μεγάλως² περιέχνηε, Μάνετος, Οὐαλάντινου τε καὶ Μαρκίωνος. Δοκῆσαι γὰρ καὶ φαντασίᾳ τὸν θεὸν λόγον σεσαρκῶσθαι³ δοξάζοντες οὐδὲν ἤττον τῇ προτέρᾳ τοῦ ψεύδους βλασφημίᾳ περιπαρήσονται, οἱ γὰρ πρὸς πᾶσαν τὴν οἰκονομίαν παρατατόμενοι δυσσεβῶς⁴ οὐ⁵ καταρυθρῶσιν. Καὶ ταῦτα τίνες; Οἱ κατήγοροι τῶν ἐπαινουμένων, οἱ σκοτεινοὶ περὶ τὸ φῶς, οἱ περὶ τὴν σοφίαν ἀπαιδευτοί, τὰ ἀχάριστα κτίσματα, κατὰ τὴν θεολόγον⁶ φωνήν⁷.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΤΡΑΥΛΟΥ.

B α'. Τῷ 783⁸ ἀπὸ τοῦ κόσμου, ἀπὸ δὲ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας⁹ ως¹⁰, ἐβασίλευσε Μιχαὴλ ὁ Τραυλὸς¹¹ ὁ Ἀμοραῖος, ἐτὴ 8¹² μηνῶν 9¹³, καὶ ἀπέθανεν ἐκ δυσουρίας καὶ τῆς τῶν νεφρῶν σφοδρωτάτης ἀλγηδόνος¹⁴. ὅς μικρόν τι τῆς προκατασχούσης¹⁵ κακίας ὑπέβου, ὅσον τοὺς ἐν εἰρκταῖς καὶ πόνοις καὶ ἐξορίαις ἐλευθερίαν τε καὶ ἀνεσιν ὀνειρώδη φαντάζεσθαι, τὸ τοῦ προσηγησαμένου¹⁶ δυσωνύμου καὶ δυσσεβοῦς ὑπέβαλε θεοσυγῆς φρόνημα, καὶ ὁμοίως τῷ αὐτῷ περιπαρή τῆς δευνῆς αἰρέσεως ἀγκίστρω¹⁷ ἐξ ἀκροτάτης ἀλογίας καὶ ἀπαιδευσίας¹⁸. Ὅθεν ἐπὶ σιλεντίῳ ἔφη¹⁹: Οἱ μὲν πρὸ ἡμῶν ἐρευννησάμενοι τῶν δογμάτων²⁰ τὴν ἀκρίθειαν τὸν περὶ αὐτῶν εἰσπραχθήσονται λόγον, εἰ καλῶς ἢ κακῶς ἐθέσωσαν²¹. ἡμεῖς δὲ ἐν ᾧ εὐρομεν τὴν Ἐκκλησίαν²² βαδίζουσας, ἐν τούτῳ καὶ διαμένουν²³ προκρίνομεν.

β'. Ἦν δὲ αὐτῷ παῖς ἐξ Εὐφροσύνης ὀνόματι Θεόφιλος, ὃν καὶ ἔστεφεν ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ. Ἐθέλωσις δὲ ὡς μὴ ἔχειν τινὰ ἐπ' ἀδείας κινεῖν λόγον περὶ εἰκόνων, ἀλλ' ἐκποδὼν γενέσθω καὶ οἰχέσθω²⁴ καὶ ἡ Κωνσταντίνου σύνοδος καὶ ἡ Ταρασίου καὶ ἡ νῦν ἐπὶ Λέοντος γενομένη²⁵ περὶ τῶν τοιούτων ζητημάτων, καὶ σιγῇ βαθεῖα τῆς τῶν εἰκόνων μνήμης γενέσθω.

[P. 511] γ'. Ἐφ' οὗ Θωμᾶς ὁ ἀνάρτης²⁶ ἐκ²⁷ τῶν ἀνατολικῶν μερῶν ἀπάρας ἤδη, καὶ λαὸν ἀγρυπνῶδη καὶ ἐπίμικτον προσυλλεξάμενος²⁸ καὶ ἐπισυρόμενος, ἐπὶ τὸ Βυζάντιον ἐκίνησεν, τῆς βασιλείας παρ'²⁹ ἀξίαν ἐφιέμενος. ἐκ γὰρ τῆς Ῥωμαίων γῆς ὀρμώμενος, δυσγενὴς τε καὶ ἀφανὴς ὢν³⁰, πρὸς τὰ μέρη τῆς Συρίας ἀφίκετο, Κωνσταντίνον ἑαυτὸν μετονομάσας καὶ υἱὸν Εἰρήνης τῆς βασιλίσσης. Κάντευσεν

VARIAE LECTIONES.

¹ κακολογήσωσιν C. ² αὐτοῖς μέγала C. ³ σεσαρκῶσθαι C. ⁴ οὐ add. C. ⁵ θεολόγου P. ⁶ γλώσσαν C. ⁷ Τῷ—ως⁸ μετὰ δὲ Λέοντα C. ⁹ ὁ τραυλὸς om. C. ¹⁰ ἀλγηδόνος τε καὶ ἀρρώστιας C. ¹¹ προκατασχούσης C. ¹² προσηγησαμένου¹³ πρώην C. ¹⁴ αὐτῷ—ἀπαιδευσίας¹⁵ αὐτῷ ἀμφιδιόσω περιπαρεῖς τῆς δευνῆς αἰρέσεως ἰχθύος¹⁶ δίκην τοῖς τῶν δογμάτων σαθροῖς καὶ ἀσεβείαις ἐναπέθανεν ἐξ ἀκροτάτης ἀδελτηρίας τε καὶ ἀλογίας. Ἀμύητος γὰρ σφόδρα καὶ ἀπαιδευτος ἐτύγχανεν¹⁷ ἀμάθειαν γὰρ ἐκ πατρώας ἀλογίας καὶ ἀπειροκαλλίας ὥσπερ ἀνὴρ οὐσίαν κληροσάμενος C. ¹⁸ ἐπὶ λαοῦ δημογορήσας φησὶν C. ¹⁹ τῶν ἐκκλησιαστικῶν δογμάτων, αὐτοὶ καὶ τὸν C. ²⁰ τὴν ἐκκλησίαν εὐρομεν C. ²¹ διαφυλάττειν C. ²² ἦν δὲ—οἰχέσθαι²³ τούτῳ δὲ ἐπακριθεύοντες διαδοχαιόμενοι ὡς μὴ θαρρεῖν τινα κατ' εἰκόνων ἢ ὅπερ εἰκόνων παρήσταν κινεῖν τὴν γλῶτταν, ἀλλ' ἐκποδὼν ἔστω καὶ οἰχέσθω C. ²⁴ προκρίθαι C. ²⁵ ἐκ add. C. ²⁶ συλλεξάμενος P. ²⁷ παρ' πανούργως καὶ παρ' C. ²⁸ ὢν om. C.

γέ ²⁸ τοι πολλοὺς τῶν Βαρβάρων καὶ Χριστιανῶν ἀπατήσας, καὶ λαὸν ἀπειρον ἐκ διαφόρων ἔθνων συναθροίσας ἐπὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν ²⁹ ἐπῆει ἐν δόλῳ βαρεὶ καὶ στόλῳ μεγάλῳ, καθάπερ τι θηρίον ἀλλόκοτον καὶ πολὺμορφον ποικίλον τε καὶ πολυκέφαλον τὰ πολλοὶ δὲ γένη τῶν ἔθνων ἀθροίσας ³⁰, καὶ οἷά τις ἄλλος Σαναχρείμ κατὰ τῆς νέας Ἱερουσαλὴμ καθοπισσάμενος, ἐμεγαλαύχει τῶν ἐπομένων τῷ πλήθει καὶ καταλαζονεύετο, μὴ πάμπαν, ὡς εἶπε, νοήσας ³¹, ὅτι οὐ σῶζεται βασιλεὺς διὰ πολλὴν δύναμιν, καὶ γίγας οὐ σωθήσεται ἐν πληθείϊ ἰσχύος αὐτοῦ, καὶ ³² ψευδὴς Ἰπκος εἰς σωτηρίαν· καὶ Κύριος ³³ διασκαδάζει βουλὰς ἐθνῶν, καὶ τὰ ἐξῆς ³⁴. Εἰ γὰρ καὶ τὰ μάλιστα ἡ πόλις οὐκ εἶχεν ³⁵ Ἐζεκιαν, εὐσεβὴ ἤνθρωπον ³⁶ καὶ ἐνάρτεον βασιλέα, ἀλλ' οὐ παρεῖδεν ³⁷ ὁ τοῦ παντός πρύτανης καὶ φιλόφρων Κύριος πολιορκουμένην ³⁸ τὴν πόλιν αὐτοῦ καὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ, ἀλλ' ἐνεκεν τῆς ταλαιπωρίας τῶν πτωχῶν καὶ τοῦ στεναγμοῦ τῶν πενήτων ἔφη καὶ τότε ³⁹. *Nūn ἀναστήσομαι καὶ ὑπερασπίω τῆς πόλεώς μου* ⁴⁰ καὶ τοῦ λαοῦ, οὐ δι' ἐμὲ καὶ διὰ Δαβὶδ τὸν δοῦλόν μου, ὥσπερ τότε καὶ νῦν φησιν ⁴¹, ἀλλὰ δι' ἐμὲ καὶ διὰ ⁴² τὸν ἐκ σπέρματος Δαβὶδ φύντα υἱόν μου, καὶ διὰ τὴν νέαν Ἱερουσαλήμ, ἣν ἐξελεξάμεν.

δ. Καὶ γὰρ ἐπὶ τοῦ δυσσεβοῦς Ἀχαάβ, τοῦ Σύρου πολλὰς μυριάδας κατ' αὐτοῦ συνεληχότο; ⁴³ καὶ βρανθυομένου καὶ λέγοντος, *Εἰ ἀποκρίσται Σαμαρία παντὶ* ⁴⁴ τῷ λαῷ τοῖς περὶ μου, δίδουσι ῥάβδους αὐτοῦ τοῦ τριταθλοῦ βασιλέως, οὐ φιλοκτερίμων θεός ⁴⁵ ὁ δυνεὸς, Ἰδοὺ, λέγων, ἐγὼ δίδωμι αὐτὸν εἰς τὰς χεῖρας σου, καὶ γνώσῃ ⁴⁶ ὅτι ἐγὼ Κύριος. Ὅπερ καὶ γέγονεν, καὶ δὴ παραυτίκα δέδειχε ⁴⁷ καὶ τοῖς οἰκείοις καὶ τοῖς ἄλλοις τὴν ἰδίαν ἰσχύν καὶ τὸν ⁴⁸ Δαβὶδ ἀληθεύοντα· Κύριος κραταῖος καὶ δυνατός, Κύριος δυνατός ἐν πολέμῳ· τῆς γὰρ συμπολιτῆς γενομένης ⁴⁹ δυοκαίδεκα τῶν ἀντιπάλων μυριάδας ὁ Ἰσραὴλ κατήκοντισεν. ἵνα δὲ χάκῃναι καὶ οὕτοι μάθωσιν [P. 512] ὡς θεόλατος ἡ πληγὴ, τῶν διαπεφευγόντων εἰς τινα πόλιν καταπεσόν τὸ ταῖς κατέχωσε χιλιόσπετα.

ε. Ταύτην τοίνυν τὴν ἀλαζονείαν τοῦ Σύρου καὶ τοῦ Ἀσσυρίου χρησάμενος καὶ ὁ ματαίφρων Θωμᾶς τὴν Κωνσταντινούπολιν, μᾶλλον δὲ Θεοῦπολιν, ἐφ' ἕνα χρόνον ἐπόρθει, τῶν πολιτῶν ἀνδρείως παρατατομένων καὶ τειχομαχοῦντων καὶ ναυμαχοῦντων.

¹ Psal. xxxii, 16. ² ibid. 17. ³ ibid. 40. ⁴ Psal. xi, 6. ⁵ IV Reg. xx, 6. ⁶ III Reg. xi, 40. ⁷ ibid. 45. ⁸ Psal. xxiii, 8.

VARIÆ LECTIONES.

²⁸ γέ τοι add. C. ²⁹ ἐπῆει τῇ Κωνσταντινουπόλει C. ³⁰ συναθροίσας καὶ ἀνελιγμένους καὶ C. ³¹ νοήσας κατὰ πολλὴν ἀβελτηρίαν ὡς οὐ C. ³² καὶ om. C. ³³ καὶ Κύριος ἐν δὲ πληθείϊ δυνάμει αὐτοῦ οὐ σωθήσεται. Κύριος C. ³⁴ καὶ τὰ ἐξῆς] ἀθετεῖ δὲ λογισμοὺς λαῶν καὶ ἀθετεῖ βουλὰς ἀρχόντων· ἡ δὲ βουλὴ τοῦ Κυρίου εἰς τὸν αἰῶνα μένει C. ³⁵ ἔσχεν C. ³⁶ φημὶ om. C. ³⁷ ἀλλ' οὐ παρεῖδεν] ἀλλ' οὐ τί που διὰ τὴν τοῦ κρατούντος ἐκ πολλῆς ἀγνοίας; καὶ ἀπροσεξίας; πεφανασιμένην καὶ διεφθαρμένην γνώμην τε καὶ πίστιν παρεῖδεν C. ³⁸ πολιορκουμένην C, omisissis τὴν πόλιν αὐτοῦ καὶ. ³⁹ τότε που πάντως νῦν C. ⁴⁰ ὑπὲρ τῆς πόλεως; ταύτης οὐ C. ⁴¹ ὥσπερ — φησὶν] καθὼς εἴρηκε τηλικαῦτα πρὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας C. ⁴² διὰ αὐτοῦ τὸν om. P. ⁴³ συνελογότος; ⁴⁴ παντὶ] ταῖς ὁραεῖ παντὶ C. ⁴⁵ τὸ δέος, φάσκων ἰδοὺ ἐγὼ C. ⁴⁶ γινώσῃ; P. ⁴⁷ δέδειχε τοὺς οἰκείους καὶ τοὺς ἄλλοις P. ⁴⁸ τὸν Ἰσραὴλ τὴν C. ⁴⁹ γεγεννημένης C.

stiumque pletasque naves incenderent. Quamobrem consilii inops Thomas, dimissa urbe, in Thraciam, ejus prædas acturus, concessit. Eam itaque ad certum modum populatus, non quantum ipse speraverat, sed quantum providentia divina ob scelera nostra sinebat, nihil amplius effecit eorum quæ animo destinata fore expectabat. Ac sane non solum in contrarium illi cessit versumque est atque evasis studium, sed et ea quam habere videbatur sibi ipse blandiebatur, claritate roboreque denudatus est: prope enim est ut perdidisse dicam.

6. Cives namque, uti dictum est, fortiter valideque opposita acie, divino numine ac auxilio ejusceque generis spe, muris, terra ac mari collatis signis, forti robore laborisque constantia, omnem fere ejus putridam jactantiam ac superbiam elisere. Munitionibus enim, quibus confusus stulte admodum superbiebat ac præferociebat, ejus, inquam, navibus ac classe igne succensis, hostiumque ac tribunorum lectissimis 787 suis fugatisque, ingenti vertigine consilii inopia ac anxietate instabilis ac Euripo similis levissimusque Thomas animus tenebatur. Quin et subtilissimæ artis multiplicesque ejus omnes machinas, ipsas inexpugnabiles, ut quidem existimabat, expugnatuque difficiles, facile admodum ac expedito inutiles reddiderunt ac everterunt. Atque in eum modum domus quidem David (Dei scilicet civitas) ibat ac revera convalescebat, domus autem Saul, hostium caterva, ibat et infirma erat, Deusque glorificabatur. Ac plane videre erat clare in eo implere divinum oraculum: *Destruxisti omnes sepes ejus, possisti firmitatem ejus formidinem*, ac quæ Psalmus reliqua habet. Unde et oppidani psallebant: *Hi in curribus et hi in equis* et, quæ reliqua sunt.

7. Divinus autem sermo ipse sponsor, ac quam repentinam citissimamque ipsorum hostis ruinam eis prænuntiatis, respondit, tantum non dicens: *Confidite, filii, et clamate ad Deum. Erit enim vobis ab eo memoria qui ultor existat. Qui enim vobis invenit mala, is ipse cum salute sempiternam vobis adduxit lætitiā.*

788 8. Quandoquidem igitur fatiscens sceleratus homo atque miser, seductusque mentis suæ

• Psal. LXXXVIII, 41. • Psal. XII, 6.

τὰς γὰρ πλείους αὐτῶν ναὺς ἐπυρπόλησαν, καὶ τοὺς λογάδας τῶν πολεμίων αὐτῶν ἐτροπώσαντο. Ὁ δὲ ἀμνηνία ληθεύς, τὴν πόλιν ἀφελὲς ἐπὶ τὴν θράκην ἐχώρει, ταύτην ληζόμενος. Λαφυραγωγῆσας οὖν αὐτὴν μετρίως, ἀλλ' οὐχ ὡς ἠλπίζεν, ἀλλ' ὡς ἡ θεία πρόνοια παρεχώρει ^α διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, οὐδὲν πλεον ἤνυσεν ὧν προσεδόκησεν. Καὶ γοῦν εὐ μόνον εἰς ἐναντίας αὐτῷ περιέστη καὶ περιετράπη καὶ ἀπέβη τὸ σπουδαῖον ^β, ἀλλὰ γὰρ καὶ ὅπερ ^γ ἔχειν ἰδοὺ καὶ κατεφαντάζετο κλέος τε ^δ καὶ σθένος, ἀπαγυμνωθῆ μίκρου δεῖν καὶ διδωλέν.

5. Οἱ γὰρ πολῖται, ὡς εἴρηται ^α, γενναίως τε καὶ σφοδρῶς ἀντιπαρταζάμενοι ^β τῇ βοῇ καὶ συμμάχῳ τοῦ κρείττονος, καὶ μετὰ τοιαύτης ἐλπίδος ^γ τειχομαχοῦντες ^δ καὶ κατεμαχοῦντες καὶ ναυμαχοῦντες ἀνδρικῶς καὶ καρτερῶς ^ε, ἅπαν σχεδὸν τὸ σθερὸν αὐτοῦ φρούραγμα κατέλυσαν. Τὰ γὰρ ὀχυρώματα ἐφ' ὧν ^α πεποιθώς ἀνοήτως ἔγαν ἐναθρόνετο καὶ κατεθρασύνετο, τὰς ναὺς αὐτοῦ λέγω, πυρπολήσαντες ^β, καὶ τοὺς λογάδας τῶν πολεμίων καὶ στρατοπεδάρχας ^γ τροπώσαντες, σκοτεινὰ πολλὰ καὶ ἀμνηνία περιέσχε τὸν εὐρίπιστον καὶ κουφότεον Θωμᾶν ^δ. Ναὶ μὴν ^ε καὶ τὰς πολυμηχανούς αὐτοῦ καὶ πολυτρόπους ἐλεπόλεις ^α πάσας, ἀκαταμάχητους οὖσας, ὡς φέτο, καὶ δυσαλώτους, διεφθέραν καὶ κατέλυσαν εὐπετῶς ἄρδην. Καὶ οὕτως ὁ μὲν οἶκος Δαβὶδ ἤγουν ἡ τοῦ ^β Χριστοῦ πόλις ἐπορεύετο καὶ ἐκραταιοῦτο ^γ, ὁ δὲ οἶκος Σαούλ, τῶν πολεμίων τὸ σίφος, ἐπορεύετο καὶ ἠσθάνει τῷ ὄντι, καὶ θεὸς ἰδοὺ ἐξέσχετο. Καὶ ἦν ἰδεῖν ἐναργῶς ὄντως ἐπ' αὐτῷ πληρούμενον τὸ θάτερον λόγιον ἱερὸν ^α. Καθεῖλες πάντας τοὺς φραγμούς αὐτοῦ, ἔθου τὰ ὀχυρώματα αὐτοῦ δευλίαν, καὶ τὰ ἐξῆς τοῦ ψαλμοῦ ^β. Ἐνθεν τοι καὶ ^γ οἱ τῆς πόλεως ἐψάλλον. Οὗτοι ἐν ἄρμασι, καὶ οὗτοι ἐν ἱπποῖς, καὶ τὰ ^δ λοιπὰ τοῦ ψαλμοῦ.

6. Ὁ δὲ θεὸς λόγος ^α παρεγγυώμενος καὶ προσεγγελλόμενος αὐτοῖς εὐ μάλα τὴν ἀθρόαν καὶ ταχίστην κατὰπτωσιν τοῦ ἐχθροῦ αὐτῶν ἀπεκρίνατο μόνον οὐχὶ λέγων. *Θαρσεῖτε* ^β, τέκνα, καὶ βοηθήσατε πρὸς τὸν Θεόν ^γ. Ἐσται γὰρ ὁμὴν ὁ πῶς τοῦ ἐπαγαγόντος ^δ μῆτις. Ὁ γὰρ ἐπαγαγὼν ὑμῖν [P. 513] τὰ κακὰ ἐπάξει ὑμῖν τὴν αἰώνιον εὐφροσύνην μετὰ τῆς σωτηρίας ὑμῶν.

7. Ἐπὶ οὖν ἀποκαμῶν ὁ τάλας καὶ πεπλανημένος ἀνοήτως ^α πολεμῶν καὶ ματαιοπονῶν, καὶ μάλα

VARIAELECTIONES.

^α Ταύτην — παρεχώρει] τὴν τοίνυν βαρβαρικὴν ὄφρυ καὶ ἀλαζονείαν τοῦ τε Ἀσσυρίου καὶ τοῦ Σύρου χρησάμενος καὶ Θωμᾶς ὁ ματαιόφρων, καὶ τὴν Κωνσταντίνου. — χρόνον ἐκπορεύσας, καὶ τὴν θράκην δρώσας καὶ λαφυραγωγῆσας μετρίως καὶ οὐχ ὡς ὀνειροπολῶν ἀπεκαρτάμενος, ἀλλ' — συνεχώρει C. ^β Legebatur παρ-
στή τε καὶ ἀπέβη τὸ σπουδαῖον C. ^γ δ C. ^δ τε add C. ^ε ὡς εἴρηται om. C. ^α ἀντιπαρταζάμενοι C. ^β καὶ περμαχοῦντες om. C. ^γ καρτερικῶς P. ^δ δ C. ^ε λέγω δὲ τὰς πλείους ναὺς πυρπο-
λήσαντες P. ^α Θωμᾶν om. C. ^β ναὶ μὴν] καὶ μὴν καὶ ἀλλὰ P. ^γ πολυμ. καὶ πολυτρόπους ἐξευ-
ρημένας ἐλεπόλεις αὐτοῦ C. ^δ ἤγουν ἡ τοῦ] ἦτοι C. ^ε ἐκραταιοῦτο — ἠσθάνει τὰ ἡσθάνει P. ^α τὸ ἱερὸν
λόγιον P. ^β καὶ τὰ ἐξῆς τοῦ ψαλμοῦ] διηρησέν πάντας et reliqua psalms 88, 42-44, nisi quod v. 43
τὴν δεξιάν των θλιβόντων αὐτὸν C. ^γ τοι καὶ] οὖν C. ^δ καὶ τὰ — ψαλμοῦ] ἡμεῖς; δὲ ἐν — ἀνωρθώθη-
μεν, c. ps. 19, 8 et 9 C. ^ε λόγος αὐδὺς παρεγγ. C. ^α λέγων θαρσεῖτε] λέγων τέκνα, μακροθυμήσατε τὴν
πικρὰ τοῦ Θεοῦ ἐκπελθεῖσαν ὁμὴν ὄφρυ. Κατεδίωξεν γὰρ σε ὁ ἐχθρὸς σου, καὶ ἐβή αὐτοῦ τὴν ἀπώλειαν ἐν
ταχεί, καὶ ἐπὶ τραχήλους αὐτῶν ἐπιθήσῃ. Θαρσεῖτε C. ^β ἐκάγοντος P. ^γ ἀνόητα C.

δὲ ἀπογόνους ὡς τοῦ σκοποῦ διαμαρτῆσας ἐκ διαμέ-
τρου, καὶ τῶν πραγμάτων αὐτῶν ὡς κατόπιν προδήλως
φερομένων ἡμέρα καὶ ἡμέρα· καὶ πρὸς τοῦτοις
μαθὼν ὡς ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ τοὺς Βουλγάρους εἰς
συμμαχίαν κατ' αὐτοῦ προσεκαλοῦσατο, παραχρῆμα
τὴν πόλιν ἐάσας κατ' αὐτῶν θάπτον ὄχρετο. Οὗς δὲ
καὶ μαχεσάμενος καὶ πολλοὺς αὐτῶν διαφθείρας εἰς
Ἀρκαδιοῦπολιν ἐαυτὸν ἀσφαλίζειται δῆθεν, κατὰ τὴν
πρόδασιν αὐτοῦ ἀσθένειαν ¹⁰ καὶ ἐλάττωσιν ὑπορώ-
μενος. Ὅθεν οἱ περὶ αὐτὸν αἰσθόμενοι σφύσσειον
τὴν τε δεινὴν οἰκίαν ἀπάτην καὶ τῆς κενῆς ἐλπίδος
ἀποτυχίαν καὶ τὴν ἐκείνου κλησιάζουσιν πανωλε-
θρίαν, ἤρξαντο κατὰ μικρὸν ὑποχωρεῖν καὶ ὑποβ-
ρεῖν καὶ καταλιμπάνειν αὐτὸν ὡς μάταιον καὶ λαο-
πλάνον. Ὁ δὲ γε Μιχαὴλ ταῦτα μεμαθηκώς· ὅπῃ
τῶν ἰδίων φίλων καὶ συγγενῶν προδοθέντα ¹¹, αὐτίκα
τῆς πόλεως ὑπεξελθὼν μετὰ πλείστης δυνάμεως
πρὸς αὐτὸν ἐβώρησε. Καὶ δὲ περικαθίσας βραχύν
τινα καιρὸν καὶ τοῦτον ἀμογητὴ χειρωσάμενος, καὶ
τὸν τράχηλον αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀρχαίαν συνθήκειαν
παπατικῶς, καὶ ἀκρωτηριάσας αὐτοῦ χεῖρας καὶ
πόδας, καὶ οὕτως ἀνασκολοπίσας, κατέπαυσε τὴν ἐν
εἰσὶν ἔτεσι δι' αὐτὸν ¹² κατάρξαντα καὶ διαρκέσαντα
χαλεπὸν καὶ δύστηνον ¹³ ἐμφύλιον πόλεμον.

θ'. Ἀσχολουμένοι ¹⁴ δὲ Μιχαὴλ πρὸς τὸν ἀντάρτην
Θωμᾶν, καὶ τῇ πρὸς τοῦτον φρονίδι παντὸς ἄλλου
καταφρονούντος, Κρήτη καὶ Σικελία καὶ δὴ ¹⁵ καλού-
μεναι Κυκλάδες νῆσοι τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς
περιηρέθησαν ἐξ Ἀφρων τε καὶ Ἀράβων, λαβόντων
ἀρχὴν ἀρετῇ πρῶτον διὰ τὰς τοῦ λαοῦ ἀμαρτίας καὶ
τὴν τῶν κρατούντων δυσσεβείαν καὶ ταπεινοῦν
καὶ ὑπὸ χεῖρα σφῶν ἄγειν τὰ τῶν Χριστιανῶν
πράγματα.

ι'. Ἐν τοῦτοις οὖν ὄντων καὶ οὕτω τῶν πραγμά-
των διακειμένων Μιχαὴλ μὲν ἐκ δυσουρίας καὶ τῆς
τῶν νεφρῶν ἀλγηδόνος κακῶς ἀπηλλάγη τοῦ ζῆν,
διεδέξατο δὲ τὴν ἀρχὴν ἀντ' αὐτοῦ Θεόφιλος ὁ υἱὸς
αὐτοῦ μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Εὐφροσύνης ¹⁶.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΘΕΟΦΙΛΟΥ.

Τῷ ἐνιαυτῷ ἀπὸ τοῦ κόσμου ἐξέκτισ ἡλιοστῶ τρια-
κοσιοστῷ εἰκοτῶ ἕκτῳ, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως ωκτ',
ἐβασίλευσεν [P. 514] Θεόφιλος ἔτη ιβ', ὁ νέος ¹⁷
Βαλτάσαρ καὶ παραβάτης ¹⁸ καὶ θεομισθῆς καὶ τῶν
ἀγίων εἰκότων ¹⁹ ὁβριστής καὶ καθαίρετης, καὶ βέ-
θλος ²⁰. Ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ Εὐφροσύνη ἀποστείλασα
ἐν πάσι τοῖς θέμασιν ἡγάγε κόρας εὐπροσώπους πρὸς
τὸ νυμφοστολῆσαι Θεόφιλον τὸν υἱὸν αὐτῆς. Ἀγα-
γοῦσα δὲ πάσας ταύτας ἐν τῷ παλατίῳ εἰς τὸ λεγό-
μενον Μαργαρίτου τρικλίνιον ὁδῶκε τῷ Θεοφίλῳ χρυ-
σοῦν μῆλον, εἰποῦσα· *Εἰς ἣν ἀρεσθῆς, ἐπίδος τοῦτο*
αὐτῇ. Ἦν δὲ τις ἐξ εὐγενῶν ἐν αὐταῖς κόρη, ὀνόματι

A rationibus, insulse pugnaus inanique constu labor-
rans ac spe defectus, quippe ex diametro frustratus
proposito, ipsisque manifeste rebus illi retro quoti-
die provenientes; ac præterea ubi cognovit Mi-
chaelem imperatorem adversa sibi corrogasse Bul-
garorum auxilia, confestim relicta urbe in eos im-
petum vertit, quos et pugna aggressus, multaque
eorum data strage, Arcadiopolim tuto se præsidio
recipit, nimirum suas processu vires diminutum iri
imbecillioresque fore timens. Quare etiam partia-
rii clarius cognoscentes tum immanem suam exse-
crationem tum inanem frustratam spem, nec procul
esse supremum viri exitium ac profligationem, cœ-
perunt paulatim recedere seque subducere ac de-
fluere, illumque ut hominem vanum et blateronem
populi seductorem relinquere. His porro Michael
cognitis, nempe proditum Thomam ab amicis ac
propinquis, statim urbe egressus cum ingentibus
copiis in eum impetum dedit; atque ad breve ob-
sidens tempus, nulloque labore ejus potitus, ac collo-
antiquo more dediticiis calcato manibusque ac pe-
dibus truncatis, inque eum modum palo affigens,
trium annorum molestum miserumque civile bel-
lum, arrepti ab eo imperii causa conflatum produ-
ctumque, sopivit.

789 9. Interim vero dum Thomæ tyranno Mi-
chael incumbit eique curam negotio addicit, aliis
omnibus in neglecto habitis, Creta et Sicilia, ac
quas vocant Cyclades insulas, ab Afiris ac Arabibus
Romanæ subductæ sunt dittoni, cum jam primum
ob peccata populi ac imperatorum impietatem Chri-
stianorum res deprimere suæque eas facere dittonis
occepissent.

10. Sic igitur eoque statu se rebus habentibus,
Michael urinae difficultate renumque dolore male
exatinguitur: succedit vero imperio, ejus loco,
Theophilus filius cum matre Euphrosyna.

IMPERIUM THEOPHILI.

I. Anno mundi 6326, divinæ incarnationis 826,
imperator Theophilus annos duodecim, novus ille
Baltasar et prævaricator ac Deo exosus, sanctorum-
que imaginum contumeliosus destructor ac proflig-
ator, homo profanus. Ejus mater Euphrosyna in
subjecta omnia mittens themata ac 790 dittonis
loca puellas oris decore formosas adduxit, ut ex iis
Theophilo filio nuptiarum fœdere sponsa adjunge-
retur. Congregatis illis omnibus in palatio, quod
Margaritæ triclinium vocant, dedit illa filio malum
aureum, dicens: *Illi trades cujus forma placuerit*.
Erat vero inter eas ex nobilibus sata puella no-

VARIE LECTIONES.

¹⁰ αὐτῶν αὐτῶν P. ¹¹ τὴν κατὰ πρόδασιν ἀσθένειαν αὐτοῦ C. ¹² ὑπὸ — προδοθέντα om. C.
¹³ αὐτοῦ C. ¹⁴ δύσοιστον C. ¹⁵ Ἀσχολουμένοι — Εὐφροσύνης om. C. ¹⁶ δὴ δὴ αἱ? ¹⁷ Τῷ — ὁ νέος; μετὰ
δὲ Μιχαὴλ ἐβασίλευσε Θεόφιλος υἱὸς αὐτοῦ ὁ νέος C. ¹⁸ καὶ παραβάτης om. C. ¹⁹ εἰκότων om. C. ²⁰ βέ-
θλος ἔτη ιβ', μῆνας γ', καὶ ἀπέθανε δυσεντερικῶς; C, omisissis ἡ δὲ — p. 791 αἰκίζόμενος.

mine Icasia, longe formosissima. Qua visa Theophilus, ejusque nimium quantum gratiam stupens ac speciem, *A muliere*, inquit, *emanarunt mala*. Reponit illa subverecunde et cum pudore: *Sed et res meliores a muliere exuberant*. Is animo offensus sermonis licentia, ea relicta, malum Theodora dedit, ex Paphlagonum gente. Coronat Theophilus Theodoram in oratorio S. Stephani, ipse una cum ipsa nuptialibus corollis donatus ab Antonio patriarcha, donatque Augustali corona in sancta Pentecoste. Tuncque in Magnam ecclesiam processu habito multis magnifice patriarcham et clerum senatumque accipit. Icasia vero imperii spe frustrata monasterium exstruxit, in quo etiam coma posita, religiosaque palæstra merens ac philosophans, Deo soli vivens in finem usque vitæ perseveravit. Quæ et ingenii sui plurima reliquit monumenta, in quibus illud est, *Domine, in multis peccatis*; magni item Sabbati tetraodidum illud: *Insipiens vetule*, aliaque nonnulla. Imperatoris vero mater Euphrosyna, sponte relicta aula, in suo monasterio, cui Gastriæ nomen, sanctiori ritu privatam vitam egit.

791 2. Indictis circensibus Theophilus jubet Leoni Chamaëdraconi protovestiario suo, multum ut candelabrum afferat, quod in Leonis Armenii cæde fuerat gladio conscissum. Actis circensibus senatum omnem ad se convocat in locum quem Sessum vocant. Productoque candelabro ac illis ostenso, quærit: *Qui in templum Domini ingressus christum Domini peremit, qua dignus pœna est?* Respondit senatus: *Domine, reus mortis est*. Moxque præfecto iubet ut eos, qui cum Michæle patre suo Leonem sustulerant, tentos in Circi funda capite plectat, multa licet objectantes, dicentes injustam esse sententiam. *Non enim, aiebant, imperator, nisi patri tuo essemus auxiliati, tu in throno sedisses*. Inque eum modum sub omnium oculis capite plexi sunt, eo quidem prætextu quod in templo Domini ausi essent cædem patrare, revra autem idcirco quia hæretica pravitate sodalem, parique ad impietatem sensu, nece sustulissent. Adhærebat enim scelestus homo Deo execrabili illius hæresi et a pietate abhorrebat: qui nimirum imaginum alias evelleret, alias effoderet, monachosque pietate claros exsilio multaret ac verberibus aliisque cruciatibus dehonestaret.

3. Illo imperatore, in scelestissimi ejus tyrannique patriam urbem irruptione facta, Saraceni cum ingentibus copiis, inventa illa fortiter **792** munita ac valde propugnaculis tuta, bellicque ducum ac tribunorum quinquaginta præsidio fulta, cum lectæ militiæ viris horumque ordinibus, dies quindecim obsessa mense Augusto ac expugnata vique subacta ac captivata infinitæ multitudinis militares viros

Εἰκασία, ὠραιωτάτη πάνυ · ἦν ἰδὼν Θεόφιλος καὶ ὑπεραγαπῶν αὐτὴν τοῦ κάλλους ἔφη ὡς Ἄρα διὰ γυναικὸς ἐβρύθη τὰ φανύλα. Ἡ δὲ μετ' αἰδοῦς πως ἀντίφησεν· Ἀλλὰ καὶ διὰ γυναικὸς πηγάζει τὰ κρείττονα. Ὁ δὲ τῷ λόγῳ τὴν καρδίαν πληγελὶ ταύτην μὲν εἶπεν, Θεοδώρα δὲ τὸ μῆλον ἐπέδωκεν, οὐσὴν ἐκ Παφλαγόνων. Στέφει Θεοδώραν ἐν τῷ εὐκτερίῳ τοῦ Ἀγίου Στεφάνου, στεφθεὶς καὶ αὐτὸς ἅμα αὐτῇ ὑπὸ Ἀντωνίου πατριάρχου καὶ τῷ τοῦ γάμου καὶ τῷ τῆς βασιλείας στέφει, τῇ ἁγίᾳ Πεντηκοστῇ. Κάκειθεν προήλθεν ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, φιλοτιμησάμενος πολλοῖς τὸν πατριάρχην ἅμα τῷ κλήρῳ καὶ τῇ συγκλήτῳ. Ἡ δὲ Εἰκασία τῆς βασιλείας ἀποτυχούσα μονὴν κατεσκεύασεν, εἰς ἣν καὶ ἀποκειραμένη, ἀσχοῦσα καὶ φιλοσοφοῦσα, τῷ θεῷ μόνη ζῶσα διετέλεσε μέχρι τέλους ζωῆς αὐτῆς. Ἡ καὶ συγγράμματα αὐτῆς πλείστα καταλείπειν, τὸ, Κύριε, ἦ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις· καὶ τοῦ μεγάλου Σαββάτου τὸ τετραώδιον· Ἀφρων γρηλαεῖς, καὶ ἄλλα τινά. Ἡ δὲ τοῦ βασιλέως μήτηρ Εὐφροσύνη ἐκουσίως κατελθοῦσα τοῦ παλατιοῦ ἐν τῇ μονῇ αὐτῆς, ἥ ἐπώνυμον τὰ Γάστρια, ἡσύχασεν.

β'. Ἐποίησε δὲ ἱππικὸν Θεόφιλος, καὶ προσέειπε τῷ Χαμαιδράκοντι Λέοντι τῷ πρωτοβεστιαρίῳ αὐτοῦ ἀγαγεῖν τὸ πολυκάνδηλον τὸ ἐν τῇ σφαγῇ τοῦ Ἀρμενίου Λέοντος· ξίφει διακοπὴν. Τοῦ ἱππικοῦ δὲ τελεσθέντος προσεκαλέσατο πᾶσαν τὴν σύγκλητον ἐν τῷ λεγομένῳ Καθίσματι, καὶ τὸ πολυκάνδηλον ἐξαγαγὼν καὶ ὑποδείξας αὐτοῖς ἔφη· Ὁ εἰς τὰς Κυρίου εἰσερχόμενος καὶ χριστὸν Κυρίου φανεύων τίνος ἐστίν· ὁ δὲ σύγκλητος ἀποκριθεὶς ἔφη· Ἀξίος θανάτου ἐστίν, ὃ δέσποτα. Καὶ εὐθὺς ἐκέλευσε τοὺς σὺν τῷ πατρὶ αὐτοῦ Μιχαὴλ τὸν Λέοντα ἀνελόντας τὸν ὑπαρχον κατασχέειν καὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ἐν τῇ Σφενδόνη ἀποτεμεῖν, πολλὰ προβαλλομένους καὶ λέγοντας ἄδικον εἶναι [P. 515] τὴν χρεῖν· Καὶ γὰρ εἰ μὴ τῷ πατρὶ σου συνηγωνισάμεθα, ὃ βασιλεῦ, οὐκ ἔν αὐτὸς ἤρξας. Καὶ δὴ οὕτως ἐπ' ὅφεσι πάντων τὰς κεφαλαὶ ἀπετμήθησαν, προσχῆματι μὲν ὡς εἰς ναὸν Κυρίου τετολημχότων ποιήσασθαι τὴν ἀναίρεσιν, τῇ ἀιτηθείᾳ δὲ ὡς τὸν συναιρεσιώτην αὐτοῦ καὶ ὁμόφρονα εἰς ἀσέβειαν ἀποκτείναντες. Εἴχετο γὰρ ὁ ἀλιτήριος τῆς ἐκείνου θεοστογυῖς αἰρέσεως, καὶ τῆς εὐσιθείας ἀπείχετο, τῶν δὲ εἰκότων τὰς μὲν κατασπών, τὰς δὲ ἀνορύττων, καὶ τοὺς ἐπ' εὐλαθείᾳ μοναχοὺς ἐξορίζων καὶ αἰκίζόμενος.

γ'. Ἐφ' οὗ καὶ πρὸς τὴν πατρίδα καὶ πόλιν αὐτοῦ τοῦ ἀλιτηρίου καὶ τυράννου μετὰ πολλῆς δυνάμεως οἱ Σαρακηνοὶ παραγενόμενοι, καρτερῶς ὡχυρωμένην εὐρόντες καὶ κατησφαλισμένην πάνυ καὶ ὑπὸ στρατηγῶν πενήκοντα φρουρουμένην μετὰ τῶν λογάδων καὶ τῶν στρατευμάτων αὐτῶν, καὶ ταύτην δι' ἡμερῶν ἑ' Αὐγούστῳ μηνὶ ἐκπορθήσαντες καὶ δορυβάτων εἰληφότες ἤχημαλ-

VARIÆ LECTIONES.

10' τῇ συγκλήτῳ? ἀν τοῖς τῆς συγκλήτῳ? 11' ἡ om. P. 12' δὲ εἰκ. 13' αὐτοῦ om. C. 14' οἱ add. C. 15' καρτερικῶς P. 16' πενήκοντα? ἡ' C. 17' τοῦ Αὐγούστου μηνὸς C.

τεύσαν ⁸⁷ καὶ ἀπέκτειναν λαὸν ἀπειρον. Ἀλλὰ μὴν Α καὶ πληθὺν πλοίων αὐτῶν ἐξεληθόντα τὰς Κυκλάδας ⁸⁸ νήσους ἡρῆμωσαν καὶ τὴν Κρήτην καὶ τὴν Σικελίαν παρέλαβον. Καὶ ψυχὸς πολλὴ γέγονε, καὶ χειμῶν ἀγριώτατος καὶ δριμύτατος ⁸⁹, καὶ λιμὸς ἰσχυρὸς, καὶ ἄερος αὖχμοι καὶ δυσκρασίαι καὶ ἀνωμαλῖαι, καὶ σεισμοὶ φοβεροὶ καὶ ἐπὶ ἀλλήλοις, τὴν ἀμετρον ἀπαλέγγουσαι τοῦ κρατοῦντος μοχθηρίαν καὶ κακουργίαν. Εἰς τοσαύτην γὰρ ἀφιλοθεῖαν καὶ ἀπόνοιαν ἐξώκειλεν ὁ ἄθεος, ὥς ⁹⁰ καὶ τὴν τοῦ Κοπρωνύμου καὶ τῶν θηριωνύμων ⁹¹ χαλεπὴν καὶ μυσαρωτάτην αἵρεσιν διαβεξάμενος ⁹² καὶ ἀνακαινίσας, ὥς μὴδὲν ἤττων ⁹³ ὀρθῆναι τῆς ἐκείνων ⁹⁴ δυσσεβείας καὶ παροι- νίας τυραννίδος τε καὶ ἐμβροντησίας ὁ πεφανακισμέ- νος καὶ ματαιόφρων. Ἐπεὶ οὖν τῇ αὐτῇ συσχεθεὶς τῶν ἀσεβῶν ἐκείνων καὶ καλαμναίαν ἀπάτη καὶ παραπληξίαν τε καὶ οἰσθηλασίαν, τῶν ἐκ Μανιχαϊκῆς μανίας καὶ Ἀρειανικῆς λύσεως ὠρμημένων, πάλ- λην ⁹⁵ διωγμὸν καὶ αὐτὸς κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ὡσαύ-τως ἐπανετείνετο.

δ'. Τοῦτω ⁹⁶ τῷ μισοθέῳ μᾶλλον εἰπὼν ἡ Θεοφίλῳ προσέφυγε Θεόφοδος ὁ Πέρσης ἄμα τῷ πατρὶ αὐ- τοῦ, μετὰ Περσῶν χιλιῶδες δεκατρίσκαρες, οὓς δι- ἐνείμην ἐν τοῖς θέμασι κατασκηνώσας καὶ εἰς τούρ- μας ἀποκαταστήσας, αἱ μέχρι τοῦ νῦν λέγονται τούρμαι Περσῶν· αὐτὴν δὲ τὴν Θεόφοδον [P. 516] εἰς ἀδελφὴν Θεοδώραν Λυγούστης γαμβρόν· ἐποίη- σατο.

ε'. Φιλόκοσμος δὲ ὢν ὁ αὐτὸς Θεόφιλος κατεσκευάσθαι ⁹⁷ διὰ τοῦ ἔρχοντος τοῦ χρυσοχόου λογιωτάτου πάνυ ὄντος καὶ συγγενούς· Ἀντωνίου πατριάρχου τό τε Πενταπύργιον καὶ τὰ δύο μέγιστα ὄργανα ὀλόχρυσσα, διαφόρους λίθοις καὶ ἔλοις καλλύνοντας αὐτὰ, δένδρον δὲ χρυσοῦν, ἐν ᾧ στρουθοὶ ἐφεξόμενοι εἰς μηχανῆς τινος μουσικῶς ἐκτελάδουν. Ἐκαινούργησε δὲ καὶ τὰς βασιλικὰς στολὰς ὁ βασιλεὺς, ἀνανεώσας καὶ χρυ- σοθιφάντους κατασκευάσας τοὺς λεγομένους λώρους· καὶ τὰ λοιπὰ πάντα.

ς'. Δικαιοσύνην τε κοσμητὴν προσποιούμενος ὁ τὴν πίστιν καὶ τὴν εὐσέβειαν πλέον ὑπὲρ τοὺς πρῶην βασιλεύσαντας ἀδικήσας, προσελθούσης αὐτῷ γυ- ναικὸς χήρας ἐν Βλαχέρναις (ἐθὺς γὰρ ἦν αὐτῷ ἐκείσε ἀπέρχεσθαι) καὶ βοηθάσης ὡς ἀδικοῖτο παρὰ τοῦ τῆς Λυγούστης ἀδελφοῦ Πετρωνῆ δρουγγαρίου τῆς βίγλης ὄντος· Ὑψοῖ γὰρ τὰ αὐτοῦ οἰκήματα τοῖς πτείσμασιν οἷς καινουργεῖ, καὶ τὰ ἐμὰ σκο- τίσει καὶ εἰς τὸ μὴδὲν εἶναι ποιῶ, ὥς χήρας ὁδοῦς καταπεφρονημένης. Καὶ παρευθὺ ἀπίστευ- λην Εὐστάθιον καλοῦσθαι ἐπίκλην Μοναχόν, ἐν τῇ Ὀξείᾳ οἰκοῦντα, σὺν Λέοντι τῷ Συμβατίῳ καὶ Δη-

plebemque occidere. Navibus egressi Cyclades in- sulas devastavere, Cretamque ac Siciliam suæ di- tionis fecere. Fuit et ingens frigus, hiemsque sæ- vissima ac asperissima, famesque valida; aeris quoque lenitates et æstus ac intemperies et inæqua- litates, tremendi item terræ motus ac penescontinui; quæ omnia in immensum provecctam imperatoris pravitatem et nequitiam redarguendo essent. Eo enim vir impius impietatis projectæque dementia delapsus est, ut et Copronymi et Leonis (sic quasi ex bestia ducto nomine) gravem impurissimamque exceperit hæresim ac instauraverit; ut nihil illius impietati ac bacchationi tyrannidique ac stupori se- ductus homo dementisque animi cedere visus sit. Quandoquidem enim eodem ipso impiorum illorum scelestissimorumque errore et stupore œstroquo tenebatur, ex Manichaico ortis furore Arianicaque rabie, persecutionem ipse quoque pari ratione in Ecclesiam intendit.

793 4. Huic (Misotheum potius dicam, Dei osorem, quam quod contrarium sonat, Theophilum) Theophobus Persa una cum patre profugus accessit, cum quatuordecim Persarum milibus. Susceptos ille distribuit, sedesque per themata provincialibus adlegens assignavit ac ordinibus contribuit; hactenusque nomen retinent. ac Per- sarum turmæ audiunt. Ipsum vero Theophobum, data uxoris sorore in conjugem, sibi affinem fecit.

5. Cum ornatus elegantique amans esset idem Theophilus, per aurificinæ principem, virum sum- me eruditum atque solertem Antoniiue patriarchæ propinquum, Pentapyrgium quod vocant fabricatus est, duoque maxima organa auro solida, diversis lapillis tortisque ornata. Auream item arborem, in qua insidentes aviculæ ex quadam machina musice cantillabant. Sed et imperiales vestes et paluda- menta instauravit imperator, renovans auroque texta fabricans quæ vocant lora ac reliqua om- nia.

6. Justitiam, quæ sæculi usu est, prætexens, vir scilicet qui fidem ac pietatem supra eos qui pridem imperium tenebant majori injuria læserit, acce- dente ad eum muliere vidua in Blachernis (moris enim illi erat eo proficisci) ac clamante injuria se affligi a Petrona Augustæ fratre, excubiarum drun- gario: *Exallat enim aedes suas novis ædificiis, quæ molitur, meisque tenebras obducit, ut jam mihi inu- tiles* **794** *faciat, quippe quæ contempta vidua sim.* Actutumque Eustathium quæstorem cognomento Monachum, in Osia degentem, cum Leone Symbatio et Demetrio Camuliano mittit inspecturos num nova

VARIE LECTIONES.

⁸⁷ ἡμικατωσίση καὶ ἀνηρέθη Χριστιανῶν πλῆθος ἀπειρον. καὶ ἡ πάλις ἐκαύθη καὶ κατηρειπώθη C. ⁸⁸ ἀλλὰ — Κυκλάδας] αὐτῶν ἐξεληθέντες τὰς Κυκλάδας P. ⁸⁹ ἀγριώτατον καὶ δριμύτατον C, omissis καὶ χειμῶν. ⁹⁰ ὁ ἄθεος ὡς om. C. ⁹¹ καὶ θηριωνύμου P. ⁹² καὶ ἀναβεξάμενος τε C. ⁹³ ἤττων margo P. ⁹⁴ ἐκείνου P. ⁹⁵ ὀρμημένων πάλαι C. ⁹⁶ Τοῦτω — ἐπιφοιτήσεις, num. 16 fin., col. 860, om. C.

œdificia viduas ædibus præter jus fasque officerent. Abeuntes itaque, visaque istiusmodi injuria, compertoque vera esse quæ a muliere dicta erant atque objecta, cum reversi essent, imperatori renuntiaverunt; convictisque ab eis Petronas in oculis imperatoris, detractis vestibus, acriter dorso cæditur. Statutum vero est ut quæstor receptoresque particulares seu custodes, abeuntes, solo tenus ejusmodi ædes eruerent et mulieri traderent.

7. Alexium Armenium cognomento Musele, virum forti robore ac strenuum, locata ei Maria prædilecta filia in generum ascitum, patricium creavit ac brevi post etiam magistrum. Postmodum vero, quod in suspicionem venerat affectati imperii, et quasi in ipsum aliquid moliretur, magistrum militiæ ducemque Siciliae præfectum a se amandavit. Qualia vero parit invidia! Siculi quidam ascendentes apud imperatorem calumniam instruunt, *quasi res Christianorum Saracenis prodant et adversus imperatorem res novas moliantur*. Inter hæc vivis exempla Maria desideratissima Theophili filia, ejus urnam argento exornavit, tomumque libertatis posuit ac immunitatis, qui ad eam quovis crimine confugerent. Argentum postea Leo imperator e sepulcro abstulit.

8. Porro Theophilus 795 Theodorum episcopum, Crithinum dictum, tum in urbe versantem cum Alexius calumnia appetitus est, accersens, traditæ cruce pectorali, in Siciliam misit, qui juratam immunitatis fidem Alexio præberet et ad imperatorem in urbem reduceret. Profectus ille, ac qua præditus erat prudentia ingenique sagacitate persuaso Alexio, dictoque ei audiente, ipsum ad imperatorem adduxit. Imperator mox reversum, quasi molitum tyrannidem ac rebellem, verberibus affectum vinctumque, omni ejus publicata substantia, in carcerem compegit. Tum Theodorus Alexio : *In causa sum quod dira hæc omnia patiaris*. Profectoque ex more ad Blachernas imperatore, iter ipse occupans, intra sacri-tribunalis locum stola sacerdotali indutus stetit, jam prope imperatore ad solcam stipante senatu accedente exclamavit magna voce archiepiscopus : *Intende, prospere procede et regna* ; quorsum, imperator? Ille senatum reveritus : *Propter veritatem*, inquit, *et mansuetudinem et justitiam*. Cui Theodorus : *Ecquænam vero tua justitia, qui cum Alexio juratam fidem per me dederis, nihil tamen servaveris?* Imperator reprehensionem non ferens, eaque ira accensus, ipsum violenter e sacro altaris loco expulit, nec mediocribus plagis impositis exsilio relegavit; nec ea duntaxat ratione quod ab eo reprehensus esset, sed quod etiam colere eum ac venerari sacras imagines ejusque impietatem traducere inaudierat. Haud multo post vero, cum imperator in Magnam ecclesiam venisset ac patriarcha rem ei probro objecisset,

ἡ μητρί τῷ Καμουλιανῷ, ἵδεν εἰ τὴν γυναῖκα ἀδικαί τὸ καινουργηθὲν σκῆμα· οἱ καὶ ἀπελθόντες, καὶ θεασάμενοι τὴν τοιαύτην ἀδικίαν, καὶ βεβαιωθέντες ὡς ἀληθῆ εἰσι τὰ παρὰ τῆς γυναικὸς ῥηθέντα, ὑποστρέψαντες ἀνήγγειλαν τῷ βασιλεῖ. Καὶ ἐπ' ὅψεσι τοῦ βασιλέως ἐλεγχεῖς παρ' αὐτῶν ὁ αὐτὸς Πετρωνᾶς, ἐκδουθεῖς ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ τύπτεται τὰ νῦτα σφοδρῶς. Ὀρίσθη δὲ ὁ τε κυαίστωρ καὶ οἱ ἀντιγραφεῖς ἀπελθεῖν καὶ ἐκ θεμελίων ἐκδαφίσαι τὰ τοιαῦτα οἰκοδομήματα καὶ τῇ γυναικὶ παραδοῦναι.

ζ'. Οὗτος Ἀλέξιον τὸν Ἀρμένιον, ᾧ ἐπὶ κλην Μωσσηλῆ, ἀνδρεῖον ὄντα καὶ ῥωμαλέον εἰσποίησατο γαμβρὸν εἰς Μαρίαν τὴν ἡγαπημένην αὐτῷ θυγατέρα, ποιήσας αὐτὸν πατρικίον, μετ' ὀλίγον δὲ καὶ μάγιστρον. Εἶτα ὑπολήψεις τινὰς ἐπ' αὐτῷ σχῶν ὡς ὀρεγομένῳ τῆς βασιλείας, στρατηλάτην καὶ δοῦκαν πῆς Σικελίας ἐξέπεμψεν. Θία δὲ φθόνου ὠδίνοντος, Σικελοὶ τινες ἀνελθόντες διέβαλλον τοῦτον βασιλεῖ, ὡς τὰ μὲν τῶν Χριστιανῶν Σαρακηνοῖς προδίδωσι, κατὰ δὲ τῆς βασιλείας σου μελετᾷ. Ἐν δὲ τῷ μεταξύ τεθνηκυίας Μαρίας τῆς πεπονημένης τῷ βασιλεῖ θυγατρὸς, τὴν μὲν λάρνακα [P. 517] ταύτης ἐξ ἀργύρου ἐκόσμησε, καὶ τόμον ἐλευθερίας τοῖς προσφεύγουσιν ἐπ' ἐγκλήματι τινι τέθεικεν· ὁππότε ἀργυρον μετὰ ταῦτα Λέων ὁ βασιλεὺς ἀνείλετο ἐκ τοῦ τάφου.

η'. Ὁ δὲ Θεόφιλος Θεόδωρον τὸν ἐπίσκοπον τὸν λεγόμενον Κριθινὸν ἐν τῷ καιρῷ τῆς διαβολῆς Ἀλεξίου ἐν τῇ πόλει τυχόντα προσκαλεσάμενος, καὶ δοὺς τὸ ἴδιον φυλακτὸν, ἀπέστειλεν εἰς Σικελίαν δοῦναι λόγον ἀπαθείας τῷ Ἀλεξίῳ καὶ ἀγαγεῖν ἐν τῇ πόλει πρὸς αὐτόν. Ὁ δὲ ἀπελθὼν καὶ τῇ προσούσῃ αὐτῷ συνέσει πείσας Ἀλέξιον ἡγάγε πρὸς τὸν βασιλέα. Ὅν ὁ βασιλεὺς ὡς ἀντάρτην τύψας ἔθετο ἐν τῷ δεσμητηρίῳ, δημεύσας πᾶσαν τὴν παριουσίαν. . . . ἀνέθηκεν Ἀλεξίῳ εἰπὼν, ὅτι Δι' ἐμοῦ πάντα πέπονθας τὰ δεῖνὰ. Καὶ τοῦ βασιλέως κατὰ τὸ ἔθος εἰς Βλαχέρνας ἀπελθόντος προλαβὼν ἔστη ἐνδοθεν τοῦ θυσιαστηρίου ὁ ἀρχιεπίσκοπος, ἱερατικὴν στολὴν ἡμφιεσμένος· καὶ τοῦ βασιλέως τῇ σωλῆα πλησιάζαντος ἅμα τῇ συγκλήτῳ φωνῇ μεγάλῃ ἐφώνησεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος· Ἐντεῖνος καὶ κατενοδοῦ καὶ βασιλεὺς ἐνσκεν τίνος, ὦ βασιλεῦ; Αἰδεσθεὶς οὖν ὁ βασιλεὺς τῇ συγκλήτῳ ἔφη Ἐνσκεν ἀληθείας καὶ πραύτητος καὶ δικαιοσύνης. Ὁ δὲ· Καὶ ποία δικαιοσύνη ἐν σοὶ, ὅτι δοὺς ὑπόγραφον λόγον Ἀλεξίῳ δι' ἐμοῦ οὐκ ἐφύλαξας τοῦτο; Ὁ δὲ βασιλεὺς ὡς ἐλεγχεῖς τοῦτον τοῦ θυσιαστηρίου βιαίως ἐξήγαγεν, καὶ πληγὰς αὐτῷ οὐ μετρίας ἐπιθεὶς ἐξώρισεν, οὐ διὰ τὸ ἐλεγχθῆναι· ὅπ' αὐτοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ μαθεῖν αὐτὸν τὰς ἀγίας εἰκόνας τιμᾶν καὶ σέβεσθαι, καὶ τὴν αὐτοῦ δυσσέβειαν διαβάλλειν. Μετ' οὐ πολὺ δὲ ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ παραγινομένου, καὶ τοῦ πατριάρχου αὐτὸν ὀνειδίσαντος, αὐτὸν τὸν ἀρχιεπίσκοπον ἡγάγε μετὰ παρακλήσεως. Τοῦ δὲ ἀνάξιον ἑαυτὸν τῆς ἱερωσύνης κρίναντος δι' ἃ πέπονθεν, ὁ βασιλεὺς

οικονόμον τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας· παποίηκεν. Καὶ Ἀλέξιον τοῦ δεσποτηρίου ἐξέβαλεν, ἀποδοὺς αὐτῷ καὶ πᾶσαν τὴν περιουσίαν αὐτοῦ, ἔχων αὐτὸν ἐν τιμῇ.

θ'. Ἦν δὲ καὶ Μανουὴλ ὀνομαστότατος στρατηλάτης πάντων τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ, τιμώμενος παρὰ τοῦ βασιλέως. Οὗτος Μύρωνι συμβαλὼν λόγους τινάς, λογοθέτη τε ὄντι τοῦ δρόμου καὶ πενθερῷ τοῦ Πετρωνᾶ, διεβλήθη τῷ βασιλεῖ ὑπὲρ Βασιλείου ὑποβολῇ Μύρωνος [P. 518] ὡς τῆς βασιλείας ὀρέγεται, καὶ ἐμελεσάτο δεινὰ κατ' αὐτοῦ. Λέγων δὲ ὁ πρωτοβεστιάρως ὑπὲρ τοῦ Μανουὴλ προῖτάμενος καὶ φροντίζων διεδεδαίωτο τῷ βασιλεῖ ὡς ψευδῇ εἰσι τὰ κατ' αὐτοῦ λεγόμενα. Ἀμαθῶν Μανουὴλ, καὶ τὴν ὀργὴν τοῦ βασιλέως καὶ διαβολὰς ἐκκλίνων, λάθρα τῆς πόλεως ἐξελθὼν μέχρι Πυλῶν καὶ τοῖς δημοσίοις ὁχλήμασιν ἐπιβάς ἀπῆλθε φυγὰς μέχρι τῶν κλεισούρων Συρίας, τὰς τῶν ἱππῶν ἰγνύας ἐκκόπτων. Ἐδήλωσέ τε τοῖς Ἀγαρηνοῖς ταῦτα, ὡς Βασιλέως ὀργὴν ἐκφεύγω, καὶ εἰ γε μὴ καταναγκάσῃτέ με τὴν ἐμαυτοῦ πλοῖτιν καταλιπεῖν, προσφύγω ὑμῖν. Εἰ οὕτω καὶ ἐπὶ τούτοις προσδέξασθέ με, λόγον ἀπαθείας μοι ἀποστείλατε. Οἱ δὲ τοῦτο μεγάλην χαρὰν δεξάμενοι, λόγον ἀπαθείας ἀποστείλαντες, προσεδέξαντο ὡς βασιλεῖα Ῥωμαίων.

ε'. Τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἐν πολλῇ θλίψει καὶ ἀθυμίᾳ γέγονεν, καὶ βουλὴν ἵκποιεῖτο μετὰ Ἰωάννου συγκέλλου περὶ τούτου. Ὁ δὲ εἶπεν· Εἰ προθύμως βούλει τὸν Μανουὴλ προσελθεῖν, ὧ βασιλεῦ, αὐτὸς ἐγὼ ἔτοιμος τοῦτο ποιῆσαι, χρήματα λαβὼν καὶ πρὸς τὸν Ἀμερουμνὴν σταλεῖς ὡς δῆθεν τοὺς ἐν εἰρκῇ καὶ θεσμοῖς ἐπισκεψόμενος, ἔχων καὶ ἐνυπόγραφον λόγον παρὰ τῆς σῆς βασιλείας, ᾧ πείσω τὸν Μανουὴλ εἰς ἔψιν ἐλθεῖν. Δοκῶ δὲ τοῦτο πρᾶξαι τῷ ἐνυπογράφῳ λόγῳ τῆς βασιλείας σου καὶ τῇ ἐμῇ πειθοῖ καὶ τῇ ἐκείνου εὐσεβείᾳ καὶ τῷ εὐκλὸς εἶναι τῆς πατρίδος ἐρῇ. Ὁ δὲ βασιλεὺς πάμπολλα χρήματα καὶ δῶρα πρὸς τὸν Ἀμερουμνὴν δοὺς αὐτῷ ἀπέστειλεν.

ια'. Ὁ δὲ ἐσελθὼν μετὰ πολλῶν χρημάτων καὶ κόσμου παντοίου, ὥστε καὶ τοὺς Ἀγαρηνοὺς ἐπὶ τῷ πλούτῳ αὐτοῦ ἐκπλαγῆναι, [ὅς] τὰ δεσποτήρια ῥογεύσας καὶ τὸν πρωτοσύμβουλον θεασάμενος ἡδυνήθη καὶ λάθρα συνομιλῆσαι τῷ Μανουὴλ καὶ δοῦναι αὐτῷ τὸν ἐνυπόγραφον λόγον καὶ τὸ φυλακτὸν τοῦ βασιλέως. Καὶ ὁ μὲν τοῦτο πράξας ὑπέστρεψεν, ἀναγγείλας τῷ βασιλεῖ ὅσα διεπράξατο· ὁ δὲ Μανουὴλ ἐξαίτησας τὸν Ἀμερουμνὴν τοῦ ἐξελθεῖν κατὰ ἔθους τινὸς πολεμίου αὐτοῦς ἔτυχε τῆς αἰτήσεως, καὶ λαβὼν τὸν τοῦ Ἀμερουμνῆ υἱὸν καὶ λαβὼν πλείστον ἀπῆλθε καὶ νίκην μεγάλην εἰργάσατο. Καὶ τούτῳ ἐν μέλλοντι τιμῇ ὑπὲρ τὸ πρῶτον καθίσταται, καὶ πάντα ἦν αὐτὸς παρὰ τῷ Ἀμερουμνῇ δυνάμενος.

ιβ'. Ὅθεν ἔχων φροντίδα πολλὴν τοῦ ἐξελθεῖν ἐν

archiepiscopum facti **796** veniam petens reduxit. Cumque is indignum se sacerdotio iudicaret ob ea quæ passus erat, imperator œconomum fecit Magnæ ecclesiæ. Alexium quoque e carcere eiecit, restituta ei omni ablata substantia, virum in pretio habens.

9. Erat vero etiam Manuel fama clarissimus inter omnes Asiaticos tribunos ac belli duces, quem charum imperator haberet. Is, consertis nonnullis sermonibus cum Myrone cursus publici logotheta et Petronæ socero, imperatori a Basilio delatus ejusdem Myronis suggestione, velut qui imperium affectaret atque in eum mala moliretur. Leo vero protovestiarius, Manuelis defensione suscepta deque eo sollicitus, imperatori affirmabat falsa esse quæ de illo dicerentur. Quibus Manuel cognitis, iramque imperatoris ac calumnias declinans, clam urbe egressus usque ad Pylas, publicisque curribus invectus, ad Syriæ usque clusuras excisis equorum poplitibus profugit. Significavit hæc Agarenis, fugere se imperatoris iram, ac si suam fidem non cogant deserere, ad ipsos profugere. Itaque si ita hisque me conditionibus suscipitis, fidem mihi immunitatis mittite. Illi vero rem læti suscipientes, missa securitatis fide, haud aliter ac imperatorem Romanum ipsum reciperent.

10. Quo cognito imperator ingenti mœrore mentisque angustia concidit, habitoque cum Joanne syncello ea de re consilio, ait ille : Si vere ex animo **797** Manuelem redire cupis, o imperator, mihi in parato est ut tibi ipse præstem. Ita nimirum si acceptis pecuniis a te ad Amerumnem mittar, quasi invisurus eos qui in carcere ac in vinculis agunt, subscriptum tuæ majestatis diploma securitatis habens, quo Manueli suum ad te accessum suasurus sum. Arbitror autem id me præstiturum, tum tuæ majestatis subscripta securitatis fide, tum mea ipsius suasionc, ipsaque illius pietate, et quod par sit illum patriam amare. Imperator itaque quamplurimis ad Amerumnem datis pecuniis ac muneribus emisit.

11. Ingressus ille cum multis pecuniis, omnisque generis ornata suppellectili ac cultu, adeo ut Agarenis quas conferebat opes stupore admirarentur. Elargitus itaque in eos qui in carcere essent munerâ, ac protosymbulo eorum salutato, clam etiam cum Manuele sermonem miscere potuit, eique subscriptam imperatoris securitatis fidem crucemque ipsius pectoralem contradere. Quibus ille peractis reversus est, nuntians imperatori quæcunque ipsi gesta essent. Porro Manuel oblata Amerumnæ petitione, ut liceret ei adversus gentem quamdam iis infensam exire, voti compos effectus est. Assumptoque Amerumnæ filio longeque copioso exercitu, profectus, ingenti politus victoria est ; quo facinoræ in majori quam prius habetur pretio ; nec quidquam erat quod apud Amerumnem ejus gratia non posset.

12. Cum itaque gravi cura teneretur ut ad Ro-

manam ditionem se reciperet, post clapsum aliquod tempus ait ad Amerumnæ proceres: Si mihi Amerumnæ filium ac copias præbueritis, expeditione suscepta Romanam vobis subijciam ditionem. Quo illi cum **798** Amerumne communicato consilio ipsum dimiserunt. Manuel vero prope accedens ad Anaticum thema, convocatis subditis suis ac Amerumnæ filio, quasi nimirum castra moturus et venaturus, cum ab hostibus jam procul factus esset, circumfusus Amerumnæ filio ac eum exosculatus ait: *Ego quidem ad meum imperatorem et ad propria abeo, quippe cui nihil in vita carius sit patria meæque gentis hominibus. Tu vero cum tuis, omnis mali a nobis securus, ad tuos abscede.* Ac quidem ille eum in modum cum lacrymis ac pudore reversus est: Manuel vero ad imperatorem venit, præmisso qui ejus adventum annuntiaret.

13. Imperator cum qui fuerat destinatus, ut qui magnorum illi bonorum nuntius esset, susceptum pecuniis ac dignitatibus liberaliter accepit. Manuelem item, uti dignum erat, suscipiens, magistrum statim ac scholarum domesticum præfecit, atque ejus liberos ex sacro baptismate suscepit.

14. Eo successu elatus imperator, cum Manuele et senatu omnique exercitu adversus Saracenos profectus est; facillique negotio captis Zapetro et Samosato, quod oppidum tum divitiis ac potentia florebat, quippe Amerumnæ patria, victoria ac manubiis se magnifice jactans ac superbiens, reversus est. Veniensque Bryantem usque, ædificari palatium, hortosque plantari, atque aquas deduci, præcepit: quod et factum est. Inde urbem petens, ac spolia triumpho traducens, exhibitisque **799** circensibus, ac ipse primo munere ludens, albis invectus equis, atque veneto indutus colore, cum victor exisset, coronatus est, acclamantibus factionibus: *Bene faustæque venisti, omni major comparatione, factionarie.*

15. Antonio autem patriarcha vivis exempto, ejus loco ordinatur Joannes syncellus, ut dicam novus Jaunes et Zambres, celebri homo fama, magicis artibus et divinationibus ex pelvi omnique impieitate. Is nimirum organum idoneum ejus, quo imperator laborabat, impietatis, inque rem impetus, omnia illi ad certum interitum efficiebat. Ac quem parturiebat quidem, continebat tamen impietatis regulum, imperator edidit peperitque, jubens sacras imagines oblini, seu aboleri.

16. Hic Jannes exstructa in urbis vicinia ex quadrato lapide ædícula (Trullus hodieque vocatur), sacrificiis cum daemonibus consuescens imperatori quæ futura essent denuntiabat. Manserunt ædes illæ inhospitæ ob demonum per hæc tempora in illis frequentiam.

17. Propterea adiutorem illum et conscium suæ reseos habens Theophilus, alter ille Nectanebo, eum quem dicebant Joannem, quinimo Jannem,

A Ῥωμανίq, μετὰ καιρόν τινα εἶπε πρὸς τοὺς δυνάστας τοῦ [P. 519] Ἀμερουμνῆ, ὅτι Ἐάν μοι τὸν υἱὸν τοῦ Ἀμερουμνῆ καὶ λαὸν παρέξετε, ἐξελεύσθω ὁποῦν τῇν Ῥωμανίαν. Οἱ δὲ τῷ Ἀμερουμνῇ εἰπόντες αὐτὸν ἀπέστειλαν. Ὁ δὲ ἐλθὼν πλησίον τοῦ θέματος τῆς Ἀνατολῆς, προσκαλεσάμενος τοὺς ὑποχειρίους αὐτοῦ καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Ἀμερουμνῆ ὡς δῆθεν διακινῆσιον καὶ κυνηγῆσιον, πόρρωθεν τῶν πολεμίων γενόμενος, περιπλακεὶς τῷ υἱῷ τοῦ Ἀμερουμνῆ καὶ καταφιλήσας αὐτὸν εἶπεν, ὅτι Ἐγὼ μὲν ἀπέρχομαι πρὸς τὸν βασιλεῦς μου καὶ τὰ ἴδια, μηδὲν τῶν ἐν τῷ βίῳ προτιμῆσας πατρίδος καὶ συμφυλετῶν· σὺ δὲ μετὰ τῶν σῶν, ὡς μηδὲν δεσπὸν πείσσεσθαι ὁποκτείνοντες παρ' ἡμῶν, ἀπὸ πρὸς τοὺς σοῦς. Καὶ οὕτως μετὰ δακρύων καὶ αἰσχύνης ὑπέστρεψεν· ὁ δὲ Μανουὴλ ἐχώρει πρὸς τὸν βασιλεῦς, προσποστειλάς αὐτῷ τὸν μηνύσοντα.

ιγ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ τὸν μηνυτὴν ὡς μεγάλων ἀγαθῶν ἄγγελον ἀποδεξάμενος χρήμασι τε καὶ ἐξώμασιν ἐφιλοτιμῆσατο, καὶ τὸν Μανουὴλ, ὡς δέξιον ἦν, ὑπέδεξατο, μάγιστρον εὐθὺς καὶ δομῆστικον τῶν σχολῶν ποιησάμενος, καὶ τοὺς αὐτοῦ παῖδας ἐκ τοῦ ἀγίου βαπτίσματος ἀναδεξάμενος.

ιδ'. Τοῦτοις ἐπαρθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐξῆλθε μετὰ Μανουὴλ καὶ τῆς συγκλήτου καὶ τοῦ στρατοῦ παντὸς κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν, καὶ εὐπετῶς τήν τε Ζάπετρον καὶ τὸ Σαμόσατον, πλούτῳ κομῶν καὶ δυνάμει τότε διὰ τὸ τὸν Ἀμερουμνῆν ἐκείθεν εἶναι παραλαβὼν ἐπάνεισι τῇ νίκῃ καὶ τοῖς λαφύροις γαυρούμενος, καὶ ἐλθὼν μέχρι τοῦ Βρύαντος προσέταξεν οἰκοδομῆσαι παλάτιον καὶ παραδείσους φυτεῦσαι καὶ ὕδατα ἀγαγεῖν· ἃ καὶ γέγονεν. Ἐκεῖθεν δὲ ἀφικόμενος εἰς τὴν πόλιν τὰ λάφυρα ἐθριάμβευσεν, ἱππικὸν ποιήσας καὶ τὸ πρῶτον βαλὼν παίξας, ἄρματι λευκῷ μὲν ἐποχρησάμενος, χρώματι δὲ τῷ βενέτῳ ἀμφιασάμενος, καὶ νικήσας ἐστεφανώθη, τῶν δῆμων ἐπιδούλωντων Καλῶς ἦλθες, ἀσπῆκτε φακτοδότη.

ιε'. Τοῦ δὲ πατριάρχου Ἀντωνίου τελευτήσαντος ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖται Ἰωάννης ὁ σύγκελλος, ἐν εἰπω ὁ νέος Ἰαννῆς καὶ Ζαμβρῆς, βεδοημένος ἐπὶ τε μαγείαις καὶ λεχανομαντείαις καὶ πάσῃ ἀσεβείᾳ· ὃς ὄργανον ἐπιτήδειον εὐρεθὲν τῆς τοῦ βασιλέως ἀσεβείας τε καὶ ῥοπῆς αὐτῷ πάντα πρὸς ἀπώλειαν ἐργάζετο. Καὶ ὅν ὥδιον μὲν, κατεῖχε δὲ βασιλίσκου τῆς ἀσεβείας, ὁ βασιλεὺς ἐξέβρῃξε καὶ ἀπέτεκε, τὰς ἀγίας εἰκόνας ἀναχρίσθαι [P. 520] προστάξας ἢ ἀπαλείφειν.

ις'. Οὗτος ὁ Ἰαννῆς πρὸ τοῦ ἁγίου οἰκημα ἐκ λίθων λαξευτῶν κατασκευάσας, ἡ Τρούλος μέχρι νῦν ὀνομάζεται, διὰ τινων θυσιῶν ὠμίλει τοῖς δαίμοσι καὶ τῷ βασιλεὶ τὰ μέλλοντα διεσήμαιεν. Ὁ δὲ καὶ ἀνοίκητον ἔμεινεν διὰ τὰς ἐν αὐτῷ γενομένας τότε τῶν δαιμόνων ἐπιφοιτήσεις.

ιη'. Διὰ τοῦτο σύμμαχον τοῦτον καὶ συνίστορα ἔχων θεόφιλος τῆς αὐτοῦ αἰρέσεως, ὁ δεῦτερος Νεκταβῶ τὸν βρῆθῆντα Ἰωάννην, μᾶλλον δὲ ἀνὴν,

τὸν πατριάρχην ἢ μανδριάρχην ⁹, τὸν νέον ὄντω; Ἀπολλώνιον ἢ Βαλαάμ, ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις κακῶς ἀναφανέντα λεκανύμαντιν καὶ πάσης θεοστυγούς πράξεως καὶ τερατείας δεινὸν ὑποφήτην· ὅφ' οὐ καὶ τὰ γράμματα παιδευθεὶς ὁ ¹⁰ εὐρίπιστος καὶ δόλιος ¹¹ ὑπέρτης δόκιμος ἐχθίστων πραγμάτων ¹ καὶ τοῦ διαβόλου ἐπιτήδειον ὄργανον γέγονεν. Οὗς ἂν ἐνδίκως ὁ θεὸς λόγος ἐπαράσσεται σχελιαστικῶς, φάσκων· Οὐαὶ αὐτοῖς, δεῖ τῇ ὁδῷ τοῦ Κόδιν ἐπορεύσασθαι, καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαάμ μισθοῦ χάσθαι ² ἐξελύθησαν, καὶ τῇ ἀντιλογία τοῦ Κορέ ἀπώλοντο. Οὗτοι εἰσι γογγυσταὶ καὶ ³ μεμψιμοῖροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν. Ἐφαρμόσειεν δ' ἂν ⁴ αὐτῷ μᾶλα εἰκότως καὶ τὰ τοῦ ὁμοτύπου Ἰουλιανοῦ παρὰ τῇ θεολογῇ στυγνιστέα γῶσση· σφόδρα γὰρ ἐμφερὲς ἐνακίφηνε καὶ εἰς μὲν ἀπεικικῶς τῆς ἐκείνου κακουργίας καὶ δυστροπίας. Ἐφη γοῦν· Πῶς μὴ θαυμάσω τὸν ἄδολον; πῶς μὴ πλέον ⁵ τῶν δαδωγμένων τοὺς προσδραμόντας, πλέον δὲ τῶν αὐτομολησάντων εἰς τὴν κακίαν θρηγίσω τὸν συναρπάσαντα; μᾶλλον δὲ τοῖς μὲν οὐδὲν ⁶ δεινὸν τὸ ὑπερ Χριστοῦ καθεῖν, ἀλλὰ καὶ πάντων μακαριστότατον, οὐκ ἐκείθεν μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐντεῦθεν εὐδοξίαν καὶ παύρησιν, ἣν διὰ τῶν κινδύνων ἑαυτοῖς ἐχαρίσαντο. Τοῖς δὲ προοίμιον τῶν ἀπειλουμένων ἄπερ ἤδη πεπόνθασιν· καὶ βέλτιον ἦν αὐτοῖς, εἰ ἐνταῦθα μακρότερον ἐκολάσθησαν, ἢ τοῖς ἐκεί δικαιοκριτηρίοις ἐταμιεύθησαν. Καὶ γὰρ ὥσπερ τὸν χαμαιλέοντα λόγος παρτοῖον γίνεσθαι βρόδως καὶ πάσας μεταβάλλειν χροιάς πλὴν μιᾶς τῆς λευκότητος, οὕτως κακείνος πάντα ἦν καὶ ἐγένετο Χριστιανοῖς πλὴν ἡμερότητας· καὶ ἦν ἵλιαν ἀνάνθρωπον αὐτῷ τὸ φιλόανθρωπον, καὶ τὸ πιθανὸν βλαίον, καὶ ἀπολογία τῆς ἀγριότητος ἢ χρηστότης. Ὅθεν λεκτοὶ πρὸς αὐτὸν, Ἐὐθρόστατα καὶ ἀπαιδευτότατα τὰ μεγάλα, σὺ κατὰ τοσοῦτον κλήρου καὶ τῆς οἰκουμένης ἀνέστης ⁷, σὺ κατὰ τῆς τοῦ [P. 521] Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ ⁸ θυσίας τοῖς σοῖς ⁹ μίσμασι, σὺ κατὰ τοῦ τὸν κόσμον καθαιρόντος ¹⁰ αἵματος τοῖς σοῖς μαρτοῖς αἵμασιν; σὺ μετὰ Ἑβραίων εὐώκτης, καὶ μετὰ Ἰουδαίων προδότης, πλὴν ὅσον οὐκ ἀγχοῖν τὴν μάταιον ἐδειξας ὥσπερ κακείνος, καὶ χριστοκτόνος μετὰ Πιλάτον ¹¹, καὶ μετὰ Ἰουδαίους μισόθεος, ὁ τῶν ἀγίων ὑδριστής. Ἰεροδοῦ σε εἰσεῖν οἰκειότερον, ἢ Ἀχαάδ τὸν Ἰσραηλίτην, τοὺς παρανομητόρους, ἢ Φαραὼ τὸν Αἰγύπτιον, ἢ Ναβουχοδονόσορ τὸν Ἀσσύριον; ἢ πάντα ταῦτα συνελόντες ἔνα καὶ τὸν αὐτὸν ὀνομάσωμεν, ἐπεὶ καὶ τὰς πάντων κακίας φυλῆσαι εἰς σεντόν ¹² συλλε-

A patriarcham illum et mandriarcham, novum vere Apollonium sive Balaam, nostris temporibus malo fato ortum, ex pelvi divinum, **800** omnisque Deo exosae actionis praestigiarumque solertem interpretem; a quo etiam doctus litteras instabilis homo ac dolosus, probatus minister idoneumque diaboli organum exstitit. Quod merito divinus sermo miserabiliter deplorando fecit, dicens: Vae eis, quia in via Cain ingressi ambulaverunt, et errore Balaam mercedis causa effusi sunt, et contradictione Core perierunt. Isti sunt murmuratores, queruli, juxta concupiscentias suas ambulantes in seductionibus suis. Congruant illis jure optimo et quae sunt Juliani, iisdem moribus viri, quibus eum theologia lingua liberaliter sugillat ac carpit. Valde enim ei similis eluxit, nec quidquam diversum atque abhorrens ab ejus malitia miraue pravitae habens. Ait itaque: Quomodo non infelicem lacrymis prosequar? nec eos magis qui manus dederunt seseque abduci passi sunt, quam qui persecutionem sustinuerunt? magis vero eos lugebo qui ipsi sponte ad malitiam transfugerunt, quam qui vi quadam abrepti sunt. Quinimo illis quidem nihil grave ac dirum, quod Christi causa passi sunt, sed quod est omnium beatissimum. Non ea solum ratione, sed et propter illam, quae inde est, claritatem ac gratiam, cujus per pericula sibi illi auctores exstiterunt. Contrariis vero ea quae jam passi sunt, initia sunt eorum quae illis eventura mala intentantur; meliusque illis erat, si in hac vita diutius puniti essent, quam quod futuri aevi iustis judiciis sunt reservati. **801** Etenim quemadmodum ferunt chamaeleonem quidvis facile imitari nullosque non colores suscipere, uno duntaxat excepto candore, sic et ille omnia erat atque fiebat Christianis, excepta duntaxat consuetudine ac clementia. Unde his verbis a nobis compellendus est: Hominum stultissime valdeque inscientissime, tu adversus tantam hereditatem ac terrarum orbem insurrexisti? tu adversus Christi Ecclesiam et hostiam piaculis? tu adversus mundi piaculari sanguinem impuris tuis cruoribus? tu post Herodem persecutor et post Judam proditor (unum abest quod non laqueo penitentiam fecisti, sicut et ille) ac cum Pilato Christi occisor, cumque Judaeis Dei osor, injuriosus sanctorum violator, Jeroboamne dicere convenientius an Achab Israelitem, scelestissimos hominum? Pharaonem Aegyptium an Nabuchodonosorem Assyrium? aut uno verbo cuncta haec unum eundemque appellaverimus, quando etiam omnium vitia ac noxas in templo collegisse videris, Jeroboami apostasiam, Achabi cruentam caedem, Pharaonis obdurationem, Nabuchodonosoris sacrilegium, omnium simul impietatem.

⁹ Judic. xi, 16. ⁷ Orat. 3, quaest. 1 in Julian. pag. 67-74.

VARIÆ LECTIONES.

⁹ Διὰ — μανδριάρχην] Συμμόστην καὶ σύμμαχόν τε καὶ συνίστορα ἔχων τῆς αἰρέσεως ὁ δευτέρως Νεκταναβὼ τὸν προφητὴν Ἰαννὴν πατριάρχην, μᾶλλον δὲ πατριάρχην καὶ δαιμονάρχην, τὸν νέον C. ¹⁰ ὁ καὶ ἀποκαθάρσει δ. C. ¹¹ δειλίαις C. ¹² ἀχθίστων πραγμάτων add. C. ¹ χάριν omi. C. ² καὶ omi. C. ³ δ' ἂν add. C. ⁴ μὴ πλέον δ. C. ⁵ μὴδὲν P. ⁶ ἀνέστης C. ⁷ Ἐκκλησίας καὶ omi. C. ⁸ σοῖς add. C. ⁹ καθαιρόντος C. ¹⁰ Πιλάτου P. ¹¹ εἰς ἐκτὴν φαίνεται C.

Ubi sunt sacrificia et consecrationes et mysteria? ubi A victimæ, tum manifestæ tum quæ in tenebris atque obscuræ? ubi præcipientia portenta et gastrimytharum signa? ubi adversus Christianos vaticinia et comminationes? Abierunt 802 omnia, falsa deprehensa sunt, defuerunt. Insomnium visæ sunt impiorum gloriations et jactantiæ. Cecidit Bel, contritus est Dagon. Non jam amplius stulto dicturi sunt ut præsit imperio. Et nunc parva hæc miseris sorte: erit autem tempus, cum mihi contumeliosos ac injurios horumque magnum antistitem ac ducem visurus sum deplorantem suam ipsius pravitatem et malitiam. ὁδριστὰς καὶ τὸν μέγαν τούτων καθηγητὴν ἀποκλειομένους τὴν αὐτῶν κακίαν¹¹, ὅτε πᾶσα κρ-
νεται καὶ βασιλεύεται κακία¹² καὶ πονηρία.

18-19. Interim dum hæc ita ab imperatore ejus- B que symmysta patriarcha geruntur, Arabibus cum ingentibus copiis in Romanam effusis ditionem, imperator una cum Persis perflugis et ordinibus ac Manuele domestico adversus eos procedit. Conserta pugna victus est imperator; mediosque Persas subito, per eos præstandam sibi salutem existimans. Manuel dum circumquaque lustrans in medio Persarum imperatorem constitutum cognovit, velleque eos ipsum Arabibus prodere, eaque ratione eos sibi conciliare, perruptis iis mediis, apprehensoque equi imperatoris freno, ex eorum cuneo invitum expulit, nempe nihil ferendum Romanis dedecus existimans, si Romanorum imperator ab Arabibus captus sub jugo mitteretur. Verum imperator præ timore sanis animi rationibus dejectus ad Persas C rursus elabi nitebatur. In quem Manuel arrecto gladio quasi percussurus minabatur. Imperator terrore actus invitusque 803 secutus vix incolumi vita evasit. Indo probro ingentique affectus clade Dorylaeum revertitur. Manuel ex acceptis in prælio plagis ægrotans fatis functus est, cum egregia multa belli facinora adversus Agarenos designasset. Ejus relatum corpus in monasterio ab ipso Manuele condito depositum est, juxta cisternam Asparis.

20. Confestim Persis objecta crimina apud imperatorem, minæque intentatæ adversus Theophobum tanquam rebellem ac perduellem. Quibus Theophobus cognitis, assumptis Persis, Sinopem usque descendit, captamque tyranni potestate tenuit. Imperator ubi rescivit, ingenti inde affectus mœrore, veritus scilicet ne ii ad Arabes confli-
rent, in Paphlagoniam usque ipse venit; dataque eis securitatis fide assumptoque Theophobo una cum illo in urbem reversus est, Persis reliquis eo divertentibus, ubi a principio sedes illis assignatæ erant. Diligebatur autem Theophobus non minus a civibus quam a Persis, quippe qui esset orthodoxus.

21. Accidit per id tempus ut imperatorem ad

Ξαίαντος, Ἱεροδότῃ τὴν ἀποστασίαν, Ἀχαιῶ τῇρ
μαιφορίαν, Φυραῶ τὴν σκληρότητα, Ναβουχο-
δονόσορ τὴν ἱεροσυλίαν, πάντων ὁμοῦ¹³ τὴν
ἀσέβειαν. Ποῦ εἰσιν αἱ θυσαίαι καὶ τελεταὶ καὶ τὰ
μυστήρια; καὶ σφάγια γαστρά τε καὶ ἀσπὴ;
καὶ ταράσσια προγνώσεις καὶ σημεῖα ἐγγαστρι-
μύθων; καὶ αἱ κατὰ Χριστιανῶν μαρτεῖαι καὶ
ἀπειλαί; Οἴχεται πάντα, διάψυνονται, διαβρύθ¹⁴.
Ὅσαρ ἐφάρη τῶν ἀσεδῶν τὰ κομπάσματα. Ἐπέσε
Βάλ¹⁵, συνετρίβη Δαγῶν. Οὐκένι οὐ¹⁶ μὴ εἰκωσι
τῷ μωρῷ ἄρχειν. Καὶ νῦν ταῦτα μικρὰ τοῖς ἀλλοῖς
ἴσως. Ἔσται δὲ καιρὸς ἡλίκα θηγομαι τοὺς ἐμοὺς

17-18. Τούτων¹⁷ δὲ οὕτως πραττομένων παρὰ τε
τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ συμμύστου αὐτοῦ πατριάρ-
χου, Ἀραβες μετὰ δυνάμει· πολλῆς κατὰ Ῥωμα-
νίας ἐξέβησαν, ὃ δὲ βασιλεὺς ἅμα τοῖς πρόσφυξι
Πέρσαις καὶ τοῖς τάγμασι καὶ Μανουὴλ δομεστίκῳ
κατ' αὐτῶν ἐχώρει. Καὶ συμβολῆς γενομένης ἡττή-
θη ὁ βασιλεὺς, καὶ μέσον εἰσῆλθε τῶν Περσῶν, ὃν
αὐτῶν περισωθῆναι ὑπολαβὼν. Μανουὴλ δὲ ὡς ἔγνω
περισκοπῶν μέσον τῶν Περσῶν τὸν βασιλέα θντα,
αὐτοὺς δὲ βουλομένους τοῖς Ἀραβί τοῦτον προδούνας
καὶ δι' αὐτὸν καταλλαγῆναι αὐτοῖς, διασχίσας μέσον
αὐτῶν καὶ τοῦ χαλινοῦ τοῦ ἵππου τοῦ βασιλέως λα-
βόμενος ἐξήλασεν ἄκοντα τοῦτον ἐξάγων, ἀσχύνην
ἡγούμενος οὐ καθεκτὴν Ῥωμαίοις, εἰ τὸν βασιλέα
Ῥωμαίων Ἀραβες αἰχμάλωτον λάθωσιν. Ὁ δὲ βα-
σιλεὺς τῷ δέει τοῦ καθεστῆκότος ἐκαστὰς προσορῆνας
πάλιν τοῖς Πέρσαις ἠδούλετο. Ὁ δὲ Μανουὴλ τὸ
ξίφος ἀνέτεινεν ὡς πατάξων αὐτόν. Ὁ δὲ φοβηθεὶς
καὶ ἄκων συνείκετο, μόλις διασωθεὶς. Κάκειθεν ὑπο-
στρέφει ἐν τῷ Δορυλαίῳ μετ' ἀσχύνης καὶ ἡττης
πολλῆς. Ὁ δὲ Μανουὴλ ἐν τῷ πολέμῳ τρωθεὶς καὶ
νοσήσας ἐτελεύτησε, [P. 522] πολλὰς ἀνδραγαθίας
κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐνστυφάμενος. Τὸ δὲ σῶμα
αὐτοῦ ἀποκομισθὲν ἐτέθη ἐν τῇ ὁτ' αὐτοῦ κτισθείσῃ
μονῇ τοῦ Μανουὴλ, σὺνεγγυς τῆς κτιστέρνης Ἀσπα-
ρος.

κ'. Καὶ εὐθὺς διαβολαὶ κατὰ Περσῶν πρὸς τὸν
βασιλέα, καὶ ἀπειλαὶ κατὰ Θεοφόβου ὡς ἀνάρτου
καὶ προδότου καὶ δυσμενοῦς. Ἀ μαθὼν Θεόφοβος
τοὺς Πέρσας ἀναλαβὼν κατῆλθεν ἕως Σινώπης, καὶ
ταύτην παραλαβὼν κατεῖχε τυραννικῶς. Ὅπερ γνοὺς
ὁ βασιλεὺς καὶ ἐν μεγάλῃ λύπῃ γενόμενος (ἰδεοῖσι
γὰρ μὴ πως παραβῆναι τοῖς Ἀραβί) καὶ μέχρι
Παφλαγονίας αὐτὸς ἀπῆει· καὶ λόγον αὐτοῖς ὡς οὐ-
δὲν δεῖνδον πείσονται δεδωκώς, καὶ τὸν Θεόφοβον ἀνα-
λαβόμενος, ὁπείστρεψε μεθ' αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει, τῶν
ἄλλων Περσῶν παραγενομένων οὐπερ κατεσκηνώ-
θισαν ἐξ ἀρχῆς. Ἠγαπᾶτο δὲ Θεόφοβος παρὰ τῶν
πολιτῶν οὐχ ἥττον ἢ τῶν Περσῶν ὡς ὁρθόδοξος.

κα'. Τότε δὲ γινόμενης¹⁸ τῷ βασιλεῖ πρὸς Βλα-

VARIE LECTIONES.

¹³ ἅμα P. ¹⁴ διαβρύχεν C. ¹⁵ ἐπὶ Βεσελῇ C. ¹⁶ οὐ om. C. ¹⁷ κακίαν — πονηρία] κακίαν καὶ πονη-
ρίαν P. ¹⁸ ὅτε — κακία add. C. ¹⁹ τούτων — p. 810 κατέβησαν om. C. ²⁰ γίνεται P.

χέρνις, καθά εἶθιστο, ὑπάντησεν αὐτῷ τις προσελθὼν καὶ λέγων ὅτι Ὁ ἵππος ᾧ ἐποχεῖται ἡ βασιλεῖα σου ἐμός ἐστιν. Τοῦ δὲ ἵππου σκιρτῶντος διὰ τὸ αἰφνιδίως προσεῖναι, καὶ τοῦ βασιλέως τούτον κατασχόντος, τὸν κόμητα τοῦ στάδλου ἐπηρώτησεν ὁ βασιλεὺς, Τίτος ἐστὶν ὁ ἵππος; Ὁ δὲ ἔφη Ὁ κόμης τοῦ ὄψιμου ἀπέστειλεν αὐτὸν τῇ βασιλείᾳ σου. Τούτου δὲ ἐν τῇ πόλει εὐρεθέντος, τῇ ἐπαύριον φηγῶν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς καὶ τὸν προσελθόντα αὐτῷ ἔφη Εἰπέ τὸ ἀληθές, τίτος ἐστὶν ὁ ἵππος; Ὁ δ' ἀπακρίθεις εἶπεν, ὅτι Ἐμός ἦν, καὶ ἀποστείλας ὁ στρατηγὸς ἀνελάβετο αὐτὸν βιαίως ἀπ' ἐμοῦ, μήτε τίμημά μοι δοὺς μήτε ἀξίωμα. Εἶπε δὲ πρὸς τὸν κόμητα ὁ βασιλεὺς, Εἰπέ εἰ οὕτως ἔχει, καὶ διὰ τί μὴ ἀποκόψας¹¹ περὶ τοῦ ἵππου ἀπέστειλάς μοι αὐτόν. Ὁ δὲ ἔφη ὅτι Ἐπεζήτει γινέσθαι σχολάριος· ἐγὼ δὲ μὴ εἰδὼς ὅτι ἀνδρεῖός ἐστιν, παρῆχον αὐτὸν τομίσματα ἑκατόν· ὁ δὲ οὐκ ἔλαβεν αὐτά. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἔφη Καὶ διὰ τί μὴ ἀποκόψῃς τελείαν μετ' αὐτοῦ ποιησάμενος ἀπέστειλάς μοι τὸν ἵππον; Καὶ ἐραυνήσαντος τοῦ βασιλέως, καὶ πληροφορηθέντος ὡς βιαίως αὐτὸν ἀφείλατο, τὸν μὲν στρατηλάτην τοῖς προσήκουσι μαγλαβίοις ἐσωφρόνισε, τῷ δὲ προσελθόντι αὐτῷ ἀπέστρεψε τὸν ἵππον. Ὁ δὲ τούτον οὐκ ἠβουλήθη λαβεῖν, ἔλαβε δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ λίτρας δύο, ὀρισθέντος καὶ τοῦ στρατηγοῦ δοκιμάσαι αὐτόν, καὶ εἰ ἀνδρεῖός ἐστι, ποιῆσαι αὐτὸν σχολάριον. Τοῦ [P. 323] δὲ εἰς πόλεμον ἀπελθόντος, ἐν τῇ συμβολῇ ὡς δεῖλός ἐν τοῖς φεύγουσιν εὐρεθεὶς κατεσφάγη ὑπὸ τῶν πολεμίων.

κβ'. Γεγονότος δὲ τοῦ βασιλέως εἰς πρόκενσον ἐν τῷ Βρύαντι, ἦλθεν αὐτῷ μήνυμα παρὰ τοῦ στρατηγοῦ τῶν ἀνατολικῶν ὡς ὅτι ὁ πρωτοσύμβουλος ἐξελθὼν μετὰ πλήθους ἐκπορθήσων ἀπέρχεται τὸ Ἀμόριον. Ὁ δὲ τὰ νενομισμένα τῷ στρατῷ καὶ τοῖς ἀρχοῦσι ποιῆσαι²² συντόμως μέχρι Καππαδοκίας ἐξῆλθεν. Ὁ δὲ Ἀμερουμνῆς ἀποχωρίσας πενήτηκοντα χιλιάδας λαοῦ, καὶ τὴν Σουδαῆ, ὀνομαστώτατον ἐν τοῖς Ἀγαρηνοῖς ὄντα ἐπὶ τε ἀνδρεία καὶ φρονήσει, δοὺς αὐτοῖς κεφαλὴν, ἀπέστειλε κατὰ τοῦ βασιλέως. Συμβαλόντες δὲ πόλεμον, ἤττηθείς ὁ βασιλεὺς ἔφυγεν καὶ μετ' αἰσχύνης ὑπέστρεψεν μόλις διασωθείς. Ὁ δὲ ἀμερουμνῆς ἀπελθὼν μετὰ δυνάμεως πολλῆς περιεγαράκωσε τὸ Ἀμόριον, καὶ πολέμους πολλοὺς ποιήσας οὐκ ἴσχυσεν αὐτὸ ἐκπορθῆσαι, γενναίως καὶ σταθερῶς ἀγωνιζομένων τῶν ἐνδοθέν. Μαθητὴς δὲ τις Λέοντος τοῦ φιλοσόφου ἦν ἐν τῷ κάστρῳ, καὶ βουλευθέντος οὐ προσχωρῆσαι τῷ Ἀμερουμνῇ, διὰ τινος ἐμήνυσεν αὐτῷ ὁ ἀστρόνομος ὅτι Εἰ προσκαρτερήσης δύο ἡμέρας τῷ κάστρῳ, ἐκπορθεῖς ἡμῶς. Ὁ καὶ γέγονεν· προεδόθη γὰρ ὑπὸ τε τοῦ λεγομένου Βοδῆιτῃ καὶ τοῦ Μανικοφάγου. Κατεσθίθησαν τῶν ὀνομαστῶν ἄνδρες οὐκ ἄγεναὶ ἀπαλθόντες ἐν Συρίᾳ αἰχμάλωτοι, Θεόφιλος ὁ πατρίκιος καὶ στρατηγός, ὁ τε Μελισσηνός, καὶ Ἀέτιος, καὶ Θεόδωρος πρωτοσπαθάριος, εὐνοῦχος ὁ Κρατερὸς, καὶ

A Blachernas processum habentem quispiam obviam factus accederet, atque diceret : *Equus cui insidet majestas tua, meus est*. Exsiliente equo, sic repente occursu, volensque imperator ipsum detinere, quærit ex comite stabuli cujusnam equus esset. Respondit ille : *Opsicii comes misit majestati tuae*. 804 Inventus ille in urbe in crastinum ad imperatorem adducitur, cum eo qui ipsum convenerat, atque imperator : *Verum loquere : cujusnam equus est?* Respondit ille : *Meus est; mittensque prætor per vim a me abstulit, neque persoluto pretio neque dignitate concessa*. Tum ad comitem imperator : *Dicito, num se ita res habeat, ac quid causæ sit cur non persoluto equi pretio eum ad me miseris*. Respondit ille : *Quærebat ut scholaris fieret; ego vero, cum mihi non liqueret an vir fortis esset, centum nummos ei tradebam, noluitque accipere*. Ait imperator : *Quidni vero re cum eo plene composita, ac soluto quod conventum esset pretio, equum ad me misisti?* Habita igitur inquisitione, ac comperto equum per vim ablatum esse, militiæ magister, quibus decebat verberibus atque fustibus castigatus est, equus ei qui accesserat ab imperatore redditus. Noluit tamen is accipere, sed ejus pretio duas libras accepit. Item jussus ductor exercitus hominem probare, ut siquidem vir fortis esset, eum scholarem faceret. Ille ad bellum profectus, in prælii congressione tanquam ignavus inter fugientes repertus, ab hostibus interfectus est.

C

22. Imperatore autem ad Bryantem processum habente venit nuntius ab Asiaticorum dnce, protosymbulum cum copiis egressum et adversus Amorium impetum dirigere. Imperator ad stipendia constituta militi 805 atque tribunis facienda confestim in Cappadociam usque decendit. Amerumnes quinquaginta suorum millibus a reliquo exercitu avulsis, eisque in ducem ac caput constituto Sudaë, viro inter Agarenos fortitudinis laude ac prudentiæ nominatissimo, adversus imperatorem misit. Commisso prælio victus imperator fugit, atque probro ac dedecore rediit incolumis. Profectus vero Amerumnes cum ingentibus copiis Amorium vallo cingit. Nec tamen multis commissis præliis urbem expugnare valuit, oppidanis ac præsidiariis forti robore ac constantia decertantibus. Erat autem in præsidio Leonis philosophi quidam discipulus, qui cum ad Amerumnem vellet desciscere, significavit astronomus oppidi compotem fore ac expugnaturum, dummodo in obsidione duos dies faceret, quod et factum est. Proditum namque est a Boiditze, quem vocant, et a Manicophago. Tenti vero sunt ac capti viri nominati nec ignobiles, et in Syriam captivi abjecti, Theophilus patricius, ducesque tum Melissenus tum Aetius, et Theodorus pro-

VARIAE LECTIONES.

¹¹ ἀπέκοψας P. ²² ποιήσας?

iospatharius, Craterus eunuchus, Callistus quoque tribunus, et Constantinus drungarius, et Basoes cursor, alique multi, atque ordinum præfecti. Hi cum cogerentur a protosymbulo ut fidem suam negarent, nec in ejus sententiam adduci potuissent, gladio sunt animadversi, ac pro hujus sæculi vita adepti æternam.

806 23. Qui autem turpi salute pulcherrimam commutavit, Leonis philosophi discipulus, et ad Amerumnem defecit, interrogatus ab eo de sua scientia discipulum se dixit Leonis philosophi. Cognito vero quis et qualis esset Leo, eum ipsum videre cupivit; datisque cuidam captivorum litteris Leoni philosopho Cpolim scribit, pollicitus in honore apud se habiturum, si modo ad eum proficisci Leo in animum induxerit. Leo autem, acceptis litteris, veritusque ne forte in imperatoris notitiam veniret, ad imperatorem Theophilum retulit. Is, ejus scientiæ præstantia cognita, tantæque sapientiæ virum se in civitate habere, assumptum cum in Magnauræ palatio habebat, traditis et discipulis, quos doceret, quæ ad usum essent ac obsequium, omnia tribuens. Hic et Thesalonice metropolita fuit.

24. Idem imperator Triconchum ædificat in palatio, et quod Sigma vocant; gradus quoque, ubi erecti sunt qui demi appellantur, statuens et phialam, in qua sit quod vocant Saximodeximum, transeuntibus factionum equis instratis aureis stragulis. Sub Triconcho vero subter machina gradum fecit mysterium, in cujus uno angulo quidquid aliquis dixerit, clare in altero auditur.

25. Porro cum didicisset idem Theophilus Theophanem ejusque germanum Theodorum, ipsos secum agentes, illius impietatem traducere **807** ac coarguere, mittens cum ira ad se eos adduxit, dicens: *Undenam estis? Dixerunt illi: Ex Palestina.* Quibus scelestissimus ille: *Quid vero causæ est cur relicta patria, ad nostram hanc delatiditionem, non morem geritis meæ majestati?* Quibus nihil respondentibus, jussit durius eorum facies cædi; laureisque ad mortem usque concessis, cum furore asperaque voce ad præfectum ait: *Tolle eos in prætorium, et scribe eorum vultus, hosce illis insculpens versus:*

Cunctis eam urbem visere exoptantibus

*Puissimi quam Christi preesserunt pedes,
Totius orbis unde manavit salus,
Sacro loco isti vasa conspecti improba,
Superstitionis errore ex incredulo,
Multisque factis inquinati turpibus,
Apostata velut relicto inde procul,
Se contulere, mox in urbem fugiunt:
Tamen nefanda non relicta amentia,
Notis perusta fronte, more sontium,
Condemnatique rursus vertunt solum.*

Addens: *Nihil tibi curæ sit, tametsi non sint ele-*

A Κάλιστος τουρμάρης, καὶ Κωνσταντῖνος δρουγγάριος, καὶ Βασίλης ὁ δρομὺς, καὶ ἄλλοι πολλοὶ καὶ ἄρχοντες τῶν ταγμάτων· οἱ παρὰ τοῦ πρωτοσυμβούλου ἀναγκασθέντες ἀρνήσασθαι τὴν αὐτῶν πίστιν, καὶ τοῦτο μὴ πεισθέντες, ξίφει τὰς κεφαλὰς ἀπετμήθησαν· ἀντὶ τῆς παρούσης ζωῆς τὴν αἰώνιον ἀνταλλάξόμενοι.

κγ'. Ὁ δὲ τὴν αἰσχρὰν σωτηρίαν τῆς καλλίστης ἀνταλλαξάμενος, ὁ τοῦ φιλοσόφου Λέοντος μαθητὴς προσφύεις τῷ Ἀμερουνῇ ἠρωτήθη παρ' αὐτοῦ παρὲς τῆς ἐπιστήμης αὐτοῦ. Ὁ δὲ εἶπε μαθητὴς εἶναι τοῦ φιλοσόφου Λέοντος. Οὗτός τε, ὅστις ὁ Λέων ἐστὶ καὶ οὗος μαθὼν, αὐτὸν ἐπεθύμει ἐκεῖνον ἰδεῖν. Καὶ δὴ τινι τῶν αἰχμαλώτων δούς γράμματα πρὸς Λέοντα τὸν φιλόσοφον ἀπέστειλεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, **B** ὁποσχόμενος αὐτῷ, εἰ ἐξέλθῃ ὁ αὐτὸς Λέων, ἀπ' ἐκείνου αὐτὸν εἶναι ἐν τιμῇ. Ὁ Λέων δὲ τὰ γράμματα ἀπολαθὼν, καὶ φοβηθεὶς μήπω διαγνωσθῇ, ἀνήγαγε ταῦτα Θεοφίλῳ τῷ βασιλεῖ. Ὁ δὲ γνοὺς τὰ τῆς ἐπιστήμης αὐτοῦ, [P. 524] καὶ ὅτι τοιοῦτον σοφὸν ἄνδρα ἐν τῇ πολιτείᾳ αὐτοῦ ἔχει, προσλαβόμενος αὐτὸν εἶχεν ἐν τῷ παλατίῳ τῷ Μαγναύρας, παραδοὺς αὐτῷ διδάσκειν καὶ μαθητὰς, παρέχων αὐτῷ τὰ πρὸς ὑπηρεσίαν ἀπαντα· ὃς καὶ μητροπολίτης ἐν Θεσσαλονικίᾳ γέγονεν.

κδ'. Ὁ δ' αὐτὸς κτερίζει τὸ Τρίκυγχον ἐν τῷ παλατίῳ καὶ τὸ λεγόμενον Σίγμα, καὶ τὰς ἀναβάθρας ἐνθα οἱ δῆμοι ἴστανται, στήσας καὶ φάλην ἐν ᾗ γίνεταί τὸ σαξιμοδέξιμον λεγόμενον, τῶν ἱππῶν ἀμφοτέρων τῶν μερῶν διερχομένων μετὰ χρυσῶν σαγισμάτων. Ὑπὸ δὲ τὸ Τρίκυγχον κάτωθεν διὰ μηχανῆς ἐποίησε τὸ Μυστήριον, ἐν ᾧ τῇ μιᾷ γωνίᾳ ἐὰν εἴποι τις, ἐξακούεται ἐν τῇ ἐτέρᾳ.

κε'. Μαθὼν δὲ αὐτὸς ὁ Θεόφιλος ὅτι Θεοφάνης τε καὶ Θεόδωρος ὁ αὐτάδελφος αὐτοῦ, καθ' ἑαυτοὺς ζῶντες, τὴν ἀσέβειαν αὐτοῦ κωμικοῦσι καὶ διελέγχουσιν, ἀποστείλας μετ' ὀργῆς ἤγαγεν αὐτοὺς πρὸς ἑαυτὸν, εἰπὼν τάδε· *Πόθεν ἐστέ? Οἱ δὲ εἶπον· Ἐκ Παλαιστίνης.* Ὁ δὲ ἀλιτῆριος· *Καὶ διὰ τί τὴν γῆν ὑμῶν ἀφέντες καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν ἐλθόντες οὐ πειθαρχεῖτε τῇ βασιλείᾳ ἡμῶν? Τῶν δὲ μηδὲν ἀποκρινάμενων ἐπέτρεψε παῖσθαι τὰς ὄψεις αὐτῶν σφοδρῶς. Εἶτα μετὰ τοῦτο βουλευσάσας αὐτοὺς μέχρι θανάτου, μετὰ θυμοῦ καὶ τραχείας φωνῆς πρὸς τὸν ὑπαρχον ἔφη· Ἄρον αὐτοὺς εἰς τὸ πραιτώριον, καὶ γράψον τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ἐγκαλῶντας τοῖς δε τοὺς στίχους·*

Πάντων ποθοῦντων προστρέχειν πρὸς τὴν πόλιν
Ὅπου πάναγγοι τοῦ Θεοῦ Ἀθροῦ πόδες
Ἔστησαν εἰς σύστασιν τῆς οἰκουμένης,
Ἐβόησαν οἱ τοὶ τῷ σεβασμῷ τόκῳ
Σκεῦη ποτηρὰ [τῆς] δεισιδαιμονίας κλάνης.
Ἐκείσε πολλὰ λοιπὸν ἐξ ἀποπίας
Πράξαντες αἰσχροῖς δεινὰ δυσσεβοφρόνως,
Ἐκείθεν ἠλάθησαν ὡς ἀποστάται.
Πρὸς τὴν πόλιν δὲ τοῦ κράτους παρενγέρσε
Ὅκ ἐξερῆκαν τὰς ἀθεμίτους μωρίας.
Ὅθεν γραφέντες ὡς κακοῦργοι τὴν θέαν
Κατακρίνονται καὶ διώκονται πόλιν.

Προσθεὶς δὲ Κἄρ μὴ ὦσι καλοὶ, μὴ σοὶ μελετω.

Τούτο δὲ εἶπεν εἰδὼς αὐτοὺς ὡς σοφωτάτους καὶ ἀριστα ἡσυχμένους τῶν ποιητικῶν σχημάτων τὴν ἀκρίβειαν, εἰπόντος· τίνος· Οὐδὲ ἀξιολογῶν οὗτοι, ἵνα καλοὶ ᾤωνται οἱ Ἰαμβοὶ. Οἱ δὲ εἶπον· Γράψε, γράψε, βασιλεῦ, τὸ δοκοῦν σοι, ὥς μέλλω τούτο ἀνγνωσθῆναι ἐνώπιον τοῦ δικαίου καὶ φοβεροῦ Κριτοῦ. Ὁ δὲ ὑπαρχος τούτους ἀγαγὼν εἰς τὸ πραιτώριον, μετὰ δύο ἡμέρας ἀπλώσας ἐν σκάμνοις καὶ θήσας αὐτῶν χεῖρας καὶ πόδας, κατακεντήσας τε καὶ ἐγκαυθεὶς [P. 525] τοὺς στίχους εἰς τὰς ὀφείας αὐτῶν ἐξώρισεν. Καὶ ἐν μὲν τῇ ἐξορίᾳ τελευταίᾳ ὃ ἐν ἀγίοις Θεόδωρος, ὃ δὲ ἀοιδίμος Θεοφάνης ὁ ποιητὴς διέτριψε μέχρι Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρας, ἀγωνισάμενος πλείστα ἐν τῇ γενομένῃ ὀρθοδοξίᾳ· ὃς καὶ μητροπολίτης εἰς Νίκαιαν γέγονε, τῶν πραγμάτων ἡδὴ πρὸς τὸ εὐσεβέστερον...

κς'. Ἐπὶ τῆς βασιλείας Θεοφίλου ἦν καὶ Ἰωσήφ ὁ ὕμνογράφος, ὃς ἐξωρίσθη ὑπὸ Θεοδώρας τῆς βασιλείας. Παρέτεινε δὲ ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἕως τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ σοφοῦ.

κς'. Ἐπ' αὐτοῦ ἔπαιον ἡ χρυσῇ τοῦφα Ἰουστινιανοῦ τοῦ λεγομένου Αὐγουστῆως. Ἀμνημονύοντων δὲ πάντων, καὶ πῶς ἀνέλθοιεν διαλογιζομένων, εὐρίσθη τις σκαλωτὴς τεχνίτης, καὶ ἀνελθὼν ἐν τοῖς κεραμείοις τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας βέλος ἀφῆκε μετὰ σχοινίου εἰς τὸν ἱππότην Ἰουστινιανοῦ τὸν ἐκ χαλκοῦ συνιστάμενον, καὶ τοῦ βέλους παγέντος ἔκλεισε αὐτὸς διὰ τοῦ σχοινίου διαδραμὼν θάμβος μὲν τοῖς ὁρῶσι· παρέσχετο καὶ τὴν τοῦφαν προσήρμοσε καὶ τὴν τοῦ βασιλέως ἐπεσπάσατο εὐνοίαν καὶ τῇ τέχνῃ καὶ τῇ φύσει μέγα προσέθηκεν ὄνομα, φιλοτιμηθεὶς παρὰ τοῦ βασιλέως νομίματα ἑκατόν.

κη'. Στέφει δὲ Θεόφιλος Μιχαὴλ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, φιλοτιμησάμενος ὡν πάντας ἐν τοῖς στεψίμοις. Κατεσκευάσας δὲ καὶ ξενῶνα, τὸν νῦν μὲν τὰ Θεοφίλου λεγόμενον, οἶκον μὲν γεγονότα Ἰπθώρου πατρικίου ἀνελθόντος ἀπὸ Ῥώμης μετὰ Ὑλυβρίου ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου, μετὰ δὲ χρόνον ἐκδοθέντος κουράτορα ¹¹, ὥστε κατοικεῖν ἔκλεισε γυναῖκας τῶν εὐγενῶν μὴ εἰδυίας σωφρονεῖν. Ἐπὶ δὲ Λέοντος Ἰσαύρου ἐκ παρρησίας ξενοδοχεῖον ἐχρημάτισεν ἐπὶ αὐτοῦ. Ὑστερον δὲ γέγονεν οἶκος Κωνσταντίνου τοῦ τῆς Εἰρήνης μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς μητρὸς γενομένην ἐκτεφύλωσιν εἰς αὐτόν. Τελευταίως δὲ αὐτοῦ ἡ γυνὴ αὐτοῦ τὸ μοναδικὸν σχῆμα περιβαλομένη μοναστήριον κατεσκευάσας καὶ ἐκάλεσε τὰς Μετανοίας. Τοῦ δὲ αὐτοῦ οἴκου μεγίστου τε θύτος καὶ θαυμαστοῦ, ξύλου ἐν τῷ τρικλινίῳ ἀποκλασθέντος ἡπείλει πύσιν. Αἱ δὲ μονάζουσαι ἀπερχομένου τοῦ βασιλέως ἐν Βλαχέρναις ἐδείθησαν περὶ τούτου. Ὁ δὲ ἐκνεύσας καὶ θεασάμενος τὸν οἶκον, ἀρσενεὶς εἰς αὐτὸν μετακίλζει τὰς αὐτὰς μονάζουσας ἐν ἑτέρᾳ μονῇ, αὐτὸν δὲ τὸν οἶκον κόσμῳ παντοίῳ καλλωπίσας ξενῶνα πεποιτῶκεν, ἐπιδοὺς αὐτῷ χρήματα πάμ-

A gantes. Hoc vero dixit, quia sciret viros sapientissimos esse, et qui versuum atque carminum exactissimam rationem optime callerent; cum quidam dixisset: Ne ii quidem digni sunt ut iambi sint elegantes. At illi dixere: Scribe, scribe, imperator, quod visum fuerit, cum hæc legenda sin in conspectu iusti ac tremendi Iudicis. Præfectu itaque in prætorium adductos exacto biduo in scamno extendens, ligatisque manibus ac pedibus atramento compungens, ipsorum vultibus versus exaravit atque insculpsit. Ac quidem S. Theodorus in exilio diem obit: inclytus vero Theodorus cantor ad Michaelē usque et Theodoram perseveravit, plurima collata opera in eam quæ facta est imaginum restitutionem; rebusque jam ad pietatem revocatis Nicææ metropolita fuit.

26. Sub imperatore Theophilo erat Joseph hymnographus, qui Theodora imperium tenente in exilium missus est: protracta vero illi vita est, usquedum Leo sapiens rerum positus est.

27. Eodem imperatore cecidit Justiniani tupa aurea, ejus quem Augusteum vocant. Porro omnibus animis anxiiis, ac quonam modo tentari ascensus posset cogitantibus, inventus est artifex quidam scandalarius, conscensique Magnæ ecclesiæ tegulis, jaculum cum fune in equestrem æneam Justiniani statuum misit, eoque illic impacto ipse per funem excurrrens, globum aptavit; quare videntes in stuporem egit, ac sibi imperatoris animum conciliavit, magnumque nomen et artis ingenio ⁸⁰⁹ adjecit, centum nummorum donativo ab imperatore liberaliter acceptus.

28. Porro coronat Theophilus Michaelē filium in Magna ecclesia, cunctos magnifice donans per ea inaugurationis solemnia. Construxit vero etiam domum hospitalē, quam nunc Theophili dicunt. Ac quidem ædes fuere Isidori patricii ejus cui cum Olybrio Roma Cpolim ascendit Constantino Magno imperatore, cessitque postea in curatoriam imperatoris, ut illic habitarent nobiles feminae; quæ caste vivere nescirent. Leone vero Isauro imperatore ex lupanari facta est hospitalis domus. Secutis temporibus domus fuit Constantini Irenæ filii, cum eum mater luminibus orbasset. Quo extincto, ejus uxor, monastico assumpto habitu, monasterium construxit, ac Poenitentiae nomen indidit. Hæc porro domus cum maxima esset ac mirabilis, contracta in triclinio trabe ruinam minabatur. Moniales imperatorem ad Blachernas euntem ejus rei nomine interpellant. Prospectans ille, conspecta domo, eaque delectatus, easdem moniales ad aliud transfert monasterium, domum vero omnis generis ornatu magnifice exultam domum hospitalē fecit,

VARIAE LECTIONES.

¹¹ ἐκδοθέντα κουρατώρια p. 615.

quamplurimis abunde pecuniis, redditibus ac suburbanis ei assignatis ex suo nomine ædes Theophili vocavit.

29. Ante vero mortem suam Deo execrabilis imperator, habito cum **810** suis partiaris secreto consilio de Theophobo Persa, cum is nimirum plurimum diligatur, atque in eum tum subditi Persæ tum non pauci procerum fidem habeant, ne me mortuo tyrannidem moliantur adversus filium puerum et adversus conjugem, Theophobum in palatium intulit, habebatque secum morantem, morbo autem ingravescente carceri inclusit in Bucoleonis cameris. Persisque illum requirentibus quid demum eo factum esset, misso noctu imperator Petrona Augustæ fratre cum logotheta Theophobi caput abstulit, sparso rumore in Persas, ipsum in palatio cum imperatore versari. Imperatori autem dysenteriae morbo male abrupta anima, miserum ejus funus in Sanctorum Apostolorum elatum est. Corpus vero Theophobi clam per Bucoleonem eductum prope Narsētis ædes receperunt, in eo quod nunc Theophobi vocant, ibique deposuerunt.

IMPERIUM MICHAELIS CUM MATRE THEODORA.

1. Anno mundi 6339, divinæ autem incarnationis 839, imperavit Michael Theophili filius cum Theodora matre sua, annos quindecim, solus vero **811** annos decem, cum Basilio annum unum. Is, paterni imperii successionem adeptus, Deo exosa Ecclesiæ invecta direque in eam debacchata nova religione ac superstitione sincero admodum excussa, sacram pridem a Deo constitutam rectissimamque fidem prædicavit. Theodora vero sic fidelis erat et orthodoxa, ut et viro suo adhuc superstitie sacras imagines coleret et adoraret. Hæc tum sua ipsa voluntate, tum Theoctisti caniclio præfecti et logothetæ suggestionem ac admonitionem, Joannem patriarcham cum suis assecclis ecclesia urbeque expellit, relegato ipso in Stenum ad Clidium sic nuncupatum. Ferunt autem ejus compatrem fuisse, et qui e sacro fonte ipsius filium levasset. Inducit vero S. Methodium, merentem monachum, reditaque ecclesia patriarcham constituit; omnes episcopos atque monachos a Theophilo in exilium relegatos in unum cogens, orthodoxam confirmavit fidem, primaque juniorum Dominica Ecclesiam pace composuit. Quamquam enim imperator infans ac puer erat, qui tamen *ex ore infantium et lactentium perfecit laudem*, hunc quoque ipse divini dogmatis veritatem cantico celebrare ac manife-

Α πολλὰ καὶ ἀργύριον καὶ προάστεια, ἐκονομάσας αὐτὸν τὰ Θεοφίλου.

[P. 526] xθ'. Πρὸ δὲ τῆς αὐτοῦ τελευτῆς ὁ θεομιστής οὗτος βασιλεὺς βουλὴν μουσικὴν ποιησάμενος μετὰ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ περὶ Θεοφύδου τοῦ Πέρσου, ὡς ἔτι πολλὴν ἀγάπην καὶ πίστιν ἔχουσιν εἰς αὐτὸν οἱ τὸ ὑπ' αὐτὸν Πέρσαι καὶ τῶν ἐν τέλει οὐκ ὀλίγοι, καὶ μὴ πως ἐμοῦ τελευτήσαντος μελετήσῃσι τυραννίδα κατὰ τὸ τοῦ ἐμοῦ παιδὸς νηπίου ὄντος καὶ τῆς γυναικὸς, ἀνήγαγε Θεόφρουον εἰς τὸ παλάτιον καὶ εἶχε μετ' αὐτοῦ. Βαρύθεις δὲ ἐκ τῆς νόσου καθεῖρξε Θεόφρουον ἐν ταῖς καμάραις τοῦ Βουκολέοντος. Τῶν δὲ Περσῶν ἐπιζητούντων αὐτὸν τί ἄρα γέγονεν, ἀποστείλας ἐν τῇ νυκτὶ ὁ βασιλεὺς Πετρῶνδαν τὸν τῆς Αὐγούστης ἀδελφὸν σὺν τῷ λογοθέτῃ ἀπέτεμε τὴν κεφαλὴν τοῦ Θεοφύδου. Ἐπεισαν δὲ οὗτοι τοὺς Πέρσας ὡς μετὰ τοῦ βασιλέως ἐστὶν ἐν τῷ παλατίῳ. Τοῦ δὲ βασιλέως δυσεντερίας νόσῳ τὴν ψυχὴν κακῶς ἀπορήξαντος ἀπεκομίσθη τὸ δύστηνον αὐτοῦ σῶμα εἰς τοὺς Ἁγίους Ἀποστόλους. Τὸ δὲ σῶμα τοῦ Θεοφύδου διὰ τοῦ Βουκολέοντος ἐξαγαγόντες λαθραίως δέσσαν σὺν πλησίον τὰ Ναρσοῦ, ἐν τῇ νῦν λεγομένῃ τῆς Θεοφύδας, καὶ τοῦτο ἐκείσε κατέθηκαν.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΙΧΑΗΛ ΜΕΤΑ ΘΕΟΔΩΡΑΣ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΣ ΑΥΤΟΥ.

α'. Τῷ ς' ελθ' ἔτι τοῦ κόσμου, ἀπὸ δὲ τῆς θείας σαρκώσεως ὡλθ', ἐβασίλευσε Μιχαὴλ ὁ υἱὸς Θεοφίλου σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ Θεοδώρα, ἔτη δεκαπέντε, μόνος δὲ ἔτη δέκα, καὶ σὺν Βασίλειῳ ἔτος ἔν^α. Ὅστις ^α τὴν πατρίαν βασιλείαν διαδέξαμενος, τὴν δὲ ^β θεοσυτῇ παραισφρήσασαν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ θειῶς ἐπικωμάσασαν νέαν θρησκείαν εὖ μάλα γνησίως ἀποσεισάμενος, τὴν ἑκπαλαί θεοφιλὴ καὶ ^γ θεοδράδευτον ἱεράν τε καὶ ὀρθοτάτην πίστιν ἀνεκέρυξεν. Ἡ δὲ ^δ Θεοδώρα οὕτως ἦν πιστὴ καὶ ὀρθόδοξος ὡς καὶ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἔτι περιόντος λάθρα τὰς ἀγίας εἰκόνας τιμᾶν καὶ προσκυνεῖν. Ἦτις γνῶμη μὲν ἐαυτῆς, ὑποθήκη δὲ καὶ παραινέσει Θεοκτίστου κανικλείου καὶ λογοθέτου, ἐξελαύνει τε τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς πόλεως τὸν πατριάρχην Ἰωάννην σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν ὄντας, περιορίσασα τοῦτον ἐν τῷ Στενῷ εἰς τὸ Κλειδίον οὕτως καλούμενον. Λέγεται δὲ καὶ σὺν τεκνον αὐτῆς εἶναι. Εἰσάγει δὲ τὸν ἐν ἀγίοις Μεθόδιον μοναχὸν ὄντα, καὶ πατριάρχην ἀποκαθιστᾷ. Καὶ πάντας τοὺς ὑπὸ Θεοφίλου ἐξορίστους μοναχοὺς καὶ ἐπισκόπους [P. 527] ἐνώσασα τὴν ὀρθόδοξον ἐθεθαίωσε πίστιν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν εἰρήνευσεν τῇ πρώτῃ Κυριακῇ τῶν ἁγίων νηστειῶν^α. Εἰ γὰρ καὶ νήπιος ἐτύγχανεν ὁ βασιλεὺς, ἀλλ' ὁ ἐκ σπέρματος νηπίων καὶ θηλαζόντων καταρτησάμενος ^β αἰνον, αὐτὸς καὶ τοῦτον ^γ παρσεκάσας τὴν ἀλήθειαν

* Psal. viii, 3.

VARIAE LECTIONES.

^α Τῷ — ἔν] μετὰ δὲ Θεοφίλου ἐβασίλευσε Μιχαὴλ υἱὸς αὐτοῦ. Σὺν τῇ αὐτοῦ μητρὶ Θεοδώρα κατέσχεν ἔτη ιδ', καὶ μόνος ὑπεκράτηρσεν ἔτη ιβ', μῆνας γ' C. ^β ὅς γε C. ^γ δὲ add. C. ^δ θεοφιλὴ καὶ add. C. ^ε ἡ δὲ. ^α νηστειῶν om. C, qui post ἀνεκέρυξεν subiungit quæ p. 814 leguntur: Ἐν — ἐξ αὐτῶν. ^β καταρτήσας C. ^γ καὶ τοὺς γ

τοῦ θεοῦ δόγματος ἀνυμῆσαι καὶ φανερώσαι πρὸς ἅπαντας τοὺς ἀνθρώπους ἐπὶ γῆς ὁφθέντος τοῦ Λόγου καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἐπὶ γῆς ὁφθέντος καὶ συναναστραφέντος κατὰ τὴν ἱερὰν χρησιμο-
λογίαν.

β'. Σύνοδον ἡ γὰρ ἁγίων καὶ θεηγόρων Πατέρων ἐν Κωνσταντινουπόλει συναθροίσας, ὅφ' ὧν ἡ τῶν κακῶν καὶ δυσωδύμων Εἰκονομάχων κάκιςτος αἵρεσις ἀκριβῶς ἐλεγχθεῖσα καὶ τὰ βδέλυρά ταύτης ληρῆματα διαβρῆθην ἀνατραπέντα, φαίδρῳ δὲ τῆς ὀρθοδόξιας λόγος ἀνέτειλεν ὡς περὶ ἐκ τινων μυχαϊτάων καὶ δυσδιεξοδεύτων λαθουρίθων καὶ σκοτεινῶν βαράθρων [καὶ] τῆς ἐξαγίστου καὶ περφυλισμένης αἵρεσεως. Καὶ οὕτως ὁ μὲν ταύτης ἔξαρχός τε καὶ διδάσκαλός σὺν τοῖς ὁμόφροσιν αὐτοῦ διώκται καὶ ὕβρισται, ὡς τῆς ἀληθείας ἀντίθετος καὶ φεύδους προστάτης, ὡς λυσσώδεις λύκοι καὶ τῆς μυσταρᾶς καὶ δαιμονιώδους τῶν Μανιχαίων ὀρθοδόξιας, ἀφ' ὧν καὶ τὴν ἀφορμὴν καὶ τὴν ἀρχὴν εἰλήφασιν, ἐκδιώκεται, ἀντισηθίζεται δὲ κοινῇ ψήφῳ καὶ θεῖα προβολῇ τε καὶ χάριτι Μεθόδιος ὁ ἀοιδίμος καὶ τῆς ὀρθοδοξίας καὶ ὀρθοδόξιας πρόμαχος, ὃς γε πάσας, ὡς ἔπος εἰπεῖν, τὰς διαβολὰς καὶ τὴν ἐλέθριον κατὰ τῶν ἱερῶν εἰκόνων μεθοδεῖαν καὶ τὴν βέβηλον κεινοφώναν τῶν αἰρεσιάρχων καὶ φοιτητῶν τῆς ἐκείνων κακονοίας καὶ φρενοβλαθείας ἄριστα καὶ σαφέστατα διελέγξας καὶ ἀνατρίψας, εἰ καὶ τις ἄλλος καὶ διὰ τοῦτο πολλοὺς προὔπεστη διωγμοὺς καὶ κινδύνους καὶ θλίψεις πολλὰς καὶ κακὰς, ἐξ ἐπιμέτρου δὲ σφόδρα ὑπὸ τοῦ θεηλάτου Θεοφίλου.

γ'. Τίς γὰρ ἀριθμήσει τοὺς ποικίλους καὶ ἀλλοπαλλήλους διωγμοὺς καὶ πειρασμοὺς καὶ τὰς ἀφ' ὧν κατακλείσεις καὶ τοὺς ζοφώδεις βάρους καὶ τὰς τῶν ἀναγκαίων περιστάσεις, φιλῶν τε καὶ ὁμόφρονων στερήσει, καὶ τὰς ἄλλας συμφορὰς ἃς ἔτι γενναίως καὶ προθύμως παρὰ τῶν ἀνδρῶν, αἰεὶ μαρτύρων ἐναργῶς εἰς τύπον καὶ ὑπογραμμὴν ὑπομνήσας τοῖς φερεμένοις, καὶ φθεγγομένη [Ρ. 528] καὶ αἰωπύσῃ παραίνεσις προδῆλως γενομένη; Καὶ οὕτως ὁ θεοπέσιος τὴν Ἐκκλησίαν εὐδοκίᾳ Θεοῦ παραλαβὼν καὶ συνεργούντων τῶν θεοφόρων Πατέρων, ὁ μὲν οἶκος τοῦ Θεοῦ, τὸ σύστημα τῶν ὀρθοδόξων ἐπορεύετο καὶ θεῖα βώμη σαφῶς ἐκραταιοῦτο καὶ διεπρεπεν ἔργῳ καὶ λόγῳ· ὁ δὲ τῶν αἰρετίζόντων σύλλογος καὶ τῶν ἰουδαϊκῇ τῇ ὄντι σπειρα καὶ

stare, ac Dei Verbi ob summam misericordiam incarnati et cum hominibus conspecti atque versati, juxta quod perhibitum oraculo est, effecit.

2. Synodus enim sanctorum ac divinorum Patrum Cpoli cogitur, quorum diligentia atque opera, pessima nequissimorum nefastorumque Iconomachorum hæresi gnaviter confutata ejusque diserte exsecrandis eversis deliriis, rectæ fidei doctrina grato jubare effulsit velut ex reconditissimis quibusdam impermeabilibusque labyrinthis ac tenebrosis harathris scelestissimæ ac pravissimæ hæresi. Atque in eum modum, ipsius antistes ac magister cum suis asseclis, persecutoribus ac contumeliatoribus, ut qui veritatis adversarii falsique defensores essent, velut lupi rabidi exsecrandæque ac dæmoniæ Manichæorum sectæ, ex quibus et illis sumpta occasio et ductum exordium, effugatur. ejus vero loco, communi suffragio divinaque promotione et gratia, inclytus vir Methodius, rectæque fidei ac doctrinæ propugnator, inducitur; qui nimirum omnes, ut verbo dicam, calumnias exitio samque adversus sanctas imagines dolosæ mentis versutiam profanamque vocum inanitatem hæreseos principum, horumque inanitatis verborum emolæque mentis discipulorum, si quis aliis optime dilucidissimeque **813** confutavit atque evertit; eamque ob rem multas ante passus est persecutiones et pericula, multasque et malas afflictiones, ex abundante autem vehementer ab exagitato a Deo Theophilo.

3. Quis enim enumerare sufficiat varias et continuas persecutiones ac tentationes illucesque carceres ac caliginosos scrobes foveasque; necessariorum afflictos casus, amicorum parique sensu fidelium amota solatia, aliasque ærumnas ac mala, quæ forti animo atque alacri, scelestissimorum grassatione vique illata, sustinuit, lucide semper ad patientiæ formam et exemplum ærumnosis malisque attritis circumferens; loquens ac tacens manifesta exhortatio existens? Inque eum modum viro divino Ecclesiæ clavo admotus, adjuvantibus divinis divinoque sensu Patribus, domus Dei, orthodoxorum cæstus, ibat, divinoque robore clare confortabatur, atque opera et doctrina omni decore effulgebat: hæreticorum autem conventus et Ju-

VARIAE LECTIONES.

ἡ εὐστλ. καὶ φιλανθρωπία σαρκ. θεοῦ Ρ. ἡ σύνοδος Ρ. ἡ δόξα πατέρων καὶ θεηγόρων C. ἡ δυσωδύμων κάκιςτος αἵρεσις τῶν εἰκονομάχων C. ἡ ἐξάνετειλεν C. ἡ μυχαίων C. ἡ πεφανακισμένης ταύτης προλεχθεῖς ἔξαρχός C. ἡ τε add. C. σὺν] καὶ συνδικαίως καὶ θεοκρίτως πάνυ σὺν C. ἡ ὡς] ὡς ἀνήκεστοι πάμπαν καὶ λυσσώδεις ἄμα καὶ C. ἡ ἀντίθεοι λίαν, ὡς περὶ δὴ καὶ οἱ τῆς μυσταρᾶς καὶ δαιμονιώδους θρησκείας τῶν μανιχαίων C. ἡ ὧν καὶ τὴν μάχην καὶ τὴν μάστιγαν κατὰ τῆς ἐνσάρκου θεῖας οἰκονομίας, τὴν ἀφ. C. ἡ ἐκδιώκεται οἰμ. C. ἡ προσβολῇ Ρ. ἡ ὀρθοδόξου καὶ τῆς Ρ. ἡ πᾶσαν C. ἡ τοῦ τε διαδόχου τῆς C. ἡ καινοφώναν C. ἡ φοιτ. φλύαρον C. ἡ κεινοφώναν Ρ. ἡ προδιελέγξας C. ἡ καὶ ἀνατρίψας C. ἡ πολλοὺς μὲν ὑπέστη C. ἡ καὶ θλ. πολλὰς καὶ] τε καὶ βατάνους C. ἡ σφίδρα οἰμ. C. ἡ τίς γὰρ ἀριθμήσει οἰμ. C. ἡ ἐπαλλήλους C. ἡ καὶ βάρους ἀφ' ὧν καὶ ζοφώδεις κατακλείσεις καὶ τῶν ἀναγκαίων στερήσεις φιλῶν τε καὶ ὁμοδόξων ἀρετικῶν γενναίως καὶ προθύμως καὶ τὰ σύμβολα τῆς κακοεργίας ἧς ὑπέμεινε παρὰ τῶν ἀνδρῶν, αἰεὶ C. ἡ καὶ φθεγγομένη οἰμ. ἡ εὐδοκίᾳ τοῦ κρείττονος καὶ συνεργείᾳ τῶν θεοσφύων πατέρων παραλαβὼν ὁ C. ἡ ἡ οἰμ. C.

daica re vera cohors cunensque valde confundebatur ac infirmabatur, cum palam obturaretur ac quotidie everteretur. Confestim namque imperialibus jussis hortatuque et ope revocati sunt atque soluti liberique dimissi, qui exsilio relegati Patres erant et acerbo carcere detenti, **814** unaque monachorum turba copiosa : sed et religiosorum secularium non pauci, quorum miser ac scelestissimus substantias abstulerat, ac partim quidem dira morte conficiens, partim varii generis verberibus excrucians exsilio relegaverat, ut qui scelestissimi Theophili nec blanditiis nec minis quidquam omnino morem gererent.

4. Imperatrix itaque Michaela et Theodora ejus matre, Apodinar Saracenorum tribunus, diu ante expeditis copiis, ingenti navium triremiumque formidabilium quadringentarum stupendarumque apparatu, adversus Dei munitam praesidio Cpolim processit. Eum tamen divina ultio perdidit, elisis cunctis navibus una cum vectoribus ac classario milite in Cibrhæotarum promontorio, cui nomen Chelidonia; septem nec plures in Syria naves cladem evasere.

5. Prima autem sanctorum Jejuniorum Dominica, post celebrata ὀρθοδοξίας quam vocant, id est, restitutionis imaginum, solemnia, mittitur in Cretam Theocistius logotheta; profectusque cum ingentibus copiis ac classe numerosa, ingenti terrore Agarenos affect, qui adhuc imparati essent, nec tantis adversum se copiis poscent obsistere. Vehementius **815** autem et ipse perterritus est et consternatus, fugamque arripuit, eo scilicet rumore, quasi Augusta alium creasset imperatorem. Qui fuit Saracenorum dolus suorumque corruptio, eo pavor ejus dejectis animis, ut ad imperatricem redire et exercitum adversariorum gladio concidentium relinquere persuaserint. Cumque in Creta ignavus degenerisque animi exstiterit, deterior infelicioque inde reversus eluxit. Cum enim egressus Amer, suscepta adversus Romanam ditionem expeditione, quidquid obvium esset, devastaret ac everteret, eundem rursus Theocistum tantumque fidelissimum ac sibi devinctum hominem cum ingentibus copiis Theodora et Michaela adversus Amerem misce. Qui cum venisset, conserta pugna cum Amere ad locum quem Maupopolam vocant, victus fugatusque reversus est, suorum multis necatis, nonnullis vero etiam ad Amerem ob viri morositatem ac tetricos mores fuga elapsis; in quibus et Theophanes Pharganita, vir inter ceteros virili præstans fortitudine atque ro-

A συμμορία κατηχύνετο κομιδῇ καὶ ἡσθύνει προφανὺς ἐπιστομιζομένη καὶ ἀνατρεπομένη καθ' ἐκάστην ἡμέραν. Καὶ δὴ λοιπὸν αὐτίκα διὰ βασιλικῆς ἐπιτροπῆς καὶ συνεργίας ⁶² ἀνεκλήθησαν τε καὶ ἀνέστησαν οἱ ἐν ἐξορίαις καὶ πικραῖς φυλακαῖς Πατέρες, ἅμα καὶ τὰ πλήθη ⁶³ τῶν μοναζόντων. Καὶ μέντοι καὶ τῶν εὐσεβῶν κοσμικῶν οὐκ ὀλίγοι ⁶⁴, ὧν ὁ τίλας καὶ ἀλιτήριος τυραννικῶς ⁶⁵ τὰς ὑπάρξεις ἀφελόμενος ⁶⁶, καὶ τοὺς μὲν δυσθανετώσας, τοὺς δὲ μάλιστα πολυειδεῖσι καὶ πολυτρόποις καὶ δειναῖς τιμωρίαις ⁶⁷ παραδόξως ἐξώρισεν, ὥς μὴ παιδομένους παντελῶς μήτε ταῖς θωπεσίαις μήτε ταῖς ἀπειλαῖς τοῦ ἀλιτηρίου Θεοφίλου ⁶⁸.

Β. Ἐν γοῦν τῇ αὐτοκρατορίᾳ Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρας τῆς αὐτοῦ μητρὸς Ἀποδείναρ ⁷⁰ ὁ Σαρακηνῶν φύλαρχος ἐκ πολλῶν χρόνων ἱτομαζόμενος ἐν δυνάμει βαρεῖα δρομῶν τετρακοσίων φοβερῶν καὶ κατακλήκτων ἤρχετο κατὰ τῆς θεοφουρήτου ⁷¹ Κωνσταντινουπόλεως. Ἀλλὰ τοῦτον ἡ θεία δίκη προφθάσασα ⁷² διώλεσε, πάντων τῶν πλοίων αὐτοῦ ⁷³ αὐτάνδρων συντρεβέντων ἐν τῷ ⁷⁴ ἀκρωτηρίῳ τῶν Κιβυρβαίων τῷ λεγομένῳ Χελιδονία, διασωθέντων εἰς Συρίαν ἑπτὰ καὶ μόνων ⁷⁵ ἐξ αὐτῶν ⁷⁶.

Γ. Τῇ δὲ ⁷⁷ Κυριακῇ τῶν ἁγίων Νησιεῶν, μετὰ τὸ γενέσθαι τὴν ὀρθοδοξίαν, ἀπέστειλε Θεόκτιστον τὸν λογοθέτην ἐν Κρήτῃ. Ὃς ἀπελθὼν μετὰ πολλοῦ πλήθους καὶ στόλου μεγάλου, σφόδρα μὲν ἐπτόσησε τοὺς Ἀγαρηνοὺς, ὀδυνάτουστας ἐπεὶ πρὸς τὴν στρατείαν ἐκείνου ἀνταγωνίζεσθαι, σφοδρότερον δὲ καὶ αὐτὸς ἐπτόση καὶ τὴν φυγαδεῖαν ἡσπάσατο, τὴν Αὐγοῦσταν μαθὼν ὡς ἄλλον βασιλέα προχειρίσατο, ὅπερ μέθοδος Σαρακηνῶν καὶ δωροληψία τῶν μετ' αὐτοῦ ἐκπλήξαν αὐτὸν πέπεικε πρὸς τὴν βασιλίδι ἐπανελθεῖν καὶ καταλιπεῖν τὸν στρατὸν μαχαίρας ἔργον. Τοῖς τε ἐν Κρήτῃ φαῦλος φανεῖς χεῖρων ἐφάνη καὶ δυστυχέστερος ἐκείθεν ὑποστραφεῖς. Ὃς γὰρ ἐξελθὼν τότε κατὰ Ῥωμανίαν, ὁ Ἀμερ ἐληγίζετο πᾶν τὸ ἐν ποσὶ καὶ κατέστρεφεν, [P. 529] τὸν αὐτὸν πάλιν Θεόκτιστον ὡς πιστότατον καὶ οἰκειότατον μετὰ δυνάμει· κατὰ τοῦ Ἀμερ Θεοδώρα καὶ Μιχαὴλ ἀπεστάλαξεν· ὅς καὶ παραγεγονῶς καὶ πόλεμον συνάψας τῷ Ἀμερ εἰς τὸν λεγόμενον Μαυροπόταμον ἡτήθη τε καὶ ὑπέστρεψε, πολλῶν μὲν ἀναιρεθέντων, τινῶν δὲ καὶ προσφυγόντων τῷ Ἀμερ διὰ τὴν τοῦ λογοθέτου βαρὺτητα καὶ ἐπάχθειαν, ὧν εἰς ἣν καὶ Θεοφάνης ὁ ἐκ Φαργάνων, ἀνδρὶς τε καὶ βώμῃ διαφέρων πολλοὺς, ὅς ὕστερον χρόνους τι· σὶ λόγον ἀπαθείας λαθὼν προσφεύγει τοῖς Χριστιανοῖς. Θεόκτιστος δὲ ἐκείθεν ὑποστραφεῖς πρὸς τὴν πάλιν εἴχετο τῆς αὐτῆς οἰκειότητος. Καὶ τῷ τῆς Αὐγοῦστης ἀδελφῷ Βάρδα εἰς τινὰς λόγους ἐλθὼν τὴν ἥταν

VARIAE LECTIONES.

⁶² βασιλικῆς κελεύσεως; ἐπιτροπῇ τε καὶ συνεργίᾳ P. ⁶³ τὸ πλήθος; C. ⁶⁴ ὀλίγοι; C. ⁶⁵ τυραννικῶς add. C. ⁶⁶ ἀφαιρούμενος C. ⁶⁷ καὶ πολυτρόποις καὶ δειναῖς τιμωρίαις add. C. ⁶⁸ πρὸς Θεοφίλου C. μήτε μὴν τῇ πολὴ καὶ κακοδοξίᾳ τοῦ φένακος; καὶ ἀλάστορος. Sequitur in C. ἀναρχαλακίᾳ. Cronicis: γίνεται οὖν ἀπὸ μὲν τοῦ Ἀδὰμ μέχρι τοῦ κατακλυσμοῦ ἑτη διασχίλια διακόσια τεσσαράκοντα δύο, etc. cf. Montfaucon. bibloth. Coisl. p. 205 extr. ⁷⁰ Ἐν τῇ οὖν αὐτοκρατορίᾳ αὐτοῦ Ἀποδείναρ C. ⁷¹ θεοφουρήτου C. ⁷² προφθάσασα add. C. ⁷³ αὐτοῦ add. C. ⁷⁴ τῷ om. C. ⁷⁵ διασωθέντες ἐν Συρίᾳ ἑπτὰ καὶ μόνων P. ⁷⁶ ποσὶ αὐτῶν C. εἰ γὰρ καὶ p. 811 16. ⁷⁷ Τῇ δὲ] ἔως ὧς: τὸ χρονικὸν Γεωργίου, καὶ ἐπὶ τὸν ὥς τοῦ λογοθέτου. margin P.

τούτω προσῆπτε καὶ ἀνέτιθετο, ὡς τῇ παραινέσει
τεύτου καὶ τῇ βουλῇ τὸ Ῥωμαϊκὸν ἐστράτη στρατό-
πεδον· καὶ τοῦτον τῆς πόλεως ἐξώσεν βουλῇ Θεο-
δώρου Λυγούστης.

cobæsit. Is, nonnullis cum Barda Augustæ fratre collatis sermonibus, ei cladem adscribebat, quasi
ejus hortatu ac voluntate Romanus exercitus fusus fugatusque esset; quem et Theodoræ Augustæ
autu et consilio urbe expulsi.

ζ'. Ὁ δὲ αὐτὸς Θεοκτίστος παραδυναστεύων ὦν
τῇ Λυγούστῃ οἰκήματα καὶ λουτρὰ καὶ παράδεισον
ἐν τῇ νῦν καλούμενῃ Ἀψιδᾷ πεποίηκεν πρὸς τὸ
πλησίον αὐτὸν εἶναι τοῦ παλατίου. Πρὸς δὲ φυλακὴν
καὶ σωτηρίαν ἰδίαν καὶ πόρταν σιδηρὰν ἐν τῇ Δάφνῃ
κατεσκεύασεν, καὶ παπῶν φυλάττειν ἐκεῖσε διωρί-
σατο. Ἦδη δὲ βασιλεὺς ἀνδρωθεὶς ἐσχόλαζε τοῖς
πυνηγοῖς καὶ ταῖς τῶν ἱππῶν ἀμίλλαις ἐν τῷ
διακλίῳ τοῦ ἱππικοῦ καὶ ταῖς λοιπαῖς ἀκαθαρσίαις.
Βουλὴν οὖν ποιήσασα Θεόδωρα Λυγούστα μετὰ τοῦ
λογοθέτου Θεοκτίστου δοῦναι γυναῖκα Μιχαὴλ τῷ
υἱῷ αὐτῆς· ἔγνω γὰρ ὡς συνεφιλόθη Εὐδοκίᾳ τῇ
τοῦ Ἰγgers, μισουμένη τῷ λογοθέτῃ καὶ τῇ δε-
σποίνῃ σφοδρῶς δι' ἀναΐδειαν. Διὸ συζευγνύουσιν
αὐτῷ Κυδοκίαν τὴν τοῦ Δεκαπολίτου, μεθ' ἧς στε-
φανούται ἐν τῷ Ἀγίῳ Στεφάνῳ τῷ εἰς τὴν Δάφνῃν,
γεγονότος τοῦ παστοῦ μὲν εἰς τὴν Μάγναυραν, τῆς
δὲ συγκλήτου ἀνακλιθέσης ἐν τοῖς ἰδ' ἀκουσίτοις.⁷⁸

ζ'. Μετὰ δὲ μικρὸν ὁ τῶν βουκελλαρίων στρατηγὸς
ἤγαγε ἱππῶν τῷ βασιλεὶ θυμοειδῇ καὶ γενναίῳ. Ὁ
δὲ τοῦτον τῷ ἱππικῷ βουλόμενος ὑποζεύξαι ἡβού-
λετο καταμάθειν τοὺς τε ὀδόντας, ἐξ ὧν ἡ τῶν ἱππῶν
κοσότης διαγιγώσκειται, τό τε ἦθος ποίον ἐστί. Τοῦ
δὲ ἱπποῦ θρασυνομένου καὶ σκιρτῶντος ἦν ἀχθόμενος
ὁ βασιλεὺς περὶ τοῦτου, ὡς μηδενὸς ὄντος μηδὲ εὐ-
ποροῦντος γενναϊότητι καὶ ἐπιστήμῃ τὸν ἱππῶν ἐξ-
ημερώσοντός ἢ μόνον κατακρητήσοντος. [P. 530] Ὡς
ὅν ἤχθετο, παρὼν ὁ Θεοφιλέτης εἶπεν, ὅτι Δέ-
σποτα, ἔχω νεώτερον ἐμπειρότατον καὶ ἀνδρείο-
τατον εἰς τοὺς ἱππῶν, οἷον ἐπιχλοεῖ ἡ βασιλεῖα
σου, τοῦτομα Βασίλειον. Τοῦ δὲ βασιλέως· πά-
ρ' αὐτοῦ ἔλθειν κελεύσαντος ἀπαττάλη χιτῶνίνης ἐν τῇ
σιδηρᾷ πύλῃ, καὶ τὸν Βασίλειον εὐρὼν μετὰ σπούδῃς
ἤγαγε πρὸς τὸν βασιλέα. Καὶ κελευσθεὶς τὸν ἱππῶν
κρατῆσαι, ὁ δὲ μετ' χειρὶ τὸν χαλινὸν κρατῆ-
σας, τῇ δὲ ἐτέρᾳ τοῦ ὠτίος δραξάμενός τοῦ ἱπ-
που, εἰς ἡμερότητα προσότου μετέβαλεν. Ὁ ἀρ-
σῆθαι καὶ θεραπευθεὶς ὁ βασιλεὺς παρέδωκεν αὐτὸν
Ἀνδρέᾳ ὅντι ἐταίρειάρχῃ τοῦ εἶναι εἰς τὴν ἐταρείαν
καὶ θουλεύειν ἐν τοῖς ἱπποῖς.

η'. Ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην διηγήσασθαι περὶ
τοῦ αὐτοῦ Βασιλείου τὴν τε ἀνατροφήν, καὶ ὅθεν ἐστὶ
μέχρι τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως. Ὁ αὐτὸς Βασίλειος
γεννᾶται ἐν Μάκεδονίᾳ ἐν τοῖς χωρίοις Ἀδριανου-
πόλεως, ἐπὶ τῆς βασιλείας Μιχαὴλ τοῦ Παγχαβέ,
πατρὸς Ἰγνατίου πατριάρχου, γαμβροῦ δὲ Νικηφό-
ρου τοῦ βασιλέως εἰς Προκόπιαν τὴν αὐτοῦ θυγα-
τέρα. Ἐπὶ τοῦτου ἐξῆλθε Κρούμος ὁ Ἀρχὼν Βουλ-
γαρίας κατὰ Χριστιανῶν καὶ τραπὶς Μιχαὴλ, καὶ
Ἀδων ὁ Ἀρμένιος τυραννήσας αὐτὸν καὶ βασιλεύσας,

bore, qui nonnullis deinceps secutis temporibus,
accepta securitatis fide, ad Christianos fuga re-
versus est. Ab ea redux expeditione Theoctistus
et in urbem receptus eadem Augustæ necessitudine

6. Is porro Theoctistus, cum Augusta regni ad-
minister, ædes, 816 balnea et hortos edificavit
versus locum Apsidam dictum, ut esset prope
palatium. Et ut salutis suæ consularet, portam fer-
ream in Daphne fabricatus est, constituitque ut
papias ibi custodias ageret. Jam vero imperator
viri ætatem adeptus grandiorque factus venationi-
bus, aurigationibus, agendisque equis in medio
Circi spatio ac reliquis spurcitiis animum otium-
que addicebat. Consilium igitur Theodora Augusta
cum Theoctisto logotheta Iniiit de uxore jungenda
Michaeli filio suo. Noverat enim amicitiam junxisse
cum Eudocia Ingerina, impudenti genio atque in-
dole, logothetæ atque Augustæ vehementer exosa.
Eam ob rem ei copulant Eudociam Decapolitæ fi-
liam, quacum corollis nuptialibus donatur in
S. Stephani, quæ est in Daphne. Stratus in Ma-
gnaura nuptialis thalamus; acceptus epulis senatus
in novemdecim accubitis.

7. Haud multo post bucellariorum dux equum
adduxit imperatori animosum ac strenuum. Cum-
que hunc Circensibus subjugare vellet, in animo
habebat ut dentes viseret, quorum indicio equorum
ætatis dignoscitur ac indoles, qualis est. Equo au-
tem ferociente et subsultante, ægre rem ferebat
imperator, cum nemo esset ea ingenii dexteritate
ac peritia qua equum posset ad mansuetudinem
traducere aut saltem tenere. Dum igitur moleste
ferret, præsensque Theophilites esset, ait: *Habeo,*
817 *domine, adolescentem artis equorum exper-*
tissimum strenuissimumque, qualem majestas tua
desiderat, Basilium nomine. Quem cum imperator
confestim præsto esse jussisset, missus est cubi-
cularius ad portam ferream, inventumque Bas-
ilium omni festinatione ad imperatorem adduxit. Is
vero una manu prehensio freno, alteraque equi aure
arrepita, ad pecudis ipsum mansuetudinem tra-
duxit. Ea re recreatus imperator ac obsequio deli-
nitus Andreæ hetæriarchæ Basilium tradidit, ut in-
ter fœderatos mereret ac equis operam navaret.

8. Operæ pretium vero duxi de eodem Basilio
narrare, quomodo sit educatus et unde profectus,
usquedum talis oblata occasio est. Basilius in Ma-
cedonia nascitur, in agro Adrianopolitano, Michæle
Rancabe, Ignatii patriarchæ patre, imperatore,
Nicephorī imperatoris genero, ejus sibi copulata
filia Procopia. Eo imperii clavum tenente Crumns
Bulgarorum princeps adversus Christianos egres-
sus est; fusoque ac fugato Michæle, atque Leone
Armenio in eum arreptā tyrannide in seque trans-

VARIE LECTONES.

lato Imperio, ipsum pone insecutus Crumus urbem obsidione cinxit, lanceaque percussus a Leone Armenio, reversusque in Bulgariam, misit ad S. Manantis, qui aeneas illic statuas auferrent. Profectus vero etiam Adrianopolim urbem cepit, transtulitque decem millia virorum, non numeratis feminis, eisque trans Danubium sedes assignavit. In diebus **818** autem Theophili imperatoris erat in Macedonia magister militiæ Cordules nomine. Habebat vero etiam filium Bardam nomine, virili admodum fortitudine ac strenuum, quem reliquit ut vice sui Macedonibus cum Imperio trans Danubium positus præset. Is arte quadam ac machina ingressus est ad Theophilum, quemadmodum illic superius scriptum est. Eo gratissime suscepto, cognitoque quid vellet animus, missa navigia sunt, quæ illos assumptos in urbem reducerent. Erat porro Bulgariæ princeps Baldimer, Crumi nepos, pater Symeonis, qui postea rerum potitus est.

9. Consilium itaque iniit populus, ut cum uxoribus atque liberis in Romanæ ditionis loca egredierentur. Egresso vero Michaelē Bulgaro in Macedoniam, cœperunt trajicere cum suis facultatibus. Quo cognito comes ipse trajecit, ut eis bellum inferret. Spe itaque anxii Macedones capui sibi præfecerunt Tzantzem et Cordulem; pugnaque congressi multam hostium dederunt stragem: capti etiam nonnulli. Cum autem non possent Bulgariam trajicere, ad Ungros confluerunt, narrata illis sua omni ac Macedonum fortuna. Sed et missa ab imperatore navigia, quæ in urbem eos susceptura essent, venerunt. Confestim igitur Unni innumerabili turba apparuerunt. At illi, iis visis, cum lacrymis clamare: *Deus sancti Adriani, auxilium nobis; bellique signa contulere*. Ad quos Turci dixerunt: *Date nobis omnem vestram substantiam, 819 et proficiamus quo vultis*. Id tamen ut præstarent in animum minime induxerunt, sed triduo instructa acie sub armis steterunt; quarta autem die in navigia ingredi cœpere. Quo viso Turci pugna congressi sunt ab hora septima ad vesperam; versosque eos in fugam persecuti sunt Macedones. In crastinum autem, cum vellent recedere, apparuerunt rursus Turci ut aciem conferrent. Surgens vero Macedonum junior Leo nomine, ex Gomostorum familia, qui postea agminis fœderatorum princeps fuit, aliique Macedonum viri incliti, hostes fuderunt fugaruntque, ac reversi naves conscenderunt atque ad imperatorem sese receperunt: a quo magnifice suscepti in Macedoniam, patriam suam, reversi sunt. Erat Basilius annos circiter viginti quinque natus. Patriæque redditus adhæsit Macedoniæ prætori Tzantzæ nomine, ut ei serviens in ejus obsequio esset. Nec ab eo frugis aliquid consecutus ad auream usque portam in urbem profectus est. Ingressusque, sessus ex itinere (erat enim dies dominicus, et sol ad

A ἰδὼν ἐπισθεν αὐτοῦ ὁ Κρούμος, περιεκύκλωσε τὴν πόλιν. Λογχευθεῖς δὲ παρὰ Λέοντος τοῦ Ἀρμενίου καὶ ὑποστρέφων ἐν Βουλγαρίᾳ ἐπεμψέν εἰς τὸν Ἅγιον Μάμαντα ἀφελεῖν τὰ ἐκεῖσε χαλκὰ ζῶδια. Ἀπειλῶν δὲ καὶ ἐν Ἀδριανουπόλει παρέλαθεν αὐτήν, καὶ μετέστησε χιλιάδας ἀνδρῶν δέκα χωρὶς γυναικῶν, καὶ τούτους κατῴκησε πέραν τοῦ Δανουβίου. Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις Θεοφίλου τοῦ βασιλέως ἦν στρατηλάτης ἐν Μακεδονίᾳ Κορδύλης προσαγορευόμενος. Εἶχε δὲ καὶ υἱὸν Βάρδαν ὀνόματι, ἠνδρειωμένον πάνν, ὃν κατέλιπεν ἀντ' αὐτοῦ ἄρχειν τῶν Μακεδόνων τῶν δυνάμεων πέραν τοῦ ποταμοῦ Δανουβίου. Αὐτὸς δὲ μετὰ μηχανῆς τινος εἰσῆλθε πρὸς Θεοφίλον, καθὼς ἐκεῖσε προεγράφη. Ὃν ὑποδείξιμος χαίρων, καὶ γνοὺς ὅθελαι, ἀπέστειλε πλοῖα ἀναλαβέσθαι αὐτοὺς καὶ ἀναγαγεῖν ἐν τῇ πόλει. Ἦν δὲ ἄρχων Βουλγαρίας ὁ Βαλδίμερ, ἐγγενὸς Κρούμου, πατὴρ Συμεῶνος τοῦ μετὰ ταῦτα κρατήσαντος.

Θ'. Ἐποίησεν οὖν βουλὴν ὁ λαὸς σὺν γυναιξίν καὶ τέκνοις ἐξελεῖν ἐν Ῥωμανίᾳ. Ἐξελεθόντος δὲ τοῦ Μιχαήλ Βουλγάρου ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἤρξαντο διαπερθεῖν σὺν ταῖς ὑποστάσεσιν αὐτῶν. Μαθὼν δὲ ὁ κόμης [P. 831] τοῦτο ἀντεπέρασσε πολεμῆσων αὐτούς. Ἀπογινόντες οὖν οἱ Μακεδόνες ἐποίησαν κεφαλὴν αὐτῶν τὸν τε Τζάντζην καὶ τὸν Κορδύλην, καὶ συμβαλόντες πόλεμον ἀπέκτειναν⁷⁹ πολλοὺς, τινὰς δὲ ἐκράτησαν. Οἱ δὲ μὴ δυνηθέντες περᾶσαι Βουλγαρίαν προσεῖρψαν τοῖς Οὐγγροις καὶ⁸⁰ ἀνήγγειλαν αὐτοῖς πάντα τὰ τῶν Μακεδόνων. Ἦλθον δὲ καὶ τὰ πλοῖα τοῦ βασιλέως πρὸς τὸ ἀναλαβέσθαι αὐτοὺς πρὸς τὴν πόλιν. Παρευθὺ οὖν ἀνεφάνησαν Οὔννοι πληθεὺς ἀπειρον. Οἱ δὲ ἰδόντες αὐτοὺς μετὰ θαυμάσιον ἐβόων λέγοντες· Ὁ Θεὸς τοῦ ἁγίου Ἀδριανοῦ, βοήθει ἡμῖν, καὶ παρατάσσοντο πρὸς συμβολὴν πόλεμου. Οἱ δὲ Τούρκοι εἶπον πρὸς αὐτούς· Δότε ἡμῖν τὴν ὑπαρξίν ὑμῶν πᾶσαν, καὶ ἀπέλθετε ἐνθα καὶ βούλεσθε. Οἱ δὲ τοῦτο⁸¹ οὐ κατεδέξαντο, ἀλλὰ παρατεταγμένοι ὑπῆρχον ἐν τρισὶν ἡμέραις. Τῇ δὲ τετάρτῃ ἤρξαντο εἰσέρχεσθαι εἰς τὰ πλοῖα αὐτῶν. Θεασάμενοι δὲ τοῦτο οἱ Τούρκοι συνίβαλον πόλεμον ἀπὸ ὥρας πέμπτης μέχρις ἑσπέρας· καὶ ἔραπεν τὸ ἔθνος, κατεδίωκον αὐτοὺς οἱ Μακεδόνες. Καὶ τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ βουλομένων αὐτῶν ὑποχωρεῖν, ἀνεφάνησαν πάλιν Οὔννοι πρὸς τὸ πολεμῆσαι αὐτούς. Ἀναστὰς δὲ Μακεδόνων νεώτερος, Λέων ὀνόματι, ἐκ γένους τῶν Γωμοστῶν, ὃς μετὰ ταῦτα γέγονεν εταρειάρχης, καὶ ἑτεροὶ ὀνομαστοὶ τῶν Μακεδόνων, ἔτρεψαν αὐτοὺς καὶ ἐξήλασαν· καὶ ὑποστρέψαντες εἰσῆλθον εἰς τὰ πλοῖα, καὶ ἀπεσώθησαν πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ φιλοτιμηθέντες παρ' αὐτοῦ ὑπέστρεψαν εἰς Μακεδονίαν, εἰς τὴν ἰδίαν χώραν αὐτῶν. Ἦν δὲ τότε Βασίλειος ὡς εἶναι τὰ ἔτη αὐτοῦ κε'. Ἀποκτασταθεὶς δὲ ἐν τῇ ἰδίᾳ χώρᾳ προσεκολλήθη δουλεύειν στρατηγῷ Μακεδονίας τῷ λεγομένῳ Τζάντζῃ. Καὶ μηδὲν παρ' αὐτοῦ ὠφελήθεις ἦλθεν ἐν τῇ πόλει μέχρι τῆς Χρυσῆς πόρτης. Εἰσελθὼν κεκοπωμένος

VARIAE LECTIOES.

⁷⁹ ἀπέκτεινον P. ⁸⁰ καὶ om. P. ⁸¹ τοῦτο] τοῦ τε P.

ἐκ τῆς ὁδοπορίας (Κυριακὴ γὰρ ἦν, καὶ ὁ ἥλιος ἄ
πρὸς δυσμὰς) ἀνεκλίθη ἐν τοῖς παζουλοῖς τοῦ Ἀγίου
Διομήδους. Καθολικὴ γὰρ ἦν τότε ἡ ἐκκλησία,
ἔχουσα προσμονάριον ὀνόματι Νικόλαον. Τῇ δὲ νυκτὶ
ἐκείνῃ ἐκάλεσεν ἡ θεὰ φωνὴ τὸν προσμονάριον,
λέγουσα· Ἐγερθεὶς εἰσάγαγε εἰς τὸ εὐκτήριον τὸν
Βασίλειον. Ὁ δὲ ἔγερθεὶς οὐδένα εὔρε πλὴν αὐτὸν
τὸν Βασίλειον κείμενον ὡς πένητα, καὶ ἐπιστραφεὶς
ἔπασεν εἰς τὴν αὐτοῦ κοίτην. Πάλιν οὖν ἐκ δευτέ-
ρου ἦλθεν αὐτῷ ἡ τοιαύτη φωνή. Ὁ δὲ ἐξελθὼν καὶ
κατασκοπήσας καὶ μὲν εἰς τὴν ἐπιστραφεὶς
ἔκλεισε τὸν πυλῶνα καὶ ἀνέπνευσε. Καὶ εὐθὺς μετὰ
ρομφαίας τις δέδωκεν αὐτῷ εἰς τὴν πλευράν, λέγων·
Ἐξελθὼν εἰσάγαγε ὃν βλέπεις ἐξωθεν τοῦ πυ-
λῶνος κείμενον. Οὗτός ἐστι· ὁ Βασιλεὺς. Ἐξελ-
θὼν οὖν μετὰ σπουδῆς σύντρομος, καὶ [P. 552] εὔρων
Βασίλειον μετὰ τῆς πῆρας καὶ ῥάδδου, εἰσάγαγον
ἔσωθεν τῆς ἐκκλησίας· καὶ τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ ἀπελ-
θὼν μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ λουτρὸν ἔλουσεν αὐτὸν καὶ
ἠλλαξε, καὶ ἐλθὼν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐποίησεν ἀδελ-
φοποίησιν, καὶ συνευφραίνοντο ἀλλήλους.

ι'. Ὁ δὲ αὐτὸς Νικόλαος εἶχεν ἀδελφὸν ἱατρὸν, ὃς
ἐδούλευε τῷ Θεοφιλίτῃ. Ἐλθὼν δὲ καὶ κατὰ τύχην
ὁ ἱατρὸς πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἰδὼν τὸν Βασίλειον
καὶ θαυμάσας τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἀνδρίαν αὐτοῦ, εἶπε
πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· « Πόθεν ἐστὶν οὗτος; » Ὁ
δὲ ἀναγγέλλει αὐτῷ πάντα, καὶ παρηγγεῖλε φυλάξαι
τὸ μυστήριον. Καθεζομένου δὲ τοῦ ἱατροῦ ἐπὶ τρα-
πέζῃς μετὰ τοῦ Θεοφιλίτῃ, καὶ τούτου καθ' αὐτὸν
ἀναλογισαμένου καὶ εἰπόντος, ὅτι· « Ἦθελον εὐρεῖν
ἄνθρωπον ἐπιτήδειον εἰς τὰς ἐμοὺς ἱκτους, » ἀνα-
στὰς ὁ ἱατρὸς εἶπεν αὐτῷ περὶ τῆς ἀνδρίας τοῦ Βα-
σιλείου καὶ ὅτι· « Τοιοῦτός ἐστιν οἷον ἐπιποθεὶς καὶ
ζητεῖς. » Ἀποστείλας οὖν μετὰ σπουδῆς ἤγαγεν αὐτόν.
Θεασάμενος οὖν αὐτὸν ἐπιδύουρον καὶ μεγάλην κε-
φαλὴν ἔχοντα ἐπέθηκεν αὐτὸν. Κεφαλῶν, καὶ δέδω-
κεν τούτον τοῦ δουλεύειν τοῖς ἱκτοῦς αὐτοῦ. Ὡς
οὖν προσεῖρηται, διὰ τοιαύτην αἰτίαν δέδωκεν αὐτὸν ὁ
Θεοφιλίτης Μιχαὴλ τῷ βασιλεῖ. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν
αὐτὸν Βασίλειον εἰσαγαγὼν εἶπε τῇ μητρὶ αὐτοῦ ὡς
χαιρόμενος· Δεῦρο ἴδε, μήτηρ, οἷον ἀγρυπνῶν νῦν
ἐπελαβόμεν. Ἦ δὲ ἐξεληούσα καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀπ-
εστράφη, εἰπούσα τῷ υἱῷ αὐτῆς· Οὗτός ἐστι, τέ-
κνον μου, ὁ μέλλων ἀναρῆσαι τὸ γένος ἡμῶν. Ὁ
δὲ οὐδαμῶς ἐπέισθη τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἣ ἤκουσεν αὐτῇ.

ια'. Ἐτελεύτησε δὲ ὁ ἐν ἀγίοις πατριάρχης Μεθ-
όδιος, καὶ χειροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ Ἰγνάτιος· ὁ υἱὸς
Μιχαὴλ κουροπαλάτου. Τῶν δὲ Βουλγάρων ἐπιδρομὰς
ποιούντων ἐν Θράκῃ καὶ Μακεδονίᾳ καὶ ληϊζομένων
τὰ τοιαῦτα θέματα, ἡ Θεοδώρα ταξιαῖνα ἐποίησεν,
ὡς ἐκ τῶν κλάσεων ἐπιτιθέμενοι Βουλγάρους, σπο-
ράδην καὶ κατ' ὀλίγους κούρσεύοντας, ἐφάγουσαν
τούτους καὶ ἡττήμαλῳ τίζον, ὥστε ὑποσταλῆναι τοὺς
Βουλγάρους ἐν τῇ ἰδίᾳ χώρᾳ.

ιβ'. Βάρδας δὲ ὁ Καῖσαρ ἐφιλιώθη Ἀμμανῷ πα-
τρικίῳ καὶ παρακοιμωμένῳ. Ὁ δὲ τὸν βασιλέα κρα-
τήσας ἔπεισε τοῦ εἰσαγαγεῖν τὸν Βάρδαν ἐν τῇ πόλει·
ὃς διὰ δώρων τοὺς βασιλεὺς οἰκίους διαδεξάμενος
ἔμεινεν τῷ παρακοιμωμένῳ ὥρισθη προερχομένης εἰς τὸ

occasum vergebat) ip̄ S. Diomedis vestibulo ad
quietem sese reclinavit. Nimirum erat tunc viris
feminisque addicta ecclesia, mansionarium habens
Nicolaum. Nocte autem illa præcepit divina vox
mansionario, dicens : Surge, induc in oratorium
imperatorem. Surgens vero neminem reperit præter
Basilium 820 jacentem pauperis habitu. Rever-
susque in lectum sese jactavit. Rursus itaque
secunda vice ad eum venit ejusmodi vox; egres-
susque circumspiciens, nemineque invento, rever-
sus clauso vestibulo recubuit. Moxque pungens
gladio lateri ait quidam : Egressus introducito quem
in atrio jacentem vides : ipse est imperator. Egres-
sus itaque cum festinatione tremebundus, offen-
densque Basilium cum pera et baculo, in ecclesiam
ingredi jussit. Vadensque postridie cum eo ad bal-
nea lavit vestesque mutavit; veniensque in eccle-
siam spiritalem cum eo fraternitatem inivit, seque
mutuo recreabant ac collaetabantur.

10. Erat autem Nicolaus frater medicus, artis
obsequio merens Theophiliti. Convenit forte for-
tuna medicus fratrem; conspectoque Basilio, ejus-
que proceritatem ac robur miratus, fratrem suum
rogat undenam iste esset. Nuntiavitque ei omnia,
et jussit ut secretum servaret. Sedente vero ad
mensam medico eum Theophilite, coque secum
reputante atque dicente velle hominem idoneum,
qui suis equis operam daret, surgens medicus
Basillii ei vires elocutus est, esseque virum ejus-
modi qualem is expeteret ac quæriraret. Mittens
itaque cum festinatione eum induxit. Videns itaque
robustum juvenem ac confertum, prægrandi homi-
nem capite, Cephalæ nomen tribuit, atque equis
sui obsequiis mancipavit. Ea igitur occasione et
per eam causam, ut dictum est, Theophilites
Basillum tradidit 821 Michaeli imperatori. Impe-
rator vero eundem inducens Basilium, velut gra-
tulans dixit matri suæ : Veni, vide, mater mea,
qualem nunc juvenem robustum reppererim. Egressa
illa, coque conspecto, pedem retulit, dicens filio
suo : Ille est, fili mi, qui genus nostrum ac familiam
deleturus est. Nihil tamen ille matri credidit aut ei
in morem gessit.

11. Obiit vero sanctus patriarcha Methodius, et
in illius locum subrogatur et ordinatur Ignatius,
Michaelis curopalata filius. Bulgaris autem Thra-
ciam et Macedoniam excursionibus vastantibus
casque provincias deprædantibus, Theodora militum
præsidia coegit; qui ex castris in Bulgaros irruen-
tes, sparsim et seorsim hos aggressi vel interfecerunt
vel in captivitatem abduxerunt, cæteris Bul-
garis patriam repetere coactis.

12. Bardas Cæsar amicitiâ junctus est cum
Damiano patricio sacrique cubiculi intimo præpo-
sito; isque imperatoris compos effectus auctor illi
est ut Bardam in urbem inducat; datisque mune-
ribus iis qui ex aula essent imperatorisque neces-

aariis, una cum accubitore expugnatis, constitutum est ut in palatium accessum haberet. Conciliato vero etiam Theophane protovestiario, tanquam viro fortissimo, cognomento Phargano, consilium ineunt cum Damiano necandi Theoctistum, sic vulgo dictum, caniclio præfectum. Imperator quoque in eam sententiam a Damiano inductus annuit et ipse ut res faceret. Dicebat enim Bardas **822** Damiano: *Quandiu Theoctistus cum Augusta versabitur, nunquam imperator rerum potietur regique culminia potestate fulgebit.* Profectus vero ex more Theoctistus ad Arcobindi balnea, tumque ad secretariorum curiam veniens, oblatos libellos ac suggestiones tenens, in Lausiacum ingressus est; atque huc illuc jactans oculos Bardam eum fastu sedentem videret, turbatusque valde ait: *Si ad Augustam semel ingressus fuero, eum rursus fugabo et ejiciam.* Ingredienti autem illi in horologium in occursum venit Michael cum Damiano, nec eum ad Augustam ingredi passi sunt, sed cum ira libellos explicare et coram Michaelē legere jusserunt. Cumque rem volens nolens fecisset, referre pedem ac retroexire coactus est. Is porro amare flens lamentansque ac quiritans exivit. Occurrit Bardas in Lausiaco, ejusque genas cædere ac capillos ipsius vellere cepit. Videns autem excubiarum drungarius Maniaces, exurgens Bardæ contradicebat, ne logothetam cæderet. Hi enim vero virum contrucidant, membratimque concidunt ad locum Scythia, immanium in eo bestiarum crudelitate ac feritate exhibita.

13. Id ubi Theodora ex papia cognovit, egressa adversus Michaelē, ut par erat, reliquosque qui eadem patrauerant, indignabunda excanduit. Cumque imperator nullum non moveret lapidem ut matrem placaret, nullum illa admittebat lenimen aut iram remittebat, ulliusve capax consolationis erat: sed quasi marinus fluctus, nihil lenior fiebat **823** aut obsequebatur. Quapropter, quemadmodum animum sensumque ac voluntatem, sic et personam operationemque imperator mutans, tot eam modis affligere eique molestus ingruere studebat, quot prius delinire atque fovere simulabat. Atque adeo sorores Theclani, Anastasiam et Annam aula ejicit, Pulcheriam vero, uti matri prædilectam, in monasterium Gastria dictum misit; tumque brevi post, omnes una constans, monastico indutas habitu in monasterio Gastria, coma multavit.

14. Porro senatu acclamante unus ipse rerum potitur, Bardamque magistrum creat ac legionum domesticum. Cuique mater non conciliaretur, quibus eum modis affligebat, et ob injustam Theoctisti eadem animo saucia, implacabilis inter eos erat inimicitia. Hancque adeo ipsam aula deturbans ad monasterium Gastria amandat. Illa nimio mœnore mente obruta, ac præ stupore sanis rationibus

παλάτιον. Οἰκειωσάμενος δὲ καὶ τὸν Θεοφάνην πρωτοβεσιτάριον ὡς ἠνδρειωμένον, τὸν ἐπιλεγόμενον [P. 533] Φάργανον, βουλὴν ποιῶσι μετὰ Δαμιανῷ τοῦ ἀνελεῖν Θεόκτιστον τὸν οὕτω συνήθως ἐπὶ τοῦ κανικλείου λεγόμενον. Πεισθεὶς δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ Δαμιανοῦ ἐπὶ τούτῳ συνήνεσε καὶ αὐτὸς γενέσθαι τοῦτο. Ἐλαγε γὰρ ὁ Βάρδας Δαμιανῷ, ὅτι *Ἔως ἐστὶ Θεόκτιστος μετὰ τῆς Αὐτοῦστης, οὐκ ὀρξεῖ οὐδὰ ἐξουσιάζει ποτὲ ὁ βασιλεὺς.* Ὁ δὲ Θεόκτιστος ἀπελθὼν ἐν τῷ λούσματι τῶν Ἀρσινόου, ὡς εἶθις ἦν αὐτῷ, εἶτα ἐλθὼν εἰς τὰ ἀσκηρηταία, κρατῶν τὰς ἀναφορὰς εἰσέλθων εἰς τὸ Λαυσιακόν. Καὶ περιβλεψάμενος εἶδε Βάρδαν καθεζόμενον ἐμπρακτον· καὶ παραχρῆς σφοδρῶς ἔφη, ὅτι *Ἐγὼ εἰσελθὼν εἰς τὴν Αὐτοῦστην πάλιν ἐκδιώκω αὐτόν.* Εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς τὸ Ὀρολόγιον, προὑπήνητησεν αὐτῷ Μιχαὴλ ἅμα Δαμιανῷ καὶ οὐκ εἴασιν εἰσελθεῖν πρὸς Θεοδώραν, ἀλλ' ἐκελεύσθη μετ' ὀργῆς ἀνοῖξαι τὰς ἀναφορὰς καὶ ἀναγνῶναι ἐμπροσθεν αὐτοῦ. Ἄκοντα δὲ τοῦτο ποιήσαντα ἀνέστρεψεν αὐτὸν εἰς τοῦπισω ἐξελεῖν. Ὁ δὲ πικρῶς δακρύων καὶ ὀλοφυρβόμενος ἐξῆλθε. Συνήντησε δὲ αὐτῷ Βάρδας εἰς τὸ Λαυσιακόν, καὶ ἤρξατο κατὰ κύρρην παλεῖν αὐτὸν καὶ ἐλλεῖν τὰς τρίχας αὐτοῦ. Ἰδὼν δὲ ὁ δρουγγάριος τῆς βίγλης ὁ Μανιάκης ἀναστὰς ἀντέλεγε τῷ Βάρδᾳ· *Μὴ τύπτει τὸν λογοθέτην.* Ὁ δὲ σφάζουσιν αὐτὸν καὶ μελῆδὸν κατακόπτουσιν εἰς τὸ Σκύθη, θηρῶν ὠμότητα καὶ ἀγριότητα ἐνδείξάμενοι.

15. Τοῦτο μαθοῦσα πρὸς τοῦ πατρὸς Θεοδώρα, ἐξελοῦσα κατὰ τοῦ Μιχαὴλ, ὡς εἰκός, ἠγανάκτησε, καὶ τῶν λοιπῶν ὅς τὸν φόβον κατειργάζαντο. Καὶ τοῦ βασιλέως παντὶ τρόπῳ μηχανωμένου τὴν μητέρα ἐξελείσασθαι αὐτὴ ἀπαρηγόρητος ἔμεινε, μήτε τὴν ὀργὴν ἀφιεμένη μήτε παραμυθουμένη τισὶν, ἀλλ' ὡς κλύδων θαλάσσιος νοουθετουμένη παρηγορεῖτο καὶ κατεπαίετο. Ὅθεν μεταβαλὼν ὁ βασιλεὺς, ὥσπερ τὴν ψυχὴν καὶ τὴν γνῶμην, οὕτω δὴ καὶ τὸ σχῆμα καὶ τὴν ἐνέργειαν, τοσοῦτοις τρόποις λυπεῖν αὐτὴν κατεπαίετο ὥσως πρὸς τοῦ θεραπεύειν ἐσχματίζετο. Καὶ δὴ τὰς μὲν ἀδελφὰς· αὐτοῦ, Θέκλαν, Ἀναστασίαν καὶ Ἄνναν, ἐξωθεῖ τοῦ παλατίου, καταγαγὼν εἰς τὰ Καριαῶν, Πουλχερίαν δὲ ὡς ἡγετημένην τῇ μητρὶ ἀπέστειλεν ἐν τῇ μονῇ τῶν Γαστριῶν. Εἰθ' οὕτως ⁸² μετ' ὀλίγον ἐνώσας πάσας ἐν τῇ μονῇ τῶν Γαστριῶν ἀπέχειρεν, περιβαλὼν αὐτάς· τὸ μοναδικὸν σχῆμα.

16. Ὅτι δὲ τῆς συγκλήτου εὐφροσύνης μόνος ἀποκρατορεῖ, καὶ προβάλλεται Βάρδαν μάγιστρον [P. 534] καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν. Μὴ διαλλαττομένης δὲ τῆς ⁸³ μητρὸς αὐτοῦ δι' ἃ ἐλύπει αὐτὴν καὶ τὴν ἀδίκον σφαγὴν Θεοκτίστου, ἐχθρὰ ὑπῆρχεν ἀναμεταξὺ αὐτῶν ἀπνοῦδα. Ὁ δὲ καὶ τούτην τοῦ πατρὸς καταγαγὼν εἰς τὸ μοναστήριον τὰ Γαστρία καὶ αὐτὴν ἀποπέλλει. Ἦτις ἀθυμῶν μεταωρισθεὶς

VARIÆ LECTIONES.

⁸² οὗ παρηγορεῖτο margo P. ⁸³ Legebatur οὕτω.

⁸⁴ τῆς om. P.

τὸν νῦν, καὶ ὑπὸ ἐκπλήξεως ἀφαιρεθεῖσα καὶ τὸ φρονεῖν, ἀνάξια λαυτῆς κατασκευάζει, βουλὴν κατὰ Βάρδα βουλευομένην, σὺν πολλοῖς καὶ ἄλλοις σχοῦσα κοινοῦν καὶ τοῦ βασιλέως τὸν πρωτοστράτορα, ὅπως ὑποστρέψαντα Βάρδαν ἀπὸ τοῦ προαστείου αὐτοῦ τοῦ Κασμιδίου ἀναίρησιν αὐτόν. Ὡς ἡ μελέτη πρὸ τοῦ ἔργου φανερωθεῖσα κατ' ἐκείνων τῶν μελετησάντων τὸ κακὸν ἐξενήνοχε· φωραθέντες γὰρ καὶ κατασχθέντες ἐν τῇ σφενδόνῃ τὰς κεφαλὰς ἀπετμήθησαν. Καὶ προβάλλεται Μιχαὴλ τὸν Βασίλειον ἀντὶ τοῦ τελευτήσαντος πρωτοστράτορα, ὁμοίως καὶ Βάρδαν τὸν θεῖον αὐτοῦ κουροπαλάτην.

ιε'. Ἐπεσε τότε κόνις ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατενεχθεῖσα ἐπὶ τοὺς κεράμους αἰματώδης πλήρης· καὶ πολλοὶ εὗρισκον λίθους ἐν ταῖς ὁδοῖς ἢ κήποις ἐρυθροῖς ὡς αἷμα. Προβάλλεται δὲ Μιχαὴλ Ἀντίγονον τὸν υἱὸν Βάρδα δομῆστικον τῶν σχολῶν. Τὸν δὲ ἔτερον υἱὸν αὐτοῦ δοὺς γυναῖκα, εἰς ἣν καὶ ἐλοιδορεῖτο, προβάλλεται μονοσάττηγον τῶν Δυτικῶν. Συντόμως δὲ αὐτοῦ τελευτήσαντος, τῇ δὲ τοῦ διακκινησίμου προβάλλεται Μιχαὴλ Βάρδαν τὸν θεῖον αὐτοῦ Καίσαρα· ὃς ἐπὶ ἄρματος πορευθεὶς ἔδωκεν ὑπατεῖαν τῇ μέσῃ.

ις'. Ἐξῆλθε δὲ ὁ Ἄμερ, καὶ κατῆλθε μέχρι Σινώπης, ληϊσάμενος πάντα τὰ τῶν Ῥωμαίων καὶ ὑπεστρεψε μὴ καταληφθεὶς ὑπὸ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ. Ἐκστρατεύσας δὲ Μιχαὴλ ἅμα Βάρδα Καίσαρι κίνησιν ποιεῖ κατὰ Μιχαὴλ ἄρχοντος Βουλγαρίας διὰ τὴν γῆν καὶ θαλάσσης, μαθὼν τὸ τῶν Βουλγάρων ἔθνος λιμῷ τῆκεσθαι. Οἱ δὲ Βούλγαροι τοῦτο μαθόντες ὡς ἔχον βροντῆς ὑπεκλήθησαν καὶ πρὸ τῶν ἀγώνων καὶ τῆς μάχης περὶ τῆς νίκης ἀπέγνωσαν, καὶ Χριστιανοὶ γενέσθαι καὶ ὑποτάττεσθαι τῷ βασιλεῖ καὶ Ῥωμαίοις ᾗτήσαντο. Ὁ δὲ Μιχαὴλ τὸν μὲν ἄρχοντα αὐτῶν βαπτίσας καὶ δεξάμενος ἐπέθηκεν αὐτὸν τὸ αὐτοῦ ὄνομα, τοὺς δὲ μεγιστᾶνας αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει ἀγαγὼν ἰδᾶπτισεν αὐτοὺς, ἔκτοτε γενομένης εἰρήνης βασιλείας.

ιζ'. Τὸν δὲ Ἄμερ ἐξελθόντα κατὰ Ῥωμανίαν στρατηλάτης ὢν τῆς Ἀνατολῆς Πετρωνᾶς καὶ Νάσαρ τῶν βουκελλαρίων, [P. 555.] λοχῆσαντες τὴν τῆς ὑποστρεφῆς αὐτοῦ συναντήσιν αὐτῷ εἰς τὸν Λαλακάωνα, καὶ συμβολῆς γενομένης τρέπουσιν Ἄμερ, καὶ φυγῇ χρησάμενον καταδιώκει αὐτόν τις τῶν κομήτων, καὶ τούτου τὴν κεφαλὴν ἄρας ἤγαγε Πετρωνᾶ τῷ στρατηλάτῃ. Εἰσελθόντες δὲ οἱ στρατηγοὶ μετὰ ἐπινικίων ἐθριάμβευσαν ταῦτα ἐν τῷ ἱππικῷ. Καὶ ἔκτοτε ἐγένετο εἰρήμη μεγάλη ἐν τῇ Ἀνατολῇ διὰ τὴν τοῦ Ἄμερ σφαγὴν.

ιη'. Καὶ ἄλλων μὲν οἱ πόνοι καὶ τὰ κατὰ τῶν πολεμίων ἀνδραγαθήματα· ἡ δὲ τοῦ βασιλέως ἀγάπη πρὸς τὸν Βασίλειον ἐξέχυτο, καὶ τοῦτον μόνον εἶναι τὸν θεραπευτὴν αὐτοῦ.

ιθ'. Ἐκτίσε δὲ Μιχαὴλ στάδιον τοῖς ἵπποις αὐτοῦ, κοσμήσας μαρμάρους καὶ ὑδάτων ἐπιβρόσας κατασκευάσας ὡραιότατον πάνυ. Καὶ τούτου τελεσθέντος, ἦν τις ἐν τῇ πόλει ὀνόματι Πέτρος λόγιος καὶ στωικτικός, ὃν καὶ Πτωχομάγιστρον ἐκάλουν. Τοῦτον προσκαλεσάμενος Μιχαὴλ ἐν τῷ στάθμῳ ὑπ-

A dejecta, haud satis ex sui ratione ac dignitate consilium init adversus Bardam, aliis quoque multis communi conjuratione, socium ipsum quoque imperatoris protostratorem habens. In eo conjuratio erat ut Bardam ex suburbano suo revertentem, cui Cosmidii nomen, interficerent. Detecta rei molitio, priusquam res praestaretur, adversus ipsos qui moliti essent averit noxam. Deprehensi namque ac tenti in Circi funda capita posuerunt. Basilium Michael exstincti loco prostratorem praefecit; similiter etiam Bardam, avunculum suum, curopalatam.

15. Cecidit tunc pulvis e caelo, delatus in tegulas ac lateres totus cruentus. Inventi a multis lapides in via aut hortis rubri coloris instar sanguinis. B Michael Antigoni Bardae filium scholarum domesticum praefecit. Alteri filiorum Bardas jungit conjugem, quacum malae rei suspicio habebatur. Michael dominica post Pascha Bardam avunculum suum creat Caesarem; qui curru vectus consularia per mediam urbem sparsit munera.

16. Egressus porro Amer Sinopem usque descendit, vastans omnia ac diripiens, quae Romanae essent ditionis; reversusque est, cum eum Romanus exercitus minime assecutus esset. Suscepta autem Michael cum Barda Caesare expeditione motionem facit terra marique adversus Michaellem Bulgariae principem, cum Bulgarorum gentem fame tabescere comperisset. Bulgari re audita haud secus ac tonitru perciti subfugerunt, ac ante certamina pugnamque omnem de victoria spem abjecerunt, Christianique fieri imperatorique subjici ac Romanis petierunt. Michael eorum principem baptizans, ejusque e sacro fonte susceptor, suo ex nomine Michaellem vocavit. Ejus vero proceres in urbem inductos perinde baptizavit. Quo ex tempore alta pax fuit.

825 17. Per id tempus, cum Amer adversus Romanam ditionem egressus esset, Petronas Asiaticorum militiae magister et Nasar buccellariorum, illius in regressu obsidentes iter, in Lalacaone castra junxerunt, commissaque pugna Amerem in fugam vertunt: fugientem illum quidam comitum insequitur, ejusque tollens cervicem Petronae magistro militiae attulit. Ingressi urbem duces cum manubiis eos in Circo triumpho traduxerunt. Quo ex tempore pax magna in Oriente fuit ob eam Ameris cadem.

18. Ac quidem aliorum labores erant adversumque hostes fortia belli facinora; imperatoris vero dilectio in Basilium effusa erat, huncque unum sui cultorem ducebat.

19. Construxit Michael equis suis stabulum, marioribus perornans aquarumque irriguis, elegantissimo opere fabricans. Quo absoluto, erat in urbe vir eruditus ac eloquio salsus, Petrus nomine quem Ptochomagistrum dicebant. Quo Michael in stabulum vocato ostendebat ei structae aedis insul-

sum decorem ac elegantiam, ab eo inde laudem captans, dicensque sempiterna celebrandum se memoria, idcirco quod istud operis struxisset. Ad quem ille : *Justinianus Majorem exstruxit ecclesiam, ornans auro et argento pretiosisque marmoribus, nec ejus nunc memoria est. Tuque, imperator, structa stercore domo ac equorum stabulo, eo nomine* **826** *celebri te fore memoria dicis? Expectata ille frustratus laude, iraque accensus, cæsum Ptochomagistrum tractumque ejicit.*

20. Percrescente fama de Barda Cæsare, commisceri eum fœdis amoribus cum nuru sua, audiens Ignatius patriarcha sæpe admonuit ab ejusmodi abscedere scelere, nec vulgo scandalum esse, qui virtutis exemplum et castæ vitæ esse deberet. Noluit ille saniozem mentem assumere. Ac vero cum aliquando sacra mysteria percepturus esset, repulit eum patriarcha, ut qui canonibus atque monitis morem non gereret. Bardas ira animo percitus monitorem ut improbum ac corruptorem ecclesia ejicit, ac quæ numerum superent, dirissimisque tormentis ut abdicare cogat virum, subjicit; cujus nihil expugnata constantia, ejus loco Photium patriarcham præfecit, eo tempore a secretis primi dignitate fulgentem ac eruditissimum valde.

21. Imperator expeditione suscepta adversus Agarenos profectus est, relicto in urbe, cujus servandæ curam haberet, Oorypha præfecto. Is, cum necdum aliquid imperator peregrisset eorum quæ moliebatur atque animo destinasset, impios Russos advenisse nuntio significat atque jam Mauropotamum assecutos esse. Ac quidem imperator ab eo quod instituerat revocatus itinere, cujus causa dimisit, regalis nihil fortisque animi fecit. Russi porro intra Hierum penetrantes multas Christianorum **827** patrarunt cædes ac insontem sanguinem effulere. Erant autem naves ducentæ, quibus urbem obsedere ingentique oppidanos timore afficere. Imperator cum venisset, vix trajicere potuit; venique cum Photio patriarcha ad sanctæ Deiparæ Blachernarum ædem, ibique Numen placabant ac propitium reddebant. Tum cum canticis ac laudibus educantes sanctæ Dei Genitricis pallium, extrema ora mari instinxere; ac cum nulla spiraret aura, confestim venti irruerunt, marique sedato ac tranquillo procella fluctusque continui insurrexerunt. His confracta Russorum classis, paucæque admodum naves periculum evaserunt.

22. Barda porro Cæsare solemnî pompa cum chlamyde purpurei coloris procedente, Damianus ibi patricius sacrique cubiculi præfectus intimus in horologio sedens honoris causa non assurrexit. Quo viso Cæsar gravi ira exarsit, ingressoque eo in triclinium aureum. ac cum impe-

A εδείκνυν αὐτῷ τὴν ἄλογον τοῦ κατασκευασθέντος οἴκου εὐπρέπειαν, ὡς βουλόμενος ἐπαινεθῆναι παρ' αὐτοῦ, εἰπὼν καὶ τοῦτο, ὡς· 'Αεὶ μνημονεύεσθαι μέλλω διὰ τὴν τοῦ ἔργου τούτου κατασκευὴν. Ὁ δὲ ἐφη τῷ βασιλεῖ· 'Ιουστινιανὸς ἔκτισε τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν, κοσμήσας χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ καὶ μαρμάρῳ πολυτίμοις, καὶ μνήμη αὐτοῦ τῶν οὐκ ἔστιν. Καὶ σὺ, βασιλεῦ, κομποθέσιον ποιήσας καὶ ἀλόγων ἀνδραπαυσιν, καὶ λέγεις μνημονεύεσθαι διὰ τοῦτο; Ὁ δὲ ἀποτυχὼν τῶν ἐξ αὐτοῦ ἐπαίνων καὶ ὀργισθεὶς, τυπτόμενος καὶ συρόμενος ἐξεβλήθη ὁ Πτωχομάγιστρος.

B κ'. Φήμη; δὲ διαδοῦσας περὶ Βάρδα Καίσαρος δι· τῇ νύμφῃ αὐτοῦ συμφέρεται, τοῦτο ἀκούσας Ἰγνάτιος ὁ πατριάρχης πολλάκις παρήνευσεν αὐτὸν ἀποσχέσθαι τοῦ τοιοῦτου μύστους καὶ μὴ πρόσκομμα εἶναι πολλῶν τῶν ἀρετῆς ὑπόδειγμα εἶναι ὀφειδόντα καὶ σώφρονος βίου. Ὁ δὲ φρονεῖν κατεπείγετο. Καὶ δὴ ποτε μέλλοντα κοινῶναι τὸν Βάρδαν ὁ πατριάρχης ἀπέσωτο ὡς μὴ πειθόμενον κανόνιν ἢ παραινέσεις· ὃς ὀργῇ πληγθεὶς τὴν ψυχὴν τὴν παραινέτην ὡς ἀνομον καὶ φθορὰ τῆς ἐκκλησίας ἐξέωσα καὶ βασάνους ἀπείρους καὶ ἀνημέρους ὑπέβαλεν ὡς ποιῆσαι παραίτησιν. Τοῦ δὲ μὴ πεισθέντος Φώτιον πατριάρχην ἀν' αὐτοῦ χειροτονεῖ, πρωτασκηρῆτιν ὄντα τῷ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ καὶ λογιστάτον πάνυ.

C κα'. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐξεστράτευσεν κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν, καταλιπὼν ἐν τῇ πόλει ταύτην φυλάττειν Δορύφαν ὑπαρχον ὄντα, ὅστις οὐπω τοῦ βασιλέως μὴδὲν ἐξ ὧν ἐμελέτα καὶ κατὰ νοῦν εἶχεν ἐργασμένου [P. 556] τὴν τῶν ἀθίων Ἐὼς ἐμήνυεν ἀφ' ἑξίν, γεγεννημένους ἤδη κατὰ τὸν Μαυροπόταμον. Καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς καὶ τῆς ἐχομένης μετεσχέθη ὁδοῦ, καὶ δι' ἣν ταύτην ἀφῆκεν, οὐδὲν βασιλικὸν καὶ γενναῖον εἰργάσατο. Οἱ δὲ Ἐὼς ἐβάσαντες ἐνδὸν τοῦ Ἱεροῦ γενέσθαι πολλὴν εἰργάσαντο φόβον Χριστιανῶν καὶ ἀθῶτον αἷμα ἐξέχεον. Ἰππῆρχον δὲ πλοῖα διακόσια, 3 περιεκύκλωσαν τὴν πόλιν καὶ πολλὴν φόβον τοῖς ἐνδοθεν ἐνεποίησαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς καταλαβὼν μολις ἰσχυσε διαπερᾶσαι. Καὶ δὴ σὺν τῷ πατριάρχῃ Φωτίῳ εἰς τὸν ἐν Βλαχέρναις ναὺν τῆς τοῦ Θεοῦ Μητρὸς παρεγένοντο, καὶ ἐκεῖ τὸ θείον ἐξίλισσυντο καὶ ἐξευμενίζοντο. Ἔκτα μεθ' ὁμωνύας τὸ ἄγιον τῆς Θεοτόκου ἐξαγαγόντες ὡμοφρόνῳ τῇ θαλάσῃ ἄκρως προσέβαψαν, καὶ νηνεμίας οὐσης εὐθὺς ἀνέμῳ ἐπιφοραὶ καὶ τῆς θαλάσσης ἡρεμούσης κυμάτων ἐπαναστάσεις ἄλλεπάλληλοι ἐγένοντο, καὶ τὰ τῶν ἀθίων Ἐὼς πλοῖα κατεσάγησαν, ὀλίγων ἐκπεφυγόντων τὸν κίνδυνον.

κβ'. Βάρδα δὲ τοῦ Καίσαρος ἐν τῇ προελύσει διερχομένου μετὰ σκαραμαγγίου δέξις εἰς τὸ Ὀρολόγιον καθεζόμενος Δαμιανὸς ἔκτισε πατρικίος, ὁ καὶ παρακοιμώμενος, οὐκ ἐπηγέρθη τιμῆσαι αὐτόν. Τοῦτο ἰδὼν ὁ Καίσαρ ἐθυμώθη λίαν· καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς τὸν Χρυσοτρίχιον καὶ συγκαθεσθέντος τῷ βασιλεῖ

VARIÆ LECTIONES.

^α οὐ κατεπείγετο μαγιστ P

καὶ δακρύνοντος ἀπὸ ὀργῆς καὶ θυμοῦ ἡρώτησε τὴν Α αἰτίαν ὁ βασιλεὺς. Ὁ δὲ ἔφη, ὅτι *Δαμιανὸς δὴ ὁ παρακοιμώμενος εἰς θρεῖδος ἐμοῦ καὶ τῆς σῆς βασιλείας οὐκ ἐπηγέρθη μοι ἐνώπιον τῆς συγ- κλήτου*. Θυμωθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς Μαξιμιανὸν τινα κοιτωνίτην παρευθὶ προστάττει ἄραι Δαμιανὸν καὶ ἐν τῷ ἐμπορίῳ τοῦ Ἀγίου Μάμαντος ἀπαγαγεῖν, καὶ τοῦτον ἀποκτεῖραι καὶ ποιῆσαι μοναχὸν, καὶ προστά- ξαι φρουρεῖσθαι· καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ προβάλλεται Βασίλειος ὁ πρωτοπατριῶν παρακοιμώμενος. Ἐξη- λούπησε δὲ ὁ Καῖσαρ τοῦτο ἀκούσας, καὶ ἔκτοτε ἐξήτει ἀποκτεῖναι Βασίλειον.

κγ'. Ἐχώρισε Βασίλειον ὁ Μιχαὴλ τῆς ἰδίας γυναι- κὸς Μαρίας, δεδοκῶς αὐτῷ γυναῖκα Εὐδοκίαν τὴν Β Ἰγγηρίαν, διορισάμενος αὐτῷ κυρίαν αὐτὴν ἔχειν· ἦν γὰρ αὐτῇ τοῦ βασιλέως παλλαχὴ, καὶ πάνυ ἡγάπα αὐτὴν ὡς εὐπρεπῇ. Τῇ δὲ προτέρᾳ αὐτοῦ γυναικὶ Μαρίᾳ δοὺς χρυσίον καὶ ἄλλα τινὰ ἀπέστειλεν ἐν Μακεδονίᾳ εἰς τὰ ἰδία. Θέκλαν δὲ τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν προσήρμοσε Βασίλειῳ τοῦ ἔχειν ἰδίαν.

[P. 537] κδ'. Ἐκτοτε δὲ ὑπεβλέποντο ἀλλήλους ὁ τε Καῖσαρ καὶ ὁ Βασίλειος, ζητοῦντες πῶς ἕτερος τὸν ἕτερον ἀνελεί. Ἰδίως δὲ ἐλοιδορεῖ Βασίλειος βασιλεῖ τὸν Καῖσαρα ὡς κατ' αὐτοῦ μελετῶντα. Ὁ δὲ ταῦτα ὡς λήρον ἤκουεν. Ὁ δὲ Βασίλειος σπεύδων πληροφορεῖσθαι τὸν βασιλέα συμφιλιούται Συμβατίῳ πατρικίῳ καὶ λογοθέτῃ τοῦ δρόμου, γαμβρῷ δὲ τοῦ Καίσαρος· καὶ δι' ὅρκων ἐβεβαιώσαντο ἀλλή- λους ἐν ἐμονοίᾳ καὶ διηνεχέι ἀγάπῃ εἶναι. Ἐπληρο- φήρησε δὲ καὶ Συμβάτιον ὁ Βασίλειος δι' ὅρκων φρι- κτιῶν, ὡς· Τοῦ βασιλέως ἀγάπῃ πολλὴν ἔχοντος πρὸς σέ, κάμου σπουδάζοντος τὰ ὑπὲρ σου, μελετᾷ μὲν προβαλεῖσθαι Καίσαρα, ἀλλὰ διὰ τὸν πενθερόν σου τοῦτο ἀδυνατεῖ ποιῆσαι. Ὁ δὲ ἀπατηθεὶς τοῖς ὅρκοις τοῦ Βασίλειου γέρονε κατὰ τοῦ Καίσαρος Βάρδα τοῦ ἰδίου πενθεροῦ· καὶ ἐσελθὼν εἰς τὴν βασιλέα ἐξ- ωμόσατο πληροφορεῖσθαι αὐτὸν, ὅτι· Ὁ Καῖσαρ βού- λεται σε ἀνελεῖν, ὁ ἐξελπὼν καὶ τὰ τῆς βουλῆς.

fidem se facturum 829 quod in ejus Cæsar conspiraverit necem; simul etiam enarrans quæ essent conjurationis.

κε'. Ὁ δὲ βασιλεὺς τοῖς ὅρκοις τοῦ Συμβατίου πε- σθεὶς καὶ τοῖς λόγοις τοῦ Βασίλειου βεβαιωθεὶς ἐν- δομύχει κατὰ τοῦ Καίσαρος. Εἰδὼς δὲ Βασίλειος D ὅτι πάντα καλῶς κατὰ τοῦ Καίσαρος συνεσχεύασται, ἐν τῇ πόλει μὴ δυνάμενος τοῦτο ποιῆσαι, πείθει τὸν βασιλέα κινῆσαι στόλον καὶ στρατὸν κατὰ τῆς Κρή- τας. Τοῦτου δὲ γενομένου Λέων ὁ φιλόσοφος Βάρδα τὸν Καίσαρα παρήγει ὑποστέλλεσθαι καὶ τηρεῖν ἑαυτὸν ἀπὸ Βασίλειου. Ὁ δὲ Καῖσαρ τὸν βασιλέα πάλιν ἐπεφώνει τοῦ φειδεσθαι Βασίλειου.

κς'. Γενομένης δὲ τῆς προελεύσεως εἰς τὰ Χαλκο- πατρία τῷ Εὐαγγελισμῷ, καὶ τῆς ἐισόδου γενομέ- νης καὶ τοῦ Εὐαγγελίου τελεσθέντος, ἀνῆλθεν ὁ πα- τριάρχης Φώτιος καὶ ὁ βασιλεὺς σὺν τῷ Καίσαρι καὶ τῷ παρακοιμώμένῳ ἐν τοῖς κατηχουμένοις, τοῦ

peratore sedente exque ira ac furore flente, scisci- latus est imperator ejus tantæ commotionis quid illi causæ esset. Respondit ille : *Quia nimirum Damianus accubitor, meo tuæque majestatis pro- bro, coram senatu mihi non assurrexit*. Iratus imperator Maximianum quendam cubicularium con- festim jubet tollere Damianum, atque ad S. Mamantis emporium adductum ibi detondere ac facere monachum, et ut tuto servetur ac carcere teneatur jubere. Eadem ipsa die Basilius protostrator accu- bitor (sacri cubiculi præfectus intimus) promo- vetur. Hoc audito 828 Cæsar æmulatione accen- sus est, ac jam tum Basilio necem inferre quære- bat,

23. Michael Basilius a propria uxore Maria divor- tio sejunxit, Eudocia Ingerina illi tradita conjuge, jubens illi ut dominam ipsam haberet; quippe quæ imperatoris pellex esset, eamque is velut decoram valde diligere. Priori ejus uxori Mariæ dato auro aliisque nonnullis muneribus, in Macedoniam ad suos remisit. Theclam vero sororem Basilio apta- vit, ut propriam eam haberet.

24. Extunc autem alter alterum suspectum habe- bat, tum scilicet Cæsar tum Basilius, et quærebant quaratione sibi mutuo necem consciscerent. Seorsum vero Basilius apud imperatorem Cæsari obtrektabat, quasi is adversus illum machinaretur. Id enimvero imperator ut delirium habebat. Itaque imperato- rem certiorum facere satagens, amicitia jungitur Symbatio patricio ac publici cursus logothetæ Cæ- sarisque genero, mutuatque jurejurando obstrin- gere fidem in concordia jugique secum ambos dile- ctione versaturos. Sed et tremendis juramentis Basilius Symbatio fidem facit, multum eum dili- gi ab imperatore, esseque illi constitutum, ipso præ- sertim ejus illi auctore remque satagente, ut Cæ- sarem procheret, propter ejus tamen socerum rem illi præstare non licere: Quibus juratis Basilli verbis adversus Bardam suum socerum stetit; in- gressusque ad imperatorem jurejurando affirmavit,

25. Porro imperator Basilli juramentis ac ser- monibus confirmatus intus animo adversus Cæsa- rem consilia condebat. Sciens autem Basilius rite illi omnia adversus Cæsarem instructa, cum in urbe rem exsequi non posset, auctor est impera- tori ut classem ac copias adversus Cretam educat. Quo sic constituto Leo philosophus Bardam Cæsa- rem serio hortabatur ut se subduceret sibi que a Basilio caveret. Cæsar vero rursum imperatorem clamabat in Basilius indulgentiorem esse.

26. Solemni autem ad Chalceopratia in die Annun- tiationis processu, factoque rei sacræ introitu ac perlecto Evangelio, Photius et imperator cum Cæ- sare et accubitore ad catechumena ascenderunt, habente patriarcha in manibus pretiosum Domini.

VARIE LECTIONES.

αα τοῦ οἰμ. Ρ. αβ τοῦ οἰμ. Ρ. αγ Βάρδαν?

nostri Jesu Christi sanguinem; intingentesque tum imperator tum Basilius venerandas subscribere cruceas, jurejurando affirmantes Cæsari ut omni excusso metu cum eis in castra exiret. Manifesto enim Lea philosophus admonerat Bardam ne cum eis exiret: id si fecisset, reversurum non esse.

27. Actis jam Paschæ solemnibus profectus imperator cum ingentibus copiis in Thracesium provinciam descendit. Cumque ad Cepos castra **830** posuissent, Basilius accubitor consilium subornabat ut Cæsarem neci traderet. Erant autem in conjuratione Maurianus et Symbatius et Asylæo ejus patruelis et Petrus Bulgarus et Joannes Chaldus, et Constantinus Toxaras. Joannes autem Neatocometes rem cognovit, profectusque ad Cæsaria tentorium sub solis occasum, ac cum Procopio locutus Cæsaris protovestiario servo, affirmabat cras membratim concideandum ipsorum dominum Cæsarem. Quibus Cæsari auditis, dixit Procopio: *Vadens dicito Neatocometi: Deliras. Scis te juvenem esse, nec te decet patricii dignitate ornari. Tu enim eam ob rem hæc zizania disseminas. Insomnis itaque noctem agens, profundo statim diluculo suis omnibus in consilium vocatis nota fecit quæ dicta ad eum essent, rogans ac querens quid illi consultum putarent. Ad quem Philotheus protospatharius et generalis ipsi amicissimus ait Cæsari: Cras, domine, aurea tua chlamyde cæsi coloris indutus te ipsum inimicis tuis coram exhibe, et a facie tua fugient.*

28. Orto itaque sole, conscenso equo ad imperatoris tentorium splendido amictu multoque stipatus satellitio venit, protostratorem ac armigerum virum strenuum Argyrum habens. Constantinus Toxaras Basili jussu ei obviam, venerantis specie accipiens, venit; regressusque Cæsaris adventum Basilio nuntiavit. Basilius egressus et **831** ipse venerans salutavit, prehensumque manu ad imperatorem adduxit. Tum Cæsar cum imperatore sedens: *Cum omnes jam, inquit, copię congregatæ sint, jube, domine, in Cretam trajicere.* Retro prope Basilius stans manu Cæsari minas intentabat. Conversusque repente Cæsar Basilius sibi minitantes vidit, moxque Basilius ense illi adegit, ac qui illi comites erant reliqui, frustratim ipsum conciderunt, spectante imperatore ac conticescente.

29. Hora erat dici tertia; confestimque imperator et Basilius in urbem reversi sunt. Procedentibus vero in via ad Aeriti emporium, magna populi multitudine congregata, ut imperatorem videret, quidam monachi habitu indutus, in excelsa stans petra, magna voce imperatori clamabat: *Egregiam vero expeditionem fecisti, o imperator, qui propincuum tuum et patrium sanguinem ense sustuleris. Væ tibi. væ tibi, quod hæc egeris!* Actus furore impera-

Α πατριάρχου ἐπὶ χεῖρας ἔχοντος τὸ τίμιον αἷμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ βέβηαντες ὅτε βασιλεὺς καὶ ὁ βασιλεὺς τοὺς τιμίους ὑπέγραψαν σταυροῦς. ὅρκῳ βεβαιοῦντες τὸν Καίσαρα ἀφώδως συνεξελθεῖν μετ' αὐτῶν ἐν τῇ ταξειδίῳ. Φανερώς γὰρ Ἀλέων ὁ φιλόσοφος παρεγγυᾶτο τῷ Βάρδῃ μὴ ἐξελεῖν σὺν αὐτοῖς· ἐξερχόμενον γὰρ ἔλεγε μὴ ὑποστραφεῖναι.

κζ'. Ἀπὸ δὲ τῆς ἐορτῆς τοῦ Πάσχα ἀπάρας ὁ βασιλεὺς μετὰ πολλοῦ στρατοῦ κατέλαθεν ἐν τῇ θέματι τῶν Θρηκσιῶν. Ἀπληκυσάντων δὲ αὐτῶν εἰς Κήπου· Βασίλειος δὲ παρακινώμενος [P. 538] βούλην ἐποιεῖτο ἀνελθεῖν τὸν Καίσαρα. Ὑπῆρχε δὲ ἐν τῇ βουλῇ Μαυριανὸς καὶ Συμβάτιος καὶ Ἀσυλαῖος καὶ Ἐξάδελφος αὐτοῦ καὶ Πέτρος ὁ Βούλγαρος καὶ Ἰωάννης ὁ Χάλδος καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Τοξαρᾶς. Ἰωάννης δὲ ὁ Νεατοκωμήτης διέγνω ταῦτα· καὶ κατελθὼν εἰς τοῦ Καίσαρος τένταν τοῦ ἡλίου δύοντος, καὶ συντυχὼν Προκοπίῳ πρωτοβεστιαρίῳ τοῦ Καίσαρος, διεδεδαιούτο, ὅτι ἑ Αἰβριον μεληδὼν κατακόπεται· ὁ δεσπότης ὑμῶν ὁ Καίσαρ. Ὁ δὲ Καίσαρ ταῦτα ἀκούσας εἶπε Προκοπίῳ· Ἀπελθὼν εἰπέ τῷ Νεατοκωμήτῃ, ὅτι Αἰρεῖς. Οἶδας ὅτι νέος εἶ, καὶ σὲ πρέπει σοι ἡ τοῦ πατρικίου ἀξία· σὺ γὰρ διὰ τοῦτο τὰ ζῖζάνια αὐτὰ ἐξέρπεις. Ἀδύκνος δὲ διατελέσας, ὁρθοῦ βαθέος τοῦ αὐτοῦ πάντας προσπαλάσμενος διεσάφησε τὰ λαληθέντα αὐτῷ, βουλὴν ἐπιζητῶν παρ' αὐτῶν. Φιλόθεος δὲ πρωτοσπαθάρης καὶ γενικὸς, προσφιλεῖς αὐτοῦ ὢν, εἶπε τῷ Καίσαρι· Ἀθριον, ὦ δεσποτα, περιβαλοῦ τὸν χρυσοπέρικτον σου χιτῶνα, καὶ δοθῇ τοῖς ἐχθροῖς σου, καὶ ἀπὸ προσώπου σου φεύσονται.

κη'. Τοῦ ἡλίου δὲ ἀνατελλάντος ἱππῳ ἐπιβάς παρεγένετο πρὸς τὴν κόρτην τοῦ βασιλέως μετὰ σταλῆς λαμπρᾶς, πολλῶν περικυκλούμενων αὐτὸν, ἔχων πρωτοστράτορα ^α γενναῖον τὸν Ἀργυρόν. Κωνσταντῖνος ὁ Τοξαρᾶς τῇ βασιλεῦς... προῦπήντησε. Προσκυνήσας αὐτὸν καὶ ὑποστραφεὶς ἐμήνυσε Βασιλεῖ τὴν τοῦ Καίσαρος ἀφίεξιν, Βασίλειος δὲ ἐξελθὼν προσεκύνησεν αὐτὸν, καὶ τῇ χειρὶ κρατήσας προσήγαγε πρὸς τὸν βασιλέα. Ὁ δὲ Καίσαρ συγκαθεστὴς τῷ βασιλεὶ ἔφη· Τοῦ λαοῦ παντός, ὦ δεσποτα, συνηγμένου πρόσταξον διαπεράσαι ἐν τῇ Κρήτῃ. Ὅκισθεν δὲ ἐπιστάς ἐστὼς ὁ Βασιλεὺς τῇ χειρὶ διηπάει τὸν Καίσαρα. Αἰφνης δὲ ἐπιστραφέντος τοῦ Καίσαρος καὶ ἰδόντος αὐτὸν ἀπειλούμενον, παρευθὺ Βασίλειος δίδωκεν αὐτῷ μετὰ τοῦ ξίφους, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μετ' αὐτοῦ μεληδὼν κατέκοψαν αὐτὸν, τοῦ βασιλέως βλέποντος καὶ σιωπῶντος.

κθ'. Ὄρα δὲ ἦν τρίτῃ τῆς ἡμέρας. Εὐθέως δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ Βασίλειος ἐπὶ τὴν πόλιν ὑπέστρεψαν. Ἐρχομένων δὲ κατὰ τὴν ὁδὸν, κατὰ τὸ ἐμπόριον τοῦ Ἀκρίτου, λαοῦ πολλοῦ συνηγμένου ἰδεῖν τὸν βασιλέα, εἰς τις μοναχικὴν σχῆμα περιβεβλημένος, ἐφ' ὕψηλῃς στῆς πέτρας, ἐφώνει μεγάλως τῷ βασιλεῖ· Καλὸν ταξειδίον ἐποίησας, ὦ βασιλεῦ, πρὶν ἰδιον συγγενὴ καὶ τὸ πατρίον αἷμα ξίφει ἀνελθόν. Οὐαὶ σοι, οὐαὶ σοι ὅτι ταῦτα ἐποίησας! Θυμωθεὶς δὲ ὁ βα-

VARLE LECTONES.

^α προ:ροπῇ addit margo P.

αὐτοῦ· καὶ ἡ Βασιλεὺς ἀποστείλλουσι μαγγλαδίτην τὸν Μωροθεόδωρον τὸν μοναχὸν ξίφει ἀνελεῖν. Οἱ δὲ λαοὶ ἐπιδραμόντες πρὸς τὸν ἀποσταλνέντα προσφασίσαντο [P. 539] ἄνουν καὶ δαιμονιῶντα αὐτὸν εἶναι, καὶ αὐτὸς μόλις περῆλθε τὴν τιμωρίαν ὁ μοναχός.

λ'. Ὅψι δὲ σαββάτῃ τῆς Πεντηκοστῆς ἐδήλωσε Φωτίῳ τῷ πατριάρχῃ ὁ βασιλεὺς, διὰ Πεντακίου πρωτοβασταριῶν αὐτοῦ, τὴν ἀναγόμεναι τῆς βασιλείας ποιῆσαι Βασιλείου. Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθον οὗοι σελῶν. Οἱ δὲ λαοὶ διεταράχθησαν πῶς ἐνός βασιλέως ὄντος δύο σελῶν ἐξῆλθον. Τοῦ βασιλέως διερχομένου ἐν τῇ παρελεύσει ὅπισθε Βασιλείος περὶ πᾶσι, φοβῶν ἐκαραμάγγιον μετὰ σπαθίου, ὡς ἔθος τοῖς παρακοιμώμενοις. Μέχρι δὲ τῶν βασιλικῶν πυλῶν ἐσελθὼν ὁ βασιλεὺς οὐκ ἀπέβητο τὸ στέφος, καθὼς ἔθος ἐστὶ τοῖς βασιλεῦσιν, ἀλλὰ μετ' αὐτοῦ ἐσελθὼς μέχρι τῶν ἁγίων θυρῶν. Καὶ ἀντιστραφεὶς ἀνέβη πρὸς βαθμοὺς ἐστειμένους, καὶ ὑποκάτω τοῦ βασιλέως Βασιλείος ὁ παρακοιμώμενος, κάτωθεν δὲ Βασιλείου Λέων ὁ Καστωρ καὶ ἀσκηρῆτις. ἔχων τόμον ἐπὶ χεῖρας, καὶ Μιχαὴλ πραιπόσιτος ὁ Ἀγγούρης καὶ οἱ δῆμαρχοι ὅμοιαι τοῖς ἑθνεῖς. Ἡρῆστο οὖν Λέων ὁ ἀσκηρῆτις ἀναγινώσκειν, λέγων, ὅτι Βάρδας ὁ Καῖσαρ ἐβουλεύσατο κατ' ἐμοῦ ἀνελεῖν με, καὶ διὰ τοῦτο ὑπέστη γὰρ με τῆς πόλεως. Καὶ εἰ μὴ διὰ Συμβατίου καὶ Βασιλείου ἐμνημόθη^α, οὐκ ἂν ἐν τοῖς ζώσιν ἦμην. Ἐπελῦσθη δὲ ὑπὸ τῆς ἰδίας ἀμαρτίας. Ἐλέω δὲ Βασιλείου παρακοιμώμενον, ὡς πιστὸν ὄντα καὶ φυλάττοντα τὴν ἐμὴν βασιλείαν καὶ τοῦ ἐχθροῦ ἐλευθερώσαντά με καὶ πόθον ποιεῖν πρὸς με ἔχοντα, εἶναι φύλακα τῆς ἐμῆς βασιλείας καὶ προνοητὴν, καὶ ὑπὸ πάντων εὐφημῆσθαι ὡς βασιλέα. Βασιλεὺς δὲ ἐπληροῦτο δακρύων. Καὶ δέδωκεν ὁ βασιλεὺς Φωτίῳ πατριάρχῃ τὸ στέμμα, ἕρας ἐκ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ. Ὅς εἰσαγαγὼν ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ ἐποίησεν ἐπ' αὐτῷ εὐχὴν. Καὶ οἱ πραιπόσιτοι ἐνέγκαντες διαίτησιον καὶ τσαγγαλί ἐνέδυσαν^β τὸν Βασιλείον, ὅστις βαλὼν τὴν χλαμύδα ἐπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως. Καὶ ἐξῆλθεν ὁ πατριάρχης, καὶ ἦρσεν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ βασιλέως τὸ στέμμα, καὶ ἐπέθηκεν αὐτῷ τῷ Βασιλείῳ. Καὶ τῶν ἀκήπτρων πεσόντων, ὡς ἔθος, ἔσπεφεν ὁ Μιχαὴλ τὸν Βασιλείον, καὶ εὐφύμησεν πάντας· Μιχαὴλ καὶ Βασιλείου πόλις τὰ ἐστὶ! Ὁ δὲ τὸν τόμον ἐπαναγνοὺς Καστωρ ἀσκηρῆτις ἐξελθὼν ἐν Νικομηδείᾳ, καὶ ἐλθὼν εἰς μονὴν ἀνδρείαν, ἔμεινε μέσον τοῦ λιθαρίου. Ἦν δὲ ἐκεῖσε φρέαρ, καὶ ἔμπεσὼν ἐν αὐτῷ ἀπεπύγη, καὶ ἐτάφη ἐκεῖ.

λα'. Συμβάτιος δὲ ὁ γαμβρὸς τοῦ Καίσαρος, ἀποτυχὼν τῆς τοῦ Καίσαρος ἀξίας, ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη [P. 540] ὑπὸ τοῦ Βασιλείου, εἰς μῖσος κατὰ Βασιλείου κινεῖται. Καὶ συμβουλευσάμενος μετὰ Γεωργίου στρατηλάτου τοῦ Πηγάνῃ τῇ ἐπαύριον αἰτεῖται στρατηγὸν προβληθῆναι. Ἄντ' αὐτοῦ δὲ προεβλήθη λογοθέτης τοῦ δρόμου ὁ Γεώργιος, καὶ αἰνεῖται τοῦ Ὁψικίου. Καὶ ἐξελθόντες ὅμοιαι τὸ Συμβάτιος καὶ ὁ Πηγάνης ἤρσαντο καταστρέφειν τὸν λαὸν καὶ πυρ-

A τοι Basilusque spiculatorem mittunt, qui monachi cervices abscindat. Accurrentes autem populi ad eum qui missus ad eadem fuerat, mentis sede dejectum hominem actumque a daemonibus causantur, vixit in eum modum monachus poenam effugit.

30. Sero autem, sabbato Pentecostes, significavit imperator Photio patriarchae per Pentacium protovestiarium suum, ut Basilium imperatorem ejusque collegam acclamet. In crastinum vero geminae sedes exierunt. 832 Mirari populus ac turbati, quomodo uno existente imperatore geminae sedes exissent. Eunte autem solenni pompa imperatore Basilus a tergo incedebat, chlamydem cum minore ense, uti moris est accubitoribus portans. Cum autem ad regias usque portas imperator ingressus esset, non posuit coronam, sicut moris imperatoribus est, sed illa redimitus caput adusque sacras fores intravit; conversusque gradus stemmate caput cinctus ascendit. Subtus imperatorem erat Basilus accubitor; subtus Basilium vero Leo Castor a secretis, libellum in manibus habens, Michael item Angures praepositus, et factionum tribunum cum ipsis factionibus. Coepit igitur Leo a secretis legere, dicens: Bardas Caesar contra me conjuravit, ut neci me traderet; eaque ratio est cur me eduxerit ex urbe. Ac nisi mihi a Symbatio et Basilio detectae essent insidiae, non esset mihi jam vita superstes. Porro mortuus est suo is scelere, Volo autem Basilium, ut qui fidelis sit meamque custodiat majestatem, ac qui ab hoste me liberaverit nullaque me prosequatur amoris vi, mei esse imperii custodem, ejusque jura prospicere, et ab omnibus salutare tanquam imperatorem. Porro Basilus lacrimis oppletus erat. Deditque imperator Photio imperatorium stemma, e suo demptum capite. Is in sanctam inducens mensam super ipso precem fudit. Praepositi quoque 833 Dictesium et regias afferentes vestes ac rubras ocreas Basilium calcearunt. Basilus abjecta chlamyde ad imperatoris pedes corruit. Exiitque patriarcha, ablatumque ex imperatoris capite stemma Basilio imposuit. Faustisque omnes vocibus ac omnibus Michaelis et Basilii annos multos conclamarunt. Qui autem totum legerat Castor a secretis, Nicomediam egressus, accum in viroreum monasterium venisset, in medio prati locique aquis irrigui constitit. Cumque ibi esset puteus, in ipsum lapsus eodem loco humatus fuit.

31. Symbatiis vero affinis Caesaris, Caesaris ipso dignitate frustratus, ac sibi illud a Basilio videns, odio in illum incitatur; communicatoque consilio cum Georgio magistro militiae Pegane, die crastina armata militia duce se praefici flagitat. Ejus vero loco Gumer publici cursus logotheta constitutus est, ipseque Opsicii comes. Egressique simul, tum Symbatiis tum Peganes, agros evertere ac vineas ignique succendere coepere (erat enim aestas), Michae-

ἔχω ἐξουσίαν, ὡς σὲ βασιλέα ἐποίησα, καὶ ἄλλον ποιῆσαι; καὶ ὠργίζετο κατὰ Βασιλείου θυμούμενος. Δακρύουσα δὲ ἡ Εὐδοκία ἔφη τῷ βασιλεῖ· Τὸ τῆς βασιλείας ἀξίωμα, δέσποτά μου, μέγα ἐστὶ, καὶ ἀναξίως καὶ ἡμεῖς ἐτιμῶμεν, καὶ οὐ δίκαιόν ἐστιν καταφρονεῖσθαι αὐτό. Ὁ δὲ βασιλεὺς εἶπε· Μὴ λυκοῦ ἐπὶ τοῦτῃ· καὶ γὰρ τὸν Βασιλισκιανὸν βασιλέα θέλω ποιῆσαι.

18'. Βασίλειος ἐν θυμῷ καὶ λύπῃ μεγάλῃ γέγονεν. Ἐξελθόντος δὲ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ κυνηγίῳ, μοναχός τις ὕπνυχτας δίδωκεν αὐτῷ χαρτίον ἔχον[τα] τὴν κατ' αὐτοῦ μελετωμένην ἐπιθυμίαν ὑπὸ Βασιλείου. Ὁ δὲ ἀναγνοὺς καὶ θυμωθείς ἐμελέτα κατὰ Βασιλείου. Τῆς δὲ μητρὸς αὐτοῦ Θεοδώρας καλεσάσης τὸν βασιλέα εἰς τὰ Ἀνθεμίου, ἀπέστειλε Ῥεντάκιον τὸν πρωτοδραστήρα· αὐτοῦ μετὰ ἐτίρων ἀνθρώπων οἰκίαν αὐτοῦ πρὸς τὸ θηρεῦσαι τι καὶ ἀποστεῖλαι τῇ μητρὶ αὐτοῦ. Ὁ δὲ Βασίλειος συνεσκευάζετο κατὰ Μιχαήλ, καὶ ἦν σκυθρωπὸς πάνυ. Ἐπὶ δεῖπνον δὲ τοῦ βασιλέως καθεσθόντος, προσεκαλέσατο Εὐδοκίαν καὶ Βασίλειον συνδειπνήσαι αὐτῷ. Τοῦ δὲ βασιλέως οἶνον πολλῷ χρησαμένου ἀναστάς Βασίλειος ὡς διὰ τινα χρεῖαν, ἀπελθὼν ἐν τῷ κοιτῶνι τοῦ βασιλέως, διαστρέψας τὰ κλειθρα, δυνατὸς ὢν, ὡς μηκέτι κλειεσθαι τὴν θύραν, καὶ ἀπελθὼν συνεδείπνει μετὰ τοῦ βασιλέως. Τοῦ δὲ βασιλέως πάλιν οἰνωθέντος, τῆς Ἰγνηρίνης, ὡς ἔθος, αὐτῷ συγχαίρουσης, ἀναστάς Μιχαὴλ χειροκρατούμενος παρὰ Βασιλείου ἀπῆλθεν ἐν τῷ κοιτῶνι· οὐ τὴν χεῖρα φιλήσας Βασίλειος ἐξῆλθεν. Ἐνδοθεν [P. 542] δὲ τοῦ κοιτῶνος ἦν Βασίλις, τῇ κελεύσει τοῦ βασιλέως ἐν τῇ κλίνῃ Ῥεντακίου ὑπνώσας πρὸς φυλακὴν αὐτοῦ. Ἰγνάτιος δὲ κοιτωνίτης ἀπελθὼν τοῦ κλεισαι τὴν θύραν τοῦ κοιτῶνος διεστραμμένην, καὶ ἀπογνοὺς ἐκαθέσθη ἐπὶ τῆς κλίνης ἐλλὼν τὰς τρίχας αὐτοῦ. Τοῦ δὲ βασιλέως ὑπὸ τοῦ οἶνου ὑπνῷ θανάτου παραπλήσιον ²² κοιμωμένου, ἀθρόως ἐλθὼν Βασίλειος μετὰ καὶ ἐτέρων τὰς θύρας ἀνέψην· καὶ ἐμφοδὸς ἐξελθὼν Ἰγνάτιος ἀντίπικτε Βασίλειῳ τοῦ μὴ εἰσελθεῖν. Πέτρος δὲ ὁ Βουλγαρὸς διὰ τῆς τοῦ Βασιλείου μασχάλης διελθὼν πρὸς τὴν κλίνην τοῦ βασιλέως ἐκρατεῖτο παρὰ Ἰγνατίου ἀντιπικτοντος αὐτῷ. Ἐξυπνὸς ἐγένετο ὁ βασιλεὺς. Ἰωάννης δὲ ὁ Χάλδος παρευθὺς μετὰ τοῦ ξίφους δοὺς τῷ βασιλεῖ ἀπέκοψε τὰς χεῖρας αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰακωβίτης ὁ ἀπελάτης ὁ Πέρσης τὸν Βασίλιαν ὡν ἔφη τρώας ἔρριψεν αὐτὸν ἄνωθεν κάτω. Μαριανθὸς δὲ καὶ Βάρδας ὁ πατὴρ Βασιλείου τοῦ βαίκετορος καὶ Συμβάτιος ὁ ἀδελφὸς Βασιλείου καὶ Ἀσυλαίων ἐξάδελφος Βασιλείου καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Τοξαροῦς ἴσταντο πρὸς φυλακὴν ἔξωθεν, καὶ οὐδεὶς τῶν μετὰ Μιχαὴλ ἔγνω τὰ γινόμενα. Συναθροισθέντες οἱ μετὰ Βασιλείου συνεβουλευόντο. Ἀσυλαίων δὲ ἔφη πρὸς Βασίλειον, οὐ εἰ καὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐκόψαμεν, ἀλλὰ ὥρτα αὐτὸν εἰδόμεν· καὶ ἐὰν ᾔῃ, τί ἀπολογησόμεθα; καὶ χαρίζομενος Βασίλειῳ ὑποστρέψας εὗρε Μιχαὴλ χεῖρας μὲν μὴ ἔχοντα, ἐπὶ τῆς κλίνης δὲ κείμενον, ἐλεεινολογούμενον κατὰ Βα-

A facultas est, qua te ratione imperatorem feci, etiam alium facere? Iraque ac furore in Basilium exarsnabat. Flens vero Eudocia dixit imperatori: Imperit dignitas, domine mi, magna est; et nos supra meritum ea ornati sumus: 836 nec æquum est ut illa contemnatur. Ad quam imperator: Noli rem hanc moleste ferre: nam et Basiliscianum volo imperatorem facere.

34. Ea re Basilius ira excanduit, magnusque eum dolor incessit. Egresso autem ad venandum imperatori factus obviam quidam monachus et libellum porrexit, quas ei Basilius struebat insidias continentem. Quo lecto, iraque percitus, adversus Basilium machinabatur. Cum autem Theodora mater imperatorem ad Anthemii ædes invitasset, misit ille Rentacium protovestiarium cum aliis protectoribus suis ac domesticis, ut venatu aliquid caperent, quod ad cenæ apparatus matri suæ mitteret. Porro Basilius insidias subornabat contra Michaellem, eratque mœstus valde. Sedente vero imperatore ad cenam, Eudociam et Basilium ad concenandum invitat. Imperatore autem multo jam gravi vino, surrexit Basilius quasi necessarii aliquid operis facturus, abiensque in sacrum cubiculum, ejus obturbata sera, ut qui vir potens esset, ut claudi jam fores non possent, ad concenandum imperatori rediit. Rursusque imperatore vino obruto, Ingerina ei ex more gratulante, surgens Michael, Basilio manum tenente in cubiculum abiit; cujus manum deosculatus Basilius egressus est. Erat intra cubiculum, imperatoris jussu. Basiliscianus in Rentacii lectulo custodiæ causa decumbens. Profectus Ignatius cubicularius ut ostium clauderet, scram obturbatam offendit; desperansque ⁸³⁷ velleis sibi capillos super lecto sedebat. Imperatore autem mortui quam simillimum a vino somnum dormiente, ingressus repente cum aliis Basilius fores aperuit. Egressusque tremebundus Ignatius Basilio obsistebat, ne ingrederetur. Petrus vero Bulgarius sub Basilii axilla ad imperatoris lectum delapsus ab Ignatio tenebatur, ei obsistente. Inter quæ somno solutus est imperator. Moxque Joannes Chaldus gladio imperatori impacto ejus abscidit manus. Jacobitzes vero Apelates Persa, gladio Basilisciano adacto, vulnerat sursum infra excussit. Bardas autem Basilii rectoris pater, et Symbatus Basilii frater, ejusdemque patruelis Asylæon, nec non Constantinus Toxaras, foris stabant ad excubias, nec quisquam Michaelis protectorum atque hominum cognovit ea quæ fiebant. Congregati autem qui cum Basilio erant, quid facto illis opus esset, consultabant. Atque Sylæo ad Basilium: *Tametsi manus ejus præcidimus, at vivum tamen ipsum dimisimus. Ac siquidem vixerit, quid excusabimus? Gratiamque facturus Basilio, reversus invenit Michaellem truncum quidem manibus, in lecto vero jacentem luxuribique adversus Basilium planctu quiritantem. Ia*

VARIÆ LECTIONES.

²² παραπλήσιω?

quem ille stringens gladium in imperatoris præcordia, immaniter ejus discissis visceribus, adegit. Reversusque quasi nobili magnoque patralo facinorè ad Basilium gloriabatur.

838 33. Mari vero procella jactato ac aestuosæ, congregati unoque agmine ad fretum usque descendunt; eoque superato ad Eulogii Persæ aedes venerunt, quo assumpto ad Marinæ venire ædes. Erat autem asser murum muniens, prehensisque Basilii suorum duobus, calco fortiter impacta, asserem infregit, et ad palatii usque fores pervasit. Eulogius vero Persa locutus est sua lingua Artabaso federatorum comiti, Michaelē gladio sublatus esse, et ut imperatori aperiret. Currensque Artabasus ad papiam, atque clavibus vi ei ablatis, aperuit imperatori. Ingressusque Basilii palatii claves in manibus tulit; ac mane Gregorium, cui Philemonis nomen, papiam constituit. Confestim vero ad S. Māmantis militit, ac Eudociam Ingerinam cum magna pompa ac honore in palatium induxit. Sed et Joannē præpositum misit, ut tollerent Decapolitissim et ad parentes suos abducerent. Misit vero etiam Paulum cubicularium, ut Michaelis funus componeret, veniensque dextri sui equi, quem agebat, stragulo involutum, visceraque ejus extra pendere, invenit. Sed et ibi lugentes planctumque agentes matrem pariter sororesque offendit; inducensque cadaver in naviculam in monasterium, quod est Chrysopoli, ubi fuperantes humarunt, trajecit.

IMPERIUM BASILII MACEDONIS.

839 1. Anno mundi 6367, divinæ autem incarnationis 867, imperavit Basilius cum Michaelē annum 4, menses 4, solus vero annos 19. Præcepit autem præfecto Mariano Petronæ filio ut ascendens in forum, omni adjuncto populo; solum ipsum imperatorem renuntiaret.

2. Necessarium porro duxi divinam in ens scriptis consignare exhibitam ultionem, qui Michaelē neci tradiderunt; ac quæ eorum singulis diversis temporibus mala invenerint. Jacobitzes cum imperatore in Philopatio venans, delapso ipsi gladio, dum ipsum levaturus ex equo descendit, non demisso ad terram usque pede, sed et altero in scala pensili detento, territo equo per cava voraginum locaque aspera at scrobes distrahente membratim discerptus est. Joannes vero Chaldus, exercitus ductor in Chaldia, deprehensus res novas moliri adversus imperatorem; ejusdem jussu ab Andrea duce exercitus palo allixus est. Asylæo imperatoris patruelis ab ipso imperatore in suburbānum suum expulsus, cui Chartophylacis nomen, tanquam inimicis stervusque in servos **840** suos ab eis noctu gladiis cæsus est; quos imperator captos membra-

σείλει. Ὁ δὲ τὸ ξίφος γυμνῶσας ἀντὶ τῆς ἐπὶ τῆς καρδίας τοῦ βασιλέως, διασχίσας τὰ ἔγκυα αὐτοῦ. Καὶ στραφεὶς ἐνεκαυχᾶτο πρὸς Βασίλειον ὡς ἀνδραγάθημα μέγα πεποιηκός.

λε'. Κλύθωνος δὲ οὗτος ἐν τῇ θαλάσῃ, συναθροισθέντες κατῆλθον μέχρι καὶ τοῦ περάματος, καὶ διαπεράσαντες ἤλθον εἰς τὸν οἶκον Εὐλογίου τοῦ Πέρσου, καὶ τοῦτον ἄραντες ἤλθον εἰς τὰ Μαρίνης. Πλάξ δὲ ἦν περιβράσσουσα τὸ τεῖχος, καὶ κρατήσας Βασίλειος οὗ τῶν μετ' αὐτοῦ ὄντων καὶ λακτίσας κατέβη τὴν πλάκα, καὶ εἰσῆλθον μέχρι τῆς πύλης τοῦ παλατίου. Εὐλόγιος δὲ ὁ Πέρσης ἐλάλησεν τῇ αὐτοῦ γλώττῃ Ἀρταβάσῳ ἑταιρειάρχῃ, ὡς· Ὁ Μιχαὴλ ξίφει ἐτίεσθ' ἔτι, καὶ ἀνοίξῃ τῷ βασιλεῖ. Καὶ ὁ Ἀρταβάσδος εἰσδραμὼν πρὸς τὸν πατέρα, καὶ ἄρας ἀπ' αὐτοῦ τὰς κλεῖς βιαίως, διήνοιξε τῷ βασιλεῖ. Καὶ γενόμενος ἐνδοθεν Βασίλειος ἤρει τὰς κλεῖς τοῦ παλατίου ἐπὶ χεῖρας, καὶ τῇ ἑωθεν Γρηγόριον τὸν ἐπιελαόμενον τοῦ Φιλιμόνου ἐποίησε πατέρα. Παραυθὺ δὲ ἀποστέλλει ἐν τῷ Ἀγίῳ Μάμαντι, καὶ εἰσῆγαγεν Εὐδοκίαν [P. 543] τὴν τοῦ Ἰγγύρος μετὰ δόξης πολλῆς ἐν τῷ παλατίῳ. Ἀπέστειλε δὲ καὶ Ἰωάννην πραιποσίτον τοῦ ἄραι τῆς Δεκαπολίτισσαν καὶ πρὸς τοὺς ἰδίους γονεῖς ἀπαγεῖν. Ἀπέστειλε δὲ καὶ Παῦλον κοιτωνίτην τοῦ ἐνταφιάσαι Μιχαὴλ. Καὶ ἀπελθὼν εὗρεν αὐτὸν ἐνταυλιγμένον ἐν τῷ σαργίσματι τοῦ δεξιῦ ἱπποῦ οὗ ἤλυνεν, καὶ τὰ ἔγκυα αὐτοῦ ἐξώθεν ἐκκρεμάμενα. Εὗρε δὲ καὶ ἐθρηνούσας καὶ ἐλευσενολογουμένας ἐπ' αὐτῇ τὴν τε μητέρα καὶ τὰς ἀδελφὰς αὐτοῦ· καὶ εἰσαγαγὼν εἰς πλοιάριον διαπέρασαν ἐν τῇ μονῇ τῆς Χρυσοπόλεως, καὶ αὐτὸν ἐνταφιάσαι ^α ἐξοψέον.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΟΣ.

α'. Τῷ γ' ἐξ' ἔτει ^α τοῦ κόσμου, τῆς δὲ θείας σαρκωσως ὡς', ἔδασκευσε Βασίλειος ὁ Μακεδών, μετὰ Μιχαὴλ ἔτος ἐν καὶ μῆνας δ', καὶ μόνος ἔτη ιθ'. Προσέταξε δὲ τῷ ὑπάρχῳ Μαρκανῶν υἱῷ Πατρωνῶν ἀναελθεῖν ἐν τῷ φόρῳ καὶ ἀναγορεύσαι αὐτὸν μετὰ παντὸς τοῦ λαοῦ μόνον βασιλέα.

β'. Ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην γράψαι τὴν παρὰ τοῦ Θεοῦ γενομένην ἐκδίκησιν εἰς τὸς τὸν Μιχαὴλ θαχειρισμένους, καὶ ἃ πέπονθεν ἑαστος αὐτῶν ἐν διαφόροις καίρῳ. Ὁ μὲν οὖν Ἰωαννῆς τῆς κυνηγῶν μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ Φιλοκατῳ. τοῦ ξίφους αὐτῷ ἐκπεσόντος κατελθὼν τοῦ ἱπποῦ, ἄρας αὐτὸ τοῦ ποδὸς αὐτοῦ μὴ φοβέσσαντο· τῇ γῇ ἐπιθῆναι, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἑτέρου κρατηθέντος ἐν τῇ σκιά. θοοθηεῖς δὲ ἱπποὶ διέσφυν αὐτὸν καὶ ^α φάσγαν καὶ βοθίνους διελθὼν τοῦτον μελὴν διέσπασεν. Ἰωάννης δὲ ὁ Χάλδος στρατηλάτης γεγνῶς ἐν Χαλδίᾳ, καὶ φωραθεὶς κατὰ βασιλέα· μελειθ, προστάζει τοῦ βασιλέως ἀνεσκαλοπίσθι παρὰ Ἀνδρίου στρατηλάτου. Ὁ δὲ ἐξάδελφος τοῦ βασιλέως Ἀσυλαῖον ἐξωστῆς ^α παρ' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ προστείῳ αὐτοῦ ^α ἐκόνωμεν τοῦ Χαρτοφύλακος, ὡς· ἀπηνῆς καὶ ὡλεὶς εἰς τοὺς δούλους αὐτοῦ ὢν, μαχαίραις παρ' αὐτῶν ἐν

VARIE LECTIONES.

^α ἐνταφιάσαι: P. ^α ἐ: om. P. ^α καὶ post αὐτὸν om. P. ^α ἐξοψέου; ?

νυκτὶ ἀνηρέθη· ὡς ὁ βασιλεὺς κρατήσας καὶ μαλ-
δὸν κατακλίσας κατέκρυψεν ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ.
Ὁ δὲ ἀπελάτης ὁ τοῦ Πέρσου σκωληκώδρωτος γενό-
μενος τοῦ ζῆν ἀπηλλάγη. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ Τοθα-
ρῆς εἰς Κιδυβρῆαιώτας σπαθοκοπηθεὶς τελευτᾷ. Καὶ
Μαριανὸς ὁ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως τὸν πόδα συντρι-
βεὶς καὶ ὑπὸ σκωλήκων καταβρωθεὶς τελευτᾷ.

[P. 544] γ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς προσελθὼν ἐν τῇ ἡμέρᾳ
τῶν Χριστοῦ γενεθλίων ἐν τῇ προσελύσει εἰς τὴν Με-
γάλην Ἐκκλησίαν ἐδάπτισε Στέφανον τὸν υἱὸν αὐτοῦ.
Ἀγαγὼν δὲ ἵππους λευκοὺς μετὰ ἀρμάτων ἐκίθισεν
αὐτῷ τῇ Λυγούστῃ. Καὶ ὁ πραιπόσιτος Βαλάνης οὖν
αὐτοῖς βαστάζων τὸ παιδίον μέχρι τοῦ παλατίου, τοῦ
βασιλέως ῥίπτοντος ὑπατεῖαν ἐν τῇ ὁδῷ.

δ'. Ἐγένετο δὲ σεισμός τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγίου Πολυ-
εύκτου μέγιστος, ὥστε τὴν γῆν σεισθαι ἐπὶ ἡμέρας
τεσσαράκοντα. Ἔπεσε δὲ τότε καὶ ἡ σφαῖρα τοῦ
ζώδου τοῦ φόρου, καὶ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἡ ἐκ-
κλησία ἣ λέγεται τὸ Σίγμα, ὥστε πάντας τοὺς ψάλ-
λοντας ἐκεῖσε τελευτήσαι. Αἰών δὲ ὁ φιλόσοφος τυχὼν
ἐκεῖσε ἔλεγε τοῖς ψάλλουσι καὶ πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐκεῖσε
ἐξελεῖν τῆς ἐκκλησίας· οἱ δὲ μὴ πεισθέντες συν-
τελέσθησαν ἅπαντες. Αὐτὸς δὲ ὁ φιλόσοφος εἰς
κλίνα ὑπὸ συστημάτων σταθεὶς μετὰ ἑτέρων δύο
ἐσώθη, καὶ ἕτεροι πάντες μόνῃ ὑποκάτω τοῦ ἀμβω-
νος.

ε'. Φώτιος δὲ ὁ πατριάρχης ἐλθόντος τοῦ βασιλέως
ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ μέλλοντος αὐτοῦ κοινωνεῖν, τοῦ-
τον λητῆρην καὶ φονέα ἔλεγε καὶ ἀνάξιον τῆς θείας
κοινωνίας. Ὁ δὲ θυμωθεὶς ἀπέστειλεν ἐν Ῥώμῃ,
καὶ ἤγαγε τόμον μετὰ Ῥωμαίων ἐπισκόπων, καὶ
τεῦτον τοῦ θρόνου ἐξέωσεν, καὶ προεχειρίσατο
Ἰγνάτιον τὸν ἐν ἁγίοις πατριάρχην τὸ δεύτερον.
Ἐγενήθη δὲ Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς ἐκ τῆς τοῦ
Ἰγνηρος Εὐδοκίας, οὗτος καὶς γνήσιος ὢν Βασι-
λείου.

ς'. Ἐστράτευσε δὲ ὁ βασιλεὺς κατὰ τῶν Ἀγαρη-
νῶν τῶν εἰς Τεφρικὴν, καὶ πολέμους συνάψας ἤ-
τηθη, καὶ πολλὰς συμβαλὼν Ἀγαρηνοῖς πολλοὺς
τῶν Ῥωμαίων ἀπεβάλετο. Ἐν δὲ τῇ τοιαύτῃ φυγῇ
τοῦ βασιλέως Θεοφύλακτος ὁ Ἀδάστακτος, ὁ πατὴρ
Ῥωμανοῦ τοῦ μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντος, διέσωσε
τὸν βασιλέα παρὰ μικρὸν ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν κρα-
τούμενον. Ὁν ἐπιζητήσας ὁ βασιλεὺς μετὰ ταῦτα καὶ
εὐρὼν καὶ γνωρίσας (πολλοὶ γὰρ ἔλεγον τῷ βασιλεῖ,
ὅτι· «Ἐγὼ εἰμι») ... ὁ δὲ τὴν τιμὴν ἀφελὲς τόπον βασιλι-
κὴν ἤτησατο, οὐ καὶ τετύχηκεν. Ὑποστρέψας δὲ ὁ
βασιλεὺς ἐν τῇ πόλει ἀπέστειλε Χριστοφόρον γαμ-
θρὸν αὐτοῦ ἐν Τεφρικῇ, καὶ νύκην ἐποίησε μεγί-
στην, καὶ ἐπόρθησε ταύτην καταστρέψας ἑως ἐδά-
φους.

ζ'. Ἰγνάτιος δὲ ὁ πατριάρχης ψυχοδόμησεν ἐκκλη-
σίαν εἰς τὸ ἐμπόριον Σατύρου [P. 545] περικαλλῇ,
ἐκ' ὀνόματι τοῦ ἀρχιστρατήγου τοῦ Ἀνατέλλοντος,
καὶ μονὴν καποίηκεν ἀνδρείαν, ἐνθα καὶ τὸ σῶμα
αὐτοῦ ἀπόκειται.

Atimque conscissos ad Amastriani combussit. Apela-
tes Persa verinibus excus vitæ finem fecit. Con-
stantinus Toxaras apud Cibyrhrotas gladiis conscis-
sus periit. Et Marcianus imperatoris frater contrito
pede a vermibus corrosum interiit.

3. Imperator Christi Natalitiorum solemnī die
processum habens, in processu in Magnam eccle-
siam, Stephanum filium suum sacro fonte intinxit.
Junctisque equis albis cum curru una cum Augusta
sedit. Sedit quoque cum eis Baanes præpositus,
infantem gestans namque ad palatium, dum impera-
tor consularia munera per viam spargit.

4. Contigit per diem S. Polyeucti terræ motus
B maximus, adeo ut quadraginta dierum spatio terra
quateretur. Cecidit vero tunc ejus quæ in foro est
statuæ globus; sanctissima quoque Dei Genitricis ec-
clesia, cui Sigma nomen, ita ut omnes ibi divinas de-
cantantes laudes extincti sint, cum Leo philosophus;
qui ibi esset, cantores et qui ibi erant omnes eccle-
sia exire moneret. Qui nihil obsequentes pari omnes
ruina oppressi interiere. Ipse vero philosophus ad
columnam sub tignissustinentibus stans cum duobus
aliis salvus evasit, alique quinque duntaxat sub am-
bone positi.

5. Porro Photius patriarcha, cum impera-
tor in ecclesiam venisset et exspectaret ut sacra
mysteria sumeret, latronem eum et parricidam
dicebat, eumque iis indignum. Arreptus ira impe-
rator Romam misit, tomumque cum episcopis
Latinis advexit, ac Photium throno expulit, san-
ctumque Ignatium rursum sacerdotio provexit.
Natus est Alexander imperator ex Eudocia filia In-
giris. Hic fuit filius legitimus Basilii.

6. Suscepta imperator expeditione adversus Aga-
renos Tephricenses, pugnaque cum eis congressus,
victus est; nec raro collatis signis cum Agarenis
haud exigua Romanorum data strages est. In istius-
modi vero imperatoris fuga Theophylactus Aba-
stactus, Romani pater ejus qui postea rerum potis-
sus est, cum vix non captus fuisset ac Saracenis
factus obnoxius, eundem liberavit. Quem postea
imperator inquirens, inventumque cum cum co-
gnovisset (multi etiam dicebant se esse qui im-
peratorem liberasset), honoribus voluit demereri. Is
autem missum faciens honorem, imperiale sibi
prædium depoposcit; quod et obtinuit. Reversus
vero in urbem imperator Christophorum suum ge-
nerum in Tephricam misit; partaque victoria
maxima solo tenus evertens eandem expugnavit.

7. Ignatius porro patriarcha ecclesiam ædificavit
in Satyri emporio 842 perelegantem, sub nomine
cælestis militiæ principis Orientis, fecitque vitro-
rum monasterium, ubi et sepultus est.

VARIE LECTIONES.

7 Τεφρικὴν margo P, τηρήτην P.

8. Cum vero Thecla imperatoris soror e suis A quemdam virum mediocrem submonendi quidpiam causa destinasset, quæsit imperator : *Quis est qui tuam dominam habeat?* Respondit ille : *Neatocometes*. Confestim vero mittens imperator eum adduxit, ac verberibus affectum detondit monachico habitu induit. Sed et eodem modo misit Procopio suo protovestiarario Theclam verberibus affecit; qui et omnes ejus ablatas pecunias imperatori attulit. Neatocometem vero postea œconomum in Magna Ecclesia fecit.

9. Idem imperator Hebræos suæ tum ditionis salutaribus undis instinxit, susceptoribus cunctis proceribus virisque dignitatibus ornatis, imperatore liberalissime accipiente omnes Hebræos, multaue subsidia ac dona eis præbente.

10. Eum vero quem jam diximus Nicolaum Androsalitem et S. Diomedis mansionarium, cui se martyr conspicuum fecerat, syncelli et œconomi dignitate ornavit; ejus vero alterum fratrem Joannem excubiarum drugarium fecit. Horum fratrem alium sacello præposuit, extremum autem ærarii publici logothetam fecit. Mortuum autem Nicolaum syncellum 843 sepeliunt in Arcadianis in domo suâ, ubi nunc est S. Constantini hospitium (minus scilicet monasterium).

11. Cœpit vero imperator ad fundamenta humum egerere prope palatium construendæ Novæ Ecclesiæ compluribus ædibus eam in rem coemptis. Significatum autem est imperatori urbem Syracusas ab Agarenis expugnari. Interim vero occupatis navibus in ædificiis Novæ ecclesiæ, tardius expedita classe ac navalibus copiis, capta est civitas paulo antequam advenisset navalis exercitus; quæ res luctus plurimum atque mœroris imperatori concivit.

12. Nicetas vero Xilinites mensæ præpositus, delatus imperatori Augustæ amorum, cæsarie damnatus monachus effectus est. Is Leone imperatore Magnæ Ecclesiæ œconomus præfectus est; vitæque functus in monasterio sepelitur, quod ipse condiderat, et ubi coma damnavit sorores suas.

13. Multa vasa ænea confregit imperator ratione Novæ ecclesiæ. Marmora quoque et musiva et columnæ ex multis ablata ecclesiis atque ædibus ejus construendæ causa; in quibus erecta erant statua ænea episcopi habitu, tenens in manu virgam cui serpens circumvolutus erat. Deductam eam in vestiario collocavere. Veniens autem imperator, ac ubi statua erecta stabat prope adiens, digitum misit in os serpentis; latensque 844 in eo vivus serpens morsum infixit imperatoris digito; ex quo vix contrariis remediis curari potuit, quæ res cunctis admirationi fuit.

η'. Θέκλας δὲ τῆς ἀδελφῆς τοῦ βασιλέως ἀποστειλάσης πρὸς τὸν βασιλεῖα δι' ὑπόμνησιν τινα μέτριον ὄντα αὐτῆς τὸν ἄνθρωπον, ἠρώτησεν ὁ βασιλεὺς, ὅτι *Τίς ἔχει τὴν κυρίαν σου;* Ὁ δὲ εἶπεν· Ὁ *Neatocometes*. Παρευθὺς δὲ ὁ βασιλεὺς ἀποστείλας ἤγαγεν αὐτὸν καὶ τύφας ἀπέκτειρε καὶ τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἐνέδυσσε αὐτόν. Ὡσαύτως δὲ καὶ Προκόπιον τὸν πρωτοβεστιάριον αὐτοῦ ἀποστείλας ἐτύψε τὴν Θέκλαν· δ; καὶ ἄρας πάντα τὰ χρήματα αὐτῆς εἰσεκόμισσε τῷ βασιλεῖ. Τὸν δὲ Neatocometὴν μετὰ ταῦτα ἐποίησεν οἰκονόμον ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ.

θ'. Ὁ δὲ αὐτὸς βασιλεὺς ἐθάπτισε τοὺς Ἑβραίους πάντας ὅσοι τότε τῷ χρόνῳ ὅπῃ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ ὑπῆρχον, ἀναδεξαμένων πάντων τῶν ἐν ταῖς ἀξίαις, φιλοφρονησαμένου τοῦ βασιλέως πάντας τοὺς Ἑβραίους, καὶ ἀντιλήψεις καὶ δῶρα πολλὰ παρασχόντος αὐτοῖς.

ι'. Τὸν δὲ προσηρμένον Νικόλαον τὸν Ἀνδρσαλίτην τὸν καὶ προσμονάριον τοῦ Ἁγίου Διομήδους, ᾧ τινι ὁ μάρτυς ἐπεφάνη, ὡς προσηρῆται, περὶ τοῦ βασιλέως, ἐτίμησεν αὐτὸν σύγκελλον καὶ οἰκονόμον, τὸν δὲ ἕτερον ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἰωάννην δρουγγάριον τῆς βίγλης, καὶ τὸν ἕτερον ἀδελφὸν αὐτῶν Παῦλον τοῦ σακελλίου, τὸν δὲ ἕτερον Κωνσταντίνου γενικῶν λογοθέτην. Τελευτήσαντος δὲ Νικολάου τοῦ συγκελλου, θάπτουσιν αὐτὸν εἰς Ἀρχαδιανὰς τὸν αὐτοῦ οἶκον, ἐνθα ἐστὶ νῦν τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου τὸ μετόχιον.

ια'. Ἦρξато δὲ ὁ βασιλεὺς ἐκχοῖζειν πᾶσι τὸν παλατίου πρὸς τὴν Νέαν, οἰκήματα πάμπαν ἐξωνεσάμενος. Ἐμνήθη δὲ τῷ βασιλεῖ ὡς ἡ Συράκουσα παρὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐκπορθεῖται. Ἀσχοιούμενων δὲ τῶν πλοίων ἐν τοῖς κτίσμασι τῆς Νέας ἐκκλησίας· ἐγένετο βραδύτης τοῦ στόλου καὶ τοῦ λαοῦ, καὶ παρεδόθη ἡ αὐτῇ Συράκουσα πρὸ ὀλίγου πρὶν ἢ φοβεῖται τὸν στόλον, τοῦ βασιλέως πολλὰ θρηνησάντος; καὶ ἀποθραμμένου.

ιβ'. Νικήτα δὲ τοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ Σουλάντου κατηγορηθέντος ὡς φιλομένου παρὰ τῆς Αὔγουστης, τοῦτον ὁ βασιλεὺς ἀποκείρας μοναχὸν ἐποίησεν· εἰς ἐπὶ βασιλείᾳ Λέοντος· γέγονεν οἰκονόμος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ τελευτήσας τίθεται ἐν τῇ μονῇ ἣν αὐτὸς κατεσκεύασε, καὶ ἀπέκτειρε τὰς αὐτοῦ ἀδελφάς.

ιδ'. Πολλὰ δὲ χαλκουργήματα κατέβηεν ὁ βασιλεὺς λόγῳ τῆς Νέας Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ καὶ μάρμαρα καὶ ψηφίδα καὶ κίονας ἐκ πολλῶν ἐκκλησιῶν καὶ οἰκῶν ἀνέλαβεν εἰς κατασκευὴν αὐτῆς. Ἐν οὗ στήλῃ ἵστατο χαλκὴ σχῆμα ἔχουσα ἐπισκόπου· ἐκράτει δὲ ἡ αὐτὴ στήλη ἐν τῇ χειρὶ ράβδον ἔχουσαν ὄφιν ἐντετυλιγμένον. Ταύτην καταγαγόντες ἀπέθηκαν ἐν τῷ βεστιάριῳ. Κατελθόντος δὲ τοῦ βασιλέως καὶ ἀπελθόντος ἐνθα ἵστατο ἡ στήλη ὀρθή, ἐνέβαλε τοὺς διακτύλους αὐτοῦ ἐπὶ τὸ στόμα τοῦ ὄφιν, ὃν δὲ ἐνθὸν ζῶν ὄφιν εἶδαν τοῦ βασιλέως τὸν διακτύλον· ὁ μὲν δὲ ἀντιπαρμάκων ἰάθη, θυμασάντων ἐπὶ τούτῳ πάντων.

ιβ'. Ἀλλὰ καὶ τὴν στήλην Σολομῶντος ἐν τῇ βασιλικῇ οὖσαν μεγίστην κατεδάξας προσέταξεν ἐν ὀνόματι αὐτοῦ ἐκτυπωθῆναι καὶ τεθῆναι κάτωθεν ἐν τοῖς θεμελίοις τῆς αὐτῆς Νέας ἐκκλησίας, ὡς θυσίαν ἑαυτὸν τῷ τοιοῦτῳ χτίσματος τῷ Θεῷ προσάγων.

ιγ'. Ἐπεστράτευσεν δὲ πάλιν ὁ βασιλεὺς κατὰ Μελιτηνῆς, καὶ αἰχμαλωσίαν ποιησάμενος καὶ πολλοὺς πολέμους κατορθώσας ὑπέστρεψεν.

ιδ'. Τελευτᾷ δὲ Ἰγνάτιος ὁ πατριάρχης, καὶ ἀντ' αὐτοῦ πάλιν ἀναβιβάζει Φώτιον πατριάρχην τὸ δεύτερον αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς. Μιτῇ δὲ ταῦτα ἐν ἐξορίᾳ τελευτήσαντος Φωτίου πατριάρχου ἀπετέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν μονῇ τῇ λεγομένῃ τοῦ Ἰερεμίου ἐν τῷ Μαρδοσαγάρῃ, οὗσης πρότερον καθολικῆς ἐκκλησίας; αὐτὸς δὲ Φώτιος ἐποίησεν αὐτὴν μονὴν γυναικείαν.

ιε'. Πάλιν δὲ ἐκστράτευσεν ὁ βασιλεὺς εἰς Γερμανικίαν, καὶ ταύτην ἐκπορθήσας καὶ αἰχμαλωτίσας ὑπέστρεψε.

ις'. Τελευτᾷ δὲ Κωνσταντίνος ὁ υἱὸς Μιχαὴλ βασιλεὺς; ἐξ Εὐδοκίας, ὡς δὲ λόγος, υἱὸς Βασιλείου· ὃν πολλὰ ἐθρήνησε Βασίλειος, πολλὰ στέργων αὐτόν. Καὶ ἀπετέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τοῖς τάφοις τῶν βασιλέων.

ιβ'. Μαῖν α' ἐγκαίνιζεται καὶ ἐνθρονίζεται ἡ Νέα ἐκκλησία, ἣν ἔκτισεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἐκαλλώπισε κόσμῳ πολλῷ, παρὰ Φωτίου πατριάρχου, τοῦ βασιλέως; λῶρον φορέσαντος; καὶ χρήματα πολλὰ δόντος καὶ Νέαν αὐτὴν ἐπονομάσαντος.

κ'. Ἀπεστάλη δὲ παρὰ τοῦ βασιλέως Προκόπιος; πρωτόδεσπότης μετὰ πάντων τῶν δουτικῶν θεμάτων, ὄντος Εὐπραξίου στρατηλάτου εἰς Σικελίαν, καὶ εἰς Κεφαλληνίαν τοῦ Μουσουλίου, εἰς δὲ τὸ Δυρράχιον τοῦ Ραβδούχου καὶ ἐν τῇ Πελοποννήσῳ τοῦ Ὀνιάτου καὶ τοῦ Ἀποστόπου· ὅστις Προκόπιος πολλὰς πράξεις καὶ ἀνδραγαθίας ἐργασάμενος; ἐσχάτως πολέμου [P. 547] γεγονότος καὶ προδοθέντος ὑπὸ τοῦ Ἀποστόπου; ἐσφάγη.

κα'. Αἶων δὲ ὁ Σαλιβαρὺς συνοφίξει; Φωτίῳ πατριάρχῃ Θεόδωρον μοναχόν, ἀρχιεπίσκοπον Εὐχαϊτῶν, ὡς εὐλαβῇ καὶ ποιῶντα τεράστια καὶ προσηγορικόν. Φώτιος δὲ τούτον τῷ βασιλεῖ μεσιτεύει καὶ συνοφίξει. Εἰς ὃν ὁ βασιλεὺς ἀρεσθεὶς (πρὸς γὰρ τὰς ἐπιθυμίας αὐτοῦ δέχεται) εἶχεν οὖν αὐτὸν ἐν τιμῇ πολλῇ. Ὅς ἀθυμοῦντα τὸν βασιλεῖα περὶ τοῦ τελευτήσαντος υἱοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου, διὰ τὸ φιλετρον ὅπερ εἰς αὐτὸν εἶχεν, ἐκλάνα, καὶ ἐπηγύλλετο δεῖξαι ζῶντα τῷ βασιλεῖ· ὃ καὶ ἐποίησεν. Ἐν γὰρ λόχη τινὶ διερχομένῳ τῷ βασιλεῖ φάντασμα συνήνευσεν ἔφιππον, χρυσοφάντον ἐνδεδυμένον, ἐν εἰδει τοῦ Κωνσταντίνου. Ὁ καὶ ὀφθαλμοῖς εἶδεν καὶ περιπλακεὶς κατεφίλησε. Καὶ γεγονότος ἀφανοῦς, αὐτὸν ἰδεῖν ὑπλάμβανε, καὶ ὡς οὐ πεπλῶνεται. Διὸ καὶ μονὴν ἐκείσε χτίσας ἐκωνόμασεν αὐτὴν τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου.

αἴσθετος oscula dedit; quod ubi evanuerat, ipsum sic vidisse arbitrabatur. nec sibi quicquam daemonis ullo astu obrepisse. Quamobrem etiam constructo ibi monasterio S. Constantini titulum indidit.

14. Sed et Salomonis in basilica existentem statuum maximam confringens suo nomine effigiari jussit ac in Novæ ejusdem ecclesiæ fundamentis poni, ac si istiusmodi fabrica hostiam se offerret Deo.

15. Suscepta vero rursus imperator adversus Melitinem expeditione, multis sub jugum missis multisque felici Marte peractis præliis reversus est.

16. Moritur vero Ignatius patriarcha; ejusque loco rursus Photium patriarcham provehit Basilus. Postea autem mortuo in exilio patriarcha Photio, ejus depositum funus est in monasterio quod Jeremiæ vocant in Mardosagari; quod antea universalis ecclesia erat ac parœcia utrique sexui dedita, Photius vero feminarum monasterium fecerat.

17. Rursus vero cum exercitu profectus imperator in Germaniciam, illa capta et sub jugum missa reversus est.

18. Moritur Constantinus Michaelis imperatoris ex Eudocia filius, hominum autem ac vulgi rumore filius Basilii. Hunc Basilus plurimum luxit, cum multum eum diligeret. Depositumque est ipsius funus in sepulcris regum.

345 19. Calendis Maii dedicatur divinisque publice laudibus frequentanda aperitur Nova ecclesia, quam condidit imperator, multaque egregia suppellectili ornavit, a Photio patriarcha, gestante lorum imperatore multasque elargiente pecunias, ac Novæ nomine illi indito.

20. Missus autem est ab imperatore Procopius, protovesiarius cum omnibus copiis ac legionibus occidentalibus, magistro militiæ bellique duce Eupraxio in Sicilia, et in Cephalenia Musulice, Dyrrachii vero Rhabducho, in Peloponneso autem Oniato et Apostyppe; multisque præclare ac bellica fortitudine gestis, quem dicebam, Procopius, ad extremum conserta pugna Apostyppe proditore cæsus est.

21. Porro Leo Salibaras Theodorum monachum Euchaitorum archiepiscopum Photio patriarchæ coram in conspectum adducit, commendatque ut virum religiosum et facientem prodigia ac prænoscenti futura charismate præditum. Photius vero illi ad imperatorem admissor efficitur, et ut præsentia fruatur. Cujus imperator recreatus congressu, quippe ex cujus cupiditatum ratione comparatus esset, in multo eum honore habebat. Mæsto igitur animo cum esset imperator filii sui Constantini occasu, præ nimia illa amoris vi qua eum prosecubatur, errore seducens vivum pollicetur eum se illi ostensurum; quod et fecit. Transeunti enim in quodam saltu imperatori phantasma quoddam ac spectrum, equo insidens, contexta anro chlamyde, in Constantini specie 346 ipsumque referens præsentatur, ipsisque conspexit oculis, ac ei

22. His aliisque plurimis ex Apollonii arte ap-
prime eruditus dictus Santabareno multam sibi
apud imperatorem fidem conciliavit.

23. Copulavit autem imperator Leoni impera-
tori Martinacii filium; cui et corollas imposuit,
celebratis nuptiis in Magnaura et in novemdecim
accubitis.

24. Delatus vero crimine est Leo imperator
apud patrem a Santabareno, nempe pugionem
deferre, quo imperatori vellet necem inferre. Eum
ille pugionem doloso consilio, ut sibi pararet, au-
ctor Leoni exstiterat, et ut in caliga gestaret, di-
cens: *Patre tuo necessaria aliqua causa sapiens
querente gladium, quidni illi præbes?* Atque hoc
fabricato Leo imperator, ac calumniose, ut dictum
est, delatus, deprehensusque cultrum in caliga ge-
stare, quidquid demum satisfactionis afferret, nihil
audiobatur. Casus itaque verberibus est ejus pro-
vestiarius Nicetas Elladicus, qui Romano impe-
ratore papias fuit; alique pariter multis malis sub-
acti, in exsilium ejeoti sunt. Imperator vero Leo-
nem carcere tenens in triclinio cui Margaritis no-
men, cæcare luminibus volebat, nisi Photius
patriarcha diu multumque rogans intercessisset
una cum Zautza 847 Styliano, minoris tunc fœde-
ratorum legionis comite. Mansit vero sic ab impe-
ratoris conspectu exclusus menses tres, lugens ac
ejulans; scriptaque ad imperatorem epistola ejus
inflectere animum ac lenire studebat. Cumque im-
perator magnam fidem erga S. Eliam haberet,
summa imperator Leoni conspectum in ejus memo-
ria indulget. Facto autem processu, eo conspecto
clamare populi ac factiones: *Gloria tibi, Deus!*
Conversus vero imperator respondit eis: *Argu-
mentum vobis assumitis divinus laudis filium meum?*
*ipso auctore multas habetis ærumnas ferre, dieaque
tristes ac permolestas percurrere.*

25. Delatus crimine Andreas legionum domesti-
cas a Santabareno, quasi Leonis rebus studeret,
ab imperatore gradu motus est, ejusque loco Sty-
piotes domesticus præfectus est. Profectusque cum
exercitu Tarsum, suis omnibus desideratis, victus
susque est; rursusque Andreas domesticus præ-
ficitur ab imperatore.

26. Facta vero conjuratio est adversus impera-
torem a Joanne Crocoa, qui domesticus esset
agminis Icanatorum, nempe inclusi in Blachernis
agentis vaticinio concito. Inter conjuratos multi
senatorum atque procerum officialiumque ad sexa-
ginta, sex inventi sunt. Erat enim Michael fœdera-
torum comes Catudares, et Myzaris et Babutzius
ac reliqui. Talis igitur conjurationis nuntio ad im-
peratorem perlato a protovestiario Corcoa, tentis
omnibus, egressus in Circum imperator, positoque

κβ'. Τούτοις καὶ ἑτέροις πλείστοις, ὡς ἐκ τῶν
'Απολλωνίου ἀκριβῶς μαμνημένος, ὁ λεγόμενος
Σανταβαρηνὸς ἐποίησε τὸν βασιλεῖα πίστιν πολλὴν
κακτῆσθαι πρὸς αὐτόν.

κγ'. Ἠγάγετο δὲ ὁ βασιλεὺς Λέοντι τῷ βασιλεὶ
θυγατέρα Μαρτινακίου, ἣν καὶ Ἰσαΰφαν, ποιήσας
τοὺς γέμους ἐν τῇ Μαгнаύρᾳ καὶ ἐν τοῖς ἰθ' ἀκου-
δίτοις.

κδ'. Ἐκατηγορήθη δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς παρὰ
Σανταβαρηνοῦ εἰς τὸν πατέρα αὐτοῦ ὡς ὅτι Μαχαί-
ριον ἐπιφέρειται βουλόμενος ἀνελεῖν σε μετ' αὐτοῦ·
ὅπερ αὐτὸς μαχαίριον διὰ βολίας συμβουλῆς ἐποίησε
τὸν Λέοντα κατασκευάσαι καὶ φορεῖν ἐν τῷ του-
δίῳ, εἰπὼν αὐτῷ ὅτι *Παλλὰκις τοῦ πατρός σου
ἐπικητούντος μαχαίριον διὰ χρύσειαν τινὰ, ἵνα τί μὴ
δίδως αὐτῷ;* Καὶ τοῦτο κατασκευάσας Λέων ὁ βασι-
λεὺς, καὶ διαβηθεὶς, ὡς εἴρηται, καὶ φωραθεὶς ἐν
τῷ τουδίῳ τοῦτο βαστάζων, πολλὰ περὶ τούτου
ἀπολογούμενος οὐκ ἤκούετο. Ἐτυπτήθη οὖν Νική-
τας ὁ Ἑλλαδικὸς ὁ πρωτοβεστιαριὸς αὐτοῦ, ὃς γέγονε
παπίας ἐπὶ Ῥωμανοῦ βασιλέως, καὶ ἄλλοι μετ'
αὐτοῦ πολλὰ δεινὰ πεπονθότες ἐξωρίσθησαν. Ὁ δὲ
βασιλεὺς [P. 348] Λέοντα καθέλκας ἐν τῷ τρικλίνῳ
τῷ Μαργαρίτου ἐβούλετο ἐκτυφλῶσαι αὐτόν, εἰ μὴ
Φώτιος, πατριάρχης διὰ πολλῶν παρακλήσεων τοῦτο
δυσκίδασεν, ἅμα Ζαούτζα Στυλιανῷ μικρῷ ἐταιρει-
άρχῃ τότε ὄντι. Ἐποίησε δὲ ὑπὸ ὕψεως μῆνας
τρεῖς, θρηνῶν καὶ ὀδυρόμενος, καὶ δι' ἐπιστολῆς
πολλὰ δυσώπει τὸν βασιλεῖα. Μεγάλῃν δὲ πίστιν τοῦ
βασιλέως ἔχοντας εἰς τὸν ἅγιον Ἥλιον ἀποσυνοψίζει
Λέων ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν ἅγιον Ἥλιον ἐν τῇ μνήμῃ
αὐτοῦ. Τῆς δὲ ἐλευσέως ὁ γενομένης ἰδόντες αὐτὸν
οἱ λαοὶ ἐπαφώνησαν τὸ, *Δόξα σοι, ὁ Θεός!* Ὁ δὲ
βασιλεὺς ἀναστραφεὶς ἀπελογήσατο αὐτοῖς. *Δοξά-
ζετε περὶ τοῦ υἱοῦ μου τὸν Θεόν; πολλὰς θλί-
ψεις ὅπ' αὐτοῦ ἔχετε ὑπομεῖναι καὶ ἐπωδύνους
ἡμέρας διελθεῖν.*

κε'. Κατηγορηθεὶς δὲ Ἀνδρέας δομέστικος τῶν
σχολῶν παρὰ Σανταβαρηνοῦ ὡς τὰ Λέοντος φρονῶν
διεδέχθη παρὰ τοῦ βασιλέως. Ἀντ' αὐτοῦ δὲ προ-
εβλήθη δομέστικος ὁ Στυπιώτης· καὶ ἀπελθὼν μετὰ
λαοῦ ἐν Ταρσῷ ἡτήθη καὶ πάντας ἀπώλεσε. Καὶ
πάλιν προχειρίζεται Ἀνδρέας παρὰ τοῦ βασιλέως
δομέστικος.

κς'. Ἐγένετο δὲ συσχευὴ κατὰ τοῦ βασιλέως παρὰ
Ἰωάννου τοῦ Κροχά δομεστίκου ὄντος τῶν ἱκανά-
των, χρηματισθέντος παρὰ τοῦ ὄντος ἐν Βλαχέρναις
ἐγκλισίου. Εὐρέθησαν δὲ πολλοὶ τῶν συγκλητικῶν
καὶ ἀρχόντων, μέχρι τῶν ἐξήκοντα ἔξ. Ἦν γὰρ
Μιχαὴλ ὁ ἐταιρειάρχης ὁ Κατουδάρις καὶ ὁ Μύ-
ξαρς καὶ ὁ Βαβούτζικας καὶ οἱ λοιποί. Τῆς γοῦν
τοιαύτης ἐπιβουλῆς μηνυθείσης τῷ βασιλεὶ παρὰ
πρωτοβεστιαρίου τοῦ Κροχά, κρατηθέντων τε πάν-
των, ἐξελθὼν ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ καὶ

καθεσθαι· ἐκείσε καὶ ἀνακρίνας τὰ κατ' αὐτοὺς, πάντας τύφας καὶ κουρεύσας· τὰς παρελθούσας τρίχας κατέκασσε. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐξήλθεν ἐν τῇ προαλαύσει τοῦ Ἐθαγγελιστοῦ, ὅτε καὶ τὴν ἐκίδου- λην ἐμάλλον ποιήσας. Περιεπάτουν δὲ ἐπισθεν αὐ- τοῦ γυμνοὶ μέχρι τοῦ φόρου δεδεμένοι, καθὼς δι- ωρίσθητο. Εἰθ' αὖτως πάντας δημύσας ἐξώρισεν.

κζ'. Τοῦ δὲ βασιλέως ἐξαλθόντος πρὸς τὸ κυνηγῆ-σαι, ἐλάφου ποδὲν ἀναφανέντος· παμμεγέθους, ὃς αὐτὸν βασιλεὺς κατεδίωκεν, ἐπιστραφεὶς ὁ ἐλάφος ἤρε τὸν βασιλέα ἐκ τῆς ζώνης ἀπὸ τοῦ ἱκνου. Θό-σας δὲ τις καὶ τὴν σπάθην γυμνώσας, τὴν ζώνην ἐκνύφας τὸν βασιλέα ἐρρύσαστο. Μετὰ δὲ τοῦ ἀπο- στραφῆναι ἐκέλευσε τὸν τὴν ζώνην αὐτοῦ ἀποτεμόντα ἀποσημῆναι τὴν κεφαλὴν ὡς [P. 549] γυμνώσαντα τὸ ξίφος κατ' αὐτοῦ, πολλὰ ἀπολογουμένου ὡς ὑπὲρ τῆς σωτηρίας αὐτοῦ τοῦτο πεποιηκέναι· ἀλλ' οὐδὲν ὠφέλησεν. Ἐκ δὲ τοῦ σπαραγμοῦ τῆς ἐλάφου νοση- λευθεὶς· Βασίλειος τελευτᾷ, καταλιπὼν Ἀλέοντα αὐτο- κράτορα καὶ Ἀλέξανδρον.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΛΕΟΝΤΟΣ ΥΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

Τῷ ς' τοῦ τοῦ κόσμου, τῆς δὲ θαλάσσης σαρκώ-σεως ὥπς', ἐβασίλευσεν Ἀλέων ὁ υἱὸς Βασίλειου ἐπὶ εἰκοσιπέντε, μῆνας ὅκτω. Στέφανος δὲ ὁ αὐτοῦ ἀδελ-φὸς κληρικὸς ὢν καὶ σύγκλητος ἦν μετὰ Φωτίου πα-τριάρχου, ἀνατρεφόμενος παρ' αὐτοῦ καὶ παιδευ-μένος. Ὁ δὲ αὐτὸς Ἀλέων μετὰ τὸ αὐτοκράτορῆσαι ἀπέστειλεν Ἀνδρέαν στρατηλάτην μετὰ κληρῶν πολ-λῶν κληρικῶν τε καὶ συγκλητικῶν ἐν Χρυσόπολει, καὶ ἐξήγαγεν Μιχαὴλ ἐκ τοῦ τάφου, καὶ ἔβαλεν ἐν γλωσσόκομῳ κυπαρισσίων· καὶ ἐπὶ κρηβάτου θέν-τας καὶ ἀκτινάζοντας βασιλικῶς τε τιμῆσαντες, μεθ' ὁμων καὶ τιμῆς πολλῆς, ἐπομένων ἐκεῖσε καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, ἤγαγεν εἰς τοὺς Ἁγίους Ἀποστόλους· καὶ ἀπέθετο ἐν λάρνακι.

β'. Μετὰ ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλεν Ἀνδρέαν δομέστικον τῶν σχολῶν ἅμα Ἰωάννῃ Ἀγιοπολίτῃ σοφωτάτῳ καὶ γεροντί λογόθητι τοῦ δρόμου· καὶ ἐν τῷ ἀμύμονι τῆς ἐκκλησίας ἀνελθόντες, πρὸς τοῦ πατριάρχου Φωτίου αἰτίας ἀνεγρόντες, αὐτὸν τοῦ θρόνου κατήγαγον, καὶ περιέβρισαν ἐν τῇ μνη-τῶν Ἀρμενιανῶν ἐπὶ ἐπιλογομένη τοῦ Ἑρδένος.

γ'. Προεβάλετο δὲ ὁ βασιλεὺς Στυλιανὸν Ζαούτζαν μάγιστρον καὶ λογοθέτην τοῦ δρόμου. Ἀνήγαγε δὲ Στέφανον τὸν σύγκλητον καὶ ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ πατριαρχείῳ· καὶ πρὸ τῶν Χριστοῦ γεννῶν χει-ροτονεῖται πεπρωτάρχης ὑπὲρ Θεοφάνους· τοῦ πρωτο-θρόνου καὶ λοιπῶν ἀρχιερέων· καὶ ποιήσας ἐν τῷ πατριαρχείῳ ἐπὶ 22 καὶ μῆνας πέντε ἐτελεύτησε, καὶ θάπτεται ἐν τῇ μνητῶν τῶν Συκίων.

δ'. Ἐφ' οὗ Ἀλέοντος προεδόθη τὸ κάστρον Ὑψηλῆ, καὶ ἐκρατήθη ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν, αἰχμαλωτι-σθέντων πάντων τῶν ὄντων [P. 550] ἐκεῖσε. Γέγονε δὲ ἐμπρησμὸς μέγας πλησίον τῶν Σοφριανῶν, ἐμ-πρησθείσης καὶ τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἀγίου ἀποστό-λου Θωμᾶ, ἣν ὁ αὐτὸς Ἀλέων λαμπρῶς ἀνεκαίνισεν.

848 illic tribunali, eorum iudicans causam, cun- cis verboribus subjectis ac detonans, qui reliqui essent eorum pilos combussit. Sic deinde solemni diei Amnuntiationis pompa processit, quando et conjurationem erant expleturi. Ambulabant illi retro eum nudi vincti adusque forum, uti eis con- stituerat. Tum eorum publicatis bonis cunctos ex- silio relegavit.

27. Egresso autem imperatore ad venandum, cervo miræ magnitudinis nescio unde prodente, dum bestiam imperator insequitur, conversus cer- vus imperatorem a zona sublatum equo suocavit. Lapsum quispiam occupans, nudato ense discissa zona, imperatorem liberavit. Postea vero cum rever- sus esset, ei qui zonam secarat, caput amputari præcepit, hoc dato crimini, quod in eum gladium nudasset. Cumque is multa excusaret, ut qui ejus sa- luti causa rem aggressus esset, nihil tamen opera fecit. Egrotans vero Basilius ex cervi illa succus- sione moritur, relictis imperatoribus Leone et Alexandro.

IMPERIUM LEONIS BASILII FILII.

Anno mundi 6386, divinis incarnationis 886, impe- ravit Leo Basilii filius annos 25, menses 8. Stephanus vero ejus frater, qui clericus erat 849 ac synocelles, cum Photio morabatur, quem is educabat· ac disci- plinis instituebat. Leo itaque ubi rerum summam adeptus est, Andrea magistro militiæ cum multis cereis senatusque frequentia Chrysopolim misso, Michaelis corpus eduxit e tumulo, posueruntque in loculo cypressino, imponentes sandapilæ et opo- rientes; regioque cultu honestantes, cum canticis multaue pompa ac honore, ipsis quoque ejus fratribus funus deducantibus, inde ad Sanctos Apo- stolos adduxerunt atque in urna posuerunt.

2. Postea misit imperator Andream legionem domesticam cum Joanne Hagiopolita, viro erudi- tissimo, et qui fuit publici cursus logotheta; con- sencoque ecclesiæ ambone, lectis Photii patriar- chæ criminum capitibus, e throno dejecerunt et ad Armenianorum monasterium, quod Bordenis

3. Præfecit vero imperator Stylium Zautzam magistrum ac publici cursus logothetam. Reduxit vero Stephanum syncellum fratremque suum in ædes patriarchales; ac ante Christi natalem pa- triarcha ordinatur a Theophane primæ sedis epi- scopo ac reliquis episcopis. Sexque annos et men- ses quinque summo urbis sacerdotio potitus diem obit, et in Syceorum monasterio huiatur.

4. Leonis tempore proditum est presidium cui nomen Hypsele, et ab Agarenis captum, sub jugum missis qui in eo erant universis. Exstitit 850 vero etiam ingens incendium, haud procul a So- phianis, quo et beati Thomæ succensa ecclesia est: eam ipse Leo splendide instauravit.

5. Misit imperator Euchaita apparitoribus ad A
duxit in urbem Theodorum Santabarenum. Andreas autem domesticus et Stephanus magister Calemaria, qui sub Basilio imperatore a Santabarenis fuerant accusati, dolum subornantes, imperatorem commonuerunt consilium habuisse Photium patriarcham et Theodorum Santabarenum, ut ex Photii propinquis imperatorem praesicerent. Jussit vero imperator adduci Photium patriarcham et Theodorum Santabarenum ad Pegarum palatia, eosque seorsim in carcere singulos detineri constituit. Missi porro sunt ab imperatore Stephanus magister et Andreas domesticus Craterus et patricius Gumer, et Joannes Hagiopolita, ad illorum causam examinandam. Inductoque patriarcha et in aede cum honore collocato, ipsis quoque sedentibus, dixit Andreas domesticus: *Nosti, domine, abbatem Theodorum?* Respondit ille: *Abbatem Theodorum non novi.* Et Andreas: *Abbatem Theodorum Santabarenum non nosti?* Ad quem patriarcha: *Novi monachum Theodorum, qui archiepiscopus Euchaitarum*

6. Duxerunt vero etiam ad eos Santabarenum, aitque ad eum Andreas domesticus: *Mandat tibi imperator, ubi sunt opes et pignora mea majestatis?* 851 Qui ait: *Ubi ea dedit imperator: nunc vero si haec requirit, licet ei ut illa recipiat.* Ad quem Andreas: *Hic, quæso, quemnam volebas imperatorem facere, cum patri consuleres ut me oculis cæcaret, patriarchæ propinquum, an tuum?* Respondit ille ac dixit: *Nescio prorsus de quo loquamini, mihi crimen impingentes.* Ait ergo magister Stephanus ad eum: *Et qua vero ratione mihi significasti imperatori, ut ejus rei nomine patriarcham coarguerem?* Santabarenus vero confestim jactans se ad patriarchæ pedes ait: *Adjuvo te per Deum, domine, ut meam prius depositionem facias, ac tunc me sacerdotio nudum tanquam maleficum pœnis subijciant.* Non enim istiusmodi rem significavi imperatori. Porro patriarcha in omnium conspectu ait: *Per salutem animæ meæ, domine Theodore, archiepiscopus es, tum in hoc sæculo tum in futuro. In his ira accensus Andreas: Nuncquid non, inquit, abba, per me imperatori denuntiasti fore ut patriarcham ejusce reum sceleris perageres?* At ille se quidquam scire pernegabat. Reversi itaque, quæ illi locuti essent, imperatori cuncta renuntiant. Impotenti vero is ira furorēque correptus, quod adversus patriarcham nihil criminis deprehendisset, misso licitore duris verberibus Santabarenum affecit atque Athenas relegavit; tum post illum mittens, ipsum luminibus cæcavit et in Asiam exsulem expulit. Post annos autem plures placatus imperator 852 ipsum in urbem reduxit, atque ex Nova Ecclesia auronas accipere jussit. Mortuus vero est Santa-

8. 'Απέστειλε δὲ ὁ βασιλεὺς εἰς Εὐχάϊτα, καὶ ἤγαγε Θεόδωρον τὸν Σανταβαρηνὸν ἐν τῇ πόλει. Ἀνδρέας δὲ ὁ δομέστικος καὶ Στέφανος ὁ μάγιστρος ἡ τῆς Καλομαρίας, οἱ πολλὰ λοιδορηθέντες ἐπὶ Βασίλειου παρὰ Σανταβαρηνοῦ, ὑπέβησαν τῷ βασιλεῖ, συσκευὴν ποιησάμενοι, ὥς ἐτι Φώτιος ὁ πατριάρχης καὶ Θεόδωρος ὁ Σανταβαρηνὸς βουλήν εἶχον ποιήσασθαι βασιλεία ἐκ τῶν ἰδίων Φωτίου πατριάρχου. Προέταξε δὲ ὁ βασιλεὺς ἀγαγεῖν Φώτιον πατριάρχην καὶ Θεόδωρον τὸν Σανταβαρηνὸν ἐν τοῖς παλατίοις τῶν Πηγῶν, καὶ ἰδίως αὐτοὺς φρουρεῖσθαι διωριστά. Ἀπεστάλησαν δὲ παρὰ τοῦ βασιλέως Στέφανος μάγιστρος καὶ Ἀνδρέας δομέστικος ὁ Κρατερὸς καὶ ὁ πατρίκιος Γούμπερ καὶ Ἰωάννης ὁ Ἀγιοπολίτης ἐπὶ τὸ ἐξετάσαι τὰ κατ' αὐτῶν. Καὶ ἀγαγόντες τὸν πατριάρχην καὶ καθίσαντες ἐπὶ θρόνου ἐν τιμῇ, καὶ αὐτοὶ καθεσθόντες, ἔφη πρὸς τὸν πατριάρχην Ἀνδρέας ὁ δομέστικος· *Γνωρίζεις, ὦ δέσποτα, τὸν ἀδδῶν Θεόδωρον;* Ὁ δὲ ἀπεκρίθη· *Ἀδδῶν Θεόδωρον οὐ γνωρίζω.* Καὶ ὁ Ἀνδρέας· *Τὸν ἀδδῶν Θεόδωρον τὸν Σανταβαρηνὸν οὐ γνωρίζεις;* Καὶ ὁ πατριάρχης· *Γινώσκω τὸν μοναχὸν Θεόδωρον ἀρχιεπίσκοπον ὄντα Εὐχάϊτων.*

9. Ἦγαγον δὲ καὶ τὸν Σανταβαρηνὸν πρὸς αὐτούς, καὶ λέγει πρὸς αὐτὸν Ἀνδρέας ὁ δομέστικος· Ὁ βασιλεὺς σοὶ δηλοῖ, κοῦ εἰσι τὰ χρήματα καὶ πράγματα τῆς ἐμῆς βασιλείας; Ὁ δὲ ἔφη· Ὅπου δέδωκεν αὐτὰ ὁ βασιλεὺς· νῦν δὲ ἐπεὶ ἀναζητεῖ αὐτὰ, ἐξουσίαν ἔχει ἀναλαβεῖσθαι αὐτὰ. Καὶ ὁ Ἀνδρέας ἔφη πρὸς αὐτόν· Εἰπέ τίνα ἡδούλου ποιῆσαι βασιλεία, ὑποθέμενος τῷ ἐμῷ πατρὶ διὰ συσκευῆς σου τυφλωσά με; τοῦ πατριάρχου ἰδίον ἦ σόν; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ὅθ γινώσκω τὸ σύνολον περὶ ὧν λέγεται κατηγοροῦντές με. Λέγει οὖν Στέφανος ὁ μάγιστρος πρὸς αὐτόν· Καὶ πῶς ἐμήνυσας τῷ βασιλεῖ ἵνα ἐλέγξω τὸν πατριάρχην περὶ τούτου; Ὁ δὲ Σανταβαρηνὸς παρευθὶ πᾶσιν εἰς τοὺς πόδας τοῦ πατριάρχου εἶπεν· Ὅρμιζω σε κατὰ τοῦ Θεοῦ, δέσποτα, ἵνα πρῶτον κοιήσης τὴν ἐμὴν καθάρεσιν, καὶ τότε γυμνὸν ὄντα τῆς ἱερωσύνης κολάζῃτωσαν ὡς κακούργον· οὐ γὰρ τοιαῦτα ἐδήλωσα τῷ βασιλεῖ. Ὁ δὲ πατριάρχης ἐνώπιον πάντων ἔφη· Μὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ἐμῆς ψυχῆς, κύριε Θεόδωρε, ἀρχιεπίσκοπος εἰς καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Θυμωθείς οὖν Ἀνδρέας ἐπὶ τούτοις ἔφη· Οὐκ ἐμήνυσας, ἀδδῶ, τῷ βασιλεῖ· εἰ ἐμοῦ δεῖ ἵνα ἐλέγξω τὸν πατριάρχην εἰς τοῦτο; Ὁ δὲ ἀπηρνέτο μὴ εἰδέναι τι. Ὑποστρέφαντες οὖν ἀνήγγειλαν ὁ τῷ βασιλεῖ ὅπαντα τὰ λαληθέντα [P. 551] παρ' αὐτῶν. Ὁ δὲ βασιλεὺς θυμῷ τε καὶ ὀργῇ ἀκατασχέτῳ ληφθεὶς ὥς μὴ ἐδρών αιτίαν κατὰ τοῦ πατριάρχου, ἀποστείλας ἐτυψεν τὸν Σανταβαρηνὸν σφοδρῶς, καὶ τούτον ἐξώρισεν ἐν Ἀθήναις. Ὅπισθεν δὲ αὐτοῦ ἀποστείλας ἐτύφλωσεν αὐτόν καὶ ἐξώρισεν εἰς Ἀνατολίην. Μετὰ δὲ

VARIÆ LECTIONES.

ὁ σημειώσαι δτι ὁ ἱερωμένος καὶ πταίστης ὄρεται ἵνα καθαιρεθῇ, καὶ τότε ἵνα κολάζηται margo P. ἀντ' ἑαυτοῦ P.

ἐση πολλά παρακληθεὶς ὁ βασιλεὺς τοῦτον ἀνήγαγεν ἐν τῇ πόλει, καὶ προσέταξε λαμβάνειν αὐτὸν ἀνώνυμος ἐκ τῆς Νέας ἐκκλησίας. Ἐτελεύτησε δὲ ὁ Σανταβερνὸς ἐπὶ Κωνσταντίνου καὶ Ζωῆς τῆς αὐτοῦ μητρὸς.

ζ' - η'. Ἐπὶ τῆς βασιλείας οὖν Λέοντος Ἀγίου ὁ Δογγιβαρδίας ἑξαρχος καὶ δοῦξ, γαμβρὸς δὲ γεγενηὸς τοῦ ῥηγὸς Φραγκῶν, ἀντήρῃ τῷ βασιλεῖ, πᾶσαν τὴν χώραν εἰς αὐτὸν δουλώσαντος. Τοῦτο γνοὺς ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλε Κωνσταντίνον τὸν τῆς τραπέρχης οὖν πᾶσι τοῖς θέμασι τῆς δύσεως πρὸς τὸ καταπολεμῆσαι Ἀγίωνα. Καὶ συμβολῆς γενομένης ἡττήθησαν οἱ μετὰ Κωνσταντίνου καὶ κατεσφάγησαν, μόλις αὐτοῦ διασωθέντος.

θ'. Γέγονε δὲ ἐκλειψὶς ἡλίου, ὥστε νύκτα γενέσθαι ὥρῃ ἑκτῇ καὶ τοὺς ἀστέρας φαίνεσθαι. Ἀλλὰ βρονταὶ καὶ συνοχαὶ ἀνέμῳ καὶ ἀστραπαὶ γεγόναι, ὥστε καὶ ἐν τοῖς ἀναβαθμοῖς τοῦ φόρου ἀνθρώπους ἐπελθεῖν.

ι'. Καὶ ἐπιλιπορήθη ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν ἡ Σάμος τὸ κάστρον, αἰχμαλωτισθέντος καὶ τοῦ στρατηγοῦ αὐτῶν τοῦ Πασπαλά. Προσχειρίσατο δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς Ζαούτζαν εἰς βασιλεοπάτορα, συμπιλιωθείς ἦδη Ζωῇ τῇ αὐτοῦ θυγατρὶ, φαρμάκῳ τινὶ τελευτήσαντος τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς Θεοδώρου τοῦ Γασσανιάτου. Στεφάνου δὲ πατριάρχου τῶν τῆδε μεταστάντος χειροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ Ἀντώνιος ὁ λεγόμενος Καυλέας.

ια'. Ἦλθε δὲ καὶ ἀγγελία παρὰ τοῦ στρατηγοῦ Μακεδονίας ὡς ἐδῆρων Βουλγαρίας Συμεὼν βοῦλεται ἐκστρατεῦσαι κατὰ Ῥωμαίων. Ἡ δὲ αἰτία ἦν ὡργίζετο Συμεὼν ἦν αὕτῃ Ζαούτζας ὁ βασιλεοπάτωρ εἶχε δούλον εὐνοῦχον ὀνόματι Μουσικόν. Οὗτος ἐφιλιώθη Σταυρακίῳ καὶ Κοσμῷ Ἑλλαδικόις φιλοχρῦσσι καὶ πραγματευταῖς, οἵτινες πρὸς αἰσχροκερδίαν ἀφορῶντες μεσιτεῖα καὶ δυνάμει τοῦ Μουσικοῦ διέδοτησαν τὴν ἐν τῇ πόλει πραγματείαν τῶν Βουλγάρων ἐν Θεσσαλονίκῃ, κακῶς τοὺς Βουλγάρους· διοικοῦντες ἐν τῷ κομμάρκειον. Οἱ δὲ Βούλγαροι τῷ Συμεὼν ταῦτα ἀπήγγειλαν. Ὁ δὲ ὅληα πεποίηκε ταῦτα τῷ βασιλεῖ Λέοντι. Ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ βασιλεοπάτορος κωλυόμενος, [P. 552] προσπαθούντος τῷ Μουσικῷ, πάντα ὡς λήρον ἤκουεν.

ιβ'. Μανεὶς οὖν ὁ Βούλγαρος ἐκστρατεῖ κατὰ Ῥωμαίων. Καὶ μαθὼν ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἀποστέλλει τὸν Κρηνήτην στρατηλάτην κατὰ Βουλγάρων μετὰ ὅπλων καὶ ἀρχόντων πολλῶν τῆς πόλεως κατὰ Συμεὼν. Καὶ συμβολῆς γενομένης ἐν Μακεδονίᾳ τρέπονται οἱ Ῥωμαῖοι, σφαγέντος τοῦ τε Κρηνήτου καὶ τοῦ Ἀρμένη τοῦ Κουρτεκίου καὶ τῶν λοιπῶν πάντων. Ἐκ δὲ τῶν Χαζάρων, οἱ ἦσαν εἰς τὴν ἑταιρείαν Λέοντος, προστεθέντες καὶ τὰς ῥίνας αὐτῶν κοπέντες εἰς αἰσχύνῃν Ῥωμαίων ἐν τῇ πόλει παρὰ Συμεὼν ἀπεστάλησαν. Οὗς ἰδὼν ὁ βασιλεὺς καὶ θυμωθεὶς ἀπέστειλε Νικήταν τὸν ἐπιλεγόμενον Σκληρὸν μετὰ δρομῶνων ἐν τῷ ποταμῷ Δανουβίῳ δοῦναι δῶρα τοῖς Τούρκοις καὶ πόλεμον κινήσαι

7-8. Leone itaque imperatore Hagio Longobardiae praefectus atque dux, gener vero regis Franciae, rebellionem adversus imperatorem mota omnem regionem suae mancipavit ditioni: Qua re cognita imperator Constantinum mensae praepositum cum omnibus occiduis legionibus ad flagionem expugnandum misit. Consertaque pugna victa Constantini acies est, trucidatus exercitus: unus ipso salutem egre expeditiv.

9. Tantum fuit solis deliquium, ut hora sexta stellae in caelo apparuerint. Caeterum orta sunt tonitrua ventorumque compressiones et turbines atque fulgura, adeo ut septem homines in fori gradibus incendio absumpti sint.

10. Expugnata Samus urbs munita ab Agarenis, sub jugum misso ipso quoque eorum praetore ac duce Paspala. Leo imperator in imperatoris patrem Zautzam promovit, cum illius filiam Zoen in uxorem accepisset, exstincto illius viro Theodoro Gavaniato veneno quodam. Stephano autem patriarcha e vivis sublato, ejus loco ordinatur Antonius dictus Cauleas.

553 11. Venit et nuntius a praetore Macedoniae, in destinato habere Symeonem Bulgarorum principem ut infestis signis incurset Romanam ditionem. Hinc exiit Symeonis ira: Zautzae imperatoris patri servus erat nomine Musicus. Is Sauracio et Cosmae Helladicis, hominibus auri avaris ac negotiatoribus, amicitia junctus est. Hi turpis lucra causa, eoque spectantes ut quovis modo rem familiarem augerent, intercessione ac potentia Musici, quae in urbe erat, Bulgarorum negotiationem Thessalonicensem advocare, quod male Bulgarorum commercii cedebat. Bulgari haec Symeoni nuntiaverunt. Ille Leoni imperatori curavit intimare: imperator vero obstante imperatoris patre, cujus in Musicum propensi animi essent, veluti vacui nugae cerebri cuncta audiebat.

12. Furere igitur actus Bulgarus adversus Romanos copias educit. Quibus cognitis imperator Crenetem magistrum militiae adversus Bulgaros armis instructum, multisque urbis proceribus ac officialibus fretum, adversus Symeonem mittit. Consertaque pugna in Macedonia in fugam vertuntur Romani, jugulato tum Creneto tum Armeno Curticio reliquisque omnibus. Ex Chazaris, qui in Leonis foederatorum agmine merebant, capti, praecisisque eis naribus, Romanorum probro, in urbem a Symeone missi sunt. Hos ut vidit imperator, ira percitus Nicetam cui cognomen Scleri (i. e. duri) cum triremibus in Danubium misit, Turcorum auxilia munibus datis corrogaturum, et ut bellum

adversus Symeonem moverent. **854** Profectus vero ille, communicatoque cum ipsorum capitibus Arpade ac Cursane consilio, pactisque his Symeonem se bello incessuros, ac datis obsidibus ad imperatorem reversus est. Rursusque imperator Eustathium patricium navaliumque copiarum drungarium mari misit; Nicephorum vero patricium Phocam domesticum cum legionibus terra destinavit, ingressasque ad ipsam usque Bulgariam pervasit. Porro imperator, qui paci studeret tanto belli apparatu, Constantiniacem quæstorem ad Symeonem misit, qui ea quæ pacis essent consuleret. Symeon vero omni illa in ipsum terra marique motione comperta, quæstorem, velut qui dolo venisset, compingit in carcerem. Transmisso igitur Turci amne, interim dum Symeon in Phocæ exercitu occupatur, Bulgariam omnem sub jugum miserunt ac captivarunt. Hæc ut Symeon accepit, adversus Turcas proficiscitur. Hi contra trajicientes pugnam cum Bulgaris conserunt. In his fusus fugatusque Symeon, ut vix ipse in Distra incolumnis salvusque evaserit. Turci vero imperatorem rogarunt ut mitteret qui Bulgarorum captivos redimerent. Quod et fecit imperator, missis in eam rem civibus, et ut lytrum pro eis darent.

13. Porro Symeon Eustathii drungarii opera de pace rogavit. In eam imperator animum inflexit, Leonemque Chærosphactem ad eam consciscendam misit. Data mandata Nicephoro ut copias reduceret; similiter etiam Eustathio excubiarum drungario. Symeon nec sermone Leonem dignatus est, sed in carcerem compegit. Susceptaque adversus **855** Turcos expeditione, cum ii nullum a Romanis auxilii præsidium haberent, sed nulla ipsorum cura relictæ essent, aucta sua inde superbia omnes contrucidavit. Reversusque Leonem invenit in Mudagra, dixitque ad eum non facturum se pacem, nisi captivos omnes reciperet. Constituit itaque imperator eos reddendos esse; venitque cum Leone Bulgarus Symeonis homo ac domesticus, qui eos recepit.

14. Nicephoro Phoca vivis exemplo, Symeon pacis dissolvendæ occasiones quærebat. Dum enim etiam alios captivos quærit, Romanam incessit ditionem. Leo autem imperator legionum domesticum Calacalum præficit, cujus in Rabdo domicilium fuit. Missus cum eo Theodosius patricius et protovestiarius; trajectisque legionibus integris et ordinibus ac agminibus, conserta pugna cum Symeone ad Bulgarophygm, locum sic dictum, facta est communis fuga omnesque periit, Theodosius quoque protovestiarius, cujus mortis causa haud mediocriter imperatoris indoluit animus.

15. Etiam Chersonis oppidani prætorem suum ac ducem Symeonem, Joannis filium, contrucidarunt. Captum iidem Corum, munitum præsidium in Cappadocia, ab Agarenis.

16. Facto imperator processu ad Domiani sedes, Lau'za quoque patre imperatoris illi comite, una

κατὰ Συμεών. Ὁ δὲ ἀπαλθὼν καὶ συντυχὼν ταῖς κεφαλαῖς αὐτῶν Ἀρπάδη καὶ Κουρσάνῃ, καὶ συνθεμένῳν πολεμῆσαι, λαθὼν βύβιας ἤλθε πρὸς τὴν βασιλεία. Ὁ δὲ βασιλεὺς πάλιν διὰ τῆς θαλάσσης ἀπέστειλεν Εὐστάθιον πατρίκιον καὶ δρουγγάριον τοῦ πλωίου. Νικηφόρον δὲ πατρίκιον τὸν Φωκᾶν καὶ δομέστικον μετὰ τῶν θεμάτων ἀπέστειλεν διὰ γῆς, καὶ εἰσῆλθε μέχρι Βουλγάρων. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν εἰρήνην ἀσπαζόμενος μετὰ τοῦτο ἀπέστειλε Κωνσταντινιάκην κυαιστῶρα πρὸς Συμεών, τὰ περὶ εἰρήνης συμβουλευάσατα. Συμεών δὲ τὴν κατ' αὐτοῦ κίνησιν διὰ τε γῆς καὶ θαλάσσης μαθὼν ἐν φρουρᾷ κατακλείει τὸν κυαιστῶρα ὡς ἐπὶ δόλῳ ἐλθόντα. Περσάσαντες οὖν οἱ Τοῦρκοι, τοῦ Συμεών ἐπὶ τὸ στρατεύμα Φωκᾶ ἀσχυλούμενου, ἤχημαλῶ πνευσαν πᾶσαν τὴν Βουλγάρειαν. Ταῦτα μαθὼν Συμεών κινεῖται κατὰ Τοῦρκων. Οἱ δὲ ἀντιπερσάσαντες συμβάλλουσι πόλεμον μετὰ Βουλγάρων, καὶ τρέπεται Συμεών, μέλεις διασωθεὶς ἐν τῇ Δίστρα. Οἱ δὲ Τοῦρκοι ἠτήσαντο τὸν βασιλεῖα ἀποστῆναι καὶ ἀγοράσαι τὴν αἰχημαλωσίαν τῶν Βουλγάρων· ὃ δὲ καὶ πεποίηκεν ὁ βασιλεὺς, τοὺς πολέτας ἀποσταίλας ἐπαγοράσαι αὐτούς.

γ'. Ὁ δὲ Συμεών δι' Εὐστάθιον δρουγγάριον ἐδεήθη περὶ εἰρήνης. Πρὸς τὴν ὑπέβηκεν ὁ βασιλεὺς, καὶ ἀπέστειλε Λέοντα τὸν Χοιροσφάκτην πρὸς τὸ γενέσθαι εἰρήνην. Ἐδέξατο δὲ Νικηφόρος ὑποστρέψαι μετὰ λαοῦ, καὶ ὁ δρουγγάριος τῆς Βίγλης Εὐστάθιος ὁμοίως. [P. 553] Λέοντα οὐδὲ λόγου ἤξιωσε Συμεών, ἀλλ' ἠσφαλίσατο εἰρηκτῇ. Ἐκστρατεύσας δὲ κατὰ τῶν Τοῦρκων, ἐκείνων οὐχ ὕψωμα βοήθειας μὴ ἔχόντων παρὰ Ῥωμαίων, ἀλλ' ἀπρονοήτως ἐαθίντων, πάντας κατέσφαξεν, αὐξήσας τὴν μεγαλαυχίαν αὐτοῦ. Καὶ ὑποστρέψας εὔρε Λέοντα ἐν τῇ Μουδάγρῃ, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν· Οὐ ποιῶ εἰρήνην, ἐὰν μὴ πᾶσαν τὴν αἰχημαλωσίαν λάβω. Διωρίσατο οὖν ὁ βασιλεὺς ταύτην ἀποδοῦναι, καὶ ἤλθε μετὰ Λέοντος Βούλγαρος οἰκίος τοῦ Συμεών, καὶ παρέλαβεν αὐτούς.

δ'. Νικηφόρου δὲ τοῦ Φωκᾶ τελευτήσαντος, ἀφορμὰς ἐζήτει Συμεών τὴν εἰρήνην διαλύσαι· ἐπιζητῶν γὰρ καὶ ἄλλους αἰχημαλῶτους εἰσέρχεται κατὰ Ῥωμαίων. Λέων δὲ ὁ βασιλεὺς δομέστικον τῶν σχολῶν προβάλλεται Λέοντα Κατακαλὼν, ἐν τῇ Ῥάδῃ τὴν οἰκίαν ἔχοντα, καὶ μετ' αὐτοῦ ἀποστέλλει Θεοδόσιον πατρίκιον καὶ πρωτοβεστιάριον. Καὶ περσάσας ὅλα τὰ θέματα καὶ τὰ τάγματα, καὶ γενομένης συμβολῆς μετὰ Συμεών εἰς τὸ Βουλγαρόφυγον, ἐγένετο τροπὴ δημοσία καὶ πάντες ἀπώλοντο καὶ ὁ πρωτοβεστιάριος Θεοδόσιος, δι' ὃν ὁ βασιλεὺς οὐ μετρίως ἠνιάθη ἐπὶ τούτου.

ε'. Ἐσφαξαν καὶ ἐν Χερσῶνι οἱ τοῦ χάστρου τὸν στρατηγὸν αὐτῶν Συμεών τὸν υἱὸν Ἰωάννου. Καὶ περελήφθη τὸ χάστρον ἐν Κόρον ἐν Καππαδοκίᾳ ὑπὸ τῶν Ἀγαρινῶν.

ς'. Ὁ δὲ βασιλεὺς πρόκειντον ἐποίησε εἰς τὰ Δαμνανοῦ, συνόντος καὶ Ζαούτζα τοῦ βασιλεοπάτορος

καὶ παραβυναστεύοντος καὶ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς Ζωῆς ἅμα τῷ βασιλεῖ Θεοφάνῳ δὲ ἡ γαμετὴ αὐτοῦ οὐ παρῆν ἐκεῖ, ἀλλ' ἐν Βλαχέρναις ἐν τῇ ἀγρῇ σοφῶν προσημένη. Ἀδελφάντος οὖν τοῦ βασιλέως μέναι ἐκεῖ, συμβούλιον ποιήσαντες οἱ τοῦ Ζαούτζα συγγενεῖς, ὅτε υἱὸς αὐτοῦ ὁ Τζαούτζης καὶ οἱ λοιποὶ, ἡβούλοντο τῇ νυκτὶ φονεῦναι τὸν βασιλέα. Ἡ Ζωὴ δὲ μετὰ τοῦ βασιλέως καθέδουσα καὶ τὴν ταραχὴν ἀκούσασα, διὰ τῆς θυρίδος προβλεψαμένη αὐτοὺς κατεσθγασέν. Ὡς δὲ τὸ δεινὸν ἔγνω τῆς ἐπιβουλῆς ἥς ἐμελέτησαν, ἐξύπνισε τὸν βασιλέα, ὃς παρενθὺ εἰσελθὼν εἰς πλοῖον διεπέρασεν εἰς Πηγὰς, ἐάσας Ζαούτζαν καὶ πάντας ἐκεῖσε. Καὶ πρῶτ' ταχίων ἐσθλῆθεν εἰς τὸ παλάτιον, ἐξέωσας Ἰωάννην δρουγγάριον τῆς βίβλης, καὶ προκαλούμενος Πάρδον υἱὸν Νικολάου ἐταιρειάρχην ἀντ' αὐτοῦ· ὁ γὰρ Νικόλαος συμφοικωθεὶς τῷ βασιλεῖ κατὰδῆλα ἐπολεῖ αὐτῷ πάντα [P. 554] τὰ τοῦ Ζαούτζη...., ὥς ἂν Λέων ὁ μάλιστα ὁ Θεοδοτάκης διήλλαξεν αὐτούς.

17. Τελυτῆ δὲ Θεοφάνῳ ἀδύγατοτα, βασιλεύουσα ἔτη δώδεκα· ἦν οὐ μετὰ πολλὰς ἡμέρας ἀνέδειξεν ὁ Θεὸς θαυματουργὸν διὰ τὸ ἀζηλότυπον αὐτῆς καὶ διὰ τὸ ἐν ἐλεημοσύναις καὶ προσευχαῖς ἀδιαλείπτως προσκαταρεῖν τῷ Θεῷ καὶ ταῖς ἀγίαις ἐκκλησίαις.

18. Στέφει δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς Ζωὴν τὴν θυγατέρα Ζαούτζα. Ὅτι· διὰ τὸ κατηγορηθῆναι τὴν Ζωὴν μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν τῇ Ζωῇ τῆς Θεοφάνῳ οὐκ εὐλόγηθον παρὰ τοῦ πατριάρχου ὡς παράνομος ὁ γάμος· καὶ ὁ ἱερεὺς· ὁ εὐλόγησας αὐτὸν, εἰ καὶ βασιλεὺς ὑπῆρχεν, ἀλλὰ γε ἐκαθάρθη ὑπὸ συνόδου. Καὶ εὐλογεῖται μετ' αὐτῆς παρὰ κληρικῶν τοῦ παλατίου ὡς ἐπίκλην Συνάπης. Καὶ ὁ μὲν εὐλόγησας καθάρθη, ἡ δὲ ἐδοξάλευσεν ἔτος ἐν μηνῶς ὀκτώ. Τελυτῆσάσης δὲ τῆς Ζωῆς λάρνακα ἐπεύρον εἰς τὸ ἀποτεθῆναι τὸ σῶμα αὐτῆς, ἔχουσαν ἐκδοθεν γράμματα κεκολλημένα, γράφοντα οὕτως· *Θυγάτηρ Βαβυλωνος ἡ ταλαιπωρος.*

19. Διεβλήθησαν δὲ τῷ βασιλεῖ Λέοντι ὁ τε Μουσικὸς καὶ ὁ Σταυράκιος ὡς οὗτοι παρὰ τῶν στρατηγῶν καὶ ὁφφικαλίων λαμβάνοντες δῶρα καὶ μεσιτεύοντες πρὸς τὸν βασιλεαυπάτορα. Καὶ ποτὲ εἰσελθόντος τοῦ Σταυρακίου μετὰ γραμμάτων τινὸς τῶν στρατηγῶν πρὸς τὸν Ζαούτζαν, ὡς εἶδεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς ἐστὼς ἐν τῷ ἡλιακῷ, ἦλθεν ὀπισθεν αὐτοῦ, καὶ κρατήσας ἐκ τοῦ τένοντος ἐξήγαγεν ἐξω ὡς εἶπεν ἐρωτήσων περὶ τῶν στρατηγῶν· καὶ εἰς τὸ Μονόθυρον ἀγαγὼν, καὶ τὰ γράμματα ἄρας καὶ ἀποσφενδονήσας, παραδίδοικε τοῖς ἐπιτυχούσιν ἐξαγαγεῖν τοῦ παλατίου, θεωρισάμενος ἀποκρίσαι αὐτόν. Μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ Μουσικὸς ἐπ' ἀπογνώσει γέγονεν. Εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ἐνθα ἵστατο ὁ Μουσικὸς παρεστὼς τῷ Ζαούτζῃ, τοῦτον ἐπὶ τράχηλον ὠθήσας ἐξήγαγε, παραδούς Χριστοφῶρον μοιτικὴν ἐν τοῖς Στουδίου ἀπαγαγεῖν καὶ μοναχὸν ποιῆσαι. Μετ' αὐτῶν δὲ τελευτᾷ Ζαού-

cum Zoe ejus filia: Theophano enim illius uxor non illic erat, sed in Blachernis ad S. Sorum assidua. Ut 856 itaque visum erat imperatori ibi manere, consilio inito Zautzæ propinqui et affines, tum scilicet Tautzes ejus filius tum reliqui, conjurarunt ut imperatore noctu tollerent. Zoe autem in imperatoris sinu dormiens, auditu tumultu per fenestram prospiciens, silentium indicabat. Ubi autem insidiarum, quas moliri essent, periculum advertit, imperatorem a somno excitavit. Is confestim lintrem ingressus in Pegas transfretavit, relicto ibi Zautzæ et omnibus, statimque diluculo festinantius in palatium intravit. Expulso Joanne exeubiarum drungario, Pardum Nicolai filium ejus loco foederatorum comitem praefecit. B Nicolaus enim amicitia junctus imperatori, quæ erant Zautzæ omnia ei nota faciebat. Hinc factum utambo omni sibi commercio interdictum vellent, donec Leo magister Theodoiaes eos conciliavit.

17. Theophano Augusta diem obit, cum annos duodecim in imperio egisset. Hanc Deus non post multos dies miraculorum effectricem ostendit, idcirco quia æliotypia non moveretur, nec ejus nulla esset injuriarum memoria; quod item elemosynis et orationibus jugiter Deo ac sanctis ecclesiis esset assidua.

18. Coronat vero Leo Zoen Zautzæ filiam. Idcirco nimirum quod criminali data cum Zoe consuetudo, Theophanone conjuge in vivis agente, hæc benedictæ sunt a patriarcha Leonis nuptiæ, ut illegitimæ. Et qui eum benedixit sacerdos, tametsi imperator 857 esset, synodi nihilominus decreto depositus est. Benediciturque Leo cum ipsa a clerico palatino, cognomento Sinapes. Ac is quidem qui benedixit, gradu motus est. Zoe vero in imperio egit annum unum, menses octo. Exstincta autem illa urnam invenerunt, intra quam insculptæ litteræ in hæc verba: *Filia Babylonis misera.*

19. Delati criminis apud Leonem imperatorem Stauracius et Musicus, ut qui pro ducibus et officialibus ac proceribus intercederent apud imperatoris patrem, acceptis ab eis muneribus. Quandoque vero ingresso Stauracio cum litteris ejusdam prætoris ad imperatoris patrem Zautzam, videns imperator, dum staret in solario, venit retro, prehensaque cervice cum trussit foras, velut qui rogatum pro ducibus tribunisque venisset. Ducensque ad Monothyrum, ac litteris ablatiis, jactansque ac excutiens, præsentibus tradidit palatio educendum, jubens ut coma multarent. Hæc ubi Musicus audivit, in desperationem actus animis concidit. Veniensque imperator, quo loco Musicus astabat Zautzæ, collo trudens eiecit, tradens Christophoro cubiculario, qui in Studii abduceret ac monachum faceret. Nec multo post moritur Zautzas

VARIAE LECTIONES.

* προβλεψαμένη P. ' ταχὺ p 222. ' ὅτε ? ' καὶ ὁ ἱερεὺς — συνόδου] hæc nescio an tollenda.

in palatio, ejusque per Bucoleonem eductum unus A
in Caulæ monasterio condiderunt.

20. Post Zautzæ autem occasum Basilii impe-
ratoris operum 858 præpositus ac compulsor,
Nicolai fœderatorum cohortis comitis filius, amici-
tia junctus est Samonæ cubiculario, Agarenorum
stirpe salo, imperii culminis cupidine actus. Cre-
ditque Samonæ secretum: Extincta jam Zoe ami-
ta nostra, imperator aliam conjugem accepturus est,
nosque omnes eliminaturus. Verum mihi dato fidem,
ut tibi omne consilium credam, et quod conjurationis
existit. Data vero Basilio fide, edisseruit illi omnia.
Samonas vero ad imperatorem ingressus ait: Do-
mine mi, volo tibi aliquid privatim dicere, quod qui-
dem si dixerō, mors mihi est: si autem non dixerō,
ipse tu morieris. Omnemque ei Basilii conjuratio-
nem narravit. Cumque ejus dictis fidem non ha-
beret, ac diceret: Nunquid aliquis subornavit, ut
mihi hæc loquereris, fecistisque hoc ut muneris quid-
piam emungas? ait ille: Mitte quos libuerit, viros
fideles in meum cubiculum, domine mi, et si quid
ex Basilio et ex me audierint, conscribant. Confe-
stim vero imperator Christophorum protovestiar-
ium mittit una cum Calocyro cubiculario; ascen-
dentesque in ejus delituer cubiculo. Velut itaque
esca captus Basilius, jurataque fide a Samona ac-
cepta, in domestico ipsius oratorio omnem illi
edisseruit conjurationem, ac qui conjurati essent.
Præsentibus vero illis descendentes Christophorus
et Calocyros omnia, ita ut audita scripserant, im-
peratori legerunt. Confestimque adesse jusso Ba-
silio dedit milliariorum quatuordecim 859 mil-
lia, quæ in amicitie suæ Zoes remedium animæ, sic
ab ea destinata, in Macedoniam deferret. Ac qui-
dem Basilium in eum modum urbe ejecit. Reliquos
vero ejus conjurationis socios ac participes, Par-
dum, excubiarum drungarium, ad Stypiotem mit-
tit, quasi ipsum adducturus esset, cum ipse im-
peratoris libello præmonitus in mandatis accepis-
set ut in vincula eum compingeret. Prætextu vero
abeundi ac cenandi ad S. Lazarum, in descensu
sphæristerii, Joannem Garidam statuit cum reliquis
cohortis fœderatorum in cubiculo; interimque
descendente imperatore, tenentes, qui erant eum
Joanne Nicolaum fœderatorum cohortis comitem
urbe ejecerunt. Adducto vero e Macedonia Basilio,
ejusque disceptata causa, ipsum verberibus affecit,
pilisque ejus igne succensis, ac per mediam
pompa infami traducens civitatem, Athenas exsilio
relegavit; ubi et male vitam finivit. Similiter
etiam Nicolaum heteriarcham et Stylianum et
Joannem omnemque Zautzæ familiam, alios de-
tondit, alios exsilio relegavit, eorum substantiis
omnibus publicatis. Atque ita per Samonam Zaut-
zæ omnis cognatio deleta est. Cunctis vero magi-
stris ac senatoribus imperator vocatis, legit coram

τῆς ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ τοῦτον διὰ τοῦ Βουκολέον-
τος καταγαγόντες ἀπήγαγον ἐν τῇ μονῇ τοῦ Καυλῆα,
ἐκεῖσε αὐτὸν θάψαντες.

κ'. Μετὰ δὲ τὴν τελευταίην Ζαούτζα Βασιλείος ἑπ-
εὐκτικῆς, υἱὸς Νικολάου ἑταιρειάρχου, συνεφιλιώθη
Σαμωνᾷ κουβικουλαρίῳ τῷ ἐξ Ἀγαρηνῶν, ὀργόμε-
νος τοῦ τῆς βασιλείας ἀξιώματος. Ἐθάρρησε δὲ τῷ
Σαμωνᾷ, ὅτι τῆς θείας ἡμῶν ζωῆς τελευταίᾳ δόξης
ὁ βασιλεὺς [P. 555] λαβεῖν ἔχει ἐτέραν γυναῖκα,
καὶ ἡμᾶς πάντα ἔχει ἀφαιρῆσαι. Ἀλλὰ δὸς μοι
λόγον, ἵνα σοὶ θαρρήσω πάντα τὰ βουλευόμενα.
Καὶ δόντος αὐτοῦ λόγον τῷ Βασίλειῳ, ἰθαρήρῃσαν αὐ-
τῷ πάντα. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς εἰσαλθὼν εἰς τὸν βασιλεῖα
εἶπεν αὐτῷ, ὅτι Δέσποτά μου, θέλω σοὶ εἰπεῖν τε-
λὶως, ὅπερ ἐὰν μὲν εἰπῶ, ἀποθνήσκω, εἰ δὲ μὴ
εἰπῶ, ἀποθνήσκεις σὺ. Καὶ διεξῆλθε πρὸς τὸν βα-
σιλεῖα πᾶσαν τὴν ἐπιβουλὴν τοῦ Βασιλείου. Ἀπιστή-
σαντος δὲ τοῦ βασιλέως τοῖς λαληθεῖσι παρ' αὐτοῦ,
καὶ εἰρηχότος· Μὴ τίς σοι ὑπέβαλε ταῦτά μοι εἰ-
πεῖν, καὶ ἐκ θυροδοκίας τοῦτο ἐποίησας; Ὁ δὲ
εἶπεν· Ἀπόστειλον πιστοὺς ἀνθρώπους, οὓς
καλεῖς, ἐν τῷ ἑμῷ καλλίῳ, Δέσποτά μου, καὶ
ἵνα εἰσὶν ¹⁰ ἐγκεκρυμμένοι, καὶ εἰ τι ἂν ἀκούσῃσι
παρὰ Βασιλείου καὶ παρ' ἐμοῦ, γράψωσι ταῦτα.
Παρευθὺ δὲ ὁ βασιλεὺς ἀποστέλλει Χριστοφόρον προ-
τοδεστιάριον ἕνα Καλοκύριον κοινωτῆτη, καὶ ἀνελθόν-
τες ἐκρύβησαν ἐν τῷ καλλίῳ αὐτοῦ. Βασιλεὺς οὖν
δελεασθεὶς καὶ λαβὼν λόγον ἔνορκον παρὰ Σαμωνᾶ
εἰς τὸ προσευχάδιον αὐτοῦ ἐξεῖπεν αὐτῷ πάντα τὰ
τῆς βουλῆς καὶ τοὺς συμβουλευομένους. Ἀριστάντων
δὲ αὐτῶν κατελθόντες Χριστοφόρος καὶ Καλοκύριος
διὰ γραφῆς ἀνέγνωσαν πάντα τῷ βασιλεῖ. Καὶ παρ-
εὐθὺ μὲν Βασίλειον προσκαλεσάμενος δέδωκε μιλι-
άρησια χιλιάδας εικοσιτέσσαρας ὡς ὤφειεν φυγικὰ τῆς
αὐτοῦ θείας ζωῆς, ὡς ὀρίσθεντα παρ' αὐτῆς οὕτως,
καὶ ἀπέστειλεν ἐν Μακεδονίᾳ. Καὶ τὸν μὲν Βασίλειον
οὕτως τῆς πόλεως ἐξήγαγε, τοὺς δὲ λοιποὺς τοὺς τῆς
αὐτῆς βουλῆς μετεσχηκότας καὶ κοινωνήσαντας, Πέρ-
δον μὲν δρουγγάριον τῆς βίγλης ἀποστέλλει πρὸς τὸν
Στυκιώτην ὥστε ἀγαγεῖν αὐτὸν, προμηνυθέντος ἐκεῖ-
νου διὰ βασιλικῷ πικτακίου τοῦτον δεσμεῖσαι. Προ-
φασισάμενος δὲ ὁ βασιλεὺς ἀπειλεῖν καὶ δειπνήσαι
εἰς τὸν ἅγιον Λάζαρον, εἰς τὸ καταβάσιον τοῦ τζυκα-
νιστηρίου, ἔστησεν Ἰωάννην Γαριδᾶν μετὰ καὶ τῶν
λοιπῶν τῆς ἑταιρείας ἐν τῷ κουβουκλίῳ· καὶ ἐν τῷ
κατέρχασθαι τὸν βασιλεῖα κρατήσαντες οἱ μετὰ Ἰωάν-
νου Νικολάου ἑταιρειάρχην ἐξήγαγον τῆς πόλεως.
Ἀγαγὼν δὲ ἐκ Μακεδονίας Βασίλειον καὶ ἀνακρίνας
καὶ τύφας, καὶ τὴν τρίχας αὐτοῦ καταπλέξας, καὶ ἐν
τῇ μέσῃ θριαμβεύσας, ἐξώρισεν ἐν Ἀθήναις· καὶ
κακῶς ἐκεῖ τελευτᾷ. Ὁσαύτως καὶ Νικολάον ἑται-
ρειάρχην καὶ Στυλιανὸν καὶ Ἰωάννην καὶ συγγένειαν
πᾶσαν Ζαούτζα τοὺς μὲν ἀπίκνισε, τοὺς δὲ ἐξώρισε,
δημιύσας τὰς οὐσίας αὐτῶν πάσας. Καὶ οὕτως πᾶσα
ἡ συγγένεια Ζαούτζα ἐξολοθρευθὴ διὰ Σαμωνᾶ. Πάν-
τας δὲ τοὺς μαγίστρους καὶ τοὺς ἐν τέλει προσκα-
λεσάμενος ὁ [P. 556] βασιλεὺς ἀνέγνω κατενώπιον

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ ὁρίσθεντα

αὐτῶν τὰ μηνυθέντα παρὰ Σαμωνᾶ· καὶ εἰρήκασιν ἔξιν εἶναι τιμῆς μεγάλης. Ὁ δὲ παρευθὺ τοῦτον τῇ τοῦ πρωτοσπαθάρου ἄξιζ τετιμῆκεν, καὶ προσω-
κείωσατο ἑαυτοῦ.

κα'. κβ'. Ἐτελεύτησε δὲ Ἀντώνιος ὁ πατριάρχης, καὶ ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖται Νικόλαος· μυστικῶς ὢν τοῦ βασιλέως. Παρελήφθη δὲ καὶ τὸ κάστρον ἡ Δημητριάς ἐν τῷ θέματι τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ Δαμιανοῦ τοῦ Ἀγαρηνοῦ.

κγ'. Λέων δὲ ὁ βασιλεὺς στέφει Ἀνναν θυγατέρα Ζωῆς τῆς ἀπὸ τοῦ Ζαούτζα, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ποιεῖν τὰ ἐκ τύπου κλητόρια μὴ οὖσης Διούστης.

κδ'. Ἐγάγετο δὲ ὁ βασιλεὺς κόρην ἐκ τοῦ θέματος Ὀφικίου, ὠραιότατην πάνυ, ὀνόματι Εὐδοκίαν, στέφας καὶ ἀναγορεύσας καὶ γήμας αὐτήν· ἐξ ἧς παι-
δὸν ποιήσας ἄρβεναν, ἐφ' ᾗ τετελεύτηκε καὶ αὕτη καὶ τὸ γεννηθέν.

κε'. Ἐξωνήσατο δὲ οἰκήματα ὁ βασιλεὺς Λέων πλησίον τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, καὶ ἔκτισεν ἐκεῖ ἐκ-
κλησίαν περιφανῆ ἐκ' ὀνόματι τῆς προτέρας αὐτοῦ γυναικὸς τῆς ἁγίας Θεοφανῶς.

κς'. Ὁσαύτως ἔκτισεν ἐκκλησίαν εἰς τοὺς λεγο-
μένους Τόπους, τὸν ἄγιον Λάζαρον, κατασκευάσας αὐτὴν μονὴν ἀνδρείαν εὐνούχων. Ἐνθα καὶ τὸ τοῦ ἁγίου Λαζάρου σῶμα ἐκ Κύπρου καὶ Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς ἀπὸ Ἐφέσου ἀνακομίσας ἀπέθετο, ποιή-
σας καὶ τὰ ἐγκαίνια τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας. Ἀσχο-
λουμένον δὲ τοῦ σκόλου εἰς τὰ κτίσματα τῶν τοιού-
των ἐκκλησιῶν παρελήφθη ἐν Σικελίᾳ τὸ Ταυρομέ-
νιον ὑπὸ τῶν Ἀφρων, τῇ ἁμελείᾳ, μᾶλλον δὲ προδοσίᾳ,
Εὐσταθίου δρουγγαρίου τῶν πλωτῶν, καὶ Καραμά-
λου ἐκεῖσε ὄντος καὶ Μιχαὴλ τοῦ Χαράκτου, γενομέ-
νης πολλῆς σφαγῆς τῶν Ῥωμαίων. Ἀνελθόντων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ πόλει παρὰ τὴν τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ πατριάρχου ἡ ἐλεγχθέντων παρὰ Μιχαὴλ τοῦ Χαρά-
κτου ὡς προδοτῶν, κατεκρίθησαν θανάτῳ. Παρακλη-
θέντος δὲ τοῦ βασιλέως παρὰ Νικολάου τοῦ πατριάρ-
χου, τὴν θάνατον συνεχωρήθησαν, μοναχοὶ ὁ μὲν Καραμάλος εἰς τὰ Πικριδίου, ὁ δὲ Εὐστάθιος εἰς τῶν τῶν Ἀγαρηνῶν, αἰχμαλωσίαν πολλὴν πεποιηκότες.

κζ'. Ἐν τῇ προελεύσει δὲ τῆς μεσοπεντηχοστῆς τοῦ βασιλέως Λέοντος ἀνελθόντος εἰς τὸν ἄγιον Μώ-
κιον καὶ εἰσοδεύοντος, ὅτε ἤλθε πλησίον σωλίας, ἐξελθὼν τις ἐκ τοῦ δμῶνος δέδωκεν αὐτῷ μετὰ
βάδδου ἰσχυρᾶς καὶ παχείας· καὶ εἰ μὴ ἡ ἰσχυρὰ τῆς
βάδδου εἰς πολυκάνδηλον ἐμποδισθεῖσα διεχυνώθη, παρευθὺ ἂν τοῦτον ἀπήλλαξε τοῦ ζῆν. Τοῦ δὲ αἵμα-
τος σφοδρῶς [P. 357] καταβρέοντος ἐκ τῆς τοῦ βα-
σιλέως κεφαλῆς, ταραχὴ τε καὶ φυγὴ τῶν ἀρχόντων
γένεον, καὶ πολλοὶ ἐν ταύτῃ ἀπώλοντο. Ὁ δὲ ἀδελ-
φὸς αὐτοῦ Ἀλέξανδρος προσφασίσατο νοσηλευθεῖν καὶ
οὐ κατήλθεν ἐν τῇ εἰσόδῳ, ὡς ἐκ τούτου ὕποπτον αὐ-
τὸν γενέσθαι τὴν τοιαύτην ἐπιβουλὴν κατασκευάσαι. Ὅστις ὁ Σαμωνᾶς παρὴν ἐκεῖ, ἀλλ' ἦν ἀπελθὼν ἀγα-
γεῖν Ζωὴν ἐν τῷ παλατίῳ πρὸς τὸ συνελθαι τῷ βασι-
λεῖ. Κρατηθέντος δὲ τοῦ ὄντος τὸν βασιλέα καὶ ἐξ-
ετασθέντος, καὶ πολλὰς θυσίας καὶ τιμωρίας ὑπο-

illis quæ a Samona fuerant nuntiata, dixeruntque
dignum esse qui magnum honorem consequeretur.
Confestimque eum protospatharii dignitate ornavit
et ad suam necessitudinem ascivit.

860 21-22. Mortuo vero Antonio patriarcha, ejus
loco ordinatur Nicolaus, qui imperatoris erat my-
sticus. Capta porro est civitas munita Demetrias
in Hellados themate a Damiano Agareno.

23. Leo imperator Annam filiam suam ex Zoe filia
Zautzæ coronat, quod non poterat constituta ex more
convivia publica exhibere, quod non esset Augusta.

24. Duxit autem imperator uxorem ex Opsicii
themate, formosissimam valde, nomine Eudociam,
coronans Augustamque renuntians ac sibi conju-
geni adhibens. Ex ea suscepto puero masculo tam
ipsa extincta est tum suscepta proles.

25. Coemptis Leo imperator ædibus prope San-
ctos Apostolos, ibi præmagnificam ecclesiam exstru-
xit, nominæ primæ suæ uxoris S. Theophanonis.

26. Similiter etiam ecclesiam ædificavit ad To-
pos, quos vocant, S. Lazarum, virorum eunuchorum
monasterium faciens; ubi et S. Lazari corpus
e Cyprio et Mariæ Magdalænæ Epheso relatum de-
posuit: celebrata ejusdem ecclesiæ illi encænâ.
Occupatis autem classtariis struendis ejusmodi
ecclesiis, captum in Sicilia est Tauromenium ab
Afris, negligentia seu potius proditione Eustathii
navaliū drungarii et Caramali ibi tum existentis
et Michaelis Characti, ingenti 861 data Romano-
rum strage. In urbem reductis, ab imperatore et
patriarcha redargutis, Characto insimulante, indi-
cta mortis sententia est. Quanquam exorato a
Nicolao patriarcha imperatore facta mortis venia
est. Monachum inire concessum, Caramalin Picri-
dii, Eustathio in Studii. Capta est et Lemnus insula
ab Agarenis, multis incolarum abductis captivis.
Σουδίου. Παρελήφθη δὲ καὶ Λήμνος ἡ νῆσος ὑπὸ

27. In processu autem mediæ Pentecostes, cum
Leo imperator ad S. Mocii ascendisset ac templum
intraret, ubi jam prope solem attigerat, egrassus
quidam ex ambone cum robusto fuste ac crasso in
caput impegit. Ac nisi fustis ictu interjecto cande-
labri remissus fuisset ac retardatus, confestim ei
vitam abstulisset. Cruore autem e capite impera-
toris largiter diffuente facta turbatio est ac fuga
procerum, multique in ea perierunt. Frater autem
Leonis Alexander morbum prætexens desideratus
in ingressu est, ut inde suspicio ei inoleverit is-
tiusmodi molitionis auctorem ipsum fuisse. Samo-
nas quoque non erat ibi, sed abierat Zoem adduc-
turus in palatium, ut cum imperatore osset. Capto
illo qui ictum impegerat, habitaque de illo quæ-
sitione, ac cum multis dies non pauca sustinuisset
supplicia ac tormenta, quod nihil confitebatur, ad

VARIE LECTIONES.

" τῷ βασιλεῖ καὶ τῷ πατριάρχῃ? " ἢ om. P.

862 extremum manibus pedibusque excisis in A Ciri fundam combustus est; quo ex tempore abolitus istiusmodi processus est.

28. Aliquo autem interjecto tempore, ascendit Marcus sapientissimus oeconomus ejusdem ecclesie (is nimirum qui complevit tetraodion magni Sabati, a domino Cosma compositum), ac cum imperatore mensæ accumbens ex eo efflagitabat ne excinderetur festæ diei solemnitas. Abnuente imperatore ait Marcus: *Olim jam a Davide scriptum erat (Ps. Lxxiii, 5), domine, id tibi eventurum esse: prophetauit namque, dicens: Quanta malignatus est inimicus in sanguine tuo, et gloriati sunt qui oderunt te in medio solemnitatis tuæ! Oportet enim te, domine, abhinc annos decem imperium tenere. Quod et contigit: eodem enim die quo ietum, acceperat, et mortuus est.*

29. Zoe quarta Leonis uxor non erat corollis nuptialibus donata. Imperatore solenni pompa procedente ad Butii emporium ad Christophori protovestiarii sui monasterium dedicandum, venit nuntius, Agarenorum classem ductore Tripolita adversus Cpolim ascendere. Mittit itaque Imperator Eustathium navalium drungarium cum omni classe et tribunis ac officialibus adversus Tripolitam: qui, cum non licuisset aciem adversam jungere, inani compta rediere.

30. Venit itaque Tripolita, et ingressus est intra Abydum, Parium usque. Quo cognito imperator in magnam **863** venit animi dejectionem ac afflictionem. Mittitque Himerium a secretis primum classis ducem ac caput adversus Tripolitam, qui prorsus non ausi sunt propius classem Agarenorum adire. Quæ autem Dei judicia sunt, mutato consilio idem Leo Tripolita vela obvertens Thessalonicam profectus est. Quam et expugnavit, cepitque cum Leone Chatzilacio eorum prætor ac duce, magna data civium strage multisque abductis captivis. Rodophyllus autem quispiam cubicularius necessaria quadam ex causa in Siciliam missus, habens secum auri libras centum, cum forte fortuna in via ægrotans Thessalonicam ut lavaret ingressus esset, et ut vires reciperet, captus a Leone est. Hac vero iter habens Symeon a secretis fuit, tum aurum recepit tum munera, quibus Rodophyllus in via relictis, multis excruciatu tormentis extinctus est. Cumque Tripolitæ constitutum esset ut urbem everteret, intelligens Symeon significat ei ut aurum accipiat et urbem immanem sinat, quod et factum est.

31. Samonas autem simulato consilio exeundi in monasterium suum, quod Spira dicunt et in Damatri situm est, fuga in Syriam usus est cum pecuniis et equis suis, publicos equos per singulas stationes subnervans. Quo cognito imperator post

μεμνηκότος; ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, ἐπὶ μὲν ἀναμολόγει, τέλος ἐκκοπὴς αὐτοῦ χειρὸς καὶ πόδας ἐκὰθ' ἐν τῇ τοῦ ἱππικοῦ σφαιρῶν, καὶ ἔκτοτε ἐξαπέτη ἢ τοιαύτη προέλευσις.

κη'. Μετὰ δὲ τινα καιρὸν ἀνῆλθε Μάρκος, ὁ σοφώτατος οἰκονόμος τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, ὃς ἦν ἀναπήρωςας τοῦ μεγάλου Σαββάτου τὸ τετραώδιον τοῦ κυρίου Κοσμά· καὶ ἐν τῇ τραπέζῃ τῷ βασιλεῖ συνεστῶμενος ἐξελίπαται τὸν βασιλέα μὴ ἐκκοπῆναι τὴν ἑορτήν. Τοῦ δὲ βασιλέως ἀπαναινομένου ἐφη ὁ Μάρκος, ὅτι Προγεγραμμένον ἦν παρὰ τοῦ προφήτου Δαβὶδ τὸ παθεῖν σε, δέσποτα. Προσφώνησεν γὰρ εἰπὼν· Ὅσα ἐπορησέναι σε ὁ ἐχθρὸς ἐν τῷ ὄρει σου, καὶ ἐπεκαυχῆσαντο οἱ μισοῦντές σε ἐν μέσῳ τῆς ἑορτῆς σου! Καὶ δαί σε, ὦ δέσποτα

ἀπὸ τοῦ νῦν κρατῆσαι τὴν βασιλείαν ἐτη δέκα. Ὅ θὴ καὶ γέγονε· τῇ γὰρ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐν ᾗ καὶ ἑλθεν, ἐν αὐτῇ καὶ τελευτᾷ.

κθ'. Ἦν δὲ Ζωὴ ἡ τετάρτη γυνὴ τοῦ βασιλέως Ἰσαακ. Τοῦ δὲ βασιλέως πρόκεινσον ποιησαμένου εἰς τὸ ἐμπόριον τοῦ Βουτίου πρὸς τὸ ἐγκαινίσαι τὴν μονὴν Χριστοφόρου τοῦ πρωτοβεστιαρίου αὐτοῦ, ἦλθεν ἀγγελία ὡς ὅτι ὁ στόλος τῶν Ἀγαρηνῶν ἄμα τῷ Τριπολίτῃ ἀνέρχεται κατὰ Κωνσταντινουπόλεως. Ἀποστέλλει οὖν ὁ βασιλεὺς Εὐστάθιον δρουγγάριον τοῦ πλωμένου μετὰ παντὸς στόλου καὶ τῶν στρατηγῶν κατὰ τοῦ Τριπολίτου· οἱ μὴ θυνθέντες ἀντιπαράτασθαι ἀποστράφησαν ¹² κενοί.

λ'. Ἦλθον οὖν ὁ Τριπολίτης, καὶ εἰσῆλθεν ἐνδοθεν τῆς Ἀδύου μέχρι Παρίου. Τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἐν μεγάλῃ ἀθυμίᾳ καὶ περιστάσει γέγονεν, καὶ ἀποστέλλει ἡμέριον πρωτασηκρήτην κεφαλὴν τοῦ στόλου κατὰ τοῦ Τριπολίτου, μὴ τολμώντων κἄν ὅπως πλησιάσας τῷ στόλῳ τῶν Ἀγαρηνῶν. Τοῖς δὲ τοῦ Θεοῦ κρίμασιν ἀντεστράφη ὁ αὐτὸς Ἄδων ὁ Τριπολίτης· καὶ ἀπῆλθεν ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ταύτην ἐπολιόρησεν καὶ παρέλαθεν ἄμα τῷ στρατηγῷ αὐτῶν Λέοντι τῷ Χατζιλακίῳ, ποιήσας πολλὴν σφαγὴν καὶ αἰχμαλωσίαν. [P. 558] Ροδόφυλλος δὲ τις κευδικουλᾶριος ἦν ἀποσταλὴς ἐν Σικελίᾳ διὰ χρῆσαν τινὰ, ἔχων μεθ' αὐτοῦ χρυσὸν λίτρας ἑκατόν. Νοσήσας δὲ κατὰ τύχην ἐν τῇ ὁδῷ εἰσῆλθεν ἐν Θεσσαλονίκῃ πρὸς τὸ λούσασθαι καὶ ἀνακτῆσθαι ἑαυτὸν, ἐκρατῆθη ¹³ παρὰ Λέοντος. Διερχομένου ¹⁴ δὲ Συμεὼν ἀσηκρήτης, ὁ μετὰ ταῦτα γεγονὼς πατρίκιος καὶ πρωτασηκρήτης, ἀνελάβετο τὰ τε χρυσὸν καὶ τὰ δῶρα, ὥστε εἰσεν ὁ Ροδόφυλλος ἐν τῇ ὁδῷ καὶ πολλὰ βασανισθεὶς ἐτελεύτησεν. Τοῦ δὲ Τριπολίτου βουλομένου τὴν πόλιν καταστρέψαι, μαθὼν ὁ Συμεὼν θηλοὶ αὐτῷ χρυσὸν λαβεῖν καὶ ταύτην ἔλασαι· ὃ δὴ καὶ γέγονεν.

λα'. Σαμωνᾶς δὲ προσφασισάμενος ἐπὶ τὴν μονὴν αὐτοῦ τὰ Σπείρα ἐξελεῖν, τὴν ἐν τῷ δαματρὶ οὖσαν, φυγὴν ἐχρήσατο ἄμα χρήμασι καὶ ἱπποῖς αὐτοῦ, τοὺς ἱπποὺς τοὺς δημοσίους κατὰ ἀκαλλαγὴν ἀγκυλοκοπήσας. Τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἀποστέλλει ἐπιστάτην

VARIE LECTIONES.

¹² ἀποστράφησαν? ¹³ καὶ ἐκρατῆθη? ¹⁴ διερχόμενος?

αὐτοῦ Βασίλειον ἑταιρειάρχην τὸν Καματηρὸν καὶ Γεώργιον τὸν Κρηνήτην τοῦ καταλαβεῖν αὐτόν. Τοῦ δὲ Σαμωνᾶ τὸν ἄλυν βουλομένου διαπερᾶσαι, καταλαβὼν αὐτὸν Νικηφόρος δρουγγάριος ὁ λεγόμενος Καμινᾶς, οὐκ ἔβλεπεν αὐτὸν διαπερᾶσαι. Ἐπεὶ δὲ πολλὰ ὁ Σαμωνᾶς ὑποσχέσθαι οὐκ ἔπειθεν, προσέφυγεν εἰς τὸ Σιριχά εἰς τὸν τίμιον σταυρὸν, προσασσάμενος ὡς διὰ πίστιν τοῦ σταυροῦ ἐληλυῖται. Καταλαβὼν οὖν Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ Δουκῆς, καὶ τοῦτον ἀναλαβόμενος, ὑπέστραψεν ἐν τῇ πόλει. Προσέταξε δὲ ὁ βασιλεὺς αὐτὸν μὲν φυλάττεσθαι ἐν τῇ οἰκίᾳ Βάρδα τοῦ Καίσαρος, ἠρώτησε δὲ Κωνσταντῖνον τοῦ Δουκῆς περὶ αὐτοῦ, καὶ μαθὼν ὡς ἀληθῶς ἐν Συρίᾳ ἔφυγε, παρεγγύησε τῷ Δουκῇ μὴ εἰπεῖν τοῦτο ἐνώπιον τῆς συγκλήτου, ὅτε ¹⁰ *παρ' αὐτοῦ ἐρωτηθῇ, ἀλλ' ὅτι δι' εὐχὴν ἀπῆλθεν ἐν τῷ Σιριχά*· ἤθελε γὰρ ὁ βασιλεὺς συνοψισθῆναι αὐτῷ. Προσεκαλεσάμενος οὖν Κωνσταντῖνον τοῦ Δουκῆς ἐμπροσθεν τῶν ἐν τῷ εἴρη· ὁδῶς *ἔχεις θεὸν καὶ τὴν κεφαλὴν μου, ἔφυγεν ὁ Σαμωνᾶς ἡ οὐ*; Ὁ δὲ ὡς εἶπεν πρότερον τῷ βασιλεῖ μὴ ὀρκισθῆναι καὶ τὸ καλεσόμενον εἶπεῖν, ἀκούσας τοὺς ὀρκους ἐξέειπεν ἐνώπιον πάντων, ὅτι *Εἰς Συρίαν ἔφυγεν*. Μετ' ὀργῆς δὲ τοῦ βασιλέως τοῦτον ἀποκαμψαμένου, ἐποίησε Σαμωνᾶς μῆνας τέσσαρας ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Βάρδα. Ἀπεσυνόψισται δὲ ἐν τῇ αὐτοκρατορίᾳ τοῦ βασιλέως ¹¹.

[P. 559] λβ'. Ἐφάνη δὲ τότε καὶ κομήτης ἀστὴρ, τὰς ἀκτῖνας; ἐπὶ Ἀνατολῆς πέμπων, φαίνόμενος ἐν ἡμέραις καὶ νυξὶ τεσσαράκοντα. Γέγονε δὲ Σαμωνᾶς πατριάρχης ἀπὸ τῆς αὐτοῦ φυγῆς. Ἐγέννησε δὲ υἱὸν ἀπὸ Ζωῆς τῆς τετάρτης αὐτοῦ γυναῖκος. ¹² Ἐδαπτίσθη δὲ τὰ ἁγία φῶτα ὑπὸ Νικολάου πατριάρχου ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, δεξαμένον αὐτὸν Ἀλεξάνδρον βασιλέως καὶ Σαμωνᾶ πατριάρχου καὶ τῶν ἐν τέλει πάντων.

λγ'. Γέγονε δὲ καὶ ἡ Κύπρῃ τότε γηροκομίον, διωχθεῖσιν τῶν ἑταίρων.

λδ'. Εὐλογηθὲν δὲ ὁ Ἀέων βασιλεὺς μετὰ Ζωῆς μετὰ τὴν ἑορτὴν παρὰ Θωμᾶ προεδωτέρῳ, ὃς καθηρέθη. Ἀνηγόρευσε δὲ τὴν αὐτὴν Ζωὴν Ἀβγούσταν, καὶ διὰ τοῦτο τὸν βασιλεῖα ὁ πατριάρχης ἐκώλυσεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσελθεῖν. Ὅθεν διήρχετο ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ μέρους μέχρι τοῦ μετατωπίου, μηδ' ὅλως εἰς τὰ κατὰ συνήθειαν διερχόμενος.

λε'. Πραεδήθη δὲ Σαμωνᾶς παρακοιμώμενος διὰ τὸ εἶναι τῷ βασιλεῖ συνεργὸς πρὸς πᾶσαν παρανομίαν καὶ κακίαν. Καὶ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ἤρξαντο μαλεῖν. Προσεκαλεσάμενος γὰρ Νικόλαον πατριάρχην Θεσσαλονίκης μὴν πρώτην, καὶ πολλὰ λιπαρήσαντες δεχθῆναι τὴν πολυγαμίαν, ἐπεὶ πείσαι οὐκ ἔδυνάμην, ἀπὸ τοῦ κλητορίου διὰ τοῦ Βουκολέοντος ἐν πολλοῖς μικρῶ τοῦτον ἐμβόλυσαντες διεπέρασαν ἐν τῇ

eum mittit Basilium foederatorum comitem Camaterum et Georgium Creneteia, ad eum comprehendendum. **864** Cumque Samonas Halym vellet trajicere, comprehendit eum Nicephorus drungarius, cui nomen Caminas, prohibens ipsum trajicere. Cumque Samonas multis promissis ejus nihil animum inflexisset, ad venerandam confugit crucem quae est in Siricha, simulans quasi fide in crucem ejusque religione iter suscepisset. Comprehensens itaque Constantinus Ducis filius, eumque assumens, in urbem reversus est. Praecepit vero imperator ipsum quidem servari in aedibus Bardae Caesaris, interrogavitque de eo Constantinum Ducem filium. Cognitoque quia vere in Syriam fugeret, mandavit duci ne cum ab eo interrogaretur in praesentia senatus, istud diceret, sed quod voti causa in Siricha profectus esset: volebat enim imperator in sui eum conspectum admittere. Advocato itaque Constantino Ducis filio coram senatu ait: *Ita Dram habes et caput meum, fugiebat Samonas necne?* Is vero, ut qui antea imperatorem rogasset non adjurare, ac dicturum se quod juberetur, auditis juramenti, horumque motus religione, omnibus coram enuntiavit: *Sane fugiebat in Syriam*. Imperator cum ira jussu facessere, Samonam menses quatuor tenuit in domo Bardae, reddiditque praesentiam et in conspectum admisit tum cum illi filius susceptus est.

32. Apparuit tunc et cometa, radios mittens versus Orientem, visusque est dies quadraginta ac totidem noctes. Samonas a tempore suae **865** fugae patricius creatus est. Sustulit Leo filium ex Zoe, quarta uxore sua; baptizatusque est in die Luminum a Nicolao patriarcha in Magna ecclesia, susceptioribus ejus Alexandro imperatore et Samona patricio omniique senatu.

33. Tunc quoque Cypa, quam vocant, domus hospitalis curandis senibus facta est, eliminatis scortis.

34. Nuptiali benedictione impartitus est Leo imperator cum Zoe post Domini natalem diem a Thoma presbytero, qui depositus est. Eandem quoque Zoem Augustam renuntiavit; quae res in causa fuit ut patriarcha imperatori ingressum in ecclesiam interdixit. Quapropter a dextra parte ad metatorium usque transibat, nihil prorsus qua moris erat transiens.

35. Profectus vero est Samonas accubitor (sacri cubicali praepositus intimus) Idecirco nimirum quod imperatori ad omne scelus et pravitatem adjutor esset et socius. Coeperuntque adversus Ecclesiam nova moliri. Advocato enim Nicolao patriarcha Kalendis Februarii, multisque agentibus precibus ut polygamia reciperetur, cum in sententiam trahere nequiverint, a Cletorio (conviviorum triclinio) per

VARIAE LECTIONES.

"εταν?" τῇ γέννῃ τοῦ υἱοῦ τοῦτου *margo P.* "ὅτι ἑτάλλον οἱ παλαιοὶ πολλοὺς ἀνάδελφους; *margo P.*

Bucoleonem in parvum lintrem imponentes Eriam A trajecerunt ; unde ægre pedes ad Galacrenas usque multa nive objecta humo evasit. Ordinatur vero ejus loco Euthymius syncellus patriarcha, vir venerabilis et continens ac valde pius 866 et religiosus. Adjunctæ divina revelatione, quod ita gestum erat, receperat, quippe cum imperator vellet hæresim ac legem promulgare, qua liceret viro tres aut etiam quatuor uxores habere ; qua in re multū eruditissimi viri ei astipularentur.

36. Mense Junio invitatus est Leo imperator a Constantino Libe ad monasterium, quod est in Mardosagari, tum ad ejus dedicationem tum ad prandium. Factusque est ventus, cui Lips nomen, in tertiam usque vicem valide spirans, concutiensque ac evertens domos ac ecclesias, ita ut omnes in subdivalia loca fugerent ac mundi consummationem esse dicerent, nisi Dei clementia obortis imbribus sedata esset istiusmodi confractio.

37. Præfecerat imperator Himerium cursus publici logothetam navalis omnis rei caput, egressa Agarenorum classe adversus Romanos. Acceperat vero imperatoria jussione Andronicus Dux ut et ipse Himerio logothetæ in navibus sese adjungeret et adversus Agarenos serio depugnaret. Porro Samonas irreconciliabilis Andronico hostis erat, multaque in eum continuo struebat, et machinabatur illi noxam inferre, nullo non modo, nulla non opera ac fraude nocere studens, quo ex tempore a fuga reclusus fuerat. Subjecit vero cuidam ut occulte Andronico scriberet : *Cave sis naves ingrediaris et capiaris ab Himerio : Samonas namque auctor fuit imperatori ut ab eo te teneri ac luminibus orbari præciperet.* 867 Multis itaque hortamentis atque precibus agente Himerio ut adversus Agarenos naves ingrederetur, resiliit. Agarenis vero incumbenibus, Himerius solus in die S. Thomæ conserta cum eis pugna magna potitus victoria est. Andronicus ut cognovit, in desperationem actus, una cum propinquis ac liberis suis totaque familia discedens Caba-lam urbem munitam cepit, in perfectam defectionem prorumpens, ita ut Samonas imperatori diceret : *Nonne dicebam tibi, domine, Ducem tyrannidem moliri ac rebellem esse ?*

38. Confestim itaque mittit imperator Gregoram D legionum domesticum Ibiritzem, Andronici consocerum, ad eum expugnandum. Cognito vero Nicolaum patriarcham ejectum esse, ad Agarenos profugit cum propinquis et amicis suis ac liberis, qui Romanam tunc ditionem incursabant, magnificeque ac gaudii significatione receptus est ab amernumne.

39. Dolebat plurimum Leoni imperatori propter Andronicum ; sæpiusque animo destinaverat ut subscriptam securitatis fidem ad eum mitteret, quod et Theophilus fecerat propter Manuelem. Consulere vero quidam imperatori ut quemdam e prætorio

Ἡρίκ, ἀφ' ἧς περὶ πύργου Γαλακρυῶν μόλις ἀπῆλθαι, χιόνος ἐπικειμένης πολλῆς. Χειροτονεῖται δὲ αὐτὸς τοῦ Εὐθύμιος σύγκελλος εἰς πατριάρχην, ἄνθρωπος ἱεροπρεπής, ἐγκρατής τε καὶ εὐλαβής· πᾶν ὃν φασὶν καταδέξασθαι τοῦτο ἐξ ἀποκαλύψεως θείας, ὡς τοῦ βασιλέως βουλευσμένου αἵρεσιν καὶ νόμον ἐκθεῖναι τοῦ ἔχειν ἄνδρα γυναῖκας τρεῖς ἢ καὶ τέσσαρας, πολλῶν εἰς τοῦτο λογισμάτων ἀνδρῶν συνεργούντων αὐτῷ.

λς'. Του γὰρ δὲ μηνὶ προσεκληθῆς Λέων ὁ βασιλεὺς παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ Λιβὸς ἐν τῇ μονῇ τῇ οὐσῇ ἐν τῷ Μαρδοσαγγάρῃ τοῦ ποιῆσαι τὰ ἑγκαίνια καὶ ἀριστῆσαι. Καὶ γέγονεν ἄνεμος ὁ λεγόμενος λῖψ, ὅστις τρίτον σφοδρῶς ψυσήσας, συσείσας τε καὶ θονήσας οἰκήματα καὶ ἐκκλησίας, ὥστε πάντας φεύγειν ἐν ὑπαιθροῖς τόποις, λέγοντας συντέλειαν κοσμητῆν εἶναι, εἰ μὴ ἡ Θεοῦ φιλανθρωπία δι' ἡμῶν ἐπαυσε τὴν τοιαύτην θραύσιν.

[P. 560] λς'. Προεδάλετο δὲ ὁ βασιλεὺς Ἱμέριον. ἡ λογοθέτην τοῦ δρόμου κεφαλὴν πάντων τῶν πλωμάτων, ἐξελεγχόντος τοῦ στόλου τῶν Ἀγαρηνῶν κατὰ Ῥωμαίων. Ἐδέξατο δὲ καὶ Ἀνδρόνικος ὁ δούξ διὰ κλειύσεως συνελθεῖν Ἱμερίῳ λογοθέτῃ ἐν τοῖς πλοίοις καὶ καταπολεμῆσαι τοὺς Ἀγαρηνοὺς. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς ἦν ἀδιάλλακτος ἐγθρὸς Ἀνδρόνικῳ, καὶ πολλὰ καὶ αὐτοῦ διηνεκῶς συνεσκεύασε καὶ ἐμνηχανᾶτο, κακῶσαι τὸν Ἀνδρόνικον παντὶ τρόπῳ καὶ πάσῃ σπουδῇ διαμνηχανώμενος ἀπὸ τῆς αὐτοῦ φυγῆς. Ὑπέβαλε ἔτι τι γράψαι τῷ Ἀνδρόνικῳ κρύφα· *Μὴ εἰσελθοὶ εἰς τὰ καράβια καὶ κρατηθῇ παρὰ Ἱμερίου· ὁ γὰρ Σαμωνᾶς ὑπέθηκε τῷ βασιλεὶ τοῦ κρατηθῆναι σε καὶ τυφλωθῆναι παρ' αὐτοῦ.* Πολλὰ δὲ προτρέπόμενος Ἱμερίου Ἀνδρόνικον εἰσελθεῖν ἐν τοῖς πλοίοις κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀπεσκέρτησε. Τῶν Ἀγαρηνῶν δὲ ἐπικειμένων Ἱμερίου μόνος ἐν ἡμέρᾳ τοῦ ἁγίου Θωμᾶ συμβαλὼν πόλεμον μετὰ τῶν Ἀγαρηνῶν μεγάλῃ νίκῃ ἐνέγκασατο. Τοῦτο μαθὼν Ἀνδρόνικος, ἀπογνοὺς, ἅμα συγγενεῖσιν αὐτοῦ καὶ τέκνοις αὐτοῦ καὶ ἀνθρώποις αὐτοῦ ἀπελθὼν ἐκράτησε κάστρον τὴν Καβάλαν, εἰς τελεῖαν ἀποστασίαν ἐλθὼν, ὡς εἰπεῖν καὶ Σαμωνᾶς πρὸς τὸν βασιλέα· *Οὐκ ἐλεγγόν σοι, ὦ δέσποτα, ἀντάρτην εἶναι τὸν Δούκα;*

λη'. Παρσυθὺ δὲ ἀποστέλλει ὁ βασιλεὺς Γρηγορίῳ δομέστικον τῶν σχολῶν τὸν Ἰδριτῆζην, συμπένθερον ὄντα τοῦ Ἀνδρόνικου, καταπολεμῆσαι αὐτόν. Μαθὼν δὲ τοῦτο Ἀνδρόνικος, καὶ ὡς ὁ πατριάρχης Νικόλαος ἐξέωσθη, προσέφυγε τοῖς Ἀγαρηνοῖς ἅμα τοῖς συγγενεῖσι καὶ φίλοις αὐτοῦ καὶ τέκνοις, ἐξεληλυθόσι τότε κατὰ Ῥωμαίων, καὶ ἀπεδέχθη παρὰ τῷ ἀμερουμνῇ μεγάλως.

λθ'. Ἐλυπεῖτο δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς διὰ τὸν Ἀνδρόνικον, καὶ πολλάκις ἐβούλετο ἀποστελῆναι αὐτῷ λόγον ἐνυπόγραφον, ὃ καὶ Θεόφιλος διὰ τὸν Μανουὴλ ἐποίησε. Συνεβουλευσάντο δὲ τινες τῷ βασιλεὶ φίλοφρονηθῆναι τινα τῶν τοῦ πραιπορίου Σαρακηνῶν καὶ

VARIÆ LECTIONES.

" εἶψ' P. " τοῦ τοῦτο P. " Ἱμέριον p. 229.

ἀποσταλῆναι ἐν Συρίᾳ μετὰ λόγου ἐνυπογράφου. Ἀ τοῦτο δὴ καὶ πεποίηκεν ὁ βασιλεὺς, γράψας διὰ κινναδάρεως καὶ ἀποστείλας μετὰ χρυσοδούλλου ἐνδοθεν φατίου βραχέως τράκτου. Ἐξελθόντος δὲ τοῦ Ἀγαρηνοῦ ἀπὸ τοῦ βασιλέως, προσκαλεσάμενος αὐτὸν Σαμωνᾶς εἶπεν αὐτῷ· *Οἶδας τί κρατεῖς;* τοῦτο εἰπὼν διὰ τὸν κηρὸν. *Τὴν ἀπόλειαν ἐγὼ Συρίας βαστάζεις.* Καὶ δοὺς αὐτῷ παρήγγειλε τοῦτο βαλεῖν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ἀζήρ ²². Ὁ δὲ ἀπαλθὼν τοῦτο πεποίηκεν. Ἐκρατήθη [P. 561] δὲ Ἀνδρόνικος καὶ ἐδεσμήθη μετὰ πάντων τῶν συγγενῶν αὐτοῦ. Καὶ μαθὼν ὡς διὰ δόλου τοῦ Σαμωνᾶ ταῦτα αὐτῷ γέγοναν, ἀναγκασθεὶς ἐπαγάρισεν αὐτὸς τε καὶ οἱ σὺν αὐτῷ. Ἐκτοτε δὲ Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ οἱ λοιποὶ ἰδόντες ὅτι ἀδύνατόν ἐστιν Ἀνδρόνικον ἐξελεῖν, βουλῇ αὐτοῦ μετ' οὐ πολλὴ φυγῇ χρησάμενοι ^B (θαυμαστὸν οὕτως) ἐκ μέσης Συρίας πρὸς Ῥωμανίαν ἐξῆλθον ²³, καὶ καταπολεμούμενοι κατὰ χώρας μόλις ὀλίγοι διασώθησαν μετὰ Κωνσταντίνου υἱοῦ αὐτοῦ.

μ'. Ἐκ δὲ Ταρσοῦ εἰσῆλθον ἐν τῇ πόλει περὶ Ἀλλαγίου ὃ τε Ἀβαλδάκης ὁ γέρον καὶ ὁ τοῦ Σαμωνᾶ πατήρ· καὶ τούτους ἐθέασατο ²⁴ ὁ βασιλεὺς μετὰ κοσμῆσεως καὶ τιμῆς καὶ δόξης ἐν τῇ Μαγναύρᾳ. Ἐκαλλώπισαν δὲ καὶ τὴν Μεγάλην ἐκκλησίαν ἐν πόσῳ πολυτέλει, καὶ ὑπέδειξαν ἅπαντα τὰ τίμια σκεύη τοῖς Ἀγαρηνοῖς, ὅπερ ἀνάξιον ἦν βασιλείας καὶ Χριστιανικῆς καταστάσεως, τοῦ θεαθῆναι παρὰ τῶν ἐθνῶν τὰ ἱερὰ σκεύη τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ τοῦ Σαμωνᾶ πατήρ ἐθελε συνεῖναι τῷ υἱῷ αὐτοῦ καὶ μένειν ^C εἰς Ῥωμανίαν. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς παρήνευσεν αὐτῷ λέγων· *Κράτει τὴν πίστιν ἣν ἔχεις· κἀγὼ, εἰ δυναθῶ, ἐλεύσομαι πρὸς σέ μᾶλλον.*

μα'. Τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῆς Πεντηκοστῆς στέφει Λέων ὁ βασιλεὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον δι' Εὐθυμίου πατριάρχου. Δέδωκε δὲ Σαμωνᾶς Κωνσταντίνον Ἀνθρόπον αὐτοῦ, τὸν δουλεύσαντα πρότερον Βασιλεῖ μαγίστρῳ καὶ ἐπὶ τοῦ κανικλείου, δουλεύειν Ζωῇ Ἀγούστη· ὃς ἡγαπήθη παρὰ τοῦ βασιλέως Λέοντος καὶ τῆς Ἀγούστης. Διὰ τοῦτο πολλὰ ἐφθόνησε Σαμωνᾶς αὐτῷ, καὶ ἰλιθιδόρει ὡς συνόντι τῇ Ἀγούστῃ· ὅπερ ὁ βασιλεὺς νοήσας ἀληθῆ εἶναι, ἀπέστειλε καὶ ἀπέκρινεν αὐτὸν μοναχὸν ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Ταρσίου διὰ τοῦ Σαμωνᾶ. Μετ' ὀλίγον δὲ ὤρισεν Σαμωνᾶν ἀναλαβέσθαι αὐτὸν ἐν τῇ αὐτοῦ μονῇ Σπείρᾳ, βουλό- ^D μενος πάλιν ἀναλαβέσθαι αὐτόν. Ἀπελθὼν οὖν εἰς πρόκεινον ἐν τῷ Δαματρίῳ, καὶ ἐν τῇ μονῇ τοῦ Σαμωνᾶ ἀριστήσας, εἶδε Κωνσταντῖνον, καὶ παρευθὺς ὤρισεν Σαμωνᾶν, καὶ ἐνδύσεν αὐτὸν κοσμικὰ, καὶ ἐκέρσεν τὸν βασιλέα εἰς τὸ κλητόριον, καὶ ὑπέστρεψε μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ παλατίῳ.

μβ'. Ὅρῳ δὲ Σαμωνᾶς αὐξανομένην τὴν ἀγάπην τοῦ βασιλέως ἐπ' αὐτὸν βουλευέται μετὰ μεγίστου κοιτωνίτου καὶ Μιχαὴλ Τζηρίθωνος, καὶ ποιοῦσι χαρίτιον πολυλοίδιον κατὰ τοῦ βασιλέως, γράψαντος καὶ συντάξαντος; [P. 562] αὐτὸν τοῦ Ῥοδίου νοταρίου

Saracenorum liberalius acceptum conciliaret ac in Syriam cum subscripta immunitatis fide mitteret. Quod utique fecit, scribens rubris litteris, mittensque cum aurea bulla intra bacillum ducta cera compactum. Egresso autem Agareno ab imperatore, accersens eum Samonas ait illi: *Nosti quid teneas?* hoc dicens cerei causa. *Nempe Syriæ exitium gestas.* Quo tradito, admonuit ut in Azoris manus daret. Isque profectus id ita fecit. Tentus itaque Andronicus est, et in vincula cum propinquis suis omnibus compactus; compertioque hæc sibi Samonæ dolo contigisse, necessitate adactus ipse se, et qui ibant cum ipso, impuris Mahumeti sacris polluere. Constantinus vero ejus filius ac reliqui, videntes impossibile factum ut Andronicus exiret, ejus consilio, non multo post, arrepta fuga (rem vere stupendam!) ex media Syria in Romaniam evasere; belloque appetiti per regiones vicosque et oppida, vix pauci incolumes cum Constantino ejus filio sese recepere.

49. E Tarso in urbem profecti sunt ad commutandos captivos tum Abalbases senex tum Samonas pater. Suscepit eos decore imperator, ac cum honore et gloria festive in Magnaura. Ornata magnifico pretiosa omni suppellectili Magna ecclesia, exhibita Agarenis veneranda vasa omnia: rem sane indignam imperio et Christiano statu ac disciplina, sacrorum Dei vasorum spectaculo gentium pasci oculos. Samonæ patri in animum venerat ut cum filio verteretur et in Romania sedes statueret. Renuit Samonas, dicens: *Tene quam habes fidem; ego potius ad te, si facultas fuerit, profisciscar.*

41. Die sacro Pentecostes coronat Leo filium Constantinum per ⁸⁶⁹ Euthymium patriarcham. Dedit autem Samonas domesticum suum, qui Basilio magistro et caniclii præfecto antea in ministerio fuerat, ut Zōæ Augustæ in obsequio esset; demeruitque Leonis imperatoris et Augustæ gratiam. Quæ res Samonæ in ipsum haud levem concitavit invidiam; detrahensque malæ cum Augusta rei crimen inferebat. Hæc veræ aliquid culpæ habere imperator cogitans, mittens detondit monachum in S. Tarasii per Samonam. Nec multo post statuit imperator ut Samonas in suum eum monasterium, quod Spira dicunt, assumeret, volens rursus in familiam cooptare. Abiens itaque ad processum in Damastin, prandensque in Samonæ monasterio, Constantinum vidit, moxque Samonæ, quæ ex sæculi usu essent, vestibis induere præcepit; miscuitque in convivio imperatori, ac cum eo in palatium rediit.

42. Videns autem Samonas imperatoris in eum majori cremento amorem anescere, consilio cum Maximo cubiculario et Michaelē Tzerithono habito, libellum adversus imperatorem fœdis criminationibus ac cavillis confertum conficiunt, ejus scriptore

ac librum componente Rhodio, qui Samonæ notarius erat. Veniens autem imperator in Magnam ecclesiam libellum offendit quo loco ad Deum preces fundebat, in metatorio, eumque tulit : quo lecto in magna animi anxietate atque dolore erat, quærens quis auctor libelli esset. Fuit vero et lunæ deliquium.

Præcepitque imperator ut qui tunc astronomi essent, signi hujus effectum edicerent. Ingresso itaque ad imperatorem Pantaleone metropolita, qui Samonæ **870** amicus erat, rogavit eum Samonas, cui istud malum portenderet? Respondit metropolita : *Tibi ; ac si Junii mensis tertium decimum diem transieris, ab omni deinceps noxa immunis eris.* Imperatori autem dixit ad eum spectare lunæ maleficium, ejus in re publica essent partes secundæ. Existimavitque imperator Alexandrum fratrem hoc, quod ita dictum esset, attingere. Tum deinde Tzerithon privatim imperatori retulit Samonam esse qui libellum fecisset. Confestim itaque Samonam dejecit in ejus domum, detondetque monachum, atque ad Euthymii ablegat monasterium. Cumque postea rursus criminis delatus esset, ad Martinacii monasterium abduxit. Fecit vero Constantinum sacri cubicoli præfectum intimum (accubitorem profectusque una cum Euthymio patriarcha illius

43. Mense Octobri commissum navale prælium est Himerii logothetæ cum Damiano et Leone Agarenis, Romano tunc prætore in Samo agente, ipso qui postea rerum summam obtinuit. Victusque Himerius est, ac vix ipse evasit incolumis, cunctis fere illic in periculum adductis.

44. Cœpit autem Leo cœliaco morbo ægrotare, ut nec in Magnauram exire ei licuerit, quo loco in jejuniis exordio orationem erat habiturus. Factumque incendium est in œcularia Magnæ ecclesiæ, combustis chartarum monumentis omnibus et sacello (ecclesiæ scilicet ærario **871** publico). Mense vero Maio moritur Leo, ubi Alexandrum fratrem suum imperii clavo præficeret; quem, ut aiunt, ad se venientem videns : *En, inquit, et matum tempus post tredecim menses ; multum obsecrans ac rogans ut Constantinum filium suum servaret.* Evenitque quod ita imperator locutus erat : vere enim ille post tredecim menses satis functus est.

IMPERIUM ALEXANDRI FILII BASILII.

1. Anno mundi 6412, divinx incarnationis 912, imperavit Alexander Basilii filius annum unum dies 29 cum Constantino Leonis filio. Mittens vero adduxit Nicolaum ex Galacrensis, dejecto Euthymio patriarcha ; eundemque Nicolaum in patriarchalem sedem denuo restituit. Habitoque in Magnaura concilio, adductoque Euthymio ex Steno Agathique monasterio, sedens ipse Alexander cum Nicolao patriarcha depositionem ipsius peregere, indignis modis vellentes sacri viri ac decori digneque suspiciendi venerabilem barbam, aliasque quasdam in-

A ὄντος τοῦ Σαμωνᾶ. Ἐλθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ εὗρεν αὐτὸν ἐν ᾧ ἤρχετο τότε εἰς τὸ μετατώριον, καὶ ἤρεν αὐτόν, καὶ ἀναγνούς ἐν μεγάλῃ θλίψει ἦν, ζητῶν τὸν τοῦτο ποιήσαντα. Γέγονε δὲ καὶ ἐκλειψίς σελήνης, καὶ διωρισάτο ὁ βασιλεὺς τοῖς οὐαῖς τότε ἀστρονόμοις εἰπεῖν τὸ ἀποτέλεσμα. Εἰσερχομένου δὲ πρὸς τὸν βασιλέα Παντολέοντος μητροπολίτου, φίλου ὄντος τῷ Σαμωνᾷ, ῥηρώτησεν αὐτόν ὁ Σαμωνᾶς· Εἰς τίνα ἐστὶν ἡ κάκωσις ; Ἐφη αὐτῷ ὁ μητροπολίτης· Εἰς σέ· καὶ ἐὰν διέλθῃς Ἰουρίου τὰς ιγ', ἔκτισσε οὐδὲν καὶ σὺ κακόν. Τὸν δὲ βασιλέα εἶπεν εἰς τὸν δεύτερον ἔχειν κάκωσιν τὴν σελήνην· ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπέλαβε τοῦτο εἰς Ἀλέξανδρον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Μετὰ τοῦτο ἰδίως Τζηρίθων τῷ βασιλεὶ ἐξείπεν, ὅτι Σαμωνᾶς τὸ πιττάκιον ἐποίησε. Καὶ παρευθὺ καταβιδάζει Σαμωνᾶν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ἀποκαίρει μοναχὸν καὶ ἀπάγει εἰς τὴν μονὴν Εὐθυμίου πατριάρχου. Καὶ μετὰ ταῦτα πάλιν λοιδορηθέντος, ἀπήγαγεν εἰς τὴν τοῦ Μαρτινάκη μονήν. Ἐποίησε δὲ Κωνσταντῖνον παρακοιμώμενον, καὶ ἔκτισεν αὐτῷ μονήν ἐν Νῶσαις, καὶ ἀπῆλθεν ἅμα Εὐθυμῷ πατριάρχῃ καὶ ἐγκαινίασα ταύτην.

vocant), eique in Nosis monasterium condidit : encœnia celebravit.

μγ'. Ὀκτωβρίῳ δὲ μηνὶ γέγονε πόλεμος ναυμαχικὸς Ἱμερίου λογοθέτου μετὰ Ἀσριανοῦ καὶ Ἀλέοντος τοῦ Ἀγαρηνοῦ, στρατηγοῦ ὄντος ἐν Σάμῳ Ῥωμανοῦ τοῦ μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντος. Ἠττήθη δὲ Ἱμῆριος, καὶ μόλις διεσώθη, σχεδὸν πάντων ἐκεῖ κινδυνευσάντων.

μδ'. Ἦρξατο δὲ νοσηλεῦσθαι Λέων ὁ βασιλεὺς κοιλιακῷ νοσήματι, ὥστε μὴ δύνηθῃναι ἐξελθεῖν ἐν τῇ Μαгнаύρᾳ τὴν δημηγορίαν λαλῆσαι ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν νηστειῶν. Γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμός εἰς τὰ κηρουλάρια τῆς Μεγάλῃς ἐκκλησίας, καέντων τῶν χαρτησίων πάντων καὶ τῆς σκεύους. Ματῷ δὲ μηνὶ τελευτᾷ Λέων, προχειριστέμενος Ἀλέξανδρον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ βασιλέα· ὃν ἰδὼν, ὡς φασιν, ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν ἔφη· Ἴδὲ δὲ καὶ ὁ χρόνος μετὰ τοὺς δεκατρεῖς μῆνας, πολλὰ ἐκλιπερήσας καὶ δεηθεὶς αὐτοῦ φυλάττειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον. Καὶ ὁ λόγος τοῦ βασιλέως ἐγένετο· ἀληθῶς γὰρ μετὰ δεκατρεῖς μῆνας ἐτελεύτησε.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΥΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

[P. 563] α'. Τῷ ἔντιμ' ἔστι τοῦ κόσμου, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως ἑνὸς, ἑσθλασεύεν Ἀλέξανδρος ὁ υἱὸς Βασιλείου, ἔτος· ἐν ἡμέρας κθ', σὺν Κωνσταντίνῳ υἱῷ Ἀλέοντος. Ἀποστελλας δὲ ἤγαγεν Νικόλαον ἐκ Γαλακρυῶν, καταγαγὼν Εὐθύμιον πατριάρχην, καὶ ἐν-εθρόνισε τὸν δεύτερον τὸν αὐτὸν Νικόλαον πατριάρχην. Ἐποίησε δὲ στέλεντιον καὶ σύνοδον Ἀλέξανδρος ἐν τῇ Μαгнаύρᾳ, ἀγαγὼν Εὐθύμιον ἐκ τοῦ Στενοῦ ἀπὸ τῶν Ἀγαθοῦ καὶ συγκαθίσας ἅμα Νικόλαῳ πατριάρχῃ ἐποίησαντο τὴν κατ' αὐτοῦ καθαίρεσιν, ἀτίμως ἀποτιλλόντες τοῦ ἱεροπρεποῦς καὶ ἀξιαγά-

στον ἀνδρὸς τὴν τιμὴν αὐτοῦ γονιμῶς, καὶ ἄλλαι; A iuribus ac pœnæ illi inferentes, quas vit venerabilis ac sacer sedato ac silentio placideque forebat. 872 Rursusque ad Agathi relegatus est; ubi et vita functus deponitur in suo monasterio in urbe ad Pæomathii ades.

αἰς τὰ Ψαμαθίου.

β'. Οὗτος Ἀλέξανδρος διὰ τὰς ὑπονοίας αἰς ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Λέων ἐτι ζῶν εἶχε κατ' αὐτοῦ, αἰ τοῖς κυνηγεσίοις καὶ τοῖς ἐξω παλατίου ἐσχολάζειν, μηδὲν βασιλείας ἔργον πραττόμενος, ἀλλὰ διὰ τῶν ἐν τρυφαίαι καὶ ἀσελγείαις καὶ μέθαις, καὶ περὶ ταῦτα ἀεὶ διασκεύμενος. Ὅθεν ἄρξας αὐτὸς οὐδὲν γυναικῶν εἰργάσατο, ἀλλὰ παρευθὺ Ἰαννὴν τὸν πατῆρ, τὸν ἐπίκλην Λαζάρην, βαίκτηρα πεποιήκειν, ὃς καὶ κακῶς ἐδὲν ἀπέβηκεν μετὰ θάνατον Ἀλεξάνδρου, ἐν τῷ Ἑδόμῳ σφαιρίζων. Ὡσαύτως καὶ Γαβριηλόπουλον καὶ Βασιλίστην ^α ἀπὸ Σκλαθινῶν ἔθνους σφοδρῶς καταπλούτησεν ἐκ τῶν τοῦ παλατίου χρημάτων. Ὡς φασιν δὲ, τὸν αὐτὸν Βασίλειον καὶ βασιλέα ἡδούλετο ποιῆσαι ὡς ἀπαιεῖν, καὶ Κωνσταντίνον υἱὸν Λέοντος εὐνοῦχισαι, καὶ ὁ πολλὰς βουλῆς; διεσκέδασθαι παρὰ τῶν ὑπὸ τοῦ Λέοντος εὐεργετηθέντων, ποτὲ μὲν ὡς νηπίου ὑποβάλλουτα ^α, ποτὲ δὲ ὡς ἀδελφῶν.

sillum dissipatum est eorum opera quos Leo beneficiis demeruisset, cum ii modo infantem eum eam modo ægra valetudine admonerent.

[P. 564] γ'. Ἐπὶ τούτου ἐφάνη ἀστὴρ κομήτης ἐκ Δύσεως ἐπὶ ἡμέρας δεκαπέντε, ὃν ἔλεγον ξιφίαν καλεῖσθαι καὶ αἱματοχυσίαν ἐν τῇ πόλει ἐργάσεσθαι.

δ'. Οὐδὲς πλάνους καὶ γόησιν αὐτὸν ἐξέδοτο, αἱ καὶ πεποιήκασιν αὐτοῦ ἀνάρχου στοιχείων, οἱ καὶ τῇ σῇ ζωῇ προσανάκειται, χοιρῶδιον τὸν ἀνόητον ὑποφαίνοντες. Ὁ δὲ τούτους ἀπατηθεὶς αἰδοῖ καὶ ὁδόν τις τῷ χοίρῳ προσανένευσεν ὡς λειπομένους αὐτῷ. Καὶ τῇ αὐτῇ πλάνῃ πεποισθὲς ἱππικὸν ποιήσας, τὰς τῶν ἱππικῶν ἐνδοτάς καὶ πολυκάνδηλα ἔσας, τὸ ἱππικὸν ἐστόλισεν καὶ τοῖς ζῦδοις φωταγωγίαν [γάρ] ἐποίησεν ^α. Διὰ τοῦτο ἦρθε ἀπ' αὐτοῦ ἡ τοῦ Θεοῦ χεὶρ ὡς τὴν τοῦ Θεοῦ τιμὴν τοῖς εἰδώλοις προσάψαντος.

ε'. Ἡμερίου δὲ λογοθέτου ἐκ τῆς τῶν Ἀγαρηνῶν ἡττης ὑποστρέψαντος, ἀποστειλάς Ἀλέξανδρος περὶ ῥώρων ἐν τῇ μονῇ τοῦ παλατίου τῇ λεγομένῃ Καλυπτῆ, ἐπαποκλήσας ὡς ἐχθρὸν αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Λέοντος. Ὁ δὲ ἐκ ὀλίφως πολλῆς ἀβρῶσθας, περιωρισμένος ὢν ἐπὶ μῆνας ἑξ, ἐτελεύτησεν.

ς'. Ἀπέστειλε δὲ Συμεὼν ὁ ἀρχὸν Βουλγαρίας μεγάλων Ἀλεξάνδρου τὰ πρὸς εἰρήνην, καὶ τοῦ φιλοφρονεῖσθαι αὐτὸν καὶ τιμᾶσθαι καθὼς περ ἐπὶ τοῦ Λέοντος. Ὁ δὲ ἀνόλῃ καὶ ἀφροσύνη κρατηθεὶς τοὺς πρέσβεις ἀτίμως ἐξέπεμψεν, ἀπειλάς τὸν Συμεὼν

2. Hic Alexander quia apud Leonem fratrem suspicionibus laborabat quoad ille vixit, continuo venationibus iisque quæ privati hominis essent otium operamque ponebat, nihil quod imperatorium esset, gerens aut tractans, sed in deliciis et impudiciis commensationibusque ac ebrietatibus traducens vitam, inque rebus ejuscemodi animum continue occupans. Quamobrem rerum summam adeptus nihil fortis animi ac generosæ indolis gessit; sed statim Jannem clericum cognomento Lazarem rectorem constituit qui et malo fato, extincto Alexandro, in Hebdomo sphaera ludens vitæ finem fecit. Simili quoque ratione Gabrielopulum et Basilitzem Sclavonicæ gentis palatii thesauris valde locupletavit. Atque, ut rumor est, eundem Basilitzem etiam imperatorem creare, quia ipse improlis esset, animo destinarat ac Constantinum Leonis filium castrare. Sæpiusque ejus rei institutum consilium dissipatum est eorum opera quos Leo beneficiis demeruisset, cum ii modo infantem eum eam modo ægra valetudine admonerent.

3. Alexandro imperatore apparuit cometa a partibus Occidentis dies quindecim, quem a gladii figura xiphiam vocari aiebant, et in urbe præstiturum sanguinis effusionem.

4. Is sese seductoribus ac præstigiatoribus dederat, qui et ejus statuam signumque apri effigiem fecerunt, ei ejusque vitæ aptari ad 873 eaque referri dicentes, ea re insulsi hominis ac dementia suinam vitam innuentes. Qui et istis seductus, impudenda dentesque, ut quæ illi desiderarentur, instauravit. Eodemque errore fretus, celebratis Circensibus, ecclesiarum acceptis linteis peplisque ac multitudine pensilibus candelabris Circum convestivit atque ornavit, stauisque ac lignis lumina sacro quasi ritu admovit. Quapropter sublata in eum Dei manus est, idcirco quod Dei honorem adhibuisset idolis.

5. Himerio logotheta ex Agarenorum prælio accepta clade reverso mittens Alexander virum relegavit in palatii monasterium, cui Calupriæ nomen, minas intentans, quasi qui Leone ejus fratre imperatore haud satis ei æquus fuisset. Is ex magna afflictione atque ærumna morbo correptus, exsul agens septimum mensem, fati concessit.

6. Misit vero Symeon Bulgariae princeps, mandans Alexandro quæ ad pacem essent, et ut muneribus acciperet ac coleret, uti Leone imperatore factum esset. Is vero dementia lentius mentisque insanicia probro legatos ablegavit, minacibus verbis Symeo-

VARIÆ LECTIONES.

^α Βασιλίστην, ut et Logotheta. margo P

^α ὑποβαλλόντων margo P.

^α ἐποίησαν P, ^α ἐπ' margo P.

nem territans. Quo ex tempore Symeon ad bellum adversus Christianos sese accinxit.

7. Porro Alexander praesus, Dei ira inmisso gladio vulneratus, multa ei sanguinis vi e naribus ac pudendis erumpente, post biduum occidit, relictis tutoribus Nicolao patriarcha, Stephano magistro et Joanne **874** Elada, necnon Joanne rectore et Euthymio et Basilite et Gabrielopulo, dimisso imperio Constantino nepoti, Leonis imperatoris filio. Sepultus est Alexander in sepulcris cum patre suo.

IMPERIUM CONSTANTINI LEONIS FILII.

1. Porro Constantinus, Leone patre extincto cum puer adhuc esset (quippe qui septimum ætatis annum ageret), ab Alexandro patruo in imperio relictus sub tutoribus erat. Imperavit itaque sub tutoribus cum matre septem alios annos, cum Romano vero ejus socero, illi subjectus, alios viginti sex annos; solus denique imperium rexit annos quindecim. Atque adeo imperii ejus omne tempus aunorum quinque supra quinquaginta spatio concluditur. Arrepta itaque Nicolaus patriarcha aulæ potestate, ut qui ipse tutor cum magistro Stephano et Joanne Elada, ipso pariter magistro, erat, publicæ rei curam habebat, rebusque ad imperium spectantibus sedulo quotidie operam navabat.

2. Sic igitur imperii rebus constitutis, procerum quidam ab urbe regia Constantino Duci legionum domestico, ut qui eum ceu virum fortem et catum probeque gerendo imperio parem gnatumque diligenter, **875** ut ingreditur denuntiant, nullo labore urbis compos futurus et in se rerum translaturus summam. Is autem, ut qui jam ante imperium somniaret sertique desiderio ac diadematis nunquam non æstuarer, quanta licuit celeritate, in urbem involat cum lecta suorum manu, nec ipsa spernenda multitudine, nocturne per Michaelis protovestiarii haud procul ab arce minori obscuroque ostio ingressus, in soceri sui Gregoræ ædibus insomnis eum sociis permansit. Nicetas vero a secretis, qui postea protonotarius fuit, Constantini adventum Constantino patricio et monacho Eladico nuntiavit; amboque eadem nocte ad Constantinum Ducem venere; initoque consilio, cum necdum diluxisset, sed adhuc tenebræ essent, cum facibus militumque non levi armata manu Circi portam invadunt, faustisque acclamationibus Constantinum ut imperatorem salutant. Ibi ejus equiso a præsidariis, iisque qui intra portas erant, lancea transfixus occubuit.

3. Non admissus itaque Constantinus sed submotus, velut dæmonis cujusdam afflatu furis actus, nec, quo imperii amore agebatur, sanis satis mentis rationibus in Circum se tristis vultuque dimisso subducit, malum omen reputans sublatum

καταπλήξας. Λυθείσας οὖν ἔκτοτε τῆς εἰρήνης Συµεὼν παρεσκευάζετο κινήσας κατὰ τῶν Χριστιανῶν δπλα.

Ζ'. Ἀλέξανδρος δὲ ἀριστήσας καὶ ῥομφαία θετήλινη πηγελίς ἀνελθὼν, αἵματος πολλοῦ ἐκ τῶν βινῶν καὶ τῶν αἰδοίων ἐκφερομένου μετὰ δύο ἡμέρας ἐτελεύτησε, καταλιπὼν ἐπιτρόπους Νικόλαον πριτωμάχην, Στέφανον μάγιστρον καὶ Ἰωάννην Ἐλαδὰ καὶ Ἰωάννην βράκτορα καὶ Εὐθύμιον καὶ τὸν Βασίλειον καὶ τὸν Γαβριηλόπουλον, ἰάσας τὴν βασιλείαν Κωνσταντίνῳ ἀνεψιῷ αὐτοῦ, υἱῷ Λεόντος τοῦ βασιλέως. Ἀπέθεντο δὲ Ἀλέξανδρον ἐν τοῖς τάφοις μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΥΙΟΥ ΛΕΟΝΤΟΣ.

[P. 565] α'. Κωνσταντῖνος δὲ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τελευτήσαντος παῖς ἐτι τυγχάνων (ἔβδωμον γὰρ εἶχε τῆς ἡλικίας ἔτος) ὑπ' Ἀλεξάνδρου τοῦ θεοῦ αὐτοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ καταλείπτο, ὑπὸ ἐπιτρόπων τετιῶν. Ἐβασιλεύσεν οὖν ἐπὶ τῶν αὐτοῦ ἐπιτρόπων σὺν τῇ μητρὶ ἑτέρα ἔτη ἑπτὰ, ἅμα δὲ Ῥωμανῷ πενθερῷ αὐτοῦ ἐν ὑποταγῇ ὧν ἑτέρα ἔτη εἴκοσι ἔξ, μονικράτωρ δὲ ἔτη δεκαπέντε, ὡς εἶναι τὸν πάντα χρόνον τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἔτη νε'. Λαθόμενος οὖν τῆς τοῦ παλατίου ἐξουσίας ὁ πατριάρχης Νικόλαος, ὅτε ἐπὶ τροπος καὶ αὐτὸς ὧν σὺν τῷ μαγίστρῳ Στεφάνῳ καὶ τῷ Ἐλαδῇ Ἰωάννῃ, καὶ αὐτῷ μαγίστρῳ, τὴν τοῦ κοινοῦ πρόνοιαν ἐποιεῖτο καὶ τὴν φροντίδα εἶχεν τῶν τῇ βασιλείᾳ ἀνηκόντων πραγμάτων ὁσημέραι.

β'. Ἐν τούτοις οὖν τῆς βασιλείας οὗσης δηλοῦται Κωνσταντίνῳ τῷ Δουκί, δομειστικῷ ὑπάρχοντι τῶν σχολῶν, παρὰ τινων τῶν ἐν τῇ πόλει μεγιστάνων, φιλοῦντων αὐτὸν ὡς ἀνδρεῖον καὶ νουνεχῇ καὶ καλῶς δυνάμενον τὴν βασιλείαν διακυβερεῖν, εἰσελθεῖν καὶ ταύτης ἐγκρατῇ γενέσθαι ἀπονητί. Ὁ δὲ ἄτε καὶ πρότερον αὐτὴν ὀνειροπλῶν καὶ τοῦ στέφους δειψίμενος, ὡς εἶχε τάχους, τὴν βασιλεύουσαν κατέλαθεν ἅμα τοῖς σὺν αὐτῷ ἐγκρίτοις ἱκανοῖς οὔσι. Καὶ νυκτὸς διὰ παραπύλδος εἰσελθὼν τοῦ πρωτοβεστιαρίου Μιχαήλ, οὗσης πληθύνον ἀκροπόλεως, ἐν τῷ οἰκῷ τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ Γρηγορᾶ ἄθνηος μετὰ τῶν συνόντων αὐτῷ διατέλεσεν. Νικήτας δὲ ἀσηκρήτις, ὁ μετὰ ταῦτα πρωτονοτάριος γεγωνῶς, τὴν Κωνσταντίνῳ ἀφίξιν τῷ πατρικίῳ Κωνσταντίνῳ καὶ μοναχῷ τῷ Ἐλαδικῷ κατεμήνυσεν· καὶ ἄμφω τῇ αὐτῇ νυκτὶ πρὸς τὸν Δοῦκα Κωνσταντῖνον παρεγένοντο· καὶ βουλὴν ποιησάμενοι, οὕτω τῆς ἡμέρας καταλαβούσης, ἀλλ' ἐτι σκοτίας οὗσης, μετὰ λαμπάδων καὶ τοῦ λαοῦ πολλοῦ καὶ ὄπλων τὴν τοῦ ἱπποδρόμου πύλην καταλαμβάνουσι, Κωνσταντῖνον εὐφημοῦντες ὡς βασιλεῖα. Ἐνθα δὲ ὁ τοῦτου ἱπποκόμος λογχευθεὶς παρὰ τῶν ἐντὸς τῶν τοῦ ἱπποδρόμου πυλῶν ἀνῆρέθη.

γ'. Μὴ δεχθεὶς οὖν Κωνσταντῖνος, ἀλλ' ἀποσοδηθεὶς, ὥσπερ ὑπὸ τινος ἐκδακνυμένου δαίμονος, καὶ μὴ ἐφεστῆκότα ἔχων τὸν λογιζομένῳ τῷ τῆς βασιλείας ἔρωτι, ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ ὑπεχώρησεν στυγνὴς τε καὶ κατηγῆς, κακὸν οἰωνὸν τὴν τοῦ ἱπποκόμου κοίνας

σπαρῆν. Ἐκείθεν οὖν εὐρημούμενος ἦλθε μέχρι τῆς λεγομένης Χαλκῆς, καὶ διὰ τῆς Σιδηρᾶς πύργου τῆς αὐτῆς Χαλκῆς εἰσεληλυθὼς μέχρι τῶν ἐξουσίτων παρεγένετο. Ὁ οὖν μέγιστος Τσιάνης, ὁ Ἑλαδᾶς ἐκλογὴν [P. 566] τῶν τε τῆς ἑταιρείας καὶ τῶν ἐλατῶν ποιησάμενος μετ' ὁπλῶν τοῦτους ἀπέστειλε κατὰ τοῦ Δουκῆς. Ἐλθόντων οὖν μέχρι τῆς Χαλκῆς καὶ πολέμου συστάσας πολλοὶ ἐξ ἀμφοτέρων ἐπεσον τῶν μερῶν, καὶ τοσούτον ὥστε τὸν σῶπον ἐκλιμνασθῆναι τῷ αἵματι ποταμηδὸν καταρρέοντι. Ἀνιρέθῃ δὲ καὶ Γρηγορᾶς ὁ υἱὸς τοῦ Δουκῆς καὶ Μιχαὴλ ἐξάδελφος αὐτοῦ καὶ Κουρτίσης κείνου ὁ ἐξ Ἀρμενίων.

Β. Ταῦτα ὁ Δοῦξ Κωνσταντῖνος μαθὼν, ταραχῆς ἐπιπλείστης γενομένης, τὸν ἵππον ἐξήλαυνεν. Ὁ δὲ ταῖς ἐκείσε ὑπεστρωμέναις ἐνολισθῆσας πλατύνει γῆν τὸν ἐπιβάτην κατέβαλεν. Ἐπεὶ δὲ τις αὐτὸν κατὰ γῆς ἐβριμμένον κατέλαθεν (οἱ γὰρ ἄλλοι διεσκαδάσθησαν ἅπαντες), εἴφει τὴν τούτου ἀπέτεμε κεφαλὴν.

Γ. Τούτων οὕτως τελεσθέντων Γρηγορᾶς μέγιστος ὁ τούτου πενθερός, μετὰ Λέοντος ὃν Χοιροσφάκτην ὠνόμαζον²¹, τῇ ἀγίᾳ τοῦ Θεοῦ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ προσέφυγον, οὓς καὶ βίᾳ ἐκείθεν ἀποσπάσαντες ἀπέκειραν μοναχοὺς ἐν τῇ τῶν Στουδίου μονῇ. Κωνσταντῖνον δὲ τὸν Ἑλαδικὸν βουνεῦρος τύψαντες, ῥάχῃ τε περιβαλόντες καὶ ὄνῃ ἐπικαθίσαντες, διὰ μέσης τῆς πόλεως ἐθροιάμθουσιν, καὶ ἐν τῇ τοῦ Δαλμάτου ἀπαγαγόντες μονὴν ἐγκατάχλειςτον τῇ λεγομένην Καταδίκην πεποιήκασιν. Λέοντα δὲ τὸν Κατακαλιτῆν καὶ Ἀθελσῶν τὸν τοῦ Ἀρωτρεᾶ ἐκτυφλώσαντες ἐξορίᾳ παρέπεμψαν. Κωνσταντῖνον δὲ τοῦ²² Εὐλαμπίου υἱὸν καὶ ἑτέρους σὺν αὐτῷ Θεόφιλος ὁ ὑπερχος ὁ τοῦ Λαμπύδου ἐν τῇ τοῦ ἱππικοῦ σφενδόνῃ εἴφει ἀπέτεμεν. Οὐ μικρῶς δὲ διερευνησάμενοι περὶ Νικήτα ἀσκηρῆτον καὶ Κωνσταντῖνου τοῦ Ἀλιδῆς οὗχ εὖρον αὐτοὺς ὡς χρησαμένους φυγῇ. Τὸν δὲ Ἀλγίδην ἐκείνον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ, ἀνδρείους ὄντας καὶ πολλοὺς, ἀπὸ τε τῆς ἐν Χρυσοπόλει δαμάλει; καὶ μέχρι τοῦ Λευκάτου διδύμοις ζύλοις πάντας ἀνεσκόλοψαν. Καὶ πολλοὺς ἂν τῶν ἐν τέλει τότε ἀνηλεῶς καὶ ἀναιτίως οἱ λεγόμενοι οὗτοι ἐπίτροποι ἀπέκτειναν, εἰ μὴ τινες τῶν δικαστῶν τούτους τῆς δίκου ὁρμῆς ἀνυχαίτισαν, εἰπόντες· αὐτοῖς, ὡς Παίδος ὄντος τοῦ βασιλέως, πῶς ἀνευ τῆς καλεύσεως αὐτοῦ τολμᾶτε τοιαῦτα διαπραττέσθαι; Τὴν τοῦ Δουκῆς οἷν γυναῖκα ἀποκαίροντες· εἰς τὴν ἐν Παφλαγονίᾳ οἶκον ἑαυτῆς ἐξαπέστειλαν, εὐνουχίσαντες καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς Στέφανον.

Δ. Αὐτοῦσιν δὲ μηνὶ Συμεὼν ὁ Βούλγαρος²³ ἄρχων, ἐκστρατεύσας κατὰ Ῥωμαίων σὺν δολφ πολλῷ καὶ βαρεῖ, κατέλαθεν τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ δὴ περικαθίσας αὐτὴν χάρακα περιέβαλεν ἀπὸ Βλαχερνῶν καὶ μέχρι τῆς λεγομένης Χρυσῆς πύργου, ἐλπίσι μετέωρος ὧν ἀπονητὶ ταύτην πάντως εἰλεῖν. Ἐπεὶ δὲ τὴν τε τῶν τοίχων [P. 567] κατέμαθεν ὀχυρότητα τὴν τε ἐκ τοῦ πληθους καὶ τῶν πετροδολίων ἀσφάλειαν, τῶν ἐλπίδων σφαλεῖς ἐν τῷ

A nece equisonem. Illinc itaque faustis acclamationibus prosequentibus, ad Chalcem usque (sic dictam) venit, ac per Chalces ejusdem ferream portam ingressus ad excubitorum usque stationem pervasit. Magister itaque Joannes Eladas, ex foederatis classariis delectu habito, armis instructos adversus ducem emisit. Cumque ad Chalcem usque venissent, consertoque praelio, multi utrinque cecidere; tantaque data acceptaque strages est, ut et sanguinis rivi fluminis instagnarent. Occisus vero est Gregoras Ducis filius et Michael ejus consobrinus, nec non Curtices Armenius.

Β. Quo cognito Constantinus Dux, ac cum maxima orla esset turbatio, equum impulit. Porro equus in asseribus, quibus locus constratus erat, collapsus sessorem excussit. Quem solo allisum et projectum quispiam offendens (alii enim omnes dispersi ac palantes erant) ejus caput gladio abscidit.

Γ. His ita peractis Gregoras magister Ducis socor, cum Leone cui Chærosphactes nomen, in sanctam Dei Magnam ecclesiam confugere; quos et vi abstractos monachi ritu in Studii monasterio detonderunt: Constantinum vero Eladicum nervis bubulis caesum, vilibusque ac laceris vestibus indutum asinoque impositum per mediam urbem traducen-tes, in Dalmatæ monasterio, inclusi ritu, carcerem addixerunt. Leonem vero Catacalitizem et Absalonem Arotæ filium luminibus privatos in exilium miserunt. Constantinum Eulampii filium alioque cum illo Theophilus præfectus ad Circi metam gladio truncavit. Haud exigua perquisitione facta de Niceta a secretis et de Constantino Libe, haud inventi sunt, ut qui fuga saluti consulissent. Ægidam vero virum spectabilem sociosque, qui plures ac viri fortes essent, a Damali, quæ est Chrysopoli, ad Leucatum usque furcis omnes suspenderunt. Procerumque plures ac senatorii ordinis viros tunc temporis tutores isti crudeliter ac innoxie perempturi erant, nisi judicum quidam ab injusta eos grassatione ac impetu retraxissent, qui dicerent: Quid vero vos, imperatore adhuc puero, ejusque injussu, ejusmodi patrare audetis? Haque Ducis uxorem detondentes ad suas ædes in Paphlagonia ablegarunt, cujus et filio Stephano virilia ademerunt.

Δ. Mense Augusto Symeon Bulgariae princeps, expeditione adversus Romanos cum numero fortique exercitu suscepta, Byzantium petit; obsesque urbe, ductoque a Blachernis ad portam usque, cui Auræ nomen, vallo, ejus omnino facili negotio potiundi spe elatus erat. Enimvero perspecta murorum firmitate populique ac armatorum multitudinem, nec non balistarum copia, spe frustratus, ad Hebdomum quod vocant reversus pacis

VARIÆ LECTIONES.

²⁰ κα:] ἦλθεν καὶ P. ²¹ ὠνόμαζεν P. ²² τὸν? ²³ Βούλγαρις?

sœdera expetivit. Vult res tutoribus gratissima: missus a Symeone, qui de pace colloqueretur, Theodorus magister. Assumpto satem Nicolaus patriarcha et Stephanus ac Joannes magistri impatore, ad 878 Blachernas usque profecti, ambos Symeonis filios introducere ac cum imperatore in palatio epulis excepere. Nicolaus vero patriarcha ad Symeonem egresso, ille ei caput modeste inclinavit; fusaque super eum prece, patriarcha stemmatis loco sui capitis operimentum ejus capiti, ut aiunt, injecit. Amplissimis itaque immensisque accepti muneribus Symeon ac liberi, cum de prædicta pace inter eos non satis convenisset, in regionem suam rediere.

8. Constantino igitur imperatore, velut qui puer esset, matrem suam identidem requirento (jam enim Alexander imperator, uti dictum est, aula ejecerat) eam rursus in palatium revocant. Rerum itaque potita ac civilium administrationem nacta, Constantinum accubito rem et Constantium Anastasiumque Gongulios, sic nuncupatos, in palatium assumit; Joannisque Eladæ consilio Alexandri imperatoris assecelas, Joannem rectorem, et quem Gabrielopolim vocant, et Basilizem ad reliquos, illo dejecit. Præficit vero Zoe Augusta Theophylactum Domenicum sœderatorum comitem. Joannes porro magister Kladas morbo correptus, a medicis salute desperata, a palatio excedens, cum ad Blachernas venisset, ingravescente morbo facta concessit. Domenici heteriarcho 879 consilio Zoe Nicolaum patriarcham cum assecelis, cum ira, aula ejicit, eam ipsius jubens curare ecclesiam.

9. Nec multo post Constantinus accubitor Domenicum heteriarcho apud Augustam insinuat, quasi qui rerum suarum in fratrem transferre cogitaret. Simulato itaque patricii dignitate ornatus, cum in ecclesiis solenni ritu precibus communicandos descendisset, ipsam domi mahere jusserunt. Ejus loco præficit Zoe sœderatorum turmis Joannem Garidam, Damianum vero eunuchum creavit excubitorum drugarium. Domenicus frustra iugens ac quiritans se domum recepit.

10. Cæterum Symeone Bulgaro iterum Thraciam infestante, Augusta proceribusque animi anxiis, quo tandem modo hominis arrogantiam compescere liceret, rogavit Joannes Dosgas ut patricius fieret, Patzinacas adversus eum se conducturum pollicitus. Voti itaque compos effectus, acceptisque muneribus, ad eos iter contendit. Ac vero icto sœdere indeque acceptis obsidibus eos in urbem adduxit, cum polliciti essent Patzinacas transmissio Istro Symeonem se debellaturos esse.

11. Venit vero etiam in urbem Asotius, vir roboris fama nominatissimus, principis principum

VARIÆ LECTIONES.

²⁶ περιχρησθῆναι; P. ²⁷ περιποιεῖσθαι; margo P.

Α λεγομένην Ἐβδόμην ὑπέστρεψεν, εἰρηνικῶς σπονδὰς αἰτησάμενος. Τῶν δὲ ἐπιτροπῶν τὴν εἰρήνην ἀσμενέστατα ἀποδεξαμένων, ἀποστέλλει Συμεὼν θεόδωρον μάγιστρον τοῦ συλλαλῆσαι τὰ τῆς εἰρήνης. Ἀναλαβόμενοι δὲ ὁ τε πατριάρχης Νικόλαος καὶ Στέφανος καὶ Ἰωάννης οἱ μάγιστροι τὸν βασιλεῖα ἦλθον μέγιστων βλαχερῶν, καὶ εἰσήγαγον τοὺς δύο υἱοὺς Συμεὼν, καὶ συνεσιδόντησαν τῷ βασιλεῖ ἐν τοῖς καλατίοις. Νικόλαος δὲ ὁ πατριάρχης ἐξῆλθε πρὸς Συμεὼν φέροντι τὴν κεφαλὴν ὑπέκλινε Συμεὼν. Εὐχὴν εὖν ὁ πατριάρχης ποιήσας ἀντὶ στέμματος, ὡς φασί, ἐν ἰδίῳ ἐπιρριπτάριον ἐπὶ αὐτοῦ ἐπέθηκε κεφαλῇ. Δώροισιν οὖν ἀμέτροις τε καὶ μεγίστοις φιλοφρονηθέντες ὁ τε Συμεὼν καὶ οἱ τοῦτου υἱοὶ εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ὑπέστρεψαν, ἀσύμφωνοι ἐπὶ τῇ εἰρημένῃ εἰρήνῃ διαλυθέντες.

η'. Τοῦ βασιλέως οὖν Κωνσταντίνου, ἅτε παῖδος ὄντος καὶ τὴν ἰδίαν μητέρα ἐπικηρτοῦντος· ἦδη γὰρ αὐτὴν κατήγαγε τὸ καλατίου, ὡς εἰρηται, Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς· ἦν καὶ ἀναδιδοῦσιν πάλιν. Αὕτη οὖν περιχρησθῆναι²⁶ γενομένη τῆς βασιλείας ἀναδιδοῦσαι εἰς τὸ παλάτιον Κωνσταντίνον τὸν παρακοιμώμενον καὶ Κωνσταντίνον καὶ Ἀναστάσιον τοὺς Γογγυλλίους λεγομένους, καὶ τῇ βουλῇ Ἰωάννου Ἐλαδῆ καταβιδάζει τοὺς οἰκείους Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως, Ἰωάννην τὸν βαλκτωρα καὶ τὸν λεγόμενον Γαβριηλόπουλον καὶ Βασιλίτζην καὶ τοὺς λοιπούς. Προχειρίζεται δὲ Ζωὴ Αὐγούστα Θεοφύλακτον Δομήνικον ἑταιρειάρχην. Ἰωάννης δὲ μάγιστρος ὁ Ἐλαδῆ νόσῳ περιπεσὼν καὶ ἀπαγορευθεὶς παρὰ τῶν ιατρῶν, καταλθὼν ἐκ τοῦ καλατίου καὶ ἐν ταῖς βλαχέρναις παραγενόμενος καὶ ὑπὸ τῆς νόσου βαρθεὶς τελευτᾷ. Συμβουλῇ Δομήνικου ἑταιρειάρχου καταβιδάζει Ζωὴ Νικόλαον πατριάρχην ἅμα τοῖς σὺν αὐτῷ μετ' ὀργῆς, τὰ τῆς ἰδίας ἐκκλησίας περιποιούμενον²⁷ καὶ φροντίζειν εἰπούσα.

θ'. [Οὐ] μετ' οὐ πολὺ δὲ Κωνσταντίνος παρακοιμώμενος διαβάλλει τῇ Αὐγούστῃ Δομήνικον ἑταιρειάρχην ὡς τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον εἰς τὸν αὐτοῦ ἀδελφόν. Τοῦτον προφάσει πατρικίον ποιήσαντες, καταλθόντες· ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὡς εἴως εὐχὴν λαβεῖν, οἶκον μένειν παρεκλεύσαντο. Πρεσβόλετο δὲ Ζωὴ Ἰωάννην Γαριδὸν ἑταιρειάρχην καὶ Δαμιανὸν εὐνούχον τῆς βίγλης δρουγγάριον. Δομήνικος δὲ ἀπῆλθεν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἀνόνητα ἀποφρονημένος.

Δ [P. 568] ι'. Τοῦ δὲ Βουλγάρου Συμεὼν τὴν Θράκην πάλιν ληϊζομένου, ἐν φροντίδι εὐσης τῆς Αὐγούστης καὶ τῶν ἐν τέλει ὅπως αὐτὸν τῆς ἀλαζονείας παύσωσιν, ῥητήσατο Ἰωάννης ὁ Βογᾶς γενέσθαι πατρικίον, ὑποσχόμενος ἀγαγεῖν κατ' αὐτοῦ Πατζινάκας. Τῆς αἰτήσεως δὲ τυχὼν δῶρὰ τε λαβὼν εἰς τὴν τῶν Πατζινάκων χώραν ἀπῆει, καὶ δὴ σπαισάμενος ὁμήρου· ἐκείθεν λαβὼν ἤγαγεν ἐν τῇ πόλει, συνθεμένων τῶν Πατζινάκων διαπερᾶσαι καὶ τὸν Συμεὼν καταπαλεμῆσαι.

ια'. Παρεγένετο δὲ ἐν τῇ πόλει καὶ Ἀσώτιος, ἀνὴρ ἐπὶ ῥώμῃ· ἐνομαστέτατος, υἱὸς ὢν τοῦ ἀρχοντος τῶν

ἀρχόντων· ὅν φασι σιδηρὰν ῥάβδον ἐκ τῶν ἀκρων ἑκατέραις χερσὶ κρατοῦντα τῇ ὑπερβαλλούσῃ ἀλκῇ διακάμπτειν καὶ πρὸς τὸ κυκλικὸν σχῆμα μετάγειν, τῆς ἀντιτύπου τοῦ σιδήρου φύσεως τῇ βίᾳ τῶν χειρῶν ὑπαικούσης. Ὅν παραγενόμενον μετὰ πολλῆς τιμῆς ὑπέδειξαντο καὶ πάλιν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ἐξέπεμψαν.

ιβ'. Σεπτεμβρίῳ μηνί, ἰνδικτιῶνος γ', Παγχατούκας ὁ Ἀρμένιος· τὴν Ἀδριανούπολιν τῷ Συμεὼν παρέδωκεν ²⁶. Μετ' οὗ πολὺ δὲ ἀπεστάλῃ Βασίλειος πατρίκιος καὶ κανίκλειος καὶ Νικήτας πρωτοπαθάριος Ἑλαδικὸς παρὰ Ζωῆς μετὰ δώρων πολλῶν, καὶ ἀντιπάρειλαβεν αὐτὴν πάλιν.

ιγ'. Ἦλθε δὲ καὶ ἡμέρᾳς ὁ Δαμιανὸς εἰς Στρόβιλον μετὰ κλοίων τοῦ πολεμήσει αὐτὴν μετὰ πολλῆς τῆς δυνάμεως, καὶ αὐτὴν παρέλαβεν ἄν, εἰ μὴ νοσήσας ἐτελεύτησεν, ὑποστρεφάντων διακινήσας τῶν Ἀγαργίων.

ιδ'. Οἱ δὲ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἀθηνῶν οἰκήτορες συνεχῶς ἐπηρεαζόμενοι παρὰ Χασὲ υἱοῦ τοῦ Ἰούθῃ, τὴν αὐτοῦ ἀσπείραν μὴ ἐνεγκόντες, λίθοις τοῦτον ἀνέβλον κακῶς ἐνδοθεν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ ἐν Ἀθήναις ναοῦ.

ιε'. Βλέπουσα δὲ ἡ Αὐγούστα Ζωὴ τὴν ἑκαστὴν Συμεὼν καὶ τὴν κατὰ τῶν Χριστιανῶν αὐτοῦ ἐπιθεσὶν, βουλὴν μετὰ τῶν ἐν τέλει βουλευέται ἀλλάγειν καὶ εἰρήνην μετὰ τῶν Ἀγαργίων διαπράττειν, διαπερᾶσαι δὲ πάντα τὸν τῆς ἀνατολῆς στρατὸν πρὸς τὸ πολεμῆσαι καὶ ἀφανίσει τὸν Συμεὼν. Ἀπεστάλῃ οὖν ἐν Συρίᾳ πρὸς τὸ ποιῆσαι ἀλλάγειν Ἰωάννης πατρίκιος ὁ Ῥαδινὸς καὶ Μιχαὴλ ὁ Τοξάρης. Οὗ γεγονότος τὴν συνήθη τῆς βόγας διανομὴν ποιησάμενοι ἐν τοῖς τάγμασι, ταῦτα ἀναλαβόμενοι σὺν τοῖς θέμασι πρὸς τὰ Θρηκῶα μέρη διεπέρασαν, Ἀδόντος μεγίστου τοῦ Φωκᾶ δομαστικῶ τῶν σχολῶν τυγχάνοντος, φ' ἀνδρία μᾶλλον ἢ ἐπιστατικῇ φρόνησις προσενέχαιτο. Ἐξαγαγόντων οὖν τὰ σεβάσματα καὶ ζωοποιὰ ξύλα Κωνσταντίνου [P. 569] πρωτοπατὸς τοῦ καλαίου, τοῦ Κεφαλᾶ λεγομένου, καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Μαλελίου ἐν τῇ Θρηκῇ, ἅπαντες προσκυνήσαντες καὶ ἐπομοσάμενοι συναποδύνησαι ἀλλήλοις πανοστρεπὶ κατὰ Βουλγάρων ἐξώρμησαν. Ἦρχον δὲ τοῦ μὲν τάγματος τῶν ἐξουβίων Ἰωάννης ὁ Γράψων, τοῦ δὲ ἱκανάτου ὁ τοῦ Μαρούλῃ υἱός. Ῥωμανὸς δὲ ὁ Ἀργυρὸς ἐστρατηγεῖ καὶ Ἀλέων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ Βάρδας ὁ Φωκᾶς· οἱ ἐκ συνῆν καὶ ὁ Μελίας μετὰ τῶν Ἀρμενίων καὶ οἱ ἄλλοι πάντες στρατηγοὶ τῶν θεμάτων. Συνῆν δὲ πρὸς τοὺς ἄλλους καὶ Κωνσταντίνος πατρίκιος ὁ Αἰψ, Ἀδόντι δομαστικῷ σύμβουλος ὢν αὐτῷ ἐν πᾶσι τοῖς ἀνήκοισι.

ις'. Μηνί δὲ Αὐγούστῳ κ', ἰνδικτιῶνος ε', ὁ πόλεμος μεταξὺ Βουλγάρων τε καὶ Ῥωμαίων πρὸς τῷ Ἀχελῷ συγκρότητο ποταμῷ· καὶ (ὅσα τὰ τοῦ Θεοῦ κρίματα! ὥς ἀνερεύνητα καὶ ἀνεξιχνίαστα!) ἐρέπονται οἱ Ῥωμαῖοι πανοστρεπῇ, καὶ γέγονε φυγὴ παντελὴς καὶ φρικτὸς ἀλοφυγῇ τῶν μὲν ἐπ' ἀλλή-

filiius. Ferebant virgam ferream, cujus extrema manibus teneret, qua pollebat eximia vi, insectere inque circuli 880 formam intorquere, ferri nimium duritie illius manuum robori cedente. Hanc venientem multo honore susceperunt ac rursus in patriam remisere.

12. Mense Septembri, indictione tertia Pancratas Armenius Adrianopolim Symeoni prodidit; nec multo post missus Basilus patricius ac canicelio praefectus Nicetasque protospatharius Eladicus a Zoe Augusta cum multis muneribus urbem rursus recepit.

13. Venit vero Damianus ameras in Strobilum cum classe multaque armata manu ac copiis ad eam expugnandam instructis, et vero eam capturus erat, nisi morbo correptus fatis concessisset; ejus interitu factum ut Saraceni irrita conata redirent.

14. Graeciae autem et Athenarum populi civeaque continuis Chasi filii Jubae injuriis vexati, ejus luxuriam inexplebilemque cupiditatem ferre non valentes, lapidibus obrutum intra ipsum Athenarum templi penetrale male interemerunt.

15. Videns porro Zoe Augusta Symeonis elatos animos ac superbiam, ejusque adversus Christianos grassationem non ferens, re cum optimatibus deliberata foedus icere pacemque componere cum Agarenis statuit, omnesque Asiae copias ad debellandum profligandumque Symeonem trajicere. Missi proinde in Syriam qui paciscerentur, Joannes Rhadinus 881 patricius et Michael Toxaras. Quo peracto, consueta erogatione donato exercitu, assumptis cohortibus ac legionibus in Thraciam transmisere, magistro Leone Phoca scholarum domestico, viro scilicet majoribus animis quam imperatoria solertia praedito. Productis igitur venerabilibus ac vivificis lignis Constantini palatini cleri sacerdotum primi, cognomento Cephalae, Constantinique Malelie opera, in Thracia, cum omnes venerati essent ac se una commorituros jurejurando firmassent, in Bulgariam copiis omnibus conferto exercitu profecti sunt. Praerant excubiti turmae Joannes Grapso, Hicanati vero Marulis filius. Romanus D Argyrus ducis potestate praerat, ejusque Leo frater et Bardas Phocas; quibuscum erat et Melias cum Armeniis, alique omnes legionum duces. Praeter alios vero aderat etiam Constantinus patricius Afer, qui Leoni domestico in omnibus ad eum attinentibus consilio affuturus operamque navaturus caset.

16. Mensis vero Augusti die vigesima, indictione quinta, Bulgaros inter Romanosque conserata pugna ad Acheloum flumen est; ac (quae Dei judicia, quam inscrutabilia ac impervestigabilia!) Romani omnes omnibus copiis fusi sunt ac fugati, horrendo per omnem exercitum ululatu, cum se alti

alios conculcarent, alios hostes perimerent, tanta hominum strage quanta nec a sæculo audita est. Leo domesticus in Mesembriam sospes receptus est. Præter **882** alios vero in pugnae congressione necatus est Constantinus Afer et Joannes Grapso, alique officialium procerumque perplures.

17. Missus fuerat et Romanus patricius reique navalis drugarius cum omni classe, ut Danubii littora legeret ac Leoni Phocæ suppetias iret: Joannes item Bogas, uti dictum est, qui Patzinacas adduceret. Romanus drugarius in mandatis acceperat ut eos adversum Bulgaros auxilio futurus Leoni Phocæ trajiceret. Versisque eis in dissidia verborumque contentiones, videntes Patzinaces sic inter se discordes atque rixantes, domum rediere.

18. Jam vero finito bello, ac tum Romano tum Boga in urbem reversis, eorum mota causa est. Adeoque in tantum Romani drugarii periculum adductæ res, ut amissionis luminum poena illi statuta sit, velut qui negligentia seu potius animi pravitate ac nequitia Patzinacas non trajecisset, sed se citius subduxisset, ac ne fugientes quidem Romanos in navibus recepisset. Ac ita certe luisset, nisi Constantino Gongulo et Stephano magistro, qua apud Augnstam summa auctoritate pollebant, connitentibus in contrarium lata sententia illi versa-esset.

19. Bulgaris autem per id tempus victoria elatis ad ipsamque urbem excurrentibus, egressus in eos **883** Leo legionum domesticus et Joannes helæ-riarcha, Ducisque filius Nicolaus, in locum quem Catasyrtas vocant, cum ingentibus copiis; nocturne ex improvise irruentibus in eos Bulgaris ac domestico in fugam verso, Nicolaus Ducis filius cum aliis multis occisus est.

20. Theodorus itaque Constantini imperatoris pædagogus, Constantinum accubito-rem hoc molientem animadvertens ut imperium in Leonem suum ex sorore affinem transferret, Constantino imperatori auctor est ut Romanum drugarium assumat velut olim patris servum ingenuum illiusque propensa voluntate amicum ac studiosum, ut cum ipso maneat, custosque et vindex atque defensor, in quibus necesse habuerit, illi exsistat. De his itaque laud raro interpellatus Romanus abnuerat. Quapropter Constantinus ipse imperator litteras propria manu exaratas subscriptioneque firmatas, ad eum mittit; quibus ille in manus acceptis, Constantinum accubito-rem ejusque affines ea se aggressurum cautione in se recepit.

21. Ejus itaque rei late pervagante fama, cum accubitor Romanum urgeret ut cum classe profiscisceretur, causabatur ille ac excusabat non posse se vela ventis dare ac abnavigare, cum nondum

αλυν συμπατουμένων, τῶν δὲ ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀνα-ρουμένων, αἱματός τε χύσις οἷα ἐξ αἰῶνος οὐκ ἐγένετο. Λέων ὁ δομέστικος ἐν Μεσημβρίᾳ διεσώθη φυγών. Ἐσφάγη δὲ πρὸς τοὺς ἄλλους ἐν τῇ τοῦ πολέμου συμβολῇ καὶ Κωνσταντίνος ὁ ΑΨ καὶ Ἰωάννης ὁ Γράψων καὶ ἄλλοι τῶν ἀρχόντων ἱκανοί.

ιζ'. Ἀπεστάλη δὲ τότε καὶ Ῥωμανὸς πατρίκιος καὶ δρουγγάριος ὢν τῶν πλωτῶν μετὰ παντὸς τοῦ στόλου ἐν τῷ Δανουβίῳ ποταμῷ βοηθήσων Λέοντι τῷ Φωκῇ· ἀλλὰ καὶ Ἰωάννης ὁ Βογᾶς καταγαγεῖν Πατζίνακας, ὡς προεῖρηται, κελευσθέντος τοῦ δρουγγαρίου Ῥωμανοῦ διαπερᾶσαι τούτους κατὰ Βουλγάρων, ὥστε συμμαχήσαι Λέοντι Φωκῇ. Ῥωμανοῦ δὲ καὶ Ἰωάννου τοῦ Βογᾶ εἰς ἐριδας καὶ λογομαχίας ἐλθόντες, ὀρῶντες αὐτοῦς οἱ Πατζίνακοι πρὸς ἄλλήλους διαμαχομένου; καὶ στασιάζοντας ὀπιχώρησαν εἰς τὰ ὕδα.

ιη'. Τοῦ πολέμου δὲ ἤδη τέλος λαβόντος καὶ ὑποστρεφάντων ἐν τῇ πόλει τοῦ τε Ῥωμανοῦ καὶ τοῦ Βογᾶ, τὰ κατ' αὐτῶν ἐκινήθησαν, καὶ εἰς τοσοῦτον κίνδυνον τὸν δρουγγάριον Ῥωμανὸν περιέστησαν ὥστε καταδικάζουσαν ψήφον ἀνένεγκαν, τῶν ὀφθαλμῶν στερεθῆναι ὡς ἀμελεῖ, μᾶλλον δὲ κακουργίᾳ μὴ διαπεράσαντα τοὺς Πατζίνακας, ἀλλ' ὑποχωρήσαντα τάχιον καὶ μὴδὲ τοὺς φεύγοντας Ῥωμαίων ἐν τοῖς πλοίοις ὑποδεξάμενον. Καὶ τοῦτο ἂν ἐπεπόνθει, εἰ μὴ παρὰ Κωνσταντίνου Γογγύλου καὶ Στεφάνου τοῦ μαγίστρου, ὡς δυναμένων παρὰ τῇ Αὐγούστη πολλὰ, τὰ τῆς καταδίκης ἀνέτραπή.

[P. 570] ιθ'. Τῶν δὲ Βουλγάρων τηνικάδε τῇ νίκῃ κατεπαρθέντων καὶ ἐκστρατευσάντων μέχρι τῆς πόλεως, ἐξῆλθεν Λέων ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν καὶ Ἰωάννης ἑταιρειάρχης καὶ Νικόλαος ὁ υἱὸς τοῦ Δουκὸς εἰς χώρον θρησκῶν οὕτω λεγόμενον Κατασύρτας ἄμα πλείστῳ λαῷ κατὰ Βουλγάρων. Τῇ δὲ νυκτὶ ἀδοκῆτως ἐπιπεσόντων αὐτοῖς τῶν Βουλγάρων καὶ τοῦ δομεστίκου φυγόντος· ἐσφάγη Νικόλαος ὁ υἱὸς τοῦ Δουκὸς καὶ πολλοὶ ἕτεροι μετ' αὐτοῦ.

κ'. Θεόδωρος οὖν ὁ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου παιδαγωγὸς ὄρων Κωνσταντίνον παρακοιμώμενον εἰς Λέοντα τὸν ἴδιον γαμβρὸν τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον, ὑπέθηκε Κωνσταντίνῳ βασιλεῖ Ῥωμανὸν δρουγγάριον προβαλεῖσθαι ὡς πατρικὸν αὐτοῦ δούλον καὶ εὖνουν τὰ πρὸς αὐτὸν, ὡς ἂν ᾗ σὺν αὐτῷ, καὶ διαζυλάττειν αὐτὸν, καὶ ἐν οἷς ἂν δέοιτο σύμμαχον ἔχειν καὶ βοηθόν. Πολλάκις οὖν περὶ τούτου λαλήθεις Ῥωμανὸς ἀπέπατο. Γραμματεῖον οὖν ὁ βασιλεὺς Κωνσταντίνος αὐτοχείρῳ διαχαράξας γραφῇ καὶ ὑπογραφῇ διασφαλισάμενος ἀπέστειλεν αὐτῷ. Ὅπερ οὗτος ἐπὶ χεῖρας λαβὼν ὑπέσχετο τὴν κατὰ τοῦ παρακοιμώμενου Κωνσταντίνου καὶ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ ἐπίθεσιν ὧδε ποιήσασθαι.

κα'. Τῆς φήμης οὖν ταύτης διαθεούσης, καὶ τοῦ παρακοιμώμενου Κωνσταντίνου καταναγκάζοντος Ῥωμανὸν ἀποκινῆσαι μετὰ τοῦ στόλου, αὐτὸς προσφασίζετο ἀδυνάτως ἔχειν τοῦ ἀποπλεῖν μὴ τοῦ στόλου

²⁷ ἂν μὲν P.

νομισμένην ρόγαν λαβόντος. Ἐν τῇ ἐξαρκύσει δὲ οὗτος τοῦ Ῥωμανοῦ καὶ τὰ πλοῖα εὐτρεπίζοντο; ἐξῆλθε Κωνσταντῖνος παρακοιμώμενος ἐπισπουδάσων αὐτὸν τοῦ ἐκπλεῦσαι. Ὁ δὲ τούτῳ βουλικῶ τῷ σχήματι προσυψητήσεν, καὶ προθύμως ποιήσεν τὸ κελευόμενον ἐπιγγέλλετο. Ὑποστρέφαι δὲ βουλομένου τοῦ παρακοιμώμενου, καὶ εἰ ἔχοι ἄνδρας εὐεδαίς καὶ γενναίους τὴν βασιλικὴν ἐρέττειν τριτῇρην εἰπόντος πρὸς Ῥωμανόν, οὗτος εὐθὺς ἐνευσεν αὐτοῖς τῇ χειρὶ ἱστίοις οὖσι πλησίον ἔλθειν. Οἱ δὲ τὰ τῆς βουλῆς εἰδότες, ἔγγιστα ἤδη τοῦ δρόμωνος Ῥωμανοῦ γεγόνότες, ἐπειδὴ οὗτος ὀπίσω τοῦ παρακοιμώμενου Κωνσταντίνου περιπτεῶν, Ἀναρχάσας αὐτὸν ταῖς χερσὶ καὶ ἄρατε αὐτόν, ἐπεφώνησε, παραχρῆμα οὗτοι τοῦτον ἀρπάσαντες εἰς τὴν τοῦ δρουγγαρίου Ῥωμανοῦ τριτῇρην εἰσάγαγον καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ κατείχον. Οὐδαὶς οὖν ὁ ὑπερασπίζων ἦν ἢ κατοικτεῖρων τὸν ἄνθρωπον, πάντων τῶν συνόντων αὐτῷ χρησαμένων φυγῇ.

κβ'. Ταῦτα Ζωὴ Αὐγούστα μαθοῦσα προσκαλεῖται τὸν πατριάρχην Νικόλαον καὶ τοὺς αὐτῆς μεγιστάνους καὶ ἀποστέλλει πρὸς [P. 571] Ῥωμανόν, τὸ γεγονὸς βουλομένη μαθεῖν. Τούτων δὲ διαπερασάντων, λίθοις ὁ λαὸς ἐξήλασεν βαλόντες. Ἐωθεν οὖν ἐξεληθούσα Ζωὴ ἐν τῷ τοῦ Βουκολόντος ἡλιακῷ ἐπιφώνει τῷ υἱῷ καὶ πατρὶ. Πῶς ἄρα γέγονεν ἡ ἀνταρσία αὕτη; Ἐφῆσε δὲ πρὸς αὐτὴν ὁ παιδαγωγὸς τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου Θεόδωρος, ὅτι διὰ τὸ ἀπολέσαι ἅπαντα τὸν Φωκῶν τοὺς Ῥωμαίους καὶ Κωνσταντῖνον παρακοιμώμενον τὸ καλῆτιον ταῦτα γέγονασι.

κγ'. Προσελάβετο δὲ ὁ βασιλεὺς Νικόλαον πατριάρχην καὶ Στέφανον μάγιστρον συνείνα· αὐτῷ ἐν τῷ καλατίῳ, τὴν ἐξουσίαν εἰς αὐτὸν ἀπὸ τῆς μητρὸς ἐπισπώμενος. Τῇ δὲ ἐπαύριον ἀπέστειλεν Ἰωάννην τὸν Τουβάκην Ζωὴν Αὐγούστην τοῦ καλατίου καταδιδάσαι. Ἡ δὲ μετ' ὀλουγῆς καὶ δακρύων τῷ αὐτῆς προσκλαίεσα υἱῷ πρὸς συμπάθειαν μητρικὴν καὶ οἰκτον ἐκίνησεν, ὥς τὸν βασιλέα εἰπεῖν· Ἐδράστε εἶναι μετ' ἐμοῦ τὴν μητέρα μου. Οἱ δὲ ταύτην ἅμα τῷ λόγῳ ἀφῆκαν.

κδ'. Προσκαλεσάμενοι δὲ ὁ τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης Ἰωάννην τὸν Γαριδᾶ προεβάλλοντο ὡς δομέστικον τῶν σχολῶν, δεδιότες μὴ εἰς ἀνταρσίαν χωρήσῃ ὁ Φωκᾶς Λέων. Ὁ δὲ οὐ κατένευσε τοῦτο γενέσθαι, εἰ μὴ Θεόδωρον γυναικαδέλφον αὐτοῦ τὸν Ζουφινίεζερ καὶ Συμεῶνα τὸν υἱὸν αὐτοῦ προεβάλλοντο ὡς ἐταιρειάρχην. Ὅρκους βεβαιώσας ὁ πατριάρχης κατέβη ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. Οἱ δὲ παραυτίκα τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ τοῦ καλατίου καταδιδάξουσιν. Τούτων οὖν πρὸς αὐτὸν παραγεγονότων, ὥς ἐθεάσατο αὐτοὺς, τρόμος ἔλαβεν αὐτὸν καὶ φόβος καὶ φρενῶν ἑκστάσις. Εὐθὺς οὖν ἐξῆλθε πρὸς Ῥωμανόν, καὶ διηγῆσατο αὐτῷ ὅλα πέπονθε· συμφιλῶντες οὖν αὐτῷ, καὶ ὅρκους δοὺς καὶ λαβὼν ὥστε μίαν ἔχειν

A classis militari stipendio ac legitimo donata esset. Versante autem in navali Romano navesque apparante, Constantinus accubitor, quasi solvendæ classis negotium maturaturus, ad eum egressus est. Occurrit ille servili habitu **884** gestuque, promptoque animo facturum se pollicetur quod jussus erat. Cumque jam accubitor reverti volens ex Romano sciscitaretur, num elegantes ac strenuos viros haberet, qui imperatoriam triremem impellant, annuit ille statim manu paratis ut prope accederent. Hi autem, quos consilium non lateret, cum proxime jam Romani prætoriam junxissent, isque retro Constantinum accubitorem ambulans: *Eum manibus corripite atque tollite*, confestim clamasset, correptum illi in Romani drungarii triremem tuta custodia servandum intulerunt. Qui virum defenderet aut ulla ejus miseratione moveretur, ne unus quidem fuit, cunctis fuga dilapsis qui cum ipso erant.

22. His ad Zoem Augustam perlatis, accersitis illa cum Nicolao patriarcha optimatibus suis, qui facti causam inquirent, ad Romanum mittit. Dumque ii trajiciunt, facta populi coitione lapidibus appetiti ac fugati sunt. Mane igitur egressa Zoe ad Bucoleonis solare horologium filio cunctisque clamabat, *quonam modo rebellio hæc contigisset*, cui Theodorus Constantini imperatoris prædagogus, *idcirco contigisse*, ait, *quod Leo Phocas Romanos et Constantinus accubitor aulam perderet*.

23. Interim imperator Nicolaum patriarcham et Stephanum magistrum sibi in aula adesse jubet. translata in se a matre potestate. Postridie **885** missus Joannes Tubaces, qui Zoem Augustam aula dejiceret. Ea cum fletu ac ejulatu in filii complexus ruens ad maternam miserationem affectumque inflexit, adeo ut imperator dixerit: *Sinite ut mater mea mecum versetur*. Qui, mox ut locutus est, eam reliquere.

24. Accersitum vero imperator et patriarcha Joannem Garidam legionum domesticum præfecerunt, veriti scilicet ne Leo Phocas in rebellionem verteretur. Non acquievit ille ut munus acciperet, nisi Theodorus Zuphinezer ejus levir et Symeon illius filius fœderatorum turmis præficerentur. Aniborum is jurejurando fretus in domum descendit; moxque hi illius affines aula ejecerunt. Quos ut ad se venientes conspexit, stupor tremorque virum invaserunt. Confestim igitur ad Romanum venit, ac quæ illi facta essent narravit. Arctiori itaque amicitia ei implicatur, dataque et accepta jurata fide, uno se in posterum animo fore, uno animi sensu consentientes evasere; ut et nuptiarum fœdera se

juncturos paciscerentur, quo inde dilectionis vinculum sibi astringerent.

25. Secundum hæc igitur vigesima quinta Martii mensis mittit Romanus Joannem presbyterum domesticum suum eundemque fidelissimum, et Theodorum Mastuzem nuncupatum in palatium, qui ejus causam **886** agerent ac excusarent, nihil ad rebellionem spectare quod ab eo factum erat, sed unum hoc veritum, Phocæ molimina, ac metuentem ne ille novis rebus adversus imperatorem studeret, eam ob rem in animum induxisse idque consilii cepisse, ut in regiam, imperatori custos futurus, ascenderet. Non approbante Nicolao patriarcha aut assentiente, is quem dicebam prædagogus mandat Romano ut cum omni classe ad Bucoleonem veniat. Re itaque cum suis deliberata (nam urgebat fatum), ipso interemeratissima Virginis ac Dei Genitricis solemnii Annuntiationis die, feria quinta, manu armata cum omni classe ad Bucoleonem venit, statimque magister Stephanus e palatio excessit. Nicetas vero patricius, Romani consocer, in palatium ascendens Nicolaum patriarcham inde extrusit. Aulicorum igitur animis Romani jurejurando firmatis, pretiosam ad eum crucem misere: quam ille veneratus, iterumque sacramento interposito fidem obstringens, cum eis paucisque comitum imperatorem salutaturus in palatium ascendit. Ingressusque cum eo in templum quod in Pharo est, dataque ibi et accepta securitatis fide, confestim magister et magnus hæteriarcha ab ipso præficitur.

26. Mox itaque missa ad Leonem Phocam divalis jussio, qua is omni conflandæ seditionis misso proposito tantisper domi quiescere præciperetur. Constantinus quoque in eandem scribit sententiam, et ut nihil **887** in adversum molitur, sed in Constantini imperatoris subjectione perseveret. Acceptas sacras imperatorii vestiarii primicerius Andreas ad eum in Cappadocia defert: acceptis ille ac lectis, domum se recipiens, privati habitu egit.

27. Quinta sanctorum jejuniorum hebdomada datur a Constantino imperatore Helenæ Romani filix contractus nuptialis arrhabo; tertiaque Paschæ (quam Galilæam vocant) benedictione impartitur, unaque cum illa a Nicolao patriarcha corollis nuptialibus redimitur.

28. Romano in imperatoris patrem provento, ejus loco Christophorum ipsius filium fœderatorum turmis præficit. Nec multum temporis intercesse rat, cum Leo Phocas quorundam procerum ac tribunorum suavis subjectarumque ei legionum horlato res novas molitur; accitoque Constantino acubitore, et Constantino et Anastasio Gongyliis

ἀμφοτέρων ψυχὴν, σύμφρων αὐτοῦ καὶ σύμφρητῳ γένητο, ὥστε καὶ γαμικὸν συνάλλαγμα ποιήσασθαι συνεφώνησαν, πλεον ἐκ τούτου τὸν τῆς ἀγάπης δεσμὸν ἐπισφίγγοντες.

κε'. Τῇ εικοστῇ τετάρτῃ οὖν τοῦ Μαρτίου μηνὸς ἀποστέλλει Ῥωμανὸς Ἰωάννην πρεσβύτερον, οἰκίον αὐτῷ καὶ πιστότατον ὄντα, καὶ Θεόδωρον τὸν Μαστιζοῦσιν λεγόμενον εἰς τὸ παλάτιον ὑπεραπολογησόμενους, ὡς Οὐκ ἀνταρῶλα γέγονε τὸ παρ' ἐμοὶ διαπραχθέν· ἀλλὰ τὴν τοῦ Φωκᾶ ἐπίθεσιν ὀφρομένην, καὶ δεδιὼς μή τι γεωτερισθῇ παρ' αὐτοῦ εἰς τὸν βασιλεῖα, τούτου ἐνεκεν ἀνελθεῖν ἐν τῷ παλατίῳ βεβούλευμαι καὶ τὴν φυλακὴν ποιῆσθαι τοῦ βασιλέως. Μὴ συνευδοκοῦντος οὖν Νικολάου τοῦ πατριάρχου τούτοις, ἐμνήσθη Ῥωμανῷ παρὰ τοῦ ρηθέντος παιδαγωγοῦ τοῦ ἐλθεῖν μετὰ στόλου παντὸς μέχρι τοῦ Βουκολέοντος. Ὃς μετὰ [P. 572] τῶν σὺν αὐτῷ βουλευσάμενος (τὸ γὰρ ἄγον ἦγεν αὐτὸν) τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου (ε' δὲ ἡν) ἦλθεν ἐνοπλος ἅμα τῷ στόλῳ παντὶ ἐν τῷ Βουκολέοντι. Καὶ παρευθὺ Στέφανος μὲν μάγιστρος ἐξῆλθε τοῦ παλατίου, Νικήτας δὲ ὁ πατρίκιος ὁ συμπένθερος Ῥωμανοῦ ἀνελθὼν ἐν τῷ παλατίῳ ἐξήγαγεν ἐκεῖθεν Νικόλαον τὸν πατριάρχην. Ὅρκοις οὖν βεβαιωθέντες οἱ τοῦ παλατίου παρὰ Ῥωμανοῦ ἀπέστειλαν αὐτῷ τὸν τίμιον σταυρὸν· καὶ προσκυνήσας αὐτὸν καὶ ὅρκους βεβαιώσας αὐτοῦς ἀνῆλθε μετ' αὐτῶν ἐν τῷ παλατίῳ καὶ ὀλίγων τινῶν. Προσκυνήσας τὸν βασιλεῖα καὶ εἰσελθὼν μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ ναυί τῷ ἐν τῷ φάρῳ²², καὶ πίστας αὐτῷ δοὺς, παρευθὺ προχειρίζεται παρ' αὐτοῦ μάγιστρος καὶ μέγας ἐταιρειάρχης.

κς'. Αὐτίκα οὖν γέγονε θαλά κλέυσις· πρὸς Λέοντα τὸν Φωκᾶν παρεγγνωμένη μεθ' αὐτοῦ στάσιν εἶναι ἐννοῆσαι, ἀλλὰ πρὸς ὀλίγον ἐν τῷ ἱερῷ οἴκῳ ἀναπαύεσθαι. Ὡσαύτως καὶ γράμματα ἐκαλεῦσθαι Κωνσταντίνῳ παρακοιμώμενῳ γράφαι, τὰ ὅμοια αὐτῷ παραγγέλλοντα, τοῦ μηδὲν ἐναντίον βουλευσάσθαι, ἀλλ' ἐν ὑποταγῇ εἶναι τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου. Ἀναλαβόμενος οὖν ταῦτα Ἀνδρέας πριμικηρίος τοῦ βασιλικοῦ βεστιαρίου ἀπεκόμισεν αὐτῷ ταῦτα ἐν Καππαδοκίᾳ ὄντι· καὶ ἀναδεξάμενος ταῦτα καὶ ἀναγνούς, ἀπελθὼν ἐν τῷ ἱερῷ οἴκῳ ἡσύχασεν.

κς'. Τῇ ἑβδόμῃ ε' ²³ τῶν ἁγίων Νηστεῶν δίδεται ἀρραβὼν γαμικῶν συναλλαγμάτων παρὰ Κωνσταντίνου βασιλέως· Ἐλένη τῇ θυγατρὶ Ῥωμανοῦ, καὶ τῇ τρίτῃ τοῦ Πάσχα τῇ λεγομένῃ τῆς Γαλιλαίας εὐλογεῖται καὶ στεφανοῦται ἅμα αὐτῇ παρὰ Νικολάου πατριάρχου.

κη'. Ῥωμανὸν βασιλεοπάτορα προχειρισάμενος, ἀντ' αὐτοῦ Χριστοφόρον υἱὸν αὐτοῦ ἐταιρειάρχην κατέστησεν. Μετ' οὐ πολὺ δὲ Λέων ὁ Φωκᾶς ἀπετηθεὶς παρὰ τὴν τινῶν ἀρχόντων καὶ τῶν αὐτοῦ ταγμάτων πρὸς ἀνταρσίαν κινεῖται· καὶ ἀποστελλας ἀνελθετο εἶναι σὺν αὐτῷ τὸν τε παρακοιμώμενον Κωνσταντίνον καὶ Κωνσταντίνον καὶ Ἀναστάσιον Γογ

VARIE LECTIONES.

²² Φάρῳ margin P ²³ Τῇ ε' ἑβδόμῃ.

γυλιους τοὺς αὐταδέλφους καὶ Κωνσταντίνου πρωτα-
σηκρήτις τὸν Μαλελιαν, πληροφορῶν ἅπαντας καὶ
βεβαιῶν ὡς ὑπὲρ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τὴν
κοιναύτην ποιεῖται συγγίτησιν. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασι-
λεοπάτωρ χρυσοδοῦλλα ποιήσας ἐνυπόγραφα ὡς ἐκ
προσώπου τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου, τῆς τοιαύτης
ἐπιβουλῆς ἀνατροπὴν περιέχοντα, καὶ ὡς οἱ τὸν
Θωκᾶν καταλιμπάνοντες, τῷ βασιλεῖ δὲ προσφεύγον-
τες [P. 573] ὑπὲρ τοῦ βασιλέως εἰσὶν, δοὺς Ἄννη
τινὶ γυναικὶ ἀναιδεῖ καὶ θρασεῖ καὶ κληρικῷ τινὶ
Μιχαὴλ ἐν τῷ αὐτοῦ στρατοπέδῳ ἐξέπεμψεν. Οἱ δὲ
ταῦτα ἀναλαβόμενοι διέσπειραν παντὶ τῷ στρατῷ.
Καὶ ὁ μὲν Μιχαὴλ φωρθεὶς παρὰ τοῦ Θωκᾶ καὶ
ἀνηλεῶς τυφθεὶς τὴν τε ῥίνα καὶ τὰ ὦτα ἀπετμήθη·
ὅς μετὰ ταῦτα παρὰ Ῥωμανοῦ τῆς προσηκούσης ἔτυ-
χεν ἀμοιβῆς· ὥσπερ καὶ ἡ σὺν αὐτῷ σταλίσσα

A germanis fratribus, nec non Constantino a secretis
primo Maleliano, cunctis persuadere nititur in
gratiam Constantini imperatoris eam se motionem
facere. Romanus vero imperatoris pater bullis
aureis ac diplomatis subscriptione munitis, quasi
ex Constantini imperatoris persona, quibus ea
molitio evertebatur, eosque qui Phoca relicto ad
imperatorem confugerent ab 688 imperatoris
stare partibus significabatur, editis, Annæque cui-
dam effronti mulieri ac temerariæ, nec non clerico
cuidam Michaeli nomine contraditis, in Leonis ca-
stra emisit. Hi accepta diplomata in omnem late
exercitum clanculum sparserunt. Ac Michael quid-
em a Phoca deprehensus durisque verberibus
subactus, naso auribusque multatus est. Verum
is postea a Romano convenientem vicem consecu-
tus est; similiter quoque una cum illo submissa
mulier.

α'. Πρῶτος οὖν ὁ υἱὸς τοῦ Βαρέως Μιχαὴλ Κων-
σταντίνος ^α καταλιπὼν τὸν Θωκᾶν τῷ Ῥωμανῷ
προσέδραμεν, ἀρχὴ γεγωνὺς καταλύσεως τῆς τοιαύ-
της ἀνταρσίας καὶ τυραννίδος. Σὺν αὐτῷ δὲ καὶ ὁ
Βαλάντιος καὶ ὁ λεγόμενος Ἀτζμωρος, τουρμάρχοι
ὄντες ἀμφοτέρω. Λέων οὖν ὁ Θωκᾶς μετὰ λαοῦ πλεί-
στου ἰσχυρῶς καθωπισμένου ἐν Χρυσοπόλει κατὰ-
λαβὼν διέσπειρε παρατάξεις ἀπὸ τῆς λιθίνης θαλά-
σσης μέχρι Χαλκηδόνος, τοὺς ἐν τῇ πόλει φοβέον.
Ἀποστέλλεται οὖν μετὰ δρόμωνος παρὰ Ῥωμανοῦ
Συμεὼν ὁ τοῦ πανικλείου, λόγον ἐνυπόγραφον τοῦ
βασιλέως Κωνσταντίνου ἐπαφρόμενος· τάδε διαγο-
ρεύοντα.

Χ'. Ὡς ἔγω φύλακα τῆς ἐμῆς βασιλείας ἔγρη-
γορώτατος καὶ εὐνοούτατος καὶ πιστότατος οὐ-
δένα τῶν ὑπὸ χεῖρα ἡ Ῥωμανὸν εὐρηκῶς τούτῳ
τὴν ἐμὴν φυλακὴν μετὰ Θεὸν καταπίστευσσα, καὶ
ἀντὶ πατρὸς αὐτὸν ἔχειν ἐκρίνα, σπλάγγνα πα-
τρικὰ καὶ διδάσεις γονικὴν πρὸς ἐμὲ ἐνδαιξά-
μενον. Λέοντα δὲ τοῦτον τὸν Θωκᾶν δαί τῇ ἐμῇ
βασιλείᾳ ὑποκατεῶν ἐπιβουλεύειν νῦν ἐργοῖς
αὐτοῖς ἐπιβουλον εὐρηκα καὶ τῆς ἐμῆς ἀρχῆς
τυραννικῶς ἐξανίστάμενον. Διὸ οὐτε δομέστικον
αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νῦν εἶναι βούλωμαι, οὐτε δὲ ταύ-
την τὴν ἀνταρσίαν μετὰ βουλῆς ἐμῆς πεπραχέναι
φημι, ἀλλ' αὐθαίρετῳ γνῶμῃ ταύτην ποιήσασθαι
τὴν ἐπίδοσιν, ἐαυτῷ τὴν βασιλείαν σφετερίζο-
μενον. Τούτων οὖν τῷ λαῷ ὑπαναγνωσθέντων ἤρ-
ξαντο πάντες ὑποχωρεῖν καὶ τῷ βασιλεοπάτορι
προσρῦεσθαι Ῥωμανῷ. Τοῦ δὲ Θωκᾶ εἰς ἀμήχανον
περιστάντος καὶ ἀπογνόντος ὡς πάσης ἐλπίδος ἡστο-
χηκότος, καὶ φυγῇ χρησαμένου καὶ πρὸς τὸ κάστρον
Ἀντιόχου παραγενομένου καὶ μὴ δεχθέντος, ἀπέστειλε
Ῥωμανὸς Ἰωάννην Τουβάκην καὶ Λέοντα τὸν αὐτοῦ
συγγινῇ ὥστε εἰσαγεγεῖν αὐτὸν ἐν τῇ πόλει. Οἱ δὲ
τοῦτον κρατήσαντες ἀπετύφλωσαν, καί τοι μνηστῆραν
περὶ τοῦτου δεξάμενοι ἐνέολον, ἀλλ' αὐθαίρετον

29. Primus itaque Constantinus Bary-Michaelis
filius, relicto Phoca ad Romanum transiens, ejusce-
modi defectionis convellendæ ac rebellionis auctor
fuit. Secuti etiam Balantius et Atzmorus, quem
vocant, ipsi quoque ambo tribuni. Leo igitur Pho-
cas, quo fretus erat, ingenti omni armorum genere
valide instructo exercitu, Chrysopolim veniens a
Juvenca lapidea Chalcedonem usque ad terrorem
civibus incutiendum late aciem explicavit. Interim
vero missus a Romano cum celoce Symeon canidii
præfectus cum litteris Constantini imperatoris sub-
scriptione munitis. Litterarum hic erat tenor, hæc
sententia.

30. Cum alium neminem dominationis meæ ac
majestatis vigilantiorē magisque benevolum ac
fideliorē custodem, inter omnes qui meæ ditioris
sunt, ac imperio parem Romano offenderem, huic
secundum Deum mei custodiam commisi; et ut patris
loco haberem, operæ pretium duxi, qui paterna in me
viscera propensumque genitoris animum exhibuerit
Leonem vero hunc Phocam cum semper 689 meæ
majestati suspectum habuerim, nunc te ipsa insidi-
antem inveni, et qui in meum tyrannice imperium
insurrexerit. Quamobrem nec domesticum eum deinceps
esse volo, neque hanc meo jussu orditum eum
telum agnosco, sed ipsum a se ultroque grassari, ut
in se rerum summam transferat, pronuntio. His
itaque audiente exercitu lectis litteris, cōperunt
omnes recedere et ad imperatoris patrem confluere.
Phocas autem consilii inopis rebusque desperatis,
ut cui omne consilium cassum ivisset, salutem fuga
querens, ad castrum Ateus cum venisset, eo re-
pulsus est. Misit itaque Romanus Joannem Tuba-
cem et Leonem ejus cognatum, qui in urbem ipsum
inducerent. Quem cum tenuissent, luminibus orba-
rant, etsi ejus cæcandi nullum mandatum accepe-
rant: sed ipsi a se sponte fecerunt, ut et Ro-

VARIE LECTIONES.

^α Βαρυμιχαὴλ υἱὸς Κωνσταντίνου; supra p. 244 c.

manus imperatoris pater ejus rei nomine indignatus sit.

31. Mense Augusto detectæ Constantini Clemen-
tini, Davidis Camuliani et Michaelis mangarorum
curatoris insidiæ. Qui verberibus subacti, bonis-
que publicatis per mediam urbem pompa traducti,
exsilio relegati sunt. Adductus et Leo magister
ac legionum domesticus in urbem, muloque in-
sidens ignominie causa per medium forum tra-
ductus.

32-33. Quin et Zoe Augusta deprehensa Romani
vitæ per cibos medicatos 890 insidiari, per
Theocletem servitii notarium instructos. Quare
hanc quoque aula dejectam inque Petrium ab-
ductam in sanctæ Euphemie monasterio deton-
derunt.

34. Invitatos vero ad prandium a Theophylacto
patricio et stabuli comite Theodorum Constantini
imperatoris pædagogum ejusque fratrem Symeonem
ingressus excubiarum drugarius, Curcuas nuncu-
patus, cum multo satellitio, arreptos velut adver-
sus Romanum machinantes, ad Opsicium in suis
ipsorum suburbanis relegavit.

35. Mensis Septembris die vigesima quarta
Romanus Cæsaris donatur dignitate; mensis vero
Decembris die decimo septimo, Dominica Patrum,
quæ est ante natalem, imperiali stemmate a Con-
stantino imperatore et Nicolao patriarcha donatur.
Sexta itaque Januarii, quæ dies sacra Luminum
est, uxorem suam Theodoram Augustali corona
donat; Maii vero decima septima, indictione
quinta, Christophorus Romani filius imperator sa-
lutatur, ac die quarto supra vigesimum in die
sancto Pentecostes a Constantino imperatore coro-
natur; amboque hi soli in ea pompa processe-
runt.

1-2. Junio autem mense, indictione octava, die
Dominico, facta Ecclesiæ unitio est Romano au-
ctore, unitique sunt omnes, metropolitæ 891
pariter ac clerici, qui a Nicolao et Euthymio scissi
schismate erant.

3. Octava Februarii, indictione nona, militens
Romanus Stephanum Calomarie filium, quasi affe-
ctati reum imperii, in Antigoni insulam exsi-
lio relegat, detondetque monachum cum Theo-
phane Tichiota et Paulo Orphanotropo illius do-
mesticis.

4. Romanus imperator, solemnī ad tribunalium
processu, cunctis illic cohortibus cum armis con-
gregatis, recensitoque exercitu repente Romanus
et Constantinus celeriter ad palatium redierunt:
delatus enim Arsenius a Leone ejus famulo et
Paulus manglabita insidias struere; quare verberibus
subacti bonisque publicatis exsilio relegati
sunt. Erat tunc administrandæ reipublicæ adjutor
ac minister intimus Joannes presbyter rector. Is

Α γνώμη τούτο πεποιηκότες, ὡς ἀγανακτήσαι ἐπὶ
τούτῳ καὶ τὸν βασιλεὺς πᾶντα Ῥωμανόν.

[P. 574] λα'. Αὐτοῦσιν δὲ μηνὶ κατεμνήθη τὰ
τῆς ἐπιβουλῆς Κωνσταντίνου τοῦ Κτηματινοῦ καὶ
Δαβίδ Καμουλιανοῦ καὶ Μιχαὴλ κουράτωρος τῶν
μαγγάνων· καὶ τυφθέντες οὗτοι καὶ δημευθέντες
διὰ μέσης διήλθον τῆς πόλεως καὶ ἐξορίᾳ παρεπέμ-
φθησαν. Ἦγαγον δὲ καὶ Λέοντα μάγιστρον καὶ δο-
μέστικον τῶν σχολῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ διήλθεν ἐν
μέσῃ τῇ ἀγορᾷ ἡμίονοι ἐφεζόμενοι.

λβ'-λγ'. Ἐφωράθη δὲ καὶ Ζωὴ Αὐγούστα ἐπιβου-
λεύουσα Ῥωμανῷ διὰ παφαρμαγμένων βρωμάτων
ὑπὸ Θεοκλήτου νοταρίου τῆς ὑπουργίας σκευασθέν-
των. Καὶ ταύτην τοῦ παλατίου καταδιδάσκουσιν καὶ
εἰς τὸ Πέτρειον ἀπάγουσι, τῇ τῆς ἁγίας Εὐφημίας
μονῇ ἀποκείραντες.

λδ'. Προσεκλήθη δὲ παρὰ Θεοφυλάκτου πατρικίου
καὶ κόμητος τοῦ στάβλου εἰς ἄριστον ὁ παιδαγωγὸς
Κωνσταντίνου βασιλέως Θεόδωρος καὶ Συμεὼν ὁ αὐτοῦ
ἀδελφός. Ἐσθιόντων οὖν εἰσῆλθεν Ἰωάννης δρουγ-
γάριος τῆς βίβλης ὁ Κουρκούας λεγόμενος μετὰ
πλείστου λαοῦ, καὶ τούτους ἀναρπάσας εἰς τὸ Ὑψί-
κιον ἐξώρισεν ἐν τοῖς αὐτῶν προαστείοις ὡς κατὰ
τοῦ Ῥωμανοῦ μελετώντας.

λε'. Εἰκοστῇ τετάρτῃ τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς τι-
μᾶται Ῥωμανὸς τῇ τοῦ Καίσαρος ἀξίᾳ, καὶ Δεκεμ-
βρίῳ μηνὶ δεκάτῃ ἐβδόμῃ τῇ τῶν Πατέρων Κυριακῇ
τῇ τῆς βασιλείας στέφεται διαδήματι παρὰ βασιλέως
Κωνσταντίνου γαμβροῦ αὐτοῦ καὶ Νικολάου πατριάρ-
χου, καὶ Ἰανουαρίου ζ', τῇ τῶν ἁγίων Φώ-
των ἡμέρᾳ, στέφει Θεόδωρον τὴν γυναῖκα αὐτοῦ.
Μαίω δὲ μηνὶ ιζ', Ἰνδικτηῖνος ε', Χριστοφόρος ὁ υἱὸς
Ῥωμανοῦ ἀναγορεύεται βασιλεὺς, στέφεται δὲ τῇ
κδ' τοῦ αὐτοῦ μηνὸς παρὰ Κωνσταντίνου βασιλέως,
τῇ τῆς ἁγίας Πεντηχοστῆς ἡμέρᾳ· καὶ μόνοι οὗτοι
οἱ δύο ἐν ταύτῃ τῇ προελεύσει προήλθον.

α'-β'. Ἰουνίῳ δὲ μηνὶ, Ἰνδικτηῖνος η', ἡμέρᾳ Κυ-
ριακῇ, ἡ τῆς Ἐκκλησίας γέγονεν ἑνωσις παρὰ Ῥω-
μανοῦ, ἀπάντων ἐνωθέντων, μητροπολιτῶν τε καὶ
κληρικῶν, τῶν ἀπὸ Νικολάου πατριάρχου καὶ Εὐθυμίου
διεσχισμένων.

γ'. Ὀγδόῃ δὲ Φεβρουαρίῳ μηνὶ, Ἰνδικτηῖνος θ',
D ἀποστείλας Ῥωμανὸς [P. 575] ὑπερορίζει τὸν μά-
γιστρον Στέφανον τὸν τῆς Καλομαρίας εἰς τὴν Ἀν-
τιγόνου νῆσον ὡς τῆς βασιλείας ἐφεσθαι κατηγορη-
θέντα, μοναχὸν αὐτὸν ἀποχείρας ἕκτα Θεοφάνει
Τειχώτῃ καὶ Παύλῳ Ὀρφανοτρόφῳ, ἀνθρώποις
αὐτοῦ.

δ'. Ἐποίησε δὲ Ῥωμανὸς βασιλεὺς ἐν τῷ τριβου-
ναλίῳ πρόκενσον, συνηγμένων ἀπάντων ἐκείσε μετ'
ὀπλων. Τοῦ ἀδνουμίου δὲ γενομένου αἰφνίδιον Ῥω-
μανὸς καὶ Κωνσταντίνος τάχει πολλῶ εἰς τὸ παλά-
τιον ὑποστρέφουσιν· ἐμνήθη γὰρ παρὰ Λέοντος
ἀνθρώπου τοῦ Ἀρσενίου ἡ αὐτοῦ τοῦ Ἀρσενίου
ἐπιβουλὴ καὶ Παύλου μαγκλαβίτου, οἱ καὶ τυφθέν-
τες καὶ δημευθέντες ἐξωρίσθησαν. Ἦν δὲ τότε παρα-
δυναστεύων ὁ προσδύτερος Ἰωάννης ὁ ραίκτηρ, ὃς

Λέοντα τὸν τοῦ Ἀρσενίου ἐποίησεν ἑβδομαδάριον, τῷ A Leonem Arsenii domesticum fecit hebdomadarium, βασιλεὶ τοῦτον προσοικειώσας. imperatori commendans inque ejus gratiam insinuans.

ε'. Ἐγένετο δὲ τις Πεντάκιος ἐν Ἑλλάδι, συγγενὴς ὢν Νικήτα πατρικίῳ, ἀπαιδευτός τε καὶ πατραλίας, ὃς τὸν ἑαυτοῦ πατέρα καταδιώκων φονεῦσαι, ἐπειδὴ περ ἐκείνος φεύγων αὐτοῦ τὴν ἐπιθεσιν ἐν πλοίῳ εἰσελθὼν ἐξέπλει καὶ παρὰ τῶν Κρητῶν κατεσχέθη, οὗτος ὁ Πεντάκιος ἄδειαν εὐρὺν πάντα τὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐληίσατο, καὶ ἐν τῇ πόλει ἀνελθὼν τῇ Μεγάλῃ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ προπέφυγεν. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεὺς τὰς αὐτοῦ ἀταξίας καὶ λεηλυσίας καταμαθὼν τοῦτον τῆς ἐκκλησίας ἐξαγαγεῖν ἐβούλευσεν καὶ παιδεῦσαι. Ὁ δὲ ψευδεὶς ἐπιστολὰς πρὸς Βουλγάρους πλασάμενος πρὸς αὐτούς αὐτομολῆσαι ἐβούλευσατο. Κρατηθεὶς δὲ καὶ ἐλεγχθεὶς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀποστερεῖται.

ς'. Τῶν δὲ Βουλγάρων πάλιν ἐξελασάντων μέχρι Κατασφυρτῶν, μετὰ δὲ τὴν δομestικὴν Ἀδρελαστοῦ τελευτήν, προσελήθη Πόθος ὁ τοῦ Ἀργυροῦ δομestικός τῶν σχολῶν, καὶ μέχρι Thermopolis μετὰ τῶν ταγμάτων ἐξελθὼν ἀπέστειλε Μιχαὴλ τὸν Μωρολέοντος υἱὸν τοποτηρητὴν ὄντα τοὺς Βουλγάρους κατασκοπήσασθαι. Ὁ δὲ ἀπροόπτως τῷ λόγῳ αὐτῶν εἰσελθὼν ἔσω πολλοὺς μὲν τῶν Βουλγάρων ἀνέλεν, πληγῆς δὲ καὶ αὐτὸς εἰσελθὼν ἐν τῇ πόλει ἐτελεύτησεν.

ζ'. Ἐμνηύθη δὲ τότε διὰ Θεοκλήτου νοταρίου τῆς ὑπουργίας ἡ κατὰ Ῥωμανοῦ τοῦ βασιλέως ἐπιβουλὴ Ἀναστασίου σακελλαρίου καὶ ἀρχοντος τοῦ χρυσοχοείου, καὶ Θεοδωρήτου κοιτωνίτου, καὶ Δημητρίου βασιλικοῦ νοταρίου τοῦ εἰδικοῦ, καὶ Νικολάου τοῦ Κουδάτζη, καὶ Θεοδότου πρωτοκαράδου, οἱ καὶ ὑπὲρ Κωνσταντίνου βασιλέως δῆθεν ἐσπούδαζον· καὶ δὴ ἐλεγχθέντες ἐτύφθησαν καὶ ἐν τῇ μέσῃ διήλθον καὶ ὑπερόρια κατέστησαν. Ὁ δὲ Θεοδῶρτος [P. 576] Ἰβὰ ἐν τῷ λεγομένῳ Τριχόγγῳ τοῦ παλατίου τυφθεὶς καὶ αὐτὸς ἐξωρίσθη. Τὸν δὲ σακελλάριον Ἀναστάσιον ἀπέκτειναν ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἐλεγγμῶν, ἔνθα τελευτᾷ. Τῆς τοιαύτης δὲ προφάσεως λαβόμενος Ῥωμανὸς τὸν βασιλεῖα Κωνσταντῖνον ὑποβιάζει καὶ δεύτερον καθίστησιν, αὐτὸν δὲ προάγει εἰς τὸ ἐμπροσθεν.

η-θ'. Ἐστράτευε δὲ πάλιν Συμεὼν κατὰ Ῥωμαίων, καὶ πληθὺν Βουλγάρων ἀποστείλας ἄμα Καυκάνῳ καὶ Μηνικῷ καὶ ἑτέροις, ἐκέλευσε κατὰ τῆς πόλεως ἐπιτάχιστα ἐξελαύνειν. Διελθόντες οὖν οὗτοι διὰ τῶν ὁρῶν ἦλθον μέχρι τῶν Μαγγλαβῶν. Τὴν αὐτῶν δὲ ἐφοδὸν μαθὼν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς, λογισάμενος μὴ τὰ τῶν Πηγῶν καλὰ τὰ κατὰ Στενὸν κατελθόντες ἐμπρήσωσιν, Ἰωάννην βαίκτηρα ἀποστέλλει ἄμα Λέοντι καὶ Πόθῳ τοῖς Ἀργυροῖς λεγομένοις, ἔχοντας μεθ' ἑαυτῶν πλῆθος ἱκανὸν ἐκ τῶν βασιλικῶν καὶ τῆς ἐταιρείας καὶ τῶν ταγμάτων. Οἷς συνῆν καὶ Ἀλέξιος ὁ πατρικίος καὶ δρουγγάριος τῶν πλωτῶν ὁ Μωσηλῆς μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Ἦν δὲ ε' τῶν Νηστειῶν ἑβδομάς. Διατάξαντες οὖν τὸν λαὸν ἐν τοῖς

5. Fuit Rentacius quidam in Græcia, Nicetæ patricio sanguinis necessitudine conjunctus, homo insolens et parricida. Is cum patrem necem ei illaturus persequeretur, ac pater illius vim furorēque declinans conscensa navi a Saracenis Cretensibus inter navigandum fuisset captus, nactus licentiam patris omnia diripuit atque vastavit, urbemque petens in Magnam Dei ecclesiam profugit. Romanus vero imperator, 892 cognita hominis petulantia ac rapinis, ecclesia educere statuerat justaque animadversione punire. At ille falsis ad Bulgaros confectis litteris ad illos confugere deliberaverat. Tentus itaque ac convictus amissis luminibus luit.

6. Bulgaris autem ad Catasyrtas usque post Adrelasti domestici occasum denuo excurrentibus, Pothus Argyrus scholarum domesticus præficitur; castrisque ad Thermopolim positis Michaelē Moroleonis filium legatum Bulgarum motum exploratum misit. Is improvisē in Bulgarorum delapsus cuneum multam quidem Bulgarorum dedit stragem: verum ipse quoque accepto vulnere in urbem ingressus mortuus est.

7. Eo tempore detectæ a Theocleto officii notario structæ Romano imperatori insidiæ Anastasii saccellarii et aurificinæ præpositi, et Theodoriti cubicularii, ac Demetrii ærarii privati notarii, nec non Nicolai Cnbitzis et Theodoti protocarabi; qui et Constantino utique imperatori studebant. Convicti vero, verberibus subacti ac per mediam delatū urbem, in exilium ejecti sunt. Theodoritus seorsum in Triconcho Palatii cæsus, ipse quoque exilio relegatus est. Anastasium porro Sacellarium in Elegmorum monasterium cæsarie multarunt, ubi 893 et moritur. Eo Romanus prætextu ac occasione Constantinum imperatorem dejecit ac secundo ordine constituit, sibi quoque ipse primas attribuit.

8-9. Symeon vero adversus Romanos rursum copias educit; missaque Bulgarorum multitudine cum Caucano et Menico aliisque, mandat ut quam celerrime adversus urbem impetum ferant. Superatis itaque montibus, et per eos dirigentes iter, ad Manglaba usque pervenerant. Cognita autem Romanus imperator horum irruptione, veritus ne Pegarum regias ædes Stenumque inde effusi incenderent, Joannem rectorem una cum Leone et Potho Argyris ire jussit, valido ex prætorianis et fœderatis aliisque cohortibus conflato exercitu. Adibat et Alexius Musele patricius rei que navalis drungarius, cum is copiis quibus præfectus erat. Agebatur quinta juniorum hebdomada. In campestribus itaque ac

VARIE LECTIONES.

αὐτοῦς additum e p. 247 c. αὐτοῦς additum e p. 428 c d.

depressioribus Pegarum iocis, castris dispositis, A Bulgarisque armata manu e superioribus editoreque tumulto emergentibus, horrendoque ac incondito clamore strepantibus, maximoque impetu irruentibus, Joannes rector illico fugam arripit, Photinus Platypodis filius tuendi illius causa concertando necatur, et alii multi. Vix itaque sospes in triremem ingressus est. Venit vero armatus fugiens Alexius drungarius Musele; nec armatura gravis celocis scalam commodè satis scandere valens, 894 una cum suo protomandatore præceps in mare actus aquis suffocatus est. Ambo Argyri fuga in castellum evaserunt. Navales ac reliquæ omnes copiæ, partim hostium fugientes manus in mari extinctæ sunt, partim ferro perierunt, partim inter Bulgarorum manubias captivi facti sunt. Porro Bulgari, nemine illis obsistente, tum Pegarum regias ædes incendunt, tum Stenum omne igni vastaverunt. Sic nimirum grande malum consilii inopia rerumque inexperientia, cui audacia ac temeritas præsto est adjuatque.

10. Februarii mensis die vigesima, indictione decima, moritur Theodora Romani uxor; cujus corpus depositum in ipsius Romani imperatoris domo, quam is in monasterium verterat.

11. Eodem mense coronatur Sophia Christophori imperatoris uxor. Eo ipso tempore Iber europalata urbem petit, ac per medium forum deductus magnifico apparatu ornatum, clara pompa atque honore C susceptus est. Inductus est et in Sanctam Dei Sophiam, ejus pulchritudinem ac molem pretiosumque ornatum inspecturus: splendide namque ornantes, aureoque textis auleis parietes circumvestientes, omnisque generis cultu decorantes, sic eum admirare. Ille mirandam immanisque molis ædis fabricam stupens, supraque modum admirans illius pretiosissimum 895 cultum, sacrumque hunc locum vere Dei habitationem dicens, domum reversus est.

12. Rursus vero mense Junio expeditione a Bulgariis suscepta, et cum illi adusque S. Theodoræ regias ædes devecti has igni succendissent, Romanus imperator legionum duces ac tribunos ad prandium invitavit, inter quos erat quem Sacticem vocant; hortabaturque illos ac excitabat ut adversum hostes exirent ac pro patria depugnarent. Assensero illi, atque alacres ejus tuendæ majestatis causa ac Christianæ rei incolumitatis opposituros se mortem promiserunt. Postridie igitur, quem dicebam, Sactices, armis ab imperatore instructus, veram suam sic datam fidem fortisque animi sui virtutem ostendit: Bulgaros quippe a tergo aggressus, inque eorum castra insiliens, quos ibi invenit, omnes trucidavit. Bulgari ubi cognovere quod gestum erat, in castra revertuntur; consertaque pugna Sacticem paucis stipatum terga vertere cogunt. Is

πεινός καὶ χθισμαλωτέροις τόποις τῶν Πηγῶν, τῶν Βουλγάρων ἐνωθεν ἀναφανέντων ἐνόπλων καὶ βουλῇ χρησαμένων ἀσπίσιν καὶ φοβερῇ καὶ σφοδρότητι ἐπελασάντων κατ' αὐτῶν φεύγει μὲν παρευθὺς ἰωάννης ὁ βαίχτωρ, σφάττεται δὲ ὑπὲρ τούτου ἀγνωστὸς μὲν ὁ τοῦ Πλατύποδος υἱὸς Θωαίνος καὶ πολλοὶ ἕτεροι. Μόλις οὖν διασωθεὶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν δρόμωνα ἤλθε δὲ φεύγων ἑνοπλὸς μετὰ δρόμωνος καὶ Ἀλέξιος δρουγγάριος ὁ Μουσῆλέ· καὶ μὴ ἰσχύσας ἀνελθεῖ ἐπὶ τὴν τοῦ δρόμωνος ἀνεβάθραν, πεσὼν ἐν τῇ θαλάσῃ σὺν τῷ αὐτοῦ πρωτομανδάτωρι ἀπεπνίγη. Οἱ Ἀργυροὶ δὲ ἐν τῷ καστελλίῳ φυγόντες διεσώθησαν. Πλωῖμοι δὲ καὶ τὸ λοιπὸν ἄπαν πλῆθος, οἱ μὲν τὰς τῶν πολεμίων χεῖρας φεύγοντες ἐν τῇ θαλάσῃ ἀπεπνίγησαν, οἱ δὲ σιδήρου γεγόνασιν παρανάλωμα, οἱ δὲ χερσὶ Βουλγαρικαῖς ἀιχμάλωτοι συνεληφθήσαν. Οἱ δὲ Βούλγαροι μηδένα τὸν κωλύοντα ἔχοντες τὰ τε παλάτια τῶν Πηγῶν ἐπυρπόλησαν καὶ τὸ Στενὸν ἄπαν κατέκαυσαν. Οὕτως ἄρα δεινὸν ἀβουλία καὶ ἀπειρία θρασυῖτα σύμμαχον ἔχουσα.

ι'. Εἰκάδι δὲ Θεβρουαρίῳ μηνί κ' ^α, ἡγουμένης ι', Θεοδώρα σύμβωλος Ῥωμανοῦ τελευταία· καὶ κατετίθη τὸ σῶμα αὐτῆς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ, πρὸ ὑπ' αὐτοῦ εἰς μοναστήριον ἀμειφθέντι.

[P. 577] ια'. Τῷ δ' αὐτῷ μηνί στέφεται Σοφία ἡ τοῦ βασιλέως Χριστοφόρου γυνή. Τηνικαῦτα δὲ καὶ κουροπαλάτης Ἰβήρ ἐν τῇ πόλει παρεγένετο, καὶ διὰ μέσης τῆς ἀγορᾶς διελθὼν κακοσημμένης λαμπρῶς μετὰ δόξης πολλῆς καὶ τιμῆς ὑπεδέχθη· ἦν καὶ ἐν τῇ Ἀγίᾳ τοῦ Θεοῦ Σοφίᾳ εἰσῆγαγον, τὸ κάλλος αὐτῆς καὶ τὸ μέγεθος θαυμάσιον καὶ τὸν πολυτελεῖ κόσμον. Καλλωπίσαντες γὰρ αὐτὴν καὶ περιστελιαντες πέπλοις χρυσοῦφροι καὶ κόσμῳ παντοίῳ, οὕτως εἰσήγαγον ἐν αὐτῇ. Ὅτε τὸ θαυμαστὸν καὶ ὑπερμέγεθος τοῦ ναοῦ ἔργον καταπλαγεὶς καὶ τὸν πολυτελεῖ κόσμον ὑπερθαυμάσας, καὶ ἀληθῶς Θεοῦ κατοικίαν εἶναι τὸν χώρον τοῦτον εἰπὼν, αὐτὴς ὑπέστρεψεν εἰς τὴν οἰκίαν.

ιβ'. Ἰουνίῳ δὲ μηνί τῶν Βουλγάρων πάλιν ἐπιστρατεύσαντων καὶ μέχρι τῶν τῆς ἁγίας Θεοδώρας καλατιῶν ἐλθόντων καὶ ταῦτα πυρὶ παραδόντων, εἰς ἄριστον ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς τοὺς τῶν ταγμάτων ἀρχοντας συνεκάλεσε, συνόντας αὐτοῖς καὶ τοῦ λεγομένου Σακτικῆ, καὶ παρήγγειλε τοῖς καὶ προετρέπετο κατὰ τῶν ἐναντίων ἐξελεῖν καὶ τῆς πατρίδος ὑπεραγωνίσασθαι. Οἱ δὲ συνένετο ἐτοίμως τῆς αὐτοῦ βασιλείας καὶ τῶν Χριστιανῶν ὑπεραποθήσκειν. Τῇ οὖν ἐπαύριον καθοπισθεὶς παρὰ τοῦ βασιλέως ὁ εἰρημὸς Σακτικῆς ἀληθῶς οὔσαν τὴν ἑαυτοῦ πίστιν τε καὶ ἀνδρίαν ἀπέδειξεν· ἔπισθεν γὰρ τῶν Βουλγάρων γενόμενος καὶ εἰς τὸ στρατοπέδον αὐτῶν ἐμπεσὼν πάντας τοὺς ἐκεῖ εὐρεθέντας κατέσφαξεν. Μισθόντες οὖν οἱ Βούλγαροι τὸ γεγονός ὑποστρέφουσιν ἐν τῷ στρατοπέδῳ, καὶ πολέμου συγχροσθέντες· τρέπουσι τὴν Σακτικὴν σὺν ὀλίγοις ὑπάρχοντα. Ὅτε ἐπειδὴ

VARIE LECTIONES.

^α αἴχου P, addito κ' post μηνί: cf. p. 249 a.

γενναίως ἀγωνισάμενος πολλοὺς ἀνελών οὐκ εἶναι ἀντί-
χειν ἠδύναντο πρὸς τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, μεθίστοι
τοῦ ἵππου τὸν χαλεπὸν καὶ εἰς φυγὴν ἤλαυνεν. Πο-
ταμὸν δὲ τινα ἐκεῖσε παραβῆδοντα διαπερὼν, τοῦ
ἵππου αὐτοῦ ἐν τῇ λίθῃ ἐμπανέντος, τιτρώσεται κατὰ
τῆς ἰδρας καὶ τοῦ μηροῦ. Μόλις οὖν τοῦ ἵππου ἐκ
τῆς λίθους ἀνασπασθέντος, συναργούντων τῶν ὑπὸ
χείρᾳ, ἵκασθ' ἐταί μετρί τῶν Βλαχερνῶν, καὶ τίθεται
ἐν τῇ ἀγίᾳ σοφῇ. Καιρίας τῆς 40 πληγῆς οὐσης τῇ
νυκτὶ ἐτελεύτησε.

γ'. Τηνικαῦτα δὲ καὶ Πετρωνῆς αἰδεσιμώτατος,
προστάξει Ῥωμανοῦ βασιλέως, ἡγάγε λαβναχα ἐν-
ζωδον καὶ ἑτερα δύο γλυφῆς ἀμοιροῦντα ἐκ τῆς τοῦ
Ἀγίου Μάμαντος μονῆς ἀνδρείας, τῆς πλησίον οὐσης
τῆς Ξυλοκέρκου λεγομένης πόρτης, ἐν ᾗ φασιν
ἐναποκαίσθαι [P. 578] Μαυρίκιον οὖν τοῖς αὐτοῦ
παισίν· ἃ καὶ ἀπετέθη ἐν τῇ τοῦ βασιλέως μονῇ ἥτοι
εἰς τὸ Μυρέλειον.

δ'. Ἀδριανὸς δὲ τις Χάλδος, πρὸς δὲ καὶ Τζάν-
της 40 Ἀρμένιος πλούσιος πάνυ, τῇ θποθήκῃ καὶ
συμβουλῇ Βάρδα τοῦ Βόβλα 41 στρατηγούντος ἐν
Καλδίᾳ, τυραννίδα καὶ ἀνταρσίαν κατὰ Ῥωμανοῦ
βασιλέως συσκευάζουσι, τὸ Παίπερτε λεγόμενον 42
θῦρῳμα κατασχόντες· οὗς ὁ τῶν σχολῶν δομέστικος
Ἰωάννης ὁ Κροκάς 43 καταπολεμήσας τοὺς μὲν
κατέσχευεν, ὧν τοὺς περιφανεστέρους ἀποτυφλοῖ, τὰς
οὐσίας αὐτῶν δημεύσας, τοὺς δὲ πενιχροὺς καὶ ἀσθ-
μους ἀθῶους κελύουσας ὅποι βούλονται ἀπέναι. Τζάν-
της δὲ ἐν δειρῷ ὀχυρωτάτῃ καστέλλῳ διαφυγὼν
καὶ λόγον ἀπαθείας δεξιόμενος ἐν τῇ πόλει ἐισελήλυ-
θει, καὶ τῇ τοῦ μαγγλαβίτου ἀξίᾳ τιμηθεὶς ἐν τῷ οἴκῳ
τῶν μαγγάνων διητέστο τηρούμενος, θρασυμὲν δὲ βου-
λευσάμενος ἀλλοικεῖται καὶ τῶν ὀφθαλμῶν στερίσκει-
ται. Βάρδαν τὸν Βόβλαν ἀπέκτειραν μοναχὸν, τοῦ
βασιλέως οἰκτεῖραντος φίλον τυγχάνοντα.

ε'. Τοῦ δὲ πατρικίου τοῦ ἐπνομαζομένου Μωρο-
λέοντος· Ἀδριανουπόλιν στρατηγούντος, κρατίστου
πολλὰ καὶ δεξιῶς τυγχάνοντος, ὃς πλείστας κατὰ
Βουλγάρων ἀνδραγαθίας ἐπεδείξατο 44, καὶ πάλιν ὁ
Βούλγαρος Συμεὼν οὖν παντὶ τῷ στρατεύματι αὐτοῦ
τὴν εἰρημνίαν πόλιν περιεκύκλωσαν. Ἐπεί δὲ ὁ τε
οἶκος τοῦ· ἐν τῇ πόλει ἐπιλειοίπει καὶ λιμὸς· ἐπιεῖς
χαλεπὸς (οὐδαμῶθεν γὰρ εἶχεν ἐπισιτίζασθαι), τῇ
ἐνδεῇ πιεζόμενοι προδεδώκασιν ἑαυτοῦς τε καὶ τὸν
στρατηγὸν τοῖς Βουλγαροῖς· ὃν χειρωσάμενος Συμεὼν
καὶ δεσμὰ καθ' ὅλου τοῦ σώματος περιβαλὼν, καὶ
μυρίαις αἰχλαῖς τοῦτον τιμωρητάμενος, τελευταῖον
ἀπικτεῖνε θανάτῳ πικρῷ, ἀξίῳ τῇ· αὐτοῦ ἀπηνε-
στάτης καὶ ὠμοτάτης φυγῆς. Βουλγαροῖς οὖν τὴν τῆς
πόλεως φυλακὴν παραδόχως ὑπεχώρησεν· οἱ τὴν κατ'
αὐτῶν τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ἐφοδὸν ἀνηκόητες,
ταύτην καταλειπόντες, ἀπῆλθον, καὶ πάλιν ὑπὸ Ῥω-
μαίους αὐτὴ ἐγένετο.

ς'. Λέοντος δὲ τοῦ Τριπολίτου μετὰ δυνάμεις
πολλῆς καὶ πλοίων πολεμικῶν κατὰ Ῥωμαίων ἐξελ-
θόντος καὶ ἐν τῇ νήσῳ Λήμνῳ καταλαβόντος, Ἰωάν-

A autem stren- praelio perfunctus, dataque hostium
ingenti strage, cum tantæ eorum multitudini susti-
nendæ amplius par non esset, laxatis habenis equum
ad fugam impellit. Dum autem præterfluentem flu-
vium quemdam tentat trajicere, equo in limo ha-
rente vulnus in anum et femur accipit. Equo tamen
ægre tandem suorum cura et industria e cœno 896
evulso, ad Blachernas usque evasit; ubi ad sanctum
loculum positus, quod vulnus letale erat, vivis
excedit.

43. Sub idem tempus Petronas, vir venerabilissi-
mus, Romani imperatoris jussu uraam figuris ac
imaginibus sculptam aliasque duas nulla calaturæ
arte sculptas ex S. Mamantis virorum monasterio,
quod est prope portam quam Xylonerci vocant, ad-
vexit; in quibus fama est conditum fuisse Mauri-
cium cum liberis; quæ et in Romani monasterio
(in Myreleo scilicet) sacre depositæ.

44. Adrianus vero quidam Chaldus, Tzantzis item
Armenius, vir summe locuples, Bardæ Boilæ in
Chaldia tum ducis prætorisque hortatu ac consilio
tyrannidem struant ac rebellionem adversus Roma-
num imperatorem, Paiperte, quod sic vocant, op-
pido munito occupato. Horum potius Joannes
Crocoas legionum domesticus, ac cum tenuisset, iis
quidem qui illustriores essent, publicatis eorum
bonis, oculos adimit; alios, qui pauperculi ac ob-
securi essent, quo vellet abire jussit. Tzantzis vero,
alia monitissima arce occupata ac immunitatis fide
ab scholarum domestico accepta, Byzantium venit;
ibique manglabitz dignitate auctus in Manganorum
domo sub custodia agebat. Cum vero fugam moliri
deprehensus esset, oculis privatus esset. Bardam
Boilam, 897 ejus miserto imperatore, quem sibi
charum haberet, monachi ritu detondere.

45. Patricio vero cui Moreleonis cognomen,
Adrianopolitano prælore, viro bellica fortitudine ac
solertia egregie instructo, quique plurima adversus
Bulgaros belli facinora præclare designasset, rursus
Symeon ille Bulgarus omnibus copiis urbem obse-
dit. Oppidani annona deficiente, ac fame graviter
afflicti, cum parandi commeatus nulla spes affligeret,
penuria pressi se summoque prætorem Bulgaris dedi-
dere. Hunc in potestatem acceptum Symeon toto
vinxit corpore, ac quæ numerum excedant, excru-
ciatam suppliciiis debonestatam acerba denique acco-
sustulit, digna sane inhumanissima crudelissimaque
viri indole ac ingenio. Demandata itaque Bulgaris
urbis custodia recessit. Il sic præbidiarii relictæ,
audito Romanorum copiis infensa illis acie ingnere,
relicta urbe abierunt; inque hunc modum urbs a
Romanis recepta est.

46. Leo Tripolita cum magnis copiis ingentique
armata classe adversus Romanos egressus ubi Lem-
num venisset, Joannes patricius Radinus dictus

VARIÆ LECTIONES.

40 τῇ· ὡς τῆς? 41 Τατζάνης p. 250 h. 42 Βοβλὰ ib. 43 τὸ Παίπερ τὸ λεγ. P. 44 Κούρκουα; l. l. 45 ὡς
δείξατο P.

reique navalis drungarius repente eum egressus insulam petiit, 898 consertaque pugna Agarenorum sub eo aciem fudit fugavitque. Ipse Tripolita ægre fuga salutem expedit.

17. Mense Septembri, indictione secunda, Symeon Bulgariae princeps cum omnibus copiis adversus Byzantium profectus est : ac Thraciam quidem et Macedoniam populatur, succendit vero omnia et evertit, arboresque succidit. Ad Blachernas usque cum venisset, Nicolaum patriarcham ac procerum quosdam, quibuscum de pace tractaret, ad se mitti rogavit. Datis itaque utrinque obsidibus exierunt, primum quidem patriarcha, tum Michael patricius cognomento Stypiotēs, et Joannes mysticus rerumque administrandarum imperatori adjutor ac minister intimus. Jam enim Joannes rector criminis delatus apud imperatorem, ægritudinem prætexens, aula excesserat atque in suo monasterio, quod haud procul Galacrenis est, monachi ritu detonsus fuerat.

18. Legati igitur cum Symeone de pace colloquebantur. Symeon vero illis repudiatis ipsum imperatorem videre ejusque congressu frui expetebat : certo enim relatu de ejus prudentia et fortitudine sapientiaque acceperat. Pergrata ea res fuit Romano, quippe qui pacis desiderio tenebatur ac quotidianæ utrinque cædibus finem imponere studebat. Mittit itaque qui ad mare in Cosmidii littore tutissimam excensionem struerent, quo loco prætoriam navis ac triremis appellenda esset. Loco igitur undique communito, 899 in medio jussit septum fieri, ubi sermonem collaturi erant. Interim Symeon, misso suorum manipulo, sanctæ Dei Genitricis templum, quod in Pega est, incendit, ac circumvicina quæque igni ferroque vastavit ; qua re alienum plane a pace prodebat animum, vanaque eum imperatorem spe deludere haud obscurum erat.

19. Veniens autem imperator cum Nicolao patriarcha, ad sanctum ingressus loculum, manus ad preces extendit. Tum pronus in terram procidens sacrum ubertim solum illud lacrymis rigabat, intemeratissimam Dei Genitricem obsecrans ut inflexum durumque tyranni superbique Symeonis pectus emolliret et ad pacis inveniendam concordiam induceret. Sacra igitur reserata arcula, in qua venerandum sanctæ Dei Genitricis repositum palliolum est, eoque inde imperator sublato, nec aliter quam thorace quodam, nullis telis pervio, assumpto, ac quam in immaculata Dei Genitrice collocarat, galeæ instar, fide sibi adhibita, tutis scilicet munitus armis sacra æde egreditur. Suis itaque classiariis ac comitatu clypeis armisque aliis probe instructus, in locum constitutum cum Symeone tractatus venit.

20. FERIA quinta erat, cum hæc gesta sunt, mensis Novembris die decima nona, hora diei quarta. Venit

της πατρίκιος καὶ δρουγγάριος· τοῦ πλωτῆρος, ὁ Ῥαδινὸς κατονομαζόμενος, αἰφνιδίως ἐπέθετο αὐτῷ καὶ τὴν νῆσον κατέλαβεν· καὶ πολέμου γεγονότος, Θεοῦ συνεργίᾳ οἱ ὅτι· αὐτὸν τρέπονται Ἀγαρηνοί, μόνο δὲ ὁ Τριπολίτης φυγῇ διασώζεται.

ιζ'. Σεπτεμβρίῳ δὲ μηνί, Ἰνδικτιῶνος β', Συμεὼν [δὲ] ὁ ἄρχων [P. 579] Βουλγαρίας πανστρατὶ κατὰ Κωνσταντινουπόλεως ἐκστρατεύει, καὶ ληίζεται μὲν Θράκην τε καὶ Μακεδονίαν, ἐμπυρίζει δὲ πάντα καὶ καταστρέφει καὶ δενδροτομεῖ. Μέχρι Βλαχερνῶν παραγενόμενος ἐπεζήτησεν ὁ αὐτῷ ἀποσταλῆναι τὸν πατριάρχην Νικόλαον καὶ τινὰς τῶν μεγιστάνων ὥστε περὶ εἰρήνης αὐτοῖς συντυχεῖν. Ἐλαβον οὖν ὁμήρους παρ' ἀλλήλων ἀμφοτέρω, καὶ ἐξῆλθον πρότερον μὲν ὁ πατριάρχης, εἶτα Μιχαὴλ πατρίκιος ὁ προσταγορευόμενος Στυπιδίτης, καὶ Ἰωάννης μυστικός τε καὶ παραδυναστεύων· ἥδη γὰρ Ἰωάννης ὁ βαίκτηρ διαβληθεὶς πρὸς τὸν βασιλέα, ἀσθένειαν προφασισάμενος τοῦ παλατίου κατεληλύθει καὶ ἐν τῇ αὐτοῦ μονῇ πλησίον Γαλακρυνῶν ἀπεκάρη.

ιη'. Οἱ μὲν οὖν μετὰ Συμεὼν περὶ εἰρήνης διαλέγοντο, ὁ δὲ αὐτοὺς ἀπεπέμψατο, αὐτὸν δὲ τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν ἐζήτηι θεάσασθαι. Παρὰ πολλῶν δὲ πεκληροφόρητο περὶ τε τῆς αὐτοῦ φρονήσεως καὶ ἀνδρείας καὶ τῆς συνέσεως. Ὁ τοίνυν βασιλεὺς ἐπὶ τούτου σφόδρα ἡγαλλιάσατο· ἐπέθει γὰρ τὴν εἰρήνην καὶ τὸ στήναι τὰς καθ' ἑκάστην ἐγγινομένης τῶν αἰμάτων ἐχθύσεις. Ἀποστείλας οὖν ἐν τῷ Κοσμιδίου αἰγιαλῷ κατεσκευάσεν ἐν τῇ θαλάσῃ ὀχυρωτάτην ἀπόβασιν, ὥστε τὴν βασιλικὴν τριήρεν διεκπλεύουσιν ἐν αὐτῇ προσορμίζεσθαι. Περιφράξα· οὖν αὐτὴν πάντοθεν διατείχισμα μέσον γενέσθαι προσέταξεν, ἐν ᾧ ἀλλήλοις ἐμελλόν ὀμίσιν. Ἀποστείλας οὖν Συμεὼν τὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ναὸν τὸν ἐν τῇ Πηγῇ ἐνέπηρσεν καὶ τὰ περίεξ αὐτοῦ σύμπαντα, δῆλος ὢν ἐντεῦθεν μὴ τὴν εἰρήνην ἐθέλων, ἀλλ' ἐλπίσι μετεώροις τοῦτον ἐξαπατῶν.

ιβ'. Παραγενόμενος δὲ ἐν Βλαχερναις ὁ βασιλεὺς ἄμα Νικόλῳ τῷ πατριάρχῃ ἐν τῇ ἁγίᾳ σορῷ εἰσῆλθε καὶ τὰς χεῖρας ἐξέτεινεν εἰς εὐχὴν, εἶτα πρηνὲς πεσὼν τὸ ἅγιον ἔδαφος ἐκεῖνο τοῖς δάκρυοις κατέδρεχε, τὴν πανάχαρτον Θεοτόκον ἀντιβολῶν τὴν ἀκαμπῇ καὶ ἀμεμικτον τοῦ τυράννου καὶ ὑπερηφάνου Συμεὼν καρδίαν μαλάξαι τὰ πρὸς εἰρήνην συνθέσθαι. Τὸ ἅγιον οὖν κιβώτιον διανοίξαντες, εὐθα τὸ σεπτὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τεθησαύριστα ὡμοφώριον, καὶ τοῦτο ἐκείθεν ὁ βασιλεὺς ἀνελόμενος καὶ ὥσπερ τινὰ θώρακα ἀδιάρρηκτον περιβαλόμενος, καὶ τὴν πίστιν τὴν εἰς τὴν ἁμωμον Θεοτόκον εἰς περικεφαλαιὰν τινὰ περιθέμενος, ἔξεισι τοῦ ναοῦ ὁπλοῖς ἀσφαλῆσι περιφραζάμενος. [P. 580] Τὸν σὺν αὐτῷ οὖν στόλον ἀσπίσι τε καὶ ὁπλοῖς ἀσφαλῆσι κατακοσμήσας τὸν ὠρισμένον τόπον κατέλαβε συνομιλῆσαι τῷ Συμεὼν.

Πέμπτη οὖν ἡμέρα ἦν ὅτε ταῦτα ἐγένετο, ιθ' τοῦ Νοεμβρίου μηνός, θ' δὲ τῆς ἡμέρας ὥρα. Παρεγένετο

Συμεών πληθος ἀπειρον ἐπαγόμενος, εἰς πολλὰς Λ διηρημένον παρατάξεις, τῶν μὲν χρυσοσπίδων καὶ χρυσοδοράτων, τῶν δὲ ἀργυροσπίδων καὶ ἀργυροδοράτων, τῶν δὲ πάσῃ ὀπλῶν χοροῖς κεκοσμημένων, πάντων πεπραγμένων σιδήρων, οἱ μὲν αὐτῶν διελκυστοὶ τὸν Συμεών ὡς βασιλεὺς εὐφύμουν τῇ τῶν Ῥωμαίων φωνῇ. Πάντες δὲ οἱ τῆς συγκλήτου βουλῆς τοῖς τέλχεσιν ἐφασκύντες ἰθεώρουσαν τὰ δρώμενα. Ἦν οὖν ἰδεῖν τὴν ψυχὴν βασιλικὴν τῷ ὄντι καὶ μεγαλόφρονα, καὶ θαυμάσαι τὸ τοῦ φρονήματος ἀκατάπληκτον καὶ τὸ τῆς ἀνδρίας παράστημα, ὅπως τοσαύτην πολεμίων ὁρῶν ἐπιφύρῃ οὐ κατεπλάγη καὶ ὑπεχώρησεν, ἀλλ' ὥσπερ εἰς φίλιον χωρῶν πληθός· τὴν ψυχὴν οὕτως ἀτρεμῆς ἀπῆλθε, μόνον οὐχὶ τοῖς πολεμίοις τῶν ὑπηκόων διδοὺς ἀνελιτρον.

κα'. Πρῶτος οὖν ἐν τῇ ῥηθείᾳ ἀναβάθρα καταλαβὼν τὸν Συμεών ἐξεδέχετο. Ἐπεὶ δὲ ὅμηρα ἐξ ἀμφοτέρων ἐλήφθησαν τῶν μερῶν, καὶ τὴν ἀποδόθραν οἱ Βούλγαροι διηρευνήσαντο ²¹ ἀκριθῶς, μήπω τις ὁλός ἢ ἐνέδρα τυγχάνει, κατήλθε Συμεών τοῦ Ἰππου καὶ πρὸς τὸν βασιλεὺς εἰσῆλθεν. Ἀσπασάμενοι δὲ ἀλλήλους εἰρήνης λόγους ἐκίνησαν. Εἰπεῖν δὲ λέγεται τὸν βασιλεὺς πρὸς Συμεών· Ἀκίχοδ σε θεοσεβὴ ἀνθρώπων ὄντα καὶ Χριστιανὸν ὑπάρχειν ἀληθινόν, βλέπω δὲ τὰ ἔργα μηδαμῶς τοῖς λόγοις συμβαλόντα. Ἴδιον μὲν γὰρ θεοσεβοῦς ἀνδρὸς καὶ Χριστιανοῦ τὸ τὴν εἰρήνην ἀγαπᾶν καὶ τὴν ἀπὸ ἀπην ἀσπάξασθαι, εἰπερ ὁ θεὸς ἀγάπη καὶ ἔστιν καὶ λέγεται, ἀσεβοῦς δὲ καὶ ἀπίστου τὸ χαίρειν σφαγαῖς καὶ αἵμασιν ἀδίκως ἐκχομένους. Εἰ μὲν οὖν ἀληθὴς Χριστιανὸς ὑπάρχεις, καθὼς πεπληροφόρημεθα, στήσόν ποτε τὰς ἀδίκους σφαγὰς καὶ τὰς τῶν ἀνοσίων αἱμάτων ἐκχύσεις, καὶ σπεῖσαι μεθ' ἡμῶν Χριστιανῶν εἰρήνην Χριστιανὸς καὶ αὐτὸς ὡς καὶ ὀνομαζόμενος, καὶ μὴ θέλεις μολύνεσθαι Χριστιανῶν δεξιὰν αἵμασιν ὁμοπίστων Χριστιανῶν. Ἀνθρώπος εἶ καὶ αὐτὸς θάνατον προσδοκῶν καὶ ἀνάστασιν καὶ ἀνταπόδοσιν. Σήμερον ὑπάρχεις, καὶ αὐριον εἰς κόνιν διαλυθήσῃ. Εἰς πυρετὸς ἅπαν κατασφέσει τὸ φρύαγμα. Τίνα οὖν λόγον δώσεις τῷ θεῷ ἐκ αἱ ἀπελθόντων ὑπὲρ τῶν ἀδίκων σφαγῶν; ποίῳ προσώπῳ τῷ φοβερῷ καὶ δικαίῳ ἐνατερίσεις κριτῇ; Εἰ πλούτου ἐρῶν ταῦτα πεισῖς, [P. 581] ἐγὼ 'τε κατακόρυγος τοῦ ἐπιθυμονυμένου ἐμπλήσω· ὁδὸν ἐπίσχες τὴν δεξιάν σου. Ἀσπασαι τὴν εἰρήνην. Ἀγάπησον τὴν ὁμόνοιαν, ἴσα καὶ αὐτὸς βίον ζήσης εἰρηνικὸν καὶ ἀναιμῆκτον καὶ ἀπράγμονα, καὶ οἱ Χριστιανοὶ παύσονται ποτε τῶν συμφορῶν, καὶ παύσονται τοὺς Χριστιανούς ἀναιμῆς· οὐ θέμις γὰρ αὐτοῖς αἰρεῖν ὅπλα κατὰ ὁμοπίστων. Τοσαῦτα οὖν εἰπὼν ὁ βασιλεὺς ἐσίγησεν. Αἰδεσθεὶς οὖν Συμεών τὴν τοῦτου ταπεινώσιν καὶ τοὺς λόγους αὐτοῦ κατένευσε τὴν εἰρήνην ποιῆσασθαι. Ἀσπασάμενοι οὖν ἀλλήλους διεχωρίσθησαν, δώροις μεγαλοκρεπέσι τοῦ βασιλέως δεξιωσαμένου τὸν Συμεών.

κβ'. Ὁ δὲ τότε συμβέβηκε διηγήσομαι τεράστιον

Λ et Symeon innumerabili prope stipatus exercitus, in multas distributo turmas atque acies. Militum alii clypeis hastisque auratis, alii argento splendidis, omnis alii coloris armis instructi atque ornati; cuncti ferro circumcincti erant. Hi medium assumptum 900 Symeonem, ut imperatorem ac regem, Romana lingua faustis vocibus acclamabant. Senatus omnis muris insidentes, quidquid hujus fabulæ erat, spectabant. Res vero spectatu dignissima, regius vere atque excelsus imperatoris animus fuit; mira res interritæ illa mentis constantia et præsentia ac fortitudo, quomodo tantam hostium confluentem multitudinem videns sic placide processit, tantum non animam pretium redemptionis hostibus pro subditis offerens.

B 21. Primus itaque ad eam, quam dicebam, exscensionem veniens Symeonem præstolabatur. Datis vero utrinque obsidibus, ac cum Bulgari exscensionem diligenter lustrassent, ne quis dolus subesset aut insidiæ laterent, Symeon equo desiliens ad imperatorem intravit. Ibi cum se mutuo consalutassent, de pace colloquia orsi sunt. Ferunt autem Romanum in hæc verba Symeonem allocutus esse: *Audivi te hominem religiosum Deique cultorem ac vere Christianum esse, video autem opera non satis verbis consentanea. Proprium enim est hominis religiosi Deique cultoris ac Christiani, ut pacem et charitatem colat, quandoquidem Deus charitas est et nuncupatur; impii autem et irreligiosi et infidelis, ut cædibus injusteque fuis cruoribus gaudeat. Si igitur verus Christianus es, qualem te certo existimamus, tandem aliquando siste injustas cædes, finemque facito fundendi innoxium sanguinem, ac pacem nobiscum Christianis compone, 901 qui ipse Christianus sis et dicaris; nec Christianorum dexteris Christianorum iidem ac eandem colentium fidem cruoribus pollui sinas. Ipse quoque homo es, qui mortem et resurrectionem et retributionem exspectes. Hodie in vivis es, et cras in pulverem dissolveris. Febris una superbiam omnem dissolvit. Quam ergo rationem, ante tribunal Dei constitutus, Deo redditurus es pro injustis cædibus? Quo vultu in tremendum justumque judicem oculos intendes? Si te divitiarum cupido ad ejusmodi facinora impellit, ego te illis ad satietatem explebo;* modo contine dexteram, pacem amplectere, dilige concordiam, ut et ipse vitam tranquillam agas ac incruentam nihilque sollicitam, ac tandem Christianorum mala finem accipiant, atque alii alios Christianos contrucidare desinant. Hæc ita locutus imperator conticuit. Bulgarus igitur illius humilitatem ac sermones cum veneratione miratus pacem fieri annuit. Cum se itaque invicem osculati essent, discesserunt, imperatore magnificis donis Symeonem prosecuto.

D 22. Quod vero tunc accidit, referam, rem same

VARÆ LECTIONES.

²¹ διερευνήσαντες P.

portentosam atque illis qui horum noverant judicia novam et insolitam. Duae aiunt colloquentibus ambobus regibus aquilas super eos volitasse et cum clangore coivisse, moxque divulsas alteram ad urbem transisse, alteram in Thraciam 902 avolasse. Rerum istiusmodi curiosi indagatores inauspicatum omen arbitrati sunt, fore nimirum ut infecta pace illi disjungerentur. Symeon ad suos reversus imperatoris sapientiam modestiamque suis proceribus narrat, virique formam et robur infractumque animum immensis laudibus celebrat.

23. Mensis Decembris die vigesima quinta Romanus filios suos Stephanum et Constantinam coronat in Magna ecclesia : sed et Theophylactum ejus filium Nicolaus patriarcha detondit clericum, subdiaconum ordinans ac promovens syncellum, cum is prius in subdiacono:um gradu in sancta processisset.

24. Mensis Aprilis die decima nona Romanus Joannem mysticum, rerum gerendarum administrum et subadjuvum, patricia ac proconsulari dignitate ornavit, ita sane ut hinc quoque illi confusa invidia sit et illatum a quibusdam crimen.

25. Maii mensis die quinta decima, indictione tertia decima, moritur Nicolaus patriarcha, cum a secunda sua protectione annos tredecim throno potitus esset. Ejus corpus in monasterio, quod ipse condiderat ac Calacrenas vocant, conditum est. Mense vero Augusto patriarcha sufficitur Stephanus Amasæ metropolita, eunuchus.

963 26 Mense Octobri Joannes mysticus ac imperatori rerum gerendarum adjutor affectati imperii deferitur, in rem inducente Cosma patricio ac cursus publici logotheta, qui filiam ei uxorem locaverat. Ejus rei causa deicitur ille quidem palatio : permissum tamen et prodire ac imperatori ministrare, et cum eo eommunicatis consiliis, quod officii esset, tractare. Ingens quippe in eum imperatoris vis amoris erat, quod mysticus in omnibus ei obsequi posset, nec ut a se penitus ablegaret in animum inducere poterat. Accusatoribus tamen imperatorem argentibus, perspicuaque esse crimina objecta monstrantibus, scrutatus imperator, cum vera hæc esse comperisset, capiendum mysticum statuit ac quaestionibus subjiendum. Quod ille præsentiens, fuga se ad Monocastanorum monasterium recipiens, ibi monachi ritu comam posuit. Fugit vero etiam Constantinus Boilæ filius, mensæ præpositus, timens scilicet ut qui ipse mystici symmista esset ejusque secretorum conscius. Patricium Cosmam ad palatii horologium verberibus subactum imperator officio movit. Joannis mystici loco Theophanes protovestiarius subadjuva rerum gerendarum imperatori adjutor præficatur.

τι καὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα συγκρίνειν εἰδότες παράδοξον. Δύο φασὶν ἀετοὺς τῶν βασιλέων ὁμιλούντων ἀναθεῖν αὐτῶν ὑπερπτεῖναι κλάγξαι τε καὶ πρὸς ἀλλήλους συμμῖξαι, καὶ παρατυχῶς διαζευχθῆναι ἀλλήλων, καὶ τὸν μὲν ἐπὶ τὴν πόλιν διελθεῖν, τὸν δὲ ἐπὶ τὴν θράκην διαπτῆναι. Τοῦτο οἱ ἀκριβῶς τὰ τοιαῦτα σκοποῦντες οὐ καλὸν ἔκριναν ὁλόν· ἀσυμβάτους γὰρ ἐπὶ τὴν εἰρήνην ἀμφοτέρους διαλυθῆσεσθαι ἔρασαν. Συμείων δὲ τὸ αὐτοῦ στρατοπέδον καταλαβὼν τοὺς ἑαυτοῦ μεγιστᾶσιν τὴν τοῦ βασιλέως ἀπήγγειλε σύνεσιν καὶ ταπεινώσιν, ἐξεθείλας τε αὐτοῦ τὸ εἶδος τῆς τε βώμης καὶ τὸ ἀκατάκλητον τοῦ φρονήματος.

κγ'. Δεκεμβρίῳ δὲ μηνὶ κε' ἔστασε Ῥωμανὸς τοῖς υἱοῦς αὐτοῦ ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, Στέφανόν τε καὶ Κωνσταντῖνον· ἀλλὰ καὶ Θεοφύλακτον εὐνούχον Β υἱὸν αὐτοῦ ὁ πατριάρχης Νικόλαος ἀπέκτειρε κληρικόν, χειροτονήσας ὑποδιάκονον σύγκειλλον τε προχειρισμένον, διελθόντα πρότερον ἐν τῇ τῶν ὑποδιακόνων τάγματι εἰς τὰ ἅγια.

κδ'. Ἀπριλίῳ δὲ μηνὶ ιθ' ἐτίμησε Ῥωμανὸς Ἰωάννην μυστικὸν καὶ παραδυναστεύοντα πατρικίον καὶ ἀνθύπατον, ὥστε δι' αὐτὸ τοῦτο φθόνον κινήσθαι αὐτῷ καὶ κατηγορηθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τινων.

κε'. Μαΐῳ δὲ μηνὶ ιε', Ἰνδικτιῶνος ιγ', τελευταίᾳ τῶν βῆσιν ὁ πατριάρχης Νικόλαος, κρατῆρας ἐν τῇ β' αὐτοῦ ἀναβῆσαι τοῦ πατριαρχίου ἐτη ιγ'. Καὶ ἀπεκτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ ὁπ' αὐτοῦ κτισθείσῃ μονῇ τῶν Γαλακηνῶν. Αὐγούστῳ δὲ μηνὶ πατριάρχης καθίσταται Στέφανος ὁ Ἀμασείας μητροπολίτης εὐνούχος ὁπάρχων^{αα}.

κς'. Ὀκτωβρίῳ δὲ μηνὶ κατηγορηθεὶς ὁ μυστικὸς Ἰωάννης καὶ παραδυναστεύων ὡς τῆς βασιλείας ἐπιέμενος ὑποθήκῃ τοῦ πατρικίου Κοσμά καὶ λογοθέτου τοῦ δρόμου, [P. 582] διδόντος εἰς γυναῖκα τὴν θυγατέρα αὐτῷ. Τοῦτου ἐνεκεν καταβιβάζεται μὲν τοῦ παλατίου, συγχωρεῖται δὲ προέρχεσθαι καὶ τῷ βασιλεῖ ἐξυπηρετεῖν καὶ σὺν αὐτῷ τὸ ἀνήκον διοικεῖν στοργὴν γὰρ οἱ πλείστην ἐπέκτεινε πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλεὺς· Ῥωμανὸς ὡς ἐν πᾶσιν αὐτὸν θεραπεύειν δυνάμενον, καὶ τελῶς τοῦτον ἀπέσασθαι οὐκ ἠθοόλετο. Τῶν κατηγορῶν οὖν ἐπειγόντων τὸν βασιλεῖα καὶ σαφῇ ἀποδεικνύντων τὰ κατηγορημένα, ἐρευνήσας ὁ βασιλεὺς καὶ ἀληθῆ ταῦτα εἶναι μαθὼν ἐμάλ्लε τοῦτον κατασχὼν ἀνιτάειν. Ὁ δὲ τοῦτο προηγουῖς χρήται φυγῇ, καὶ τὴν Μονοκάστανον λεγομένην καταλαβὼν ἀποκρίεται μοναχός. Πέφυγε δὲ καὶ Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ Βοῖλα ὁ τῆς τραπέζης, οἰκείος καὶ φίλος ὢν αὐτῷ, καὶ τὸν Ὀλυμπον καταλαβὼν τὸ μοναχικὸν καὶ αὐτὸς ἄτε συμμύστης ὑπάρχων τοῦ μυστικοῦ καὶ τῶν ἀποβρέθων αὐτοῦ κοινωνός. Τὸν δὲ πατρικίον Κοσμᾶν ἐν τῷ ὥρολογίῳ τοῦ παλατίου τύψας ὁ βασιλεὺς διεδέξατο. Προβάλλεται δὲ ἀντὶ τοῦ μυστικοῦ Ἰωάννου Θεοφάνης παραδυναστεύοντα.

VARIE LECTIONES.

^{αα} σημειῶται· οὐκ ἐγένετο καὶ εὐνούχος πατριάρχης.

κζ'. Ἐγένετο δὲ τὴνικαῦτα καὶ σεισμὸς φοβερός Ἀ ἐν τῷ τῶν Θρησκευτῶν θέματι, καὶ χάσμα γῆς μέγα καταπληκτικόν, ὥστε πολλὰ χωρία καὶ ἐκκλησίας καταποθῆναι.

κη'. Μαΐῳ δὲ μηνὶ κζ', Ἰνδικτιῶνος ιε', Συμεὼν ὁ Ἀρχὸν Βουλγαρίας ἐτελεύτησεν, Πέτρον υἱὸν αὐτοῦ προβαλλόμενος Ἀρχόντα, ὃν ἐκ τῆς δευτέρας αὐτοῦ ἔσχε γυναικὸς, τῆς ἀδελφῆς Γεωργίου τοῦ Σουρσουβούλη, ὃν καὶ ἐπὶ τρωπον τοῖς αὐτοῦ πατρὶν ὁ Συμεὼν καταλείπειν. Μιχαὴλ δὲ ἐκ τῆς προτέρας αὐτοῦ γενόμενος γυναικὸς ἀπέκτεινε μοναχόν. Ἰωάννης δὲ καὶ Βενιαμὴν οἱ τοῦ Πέτρου ἀδελφοὶ ἐπὶ τολῇ ἐκομῶντο Βουλγαρικῇ.

κθ'. Τὰ κύκλω οὖν ἔθνη τὴν τοῦ Συμεὼν μαθόντας τελευτήν, οἱ τε Χρῶδατοι καὶ οἱ λοιποὶ, ἐκστρατεύειν κατὰ Βουλγάρων ἐδούλοντο. Αἰμοῦ δὲ σὺν ἀκρίσι τὸ Βουλγαρικὸν ἔθνος ἰσχυρῶς ἐκπιδέζοντες, ἐδεδίεσαν μὲν καὶ τῶν ἄλλων ἔθνων τὴν ἐφοδόν, ἐδεδίεσαν δὲ πλεον καὶ τὴν τῶν Ῥωμαίων ἐπίλευσιν. Βουλὴν οὖν ποιησάμενοι κατὰ Ῥωμαίων ἐκστρατεύουσιν, καὶ ἐν Μακεδονίᾳ καταλομβάνουσιν. Φόβον οὖν, ὡς εἰκὸς, τοῖς Ῥωμαίοις ἐμποιήσαντες, ἔπειτα μαθόντας ὅτι μέλλει κατ' αὐτῶν ἐκστρατεύειν ὁ βασιλεὺς, ἀποστέλλουσι Πέτρος τε καὶ Γεώργιος κρυφίως τινὰ μοναχὸν Καλοκυρὶν ὀνομαζόμενον, τῷ γένει Ἀρμενιανόν, χρυσοδοῦλλον [P. 583] ἐπιφορμένον^α. Δηγγόρευε δὲ τὰ ἐν αὐτῷ ὡς τὴν μετὰ Ῥωμαίων εἰρήνην ἀσπάζονται καὶ πρόθυμοι ταύτῃ συνθέσθαι ἴσιν, οὐ μόνον δὲ ἀλλ', εἰ γε βούλονται, καὶ γαμικὸν ποιῆσαι συνάλλαγμα.

λ'. Τὸν τοιοῦτον οὖν μοναχόν ὁ βασιλεὺς ἀποδεξάμενος ἀσμενέστατα, παρυσθὶ ἀπέστειλε μετὰ δρόμωνος ἐν Μεσημβρίᾳ τὸν μοναχὸν Θεοδόσιον τὸν Ἀδούκην καὶ Κωνσταντῖνον βασιλικὸν κληρικόν τὸν Ῥόδιον, τὰ εἰς εἰρήνην συλλαλῆσαι τοῖς Βουλγάροις. Οἱ δὲ παραγενόμενοι καὶ τὰ εἰκότα συλλαλῆσαντες ἐξῆλθον ἅμα Στεφάνῳ Βουλγάρῳ διὰ ξηρᾶς. Ὅπισθεν δὲ αὐτῶν κατέλαθε καὶ Γεώργιος ὁ Σουρσουβούλος. Καὶ παραγενόμενοι ἐν Κωνσταντινουπόλει τὴν εἰρήνην ἐποίησαντο, καὶ συνάλλαγμα μετὰ τοῦ βασιλέως ποιῆσαι ᾔτησαντο. Θεαζάμενοι δὲ τὴν θυγατέρα Χριστοφόρου Μαρίαν καὶ μεγάλως ἐπ' αὐτῇ ἀρεσθέντες ἔγραψαν τῷ Πέτρῳ διὰ τὰς παραγενέσθαι, σύμφωνα ποιήσαντες πρότερον περὶ τῆς γενομένης εἰρήνης.

λα'. Ἀπεστέλῃ δὲ Νικήτας μέγιστος ὁ συμπάνθερος Ῥωμανοῦ βασιλέως ὑπαντήσαι καὶ ἀγαγεῖν Πέτρον μέχρι τῆς πόλεως. Τοῦ Βουλγάρου οὖν Πέτρου καταλαβόντος, τριήρους ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἐπιβὰς ἐν Βλαχέρναις παρεγένετο καὶ τὸν Πέτρον ὡς αὐτὸν ἀφικόμενον ἐθεάσατό τε καὶ κατησπάσατο. Ἐπεὶ δὲ ἀλλήλοις τὰ εἰκότα συγκωμίλησαν, ὑπογράφονται τὰ τε σύμφωνα τῆς εἰρήνης καὶ τὰ γαμικὰ συνάλλαγμα, μετολαβούντος ἐν τούτοις καὶ συνεγῶς διευθετοῦντος τὰ μετὰξὺ Ῥωμαίων τε καὶ Βουλγάρων τοῦ πρωτοβεστιαρίου Θεοφάνους.

λβ'. Ὀγδόῃ δὲ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς ἐξῆλθεν ὁ

27. Sub id tempus horrendus in Thracesium themate exstitit terræ motus, ingensque ac terrificus terræ hiatus, ita ut plura prædia et ecclesiæ cum hominibus absorpta sint.

904 28. Maii mensis vigesima septima, indictione quinta decima, moritur Symeon Bulgaria princeps, Petrum filium suum, quem ex secunda uxore sua Sursubulis sorore sustulerat præficiens principem, quem et Sarsubulem Symeon suorum liberorum scripsit tutorem. Michaelē ex priorē uxore susceptum detondit monachum : Joannes et Benjamin Petri fratres adhuc Bulgaria stola orabantur.

29. Circumvicinæ igitur gentes, tum scilicet Chrobati tum reliqui, audita Symeonis morte Bulgaros bello incessere statuebant. Fame vero cum ingenti locustarum copia Bulgarorum gentem graviter premente, cum aliarum gentium irruptionem formidabant, tum præcipue Romanorum in se impetum metuebant. Secum itaque deliberantes adversus Romanos copias educunt, ac Macedoniam infestis signis petunt, Romanis, ut par est, incutientes metum. Tum ubi didicere fore ut imperator Romanus in eos verteret impetum, una Petrus Georgiusque monachum quemdam Calocyrim nomine, genere Armeniacum, aurea instructum bulla occulte mittunt. Bullæ tenor hic erat, pacem se amplecti cum Romanis, et ut illam componant, promptis animis esse; neque id modo, sed et nuptiarum fœdera, dum illis adlubeat, cum Romanis se esse inituros.

30. Istiusmodi itaque monacho placidissime recepto, continuo imperator Theodosium Abuceum monachum 905 et Constantinum Rhodium, clericum palatinum, cum Bulgaris in Mesembria de pace collocuturos emisit. Qui cum venissent ac colloquio habito rem commodè tractassent, terra iter habentes Petro Bulgaro illis comite rediere. Post hos etiam Georgius Sarsubulus subsecutus est; cumque in urbem venissent, pacem inierant ac cum imperatore pacisci perierunt. Conspectaque Maria Christophori filia, ejusque plurimum specie formaque oblectati, Petro, ut quam celerrime veniret, scripsere, cum initæ pacis pacta ante percussissent.

31. Missus vero est et Nicetas magister, Romani imperatoris consocer, qui obviam iret ac Petrum ad urbem usque duceret. Petrus itaque Bulgarus cum venisset, consensu Romanus imperator trirēme Blachernas petit, ac ibi Petrum ad se venientem et vidit et osculo salutavit. Inter se vero de præsentibus negotiis collocutis, subscriptionibus munita rataque pacis pariter nuptiarumque fœdera, Theophane protovestiario in omnibus quasi sequestro, ac solerter Romanos inter Bulgarosque negotium dirigente.

32. Octavo autem mensis Octobris cgressus pa-

VARIE LECTIONES.

^α Ζτι καὶ οἱ Βούλγαροι μετὰ χρυσαφίου ἐδούλλυναν τὰς γραφάς, margo P.

triarcha Stephanus cum Theophane protovestiario et Maria Christophori filia universoque senatu, ad sanctissimæ Dei Genitricis ad Pegas, Petrum Mariamque benedixit, et nuptiales coram eas eorum capitibus imposuit, sponsam **906** comitantibus Theophane protovestiario et Georgio Sarsubulo. Instructa vero sumptuosa ac præmagnifica mensa, cunctisque ad nuptiarum solemnia spectantibus rite splendideque peractis, Theophanes protovestiarius una cum Maria Christophori imperatoris filia in urbem reversus est. Tertio autem a nuptiis celebratis die Romanus imperator in Pegarum exsensione magnificum paravit convivium, sericis aulæis convestita machina. Quo loco epulatus Romanus imperator cum Petro Bulgaro necnon Constantino genero ac Christophoro filio. Bulgaris porro etiam atque etiam obstinatis animis adnitentibus ut priore loco Christophorus ac tum Constantinus faustis cminibus atque vocibus imperatorum more acciperetur, eorum Romanus imperator enixe flagitatis annuit, ac quod petierant exstitit.

33-34. Tum vero omnibus nuptiarum expletis solemnibus et gaudiis, ac cum jam Maria cum Petro viro suo in Bulgariam esset profectura, ad Hebdomum usque a parentibus una cum Theophane protevestiario deducitur. Ibi cum Petro epulati, quod in discessus procinctu erat, puellæ circumfusi copiosas fundunt lacrymas, quantas par erat, qui charissimo pignore continuo privandi erant; generumque suum exosculati, atque ejus manibus deposita filia ac contradita, in regiam revertuntur. Maria viri Bulgari manibus tradita, gaudio mista et tristitia, in Bulgariam iter habebat. Dolorem faciebat quod amantissimis parentibus, **907** quod regiis ædibus, quod necessarium affiniumque consuetudine destituebatur; rursusque gaudio erat quod viro regi locata Bulgarorumque domina esset consalutata. Ibat itaque splendidas sibi exportans opes ac omnigenas, eaque suppellectili instructa quæ et numerum excedat.

35. Tunc vero etiam a Melitene ad Romanum imperatorem legati advenere pacis fœdera pactaque offerentes. Nec multo post etiam Apochaps Ameris nepos, ipse Melitenes ameras, nec non Aposalath ducum strenuissimus nobilissimusque ac locupletissimus, ex Melitene venerunt; magnificeque convenienti honore ac cultu a Romano suscepti percussoque pacis fœdere ad sua redierunt. Indeque sociis adlecti ac fœderati adversus tribules suos Agarenos cum Romanis ad bella proficiscebantur, ac triumphi specie cum iisdem captivos suos ducentes (mirando sane spectaculo et inaudito, impliorumque Saracenorum afflictarum rerum indicio) urbem ingrediebantur. Mortuo autem Apochapso, viro prudente ac sapiente, Melitenenses pacem dissolvere. Iterum igitur adversus eos proficiscuntur legionum domesticus Joannes Crocoas cum cohorti-

A πατριάρχης Στέφανος ἅμα Θεοφάνει ^α πρωτοβεστιαρίῳ καὶ Μαρίᾳ τῇ τοῦ Χριστοφόρου θυγατρὶ καὶ πάσῃ τῇ συγκλήτῳ εἰς τὸν ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τὸν τῆς Πηγῆς, καὶ εὐλόγησαν Πέτρον τε καὶ Μαρίαν, καὶ τοὺς νυμφικούς στεφάνους ταῖς αὐτῶν ἐπέθηκαν κεφαλαῖς, παρανυμφεύοντος Θεοφάνους πρωτοβεστιαρίου καὶ Γεωργίου Σουρσουδούλου. Λαμπρὰς δὲ καὶ πολυτελεῦς γενοῦσας τραπέζης, καὶ πάντων τῶν εἰθισμένων τοῖς γάμοις φαεινῶς ἐπιτελεσθέντων, εἰσῆλθεν Θεοφάνης πρωτοβεστιαρίως ἅμα Μαρίᾳ τῇ θυγατρὶ τοῦ βασιλέως Χριστοφόρου ἐν τῇ πόλει. Τῇ δ' ὁ τοῦ γάμου ἡμέρα ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς εὐωχίαν λαμπρὰν ἐν τῇ τῶν Πηγῶν ἀποβάθρᾳ τοῦ βασιλικοῦ δρόμωνος, περιχοσμήσας αὐτὴν ὑβάσμασι σηρικαῖς. Ἐνθα συνειστιάθη Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς Πέτρῳ Βουλγάρῳ ἅμα Κωνσταντίνῳ γαμβρῷ καὶ [P. 584] Χριστοφόρῳ υἱῷ. Τῶν δὲ Βουλγάρων ἑνστάσιν οὐ μικρὰν ποιησαμένων πρότερον εὐφημισθῆναι Χριστοφόρον, εἰθ' οὕτως Κωνσταντῖνον, ὑπέβη τῇ ἑνστάσει τούτων ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς, καὶ γέγονεν ὅπερ ἤθελαντο.

B λγ'-λδ'. Ἐπειδὴ δὲ πάντα τὰ ἐπὶ τοῖς γάμοις συνετέλεσθησαν, ἔμελλε δὲ Μαρία ἔχειν τὴν πρὸς Βουλγαρίαν σὺν τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς Πέτρῳ ὁδὸν ὁδεύειν, οἱ αὐτῆς γονεῖς μέχρι τοῦ Ἐβδόμου συνεξῆλθον αὐτῇ ἅμα Θεοφάνει πρωτοβεστιαρίῳ, καὶ συνεσταθέντες ἔκλεισε Πέτρῳ, ἐπειδὴ ἔμελλεν ἀπαίρειν, περιχυθέντες τῇ θυγατρὶ καὶ πολλὰ καταχέαντες δάκρυα καὶ ὅσα εἰκὸς ἐπὶ στερήσει σπλάγγνου περιποθήτου, τὸν τε αὐτῶν γαμβρὸν ἀσπασάμενοι καὶ αὐτὴν ταῖς αὐτοῦ χερσὶ παραθέμενοι ἐν τοῖς βασιλείοις ὑπέστρεψαν. Μαρία δὲ Βουλγαρικαῖς παραδοθεῖσα χερσὶ τῆς ἐπὶ Βουλγαρίαν ἀπῆει, χαίρουσά τε ἅμα καὶ λυπούμενη, λυπούμενη μὲν ἐφ' οἷς γονέων φιλάτων ἐστέρηται καὶ βασιλείων οἰκῶν καὶ συνηθείας τῶν γένει προσοικούντων ^α, χαίρουσα δὲ ὡς βασιλεῖ προσηρμόσθη ἀνδρὶ καὶ δέσποινᾳ Βουλγάρων προσηγερύθη. Ἀπῆει τοίνυν πλοῦτον ἐπιχομιζομένη λαμπρὸν καὶ παντοδαπὴν καὶ σκευὴν ἀναρίθμητον.

C λε'. Τότε δὲ καὶ πρέσβεις πρὸς τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν ἐκ τῆς Μελιτηνῆς παρεγένοντο, εἰρηνικὰς σπονδὰς ἐπὶ τὸ ποιῆσαι πάκτα παρέχοντες. Μετ' οὗ πολὺ δὲ καὶ Ἀπόχαψ ὁ τοῦ Ἄμερ ἔγγονος, ἀμειβόμενος Μελιτηνῆς, καὶ ὁ Ἀποκαλὰθ στρατηγός, εὐγενέστατος καὶ πλούσιος ὢν, ἐκ Μελιτηνῆς παρεγένοντο. Ἀποδεχθέντες οὖν μεγάλως μετὰ τῆς προσηκούσης τιμῆς παρὰ Ῥωμανοῦ καὶ σύμφωνα εἰρήνης ποιήσαντες ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια. Ἐκτοτε δὲ συνεξοστράτευσον τοῖς Ῥωμαίοις κατὰ τῶν ὁμοφύλων Ἀγαρηνῶν, ἐν τε τοῖς ἐπινικίοις συνεισέρχοντο τοῖς Ῥωμαίοις ἐν τῇ πόλει, αἰχμαλώτους ἄγοντες Ἀγαρηνοὺς ὅπερ ἦν θαυμαστὸν καὶ παράδοξον δαίμα τῆς τῶν ἀθέων Ἀγαρηνῶν δυστυχίας. Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἀπόχαψ, ἀνδρὸς φρονίμου καὶ συνετοῦ καὶ δυνατοῦ, διέλυσαν τὴν εἰρήνην οἱ τὴν Μελιτηνὴν κατοικοῦντες. Ἐκστρατεύουσιν οὖν κατ' αὐτῶν πάλιν ὁ

VARIÆ LECTIONES.

^α Θεοδώρου Ρ. ^{αα} προσηκόντων p. 257 b.

τε δομέστικος τῶν σχολῶν Ἰωάννης ὁ Κροκάς·⁷⁷ μετὰ δὲ τῶν θεμάτων καὶ τῶν ταγμάτων καὶ ὁ Μηλίας⁷⁸ μετὰ τῶν Ἀρμενίων, καὶ πολλὰς προνομίας καθ' ἑκάστην ποιούμενοι, καὶ ταῖς συνεχεῖς ἐπιδρομαῖς αἰχμαλωτίζοντες τοὺτους καὶ ληϊζόντες, εἰς τοσαύτην στένωσιν τὴν Μελιτηνὴν περιέστησαν [P. 585] ὥστε αὐτὴν συντομώτατα ἐκπορθῆσαι καὶ ἔως ἐδάφους καταστρέψαι, οὐ μόνον δὲ ταύτην, ἀλλὰ καὶ τὰς ὁμόρους αὐτῇ πόλεις καὶ χώρας πολυτρόπους τε οὖσας καὶ πιστάτας καὶ ἄλλας⁷⁹ πολλὰς παρέχειν προσόδους. Ταύτην οὖν τὴν⁸⁰ Μελιτηνὴν εἰς κουρατωρίαν ἀποκαταστήσας ὁ βασιλεὺς πολλὰς χιλιάδας χρυσοῦ καὶ ἀργυρίου ἐκείθεν δασμοφορεῖσθαι ἐτησίως παποίηκεν.

λς'. Κατηγορήθη δὲ Νικήτας μάγιστρος καὶ πένθερος Χριστοφόρου βασιλέως ὡς ὑποτιθέμενος αὐτῷ κατὰ τοῦ ἰδίου γενέσθαι πατὴρ καὶ τῆς βασιλείας αὐτὸν ἐξεῖναι. Τοῦτον οὖν ἐξαγαγόντες τῆς πόλεως ἐπέκειραν μοναχὸν, ὑπερορίσαντες ἐν τῷ αὐτοῦ προαστείῳ.

λζ'. Μηνὶ δὲ Ἰουλίῳ ιη', ἰνδικτιῶνος ζ', Στέφανος ὁ πατριάρχης τελευταῖ, ποιήσας ἔτη β' καὶ μῆνας ια'. Δεκεμβρίῳ δὲ μηνὶ ιδ' ἄγουσι Τρύφωνα μοναχὸν ἐν τῷ Ὀψικίῳ μονάζοντα, ἐπ' εὐλαθείᾳ καὶ ἀγιότητι μαρτυρούμενον, καὶ χειροτονοῦσι πατριάρχην ἐπὶ χρόνῳ ῥητῷ⁸¹, μέχρις ἂν εἰς μέτρον ἡλικίας φθάσῃ Θεοφύλακτος ὁ τοῦ βασιλέως Ἰωαννοῦ υἱός, ὃν ἔμελλον πατριάρχην χειροτονεῖν Κωνσταντινουπόλεως.

λη'. Εἰκάδι δὲ πέμπτῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς χειμῶν ἀφόρητος γέγονεν, ὥστε χρυσταλλωθῆναι τὴν γῆν ἐπὶ ἡμέρας ρα'. Ὅθεν καὶ γέγονε μέγας λιμὸς τοὺς πᾶντοτε γενομένους ὑπερβαλλόμενος, καὶ θάνατος ἐκ τοῦδε πολὺς, ὡς μὴ δύνασθαι τοὺς ζῶντας ἐκκομίζειν τοὺς τεθνεώτας. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἰωαννὸς τὴν ἀπόρρητον⁸² ἐκείνην βίαν κατανοήσας, ἔβλεπεν τῆς αὐτοῦ συμπαθοῦς καὶ ἐλεήμονος φύσεως πρόνοιαν ἐποιήσατο, πολλὰς ἐλεημοσύνας τὴν ἐκ τοῦ λιμοῦ παραμυθησάμενος ἐνδεῖαν· ἀνέφραξέ τε θυρίσι καὶ σανιδώμασι τὰς τῶν ἐμβόλων στοάς, ὡς μὴ τὴν χιόνα καὶ τὸ φύχος ἐκείθεν ἐπεισιεῖναι τοῖς πένησι. Τότε καὶ τὰς λεγομένας ἀρχλας ἐν πᾶσι κατεσκευάσας τοῖς ἐμβόλοις, ἀργυρὸν τε κατὰ μῆνα τοῖς ἐν ταῦταις κατακειμένοις πένησι διδοσθαι διετάξατο, καὶ τὰ μηνιαῖα τρίμισια ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, ἀργύρου ἐγκυχαργαμένου χιλιάδας ιβ'. Οὐ μόνον δὲ ταῦτα ἡ συμπαθὲς ἐκείνη ψυχὴ διετυπώσατο τῶν πενήτων προνοούμενῃ, ἀλλὰ καὶ καθ' ἡμέραν τρεῖς αὐτῷ συνεσθίειν πένοντας διετάξατο, οἳ καὶ ἂν ἐν ἐλάμβανον νόμισμα. Τετράδι δὲ καὶ παρασκευῇ τρεῖς πένητες μοναχοὶ συνήσθιον, τὸ τετυπωμένον λαμβάνοντες νόμισμα ἑκαστός. [P. 586] Ὅπερ δὲ ἐν τοῖς μοναστηρίοις εἰσθίει γίνεσθαι, ὥστε ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἐσιτάσεως ἀνάγκῃσιν γίνεσθαι, τοῦτο καὶ αὐτὸς ἐποίησε, διπλὴν ἑαυτῷ καὶ τοῖς δαιτυμόσι τὴν τράπεζαν πα-

bus et legionibus, Meliasque Armeniis præfectus. Hi multas quotidie agentes prædas, assiduisque excursionibus totam late regionem populates ac **908** captivos ducentes, in tantas Melitenem adegerunt angustias ut brevissimo tempore ipsam expugnaverint ac solo tenuis æquaverint. Nec eam modo, sed et circumvicinas urbes atque oppida et regiones feracissimas opimasque, ac quæ multos proventus exhibeant. Hanc igitur Melitenem imperator in curatoriam redigens (alii provinciam dicant), multa eruit auri argenteque millia.

36. Delatus vero criminis est Nicetas magister ac Christophori imperatoris socer, ut qui rebellandi adversus patrem eumque solio deturbandi auctor ille fuisset. Quocirca urbe ejectum monachum detonderunt, exsilii in suburbano suo damnatum.

37. Mensis Julii die decima octava, indictione sexta, moritur Stephanus patriarcha, cum ei muneris præfuisset annos duos menses undecim. Mensis autem Decembris quarta decima, Tryphonem adducunt in Opsicio monachum, virum religiosus moribus a sanctitate probatum, ordinantque patriarcham ad certum tempus, donec scilicet Theophylactus Romani filius maturæ ætatis annos attingeret, quem patriarcham Cpolititanum præfecturi erant.

38. Ejusdem mensis die vigesima quinta gravissima sævili et intolerabilis hiems, adeo ut dies 120 terra gelu concreta obriguerit. Hoc gelu subsecuta fames, quanta ante nunquam exstiterat; exque illa crebræ **909** adeo mortes ut nec ferendis mortuis vivi sufficerent. Porro Romanus imperator tantam vim mali, et quam nulla verborum vis explicare possit, considerans, convenientem pro tenera sua benignaque in miseros indole curam eis adhibuit, larga eleemosynarum præbitione famis indigentiam solans. Porticum quæque spatia fenestris tabulisque obstruxit, ne per ea nix frigusque in pauperes grassaretur. Tum eas quoque quas vocant arculas ac projecturas in cunctis porticibus construxit; nummumque argenteum egenis illis jacentibus quot mensibus erogari præcepit; menstrua quoque trimisia per ecclesias pauperibus jussit distribui, argenti signati duodecim millia. Neque hæc solum misericordiæ prohus ejus animus pauperumque liberalis provisor constituerat, sed et tres quotidie pauperes secum comedere voluit, qui singuli nummos singulos eleemosynæ ritu acciperent. Quarta autem feria et parascève tres egenos monachos mensæ socios adhibebat, qui et ipsi constitutum nummum singuli accipiebant. Quodque in monasteriis ritu legitimo servatur, ut inter comedendum

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁷ Κουρκοῦας p. 257 d. ⁷⁸ Μηλίας p. 258 a. ⁷⁹ ἄλλας οἷας recte p. 258 b. ⁸⁰ τὴν om. P. ⁸¹ σιμελίσας χειροτονίαν Τρύφωνος πατριάρχου ἐπὶ ῥητῷ χρόνῳ. margo P. ⁸² ἀφόρητον p. 258 d.

lectio habeatur, hoc et ille præstabat, sibi ipse et convivis duplicem apponens mensam, ut tum corpus consueto cibo aleretur, tum anima doctrinarum voluptate oblectaretur. Quibus ille diligenter attendens animum, spiritu mentis compunctus, lacrymarum large fontes emittebat.

910 39. Ejus vero fidem erga monachos, quos præsertim sanctitas ac religio claros reddiderat, quanta fuerit, quis possit enarrare? Eorum nemo in conspectum veniebat, cui actus suos cum multis lacrymis non exponeret. Cum autem fide devotissimus ac summe orthodoxus esset, urbis omnes ecclesias pellucidis subtili stamine zeplis cercorumque ac lampadum copia splendide exornabat, ac decorabat. Sed et monachis in montibus, tum nempe Olympo tum Cymina, et quem vocant Petram auream, et Barachei monte, nullo unquam tempore destitit annua stipendia mittere eorumque res curare ac eis prospicere; quique inter illos actionis cultu ac contemplatione spectabiles essent, ad se accersere, eorumque precum suffragia decerpere. Nec id modo, sed et religiosa exercitatione inclusis, et qui se angustissimis tuguriolis velut carcere abdidissent, cumctis denique monasteriis statutas annonas subministrare non cessabat. Has velut e multis paucis viri virtutes eleemosynasque percurrimus.

40. Petro autem Bulgaro Joannes frater cum aliis Symeonis proceribus struxit insidias. Deprehensis illis, Joannes quidem verberibus emendatus in carcere includitur; reliqui acerbis suppliciis subacti sunt. Horum Romanus imperator a Petro certior factus Joannem monachum **911** (eum qui rector exstiterat) mittit, prætextu quidem redimendi captivos, re ipsa vero ut Joannem caperet et Byzantium duceret; quod et ita contigit. Quippe cum Joanne navem ingressus a Mesembria in urbem venit. Nec multo post projecto monachi habitu, cum uxoris amplexus quaereret, imperator illi ædes assignavit multaque omnino prædia contulit; uxorem quoque ex sua ipsius Armeniacorum patria ei locavit, atque in Cæsaris domo præmagnifice nuptias fecit, ductoribus sponsæ Christophoro imperatore ac Joanne monacho exrectore.

41. Mensis Martii die secunda, qui in foro, columnis illic ordine erectis, Cosmites impositus erat, cecidit ac viros sex occidit. Magnum quoque ac formidabile in fori porticu excitatum incendium, haud procul a templo sanctæ Deiparæ, adeo ut pars illa fori quam cerarii et quam pellitarii artifices occupant, ad Psichas usque igni absumpta sit.

42. Mortuus autem est Christophorus imperator mense Augusto, indictione quarta, Romano

Α πατρίδας, ὥστε τὸ μὲν σῶμα τρέφεσθαι τῇ συνθέσει τροφῇ, τὴν δὲ ψυχὴν τῇ καταλλήλῳ τῶν λόγων ἐπεντροφῇ ἡδονῇ, οἷς ἐκείνος ἐπιμελῶς προσέχων τὸν νοῦν κατενόουσε τὴν ψυχὴν καὶ πολλὰς δακρύων ἡφαίαι πηγὰς.

λθ'. Τὴν δὲ πίστιν ἣν ἐπέκτητο πρὸς πάντας μὲν μοναχοὺς, μάλιστα δὲ τοὺς ἐπὶ ἀγιοσύνη διαβήτους καὶ εὐλαβεῖς τίς ἂν διηγῆσταιτο; Οὐκ ἐβέβαιστο γὰρ ποτε μοναχὸν ἀρετῆς ἀντεχόμενον, ὥτινι τὰς ἑαυτοῦ πράξεις σὺν πολλοῖς οὐκ ἐξηγόρευσε δάκρυσιν. Πιστότατος δὲ ὢν καὶ ὀρθοδόξοτατος πάσας τὰς τῆς πόλεως ἐκκλησίας πέπλοι· διαφανέσι καὶ φωταγωγίαις λαμπραῖς κατεκόσμη· καὶ κατεφάρτυεν. Ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐν τοῖς ὄρεσι μοναχοῖς, τῷ τε Ὀλύμπῳ καὶ τῷ Κυμνήῳ^α καὶ τῇ Χρυσῇ κατονομαζομένην πέτρᾳ καὶ τῷ τοῦ Βαραχείος^β ὄρει, οὐ διέλειπεν ἐτησίους ῥόγας ἐξαποστέλλων^γ, καὶ φροντίζων τούτων καὶ προσοφύμενος, καὶ τοὺς ὀνομαστοὺς ἐπὶ πράξει καὶ θεωρίᾳ μετακαλούμενος· ὡς αὐτὸν, καὶ τῶν εὐχῶν αὐτῶν τὰς εὐλογίας τρυγῶν. Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ τοῖς διὰ τὸν Θεὸν ἐγκλείστοις· καὶ ἑαυτοῖς ἐν στενωπτοῖς οἰκοῖς καθείρξασι καὶ πᾶσι τοῖς μοναστηρίοις τὰς ἐτησίους ῥόγας, ἃς διετύπωνεν, οὐ διέλειπεν ἐπιχορηγῶν. Ταῦτα ὡς ἐκ πολλῶν ἄλιγα τῶν ἀπείρων αὐτοῦ κατορθωμάτων καὶ ἐλεημοσυνῶν διεύχθημεν.

μ'. Πέτρῳ δὲ τῷ Βουλγάρῳ ἐπέθετο Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ μετὰ καὶ ἑτέρων μεγιστάνων τοῦ Συμεὼν^δ καὶ φωραθέντων αὐτῶν ὁ μὲν Ἰωάννης τύπτεται καὶ ἐγκλείεται φυλακῇ, οἱ δὲ λοιποὶ τιμωρίαις οὐ ταῖς τυχοῦσαις υποβάλλονται. Ταῦτα δὴλα ποιήσαντος Πέτρου τῷ βασιλεῖ Ρωμανῷ, ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς τὸν μοναχὸν Ἰωάννην, ὃς ἐγγενεῖ βαίπτωρ, προφάσει μὲν ὡς ποιήσασθαι ἀλλάγιον τῶν κρατουμένων αἰχμαλώτων, τῇ δὲ ἀληθείᾳ κατασχεῖν Ἰωάννην καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀγαγεῖν. Εἰσελθὼν γὰρ ἅμα τῷ Ἰωάννῃ ἐν πλοίῳ ἀπὸ Μισημβρίας ἦλθεν ἐν τῇ πόλει· καὶ μετ' οὐ πολὺ τούτου τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἀπορρίψαντος καὶ γυναῖκα ἐπιζητήσαντος, δίδωκεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς οἶκον καὶ κτήματα πάμπολλα καὶ γυναῖκα ἐκ τῆς αὐτοῦ πατρίδος τῆς τῶν Ἀρμενικῶν ὀρμημένην, γάμον τε λαμπρὸν ἐν τῇ τοῦ Καίσαρος οἰκίᾳ πεποίηκεν, Χριστοφόρου βασιλέως καὶ Ἰωάννου μοναχοῦ, τοῦ γεγονότος βαίπτορος, παρανυμφεύσαντων.

[P. 887] μα'. Μαρτίῳ δὲ μηνὶ ἡμέρᾳ β' κοσμήτης ἐπεσεν ἐν τῷ φόρῳ ἐκ τῶν στοιχηδὸν ἱσταμένων^α ἐκείσε κίσιν ἐπικειμένον, καὶ ἀπέκτεινεν ἄνδρα· ζ'. Γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμὸς μέγας καὶ φοδερὸς εἰς τὸν τοῦ φόρου ἐμβολόν, πλησίον τοῦ ναοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ὥστε κατακαῆναι τὰ τε κηροπαιδεία καὶ τὰ γυνάρια τοῦ φόρου μέχρι τῶν Ψυχῶν.

μβ'. Ἐτελεύτησε δὲ Χριστοφόρος ὁ βασιλεὺς μηνὸς Αὐγούστου, ἰνδικτιῶνος δ', πολλὰ κοφειμένῳ

VARIE LECTIONES.

^α Κυμνῷ p. 259 d. ^β Βαραχίου ib. ^γ Legebatur, ἐξαποστέλλειν. ^δ imo τῶν τοῖς στ. ἱσταμένοις Cf. p. 260 d.

αὐτὸν τοῦ πατρὸς, ὡς ἤδη εἰς γῆρας αὐτοῦ ἐληλά-
κότες καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ εἰς νηπίων ὄντων. Καὶ
ἐτέθη τὸ λείψανον αὐτοῦ ἐν τῇ ῥηθείᾳ μονῇ τοῦ
πατρὸς αὐτοῦ.

μγ'. Κατήγαγον δὲ καὶ Τρύφωνα πατριάρχην Αὔ-
γουστῳ μηνί, τὴν ῥητὴν χρόνον τελέσαντα, ἰνδικτιῶ-
νος γ'. Καὶ ἀπελθὼν ἐν τῇ ἰδίᾳ μονῇ τελευτᾷ, χη-
ρευσάσης τῆς Ἐκκλησίας χρόνον ἕνα καὶ μῆνας ε'
διὰ τὸ τῆς ἡλικίας ἀτελὲς Θεοφύλακτου υἱοῦ Ῥωма-
νοῦ βασιλέως· αὐτὸν γάρ, ὡς εἴρηται, ἐμελλε πα-
τριάρχην ἀποκαθιστᾶν.

μδ'. Βασίλειος δὲ τις Μακεδὼν κλέων, Κωνσταν-
τίνον Αὐτοῦ εἶναι ἐπιφημίσας, πολλοὺς μετ' **B**
αὐτοῦ συνεπήγετο. Οὗτος κρατηθεὶς ὑπὸ Ἐλεφαν-
τίνου τουρμαρχοῦ ἐκ τοῦ Ὀψικίου ὄντος ἤχθη ἐν
Κωνσταντινουπόλει, καὶ ὑπὸ τοῦ ἐπαρχοῦ τῆς μετῆς
ἀλλοτριεῖται χειρὸς. Εἴτα καιροῦ λαβόμενος πατ-
λαμβάνει πάλιν τὸ Ὀψικιον, καὶ χεῖρα χαλκῆν ἀντὶ
τῆς κοπίδος προσαρμοσάμενος καὶ σκάθην ὑπερ-
μεγέθη κατασκευασάμενος ὥχετο πλανῶν αὐθις τῶν
ἀγρυπνούντων πολλοὺς, ὡς αὐτὸς εἶη Κωνσταντίνος
ὁ τοῦ Δουκὸς· οὗ καὶ συμφελκόμενος μεγάλην κατὰ
Ῥωμανίας ἀνταρσίαν κινεῖ. Καὶ φρούριον κατα-
σχὼν ὁ Πλατεῖα πέτρα κατονομάζεται, πᾶν εἶδος
ἐδωδῆμων ἐν τούτῳ ἀπέθετο· ἀπ' οὗ ἐφορμῶν ἐληλά-
ται καὶ τοὺς παρατυχόντας προσεόμενεν. Ἀποστεί-
λας οὖν ὁ βασιλεὺς στρατὸν κατ' αὐτοῦ αὐτὸν τε **C**
συνέλαβεν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. Ὅν καὶ ἀγαγόντες ἐν
τῇ πόλει ἀνέκρινάν τε καὶ πολλὰς πληγὰς ἐπέτιθε-
σαν, τοὺς στασιώτας, εἴ τινες εἴεν, εἰπέν. Ὁ
δὲ πολλοὺς τῶν ἐν τέλει ἐσυκοφάντει ψευδῶς ὡς συν-
όντας αὐτῷ. Μῆδὲν δὲ ἀληθῆ κατ' αὐτῶν λέγειν ἐξ-
ελεγχθεὶς ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ πυρὸς παρανάλωμα
γίνεται.

με'. Χειροτονεῖται δὲ πατριάρχης ὁ πολλάκις
ῥηθεὶς τοῦ βασιλέως υἱὸς Θεοφύλακτος, Θεδρουαρίου
β', ἰνδικτιῶνος ζ', τοποτηρητῶν [P. 588] ἐκ Ῥώμης
ἐλθόντων καὶ τόμον συνοδικὸν ἐπιφερομένων περὶ
τῆς αὐτοῦ χειροτονίας διαγορεύοντα· οἱ καὶ τῷ πα-
τριαρχικῷ θρόνῳ τοῦτον ἐνέδουσιν.

μς'. Ἡ δὲ εἰρημένη τοῦ βασιλέως· Ῥωμανοῦ ἐγ-
γόνῃ Μαρία, ἡ γυνὴ Πέτρου βασιλέως Βουλγαρίας, **D**
ἐν τῇ πόλει εἰσῆλθε τοῦ τὸν Ἰβὸν πατέρα καὶ τὸν
πάππον αὐτῆς ἐπισκέψασθαι. Τελευταῖον δὲ μετὰ
παῖδων εἰσῆλθε τριῶν, ἥδη τοῦ πατρὸς αὐτῆς Χρι-
στοφόρου τελευτήσαντος. Πλοῦτον οὖν περὶ τοῦ
πάππου λαβοῦσα πολὺν καὶ ἐντιμὸν ἐντίμως ὁ-
κότεραψε.

μζ'. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ υἱῷ Στεφάνῳ
γυναῖκα ἡγάγετο, θυγατέρα οὖσαν Γαβριηλίου, ἐγγό-
νην δὲ Κατακύλα, Ἀνναν ὀνόματι. Ἀμα δὲ τῷ νυμ-
φικῷ στεφάνῳ καὶ ὁ τῆς βασιλείας αὐτῷ στέφανος
ἐπατέθη.

μη'. Ἐγένετο δὲ ἐκστρατεία πρώτη τῶν Τούρκων
κατὰ Ῥωμαίων ἰνδικτιῶνος ζ', Ἀπριλλίῳ μηνί· οἱ

A patre illius funus ingenti luctu planctuque pro-
secuto, quippe ejus, jam vergente illi ætate, li-
beri adhuc pueri essent ac minuscula ætate. Depo-
situm illius cadaver in patris sui monasterio, cujus
in superioribus meminimus.

43. Sed et Tryphonem patriarcham mense Au-
gusto, indictione 912 tertia, expleto jam sta-
tuto tempore, gradu moverunt; abiensque in sua
monasteria satis concedit, Ecclesia pastore vidua
manente annum unum menses quinque, quod
Theophylactus Romani imperatoris filius nondum
matura satis ætate esset: ipsum enim pater,
uti dictum est, constituerat patriarcham præ-
ficere.

44. Basilius quidam Macedo impostor, Constan-
tinum Ducem se esse jactans, multos sibi adjun-
xit. Hic ab Elephantino tribuno Opsiciano captus
inque urbem adductus a præfecto altera manuum
truncatus est. Postmodum vero occasionem na-
ctus ad Opsicium redit; æreamque sibi manum
aptans ejus loco quæ excisa erat, ingentemque
gladium fabricans, multos iterum circumfora-
neos ac nebulones seducens sic vagabatur, velut
qui Constantinus Ducis filius esset. Iterum ita-
que contracta manu magnam adversus rem Ro-
manam conflant rebellionem; oppidoque munito
potitus, cui nomen Lata petra, omnisque ge-
neris in eo annona reposita, inde erumpens cir-
cum vicinam religionem populabatur lateque præ-
das agebat. Missis itaque imperator adversus eum
copiis tum ipsum cepit, tum qui illi socii erant.
Inductum in urbem judicio sistunt; atque ad
quæstiones adhibito, et ut socios prodat, multas
plagas imponunt: qui multos procerum, quasi
sibi adhæsisent, per calumniam defert. Convictus
vero nihil eis veri criminis objicere, ad Amastriani
igni combustus est.

913 45. Quem vero sæpius dixi, imperatoris
filius Theophylactus patriarcha ordinatur, Fe-
bruarii mensis die secunda, indictione sexta,
cum adesset ex Roma vicarii, totumque syn-
odalem de illius tractantem ordinatione in-
ferrent; qui et in patriarchali sede eum collo-
cavere.

46. Quin dicta quoque Romani imperatoris neptis
Maria, Petri Bulgariæ principis uxor, in urbem
ingressa est patrem avumque invisura. Postremo
tandem venit tres secum liberos adducens, cum
jam Christophorus ejus pater vivis exemptus es-
set. Multis itaque præclarisque avi munificen-
tia donata divitiis honorifice donum reversa
est.

47. Romanus vero imperator Stephano filio uxo-
rem locat Gabrielis filiam, Catacylæ neptim, Annam
nomine; ac cum nuptiali serto Augustalis etiam
corona illi imposita est.

48. Contigit vero prima Turcorum adversus
Romanos expeditio mense Aprili, indictione

septima. Hi ad urbem usque excurrentes cunctos per Thraciam obvios præda abegere. Missus itaque Theophanes patricius protovestiarius imperii ac princeps senatus, ut pacem cum eis componeret captivosque reciperet. Porro Theophanes **914** admiranda prudentia ac sagacitate illis usus cuncta ex volo confecit, multam ex illis eo nomine laudem ac admirationem consecutus. Quando et Romanus imperator, quanta magnificentia et humanitate præstaret, manifestum fecit, nullis sumptibus parcens, solum ut liberarentur captivi.

49. Locavit vero Romanus imperator Constantino filiorum natu minimo uxorem Helenam, Adriani patricii filiam, stirpis Armeniacæ; qua et defuncta mensis Februarii die altera alteram ei Theophanem nomine nuptum tradidit.

50. Junii mensis undecima, indictione quinta decima, Russi instructa classe ad decem navium nullia adversus Byzantium navigarunt. Missus vero est cum triremibus et celocibus, quotquot in urbe exstabant, Theophanes patricius subadjuva et protovestiarius; instructaque et parata classe, jejunii ac lacrymarum apprime præsidio munitus, Russos operiebatur, navale cum eis certamen commissurus. Cumque illi jam venissent ac Phare propinquassent, ipse ad Euxini fauces stationem habens, in loco quem Hierum vocant (ac si templum dicas) repente in eos impressionem fecit. Primus itaque sua ipse occurrens celos cum Russicarum navium aciem dissolvit, tum plerasque præparato igne **915** Græco incendit, reliquas in fugam vertit. Quem pone secutæ naves reliquæ ac triremes hostium penitus aciem fudere; ac plures quidem navium cum vectoribus profundo mersere, multos straverunt, plurimos vivos ceperunt. Quæ cladi superstitēs fuere reliquæ, ad Orientalem plagam, ad locum Sgora dictum traiecerunt. Ibi Bardas quoque patricius missus cum equitum delecta manu ad hostium iter terra intercipiendum, in eorum cohortem satis numerosam, ad pabulandum aliaque necessaria ad Bithyniæ pertes missam, incidit, ingentique eam strage fudit et internecione delevit. Sed et Joannes magister Crocoas ac legionum domesticus cum Asiatico omni exercitu præsto fuit, multosque Russorum a reliquo agmine alios alio divulsos offendens sustulit, ita sane ut ejus aggressionis metu in suis se navibus adunata classe continerent, nec usquam excurrere auderent.

51. Hi porro ingentia maximaque mala perpertraverunt, cum necdum illos Romanæ copię junxissent. Nam Stenum omne, quod vocant, igne vastarunt. Ex illis quos captivos ceperant, alios

A καὶ καταδραμόντας μέχρι τῆς πόλεως ἐλπίσαντο πᾶσαν θρακίαν ψυχὴν. Ἀπεστάλη οὖν ὁ πατρικίος Θεοφάνης ὁ πρωτοβεστιάριος καὶ παραδυναστεύων μετ' αὐτῶν ποιῆσαι ἀλλάγιον, ὃς καὶ θαυμασίως καὶ συνετῶς αὐτοὺς μετελθὼν ἑσπερ ἠδούλετο κατεπράξατο, πολλὰ παρ' αὐτῶν ἐπὶ τῇ φρονήσει καὶ εὐβουλίᾳ ἐπαινέθεῖς τε καὶ θαυμασθείς· ὅτε καὶ τὸ μεγαλόψυχον αὐτοῦ καὶ φιλόανθρωπον ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἐπεδείξατο, μηδενὸς φεισάμενος χρήματος πρὸς τὴν τῶν αἰχμαλώτων ἀνάβρυσιν.

μθ'. Ἠγάγετο δὲ γυναῖκα ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς τῷ τελευταίῳ αὐτοῦ υἱῷ Κωνσταντίνῳ ἐκ γένους τῶν Ἀρμενιακῶν, τοῖονμα Ἑλένην, τοῦ πατρικίου Β Ἀδριανοῦ θυγατέρα· ἧς καὶ τελευτησάσης Φεβρουαρίῳ μηνί, Ἰνδικτιῶνος β', ἐτέραν τούτῃ συνεζυγε.

ν'. Ἰουνίῳ δὲ μηνί ια', Ἰνδικτιῶνος ιε', κατέπλευσαν οἱ Ῥῶς κατὰ Κωνσταντινουπόλεως μετὰ πλοίων χιλιάδων δέκα. Ἀπεστάλη δὲ κατ' αὐτῶν μετὰ τριηρῶν καὶ δρομώνων, ὅσα καὶ ἔτυχον ἐν τῇ πόλει, ὁ πατρικίος Θεοφάνης ὁ παραδυναστεύων καὶ πρωτοβεστιάριος· καὶ τὸν τε στόλον προευνεπείσας τε καὶ ἐτοιμασάμενος, καὶ νηστεία καὶ δάκρυσιν ἑαυτὸν κατοχυρώσας ὡς μάλιστα, τοὺς Ῥῶς προσεδέχετο, καταναυμαχῆσαι αὐτοὺς μέλλων. Ἐπεὶ δὲ ἐκείνοι κατέλαβον καὶ πλησόν τοῦ Φάρου ἐγένοντο, οὗτος πρὸς τῷ τοῦ Εὐξείνου πόντου στόματι παρεδρεῦν ἐν τῷ Ἱερῷ λεγομένῳ ἀθρόον τούτοις ἐπέθετο. Καὶ δὴ πρῶτος τῷ οἰκίῳ δρόμῳ διεκπλεύσας [P. 539] τὴν τε σύνταξιν τῶν Ῥωσιακῶν πλοίων διέλυσεν καὶ τῷ ἐσκευασμένῳ πυρὶ πλείστα κατέφλεξεν, τὰ δὲ λοιπὰ ἐτρέψατο εἰς φυγὴν, ὡς ἀκολούθως καὶ οἱ λοιποὶ δρόμωνες καὶ αἱ τριήρεις ἐπεκόραμοῦσαι τελείαν εἰργάσαντο τὴν τροπὴν, καὶ πολλὰ μὲν πλοῖα κατέδυσαν αὐτανδρά, πολλοὺς δὲ κατέτρωσαν, πλείστους δὲ ζῶντας συνέλαβον. Οἱ περιλειφθέντες οὖν εἰς τὸ τῆς Ἀνατολῆς μέρος εἰς τὰ Σγῶρα ⁶⁶ λεγόμενα καταπλέοντιν. Ἀπεστάλη δὲ τότε καὶ Βάρδας ὁ Φωκάς διὰ γῆς μετὰ ἱππέων ἐγκρίτων παρατρέχειν αὐτούς. Καὶ δὴ τούτων σύνταγμα ἱκανὸν ἀποστειλάντων πρὸς τὰ τῆς Βιθυνίας μέρη ὥστε τὰ πρὸς τροφήν καὶ τὴν ἄλλην χρειαὶ αὐτοῖς πορίσασθαι, περὶτυχὼν τῷ τοιούτῳ συντάγματι ὁ εἰρηνοφίης Βάρδας ὁ Φωκάς κακῶς τούτους διέβηκεν, τρεψάμενος καὶ κατασφάξας αὐτούς. Κατῆλθε δὲ τῇνικαῦτα καὶ Ἰωάννης μάγιστρος καὶ δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ Κροκάς ⁶⁷ μετὰ πάντας τοῦ τῆς Ἀνατολῆς στρατεύματος, καὶ τούτων πολλοὺς διέφθειρεν, ἀποσπάδας τῇδε κάκεισε καταλαμβάνων, ὥστε συσταλέντας αὐτοὺς δεῖ τῆς αὐτοῦ ἐπιθέσεως μένειν ἀθρόως ἐπὶ τὰ οἰκεία πλοῖα καὶ μηδαμῷ διατρέχειν κατατολμᾶν.

να'. Πολλὰ δὲ καὶ μέγιστα κακὰ οὗτοι διεπράξαντο πρὸ τοῦ τὸ Ῥωμαϊκὸν στράτευμα κατελθεῖν. Τό τε γὰρ Στενὸν λεγόμενον ἅπαν ἐνέπρησαν, καὶ οὐς συνελάμβανον αἰχμαλώτους τοὺς μὲν ἀνεσταύ-

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁶ Σγῶρα p. 263 b. ⁶⁷ Κουρκούας ib.

ρουν, τοὺς δὲ τῇ γῇ προσεπατάλευον, τοὺς δὲ ὥσπερ σκοποὺς ἰστώντες βέλεα κατετόξευον. ὅσους δὲ τοῦ ἱερατικοῦ κλήρου συνελάμβανον, ὅπισθεν τὰς χεῖρας δεσμοῦντες ἤλους ἰσθηροῦς κατὰ μέσης τῆς κεφαλῆς αὐτῶν κατεπήγνυον. πολλοὺς τε ἁγίους ναοὺς τῷ πυρὶ παραδεδώκασιν. Χιμῶνις δὲ ἤδη ἐνισταμένου, καὶ τροφῆς ἀποροῦντες, τό τε ἐπιλθὼν στρατεύμα δαδίοτες τὰς τε ναυμαχοῦντας τριήρεις, ἐδουλεύσαντο τὰ οἰκεία καταλαβεῖν. Καὶ δὴ λαβεῖν τὸν στόλον σπουδάζοντες, Σεπτεμβρίῳ μηνί, ἰσ' Ἰνδικτιῶνος ἀντικλεῦσαι ὠρμηκότες ἐπὶ τὰ Θρακικὰ μέρη παρὰ Θεοφάνους πατρικίου ὑπηγήθησαν· οὐ γὰρ ἔλαθον τὴν αὐτοῦ ἡγρηγορωτάτην καὶ γενναίαν ψυχὴν. Εὐθύς οὖν δευτέρα ναυμαχία συνάπτεται, καὶ πλείστα πλοῖα ἐπόντωσεν καὶ πολλοὺς τούτων ἀπέκτεινεν ὁ εἰρημένος ἀνὴρ. Ὀλίγοι δὲ μετὰ τῶν πλοίων περιωθέντες καὶ ἐν τῇ τῆς Κοίλης περικασόντες ἀκτῇ νυκτὸς ἐπ' ἐλθοῦσας ἐφυγον. Θεοφάνης δὲ ὁ πατρικίος μετὰ νίκης λαμπρᾶς καὶ τῶν μεγίστων ὑπέστρεψεν τροπαίων, καὶ ἐντίμους καὶ μεγαλοπρεπῶς ὑπέδεχθη καὶ παρακοιμώμενος ἐτιμήθη.

[P. 590] νβ'. Ἐπεὶ δὲ ὁ ῥηθείς Ἰωάννης μάγιστρος ὁ Κροκόας ἀριστὸς τις ἐγένετο τὰ πολεμικά, πολλὰ τε καὶ μεγάλα ἀνέστησε τρόπαια, καὶ τὰ Ῥωμαϊκὰ ἐπλάτυνεν ὅρια, πλείους τε πόλεις ἐπόρθησεν τῶν Ἀγαρηνῶν· διὰ δὲ τὸ περιφανὲς τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀρετῆς ἡδουλήθη ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς εἰς τὸν αὐτοῦ ἐγγονον Ῥωμανόν, τὸν ἐκ τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τὴν τούτου θυγατέρα ἀναλαβεῖν. Φθόνοιο δὲ αὐτῷ τῆς τοιαύτης ἐνεκεν ὑποθέσεως παρὰ τῶν λοιπῶν βασιλείων κινήθεντος ἐκπίπτει τῆς ἀρχῆς, δομέστικος δὲ ἀντικαθίσταται ὁ πατρικίος Πανθήριος, συγγενὴς ὢν τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ.

γγ'. Ἰνδικτιῶνος α', Ἀπριλλίῳ μηνί, ἐπῆλθον πάλιν οἱ Τοῦρκοι μετὰ πλείστης δυνάμεως. Ὁ δὲ πατρικίος Θεοφάνης ὁ παρακοιμώμενος ἐξελθὼν σπονδὰς εἰρηνικὰς ἐποίησε μετ' αὐτῶν, ὁμήρους τῶν ἐμφανῶν ἀναλαβόμενος· ἐξ οὗ καὶ συνέβη ἐπὶ χρόνους ε' τὴν εἰρήνην διαφυλαχθῆναι.

δδ'. Δευτέρας δὲ Ἰνδικτιῶνος ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς Πασχάλιον πρωτοσπαθάριον καὶ στρατηγὸν Λογγιβαρδίας πρὸς τὸν ῥῆγα Φραγγίας Οὐγούνα ἡ ἐξ ἀπέστειλε, τὴν αὐτοῦ θυγατέρα ἐπιζητῶν εἰς νόμφην Ῥωμανῷ τῷ υἱῷ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου· ἦν καὶ ἀναλαβὼν ὁ εἰρημένος Πασχάλιος μετὰ πλούτου πολλοῦ ἐν τῇ πόλει ἀνήγαγεν. Γέγονε δὲ ὁ γάμος Σεπτεμβρίῳ μηνί Ἰνδικτιῶνος γ'. Ζήσανσα ἔτη ε', ἡτελεύτησεν ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς αὐτοκρατορίας Κωνσταντίνου τοῦ αὐτῆς πανθεροῦ.

νε'. Ἀνέμου δὲ βιαίου σφοδρὰ καταπνεύσαντος Σεπτεμβρίῳ μηνί, οἱ λεγόμενοι ἐν τῷ ἱππικῷ δῆμοι

A terræ confugebant, alios velut ad metam erectos jaculorum imbre impetebant. Quotquot 916 vero sacerdotalis ac clericalis militiæ deprehendebant, iis retro vinctis manibus per medium caput clavos ferreos adigebant. Multas sacrarum ædium subjecta flamma combusserunt. Ingruente vero jam hieme, et cum eos necessarius comeatus deficeret, dum terra exercitus in se impetum ac navale prælium timent, domum reverti constituerunt. Ac sane classem latere dum student, mense Septembre, indictione quinta decima, ad Thraciæ portus transfretare aggressi, quem dicebam, Theophanem patricium obviam habuere. Neque enim viri solertissimum ac pervigilem animum unaque fortissimum sefellerunt. Mox igitur navalis denuo pugna committitur; plurimæque hostium submersæ naves, multi occisi, ejus Marte, quem dicebam, viri. Pauci cum navibus cladi subducti inque Coeles asperum litus evecli ingruente nocte fuga evaserunt. Theophanes vero patricius cum insigni victoria maximisque tropæis reversus honorifice ac magnifice suscipitur, ac accubitoris dignitate ornatur.

52. Quia vero dictus Joannes magister Crocoas præstantissima virtute bello fulserat, multaque ac magna erexerat tropæa, atque Romani imperii fines late protulerat, plurimasque Agarenorum urbes everterat, quodque viri illustrissima virtus esset, cogitaverat Romanus imperator 917 ut ejus filium Romano nepoti ex Constantino filio uxorem ascisceret. Conflata vero hinc viro reliquorum Augustorum invidia, officio movetur. Hujus porro loco domesticus constituitur Pantherius patricius, Romani imperatoris propinquus.

53. Indictione prima, mense Aprili, rursus Turci cum ingentibus copiis Romanæ ditionis fines invaserunt. Egressus vero Theophanes patricius accubitor pacis cum eis sædus percussit acceptis obsidibus ex illustrioribus. Hincque adeo contigit in annos quinque pacem induciasque servari.

54. Secunda porro indictione Romanus imperator Paschalius protospatharium ac Longobardiæ ducem ad Hugonem misit Franciæ regem, ejus filiam Romano Constantini generi sui filio sponsam exquirens; quam et assumens, quem dixi, Paschalius cum multa supellectile atque opibus in urbem induxit. Celebratæ nuptiæ, mense Septembri, indictione tertia. Vixit cum viro annos quinque; tumque vivis exemplis est, cum Constantinus illius socer ipse summus imperator esset unusque rerum potiretur.

55. Mense autem Decembri, valido concitato vento atque turbine, 918 qui in foro ex advectio

VARIE LECTIONES.

ἡ Οὐγούνα p. 267 d.

regii solii erecti sunt, sic dicti, demi corruerunt, subjectosque gradus et marmora et intercolumnia contriverunt. Anni autem vertente circulo, eodem ipso mense, Romanum imperatorem ejus filii aula dejecerunt.

56. Edessena autem civitate, in qua venerandi Christi effigies linteo expressa erat, a Romano exercitu obsessa et ad extremas angustias redacta miserunt oppidani ad Romanum imperatorem oratores rogantes solvi obsidionem, ejus muneris gratiæ sacram Christi sic expressam effigiem se daturus polliciti; hujusque ipsius muneris vicem ex suis vinctos illustriores recipere petebant, bullaque aurea eam eis præstari fidem ut non amplius Romanæ copiæ Edessenam regionem devastarent. Quod et factum est. Missa itaque sacra effigie ac sudario, jamque haud procul Byzantio, Theophanes patricius et accubitor ad Sagarim fluvium egressus cum cereorum splendido apparatu congruoque cultu et canticis illi obviam processit; mensisque Augusti quinta decima cum illo in urbem intravit, imperatore in Blachernis constituto, ubi et effigiem devote adoravit. Postridie vero ad Auream portam exierunt tum imperatoris duo filii, Stephanus et Constantinus, tum illius gener Constantinus 919 cum Theophylacto patriarcha, debitoque honore susceptum sacrum pignus, universo senatu præeunte maximaque ce^r reorum atque lampadum silva prælucente, adusque sanctæ Dei sapientiæ templum pedibus detulere, atque illic adoratione mysticoque cultu acceptum in palatium intulere.

57. His vero diebus monstrum quoddam ac portentum Armeniacum in urbem invectum est, pueri scilicet duo cohærentes, uno utero effusi, aliis membris omnibus corporis integri, a ventriculi tamen ore et intra pubem inter se concreti, atque vultibus obversis. Hi diu in urbe versati; ac cum omnes ceu immane quoddam portentum oculis usurparent, Romanus imperator velut malum quoddam omen ea expulit. Cum autem solus jam Constantinus rerum poliretur, iterum ingressi sunt. Uno autem ex eis mortuo, periti: quidam medici cohærescentem emortuam partem subtili arte putavere, fore sperantes ut illo remedio alter incolumis servaretur; qui tamen ipse triduo superstes obiit.

58. Romanus porro imperator, uti a nobis in superioribus dictum est, cum erga monachos omnes fidem plurimam haberet cultumque iis adhiberet, præ reliquis tamen eximieque Sergium virum monastica institutione præclarum observabat. Erat hic magistri Cosmæ frater 920 Photii patriarchæ nepos, animi ingenuitate quam carnali cognatione nobilior. Ad summam enim virtutem scientiamque evaserat, ut nec utra præstaret discerni facile posset; sic nimirum accurate omni perfectione utramque excoluerat. Florebat in eo inter alia dis-

κατέπισον, οἱ ἀπανταίως τοῦ βασιλικοῦ θρόνου ἐτύγχανον, καὶ συνέτρεψαν τὰ τε ὑποκάτωθεν αὐτῶν βάθρα καὶ τὰ στήθεα λεγόμενα. Χρόνου δὲ περικυκλεύσαντος τῷ αὐτῷ μηνὶ τὸν βασιλεῖα Ῥωμανὸν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τοῦ παλατίου κατήγαγον.

νς'. Τῆς δὲ πόλεως Ἐδέσης, ἐν ᾗ τὸ τοῦ Χριστοῦ εἰμίον ἐκμαγεῖον ἀπέκειτο, παρὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ πολιορκουμένης στρατεύματος καὶ εἰς ἀνάγκην μεγίστην περισταμένης, ἀπέστειλαν οἱ ταύτης οἰκητορες πρὸς τὸν βασιλεῖα Ῥωμανὸν διαπρεσβευόμενοι τὴν πολιορκίαν λυθῆναι, τὸ τοῦ Χριστοῦ ἅγιον ἐκμαγεῖον παρέχειν ἐπαγγελλάμενοι. Ὑπὲρ τῆς τοιαύτης δὲ χάριτος δεσμούς ηἰτήσαντο τῶν ἐμφανῶν ἀπολαβεῖν, χρυσόβουλλά τε λαβεῖν ὥστε τὴν τούτων χώραν μηκέτι παρὰ τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ληΐσθαι· ὃ δὲ [P. 591] καὶ γέγονεν. Τοῦ δὲ ἁγίου ἐκμαγεῖου ἀποσταλέντος καὶ ἤδη τῇ Κωνσταντινουπόλει πλησιέσεντος, Θεοφάνης ὁ πατρίκιος καὶ παρακοιμώμενος ἐν τῷ ποταμῷ Σαγγάρῳ ἐξελθὼν ὑπήντησεν αὐτῷ μετὰ φωταγωγίας καὶ τῆς δεούσης τιμῆς καὶ ὁμνῳδίας. Καὶ τῇ ιε' τοῦ Αὐγούστου μηνὸς σὺν αὐτῷ ἐν τῇ πόλει εἰσῆλθον, τοῦ βασιλέως ἐν Βλαχέρναις ὄντος κακῶς αὐτὸ προσκυνήσαντος. Τῇ δὲ ἐπαύριον ἐξῆλθον ἐν τῇ Χρυσῇ πόρτῃ οἱ τε τοῦ βασιλέως δύο υἱοὶ Στέφανός τε καὶ Κωνσταντῖνος καὶ ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ Κωνσταντῖνος σὺν τῷ πατριάρχῃ Θεοφυλάκτῃ· καὶ μετὰ τῆς δεούσης τοῦτο ἀναλαβόντες τιμῆς, τῆς συγκλήτου πάσης προπορευομένης καὶ φωταγωγίας μεγίστης προαγούσης, μέχρι τοῦ ἁγίου ναοῦ τῆς Ἁγίας τοῦ Θεοῦ Σοφίας περὶ διεκόμισαν, καὶ προσκυνηθὲν ἐκεῖσε ἐν τῷ παλατίῳ ἀνήγαγον.

νς'. Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις Ἀρμένιον τι τέρας τῇ πόλει ἐπεδήμησεν, παῖδες συμφυεῖς ἄρβυες· ἐκ μιᾶς προελθόντες γαστρός, αἰῶι μὲν καὶ ἀρτιοὶ πάντα τὰ μέλη τοῦ σώματος, ἀπὸ δὲ τοῦ στόματος τῆς γαστρὸς καὶ μέχρι τῶν ὑπογαστρίων συμπεφυκότες καὶ ἀλλήλοις ὑπάρχοντες ἀντιπρόσωποι. Οἱ ἐπὶ πλείστον τῇ πόλει ἐνδιατρέφοντες, καὶ ὑπὸ πάντων ὡς ἐξαισίον τι τέρας ὀρώμενοι, τῆς πόλεως ὡς πονηρὸς τις οἶκνος ἐξηλάθησαν. Ἐπὶ δὲ τῆς μοναρχαρίας Κωνσταντίνου πάλιν εἰσῆλθοσαν· ἐπεὶ δὲ ὁ ἔτερος αὐτῶν ἐτεθνήκει, ἱατροὶ τινες ἐμπειροὶ τὸ συγκεκολλημένον μέρος διέτμενον εὐφυῶς, ἐλπίδι τοῦ τὸν ἕτερον ζῆσεσθαι, ὃς τρεῖς ἡμέρας ἐπιβίους ἐτελεύτησεν.

νη'. Ὁ δὲ Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς, ὡς ἀνωτέρω εἰρηται, ἐν πᾶσιν μοναχοῖς πίστιν ἐκείνητο ἀμετρον, διαφερόντως δὲ ἐτίμα καὶ ὑπερσέβετο Σέργιον τὸν ἐν μονασταῖς διαλάμποντα, ὃς ἀδελφὸς μὲν τοῦ μαγίστρου ὁπῆρχε Κοσμά, ἀνεψιὸς δὲ τοῦ πατριάρχου Φωτίου· ὃν πλέον τῆς σαρκικῆς εὐσυγγενείας ἢ κατὰ ψυχὴν ἐτίμα εὐγένεια. Ἀρετῆς γὰρ εἰς ἄκρον καὶ γνώσεως ἤλασεν, ὡς δυσχερὲς εἶναι διακρίνειν ποτέρῳ μᾶλλον ἐπλεονέκτει· οὕτως εἰς ἄκρον ἐκατέραν ἐξήσκησεν. Ἐπὶ γὰρ τε αὐτῷ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὸ τῆς διακρίσεως χάρισμα καὶ τὸ χάριεν τοῦ

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁹ συγγενείας p. 269 b.

ἥθους καὶ τὸ μέτριον τοῦ φρονήματος. Οὐ γὰρ ἀνέσπα τὰς ὀφρὺς ὡς οἱ νῦν σοφοί, οὐδὲ ἀλαζών τις ἐλθεῖ καὶ ὑπερήφανος, ἀλλὰ τὸν λόγον μὲν εἶχε γλυκύτερον μέλιτος ἀποστρέφοντα, τὸ ἦθος δὲ πάγων καὶ σταθερόν, [P. 592] ταπεινὸν δὲ τὸ φρόνημα. Τοῦτον δὲ τὸν δοξασμὸν ἀδιαλείπτως μεθ' ἑαυτοῦ εἶχεν ὁ βασιλεὺς, κανόνα ὄντως καὶ σταθμὴν τὸν αὐτοῦ βίον ἀεὶ ρυθμίζοντα. Ὅς πολλὰ παρήγει τῷ βασιλεῖ τῶν παιδῶν ἐπιμελεῖσθαι καὶ μὴ ἀπαυδεύτους ἐξῆς εἰς πονηρίαν ἐκκλίνοντας, μὴ ποτε αὐτοὺς πάθοι τὸ τοῦ Ἥλλ, τιμωρίαν ἐκ τῆς τῶν παιδῶν παρανομίας ἐκτίσας.

ἦ. Ἐπειδὴ δὲ τοῦ παλατίου τοῦτον οἱ παῖδες κατήγαγον καὶ ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἐξώρισαν, πάλιν τοῦτον εἶχε τῶν συμφορῶν παραμύθιον καὶ τῶν θλίψεων ἀπεσώδυνον φάρμακον. Ὁ συνῆν τότε καὶ Πολύευκτος μοναχὸς εὐλαβέστατος, καὶ αὐτὸς τὰ εἰκότα παραμυθούμενος· ὃς τοῦ πατριάρχου Θεοφυλάκτου τελευτήσαντος πατριάρχης ἐπὶ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου προχειρίζεται Κωνσταντινουπόλεως.

ξ. Ἐπεὶ δὲ πολλοὶς τρόποις βούλεται ὁ Θεὸς σώζειν τὸν ἄνθρωπον, συνεχώρησε καὶ τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν ἀδοκίμῳ περιπεσεῖν συμφορᾷ, ἵνα δι' αὐτῆς σωφρονισθεὶς καὶ τῶν οἰκείων ἐν συναισθήσει παραπτωμάτων γενόμενος σωτηρίας ἀξιωθῇ. Συνεχώρησε γὰρ ἐπαναστῆναι αὐτῷ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Στέφανον, ὥσπερ ποτὲ Ἀδελφάν ἐπανάστη τῷ οἰκείῳ πατρὶ τῷ Δαβὶδ. Συμβούλοις οὖν οὗτος πρὸς τοῦτο χρησάμενος τῷ τε ἀπὸ μοναχῶν Μαρτιανῷ καὶ Βασίλειῳ τῷ πρωτοπαθαρῶν τῷ Πετεινᾷ καὶ Μανουῇ τῷ Κουρτίκῃ, συνεβόλων αὐτῷ καὶ τῶν ἄλλων βασιλέων, τοῦτον τοῦ παλατίου κακῶς κατήγαγε καὶ ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἐξόρισας ἐκεῖρε μοναχόν.

α'. Ὑπελείφθη οὖν αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ὁ τοῦτου γαμβρός· ὃς παρατείχεα Βάρδαν τὸν τοῦ Φωκᾶ τῇ τοῦ μαγίστρου ἀξίᾳ τιμήσας, χρόνῳ πολλῷ τὴν ἐν πολέμοις ἀνδραγαθίαν ἐπιδειξάμενον, δομῆστικον τῶν σχολῶν προχειρίζεται, εἰτα Βασίλειον, ὃ ἐπὶ κλην Πετεινᾶκης, πατρίκιον καὶ μέγαν ἑταιρειάρχην. Τῷ δὲ τοῦ γένους τῶν Ἀργυρῶν Μαρτιανῷ τὰ μοναχικά ἀποδύσας πατρίκιον καὶ κόμητα τοῦ στάβλου πεποίηκεν, ὡσαύτως καὶ Μανουῇ τὸν λεγόμενον Κουρτίκην πατρίκιον καὶ δρουγγάριον τῆς βίγλης· οὐσιν αὖτε τρεῖς οὐ μετὰ πολλὸν χρόνον ἢ τοῦ Θεοῦ δικαία κρίσις, [P. 593] ὡς εἰς Χριστὸν Κυρίῳ παροινήσαντας καὶ χεῖρας ἀδίκους ἐπιβαλόντας, τῆς βασιλείας ὀρεγομένοις, μετέβλεν· ἐπὶ καθοοσάσει γὰρ καταληφθέντες ἐκάτερο; αὐτῶν οἰκτίστην θανάτῳ τὸ ζῆν ἀπέβλεψαν. Τὰ δὲ περὶ αὐτῶν πλατυτέρα τε καὶ πεξεργαστικώτερα ἐν τῇ προηγουμένῃ ἐξηγήσει ἐκδήσομαι.

β'. Μετὰ δὲ μ' ἡμέρας, τῇ κζ' τοῦ Ἰανουαρίου μηνός, ὑποπτεύσας Κωνσταντῖνος τὸν τότε βασιλέα Στέφανον καὶ Κωνσταντῖνον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μὴ ποτε κατ' αὐτοῦ τὰ ὅμοια πράξονταί, καὶ λογισάμενος, ὅπερ ἦν εἰκὸς, ὅτι εἰ τοῦ ὠλοῦ πατρὸς οὐκ ἐπέ-

cretionis donum morumque gratia, animi sensus modestia. Neque enim supercilia attraherat, uti nostrates sapientes in more positum habent, neque vero arrogantem ac superbum praeferbat, sed sermo illi melle dulcior ex ore stillabat. Firma indoles ac constans; sensus animi modestus ac humilis. Hunc itaque virum inclytum imperator una secum continuo habebat, ad cuius normam atque regulam vitæ suæ rationes componeret. Monebat ille serioque hortabatur ut liberorum curam ageret, nec indisciplinatos ad nequitiam declinare sineret, ne idem atque Heli illi accideret, ac liberorum piacula ipse lueret; quod et ita accidit.

59. Quod vero aula dejectum liberi in Prote[m] insulam relegaverant, hunc rursus calamitatem solatium ac ærumnarum angustiarumque lene levamen habebat. Aderat etiam pariter Polyeuctus reverendissimus monachus, qui ipse perinde ac quem dicebam, Sergius, adversi casus molestiam convenienter apteque leniebat. Illic postea Theophylacto humanis exemplo a Constantio imperatore patriarcha proventus est.

921 60. Quandoquidem autem Deus multis modis salutem homini præstare constituit, Romanum imperatorem citra omnem expectationem in calamitatem incidere permisit, ut is illa castigatus ac de superioris vitæ delictis admonitus salutem consequeretur. Permisit namque Stephanum filium in eum insurgere, uti olim Absalom in Davidem patrem suum. Mariani itaque exmonachi Argiri, Basilique protospatharii Petinacis, necnon Manuelis Curticis consiliis abusus, consciis etiam reliquis imperatoribus, patrem aula perperam deturbavit, inque Prote insula relegatum monachi ritu detondit.

1. Constantinus itaque Romani gener imperator relictus est. Is confestim Bardam Phocæ filium magistri dignitate auctum, quippe longi temporis experientia bellicis facinoribus clara sæpius laude functum atque probatum, legionum domesticum præfecit. Tum Basilium, cui cognomen Petinaces, patricium creat ac magnum hæteriarcham. Marianum Argyrorum stirpe satum, detracto monachi habitu patricii decoratum infulis, comitem stabuli facit. Similiter quoque Manuelem dictum Curticem patricium et excubiarum drungarium; quos tres viros, brevi interfecto tempore, iusta Dei ultio in secula est, quod in Christum domini debacchati essent ac inique in eum manus iniecissent, cum scilicet imperandi libido eos incessisset. Majestatis enim rei 922 peracti miserando prorsus exitu horum quilibet vitam finire. Cæterum quæ ad illos spectant fusius operosiusque exsequar, ubi ex professo rem eam narraturus.

2. Post dies quadraginta, Januarii mensis die septimo supra vigesimum, suspectos habens Constantinus Stephanum imperatorem ejusque fratrem Constantinum, ne quando in se quoque paria attentarent; ac secum reputans, quod et par erat,

eos qui nec patri pepercissent haud sibi parcituros, A convivio acceptos jamque mensæ accumbentes, cum adhuc in ore cibus esset, per Tornicios, quos vocant, et Marianum patricium ac reliquos in rem paratos arripit, aulaque dejectos in vicinis urbi insulis clericorum ritu detondit.

3. Haud ita post, invizendi patris impetrata venia, in insulam Protē venere; quo conspecto monachi habitu, intolerabili luctu correpti sunt. Quibus pater collacrymatus ait: *Filios genui et exaltavi, ipsi vero spreverunt me*. Sic deinde relegati sunt, Stephanus quidem in Præconesum; a Præconeso Rhodum transtulerunt, inde Mitylenem. Constantinum vero Tenedum, indeque Samothraciam; ubi et rebellionem 923 molitus a custodibus necatus est. Michaelē Christophori imperatoris filium detractis imperialibus calceis clericum fecit.

4. Imperatore Romano in insula exsule, Theophylactus patriarcha et Theophanes patricius ac accubitor consilium inierunt, ut Romanum in aulam reducerent. Eoque cum ipso communicato consilio ac in sententiam pertracto, opportunum tempus captabant quo molitioni finem imponerent. Deprehensa autem conjuratione, delatisque Constantino imperatori, qui ejus auctores ac conscii forent, in eos animadvertit. Ac Theophanem quidem patricium exsilio relegavit; Georgium vero protospatharium ac pincernam, nec non Thomam primicerium verberibus subactos detonsosque ac per mediam urbem pompa ductos, ita in exsiliū misit.

5. Mense Decembri, indictione sexta, quidam insidias moliti sunt adversus Constantinum imperatorem, hoc consilio ut Stephanum imperatorem ex insula, ubi agebat, in palatium reducerent. Delata Constantino conjuratione per Michaelē, quem Diabolinum vocant, captis imperator qui conjurati essent, aliis nares auresque præscidit, alios intolerando verberum cruciatu exanimatos, asinisque impositos ac per mediam urbem ignominiose ductos exsilio relegavit.

924 9. Quinta decima Julii mensis, indictione sexta, moritur Romanus imperator, in insula quam Protē vocant. Ejus cadaver in urbem relatum, in illius depositum monasterio est.

σαντο, πῶς αὐτοῦ φείζονται, ἐστιάσας αὐτοὺς, ἡρῶ ἐν τῇ τραπέζῃ καθεζομένους, ἐτι τῆς βρώσεως οὕτης ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, ἀνῆρπασαν τούτους· οἱ τε λεγόμενοι Τορνίκιοι καὶ ὁ πατρίκιος Μαρριανὸς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ πρὸς τοῦτο ἡτοιμασμένοι, καὶ τοῦ παλατίου καταγαγόντες καὶ ἐν ταῖς πλησιαζούσαις νήσοις αὐτοὺς περιορίσαντες κληρικούς ἀπέκειραν.

γ'. Μετ' ἄλγινον οὖν αἰτησάμενοι τὸν Ἰδιον πατέρα θεάσασθαι ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ παρεγένοντο, καὶ τοῦτον ἐν τῷ μοναχικῷ σχήματι θεασάμενοι πένθει κατεσχέθησαν ἀφορήτῳ. Οἷς ἐπιδακρύσας ὁ πατὴρ ἔφη· *Υἱός ἐγγέννησα καὶ ὑψώσα, αὐτοὶ δὲ με ἠθέτησαν*. Εἰθ' οὕτως ἐξωρίσθησαν, ὁ μὲν Στέφανος εἰς Προικόνησον, ἀπὸ δὲ Προικονήσου εἰς Ῥόδον, ἀπὸ δὲ Ῥόδου εἰς Μιτυλήνην, ὁ δὲ Κωνσταντῖνος εἰς Τένεδον, ἐκεῖθεν εἰς Σαρδοβάκην, ἐν ᾗ καὶ ἀνταρσίαν μελετήσας παρὰ τῶν αὐτὸν φυλασσόντων ἐσφάγη. Μιχαὴλ δὲ τὸν τοῦ Χριστοφόρου υἱὸν τὰ βασιλικὰ πέδιλα ἀφελόμενος κληρικὸν πεποίηκεν.

δ'. Ὀντος δὲ τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ ἐν τῇ νήσῳ, ὁ πατριάρχης Θεοφύλακτος καὶ Θεοφάνης ὁ πατρίκιος καὶ παρακοιμώμενος βουλὴν ἐβουλεύσαντο ὥστε πάλιν ἐν τῷ παλατίῳ τοῦτον ἀγαγεῖν· ἦν καὶ αὐτῷ ἀνακοινωνησάμενοι καὶ παραπεισαντες τοῦτον, ἑκατοροστόκουν πότε πέρας τῇ τοιαύτῃ βουλῇ ἐπιθώσιν. Ἐπεὶ δὲ τὰ τῆς βουλῆς ἐφωράθη καὶ κατεμνηνύθη Κωνσταντῖνῳ βασιλεῖ, τοὺς συνεργοὺς ταύτης ἡμύνητο· τὸν μὲν γάρ πατρίκιον Θεοφάνην ἐξώρισεν, τὸν δὲ πρωτοσταθάριον καὶ πιγκέρνην Γεώργιον καὶ Θωμᾶν πριμικῆριον δέρας καὶ κουρεύσας καὶ μέσον τῆς πόλεως θριαμβεύσας οὕτως ὑπερορίξ παρεπέμψε.

ε'. Δεκεμβρίῳ δὲ μηνί, Ἰνδικτιῶνος γ', ἐπιβουλὴν τινες κατὰ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου ἐμελέτησαν, βουλόμενοι τὸν βασιλέα Στέφανον ἐν τῷ παλατίῳ ἐκ τῆς νήσου ἀγαγεῖν. [P. 594] Ταύτης οὖν μηνυθείσης τῆς ἐπιβουλῆς Κωνσταντῖνῳ διὰ Μιχαὴλ τοῦ Διαβολίνου λεγομένου, τοὺς ἐπιβούλους κρατήσας· ὁ βασιλεὺς τῶν μὲν τὰς ῥίνας καὶ τὰ ὦτα ἀπέτεμεν, τοῖς δὲ δαρμῷ ἀφορήτῳ ὑπέβαλε, καὶ ὄνους ἐπικαθίσας διὰ μέσης τῆς πόλεως· ἐθριάμβευσσε καὶ ἐξορίξ παρεπέμψε.

ζ'. Πεντεκαίδεκάτῃ Ἰουλίῳ μηνί, Ἰνδικτιῶνος γ', Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ τελευτᾷ· καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει διακομισθὲν ἐν τῇ αὐτοῦ ἀπετέθη μνηΐ.

Huc usque Francisci Combesii editio Scriptorum post Theophanem.

JOSEPHUS GENESIUS

NOTITIA

(FABRIC. *Bibliotheca Græca* ed. Harles, tom. VII, p. 530.)

Quem *Josephum Genesium* viri docti appellant, is ab uno memoratur Joanne Scylitze in præmio *Historiæ*. Sed in ms. Scylitzæ distingui *Josephum* ac *Genesium*, notat Labbeus (a), ita, ut duo fuerint *historiæ* Cpolit. scriptores diversi, unus *Josephus Byzantinus*, et alter *Genesius Byzantinus*. At enim, ut, patria Byzantium fuisse *Genesium*, perquam est incertum, licet Byzantinam *historiam* scripserit, sic *Josephum* diversum a *Genesio* apud Scylitzen laudari, ægre mihi persuadeo. Quidquid vero sit, Lipsiæ in patria mea servatur in bibliotheca Paulina codex antiquus membranaceus Græcus *Historiæ Genesianæ*, jussu Constantini Porphyrogeniti compositæ, et res imper. quinque CPol. *Leonis Armeni*, qui a. Chr. 813 cœpit imperare, *Michaelis Balbi*, *Theophili*, filii *Michaelis*, et *Basilii Macedonis*, a. 889, Kal. Mart. defuncti, comprehendentis. Ex hoc cod. collegii Paulini bibliothecæ acad. Lipsiensis pagg. 77 in fol. constante, vir doct. Jo. Andreas Bosius jam pridem illius editionem parare se significavit in diatriba *De testimonio Flav. Josephi De Christo* (b). Apographum Bosianum cum brevibus Thom. Reinesii, quocum Bosius illud communicaverat, notis servatur Ienæ in bibl. publ. acad. cui libros suos ille moriens legavit, ex quo *Genesii* editionem deinde molitus fuit ejusdem acad. professor cel. Georgius Schubartus, ut memorant *Acta erudit.* Lips. a. 1685, p. 441. Aliud apographum cum iisdem Reinesii notulis servat bibliotheca senatus Lips. Novum etiam ac singulare studium *Genesio* in lucem proferendo impendit præclari vir ingenii et magnæ, supra ætatem, doctrinæ, Godfridus Wagnerus, Lipsiensis, pastor ad S. Joannis; sed, illo florentibus annis extincto, etiam ista spes (c) decollavit, ita ut palma hæc integra relicta sit viro præstantiss. Godfrido Oleario, qui scriptorem illum, ex eodem codice Paulino descriptum et versione ac notis a se illustratum, jam in scriniis habet, et proxime prælis commissurus est (d). Versus, quibus *Genesius* suos quinque Βασιλεῶν ἑβros Constantino Porphyrogenito offert, hi operi præfiguntur:

Τὴν ἐξ ἱστορίας τελέσας βιβλίον ὡς ἐκφέροσας,
Αὐτοκράτορ, μελέταις καὶ καμάτοις μεγάλαις,
Ἐν σοὶ δῶρον ἔθηκεν, ὅπως ἐγνώσμενον εἶη,
Ἐκ φιλοθεσποτίας συντεθέν ἐκ τῆς πόθου.

Hos versus, a Wagnero cum Caveo communicatos, et ab eo vulgatos in parte altera *Histor. litter SS. EE.* ad a. 940, ita utcumque transtuli:

Historiam, jussu quam, Cæsar magne, typote
Perfeci curis atque labore gravi,
Hanc tibi dona fero, notum sit ut omnibus, ista
Nutu scripta tuo, te cupiente legi.

Leguntur et alii versus Olympii cujusdam ad voluminis calcem, qui mihi non videntur ad *Genesium* pertinere (e), sed ad Joannem quemdam, historicum, Scylitzæ itidem laudatum, et cujus opus fortasse olim *Genesio* in cod. Lips. ms. adhærebat, postea ab eo separatum periit.

NOTÆ.

(a) Vide Labbeum in *Protreptico* ad hist. Byz. p. 41. Alius porro *Genesius*, cujus meministi Sidonius lib. iv, ep. 6. Alius *Genesius*, presbyter, scriptor Vitæ S. Genovesæ virginis, ut præteream *Genesios* martyres, quorum memoriam celebrant Latini 25 August. et 11 Octobr.

(b) Bosius *De testimonio Flavii Josephi*, Ien. 1675, cap. 12, pag. 24. *Theophanis Chronographiæ Augustanum codicem ante aliquot annos cum edito comparavimus, cujus ope eum scriptorem multo emendatorem, alicubi et plenorem, completis, quibus passim fœdatus est, lacunis aliquot, una cum Georgio Synkello et utriusque continuatore, Genesio, huc usque inedito paucisque etiam eruditissimorum virorum viso notove dabimus aliquando, etc.* Descripsit ille *Genesium* a. 1652. Fabr. Add. Morhof. *Poly. hist. litter.* I, cap. 7, 44, ubi plura, quæ Bosius eden-

da sibi proposuerat, opera memorantur. HARL.

(c) Quemadmodum et spes editionis *Genesii*, promissæ a Ludolpho Kustero.

(d) Nec tamen prosperum habuit eventum id consilium, licet Oleario excitato ab Oudino in singulari diss. de adversa fortuna *Josepho Genesio, historiæ Byzantinæ scriptori quoad operis editionem*, inserta ejus *Commentar. de S. S. E. E.* tom. II, p. 435. sqq. et emendatius, ephemeridibus, inscriptis, *Histoire critique de la Républ. des Lettres*; tom. XV, n. 5. Olearium, mortuum d. 10 Nov. 1715, act. 43, plura alia editurum fuisse, sed non perfecisse, tradit Grundmann. in *Miscell.* Lips. tom. II, p. 757 sq. HARL.

(e) Ab alia manu ascriptos fuisse hos, quos attulit Fabricius, et alios Olympii versus, notatur in ed. Veneta. HARL.

Λόφτων ἀνὴρ ἀριστος, ὡς ἐγὼ κρίνω,
Γεωργίου τε, φημί, καὶ Θεοφάνους
τῶν χρονογράφων, ὃ τε δὲ τοῦ βίβλου (f) Πατὴρ
Ἰωάννης σοὶ ταύτης, φιλοδαμόνων (g)
Ὁ τῶν προόδρων πρῶτος, ἀλλὰ καὶ θύτης
Διοκαιοσαρείας, τῆς Ἀναζάρβης πάλαι (h).

*In optimis est optimus, me iudice
(Georgium Theophanemque intelligo
Chronographos) præsantis auctor et pater
Libri Joannes, diligentium Deum
Flos ille primus præsulum atque episcopus
Diocæsareæ, dicæ Anazarbæ antea.*

Pro λείσθων (i) scripsi λόφτων et in quarto versu pro φίλου δαιμόνων vel Eduardi Bernardi (i) φίλα δαιμόνων, malui φιλοδαμόνων. Sane virum pium nemo Christianus facile vocabit φίλον δαιμόνων, facilius φιλοδαίμονα, pro φιλοθέω, licet et hoc rarissimum sit in Christianorum scriptis, cum δαίμονων vocabulum in Novo Testamento semper de malis angelis accipiat, quod ab Homero, Platone et aliis ethnicis scriptoribus passim ponitur pro diis. Hactenus Fabricius. Postea Steph. Berglerus ex eodem cod. Lips. descripsit Genesium Latineque vertit, ipso teste in epistola ad J. A. Fabricium, in hujus Vita, a Reiznaro scripta, p. 223, ubi etiam animadvertit, apographum cod. esse in senatoria bibliotheca, factum a Bosio parum perite et satis negligenter; scriptorem vero esse horridum, incultum, iudicii egentem. Addidit in margine notas breviores, ut ineditum suo tempore e tenebris vindicaret ipse, vel J. Burcardo Menkenio opitularetur, qui illud, commentario a se illustratum, adjectis aliis CPolitaneæ historiæ scriptoribus, tanquam supplementum corporis Byzantini luci publicæ exponere statuerat, narrante Theoph. Sigefr. Bayero in Thes. epist. la Croziano tom. I, pag. 30. V. Burmanni 2, præf. ad Aristoph. Berglerianum pag. 8, sq. Barmanno enim, (quod quidem is reticet,) illud Berglerianum apographum donaverat Saxius, qui id Lipsiæ olim emerat; unde intelliges cel. Saxii verba in Onom. II, p. 149, *id inutilli quadam liberalitate sua aliorum exulasse*. Enimvero nec Berglerus nec Menkenius emisit opus in lucem. Contra posterior secundarium fortassis quoddam apographum Veneto operis redemptori transcribendum dedit; sed editor Venetus in præfat. brevi Menkenii quidem liberalitatem prædicat, sed nihil addidit, nisi pauca illa, *ut novo beneficio præclara ejus (Menkenii) in rempublicam litter. merita magis elucescerent*: nihil igitur de codice ejusque apographo, nihil de studio et versione Bergleri; nihil de notis subjectis, quas omnes auctorem habere Berglerum, sibi ex ejus autographo patuisse tradit Barmannus. Quam oscitanter, quam turpiter egerit editor Venetus, plures jam docuerunt, atque Fr. Otto Menken. in Vita patris sui, præfixa illius dissert. academicis pag. 47. in nota graviter conquestus est, Venetum editorem patris Menkenii amplissimam præfationem, qua et Vitam Genesii et cod. ms. rationem enarraverat, prælo jam paratam, haud expectare; sed potius inornatum atque inutile opus prope-
ranter extrusisse. Atque cel. Saxius l. c. Venetus, ait, operarum redemptor — hunc Genesium reliquis XXII. Historiæ Byzantinæ scriptoribus, a se repetitis, sed multis contaminatum mendis, velut rude et inelegans corollarium, addidit Venetiis 1733, quæ de re Fr. Otto Menken. non modo in Vita patris sui, sed etiam in adnotatione ad litteras Guil. Cavei in Misc. Lips. novis vol. I, part. II, pag. 348 sq. editis, acerbe queritur, *Josephus, inquit, Genesius, Byzantinus scriptor, in eo infeliciissimus, quod post doctiss. tot virorum curas in impuras Venetorum manus incidit, unde miserrimum in modum deformatus ante paucos annos exiit*. Vitiisissimæ autem typis Venetis descriptos esse, Andrææ Buttigii, diligentissimi olim bibl. Paulinæ custodis — exemplum, quod penes me, ad codicis illius Lipsiensis fidem de-
nuo castigatum, clarissime demonstrat. Hactenus Saxius.

NOTÆ.

- (f) Τῆς δὲ τῆς βίβλου exstat in ed. Veneta. Harl.
(g) Φίλα δαιμόνων in ed. Veneta. Ib.
(h) Πάλαι abest ed. Veneta. Ib.
(i) Λοίσθος legitur in ed. Veneta. Ib.
(j) V. Caveum l. c. et Act. erud. Lips. a. 1699.
p. 160. Alter Oudinus emendat:
Λοιπῶν ἀνὴρ ἀριστος, ὡς ἐγὼ κρίνω,
Γεωργίου τε φημί καὶ Θεοφάνους,
τῶν χρονογράφων, τήνδε τῆς βίβλου, Πάτερ,

Ἰωάννη σοὶ λάβε, φίλω καὶ δαιμόνων
Ὁ τῶν προόδρων πρῶτος, ἀλλὰ καὶ θύτης
Διοκαιοσαρείας τῆς Ἀναζάρβης (supple et).
*Residuorum, vir optime, ut ego iudico,
Georgiique dico atque Theophanis,
Chronographorum, huncce librum, Pater,
Joanni tibi accipe et amico cælitum,
Qui proedrorum primus sed et sacerdos
Diocæsareæ Anazarbæ es.*

PRÆFATIO CAROLI LACHMANI

(Ed. Bonn. anni 1831).

Genesi historię codex unus exstat Lipsiensis, paginaarum 77, formę maximę, editio item una Veneta, a. 1733, cui addita est St. Bergleri interpretatio Latina et annotatio (vid. Fabric. Harlesii, vol. VII, p. 532). Mibi præter apographum editionis Venetę Imperitissime factum traditę sunt E. Wunderi V. Cl. schedę quibus editionem cum codice magna diligentia contulit. Hac collatione ita usus sum, ut editionis Venetę errores raro indicarem (V), plerosque (erant autem pene innumeri) tacite corrigerem. Verba scriptoris satis accurate distinxi, emendare non satis potui: curavi tamen ut emendationis instrumentum paratum esset. Itaque codicis Lipsiensis scripturam (L), quoties ab ea recedendum esse videretur, ex editione Veneta vel ex Wunderi schedis annotavi: emendationes Bergleri, si probabiles essent, nomine ejus interdum sed raro adjecto (B), vel recepi vel commemoravi: meas tanti non facio, ut a Berglerianis distinguendas duxerim. Neutri nostrum injuriam fecerit qui omnia in quibus hæc editio a codice differt Berglero ascripserit. Hujus emendationes, quas quidem veras esse putarem, curavi ne iterum in ejus annotationibus ponerentur: annotationes ceteras tantum non omnes retinui et quantum fieri potuit emendavi: erant enim negligentissime expressę. Earum pars sub textu vel interpretatione Latina posita erat: has ad loca sua revocavi; interpretationem correxi, sed ut satis haberem vitia graviora tollere.

Libros Genesii cum plerique qui de eo locuti sunt quinque esse dixerint, sciendum est eum sano quinque βασιλείας pertractasse, sed a Michaele ad Basilium p. 113, ita transiluisse ut illius obitum et mores prope omitteret, non eadem ratione quam in tribus prioribus et in ipso Basilio secutus est.

Cæterum Genesii nomen codici Lipsiensi præfixum esse traditur: Josephus Genesisius utrum ab Joanne Scylitza dictus fuerit, dubitatur. Sed in fine codicis Lipsiensis hæc scripta exstant, quę ex editione Veneta (p. 62) exhibeo, nisi quod ibi legitur Λαίτος, sed, ut Wunderus testatur, non recte.

Ab alia manu.

Λαίτος ἀνὴρ ἄριστος ὡς ἐγὼ κρίνω,
Γεωργίου τε, φημι, καὶ Θεοφάνους,
τῶν χρονογράφων. Τῆσδε τῆς βίβλου Πάτερ
Ἰωάννης σοι ταύτης, φίλε δαιμόνων,
ὁ τῶν προόδρων πρῶτος, ἀλλὰ καὶ θύτης
Διοκασαρείας τῆς Ἀναζάρδης.

ΟΛΥΜΠΙΟΣ Ο ΟΛΥΜΟΣ

Λιμῶ τακῆση, βρῶσις ὀρνέων ἔση
Ὅς ἐξέκοψας ἐν ἀρχῇ τὰς μεμβράνας
καὶ κέρδος ἔσχες πλήρης κακοθυλίας
τοῦ γραφέως τὴν κλήσιν ἐξαφανίσας.

Ab alia manu, partim ante, partim post ultimam lineam.

Ἐγὼ δὲ ἀνεπλήρωσα τὰ ἐκκεκομμένα
Γέρον πανυχρὸς Θεοπολίτης Συμεών (scriptum syme).

Idem Wunderus alios etiam versus additos esse refert, sed ita scriptos ut singula verba legi non possint.

JOSEPHI GENESII

HISTORIA

DE REBUS CONSTANTINOPOLITANIS.

ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ Α'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΞ ΑΜΑΛΗΚ ΛΕΟΝΤΟΣ.

REGUM LIBER I

DE LEONE AMALEKITA.

1-3 Historiam, jussu quam, Cæsar magne, tuopte A
Perfeci euris atque labore gravi,
Hanc tibi dona fero, notum sit ut omnibus, ista
Nutu scripta tuo, te cupiente legi.

Rerum olim gestarum memoria maximam revera
utilitatem afferens ad scribendum excitat illos qui
ea attingunt. Quare et ego nunc scribendi in me
studio de his diversimode suscepto, cum ex homi-
nibus qui tunc vixerunt quodammodo gnaris, tum
ex vagante fama edoctus, ad hoc certamen descendi,
partim si possem ad aliquid utilis a posteris co-
gnosci, partim ut mihi ipsi hunc fructum caperem,
utpote hæc etiam & administrare jussus a Constanti-
no imperatore, cum omnis elegantizæ studioso
natura et instituto, tum imperatorum quotquot
unquam fuere doctissimo, filio Leonis illius sa-
pientissimi semper memorandi imperatoris, ut ea
quæ nondum essent tradita libro historico inde
ab insanientis in impietate Leonis imperio, il-
lius Amalekitæ, et deinceps perscriberem.

Anno secundo imperii Michaelis generi Nice-
phori, a mundo autem condito sexies millesimo
trecentesimo vicesimo secundo, indictione septima,
post illatam cladem Romanis a Crumno supremo
duce Bulgarorum, Leone tunc præfecto Orientali-
bus, qui in conflictu belli non adfuerat, sed pravo
consilio recesserat cum sua legione, occasionem
observans invadendi imperii, fugere imperator Mi-
chael inde compellitur cum reliquo adhuc sibi po-
pulo.

Τὴν ἐξ ἱστορίας τελείας βίβλον ὡς ἐκτέλεσας,
Αὐτοκράτορ, μελέταις καὶ καμάτοις μεγάλοις,
Ἐν σοὶ δῶρον ἔθηκα, ὅπως ἐγνωσμένον εἴη
Ἐκ φιλοδουλοτίας ὁ συντεθὲν ἐκ τε πόθου.
Ἡ τῶν παλαιοῦν πεπονημένων διάληψις ὁ μεγίστην
ὄντως ὠφέλειαν παριστῶσα τοῖς ἐπιληημένοις ὁ
αὐτῆς πρὸς γραφὴν αὐτῶν διανίστησιν. Ὅθεν καὶ γὰρ
νῦν τὴν περὶ τούτων γραφικὴν σπουδὴν πολυτρόπως
ἀνηρημένος, ἐκ τε τῶν τότε βεβιωκότων καὶ ἀμωστέ-
πως ὁ εἰδότην ἐκ τε φήμης δῆθεν δραμοῦσης ἡκου-
τισμένος, εἰς τόνδε τὸν ἀγῶνα παρῳρμημαί ὁ, τὸ μὲν
εἰ πως πρὸς τι λυσιτελὲς τοῖς μετέπειτα διοφθεῖν.
τὸ δὲ καὶ ἑμαυτῷ ὁ τοῦτο καρπώσοιμι, ἅτε ταῦτά
γε καὶ διατεῖναι προσηταγμένους πρὸς Κωνσταντίνου
τοῦ αὐτοκράτορος, ἄλλως τε φιλοκάλου τὴν φύσιν
καὶ τὴν προαίρεσιν, καὶ τῶν πᾶν βασιλέων λο-
γιωτάτου, υἱοῦ Λέοντος τοῦ πανσόφου ἀειμνήστου
ἀνακτος, ὡς ἂν τὰ μὴ παραδεδομένα βίβλῳ τῇ ἱστο-
ροῦσιν ἀπὸ τῆς κατὰ δυσσείδειαν φρενοβλαβοῦς Λέον-
τος βασιλείας τοῦ ἐξ Ἀμαλήκ καὶ καθέξης ἀναγρά-
ψωμαι ὁ.

Ἐνταῦθα ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ γαμβροῦ Νικηφόρου
τοῦ βασιλέως, κοσμητικῆς δὲ κτίσεως, ἑταίρῳ, ἰνδι-
κτιῶνι ζ', ἐπὶ συμβάσεως ὁ ἡγετῆς Ῥωμαίων παρὰ
Κροῦμμου τοῦ ἀρχηγῶν Βουλγάρων (1), Λέοντός γε ὁ
τηνικαῦτα στρατηγούντος τῶν Ἀνατολικῶν, μὴ τῇ
συμπλοκῇ τοῦ πολέμου περιτυχόντος (2), ἀλλὰ σκαι-
οῦλως ὑποχωρήσαντος σὺν τῷ ὅπῳ αὐτὸν τάγματι,
καιροφυλακούντος ὁ τὴν τῆς βασιλείας ἐπιθέσειν,
φυγὰς ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ ἐντεῦθεν καθίσταται σὺν
τῷ περιλειφθέντι αὐτῷ λαῷ.

VARIAE LECTIONES.

¹ Inscr. Βασιλείων α' om. L. ὁ φιλοδουλοτίας L. ὁ προσέμιον margo L. ὁ ἐπιληημένους L. ὁ ἀμωστέ-
πως L. ὁ παρῳρμημαί L. ὁ λυσιτελὲς L. ὁ ἑμαυτὸ L. ὁ ἀναγράφωμαι L. ὁ ἐπισυμβάσεως L. ὁ τε L.
² καιροφυλακούντος L, καιροφυλακτούντος V.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(1) De hoc bello Noster infra p. 12.
(2) Cedrenus etiam, p. 483 edit. Paris. et Zona-

ras, p. 127 edit. Paris. culpa Leonis victos fuisse
Romanos tradunt.

Ἦς δὲ τινες ἔφησαν (3), ὅτι μόνοις ὁ Λέων καθ' ἅ A
 ἔν τι μέρος προσβαλὼν Βουλγάρους γενναίως κατ-
 ἠγωνίζετο, ὡς ἐνθὺνδε μεγίστην ἀποίσασθαι εὐ-
 κλειαν· ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν πρὸς ὑποστροφὴν τρίβον
 ἐστήριξεν, τῶν ὑπὸ κείνῳ πλείστα καταιτιώμενος, ὥς
 μὴ πεφροντικῶν τῶν ἐγγράφων ὄρκων αὐτῶν,
 ἀλλὰ προσχωρούντων εἰς διαστάσεις, ἐξ ὧν περ ἦται
 συμβαίνουσιν, προστάξας τῷ Λέοντι μετὰ τοῦ ὑπ'
 αὐτὸν στρατεύματος ἔξω προσεδρεύειν τῆς πόλεως
 διὰ τὴν μερικὴν αὐτοῦ πρὸς Βουλγάρους καθυπερτέ-
 ρησιν, εἰς τὸ μὴ τοῦτους ὀλιγανδρεῖν καὶ φυγαδεῖν
 Ῥωμαϊκῆς τοσοῦτον λοιπὸν ὑπορᾶσθαι¹². Ἀφ' ὧν ὁ
 στρατιωτικὸς σύλλογος καταλειδομένη τοῦ βασιλέως
 ἀφελείαν, καὶ ἔκλυτον τοῦτον ἐπεφύκειτο, καὶ τὸν
 στρατηγὸν Λέοντα συμφώνως εἰς βασιλείαν προέκρι-
 νεν. Τοῦ δὲ ἀχλυσῶδε ἀγωνίᾳ καὶ πολλῇ συμπεσόν-
 τος πρὸς λόγον τῆς ἀναρρήσεως (4), καθὼς ποτε
 κατὰ γέφυραν Γαίου τοῦ Καίσαρος, Μιχαὴλ ὁ ἐξ
 Ἀμορίου ἀναιρήσειν τοῦτον διεμαρτύρατο, εἰ μὴ
 ταύτῃ κατὰθοιτο. Καὶ τὴν μὲν κατὰθεσιν αὐτοῦ
 μόνον ἀπῆται, τὴν δὲ μέχρι τῆς πόλεως καὶ αὐτῶν
 τῶν βασιλείων¹³ εἰσόδον ποιῆσαι βράδιαν ὑπέσχετο,
 ἥτις εἰς ἔργον παρ' αὐτοῦ τοῦ στρατεύματος τετε-
 λείωτο.

Πρὸ¹⁴ δὲ γε τούτων, γενομένη τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ
 πλησίον τῆς πόλεως (5), συναντᾷ τούτῳ ἀνὴρ τις
 τῶν ἐπισήμων, τὴν τῶν τειχῶν κηδεμονίαν πεπι-
 στευμένος, τῶν Ἐξαβουλίων ἐκ γένους, ἀφοσιῶν τὰ
 ἔθιμα βασιλεῖ, καὶ τῇ δυστυχίᾳ συναλγυνόμενος·
 ἐκπυθόμενός γε (6)· « Τίς ἂν εἴη, ὃ δέσποτα, τῶν
 στρατηγούντων λαβείας ἐν τῷ ἐπιλοίπῳ στρατῷ; »
 Ὁ δὲ φησι· « Λέων ὁ τοῦ α' θέματος ἐξηγούμε-
 νος (7), ἀνὴρ ἀγχινοῦς καὶ εὐθύτητος ἐξεχόμενος. »
 Ὁ δὲ ἀντέφη ἄλυσαιτελὲς εἶναι εἰ μόνος τοῦ τοιοῦ-
 του καθηγόιτο, « ὅλας τινὲς τῶν σὺν οἰκείων ὑπ-
 ηρετῶν. » Τοῦ δὲ βασιλέως οὐδὲν τῶν ἐναντίων
 ὑποφωμένου¹⁵, ἀπολογισμοὶ τινες παρ' αὐτοῦ τῷ
 Ἐξαβουλίῳ προὔτιθεντο¹⁶, ὡς μὴ τυραννῆσειν ποτὲ
 βουλευθεσομένου τοῦ Λέοντος. Ἀπῆται τοιγαροῦν ὁ
 αὐτοκράτωρ πρὸς τὰ βασιλεία οὐ μετὰ πολὺ (8),
 καὶ ἡ τοῦ τυράννου Λέοντος ἀναρρήσις διεγγέλλετο.
 Πρὸς τοῦτο τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ δυσχεραίνοντος,
 παρήνουν τινὲς αὐτῷ πᾶσι τρόποις τῷ τυράννῳ
 στεβρῶς ἀντιτάξασθαι· ὁ δὲ γαλήνιος ὢν τῇ γνώμῃ
 καὶ οὐχ αἰμοχαρὴς τὴν προαίρεσιν, ἀπεῖργε πάντας
 μαιφονίας, τῷ τοῦ Θεοῦ προστάγματι εὐγνωμόνως
 ἐπικλινόμενος, καὶ τοσοῦτον ὥστε καὶ τινα τῆς κατ-
 οἰκίδου θεραπείας αὐτοῦ (9), τὸν Ἐξάρχοντα, στεί-

Ut vero nonnulli aiunt : Solus Leo una quadam
 parte aggressus Bulgaros strenue depugnauerat, ut
 hinc maximam reportaret gloriam : imperator au-
 tem ad revertendum iter ingressus est, subditos
 plurimum culpans, quasi non curassent scriptum
 iusjurandum, sed abirent in dissidia ex quibus cla-
 des existunt, jussu Leone cum suo exercitu extra
 urbem excubare, quia ipse pro parte sua Bulgaris
 superior 5 fuisset, ne isti jam de Romanis pauci-
 tatis et fugacitatis opinionem nimiam conciperent.
 Unde factum ut militaris multitudo accusaret im-
 peratoris simplicitatem, ac nimis remissum eum
 judicaret, ducemque Leonem una voce ad impe-
 rium eligeret. Illo autem profunda sollicitudine
 sese contrahente ad famam electionis, ut olim in
 ponte Julius Caesar, Michael Amoriensis occisur-
 um affirmavit nisi in eam consentiat, ac solum-
 modo consensus ejus expetebat, introitum vero in
 urbem et in ipsam regiam facilem se facturum pro-
 misit; quod et re ipsa præstitum ab ipso et exer-
 citu.

ἥτις εἰς ἔργον παρ' αὐτοῦ τοῦ στρατεύματος τετε-

Sed priusquam hæc perficerentur, cum jam im-
 perator Michael accessisset ad urbem, occurrit ei
 vir quidam ex nobilibus, mœnium curam sibi con-
 creditam habens, e familia Exabuliorum, consue-
 tis officiis erga imperatorem defungens ac super
 calamitate condolens, quærebatque, « Qui ex duci-
 bus esset relictus in exercitu. » Tum ille, « Leo, in-
 quit, primo themati præfectus, vir industrius et
 justitiæ addictus. » At is negavit esse consultum ut
 is solus ei rei præsit, « absque aliquo imperatoris
 intimo ministro. » Cæterum imperator nihil ad-
 versi suspicans etiam rationes quasdam propone-
 bat, quasi nunquam tyrannidem esset affecturus

6 Leo. Abibat igitur imperator in regiam, nec
 multo post Leo imperator declaratus nuntiabatur.
 Eam rem ægre ferente Michael imperatore, sua-
 debant ei quidam ut omnibus modis tyranno firmi-
 ter sese opponeret. At ille cum esset placidi animi
 nec sanguine gauderet, arcebat omnes cæde, Dei
 mandato æqua mente acquiescens, adeo ut etiam
 quemdam ex domestico ministerio, Exarchontem,
 mitteret ad Leonem cum insignibus imperatoris,
 hortareturque senatum obviam ei ire, ne ulla san-
 guinis christiani gutta effunderetur sui causa.

VARIE LECTIONES.

¹² ὑπορᾶσθαι L. ¹³ βασιλείων L. ¹⁴ πρὸς L. ¹⁵ ὑποφωμένου L. ¹⁶ προὔτιθετο L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(3) De hac discrepantia hujus historię et Chron. post Theoph. sive Continuatores, p. 10, edit. Pa-
 ris.

(4) Mera simulatio fuit. Zonaras, p. 128. edit.
 Paris.

(5) Cedrenus, p. 484, edit. Paris. Continuator.
 edit. Paris.

(6) Potius τε pro γε.

(7) Apparet primum thema fuisse τὸ Ἀνατολι-
 κόν, Orientale, nam p. 4 dicebatur Orientalibus

præfectus.

(8) Præ se fert et τοῦ μετ' οὐ πολὺ, ut quidem
 Bosius descripsit, quamvis non satis apparente τοῦ,
 nec adeo locum habente hic; et οὐ μετ' οὐ πολὺ,
 ut alius in margine Bosiani. Nec hoc rectum. Ex
 priori legi posset, βασιλεία αὐτοῦ μετ' οὐ πολὺ.
 Nos posterius retinemus levissima facta muta-
 tione.

(9) Mallem αὐτόν, et præmisso commate.

Quare uxor ejus Procopia invidiæ stimulis agitata fertur dixisse : « Indignum sane si tyranni uxor induat modolium, » Barcam eam nominans. At ille prudenti sermone eam refutans dixit : « Bonum est Domini voluntate sequi ea quæ sunt. »

τοῦτον εἰπεῖν· « Δεινὸν γε δεῖνόν, ἔάν ἡ τοῦ τυράννου σύζυγος Ἀλέντος περιβάλαι τὸν μοδῖλον, » Βάρκαν αὐτὴν ὀνομάσασα (12). Ὁ δὲ ταύτην φρονίμοις λόγοις ἀπεκρουσάμενος εἶρηκεν· « Καλὸν τῇ τοῦ Κυρίου δοκῆσαι συνέπιδαι τὰ γινόμενα. »

Porro cum jam tyrannus pervenisset per Auream portam ad Præcursoris ædem quam Studios extruxit, multi ex senatu ac propemodum omnes accesserunt ad eum, atque stipantes una cum populo comitante in regiam deduxerunt. Jamque ingressus ante æratas consistens fores in loco rotundo et porphyretico marmore contexto, gratias acturus Christi Dei nostri illic imagini, sive revera sive specie tenus, exiit vestem 7 qua amictus erat gemini coloris rosei aquila insignem (quam colobium vernacula voce appellant), solumam cingulo secundum morem jam olim a ducibus observatum, atque Michael suorum equisonum primario palam tradit. Illo autem eam confestim induente, id pro omine adipiscendi post Leonem imperii reputatum est ab intelligentibus. Præterea in loco quodam circa palatium, cui nomen Scyla, Michael Leonis vestis oram pede premens turpavit : incertum ex protervitate id fecerit, an providentia divina futurum præmonstrante. Quod cum sensisset Leo, rebellionem ab eo in se orituram conjecit.

εἰτε τῆς ἀνω Προβολας τοῦ μέλλον προχαρτούσης. εἴτε αὐτὸς ἔσθαι αὐτὸν ἐν οἰκίᾳ.

Jamque regiam ingresso Leone, mox criminibus detonsis Michael imperator et ejus uxor una cum liberis, supplices miserabiles in oratorio sanctissimæ Deiparæ, quod Pharos dicitur, apparebant, clementiam quamdam sibi expetentes : atque ille precibus flexus vitam eis concedendam judicavit, mititavitque Michaelē in quoddam monasterium, ut ibi solitariam vitam omnem reliquam exigeret. Cui quotannis auri largitionem die quodam certo præ-

λαι πρὸς Ἀλέντα μετὰ καὶ (10) βασιλικῶν συμβόλων, προτρέψαι τε καὶ τὴν σύγκλητον ἀπειναι πρὸς τὴν τούτου ἀπάντησιν, ὡς μὴ τινα βάνιδα Χριστιανικοῦ αἵματος ἐκχεθῆναι αὐτοῦ ἔνεκα. Ἐφ' ὅτῃ τὴν αὐτοῦ (11) γαμετὴν Προκοπίαν ζήλοτυπήσασαν

Τοῦ δὲ τυράννου (13) καταλαβόντος διὰ τῆς Χρυσῆς πύλης τὸν τοῦ Προδρόμου ναὸν ὃν ἰδεῖν αὐτὸς Στούδιος, πολλοὶ τῆς γερουσίας ἡ καὶ σχεδὸν ἅπαντες προσήσαν αὐτῷ, ὃν καὶ δορυφοροῦντες μετὰ τοῦ συνεπομένου δγλου τοῖς βασιλείοις ἀπήγαγον. Καὶ δὴ εἰσιὼν καὶ πρὸ τῶν χαλκηλάτων ἐπιστὰς πυλῶν (14), ἐπὶ τῷ κατ' ἐπιφάνειαν κυκλικῷ τε καὶ περιπορφύρῳ μαρμάρῳ (15), εὐχὴν χαριστήριον ἀποδώσας τῷ ἐκείνῳ Χριστῷ τοῦ Θεοῦ εἰκονίσματι, εἴτε ἀληθεῖα εἴτε προσχῆματι, ἐκδιδύσκαται τὴν ἐσθῆτα ἣν ἐπέβδλητο ἐν θυῖν ῥοδοειδίῳ χρυσῷ· ἐστίζουσιν (16), ἣν καλῶδιν τῇ ἐγγυρῶν ῥήσει προσονομάζουσιν, καὶ ταύτην ἀνεκμείνην ζωστήρας κατὰ τὸ ἑκκαλαιο τηρηθὲν ἔθος τοῖς στρατηλάταις καὶ Μιχαὴλ τῶν αὐτοῦ ἱπποκόμων πρωτάρχῳ περιφανῶς ἐκδιδύσκουσιν. Τοῦ δὲ ταύτην ἑαυτῆς ἀναβαλλομένου εἰς οἰκὸν μετὰ Ἀλέντα βασιλικῆς ἐπιβόσεως τοῖς εἰδῶσι λελόγιστο. Περὶ δὲ τινα τοῦ παλατίου χώρον οὗ ἐκόνυμον τὰ Σκύλα, ὁ Μιχαὴλ τῆς ἐσθῆτος τοῦ Ἀλέντος τὸ ἄκρον ἐπιβόσει καθύψισιν (17), εἴτε ἐκ προκατίας τοῦτο καταπραξάμενος, Ἐν συναισθήσει δὲ τούτου Ἀλέων γενόμενος νεωτε-

Καὶ δὴ τοῖς εἰσω τῶν βασιλείων χοιρήσαντος Ἀλέντος, ἐθῶς τῆς τρίτης χειρᾶν Μιχαὴλ τε ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ τοῦτο γε σύμνεος εὖν παίσιν, ἔκταται ἐλασινὸς τῷ (19) εὐκτηρίῳ οἴκῳ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου δὲ θάρος κατονομάζεται δέκνυνται (20), εὐμενίας τινὲς ἀξιοῦντες τυχεῖν. Ὁ δὲ τῇ θυωπῆσει ἐπιπεσθῆς γεγονῶς ἀνεοῖν ζωῆς αὐτοῖς ἰδικαίωσαν, πέμπει τε τὸν Μιχαὴλ ἐν τῇ φροντιστηρίῳ διατελεῖν τῷ μονῆρῳ βίῳ συμφρασέ

VARIÆ LECTIONES.

* ἰδῆματο L. * προσέσαν L. ** τῷ τῇ D. ** ἐν θυῖν | ἰμο ἐνδυσιν. ** σκύλλα L. ** αὐτὸς εἰς ἐαυτὸν legendum est, aut ἐαυτῷ. Αὐτῷ Symeon logoth. p. 402 C. ** εἰμενίας L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(10) Loco καὶ magis quadraret articulus τῶν. Ea fuere ἀλουργίς, κοκκοδαφὴ πῖδλα et διάδημα. Cedren. p. 485, edit. Paris. de eadem re.

(11) Solæcisinus, nisi pro αὐτοῦ legas αὐτοῦ. In Græco deest λέγεται, quod habetur in Continuat. p. 12, ubi de eadem re.

(12) Cedrenus cæterique.

(13) Cedrenus, p. 485, edit. Paris.

(14) Continuat. p. 12, edit. Paris.

(15) Deest substantivum [μαρμάρῳ. Habet codex]. Apud Symeonem Logothetam, qui solet Nostrum quandoque exscribere, est μαρμάρῳ, p. 402, edit. Paris., ἐν τῷ κατ' ἐπιφάνειαν κυκλικῷ καὶ πορφύρῳ μαρμάρῳ.

(16) Vestis hæc ἀντόξ, aquila vocabatur. Græcum ἐστίζουσιν obscure dicitur et vix potest exprimi

nisi dicas aquilissimum. Sabaidio hic venit Continuat. p. 12. edit. Paris. ubi de eadem re αὐτὸν τῶν καλοῦσι. Symeon Log. pro ἐστίζουσιν habet ἐκλάμπουσιν, p. 402, edit. Paris. Ἐκδιδύσκαται τὴν ἐσθῆτα ἣν ἐπέβδλητο ῥοδοειδίῳ χρυσῷ ἐκλάμπουσιν. Nempe sine ἐν θυῖν etiam, quod in Nostro est, nec satis apparet quorsum.

(17) Cedren. p. 285 edit. Paris; Zonaras 118 edit. Paris.

(18) F. excidit εἰς. Sym. Log. p. 402 edit. Paris. de eadem re, νεωτερισμὸν τινα παρ' αὐτοῦ (male ibi) παραυτά; hoc alias dicitur) ἔσθαι αὐτῷ.

(19) F. excidit ἐν.

(20) Continuat. p. 13, et Cedren. p. 485 edit. Paris. -- Δεξινοῦνται ἰσθ. δύνονται. Reinkensius. Non inepte quidem, sed præter necessitatem.

μενον²¹ (21), ὃ κατ' ἔτος χρυσοῦ δωρεὰν κατὰ τινα A
προθεσμίαν ἐδαφιλεύετο· τὴν δὲ γαμετὴν καὶ τὰ
τέκνα τούτου διέστησεν, ἐξ ὧν τὸν Ἰγνάτιον εὐνοχίᾳ
κατέκρινεν (22).

Ὡς δὲ τῶν βασιλείας ἡνιῶν ὁ Λέων ἐδράξατο (23),
τὰ μεμνημένα Βαρδανίῳ τῷ πατρικίῳ, ὃ Τούρκος
ἐπικλήσις, περὶ αὐτοῦ εἰς φῶς διανέκυπτεν (24).

Οὗτος γοῦν ὁ Βαρδάνιος, ὅτε τοῦ τῆς Ἀνατολῆς
ἐξηγεῖτο θέματος, βασιλείων (25) ἄγαν διὰ φρονι-
τι-
δος ἐν ταυτῷ εἶχεν ἐπιθεσιν ὥστε τῆς βασιλείας
ἐπιλαμβάνεσθαι· ὅθεν ταύτην μοναχῷ τῶν ἐπιλημ-
μένων²⁶ προγνώσεως περισκεμμένῳ προσανέτι-
θει, τὴν διετριθεὶν ποιούμενῳ πρὸς τινα χώρον τοῦ
Φιλομηλίου, συνίστορα τοῦ τοιούτου βουλευμάτος
κινητῆρος τὸν Λέοντα (26), ἄνδρα πολλοὺς ἐμπρέ-
ψαντα γενναυότητος προτερήμασιν, ἀνδρικὴν τὴν B
ἔψιν καὶ βλοσυρῶν²⁷ τὴν κατάστητα, μεσλίκα καὶ
εὐάμιλλον²⁸ (27), ἐκτραφέντα τε τοῦ αὐτοῦ θέματος
ἐπὶ τινι τόπῳ Πίδρα προσονομαζομένῳ (28), σὺν
αὐτῷ δὲ καὶ Μιχαὴλ τὸν ἐξ Ἀμορίου τυγχάνοντα, ὃ
τῆς γλώττης παράσημον ἐγγένητο (29), μεθ' ὧν
καὶ Θωμᾶν τὸν ἀπὸ λίμνης Γαζουροῦ, καὶ αὐτὸν ἐξ
Ἀρμενίων τὸ γένος κατὰγοντα, ἥλλα μὴν καὶ ἀν-
δρείον καὶ πολυπραγμονέστατον. Τοῦ οὖν Βαρδανίου
προσιόντος γε τῷ μονάζοντι, πάντα πρὸς αὐτοῦ (30)
τὰ τῆς διανοίας ἀνακαλύπτεσθαι βολήματα λέγε-
ται (31), καὶ τοσοῦτον ὥστε προαγγελθῆναι αὐτῷ
καὶ τὴν περιουσίας ἀφαίρεσιν καὶ τὴν ὀφθαλμῶν
πῆρσιν. Τούτου δὲ (32) ἐπὶ τοῖς προρηθείσιν²⁹ ὥς
οὐ θυμῆρεσιν ἐπασχάλλοντος³⁰, ὅμως τὰ συνήθη τῆς C
εὐχῆς ἀπολειψαμένου³¹, τὰ τῆς ὑποχωρήσεως αὐτῷ
παρεντρέπιστο. Προσκομισαμένων³² (33) δὲ τῶν
ἐξυπηρετοῦμένων ἱπποῦς αὐτῷ, τούτους ὁ μοναχὸς
ἀπιδὼν μετὰ πλείστης ἐπειξεως ὑπονοσθεῖν παραινεί
τὸν Βαρδάνιον (34). Τῷ δὲ μετὰ περιχαρίας ἀνα-
κάμψαντι, ὡς προσδοκῶντι τῶν καταθυμίων αὐτῷ τι
ἐλπίσθαι, τούναντίον αὐτοῦ τῶν ἐλπίδων πάλιν
φησὶν ὁ θεοπρόπος ἀνὴρ· « Μὴδὲν σοι περὶ τοῦ
σκαλωρήματος, ὃ τῇ σῇ διανοίᾳ καλῶς (35) μὴ ἐν-

stabat. Uxorem autem ejus et liberos separa-
vit, ex quibus Ignatium castrandum condem-
navit.

§ Ut vero imperii habenas tenuit, prædicta Bar-
danio patricio, cui Turcus cognomen, jam in lu-
cem emergebant.

Iste namque Bardanius, cum adhuc Orientis
themati præfectus esset, valde cupiens fieri impe-
rator, invasionem meditabatur, ut imperium cap-
passet. Unde hanc rem monacho cuidam habenti
præscientiam futurorum aperiebat, habitanti in
quodam loco Philomelii; conscius hujusmodi
consilii habens Leonem istum, virum jam tum
multis conspicuum fortitudinis prærogativis, virili
trucique aspectu atque habita, mediæ ætatis, for-
tem educatumque in ejusdem thematis Orientalis
quodam loco Pidra dicto, cumque eo et Michaelcm
Armenensem, cui linguae illud vitium inerat, simul-
que cum his Thomam a palude Gazura oriundum,
et ipsum genus suum deducentem ex Armeniis,
sed itidem virum strenuum et valde agilem. Bar-
danio itaque accedente ad monachum, omnes ab
isto animi cogitationes, omnia consilia deprehensa
et detecta fuisse aiunt, adeo ut ab eo prædicta illi
fuerit etiam opum privatio et oculorum excaeca-
tio. Super his ut minime jucundis indignabundo,
cum nihilominus consuetas preces fudisset, abitus
paratur. Adducentibus autem ministris § ei equos,
illos conspicatus, summa cum festinatione redire
jubet Bardanium. Atque huic cum magna lætitia
revertenti, ut qui opinabatur ex animi sententia
evenisse aliquod augurium, præter spem ejus dicit
vir divinus : « Ne sit tibi istud propositum, quod
animum tuum non bene incessit, curæ. Nam tuo-
rum, ut jam dixi, oculorum et omnium bonorum
subitis privationem : istorum autem virorum, qui
equos ad tuum ministerium adduxerunt, primus
quidem et secundus diadema gestabunt, tertius

VARIAE LECTIONES.

²¹ συμφορασάμενον L. ²⁶ ἐπιλημμένων L. ²⁷ βλοσυρῶν I. ²⁸ εὐάμιλον L, εὐόμιλον V. ²⁹ προρε-
θείσιν L, προβήθεσιν V. ³⁰ ἐπασχάλλοντος L. ³¹ ἀποληψαμένου L, ἀποληφόμενου V. ³² προκομισα-
μένων L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(21) Ἰορ. συμπαρσόμενον. REINESIUS. Posset to-
lerari, si sensisset Reinesius συμπαρσόμενον· sed
propius abest συμφορασάμενον, ut una ibi versa-
retur.

(22) In Cont. p. 43 edit. Paris. Eustratius filius
Michaelis dicitur castratus fuisse. Alius autem
Nictas, postea Ignatius in monachatu vocatus,
forte quia præfuisse olim Icanatis. Cedren. autem,
p. 485 edit. Paris. et Zonaras, p. 128 edit. Paris.
Theophylactum vocant illum qui fuit castratus

(23) Continuat. init. p. 5. Zonaras p. 128 edit.
Paris.

(24) Ita ms. Cum Bosius perperam descripsisset
διανέκυπτεν, Reinesius annotat γρ. διανέκυπτεν,
promittere, in lucem, in apertum emergere. Melius
fortassis ἐξανέκυπτεν. Ille ille. Sed ita quidlibet ex
quolibet facias, in hærendum vestigiis litterarum,
et, si quid mutandum, leg. δὴ ἀνέκυπτεν i. e. ἤδη
ἀνέκυπτεν, jam emergebant.

(25) Participium, ut προυδρχ:ών.

D (26) Ita loquitur, quasi nunc primum faciens
mentionem Leonis. Itaque addidi istum et jam
tum.

(27) Scriptum εὐάμιλον, quod nihil est. Illud [εὐ-
όμιλον] est e Reinesii conjectura, sine dubio verum.
Nam ita de Leone et Continuat. p. 5, de eodem,
ἀστειν ἐν ταῖς ὀμιλίαις δοκοῦντα.

(28) Continuat. init.

(29) Scil. τραυλός; ἦν. REINESIUS.

(30) Ita scriptum, non αὐτόν.

(31) Zon. p. 128.

(32) Cont. p. 5.

(33) Consuetis tantum pro se precibus impetratis.
Continuat. p. 5. καὶ πρὸς θεὸν εὐχὰς ἱατηρίους.
Petierat ut monachi precibus liceat ei consequi
imperium. Sed is tantam consuetas promissit.

(34) Zon. in Leone REINESIUS.

(35) Ita scriptum, cum oportuisset μὴ καλῶς aut
potius οὐ καλῶς.

autem tantum acclamationem consecutus mox interibit. » Igitur Bardanius ad hæc cum graviter ingemisset, suam animi cogitationem Leoni atque Michaeli, necnon Thomæ, suis ministris, cum quadam contumeliosa in monachum invectione aperiebat, dicens hujusmodi quædam : « Tu quidem, Leo, imperio potitus Thomas autem acclamatus, a Michaele interficiemini, qui ipse servabitur in imperio plane incolumis. »

καὶ τινος ἐπὶ τοῦ μοναχοῦ ὑδριστικῆς προσοχθῆσεως παρεδῆλου (37), φάτρων τοιαύτης (38)· « Σὺ μὲν, ὦ Λέων, βασιλεύσας καὶ Θωμᾶ ἀναβρῆθεις παρὰ Μιχαὴλ φονευθήσεσθε, αὐτοῦ γε διαφυλαχθῆσομένου ἐν τῇ βασιλείᾳ πάντως ἀπήμονος. »

Hinc Bardanius animo male affectus in demandatum sibi thema reversus cum suo exercitu et quibusdam aliis ejus arrogantibus sociis contra imperantem tunc Nicephorum vano consilio in Bithynia castra ponit. Quo audito Nicephorus collecto exercitu minime contemnendo, hunc contra illum mittit. Hic expeditione illa territus submittit se imperatori, expetens certificationem veniæ : quam facile adipiscitur, per crucis signum **10** securitatem consecutus, obedientiamque præstat, condemnans se ipsum ob facinus, ut in Proten insulam relegeretur, in prædolum ab ipsonmet studiose excultum. Neque ita multo tempore elapso, quidam ex Lycæonia, sive proprio ausu, sive imperatorio consensu et placito, sive quod eidem imperatori Nicephoro placere cuperent, Bardanium subito invadunt eique oculos eruant, atque ad ecclesiam confugiunt petentes veniam.

Tunc autem cum seditio a Bardanio conflaretur, Leo ille ex Armeniis atque Assyriis ad imperatorem deficiebat, deinde et Michael Amoriensis : illicque fœderatorum præfectura, huic comitis curiæ dignitas defertur. Thomas vero etiam in periculis suo domino fidem præstitit. Interjecto dein aliquo tempore, Leo, cum esset Orientalium dux secundi ordinis, contra Ismaelitas strenue rem gerit, atque ab imperatore Michaele, illo qui post Stauracium imperavit, decoratur pauciorum amplissima dignitate.

Iste autem Michael puellam habebat quamdam **D** vernam, per quam spiritus Pythonis per vices

Ἀ ἐσκήψε, πεφροντισμένον ἔστω. Τῶν γὰρ ὧν, ὡς ἐφθην εἰπὼν σοι, ὁμμάτων καὶ τῆς ὑπάρξεως ὑποστήσῃ τὴν ἀλλοτρίωσιν (36)· οἱ δὲ τοὺς ἔκπους σοι πρὸς ὑπηρεσίαν ἐπικομισαντες ἄνδρες, τούτων ὁ πρῶτος καὶ ὁ μετ' αὐτὸν διαδηματοφορήσει, καὶ ὁ τρίτος ἐπιτυχὸν ἀναβρῆσεως ταχέως θανάτῳ καταστραφήσεται. » Ὁ οὖν Βαρδάνιος πρὸς ταῦτα χαλεπῶς ἀνοιμῶζας τὰ τοῦ λογισμοῦ αὐτοῦ τῷ τε Λέοντι καὶ Μιχαὴλ καὶ Θωμᾶ, τοὺς ὑπὸ χεῖρα τούτου, μετὰ

Ἐντεῦθεν Βαρδάνιος κατὰ ψυχὴν χαλεπήνας καὶ εἰς τὸ ἐγκαχειριμένον αὐτῷ θέμα ἐπανιών σὺν τοῖς ὑπ' αὐτῷ στρατοπέδοις καὶ τισιν ἄλλοις ὁμόφροσι τῆς ἀλαζονείας αὐτοῦ κατὰ τοῦ τῆνικαῦτα Νικηφόρου βασιλέως ματαιοφρόνας ἐν Βιθυνίᾳ στρατοπεδεύεται. Περὶ τούτων ὁ βασιλεὺς διακηκοὺς καὶ συνθεὶς στρατιάν ³³ ἀξιόλογον αὐτῷ ἐπαφίησιν. Ὁ δὲ τῇ ἐκστρατείᾳ καταπλαγείς, ὑποκλινῆς τῷ βασιλεῖ γίνεται ἐξαιτῶν ἐγγύην ἀφέσεως, καὶ δὴ ταύτης ἀξιούται βραδίως τῷ σταυρικῷ (39) συμβόλῳ τὸ ἀσφαλὲς ἐνεγκάμενος, καὶ παιθαρχεῖ αὐτὸν κατακρίνων τῷ δράματι παραπαμφθῆναι ἐν νήσῳ τῇ (40) Πρώτῃ εἰς τὸν παρ' αὐτοῦ ἐκείσε φιλοπονηθέντα ἀγρόν. Ὁδῶν δὲ πολλοῦ χρόνου διεληλυθότος, τῶν ἐκ Λυκαονίας ³⁴ τινὲς (41), εἴτε ἀπαυθαδιαζόμενοι, εἴτε βασιλεῖ συνευδοκῆσαι (42), εἴτε καὶ αὐτῷ τῷ βασιλεῖ Νικηφόρῳ ἀρέσαι βουλόμενοι, τῷ Βαρδανίῳ αἰφνιδίως **C** ἐπιτίθενται καὶ πηροῦσιν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ προσήεσαν ἀξιούντες συγχώρησιν (43).

Ὅπηνίκα δὲ τὰ τῆς στάσεως παρὰ τοῦ Βαρδανίου ἐπεφύσιντο (44), Λέων ὁ ἐξ Ἀρμενίων καὶ Ἀσσυρίων τῷ βασιλεῖ προσεβόρῃ, εἰτα καὶ Μιχαὴλ ὁ ἐξ Ἀμορίου (45), ὧν ³⁵ ὁ μὲν τὴν τῶν ³⁶ φοιδερᾶτων ³⁷, ὁ δὲ τὴν κόμητος κόρης ἀρχὴν ἐγγειρίζεται· Θωμᾶς δὲ καὶ μέχρι κινδύνων τῷ ἰδίῳ δεσπότῃ ἀφοσιοῖ τὰ τῆς πίστεως. Προϊόντος δὲ τιμος χρόνου, Λέων χρηματίσας τῶν Ἀνατολικῶν ὑποστράτηγος κατὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν μεγάλως ἀνδραγαθίζεται (46), καὶ πρὸς τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ τοῦ μετὰ Σταυράκιον τιμᾶται τῷ τῶν πατρικίων μεγαλοπρεπεῖ ἀξιώματι (47).

Ὅστις δὲ Μιχαὴλ παιδίσκην ἐκείνητο κατοικίδιον ³⁸, καθ' ἣν Πύθωνος πνεῦμα ἐπὶ τινὰς περιτρο-

VARIÆ LECTIONES.

³³ στρατίαν L. ³⁴ λυκαονίας L. ³⁵ ὧν] ὧν L. ³⁶ τὴν τῶν B, τῆς τῶν L. ³⁷ φοιδερᾶτων L. ³⁸ κατοικίδιον L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(36) Zon. p. 128.

(37) Cont. p. 5, in f.

(38) Cont. p. 6.

(39) Cont. p. 6, dicitur fuisse χρυσῶν σταυρικόν.

(40) Ms. τῇ δ. Hæc Prote insula est Proconnesus.

(41) Cont. p. 7.

(42) Potest etiam σὺν εὐδοκῆσαι.

(43) Cont. p. 7, τῷ τοῦ Θεοῦ προσφεύγουσι οὐσίῳ

καὶ μεγάλῳ ναφ.

(44) Cont. p. 6.

(45) Videtur excidisse καὶ ante ὁ μὲν. — [τῆς] Ita scriptum. Requiritur τὴν, ut in Cont. — Φοιδερᾶτων, ad quod Reinesius : φοιδερᾶτων, fœderatorum. Error ex pronuntiatione fere simili τοῦ β ἐδ ortus.

(46) Cont. p. 7.

(47) Zon. in Leone Arm. Reinesius.

παῖ· διενήργητο (48). "Ἦτις δέλω· ἐν χωρίῳ" λι-
θίνῳ, δ (49) Βουκολέων προσγορεύεται, προσχω-
ροῦσα διαπρυσιῶς φωνὴν ἐκκράγει πρὸς βασιλέα·
« Κάτελθε, κάτελθε, ὑποχώρει τῶν ἀλλοτρίων. »
Τοῦ γοῦν τοιοῦτου προσφωνήματος πολλάκις ἐκλα-
ληθέντος ὁ βασιλεὺς εἰκότως καταπλαγείς καὶ οὐκ
ἐλαττον ὑποπτήξας, κοινολογεῖται (50) περὶ τούτου
θεοδότῳ σπαθαροκανδιδάτῳ (51) καὶ οἰκείῳ γνωστῷ,
τῷ υἱῷ Μιχαὴλ πατρικίῳ τοῦ πρὸς γένους Μελισση-
νοῦ, οὗ τὸ εὐφρονον Κασσιτηρῆς διηκούετο, ὡς εἴπερ
ἐγκατόχον γένεται τὸ κοράσιον (52), ἐν τινι κατα-
σχέιν πάντως οἰκίᾳ καὶ διερευνῆσθαι καὶ (53) φρά-
ζειν τίνος αὐτῇ ὑπάρχει ἡ οἰκία καὶ τούτου ὁποῖον
τὸ γινώριμον (54). Τῆς δὲ ἀνακαλυψάσης τὴν ἐπι-
ζητουμένην κλῆσιν καὶ χαρακτῆρα, προτρέψασθαι
γε⁵⁵ (55) αὐτῷ εὐκαίρως κατὰ τὴν ἀκρόπολιν ἐφ-
εῖχθαι⁵⁶, καθ' ἣν συγκυρῆσαι δύο ἄνδρας (56), ἐξ ὧν
ἡμίονου ὁ ἐπιδάτης τῷ βασιλικῷ θρόνῳ ὀχηματι-
σμεν. Καὶ τὰ μὲν τῆς ἐξεστηκυίας τοιαῦτα, τὰ δὲ
τῆς τοῦ βασιλέως ἀκριδεῖας (57) κατὰ τὸ εἶδος ἐπ-
εξεργαστικώτερα, ὅλα περὶ τῆς αὐτοῦ βασιλείας
ἐμμερικινῶντος (58). Ἀκριβολογηθεὶς γὰρ (59) παρ'
αὐτοῦ ὁ Θεόδοτος ἀπηγγέματο μὴ ἐγνωσκέναι μηδὲν
τῶν παρὰ τῆς Πυθωνίας⁶⁰ φληναφουμένων· ἀπὼν
δὲ πρὸς τὸν διωρισμένον χώρον ὡς προδιήγγεστο
ἐθεάσατο, καὶ τὸν ἄνδρα (60) προσλαβόμενος ἅμα
αὐτῷ ἀπίσιν ἐν τῷ ναῷ Παύλου τοῦ ἀποστόλου, ἐν
ᾧ περ ὀφφάνων τὰ πρὸς ἀποτροφὴν τεταμένται⁶¹.
Καὶ ἐκείσε συνθήκαις ἀλλήλους κατεγγυησάμενοι,
θαρρεῖ (61) πρὸς τὴν Λέοντα ὁ Θεόδοτος τοιαῦτα εἰπεῖν (62), ὡς « Ἐκ θεῆς ὁράσεως περὶ σοῦ μετ'
διέγνωσται μέγιστα τε καὶ ἀποδυσόμενα, δι' ὧν τῆς Ῥωμαίων πάντως ἡγεμονίας⁶⁴ μεταποιή-
σεας (63). »

Συμβεβηκότος (64) δὲ πολέμου μεταξὺ Ῥωμαίων
καὶ Βουλγάρων, καὶ τοῦ μὲν αὐτῶν ἀρχηγοῦ Κρούμ-
μου φύσικοντος ἀναδιδόσθαι⁶⁵ (65) τοὺς προσφυγόν-
τας Βουλγάρων, ὡσαύτως δὲ καὶ Ῥωμαίων, ἐπὶ τού-
τοις ὁ βασιλεὺς συμβαίων ἦν, κἀν τοῖς πολλοῖς
τῶν μεγιστάνων ἡ τοιαύτη γνώσις λίαν ἐστασιάζετο·
οὐχ ἥμισυ δὲ καὶ θεοκτίστῳ μεγιστρῷ (66)· παρ' ὧν
ἀσυμφωνίας συντελεσθείσης πρὸς ἐναντιότητα χω-
ροῦσιν. ἀμφοτέροι. Ἐκτρατεῖουσιν τοιγαροῦν Ῥω-
μαῖοι τε καὶ Βούλγαροι κατ' ἀλλήλων, καὶ πολεμικῆς

operabatur. Quæ statim atque in locum qui Bu-
coleon dicitur accessisset, clara voce clamabat ad
imperatorem : « Descende, **II** descende, cede
alienis. » Ejusmodi compellatione sæpius enuntiata
imperator merito exterritus nec mediocriter con-
sternatus colloquitur cum Theodoto spathariorum
candidato, intimo familiari suo, filio Michaelis
patricii, generis Melissen, cui cognomentum erat
Cassiteras, ut ubi frater cœperit puella in aliqua
domo omnino detineatur, interrogeturque, ut in-
dicet cujus ea sit domus et quænam illius sit pro-
pria nota. Quæ cum detexisset nomen quæsitus et
notam propriam, jussit eum tempore opportuno in
arcem abire, ubi ei occursuri essent duo viri, ex
quibus is qui mulo insideret imperatorium solium
conscensusus esset. Ac de emotæ quidem mentis
puella res ita habet : imperatoris autem inquisitio
merito fuit curiosior, utpote de imperio solliciti.
Interrogatus enim ab eo Theodotus diligenter,
negavit se quidquam intelligere eorum quæ Pytho-
nica nugaretur : verum abiit in præfinitum locum,
ut præceptum fuerat, et spectavit. Atque homine
assumpto, abit una cum eo in templum Pauli apo-
stoli, ubi orphanorum alimenta asservantur. Atque
ibi postquam conventis et pactis sese constrinxis-
sent, ausus est Leoni talia dicere : « Ex divina vi-
sione de te mihi cognita sunt maxima, quæ etiam
eventura sunt ; unde fiet ut Romanorum imperium
capessas. »

εἰπεῖν (62), ὡς « Ἐκ θεῆς ὁράσεως περὶ σοῦ μετ'
διέγνωσται μέγιστα τε καὶ ἀποδυσόμενα, δι' ὧν τῆς Ῥωμαίων πάντως ἡγεμονίας⁶⁴ μεταποιή-
σεας (63). »

12 Orto autem bello inter Romanos et Bulga-
ros, atque istorum duce Crummo postulante reddi
Bulgarorum transfugas, similiter et Romanorum,
in ea imperator consentiebat, etsi a plerisque ma-
gnatum illa ejus sententia valde impugnabatur,
præcipue a Theoctisto magistro. A quibus rejeeta
conventionione in dissidia abeunt utrique. Educunt
itaque exercitus Romani et Bulgari, factoque con-
cursu bellico vincitur prorsus Romanus exercitus.
divina providentia, ut videtur, aliter volente res

VARIÆ LECTIONES.

⁵⁵ χώρῳ L. ⁵⁶ γε] τε L. ⁵⁷ ἐφείχθαι L. ⁵⁸ πυθωνίας L. ⁵⁹ τεταμένται L. ⁶⁰ ἡγεμονίας L.
⁶¹ ἀποδιδόσθαι B.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(48) Hæc aliter atque aliter Cont. p. 14. Zonaras D
p. 150 seq.. Cedrenus p. 485.

(49) Ita scriptum, non δς, nec ὁ. Cedrenus l. c.
rationem nominis exponit, quæ inepta videtur. !

(50) Κοινολ... διηκούετο. Cedrenus l. c. eadem
fere verba.

(51) Spathariorum candidatus. Ad hunc Theodo-
tum sunt epistolæ aliquot Photii. REINSIIUS.

(52) Hæc etiam aliter Cont. 14. Zon. p. 131.
Cedr. p. 486.

(53) Mallem hoc καὶ [ante φράζειν] abesset. Sic
intelligeretur ὡς φράζειν.

(54) Ita scr. mallem γινώρισμα.

(55) Te melius abesset. — Ἀφείχθαι. Ita scriptum,
cum deberet ἀφίχθαι, aut ἀφικνεῖσθαι.

(56) Loquitur hic inepte.

PATROL. GR. CIX.

(57) Potius ἀκριδώςως.

(58) Cedren. p. 486. Zon. p. 131.

(59) Non apparet, quid hic γὰρ faciat. — Ita et
ipse hæc narrat, ut vix intelligi possit. Versione
tamen juvi sensum.

(60) Nempe Leonem. Sym. Log. p. 403 : Τὸν
Λέοντα προσλαβόμενος ἀπαισινῆντῳ ναῷ τοῦ Ἀγίου
Παύλου, etc.

(61) Male apud Logoth. θαρρεῖν.

(62) Male verbum fut. temp. h. l. positum.

(63) Ita clare scriptum.

(64) Cedrenus, p. 486, ubi apta est transitio. De
hoc bello Noster, p. 4.

(65) Zon. p. 126, in fine. Contin. p. 8.

(66) Et a patriarcha. Vid. auctor. cit.

nostras temperare ob rationes captum nostrum superantes.

Sed eo uade digressi sumus rursus redeamus.

Igitur publice imperator proclamatus Leo Thomam coetanum suum ducem fœderatis constituit, atque Michaelē, cujus filium ex sacro lavacro susceperat, patricia dignitate et excubitorum præfectura decoravit.

Bulgaris autem hostibus priore victoria elatis, non parva per eos in regionibus et civitatibus incendio et prædatione consecuta est vastatio. Itaque ad ducem Bulgarorum legationem mitti ab imperatore ad pacem inclinante rationi consentaneum erat, ut pax iniretur. Sed Bulgarorum domino ad id se non accommodante, utpote barbara indole **13** prædito et arrogante homine, Leo imperator contra ipsos expeditionem parat. Acricque collisa pugna, imperatore sic disponente, nostra multitudo fugæ subjicitur, ita ut et ipse imperator una fugeret. Itaque Bulgaris persequendo instantibus, facta conversione cum reliqua multitudo resistit imperator, atque in illos impetu facto re fortiter gesta contra ipsos solidæ victoriæ auctor existit. Qui et ipso Bulgarorum duce potior fuit, atque istorum liberos partim petrae allisit, partim in area gravi supplicio affecit. Atque hoc pacto effectum ut *ausa luerent*, secundum poetam.

ἔα ^α ταῖς πέτραις, τὰ δὲ ἐν ἄλυνι χαλεπῶς τιμωρήσασθαι (81), ὡς ἐντεῦθεν ἐν τούτοις πεπερατώσθαι παλίνττα ^β ἔργα, κατὰ τὴν ποιήσιν (82).

Post hæc recordatus est monachi illius in Philo- C mello degentis, atque mittit ei voti causa, quæ illi usui forent, munera et dona, ut qui se divinatore eventuum veracem ostendisset. Sed interea temporis mortuus fuerat ille monachus, factumque ut in locum ipsius alius Sabbatius ejus cellulam subiret, qui cultui venerandarum imaginum occulte

συμβολῆς καθεστῶσης ἀνὰ κράτος ἡγεῖται τὸ Πωμαῖκὸν στρατεύμα (67), ὡς εἰκινεν ἐτέρως τῆς ἀνω Προνόλας μελλούσης τὰ καθ' ἡμᾶς διεξάγειν, καταλήψει· λόγῳ ἐν κρείττονι (68).

Ἄλλ' ὅθεν διέστημεν (69), αὐθις νῦν ἐπανέσμεν ^α.

Ἀναβῆθεις δὴ ^α δημοσίᾳ Λέων ὁ βασιλεὺς Θεομᾶν τὸν ἑαυτοῦ ἡλικιώτην τουρμάρχην εἰς φοιδεράτους ^β ἐπέστησεν (70), καὶ Μιχαήλ, οὗ τὸν παῖδα πνευματικῆς ἐκ κολυμβήθρας υἱοποιήσατο (71), τῇ πατρικίῳ καὶ ἐκσκούβιτω τιμῇ διεσέμνυνεν (72).

Τῶν οὖν δυσμενῶν Βουλγάρων τῇ προτέρᾳ νικῇ κατεπαρθέντων, οὐχ ἡ τοχούσα παρ' αὐτοῖς (73) ἐν πολλαῖς χώραις καὶ κατοικίαις διὰ τε πυρπολήσεως καὶ αἰχμαλωτεύσεως παρηκολούθει (74) ^α ἐρήμωσις, ὥστε πρὸς αὐτὸν τὸν Βούλγαρον (75) ^β πεμφθῆναι παρὰ τοῦ βασιλέως εὐλογον ἦν (76), πρὸς τὸ εἰρηνικὸν ἀπονέυοντος, σπονδὰς ἐπεργάσασθαι. Τοῦ δὲ κρατοῦντος Βουλγάρου μὴ (77) πρὸς τοῦτο καταθεμένου, ἅτε βαρβαρικοῦ τὸν τρόπον καὶ καταλαζονευσμένου, Λέων ὁ βασιλεὺς κατ' αὐτῶν ἐκστρατεύειν ἐπιτίεται. Καὶ μάχης κραταιὰς κροτηθείσης (78), βασιλικῇ διατάγματι ὁ καθ' ἡμᾶς λαὸς τροπῇ ὑποβάλλεται, ὥστε καὶ αὐτοῦ τοῦ βασιλέως ^α συντρέπεσθαι (79). Ἀμέλει τῶν Βουλγάρων τῇ διώξει ἐπικαιμένων, ἐξ ὑποστροφῆς μετὰ τοῦ περιήντος λαοῦ ἀντικαθίσταται ὁ βασιλεὺς καὶ τούτοις παρεμβάλλον ἀριστεὺς κατ' αὐτῶν ὁλοτελῶς ἀναδείκνυνται (80). Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ κατισχύσαι Βουλγάρων τοῦ ἀρχηγοῦ, καὶ τούτων τὰ ἔκγονα τὰ μὲν προσαρά-

ἔστα εἰς λογισμὸν ἦκεν ὁ βασιλεὺς περὶ τοῦ ἐν τῷ Φιλομηλίῳ μονάζοντος (83), καὶ στέλλει αὐτῷ τὰ πρὸς χρεῖαν κατ' εὐχὴν ἀναθήματα (84), ἅτε χρησιμὴν ἀληθεῖ τῶν ἀποβαινόντων ἀναφανέντι. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ χρόνῳ ἐτετελευτήκει ὁ αὐτὸς μοναστής, καὶ συνέβη αὐτῷ ἕτερον Σαββάτιον (85) μοναχὸν τῷ σκηνίδῳ αὐτοῦ ὑπαγεῖν (86), ὅστις τῇ

VARIÆ LECTIONES.

^α ἐπανέσμεν L. ^β δὲ L. ^γ φοιδεράτους L. ^δ παρηκολούθη L. ^ε πρὸς αὐτῶν τῶν Βουλγάρων L. ^α αὐτὸν τὸν βασιλέα B. ^β προσαρράξαι L. ^γ παλίνττα L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(67) Nempe culpa Leonis ut pag. 4 dixerat.

(68) Ordo ἐν λόγῳ κρείττονι καταλήψεως.

(69) Cf. p. 8.

(70) Ms. φοιδεράτους. Monuit Reinesius, de φοιδ. vid. not. p. 40. Idem vitium et apud Cedren. p. 487. De eadem re recte apud Zonar. p. 129.

(71) Vid. Cedren. p. 487, et Contin. p. 15.

(72) Ita scriptum. Zon. de eodem κόμητα τῆς τῶν ἐκσκούβιτων σχολῆς, p. 129 initio, uti et Cedren. p. 487.

(73) Ita clare. Requiritur αὐτῶν.

(74) Cum scriptum esset παρηκολούθη, Reinesius ἀνέγνω: γρ. παρηκολούθει. Sed potuit etiam iisse παρηκολούθησαν.

(75) Ita scriptum. Legendum πρὸς αὐτοὺς τοὺς Πουλγάρους αὐτὸς πρὸς ἀρχόντα τῶν Βουλγάρων.

(76) Imperator misit legatos. Cedren. p. 487. Zonar. p. 129. Contin. p. 15.

(77) Ita scr. sed potius Βουλγάρων legendum ἀπὸ τῆς αὐτῶν. — Μὴ Zon. Reines.

(78) Ita scriptum; συγκροτηθείσης usitatius.

(79) Cedren. p. 487. Zonar. p. 129.

D (80) Oratio imperfecta, nec satis exprimit quod debet. Zonaras, p. 128, et Cedren. p. 487, ostendunt parum abfuisse quin periret aux Bulgærum.

(81) Ita fere et Contin. p. 16: Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πᾶσαν — καὶ τὰ τέσσαρα πέτραις καὶ τῇ γῇ προσκροτῶν.

(82) Cum scriptum esset παλίνττα, Reinesius adnotavit: γρ. παλίνττα. Τὰ κατὰ ποιήσιν est, secundum poetam Homerum. — Loquitur auctor Homerice ex Odys. α, ubi παλίνττα ἔργα γενέσθαι. Cui commode respondet Virgilianum *Ausa lues*.

(83) Iisdem verbis Sym. Log. p. 402.

(84) Vid. Contin. p. 16 seq. Cedren. p. 487 et seq. Zonar. p. 129.

(85) Quandoque Συμβάτιος scribitur ejus nomen, ut in Contin. p. 17. Ratio est similitudinis litterarum illarum in mss.

(86) Male apud Sym. Log. ἐπισιδύνας.

προσκυνῆσαι τῶν σεβασμῶν εἰκόνας χρυφίως ἀντι-
καθίστατο. Θεασάμενός δὲ τὸν παρὰ βασιλείῳ ἀπ-
εσταλμένον ἀπόπεμπτον ἐποίητο (87), τὸν πέμψαντα
κρίνας ἀπεικόντα τῇ ἀλουργίδι (88), ὡς εἰδώλοισι
προσανέχοντα, ταῖς παρὰ τῆς σεβαστῆς Εἰρήνης
σεδομέναις εἰκόσι καὶ Ταρασίῳ τοῦ αἰοδίου πα-
τριάρχου (89), Παρῶν⁸⁸ ταύτην καὶ Θυάδα καὶ Τα-
ράειον τὸν ἀρχιερέα τοῦ Θεοῦ ἀφρῖνως ἐξυβρίζων ὁ
ἄβελιος (90)· ἀνθ' ὧν καταστρέψαι Κύριον τὴν αὐτοῦ
βασιλείαν καὶ ἐπιστέλλων (91) πρὸς ἡγγεῖλεν⁸⁹, εἴπερ
ταύτας οὐ καταστρέψειεν. Τούτοις καταβροντηθεὶς ὁ
παραπλήξ βασιλεὺς μετακαλεῖται Θεόδοτον (92) καὶ
παραδείκνυσιν αὐτῷ τὰ ἐπεσταλμένα (93) παρὰ τοῦ
μονάζοντος. Τότε δὲ, τότε ὁ Θεόδοτος δραξάμενος τοῦ
τοιούτου σκοποῦ καὶ ἀναθαρρήσας λέγει τῷ βασιλεῖ,
τῷ κακῷ κακὸν ἐπιπλεονάζων (94), παρὰ⁹⁰ τίνος
μοναστοῦ διενεργεῖσθαι παράδοξα, τὴν εἰκασιν κα-
κτημένου ἐν τοῖς τοῦ Μαυριανοῦ (95), οἷς γειννάζειν
τὸν Δαγιστέα διεσαφῆνιζεν (96), ἕτερον τοῦτον ἐπι-
φημίζων μέγαν Ἀντώνιον· « Καὶ ὅπερ ἔρειν τῇ σῇ
βασιλείᾳ προέλοιτο, τοῦτο καὶ διαπράξασθαι προθυ-
μήσῃ (97). » Ταῦτα σκαιῶς οὕτως τῷ βασιλεῖ (98)
ὑποθέμενος ἀπεισι πρὸς τὸν μοναστήν καὶ πεπλαστους-
γημένως (99) τάδε φησιν, ὡς « Τῇ ἐπιούσῃ νυκτὶ,
ὥρᾳ διωρισμένῃ, τὸν βασιλέα ἐν εὐτελεῖ καταστή-
ματι προσοίσω σοι διηγησόμενον περὶ τε πίστεως καὶ
τινῶν πραγμάτων ἀξιολόγων (1)· ὃν ἐπαρᾶσθαι καὶ
τάχων⁹¹ τοῦ βίου παρελθεῖν ἐξεῖπαι σοι βουλευό-
μαι (2), εἰ μήπω Λέοντος τοῦ Ἰσαυρίαν⁹² ὠρμη-
μένου στοιχειοῦτο τῷ (3) δόγματι, καὶ ὡς εἶχε τοῦτο
παραφυλάξοιτο (4), ἐν δυσὶν ἔτεσι καὶ ὁ τῆς βασι-
λείας (5) ἐνδυναστεύων ἐλάσειεν. » ὡς ὅθεν τῇ
φιλοζωίᾳ καὶ φιλοδοσίᾳ τοῦτον πρὸς το οἰκεῖον
θηράσασθαι θέλημα· ταύταις γὰρ ἐφατικῶς ἐκε-
κράτητο, καὶ μάλιστα γε νεότητι κουφίζμενος.

VARIAE LECTIONES.

⁸⁸ παρῶν L. ⁸⁹ καὶ, quod ante ἐπιστέλλων legitur, post ἀνθ' ὧν ponit Symeon logoth. p. 402 D.
⁹⁰ παρὰ B, περὶ D. ⁹¹ τάχιστον L. ⁹² Ἰσαυρίαν B.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(87) Male apud Sym. Log. ἀποπέμπειν προσ-
εποίητο, ex interpolatione, ut videtur.

(88) Videtur excidisse verbum πράττειν, aut
simile. Potest tamen ἀπεικόντα referri ad τὸν πέμ-
ψαντα.

(89) Contin. p. 17.

(90) Ita ms. prae se fert. Requiritur tamen κατα-
στρέψαι. Sed et alibi aor. pro futuro ponit, ut et
fut. pro alio.

(91) Locus mendosus videtur; post καὶ aliquid
videtur deesse. Bostius. Nihil deest. Καὶ ἐπιστ.
προηγγ. est, *etiam epistola scripta prænuntiavit*, nim.
minans eventurum quod dixerat, nisi imagines
everteret. REINESIUS.

(92) Contin. p. 17. Sym. Log. p. 403. Cedren.
p. 488.

(93) Id est, scripta in epistola. REINESIUS. Nihil
opus istis. Eadem iisdem verbis Sym. Log. p. 403
[sed habet τὰ ἐπεσταλμένα]. Sic in epist. Socr. ab
Allatio editis p. 20 : Σὺ μὲν οὐ θαυμαστὸν ἐπιστέλ-
λεις ὅτις ὧν γράφεις. BOSTIUS.

(94) Contin. p. 17. — *Perpl.* Ita scriptum : leg.
παρὰ. Habet quidem περὶ et Sym. Log. sed ibi
mox καὶ — παρ' αὐτοῦ διενεργεῖσθαι παράδοξα.

(95) Contin. p. 17.

A obsistebat. Conspicatus autem iste cum qui missus
fuera, facessere jussit, indignum judicans aucto-
rem muneris purpura, utpote idolis addictum;
imaginibus scilicet ab Irene Augusta ac Tarasio
laudatissimo patriarcha cultis; pardalem illam et
Baccham vocans, summum autem sacerdotem Dei,
Taraxii (quasi tu dicis turbatoris) nomine infamans
perditus ille : 14 quapropter futurum ut
Dominus evertat illius imperium, per epistolam
etiam prænuntiavit, nisi illas ipse everterit. Illa
attonitus demens imperator accersit Theodotum,
ostenditque ei epistolam monachi. Ibi tum Theo-
dorus arrepta occasione sumptaque fiducia dicit
imperator, malum malo cumulans, a quodam mo-
nacho patrari mirabilia, stationem habente in
B sedibus Mauriani (quibus vicinum esse Dagisteia
indicabat), alterum eum appellans magnum Anto-
nium : « Atque quodcunque, inquit, dicturus est
tuæ imperatoris majestati, id facere studeas. » Hæc
postquam sic subdole suggestit imperatori, abijt ad
monachum ac veteratorie (99) ista dicit : « Insequenti
nocte hora definita imperatorem in habitu vili ad-
ducami tibi, acturum tecum de fide et rebus magni
momenti. Cui ut maledicas brevique moriturum
denunties tibi auctor sum, nisi Leonis illius ex
Isauria oriundi doctrinam sequatur : atque si id
observaverit, ad septuagesimum secundum annum
in imperio perventurum; » ut scilicet vitæ et gloriæ
illecebris ad ipsorum adduceretur voluntatem.
Harum enim rerum magna cupiditate tenebatur,
juvenili præcipue ætate sese in spem erigens. Hæc
a Theodoto et illo apud Maurianos latente monacho
considerate 15 in imperatorem structa fuere, ut-
pote sectæ principibus. Ingressus itaque imperator
cum Cassitera ad monachum, et sermones quosdam

(96) Cedren. p. 488.

(97) Isdem fere verbis Sym. Log. p. 403.

(98) Cont. p. 17 Cedren. p. 488.

(99) Græcum sonat *ficte, simulate*, quod hic non
quadrat. Sed iste non semper potest dicere quod
vult.

(1) Cont. p. 17. Cedren. l. c.

(2) Sym. Log. p. 403.

(3) Scriptum πω, leg. τῷ, et mox τῷ dele. Sym.
Log. l. c. εἰ μὴ Λέοντος τοῦ Ἰσαυροῦ στοιχειοῦτο τῷ
δόγματι. Contin. p. 17 : Λέοντος ἐξ Ἰσαυρίας συ-
στοιχεῖ πως τῷ δόγματι. Cedren. p. 488 : Εἰ μὴ
ἐκὼν γε αἰροῖτο τῷ τοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ ἐξ
Ἰσαυρίας προστεθῆναι δόγματι.

(4) Ἰσαυρίαν φασὶν ἀπὸ τῆς τοῦ Ἰσαῦ κατασχί-
σεως. Schol. Hoc Scholion nauci est. Ἰσαυρίαν
ὠρμημένος dicitur Leo Isauricus, primus imp.
εἰκονομάχος. Chron. Syncelli de Leone Arm. ζηλοῖ
καὶ ἐνταῦθα τὸν δυσσεβέστατον Κόωννα. Hoc erat
nomen Leonis Isaurici. Isauriam autem ab Esau
dictam, pariter frivolum est. REINESIUS. Non potest
ex hoc schol. colligi, ejus auctorem ignorasse de
Leone Isaurico hic intelligendo.

(5) Ita scr., alius dixisset τῇ βασιλείᾳ.

ad eum præfatus, vehementer ab eo increpatur, A tanquam gnarus simulati habitus, sic dicente: « Non decebat in privato habitu te sic simulare, cum sis imperator, nec putare te ignorari. » Quibus obstupefactus imperator, propter præscientiam illam fraudibus consutam, morigerum ei se præbet. Id ipsum enim de industria, a Theodoto cupide expetitum, dolose structum fuerat; quemadmodum a beato Theophane confessore ea res versibus notata est.

γνώσεως εὐπειθὲς τοῦτω⁶⁶ καθίσταται. Τοῦτο γὰρ ἐκ προνοίας τῷ Θεοδότῳ ἐφετὸν ὑπάρχον⁶⁷ προτετέχναστο⁶⁸ (10), ὡς καὶ παρὰ τοῦ μακαρίτου Θεοφάνους καὶ ὁμολογητοῦ ταῦτα δι' ἐμμέτρου ποιήσεως ἐσηλφευτο.

Atque ita venerandarum imaginum demolitio ab imperatore promulgatur. Cui etiam summum sacerdotem Nicephorum subscribere cogebat: nulloque modo obsequentem sine ratione ad exsilium condemnat. Qui quidem cum diadema imponeret Leonis capiti, visus sibi est quasi ex spinarum et tribulorum attractione dolorem sentire. Cum autem jam abduceretur, Theophanes confessor ab Agriensi monasterio in, quodam littore ei se obtulit, tribuens venerationes cum cereis et suffimentis, atque ab illo benedictionem recipiens idem suis discipulis, qui hæc audierant, facere injunxit, cum a Propontide profisceretur. Quos conspicatus patriarcha, suam cervicem incurvans sublati manibus implorabat 16 postrema adoratione acceptas Deo intercessionem piissimi Theophanis De quo qui aderant quærebant dicentes: « Cum manus attolleret, domine, ad quem convertens te ipsum a longinquo mente tua dirigebas salutationem? » Tum ille: « Ad sanctum, inquit, Patrem atque confessorem Theophanem monasterii Agriensis, qui facibus et ture nos excepit. » Atque hæc prædictio ejus ipso facto in exitum deducta est: non multo enim post et ipse cum multis aliis ejectionis ex ecclesia cum infinitis vexationibus confessionis corona redimitus est, cum patriarcham haud amplius, secundum illam prædictionem,

Ταῦτα παρὰ τε Θεοδότου καὶ τοῦ ἐν Μαυριανοῖς (6) ἡμαυρωμένου μονάζοντος διεσκεμμένως τῷ βασιλεῖ κατεσκευάστο, οἷάπερ αἰρσιδάρχαις ὑπάρχουσιν (7). Εἰσιτῶν οὖν ὁ βασιλεὺς μετὰ τοῦ Κασσιτερᾶ πρὸς τὸν μαναχὸν καὶ τινὰς λόγους εἰς αὐτὸν προοιμιασάμενος ἀποβράπιζετα: παρ' αὐτοῦ (8), ὡς προσγνωκίτος τὸ αὐτοῦ πρόσχημα (9), οὕτω λέγοντος, μὴ εἶδεν ἐν ἰδιωτικῇ καταστάσει βασιλεῖα σε ὄντα οὕτως ὑποκρίνεσθαι καὶ ἀγωνισθᾶν πως ἀλεσθαι. Δι' ὧν περ καταπλαγείς ὁ βασιλεὺς τῆς μηχανοραφθεΐσης προ-

Δι' ὃ τῶν σεβασμίων εἰκόνων ἐκ βασιλέως καθ' αἰρέσις θριαμβεύεται (11). Πρὸς ἦν καὶ τὸν ἀρχιερεᾶ Νικηφόρον ὑποσημήνασθαι κατηνάγκαζεν, καὶ μηδαμῶς πειθαρχήσαντα ἀλογίστως εὐθύνει ἐξέριστον (ᾧτινι τὸ διδάδην περὶ τὸν κατὰ τὴν τοῦ Λέοντος κεφαλὴν ἐδόκει ὡς ἀκανθῶν καὶ τριδῶν (12) προστρίψεσιν ὁδύνῃς ἐκασθεσθαι [13]). Ἀπαγομένῳ δὲ αὐτῷ ὁ ὁμολογητὴς Θεοφάνης ὁ Ἀγρόθεν⁶⁹ κατὰ τινὰ τῶν αἰγιαλῶν ἦνῳτο ἀπονέμων (14) σεβασμιότητος κηροῖς τε ἅμα καὶ θυμιάμασιν (15), κίχκεθεν εὐλογίας ἀντιλαμβάνων ταυτὸ δὴ τοῦτο τοῖς αὐτοῦ φοιτηταῖς, ἐπεὶ τὰδ⁷⁰ ἀκηκόασι⁷¹, ποιεῖν προσετίθετο τῆς Προποντιδος ἀπαίροντι. Οὗς ὁ πατριάρχης ἰδὼν καὶ τὸν ἑαυτοῦ αὐχένα συγκύψας τὰς τε χεῖρας μετεωρίσας⁷² ἀνεκαλεῖτο ἐσχάτῃ τῇ προσκυνήσει τὰς εὐπροσδέκτους ἐντεύξεις τοῦ πανευσεβοῦς Θεοφάνους. Περὶ οὗ ὁ συμπαρόντες ἡρευνονῶν (16), ὅτε περ τὰς χεῖρας ἤρε⁷³ μεταρσίους, εἴ⁷⁴ ὅδε σποτα, πρὸς τίνα ἐπιτρεπτικῶς ἑαυτοῦ διενερόησο ἐπὶ μακρῷ ἀσπασμὸν ἐπαφίνει⁷⁵ τὸν ὕστατον; Ὁ δὲ φησι: « Τῷ ὁσίῳ Πατρὶ καὶ ὁμολογητῇ Θεοφάνει (17) μονάστῃ⁷⁶ τοῦ Ἀγροῦ (18), τῷ λαμπάσι καὶ λιθανωτοῖς ἡμᾶς δεξιωσαμένῳ. » Καὶ τὸ προφητεῦθεν (19) εἰς πρᾶξιν ἐξῆλθε: οὐ μετὰ πολὺ γὰρ αὐτὸς μετὰ πολλῶν δῶλων ἀφορισθεὶς (20)⁷⁷ τῆς Ἐκκλησίας σὺν ἀπείροις κακώσεσι τὸν τῆς ὁμολογίας ἱταυνώσατο στέφανον, τὸν πατριάρχην μηκέτι κατὰ τὸ προφῶρη-

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁶ τοῦτω B, τοῦτο L. ⁶⁷ ὑπάρχον B, ὑπάρχειν L. ⁶⁸ προτετέχναστο L. ⁶⁹ articulum ante ἀγρόθεν om. L. ⁷⁰ ἐπεὶ τὰδ⁷¹ ἀκηκόασι B, ἐπειτα δ' ἀκηκόοσι L. ⁷² μετεωρήσας L. ⁷³ ἤρε addidi ex Contin. p. 18 D. ⁷⁴ ἐπαφίνει L. ⁷⁵ μονάστῃ Reinesius, μον. L s. suprascriptio. ⁷⁶ ἀφορισθέντες L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(6) Ludit in vocibus. A παυρὸς, niger, ut et D notavit Ἀγροῦθεν ita legitur. [?] Cedren. κατ' ἀγρὸν τινα, minus recte.

(7) Contin. p. 18. Sym. Log. 403.

(8) Cedren. p. 488 seq.

(9) Sym. Log. λέγων. Vid. Contin. p. 18.

(10) Ita scriptum, non προτετέχναστο, nec προτετέχναστο.

(11) Idque γραφῇ αὐτοχέρῳ. Contin. p. 18. Vid. omnino Cedren. p. 489.

(12) Zonar. p. 130. Reinesius Contin. p. 18.

(13) Ita scr. pro ἐπισθίσθαι aut ἐπισθάνεσθαι. — Δέ, εἰς Προκόννησον, Cedren. p. 489, qui ista omnia exscripsit. Reinesius. — Ἀπαρ. δέ — αὐχ. συγκύψας] Cont. p. 18. Zonar. p. 130. Cedren. p. 489.

(14) Cum scriptum esset ἀγρόθεν, Reinesius ad-

(15) Huic scriptori κηροὶ sunt cerei, faces. Sequitur enim λαμπάσι καὶ λιθανωτοῖς. Reinesius.

(16) Ita scriptum, non ἡρευνῶν nec ἡρευνῶντο. Χεῖρας μεταρσίους. Videtur deesse εἰχες aut simile.

(17) Iisdem fere verbis Cedren. p. 489.

(18) Cum esset scriptum μον s. supra v script. τοῦ ἀγροῦ, Reinesius adnotavit: Forte legendum μοναστῇ τοῦ Ἀγροῦ. Ἀγρός nomen μονῆς. Non erat dubitandum, nihil certius. Vid. citatos.

(19) Quia confessorem dicebat eum qui nondum id erat.

(20) Ita scriptum; requiritur ἀφορισθέντων, aut potius ἀφορισθείς, ut apud Cedren. ubi eadem verba.

ὅτι θεατᾶμενος. Ὁ οὖν Θεόδοτος (21), τὸν πατρ:αρ- A
χ'ὸν θρόνον παρ' ἀξίαν ἀπειληφώς ἐν ἡμέρᾳ τῆς
ζωοποιου Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἀναστάσεως, ἐπ'
ἀθείας τῆς αἰρέσεως εἴχεται καὶ πολλοὶς ταύτης οὕ-
λῃμης ἐπικαινώνει.

Τοῖνον ὁ βασιλεὺς Ἀλέων, κατὰ τε Βουλγάρων καὶ
Ἀγαρηῶν νεανισσόμενος καὶ ἀνηττήν οἰᾶται κατα-
σχθεῖς, ἀλαζονικώτερος ἅπασι καταφαίνεται, ὡς ἐν-
τεῦθεν καὶ ἀποκλίνειν πρὸς τὸ ὠμότερον (22). Καὶ
γὰρ ἦν φοβερὸς τῷ τε καταστήματι καὶ τοῖς πρά-
γμασι, μηδὲν παραθραύων τῆς ἐνοούσης αὐτῷ αὐ-
στηρίας βασκανίας τε καὶ ἱταμότητος (23), καὶ τοσο-
ούτον ὥστε πολλοὺς⁶⁶ καὶ τῶν ἐπὶ μικροῖς ἐαλωκότων
ἐγκλήμασιν ὧν (24) μὲν χεῖρας ὧν δὲ πόδας καὶ τινα
τῶν καιρίων μελῶν ἐν ταῖς λεωφόροις⁶⁷ τῆς πόλεως
συνεχῶς ἐγκρεμάνυσθαι⁶⁸ (25), ὡς ἐκ τούτων μι-
σητὸν καθιστάσαι πᾶσι τοῖς ὑπὸ χεῖρα. Χρόνου δὲ
προλόντος οὐ μέχρι τούτων ἐνέμενε χαλεπὸς ὧν, ἀλλ'
ἐκορυβαντία (26) καὶ κατὰ τῆς εὐσεβοῦς πίστεως. Εὗρε
γὰρ καὶ τινα συνεργὸν τῆς ἐνδομυχούσης αὐτῷ μο-
χθηρίας, ἄνδρα πανοῦργον (27), ὃς ἐπιστατῶν⁶⁹ τοῦ
λαροῦ τάγματος ἐν τοῖς ἀνακτόροις ἐτύγγανε καὶ τὴν
ἐξω φαινομένην εἶχεν εὐσέδειαν (28). Ὑποτοπάσας⁷⁰
γούνην καιρὸν καὶ⁷¹ ὃν εἰς ἐπήκοον ἦν τὸ τοῦ Ὑσάλου
φάσκον διάγγελμα (29), « Τίνοι ὠμοῦσάτε Κύριον,
καὶ τίνοι ὁμοῦματι ὠμοῦσάτε αὐτόν; Μὴ εἰκόνα
ἐποίησε τέκτων, ἢ χρυσοδόξω χωνεύσας χρυσίον πε-
ριεχρῶσεν αὐτόν, ἢ ὁμοῖωμα κατασκεύασεν αὐ-
τόν; » καὶ τὰ ἐξῆς, ἐν παραθύρῳ λέγει τῷ βασιλεῖ·
« Σύνες τοῖς λεγομένοις (30), ὧ βασιλεῦ, καὶ γνῶθι
τὸ ἀληθὲς ὅπερ ὁ προφήτης ἡμῖν διεσάφησεν⁷², καὶ
τοιαύτης ἔχου λατρείας, καὶ μὴ τοῖς ἐξ ὁμοιωμάτων
καταθερόντησιν⁷³ πᾶν σεβάσμασιν. » Τοιαῦτα εἰπὼν
ἐνέσκηψεν αὐτῷ πολλῶν πλῆθον (31) ἰὼν τῆς αἰρέσεως, δι'
ἧς φθορᾶς⁷⁴ μετεδίδου τοῖς εὐσεβοῦσι συστή-
μασιν, ἐξ ὧν τοὺς μὴ παύθοντες ἀφειδῶς κατηκίετο (32).

Οὗτος δὲ Ἀλέων βασιλεὺς, καὶ δυναστὴς (33), ἀλλὰ
τῶν δημοσίων πραγμάτων ἦν⁷⁵ ἀντιληπτικώτατος⁷⁶,
ὡς μηδὲν τῶν ὀνησιφόρων παραλιμπάνειν ἀπρόοπτον,
ὡς καὶ μετὰ τὴν αὐτοῦ τελευταίην Νικηφόρον τὸν πα-
τριάρχην τοιαῦτα ἐρεῖν (34), ὡς ἄρα ἡ πολιτεία
Ῥωμαίων καὶ δυναστῆ, ἀλλ' οὖν γε μέγαν προμη-
θευτὴν⁷⁷ ἀπόλωλεν (35). Πρὸς τοῦτοις καὶ τοῖς

vidisset. Igitur Theodotus patriarchale solum in-
digne adeptus, ipso die vivificæ Christi Dei nostri
resurrectionis, secure hæresim suam inchoabat,
multosque illa occubabat.

Imperator autem Leo, re contra Bulgaros et
Agarenos strenue gesta, insuperabili opinione de
se concepta, arrogantior omnibus videbatur; unde
etiam ad crudelitatem inclinabat. Erat enim ter-
ribilis ipsa habitudine corporis et factis, nihil
remittens ab insita severitate, invidia et violentia,
ita ut multorum etiam ob minuta quædam con-
demnatorum hinc manus illinc pedes inde alia
corporis præstantiora membra 17 per plateas
urbis assidue suspenderentur, ita ut ob hæc invisus
fieret omnibus subditis. Progressu autem temporis
non in istis se continuit sævitia ejus, sed furebat
etiam adversus ipsam pietatem fidei, nactus
socium et adiutorem malitiæ suæ intus stabulantis
hominem versutum, qui erat præfectus sacri ordi-
nis in regia et externam tantum habebat pieta-
tem. Observato itaque tempore quo publice ex
prælectione audiebatur Esaiæ dictum: « Cui assi-
milabitur Dominum, et qua similitudine assimi-
labitur eum? Num imaginem faciet opifex, aut auri-
faber confiato auro deaurabit eum? » etc., seorsim
etiam dicit ad imperatorem: « Animadvertite hæc
verba, o imperator, atque agnosce veritatem quam
propheta nobis declaravit, talemque amplectere
religionem, nec imaginum cultu sis plane attoni-
tus. » Hæc locutus incussit ei multo acrius venenum
hæreseos, qua inficiebat pios cœtus: ex quibus
inmorigeros nihil parcendo graviter vexabat.

Iste autem imperator Leo, quamvis impius, rei-
publicæ tamen negotia diligentissime curabat, ut
nihil eorum quæ ei emolumento essent reliqueret
improvisum; ita ut etiam post ejus mortem Nice-
phorus patriarcha de eo diceret rempublicam Ro-
manorum quamvis impium, magnum 18 tamen
provisorem amisisse. Ad hæc in flagitiosos seve-

VARIE LECTIONES.

⁶⁶ πολλοῖς] ἴμο πολλῶν vel πολλὰκις. ⁶⁷ λεωφόροις L. ⁶⁸ ἐγκρεμάνυσθαι L. ⁶⁹ ἐπιστατῆν L. ⁷⁰ ὑποτιο-
πάσας L. ⁷¹ διεσάφησεν L. ⁷² καταθερόντησιν L. ⁷³ φθορᾶς L. ⁷⁴ ἦν om. L. ⁷⁵ ἀντιληπτικώτατος L.
⁷⁶ προμυθευτὴν ἀπόλωλεν L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(21) Cedren. p. 489 in fine. Transitiones et con- D
nexiones sæpe negligit hic auctor.

(22) Cedr. p. 490.

(23) Cedren. p. 490.

(24) Debuit dicere οἷς.

(25) Ms. ἐγκρεμάνυσθαι. Unde Bosius pejus
adhuc ἐγκρεμάνυσθαι. Mallem autem ἐγκρεμάν-
υσθαι. Cedren. p. 490. ἀνακρεμάνυσθαι ἐκέλευσε.

(26) Habet et Cedren. p. 490.

(27) Zon. p. 151, δ (ita scriptum) τῶν τῷ βασιλικῷ
κοιτῶνι κεκληρωμένων τινικαὐτὰ ὧν χορολόκτης ἢ
χορολόχης, ὃν πρωτοφάλτιν παρέλαβε καλῆν ἢ συν-
ήθεια. Reinksius. — Cedren. τοῦ τάγματος ἐν τῷ
καλατῷ τῶν ψαλλόντων τὴν ἀρχὴν ἔχοντα.

(28) Cedren. p. 490.

(29) Zonar. p. 151, brevius citat.

(30) Ita scriptum, non τῶν λεγομένων, et apud
Cedren. τοῖς λεγομένοις.

(31) Ita scriptum, non πλῆθον nec πλείονα, quod
πλείονα est apud Cedren.

(32) Cedren. p. 490.

(33) Zonar. p. 152. Cedren. p. 490.

(34) Male verbum fut. temporis. Rectum esset εἰ-
παῖν, quod de eadem re est apud Contin. p. 19:

(35) Ita male posuit hoc verbum, pro ἀπόλεσεν,
quod ἀπώλεσεν est apud Cedren. p. 490 et Conti-
nuatorem Const. Porphy. p. 19.

rissime animadvertēbat. Itaque cum certo quodam tempore egredereetur palatio, vir quidam accessit ad eum accusationem instituens quod sua uxor abrepta fuisset a quodam senatore, cujus tanta esset licentia ut secute delinuerit eam longo tempore, idque facinus se ad urbis præfectum deluisse, neque tamen jus suum consecutum. His auditis imperator statim cuidam ex ministris suis mandavit ut in reditu accusatorem una cum præfecto coram se sisteret. Cum igitur reversus esset imperator, jussum ejus actu ipso exhibebatur. Atque ad accusatorem prompto animo dicit: « Quænam est actio illa quam instituisi? » Ille vero iisdem utebatur vocibus. Porro reus ipse confitebatur crimen ut minime dubium, iudexque delationem ad se factam attestabatur, quamvis executionem contra reum non fecisset. Statim ergo iudicem quidem ut negligentem in jure administrando exiit munere: illum autem qui adulterii convictus erat secundum leges punivit. Pleraque autem negotia in Lausiaco ius dicens decidebat. Amanuenses etiam adscivit præstantissimos, quibus consignationem expensarum committebat; duces quoque bellicos ac magistratus, optimum quemque, præcipue tales qui muneribus minime corrumpentur, ipse etiam opibus haudquaquam subjectus. Hæreseos interim suæ nimis **19** vehemens erat propugnator, ita ut multos orthodoxos crudeliter vexaret. Volebat autem elegans videri in canendo, cum tamen incondite et inconcinne buaret. Quod et ipsum in Pharo memorabile apparuit iis quæ ipsi eventura erant psalmos crocitant: præibat autem psallentibus quandoque tuncque maxime intonans,

Sprevere summi cuncta amore principis.

A quo cum ipse longe abesset, divinam vindictam aperte sibi attraxit hoc hymno, prædictione per hanc consummata.

Tempore autem hæc prægresso Michael Amoriensis fortitudine ac prærogativis proficiens, ob quam et excubitorum cohorti præfectus erat, crimine læsæ majestatis incusatus fuit: qui cum se

ἀδικούσι δικαίως ἐπαχθῆς; (36) ἦν, ὥστε κατὰ τινα νενομισμένον καιρὸν τοῦτου ἐξήντος τοῦ παλατίου, ἀνὴρ τις προσῆλθι αὐτῷ ἐγκλησιν ἐνοστήσάμενος ὡς τοῦτου τὸ γύναιον ἀρπαγῇ (37) συγκεκέρχης παρά τινος τῶν συγκλητικῶν, ὅστις ἐβλῆκε τοσαύτης ἀλευθερίας ὡς κατασχεῖν αὐτὴν ἀδεῶς ἐπὶ χρόνον πολὺν (38). « Ἐμοῦ δὲ περὶ γε τοῦτου καὶ τῷ ἐπάρχῳ διεγχαλέσαντος, οὐδὲν μοι: τῶν πρὸς ἐκδίκησιν ἐπεράνατο. » Ὁ γοῦν βασιλεὺς τοῦτων ἐνωτισθεὶς τινὲ τῶν θεραπόντων ὀξέως προσέταξεν ἐν τῇ ἐπανόδῳ τὸν ἐγκαλούμενον σὺν ἅμα τῷ ἐπάρχῳ κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ παραστήσασθαι. Τοῦ οὖν αὐτοκράτορος ἐνδημήσαντος τὸ κελευθὲν εἰς πρᾶξιν παρίστατο. Καὶ τῷ τὴν ἐγκλησιν ποιησαμένῳ ἐτοίμως φησὶ (39). « Τί τὸ κατὰ σὲ δραματούργημα; » Καὶ ὁ μὲν ταῖς αὐταῖς ἐκέχρητο ῥήσεσιν, ὁ δὲ ἐγκληματίζόμενος ἀνωμολόγει τὸ ἐγκλημα ὡς ἀναμνησθήτητον, καὶ ὁ ἐταστής (40) τῇ καταθέσει συνεμαρτύρει, εἰ καὶ μὴ τὴν ὑπεξέλευσιν κατὰ τὸ καχακρίτου πεποίητο. Αὐτίκα τὸν μὲν δικαστὴν ὡς ἀφερέποντον τοῦ δικαίου διετίθησε τῆς ἀρχῆς, τὸν δὲ τῇ μοιχείᾳ ἐαλωκότα κατὰ νόμου ἐτιμωρήσατο. Τὰ πλείω δὲ τῶν διοικημάτων ἐν τῷ Λαυσιακῷ χρηματίζων διήνυσεν (41), ὑπογραφείας προσκαλούμενος τῶν ἀρίστων, οἷς γραφὴν τῶν ἐκδόσεων ἐπετέτραπτο, προσεποιεῖτο τε στρατηλάτας καὶ ἀρχοντας τῶν ἀξιολόγων (42), ἄλλως τε τοῖς ἀδωρίαν ἐξησχημένους, αὐτὸς οὐχ ἥτινων χρημάτων καθεστηκώς, καὶ ἐπὶ τὸ μᾶλλον αἰρέσεως αἰτιος, ὡς καὶ πλείστους τῶν ὀρθοδόξων ποινηλάτειν ἐν ὁμότητι. Ἦν δὲ (43) φιλότιμος πάνν, καὶ ὁ σοβαρὸν ἐμβῶν καὶ κακῆρυθος (44). Ὁ καὶ κατὰ τὸν τοῦ Φάρου ναὸν καὶ τὸδε γινώριμον διεφαίνετο τοῖς ἐπελευσμένοις αὐτῷ ψαλμῶδός (45) λαρυγγίζοντι. Ἐξῆρχε γὰρ τῶν ψαλλόντων ἐνίστε, καὶ μάλιστα τότε (46), φωνῶν.

Τῷ παντάνακτος ἐξεφασίλισαν πόθῳ (47).

οὐγε διολισθῆσας ἄρα τὴν θείαν δίκην περιφανῶς ἐπεσπάσατο τῷ ὕμνῳ, προφητείας ταύτῃ (48) συνετελεσθείσης.

Τούτων δὲ χρόνου (49) τινὸς προδεδραμηκότος Μιχαὴλ ὁ ἐξ Ἀμορίου τοῖς κατ' ἀνδρείαν προκόπτων ἐν προτερήμασι, παρ' ὃ καὶ τὸ τῶν ἐξουσίτων (50) πεπίστευτο σύνταγμα, διαβολῇ καθοσιώσεως ἐπισκή-

VARIAE LECTIONES.

^{αα} προσέει L. ^{αα} δραματούργημα L. ^{αα} ἐν om. L. ^{αα} ἥτινων L. ^{αα} καὶ B, καὶ I. ^{αα} ὅ] ἡ L. ^{αα} παρ' δ B, παρ' ἡ L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(36) Schol. ἐπαχθῆνόςτατος. Cedr. ἐπαχθέστατος de eodem.

(37) Ita ms. Reinesius tamen annotavit γρ. ἀρπαγῇναί πρὸς necessitatem.

(38) Contin. p. 19, Zon. p. 132, isti breviter. Sed Cedrenus iisdem fere verbis p. 491.

(39) Cedren. p. 491.

(40) Ita scriptum. Reinesius adnotat: γρ. δικαστής. Nec aliter legendum ex sequentibus patet.

(41) Cont. κατὰ τὸ Λαυσιακὸν ἐγκαθήμενος p. 49. Cedr. p. 491 addit τρικλίνῳ. Ἐν τῷ Λαυσιακῷ καθήμενος τρικλίνῳ.

(42) Zon. p. 132. Cedren. p. 491.

(43) Cedren. p. 491, ἐφωτισμέτο δὲ καὶ περὶ τὴν αὐτοῦ φωνήν.

(44) Cedren. l. c. ἀρῆρυθος. Vid. Zonar. p. 451.

(45) Male hic etiam verbum fut. temporis posuit auctor. Loquitur autem portentose hic auctor, nec minus incondite quam illum cantasse dicit.

(46) Cedren. p. 491, ubi idem versus citatur.

(47) Ita et apud Zonar. p. 134, sed leg. τῷ πάντ' ἀνακτος, etc., si vera est versio: Sprevere summi cuncta amore principis. Sunt autem verba cantici, de quo expressius Cedren. p. 491. OLEARIUS aut Bosius. Nihil opus mutatione ista.

(48) Ita scriptum, non ταύτης.

(49) Zonar. p. 132. Cedr. p. 491 init.

(50) Qui alias Fœderati, ut hac in re eos vocat Continuator p. 21 init.

πιεται· ὃς ταύτην (51) πολυτρόπως ἀποτεισάμενος A
ἐκπέμπεται παρὰ βασιλέως διακυβεράν τῃ ἐν αὐ-
τῷ (52) στρατολόγημα. "Ὅν βασιλείων, καθάπερ
τινὲς ἔφασκον, θανατῶσαι βεβούλητο, εἰ μὴ θεὸς, οἷς
τρόποις εὐδόκει, παραδόξως φυλάξας τῇ βασιλείᾳ
τοῦτον ἀφώρισεν. Εἰ ^α καὶ τοῦτο τινες ἐξετά-
φασιν, ὅτι τῷ Μιχαὴλ παρῆν (53) καὶ τολμηρὰ
γλώσσης μείζον τῆς κατὰ γενναϊότητα ^β πάντῃ
θρασυτήτος, (54) λαλοῦσης παράσημα καὶ ἀπειλού-
σης τῷ κρατοῦντι ὅπως καθάρισιν, αὐτοῦ τε τὴν
γαμετὴν ἀνοσίους γάμοις ἐγκαθυδρίσαι (55). Ἐν-
τχέιτο τοῦτοις ὁ Ἀλέων, καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐπειρᾶτο
εὐμηχάνως (56) κατευνάσαι βοτῆν (ἦδει γὰρ αὐτὸν
γλωσσηματῖαν καὶ (57) αἰσχιστον, κἂν ἀνδρείον
ἐνόμιζεν), ἀλλ' οὐ πείθει τοὺς λόγους ἢ παραινῶν
πάντως ἢ ἐμβριμώμενος· εἰχeto γὰρ ὡσαύτως ὁ
Μιχαὴλ τῆς τοιαύτης αἰσχροτολμίας. Καθίστησι
τοῖνον ὁ βασιλεὺς ἀκραστὴς (58) τῶν αὐτοῦ τολμη-
μάτων, τὸ μὲν δῆθεν καταπιέζων αὐτὸν τοῦ (59) ^γ
θράσους καὶ γλωσσαλγίας, τὸ δὲ καὶ ὠτακουστέιν τὰ
περὶ τοῦτον αἰρούμενος. Ἦν γὰρ καὶ τῷ Ἐξαβουλλίῳ
περισκεμμένως εἰσηγησάμενος (60), ἅτε νουνεχεῖ
ὄντι καὶ πολυπείρῳ ἀνδρὶ, πρὸς δὲ καὶ γνωστῷ αὐτοῦ
τῶν οἰκείων, μὴ παραχωρεῖν αὐτῷ ἀθυροστομεῖν
σπεύδοντι (61), ἀλλὰ σιωπῆν ἄγειν, ἐξ ἀναγκαίου
τῶν κατὰ βασιλέως ἄγαν εὐλαβουμένων. Ἀλλὰ ταῦτα
μὲν οὐδὲν αὐτῷ πρὸς καταρτισμὸν διενήργητο, ἐξ
ἀπαιδευσίας ἀκρατῶς φερομένη· ἐπεὶ δὲ ἅπαξ καὶ
ὅς καὶ πολλάκις περὶ αὐτῶν ἐδηλοῦτο τῷ βασιλεῖ,
αὐτὸς δὲ δυσίατος ἢ ἀνίατος εὐρήτο, διὰ χειρογράφου C
κατεγγράφει τὸν Ἐξαβουλλίον ὡς μηδὲν αὐτοῦ τὸ
παράπαν τοῦ λοιποῦ διαπαρασιωπῆσαι τῶν ληρη-
μάτων, ἀλλὰ πάντα προὔπτα θέσθαι ^δ ἑαυτῷ. Ὡς
δὲ οὐκ ἐνεδίδου γλωσσηματίζων ὁ ἀλαζών, αὐτίκα
τοῦτον κατὰδῃλον (62) τίθησι βασιλεῖ τῆς αὐτῆς
ἀναιδεας μεταποιούμενον. Καὶ δὴ ῥητῇ ἡμέρᾳ τῶν
πρὸ τῆς Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν (63) κατὰ σάρκα
γεννήσεως, εἰς τοῦφανὲς τῶν κατ' αὐτοῦ κινου-
μένων οἱ ἑλεγχοὶ παρεισέθεν, περὶ τὸν τῶν ἀσχηρη-
τῶν (64) χῶρον τοῦ βασιλέως τὰ ἐπὶ τούτῳ κατὰ
δοκιμασίαν πολλὴν ἀνετάζοντος. Οὐκ οὖν ἐλέγχεται
Μιχαὴλ τυραννίδα (65), κατατίθεται φανερώς ἐναρ-
γείᾳ τῶν κατηγορῶν νυττόμενος (66), καὶ τὰ τῶν

variis modis purgasset, ab imperatore missus est,
ut in Oriente delectui militum habendo praesesset.
Hunc ex invidia, ut quidam perhibent, occidere
voluerat, nisi Deus quibus ei placebat modis mi-
rabiliiter servatum imperio destinasset. Quamvis
etiam nonnulli tradiderint in Michael fuisse teme-
ritatem linguæ majorem omnino strenuitatis illius
audacia, ita ut efflueret monstrosa minitareturque
imperatori omnino eversionem ejusque uxoris in-
cestarum nuptiarum dedecus proferret. Indicaban-
tur hæc Leoni. Atque is primo quidem conabatur
arte sopire ejus impetum: norat enim 20 cum
esse linguosum et turpiloquum, etiamsi strenuum
putaret. Sed nihil profecit verbia, sive moneret,
sive comminaretur: perseverabat enim nihilomi-
nus Michael in impudentia. Constituit ergo impe-
rator auscultatores et observatores ejus temeri-
tatis, partim ut reprimeret ejus audaciam linguæ-
que petulantiam, partim ut exploraret ejus cona-
tus. Hortatus etiam fuerat circumspecte Exabul-
lium, utpote cordatum et rerum peritissimum:
virum, præterea etiam familiarem ejus intimum, ne
pateretur eum tam effreni linguæ licentia amplius
uti, sed tacendum esse moneret ac necessario erga
regem reverentia et cautione utendum. Sed ista
quidem nihil ei ad correctionem conducebant,
procacitate linguæ impotenter ruenti. Cum autem
semel atque iterum et sæpius etiam de ea re signi-
ficaretur imperatori, ipseque vix sanabilis aut
insanabilis deprehenderetur, chirographo obstrin-
git Exabullium ut si nihil prorsus deinceps reticeat
ejus nugarum, sed omnia sibi referat. Cumque
nihil remitteret a linguæ licentia homo petulans,
mox imperatori indicat illum eandem impudentiam
servare. Atque dehinc statuto die Christi Dei
nostri nativitatem secundum carnem proxime ante-
cedente, in apertum producebantur argumenta
eorum quæ contra ipsum movebantur, imperatore
in secretariorum loco omnia de eo diligenti exa-
mine inquirente. 21 Coarguitur itaque Michael affe-
ctatæ tyrannidis, fatetur palam perspicuis docu-
mentis accusantium victus, atque imperator quos-
dam ex satellitibus suis jubet eum manibus prehen-

VARIAE LECTIONES.

^α τὸν ὑπὸ χειρὸς λαόν Cedrenus p. 491 D. ^β εἰ] ἢ L. ^γ μείζον τῆς καταγενναϊότητι L. ^δ αὐτοῦ
τοῦ L. ^ε προυπαθέσθαι L, προϋποθέσθαι V.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(51) Contin. p. 21 init., Cedr. p. 491.
(52) Ita scriptum. Adnotavit Reinesius: γρ. ἔφ.
Cedrenus p. 491, missum esse dicit ad exercendos
militēs, τὰ τακτικά διδάσκειν.
(53) Contin. p. 21, Cedr. 491.
(54) Ἐλάλει τὸ παριστάμενον. Cedr. p. 491.
(55) Sym. Log. p. 416i, καὶ τὴν γαμετὴν αὐτοῦ
ἀνοσίους γάμοις μιγῆναι. Vid. Cedr. p. 491.
(56) Eadem verba Cedren. p. 491.
(57) Melius καὶ abesse. Hoc autem Cedr. p. 492,
ita: Ἦδει γὰρ αὐτὸν αἰσχίστη νόσῳ ἀκολάστῳ γλώσ-
σῃ δουλεύοντα. — Αἰσχιστον. Ita scriptum. F.
ἔχριστον, aut αἰσχρολόγον. Sed hoc nimis recedit.
(58) Contin. p. 21 et Cedren. p. 492, ὠτακου-
στάς.

D (59) Potest quidem tolerari [αὐτοῦ τοῦ], sed
mallem, aut αὐτόν, aut αὐτοῦ τὸ ὄραός καὶ γλωσ-
σαλγίαν.
(60) Contin. p. 21; Cedr. p. 492.
(61) Loquitur inepte.
(62) Cedren. p. 492.
(63) Contin. p. 22, Zonar. p. 532.
(64) Contin. p. 22; item Cedr. p. 492: ἐν τοῖς
ἀσχηρητοῖς. Dicitur autem a secretis.
(65) Τυράννους vocant isti scriptores eos qui im-
perium invadunt.
(66) Ita scriptum, et potest excusari. Sed fortasse
scripserat auctor ἡτώμενος, ut v ex præcedentis
vocis fine repetitum sit, v pro η positum ex simi-
litudine pronunciationis.

dere et abducere in palatii balneum, pithecioque A
vinctum et conto applicatum apponere igni fornacis
consumendum.

Cum imperatoris jussum sic perageretur, spe-
ctare quæ futura essent voluit imperator. Simul
autem eodem se contulit Augusta Theodosia im-
provisa, illa, inquam, Arsaberis filia, patricii illius
et quætoris, incusans imperatoris carnificinam et
barbariem, quodque Dei timor ei plane non esset
cordi, nec revereretur diem festum quo contami-
natis manibus vellet divinam communionem reci-
pere. Consiliumque ei dabat ut ille servaretur
inclusus: dein sic in ejus facta ulterius inquiratur,
atque etiam in socios conspirationis, ac tum
demum pænæ subjiciatur. Hujusmodi dictis
perceptis imperator præcepit reum liberum esse
in præsens et supplicio, uxoremque sic allocutus
est: « O mulier, meam quidem animam ab illo
supplicio hodie liberasti: etiam vita me cito for-
tasse privabis. Tu vero et liberi videbitis quid
eventurum sit. » Atque in hoc futurum prædixit.
Erat enim ei ex quodam ænigmatico libro tempus
22 quo interficiendus esset compertum per imagi-
nem declarante inter X et Φ litteras jugulum
leonis bestię gladio transfixum, sive inter Christi
nativitatem et diem φώτων (id est Epiphaniarum)
ipsum interemptum iri belluinis moribus prædicitum
Leonem. Quin et nomen ejus qui esset eum inter-
fecturus ex insomnio divinitus immisso editum.
Viderat enim paulo ante patriarcham Tarasium
prædicantem ominosa et audaci voce malitię ejus
moredem, ab eoque Michaelē quemdam acriter
incitari ad interficiendum ipsum; qui imperanti
obtemperans percussisset præcipitatumque semi-
mortuum reliquisset. Experrectus itaque ingentique
pavore captus visum illud suæ uxori indicaverat.
Item ex eo sciebat, quod dictum ei fuerat per
patricium Bardanum a monacho illo in Philomelio,
et quod vestium ejus alteram ipse induerat, alterius
extremam oram calcaverat. Ceterum papia accersito
illum (Michaelē) asservandum in quodam cubiculo

ὁ βασιλεὺς ἐγκαλεῖται αὐτὸν ταῖν χει-
ροῖν λαβέσθαι καὶ ἀπαγαγεῖν εἰς τὸ τοῦ καλατίου
λουτρὸν, πιθήκῃν τε δεσμεῖσαι, ἐνείρῃ τε πρὸς
κοντὸν καὶ τῷ καμινίῳ πυρὶ παρατίθῃν ἀνά-
λωμα (67).

Τοῦ δὲ βασιλικοῦ διατάγματος (68) οὕτω προβιδα-
σύντος, θεάσασθαι τὸ τελεσθησόμενον προτεθύμητο
βασιλεὺς. Συνηγήκει δὲ αὐτῷ ἡ Αὐγούστα Θεοδοσία
ἀσάμβαλος ⁶⁹ (69), τὸ τοῦ Ἀρσαβήρ πατρικίου καὶ
κομιστῶρος θυγάτριον, τοῦ βασιλέως κατηγορή-
σον (70) μαίφονίαν καὶ βαρβαρότητα, καὶ μηδ' ὅπως
τὸ τοῦ Θεοῦ δέος τοῦτον ἔχειν ἐγκάρδιον, καὶ κατὰ
μηδὲν ἡρυνδριαχότα ἡμέραν τὴν ἑορτάσιμον, καθ' ἣν
κεχραμένας τὰς χεῖρας ἡρῆσθαι ⁷¹ (71) τὴν θέλαν
κοινωνίαν εἰσδέξασθαι, συμβουλευσόμενόν τε τὸν Μι-
χαὴλ τηρηθῆναι κατὰ κλειστον, εἰθ' οὕτως τὰ κατ'
αὐτὸν κλεινός τυχεῖν ἀνετάσεως, καὶ τοὺς κεκοινω-
νηκότας ⁷² αὐτῷ τοῦ συνθήματος, καὶ τηνικαῦτα τι-
μωρίαις ὑπάγεσθαι. Τῶν οὖν τοιούτων λόγων ἐπιοθη-
μένος ὁ βασιλεὺς προσέταξε τὸν ὑπεύθυνον ἐλευθε-
ρίσαι τῆς αὐθώρου ⁷³ ὑπεξελείψεως (72), καὶ
τοιαῦτα τῇ γαμετῇ προσφωνεῖ: « Ὁ γύναι (73), τὴν
μὲν ἐμὴν ψυχὴν τῆς ἐκαίθῃν σήμερον δίκης ἀπήλλα-
ξας, καὶ τῆς ζωῆς με συντόμως ἴσως στέρησεις· σὺ
δὲ καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν θεάσασθε ⁷⁴ τὸ ἀποθησόμενον. »
Καὶ ἐν τούτῳ τὸ μέλλον ἀπέφησεν ⁷⁵ (74). Ἦν γὰρ
αὐτῷ ἐκ τινος συμβολικῆς βίβλου ὁ ἀναιρέσιμος χρόνος
μεμνημένος, αἰνιγματικίζουσας μεταξὺ τοῦ τε χ καὶ φ
τῶν στοιχείων τὴν κατακλιθεῖσα λέοντος θηρὸς ἔξει
διαπερνοῦνθαι, ἦτοι μεταξὺ ⁷⁶ Χριστοῦ τῆς γεννή-
σεως καὶ τῶν Φώτων αὐτὸν ἀναιρεθῆναι τὴν θηριό-
τροπον λέοντα· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ κλῆσις (75) τοῦ
ἀναιρήσοντος ἐκ θεοπέμπτου ὀνειράτος (ἐωράκει γοῦν
πρὸ μικροῦ (76) τὸν πατριάρχην Τάρασιον δυσφη-
μοῦντα μετὰ παρρησίας τῆς κακίας αὐτοῦ τὰ ἐπὶ
χεῖρα, πρὸς τινὰ τε Μιχαὴλ αὐστηρῶς παρακλειού-
μενον ἀναλῶσαι αὐτὸν, ὅς τῳ προστάττοντι εὐπειθή-
σας γε ἐπληξεν, ἡμιθανῇ τε χρημνίσας κατέλιπεν.
Ἐξυπνος δὲ γεγονώς καὶ πολλῶν συσχεθεὶς δέλματι
τὸ ὁραθὲν τῇ ἰδίᾳ γαμετῇ παρεδήλωσεν, ὥσαύτως
δὲ (77) καὶ ἐκ τοῦ ρηθέντος αὐτῷ διὰ τοῦ πατρικίου
Βαρδανίου παρὰ τοῦ ἐν τῷ Φιλομηλίῳ μονάζοντος (78),
ἐκ τε τῆς μεταμφιάσεως καὶ ἐπιδόσεως τῶν ἐσθῆτων.

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁹ ἀσάμβαλος L. ⁷⁰ ἡρεῖσθαι L. ⁷¹ κεκοινωνήσας L. ⁷² αὐθώρου L. ⁷³ θεάσασθε L. ⁷⁴ ἀπερτίσθαι
Cedrenus p. 492 D. ⁷⁵ μεταξὺ addidi.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(67) Contin. p. 22, Zon. p. 132, Cedr. p. 492, D
Sym. Log. p. 406, atque iste postremus Nostri fere
verbis.

(68) Ibidem.

(69) Ita scriptum. Reinesius annotavit, Γρ. ἀσάμ-
βουλος· inconsulto enim impetu, nec prævisio, in-
vasit imperatorem.

(70) Γρ. κατηγορήσαν. REINESIUS.

(71) Hæc commodius Contin. p. 22, Zon. p. 132,
Cedr. p. 491.

(72) Ita scriptum, non ὑπεξελείψεως.

(73) Cont. p. 22, Cedr. p. 492, Zon. p. 132, et
Nostri verbis Sym. Log. p. 406.

(74) Ita scr., sed fortasse fuerat primitus ἀπερτί-
σας, ut apud Cont. p. 22. — Apud Sym. Log.

p. 406, edit. Paris, in eadem re habetur συμβου-
λικῆς, ubi in marg. Συμβουλιαχῆς. Cedren. p. 493,
Zonar. p. 133, item Sym. Log. hic etiam, ut No-
ster. Nostram lectionem non puto falsam, quamvis
Συμβουλιαχῆς probari possit ex Cont. p. 22, et aliis
annotatis. Sic συμβολαυσάμενος Noster posuit infra
p. 23.

(75) Ita scriptum sine articulo.

(76) Cont. p. 23, Cedr. p. 493, Zon. p. 133, Sym.
Log. p. 407.

(77) Imperfecta oratio, nisi aliquod verbum ex
superioribus ἀπὸ κοινοῦ sumatur, ut feci in ver-
sione.

(78) Cont. p. 23, Cedr. p. 493, Zon. p. 134, et
iisdem quibus Noster verbis Sym. Log. p. 406.

Ὅπως (79) μετακαλεσάμενος τὸν παπῖαν, τοῦτον ἀσφαλῶς τηρεῖν πρὸς τι οἶκημα τῶν τὸ παλάτιον σαρούντων ἐκδίδωκε, σιθηροπέδαις ἀσφαλισάμενος (80), ὣν τὴν κλεῖδα ἐν τῷ ὑπενδύτῃ αὐτοῦ ἀπόθετον διεφρούρει, τῶν ἄλλων μὴδὲν ταύτην πιστευκώς.

Περὶ γοῦν (81) νυκτερινὴν ὥραν ἀπαναστάς, τοῦ κοιτῶνος ὁ βασιλεὺς τὰς ἀπαγούσας πρὸς τὴν τοῦ παπῖου σκηνὴν πάσας θύρας εὐσθενῶς κατηδάψισεν· ἦν γὰρ εὐσθενὴς πάνυ καὶ θρασυκάρδιος. Καὶ εἰσὼν γε καταλαμβάνει τὸν Μιχαὴλ (82) εἰς τὴν τοῦ παπῖου κλίνην καθεύδοντα, χαμαὶ δὲ τὸν παπῖαν παρυναζόμενον. Καὶ περὶ τὸν Μιχαὴλ κύψας παλάμῃ τὰ στήθη αὐτοῦ διηκρίδαζεν, ὅποιαν ἀφίησι ροπήν, μεριμνητικὴν ἢ ἀμέριμνον. Ὡς δὲ τοῦτον τῆς ἀφῆς μὴ ἐπηρεσθῆμενον¹ συνέγνω (83), πάνυ ἐθαυμάζει ἐπὶ τῇ ἀφρόντει αὐτοῦ ἀφυπνώσει (84), διανεύων τὴν αὐτοῦ κεφαλὴν καὶ χαλεπὰ τεκμαιρόμενος, καὶ διεξιὼν μεγάλως τῇ χειρὶ (85) κατὰ τοῦ παπῖου τὸν θυμὸν συμβολαιωσάμενος ἀμφοτέροις τὴν ἀπειλὴν ἐπερρίπιζεν. (86) Ταῦτα προσεδρεύον² τῷ Μιχαὴλ εὐνουχικὸν παιδάριον κρύφα τεθέατο, ὅπερ τὸν εἰσίσιντα βασιλεῖα οὐκ ἄλλοθεν ἢ ἀπὸ τῶν βασιλευσῶν (87) ἐκ κόκκου πεδῶν³ δειγνώκεν ὑπὸ τὴν κλίνην ὑφέρπον⁴ (ἔκει γὰρ τῷ βασιλεῖ διεκέρυπτο)· μετὰ γοῦν τὴν ἀφίξιν (88) τοῦ βασιλέως τῷ τε Ἰδῳ ἐσπότῃ Μιχαὴλ, ἀλλὰ μὴν καὶ τῷ παπῖα, ἅπαντα ἐὰν συμβεβηκότα διέλεξεν. Τοῦτων κατήκοος γεγωνὶς ὁ παπῖας καὶ ἀμέτρῳ (89) κατασχεθεὶς δειματι σὺν αὐτῷ Μιχαὴλ βουλὴν δοκίμην ἐπισκευάζουσιν. Προτασίζεται (90) ὁ Μιχαὴλ τῶν κατὰ φύχην ὀφλημάτων⁵ ὅταν κακῆσθαι διὰ φροντίδος, ὡς ἂν τινι τῶν ὑπαγῶν ταύτας (91) ἀνάθοιτο διὰ τινος τῶν ὑπηρετουμένων αὐτῷ πιστοτάτου Θεοκτίστου, ὃς μετὰ αὐτὰ τῷ τοῦ πατρικίου περιδλέπτῳ τετίμητο ἀξιώματι καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ βασιλικοῦ καλὰμου ἐγχεχειριστο πρόνοιαν, δι' οὗ κανίκελος ἐδοξάζετο (92), ἐφ' ᾧ καὶ τὰ τῆς ἐπιτροπίας τοῦ Μιχαὴλ ὡς εὐγνώμονι ἐβεβαίωτο. (93) Τότε δὲ τὸ κατὰ τὴν αἰτησιν τῆς προέσεως πέρας ἀπῆρτητο βασιλικῆς ἐκ διατάξεως, καὶ τὸ σκαυώρημα εἰς ἔργον προέβαινεν. (94) Ἀκριβολογισάμενος γὰρ τῷ Θεοκτίστῳ ὁ Μιχαὴλ τὰ τῆς ἐπιθέσεως, καὶ διαπορθμεύσας κρυφιομύστῳ τοῖς κ-

Cum igitur noctu hora circiter tertia surrexisset de cubili imperator, omnes januas quæ ad papæ cubiculum ducerent validis viribus dejecit : erat enim valde robustus et animosus. Ingressusque offendit Michaelē 23 in papæ lecto dormientem, papiam autem humi cubantem. Ac Michaeli intentus, manu exploravit ejus pectus quali motu moveatur, num solliciti an securi. Ut autem eum contrectationem minime sensisset intellexit, valde admiratus fuit quod tam secure dormiret : movensque caput et gravia minitans, interque egrediendum manus agitatione animum iratum erga papiam indicans, utrisque minas intentavit. Hæc omnia assidens Michaeli puer eunuchus ex occulto spectaverat, qui ingredientem imperatorem non aliunde nisi ex coccineis calceis cognoverat, sub lectulum reptans : ibi enim absconditus imperatorem latuit. Itaque post abitum, domino suo Michaeli, nec non papæ, omnia quæ accidissent narravit : quibus auditis papias atque Michael pavore correpti consilium quoddam sibi utile ineunt. Simulat Michael valde sibi curæ esse ut animæ quædam delicta alicui ex religiosis aperiret per quemdam snorum ministrorum fidissimum Theoctistum, qui postea illustri dignitate patricii ab eo ornatus fuit curaque calami imperatorii ei demandata, unde canicilius audiebat, atque ut benevolo curatura Michaelis eidem fuerat collata. Tunc ergo secundum petitionem prætextus illius finis pendebat ab imperatoris 24 ordinatione, et mox consilium in actum deducebatur. Quippe diligenter collocutus Michael cum Theoctisto clam certiores reddit participes insidiarum de occulto consilio, minaturque se conjurationem indicaturum imperatori, si aggressionem in præsens intermittant.

VARIE LECTIONES.

¹ μεριμνητικὴν L. ² ἐπηρεσθῆμενον L. ³ προσεδρεύων L. ⁴ πεδῶν L. ⁵ ὑφέρπον B, ἐφέρπον L. fort. κηλίδας τῶν. conf. Contin. p. 24.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(79) In contrarium posuit auctor hanc particulam, ut alia quædam. — Cont. p. 22 et 23; Cedr. p. 492. Papias est nomen officii, custodem palatii significans.

(80) Cont. p. 22 init. — Cedren. p. 492, Zonar. p. 133.

(81) Cont. p. 23, Cedr. l. c., Zonar. p. 133.

(82) Scriptum ἐπαισθημένον. Supra p. 21, recte cum augmento.

(83) Cont. p. 23 in fine, Cedr. p. 493, Zon. p. 133 in fine.

(84) Cont. p. 24, lin. 4, δεινὸν ἐνσελῶν.

(85) Zonar. l. c. τὴν ὀργὴν ὑπαδῆλου τῇ κινήσει τῆς χειρὸς.

(86) Contin. 24, ἀλλὰ τις τῶν προκοίτων, etc., ut et Cedr. p. 494. De eodem Zon. p. 134.

(87) Cont. p. 24, ἐκ τῶν φοινικῶν (sive φοινικίων) φωρασάμενος ὑποδημάτων, et Cedr. p. 494. — Scriptum παδῆλων. Monuit Reinesius de emendatione in margine.

(88) Male posuit hanc vocem in contrarium auctor, ut supra ἀπώλωλε pro ἀπώλεσε et inferius διαπεφόνηκεν.

(89) Zon. p. 134.

(90) Contin. p. 24, Cedr. p. 494.

(91) Ita scriptum, ταῦτα.

(92) Apparet hinc ex parte, quodnam canicilii officium fuerit.

(93) Cont. p. 494. Insolite loquitur, ut plerumque.

(94) Cedr. l. c.

κοινωνηκόσιν αὐτῷ τῆς ἐνέδρας βαθεῖαν διδάσκειν, ἐπισχυρίζεται κατ' αὐτῶν τὴν κοινωνίαν φωράσαι τῷ ἄνακτι, (95) εἶπερ καταμελήσειαν ἄρτι τῆς ἐγχειρήσεως.

Hinc communi consilio rem ita constituunt, ut A clam intrarent noctu per eburneam portam, ubi Deo laudes consecrantur, simulantes se sacerdotes, sub vestibus gladios habentes, dein sic ad dexteram partem declinarent imperatoremque aggredierentur. Vetus enim quidam fuerat mos ut sacerdotes extraregiam de nocte exspectarent usque ad introitum, qui ipsis circa auroram erat definitus. Tanquam sacerdotes itaque conjurati ingrediebantur, veris sacerdotibus adjuncti comites. Ac sacerdotes quidem intrabant in oratorium; illi autem remanentes in loco obscuro, in insidiis latebant, ut tempore opportuno aggredierentur imperatorem. Instante autem matutino hymno imperator, ut solebat, se in templum confert. Tempus ipsum per auroram detegens insidiatores acuebat, nisi audacia aggredientium victoriam excitasset. Confestim enim fervente præcipitique audacia gladiis manibus tenentes, a scopo aberrantes in sacerdotum præfectum gladios intentant, hunc putantes esse imperatorem, 25 ex oblato tunc ipsis habitu decepti. Cum enim esset hiems acerrima, imperator hincbat in capite erectum tegumentum, ad eundem modum et sacerdotum ordinis præfectus; unde accidebat ut conjurati omnino hunc adorerentur. Qui tanto impetu simul invadentium perterritus vehementer exclamavit alium esse imperatorem, ad quem impetum direxissent. Quapropter et caput nudavit tamquam manifestum indicium (calvitium enim habebat), ne ictum propter similitudinem attraheret. Itaque imperator ingressus in propitiatorium fuerat, atque inde cruce aut secundum alios catena turibuli arrepta, destitutus aliis ad defendendum armis, opponere se volebat. Sed statim atque agnitus fuit a percussoribus, isti eum gladiis conciderunt crucem in manibus tenentem, ut ea saltem ictum delleret. Qua de causa etiam ad quemdam ex percussoribus, ingentem hominem, qui unum et dimidium a statura Gigantea appellabatur, locutus est, adjurans per id quod tenebat (per crucem).

Ἐντεῦθεν κοινήν βουλὴν ἐπισκευασάμενοι ταῦτ' οὖδ' ἐγχειρήματα συντίθεσθαι, παραισδύναι (96) νύκτωρ διὰ τῆς ἐλεφαντίνης πύλης, καθ' ἃ τὰ τῆς δοξολογίας θεῷ ἀφιέρωτο, ὡς ἱερεῖς ὑποκριθισόμενοι τοῖς ἐπενδύμασι ξίφη τε λαθροῖως * (97) χειρισόμενοι, εἰθ' οὕτως πρὸς μέρος τὸ δεξιὸν ποιήσασθαι τὴν ἀπόνευσιν καὶ ἐπιθέσθαι τῷ βασιλεῖ. (98) Παλαῖος γὰρ τις τύπος διεδεδραμῆκει, ἐκτὸς τῶν βασιλείων τοὺς ἱερεῖς νυκτὶ διακαρτερεῖν μέχρι τῆς πρὸς ὄρθρον διωρισμένης αὐτοῖς εἰσελεύσεως. Ὡς ἱερεῖς ὅθεν οἱ στασιῶται εἰσέφesan ¹, τοῖς ἀληθεῖσιν ἐπόμενοι· καὶ οἱ μὲν ἱερεῖς εἰσῆλθοσαν τῷ εὐκτηρίῳ ναφ, (99) οἱ δὲ περιλειφθέντες ζοφώδει χώρῳ λεληθῶτος * προσήδρευον, (1) ὡς ἂν εὐκαίρως ἐπιβῶνται τῷ βασιλεῖ. Τοῦ δὲ ὄρθρου ὕμνου ἐνστάτος, (2) πρὸς τὸ εἰλωθὲς καταίρει βασιλεὺς τῷ ναφ. Ἡ ὥρα τῇ ἐπ' ἀπαύρῃ τὸν λόγον δημοσιεύουσα, εἰ μὴ τόλμα (5) τῶν ἐπιτιμμένων τὸν θρίαμβον ἀνερῶσιπεν. Αὐτίκα γὰρ ζέοντι καὶ τομῇ θάρρει ξιφῆρας παρὰ τὸν σκοπὸν ἐναυτομολήσαντες (4) κατὰ τοῦ τῶν ἱερῶν ἐξάρχου τὰ ξίφη προέτειναν, τὸν βασιλέα τοῦτον ὑπάρχειν εἰκάσαντες ἐκ τοῦ τότε προσπεσόντος σχήματος ἀποπλανηθέντες· (5) χειμῶνος γὰρ δριμυτάτου καθεστηκότος ὁ μὲν βασιλεὺς κατὰ τὴν κεφαλὴν ἐκέχρητο διανεστηκῶτι καλύμματι, τὸν αὐτὸν δὲ ² τρόπῳ καὶ ὁ τοῦ τῶν ἱερῶν καταλόγου προηγούμενος· ἐξ οὗ συνέβαινεν ὄντως τοῖς στασιώταις ¹⁰ κατ' αὐτοῦ τὴν ἐγγεῖρησιν ἐπιδειξάσθαι. Ὅς τῇ ἀθρόᾳ φρεσὶ τῶν ἐπιτιμμένων καταπλαγεῖς σφοδρὸν ἀνεδόθησεν, ἔτερον (6) εἶναι τὸν βασιλέα, πρὸς δὲ τὴν ἑρμὴν ἀπώρησαν. Διὸ καὶ τὴν κεφαλὴν ἀπεγύμνωσεν οἷα (7) καταφανὲς γνῶρισμα (φαλάκρωμα γὰρ αὐτῷ περιέστατο), ἵνα μὴ τὴν τομὴν ἐκ τοῦ παρείκοντος ἐπιστάσῃτο. (8) Οὐκοῦν ὁ βασιλεὺς εἰσῆει τῷ ἱαστηρίῳ περιτυχῶν ¹¹, καὶ τούτου τὸν σταυρὸν ἢ κατὰ τινος τὴν τοῦ θυμιατηρίου κρεμάθραν δραξάμενος, ἐξαπορῶν (9) τινος ἀμυντηρίου ὄργανου, ἀντιτάξασθαι ἐμελλεν. Ὅμως (10) καταφανὲς ¹² γενόμενος τοῖς αὐτὸν διαχειρισμένοις, (11) αὐθωρὸν τοῖς ξίφεσιν ἐκερμάτιζον σταυρὸν ἐν χερσὶ κατέχοντα, ὥστε τοῦτω γε ¹³ τὴν τομὴν ἀποπέμψασθαι. Ἦς (12) χά-

VARIAE LECTIONES.

* ξίφει λαθροῖως τε L. ¹ εἰσέφesan L. ² λεληθῶτος L. ³ δὲ δὴ L. ¹⁰ στασιώταις B, στρατιώταις L. ¹¹ περιτυχὼν L. ¹² καταφανὲς L. ¹³ τοῦτω γε L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(95) Cont. p. 24 init., Zonar. 131. Sym. Log. D κλήρου ἔπαρχον.

p. 411.

(96) Cont. p. 24, Cedr. p. 494.

(97) Zon. p. 134, Cont. p. 24, Cedr. p. 494.

(98) Cont. p. 24, ἔθος ἦν τῷ κλήρῳ, etc. Vid. Cedr. p. 494.

(99) Zon. p. 131.

(1) Cont. p. 24, Cedr. p. 494.

(2) Zon. p. 134.

(3) Ita sine art. ἡ, qui videtur absorptus a præc. μή. Sic paulo ante ἂν excidisse videtur propter præc. παρέθηκεν.

(4) I. e. in unum currentes, euntes. REINESIUS. Cont. p. 24, εἰσπηδήσαντες ἄθροως. — Cedr. p. 494. τὸν τοῦ κλήρου ἐξάρχον vocat, Cont. p. 24, τὸν τοῦ

(5) Cont. p. 24, Cedr. p. 494.

(6) Cedr. p. 494.

(7) Cont. p. 24.

(8) Cont. l. c. Cedr. p. 494 in fine, ut Noster fecit.

(9) I. e. penitus desperans. REINESIUS. Imo, inquam, penitus destitutus.

(10) Abutitur hac particula in contrarium hic etiam, ponens pro ἀλλά. — Καταφανὲς γενόμενος. Est solœcismus. Si scribatur καταφανὴ γενόμενον, recte habet.

(11) Cont. p. 24.

(12) Ita scriptum, ut referatur ad τομῆς; ut ad avertendum ictum non tantum crucem adhibuerit,

πιν πρὸς τινὰ τῶν μαιφόνων, ὑπερμεγέθη ἄνδρα, ὃν ἄν καὶ ἡμῖς κατὰ τὸ γιγάντειον ¹⁴ (13) προσω-
μάζετο μέγεθος, ἐπεφθέγγετο ὄρκῳ περιδεσμών οὐ
ἐπαλάβετο. Ἀλλ' ἀμειλίχτων ὅσα κατὰ τοὺς Ἀντιμά-
χου παῖδας διήκουσεν, ἀντεπαύοντα (14) ἐνόρκως αὐτῷ
μηκέτι βιώσεσθαι. Καὶ εὐθὺς (15) τῇ κατακλιθεὶ
τὴν σπῆδην καθέως τὴν χεῖρα διέσπασεν, ὥστε καὶ τὸ
σταυρικὸν σχεδὸν τι κέρως διακοπῆναι· εἴθ' οὕτως
αὐτὸν καὶ τῆς κεφαλῆς ἀπτείχισεν. Κατ' αὐτὴν (16)
δὲ τὴν ὥραν φωνή τις ἀερόθεν ἐνήλατο ποντοποροῦσι
ναυτιλοῖς ¹⁵, ὡς Λέων ὁ βασιλεὺς τῆδε διαφερόντη-
κον (17)· οἱ συμβαλλόντες ¹⁶ τὴν ἀκοὴν τὴν τε νύκτα μετὰ τοῦτο καὶ ὥραν καθ' ἑαυτοὺς ἐννοήσαντες τὸ
ἀληθὲς διειλήφασιν.

Κτείναντες δὲ τοῦτον οἱ φονεῦται ἀνηλεῶς ἐν εὐ-
λασιδίαι χώροις τοῖς πρὸς τὸ δέξιμον ἀπαγαγόντες
κατέθεσαν, ὅπως ἐπὶ βραχὺ ἐκαίσε προσμένον·
εἶχοντο γὰρ χρεωδεστέρων φροντίζον οἱ τῷ Μιχαὴλ
συναρμόμενοι, ὥστε τοῦτον μὲν τῆς εἰρκῆς ἐξελεῖσθαι
καὶ ἀναρρῆσαι πᾶσιν αὐτοκράτορα βασιλεῖα, δὲ εἰ-
τήσοι τὰ πρὸς τὸν καιρὸν κατατείνοντα, ἀσφαλείας
δενύσης ἀπαιτουμένης, ἣν ταχέως εἰργάσατο (18).
Καὶ διὰ τῶν Σκύλων ¹⁷ ἔλκυσμα τὸ σῶμα λυγρῶς
καταικίσαντες καὶ τῷ ἱπποδρόμῳ παραγυμνῶσαντες
καὶ ὑποζυγίῳ μετεωρίσαντες ἐπὶ πάσης τῆς λεωφό-
ρου προήνεγκαν, εἰτα ἐμβαλόντες αὐτὸ ἐν ¹⁸ πλοίῳ,
(19) καὶ τὴν σύμβιον σὺν τοῖς τέσσαρσι τοῦτων
παισὶ, Συμβατίῳ (20) τῷ καὶ μετονομασθέντι ¹⁹
Ἰωνσταντίνῳ κατὰ τὸ στέψιμον, Βασιλείῳ καὶ Γρη-
γορίῳ ἅμα Θεοδοσίῳ, περὶ τὴν Πρώτην νῆσον (21)
παρέπεμψαν. Κάκειος τῶν παίδων καταθλαδίαν ποι-
ῆτον περιρτοιχομένων, ὁ Θεοδόσιος τῆς ζωῆς ἀπεζεύ-
ξαιτο ²⁰· καὶ ἀμφοτέρους τῆς προσηκούσης κηδείας
ῥῆζαν.

Οὗτος δὲ, ὡς φασὶ τινες, καὶ πρὸ τοῦ τῆς βασιλείας
ἐπαλάβεσθαι τῆς δυσσεβοῦς αἰρέσεως εἶχετο. Διὰ καὶ
κατὰ τὸ ἔθιμον τῆς καθ' ἡμᾶς εὐσεβοῦς πίστεως
στελλαντος πρὸς αὐτὸν Νικηφόρου τοῦ πατριάρχου
ἱμὸν διὰ τινων ἀρχιερέων ἐγγράψασθαι τὴν εὐσε-
βειαν, (22) καταπράξασθαι τοῦτο διανεβάλετο ²¹ ἕως
ἐν αὐτῷ ἡ τῆς βασιλείας ἐπέλθοι διὰ στέφους μεγα-
λοπρέπεια· καὶ καθ' ἡμέραν γε τὴν δευτέραν τῆς
αὐτοῦ βασιλείας ἐνσυνεχόμενος τῷ ὀρθοδόξῳ τόμῳ
ἀποσημῆσθαι ἀναντιρρήτως ἀπέπειτο μὴ δ' ὅλως τῷ

Sed immitem vocem, ad exemplum Antimachi
filiorum, audivit, cum juratus ei responderet
haud amplius victurum. Statimque idem gladio
claviculae impacto manum amputavit, ita ut etiam
crucis cornu fere dissectum fuerit. Dein sic eum
capite truncavit. Eadem autem hora vox **26**
quedam ex aere percutit in mari navigantes
nautas quosdam, Leonem imperatorem ea perisse:
qui considerantes quod audierant, et noctem postea
et horam in animum revocantes, veritatem depre-
henderunt.

Cam autem eum percussores occidissent, in

cloacas et receptacula sordium delatum posuerunt,
ut paullisper ibi maneret. Intenti enim erant
magis necessariis curis Michaelis complices, ut
scilicet hunc ex carcere eximerent, et publice
imperatorem declararent, qui temporis opportuni
copiam faceret, cum securitas congrua require-
retur: eamque is cito praestitit. Atque tunc per
Scyla tractum cadaver misere foedantes, in circo
denudatum, jumento sublatum, per omnem pla-
team tulerunt, postea impositum navigio, cum
conjugē et quatuor filiis, Sabbatio, qui in
inauguratione imperatoris Constantinus fuit dic-
tus, Basilio item ac Gregorio, nec Ieon Theo-
dosio, in Proten insulam miserunt. Atque ibi cum
exsectionis poena afficerentur, Theodosius vitam
amisit. Utrumque autem congruente sepultura di-
gnati sunt.

Porro iste Leo, ut quidam perhibent, etiam
antequam imperium capesseret, impiæ illi hæresi
adhæserat. Quapropter etiam cum ex more **27**
piæ nostræ fidei Nicephorus patriarcha ad eum
misisset libellum per aliquot sacerdotes primarios,
ut professionem fidei inscriberet, id facere distulit,
donec solennitas inaugurationis adesset. Sed altero
die ejus imperii, cum compelleretur ad subscri-
bendum orthodoxo libello, plane negavit sese
accommodaturum illius voluntati. Unde etiam

VARIAE LECTIONES.

¹⁴ γιγάντιον L. ¹⁵ ναυτῆλοις L. ¹⁶ συμβάλλοντες L. ¹⁷ σκύλων L. ¹⁸ ἐμβαλλόντες αὐτῷ ἐν L.
¹⁹ μετονομασθέντι L. ²⁰ ἀπετεύξετο L. ²¹ διανεβάλετο L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

sed et giganteum illum hominem allocutus fuerit. D
Habent hic vocem χάριτος et alii, sed aliter. Cont.
p. 25, ὄρκῳ τῆς ἐνοικουμένης χάριτος ἐν τῷ ναῷ, uti
et Cedr. p. 495, quasi per gratiam templo inhabi-
tantem obsecraverit.

(13) Mire Noster hæc ut pleraque. Alii planius,
ut Cont. p. 25, ἐν μεγέθει καὶ γιγανταίῳ. Cedr.
p. 495, ἔνα τινὰ γιγανταίον.

(14) Ita scriptum, cum deberet ἀντεπίπτοντος.

(15) Cont. p. 25, Cedr. p. 495, Zon. p. 134.

(16) Cont. p. 25 in fine, Sym. Log. p. 411, Cedr.
p. 495.

(17) Ita scriptum. Reinesius annotat, ἱ.ε. διαπε-
φόνηκεν.

(18) Ita scriptum, cum deberet εἰργάσασθαι. —

Cont. lib. II init., Cedr. p. 496, Zonar. p. 184.

(19) Cont. lib. II init., Zon. p. 135, Cedr. p. 495,
Sym. Log. 411. — Scriptum αὐτῷ ἐν. Notavit Rei-
nesius, ἱ.ε. αὐτὸ ἐν. Recte quod ad αὐτὸ ἀτinet,
pessime ἐν· ἐν bene habet.

(20) Ita scriptum. Reinesius annotavit, Σαββα-
τίῳ. Zonar. p. 135 et Cedren. p. 395, Συμβατίῳ
Cont. lib. II init.

(21) Cedr. πρὸς τὴν πρώτην καλουμένην νῆσον.
Reinesius. Et apud nostrum in allem πρὸς.

(22) Ita et Continuator Const. Porphyg. p. 18,
negat profitemi voluisse fidem. Sym. autem Log.
p. 402, professum dicit, uti et Georgius monachus
initio.

hæresis suæ adjuutores et collegas in palatium assumpsit, victum ad luxum usque istis peculiariter largiens : cumque cooperatorem in sua doctrina invenisset Johannem grammaticum, qui et Iannes eo quod veritati adversaretur, hunc inter eosdem cooptavit. Quibus stultus ille desertor mandavit ut novitiam illam fidem conscriberent. Ac post duos imperii sui annos palam deficiens, ut filius Cis, venerandarum imaginum eversionem aggressus est. Mox etiam ad omnes episcopos scripsit, ut se Byzantium conferrent, urbem a Megarensibus conditam ac Byzantie, cum ad eam condendam confluiscent per Europam Carystii, Mycenæi, Corinthii, alique multi, cum philosophis et rhetoribus. Cumque ad Propontidem episcopi venirent, permissum illis non est ut pro consuetudine prius accederent ad patriarcham, sed ad ipsum imperatorem ducebantur et vi coacti adigebantur ut consentirent in ejus pravam sententiam. Ex quibus illos qui ei morem gerebant comiter et benigne excipiebat, eos autem qui obtemperare nolent omnis generis contumeliis ulciscabatur, Christianorum dogmata pro nihilo reputans; quemadmodum etiam in pacis fœderibus cum Iunniis hæc conturbavit, illis quidem attribuens nostras consuetudines, sibi autem et suis subjectis illorum ceremonias. Atque ob hæc fortasse terræ motus maxime terribiles, luesque et siccitates, et inflammationes aeris, præterea seditiones in urbe omni et dititione ab initio ejus Deo invisi imperii per multos annos assidue exstiterunt, ipsis etiam elementis indignantibus ob ejus scelera. Tales erant impiæ ejus cogitationes et machinationes, et duras per eas calamitas.

Cæterum in rebus utilibus suscipiendis industria incessabili erat. Qua etiam factum, ut per Thraciam Macedoniamque, etiam usque ad fines terræ Scytharum, multas urbes instauraret, ipse omnia lustrans cum militaribus copiis, ut et hostium incursiones averteret et instaurationes ad finem commode perducendi facultatem præstaret.

VARIÆ LECTIONES.

²² πολλῆσι L. ²³ προσεντυγχάνειν V. ²⁴ ἐγγρονίζων L. ²⁵ στρατιώται L.

STEPH. BERGIERI NOTÆ.

(23) Cont. p. 20.
(24) Cont. l. c., Sym. Log. p. 403, Georg. mon. p. 501.

(25) Χρόνους pro annis, quod inconsiderate negat Ritterhusius notis ad Pythagoram Malchi p. 22. Reinesius. Sic Eustathius de Ismen. lib. vi, p. 126. Vide et notas ad Lex. Gr. Suidas Γάιος, μετὰ δύο χρόνους ἐκτάς τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, etc. OLEARIUS aut BOSIUS. Sed hæc propterea, et nihil notius.

(26) Saulis exemplum, ut Noster quidem ponit, parum huc quadrat; explicatius et aptius id ponit Georg. monachus initio.

(27) Inepta hic et intempestiva erat parenthesis de conditu Byzantii, ut aliæ plures in sequentibus. Fortasse ex margine. Cum interim non alienæ videantur ab auctoris hujus ingenio. Est autem in hac ambiguitas. Nam potuit claudi etiam post multa. Aliqua hoc pacto philosophos etiam et rhetoras

α τοιοῦτω συνθέσθαι βουλήματι. Ὅθεν καὶ τοὺς τῆς αἰρέσεως αὐτῷ συνεργούς ἐν τῷ παλατίῳ ἀποκατέστησεν, δίδεταν πρὸς τρυφήν ἰδιαζόντως τοῦτοις δαψιλευσάμενος. (23) Μετ' ὧν καὶ συνήρθον τῆς αὐτοῦ διδασκαλίας εὐρών τὸν γραμματικὸν Ἰωάννην, τὸν καὶ Ἰαννῆν (24) διὰ τὸ τῆς ἀληθείας ἀντιβρόπον, τοῦτοις συντάξεν. Οἱς νεαροτρεπῇ πίστιν νηπιόφων ὁ ἀποστάτης προστάττει συγγράψασθαι. Καὶ μετὰ δύο χρόνους (25) τῆς βασιλείας ἀναβῆν ἀποστατήσας, καθάπερ ὁ υἱὸς τοῦ Κίς (26), τῆς τῶν σεβαστῶν εἰκόνων μεταποιήσας καθαιρέσεως, ἐνταῦθεν καὶ γράψας παντὶ ἐπισκόπῳ καταίρειν ἐν Βυζαντίῳ τῷ ὑπὸ Μεγαρέων κτισθέντι καὶ Βύζαντος (27), κατ' Εὐρώπην συνελθόντων ἐν τῇ τοῦτου πόλει. Καρυστίων, Μυκηναίων καὶ Κορινθίων ἄλλων τε πολλῶν, φιλοσόφοις ἅμα καὶ ῥήτοροι. Καὶ δὴ ὅτε αἱ ἐπισκοπῆ τοῖς κατὰ πέραν προσήγγιζον, (28) οὐ κατὰ τὸ εἰθισμένον προσεντυγχάνειν τῷ πατριάρχῃ ἤρριεντο, ἀλλὰ πρὸς αὐτὸν ἤγοντο καὶ ἀκοντες συνευδοκεῖν τῷ κακοδόξῳ φρονήματι ἐδιδόντα. Ὡν (29) τοὺς πειθαρχοῦντας αὐτῷ προσηκούσης ἡεῖου φιλοφρονήσεως, τοὺς (30) δὲ μὴ πειθομένους αἰκίσεις παντοδαπαῖς διημέβετο, τὰ Χριστιανῶν παρ' οὐδὲν θεισίσματα λογιζόμενος, ὥς ὤρθε (31) καὶ ταῖς πρὸς τοὺς ὀνόμους εἰρηναίαις συμβάσει ταῦτα συνέχευεν, ἐκείνους μὲν ἀναθεὶς ἐργάσασθαι τὰ ἡμέτερα εὐωδέα, ταῦτ' αὐτῷ καὶ τοῖς ὑπ' αὐτὸν τὰ ἐκείνων ῥησκαύματα. Δι' ὧν τάχα σεισμοὶ φρικωδέστατοι λοιμοὶ τε (32) καὶ αὐχμηραὶ καὶ ἐκφυλώσεις ἀέρος, πρὸς τοῦτοις καὶ ἐμφύλιοι στάσεις κατὰ πόλιν καὶ χώραν πᾶσαν, ἀρχήθεν τῆς θεομισοῦς βασιλείας αὐτοῦ μέχρι πολλῶν χρόνων διήρκεσαν, καὶ αὐτῶν τῶν στοιχείων δυσανασχετούντων ὅλον τοῦτου τοῖς κακουργήμασιν. Ταῦτα τὰ κατὰ δυστάθειαν αὐτοῦ ἐννοήματα καὶ τεχνάσματα, καὶ τοῦτοις (33) τὸ ἐπαχθεῖ; ἐγγρονίζον. Ἀλλὰ καὶ (34) πρὸς τῶν αἰ τῶν λυσιτελούντων διέγνωτο, φιλοπονίας οὐκ ἔληγεν· δι' ἧς κατὰ γε θράκην Μακεδονίαν τε πᾶσαν καὶ ζωὴς τῶν ὀρίων τῆς Σκυθῶν γῆς πόλεις ἀνενώσατο, αὐτὸς ἐπαλίων οὐκ στρατιώταις φάλαγξιν, ὅπως τὰς τε πολεμίων ἐφόδους ἐκτρέποιο καὶ ταῖς τοῦτων ἐπισκηναῖς παρέχοι τὸ εὐπεράτωτον (35).

Ἀλλὰ καὶ (34) πρὸς τῶν αἰ τῶν λυσιτελούντων διέγνωτο, φιλοπονίας οὐκ ἔληγεν· δι' ἧς κατὰ γε θράκην Μακεδονίαν τε πᾶσαν καὶ ζωὴς τῶν ὀρίων τῆς Σκυθῶν γῆς πόλεις ἀνενώσατο, αὐτὸς ἐπαλίων οὐκ στρατιώταις φάλαγξιν, ὅπως τὰς τε πολεμίων ἐφόδους ἐκτρέποιο καὶ ταῖς τοῦτων ἐπισκηναῖς παρέχοι τὸ εὐπεράτωτον (35).

D accersivisset. Cæterum in Græco nullibi sunt posita signa parentheseos.

(28) Cont. p. 21.

(29) Cedr. p. 490.

(30) Zon. p. 131 in fine, seq.

(31) Planus hæc Continuator Const. Porph. p. 19 et 20.

(32) Sym. Log. p. 404.

(33) Mallem xán τοῦτων.

(34) Cont. p. 19. — ET c. Ita scriptum. Puto etc. ti.

(35) Ita scriptum. Bosius descripsit εὐπεράτωτον. Quare Reinesius annotavit in ejus marg. Γρ. εὐπορώτατον. Quod cum contrarium sensum præbeat eorum quæ debet dicere auctor, uti et ms. lectio, tanto pejus est, quia temere et frustra sit mutatio. Nihil mutandum. Sensus bonus, ut in versione.

Ἦν δὲ τῷ γένει κατὰ συζυγίαν ἐξ Ἀσσυρίων καὶ Ἀρμενίων ἀναφύεις (36), τῶν ἰδίων (37) γεννητόρων ἐπεξαναστάτων ὡς αὐτοὺς τε μαιφονησαμένων καὶ πρὸς τοὺς τῶν Ἀρμενίων χωρίους (38) κατὰ φυγάδειαν ἐνοικηωσάντων, (39) κάλεισε τὸν ἀνήμερον θῆρα τακτεῖν ὡς ἐξ ὧν ἑτερογενεῖς τι τεράστιον κεχρημάτιζεν. Ἀρμενίους δὲ φασιν ἐξ Ἀρμένου (40) κληθῆναι τοῦ ἀπὸ Ἀρμενίου πόλεως Θετταλλίας, δὲ Ἰάσονι συνεστράτευσεν. Ἐξεκρατήκει (41) δὲ Λέων τῆς βασιλείας· ὧς ἔτι καὶ μῆτις ἐκ κατὰ Θεοῦ ὀφίστου ἐμμανῶς αὐχτίζόμενος.

Erat autem misto genere ex Assyriis et Armeniis natus, qui in proprios parentes insurrexerant eosque interfecerant atque in Armeniorum finibus in exsilio habitaverant, ubi immansuetam hanc bestiam genuerunt. 29 Armenios autem aiunt ab Armenio quodam nomen accepisse ex Armenio Thessaliæ oppido, qui Jasoni fuisset comes expeditionis. Tenuit autem Leo imperium septem annis et quinque mensibus, erga Deum altissimum furiose insolens.

VARIÆ LECTIONES.

ἡ ἐπεξανιστάτων L. ὡς τεκόντων B.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(36) Loquitur inepte et imperfecte. Hoc vult, Leonis parentes cum essent partim Assyrii partim Armenii, suos parentes interfecisse, etc.

(37) Ἦρ. ἀναφύεις ἀντὶ τῶν ἰδίων vel ἐπὶ τῶν ἰδ. Reinesius. Plane et intempestivæ et ineptæ conjecturæ in loco sano. — Cont. init. lib. I, Georg. mon. p. 502, 503.

(38) Ita scriptum. Malletur ὁρίους.

(39) Sym. Log. p. 402.

(40) Armenum quemdam urbe Thessalia oriundum cum Jasone ad Colchos navigasse tradit Stra-

bo lib. XI. Sed ab eo Armeniam denominatam incogitanter scribit auctor. Ita tamen et alii quos tunc nondum potuit Reinesius videre. Neus Chronogr. Græcus ms. genus Leonis Armeni a posteris filiorum Sennacherio, qui interempto patre in terram Ararat vel in Har-mini, i. e. in montana Minyadis, profugerant, de quibus IV Reg. XIX, 37. — (Dux aut tres voces detritæ legi nequeunt.) Reines.

(41) Ita scriptum. Reinesius tamen γρ. ἐπιτεκράτηκει, præter necessitatem.

ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ Β'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΞ ΑΜΟΡΙΟΥ ΜΙΧΑΗΛ.

REGUM LIBER II.

DE MICHAËLE AMORIENSI.

Ὁ δὲ Μιχαὴλ ἐν ἔτει ς'κθ' (42), Ἰνδικτιῶν ἰδ', παρ' ἐλπίδα (43) ἐξ εἰρκτικῆς αὐτοκράτωρ (ὡς τοῦ θαύματος!) ἀνηγόρευτο, τῷ τε βασιλικῷ θρόνῳ καθιέρωνται ἐπὶ ταῖς σιδηροπέδαις ἐπιθεσμούμενος· ὃ προσίστασι πάντες οἱ ἐντυχόντες (44), καὶ τὸ σέβας προσκυνητὸν ἀπονέμουσιν. Παμπόλλης οὖν ὥρας παρψηχυίας, καὶ τῆς κλειδὸς ἀπούσης μὴ τούτων ἀνεπτυγμένων, Ἰωάννης ὁ ἐκ γένους Ἐξαβουλλίαν καὶ τοῦ δρόμου (45) τοὺς λόγους τηλικαῦτα τιθεὶς τοῖς παροῦσι ταύτην ἐμυστολόγεται τεταμιεύσθαι ἐσθῆτι τῇ ἐνδοτάτῳ τοῦ φονευθέντος, δι' ἧς αἱ πόδες ἀποδεσσησθῆναι. Ἐξόδῳ δὲ ὥρας διατελούσης ἀπεισι ὡς Μιχαὴλ βασιλεὺς τῷ μεγίστῳ ναῦ (46) σὺν ἑμα τοῖς δεδρακόσι τὸ τὸλμημα, τῆς θείας τελεταρχίας ἀξιοθῆναι, μὴ δ' ὅπως μῆτις τῷ δῆμῳ δειματωθεὶς μῆτις τῷ δειματι τοῦ Θεοῦ κατερυθριάσας, (47) ἀλλὰ τεθαρ-

30 Porro Michael anno mundi sexies millesimo trecentesimo vicesimo nono, indictione decima quarta, præter spem ex carcere imperator (o rem mirandam) appellatur et in imperatorio solio collocatur adhuc compedibus vinctus. Ad quem accedunt omnes qui aderant et adorationis honorem deferunt. Multo autem spatio elapso cum clavis non adesset et compedes non essent solutæ, Johannes de prosapia Exabulliorum, tunc temporis cursus publici logotheta, iis qui aderant revelavit eam asservari in intima veste interfecti: qua compedes laxatæ sunt. Cum autem septima esset hora, abijt Michael in templum maximum cum patratoribus facinoris 31 ut divinam inaugurationem acciperet, plane nec populi metu nec timore Dei absterrius, sed confidens quam maxime cum aliis eventibus ac

VARIÆ LECTIONES.

ὡς ἀπεισι L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(42) Sym. Log. p. 413 habet ς'κθ', Georg. mon. ς'κς, p. 510.

(43) Contin. lib. II init., Cedr. p. 495.

(44) Debuit dicere παρατυχόντες.

(45) I. e. qui erat λογοθέτης τοῦ δρόμου.

(46) Cont. p. 27, Cedr. p. 495 in fine, πρὸς τὴν μέγαν τῆς Ἀγίας Σοφίας ναόν.

(47) Cont. p. 30, Cedr. I. c.

præsagis, tum quæ ei prædicta fuerant ab Athingano quodam vate, qui ejus temporis præfecto orientalis thematis, cum documenta multorum eventuum dedisset, clare indicaverat Michaelē et alterum quendam ex inferioribus diadema gestaturum, perspicue vaticinans. Quare hi præfecto magnæ curæ fuere, ut sponso filibus suis conciliaret. Huic itaque scopo intentus erat. Atque aliquando, cum is qui curam invitandorum ad mensam habet, quem a triclinio vocant, ingressus ad eum consignationem ostendisset, noluit multos interesse convivio, illos solos mensa dignatus. Cum igitur hæc instructa esset filiaque considerent, jubet eos cum illis locum occupare. Qui inopinato honore obstuprati accumbere recusarunt. At is nonnihil offensus coegit postremoque persuasit ut accumberent. Hilaritate autem exorta, utpote ipsis inebriatis, tradit eis filias uxores. At illi æstuantes ad hoc jussum paulisper renuunt, interea indignitatem suam reputantes, præcipue Michael, eo quod ex pauperrimis esset ortus et obscuræ sortis parentibus: sed tamen morem gerunt, cum urgerentur.

ἐν τούτῳ τὸ παρ' ἀξίαν αὐτῶν λογιζόμενοι, καὶ καὶ τὴν τύχην ἀνεπιφάντων, ἀλλ' ὅμως πειθαρχοῦντιν

32 Cum autem audivisset Thomas Michaelē imperatorem, tradunt cum statim rebellionem instituisse conflata ingenti hominum multitudine. Ab initio enim inter se contrarii dissidebant: ac Michael quidem erat toti Orientalium themati præfectus, sed non parum invidiæ obnoxius, cum ob patriam quæ Athinganorum multitudinem alebat, ut videtur, tum propter linguæ vitium, tum vero etiam quod non satis strenuus ac fortis putaretur: Thomas contra ab omnibus diligebatur, eo quod fortis et strenuus, nec tamen non urbanus et affabilis esset, atque in rebus optimis Leone non inferior, quamvis genere ad Seythas pertinens, atque insuper senex, et in altero pede mutilus. Isce igitur, conciliatis sibi publicorum vectigalium exactoribus, scripto vindicabat exactiones usitatas, unde largitionibus in populum factis militiam contra Michaelē roborat. Nemo ex Orientalibus

προρβήσεσιν (48). ἔτι δὲ καὶ τοῖς προαναπεφωνημένοις· Ἀθιγγάνου ³⁰ παρὰ τινος μάντεως (49), ἐς τῷ τηλικαῦτα στρατηλάτῃ ³¹ τοῦ τῶν Ἀνατολικῶν θέματος πείραν δεδωκίως πολλῶν ἀποθάσεων διετρέψανου τὴν Μιχαὴλ καὶ τινα ἕτερον τῶν δευτέρων ³² διαδηματοφορήσειν, (50) σαφῶς ἀπομαντεύμενος. Ἀμέλει τούτους ὁ στρατηγὴς διὰ μερίμνης εἶχε πολλῆς ὅπως νυμφίους ταῖς ἐκ τούτου θυγατέρας ἀρμόσαιτο. Ἐξείλετο οὖν τοῦ τοιούτου σκοποῦ, καὶ ποτε τοῦ τὴν ἐπιστάσιαν ἔχοντος τῶν εἰς τράπεζαν κεκλημένων, ὃν ἀτρικλίνην ³³ φημιζουσι, κατὰ τὸ ἔθος εἰσιόντος ³⁴ αὐτῷ καὶ τὴν γραφὴν ἐμφανίζοντος, (51) ἀπέσιπτο τῶν πολλῶν τῆς συνεστιάσεως, ἐκείνους δὲ μόνους τῆς τραπέζης καταξίωσαι. Ταύτης γοῦν διευρεπισθέσης καὶ τῶν αὐτοῦ θυγατέρων συνεδριασαπῶν, προστάττει τοῖς ὁμοταγεῖς γαστρίαις αὐτάς. Οἱ δὲ τῇ ἀπροσδοκίῳ θαμβηθέντες τιμῇ τῆς κατακλίσεως ἀπαναίνονται· ὁ δὲ διακειμένος ἐπαχθέστερον κατηνάγκαζε, καὶ τελευταῖον πείθει κατακλιθῆναι. (52) Διαχύσεως δὲ γεγονούσας, ἅτε κατεμφορηθέντων αὐτῶν, ἐπιθιδῶσι τοῖς τὰς θυγατέρας εἰς γαμετάς. Οἱ δὲ κατελιγγιάσαντες (53) τοῦ πρεστάγματος πρὸς μὲν μικρὸν δυσανασχετοῦσιν μάλιστα Μιχαὴλ διὰ τὸ ἐκ πενενστάτων προῆχθαι ἐγκλεουμένοι.

Ἀκχοῦς δὲ, ὡς φασιν (54), ὁ Θωμᾶς τὸν Μιχαὴλ βασιλεύσαντα, ταχέως [κατ' αὐτοῦ] νεωτερισμὸν πολυάνθρωπον ἐντυμεύεται κατ' αὐτοῦ. (55) Ἀνέκαθεν γὰρ ἄλλήλοις ἀντιπεπονθότως δίσταντο· (56) καὶ ὁ μὲν Μιχαὴλ παραπαντὶς (57) τοῦ τῶν Ἀνατολικῶν στρατεύματος ἐτύγγανε στρατηγός, οὐχ ἦντον δὲ καὶ ἐπίμωμος ἀπὸ τε τῆς πατρίδος αὐτοῦ Ἀθιγγάνων (58) πληθὺν ἐκτρεφούσης, ὡς εἶποι, (59) καὶ διὰ τὸ τῆς γλώττης ἐλάττωμα καὶ τὸ μὴ ἱκανῶς ἔχειν τισὶ πρὸς ἀνδρείαν νομίζεσθαι, ὁ δὲ Θωμᾶς πᾶσι φιλοστοργούμενος διὰ τε τὸ ἀνδρείοφρον οὐκ ἐλάττον καὶ ἀστείον (60) καὶ εὐπροσήγορον, καὶ τῶν (61) βελτίστων οὐκ ἐλαττούμενος Ἀιόντος, εἰ καὶ Σκυθίζων τῷ γένει, πρὸς δὲ καὶ γηραιὸς ὢν, τὴν κόδα πεπρωτο. Οὗτος οὖν κατασχὼν (62) τοὺς τῶν δημοσίων φόρων πάντας ἀπαιτητὰς ἐγγράφως τὰς νενομισμένας ἀπεκληροῦτο εἰσπράξεις, ἐξ ὧν διανομάς ἐν λαοῖς ποιησάμενος στρατηγείας κατὰ τοῦ

VARIE LECTIONES.

³⁰ ἀθιγγάνω L. ³¹ στρατηλάτῃ L. ³² τῶν B L, τῶν δύο V. ³³ ἀτρικλίν L. ³⁴ εἰσιόντι L, o supra i scripto.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(48) Ut memachi illius in Philomelio, de quo init. lib. 1.
(49) Cont. p. 30, τὴν τοῦ Ἀθιγγάνου μάντεως φωνήν. Vid. p. 135 Cont. Theophranis p. 29, τῶν Ἀθιγγάνων τις γνωστὸς καὶ οἰκείος τῷ στρατηγῷ, etc. Ineptissime loquitur et intricate, quasi Athingano alicui prædictum fuerit a vate quodam; cum vates fuerit Athinganus et prædixerit præfecto, ut constat ex iis quos adduxi. Solet autem res etiam leves tenuesque mire involvere verbis insolentibus et eorum structura, ut scilicet lectores magis admirentur amentique, Inversis quæ sub verbis latitantia cernunt. — Τῷ. Ita scriptum, cum deberet potius τῷ.

(50) Cedr. p. 497.

(51) Cont. p. 29, Cedr. p. 497.

(52) Cont. p. 29, Cedr. p. 497.

(53) Cont. p. 29, Cedr. p. 497, Zon. p. 155, qui tantum de Michaelē loquitur.

(54) Cont. p. 33, Zon. p. 136, Cedr. p. 499, 500, Georg. mon. p. 511.

(55) Cont. p. 33, Cedr. p. 500.

(56) Cont. p. 33, Cedr. p. 500.

(57) Ita scriptum. Potius διαπαντός.

(58) Cont. p. 27 et præcipue 34; Cedr. p. 496, et præcipue 500; Zon. p. 155.

(59) Cont. p. 34, Cedr. p. 500.

(60) Cont. p. 34, Cedr. p. 500.

(61) Cont. p. 32 in fine, et præcipue 34; Cedr. p. 499 et 500; Zon. p. 156.

(62) Cont. p. 34, Cedr. p. 500.

Μιχαὴλ ἐγκρατῶς διατίθουσιν. (63) Οὐδεὶς δὲ τῶν ἐξ Ἀνατολῆς ὠρμημένων ἀπειμιπάρητο, οὐδὲ τῆς Ἑσπερίας αὐτῆς, οὐ τῶν ἐξ ἐθνῶν ἐπηλύδων, οὐκ αὐτοχθόνων, οὐ γειτονοῦντων, οὐ τῆς δουλικῆς μόρας ὄσον ²⁴ παρὴν μισοδόσποτον, οὐχ ὁλοκλήρων ἐθνῶν, κατὰ διαφόρους καιροὺς οἱ οὐκ αὐτῶν προσεβρύχσαν καὶ συνείποντο, οἱ μὲν κατὰ γῆν, οἱ δὲ κατὰ θάλασσαν, νέψ Ξέρξης κἀν ὁμοπίστοις ἀναφανέντι, ὥ; ἐντεύθεν καὶ πάντα τὰ θέματα σὺν τοῖς στρατηγῶσι; σπένδεσθαι τοῦτῃ συνδαινεν, (64) Ὀλβιανοῦ μόνου, τοῦ τῶν Ἀρμενιῶν στρατηγούντος, τοῦτους περινολαί; ἐπιπειθεῖς ἄγοντος, καὶ Κατάχυλα ²⁵ τοῦ Ὀμφικίου τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ γε προσχειμένον. Καὶ τοσοῦτον ἐπυλοπλασίαζε τὸ πλῆθος κατὰ τῶν ὁμοφύλων, ὥστε (65) καὶ τοὺς Σαρακηνοὺς ἐπ' ἀδείας λαβέσθαι καὶ πάσας νήσους καὶ χώρας καταληγέσθαι, καὶ καθέξειν ὅλως αὐτάς, εἰ μὴ ²⁶ (66) μετὰ ταῦτα τοῦτοις διὰ πολλῆς φήμης ἀνανταγώνιστος ὁ Θωμᾶς ἀνεδέδεκτο ²⁷. Αἱ δὲ καὶ πειρᾶται πρὸς αὐτοὺς κηρυκεῦσθαι τρόπῳ τοιῷδε, (67) πανούργως ἐνδελέσας ὅπερ αὐτοῖς βουλητὸν ἡσμενίζετο τῇ ἐκείνου παμπληθεὶ δυνάμει καταπλαγεῖσιν. Διαπέμπεται οὖν πρὸς αὐτοὺς εἰρήνην ἀνακαλούμενος, πολλῶν δὲ μᾶλλον συνασπισμὸν (68), τῆς βασιλικῆς ἀνθέξεσθαι ἀποκτώσεως. Ποιεῖται τοίνυν σπονδὰς μετ' Ἀγαρηῶν, εἰδήσει τοῦ αὐτῶν ἀρχηγοῦ, ἀναδεῖται (69) στέφος βασιλείου παρὰ τοῦ ἀρχιερέως; Ἀντιοχείας; Ἰωδ, εἰτα μετ' Ἀγαρηῶν (70), Ἰνδῶν, Αἰγυπτίων, Ἀσσυρίων, Μήδων, Ἀδασίων, Ζηχῶν, Ἰβήρων, Καθερίων ²⁸, Σκιάδων, Οὐννων, Βανδήλων, Γετῶν, καὶ ὅσοι τῆς Μάνεντος βδελυρίας μετείχον, Λαζῶν τε καὶ Ἀλανῶν, Χάλδων τε καὶ Ἀρμενίων, καὶ ἑτέρων παντοίων ἐθνῶν πολυθρύλλητον πανστρατιὰν στρατοπεδευσάμενος, ἀπάσης τῆς Ἀνατολῆς ἐκυρίευσεν, (71) τελευταῖον μέρσι τοῖς κατὰ Θράκην προσεμπελάσας (72) ἐλεπολεῖν τὸ Βυζάντιον ἐκιδίχεται ἱππεῦσιν εὐόποις καὶ πετροβολισταῖς τοῖς ὑπὸ ²⁹ χεῖρα (73) πεζοῖς, (74) ἔτι καὶ σφενδομισταῖς γε καὶ πελτασταῖς ἀμέτροις ἐπιρωννύμενος. προσέτι μὴν καὶ πολιορκητικοῖς οὐκ ὀλίγοις τεχνάσμασι κρατυνόμενος. Μεθ' ὧν πολλάκις τοῖς κατ' ἡπειρον τείχεσι προσβαλὼν ἀπρακτος ἀποκρούεται, (75) τοῦ βασιλικοῦ παιδὸς Θεοφίλου αὐτοῖς ἐπώντος καὶ διαγωνιζομένου τὰ μάλιστα, (76) ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦ πατρὸς Μιχαὴλ ἔσθ' ὅτε ὑπεξίντος καὶ τοῖς ὑπαναντίοις ἐπιτιθεμένου αὐτόχειρος. (77) Ὅθεν ἀμχανῶν ὁ Θωμᾶς καὶ ἐπὶ ναυμαχίαν προέρχεται,

VARIÆ LECTIONES.

²⁴ ὄσον περ ἦν B. ²⁵ καταχύλα L. ²⁶ μὴ καὶ L. ²⁷ ἀνεδέδεκτο L. ²⁸ Καθερίων Σαδῆρων L. ²⁹ ὑπὸ B, ἀπὸ L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

- (63) Cont. p. 34, Cedr. p. 500.
 (64) Cont. p. 34, Cedr. p. 500, Zon. p. 137.
 (65) Cont. p. 35, Cedr. p. 500 in fine, Zon. p. 136.
 (66) Loquitur perversè.
 (67) Cedr. p. 501.
 (68) Cont. p. 35, συμμαχίαν.
 (69) Cont. p. 35, ubi Ἰακώδ pro Ἰωδ, Cedr. p. 501, ubi Ἰωδ. Zon. p. 136, ubi Ἰωδ.
 (70) Cont. p. 35, Cedr. p. 501.
 (71) Cedr. p. 501.
 (72) Contin. p. 36 et 37 plene et copiose.
 (73) Contin. pag. 37 et 38; Cedren. p. 503; Zonar. p. 137.
 (74) Cont. p. 38, Cedr. p. 502.
 (75) Cont. p. 38, Cedr. p. 503 et 505; Zon. p. 138.
 (76) Cont. p. 28.
 (77) Zon. p. 137.

quidam ex Ægypto, vir prudens solusque eam scientiam habens, sumpta loquendi audacia, dixit ad imperatorem se contra Thomam ei sociam operam navaturum ad mare, si vellet: atque is ignem illum artificiose a se compositum præbuit navium præfectis.

τόδε ἂ, παρρησιασάμενος (80) ἔφη τῷ βασιλεῖ κατὰ προέλιτο. Ὅς τεχνικῶς τόδε συνθεῖς τοῖς ναυάρχαις ἂ ἐπαγορήγησεν.

Tribus autem annis perditus ille rebellavit. Cujus rebellionis sub imperio Leonis prodigium horrendum sic apparuit: Visus est cometa in cælo sub specie duarum lunarum clare sese conjungentium rursusque separantium per diversas conjunctiones, ex quibus figura quedam hominis sine capite formata fuit, portendens quodammodo postea invectum contra Christianos dogma rebellis sectæ acephalum, vel etiam Thoma illo pestifero tanquam capite et duce vano seditionis externorum instructæ 35 quodammodo prænuntians. Strenue autem rem gesserunt in hoc bello Olbianus et Christophorus, tunc magister factus, cujus filii Barsacius et Nasar patricii, Catacylas item ipsius Michaelis imperatoris patruelis, et ipse patricius, de quibus a nobis jam dictum. Per hos rebellis illius venena dissipata.

Hoc etiam modo dicunt de Thoma rem accuratius per historiam tradi. Iste rebellis, ex patria misera et conditione obscura oriundus, rerum ad vitam sustentandam necessariorum gratia in Constantini imperatoriam urbem venit. Cumque se applicasset cuidam patricio (Barbanes iste fuit, C de quo diximus), crimine adulterii ab hoc viro

πολλὴν ὀλέθρων σωρεῖν ἂ ἐπαγομένους, κάτασε παραπλησίως ἐνδυσταχεῖ. (78) Αὐταὶ γὰρ τῷ πολεμικῷ πυρὶ κατανάλωντο, τῆς περὶ τοῦτου παρὰ βραχὺ τὸ πρὶν διολλυμένης εἰδήσεως, τηλικαῦτα δὲ οὕτως ἀνευρεθείσης ἂ (79). Καλλινικὸς τις, τῶν ἐξ Αἰγύπτου, ἀνὴρ ἐχέφρων καὶ αὐτὸς μόνος εἰδήσαν

Θωμᾷ συμπήνησεν αὐτῷ παρὰ θάλασσαν, εἰς περ ἔπαγορήγησεν. Ἐπὶ τρισὶ (81) δὲ ὁ δαίλιος ἐνεωτερίσατο ἔτασεν. Οὕτως ἐνεωτερίσμου ἐπὶ βασιλείας Λέοντος τέρας τῶν ἀποφράδων ὥδε προδίδεσται. Ὁράθη κομήτης (82) κατ' οὐρανὸν ἐν σχήματι σελήνων ἂ φλαμπρῶς συνιουσῶν καὶ αὐθις διαιρεθεισῶν κατὰ διαφόρους συστάσεις, ἐξ ὧν ἐκτύπωμά τι ἀκέφαλον ἐκλάσθη ἀνδρὸς, δηλοῦν πως τῶν μετὰ ταῦτα παρειαγαγόντων (83) κατὰ Χριστιανῶν τὸ ἀκέφαλον δόγμα τῆς στασιώδους αἰρέσεως (84), ἣ καὶ Θωμᾷ τὸν ἀλάστορα, ὡς εἰκοι, κεφαλὴν καὶ ἀρχηγὸν ματαιάζοντα τῆς ἐξ ἐτέρων διαστάσεως κεκτημένων πως προεφύευσεν ἂ (85). Ἦνδραγαθήκεισαν δὲ ἐν τούτῳ ὁ τε Ὀλβιανός, καὶ Χριστοφόρος, τηλικαῦτα μάγιστρος γεγονώς; (86), οὗ οἱ υἱοὶ Βαρσάκιος τε καὶ Νάσαρ πατρίκιοι, καὶ Κατάκυλας αὐτοῦ Μιχαὴλ βασιλέως ἐξάδελφος καὶ πατρίκιος (87), περὶ ὧν προδεήλυνται· δι' ὧν τοῦ στασιώτου τὰ φάρμακα διεσκέδαστο.

Καὶ οὕτω φασὶ (88) τὰ κατὰ Θωμᾷ ἀκριβέστερον διεξιτορεῖσθαι (89). Οὗτος γοῦν ὁ μολύτιον (90), ἐκ πατρίδος οἰκτρὰς καὶ τύχης ἀφανοῦς γεγονώς, τῶν ἀναγκάλων εἰς τὸ ζῆν χάριν εἰς τὴν Κωνσταντίνου καὶ βασιλεύουσιν πόλιν εἰσῆλθεν, καὶ κολληθεὶς τινι τῶν πατρικίων (Βαρδάνης οὗτος ἦν ὁ λεγθεὶς) ἐγκλήματι μὲν μοιχείας παρὰ τοῦτου τοῦ

VARIAE LECTIONES.

ἂ σωρεῖν L. ἂ ἀνευρεθείσης B, ἀναίρεθείσης L. ἂ προεφύευσεν L.

ἂ τόδε] τότε L. ἂ ναυάρχαις L. ἂ σελήνων L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(78) Sym. Log. p. 412. Sed tempestate dispersam dicit classem Cont. p. 38, ignem autem adhibuisse Thomam, uti et Cedr. p. 563. Post amissam primam classem, altera combusta σκευαστῶ πυρὶ. Cedr. p. 503, Zon. p. 138, ubi ὁρῶ πυρὶ. [Ὁ βασιλικὸς πυρφόρος στρατός Cont. p. 40.]

(79) Vix dubitem auctorem scripsisse ἀναίρεθείσης, ut fatali quadam perversitate contrarium ejus quod vult dixerit, nempe scientiam illam dudum deperditam tunc sublatam fuisse et abolitam; quod non potuit velle dixisse, cum per illum ignem combustæ tunc fuerint naves hostiles. — Expressi ἀνευρεθείσης, cum id voluisse videatur ponere auctor necessario. Videtur autem hæc tradere contra historię fidem: nam ignis iste bellicus, qui Græcus dicitur, præparatus ab isto Callinico fuit sub Constantino Pogonato, nempe sesquiseculo ante Michaelē istum. Videatur Zonaras lib. xiv, num. 20. Videtur autem cognitus fuisse etiam ante ipsum Const. Pogon. Itidem non multo minus quam ante sesquiseculum aliud, nempe sub Justiniano, aut etiam ante eum: nam memini me de igne illo legere apud Malalam.

(80) Παρρησιασάμενος. Hoc verbo hic vix opus erat. Sed mirum quod Cedr. p. 502 eodem verbo utitur ὅτι: in re ex parte simili, nempe de Gregorio, qui ad Thomam transierat, cum Michaelē audacius loquendo offendisset. Et suspicari licet

utrumque eundem auctorem legisse, Nostrumque oblivione quadam confuse cogitasse.

(81) Negligit transitiones et connexiones hic auctor sæpe.

(82) De hoc cometa videor ad eundem modum legisse scriptum in tomo illo ubi Theophanes habetur. [In Leonis Gramm. Chronographia p. 446.]

(83) Ibid. 19. Græca vere sunt portentosa, uti et mox de Thoma monastrose loquitur.

(84) Consideretur autem judicium et memoria hominis, qui cum dixisset cometam portendisse rebellionem Thomæ, mago [?] illo enarrato, portendisse ait Acephalorum hæresin aut Thomam. Ita in fine lib. i cum dixisset Leonem contra percussores ac defendisse catena thuribuli aut secundum alios signo crucis, mox affirmat eum concisum fuisse crucis signum tenentem, oblitus catenæ suæ.

(85) Græca sunt intolerabilia. Videtur autem hic etiam contrarium ejus quod volebat dixisse, et κεκτημένων posuisse passivè, ut sit, quos ipse habuit.

(86) Cedr. p. 505.

(87) Tantum et Olbiano et Catacyla dictum, quod sciam.

(88) Cont. p. 32 in fine et p. seq.; Cedr. p. 499.

(89) Cont. p. 33, Zon. p. 136, ubi barbarus ut supra. Sed Sym. Log. p. 412, Ῥωμαῖος γὰρ ἦν καὶ ἀφανής.

(90) Α μολύτος, tumultus.

ἀνδρὸς ἐάλω, ἣν ὀπίθετο καταπράξασθαι τούτῳ Νικήφορος ὁ τηνικαῦτα τὸ βασιλεύειν λαχών, τῷ Βαρδάνῃ βασιλεύοντι διὰ τὴν προσοῦσαν καλοκαγαθίαν αὐτῷ· φεύγων δὲ τὴν ἐπὶ τῇ μοιχείᾳ δίκην (91), ἣν καταπράξασθαι μὲν ἐπιτρέθη, οὐκ εἰς ἔργον δὲ προέβη (92), εἰς Συρίαν ἀπέδρα. Καὶ πρῶτον μὲν τὴν εἰς Χριστὸν ἐξήρνηται πίστιν, καὶ χρόνον συγχὼν ἐν αὐτοῖς διατρίψας (93), ὥσπερ ε' καὶ κ' παρελκυσθῆναι ἐνιαυτοὺς, ψευδῇ φήμην αὐτῷ περιποιεῖται (94) Κωνσταντῖνον εἶναι αὐτὸν εἰσηγούμενον τὸν Λέοντα καὶ Εἰρήνην. Οὗτος δὲ (95) ἄρα διὰ τὴν μοχθηρίαν τῶν τρόπων μετὰ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῆς βασιλείας ἐστέρηται καὶ ἐξ ἀνθρώπων ἠφάνισται μετὰ βραχὺ τῆς ἐκπτώσεως, καὶ ὁ τοῦδε νεκρὸς ἐν τινι κατετέθη σαρῷ τότε τῶν ἐν τῇ βασιλευούσῃ συμφυῶν. Ἀλλ' ὅγε παλαμναῖος οὗτος ἀνὴρ μετὰ Σαρακηνῶν διαζῶν (96), ὑποσχέσεται τοῦτους ἐπαίρει· λαμπραῖς, ὡς ὑποτελῇ ποιήσιν αὐτοῖς τὴν Ῥωμαίων ἀρχήν, εἰ καὶ χρήματα ἱκανὰ καὶ στρατὸν ἀξιόχρεων δοῖεν πρὸς τὸ ἔργον αὐτῷ. Καὶ δὴ τῶν αἰτουμένων ταχὼν ἐστρατεύει κατὰ Ῥωμαίων εὐθύς, ποιεῖται δὲ καὶ διὰ τὸ μέγεθος (97) τῶν ἐγγεφυμένων υἱὸν ἀνθρώπων τι μισοδόρδαρον εὐρηκώς, μετὰ τῆς ψυχικῆς (98) φαιδότητος καὶ ἀνοίας ἐτι δὴ καὶ δυσμορφίαν σώματος δυστυχοῦν καὶ τὰλλα τῶν τούτου· ὁ δὲ καὶ Κωνσταντῖνον ἐπιτρέπει καλεῖσθαι, ἀπόμοιράν τε τούτῳ Σαρακηνῶν στρατεύματος δοῦν ἐν αὐτῷ εἰς τὰ Ῥωμαίων εἰσβάλλει ἥδη. Λέων δὲ τότε παιροῦ τούτων ἦν βασιλεὺς, ὁ Βάρδα μὲν τοῦ πατρικίου υἱός, ἐξ Ἀρμενίων δὲ κατὰγον τὸ γένος· οὐ πολυμύριος δὲ ἀξιόσας δὲ ἐπιφυῶν Ῥωμαίους κακὸν (99), σχεδὸν ἀπάσης, ἥδη τὸ ναυτικὸν βραχὺ καὶ καθηγμένα στρατιώτην μᾶλλον ἢ στρατηγὸν ἐπιστήσας κατὰ Θωμᾶ ἀποστέλλει. Καὶ δὴ τῶν στρατευμάτων ἀμφοτέρων συμπεσόντων ἀλλήλοις κατὰ τι τῶν ἐν τῇ ἑρ χωρίων, πταίει μὲν ὁ τοῦ βασιλέως στρατὸς καὶ εἰς φυγὴν τρέπεται· ἐπ' ἀδείας (1) δὲ ὁ ἀποστάτης γινόμενος πάντα πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον ἐπιτρέχει καὶ πρὸς βίαν τὰ αὐτοῦ ποιεῖται φρονεῖν.

Οὐ πολὺ δὲ τὸ ἐν μέσῳ (2), καὶ Μιχαὴλ Λέοντα φονεύει καὶ τὴν βασιλείαν ἐκδέχεται. Ὅ δὲ γε στασιάρχης Θωμᾶς, ὥς μὴ ἀρκούσης αὐτῷ τῆς κατὰ γῆν ἐπικρατείας σχεδὸν ἀπάσης, ἥδη τὸ ναυτικὸν ἅπαν τὸ ὑπὸ Ῥωμαίους ἐν (3), πλὴν τοῦ βασιλικοῦ κληθέντος, ὑποποιεῖται, καὶ ναῦς κλείστας (4) ναυπηγήσας ἐτέρας οἴτου τε παραπομπὰς καὶ ἱκνῶν τάς τε παλεμιστηρίους, ταύτας κατὰ Λέοντα καλεῖται

VARIAE LECTIONES.

“ τούτοις ἐξαίρει L. “ δὲ] δὲ L. “ οὐ βραχὺ L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

- (91) Cedr. p. 499, Cont. p. 33.
 (92) Sym. Log. p. 412, Georg. Mon. p. 511. Sed Cont. p. 33, πρὸς τοὺς ἐξ Ἀγάρ, et Cedr. p. 499, πρὸς Ἀγαρηνοὺς.
 (93) Cont. p. 33, Cedr. p. 499.
 (94) Cont. p. 33, Cedr. p. 499, Zon. p. 136 in fine. Sym. Log. p. 412; Georg. Mon. p. 511.
 (95) Nescio Constantinus verus. Cont. p. 33, Cedr. p. 499.
 (96) Cont. p. 33, Cedr. p. 499.

PATR. GR. CIX.

A reus fuit factus, ad quod perpetrandum hortatus eum fuerat Nicephorus illo tempore imperator, Bardani invidens propter insitam ei probitatem. Reus autem factus crimine adulterii, quod perpetrare quidem conatus fuerat, sed in actum non devenerat, in Syriam profugit. Ac primum quidem fidem in Christum abnegavit: dein cum satis longo tempore inter ipsos habitasset, elapsis jam viginti quinque annis, falsam famam sibi acquirit, Constantinum se esse dicentem, illum Leonis et Irenes filium. At is propter morum improbitatem et oculis et imperio orbatus fuerat, ac non multo post, ut imperio exciderat, e medio sublatus fuit, cadaver autem 36 ejus loculo impositum in quodam augustali imperatoris urbis. Isto vero sceleratus homo cum apud Saracenos viveret, sollicitationibus istos sollicitavit, se tributarium illis facturum Romanorum imperium, si et pecunias, quantum satis, et exercitum idoneum ad eam rem ei praebeant. Et ecco petitis politus mox expeditionem auscipit in Romanos: adoptat etiam propter magnitudinem rerum susceptarum, filium homuncionem quemdam semibarbarum nactus, cum animi improbitate et amentia etiam corporis et deformitate et ceteris laborantem, atque Constantium jubet appellari, cumque partem ei Saracenorum exercitus tradidisset, cum illo in Romanorum ditionem impetum facit. Leo illo tempore erat imperator, Bardæ quidem patricii filius, sed genus ducens ex Armeniis. Cum autem hic non magna cura dignum existimaret imminens Romanis malum, extemporali opera collegit numerum copiarum exiguum: impositoque eis duce, aut gregario potius milite quam duce, contra Thomam misit. At concurrentibus utrinque exercitibus apud oppidum quoddam in Oriente, vincitur imperatoris exercitus atque in fugam vertitur. Cumque sine metu esset desertor, per totum Orientem grassabatur omnesque vi cogebat suarum esse partium.

Nec multo interjecto tempore Michael Leone interfecto imperium suscipit. Princeps autem seditio Thomas, ut cui non esset satis 37 obtinere terram fere omnem, etiam rem nauticam universam Romanorum, excepta classe illa quæ imperatoria dicebatur, in suam potestatem redegit, navesque plurimas fabricatus alias tritico et equis portandis, bellicas item, apud Lesbum expectare

- (97) Cont. p. 33, Zon. p. 137.
 (98) Cont. p. 33.
 (99) Cont. p. 33, Cedr. p. 501.
 (1) Cedr. p. 501, ubi ἀδείας τυγῶν.
 (2) Cont. p. 33, Zon. p. 136, Cedr. p. 499, 500.
 (3) Alii addunt etiam imperatoriam classem, ut Cedr. p. 501, et Zon. p. 137, et Cont. p. 33 in fine, ubi apud istum τοῦ θεματικοῦ.
 (4) Cont. p. 33 in fine.

jubet: ipse autem cum innumeris copiis occupat iretum inter Sestum et Abydum. Cumque Pseudo-constantium, quem adoptaverat in filium, cum maxima multitudine a tergo reliquisset, ea quae ipse nondum occupasset et reliqua essent pergrasari jubet. Iste porro daemonum monitis et vaticiniis impulsus tempus et diem praedicit convivis suis quo Imperatoriam urbem esset ingressurus cum gloria quadam ineffabili. Jamque instante statuto illo die, in Olbiani exercitum incidit; cuius impetum cum ad breve tantum tempus sustinuisset, fugam arripit statimque capitur. Ejusque caput egregius ille Olbianus amputatum mittit imperatori Michaeli: Iste autem rebeli et patri falsi nominis transmittit. Sed is nihil a dementia remisit, verum una cum classe a Lesbo veniente, et ipse hippaginibus utens, nocte observata illuni, a maritimo quodam oppido quod ab illius loci hominibus vocatur Horcosium, in diversis Thraciae locis clam appulit invenitque Thraces universos sibi addictos; quamvis imperator, cum fama nuntiaret rebellem navibus trajicere fretum apud Abydum, exercitum quendam **36** perexiguum eduxisset contra eum et ex omnibus civitatibus Thraciae fidem auxilii praesiandi et societatis accepisset. Sed istis eam negligentibus, magna incrementa capit tyrannus, his etiam ad eum confluentibus. Statim igitur imperator in urbem revertitur, atque ut licebat ea armata, terrestres simul et navales collegit copias ex Orientalibus, qui post discessum desertoris jam aliquantisper tyrannide liberati erant. Immisit autem imperator etiam ignem bellicum navibus, atque ferream catenam ab arce usque in castellum ex adverso extendit, ne urbis Keras quod vocatur (i. e. Cornu) ab hostili classe infestaretur. Porro Gregorium, qui olim quidem fuerat dux militaris, sed in offensionem imperatoris venerat atque ob id in Scyrum unam ex Cycladibus insulis relegatus fuerat, hunc inquam nactus desertor, utpote ad ipsum se conferentem, praeficit exercitui decem mille virorum, atque hunc praecursorem suum adversus imperatoriam urbem mittit, simul autem et classem nauticumque exercitum, ut ambo eodem tempore Constantinopolin pervenirent. Id quod cito admodum factum fuit, cum convenissent terra marique ad Barbysi fluvii ostia, neque ferrea illa catena valuisset prohibere adventum navium hostilium. Nec

μένειν αὐτόν (5)· ὁ δὲ ἄμα μυρίῳ δὴ τινι στρατῷ καταλαμβάνει τὸν μεταξύ Σηστοῦ ⁹⁹ καὶ Ἀβύδου πορθμὸν, κατὰ νότου δὲ λιπὼν ἑαυτοῦ (6) τὸν ψευδοκωνσταντίου καὶ ποσθίνεα υἱὸν ἄμα μεγίστην δυναστείαν τῶν προκατελημμένων αὐτῷ τὰ λοιπὰ καταδραμεῖν ἐπιτρέπει. Δαιμόνων δὲ (7) εἰσηγήσεσιν οὗτος καὶ μαντεῖαις ἡγμένος χρόνον ἡμέραν τὰς συμπόταις προλέγει καθ' ὃν τῇ βασιλευσούσῃ προελθοὶ πόλει ἐν ἀβρήτῳ ὁδῷ τινί· ἥδη δὲ τῆς κυρίας ἐνστάσης αὐτῆς τῷ ὑπὸ τὸν Ὀλβιανὸν περιπίπτει στρατῷ, οὗ πρὸς βραχὺ μὴ ἐνεγκῶν τὴν ὁρμήν φεύγει τε καὶ εὐθὺς ἀλίσκεται. Καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ὁ γενναῖος Ὀλβιανὸς ἐκτεμὼν πέμπει τῷ βασιλεῖ Μιχαήλ· ὁ δὲ τῷ στασιώτῃ ταύτῃ καὶ ψευδονύμῳ (8) ἀποστέλλει πατρί. Ἄλλ' οὗτος μὲν οὐδὲν τῆς ἀπονομίας ἠφίετο, ἀλλ' ἄμα τῷ νηϊτῇ Λέσθεν ἤκοντι στόλῳ, καὶ αὐτὸς ναυσὶν ἱππαγωγῶς κεχρημένος, νύκτα διασκοπήσας ἀσέληνον, ἐκ παρὰ τοῦ τοπίου τινὸς ὃ δὴ πρὸς τῶν ἐγγυρῶν καλεῖται Ὀρκόσιον, πολλὰ καὶ παλαιούταί τῆς θράκης λαθῶν, εὐρῶν ⁹⁹ δὴ πάντας θράκας κατηκόους αὐτῷ, καί τοι τοῦ βασιλέως (9), ὅτε δὴ φήμῃ περιηγέλει ⁹⁹ ὡς διαβαίνει ναυσὶν ὁ ἀποστάτης τὸν κατὰ τὴν Ἀβυδὸν τῆς θαλάττης πορθμὸν, ἐνστρατεύσαντός τε καὶ αὐτοῦ ὀλιγίστῳ στρατῷ καὶ ἐκ πατρῶν πολεων θράκικων ὡς συμμαχήσουσι βασιλεῖ πίστει λαθόντος· ὅμως ταύτας ἀπάσας παρ' οὐδὲν θεμένων αὐτῶν (10), πολλὸς ὁ τύραννος ἐγεγόνει, καὶ τούτῳ προσρύνειν αὐτῷ. Παραχρῆμα ὁ βασιλεὺς πρὸς τὴν πόλιν ὀπνοῦσαι (11), καὶ ὡς ἐνῆν τὰ κατ' αὐτὴν ἀσφαλέστατα διαθεῖς, πεζὸν ἄμα καὶ ναυτικὸν ⁹⁹ συναθροίζει στρατὸν ἐκ τῶν κατ' ἀνατολὴν ἤδη τοῦ ἀποστάτου ὑποχωρήσαντος πρὸς γὰρ βραχὺν χρόνον ⁹⁹ (12) τῆς τυραννίδος ἀπηλαγμένων. Ἐνέησι δὲ βασιλεὺς καὶ πῦρ πολεμιστήριον ταῖς ναυσὶ (13), καὶ τὴν σιδηρὰν σχοινὸν ἀπ' ἀκροπόλεως μέχρι τοῦ πέραθεν φρουρίου διέτεινεν (14), ὡς ἂν τὸ κατὰ τὴν πόλιν καλούμενον Κέρας μὴ ἐκ τοῦ στόλου τῶν ἀντιπάλων πημαίνοιτο. Γρηγόριον (15) δὲ, πάλαι μὲν χρηματίσαντα στρατηγόν, δι' αἰτίας δὲ βασιλεῖ γεγονότα καὶ διὰ τοῦτο εἰς Σκυρὸν, μίαν τῶν Κυκλάδων νήσον, φυγαδευθέντα, λαθὼν ὁ ἀποστάτης, ὅτε δὴ προσχωρήσαντα αὐτῷ, χειροτονεῖ στρατεύματος ἡγεμόνα μυρίων ἀνδρῶν, καὶ τοῦτον πρόδρομον (16) αὐτοῦ κατὰ τῆς βασιλευσούσης προπέμπει, ἀλλὰ δὴ καὶ στόλον ναυτικῶν ἀνδρῶν, ἵνα δὴ ἀμφω κατὰ ταυτὸν ⁹⁹ ἐν τῇ Κωνσταντινίου γίνοντο πόλει. Καὶ δὴ γέγονε τοῦτο ταχέως ⁹⁹, συνελθόντες (17)

VARIAE LECTIONES.

⁹⁹ σειστοῦ L. ⁹⁹ εὐρῶν δὲ L. ⁹⁹ φήμῃ περιηγέλει L. ⁹⁹ πεζῶν ο supra script ἄμα καὶ ναυτικῶν ο supra script. ⁹⁹ βραχὺ χρόνον L. ⁹⁹ κατ' αὐτόν L. ⁹⁹ ταχέως L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

- (5) Cedr. p. 501. Non apparet quo respiciat αὐτόν. Cont. p. 36.
(6) Cont. p. 36, Cedr. p. 501.
(7) Cont. p. 36, Cedr. p. 501.
(8) Et hic contrarium ejus quod vult dicit: nam non pater, sed filius adoptivus fuit ψευδώνυμος.
(9) Cont. p. 36, Cedr. p. 502.
(10) Cont. p. 36, Cedr. p. 502.

- (11) Cont. p. 36, Cedr. p. 502.
(12) Ita recte ms., nescio tamen quis in margine Bosiani apogr. annotavit leg. χρόνων.
(13) Alio hanc loco de igne.
(14) Cont. p. 36, 37; Cedr. p. 502; Zon. p. 137.
(15) Cont. p. 37, Cedr. p. 502.
(16) Cont. p. 37, Cedr. p. 502.
(17) Ibid. 19. Requiretur συνελθόντων scd pro

ἀλλήλοις ἀπὸ τε γῆς καὶ θαλάττης κατὰ τὰς Βαρ- A
 θύσου (18) τοῦ ποταμοῦ ἐκβολῆς, οὐδὲ τῆς σιδηρέας
 ἐξαρκασίας (19) σειρᾶς κωλύσαι τὴν τῶν πολεμίων
 ἐφοδὸν κλοίων. Μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ αὐτὸς σὺν
 π' χιλιάσιν ἐπιστάται ^α τῇ πόλει, ἐπὶ δὲ τῷ προ-
 τέρω (20) ποιηθέντι υἱῷ καὶ ἑτερον ἀναδείκνυσιν,
 Ἀναστάσιον ὄνομα, πάλαι μὲν εἰς τοὺς καλουμένους
 τελέσαντα μοναχοὺς, εἰς κοσμικῶν δὲ τρόπων φαυ-
 λότητα ^β τάξιν ἐληλυθότα, αἰσχρὸν τὸ εἶδος, ὥστε
 δοκεῖν ἐξ οἰνοποσίας Ἰνδογενῆς εἶναι (21), μοχθηρό-
 τερον τῇ ψυχῇ ὑπὸ ἐμπληξίας ἐσχάτης. Μετὰ τούτου
 οὖν καὶ παντὸς τοῦ στρατοῦ προσβάλλει τῇ πόλει,
 ἅμα τῷ φανῆναι οἰόμενος ἀνοιγῆναι τὰς πύλας
 αὐτῷ. Ἐπει δὲ τῆς ἐλπίδος (22) διαμαρτάνει, τῶν
 πολιτῶν μεθ' ὕδρεων ἀποπαμφάντων αὐτὸν, σκηνοῦ-
 ται κατὰ τῶν (23) σεβασμίων Ἀναργύρων νεών, B
 καὶ πάντας ἔσχεν ὑπηκόους τοὺς κατὰ τὸν Θράκιον
 οἰκοῦντας Βοσπορον (24). Ἔτα πόλεμον μετὰ τῆς
 πόλεως συγκροτεῖ (25) τοξεύμασιν ἀφάτοις καὶ τοῖς
 ἐκ τῶν πετροδόλων λίθοις ὀργάνων, μάλα δὲ κατὰ
 μέρος τῶν Βλαχερνῶν ἐλπίξων ταύτην ἐλεῖν. Ὅθεν
 δὴ καὶ ὁ βασιλεὺς (26) Μιχαὴλ ἀναβάς ἐπὶ τῆς ὀρο-
 φῆς τοῦ τῆς Θεοτόκου ναοῦ τὸ πολεμικὸν σημεῖον
 πήγνυσι, καλεῖται δὲ καὶ Θεόφιλον (27) τὸν υἱὸν λαβεῖν
 γὰρ τὸ νικοποῖον τοῦ σταυροῦ ξύλον καὶ τὴν σεβαστὴν
 ἐσθῆτα τῆς Θεομήτορος, καὶ περιελθεῖν τὴν τοῦ Βυ-
 ζαντίου τείχους περίβολον μετὰ λιτανείας, σὺν ἅμα
 τῷ ἱερῷ κλήρῳ καὶ τοῖς ἄλλοις πολιταῖς, τῆς θείας
 ἐπικουρίας δεόμενον. Παρατάσσεται δὲ παντόλῳ πο-
 λέμου εἶδος ὁ ἀποστάτης καὶ μηχαναῖς · (28) ἀλλ' C
 ἐξ ὑπερδεξίου οἱ τοῦ βασιλέως ταῖς τε βολαῖς καὶ
 τοῖς ἀντιμηχανήμασι κεκρημένοι διωθοῦνται τοὺς
 ἐναντίους, ὥστε καὶ κλίμακας καὶ χελώνας κριοὺς
 τε καὶ πᾶν εἰ τι τοιοῦτον ὄργανον λιπόντες ^α (29) ὑπὸ τὰς
 ἰδίας διαδρᾶναι σκηνάς. Ἀλλὰ καὶ ὁ ναυτι-
 κὸς τοῦ ἀποστάτου στρατὸς καὶ αὐτὸς τῷ ὑγρῷ κεκρημένος
 πυρὶ (30), κυκλῶι ^β τὴν πόλιν τούτῳ ^α καὶ
 τοξεύμασιν ἀριθμοῦ πλείοσι, πρὸς δὲ καὶ τετρασκελίσιν
 ἐλεπόλεσι καλουμέναις, πνεύσαντι ἐναν-
 τίῳ πνεύματι ἀποκρούεται, ὅτε δὴ καὶ χειμαρὶ τοῦ
 ὥρατος οὖσης.

^α ἔπιστάται L. ^β φαυλότητα L. ^γ λιπόντας L. ^δ κυκλῶν coni. B. ^ε μάλα] fort. πάλιν.

multo post ipse etiam cum octoginta millibus adluit
 39 ad urbem. Adoptavit etiam, post priorem adop-
 tivum filium, alterum quoque, Anastasium nomine,
 qui olim quidem monachus fuerat, sed ad secularium improbitate morum ordinem defecerat; turpi
 facie, ut videretur ob violentiam ex India oriun-
 dus, sed pejore animo propter extremam vecordiam.
 Cum isto igitur et universo exercitu accedit ad
 urbem, simul atque apparuisset putans apertum
 iri portas sibi. Cum autem hæc spes eum fecellisset,
 civibus eum cum contumelia ablegantibus, taber-
 nacula ponit apud venerabilium Anargyrorum tem-
 plum, omnesque habuit sibi subjectos eos qui in
 Thracio habitabant Bosporo. Deinde bellum adver-
 sus urbem instaurat cum sagittis innumeris et lapi-
 dibus ex machinis ad id paratis, potissimum a parte
 Blachernarum sperans se eam capturum. Quapropter et Michael, consensu tecto templi Deiparæ,
 belli signum figit: jubet Theophilum filium sumere
 lignum crucis victoriæ efficiens venerandamque
 vestem Deiparæ, et obire mœnium Byzantii ambi-
 tum, supplicando, una cum sacro clero aliisque civi-
 bus, divinum auxilium implorantem. Oppugnat ergo
 desertor omni genere bellandi atque machinis. Sed
 ex superiore loco ii qui erant cum imperatore, jac-
 tibus et machinis contra instructis usi, repellunt
 adversarios, ita ut scalas et testudines et arietes et
 quidquid ejusmodi esset instrumenti 40 relinque-
 rent inque sua diffugerent tabernacula. Sed et nava-
 lis exercitus desertoris ipse etiam humido utens
 igne, oppugnans urbem illo, et sagittis innumeris,
 insuper et machinis quaternorum crurum, flante
 adverso vento rejicitur.

Sole autem jam septentrionalia lustrante, terre-
 stri et navali exercitu oppugnat urbem, illa præci-
 pue parte quæ Keras (i. e. Cornu) a figura vocatur,

VARIAE LECTIONES.

^α ἐπιστάται L. ^β φαυλότητα L. ^γ λιπόντας L. ^δ κυκλῶν coni. B. ^ε μάλα] fort. πάλιν.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

hoc illud posuisse videtur ipse auctor, aliorum D
 etiam exemplo, qui talem syntaxin ἀσύστατον fe-
 cere.

(18) Cont. p. 37 ita: Ἐν τῷ πρὸς Βλαχέρναις κόλ-
 πῳ, uti Cedr. p. 502.

(19) Cont. p. 37.

(20) Cont. p. 37, Cedr. p. 502, Zon. n. 137.

(21) Absurde, quasi aliquis ex temulentia Indus
 feret. Itaque transposui. Si legatur δοκεῖ pro δο-
 κεῖν, erit: turpi facie ex violentia ut videtur, ab
 India oriundus. Sed tunc sequens infinitivus in
 participium mutandus.

(22) Cont. p. 37, Cedr. p. 502, Zon. p. 137.

(23) Ita scriptum. Debebat potius τὸν αὐτὸν
 τῶν, ut Cont. p. 37, ἔνθα δὲ καὶ τὸ τῶν σεβασμίων
 Ἀναργύρων τέμενος, uti et Cedr. p. 502, et Zon.
 p. 137.

(24) Ita omnino per duplex omicron. Mox μετὰ
 scriptum, cum debuisset potius κατὰ.

(25) I. e. bellum confiat, molitur, quasi nunc id
 faciat, nec dudum fecerit. Itaque posui *instaurat*.
 Nam iste sæpe nescit quid loquatur.

(26) Cont. p. 38, Cedr. p. 583.

(27) Cont. p. 38, Cedr. l. c.

(28) Cont. p. 38.

(29) Cont. p. 39.

(30) Cont. p. 38, Cedr. p. 503, 504. Eadem plus
 semel narrat et diversa confundit hic et in ante-
 cedentibus et sequentibus, sine connexionibus et
 transitionibus. Mox forte κυκλῶν, aut δὲ ante πνεύ-
 σαντι.

(31) I. e. ἡδὴ δὲ τοῦ ἔαρος ἐπιλάμποντος, ut Cont.
 p. 39 et Cedr. p. 502, Zon. p. 137, i. e. verni
 aut æstate ineunte. Sed considerentur transitiones
 et connexiones hominis.

machinas cum quaternis crucibus fabricatus, atque missis per eas lapidibus e navibus muros se concussurum putans. Cæterum imperator cum quibusdam ex hostibus de muro collocutus oblivionem et veniam patratorem, si poenitentiam præ se ferant, promisit, sed non persuasit. Itaque postquam exercitum perexiguum armasset, subito ex urbe erumpit et occurrentes sibi magna strage vincit; pariter et in mari, ut navibus ad terram actis et colligatis, ad eos qui in continente pugnabant confugerant, in mari pugnare haud sustinentes, multique ex hostibus ad Michaelē defecerunt; inter quos et Gregorius, abstrahens secum partem quandam exiguam exercitus, atque nocte quadam nactus opportunitatem, properans se confert in Thraciam et a tergo sit tyranno. § Sed rebellionis princeps, simul atque id intellexit, cum militari manu aggreditur Gregorium captumque interficit, reversusque ad urbem obsidionem continuat, litterisque fictis, quasi terrarum vicisset, decipiens, naves e Græcia insulisque universis subvehijubet ad prælium cum imperatore committendum. Itaque navibus vehendo frumento bellicisque instructis unanimiter provehuntur appelluntque in littore Byridenti, haud minore numero quam priores; nam ad ccc. earum excreverat numerus. Erat autem et ab australi et a boreali parte urbem navibus aggressurus. Sed imperator præveniens misit igniferas naves, quæ hostiles naves in loco prædicto adortæ partim comburunt integras, partim dispergunt, plerasque autem capiunt una cum hominibus et imperatori adducunt.

τῆς πόλεως αὐτῇ προσβαλεῖν^α ταῖς ναυσίν. Βασιλεὺς δὲ προφθάσας ἀποστέλλει πυρφόρους ναῦς (46) αἱ δὲ ταῖς τῶν ἐναντίων ναυσὶ κατὰ τὴν εἰρημένον ἐπιθέμεναι χώρον, ὅς μὲν ὀλοκαυτοῦσιν (47) αὐτῶν· ὅς δὲ σκαδανύουσιν, τὰς πλείους δὲ τούτων αὐτῶν συλλαμβάνουσιν ἀνδράσιν αὐτοῖς καὶ τῷ βασιλεὶ προσάγουσιν.

Cum autem audivisset Mortagon Bulgariæ dominus quæ quantaque imperatoris urbi accidissent, per legationem agit cum imperatore, deposcitque sibi societatem belli. Nam fœdus illud tricennale sub Leone imperatore cum ipsis factum jam fere

τὸ μέρος (52) ὃ δὲ Κίρας τὸ σχῆμα καλεῖται, τετρασκελεῖς ἐλαπτοίαι· κατασκευάσας καὶ ἐκ τῶν πεμπομένων δι' αὐτῶν ἀπὸ τῶν νεῶν λίθων κατασείειν τὸ τεῖχος οἰόμενος. Ὁ δὲ γὰρ βασιλεὺς τισὶ τῶν ἐναντίων διὰ τοῦ τεύχους εἰς λόγους ἦλθεν ἀμνηστίας τῶν εἰργασμένων αὐτοῖς ἔξιν (33), εἰ μεταμεληθεῖεν, παρεγγυῶν· οὐ παύει (34) δὲ τοῦτους, ἀλλὰ στρατόν τινα καθοπλίσας ὀλίγιστον, ἀθρόον^α τῆς πόλεως ἔξεισι καὶ τοὺς ὑπαντήσαντας αὐτῷ κατὰ κράτος νικά, καὶ κατὰ θάλατταν (35) δὲ τοσοῦτον ὥστε τὰ πλοῖα πρὸς γῆν διοικιλαντας^α συνδαδμένα πρὸς τοὺς ἐκ τῆς χέρσου μαχομένους ἀναφυγεῖν (36) καὶ τὸν ἐκ θαλάττης ἀπαγορεύσασθαι πόλεμον, (37) ἐκόντας τε πολλοὺς τῶν πολεμίων προσχωρήσας τῷ βασιλεῖ. Ἐν οἷς καὶ Γρηγόριος (38) συνακλίσας ἑαυτῷ καὶ τινα μοῖραν βραχέαν στρατοῦ καὶ κατὰ νύκτα τινὰ λαβόμενος εὐκαιρίας, φεύγει πρὸς τὴν Θράκην καὶ κατὰ νῶτον^α (39) γίνεται τοῦ τυράννου. Ἄλλ' ὅγε στασιάρχης ἄμα τῷ^α τοῦτο μαθεῖν στρατεύει κατὰ Γρηγορίου, καὶ τοῦτον καταλαβὼν ἀναιρεῖ, καὶ πάλιν εἰς τὴν πόλιν ἰλθὼν τῆς ἐξ ἀρχῆς ἔχεται προσεδρίας, γράμμασι τε πικλασμένοις (40), ὡς κατὰ τὴν καὶ θάλασσαν εἰη νενικηκώς, τῷ κατὰ τὴν Ἑλλάδα (41) καὶ τὰς νήσους ἀπάσας ναυτικῶς ἐξαπατήσας ἀναχθῆναι καλεῖται καὶ τῷ βασιλεῖ διαμχεσθαι (42). Καὶ δὲ τα^α (43) πλοῖα σιταγωγὰ τοῖς πολεμιστηρίοις· προσκαθοπλίσαντες πανθυμαδὸν ἀναπλεύουσι, προσορμίζονται τε τῇ τῶν καλουμένων Βυρίδων (44) ἀκτῇ, τῶν προτέρων οὐκ ἐλάττους εἶναι τὸ πλῆθος· καὶ γὰρ εἰς ν καὶ τ' ὁ τούτων ἡξήτο ἀριθμὸς (45). Ἐμελλε δὲ ἄρα ἐκ τε νοτίου μέρους καὶ βορείου Ἀκηχοῦς δὲ Μορτάγων (48) ὁ κύριος Βουλγαρίας ὅσα τε καὶ οἷα κατὰ τὴν βασιλίδι πόλιν συνηνέχθη γενέσθαι, διαπρεσβεύεται πρὸς βασιλῆα καὶ συμμαχεῖν αἰτεῖται αὐτῷ· αἱ γὰρ ὑπὸ Λέοντος τοῦ βασιλέως (49) πρὸς αὐτοὺς τριακοντούταις σπονδαί

VARIAE LECTIÖNES.

^α ἀθρόων L. ^α διοικιλαντα L. ^α νῶτον L. ^α τῷ om. L. ^α καὶ δὲ τὰ L. ^α προσβαλλεῖν L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(32) Cont. p. 39, κατ' ἐκείνο γοῦν πάλιν ἦσι τὸ D μέρος — ἦ καὶ πρότερον, τὸν κόλπον τῶν Βλαχερινῶν.

(33) Cont. p. 39, Cedr. p. 504

(34) Cont. p. 59, Cedr. p. 504, Zon. p. 137.

(35) Cedren. p. 137.

(36) Cont. p. 39 in fine.

(37) Cont. p. 39, Cedr. p. 504.

(38) Cont. p. 40, Cedr. p. 504.

(39) Cont. p. 40, Cedr. p. 504.

(40) Scil. ἐπιστέλλων, ut Cont. p. 40 et Cedr. p. 504.

(41) Zon. p. 138.

(42) Cont. p. 40, Cedr. p. 504.

(43) Ita scriptum, cum oporteret τὰ σιταγωγὰ πλοῖα αὐτὰ τὰ πλοῖα τὰ σιταγωγὰ.

(44) Zon. p. 138, κατὰ τὰς Βυρίδας. Cedr. p. 504 ubi τῷ χωρίῳ τῶν Βηρίδων προσορμίζεται. Cont. p. 40, τῷ τῶν Βυρίδων κατὰ Θράκην λιμένι προσορμίζονται. Debet autem apud Nostrum subaudiri αἱ ναῦς αὐτῆς, per synonymiam a superiore πλοῖα, propter αὐτὰ· alias est solæcismus.

(45) Cont. p. 40 et Cedr. p. 504, in fine.

(46) Cont. p. 40.

(47) Scil. τῷ σκαυστῷ πυρὶ, Cedr. p. 505, sive ὑγρῷ πυρὶ Zon. p. 138.

(48) Cont. p. 41, Cedr. p. 505, Zon. p. 138. Solum Georg. mon. ipsum Michaelē auxilia Bulgarorum petisse p. 513. Perverse nunc etiam loquitur, αἰτεῖται συμμαχεῖν αὐτῷ, petit ut ei auxiliaris fiat. Illum dicit petisse, qui ipse ultro offerebat.

(49) Cont. p. 41, Cedr. p. 505, Zon. p. 138.

ἤδη τὴν πρώτην δεκαετηρίδα συνεπλήρουν σχε-
δόν (50). Ἀποδοχῆς δὲ μεγάλης ὁ βασιλεὺς τὴν
γνώμην αὐτῶν ἀξίαν ὡς κρίνας ἀπολογεῖται μὴ
χρῆναι τοῖς ἐπὶ τοσούτον χρόνον ὠμολογηκότας
Χριστιανικῶν αἱμάτων ἀφέξεισθαι ἐπὶ τῶν τῶν στα-
σιωτῶν πολέμῳ τὰ καλῶς δόξαντα καταλύειν· φιλο-
φρονησάμενος δὲ αὐτοὺς τῆς προθυμίας ἀξίῳ· πρὸς
τὴν ἐαυτῶν ἀποστείλει. Ἀλλ' οὗτοι μὲν κατ' οὐδὲν
τῶν τοῦ βασιλέως φροντίσαντες λόγων κατὰ τε τοῦ
τυράννου στρατεύουσιν καὶ εἰς τὰ Ῥωμαίων εἰσβα-
λόντες ἤδη κατὰ τὸν Κηδοῦκτον (51) καλούμενον
στρατοπεδεύονται χώρον. Μαθὼν δὲ ὁ ἀποστάτης
τὴν κατ' αὐτοῦ τῶν Βουλγάρων ἔφοδον, τοῦ κατα-
λειφθέντος αὐτῷ ναυτικοῦ λόγον οὐδένα ποιεῖται,
ὅθεν (52) δὴ τοῦτο πᾶν τῷ βασιλεῖ προσχωρεῖ· (53)
ὅλας δὲ τοῦ πατρὸς στρατοῦ γεροντικῶς ἀπαίρει μὲν τοῦ
προσεδρεύειν τῇ πόλει, κατὰ δὲ τὸ εἰρημένον χωρίον
προσβαλὼν τοῖς Βουλγάρους κατὰ κράτος ἤττα-
ται (54). Καὶ πλείστοι μὲν τῶν αὐτοῦ κτείνονται
καὶ πυρπολοῦνται (55) πρὸς τοῦτον· οἱ δὲ περι-
λειφθέντες (56) ὧς· εἶχον σθένους σχεδόννυται
ποῦ. Αἰεὶν δὲ πολλὴν τῶν πολεμίων οἱ Βούλγαροι συμφορῆσαντες πρὸς τὴν ἐαυτῶν ὑποστροφου-
σιν.

Οὐκ ἀπολήγει· δὲ καὶ οὕτως πρᾶξας κακῶς τῆς
ἀπονοίας ὁ τυράννος, ἀλλὰ τοὺς σκιδασθέντας συλ-
λίσας [καὶ] πρὸς τὴν καλούμενην Διάβασιν (57),
ἅτε δὴ πρὸς τὸ στρατοπεδεῦσαι πάντα οὖσαν ἐπι-
τρεῖται (58), διὰ τε τὴν τῶν Ἰππων νομὴν καὶ πρὸς
τὴν ἄλλην χρεῖαν τῶν ἀνθρώπων ἀρθρονώτεραν
τυγχάνουσαν, ἐκίσσε σκηνοῦται τῷ τέλει τοῦ χω-
ρίου θαρρήσας, ἐκείθεν τε ὥσπερ ἐξ ἀκροπό-
λεως (59), οὕτως τυράννος ὢν, συγχῶς ποιεῖται κα-
ταδρομὰς καὶ τὰς πλησιαζούσας πυρπολεῖ κώμας.
Ὅπερ δὴ μαθὼν ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ, ὡς εἶχε δυνά-
μει (60), εὐαρίθμητον σχεδιάζει στρατὸν καὶ κατὰ
τοῦ τυράννου πρὸς τὸν εἰρημένον λόγοντα χώρον
σὺν κόσμῳ στρατηγείας παντὶ, ἰσχυροὺς καὶ ταῖς
ἄλλαις ὑποσχέσει τοὺς συνόντας ἐπιρωννύς. Ὁ δὲ
τυράννος κλήθει πολλῶν δὴ μάλα ὑπαντιάζει τῷ βα-
σιλεῖ (61), σχηματίζεται (62) τε φυγὴν, ὥστε τὸν
τοῦ βασιλέως στρατοῦ διαλυθῆναι συνασπισμένον·
διαμαρτάνει δὲ τοῦ σκοποῦ, μήτε τὴν τάξιν τοῦ βα-
σιλικοῦ διαλύσας στρατοῦ, μήτε τοῖς ἐαυτοῦ συναφ-

A primum decennium implebat. Sed imperator, quam-
vis magnopere probandam judicaret voluntatem
ipsorum, se excusavit, baud oportere eos inter quos
conventum sit tanto tempore 42 abstinere a Chri-
stiano sanguine, propter rebellium bellum ea quæ
recte probassent et decrevisset rescindere. Con-
digne ergo pro ipsorum promptitudine atque Lu-
mane exceptos habitosque in patriam dimittit. Sed
isti, nihil curantes imperatoris dicta, adversus ty-
rannum infesto exercitu proficiscuntur, atque apud
Cedocti locum ita dictum castra ponunt. Porro
desertor, cognito Bulgarorum hostili adventu, re-
lictæ quidem a se classis rationem habet nullam;
unde etiam ea tota imperatori se adjunxit: totus
autem terrestri exercitui intentus ab obsidenda
urbe discedit et apud prædictum locum congressus
cum Bulgaris ingenti clade afficitur, plurimique
suorum occiduntur et cremantur, reliqui autem
quantum possunt fugientes disperguntur. Multis
autem spoliis hostium congestis Bulgari in patriam
revertuntur.

Non desinit tamen, quamvis re ita male gesta,
tyrannus insanire. Sed postquam dispersos colle-
gisset, ducit ad Diabasin locum ita dictum, castris
omnino idoneum, pabulis equorum rebusque aliis
ad usus hominum abundantiore; illic tabernacula
ponit, palude illius loci tutum se fore ratus, atque
inde tanquam ex arce verus tyrannus crebras facit
incursiones proximosque vicos incendiis vastat.
C Quo intellecto imperator 43 Michael, modico
coacto exercitu adversus tyrannum in prædictum
locum proficiscitur bene instructa acie, verbis et
pollicitationibus suos confirmans. Tyrannus porro
cum ingenti multitudine adversum proficiscitur,
simulat autem fugam, ut imperatoris acies dissolvatur
sed ab hoc scopo aberravit, cum nec imperato-
ris exercitus ordinem turbaret, nec ipse cum suis
conjungere se posset. Itaque, adversæ partis impe-
tum sustinere non valens, qua poterat celeritate
fugit, atque in Arcadiopolin cum quibusdam ex suis
evadit. Porro imperator, cum plerosque ex rebelli-

VARIAE LECTIONES.

ὡς ἀξίως L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(50) Cont. p. 41, Cedr. p. 505.

(51) Cont. p. 41 itidem κατὰ τὸν Κηδοῦκτον χώ-
ρον οὕτω καλούμενον, et ita Cedr. etiam p. 505 ubi
in versione *Cedoctus*. Zon. p. 158, κατὰ τὰ Κηδοῦ-
κτον, ubi itidem versio *Cedoctum*.

(52) Cont. p. 45.

(53) Cont. p. 41, Cedr. p. 505, Zon. p. 158.

(54) Cont. p. 41, ἤτταται ἰσχυρῶς. Cedr. p. 505
in fine et p. seq. init. ubi ἤτταται κατὰ κράτος.

(55) *Cremantur*. Græcum πυρπολοῦνται apud
eos qui serio loquuntur, de agris et regionibus
igne vastandis solet usurpari. Sed nec crematos
aut combustos fuisse victores verosimile est: aliud
ergo fortasse voluit dicere.

(56) Cont. p. 42, Cedr. p. 506, Zon. p. 158.

(57) Cont. p. 45, κατὰ τὴν πεδίον, Διάβασιν οὕτω

D καλούμενον, ut et Cedr. p. 506. Paulo ante aut καὶ
delendum. ant aliquod participium, ut ἀγαγὼν aut
simile, excidit.

(58) Zon. p. 158.

(59) Zon. p. 158.

(60) Zon. p. 158. Cont. p. 42, et Cedr. p. 506,
ubi ἀξίολογον συστάσας στρατὸν. Sed Noster suo
more hic etiam contrarium dicit ejus quod videtur
voluisse; nam debuisset fortasse οὐκ εὐαρίθμητον
dicere. Cedr. p. 505 conjungit οὐκ εὐαρίθμητον
πλείστον et ἀξίολογον, non de hac re tamen. Etiam
σχεδιάζειν incommode adhibuit, quasi subito,
ex tempore atque tumultuaria id fecisset.

(61) Cont. p. 45.

(62) Cont. p. 45, Cedr. p. 506.

bus in fidem accepisset, aggreditur ipsam urbem in quam tyrannus evaserat, vallumque ei circumdat undique firmum. Desertor autem paucissimos intra urbem habens equites, sæpe, quoties scilicet sine ordine turbatos cerneret adversarios, immittebat his illos: sed hac etiam ratione plus patiebantur quam efficiebant perditii illi. Nullas autem imperator machinas admovit urbi, id cavens ut nec ex consortibus fidei quisquam gladio interficeretur, neque ostenderetur Scythis posse machinis capi Romanorum urbes: verum fame et assidua obsidione tyrannum in suam potestatem redigere statuerat. Itaque multo tempore elapso adeo indigere coepit tyrannus rebus ad vitam necessariis, ut primo quidem omnem etatem **Α** sexumque inutilem ejiceret ex urbe, deinde ipsorum equorum qui fame perierant carnea, easque jam olentes, gustare hortaretur: eoque eventum ut pelles aliaque coria comederent. Ac postremo eorum alii per portas clam egressi, alii de muris suspensis funibus demissi, alii projiciendo se ipsos in terram lapsi, fractis etiam membris, fidem imperatori promiserant. Sed veniam securitatemque adepti ad Anastasium, tyranni filium falsi nominis, sese conferebant, qui Byzæ oppidum occupaverat, indeque bellum inferre per eos imperatori cogitabat, ut scilicet pugnando præstaret desertori facultatem fugiendi. Sed cum imperator cum oppidanis collocutus eis delictorum oblivionem juratus promississet, in tyrannum consurgunt comprehensumque adducunt imperatori. Qui, cum læto pede ejus collum calcasset, manibus ambabus et pedibus eum orbari jubet, atque in palo suspendi insuper. Cruciatibus autem exagitatus perditus ille sic clamabat magna voce, « Miserere mei, o vere imperator. » Cumque interrogasset eum imperator, si qui essent occulte conscii ejus amenitiæ, fortasse multos indicasset falso ex imperatoris amicis: sed vir quidam Joannes cognomine Exabullius, patricius, prohibuit tyrannum dicere, affirmans imperatori haud oportere de amicis credere inimicis. Interim tyrannus sic misere finit

ἄθῃναι ὁδὸς τε γεγονῶς, ἀλλὰ τῶν ἐναντίων μὴ ἐνεγκῶν τὴν ὁρμὴν, ὥς εἶχε τάχους, χρήται φυγῇ καὶ πρὸς τὴν Ἀρχαδιοῦπολιν (63) οὖν τισι τῶν λαοῦ διασώζεται. Ὁμολογήσαντας δὲ αὐτῷ τοῖς πλείστοις τῶν στασιωτῶν ὁ βασιλεὺς εἰληφῶς (64) ἐπέρχεται τῇ πόλει αὐτῇ καθ' ἣν ὁ τύραννος διεσώζετο, χάρακά τε περιβάλλει αὐτῇ καρτερὸν ^α κύκλῳ. Ὀλιγίστους δὲ ὁ ἀποστάτης ἔχων ἐνδὸν τῆς πόλεως ἱκπῶτας, πολλὰκις, ὅτε δὴ παφυρμένους διήθρει ^β τοὺς ἐναντίους, ἥφειι κατ' αὐτῶν τούτους· ἀλλ' οὖν γε καὶ ταύτῃ μᾶλλον ἐκάνθανον (65) ἢ ἔβρων οἱ δαίλαιοι ^γ. Ὅ δὲ γε βασιλεὺς (66) ἐλέποιν μὲν ὁ προσῆγε τῇ πόλει, φειδοὶ μήτε τινα τοῦ λοιποῦ τῶν ὁμοδόξων ἕλπεσιν ἀναιρεῖσθαι (67), μήτε μὴν δειχθῆναι τοῖς Σκυθαῖς ὥς δυνατὸν μηχαναῖς τὰς ὁπὰς Ῥωμαίων ἀλῶναι πόλεις· λιμῶ δὲ καὶ προσεδρεῖα περιγενέσθαι τοῦ τυράννου διέγνω. Καὶ δῆτα πολλοῦ χρόνου διαδραμόντος τοσούτων ἐνδείκται τῶν πρὸς τὸ ζῆν ὁ τύραννος ἀναγκαίων, ὥστε πρῶτον (68) μὲν πᾶσαν ἀχρηστον ἡλικίαν καὶ φύσιν ἐκκενοῖ τῆς πόλεως, εἶτα τῶν ἱκπῶν αὐτῶν διὰ τὴν (69) λιμὸν ἀποφαρέντων, τῶν κρεῶν αὐτῶν, καὶ ταῦτα ὀκνῶδων, γεύσασθαι παῖθαι· προῆλθον δὲ εἰς τὸ κῶδιά τε καὶ τᾶλλα σκύτῃ φαγεῖν (70). Καὶ τέλος οἱ μὲν αὐτῶν διὰ τῶν πυλῶν λανθάνοντες, οἱ δὲ καὶ διὰ τῶν τειχῶν καθάπτοντες κάλους, ἄλλοι δὲ καὶ ἑαυτοὺς ρίπτοντες κατὰ τὸ ἔδαφος (71) καὶ τὰ μέλη συνθλῶμενοι, ἀνωμαλῶν τῷ βασιλεῖ, καὶ συγγνώμης (72) τυγχάνοντες καὶ ἀδείας Ἀναστασίῳ τῷ ψευδωνύμῳ τοῦ τυράννου συνήκτοντο υἱῷ (73), τοῦ Βύζης ἐπειλημμένῳ πολισματος, ἐκ τούτου ἐν αὐτοῖς (74) διαπολεμῆν τῷ βασιλεῖ ἡρημένῳ ^α, ἵνα δὴ παράσχοι τῷ ἀποστάτῃ ἐν τῷ μάχεσθαι ῥαστώνην φυγῆς. Εἰς δὲ λόγους ὁ βασιλεὺς (75) τοῖς ἐν τῇ πόλει ἐλθὼν καὶ τῶν εἰς αὐτὸν ἀμαρτημάτων λήθην μεθ' ὅρων ὑποσχόμενος ἕξειν (76), κατὰ τοῦ τυράννου συνίστανται (77) καὶ συσχόντες ^β αὐτὸν προσάγουσι βασιλεῖ· ὁ δὲ γηθομένῳ ποδὶ κατ' αὐχένα πατήσας αὐτὸν (78) χειρῶν ἄμφω καὶ ποδῶν στερεθῆναι κελεύει, ἐπὶ κοντοῦ (79) τε ἀναρτᾶσθαι πρὸς τοῦτ' ^γ. Ποινηλατούμενος δὲ ὁ δειλαιὸς οὕτως

VARIAE LECTIONES.

^α καρτερῶν L. ^β διήθρει L. ^γ Continua' or p. 41 D, καὶ φόνον οὐ ποιεῖ μὲν, πάσχει δὲ παρὰ τῶν ἐχθρῶν. ^α ἡρημένον L. ^β συσχόντας L. ^γ πρὸς τοῦτο L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(63) Cont. p. 43, ubi Ἀδριανούπολιν· Cedr. D p. 43, Cedr. p. 506. p. 506 in fine; Zon. p. 138, ubi Ἀδριανούπολιν, ut apud Cedr. et Georg. mon. p. 513.

(64) Cont. p. 43, Cedr. p. 507.

(65) Ita omnino scriptum.

(66) Cont. p. 43, Cedr. p. 507, Zon. p. 138.

(67) Quasi hoc melius sit quam longa fame necari. Λιμῶ δ' ὀκτιστον θανέειν, inquit Homerus, et res ipsa clamat. Altera ratio, quam et alii afferunt, est egregia, ne hostes in nostram perniciem erudiamus.

(68) Cont. p. 43, Cedr. p. 507.

(69) Ita scriptum, non τόν.

(70) Cont. p. 43, Cedr. p. 507.

(71) Ita scriptum. Alias tali occasione usitatum in genit. ut κατὰ τοῦ ἔδαφους.

(72) Connexiones languidæ vix sensibiles. —Cont.

(73) Cedr. p. 507, Cont. p. 43.

(74) Non apparet quid sibi velit ἐν αὐτοῖς.

(75) Cont. p. 43, Cedr. p. 507.

(76) Zon. p. 138. Scriptum erat ὑποσχόμενος vitiose. Iste autem nominativus et antecedentes duo pro genitivis, constructione absoluta. Ut his in superioribus.

(77) Zon. p. 138.

(78) Cedr. p. 507. Zon. p. 138, Georg. mon. p. 513.

(79) Cont. p. 44, ἐπὶ ὄνῳ pro ἐπὶ κοντοῦ. Cedr. etiam ὄνῳ ἐπικαθίσας, p. 507. Zon. item p. 138, ὄνῳ ἐπιτίθας. Nec tamen κοντοῦ in ὄνῳ mutandum puto. Nam et Sym. Log. p. 413, ἀκρωτηριάσας τε αὐτὸν χεῖρας καὶ πόδας, εἶτα καὶ ἀνασκολοπίσας; palo affigens, et ita etiam Georg. mon. p. 513.

ἀδία μέγα, ἡ Ἐλέησόν με, ἀληθῶς βασιλεῦ (80). ἡ
 Ἐρομένου δὲ τοῦ βασιλέως αὐτὸν εἰ τινες εἶεν κρυ-
 φίως συνεγνωκότες τῆς ἀπονομῆς αὐτοῦ, τάχα ἀν-
 πολλῶν κατέσπευψε ψευδῶς τῶν βασιλικῶν φίλων· ἀλλ’
 Ἰωάννης ἀνὴρ ἐπικλῆσιν Ἐξαδούλλιος (81), ἐν πα-
 τρικίοις τελῶν, τὸν τύραννον ἐπέσχευεν εἰπεῖν (82),
 ἔχθροισι. Ἀλλ’ ὁ μὲν τύραννος οὕτως δυστυχῶς
 σοῦντος ἦδη· ἐτύθυς δὲ καὶ Ἀναστάσιον οἱ ἑκα-
 τὸν πεδῆσαντες χεῖρας καὶ πόδας πρὸς βασιλεῖα κομίζουσιν
 καταδικάζει ποιεῖν.

Ἐπεὶ δὲ (86) τινες τῶν τοῦ τυράννου τὴν καλου-
μένην Πάνιον κατασχόντες πόλιν, ἄρτι μὲν τούτου
ἀπεφθορότος, εἰς τὸ πολεμεῖν βασιλεῖ διέγνωσαν κα-
ταστήναι, πρὸς ἣν (87) ἑλθὼν ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ καὶ
λόγους εἰρηνηκοὺς προτεινόμενος οὐδαμῶς πείθει
καταθέσθαι τὰ ὄπλα, γίνεται δὴ τι θεῖον σημεῖον
αὐτοῖς· σεισμὸς γὰρ σφοδρὸς τὸ τε τείχος κατ-
έβαλε (88) καὶ τοῖς τοῦ βασιλέως τὴν εἰς πόλιν δέδωκε
πάροδον· ὁ τοῖς σεισμοσκόποις σημεῖον ἤτετος, ὅθεν⁷⁵
γεγέννηται τοῦτο (89). Ἄλλα δὲ καὶ Ἡράκλεια (90)
ἡ πόλις Πέριπδος καλουμένη, τὰ τοῦ τυράννου λίαν
νοσοῦσα, πρὸς τὴν διὰ τῶν τοῦ βασιλέως λόγων
θεραπεῖαν ἀντέσχευ· ὅθεν δὲ τῆς ἐκ τοῦ θαλαττίου
μέρους τοῦ τείχους ἐπιδρομῆς τῶν βασιλικῶν πειρα-
θεῖσα στρατιωτῶν ἀλίσκεται τε καὶ τῆς τυραννικῆς
ἀπαλλάττεται νόσου ἀναιμῶτι καθάπαξ ὑπὸ τῶν
ἐναντιῶν ληφθεῖσα⁷⁶. Ἐντεῦθεν δὲ βασιλεὺς πάντα
κατήκοα λαβὼν ἑαυτοῦ πρὸς τὴν βασιλίδα πόλιν
ἔκονοσται, καὶ ἱππικὴν ἐπιτελέσας ἀμύλλησιν οὐδὲν
ἀνήκεστον (91) τοῖς στασιώταις ποιεῖται, πλὴν τοῦ
διὰ μέσης τῆς ἱκποδρομίας εἰς τὰ ὀπίσω δεδεμένους
τὰς χεῖρας ἵνασι, καὶ τινας εὐθὺς φυγαδεῦσαι αὐτῶν.
Καὶ οὕτω θριαμβεύει τὴν νίκην.

Ἐπὶ χρόνου ᾽ (92) δὲ ἐν ᾧ ἀποστασία προεβή-
κει ἡ Θωμᾶ, ἀδεῶς ἀπὸ Ἰσπανίας Ἀγαρηνοὶ ἐβόηον
τὴν Ρωμαιτιδα γῆν σὺν δέκα περικαμπέσι ναυσι,
κατὰ δὲ τινὰς κ', τρόπῳ τοιῷδε· Προσώχθισαν τῇ
χώρα αὐτῶν διὰ τὸ μὴ πιστάτην ὑπάρχειν καὶ εὐ-
φορον, καὶ πρὸς (93) τὸν ἀρχηγὸν αὐτῶν εἶπον
Ἀπόχαψιν (94). « Ἄρον ἡμᾶς τῶν ἐντεῦθεν καὶ
ἀπάγαγε εἰς εὐγειον τόπον, καὶ εὐζωῶμεν ἐκεῖσε. »
Ὡν τοῖς λόγοις παρακληθεῖς γενναίων ἀνδρῶν καὶ
εὐδόκων στέλλον εὐτρέπισεν, ἐξ ὧν παῶν νησων

vitam, mense Octobri jam 45 medio. Mox autem cognito rebellem interfectum, etiam Anastasium ex Byza constrictis manibus pedibusque ad imperatorem adducunt, quem eadem qua falsi nominis patrem condemnat poena.

Cæterum quidam ex tyranni asseclis occupata urbe quæ Panion dicitur, cum, quamvis modo interempto illo, bellum gerere contra imperatorem statuissem, ad eam urbem profectus imperator Michael sermones pacificos prætendens haudquam persuasit ut arma deponerent. Fit autem divinitus prodigium ipsis: nam terræ motus vehemens simul murum dejecit, et iis qui cum imperatore erant ip urbem ingrediendi copiam fecit: quod contemplatoribus et conjectoribus terræ motum signum est cladis, unde etiam id factum est. Quin et Heraclea, quæ olim Perinthus dicta, rebellionis morbo laborans ad verba imperatoris voluntatem erga ipsos declarantia obstinata fuit. Itaque ex maritima parte muri incursionem imperatoriorum experta militum, capitur et rebellionis liberatur morbo sine cæde et sanguine ab adversariis occupata. Hinc imperator, postquam omnia sibi subjecerat, in imperatoriam urbem revertitur, celebratisque ludis circensibus nullam sævitiam exercet in rebelles, nisi ut per medium circum manibus post terga vincitis irent, et **46** quosdam eorum statim in exsilium ageret. Atque sic triumphavit ob victoriam.

Tempore autem quo rebellio Thomæ grassaba-
tur, Agareni Hispanici secure et licenter vasta-
bant Romanam ditionem cum decem rotundis na-
vibus, aut secundum alios viginti, hac ratione : Of-
fendebantur sua regione, quod non esset pinguis
nec fertilis, atque ad ducem suum Apochapsin dixe-
runt : « Tolle nos hinc et abduc in secundum so-
lum, ut bene vivamus illic. » Quorum verbis per-
motus strenuis viris et bene armatis instruxit
classem, cum quibus omnes insulas in potestatem

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁶ oi om. L. ⁷⁷ δθεν] fort. ὁπθεν *cladem fore a qua parte ruina facta fuerit.* ⁷⁸ λαμβάνουσα L. ⁷⁹ ἐπὶ γόμφῳ L.

STEPH. BERGLER; NOTÆ.

(80) Cont. p. 44, iisdem fere verbis. Cedr. etiam D p. 507, Zon. p. 438.

(81) Cont. et Cedr. l. c. Zon. p. 159 lin. prima.

(82) Cont. p. 44, Zon. p. 139, Cedr. p. 507.

(83) Cont. p. 507.

(84) Cont. p. 44, Zon. p. 139, ubi Βιζύης, Cedr.
p. 507, ubi iidem Βιζύης, uti et p. 508 in fine.

(85) Cedr. p 508 initio.

(86) Cont. p. 44 in fine, Zon. p. 139, Cedr. p. 508.

(87) Posuit auctor ἣν pro ταύτην.

(88) Cont. p. 45, Zon. p. 139, Cedr. p. 508.

(89) *Homo mirificus*. Id quidem vel sutores conjectura assequi poterunt, si hostis intraverit obses- sam urbem, urbanos victos videri.

(90) Cont. p. 45, Zon. p. 139, Cedr. p. 508.

(91) Cont. p. 45, Zon. p. 130, Cedr. p. 508.

(92) Cont. p. 46, Zon. p. 139, Cedr. p. 508.

(95) Zon. p. 139, Cedr. p. 508.

(9) Est dux Agarenorum Hispanorum, qui et Ἀγάψ. Syllaba illa terminalis additur ad distinguendos casus, ut in aliis. Ἀγάψ apud Cont. p. 46, et Cedr. p. 508. Apud Sym. Log. p. 413 vocatur Ἀγάψ, apud Zon. p. 159 Ἀγάψ.

suam redegit, atque adeo ipsam Cretam. Hanc enim militibus bene accinctis cepit multamque prædam adeptus est, atque accurate recognita regione reversus est. Anno autem sequenti Apochaps navibus quadraginta in eandem insulam navigavit, cumque appulisset ad ejus promontorium, stationem cepit ad Characem. Cæterum populo sibi subiecto præcepit ut apud singulas naves vicenos viros relinquerent, cæteri omnes in insulam prædatum discederent ad dies duodecim. Profecto autem populo ad negotium illud suscipiendum, navibus iniecit ignem easque totas combussit. Cum autem invenissent eas combustas, seditionem movere contra ducem ausi sunt. Atque is facti rationem apud eos exposuit, dicens: « Antea quidem **57** obmurmurabatis mihi, tribules, abducere vos alio ad commodum vivendum nolenti: atque ob id adduxi vos huc, ubi lactis et mellis est fluxus. » At illi dixerunt ad eum: « Ubinam vero liberos nostros et uxores inveniemus? » Quibus ille: « Scitis vos plurimam prædam tulisse: ex hac igitur uxores vobis adjungite. » Atque ista oratio grata ipsis visa est, seditioque inter ipsos sedata. Tum densis palis vallum circumposuerunt ad munitionem ipsis sufficientem, unde locus ille usque ad hoc tempus Charax (i. e. vallum) vocatur. Monachus autem quidam ingressus insulam dixit eis: « Si omnino cupitis in vestram potestatem redigere insulam, sequimini me: atque ubi conjectura assecutus ostendero vobis idoneum locum ad condendam urbem, ibi condite, » abduxitque eos in locum qui dicitur Chandax, in quo urbs eorum sita est: atque eam fossa ducta circumdederunt. Illi urbi præfuit Apochaps, atque undetriginta Cretensium urbes subjugavit, una sola non expugnata nisi λόγω (i. e. verbo), non revera, ad hoc usque tempus; unde etiam appellari eam contigit Hypologiorum; concessio incolis ut libere peragant Christianorum consuetas functiones. Illorum autem

Δ ἐκράτησεν, ὥστε καὶ τῆς Κρήτης αὐτῆς· ταύτην (95) γὰρ λαὸν εὐζώνων ἐπηρέσας ἐξηχμαλώτισε καὶ πολλὴν λαφυραγωγίαν εἰσέποιήσατο, καὶ ἀκριβῶς ἀνέμαθηκώς τὸν χρόνον ἐκαλινόστησεν. Τῷ δὲ ἐπιόντι καὶ ῥῷ μ' ναῦς· ὁ Ἀπόχαψ ἐπισκευασάμενος ἐν ταύτῃ κατήρε (96), καὶ τῷ ἁκρωτηρίῳ (97) ταύτης προσέβαλε καὶ προσωρμίσθη ἐπὶ Χάρακι. Διωρίσατο δὲ τῷ ὕπ' αὐτὸν λαῷ ὅπως ἕκαστος τῶν κλοίων ἀνὰ εἰκοσι ἀνδρῶν ὡς καταλίποιεν⁹⁸, οἱ δὲ πάντες (98) ἄλλοι εἰς τὸ τὴν νῆσον ληΐζεσθαι προχωρήσειαν⁹⁹· ἐπὶ ἡμέρας γὰρ ἑβ'. Ἀποκινήσαντος δὲ τοῦ λαοῦ πρὸς τὴν τοιαύτην ἐγχείρησιν, ταύτης (99) ἐνέβαλε κύβηκα καὶ ὀλιγῶς ἐπιρπάλησεν. Ἐφευρηκότες δὲ ταύτης ῥηλασμένους στασιάζειν κατὰ τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῶν τεταλμῆχασιν. Καὶ ἀπολελόγητο πρὸς αὐτοὺς, ὅτι· « Τῇ προτεραίᾳ καταγογγύζετέ μου, ὡς ἄνδρες ἐμόφυλοι, μὴ μεταναστεύειν¹⁰⁰ ὑμᾶς πρὸς εὐζώτων βεβουλημένον· καὶ διὰ τοῦτο ἤγαγον ὑμᾶς¹⁰¹ ἐνταυθοῖ, ἐν ᾧ γάλακτος καὶ μέλιτός ἐστιν ἀπορρώγῃ¹⁰² (1). » Οἱ δὲ (2) ἀντείπων αὐτῷ· « Καὶ ποῦ δὴ τέκνα ἡμῶν καὶ γυναῖκας εὐρήσομεν; » Ὁ δὲ πρὸς αὐτούς· « Ὅτε δὲ αἰχμαλωσίαν ἑαυτοῖς πλείστην ἠνέγκατε· ἐκ ταύτης οὖν ὑμῖν γυναῖκας ἀρμόσασθε. » Καὶ οὗτος ὁ λόγος ἀρεστὸς ἐφάνη αὐτοῖς, καὶ τοῦ στασιασμοῦ κατενύσθησαν, καὶ πικνοὺς σκόλους χάρακα περιέθεντο (3) πρὸς ὀχυρότητα¹⁰³ (4) ἑαυτῶν διαρκεῖν ἐν αὐτῷ· ἀπ' οὗ δὲ τόπος μέχρι τῆς δεῦρο Χάραξ (5) προσονομάζεται. Μοναστής (6) δὲ τις μετέπειτα προσφοιτήσας τῇ νήσῳ ἐφη αὐτοῖς, ὅτι· « Ἐπεὶ ἐθέλοιτε καταδυναστεύσαι τῆς νήσου, ἀκολουθήσατέ μοι· καὶ ὅποι σποχασάμενος παραδείξω ὑμῖν ἐπιτηδειότητα κτίσεως, ἐκεῖσε πόλιν οἰκοδομήσατε, δι' ἧς τῆς νήσου ἐξουσιάζοιτε. » Καὶ ἀπήνεγκεν αὐτοὺς εἰς τόπον καλούμενον Χάνδακα (7), ἐν ᾧ ἡ πόλις τούτων καθίσταται· καὶ ταύτην τέριξ ἐτάφρωσεν. Ἦς δὲ Ἀπόχαψ καθηγυμένον (8), καὶ θ' καὶ κ' Κρήσας πόλεις ἠνδραποδίστατο, μίδς μόνης μὴ ἀλωθείσης ἄλλ' ἢ λόγω, ἀπολιποκῆτου μαινάσης ἕως ἄρτι (9), δὲ καὶ κακῆσθαι (10) ταύτῃ συνέδραμεν, ἐχόντων¹⁰⁴ (11)

VARIAE LECTIONES.

⁹⁵ τῷ τῶν L. ⁹⁶ εἰς ἕκαστον et ἀνδρας B. ⁹⁸ καταλίποιν J. ⁹⁹ προχωρήσειαν L. ¹⁰⁰ μεταναστεύειν ἡμᾶς, ὡς supra script. L. ¹⁰¹ ἤγαγον ἡμᾶς L. ¹⁰² ἀπορρώγῃ L. ¹⁰³ πρὸς ὀχυρότητα L. ¹⁰⁴ ἐχόντων L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(95) Cont. p. 47.

(96) Cont. p. 47.

(97) Cont. p. 47, τῷ ἁκρωτηρίῳ τῷ Χάρακι καλουμένῳ, et Cedr. p. 509, Sym. Log. p. 413.

(98) Cont. p. 47, Cedr. p. 509, Sym. Log. p. 413 hæc ita: ὅρισας τὸν ὕπ' αὐτὸν λαὸν καταλίπειν τὰς ναῦς αὐτῶν καὶ τὴν χώραν ληΐζεσθαι. Τοῦ δὲ στρατοῦ πρὸς τὴν τοιαύτην ἐγχείρησιν ἀποκινήσαντος.

(99) Scil. ταῖς ναυσὶ.

(1) Sym. Log. p. 413, iisdem fere verbis, Cont. p. 47 ita: πᾶσι οὖν ἄλλῃ ἢ ἡ μέουσα μέλι καὶ γάλα. Zon. p. 139, Cedr. p. 509.

(2) Cont. p. 47, Cedr. p. 509, et iisdem quibus Noster verbis Sym. Log. p. 413, Zon. p. 139.

(3) Apud Sym. Log. l. c. male καὶ σκώλων πικνὸς χάρακα περιέθεντο.

(4) Sym. Log. l. c. habet hic ὀχυρώματα.

(5) Cont. p. 47, ubi Χάνδαξ. Sed Nostro Chandax alius locus. Continuator enim etiam mox: quare ibi priore loco legendum videtur Χάραξ. Apud

D Sym. Log. l. c. recte Χάραξ, et Cedr. p. 509.

(6) Cont. p. 48, Cedr. p. 510. Etiam iisdem verbis cum Nostro Sym. Log. p. 413.

(7) Sym. Log. p. 413, iisdem verbis.

(8) Cont. p. 48, καὶ ἡγεμῶν αὐτῆς ὁ Ἀπόχαψ ἡγεγόνει. Sym. Log. Nostri fere verbis, nisi quod pro 29 habet 100 [imo 90], quasi tunc etiam tot fuissent, ut olim eum essent ditissima regna, Naggatur, quasi tunc etiam tam potens fuerit, ut Homeri tempore.

(9) Incondite et imperfecte loquitur. Cont. p. 48 clarius, μίδς ἕκτοτε μόνης παραμεινάσης ἀναλώτου καὶ ἀπαθοῦς, καὶ λόγω μὲν ὑποταγείσης, τὰ ἑαυτῶν δὲ ἔθιμα καὶ τὸν Χριστιανισμὸν φυλαττούσης ἀλώθηνον.

(10) Hoc explicat Sym. Log. p. 413, οἱ μέχρι τοῦ νῦν ὀπλοῖοι πικλῆνται. — Ταύτην. Ita scriptum, non ταύτην.

(11) Pro hoc συγκαχωρημένων Sym. Log. Per suam ἐχόντων non exprimit quod videtur voluisse. Ita-

τῶν οὐκ ἐκ τῶν αὐτῆς σὺν ἐλευθερίᾳ ποιεῖν τὰ Χριστιανῶν εἰθισμένα. Ὁν (12) τῆς ἐπιδρομῆς ὁ θαυμάς καὶ ἀλώσεως αἰτίας, Ἀπόχαψις⁸⁷ δὲ (13). οὐ καὶ μὲν Σαίτης ἐτύγγαν, Σαίτου δὲ Βάβδελ, ὃς ἐν Πελοποννήσῳ⁸⁸ κατὰ τὴν θαλάσσης κλυδώνιον πρὸς γῆν σὺν νηϊ τῇ αὐτοῦ προσπαρεῖς, ἐν ἡμέραις τοῦ μακαρίου Λέοντος βασιλέως, τηνικαῦτα δὲ στρατηγεῦντος Κωνσταντίνου τοῦ συνετόφρονος, ἐκκράτητο, ὃ τσσαρακοντάπηγυς⁸⁹ (14) τὸ ἐπώνυμον· οὗτινος Βάβδελ ἐτέλει ὁ Ζερκουῆς σύγγονος, ὁ πρὸ τοῦ νῦν ἀρχηγοῦ τῆς Κρήτης καθηγγησάμενος.

Ἐν ταύτῃ (15) δὲ τῇ νήσῳ Κύριλλος ὁ θαυμασιός, ὁ Γορτύνης⁹⁰ ἐπισκοπῆς τῆς πόλεως, ὁπὲρ Χριστοῦ ὡς ἱερῶν ἀμωμον ἱσφαγέστο. Οὐδὲ τὸ τίμιον αἷμα μέχρι τῆς δεῦρο κατὰ τινα χῶρον, καθὼς τινὲς φασιν, ἀνεξέλειπτον συνετήρηται· καθ' ὃν οἱ εὐσεβεῖς φοιτῶντες καὶ τοῦτο σπόγγῳ ἐναπομάκτωντες δι' αὐτοῦ γε θεῶν μύρον ὀρεῖσθαι καὶ κατ' οὐδὲν ἀλλοιοῦσι τὸ χρῶμα τοῦ αἵματος. Ἐτι δὲ καὶ ἡ τῶν τροφίμων σεβαστῶν παίδων αὐτῆς ἐδόμοις (16) μετὰ πολλῶν ἄλλων ταφῇ ἀφείρωται, ἀναιρεθέντων ὑπὲρ τῆς εἰς Χριστὸν ἀδιστάκτου καὶ εὐκρινούς πίστεως.

Καὶ δὲ (17) ἔκτοτε κατακράτηντο ἂν παρ' Ἀγαρηνῶν αἱ νῆσοι, εἰ μὴ βασιλεὺς Μιχαὴλ ὁ ἐξ Ἀμορίου ἔσχε φιλονεικότερον ἐλευθεριάσειν αὐτάς· καὶ δὲ πολυωρήσας ἐνδελεχῶς Κρατερῷ τῷ στρατηγῇ Κυβερνητῶν (18) ἐνετείλατο πάσας τὰς ὅν' αὐτὸν ναῦς παρετοιμάσασθαι καὶ ἀπελθεῖν εἰς Κρήτην καὶ σκοπεῖν πάσῃ τοῖς ταύτης οὐκ ἐκ τῶν Σαρακηνῶν ὁλοθρῦσαι (19). Ὅς ἐκείσε παραγεγόμενος σὺν ναυσὶν ὅ' κατ' αὐτῶν πόλεμον ἤρην ἐξ ἀνατολῆς ἡλίου μέχρι τῆς δύσεως (20), καὶ⁹¹ κατὰ τοσοῦτον αὐτῶν ἐκυρίευσεν ὥστε πάντας καὶ ἀναιρήσειν βεβούλητο (21). Ἀλλὰ κακοὶ ἀρχηγοὶ συνόντες αὐτῷ οὐκ εὐδόκως ἀνίστασαν εἰρηκότες· Ἡμεῖς γε πάντας ὑποπίσαντες (22), οὐκ ἔτι πάντως οὔτοι τολμήσειαν τοῦ λοιποῦ πρὸς ἡμᾶς ἀντιτάξασθαι. Ἢδὲ γὰρ ἐτέλει, κατὰ τὸν ποιητὴν, ἀγαθὸν καὶ νυκτὶ πειθέσθαι⁹² (23). Δυσπεφόρηκε γὰρ ὁ λαός. Ἀγῶμεν εἰς τὰς ἡμετέρας σκηνάς, καὶ πρῶτας ἐπιλαμπύσης ἀφ' ἐξῆμα⁹³ καὶ κατὰσχῶμεν αὐτούς. Καὶ δὲ τοῖς

A Agarenorum incursionis et expugnationis urbium Thomas erat causa. Cæterum Apochapsidis alius erat Saipes, 48 Saipes autem Babel, qui in Peloponneso tempestate quadam maris ad terram cum nave sua allisus, temporibus beati Leonis imperatoris, duce Constantino illo prudente, captus fuit, cui cognomen τσσαρακοντάπηγυς (i. e. quadraginta cubitorum). Hujus autem Babel erat Zercunes frater, qui ante istum qui nunc est ducem Cretæ præfuit.

Porro in hac insula Cyrillus ille admirandus, qui fuit Gortynæ urbis episcopus, pro Christo velut immaculata hostia fuit immolatus. Cujus pretiosus sanguis usque ad hunc diem quodam in loco, ut quidam aiunt, indelebilis conservatur: quem locum pii homines frequentantes illumque sanguinem spongiis affricantes per eum divinum unguentum hauriunt et nullatenus colorem sanguinis immutant. Præterea etiam alumnorum venerabilium et aliorum ejus insulæ septenarius, cum multis aliis, sepultura consecratus est, qui interfecti sunt pro fide in Christum indubitata et pura

Et sane ab illo tempore mansissent in potestate Agarenorum insulæ, nisi imperator Michael Amoriensis tantopere studuisset eas liberare. Itaque cum esset assidue sollicitus, Cratæ præfecto Cybaretarum præcepit ut omnes quas sub se haberet naves instrueret et in Cretam proficisceretur atque omni studio Saracenos eam inhabitantes exterminaret. 49 Qui postquam eo pervenisset cum septuaginta navibus, cum illis bello conflixit ab ortu solis ad occasum, superavitque adeo ut omnes interficere cogitaret. Sed ignavi duces, qui erant apud ipsum, pessimo consilio represserunt eam, dicentes: Cum nos universos illos satis affixerimus, haud amplius audebunt deinceps acie congressi: Et jam nox humida cælo præcipitat, secundum poetam, suadentque cadentia sidera somnos. Indignatur enim populus. Eamus in tabernacula nostra, et mane illucescente veniamus eosque opprimamus. Atque his verbis deceptus in taberna-

VARIAE LECTJONES.

⁸⁷ imo Ἀπόχαψ τε. ⁸⁸ πελοποννήσω L. ⁸⁹ τσσαρακοντάπηγυς L. ⁹⁰ ὃς γορτύνης L. ⁹¹ καὶ ante κατὰ om. L. ⁹² πειθέσθαι L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

quæ divinandum fuit quod voverit. Nempe videntur se sponte dedisse, ea conditione ut liberum habeant exercitium religionis.

(12) I. e. quorum, quæ est transitio et connexio, quales istius hominis solent esse, obscura. Hæc autem monent cæteri ordines rebellionem Thomæ, quos ibi annotavi.

(13) De his Apochapsidis posteris et iis quæ dicit usque ad mentionem Cyrilli Gortynæ Ep. nihil adhuc inventi.

(14) Ita scriptum, forte pro τσσαράπηγυς, quatuor cubitorum.

(15) Cont. p. 48, Sym. Log. p. 414, Zon. p. 139 in fine, Cedr. p. 510, paucis.

(16) Cont. p. 48, προσείπε μήν αὐτόθι σοφοὶ καὶ τᾶφοι ἀνιγγεργαί· ἄλλων τε πολλῶν τῶν ὑπὲρ Χρι-

στοῦ τότε μαρτυρησάντων καὶ τῶν δέκα περιανύμων μαρτύρων. Alii de his nihil, quos viderim. Αὐτῆς refero ad insulam.

(17) Sym. Log. p. 414 initio, iisdem fere verbis.

(18) Zon. p. 140, Sym. Log. l. c., ubi τῶν Κιθυρραίων. Ita etiam Cont. Theophanis Κιθυρραίων p. 49, Cedr. p. 511, Κιθυρραίων.

(19) Ita scriptum per o.—Cont. p. 49 in fine, Cedr. p. 511.

(20) Cont. p. 50, Cedr. p. 511.

(21) Zon. p. 140.

(22) Nominativi pro genitivis absolutis.

(23) Scriptum antea vitio gemino πειθέσθαι. Εἰς autem versus Homeri.

cula cum ipsis discessit. Cæterum nihil sollicitos de tulanda salute sua, sed supinos. malo suo fato magnaue defatigatione sopitos ac mortifero somno oppressos aggressi nocte hostes ferreum somnum illis induxerunt. Nemo ex presentibus turmarchis aut præfectis bellicam navem conscendere potuit: solus dux mercatoriam nactus enavigavit. De quo certior factus Agarenorum dux duabus navibus viros imposuit, eumque a tergo persecutus est atque apud insulam Co comprehendit (o calamitas!) et in ligno suspendit. Unde ab illo tempore usque ad hodiernum diem Cretæ insula tenetur ab Agarenis, ex qua Romani imperii fines invadunt.

ξύλῳ κρεμάνυσιν (30). Ὅθεν ἀνέκαθεν καὶ μέχρι τῆς σήμερον ἢ τῆς Κρήτης νήσου κεκράτηται παρὰ τῶν Ἀγαρηνῶν, ἐξ ἧς τοῖς Ῥωμαῖκοις ἔροις ἐπισυρρέουσιν.

50 Postea inventus fuit vir quidam prudens, cui cognomen Ooryphas, cujus admonitu jubente imperatore colligitur nautiens exercitus, in quo singulis quadraginta aurei dabantur: nec aliter fieri posse, nisi tantum accipiant, affirmabant. Qui navibus bene instructis vecti ipsumque navarchum habentes libertatem multis insulis præbuerunt. His id quod acceperant nomen fecit quadragenarium.

Porro Michael imperator initio imperii sui summa morum rusticitate quam sceptro magis sibi placens, de divinis imaginibus concionem habuit, ut quisque quod sibi videretur faceret: sed inconsulte post hæc ad versutias conversus, Euphrosynam Constantini filiam, illius qui cæcitate condemnatus fuit, quamvis ea monasticam vitam assumpsisset, in regiam duxit pro uxore, sanctumque Methodium injuste cruciatum in carcere asservavit in insula Andreæ apostoli, qua vicinus Acritas conspicitur, ex adversis ejus comburere hunc cogitans. Euthymium metropolitam Sardoniorum antistitem Theophilus bubulis nervis vehementer cæsum interfecit.

ῥήμασιν αὐτῶν φρεναπατηθεὶς πρὸς τὰς σκηναὶς αὐτῶν σὺν αὐτοῖς ἐπανέλυσεν. Μηδამῶς δὲ πεφροντικότες (24) τῶν πρὸς σωτηρίαν ἀσφαλειῶν, ἀλλ' ὑπενέσαντες δυστυχῶς πολλῶ τε κόπῳ κατευνασθέντες καὶ θανάτου ὕπνον ὑπνώσαντες (25), ἐπελθόντες νυκτὸς οἱ ἐχθροὶ (26) σιδήρειον ὕπνον τούτοις ἐπήγαγον (27). οὐδ' εἰς τῶν ἐκείσε παρόντων τουρμαρχῶν ἢ ἀρχόντων πολεμικοῦ ἐπιβῆναι πλοίου δεδόνητο, μόνου τοῦ στρατηγοῦ αὐτοῦ ἐμπορικῶς ἐπιδάντος καὶ ἀποπλεύσαντος (28). Περὶ οὗ μεμαθηκώς ὁ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀρχηγὸς θυοῖν ὀλκάσι λαβὼν (29) ἐπεδίδασκε καὶ αὐτοῦ κατεδίωξεν διπισθεν, καὶ πρὸς νῆσον τὴν Κῷ τοῦτον κατέσχευεν (φεῦ συμφορὰς!) καὶ ἐν αὐτῇ

Εἶτα εὐρίσκειται τις πολύφρων ἀνὴρ ὧτινι Ὀρυφᾶς (31) τὸ ἐπώνυμον, καὶ προστάξει βασιλεῖ διὰ τῆς αὐτοῦ εἰσηγήσεως ἀθροίζεται ναυτικὸν στρατολόγημα γενναϊότατον (32), οἷς ἀνὰ μ' χρυσοῦ ἐπιδίδονται νομίσματα, καὶ, «Ὅχι ἄλλως γένοιτο τόδε, εἰ μὴ ταῦτα κομίσειντο, διηγόρουσιν. Οἱ ὀλκάσιν εὐζώνως ἐπιδατεύσαντες καὶ ναύαρχον αὐτὸν κεκτημένοι τὴν ἐλευθερίαν πολλαῖς (33) ἐγορήγησαν· οὗς τεσσαρακονταρίους τὸ ληφθὲν προσωνόμασεν (34).

Μιχαὴλ δὲ ὁ βασιλεὺς κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς αὐτοῦ βασιλείας παντελεῖ ἀγροικίαν ἢ (35) τῇ σκηπτουρίᾳ καλλωπιζόμενος περὶ τῶν οὐρίων εἰκόνων ἐδημηγόρησε τὸ ἐκάστῳ δοκοῦν ἀπεργάζεσθαι (36). ἄλογιστέων δὲ μετὰ ταῦτα πρὸς διπλὴν ἀποτραπείν, Εὐφροσύνην, Κωνσταντίνου τὴν θυγατέρα τοῦ κατακρηθέντος τυφλότῃ (37), μονήρην βίον προσηκαμένην, πρὸς τὰ ἀνάκτορα εἰς γαμετήν μετηγάγετο (38), καὶ τὸν εὐαγῆ Μεθόδιον ἀδίκως τιμωρησάμενος καθ' εἰρκτὴν ἐφυλάκισε περὶ τὴν νῆσον Ἀνδρέου τοῦ ἀποστόλου, καθ' ἣν ὁ Ἀκρίτας ἐγγεitonῶν ἐμφανίζεται (39), οὗ ἀντικρὺ καταπρήσας τοῦτον οἰόμενος (40). Εὐθύμιον τὸν μητροπόλεως Σαρδανίων ἐξηγούμενον θεόφιλος (41) βουνύρους χαλεπῶς ἐδανάτωσεν.

VARIAE LECTIONES.

²³ σιδήριον L. ²⁴ οὐδεὶς L. ²⁵ ὧτινι B, ὧτι L. ²⁶ αὐτοῦ B, αὐτῆς L. ²⁷ νήσις πολλαῖς B.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(24) Cedr. p. 511, Cont. p. 50, Zon. p. 140.

(25) Rursus nominativi casus pro genitivis absolutis.

(26) Sym. Log. p. 414.

(27) Cedr. p. 511.

(28) Cont. p. 58, Cedr. p. 511, Zon. p. 140.

(29) Cont. p. 50, Cedr. p. 511. Ita scriptum λαβὼν lego λαόν. Imo v. Syneon Log. p. 414.

(30) Cont. p. 50.

(31) Ita scriptum. Forte auctor scripserat ὅτι Attice, quo pacto Ὀρυφᾶς vocabitur ille vir. Sed puto auctorem scripsisse ὧτινι Ὀρύφας. Cont. p. 50 in fine: Ὁ δὲ ἐπώνυμον Ὀρύφας. Cedr. p. 511: Τὸν ἐπώνυμον Ὀρύφας. Sym. Log. p. 414 [Ὀρύφας]. Zon. p. 140, Ὀρύφας καλούμενος.

(32) Cont. p. 51 initio.

(33) Scil. νήσις. quæ vox videtur excidisse. Cont. p. 51: Τὰς τε ἄλλας νήσους, etc., Zon. p. 140: ἐπὶ τὰς νήσους.

(34) Cedr. p. 511 in fine.

(35) Ante hanc conjunct. subauditur μᾶλλον, ut non raro, et apud bonos scriptores. Quemadmodum

et apud Cont. p. 28, ubi de eodem ἀγροικίαν καὶ ἀμαθίαν — συνανιούσας ἔχων — κατάλληλα μαθήματα — διδασκόμενος — οἷς πολλάκις — ἐφαίνετο σεμνυνόμενος τε καὶ καλλωπιζόμενος ἢ τῷ διαδήματι. Ubi recte interpretes magis sibi placere ac gloriari videbatur.

(36) Cont. p. 51, Sym. Log. p. 412.

(37) Cont. p. 54, Zon. p. 140, Cedr. p. 511: Πατρὸς δὲ λέγεται Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως, ὃν ἡ μήτηρ Εἰρήνη δικαίως διὰ τὰς σφετέρας ἀπειτύφλωσεν ἀκολασίας.

(38) Cont. p. 31, Cedr. p. 498. Vid. eundem p. 521, Zon. p. 150.

(39) Cedr. p. 498: Κατὰ τὴν νῆσον τοῦ Ἀκρίτου. Alii aliter vocant. Cont. p. 31: καθ' ἣν ὁ Ἀκρίτας ἐγγεitonεῖ. Τὸν δὲ μακαρίτην Εὐθύμιον, etc. Loquuntur monstrose. Græca significant comburere, aut potius incendisse, aut potius combussisse hunc putans sive existimans. Sed sæpe aliud quam vult dicit.

(40) Zon. p. 136, Cont. p. 51.

(41) Quomodo ergo huc pertinet ejus commemo-

Ἐπεβίω μὲν Μιχαὴλ τῇ βασιλείᾳ ἑτη ἡ πρὸς ἐν-
νέα μηνσὶν (42), ἀπεβίω δὲ τῷ δυσουρίας νοσήματι
ἐμπεσὼν ἐκ νεφρίτιδος ὡς ἐπιθέσεως (43).

A Vixit autem Michael in imperio annos octo et
novem menses. Obiit, cum in difficultatem urinae
incidisset, morbo renum eum invadente.

VARIÆ LECTIONES.

ὡς νεφρίτιδος L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

ratio? nempe alii ita: Euthymium per Theophilum
interfecit Michael. Cont. p. 51: Τὸν δὲ μακαρίτην
Εὐθύμιον διὰ Θεοφίλου τοῦ οὐρανοῦ υἱοῦ θανάτῳ πα-
ραβίβωσι, βουνοῦργις τυπτόμενον φειδῶς, et Cedr.
p. 498, iisdem verbis. Vid. Zon. p. 136.
(42) Ita et Zon. p. 141, Cont. p. 52. μήνας ἑκτὼ

καὶ ἑτη — ἐννέα, et Cedr. p. 515.

(43) Cont. p. 52. τῷ δυσουρίας νοσήματι — ἐκ
τῶν νεφρῶν λαβοῦσας τὴν ἀρχήν. Vid. Sym. Log.
p. 414, Georg. Mon. p. 513. Cedr. autem δυσεντε-
ρίας p. 513, et Zon. p. 141.

ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ Γ' " (44)

ΠΕΡΙ ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΥΙΟΥ ΜΙΧΑΗΛ.

REGUM LIB. III

DE THEOPHILO MICHAELIS FILIO

Ὁ δὲ Θεόφιλος τὴν πατρὶαν ἀρχὴν κληρωσάμενος B
ἐν ἑταίρῳ (45), Ἰνδικτιωνος ἡ', ποιῆται κατὰ
Μαгнаύραν σελλέντιον (46), πάντας ἐκείας χωρεῖν
δροθυμάδων προτρέψάμενος, καὶ στάς εἰς μέσον ἰδη-
μηγέτησιν· ἡ' Ἐπειδὴ ὁ ἐμὸς πατήρ καὶ ὑμῶν βα-
σιλεὺς (47), ὧς ἐρὰ σύγκλητος, ὄρκους με διαδεβαίω-
καὶ φρικτοῖς ἀποιχόμενος, τοῖς συνηγωνισμένοις
αὐτῷ εἰς τὸ κατὰ Δόντος νεανίσκῳ τῆς ἀγωνίας
παρασχεῖν ἀξία, οὐ μεθήσειν τῆς ἐντολῆς οὐδαμῶς
προτεθύμημαι. ἡ' Τούτων παρρησιασασμένων τῷ βα-
σιλεὶ καὶ τῇ παρστώσῃ συγκλήτῳ (48), διαβρήδην
αὐτοῖς ἐγκυλεύεται τῷ ἐπαρχῷ, ἡ' Ὅτις ὁ νόμος
θεσπίζει ἐπὶ τοῖς ἀνθρωπίνου φύου μὴ εὐλαβουμέ-
νοις (49), τοῦτο δεῖν διανίστασθαι, ἀλλως τε πρὸς αὐ-
τὴν βασιλείαν, ὧς ἡγήσεις ἡ' (50) παρὰ Θεοῦ τῆς βασι-
λείας ἐπιδραβεύεται. ἡ' Καὶ τὸ θεσπισθὲν ἐτοίμως C
ἐξελργασται.

Ἐγκρατής δὲ τῶν ἐκῆπτρων Θεόφιλος γεγονώς
δίας ἡ' αὐτοῖς κατ' Ἀγαρηνῶν ἐκστρατεύειν ἐπιτε-
ται (51), πολυανδρία θαρβῶν καὶ ἀριστῶν ἀνδρῶν

51 Theophilus autem paternum imperium hæ-
reditate adeptus anno mundi sexies millesimo tre-
centesimo tricesimo octavo, indictione octava, in
Magnaúra concionem habuit, omnibus illuc ire una-
nimiter jussis, atque in medio consistens verba
fecit: « Quandoquidem meus pater et vester impe-
rator, o sancte senatus, moriens jurejurando me
obstrinxit horribili ut adjutoribus ejus in facinore
adversus Leonem dignum operæ pretium tribuam,
haudquaquam negligere illud præceptum in ani-
mum induxi. » Illis lilere professis ad imperato-
rem et ad senatum adstantem, palam ipse mandat
prætori: « Quod lex præcipit super iis qui hominis
cædem 52 non verentur, ad id exsequendum
auge, præcipue ipsius imperatoris, cui divinitus
id datum ut sit unctus Domini. » Itaque ut præ-
ceptum ita prompte perfectum fuit.

Porro potius sceptro Theophilus omni studio
adversus Agarenos expeditionem parat, multitudine
virorum fretus et cœtu fortissimorum hominum.

VARIÆ LECTIONES.

ἡ' Inscr. Βασιλεῶν γ', cæteris in margine positis, om. L. ἡ' χρίσις B. ἡ' δλος L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(44) Hæ duæ voces non habentur in ms., et se-
quentes quatuor in margine sunt scriptæ. Libri
secundi titulus integer in ms. ad cujus exemplum
hunc feci, etc. Ita autem facit titulum ut in S.
Cod. βασιλεῶν γ', I Regum, etc.

(45) Sym. Log. Georg. mon. 63, p. 515 in fine.

(46) Cont. lib. III in init. Cedr. p. 513: Κατὰ τὴν
Μαгнаύραν ἦτοι τὸ πενταπόρνιον. Zon. autem p.
414. Περὶ τὰ βασιλείαν. Σελλέντιον silentium, concio,
oratio, quia solet imperari silentium.

(47) Cedr. p. 513, et Cont. p. 54, aliis verbis,

sed eodem redeuntibus. Vid. Zon. p. 141.

(48) Zon. p. 141, Cedr. p. 513 et Cont. p. 54
clarius: Εὐθύς δὲν νόμῳ τῷ πολιτικῷ χρῆσθαι τὸν
ἐπαρχὸν ἐγκυλεύεται καὶ, ἡ' Ἀγε δὴ, φησὶν, τούτους
κατ' ἀξίαν ἀμείβου.

(49) Vid. Georg. mon. p. 514. in fine.

(50) Ita scriptum. Possit etiam χρίσις inunctio,
quia cæteri χριστὸν Κυρίου, ut verti. Illud est: Cui
usus imperii a Deo conceditur.

(51) Cont. p. 68, Cedr. p. 524, Zon. p. 147, ubi
Ἀράδων.

Etenim habebat secum Manuelem etiam illum strenuum ex Armenia, cujus fortitudo celebrabatur per omnem Syriam Romanamque ditionem; sed multo magis pietas in Deum, prout rei veritas declarabit; cum illo et Theophobum, plium virum multaque prædium virili et antiqua facundia; quemadmodum olim Moses Josuam filium Num et Chaleb strenuos viros secum habuit; quanquam horum pietate Christiana non ad placitum Dei usus est: per quos aliquando quidem Agarenos vicit, aliquando autem calamitates et clades accepit, imperscrutabili Dei consilio omnia sapienter gubernantis. Unde cum Agareni aliquando vicissent imperatorem, quandoquidem victoria in manu Dei est, ægre ab illis evasit incolumis, quamvis multi ex Persis propter clades ad Agarenos deficerent, qui tamen redibant ad imperatorem, cum ipse adversus hostes proficisceretur, eo potissimum quod ipsi diligenter Theophobum.

53 Talis autem est de isto diversorum per successionem diversa aliquatenus commemoratio, ut accuratioribus historicis usitatum etiam diversa tradere. Quandoquidem hæc mundana in fluxu et defluxu sunt, etiam interitus nationum per dispersiones quibusdam de causis exsistunt: hinc etiam Persicæ gentis: quæ olim quidem in tabernaculis vixerat, pellium amictu inopiam suam aut tolerantiam ostentans, posteaque rebus fortiter gerendis multis gentibus dominata erat, atque ad insolentias ex secunda fortuna elata, deinceps maximas calamitates perpessa et dispersa fuit, qualia Judæis aliisque gentibus acciderunt. Consueverant autem Persæ suos reges ex regia stirpe creare: sed cum bellis crebris et assiduus, aliisque civilibus et intestinis calamitatibus regia familia in patria defecisset, ipsique in angustiis essent et de inquirendo solliciti, significatum est ipsis a quodam qui ministraverat aliquando cuidam ex iis qui genus regium attingebant, sæpe ad legationem profectis Constantinopolin, ibi se eum invenisse qui quære-

A ἐπισυλλογῇ (52). Καὶ γὰρ εἶχε μεθ' αὐτοῦ καὶ Μανουὴλ τὸν γεννάδα * τῶν Ἀρμενίων (53), οὗ κλέος τῆς ἀνδρείας κατὰ πᾶσαν Συρίαν καὶ Ῥωμαϊκὴν ἐπικράτειαν, πολλῶν δὲ μαζὸν καὶ εὐσεβείας, καθ' ἃ ἡ τῶν πραγμάτων παραβολῇ αὐτῶν, σὺν αὐτῷ καὶ τὸν ἐκ Παρσίας Θεόφωβον (54), ἀνδρα θεοσεβῆ καὶ πολλῆς ἐχόμενον ἄρβανου καὶ καλαιδέας λογότητος, ὡς πάλαι Μωυσῆς Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ * καὶ Χάλεβ τοὺς γενναίους (55), καὶ τοῖς τῇ * καθ' ἡμᾶς εὐσεβείᾳ οὐ θεοφιλῶς ἐπεκρίχθη· δι' ὧν (56) ποτὲ μὲν τῶν ἐξ Ἀγαρ κατέσχευε, ποτὲ δὲ τῶν δυστυχημάτων ἀνταίχτω, ἀφράστοις Θεοῦ προμηθεύσει τοῦ πάντα σοφῶς διυθύνοντος. Ὅθεν τῶν Ἀγαρηνῶν ποτε περιγεγονότων τοῦ βασιλέως, ἐπεὶ περ νίκη Θεοῦ ἐν γούνασι κεῖται, καθάπερ ὁ ποιητὴς ἀπεφῆκετο, μόλις παρ' αὐτῶν διασώσωστο, εἰ καὶ (57) πολλῶν * τῶν Περσῶν διὰ γε τὰς ἡττας τοῖς Ἀγαρηνοῖς προσετίθεντο, κἂν (58) ἐπαλινύσσοντες τῷ ἀνακτι, αὐτοὺς ὀπηνία πρὸς ἀντιπάλους; ἐξῆι, οὐχ ἥκιστα τῷ στέργειν * αὐτοὺς τὸν Θεόφωβον.

Τοιαύτη δὲ ἡ κατὰ τοῦτον ἀπὸ διαφορῶν (59) κατὰ διαζοχὴν διάφορος κατὰ τι πάντως ἀπομνημόνευσις, ὡς τοῖς ἱστοροῦσι πρὸς ἀκριβολογίαν ἐξετίστο. Ἐπειδὴ τὰ ἐγκόσμημα πάντως κατὰ ῥοήν καὶ ἀπορροήν καθεστῆκασαν, καὶ διαφθορὰ * φύλων αἰτίας τισὶ κατὰ διασποράς παρυφίστανται, ὅθεν καὶ τοῦ Περσικοῦ ἔθνους, πάλαι μὲν τὸν σκηνίτην βίον περιπατοιομένου καὶ ὄρεσι * κατὰ περιστολὴν τὴν ἀπορίαν ἢ τὸ γενναίον ἐπιδεικνυμένου, ἐπὶ δὲ ταῖς ἀνδραγαθίαις πολλῶν ἔθνων κυριαύσαντος **, καὶ εἰς παρενίαν ἐξ εὐτυχίας ἀρδέντος, καὶ μετὰ τοῦτο τὰ μέγιστα δυστυχῆσαντος καὶ διανεμηθέντος (60), οἷα τοῖς Ἰουδαίοις καὶ ἑτέροις συμῆθηκεν ἔθνεσιν. Ἐξείθιστο δὲ τοῖς Πέρσαις τοὺς αὐτῶν βασιλεῖς ἐκ βασιλείου φυλῆς ὑπέχειν ἀνάρρησιν· ἀλλὰ πολέμοις ἐν (61) ἐπαλλήλοις καὶ ταῖς τῶν ἐξ ὁμογενῶν ἄλλαις ἐπαγωγαῖς κατὰ τὴν πατρίδα παντελῶς τῆς βασιλικῆς σιρῆς ἐκλιπούσης (62), ἐν ἀμνηχανίᾳ τε περὶ τοῦτου διατιθεμένων καὶ δι' ἐρεῦνης (63) ἐμμερμυώντων, παρὰ τινος ἰδωλοποιήθη αὐτοῖς τῶν ποτε ὑπηρετησαμένων (64) τινὲ τῶν κατὰ βασιλικοῦ (65)

VARIE LECTIONES.

* γεννάδα L. * ναυῆ L. * fort. κἂν τοῦτων τῇ Berglerus expressit ἢ — εὐσεβείας, nostra religio. * πολλοὶ B. * τῷ στέργειν B, τὸ στέργειν L. * διαφθορὰ B, διαφθορὰ L. * ἐξῆι L. ** κυριαυζάντων, ὡς supra ὧν scripto, L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

- (52) Cont. I. c. Cedr. p. 523.
 (53) Cont. I. c. Zon. p. 147, Georg. mon. p. 517. Cedr. p. 523. — Τῶν, Ita scriptum. Præstaret τῶν. Valde negligens librarius fuit circa o et ω.
 (54) Cont. p. 68. Cedr. p. 523. Georg. mon. p. 515. Zon. p. 147.
 (55) Scriptum iv τοῦ. Ita, inquam, artic. in genitivo, cum deberet τὸν propter seq. τοῦς. Alias, quia sequitur ἐκρίχθη, debuisset τῷ — postea τῶς, etc.
 (56) Ita scriptum, cum potius deberet δι' δ.
 (57) Negligit connexiones.
 (58) Κἂν abusive, ut sæpius, quod alias efficeret ut sequens significaret rediissent.
 (59) Monet de diversitate et Cont. p. 69, exponitque ut et Noster p. 138.
 (60) Imperfecta oratio, nisi legatur ἐδυστύ-

- D χησι καὶ διανεμήθη, aut deleatur δὲ post ἐξείθιστο.
 (61) Cont. p. 69 init. Sym. Log. p. 415. Cedr. p. 515. — Ἐρ. Ita scriptum, et potest ferri. Sed mallet ἀλλεπαλλήλοις, ut apud Logothetam p. 415 de eadem re, ὅθεν τοῖς ἀλλεπαλλήλοις πολέμοις τῆς βασιλικῆς σιρῆς ἐκλιπούσης, etc.
 (62) Cont. p. 69, ita: Ἐξείλιπον δὲ ἐκ τῶν συνελθόντων πολέμων, καὶ τῆδε χάκισ μετασχημῶσιν ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐλαυνόμενοι οἱ τῆς βασιλικῆς φυλῆς. Zon. p. 147.
 (63) Scriptum διαρεῦνης una voce.
 (64) Cont. p. 69. Zon. p. 147. Loquitur in conditiis.
 (65) Scriptum βασιζ. requiritur βασιλικοῦ, quamvis βασιλῶς; excusari possit.

γένους συνάγειαν πολλὰχὼς εἰς πρεσβείαν ἡρόντων
Κωνσταντίνου τῇ πόλει, ἐκεῖσε γὰρ ¹¹ (66) τὸν εἰς
ζήτησιν εὐρηκέναι, εἰ καὶ μὴ ἐκ νομίμων γάμων (67),
ἀλλ' ὅμως γεννηθέντα τοῦ πρόσδεως. Ὅθεν παραι-
σύντων αὐτῇ τῶν περὶ τοῦτο διαταξαμένων κρύφα
καταστοχάσασθαι, καὶ ἀναγνωρισάντων τὸν νεανίαν
(συγκατῶσαι γὰρ τῇ τεκούσῃ ἐν ταῖς κατὰ τὴν
Ὁσίαν (68) διατριβαῖς, αἱ τοῦ Βοσπόρου καὶ τοῦ
Κέρως Βύζης θυγατρὶς (69) Βύζαντος ἀντικρὺ τοῦτου
καὶ ἀνωθεν καθεστήκασιν), οὐκ ἐκ τῶν ἐκτὸς μόνον
κατὰ συμβεβηκὸς εἰκασμάτων, ἀλλὰ μὴν καὶ ἐξ αὐ-
τῶν τῶν ἐπουσιωδῶν ἰνδαλμάτων καὶ φρενῶν καὶ
φυγῆς ἐξῶς τε καὶ καταστάσεως (70), τὸ κατ' εὐ-
γένειαν βασιλικὸν τε καὶ εὐκρεπὲς συνῶδ' (71) παρ-
ιστῶντων, καὶ τῆς κατὰ γειτονίαν ἐπιμαρτυρούσης
τὸ ἀλγῆς ὁμιλίας, ἐπειδὴ (72) τὰ κατ' αὐτὴν εὐθείας
καὶ μέχρι τῶν δεσποτικῶν ἀκοῶν ἐληλύθει, εὐδόκη-
σάν τε ¹² χάριν τῆς τοιαύτης γε σκηφείας [καὶ ὑποτε-
τάχθαι αὐτοῖς (73)] τοῖς Ῥωμαίοις ἐπικηρυκεῖσθαι
ἔθνος τὸ Περσικὸν ἀναγκάτως, καὶ ὑποτετάχθαι αὐ-
τοῖς εἰς σπονδὰς ἡκον εἰρηνικῆς τελειότητος (74).
Ὅνπερ ἡκουτισμένων τοῖς ἐν Περσίῃ ἐκ τε τῶν εἰς
ἀποσταλὴν προσηκόντων καὶ τῶν διὰ τὸν Θεόφρον
ἐλθὲν βασιλεῖ γε συναξιόντων ¹³ (75), ἀπαστὸν ἐλο-
γίσαντο τῆς οἰκίας χώρας ἀπαναστεῦσαι καὶ προσ-
χωρήσειν ¹⁴ (76) τῇ Ῥωμαίδι, ὅπως τοῦ κατὰ γέ-
νους ¹⁵ ἀρχηγοῦ ἐπικεύξιντο (77), καὶ μάλιστα οὗτι
καὶ ὁ Περσῶν ἀρχηγὸς Βάδερ ἀποστάσει τῇ πρὸς τὸν
Ἀμεραμουνῇ ἐπὶ εἴς τισι κεκορύφωτο, ὃν ἀναμεταξὺ
μέγιστοι πόλεμοι συμβεβηκότες καὶ ἡγεθηεῖς ὁ Βά-
δερ εἰσῆι (78) ἐν χιλιᾶσιν ἑπτά πρὸς τὴν Ῥωμαί-
κην ἐπικράτειαν, κατὰ πόλιν Σινώπην ἀνερευνῶν
τὸν Θεοφρόν πατέρα, παρὰ Πέρσαις πάνυ τιμώμε-
νον, Ῥωμαίων ὄντα τοῖς ¹⁶ καταλόγοις· ὃν ὁ Βά-
δερ (79) κατελιγνὼς ἱγγύας τε παρὰ βασιλέως δεξά-
μενος τὸν ὑπ' αὐτόν γε λαὸν καὶ αὐτὸν τῷ βασιλεῖ
ὀπήκον τέθεικεν. Ὅ δὲ βασιλεὺς Θεόφιλος τὸν μὲν
ἐόγεντ' ἡ νεανίαν Θεόφρον καταγεγραφεῖ πατρικίῳ
καὶ τὴν αὐτοῦ ἀδελφὴν τούτῳ πρὸς γάμον ἐκδίδωσιν (80), τῷ τε Ῥωμαϊκῷ (81) πολιτευματι τοῖς

A batur, quamvis non ex legitimis nuptiis, legato
tamen progenerum. Proinde cum clam irrepassent
in cam ad investigandum et agnovissent adolescen-
tem (habebat enim cum genitrice in 54 illis quæ
sunt ad Oxiam mansionibus, quæ Bosporo et Cornu
Byssæ filie Byzontis e regione sunt sitæ) non ex
externis solum et accidentalibus notis, sed etiam
ex illis essentialibus indiciis mentis et animi ha-
bitusque et affectionis, notabilem generis regium-
que decorem congruenter representantibus, vicinæ
etiam conversatione testificante rei veritatem,
cumque de eo fama statim etiam ad imperatorias
aures pervenisset, visum est eis propter hanc cau-
sam [et ut subjicerentur] ut cum Romanis per le-
gationem gens Persica ageret, et ut his subjiceren-
tur ad fœdera pacis solidæ venerunt. Quibus au-
ditis in Persia, cum ex iis qui legationis nomine
venerant, tum ex iis qui propter Theophobum idem
quod imperator postulabant, rem optatam putarunt
patria migrare et ad Romanam ditionem concedere,
ut generis regii ducem nanciscerentur; ac vel ma-
xime quod et Persarum dux Babec defectione ad
Ameramnum per quinque annos contineretur,
quo spatio, cum maxima bella accidissent victusque
fuisset Babec, ingressus fuit cum septem millibus
in Romanam ditionem, apud urbem Sinopen inve-
stigans patrem Theophobi, apud Persas valde ho-
noratum, Romanis militantem: quem cum Babec
invenisset atque ab imperatore securitatis fidem
accepisset, eam cui præerat 55 militum manum
seque ipsum imperatori subiecit. Porro imperator
Theophilus generosum adolescentem Theophobum
patricia dignitate cohonestat, sororemque suam
ei in matrimonium tradit, atque in civitatem Ro-
manam receptos Persas ad dignitatum gradus et
militiæ cognationemque cum Romanis per matri-
monia jungit, etsi Theophobum interfecerit post
hæc dolo circumventum.

VARIE LECTIONES.

¹¹ γε] τε L. ¹² ἐδόκησάν τε L. ¹³ συναξιόντων L. ¹⁴ προσχωρήσει Symeon logoth. p. 415 D. ¹⁵ τοῦ
καταγένους L. τοῦ κατὰ γένους Symeon. ¹⁶ ἐν τοῖς B.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

- (66) Alienum hic est te.
(67) Cedr. p. 515.
(68) Ipse feci parentheseos signa. Est autem ea,
quales plures, importuna. — Cont. p. 69.
(69) Inopta topographia.
(70) Cont. p. 69.
(71) Ita scriptum, aut quod magis apparet, συν-
φῶδ', requiritur autem potius συνῶδν.
(72) Ἐπειδὴ — Περσ. ἀναγκ., Cont. p. 69. Cedr.
p. 524.
(73) Turbate loquitur et ambigue. [Berglerus
vertit et ut subjicerentur Romanis, per legationem
agere cum gente Persica.] Potest etiam intelligi ut
Persica legatio egerit de pacis fœdere, ut Cont.
l. c. Itaque verti etiam potest: visum est hac de
causa vel occasione, et ut subjicerentur Romanis,
per legationem agere Persicam gentem necessario.
Atque ut subjicerentur, fœdera pacis solidæ inie-
runt, etc. Ἀποσταλὴ erit a Persis.

- D (74) Cont. p. 70.
(75) Ita sine dubio vitiose scriptum. Forte συν-
αξιόντων aut συναξιόντων, ut βασιλεῖ sit πρὸς βα-
σιλέα, quod quamvis inepte diceretur, potest ta-
men in hunc cadere.
(76) Cont. p. 70.
(77) Sym. Log. p. 416 init., iisdem verbis Cont.
Theophanis p. 70.
(78) Rursus nominativos pro genitivis absolute.
Cont. p. 70.
(79) Requiritur ἐν τοῖς. Sed alibi, tum hic,
omissi hanc præpositionem. — Ὅρ ὁ Βάδερ —
ὀπήκ. τέθεικεν, Sym. Log. p. 416, iisdem verbis.
Hæc cum antecedentibus et sequentibus inferius
non videntur congruere, traduntur tamen et ab
aliis quos annotavi.
(80) Cont. p. 70. Cedr. p. 524. Zon. p. 147 in
fine.
(81) Theodoram. Georg. Mon. p. 516.

Πέρσας συναριθμήσας ἀξιώμάτων τε (82) βαθμοῖς καὶ στρατείας πρὸς ἀγχιστίαν τε Ῥωμαίων ἐν γάμοις ἀρμόζεται (83), εἰ καὶ τὸν Θεόφοβον ἀναιρεῖ μετὰ ταῦτα δολιωσάμενος (84).

Etiam aliter autem de Theophobo per historiam A traditum, ita ut similia quidem dicantur iis quæ diximus, minime tamen nullatenus variantia, pro diversitate eorum qui ea referunt, dum vel ipsi præsentēs cognoverunt vel memoria narrando ad ipsos propagata fuit. Cum e Persis excessisset pater Theophobi regio sanguine prognatus, venit Byzantium egens atque pro mercede servivit cuidam mulieri quæ rem cauponariam exercebat. Cumque diu ministrasset ei, hæc amore ejus capitur, atque voluptatis causa conjunguntur: ex quo mulier cum concepisset, masculum enixa est. Cæterum Persis per diversas regiones dispersis, nonnulli ex iis astronomiæ addicti erant: hæcenim ab illis præ cæteris scientiis æstimatur, ad summam perfectionem deducta, et fortasse aliæ etiam vaticinandi et futura prædicendi disciplinæ: quarum ope forte cognoverant superesse Theophobum in Constantini urbe. Proinde profecti ad 56 Theophilum tunc imperium administrantem, instanter petierunt ut sibi fieret facultas quærendi illum qui palam in ea urbe non versaretur: ipsos autem regi indicaturos esse. Quibus lubenti animo auditis imperator per totam sciscitatus est urbem, fama que de ea re utique pervulgata spatio multorum dierum, in angustia super eo qui quærebatur jam constitutis, quidam ex vicinia prædictæ mulierculæ, conjunctus exstitit, a quo significabatur eam ex Persa concepisse, seque cum illo sæpius conversatum, cum is ministerii functiones perageret, atque audivisse certoque cognovisse illum ex Persia esse regioque sanguine cretum: isque fertur quæsitores omnia de illo indicasse. Cum illi porro mulierem arripuissent cum qua ille Persa consuetudinem habuisset, atque diligenter accurateque percontati essent de ejus qui quærebatur vivendi ratione et mansionē, eum quidem qui cum muliere consuetudinem habuisset jam mortuum esse testabatur: qui autem illo prognatus esset ex ea consuetudine, eum osten-

17 Ὡς δὲ τινες, καὶ ἄλλως τὰ κατὰ Θεόφοβον δις- 18 ῥηται, ἃ τῶν λεγόντων τελοῦσι παρόμοια (85). ἀπα- 19 ἄλλακτα δευδομῶς, κατὰ τὸ διάφορον τῶν ταῦτα 20 διεξιόντων τῆς τε αὐτοφίας καὶ τῆς πρὸς ἑτέρους ἐν 21 διηγῆσει μετοχετεύσεως. Ἐκ Περσῶν (86) τοίνυν ἀ- 22 ναστάς ὁ πατὴρ Θεοφόβου βασιλικῷ αἵματος προση- 23 νεγμένος 17 εἰσῆμι τῷ Βυζαντίῳ πενόμενος, καὶ 24 κατὰ μισθαρνίαν ἐξυπηρετεῖ τινα γυναίκα 25 (87) ἥ τὸ 26 καπηλεύειν εἰς ἐργασίαν παρῇν. Ἐπὶ μακρὸν δὲ 27 καθυπουργήσας αὐτῇ, ἐρωτῇ τοῦτου περικατάληπτος 28 γίνεται (88), καὶ πρὸς ἡδονὴν συμβιδάσσονται 29 ἔξ 30 οὗ συνεληφύτα (89) ἐγγάστριον ὄρεῖν ἐκτέτοκεν. 31 Τῶν οὖν ἐκ Περσίδος κατὰ διαφόρους χώρας μεμε- 32 ρισμένων, τούτων τινὲς ἀστρονομίαν μετήσαν (90) 33 αὐτῇ γὰρ τούτοις τῶν ἄλλων τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν 34 προτετίμηται εἰς τὸ ἀκριβὲς ἐκπεποιημένη 35 καὶ 36 ἄλλαι τυχὸν μαντικαὶ τε καὶ προγνωστικαὶ 37 μίθ- 38 οδοι· δι' ὧν ἴσως διεγνώκεσαν περιεῖναι 39 (91) Κων- 40 σταντίνου τῇ πόλει Θεόφοβον. Ἐνθὲνδε προσιόντες τῷ 41 τνηκαῦτα λέγοντι Θεοφίλῳ τὸ βασιλεῖον κράτος, 42 συνεχῶς ἐδεδέχοντο τοῦ ἐρευνῆς τυχεῖν (92) ἐν αὐτῇ 43 φανερώς μὴ διάγοντα (93), καὶ τούτοις εἰς βασιλεῖα 44 φανερωθῆσεσθαι. Ὡς οὖν ἀσμένως τοῦτο διηγεῖται ὁ 45 βασιλεὺς, διὰ πάσης ἡκριβολογεῖτο τῆς πόλεως (94). 46 Τῆς δὲ περὶ τοῦτου φήμης πανταχόσε διαδεδραμη- 47 κυίας ἐπὶ παρεκτάσει πολλῶν ἡμερῶν, καὶ εἰς ἀμη- 48 χανίαν τοῦ ἐρευνημένου συνεστηκότων, τῶν κατὰ 49 γειτονίαν 50 τις τῶν ῥηθέντι γυναικὶ συνὼν, ὅτῳ (95) 51 συνεληφέναι παρὰ τοῦ Πέρσου διετηράνωτο, καθ' 52 ὁμιλίαν τε πολλαχῶς αὐτῷ συνελθεῖν τὰ πρὸς ὑπηρε- 53σίαν διενεργούντι, πυνθίσθαι τε καὶ σαφῶς διαγνῶναι 54 ὅτι περ ἐκ Περσῶν εἴη, βασιλικῷ δὲ πέφυκεν αἷμα- 55τος· καὶ τοὺς ἐρευνῶσι τὰ περὶ τοῦτου κατασημήνα- 56σθαι. Τῶν δὲ τὸ μὲν γύναιον κατασχόντων 57, μὲθ' οὗ 58 ὁ Πέρσης τὴν ἀναστροφὴν ἐπεποίητο, καὶ ἐνδελε- 59 χέστερον ἀσφαλῶς διεξετασάντων τὴν τοῦ ἐρευνημέ- 60νου διαγωγὴν (96), τὸν μὲν τῇ γυναικὶ συνελθόντα 61 προτετελευτηκέναι διεμαρτύρατο, τὸν δὲ ἐκ τοῦτου 62 προσηνεγμένον κατὰ συζυγίαν ἀδελφὰ παῖδα τοῦτις

VARIAE LECTIONES.

- 17 προηγμένος L. 18 γυναίκα ὡ supra script. 19 συμβιδάζεται Symeon p. 416 B. 20 ἐκπεποιημένη L.
21 προγνωστικὸν L. 22 περιεῖναι L. 23 γειτονίαν L. 24 κατασχόντων L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

- 82) Cont. p. 70.
(83) Cedr. p. 524. Ἐκαστὸν τε τῶν Περ-
σων νομοθετεῖ κατ' ἐπιγάμιν συνάπτεσθαι Ῥω-
μαίοις.
84) De quo inferius.
(85) Cont. p. 69.
(86) Cont. p. 69. Sym. Log. p. 416, fisdem fere
verbis.
(87) Ambigue scriptum, ut et hoc possit legi et
γυναίκα, superne scripto ω. Scribendo autem γυ-
ναίκα mox pro ἡ legendum ὧ et dein αὐτῇ, ma-
netique mox τοῦτους. Scribendo autem γυναίκα, ma-
net ἡ et ταύτῃ, sed mox legendum ταύτης, nisi
καθυπουργήσας sumatur absolute pro genitivo no-
minativus, ut verti.
(88) Cont. p. 69.
(89) Sym. Log. p. 416. tantum ita: Ἐξ οὗ συνε-
ληφύτα ἀρρέονα ἐκτέτοκεν. Sed ibi vitiose editum

- D ἐκτέτοκεν.
(90) Cont. p. 69. Sym. Log. l. c.
(91) Sym. Log. p. 416 in ea re περίεστιν. Rur-
sus autem omittit præpos. ἐν.
(92) Id est ἐρευνηθῆναι εἶνε ἐρευνησασθαι, ut
Sym. Log. p. 416.
(93) Cont. p. 69 in fine.
(94) Sym. Log. p. 416.
(95) Ita clare scriptum, et ita Attice supra scri-
psisse alicubi auctorem coniciebamus. Ponitur pro
ἔστιν: id Noster barbare pro τοῦτω, manente
tamen et sic incondita oratione et imperfecta, ut
desit verbum ἀναφάνη.
(96) Notandum, auctorem de conjunctione patris
et matris Theophobi ambigue fere loqui, ut non
satis appareat fueritne legitima an non. In priore
narratione tanquam non legitima habebatur.

ἰδόντων ἐπὶ δυοὶ καὶ ἑ' καθ' ἡλικίαν χρονίζοντα ἔτεσιν (97). Ὅνπερ κατ' ἔβην ἰόντα μετὰ καὶ τῶν συνόντων αὐτοῖς κατελιγφότες Περσῶν, ἐκείπερ ^α εὐτόν ἐκ τε τοῦ βασιλικοῦ ὁμοιώματος ἐκ τε τῆς κατὰ Κύρον γρῦπτης συμβολαιώσαντο (98) καὶ ἐξ ἄλλων τινῶν τῶν ἐφομαρτηκῶτων ^α αὐτῶ, τοῖς τούτου ποσὶ προσεκύνησαν καὶ ἀνηρημένοι πρὸς βασιλέα ἡγάγοντο. Ὅστις θεασάμενος αὐτόν, καὶ τὴν τεκοῦσαν προσηκάμενος, πεπυσμένος τε, ὁ πρὸς γάμον Πέρσης αὐτῇ συνιών εἰς ἄρα ὑπάρχοι καὶ πόθεν ἐκτέθραπτο, ταύτης παρεθελούτο ὡς ἀπὸ Περσῶν εἴη τῆς γενεᾶς, εὐγενείας τε βασιλίδος ἐξέχεσθαι. Τούτοις κατ' εὐθυμίαν ὁ αὐτοκράτωρ διατεθείς τὸν μὲν Θεόφωτον (99) ἐν τοῖς βασιλείαις ἐσκήνωσεν ἀνατροφῆς τε προσηκούσης καὶ τῆς κατὰ μαθητείαν ἡλίου παιδεύσεως · ὁ δὲ φύσεως εὐκλήρης, οὐχ ἦστον ^B δὲ καὶ μεγαλοπρεπείᾳ συνδιατίμενος, εἰς ἄκρον ἦκεν ἄλλογιμον παιδευόμενος, ὡς ἐντεθεὶν παρὸ τῶ βασιλεῖ πλείστα περγόμενος εὐμοιρῆσαι πατρικίᾳ-τητα (1), δορυφορίας τε καὶ σεβασμιότητος περιδόξων (2), ἀλλὰ μὴν καὶ τῆς κατὰ θεραπείαν πολυτελοῦς καὶ ἱκανοτάτης, ἐφάσθαι. Διὰ τοι τοῦτο ὁ μὲν βασιλεὺς τοὺς Πέρσας ἐκ τούτου ὡς νεανικοὺς ἐν πολέμοις καὶ μεγαλόφρονας ἐπιστάμενος τοῖς στρατιωτικοῖς ἀναγράφεται κώδιξιν ^α (3), καὶ τούτοις Πέ-σικὸν σύλλογον ἐγκατέστησε, καὶ αὐτοὺς ταῖς Ῥωμαϊκαῖς στρατοπεδρχαῖς συνηριθμῆσθαι προσέταξεν.

Ὁδὲ κατὰ τῶν Ἰσμαηλιτῶν πολλαχῶς ἐφοδεύον-τος (4), τοῦ Θεοφόδου αὐτῶ συμπαρόντος (5), ἐπὶ τοσοῦτον τῷ ^α πρὸς αὐτόν πόθῳ τοὺς Πέρσας θαρ-βύνεσθαι καὶ θυμηδίᾳ διακεχῦσθαι, ὡς μόνους τὸν ^α κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἡρῆσθαι πόλεμον, τρέπειν τε τοούτους ἐξ ἀγνότητος δυνάμεως (6) · ἔφ' οἷς μεγα-λοψυχίας ὁ ἀναξ καὶ τῇ ἀληθείᾳ τῶν ἀποδάντων τεθαρόρηκώς ἡγεμονεύειν ἐν Πέρσαις τὸν Θεόφωτον προτεθύμητο (7). Τοῦ οὖν βασιλέως κατὰ τινα πρό-φασιν διεσπουδακίᾳ (8) ἀναγκαίως πρὸς τὴν βασι-λεύουσάν ^α ἀναλύσαντος, τῷ δὲ Θεοφώδῳ τὰ τῶν Περσῶν ἐγχεχειρικῶτος ^α διαθέσθαι στρατηγικῶς τὰ στρατεύματα (9), εἴτα πρὸς τὴν βασιλίδαν τοῦτον ἐπ-ανίναν καλεῦσαντος, εἰς ἀποκίαν οἱ Πέρσαι προκε-χωρήκασαν ^α ἐκ στασιφρόνος διαθέσεως, καὶ μὴ ἐκόντα (10) περιστοιχίσαντες ^α ἐν μέρεσι παραλλοῖς τῆς Παφλαγονίας (11) ἦτις ἀπὸ Παφλαγόνος υἱοῦ Φινέως

A *debat filium duodecimum ætatis annum agentem. Quem in conspectu ipsorum progressum cætero- rumque qui cum ipsis erant Persarum, ut cogno- verunt, de eo ex regio caractere et ex aduncitate nasi, quæ in Cyro fuerat, conjecturam facientes aliisque ipsum concomitantibus, ad ejus pedes adorarunt assumptumque ad imperatorem 57 duxerunt. Qui illum conspiciens, accersita matre atque interrogata quis ille fuisset Persa qui con- jugii causa cum ipsa fuisset, et unde prognatus, ab ea edocebatur illum ex gente Persarum fuisse et ex regia familia. Quibus lætatus imperator Theo- phobum in aula habitare educarique congruenter et in disciplinis erudiri jussit. Is porro ingenii fel- licitate nec minus convictu splendido et magnifico ueniens ad summam eruditionem pervenit, ut proinde ab imperatore plurimum diligeretur patriciamque dignitatem consequeretur, comitatum item et ve- nerationem illustrium, nec non ministrorum copiam sufficientissimam. Hinc imperator Persas fortes esse et strenuos persuasus in militares numeros retulit Persicamque legionem ex iis constituit ipsosque Romanis exercitibus annumerari jussit.*

Qui cum Ismaelitas sæpe invaderet una cum Theophobo, Persæ ex amore erga illum tantam fi- duciam ceperunt tantaque delectatione exhilarati sunt, ut soli in se susciperent bellum adversus Agarenos, eosque profligarent invicta virtute: de quibus imperator bonum animum habens ac veri- tate eventuum fretus, præses Persis Theophobum voluit. Cum 58 autem imperator propter causam quandam urgentem necessario in imperatoriam ur- bem proficiscens Theophobo rem Persarum deman- dasset, ut exercitibus auctoritate ducis præset, deinde in imperatoriam urbem reverti jussisset, ad insolentiam prolapsi sunt Persæ animo rebellandi, atque invitum circumstantes Theophobum in ma- ritimis partibus Paphlagoniæ (quæ a Paphlagone filio Phinei illius terræ olim domino sic appellatur), cum jam Sinopen urbem aut secundum aliquos

VARIÆ LECTIONES.

^α fort. ἐκείπερ ἔγνωσαν αὐτόν. ^α ἐφομαρτηκῶτων L. ^α κώδιξιν L. ^α τῷ τῷ L. ^α τὸν τῶν L. ^α διεσπουδακίαι L. ^α ἐγχεχειρικῶτος L. ^α προσεχωρήκασαν L. ^α περιστοιχίσαντες L.

STEPH. BERGLENI NOTÆ.

(97) Sym. Log. p. 416.

(98) Solæcismus in participio, cum præcesserit ἐπὶ, quod requirebat ἐσυμβολαιώσαντο.

(99) Sym. Log. p. 416, etc., ut supra.

(1) Ut supra.

(2) Ita scriptum in gen. Loquitur ambigue.

(3) Cedr. p. 324 et Cont. p. 70. Πολλοὺς τού- των τοῖς βασιλικοῖς ἐμπρέπειν ἀξιώμασι πεποι- τῶς. Ἀλλὰ καὶ κώδιξι στρατιωτικοῖς αὐτοὺς ἀνα- γράφεται, καὶ τάγμα οὕτως καλούμενον Περσικὸν ἐγκατέστησε, etc. Georg. Mon. p. 515 seq. Δὲ μέ- χρι τοῦ νῦν λέγονται τοῦρμαι Περσῶν. Sym. Log. p. 416.

(4) Ita scriptum; forte voluit εὐδοκῶντος aut εὐδοῦντος. Studi tamen uno [?] exprimere. Quam

D multa verba consumpsit in Theophobum! Bellum porro, cujus descriptio hic erat necessaria, tribus verbis absolvit. De eo vid. Cont. p. 70 et 71.

(5) Zonar. p. 148.

(6) Cont. p. 71 iisdem fere verbis. Ibi post ἐ- νάμαως additur διεδεδαῶτον, quod est necessarium hic etiam, aut aliud aliquod ad διακεχῦσθαι.

(7) Cont. p. 71.

(8) Zonar. p. 148 et 151, lin. 1.

(9) Zon. p. 151. Propter stipendia non soluta, ut et Cedr. p. 529.

(10) Cont. p. 71 aliter. Sym. Log. p. 439. Georg. Mon. p. 521. Zon. l. c. ut Noster.

(11) Hæc ipse signis parentheses includi.

Amastrin occupassent, regem declarant, ut ab illo A removaretur Persarum consuetudo. Porro ipse ægre ferens eorum conatum, quoniam non ex voluntate sua agebatur, reprehendebat eorum facinus vehementer lamentans, eoque ipso flectere illorum animos volebat, obsecrabatque et cogebat ut benevolentiam imperatoris sibi ipsis reconciliarent, et quemadmodum re vera comparatum sit, causam facti sibi ne adscriberent. Qui his auditis desperatione capti, nec minus furioso quodam impetu concitati, nequaquam ejus consilio obtemperant. Ceterum cum Theophobus clam misisset quoddam ad imperatorem, et horribili jurejurando scriptis concepto contenderet se patrati facinoris auctorem non fuisse, sed Persarum stultitia et nimia benevolentia id fuisse factum, imperator humanum et clementem 59 se præstat, ac jurejurando firmata fide ipsi quique cum ipso essent promittit veniam. Quibus satis persuasi et credentes, delictorum accepta remissione, a Sinope urbe aut Amastride discesserunt. Quarum illam quidem nomen accepisse dicunt a Sinopa quadam, una ex Amazonibus, cum ipsa eam condidisset; hanc autem, prius Cromnam dictam, a muliere quadam Persica Amastride filia Oxyartæ fratris Darii, quæ cum nupta esset Dionysio Heracleæ tyranno, istam sibi subjectam urbem a conjugæ sua nominavisse.

τὸς Ὀξυάρτου ἀδελφοῦ Ἀραρίου, ἥτις συνοικήσας τὴν πόλιν ἀπὸ τῆς 60 συζύγου ὀνόμαξεναι (23).

Ac Theophobus quidem rursus imperatori conciliatus in autam restituitur pristinaque benevolentia et ubertate fruitur. Persarum autem multitudinem tantam, quoniam usque ad triginta millia excrevisset, libere et licenter quidvis agere securum esse imperatori consultum non videbatur: proinde in Romana themata bina millia de Persico exercitu mittebantur, ut subjicerentur iis qui suo

τῆς τοιαύτης γῆς ἐγκρατήσαντες ἀγορεύεται (12) ἐν κατασχέσει τε Σινώπης τῆς πόλεως ἢ κατὰ τινος Ἀμαστρίδος γεγόνως βασιλεία κηρύττουσιν (13), ὡς ἐκ τούτου καὶ τὰ Περσῶν καινίζεσθαι (14) εἴη. Αὐτὸς δὲ (15) δυσφώρας ἔχων πρὸς τὸ ἐγχειρῆναι, οἷα μὴ κατὰ γνώμην αὐτοῦ πεπραγμένον 61, αἰτίαν αὐτοῖς προσέτιθετο τοῦ ταλμάρματος, δεινῶς ἀπολαυρόμενος 62 διὰ τοῦτο (16), καταδυσώπει 63 αὐτοὺς, ἐκείναι τε καὶ ἐδιδάξτο ἐν εὐμενὲς βασιλείας (17) ἐξελεῦσθαι, καὶ ὥσπερ ἔχοι τὸ ἀληθές, μὴ αὐτῷ ἐπὶ γράφειν τοῦ τελεσθέντος αἰτίαν. Οἱ ταῦτα δεικνυσμένοι 64 ἀπογνώσει τε συσχεθέντες οὐκ ὀλοῦντο καὶ μακρινῶς φοβῶνται συνελθόντες, οὐδ' αὖτε τῷ συμβουλευματι πειθόνται, καὶ κατὰ τὸ ἀρέσκον αὐτοῖς ἐντραπίζονται. Τοῦ δὲ Θεοφόβου λαθραίας διαπραγμαμένου πρὸς βασιλεία (18), ἐγγράφους τε καὶ ἔρκους καὶ φρικωδεστάτους ἐπισχυριζομένου ὡς οὐ τῷ ταλμάρθῃ πάντως αὐτὸς κατηγόνητο (19), παρὰ δὲ τῆς τῶν Περσῶν ἐπιθέλειας ἢ φιλευνοίας τοῦτο πεπράχθαι, φιλανθρώπως ὁ βασιλεὺς εὐμενίζεται καὶ ἐπαμύνοις αὐτῷ τε καὶ τοῖς ἐν αὐτῷ κτεγγυῶνται πιστώσειεν ἄφασιν (20)· οἷς πεπληροφορημένοι καὶ τῶν ἰσχυρμένων προσεβέβηκον λύτρων τῆς Σινώπιδος (21) πόλεως ἢ Ἀμαστρίδος ἐξεδήμησαν (22). Ὡν τὴν μὲν κλήσιν ἐξελήφεναι Σινώπης ἀπὸ τινος τῶν Ἀμαζώνων, αὐτῆς δειμαμένης 65, τὴν δὲ ἐν πρὶν Κρωμναν ὀνομασμένην ἐκ τινος Περσίδος Ἀμαστρίδος θυγατρὸς αἰονιστὴ τῷ Ἡρακλείῳ τυράννῳ, ὅτι ἐκείνη οὖσαν

C Καὶ ὁ μὲν Θεόφοβος τῷ βασιλεὶ αὐτῇ; ὁλοθεῖς ἐν τοῖς βασιλείαις κατέκτιστο καὶ τῆς (24) πόλιν προσέσσης αὐτῷ παρὰ βασιλεὶ φιλοστοργίας καὶ εὐκαθείας ἀπέλαυνεν. Περσῶν δὲ πληθύν, διὰ τὸ προτείνει μέχρι μυριάδων γ', οὐ ταύτην ἐλευθεριάζειν συμφέρειν εἶναι 66 καὶ ἐπ' ἀδελφὸς διόγειν τῷ βασιλεὶ καταφαίνετο· ἐνταῦθεν τοῖς Ῥωμαῖκοις θέμιασι χιλιάσιν ἐπὶ δυοῖ Περσικῶς ἀριθμοῦς ἀπεστέλλετο ὑπὸ χεῖρα τελεῖν

VARIÆ LECTIONES.

60 πεπραγμένων L. 61 ἀπολαυρόμενος L. 62 ἴμο καὶ ἐδυσώπει. 63 διεκνυσμένοι L. 64 αὐτὴν δειμαμένης Symeon Logoth. p. 422 C. 65 τῆς] τοῦ L. 66 εἶναι B, ἦν L.

STEPH. BERGLENI NOTÆ.

(12) Ita scriptum, non προσαγορεύεται, quod D erat melius.

(13) Zon. p. 151. Cedr. p. 529.

(14) Per hoc verbum non dicit quod videtur voluisse. Saltem ἀνακαινίζεσθαι dixisset.

(15) Αὐτὸς δὲ — ἔκ. καὶ ἐδιδάξ.] Zon. p. 151. Cedr. p. 529.

(16) Ita scriptum, cum potius deberet τούτου. Videtur et καὶ prætermittendum.

(17) Requiritur artic. τοῦ.

(18) Zon. p. 151. Cedr. p. 529.

(19) Ita scriptum in plusquamperf. indic., cum potius deberet in prææs. opt. καταγινώσκω, i. e. ne ipse insinularetur. Sed forte more suo abusus est verbo, ut significet quod in versione expressi.

(20) Zon. p. 151. Cedr. p. 529.

(21) Ita scriptum. Requiritur Σινώπιδος.

(22) Cedr. p. 529. Sym. Log. p. 422. Est et hæc de nominibus Sinopes et Amastridis intempestiva parenthesis, quales hic plures, præterea oratio im-

perfecta. Deest enim λέγεται aut simile. Hædem lere verbis et Sym. Log. l. c.

(23) Ita omnino scriptum, non ὀνόμαζαν, quod requiritur propter ἥτις. Sonant autem hæc ita ad verbum: Quæ nuptia Dionysio tyranno hæc subjectam urbem illam a conjugæ suo nominasse scilicet dicitur. Quæ mira est fatuitas et perversitas, cum sequatur Dionysiopolin aut Dionysios (ut Philippos) dictam fuisse urbem, non Amastrin. Ita tamen ad verbum et Sym. Log. ubi interpres facile se excipit, deflectionis a Græcis. Hoc monendum, apud Sym. Log. pro ἀπὸ τοῦ συζύγου legi ἀπὸ τῆς συζύγου, quod omnino verum: parum tamen junctæ oratio et sensus, nisi quis meminerit istos nimium delectatos fuisse ponendis nominativis pro genitivis absolutis. Atque hæc sic accipienda: Ἡστὸς συνοικήσας αἰονιστὴ τῷ Ἡρακλείῳ τυράννῳ, οὐ- τὸς ὅτι ἐκείνη (potius et melius αὐτῷ aut ἐαυτῷ) οὖσαν τὴν πόλιν ἀπὸ τῆς συζύγου ὀνόμαζαν.

(24) De his Cont. p. 77, Zon. p. 151.

τῶν κατὰ στρατηγεσίαν καιροῖς (25) τεταγμένων, ἐφ' ᾧ A
 ὧν καὶ τουρμάρχαι ⁴¹ τούτων (26) ἐπιστατεῖν διωρί-
 ζοντο. Ἀμέλει καὶ ἕως τῶν ἐνταυθοῖ χρόνων τὴν
 προσηγορίαν (27) Περσῶν αἱ τῶν θεμάτων τουρμαὶ
 κεκλήρωνται, ἐφ' οἷς διεσπάρσαν.

Τοιοῦτου δὲ πέρας τὰ τῶν Περσῶν ὧς τετύχη-
 κε μετὰ τὴν στασιώτην ⁴² (28) κακόνειον οὕτω δικ-
 νεμηθέντων καὶ σχεδὸν εἰς ἀφανισμόν χωρησάντων.
 Τοῦ οὖν βασιλέως θανατηφόρῳ νόσῳ περιπεσόντος
 ὑπεσπύχτο τις σκῆψος, ἐκ ματαλας διαβολῆς χαιρε-
 κάκων, μετὰ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ ἐπιθέσεως παρὰ
 Θεοφόβου σὺν αἵμα Πέρσαις κατὰ τῶν αὐτοῦ κληρο-
 νόμων καὶ τῶν κατ' ἐπιτροπείαν ἐκριποσθῆναι (29).
 Διὰ τοῦτο καὶ πρὸς ταῖς ἐσχάταις ἤδη πύλαις τοῦ
 θανάτου παρεστηκώς καθεργνύει (30) κευθμῶσιν
 ἐκπηγμῆς τοῦ Βουκολέοντος τὸν Θεοφόβον (31), καὶ B
 νυκτεῖ τὴν διὰ κεφαλικῆς τιμωρίας περιτίθειν αὐτῷ
 ἀπεξέλευσιν, ἄθλον ἀπανθρωπίας ἐντάφιον δὲ δειλαίος
 ἐνσησάμενος. Διὰ τὸ οὖν λαθραῖαν γεγενῆσθαι τὴν
 αὐτοῦ τελευτὴν διαδεδύηται (32) παρὰ Πέρσαις ἀκρι-
 τῶν ὧς χρόνων θανάτου μὴ γεύσασθαι τὸν Θεοφό-
 βον.

Εἰ καὶ ἄλλως τινὲς διελήφασιν (33), οἱ τοῦ Θεο-
 φίλου κατὰ τινα περιπέτειαν δυστυχῆσαντος ἐν πο-
 λέμῳ (34) εἰρήκει αὐτὸν ⁴³ ὁ Θεοφόβος συνθέσθαι μό-
 νον μετὰ Περσῶν νυκτοπόλεμον (35) καὶ συμμαχίᾳ
 Θεοῦ τῶν ἐχθρῶν καταδυναστεύσαι. Ὅς οὖν ἐπέπυστο
 περὶ τούτου ὁ βασιλεὺς, ἐπέστη τὸν λογισμὸν καὶ τῷ
 πνεύματι ἐτετάρακτο, ὄνειροπολῶν μὴ τι νεωτερίσασ-
 θαι βούλοιο· οὕτω γὰρ αὐτὸν φιλοδόσκανοί τινες C
 ἀνεχαίτισαν καὶ πρὸς ὑπόνοιαν ἄλογον ἐξεκύλισαν,
 φάσκοντες μὴ πεισθῆναι τῷ Θεοφόβῳ ἐφ' ᾧ λυσι-
 τελῶς (36) ἐδεδούλητο, καθοσιώσαι δὴθεν ἐνελπον-
 τες ⁴⁴ (37). Ὅς ζήλῳ θείῳ πυρποληθεὶς καθὼς Ἡλίου
 ὁ Θεοβίτην, Θεοφίλῳ τοῦ βασιλέως καταμεθριθεύεται
 καὶ ἄλλος θινεὲς ζήλωτης ἀναβεβήκυνται (38), τέμνων
 ὡς σειρομάστη τῷ λόγῳ τὴν αὐτοῦ ἀδικον ὑπόληψιν,
 καὶ τοῦτο φησιν ἐμφανῶς, ὡς τὴν ὀφειλὴν ὑφ-
 ἔξει ⁴⁵ (39) τοῦ Χριστιανικοῦ τροπαίου, ἣν μὴ Θεὸς
 συγχωρήσειεν, ἐπὶ τούτοις τοῦ βασιλέως ἀμετρίᾳ
 θυμοῦ χαλεπήναντος (ἦν ⁴⁶ γὰρ ὑποκεκινημένος
 ὀργίλῃ τῇ ζέσει, οἷα τὸν τοῦν ταῖς σωματικαῖς καχ-
 εῖλαις ἐμπαθαινόμενος), καὶ ⁴⁷ τῶν συκοφαντῶν ⁴⁸
 ἐς (40) τὸ ἀληθὲς ἐποικοδομοῦντων παρὰ φύσιν λη-

VARIAE LECTIONES.

⁴¹ τουρμάρχας L. ⁴² στασιώτην L. ⁴³ αὐτὸν L. ⁴⁴ ἐνήροντες L. ⁴⁵ ὑφέξειν L. ⁴⁶ ἦν] ἦν L. ⁴⁷ καὶ]
 κατὰ L. ⁴⁸ συκοφαντῶν L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(25) Καιροῖς tantum turbat, nec habet Cont. D
 Theophrastus, qui ita p. 77 : ὑπὸ χεῖρα τελεῖν τοῖς εἰς
 στρατηγίαν τεταγμένοις, ἐφ' ᾧ καὶ τουρμάρχας
 ἐπιστατεῖν ἐξετίθετο.

(26) Τούτων non est necessarium, nec est apud
 Cont. ut vides.

(27) Cont. l. c. eadem fere verba.

(28) Ita scriptum, cum deberet στασιώτιδα, aut
 στασιωτῶν. Posterius omnino verum propter seqq.

(29) Pro ἐκριποσθῆσθαι. Solet enim aoristos qui
 præteriti sunt temporis pro futuro ponere.

(30) Zon. p. 152.

(31) Cont. p. 84.

(32) Cont. p. 84, in fine.

(33) Tales solent esse hujus transitiones.

(34) Cont. p. 84.— Ἀδύνατον. Ita scriptum, non αὐτῷ.

A quisque tempore duces constituti essent : quibus et
 turmarchæ qui præessent instituebantur. Et sane
 usque ad hæc tempora cognomen istud Persarum
 turmæ quasi hæreditarium habent in thematis ad
 quæ illi dispersi erant.

Hujuscemodi finem coepa Persarum omnino sor-
 dita sunt, ipsis sic dispersis ac propemodum ad
 nihilum redactis. Cum igitur imperator in 60 le-
 tiferum morbum incidisset, conflabatur criminatio
 vana et calumniosa a malevolis, quasi post ejus
 mortem rebellio a Theophobo et Persis contra he-
 redes ejus et tutores esset excitanda. Quapropter
 in extremis jam foribus mortis constitutus, missum
 in cavernas Bucoleonis includit Theophobum, no-
 ctuque capitalis supplicii imponit ei executionem,
 quasi immanitatis certamen funebre instituens
 perditus ille. Itaque quia occulte fuit interfectus,
 percrebuit fama inter Persas usque ad hæc tempora
 mortem non gustasse Theophobum.

Quancumque etiam aliter aliqui tradiderunt, cum
 Theophilus casu quodam in bello rem infelicitur
 gessisset, dixisse ei Theophobum se solum cum
 Persis nocturnum prælium facturum : fore, ut auxi-
 liante Deo hostes superaret. Quod ut audivit im-
 perator, animo commotus et mente perturbatus
 fuit, quasi per somnum sibi fingens ne forte quid
 novarum rerum is moliretur : ita enim ei persuade-
 bant malevoli quidam et invidi atque in suspicio-
 nem improbabilem conjiciebant, affirmantes non
 esse obtemperandum Theophobo in illis quæ præ-
 ter rem et utilitatem suaderet, majestatis scilicet
 crimine eum involventes. Qui zelo divino incensus,
 sicut Helias Thesbites, pie et graviter imperatorem
 increpat alterque Phinees zelotes evadit, secans
 tanquam gladio sermone suo injustam ejus 61
 suspicionem, atque palam hoc dicit, fore ut debitum
 sustineat Christianorum tropæi, quod Deus avertat.
 Ad hæc cum imperator immoderato animo irasce-
 retur (erat enim commotior iracundo fervore, ut
 cujus animus ex vitiosa corporis habitudine labem
 contraheret), calumniatoribus etiam vero super-

(35) Cedr. p. 527. Est autem νυκτοπόλεμος νυ-
 κτομαχία, qua voce Herodotus utitur.

(36) Utiliter, nempe ex mente auctoris, sed ut
 calumniatores dicebant, inutiliter, quod clarius,
 ἀνυστελῶς. Et ita verti.

(37) Cont. p. 84.

(38) Inepte abutitur istis.

(39) Ambigue loquitur, duplici ambiguitate, ut
 aut sit : fore ut sentiat et cum pœniteat impedivisse
 victoriam Christianorum quæ futura fuisset, aut :
 fore ut cladem Christianorum patiatur, quæ debeat
 fieri. Sive ita primum : fore ut pœnas luat impedita
 Christianorum victoriæ, quæ erat futura, deinde :
 fore ut patiatur cladem, etc.

(40) Ita scriptum, sed una voce. Inepte autem
 attulisset hic, si ipse ita scripserat.

struentibus nugas naturam superantes, consternatio haud exigua invasit Theophobum : adscitisque ad se delectis quibusdam viris aufugit in urbem Amastrin cum illis, atque ibi commoratur. Quapropter mittitur ad eum classis ab imperatore, ut urbem et ipsum teneret. Cæterum ipse cum esset pius, timore et amore erga Deum ductus verebatur ad Christiani sanguinis effusionem progredi : itaque cedit impio imperatori sponsonem signo crucis inuicem mittenti, atque sic malo suo fato revocatus fuit, cum pacta conuenta fuerint mutata : amputationem enim capitis, ut quidem aliqui aiunt, statim ab Oorypha tunc vigiliæ imperatoris præfecto passus est : ut autem alii, eo tempore quo imperator a vita decessit, cuidam suorum eunuchorum noctu abductum in quemdam locum maritimum trucidandum injunxerat.

Confligentibus utriusque exercitibus alio tempore, et ismaelitis superantibus, imperatori ab his circumvenio comprehensio intentabatur, ac 62 sane parum aberat ut captus omnibusque ludibrio fuisset, ni Manuel suos confirmasset, ad hunc quasi modum eos allocutus :

« O socii, fortes animoque estote virili,

apes reveriti, quæ regi suo ad mortem usque ad hærent. » Cum quibus perrumpens aciem Agarenorum, pollutus cruore multo et sanguine eum extraxit. Ter autem id fecit et a circumventionem liberavit : nam quasi vertigine correptus hæsitabat veniente Manuele ad eum eripiendum, quamvis late transitus ei pateret. Idcirco ter id factum est, quanvis etiam mox freno imperatorii equi alligato ioro et applicato ioro cuidam quo Manuelis equus indutus erat : tamen nec sic exibat, donec tertia vice eum aggrederetur gladioque morituum affirmaret, nisi ipsum sequeretur et totalem interitum non efficeret : atque

A ῥήματα· καὶ (41) πτόησι· οὐκ ὀλίγη περιστολῆ·
σε ὡς τὸν Θεόφοβον. Καὶ συλλέξας μεθ' αὐτοῦ τινὰς
ἐκκρίτους ἀποδιδράσκει πρὸς Ἀμαστριν πόλιν κά-
κεισε χρονοτριβεῖ. Αὐτὸς δὲ (43) φιλόθεος ὢν
κατὰ Θεόφοβον τρόπον φιλευσεθῶς ἐδεῖται πρὸς Χρε-
στιανῶν αἱματεκχυσίας χωρεῖν, θέν ὑπέκει· ὅτ' ἐφ'
θεομισεῖ βασιλεὶ ἐγγύησιν σταυρικὴν ἐπιπέμπον-
τι (44), καὶ δυστυχῶς ἀνακέκληται τῶν συμπεφωνη-
μένων ἀλλοιωθέντων. Τομῆς γὰρ ἔργον κεφαλικῆς (45),
ὡς μὲν τινες, παρατυχεῖ ἀπὸ Ὀρορυφῆς τῆς καυτῆς
τῆς βασιλικῆς βίβλης ἐκικρατοῦντος καθίσταται (46)·
ὡς δὲ ἄλλοι, καθ' ἣν ὥραν ἀπεδεδιώκει ὁ ἀναξ (47),
τινὶ τῶν οικειῶν εὐνούχων διὰ νυκτὸς τῷ ἐν τοῖς τοῦ
Β πελαγίου τόπῳ ἀπαγαγόντι τοῦτον ἀποτυμπανισθῆναι
προγγέλατο (48).

Προσπεσόντων δὲ ἀλλήλοις τῶν στρατοπέδων (49)
ἄλλοτε καὶ τῶν ἐξ Ἰσραὴλ ὑπερσχόντων ὡς, τοῦ βα-
σιλέως τε παρ' αὐτῶν κυκλωθέντος (50), τὰ πρὸς
κατάληψιν διηπειλητο (51), καὶ δὴ παρὰ μικρὸν ἦν
δουρῶτος καὶ πᾶσιν ἐπιχαρτος γενησόμενος (52).
εἰ μὴ τοὺς σὺν αὐτῷ Μανουὴλ ὥσει τοιοῦτον φήσας
ἰθαρσαλέωσεν·

« Ἀνέρες ἐστέ, φίλοι, καὶ ἀλκιμονήτορες ἐλασθε (53),
τὰς μελίσσας αἰδοῦμενοι (54), αἱ τοῦ βασιλέως αὐτῶν
θανάτου ἕως ἀνέχονται. » Μεθ' ὧν τὴν φάλαγγα δια-
τεμὼν τῶν Ἀγαρηνῶν, πεπαλαγμένος λύθρῳ πολλῷ
τε καὶ αἵματι (55), τοῦτον ἐξελεγκυσεν. Τρις γὰρ
τοῦτο διαπραξάμενος τῆς ἐμπερισχέσεως αὐτῷ προσ-
ελθὼν ἐξελύτρου (56) ἔσχοτοδινία ὡς γὰρ ἐπεσση-
C κότε τῷ Μανουὴλ (57) εἰς ἀνάρβυσιν, καὶ παρὰ
εὐρείας ἐτύγχανεν. Αὐτὸ τοῦτο ὡς μέχρι τρίτου συμ-
βέβηκε (58), καὶ τάχα τῷ χαλινῷ τοῦ βασιλέως
ἵππου ἐπιθεθέντος ἱμάντος καὶ προσαναρτηθέντος τινὶ
γε τοῦ Μανουὴλ, ὃν ὡς καθ' ἵππον ἀμπίσχετο (59)·
ἀλλ' οὐχ οὕτως ἐξήει, ἕως τὸ τέταρτον αὐτῷ προσέ-

VARIAE LECTIONES.

ἡ περιστολῆς L. ὡς ὀπῆκε L. ὡς ὑπερσχόντων L. ὡς ἐσχοτοδινία L. ὡς διὰ τοῦτο L. ὡς ὃν L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(41) Hæc copula turbat orationem : ergo omit-
tenda.

(42) Cont. p. 84.

(43) Cont. p. 84 : Ἀλλ' ὁ Θεόφοβος τὸν τοῦ Θεοῦ D
φῶδον ἐν αὐτῷ συλλαβῶν, etc.

(44) Compendiose scriptum [ῥακὴν. De re ipsa
infra ad p. 166, n. 1. [? ad p. 63.]

(45) Cont. p. 84.

(46) Cont. l. c. ὁ τῆς βίβλης δρουγγάριος. Immi-
scet priorem narrationem stultus.

(47) Jam in priore narratione ipse id dixit p. 154.
[? p. 60.] Alia exempla similis incogitantis anno-
tavi supra.

(48) Mire loquitur. Supra ad Bucolentem dice-
bat.

(49) Sine ulla connexione et transitione abrupte
alia narrare incipit, nempe de Manuelis meritis et
desfectione. Habet hæc suo loco Cont. Theophanis
p. 72. Cedr. p. 526. — Ἄλλως alienum hinc.

(50) Cont. p. 72, in fine. Cedr. p. 526.

(51) Loquitur inepte.

(52) Cont. p. 72, in fine, et pag. seq. init.

(53) Homeri versus.

(54) Cont. p. 73.

(55) Potius λύθρῳ τε πολλῷ καὶ.

(56) Cont. 73. — Τρις γὰρ τοῦτο — Μανουὴλ ὡς
καθ' ἵππ. Hæc omnia perturbate et incondite nar-
rat, præsertim hæc ultima, quibus id tantum vo-
luit, Manuelem comprehensis habentis equi quo im-
perator vehebatur hunc duxisse. Illud etiam τινὶ
γε τοῦ Μαν. ὡς καθ' ἵππον æνigma. — Scriptum
ἐνπερισχέσεως. — Αὐτῷ. Ita scriptum. Requiritur
potius αὐτόν.

(57) Cont. p. 73 : Ὡς δ' εὗρεν ἀποκαμόντα καὶ
τὴν σωτηρίαν μὲν ὑπὸ δουλείας ἀπογνόντα, προφασι-
ζόμενον δὲ ὡς μὴ βούλεσθαι τὸν λαὸν λιπὸντα διαφυ-
γεῖν.

(58) Cont. p. 73 : Ὡς καὶ ἱμᾶσι τὸν ἐπιφέροντα
τοῦτον ἐκιδῆσαι ἵππον καὶ αὐτὸς ὑπεξερύσασθαι
ἐτύγχανεν. Sym. Log. p. 422 : τοῦ χαλινῷ τοῦ ἵππου
τοῦ βασιλέως λαβόμενος.

(59) Ita scriptum sine augmento. Pro οὐχ potius
οὐδ' — Ἐως τὸ δ'. Paulo ante his id monuit.

να καὶ ξίφει θανεῖν ἀποφύνασθαι (60), εἰ οὐ τοῦτ' ⁵⁵ ἀ sic eduxit. Ita ei servator magnus oblatus, ipseque in imperatoriam urbem rursus se confert, atque illum honore et donis congruis remuneratur, bene sibi cupientem eorum habens. Sed invidia ei se opposuit et contra eum sese armavit per illa que virtuti sunt contraria: atque per calumniam falso insimulant eum majestatis, cum esset præfectus militum. Quibus iste auditis defectionem molitur, fugiensque ad Agarenos commigrat, atque ab his honoribus illustribus decoratur et obviam itionibus, ⁶³ cum sui desiderium apud Imperatorem et penitentiam suspicionis reliquisset.

Χρόνῳ δὲ πολλοῦ παριπεύσαντος (68) καὶ τῶν ⁶⁶ μετὰ μελόν (67) τῆς πρὸς αὐτὸν ὑποκτεύσεως. Ἐπεὶ οὖν πολλὰς νίκαις κατορχουμένων ἡμῶν, οἷα σφετερισμένων τὸν καθ' ἡμᾶς Ἀχιλλεῖα, πρὸς εἰρήνην ⁶⁷ καὶ ἀποκαταστάσιν τῶν βασιλέων τοῦ Ἰσραηλῆος μνηστούμενοι (69), ἐκπέμπων πρίσθον τὸν μοναχὸν Ἰαννῆν ⁶⁸ (70), τότε τοῖς Ἀγαρηνοῖς καὶ ἡμῖν κατὰ προσέβαν φανέντα γε ἐπιτήθειον. Ἐπεπράχει γὰρ τὰ πρὸς διαλλαγὴν (71) ἀμφοτέρων ἀρμόδια, δώροις ἀδελφοῖς παρ' αὐτῶν τοῦ δέοντος μὴ ἐκστὰς (72), ὡς ἐπιθαυμάζειν τὸν ἀμεραμουνῆ πάντῃ καὶ οἷς ⁶⁹ περὶ αὐτὸν ἐγινώσκετο (73), καὶ ἀξιοῦν αὐτὸν περὶ ὧν ἐθέλοι τυγχάνειν ἡξωμένων· τοσοῦτον αὐτῷ τὰ τῆς ἀδελφίας (74) εἶτε προσωπείῃ εἶτε ἀληθείᾳ ⁷⁰ ἐξήσκητο· καὶ διὰ ταύτην καὶ εὐπροσηγόρους προθέσειν (75) ἐπὶ τῶν συμφερόντων ἀκούεσθαι (76), καὶ παρασχέσθαι πολλοὺς αἰχμαλώτων πρεσβεύοντι. Ὑπένειται πολυτρόπως οὗτος τῷ Μανουὴλ καὶ σταυρῶν (77) ἐγκόλπιον τοῦτ' εἰδοῖσι κρύφα καὶ ἐν αὐτῷ διαμόσας ἐπισχυρίζεται καὶ πρὸς τὸν βασιλέα καλινδρομεῖν ὑποτίθεται καὶ Συρίας ἀπάνεισι ⁷¹.

Τοῦ δὲ ἀλλαγίου περατωθέντος (78) καὶ τῆς ἀνὰ μεταξὺ Ῥωμαίων τε καὶ Ἀγαρηνῶν εἰρήνης διαλυ-

Permutationis porro captivorum finita, et pace inter Romanos atque Agarenos dissoluta, imperator

VARIÆ LECTIONES.

⁵⁵ τοῦτ' B, τοῦτο L. ⁵⁶ πανολεθρίαν L. ⁵⁷ τοῦτου] an οὗτω? ⁵⁸ ἰαννὶν L. ⁵⁹ οἷς] τοῖς L. ⁶⁰ ἀληθείας L. ⁶¹ ἀπάνεισι L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(60) Cont. p. 73. θάνατον ἀπελπίσας αὐτῷ, εἰ μὴ τοῦτ' συνακολουθήσειεν. Sym. Log. p. 422: Τὸ ξίφος ἀνέτεινεν ὡς πατάξων αὐτόν. Vid. Zon. p. 149. Cedr. p. 526.

(61) Verbum διάδοχοις hic nullum commodum sensum parit. Itaque lego διαδοχῶ. Inepte autem iterum ἰωζ.

(62) Zon. p. 149. — Quare rursus aut denno? Mirum nisi putavit eum ex quo hæc descripsit de Theophobo loqui. Certe ambigue loquitur.

(63) Cont. p. 73. [Zon. p. 149. Cedr. p. 526.

(64) Cont. p. 73.

(65) Ἦς. Ita scriptum. Potius οἷς. — Cont. p. 73. Zon. p. 149. Cedr. p. 526.

(66) Cont. p. 73. Sym. Log. p. 419. Georg. Mon. p. 518. Cedr. p. 526.

(67) Utilitur eadem voce Cont. p. 74.

(68) Ita loquitur, quasi alii essent Agarenī, alii Ismaelitis, nempe: Agarenis insultantibus ab Ismaelitis pacem petit.

(69) Cont. p. 74.

(70) Cedr. p. 527: Διὰ τινος ἀγύρτου μοναχοῦ. Zon. p. 149 tantum μετὰ τινος μοναχοῦ. — Ἰαννῆν. Ita scriptum per Iovā, cum deberet per η, ut apud Cont. p. 74. Symeonī Log. p. 419. Et Ἰωάννης, et quidem Syncellus patriarcha, uti et Georg.

Mon. p. 518. Nempe per contumeliam Ἰαννῆς dictus.

(71) Vid. p. 67, ibi Not. 3. [? 63.]

(72) Sym. Log. p. 420. Georg. Mon. p. 518. — Αὐτῶν. Ita scriptum; potius αὐτοῖς.

(73) Requiritur γινώσκεισθαι.

(74) Vox ἀδελφία perobscure potest significare ea quæ expressi. Si pro ea μεγαλόδωρα i. e. munificentia legatur, ad utrumque in eadem significatione potest referri. — Ἀληθείας. Ita scriptum. Requiritur ἀληθεία aut ἀληθείαις, aut potius cum articulo τῇ vel ταῖς. — Imperfecta oratio, nisi addatur ὡς ante κα: præterea oratio ambigua.

(75) Ita scriptum. Forte καὶ τὰς εὐπροσηγόρους προθέσεις.

(76) Propter ἀκούεσθαι referri hæc possunt ad legatum; propter παρασχέσθαι, quod tantum est præbere, hic tradere, ad ameramunem.

(77) Cedr. p. 526: Σταυρὸν καὶ χρυσοδούλλον. Cont. p. 74: Τὸ καὶ τοῦ βασιλέως ἐγκόλπιον καὶ τὸ χρυσοδούλλον εἶδον. Sym. Log. p. 420: Καὶ τὸ φυλακτὸν τοῦ βασιλέως, uti et Georg. Mon. p. 518.

(78) Cont. p. 74: Πρὸς καιρὸν τοῦ κατὰ τὰς φυλακὰς διαλλαγίου. Uti interpret: quo tempore missus est ad commutandos captivos. Loquitur de eā re de qua Noster p. 164 [? p. 63.], ubi διαλλαγὴν habet.

fortem et strenuum se præstare adversus hostes magnopere studebat, ut plane non esset inferior paterna fortitudine: **64** atque in Israhelitarum ditionem cum ingentibus copiis proficiscitur multasque prædas quaquaversum coarctat, ita ut in intimas ejus penetraret partes, atque etiam ad ipsam urbem patriam tunc rerum potentis ameramnunis appropinquaret, quæ Ozopetra vocabatur, eamque obsidione oppugnaret ad illius contumeliam. Sed ea quidem res haud fructuosum eventum habuit, siquidem propter hanc prædam postea factus fuit maximus hominum interitus. Exsurgit proinde audacter ameramnunes, contumeliam haud ferens quam suæ patriæ accidisse videbat, imperatque cunctis qui flammulum (vexillum) circumferrent ut inscriptionem facerent Amorium inquirendum, eamque cum exercitu insolenti propter robur intollerabile invadit, cum interim huic imperator resistere non valeret, verum retro cederet et ad imperatoriam urbem se conferret cum ingenti præda, postquam urbi Amorio quanta licebat cura prospexisset, munitione aliisque ad eam conservandam idoneis. Qui tum quidem conatum suscipit, quamvis vano consilio, sedandi iram ameramnunis per legatos qui muneribus pretiosis et pollicitationibus magnificis ipsum flecterent: sed haud permovenit nec persuadent, æmulando studentem par pari referre. Nihil enim faciebat eorum legationem, advenitum irridebat, **65** ignaviam exprobrabat, atque invento tempore relinquit eos dubios et incertos, patriam autem imperatoris urbem cingit vallo, a pluribus partibus eam capturus. Habuit illa quidem, habuit intra se defensores, quamvis infelices, missos ab imperatore viros prudentia et fortitudine ac multiplici rerum usu celebres: sed ab uno improbo defensio ei interversa fuit, proditorem machinante, qui bovis nomine deminutionis forma facto propter vecordiam appellatus fuit; idque occasione seditionis inter Christianos ac Judæos oritur. Capitur itaque post multas validasque aggressiones Amorium, novo Senacherib, permissione aut voluntate

θείσης, ὁ βασιλεὺς (79) γενναίειν κατὰ πολεμίων πολλὴν ἐπεποίητο μέριμναν, ὡς μὴ δῶς ἐλάττων γενέσθαι τῆς πατρὸς· καὶ κατὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν τὴν χώραν σὺν πλήθει πολλῶ προχωρεῖ ⁶⁶ καὶ αἰχμαλωσίαν παντοδαπὴν παρυσφίστησιν, ὡς καὶ παρεμβαδῦναι τοῖς ἐσωτέροις μέρεσι ταύτης αὐτῇ τε τῇ πατρίδι προσεμπαλάσαι τοῦ τότε κρατοῦντος ἀμεραμνουῦ, ἧτις Ὀζοπέτρα προσηγόρευται ⁶⁷, καὶ ταύτην πολιορκῆσαι πρὸς ὕβριν αὐτοῦ. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὐ κατὰ σκοπὸν πως λυσιτελεῖ διαδέδωκε τοσοῦτον ἐκ ταύτης τῆς (80) ὠφελείας ἐπισυμβάσκει, ἢ (81) μεγίστη ἀνθρώπων ἀπώλεια ⁶⁸. Διανίσταται γὰρ ἐντεῦθεν εὐθαρσῶς ὁ ἀμεραμνουῦς, τὴν ὕβριν μὴ ἐνεγκὼν ἦν ἐπὶ τῇ αὐτοῦ πατρίδι συμβεβηκυῖαν πόρην, καὶ θεσμοθετεῖ παντὶ τῷ φλάμουρον περὶφέροντι γραφὴν ἐνθολοῦντος (82) τοῦ Ἀμορίου ⁶⁹ συζήτησιν, καὶ κατ' αὐτοῦ σὺν στρατιᾷ σοβαρᾷ δυνάμει ἐμφορήτω (83) ἐπέρχεται, ταύτῃ τοῦ βασιλέως ἀνθεστηκέναι μὴ ἐξισχύνοντος, ἀλλὰ προσχωροῦντος τοῖς ὅπισθεν καὶ καταλαβόντος τὴν βασιλίδαν τῶν πόλεων σὺν λαφυραγωγίᾳ πολυπληθεῖ ⁷⁰, καὶ τὰ τῆς πόλεως Ἀμορίου κατὰ τὸ ἐνδεχόμενον διαμερμῆσαι ⁷¹ (84) ἐκ τε διοχυρώσεως καὶ ἄλλων τῶν ἐπαρκούντων εἰς διατήρησιν. Ὅς τῶς δοκιμῇ μὲν ποιεῖται, καὶ καταίδουλον, τὴν τοῦ ἀμεραμνουῦ ἀναστελλαι ὀργὴν διὰ πρέσβων δώροις (85) τιμίους καὶ ὑποσχέσεις μεγαλοδωρεῶν ἐκδυσωπούντων (86) αὐτόν· ἀλλ' οὐ πείθουσι ζηλοτυποῦντα τὴν ὁμολίαν ἐνδείξασθαι ἀνταπόδοσιν. Ἐξουθενεῖ γὰρ αὐτοῦ τῆς πρεσβείας, τῆς ἀποστολῆς διεκωμῶσαι ⁷² (87), τῆς δειλίας κατελοιδόρει, καὶ διὰ μέσου χρόνου καταλιμπάνει μετεωρίζεσθαι (88), καὶ τῇ πατρίδι τοῦ βασιλέως περιτίθῃ ⁷³ πολέμιον χάρακα (89), πολυμῶς ἐλθεῖναι βουλόμενος (90). Εἶχε μὲν οὖν, εἶχεν αὐτὴ καὶ δυστυχῶς ὑπερμαχοῦντας ἐντὸς τοῦ ἐκ βασιλείας σταλέντος (91), περιφανεῖς φρονήσι τε καὶ ἀνδρείᾳ καὶ πολυπαιρίᾳ διηγουμένους, καὶ δι' ἐνδὸς τῶν κακούργων τῆς ὑπερμαχίας δίσφαλτο, τὴν προδοσίαν ἐπισκευάσαντος, ᾧ (92) βόδς ⁷⁴ ὑποκορίζοντος ὄνομα κατ' ἀλογιστίαν προσεκέκλητο, ἐκ τινος τῆνικαῦτα στασιώτιδος ἀνὰ μέσον Χριστιανῶν τε καὶ

VARIAE LECTIONES.

⁶⁶ προχωρεῖ L. ⁶⁷ προσηγόρευται L. ⁶⁸ ἢ μεγίστη ἀνθρώπων ἀπώλεια L. ⁶⁹ fort. γραφὴ ἐνθολοῦν. ⁷⁰ πολυπληθεῖ L. ⁷¹ διαμερμῆσαντος B. ⁷² διεκωμῶσαι L. ⁷³ παρατίθῃσι L. ⁷⁴ ὁ βόδς ὑποκορίζοντος L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(79) Cont. p. 77.

(80) Scripsit librarius τὴν, posito superne σ indicavit veram lectionem.

(81) Scriptum ἦ, non ἡ. Utroque modo solæcisat. — Διανίσταται γὰρ — συμβεβ. πόρην. Cont. p. 78, Zon. p. 151, Cedr. p. 529.

(82) Debuisset ἐνθολοῦσαν. — Ita omnino scripta hæc. Loquitur autem portentose, ac fortasse de eo quod ameramnunes jussit suos in clypeos scribere Amorium, ut cæteri.

(83) Ita scriptum. Forte ἀφορήτω.

(84) Oratio est imperfecta, nisi scribatur διαμερμῆσαντος, aut pro καὶ ὡς. — Cedr. p. 529, Zon. p. 151, ubi breviter: Καὶ ὁ βασιλεὺς τοῦτο γνοὺς αὐτὸ κατωχύρῳσεν, ἄλλως τε καὶ στρατευμάτων ἀποστολῇ.

(85) Cont. p. 80, Cedr. p. 531.

D (86) Ita scriptum. Requiritur ἐκδυσωπῶν. Et fortasse scripsit ἐκδυσωπῶν τὸν αὐτόν, sed erravit librarius in o et ω. Cedr. p. 531 hæc ita: Ἐκπέπονται οὖν πρεσβεύται μετὰ δώρων τιμίων καὶ ὑποσχέσεων οὐκ ὀλίγων τοῦτον ἐκδυσωπήσαντες. Ubi pro isto male ἐκδυσωπήσαντες in aor. I, quod tamen forte ipse Cedrenus posuit: nam et Noster abutitur sic aoristis alibi sæpe.

(87) Cont. p. 80, Cedr. p. 531.

(88) Forte quia legatos retinebat. Cont. p. 80, Cedr. p. 531.

(89) Sym. Log. p. 423.

(90) Hæc usque ad p. 174, lin. 4 [?] videtur ex declamatore aliquo descripsisse.

(91) Cont. p. 80, Cedr. p. 532.

(92) Ita scriptum, non δς, quod requiritur, aut ᾧ. Negligens circa ω et ο. — Nempe Βολτῆς νο-

ἰουδαίων συμβεβηκυίας προφάσεως (93). Αἰρεῖται ὁ τοιγαροῦν μετὰ πολλὰς ἐπιβριθεὶς προσβολὰς τὸ Ἀμόριον, τοῦ νέου Σαναχηρίμ ὡς παραχωρήσει θείῃ ἢ εὐδοκίᾳ κατὰ τὴν τῶν κριμάτων Θεοῦ ἄδυσσον εὐτυχήσαντος, ὅτε πρόσθεις ἐφύθρων μεσολαβούσης τῆς ἐγγειρήσεως (94), καὶ ἀπαγγέλλονται δι' αὐτῶν τῷ βασιλεῖ ὀνειδισμοὶ σφοδροὶ καὶ ἐξουθενώσεως προαγγέλματα. Τίς δὲ λογισμὸς ἀκριθὲς ἀναγράφει τὰ ἐκείσε πραχθέντα κατὰ τὴν ἄλλωσιν (95); Τίς λόγος ἀσφαλῶς διηγῆσεται ὅσα καὶ ὅσα συγκακώρηκεν ἀναρὰ δυστυχήματα; Πάντες ἀρχηγοὶ (96) λαῶν ἄρδην αἰχμαλῶται πρὸς Συρίαν ἀπήγοντο, μεθ' ὧν πατρίκοι τε καὶ οἱ διαφόροι ἐν ἀξιώμασι καὶ αὐτοὶ τὴν ἴσῃν δυστυχίαν διεκαρτέρουν· τινὲς (97) δὲ ἐξ αὐτῶν τῆς διὰ ξιφῶν τομῆς ὑπῆρξαν ἐγγειρήματα καὶ πτώμα θρῆνων ἐπάξιον.

Ἀλλὰ τί τὰ τῆς πόλεως μοι ἐκτραγῶδειν, ὡς ἄλλωτι· ἢ Ἰερεμίᾳ καὶ Βαροὺχ καὶ Ζαχαρίᾳ τὰ τῆς Ἱερουσαλήμ, ἢ προαίσεις ἐγκυλιεῖται; ἵνα μὴ ἐπὶ πλείστον ἢ συμφορὰ μεγεθύνῃται (98). Καὶ περὶ αὐτῶν αὐθις ἀφίγησι πρέσβεις ὁ βασιλεὺς πρὸς Ἀμαραμουνῆ, ἀναδοῦναι πάντας αὐτῷ αἰχμαλῶτους τῆς πόλεως, ὧν ἀπογυμνώσαι αὐτὴν πολλῶν βουλευομένων ἠπειθήσεν, καὶ μάλιστα τοὺς πρὸς γένος αὐτῷ πλησιάζοντας ὑποστρατήγους αὐτοῦ οἷς ἐπαχύνωτο, καὶ τοὺς ἐπὶ συμμαχίαν προσπαφοιτηκότας, καὶ μὴν τοὺς ἐπὶ τὴν θεραπείαν αὐτοῦ μεριστάνας, ἐπὶ κεντηναρίοις σ' σὺν α' ἑκατοντάδων ὡς πραγματευόμενος τὴν ἀνάρρυσιν (99)· ἀλλ' οὐκ ἐπεισεν εἰπόντα κεντηνάρια χίλια παρὰ μικρὸν λόγῳ τοῦ συνελεγεμένου λαοῦ ἐν ἐξόδῳ ὡς μοῖρα καταναλῶσαι.

Λέγεται δὲ καὶ ὧδε πως παρὰ τισιν, ὅτι μετὰ τὸ ἐκστρατεῦσαι Θεόφιλον σὺν Πέρσαις καὶ τῇ κατ' Ἀγαρηνῶν νίκῃν ἐργάσασθαι καὶ αὐθις ἐξίεναι μετὰ Περσῶν καὶ Ὀζοπέτραν (1) πόλιν τὴν μαυεσσαμένην ἐὼν ἀμαραμουνῆ ἐκπορθῆσαι, ὡς ἐντεῦθεν κεχολῶσθαι τοῦτον συμβέβηκεν (2). Διὸ στρατιὰν ἐξ Αἰγύπτου καὶ Παλαιστίνης συλλεξάμενος διάφορον (3),

VARIÆ LECTIONES.

ἡ αἰρεται L. ὡς σαναχηρίμ L. σ' σὺν δ' ἑκατοντα v, δ supra script. L. ὡς ἐξόδῳ L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

catus fuit ille proditor. Zonar. p. 151. Apud Cedr. p. 532, Βαδὶτζης, minus recte, ut videtur, si etymologia nostri auctoris vera est. Apud Sym. Log. p. 423, Βουδὶτζη. Apud Georg. Mon. p. 523, Βοδὶτζη. Βοδὶτζης et Cont. p. 81, ubi et Βοδίων· sed de loco est sermo. — Ita scriptum. Potius ὑποχωρίζοντως adverb.

(93) Zon. p. 151, Cont. Theopanis p. 81, ubi οὗτω μὲν οὖν αἰρεῖται τὸ Ἀμόριον, ubi melius αἰρεῖται.

(94) Cedr. p. 532, Cont. 80.

(95) Cedr. 532, Ποῖος λόγος ἱκανὸς ἐξαιπεῖν τὸ πληθεῖς τῶν ἀναιρεθέντων;

(96) Nominantur apud Sym. Log. p. 423, et Georg. Mon. p. 523. Cedr. p. 532, Zon. p. 151, in fine.

(97) Nominatim apud Sym. Log. p. 424, Georg. Mon. p. 523.

(98) Nunc etiam contrarium ejus quod vult dicit, nisi forte scripserat καὶ ἵνα μὴ. Hoc posito ita vertendum: Atque ne magis crescat calamitas, etiam de his (captivis) legatos mittit imperator.

(99) Sym. Log. p. 423: Οὐδ' ἐξωνήσασθαι βουλόμενος.

A divina, secundum judiciorum Dei abyssum, secunda fortuna utente, legatique contumeliis affecti dimituntur (retenti enim fuerant ab hostibus interea dum quod susceperant perficerent), ac renuntiantur per eos imperatori exprobrationes acerrimæ et contemptus denuntiationes. Quæ consideratio accurata describet ea quæ illic in capienda urbe sunt facta? Quis sermo satis enarrabit quæ quantaque evenerint tristitia mala? Omnes omnino duces bellici captivi in Syriam abducti, cum iisque patricii alique dignitatibus excellentes eandem calamitatem perpassi, nonnulli etiam ferro cæsi ceciderunt casu fletibus digno.

66 Sed cur mihi narrationem tragicam de urbe, tanquam alteri Jeremiæ aut Baruch aut Zachariæ de Hierosolymis, animus suggestit? Desino, ne dolor et miseria magis crescat. Porro de iis etiam rursum mitti legatos imperator ad amaranum, ut omnes redderet ei captivos urbis, quibus spoliare eam multis suadentibus noluisse, ac præcipue genere ipsi propinquos duces quibus munta fuisset, quive auxiliares accessissent, tum ex ministris suis primarios, pro centenariis ducentis in universum conficere laborans redemptionem: sed non persuasit affirmanti mille centenaria fere pro ratione congregatæ multitudinis in ea expeditione se consumpsisse.

Sic etiam a quibusdam traditum est, postquam Theophilus cum Persis expeditionem suscepisset ac victoriam ab Agarenis reportasset rursusque cum Persis egressus Ozopetram urbem amaram patriam cepisset, hunc eam ob rem ira accensum fuisse. Igitur exercitum ex Ægypto et Palestina congregavit apud Tarsum, Ciliciæ urbem,

μενος ὁ βασιλεὺς ἀποστέλλει πρέσβεις πρὸς τὸν Ἀμαραμουνῆ μετὰ κεντηναρίων διακρίων. Ἀλλ' οὐκ ἐπεισεν, εἰπόντα, ὅτι Χίλια κεντηνάρια ἐὰν παρὰ τῆς ῥάσης λόγῳ τοῦ συνελεγεμένου λαοῦ, οὐκ ἐλευθερώσω οὐδένα τούτων. Cedr. p. 532: Ἀποδοθῆναι οἱ ζητῶν τοὺς τε ληφθέντας, etc. εἰκοσιν ἐπὶ τέσσασι κεντηναρίους δώσειν ὑποσχομένους· respondit ἀνότης· ἂν εἶναι εἰπὼν, εἰ χίλια κεντηνάρια καταναλῶσας ἐπὶ συλλογῇ τοῦ οἰκείου στρατοῦ τοσοῦτον ἀποδώσει τοὺς ἡλωκότας κεντηναρίων. Zon. p. 152: Ἀποδοθῆναι αὐτῷ τοὺς ἐπιφανεῖς τῶν ἀλόντων αἰτῶν καὶ τοὺς αὐτῷ κατὰ γένος προσήκοντας, κεντηνάρια πρὸς τέτταρας εἰκοσι δούναι αὐτῷ ὑποσχομένους. — Σὺν sine accentu scriptum. Sine dubio vitium hic est a librario forte συνάμα legendum, ut omnes simul intelligantur, cum cæteri de singulis videantur loqui, tantum viginti quatuor centenaria dicentes promissa.

(1) De Ozopetra annotavi supra.

(2) Cont. p. 78.

(3) Est imperfecta oratio. Cont. p. 78: Σὺν ἦγετο γοῦν καὶ κατὰ τὴν Ταρσὸν πολλοὺς ἐξ ὀλίγων ἀγένετο.

quæ nomen accepit a casu Bellerophontis illuc profecti et in pl nta pedis, quæ τὰ πόδες dicitur, aliquid passi, aut quod Taurus mons Tersias diceretur primitus, quia primus siccatus fuisset postquam terra diluvio obruta fuerat: 67 τέρσαι enim significat siccare. Est autem hæc urbs depressa, quoniam Taurus longe lateque conspicuus est, ejusque collibus septa. Per hanc mediam fluens Cydnus secundam efficit terram. Condita fuit ab Erichthonio, occupata ab Orsane, uno ex Titanibus, et restaurata. Fuit autem olim Cydno fluvio insula, quæ illo undique alluente in hanc formam redacta est. Sive potius a Semiramide instaurata et diligentius condita fuit, cujus imaginem etiam illic aiunt dedicatam Herculi, adstantem Nino marito suo; postea diruta transmigrationibus, a Sardanapalo ex fundamento una cum Anchiala denuo condita, quibus inscriptio facta: *Rex Ninive Anacynderazi f. uno die Taurum et Anchialam edificavit*. Porro filium suum amerumnem præmisit versus orientem cum maxime orientilibus et strenuis Turcis, qui et ipsi vicini erant, ad decem millia virorum, adjuncto Armeniorum universo exercitu, et Besparacania, ipso etiam duce ducum, et Amere tunc Melitenen administrante, qui apud Daximonem congregati castra posuerunt. Id enim consilii dederant Ameramauni qui cum ipso erant, ut ejus filius cum idoneis copiis prior exiret, « Si is vicerit, » dicentes, « erit et penes te victoria: sin minus, saltem salus et incolumitas. »

γὰρ τοῦ ἀμεραμνουῦ οἱ ὑπὸ χεῖρα βουλὴν συντιθέασιν (18), τὸν μὲν αὐτοῦ υἱὸν μετὰ προσηκούσης προσξέναι δυνάμεως· « Καὶ εἰ μὲν οὗτος νικήσειεν, ἔσται καὶ σοὶ νικητήριον· εἰ δέ γε τὸ ἐναντίον, καὶ τὸ σωτήριον (19). »

68 Illis auditis Theophilus eorum qui ex oriente collecti erant et ex occidente, nec non Persarum, congregat exercitum. Porro ex Syria Manuel redierat, pristinamque præfecturam scholarum obtinebat. Progresso autem exercitu ad Anzen, locum ita dictum, voluit imperator hostilem spectare exercitum. Qui in locum quemdam editum a Manuele adductus, ipso intuitu conjecit Saracenorum

καὶ πρὸς τὸ ἴσ' Ταρσοῦ τῆς ΚΩικος, ἧτις (4) ὠνέμασται τῇ πτώσει Βελλεροφόντου ἐκείσε φοιτήσαντες καὶ κατὰ τὸν ταρσὸν πεπονήτορες· ἡ Τερσὺς ἀπὸ τοῦ Ταῦρον ἴσ' (5) τὸ ἔρος Τερσαίαν καυχῆσθαι τὸ πρὶν, διὰ τὸ πρῶτον ἀνικνωθῆναι αὐτὸ κατακλυσμῷ ἐξυδατωθείσης γῆς· τέρσαι γὰρ τὸ ἀναξηρᾶναι ἴσ' (6) λέγεται. Ἰνάρχει δὲ αὕτη παρὰδύτος, τῷ ἐμφανῇ εἶναι τὸν Ταῦρον καὶ τούτου τοῖς γηλόφοις εἰργεσθαι, ταύτης δὲ διὰ μέσου Κύνδον τὸν ποταμὸν δεινόντα (7) εὐφορον χρηματίζειν τὴν χώραν. Καὶ μὴν ὑπὸ Ἐριχθονίου κτίσεως ἐτετεύχει (8), κατεσχέθη δὲ παρὰ Ὀρσάνου ἐνὸς τῶν Τιτάνων καὶ ἐπικτίσεως ἐβλήχεν. Ἦν δὲ πάλαι Κύνδω τῷ ποταμῷ (9) νῆσος, ἧτις ὑπ' αὐτοῦ περικλυζομένη εἰς τὴν νῦν θέσιν ἐβλήθη. Ἔτε (10) παρὰ Σεμιράμεις ἐπισκευῆς καὶ οἰκισμοῦ μεζονος εὐτύχησεν, αὐτῆς τε (11) εἰκόνα ἐκείσε φασιν ἀφωσιῶσθαι ἴσ' τῷ Ἡρακλεῖ, περισταμένην Νίνω τῷ ταύτης ἀνδρί· μετὰ δὲ τούτου ἐρειπωθείσα ἴσ' ταῖς μετοικήσεσι παρὰ Σαρδανάπαλου ἐκ βάρων σὺν Ἀγχιάλῃ ἀνέκτισται, ἐφ' αἷς ἐπιγέγραπται· *Νενευθὺς βασιλεὺς Ἀροκυνθοράδου καὶς ἐν μὲν ἡμέρᾳ Ταρσὸν τε καὶ Ἀγχιάλῃν ἔδειξεν* ἴσ' (12). Τὸν δὲ ἴδιον υἱὸν ὁ ἀμερουμνίμ (13) προσέξπεμψε κατὰ τὸ πρὸς ἀνατολὴν σὺν τοῖς ἀνατολικωτάτοις τῶν ἀνδρῶν Τούρκων, καὶ αὐτοῖς γειννίζουσι (14), ἔχει χιλιάδων ἴσ', μετὰ πάσης τῆς ἐξ Ἀρμενίων στρατιᾶς (15), τοῦ τε Βεσπαρακανίτου, καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀρχόντος τῶν ἀρχόντων, καὶ ἄμειρ (16) τῇναυτὰ τὴν Μελιτηνὴν ἴσ' διέποντος, οἱ κατὰ τὸν Δαξιμῶνα ἴσ' (17) συνήχθησαν στρατοπεδευσάμενοι. Οὕτως

Ταῦτα Θεόφιλος διακηρῶς ἐκ τε τῶν ἀνατολῆς (20) ἀγγηγεμένων ἴσ' καὶ δύσεως καὶ Περσῶν ἐπαγείρει στρατόπεδον· ἦν δὲ ἀπὸ Συρίας ὁ Μανουὴλ νεωστὶ (21) ἐβληλυθὺς καὶ τῆς πρὸ τῆς φυγῆς στρατηγίσεως τότε τῶν σχολῶν (22) προστασίας μεταποιούμενος. Προϊόντος οὖν τὸν στρατοπέδου κατὰ τὸν Ἀνζην (23), οὕτω χωρὶον καλούμενον, προηρέθη ὁ βασιλεὺς τὸ τῶν ἐναντίων θεάσασθαι στρατεύματα (24)· ὃν κατὰ

VARIÆ LECTIONES.

ἴσ' τὸ] potius τὰ, sed deest verbum. ἴσ' Ταῦρον] ταύρου L. ἴσ' ἀναξηρᾶναι L. ἴσ' ἀφωσιῶσθαι L. ἴσ' ἐρειπωθείσα L. ἴσ' ἔδειξεν L. ἴσ' μελιτηνὴν L. ἴσ' δοξήμωνα L, Δαξήμωνα V. ἴσ' ἀγγεγεμένων L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(4) Ita scripta hæc annat. Parentheseos signa ipse feci. Est autem satis longa et intempestiva. Finiatur autem p. 178 [? p. 67]. Voluit fortasse imperfectam hic orationem postparenthesin absolvere, sed non fecit.

(5) Ita scriptum, cum deberet Ταῦρον. Aut ἀπὸ τοῦ Ταῦρον. Sic supra forte πρὸς Ταρσὸν legendum.

(6) Ita scriptum, non, ut debet, ἀνιξηρᾶναι cum augmento.

(7) Deest aliquod verbum, ut φασιν aut ἴσμεν aut simile.

(8) Deliria. Nihil potest fieri stultius.

(9) Scriptum ποταμῶν. Error ex seq. νῆσος.

(10) Pueriliter connectit.

(11) Inepte. Saltem dixisset ἧς καὶ.

(12) Cont. p. 78.

(13) Ita nunc scriptum. [Imo ἀμερουμνίμ.] Cedr.

D p. 530.

(14) Cont. p. 78, Cedr. p. 530.

(15) Cont. p. 78, Cedr. p. 530.

(16) Cont. p. 78, Cedr. p. 530.

(17) Scriptum δοξήμωνα [immo δοξήμωνα], apud Cont. Theophanis Δαξήμωνα per omicronem, apud Cedr. p. 530, Δαξήμωνα.

(18) Cont. p. 78.

(19) Cont. p. 78, Cedr. p. 530.

(20) Cont. p. 79.

(21) Ita scriptum, non νεωστὶ (?).

(22) Nempe erat Domesticus Scholarum, ut Cont. l. c.

(23) Ita et Cont. p. 79, ὡς δὲ κατὰ τὸν Ἀνζην οὕτω χωρὶον καλούμενον ἐγένετο. Apud Cedr. p. 530, Ἀνζην.

(24) Cont. p. 79, Cedr. p. 530.

τινα τῶν ὑπερκείμενων τόπων τοῦ Μανουὴλ προβι-
βάσαντος, στοχαστικῶς (25) καταβῆ στρατὸν τὸν Σα-
ρακηνικὸν τῶν Ῥωμαίων ἐλάττωσα. Πρὸς δὲ στο-
χασμὸν συντίθεται Μανουὴλ, ἀλλ' ὁμῶς αὐτῷ ἀντει-
ρήξει· ὁ δὲ σκοπὸς, τὸν ὅτι ἐπ' ἀμφοῖν ἐκ δοράτων
καλαμῶν στοχάσθῃ, ἐξ οὗ γνῶσθι τὸ καρτερώτε-
ρον. ὁ Συμβουλευτικότες (26) οὖν ὁ τε Θεόφιλος καὶ
οἱ περὶ αὐτὸν μεγιστάνες, ὁ μὲν Μανουὴλ καὶ ὁ
Θεόφοβος ὑπετίθεντο (27) συνιπτεῖν ἐν νυκτὶ πόλε-
μον, κατὰ τὴν ἡμέραν δὲ ἔταροι· οἱ μᾶλλον καὶ
ῥοτετιμῆνται (28). Κατὰ γοῦν τὸ πρὸς αὐρίον
γεγονυίας προσβολῆς οἱ Ἰσμαηλίται τροπῇ συν-
εσχέθησαν (29), ὅθεν οἱ Τοῦρκοι ἐπιμόνως τοξεύει
χρησάμενοι τοὺς Ἰσμαηλίτας θαρσαλεύοντες ὅτι καὶ
ἐκχύοντες ἐκλήρωσαν, τοὺς δὲ Ῥωμαίους πρὸς φυγα-
δεῖαν ἐτρέψαντο· καὶ μόνοι τῷ βασιλεῖ οἱ ἀρχηγοὶ
τῶν ταγμάτων (30) προσεκατέρησαν μετὰ Μανουὴλ
καὶ Περωῶν, οὓς κύκλῳ περιστοιχίσαντες (31) οἱ ἐξ
Ἄγαρ βιαῶς συνεῖχον ὅτι, κἂν οἱ Τοῦρκοι τὸ τοξά-
ζειν κεκώλυντο ὅτε τοῦ γε συμβάντος τῶν τε νευρῶν
τῶν τόξων χαυνωθείσων τῇ ὑγρότητι. Ἀμέλει τῶν
Ῥωμαϊκῶν στρατευμάτων πημαιομένων ὁ Μανουὴλ
ἐξηκούσας τῇ Σαρακηνικῇ (32) γλώττῃ πρὸς αὐ-
τοὺς τῶν Περωῶν καθ' ὁμιλίαν οἰονεῖ σπενδομένον,
καὶ τῷ Θεοφίλῳ φησὶν· Ὁ φίλοι, ὁ βασιλεῦ (33), ὅτι ἡ
Ῥωμαϊκὴ γλῶσση δυσφορία τῷ ἀμεραμουνῇ τοὺς Πέρσας
περιποιήσεται εἰς τὸ προδοῦναι σε αὐτῷ, τὸ πρὶν ἀπο-
στάντας αὐτοῦ (34). Οὐχοῦν καλῶς συμβουλευμένῳ μοι
σύνθου. Συναγερῶ ἐκ τοῦ καθ' ἡμᾶς στρατεύματος τὸ
κατ' ἐκλογὴν αὐστήμα, ὅτι οὐδὲ τὸ σὺν κράτος ἐκ
τῶν πολεμίων ἐξοισομαι (35). Ὁ δὲ βασιλεῦς·
καὶ τοῦτου ὅτι γινόμενου, ὁ Μανουὴλ, τῷ λαῷ τί
συμβήσεται (36); — Ὁ βασιλεῦ, σοὶ ὅτι μὲν θεόθεν
παρέσται τὸ σώζεσθαι (37), ὁ δὲ λαὸς καὶ αὐτὸς
ὀφείδει, οἶμαι, προνοηθήσεται (38). Τοῦ γοῦν βα-
σιλέως μόγις τῶν πολεμίων ἐκστάντος, κατὰ δὲ (39)
τὸν Χιλιόκωμον παραγενόμενου, οἱ τῶν στρα-
τηγῶν τὸ συνεῖδος λιποταξίᾳ ὅτι πείζοντες (40)
ἐκείσε τῷ Θεοφίλῳ γονυπετοῦσι καὶ τὰς σπάδας

A exercitum minorem esse exercitu Romanorum : ad
quam conjecturam assensum suum accomodat
Manuel, nihilominus tamen ei respondet : « Consi-
dera, domine, in utroque segetem hastarum : hinc
cognosces utrius sit robor majus. » Cum autem
inter se consultassent Theophilus et qui circa ipsum
erant magnates, Manuel et Theophobus suaserunt
ut nocte praelium committeret, alii ut interdiu ;
qui et praevaluerunt. Itaque postridie mane facto
conflictu Ismaelitarum in fugam versi. Exinde Turcae
assiduo sagittarum usu instantes Ismaelitas au-
dacia et viribus impleverunt, Romanos contra in
fugam verterunt : solique apud imperatorem duces
legionum praetorianarum remanserunt, cum Ma-
nuuele ac Persis, quos Agareni circumfusi inclusos
tenebant, quamvis Turci in usu sagittarum impe-
direntur pluvia cadente nerrisque arcuum laxatis
humore. Interim tamen cum Romani exercitus
affligerentur, Manuel audiverat Persas Saracenica
lingua colloquendo cum illis quasi paciscentes, at-
que ad Theophilum dicit : « Arbitror equidem,
imperator, praesentem Romanorum calamitatem
ameramnuni Persas adjuncituram, ad prodeundum
te illi a quo prius desciverant. Itaque recte mihi
supradenti obtemperes velim. Colligam delectorum
militem globum ex nostro exercitu, cujus ope tuam
majestatem ex hostibus eripiam. » Cui imperator :
« Hoc autem facto quid fiet universae multitudini? »
Ille : « O imperator, tibi divinitus dabitur ut in-
columis evadas : multitudini autem et ipsi, ut arbi-
tror, ex alto prospicietur. » Caeterum postquam
imperator aegre ex hostibus recesserat atque versus
Chiliocomum se contulerat, duces illi quos con-
scientia ob desertum ordinem premebat ibidem
Theophilo supplices sunt atque depositis gladiis se
ipsos ad mortem condemnant : erga quos imperator
misericorditer affectus cum debito luctu eos
excusavit, dicens : « Quandoquidem miseratione
divina contigit ut ego etiam deserto ordine evade-

VARIÆ LECTIONES.

²⁵ τὸν] τῶν L. ²⁶ θαρσαλεύοντες L. ²⁷ περιστοιχίσαντες L. ²⁸ τοῦτου] τοῦ L. ²⁹ σοὶ] οὐ L. ³⁰ λιπο-
ταξία πείζοντες L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(25) Cont. p. 79, καὶ πῶς ἐκ στοχασμοῦ βραχύτε-
ρον ἔδωκε τὸ τῶν Σαρακηνῶν πλῆθος. Vid. seqq.
ibi. Cedr. p. 530, ubi male barύτερον pro βραχύ-
τερον.

(26) Cont. p. 79, Cedr. p. 530.

(27) Ita scriptum ὑπετίθεντο, non ὑπετίθεντο.

(28) Cont. p. 79, ὡς οὖν ἐλαμμένῳ ἡμέρᾳ, etc.
Cedr. p. 530.

(29) Cont. p. 79 : Ἀλλ' οἱ Τοῦρκοι ἐπιμόνως χρώ-
μενοι τοξεύει. Cedr. p. 530 : Τῶν δὲ Τοῦρκων ἐπι-
μόνως χρωμένων τῇ τοξεύει. Cedr. p. 531. Τῶν μὲν
Τοῦρκων ἐπιμόνοις καὶ συνεχέσι χρωμένων τοξεύ-
μασι.

(30) Cont. p. 79, Cedr. p. 530.

(31) Planius et plenius Cont. p. 79 : Κἂν ἀ-
λώοντο πανδημεῖ, εἰ μὴ νῦν ἔλθουσα καὶ βραχὺς τις
δύστρος ἐκγενόμενος τὰς μὲν νεύρας χαλάρᾳς εἰρ-
γάζατο, αἱς ἡμύνοντο καὶ τὸ κράτος εἶχον οἱ ἐναν-
τίοι, αὐτοὺς δὲ ἀνεῖν τὴν ἐκ βελῶν ἐποίησαν καὶ

D σωτηρίας μόλις ἔδωκεν ἀφορμὰς. Uti et iisdem ver-
bis Cedr. p. 530.

(32) Cont. p. 79, in fine, Cedr. p. 531, Zon.
p. 481.

(33) Cont. p. 80.

(34) Cont. p. 80 : Πρὸς τὴν ἐξ ἧς ἀπέστησαν χω-
ρεῖν κεφαλὴν.

(35) Cont. p. 80, Cedr. p. 531.

(36) Cont. p. 80.

(37) Cedr. p. 531.

(38) Cont. p. 80, Cedr. p. 531.

(39) Ita scriptum. cum deberet τε. — Cont.
p. 80, Cedr. p. 531. — Ita scriptum, non παρα-
γενόμενου, ut debebat.

(40) Ita duæ hæ voces scriptæ, cum deberet τὸ
συνεῖδος λιποταξίας πείζουσης, aut potius τὸ συν-
εῖδος λιποταξίας πείζον, ut rursus nominativum
pro gen. absoluto posuerit, pro τοῦ συνεῖδος τῇ
λειποταξίας πείζοντι.

rem, vos etiam miserabor. » Igitur protosymbulus, cognito rem bene gestam esse adversus Romanos, statim in Amorium expeditionem instituit : imperator autem apud Nicæam et Dorylæum manebat, quid patriæ suæ futurum esset exspectans : ambo enim exercitus, nempe ameramnunis et filii ejus, apud Amorium 70 sese conjunxerant. Ut autem ejus (Amorii) calamitatem audivit, intestinorum inflammatione corripitur, ita ut assumpta nivali aqua, hæc tepida ei videretur : cujus etiam potus occasione dysenteria laborare cepit.

Ἀμόριον ἦνωντο. Ὡς δὲ τὸ περὶ ταύτης δυστύχημα διενώτιστο (46), ἐγκατέλιψεν φλογώσαι κάτωθεν γίνεται (47), ὥστε ταύτῃ τοῦ χιονώδους ὕδατος ἐκ ὧν τῆς πόσεως ἀφορμὴ τοῦ δυσεντεριάσαι αὐτῷ γέγονεν (49).

Porro Agarenam mulierem Pythonis spiritu correptam, quam cum præda ab Agarenis simul captam vaticinari cognoverat imperator, ad se accersitam interrogat ejus imperium in plures annos esset duraturum. Respondit : « Martinaciorum. » Atque propterea studebat Martinacium imperator malis afficere (diligenter enim et curiose et efficaciter scrutabatur et inquirebat quid in suo imperio ageretur, ut nullus alius imperator) ipsosque affinitate sibi junctos aggredi. Sed a divina providentia idem aberravit. Quin et in divinatione per pelvim ope Joannis suum imperii successorem viderat Basilium. Itaque certo persuasus causa significata ad monasticam vitam condemnat Martinacium affinitate sibi conjunctum hominem, ejusque domum in monasterium mutat. Hinc factum ut effugeret mala ab imperatore sibi imminencia. Cum autem omnium ore celebraretur mulier illa cunctisque admirationi esset, Constantinus Triphyllius, fortunatus ipso nomine suo honoribusque ab imperatore et tributis propter legationem glorians, compehat

αὐτῶν ἀποθέμενοι (41) αὐτοὺς θανάτῳ ψήφίζονται · πρὸς οὗς ὁ βασιλεὺς φιλοκτιρμόνως διατεθεὶς ἐν ὀδυρμῷ δικαίῳ ἀπολελόγηται · « Ἐπεὶ ἐγὼ, ὦ ἄνδρες, κἂν λιποταξίας ἐγκλίνεσθαι παρὰ θεοῦ τοῦ οἰκτιρμονος ἠλέημαι (42), καὶ ὁμᾶς οἰκτερῶ (43). » Ὁ οὖν πρωτοσύμβουλος τὸ κατὰ Ῥωμαίων μαθὼν ἀνδραγάθημα εὐθέως κατὰ τοῦ Ἀμορίου συντίθεται · ὁ δὲ βασιλεὺς πρὸς τε Νίκαιαν καὶ τὸ Δορύλαον διεκαρτέρει (44), τῇ αὐτοῦ πατρίδι τὸ μέλλον ἀπειδεχόμενος (45) · τὰ γὰρ δύο στρατόπεδα τοῦ τε ἀμεραμουνῆ καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ κατὰ τὸ προσιδόντος χλιαρὸν τοῦτο λόγίζεσθαι (48) · οὕτως

Ἀγαρηνὸν δὲ τι γύναιον κινεῖν Πύθωνος ἐγκατέλιπον, ὁ μετὰ λείας ποτὲ Ἀγαρηνῆς συλλεφθὲν ἀναμαθὼν ὁ βασιλεὺς ἐκμαντεύεσθαι, μετακαλεσάμενος αὐτὸν, ἐκπυνθάνεται, ἡ βασιλεία τίνος ἐν πολλοῖς διαρχέσειεν ἔτεσιν (50), ἐξείπεν · « Ἡ τῶν Μαρτινακίων. » Καὶ διὰ τοῦτο διερευνᾷτο κακῶσιν ἐπαγαγεῖν τῷ Μαρτινακίῳ ὁ βασιλεὺς (ἦν γὰρ αὐτῷ δραστηρίως (51) τὰ τῆς βασιλείας ὡς οὐκ ἄλλω τινὶ τῶν πώποτε βασιλέων ἐξεταζόμενά τε καὶ πολυπραγμονούμενα) καὶ αὐτῶν τῶν ἀγχιστευόντων κατεπιτίθεσθαι. Ἀλλὰ τῆς θείας προνοίας οὗτος ἀπέσφαλτο, κἂν ἐν λεκανομαντείᾳ τῇ διὰ τοῦ Ἰωάννου τὸν αὐτοῦ τῆς βασιλείας (52) διάδοχον ἐωράκει Βασίλειον. Κατὰ πληροφορίαν δὲ τῆς τοιαύτης προφάσεως ἐν αὐτῷ σηματοθεῖσας, τῷ μόνῃ βίῳ τὸν ἐκ τοῦ γένους ἄνδρα κατέκρινε Μαρτινακίον (53), τὸν αὐτοῦ οἶκον (54) μεταποτίσας εἰς μοναχὸν φροντιστήριον (55). Ἐντεῦθεν διαδιδράσκει τὴν βασιλείαν ἐπιταυνομένην ἐπήρειεν. Πολλοὶ δὲ στόμασι τοῦ γυναικοῦ διαλαλουμένου καὶ ἀποθειζομένου ἐν ἁπασί, Κωνσταντίνος Τριφύλλιος ὁ τῇν

VARIAE LECTIONES.

ἦνεν L. sed νίκαιαν marg. eadem m. ἔκ om. L. ἀφορμῇ L. διαρχέσει ἐν L. διερευνᾷτο L, διερευνᾷται V. διδράσκει L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(41) Cont. p. 80, Cedr. p. 531.

(42) Loquitur mire. — Ἐγκλίνεσθαι. Ita omnino scriptum. Forte scripserat auctor ἐγκαλεῖσθαι, aut potius λιποταξίᾳ in dativo.

(43) Sym. Log. p. 424 etiam nominat πρωτοσύμβουλον. Cont. p. 80 : Τὸ δὲ ἀμεραμουνῆ ἀκηροῦς νίκης οὐ μικρὸς καὶ κατὰ τοῦ Ἀμορίου καταδρομῆ. Cedr. p. 531 : Τῷ δὲ ἀμεραμουνῆ ἀκηροῦς τὴν νίκην ἔδοξε μὴ μέλλειν, ἀλλ' ἀπέναι πρὸς τὸ Ἀμόριον. Protosymbulon vocat ameramnunem et Georg. Mon. p. 515.

(44) Zon. p. 152, Sym. Log. p. 423. Cont. p. 80, Cedr. p. 529. Idem p. 531, ubi ita : Πρὸς τὸ Δορύλαον γενόμενος προσεκαρτέρει, τὴν ἐκδασιν ἐδεχόμενος.

(45) Cont. p. 80.

(46) Ita nihil monens abrumpit narrationem de obsidione Amorii. Vid. supra p. 170 et 171 [?]. Porro transitionis nec particulam aliquam ponit.

(47) Cedr. p. 532 : Τῇ ἀπληστίᾳ τῆς συμφορᾶς πληγὴς ὁ Θεόφιλος, πᾶσάν τε βρώσιν καὶ πόσιν ἀποστρεφόμενος καὶ σχεδὸν ἀπόσιτος γεγωνῶς, καὶ μὴδὲν ἕτερον προσείμενος ἢ τὸ χιόνος ἀποθλιδόμενον ὕδωρ, δυσεντερία· ἐάλω νοσήματι. Zon. p. 152 :

Ὑδωρ ψυχρότατον καὶ οἶον ἐκ χιόνος.

(48) Ita hæc scripta, cum deherent οὕτως ἡ πόσις ἀφορμῇ τοῦ, etc., aut οὕτως τῆς πόσεως ἀφορμῇ δυσεντεριάσαι, etc., sine tou.

(49) Cont. p. 75, Sym. Log. p. 421. Iisdem fere verbis quibus noster. Cedr. p. 527. — 46. Hic nulla apta transitionis particula.

(50) Sym. Log. p. 421 iisdem verbis, ubi καὶ ante ἐξείπεν. — Cont. p. 75, ubi Μαρτινακίους per Iota, et apud Sym. Log. Μαρτινακίων per Iota. Apud Cedr. etiam p. 527, in fine, per Iota.

(51) Feci parentheses signa, ut διερευνᾷτο sumi possit ὅτι κοινοῦ post eam.

(52) Cont. p. 76 : Τοσοῦτον δὲ ἄρα τὰ περὶ βασιλείας ἡρεῦνα τε καὶ ἐξηγνίζεν, ὡς καὶ παρὰ τοῦ Ἰαννοῦ ἐν λεκανομαντείᾳ τὸν μέλλοντα Βασίλειον τὴν τοιαύτην ὑπεληφέναι ἀρχὴν καθαρῶς ἐνιδεῖν. Vide Cedr. p. 528.

(53) Eadem fere verba apud Sym. p. 421. Sed minus recte ibi τὸν μόνῃ βίον.

(54) Cont. p. 75, Sym. Log. p. 421, Cedr. p. 527, in fine.

(55) Ambigue loquitur. Potest enim intelligi etiam ut inde aufugerit.

κλήσιν ἐπυμοιρῶν (56) καὶ ταῖς ἐκ βασιλέως κατὰ A
προσθεῖαν τιμαῖς ἀβρυνόμενος, προσφθέγγεται τῷ
γυναικὶ ἔρειν καὶ αὐτῷ τὰ ἐσόμενα. Τὸ δὲ διαπρυ-
σιῶς τὸ μᾶλλον ἀποφοιδάζεται, ὅτι περ « Αὐτὸς σὺ
καὶ τὰ σὰ τέκνα (57) ἀποκαρῆσεσθε ἱερωθησόμενοι
κληρικῶν καταστήματα ἐπὶ αὐτοκράτορος Βασιλείου. »
«Ὁ καὶ πάντως ἐκδόθηκεν· προσχόμενος γὰρ βασι-
λικῆς αὐτῷ προστριψάσης (58) τὰ τῆς προφητείας
σὺν τῇ τοῦ βίου τελευτῇ πεπεράτωτο. Παραπλησίως
οὖν καὶ Νικήτης ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ, ἐπὶ τοῦ εἰδικοῦ
σεκρέτου (59) καθηγουμένου **, τοῦ βασιλέως ἐπι-
γογγύσαντος. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Γεωργίῳ τῷ τὰς
στρατιωτικὰς (60) δέλους πιστευμένῳ, ἐξ ὧν (61)
ἀπεκτάνθαι τῷ ξίφει ἐπὶ σφενδόνη τῇ κατὰ τοῦ
ἐπικικοῦ ἀγωνίσματος καὶ πᾶσαν αὐτοῦ ὑπαρξίν
ταμείῳ τῷ βασιλικῷ ἀνειληφθαι (62). Πρὸς τοῦτοις B
ἐπαιπεῖν τὸ γύναιον τῷ Θεοφίλῳ ἀποδοιοῦντι τὴν
βασιλείαν τὸν αὐτοῦ υἱὸν κατὰ διαμοιδὴν σὺν τῇ
τεκούσῃ προσδέξασθαι (63), τὰ τε παρ' αὐτοῦ χυ-
δαίουμένα τῶν εἰκόνων σεδάσματα δόξης μεγαλο-
πεποῦς εὐτυχῆσαι, αὐτὸν τε τὸν πατριάρχην καθ-
αιρέσει διυδρισθῆναι *. «Ὁ οὖν βασιλεὺς τοῖς προ-
λεχθεῖσι καὶ ἐν τούτῳ πιστοῦμένος ἡ κατηγγυάσατο
τὴν (64) θεόκτιστον τοῦ μηδὲν ἑτεροιώσαι τετολημῆναι μετὰ τὴν αὐτοῦ τελευτὴν τῶν παρ' αὐτοῦ ἐκ-
τελεσσιμένων τὸ σύνολον (65), καὶ μήτε τὸν Ἰωάννην τοῦ πατριαρχικοῦ ἐξωθῆσαι (66) ἰδρύματος.

Οὐκ ἤρεμεῖν δὲ ὁ βασιλεὺς ἐκεκρίκει ἐπὶ τῇ τοῦ
Ἀμορίου καταστροφῇ χαλεπῶς ἀνιόμενος· διδὼ καὶ
στέλλει πρὸς τὸν ῥήγα Φραγγίας τὸν πατρικίον Θεο-
δόσιον τὸν ἐκ Βαβουτζίκων ** (67) φύντα καὶ αὐτοῦ
ἀγχιστεῖα, τοῦ κατ' ἐπικουρίαν συνθίσθαι αὐτῷ
πολυάνθρωπον στρατεύμα, καὶ τινὰς ὑποστρατήγων C
αὐτοῦ χωρῶν τε καὶ πόλεων τινὰς Σαρακηνικῶν
τῶν μεταξὺ Λιβύης (68) καὶ Ἀσίας καταλῆσθαι.

Τῇ δὲ προτεραιᾷ κατὰ Συρίαν διατρίβων (69)
ὁ Μανουὴλ ἐν τε λόγων πολυτελείῳ συνέσει καὶ
πράξεων περὶ πολλοῦ ἐπεπόθητο τῷ τε ἀρχηγῷ τῶν
Ἀγαρηνῶν καὶ τοῖς αὐτῷ παραδυναστεύουσι, καὶ
πλειστάς ἀνδραγαθίας, καθ' ὅσον χρόνον ἐκείσε
διῆγε, κατὰ τῶν ἀντιμαχούντων αὐτοῖς κλησιοχώρων
τε καὶ τῶν πόρρω διωρισμένων εἰργάσατο (70),
ὧν τὰ πλείω μετὰ τῶν κατὰ φυλακὴν (71) αἰχμαλώ-

A mulierem ut et sibi prædiceret 71 futura. Atque
illa clare vaticinatur quid ei eventurum esset, di-
cens: « Tu liberique tui tondebimini, sacrandi
clericorum habitu et statu, imperatore Basilio. »
Id quod omnino contigit. Cum enim in offensionem
imperatoris incurrisset, prædictio cum vitæ fine
finem sortita est. Similiter Nicetæ filio ejus speciali
secrete præposito, cum imperator infremuisset:
nec minus Georgio cui militares tabulæ conceditæ
erant; fore interficeretur gladio in funda circi,
omnisque ejus substantia fisco imperatorio addi-
ceretur. Præter hæc prædixit mulier illa Theophilo
imperium post mortem ejus filium per vices cum
matre suscepturum, quosque ipse profanasset ima-
ginum cultus gloriam illustrem consecuturos, ip-
sumque patriarcham defectionis infamiam subitu-
rum. Itaque imperator his prædictionibus penitus
persuassus, jurejurando constrinxit uxorem suam
et Theoctistum logothetam, ut nec quidquam om-
nino mutare auderent post ejus mortem eorum quæ
ipse sanxisset, et ne Joannem quidem patriarchali
sede pellerent.

διορκώσει τὴν τε αὐτοῦ γαμετὴν καὶ τὸν λογιθῆ-
την μετὰ τὴν αὐτοῦ τελευτὴν τῶν παρ' αὐτοῦ ἐκ-
τελεσσιμένων τὸ σύνολον (65), καὶ μήτε τὸν Ἰωάννην τοῦ πατριαρχικοῦ ἐξωθῆσαι (66) ἰδρύματος.

Porro imperator minime quiescendum sibi esse
decrevit propter Amorii eversionem. Quare mittit
ad regem Franciæ Theodosium patricium 72 ex
Babuzicorum familia, affinitate sibi junctum, ut
auxiliares copias ab eo compararet numerosas, ac
de ducibus ejus aliqui regiones urbesque Saraceno-
rum inter Libyam et Asiam popularentur.

Cæterum superiore tempore Manuel cum in Syria
commoraretur, propter doctrinam et multarum
rerum experientiam multum diligebatur a duce
Agarenorum iisque qui juxta enim plurimum valebant,
plurimaque præclara facinora omni illo tem-
pore quo ibi habitavit adversus belligerantes cum
ipsis cum vicinos tum longius remotos edidit,
eorumque pleraque cum Romanis captivis, quos

VARIÆ LECTIONES.

** κατηγορουμένῳ V. * ἐξωθῆναι V. ** βαβουτζίξω L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(56) Cont. p. 76. Sym. Log. p. 431, Cedr. D p. 528.

(57) Sym. Log. l. c., Cedr. l. c.

(58) Passive posuit. In seqq. præterita et aorista ponit pro futuris.

(59) Fuit et σεκρέτον γενικόν, ut hic εἰδικόν.

(60) Cedr. p. 518, ubi tantum Γεωργίῳ τῷ στρα-
τιωτικῷ. Sym. Log. p. 422, initio. Cont. p. 76,
ubi καὶ Γεωργίον δὲ τὸν τὰς στρατιωτικὰς δέλους
ἐπιλημμένον ἐπὶ σφενδόνη τῇ κατὰ τὸν ἱμπόδρομον
ἀποκτανθῆναι καὶ τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ τῷ βασιλικῷ
ἀνειληφθαι ταμείῳ. Ille etiam ut Noster, imperite
aorista et præterita ponit pro futuris.

(61) Illud ἐξ ὧν non apparet quid hic sibi velit,
nec est apud Continuatores, qui iisdem fere ver-
bis utitur.

(62) Aut ἐπιτεῖν legendum aut deest verbum, ut
λέγεται vel simie. — Cont. p. 75.

(63) Ita scriptum, non προσδέξασθαι, quod requi-
rebat. — Τὰ τε παρ' αὐτοῦ — μετ. εὐτυχῆσαι.
Cont. p. 75, Sym. sLog. p. 421, in fine, Cedr.
p. 528.

(64) Cont. p. 76, Cedr. 528, ubi additur τὸν
τοῦ θρόνου λογιθῆτην θεόκτιστον.

(65) Sym. Log. p. 422, initio.

(66) Ita scriptum. Requiritor ἐξωθῆναι.

(67) Cont. p. 83: «Ὁς οὕτως ἐλέγεται ὁ Βαβουτζί-
κος. Cedr. p. 532, in fine, ἐκ τοῦ τῶν Βουβουτζί-
κων καταγόμενος γένους.

(68) Ita hæc scripta. Cedr. p. 533.

(69) Intempestive recidit ad Manuelem, de quo
toties. Igitur superiora inculcabit usque ad p. 200
[?], aliter atque aliter.

(70) Cont. p. 73, in fine.

(71) Cont. p. 74, initio, Sym. Log. p. 420.

precibus impetraverat ut ad bellum cum ipso pro-
 ficiantur; ita ut et Chorosan ceperit atque
 ameramnuni subjecerit. Quin et feras bestias re-
 gionem cum incolis vastantes et infestantes devicit,
 ita ut in utroque admirationi esset Ismaelitibus. Quia
 propter diligunt eum valde, magisque ei assue-
 scunt, cum scirent eum utili consilio ita descivisse
 ab imperatore, quamvis eum religioni nostrae ad-
 dictum viderent, et permittunt ei adversus hostiles
 globos exercitum educere prout vellet ac posset.
 Cum igitur intermedio tempore multa præclara
 facinora edidisset, expeditionem adversus Roma-
 nos suscipere cum filio ameramnunis coactus ab
 isto fuit, aut potius id simulavit. Sane strenuos
 propugnatores cum suis opibus bene multis misit
 73 in urbem Geron vocatam, in antecessum clam
 significans incolis urbis ut sufficienter eam muni-
 rent propter instantem Saracenorum hostilem ad-
 ventum. Cum igitur utrimque constitissent exerci-
 tus, procedit tanquam bellator audaculus, atque
 hastam retro protendens plane Christianis se ad-
 junxit, in prædictam urbem fuga elapsus, filio au-
 tem ameramnunis gratias egit, quod benevoli erga
 ipsum fuissent, atque in urbem (Constantinopolim)
 laetus pervenit, templumque Deiparæ in Blachernis
 ingressus est, ut qui sciret illi Theophilum pluri-
 mum deferre cultus ac venerationis. A quo (Theo-
 philo) fidem ac certitudinem veniæ accepit, pluri-
 mumque ab eo honoratus et magistri dignitate
 cohonestatus fuit.

Cæterum cum imperator nihil effecisset in pa-
 randa expeditione Francica adversus Ismaelitas, eo
 quod is qui missus ad eos fuerat Theodosius inte-
 rea e vita decessisset, quilibet contristabatur, præ-
 cipue ad finem vitæ jam inclinante imperatore; ut
 qui in tabidum morbum ac dysenteriam ventrisque
 profluvium incidisset. Qua infirmitate labefactus
 mortisque vicinus, in lectica portatus ad Magnau-
 ram venit, atque ibi omnibus convocatis orationem
 miserabilem pro re nata pronuntiavit, ut ratione
 quadam in hunc modum forinari possit: « Me de-
 flectat populus meus universus, lamentetur me se-

των Ῥωμαίων δι' αὐτοῦ συστρατεύσαι αὐτῷ ἐξ-
 αιτηθέντων · ὥστε (72) καὶ τὸ Χωρῶσαν κατα-
 σχεῖν καὶ ὑπὸ χεῖρα τῷ ἀμεραμουνῇ καταπράξα-
 σθαι. Ἀλλὰ δὴ καὶ κατὰ θηρῶν ἀτιθίσσων τὴν
 ἐκείσε χώραν αὐτοὺς τε τοὺς κατοικοῦντας διαλυ-
 μαινομένων ἡρίστευσεν, ὥστε θαυμαστὸν κατ' ἄμφω
 τοῖς Ἰσμαηλίταις νομίζεσθαι (73). Διὰ ταῦτα φι-
 λουσιν αὐτὸν ἐξαιρέτως καὶ μᾶλλον αὐτῷ πρεσ-
 φικεῖνται; ἔπειδ' αὖν αὐτῷ οἰκονομικῶς ἀποστάντι,
 καὶ ἐν σχήματι τῆς καθ' ἡμᾶς εὐσεβείας διέγνω-
 σαν (74), καὶ αὐτῷ ἐγγειρίζουσι τὰ τῶν πολεμίων
 συστήματα ἐκστρατεύειν καθ' ὅσον ἔχει βουλῆσεως
 καὶ δυνάμεως. Ἐν μέσῳ δὲ χρόνῳ πολλὰς ἀρίστεας
 καταπραξάμενος ἐξίναι κατὰ Ῥωμαίων οὖν τῷ
 υἱῷ αὐτοῦ παρὰ τοῦ ἀμεραμουνῇ κατηνάγκαστο (75),
 ἢ τοῦτο προσηγορεύθη. Καὶ δὴ γεννάδας ὑπακούσας
 σὺν χρήμασιν αὐτοῦ ἱκανοὺς ἐπεπόμψεν πρὸς πολί-
 χην ἢ Γέρων ἐπέκλητο, προσημνήμενος λάθρα
 καὶ (76) τοῖς ναύταις τῆς πόλεως τὴν δέουσαν ἐπιθεῖ-
 ναι ὀχύρωσιν διὰ τὴν τῶν Σαρακηνῶν ἐσομένην ἑφοδόν.
 Τῶν οὖν ἐκατέρων μερῶν στρατοπεδευσάντων ἐξ-
 εἰσιν ὥσπερ ἀγωνιστῆς τοῖς ἡμετέροις, καὶ τὸ ὄρυ
 εἰς τοῦπίσω προτείνας τοῖς Χριστιανῶς ὅλως συν-
 τέτακτο πρὸς τὴν ῥηθείαν πολέμην καταφυγῶν,
 τῷ τε υἱῷ τοῦ ἀμεραμουνῇ (77) χαριστήρια δι-
 επέμπετο οὐ πρὸς αὐτὸν χάριν εὐμενῶς διετέθησαν,
 καὶ τῇ πόλει χαρμονικῶς ἐπεδήμησεν, καὶ τῷ ἐν
 Βλαχέρναις τῆς Θεοτόκου εἰσίῃ ναφ (78), ὡς ἐν
 τούτῳ πλέον εἰδὼς τὸν Θεόφιλον (79) ἀπονέμειν
 εἰσὶν αἰδέσιμον · ὅφ' οὗ καὶ πληροφάνειαν συμ-
 παθείας ἐδέδεκτο καὶ ἐπὶ πλείστον πεφιλοτίμητο,
 σεβασμωθεὶς μαγιστράτῃ (80).

Τῷ δὲ βασιλεῶς διαπραχθέντος (81) ἐπὶ τῇ
 κατὰ Ἰσμαηλιτῶν θραγγικῇ ἐκστρατείᾳ, διὰ τὸ
 τὸν ἐσταλμένον πρὸς αὐτοὺς Θεοδόσιον μεταξὺ ἀπ-
 ἀλλάξαι ἐὼν βίον, πᾶς τις ἡθύμει, μάλιστα γὰρ
 πρὸς τελευταίην ἡδὴ τοῦ βασιλεῶς ἀπονέουσαν, ὅτε
 φθινάδι (82) νόσῳ καὶ γαστρὶ δυσεντερικῇ δια-
 βόλῃ περιπεσόντος. Ὡς δὲ ταύτῃ τῇ ἡρώσει
 συντέτεκτο καὶ πρὸς τὰς ἐσχάτας τοῦ θανάτου
 προέκυπτεν, ἐπὶ κλίνης (83) αἰρόμενος πρὸς τὴν
 Μαγγαύραν ἀπῆκε, καί τινες πάντας ἐκκλησιάσας
 δημογραφὰν οἰκτρὰν κατὰ τὸ ἐκείσε ἀποφθέγγεται,
 καθὼς ὁ λόγος ταύτην ὥδε μορφώσκειν · Ἐμὲ

VARIÆ LECTIONES.

ἡ προσωποποιεῖται L. ἡ fort. τῶν πολιτῶν. ἡ εἰσὶ L. ἡ φθινάδι L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(72) Apud Cont. p. 74, est Χωρῶσαν.

(73) Cont. p. 74, Sym. Log. p. 420.

(74) Loquitur absurde. — Nam ea conditione se
 ad illos contulerat, si non cogereat ipsum deserere
 religionem suam. Sym. Log. p. 449, necnon Georg.
 Mon. p. 518, Zon. p. 149.

(75) Sym. Log. p. 420, Cedr. p. 527, Cont.
 p. 74, qui non coactum fuisse dicit, sed sponte se
 obtulisse, ut et Sym. Log. l. c., Georg. Mon.
 p. 518, in fine.

(76) Καὶ ἡ locum non habet.

(77) Cont. p. 75, Sym. Log. p. 420, Georg. Mon.
 p. 519, Cedr. p. 527, Zon. p. 149, in fine.

(78) Cont. p. 75, Cedr. p. 527.

D (79) Adest ἐν in ms.; melius abesset, aut pro eo
 legendum ἔν.

(80) Suidas in μαγιστεριανὸς εἰ καθοσιώσας.
 Bosius. Cont. p. 75: Μάγιστρος τιμάται. Sym. Log.
 p. 420, in fine, Georg. Mon. p. 519, Zon. p. 149, in
 fine.

(81) Ita scriptum. Forte δυσπραχθέντος, aut
 δυσπραγῆσαντος. Confirmat Cedr. p. 533, ubi: ἀλλ'
 αὕτη μὲν ἡ πρεσβεία ἀπραγῆς ἐμείνεν.

(82) Ija scriptum, cum deberet φθινάδι per sim-
 plex iota, aut φθινάδι. — Cont. p. 84.

(83) Scriptum ἐπὶ κλίνης. Cedr. ἀνεῖσι κλινήρης,
 p. 533. — Cont. p. 85 Cedr. p. 533.

θρηνησάτω ὁ ἑμὸς ἄσπας λαὸς (84), ἐπολοφυρέτω A με σύγκλητος καὶ σύμπαν τὸ πρὸς θεράπειαν οὐ-
καὶ ὁ βροτοῖμα διολογέστω, ὅτι περ κομῶν τῇ
νεότητι σὺν εὐδαιμονίᾳ τοσαύτῃ ἄρτι τούτων ἐκ-
τειχισθῆσθαι, πολλῶ δὲ μᾶλλον γυναικὸς νεαζού-
σης (85) καὶ παιδὸς ἀνέθου, ὧν τὴν στέρησιν πάντως
καὶ πρὸ τελευτῆς ἀποκλαίωμαι, οὐχ ἦτιον (86) δὲ
τὴν αὐτῶν ἐρημίαν ὁ μετὰ γε τὴν αὐτοῦ ὁ ἀπο-
βίωσιν. Διὰ τοι ταῦτα μέμνησθὲ μου (87), πα-
ρακαλῶ, τῶν τοιούτων τελευταίων ῥημάτων καὶ
τῆς ἡμετέρας πρὸς ὑμᾶς προμηθείας καὶ γαλη-
νότητος (88) ὧν ἀντιδοτέ μοι τὴν μετὰ θάνατον
εὐνοίαν πρὸς αὐτοὺς, ὥσπερ καὶ ἐπ' ἑμοὶ τὰ
τῆς εὐγνωμονος καὶ ὀρθῆς διαθέσεως διανοούμενοι
καὶ καταπραττόμενοι. Οὐκ ἔτι γὰρ ὑμᾶς θεάσομαι
τοῦ λοιποῦ, οὐ τοιούτοις παρακαλέσσομαι ῥήμασιν, B
ὡς τοσαύταις δυσωπηθῶμαι παραινέσειν, οὐχ ἡμετέρῳ σὺν δάκρυσιν (89). Ἰταῦτα προσειπόντος
τοῦ βασιλέως πολὺς ὄδυρμος στεναγμός τε καὶ κωκυτός παρὰ πάντων ἀνεπέμπετο.

Συγκυκλῶν δὲ Θεόφιλος τὸ τῆς εὐσεβείας ἀκλυ-
στον (90) πέλαιος τοὺς ἐν αὐτῷ πλόντας ἀκυμάν-
τως δεινῶς ἐκλυδώνιζεν (91) ὃν οἷς καὶ τὸν σύγκελ-
λον Μιχαὴλ τῆς Ἱεροσολυμίτιδος ὁ δμηγύρεως (92)
σὺν ἅμα πολλοῖς ἀσκηταῖς φυλακαῖς ἐναπέκλει-
σεν (93), μεθ' ὧν Θεοφάνην τε καὶ Θεόδωρον τοὺς
τῆς ὀρθοδοξίας συνασπιστάς (94) Σκυθικῶς ἐπι-
προσωπείας ὁ διεγράφετο κεντήμασιν. Τοιαῦται δὲ
καὶ τοσαῦται αἱ κατὰ τῆς εὐσεβείας αὐτοῦ θύλλαι
διενέσκηπτον. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ χειμῶνες πολλοὶ
κατ' ἄερος, δυσωφρίαι τε καὶ αὐχμηφαὶ καὶ σιτο-
δαῖαι ἐκ δυσχερασίας, παλμοὶ τε καὶ ἀναδρασμοὶ
γῆς καὶ ἡμέραν (95) τῆς αὐτοῦ βασιλείας γαγόν-
ναι, καὶ φυγὴ καθόλου παρὴν εὐσεβῶν ἐν χειμῶνι
τῆς αὐτοῦ ἀσεβείας, κατὰ τὸ λόγιον (96), καὶ οὐδὲν
παντὸς Σαββάτου ἀνάπαυσις ἐξ ἀπανθρώπου αὐτοῦ
ὁυελιζούσης Χριστιανῶν γαληναῖον κατάστημα. Καὶ
γὰρ ἐν τοῖς τοιούτοις αὐτοῦ κακοτεχνήμασι τὸν
Ἰαννὴν πατριάρχην καθίστησι (97), συμμύστην
καὶ λειτουργὸν τῆς κακίτης αἰρέσεως.

Ὅστις Θεόφιλος μετὰ πλείωνων ἐλαττωμάτων ὑπε-
ρόφρος ἦν (98), καὶ ἐν τοῖς τῶν καλῶν εἶτε ἐκὼν

natus, totusque domestici famulitii grex ualeat,
74 quod florens aetate ac felicitate tanta jam ab
istis separabor, multoque magis quod ab uxore
florente filioque impubere, quorum iacturam utique
et ante obitum deploro, nec minus autem orbitatem
eorum post meum e vita discessum. Quapropter
mementote, quæso, hujus novissimæ orationis no-
stræque erga vos curæ et mansuetudinis, proque his
reddite mihi post meam mortem benivolentiam
erga ipsos, quasi erga me ipsum grati ac recti af-
fectus officia meditantes et perficientes. Non enim
amplius vos videbo posthac, non talibus obsecrabo
verbis, non tantis commovebo animos vestros
adhortationibus, non obstabolor cum lacrymis. ὁ
Post talem Imperatoris allocutionem multus ejnlata-
tus et gemitus et ploratus ab omnibus edebatur,
ut et gemitus et ploratus ab omnibus edebatur,
ut et gemitus et ploratus ab omnibus edebatur.

Dum autem conturbaret Theophilus religionis
tranquillum mare, navigantes in eo sine fluctibus
diris fluctuationibus exercuit : atque inter hos etiam
Michaelem syncellum Hierosolymitani cœtus cum
nullis monachis in carcerem inclusit, interque
eos Theophanem et Theodorum, orthodoxæ fidei
defensores, Scythico more in frontibus conscripsit
punctis. Tales tantæque procellæ ipso excitante
adversus religionem ingruerunt. Quin et in aere
hiemes tempestatesque vehementes, itemque et
siccitates, et penuria rei frumentariæ ex intempe-
rie, concussionibus 75 denique et tremores terræ,
in diebus imperii ejus exstiterunt, et summam
fuga erat piorum in hieme ejus impietatis, secun-
dum oraculum, nec ulli quovis Sabbato requies ab
ejus immanitate, Christianorum tranquillum statum
turbante et jactante. Etenim ejusmodi improbarum
ejus machinationum et id fuit quod Joannem pa-
triarcham constituit, socium et administrum pes-
simæ illius hæresis.

Idem Theophilus in pluribus vitis etiam super-
ciliosus erat ac superbus, quamvis in laudabilibus

VARIE LECTIONES.

ἡ τῶν L. ὁ αὐτοῦ αὐτῶν L. ὁ Ἱεροσολυμίτιδος L. ὁ ἐπὶ προσωπίαις L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(84) Fingit et Continuator Theophanis oratio-
nem, quam data opera huic videtur opposuisse :
nam ibi negat se facturum quod hic fit, p. 85. Sane
hæc puerilis videtur lamentatio.

(85) Cdr. p. 583.

(86) Violente et perverse loquitur. — Αὐτοῦ. Ita
scriptum. Requiritur ἐμὴν. Nempe hic etiam con-
trarium ejus quod vult dicit, fatali perversitate.

(87) Cont. p. 86, Cdr. p. 533.

(88) Cont. p. 86, Cdr. p. 533.

(89) Cont. p. 86, Cdr. p. 533.

(90) Ita sine transitione ad alia revertitur. Quo-
modo imaginum cultores affixerit Theophilus, de
ea re copiose Cont. Theophanis p. 62.

(91) Cont. p. 66.

(92) In margine ms. πάντων ποθοῦντων προστρέ-
χειν πρὸς τὴν πόλιν ὅπου πάναξ—. Est Senarius us-
que ad ὅπου, primus eorum quibus frontes com-
punxit imaginum confessoribus. Habentur integri

Omnes apud Cont. p. 66, apud Sym. Log. p. 425.
Georg. Mon. p. 523. Cdr. p. 521. Zon. p. 146. —
Cont. p. 65, ubi fuse. Sym. Log. p. 424 seq. Cdr.
p. 520.

(93) I. e. notis Thraciæ compunxit, quarum pas-
sim apud veteres mentio.

(94) Cont. p. 85. Georg. Mon. p. 515.

(95) Ita scriptum cum deberet ἐμῆρας in Accu-
sativo plur. [vide Cont. p. 85.]

(96) Nempe, ut puto, illud Matth. xxiv, 20 : *Orate
autem ut non fiat fuga vestra in hieme vel sab-
bato.*

(97) Cont. p. 75, est Joannes Grammaticus Syn-
cellus. Sym. Log. p. 421. Georg. Mon. p. 519; de
eodem Joanne accurate Sym. Log. p. 430. Zon.
p. 150.

(98) Justitiæ studium præ se tulit : de quo Cont.
p. 31. Sym. Log. p. 416. Zon. p. 142. Et et con-
tincens. Zon. p. 146.

etiam quibusdam contenderet, sive sponte sive non sponte, abundantia naturæ. Etenim cum muri Byzantinæ urbis essent humiles ac proinde hostibus facilius præberent ascensum, iste eos altius eductos instauravit, in quibus nominis sui inscriptionem fecit. Ad laudem etiam hoc ejus generosum factum addatur, a principibus fortasse non improbandum, lucri cupiditatem aut potius ejus turpe studium a se amolientibus, quanquam convenientius superbæ ascribendum. Aliquando enim nave transeunte apud Bucoleonem, super ea quæsitit imperator cujus esset. Adstantes respondebant : « Dominæ. » Tum ille ægre id ferens, accersit eam, cumque rei veritatem ex illa comperisset : « Hei mihi, » inquit, « naucleri effecti sumus, quandoquidem hæc conjugis est meæ. » Quod simul ac dixit, comburi navem imperavit una cum mercibus, 76 quæ multæ et pretiosæ erant ad negotiandum comparatæ, plane non parcens illis ad laudem imperatoris dignitatis, non exsurgendo populum, sed ei prospiciendo possessionem acquirentis.

Curiosus autem erat valde circa occultas quæstiones Theophilus : quapropter etiam sanctum Methodium e carcere liberavit, utpote virum sapientem et ad eas solvendas idoneum, secum esse eum in palatio cupiens, etiamsi propter orthodoxam fidem cum quodam modo aversaretur.

Hic igitur cum imperii regimen administrasset per duodecim annos mensesque tres, ex morbo de quo diximus commune debitum naturæ implevit, postquam adversus orthodoxam fidem plurimas insolentias insipienter exercuisset una cum Joanne KA.

Α εἴτε ἀκων πεφιλοτίμητο πλεονεκτήμασι φύσεως (99). Καὶ γὰρ τῶν τειχῶν Βυζαντίδος τῆς πόλεως χθαμαλῶν ὄντων καὶ τοῖς πολεμίοις ἐντεῦθεν ἐμπαραχόντων τὸ εὐεπίστατον, οὗτος ὑψώσας ἀνεωῶσατο, τοῦτοις καθελὺς γραφὴν τοῦ ἰδίου ὀνόματος (1). Πρὸς ἔπαινον δὲ καὶ τοῦτο τὸ φιλότιμον * ἐντεθείσθω, ὃ καὶ (2) τοῖς βασιλεῦσιν ἰσως ἔστω ἀπόδεκτον τὸ φιλοκερδὲς ἀποσεισμένοις ἢ μᾶλλον κακοκερδὲς, κὰν ἐξ ὑπερβολῆς εἰπεῖν οἰκειότερον. Ποτὲ (3) γὰρ πλοίου διερχομένου κατὰ τὴν θάλασσαν τοῦ Βουκολέοντος, περὶ γε τοῦτου ὁ βασιλεὺς ἐπυνθάνετο τίνας εἶη. Οἱ παρестῶτες ἀπολελόγηντο : « Τῆς δεσποίνης. » Ὁ δὲ δυσφύρως διατεθεὶς ἐπὶ τοῦτῃ προσηλαίεται ταύτην, καὶ παρ' αὐτῆς τὸ ἀληθὲς ἐγνωνκώς, « Οἴμοι, » ἔφη (4), φανερωθὲν * ναυκλήρω, ἐπαίπερ τοῦτο τῆς ἐμῆς συμβίβου καθέστηκεν, » καὶ ἄμα τῷ λόγῳ παρεκελεύετο πυρποληθῆναι τὴν ναῦν (5) σὺν τοῖς ἀγωγίμοις πολλοῖς καὶ τιμίαις κατὰ πραγμάτων ὑπάρχουσιν, μὴ τούτων ὅλως φεισάμενος εἰς ἔπαινον βασιλικῆς τιμιότητος (6) δημοκρηδία μᾶλλον ἢ δημοδορία συνιστάσης ἐπίκτησιν (7).

Πολυπράγμων δὲ περὶ ζητημάτων τῶν ἀποκρύφων ἐτύγγανε Ἰβαν Θεόφιλος : ὧν χάριν (8) καὶ Μεθόδιον τὸν ὁσιον, ὅτε σοφὸν ὄντα καὶ περὶ τὰς λύσεις αὐτῶν ἱκανῶς ἔχοντα, τῆς φυλακῆς ἀνερρύψατο, συνδιάγειν αὐτῷ κατὰ τὸ παλαιὸν αἰρησάμενος (9), κἄν διὰ τὸ ὀρθὸν δόγμα πως αὐτὸν ἐμυσάττετο.

Οὗ (10) τὴν τῆς βασιλείας ἀρχὴν διαιτήσας ἐπὶ ἑβ' ἔτεσι μῆσι τε τρισίν (11) κατὰ τὴν προρρήθεισαν νόσον τὸ κοινὸν ἀνέπλησεν ὄφλημα, μετὰ Ἰαννοῦ ΚΑ ¹⁰ ἀφρόνως τῆς ὀρθοδόξου πλείστα καταλαζονευσάμενος πίστεως.

VARIAE LECTIONES.

* πρὸς ἐπαίνου δὲ καὶ τὸ τοῦτῃ φιλότιμον L. * φανερωθὲν] f. φανερωθέντι. ¹⁰ ΚΑ] his notis numeros non indicari patet. Bergleri commentum delevi.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(99) Cont. p. 59, idem circa finem lib. III et ad finem usque alia multa Theophili recenset ædificia. Sym. Log. p. 416. Cedr. p. 517, ubi itidem alia etiam. Zonar. p. 146.

(1) Cont. p. 59. Cedr. p. 517. Ita scriptum, cum deberet τοῦτου aut τοῦτῃ τὸ, non τὸ τοῦτῃ.

(2) Loquitur insolite. — Ἔστω, ita scriptum, cum deberet ἔσται potius. Si ἔστω retineatur, potest verti etiam aliter, ut ἰσως significet pariter.

(3) Cont. p. 55. Cedr. p. 514. Zon. p. 143.

(4) Οἴμοι, ἔφη, φ. ναυκ. Cont. p. 56, ubi Theophilus dicit : « Ὅτι με ὑπὸ Θεοῦ βασιλεῖα γενόμενον ἢ ἀποθνήσκον καὶ σύμβουλον ναυκλήρον με εἰργάσατο. Apud Sym. Log. 417, ita : οἴμοι, ἔφη, φανερωθέντος

ναυκλήρου. Quod vertitur : Væ mihi, inquit, qui sum effectus nauclerus, quasi esset φανερωθέντος μου ναυκλήρου. Ut Cont. et Cedr. p. 514.

(5) Cont. p. 56. Sym. Log. p. 417. Cedr. p. 515. Zon. p. 143.

(6) Loquitur obscure.

(7) Ita scriptum ἐπίκτησιν.

(8) Cont. p. 72.

(9) Ita omnino scriptum.

D (10) Qualis connexio, qualis transitio! δὲ significat qui. Sed vertendum fuit aliter. Cont. p. 86. Cedr. p. 533. Zon. p. 153.

(11) Scriptum τρισίν.

ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ Δ' "

ΗΕΡΙ ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΘΕΟΦΙΛΟΥ.

REGUM LIB. IV

DE MICHAELE THEOPHILI FILIO.

Τὰ δὲ πατὴρ ὁ σὺν ἑστὶν (12), ἰνδ-
 κτιῶνι ε', διιθύνειν καταλιμπάνεται (13) Μιχαήλ
 σὺν μητρὶ Θεοδώρα θεόφρονι, αὐτοῦ τε τὰ τῆς ἐπι-
 τροπείας δὲ τε πατρίκιος θεόκτιστος καὶ Μανουὴλ ὁ
 πρωτομάγιστρος ἡξίωται, ὃ καὶ διὰ μερίμνης ἐνῆν
 τὸ φιλοδοξοῦν καὶ λόγοις πρὸς τοῦτο καὶ πράξεις
 διατίθεσθαι. Ὑποκοῦν ἔξεισι κατὰ τὸν ἱππόδρομον (14),
 καὶ πάντα τὸν ὑπασπιστὴν λαὸν συναγείρας· καὶ οἷς
 πληροφοροῖαν ἐκέκτητο στρατιώταις τὰ πρὸς εὐπει-
 θειαν αὐτῷ συντηρῆσαι, προσέμιον οὕτω τοῦ λόγου
 προδιατίθεισιν· «Ὀφθαλμοὶ πάντες, ὧ ἄνδρες, ὅποια τὰ
 πρὸς ὑμᾶς τῆς ἀγάπης γνωρίσματα, ἐν τε κηδεμο-
 νίαις ¹² ἐν τε προστασίαις φιλόφροσι, σὺν ἅμα ταύ-
 ταις καὶ εὐεργεσίαις, μὴδ' ὅλως ἐξισταμένων ἡμῶν.
 Καὶ διὰ τοῦτο χρεὼν ὑμᾶς ἡμῖν ἀποδοῦναι τὰς ἀν-
 τιχάριτας, ἐν τε λόγων κειθῶ καὶ τῶν ἔργων· καὶ
 ὅπερ (15) ἂν ἡμῖν αἰρετὸν διακρίνεται, τοῦτο ἐλέ-
 σθαι σπουδάζετε, καὶ ὁ ἐὰν ἀρέσκον (16), κατὰ
 σπουδὴν καὶ προαίρεσιν τὸ εὐπειθὲς αὐτῷ μέχρι καὶ
 κινδύνου παντὸς ἐπιδείξασθαι. Τούτοις οὖν αὐτοὺς
 παραινέσας (17), παραχρῆμα ἅπαντες τὰ τῆς ἀρε-
 σίας αὐτῷ καὶ ὑπακοῆς δι' ὅρων συγχῶν παρετί-
 θεντο· ἡλπίσαν γὰρ κατὰ νόον βρεξίν ἔχειν τῆς βα-
 σιλείας τὸν Μανουὴλ καὶ διὰ τοῦτο τοιαῦτα κατεπ-
 φθῆναι αὐτῶν ¹³, εἰ καὶ τὰ ὑπεναντία τούτοις παρ'
 αὐτοῦ διηγόρευτο. Ἐκπαράγει γὰρ διαβρῆδην· «Μι-
 χαήλ τε καὶ Θεοδώρας τὰ ἐ-η πρὸς πλείστον ὀδεύ-
 σαιεν. » Ὡς δὲ ταύτης τῆς ἀναβρῆσεως διενήχοντο,
 ἐπλήσθησαν ἀθυρίας καὶ πολυειδοῦς ἐναφορήθησαν
 θλίψεως, ἀλλ' ὅμως τὸ προσταγὴν ἐξεπλήρουν· καὶ τὰ
 τῆς αὐτοκρατορίας ¹⁴ διετετράνωτο.

Καὶ τὰ τῆς ὀρθοδοξίας ἀνακαλύπτεται (18) καιροῦ
 λαβόμενα εὐαγούς καὶ θεοφιλίας ἀνδρῶν εὐπροθέτων,
 τῆς συνηγῆς αἰρέσεως τῶν εἰκονομάχων (19) διατυ-
 ρέσεως ἀπὸ βασιλείας Λέοντος τοῦ Ἀμαληκίτου μέχρι
 χρόνων (20) λ'. Ἐχόντο δὲ τοῦ εὐθέως σκοποῦ ὃ τε
 θεόκτιστος, ἄλλως τε καὶ αὐτὸς Μανουήλ, εἰ καὶ διὰ

77 Paternum autem imperium anno mundi se-
 xies millesimo trecentesimo quadragesimo, indi-
 cione quinta, gubernandum relinquitur Michaeli
 matrique Theodoræ piæ ac fideli, ipsiusque tutela
 patricio Theoctisto et Manuelli primo magistro
 commissæ. Cui Manuelli et curæ erat ut dominum
 diligeret, et verbis factisque ad eam rem se com-
 poneret. Itaque progreditur in circum, cunctisque
 satellitibus convocatis et militibus in quos fiduciam
 habebat, fidem et obedientiam erga eum conser-
 vatueros, ejusmodi orationem orditur : « Scitis om-
 nes, o viri, qualia nostri erga vos amoris extent
 documenta, dum in cura pro vobis gerenda et pa-
 trocinii **78** comitate cum beneficentia conjuncta
 neutiquam officio desumus. Quapropter decet vos
 nobis referre gratiam, dictorum et factorum obe-
 dientia : atque quod nostro judicio placitum fuerit,
 hoc facite vobis placeat, placitoque studiose et vo-
 lenter obedientiam, etiam periculi tenus cujusvis,
 accommodate et ostendite. » His cum eos adhorta-
 tus fuisset, statim omnes promptam erga ipsum
 voluntatem et obedientiam multiplici jurejurando
 detulerunt : putabant enim eum in animo habere
 affectationem imperii, ac propterea talia incantare.
 Sed contrarium ipse indicavit : clamavit enim
 clara voce : « Michaelis et Theodoræ anni longissime
 procedant : » quam acclamationem ut perceperunt,
 tristitia repleti sunt variaque anxietate satiat, sed
 tamen jussionem impleverunt : atque imperii initi-
 ratio fama divulgabatur.

Atque orthodoxa fides revelatur, occasionem
 nacta piam et virorum bonum propositum haben-
 tium religiosum affectum, cum detestabilis hæresis
 imagines oppugnantium deducta fuisset inde ab
 imperio Leonis illius Amalectæ ad trigessimum an-
 num. Tenebant autem hoc rectum consilium

VARLE LECTIONES.

¹¹ Βασιλειῶν δ' om. L. ¹² κηδεμονίαις L. ¹³ αὐτῶν] αὐτὸν L. ¹⁴ θεοφιλίας L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(12) Sym. Log. p. 428, habet, «στλθ'. Georg. Mon. p. 526, «στλθ'.

(13) Cont. init. lib. iv. Cedr. p. 533. Zon. p. 142, in fine.

(14) Cedr. p. 533, in fine.

(15) Mire loquitur.

(16) Ita hæc scripta, non καὶ ὁ ἐὰν ἀρέσκον ἦ,

potest tamen ἀπὸ κοινοῦ sumi κέκριται.

(17) Rursus nominativus pro genit. absoluto.

(18) Sacrarum imaginum cultus instauratur. Cont. init. lib. iv.

(19) Cedr. p. 534.

(20) I e. ἐτῶν, ut supra lib. i, extr Bonica.

Theoctistus, ac præterea ipse Manuel, etsi hic interveniente tempore quodam mutaret. Sed incidit in aliquem morbum, ob quem pro desperato habebatur: in illo morbo Deus miraculose agere visus est, ut in Ezechia scilicet. Hoc igitur morbo leniebatur, et vehementer macerabatur **79** ac intus stabulante torpore mortificabatur, ut omnibus videretur mortuus esse, etsi exiguum spiraculum scintillaret exilisque et debilis vox per interfalla ex ipso audiretur. Ad hæc quid sit, et quæ Dei machinatio? Excitat monachos ex Studii monasterio, viros revera Deo notos et amicos, qui visitarent ipsum postridie. Auditum enim fuerat quasi mortuus esset, convenerantque ut hymnos funebres ei accinerent: quod usque adhuc fecerant, languido et debili. Cumque accessissent ad lectum quidam ex monachis, de quibus superius mentionem fecimus, confisi Deo et virtutis integritati, bono animo esset judent illum quasi mortuum aut jamjam moriturum, dicentes enim convalliturum. At illo ex intimo pressæ angustii animæ non nihil respirante ac dubitante an sperandum id sibi esset, acclamant: « Quod si pollicitus fueris Deo te divinas imagines in pristinum statum restitutum et instauratum, vitam tibi læto nuntio annuntiamus, pro certo affirmantes. » Abierant: atque is, sicut annuntiaverant, miraculose quasi ab inferis emersit, morte liberatus. Ut igitur se cognovit præter spem a morbo convalescere, cum imperatrice Theodora de orthodoxa fide agit et contendit, indicans ei ut venerabiles instauraret imagines in statum pristinum; quemadmodum de ea re forte et ipsi imperatrici videbatur et placebat, quod pietati et **80** religioni verè adhaereret, adjutante, ut aiunt, etiam patricia matre ejus germanisque ejusdem patriciis: sed illa istis obstitit, ac Manueli multo magis, sive propter tantæ rei mutationem, sive ob amorem erga maritum fortasse nimium humana divinis præferens. Dixit enim ad Manuelem: « Maritus meus et imperator beatæ memoriæ, sapientia sufficienter instructus erat, nec eum quid fieri deceret aut e re esset latebat: quomodo igitur illius constitutio-

A μέσου τινὸς παρεμπιπτόντος διώκλασεν (21). Ἀλλὰ περιπίπτει τινὶ ἀρρώτιᾳ, δι' ἧς περ ἀπέγνωστο καὶ ἦν θεὸς παραδοξοποιῶν ὡς ἐπὶ τοῦ Ἑζεκίου δηλαδὴ καταφαίνεται. Συνείχετο τοίνυν τῇ νόσῳ καὶ χαλεπῶς ἐπιτρώχοντο καὶ ἐγκατόχῳ κάρῳ νενέκρωτο, ὥς ἐντεῦθεν ἐδόκει πᾶσι τεθνάναι, εἰ καὶ βραχὺ τι πνεῦμα ἐν αὐτῷ ἐσπινθήριζεν ἀμυδρὰ τε φωνὴ διασηματικῶς ἐξ αὐτοῦ διεκούετο. Πρὸς ταῦτα τί γίνεσθαι, καὶ τί τὸ περὶ ἡμᾶς τοῦ Θεοῦ μηχανουργημα; Διανίστησι μοναχοὺς τῶν Στουδίου (22), ἀνδρας τῷ ὄντι Θεῷ γνωστοὺς, ἐπισκεψάμενους κατὰ τὴν ὑστεραίαν αὐτόν (23). Ἐξήκουστο γὰρ ὅτι περ ἀπεθίω, καὶ συνεπεποιθήκασαν ὅπως ἐπικηδείους αὐτῷ ὕμνους προσοίσειαν· ὁ δὲ τῶς ἐπεποιθήκασαν, ὀλιγοδραμίωντι κατὰ ποίησιν (24). Καὶ προσελθόντες τῇ κλίνῃ τῶν μοναζόντων τινὲς (25), περὶ ὧν ἡδὴ ἀνωτέρω μνησάμεθα (26), τεθαβήκοντες Θεῷ καὶ τῇ τῆς ἀρετῆς τελειότητι ἀναθάρρουσι τὸν ὡς νεκρὸν ἦμεν ὀλίγον ἔσμενον, λέγοντες τοῦτον ἀναθάρσυνθησθαι. Τοῦ δὲ ἐκ βάθους ἐστενωμένης ψυχῆς (27) μικρὸν τι ἀνενεγκόντος καὶ διαπορήσαντος εἰ οὕτω ἔσται αὐτῷ κατ' ἐλπίδα, ἐπεβόησαν, ὡς· Ἐπερ (28) ἐν ὕποσχέσει ἔστι σοι πρὸς Θεὸν τὰς θείας εἰκόνας κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἀνανεώσασθαι, τὴν ζωὴν εὐαγγελιζόμεθα βεβαιούμενοι. » Ἀπήρσαν ¹⁵, καὶ τὸ εὐαγγελισθὲν συντόμως ἐπεπραγμάτευτο, καὶ παραδόξως ὡς ἐξ ἔδου ἀνέδου τοῦ θανάτου ἀπαλλαγείς. Ὡς ὧν ταυτὸν διέγνωκε παρ' ἐλπίδα τῆς ἀσθενείας ἀπορρίψαντα (29), πρὸς βασιλίσσαν Θεοδώραν ὁρθοδόξως διαγωνίζεται (30), φράζων αὐτῇ τὰς σιθαστὰς ἀνακαίνιζεν εἰκόνας κατὰ τὸ πρότερον (31), καθὼς περὶ τούτου τάχα καὶ ταύτῃ συνήρρεσκε θεοφιλεῖς ¹⁶ γνησίας ἐξεχομένης (32), συνεπιλαμδάνομένης, ὡς φασί, καὶ πατριχίας τῆς ταύτης μητρὸς καὶ τῶν αὐταδέλφων αὐτῆς πατριχίων. Ἀλλ' ἀντίπικτεν αὐτῇ τοῖς καὶ τῷ Μανουὴλ ἐπὶ μᾶλλον (33), εἰτε διὰ τὴν τοῦ τηλικούτου μετὰθεσιν πράγματος, εἰτε διὰ φιλανδρίαν ἰσως παράλογον (34), προτιμωμένην (35) τοῦ Θεοῦ τὰ ἀνθρώπινα. Εἰρήκει γὰρ πρὸς Μανουὴλ, ὡς· Ὁ ἐμὸς (36) ἀνὴρ τε καὶ βασιλεὺς μακαρίτης σοφίας ἀρκοῦντως ἐξείχετο, καὶ οὐδὲν τῶν ἐόντων αὐτῷ ἐλλείθει· καὶ πῶς τῶν ἐκείνου διαταγμάτων

VARIAE LECTIONES.

¹⁵ ἀπῆρσαν L. ¹⁶ θεοφιλεῖς I..

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(21) Cedr. p. 534. ubi: ὁ δὲ Μανουὴλ ἐπὶ τινὰ καὶ ἄλλων ἔν· ubi versio: Manuele aliquandiu nutante. Apud Nostrum videtur deesse καὶ οὐ. Cont. init. lib. iv. Cedr. p. 534. Zon. p. 153.

(22) Cont. init. lib. iv. Cedr. p. 534, ubi τῆς τοῦ Στουδίου μονῆς.

(23) Ita in aor. scriptum, cum deberet in futuro. Alibi contra futurum pro alio tempore posuit.

(24) Cedr. λεπτῷ καὶ ἀδρανὲ τῷ ἀσθματι, p. 534. Zon. p. 153, ubi λεπτῇ καὶ ἀδρανὲ φωνῇ.

(25) Cedr. p. 534.

(26) Satis ubique apparet nostrum modo hinc modo illinc sua descripsisse. Dicit, de quibus superius mentionem fecimus, cum ipse ne verbo interposito de his locutus fuerit modo. Videtur itaque quædam interjecta omisisse, ut hanc admonitionem præter rem addiderit aut ex altero transtulerit.

(27) Cedr. p. 534 videtur Nostrum præ oculis

D habuisse.

(28) Cont. p. 93. Cedr. p. 531. Zon. p. 153.

(29) Cedr. p. 534.

(30) Cont. p. 93. Zon. p. 153. Cedr. p. 534.

(31) Cont. p. 93, paulo aliter. Sym. Log. p. 428. Georg. Mon. p. 826.

(32) Hæc Zon. p. 153, ita: Ταῦτα (aut potius ταῦτά) καὶ τῆς μητρὸς αὐτῆς καὶ τῶν συγγόνων προσβεδόντων τῶν πατριχίων. Cedr. p. 534, in fine: τῆς οἰκίας μητρὸς — καὶ τῶν μητροδέλφων τῶν πατριχίων.

(33) Cedrenus p. 534, lin. ult. fere ut Noster.

(34) Ad hanc φιλανδρίαν Theodoræ pertinet, quod apud Cont. dicit p. 95, et Sym. Log. p. 431. Zon. p. 153.

(35) Ita scriptum mallem προτιμωμένην.

(36) Cedr. p. 535.

ἀμνημονήσαντες εἰς ἐτέραν διαγωγὴν ἐκτραπήμεν; Τὰυτὰ εἰπούσης κατηπείλησε σωφρόνως ὁ Μινουήλ, ὡς «Εἴπερ τῶν εἰκόνων μὴ φροντισίας ἀναμορφῆς τε καὶ προσκυνήσεως (37), ἐτέπως τὰ τῆς εὐνοίας; αὐτῆς τῆς βασιλείας, Θεοῦ εὐδοκούντος, διατεθῆσται.» Τούτοις τῷ φαινόμενῳ καταπεσούσα ἡ βασιλις (38), τῷ δὲ νοουμένῳ καὶ μάλα χαρτίσῃ, τὸ δοκοῦν αὐτοῖς ἐπαφῆσι καὶ σὺν αὐτοῖς διανίσταται καὶ τοὺς ὀρθοδόξους τοῖς τοῦ κανικλείου ἐνδαιτήμασιν ἀγείρεσθαι διεθεσμοθέτησεν (39), κάλεισε πρὸς ἀλλήλους γυμνάζειν τὰ περὶ ὀρθοδόξιας προβλήματά τε καὶ δόγματα (40).

Καὶ ταχέως μετὰ προσηκούσης τῆς διασκέψεως αἱ τε θείαι εἰκόνες ἀνεμοφούντο καὶ τὰ τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸ ὀρθοτομοῦν μετεκλίνετο, τῶν ἐν αὐτῇ ἱερῶν (41), πρὸς δὲ καὶ ἀρχιερέων, τῶν μὲν μεταστοιχειουμένων τῆς δυσσεβείας, τῶν δὲ ἀνθεστηκότων τῷ εὐσεβεῖ δόγματι καὶ δικαίως ἐξωθουμένων, καὶ πρὸ γε πάντων Ἰαννοῦ τοῦ δυσσεβοῦς πατριάρχου τοῦ ἀρχιερατικοῦ θρόνου καθαιρουμένου. Τοιγαροῦν ἀποστέλλουσι πρὸς αὐτὸν ἄνδρας (42) ἀξιολόγους τῶν ἐπὶ τῆς φυλακῆς βασιλέως, τοῦ πατριαρχείου καταγαγεῖν· οἱ οὐκ ἐνεδίδου πρὸς κάθοδον (43). Οἱ δὲ καὶ βουλόμενοι τοῦτον καταβιβάζει ὁμοῦς οὐ παύσασθαι, παρ' αὐτοῦ κακοτρόπως μεταπεισθέντες τοῦτον τέως ἔδσαι· διδὲν περὶ γε τούτου τοῖς ἀποσταλάσιν ἀπαγγέλλουσι, καὶ κατ' αὐτοῦ πλείονα τὴν ὁρμὴν διεξάπτουσιν. Εἰσῆσι οὖν πρὸς αὐτὸν ὁ πατριάρχης· Βάρδας (44), πεισόμενος ὅτου χάριν τοῦ πατριαρχείου οὐκ ἀπανίσταται· καὶ τὴν ἀπολογίαν ἀμεθοδεύει: " (45) δεικνὺς τὴν αὐτοῦ γαστέρα δι' ὀδελίσκων κατὰστικτον αὐτῷ, ἐπεικὼν ὅτι παρὰ τῶν ἐκπεμθέντων ὡς ἐθνικῶν ἐπεπύθη τοιαύτην ἀνατίω; πόινην (46), «Δι' ἧς χαλεπῶς ἄγαν ἔχων, εἰ οἶόν τε, τὸ παρὴν συγχωρηθεῖν τῆς καταδάσεως· ἐπεπύθεν δὲ μάλιστα παρὰ Κωνσταντίνου (47) τοῦ ἐξ Ἀρμενίων καὶ τῷ τῶν ἐξκουσίτων ἐμπρέποντος πάγματι.» Τοῦτον δὲ φησιν, ὃ ἀκροατὰς, ὁ βδελυκτὸς καὶ παρδίσθηλος (48), τὸν χειρηματικὸν ἀπόγονον Ἀρμενίων, ἐξ ἀρχηγῶν καὶ συναυταδέλφων σταλέντα πρὸς βασιλέα Θεόφιλον ἐπικηρυκεύσεως ὁμηρον, ὃς οὐ μετὰ μακρὸν χρόνον διὰ τε τὴν αὐτοῦ ψυχῆς τε καὶ σώματος εὐκοσμίαν καὶ τὴν ἄλλην περὶ τὰ βέλτεστα φιλόκαλον " πρὸθεσιν δρουγγάριος τοῦ ἀριθμοῦ ἦτοι τῆς βασιλικῆς βίβλης καθίσταται (49), ἐνεῦθεν πατριάρχης τε καὶ λογοθέτης τοῦ δρόμου

A num immemores ad aliud institutum deflectemus? Hæc locutæ minatus est moderate Manuel dicens: « Siquidem imaginum non procurabilis instauratio-nem et cultum, alia ratio benevolentiae aut ipsius etiam imperii exsistet Deo volente. » His consternata imperatrix ut quidem videbatur, ut autem intelligi poterat admodum læta, quod placeret ipsis permitti eumque ipsis exsurgit, atque orthodoxis conventum in caniciei mansionibus indicit, utque ibi inter se examinarent orthodoxæ fidei quæstiones et decreta.

Ac celeriter cum decenti consideratione divinæ imagines instaurabantur, ecclesiæque ad rectum sensum dirigebatur, sacerdotibus principibusque sacerdotum partim descendentibus impietatem, partim reluctantibus pio decreto jureque et merito ejectis; Joanne ante omnes, illo impio patriarcha, sede pulso. Ad quem cum misissent viros præstantes de custodia imperatoris, ut eum sede patriarchali dimoverent, his ille non cessit. Qui quamvis conarentur eum abducere, tamen permovere non potuerunt, ab ipso malitiose eo inducti ut eum interim missum facerent: quapropter de ea re iis qui ipsos miserant renuntiavit, majoremque adversus eum excitant impetum. Ivit ergo ad eum patricius Bardas interrogatum quamobrem e patriarchali sede non discederet. At is responsionem et excusationem meditatus ostendit ventrem suum obeliscis compunctum, subindicans ei quod ab iis qui missi ad ipsum fuissent, tanquam ab ethnicis, perpassus fuerit sine causa talem cruciatum, ex quo male admodum affectus remitti sibi decessionem in præsens, si fieri posset, postulabat, « Passus sum, inquit, præcipue multa a Constantino illo ex Armeniis, conspicuo in excubitorum cohorte. » Istum scilicet dicit, o auditores, homo execrabilis ac profanissimus, oriundum ex Armeniis, a ducibus ac fratribus missum ad imperatorem Theophilum legationis obsidem, qui non multo post tempore, cum propter animi corporisque decorem, tum propter reliquam rerum optimarum elegans studium, drungarius numeri sive imperatoris vigiliæ constituitur, exin patricius et logotheta cursus salutatur. Itaque machinatio pravi animi prehensa in iracundiam adhuc magis

VARIE LECTIONES.

" ἀμεθοδεύει L. " φιλόκαλον L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(37) Cedrenus, p. 535. — *φροντισίας*, ita scriptum.

(38) Cedr. p. 535.

(39) Cedr. p. 535, ubi ita: καὶ εὐθὺς ἀγείρεσθαι ἐν τοῖς σηκώμασι τοῦ Θεωτίστου προσέτατε, etc.

(40) Cedr. p. 535.

(41) Cedr. p. 535.

(42) Nominatim apud Cont. p. 93. Sym. Log. p. 429. a Cedr. p. p. 535.

(43) Cedr. p. 535.

(44) Cont. p. 94. Sym. Log. p. 429. Cedr. p. 535.

(45) Cont. p. 94. — *ὀδελίσκων*. Ὅργανα φιλο-τόμα dicit fuisse Cont. p. 94, uti et Sym. Log. p. 429. Cedr. p. 535, *μελίβωφ*, plumbo, quo scilicet notas fecit livoris quasi ex verberibus contracti.

(46) Desinit in nimis illis tunc valde usitatam propter infantiam.

(47) Cedr. p. 535, a Barda. Inter illos, qui ad patriarcham missi fuerant, nominant etiam Constantinum Cont. p. 93. Sym. etiam Log. p. 429.

(48) Hic jam patet, quod supra alicubi dixi, Notrum quædam ex declamatore aliquo descripsisse.

(49) Cont. p. 93. Sym. Log. p. 429.

conjecit inquisitorem prudentem, 82 per quem etiam ecclesiastico principatu jure ac merito excidit, incusato magis, quamvis non sponte, largitus laudem haud subditiā. Piusque ac fidelis in ejus locum introducitur patriarcha Methodius, in se ipso plurimas pietatis inscriptas notas et ex carceris aqualore capillorum raritatem quasi quaedam insignia virtutis prae se ferens. Huic summi sacerdotii ancoras tradiderunt, cum approbatione summa omnium religiosorum hominum, cum eorum qui in imperatoria urbe versabantur, tum eorum qui undique in eam convenerant. Etenim definito quodam die eorum conventus, in quo Ecclesia suum decus et ornatum induit, descendunt ex celebri monte Olympo, Athone item et Ida, quin et ex congregatione ad Cyminan, aperte et clare veram fidem praedicantes, imperatoriisque remunerationibus et honorariis decentibus affecti ad sua tabernacula recesserunt: quorum verae fidei portus ab illo tempore ad hunc usque diem virtute Christi custoditi permanent tempestatis expertes.

Hæc prima sunt Michaelis ac Theodoræ, piorum imperatorum, facta præclara. Porro Joannes cuīdam monasterio inclusus atque in parte templi in eo conspicatus Salvatoris Christi Dei nostri carnalem imaginem, Deiparæ item et archangelorum, præcipit suo ministro ut ascenderet et venerandarum imaginum effoderet oculos, dictitans haud se posse ad 83 ea dirigere oculorum aciem; cum effigiaris in juventute exsecrabilissimus ille fuisset, atque monasterio Sergii et Bacchi martyrum, quod imperatoribus dictum, præpositus. Ut igitur id audivit piissima domina Theodora, zelo amoris erga Christum ardentem commota fuit, illiusque invisos oculos eruere volebat: sed precibus quorundam prohibebatur: proinde missis aliquot ex satellitibus ad eum, ducentis illum flagrorum verberibus flagellavit.

¹⁰ ἐκείνῳ ναοῦ κατεῖδὼν L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(50) Is inter logothetas palatinos. Vid. Meurs. in D logothetis, et Curopolatem p. 15 et 17, et ad eum Notas anonymi p. 202. Bosius.

(51) Cont. p. 94. Cedr. p. 535. — *Δραματουργ.* — ἀπαγγελθέντος. Hic genitivos absolutos pro nominativis ponit solæcisticè; ut alias non raro nominativos pro genitivis absolutis.

(52) Cont. p. 94. Zon. p. 153. — Ita omnino scriptum. Debuisset τὸν ἐμφορὰ ἐταστήν.

(53) Loquitur incondite nec pro sano homine. Videtur Constantinum intelligere a se incusatum paulo ante.

(54) Cont. p. 94. Sym. Log. p. 429, p. 431. Georg. Mon. p. 536.

(55) Georg. Mon. p. 527, Zonaras p. 158. Cedr. p. 535, in fine.

(56) Cedr. p. 536, lin. 1.

(57) Cont. p. 96. Sym. Log. p. 431. Georg. Mon. p. 527.

(58) Scriptum κατακυμινδν.

γεραιρεται (50). Τοῦ οὖν δραματουργήματος κατὰ κακόφρονα γνώμην ἀπαγγελθέντος (51), εἰς θυμὸν μᾶλλον ἐξήγεν τὸν ἐταστὴν ἐμφορὰ (52), δι' οὗ καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπικρατίας ἐνδίκως ἐκπέπτωκεν, τῷ κατηγορηθέντι μᾶλλον (53), καὶ μὴ ἰδόντων, δωρησάμενος ἀπαράγγαπτον ἔπαινον. Καὶ εὐσεβῆς (54) ἀντείσταται πατριάρχῃς Μεθόδιος, ἐν αὐτῷ πλείστα τὰ ὑπὲρ εὐσεβείας στίγματα καὶ τὴν δι' εἰρηκτῆς σᾶπρώσης τῶν τριχῶν ψλωσινολίαν τινα γέφυρα προκομιζόμενος (55). Τοῦτω τὰς ἀρχιερατικὰς ἀγκύρας ἐπέδωκεν σὺν ἀποδοχῇ πάσῃ θεοφόρων ἀπάντων ἀνδρῶν (56), τῶν τε τῇ βασιλίδι παρινωστρόντων καὶ τῶν πανταχόθεν πρὸς ταύτην ἐληλυθότων. Καὶ γὰρ κατὰ διωρισμένην ἡμέραν τῆς αὐτῶν συναλεύσεως (57), κατ' ἣν ἡ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησία τὴν αὐτῆς εὐπρέπειαν ἀμφιδόλλετο, κατέλασιν ἐκ τοῦ περιωνύμου θρόνου Ὀλύμπου Ἄθω τε καὶ τῆς Ἰδῆς, ἀλλὰ μὴ καὶ τοῦ κατὰ Κυμινᾶν (58) συμπληρώματος, περιφανῶς τὴν ὀρθοδοξίαν κηρύσσοντες, βασιλικαῖς τε διαμοιβαῖς καὶ σεβασμίοις αἰσίοις ἱκανωθέντες πρὸς τὰς ἰδίας σκηνάς ὑπεχώρησαν· ὧν ἕκαστε καὶ μέχρι δεῦρο οἱ τῆς ὀρθοδοξίας λιμένες (59) Χριστοῦ δυνάμει φρουρούμενοι διατηροῦσιν ἀχειμῶνες (60).

Ταῦτα μὲν ἐν πρώτοις Μιχαὴλ τε καὶ Θεόδωρος, τῶν εὐσεβῶν βασιλέων, τὰ κατορθώματα. Ὅ δὲ Ἰαννῆς (61) τινὶ μοναστηρίῳ ἐγκαθειρχθεὶς καὶ ἐν μέρει τοῦ κατ' ἐκεῖνο ναοῦ κατεῖδων ¹⁰ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν σαρκικὴν χαρακτῆρα (62), οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῆς Θεομήτορος καὶ τῶν στρατιαρχῶν, διωρυσάτω τῷ αὐτοῦ ὑπηρέτῃ διανιόντι τῶν σεβασμίων εἰκόνων ἀνορύξαι τὰ ὅμματα, φάσκων ἀμυχανεῖν πρὸς ταῦτα τὴν ὁρατικὴν προτείνασθαι αἰσθησιν (63), εἰκονιστῆς ἐκ νεότητος ὁ τρισκατάρatos καθεστὼς καὶ μογῆς τῶν ἀθλοφόρων Σεργίου καὶ Βάκχου τῆς βασιλευσιν (64) ἀφωρισμένης προδόθμιος (65). Ὡς οὖν ἐπύθετο ταῦτα ἡ θεοσεδεστέρα ἐξοποινα Θεόδωρα, ζήλῳ τῆς πρὸς Χριστὸν ἀγαπήσεως διασκαῖς ἐκκίνητο, καὶ τοὺς αὐτοῦ μισητοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκμοχλεύειν προτεθύμητο (66), καὶ δεήσεται παρὰ τινων ἐκεκώλυτο· ὅθεν τινὰς τῶν δορυφόρων ἐκπέμφασα πρὸς αὐτὸν σ' ἰσχυροὺς ἐμάστιξεν (67.)

VARIE LECTIONES.

(59) Mire loquitur.

(60) Ita hæc omnia scripta. Pro hoc potius legendum διατελοῦσιν. Aut διατηροῦνται debuit dicere i. e. *servantur*: ut hic etiam contrarium dixerit ejus quod voluit.

(61) Cont. p. 98. Sym. Log. d. 429, ubi: κατὰ τινα μὲν ἐν τῷ Κλαυδίῳ. Vid. Georg. Mon. p. 536.

(62) Zon. p. 153, in fine et seq. Cedr. p. 536, ubi ἀρχαγγέλων, quod idem est.

(63) Sym. Log. p. 451. Zon. p. 154. Cedr. p. 536.

(64) Cont. p. 96. Sym. Log. p. 430. Cedr. p. 536. — *Βασιλεύουσιν*, unde βασιλεὺς κληρικὸς apud Sym. Log. p. 430.

(65) Cont. p. 96, ἡγούμενος. Sym. Log. p. 430. Cedr. p. 536.

(66) Cedr. p. 536. Zonar. p. 154. Sym. Log. p. 431, qui ipso actu erutos ei oculos affirmat, non ut Noster et Zonaras.

(67) Zon. p. 154. Cont. p. 98. Sym. Log. p. 429,

Οἱ οὖν αἰρετικοὶ (68) τοῖς προσαχθεῖσι προπετῶς Α διαπληκτιζόμενοι, χρήμασι ἱκανοῖς φρεναπατήσαντες κόρην πρὸς τὰ δημόσια ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας κατηγορησάμενοι τοῦ πατριάρχου (69), σὺν τῷ ἐξ αὐτῆς τεχθέντι υἱῷ Μητροφάνῃ (70), τῷ κατὰ καιροῦ τινὰς προόδῳ τῶν Συμυρναίων ⁸⁰ πόλεως χρηματίσαντι, κρυψιγαμίας ⁸¹ ἔγκλημα θριαμβεύουσιν, ἐντεῦθεν κλειστός παρὰ τῶν κακοδόξων ἐπισυνίσταται τέραχος ἐπισχετλιαζόμενος ἡμῖν καὶ ἀμέτρως ἐπεγγελόντων ⁸². Οὗ χάριν τῷ πατριαρχεῖι προσίσιν ὁ πρῶτα φέρων Μανουὴλ ἐν μαγίστροις (71), καὶ ὁ πατρίκιος καὶ ἐπὶ τοῦ κανικίου καὶ λογοθέτης τοῦ δρόμου θεόκτιστος, σὺν ἑτέροις συγκλητικοῖς, κατηγορῶντες ἐπὶ τοῖς ἀναβιβν ἐνωτισμένοις (72). Οὗς ὁ ἀρχιερεὺς ἐπιδὼν καὶ τῆς κατὰ βάθος (73) ἀνίας τῶν συναληθῶντων εὐσεβῶν ἐπισπόμενος (74), μηδαμῶς τε πρὸς ὀρθοδόξους [ἐαυτὸν] θέλων πέτρα ⁸³ σκανδάλου τίθεσθαι καὶ λίθος προσκόμματος, τὰ κρύφια (75) αἰσχρὰ ἀπογυμνοῖ ὁ αἰδέσιμος πάντων ἐπ' ὧσιν, καὶ εὐρητο παρὰ τὸ εἶδος μαρασμῷ τῆς φύσεως ἐσκληκῶς, οὐ ματαῖος εὐθύνετο, καὶ τὸ αἰτιον ἐρεῖν διανίστατο (76), ὅτι παρ' ἑν Ὑμῶν διάγων, ἀποσταλὲς πρὸς τὸν ἀρχιερεῖα ταύτης διὰ τὰς ἐπὶ Νικηφόρῳ τῷ πατριάρχῃ αἰτιαθείσας ἐπαγωγὰς, κλείστα ἐπισυνίσταται με (77) γαργαλισμοῖς τὸν Στανδῶν, ἱκανῶς τε περὶ τούτου Πέτρῳ τῷ ἀποστόλῳ ἐπεντυχεῖν, ἀλλοτριῶσαι τῆς ἐνσωματούσης κινήσεως (78). Καὶ δὴ ἐμοῦ νύκτωρ ἐν τῷ ἀποστολῇ (79) εὐναζομένου, ἐπιστάντα τὸν κορυφαῖον (80) δεξιᾷ τῇ χειρὶ τὰ αἰδοῖα κατὰπίσαι καὶ ἐπιφθέγγασθαι μὴ τοῦ λοιποῦ ποιεῖσθαι (81) τὴν φιλήδονον ἔφρασιν μήτε τὴν ἐκ ταύτης εἰς τὸ ἐξῆς ὑφωρεῖσθαι ζωπύρην. Ἐγὼ δὲ διῶπνισθεις μετὰ σφοδρὰς ἀλγηδόνος ⁸⁴ περιῆλθον ἐν σαρκίῃ τοιαύτῃ, καθὼς ὁράτε ⁸⁵, νεκρότητι. Ὁ τοιαῦτα τοῦ πατριάρχου ταπεινοφρόνως εἰπόντος πανάληθες, τῆς κατηφείας οἱ συμπαρόντες δίσταντο.

Cæterum hæretici, his eis obvenientibus proterve certantes, pecuniis multis corruptam mulierculam subornarunt, ut publice in ecclesia accusaret patriarcham, cum filio ex ea nato Metrophane, qui quodam tempore præpositus Smyrnæorum urbis fuit, occultarum nuptiarum crimen jactans. Hinc maxima a male sentientibus excitatur turba, nos vexantibus et sine modo irridentibus. Quapropter ad patriarchaliam sedem adeunt Manuel primarius inter magistros, et Theoctistus patricius ac caniciei præfectus atque etiam cursus logotheta, cum aliis senatoriis viris, mœsti ob ea quæ vulgo propalam audirentur. Quos summus sacerdos conspicatus, cum profundum mœrorem piorum qui convenerant sensisset, minimeque vellet orthodoxis se ipsum petram scandali exponere ac lapidem offensionis, occultam turpitudinem denudat verecundus ille in oculis ⁸⁴ omnium, et inventus est præter solitum marcore naturæ tabefactus: quare vana erat accusatio. Causam etiam ejus rei indicavit: se, cum Romæ ageret missus ad summum sacerdotem ejus urbis propter intentata Nicephoro patriarchæ crimina, valde vexatum fuisse titillationibus a Satana, multumque de ea re supplicasse Petro apostolo, ut liberaretur a corporis pruritu. « Atque cum per noctem, inquit, in templo apostoli dormirem, coryphæus ille apostolorum mihi astans dextera manu virilia mea pressit, dixitque ne deinceps timerem voluptuosam concupiscentiam, neve opinarer eam in posterum revictimam, Ego autem somno excitatus cum vehementi dolore, ambulavi ex illo in ejusmodi carnali mortificatione, ut videtis. » Hæc patriarcha humiliter locuto verissime, contristari præsentem destiterunt. Post hæc Manuel ad examinandam mulierem se accingit, ut verum indicaret, intentans ei gladium, quærens a quo subornata

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁰ τῶν Συμυρνέων L. ⁸¹ κρυψιγαμίας L. ⁸² ἐπεγγελόντων L. ⁸³ κρύφα L. ⁸⁴ ἀλγηδόνος L. ⁸⁵ ὁράται L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

in fine, ubi μάστιγι διακοσίαις. Cedr. p. 536. ubi μάστιγι λώρων διακοσίων. Ubi vertitur quasi esset διακοσίαις.

(68) Cont. p. 98. Sym. Log. p. 432 initio. Zon. p. 154. Cedrenus p. 537.

(69) Est oratio imperfecta, nisi pro κατηγορησάμενος legatur κατηγοροῦσιν, aut verbum aliquod addatur, ut ἔργον αὐτὸ πείθουσι sive πεπείσθασιν, ut Zon. et Cedr.

(70) Cont. p. 98. Μητροφάνης οὗτος ἦν ὁ μετ' οὗ πολὺ τῆς Σμύρνης καθηγησάμενος. Vid. Cedr. p. 537, ubi itidem μετέπειτα.

(71) Cont. p. 99. Cedr. p. 538.

(72) Quo verbo et Cont. utitur p. 98, in hac re. Vid. Zon. p. 154.

(73) Scripserat prius βάθους: deinde u deletum. Est autem et idem rectum.

(74) Cont. p. 99.

(75) Ita scriptum. Debet esse πέτραν: aut delendum ταύτην.—Αἰθος. Ita et hic scriptum. Requiritur λίθος. Est quidem λίθος et apud Cedr. p. 538; sed ibi non est ταύτην, quod apud Nostrium delendum, λίθος stant. Sym. Log. p. 432, ubi μὴ θέλων πέτρα σκανδάλου λογίζεσθαι.—Τὰ κρύφια ἢ

scriptum, non κρύφια) αἰσχρὰ — φύσεως ἐσκληκῶς, Cont. p. 99. Sym. Log. p. 432, iisdem cum Nostro verbis. Zon. p. 154. Cedr. p. 538.

(76) Cont. p. 99. Sym. Log. p. 432. Zon. p. 154. Cedr. p. 538, solus ut Noster etiam de Nicephoro.

(77) Est semimimesis quædam solæcizans, ut alibi etiam. Sym. Log. iisdem fere cum Nostro verbis, sed commodius formata oratione. Cedrenus directa narratione orsus, inepte in infinitivum desinit.

(78) Ita scriptum. Convenientius esset κνήσεως.

(79) Ita scriptum. Debebat ἀποστολεῖν per et.

(80) Petrum, qui coryphæus apostolorum. Bosius, Cont. p. 99. τὸν κορυφαῖον Πέτρον. Vid. Zon. p. 152. Cedr. p. 538. Sym. Log. p. 432. Zon. p. 154. Cedr. p. 538.

(81) Cont. p. 99. Sym. Log. p. 432, ubi μὴ τοῦ λοιποῦ ποιεῖσθαι φιλήδονον, ubi illud ποιεῖσθαι rectum videtur et apud Nostrium restituendum [ita codex]. Inde habet ille ποιεῖσθαι et Zon. p. 154. Sed Cedr. p. 538. Τοῦ λοιποῦ μὴ ποιεῖσθαι τὴν φιλήδονον ὄρεξιν.

esset. Quæ propter minas verborum gladique in-
tentationem, veritatem indicavit de iis qui ea omnia
struxissent et certam summam pecuniæ dedissent;
eamque in quodam vasculo esse repositam atque
absconditam in quadam arca frumenti plena. Atque
ut ab ea dictum fuerat, res inventa et patefacta
est. Tum hæretici caligine 85 pudoris obfuscati
sunt. Quibus pius ille patriarcha delictorum veniam
dedit, Christi septuaginta septem remittentis legi
obtemperans. Itaque ab iis qui præfuerant ejusmodi
inquisitioni, in deprehensos et convictos statutum
duntaxat est, ad utilitatem cum utilitate etiam con-
junctam, ut in orthodoxiæ renata natali die ab ea quæ
in Blachernis est Deiparæ sacrata xede litaniam cum
facibus præcederent: [Blachernæ, a quodam duce
Scytharum Blacherno ibi interfecto nominata:]
isque mos singularis longo tempore usque duravit,
tolerantibus scilicet heterodoxis id in congregatione
in magno templo, ut anathema contra se ipsos
audirent, ob triumphatam eorum detestabilem hæ-
resin.

ἀναίρεθέντος ἐκείνης παθήμιστα.] Καὶ τὸ τοιοῦτον
πούντων ὅλην οὖν τῶν ἀλλοδόξων ἐν τῇ κατὰ τὸν μέγαν ναὸν ἐπισυναγωγῇ καὶ τὸν ἴδιον ἀναθεματι-
σμὸν διενηχουμένων (89) ἐπὶ θριάμβῳ τῆς παντομοιοῦς αὐτῶν ἀποστάσεως.

Porro illis temporibus Zelice hæresis exorta
est cum auctore suo Zelice, uno ex primariis ama-
nuensibus imperatoris. Qui cum festo quodam die
in solemni pompa imperatoris hæresin suam publi-
caret, tunc statim, una cum asseclis, albis tunicis
ac vestibus induitur unctus unguento perfectio-
nis.

Interea imperium bene administrabatur ab impe-
ratore Michael ac Theodora matre ejus, mediantibus
viris illis quos dixi. Dux autem Bulgaricæ (cujus
incolarum genus ex Avaris et Chazaris, a Bulgaro,
nomine 86 proprio, qui a Romanis Dorystolum et
Moesiam incolendam habuit) molesta jactabat verba,
incursionem Romanis minitans. Cui imperatrix
virili animo cum suo exercitu usque in Bulgaricum
solam se occursuram et obsitutam gloriose de-
nuntiat: « Et si quidem, inquit, mulierem viceris,

Ἐξ ὧν Μανουὴλ (82) πρὸς ἀντίκτιν τῆς γυναικὸς
ἀγωνίζεται διασαφῆσαι τὸ ἀκριβές, τὸ ξίφος ἐπανα-
τείνων καὶ παρὰ τίνος ὑποδεδῆσθαι αὐτὴν ἀνετά-
ζων. Ἡ δὲ τοῖς κατ' ἀπειλὴν λόγοις ἐκ τῆς ξιφῆρους
ἐκτάσεως " τὴν ἀλήθειαν παρεδῆλου, διὰ (83) τῶν
πρὸς τοῦτο συσκευασθέντων καὶ ποσὸν ὅσον χρημα-
τός (84) καταβαλλομένων " καὶ τῷ " εἰς τὴν ἀγγείδιον
τοῦτο εἶναι ἀπόδετον καὶ ὑποκεκρυφθαι κατὰ τὴν κι-
νώτιον εἶτον ὑπάρχον κατὰ πλεον. Καὶ καθὼς ἀνωμω-
λόγητο ταύτῃ, οὕτως τὰ τῆς εὐρέσεως ἐμφανῶς
ἐγνωρίζετο, καὶ οἱ αἱρετικοὶ τηνικαῦτα ἀχλυσιν
αἰσχύνῃς ἡμαῦρωντο: οἷς δ' εὐφελὴς πατριάρχης τῶν
εἰς αὐτὸν ἐπιστασμένων παρίσχε συμπαθείαν (85),
τοῦ οὗ συγχωροῦντος Χριστοῦ τῷ νόμῳ πειθόμενος.
Διὰ καὶ παρὰ τῶν ἐπιστατούντων τοιοῦτου ἐλέγχου
κατὰ τῶν ἐλεγχθέντων ἕκαστε διώρισται αὐτοῖς πρὸς
ἀντίκτιν (86), καὶ ὠφελείας ἀντεχομένην (87),
ὅπως κατὰ τὸ τῆς ὀρθοδοξοποιῶς ἡμέρας γενέθλιον
ἀπὸ τοῦ ἐν Βλαχέρναις τῆς Θεοτόκου τιμωμένου ναοῦ
τῆς λιτανείας μετὰ λαμπρῶν προάγουεν (88). [Βλα-
χέρναις. Ἀπὸ τίνος ἀρχηγοῦ Ἐκύθου Βλαχέρνου

Κατ' ἐκεῖνο δὲ καιροῦ ἡ τῶν Ζηλαίων αἵρεσις (90)
ἀνεφάνη σὺν τῷ ἀρχηγῷ αὐτῶν Ζήλῃ, ὅντι τῶν
βασιλικῶν ἐν πρώτοις ὑπογραφῶν, ὅς ἐν εὐσήμερ
ἡμέρᾳ καὶ βασιλείᾳ προῶν ἐν τῇ μεγίστῃ ἐκκλησίᾳ
θεοῦ τὰ τῆς αἰρέσεως κατὰ δὴλα τεκτονόμενος μετὰ
τῶν ὁμοφρόνων ἐμφωτίοις ἐσθῆσιν ἡμφιάσατο (91),
χρισθεὶς τῷ μύρῳ τῆς τελειότητος.

Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ χρόνῳ καλῶς τὰ τῆς πολιτείας
ἐκεκυβέρνητο παρὰ τὴν βασιλείᾳ Μιχαὴλ καὶ " Θεο-
δώρας τῆς τούτου μητρὸς, μεσιτευόντων τῶν προθη-
λωθέντων ἀνδρῶν. Ὁ δὲ ἀρχηγὸς Βουλγαρίας (92)
(οἷς τὸ γένος ἐξ Ἀδάρων τε καὶ Χαζάρων (93), ἀπὸ
Βουλγάρου κυρίου ὀνόματος, ὃς παρὰ Ῥωμαίων ἐν
κατοικίᾳ Δορυστῆλου καὶ τῆς Μυσίας γενένητο)
ἐπαχθῇ προθῆσι ῥήματα ἐπιδορμῇ Ῥωμαίοις ἐπ-
απειλῶν (94). Ἡ δὲ βασίλισσα τούτῳ ἀνδραγαθῶς
μετὰ τοῦ αὐτῆς στρατοπέδου ἀχρι Βουλγαρικῆς γῆς

VARIE LECTIONES.

" f. ἐκτάσεως. " καταβαλλομένων L. " τῷ τὸ L. " καὶ om. L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(82) Cont. p. 99. Zon. p. 154 in fine. Cedr. p. 538, ubi male Μιχαὴλ.

(83) Male utitur hac particula. Debebat potius
περί.

(84) Cedr. p. 538 in fine et seq. Zon. p. 155
initio. Cont. p. 99, ubi ita: " Ἐκπύσσει καὶ σαφῆ τὴν
πᾶσαν δραματούργειαν ποιᾷ, πόσου καὶ πόσου λέγουσα
χρυσίου ἐξωμνηθῆναι, καὶ εἰ ἐν τινὶ μου τῶν κιβωτίων
οὕτως ὡς ἐδόθη σεσημασμένον ἐστὶ καὶ παφύλαται
σφραγίδι αὐτῶν. Sym. Log. p. 432.

(85) I. e. συγγνώμην, qua vere hic utitur Cont.
p. 99. — Οὗ, i. e. ἐδδομήκοντα ἑπτά, ut sit, qui
septuaginta septem remittit peccata, aut septies
septuaginta.

(86) Cont. p. 99.

(87) Cont. p. 99 in fine. Cedr. p. 539.

(88) Glossema esse videtur. BOSIUS aut OLEARIUS,

D additis parentheses signals. Recte, nisi quod poste-
rius rejecerant ad ἀκριβεῖς. In superioribus lon-
giores hujuscemodi parentheses observavi et nota-
vi signs.

(89) Cont. p. 99 in fine. Cedr. p. 539.

(90) Cont. p. 100 in fine. Sym. Log. p. 433.
Cedr. p. 539.

(91) Perobscure indicat eorum conversionem. —
Ἐμφωτίοις. Ita fere scriptum, ut propemodum
legi possit ἐν φωτίοις. Sed illud præstat. Cont. p.
100 in fine, ita: Μετὰ καινῶν ἐμφωτίων τε καὶ
ἐσθῆμάτων. — Μύρω, Cedr. p. 539.

(92) Cont. p. 101. Cedr. p. 539 in fine. Zon.
p. 155.

(93) Parenthesis, cujus signa ipse apposui.

(94) Cont. p. 101.

αὐθις ἐπαναστεῦν (95) ἐμεγαλῶχεν· « Καὶ εἰ μὲν γυναῖκα ἡττήσεας, οὐδὲν σοι πρὸς νίκας τὸ καύχημα (96)· εἰ δὲ καὶ ὑπὸ ταύτης ἐνικηθῇς, πᾶσι τὸ οὖν ἡττημα καταγέλαστον. » Ταῦτα ὁ Σκύθης συνελθὲς ἡρμεῖν κατὰ τὴν ἰδίαν χώραν διέγωνεν (97).

Οὐ πολὺς δὲ χρόνος προσεβέβηκει (98), καὶ ἡ τῶν λεχθέντων ἀνδρῶν πρὸς ἀλλήλους ὁμόνοια διαφθερείται, καὶ ἐξάπτεται τις ἔρις χαιρέκακος παρὰ Θεοκτίστου πρὸς Μανουήλ, εἰς ἀποκίαν αὐτὸν διωθήσασα⁹⁹. Τῷ παλατίῳ γὰρ μετ' αὐτοῦ γε συνῴκιστο (99), καὶ ἄμφω τὰ τοῦ κοινού διεπραγματεύοντο· καὶ καθίσωσιν ὑποσώφους διανοοῦνται (1), ἀλλ' ἐν παραδύσει τῇ περισκέψει· ἥς ἐντέχνως (2) καταστοχασάμενος ὁ Μανουήλ ὀκλαδωρεῖν κατ' αὐτὸν τίθεται, καθεῖθεν τοῖς βασιλεῦσι ἐπιδημεῖν καὶ συμπράττειν τὰ θέοντα (3). Κατῴκει δὲ τοῖς κατὰ τὴν χιστέρναν χώροι· τοῦ Ἀσπαρος, ἦν (4) ἐκεῖνος ἰδρύσατο, δι' οὗ καὶ τὴν προσηγορίαν αὐτὴ ἀπέληφεν· καὶ ἐπὶ μακρὴν χρόνον βιώσας¹⁰⁰ ἐνδύξας ἀποδοῦναι, ἀποκαταστήσας τὸν αὐτοῦ οἶκον μονασταῖς (5) καταγῶγιον, ἐν ᾧ καὶ κεκῆκευτο.

Μετὰ δὲ τὴν ἐκ τοῦ παλατίου αὐτοῦ ἀποκίαν φθόνῳ (6) τῷ πρὸς τὸν Θεοκτίστον διεγίρεται Βάρδας, αὐτὸν ἀφανῶσαι (7), καὶ τρόπῳ τοιούτῳ τεχνάζεται· Παρεντιθῆσι (8) βασιλεῖ Μιχαὴλ τὴν μητέρα φρονεῖν αὐτῇ γάμον ἢ ἐν μιᾷ τῶν αὐτῆς θυγατέρων (9) ἐπισκιάσασθαι, δι' οὗ τὴν αὐτοῦ βασιλείαν ποιήσειεν ἐκδοτον, τοῦτόν τε καθαιρήσειν αὐτῆς καὶ ἀπομνησῆναι (10). Ὡς δὲ τοῖς τοιούτοις λόγοις ἐκεκλυδῶνιστο Μιχαὴλ, ἐπέκει τὸν Θεοκτίστον τούτων αἰτίων ἔσεσθαι. Καὶ ἐμμεριμῶσιν ἀμφοτέρω περὶ τῆς¹⁰¹ κατ' αὐτοῦ ἐπιθέσεως (11), δολοφονῆσαι ἢ μᾶλλον ὑπερορῆσαι¹⁰² τοῦτον, εἴγε δυνήσονται· καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ συσκευῇ προσλαμβάνουσιν ὑποστρατήγους τινὰς τῆς οἰκείας περιηρημένους ἀρχῆς, ὅπως αὐτοῖς συνεργήσαιεν, ἀλλὰ μὴν καὶ Θεοδώρας τὴν σύγγονον (12), ἐφ' ἣ Καλὴ Μαρία τὸ εὖσημον (13), ὡς ἂν καὶ αὕτη τὰ κατὰ δολοφονίαν τοῦ Θεοκτίστου συμπράξει τῷ βασιλεῖ κρυφίως, ἐξ ὑπερέτερου τετρα-

A nihil tibi ad gloriam victoria : quod si vero a muliere victus fueris, omnibus tua clades derisui erit. » Quibus intellectis Scythia quiescere in sua regione decrevit.

Cæterum non multum temporis processit, et prædictorum virorum inter se concordia dissolvitur, excitaturque contentio malevolens a Theoctisto adversus Manuelem, quæ hunc ad migrandum impulit. Nam in palatio cum illo habitabat, et simul rem summam administrabant : atque hunc ille crimine majestatis gliscente insinuat, sed occulte per cautionem ; quam industrie odoratus Manuel, domum secedere, ut solus esset, statuit, atque inde, cum res postularet, adesse ad commune officium in regiam. Habitabat autem ille apud cisternam Asparis loca, quam hic exstruxit, a quo eadem nomen etiam accepit : atque cum diu vixisset, gloriose vita functus est, mutata domo sua inhabitaculum monachorum, ubi etiam sepultus est.

Post migrationem autem Manuelis ex palatio invidia erga Theoctistum excitatur Bardas ad hunc a medio tollendum, idque hoc modo machinatur :¹⁰³ ingerit imperatori Michaeli quasi mater ejus medietur sibi aut uni ex filiabus conjugium cum Theoctisto ineundum, per quod et imperium tradendum sit, quo ipsum exuere velit et oculis orbare. Cum ejusmodi sermonibus turbaretur Michael, subjunxit dicens Theoctistum istorum auctorem esse, cogitantque ambo de aggrediendo illo ita ut aut fraude ac dolo interficiant, aut in exilium militant potius, si possent : atque ad hanc molitionem asciscunt duces quosdam secundi ordinis, munere suo exutos, ut ipsis sociam operam præstarent ; quin et Theodoræ sororem, cui Pulchra Maria honorificum nomen, ut et ipsa in ejusmodi dolosa nece adiutrix clam esset imperatori, in superiore domuncula perforata eam speculatricem constituen-

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁹ διωδίσασα L. ¹⁰⁰ ἀποδύσας L. ¹⁰¹ περιόρῃσαι L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(95) Ita scriptum. Forte ἀντιστρέφουσιν, ut cæteri. Cont. p. 101. Sym. Log. p. 439. Cedr. p. 540. Zon. p. 155.

(96) Ita scriptum. Debuisset potius πρὸς καύχημα τὸ νίκας, ut verti. Istud est : nihil tibi ad victoriam gloria. Perverse.

(97) Cont. p. 101. Cedr. l. c. Zon. l. c.

(98) Cont. p. 104. Cedr. p. 542, Zon. p. 156.

(99) Cont. p. 104 circa fin. Cedr. p. 542. Zon. p. 156.

(1) Cont. p. 104, in fine.

(2) Cont. p. 105. Cedr. p. 542. Zon. p. 156.

(3) Cont. p. 102. Cedr. p. 542.

(4) Ita scriptum. Voluit forte ὅς ἐκείνην. Apud Cont. p. 103, est ὅν ad οἶκον.

(5) Cont. p. 105. Cedr. p. 542.

(6) Cedr. p. 542.

(7) Cont. p. 105. Sym. Log. p. 435. Zon. p. 156, 157.

(8) Cedr. p. 543.

(9) Loquitur perditæ.

(10) Ita hæc omnia scripta. Cont. p. 105 : Ἀέγων δὲ σοὶ καταλειφθεὶς ὡς κληρονομίας τῆς βασιλείας, πόρρω σου ταύτην οὕτως (ὁ Θεοκτίστης) ποιεῖ, γάμον μητρὶ σου ἢ τῶν ταύτης θυγατέρων μὴ ἐμμελετῶν, καὶ σοὶ τοῦ ταύτης υἱοῦ πόρρω που ποιῆσαι τοὺς ὀφθαλμοὺς, quæ postrema significant ἀπομνησῆναι, quod apud Nostrium est. Mirifice autem loquuntur. Cedr. p. 543, eadem sic : Καὶ τοὺς σοὺς ἐξορύξει ὀφθαλμοὺς.

(11) Cont. p. 105.

(12) Scriptum ita ut non appareat quis sit casus. Cæterum sorores Theodoræ enumerantur a Cont. p. 108, ubi : Ἀδελφαὶ δὲ τρεῖς, ἦτε εὐφύμῳ οὕτω κελουμένη ὀνόματι Καλομαρία καὶ Σοφία καὶ ἡ Εὐφρόνη. Cedr. p. 545, Μαρίαν vocat. De hac cæteri nihil in hoc negotio : et quidem ejus opera nec magna nec necessaria videtur.

(13) Ita jam de nece tantum, cum tamen dixerit de exilio eos etiam, et quidem magis, cogitasse, infra etiam perditæ de exilio.

tes, ut inde signum daret imperatori quando viderit A Bardam aggredi Theoctistum. Hæc de ea re speculatus et meditatatus Bardas simulavit se velle in sedibus ad Lausiacum requiescere, cum præpositis una assidendo. Atque dum ea quæ sunt logothetæ cursus administrat Theoctistus, perdiligeret observabat Bardas ab imperatore redeuntem aut adeuntem ad eum, insidians ut leo in occulto, ut cum impetu prosiliret insequereturque et impediret aut potius supplantatum pronum prosterneret. Tenebat eum quidem, tenebat magna **88** anxietas; sæpeque aggrediendi impetum cepit, atque in impetu retardatus fuit: sed tamen, quamvis tarde, a sede surgit, et currens illum occupat, atque ut poetice dicatur:

Tergum percussit feriens huic membraque solvit,

ipsumque prostravit. Ac statim traditur cum vagina gladius humeralis, quem ad propulsionem adversariorum nudavit. A sede ex prætores surgunt audacter auxiliaturi in facinore. Atque a speculatrice muliere significatur imperatori ut veniat per æneas portas Tiberii imperatoris: atque is consistens illic Theoctistum imperatorio calculo præcipit tollendum esse. Trahiturque iste humi a satellitibus usque ad exteriora circa Scyla, atque ibi tenetur imperatorii mandati passurus effectum. Ut autem de ea re domina certior facta est, exivit ad Lausiacum ut erat incompta, requirens suum ministrum nec permisura ut occidatur: sed frustra, quamvis tunc audacter clamaret. Mox namque voce asperiore conterrita, lamentans in thalamum se recepit: quidam enim ex prætorum a Melissenis genus deducens, ei indixerat ut recurreret domum, diem illum percussorum vocans.

Cum igitur diu apud Scyla Theoctistus teneretur, Constantinus ex Armeniis, cujus supra mentionem fecimus, commotus fuit ad ei succurrendum, **89** isque humanitatis moribus impulsus eas quæ ad

μένου ⁸⁸ οὐκίσκου διόπτειραν καταστήσαντες, ἐντεῦθεν κατασημῆναι τῷ βασιλεὶ ὅποταν τὸν Βάρδαν ἴδοι Θεοκτίστῳ ἐπιτιθέμενον. Ὡς οὖν ταῦτα περὶ τούτου διασκοπῆται ὁ Βάρδας (14), ταῖς πρὸς τὸν Λαυσιακὸν καθέδραις προσποιεῖτο διαναπαύεσθαι τοῖς πραιποσίτοις ⁸⁹ (15) συνεδριάζων καὶ δὴ τὰ λογοθέτου τοῦ δρόμου πραγματικῶς Θεοκτίστου ⁹⁰ διευθετοῦντος, πάνυ τετηρημένως ἔσχεν ὁ Βάρδας ἐκ βασιλέως ἀπανιόντα ἢ πρὸς τοῦτον ἐπανιόντα ἐνεδρεύειν (16) ὡς λέων ἐν ἀποκρύφῳ ἄνθρωπος τε προσπηδῆσαι κατακολουθῆσαι τε καὶ ἐνστήναι ⁹¹ ἢ καὶ μᾶλλον ὑποσκέλλισαι καταπρηγῇ. Συνεῖχε μὲν αὐτὸν, συνεῖχε πολὺς ὁ ἀγὼν, καὶ ἐπιθέσθαι πολλὰκις διώρμητο, καὶ τῆς ὁρμῆς ἀνεκόπτετο· ἀλλ' ὅμως εἰ καὶ βραδέως (17) τῆς καθέδρας ἀνίσταται καὶ καταδραμὼν φθάνει, καὶ

B *ἵνα λεχθεῖ ποιητικῶς, Κόψ' ὅπισθε κώληπα τυχῶν* ⁹² (18), ὑπέλυσε δὲ [γυνία,

καταπρηγίνας αὐτόν ⁹³. Καὶ εὐθὺς ἐπιδίδοται (19) σὺν κουλεῷ σπάθῃ ἐπώμιος, ἣν πρὸς ἀποτροπὴν ἐναντίων ἐγύμνωσεν. Τῆς ἰδρας οἱ ἀποστράτηγοι (20) διανίστανται θαρσαλέως ἀπαμυνοῦντες τῷ ἐγχειρήματι. Καὶ τῇ σκοπῇ γυναικὶ κατασημαίνεται βασιλεὺς (21) πρὸς ἐξέλευσιν ⁹⁴ τὴν διὰ χαλκηλάτων πυλῶν Τιβαρίου τοῦ ἀνακτος· καὶ στάς ἐκεῖσε τὸν Θεοκτίστον βασιλικῇ ψήφῳ προστέταχεν ἀφαιρεσθαι. Καὶ ἔλκύεται χαμαὶ δι' ὑπασπιστῶν μέχρι τῶν ἔξω περὶ τὰ Σκυλα, κάκεισε συνέχεται πρὸς τινος βασιλεῖς (22) ἀποφάσεως τελέσων ἐνέργημα (23). Ὡς δὲ περὶ τούτου ἡ δέσποινα διεμμεθήκει, ἐξέρει ⁹⁵ πρὸς τὸν Λαυσιακὸν αὐτοσχέδιος (24), ἐπιζητοῦσα τὸν αὐτῆς θεράποντα (25) καὶ ἀπεκτονέειν ⁹⁶ μὴ συγχωροῦσα· ἀλλ' ἀπρακτεῖ, κἂν τότε τολμηρὸν ἐπαθῇ. Ἐπειτα δὲ φωνῇ βριαρᾷ καταπτοθεῖσα (26), θρηνηδῶς θαλαμεύεται· τῶν ἀποστρατῆγων γάρ τις, ἐκ Μελισσηνῶν ⁹⁷ κατὰ γων τὸ γένο, αὐτῇ ἐπαφθέγγετο παλινδρομεῖν οἰκαδε, τὴν αὐτὴν ἡμέραν ⁹⁸ κρούοντων ἀποκαλῶν.

Ὡς οὖν ἐπὶ πολὺ κατὰ τὰ Σκυλα ὁ Θεοκτίστος ἐκεκράτητο, τῶν ἐξ Ἀρμενίων Κωνσταντίνος (27), οὗ προμεμνήμεθα, δυσωπεῖ ἀντιλαδέσθαι αὐτοῦ. Οὗτος δὲ ⁹⁹ χρηστότητος τρόποις περράμενος τὰς πρὸς

VARIE LECTIONES.

⁸⁸ τετριμένον L. ⁸⁹ πραιποσίτοις L. ⁹⁰ θεοκτίστῳ L. ⁹¹ ἐνστήσαι L. ⁹² κόψην ὅπισθε κώλη πατυχῶν L. conf. II. ψ. 726. ⁹³ fort. καταπρηγῇ νόξας αὐτόν. ⁹⁴ βασιλέως προσεξέλευσιν L. ⁹⁵ ἐξέρει L. ⁹⁶ ἀπεκτονέειν L. ⁹⁷ μελισσηνῶν L. ⁹⁸ τὴν τοιαύτην ἡμέραν Symeon logoth. p. 435 B. ⁹⁹ δὲ L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(14) Cont. p. 106. Cedr. p. 543.

(15) Cont. p. 106, ubi recte πραιποσίτοις per omicron.— Τὰ λογοθέτου τοῦ δρόμου. Videtur intelligere τὴν τῶν ἀναφορῶν διοίκησιν, quam memorat Cont. p. 106, ita et Cedr. p. 543. Zon. p. 157, ita: Ἦν γὰρ ἀναφέρων αὐτῇ περὶ ἀναφορῶν τε καὶ διοικήσεων.

(16) Ita scriptum. Debebat potius ἐνεδρεύων.

(17) Portentose loquitur et narrat.

(18) Scriptum κώλη πατυχῶν, pueriliter sectatur poeticas phrases, ut et p. 42. [?]

(19) Incertum cui.

(20) Ita nunc scriptum, non ὑποστράτηγοι ut supra.

(21) Scriptum βασιλ. Ita solet librarius, quicumque sit casus. Potest hic etiam legi βασιλεῖ, mox po-

ditius προεξέλευσις. Nam in Acc. non potest, nisi legatur ἡ σκοπῆς γυνὴ ante. Loquitur autem desperate.

(22) Cont. p. 106. Cedr. p. 543.

(23) Dicit contrarium ejus quod vult. Τελέσων est perfecturus, cum iste sit perperurus.

(24) Cont. p. 106, ubi λυσίκωμος θέουσα, passis capillis currens. Ita et Cedr. p. 543.

(25) Forte Theoctistum.

(26) Cont. p. 106 Zon. p. 157. — Ἐπειτα δὲ — ἡμ. κρούοντε. ἀποκ. Hæc Nostri verba usurpat Sym. Log. p. 435, sed inepte, cum non indicaverit imperatricem venisse.

(27) Scriptum, Κωνσταντίν, o supra v script. sine accentu. — Debuisset δυσωπεῖσθαι. Hic etiam contra ac vult.

τὸν Ἰουστινιανὸν ⁴⁵ τρέκλινον φερούσας πύλας συν-
έπτυσεν, τὴν δὲ αὐτῶν ἀπείργων φορὰν στρατιωτι-
κὴν τέως ἀκρατῶς ἐρχομένην, ἕως ἀν τὰ πρὸς ἐξορίαν
αὐτοῦ διορίσειαν, καὶ μὴ κεγράνθαι Χριστιανικῶ
τενας αἵματι. Τοῦτο ⁴⁶ γὰρ καὶ Βάρδα πολυμερῶς
ἐπιφρόντιστο, εἴγε βράδιως τὰ πραττόμενα διεξάγοιτο.
Ἀλλὰ τὸν βασιλεῖα παρορμῶσι τινες συμβουλευόντες
ὥς εἴπερ μὴ διὰ τάχους ἀναιρεθῇ Θεοκτίστος,
ἐπανάστασις ἔσται παρὰ δεσποίνης δυσφόρητος.
Τοὺς (28) ἐκ Ταυρικῆς καὶ ἑταιρείαν Σκύθας βασι-
λεὺς βαγδαίῳ προστάγματι διαρῶννυσιν ἐπελθεῖν
κατ' αὐτὸν καὶ συντόμως διαχειρίσασθαι. Οἱ δὲ
ἐπῆσαν ⁴⁷ ὁμοθυμαδὸν ὥς δὲ τὰς πύλας εὖρυσυν-
επτυγμένας, ἐπείπερ ὁ Κωνσταντῖνος ἐντὸς ἐφειστή-
κει, κακῶ μετρίῳ τὸ ἀμετρον τῶν κακῶν ἐξιώμενος
ὑπεξίσταται, εἰ καὶ γενναῖος (29) τὴν τε φρόνησιν
καὶ τὴν ψυχὴν καθεστῆκει· καὶ ὅσον ἐντὶν αὐτῷ σθένος
ἐν τε λόγοις καὶ ἔργοις, κατευνάζειν ἐπιχειρεῖ
τοὺς ἐπιδότας κατὰ Θεοκτίστου, κατὰ τὸ μᾶλλον
ἐκατευόμενος (30). Ὡς δὲ τὰ τῆς σωτηρίας Θεοκτί-
στῳ ἐν τῇ δυνάμει τοῦ βοηθοῦ διητῶναι, τῆς ἀνάγκης
κορυφουμένης, ἐπείπερ δύναιμι

Ἀνάγκης ἐγγύθι ναίει (31),

καί,

Τὸ τῆς ἀνάγκης ἔσθ' ἀδύνατον σθένος (32)

κατὰ τὰ λόγια, ἐξίσταται τῶν πυλῶν, καὶ τῶν εἰσω
θύρῳ προσκεχωρήκεσαν (33). Καὶ τὶς αὐτῶν ὑπεισέρ-
χεται τῇ καθόδῳ (34) καὶ ἦν ὁ Θεοκτίστος ὑποκέ-
κρυπται, καὶ ἐκείσε τὴν διὰ ξίφους τελευταλὴν τομὴν
αὐτῷ ἐγγαστρίζεται. Ἐντεῦθεν εἰπεῖν (35) τῷ Βάρδᾳ
τὸν Μανουὴλ σιδυλαίνοντα,

Ἐπάθην γυμνώσας, Βάρδα, τοῖς ἀνακτοροῖς,
Ἐαυτῷ γυμνώσεις εἰς τομὴν τοῦ σαρκίου (36).

Καὶ μετὰ βραχὺ τὰ κατὰ τὴν δέσποιναν ἐκταράτ-
τεται· διὸ σὺν ταῖς ἑαυτῆς θυγατρῶσι τῆς πρὸς τὸν
υἱὸν ὁμοτιμίας ἐκπεπτωκυῖα τοῦ παλατιοῦ ἐξοστρα-
κίζεται (37) καὶ τῇ τῶν Ραστρίων προσονομαζομένη
μονῇ κατοικίζεται, καὶ τῷ μοναχικῷ μεταμείβονται
σχήματι (38). Ὅτε δὲ αὕτη προέγνω τὰ κατ' αὐτὴν
συμβεβημένα, προσκαλεσαμένη τὴν σύγκλητον καὶ
τὸ (39) ἐν τῷ ταμείῳ χρήμα κατεφανίσασα τὸ τοῦ-
του ποσὸν διωρίζετο (40) αὖ κεντηναρίων πρὸς
τοὺς 4' διὰ χαράγματος (41) τοῦ χρυσοῦ, ὡσαύτως

A Justiniani tridinium ducunt portas clausit, probi-
bens militarem impetum per eas immodice ingruen-
tem, usque dum de ejus exsilio aliquid determina-
retur, ne inquinarentur Christiano aliqui sanguine.
Istud enim et Bardæ omnino curæ erat, si facile
possent quæ agerentur ad finem perducî. Sed impe-
ratorem impellunt aliqui monentes, nisi celeriter
interficiatur Theoctistus, rebellionem orituram a
domina, vix sustinendam. Itaque Scythas ex Tauri-
ca sociales imperator acri ac vehementi mandato
roboratos instigat ut adorirentur eum et confestim
interficerent. At illi invadebant unanimiter: cum-
que portas invenissent clausas, siquidem Constanti-
nus intus astabat, malo mediocri nimium malum
sanans iste cedit, quamvis mente animoque esset
fortis ac strenuus, et quantum poterat dictis ac
factis sedare conabatur in Theoctistum irruentes,
majorem in modum obsecrans. Cum autem salutis
spes Theoctisto in viribus auxilioris evanesceret,
necessitate crescente, quandoquidem

Vis prope necessitatem habitat,

et

Necessitatis est inexpugnabile robur,

secundum oracula, recedit a portis: illique impetu
facto in interiora penetrant, et quidam eorum **90**
subit sellam sub qua Theoctistus occultabatur, ibi-
que gladio supremum ictum ei in ventrem infert.
C Hinc dixisse fertur Manuel de Barda vaticinans:

*Nudatus abs te, Barda, in ipsa regia
Stringetur ensis in tuum corpusculum.*

Ac paulo post turbatur status dominæ: itaque
dejecta honoribus quos pares habuerat cum filio
ex palatio cum filiabus remouetur, atque in mona-
sterio Gastria dicto collocatur et ad monasticum
statum redigitur. Quæ cum præsensisset ea quæ
sibi eventura essent, convocato senatu ac monstrata
pecunia ærarii, magnitudinem ejus indicavit, mille
nonaginta centenaria signati auri, argenti item
quasi ter mille centenaria; quæ partim testamento
reliquisset suus maritus, partim additamento acces-

VARIÆ LECTIONES.

⁴⁵ Ἰουστινιανὸν L. ⁴⁶ τοῦτω L. ⁴⁷ ἐπῆσαν L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(28) Nullam nâpet, particulam connectentem, D
qualis esset ὅν.

(29) Scripserat prius librarius γενναῖως, deinde
per o superne scriptum indicavit meliorem lectionem.

(30) Hic etiam contrarium ejus quod vult dicit,
quî rogatur, cum debeat qui rogat.

(31) Ex Hesiodo hemistichium. [?]

(32) Ex Tragico senarius. [Æschyli, Prom.
105.]

(33) Scriptum πρ (o supra script.) κεχωρήκεσαν.
Atque ita solet librarius πρὸς scribere.

(34) Zon. p. 157, Ὑπὸ σκάμνον εἰσέδω. Cont.
p. 106, Κατὰ τοῦ σκάμνον ὑπέδω. Cedr. p. 543,
Ὑπέδω σκάμνον. Georg. Mon. p. 533.

(35) Deest aliquid verbum, ut λέγεται, quod est
apud Cont. p. 106.

(36) Sunt duo senarii. Alii in eandem senten-
tiam habentur apud Cont. p. 106, nec non Cedr.
p. 543.

(37) Cedr. p. 544. Zon. p. 157, p. 158. Cont. p.
106. lin. 2 line.

(38) Cont. p. 108. Sym. Log. p. 445. Georg.
Mon. p. 533 seq. Cedr. p. 545. Zon. p. 158.

(39) Cont. p. 107. Zon. p. 157.—Τὸ χρήμα, i. e.
τὰ χρήματα.

(40) 1090 centenaria fuisse in ærario dicti
Sym. Log. p. 436, nec non Cont. p. 107, et Cedr.
p. 544.

(41) Scriptum διαχαράγμ — una voce.

sissent, quantum ipsa collegisset. Cum autem aegre ferret abitum ex aula, filio praedicat profusionem propter infamiam, atque insuper ex ea inevitabilem interitum.

Cæterum imperii habere ad solum Michaellem redactæ, faciliq[ue] Bardas propter affinitatem cum imperatore familiariter conciliatus, nec minus propter ejusmodi facinus. Itaque et Cæsaris dignitatem sibi acquirere consultum videbatur, et ad securitatem ac salutem propriam **91** convenientius, etsi circa hanc falsus fuit. Sic enim Theophilus quidam, ex suis, admodum familiaris, protospatharii dignitate, ei consuluerat. Porro Bardas, assumpta Cæsaris dignitate multis rebus præclare administrandis alacrem se præstabat, ut inde Cæsarea dignitas cresceret atque hinc, ut aiunt, ad imperium grassaretur.

Cæterum impis Ismaelitis impotentibus Romanos, duce Amere ex Melitena, haud segnis nec adeo remissus esse imperator voluit, virilis jam ætatis strenuitatem præ se ferens. Itaque Samosatam versus cum exercitu profisciscitur, urbem Ismaeliitarum. Quam cum triduo jam obsideret, die Dominica res divinas Christianorum celebrare instituit, communicaturus inruento complemento. Eadem autem hora repente Agareni portis patefactis erumpunt, faciliq[ue] in fugam imperatorem compellunt, atque in tantum fugant ut et tentoria ejus et reliquam omnem suppellectilem abstulerint, ipso imperatore aegre elapso.

σκηνάς αὐτοῦ καὶ πᾶν ἄλλο τι τῶν πρὸς χρεῖαν ἀνασθέντος.

Postea post decursum duorum annorum Amer cum triginta millibus superbe egressus est. Atque Michael postquam Thracenses in primis ac Macedones cum reliquis thematum exercitiis usque ad quadraginta millia collegisset, obviam profectus est, occupatoque loco quodam cui nomen **92** Daximon, ibi castra ponit in quodam prato Cella-

καὶ ἀργυρίου ὡσεὶ κεντηναρίων τριῶν ⁴² (43) · ὧν τὸ μὲν κατὰ διαθήκας παρήκων ὁ ταύτης ἀνὴρ, τὸ δὲ κατὰ προσθήκην, ὃ αὐτῇ συνέλεξεν. Ἐπὶ τῇ καταβάσει δὲ δυσχεραίνουσα τῷ υἱῷ προσενεῖρει (45) τὸ ἐξ ἀπαιδευσίας πολυανάλωτον. ἔτι δὲ καὶ ἐκ τοῦτου τὸν ἀφυκτον ἐλεθρον.

Αἱ δὲ αὐτοκρατορικαὶ ἦναι μόνῃ τῷ Μιχαήλ προσανήρτηνται, καὶ ἐξ ἑτοίμου ὁ Βάρδας (44), οἷα πρὸς γένους τῷ βασιλεῖ ὧν, προσωκλειώτο, οὐχ ἦντον ⁴⁶ δὲ καὶ ἐκ τοιούτου πολυμήματος. Διὰ ταῦτα καὶ τὴν τοῦ Καίσαρος δόξαν προσπορίσασθαι ἐαυτῷ κατεφάνετο εὐλογον, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν αὐτοῦ ἀσφάλειαν προσεχέστερον, εἰ καὶ ταύτης διήμαρτον · οὕτως γὰρ αὐτῷ Φιλόθεός τις τῶν αὐτοῦ αἵτον ἄνθρωπος καὶ τὴν τοῦ πρωτοσπαθαρίου ὀπέχων τιμὴν ἐθεβούλευτο (45). Ὁ δὲ Βάρδας τὴν Καίσαρος εὐκλειαν εὐλοφῶς πολλοῖς ἐθεδραστηρίων κατορθώμασιν, ὡς ἐντεῦθεν αὐτῷ τὰ τῆς Καισαρείας ἐπαύξοιτο (46), κάκισθ' ἐν, ὡς φασί, τῆς βασιλείας ἐπαναθήσοιτο.

Τῶν δὲ δυσσεδῶν Ἰσμηλιτῶν ἐπηρεαζόντων Ῥωμαίους (47), ἐξηγουμένου αὐτῶν κατὰ Μελιτηνὴν ⁴⁸ τοῦ Ἄμερ (48), οὐκ ἐκλελύσθαι τοσοῦτον ὁ βασιλεὺς ἐθεβούλητο (49), ἀνδρικῆς ἐμπράκτου μεταποιούμενος καταστάσεως. Διὸ καὶ εἰς τὰ Σαμόσατα ⁵¹ (50) πολεμικῶς προδιβάλλεται, πόλιν Ἰσμηλιτεύδος. Καθ' ἣν προσεδρεύσας ἐπὶ ἡμέραις τρισὶ μέχρι τε τῆς κυρίας ἡλθὼν (51) παρ' αὐτῇ τὰ κατὰ λειτουργίαν Χριστιανῶν ἀνατίθῃσι, μετασχεῖν (52) μέλλων τῆς ἀναιμάκτου πληρότητος. Καὶ κατ' αὐτὴν γε τὴν ὥραν ἐξαίφνης τὰς πύλας οἱ Ἀγαρηνοὶ ἀνέψξαντες (53) ἐξεληλύθεσαν, καὶ εὐχερῶς εἰς τροπὴν τὸν ἀνακτα διεκρούσαντο, καὶ τοσοῦτον ἀπῆλσαν ὡς καὶ τὰς σκευῶν σφετερίσασθαι (54), τοῦ βασιλέως μόλις

ἔλτα χρόνων δύο παρῖπυσάντων Ἄμερ (55) σὺν μυριάσι τρισὶν αὐθαδῶς ἐκστρατεύεται (56). Καὶ Μιχαὴλ ἐν πρώτοις Θράκας καὶ Μακεδόνας σὺν λοιποῖς ὁσμάτων στρατεύμασι μέχρι τετράδος δεκαδικῆς χιλιάδος ⁵⁷ (57) συλλεξάμενος διεξῆλθε (58), καὶ καταλαβὼν τινα χώρον ᾧ ἐπώνυμον Δαξιμῶν ⁵⁹ (59), ἐκεῖσε σκηνοῦται εἰς τι λιβάδιον κατωνομασμέ-

VARIAE LECTIONES.

⁴² τριῶν] imo τρισχιλίων. ⁴³ ἦντων L. ⁴⁴ καταμελιτηνὴν L. ⁴⁵ Σαμόσατα L. ⁴⁶ δεκαδικῆς χιλιάδας L. ⁴⁷ δόξυμον L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(42) Ita et Cont. l. c. sed Cedr. l. c. ὡσεὶ τριῶν **D** χιλιάδων.

(43) Ex imperitia ipse etiam videtur abusus hoc verbo, ac forte προσενεῖρει scripserat, quasi ab hoc esse possit προτίρηκε.

(44) Cont. p. 109. Zon. p. 158.

(45) Cont. p. 114.

(46) Male pro futuro posuit. Ἐπαύξοιτο pro ἐπαυξήσοιτο.

(47) Cont. p. 109, Sym. Log. p. 446. Occasio et causa belli. Cont. p. 103, Cedr. p. 545.

(48) Cont. p. 104.

(49) Cont. p. 109, ἀρτι τελούντος αὐτοῦ εἰς τοὺς ἄνδρας.

(50) Scriptum per ω, alii per ο. Cont. p. 109, ubi Σαμόσατα, uti et apud Cedr. p. 545, necnon Zon. p. 158.

(51) Cont. p. 109, Cedr. p. 545, Zon. p. 158.

(52) Cedr. p. 545, in fine. — Cont. p. 109, ἐμελλον δὲ τὴν ἀναιμάκτων μυσταγωγίαν ἐκπληροῦν.

(53) Ita scriptum cum augmento pro ἀνοίξαντες, ac forte ipse auctor ita scripserat contra grammaticam.

(54) Cont. p. 110, Cedr. p. 546, Zon. p. 158.

(55) Cont. p. 110, Cedr. p. 546, Zon. p. 158.

(56) Cont. p. 110.

(57) Ita scriptum. Potius τετάρτης δεκάδος dicendum erat. — Cont. l. c. μέχρι τεσσάρων μυριάδων.

(58) Imperite, pro ἀντεξῆσι. Ignorant fere isti vim particularum.

(59) Ambigue scriptum, ut et Δάξυμον possit legi.

νον Καλλάριον (60). Ὁ δὲ Ἀμερ στρατηγικῶς Ἀ
παρεκβατικώτερον διελθὼν τῆς ἀπαγωγῆς ὁδοῦ πρὸς
τὴν Ζέλισαν (61), ἀπῆγει πρὸς τὸ Χωνάριον, ἐν τούτῳ
τε πολέμῳ πρὸς Ῥωμαίους ἀράμενος, αὐτίκα πρὸς
αὐτοῦ τροποῦται ὁ βασιλεὺς φυγαδείας ἐπιλαβόμενος
μιλίων ἑξ. Ἐνταῦθεν τοῦ δρόμου τῶν βασιλικῶν
ἱππῶν ἀτονισάντων καὶ τοῦ συμφυγαδευομένου λαοῦ,
καὶ μάλιστα διὰ τὸ παρῆναι δυσφύρητον καύσεται
ἐκ τῆς καιρικῆς διαθέσεως (62), λυσιτελείας ἡγού-
νται σκοπὸν ἀναδεσθῆναι (63) πρὸς τι ὄρος πέτραις
τραχέειν ἀντίτυπον καὶ παρόνθ' ὀνόματον, ὃ Ἀνζῆς
κατωνόμασται. Τοῦτο δὴ παρ' ὁ βασιλεὺς καταλαβὼν
ἐναυλίζεται· ὁ δὲ Ἀμερ γυρώσας αὐτὸν παρεντίθε-
ται (64). Καὶ διὰ τοῦτο μάχης σφοδρᾶς ἐκ τοῦ συνεγ-
γυς ἀμφοτέρων συγκροτηθείσης, ἡ τῶν ἐναντιῶν (65)
ἰσχυρὴ τῆς βασιλικῆς ἐν περιγέγονε σοβαρυσ-
μένη πανωλεθρίαν (τοσοῦτον γὰρ ἐκρατύνετο) (66),
εἰ μὴ ἐκ τοῦ τόπου καὶ τῆς τῶν συμπαρόντων τῇ
βασίλει· ἀνδρειόφρονος συλλογῆς, πολλῶν δὲ ἄλλων
ἐκ τῆς ἐνω συμμάχιας, ἀντέπιπτεν. Ὅθεν οὗτος
συνεγνωκὼς τὴν ἀπειλούμενην ἀπώλειαν τῇ μαγί-
στρῳ (67) Μανουῇ τὰ περὶ σωτηρίας κεκοινολόγητο,
τοιαῦτα εἰπὼν· « Τί δρῶμεν, ὦ Μανουῇ μάλιστα ;
ἀπολλύμεθα γάρ »⁶⁸. « Καὶ οὗτος ἀντίφη αὐτῷ· « Τὰ
μὲν φοινικίζοντα πέδιλα (68), δέσποτα, ἃ τὴν βασι-
λικὴν περιφάνειαν δηλοῦσιν, ἀπαμφιάσθητι, μελαμ-
θαφῇ δὲ περίβαλε »⁶⁹, ὡσαύτως καὶ τὴν λοιπὴν βασι-
λικὴν πανοπλίαν. Ἐγὼ δὲ λογάδας ἀνδρῶν φ' γενο-
ναίους συλλάβοιμι· καὶ δι' αὐτῶν γε πρὸς ἐν μέρος
τῶν πολεμίων χωρήσομεν καὶ ῥᾶθιως διελυσόμεθα. »
Καὶ ὁ βασιλεὺς ἀντερίκει· « Ὁ δὲ λαὸς ἐκ τούτου
τί πείσεται (69) ; » Καὶ ὁ Μανουῇ ἀπακρίνατο, ὅτι
« Ἡ μὲν (70) βασιλεία σου πάντως ἐξ ἀναγκαίου
διασωθῆτω, ὥστε μὴ κατασχεθῆναι σε τοῖς πολε-
μοῖς· τοῦτο γὰρ εἶγε συμβῆσεται, ἔλειπὸν ἔσται
Χριστιανός. Περὶ δὲ τοῦ λαοῦ ὅπερ τὸ θεῖον κράτος
κελεύσειν εὐσεβῶς διακατερήσομεν. » φ' οὖν ἄνδρας
γενναίους ἀφορίσας ὁ Μανουῇ παρεγένετο εἰς τι
μέρος Σαρακηνικοῦ τάγματος, καὶ, « Τὸ Σωτήριον
νενίκηκεν » ἀνακεκραγὼς αὐτὸς μετὰ τῶν κατ' ἐκλο-
γὴν αὐτῷ προσβαλὼν ἀνδρείως δέκασθε καὶ ἐξέθω-
ρεν »⁷⁰. ὁ δὲ βασιλεὺς (71) δειλῶ κατασχεθεὶς ὑπε-
στράφη. Ὁ δὲ μάλιστα βραχὺ τι διαδραμὼν καὶ
τὴν βασιλείαν μὴ ἐκδεθῆναι πυθόμενος⁷¹ αὐθις ἀπῆγει.⁷²
πρὸς ἕτερον μέρος, καὶ αὐτὸς διασχίσας εἰσέδω ἔνθα
ὁ ἄναξ διέτριβεν (72). Βραδείας δὲ ὥρας γενομένης
ἐπὶ ταῖς τοιαύταις παρεμβολαῖς καὶ πολλῶν ἐν ταύ-
ταις ἀναιρεθέντων Σαρακηνῶν, ἔτι δὲ καὶ διὰ τὸ

rium dicto. Cæterum Amer, astutia quadam bellica
longius divertens ab ea quæ Zellam versus ducit
via, Chonarium petit. Cumque inde prælium exci-
tasset adversus Romanos, mox ab ipso in fugam
vertitur imperator fugitque ad sex usque millia.
Hinc cum in cursu equi multitudoque una fugiens
deficerent, præcipue quod esset intolerabilis æstus
propter diæi tempus, utile consilium putant ascen-
dere in montem quemdam saxi asperum et ac-
cessu difficilem, cui Anzes nomen ; quo occupato
imperator ibi stabulatur : cæterum Amer locum
cingens ipsum intercludit. Itaque acri pugna ex
propinquo utrinque excitata, hostilis multitudo
valida internecionem insolenter minitans impera-
toriam superasset (adeo robore⁶⁸ erat), nisi ex
loci opportunitate et virtute « peratoria » cohortis
aut multo magis ex cœlesti auxilio, impedimen-
tum obiectum fuisset. Proinde imperator, intelli-
gens internecionem intentari, cum magistro Ma-
nuele de salute communicat, sic dicens : « Quid
agimus, Manuel magister ? perimus enim. » Atque
hic ei respondit : « Puniceos calceos, domine, qui
imperatorium splendorem significant, exue, ac
nigros indue, pariterque reliquum Imperatorium
ornatum. Ego autem delectos viros quingentos
strenuos »⁹³ assumam, cumque iis ab una parte
hostes aggrediar, facileque per eos transibimus. »
Cui imperator regebat : « Multitudine vero postea
quid fiet ? » Respondit Manuel : « Imperatoriam tuam
majestatem omnino oportet incolumem evadere, ne
apud hostes detinearis : hoc enim si contingat,
lamentabile erit Christianis. Quod ad multitudi-
nem attinet, divini numinis voluntatem pio fere-
mus. » Quingentos itaque viros strenuos cum dele-
gisset Manuel, accessit ad unam partem Saracenicæ
exercitus, atque « Salvatoris signum vicit » exclamans
ipse cum delecta manu facto impetu perumpit
atque exsilit : cæterum imperator metu impeditus
reversus fuerat. Magister vero cum paululum præ-
currisset atque imperatorem non exivisse audivis-
set, rursus abiit ad aliam partem, eamque per-
rumpens penetravit eo ubi imperator morabatur.
Cumque longo tempore durarent ejusmodi incur-
siones multique Saracenorum in iis interficerentur,
D insuper et locus aquæ laboraret penuria, nec minus
pascuorum, recessit Amer cum suo exercitu, pro-
fectusque in locum quemdam herbosum Dora dic-
tum mox requievit. Securitatem igitur hinc nactus

VARIE LECTIONES.

⁶⁸ fort. τί δρῶμεν, ὦ μάλιστα ; ἀπολλύμεσθα γάρ. Conf. Eurip. Med. 1238. ⁶⁹ περίβαλλε L. ⁷⁰ ἐξέθωρεν L. ⁷¹ πευθόμενος L. ⁷² ἀπῆγει L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(60) Cont. p. 410, ὡς δὲ κατὰ τι χορτοφόρον πε-
διον Καλλάριον οὕτω λεγόμενον κατεσχένωτο.

(61) Cont. p. 410. — Ἐν τούτῳ τε — φυγαδ.
ἐπιλαβ. Cont. p. 410, Cedr. p. 546, Zon. p. 458.

(62) Cont. p. 410. — Cont. l. c. σταθέρως με-
σημβρίας.

(63) Cont. p. 410, in fine

(64) Cont. p. 411.

(65) Cont. p. 411, Cedr. p. 546, Zon. p. 458.

(66) Apposui signa parentheseos.

(67) Cont. p. 411.

(68) Scriptum per η in penult.

(69) Cont. p. 411. — Scriptam πείσεται.

(70) Cont. p. 411.

(71) Cont. p. 411.

(72) Cedr. p. 546.

Imperator ex cruentis hostium manibus effugit per totum diem iugæ deditus, atque hoc modo solvus evasit.

Ἰατρὸν μάζεται, εὐθέως προσαναπαύσαστο. Ἀδείας οὖν ἐντεῖθεν ὁ ἀναξ λαβόμενος τὰς τῶν ἐχθρῶν (74) μισαφόνους χεῖρας διέδρασεν (75) ἄλγην ἡμέραν τῇ φυγῇ προστιθέμενος, καὶ τοιοῦτῃ τρόπῳ διεσέσωστο.

94 Porro annis duobus præterlapsis rursus idem ille Amer Romani imperii fines aggreditur, quadraginta millibus sese effrens, quibus Armeniacum thema plane disperdidit, progressus usque ad maritimam urbem Amisum. Vidensque plurimos captivos multaue spolia quibus potitus fuerat, plane insanire cœpit, quod mari prohiberetur ab insatiabili impetu, suisque præcepit ut virgis abscissis cæderent mare (sicut Xerxes apud Hellesponti pontem ferreis ipsum flagellavit), dicens: « Cur istud hic invenimus? et cur non ulterius progressi sumus populando incolas? » De hac ingenti præda et captivitate cum audivisset imperator, graviter tulit et contristatus fuit, atque apud mensam talia dicit: « Heu, heu, non est inventus ullus homo qui erga nostrum imperium et erga Christianos sincerum amorem conservaret, ut hinc prompto animo incitatus proficiscatur dimicetque cum impio Amere. » Sic affectio imperatore surrexit Petronas, Theodoræ ac Bardæ frater, atque ad imperatorem dicit: « Subjectos quidem multos tuo glorioso imperio dedit Deus, qui te plurimum amant, domine, paratique sunt amore tui mortem subire. Sed in bello modo prosperæ, modo adversæ res accidunt, victoriamque certam et indubitatam nemo hominum sibi promittere potest, verum hæc a solo 95 Deo præscitur. Itaque ad hæc imperator respondit ergo: « Mi Petrona, vis proficisci et aggredi hostem ac pro Christianis meoque imperio periclitari? » Qui respondens ei dicit: « Equidem, imperator, paratus sum, quoad pugillus sanguinis inerit mihi, eum pro tuo imperio proque fidei consortibus evacuare. » Hoc alacri sermone imperator confirmatus præficit ducem cohorti scholarum. Qui verbis incusationis promptus factus rem et facta adjunxit, recta profectus in hostem cum delectis, nec nimia multitudinem gravatus. Non latuit ea res Amerem: transfuga enim quidam eum adit dicens: « Notum sit tibi, Amer, Petronas ille

σπανίζειν τὸν τόπον ὕδατος, ἀλλὰ μὴν καὶ νομῆς, ὑπαχώρησεν (73) ὁ Ἄμερ μετὰ τοῦ ἰδίου στρατεύματος, καὶ παραγενόμενος εἰς τὴν λιβάδιον ὑπερδώρα

Ἐτῶν δὲ δύο διαβεβηκῶτων πάλιν ὁ αὐτὸς Ἄμερ τοῖς Ῥωμαῖοις ὁρίοις ἐφάλλεται (76), ἐπὶ μ' ἡμιλίαις μεγαλειούμενος (77), ἐξ ὧν τὸ τῶν Ἀρμενιακῶν θέμα παντάπασι διωλόδρευσε, παρεμβαθύνας μέχρι τῆς πρὸς θάλασσαν Ἀμισοῦ (78). Καὶ τὴν πολυάνθρωπον τεθεαμένος αἰχμαλωσίαν καὶ λαφυραγωγίαν πολλὴν ὧν γέγονεν ἐγκρατὴς, ὁλος ὁ καθέστηκεν ἐκμανῆς, τῇ θαλάσῃ περισχεθεὶς τῆς ἀπλήστου φορᾶς, καὶ τῷ ἰδίῳ λαῷ (79) ὁξέως διενετείλατο κοπίσταις ῥάβδοις τύψαι τὴν θάλασσαν (καθὼς ὁ Ξέρξης κατὰ τὸ πρὸς Ἑλλησποντον ζεύγμα σιδηροῖς (80) ταύτην ἐμάστιξεν), ἐπειπὼν· « Ἴνα τί αὐτὴν εὐρομεν ἐνθάδε; καὶ ἵνα τί μὴ περαιτέρω λεηλατοῦντες τοὺς ἐγχωρίους προέβημεν; » Περὶ δὲ τῆς κλείστης αἰχμαλωσίας πεπυσμένος ὁ βασιλεὺς δυσφορήτως εἶχε καὶ ἠνέδοτο, καὶ τοῖς ὑποχειρίοις ἐντραπεζούμενος τοιαῦτ' αἶψιν· « Οἱμοὶ οἱμοὶ, οὐχ εὐρηγὰι τις ἀνθρώπων ὅς πρὸς τὴν βασιλείαν ἡμῶν καὶ πρὸς Χριστιανοὺς ἀγάπην εἰλικρινῆ διασώσειεν, ὥς ἐνθένδε προθυμοποιηθεὶς ἀπέλθοι καὶ τῷ ἀσέβει πολεμήσειεν Ἄμερ. » Οὕτως τοῦ βασιλέως διατεθέντος ἀνέστη Πετρωνᾶς ὁ Θεοδώρας καὶ Βάρδας αὐτάδελφος (81), καὶ πρὸς τὸν βασιλέα φησὶν, ὅτι· « Ὑπηκόους μὲν πολλοὺς τῇ σῇ μεγαλοδόξῃ βασιλείᾳ δέδωκεν ὁ Θεός, οἵτινες κλειστά σε στέργουσι, δέσποτα, προτεθύμηνται δὲ καὶ ὑπὲρ τῆς σῆς ἀγάπης τεθνάναι· κλήν τοις πόλεμοις ποτὲ μὲν εὐτυχία, ποτὲ δὲ δυστυχία συμβαίνουσιν· τὴν δὲ νίκην ἀνευδοῖστον οὐδεὶς ἀνθρώπων ἐπίσταται, εἰ μὴ μόνῳ αὐτῇ Θεῷ προδιέγνωται. » Διὸ πρὸς ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἀπεκρίνατο· « Λοιπὸν, ὦ Πετρωνᾶ, προαιρῇ ἀπέναι καὶ προσβαλεῖν τῷ ἐχθρῷ, καὶ τῶν Χριστιανῶν καὶ τῆς ἐμῆς βασιλείας προκινδυνεύσαι; » Ὑπολαβὼν δὲ αὐτῷ φησὶν, ὅτι περ· « Ἐν ἐτοιμότητι, βασιλεῦ, χρηματίζω τὴν ἐνοῦσάν μοι αἵματος δράκην εἰς ὅτε τὴν σὴν βασιλείαν καὶ ὑπὲρ τῶν ὁμοπίστων ἀποκτανῶσαι (82). » Τοῦτοις δὲ τοῖς προθύμοις λόγοις ὁ ἀναξ ἐγγυηθεὶς προχειρίζεται (83) τοῦτον ἡγεῖσθαι τοῦ τάγματος τῶν σχολῶν (84)· ὃς τῷ λόγῳ τῆς προβολῆς σπου-

VARIÆ LECTIONES.

94 ὦλε, ο supra script. 95 εἰς] corr. marg. ὑπὲρ L: hoc post καὶ adjecti.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(73) Cont. p. 111.

(74) Cont. p. 111.

(75) Ita omnino scriptum.

(76) Cont. p. 111, Cedr. p. 546, Zon. p. 158, in fine.

(77) Cont. p. 111, et Cedr. l. c.

(78) Apud Cont. l. c. sine v.

(79) Cont. p. 111, Cedr. p. 546, ubi ὅτε φασὶν αὐτὸν παραπλήσιον τῷ Ξέρξῃ πάθος παθεῖν, μάστιγι κελεύσαντος παῖσιν τὴν θάλατταν, ὅτι μὴ περαιτέρω προήκατο τοῦτον χωρεῖν. Male legitur χαίρειν.

(80) Ita scriptum, σιδηροῖς, et nullum adest substantivum.

(81) Cont. p. 111, Cedr. p. 546, Zon. p. 158, in

fine.

(82) Ita scripta hæc sunt, et annotavit librarius in margine etiam lectionem ὑπὲρ, qua recepta sit ὑπὲρ τῆς σῆς βασιλείας, quibus recte adherenti καὶ τῶν, etc., manente autem εἰς, accusativi continuandi, καὶ τοὺς ὁμοπίστους.

(83) Cont. p. 112, Cedr. p. 547, Zon. p. 158, in fine.

(84) Obscure et ambigue. Aut enim invertit pro τοῦ λόγου τῇ προβολῇ, id est *prolatione verborum*, aut subintelligendum reliquit ἐνεκα, ut sit *probolῆς ἐνεκα σπουδ.* διατ., *propter illam oblationem*, etc.

δαίως διατεθείς τὸ ἔργον ἐπήγαγεν, εὐθὺς δολήσας Ἀ
πρὸς τὸν πολέμιον σὺν ἐπιλέκτοισι καὶ οὐ πλῆθει τοσ-
οῦτω μεστούμενος. Ὅσυχ' ἐλελήθει τὸν Ἄμερ⁸⁵·
φυγὰς γὰρ τις Ῥωμαίων πρὸς αὐτὸν ἀπεισι (86) καί
φησι· Ἐγνωστὸν ἔστω σοι, Ἄμερ, Πετρωνᾶς ἐκεῖνος
ὁ πρὸς γένους τοῦ βασιλέως τὸν αἰδέσιμον ἔχων
ἐπηύχῃσι περιβέσθαι σοι πόλεμον· ὅθεν αὐτὸν ἀπά-
σης τῆς στρατιᾶς ἡγεμονεύειν προσέταξεν. Παρ' ᾧ (87)
συνήθροισται πᾶς ὁ τῶν θεμάτων στρατὸς καὶ ἐξ-
ώπλισται, τὴν κατὰ σοῦ μάχην πραγματευόμενος. Ὡς
τότε Ἄμερ τοῖς ὑπ' αὐτὸν ταξίρχαις τὸ ἀκουσθὲν
παρεγύμνου, εἰ ὄρῃν χρὴ πρὸς τοῦτο διερευνώμενος.
Οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν ὁμοφρονῶς εἶπον· Ἐὶ παρ' ἡμῶν
γεγονός, ὧς Ἄμερ (88), κατὰ τῆς ἐπικρατείας Ῥω-
μαίων ἀνδραγάθημα οὐδαίς τῶν πρὸ ἡμῶν ἐξεργά-
σατο⁸⁹. Οὐ χρεῖαν ἔχει πλείονος ἐργασίας, ἀλλ' ἡ
παρεῖναι⁹⁰ (89) ὁδὸν τὴν πρὸς τὴν χώραν ἡμῶν, δι' ἧς
ἀφιζώμεθα (90). Καὶ εἰ μὲν ὁ Πετρωνᾶς δυνάμει ἡμᾶς
καταλάβοι, τινηκαῦτα τοῦτω παραταξόμεθα⁹¹· εἰ δὲ
τοῦτο μὴ συναντήσῃ, ἐν τοῖς ἰδίαις πάντως ἀταλευ-
σόμεθα. Αὐτὸς δὲ ὁ Ἄμερ ὡς εἰ τις ἄλλος οἰηματίας
τελῶν (91) καὶ ὑπέροπλος ἔφη· Οὐδαμῶς τὸ παρ'
ὑμῶν βουλευθὲν διαπράξομαι, ὥς ἂν μὴ ἐκεῖνος ἐμοὶ
δειλίαν καὶ ἄρασμὸν ἐπιγράφοιτο· διὸ ἀπειμι πρὸς
ἀντιπαράταξιν αὐτοῦ. Διοδεύσας δὲ ἀπὸ Ἀμινσοῦ
ὥσει μίλια⁹² (92) φ' τῷ Ἀδυσιανῷ καταντῆ, κατὰ
συνορίαν τελοῦντι τῆς τε Παφλαγονίας καὶ τοῦ Ἀρ-
μενιακῶν θέματος, εἰς τὸν χώρον δε κατωνόμασται
Πόρσοντα (93), ἐν ᾧ ὁρος καθέστηκε, καθ' ὃ ὁ Ἄμερ
ἐσκήνωσεν (94), ἥτοι τοῦ ὄρους ἐκείθεν, καὶ ὁ Πε-
τρωνᾶς ἐνθεν. Νυκτὶς δὲ καταλαβούσης στρατηγούς
ἐκπέμπει τῶν εὐδοκίμων, ἐπαναδεδηκέναι τοῦ ὄρους
καὶ ἐγκρατῆσαι αὐτοῦ, ἵνα μὴ τούτου ἐν κατασχέσει
γίνωνται οἱ πολέμιοι. Ταῦτ' δὴ τούτο καὶ ὁ Ἄμερ
εἰργάσατο (95). Πρὸς τῇ ἀναβάσει δὲ τοῦ ὄρους συν-
ηγηκέτων ἀλλήλοις, ὑπερίσχυσεν ὁ Θεὸς τὸν λαὸν
αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναδεδηκόντας εὐθαρσῶς κατεβί-
βασεν· ἔφ' ὃ καὶ ὁ Πετρωνᾶς μετὰ τοῦ ὑπ' αὐτὸν
παντὸς λαοῦ ἀναβέβηκεν. Συμβολῆς δὲ γενομένης
τῶν ἐκατέρων μερῶν, ὁ ἐπιβλέπων Θεὸς ἐπὶ ταπεινὸν
καὶ πρῶον καὶ τοὺς αὐτοῦ τρέμοντα λόγους, ὁ τοὺς
ὑπερηφάνους ἀντετασσόμενος, τὸν μὲν ἐκραταίωσε,
τὸν δὲ ἐσάθρωσεν (96)· καὶ παραντίχα ὁ Ἄμερ μα-
χαίρῃ πεποινηλότητο⁹⁷, οὐκ ἐπὶ ἀναιρεθέντος ὁ ὑπ'
αὐτὸν ἄπας λαὸς διεσκέδαστο καὶ ξίφους ἐγγίσρημα

A affinitate imperatoris glorians minatus est tibi bel-
lum inferre: quapropter eum universis exercitibus
praesesse iussit. Ab eo collectae sunt omnes thema-
tum copiae et armis instructae, praelio adversus te
paratae. Tunc Amer suis ducibus revelavit quid
audivisset, quid faciendum ad haec sit quaerens.
Illi vero ad eum unanimiter dixerunt. « Res quales
nos, o Amer, gessimus adversus Romanorum impe-
rium, nemo ante nos gessit: non est opus maiore
negotio, sed tantum via in nostram regionem, per
quam proficiscamur. Et si quidem Petronas nos
persequens occupaverit, tunc 96 contra eum in
acie consistemus: sin id non accadat, ad nostra
utique abibimus. » Ipse autem Amer, si quis alius
arrogans et superbus, dixit: « Haudquaquam vestrum
consilium exsequar, ne ille formidinem aut fuga-
citatem mihi imputet. Quare proficiscar in aciem
contra eum. » Profectusque ab Amiso quasi milliarum
quingenta ad Amyasianum pervenit in confinibus
Paphlagoniae et Armeniaci thematis, in locum qui
Porsonta dicitur, ubi mons est, apud quem Amer
tabernacula posuit; ipse in altera parte montis, et
in altera Petronas. Cum autem nox venisset, duces
mittit Petronas ex probatoribus qui consendant
montem eumque occupent, ne hostes eum obti-
neant. Quod idem et Amer fecit. Cumque in as-
censu montis sibi obviassent, prevalere fecit Deus
populum suum, eosque qui ascenderant audacter
aggressi dejecerunt, et Petronas montem cum
omni sua multitudine ascendit. Factoque conflictu
ex utraque parte, Deus, qui humilem respicit et
mansuetum suosque sermones trementem, qui su-
perbis resistit, hunc roboravit, illum debilitavit.
Ac confestim Amer gladio penas dat: quo inter-
fecto omnis ejus multitudo dissipata gladioque
perempta est, ac fere universa periit, excepto illius
filio cum una centuria Halyn fluvium transgresso;
quem tamen occurrens 97 ei in Charsiano themate
merarches Machæras dietus cepit, illosque qui cum
ipso erant, ut propemodum, Deo miraculose agente
in excelso brachio, nee relinqueretur aliquis ex
ipsis, quidque acceidisset nuntiaret in urbe ipsorum
adhuc reliquis Saracenis. Hoc cum nuntiatum esset
imperator, civitas abundanti letitia ex hilarata est,
D ac Petronas magistrorum gloria decoratur. Ut au-

VARIÆ LECTIONES.

⁸¹ τὸ Ἄμερ L. ⁸² γεγωνός ὁ Ἄμερ L. ⁸³ ἐξέργαστο V. ⁸⁴ παραινέ L. ⁸⁵ παραταξόμεθα, α σιρησ ω
script. L. ⁸⁶ μήλ: α L. ⁸⁷ πεποινηλότητο L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(85) Ita scriptum, solemnem hallucinatione circa
o et ω. Forte τῷ scripserat auctor [ut p. 80]. Alias
ei τὸν legi potest.

(86) Scriptum ἀπισιν ex iotacismo.

(87) Ita scriptum. Potius παρ' ὃ, quocirca, qua-
propter, aut παρ' οὗ, a quo.

(88) Scriptum γεγωνός ὁ. Apparet autem hinc
maxima socordia librarii circa o et ω.

(89) Ita scriptum, non παραινέιν, quod aptius
esset. Aut potius legendum παραινέει vel παραινέειν.

(90) Balbutit misere.

(91) Scriptum τελῶν. Solet librarius pro circum-

flecto acutum ponere, ut supra in Πετρωνᾶς ali-
quoties: paulo ante tamen recte περιστωμένως.

(92) Ita scriptum μήλια, non μίλια. Videtur au-
tem numerus quingentorum nimius. — Ita fere
scriptum, ut etiam legi possit Ἀμυσιανῷ.

(93) Cont. p. 112, ubi Πόσσοντα. Vid. ibid. p. 113,
Cedr. p. 546, ubi Πώσσοντα· apud Zon. p. 159,
Πώσαντα.

(94) Ita scriptum, non ἐσκήνωσεν.

(95) Cont. p. 113.

(96) Cont. p. 114, Sym. Log. p. 440, Georg.
Mon. p. 535, Cedr. p. 547, Zonar. p. 150.

tem aliqui, etiam Bardas postquam cum fratre A γέγονε, καὶ σχεδὸν ἅπας ἀπώλετο, δίχα τοῦ τοῦ-
hostes vicisset, tunc Cæsar acclamatus fuit, in του υἱοῦ μετὰ ἑκατοντάδος ἀνδρῶν (97) διαπε-
diebus Paschatis, indictione decima. ραιωσαμένου Ἄλυν τὸν ποταμὸν (98)· οὐ κατὰ συν-

ἀ.τησιν καθιστῶς ἐν τῷ Χαρσιανοῦ θέματι μεράρχη, ὁ Μαχαίρης οὕτω καλούμενος κατέσχευεν αὐτὸν
καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ, ὥστε παρὸ μικρὸν τοῦ Θεοῦ θαυματουργήσαντος ὕψηλῳ ἐν βραχίονι, μὴ περι-
λειφθῆναι τινα ἐξ αὐτῶν καὶ περὶ τῶν συμβεβηκότων ἀπαγγεῖλαι τοῖς κατὰ τὴν πόλιν αὐτῶν περιούσι
Σαρακηνοῖς. Περὶ τοῦτου διαγγελλθέντος τῷ βασιλεῖ κατὰ τὴν πολιτείαν χαρμονὴ δαφίλης διακέχυται (99),
καὶ ὁ Πετρωδὲς τῇ τῶν μαγιστρῶν εὐκλείᾳ σεμνύνεται. Ὡς δὲ τινες, ὅτι καὶ Βάρδας σὺν τῷ ὁμαίμονι
τοὺς ἐχθροὺς ἐροπωσάμενος τὴν τοῦ Καίσαρος τότε κληροῦται ἀνάρρῃσιν, ἐν ἡμέραις τοῦ Πάσχα, ἰνδικτιῶνι ε'.

De his rebus cum audivisset dux Bulgarorum,
cædens ejusmodi victoriæ ad pacificum statum
inclinabat, quamvis prius fuisset ferox. Sed et
sæpe premebantur ejus subjecti: unde et Homeri-
cum apud se, ut par est, cogitarunt oraculum,

*Tristes sunt mortes miseris mortalibus omnes,
Sed quam dira fames affert tristissima demum est;*

adeo ut facile Christianorum admitterent baptismum
universi, ipsæque eorum dux vellet Michael vocari
imperatoris nomine, cum mitterentur illuc sacerdo-
tes quidem eximii ad religionem Christianam fir-
mandam.

98 Cæterum magnæ curæ erat Cæsari Bardæ
sapientia, quamvis ea cura ad ostentationem spe-
ciaret. Congregat itaque sapientes in Magnaura,
ut, aliis philosophiæ, geometriæ, aliis astronomiæ,
aliis grammatices professoribus ibi constitutis, isti
gratis docerent accedentes. Ac tantum in ea cura
laborabat, ut Leonem illum summum philosophum
in philosophia constitueret doctorem, ejusque dis-
cipulum Theodorum in geometria, atque in astro-
nomia Theodegium, inque grammaticis Cometan,
istisque imperatorias largitiones suppeditaret. Quos
præ studio sæpe visitans ac discipulorum cujusque
aptitudinem considerans, bona spe hos sustentabat,
ipsorumque præceptores diligentiores beneficiis
efficiebat, ita ut eruditionis semina ex illo tempore
ad hunc usque diem sumpto incremento plures
fructus ferrent, in illius memoriam litterarum mo-
numentis consignatam. Insuper nec muneribus
facile corrumpebatur, quamvis fide id præ se fer-
ret: inhiabat enim opibus vehementer, multas pos-

Ὁ οὖν καθηγεμὸν Βουλγάρων περὶ τοῦτου ἐπεγνω-
κὼς (1) καὶ τῷ τοιοῦτῳ κατατροπωθεὶς εὐτυχίᾳ
πρὸς εἰρηναίαν κατὰστασιν ὑποκλίνεται, εἰ καὶ πρὶν
ἐθρασύνετο (2), ἀλλὰ μὴν καὶ λιμῷ οἱ περὶ αὐτὸν
πιεζόμενοι (3) (ὅθεν καὶ τὸ Ὀμηρικὸν καθ' αὐτοὺς
ὡς εἰκὸς διενενόητο ὁ λόγιον,

Πάντες μὲν στυγεροὶ ὁράται δαίλοισι βροτοῖσι,
Λιμῷ δ' οἰκτιστοὶ θανέειν καὶ πότμον ἐπισπείν),
καὶ τοσοῦτον ὥστε καὶ τοῦ Χριστιανῶν εὐπειθῶς (4)
καταξίωθῆναι βαπτίσματος ἅπαντας, τὸν δὲ αὐτῶν
ἀρχηγὸν αἰρετίσασθαι ὁ Μιχαὴλ ὀνομάσθαι ἐπὶ τῷ
βασιλεῶς ὀνόματι (5), ἐκπαρθέντων ἐκείσε ἀρχιε-
ρων τινῶν ἐλλογίμων τὰ τῆς Χριστιανικῆς πίστεως
ἐγκρατύνασθαι.

Περὶ πολλοῦ δὲ (6) τῷ Καίσαρι Βάρδα ἡ σοφία πε-
φιλοτίμητο, καὶ (7) τῶν πολλῶν πρὸς ἐπίδειξιν ἐμε-
μέλητο. Συναθροίξει σοφοὺς κατὰ τὴν Μαγναύραν,
ὡς τοὺς μὲν φιλοσοφίας, γεωμετρίας, τοὺς δὲ ἐτέρους
ἀστρονομίας, ἄλλους γραμματικῆς ἀντιποιουμένους
ἐγκαταστήσας προῖκα διδάσκειν τοὺς προσιδόντας.
Καὶ τοσοῦτον αὐτῷ τὰ τῆς ἐπιμελείας ἐν τούτῳ δι-
εργαστο, ὡς λέοντα τὸν πάνυ φιλόσοφον κατὰ τὴν
φιλοσοφίαν ἐντάξει διδάσκαλον (8), καὶ τὸν αὐτοῦ
φοιτητὴν ἐν γεωμετρίᾳ Θεόδωρον (9), καὶ ἐν ἀστρο-
νομίᾳ Θεοδήγιον (10), ἐν τε γραμματικοῖς Κομητᾶν,
καὶ τούτους ταῖς βασιλικαῖς δωρεαῖς ἐπαρκεῖν (11).
ἐφ' οἷς ἐκ φιλοπονίας ἐπιχωριάζων συγχῶς καὶ τῶν
μαθητιῶντων ἐκάστου τὸ ἐπιτηδεῖον ἐννοῶν χρησταῖς
ἐλπίσιν ὑπέτρεφεν, αὐτῶν τε τοὺς καθήγουμένους
ἐμμελεστέροισι πρὸς τούτους ταῖς εὐεργεσίαις πε-
ποίητο, ὥστε τοῦ λόγου τὰ σπέρματα ἔκτοτε καὶ
μέχρι τῆς δεῦρο διαυξηθέντα ἐπὶ πλείον τελεσφορεῖν
εἰς ἐκείνου μνήμην ἀνάγραπτον (12). Πρὸς ἐπὶ τού-
τοις τῷ ἀδωροδοκῆτῳ, καὶ ἐπιπλάστῳ, ἐπέχρητα.

VARIAE LECTIONES.

98 Μενάρχη; V. 99 διενενόητο L. 100 στυγεροί] γὰρ L. Odys. μ., 341. 101 αἰρετίσασθαι L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(97) Cedr. p. 547, Zon. p. 159.

(98) Cont. p. 114, Cedr. p. 547.

(99) Id est: *Per civitatem lætitia ingens manavit.*
Sed videtur et hic invertisse pro ἡ πολιτεία (sive
ἡ πόλις) χαρμονὴ δαφίλῃ διακέχυται.

(1) Videtur hæc alieno loco inseruisse. Bulgares
ad Christum conversos fuisse adhuc Theodora im-
perante, tradit Cont. pp. 101 et 102. Sym. etiam
Log. ante expeditionem Petronæ refert, p. 440.
Vid. Georg. Mon. p. 534, Cedr. etiam p. 540, Zon
etiam p. 155.

(2) Zon. p. 155, Cedr. p. 540, Sym. Log. p. 440,
Cont. p. 101, Georg. Mon. p. 534.

(3) Nominat. pro genit. absol. — Pueriliter rur-
sus inculcat Homerum. — Καθ' αὐτοῦς. Ita scrip-
tum, non κατ' αὐτῶν.

D (4) Sym. Log. p. 440.

(5) Cedr. p. 540, Cont. p. 102, Sym. Log. p. 440,
Georg. Mon. p. 534.

(6) Cont. p. 115, Cedr. p. 547, Zon. p. 160.

(7) Ita hæc scripta. Loquitur negligentissime.

Nullam ponit particulam connexionis.

(8) Cont. p. 115, Cedr. p. 547, Zon. p. 160.

(9) Cont. p. 119. De hoc Theodoro Leonis disci-
pulo multa idem. p. 115 seq.; de eodem Cedr.
p. 548 et seq. non nominat, ut et Zon. p. 160
et seq.

(10) Cont. p. 119, Cedr. p. 550. — Κομητᾶν.
Cont. p. 119.

(11) Cont. p. 119, Cedr. p. 550.

(12) Exemplo sit auctor.

Ἐπιφιλοχρηματίζει (13) γὰρ ἀπειδῶς πολλῶν κτη-
μάτων καὶ μὴν τιμαλφῶν ἐπιφίμενος, ὧν τὴν κτῆσιν ἐξ
ἀναγκαίου προσελαμβάνετο· ἐπιφιλοτίμητο γὰρ προ-
πομπαῖς εἰς ἄκρον καὶ σεβασμιότησι, τὸ αὐθαδὲς καὶ
ἀλαζονικὸν ἐπισπώμενος (14), εἰ καὶ μετὰ σκηνικευο-
μένης φρονήσεως καὶ ἀρχικῆς καταστάσεως ἦσαν ἦν
τῶν ἐξ ἀληθείας βελτιωμάτων. Ἐξ ὧν ἀσχέτως
ἐδασιλεία (15), Μιχαὴλ ἐπαυχενίζων τοῦ βασιλέως,
ὥς παρορᾶσθαι μὲν πολλάκις ἐκ τε (16) τῶν συγκλη-
τικῶν ἐξεγένετο, τάχα δὲ καὶ διὰ τὸ ἀλίσκεσθαι (17)
φιλοθεάμονι καὶ φιλιπποδρόμῳ προθέσει τὸν ἀνακτα
δι' ἀπροσεξίαν τῶν ἀμεινόνων, ἣ τυχὸν καὶ ἡλικίᾳ
τῇ νεαζούσῃ παραρπίζεσθαι.

Οὐ μὴν δὲ Βάρδας μόνος τῆς βασιλείας ἐρῶν ἐτυρ-
βάζετο, ἀλλὰ καὶ τῶν τῆς Ἐκκλησίας ἐγκρατεῖν οὐκ
ἐπαύετο (18), ὥστε καθελεῖν τοῦ ἀρχιερατικοῦ θρό-
νου τὸν σεμνὸν Ἰγνάτιον διασκέψασθαι, τῷ ἀπειρ-
χθαι ποτε κοινωνίας αὐτὸν κατὰ τι τῶν ἀπεικταίων
ἐλάττωμα, ὃ πρὸς ὑπόνοιαν παρενόσχηπεν, εἰ καὶ
παρ' αὐτοῦ πολλάκις ἐν ταύτῃ δεχθεὶς νοθευτικαῖς
τε συμβουλαῖς μὴ πεισθεὶς ἵ ἐαυτὸν δοκιμάζειν
καθ' ὃ τῷ Παύλῳ νενομοθέτηται, ἀνευλαβῶς τῷ
ἀγιάζοντι πρόσεσι καὶ πολλάκις διὸ ἐν μιᾷ (19)
τῆς ἀδιαφόρου τολμῆς ἀπορραπίζεται (20), καὶ
ἀπαλεῖ κατ' αὐτοῦ μεθ' ὕδρων χαλεπῶν τῆς ἀρ-
χιερωσύνης αὐτὸν καθαρῆσειν, προσπειθησόμενος ἵ
ἐκπιστοῦς (21). Ὅς μετ' ὀλίγον τὸν τοιοῦτον ἄνδρα
τῆς ἀρετῆς ματαίωσας τοῖς κατ' αὐτοῦ σκευασθεῖσι
τῆς ἐκκλησίας καθίστησιν ἐκδηλτον, τὸν μετὰ (22)
τὴν τετραστῇ τοῦ θρόνου κατάσχεσιν καὶ τελευταίαν ὁ
τοῦ τρισμάκαρος Μεθοδίου κατ' ἐκλογὴν προκριθέντα,
οὐκ εὐλαβεῖα τῷ μεγίστῳ (23) τῶν ἐκ πατρὸς ὀρθο-
δόξων συστάσεων ἵ τῶν μεγάλων τῇ ἀρετῇ βασιλείου
καὶ Γρηγορίου, τῶν υἱῶν Λέοντος βασιλέως, καὶ τῇ
τοῦ πατρὸς ἐπιφύγῃ αἰρέσει σμικρυνομένων, ὡς
ἐντεῦθεν λοιπὸν κληροῦσθαι ἵ τὸ μέγιστον τῶν ὁ
μεγάλων ἐπαναβέβηκεν (24). Ἀντιστάγει δὲ Φώτιον
πατριάρχην, κατὰ τι μὲν τῶν βελτιῶν ὁ ὀρετε-
ροῦντα, κατὰ τι δὲ χθαμαλούμενον. Ἐφ' ὧν καθ-
όλου καὶ τῇ ἀνόδῳ πολλῶν προσκληθέντων τῆς γε-
ρουσίας βουλῆς καὶ ταύταις ἐπισφραγισμένων,
Κωνσταντίνος μόνος ὁ εἰρημένος οὐ κατατίθεται,
ἐξεκτῶν μὴ ἐξεῖναι τινι τῶν λαϊκῶς καταλόγοις συν-
ελεγμένων περὶ τοιοῦτων ἐγγράφεσθαι. Οὐ μέχρι
τούτου τὰ κατ' αὐτὸν· ἀλλὰ πολλὰς τιμωρίαις ἐμ-
μεθοδεύεται ἵ παρὰ μικρὸν τῆς ζωῆς ἀπὸλλάχθαι,

seasiones, sed et pretiosas, affectans, quarum com-
parationem necessario suscipiebat: studebat enim
pompe summopere et magnificentia, arrogantiam
et fastum colligans, quamvis cum simulata pruden-
tia et imperii affectatione aspiraret ad eos profe-
ctus qui rei veritate probarentur. Quare immodice
affectabat imperium, Michaelis imperatoris cervici
imminens; 99 cui ut contemneretur et a senatori-
is viris sæpe accedit, fortio quia caperetur specta-
culis ac circo nimis esset deditus imperator pro-
pter neglectum meliorum morum, aut fortasse
quod juvenili ætate huc illuc impelleretur.

Sed non solum cupiditate imperandi Bardas
turbulentus erat, verum et Ecclesiam violare non
desinebat, adeo ut removere a sede patriarchali
sanctum Ignatium in animum induceret, quod
exclusus aliquando communione ab eo fuisset,
propter quoddam detestandum crimen, quod in
suspicionem veniebat, quamvis sæpe in eam rece-
ptus, admonitionibus et consiliis non obtemperans
ut sese probaret secundum Pauli præceptum,
irreverenter ad sanctum accedit, et sæpius: quare
uno quodam die ob Indifferentem audaciam re-
pellitur cum castigatione. Atque hic minatur illi
cum contumeliis gravibus, a summo sacerdotio
remoturum, additurum etiam sæva verbera: qui
et paulo post, ejusmodi virum, virtute irrita et
despecta, suis in eum machinationibus ex ecclesia
ejecit, illum post quatuor annorum patriarchatum
et obitum beatissimi Methodii per electionem ante-
positum, cum maxima reverentia, patrum orthodo-
xorum pari magnis illis in virtute, Basilio et Grego-
rio, filiis Leonis imperatoris, etsi propter patris
infamem hæresin minuerentur, ut ad percipiendos
100 honores magnorum maximos ascenderet.
Introducitur autem Bardas in locum ejus Photium
patriarcham, in aliquibus bonis superiorem, in ali-
quibus inferiorem. In quorum descensus et ascen-
su, cum multi accessiti fuissent ex senatorio ordi-
ne eumque assensu suo comprobassent, solus
Constantinus, de quo diximus, non consensit,
dicens non licere cuiquam ex laicorum numero
talibus inscribi. Non eo tantum processum adver-
sus ipsum, sed multis suppliciis exercetur, ut pro-
pmodum vitam amitteret, in tantum ut humi

VARIE LECTIONES.

¹³ ἦτον L. ¹⁴ ὥς L. ¹⁵ πεισθῆς L. ¹⁶ προσπειθησόμενος L. ¹⁷ τελευταίαν potius. ¹⁸ συνευλ, a
supra scriptio τῷ μεγίστῳ L. ¹⁹⁻²⁰ πληροῦσθαι L. ²¹ τῶν τινῶν L. ²² βελτιῶν L. ²³ ἐνμεθοδεύεται L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

- (13) Ita scriptum per η in penult., non per iota.
(14) Loquitur involute et contortie et ambigue.
(15) Cedr. p. 547, ubi τῆς βασιλείας καταστοχάζ-
ετο. Zon. p. 160, ἐαυτῷ τὴν βασιλείαν ἐμνατο.
(16) Ita loquitur quasi Bardas contemptus fuerit
a senatu: sed causæ quas subjungit contemptum
imperatoris indicant. Taceo quod μὲν et τε et
in ἐξεγένετο ἐξ præter rem posuit.
(17) Cont. p. 114, Cedr. p. 547, Zon. p. 159.
(18) Cont. p. 120, initio, Cedr. p. 551.
(19) Loquitur incondite et pugnantia. — Διὸ ἐν

μῇ. Involute et ambigue.

(20) Græca sunt instar foliorum Sibyllæ. Itaque
Latina non possunt fieri multo clariora. De aliqui-
bus amplius quærendum quod ad res attinet.

(21) Desperate et perditæ loquitur.

(22) Cont. p. 120, Cedr. p. 551, Zon. p. 161.

(23) Ita scriptum. Forte τῇ μεγίστῃ. — Verti qua-
si esset συστάσις in singulari. Potest σύστασις
esse et factio. Item commendatio; in qua significa-
tione hic retineri posset plurale συστάσεων.

(24) Cedr. p. 551, Zon. p. 161, in fine.

projectus in formam crucis extenderetur manibus pedibusque alligatis indeque doloribus cruciaretur. Non hic abrupti ejus cruciatus, sed in majus progressi. Traditur a Cæsare Theodoro illi fatuo dicto, ut crudelissima experiretur, nec non Joanni Gorgonitæ et Nicolao Scutellopi, in apostolorum celebre templum, ubi monumenta Imperatorum, includentis, ut fame ac siti vexaretur, ac multo magis corporis cruciatibus: qui Icculo Constantini Copronymi eum divaricatis cruribus impositum nudum ibi reliquerunt. Erat autem tempestas hiberna et admodum gravis; lapidis dorsum acutum, totusque lapis tactu perquam frigidus, cum anni tempore tum suapte natura. Proinde athleta ille ex intestinis pus mistum sanguine mittebat. Dolorque erat talis **101** qualem utique non ignoratis quotquot dysenteriam ex frigore experti estis. Dum enim alioris et inflammationis admorsu intestinum labefaciatur, continuo doloribus distenditur qui ea patitur. Deinde valde pallescit et ob densitatem aeris cum dolore inhorrescit, sanguine in grumos coalescente in superficie, unde digestio pessum it. Sed in intimis etiam dum spiritus in corde densatur et constipatione exterioris spissatur, in affecta parte magis exasperatur dolor, vi mali eo compulsa. Ita tolerans diros cruciatus vir beatissimus, quamvis ex castratione etiam et senectute varie esset debilitatus, non est locutus Domino malum super iis quæ patiebatur, nullum anceps verbum aut quod illis ansam præbere posset, non judicavit ut Ithacensis illius socii,

ριον πονηρὸν ὅπερ ὦν ἐκπόνθει, οὐκ ἔχειν οὐκ ἐνδοσίμον, οὐκ ἀμφίβολον, οὐ κατὰ τοὺς ἑταίρους τοῦ ἐξ Ἰθάκης συνέκρινεν

*Horæ momento aut cadere aut reperire salutem
Præstat quam lenta affligi certamine vitæ.*

Certamine, inquam, cum Cæsare: non enim ei minor

VARIÆ LECTIONES.

^a τὸ πόδε L. ^b ἀλγιδῶσιν C. ^c ἐφότω L. ^d τρυχόμενος B. ^e περισκελλίσαντες L. ^f μάλλα L. ^g ψυχρῶς L. ^h ἢ om. L. ⁱ στρατεύεσθαι ἐν αἰνὶ δηϊότητι L.1

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(25) Cont. p. 120, ubi τὰς ἐπὶ γῆς τοῦ ἀνδρὸς ἐκτάσει.

(26) Cont. p. 120, ubi Θεόδωρος ὁ Μωρὸς. Apud Sym. Log. p. 441, ubi Θεοδοσίω τῷ Μωρῷ.

(27) Cont. p. 120, Sym. Log. l. c. — Cont. p. 120, ubi ὁ Σκουτελότης Νικόλαος. Apud Sym. Log. p. 441, ubi Νικόλαω τῷ Σκουτελότῃ.

(28) Loquitur conturbate. — Cont. p. 120 [ἐν τῷ τῶν ἱερῶν ἀποστόλων τεμένει, οὐκ ἐν τῷ δὴ μεγάλῳ τε καὶ σεμνῷ, ἀλλ' ἐνθα οἱ τάφοι καὶ λέγονται καὶ εἰσίν].

(29) Loquitur imperfecte.

(30) Scriptum Κωνσταν. τ supra script. Erat ex marmore.

(31) Cont. p. 120. — Apud Cont. p. 120 ἐναποκλίσαντες. Apud Sym. Log. p. 441, Οἱ καὶ περιέκλεισαν αὐτόν. Unde et apud Nostrum potius περιέκλεισαντες legendum videri possit. Apud Cedren. p. 551, Τῷ τῷ Κοπρωνύμῳ τάφῳ ἀποκλείει. Zon. p. 161, D, Ἐγκλείει τάφῳ. Nihil tamen mutandum apud Nostrum, sed tantum περισκελλίσαντες uno λ scribendum, divaricatis cruribus imposuerunt arcæ. Contin. ita: Ἐν τῷ μετεώρῳ ἐπιχαθίσαντες. — Scriptum καταγύμνωσιν..

καὶ τοσοῦτον ὥστε χαμαιριφῇ σταυροειδῶς (25) διηπλώσθαι τὰ χεῖρε καὶ τὸ πόδε ^a κατὰ βεσμον καὶ ἀλγιδῶσιν ^b ἐνταῦθεν κακύνεσθαι. Οὐ μέχρι δὲ τοῦτο τὰ τῶν αἰκισμῶν διεκόπτετο, ἀλλ' ἐπὶ τὸ χεῖρον προέκοπτεν. Ἐκδίδεται παρὰ Καίσαρος Θεοδώρῳ τῷ Μωρῷ κατὰ κτήσιν τῶν ὠμοστάτων (26), πρὸς δὲ καὶ Γοργονίτῃ Ἰωάννῃ καὶ Νικολᾷ τῷ Σκουτελόπῃ (27), καὶ ἐν τῷ τῶν ἀποστόλων περιθῆτῳ ναῷ (28), ἐν ἡρώῳ τῶν βασιλέων, ἐφ' ὅτῳ ^c ἐγκέκλειστο λιμῷ καὶ δίψει (29) τρυχόμενον ^d, καὶ πολλῷ πλείον ταῖς κατὰ σῶμα κακώσεσιν ὅτινες λάρνακι Κωνσταντίνου (30) τοῦ Κοπρωνύμου περισκελλίσαντες ^e κατὰ γύμνωσιν (31) εἰσαν. Χειμῶνος δὲ ἦν ὥρα, καὶ μάλα ^f τῶν ἐκπαθῶν τῷ λίθῳ ἐπαυχνίος ἡ δέσυτης, καὶ δι' ὅλου κατὰ τὴν ἀγῆν λίαν ψυχρὸς ^g ἐκ τε καιροῦ καὶ τῆς ἑαυτοῦ φύσεως (32). Ἐνθένδε ὁ ἀθλητῆς τῶν χρυφίων σαρκῶν ἀποβαλὼν ἐποιεῖτο σαρπρίας καὶ αἵματος (33). Καὶ ἡ ὀδύνη ὅποια, ἵστε πάντως τινὲς οἱ δυσεντερίας καὶ μάλλον (34) ἐκ ψύχους πεπειρασθε. Κρύους γὰρ καὶ φλέγματος δῆξι τοῦ ἐντέρου πημαιομένου εὐθὺς μεντεριοδυνάται καὶ διατείνονται ὁ τούτων αἰσθόμενος, εἴτα σφοδρῶς ὠκριφ καὶ τῇ πυκνώσει τοῦ περιέχοντος ὀδυνηρῶς φρικτὰ θρομβωμένου τοῦ αἵματος κατ' ἐπιφάνειαν, ἐξ οὗ ἡ διαφόρησις οἴχεται: ἀλλὰ μὴν καὶ κατὰ βάθος τοῦ ἐγκαρδίου πνεύματος πυκνουμένου τῇ συμπίλῃσει τοῦ ἐξω παχυνόμενου, εἴτα τῷ τραυματιῶναι μέρει πλέον δριμύσσειται, συναλυνομένης ἐκείσε πάσης τῆς χαλεπότητος. Οὕτως ἐγκατερῶν (35) τοῖς δεινοῖς ὁ πανώλιος, εἰ καὶ εὐνουχίᾳ καὶ γῆραι (36) πολυειδῶς μεμαλάκιστο, οὐκ ἐφθάρχετο πρὸς τὸν Κύριον κατὰ τοὺς ἑταίρους τοῦ

Βέλτερον ἢ ^a ἀπολίσθαι ἐνα χρόνον ἢ ἐβίωναι, ἢ δηοῦ στρεῦεσθαι ^b ἐν αἰνῇ δηϊότητι (37),

ἦ: οἱ τῇ πρὸς τὸν Καίσαρα: οὐκ ἦν γὰρ αὐτῷ ἐπ'

(32) Cont. p. 120.

(33) Cont. p. 120, Sym. Log., p. 441, Nostri verbis, nisi quod ex τῶν, melius.

(34) Rursus tanquam declamator: et satis apparet melius sermonis genus. — Καὶ μάλλον. Ita scriptum.

(35) Sym. Log. p. 441, iisdem cum Nostro verbis.

(36) Ita scriptum, non γῆραι.

(37) Ita scriptum, male. Emendandum ex Homero. Negligenter hæc ut plerique et supine tractata sunt, partim a librario, partim ab ipso auctore. Loca Homeri, in quibus Noster multus est et ineptus, id ostendunt, plerumque vitiose descripta. Apud Hom. II. o. v. 511, hæc ita: Βέλτερον ἢ ἀπολίσθαι ἐνα χρόνον ἢ ἐβίωναι. ἢ δηοῦ στρεῦεσθαι ἐν αἰνῇ δηϊότητι. Quæ ibi Ajax dicit suos prælio acuens. Sed Noster, lapsu memoriæ, ut videtur, sociis Ulyssis tribuit, deceptus fortasse similitudine loci Odys. μ. v. 350. Βούλομ' ἄπαξ — ἀπὸ θυμὸν ὀλέσσαι ἢ δηοῦ στρεῦεσθαι ἐὼν ἐν νῆσῳ ἐρήμῃ, ubi unus sociorum Ulyssis reliquos hortatur ad mactandos Solis boves, cum fame laborarent. Atque eo nunc respicit. Supra etiam indidem, occasione famis, verba reddebat.

Ἰλαττον ἢ πάλῃ πρὸς σάρκα καὶ αἷμα τῆς πρὸς τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος· τοῦτου, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν κατὰ τὸ μέγιστον, Ἰσος ὁ ἀγὼν ἐπ' ἀμφοτέρω (38). Τοιγαροῦν τὴν «διανίστησιν» τῶν συνόντων τῷ μακαρίῳ κατὰ φρουρὰν, οὐ πρὸς πῆμασιν, ἀλλὰ παρηγορίαν, ὡς δι' αὐτὸν κινδυνεύοντι (39). Κωνσταντίνος ἦν ὁ Ἀρμένιος, οὐ πολὺ κατὰ μὲλαν κατέστην. Θύτος πᾶν κρύφα βασιτάζων τι ἀγγελίδιον ἐξ ὕελου ἐμπλεον οἴνου, πρὸς ἐπὶ τούτῳ καὶ ἄρτον, ἔστιν ὅτε καὶ μῆλα, τῶν κακοποιῶν ἀνδρῶν τὴν ὑποχώρησιν πρὸς μικρὸν ἐμεθέδευεν, καὶ τῷ ὁσίῳ εἰσῆι, καὶ τοῦ λάρνακος αὐτὸν κατεβίβαζεν, καὶ παρείχε τὸν ἔλεον, ἀποκουφίζων καὶ ἐπ' ὀλίγον τῆς συμφορᾶς, μέχρι τῆς ἐκείνων ἐλευσεως (40). Ὁ πολλὴν τὴν εὐχαριστίαν ἡμέτερο μετὰ τὴν τῶν κακῶν λύτρωσιν· οὐ γὰρ ὡς Καίσαρος ὢν, εἰ καὶ τῶν οἰκείων, τοὺς αὐτοῦ κακοὺς ἐνεβίδου, εἰδὼς ἀπομένειν θεῷ τὰ θεοῦ καὶ τὰ Καίσαρος Καίσαρι, ὥστε μὴ παροξύνει τὸν Ὑψίστον.

Τὰ δὲ πρὸς ἵπποδρομίαν (41) τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ διεσπούδατο ἐν τοῖς κατὰ Προποντίδα παλατίοις περιφανέσιν, ἐνθα ναὸς τοῦ μεγαλομάρτυρος Μάμαντος· ἡδραστὰι (42)· ἐκεῖσε τὰς ἀμύλλας συνεχεῖς ἐποιεῖτο, αὐτὸς ἱππάζων ἐφ' ἄρματος, τῶν εἰωθότων πάντων κατὰ τὴν βασιλίδαν πόλιν περὶ τὸν ἀγῶνα συντιθεμένων· καθ' ὃν τῆς θεωμήτορος τιμῇ εἰκῶν ἐπὶ τῆς βασιλικῆς ἰδρύσεως Ἰστατο, ἐξ ἧς τοὺς νικητικούς ἐπάθλους· ὁ βασιλεὺς ἀνεδέχeto. Καὶ τοσοῦτον αὐτῷ τὰ τῆς ἱπποδρομικῆς ἑριδος ἐπιφιλοτέχναστο, ὥστε ποτὲ συνηγοῦντι (43) Κωνσταντίνῳ τῷ δηλωθέντι ἐκ περιτροπῆς ἀκούσιον τοῦτον ἀνεσκαυθῆναι, καὶ παρὰ μικρὸν διαλέσθαι τῇ περιπτώσει τοῦ ἄρματος. Ὅθεν προσεπετίθεντο τὰ τῆς εὐτελείας αὐτῷ, καὶ πολλῷ πλέον (44) τὰ τῆς ἐξουδενώσεως ἐκ τοῦ ψευδοφανοῦς πετριάρχου καὶ συνεπιγομένου αὐτῷ αἰσχίστου κλήρου, καὶ τῷ ἀληθεῖ πατριάρχῃ κακῇν ἀμύλλαν διαμυλλωμένων καὶ δυσωνύμοις ἐνθρονιζομένων κακῶς μητροπόλεσι καὶ μεταποιούντων ἐναγέσι θυσίαις τὰ ἅγια, ὡς ἐντεῦθεν (45) καὶ βεβηλοῦσθαι αὐτὸν παρὰ παντός [τε] Χριστιανικοῦ γε πληρώματος καὶ κατεύχεσθαι τῆς βασιλείας διάρρῃξιν, ἥτις οὐκ ἐπὶ χρόνον μακρὸν ἀποβέβηκεν, προηγγασμένης τῆς Καίσαρος ἀναιρέσεως, ὡς φασί, συνεγνωκότος αὐτὴν Μιχαὴλ βασιλέως ἐξ ἀστατούσης ἐκληρώσατο, ὡς ὧδε λεχθήσεται.

erat colluctatio cum carne et sanguine quam cum principatibus et potestatibus tenebrarum hujus sæculi, aut, ut plus etiam dicatur, par certamen cum utrisque. Itaque quemdam suscitavit Dominus ex iis qui erant cum beato viro custodiæ causa, non ad nocendum, sed ad solatium præstandum, tanquam propter ipsum periclitanti. Erat is Constantinus Armenius, cujus sæpe mentionem feci. Iste admodum occulte portans vasculum vitri plenum vino, insuper et panem, quandoque et poma, infestorum hominum abitum ad breve tempus procurabat, ingrediebaturque ad sanctum virum ac de loculo eum tollebat, præbebatque misericordiam, saltem ad breve tempus sublevans ejus calamitatem, usque adeorum reditum. Cui magnam gratiam retulit a malis illis liberatus. Non enim quasi Cæsaris esset, quamvis ex propinquis, illius vexationibus cedebat, cum sciret dare Deo quæ Dei sunt et Cæsari quæ Cæsaris, ne irritaret Altissimum.

Porro imperator Michael circo et aurigationi studebat in palatiis ad Propontidem visendis, ubi templum magni martyris Mamantis situm est, ipse agens equos in curru, rebus necessariis ad certamen in imperatoria urbe comportatis. In eo templo Deiparæ pretiosa imago in imperatorio solio collocata erat, a qua victoriæ præmia imperator accipiebat. Ac tantopere studebat circo, ut auriganti aliquando cum Constantino, de quo diximus, currus subverteretur ipseque subversione currus pene periret. Unde adhuc magis contemnebatur. Sed multo despicabilior fiebat propter falsum patriarcham eique adjunctum turpissimum clerum, qui improbo certamine contendebant cum vero patriarcha, infamesque faciebant metropoles occupandis thronis, et imitabantur execrabilibus sacrificiis sanctissima; ut proinde profanus haberetur ab omni Christianorum multitudine, eique dissolutionem imperii imprecarentur: quæ etiam non longo post tempore accidit, præcedente Cæsaris interfectione, cum ejus, ut aiunt, conscius esset imperator Michael, affectu erga illum parum firmo et constanti. In qua supremum supplicium ipse sortitus est, ut hoc loco dicetur.

τῆς διαθέσεως· καθ' ἣν καὶ τὴν ἐσχάτην δίκην αὐτὸς

VARIÆ LECTIONES.

“ τοιγαροῦν διανίστησιν αὐτῷ Κύριος Symeon Logoth. p. 441 G. “ τῆς λάρνακος V. “ ἀνασκαυθῆναι L. “ ὡς om. L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(38) Sym. Log. p. 441, Cedr. p. 551. — Non ad aliar quis excitaverit, ut aliquid excidisse necesse sit, ut Θεὸς αὐτὸν Κύριος, et apud Log. p. 441, Τοιγαροῦν διανίστησιν αὐτῷ Κύριος.

(39) Cont. p. 120. Sym. Log. p. 441.

(40) Cont. p. 120. Sym. Log. p. 441, iisdem fere cum Nostro verbis.

(41) Redit ad imperatorem et ejus studium aurigationis, de quo obscure supra quædam, ubi annotavi auctores. Vid. Const. Porph. Bas. Maced. p. 151, et 152. Cedr. p. 552.

(42) Zon. p. 162 et 166. Const. Porph. Bas.

D Maced. p. 152.

(43) Ita scriptum una voce, solœcissante oratione, ut dativus sit pro genitivo.

(44) Non de Photio hæc intelligenda, sed de Gryllo, de quo Const. Porph. in Bas. Maced. p. 153, Sym. Log. p. 457, Contin. Theophanis, p. 124, Cedr. p. 554. Zon. p. 163. Noster hæc in brevitate obscure. Nec autem Photio iste Gryllus oppositus fuit, sed ante illum is Ignatio.

(45) Imperfecte, ut desit vel ὥστε vel verbum aliquod, ut συνέβη ut simile.

Parant ambo simul expeditionem navalem in Cretam, omnemque militarem multitudinem terra marique commovent, ac proficisci ipsi voluerunt. Ut autem ad Cepos ita dictos accesserunt, statim adversus Bardam Cæsarem consilia locum inveniunt. Illuc enim hæc instructa fuerant divino et imperatorio natu, ut et ipsi Bardas patesceret, ad quem spectabat conatus. Nam quidam die ante profectionem Bardas ingressus ædes suas accersitos amicos suos extremo complexu convivioque accepit ac familiarissimis amicorum legata distribuit, interitum suum coniectans. Abit ergo in monasterium vicinum, Hodegi dictam : ut autem adstidit ad vestibulum propitiatorii, facem tenens ac vota faciens pro abitu, ibi tum ei chlamys ab humeris avulsa palam decidit. Quod cum sensisset, lacrymans 104 implorabat Deiparam ardentibus precibus orans ut ab instantibus malis liberaretur. ἐμπανῶς συγχεχάλασεν (50) · ἥς ἐν τῇ παραισθησει διακρύσιον, βοήν εὐχτικῶς ἀναπέμπων τῆς τῶν ἐλ

Non solum autem in hac re præsagium ei factum, sed et aliud quoddam signum præcessit. Insomnium apparuit Cæsari tali forma quasi festo die imperator et Cæsar contenderent in templum Sapientiæ Dei cum solito splendore; progressisque ad fenestras, in his candidas vestes gerentes eis apparerent angeli, atque in penetralibus conspiceretur quidam senex in sublimi solio sedens; quis ille? Petrus apostolorum primarius, eique supplicans in genubus cum lacrymis Ignatius super iis quæ contumeliose passus esset; qui acerbitate rei condolens ei diceret ultionem a manu Domini illum accepturum: quo dicto uni ex duobus ei astantibus tanquam præpositis, in aureis vestibus, exiguum traderet gladium, nutuque præciperet imperatorem quidem ad dextram separandum esse, Cæsarem autem, Deo exosum eum dicens, ad sinistram, eoque gladio frustatim concidendum: quo exeunte etiam de Michaelæ diceret, ei etiam expectandam esse percussione[m], implium filium eum vocans.

Α Εὐ-ρεπισμὸν ὁ ναυστολίας κατὰ Κρήτης ἀμφὸς συνιθεναὶ (46), καὶ πάντα στρατὸν συγκινοῦσι κατ' ἡπειρὶν τε καὶ θάλασσαν, καὶ αὐτοὶ ἐπικέσθαι (47) προήγγητο. Ὡς δὲ τοῖς πρὸς τὸ ὄνομα Κήποις προσκιχωρήκεσαν, εὐθέως τὰ κατὰ Βάρβα τοῦ Καίσαρος χώραν λαμβάνει. Ἐνταῦθα γὰρ προμεμηχανούρητο ταῦτα ἐκ τε Θεοῦ καὶ βασιλικῆς ἐπινοήσεως, ὥς καὶ αὐτὸν τῇ Βάρβα γνωσθῆναι, περὶ οὗ ἡ ἐπιθέσις. Μὴ γὰρ τῶν ἡμερῶν πρὸ τῆς ἐξελεύσεως Βάρβας ὁ προσφοιτήτας κατὰ τὸν ἑαυτοῦ οἶκον καὶ τοὺς γνωστοὺς μετακαλεσάμενος, τὴν ἐσχάτην αὐτοῦ ἀνελθεῖν δεξιῶσιν, καὶ συμποσιάσας τοῖς οικειοτάτοις τῶν φίλων λεγὰτα παρέσχετο, τὴν ἰδίαν κατατροφὴν τακηρῶν (48). Ἀπεισι πρὸς μονὴν λαοπὸν γαίτονα, ἡπερ Ὀδηγοὶ κατωνόμασται (49). Ὡς δὲ παρестῇ καὶ τοῖς τοῦ ἱλαστηρίου προθύροις λαμπροῦς ἀφίερων τε προκεμπητρίους φωνάς, τῇ καὶ αὐτῇ ἡ τοῦτο γλαμὺς τῶν ὧμων ἀποσπασθεῖσα γενόμενος ἀπλωφύρετο δάκρυσι πρὸς τὴν θεοτόκον ἐκτεμένην λυτρώσεως.

Ὁ μόνον δὲ ἐν τούτοις αὐτῷ τὰ τῆς προσηλώσεως, ἀλλὰ καὶ ἑτερόν τι συμβόλαιον (54) προηγήσατο. Ἔδοξεν ὅναρ ὄρῃ γε τῷ Καίσαρι· τὸ δὲ τοιοῦτον διεμόρφωτο, ὥς ἐν ἑορτασίμῃ ἡμέρᾳ ὁ τε βασιλεὺς καὶ ὁ Καίσαρ ἐπῆει τῷ Σοφίας Θεοῦ ἱερῷ μετὰ τῆς συνήθους λαμπρότητος. Ὡς δὲ προσπειροτήκεσαν οἱ αὖ θυρίσι (52), ταύταις εἰκονισμένοι λαμπροφωροῦντες· τοῦτοις ἀναφάνησαν ἄγγελοι, καὶ πρὸς (53) τοῖς ἔσω διώπτετό τις ὑπεράνω γηραῖς θρονιζόμενος· τίς οὗτος; Πέτρος ὁ ἀποστόλων προδάμιος, αὐτῷ τε γονυπατῶν δάκρυσιν ὁ Ἰγνάτιος ὑπὲρ ὧν λωβηθεὶς ὑπομεμενῆκει (54). Ὁ δὲ τῷ πάθει συνδιατεθεὶς αὐτῷ ἔφη τὴν ἐκδίχησιν ἐκ χειρὸς Κυρίου ἀποίσασθαι (55), καὶ ἅμα τῷ λόγῳ ἐνὶ δύο τινῶν παρ' αὐτῷ ἱσταμένων ὡσεὶ πραιποσίτων χρυσοενδύτων (56) βραχεῖαν ἐπιδίδωσι μάχαιραν, καὶ προσετέταχαι ἐννεύσας (57), τὸν μὲν βασιλεῖα τοῖς δεξιόις ἀφορίσαι, τὸν δὲ θεόργιστον Καίσαρα (58), οὕτως εἰπὼν, τοῖς ἀριστεροῖς, καὶ διὰ ταύτης μεληδὼν τιμωρήσασθαι. Οὐ δῆθεν ἐξέμελλον καὶ περὶ τοῦ Μιχαὴλ διεῖρηκε τὴν τομὴν ἀπεκδέχεσθαι (59), ἀποκαλῶν αὐτὸν ἀσεβέτηνον (60).

VARIÆ LECTIONES.

"εὐπρεπισμόν D. "Βάρβα L. "διαπύρσιον D. "λαμπροφθορούντες ei in marg. στολούντες L.
λαμπροφθοροί Symeon Log. p. 447 C.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(46) Cont. Theoph. p. 127, Sym. Log. p. 446,
in line. Georg. Mon. p. 537, Cedr. p. 555, Zon.
p. 165.

(47) Ita scriptum. Debuit potius ἀφικέσθαι, quod ipse solet perverse pro *profiisci* ponere. — Κη-
ποῖς. Vid. omnino Cont. p. 127, Sym. Log. p. 537
in fine. Noster infra p. 104, 105.

(48) Cont. p. 127, Cedr. p. 555.

(49) Cont. p. 127, Cedr. p. 555, Zon. p. 165.

(50) Cont. p. 127, Codren. p. 155, Zon. p. 105.

(51)·Alius σύμβολον dixisset : nam illud aliud est. Mox etiam alius dixisset : "Ἐδοξεν ὅραρ ὁραῖν ὁ Καίσαρ.—"Ἐδοξεν ὅραρ — τοῦτ. ἀνεφάνησαν ἀγγελιοί. Cont. p. 126, Sym. Log. p. 447, Cedr. p. 554.

(52) Videtur ex declamatione quadam hæc sumpsisse, ubi orator digitis ostendebat fenestras. In antecedentibus bis oratorum more alloquitur:

D auditores, quæ loca ibidem ex declamatione...

(53) Cont. p. 126, Sym. Log. p. 447, ut Noster.
Sed ibi male τοὺς² pro τοῖς. Cedr. p. 554, in fine.
— Scriptum ὑπὲρ ἅνω. Sed apud Logoth. rectius
ὑπεράνω.

(54) Sym. Log. p. 447.

(35) Ita scriptum, cum deberet ἀπολασθαι potius, uti recte apud Log. p. 447. — Καὶ ἄμα τῷ λόγῳ — ἐπιδίδ. μάχαιραν. Cont. p. 126 in line.

(56) Apud Lógoth. est χρυσενδυτών. Ibid. male
πραιποσίτοις.

(57) Apud Logoth. pro istis male καὶ φησιν τάχιστα ἐκνεύσας. Male ibidem ἀπώρισεν.

58) Cont. p. 127; Cedr. p. 555

(59) *Iisdem verbis* Sym. Log. p. 447, Cedr. p. 555, ubi *μεληθδὸν διάτεινα*.

(60) Cont. p. 127.

Καὶ ἄλλο τι σημεῖον ἐπὶ τῷ θανάτῳ παρηχολουθή-
 καὶ τοῦ Καίσαρος. Ἐξαιεστάλη κατὰ Κήπους διάγοντι
 (61) παρὰ Θεοδώρας τῆς αὐτοῦ ἀδελφῆς ἐσθῆς τοῦ
 προσήκοντος μήκους ἑλλείπουσα ², ἥτινι πέρδιξ χρυσο-
 παστος καθιστόρητο ἢ προσδεξάμενος ἐπυθάνετο
 ἢ αὐτὴ τί κεκολλώταται; καὶ ὃ ἐν ταύτῃ πέρδιξ τί
 δηλῶν ἀναγράφεται; ἢ ἀμφοτέρων τὴν λύσιν δι-
 εἰσωγράφει, διὰ μὲν τοῦ πέρδικος τὸ πρὸς αὐτὸν δο-
 λερὸν, ὡς δοκεῖ, τῆς στειλιάσης διὰ τὴν ἐπὶ τῷ ἀναιρε-
 θέντι Θεοκτίστῳ ἀντέκτισιν, διὰ δὲ τοῦ ἑλλειποῦς τὸ
 ἑλλειπὲς τῶν αὐτοῦ ἡμερῶν αἰνιτιτόμενος (62). "Οὐεν
 (63) καὶ Ἀντιγόνῳ τῷ πατρικίῳ καὶ καθηγεμονεύ-
 οντι τῶν σχολῶν (64), τῷ υἱῷ αὐτοῦ, προστετάχαι
 τὸν ὅπ' αὐτὸν λαὸν ἅπαντα συντελεῖν καὶ τῇ βασιλίδι
 κατευθῆναι τὴν ἀφίειν. Ὁ δὲ πρὸς τὴν τοιαύτην
 δυσανασχετεῖ βούλῃσιν (65). Καὶ πλέον τὰ κατὰ Μι-
 χαὴλ βασιλέως ἐπεφανέρωτο παρὰ Καίσαρι (66).
 Πρὸ δὲ τινος χρόνου σεισμοῦ γεγονότος τῶν πόποτε
 μνημονευμένων φρικωδεστέρον (67), ἐπεπύχαι τὸ
 ἄγαλμα ὃ κατὰ τὴν ἀγίαν Ἀναν, ἥ ³ ἐπώνυμον (68)
 τὸ δευτέρον, κατὰ κλίνα διαστήλωτο ὅπερ διαγ-
 γελθὲν παρὰ Καίσαρος Λέοντι φιλοσόφῳ ὁσῶς
 διηρημένον (69), τὸν ἐκ πρώτου ἀνακτος δεύτε-
 ρον (70) ἐκπαιεῖσθαι διὰ θανάτου, τῷ τε Καίσαρι
 Βάρδῳ τὸν διαδεξόμενον δακτυλοδεικτεῖσθαι (71)
 Βασίλειον ὃν ἔκτοτε οὗτος βασίλειος ἐπέδλεπεν.

Καὶ ταῦτα κατὰ προφητείαν συνωμαρτίκασαν
 Καίσαρι. Ἐπὶ Κήπους γὰρ ἐφασκηκότων αὐτῶν (72),
 ὃ μὲν βασιλεὺς τὰ τῆς βασιλείας ἐνήργει πρακτέα,
 ὃ δὲ Καίσαρ τὰ τῆς φιλαρχίας πλέον ἐπετηδέυετο,
 καὶ πολλὴ, ἦν, ὑπεραίρων τοῦ βασιλέως καὶ ἐτέρων
 τῶν κατὰ θειράπειαν ὤκειωμένων αὐτῷ. Ὡς δὲ πρὸς
 τοῦτο δυσφορήτως δέκχοντο, ἐμχανῶντο κατ' αὐτοῦ
 βουλὴν δολερὰν, ὅπως μισοφονήσειαν (73)· ἀλλὰ τὴν
 ἐταιρειῶν τούτου πληθὺν ἰδεδόκεισαν, ἵνα μὴ παρ'
 αὐτῆς καταδυναστεύοιντο. Πρὸς (74) ἀμυλλητήριον
 ὁρμόν ἱππῶν συμφύρονται σὺν Ἀντιγόνῳ τῷ τούτου
 υἱῷ, καὶ αὐτὸν πόρῳ τῆς βασιλικῆς σκηπῆς διορί-
 ζουσιν, καὶ Καίσαρος τοὺς πρωταγωνιστάς ἐπὶ τούτῳ
 συνέλκουσιν, ὡς ἂν ἐνησχολημένων αὐτῶν ἀφυλάκτως
 τῷ Καίσαρι ἐπιθῶνται τινες καὶ διαχειρίσωνται.
 Σαββάτιον (75) δὲ γαμβροῦ ἐπὶ θυγατρὶ Καίσαρος

Etiam aliud quoddam signum super morte Cæ-
 saris secutum. Missa fuit ei apud Cepos commo-
 ranti a Theodora sorore sua vestis justa minor
 105 longitudine, cui perdix auro intertextus erat:
 qua accepta quæsitur cur ea brevior esset et ad
 quid significandum perdix esset inscriptus? Utriusque
 solutionem depinxit, per perdicem quidem
 dolosum, ut videtur, animum erga ipsam
 mittentis, occisi Theoctisti ulciscendi causa, per
 brevitatem autem brevitatem dierum suorum con-
 jectans. Unde et Antigono patricio, duci scholarum,
 filio suo, præcepit ut omnes copias suas colligeret
 et ad imperatoriam urbem dirigeret iter. At illè
 ejus voluntati segnem se præbebat. Magisque res
 ut se haberet erga imperatorem Michaelem mani-
 festabatur apud Cæsarem. Porro non ita multo
 ante, facto terræmotu omnium qui unquam fue-
 runt maxime horribili, ceciderat statua, quæ ad
 Sanctam Annam, cognomento Deuteron, in columna
 erecta fuerat: quod cum a Cæsare nuntiatum fuis-
 set Leoni philosopho, clare ab hoc expositum fuit,
 eum qui a primo imperatore secundus esset morte
 casurum, Cæsarisque Bardæ successorem indice
 digito monstrari Basilium: quem ille ab eo tem-
 pore oculis haud æquis aspexit.

Eaque ut prædicta fuerant Cæsari consecuta
 sunt. Cum enim ad Cepos constitissent, imperator
 quidem functiones imperii peragebat, Cæsar autem
 imperium magis magisque affoctabat, nimiusque
 erat supra imperatorem cæterosque ministros ejus
 et domesticos. Quam rem graviter 106 ferentes
 struebant adversus eum consilium dolosum, ut in-
 terficeretur: sed sodalitiū ejus cœtum timebant,
 ne ab hoc superarentur. Itaque certamen cursus
 equorum instituunt, cum Antigono, eumque longe
 ab imperatorio tentorio abducunt, Cæsaris etiam
 actores primarum partium una abstrahunt, ut oc-
 cupatis istis Cæsarem custodibus destitutum aggre-
 dianter alii et interficiant. Sabbatio autem, genero
 Cæsaris patricio et logotheta cursus, ingresso ad
 Cæsarem qui una cum imperatore erat, atque

VARIE LECTIONES.

¹ ἑλλείπουσα L. ² ἥ] ἡ L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(61) Vide supra p. 103, cum not. — Παρὰ Θεο-
 δώρας — ὡς δοκεῖ τῆς στειλιάσης. Cont. p. 128,
 Sym. Log. p. 447. Iisdem fere cum Nostro verbis,
 sed imperfectius et vitiosius.

(62) Sym. Log. p. 447.

(63) Cont. p. 127.

(64) Const. Porph. p. 147.

(65) Involute et perturbate.

(66) Sym. Log. p. 447, Zon. p. 162.

(67) Cont. p. 122, Cedr. p. 552, Sym. Log. p. 447,
 ubi male interpretæ: secundo ordine.

(68) Scriptum ἐπώνυμ, ο supra script.

(69) Cont. p. 122, Sym. Log. p. 447. Iisdem cum
 Nostro verbis, Cedr. p. 552.

(70) Quia δεύτερος secundus.

(71) Forte quia ille senex in throno sedisset, quod
 ἐπὶ βασιλέων, imperatorum. — Δακτυλοδεικτ. —

D συνωμαρτ. Καίσαρι. Const. Porph. p. 145, ubi καὶ
 τῷ δακτύλῳ τούτου ὑποδείξει τῷ Καίσαρι, etc. ἐξ
 οὗ καὶ ὑψώρῳ. Καὶ ἐνῆδρευσεν ὁ Καίσαρ αὐτὸν
 Βασίλειον. Vid. Georg. Mon. p. 556, et Cedr.
 p. 664.

(72) Const. Porph. p. 147, Georg. Mon. p. 557
 in fine. Cedr. p. 566.

(73) Const. Porph. p. 147, Cont. p. 127, et 128,
 Cedr. p. 553, Zon. p. 165.

(74) Nulla adest particula connectens, qualis esset
 οὗν.

(75) Const. Porph. p. 148, ubi Συμβάτιος. Cont.
 p. 127, ubi itidem Συμβάτιος. Varietas orta ex
 similitudine litteræ β cum μ in mss. Apud Georg.
 Mox etiam Συμβάτιος p. 557, et apud Cedr. p. 554,
 Συμβάτιος.

periculis publicis relationibus recedente, ante autem se crucis signo signante, utique duce insidiarum, ii qui in occulto loco tentorii insidiabantur cum gladiis eum adoriebantur, atque in conspectu imperatoris crudeliter trucidantes concidunt Cæsarem, mensis Aprilis die xxi, indictione xiv : cum quibus Chaldus quidam inveniebatur, cui Tziphiarites cognomen. Cæterum conjuratis magno impetu incumbentibus, atque imperatore perturbato involuntario impulsu, vigiliæ imperatoris drungarius Constantinus protegebat imperatorem, quo minus una occideretur, tanquam fidelis protector et ad vitæ periculum usque benevolentiam præ se ferens. Ac fortasse simul periisset, nisi idem ille faustis acclamationibus manibusque suis opem tulisset animumque addidisset imperatori 107 eumque ab homicidis eduxisset, virtute et benevolentia præditus. Porro homicidæ, cadavere in multa frusta dissecto, genitalia ejus conto suspensa ostentantes traducebant. Propter Cæsarem autem turba haud exigua concurrebat, bellumque inter eos ortum fuisset, nisi ab eodem Constantino omni vi fuisset repressum, per quem quædam mala prohibebantur. Sed pleraque perturbatius ferebantur quam Icarium mare Euro vehementi flante, nemoque de rebus adversus hostes gerendis cogitabat, sed separatim quisque sollicitus erat, alius de Cæsare, alius de magnanimo Basilio, alius de ipso imperatore, a quo Basilius magnopere diligebatur. Atque continuo in partes imperatoris urbis revertitur imperator.

ὁπὲρ βασιλέως γε νήφοντος, τοῦ δὲ ὑπὲρ Καίσαρος, ἐτέρου δὲ ὑπὲρ Βασιλείου τοῦ μεγάλου, διὰ τὸ πεφίλοστοργεῖσθαι ὁ λαὸς παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος. σιν (85).

Basilius autem genus ducebat a prisco Arsace Partho, qui sibi Assyriorum imperium acquisivit animi corporisque fortitudine, deinde et a Teridate rege ejusdem prosapiæ, quin et a Philippo et Alexandro præstantissimis principibus. Is in Macedonia natus parentibus haud obscuris nec ignobilibus, educatusque ab ipsis egregie, tanquam aliquis Achilles a Chirone centauro, exercebatur studiis factisque fortium virorum inclarescebatque

Α τμήας τε πατρικίων ἡξιωμένου καὶ τὰ τοῦ δρόμου διεῖπειν διειληγέτος, εἰσιόντος τῷ βασιλεῖ συμπρόντι ὁ Καίσαρ τὰς τε δημοσίους ἀνεγνωκότες ἀναφορὰς (76), ἀπιδόντος δὲ κατὰ τὰ ὁ πρόσθεν τύπων σταυρικῶ σχηματισμένου (77) ὅτε καθηγούμενους τῆς συσκευῆς, οἱ ἐν παραθύρῳ σκηνῆς ἐνεδρεύοντες ξιφηφόροι ἐπῆσαν, καὶ πρὸς ἐνὼπιον βασιλέως ἀντιπρόσωπον ἀποκτείνοντες (78) καταχερματίζουσι Καίσαρα, μηνὶ Ἀπριλλίῳ κα' (79), ἰνδικτιῶν (80) ἰδ' - μεθ' ὧν Χάλδος τις παρ-εῦρητο, ὃ Τζιφινάρτης ἐπώνυμον. Τῆς οὖν στασιώ-τιδος ἐπῆρξας ἀδρόως ἐπισυστάσης τοῦ τε βασιλέως ἐνθρονηθέντος (81) καὶ τῷ πτώματι ἀκουσίως ἐχρη-μυσθέντος, ὃ ἐπὶ τῆς βασιλικῆς βίβλης ὑπαρασπίζων ἦν βασιλεῖ Κωνσταντίνος δρουγγάριος, τὸ μὴ συμ-πεφονεῦσθαι αὐτὸν, οἷα πιστὸς ὑπερασπιστὴς καὶ μέχρι φυγῆς τὸ εὖνον ἐπιδεικνύμενος. Καὶ τάχα ἂν ἀμφοτέροι διεφθάρησαν, εἰ μὴ αὐτὸς ἐκείνος εὐφημαίς ἐπιδημίοις (82) καὶ αὐταῖς παλάμαις ἐπήμυνε θαρσυνόησας τὸν ἀνακτα καὶ τῶν μισ-φόνων ἐξήνεγκε, καλοκάγαθῃ γνώμῃ καὶ εὐτολμῇ φραττόμενος. Ὡς οὖν οἱ μισοφῶνοι τὸ λείψανον πολ-λοῖς τμήμασι διανείμαντο, τὰ τοῦτου αἰδοῖα κεντῶ ὁ διαρτήσαντες ἐθριάμβευον (83). οὕτως γὰρ καὶ μετὰ θάνατον αἰκίζεῖν ἐξέμηναν (84). Ὑπὲρ Καίσαρος δὲ οὐκ ὀλίγος ὄχλος ἐπέτρεχεν· καὶ προσεσχωρήκει ἂν πόλεμος κατ' ἀλλήλων, εἰ μὴ παρὰ τοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου πάσης δυνάμει ἀνέσταλτο. Δι' οὗ τινος τῶν κακῶν ἀνεχεχάϊστο ὁ, τὰ πλεῖστα δὲ ἐκυμαίνετο μέλizon ἣ τὸ ἱκάρων πῆλαγος Εὐρώ δεινὸς ἐπι-πνέοντος· οὐδεὶς τε τῶν κατὰ πολέμων ἐπιχειρή- C σων ἢ καθ' ἑαυτὸν ἕκαστος ἐμφροντις ἦν, τοῦ μὲν

Καὶ εὐθέως περὶ τὴν βασιλεύουσαν ἀναζεύγνυ-

Ἐπῆρχε δὲ ὁ Βασίλειος ἐκ γένους μὲν πρεσβυ-τέρου (86) Πάρθου Ἀρσάκου αὐχῶν, τοῦ περιθε-μένου τὴν Ἀσσυρίων ἀρχὴν ἑαυτῷ ἐκ φυλικῆς καὶ σωματικῆς καρτερότητος, καθεζῆς δὲ καὶ Τηριδάτου τοῦ βασιλέως τῆς αὐτῆς σειρᾶς ἐξημμένου· ἀλλὰ μὲν καὶ Φιλίππου καὶ Ἀλεξάνδρου τῶν ἀρίστων ἡγεμό-νων ἐξελέχτο (87). Ὁς Μακεδόνας ὁ (88) γῆς ἐκφυεῖς γεννητόρων ἦν κατὰ γενεὰν οὐκ ἀσήμων, τραφεὶς τε νεανικῶς (89), ὥς εἰ τις Ἀχιλλεὺς Χείρωνι τῷ κεν-

VARIE LECTIONES.

ὁ σὺν παρόντι L. ὁ τὰ οἰν. L. ὁ κόντω L. ὁ potius ἐξεμμήνησαν vel ἐξεμάνησαν. ὁ ἀνεχαίτιστο L. ὁ πεφίλοστοργεῖσθαι L. ὁ Μακέσσης γῆς.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(76) Cont. p. 127, in fine Cedr. p. 555, Ἄρτι γὰρ D ἐξῆς τὰς ἀναφορὰς ἀναγνούς.

(77) Cont. p. 127, in fine, ubi τὸ σημεῖον ἐδίδου σταυρὸν εἰς τὸ πρόσωπον ἐχρατῶντων αὐτοῦ, et Cedr. p. 555. Vid. Const. Porph. p. 148.

(78) Ita scriptum.

(79) Const. Porph. p. 148, Zon. p. 165. — I. e. ἐκτάδῃ πρώτῃ, ut Contin. Theophanis p. 128.

(80) Ita scriptum [?] : requiritur ω, ut Bosius vidit.

(81) Ita scriptum. Mallem ἐκθρονηθέντος. — Καὶ τῷ πτώματι. — συμπεσον. αὐτόν. Cont p. 128, Cedr. p. 556.

(82) Cont. p. 128, Cedr. p. 556.

(83) Contin. p. 128, Cedr. p. 556.

(84) Ita scriptum, sine dubio pro ἐξεμνήνυν, quamvis ἐκμαῖνον sit μεταδατικόν.

(85) Zon. p. 165 in fine, Cont. p. 118 in fine. Const. Porph. p. 148, Georg. Mon. p. 538, Cedr. p. 556, et 566.

(86) Hæc in gratiam Constantini Porphyrogeneti videtur comminisci. Const. Porph. in Bas. Mac. p. 153. Negat. Zon. p. 163.

(87) Cont. p. 155.

(88) Ita omnino scriptum, non Μακεδόνων, ut apud Const. Porph. in Basilio Mac. ubi, ὡρμάτω μὲν ἐκ τῆς Μακεδόνων γῆς, p. 133.

(89) Hanc similitudinem videtur tacite reprehend-

ταύρων, παρ' αὐτῶν τοῖς ἀνδρικοῖς ἐγεγύμναστο φρο-
νήμασι¹¹ (90) τε καὶ πράγμασιν, καὶ πᾶσι μὲν
κατ' ἄμφω ἐξάκουστος διετέλει καὶ φίλιος (91). Καὶ
δὴ παραδόξως διὰ τῶν Χρυσέων πυλῶν εἰσῆει τῇ
βασιλευούσῃ τῶν πύλων (92), κατὰ μὲν γὰρ τὴν
ἐναγχοῦ προσαναπαυσόμενος, ἥτις νῦν μὲν ἱερὸν Διο-
μήδους τοῦ μάρτυρος (93), Ἑλλίου¹² δὲ τὸ πρὶν
κεχρημάτιεν. Εἰσῆει δὲ τὴν τεκοῦσαν ἐκβιασάμε-
νος· καὶ δὴ ἂν ἐκεκράτητο παρ' αὐτῆς, εἰ μὴ τὸ
θεαθὲν αὐτῇ θναρ τινὸς ἐτυχεν ἐπικρίσεως παρὰ
τῶν ἐν τοῦτοις ἐσπουδακότων (94). Ἐωράκει γάρ
φυτὸν μέγιστον ἐκφυῆναι, καθὼς ποτε ἡ Ἀνδά-
μη (95), καὶ ἀνθεσιν ἐγκομᾶν κατὰ τὸν οἶκον αὐτῆς,
χρυσῶ τε τὸ γῆθεν μέγα στέλεχος καὶ τὰ πρέμνα
διηρέσθαι καὶ φύλλα, καὶ ἐντεῦθεν ἀπομεμαντεῦ-
σθαι (96) σὺν ὄρκῳ ταύτῃ τῷ¹³ ἐξ αὐτῆς τὴν τῆς
βασίλειας ἐπίτευξιν καὶ ταύτης μεγαλειότητα καὶ
τὴν ἐπὶ μήκος διατάσιν συγγόνους τε καὶ ἀπογόνους
ἐκδέχεσθαι (97), καὶ ἀτάρκτη πλοῦτον τῇ κατ' αὐ-
τὸν¹⁴ χάρᾳ μεθήσκει ἐξ ἧς ἐγαγέννητο· σὺν τοῦτοις
καὶ προεισηγηθῆναι αὐτῇ παρὰ τινος ῥῆσιν εὐάγγελ-
λον, ὡς τοῦ παιδὸς κατὰ παιγνίαν τῶν ὀμηλικῶν ἐν
τινὶ λίμνῃ ἀετὸν ἐπιπτεῖναι τῇ κεφαλῇ (98), σκέπειν
δὲ δαδὸς τοῦ πύρ ἐξαπέπειναι, τὸν Ἑλλίου τε αὐτὸν
ταύτῃ παραδελούντα (99), τὴν βασιλείαν προτήκα-
σαι τὸ τεκνίον ἐμήνυν¹⁵ (1).

Σχολάζοντος δὲ τοῦ Βασιλείου κατὰ τὴν εἰρημένην
μονήν, τινὲς μοναχῶν, ἧ ὡς ἐνιοι, αὐτῷ τῷ ταύτης
καθηγουμένῳ, καθ' ὅππῃ οὐ μάρτυς ἐπιφανεῖς ἐξίεναι
κελεύει περὶ πυλῶνα καὶ τὸν ἐκεῖσε προσμεμενη-
κότα εἰσαγαγεῖν (2), βασιλέα ἐσόμενον, ὃν περιποιή-
σασθαι δέον ἐπὶ τῇ σκέπῃ καὶ τοῖς ἐνδύμασιν, οἷα
τῆνδε μονήν ἀνοικοδομῇ¹⁶ (3) συστησόμενον. Τῷ δὲ
ἐξίοντι καὶ τὸν νεανίαν τεθαμνένῳ κατεσκληρότα
ρυπῶντά τε καὶ ἀπρονόητον ἐξ ἐνδεοῦς περιστάσεως,
ἔφαρτό¹⁷ τι κατὰ φαντασίαν εἰδῶλον ἐμπαρεῖναι,
οὗ τῆς κομιδῆς κατημέλησεν. Διὰ τοῦτο αὖθις ὁ
μάρτυς τῷ αὐτῷ ὁμῶς κατεμδριμύμενος ἐξίεναι
καὶ τὸν βασιλέα Βασιλείῳ πάντως εἰσνεγκεῖν (4)
καὶ κηδεμονίας δεούσης καταξιώσασθαι. Τοῦ δὲ νεανίου
κατὰ τὴν λεγθεῖσαν κλῆσιν ἀποκρινάμενός (5) καὶ

VARIÆ LECTIONES.

¹¹ φρονήμασι L. ¹² Ἑλλίου V. ¹³ τῷ B, τὸ L. ¹⁴ κατ' αὐτῶν L. ¹⁵ an μηνῦσαι? ¹⁶ ἀνοικοδομῇ L.
¹⁷ ὑποφάρτό L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

dere Const. Porph. in Bas. Mac. p. 137, ubi τρεφόμενος τοῖνον ὁ παῖς παρὰ τῷ πατρὶ — οὕτε μὲν ἀνθρώπου Χείρωνος ἰδεῖσθαι ὡς Ἀχιλλεύς, οὕτε, εἰς. ut semihominis educatoris mentio eum offenderit.

(90) Cedr. p. 450.

(91) Jamdudum dissolute loquitur et incondite.

(92) Abrupte, sine transitione, sine apta connectione, nec preparato lectore. — Const. Porph. in Bas. Mac. p. 139, Sym. Log. p. 434, Georg. Mon. p. 531, Cedr. p. 560, Zon. p. 163.

(93) Georg. Mon. p. 531, Log. p. 164, Sym. Log. p. 434, Const. Porph. in Bas. Mac. p. 139, Cedr. p. 560. — Sym. Log. p. 434, ubi δὲ πρὶν Ἑλλίου ναδὲ κερημάτιεν.

(94) Const. Porph. in Bas. Mac. p. 139, Cedr. p. 561.

(95) Varie scribitur hoc nomen apud veteres, apud Herodotum Μανδάνη.

(96) Infinitivus requirit aliquid verbum, aut ὡς πρό καί. Loquitur et alibi ita imperfecte.

PATROL. GR. CIX.

A apud omnes et diligebatur. Mirabilis etiam fuit introitus **108** ejus in imperatoriam urbem per Aureas portas, ubi in propinquo apud monasterium requievit, quod nunc quidem Diomedii martyri consecratum, Heliae olim fuit. Venit autem in urbem, matre invita: et sane ab ea retentus fuisset, nisi somnum ab ea visum interpretatione quadam expositum fuisset ab earum studiosis et gnaris. Viderat enim germen maximum enatum, ut olim Andame, idque floribus comare in domo sua, auroque stipitem magnum, qui e terra exsurgebat, et ramos etiam ac folia tegi. Unde jurejurando prædictum imperium ejus filio, cujus longam durationem in cognatos et posteros futuram, multasque ipsum opes ei regioni missurum ex qua natus fuisset. Ad hæc, faustus nuntius aliquando mulieri venerat, puero ludente in palude cum æqualibus, aquilam super ejus caput advolasse, alisque expansis id contextisse. Atque aliquando senem virum, cujus per os ignis spiraret, quique se Heliam esse diceret, puerum imperio potiturum, sibi indicasse professa est.

Commorante autem Basilio apud prædictum monasterium, cuidam monacho, aut, ut aliqui, ipsi præfecto monasterii, per somnum martyr ille apparens exire eum jubet ad portam et illum qui ibi exspectaret introducere, **109** ut qui imperator esset futurus, eumque fovere tecto et indumentis, ut qui illud monasterium esset instauraturus. Qui egressus adolescentemque conspicatus emaciatum et sordidatum atque incultum propter inopem statum, spectrum imaginatus phantasie suæ oblatum introducere et curare neglexit. Quare rursus martyr ei apparuit, increpans, exiret atque imperatorem Basilium omnino intro vocaret curamque ejus haberet. Cumque adolescens ad pronuntiatum nomen respondisset, introitus perficiebatur: cujus rei

(97) Loquitur horride.

(98) Alia occasione Cont. Porph. in Bas. Mac. p. 136, et p. seq. Cedr. p. 576. Zon. p. 163.

(99) Const. Porph. in Bas. Mac. p. 159.

(1) Loquitur profligatissime.

(2) Const. Porph. in Bas. Mac. p. 140. Sym. Log. p. 434. Georg. Mon. p. 531. Cedr. p. 560. Zon. p. 164.

(3) Ita scriptum; f. ἀνοικοδομῇ. Apud Const. Porph. p. 140. et apud Cedr. p. 560, ita: Αὐτὸν μέλειν εἰς ἀνοικοδομήν καὶ ἀθήσιν τῆς παρούσης γενέσθαι μονῆς. Unde apud Nostrum melius: Οἷα τῆς μονῆς εἰς ἀνοικοδομήν συστησόμενον, αὐτὸν οἰσσοῖς εἰς. — Scriptum συστησόμεν. ε supra scripti. — B. τὸ νεανίας, et vide quot fuerit annorum. Basilius. Fuit XXV.

(4) Εἰσκαλεῖν potius legendum propter sequens ἀποκρινάμενός.

(5) Omitit dicere quod vocatus fuit, et tamen respondisse dicit.

occupato imperio memor esse voluit et a se mercedem exigi. Quod et observavit: nam postquam purpuram induisset, multa et splendida donaria venerabili martyri obtulit, præterea monasterium possessionibus multis ornavit et ædificando instauravit.

Tunc autem per præfectum monachorum applicavit se ad quemdam de familia imperatoria magnatē, qui amicitia gratia in monasterium venerat, et cui id curæ erat ut juvenum statura conspicuorum sibi eorum compararet, cum jam invenisset alios etiam tales, sed minores (nam multo majore statura quam isti Basilii præditus erat), et gloriabatur istis jactabundus. Theophiliscus is audiebat: contra quem ab imperatore certamen motum speciosorum et fortium juvenum. At mittitur a Cæsare **110** ad eum Antigonos, hujus charissimus, convivio excipiendus, cumque eo sæpius commemoratus Constantinus. Cum autem satiati fuissent epulis, etiam lætitia et ludus excitatur, accersitis eis iis qui domi commorabantur qui ad luctandum essent idonei, atque mox certamen instituitur. Atque omnes palæstrici et luctatores imperatoris et Cæsaris vincunt reliquos, præter Basilium qui in luctatione non aderat. Quare et hic vocatur et ad luctandum cum potiore ex illis adducitur. Erga hunc amice propter affinitatem affectus Constantinus jubet pavimentum palea conspergi, ne forte laboretur Basilii. Conveniunt igitur, convenerunt ad luctandum ambo. Tum alter sublimem tollere conatur Basilium, sed non ferens Basilii contrarium nisum, in sublimē ab isto tollitur prævalide et circumrotatur celerrimo motu, atque amplexu illo qui κατὰ πόδας dicitur vernaculo sermone, in terram dejicitur, passus casum inelabilem, ita ut ea res præsentibus omnibus delectationi esset. Et quamvis diu multumque aquis conspergeretur, vix sese recollegit. Cum igitur Antigonos cum iis qui apud ipsum erant abiisset ad Cæsarem, narrat ei de eis quæ facta essent. A quo et imperator de iis certior factus, accersit eum cum aliis duobus æqualibus: quos ut vidit, probavit speciem,

A πρὸς ¹⁰ αὐτὴν τὰ τῆς ἐλθούσης διήνυστο (6), δι' ἧς ἐν τῇ καταλήψει τῆς βασιλείας ἐπιμνησθῆναι ταύτης εἰσπράττεσθαι (7). Ὁ καὶ παρεφύλαξτο· μετὰ γὰρ τὴν τῆς ἀλουργίδος ἀμφίεσιν πολλὰ τε καὶ πάνυ λαμπρὰ ἀναθήματα τῷ σεβαστῷ μάρτυρι προσεθήνοχεν, ἔτι μὴν τὴν μονὴν καὶ κτήμασιν ἱκανοὺς καταλάμπρυνε καὶ οἰκδομαῖς ἐνεποίησεν.

Τότε δὲ τινι (8) προσκεκλήθηται: τῶν πρὸς γένους βασιλικῷ μεγιστάνων διὰ τοῦ προστατοῦντος τῶν μαναχῶν, φιλιῶς κατὰ τὴν αὐτὴν μονὴν προσφοιτῶντι, ὃ τῆς ἐπάνδρου καὶ νεανικῆς συλλογῆς ἐπεφρόντιστο (9), προσευρηκότες καὶ ἄλλους τοὺς καθ' ἡλικίαν αὐτῷ, ἀλλ' ἐλάττωνας (πολὺ γὰρ τὸ μέζον ἐν τοῦτοις βασιλεῖσι ἐπεκίχθητο), καὶ τοῦτοις ἐμαγαλαύχει σεβαρευόμενος. Θεοφιλίσκος (10) οὗτος ἐξέφηνυστο· πρὸς δὲ παρὰ βασιλέως ἀναμνηστικῶς ἐκεκίνητο εὐθείων καὶ ἀνδρείων νεανῶν ἕνεκα (11). Καὶ παρὰ μὲν Καίσαρος Ἀντίγονος (12) ὁ τοῦτου φίλτατος· ἐκπέμπεται πρὸς αὐτὸν δεξιωθόμενος. σὺν αὐτῷ δὲ καὶ ὁ ἐπὶ συγχῶν ῥηθείς Κωνσταντῖνος (13). Ἐμπαφορημένῳ ¹⁰ δὲ τῆς εὐωχίας αὐτῷ (14) καὶ τὰ κρὸς χαρμοσύνην διεγείρεται φιλοπαίγμονα, προσκαλεσαμένῳ (15) τῶν εἰκοι διατριβόντων τοὺς εἰς πάλην ἐπιτηδεύουσ, καὶ δὴ κατ' αὐτὴν ἀγῶν διενίσταται. Καὶ δὴ πάντες παλαυστρικοὶ βασιλέως καὶ Καίσαρος ἡττώσι τοὺς ἄλλους, ἀνευθε βασιλείου μὴ τῇ παλαίστρᾳ παρόντος. Προσκέκληται δὲ καὶ αὐτὸς ¹⁰ καὶ πρὸς μονομαχίαν τοῦ κρείττους (16) ἀγεται· καθ' ὃν τὰ πρὸς φιλίαν ἐξ ἀγχιστείας ὁ Κωνσταντῖνος καλῶς διακεχμένος· προστάττει τὸ ὕψος ἀχύρῳ περιραντίζεσθαι, ἵνα μὴ πως διολισθαῖνοι βασιλεῖος. Συνῆλθον οὖν, συνῆλθον κατὰ παλαίστραν ἀμφοτέρω· ὧν ὁ μὲν μεταωρίξεν περὶ αὐτῶν βασιλεῖον, ὁ δὲ μὴ ἐνεγκῶν τὴν βασιλείου ἀντίστασιν μεταωρίζεται παραυτὰ ¹¹ γενναῖότατα καὶ περιστρέφεται ταχίστῳ κινήματι, καὶ τῇ κατὰ πόδας (17) προσπλοχῇ, ὡς ὁ ἐγγύριος λόγος, πρὸς γῆν καταφέρεται, ὑποστάς πτώσιν ἀλάθην, ὡς καὶ παραφυγὴν τοῖς πᾶσιν εἶναι λογίζεσθαι, εἰ καὶ μετὰ πολὺν χρόνον ὕδασι πολλοῖς καταραντισθεὶς μόλις ἀνέσφηλεν. Ὡς οὖν ὁ Ἀντίγονος μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ ἐπανῆκε πρὸς Καίσαρα, φησὶ περὶ τῶν δεδραμένων αὐτῷ· δι' οὗ καὶ ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ τούτων ἑργάσιν κατήκοος, καὶ ἀνακαλεῖται τοῦτον σὺν ἑτέροις ἡλιξ

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ καὶ πρὸς τὴν μονὴν? sed etiam quæ sequuntur perturbata sunt et vix integra. ¹¹ ἐμπαφορημένον (· finali punctis notato) δὲ τῆς εὐνοίας αὐτῷ L. ¹⁰ καὶ αὐτοῦ L. ¹¹ παρ' αὐτοῦ B.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

- (6) Const. Porph. p. 140. Cedr. p. 560.
 (7) Ita hæc scripta. Loquitur horride, imperfecte.
 (8) Const. Porph. p. 162.
 (9) Const. Porph. p. 141.
 (10) Theophilus iste alia forma diminutiva et Θεοφιλίδιον et Θεοφιλίδης barbare dicebatur. Const. Porph. p. 140. Sym. Log. p. 543. Georg. Mon. p. 532. Cedr. p. 561. Zon. p. 164.
 (11) Hæc obscure narrat. Sed vid. Const. p. 143. Cedr. p. 561.
 (12) Filius erat Cæsaris. C-dr. p. 563. Const. Porph. p. 143.
 (13) Scriptum Κωνσταντ, τ supra script. Vide Const. Porph. p. 143.

- D (14) Forte εὐωχίας scripserat auctor, et ita omnino legendum. Voce εὐωχίας utitur Cedr. in hæc re, p. 563, ubi ἀκμαζούσης τῆς εὐωχίας. — Αὐτῷ. Ita scriptum. Potius αὐτῶν.
 (15) Ita scriptum, nisi quod iota non subscr., ut solet hic librarius.
 (16) Bulgarus quidam fuit. — Καθ' ὃν — μεταρ. περὶ αὐτῶν βασιλείου. Constant. Porph. p. 143, in fine, et p. seq. iiii. Cedr. p. 563.
 (17) Hinc emendandus forte Const. Porph. p. 144, ubi οὕτω ῥαδίως αὐτὸν ἐπάνω τραπέζης μεταωρίσας ἀπέρριψεν. Ita tamen et Cedr. p. 563, quasi sublatum in mensam abjecisset, quod non videtur verisimile.

δύο. Ὡς δὲ τούτους τεθίετο, ἡγάσθη τῆς ὕψεως, ἅπαντες ἐπὶ τὴν ἡλικιωτίν, καὶ τῶν δύο πολλῶν πλεόν ἐπεσφύηκε βασιλείον, καὶ διαφόροις βραβείοις καταλέγει καὶ πρὸς μέζονας εὐποίας ἀρραβωνίζεται (18). Οὐδὲ γὰρ ὁ θεὸς εἰς βασιλείας (19) διέγνωνκε, τούτους προώρισε καὶ τὰ πρὸς αὐτὴν πάντως προδιατίθησι σὺμβολα. Οὐδὲ ἡ βασιλεία Θεοδώρα θαυσαμένη τῶν μὲν δύο ἐμμελήκει κατὰ μηδὲν, τοῦ δὲ ἐνδὸς ἐν φροντίδι ὧς καθίστατο, ἀπὸ βράβους ψυχῆς κεκραγυῖα, ὡς « Εἶδε, ὦ τέκνον, τοῦτον σήμερον μὴ ἐπαράκειν, ἀνδρα τοιοῦτον τῆς ἡμετέρας βασιλείας ὑπερτερήσοντα, καθὼς ὁ ἐμὸς ἐν λήξει μακάρων ἀνὴρ περιῶν ἀπεφοίδασεν (20). » Πρωτοστάτην οὖν αὐτοῦ τῶν ἱπποκόμων καθίστησι τὸν Βασίλειον (21), καὶ ἱππον αὐτῷ δυσήνιον ἐπιδίδωσκει διχοχάσασθαι (22), ὃν ἐπεφίληκε τὰ μάλιστα (23). Οὗτος αὐτοῦ ἐφαλλόμενος ὡς εἰ τις ἄλλου Βουκεφάλου Ἀλέξανδρος, ὡς Βελλεροφόντης Πηγᾶσι (24) γενναίως ἐπιδάσκειται, θάμβος λιπὼν (25) ἀπάσαις ἐν ὕψει εὐκατάκλητον. Ἐντεῦθεν καὶ κρεῖττον αὐτῷ τῆς δεσποτικῆς ἀγάπης τὰ πρακτέα διηύετο, ὡς καὶ τῇ τῶν πατρικίων εὐκλείᾳ συντόμῳ; προσεμπελάσαι, γαμετῇ τε συναρμοσθῆναι ²² κοσμιωτάτῃ τῶν εὐγενίδων ἐξ Ἰγgers (26), υἱὸν ²³ τε θετὸν ἐπὶ πᾶσι βασιλείως ὀνομασθῆναι, εἶτα μάγιστρον ²⁴, καὶ παρὰ τῷ κοιτῶνι τῶν προσκυνοῦντων (27) φυλάκων προτιμηθῆναι κατὰ τινὰς (28), καὶ μετὰ βραχὺ τὴν βασιλείαν εὐδοξίαν κληρώσασθαι.

Ὡς (29) οὖν (30) περὶ τινὰ χρόνον παρῆν ὁ ἀναξ τοῖς περὶ τὸν καλλίνικον Μάμαντα μάρτυρα (31) βασιλείοις, ἐπεφύη τούτῳ σκοπὸς κἂν γέλοιος ²⁵, ὃν τὴν πρὸς (32) αὐτὸν οὐ πᾶσιν ἐγνώρισεν. Ἐγκαλούεσθαι δυσὶ τῶν οἰκείων, οἷς τὰ κατὰ ψυχὴν ἐπεσφύηκε περὶ τοῦ προκειμένου γε δράματος, καὶ κατὰ τὴν βασιλίδαν πόλιν περιχωρεῖ, πρὸς ὧς τε τὴν ῥήτην ἐορτῆς διαγγελῶσαν (33) Πεντηκοστὴν ἡμέραν τινὶ κοιτῶνων ἐγκλείσας Βασίλειον τοῖς σὺν αὐτῷ προστάταις ἐν νεύματι ἀπογυμνοῦν τοῦτον τῷ χεῖρὶ τε διατείνει. Τοῦτου δὲ γινόμενου κατὰ τὸ προσταχθὲν, ὁ Βασίλειος καταπλήττεται, ἀλλ' ὅμως νεανικὸς ὢν

A 111 landavit staturam, sed præ duobus illis multo magis admirabatur Basilium, et variis dignitatum gradibus evehit, atque ad majora beneficia sese offert. Quos enim Deus præscivit imperatores futuros, hos et prædestinavit omniaque ad eam rem prædisponit. Hos imperatrix Theodora conspicata, dyos quidem illos neglexit, unius autem illius causa plane in sollicitudinem data est, ab imo pectore exclamans: « Utinam, o fili, hunc hodie non vidissem, talem virum nostro imperio superiorem futurum, quemadmodum meus beatæ memoriæ maritus adhuc superstes vaticinatus est. » Hinc equisonibus præficit Basilium, atque equum ei tradit effrenem domandum, quem valde amabat. Iste ei insiliens tanquam aliquis Alexander alteri Bucephalo, tanquam Bellerophontes Pegaso egregie equitat. Res admiranda et obstupescenda in oculis omnium visa est. Majoraque incrementa capiebat amor domini erga ipsum, ita ut ad patriciorum dignitatem celesiter accederet, uxoriq; jungeretur venustissimæ ex nobilibus, Ingere prognatæ, ac post hæc omnia alius adoptivus imperatoris nominaretur, deinde magister atque inter cubiculi custodes præcipuus fieret secundum aliquos, ac paulo post imperatoriam gloriam adipisceretur

[Cum igitur aliquo tempore imperator esset in illa quæ est apud Mamantem, egregium martyrio victorem, regia, subactum ei fuit consilium, 112 etsi ridiculum, quod non omnibus qui circa ipsum erant indicavit. Mandat duobus familiaribus, in quorum animositate fiduciam habebat de proposito negotio, et per imperatoriam urbem proficiscitur, maneque certo die Pentecostes illucescente cum cuidam cubiculo inclusisset Basilium, iis qui cum ipso erant innuit ut eum nudarent manusque extenderent. Quod cum fieret prout præceptum erat, Basilii consternatus est, sed tamen, quod esset fortis, sese

VARIAE LECTIONES.

²² κοσμιωτάτῃ L. ²³ τε] γε L. ²⁴ μάγιστρος L. ²⁵ γέλοιος L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(18) Const. Porph. p. 144, in fine.

(19) Videtur βασιλείαν legendum propter sequens αὐτὴν. Sed potest utcunque, mutatione facta ἀπὸ κοινού, βασιλείαν ad αὐτὴν α βασιλείας.

(20) Const. Porph. p. 146 Sym. Log. p. 434 Georg. Mon. p. 532 Cedr. p. 564, 565.

(21) Const. Porph. p. 145, ubi εἰς τὴν τοῦ Πρωτοστράτου; ἀξίαν ἐβίβισεν. Unde Noster forte emendandus. Sym. Log. p. 436. Cedr. p. 564. Zon. p. 164. — Igitur. Sine iudicio ponit particulam hanc, ut alias, ignorans usum.

(22) Zon. p. 164.

(23) Tale quid Const. Porph. p. 144. Cedr. p. 593. Zon. p. 164.

(24) Ita scriptum in dativo, prius in genitivo

(25) Ita scriptum. Potest et λοιπόν, ut ante hoc ponatur punctum.

(26) Cedr. p. 565, ubi αὐτὴ δὲ θυγάτηρ — Ἰγgers. Zon. p. 165 in fine, καὶ ζεύγνυσι τῇ Βασιλείᾳ Εὐδοκίαν τὴν θυγατέρα τοῦ Ἰγgers. Const. Porph. p. 147, θυγάτηρ — Ἰγgers. — Const. Porph. p. 148

et p. 149. Const. Theoph. Porph. p. 128 in fine.

(27) Cont. p. 124 in fine.

(28) Const. Porph. p. 149. Zon. p. 166.

(29) Hæc intempestive inserta sine præparatione lectoris, cum sint abhorrentia a re præsentī. Est autem narratio monstrosa, sine mento, nec sani aut sobrii hominis. — Hæc tam aliena et inopinata hic intrusa, signis [] inclusi saltem in versione. Quibus junctim lectis existimabitur Michael Basilium præ nimio amore verberibus sævisimis affectisse: quod ut facere rabiosi et insanientis est, ita et ad hunc modum narrare quo Noster narrat.

(30) Abusive ponit hanc particulam, ut paulo ante. Et sermo ignorat verum usum particulam.

(31) Scriptum καλλινεὺς μάμιν (τ supra script.) μιν (τ supra script.)

(32) Ita scriptum, non κατρί.

(33) Mox dicit festo Pentecostes collegam creatum Basilium a Michaelē.

recolligit, suusque sit et imperatoris (34), atque ab eo cæditur duplici flagello triginta verberibus, ut memorie mandatum haberet illius erga ipsum benevolum affectum. Atque maximum templum ingressus mane ipso coronatum imperatorem populo ostendit d. xxvi mensis Mali, indictione xiv, et secundario imperio convenientia ei tradit. Cui etiam multum amorem exhibens, et paria, insuper et ad eminentiam, præbet.]

Tam prolixa erat voluntas explendi illius animum. Invidia proinde magna multorum se præbet, qui et dissolutionem eorum concordie et amoris moluntur, omnibus modis discordiam inter illos machinantes, ut pacificam domum domini clauderent inimicitia, modo verbis dolosis, modo scriptis insipientes illorum animos, male animati. Persuadent enim per hæc fore ut Michael a Basilio interficiatur, idemque iste a Michaele 113 patitur ex inconstantia animi, temulentum vocantes ac vecordem. Atque ut aliqui aiunt, voluit Michael omnino interficere Basilium: præcipue ad venationem cum ipso egressum hasta coniecta petere cuidam mandaverat. Ut autem alii, non ita; sed benevole erga eum affectum fuisse, etsi a quibusdam turbaretur. Unde ii qui Basilio favebant ad necem imperatoris eum incitabant: cum autem non possent impellere, a benevolentia erga illum nullo modo aversum, aut etiam ab homicidio abhorrentem, ipsi suis manibus perpetrant cædem, ne uno cum illo perirent. μένον ἢ καὶ πρὸς μαιφονίαν ἰλιγγιώντα, αὐτόχειρες ἀποδίδοντο.

Itaque ab homicidio propriam utilitatem captans, et cum sciret imperium sibi divinitus, neque ut antea, datum, grates Deo persolvens, inaugurat templum principum incorporare militie a se ædificatum, magnitudine et pulchritudine et magnificentia valde speciosum et admirandum. Quo perfecto voluntate et pietate imperatoris, in eoque sacris ritibus peractis, spiritali lætitia confluyente, ibidem imperatoriam coronam a manibus summi sacerdotis accipit, aliud principium sibi constituens imperii, quod auxilio archangelorum adeptus esset.

VARIE LECTIONES.

“ δευτερίαν L. “ δὲ ἢ δὴ L. “ διαπώλυντο L. “ ἀντεχομένους L. “ ἡδη L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(34) *Suusque sit et imperatoris.* Hæc mire dicuntur: sed fideliter exprimo, ut alias, nisi quod sæpe multa mollire cogor, et dextere accipere ac reddere quod ille sinistre dat. Hic autem sensus erit, Basilium, recepto animo, sese accommodasse imperatori et tergo præbuisse.

(35) Ita scripta, ut aliiquid exciderit aut truncata male exscripserit ipse auctor. Sed si legatur ἔχει, excusabitur utrinque. Sed puto potius aliquid deesse, ut φεβηθεὶς δὲ, aut simile.

(56) Const. Porph. p. 149. Cont. Theoph. p. 129. Zon. p. 166. Cedr. p. 566.

(37) L. c. εἰσάδ: ἔκρη.

(38) Λόγια sunt oracula: sed ad γραφαὶς ex opposito requiritur potius λόγος. Si λόγοις retinatur, γραφαὶς erit Scripturis, scilicet dictis S.

τῆς ἐκκλησίας ἀνακτάται, αὐτοῦ τε καὶ τοῦ βασιλέως καθίσταται, καὶ μαστίζεται παρ' αὐτοῦ διπλοῖς ἐν φραγελλοῖς λ', μνήμην ἔχειν (35) τοῦτον ἀνέγραπτον τῆς πρὸς αὐτὸν φιλοστόργου προθέσεως. Καὶ τῷ μεγίστῳ (36) ναὶ ἐπελθὼν πρῶτας αὐτῆς στεφηφόρον ἀνακτα λαοῖς ἀναδείκνυσσι, μὴν Μαΐου κς' (37), ἰνδικτιῶν ἰδ', καὶ τῆς κατὰ δευτερίαν αὐτῷ βασιλείας τὰ πρόσφορα δίδωσιν. Ὡ καὶ πολὺ φιλοτρον ἐπιδίδους, καὶ τὰ ἴσα, πρὸς δὲ καὶ τὰ καθ' ὑπεροχὴν ἐμπαρέχεται.

Τοσούτον τὰ τῆς πληροφορίας ὀλιγῶς διεξήλωτο, καὶ φθόνος ἐκ τούτου θαφίλης παρὰ πολλῶν ἐξεκχυτο, οἱ καὶ τὰ πρὸς διάλυσιν τῆς αὐτῶν ὁμονοοῦσης ἀγάπης ἐντεχνιτεύουσι, τρόπον παντὶ τὰ κατ' αὐτῶν ἀλλήλων ἐκμηχανώμενοι, εἰρηναῖον οἶκον Κυρίου κλείσαι τῇ ἐριδι, ποτὲ μὲν λόγοις (38) δολίοις, ποτὲ δὲ γραφαῖς δολοῦντες τὰς αὐτῶν φρένας κακῶ φρονες. Συμπαίθουσι γάρ ἐκ τούτων βιαίως τὸν Μιχαὴλ παρὰ Βασιλείου ἀναίρεσιν πείσασθαι, ταυτὸ δὲ τοῦτο αὐτὸν ὑποστήσασθαι παρὰ Μιχαὴλ ἐξ ἀστάτου φρονήματος, οἰνοφυλίαν (39) καλοῦντες καὶ ματαιόφρονα. Καὶ καθὼς φασὶ τινες, βουλὴν ἔσχεν ὁ Μιχαὴλ ἀναγκαίως ἀναίρησιν Βασιλείου· μάλιστα δὲ κατὰ κυνηγέσιον σὺν αὐτῷ ἐξελθόντα ἐπαφείναι λόγχην τινὶ διατάξαι (40). Ὡς δ' ἔτι-ροι, οὐχ οὕτως, ἀλλὰ τὰ πρὸς αὐτὸν εὐνοϊκῶς διακείσθαι, καὶ παρὰ τινων ἐσσεῖσθαι. Ὅθεν οἱ τὰ συνόλουντα φρονούντες τῷ Βασιλεὶ πρὸς φόνον ἐκίνουν τοῦ αὐτοκράτορος· ὥς δ' οὐκ ἐπειθον τῆς πρὸς αὐτὸν εὐνοίας μηδ' ὅλως ἐκτετραχύνονται τῆς σφαγῆς (41), ἵνα μὴ σὺν αὐτῷ δι-

Τοῦ δὲ (42) μαιφονήματος τῆς οἰκείας εὐχρηστίας ἀντεχόμενος, καὶ τὴν βασιλείαν ὡς ἡδὲ θεὸς ἐν δοθείσῃ αὐτῷ, καὶ οὐχ ὡς τὸ πρότερον, τὰς πρὸς θεὸν εὐχαριστίας ἀποδοῦναι· προσεγκαινίζει τῶν Ἀρχιερατῆγων τῶν ἀύλων ταγμάτων ναὸν καινουργήσας (43), μεγέθει τε καὶ κάλλει καὶ πλουτελείᾳ τῶν συντεθέντων λίαν ὥραιοι καὶ ἀξιάγαστοι· οὐδ' ἐκτετραχύνονται σὺν πύθῃ καὶ πίστει τοῦ αὐτοκράτορος, καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἱερῶς ἀφορισθέντων συντελεσμάτων, πνευματικῆς τε θυμηδίας συνσθεροσθείτης, ἐν ταύτῃ τὸ αὐτοκρατορικὸν στέμμα χειρῶν

D Scripturæ.

(39) Ita scriptum, non οἰνώλυγα.

(40) Cont. p. 150. Const. Porph. p. 155. Sym. Log. p. 451.

(41) Cont. p. 150. Const. Porph. Cedr. p. 567.

(42) Ita scriptum, requiritur τούδε una voce. - Ἀντεχομένους. Ita scriptum. Requiritur ἀντεχομένοι. Occasus errandi videtur, quia librarius novum folium inchoavit, ut hinc oblitus fuerit quem casum antecedentia requirant, intercedente mora dum membrana expeditur.

(43) Const. Porph. p. 190, sed cum jamdudum imperator fuisset. Forte de eodem Sym. Log. p. 455. Sed Ignatium ædificasse dicit, ut et Georg. Mon. p. 515. Zon. p. 172, Michaeli, quia ejusdem nominis imperatorem occiderat.

ἐφ' ἑσπερίων ἐκδέχεται (44), ἄλλην ἀρχὴν καθιστῶν ἑαυτῷ βασιλείας ἦν *συμμαχία τῶν ἀρχαγγέλων* κατήλωτο, οὐδέ τι *τρισὶν ἑαυτοῦ* (45), *Κωνσταντίνῳ* Ἄσονται καὶ Ἀλεξάνδρῳ, τὴν ὁμοίαν σταφοδεξίαν μετὰ καὶ τῆς βασιλικῆς ἐντίθησιν, τὸν δὲ Στέφανον ἱερώσας τῷ πατριαρχικῷ θρόνῳ πρὸς τὸ μέλλον ἀφώρισεν. Καὶ περὶ μὲν τὸν πρῶτον μετὰ τινα χρόνον διηλλαχότα τὸν βίον *δυστυχεῖ παρ' ἐλπίδα* (46)· τοῦτ' ἂν μᾶλλον προσετιθήκει τῶν ἄλλων θαρβῶν κατὰ τὴν τῆς βασιλείας διαδοχὴν, καὶ τοῦ ἐφετοῦ οὐκ εὐτόχῃσεν. Ἄσονται γὰρ τῷ περιωνύμῳ καὶ πανευκλεεῖ βασιλεῖ τὸ τῆς βασιλείας συνετετήρητο μόνιμον, τῷ μετ' αὐτὸν ὁμαίμονι Ἀλεξάνδρῳ διὰ δόχῳ γεννησμένῳ κατὰ πατρικὴν θεσμοθέτησιν. Φθείρουσι δὲ καὶ τούτῳ τὰ φυσικὰ σπλάγχνα οἱ πονηροί, τῆς πατρὸς φιλοστοργίας κατὰ τι παραθραυσθείσης ἐπὶ τῷ Ἀσόντι μικρὸν ὅσον (47). Καὶ ἐκ τῆς πονηρίας νεῦρα διακοπέντα, ἐκείπερ αὐτῇ οὕτῳ τῶν ἰσχυρῶν παρυσφίσταται, καὶ οἱ συκοφάνται κακῶς ἀπελήλυνται, καὶ Ἄσων τῆς βασιλείας ἐγκάτοχος γίνεται καὶ τὰ πατρώθεν διωριζόμενα ἀποκλήροισι καλοκατάθλας καὶ ἀγχινόας νευρούμενος. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον μετὰ τὴν τελευταίαν τοῦ γεννήτορος.

Ἐπεὶ δὲ διὰ μέσου χρόνου τινὸς (48) τὰ τῶν πολέμων ἔργα κατωλιγώρουν, οἷάπερ σκανδάλων παρεμπεσόντων τῷ πολιτεύματι ὧν προμενημέθεα, δι' ὧν (49) ἡ Ἰσραηλιτικὴ ὄφρ' ἐκορύσατο καὶ μέγιστον ἐπαποῖητο τὴν ἐπίθεσιν, ὥστε μέχρι τῶν Μαλαγγινῶν ἑλᾶσαι στρατὸν κἀκεῖθεν τὴν βασιλείαν ἱπποῖν συναγαγὴν ἀνιήσασθαι, εἰς ἑαυτῶν μὲν στρατηγίαν ἀείμνησον, ἡμῶν δὲ καταστρατηγίαν σωπῆς ἄξιον. Ὡς δὲ περὶ τούτων τῷ θεοσπεφί ἄντικτι διέγνωστο, διοκλᾷζειν αὐτῷ οὐ παρὴν ἐπὶ τηλικούτῳ τῷ ἀτοπήματι, ἀλλὰ σπουδαίως ἐπαναρίσθαι ὄντως ἐκδίκησιν τῶν ὄντως ἐνηνεγμένων. Ἀνδρῆαν γάρ τινα στοχασάμενος (50), ἄνδρα πολύφρονα καὶ πολυπαιρίας μεταδιώκοντα, οὐχ ἤτεον δὲ καὶ ἀνδρείας, καὶ ἐπεκέρυπτο, καθὼς ἡ τῶν πραγμάτων ἀλήθεια παρεδήλωσεν (ὁὗτος Σχυθῶν ἑσπερίων ἐξώρητο [51]) ὁποστράτηγον τοῦτον τοῦ κατὰ τὸ Ὀψίκιον προτιθῆσι θέματος. Ὡς τὸν ὑπ' αὐτὸν στρατὸν στρατηγικῶς διαθείας καὶ τοῖς πολεμίοις παρεμβάδων μεγίστην ἀπηνέγκαστο νίκην καὶ καταβεβλήκει τέως τὴν τοῦτων ἀλαζονείαν, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ταῖς συχναῖς αὐτοῦ εὐανδρείαις μετὰ γε πατρικιότητα τῆς τῶν σχολῶν εὐμοιρεῖ (52) κυριότητος. Καὶ πολλῷ κρείττων κατὰ τῶν ἐχθρῶν διανίστατο (53) καὶ κατ' αὐτῶν ἄγαν ἡρίστευσεν, καὶ μετὰ τοῦτο ἐπεβλήπετο μαγιστράτης οὐ μετὰ πολλοῦ χρόνου (54).

Filiis etiam suis Constantino ac Leoni atque Alexandro similem coronæ atque imperii gloriam tribuit: Stephanum autem patriarchali sedi consecratum in futurum destinavit. ¶ 114 Ac circa primum quidem mox vita defunctum adversa usus est fortuna præter spem: huic enim magis erat addictus præ cæteris, sperans eum imperio successurum: sed voti compos non est factus. Leoni enim inclyto et gloriosissimo principi, imperium servabatur stabile, et post illum fratri Alexandro, qui successor erat futurus secundum paternam ordinationem. Corrumpunt autem et in hac re naturalem affectum homines maligni, paterno amore nonnihil labefacti erga Leonem. Sed improbitatis nervi incisi, cum eis nihil firmitatis inesset, imperio sycophantæ turpius abacti sunt, Leoque imperio potuit ac paternam ordinationem implevit, virtute et ingenio firmus. Verum hæc quidem posterius, post obitum parentis.

Cum autem intermedio tempore aliquo res bellicas neglexissent, quasi scandalis et offendiculis incidentibus in remp. quorum ante mentionem fecimus, ea occasione Ismaeliticum supercilium attollebatur, ipsique superbi armabantur, maximamque fecerant invasionem, ut ad Malagenos usque ducerent exercitum indeque imperatoris equitatum tollerent, cum ipsorum bellica solertia perpetuo memoranda, nostra autem clade silentio digna. Quæ cum audivisset imperator a Deo coronatus, haud succubuit rebus tam inopinatis, verum celeriter pœnas exigere studuit pro talibus factis. ¶ 115 Cum enim Andream quemdam ad eam rem delegisset, virum prudentem et multarum rerum usum sectantem nec minus virtutem bellicam (quamvis id non præ se ferret), ut rei veritas ostendit (is a Scythis occidentalibus erat oriundus), hunc secundarium ducem thematici Opsiciani constituit imperator. Qui arte bellica exstructo exercitu hostes aggressus maximam victoriam obtinuit deiecitque ad tempus illorum insolentiam, atque ob id, et quod assidue rem strenuo gereret, post patriciam dignitatem etiam scholarum præfecturam feliciter consequitur. Multoque valentior in hostes surgebat, remque adversus eos optime gessit. Post hæc et magistri dignitatem non multo post adeptus est.

VARIÆ LECTIONES.

¹¹ potius τῷ τε μετ' αὐτόν. ¹² κατωλιγώρουν L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(44) Ita scripta. Potius ἀρχιερίως.
(45) Const. Porph. p. 159 et p. 161. Zon. p. 167 Cedr. p. 569.

(46) Sym. Log. p. 456 Constantinum mortuum dicit anno 13 Basili imperii. Georg. Mon. p. 546.

(47) Imperfecte loquitur.

(48) Pro τινὸς requiritur τινὸς potius ad ὀλιγώρουν.

(49) Δι' ὧν accipiendum διὰ τούτω. Const. Por-

ph. p. 166 et p. 176. Sym. Log. p. 455. Cedr. p. 570.
(50) Const. Porph. p. 170. Zon. p. 169. Cedr. p. 575.

(51) Const. Porph. p. 176. Cedr. p. 575.

(52) Const. Porph. p. 176. Cedr. p. 575.

(53) Const. Porph. p. 176.

(54) Ita scriptum, non πολλὸν χρόνον, et ita habet distinctio. Mallem autem punctum post μαγιστράτης poni. et deleri post χρόνον.

Ad hæc ex Tephrica calamitates in nos jactabantur, occasionem nactis illius loci perditis hominibus nos invadendi occupatos bello cum Agarenis terra marique. Sed tamen superat superbos illos imperator auxilio divino et experientia ducum bonum successum habens. Post hæc et adversus Germanicam necnon Samosata ducto exercitu, insignes urbes Saracenorum ac regiones, ipsa etiam Militena ad angustias redacta assiduus incursionibus, tropæa origit et insignem victoriam re:portans in imperatoriam urbem revertitur.

Per mare etiam Afrorum classis nos infestare haud cessavit, a quibus 116 versus occidentem omnia subacta erant, Siciliæ et Longobardiæ urbes plurimæ usque ad cl. præter Gallerianum. Quas imperator Basilium recuperavit, Nasare et Procopio ducibus in illo tempore. Atque Italia quidem nomen invenit ab Italo Siculi parente, patre Italia, filio autem Sicania sive Trinacria potito. Sic etiam dicitur : Italia a bove advena, quem subito conspicati indigenæ adnatantem ad ipsos persequentibus possessoribus clamantur « Italus, » quod illorum sermone significat bovem, aut a quodam prædone Italo, quem Hercules ibi occidit, nomen duxit. Longobardia autem a quodam Longobarbo, qui primitus tenuit illam regionem, quia magnam barbam alebat : longa enim Longobarbis est magnum, pili autem menti barba.

τὴν κλήσιν ἡγάγετο. Λογγιβαρβία δὲ ἀπὸ τινος Λογγιδάρβου (64) τοῦ πρώτως κατασχόντος τὴν χώραν, ἐπ' οὗ καὶ μέγα ἐξήνθιστο γένειον· λόγγη γὰρ παρὰ Λογγιδάρβοις τὸ μέγα, βάρβα δὲ τὸ γένειον.

Syracusarum autem calamitates quodam tempore intervenierunt : obsidebantur enim ab Ismaelitibus. Eo misit imperator Adrianum, virum strenuum, cum classe numerosa, ad eam urbem liberandam. Qui profectus ad usque Peloponnesum, portum cui nomen Hierax occupat, impeditus ibi magna difficultate navigandi per quinquaginta dies. Cumque ibi retardaretur a navigatione propter inclusos ventos, accessit ad eum 117 quidam ex colonis nuntium gravem apportans, hesternum die, hora quinta Syracusas captas fuisse. Quibus nomen a conditricibus earum Archiæ filiabus Syra et Cossa, aut a quodam lacu ibidem, aut a fonte olim Syra-

Καὶ τὰ (55) ἐκ τῆς Τεφρικῆς κατὰ καθ' ἡμῶν ἐδρενθόετο, χώραν λαβόντων τῶν ἐκείσε κακούργων τῆς πρὸς ἡμᾶς ἐπιθέσεως, ἀπασχολημένους Ἀγαρηνῶν ἐν πολέμοις ἐπὶ τε γῆς καὶ θαλάσσης. Ἀλλ' ὅμως περιγίνεται τῶν ἀλαζόνων αὐτοκράτωρ ὕπερμαχῆσι θεῖα καὶ στρατηγικῶν ἐμπειρία κατευοδούμενος· μετ' οὗ καὶ (56) κατὰ Γερμανικεῖας ἑκστρατεύσας· καὶ Σαμοσάτων, ἐκπεραιῖς πόλεις Σαρακηνῶν καὶ χώρας (57), ἀλλὰ μὴν καὶ Μιλίτην νῆν στενωσας ἐξ ἐπιδρομῆς συνεχοῦς, κατ' αὐτῶν ἴσῃσι τρόπαια, καὶ μετὰ νίκης εὐσήμου πρὸς τὴν βασιλίδι πάλιν ἐπάνεισιν (58).

Οὐδὲ τὰ κατὰ τὴν ἄλα διὰ Ἀφρικῶν καθ' ἡμῶν στρατεύματα ναύμαχα δι' ἡρεμίας ἐτύγγανεν (59), δι' ὧν Ἑσπέρα πᾶσα καταδεδοῦλωτο, ἐν πόλεσι τῆς τε Σικελίας (60), ἐτι μὴν καὶ Λογγιβαρβίας πολυαριθμήτοισι ἐπὶ ν τε καὶ ρ' (61), τοῦ Γαλλεριανῶν χωρὶς. Ὡν τὴν ἀνάρβυσιν δ' αὐτοκράτωρ Βασίλειος ἀπειργάσατο Νάσαρ (62) καὶ Προκοπίου κατ' ἐκείνη κα:ροῦ στρατηγίας ἀνταχομένων. Καὶ τὸ μὲν ὄνομα Ἰταλία ἐφεῦραν ἀπὸ Ἰταλοῦ τοῦ Σικελοῦ γενετήρος, τοῦ μὲν πατρὸς τῆς Ἰταλίας χώρας, τοῦ δὲ υἱοῦ Σικανίας ἢ Τρινακρίας ἐγκρατῶν γεγονότων. Ἰταλία δὲ (63) καὶ οὕτως, ἀπὸ τινος παραιωσαμένης βοδῆς, ἣν ἀθρόαν ἰδόντες ἐγγυρίοι ἐκ γῆς ἐτέρας τὸν ἀπόπλουον πρὸς αὐτοὺς ποισυμένην διωκομένην τε παρὰ τῶν κτητόρων αὐτῆς ἐβόησαν· « Ἰταλὸς, ἰταλὸς, » δ' τῇ ἐκτῶν διαλέκτῳ ἐρμηνεύεται βοῦς, ἢ ἀπὸ τινος ληστοῦ Ἰταλοῦ δ' Ἡρακλέους ἐκείσε ἀναιρεθέντος,

τὰ δὲ κατὰ Συράκουσαν διεμεσολάβει χρόνων τινῶν δυστυχίματα (65)· ἐπιπολιόρμητο γὰρ παρὰ τῶν Ἰσμηλιτῶν. Καθ' ἣν ἐξεπετόμφει δ' αὐτοκράτωρ Ἀδριανὸν ἀνδρα γενναῖον σὺν ναυτικῷ πολυάνδρῳ πρὸς τὴν αὐτῆς ἀπολύτρωσιν (66). Ὅς κατιῶν μέχρι Πελοποννήσου, Ἰέρακι οὕτω κατονομαζομένῳ λιμένι (67) προσλιμενεύεται, παρεμποδισθεὶς ἐκείσε δυσπλοία χαλεπωτάτῃ ἐπὶ ἡμέρας ν· καὶ κατὰ τοῦτον αὐτοῦ δυσφορίᾳ πιεζομένου διὰ τὴν ἐξ ἀνέμων ἐγκάθειρξιν, προσεδεδμηκεῖ τις τῶν χρησίων ἀγγελλαν ἐπικομιζόμενος δυσαχθῆ, ὥς κατὰ ε' ὥραν πρὸς τὸ χθὲς τὰς Συρακούσας ἤλῳσθαι. Αἱς ὄνομα ἀπὸ τινων κτισσασῶν ταύτας Ἀρχίου θυγατρῶν

VARIE LECTIONES.

¹² Γερμανικῆς L. ¹³ Σαμοσάτων L. ¹⁴ ὧν B, ὧν L. ¹⁵ ὅς, supra scripto δ, L. ¹⁶ κατασχόντας L. ¹⁷ Πελοποννήσου L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(55) Confuse diversa, et inferius iterum fusius. D — Const. Porph. p. 166 seqq. et p. 176. Sym. Log. p. 455, 456. Georg. Mon. p. 544. Cedr. p. 570. (56) Const. Porph. p. 174. Sym. Log. p. 556. Georg. Mon. p. 546. Zon. p. 168. Cedr. p. 574. Const. Porph. p. 167, ubi τῇ Σαμοσάτων. Cedr. p. 570. (57) Const. Porph. p. 167. (58) Const. Porph. p. 168. (59) Const. Porph. p. 179, Noster duas expeditiones confundit in antecedentibus etiam. (60) Zon. p. 169, Cedr. p. 576. Sym. Log. p. 458. Const. Porph. p. 179 in fine, ubi Λογγιβαρβία. Cedr. p. 577.

(61) Eundem numerum habet et Const. Porph. p. 181.

(62) Const. Porph. p. 186. — Προκοπίου. Const. Porph. p. 188. Georg. Mon. p. 456.

(63) Ineptissime loquitur,

(64) Ita nunc scriptum : supra recte erat δ, sed et illud rectum ex hypothesi.

(65) Cedr. p. 585. Zon. p. 172. Georg. Mon. p. 545. Sym. Log. p. 456 refert ad nonum Basilii imperii annum.

(66) Const. Porph. p. 190. Cedr. p. 585.

(67) Const. Porph. p. 190. Cedr. p. 585.

Σύρας καὶ Κόσσης, ἢ ἀπὸ τινος ἐκείσε λίμνης, ἢ ἀπὸ τῆς πρὶν μὲν κρήνης Συρακοῦς, νῦν δὲ Ἀρεθοῦσης. Τοῦ δὲ τὸ ἀληθές πολυπραγμονούντος καὶ ὀπθεν (68) ἐπιστάσθαι τοῦτο διερευνώντος, αὐτὸς ἀπεκρίνατο, ὅτι περ (69) « Ἐν χώρῳ δε ἕλος ὠνόμασται, ἀγρὸς πάρεστί μοι ὡς ἀπὸ μιλίων ἡ πρὸς διάστημα. Καὶ κατὰ τὴν παριούσαν ἑσπέραν καθ' ὃν (70) μοι περιπολεύοντι προσίασί τινες ποιμαίνοντων, καὶ ἔρασκον ὡς ἐκ τῶν ἐπιχωριαζόντων δαιμόνων διακηκοέναι φραζόντων γενέσθαι (71) τὴν Συράκουσαν δοριόλωτον, ἐν ταύτῃ τε παρῆναι (72) αὐτοῖς, ὅθεν καὶ διατρανοῦσθαι ἀλήθειαν. » Αὐτὸς δὲ πρὸς τοῦτο μὴ κατανεύων εἰς ἀπιστίαν ἔχουρι, τὴν αὐτηκοῶν σφαιριζόμενος (73). Καθ' ἣν ἐν καταλήξει ^α γενόμενος τοῦ ἀγροῦ πρώτην καθ' ὥραν καὶ ποιμῆσι συγκατελήξει τὸν ὠρισμένον χώρον ἢ φ' ὅ τὰ ἄετια (74) τὴν διατριβὴν ἐπεπόλητο. Ὡν τὴν διαγωγὴν πυθανομένων τινὲ τῶν ποιμένων ^α προσεπεκρίναντο κατὰ πόλιν (75) Συράκουσαν εἶναι, τοῦ περιλειφθέντος Χριστιανικοῦ αἵματος ἐμπορεῖσθαι· τὸν δὲ περὶ τῶν τοιοῦτων εἰδέναι διερευνώμενον τὸ πραχθὲν γινώσκαι, τό τε ὄνομα καὶ τὸν ἀρχικὸν βαθμὸν ἐξεπίστασθαι. Οἷς ὁ Ἀδριανὸς μὴ πιστεύων ^α « ἔτι ὑπολογίζετο ἑῷα (76). Καὶ μετὰ ἰε' ἐποῦσαν ἡμέραν τὰ παρ' αὐτῶν ὡς ψευδῆ νομιζόμενα παρὰ τῶν ἐκεῖθεν μόλις ἐληλυθότων ἀληθῆ καταφαίνεται. Τῶν οὖν ἐγχωρίων πνευμάτων ἡ τοιαύτη πρόγνῳσις, ἡ μᾶλλον εἰπεῖν ἢ ἐπὶ τῶν πρᾶτονμένων γνῶσις, τοῖς κατὰ τὴν αὐτὴν χώραν ἄχρισ βασιλείας τοῦ εὐσεβεστάτου, ὡς φασι, Λέοντος προσμεμένηκεν. Τότε δὲ στρατὸν τὸν ὑπ' αὐτὸν ναύμαχον συναγείρας τῇ Κωνσταντινουπόλει ἐπιδημεῖ, καὶ ἐκείτης ἐν τινι ἱερῷ παραγίνεται (77) ἐξαιτῶν συγκεχωρηθῆαι τοῦ σφάλματος. Ἀλλὰ τῶν δεόντων ἀλιγορήσας, καὶ οὐχὶ δυσκολοῖς πλέον (78), ὡς ἔρασκεν, συγγνώμης οὐκ ἔτυχεν.

Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ ἐφεστηκότι καιρῷ (79) οἱ ἀπὸ Καρχηδόνης Ἄφροι Σαρακηνοὶ σὺν ὀλίγῃσι παμμαγέθουσιν ξ, αἷς χώρησις σ' ἀνδρῶν διηρίθμητο, καταστρατεύουσι καὶ δεικνύονται Κεφαλληνίας μέχρι καὶ Ζακύνθου, ἧτις πρὸς ἀνεμὸν Ζέφυρον (80) κατὰ τὸν καλούμενον Ἰχθὺν ἀπονένευκεν, ἐκ τε Ζακύνθου τοῦ Μίροπος τῆς προσγορίας τετύχηκεν (81). Περὶ ὧν ὁ βασιλεὺς διαγνοὺς τὸν πατρίκιον Νάσαρ ἐκπέμπει σὺν ναυστολῇ, ἄνδρα πολύπειρον, ταύτης καθηγγησόμενον. Τοῦ δὲ κατὰ Μεθώνην τὴν πρὶν Πήλασον ^α (82) καλουμένην ἐπιδημήσαντος, οἱ πλείστοι στρατιωτῶν τῶν πλοίων ἀπέβρασαν κατα-

A cone nunc Arethusa. Illo autem in veritatem inquirente atque unde id sciat interrogante, hic respondit : « Est mihi in eo loco qui Helos dicitur, prædium quasi octo milliariorum intervallo. Atque heri vespere illud obambulanti mihi occurrunt quidam ex pastoribus, et dicebant se ex demonibus hic versantibus audivisse dicentibus Syracusas captas esse, ibique se fuisse atque inde veritatem certo comperisse. » Sed ille haud credens, fidem sibi fieri volebat proprio audita. Quare in prædium profectus hora prima cum pastoribus definitum locum occupavit, in quo spiritus illi commorabantur. Quos cum quidam ex pastoribus interrogasset ubi fuissent, ipsi responderunt in urbe Syracusarum se fuisse et satiasset reliquiis sanguinis Christiani qui effusus esset ; illum porro qui de his scire cuperet quid ait factum, se nosse, nomenque et gradum dignitatis scire. Quibus nondum credens Adrianus ea existimabat frivola. Sed post decimum quintum diem ea quæ ipsi mendacia videbantur per illos qui inde ægre evaserant vera demonstrabantur. Cæterum illius loci **118** spirituum præscientia, aut potius ipsorum factorum scientia, ibidem usque ad imperium piissimi Leonis, ut aiunt, duravit. Tunc igitur coplis nauticis quas secum habebat congregatis Constantinopolim proficiscitur, supplexque fit in quodam templo petens veniam delictorum. Sed quod officium neglexisset, nec adeo difficultate navigandi usus fuisset, ut ipse dictitabat, veniam consecutus non est.

C Eodem tempore ex Carthagine Afri Saraceni cum ingentibus navibus sexaginta, quæ ducentenos viros capiebant, infesto exercitu nos invadunt, perveniuntque ad Cephaleniam usque ac Zacynthum, quæ ad Zephyrum versus Ichthyū spectat ; a Zacyntho autem Meropis filio nomen accepit. Quo cognito, imperator patricium Nasarem, virum multarum rerum peritum, militi cum classe ducem. Qui cum ad Methonam, quæ prius Pedasus dicta fuit, pervenisset, plerique militum ex navibus aufugerunt ipsamque deseruerant. Quod mox notificatur imperatori, atque cum festinatione vehementi ab ipso

VARIÆ LECTIONES.

^α ἔγκαταλήξει L. ^α ποιμαίνων L. ^α πιστεύων B, πιστεύειν L. ^α Πήλασον L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(68) Ita scriptum. Ponitur pro ποθέν, *alicunde*. D Aut legendum ἐπιστάται pro ἐπίστασθαι.

(69) Const. Porph. p. 191, Cedr. p. 585.

(70) Ὅν pro αὐτόν.

(71) Const. Porph. p. 191, Cedr. p. 585.

(72) Ambigue et perditè loquitur. — Quamvis παρῆναι non sit præteritum perfectum, tamen in perfecto verbo, et ita intelligi voluisse puto auctorem, qui fere promiscue utitur temporibus, ut etiam præteritum ponat aliquando pro futuro.

(73) Const. Porph. p. 191.

(74) Const. Porph. p. 191, Cedr. p. 568.

(75) Loquitur profigate.

(76) Const. Porph. p. 191, Cedr. p. 586.

(77) Const. Porph. p. 192, init. Cedr. p. 586.

(78) Ita scriptum, f. πλέων, quamvis illud possit manere.

(79) Zon. p. 172, Cedr. p. 582.

(80) Const. Porph. p. 186, Zon. p. 172, Cedr. p. 582.

(81) Cedr. p. 582, Const. Porph. p. 187, Zon. p. 172, ubi Νάσαρ.

(82) Const. Porph. p. 186.

liquis missus est, jussus in eo loco furcas collocare ligneas ac fugitivos in iis suspendere : Ita fieri aperte mandans : clam enim noctu ex carcere Agarenos triginta eductos drungario ac præfecto suæ custodiæ tradidit, severe præcipiens ne cuiquam enuntiatet quod strueretur, ne supplicio intolerabili subjiçatur : imperavit etiam ei ut illis triginta Ismaelitis igni ac pice barbas necnon capitis capillos ambureret, faciesque eorum fulgine obli-neret, ac compedibus duplicibus pedes constringe-ret, utque ipsi hora certa defuncti diei cæderentur, tanquam fugitivi ac desertores navium, diris flagel-lis in circo, et cum exprobratione et incusatione, quod fugitivi essent, traducerentur, nudi atque asi-nis inveci usque ad Aureas portas imperatoris urbis ; caveretque ne quisquam præsentium acce-dens cum iis loquatur. Quibus ita peractis Metho-nam versus eos mittit suspendendos tanquam fugi-tivos ac desertores belli ignavos, præcipit etiam ne quisquam ex ducibus illius loci, aut etiam ex vulgo hominum, ne ipse quidem summus dux exercitus, tali silentio exemptus sit : atque vincti omnes sus-pensi sunt. Hinc lamentatio non vulgaris patricio Nasari ac ducibus qui ei suberant subortia, se ipsos insimulantibus illorum desertionis, eo qui ab im-peratore venerat affirmante etiam conjuges fugiti-vorum, necnon parentes, imperatorem omnes omnino gladio perditurum. Ita factum hoc pulcher-rimo commento ut per paucos condemnatos Agare-nos suum populum conservaret. Metu enim percussi, cum navarchus ipsorum Nasar, **120** tum duces qui ei suberant, ne tale quid aliquando et ipsi perpetiantur, necessario hostibus resistunt propter superiorem victoriam superbientibus summa bar-barie atque Zacynthum obsidentibus. Ergo impetum in eos facit Nasar, atque internecone cædit, divino auxilio imperatorisque apud Deum intercessionem contra illos. Cum autem nostra classis Agarenos superasset, articulata quædam vox ex convalle mit-tebatur, ulterius pergere jubens. Unde isti per Siciliam omnem et Africam nec non Longobardiam profecti, bellico igni et omni genere cædis Agarenos in navibus comburentes et interficientes, etiam alias naves mercatorias ceperunt, quarum numerum inire haud facile est, oneratas variis mercibus, in quibus et oleum maxima copia, ita ut in illis diebus libræ pondus obolo veniret, ac tanquam miracula apud omnes ea quæ tunc facta essent celebrarentur.

VARIAE LECTIONES.

¹¹⁹ καὶ τοῖς ὑπ' αὐτὸν V. ¹²⁰ περὶ τούτου L. ¹²¹ ὑποστήσονται L. ¹²² μεγαλειουμένους L. ¹²³ πανολε-
ρίαν L. ¹²⁴ κολάδος L

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

- (83) Const. Porph. p. 186, Zon. p. 172, Cedr. p. 582.
 (84) Const. Porph. p. 186.
 (85) Const. Porph. p. 187, Zon. p. 172, Cedr. p. 582.
 (86) Const. Porph. p. 187.
 (87) Const. Porph. p. 187, Zon. p. 112, Cedr. p. 582.
 (88) Const. Porph. p. 167, Cedr. p. 582.

λελοιπότες αὐτόν (83). Ὁ διαγινώσκειται ταχέως τῷ βασιλεῖ, καὶ σὺν κατεπαίξει σφοδρῶ παρ' αὐτοῦ (84) τις ἀποσταλὴς διατίθεται περὶ τὸν τόπον ἀνασκο-λοπισθὸν ἰδρύσασθαι ξυλουργήματος καὶ τοὺς δρα-πέτας ἐν αὐτοῖς ἀνασκολοπίσαι, οὕτως τὴν πρόστα-ξιν κατὰ τὸ ἐμφανὲς μηχανώμενος (85)· κρυφίως γὰρ ἐν νυκτὶ τῶν ἀπὸ τῆς φυλακῆς Ἀγαρηνοῦς λ' προσλαβόμενος δρουγγαρίῳ τῷ κατὰ τὴν αὐτοῦ φρουρὰν προσεστῶτι ἐκδέδωκε, διασφαλισάμενος μη-δενὶ ἐκφορὴν ποιήσασθαι τὸ συντεθησόμενον (86). ἵνα μὴ ποινῇ ἀφορήτῳ καθυποβάλῃτο· ἐκεκλεύετο γὰρ αὐτῷ τῶν λ' Ἰσμαηλιτῶν πυρὶ καὶ πίσσῃ τὰς γενειάδας, ἀλλὰ μὴν καὶ τὰς κατὰ κεφαλὴν τρίχας, ἐναποφλέξαι (87), τὰς τε ὕψεις αὐτῶν ἀσβόλῃ ἐμπε-ριχρῆσαι καὶ πέδαις διπλαῖς τοὺς πόδας ἐμπίεζεσθαι, καὶ τινι ὥρᾳ διωρισμένης ἡμέρας μεμαστιγῶσθαι αὐτοὺς ὡς λειποτάκτας πλευσίμους ἐν φραγελλίοις δεινοῖς κατὰ τὸν ἱππὸδρομον (88), καὶ διασυρμούς δραπετῶν κατηγόροις ἐν λόγοις ὑφισταμένους δι-ελεύσεσθαι γυμνητεύοντας καὶ ὀχουμένους ἐπ' ὄνων ἔως πυλῶν χρυσωνύμων βασιλίδος τῆς πόλεως, πα-ραφυλάξασθαι· δὲ μηδὲνα τῶν συνόντων αὐτοῖς ἐμπε-λάσαντα ὁμιλῆσαι (89). Τούτων ταύτην προχωρη-σάντων κατὰ Μεθώνην προῖησιν ἀνεσκολοπίσθαι (90) τοὺτους ὡς δραπέτας πολέμων ἀνάγκιδας, καὶ μὴ τίνα τῶν ἐγγχωρίων ἀρχηγῶν εἶτε λαοῦ τῆς κοινό-τητος, ἀλλὰ μήτε αὐτὸν προηγῆτην στρατοῦ, τῶν ὁμοίων τῆς ἐχέμυθας ἀπολιμπάνεσθαι· καὶ δεσμῶ-ται πάντες ἀνήρτηντο σκόλῳ. Ἐνθένδε θρήνος οὐχ ὁ τυχὼν τῷ πατρικίῳ Νάσαρ καὶ ὑπ' αὐτὸν ¹²¹ ἀρ-χουσιν ἐπεγίνετο, μέψιν ἑαυτοῖς ἐπιτρέδουσι τῆς περὶ τούτους ¹²² λειποταξίας, τοῦ ἐκ βασιλείας διαθε-βαιουμένου αὐτοῖς τὰς τε συνεύρους καὶ παῖδας δραπετευσάντων (91), εἰ μὴν καὶ γεννήτορας, τὸν αὐτοκράτορα πάντας ἄρδην ξίφει διολοθρεῦσαι. Ὡς ἐκ τοῦδε τοῦ καλλίστου σκευάσματος δι' εὐαρι-θμῶν καταχρίτων Ἀγαρηνῶν τὸν οἰκεῖον λαὸν ἀνασώσασθαι (92). Περιδεῖς οὖν γεγονότες δ τε ναύαρχος αὐτῶν Νάσαρ καὶ οἱ ὑπ' αὐτὸν ἀρχηγοὶ δ τε σύμπας λαὸς, τὸ τοιοῦτον μήποτε καὶ αὐτοὶ ὑπο-στήθωνται ¹²³, ἀναγκαιῶς τοῖς πολεμίοις ἀντικαθ-ίστανται (93), νίκη τῇ πρὶν μεγαλειουμένοις ¹²⁴ βαρ-βαρικώτατα καὶ Ζάκυνθον προσεδρεύουσιν. Οὐκοῦν ἐπιτίθεται τούτοις Νάσαρ παρεμβάδων, καὶ παν-ωλεθρίαν ¹²⁵ θείᾳ ἰσχύϊ καὶ βασιλείᾳ ἐντεύξει κατ' αὐ-τῶν τίθεται. Τοῦ δὲ καθ' ἡμᾶς πλοῖμου στρατοῦ τῶν Ἀγαρηνῶν κατισχύοντος, ἑναρθρὸς τις βοή κολά-δος ¹²⁶ ἤφιετο τοῖς πρόσω φοιτῶν ἐγκλεινομένη (94).

- (89) Const. Porph. p. 187.
 (90) Const. Porph. p. 187.
 (91) Non adest articulus in ms.
 (92) Zon. p. 172, Cedr. p. 582 in fine.
 (93) Cedr. p. 583.
 (94) Imperatorem idjussisse dicit Const. Porph. p. 187 in fine. Ὁ βασιλεὺς προσώτερον χωρεῖν ἐγκα-λεύεται. Ita et Cedr. p. 583.

ὅθεν οὗτοι (95) Σικελίαν πᾶσαν καὶ Ἀφρικτὴν, πρὸς ἃ καὶ Λογγιβάρβιαν, διαδραμόντες πολέμικῳ πυρὶ καὶ παντοδαπῇ ξίφει τοὺς ἐν τοῖς κλοίοις Ἀγαρηνοὺς καταφλέξαντές τε καὶ δηλώσαντες (96), καὶ ἑτέρας τὰς πρὸς ἑμπορίαν κατέσχον, ὧν ἀριθμὸν συνθέσθαι πάντως οὐ ῥάδιον, ἐπιφορτίζομένων εἰδῆ παντοῖα, πρὸς ἐπὶ τούτοις καὶ θαυμάσιον εἶλον, καὶ τοσοῦτον (97) ὥς ἐν ἐκαταίαις ταῖς ἡμέραις τὴν κατὰ λίτρην ὀλκὴν ὁβολοῦ πρίασθαι καὶ κατὰ θαυμασιότητα ⁹⁸ πᾶσι τὰ τότεπραχθέντα φημίζεσθαι. Καὶ μάλιστα γὰρ ἐκ τῶν κατὰ τὴν Τεφρικὴν συνελθόντων, τοῦ τε Παύλου Σαμοσατέως ⁹⁹, σὺν αὐτῷ Κούδρηκός τε καὶ Μοντανοῦ, καὶ ἄλλων αἰρεσιάρχων διαφόρων, κατοφρυωσάντων ¹⁰⁰ τὸ πρότερον, καὶ καταδυναστευθέντων τὸ ὕστερον Θεοῦ βραχίονι κραταίῳ καὶ ἰκετηρίαῖς σὺν φροντίσματιν ἐπαλλήλοις τοῦ αυτοκράτορος. Ὅς ἱπᾶς καὶ δις (98) κατ' αὐτῶν ¹⁰¹ ἐπιὼν καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἀπάσας χώρας ἐν αἰχμαλωσίαις καὶ πυρπολήσεσιν ἱρεπιώσας ¹⁰², κατὰ Τεφρικῆς ἄγωνίζεται, τινὲς χρόνῳ ἐνδιαρτίσας. Ἦς ἀπρακτῆσας ἐπάνεισι πρὸς τὴν βασιλεύουσαν (99), καὶ τῷ ναῷ (1) τῶν Ἀρχιστρατῆγων εἰσδύς, ² δὲ παρ' αὐτοῦ κατασκεύαστο, αὐτοὺς ἰκετεύει ἐν συντριβῇ καρδίας καὶ στεναγμοῖς, μὴ πρὶν θεάσασθαι θάνατον πρὶν ἂν διὰ ζυῆς (3) σχολῇ ⁴ τὸν κατὰ Τεφρικὴν ὄλεθρον· καὶ αὖθις κατ' αὐτῶν (5) ἔξεισι σὺν πολυπληθεῖσι στρατεύμασιν, ἐρημίαν πολλὴν αὐτοῖς ἐπαγόμενος. Αὐτῆς τῶν φρικωδεστάτων προσπίπτει αὐτοῖς, ὥς ἐκ τούτου εὐαιούτου γὰρ (5) δειμᾶτος τοὺς ταύτης οἰκήτορας χάριν αὐτῶν θεοῦ τελεσθέντος καθυπειληφέναι ⁶. Διὰ τοῦτο οἱ μὲν αὐτῶν τῷ βασιλεῖ προτεχώρουν ἐλέους δεόμενοι, οἱ δὲ πρὸς τὰ ἔνδον Συρία μεταναστεύοντο, ὥς παρὰ μικρὸν ἐξ ἀμφοῖν τὴν πόλιν αὐτῶν ἐρήμην λαοῦ γεγονέναι, ἥτις κεκράτητο τοῦ ταύτης προστατούντος καταπτοθέντος ⁷ Χρυσόχειρος (6).

Ὅτος γὰρ ὁ ἀλαζὼν σὺν Καρβαίᾳ καὶ Καλλί- C (7) πλείστα κακὰ Χριστιανούς τεκτινόμενος, ὥς καὶ ὁ τοῦτου πατήρ, καὶ μέχρι Νικομηδείας καὶ Νικαίας αὐτῆς διελθὼν, ἀλλὰ μὴν καὶ εἰς τὸ τῶν Θρακησίων θέμα διαδραμὼν, μέχρις Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου τῆς ἐπαρχίας κατήντησεν, οὗτινος τῷ ναῷ οἱ σὺν αὐτῷ ἐντυχόντες εἰσήγαγον τὰ τε ἄλλα (8) αὐτῶν καὶ λοιπὴν ἀποσκευὴν, δυσμενῶς ἐνυβρίζοντες. Πρὸς οὖν τὸν Χρυσόχειρα γράφει ὁ βασιλεὺς εἰρήνην συνθέσθαι, οἷα τὸν τρόπον εἰρηνικῆς ὑπάρχων καὶ εὐσπλαγχνος ὄντως, κατὰ τὸ λόγιον τὸ φάσκον· *Γίνεσθε πρὸς ἀλλήλους χρηστοὶ καὶ εὐσπλαγχοί*,

Præcipue ob colluviem Tephricensium, Paulum Samosatensem, cumque eo Cubricum et Montanum, aliosque auctores hæresium ac principes varios, superbia elatos prius, sed superatos postea Dei brachio forti et supplicationibus continuisque curis imperatoris. Qui semel iterumque eos aggressus, prius quidem omnibus regionibus, **121** populando et captivos abducendo, vastatis, Tephricam oppugnat aliquandiu; sed cum nihil proficeret, revertitur in imperatoriam urbem, ingressusque templum principum cœlestis militiæ, quod ipse ædificaverat, illis supplicat in contritione cordis et suspiriis, ne prius videret mortem quam Tephricam exitio dedisset. Atque rursus adversus eam profisciscitur cum maximis copiis, vastitatem magnam inferens. In cujus expugnatione de cœlo fremitus maxime terribilis in eos ingruit, ut ex eo Tephricæ structuræ concuterentur atque ejusmodi terrorem incolæ ejus ipsorum causa divinitus factum existimarent. Quare alii eorum ad imperatorem se contulerunt misericordiam orantes, alii in intimam Syriam migrarunt, ut sic utrinque urbs eorum, ab hominibus deserta, vacua fieret, quæ subacta est duce ejus Chrysochire in terrorem coniecto.

Iste enim homo insolens cum Carbea et Callisto plurima mala Christianis intulit, sicut et ejus pater, atque Nicomediam usque ac Nicæam ipsam profectus, per Thracensium etiam thema, usque ad Joannis Theologi regionem pervenit. Cujus templum ii qui cum illo erant intrantes introduxerunt equos suos et impedimenta, hostiliter insultantes. Igitur ad Chrysochirem scribit imperator pacis componendæ causa, ut qui erat **122** pacificus et vere misericors, secundum oraculum quod ait: *Estote invicem benigni et misericordes, donantes invicem, sicut et Christus nobis se ipsum donavit*: esset contentus

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁸ θαυμασιότητα L. ⁹⁹ Σαμοσατέως L. ¹⁰⁰ κατοφρυωσάντων L. ¹⁰¹ κατ' αὐτὸν L. ¹⁰² ἐρηπώσας L. ¹⁰³ σχολῇ L. ¹⁰⁴ καθυπειληφάι L. ¹⁰⁵ καταπτοθέντος L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(95) Const. Porph. p. 188, Zon. p. 172, Cedr. p. 583.

(96) Ita scriptum pro δηλώσαντες. Negligens fuit librarius circa o et w.

(97) Const. Porph. p. 188, Cedr. p. 533.

(98) Hæc supra initio rerum a Basilio gestarum locum habebant, et cœperat dicere obscure, sed hic copiose narrat. — *Καὶ τὸ μὲν — πυρπολ. ἐρριπώσας*. Const. Porph. p. 166, Zon. p. 167, Cedr. p. 570.

(99) Const. Porph. p. 166, Zon. p. 168, init. Cedr. p. 570.

(1) Const. Porph. p. 169.

(2) Scriptum διαζωῆς.

(3) Potest quidem ferri, sed potius αὐτῆς. — *Ἐξίσσι*. Sym. Log. p. 455, alium misisse dicit, ut et Georg. Mon. p. 544, nempe Christophorum, vid. Const. Porph. p. 169, Zon. p. 168, Cedr. p. 571.

(4) De his non memini me apud alios legisse.

(5) Loquitur monstrose. Oratio constabit, si legatur καὶ τὸ τοιοῦτόν γε δαίμα — τελεσθέν.

(6) Huc jam conjicit quæ initio facta sunt, nihil monito nec præparato lectore.

(7) Const. Porph. p. 166, de Carbea Cont. Theoph. p. 110.

(8) Ita hodierni etiam vocant equos.

his quæ acquisivisset, acciperetque ab ipso aurum et argentum et vestes, ac desineret captivos ducere et trucidare Christianos. Sed homo ferox et infidelis pacificis verbis non permovetur. Quare etiam rescribit imperatori : Si cupis, imperator, nobiscum pacem habere, relinque Orientis imperium, et tantum Occidentale serva : sic pacem agemus tecum. Si minus, conabimur te omnino regno ejicere. » Hanc ejus amentiam imperator sentiens sapienter tacuit nec amplius rescripsit.

μεν ⁹⁷ ὁλως ἵνα σε καὶ τῆς βασιλείας ἐξοστρακίσωμεν. » Τῆς οὖν ἀπονοίας αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς διαεισθε-
μενος ἐφιλοσόφησε σιωπῇ, μὴδὲν εἶπε αὐτῷ ἀντιγεγραμμένον.

Duobus autem annis elapais venit Chrysochir cum suo exercitu usque ad Ancyram urbem et ipsa Commata, prædaque multa potius revertitur. Cæterum domesticus scholarum intervallo unius diei distans subsequi desinebat : verebatur enim subsequi et conspici. Chrysochir autem in Charsiani thema venit, et ad Agranas castra metatur, domesticus autem ad Siboron. Qui prætoribus Armeniacorum et Charsiani præcepit dicens : « Tollite duces qui vobis subsunt, et equites aliquos bonos, victumque quasi dierum duodecim, et subsequimini Chrysochirem usque ad 123 Bathyrhyacem. Et si quidem partem aliquam exercitus quæ facile superari possit miserit in Armeniacorum aut in Charsiani thema, significate id nobis : si autem discesserit a Bathyrhyace, revertentes venite ad nos. » Vesperti igitur profectus Chrysochir castra posuit in inferiore loco, prætores autem nostri in jugum montis ascenderunt C manseruntque in quodam loco Zogoloenon dicto : est enim propter rupes ascensu difficilis habetque densam silvam. Cæterum prætoribus ibi quiescentibus contentio quædam exorta est de fortitudine, ducibus inter se rixantibus utri potiores essent, utrum ii qui sunt ab Armeniacorum, an ii qui sunt a Charsiani themate. Cumque Charsianitæ contenderent primas fortitudinis sibi potius deferendas esse quam alteris, Armeniaci dixerunt ad eos : « Quid amplius contendere de fortitudine verbis cupimus ? re ipsa hostes aggrediamur utrique : atque tunc apparebit qualis quisque nostrum sit et quis altero fortior. » Prætores quoque cum audivissent de certamine istorum et ex iisdem intellexissent militum alacritatem, quæ ipsis placebat, duxerunt eisque dixerunt : « Vultisne, o æmuli, ut hostes Deo cooperante aggrediamur ? » Quibus alacri animo responderunt : « Ita : et propterea jurejurando maximo per imperatoris caput nos obstringimus ut

Ἀ χαρίζομενοι αὐτοῖς καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἡμῖν αὐτὸν ἐχαρίσματο (9), καὶ αὐταρκεσθῆναι ἐφ' οὗ οὕτως ἐπινόητο, εἰληφέναι τε παρ' αὐτοῦ χρυσὸν τε καὶ ἀργυρον καὶ ἐσθῆτας, καὶ αἰχμαλωτίζειν κατασφάττειν Χριστιανούς ἀνακλῆσαι. Ἄλλ' ὁ θρασύφρων καὶ ἀπιστος τοῖς εἰρηναίοις λόγοις οὐ πείθεται· διὸ καὶ ἀντιγράφει τῷ βασιλεῖ, ὡς ἔκπερ ἐθελούς, ὃ βασιλεὺς, μεθ' ἡμῶν εἰρήνην ἐπιτελέσαι, ἀπόστηθι τῆς κατ' ἀνατολὴν ἐξουσίας σου, τῆς δὲ πρὸς δύσιν ἀντιέχου, καὶ εἰρηνεύσομεν μετὰ σοῦ· εἰ δὲ μή, σπεύσομεν.

Δυσὶ δὲ χρόνοις παρελκυσθεῖσιν ὁ Χρυσόχειρ ἐξῆλθε σὺν τοῖς ἰσίοις στρατεύμασι μέχρις Ἀγκύρας τῆς πόλεως καὶ αὐτῶν τῶν κομμάτων, λαφυραγωγίαν αὐτῷ πολλὴν προσηκόμενος, καὶ ἐπάνεισιν. Ὁ δὲ καθηγεμὸν τῶν σχολῶν διαστηματίζων μένων ἐν τῇ παραδρομῇ ἐσκαυάζετο (10)· ἐδεδοίκει γὰρ πληροφάνῃ τῇ παραδρομῇ παραδεικνυσθαι. Ὁ δὲ Χρυσόχειρ κατηντηκῶς τῷ τοῦ Χαρσιανοῦ θέματι εἰς Ἀγρῶνας ἐσκήνωται, εἰς τὸ Σίβορον δὲ ὁ δομέστικος· καὶ τοῖς στρατηγέταις τῶν τε Ἀρμενιῶν καὶ τοῦ Χαρσιανοῦ προστέταχε διειπῶν (11)· « Ἀρατε τοὺς ὑπὸ χεῖρα τελούοντας ὑμῶν ἀρχόντας, καὶ καλλίπλους τινάς, καὶ δαπάνας ὥς ἡμερῶν ἑβ', καὶ παρατρέχετε τὸν Χρυσόχειρα μέχρι τοῦ Βαθυρύακος· καὶ εἰ μὲν διαιρήσας λαὸν εὐπληκτον παραπέμφοι τῷ τῶν Ἀρμενιῶν (12) ἢ τῷ τοῦ Χαρσιανοῦ θέματι, κατὰ δὴ λὸν ἡμῖν τοῦτο ποιήσατε (13)· ὅτε δὲ ἀποκινήσῃ τοῦ Βαθυρύακος, ὅπου στραφέντες ἤκατε πρὸς ἡμᾶς. » Ἀπλῶν τοίνυν ἐσπέρας ὁ Χρυσόχειρ ἐσκήνωσε κάτω, οἱ δὲ στρατηλάται εἰς τὸν ζυγὸν προσανέβησαν καὶ ὑλλίσθησαν εἰς τινὰ τόπον κατονομαζόμενον Ζωγολόνηον (14)· οὗτος γάρ ἐστιν ἐκ πετρῶδους συμπήξεως δυσανάβατος, ἐν ᾧ ὅλη πολὺδενδρὸς πέφυκεν. Τῶν οὖν εἰρημένων στρατηλατῶν ἐκείσε διαναπαυσάμενων, φιλονεικία τις ἀνέκυψε ἀνδρική τῶν ἀρχόντων ἀλλήλοις ἀντερίζοντων (15)· εἴτινες ἂν εἰεν κρείττους, πότερον οἱ ἀπὸ τοῦ τῶν Ἀρμενιῶν θέματος ἢ τοῦ Χαρσιανοῦ ὠρμημένοι. Τῶν οὖν Χαρσιανιτῶν φιλονεικούντων τὰ πρεσβεῖα αὐτοῖς τῆς ἀνδρείας ἐπιδοῦναι ἢ τοῖς ἐτέροις ⁹⁸ (16), οἱ Ἀρμενιοὶ εἶπον πρὸς αὐτούς· « Τί φιλονεικεῖν ἐστὶ περὶ ἀνδρείας ἐκ λόγων βουλόμεθα ; Πρακτικῶς τοῖς πολεμίοις παρεμβάλομεν ἄμφω ⁹⁹ (17)· καὶ τότε φανερωθεῖν ἕκαστος ἡμῶν, ὅποιος ἐτίερό καθίστηεν ἀνδρεύτερος (18). » Οἱ δὲ στρατηγῆται διακηκότας περὶ τῆς ἀμύλλης αὐτῶν, δι' αὐτῶν δὲ καὶ τῆς τοῦ λαοῦ προθυμίας συνευδοκοῦσας αὐτοῖς, ἤγαγον καὶ εἰρήκασαν.

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁷ σπεύσομεν L. ⁹⁸ ἐταίροις L. ⁹⁹ παρεμβάλομεν L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(9) In epist. ad Ephes. iv, 52.

(10) In ambiguitate obscure. Sed vid. auctores inferius notatos.

(11) Const. Porph. p. 169, Cedr. p. 571.

(12) Const. Porph. p. 169, Cedr. p. 571. — Scriptum καλλίπλους.

(13) Const. Porph. p. 169.

(14) Const. Porph. p. 169, ubi τῶν δὲ Ῥωμαίων

στρατηγῶν καταλαβόντων τὰ τοῦτου μειωρότερα. Vid. Zon. p. 168, Cedr. p. 572.

(15) Const. Porph. p. 169, Zon. p. 168, Cedr. p. 572.

(16) Const. Porph. p. 169, Cedr. p. 572.

(17) Zon. p. 168, Cedr. p. 572.

(18) Const. Porph. p. 169.

ε Προθυμείσθε, ὡ ἄνδρες ἀνθράκιοι, ἵνα τοὺς πολεμίοις, Θεοῦ συνεργούντος, προσβάλωμεν. ε Πρὸς οὖς γενναιοφρόνως ἐξείπον· ε Ναλ. Καὶ διὰ τοῦτο ὅρκῳ μεγίστῳ τῆς βασιλικῆς κεφαλῆς περιβεσμούμεν ὑμᾶς, ὅπως συμπλακώμεν αὐτοῖς (19). Ὁ γὰρ τότε· ἐν ᾧ ἐρηρῆσμεθα, τῶν ὀχυρωτάτων· ἐξ οὗ εἴπερ τι κατ' αὐτῶν γενναῖον καταπραξαίμεθα, τοῦτο ἡμῖν ἔστιν εἰς ἐρόπαιον· εἰ δὲ μὴ, κατ' οὐδὲν παρ' αὐτῶν πημανθείμεν (20). ε Τότε δὴ, τότε οἱ δύο στρατηγέται διεῖλον ἄνδρας μέχρις ἐκτῆς ἑκατοντάδος, τοὺς δὲ λοιποὺς παρήκαν ἐν ταῖς σκηναῖς τῶν ἀρχηγῶν αὐτῶν σὺν φλαμούλοις (21), καὶ τοῦτοις διησφαλίσαντο ἐπιεικότες· ε Ἡμεῖς μὲν τῷ φωσάτῳ παρεμπλάσσομεν ἐπιτρέχοντες, καὶ ὅταν (22) τὴν ἀφίξιν πρὸς ἡμᾶς ἂν ἀπευθύνωσι, παρεμβάλομεν αὐτοῖς· καὶ εἰ μὲν ὁρμήσουσι κατέναντι ἡμῶν^α, ἐξέλθετε^β ἀντικρυς καὶ μεγάλως κενεράξετε^γ, πλείστου λαοῦ βοήθην ἐνσημαίνοντες (23), ὅπως ἐκ ταύτης εἰκάσιεν (24) τὸν^δ τῶν σχολῶν ἐξηγούμενον μετὰ τῶν θεμάτων ἐφ' ὧς ἐστηκέναι. ε Τῇ οὖν ὕψηλῃσει ταύτῃ κενινηκόντων τῶν στρατηγῶν καὶ παρεμπεπτακόντων ἐκ τοῦ σύγγεγυς τοῖς ἐχθροῖς πρὸ τοῦ τὴν ἡμέραν τρανὴς ἐπιλάμβαι (25) τοῖς τῶν τυμπάνων κρούμασιν ἐπεκρίνουν. Ἀλλ' οἱ μὲν αὐτῶν μετὰ τοῦ Χρυσόχειρος... (26), οἱ δὲ τὰ φορτία τοῖς ὀπισθοῦσις ἐκούριζον. Τούτων οὕτως μεριζομένων οἱ στρατηγέται σὺν τοῖς ὑπ' αὐτῶν (27) ἀρχουσιν ἐπέθεντο κατ' αὐτῶν, καὶ φωνῇ βριαρᾷ· Σταυρὸς νενίκηκεν, οἷον προσβολῇ καταπτήξαντες ἀμεταστρεπτί τῆς φυγῆς εἰχοντο (29), μηδὲ ὄρεν καὶ πολυπραγμονεῖν ἀνεχόμενοι· εἴτις διώκεται τούτων ὑπάρχοντες, ἀπὸ τοῦ Βαθυρύακος διωκόμενοι ἐπὶ μιλίοις (30) ἄ' ἕως τοῦ κατωνομισμένου Κωνσταντίνου βουνοῦ, χαλεπῶς συγκοπτόμενοι.

Καὶ ὁ Χρυσόχειρ (31) ὀλίγους τινὰς μεθ' ἑαυτοῦ προσλαβόμενος φυγαδεύειν ἠσπάσατο (32). Ἐπιφθάνει τοίνυν αὐτὸν ὁ Πουλλάδης, ᾧ τοῦτο^α παρὴν ὄνομα περιδότην, πῖλον ἐνδεδυμένος· προεκεκράτητο δὲ κατὰ Τεφρικήν καὶ κατὰ χαριεντισμὸν τῷ Χρυσόχειρι προσωκείτω (33). Ὡς οὖν ἐωράκει τούτον, ἐπύγχετο καὶ ἐκεκράγει διαπρυσίως· ε Ὡς οἱ στρατηγέται (34), ὥδε ὁ τῶν σχολῶν ἐξηγούμενος ἴτω^β. ε Ἀπεισιν ὁ Χρυσόχειρ, καὶ πρὸς τὴν Πουλλάδην ἐφώνησεν· ε Ἀθλίς (35) ὦ Πουλλάδῃ, τί σοι παῦλον ἐνεδειξάμην· μάλλον μέντοιγε πλείστα σοι (36) χρηστὰ εἰργασάμην. Ἀπελθε, καὶ μὴ μοι πρόσκομμα εἶης. ε Ὁ δὲ ἀνέφη αὐτῷ· ε Ἐγὼ γινώσκω, Χρυσόχειρ, ὅτι πλείστα καλὰ μοι πεποίηκας, καὶ εὐελ-

confligamus cum illis. Locus enim in quo siti sumus est munitissimus, 124 ex quo si strenue rem gesserimus adversus eos, eo ipso victoriam consequemur : sin minus, nulla ab ipsis clade afficiemur. » Tunc igitur, tunc duo prætores separarunt viros ad sexcentos, cæteros reliquerunt in tentoriis ducum ipsorum cum vexillis, atque his præceperunt dicentes : « Nos quidem castris hostium propinquabimus, atque si obviam nobis venerint, aggrediemur eos : si vero impetum in nos fecerint, exite ex castris, et vehementer clamate, maxime multitudinis clamorem exprimentes, ut inde suspicentur domesticum scholarum cum thematibus adease. » Secundum hoc igitur præceptum cum prætores exivissent cum suis atque propius ad hostem accessissent antequam dies plane illuceret, isti tympanorum sonitu cientur. Sed partim cum Chrysochire erant, partim onera jumentis tollebant. Quibus ita divisus, prætor cum suis ductoribus eos aggrediuntur, ac voce magna : *Cruz vicit*, quasi bellicum intonarunt. At isti subito in cursu territi, terga dantes fugam arripiunt, nec videre nec explorare sustinentes quinam ipsos persequantur, cum a Bathyrhyace fugerent ad triginta millia usque ad Constantini collem, multis interea cæsis.

Etiam Chrysochir cum paucis quibusdam quos sibi adjunxerat fugæ 125 intentus erat. Hunc assenquitur Pullades quidam, ut vocabatur celebri nomine, pileo indutus : captivus autem fuerat in Tephrica, cumque lepidus et festivus esset, in familiaritatem Chrysochiris venerat. Ut igitur hunc vidit, agnovit clamavitque magna voce : « Huc prætores, huc domesticus scholarum veniat. » Evadit Chrysochir atque ad Pulladem dicit : « Quid, miser Pullades, mali tibi feci ? potius quidem plurima beneficia in te contuli. Abi, ne mihi sis offendiculo. » At is respondit : « Equidem scio, Chrysochir, quod plurimis beneficiis me affecisti : et confido Salvatore meo Deo, hoc die me tibi gratiam relaturum. » Porro

VARIÆ LECTIONES.

^α ὁμᾶς L. ^β ὁμῶν L. ^γ fort. γε κράξατε. ^δ τὸν τὸ L. ^ε Πουλλάδης ᾧ τούτῳ L. ^ς εἴτω L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

- (19) Const. Porph. p. 170.
(20) Const. Porph. p. 170, Cedr. p. 572.
(21) Scriptum συμφλαμούλοις; una voce
(22) Perturbate.
(23) Const. Porph. p. 170, Cedr. p. 572.
(24) Ita scriptum per ε. mox τὸ, cum deberet τὸν potius, ut apud Const. Porph. p. 170.
(25) Const. Porph. p. 170, Cedr. p. 572.
(26) Ita scriptum, ut excidisse videatur verbum, quale ἦσαν aut simile. Sed narrat absurde, ambigue et imperfecte.
(27) Ita scriptum, non αὐτοῦς.
(28) Const. Porph. p. 170, Cedr. p. 572.
(29) Const. Porph. p. 170

- D (30) Const. Porph. p. 170.
(31) Const. Porph. p. 170.
(32) Const. Porph. p. 170, Cedr. p. 572.
(33) Ita scriptum. Legendum aut δ τούτῳ aut ᾧ τούτῳ. — *Προσεκρ.* — X. προσωκείτω. Const. Porph. p. 170, Cedr. p. 572.
(34) Hæc intelligi possunt ex eo quod Cedr. scribit p. 572 : *Persequentibus igitur Romanis atque inclumantibus eos etiam duces qui non aderant, et cohortes et domesticum scholarum, sicut ipsis præceptum fuerat. Id Pullades etiam hic facit. Latine autem apposui, quia Xylander minus recte vertit.*
(35) Const. Porph. p. 170, Cedr. p. 573.
(36) Ita scriptum, non σι, et ἰσχω μω..

Chrysochir equitans invenit fossam sibi objectam, quam equus ejus transilire reformidavit et titubavit. Unde Chrysochir jam ad Pulladem respicere plane non cogitavit, sed magis ante se videbat, ne in fossam incideret: atque Pullades eum clam sub axilla vulnerat conto: qui cum perturbaretur hoc ictu, equus ejus commotior factus eum dejecit. Desiliens igitur equo ex ministris ejus conjunctissimus Diaconitizes nomine (quem Leo laudatissimus imperator conversum a cultu abominabili Paulinistarum ad mellorem, constituit mensuratiorem, ut Romanorum sermone vocatur), ejusque caput tenens fovebat et curabat genibus suis impositum. Supervenientes autem **126** prætores occupant, caputque amputant, quod imperatori a Deo coronato tanquam donum miserunt.

Εἰς ταύτην κεφαλὴν βαστάζας ἤλωσε κομιδῆς ταύτην ἐνθεὶς τοῖς αὐτοῦ γόνασιν· ὃν εὐρηκότες οἱ στρατηλάται κατέσχον καὶ διατεμόντες αὐτὴν σπουδαίως τῷ θεοστέπῳ ἄνακτι Βασιλεῖω ὡς δῶρον ἀνέπεμψαν (42).

Erat autem in publicis commodis et reip. negotiis curandis imperator diligentissimus, cum plurimas res gereret, ita ut tempore jejunii in ejus hebdomadibus post discessum senatorum ex regia, intraret in secretum, ubi vectigalia et reditus publici colliguntur; quæque ibi intervenirebant controversiæ, eas dijudicaret.

In venatione porro et p. et onerum gestatione et saltibus omnino excellebat Basilius imperator, ita ut in venatione superaret Centauros, in pila Alcinoi regis juvenes pila ludentes vinceret, in luctu Aristæo et Æaco valentior ipsique Herculi par esset, præverteret saltibus Achillem, atque in tollendis facile manu oneribus multum præstaret Hectori, ita ut et in ipsum, etiam sine ope *cati Jovis* attollentem onus, quadraret poetæ carmen,

διενηνοχέναι τοῦ Ἑκτορος, ὡς καὶ ἐπ' αὐτῷ, καὶ διχα τοῦ ἀγκυλομήτου Αἰδὸς ἐν τῇ ἀρσει τὸ ἀχθῆς κορυφίζοντος, τὸ ποιητικὸν ἔπος προσαρμοσθήσεται·

*Vix illud bini præstantes robore cunctis
De terra in curram possent subvolvere, quales
Nunc homines vivunt, tulit ipse quod ut leve solus:*

in disco autem jaciendo Halimede et Ulysse superior, Erechtheo et Celmete equitandi peritior, Eurymedonte atque Alcione **127** pugilatu firmior, in cursu Aristomedonte Dictæo ac Priaso velocior, in sagittando Hymenæo et Asterio longe dexterior. Ex quibus paucissima ascribam.

VARIE LECTIONES.

⁶⁶ ὧ δ' L. ⁶⁷ μινσρωπίτωρι L. ⁶⁸ κοινοφυλεῖς L. ⁶⁹ παρ' αὐτῶν L. ⁷⁰ Ἡρακλέως L. ⁷¹ το οὐκ. L. ⁷² πολλῶν L. ⁷³ ὀχλήσασιν οἱ νῦν βροτοὶ εἰς· ὃ δὲ μὴν ῥέα πάλε L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(37) Const. Porph. p. 170. Nostri fere verbis et p. 171 init.

(38) Cedr. p. 573.

(39) Ita scriptum per ei.

(40) Const. Porph. p. 151, Cedr. p. 573.

(41) Const. Porph. p. 171, Cedr. p. 573.

(42) Const. Porph. p. 171, Cedr. p. 573.

(43) Sic sine transitione, sine connexionē.

(44) Const. Porph. p. 162.

πιστῷ τῷ Σωτηρίμῳ Θεῷ κατ' αὐτὴν γε τὴν ἡμέραν ἀποδοῦναι σοι τὰ χαριστήρια. » Ἰππάζων δὲ ὁ Χρυσόχειρ εὐρίσκει τάφρον πρὸς τοῖς ἑνωπίοις αὐτοῦ (37), ἣν ὁ ἵππος αὐτοῦ ὑπερπηδᾷ τούτου διώκλαζεν (38). Ὅθεν ὁ μὲν Χρυσόχειρ τοῦ λοιποῦ ὄρῃ τὸν Πουλλάδην οὐδ' ὅλως ἐφρόντιζεν, ἐώρα δὲ μᾶλλον κατέναντι αὐτοῦ, ἵνα μὴ τῷ τῆς τάφρου περιπέσειεν (39) πτόματι· καὶ λαθραίως αὐτὸν ὁ Πουλλάδης κατὰ τὴν μασχάλην τιτρώσκει κοντῷ (40)· οὐ τῇ πληγῇ παραχθέντος ὁ ἵππος παρέσφηλε τε καὶ αὐτὸν ἀπεκρήμευσεν. Καταδὰς οὖν ὁ τῶν πρὸς θεραπείαν αὐτοῦ οἰκειώτατος, ᾧ ⁶⁶ Διακονίτης τὸ φημιζόμενον (41) (ὃν Λέων ὁ ἀοιδίμος βασιλεὺς ἀλλοιωθέντα τὴν πρὸς τὸ κρείττον ἀλλοίωσιν ἐκ τῆς μυσαρᾶς θρησκείας τῶν Παυλιανιστῶν, προεχειρίσατο μηχανουργῶντα) ⁶⁷ τῶν παλαιῶν οὕτω προσαγορεύεται, ὅπερ φωνῇ Ῥωμαίων οὕτω προσαγορεύεται, ⁶⁸ ὅπερ φωνῇ Ῥωμαίων οὕτω προσαγορεύεται.

Β τῶρα ⁶⁹, ὅπερ φωνῇ Ῥωμαίων οὕτω προσαγορεύεται, ⁷⁰ ὅπερ φωνῇ Ῥωμαίων οὕτω προσαγορεύεται, ⁷¹ ὅπερ φωνῇ Ῥωμαίων οὕτω προσαγορεύεται, ⁷² ὅπερ φωνῇ Ῥωμαίων οὕτω προσαγορεύεται.

Περὶ δὲ τὰς κοινωφελεῖς ⁷³ πράξεις τοιοῦτος ὁ πῆρξε μεριμνηματικώτατος ὁ βασιλεὺς (43). μετὰ γε πλείστων τῶν παρ' αὐτοῦ ⁷⁴ διαπεπραγμένων, ὥστε κατὰ τὸν ἐγκρατείας καιρὸν ἐπὶ ἑβδομασίᾳ αὐτῆς, μετὰ τὴν συγκλητικὴν τῶν βασιλείων ἀπαναχώρησιν, εἰσελθεῖν τῷ σεκρέτῳ, ἵνα αἱ εἰσπράξεις τῶν δημοσίων πεφορολόγηται (44), χάλασας τὰς συμπιπτούσας ἀμφισθητήσεαι πραγματικῶς διαλύεσθαι.

Ἐν δὲ ταῖς (45) κατὰ κυνηγεσίαν καὶ σφαιρισμὸν ἀγθοφορίαν τε καὶ πρὸς ἄλλα γυναικῶσι πάνυ περιδέξιος ἦν ὁ ἄναξ Βασίλειος, ὥστε κατὰ κυνηγεσίαν μὲν καθυπερτερεῖν τῶν Κενταύρων (46), κατὰ δὲ σφαιρισμὸν Ἀλκινόου τοῦ βασιλέως ὑπερβάλλειν τοὺς σφαιριστάς, κατὰ πάλιν Ἀρισταίου καὶ Δίακου ἀλκιμώτερος καὶ αὐτοῦ Ἡρακλέους ⁷⁵ ἐφάμιλλος, ὑπεραναιθεθῆναι δὲ τοῖς πηδήμασιν Ἀχιλλέως, κατὰ τε τὸ ⁷⁶ φέρειν ἀχθὴν ῥαδίως χειρὶ πολλῷ ⁷⁷ διχα τοῦ ἀγκυλομήτου Αἰδὸς ἐν τῇ ἀρσει τὸ ἀχθῆς

Τὸ δ' οὐ καὶ δὴ ἀνέρε δῆμον ἀρίστου (47)
'Ρηιδίως ἐπ' ἀμαξαν ἀπ' οὐδ' ὁδοῦ ὀχλήσσειαν ⁷⁸
Οἱοι νῦν βροτοὶ εἰς· ὃ δὲ μὴν ῥέα πάλε καὶ οἱος·

ἐν δὲ τῷ δισκεύειν Ἀλιμῆδου καὶ Ὀδυσσεὺς ὑπέρτερος, Ἐρεχθεὺς δὲ καὶ Κέλμητος (48) καθ' ἱππασίαν τεχνημονέστερος, Εὐρυμέδοντος τε καὶ Ἀλκμονος κατὰ πυγμαχίαν στερότερος, περὶ τε δρόμον (49) Ἀριστομέδοντος Δικναίου τε καὶ Πριάσου ὑψύτερος, καὶ ἐν τῷ τοξάζεσθαι Ὑμναίου καὶ Ἀστερίου πολλῷ εὐστοχώτερος. Ἐξ ὧν ὀλίγιστα διαγράφομαι.

Τῷ βασιλεὶ ποτε περὶ θήραν ἐνδιατρίβοντι ἐξ ὕλης Α τις παμμεγέθους ἑλαφος εἰς μέσων περὶέτηκεν, οὗ τῶν ὀπισθίων ποδῶν ἐπαφείς κορύνην ὁ βασιλεὺς καὶ κατενυχήσας τούτους διέθλασεν. Τὸ αὐτὸ ἐπὶ τοῦτο καὶ ἐπὶ λύκῳ κατεπεπράχαι (50). Σφα:ριζόντων δὲ κατὰ τὸ πρὸς τὰ βασίλεια μέσουλων ἡ κατὰ χώρον ¹⁴ ἱκπῶν ἀμύλλη, τήριον, οὐδέποτε τῆς σφαίρας ἀποτετύχει (51), καίτοι πολλῶν διαμύλλωμένων καὶ ἐκμυθαινόντων τῇ παιδιᾷ· καὶ τοσοῦτον ἐκτυχῶς καὶ γενναίως τὰ τῆς σφαίρας αὐτῷ (52) . . . ὥστε πολλὰκις τυπήσαντι ταύτην ἀπ' ἄκρας αὐλῶνος διαδιβασθῆναι ἔβω κατὰ πολὺ γὰρ τοῦ τέρματος, ὥς μὴ ταύτην ὁρᾶσθαι τὸ σύνολον. Ἐμεγαληγορεῖτο δὲ καὶ τῷ ἀρχηγῷ Βουλγάρων καλαιστρικῶς, ὃς κατὰ καλαίστραν ἐκέκτητο τὸ ἀήτητον· τοῦτον πρὸς τὴν βασιλῖδα θαρβρόντως ἐκπέπομφε ¹⁵ πειρασθῆναι δυναστεύοντος. Ἐπὶ τούτῳ δυσφώρας εἶχεν ὁ βασιλεὺς, ἀλλὰ τὴν δυσφορίαν εἰς τὸ εὐφορον μετερῶμισεν, ἑαυτὸν καθέως τῇ καλαίστρᾳ, πλὴν μετὰ προσηκούσης τῆς ἐκκυρύνσεως· μετασχηματισθεὶς γὰρ τῶν βασιλικῶν ἐσθῆτων τῷ καλαίοντι πρόσεισι. Καὶ ὁ μὲν (53) Σκυθὴς τὸν Μακεδόνα μετεωρίσαι μὴ ἐνδεωκότα τῇ ἄρσῃ διήμαρτεν· ὃ δὲ τοῦτον χερσὶ γενναίαις ἐτοίμως διάρας σφοδρῶς τε περιδίνσας ἐπαγκυλλίζεται, καὶ κατὰ γῆν (54) πῶμα ρίπτει παμμέγεθες, ὥστε πλείστοις μὲν ὕδασι, θαψίλῃσι δὲ οἴνοις, πρὸς δὲ ταῖς ἐκ ῥόδων σταγόνσιν ἐγκατομβρούμενον μόλις· που τῆς νεκρώσεως ἀπηλλάχθαι, ὧτων τε καὶ ῥινῶν ἐκβύσαντος αἵματος· ὥς ἐνθὲνδε κατὰ πολὺ θαυμάσαι τοὺς παρόντας τὸ γεγονός, ὃ καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἐκτεθρύλληται.

Ἐν οἰκτιρμοῖς δὲ πενήτων πλούσιος ἦν ἐπιχορηγῶν πλουσίῳ· τὸν ἔλεον, νοσοκομείων γηροκομείων τε καὶ πτωχοτροφείων πολυειδῶν ἐγκαίνισμασιν. Οὐ μὴν δὲ τοῦτοις μόνους ἐνέμενεν, ἀλλὰ καὶ θελοῦς ναοὺς (55) σαθρωθέντας τῇ παλαιότητι πρὸς νεότητος μετελλοιῶκει στεγρότητα, ἐπιθεὶς κοσμίωτα. Ὅστε οὐ μόνον τῶν κατὰ σῶμα τῆς ἐπιμελείας διὰ φροντίδος ἔχειν αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ τῶν κατὰ ψυχὴν ἐπισταύσειν. Καὶ γὰρ οὐχ ἡγεῖτο συμφέρον, κατὰ τὴν ἀγορὰν ἡ φόρος προσαγορεύεται Κωνσταντίνου, περιόντος ¹⁶ λαοῦ, σύρμασιν ὕλης τοῦτον ὅλως ἐνίσχεσθαι καὶ τῶν περὶ Θεοῦ ἐκλειθῆσαι ¹⁷· δι' ὃ καὶ ναὸν ἐν ταύτῃ προσπήγνυσιν, ἐφ' ᾧ περὶ ἡ Θεομήτωρ δημοσίᾳ τετίμηται, μετρίῳ μεγέθει καὶ ἀμέτρῳ κάλλει ἐξηγασμένον.

Τοιοῦτος ὁ μεγαλοπυρρὸς ἀναξ Βασίλειος, καὶ τοσ. D αὐτὰ τὰ ἐκείνου μεγαλοπυρρῆματα. Ἀλλὰ προκατασχέθεις (56) τηκεδόνι τῇ ἐκ διαροίας ¹⁸ γαστρός, κατ' ἀγρὰν ἐκ τινος περιπτώσεως, ἔπειτα πυρετοῦ καυσώδους· ἀναφλεγέντος αὐτῷ ἀνικμῶντος ζωτικῆν

Cum imperator aliquando in venatu esset, e silva cervus ingens in medium venit, cujus posteriores pedes coniecta clava confregit. Idem illud et lupus fecit. Pila autem cum luderent in atrio ad regiam aut in Circo, nunquam aberravit a pila tangenda, quamvis multis certantibus et intervenientibus ludo: tamque dextre et valide id faciebat, ut sæpe percussa pila supremo spatio longe ferretur ultra terminum, ut nec conspiceretur omnino. Porro luctator erat apud Bulgarorum ducem in magna existimatione fama que celebris, tanquam invictus in luctando. Hunc ille non dubitavit in imperatoriam urbem mittere, ut periculum faceret an potius posset invenire. Eam rem moleste ferebat imperator, sed molestiam illam removet, ipse demittens se ad luctandum, verumtamen cum decente occultatione: mutato enim imperatorio ornatu in arenam descendit adversus luctatorem. Ac Scythia quidem Macedonem sublimem tollere minime cedentem haud valuit: verum iste illum manibus robustis facillime tollens valide circumactum in terram dejecit, prostratum **128** casu maximo, ita ut multa aqua ac vino guttis que rosaceis rigatus vix a deliquio animæ liberaretur, ex auribus naribusque manante sanguine; ut id factum magnopere admirarentur præsentēs, quod adhuc etiam fama celebratur.

Sed et misericordia erga pauperes dives ditia præstabat beneficia, dum ædificia varia pro invalidis senibus atque egenis curandis, fovendis atque alendis instaurat. Nec hic substitit, sed sacras etiam ædes vetustate labefactas renovavit, additis ornamentis; ita ut non solum corporis haberet curam, verum etiam animæ. Non etiam ducebat conveniens, forum quod Constantini dicitur, versante ibi populo quisquiliis materiæ totum teneri et a sacris rebus esse alienatum: quare templum ibi exstruit honori Deiparæ dedicatum, magnitudine modica, sed pulchritudine mirum in modum fulgens.

D Talis erat ille magnificus imperator Basilius tantæque ejus magnificæ opera. Verum enim vero cum invasisset eum tabificus morbus ex profluvio ventris subsecuto casum quemdam in venatione, deinde febris ardens exorta esset consumens omnem vita-

VARIÆ LECTIONES.

¹⁴ ἡ καταχώρον L. ¹⁵ ἐκπέπομφαι L. ¹⁶ περιόντος λαοῦ συρμασιν L. ¹⁷ ἐκλειθῆσαι L. ¹⁸ τῇ ἐκ διαροίας L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(50) Const. Porph. p. 144.

(51) Ita scriptum, ἀποτετύχει.

(52) Nullum adest verbum.

(53) In superioribus etiam tale quid narrat de Basilio nondum imperatore, ubi auctores annotavi. Ac propter similitudinem licet fere suspicari No-

strum unam rem ut aliam atque aliam narrare.

(54) Ita scriptum, non γῆς.

(55) Plurima templa a Basilio vel exstructa vel instaurata enumerat Const. Porph. p. 198 seqq. vid. Zon. p. 173. Cedr. p. 587.

(56) Const. Porph. p. 216, Nostri fere verbis.

tem ac naturalem humorem, mortuus est, cum im-
perasset cum Michaele simul unum annum, solus
autem imperator vixisset novemdecim annos.

A πῶσαν ὑγρότητα τῶν πρὸς φύσιν ἐνόντων (57), δια-
πεφώνηκεν (58), συμβασιλεύσας (59) μὲν τῷ Μιχαήλ
ἔτος ἕν, αὐτοκράτωρ δὲ βιούς ἰδ' ἔτεσιν.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(57) Const. Porph. l. c. ita ὑστερον πυρετοῦ καυ-
σώδους ἀναφλεγέντος αὐτῷ πῶσαν τὴν ζωτικὴν ἰκ-
μάδα ἀνιμωμένου καὶ ἀναλίσκοντος.

Sextum Empiricum.

(59) Const. Porph. p. 216, Zon. p. 175, Cedr.
p. 592

(58) Ita clare scriptum per ω, et ita alicubi apud

INDEX GRÆCITATIS

IN

SCRIPTORES POST THEOPHANEM.

*Revocatur in hoc Indice et in duobus sequentibus Lector qd numeros typis grandioribus, ut moris est nostri,
in textu expressos.*

A

ἀγγελιοδότης, 205.
ἀγκυλοκοπεῖν, 569, 863.
ἀγουρος, 821.
ἀγροδιατεῖν, 472.
ἀγυρτεῦειν, 421.
ἀδελφοποιήσεις, 820.
ἀδελφοποιητὴς, 656.
ἀδελφότης πνευματικῆ, 228, 317.
ἀδνοῦμιον, 398, 891.
ἀετὸς ἱμάτιόν τι, 19.
αἰρῆσαι 25, αἰρήσασθαι, 78.
ἀναῖρῆσθαι, 33, ἀφαιρῆσαι, 9.
αἰωνίζουσα μνήμη, 449.
ἀκλύστως, 301.
ἀκούδιτοι ἰδ' 449, 467, 816
ἀκροπύργιον, 331.
ἀλέξημα, 95, 339.
ἀληθινοπίκεροι κίονες, 141.
ἀλλάξαι τινά, 656, 820.
τὰ ἄλογα, 430, 825.
ἀλογωθέντες, 4.
ἀμάλια, 318.
ἀμεραμουνῆς, 74, 96, 97, 112, 115, 120, 124, 125, 166, 186, ἀμερμουμνῆς, 214, 302, 633, ἀμερμουμνῆς, 797, 798, 805, 806.
τοὺς ἀμυράδας, 472.
ἀμυρεῦειν, 299.
ἀμφοὶ τοὺς ἑκατὸν, 339
ἀμφιμήκης, 580.
ἀμφιμικτός, 496.
ἀνὰ τῆς ἐστιάσεως, 418, ἀνὰ δύο μιλιαρσιῶν, 54, 81, 105, 433, 430, ἀνὰ πάσαις ταῖς χώραις.
ἀνάδοχος, 865 ποι.
ἀναθυμιάσαι μέσος, 69.
ἀναιρέσιμος χρόνος, 610.
ἀναλόγως τῆς ἀρετῆς, 283, 318, ἀναρρίπισαι τὴν μάχαιραν, 556, τὰς κυλάς, 537, 558.
ἀνάσκαφος, 482.
ἀναστηλοῦν ἐν πύλαις, 103.
ἀνάστημα γενναῖον ἔχοντα, 6, ἀνάστημα ψυχῆς, 115.

ἀναφοραί, 822.
ἀναχρεῖσθαι, 635.
ἀνεξίσωτος, 348.
ἀνέποτος, 348.
ὁ ἀνὴρ, ἰ. q., οἱ στρατιῶται, 60.
ἀνθρωποὶ τινος, 71, 374, 375, 398, 399, 430, 409, 480, βασιλικὸς ἀνὴρωπος, 291.
ἀνθυπονοστήσαι, 296, 319.
ἀνθ' ὧν ἐνεκεν, 139.
ἀνεξαγόρευτος, 770.
ἀνισαρχία, 663.
ἀνιστορῆσαι εἰκόνα, 322, 332.
ἀνταποκρίνας, 190.
ἀντιστρέψαι, ἰ. q. ἀποδοῦναι, 255, 256.
ἀνυποταξία, 454.
ἀνυστέρητος, 322.
ἀπαθείας λόγος, 631, 632.
ἀπακριβάσσεσθαι, 435.
ἀπαναστεῦειν, 290, 626.
ἀπειρότης, 727.
ἀπ' ἐξέσε, 744, ἀπ' ἐντεῦθεν, 203, ἀπὸ προῦθεν, 519, ἀπὸ μήκουθεν, 524.
ἀπελάτης, 685.
ἀπλικεύειν, 476, 830.
ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου, 613.
ἀποιεῖς, 367.
ἀποκαθαλλικεύσαι, 613.
ἀποκομιστής, 648.
ἀποκοπή, 804.
ἀποκῶσαι περὶ τοῦ ἱκπου, 804.
ἀπόκρισις, ἰ. q. ἀγγελία, 199, 206, 660.
ἀπολύσαι βέλη, 612, 613.
ἀπονήρως, 350.
ἀπορράπαις τὸν θνεῖον, 169, cf. 446, ἀπορράπίζεται, 606.
ἀπορρίνει. q. ἀφίστασθαι, 9, 13.
ἀπορρίπτεσθαι τὴν πατρῶνα φρεσιν, 90.
ἀποσταλάξαι τὴν ψυχὴν, 177.
ἀποστρέψαι, ἰ. q. ἀποδοῦναι, 801.
ἀποσυναψίζεω, 698, 708, 847, ἀποσυναψισθῆναι, 708.

ἀποσχηματίσας μονάστριον ἔλαβε γυναῖκα, 668.
ἀποσχισταί, 731.
ἀποτεμόμενος; ἑαυτὸν τῶν ἑλλων, 564, τοὺς πλείονας 560.
ἀπρόσκοπος, 707.
ἀργυροδόρατος, 407.
ἀρτεῦειν, ἰ. q. ἀρίστην, 363.
ἀριστητήριον, 145, 451.
ἀρχαί, 418.
ἀρμενιαικά, 610.
οἱ ἀρνηταὶ τοῦ Χριστοῦ, 289, 427, 429, 443, 453, 455, 461, 472, 475, 478, 480.
ἀρτίως, ἰ. q. νῦν, 691.
ἀρχόντισσα, 147.
ὁ ἀρχων τῶν ἀρχόντων, 127 387.
ἀς, 751.
ἀσθεστότερος, 199.
ἀσθετότεκος, 204.
ἀσηκρητῆς, 34, 170, 422.
ἀσθάθερος, 768.
ἀζυπάδας, 438, 439.
ἀλογουσιακός, 146, 173, 257.
αὐλισθῆναι, 61.
αὐτοκέφαλοι, 84.
αὐτομολεῖν, uliro venire, 8, 180, 352.
τῇ ἀφανείᾳ πάντας παρίδωκεν, 157, 147.
ἀφάσιμον, 440.
ἀφιλοθῆτα, 770, 782.

B

βαρδούκιον, 232.
βασιλεοπάτωρ, 357, 394.
βασιλεύσαι, ἰ. q. βασιλεῖα ἀναι-
πεῖν, 208.
βασιλικοπλῆθος, 123.
βασιλικός, 330.
βίσαλον, 123.
βούλλα, 652.
βουλλῶσαι, 440.
βουνευρήσας, 641, 807.
τὸ βρουμάλιον, 456.

Γ

γυλάει, 196, 299, 475, 477.

ὁ γενικός, 346, 678. τὸ γενικόν, 260, 346.

γίνεσθαι] Νικηφόρος ὁ τρόπαιον ἐν Βουλγαρίᾳ γενόμενος, 6. μαχαίρας ἐγίνοντο τρόπαιον, 131. αὐτὸς πτώμα γίνεται 183. τῆς παροινίας παίγνιον γεγονώς, 209. ἀπιστίας σύνοδος γεγονώς, 43. οἶμαι τῆς γενεᾶς ἡμῶν τὴν κατάλυσιν τούτων γενήσεσθαι, 232. προσέδραμεν ἀρχὴ γεγονώς καταλύσεως τῆς τοιαύτης ἀποστασίας, 395. τοῦτο γέγονε κατὰ τοῦ Ἀμορίου καταδρομῆ, 129. παραίνεσις γενόμενος, 413. ἦν αὐτὸς ἑαυτοῦ πλέμμος, 70. τῶν λεγομένων ἡ ἀνθρωπος ἐλαγχος, 158. τὴν ἀνθρωπον ἔλαχον κατέστησεν, 94. σύνθημα ὁ Συμβάτιος εὐτρέπιστο, 205. γλώσσαν κρατήσαι, 476. γονικὴ διάθεσις, 396. γουνάρια, 420, 744. cf. κουνάρια.

γρόδωσις, 139.
γυναϊκόπαιδα πολλά, 615.

Δ

τά δέη, 16.
δέλτοι αἱ στρατιωτικαί, 122.
τῶν δεξίμων ὁ καιρὸς, 142.
δέσποινα, Imperatrix, 147, 148.
δέσπονος, 351.
διαθήματα, 7.
διαγεγονώς, 342, 352.
διαγογγυσμοί, 259.
διαδέχασθαι τινα τῆς ἀρχῆς, 93, 234, 361, 374, 411. διαδέχθη, 847.
διαζωγράφησις, 483.
διατάριοι, 197.
δικαιτήσιον, 833.
δικαίεσθαι, 154.
διακράτησις, 295.
διακρίσεως ἱερέως, 433.
διαλαλιά, 459, 478.
διαλέγειν, 199.
διαλλάγιον, 119.
διαμεριθῆναι κληρικῶν σχῆμα, 122.
διαπτύειν, 48, 49.
διατάσσεσθαι, 658.
διάφοροι, complices, 289.
διαφόρος, i. q. πολλάκις, 453.
διαχαυνωθῆναι, 861.
διδῶσιν αὐτῷ μετὰ ἑξήκους, 579, 704, 820, 831, 837, 861. τοῦ δόντος τὸν βασιλέα, 861, i. e., τοῦ τρώσαντος.

διευθυμεῖσθαι, 562.
διέπαισις ἡμερῶν, 471.
δικαιοκριτήριον, 801.
διοικεῖν, i. q. τρέφειν, 74.
διοικλόζειν, 275.
διασκοπότηρια, 430.
διώπτετο, 877.
δοκίμινο; λίθος, 140, 145.
δομειστικάτος, 459 755.
δουλικιον, 233.
δρουμῶνιον, 464.
δρουγγάρτος, 374.
δυσγλωττος, 84.
δυσθανατοῦν, 814.
δῶσαντες, 613.

Ε

ἐαυτοῦ, 46, 56, 84, 121, 173, 193, 186.
ἐδομοδάριος, 399, 891.

ἐγγεγονέναι, 48.
ἐγγραφον, 763.
ἐγκαταλαθεῖν τῷ οἰκίσκῳ, i. q. καταλαθεῖν τὸν οἰκίσκον, 26. ἐν Χρυσόπολει καταλαθὼν, 888, 897, 900.
ἐγκισσευθίντας, 50.
ἐγκλῆπιον, 119.
ἐγκρατής, i. q. κρατούμενος, 290, 696.
ἐγχειρεῖν, i. q. ἐγχειρίζειν, 180.
ἐθαλοκωφεῖν, 23.
εἰ δ' οὐν, i. q. εἰ δὲ μή, 131.
τὸ εἰδικόν, 173, 257, 400.
εἰκονοκαύσται, 37, 611, 650.
εἰκονοτύποι, 775.
εἰπεῖν δὲ, 44. εἰπεῖν οικιστέρον. 404. ταυτὸ δ' εἰπεῖν, 45, 60, 129, 168. καὶ ταυτὸν εἰπεῖν, 135. ἔν' εἴπω. 799.
εἰς πλῆθος ἐγένοντο, 214. ὄντα, 615. γενέσθαι εἰς ἀνοικοδομήν, 223.
εἰς ἓνα καθ' ἓνα, 175. καθ' εἰς, 39, 101.
εἰσοδεύειν, 704, 861.
ἐκδιόζειν, 61.
ἐκδιρίζειν, 794.
ἐκείθεν, i. q. ἐκεῖσε, 220, 329, 418, 540, i. q. πέραν, 615.
ἐκθεσις ἡ βασιλική, 173.
ἐκστρατεύσας δύναμιν, 9.
ἐκχοῖζειν, 843.
ἐλλογιμότης, 422.
ἐμμερίμνος ὕπνος, 37.
ἐμμερωθέντα χρώματα σκιαίς, 23.
ἐμπρακτος, 822.
ἐμπυρίζειν, 405.
ἐμφορτής, 316.
ἐμφώτια, 162.
ἐν αὐτῇ, i. q. παρ' αὐτῇ, 91.
ἐναπαράνας, 62.
ἐνζῶδον, 403, 896.
ἐνθρονιάζειν, 377.
ἐνλιμνασθῆναι, 383, 719.
τὰ ἐνοικικά, 429.
ἐντυλάζειν, 834.
ἐνυπόγραφος λόγος, 373, 372, 395, 396, 631.
ἐξάερος, 141.
ἐξάρτια, 532.
ἐξέλθατε, 613.
ἐξισωτής, 349.
ἐξκούβετος, 383, 389.
ἐπαγερόθηναι, i. q. διανασθῆναι, ὑπεξανασθῆναι, 227, 675, ὑπεγερόθεις, 247.
ἐπιλημμένον τὴν ἀρχὴν, 4. τὸν μονήρη βίον. 158. τὰς στρατιωτικὰς δέλους, 122.
ἐπιωννηθῆναι, 305.
ἐπὶ χειρὰς ἔχειν, 25, 153, 199, λαθεῖν, 19, 113, 177, 190, 391, φέρειν, 199.
ἐπίδρυρος, 656, 890.
ἐπιδραβεύειν, 7, 35, 169.
ἐπιμαρτυρεῖν, testibus convincere, 51.
ἐπίριν, 468, 472.
ἐπιρρίπτειν, 585.
ἐπισφραγίσασθαι τῇ οὐκείᾳ ὕψει τοῦ σταυροῦ σημειῖν, 257.
ἐπιταφρῶσαι, 24.
ἐπιτροπεῖν, 381.
ἐσκευδύτος, 142, cf. ἐξευδύτος.

εὐαγγέλιον, 127.
ἐταιριώτης φανερία, 256.
εὐθότονος κύκλος, 333.
εὐκτῶς τε καὶ ἐφετῶς, 30.
εὐδομηθῆναι, 8.
εὐπαράφορος, 482.
εὐπτωτος, 65.
εὐριπτος ἱπποδρομίου, 155.
εὐφράνοι, 331.
εὐφρόσυτος βίος, 22, εὐφρόσυτα εὐαγγέλια, 222.
ἐφηπλώσθαι, 326, 333.
ἔχον πανταστὴν ἀποστάς, 112.
ἔως Ἀβυδον, 615, ἔως Ἀρκα διούπολιν 616.

Ζ

ζῶδον, 873.
ζῶθαπτος, 643.

Η

ἡλιακόν, 88, 144, 197, 362, 372.
ἡλιοδολεῖσθαι, 337.
ἡμέρα] κατὰ τὴν αὐτοῦ ἄπασαν τῆς βασιλείας ἡμέραν, 137.
ἡμεροδρομία, 126.

Θ

θάλασσα, ἱμάτιόν τι, 19.
θεοδύρηνσιν αὐτῷ πάντα, 858.
θεοσπουεῖν, 205.
θεττον ἢ λόγος, 7, 105, 116, 151, 199. θεττον λόγου παντός, 570. θεττον ἢ λόγῳ, 647. θεττον ἢ ἔδει, 46, 57, 207.
θεατρίζειν, 27, 69, 198.
θεάσας, 530.
οἱ θεματικοί, 79. ὁ θεματικὸς στόλος, 55.
θεοδρόβευτος, 811.
θεοκυδέρνητος, 475.
θεόργιστος, 1204.
θεοσύλλεκτος, 340.
θεοσυνεργητός, 475.
θεοφιλέτης, i. q. θεοφιλεῖον, 224.
θηριογνώμων, 512.
θηριοτροπέζ, 34.
θηριότροπος, 768.
θηριώνυμος, 798, 776, 792.
θησαυριστής, 172.

Ι

ιδιόρουθοι, 84.
οἱ ἴδιοι Φωτίου, 850, 851.
ιδιοστασιάζειν, 420.
ἴδιος ἔχειν γυναῖκα, 675, 828.
ἱκανάτοι, 20, 395, τὸ ἱκανάτον, 389.
ἱκετηρικαὶ εὐχαί, 255.
ἱλαστήριον, i. q. εὐκτήριον, 326, 452, 502.
ἱνα] ἐμήνυσας ἱνα, 356. ὀρκίζω ἱνα, 355.
Infinitivus pro indicativo: Ἀναδραμεῖν, 555, γενέσθαι, 559. δεδιέναι, 562. post relativa: διὰ τὸ μηδὲν ὑπάρχειν δὲ τὴν ὁμῆν αὐτῶν — ἐφαρκεῖν ὑπομείναι, 512. οὐκ ἐχομεν φῆναι πέρας τὴν περὶ ἀλλήλων στήσαι ἀμφιβολίαν, 559. οὐκ ἐχομεν διαγινώσκειν ὁποτέρῳ διαλαχεῖν, 599. οὐκ ἐστὶν ὅπως ὑπεκκλίνει, 503. οὐκ ἐστὶν ὅπου εἰκάσει, 525. οὐκ ἦν ὅπου αὐτοὺς ἐμμερωθῆναι, 511.
ἱππευσις λευκός, Βένετος, 835.
ἱππικόν, 681, 791, 798.

ἱππότης, 445, 808.
ἴσον τῶν μεγάλων καθίστησιν, 340. τὸ ἴσον τῆς διατάξεως, 520.
ἱστορημένα ἀπιδες, 143. εἰκό-
νας, 157. παῖδες, 333. εἶδος, 607.

K

καθαλλικεῦσαι, 613.
καθικέσθαι οἱ καιρίαν, 17.
κάθισμα, 625.
καθιστόρητο πέρδιξ, 677, 776.
καίται, 453.
κακοσύνδουλος, 472, 479.
καλάθους, 143.
καλαμῶν δοράτων, 127.
καμάραι, 810.
καματηρὰ καράβια, 475, 758.
κανδήλα, 642.
κανίκελος, 375. κανίκλης, 388.
τὸ καπνικόν, 54.
καράβια, 453, 475, 474.
καρτερότης, 267.
καρτζιμάδες, 145.
ὁ κατὰ τὸν Βαβυλῶνικον, i. q. ὁ
κατ' ἐπωνυμίαν Βαβυλῶνικος, 175.
ὁ κατὰ τὴν Ἑξαβούλιον 17, 69. ὁ
κατὰ τὸν Καπνογέννη, 230. ὁ κατὰ
τὴν Κοντομύτην, 137. ὁ κατὰ τὸν
Μελισσηνὸν, 22, 165. ὁ κατὰ τὸν
Τριφύλιον, 122. ὁ κατὰ τὸν Φωκῶν
προσαγορευόμενος, 313. ὁ κατὰ τὸν
Ψορύφαν, 293.
καταβάσιον, 859.
καταγινώσκων πολλῆς εὐηθείας
τῶν βασιλέων, 200.
καταδικασθῆναι ὑπερορίας, 6.
καταλαβεῖν εἰς τὸ κάστρον, 320.
τῷ δρεῖ, 463, 465, 651.
καταντλήσας ταῖς ψυχαῖς, 27.
ἐκπνυλῶν ὄβρισις, 92. περιή-
τησε χρήμασιν, 379.
κατάρτια, 532.
ὁ τῆς καταστάσεως, 467.
κατάστοιχα, 572.
καταστρατεῖν τινι, 368.
καταψηφίζεσθαι ὑπερορίαν, 28.
κατεντρύφημα, 4.
κεφαλὴν δούς αὐτοῖς τὴν Σουδαῇ,
805. 818, 863, 866.
κηροπωλεῖν, 420.
κηρόπωλα, 714.
κηρυλάρια, 377, 715.
κινδυνεύοντες τὴν ζωὴν, 213.
κίνυνται, 114.
κίνιστερνα, 88, 108, 388.
τὸ κλάδος, 222 (τοὺς κλάδους 225).
κλειδῶματα βίβλου, 344.
κλείσεται, 476.
κλεισουράρχης, 181, 183.
κλησίγραφος, 642.
κλητόριον, 229, 364, 371, 703.
κλούδιον, 145.
κοινωνεῖν, 667, 674, 688.
κοινωνίτης, 362, 363, 400, 817.
κοινωνίτης μέγιστος, 376.
κολληθεῖς τινι ἐξυπηρετεῖν, 51.
κολόδιον, 604.
κουμάρια, 298, 299, cf. κουμ-
δάρια.
κομδονογράφος, 198.
κομμερκεύειν, 853.
κολλέτον, 142.
κοττός, 603.
κατὰ κέρβης ἵστασθαι, 535, 544,
551.
κόρη, 9, 12, 236, 678, 830.
κοσμήτης, 420. κοσμίτης, 744

κουδικουλάριος, 307, 362, 368.
κουδούκλειον, 114, 145, 146,
147.
κουμάρια, 196.
κομμερκεύειν, 357.
κουνάρια, 142.
κούρα νεάζουσα, i. q. ἡ 6η 571,
ei nescio an. 501.
κουρατωρία, 416, 645, 742.
κουρσεύειν, 821.
κούρσον, 120, 268, 476, 479.
κουστωδία, 557.
κραδδατοστρώσια, 450.
κρυφισγία, 632.
κύρ, 350. κύρι, 356.
κυρά, 247.
κυδῖκες στρατιωτικοί, 112. τῶν
ἀπαιτήσεων, 261.

Λ

λαβεῖν, i. q. πληγῆναι, 862.
λαζαρώσαι, 468.
λαβούσαν τοῦτο, i. q. μὴ αἰ-
σθημένην, 95.
λακαρικά, 140.
λαλούμενος ἐπ' εὐγενεῖα, 235.
λαληθεῖς, 391, 725.
λαρνακίδιον, 403.
λεγάτα, 204.
λεοντότροπος, 776.
λεοντοχάσματα, 141.
λεπτοκάλαμοι κίονες, 141
λιδάδιον, 680, 764.
λινομαλλοτάρια, 318.
λογάριον, 474.
λόγοι ἀπαθείας, 9, 815. λόγον
ἀσφαλείας, 166. ὅς μοι λόγον,
858.
λοῦσμα, 822
λώρος, 627, 647, 845.

M

μαγαρίσαι, 132, 639, 711.
μαγαρίτης, 480.
μαγαγινὰ, 815, 617.
μαγγάδια, 174, 681, 804.
μαγγαλίτης, 231, 307, 574,
309, 404, 831.
μακροβίως, 483.
μακροπόσιπος, 468.
μαλακόφυκος, 237.
μᾶλλον καὶ μᾶλλον, 97.
μᾶνα, 91, 92.
μανθελιον, 432.
μανδριάρχης, 799.
μαρζούκας, 673.
μαρμαρόστρωτος, 336.
μαφόριον, 674, 756.
μελανεμβρής, 383, 720
μεσημερία, 144.
μεστίτης, 459.
μεσοκῆπιον, 105, 144, 329. ὁ
μεσάτος, 145. τὸ μεσάπιον,
145, 147.
μεσοπεντηχοστή, 365, 861.
μεσσάλιον, 661.
μετάνοιαν βαλεῖν τινι, 459, 465.
μετασάλευειν, 767.
μετασχημῶσις, 110.
τὰ μεταστασίματα, 450.
μεταστάσιμον, 472.
μεταφοίτησις, 337.
μετόχιον, 843.
μῆν] ἐτι δὲ μῆν, 175. οὐ μῆν
δὲ, 95, 97, 101, 119, 122, 140.
μητατόριον, 370, 376, 712. μητα-
τωρίκιον, 709.

μηχανικός, 681, 834.
μοδιολον, 18.
μοναζευθῆναι, 697.
μοναύλιος βίος, 137.
μονήριον, 76.
μονοκρατορεῖν, 718.
μονοστρατηγεῖν, 480.
μονοστράτηγος, 6, 428.
μουλτεῦσαι, 622.
μούλτος, 240, 438, 479.
μουσικός, 146.
μπασταρδός, 835, 1101.
μυστικός, 860.

N

νακοτάπητες, 319. νυκοτάπητα,
617.
νινία, 90, 91, 92.
νομομαθής, 453.
νοτάριος τοῦ εἰδικοῦ, 400, 892.
τῆς ὑπουργίας, 397, 400, 890,
892.
ὁ νόμμερος, 175. οἱ νόμμεροι,
175. τὰ νομμερα, 430, 668.
νύμφη, nuxus, 193.

Ξ

ξυλή, 617.
ξυλοσύνθετος, 514, 527, 535.

O

οἱ τῆς Ἄγαρ, 95, 112 (οἱ Ἄγαρ,
121. οἱ ἐξ Ἄγαρ, 121, 366. οἱ ἐκ
τῆς Ἄγαρ, 298, 313). ὁ τῆς βασι-
λείας, 184. οἱ τῆς βουλῆς, 13. οἱ
τῆς παρεμβολῆς, 80. οἱ τῆς πόλεως
281. οἱ κατὰ γενναιοδότητα σώματος,
53. τὰ Ἀγαθοῦ, 871. τὰ Ἀνθεμίου,
836. τὰ Ἀμαστριανοῦ, 835, 840,
912. τὰ Ἀρεοβίνδου, 822. τὰ Δα-
μιανοῦ, 855. τὰ Θεοφίλου, 809. τὰ
Καριανοῦ, 823. τὰ Μαγγαδῶν, 893.
τὰ Μαρίνης, 838. τὰ Πικριδίου,
861. τὰ Ψαμαθίου 872.
οἱ. i. q. διότι, 13, 26, 31, 35,
68, 83, 86, 109, 123, 130, 138.
οὐχ ὅδε, ἡ ὅδε, i. q. οὐχ ὁ τυχὼν,
35, 45, 79. μὴ τήνδε ἀλλὰ τήνδε,
21. μὴ οὕτως ἀλλ' οὕτως, 50
τοιοῦδε ἀλλὰ μὴ τοιούδε, 50.
τοιόνδε καὶ τοιόνδε, 95. τόσου καὶ
τόσου, 159.
όγυρς, 603.
οἰκονομεῖον, 528.
ὀλίγος πολλοῖς φιλονεικῶ, 46.
ὀλίγος ἐκ πολλῶν γενόμενος, 66.
πολύς γέγονεν ἐκ μικροῦ, 53. πο-
λὺς ἐξ ὀλίγων ἐγένετο, 125. πολλὴν
γενέσθαι τοῦτον, 63.
ὀλόγυμνος, 438.
ἐξ ὀμολόγου, 21, 161, 653.
ὀμόπατρις, 547.
ὀμοστράτηγος, 306.
ὀνειδὼν τὸν πολλὸν, 51, 169.
τὸ δέξ, 147.
ὀρθοτομία, 812.
ὄρυγες, 617.
ὅσον οὐδέπω, 198.
ὀσπήτια, 430.
ὅτι] εἰ καὶ ὅτι, 490, 514, 516,
560, 577. καὶ ὅτι, 490. μόνον ὅτι,
524, 550, 544. πλην ὅτι, 512, 516,
531. τί ὅτι, 555. ὅτι, i. q. ὥστε
463.
ὀψιδες, 455.
ἐπ' ὀψει πάντων, 791. τοῦ β-
σιλέως, 794.

Π

παιδεία, 93, διὰ σκυτάλης, 158.
 πάλαι, 454, 612.
 παλατινός, 177.
 παλινῳα, 5.
 παμμεγέθιστος, 232, 617.
 παμπόθητος, 534, 548.
 παμπολλαπλασίονα, 228.
 πανέθης, 50.
 πανένδοξος, 499, 502, 517.
 πανευαγής, 516.
 πανευπρεπής, 492, 516.
 πάντερος, 355.
 παπᾶς, 578, 872.
 παραδόχημα πυρός, 35.
 παραδυναστεύων, 406, 410, 411, 423, 469, 815, 855, 891, τῆς συγκλήτου, 442.
 παραλογαί, 465.
 παραμήριον, 697.
 παρέρχοντα (τά) τῷ χρόνῳ, 3, 185.
 παρασευθεῖς, 15.
 παρεμβολή πολέμου, 11.
 παροιμία· ἀπὸ γραμμῆς, 257.
 πᾶν μύρμηκι γολή, 21, εἰς πῖθον τετρημένον, 61, μηδὲ πυρφόρον διασθῆναι, 25, ὁπέρου γυνώσκου, 194, ψῆλαι κνήν, 13, ὅπῃ ψυχῆς θέοντα, 289.
 παρουσιάζειν, 205.
 ἐπάται βένετος, 198, (i. q. ἐπαυσαν, 681.
 πατριάτα, 469.
 πέτρων, 275.
 πεζούλιον, 656, 819.
 πεντακούδουκλον, 335.
 πεπλάστουρηγμένως, 605.
 πεπληθυσί, 15, 115, 134, 285.
 περιδραί τὴν αἰδῶ τῆς ὄψεως, 541, τὰς ψυχὰς τοῦ φόβου, 551, 562, 571.
 περιδράσεται τοῖς οἰκείοις σοφίσμασιν, 235.
 περιπαθισμός, 615.
 περιόδουμα, 233.
 περιούσιος λαός, 285.
 περιχαράκωμα, 41.
 πηδάλιούχης, 151.
 πιασθῆναι, 613.
 εἰς πικρίαν ψυχῆς τι ἀφικέσθαι, 57, cf. 89.
 πιπράτος λίθος, 140.
 πιττάκιον, 576, 459, 713.
 πλειοτέρας, 775.
 πληγῶσαι, 615.
 πλουτοκράτωρ, 518.
 πλουτοχρήτης, 331.
 πλώμων (τὸ) τὸ ἀποστατικόν, 62, κλώμιοι, i. q. ναῦται, 402.
 ποιεῖν μῆνας δ', 570, 697, 708, ἡμέρας τινὰς, 612, 615.
 ποίος Ἀμαντίας, 512, 513, Ἡρακλείας, 614, Σαμοσάτων, 461, ἡ χώρα τῆς Φραγγίας, 295, τὸ κάστρον Ναυπάκτου, 520.
 πολιτευόμενοι νόμοι, i. q. κύριοι, 562.
 πολιτικῇ, scortum, 430.
 πολλά, adv., 91, 629.
 πολυκάνθηλον, 211, 565, 625, 704.
 πόλος. v. ὀλγος.
 πόρτα vel πόρτη, 583, 585, 404, 402.
 πραιῖα, 416, 462, 465.

ΠΑΤΡΟΙ. GR. CIX.

πραιδεύειν, 415, 479, 612.
 πραιπόσιτος, 678, 626, 832.
 πράσιος, 332, 333, 334.
 κατὰ πρηνού; φερόμενοι, 4.
 προασίτην, 715.
 προδιόπτης, 278.
 πρόκιντος, 88, 398, 702.
 πρόκοιτος, 58, 210.
 προκοιτούντες (οἱ) στρατιῶται, 254.
 προσευχάδιον, 858.
 προσκολληθῆναι γυναίκει, 626, 655, δουλεύειν στρατηγῷ, 819.
 προσμονάριος, 656, 819.
 προρεύεσθαι, i. q. προσεῖν, 396, 889.
 τὸ νεάζον πρόσωπον ἄπαν, 521.
 προφασιστικῶς, 722.
 πρωὶ πρωὶ, 694.
 πρωτεύων (ὁ) τοῦ Χερσῶνος, 123.
 πρωτοκαρχαλλάριος, 412.
 πρωτοκράτος, 400, 892.
 πρωτομανδάτωρ, 166, 401.
 πρωτονοτάριος τοῦ δ:όμου, 198, πρωτονοτάριοι, 445.
 πρωτοπαπᾶς τοῦ παλατίου, 388, 881.
 πρωτοσπαθάρτα, 469.
 πρωτοσύμβουλος, 132, 482, 484, 635, 639.
 πτέρναν ἐπάρας κατ' αὐτοῦ, 112, 240.
 πτωχομάγιστρος, 825, 826.
 πυρπολούμενος τὴν ψυχὴν, 112.
 πυρφόρος (ὁ) στόλος, 64.

Ρ

ράσον, 720.
 ῥάκα, 439.
 ῥέκτωρ, 399, 401, 438.
 ῥιπίδες, μαχαίρας, 536.
 ῥιπίσεις αἱ διὰ τῶν ξιφῶν, 578.
 ῥόγα, 259, 265, 288, 391, 419.
 ῥογεύειν, 430, 475.
 ῥοδινοκρόσωπος, 472.
 ῥοδοποικίλοι κίονες, 143.
 ῥυάκια, 476.

Σ

σάβανον, 199, 661.
 σάκελλα, 377, 691, 715.
 σακελλάριος, 445, 732.
 ἀπὸ σακελλίου, 470, 757.
 σάκρας, ἐπεμψεν, 618.
 σακτούραι, 299, σατούραι, 196.
 σαξίμοξιμον, 640, 806.
 Σαταννυμος, 694.
 σελῆμνια, 435.
 σελέντιον ποιήσαι, 378, 716, ἐπὶ σελέντιου, 620.
 σελλίον, 832.
 σιμνοπρέπεια, 98.
 σένδες, 518.
 σινζάτον, 173, 660.
 σιδηροθεῖς, 617.
 σιδηροκόπος, 450.
 σιδηροπέδη, 55.
 σιτάριν, 758.
 σκάλα, 687, 859.
 σκαλωτής, 645, 808.
 σκάμων, 170, 661.
 σκαρμαγγιον, 827, 852.
 σκιστής, 606.
 σκιάστρια, 518.
 Σκλαβογενής, 50.
 σκυτόμαйна, 195.

σοῦδα, 618.
 σταθαροκινδιδίτος, 123, 470.
 σταθοκοπιθίς, 688, 840.
 στάνη, 470, 750.
 σπείσον ἡμᾶς τῷ λόθῳ, 555, 559.
 σπλάγγνον περιπέθητον (ἡ θυγάτηρ), 906, σπλάγγνα πατρικά, 888.
 σταδίζειν, 617.
 στάδιος, 347, 430, 449, 825.
 σταδιάειν, 387, 687.
 σταυρίδιον, 9.
 σταυραπατία, 609.
 στέψιμον (τὸ), 41, 619, 645, 809.
 στήθεα, 681, 748.
 στηθεῖα (τά), 452.
 στιχηρόν, 106, 107.
 στοιχείον, 379.
 στοιχείουν, 156, 605.
 στοιχεῖωσις, 155.
 στοιχειωτικοὶ λόγοι, 156.
 στραγλομαλλωτάρια, 617.
 στρατηγῆσαι, i. q. στρατοπεδεύσαι, 728.
 στρατιώτης ἄλλος, 16, 50, 55, 61.
 στρατολόγημα, 624.
 συγκλήτης, 728.
 συκοπῆ, 145, 145, 146.
 σύμβιος, i. q. γυνή, 402, 894.
 συμπένερος, 710, 726, 741.
 σύμποιος, 470.
 συμφιλωθῆναι, 257, 362, 393.
 σύμφωνα εἰρηνικά, 454, 740, 741.
 συναρσεσώτης, 625, 791.
 συνακτήριον, 772.
 συνδαδελγέσθαι, 439.
 συναψίζει ὧς τῷ μοναχῷ, 692, 694.
 σύντεκνος, 24, 120.
 συντουρμάρχης, 82.
 Συράκουσα, 82, 311. Συράκουσαι, 309, 311.
 συρβυλὶς ὁ δρουγγάριος, 206.
 συσταμάτων, 688.
 σφοδρότατος, 401, 895; σωσίπατρις, 499.

Τ

ταξάτιον, 657, 821.
 ταξιδιον, 452.
 ταξώτης, 53, 122.
 τάξις, 88, 142, 195, 245.
 τάγος (τὸ), i. q. ὡς τάξις (ὡς τάχα 508), 514, 522, 534, 536, 537, 552, 556, 559, 577, 579, 595.
 ταχιώτης, 175, 598.
 τάλων τουρμάρχης, 81, εἰς ἀμφισιν τελειν, 87.
 τέντα, 830.
 ὁ τεσσαρακοντάριος στρατός, 81.
 τετραγαμία, 709.
 τετράδην, 430.
 τετράπερον, 140.
 τετραψῆδιον, 565, (τετράψιδον, 105).
 τζαγγάριος, 606.
 τζαγγία, 682, 833, 835.
 τζαγγότουδος, 177.
 τζουκανιστήριον, 144, τζουκανιστήριον, 472, 859, τζουκανιστήριον, 438.
 τιλ τῷ, 22, τινὸς τοῦ, 63.
 τολμηρία, 535, 610.
 τομῶς, 545, 551, 591.

τοξοβαλλίστρα, 298.
τόπιον, 427, 429, 417.
τουβίον, 846.
τούρμαι, 125.
τουρμάργης, 24, 81, 80, 125,
177, 574, 595.
τούφα, 645, 808.
τράκτος, 573, 711.
τραπικοποιός, 200.
τριμίσια, 418, τριμήσια, 745.
τροπεύσασθαι πλάσμα, 689.
τροπική, 144, 142, 459.
τρίτος, 15.
τρώγειν γνῶμας, fallere, 28.
τυποῦν, 427, 449, 744.
τυραννήσας αὐτόν, 870.
τυρεύειν θάνατον, 249.

Υ

ύδρισται, 92.
ύδατα, 492, 531, ἀφ' ύδάτων,
532, ἐν ύδασι, 593, ἐφ' ύδασι, 572,
καθ' ύδατα, 525, καθ' ύδάτων,
536.
ύκατεῖαν δοῦναι, 824, ρίψαι,
840.
ύκατεῦσαι, munera spargere
consularia, 256.
ύπεράγγελος, 27.
ή ύπεράμωμος παρθένος, 303,
497.
ύπερδωξάω, 517.
ύπερνεφής, 75.
ύπερρηγας (δ), 157.
ύπερσέβειν, 433, 750.
ύπερτρέφειν, 498.
ύπερώμιος, 399.
ύποκαλούμενα, 91, 168, ύποκα-
ληθίντα, 23.
ύπολόγιος, 623.

ύποσυρίζειν τήν γλῶτταν, 23,
i. q. τήν γλῶτταν ἔχειν χωλεύουσαν,
ε. φέρειν παράσημον, τραυλὸν εἶναι.

Φ

φακτωνόρης, 634, 799.
φάρα, 480.
φάρια, 480.
φαρμακόμαντις, 482.
φατλίον, 172, 254, 573, 659.
ἐφθασε τήν βασιλεύουσαν, 188.
φθάζειν, 743.
φιλοτιμηθεὶς νομίσματα ἑκατόν,
809.
φουδερῖτοι, 9, 10.
φύλλα, 642.
φούλα (τά), 460.
φούρκαί, 505.
φρεναπατιθεὶς, 153, 605, 623,
φρεναπατίσαντες γυναῖκα, 652.
φρόνημα, i. q., φρόνησις, 515.
εἰς φροῦδον, 374, 415.
φυγομαχία, 155.
φυλακτὸν (τὸ), 651, 653, 670, 797.
φύλαξ, i. q. φυλακεῖον, 253,
255.
φυτοσπόρος, 534.
φωρῶν, i. q. ύποπτεύειν, 526,
551, 584, φωρσάμενος, 58.

Χ

χαζαροπρόσωπος, 673.
χαϊρόμενος, 821.
χαρμόσυνος ἀγγελία, 222.
χαρτήσις, 871.
χαρτοθέσιον, 715.
χείρας (τάς) ύφ' ἑαυτὴν ἔχειν ἐκ
φριδωλίας, 65.
χειροκρατούμενος, 681, 830.
χελάνδιον, 125, 612.

χερσιβόξεστα, 96.
χοιρόδιος, 379.
χοροστατήσαντες τὸν θρῆνον,
559.
χοῦς, 20, 108, 168, τῆς σαρκός,
520.
Χριστομίμητος, 444, 447.
χρυσένυτος, 678.
χρυσουγής, 145.
χρυσόδρατος, 407.
χρυσοκατάστικτος, 144.
χρυσοπρίστιος, 678, 830.
χρυσοστίκτης, 450.
χρυσόχιστον, 400.
χύμεισις, 531.
χωνοδωριασμός, 441.
χωρεῖν εἰς οὐδὲν, 62, 172, (προ-
χωρεῖν, 510), πρὸς τὸ μηδὲν, 125.

Ψ

ψευδοπίσκοπος, 434.
ψευδοκυπεῖν, 503.
ψευδομαντεία, 484.
ψυχὰ αἰχμάλωτοι, 579.
ψυχάρια, mancipia, 521.
ψυχικά, 365, 859.
ψυχοτερπής, 501.

Ω

ώδινεσθαι, 75.
ώμοφόριον, 200, 244, 407, 681.
ὡς] ὡς λίαν τραγύ, 493, ὡς λίαν
πιγκαλλίς, 494, ὡς λίαν ἐνεργῇ,
509, προσέθηκεν ὡς ἀγάτω σοί,
27, ἐξαιπεῖν ὡς οὐκ ἔσται σοί, 26,
ἐρομένου ὡς δὴ τίνι τοῦτον ἀποδί-
δως, 20, 75, 85, 105, 150, 153, 157,
161, 181, 184, 188, 190, 205, ὡς
ὅτι λαμβάνοντες, 857.

INDEX HISTORICUS

IN

SCRIPTORES POST THEOPHANEM.

A

Abara, 267.
Abaagi, 205.
Abasgia regio, 137.
Abdela castellum, 269.
Abrahamitis monachi imaginum cultum defendunt, 101.
Martyrium subeunt, 101.
Abuchazaris Saraceni contra Theophilum imperatorem
prælium, 115.
Abydos urbs, 56, 567, 615, 862.
Acacii martyris templum, 521.
Achelous fluvius, 589, 724.
Acriti emporium, 851.
Adala oppidum a Basilio imperatore obsidetur, 281.
Adrianopolis obsidetur, 68, 615, 704. Bulgaris proditur,
527, 880. Urbis origines, 587, 696. A Romanis recipitur,
538, 405, 735.
Adrianus Chaldus in Romanum imperatorem rebellat,
404, 734, 806.
Adrianus navarcha sub Basilio Macedone, 579 seq.
Ægæum mare, 299. De ejus nomine, 567, 705.
Ægilum, 197.
Ægyptii, 55, 420.
Ægyptus, 508, 435.

Æmiliani martyris ædes, 524.
Æthiopes, 512, 512.
Æthiopia, 597.
Aetius patricius martyr, 126, 659.
Africa, 505, 477, 569. Africæ amicumnes Euphemium
tyrannum copis adjuvat, 82.
Agatha, Constantini Porphyrogenetti filia, 459. Mo-
nacham induit, 471, 757.
Agarenorum occidentum ex Hispania montes, 75. Colo-
nia eorum, 76, 77. Romanos vincent, 76, 80.
Alex, Tarsi præfectus, 166. In Armenia perit, 166.
Alexander, Basilii Macedonis filius, Augustus coronat-
ur, 264. Leoni fratri succedit, 577. Impius male moritur,
580. Ejusdem gesta, 715 seq., 871 seq.
Alexander, Nicææ metropolita, rhetoribus præbicitur
sub Constantino Porphyrogeneto, 446.
Alexius Mosoles Armenius, Theophili imperatoris ge-
ner, 107. In Longobardiam prodiscitur, 108. Monasticum
induit habitum, 108. Moritur, 109. De eodem, 630 seq.,
791 seq.
Amantia urbs, 512. Capitul, 515.
Amara urbs, 106.
Amastriani ædes, 423, 688, 835.
Amastris, Ponti urbs, 123, 136.
Amer castellum, 269.

Amicus urbs, 179.
 Amorienses martyres, 126, 638, 805.
 Anonium oppidum, Michaelis Balbi patria, 40, 42, 123.
 a Saracenis obsidetur, 129. Capitur 150, 658, 803.
 Anargyrum delubrum, 59, 615.
 Anastasia, Romani, Constantini Porphyrogeneti filii, uxor, 458.
 Anastasia, Theodora Augusta filia, 90, 628, 658, 823.
 Anastasiae martyris templum, 524.
 Anastasius Gongyles, 386, 395, 721, 878.
 Anastasius, Heracleae metropolitae, in tartarum detrusus, 439.
 Anastasius monachus apostata, 58, 68. Occiditur, 71.
 Andrus, 279.
 Andreas locus, 479.
 Andreas apostoli insula, 48. Templum Constantinopoli, 381. Thessalonicae, 547.
 Andreas Scythiae virtus, 284. De eodem, 361, 847 aeq.
 Andreas, pictor celeberrimus, 582.
 Andronicus dux, Eustachii Argyri filius, 379, 391. Rebellat in Leonem imperatorem, 572, 710. Ad Agathenos fugit, 572, 710. Fidem ejurat, 573, 711. De eodem, 806.
 Andrus insula, 192, 580.
 Anna, Constantini Porphyrogeneti filia in monasterium mittitur, 471, 757.
 Anna, Gabala filia, a Stephano, Romani filio, in matrimonium ducta, 422, 745, 915.
 Anna, Theodora filia, 90, 628, 658, 823.
 Anna, Zoes filia, a Leone imperatore coronatur, 364, 705.
 Annae (S.) aedes, 146, 521.
 Antigonus, Radae filius, 180, 205, 229, 256, 665, 824.
 Antigoni insula, 598, 642, 752, 891.
 Antonius Cauleas patriarcha Constantinopolitanus, 337, 702, 852.
 Antonius Sylaei sub Michaelis Balbo patriarcha Constantinopoli, 620.
 Anzen locus, 127, 178.
 Apochaps, Iberiae amercumna, 74. Cretam expugnat, 78, 622.
 Apochaps, Melitenes ameras de pace cum Graecis agit, 416, 907.
 Apodinar Saracenis frustra Graecis bellum infert, 814.
 Apostolorum (SS.) aedes, 361, 371. Alterum eorum templum a Constantino Porphyrogeneto extructum, 453, 467.
 Aquilarum portentum, 409.
 Arabum Africanorum in imperium irruptio, 702, 789.
 Arcadiopolis, Thraciae urbs, a Bulgaria petitur, 616. A Michaelis Balbo capitur, 788.
 Arcobindi balnea, 822.
 Argaeum urbs, 166.
 Argaeum castellum, 270.
 Argeus mons, 278, 283.
 Armamentarium locus, 233.
 Armenia, Thessaliae oppidum, 6, 605.
 Armenii, 8, 55, 127, 215, 589.
 Arsacidarum praesentia, 212.
 Arsenius perditus a Romano imperatore relegatur, 399, 752.
 Arsinum, 269.
 Ariacus seu Artabus fluvius, 587, 686.
 Arzus sive Arzus fluvius, 597, 686.
 Asotii cujusdam robur immensum, 587, 722, 879.
 Asparis cisterna, 168, 657, 805.
 Asprus, Thraciae oppidum, 615.
 Asayrii, 53, 415.
 Astronomia apud Persas vigens, 111, 626.
 Asylum, Basilii in Michaelis imperatorem conjuratus, 683, 688, 837, 859.
 Asyrii jus ad Mariam, Theophili filiam, tumultum, 108.
 Ateus seu Aetius castrum, 586, 750, 889.
 Athenae, 536, 564, 588, 701, 725, 851, 880.
 Athenogenes martyr in Olympo caesus, 464.
 Athinganorum secta, 42, 52.
 Aithyris oppidum, 614.
 Aitali urbs, 566.
 Aureliana Constantinopoli, 325.

B

Babec, dux Persarum, ad Romanos transfuga, 112, 626.
 Babylon, 125.
 Bagda civitas, 96, 119.
 Baldimer, Bulgariae princeps, 818.
 Barbare martyris oratorium a Leone Sapiente extructum, 555.
 Hardanus dux a Nicephoro destinatus, 6. Ejus rebellio, 8. Monachum induit, 10. Oculis orbatur, 10.

Bardas Boela rebellans in monachum delondetur, 401, 751, 896.
 Barlas, Nicephori Phoca filius, 569. Russos fundit, 424. Fit scholarum domesticus, 456, 415. Officio movetur, 459. De eodem, 747.
 Bardas, Theodora Augusta frater, 157. Rerum curator, 148, 181. Mala ejus consilia, ut Michael imperium inerat, 167, 168. Theoctistum e medio tollendum curat, 169, 657. Curopalatae dignitate ornatur, 176. Imperium gubernat litterarumque studium promovet, 184, 185. Ignatium patriarcham deponit, 195, 667. Ceditur, 206, 258, 678. De eodem, 821.
 Barium captum a Saracenis magnaue Italiae pars, 200, 694. A Romanis recipitur, 293.
 Basilianus loco Basilii Macedonis imperator designatus, 204, 230, 681, 836. Vulneratur, 685, 837.
 Basilisci tyranni palatium, 147.
 Basilizes Scythiae, 379. Tutor Constantini declaratur, 580. Aula remotus, 586. De eodem, 872.
 Basilus ementibus impostor comburitur, 421, 745, 912.
 Basilus Hexamilites Iarsenses mari fundit, 452.
 Basilus imperialis exactor, 362. Urbe ejicitur a Leone imperatore, 565, 828.
 Basilus, Leonis Armenii filius, 41, 47, 619.
 Basilus Macedo a Michaelis imperatore in collegam adoptatur, 207, 240. Ab eo insidiis petitur, 209, 219. Ejus genus patris, pueritia atque educatio, 212, 218, 220. Mira ejus gesta, 250, 251, 232. Imperator acclamatur, 255. Leges civiles emendat, 262. Quatuor filias Deo consecrat, 264. Ejus expeditiones, 266. Aedes ab eo renovatae atque extructae, 521. Tota ejus progenies litteris imbuta, 534. Moritur, 551. Ejusdem gesta, 655, 817.
 Basilus protospatharius Petrus, 455. Heteriararcha creatur, 456. Ejus exitus, 458, 479. De eodem, 752, 921.
 Basilus, Romani imperatoris filius nothus, princeps senatus, 412. Adversus Chabdam mittitur, 461.
 Basoes cursor martyr, 659, 805.
 Bathyrrhyaci locus, 272.
 Bathyrsus fluvius, 340.
 Beneventum, 235. A Francis deficit, 296, 693.
 Berhrea urbs, 496. Terrae motu quassata, 506.
 Bithynia, 424, 764.
 Biachernarum aedes, 56, 87, 120, 154, 174, 560, 586, 403, 405, 415, 452, 611, 651, 674, 877.
 Bogoris, Bulgariae princeps, 162. Per sororem ad fidem convertitur, 165. Subditos rebelles vincit Christianosque reddit, 164. De eodem, 611.
 Boldizes prodit Amorium, 150, 638, 805. A Christo apostata, 152. Trucidatur, 659.
 Bosphorus, 88.
 Brya palatium, 21, 98, 654, 690, 798.
 Bucoleon Constantinopoli, 22, 156, 362, 571, 592, 395, 447, 628, 810, 886.
 Bulgarophygius locus, 560, 702, 835.
 Bulgarorum improvisa de Romanis victoria, 15. Eorum strages, 25. Tricennales induciae, 31, 65. Foderam renovantur, 162. Agri portione a Theodora impetrant, 163. Christiani sunt, 512. Romanos fugant, 401, 732, 803.
 Butii emporium, 366, 862.
 Butoma, Dalmatiae urbs, 289.
 Byzae castrum, 68, 69.

C

Cabala urbs, 71, 572, 710, 867.
 Cabiri cum Thoma rebellante conjuncti, 55.
 Caenurgium domus, 552.
 Caesarea Cappadociae, 278, 283.
 Caisus, 479.
 Calabria a Saracenis occupatur, 83. Romanis restituitur, 505. Rebellat, 454.
 Callinici martyris templum, 540.
 Callipolis, 280.
 Callistus turmarcha martyr, 659, 805.
 Calomaria, Theodora Augusta soror, 175. Nubit Arabo patricio, 175.
 Calos mons, 102.
 Camilla cubiculum, 144, 145, 147.
 Campus Celarius, 177. Campis Diabasis, 66.
 Canalicii, Scythiarum gens, 288.
 Candia fundatio a Saracenis, 77, 623.
 Caniclii aedes, 471.
 Cappadocia, 120, 181, 307, 360, 394, 638.
 Capua, 295. A Francorum rege deficit, 296, 695.
 Carbeas Paulicianus perducitur, 166. Ejus bellica vis, 176.
 Cariani aedes, 9, 95, 139, 174, 653, 658.
 Carthaginiensium in Dalmatiam expeditio, 289. Syrae cussa evertunt, 309.

- Carthago, 296.
 Calabata. Manichaeorum urbs excisa, 278.
 Calacalo scholarum domesticus, 539. A Symeone vincitur, 560, 835.
 Calasya. Opici dux, 53, 57, 61, 67.
 Catasina, 279.
 Catasyrtis Thraciae, 390, 400, 752, 885, 892.
 Celusius locus, 65.
 Celtine, 680, 831.
 Cephalenia insula, 502, 845.
 Cetri Thraciae, 904, 235, 850.
 Ceramium, 268.
 Cestæ Styphiolæ infelix adversus Tarsum expeditio 286.
 Chachon castellum, 269.
 Chalee, 19, 107, 175, 259, 383, 429, 430, 467, 604, 873.
 Chalcidion, 396, 888. De ejus nomine, 729.
 Chaloprates Constantinopoli, 359, 839.
 Chaldi, 55, 263.
 Charax, Cretæ promontorium, 75, 622.
 Charsianum, 111, 181, 183, 571, 427.
 Chartophylactis suburbanum, 839.
 Chase, Jube filius, Athenis interemptus, 598, 723, 880.
 Chazari, 124. Dura eorum tractatio, 338, 855.
 Chelidonia promontorium, 814.
 Cherson, 125, 121, 560, 855.
 Chilioconum, 128.
 Chonarium, 178.
 Chorasani captum, 118.
 Christi imago, 101, 103, 607. Splendidum ejus templum a Basilio imperatore extructum, 325.
 Christophorus, Romani filius, hetariarcha, 595, 727.
 Coronatur, 598. Moritur, 420. De eodem, 731, 741, 867, 890, 911.
 Chrobati, gens Scythica, 288, 291, 411, 412, 740, 901.
 Chrysobullum, prope Tarsum locus, 247.
 Chrysochir, Tephricæ princeps, 266, 271. A Romanis occiditur, 274.
 Chrysopolis, 553, 584, 596, 700, 728, 819, 888.
 Cibyrrha, 367. Cur ita nominetur, 367, 706.
 Cibyrrhaotæ, 79, 452, 688, 840.
 Cilicia, 197.
 Clementis martyris oratorium, 350.
 Colesyria, 125.
 Colla victorum regum calcandi mos, 69.
 Collis Argæus, 197. — Auxentii, 197. — Cyrius, 197. — Leonis, 25. — Mamanti, 197. — Maxili, 197.
 Colonia, 181, 201, 245.
 Coloniati, 269.
 Columnæ Bathinæ, 114, 115, 146.
 Columnæ Romanæ, 140, 146.
 Constantini Caballini et Joannis patriarchæ impij exusta cadavera, 681, 854.
 Constantini Triphylis sortis presagium, 122, 635.
 Constantini magni templum, 537.
 Constantinopolis obsessio, 59, 61, 583, 612, 761, 766, 877.
 Constantinus Babuticus, 132, 134. Mortem subit, 151, 659, 805.
 Constantinus dux imperium invadit, 381, 718, 874. Repulsus creditur, 545, 720, 876.
 Constantinus Eladicus, Constantini ducis socius, 592. Punitur, 381, 720, 876.
 Constantinus et Leo imperij collegæ adlecti a Basilio patre, 264. Constantini mors, 345.
 Constantinus Gonyles, 386, 590, 596, 456, 721, 878.
 Constantinus mensæ prepositus a Longobardis vincitur, 356, 701, 852. Monachum induit, 411.
 Constantinus patricius Aler, 571, 584, 589. In prælio cedit, 569, 881.
 Constantinus, philosophiæ præceptor, a Constantino Porphyrogeneto urbi prædicator, 441.
 Constantinus Porphyrogenetus, 570. Augustus coronatur, 575. Tutores puero adlecti, 580. Potestatem in se tran fert, 593. Helenum, Romani filium, in matrimonium ducit, 594. Summus imperator a Romano relictus, 456. Detecta in eum insidia, 441. Ejus elogium, 445. Bellum ejus Italicum, 455. Bellum Africanum, 451. S. Chrysostomi ingenium admiratur, 457. Romanum filium egregie instituit, 458. Cometæ in eius ortu et occasu visi, 465. Vitæ exitus prænuntiatus, 464. Moritur, 466. Corporis animique ejus descriptio, 468. Ejusdem gesta, 711, 871.
 Constantinus presbyter, homo turpis, 606.
 Constantinus, Romani filius, coronatur, 409, 759. Helenam, deinde Theophanem ducit, 425, 746. In clericum assumitur et relegatur, 457, 753. Interficietur, 458, 751. De eodem, 902, 911.
 Constantinus, Romani junioris filius, coronatus, 473, 788.
 Constantinus, Sarmatæ domesticus, accubitor, 575, 586. In auspicionem incidit, 390, 394, 595. De eodem, 712, 728, 869.
 Constantinus Toxares, Basilii in Michaelena imperatorem conjuratus, 678, 688, 857, 840.
 Copronymii urna, 194, 677, 681, 833.
 Corinthus, 300.
 Cormatarum strages, 118.
 Corum Cappadoniæ captum, 560, 702, 835.
 Cus insula, 80, 625.
 Cosmedium suburbanum, 628, 825.
 Cotyrium, 240, 506.
 Crambonitarum stirps, 59.
 Crasas, 198.
 Craterus dux adversus Cretam proficiscitur, 79, 623.
 Devictus cruci affigitur, 80, 625.
 Cretensium ades, 107.
 Crenitarum gens, 107.
 Crenites militis magister a Bulgaris occisus, 536, 855.
 Creta insula ab Agarenis capta, 74, 368, 438, 590, 621, 789, 792.
 Cretenses Thraciæ maritima populantur, 157. Eorum strages, 157. Cycladas insulas pervagantur, 196. Clades, 399. Bello a Romanis petiti, 475, 758.
 Crucis adorationis religio, 588, 881.
 Crumnas Bulgarorum dux, 12, 14. Adrianopolis civis in Bulgariam transfert, 216. Ejusdem gesta, 612, 764.
 Cucum, 250.
 Curcui tyrannidis studiosa Basilio imperatore oculis privatur, 277.
 Curtices Armenius, Constantini ducis socius, interficitur, 585, 719, 876.
 Curticii castellum, 269.
 Curtorum captivorum cedes, 285.
 Curupas, Cretæ amaras, frustra ab Hispanis auxilia petunt, 477. Captus abducitur, 759.
 Culacii castellum, 270.
 Cyies seu Coles littus, 425, 747, 916.
 Cypha domus a Leone sapiente extructa, 570, 865.
 Cyprus insula, 596.

D

- Dagisbea, 9.
 Dalmatæ Romanorum imperio adlecti et ad Christi fidem revocati, 291.
 Dalmatæ a Romanis defectio, 84, 288.
 Damalis, Charetis, Atheniensium imperatoris, uxor moritur, 729.
 Damascus urbs, 589.
 Damatrym, 569, 575, 712, 865.
 Damiani ades, 560, 855.
 Damianus Agareus Romanos vincit, 577, 870. Moritur, 588, 725, 840.
 Damianus eunuchus, Michaelis, Theophili filii, accubitor, dignitate orbatur, 251, 675, 827.
 Damianus, sub Michaelis Balbo sacri stabuli comes, perit, 76.
 Danelis matrona, 227. In aulam Basilii imperatoris suscipitur, 517.
 Danubius fluvius, 558, 589, 724, 882.
 Daone oppidum, 614.
 Dazemon, 127.
 Debelius seu Zagora urbs, 165, 666.
 Decatera, Dalmatiæ oppidum, 569.
 Demetrias, Græciæ urbs, capta et excisa, 564, 806, 705, 860.
 Demetrii martyris templum, 524, 817.
 Demetrius martyr fidei doctor, 490. Thessalonice vindex et patronus, 499.
 Denderis, Thersites Homericus, 91, 629.
 Dermocaites sanctus, 440.
 Deuterum, 197, 524.
 Dia, 77.
 Diocletiani, Scytharum gens, 288.
 Diomedis martyris de Basilio imperatore visum, 221, 656, 819.
 Dionysius sanctus pater, 101.
 Distra, 549, 835.
 Docia Barbidi oppidum, 426.
 Dominicus hetariarcha, 586. Dignitate orbatur, 596, 722, 879.
 Domnica, Bardanti conjux, deponitur, 10.
 Domnini Emboli locus, 524.
 Dorylæum oppidum, 128, 129, 636, 805.
 Drungubia Thessalonicensibus tributarii, 496.
 Dyrrhachium urbs, 845.

E

Ebessa, Paphlagoniæ urbs, 89.
 Echoli sinus prope Thessalonicam, 492, 579
 Ecclesia nova basilica Constantinopoli, 519, 691, 692, 845, 846.
 Eclipsis insolita, 536.
 Edem nova, 529.
 Eiles a obsidetur a Romanis, 452, 748, 918.
 Egiouis, Longobardiarum ducis, rebellio, 556.
 Eliæ prophetæ ad matrem Basilii imperatoris visio, 222. Eusdem templum in palatio, 525, 537.
 Elisæi templum, 537.
 Endelechone, 279.
 Ephesus urbs, 180.
 Eremosyca, 279.
 Eriæ palatia a Constantino Porphyrogenneto extracta, 451.
 Esmanus, Tarsi ameras, 298, Victus perit, 299.
 Eubœa insula, 580.
 Euchaitarum oppidum, 11, 354, 850.
 Eudocia. Decapolitis filia, Michaelis, Theophili filii, conjux, 635, 816.
 Eudocia Ingeris filia, a Basilio Macedone ducta, 257, 675, 828. Ejus largitio, 256.
 Eudrcia, tertia Leonis sapientis uxor, in partu moritur, 561, 705, 860.
 Eulogius Persa, Basilii adversus Michaellem imperatorem socius, 683, 684, 838.
 Euphemius tyrannus rebellat in Michaellem Balbum, 82. Siciliam expugnat, 82. Occiditur, 82.
 Euphrates fluvius, 135, 268, 269, 427, 461.
 Euphrosyna monialis, Michaelis Balbi uxor, 79, 620.
 Aula expellitur, 86. In monasterium discedit, 625. De eadem, 628, 789, 790.
 Euripi arx, 298.
 Eusebius, scriptor ecclesiasticus, 775.
 Eustathius Argyrus, orientaliū copiarum dux strenuus, 568. Occiditur, 574.
 Eustathius drungarius adversus Bulgaros missus, 558.
 Et contra Leonem Tripollitam, 568, 707.
 Eustratius, Michaelis curopalati filius, 20. Moritur, 20.
 Euthymius, Sardonum metropoli ita. martyr, 48.
 Euthymios syncellus patriarcha sub Leone imperatore, 571, 575, 576, 709. Indigne habitus ab Alexandro imperatore, 578, 715. De eodem, 767, 865.
 Euxinus pontus, 89, 101, 156, 540, 454, 746, 914.
 Evangeliorum liber ab igne intactus, 511.
 Ezidus, Arabum tyrannus, 482. Sacras imagines delet, 483. Ferrea limes, 165, 666.

F

Francorum auxiliares copias postulat Theophilus imperator, 155. Illorum auxilia Basilio imperatori missa, 295.
 Idem Constantino Porphyrogenneto amici et federati, 455. Vincunt Saracenos in Italia, 695.

G

Gabrielopplis tutor Constantini eligitur, 530. Aula removetur, 586, 721. De eodem, 872.
 Gallia Constantino Porphyrogenneto amica, 455.
 Gani montes, 615.
 Gazura palus, 7.
 Genieum tribunal, 260.
 Georgii, militarium tabularum præfecti, sors prædicitur, 122, 636.
 Georgii martyris templum, 527.
 Georgius Peganes, Opsidii dux, ob defectionem oculis orbatur, 210, 680, 835.
 Georgius Sursubullus, tutor Symeonis Bulgari liberorum, 412, 415, 414, 904.
 Germanicia urbs vastatur, 280, 692, 844.
 Gero oppidulum, 281.
 Goboris, Bulgaris princeps, fit Christianus, 665.
 Goelio vicus, 396, 730.
 Græcia, 588, 420.
 Gregoras Constantini ducis filius occisus, 585, 719, 876.
 Gregoras Iberitizes, Andronici affinis, 572, 582. In monachum tenditur, 584, 720, 876.
 Gregorii theologi miraculum, 47, 619.
 Gregorius Leonis Armenii filius, 41, 619.
 Gregorius Pterotus dux resistit Michaeli Balbo, 57.
 Necatur a Thoma, 67.
 Grylli amici sacrilega impietas, 200, 201, 214, 215, 216, 661.
 Gundus, Agarenorum præfectus, Theophilum imperatorem fugat, 658.
 Gyberl, 72.

Gyrin pratum, 181, 182.

H

Hæmoroissæ Christi statua, 775.
 Hæmus mons, 587, 687. De ejus nomine, 706.
 Hagio, Longobardiarum dux, rebellat, 852.
 Halys fluvius, 569, 427, 861.
 Hebdomum, 540, 579, 585, 414, 721, 872, 877, 906.
 Hebrus, Thraciæ flumen, 587, 615, 686.
 Helena, Constantini Porphyrogenneti uxor pia, 458, 466. Diem obit supremum, 473, 758.
 Hellespontus, 299, 567. Nominis origo, 367, 706.
 Helus. Peloponnesi locus, 510.
 Hemerius logotheta in Leonem Tripollitam missus, 567, 568. Agarenos vincit, 572, 710. Ab iis funditur, 578, 715.
 Ab Alexandro imperatore in monasterium relegatur, 579, 717. De eodem, 865.
 Heptasculum, 521.
 Heraclea, Thraciæ urbs, 71, 614.
 Hesperii et Zoes mariyrum ædes, 524.
 Hexabulli sagax consilium, non audiendos hostes amicos accusantes, 69.
 Hexaclonium, 196.
 Hiems asperissima sub Romano imperatore, 417, 745, 908.
 Hieria, 507, 557, 571, 668, 709.
 Hierosolyma, 119, 480, 608, 774.
 Hierosolymorum syncellus in carcerem conjectus, 106.
 Hierotheus sanctus pater, 101.
 Hierum, 59, 424, 674, 707, 716, 826, 914.
 Hispani, 75, 474. Creatusibus opem ferre recusabant, 477.
 Hodegi ædes, 204.
 Horcostum oppidum, 56.
 Hormisdæ ædes, 151, 619.
 Horologia a Michaeli, Theophili filio, fabricata, 681.
 Hugo, Franciæ rex, 451, 917.
 Hypsele urbs, 534, 427, 849.

I

Iber enropolata Constantinopolin venit, 402, 755, 894.
 Iberi Thomæ rebellantis socii, 53.
 Iberiæ sinus, 75. Regionis sterilitas, 75.
 Ibraami Agarenorum ducis in Romanos expeditio, 109.
 Icasia virgo a Theophilo imperatore repudiata monacham induit, 624, 790.
 Ignatius monachus, antea Nicetas dictus, 20. Methodio patriarchæ subrogatur, 195. A Barda incestuoso in carceratur solioque ejicitur, 195. A Michaeli imperatore varie illuditur, 215. Sedi restituitur, 261. De eodem, 657, 821.
 Imaginum sacrarum cultus instaurator sub Methodio patriarcha et Theodora Augusta, 160. Imaginum sacrarum origo in Ecclesia a Christo et apostolis, 607. Imago Christi Edessena in urbem illata, 452, 719, 918.
 Imbri nomen, 367, 705.
 Indi Thomæ rebellantis socii, 53.
 Indicarum arborum odores, 457.
 Irenæus sanctus Pater, 161.
 Irenes, sororis Theodori Augusti, mores, 175.
 Isaaci monachi de Basilio Macedone vaticinium, 241.
 Isamus, 197.
 Ister flumen, 615.
 Isthmus Corinthiacus, 500.
 Italia, 288, 305.

J

Jacobitzes, Basilii adversus Michaellem imperatorem conjuratus, 685, 687, 837, 859.
 Joannes Bogras patricius, 587, 589, 722, 724, 879.
 Joannes Chaldus, Basilii adversus Michaellem conjuratus, 685, 687, 837, 859.
 Joannes Choerinas seu Choenus magnus heteriarcha sub Romano juniore, 470, 757.
 Joannes Curcuas, 587, 404. Melitinen capit, 415. Ejus genus et præclare gesta adversus imperii hostes, 426. Majestatis accusatus ejicitur, 429. Terræ hiatus in ejus domo, 441. Cum Tarsensibus de captivis recipiendis agit, 445. De eodem, 699, 751, 847.
 Joannes Eladas, Constantini tutor 580, 381, 717, 875. Cum Constantino duce rebellante pugnat, 583, 719, 875. Moritur 586, 722, 878.
 Joannes Garidas heteriarcha, 586, 590, 592, 722, 726, 859, 879.
 Joannes grammaticus Leoni Armenio favet contra sanctas imagines, 32, 606, 766.
 Joannes Lazanes rector sup. Alexandro imperatore, 578.
 Tutor Constantini declaratur, 580. Aula remotus, 586,

731. A Bulgariis fugatur, 401, 755. In monachum tondetur, 406, 449, 755. De eodem, 872.

Joannes monachus victoris Petronæ vates, 180.

Joannes mysticus, 406, 410. Majestatis criminis accusatus monachum induit, 411, 759. De eodem, 902.

Joannes Rhodinus seu Rhadenus patricius, 586, 723. Agirenos vincit, 406, 755, 897.

Joannes, Symeonis Bulgari filius, 412, 901. Petro fratri insidias struit, 419, 744. Constantiopolim ducitur, 419, 910.

Joannes, Theophili præceptor, syncellus, 93. Episcopus ordinatur, 121. Vulneratum se fingit, 151. Sede urbeque pulsus, 151. Jannis nomen ei inditum, 151. Ejus præstigiæ, 153. Subterraneum ejus domicilium, 156. Methodium exulniatur, 159. De eodem, 632, 635, 796.

Joannis apostoli oratorium, 556. Templum, 540.

Joannis astronomi vaticinium, 411, 740.

Joannis Cameniatæ de excidio Thessalonicensi accurata narratio, 487.

Joannis Hierosolymitani monachi de ortu hæresis leonimachorum narratio, 481.

Josephus patricius rei navalis drungarius, 415, 466. Accubitor provehitur, 469. Romano juniori ad bellum cum Cretensibus gerendum persuadet, 475. Civium salutem consulti, 479. De eodem, 757.

Jovis insula, 591

Judæorum secta, 42. Eorum procurata conversio, 541, 691.

Justiniani monumentum, 84.

L

Lalacaon fluvius, 181, 666, 825.

Lampsaci nomen, 567, 705.

Lamus fluvius, 415.

Laodicæ nomen, 706.

Lapis Ægyptius, 327. — Carianus, 159, 146, 533. — Dociminius, 140, 145. — Ostrites, 527. — Præconnesius, 141, 145, 146, 147. — Sagarus, 327. — Thessalicus, 145, 146, 532.

Laurentii martyris ædes, 539.

Lazari (S.) et S. Magdalene corpora in filius ecclesiam translata, 565, 704, 860.

Lazarus monachus dira patitur a Theophilo imperatore, 105.

Lemnus insula, 565, 568, 403, 704, 713, 861.

Leo Apostypes, Thracum Macedonumque dux, 505. Tarentum expugnat, 506. Ipsius sors, 506.

Leo, Bardæ Phocæ filius, vir strenuus, 462. Prætor constituitur, 472. Victoriæ de Chamba reportat, 479. De eodem, 755.

Leo Catilaci, Thessalonice prætor, 568, 511, 865.

Leo Cherosaphactes, 559. In monachum detondetur, 531, 720, 876.

Leonis Armenii genus, 6. Bellum adversus Ismaelitas, 11. Imperator a militibus acclamatur, 10. Excipitur in urbem, 18. Stratagema in Bulgaros, 24. In imagines edictum, 28, 99. Inducias cum Bulgariis init, 51. Ad aram vulneribus percussus occumbit, 59.

Leonis Phocæ magistri infausta adversus Bulgaros expeditio, 588, 590. In suspicionem cadit, 592, 594. Ejus rebellio, 595. Pienas dat, 596, 597. De eodem, 723, 881.

Leo philosophus ludæi magister Constantinopoli, 185. Quomodo in imperatoris notitiam venerit, 185. Astronomica ejus observatione depulsa sterilitas, 191. Hæresis causa episcopali sede motus, 640. De eodem, 675, 681, 688, 806, 829, 840.

Leo sapiens Basilio patri succedit, 552. Incesti ejus amores cum Zoe, 557. Insidias illi struitur, 560, 565. Ob quartas nuptias excommunicatur, 570. Moritur, 577. Ejusdem gesta, 700, 846.

Leo Tripollita ex Christiano apostata adversus Romanos proficiscitur, 566. Thessalonice capit, 568, 537. Inde recedit, 569, 578. Fugatur, 405. De eodem, 703, 755, 862.

Lesbos insula, 55.

Leucatum, 584, 721, 877.

Lex de Persarum cum Romanis conjugii, 112. Lex Romanorum principum, cum inaugurantur, absolvendi seos, 12.

Libya inferior, 125.

Locana urbs, 268.

Longobardia a Saracenis occupatur, 85, 290. His eripitur, 505. Rebellat, 454, 701.

Lucæ evangelistæ templum, 525.

Ludovicus, Franciæ rex, Romanis auxilio profectus, 293. Iulium castellum, 197. Agarenis, eripitur, 277.

Lydia, Orientis oppidum, 607, 774.

M

Mabriani ædes, 450.

Macedonia, 50, 181, 225, 228, 565, 405, 412, 451, 706, 740, 898.

Macedoniæ, 525.

Macetis, 450.

Mæandrus fluvius, 236.

Magnaura Constantinopoli, 85, 158, 185, 192, 517, 538, 574, 578, 640, 694, 868.

Maictes Arsacida, Basilii imperatoris avas, 215.

Malagina oppidum, 9, 198, 660.

Malea promontorium, 300.

Mamantis templum, 197, 680. Palatium, 210, 245, 254. Incenditur, 614.

Marmum, Ismaelitarum amernumnes, litterarum studiosus, 186, 188.

Margana, regia domus, 557.

Mangliba, 401, 755, 895.

Manichæi iconoclastarum prodromi, 812. Manichæorum vastata regio, 270.

Manicophanes Amorium prodit, 638, 805.

Mantes prandium, 322.

Manuel, Adrianopolis episcopus, in Bulgaria martyr, 217.

Manuel Armenius, 110, Theophilum imperatorem liberat a Saracenis, 117, 658. Ad illos deficit, 118, 652. Ab iisdem reddit, 119, 655. Curat imperium sub Michaelæ puero et imagines restituit, 148, 159. A palatio recedit, 168. Moritur, 184, 656. De eodem, 796.

Manuel Curtices, 455, 456. Perit, 458. De eodem, 752, 921.

Manuelli judicis libri, 428.

Marciani porticus, 531, 555.

Marci monachi præsagium, 565, 705, 862.

Mardaitæ, 504, 511.

Maria, Christophori filia, 415. Petro Bulgaro nubit, 414. De eadem 422, 740, 905.

Mariæ Delparæ oratorium, 551, 555. Ejus vestis religio, 407, 756, 837, 899.

Maria Theodoræ filia, 90, 628. Alexio nubit, 107, 650, 794.

Marianus Argyrus, 455, 456, 477. Occiditur, 458. De eodem, 454, 480, 752, 921.

Marianus, Petronæ filius, Basilii adversus Michaelæ imperatorem conjuratur, 678, 688, 857, 840.

Marinæ ædes, 460.

Marmor Peganusium, 146.

Martinacorum genus, 121, 635.

Martyrum in Creta sepulera, 77.

Mauriani ædes, 27, 605.

Mauropotamus, 674, 815, 826.

Medæum, 285.

Medi, 215.

Melitinæ amer cum Carhea Romanam ditionem invadit, 165. Verberat mare, 179. Cum exercitu perit, 185.

Melitine, Syriæ urbs, 127, 269, 415. Capta a Græciis, 416, 742, 844, 907.

Melus castrum, 278.

Mesembria urbs, 24, 508, 589, 881. Ejus origines, 413, 706.

Mesocepium hortus, 529.

Mesopotamia, 428.

Methodius monachus pictor judicium extremum representat apud Bulgariæ principem, 164, 665.

Methodius patriarcha custodiæ traditur, 48. Theophili imperatoris comes in expeditionibus, 116. Sedi Constantinopolitanæ restituitur, 151, 154. Stupri accusatus miratione se purgat a calumpnia, 158. De eodem, 612, 651, 811.

Methone Peloponnesi, 500, 502, 504.

Michael Balbus Amoreus, Bardani satellites, 7. Leonem ad imperium adigit, 17. Patricia dignitate angetur, 25. Majestatis criminis instans, 53. Capitis damnatus solo a sociis liberatur, 54, 619, 778. Imperator salutatur, 41.

Ejus hæresis, 42, 154. In Christianos sævit, 48. Litteras spernit, 49. Victoriæ de Thoma reportata, 62, 64, 67.

Urbes recipiuntur, 71, 72. Clades ejus exercitus, 76, 80. Sacrilegæ ejus nuptiæ, 79. Provinciarum nonnullarum jactura, 82, 85, 84. Moritur, 85. Ejusdem gesta, 620, 782.

Michael Curopalata, Nicephori gener, imperator, 11. Adversus Bulgaros proficiscitur, 15. Victus fugit, 15. Imperialia insignia Leoni tyranno tradit, 18. Monachi habitum assumit, 20. Ejus mors, 20.

Michael, Christophori filius, clericus, 458, 754.

Michaelis cælestis militiæ principis oratorium, 145. Ædes, 510.

Michaelis (S.) Sinadensis de Photio præsagium, 668.

Michael, Moroleonis filius, a Bulgariis vulneratus, 400, 734.

Michael, Symeonis filius, monachus, 412, 740, 904. In fratrem rebellat, 420.

Michael syncellus confessor, 106.

Michael, Theophili imperatoris filius, patri triennis succedit, 148. Ejus profusio, 172, 255. Adversus Ismaelitas infeliciter pugnat, 176, 177. Fatuitas ejus in ludis, 197, 198. Trucidatur, 210, 224. Ejusdem exaggerata flagitia, 242. Corpus ejus pompa relatum, 353, 700. Ejusdem gesta, 647, 810.

Mitylene insula, 194, 458, 668, 753, 923.

Mocii martyris templum, 325, 365, 704, 861.

Monasterium Abrahamitarum, 101. — Acrullii, 557. — Agathi, 378, 716, 871. — Agri, 50, 609. — Anthemii, 109, 632. — Antiochi, 471, 757. — Barachæi montis, 419, 450, 910. — Bordonis seu Gordonis, 334, 700, 849. — Campa seu Calypa, 580, 717, 875. — Caulea, 562, 857. — Christophori, 862. — Chrysopolitanum, 109, 646, 838. — Clidium, 647. — S. Constantini, 695, 845, 846. — Coriarii, 103. — Cyminae montis, 419, 450, 910. — Dalmatæ, 581, 669, 876. — Diomedis martyris, 225. — Dominorum, 46, 619. — Elææ, 109. — Elegorum, 400, 892. — Elisabethæ, 374. — Euphemie martyris, 264, 597, 751, 890. — Euthymii patriarchæ, 870. — Galacrenarum, 571, 577, 406, 410, 709, 739, 865. — Gastrorum, 90, 625, 658, 790, 825. — Heracii, 9. Jeremias, 844. — Latri montis, 137, 180, 459. — Lazari Constantinopoli eunuchis exstructum, 565, 704, 860. — Mamantis, 403, 896. — Manuelli instauratur a Romano imperatore, 455. — Martinacii, 576, 715, 870. — Maximine, 669. Metanæ, 616. — Metropolitium, 606. — Michaelitio Chalcedone, 645. — Monocastanum, 411, 739, 903. — Nosiurum, 576, 715, 870. — Olympi montis, 411, 419, 450, 440, 465, 484, 870, 739, 910. — Orientis, 20, 21. — Panteleemontis, 453. — Petras aureas, 410, 910. — Philomeli, 7, 604, 611. — Phocæ, 156, 540. — Procopiæ, 20. — Romani, 404, 471, 475. — Satyri, 20, 195, 690, 841. — Scepsæ, 689. — Sergii et Bacchi, 151, 649. — Siceorum, 351, 700, 849. — Spira, 569, 575, 712, 865, 869. — Studii, 63, 562, 584, 693, 720, 857, 876. Ejus monachi imagines reficiendas curant, 148. — Tarasii, 575, 712, 869.

Monembasia, 510.

Monothyrum Constantinopoli, 536, 562, 857.

Mons sanctus, 180.

Monstrum hominis duplicis, 455, 749, 919.

Moroleon patricius, Adrianopolis prætor, trucidatus, 404, 997.

Mortagon, Bulgarorum imperator, 64. Thomam clade afficit, 66.

Mos victorum regum colla calcandi, 69.

Murixum castellum, 269.

Muscus diversorium, 146.

Mutragonis, Bulgarorum principis, in Christianos ira, 217.

Myreleum, 404, 475.

Mysi Olympici, 464.

Mysterium Constantinopoli, 141, 640, 806.

Mystica Triconchi phiala, 141.

N

Narsesis ædes Constantinopoli, 646, 810.

Nasaris adversus Saracenos expeditio, 502. Illustris ejus victoria, 501. Ejus in Sicilia atque Italia res, 504.

Naupacti castrum, 520.

Naxus insula, 583.

Nazaræi monachi trucidati, 542.

Nazarii martyris ædes, 524.

Neapolis defectio, 451. A Romanis obsidetur, 454.

Nebria insula a Samiis Proconnesus dicta, 457.

Neocesarea urbs, 72.

Nicaea urbs, 464.

Nice, Macedoniae urbs, 214.

Nicephori Phocæ virtus atque facta, 512. Contra Bulgares proficiscitur, 558. Dux Thraciesiorum constituitur, 560.

Nicephorus imperator in Bulgaria occumbit, 6. A Seythis vulneratus moritur, 11.

Nicephorus patriarcha exsilio multatus, 28, 608. Epistola ejus ad Michaelem imperatorem, 47. De eodem, 670, 764.

Nicephorus patricius, Bardæ Phocæ filius, scholarum domesticus, 459. Chambdam vincit, 460. Magistri dignitate auctus, 472. Adversus Cretenses mittitur, 475. Ad suos ante pugnam oratio, 478. Hostes superat, 481. De eodem, 735, 854.

Nicetas dux Thessalonicam venit, 512. Civitatem virtutem cohortatur, 544. Capitur ab Agarenis, 565.

Nicetas magister, Romani imperatoris affinis, 415, 905. In monachum tenditur, 417, 742, 908.

Nicetas, Michaelis europatæ filius, 20.

Nicetas Ooryphas patricius Dalmatis auxilio profectus, 280. Saracenos in Italia vincit, 295. Cretenses fugat, 299, 560.

Nicetas Sclerus sub Leone imperatore Turcos adversus Symeonem conducit, 358, 853.

Nicolai astrologi vaticinium, 585, 720.

Nicolaus, Constantini ducis filius, occisus, 390, 725, 845.

Nicolaus patriarcha, 561, 705. Leone excommunicato sede deiecit, 571, 705. Restituitur, 577, 715. Constantini Augusti pueri tutorem agit, 581, 585, 592. Aula ejicitur, 586, 594, 722. Ad pacem cum Bulgaria inendam missus, 403, 735. Moritur, 410, 739. De eodem, 860.

Nicomedia urbs, 9.

Nicopolis origines, 420, 706.

Nova domus Constantinopoli, 537.

Numerorum Constantinopoli carcer, 175, 450, 668.

O

Oceanus, 75.

Olympus, Græciæ mons, 519.

Onopnictes fluvius, 280.

Ophri portus, 455.

Opsidium, 55, 181, 240, 564, 597, 417, 421, 445, 463, 751, 745, 890.

Oraculum Sibyllinum, 56.

Opodeotia festum, 160.

Oxia, 110.]

P

Padasia, 280.

Palperte oppidum, 404, 896.

Palæstina, 125.

Pallene insula, 579.

Pancratius Armenius Adrianopolin prodit, 587, 725, 890.

Panium Thraciæ urbs, 71, 615.

Pannonia, 288.

Panormus urbs, 504.

Paphlagonia, 89, 125, 181, 555, 657, 721.

Paphus Cypri, 596.

Paramocastellum, 278.

Pardus, biglæ drungarius sub Leone imperatore, 561. In vincula conjectus, 563, 859.

Parium, 367, 862.

Paschalius, Longobardiæ dux, ad Franciæ regem mittitur, 451, 748, 917.

Patmus insula, 580.

Patras Achææ, 226, 500.

Patzinacæ gens, 122, 587, 590, 722, 879.

Pauli (S.) delubrum, 25, 605. Ejus oratorium a Basilio imperatore exstructum, 147, 551.

Pauliciani puniunt, 165.

Paulini ædes, 59.

Pegæ Constantinopoli, 325, 537, 551, 561, 401, 414.

Æ Bulgari incensæ, 402, 406, 755, 894.

Peloponnesus, 226, 500, 510, 845.

Pentacubiculum, 358.

Pentapyrgium Constantinopoli, 627, 795.

Persæ, Thomæ rebellantis socii, 53. Eorum de imperio lex, 110, 626. In singulas Romanorum cohortes disperguntur, 126, 795. Eorum prodiitio, 128. Eorum de Theopobi morte opinio, 156.

Persis, 110, 111, 112, 455.

Petra Lata castrum, 421, 745.

Petri apostoli ædes, 551, 510.

Petrium, 275, 525, 598, 458, 890.

Petronæ protospatharii de Thessalonica defendenda consilium, 509.

Petrouas, Bardæ Theodoræque Augustæ frater Sarceli exstruit, 125. Prospera ejus adversus Melitines amereni expeditio, 167, 181. Moritur, 181. De eodem, 627, 666, 793, 825.

Petrus, Symeonis Bulgari filius, 412. Pacem cum Romanis componit, 415. Mariam, Christophori imperatoris filiam, in matrimonium ducit, 414. De eodem, 740, 904.

Phalacri castellum, 279.

Pharus, Dei delubrum Constantinopoli, 19, 32, 556, 394.

Philippi apostoli sacellum, 523.

Philippi, Macedoniae urbs, 214.

Philippopolis urbs, 587, 687.

Philopatium locus, 231.

Phoberi oratorium, 101, 112, 455.

Phoenicia, 125, 566.

Photii patriarchæ cum domo regia affinitas, 175. In sedem Constantinopolitanam ejecto Ignatio intruditur, 195. Mortuo Ignatio sedi male restituitur, 276. Denus ejicitur, 581. De eodem, 662, 826.

Phygela, 475, 758.

Pidra, orientalis thematis oppidum, 6.

Pietatis in patriam insigne exemplum, 296.
 Pittheum palatii balneum, 610.
 Plata insula, 19.
 Platonis martyris templum, 324.
 Podandus fluvius, 283.
 Polyeuctus monachus patriarcha, 434, 444. Dictus alter Chrysostomus, 445. De eodem 751, 763.
 Porta aurea Constantinopoli, 197, 271, 383, 612, 633, 719, 764, 877. Thessalonica, 514. — Cassandreotica Thessalonice, 329 — Eburnea, 58. — Ferrea Constantinopoli, 463, 755. — Litrea Thessalonice, 545. — Romana Thessalonice, 526, 529, 577. — Xerocerca, 401.
 Portus Rhydensis Thraciae, 61. — Carta, 612. — Cenchreorum, 300. — Hierax, 310.
 Poson locus, 181, 182.
 Potius, Eusthalius Argvri filius, 374, 400, 401. Turcos undit, 453, 753. De eodem, 892.
 Prietius Bithyniae, 461.
 Principus insula, 79.
 Procopia, Michaelis europalatae uxor, 18.
 Procopius, Romanorum dux, 303. Ab Agarensis victus cecidit, 306, 845.
 Praeconesus insula, 196, 229, 457, 753, 922.
 Promanti aedes, 668.
 Prote insula, 9, 41, 47, 434, 457, 411, 619, 533, 921, 924.
 Prusa urbs, 463.
 Psamathil aedes, 716, 872.
 Psicha suburbanum, 151, 420, 649.
 Psillocastellum, 278.

R

Rachatum castellum, 270.
 Ragusii diuturna obsidio, 289.
 Rentacius Avicus oculis orbatur, 599, 732, 891.
 Rentani, gens Scythica, 288.
 Rehabdus Constantinopoli locus, 324, 835.
 Rhodestum, Thraciae oppidum, 614.
 Rhapsacium praesidium, 269.
 Rhegium, 340.
 Rhodophylus cubicularius captus necatur, 568, 569, 863.
 Rhodus, 438, 753, 922.
 Rhogas locus, 747.
 Rigias, Thraciae flumen, 614, 616.
 Robam, 279.
 Roma, 290, 439, 689, 811.
 Romani (S.) aedes, 324.
 Romanus Argyrus dux, 389, 881. Fit Romani imperatoris gener, 399.
 Romanus, Constantini filius, castratus, 426.
 Romanus junior Constantini Porphyrogeneti filius, 250. Anastasiam in matrimonium ducit, 458. Imperator designatur, 466. In imperium succedit, 469. Sorores in monasteria detrussit, 471. De moribus ejus, 472. De eodem 736.
 Romanus, nepos Romani imperatoris, Hugonis Franci filiam ducit, 451, 748.
 Romanus Constantinivindex eligitur, 391. Magnus haereticus, deinde imperatoris pater creatus, 391. Fit Caesar, 597. Ecclesiae unionem componit, 598. Conjuraciones in ipsum extinctae, 399, 400, 404. Perjurus in Constantinum collegam, 400. Pacem cum Bulgariis init, 408. Cura ejus in egenos atque in monachos amor, 417, 433. A Stephano filio throno deicitur inque monachum tondetur, 435. Stupenda ejus visio, 438. Poenitentia publica, 459. Moritur, 441. De eodem, 725, 883.
 Rosa, Dalmatiae urbs, 289.
 Russorum Scytharum grassatio, 196. Ad fidem adducuntur, 196, 342. Nova in imperium irruptio, 425. Rorum genus, 425. Clades eorum, 425. Immanitas, 425. De iisdem, 874, 707, 746, 826, 914.

S

Sabbatius monachus Leonem Armenium seducit, 26, 601, 619, 619.
 Saca Cretae, 476.
 Sactilis ducis virtus bellica adversus Bulgaros, 405, 734, 895.
 Sagaris seu Sangaria fluvius, 432, 749.
 Sagudati Thessaloniceisibus tributarii, 496.
 Samarij urbs, 153.
 Samonas pater Constantinopoli, 374, 711.
 Samonas cubicularius malignum in Leonem imperatori consilium detegit, 563. In Syriam fugiens comprehenditur, 569. Ejus impietas, 370. In monachum tondetur, 576. De eodem, 708, 858.
 Samosatae urbs obsessum, 176. Diripitur, 268, 634.
 Samothrace peninsula, 367, 438, 706, 754, 922.
 Samus castrum ab Agarensis captum, 357, 701, 852.

Saniana urbs, 72.
 Saracenorum bellica prudentia, 126. Liberalibus artibus student, 186. Eorum in Italia vires et in eos expeditio, 292. De apostatis iis dira vindicta, 501. Gentis scelera, 587.
 Sarcel castrum, 122.
 Sarnus fluvius, 280.
 Scylaveni, 293, 508, 514, 823, 843.
 Scylia locus, 19, 40, 170, 604.
 Scyrus insula, 57.
 Scytharum cum Nicephoro bellum, 11. A Romanis defectio, 268. Eorum ditionem invadunt, 420.
 Scythicae gentis immanitas, 13.
 Seleucia, 181.
 Selybria, Thraciae oppidum, 614. De ejus nomine, 706.
 Senzatum moneta a Basilio imperatore cusa, 173, 660.
 Serantapechus Hebraeus, Ecclesiae Dei infensissimus, 482. Trucidatur, 484.
 Serbii, gens Scythica, 228, 291.
 Sergius monachus, vir praclarus, 453, 454, 750, 919.
 Sergius, Photii patriarchae pater, 668.
 Severinus (S.) rex, 313.
 Sgora locus, 424, 915.
 Sicilia, 77, 365, 368. A Saracenis capta, 82, 298, 621, 789, 792. A Romanis diripitur, 304. Ad pacem rellit, 454.
 Sigma Constantinopoli, 140, 141, 143, 323, 610, 645, 688, 806, 840.
 Sinope urbs, 112, 124, 125, 626, 803, 821. De ejus nomine, 657.
 Sirichae crux, 569, 708, 864.
 Sisinius, generalis logotheta sub Romano juniore, 470, 757.
 Solare a Theophilo imperatore exstructum, 144, 197.
 Soldanus, Carthaginiensium dux adversus Romanos, 289. Ejus sors, 293. Dolus in regem Francorum victorem, 293, 695. Ejus expeditio in Capuam, 296, 696.
 Sophia, Christophori uxor, coronatur, 402, 735, 894.
 Monacham agit, 471, 737.
 Sophiae templum, 203, 259, 322, 334, 582, 402, 453, 894.
 Sophia, Theodora Augusta soror, 176. Nihil Constantino Babutico, 173.
 Sosthenium, 340.
 Sozopetra urbs, 124.
 Spatha praesidium, 267.
 Stela insula, 505.
 Stenum, 401. Incensum, 402, 425, 614, 735, 894.
 Stephani castellum, 270.
 Stephani martyris templum, 535, 653.
 Stephanus Amaseus eunuchus patriarcha, 410, 411, 739, 902. Moritur, 417, 742.
 Stephanus, Basilii imperatoris filius, clero adiectus, 264, 553. Fit patriarcha, 554. De eodem, 700, 848.
 Stephanus magister, 173, 554. Constantinii tutor, 580, 581, 583, 590, 592. Aula discedit, 594. In monachum detondetur, 598. De eodem, 701, 717, 726, 731, 850.
 Stephanus, Romani filius, coronatur, 409, 739. Annam in uxorem ducit, 422, 745. In patrem insurgit, 435, 752. In clericum tondetur et relegatur, 427, 753. De eodem, 902, 913, 921.
 Strobili insulae nomen, 367, 705. A Saracenis petitis, 368, 722, 380.
 Strobylea, 333.
 Strymon, 420, 576.
 Suda, Agarenorum dux, Theophilum imperatorem vincit, 805.
 Symbatius, Bardae gener, ejus necis promotor, 203, 237, 676. Thracessorum praefectus, 233. Oculis orbatur, 241, 680. De eodem, 828.
 Symbatius, Leontis Armenii filius, 41, 616, 619.
 Symeon a secretis cum Leone Tripolitae paciscitur, 368, 575, 576, 707.
 Symeon, Bulgariae princeps, adversus Romanos proficiscitur, 357. Cum iis de pace agit, 380, 385. Adrianopolin capit, 387, 404. Romanos vincit, 589. Pacem cum Romano imperatore componit, 408. A Chrobatis vincitur, 411. Moritur 411. De eodem, 701, 717, 853.
 Syracusae urbs, 82. A Carthaginiensibus capitur, 369, 691, 845.
 Syria, 72, 90, 124, 278, 507, 508, 569, 575, 583, 588, 482, 512, 561.

T

Tanais fluvius, 122.
 Tarentum, 267. Captum diripitur, 506.
 Tarsensium stratagema ac victoria, 287. Clades, 298.
 Inducia cum Romanis, 443.
 Taurus Ciliciae, 125, 126, 166, 197, 283, 284, 374, 433, 564, 598, 847, 868.

Tatzaes Armenius rebellans oculis privatur, 404, 751, 896.
 Tauromenium Siciliae captum, 565, 704, 860.
 Taulizes seu Tzantzies, Zautza filius, 860, 856.
 Taurus mons, 279.
 Taxati Peloponnesii, 511.
 Tenedus insula, 474, 751, 922. De ejus nomine, 706.
 Tephrike urbs, 166, 176, 216, 574, 841.
 Tephricenes a Basilio imperatore armis petantur, 266.
 Eorum strages, 274, 811.
 Terbusantes, Scythiarum gens, 268.
 Terabinthi insula, 668.
 Tetraserum Constantinopoli, 140.
 Thabor mons, 607.
 Thesus insula, 157. Olim Chryse dicta, 567, 706.
 Thecla, Theodorus filia, 90, 147, 623, 658, 675, 823.
 Theclae protoma Syria oratorium, 148.
 Theodasia Florida, Theophili imperatoris socrus, imagines colit, 90.
 Theoctisius logotheta, 152. Rerum curator, 148. Ejus cum M. nueta discordia, 163. Interficitur, 170. De eodem, 202, 651, 657, 814.
 Theodora, Constantini Porphyrogenetti filia, 439. In monacham detondetur, 471, 757.
 Theodora, Romani imperatoris uxor, coronatur, 598, 751, 890. Moritur, 402, 753, 891.
 Theodora, Theophilus uxor, 89. Imagines colit, 91. Iis reficiendis operam navat, 149. Mariti absolutionem petit, 103, 152. Quan et imperat, 153. In monacham attondetur, 174. Moritur, 174. Eius genus, 174. Praesagium ejus de Basilio Macedone, 235. De eadem, 625, 623, 617, 790, 810.
 Theodora aedes a Bulgaris incensa, 402, 893.
 Theodorus Belonas patricius, 452. Urbis praefectus eligitur, 461.
 Theodorus, Constantini Porphyrogenetti pedagoga, 591, 592, 595. Expellitur, 597. De eodem, 725, 835.
 Theodorus Craterus, 115, 126, 133. Ejus martyrium, 151, 633, 805.
 Theodorus Crithinus archiepiscopus, cultor s. imaginum male habitus, 650, 795.
 Theodorus, frater Theophanis, confessor, 104, 160.
 Theodorus Sanlahareus Leonis Augusto insidias struit, 549. Ejus poena, 556. Moritur, 556. Imple gesta, 692, 697, 700, 815.
 Theodorus Studita confessor pro s. imaginibus, 608, 767. Ejus, 764.
 Theodosia, Leonis Armenii uxor, 75, 41, 610.
 Theodosiopolis urbs, 428.
 Theodosius Babulzicus ad Franciam regem missus, 135.
 Theodosius Leonis Armenii filius, 41, 6, 9.
 Theodotus Melissenus Cassiteras, 22. Ejus adversus s. imagines concilium, 27, 635. Episcopalem sedem nanciscitur, 29, 609, 768.
 Theognosti de orthographia liber, 82.
 Theophanes confessor pro cultu s. imaginum, 104.
 Smyrneus episcopus, 160. De eodem, 611, 655, 806.
 Theophanes protovestiarius subadjuva imperatori, 411, 415, 414. Pacem cum Turcis componit, 425, 450. Russos vincit, 424, 425. In exilium agitur, 410. De eodem, 759, 746, 915.
 Theophano a Constantino, Romani filio, in uxorem ducitur, 425, 746.
 Theophano, Constantini Porphyrogenetti filia, in monasterium traditur, 471, 757.
 Theophanus, Leonis sapientis uxor, 560, 694. Miraculis post mortem claret, 361, 702, 856. Ejus nomine templum extruit Leo maritus, 161, 800.
 Theophilus, Michaelis imperatoris consobrinus, 221, 229. A Michaelis in Peloponnesum mittitur, 226.
 Theophilus, Joannis Curcuae frater, vir praedicator, 428.
 Theophilus martyr, 126, 619, 805.
 Theophilus, M. cluseis Kalbi filius, 48, 59, 61. Patri succedit, 61. Leonis percussores trucidat, 86. Bello infelix, 87. Edictis incumbit, 94. Fit hostis s. imaginum, 99. Monachos urbe expellit, 100. Libros sacros corruptat, 104. Cantica edit, 106. Lex ejus de criminibus detondendis, 107. Adversus Saracenos expeditio, 112. Eos vincit, 114. Ab illis superatur, 128. Moritur dysenteria, 151, 155, 159. Adhuciorum eus descriptio, 159. Post mortem sub conditione ab orthodoxis absorbitur, 155. Eiusdem gesta, 624, 789.

Theophilus, urbis praefectus, vir nequam, 441. Questor eligitur, 441.
 Theophobus Persa, 109. Duplex de eo narratio, 110, 111. Theophilus sororem in matrimonium ducit, 112. Imperium a Persis oblatum detrectat, 124. Occiditur a Theophilo, 125, 153. De eodem, 625, 657, 616, 745, 805, 810.
 Theohylactus Abestactus, Romani imperatoris pater, 690, 841.
 Theophylactus, Romani filius, clericus, 409, 759, 902. A papae vicariis in patriarchali sede collocatur, 422, 432, 745, 915. Moritur, 444.
 Thermopolis, 400, 752, 692.
 Thessalonica, 537. Expugnatur, 568. Urbis descriptio, 491, 498. Obsidetur, 521. Lira civium caedes, 545, 707, 865.
 Thomae apostoli aedes ambusta, 554, 760. Ejus sepulcrum, 453.
 Thomas presbyter depositus a Nicolao patriarcha, 570, 865.
 Thomas quidem in Michaelem Balbum insurgit, 50. Duplex de eo opinio, 50, 52. Asiam populatur, 55. Constantinopoli obsidet, 59, 61. Terra marique vincitur, 62, 64. Cladem a Bulgaris accipit, 66. Victus Adrianopolim evadit, 68. Imperatori traditus trucidatur, 69. De eodem, 621, 784.
 Thracia, 50, 56, 61, 64, 181, 388, 411, 451, 740. Diripitur, 137, 546, 405, 480, 786, 898.
 Tigris fluvius, 427.
 Topi Constantinopoli, 565, 704, 860.
 Tributum funarium, 51.
 Triclinium aureum, 145. Exoratur a Constantino Porphyrogeneto, 456. — Cariani, 144, 160. — Eclitrenis, 538. — Eros, 145. — Justiniani, 147, 558, 458. — Laudarum, 50, 104, 147, 170, 822. — Margarita, 145, 144, 550, 790, 846. — Pyxites, 145. — Theasium, 150.
 Triconchus, 140, 143, 145, 400, 640, 806, 892.
 Tricymbalus, palatii locus, 458.
 Tripolis Phoenicia, 566, 598.
 Tropas arx, 515.
 Trophonianum domicilium subterraneum, 156.
 Tropica, palatii locus, 459.
 Trullus, prae Constantinopolim domus, 638, 799.
 Tryphon monachus patriarcha, 417, 742, 906. Sede movetur, 421, 744, 911.
 Turci, 127. Eorum sagittandi vis, 127. Bulgariam vastant, 558, 701, 854. Iuvenione deleti, 559. In imperium irruunt, 422, 746. Strages eorum, 462, 480, 810.
 Tzeri locus Constantinopoli, 539.

U

Umer, Arshum tyrannus, 482.
 Ungri gens, 818.

V

Vaticinia mulieris Agarenae, 121.
 Vaticinium Isaci monachi de Basilio Macedone, 211.
 Visio, matri Leonis oblata, 56.

X

Xiphia cometes sub Alexandro imperatore, 879, 716.

Z

Zachlumi, gens Scythica, 288.
 Zacynthus insula, 502.
 Zagora seu Delbelus, 165, 666.
 Zapetra urbs capta, 268, 654, 798.
 Z rauchus fluvius, 268.
 Zautza, Zoes pater, 551. Imperatoris pater appellatur, 557, 559, 701, 852. Moritur, 562.
 Zechi cum Thoma rebellante coniuncti, 55.
 Zelicum haereticis extincta, 161, 654.
 Zenonis domus, 9.
 Zoe Carbuonopsina, quarta Leonis imperatoris uxor, 566, 570. Aule restituitur, 586. Pacem cum Agarenis componit, 598. Denovo ejecta reducit a Constantino filio, 592. In monasterium traditur, 597. De eadem, 705, 723, 726, 751, 862, 878.
 Zoe, Constantini Porphyrogenetti filia, 459. In monasterium traditur, 471, 757.
 Zoe, Leonis sapientis pellex, 560, 702, 856. Deinde conjux, 561, 702, 856.
 Zoutarion, Creta locus, 183.

INDEX IN GENESIUM.

A

Abasii, 53.
 Abyssianum, 96.
 Acritas, 50.
 Aëacus, 126.
 Aëarium, 90.
 Aëri. F. Saracen.
 Agrasæ, 122.
 Agros monasterium, 15.
 Alani, 35.
 Alcomon, 127.
 Alexander, Basilii Maced. filius, 115,
 111.
 Amastria, 58, 61. Dicta ab Amastride
 Oxyartæ filia, 59.
 Amer, 67, 91, 95, 94, 96. Ejus filius,
 96.
 Ameramonne Saracenorum, 61.
 'Αμερωνα, 67. Amorium obsidet et
 expugnat, 61, 69. Negat captivos red-
 dere, 66. Exercitum congregat ad
 Tarsum, 66. Ejus filius, 67, 61, 72, 73.
 Amisus, 94, 96.
 Amorium, 32, 61.
 Anargyrorum templum, 59.
 Anastasius, filius adoptivus Thomæ
 59, 41, 45.
 Anchiale, 67.
 Ancyra, 122.
 Andame (Mandane), 108.
 Andreæ apostoli insula, 50.
 Andreas Saracenos vincit, 115.
 Antigonius Bardæ Cæs. filius, 103,
 106, 110.
 Antiochus secundus, 14.
 Anzes, 68, 92.
 Apochaps, 46, 47.
 Arcadiopolis, 45.
 Aristæus, 126.
 Aristomedon, 127.
 Armenii unde dicti, 29.
 Arsaber, Theodosiæ Aug. pater, 21.
 Asparis cisterna, 86.
 Asterius, 127.
 Athingani, 53. Athinganus vater, 31.
 'Αρχαλόν, 31.
 Avari, 85.

B

Babbel δ τρισαρχονταρχος, 47, 48.
 Babec, Persarum dux, 54.
 Balneum palatii, 21.
 Barbysus fluvius, 58.
 Barca, 6.
 Bardanus sive Bardanes patricius,
 cognomine Turcus, 8. Invisus Nice-
 phoro imp., 55. Et adhæret Thomas,
 55. B. themati orientalium præficitur,
 8. Monachum Philomeli audit, 8, 23.
 Nicephorum imp. bello adoritur, 9.
 Relegatur et excæcatur, 10.
 Bardas patricius, Leonis Arm. pater,
 56.
 Bardas, frater Theodoræ Aug., 91.
 Cædem Theocisti machinatur, 86.
 Cæsar, 90, 97. Viros doctos congregat
 in Magnaura, 98. Ignatium patriarcham
 removet, 99. Interficitur, 103, 106.
 Mortis ejus præsgia, 103. Ejus mores,
 98.
 Barsacius Christophori filius, 55.
 Basilus Leonis Arm. filius, 26, 99.
 Basilus Macedo Theophilo imp. suc-
 cessor demonstratur variis præsgia,
 70, 71, 103, 108, 111. Ejus genus et
 initia, 107. Ingeris filiam uxorem ducit,
 ab imp. Michaeli adoptatur, 111. Ab eo
 imperator creatur, 114. Solus imperat,
 115. Tephricam frustra oppugnat, 121.

Expugnat, 121. Ejus mores, 196. Ejus
 mors, 128. Ejus filii, 115.
 Βαθυρρυαχ, 122, 124.
 Bellerophonites, 66.
 Besparanta, 67.
 Biacherna, 59, 75, 85. Unde nomen,
 85.
 Boitizes, 65.
 Βοδονορος, 59, 54.
 Buccoleon, 10, 60, 75.
 Bulgari unde orti, 85. Michaelem
 Currop. vincunt, 12, 4. A Leone Arm.
 vincuntur, 13. Michaeli Balbo auxilia
 offerunt, 41. Eorum minas Theodora
 repellit, 85. Baptizantur, 97. Bulgari
 luctator, 127.
 Byridense litus, 41.
 Byza Byzantiæ filia, 54. Conf. Κίρα.
 Byza oppidum, 44, 45.
 Byzantium a quibus conditum, 27.

C

Cabiri, 53.
 Callistus, 121.
 Callineus Ægyptius, 34.
 Carbas, 121.
 Carystii, 27.
 Cassiteras Theodotus, 11, 10.
 Catacylas, 53, 55.
 Catena ferrea, 58.
 Cedocius, 42.
 Cellarium, 92.
 Celmes, 116.
 Cephalenia, 118.
 Cepti, 103, 104, 105.
 Chaldi, 53. Chaldus Triphiranites,
 105.
 Chandax, 47.
 Charax, 46, 47.
 Charsiani thema, 97, 123.
 Chazari, 85.
 Chiloromus, 69.
 Chonarium, 92.
 Chorasas, 72.
 Christophorus magister, 33.
 Chrysochir, 121, 122, 124.
 Colobium, 7.
 Comelas grammaticus, 98.
 Cometes speciem duarum lunarum
 præbens, 51.
 Constantini forum, 128.
 Constantini, Copronymi sepulcrum,
 Constantinus Leonis et Irenes filius,
 55. E us nomen. Thomas usurpat, 55.
 Ejus filia Euphrosyne, 50.
 Constantinus s. Symbatius, Leonis
 Arm. filius, 26.
 Constantinus Triphyllius, 70.
 Constantinus Armenius, 81, 88, 100,
 101, 102, 106, 110.
 Constantinus Basilii Maced. filius,
 113, 114.
 Constantinus (Andronici Ducæ filius),
 48.
 Constantinus Leonis sapientis filius,
 4.
 Constantius, filius adoptivus Thomæ,
 56, 57.
 Corinthii, 37.
 Cos insula, 49.
 Craterus Cibyrrhæotarum dux, 48. A
 Saracenis interficitur, 49.
 Creta a Saracenis occupatur, 46. In
 potestate Saracenorum, 49.
 Cromna, 50.
 Crummu Bulgæorum dux, 4, 12.
 Cydnus fluvius, 67.
 Cyminas, 82.
 Κυρι γρονότης, 56.

Cyrillus Gotynæ episcopus, 48

D

Dæmones pastoribus in Peloponneso
 nuntiant expugnationem Syracusarum,
 117. Sanguine Christiano saturantur,
 117.
 Dagistense monasterium, 14.
 Daximon, 67, 92.
 Deuteron S. Annæ templum, 103.
 Diabasis, 42.
 Diaconitza, 125.
 Dictæus, 127.
 Diomedis martyris templum olim
 Helæ, 108.
 Dionysius Heracleus tyrannus, 89.
 Dora, 93.
 Dorylæum, 69.
 Dorystolum, 86.
 Dux ducum, 67.

E

Eburnea porta, 24.
 'Ελέολος τετρασελής, 40, 10.
 'Εν και ημερο, homo Giganteus, 23.
 Episcoporum concilium anno tertio
 Leonis Arm., 27. Imperantibus Michaeli
 et Theodora, 82.
 Erachtheus, 126.
 Erichthonius, 67.
 Euphrosyne Constantini filia, Michaeli
 Balbi uxor, 50.
 Eurymedon, 126.
 Euthymius Sardensium metropolita,
 50.
 Exarchus. V. Joannes.
 Exarchon, 6.

F

Forum Constantini, 128.
 Francie regi legatio mittitur Theophilo
 imp., 71, 75.

G

Gallerianum, 116.
 Gastia monasterium, 90.
 Gazura palus, 6.
 Georgius, 71.
 Germanicia, 115.
 Geron oppidum, 75.
 Getæ, 53.
 Gregorius Leonis Arm. filius, 26, 99.
 Gregorius dux, relegatus a Michaeli
 Balbo, ad Thomam se applicat, 58. A
 Thoma interficitur, 41.
 Gryllus patriarcha, 102.

H

Hadrianus a Basilio imp. contra Sa-
 racenos mittitur, 116.
 Halimedes, 126.
 Halys, 97.
 Helos, 117.
 Heraclea, olim Perinthus, 45.
 Hierax, 116.
 Hispanienses Saraceni, 46.
 Hodegi monasterium, 103.
 Homerus, 25, 49, 52, 62, 88, 97, 101,
 126.
 Horcoston, 37.
 Hunni, 28, 53.
 Hymæus, 127.
 Hymnus, 19.
 Hypogolii, 47.

I

Iberi, 53.
 Ichthys, 118.
 Ignatius, Michaeli Currop. filius, ca

eratur, 7. Patriarcha, 100. Deponitur, 89. Constantini Copron sepulcro includitur, 100. Bariae in somnis apparet, 107.

Ignis Graecus, 54, 40, 41.
Imaginum cultus post 50 annos restituitur, 78.
Ingeris filia, uxor Basilii Maced., 111.
Irene Augusta, Παρθένος ἡ Θεὰ dicta, 15.
Italia, unde nomen, 116.

J

Job Patriarcha Antiochia, 55.
Joannes Kxabullus, 5, 30, 50, 44.
Joannes sive Jannes grammaticus, monasterio Sergii et Bacchi praepositus, 85. Adjutor Leonis Arm. in destructionis imaginibus, 27. A Theophilo imp. ad Saracenos mittitur, 65. per Ακακωναντιον Theophilo successorem ostendit Basilium, 70. Patriarcha, 75, 71. Deponitur, 80, 82.
Joannes Gorgonites, 100.
Justiniani trichiniam, 89.

K

Κέρας, 58, 40. Κέρας Βόλης, 51.

L

Lansiacum, 18, 87, 86.
Lazi, 55.
Λαζωναντία, 70.
Leo Isauricus, 14.
Leo Amalecitis, 4. Ex Armenia et Assyriis prognatus, 10, 28. Bardae patrii filius, 56. Pidræ educatus, 8. Praefectus orientalium sub Bardanio, 8, 9. Fideratorum dux, 10. Saracenos vincit, 10. Patricius, 10. Orientalium dux in bello Bulgarico, 4, 5. Imperator salutatur, 5, 6. Orthodoxæ fidei professionem recusat, 27. Bulgaros devincit, 15. Cum Hunnis paciscitur, 28. Sacras imagines destruit, 15, 17, 27. Thraciæ Macedoniaeque urbes instaurat, 28. Exercitus ejus exiguus a Thoma vincitur, 56. Michaelē Amor. noctu visit in carcere, 22. Interficiunt, 25. Ejus mores, 8, 16, 17, 18 - 19, 38. Ejus filii, 26. Ejus interfectores poenas dant, 51.
Leo Philosophus, 98.
Leo Basilii Macedonis filius, imp., 4, 48, 115, 114, 125.
Longobardia, 116, 120. Unde dicta, 116.

M

Macharas, 97.
Magnaura, 51, 73, 98.
Malageni, 114.
Mamantis templum, 102, 111.
Manichæi, 55.
Manuel Armenius, 53. Imperatorem Theophilum a Saracenis liberat, 62, 69. Ad Saracenos fugit, 62. Onibus multa commoda praestat, 72. Redit, 63, 75. Praefecturam scholarum recipit, 68. Magister, 73, 85. Tutor Michaelis imp., 77. Miraculo ad restituendum imaginum cultum excitatur, 78. Ex palatio secedit, 86. Bardae vaticinium interitum, 90. Michaelē imp. vix liberat a Saracenis, 92.
Maria, Καὶ Μαρία, soror Theodoræ Aug., 87, 88.
Martinianus, 70. Martinianorum imperium, 70.
Mauriani in portica monachus, 14, 21.
Melissen, 88.
Meitene, 67, 91, 115.
Mensurator, 125.
Merops, 118.
Methodius episcopus, 50, 76. Patriarcha, 82. Stupri accusatus se purgat, 83. Moritur, 99.
Mithona, 118.
Mithrophanes, 85.

Michael. gener Nicephorī, post Stauracium imp., 4, 10. Devictus a Bulgaris, 12. Fugit, 4. Deponitur, 5. Monasterio includitur, 7.

Michael patricius Melissenus, pater Theodori, 11.

Michael Amoriensis, 5. Balbus, 8, 52. Uxorem ducit filium praefecti thematis orient., 31. Comes cohortis, 10. Vestem Leonis Arm. induit et cincticat, 7, 22. Patricius et excubitorum praefectus, 12, 19. A Leone Arm. carcere inclusus, 19-25. Imperatori exitium struit, 25. Ex carcere imperator appellatur, 50. A Thoma obsidetur, 54, 58. Thoman vincit, 40. Fugit, 45. Arcadiopolin inclusum obsidet, 45. Interfici jubet, 44. Euphrosynen uxorem ducit, 50. Obiit, 50. Ejus mores, 19, 32.

Michael syncellus Hierosolym., 74.
Michael Theophili filius, imperator cum Theodora, 77. Theocistum interfici jubet, 87, 88. Matrem ex palatio removel, 80. A Saracenis vincitur ad Samosata, 91. Vix evadit, 95. Ejus augurationes, 102. Αουστράκιος, 104. Interficiunt, 115.

Michael Bulgarorum dux, 97.
Moxia, 86.
Mortagon Bulgariae dominus, 41.
Mycenæi, 27.

N

Nasar, 55, 118, 119, 120.
Nicaea, 69, 121.
Nicephorus imp., 4, 9, 55.
Nicephorus patriarcha, 27, 81. Relegatur, 15. Cum Theophane absente conversatur, 15. Ejus de Leone Arm. iudicium, 17.
Nicetas Constantini Triphyllii filius, 71.
Nicolaus Scutellops, 100.
Nicomedia, 121.

O

Olbianus, 53, 55, 57.
Oleum, 120.
Ooryphas, 50, 61.
Opsicium thema, 55, 115.
Orsanes, 67.
Oxia, 53.
Oxyartes, 59.
Ozopetra, 64, 66.

P

Panion, 45.
Paphlagonia unde dicta, 58.
Παρθένος, 15.
Pauliciani, 120, 125.
Pedasus, 118.
Perinthus, 45.
Persarum historia, 55. Persæ Theophilo imp. se subiciunt, 54, 55. Saracenos vincunt, 57. Astronomis perit, 55. Theophobum regem declarant, 58. Persarum turmas in thematis, 59. Persæ defectionem ad Saracenos moliantur, 69.
Petronas-Theodoræ frater, 94, 97.
Pharus, 7, 19.
Philomeli monachus vaticinatur eventura Bardanio Leonti Michaeli Thomæ, 8, 22. Post eum alius Sabbatius, imaginum osor, 15.
Philotheus protospatharius, 91.
Photius patriarcha, 100.
Pidræ, 8.
Πιδρίκιον, 21.
Porsonta, 96.
Priapus, 127.
Procopia, uxor Michaelis Curopal.,
Prote insula, 10, 25.
Pullades, 125.
Pythionisa, 10, 11. Saracenis, 70.

R

Roma urbis episcopus, 84.

S

Sabbatius, Philomeli monachus, 15.
Sabbatius, gener Bardæ Cæs., 106.
Sacerdotes extra regiam commorantur noctu, mane ad laudes introeunt, 24.
Salpes, 47.
Salvatoris signum vici, 93.
Samosata, 91, 115.
Sancti septem pueri Cretenses, 48.
Sardanapalus, 67.
Saraceni cum Thoma paciscuntur, 53. Duce Constantio Thomæ f. Romanos aggrediuntur, 56. Hispanienses duce Apocapside Cretam occupant, 46. Craterum vincunt, 49. Theophilum imp. cingunt, qui vix evadit, 61. Cum eo paciscuntur, 65. Eundem fugant, 68. Michaelē Theophili f. vincunt prope Samosata, 91. Basilii equitatum fundunt, 114. Vincuntur ab Andrea, 115. Afri Siciliam et Longobardiam occupant, 116. Syracusas obsident, 116, et expugnant, 117. Carthaginienses Afri Zacynthum obsident, 118, 120. Vincuntur a Nasare, 120.
Sclavi, 55.
Scyla, 7, 26, 88.
Scyrus, 58.
Semiramis, 67.
Siborum, 122.
Sicilia, 116.
Sinope, 54, 58. A Sinope Amasone, 59.
Somnium significans Michaelē interfecitorem Leonis Arm., 22.
Stephanus Basilii Macedonis filius, 115.
Studii templum Præcursoris, 6. Ex S. monasterio monachi, 79.
Symbatius s. Constantinus, Leonis Arm. filius, 26.
Syracusæ unde dicta, 117. A Saracenis obsidentur et expugnantur, 116.

T

Tarsus patriarcha, 15, 22.
Tarsus unde, 66. Describitur, 67. A quo exstructa, 67.
Ex Taurica Scythæ, 89.
Tephrica, 115, 120, 121, 123.
Terræ motus cladem significans, 48.
Tépezi, 66.
Τεσσαρακοντάριος, 50.
Theocistus magister sub Michaelē Curop., 12.
Theocistus, amicus Michaelis Balbi, 25. Patricius et canteleus, 25. Legothia, 76, 85. Tutor Michaelis Theoph. f. imp., 25, 77. Bardae artibus interficitur, 86.
Theodegius astronomus, 96.
Theodora Aug. mater Michaelis, 77. Imaginum cultum restituit, 79, 80. Bulgarorum minas repellit, 56. Ex palatio ejicitur, 90. Bardæ fratri vestem mittit, 104. Basilium imperatorem vaticinatur, 111. Mater ejus patricia, 80. Fratres patricii, Barias et Petronas, 80, 94. Soror Καὶ Μαρία, 87. Filia, 87, 90.
Theodorus confessor pro cultu imaginum, 74.
Theodorus geometres, 98.
Theodorus 4 Μωσέ, 100.
Theodosia Aug. uxor Leonis Arm., 19, 21, 22, 26.
Theodosius Leonis Arm. filius, 26.
Theodosius Babutizias, 71, 75.
Theodotus Cassiteras, 11, 14. Patriarcha, 16.
Theophanes confessor, 15, 16, 17.
Theophiliscus, 109.
Theophilus Michaelis Balbi filius, 31, 59. Imperator, 51. Theophobam in regia educari jubet, 57. A Manuele ex

manibus Saracenorum vix eripitur, 61.
Cum Saracenis paciscitur, 65. Ozope-
tram capit, 64, 66. Persis, qui defecturi
erant, ignoscit, 69. Post Amorium
captum dy enteria laborare incipit, 70.
75. Imaginem cultoribus infensus, 74.
80. Ejus mores, 75. Ejus soror nuptia
Theophobus, 75.
Theophobus Persis, 82. De eo narra-
tiones diversæ, 83, 85. Ejus pater, 83,
84, 85, 86. Ipse patricius et maritus
sororis Theophili imp., 85, 87. Rex
declaratur a Persis, 88. Clam interfici-
tur, 60, 61. Dicitur mortem non ge-
stasse, 60.
Thomas Armenius a palato Gazura,

8. Ejus mores, 82. De eo vaticinium
monachi, 9. Turmarcha fuderatorum
factus a Leone, 12. Contra Michaellem
Balbum rebellat, 52. Coronatur, 53.
Cpolin obsidet, 53. De eo alia narratio,
55. Vincitur, 40. Urbem iterum obsi-
det, 41. A Bulgaris vincitur, 42. Fuga-
tur a Michaele imp. et obsidetur Arca-
diopoli, 45. Interficitur, 44.
Thyas, 13.
Tiberii imp. porta, 68.
Turci, 67, 68.
Triphiranites Chaldus, 106.

V
Vandali, 53.

Vaticinia, 6, 10, 12, 16, 21, 31, 70.
Falsum, 14.
Versus poetarum, 83.
Virgis mare cadunt Saraceni, 94.
Vox de collo punitians obitum Leonis
Armenii, 26.

X

Xerxes, 94.

Z

Zacynthus, 118, 120.
Zechi, 53.
Zelicum harvestis, 85.
Zelisa, 92.
Zercunes, 48.

ORDO RERUM

QUÆ IN HOC TOMO CONTINENTUR.

HISTORIÆ BYZANTINÆ SCRIPTORES POST THEOPHANEM.

Notitia. 9

ANONYMUS.

Chronicon Theophani continuando jussu Constantini
Porphyrogeniti conscriptum libri IV. 15
Proemium. 15
Liber primus. — Leo Armenius. 19
Liber II. — Michael Amoriensis. 34
Liber III. — Theophilus Michaelis filius. 98
Liber IV. — Michael Theophili filius. 162

CONSTANTINUS PORPHYROGENITUS.

Liber V. — Basilius Macedo. 226

ANONYMUS.

Liber VI. — Leo Basilii filius. 370
Alexander Basilii filius. 394
Constantius Porphyrogenitus et Romanus Lacapenus. 598
Romanus Junior, Constantini Porphyrogeniti filius. 487
Prolatio ad Interitum contra hæreticos. 499
Invectiva orthodoxorum contra hæreticos. 502

JOANNES HIEROSOLYMITANUS.

Narratio de origine motuum Iconoclastarum. 518

JOANNES CAMENIATA.

Monitum ad Joannis Cameniata Narrationem de excidio
Thessalonica. 519
Ex miraculis Demetrii martyris. 523
Narratio Joannis Cameniata de excidio Thessalonica. 526

Præfatio Fr. Combesii in Monodiam Demetrii Cydonii. 638
Monodia Demetrii Cydonii orisorum Thessalonica. 639
Præfatio ad excerpta Vitæ Basilii Junioris. 6. 4
Ex Vita Basilii Junioris, auctore Gregorio ejus disci-
pulo. 654

SYMEON MAGISTER.

Præfatio Fr. Combesii ad Annales Symeonis. 663
Annales Symeonis Magistri, a Leone Armenio ad Nice-
phorum Phocam. 663
Leo Armenius. 663
Michael Balbus. 642
Theophilus Michaelis Balbi filius. 686
Michael et Theodora. 707
Basilius Macedo. 747
Leo Basilii filius. 762
Alexander cum Constantino. 778
Constantinus Porphyrogenitus et Romanus Lacapenus. 779

GEORGIUS MONACHUS.

Vitæ recentiorum imperatorum. 823

GENESIUS.

Notitia. 985
Præfatio. 9. 7
Historia de rebus Constantinopolitanis. 991
Liber I. — De Leone Amarekita. 991
Liber II. — De Michaele Amoriensi. 1026
Liber III. — De Theophilo Michaelis filio. 1054
Liber IV. — De Michaele Theophili filio. 1090
Index Grammaticis in Scriptores post Theophanem. 1155
Index historicus in Scriptores post Theophanem. 1163
Index historicus in Genesium. 1170

FINIS TOMI CENTESIMI NONI.

